hic doctor fuit discipulus Iacobi de forliuio ut ipse fatet. fol. 59.

PRACTICA ANTONII GVAINERII PAPIENSIS DOCTORIS CLARISSIMI. ET OMNIA OPERA.

fol. 1 De egritudibuꝰ capitis.
De pleureſi. fol. 30
De paſſiōibꝰ ſtomachi. 34
De fluxibus. 41
De egritudibꝰ mr̃icis. 62
72 De egritudibꝰ iũcturaꝝ.
De calculoſa paſſione. 59
De peſte. 91
De venenis. 111
De febribus. 120
De balneis. 139
Antidotarium. 141
Rhazel de Peſtilentia.

VNiVERSiDAD D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

¶ Incipit tractatus de egritudinib⁹ capitis editus p magiſtrum Antonium Guaynerium papienſeꝫ artiū ⁊ medicine doctoreꝫ clariſſimum.

Magno ac ſūmo cum deſiderio iam diu cuiuſcūqꝫ particularis membri egritudinum curam ponere concupiui. Sed clariſſimi quidam antiqui viri me cautum reddiderunt qui morte preuenti inchoata opera finire nequierunt vnde ſi quid perfectum erat nihil ſupra: propter tamen totius operis imperfectionem nulla eſt de eis facta mentio: ⁊ ſic vacue tempus eorū paupercuti conſumpſerunt. ¶ Ne igitur mihi veluti illis eueniat: nullum hactenus in membris ordinem obſeruando cōmentariolos quoſdam edidi membris in quiquſdam appropriatos: vt quicquid eueniat hi abſoluti in luceꝫ ſaltem remaneant: quod ⁊ impreſentiarum facere libet: quare commentariolus preſens de egritudinibus capitis ſit volo: quem ſi deo auxiliante perfecero facile mihi erit iaꝫ factos cuꝫ eo ordine quodaꝫ concathenare. Sis igitur bone deus mihi: vt ſoleo: adiutor cui ſint īfinite laudes Amē.

Cōmentariolus preſens ſexdecim tractatus continet.

¶ Primus tractatus de dolore capitis. Char. 2
¶ Secundus de vertigine ⁊ ſcothomia. 6
¶ Tertius de freneſi ⁊ parafreneſi. 7
¶ Quartus de litargia. 8
¶ Quintus de ſubeth. 9
¶ Sextus de incubo ſeu de epialdes. 10
¶ Septimus de epilepſia. 10
¶ Octauus de appoplexia. 13
¶ Nonus de paraliſi. 14
¶ Decimus de ſpaſmo ⁊ tetano cum alcuzeꝫ. 16
¶ Undecimus de tortura oris. 18
¶ Duodecimus de tremore. 19
¶ Tertiuſdecimus de ſtupore. 19
¶ Quartuſdecimus de ſara ſeu villigiarū inſtantia. 19
¶ Quintuſdecim⁹ de mlia mania ⁊ demonio lupino. 21
¶ Sextuſdecimus de catarro. 26

Primus tractatus de dolore capitis ſexdecim in ſe capitula continet. charta. 2
¶ Primū capl'm. Quid ſit dolor capitis. ⁊ q̄tqꝫ ei⁹ noia. 3
¶ Secundū capl'm. De cauſis doloris capitis. 3
¶ Tertiū ca. De cuiuſlibet dolor capit ſignis demr̄atis. 3
¶ Quartū ca. de cuiuſlꝫ doloris capitis ſignis ꝓnoſticis. 3
¶ Quintū ca. De cura doloris capitis a ſang. ꝓueniētis. 3
¶ Sextū ca. Sex rerū nōnaturaliū regimē ponit i cura doloris capitis vitio ſanguis ꝓueniētis obſeruandū. 4
¶ Septimū cap. De cura doloris capitis q a ſola colera ꝓuenit: ac illi⁹ qꝫ qui ſit a mala cōplexiōe caſa ſine mā. 4
¶ Octauū ca. Qual' ⁊ cū qbus mā ſit diuertēda: ac q̄liter ip̄a euāta ſit mala cōplone derelicta corrigēda. 4
¶ Nonū cap. De regimine rerū ſex nō naturaliū taꝫ in cura doloris capitis a mala cōplexione ſiue materia ꝓueniētis qꝫ eius qui a colera pura ſit. 4
¶ Deci^m ca. De cura dolois capitis q a cola citria cāſ. 4
¶ Undecimū capitulū De cura doloris capitis qui a colera ſit vitellina. 4
¶ Duodecimū cap. De his que flegma dolorē capitis efficiens digerunt: que quoqꝫ tam per medicinas ſolutiuas qꝫ p caput purgia: ſternutationes: gargariſmata: qꝫ p maſticationes flegma ipſum euacuant. 5
¶ Tertiūdecimū cap. De his q̄ caput flegmatis vitio dolēs cōfortant q̄ dolorē ſedant ac malā cōplexionē frigidā ſi q̄ ſit derelicta que ſola capitis dolorē efficiat remouent. ⁊ de rerum nōn natrralium regimine. 5
¶ Quartumdecimū capitulū. De cura doloris capitis qui a melancolia prouenit. 5
¶ Quintumdecimū capitulū. De his que dolori capitis indifferenter a proprietate valent. 6
¶ Sextumdecimum capitulum. De cura doloris capitis qui per communitatem accidit. 6

Secundus tractat⁹ de vertigine ⁊ ſcothomia i ſe duo cōtinens capitula. char. 6
¶ Primū ca^m. Quid ſit ſcothōia atqꝫ v̄tigo q̄ qꝫ eaꝝ cāe. 9
¶ Secūdū capl'm. De ſignis tā pronoſticis qꝫ demōſtratiuis vertiginis ac ſcothomie q̄liter curari debeant. 6

Tertius tractatus de freneſi. ac parafreneſi i ſe ſeptem continens capitula. char. 7
¶ Primū. Quid ſit freneſis ac pafreneſis: q̄ qꝫ eaꝝ cāe. 7
Secundū capl'm. De ſignis freneſis demōſtratiuis. 7
¶ Tertiū capl'm. De ſignis freneſis ꝓnoſticis. 7
¶ Quartum capitulū. De cura parafreneſis. 7
¶ Quintum capitulum. De regimine rerum ſex non naturalium in cura freneſis obſeruando. 7
¶ Sextum capitulum. De his que ab extra in cura freneſis ſunt obſeruanda. 8
¶ Septimū capitulum. De his que ab intra in cura freneſis approximantur. 8

Quartus tractatus: de litargia in ſe continēs qnqꝫ capitula. char. 8
¶ Primū capl'm. Quid ſit litargia que cōſiſt cauſe. 8
¶ Secundū cap. De ſignis demōſtratiuis litargie. 8
¶ Tertiū cap. De ſignis litargie ꝓnoſticis. 9
¶ Quartū capl'm. De rerū ſex nō naturaliū i cura litargie obſeruādo regimie: de ſ'ſomia ac vētoſis. ac vlr de oibus his q̄ tā ab intra qꝫ ab extra mām diuertūt ⁊ euacuāt. 9
¶ Quintū cap. De his q̄ capiti ab extra ſunt applicāda. 9

Quintus tractat⁹ de ſubeth ſeu ſubetia in ſe cōtinens ſex capitula. char. 9
¶ Primum capitulum. Quid ſit ſubeth. 9
¶ Secundū capitulū. De cauſis ſubeth. 9
¶ Tertiū cap. De ſignis ſubeth demōſtratiuis. 9
¶ Quartū capl'm. De ſignis ſubeth pronoſticis. 10
¶ Quintum capitulū. De his que ab intra in cura ſubeth ſunt approximanda. 10
¶ Sextū. De his q̄ ab extra i cura ſubeth approximāſ. 10.

Sextus tractatus de incubo ſeu epialdes. tria i ſe cōtinēs capitula. char. 10
¶ Primū cap. Quid ſit incubus ſeu epialdes ⁊ q̄ cāe. 10
¶ Scdm cap. de ſignis icubi tā ꝓnoſticis qꝫ demr̄atis. 10
¶ Tertium cap. De cura incubi. 10.

Septimus tractatus. De epilepſia. in ſe continens nouem capitula. char. 10
¶ Primū ca^m qd ſit epileſia. q̄ cāe. ⁊ qb⁹ ſit in locis. 10
¶ Scdm ca^m de ſignis epilepſie demr̄atiuis: ac qual'r ſi ꝓprietatē ac cōitatem fiat cognoſcere debeas. 11
¶ Tertiū cap. de ſignis epilepſie pronoſticis. 11
¶ Quartuꝫ cap. de cura paroxiſmi epilepſie. 11
¶ Quintum cap. de ſex rerū non naturaliū in cura epilepſie obſeruando regimine. 12
¶ Sextum cap. de mō materiā epilepſie digerendi: que ⁊ qualis illa fuerit euacuandi quoqꝫ. 12
¶ Septimū cap. de his que ab intra ſumpta epilepſiā oēꝫ curabilem radicitus extirpant. 12
¶ Octauuꝫ cap. de appropriatis quibuſdā q̄ exteri⁹ applicata oēm curabilem epilepſiā eradicant. 13
¶ Nonum cap. de cura epilepſie q̄ per cōitatem aliorum membrorum cauſatur. 13

Octauus tractatus de apoplexia: duo in ſe cōtinens capitula. 13
¶ Primum cap. Quid ſit apoplexia. q̄ cauſe: ⁊ q̄ tā pronoſtica qꝫ demonſtratiua ſunt ſigna. 13
¶ Secundum capitulū. De cura appoplexie. 14

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

Nonus tractatus. De paraleſi in ſe octo continens capitula. char. 14
¶ Primū capīm. Quid ſit paraleſis: q̄ qꝫ eiꝰ ſunt cāe. 14
¶ Secundū capīm. De ſignis demōſtratiuis paraleſis. 14
¶ Tertiū capīm. De paraleſis ſignis ꝓnoſticis. 14
¶ Quartum ca. De regimine ſex rerū non naturalium in cura paraleſis obſeruando. 15
¶ Quintum ca. De his que materiā flegmaticaꝫ paraleſis digerunt atqꝫ tā cum medicinis ſolutiuis q̄ꝫ caputpurgijs tam etiā cum gargariſmatibꝰ q̄ꝫ cum maſticationibus. 15
¶ Sextum capīm. De his q̄ intus ſumpta malaꝫ cōplexionem inductam remouent: calorem ſuffocatum viuificant ⁊ neruos a proprietate confortant. 15
¶ Septimum capituluꝫ. De his que ab extra in paraleſis flegmatice cura veniunt applicanda. 15
¶ Octauū capitulum. De cura paraleſis ſanguine: ⁊ melancolice ac colerice: ⁊ facte a mala ꝯplone: ⁊ facte a caſu vel ꝑcuſſione: ⁊ de paraleſi lingue. 16
Decimus tractatus. de ſpaſmo in ſe deceꝫ continens capitula. char. 16
¶ Primum capitulum. Quid ſit ſpaſmus tetanus cuꝫ ſiue alcuzeꝫ. 16
¶ Secūduꝫ ca. De cauſis ſpaſmi tā de inanitione q̄ꝫ de repletiōe: ⁊ tā ꝓportionati ad mām q̄ꝫ nō proportionati. 17
¶ Tertium cap. De ſignis ſpaſmi demonſtratiuis. 17
¶ Quartū cap. De ſignis ſpaſmi pronoſticis. 17
¶ Quintū capīm. De his que intus ſumpta ſpaſmum de repletione curant alcuzeꝫ quoqꝫ. 17
¶ Sextum capīm. De his que exterius applicata ſpaſmū curant repletionalem. 17
¶ Septimū cap. De cura ſpaſmi tā a punctura venenoſa q̄ꝫ non venenoſa cauſatum. 17
¶ Octauum capituluꝫ. Qualiter ⁊ cum quibus febris in ſpaſmo ſit prouocanda. 17
¶ Nonū ca. De regimie ſex rerū non naturaliū in ſpaſmo repletionali obſeruando. ⁊ de ſpāli cura alcuzeꝫ. 18
¶ Decimū capitulum. De cura ſpaſmi ab inanitione prouenientis. 18
Undecimus tractatus de tortura in ſe ꝯtinens ſex capitula. char. 18
¶ Primū. De torture cauſis ac demōſtratiuis ſignis. 18
¶ Secundū. De ꝓnoſticis torture ſignis oris facieiqꝫ. 18
¶ Tertiū capīm. Qualiter mā torture digerēda ſit euacuāda quoqꝫ: ac de his que ītus ſumpta i cura eiꝰ ꝯueniūt. 18
¶ Quartū capitulum. De his que ab extra in cura torture ſunt applicanda. 18
¶ Quintū ca. De torture cura q̄ cauſatr̄ ex ſpaſmo. 18
¶ Sextum capitulū. De regimie reꝝ ſex non naturalium in torture cura obſeruanda. 19
Duodecimus tractatꝰ de tremore: in ſe vnū continens capīm: in quo ponitur quid ſit tremor: que cauſe: ⁊ q̄ ſigna: tam pronoſtica q̄ꝫ demonſtratiua: ⁊ que cura ⁊c̄. char. 19
Tertius decimus tractatꝰ. De ſtupore i ſe ꝯtinens q̄nqꝫ ca. 19
¶ Primum capitulum. Quid ſit ſtupor. 19
¶ Secundū capīm. De cauſis ſtuporis. 19
¶ Tertiū capīm. De ſignis demōſtratiuis ſtuporis. 19
¶ Quartū capīm. De ſignis ꝓnoſticis ſtuporis. 19
¶ Quintū capīm. De cura ſtuporis. 19
Quartus decimus tractatꝰ. De ſahara ſeu ſupflua vigilia in ſe nouē continens capitula. char. 19
¶ Primū capitulum. Quid ſit ſahara. 19
¶ Secundum capitulum. De cauſis ſahare. 20
¶ Tertiū capīm. De ſignis ſahare demonſtratiuis. 20
¶ Quartū ca. De ſignis ſahare pronoſticis. 20
¶ 5m De his q̄ hūores i ſahara peccātes digerūt euāant qꝫ. 20
¶ 6m. De regie reꝝ ſex nō nāliū cura ſahare obſuando. 20
¶ 7m ca. De his q̄ in cura ſahare applicant ab extra. 20
¶ 8m ca. De his q̄ in cura ſahare approximātur ab itra. 21
¶ Nonū capīm. De epilogando in ſe ordinē in cura ſahare concludit obſeruandum. 21
Quintus decimus tractatꝰ. De melia ⁊ mania i ſe. xvj. cōtinens cap. char. 21
¶ Primū capitulū. De notificatiōe melie atqꝫ manie. 21
¶ Scđꝫ capitulū. De cauſis melie ac manie. 22
¶ Tertiū ca. De manie ac melie demrātiuis ſignis. 22
¶ Quartū capīm in q̄ aſſignatr̄ cā q̄re illiran q̄dā melācolici litterati facti ſunt. Et q̄re ēt alijs futura ꝑdicūt. 23
¶ Quintū i q̄ tā manie: q̄ꝫ melie ꝓnoſtica ſigna ponūtr̄. 23
¶ Sextū capitulū. Quare in cura manie atqꝫ melie tā ſanguinee q̄ꝫ colie ſit flebothomia fienda: qualiter quoqꝫ: ⁊ cum quibus ſit digerenda atqꝫ euacuanda materia. 24
¶ Septimū capitulū. De pulueribꝰ atqꝫ ꝯfectiōibꝰ que i cura manie atqꝫ melie tā ſanguinee q̄ꝫ colice ꝯueniūt. 24
¶ 8m ca. De balneis epithiatibꝰ vnctiōibꝰ verberibꝰ ⁊ cauterijs q̄ i cura māie atꝫ mlie tā ſāguiee q̄ꝫ colice ꝯducūt. 24
¶ Nonū capīm. De reꝝ ſex nō nāliū regimie in cura manie atqꝫ melie tā colerice q̄ꝫ ſanguiee obſeruādo. 25
¶ Decimū. Qualr̄ mlia fecalr̄ euanda ſit ⁊ digerēda qꝫ. 25
¶ Undecimū ca. De pulueribus ac ꝯfectiōibꝰ q̄ in cura melie a fece ſanguinis cauſate ꝯueniunt. 25
¶ Duodecimū ca. Qualr̄ balnea fieri debeant. ⁊ vnctiōes verbera item atqꝫ cauteria. 26
¶ Tertium decimū ca. Qualr̄ gñatr̄ hereos ⁊ q̄d ipe ſit. 26
¶ Quartuꝫ decimū ca. De cāis hereos ſeu yliſchi. 26
¶ 5m decimū. d ſignis tā ꝓnoſticis q̄ꝫ demrātis hereos. 26
¶ Sextum decimū capitulum. De cura hereos. 26
Ultimus tractatꝰ. De catāro i ſe ꝯtinēs. 12. ca. 26
¶ Primū capīm. Quid ſit catarrꝰ. 26
¶ Secundum capitulum. De cauſis catarri. 26
¶ Tertiū ca. De ſignis catāri ſeu māe catāralr̄ dmrātis. 27
¶ Quartū capīm. De ſignis catarri ꝓnoſticis. 27
¶ Quintum capitulum. Qualr̄ in cura catarrali ſit fienda flebotomia: ac mā digerēda: euacuanda quoqꝫ. 27
¶ Sextum ca. De canonibus inſiſtēdo catarrum calidum obſeruandis: ⁊ de his que catarrum ſiſtunt. 27
¶ 7m. d regie reꝝ ſex n̄ nāliū i catāri cali cura obſuādo. 28
¶ Octauum capitulum. De regimie reꝝ ſex non nālium in catarri frigidi cura obſeruādo. 28
¶ Nonum capitulū. De modo materiā catarralem fridaꝫ digerendi pariter euacuandi. 28
¶ Decimū ca. De his q̄ pticulariter materiā catāralē euacuāt vt ſunt caputpurgia maſticatiōes ⁊c̄. 28
¶ Undecimū ca. De ꝯfortātibꝰ cerebrū q̄ ab itra ſumuntr̄ vt ſūt ꝯfectiōes plures decoctōes lupiares forſe. pile cōſtrictie: gargariſmata ⁊ ſimplicia plima: q̄ iter dētes retenta aut trāſglutita catāꝝ ſiſtūt ⁊ cerebꝝ q̄maxīe ꝯfortāt. 29
¶ Duodecimū capituluꝫ. De odoramentis ſuffumigationibus lauacris embrocationibꝰ ſacellationibus vnctionibus ⁊ cauterijs: que in catarri frigidi cura fienda ſunt. 29.

Finis.

¶ Tractatus primꝰ de dolore capitis in ſe. xvj. ꝯtinēs caꝰ

¶ Quid ſit dolor capitis: q̄t ⁊ que eiꝰ ſint noīa. Ca. j.

Dolor capitis eſt nocitiui ſenſibilitas aut i pāniculis cerebri: ſeu craneū inuoluētibus: aut in carne cooperiēte ſubito ⁊ materialr̄ imprimentis. Subſtātia eni medullaris cerebri ac craneum cum ea neruis careant: non ſentiūt vnde illam doloroſam ſenſationē: qua dolere caput dicimus: in dictis panniculis: aut in illa carne fieri neceſſe eſt. ¶ Nomina autem dolorem capitis importantia ſunt plurima. Unum tamen omnibus commune eſt ſoda. Cetera vero ſm̄ doloris diuerſa loca adinuenta ſunt: q̄r dolor aut totum occupat: aut partem capitis. Si totū cephalea ouū aut galeata paſſio nuncupatur. Cephalea dicitur a cephal grece quod idem latine eſt quod caput: q̄r totum ipm̄ dolor tenet. Ouū ſm̄ Auic. a quodam armoꝝ genere: quod totum tꝫ caput dcm̄ eſt. ꝓprius tn̄ dicitr̄ ouū ab vno qđ eſt dolor vnus totū caput ꝯprehendens. Et ꝑ ſilē dr̄ galeata paſſio. Galea vō eſt qđdam armoꝝ genꝰ: totū caput defendens. Dicūt tn̄ nōnulli ꝑ illa tria noīa intenſiorē aut remiſſiorem capitis dolorē intelligi debere. Sꝫ cū hec ſcia praxis de rebus ſit ⁊ nō de termis. parū de noīuꝫ diſceptationibus curo. Si ptē aūt. mediā aut quartā: ſi medietatē dicitur emigranea. ab emi qđ eſt mediū. Si q̄rtā ptē aut eiꝰ totā. aut eiꝰ pticularē. Si totā dr̄ monopogia a monos qđ eſt vnū: q̄r vnā ptē capitis tenēs. Si ptē dr̄ clauus: nam q̄ ibidem ꝯtinue clauus affixus ſit appet patiēti. ¶ Doloris capitis quidā ꝑ ꝓprietatē. ⁊ q̄dā ꝑ cōītatē ſit. Eum ꝑ ꝓprietatem fieri dicimꝰ cuiꝰ cauſa eſt duntaxat i capite: ⁊ fieri dupliciter contingit: aut q̄r dolorē ad itra craneū aut extra in canniculo eū tegēte q̄ zinzea mr̄ ſeu almochati a q̄buſdā dr̄: vt in carne. Sꝫ ꝑ cōītatē fieri dicimꝰ cū ab alijs mēbris a capite dcūqꝫ illa ſint ꝓueniat: vt a ſtō epate ſplene ⁊c̄.

¶ De cauſis doloris capitis. Cap. ij.

Unc de cāis eſt agēdū. q̄ intriſece ⁊ extriſece eſſe pñt. Extrinſecaꝝ q̄dā ieuitabilr̄ occurrūt ⁊ q̄dā nō. Jneuitabilr̄ occurrētes ſūt res ſex naturales ſine q̄bus hoīem viuere nō ꝯtigit. Cū aūt ille modū exceſſerint ſepe capitis dolorē iducūt: vt ſupflua aeris calitas: aut friditas: balnei qꝫ ſiue cuiuſqꝫ alteriꝰ extrinſecꝰ applicabilis calefaciēdi aut infridandi viꝫ hñtis. Jdē ira igens efficit: ac excellēs gaudiū timor grandis: ⁊ ad hūc modū de alijs aīe imoderatis accīntibus. Cum q̄bꝰ tn̄ ſupfluus coitꝰ ſolet annecti. eiuſqꝫ nimia abſtinētia. nā retentū ſperma in venenū cōmutatur hali. 30. tegni. a quo eleuari fumi ſepe dolorē capitis inducunt ⁊ mortē ſubitaneā interdū. Supfluū igr̄ exercitium: lōga quies: debitoqꝫ ſomnꝰ lōgior: ſupflua vigilia: nimia repletio: abſtinētia imoderata. Ex pte cibi ſi nimia fuerit q̄ntitas: ſi nociue qualitatis vt venenoſe ⁊c̄. Si in ſumēdo eū poſteriꝰ ordo obſeruetr̄. Si ſup indigeſtum aliꝰ ſumatr̄. Si ex illis quoꝝ natura eſt capitis dolorē iducere fuerit. vt panis loliaciꝰ: aīaliū ieſtia. ⁊ potiſſimū ſanguis: piſces q̄qꝫ in oleo nucū decocti: ⁊ maxime ſi calidi coopti fuerit: legumia porri. cepe. alleū. caules nuces. auellane. ⁊ alia plurima ſimplicia. de q̄bus ab auctoribꝰ ꝓprijs in caplis facile eſt videre. Ex pte potus artificiales plimi īueniūtr̄ dolorē capitis iducētes. Sꝫ qđ in cōi vſu hēmꝰ eſt vinū potēs atqꝫ fumoſuꝫ: ⁊ hic i ſūma ſūt cāe ieuitabiles. Euitabiles vō ſunt taꝫ olentiuꝫ q̄ꝫ redolentiū reꝝ odor vt muſci ſtoratis croci coſti cinamomi aſſe fetide amare: mētaſtri porri allei cepe ⁊ ſimilium. Actus qꝫ ſonus terribilis q̄r vt tonitrui. bombarde ⁊ taliū: ac caſus ⁊ ꝑcuſſio. Et hic ſūt i ſumma extrinſece cāe ſodā efficere potētes. ¶ Jntrinſece aūt q̄ ſiue ꝑ ꝓꝑetatē ſiue ꝑ cōitatē ſiunt. eſſe poſſunt ventoſitas ſe. apoſtema cōplones tā ſimplices q̄ꝫ cōpoſite: tā ſine materia: q̄ꝫ cū mā veꝝ vt 2ª ꝑmi. Auic. nr̄ capitº. de cauſis doloris abſolute: ingt: humiditas cum ſenſus hebetet dolorē nō efficit. Et idē ponit Ga. libro. x. tractatuū cap. Cephalica. Et meſue cap. de philo. in ſuo de ꝯſolatiōe medicinarū ingt. Non inuenimꝰ humidū eſſe cāꝫ doloris i q̄ntū hūidū ſꝫ iq̄ntū pōt eē cū mā q̄ q̄ntitate ſua moueretr̄ ad ꝯtinuitatis ſolutionē: ſiccitas vō de ꝑ acciñs qñ ſcilꝫ alteriꝰ gñis cauſe contingit vt puta ſoſo ꝯtinuitatis. Mala vō ꝯplō cū materia eſt ſan. colera flegma vel melancolia. Et hic ſua qualitate aut q̄ntitate aut vtroqꝫ modo aliquando ſodā inducit. Et ille ſunt tam extrinſece q̄ꝫ intrinſece cauſe ſummatim collecte que ſubito materialiter ſolent cōmuniter capitis complexionem immutare aut in eo continui ſolutione facere ſeu vtrumqꝫ: ex quibus capitis dolor inducitr̄.

¶ De cuiuſlibet doloris capi. ſignis demōſtratis. Ca. iij.

Ja cāis extrinſecis dolor ipſe ꝓuenerit ſꝫ ordinē q̄ ipſe ſupra deſcripte ſūt infirmū aut aſtātes iterroga. ſic. n. i eaꝝ cognitionē facile deuenies. Jntriſece vō an ꝑ ꝓꝑetatē: aut ꝑ cōitatē eueniāt iueſtigādū ē. ¶ Et ſi dolor q̄ ꝑ ꝓꝑietatē accidit infirmū tādiu moleſtat: donec ꝯpletā curā receperit ⁊ i viſu ⁊ in auditu ceteriſqꝫ tā itrinſecis q̄ꝫ extriſecis ſenſibꝰ pſepe ſit turbatio viſus obſcuritas: auriū tinitꝰ: iterdū ſurditas: ſomni grauedo: rōnis ꝑturbatio ⁊ ſimilia. Et qđ hmōi ſignū eſt potiſſimū mēbra alia: vt ſtomachꝰ epar ſplē ⁊ ſimilia in naturali tunc ſua diſpoſitiōe pſiſtūt. ¶ Sꝫ tua itereſt eū q̄ ad intra craneuꝫ ab eo q̄ extra ſit cognoſcere. Qua de re ſi in mirigis: ſeu alijs in pāniculis intra craneū exiſtētibꝰ dolor fuerit ad oculoꝝ vſqꝫ radices ꝓuenit in tantū vt ſepiſſime oculi ab extra caſſulā notantr̄ ꝓpellūt vt ego ipſe vidi. Si in pāniculo craneū tegēte: aut i carne dolor ſiat ad oculos nō ꝑtiget: cutis tacta dolebit: cū q̄ tal' veluti q̄ ad intra craneū ſit ceteris paribus crudelr̄ nō moleſtat. ¶ At ſi q̄ ꝓpter mēbroꝝ cōitatē ſit ſm̄ q̄ cōitas mēbrorum vna vice magis q̄ꝫ alia patitur pauſas hꝫ interpolationes: cū quo mēbrum tale a ſua naturali diſpoſitiōe variatum cōperies. Ut ergo ordinate per cās deſcriptas incedā. Si a febre dolor ꝓueniat euꝫ ſe. ipſa manifeſtat. De apoſtembribus aūt q̄ dolorē capitis efficiunt: infra ꝓprijs capitulꝭ dictio ſiet. Jlle vō q̄ a vētoſitate ſit dolor ē ꝑambulans: cū quo tinnitꝰ aurium qꝫ ſentitr̄. ¶ Nunc de ſignis q̄ dolorum capitis cās oſtendūt dicendū eſt. Quibꝰ poſitis ad illorum ſigna q̄ per cōitatē ſiunt particulariter cōdeſcēdere licebit. Et q̄r tam mala cōplexio ſine materia: q̄ꝫ cum mā in cā eſſe pñt. Si ſine materia fuerit nulla grauedo in capite aderit: nulla quoqꝫ in naribꝰ hūiditas: q̄ in oī cōplexione cum mā q̄ntulacūqꝫ ſit. vt inquit Aui. prima tertij apparere ſolet. ⁊ in capite qꝫ grauitas: ⁊ maxīe ſi ipm̄ patiens inclinauerit. Qꝫ ſi ſine materia complō calida fuerit abſqꝫ grauedine capitis dolor acutus erit: rubent oculi tactu caliditas ſentitr̄: ⁊ his calida nocent. Complōnis ſigna frigide iſtis ſūt oppoſita. Et ſi cōplōnes iſte cū mā iūcte fuerint erit ſanguis colera flegma melia. Si ſanguis cum eis cuꝫ in anteriori pte dominetr̄ dolor illic aderit: ⁊ caliditas mitis ibidem tactu ꝑcipietr̄: rubet facies: rubent oculi: ⁊ apparēt q̄ nō erant ſolite apparere vene: q̄ vō in tēporibus iſtantr̄ dulceſcit os facies ac mēbra cetera cū q̄dā madefactione graueſcunt: etiā a nona hora noctis vſqꝫ ad tertiaꝫ diei q̄ eſt hora ſan. inualeſcit. pulſus ſit magnus plenꝰ atqꝫ fortis: vrina ſubruffa atqꝫ ſpiſſa ⁊ eiꝰ ſupior circulꝰ quoqꝫ. Quod ſi etas cōplexio tps anni ꝓcedens regimē ⁊ talia ſanguini ꝯſentiant certior multo fies. ¶ Si colera dolor acutus ac pungitiuus in dextera pte capitis erit q̄r colera ibidem dominatr̄ ⁊ tactu caliditas pungitiua ſentitr̄. citrina apparet facies oculoꝝqꝫ albedo: os amaricatr̄: ſitis creſcit. appetitus diminuitr̄: inſomnietas plerūqꝫ accidit. Et a tertia hora diei vſqꝫ ad nonā roboratr̄ dolor: vrina citrina ignea atqꝫ ſubtilis eſt. Similr̄ ⁊ circulus pulſus velox frequēs ⁊ durus. Qꝫ ſi etas cōplō ⁊ alia cōſenſerint in cā eē co. haud q̄q̄ dubites. Notādū tn̄ q̄ tā colera pura q̄ꝫ nō pura in cā eē pōt. Que igit dicta ſūt nūc ſigna ſupra purā colerā magis arguūt. Et ſi nō pura fuerit inter h̄ ⁊ q̄ ſtati de flegmate dicentur ſigna mediū tenet. ¶ Si ergo flegma in cā fuerit in vniuerſo capite ⁊ in occipitio maxīe vbi ipm̄ dñatur grauitas ſentitr̄ magna ⁊ frigiditas. iteꝫ albeſcit facies: hebetando ſenſus: os plurima cū ſaliua inſipiduꝫ ſit. ſꝫ tn̄ flegmatū diuerſitatē diuerſificatr̄ ⁊ ſapor: nā ſi dulce fuerit ſaliua dulceſcit. ſi acre acreſcit. ſi ſalſuꝫ i ore māifeſta ſalſedo ſentitur: a naribꝰ plime ſupfluitates effluūt: grauis ſit ſomnus. Et a tertia noctis hora vſqꝫ ad nonā eſt hora flegmatis continue magis infeſtat. erit vrina alba atqꝫ ſpiſſa. circulus qꝫ: pulſus qꝫ mollis tardus atqꝫ rarus cū diuerſitate quadā erit: ⁊ ſi etas cōplexio ⁊ ſilia his atteſtantr̄: dubiū nullū tūc erit. ¶ Si melia cū frigiditate q̄dā in ſiniſtra capitis

i. per primogeni[...] affectionem [...] an per conſenſ[...] vt Galenus [...] lib. 1º de locis a[...] pagina 25.

VNiVERSiDAD DSALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

parte: vbi ea plus viget: dolor pl' ſentiť: liuet facies ⁊ ocu lorũ albedo tumet: patiẽs mortuos ac terribilia ſomnia vi det: hora mlic̃ q̃ eſt hora nona diei: vſq; ad terciã noctis cõ tinue magis affligit: pulſus tardus rarus atq; durus erit. Q; ſi etas: precedẽs regimẽ: cõplexio ⁊ hmõi ſup melius ſi gnificẽt certiorẽ in indicãdo te reddent: vrina vero ſuo cum circulo alba: erit atq; tenuis. Interdũ tñ ad palliditatẽ ſeu nigredinẽ tendit: verũ p̃ma materiei magis arguit pſiſten tiam. ſcd̃a vo euacuationẽ. q; ſi tũc bona fuerit cũ infirmi p ſiſtentia intolerantia doloris capitis ſolutionem arguit.

⁋ Sʒ legẽtiũ pace hic ſuccincte aliq̃ q̃ i tractatu de vrinis plirius tetigi replicare libet: q: nõ ſolũ p vrinã ſup humo res: ac eoꝝ maturitatẽ ſignificare poſſumus: vel imaturita tem: ſʒ ẽt ſup mẽbroꝝ diſpõnes. q̃d hoc mõ fit. q: ſcd̃a dige ſtione in corpe pfecta p aq̃a ſanguini ſupflua ad renes de mittiť: ⁊ ad veſicã tandẽ: ⁊ hec eſt vrina q̃ extra finaľr ppel litur: vt aiũt ſanguis ad mẽbra nutrienda liberius tranſire queat ſecũ humiditas certa cõmiſceť: cui' poſtea pars ali qua nõnũq̃ p ſudorẽ emittiť: ⁊ interdũ reſoluiť inſenſibi liter: ſed ps alia ad erar demãdať ſecũ ſupfluitates mẽbri illius a nutrimẽto reſecatas nõnullas deferens q̃ ſucceſſi ue tanq̃ ſupflua ad renes ⁊ veſicã miſſa cũ vrina miſceť. Et tũc ſupfluitates a nutrimẽto illi' mẽbri reſecate in vri na quãdã ſequeſtrationẽ faciunt. ⁊ hec eſt hypoſtaſis. hũi ditas vo illa cũ ſubſtãtia vrine pmixta ſiſem locũ põit quẽ mẽbrũ a quo decidiť in corpe poſſidebat. nã ſpũs cũ calo re naturali tã in corpe: q̃ extra oĩa in ſuo vbi ſituare cona tur. Cũq; humiditas illa a q̃ decidiť mẽbro aliqualr paſ ſa ſit ſup diſpoſitionẽ ei' aliqd ſignificare poſſe cõprehen ſuʒ eſt. Et pp̃ter hoc antiquoꝝ nõnulli ingenij pſpicaces q̃ttuor circulos ſeu q̃ttuor in vrina oĩas ponũt. Ex qbus ſup varia mẽbra aliqd poſſe ſignificare cõpheñdit: nã cum ſanguis cerebrũ nutriturus ſubtiľ ſit: atq; tenuis. vt teſtãtur auctores: ⁊ p̃cipue Ariſto. in de ſõno ⁊ vigilia. cuʒ inquit. Sanguis puriſſim' ⁊ tenuiſſim' fert ad caput: ⁊ ad nutri mẽtũ mẽbri ſupioꝝ: ⁊ turbidiſſim' ad inferiora. Et in de hiſto. aĩaliũ cap. 3°. Mʒ aũt inqt ſubtiliſſimũ ⁊ puriſ. ſang. hõ ⁊ i iferiorib' q̃ ſupiorib' groſſior ſanguis fit ⁊c. Qua re ſic erit ⁊ humiditas ſanguĩea illũ pcomitãs: q̃ ſub poſte riori leuitate a ſpũ ⁊ calore nãli vĩcta q̃ in ſuo ſitu oĩa: vt dĩ ctũ eſt: ſuo poſſe ſituat: ſupremũ in vrina locũ tenet: ⁊ hec eſt ps circularis. Secundus circulus ſup cor ⁊ ſpũalia ſi gnificatiões hʒ: q: ſanguis illa nutriturus magis terreſtris eſt: q̃ is q̃ ad cerebꝝ demãdať: ⁊ q̃uis calor cordis humi ditate illã ſupi' ppellẽs inferior atq; fortior ſit. pp̃ter tamen ipſius hũiditatis. terreſtreitatẽ eleuari ita alte neq̃t: ⁊ taľ in vrina ſecũdũ locũ tʒ. Terti' circulus ab epate ⁊ alijs nutri tiuis mẽbris pueniť: q̃ hũiditas tã caloris diminutõe: q̃ materie illi' terreſtreitate tam alte ſicut imediata aſcẽdere nõ valet: ⁊ pp̃ter h' terciũ locũ in vrina poſſidet. Quart' cir cul' mẽbroꝝ eſt iferioꝝ: q̃ ceteris groſſiori ſanguie nutriũ tur: ⁊ alioꝝ reſpectu diminuti ſunt caloris. q̃ fit vt q̃ ab eis veniũt hũiditates infimũ in vrina locũ teneãt. Ex qb' oĩb' apparet q̃ľr ex circuľ vrine tã ſup cerebri ſpũaliũ nutritio nis: q̃ alioꝝ mẽbroꝝ diſpõne aliqd ſignificare poſſim'. ad ppoſitũ ille circul' i ſupma vrine pte habe' ⁊ ſpiſſus ertñs i capite ſanguinis diuĩũ indicat. Subtilis vel igne' cũ ſub tilitate coleram groſſus ⁊ albus flegma. ſubtilis ⁊ albus niger quoq; ſiue pallidus etiã cuʒ ſubtilitate melias denũ ciat: tñ q: vt dictũ eſt p̃mus materie pſiſtẽtiã: ⁊ ſecũd' eua cuationẽ enũciat: duo igiť circulorum colores repiũtur: plumbeus. ſ. ⁊ viridis. plumbe' extinctionẽ caloris ⁊ epi lepſiã ſeu appopleriã futurã denũciat. viridis autẽ hũoꝝ aduſtionẽ ⁊ in acutis febribus futurã freneſim. Per ſigna ergo q̃ dicta ſũt in capitis dolore p pprietatẽ effect' facile cõprehendes.

⁋ Nunc vero q̃ dolorẽ p cõitatem pueniẽt demõſtrant dicẽdum eſt. vñ ſi a ſtomacho is veniat p eius grauedinẽ nauſeã vomitum faſtidium digõnis malitiam ⁊ ſimilia cognoſciť. ⁊ q̃d omnibus capitis doloribus a ſto macho pueniẽtib' cõe eſt. ſtatim dolor ipſe ſumpto cibo minoratur. Quãobrẽ putãtes plurimum ab inanitiõe pro uenire: vt pellãt dolorẽ: manducãt: vnde q: crudũ ſup in digeſtũ ponũt: dolor ipſe fit ſolito maior. Q̃d ſi colera in cã fuerit ex ſiti: ex amaritudine oris: ⁊ alijs ſignis p̃dictis ſu per colerã arguentib' depreh endes: ⁊ inanitiõis tempore cũ colera ſupincẽdať: dolor augeť. Qui a flegmate vľ mlia fit inſipidas oris: puatio ſitis: ⁊ breuiter ſigna alia ſupius tacta q̃ ſup flegma ⁊ meliam arguũt eũ demõſtrãt. Sʒ do lor in his vacuitatis tpe diminuiť. immo videť nunq̃ niſi ex longa abſtinẽtia totaliter auferri. Ueꝝ ⁊ ſi in his oĩbus cibo ſũpto dolor remittať anteq̃ creſcat diuti' ſtat q̃ a co lera q̃ q̃ a ſũte ſeu mlia pueniť. ⁋ At ſi epar ei in cã fuerit in dextera capitis pte dolor fiet. Si ſplẽ in ſiniſtra. Si ma trix in capite vſus tñ occipitiũ. Si renes aut dorſuʒ vſus poſteriorẽ. Si mirach aut inteſtina vt plimũ i anteriori. Sʒ vbi de his certificari cupias p̃dictoꝝ mẽbroꝝ p̃ter nãles diſpõnes: quas pmittente deo infra deſcribam conſidera.

⁋ Quid ſit in quis dolore capitis pnoſticãduʒ. Cap. iiij.

s i in acutis febrib' inſomneitas cũ mẽtis alie natiõe ⁊ fortis dolor capitꝫ ſiue aliq̃ mãifeſta cã ſupuenerit mortale. ⁋ Capitis dolor q̃ ap petitũ pſternit ⁊ iſõneitatẽ ac alienatõeʒ idu cit mortalis: is. n. tã in naturali: q̃ aĩali vtute nocumẽtũ igẽs eẽ demõſtrat: ſi doloris vi in capite vt plerũ q; ſit tantus humor attrahiť q; in anteriori pte apoſtema ſi at mortale. dolor capitis q̃cũq; ille fuerit cui ſpaſm' ſupue nerit mortaľ. ⁋ In dolore capitis ſubito eueniente ſi infir mus ſine voce ſiat mortalis. Nã nocumentũ tñ in cerebro eſſe argũt q; vt plimũ tales appopletiã incurrũt. ⁋ Si in dolore capitis oculoꝝ eductio ſeu ipoꝝ nimia retractio ſupueniat ⁊ ſomneitas ⁊ alienatio ſit mortale. ⁋ In dolo re capitis ſingultus pſeuerãs mortale. ⁋ Dolor capitis ap petitũ pſternẽs ⁊ debilitãs digeſtiuã malũ. ⁋ Dolor capi tis ex flegmate aut melãcolia pueniẽs ceteris pib' alijs ſit lõgior. ⁋ Dolor capitis ex cerebri debilitate pueniẽs ex q̃ cuq; leui cã reuertiť: ⁊ eo freq̃nti' ſi debilitas digõnis hu ic adiũgiť. ⁋ Ois dolor capitis q̃ aliqñ diſpõni ɔtrariam curã exigit cõiũgiť. vt ẽ exẽpli grã catarr' reumatizãs cu rã difficulter recipit. Nã in illo cãu appropriata calida ca tarꝫ eliquãt: frida vo ɔfluere faciũt: qre ⁊c. Urina ſimilis vrine aĩaloꝝ pñtẽ p̃teritũ aut futurũ capitis dolorẽ ſignifi cat. Aui. teſtãte. Ipocrate q̃ aſſoriſmoꝝ q̃rta. Quibuſcun q; igt i febrib' vrie ɔturbate valde ⁊c. ⁋ Urina i acutis fe brib' q̃ alba ſit ⁊ ſubtiľ materiei raptũ ad caput ſignificat. Et iſta ſũt ex eis vt Aui. ingt pculdubio ſodam efficiunt.

⁋ Qualr dolor capitis ſãguis vitio pueniẽs curãd' ſit. C. v.

s i ſanguis capitis dolorẽ effecerit cõmiue ſʒ p pus ad ſupfluitatũ cõiũ eductionẽ attẽde: q; ſi nã nõ emiſerit. ℞. malue. blitis. folioꝝ mer curialis viol. ord. aĩi. M. i. fiat decoctio de q̃ accipe. l. i. ß. i q̃ caſſie: pul. zuc. aĩi. ʒ. i. ſaľ trĩ paꝫ fiat cliſt. Et ſi patiẽs potionẽ materias illas educẽtem pdiligat. ℞. cap. ve. floꝝ bora. bug. viol. aĩi. M. i. ß. pruoꝝ nũero. x. tamarindoꝝ. ʒ. i. fiet decoctio in cui' ʒ. iiij. diſſol ue caſſie. ʒ. x. aut mãne. ʒ. i. ß. ſirupi vio. ʒ. i. ⁊ fiat pot' quẽ tuo iſirmo in aurora tribue. Cibũ tñ hora ɔſueta recipiat: ⁊ ſi adhuc opata nihil fuerit. Coibus illis ſuperfluitatibus eductis regulariter ad ſan. minutionem accedas: vbi q̃ ad flebothomiã requiſita cõſentiãt: ⁊ magna repletio ſanguinis affuerit de baſilica p̃mo flebethomiã face: ⁊ copioſaʒ ſatis i craſtinũ de cephalica. Quarta vo trãſacta die vltra ſi do lor ex toto nõ abierit: de alia cephalica flebothomiã reite ra. At ſi eã apieris ⁊ nõ exiret: eius loco nigrã incide: ipſa q̃ a capite multũ euacuat: vt Galie. iiij. de interioribus: q̃ itẽ ſuo in paſſionario vbi dolor ille multũ plongeť venaʒ timporũ: aut frontis: aut naſi incidi iubet. Et ideʒ p̃ma ter tij voluit Aui. ac ſuo ſn cõtinẽti raſis. verũ vbi talis dolor in poſterioribus affuerit id regularius ſit. iuxta amphoriſ muʒ pticule quite. Poſteriora capitis dolẽtia i frõte vena iciſa iuuat. Ego vo in caſu illo cũ ſetis vel alr ſan. a narib' puoco. id. n. ſecuri' ac cõmodi' ſit. Aliq vo p̃dictꝫ veis ſan guiſugas applicãt. q̃d tu facias ſi libet. His pactis ſi q̃ ma la cõplexio derelicta ſit: eã put ſequẽti cap. deſcribã rẽoue.

⁋ De regimine rerũ ſex nõ naturaliũ in cura doloris capi tis vitio ſanguinis pueniẽtis obſeruãdo. Cap. vi.

q uãtũ vo ad rerũ ſex nõ naturaliũ obſeruãdũ regimẽ aerẽ ad frigidũ ⁊ ſiccũ ɔclinãtẽ ihitet quẽ ſi cũ alteratiuis hẽe neceſſe ſit. ex roſacea aq̃ ſandaľ: ⁊ aceto pmixta: camerã irrora. Uľ ex aq̃ liphata cũ aceto pmixta idẽ faciãs: ⁊ ge te vitãdũ eſt. In audiẽdo cãtilenas iſtra muſicalia delectan tia noua ⁊ q̃cqd gaudiũ iducere põt vt ſit eger itẽr' ſtudi um adhibe. occupari in eo q̃d gaudiuʒ: vt auice. q̃rta p̃mi de ſedatione doloris vehemẽtiã doloris ſedat: irã ⁊ furoreʒ ⁊ talia deuitet: coitũ q̃: ſolito ſomno nocturnus ſomnus equetur: ſʒ diurnũ vitet. ⁋ In cibo ptiſana ordeacea non colata deť: quã cũ agreſta ſucco limonũ granatoꝝ citri: citranguli: ſeu acetoſelle alterare poteris: omnia q̃ fercula deſcribẽda: ordeũ auenatũ mica panis abluta amiduʒ ſe mula ⁊ amigda. lac cõueniũt. Q; ſi ad carnes trãſcẽduʒ ſit gallinarũ nõ coeũtes pulli dentur: vľ capri caro. ⁊ he car nes ſuccis cũ pſcriptis altereń. Et ſi cõtuſo op' fuerit ex carnib' cõmiſce pſcriptis ſuccis. Gelatie gelu cũ aq̃ aceto ⁊ vino facte comeſtio iterdũ pderit: vitet vinũ: cui' loco aquã ordei bibat: vel cũ zucca. ſolũmõ coctã: in qua grna toꝝ vinũ ſi libet cõmiſce: vel citrãguli ſuccũ: ſeu citri ace toſitatis. Q̃d ſi iuuenis robuſt' fuerit: ⁊ in tpe calido cum ſuccis iſtis aquã ſimplicem miſce. vel cũ roſaceo ſirup. bi bat. Et ſi laſciuie gr̃a ad vinũ dandũ cogeris ſit poti' ſim plex aq̃ vino limphata: q̃ vinũ limphatum aqua: dicetur ſobrie ne in digerendo cibum naturam occupes.

⁋ De cura doloris capitis prouenientis a colera pura: ac etiam qualiter a mala complexione calida ſine materia fa ctus curari quoq; debeat. Cap. vij.

i n dolore capitis a colera pura pueniẽte p' cliſtere i cap' p̃cedẽti deſcriptũ fieri iubeas: vľ potionẽ illã leniuã dato: deinũ vbi patiẽs vi' ſuo fuerit cephalicã aut nigrã icide' eſſe mor tñ eſto ſan. eẽ frenũ coleř. vñ p̃cedẽtis re ſpectu nõ mlta extrahẽda ẽ ſan. q̃ntitas: nec i his fieri mo deratã fleiaʒ tim eas. Nã Gal. i ſoda flegmatica eã fieri iu bet: ſi patiẽs ſit vẽoſus q̃nto de regimi ⁊ ſãitat. ⁋ His factꝫ p mãe digeſtione. ℞. ſirupi ace. ſimplicis. ʒ. i. ß. aq̃ endi. ʒ. ij. aq̃ lup. ʒ. i. pvna vice miſce. vľ loco ſirupi ace. ſimpľ. pone ſirupuʒ de nenufare vio. aut orizacarã ſimpľ. Et vbi ſiru. magraľẽ facere libʒ. ℞. endi. ſcario. lactuce: vio. roß. ru. floꝝ neuf. aĩi. M. i. q̃ttuor ſeminũ ſrioꝝ. ʒ. i. ſe. papa. al. ʒ. ß. paſſu. ʒ. ß. ſiat dcoctio. ⁊ cũ lib. ij. zucca. al. ⁊ ʒ iij. aceti ſiat ſir. de q̃ ſupraſcriptoꝝ loco. ʒ. i. ß. p vice tribue. ⁋ Di geſta mã. ℞. capil. ve. floꝝ bug. bora. vio. ſticad. ordei aĩi. M. ß. prunoꝝ nũero. x. tamaridoꝝ. ʒ. i. ſiat dcoctio: in cui' ʒ. iiij. diſſoluať caſſie. ʒ. i. electu. de ſucco ro. ʒ. iij. ſir. vio. ʒ. j. pulueris ſtica. ʒ. ß. ⁊ ſiat pot'. ⁋ Uel facias ſic. ℞. corticũ mirabo. citri. ʒ. i. iſũdanť i pſcripte decoctiõis q̃ntitate ſuf ficiẽti: addẽdo pulueris ſtica. ℈. ij. ⁊ p horas. x. i iſuſione p maneãt. ⁊ ſiat expſſio cũ q̃. ʒ. i. caſſie cũ p̃dicta decoctione extracte cõmiſce electuarij de ſucco ro. ʒ. ij. ⁊ cũ. ʒ. i. ſirupi vio. ſiat medicina. ⁋ Uel. ℞. electi reubar. ʒ. ij. ß. ſtica. ℈. ij ſpice gra. vi. Infunde i aq̃ ẽdiuie p ſpũs tñ modico vini albi cũ aſpgeni': ⁊ horis. x. i iſuſſiõe dimiſſis fortis ſiat ex preſſio: cui adde extracte: vt ſupra caſſie. ʒ. i. ⁊ ſiat potus ⁋ Si i modũ pulueris ⁊ ẽ hñ delicat'. ℞. diagridij a. ℈. ß. vſq; ad. i. ſtica. ℈. ij. zucca. ʒ. ß. ſiat puluis. quẽ patienti tuo cũ aq̃ pluuiali vľ ro. vľ plãtaginis dato. opationẽ. n. miraʒ efficit. Si i ɔfectiõis forã da. ʒ. ß. electuarij de ſucco roſ. ſi p bolos fuerit put vltra mõtes cõiter ſit. ⁋ Uel facias ſic ℞. electuarij d̃ ſucco ro. i cõi forma facti. ʒ. ß. pulueris ſti ca. ʒ. ß. zucca. q̃ntũ ſufficit: ⁊ ſiat bolus deauratus. ⁋ Si in pillu. aggrega. ℈. ij. ß. ſtica. ℈. ß. ciamo. ʒ. ß. ſomenti pillule cũ ſiru. de ſtica. q̃ꝝ doß. ſit a. ʒ. j. vſq; ad. ℈. iiij. Modũ q̃ rã euãndi q̃ digerẽdi mãm ſ multiplicem tibi deſcripſi.

⁋ Qualiter ⁊ cũ qb' mã ſit diuertẽda: ac q̃liter mã ipa eua cuata ſit mala cõple. derelicta corrigenda. Cap. viij.

i n quocũq; morbo mãʒ diuertere potes: q̃d i caſu illo maxia ɔuenit: ⁊ hoc cũ ligaturis ad brachia ⁊ ad coxas ſiet cũ ventoſis ſine ſcariſi catione ſup ſpatulas appoſitis: ac cũ tibiarũ ⁊ brachioꝝ lotione: quã ſic facies. ℞. folioꝝ ſalicis: foľ. vioľ. foľ. vitis albe vniſere aĩi. M. ij. ſiat dcoctio cũ q̃ aĩi cibũ tam brachia q̃ tibias ſiľ laua: iferi' trahẽdo ſemp: ⁊ ſit q̃ntũ patiẽs ſufferre poteſt calida. ⁋ Euacuata itaq; mã ad localia veni: in quo alteratiua ſola capiti appli cata ſufficiũt. ⁋ Caue ſũme cũ q̃d capiti approximes ſiue epithima ſiue emplſm ſeu q̃duis aliud fuerit tã diu ſuper ipſuʒ moraʒ faciat: q; ad nimiã actualẽ caliditatẽ deueniat Ea. n. capiti refſera mãm illaʒ ad diſcraſiã augerẽt: ⁊ ideo tã in p̃cedẽti q̃ in pñti q̃ in oĩ alia cã calida id mẽti ſemp hẽas: ⁊ imediate deſcribẽdis vtere. ⁋ Ut igiť ad actũ pra cticũ te deducã ſup tpora ⁊ frontẽ ad cõmiſſurã vſq; ſe pe q̃d vis iſraſcriptoꝝ applica. vt. ℞. olei ro. ʒ. ij. aq̃ ro. ʒ. j. aceti. ʒ. ß. addita ſil: ⁊ in eo imerſas pecias locis dictis ſu perpone. Uel loco olei ro. accipe oleũ de foľ. ſalicis de cu cur. vio. de nenufare aut de papauere. ⁋ Sic ad idẽ infra ſcriptoꝝ ſuccoꝝ q̃libet valet. ⁊ eſt ſucc' lactuce ſempuiue vermicularis corrigiole paſſule ſolatri foliorum ſalicis vel capoloꝝ vitis: ⁊ potes cuiſtis parũ aceti miſcere ſi libet vľ parũ cãphore. ⁋ Uel facias ſic. ℞. ſucci ſolatri. ʒ. vj. pluc ris iuſquiami albi: pulueris papaueris albi. aĩi. ʒ. ß. pulue ris corticũ mandragore. ʒ. ij. iſtis mixtis linitio ſiat. ⁋ Uel loco puluerũ preſcriptoꝝ pone ſandalos albos ⁊ rubeos ro. ru. ſpodi. aĩi. ʒ. iij. ſiat puluis quẽ cũ pſcriptis liq̃ribus miſce. ⁋ Uľ facias ſic. accipe ſuccũ capoloꝝ vitis: ⁊ cũ fari na ordei ⁊ oleo ro. linimẽtũ cõfice: q̃ vt ſupra vtere. ⁋ Uel alr. ℞. de lacte mulieris q̃ puellã peperit. q̃d cũ albumine recẽtis oui ſil' agita: vel ex. folijs edere terreſtris cõfectis. ⁊ albumie oui cũ modico olei ro. emplaſtrũ face. vľ loco. foľ. edere. ℞. herbã aceto. ⁊ iſtarũ loco Raſ. in continẽte folia ſalicis accipiebat. Uel facias ſic. accipe aq̃ ro. ʒ. ß. vel aq̃ raſure cucurbite: ſeu folioꝝ nenufaris: plãtaginis: vel ſolatri vñdẽ aceti miſce: ⁊ pecias imerſas fronti ⁊ tim porib' applica: alr vſus ſũ aq̃ ſimplici cum aceto ⁊ pluri muʒ vʒ. ⁋ Uel. ℞. mucilaginis pſilij cũ aq̃ ro. extracti. ʒ. iiij. aceti. ʒ. ß. agita ſil: ⁊ vt ſupra vtẽ. ⁋ Nõnulli ex chimo lea pſcripta emplaſtrãt loca. Et q: citiſſime deſiccať cum aq̃ ro. vel cũ q̃uis ex aqs ſupraſcriptis eã remollias: quaʒ ſepe renoua: ⁊ ego ſepenumero ei' loco ea vſus ſuʒ q̃ i fũ do mole fabri repiť. ⁋ Uel facias ſic. ℞. ceroti al. Gal. ʒ. ij. ſucci ſolatri: vel cucumeris: vľ cuiuſuis ex pſcriptis her bis. ʒ. ß. ducanť ſimul ⁊ loca pſcripta inunganť: vľ loco ei' vtere populeone. deide folia ſalicis ſuppõe: ⁊ laudat me ſue plurimũ i cãu iſto capiti embrocationẽ iſraſcriptaʒ: vt ℞. vio. folioꝝ ſalicis foliorum muſcatelli. foliorum nenu faris maluarum aĩi. M. j. ſiat decoctio ex qua accipe ſra vrceolũ imple. ⁊ per cannam ipſius ſuper caput aquã in funde: ⁊ ſi ex decoctione illa patiens caput lauet: peccatũ mortale nõ cõmittet: cũ hac q̃q; decoctione lauare tibias ac pedes valet multũ. Ualet ẽt ſi ex roſacea aq̃ ſepe iſirmi faciẽ irrorauerĩs. In hoc iterũ caſu odorata multũ valent vt. ℞. olei vio. olei de nenufare. aĩi. ʒ. j. cãphore. ʒ. i. agiten tur ſil. ⁊ piculã ſpongie imerſam ſepe iſirmus odoret: vel ponať in ampulla ſtricti orificij quã ſepe narib' appõe: vel floſculũ bõbacis imiſſum narib' appone. vel reſolue camphorã in roſacea aq̃: ⁊ ea vt precedẽti vtere. Aucto res plurimi in talib' odoramẽtis opiũ adiũgunt. q̃d tu fa cias ſi libet. ⁊ maxime in ſomnietate longa p̃cedẽte. Quã tũ tñ potes in quocunq; caſu opiũ deuita. quo ſi vti libet

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

more meſue faciaſ. ℞. opij. camphore an̄. ptes eq̄les. fōr mule veluti lentes fiāt: quarum vna aut due in oleo vio. aut de cucurbita diſſoluant in quo floſculum bombacis ītinge: ⁊ narib⁹ imitte. Uel ſic. ℞. ſpodij. ʒ. ii. opij. ʒ. i. croci. ʒ. ß. fiant vt ſupra formule: quibus vt dictum eſt vtere.

¶ De regimine rerū ſex nō naturaliū in cura doloris capitis a pura colera ⁊ etiā a mala complexione calida ſine materia prouenientis obſeruādo. Cap. ix.

De rerū ſex nō naturaliū regimie eſt a mō deſcribēdū. ⁊ qđ ꝗ̄ pcedēs ad frigidū magis declinet facito: egruꝫ tuū aere frig. colloca. quī etiā cū aq̄ ro. aceto pmixta alterādus erit: aut cū aq̄ boni fontꝭ ⁊ aceto. Ex herbis q̄ꝫ cū florib⁹ odoriferis pauimētū ſubſterne: arboꝝ iterū frōdes p camerā colloca: vt ſunt querc⁹ ſalicis vitis: ⁊ ſiliū: linthea mina in aq̄ roſa. ⁊ aceto. vel aq̄ fontis ⁊ aceto madefacta circū camerā deſup lectū apponaſ. Calata vō piris aut redolētib⁹ pomis p fruſta inciſis in aq̄ roſarū ⁊ aceto aſpſis repleta in diuerſis camere locis ſituenſ. Si tñ taliū q̄ camerā infrigidāt: ⁊ eam redolētē efficiūt copioſus fieri cupis vide meū de fe. ſeu de peſte ⁊ venenis: hi. n. varios modos hec efficiendi tibi dabūt: tam in cātilenis q̄ꝫ in qbuſcunqꝫ alijs ſibi leticiā īferētib⁹ tpꝰ ſuū terat. ¶ Iram furorem ⁊ ſimilia deuitet: coituꝫ quoqꝫ. ¶ Somn⁹ ſibi longus competit capite ſuper puluinari vento pleno: ⁊ non plumis quieſcente. Q̄ ſi eum ſup folia redolentiū arboꝝ cuꝫ aqua roſa. mixta ⁊ aceto aſperſa teneret: nihil ſupra. repletionē oēꝫ deuitet. ¶ Quantum ad cibū cōuenit ptiſana ordei nō colata panata ſiē in pulli brodio cū lactuca portulaca acetoſa endiuia q̄ttuoꝛ ſeminib⁹ frigidis: vel cū aliquo taliū alterato decocta. Et illa quoqꝫ in ferculo cōueniunt ac brodiū amigdalarū triamidū ordeatū auenatū ⁊ mica panis ter p p̄us in aq̄ frigida lota: poſtea ſucco arācij: vel acetoſitate citri berberis: aut vino granatoꝝ aſperſa ſuper quā ꝫuccarū pone ſi libet. Regulariter carnes prohibentur. Sed ſi laſciuia gr̄a vel alteri⁹ dare cogamur ſunt pulli gallinarū nōdum coeuntes. auicule rubales. edine carnes: vel lactētis vituli: ⁊ hoc caſu cucurbita vel alio ex ſtatim dictis alterentur. Et ſi eas infirmus aſſatas predilegeret: cum aqua roſ. cum modico agreſte vel aliquo ex ſuccis pſcriptis irrorētur. Et ſi cogaris ad oua danda molliter decoquanſ in aqua: ⁊ cum pſcriptis ſuccis alterenſ. ¶ Potus ſit aqua ordei. Et ſi fuerit iuuenis: in tempore calido: colericus ⁊ cetera: da recentem aquam cum modico aceti permixtam: ⁊ eſt mirabilis potus: vel pone vinū granatorum ſuccum citranguli vinum berberis: vel aliquod tale. Et ſi vinum inuitus dederis ſit aqua vino al. vel rubeo bene claro limphata.

¶ De cura doloris capitis q a colera citrina puenit. Cap. x.

Si capitis dolor a citria colera proueniat ſex rerum nō naturalium regimen ad tēperamētum magis q̄ꝫ pcedēs fac vt declinet. ¶ Quātum vero ad medicinalia pro ſuperfluitatuꝫ cōiuꝫ eductione ſi cliſtere op⁹ fuerit. ℞. malue blitis mercurialis florum camomille florum boraginis ana. M. j. ß. fiat decoctio: de qua accipe. lib. j. ß. in qua diſſolue caſſie pulueris ꝫuca. an̄. ℥. i. hyerepigre. ℥. ß. olei cōis. ℥. iij. ſalis triti parum: ⁊ fiat cliſteriū. ¶ Q̄ ſi patiens per potiones eas educi pdiligeret. ℞. capill. ven. florum buglo. bora. viol. an̄. M. i. ſticados yſopi an̄. M. ß. paſſularum liquiritie an̄. ℥. ß. iuiubarum prunorum. an̄. numero. ix. tamaridi. ℥. i. fiat decoctio: in ipſius. ℥. iiij. diſſolue caſſie aut māne. ʒ. x. vel. ℥. i. ß. mell' roſacei. ℥. i. ⁊ fiat pot⁹. ¶ Uel facias ſic: ⁊ eſt aqua fructuū meſue in capitulo de ſoda a colera citrina proueniēte deſcripta: q̄ recipit roſ. vio. an̄. ʒ. iii. fumiterre. ℥. ß. pruna. xii. Iuiubaruꝫ ſebeſten an̄. numero. vi. tamarindorum. ℥. ß. fiat decoctio. Deinde accipe corticum mirabol. citrinorum. ℥. i. ſticados. ℥. i. infunde in huiuſmodi decoctionis quantitate ſufficienti: ⁊ buliant parū ⁊ fiat expreſſio cū qua miſce caſſie aut manne cum dicta decoctione diſtemperate. ℥. i. ß. mellis roſ. ʒ. vi. fiat potus. ¶ His ſuperfluitatibus cōibus eductis ſi flebothomiā fiendam iudicaueris cephalicam dextram incide: vel eius loco inter ſpatulas cum ſcarificatione vētoſas appone. vices eni ſupplent cephalice. ¶ Flebothomia facta ſi materiam minorare volueris in quo potuum preſcriptorum ſi libuerit diafiniconis aut electuarij indi ʒ. ii. adiunge. ¶ Uel facias ſic. ℞. turbith. ʒ. i. ß. ꝫꝫ. ſticados an̄. ℈. i. infunde totum in modicum decoctionis ſuprascripte: ⁊ buliant parum. fiat deinde expreſſio. cū qua poſtea caſſie vel manne vt ſupra diſtemperetur. ℥. i. mellis roſ. ℥. i. ⁊ fiat medicina. ¶ Si potius pillulas velles. ℞. pillularum aggregatiuarum. ʒ. ß. cochiarum. ℈. i. fiant pillule. v. aut. vii. ¶ Item in formam boli. ℞. diafiniconis aut electuarij indi. ʒ. iii. ꝫuccari quantum ſufficit: ⁊ fiat bolus deauratus. ¶ Uel recipe ſpecierum electuarij et cum ſuccis cum quibus ipſum conficitur: facta reſidentia ꝫuccarum cum ſufficientia reſoluatur: ⁊ fiat cōfectio per bolos: quam ſecūdum ſpecierum ingredientium quantitatem dabis. ¶ Si vis ad hoc propoſitum ſufficientem pulu. ℞. turbith. ʒ. ß. ꝫꝫ. ſticados ana. ℈. ß. diagredij gra. vi. macis ſandali rubei. ana. gra. iiii. ꝫuccari. ʒ. vi. fiat puluis qui totus cum aqua lactis in vna vice detur. Minorata materia ad reſidui digeſtionem. ℞. ſirupi acetoſi ſimplicis. mellis roſ. co. an̄. ℥. i. ß. vel oximellis ſimplicis. ℥. iii. aque abſinthij: aque endiuie: aque bugloſſe. ana. ℥. ii. pro vicibus duabus. Et ſi vis magiſtralius facere cū his aqs parum ſticados bulli: vel nucis muſcate. ¶ Si vō ad hāc intentionem magiſtralem ſirupum volueris. ℞. ſticados yſopi: cuſcute: endiuie: ſcariole: lactuce. cicoree an̄. M. i. radicuꝫ fenic. ℥. iii. ſe. endi. ſe. ſcariole an̄. ℥. i. fiat ex his decoctio. ⁊ cū lib. ii. ꝫuccari. ⁊ cum. ℥. iiii. aceti. fiat ſirup⁹ cū nuce muſcata aromatiꝫatus quo pſcriptorum loco vtere. tñ ſirupiꝫetur patiens: ꝗ tibi materia videatur digeſta. quam poſtea ex deſcriptis immediate ſolutiuis euacua. Scđm tamen exigentiā doſes illas auge. ¶ Materia educta: vel ſaltem eius parte maiori: ſi ex maſticatorijs ſternutarijs: caputpurgijs: ſeu gargariſmatibus vti neceſſe ſit: ſeu ad doloris ſedationem: aut aliquam malam complexionem amouendaꝫ quicq̄ꝫ ſi oporteat facias: prout in capitulo ſequenti deſcribam.

¶ De cura doloꝛ capit: q a colera puenit vitellia. Cap. xi.

Colera vitellina in cauſa exiſtente ſex rerum non naturalium regimen non debet ad tantā frigiditatem: ad quantam precedens declinare: immo potius ad temperatam ſiccitatē. vnde lactuca: cucurbita: quattuor ſemina frigida: ⁊ ſimilia pretermittenda ſunt. Carnes lactentis vituli dabis: iuuenis montonis: perdicum: faſianorum: caponum: ⁊ ſimilium. nec ſunt cum agreſta ſeu aliquo talium alterande: ordei aqua relinquenda: vinum cum ſimplici aqua eius ſm potentiam limphandum detur. ¶ Sꝫ debitis horis exercitet: ⁊ ſomnus ſit longior: aer temperate ad calidum ⁊ ſiccum declinet facito ⁊ nunq̄ꝫ cibo ſtomachum grauet. ventris vero beneficium: vt omni die habeat procuret. Q̄ ſi natura non fecerit facias ſic. ⁊ per hoc ad medicinalia condeſcendo. ℞. malue: blitis mercurialis: ſticados: matrum violarum: furfuris. quod quaſi decoctione finita ponatur ana. M. i. fiat decoctio: ex qua accipe lib. i. ß. in qua diſſolue caſſie pulueris ꝫuccari ana. ℥. i. hyerepigre. ℥. ß. olei communis. ℥. iii. ſalis triti. ʒ. ii. ⁊ fiat cliſtere. Et ſi per potionem ſuperfluitates cōmunes pot⁹ educere libet. ℞. ſticados: yſopi: cuſcute: florum boraginis: bugloſſe. violarum ana. M. ß. liquiritie. paſſularum. ana. ℥. ß. ⁊ fiat potus. ¶ Superfluitatibus cōmunib⁹ eductis vbi ſanguis minutio neceſſaria fuerit. cephalicam incide ad flebothomiam requiſitis: vel flebothomie loco infra ſpatulas cum ſcarificatione ventoſas apponi iube.

¶ His pactis ſi materiā minorare libet. ℞. decoctionis ſuprascripte. ℥. iij. in qua diſſolue. ℥. j. caſſie electuarij indi: ſeu diafiniconis. ʒ. ij. ß. ſyrupi. ſticados. ℥. ß. vel accipe qđ vis ex ſolutiuis in cognitiuo capitulo deſcriptis: ⁊ infirmo tuo ſm exigentiam prebe. ¶ Materia minorata vbi eam digerē cupias. ℞. oximellis ſimplicis. ℥. ij. ſyrupi de ſticados. ℥. j. aque endiuie: aque feniculi: ⁊ florū ſambuci. an̄. ℥. ij. pro vicibus duabus: quē ſi clarificare libet aromatiꝫetur cum nuce muſcata: vel de ea cōquaſſata anteq̄ꝫ cuꝫ ſyrupo aquarū cōmixtio fiat: in eis parū bulliat. Uel facias ſic. ℞. oximellis ſquillitici: ſyrupi de endiuia aut de biſantijs an̄. ℥. j. ß. cū aquis pſcriptis ꝓ duob⁹ vicibus: vt pri⁹ fac. Uel ſyrupū magiſtralē: qui in hoc caſu q̄ꝫ maxime valet: ſic facias. ℞. ſticados: yſopi: ſcolopendrie: endi: cicoree adiātos an̄. M. j. radicū feniculi: ſparagi: bruſci an̄. ℥. ij. liquiritie paſſularū an̄. ℥. j. ſe. endiuie ſcariole apij. an̄. ℥. ß. cōquaſſenſ ⁊ fiat decoctio cum lib. ij. ꝫuc. ⁊. ℥. iiij. aceti: ⁊ fiat ſyrupus cum nuce emuſcata aromatiꝫatus: quo preſcriptoꝝ loco vtere. ¶ Materia digeſta ſolutiua in precedenti caplo deſcripta prebe: ⁊ illa ſm exigentiam doſa. ¶ Modū ergo habes materiā digerēdi ac vniuerſaliter euacuandi. Et quia in quocūqꝫ hmōi morbi tempe materiei diuerſio maxime conuenit ſuper ſpatulas ventoſas ſine ſcarificatione ſi libet appone. ad adiutoria ⁊ coxas ligaturas doloroſas face. Ad tibias vō ſic ⁊ brachia lotio infra ſcripta: quam ſufferre poterit fiat calida. ℞. camomille: florum violarum folioꝝ vitis albe vinifere: roſmarini: an̄. M. j. ß. fiat decoctio: ex qua vacuo ſtomacho lotio vt predictum ad brachia ⁊ tibias fiat. ¶ Minorata materia ſeu parte eius maiori educta non rōne diuerſionis ſolū: ſed vt reſiduum materie educatur. ¶ Maſticationes: ſternutatoria: caputpurgia ſeu gargariſmata: ſepe fiant: verum in materia frigida cōuenientia hec ſunt magis: ſed quia vitellina colera ex colera rubea ⁊ flegmate groſſo gignitur: ex his aliqua leuia deſcribā: cum abunde magis de eis in materia flegmatica ſit dicēdū. Conueniens itaqꝫ huic caſui maſticatio ſit ex ſolo maſtice: ⁊ cū eo potes aliqua paucula piperis grana: vel cubebarū: aut parum corticis radicis capparoꝝ adiungere: ⁊ talis maſticatio tribus continuis diebus ſtomacho vacuo fiat. Et q pſcriptis omnibus maſticatoriū ſuauius habere cupit nouā lini telaꝫ bene mundā maſticet. ¶ Sed ſternutationē vbi fieri iuſſeris cū tela: vel aliqua huiuſcemodi nariū cartilagines porrigat. Sic eni quotiēs libuit puluerizatū narib⁹ inſufflat vt cinamomū: piper: ꝫinꝫiber: ⁊ ſimilia. ⁊ ſi fortius ipſi⁹ maiorane: aut blitis ſuccus: cū quo ſi libet mellis parū adiūge. Et potentior iſtis ſuccus yreos exiſtit. Uel facias ſic. ℞. aque maiorane vel eius decotionis. ℥. j. manne granate. ʒ. iij. diſſoluatur in ea coleſ ex aqua: poſtea caputpurgium fiat. ¶ Gargariſma in hoc cōueniens caſu ex aliqua decoctione yſopi cum oximelle ſimplici: aut oximelle ſquillitico fiat. Et de his ſic breuiter ptranſiui: cum ſequētibus in capitulis taliū narratio ſit magis neceſſaria. ¶ Euacuata materia vel ei⁹ parte maiori applicari capiti poſſunt que ipſum confortant: q̄ quoqꝫ malā cōplexionē: ſi aliqua derelicta ſit remouēt: ⁊ in hoc caſu ex cammemillino oleo vel anetino pungi frons ⁊ tempora ſolent: vel ex fabis: violis roſis: vel camo. ſi calidū magis cupias decoctis: emplſm capiti applicandū ꝯfice. Uel facias ſic: ⁊ hꝰ tā ſequēti q̄ꝫ pſenti caplo cōuenire pōt. ℞. croci. ʒ. j. ß. opij. ʒ. ß. roſarum rubearū. ʒ. ß. fiat emplaſtrū cū cepe decocto: hoc enim dolorem ſedat ac ſomnū inducit: ⁊ ſic cōuenit vbi vigilie ppter doloꝛē adeſſent. Uel facias ſic: ⁊ eſt in illo caſu marie cōueniens. ℞. aloes. ʒ. ß. ⁊ cum oleo ro. ⁊ aceto diſſolue: quod poſtea fronti ⁊ tempoꝛib⁹ applica. Et ego alſ addidi parum farine fabarum: ⁊ eſt mirabile. De his plura in ſequētibus capitulis deſcripturus ſum: que huic capitulo forſan conuenire poſſunt.

¶ Qualr flegma doloꝛē capitis efficiēs digerēdū ſit: ac taꝫ per medicias ſolutiuas q̄ꝫ caputpurgia: ſternutatiōes: gargariſmata q̄ꝫ p maſticationes euacuari debeat. Cap. x.

Et ſi flegma dolorem capitis efficiens multiplex eſſe poſſit: hic tamen cōmunē omnibus curaꝫ deſcribaꝫ. medicus itaqꝫ ſuo caſu: cōuenientiora medicamina ex infraſcriptis eligat. Nā in viſcoſo magis flegmate potentioribus inciſiuis vtendum erit: ⁊ ſm exigentiam in alijs ad hunc modū fiat. Ut ergo ad actū praticum deueniam: eſto flegma peccet: perſepe tamen patiens iuuenis ac venoſus exiſtat contingit: quo in caſu flebothomia opus: eſt ſed prius omnes ſuperfluitates educende ſunt. ¶ Q̄ ſi cum cliſteri. ℞. ſticados: malue: florū camomille: florum boragi: ſummitatū caulium ru. an̄. M. i. fiat decoctio: de qua accipe librā. i. ß. in qua diſſolue caſſie: pulueris ꝫucchari. an̄. ℥. i. hyerepigre. ℥. ß. vel diafiniconis: ſeu electuarij indi tantidem olei cōmunis. ℥. iii. ſalis triti. ℥. i. fiat cliſtere. Quod ſi per lenitiuum potabile potius efficere volueris. ℞. caſſie: aut manne. ℥. i. ß. diſſoluatur cum abua lactis: vel aqua decoctionis ciceꝝ ru. vel aqua ꝫucchari ru. ſeu aqua mellis: vel cum brodio pulli addendo mellis ro. ℥. i. ⁊ fiat potus: queꝫ tuo infirmo in auroꝛa propina. ¶ Cōmunibus ſuperfluitatib⁹ eductis vbi flebothomia opus ſit eam face. Deinde ſi materiā ꝓpter multitudinē minorare neceſſe ſit ex infraſcriptis ſolutiuis tibi vnuꝫ elige in minori doſi: q̄ꝫ ſi mā digeſta foret exhibēdū. ¶ Ad eā vō poſtea q̄ remanſerit digerendū. ℞. mellis roſati cocti oximellis ſqlliitici: ⁊ ſi foret deſcriptione democriti melius eſſet an̄. ℥. i. ß. aquarū bethonice feniculi: ⁊ floꝝ ſambuci an̄. ʒ. ii. pro duabus vicib⁹ miſce. Quod ſi tamen clarificare libet aromatiꝫetur cū nuce muſcata. ¶ Uel aliter ℞. oximellis ſimplicis: ſyrupi de ſticados an̄. ℥. i. ß. cum pſcriptis aquis vt prius facito. ⁊ totiēs de ſyrupo dabis donec materia digeſta tibi videatur. Interea tamē bonū erit cliſtere preſcriptū aliquotiens imponere. ¶ At vbi ſyrupum magiſtralē huic caſui conuenientiſſimuꝫ exhibere volueris. ℞. yſopi ſicce: cuſcute: calāmenti: bethonice: maiorane: florū roſmarini: florum ſambuci: thimi: cordumeni leuiſtici an̄. M. ß. ſticados. M. i. ß. paſſularū. ℥. ß. radicū peonie: feniculi: apij an̄. M. ß. fiat decoctio cū li. iii. mellis: ⁊. li. ß. aceti ſquillitici: ⁊ fiat ſyrupus aromātiꝫatus cum rebus infraſcriptis. ℞. nucis muſcate. ℥. i. ſemis peonie. ℥. ß. cōquaſſentur: ⁊ in petia rara ligenſ: ⁊ cū ſyrupus ad pfectionē decoquaſ: in eo ſemper bulliant interdum petiā illā cōprimendo. De tali ſyrupo cū pſcriptis aqs: ℥. i. ß. pro vice detur. ¶ Materia digeſta cū. ʒ. i. ſeu. ℈. iiii. pillulaꝝ cochiarū deſcriptione almanſoris educēda erit aut cū tantūdē pillularū turbithidarū: ſeu aureaꝝ. ¶ Sed ſi per potionē id potius infirmus pdiligeret fieri. ℞. caſſie. ℥. i. diafiniconis. ℥. ß. diſſoluaſ cū decoctiōe ſticados: maiorane. yſopi. cuſcute: thimi: liquiritie paſſulaꝝ: ⁊ extracta caſſia. ℥. i. ſyrupi de ſticados addaſ: ⁊ potio fiat. ¶ Uel aliter. ℞. turbith abraſi. ʒ. iii. ꝫꝫ. ʒ. i. infundanſ in vncijs iiii. pdicte decoctiōis ⁊ horis. vii. in infuſiōe dimiſſis fortis expreſſio fiat: cui poſtea ſyrup. de ſticados adde. ℥. ß. ¶ Uel optime facias in forma boli. ℞. diafiniconis. ℥. ß. vel. ʒ. v. pul. ſticados: pul. ſeminis peonie an̄. ℈. i. ꝫucchari q̄ꝫtū ſufficit: ⁊ bolus deaurat⁹ fiat. ¶ In formā pul. ℞. turbith. ℈. iiii. ꝫꝫ. ʒ. ß. ſeminis peonie ſticados an̄. ℈. ii. ꝫucchari ad pōdus oiuꝫ: ⁊ fiat puluis quē cū brodio aut aqua lactis: aut vino calido ſumat. ¶ Plurib⁹ in locis materie flegmate cōueniētia ſolutiua deſcripſi. Digeſtiua quoqꝫ ⁊ precipue in eo de febri. quāobrē hic ſi breuiter pertranſiui. Sed in caſu illo memor eſto capiti aliquid appropriatum tā digeſtiuis q̄ꝫ in ſolutiuis ipſis adiungere. ¶ Sane materia talis raro: aut nūquā tota pt per talē purgationeꝫ educi: ſed eius parte maiori per vniuerſalē purgationem educta ſolemus ad particularia euacuantia deuenire quod per caputpurgia: ſternutatiōes: gargariſmata: maſticationes fiet conuenienter. ¶ Quantum vō ad caput-

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

purgia: his vti poteris que precedēti capitulo deſcripta ſūt. Et vbi forti⁹ velis ſucc⁹ folioꝝ emule cāpane p ſe. aut ſuccus yreos: aut cauliū cū lacte mlieri mixtus: per nares attractus: vel paruz ſucci cucumeris aſinini: cū aqua maiorane cōmiſce: ⁊ idem fiat. Et ſi naribus pruritus aut ardor reſtet cum calida aqua lauent: aut oleū violatum p nares attrahat. Uel nigella per diem cum ſua nocte infuſa in aceto pmaneat: ⁊ deinde exſicetur: poſtea teratur: et cū aqua maiorane: ſeu decoctione ei⁹ p nares attrahatur hoc eni caput ſuauiter purgat. ¶ Nonnulli nigelle loco caſtoreo vtunt. Alij cū aqua maiorane: ſeu ei⁹ decoctione hyerā pigrā benedictā: ſeu aureā alexandrinā diſſoluunt. plurimi quoqꝫ ſuccum ruthe capiunt: ex quo ex predictis aliqͥd vnū miſcent ⁊ caputpurgiū faciūt. Uel de felle anſeris cū lacte mulieris parū miſce: ⁊ idē facias. Nā pſcriptorū quidē quodlibet eſt cōueniēs caputpurgiū. ¶ Sternutatorium vo cum puluere piperis piretri: ſeu alterius aromatis acuti: aut cum puluere radicis elebori albi conuenienter fiet. ¶ Gargariſma autē ſic facias. ℞. yſopi ſicce. ℳ. j. thimi ſaluie aā. ℳ. ß. paſſularū corticū capparorum aā. ℥. ß. ſinapis. ℥. ß. cōquaſſentur ⁊ fiat decoctio: de q̄ accipe. ℥. iiij. oximellis ſquillitici. ℥. ij. miſce: ⁊ cū eo mane ſtomacho vacuo gargariza. Potes in decoctione piretrū cōquaſſatū addere: aut piper: ⁊ erit huic caſui valde congruum. ¶ Sed maſticatoriū cōueniēs fit cū maſtice granis piperis nigri quidē additis: aut cubebarum vel paruz ex radicum capparorū corticibus. Uel facias ſic. ℞. maſticis. ℥. j. piretri. ℈. ij. ſtaphiſagrie corticum radicum capparorum cubebarum aā. ℥. ß. ſimul omnia conquaſſentur: ex quibus ſaccellus ex tella factus impleat: quē tuus infirmus mane ſtomacho vacuo per dimidiā: aut per horam integrā maſticet ſemp: qͦd in ore pfluit expuendo. Uel facias ſic. ℞. piperis nigri ſtaphiſagrie ana. ℥. j. paſſularum enucleatarū. ℥. ij. miſce: ⁊ vt ſupra ſimul omnia maſticent. ¶ Habes ergo tam vniuerſalē q̄ particularem modum: que dolores capitis efficit euacuande materie: qͦd in omni tempore diuertere multū prodeſt: qͦd vt precedentibus dictum eſt cum ventoſis ligaturis fricationibus ⁊c. conuenienter fiet. ¶ Cumqꝫ predicta facta fuerint ad capitis confortationem: doloris ſedationem: ſeu alicuius male complexionis remotionem alia fienda ſunt: de quibus te in ſequens capitulum copioſum faciet.

¶ De his que caput vitio flegmatis dolēs cōfortāt: ac dolorem ſedāt. ⁊ malā cōplexionē frigidam: ſi qua derelicta ſit: vel que ſola dolorē capitis effecerit remouent. Et de ſex rerū non naturaliū regimine. Capitulum. xiij.

q Uue caput cōfortet: dolorē ac malā complexionē frigidam: ſi qua derelicta ſit: amoueāt: ſunt in preſenti capitulo deſcribenda. Sed horum nullū niſi materia euacuata: aut eius parte maiori nunq̄ facere preſumas. Et iſte ſunt ſacellationes: vnctiones: epithimata: embrocationes ⁊ emplaſtra. ¶ Quātum ad primū accipe ſal minutum: ⁊ cū milio ſacellū imple quem calidū tonſo capiti ſuperpone: cum cū infrigidari incipit calidius renouando. Hoc enim ſi multotiens fiat: caput calefacit: ventoſitatē reſoluit: ⁊ dolorem ſedat. ¶ Uel facias ſic. ℞. baccarū lauri olibani: ſandarace aā. partes equales. Ex his ſaccellum reple: quem ſuper candentē laterē aſperſum aceto calefacias: vt ſupra capiti ſuppone. ¶ Aliqui preſcriptorū loco ſacculo ex granis ſinapis cum ſemine naſturcij repleto: ⁊ vt prius calefacto vſi ſunt. Uel imple ex pulegio ſacculum: aut camomilla: betonica: abſinthio meliloto: brancha vrſina: vel aliquo talium: quo vt ſupra calefacto vtere. Reperiuntur enī q̄plurima que ad ſimiles fiendas ſaccellationes peroptima ſunt. Et talia p horam aut duas continuanda erunt. ¶ Sed ad cerebri ⁊ totius capitis confortationē: ſepenumero infraſcripto ſacculo vſus ſum: quē per aliquot menſes patiens in capite cōtinue deferat: ⁊ ipſe eſt. ℞. florū camomille: bethonice: berbene: maiorane: abſinthij ſicci roſarū rubearum: ſticados: florū roſmarini aā. quartā parte vnius. ℳ. ſandarace. ℥. ß. folliculoꝝ ſene grana tinctoꝝ aā. ℥. ß. ligni aloes. ℈ ij. Et ſi adderetur. ℥. j. ambre: eſſet melius: conquaſſentur ⁊ fiat ex ſindone de grana ad bireti formā ſacculus imbaſtatus: quē ex rebus pſcriptis facias: ⁊ tā die q̄ nocte in capite deferatur. ¶ Unctiones autem ex oleis calidis vt anetinum camo. de coſto: de lilio: yrinum: de ſpica: ⁊ conſimilibus in hoc caſu valent multum. Uel facias ſic. ℞. pulueris coſti: ſpice celtice: caſtorei: myrtilloꝝ aā. ℥. j. olei de coſto. ℥. ij. cere parum: ⁊ fiat vnguentum. Uel aliter. ℞. olei yrini: aut de lilio. ℥. ij. olei anetini. ℥. j. pulueris radicis yreos. ℥. ij. caſtorei. ℥. ß. foliorum ruthe ſicce: baccarū lauri aā. ℥. j. cere parum ⁊ fiat vnguentū: cum quo timpora ⁊ caput illinias. ¶ Uel habeas coſtum puluerizatū quē cum ſucco ruthe miſce: ⁊ ex eo frontem ⁊ timpora epithima. Uel ex mitridato cum ſucco menthe diſtēperato idē facias. Uel ex ſucco calamenti cum ſucco nepite mixto. Uel ex ſucco apij ſolo: ſeu ſauine: actutamen calido. Uel accipe cinerē capillis hominis: ⁊ modico laudani addito cum ſucco ruthe: aut betonice miſce: ⁊ vt ſupra epithima fiat. hoc eni vltra credibile caput calefacit. ¶ Ego aūt in iſto caſu aqua ardēti ſepenumero vſus ſum: ⁊ eſt in caſu iſto domeſticū ac cōueniens ſatis epithima. Embrocatio vo huic caſui cōueniens hoc modo fit. ℞. bethonice ſticados camomille foliorum lauri lauendule abſinthij ſicci ruthe pulegij aā. partes equales: bulliāt in aqua: olei cōis ſexta parte addita: ⁊ ex tali decoctione embrocet caput: alij radices cucumeris aſinini in aqua ⁊ oleo vt ſupra decoquūt: ⁊ ex tali decoctione embrocationē faciunt: ⁊ ex contritis radicibus emplaſtrū ſucceſſiue. Embrocatione aūt iſta ⁊ emplaſtratione ſucceſſiue inqͥt Aui. prima tertij de cura emigranee: q̄ materialiter quidam indifferenter oēs alias emigraneas curabat. ¶ Et vt ad emplaſtra deueniam inter oīa hoc ſume laudat. ℞. baccarū lauri origani aā. ℥. j. fiat puluis: ex quo cū folijs bethonice confectus: aut eius ſucco emplaſtrū face. Uel facias ſic. ℞. olibani maſticis aā. ℥. j. ſanguinis draconis boni armeni aā. ℥. ſ. incorporent cū ſucco vrtice gre. aut cū ea cōtrita: ⁊ vt ſupra fiat empl̄m. ¶ Uel facias ſic. ℞. brāce vrſine cētauree minoris: bethonice vrtice aā. partes equales: decoquātur cū tribus vini partibus: ⁊ olei anetini quinta parte ⁊ fiat emplaſtrū. ¶ Et alij fabas decoctas cum decoctoiam alleo piſtant: ⁊ emplaſtrū faciunt ſupra. Et vbi dolor importunus foret: ſeu vt plerunqꝫ accidit intolerabilis in quouis pſcriptoꝝ adde parū opij: quod ego ſepe feci: et mihi dono dei bene ſucceſſit. Et hic medicinaliū rerum eſto finis. ¶ Quātum vero ad ſex rerū non naturaliū regimen ex carnibus vtatur montonis duorū dentiū lactantis vituli: perdicis: faſiani: auiū rubaliū gallinarum iuuenum caponū ⁊ ſimiliū: fructus deuitet. piſces quoqꝫ fercula de paſta ⁊ legumia: vinū tēperate limphatū bibat: plurimum exercitiū ſibi conueniat: ac anteq̄ ſurgat tibiarum coxarū: ac ceteroꝝ membrorū fricatiōes: in reumatica camera non dormiat: calidū caput teneat ac tonſum: ⁊ ipſū mane aſpero panno confricet ac pectinet: ⁊ ſi pecten ex arietis cornu foret nihil ſupra. Sit ſomnus ſolito breuior. ⁊ beneficium ventris omni die habere pcuret. Ad quod habendū ſi natura lēta foret: cū cliſtero pſcripto iuuetur.

¶ De cura doloris capitis q a melia puenit. Cap. xiiij.

v Bi melācolia dolorē capitis effecerit: totum regimen non naturaliū ad calidum ⁊ humidū declinet facito. Legumina quoqꝫ vitet: porros: cepe: alleum: carnes anatis: anſeris: ceruí: leporis ⁊ ſimilium: vinum debite limphatum bibat. Uitam ducat letam: temperate ſe exercitet: ſit in victu ſobrius. Et vētris omni die debitum habere procuret: in qͦ ſi natura pigra foret: cū infraſcripto cliſteri iuuetur. Recipe maluarum matrum violarum ſticados blitis mercurialis aā. Manipulum j. fiat decoctio de qua accipe. lib. j. ſ. in qua diſſolue caſſie pulueris zuchari. aā. ℥. j. hyerepigre. ℥. ſ. olei cōis. ℥. iij. ſalis triti parū: ⁊ fiat cliſtere. ¶ At ſi lenitiuā potionem infirmus tuus prediligeret. ℞. capilloꝝ veneris floꝝ boraginis bugloſ. ſticados: maiorane: camedreos aā. ℳ. ſ. prunorum numero. vj. tamarindorum. ℥. ſ. epithimi. ℳ. j. fiat decoctio cum aqua. ℥. j. ſ. caſſie aut mane diſſolue. ⁊ ſirupi de ſticados ⁊ viol. aā. ℥. ſ. adde: ⁊ fiat pot⁹ quē alia ſine cuſtodia infirmo tuo in aurora prebe. ¶ Sane ⁊ ſi raro accidat reperit tñ interdū patiens iuuenis venoſus ac flebotomie aſſuetuſqꝫ in hoc gradu a minutione grande iuuamen aſſequeret. Supfluitatib⁹ ergo cōibus eductis: vbi opus fuerit cephalicā incide aut nigrā. His factis ſi materiā minuere libet decoctioni pſcripte folliculorum ſene: ac polipodij. aā. ℥. ij. adde ⁊ cum tali poſtea decoctione caſſie. ℥. j. diſſolue diaſiniconis ꝯfectionis amech aā. ℥. j. ſirupi de ſticados ſirupi violarum aā. ℥. ſ. ⁊ fac potum. ¶ Uel facias ſic. ℞. agarici. ℥. ij. ſalis gēme. ℥. ſ. ℥℥. pulueris ſticados aā. ℈. ij. infundant in aqua lactis vel in deſcripta decoctione addēdo. ℥. ſ. oximell' ſquillitici. ⁊ horis xij. in infuſione dimiſſis fortis fiat expreſſio. cui adde. ℥. j. caſſie cum decoctione ſupraſcripta diſſolute. ¶ Et ſi ad hanc intentionē boluz volueris. ℞. diaſiniconis. ℥. j. ꝯfectionis amech. ℥. ij. ſ. ſeminis peonie: ſticados aā. ℈. j. zuchari quātum ſufficit. ⁊ fiat bolus. ¶ In pillularū forma. ℞. pillularum indarū: vel de lapide lazuli. ℈. ij. pill'. cochiaꝝ almanſoris. ℈. j. fiant pillule. vij. Cum his ſolutiuis vel alijs equiualentib⁹ materia minorata. nam plurima alia ſūt ſolutiua huic pͦpoſito facientia alijs ab auctorib⁹ poſita ad reſidui digeſtionē. ℞. oximell' ſqllitici: ⁊ ſi deſcriptione democriti fuerit: quam meſue recitat pualebit. ℥. ij. ſirupi viol. ℥. j. aque bugloſſe meliſſe ſcopendrie: vel floꝝ ſambuci aā. ℥. ij. p vicib⁹ duabus miſce. quē ſi clarificare libet cū nuce muſcata eū aromatiza. ¶ Uel pſcriptaꝝ aquaꝝ loco infraſcripta vtere decoctione. ℞. capilloꝝ vene. ſticados ſcolopendrie: floꝝ boraginis: ⁊ bugloſſe aā. ℳ. j. ſ. liquiricie paſſulaꝝ aā. ℥. ſ. epithimi. ℳ. j. ⁊ fiat decoctio. Et ſi huic pͦpoſito ſirupū magꝛale in facientē hēre volueris. ℞. ſticados camedreos ſcolopendrie meliſſe floꝝ boraginis ⁊ bugloſſe aā. ℳ. j. radicū apij: feniculi: corticū radicum capparoꝝ aā. ℳ. ſ. paſſularum folliculoꝝ ſene polipodij aā. ℥. ſ. epithimi. ℳ. j. fiat decoctio: ⁊ cum lib. iij. zucari: ⁊ lib. ſ. aceti ſqllitici ſirup⁹ aromatizat⁹ cū nuce muſcata fiat. quo preſcriptoꝝ loco vtere. ¶ Materia digeſta quouis ex ſolutiuis pͥeſcriptis dato doſim ſm q̄ tibi videbitur adiungendo ad materie digeſtionē put ſepe dictū eſt face. ¶ Cū q̄ vniuerſalis purgatio facta fuerit ſi particulari opus erit caput purgijs ſternutationib⁹: ⁊ ceteris in caplo pcedēti deſcriptis vtere. ⁊ ſic primū ordinē obſerua. Uerum ex decoctione maiorane ſeu eius ſucco magis fit conueniens huic propoſito caputpurgium q̄ ex alijs.

¶ De his q̄ cuiqꝫ dolori capitis indifferenter appropriate valent. Cap. xv.

v Eāmodo cura doloris capitis p ꝓpͥetatē cueniētis finem faciā: nonnulla cuiqꝫ dolori capitis indifferēter appropriata inſcribere hic libet. Ut eſt turturis aquatice ſanguis fronti ac timporibus illinit⁹: hic eñ capitis quēlibꝫ dolorē ſedat. ¶ Annulus itē in quo parū vmbilici infantis nati recenter icludit geſtatus in digito ab omni dolore capitis hominē preſeruat. ¶ Idem quoqꝫ facit muris caput in linea petia inuolutū: ⁊ ꝯtinue ſup ſe portatū. ¶ Aqua vo plini⁹ inquit: que poſt potum bouis vel aſini remanſit ab infirmo potata: dolorem omnem capitis illico ſedat. ¶ Si os verticis aquile in corio cerui liget. ⁊ dextrum ſupra timpus dextrum dolens apponatur: vel ſiniſtrum ſupra ſiniſtrū indilate dolorē illum remouet. ¶ Item ſi pars dolēs capitis dextra ex arietis dextro cornu pectine facto caput pectinet: ſtatim illi⁹ partis dolor ſoluitur: ac etiam ſi pars ſiniſtra pectine et ſiniſtro cornu facto pectinetur. ¶ Si limacis teſtis amotis fronti illiniant dolorē ſedāt. Ex berbena: boligario: pulegio: ſeu politrico corona facta ⁊ capiti ſuperpoſita mirabiliter capitis dolorem ſedat. Et idē facit plantago ſuſpenſa collo. Gilbertus. Pectinatio capitis cū pectine eburneo valet in omni dolore capitis.

¶ De cura doloris capitis: qui p cōitatē accidit. Cap. xvj.

ſ Upereſt dolorem capitis per cōmunitatē factum curandi nunc modū inſcribere. Si igit ex vicio ſtomachi fiat. ex deſcriptiōe in. iij. capitulo facile deprehendes. Et tunc cū aqua tepida ⁊ aceto ⁊ modico olei cōmunis pmiſſa vomitū pͦuoca. vbi. ſ. infirm⁹ tuus hoc leuiter faciat. Uel ℞. ſirupum acetoſum ſimplicem cū aqua raffani. aut oximellis ſimplicis ſeu compoſiti vel ſquillitici. vomitu facto dentes cum vino lauētur calido. ¶ At vbi per ſeceſſū materiam educere volueris ſm exigentiam eā prius digeras. verbi gratia. ſi colera pura fuerit. ℞. oxizacare ſimplicis. ℥. j. ß. aquarum endiuie abſinthij cicoree aā. ℥. j. pro vna vice miſce. ¶ Si colera citrina. ℞. ſirupi de biſantijs ℥. j. ſirupi acetoſi ſimplicis. ℥. ß. aq̄ endiuie fenicule abſinthij aā. ℥. j. miſce p vna vice. ¶ Si colēa vitellina. ℞. oximell' ſimplicis. ℥. j. ß. aq̄ abſinthij ſe. cicoree aā. ℥. j. miſce pro vna vice. Quod ſi pͥdictos ſirupos vt magis delicati ſint clarificare libet receptas dupla ⁊ cū cinamomo eos aromatiza. ¶ Digeſta mā in caſu pͥmo. ℞. caſſie. ℥. j. electuarij de ſucco roſaꝝ. ℥. iij. ſirupi viol. ℥. j. diſſoluant cū decoctione prunoꝝ tamarindoꝝ capilloꝝ ve. floꝝ boraginis bugloſſe violarū liquiritie ⁊ paſſularū. ⁊ fiat potus. ¶ In caſu ſcdͦ loco elactuarij de ſucco roſarū diaſiniconis tātūdē pone. ¶ Uel facias ſic. ℞. reubarbari. ℥. ij. ß. ſpice gra. iiij. infundant in aq̄ lactis vel aq̄ abſinthij vini albi paruz addendo ⁊ horis. x. in iſuſiōe dimiſſis fiat fortis expſſio. Cui adde caſſie: vt ſupra diſtēperate. ℥. j. ⁊ ſirupi violati tantūdē ⁊ fiat pot⁹. ¶ Si p pillas da pillulari de reubarbaro. ℥. j. ⁊ hāꝝ loco i colēa citria aut vitellina pillas aggregatiuas exhibe. ¶ Per bolū in colēa pura. ℞. eluarij de ſucco roſaꝝ. ℥. ß. zuchari q̄tum ſufficit. ⁊ fiat bolus. ¶ Pro colēa citrina vel vitellina. ℞. diaſiniconis. ℥. ß. ⁊ cū zucharo bolū fac. Et q: in paſſiōib⁹ ſtōi de ſirupis huic pͦpoſito ptinentibus te deo duce copioſū faciā: his paucis volui eē ꝯtentus. ¶ At ſi effumās mā ad caput dolorē efficiens ſ'ia fuerit q̄ ſecūdū illud fit ſi cōmode potes p vomitū eā educas: vbi non ſic eam digeras. ℞. oximell' ſquillitici. ℥. j. ß. ſirupi de radicib⁹ acetoſi. ℥. ij. aq̄rū abſinthij apij feniculi aā. ℥. ij. p vicib⁹ duab⁹. Et ſi delicatie gra eū clarificare volueris aromatizet cū cinamomo. ¶ Mā digeſta cum pillarū cochiarū ℥. j. ſeu. ℈. iiij. zinꝫ. ℈. ij. zuchari ad pondus oium. ⁊ fiat puluis quē p vna vice totū pbe. ¶ Aut. ℞. cuſcute yſopi capil. ve. aā. ℳ. j. ligritie paſſularum. aā. ℥. ß. fiat decoctio in q̄ caſſie. ℥. j. diſſolue: diaſiniconis. ℥. iij. vel hyerepigre. ℥. ß. mell'. ro. ℥. j. ⁊ fiat potus. ¶ Uel. ℞. hyerepigre. ℥. vj. zuchari q̄tum ſufficit. ⁊ fiat bolus. his q̄ vel alijs ſolutiuis in pͥprijs caplis deſcribēdis mā euāta cū ꝯfectionib⁹ vnguētis pulueib⁹: ⁊ alijs put in de paſſionib⁹ ſtōi repies eū ꝯfortata. ¶ Mām aūt melicā ſi vomitu euāre nō potes ℞. ſirupi de bizantijs. ℥. ij. ſirupi violati. ℥. j. aq̄rū bugloſſe ſcolopēdrie floꝝ ſambuci aut fumiterre. aā. ℥. ij. p duab⁹ vicib⁹: ⁊ vbi clarificet cū cinamomo aut ligno aloes aromatizet. ¶ Mā digeſta cū. ℈. ij. pillarum de lapide lazuli ſeu indaꝝ ⁊. ℈. j. pillu. ſtomaticharꝝ aut cochiaꝝ eā eūes. Uel ſic. ℞. folicloꝝ ſene tartari. aā. ℥. j. thimi. ℈. ij. zinꝫ. ℥. ſ. zuchari ad pōd⁹ oiuꝫ ⁊ p⁹vna doſi fiat puluis. ¶ Uel ſic. ℞. ſcolopendrie yſopi cuſcute capil. ve. floꝝ borag. bugloſſe lupſoꝝ. aā. q̄rtā pte vni⁹. ℳ. ſene. ℥. ij. polipodij. ℥. j. ß. liquiritie paſſulaꝝ. aā. ℥. ij. ß. epithimi. ℳ. ſ. fiat decoctio i q̄ ℥. j. ſ. caſſie diſſolue. ꝯfectiōis hamech. ℥. ij. ſ. diaſinicōis. ℥. j. ſirupi de radicib⁹ ſine aceto. ℥. j. fiat pot⁹. ¶ In boli formā ℞. ꝯfectiōis hamech. ℥. iij. diaſiniconis. ℥. j. ſ. zuchari q̄tū

ſufficit. ⁊ fiat bolus deauratus. Plurima ad h̄ ꝓpoſitū fa cietia deo duce īfra reperies: q̄ ex cā de his leuiter trāſiui. Sic q̄ vel alr̄ eñata mā pro cōfortatiōe ſtōi ſi opꝰ fuerit ad ꝓpa: q̄ ſi deo voluerit h̄ cōpleto tractaculo deſcribā capl̄a: trāſi. ¶ Quātū ad cibi ⁊ potꝰ ſupraſcriptis oībꝰ caſibꝰ regi men cōueniēs oīa cibaria q̄ ad caput facile fumāt vitanda ſunt: vt porri cepe alleū caules nuces panis loliacꝰ ⁊ ſīlia. Vinū debile bibat ī fine paſtꝰ repellēs fumos aliqd ſumat vt ꝑaꝫ diacitonitē de zucharo ſine ſpeciebꝰ vel aliq̄t cori andros ꝓpatos ſeu modicuꝫ panis aſſi: poſt tñ hoꝝ come ſtionē nihil bibat. de die nūq̄ꝫ dormiat ꝑ horas ad minus duas: añq̄ꝫ vadat dormitū maneat poſtq̄ꝫ nihil bibit. ¶ Et q: dolor capitis vitio ſtomachi ꝓueniēs pluribꝰ eſt hoībꝰ poſtq̄ꝫ vellent familiaria ad cū ꝓculdubio pellendū infra ſcriptas pillulas mirabiles adinueni. ℞. ozimi gario. ro. rubeaꝝ croci xilobalſami carpobalſami ſticados ſpice li gnū aloes aſſari ſqnāti ſe. peonie. aā. ʒ. ß. dragaganti bdellij aā. ℈. ij. macis. ʒ. ij. radicis brioīe. ʒ. v. aloes epatici. ʒ. iiii. ß. fiat cū ſirupo de ſticados maſſa ex q̄ cū opꝰ fuerit pillas cōfice de qbꝰ ſꝫ exigentiā tres aut qnq̄ꝫ ꝑ duas horas ante cenā ꝓbe ad minꝰ in ebdomada ſemel. ſtomachū ꝯfortāt: appetitū icitāt: ⁊ a putridis humoribꝰ eū ſuauiter ſine mo leſtia purgāt viſū: auditū: memoriā ac oēs alios ſenſus co roborāt: ac caniciē tardāt. Nōs igiꝭ q̄liter dolor capitis vi cio ſtōi proueniens curandus ſit: tñ ſi aliq̄ mala q̄litas in capite derelicta fuerit ī ꝓcedētibꝰ capitulis modū eā pel lendi inuenies. ¶ Sane ſi epar ſi ſplē ſi renes ſi matrix ſiue aliud q̄duis mēbrū doloris capitis cā fuerit in illo mēbro ꝑtū exiſtēs corrige. Et hoc ī capitulis ꝓpiis regre. ī qbus taliū mēbroꝝ vicia curāda deo ꝑmittēte deſcribā. nā ſi ca pitis dolor ab eis pēdeat illis curatis: ⁊ dolor. Et ſepe q̄q̄ꝫ vt habitū ē: tā olētiū q̄ꝫ redolētiū odoꝝ cā dolor capitis in ducitꝭ. ⁊ hoꝝ cura eſt odoꝝ ꝯtrarioꝝ olfactio. Et ꝯſimiliter q̄libet dolor capitis a q̄uis extrinſeca cā ꝓueniēs: ſi eā ad ꝯtrariū ꝑmuteꝭ illū dolorē curabis. Q̄ ſi aliq̄ mala q̄litas relinquaꝭ vt eā pellas a ꝓcedētibꝰ ſuccurſum pete. ¶ Po teſt itē dolor capitis ab apāte ꝓuenire: cuius cura eſt illius apātis cura: quā auxiliāte deo ī primis caplis dicturꝰ ſū. ¶ Et ſi febris doloris illiꝰ fuerit cā ꝓut in meo de fe. te do cui febrē cura: ⁊ aſcēdentes fumos cū oleo ro. aceto pmi xto frōtē: ⁊ tipora epithimādo repelle. Q̄ vbi ad hāc iten tionē aliis tibi opꝰ fuerit: ſupra: ad quartū caplm̄ vade. Et q: ad oium capitis doloꝝ cōplēdā curā ſuccurſuꝫ: nō ſolū a ꝓcedentibus: ſed etiā a ſequētibꝰ quibuſdā capitulis pe tendum eſt: preſentis capituli hic finis eſto.

¶ Tractatꝰ ſcd̄s de v̄tigie ⁊ ſcothomia. duo ꝯtinēs capl̄a.

¶ Quid ſit v̄tigo ⁊ ſcothomia. ⁊ q̄ ipoꝝ ſūt cauſe. Cap. i.

Cuiuſlibet doloris capitis ꝑ ꝓꝑe tatē attēta cura: vt dūc freneſi ꝓſentē locū accōmodarē iā calamū cōphēderē: ſꝫ ecce dña v̄tigo ſua cū ſorore ſcothomia. ⁊ ſi oīa ingt mihi in girū deuol ui videāꝭ: ⁊ ſorori mee circa oculos veluti volātes muſce appareāt: tñ recte iudicamus vt locus pre ſens nobis digne conueniat. Que vō aſt quaſi doloris ca pitis ſm ſp̄rum diuerſitatē curā recipimus. Cū igiꝭ nos tibi manifeſtas fecerimus cauſas noſtras ⁊ ſigna: tam pro noſtica q̄ꝫ demonſtratiua deſcripſeris qualiter curari de bemus: ad curam doloris nos remitte. His auditis hunc locum potius q̄ꝫ freneſi dare diſpoſui: cum illa cura in ca pitulis precedentibus iam poſita ſit. Et vt rem ſtatim ag grediar. Dico ꝙ vertigo interdum accidit cum homo cir culariter ſeipm̄ mouet. q: ſpiritibus viſibilibus circulari ter motis non ita cito quieſcūt: ⁊ ita cum ille tunc videt in giruꝫ moueri putat. Fit item ſi rem circulariter motam q̄s diu inſpexerit: quia ſpecies ille in organo viſus aliquan diu reſeruanꝭ: ⁊ obiectum ſuuꝫ q̄ꝫ primo non aliter moue ri putant, quo fit vt bonus homo adhuc omnia in girum moueri puteꝭ. Experientia enim videmus ꝙ ſi quis rem valde lucidam aliquādiu aſpexerit: ⁊ ad aliaꝫ partē ſe ver tat: rem illam ſe videre interdum iudicabit: ⁊ tamdiu do nec ille ſpecies euaneſcant. Cūq̄ꝫ ſepe anteq̄ꝫ habeant no tabile tempus tranſeant ꝯcludebat magiſter meꝰ Blaſi ꝑmenſis ꝙ ſtat videre aliquid quod non ſit. q: ſpēbus illis fortiter impreſſis annihilaꝭ ſeu corrumpiꝭ viſibile. ⁊ tunc ꝑ ſpēs iſtas tu iudices: ⁊ nō niſi obiectū cuiꝰ ſūt ſpēs: quare ⁊ cetera. Sꝫ blaſio cū ancillis dimiſſo ad ꝓpoſitū de verti gine ꝓut ſupra cauſata mentionē aliā facere non intendo: cum cura per illoꝝ remotionē obiectoꝝ fiat. ¶ Sed ver tigo de qua hic intendiꝭ a vaporibus ſubtilibus cū vento ſitate mixtis: ⁊ in cerebro ſeu in viis ſpirituū debiliū geni tis vel ad alias aliūde venientibꝰ ꝓuenit. q ſpiritus viſibi les ad ideꝫ exiſtentes in girū mouent. propter qd̄ extrinſe cus viſa moueri in girum quoq̄ꝫ videatur. ¶ Ex quo pa tet ꝙ vertigo nihil aliud eſt q̄ꝫ ſpirituum viſibilium in gi rum cōmotio propter vaporē ſubtilem cuꝫ ventoſitate mi xtum in cerebro: ⁊ in viis ſpūs exiſtē cauſata: per quā pa tiens ſemper viſa ⁊ interdum ſeipm̄ in girum moueri pu tat. ⁊ ideo diciꝭ vertigo a verto vertis. Sꝫ cū ſeipſuꝫ verti putat nō ſe regit: ⁊ cui appodiet querit: ⁊ nō inueniēs ca dit. Eſt tñ inter hanc epilepſiā dr̄ia. q: in epilepſia fit tor tura ſpaſmus atq̄ꝫ ſpuma. in vertigine nequaq̄ꝫ. ¶ Scoto mia fit a vapore groſſo exñte in anteriori cerebri parte in viis. ſ. viſibiliū ſpūum: qui nō circulariter mouenꝭ: ſꝫ quie ſcunt: illoꝝ ſpēbus in humore criſtallino receptis: in ſen ſu cōi ſilitudinē ſuā imprimūt. ⁊ ſic bonus homo male iu dicans nebulas muſcas vel aliqd̄ hmōi extra oculū ſe vi dere putat. ⁊ iō dr̄ ſcothomia a ſcothos qd̄ eſt viſio. ⁊ mia muſca: q̄ſi viſio muſcaruꝫ: q: ſcothomaticꝰ añ oclos ſuos muſcas videre putat. ¶ Alij dicūt ꝙ ſcothos grece latine tenebra. nā ſcothomaticꝰ muſcas nebulas vel talia ſe vide re putat: viſus eius obtenebraꝭ: ꝓp qd̄ q̄dā antiquoꝝ ſco thomiā tenebroſitatē oculoꝝ vocant. ¶ Ex quo pꝫ ꝙ ſco thomia eſt nebule muſcarū vel ꝯſimiliū viſio ꝓpter vapo rem groſſum in anteriori parte cerebri in viis ſpūs viſibi lis exñtē quietū. ¶ Ex qbꝰ pꝫ in qbꝰ vertigo ⁊ ſcothomia differūt. ⁊ in qbꝰ quoq̄ꝫ ꝯueniūt differūt. n. q: v̄tigo a va pore ſubtili ventoſitati ꝑmixto ⁊ in giro moto cauſaꝭ. Sco thomia vō a vapore groſſo q̄eto. Cōueniūt aūt q: in eiſdē locis ⁊ ab eiſdē cāis ſeu ꝯſimilibꝰ fieri pñt. ¶ Earū igitur cāe tam extrinſece q̄ꝫ intrinſece eſſe pñt. Extrinſeca eē pōt q̄libet nō nālis q̄ vaporē in cerebro gn̄are vel ad eū man dare poſſit. Vt alleū porri cepe caules legumina res in pa tella frixe aialiū interiora ⁊ potiſſime ſanguis: ⁊ inter fru ctus nuces. vinū itē potens ⁊ maxie nouū atq̄ꝫ turbidum. Quātū vō ad rerū q̄ circulariter mouenꝭ intuitionē aut re rum lucidarū ⁊ taliū q̄ vt dictū eſt interdū vertiginē indu cūt ſupra me abſolutū feci. In ſūma igiꝭ he ſūt haꝝ egritu dinū cāe extrinſece. ¶ Intriſece vō eē pñt hūoꝝ qlibꝫ po tens in cerebro vaporē gn̄are vel aliud ad euꝫ mittere. vt ſanguis colera flegma ⁊ mlia. Raſis tñ in ſuo cōtinēte igt. ꝙ vertigo a ſtāte ꝓueniēs accñtia epilie ⁊ nō v̄tigis indu cit. iō epilia ⁊ nō vertigo dici dēt. Verūtñ cū nec torturaꝫ nec ſpumā ſpaſmū neq̄ꝫ aliud videris. eā in caplo de v̄ti gine ⁊ nō de epilia repone. Et ſic hēs tam itrinſecas q̄ꝫ ex trinſecas harū paſſionū cās. ¶ At iterdū ꝑ ꝓprietatem in terdū per cōitatē ſūt. Per proprietateꝫ cū vapor ille in ce rebro ⁊ in viis ſpūs viſibilis gn̄atur. per cōitateꝫ vero q̄ſi aliūde puta a ſtomacho epate ſplene renibus matrice: vel modo alio vapores eleuati ad cerebruꝫ perueniunt.

¶ De ſignis tam ꝓnoſticis q̄ꝫ demōſtratiuis vertiginis ac ſcothomie: ac qualiter curari debeant. Cap. ij.

Nunc de ſignis eſt dōꝫ ⁊ ꝓmo demōſtratis. vñ ſi vertigo ac ſcothomia ab extriſeca re fiāt pa tientis vel aſtātiū narratiōe cōprehēdes. De itriſecis āt ſi a ſanguie rubor erit. in facie dul ceſcit os: tēpoꝝ frōt; ac ocloꝝ ſūt vene reple te: ⁊ in tēporibꝰ pulſant ⁊ in toto eſt laſſitudo ⁊ grauitas ⁊

ſanguis hora magis īfeſtat. Eſt vrina ruffa vel ſubruffa ⁊ pulſus magnꝰ atq̄ꝫ mollis ⁊ plenꝰ. Q̄ ſi eiꝰ regimē ꝓcedēs ⁊ ſīlia huic aſſentiāt: id a ſanguie ꝓuenire nullū dubium erit. ¶ Si a colra oclor cōiunctiua atq̄ꝫ facies citrinatur. oris amaritudo ſentiꝭ: adſunt vigilie. adeſt inflāmatio. ⁊ hora colre magis īfeſtat. Vrina eſt ſubtilis ⁊ ignea. pulſus velox ⁊ durus. Etas aūt cōplexio ⁊ talia ſi ꝯſenſerit te cer tuꝫ efficiēt. ¶ Signa aūt flātis ſunt: q: albet facies tumet quoq̄ꝫ. albet ⁊ totū corpus ī quo ſūt. ſentiꝭ g̃uitas ⁊ pigre do: ⁊ in hūoribꝰ abūdat. eſtq̄ꝫ multū ſomnolēꝰ. Vrina erit indigeſta ſpiſſa mixta atq̄ꝫ alba. Pulſus erit tardus mollis atq̄ꝫ rarus cū diuerſitate q̄daꝫ. ⁊ hora flātis pl̄m iuadit. ꝙ ſi etas ⁊ talia ꝯſenſerint: certior multo fies. ¶ Melīco aūt hūore h̄ faciēte erit patiēs vt pl̄m ſaturninꝰ: malaꝝ cogi tationū: timidꝰ valde: cuiꝰ facies liuet atq̄ꝫ ꝯiūctiua oclo rū: vrina tenuis erit ⁊ alba: ⁊ hora melie aggrediꝭ infirmū fortꝰ. ⁊ vbi etas cōplō ⁊ cetera melie ꝯſentiāt: te eē dubiū nō oꝫ. ¶ Sōnia aūt ſup hāc paſſionē pl̄m idicāt. vapores eñ exñtes in cerebro ſpēs rerū ſibi ꝯformiū mittūt in ſen ſuꝫ cōeꝫ. ⁊ ſic patiēs ſomnia illis ꝯformia ſomnia. ⁊ in hīs ꝓ ceteris egritudinibꝰ magis. De ſōniis q̄ patiētē tuū iter roga. nā ſi res rubeas cātilenas coreas riſus ⁊ alī res leti tiā īferētes ſomniat ſanguinē peccātē arguūt. ſi aūt res ci trinas ſaltare volare ⁊ rixas facere ⁊ viī res ad furorem ꝑ tinētes colerā. Sꝫ vbi aq̄s piſces niues pluuias ⁊ alia ꝯſi milia falſa id efficiet. At vbi mortuos in profundo cadere nigra videre ⁊ talia vilia ⁊ timoroſa ſomniauerit. meliam arguūt. Et lꝫ talia ī aliis egritudinibꝰ iterdū ueniāt in v̄ti gine tñ ⁊ ſcothomia ſepiꝰ. ¶ Sꝫ vt ſcias an ꝑ ꝓprietatē an ꝑ cōitatē ille egritudies fiāt: ſcito ꝙ q̄ ꝑ ꝓprietatē eueniūt ꝯtinue infirmū affligūt. nec erit ī mēbris ceteris nocumē tū dolor capitis ac eiꝰ grauedo adeſt vel ꝓceſſit. Tinnitus q̄ꝫ auriū: obfuſcatio viſus. debilitas odoratꝰ ⁊c̄. Sꝫ vbi ꝑ cōitatē fiāt ē afflictio iterpolata ⁊ aliq̄ leſio in mēbro man dāte ſentiꝭ. Q̄ ſi ſtōachꝰ in cā fuerit ſūpto cibo ſcothōia vel v̄tigo q̄ſcit: ⁊ hora digōnis iuadit: cū q̄ eger nauſeam abhominationē: eructuationē ⁊ talia patiꝭ. ¶ Ab alio autē mēbro ſi venerit leſionē aliquā ī iſto ꝓſenſerit ⁊ tādiu for micari ī loco ſentiꝭ dōec vapor v̄tiginē ac ſcothomiā effi ciens ꝯſūptꝰ ſit. Quantum ad ꝓnoſtica ſi ille paſſiōes diu ꝑſeuerāt: epilepſiā futurā aut appopleriā time. Nam ſi va por vētoſitatē aliquaꝫ acq̄ſierit epilepſiā. ⁊ ſi intantū mul tiplicetur ꝙ epilepſiam efficiat: inducet appopleriam ⁊ mortē ſubitaneā ꝑ ꝯñs. ꝓpter qd̄ vilipēdēde non ſunt ſed eis eſt ꝓ̄ito ſuccurrēdū. ¶ Vñ ſi a ſanguine ꝓuenerit que in cura doloris capitis a ſāguie ꝓuenietis ſupra dſcribūꝭ ꝑciſe oīa ꝑ ordinē facias: ⁊ ita de flāte colera ac melia di cēdū eſt. Et q: vereor ne de nimia ꝓlixitate huiꝰ opis ad huc arguar: iſtaꝝ curā deſcribere h̄ nō volui: ſꝫ a preſcri ptis caplis in qbꝰ cōplete ac ordiate dſcripta ē eā mutua.

¶ Tractatus tertiꝰ de freneſi: in ſe ſeptē capl̄a ꝯtinēs.

¶ Quid ſit freneſis: qd parafreneſis. ⁊ q̄ cāe. Cap. i.

Dictum eſt apoſtema cerebri do lores capitis efficere poſſe: pro q̄ vt huiꝰ mei opuſculi quedam ordiata ꝯtinuatio fiat de apātibus cerebri aliqd dicēdū videꝭ. Et primo de freneſi q̄ duplex ē. ſ. vera ⁊ nō vera. Vera eſt apā ca lidū in cerebro aut pāniculis eiuꝫ factum: qd̄ ſe. ſemꝑ. mentis alienatio: ⁊ inſtantia vigiliarū conſe quūꝭ. Nō v̄a ē mētis alienatio a fumis putridis a calidis hūoribꝰ reſolutis cāta aquā ſe. ſemꝑ: ⁊ mētis alienatio: ac vigiliaruꝫ concomitātur inſtantia: ⁊ talis dr̄ parafreneſis quaſi ad verā freneſim ꝓparans. ꝑ tēpus eniꝫ anteq̄ꝫ vera fiat freneſis: parafreneſis añcedit. ꝑſepe tñ illa fit ad quaꝫ vera freneſis nō ꝯſequiꝭ: vt ī ſe. ſan. ⁊ colicis ſepe ac apo ſtematibꝰ pluribꝰ appet. ¶ Solet nāq̄ꝫ nr̄is a veteribus apā h̄ pluribus noībus denoiari: vt freneſis carabiꝰ ⁊ fir ſen: ſunt eni frenes pāniculi q̄dā cerebri ſubam īuoluen tes: q cū cerebrū ipm̄ medullaris ſit ſubſtātie ne fluat reti nent. ad ſimilitudineꝫ ergo frenorum quibus detinentur equi pāniculi frenes dicti ſūt. Cū igiꝭ illis in pāniculis ta le apā plurimū fiat: freneſis nūcupaꝭ. ¶ Dicūt alij ꝙ ſuo ab accñti nomē aſſumpſit. Nā freneſis grece latie rabies. Hoc eni patiētes apā māniaci ſepe ſūt: ⁊ interdum demo niū lupinū hñt: que accidētia vulgares rabieꝫ appellant. ¶ Nōnulli tñ dicūt ꝙ a frenon dr̄ qd̄ idem eſt qd̄ mens. q: in tali apāte mens ſemꝑ lediꭍ. Et ob hoc alij carabituꝫ eum appellant. q dr̄ a charos qd̄ eſt cōſiliū. ⁊ biros ꝑmu tatio. q̄ſi cōſilij rōnis ꝑmutatio. ¶ Et ſirſen nomen ꝑſicuꝫ eſt: ⁊ dr̄ a ſir qd̄ eſt caput. ⁊ ſen apā: q̄ſi capitis apā. ¶ Ex quibꝰ oībus pꝫ dr̄ia inter freneſiꝫ verā ⁊ nō verā: quā ego parafreneſim voco. ¶ Nōnulli ꝑ veram freneſim apoſte ma freneticū intelligūt. ⁊ ꝑ non verā q̄ ab aliis hūoribus fit. ¶ Et alij dicunt ꝙ vera freneſis fit a colera: non vera aūt ab aliis hūoribus. ¶ Sed cōiter auctores ꝑ veram fre neſim apoſtema ipm̄ potꝰ itelligere videnꭍ. ꝑ non veram aūt illā mentis alienationē quā parafreneſim vocant: ad quā nōdū apoſtema ꝯſecutuꝫ eſt. Eſt. n. freneſis apōſa col lectio. parafreneſis vero fumoſa. ꝓpter qd̄ mereꭍ nō vera freneſis appellari. ¶ Ex qbus pꝫ inter verā freneſiꝫ ⁊ non verā dr̄iā. pꝫ ſcd̄o quot noibus talis paſſio noieꭍ. ¶ Cuiꝰ cāe extriſece ⁊ intrinſece eē pñt. Extrinſece q̄dē vt res q̄ lꝫ nō nālis in humano corpore calorē exceſſiuū iducere po tēs. ſicut aer exceſſiue calidus. cibꝰ quoq̄ꝫ ⁊ potꝰ vt alleū cepe. ſinapis. potēs vinū: ⁊ talia. motꝰ ſupflue calefaciens nimia vigilia: famis tolerātia: ira grādis. ⁊ ad hūc moduꝫ de aliis. Cauſa intrinſeca eſt ſanguis colerarū. citrina vel aduſta. ⁊ hec ſunt in ſumma freneſis cāe. ¶ Sed extrinſe ce ſunt mediate magis. itrinſece vero imediate. Nā calor extrinſecꝰ coleraꝫ verbi grā. in ebulitiōe ponēs vbi ſit ex tra cerebrū ipaꝫ dilatat ſiue ſubtiliat. ⁊ tūc ſi ad caput ra ptū hꝫ coadunata apā freneticū cauſat. Ex q̄ pꝫ ꝙ colera eſt cā imediata magis q̄ꝫ extrinſecꝰ calor. ¶ Sꝫ ſciendum ꝙ freneſis q̄nq̄ꝫ eſt incipiens: aliq̄ñ accidit alioꝝ morbo rum ſucceſſione. ꝑ ſe aūt fit cū ſanguis aut colera ī corde epate. ſtomacho. ſeu alio intrinſeco mēbro quouis modo ebulit. rōne cuiꝰ ſubtiliata ad cerebrū repit. ⁊ coadunatio ne facta generaꭍ apoſtema. ⁊ ꝑ hūc modū egritudinē inci pientē eā apello. Dixerūt eā icipientē fieri non eſſe poſe. ſed ꝙ ſemꝑ ad alios morbos ſequitur. ¶ Alioꝝ vero mor boꝝ fit ſucceſſione cū ſe. aut apā aliqd̄ ꝓcedūt. vt pleureſis peripleumonia ⁊ ſīlia. ⁊ hoc fit vtplm̄. Cum igiꭍ cor. epar ſtomachꝰ. renes. matrix. ⁊ ſīlia meatus q̄dā. ⁊ ſi forſan ſen ſu impceptibiles: cum ipſo cerebro habeant. ⁊ colera aut ſan. in his mēbris rōne ſe. aut apātis ebulit leuiter per eoꝫ meatꝰ ſepe ad caput aſcēdit: ⁊ tūc ibi apoſtema fit frene ticū. ⁊ hoc mō alioꝝ morboꝝ fit ſucceſſione.

¶ De ſignis demōſtratiuis freneſis. Caplm̄. ij.

Paſſio illa communia ac ꝓpria ſigna habet. Cōmunia ſunt ſe. intenſa valde. vigiliarum inſtātia. rōnis ꝑmixtio. oculoꝝ variaꝰ lingue aſpitas. grauedo capitis. horror lumis. ī pulſu velocitas cū ſerrinitate q̄dā. ¶ Propa āt ſig ſunt: q: ſi ſanguis in cā fuerit: oculi ad rubedinem mutati ſūt: q: vene plene apparēt ac rubee. nōnunq̄ꝫ lachrymā tur. ⁊ lippi ꝑſepe ſūt. rubet q̄ꝫ facies. ⁊ q̄dā ſanguis guttu le interdū e naſo effluūt. tēſe ⁊ eſlate ſūt frōtis vene. exa ſperaꭍ lingua q̄ primo rubet. ſucceſſiue nigreſcit. ⁊ in ore magnā ſentit amaritudinē. ſed ſapor eiꝰ ad quādā potius dulcedinē tēdit. interdū dormit. interdū ridet. plorat inter dū. nō multū rixaꭍ nec multuꝫ furioſe loqtur. verba ioco ſa ⁊ ad riſū ꝓuocātia ꝓfert. ⁊ ſi q̄ fantaſmata videt rubea putat. Q̄ ſi etas. cōplexio. tp̄us āni. ꝓcedēs regimē: ⁊ ſīlia atteſtanꭍ ſā. tūc certior multo fies. ¶ Si aūt freneſis a co lera fiet patiēs plurimuꝫ alienat. plurimum loquiꭍ. lingua aſpa fit mlti. ⁊ citrina tñ in ꝓncipio ſucceſſiue tñ nigreſcit ⁊ excoquiꭍ magna adeſt oris amaritudo. ſitis magna. ꝑ

quid ſit frenes

vnde freneſis procedit

dicit freneſis ſeu vera et non vera

Cauſe

freneſis mani... alterius morbi ſuccedens

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

fundanꝭ oculi. ⁊ citrini fiũt. ⁊ hoc ꝓpter acutos fumos q̃ ad eos eleuanꝭ patiẽs eos ſepe tergit. nariũ fit ꝯtractio: ⁊ frontis ruge ſupius attrahunꝭ. Creſcit audacia. ⁊ furioſe rixanꝭ: citrina ſunt ydola q̃ videre putat. ⁊ fe. itẽſa valde. pulſus fit velox atq; durus. ¶ Sʒ ſi colera citrina aut vitellina fuerit. accidẽtia ꝑſcripta ſunt multo remiſſiora. ⁊ pulſus inordinat⁹ aliqualr̃ exiſtit. ¶ Sed ſi colera fuerit aduſta cũ furia itẽſa rixaꝭ fit melancolic⁹. dmoniũ habet lupinũ. videt rixãtes mortuos: vix teneri põt. turbantur oculi: in pulſu magna fit velocitas. ¶ In oĩbus tñ his cõſiderãda eſt etas. cõplexio. tot⁹ habitudo. tps ãni. precedens regimen ⁊ ſimilia. nam de ꝑdominãte hũore teſtimonium magnum tibi prebent.

¶ De ſignis ꝓnoſticis freneſis. Capſm. iij.

F Reneſis ꝓnoſtica ſigna duplicia ſunt quedam futuram freneſim. quedam quid ea facta pronoſticandum ſit docent: vnde parfrẽeſis futurã frẽeſiʒ arguit. vtputa ſi acutã febrem aut apoſtema aliquod itrinſecum patienti accidat inſomni etas. inquietudo mentis alienatio. ⁊ precipue ſi vidiſſe ſe aliquid affirmat quod non ſit ſi futura predicere velit: ſi ferox ſit aſpectus ſi ei⁹ rubẽt oculi. ſi ꝓpinq̃ rei obliuio ſiet. ſi grauedineʒ capitis plus ſolito ſenſeris. his ſignis vel ex his plurib⁹ apparẽtibus de futura freneſi nullatenẽ⁹ dubitabis: cuius rei ſignũ potiſſimũ eſt hoc. ſi in his febribus ſeu apatibus vrina q̃ cõtinue rubea appuit ſubito q̃ſi ſubtilis paucula ⁊ alba fuerit. nã cũ febres ⁊ apata illa ſanguinea aut colerica fuerint: vt ſupra vrina alba apparẽte q̃ ꝑus rubea fuerat materiei calide ad cerebrũ raptuʒ ſignificat. ⁊ p ꝯñs freneſim futurã. fit eñi vrina alba. q: mã illa calida q̃ tũc vrina tingi ſolebat: ad cerebrum rapi.: ac vrina neceſſario alba manet. ¶ Patet ğ ꝑmo ex qbus futurã freneſim ꝓnoſticari hẽas. ¶ Patet ſcdo qd ex parafreneſi ꝓnoſticãdũ ſit. nã ſi aliq̃ ꝑdicta pſeuerãt i verã freneſim eam cõmutari ſcias. ſi remittunꝭ vt iſomnietas. ingetudo. mẽtis alienatio. ⁊ cetera eã ad ſalutẽ venturã ꝓnũcia. qd̃ in egritudinib⁹ acutis pleruq; videbis. ¶ Scito tñ dõ iã facta freneſi: vrina alba apparere ſolet. q̃ tũc primã mortẽ denũciat nam in calore vrina tingiꝭ. Qd̃ in his pʒ in qbus nãlis caloris ſit reſolutio. q̃ ſi paulatine fiat vrina ad albedinem tendit. ⁊ ſi cita cito expiẽtia docet. ¶ Ex quo pʒ ꝙ iam facta freneſi vrina alba appet. ¶ Freneſis pronoſtica ſigna duplicia ſunt q̃dã mortẽ ſigſiant. ⁊ q̃dã ſanitatẽ. Et que ſignificãt ſanitatẽ ſunt iterũ duplicia. quedã freneſis in aliam egritudinẽ cõmutationẽ. q̃dã liberationẽ totalẽ ſignificant. ¶ Ex egritudinib⁹ in qb⁹ freneſis iterduʒ cõmutatur ſũt litargia. demoniũ lupinũ. mãnia. melãcolia ⁊ ethica. ¶ Si litargia cõprehẽdes. q: apoſtema illud calidũ mutatũ eſt in frigidũ. ⁊ litargie q̃ infra deo duce dicentur ſigna apparebũt. Nota tñ vbi ſic ſiant de mille vnus non euadit. ¶ Si in demoniũ mãiã ⁊ c̃. cõmuteꝭ comprehendes. q: patiẽs infebriẽs ſiet. ⁊ alia plurima ſupius deſcripta erunt remiſſa aut ex toto ꝯtata: ſed ꝓpter mãe q̃ cauſa freneſis erat cineritatẽ p cerebrũ diſperſam ꝑſcriptaꝝ aliq̃ egritudo interdum remanet. ¶ Et ſi in ethicã tranſit freneſis accidentia ꝯtanꝭ. ⁊ apparent ethice ſigna. ¶ Ex qbus pʒ ꝙ facte freneſis ſi infirmus ad ſalutem deuenire debeat. eũ in egritudinũ ꝑdictarũ aliquã cadere poſſe fore poſſibile ꝓnoſticari poteris. Talem vero ĩfirmi liberationem argues. ſi morordes. ſi fluxus menſtruoꝝ. ſi ſudor copioſus. aut fluxus ſanguis nariũ cũ infirmi alleuiatiõe ꝯuenerit. ⁊ cetera accidentia remittuntur. ¶ Scito tñ ꝙ oĩs freneſis eſt periculoſa. euadũt eñi ab ea ꝑpauciſſimi. ¶ Mortis ſigna alienationes ⁊ inſomnietatis ꝯtinuatio. febris ac vrine aquoſe perſeuerantia. Egeſtionis retentio crurium ac coxarum imobilitas ſiue retracte ſiue extenſe fuerit. paleaꝝ collectio: vomit⁹ viridis: ſpaſm⁹ ac ſincopis hoꝝ qd̃lʒ mortẽ ſignificat. Ideoq; vt Hip. īngt mortẽ ſubitã. Et ſi i ſiniſtro pede frenetici fabe ſiltudo citria ⁊ dura fuerit: ꝯtingit ĩfirmũ ſolui ſupi⁹ aut iferi⁹: in ſexto die morieꝭ. Sʒ vnũ ſcito ꝙ ceteris partib⁹ periculoſio: eſt q̃ eſt i cerebro q̃ʒ q̃ in pãniculis: ⁊ q̃ in pia matre q̃ʒ in dura. Illa aũt q̃ ſucceſſiõe febris ſeu apoſtematũ piculoſio: eſt q̃ʒ q̃ p ſe ſit incipiẽs: cũ q̃ ceteris partib⁹ vtutẽ debilioꝛẽ iuenit.

¶ De cura parafreneſis. Capitulũ .iiij.

I N parafreneſis cura egritudo cui⁹ cã ea ꝓuenit tibi cõſiderãda erit: ⁊ ei ſm exigẽtiã parafreneſis nõ obſtãte ſeuccurꝭ. Sʒ q: i febrib⁹ ꝑſepe potiſmãtib⁹ accidit: ⁊ qñq; non ſolũ hora potiſini ſʒ ⁊ qetis ꝯtiet ĩfirmũ q̃ʒ ad cliſteria ſuppoſitoria ⁊ alia hmõi: ſecuri⁹ qetis hora q̃ʒ potiſmi ſuccurrere infirmo poteris. ¶ Tua igiꝭ intẽtio ad ꝓhibẽdũ vapoꝝ aſcẽſuʒ i hac cura eẽ dʒ: qd̃ ad extra ⁊ ad intra etiã fieri põt. Ab itra võ qetis hora facias ſic. ℞. maluaꝝ matꝝ viol. blit. M. i. ſicados. M. ß. fiat decoctio de qua accipe lib. ß. i q̃ diſſolue caſſie pulueris zuccari añ. ℥. j. hiere pigre. ℥. ß. olei vio. ℥. iij. ſal. ti. iii. ʒ. ij. fiat cliſteꝛ: ⁊ in caſu iſto pſm valet vel ſuppoſitoriũ cũ croco melle ⁊ ſpẽb⁹ hiere fiat. ¶ Digeſtiua võ ac ſolutiua hic mea põere nõ eſt: cũ ſm exigẽtiã egritudinis pafreneſis efficientis ordinanda ſint q̃re illa in ꝓprijs caplis querẽda ſunt: atq; p os ſumenda ꝯueniũt: ſunt ſirup⁹ roſat⁹ d ribes. de ſucco acetoſelle de acetoſitate citri de papauere ac iulep. roſ. vio. mirra citonioꝝ ⁊ ſilia. ⁊ talia ꝑbe ſola vel cum aq̃ roſ. ſeu zuccari. granata q̃ʒ acetoſa plurimũ cõueniũt. Uel vino vtere citonioꝝ vel granatoꝝ cũ modico ro. aq̃ ⁊c̃. zuccaꝝ ro. iteʒ ꝯuenit potiſſime antiquũ. manuſcriſti q̃ʒ cũ perlis. ac infraſcripta ꝯfectio quã diacoralli voco. q̃ ℞. coralloꝝ rube. ʒ. iij. margaritaꝝ. ʒ. j. ß. zuccari al. lib. ß. diſſoluaꝭ zuccarũ cũ aq̃ in qua ro. p ꝑus ſandaloꝝ ru. ʒ. iij. in iſuſiõe ꝑmã ſerit: ex qb⁹ forti facta expſſione ꝯfectio fiat in morſellis. ¶ Uel facias ſic. ℞. cõſerue roſaꝝ. ℥. j. manuſcriſti. ℥. iij. coralloꝝ ru. ʒ. j. margaritaꝝ. ʒ. j. ß. fragmẽtoꝝ lapidũ pcioſorũ. ℈. iiij. prunorum numero. xij. mixtura fiat deuarata. ¶ Poteſt ꝯfic ex ꝯſerua. ro. diacoralli ⁊ cõuenienti mixtura fieri q̃ huic caſui multũ cõuenit. ¶ Sʒ fricationes ligature: ventoſe: fomẽtatiões ſeu lotiões ⁊ ſilia mẽbris ceteris a capite ꝯueniũt. Uñ fricatiões ad extrema fiãt ⁊ ligature. Iteʒ ventoſe ad ſpatulas nates ſiue crura: ad brachia võ ⁊ tibias fomẽtatiões. Et illa ex decoctiõe violaꝝ foliorũ ſalicis: folioꝝ vitis albe vuifere: folioꝝ cãnaꝝ: folioruʒ nenufaris vel ꝯſilium fiant: ⁊ decoctio q̃ʒ poteſt ſuffere calido iferius trahẽdo. ¶ Sʒ p multa i hoc caſu applicaꝭ capiti. ſʒ hac lege ne. ſ. caput catarroſuʒ ac repletũ ſit hac obſeruata lege facias ſic. ℞. olei ro. ℥. ij. aceti. ℥. ß. agita ſiꝭ ⁊ fronti ⁊ tẽporibus petias inmerſas multotiens applica. Uel aliꝭ. ℞. aq̃ ro. ℥. ij. olei ro. ℥. j. aceti. ℥. ß. ⁊ vt ꝑus face. Ueꝝ in caſu iſto vigilie ſepe importune ſiunt. Qd̃ vbi robuſtus infirmus ſit: ⁊ fortis virtus: in quouis preſcriptorum adde croci ℈. j. opij. ℈. ß. Sed ĩfra deo duce de inſtãtia vigiliarum ad hoc propoſitum facientia multa reperies: q̃ ex re his pauciſſimus cõtẽtus ſum. ¶ De aere cibo ⁊ potu ⁊ alijs reb⁹ nõ nãlib⁹ tractationẽ ħ omitto: q: ſʒ egritudinis exigẽtiã q̃ parafreneſiʒ efficit ordiata ſunt. p quo ad ꝓpria capſa vade. Sed q: i primo capſo pluria dſcribunꝭ q̃ cap⁹ huic ꝯueniũt: his paucults ꝯtẽtus eſſe volui.

¶ De cura freneſis: ⁊ poſt de regie ſex reꝝ nõ nãliũ. Ca. v.

I Nter colericã ⁊ ſanguineaʒ freneſiʒ q̃ ad curã parũ intereſt. ſanguis eñi freneſim efficiẽs i colerã facile trãſit: q: coleric⁹ ſãguis exiſtit q̃re ⁊ ſi i freneſi colica totũ regimẽ magis frigidũ ⁊ humiduʒ q̃ʒ in ſanguinea eſſe debeat. pauculũ tñ diam ex infraſcriptis ſalie depẽhẽdes. ¶ Sane cũ dcm̃ ſit freneſim p ſe morbũ poſſe eſſe icipientem ſʒ de regie rerũ ſex nõ nãliũ aliqd dicere: q: vbi ſucceſſione aliaꝝ egritudinũ accideret: regimẽ ordinãdũ nõ eſſet: de quo vbi caſus euenerit: facias vt i illis. Eger q̃ i loco vbi picture nulle ſint ſituãdus ẽ. illarũ eñi inſpectio infirmũ p

ſepe ad inſaniã maioꝛẽ iducit: ꝓpter qd̃ antiq medicoꝝ ne diuerſe facies: nec variate veſtes corã eis preſententur iubẽt: q̃ ex re vt loc⁹ nõ ſit illuminat⁹ laudo ne viſibilium varietate maioꝛẽ imaniã cadat. ¶ Aer igiꝭ ad frĩdũ⁹ ⁊ humidũ ꝑpareꝭ: quẽ ſi nãlẽ nõ habeo cũ folijs nenufaris violis: folijs ſalic: mirti: popli: querc⁹: vitis vuifere: herba cũ redolẽtib⁹ floꝛib⁹ ⁊ ꝯſilib⁹ pauimẽtũ ſubſterne. ⁊ cum aq̃ roſaꝝ: ⁊ aceto mixta ſepe irroreꝭ. Et ſi tibi tãta aq̃ roſ. copia non fuerit. cũ cõi aq̃: ⁊ aceto id fiat. Lintẽamina his imerſa aqs ſup lectũ ⁊ parieteʒ apponanꝭ. Redolẽtia poma: ac pira: fruſtati inciſa: ⁊ ꝑdictis aqs irrorata: hicinde p camerã in calatis poſita ſituenꝭ. Nonnulli ſuffumigium ex trociſcis de cãphora ⁊ ꝯſilib⁹ ſup carbones incẽſos poſitis laudãt. qd̃ ego minime. q: fumus ois poſt occurſum huic egritudini nocet. Uinũ nullo mõ deꝭ: cuius loco aq̃ ordei bibat: ſeu boni putei: cuʒ q̃ paꝝ granatoꝝ vini: vel ex iulep deſcribẽdis aliqd̃ miſce. Qꝫ ſi patiẽs iuuenis colericus: ⁊ i tpe calido fuerit cũ febre ⁊ itẽſa ſiti: qcũq; deꝭ pot⁹ ſit actu frigidus: ⁊ vbi illa non fuerit: poterit aliqñ calida dare. Carnes oẽs vitãde ſunt: ⁊ vbi ꝓpter caſum virtutis vel aliqd̃ tale te ad dandũ neceſſitas cogit: ſint galloꝝ non dũ coeuntiũ: capri: auiũ rubaliũ: vel lactẽtis vituli: q̃ cum lactucis portulacis cõibus ſeibus frigidis: vel aliq̃ talium altereꝭ. in quaꝝ brodio panata fieri põt que p prius in aq̃ frigida p horã ſteterit: ⁊ cum agreſta: vino berberis: vino granatoꝝ ſucco citrãguli: limonis: panniculi: vel acetoſe ꝑũt tã fercula q̃ʒ carnes alterari. Et ſi ex eis ꝯtuſum feceris: parũ de eis ſupmiſce. Et ſi ſublimatũ neceſſe fuerit fieri: carnes ex qbus ſit in aliq̃ ꝑdictoꝝ p horã vnã vel duas remollire ꝑmitte: cũ eis aq̃ ro. aut violꝭ. parũ cõmiſcendo. Qꝫ ſi in vaſe carnes ſillo appẽſe fuerit: cũ infraſcripta puluere aliqualr̃ aſꝑgãꝭ. q ℞. ſandaloꝝ oium. ro. ru. ſpodij coralꝭ. vtriuſq; añ. ℥. ß. margaritaꝝ. ℈. ij. fragmentoꝝ lapidũ pcioſoꝝ. ʒ. j. cãphore. ℈. j. fiat puluis. Et ſi interdum vt ſit carnes ille in veſica: ſeu alẽbico reponanꝭ ſuccis: ⁊ aqs ꝑſcriptis eas irrora: ac de ꝑſcripto ſecũ miſce: ⁊ quotlibet ducatos ipone: ⁊ vas i duplici vaſe: ſeu marie balneo colloca: ⁊ ſublimatũ face. Ex ferculis ꝯuenit pãnata i ꝑdicto rũ carniũ brodio decocta. Ptiſana ordei nõ collata: grudũ ordei ⁊ auene. Qꝫ ſi eũ nõ habueris: ordeũ in aq̃ decoque: ⁊ piſteꝭ. ⁊ ad orale: ſeu ſtamignã paſſeꝭ. ⁊ cũ ꝑdictis brodijs coquaꝭ. Conuenit lactuca portulaca: endiuia: cucurbita. Et q: practicãtes cõiter tñ. vtunꝭ p prius ea bulire facias: vel in recẽ. aq̃ remollire: vt qcqd hñt ſalis deperdãt. Horis qb⁹ minus ſe male hẽt ĩfirm⁹ cibãdus eſt: ⁊ parũ p vice dãdũ. ſed ſepius. caue tñ ne tue diete ſubtilitate virt⁹ cadat. de ea in egritudinib⁹ qbuſcũq; ſollicit⁹ ſemp eſto. ea eñi deficiẽte laboras in caſſũ. ¶ Omes inũgenda eſt. ſomn⁹ ꝓuocãdus: gaudiũ inferaꝭ. Aſtẽt amici q ſilẽtiũ tñ obſeruẽt: ꝑcioſos lapides iſpiciat: ⁊ marie ſaphirũ. Cãtilenas ſuaues audiat. Armonias q̃ʒ muſicaliũ inſtroꝝ delectabiles: cythare ⁊ taliũ. Qꝫ ſuũ det vẽter bñficiũ ꝓcura ⁊ vbi in hoc nã pigra foret: cliſtere iſraſcriptũ iube. Qd̃ recipit malue: blitis: folioꝝ violarũ añ. M. i. Et vbi maioreʒ quereres infrigidationem: adde folioꝝ lactuce cucurbite floꝝ nenufaris: vel talia. de tali decoctiõe accipe lib. j. ß. i q̃ diſſolue. ℥. j. caſſie: pulueris zuccari. ℥. ß. olei violꝭ. ℥. iij. ſalis triti. ℥. ij. ⁊ fiat cliſtere: qd̃ hora minoris afflictionis fiat. Cliſteria i ħ caſu ſup oia comendanꝭ. ⁊ iſtud potiſſimũ qd̃ ſtatim ſcriptum eſt. ⁊c̃.

¶ De his que ab extra ſunt in cura freneſis approximanda. Capitulum. vj.

V Bi vi nature: aut artificio ſupfluitates cões educte ſũt: minutio ſtatim fiat: nec hũe ꝯbuſtionẽ neq; alioꝝ plãetaꝝ aſpectũ iſpicias. mõ cetera flebothomie conſentiãt: ne tibi veluti his diebus cuidã amico ꝯtingeret: qñ tñ ad quendã robuſtũ freneticũ flebotomandũ diſtulit donec combuſtio lune trãſacta eſſet. ꝓpter qd̃ freneſiꝯfirmata in tantũ accidẽtia aucta ſunt: ꝙ bon⁹ hõ cãtãdo ad vitã tranſiuit eternã. Ceteris q̃ ꝯſentientibus flebotomiã illico facias. ẽ eñi hui⁹ egritudis cura potiſſima. que ſi tardeꝭ magnificaꝭ apoſtema. creſcunt accidẽtia: ⁊ ꝑſepe ob hoc ĩfirmus moriꝭ. Et iõ ſi iuuenis venoſus fuerit: ⁊ freneſim a ſanguine ꝯuenire iudices. baſilicam ꝑmo incide: ⁊ abundanteʒ ſanguis quãtitatẽ exire ꝑmitte: nolo tñ ꝙ ad ſincopin vſq; deueniat: vt antiquoꝝ aliqui iubẽt. Sʒ illinc ad horas ſex: vel tertiã vſq; diẽ icluſiue ex cephalica venis naſi frontis aut lingue flebotomiam reitera: vel ſanguiſugas venis illis apone: vel potius gulam reſtringe: vel cum porcinis ſetis: vel cũ inſtrumẽto qd̃ ex eis ſit naſo emoroidas api. vñ ſm exigentiam ad extrahendum ſanguinẽ infra ꝑmiſſum terminũ quoquomodo poteris ſollicit⁹ ſemp eſto. ſed die trãſacta tẽtia flebotomiã oĩno dimitte. Si eñi infra ħ tps ad extractionẽ ſanguis cũ debita mẽſura ſollicitus fueris ⁊ in ſanguineo q̃ʒ maxime hanc egritudinẽ curandi ſpem aliquã habere poteris: ⁊ vbi non paucam aut nullam. Sʒ aduertas vt ſemp flebothomata vena ſtricte: ⁊ cũ cautela ligeꝭ: ne patiẽs ſua furioſitate ſoluat. At vbi etas: ſeu aliud flebotomiam fieri ꝓhibeat: vẽtoſas cum ſcarificatiõe apponi iube: ⁊ ſup nates primo: ſucceſſiue in ſpatulis. ⁊ de ſanguine ſm exigentiã extrahe. ¶ Nota tamen ꝙ colera exiſtente in cã multo minoꝛ ſanguinis quãtitas: modo cetera paria ſint: extrahẽda eſt. Etiam in hoc deligenter aduerte: qua ex re cõditiones que in flebotomia attendunꝭ ſemp habe: q: ⁊ ſi nõ ob aliã cãm q̃ʒ diuerſionis cã in freneſi colerica flebotomia fieret: iuuabit adhuc multum. ¶ Eſt quoq; huius egritudinis cura potiſſima ſi emoroides. menſtrua. fluxus ſanguinis narium ꝓuocari poſſint. ſic eñi materia hanc egritudinem efficiẽs euacuabiꝭ. ¶ Sʒ eius diuerſio plurimũ quoq; iuuat: q̃ ad tertiã vſq; diem incluſiue ꝯuenicter ſiet cũ ligaturis. ſ. ad extrema brachij ⁊ cũ brachioꝝ: ac cruriũ fricatiõib⁹: ſʒ pedũ ac manuũ vole cũ aceto ſale mixto fricenꝭ. Uentoſe itẽ in illo caſu ꝯueniũt: q̃ i crurib⁹ ſub poplite. vel in ſpatulis ſine ſcarificatione poni debent. Brachia ac tibie ex decoctiõe folioꝝ ſalicis vitis albe vuifere: folijs cãnarũ: ⁊ taliũ calida quãtum ſuffere põt lauenꝭ. Cliſtere q̃ʒ deſciptum in caſu illo mãm multũ diuertit. Ac illa q̃ applicaꝭ capiti ſunt cũ cautela approximanda. Nã in capite repleto ſeu catarroſo talia applicare timoroſũ eſt: nec vllũ etiã actualr̃ frigidum capiti apponi dʒ. q: frigiditas illa actualis ꝑmo occurſu poros clauderet. ⁊ vapoꝝ q̃ ſũt egritudis cã reſpirationẽ ꝓhiberet. Quatuoꝛ itẽ vlia tpa i applicatiõe taliũ ꝯſiderãda ſũt In q̃rta aũt die illa egritudo vtpſm eſt in ſtatu: vñ ſm tẽpoꝝ diuerſitatẽ: alia ⁊ alia ſũt applicanda remedia: vt ſtatim deſcribã. ¶ Facta itaq; flebotomia caput abradatur qd̃ cũ hac decoctiõe fiat q̃ ẽ roſ. ru. violꝭ. corticũ papaueris albi: vl̃ folioꝝ eius: floꝝ nenufaris añ. M. i. fiat decoctio: cũ aq̃ tepida caput laueꝭ: ⁊ deide radaꝭ. Quo facto. ℞. olei ro. ⁊ ſi eſſet onfacinũ ꝑſtaret. ℥. ij. aceti. ℥. j. agita ſiꝭ: ⁊ tẽporib⁹ ac frõti petias imerſas ac tepidas applica. Uel facias ſic. ℞. aq̃ ro. aq̃ plãtaginis añ. ℥. ij. aceti. ℥. j. ß. olei ro. ℥. j. ſiꝭ cõq̃ſſenꝭ: ⁊ fiat vt ꝑus. Uel aliꝭ. ℞. ſucci ſolatri plãtaginis aut ſẽpuiue. ℥. iij. aceti. ℥. ij. olei ro. ℥. ij. ß. ſiꝭ ꝯq̃ſſaꝭ mõ quo ſupra ſit. ħ potiſſimũ in die ꝑma nãli ſienda ſunt: quã tamſacta mã vt pſm ſluxa eſt. Attamen ſi accidentia continue augmẽtari ꝯſpexeris: vt ad vigiliaꝝ iſtantia: furoꝛ alienatio ⁊c̃. ꝑſcripta medicamia ꝯtinuãda ſunt. Qꝫ ſi patiens iuuenis ac robuſt⁹ fuerit q haud quaq̃ʒ dormire põt cũ ꝑſcriptis liq̃rib⁹. ℈. ß. aut. j. opij. cõmiſce. Sʒ nõ niſi in vtute cõſtãte facere ꝑſumas q̃ etiã in caſu ſic facere potes ℞. vnguẽti pupuleonis. ℥. ij. croci opij. añ. ℈. j. icorporeꝭ ſiꝭ ⁊ ex tali tẽpora ac frons illiniãt. Uel facias ſic. ℞. aq̃ roſ. ℥. vi. aceti. ℥. ß. ſandaloꝝ omniũ añ. ℈. ij. cãphore. ʒ. ß. pone oia in ãpulla: q̃ bñ agitata ſepe narib⁹ applice: vel ſpongiã imerge: quã ſepe ĩfirmus odoret. Uel cãphoram cũ oleo ro. diſtẽpera ⁊ cũ pẽna narib⁹ imitte. ¶ Hoc item

epithimate magna exiſtẽte ſlegma infirmi cor epithimãdũ erit quod. ℞.aq̃ ro.l.ß:aq̃ viol.aq̃ bugloſe:añ.ʒ.iij.ſandalorum oium roſarum rube.añ.ʒ.i.ſpodij.ʒ.ß.croci.℈.ß.Et ſi magna fuerit flãma:adde aceti.ʒ.ß.cãphore.ʒ.ß.⁊ fiat epithima cordi.¶Et q2 egritudo illa eſt piculoſiſſima:ne videaris de cõtingẽtibꝰ aliqd omittere:cũ īfraſcripto epithimate teſtes epithima:vt.℞.aq̃ roſ.l.ß.vini albi boni.ʒ.i.ſandalorum oium añ.℈.ij.miſce:⁊ fiet epithia q̃ teſtes epithimãtur ſepe.¶Cũ aũt accidẽtia augeri amplius nõ percipias:ſed potiꝰ ſtare freneſim eē in ſtatu iudica:⁊ facias tunc ſic.℞.olei ro.viol.lactis mulieris.añ.ʒ.iij.⁊ ſil agita.⁊ locis ꝑdictis applica.¶Vel facias ſic.℞.ſucci apij.l.ß.olei.ro.ʒ.iij.⁊ fac vt prius.¶Vel.℞.⁊ hoc verſus declinationem magis:catulũ ⁊ ꝑ dorſum ſciſſum pulmone corde ⁊ epate in eo derelictus alijs:vo viſceribꝰ abiectis:⁊ ſic calidũ capiti ſuperpone:⁊ cũ īfrigidaſ amoue:⁊ aliũ eiꝰ loco repone.Q2 ſi tot nõ habueris:in calã aq̃ hũc repone.q̃ expĩſſa vt ſupra capiti ſuppone.¶Vel loco canis accipe arietis pulmonẽ q ipo viuo ꝑ dorſum extrahaſ:⁊ ð eo veluti de cane facias.¶Vel gallũ accipe:⁊ ꝑ dorſum ſcide:⁊ fac vt dcm̃ eſt de cane talia enim mãm attrahũt:⁊ attractã ibibũt:rõne cuiꝰ in hoc caſu ꝗmarie valẽt.¶Ad hãc intentionẽ valet īfraſcripta embrocatio:q̃.℞.cãomille ſticados mellilotí.añ.M.ij.folliculorum ſene.ʒ.vj.cõquaſſenſ:⁊ fiat ðcoctio ex q̃ cala caput embroceſ:qð ex oleo cãmomillino cũ oleo ro.in onfancio tamen permixto vngi poteſt.

¶De his q̃ ad itra ſũt ī cura freneſis approximãda.C.vij.

a D itra vero tuus īfirmꝰ de infraſcripta mixtura q̃ hora voluerit recipiat.℞.cõſerue roſ.ʒ.i diacorallí.ʒ.iij.fiat mixtura deaurata.¶Vel facias ſic.℞.cõſerue roſ.ʒ.i.mãuſcriſti.ʒ.iij.corallorum ru.margaritarum añ.ʒ.i.ß.fragmẽtorũ lapidum precioſorum.ʒ.i.foliorum auri.numero.xv.fiat mixtura.Manuſcriſti q2 cũ pl.ac q2 diacorallí cõueniũt.Cõueniũt ⁊ īfraſcripta.Sirupi ð ribes:de limõibꝰ:de papa.de acetoſitate citri:de ſucco acetoſe:ſirupi.ro.ac etiam viol.⁊ iulep pariter roſ.⁊ viol.Et hi cũ aq̃ zuchari q̃uis hora dari poterũt:vel etiã ſine alia mixtione.¶Vel facias iulep tale de q̃ ꝑ libito bibat.℞.ſirupi de acetoſitate citri vł de quouis alio libuerit ex ꝑſcriptis.ʒ.iiij.ſirupi.de papa.ʒ.ij.aq̃ roſ.aq̃ florum nenufaris aq̃ endiuie.añ.ʒ.v.vini gnatorũ.ʒ.i.vini citoniorum.ʒ.ß.fiat iulep:cũ ſandal.ru.aromatizatum:de q̃ īfirmꝰ tuus ꝑ libito bibat.Potes etiã multiplicia iulep ex ꝑſcriptis tuo mõ facere q̃ in h̃ caſu marie cõueniũt.¶Sz ſi ad ꝓuocãdũ ſomnum magis ītẽdere volueris hora dormiẽdi.ʒ.ij.exhibe ſirupi de papauere cũ.ʒ.iiij.aq̃ zuccari vel endiuie vel lactuce.¶Vel.℞.aq̃ lactis papaueris albi cum aq̃ roſata lactuce endiuie extractis.ʒ.iiij.ſirupi de papa.ʒ.i.ß.miſce ⁊ potui dato.¶Vł loco lactis ꝑſcripti.℞.ʒ.iiij.decoctiõis īfraſcripte.q̃.℞.corticis papaueris albi.florum nenufaris viol.añ.M.i.ſ.ſe.papa.al.ʒ.i.ſe.lactuce q̃tuor ſeminũ frigidorum.añ.ʒ.vi.vſnee.ʒ.vi.cõqſſenſ ⁊ fiat decoctio q̃ ꝑſcripti lactis loco vtere.¶Perpauci ī hac cura de ſolutiuis faciũt mẽtionẽ cliſteribꝰ exceptis pp mãm ſanguinis:q̃ nõ ꝑ ſolutiua:ſz ꝑ flebothomiã euacuaſ.tñ in vtute conſtãte mã coacta exiſte īfraſcriptis audacter vtere.¶Et ꝑmũ.℞.caſſie.ʒ.x.vel.ʒ.i.ß.diſſolue cum decoctiõe capillorum.ve.ordei:florum boraginis.quattuor ſeminũ frigidorum viol.prunorum:ac tamarindorum:⁊ materia aduſta epithimi parum adde:extracto caſſia adiunge ſirupi violati.ʒ.i.⁊ fiat potus:quem in aurora prebe.¶Vel facias ſic.accipe pruna quotlibet ⁊ ea in aqua decocta piſtentur:⁊ ad ſtaminiam vel orale paſſenſ.dehinc.℞.viol.M.ij.tamarindorum.ʒ.iij.bulliant in decoctione q̃ remãſit ex prunis ex qua expreſſio fiat.Deinde.℞.medulle caſſie bene pinguis.ʒ.ß.zuccari.ʒ.iiij.extrahe caſſiam cũ decoctione preſcripta:cũ zuccarũ poſtea miſce.qbus oibus paſte prunorum.ʒ.ß.adde.⁊ oia ſil ad debitam electuariorum decoctionẽ decoquantur:de q̃ electuario ab.ʒ.j.vſq3.ʒ.j.ß.cũ aq̃ zucari vel endiuie ꝑbe.Et põt ſolũ comedere ſi libet:cum ſit guſti ſatis delectabile:vel zuccari adde.⁊ bolum cõficias.Q2 ſi copioſius infirmum ſoluere volueris a.ij.vſq3 ad viij.grana diagridij audacter adde:⁊ erit ſolutiuum delectabile ſatis.⁊ huic caſui maxime cõueniens.¶Vel facias ſic.ſi pur materiam farmaco euacuandam iudicaueris reubarbari.ʒ.ij.ſpice gra.iiij.Infunde in aq̃ endiuie modico vini albi ſupaſpero.Et horis decẽ in īfuſione dimiſſis fortis expſſio fiat.cui adde caſſie cũ ꝑdicta decoctione diſſolute.aut predicte confectionis de prunis.ʒ.j.ſirupi viol.tantũdẽ.⁊ fiat potꝰ quẽ tuo infirmo vbi mã exuberauit audacter exhibe.Sz vbi potionẽ nullã dederis electuario ꝑdicto nihil opante nã q̃q3 die vtere:q2 mãm diuertit ⁊ fumorum aſcẽſũ ꝓhibet.qð ẽi caſu illo marie neceſſariũ.

¶Tractatus quartus de litargia ī ſe ꝯtinẽs quinq3 capl'a.

¶Quid ſit litargia.que quoq3 eius cauſe. Caplm. .j.

VEteres plimi litargiam freneſim ſeu ſirſen apa frigidum vocãt. q̃ ex re vt tota ſignificatio huius termini freneſis euacuetur.tractatum proximum litargie determinatio digne ſubſequitur. que dicitur a lectos:quod eſt obliuio:⁊ largos mens:quaſi mentis obliuio.Cellula enim cerebri poſterior in qua memoria viget patitur.propter quod in omni litargia neceſſario ſit obliuio.⁊ ſic ab accidenti nomen accipit.Eſt igitur litargia apoſtema frigidum ad intra craneum in poſteriori cellula capitis genitum cum lenta con'inua febre obliuione efficiens.¶Et huius cã itrinſeca ⁊ extrinſeca eſſe poteſt.Cauſa extrinſeca eſt res quelibet non naturalis potens humorem flegmaticum:aut melancolicum vaporoſum generare:vt aer exceſſiue frigidu:ſoliti exercitij dimiſſio.ocioſe ac quiete viuere.ſomnus debito longior:retentio ſupfluitatis.ſupflua comeſtio:⁊ eorum potiſſimũ q̃ in flegma facile cõuertũtur.vt ſũt fercula caſeata:fercula depaſta:porcina caro:legumina:fructus:piſces ⁊ ſimilia.quorũcũq3 tñ volueris ſuperflua comeſtio idem efficere poterit.Cauſa intrinſeca ſepius eſt ipſum flegma.⁊ interdũ melancolia ⁊ talia in meatibꝰ vel pãnicullis cellule poſterioris cerebri:aut ipa ſubſtãtia cerebri cõgeſta apoſtema litargicũ generant.Id tñ in meatibus fit ſepe ⁊ vt plurimũ.In pãniculis aut raro.⁊ adhuc in cerebri ſubſtantia rarius.

¶De ſignis demonſtratiuis litargie. Caplm ij.

ſ Igna ſunt febris lenta dolor leuis:totiꝰ grauitas:⁊ capit ꝑcipue:facies plũbea:q̃ iterdũ parũ tumet.albeſcit lingua:ſepe īfirmꝰ oſitat ⁊ pleriq3 poſt oſitationẽ os aptũ detinet:cum eum claudere amplius memor non ſit in ſputo plurimum abundat:⁊ potiſſimum ſi a flegmate prouenerit:oculos vt plurimum ac ſi dormiret clauſos tenet:ꝓpter qð eum vulgares ꝓfunde dormire putãt.quia difficulter:⁊ non niſi acutis cum vocibus ſeu clamore maxio excitatur.excitatus tamen reſpondet ſed illo ſine clamore dimiſſus in illũ vt prius innaturalẽ ſomnũ profundaſ.⁊ tñ aliquando vt huc vel illuc motus velut inſenſata res trahatur.oculos nõnũq3 apertos detinet.ſupinus iacet.⁊ ſi a tali ſitu remoueatur:in breui reuertiſ ad eundem:aſſellare aut mingere obliuiſciſ ſepe:flegmatice ſunt egeſtiões.vrina alba:⁊ quaſi veluti ſubiugaliũ ſpiſſa.Rarus ac tardus exiſtit anhelitꝰ.pulſus vero rarus:tardus:magnus:ac vndoſus:cũ quadã diuerſitate.Qð ſi melãcolia h̃ apoſtema ꝓuenerit taciturnitas ad eſt minor:nõ tñ in ſomno ꝓfundaſ:ſtupidus nõ ita ſit:plus ſe moẽt:plus loqſ.cũ q̃dã tñ furia:plus oclos apertos tenet.⁊ ſi ī loco vno reſpexerit cõtinue oclos fixos tenet ibidẽ.vrina ſit ſubtilſatis:⁊ alba.pulſus eſt durꝰ paruꝰ:atq3 rarus.¶Et vt hãc ab illa diſcernere ſcias cõſidera etatẽ:cõplexionẽ:regimẽ ꝓcedẽs:⁊ ſimilia.nã cui hec magis erit famularia ſup illam iudica.¶Diſtinguentia quoq3 huius apoſtematis loca ſigna ſunt:q2 ſi in ſubſtantia cerebri fuerit:ceteris paribus plus in ſomno ꝓfundaſ:imobilis ſit magis.lingua q3 magis albeſcit:cũ quo pſs oculi ab extra ꝓeminẽt.Si aũt in velaminibꝰ dolor erit fortior:nõ ſic in ſomnũ ꝓfundatur leuiuſq3 mouebiſ.Auctores aliq litargiã in veram ⁊ non veram diuidunt.Verã a flegmate ꝓuenire autem.⁊ eſt de qua ſtati mẽtio facta eſt.Non veram ex flegmate cũ colera mixto fieri dicũt:⁊ ī hac q3 ī ceteris plus rixanſ infirmi:plus vigilant:plus mouẽtur:nec tanta adeſt obliuio:⁊ cetera.nã flegmati ꝑmixta colera accidẽtia q̃ ab eo poſſuit ꝓuenire:valde remittit vnde ſigna iſta aliqd de natura ſignorum freneſis ſapiunt.Verum talis litargia raro accidit:cũ poſterior cerebri cellula ſanguine flegmatico magis q3 alie due nutriãt:vt ſupra ī dolore capitis dictum eſt.ꝓpter qð plus abundat in flegmate q3 alie due:quare euenit:vt illa nõ vera litargia rariſſime fiat.¶Dicunt item alij litargiã non verã ſolum eſſe mentis obliuionẽ:que ſine fe.accidit.⁊ ſenibꝰ pleriũq3 contingit:in his.ſ.q plurib abundant flegmate.nam tunc in cellula poſteriori tantũ coadunaſ flegma:vt pre nimia humiditate organum memorie nihil aut bene parum retinere poſſit:⁊ ſic nullius recordanſ.¶Et ego ſenes duos in cura habui:quorum vnus vltra tria noia dicẽ neſciebat:aliꝰ vo nõ niſi ſpecificorum nominũ:aut generalium memor erat.vnde nunq3 vel bene raro ꝓprij nominis alicuius recordabaſ:⁊ cum quẽq3 vocabat eum per hominẽ appellabat.de hac autem in hoc tractare capitulo mea nõ ẽ:cũ eã ꝑſcripta nõ diffinitio nõ comprehendat.¶Sed tu vbi hec cura poſſibilis fuerit cum bono regimine:cum purgantibus flegmã ⁊ cũ electuarijs caput confortantibus:vt tyriaca mitridato:⁊ cum ſilibus eos curabis.¶Et ſi aliqbus huic caſui ꝑtinentibꝰ indigens:ſupra ad capl'm de cura doloris capitis a flegmate prouenientis:ſuccurſum pete.

¶De ſignis litargie pronoſticis. Caplm. iij.

c Vm ãt ad pronoſtica veniẽdo:quedã futurã litargiam:⁊ quedam quid ea facta futurũ ſit denũciat ſi igitur in febri quotidiana vrina prius ruffa:vel ſubruffa ſucceſſiue diſcolerata:⁊ ſine infirmi alleuiatione turbida per totum appareat:futuram litargiam time.¶Et in minori item emitriteo:ſi vrina ꝑmo ruffa vel ſubruffa inferius liuet:⁊ ſucceſſiue turbida fiat futuram litargiam quoq3 denunciat.¶Tremor item capitis vbi aſſueuit ipſius grauitas:totius pigritia:paulatina obliuio:⁊ maxime etate complexione tpe anni regie:⁊ talibus flegmati cõſentiẽtibus futurã litargiã time.¶Sed quãtum ad iam factã ſi ſolito vrina diſcolorata magis appareat.Si infirmus manus ſine ordine mouet:ſi tremor eũ inuaſerit:ſi facies plus ſolito liuet:ſi ſudor frigidus eũ in capite ad collũ vſq3 deprehẽdat:his ſignis aparentibus vel ex plibus euadet nunq3.¶Alij dicũt q2 ſi fronti ſanguiſugas applicaueris ⁊ nõ adheſerit moriturũ infirmũ denũciat.¶Dicunt item ⁊ alij non ſolum in hac:ſed in quacũq3 alia egritudine:q2 ſi ex lardone vel pane infirmi frontem fricaueris:⁊ de hic canibꝰ appoſueris:ſi eũ mãducãt euadet:ſi vero non:minime.¶Spes aũt ſalutis aderit ſi vrina colorati or fiat ſolito:ſi magnificatur anhelitꝰ:⁊ ſi accidẽtia cetera remittanſ.Et ſi litargiã in freneſim ⁊ q3 maxime non veram permutari perceperis.

¶De regimine ſex rerum nõ naturalium in cura litargie obſeruando.de flebotomia ⁊ ventoſis:⁊ vniuerſaliter de omnibus his que tam ab intra q3 ab extra materiam diuertunt ⁊ euacuant. Capitulũ iiij.

i N cura litargie apoſtemoſe quã preſens capitulũ docet in loco claro ⁊ luminoſo ſituãdus eſt eger:ī quo varie ac diuerſe ſint picture:clãor ingens gẽtium frequẽtia ac varij ſtrepitus ſiant:aer ad calidum ⁊ ſiccum declinet:quẽ cum lignorum fortium igne:vt quercus ⁊ ſimiliũ leuiter facies:ad iram infirmus ꝓuocetur:⁊ vbi poſſedetur vtatur plurimo motu:prohibeatur ſomnus:⁊ quantũ poſſibile fuerit eum euigilatum tene.

¶Subtili dieta regendus ẽ:ꝓ quo vinũ oino vitet.cuius loco aqua mellis cõuenit.in qua ſi aliqua piperis bulierit grana:nõ malũ erit.brodiũ cicerũ rubeorum.cauliũ quoq3 leuiter coctorum cõuenit ⁊ hos potus cum aliqua feniculi et petroſilini radice bulire facere:⁊ ſi groſſius pãnatã in his brodijs face.Motonis carnes paruarũ auium:caponum perdicum:faſianorum:⁊ taliũ vbi virtus deficeret:dande eſſent:ſed virtute cõſtante:quãto minꝰ cibi ſumpſerit melius erit:cũ a multitudine materiei:qua calor naturaſ opprimiſ hec egritudo ꝓueniat.Sed ſumpto cibo illico extrema fricentur.ligentur q3 vt vaporum ad caput ꝓhibeatur aſcẽſus.¶Ventris bñficiũ vt quaq3 die habeat ꝓuocãdũ eſt.Et a principio hoc cliſtere ſtatí fiat.qð.℞.blitis maluarũ mercurialis:camomille furfuris añ.M.j.fiat decoctio.de q̃ accipe.l.j.ß.i q̃ diſſolue caſſie.pulueris zuccari.añ.ʒ.olei oliue.ʒ.iiij.ſal triti.ʒ.ij.fiat cliſtere.Cõibus ſupfluitatibus eductis vbi infirmus iuuenis venoſus fuerit alijs cũ circũſtantijs ad flebotomiam regſitis:ex vena media vel cephalica fiat flebotomia.pauca ſanguis tñ quãtitas extrahẽda eſt:cum potiꝰ diuerſiõis q3 alterius grã hoc fiat:vel cũ peplo gula ſtringaſ.⁊ de vena media frõtis:fiat flebotomia:que iuxta doctrinã hypo.laudaſ a pluribus.Cum inquit poſteriora capitis dolentia ⁊c̃.Alij flebotomia dimiſſa vene illi ſanguiſuga apponũt.⁊ tu facias ſi libet.¶Sed circa materie diuerſionẽ ſollicitus ſemꝑ eſto ⁊ hoc cũ ligaturis ⁊ fricationibus fiat.ſed pedum vole ⁊ manuũ cum ſucco ruthe:aceto:⁊ ſale mixtis ſepe fricenſ.Sed vbi ſomni ꝓfunditas adeſt:acetũ ſqlliticum ꝓualeret.Et nõnulli ruſticaliter operãtes alleum piſtum cũ his miſcent:⁊ loca ꝑdicta confricãt.Tu aũt nõ niſi in groſſis ruſticis hoc facias.Ciffi quoq3 ad nates ſeu ad alias partes inferiores:ſine ſcarificatiõe diuertẽdo materiã multum cõueniũt.Tractio aũt pillorum pectinis ⁊ emũctoriorum ⁊ in ſtatu egritudinis:pillos barbe ac capitis extrahere multum iuuat.quocũq3 etiã morbi tpe in illo etiã caſu q3 maxime valet vox terribilis.Vnde nõnulli ſcropham per pedes in camera ligãt.q̃ cõtinue clamat eius terribili ⁊ acuta voce hoiem euigilatũ multum tenet.Pro materie diuerſione h̃ ab extra fiat.¶Ad intra vo cliſteria ac ſuppoſitoria fiant ꝓut infra.cliſtere aũt huic caſui multũ cõueniẽs.℞.maluarũ camomille paritarie mercurialis:ſticados:centauree minoris añ.M.j.agarici.ʒ.j.cartami.ʒ.ß.cõquaſſetur:⁊ fiat decoctio:de qua accipe.l.j.ß.in q̃ diſſolue hyerepigre.ʒ.j.ß.mellis roſ.ʒ.ij.pulue.zucca.ʒ.i.olei communis.ʒ.iij.ſalis gẽme.ʒ.ij.fiat cliſtere.Et potes loco hyerepigre vti bñdicta electuario indo diafinitõe vel conſimili.¶Suppoſitoriũ in hoc caſu optimũ.Ex duro ſapone fiat.¶Vel decoque mel.⁊ cum infrigidari incipit:de felle auris:verris porci:vel de quouis alterius aialis ſecum miſce:⁊ fac ſuppoſitoria:vel loco fellium pone ſpẽs hyerepigre magne aut benedicte:vel pone de ſale gemma vł de nitro ſeu de ſale armoníaco.Et alij ponunt de lacte ficuũ vel titimali.Alij de hermodactilis:de agarico:vel elleboro albo:de euforbio:vel de eſula.Nullũ tñ horum imponas niſi ex oleo roſa.q2 ꝑus iunctũ fuerit vł cũ ipo oleo ro.ceram liquefacias:ſic q2 ad vnguẽti formã deueniat:⁊ cum tali vnguẽto ſuppoſitoria illa ſemꝑ inunge.Quibuſdam tñ nõ niſi ī magna profundatione ſomni vti debes:⁊ his potiſſimũ.que ita acuta ſũt.¶Vomitus in hoc caſu laudatur multũ.Si igiſ infirmũ tuũ ſatis cõmode euomere poſſe ſciueris:oximel cum aqua raffani:tepidũ ad bibendum prebe.Et vbi vomitus non fiat cum penna oleo inuncta eũ ad vomendũ iuua.¶Et q2 paſſio hec inducias nullas accõmodat:ꝑſcripta:vbi poſſibile fuerit:ī die naturali fiant.⁊ ſi materia fuerit multa vt frequentius contigit laudo vt a.ʒ.j.vſq3 ad.℈.iiij.pillularũ cochiarũ deſcriptione almãſoris eidem tribuas.¶Vel facias ſic.℞.ciamoni aſſari:carpobalſami:xilobalſami:ozimi:gariofila

ti:croci:ligni aloes:ſpiſſe ſe.peonie añ.ʒ.ß.cologntide.ʒ.iij.ß. diagridi.ʒ.ij.ß.turbith.ſticados añ.ʒ.v.aloes.ʒ.j.ſiant pillule cũ ſirupo de ſticados. quaꝝ doſ. ſit a.ʒ.j.vſqꝫ ad.ʒ.j.ß. ¶In formã pulueris facias ſic. ℞.ʒʒ. ſtica. añ.ʒ.ß.ſalis geme.℈.j.turbith abraſi.℈.iiij.zuccari ad pondus oĩuꝫ:⁊ fiat puluis. ¶Uel ex puluere illo ſic bolũ conficias. ℞. puluerẽ illũ ſine zuccaro ꝗ cũ ſirupo d ſticados incorporet: addẽdo de zuccaro quãtũ ſufficit:⁊ fac boluꝫ quẽ deaura. ¶Si potioneꝫ volueris. ℞.agarici.ʒ.ij. ſticados.ʒ.ß.ſalis geme.℈.j.ʒʒ.℈.j. Infundãt in aq̃ abſinthij addẽdo oximellis ſquillitici.ʒ.j.⁊ horis.xij.in infuſione dimiſſis fortis fiat expreſſio:quã potui dabis.

¶De his q̃ ſunt ab extra applicãda capiti. Cap. v.

n Unc aũt ſupeſt vt aliq̃ capiti aplicãda deſcribaꝫ ſtatiꝫ itaqꝫ a pncipio caput cũ aqua in qua camomilla:ſticados:ſaluia:maiorana:betonica:vel aliud cõſimile bulierit:lauetur: dehinc abradatur. Et Auicen.⁊ nonnullorum antiquorum precepto pupis capitis ex oleo ro. cuꝫ modico aceti permixto perungatur:⁊ hoc ad duos infra dies incluſiue fiat. ¶Ego autem talia repcuſſiua non niſi in iuuene robuſto venoſo: tempore calido ⁊c̃:laudo.qꝛ ex eis nõ multi talẽ mã repcuunt:⁊ d curſu maior fit īfrigidatio maior qꝫ ſpirituuꝫ ingroſſatio: ⁊ ex conſequenti ſtupor maior:quo fit: vt magis ille innaturalis ſomnus augeatur:qd̃ eſt in caſu illo qꝫ maxime prohibendũ. Et ideo bonus ille meſue cum aceto: oleo roſ.in caſu illo euforbij parum cõmiſceri iuſſit: vt aliqualiter q̃ dixi piculis obuiaret. ¶Statim ergo a principio omnibus:quibus poteris: modis materiã diuertendi tua ſit intentio.hoc enim caſu priori excepto in infinitũ: vt ita loquar: qꝫ repercuſſiuũ aliqd̃ preualebit. Et ſi diuerſiuis ſine repercuſſiuis vſus fueris duobus in primis diebus ex oleo camomillino pupi capitis punge ⁊ ſi cũ oleo illo vł oleo roſa.ſuccũ apij cõmiſcueris erit vtile. Et ſi in ſomno ꝓfundatur oleum de coſto cum ſucco rute miſce:⁊ pupiꝫ confrica. Et vbi per vomituꝫ: farmacũ:vel ꝑ quoduis aliud materia vel eius pars magna fuerit euacuata reſolutiuis fortioribus ſecurius vti poteris:⁊ tunc cuꝫ illo ſucco ruthe oleũ de euforbio miſce: ⁊ vt ſupra locus confricet. ¶Q: ſi per prius ventoſas ſine ſcarificatione ſuppoſueris.⁊ ſucceſſiue ex dictis fricationẽ feceris: facilior per porrorũ apertionẽ reſolutio fiet.⁊ huic caſui vnguentuꝫ ſiue emplaſtrũ infraſcriptũ maxime valet. Decoque ſub prunis ſquillã ⁊ cũ oleo yrino:ſeu de lilio: in quo paruꝫ euforbij diſſolutũ ſit totũ ad formam vnguenti deducas: cum quo vt prius locum perunge. ¶Medicamina plura huic propoſito pertinẽtia deſcripſiſſem. ſed capituluꝫ ſequens multa huic capitulo ↄuenientia in ſe tenet: qꝛ ⁊ ſi paſſio illa in prora magis qꝫ in pupi fiat forti:attamen illa medicina pupi qꝫ prore ſecurius applicamus.

¶Tractatus.v.de ſubeth ſeu ſubetia i ſe ſex ↄtinẽs capła.

¶Quid ſit ſubeth. Capitulũ j.

S I quid ſit ſubeth intelligere volumus:de ſomno aliq̃ ꝑ prĩ videnda ſunt. Fit enim ſomnus vt Auicẽ. inquit:propter reditũ ſpirit' animalis ob inſtrumẽtis ſenſus ⁊ motus ad principiũ cum quo priuantur ipſoꝝ inſtrumenta ab exitu operationis in ipſis:niſi que neceſſaria ſunt ad hoc vt vita permaneat. ¶Somnus itaqꝫ eſt ꝑmi ventriculi cerebri paſſio:naꝫ oĩs opilatio in eo facta: ex cuius cauſa ſpiritus ad mẽbra ſenſuũ:⁊ motus exire nequeũt:ei efficit. ¶Sed qꝛ ꝑ aialiũ ꝑfectoꝝ vita neceſſarius exiſtit: inter res ſex non naturales cõputat:qꝛ ꝑ ipm ſpirituũ in vigilia reſolutoꝝ ſit reſtauratio: alias eni in breui vita finiret.⁊ eſt quoqꝫ ꝓpter caloris naturalis ac cẽtrationẽ: q̃ in eo ſit cã melioris digeſtiõis. ¶At ſomn' duplex eſt:nalis ⁊ nõ naturalis Nalis ẽ ille redit' ſpirituũ ⁊c̃.nõ opꝑmẽs naturam taliter ꝙ ad ſe curam vocet. Non naturalis vo eſt econuerſo. ¶Naturalis inſuꝑ ſomnus vt nonnulli veteres poſuerunt ratione triũ digeſtionũ triplex dicitur. fortis:mediocris:⁊ ſuauis. fortis in ꝑma fit digeſtione: cũ vapores in ea reſoluti: qꝫ in alijs duabus ceteris paribus fortiorẽ opilationẽ efficiant. ⁊ ita in ſecũda ſit reſpectu tertie: qua ex re in ipſa tertia ꝓꝑ opilationẽ eſſe leuẽ: ſuauis multũ fit ſomnus:in ſecunda vo mediocris. ¶Preter tñ iſtos (vt ꝓpoſito meo ſpectat)ſomnus alius nãlis reperitur oĩs ſcꝫ ꝗ ad ſe curã minime vocat. Unde i nimia ſpirituũ reſolutione: ſiue ꝓpter exercitij ſupfluitatẽ ſiue coit' vel quõcũqꝫ aliter cauſet:ſemꝑ ſomn' ꝓfundior multo qꝫ i ſanitate fit:quĩ tñ cũ ex eo patiẽs meliorametũ ↄſeq̃t:ad ſe curaꝫ nequaqꝫ vocat:⁊ talẽ ſimilr naturalẽ appello. Ex quibus oibus liquet ꝗd per naturalẽ ⁊ nõ naturalẽ ſomnũ intelligere debeam'. Nlã in ſumma nãlis eſt ꝗ ad ſe curã nullã vocat.nõ nãlis vero ecõtra. Unde his itellect' apti' ꝗd ſit ſubeth itelligẽdũ ẽ. Eſt eni ſubeth ſomn' ꝓfundus nõ nãlis ab igroſſatiõe ſpirituũ:vel forti humoꝝ opilatione:non tñ cõpleta in vijs ꝑmi vẽtriculi cerebri cauſata ꝓueniẽs. Cũ igit in vẽtriculis opilatio ꝓfũda fiat:nõ cõpleta tñ aut ſpirituũ igroſſatio nimia. Cui' cã ſomn' nimiũ ꝓfũd' fiat nãm talr opꝑmẽs vt i dõitas opatiões exire neq̃at.ad ſe tũc curã vocat. Et talis ſubeth appellat. De cui' cauſis dĩceps eſt agendũ.

¶De cauſis ſubeth. Capłm. ij.

e Ubeth a cauſa extrinſeca ⁊ intrinſeca eſſe põt. Extrinſeca eſt res q̃libet ſua frigiditate potẽs ſpũs ingroſſare:ſeu ſtupidos efficere: vt ẽ aeris exceſſiua frigiditas:ſeu vini.vel cuiuſuis alterius:veluti eſſent narcotica capiti qualitercunqꝫ approximata ⁊ ſilia. vulgares enim medici ſepe opium mandragoram iuſquiamuꝫ ſuccum ſempuiue:vel aliquod tale prore capitis applicant: vt eius dolorem vel vigilias amoueant. quo fit vt tantum interdum patiens in ſomno ꝓfundetur ꝙ vſqꝫ ad dieꝫ iudicij dormiat vt ipſe vidi. Poteſt etiã ſubeth a caſu vel capitis ꝑcuſſione cauſari:⁊ maxime: vbi craneũ ad intra cõplicet. Stupefactiua quoqꝫ in comeſtione ſeu potu data idem faciunt. ¶Adintra vo a groſſis vaporib' vndecunqꝫ reſolutis:nõ vias illas ꝑmi ventriculi opilare poſſint:fortiter ſepe fit: vt in principijs paroxiſmoꝝ.fe.⁊ maxime flegmaticarũ ſepe ↄtingit:pleruqꝫ etiã ab hũiditatib' in matrice pulmone epate:ſplene vel ſtomacho exiſtẽtibus vapores reſoluunt:qui ad caput venientes in anteriori cellula opilationẽ cauſant:⁊ inducunt. Et idem ſepe a vermibus cõtingit. Generant eniꝫ a materia flegmatica putrida qua eleuati vapores ꝑſepe ſubetia inducunt.

¶De ſignis demõſtratiuis ſubeth. Cap. iij.

c Um quẽ in ꝓfundũ ſomnũ eſſe vides.⁊ nõ niſi magnis ⁊ acutis vocib' excitari poteſt:excitatus autẽ ad ꝓpoſitũ reſpondet:ſed dimiſſus in eadẽ ſomni ꝓfunditate reuertit:ſubiectũ hunc eſſe dicito. Q: ſi ab aliqua cauſa exteriori fiat:tu eam ab aſtantibus inueſtiga verum ſi frigiditas exterior cauſa fuerit:eius color ad viriditatem tendit:ſed non tumet facies:⁊ pulſus erit durus:ſtrictus:⁊ rarus valde. Si auteꝫ per aliquoꝝ narcoticoꝝ pintus aſſumptionem venerit:in meo de venenis ſigna regre. Nam ſicuti narcotica inter ſe diuerſa ſunt:ita ⁊ ſigna: ⁊ tu ibi de opio:iuſquiamo:fungis:⁊ de alijs cõiter notatis ſigna appropriata reperies:quoꝝ narratio nimis in longũ hoc meũ opuſculũ traheret. ¶At ſi in principijs poxiſmorum alicui' fe.fiat ſubeth illius fe.eſſentiam regre. ¶Cum aũt a matrice:ſtomacho vel alio mẽbro ꝓuenerit:cognoſces. Quia patiẽs dolorẽ ac grauedinẽ in eo mẽbro' ꝑ prius ſentiebat. ¶Et ſi materia in cerebro fuerit per antea de eius grauedine ↄq̃rebat:aut qꝛ hũiditates ꝑ nares aut palatũ egredi ſolentes:tãdiu retẽte ſunt.q̃ ſi fuerit flegmatice albet facies:oculi qꝫ tument:palpebre ſimilr:⁊ facies q̃ tactu frigida ſentitur. ¶Et ſi ſang.rubent oculi ac facies ipſa:lingua qꝫ eius ac vene frontis valde replete erunt. Et ſi humores ꝑmixti ſint:ſigna qꝫ permixta erunt. Et ſi de his certior fieri cupis:etatẽ:cõplexionẽ:tꝑs anni:ꝓcedẽs regimen:⁊ cõſimilia:cõſidera: qꝛ cui magis atteſtant humori ſuper illuꝫ iudica. Pulſus vo latus vndoſus ac mollus erit:ipm autẽ qd̃ cauſa vermium ꝓuenerit:per ipſoꝝ ſigna que ſuo loco deo duce deſcribentur agnoſces.

¶De pronoſticis ſubeth. Cap. iiij.

q Uantũ ad ꝓnoſtica ſubeth in quo patiẽs difficulter excitatur ſi pulſus occultet.futurã apoplexiam denunciat.ſomnus in apparente ſano ſolito longior:ſi per dies aliquos perſeueret: futuram litargiam paraleſim:vel aliquam talium egritudinũ time. ¶Somnus de nocte augmẽtatus cui ſuccedit permixtio rationis.⁊ aſſociatur frigori extremitatum malus:ſcd̃a quarti capitulo de ſignis ſomni ⁊ vigilie. ¶Somni ꝓfunditas cum debilitate.pulſus malũ:codeꝫ capło. ¶Subeth in fe.paroxiſmis eueniens ſi ꝓfundus fuerit:⁊ in aliquo paroxiſmo euenerit mortale:⁊ in quo paroxiſmo virt' ſe debilẽ reperiet: patiens morief. ¶In virtute ꝓꝑ nimiam inanitionẽ debili ſi ſomnus ꝓfundaf:mortale. ¶Somn' in declinatiõe alicuius egritudinis ꝓueniẽs ſi fuerit nocẽs mortale cõmento illius aſſoriſmi:in quo mẽbro ſomnus laborẽ preſtat.

¶De his q̃ i cura ſubeth ad itra ſũt approximãda. Cap.v.

o I in febre ſubeth euenerit:eſſentiã fe. ↄſidera:cui ꝓut i tractatu de feb.te docui remedia adhibe.ipſi aũt ſubeth ꝓut ſtatim dicã:facias. ¶Eius autẽ qd̃ per narcoticorum interius aſſumptionẽ factum eſt: ⁊ quo ad ea que interius applicantur in eo de venenis curaꝫ require. Ibi enim bezaardica cuiqꝫ appropriata ⁊ alia conferentia per ordinem reperies. ¶Ad id quod ex frigiditate aeris ſeu alterius intenſa nimium vel ex emplaſtratiõe narcoticoꝝ ſit ſm ordinem inferius deſcribendum curabis. ¶Illud aũt quod rõne materie in aliquo mẽbro contente fit:citius qꝫ poteris illius materiei euacuationẽ q̃re:⁊ ſucceſſiue ad alia medicamina trãſi. Et vbi materia illa ſang. ſeu ꝑmixta ſang.fuerit alijs cõſentiẽtibus flebothomiã face.vel ſaltẽ ventoſas cũ ſcarificatione. ¶Sed vt deinceps ad actũ practicũ te deducã materia exñte flegmatica ⁊ in cerebro potiſſimũ ſi virtus conſtet:dieta tenuiſſima vtere. Et vbi debilis ea fuerit:cũ ouis ſorbilib':pullo ↄtuſo vel eius brodio:aut cũ aqua carnis eam pro poſſe ſubleua. Uinum abſolute prohibendũ eſt:ſed in caſu priori de aliquo optimo aliquãtulũ aque ꝑmixto dari poterit. Nã deficiente virtute fruſtra laborares. In aere calido infirmus ſituet cui irã ꝓuocare bonũ eſt.magnis cũ vocib' excitet.⁊ ſcrofam ꝑ pedẽ ſi libet in camera liga. Exercitij loco vt ſtatim dicã fiant fricatiões. ¶Et cũ hoc cliſteri ſupfluitates ꝑme digeſtiõis educas: qd̃. ℞.maluarũ blitis mercurialis camomille furfuris añ.m.i.fiat decoctio: de qua accipe lib.i.ß.in qua diſſolue caſſie pul. ſucchari añ.ʒ.i.yerepigre.ʒ ß.olei oliue.ʒ.iij. ſalis triti.ʒ.ſ. fiat cliſtere. Quo miſſo in quouis loco mã fuerit ſtatim infraſcriptuꝫ ſecundetur.qd̃ ℞.camomille:ſticados:mercurialis:yſopi:centauree minoris:eupatorij añ.m.i.agarici: cartami añ.ʒ.i. polipodij ʒ.ß.ↄquaſſent:⁊ fiat decoctio cũ aq̃ marina: ſi habueris:⁊ ſi nõ:cõem aquã accipe.⁊ in cliſteri ꝓut infra deſcribã ſal adiũge. ¶Miraret forſan ꝗs cũ ↄtinue ꝑ decoctione cliſterioꝝ res in tãta quãtitate deſcribã. Cui' oppoſituꝫ antiquoꝝ plimi faciũt:qꝛ in decoctione cliſterioꝝ res in pauca quãtitate ponũt. Et tu ſcias ꝙ h vt decoctio melior fiat facio.nã vt pꝫ multa reꝝ quãtitas poſita i decoctiõe ceteris parib' ꝓfectiorẽ eã efficit.cũ quo ſepiſſime plibus cliſteribus indigem'.plima eni cliſteria ab auctoribus deſcripta cõperies:q̃ ꝓpaucuſſime ſunt virtutis. Ex decoctione igit predicta accipe lib.i.ß.in q̃ diſſolue yerepigre.ʒ.i.ß.caſſie ʒ.i.olei cõis.ʒ.iij.ſalis gẽme: vbi decoctio nõ ſit ex aqua marina:ſeu nitri vel cõis.ʒ.iij.fiat cliſtere. ¶Aliquos in hoc caſu vidi vt naturã fortius euigilarent ex ſolo almuri: qd̃ eſt encludaꝝ ſeu alioꝝ piſciũ ſalitoꝝ ſalmoria cliſteria faciebãt: vnũ:duo:⁊ plura: ſm exigentiã ex his cliſteribus

face.qꝛ ꝑmũ nõ ſolũ naturã irritat: ſed ẽt mãm trahit a capite qd̃ oib' poſſibilib' modis fiendũ eſt. Et ſi hoc ꝑ ſuppoſitoria facere volueris: his q̃ ſupra in litargia deſcripta ſunt vtere. ¶Quib' factis ſi os aut dẽtes clauſos hẽt cuꝫ cuneo ligneo ſeu cultello dẽtes aperi.⁊.ʒ.i.ß.yerepigre cũ vino calido diſtẽperato in ei' os ꝓijce. ⁊ oibus igenijs vt eã trãſglutiat:facito. Q: ſi trãſglutire pillulas poſſet:pillularũ cochiarũ.ʒ.i.vel.℈.iiii.dato. Uel his vtere ſolutiuis q̃ in litargie cura ſupra deſcripſi. ¶Uomitus vt ſupra de cura litargie dictũ ẽ: mire iuuat quẽ vt illic deſcribit ꝓuoca. ¶Et vt de his que in ore ponunt:me expediã cuneo illo: ſic inter dentes retento palatũ cum ſino balſamo ↄfricet. Lingua qꝫ ac radices eius:vel idẽ cũ ſola aurea alexandrina:ſeu anacardina ↄfectiõe fiat. Uel eã cũ calido vino diſtẽpera. ⁊ idẽ face.de qua ſi tranſglutiret iuuaret ad hoc:⁊ ideo tyriaca ſeu mitridatũ in vino diſſolutũ ⁊ potui datũ: qꝫ maxime ↄuenit. Sed dũ fricatiões infraſcripte fient: vt ſaliua liberius egrediaf:caput inclinef:alr ſuffocari poſſet infirmus. ¶Et vbi ipſe garganzare poſſet. ℞. yſopi:maiorane:ſticados añ.m.i.ß.caricarũ numero.vj.ſeminis ſinapis.ʒ.i.ↄquaſſent ⁊ fiat decoctio:de qua accipe.ʒ.iiii.oximellis ſqllitici.ʒ.ii.miſce:⁊ garganzet infirm'. ¶Alij cum decoctiõe illa aureã alexandrinã vel anacardinã cõfectã miſcent ⁊ garganzare faciũt. ¶Et alij yerãpigrã quam ſumme niſi eſſet tante amaritudinis collaudarẽ. ¶Que vero ꝑ nares attrahunt:ſunt caputpurgia:ſternutatiões:vel odoramenta ſeu ſuffumigia. ¶Caputpurgia aũt ſic facias. ℞.aque maiorane:vel violarũ decoctionis.ʒ.iii. ſucci blitis ʒ.ii.mellis.ʒ.ß.ſimul tepefiant:⁊ ꝑ nares attrahant:vel cũ aq̃ illa ſuccũ yreos cõmiſce.⁊ eſt in illo caſu vltimũ:⁊ expertus ſum. Alij accipiunt ſuccũ radicis ſambuci: vel ebuli: ⁊ tu facias ſi libet. ¶Sternutatoriuꝫ aũt fiat ex pipere vel alio aromate acuitatẽ habente.vel ex elleboro albo.⁊ talia narib' inſufflent. Et ego alr ſic feci. Accipe petiã lineam ſubtilẽ ⁊ ex ea tentã ↄfice:quã in aqua maiorane vel decoctionis ei' madefacias.dehinc eã ex elleboro vel ex puluere alteri' ſternutare faciẽtis aſꝑge. ⁊ in naſuꝫ imitte eaꝫ circũuoluẽdo:nã ſternutationẽ inducit:⁊ ſopitã nãm potenter euigilat. Et idẽ faciet acetũ fortiſſimũ perſepius odoratum.⁊ nãqꝫ ipm quocũqꝫ caſu ↄuenit. ¶Ex odoramentis tñ appropriatis eſt lignũ aloes:muſcũ:nux muſcata:ſignantum:vel caſtoreuꝫ odorare. Et ille bon' Jacob' forliuiẽſis cũ alexãdrina aurea:vel cuꝫ calido vino diſtẽperata nares inungebat:iuuabat plurimũ. Alij fumũ capilloꝝ cõbuſtoꝝ naribus apponũt:vel cornum caprinbus vel aſſe fetide: ſeu galbanum:ſeu pellis hedi.

¶De his q̃ ab extra i cura ſubeth ſũt applicãda. Cap.vj.

n Unc aũt ſupeſt q̃ exteri' ſunt applicanda deſcribere.doloroſe aũt ligature ad brachiorum adiutoria fiant:⁊ ad coxas iteꝫ.fricatiões vero ad extrema.ſ.pedũ ac vole manuũ cum aceto ⁊ ſale confricentur. Uentoſas item ſuper ſpatulas pone:quas ſine ſcarificatione ſepius reitera eas.item ſuper nares aut ſub poplite ponere potes.a ſuperioribus enim potenter attrahũt: ac vapores diuertunt. Et vt ea que capiti conueniunt melius applicari queãt.ex decoctõe camomille.ſticados rute aneti: apij: foliorũ lauri:origani:vel ſimilium caput lauef: dehinc abradatur:⁊ tali medicamine prorã inũge. Qd̃. ℞.pul.piperis nigri.ʒ.ß.caſtorei.ʒ.ii.miſce cũ lacte mulieris: ex quo prorã ↄfrica. Uel idẽ cũ ſaturegia cũ aceto forti: trita facias. ¶Q: ſi forti' eo. ℞.fic' quot libet:⁊ de vuis paſſis qꝫ ſucceſſiue piſta:⁊ de illa paſta accipe li.ß.pulueris ſinapis ʒ.i.ß.euforbij:ſimi colũbini añ.ʒ.ß. aceti fortiſſimi.ʒ.i.ß. ⁊ ad formã vnguenti fiat:quo vtere. ¶Ego aũt in tali caſu talia fortia medicamina nõ min' puppi qꝫ capitis ꝓre applicata laudo.nã cerebrũ clarificando:⁊ materiam a prora diuertendo qꝫ maxime iuuãt: vt experiẽtia didici. Quidaꝫ eni bon' practicon' his dieb' ſuccuꝫ ſempuiue: ⁊ neſcio q̃ alia ſtupefactiua ſuꝑ frontẽ cuiuſdã robuſti iuuenis febri-

VNIVERSIDA
D SALAMAN
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

citantis appoſuerat qui nullis remedijs euigilari poterat. ⁊ in ea fortiꝰ medicamina puppi applicata: q̄ꝫ ꝑte operari reperiebā: ⁊ iter cetera hoc q̄ꝫmaxime valebat: q̄d ſic fit ℞. hoīs capillos: cōbure: de q̄ puluere. ℞. ℥. ij. caſtorei. ℥. ß. cū ſucco ruthe ⁊ aceto: ſimul incorporentur: de q̄ puppi fiat inunctio. ¶ Si aūt ſuper i ſe. euenerit euigilare īfirmū cū fricatiōibꝰ: ligaturis: ventoſis: vociferationibus: ⁊ alijs huiuſmodi tua ſit intentio. Quo euigilato materiam euacua. Et q̄bus modis poteris eā ad īferiora diuerte ſucceſſiue: ne vapores ad caput aſcēdant: ꝓhibe. In q̄ caſu acetū odorare multū ꝓdeſt: ⁊ prorā ac frōtē cū roſato oleo modico aceti ꝑmixto punge. ⁊ ſi vapores nō tm̄ repercutere valeas: qn in ſōnū ꝓfundū cadāt: cuꝫ his q̄ dcā ſunt te iuua.

¶ Tractatꝰ. vj. de icubo ſeu empialdes tria i ſe ꝯtinēs ca.

¶ Quid ſit incubꝰ ſeu empialdes: ⁊ que cāe. Cap. j.

DIsppoſueram dn̄e epilepſie pñtē locuꝫ accōmodare: ſed dn̄s incubus familiaritatē quandā cuꝫ ſubetia ſe habere affirmabat: ⁊ cū epilepſia ſanguineitatē propinquā: pp q̄d vt melius iter hec duo ſituef obtinuit. Sepe accidit vt vie per quas ſpiritus a corde ad cerebrū dꝫferunf a cerebro ad membra cetera groſſis ab humiditatibus opilenf: ⁊ puppis q̄ꝫmaxime: quo fit: vt membra debitis ſuis motibꝰ careant: q: tunc cum pectus ad neceſſarias dimenſiones dilatari nequeat: diafragma cōſtringitur: ⁊ ab ipſo pulmo. a pulmone vero cor: quā ex cā cor ipm̄ debite dilatari non pōt. ⁊ tūc īfirmo ſup ſe vt pōdus vel fantaſma talē habeat ꝓhibēs dilatationē apparet: ⁊ cū extrema pp illā opilationē citius ſpiritibꝰ q̄ꝫ mēbra cetera depauperenf: fantaſma hoc a pedibꝰ initiū facit: ⁊ paulatiue ſꝫ q̄ mēbra ipſis ſpiritibꝰ ꝑuanf ſurſum repit. q̄d vulgares dꝫmonē homines ſuffocantē putāt. ob hoc ergo paſſio hec incubus appellatur: q̄d eſt nomē demonis. ¶ Alij vetulas q̄ſdā incātantes que ſe in formas varias vt ingunt mutare pōt ꝰ facē putāt ⁊ eas ſtrias ſeu zobianas nr̄i vulgares appellāt: que vt dicūt gotoꝝ formā ſepiꝰ accipiūt. Hec credulitas ob hoc ortū habuit: q: paſſio ꝰ lactētes ſepe deꝑhēdit: q̄s tūc ſuffocat. cuiꝰ cauſas vulgares ignorantes vetulas illas zobianas illud feciſſe putant. ¶ Ex dictis itaq̄ꝫ q̄d ſit incubꝰ apparet. Eteni eſt egritudo groſſis a vaporibꝰ vias ſpirituuꝫ cordis ad cerebrū ſeu puppis ad mēbra cetera opilātibus ꝓueniēs in qua patiēs ſupra ſe pōdus aut fantaſma pōderās hr̄e putat. ꝰ vt plimū in ſōnis accidit: ⁊ his potiſſimū qui reſupine dormiūt. ¶ Quātū ad cās itrinſecas ⁊ extrinſecas eſſe pōt. Extrinſeca: vt intēſa caliditas vel frigiditas. nā frigiditas dormitanti ſupueniēs ⁊ vias ſpirituū cōprimēs incubū efficit. Intenſa vo caliditas interdū humores in vaporē cōuertit: qui poſtea vias illas opilat ⁊ incubꝰ inducitur. ¶ Accidit itē cū q̄s ſup magnā repletionē dormierit. grādis enim repletio eſt incubi pleruq̄ꝫ cauſa. nam ſtomachꝰ repletꝰ cōprimit diafragma: ⁊ ipſe pulmonem: pulmo vo cor: q̄re ⁊c̄. ¶ Cā intrinſeca eſſe pōt q̄libet humor a quo groſſus vapor eleuatꝰ ſufficit: in vijs dictis opilationē inducere: vt ſanguis: colera: flegma: ⁊ melācolia.

¶ De ſignis incubi tam pronoſticis q̄ꝫ demonſtratiuis. Capitulum. ij.

EGritudinis huius demōſtratiua ſigna ꝑ īfirmi narrationē deprehendes. In earum cognitionē ſic deuenies: q: ſi extrinſece fuerint: te de eis patiens informabit. ¶ Quantū ad itrinſecas ſi ſanguis in cauſa fuerit: rubet facies: oculiq̄ꝫ: tumēt frontis ⁊ timporum vene: precedens regimen: etas: cōplexio: ⁊ ſimilia ſanguini conſentiūt. ¶ Et pariter de flegma: colera ac melancolia ſm̄ propria ſigna iudicabis: que ſupra pluries deſcripta ſunt. ¶ Hāc paſſionē greci empialdes vocant: quā Gal. in lib. de iuuamētis anhelitꝰ cap. ij. epilepſiā in ſomno eſſe dicit. ¶ Differt aūt hec ab epilia: q: hec i puppi: ⁊ illa fit in pra. Materia item epilepſie venenoſitate ꝑticipat: hec vo nequaq̄ꝫ. Et tertio q: in epilepſia ſemꝑ fit ſpaſmꝰ. in hac vo minime. ¶ Ex dictis patēt ſatis intelligēti ſigna ꝓnoſtica: cū plime ſint egritudines que ab opilatiōe viarū ſpirituū ꝓducunf. Si incubꝰ ille ꝑſeueraret patiēs: in aliquā illarum facile cadit: vt eſt epilepſia: apoplexia: paraleſis: ſpaſmus: ⁊ mors ſubitanea ⁊c̄. Et ſi hec mala beſtia. ſ. incubꝰ homini vigilanti venerit: erit periculoſior multum.

¶ De cura incubi. Cap. iij.

OI a ſanguine incubꝰ ꝓuenerit ſubtiliter dieta ⁊ res ſang. multiplicātes deuitet: quaꝝ doctrina in cura doloris capitis a ſang. ꝓueniētis tibi data fuit: dehinc ſupfluitatibꝰ prime digeſtionis emiſſis vbi cetera cōſentiant: flebothomiam iube. Et vbi magna fuerit ſanguinis quantitas ſiue plectoria a ſaphenis incipe: ſucceſſiue ad cephalicas veni. Qꝫ ſi etas vel aliud flebothomiā ꝓhibeat in locis debitis vētoſas appone: ⁊ dehinc alīs ſm̄ exigentiā ꝑut capitulū allegatum te docet exqre. ¶ Uerum vbi colera flegma ⁊ melancolia in cauſa fuerint in caplis doloris capitis his cauſis correſpondētibus curam regre. illic enim ſm̄ humoꝝ exigentiam digeſtiua ſolutiua: fricationes: ſtricturas: vētoſas diuerſiuas: ⁊ gargariſmata: ⁊ breuiter omnia huic ꝓpoſito neceſſaria ordinate comperies. Et propter hoc breuitati parcens: quia illic omnia reperies neceſſario huic capitulo finem impono.

¶ Tractatꝰ. vij. de epilepſia in ſe nouē cōtinens capitula.

¶ Quid ſit epilepſia: que cāe: ⁊ q̄bꝰ ſit in locis. Cap. j.

NOn aliter q̄ꝫ correlatiua ſomnus ⁊ vigilia quandam quaſi inter ſe affinitatem habere videntur: ꝓpter quod plurimi rationabile putarēt vt poſt egritudines que in ſomno vel ex ſomno eueniunt vigiliam collocarem: q̄d factum eſſet. ſed inter ſubeth incubum ⁊ epilepſiam quo ad cauſas ⁊ curā maiorem multo q̄ꝫ inter ſomnū ⁊ vigiliam ſimboleitatē inuenio: ⁊ hanc ob cām ipſi epilepſie preſens capitulū accōmodaui: inferius tn̄ vigiliam ipſaꝫ digno loco collocabo. ¶ Eſt igif epilepſia morbꝰ plimū vbiq̄ꝫ notꝰ. Is enim oēs apud natiōes habitat: ⁊ familiariꝰ certe q̄ꝫ cuperēt: pp q̄d varijs noibꝰ appellaf. ſ. epilepſia: yeranaſon: diuinatio: heraclea: ſeu herculea pedicō: morbus comicialis: morbꝰ caducus: morbꝰ lunaticus: ⁊ mater pueroꝝ. ¶ Sed dꝫ epilepſia ab epi q̄d eſt ſupra. ⁊ leſis leſio: quaſi ſupioris partis leſio: q: capitis. ꝓpter q̄d dicit quidam q̄ epilepſia dicif ab oppreſſione mētis ⁊ ſenſus: q̄bus occupatis corpꝰ quoq̄ꝫ a ſuis operationibus impedit. Et ob hoc nōnulli eaꝫ yeranoſon vocāt: q̄ quaſi paſſio ſacra interꝑtatur. veteres eniꝫ cum aīe cōtemplationes manifeſtius in cerebro q̄ꝫ in alio mēbro deꝑhenderent: ipm̄ aīe templū appellarūt: q̄d a cōtemplando dictū eſt. Et cū tēpla cōiter ſacra ſint: ipm̄ cerebrum locū ſacrū appellauerunt: ideo yeranoſon dixerunt. ¶ Diuinatio aūt a q̄buſdā dꝫ: vt ille bonus Serapio inq̄t: q: ea ex parte demonū prouenire putabant: ſed eius pace illa eorū nō fuit intētio: ſed eā appellabant diuinationem: q: in epilia in qua fortis fit opilatio ſenſus oēs exteriores ita liganf: vt fere ab oibus eorū opationibus vacēt: pp q̄d aīa rōnalis aliūde nō impedita in ſuo ſimplici eſſe quaſi remanet: quo fit vt q̄nq̄ꝫ futura deꝑhendat. amoto itaq̄ꝫ poxiſmo plima pſepe futura ꝓdicunt: vn̄ vulgares cām ignorātes demonū vtute hoc fieri putāt: ⁊ hāc ob cām diuinatio nōnulli veteres hūc morbū appellant. Et ego quēdam iuuenē colericū vidi q ſe aiebat in poxiſmis ſemꝑ mirāda videre: que ſūme cupiebat lrīs demādari. ille eni indubio futura eſſe ſꝑabat. hanc igif ob cāꝫ veteres diuinatio hūc morbū appellāt. ¶ Dicit aūt eraclea ſeu herculea: q: ipſa veluti hercules fortis eſt egritudo: vel q: ipſe eā paſſus eſt: vtpote ferunt. ¶ Et q: paſſio hec pueros q̄ꝫmaxie deꝑhēdit pedicō a q̄buſdā dcā eſt a pede grece q̄d ē latine puer: vel vt alijs plꝫ ab inordinata pedū motiōe: q̄ in huiꝰ paſſionis poxiſmo cōiter fit. ¶ Morbꝰ itē comitialis a comitijs dictꝰ ē. erāt eni comitie ppl̄i romani i cāpo martio in kalēdis Ianuarij ꝑcrēādis magiſtratibꝰ ꝯuentꝰ. Et ſi forte tūc

quēpiam ꝰ morbꝰ inuaderet: comitias ad diē aliū deferebant: ⁊ ſic morbus comitialis dictꝰ eſt. ¶ Caducꝰ aūt dꝫ q: quem deꝑhēdit cadere facit. ¶ Lunaticus vo q: ſm̄ lune varios aſpectꝰ plimos inuadit. ¶ Et pueroꝝ mr̄ q: ſepius q̄ꝫ alios pueros deꝑhēdit. Oia tn̄ q̄ dicta ſunt verā egritudinē q̄ epilepſia ab auctoribꝰ nūcupaf importāt: ⁊ ꝰ de noie. ¶ Quid aūt ſit epilepſia nūc iueſtigandum eſt. Un̄ Gal. 3°. de iterioribꝰ. iiij. ca. ⁊ i libello de iuuamēto anhelitꝰ. Et itē Aui. ꝑma terrij. ca. ꝓꝓo. ⁊ vtplimū auctores alij in ꝰ cōueniunt q̄ in ꝑra capitis ꝑncipaliter hec paſſio fiat eſto ptes alie cerebri ꝑ colligantiā occupate teneanf. alſ hāc patiētes egritudinem de poxiſmo oēs recordarenf. cuius oppoſitū ꝯtingit in pluribꝰ. ſit igif ad bonū itellectum a vapore humore vel vēto. vapor eni ſeu vētoſitas in cerebro genita vel aliūde veniēs: ſi ſecū aliq̄ venenoſa q̄litas ſūcta ſit cerebrū aut eiꝰ pelliculas mordicando ꝑcutit. vn̄ ſentiens nocumētū ꝯtrahif: ad cuiꝰ ꝯtractionē oīa ab eo ꝯtrahunf. puta nerui q̄ vſus ſuam originē tracti ſpaſmū efficiūt. In tali aūt ſpaſmatiōe ſeu neruoꝝ ꝯtractione fit in vijs ſpirituū opilatio: ꝓpt̄ q̄d ad mēbra trāſire nequntes motu ⁊ ſenſu ea ꝑuāt: ⁊ ſic patiēs cadit. Si aūt fiat de humoribꝰ ꝑ ꝑus cuſaf opilatio q̄ ꝓhibet trāſitus ſpūs ſenſibil. ⁊ motiui ad aīata mēbra: ſucceſſiue ꝯtractio ſiue ſpaſmus. nam cū humores illi in pelliculis cerebri ſeu meatibus imbibanf. creſcunt in latum: ⁊ in longum accurtantur. quare neceſſario retrahuntur: ad quorū retractionem oīa verſus ſuam originem quoq̄ꝫ trahuntur ⁊ ſpaſmus inde fit. Ex quibus patet q̄ in caſu ꝑmo prius fit ſpaſmus ⁊ ſucceſſiue opilatio: ⁊ in ſecūdo prius opilatio. ⁊ ſucceſſiue ſpaſmus. nulla tn̄ in epilepſia integra fit opilatio: tunc eni tam motu q̄ꝫ ſenſu oīa membra carerēt: cuiꝰ oppoſitū videmꝰ. ¶ Ex q̄bus oibus quid ſit epilepſia manifeſte pꝫ Eſt eni egritudo cerebri ab humiditate vapore ſeu vētoſitate: venenoſitate q̄dā participātibꝰ ꝓueniēs: q̄ruꝫ cā in ſeipm̄ ꝯtrahif: ⁊ in vijs ſpiritꝰ ſenſibilis ⁊ motiui opilatione facta eſto nō integra a ſenſu ⁊ motu mēbra aīata ꝑuātur. ¶ Ex dictis iteꝫ patet vaporē vētoſitatem: aut humorē ad bonuꝫ intellectū: venenoſitate q̄dam participātes eſſe cauſam epilepſie imediataꝫ. Gal. namq̄ꝫ Raſis ⁊ Aui. opinionē cōfirmātes epilepſiam: niſi aliq̄ interueniēte ventoſitate fieri poſſe haud quāq̄ꝫ putant: q̄d per anotomizatas oues hūc patiētes morbū ꝓbant. in q̄rū capitibus ſemper humiditas venenoſa repta ē ſi ea hora. ſ. qua paroxiſmus eas inuadit anotomizanf. ¶ Sed eſt ꝑ declaratione maiori ad cauſarum epilepſie inueſtigationē particulariꝰ tranſeunduꝫ. Ille igif intrinſece ⁊ extrinſece eſſe pñt. Extrinſecarū quedā ineuitabiliter occurrūt. ⁊ q̄dam nō. Ineuitabiliter occurrentes ſunt ſex res non naturales: vt eſt aeris exceſſiua frigiditas: timor ingēs. ſomnus debito longior: quies ſuperflua: nimia repletio: ⁊ cibi ac potus in cōuenienis aſſumptio. Que aūt euitabiliter occurrere pñt ſunt i ſumma oē excellēs ſenſibile potēs ſenſum corrumpere. vt res horribilis aſpectus quoq̄ꝫ rei mote circulariter ⁊ ſimilium. Sonꝰ terribilis vt tonitrui vel alteriꝰ rei: fetidi aeris vel alterius rei olfatio ac q̄rūdā: q̄bus inducēdi epilepſiā ꝓprietas eſt: vt odor apij: cornu capre: fumi quorundam fungoꝝ: ac alioꝝ plurimoꝝ guſtabilia ac tangibilia plurima idem efficere pñt. ¶ Quantū ad intrinſeca a q̄libet humore pōt indifferenter ꝓuenire: frequentiꝰ tn̄ a flegmate: ⁊ rariꝰ a colera. ¶ Sed rōne loci triplicē denominationē recipit. Nā cum ꝑ cauſam ꝓpriā cerebro exiſtentem cauſaf: dꝫ epilepſia. ⁊ ſi a ſtomacho analepſia: ab alijs vo mēbris catalepſia. Un̄ refret Gal. 3° de interioribꝰ. ca. vij. q̄ a police pedis vapor q̄dā puello eleuabaf: q cū cerebrū attigebat i epilepſie poxiſmus cadebat: cuiꝰ cā erat vapor ille a mā venenoſa reſolutus. ſepe eni in membro aliq̄ fit opilatio: cuius cauſa nulla fit trāſpiratio. nullus q̄ꝫ ſpūs ad humorē illū attingē pōt. q̄re corrūpif ⁊ putreſit: aq̄ tūc eleuatꝰ vapor ꝑ eas vias ꝑ quas ſpūs ad membrū illud eūt ad cerebrū tendit. ⁊ cū venenoſitate illa ꝑcutiēs epilepſiā inducit. ⁊ ita a quouis mēbro fieri ꝯtingit in quo humor corruptus ⁊ maxime venenoſus reperitur: vt eſt flegma putrefactū. ¶ Et ex quo vermes in inteſtinis vel alibi generantur: ipſi q̄ꝫ vermes epilepſie cauſa eſſe poſſunt. ¶ Ex a corrupto item ſpermate tam in mulieribus q̄ꝫ in viris pſepe accidit. ¶ Etiam credo hoc frequentius tēpore Gal. q̄ꝫ noſtro fiebat. nā noſtri tēporis mulieres ac viri, ne in tale periculū incidāt q̄ꝫmaxime ſibi cauēt portando cilitiū: dormiēdo ſup terraꝫ: crudas herbas comedendo. ⁊ intātū breuiſ pizocorizāt q̄ nequaq̄ꝫ tale periculum incurrere timēt. Sed tn̄ in talibꝰ pizocaris nō cōfidas: q: ex regula hr̄t q̄ meliꝰ eſt tale ſemen in agro nature ſeminare q̄ꝫ ipm̄ corrūpi ſinere. Sed miſſis pizocarijs ꝑgnantes ꝓpt̄ retentionē materierum corruptarū epilepſiam incurrunt: q̄ partu facto libere remanent.

¶ De ſignis epilepſie demōſtratiuis. Cap. ij.

NUnc de ſignis q̄ duplicia ſūt: demōſtratiua. ſ. ⁊ ꝓnoſtica. demōſtratiuoꝝ q̄daꝫ ſumūf a paroxiſmo ⁊ q̄dam a getis tpe. Sed plurime ſūt egritudines quarū paroxiſmi cum epilepſie paroxiſmo taliter conueniunt: vt vix vnam ab alia diſcernere ſcias: vt eſt litargia ſubeth apoplexia ſtupor ſincopis ⁊ ſuffocatio: qualis ſit inter epilepſiam ⁊ illas differentia videndum eſt. ¶ Litargia ⁊ ſubeth diſcernitur ab epilepſia: quia in eis nullus fit ſpaſmus: in epilepſia ſic: cum quo ſi litargicus ſiue ſubeticꝰ euigiletur ⁊ quieſcere ꝑmittatur: in ſomnium iterū profundum cadit: epilepticus nequaq̄ꝫ. Fit item in epilepſia ad os ſpuma: in ſubetico ſiue litargico minime. ¶ Ab epilepſia diſcernitur apoplexia: quia in apoplexia oino ſenſus ⁊ motus auſertur. in illa aūt non. ideo nōnulli apoplexiā epilepſiam fortē vocant. Nam epilepticos q̄ſdam mori vidi: quos vltimus paroxiſmꝰ fuit apoplexie. Eſt q̄ꝫ epilepſia egritudo paroxiſmalis: ⁊ illa nō. ¶ Epilepticuꝫ vo a ſincopizato cognoſces: q: epilepticꝰ viuā vocē habet ſincopizatus mortuā. Sincopizatus itē nullū pulſum habet: epilepticꝰ vo ſic. Item ſincopis nō ita ſubito venit: ſꝫ epilepſia ſemp. ¶ A ꝑfocatione cognoſcif: quia prefocata vtplurimū verſus genua caput inclinat: epilepticꝰ nō: ꝑfocata item ⁊ ſi rīdere nequit: tn̄ intelligit: ⁊ oium que i paroxiſmo facta ſunt poſt paroxiſmū recordaf. Tu tn̄ qui cū honore hāc artem exercere cupis: hoꝝ omniū ꝓpria ſigna in ſuis caplis deſcripta: fac bn̄ menti habeas: ⁊ ſic in hoꝝ cognitionē facile deuenies. ¶ Nūc aūt ſupereſt paroxiſmi epilepſie ſigna deſcribē q̄ ſunt: q: vtplimum paroxiſmus ſubito venit: ſenſum ⁊ intellectū paroxiſmans amittit. torq̄tur: ſpaſmatur: ſpumat os. Interdum mingit ſtercorizat: ac polluit ſe nōnunq̄ꝫ: his oibus vl ex his pluribus apparentibus hunc epilepſiam pati haud quaq̄ꝫ dubites. ¶ Sed q: a quolibet membro a quocūq̄ꝫ humore: vt eſt dictum poteſt inferentes ꝓuenire. primo peccātis humoris ſigna inueſtiganda ſunt. Scd̄o membrum in quo hec paſſio radicitꝰ ineſt quod quieto tēpore peroptime fieri poteſt. ¶ Si igitur flegma in cauſa fuerit veluti plurimū cōtingit: longus erit paroxiſmus: ſpuma groſſa ⁊ alba ad os erit. ſed cōplexio: etas: precedens regimen: tpꝰ anni: ⁊ ſimilia tibi ſunt conſideranda: que ſi flegmati atteſtanf. tunc certꝰ ſies: ⁊ adhuc certior: ſi vrina in colore remiſſa fuerit ſpiſſa q̄ꝫ ad modum liq̄facti viri: ſedimen reſideat: fueritq̄ꝫ pulſus mollis ⁊ inordinatus ſatis: ⁊ poſt paroxiſmū patiēs q̄ſi ſtupidus māſerit. ¶ Si vo ſpuma ad croceitatē tēderit: ⁊ in facie fuerit rubedo dulceſcat i ore ſaliua: ſint vene frontis plene: vrina vo groſſa ⁊ rubicunda. pulſus plenꝰ ⁊ vndoſus: ⁊ etas. tpꝰ anni: ꝑcedēs regimē ⁊c̄. ſang. ꝯſentiāt: cū quo poſtꝰ paroxiſmū īfirmꝰ cuꝫ q̄dā fatuo riſu manet cāꝫ fore ſan. nullo mō dubites. ¶ At ſi ſpuma fuerit modica liuēſ facie ſit ſaturninꝰ. vrina ſubtilis ac clara: pulſus durus: ⁊ his etas cōplexio: ꝑcedens regimē ⁊c̄. ꝯſentiāt: ⁊ pꝰ poxiſmū veluti melācolicꝰ remā

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ſerit: id a melancolia ꝓuenire certū eſt. ❡Et vbi paroxiſ-
mus ſit leuis ſpuma citrina: facies ꝗ3: etas aūt cōplexio p̄-
cedēs regimē: ⁊ talia ſup colerā arguāt. vrina vō ad ignei
tatē quādā tēderet: pulſus velox ſit atq; dur⁹: cū quo gētis
tp̄e rixoſus ⁊ q̄ſi maniac⁹ infirm⁹ maneat: talis epilepſia
ꝓuanit a colera: eſto id raro fiat. nam ſua caliditate aperit
ac deopilat ſua ſubtilitate facile penetrat: ⁊ ſpiritib⁹ viam
p̄bet: qb⁹ ex cauſis raro epilepſia ab ea ꝓuenit. Attñ ſi cā i
ea fuerit tibi eā deſcripta ſigna nūciabūt: ⁊ ſic humoꝝ ſim
plicīū q epilepſiā inducē p̄nt: ſigna poſita ſunt. ❡Qđ ſi p
mixti fuerint: ſigna ꝗ3 p̄mixta erūt. Cōtingit eni3 tā i dictis
ꝗ3 in dicēdis egritudinib⁹ peccātis humoris totiēs ſigna
deſcribere ꝙ ſtudere volentib⁹ facile ſit: q̄ ſit vt leuiter per
tranſeam. ❡Loc⁹ vō aq̄ epilepſia ꝓuenit ſic inueſtigandus
erit. nā ſi a capite h̄ fiat grauitatē capitis vertigine3 ſcotho
miam oculoꝝ tenebroſitate3 vel alios dolores ſepe caput
patiť. cū quo paroxiſmū venire non p̄ſentit. ❡Si a ſtoma
cho dolores nauſea3 ⁊ alias ſtomachi egritudines ſepe pa
tiť: ⁊ anq̄3 a poxiſmo dep̄hēdať agitationē in ſtomacho p̄
ſentit: cū q vtplimū euomit i paroxiſmo. ❡Si aūt a mri-
ce mulier p̄ſepe de paſſionib⁹ mricis condoleť: ⁊ ſe cōmin
git interdu3. ❡Si a ſplene lateris ſiniſtri dolores ſepe pa-
tiť. ❡Et ſi ab epate paſſiones alique epatis preceſſerunt:
❡Si ab inteſtinis dolores eoꝝ ſepe veniūt: cu3 q vtplu-
rimū in poxiſmo ſtercoriʒat. ❡Et ſi a vermibus ſigna vmi
um aderūt: q tibi oīa i ſuo loco ſiet manifeſta. ❡Si a reni
bus eoꝝ paſſiones p̄erūt: cū q in paroxiſmo patiēs ſe pol
luet. Ex qb⁹ oib⁹ patet q̄liter gētis tp̄e tam loca ꝗ3 epile-
pſie cauſam venari facile poteris.

❡De ſignis epilepſie ꝓnoſticis: tā. ſ. que futurā epileſiam
denūciāt ꝗ3 qs ſit finis paroxiſmi. Cap. iij.

Unc de ꝓnoſticis epilepſie aliqđ dicendu3: vnde
n illa q futurā epilepſiā indicant quātū ex parte ca
pitis ſunt varia ſomnia: ⁊ aq̄ru3 maxime ſi clamor
in ſomno. ſi vertigines ſcothomie incubi grauedo capi-
tis ſomnolentia: oculorum tenebroſitas: lingue venarum
citrinitas aut viriditas: vel aliqđ tale cōtinuet epilepſiam
futuram minanť. ❡Rōne ſtomachi ſi cōſuetus epilepſiā
pati i ore ſtomachi tremorē ⁊ mordicationē ſenſerit: ⁊ ma-
xime vbi iuuenis ipſe ſit paroxiſmū futurū time. Qđ ſi cu3
his ſcothomia ſeu vertigo eū dep̄hēdat: paroxiſm⁹ ille eſt.
❡Que vō ab alijs mēbris ē cum patiens membrum do-
lorem vel aliquā ab eſſe ſuo mutabilitatē h̄re cōprehēdis:
ſi potes iſirmo ſuccurre cum epilepſie ꝓpe ſit. ❡Si epile-
ptici interdum emoroides aut fluxum menſtruorum pati-
untur: ⁊ iſta preter ſolitu3 retenta ſint: in breui veniet epi-
lepſia: que igitur dicta ſunt: futurā eam ꝓnunciant. ❡S3
alia adhuc ꝓnoſtica reſtant: p quoꝝ declaratione ſcien
dum eſt ꝙ triplex eſt epilepſia. ſ. leuis: fortis: ⁊ mediocris.
Leuis eſt q p̄ſentitur: q egrotantē cadere non facit: ⁊ in
illo os non ſpumat: ⁊ diu paroxiſmus eū non tenet gra-
ro venit. poſt quē etiam letus ſatis remanet: ⁊ oium remi
niſciť. ❡Grauis eſt q econtra. cuius euētus non ſentitur
⁊ infirmus cadit: os ſpumat: frequēter iſirmū paroxiſmus
inuadit: ⁊ ē lōgus poſt quē timidus ſemianimis: ⁊ multu3
triſtis remanet. de caſu in paroxiſmu3 minime recordať:
cū quo etiā eſt inuerecūdus. ❡Mediocris vō huic ſcđo
mediū tenet: verū epilepſia q̄ſtūcūq; leuis difficulter re-
cipit curā. ❡Pro quo vt p̄dicare aliqđ ſcias notāda ſunt
aliqua. Et p̄mo locū. nam q in cerebro ſit ꝗ3 alio potius in
membro difficili⁹ curam recipit. Attñ ſi tunc ſup caput al-
bares apparuerit ſignu3 bonum eſt ⁊ cure poſſibilitatis.
❡Reſpectū etatis quanto ab ortu magis diſtat difficili⁹
curať: q̄re poſt. xxv. annū ea maxime q cerebri vitio ꝓue-
nit: rariſſime curať. vt voluit. Hipo. ſi q tñ curā recipit fa-
cilius i iuuētute ſit ꝗ3 in ſenio. Sed ſi ab infantia epilepti-
cus ſiat: ⁊ cu3 epilepſia. xxv. annū ptrāſierit: curať nunq̄3.
❡Femine intēſi an eruptionē mēſtruoꝝ epileptice fuerit
⁊ p ipſoꝝ eruptionē nō curanť: poſt nunq̄3 poſtea curanť

quod elici poteſt ex ſententia illius affoxiſmi tertie parti-
cule: pueris plurime paſſiones ⁊c. ❡Ex quo ad difficul-
tatem cure idem dicēdum de cōplexione: tēpore: regione:
⁊ ſilib⁹. nam quanto magis illa accidunt caliditati ceteris
paribus facilius curā recipiūt. ❡Circa vō cām ⁊ materi
am q ex humoribus ꝗ3 que ex vētoſitate ſeu vaporibus ꝓ
uenit: difficili⁹ curatur: ⁊ reſpectu humorū que a flegma
te ꝓuenit. Sed in qbuſcūq; dictis cetera paria ſemper po
nenda ſunt. ❡Reſpectu vō paroxiſmi quāto maior mor-
bus ineſt: tanto eſt epilepſia deterior. fortiorē eni opilatio
nem ac maiore3 leſione3 ſignificat. ❡Et ſi tremor accidit
⁊ ꝓlōgeť paroxiſmus: infirmū velociter interficit. ❡Ite3
ſi infirmus ſubito cum clamore cadat cuius membra tor-
quentur: ⁊ os ſpumat vrinat ⁊ egerit: ab illo paroxiſmo
euadet perrariſſime. ❡Item infantes qui in puerperis
epilepſiam incurrūt: perpauciſſimi euadunt: quia vel ex
infecto ſanguine cōcepti ſunt: vel q ex cōſtellatione aut
apij comeſtiōe ſeu alteri⁹ in vtero mris hāc diſpoſitione3
acq̄ſiuerūt. Sed hi in quoꝝ capitib⁹ maxillis ⁊ naribus
cruſtule ſquamoſe vel⁹ vlcera naſcunť: cum q a naribus
multe mucillagines egrediunť: ⁊ aquoſitates ab ore diffi
culter epilepſiā incurrūt. ❡Epilepſia grauis q a flegma-
te exiſte in corpore prouenit perſepe ad paraleſim termi-
nať. Si vō ab humore groſſo ad melācoliam patiens me
lancolicus efficiť. ❡Erga. xxv. infra curantur plurimi: ⁊
ab hinc ſupra aliq: eſto perrari. ❡Ut cognoſcas an pati-
ens ex toto liber ſit. Inter man⁹ apiū recēs cōfrica: quod
poſtea narib⁹ aliquādiu tene. Uel epilepticū ex fumo cor
nu capre fumiga: vel eius in narib⁹ puluerē impone: aut
epar hyrcinū odoret: ſi tunc ꝓpter aliquod illoꝝ epilepti-
cus non ceciderit: liber ex toto erit.

❡De cura paroxiſmi epilepſie. Cap. iiij.

Pilepſie cura bipartiť: q̄dā eni paroxiſmū: ⁊ que
e dā gētis tēpus reſpicit. ❡Si q̄ paroxiſmus epile
ptico ſupuenerit: tua ſit intētio vapoꝝ aſcenſu3 ꝓ
hibere: ⁊ quātū potes mā3 inferi⁹ trahere: fortes q̄ extre-
morum fricationes aut ligaturas doloroſas fieri facias. Et
ad nates ⁊ ſub poplite ſine ſcarificatione ventoſas appo
ni facias: ⁊ cū eleuata voce ꝓprio noīe ſepe voceť. ❡Qđ
ſi cum his paroxiſmus ſolui non poſſet aut nimis longus
eſſet: vt erat illi⁹ iuuenis qui p horas ſeptem interdu3 a pa
roxiſmo tenebať infraſcriptū cliſtere ſtatim apponi iube
Qđ. ℞. maluarū blitis ſaluie camomille ſticados centau
ree minoris añ. m. j. agar. ℥. j. polipodij: cartami añ. ℥. ß.
cōquaſſenť: ⁊ fiat decoctio: de q accipe li. j. ß. in q diſſolue
caſſie vere pigre añ. ℥. j. olei cois. ℥. iij. ſil'triti parum: ⁊ fiat
cliſtere. ❡Quo emiſſo recentē rutā inter manus cōfrica-
tā patientis: naribus ſuptene. Uel eius ſuccū naribus im
mitte. Cultellū ꝗ3 ligneū int̄ dētes apone. deinde cum fi-
no balſamo palatū ſemꝑ ꝯfrica. Nares itē ac pulſantes i
timporib⁹ venas. Solet eni h̄ ſtati poxiſmū pellere ac eū
multū retardare: vt expiētia didici. Et ſi balſamū non hu-
meris palati ac lingua3 cū fino mitridato aut tyriaca ſeu
ſucco rute ꝯfrica. ❡S3 vbi p iſta patiēs ſurgē negret ſter
nutationē audacť cum pipere ſeu elleboro albo: aut quis
alio ꝓuoca. Idq tñ in principio nequaq̄3 facias: ne ex illa
forti motiōe mā ſurſu3 repet. ❡Dicūt qdam ꝙ ſi i patien
tis aurib⁹ ter deuote infraſcripta dixeris epileptic⁹ illico
ſurget. Gaſpar fert myrrham: thus melchior: balthaſar
aurū. ❡Uel ter dicať. Orem⁹ p̄ceptis ſalutaribus moniti
⁊c. cū toto: p̄ nr̄. S3 ad ſacra3 medicinā veniēdo dicūt q-
dā ꝙ ſi a vena auris ſanguis extrahať: ⁊ ex eo os patientis
illiniať: mox a paroxiſmo ſurgit. Et ſi diū ſic ſtupidus ma-
net. tres illi⁹ ſanguis. ʒ. potui denť: cadit poſtea nūq̄3. S3
de loco extractiōis ſanguis eſt inter quoſdā diſſa: q dicūt
quidā ꝙ nō ab auribus ſed a poplite pedis dextri ſan. ex
trahi debet. ❡Itē cū epileptic⁹ ceciderit: canē vnu3 ſtatim
interfice: ⁊ fel patiēti q̄cūmō poteris tribue. ❡Itē ſi is qui
primo caſum viderit in proprio ſotulari mixerit: ⁊ poſtea

agitauerit: ac ſi eū leuare vellet: deinde vrinā illā cu3 ſotu
lari illo potui dederit liberabiť ex toto. ❡Alij p dorſum
ranā ſcindūt: ⁊ extractū iecur in folio caulis inuolutū de-
ſiccāt: ⁊ puluerē faciūt: quē cū vino optimo potui tribuūt
poxiſmāti: ⁊ ſi vice p̄ma non curať: vēturo poxiſmo idem
faciūt. ❡Miranť qdā dico putantes ſe philoſophos ꝙ il
la paſſio deſcripta debeat amoueri: p q ſcito ꝙ nulla ve
nenoſitas a calido frigido ſucco vel humido ſolū pellitur:
ſ3 ē neceſſe vt aliqua q̄litas occulta huic venenoſitati cō-
traria in repellente reperiatur. Cum ergo epilepſia ratione
venenoſitatis producatur: neceſſe eſt pellentem eam op-
poſitam illi qualitatem occultam aliquam habere: que
in iecore rane: ſang. canis vel in vrina hominis ſeu in ali-
quo alio ineſſe poteſt. Quod eni ꝓprietates rebus inſunt
que adhuc nobis exiſtūt incognite. ❡Sed dices cur pri
mum ergo vrinam ponis ſotulari: cur iſtas cerimonias ad
iungis videlic3 q primo caſum viderit ſic faciat: cur non
oēs alij hec faciāt. ❡Et tu debes reſpōdere ꝙ h̄ ſit vt illi
medicine q̄cūq; illa fuerit: maior fides attribuať. Quanto
eni infirmus maiori cū affectione medicamina ſumit: tā-
to auidius natura illa recipit ⁊ multo meliorē ceteris par
tibus operationē efficit: ꝗ3 ſi cū illa affectione reciperet.
Et hinc eſt ꝙ tot cerimonias in medicina facim⁹. Nā pil-
lulas in diſpari numero exhibemus: cum vlgares putent
eum numerum multo p̄fectiorē ꝗ3 parē: vn̄ plurimi ſi pil-
lulas. vj. 3. vinus ſumerēt putarēt eas nihil operari: ꝓpter
qđ indubie multo meliore3 operationē. v. eiuſdē pōderis
facerēt in eodem ꝗ3 ſex. Oēs q̄ egritudines venenoſitate
participātes meli⁹ p talia ſic cōiter a nobis cerimonijs q
buſdā adiūctis curanť: ꝗ3 aliter. ❡Si q̄ q̄ in h̄ meo opuſ-
culo deinceps ad modū vetularū deſcripſero: pēſa nō ab
re me hic illa deſcripſiſſe. nā ⁊ ſi tibi forſan p̄catatiōes ap
pareāt: nihil tñ eſt ſine rōne poſitū quam tibi vbi opus eēt
ex p̄ncipijs nālib⁹ aſſignare3. S3 cum hoc ſit p̄hi declarare
huic meo opuſculo eſſet impertinens.

❡De ſex rerum non naturalium in cura epilepſie obſer-
uando regimine. Cap. v.

Uid in paroxiſmo agendū ſit in p̄cedēti capl'o
te ſcire feci. nūc aūt ea deſcribere ſupeſt q ge-
q tis tēpore ſunt fiēda: q ꝗ3 epilepſiā curabilem
radicitus extirpēt vel ſaltē incurabilis rabiem
mitigēt: vel eni3 ſereniſſim⁹ ypo. illo affoxiſmo
epilepticoꝝ vō iuuenibus ⁊c. ꝙ etatū mutatiōes tēporum
locoꝝ ac regiminis q̄3 maxime in curis epilepticoꝝ confe
rāt. ex qbus ſatis patet hui⁹ egritudinis intentio curatiua.
❡Sed vt ad actū practicu3 ꝯdeſcēdā cū hec paſſio ſepi⁹
a flegmate ꝗ3 alijs ab humorib⁹ ꝓueniat ab illi⁹ cura prin-
cipiū ſumā a regimine rerū ſex nō nālium p̄ncipiando. aerē
igiť calidu3 ⁊ ſiccū fac vt inhabitet q ſit a fumo ⁊ maxime
carbonū a vento: a nebula: a puluere: a fetore: a radijs lu-
narib⁹ atq; ſolarib⁹ expediť. Sonos acutos ſonos varios
ac diſſonātes terribiles ꝗ3 ⁊ oēs ſtrepit⁹ effugiat. In girum
voluētia coreas: itē res p̄ſūdas ac ſplēdoris excellētis nō
inſpiciat: neq; obſcura nimiū loca: odores oēs fetidos vi-
tet: nihil excellētis amaritudinis guſtet: a frāgibilibus velo
cis ⁊ acute impſſiōis ſe cuſtodiat. Sōnū diurnū vitet: nec
i reumatica camera dormiat: mediocriter caput ſuū coop
tu3 teneat. ❡Sit cena leuis: poſt quā ire dormitu3 tardet:
nec vnq̄3 poſt eā bibat. Timorē: triſtitiā: irā: ⁊ oīa exceſſi-
ua aie accidentia oīno vitet. ❡Coitū ꝗ3 niſi iuuenis ſit bñ
robuſt⁹ q aſſuet⁹ fuerit coitui: is enim interdū coire poteſt
ne nimiā pp retētionē ſperma in venenū ꝯuerteref. ❡Ex
ercitiū tp̄ani cōdignis horis q̄3plimū ſibi laudo: ſed caue-
at ne ſup flumia vadat: nec illā domū q ſit ꝯuicina flumi-
nib⁹ inhabitet. ❡Fricatiōes itē anteq̄3 ſurgat ꝯueniūt que
pariter poſtq̄3 ſurrexerit tōſo capite leues fiāt: nec manu3
in cōfricādo circuat. Et idem fiat de pectinatione: nam ſi
ob hoc aliq̄lis agitatio i ſpiritib⁹ fiat: ni pp aptionē poroꝝ
fumi liberi⁹ exalāt. ⁊ pp hoc maius iuuamentu3 ꝗ3 ex agi

tatiōe illa nocumētū ſeqtur. Sobrie ſemper viuat: famē ꝗ3
nequaq̄3 toleret: ſed extraordinarie ne comedat neq; bi-
bat. ❡Qđ vētris habeat bñficiū oī die ꝓcuret. Et ſi nā non
fecerit: cliſtere aut ſuppoſitoriū cōmune fiat: aut cum de-
ſcribēdis inferi⁹ pillulꝭ ſe iuuet. ❡Quātū ad potū vinum
potiſſimū in epilepſia cerebrali ꝓhibeť. cui⁹ loco aquam
laudāt auctores: cū q parū herbe yſopi ac meil bulire p-
mittať: plurimū eni3 in hac paſſione a Meſue capl'o ꝓpo
cōmēdať yſopus. ❡Et ſcias ꝙ p annū itegrū: vt ingt Ra
ſis: nō debet epileptic⁹ ſimplicē aquā bibere. Sed ſi vinu3
biberit ſit debile ſeu valde limpheť optime ne ſua poten
tia cerebrū ꝑcutiat. ❡Et hāc ob cām ſemꝑ in fine paſtus
aliquot coriandros p̄paratos māducet: quos bñ maſticet
vel parū diacitoniten de zuccharo ſine ſpeciebus ſumat:
ſed poſt illa nihil bibat. Nam talia fumorum aſcenſum ꝓ-
hibent: quod eſt in caſu illo maxime ꝑquirendū. Et ideo
Raſis ⁊ antiquoꝝ aliqui laudant cū pane grana corian-
drorum miſceri: quia vt ingt vaporu3 aſcenſum ꝓhibent
⁊c. ❡Oēs aues aq̄ticas vitet: ⁊ oēm porcinā carnē agni-
nā bouinā ⁊ oium aialium interiora: p̄ter galloꝝ teſticu-
los: gallinarum epar: ac ipſarū cerebra. Caro aūt vulturis
⁊ yrudinis comeſta a ꝓprietate valet: ac caro lupi ac por-
ci vel porce qui vincus in vno partū naſcitur. Et Auicen.
Carnes ſilueſtres porcorum omnia in patella frixa ⁊ maxi
ma oua. Piſces quoq; q̄3maxime. tencham anguillam ⁊
ceteros viſcoſos dimittat. Qđ ſi de petroſis luci ſeu trui-
talis vel de aqua dulci apud nos cōiter laudatis mandu-
cauerit: ne ſint frixi ⁊ maxime in oleo nucum vt in pede-
montiu3 ⁊ vltra montes cōmuniter ſit. ❡Caueat oē fercu
lu3 de paſta: ac caſeatum vitet. Lac item omne preterq̄3
eque: quod ferunt aliqui a proprietate epilepſiam curare
❡Deuitet quoq; cepe alleum: porros: cabeles: ⁊ iter cete
ra apium ꝙ non ſolum eius comeſtionem ſed ſola viſio-
ne epilepſie paroxiſmu3 inducit. ❡Ex fructibus ficus cō
ueniunt: ſed ceteri vitandi ſunt ⁊ q̄3maxime nuces ⁊ auel
lane: ſed ſi de piro vno aut de pomo depreſſionis vapoꝝ
aut laſciuie gratia in fine paſtus manducauerit: confectis
aniſis corrigantur. Et ſic habes ſex, rerū nō nāliū regimen
quo nutrix etiā epilepticus lactens fuerit guberneť.

❡De mō materiam epilepſie que ſiue q̄lis illa fuerit dige
rendi euacuandi quoq;. Cap. vj.

Uantū ad medicinalia q lactāti fienda ſunt i
ferius narrabo. ad grandiores ergo veniēdo
q menti ſemꝑ habeas a quis mēbro epilepſia
veniat in oib⁹ q ad intra ſumunť aliqđ qđ ca
put reſpiciat: qđ illi ꝗ3 venenoſitati reſiſtat
apponere mādas tñ mēbrum obliuioni non tardas. Sed
de his oibus deo duce te copioſum faciam. Et a materia
flegmatica principiū ſumens: eam primo ſic digeras. ℞.
oximellis ſquillitici deſcriptione democriti. ℥. ij. ß. ſirupi
de yſopo. ℥. j. aque herbe paralyſis. ℥. iiij. aque yſopi. ℥. ij.
miſce. ⁊ ſi libet ꝓ duab⁹ vicib⁹ clarificeť: ⁊ cum nuce mu-
ſcata paru3 ſeminis peonie addendo aromatizetur. ❡S3
nota ꝙ illa herba paraleſis epilepſie q̄3maxime conue
nit: ⁊ eſt herba que in hortis p totum annum reperitur: ⁊
eſt appellata a vulgaribus herba ſancti petri. Sed non-
nulli apothecarij herbam quandam cuius folia folijs ga-
litrici aſſimulantur. p herba paraleſis capiunt. Nam cum
illa in principio veris primo flores emittat: a nonnullis
primula veris nuncupatur. vnde propter quoſdam ſino
nymizantes qui dicunt herbam paraleſis Primula ve-
ris ⁊ herbam ſancti petri idem hanc forſan pro illa acce-
perunt: quare ⁊c. ❡Uel aquarum p̄ſcriptarum loco. vj.
infraſcripte decoctiōis. ℥. accipe que. ℞. yſopi. m. j. ß. her
be paraleſis: thimi: epithimi: ſticados: añ: m. ß. paſſularu3
℥. j. fiat decoctio in cui⁹ fine thimus ⁊ epithimus appona
tur. ❡Ac ſi magiſtrale3 ſirupum facere volueris. ℞. yſo-
pi. m. j. ß. rute origani florū ſticados betonice calamēti ſal
uie thimi herbe paraleſis añ. m. ß. radicis yreos radicum

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

peonie ariſtologie rotunde viſci quercini añ. ʒ.ß.ſe. ſiſeleos.ʒ.ij.paſſulaꝝ.ʒ.j.fiat decoctio cū li.iij.mell. ⁊ li.j. aceti ſq̄llitici fiat ſirupus qui cum nuce muſcata ⁊ ſe. peonie parum aromatizet. De quo.℞.ʒ.iij.ß.⁊ cum preſcriptis aquis ⁊ decoctionibus pro vice miſce.¶Materia digeſta pillularū cochiarū deſcriptiōe almā.a.ʒ.j.uſq; ad.℈.iiij. pacienti tribue.¶Uel facias ſic. ℞. cina. aſſari carpobalſami croci ſpecie oxibalſami caſſie ligneē roſa.ru. ſgnanti ſe.peonie añ.℈.j.radicū brionie.ʒ.ß.collogntide ſticados añ.ʒ.iij.agarici.ʒ.ij.turbith.ʒ.j.diagridij.℈.iiij. aloes ʒ.ij.fiāt pillule cū ſirupo de yſopo.doſis eſt a.ʒ.j.uſq; ad ℈.iiij.¶In formā potabilē. ℞.agarici. ʒ.ij.ſalis gemme ℈.ij.ʒʒ.ſticados añ.ʒ.ß. infundant̄ in aq̄ lactis oximellis ſquillitici addendo.ʒ.j. ⁊ horis. xij. in infuſione dimiſſis fortis fiat expreſſio quā potui dato.¶Uel huius loco.ʒ.ß.yeralogodion: cū vino calido diſtēperatū dare potes ⁊ eſt huic caſui maxime conueniens. Sic ⁊ illa Jera galieni in q̄ collogntida igredit̄. cui⁹ doſis ſit.ʒ.ß.cū vino ⁊ c̄. ¶At ſi ſolutiuā cōfectionē appropiatā hic libet. ℞.agarici.ʒ.iij.turbith.ʒ.j.ʒʒ.℈.ij.diagredij ſalis gemme añ.℈. ß.ſticados ſe.peonie añ. ℈.ij.paſte radi.ereos.ʒ. ß. zuccari albi.ʒ.iij.fiat in morſellis confectio de qua.ʒ.vj.exhibe. ¶Euacuata materia dieb⁹ q̄tuor continuis mane ſtomacho vacuo tale fiat caputpurgiū.qđ.℞. maiorane. m.j.ß. ruthe.m.j.in li.i.ß.aque ad ꝯſumptiōē tertie partis bulliant:de q̄ poſtea accipe.ʒ.iiij.ſucci radi.yreos.ʒ.ß.vel ſucci blitis.ʒ.j.⁊ fiat caputpurgiū. ¶Uel facias ſic. ℞.ſucci blitis.ʒ.j.ſucci rute.ʒ.ß.mellis. ʒ.vj.ſil' caleſiāt:⁊ de co tepido caputpurgium fiat.¶Uel ex ſolo maiorane ſeu ruthe ſucco:vel ex ſolo puluere radi.peonie:vel ex vino grano mumie cū aqua maiorane fiat. ¶Ferūt nonnulli q̄ fel lupi cū muſco in ꝑncipio ⁊ ī fine mēſis narib⁹ ipoſitū epilepſiam ſanat. ¶Uel facias gargariſma īfraſcriptum: qđ ℞.yſopi:maiorane.ſticados:calamēti añ.m.ß.radicū peonie.ʒ.ß.ſe.ſinapis.ʒ.j.conq̄ſſent̄:⁊ fiat decocto de q̄.℞. ʒ.vj. oximellis ſquillitici. ʒ.ij.miſce:⁊ ex illo gargariſma fiat. ¶Uel fiat maſticatio talis. ℞.piretri.ʒ.j. ſinapis.ʒ.j. ß.ſaxifragie.ʒ.ß.cū cera miſce. ⁊ ad auellanarū quātitatē fiant formule:vel cū ſolo piretro maſtice ⁊ cera idem fiat. ¶Si aūt melācolia i cā fuerit tu eā ſic digere. ℞. oximellis ſquillitici. ʒ.ij. ſirupi de fumoterre. ʒ.j.ß. aq̄ bugloſſe aque abſinthij: aque fumi terre añ.ʒ.ij.miſce pro vicibus duab⁹:⁊ cū nuce muſcata:⁊ parū ſe.peonie cū aromatiza. ⁊ totiēs dabis q̄ mā digeſta ſit. ¶Uel loco aquarū ꝑſcriptarū. ℞.aque decoctiōis īfraſcripte.q̄. ℞.yſopi.m.j.thimi epithimi floꝝ boraginis: floꝝ lupuli añ. m.ß. paſſularū.ʒ.ß.fiat decoctio:de q̄ ꝑſcriptarū loco vtere. ¶Materia digeſta ſic eā educas. ℞.pillularū cochiarū almanſoris:pillularū de lapide lazuli añ.ʒ.ß. ¶Et ſi potionē volueris infunde agarici. ʒ.ij.vt ſupra: de q̄ expreſſiōe facta adiūge ꝯfectionis amech.ʒ.j.⁊ fiat pot⁹.¶His factis vbi neceſſarium ſit caputpurgium vel gargariſma: vt ſupra face.¶At ſi epilepſia a ſanguine ꝓuenerit ⁊ etas ⁊ cetera ꝯſenſerint i ſaphena ꝑmo:ſucceſſiue i baſilica. dehic i venis lingue flobothomiā fieri iube:nō eadē hora ſꝫ diuerſis. Mā ſi magna repletio affuerit ſāguinis mane in ſaphena ⁊ i ſero vel ſequētī die i cephalica: ⁊ ſucceſſiue illic ad tres dies vel q̄tuor in venis lingue. Sed vbi tāta ſanguinis quātitas nō affuerit cephalice flebotomia ſoli ſufficiat. vbi vero aliud flebotomiā ꝓhiberet ſi magna abundātia eēt ꝑmo ſup nares:⁊ dehinc ſup ſpatulas cū ſcarificatione vētoſas apponi iube. Q. ſi tāta nō fuerit ſanguis copia ſup ſpatulas:vētoſe ſolū ſufficiūt.he enim q̄ ad materie ſanguinee euacuatione ſufficiūt. ¶Peccans aut colera taliter digeratur. ℞.oximellis ſimplicis. ʒ.ij.oximellis ſquillitici. ʒ.j.ß.aque endiuie.ʒ.iiij.aque lupuloꝝ.ʒ.ij fiat ꝓ duabus vicibus.Et ſcias q̄ oximel ſquilliticū qđ in epilepſie cura ponit̄ democriti deſcriptiōe eē dꝫ. ¶Digeſta mā pillularū aggregatiuarum.ʒ.j. exhibe.¶Seu infra ſcriptā infuſionē:q̄. ℞.reubarbari.ʒ.ij.ſpice gra.ij.ſe.peonie ſticados añ.ʒ.ß.infundantur in aqua lactis vini albi parū addendo:⁊ horis.x.in infuſiōe dimiſſis fiat exꝑſſio fortis:cū q̄ miſce caſſie vel mane extracte cū decoctiōe īfraſcripta:q̄. ℞.ſticad.capil.ve.floꝝ bora.buglo.viol.añ.m. ß.prunoꝝ numero.vj.tamarindorum.ʒ.ß.thimi.m.j.fiat decoctio cū qua caſſiam vel mānam extrahe:ſirupi violati poſtea addendo.ʒ.j.⁊ fiat potus.¶De illaꝝ materieꝝ digeſtiuis:diſſolutiuis etiā me ſic leuiter expediui:cū ſupra in cura doloris capitis a quouis humore fiat:tam digeſtiuoꝝ q̄ ſolutiuoꝝ:que his humoribus:⁊ in hoc caſu conueniūt:copiam inuenies. vbi ergo opus fuerit ſuccurſum ab illis pete. ¶Sꝫ quia ſanguinea ac colerica epilepſia raro:imo rariſſime eueniunt pro materie digeſtione ac euacuatione:que dicta ſunt tibi ſufficiant.nam quātum ad cure cōplemētum illa ſolū ſufficiūt:q̄ oī epile a ꝓprietate cōueniunt:de q̄bus te infra deo duce copioſum faciam.

¶De his que radicitus epilepſiam curabilem oēm ſumpta interius extirpant. Cap. vij.

[r]eſtat aliq̄ nūc ſcribere q̄ hāc malignā paſſionē extirpāt. Et ab ea.q̄ a flegmate ꝓuenit ꝑncipiū ſumēs ſm doctrinā ꝑhabitā ipſo flegmate euacuato : caputpurgia ſeu garagariſmata interdū vt ſupra fieri iubet.¶Et ſi infirmus leuiter euomeret : ſel' aut bis in mēſe cū aq̄ raffani ⁊ oximelle ſimplici vel ſquillitico vt vomat facias. Uel accipe aque raffani. ʒ.iiij.ſucci radicū mediani:ſambuci eū ſupius excorticādo.ʒ.ß.miſce:⁊ ſumpto cū cepis alleo piſcib⁹ ſalſis ⁊ alijs hmōi icīſiuis prādio vomitū ꝓuoca ⁊ cū vino calido poſtea dētes ablue.Et idē ſi melia in cā foret facere potes. ¶Unam ꝑterea ex infraſcriptis pillulis q̄ ſatis gloſſe fiant per horas duas añ cenā vel añ prandiū oī die ſumat:vl' de q̄tuor in q̄tuor:vel de trib⁹ in tres dies. Ut. ℞.cinamomi aſſari carpobalſami ozimi gariofiloꝝ.ʒʒ.ligni aloes:caſſie lignee ſq̄nāti:croci:xilobalſami añ.℈.j.ſe.peonie.℈.ij. maci.ʒ.j.ſticados.ʒ.i.ß.agarici.ʒ.ij.brionie.ʒ.iij.aloes epatici.ʒ.ij.ß.cū ſirupo de ſticados:ꝯfice paſtā:ex q̄ cū opus fuerit forma pillulas:⁊ illa paſta uſq; ad tres annos in ꝑfectiōe ſeruabit̄:q̄ duob⁹ tranſactis mēſib⁹ q̄ in ꝑncipio melioꝝ exiſtit.Et ille pillule in epilepſia q̄ melica cōueniunt. ¶Semel item i hebdomada.ʒ. ij.tyriace fīn aut mitridati fac i aurora recipiat:vel hora tali q̄ ea ſupra aliquātulū dormire q̄at. ¶Uel tyriace loco miſture īfraſcripte. ʒ.ij. exhibe. ℞.tyriace fine li.ß.pul.radicū peonie. ʒ.ß.pul.ſe. peonie. ʒ.ij.herbe yſopi.ʒ.j.ß. incorporent̄ ſil' oximell' ſquilitici vt iterū ad formā tyriace deueniat parum addēdo. ¶Cū ꝗ patiēs dormitū inerit.ʒ.j. ꝯfectiōis de muſco dulcis dieb⁹ iterpolatis accipiat ſepe:q: cura hec niſi tpe lōgo nō ꝑficit̄:eſto īfirm⁹ adhuc liberū ſe putaret:tā deſcriptū q̄ deſcribēdū regimē ꝑ ānū ītegrū ad min⁹ obſeruet. ¶At q: ſupra dixeram paſſionem hanc ꝓpter ventoſitatem q̄ ꝓuenit ꝑ res quarū ꝓprietates nō ſic nobis ſunt cognite curari plurima:q̄ tam ad extra q̄ ad intra ꝯueniunt ſcribere diſpoſui. ¶Et a vegetabilibus inchoando plurimū valere q̄ ſequitur ab antiqs compertum eſt:vt viſcus quercin⁹:pentafilon:radices peonie ac eius ſe. gentiana. armel. ⁊ non eſt cicuta:vt nōnulli ſinonymizātes ponunt: ſed eſt ſpēs cuiuſdā ruthe ſilueſtris:lingua paſſerina:palma chriſti:ſe.agni caſti:poliū mōtanū: borago:radix ariſtologie rotūde: piretrū:ſeminis bethonice: herba carui agreſte:ſiſeleos:pulegiū:roſmarin⁹:ruthe ſaliua:ſticados: thimus:⁊ politricū. Q̄ eni vis illoꝝ puluerizatū ſtomacho vacuo cū vino ſumi poteſt . Sed politricū cōiter cū orōne dñica datū. Peonia vō cum vino decoctiōis arthemiſie. Gētiana cū ſucco ſaliue. Ex ruta marubio ⁊ herba paralyſis ſuccus extrahit̄:qui cū melle datur piretrum ad modum.ʒʒ.cōdiē prepareſ:⁊ ex boragine ſit ſuccus qui poſtea iulepizat̄:⁊ q̄duis illorum dederis fac vt ꝑ mēſem ꝯtinuet. Ex his que dicta ſunt diligens medicus nō ſolū

pul.ſed ſirupos decoctiōes ſeu cōfectiōes electuaria ſuo modo conficere poterit:ſed de his particularius infra. ¶Nunc de mineralibus eſt dicendū:⁊ ſunt lapis iridis: lapis iudaicus:antimoniū.ſpuma maris . lapis hyrundinis q̄ in vētre hyrundinis pulloꝝ repitur:q: luna creſcente ſcinde hyrundinis pullos ⁊ q̄s repies rubeos in ſtomacho lapides reſerua:⁊ q̄uis illoꝝ pulueriza:⁊ cum vino potui prebe. ¶De his autē q̄ ſumitur ab aialib⁹ ſunt vermes terreſtres.ſtellio.muſtela.talpa.cuculus. Accipe ergo quē ex iſtis libuerit ⁊ totū integrū in furno deſiccari ꝑmitte taliter.ſ.q̄ inde puluis fieri poſſit:ſed ne ad carbonis formā deducatur caue:⁊ illum puluerē cū vino dabis:vel in ſuis cibarijs vtere. Et legi in quodam libro de ꝓprietatibus aialiū qui intitulat̄ raſi.q̄ cuculus in hoc magnam habet ꝓprietatē:q: in epilepſia ſemel oī mēſe cadit. Et ſicut reubarbarū ad ſe colerā ꝓprietate trahit:ita cucul⁹ materiam que epilepſiā efficit. Et ſubiungit q̄ caput cuculi ſuper ſe portatū nō ſinit epilepticū cadere. ¶Quantū vero ad aialiū ptes valet infraſcriptoꝝ ſanguis:vt ſan.agni albi:aſini primo partu nati . muſtele.teſtudinis nemoralis: leporis.⁊ vulturis.ſan.agni.⁊ aſini cum vino datur.muſtele cū aceto.teſtudinis quo libuerit mō. Ex ſanguine vero leporis cū ſpeciebus fit artocrea:q̄ infirmo ad māducandum dat̄. Sanguis vulturis deſiccat̄:⁊ cū puluere ſui ſecoris cū oximelle ſquil. dat̄. Ex cerebellis cōueniūt cerebrum corui parui damule vrſi ⁊ muſtele:⁊ ex quolibet illorum fac puluerē:quē cum aceto dabis. ¶Ex cordibus cōueniunt cor hirūdinis:vulturis.hirci.lupi.ſimie . ⁊ mule. cor hirundinis ita calidū tranſglutiat̄.comeſta tñ omnia illa proſunt:ſed ex eis cōiter fit puluis:qui quouiſmō valet ¶Ex epatibus conuenit epar aſini. lupi.aquile.muli. ⁊ vulturis.iſta epata comeſta valet ipſoꝝ pul.quis dederis.verū epar aquile puluerizatū cū ꝓprio ſanguine eius ac melle datū efficaci⁹ operat̄. ¶Ex fellib⁹ ſūt fel agni albi vrſi ⁊ lupi.⁊ illa cū melle dentur. ¶Ex teſticul' ſūt teſticuli apri:verris.arietis. ⁊ galloꝝ comeſti valent.ſed ex eis cōiter fit puluis:⁊ qui fit ex teſticulis apri cū aqua datur. Ex teſticulis arietis:cum lacte eque:verris vero cum lacte ſcrophe:⁊ gallorū cū aq̄ ⁊ melle. ¶Aliqua ſunt ex aialium ptib⁹ q̄bus nō niſi in formā pulueris vti poſſumus:vt eſt cinis vngularū aſini:cornu cerui:cranei hominis : ſꝫ pro viro maſculi craneū accipias:⁊ ꝓ muliere femie:⁊ cinis teſtudinis nemoralis cineres iſti cū vino dant̄. ¶Ex ſtercoribus cōueniunt ſtercus pauōis ⁊ ciconie:⁊ quoduis illorum cum vino ⁊ melle dabis:vrinā apri cum lacte eque dabis. ¶Ex coagulis cōuenit coagulū leporis ⁊ capreti: ⁊ talia cū vino vel aqua ad quātitatē ciceris dātur. ¶Ex quib⁹ valent additamēta q̄ ſup ipſorum crura naſcuntur. ¶Itē cū naſcit̄ equ⁹ ſup ei⁹ fronte ſtella q̄dā exiſtit quā equa ſtatim lābit:ſis ergo preſto ad eā habendū. ¶Item cum equa parit ei⁹ pullū poſt horā vel īfra breue tps quoq̄ꝫ fruſtū ad formā ſplenis porci per nares emittit:qđ eq̄ ſtatim lambit. Si ergo iſta habere cupis:auiſatus eſto.q: niſi preſto affueris illa equa deuorabit. Ex quo ergo vis illoꝝ puluerē facias:de q̄ cū vino potui dab. ¶Oua corui comeſta valēt. ¶Puluis vero factus ex oib⁹ interioribus canis:vt eſt epar.cor.ſplen.⁊ cū vino q̄ꝫ det . ¶Plura ex iſtis ſunt q̄ ſi abūdātia haberi nequeūt ſm eoꝝ durationē vti poteris.ſed his quoꝝ copia tibi fuit ꝑ ꝯtinuū menſem ad minus vtere:veꝝ ſi cū q̄ ꝑdictoꝝ volueris hirūdis puluerē cōmiſcueris valebit plimū. ¶Ualet itē ſi q̄uis ꝑdictorū cū oximelle ſq̄litico dederis:⁊ ſi ſecū vt facilius lāberent̄ parū aq̄ ꝑmule vis adiungere nihil ſupra. ¶Simplicia q̄ epilepſie ꝯueniunt plima tibi deſcꝑſi:ſꝫ ex q̄buſdam ipſoꝝ cōmixtiones alique ſunt q̄ in caſu illo mirabilem effectū inducūt imo diuinū:q̄ꝝ ꝑma. ℞.pul.cuculi. pul.hirūdinis:cineris vngulaꝝ aſini:cineris cranei hominis maſculi ꝓ maſclo.⁊c̄.ʒ añ.ij.ſe.betonice ſe.agnicaſti rute.palme xpi viſci q̄rcini : ſpume maris:ſticados:lapidis yridis añ.ʒ.i.ſe.peonie.ʒ.i.ß.radi.peonie.ʒ.iij.fiat puluis:cui⁹ mediū coclear māe ſtō vacuo dabis. ¶Et ſi ex illo puluere cōfectionē ꝑdiligeres. ℞.pul.ꝑſcripti.ʒ.i.zuchari albi lib.ß.diſſoluat̄ zucharū cū aqua ꝑmule veris:⁊ fiat in morſellis cōfectio:cui⁹ doſ mane ſtomacho ieiuno ſit.ʒ.ß. ¶Scito tū q̄ eſto.ʒ.i.ſpēꝝ ꝓ lib.i.zuchari cōiter cōſueuerit apponi.tñ tu de iſtis q̄ de īfraſcriptis ꝓ lib.i. zuchari audacter.ʒ.ij.ipone:q: magis erit cōfectio vtuoſa ⁊ delicata ſatis. ¶Et bene iſup nota q̄ poema teſte theſalo in ſuis de ꝓprietatib⁹.xij.herbarū luna creſcente creſcit:⁊ decreſcēte decreſcit.vñ ipe ⁊ antiquoꝝ aliq̄ exꝑimēto didicerūt q̄ ipa collecta luna creſcēte egritudines q̄b⁹ appropriat̄ adauget:⁊ decreſcente minuit. Ex q̄ infero q̄ in epilepſia tā radix q̄ ſemē luna decreſcēte colligi debeant. Quid ergo mirū eſt ſi Gal. ⁊ aliq̄ interdū eā valere cōpererūt:⁊ interdū nequaq̄ . ¶Puluis alius in hoc caſu diuinus. ℞.cineris cranei:cineris vngulaꝝ aſini.añ.ʒ.i. ſe.peonie.ʒ.ij.fiat puluis quo vt ſupra vtere:⁊ ſi libet de eo ꝯfectionē face. ¶Ali⁹ itē optim⁹. ℞.cineris cranei.ʒ. j.pulueris vermiū terreſtriū hyrundinum añ.ʒ.vj.ſe.peonie.ʒ.ß.⁊ fiat puluis. ¶Uel ad lēbicū ꝓut infra facias:accipe hyrundinū ptes.vj.caſtorei ptē.i.cōquaſſent̄.⁊ cū aceto ſimul emplaſtrentur:ex q̄bus aqua ad alembicū extrahe.cui⁹ doſis ſit vnum coclear ſtomacho vacuo. ¶Confectio alia in hoc caſu ſingularis . ℞.ſucci herbe paraliſis lib.j.ſucci rute:ſucci marubij añ.lib.ß.zuchari albi li.i.ß. cum ſuccis iſtis zucharū diſſoluat̄:poſtea decoquantur:⁊ cum infrigidari inceperit infraſcriptos pulueres adde. ℞. cineris cranei.cineris vngularum aſini.añ.ʒ.vj.pulueris hyrundinis.pulueris cuculi.coraloꝝ ru.pulue.lapidis iridis palme xpi añ.ʒ.i.radicis peonie.ʒ.ij.ß.ſe.eius.ʒ.i.ß.fiat puluis:quē cum zucharo iā dicto miſce.⁊ ꝑ bolos vl' in opiatorū formā confectionē fieri facias . ¶Uel aliter. ℞. recentē rutā quā cultello tere:⁊ de ea accipe.lib.i.mellis li.ij.⁊ eo modo quo ſit ſaluiata decoquat̄:cūq; infrigidari incipit adde pul.infraſcriptos. ℞.cinamomi electi.ʒ.ij.ß. nucis muſca.ʒ.iij.ambre.ʒ.ß.ſe.peonie rađ.eius.añ.ʒ.i.ß. cineris cranei.cineris vngule aſini.añ.ʒ.ß.pulueris cuculi.pulueris hyrundinis.añ.ʒ.ij. fiat puluis que cū preſcriptis miſce:⁊ fiat electuarium.doſ ſit ad caſtanee quantitatem mane ſtomacho vacuo. ¶Multū ſyrupus ſquille in hoc caſu ab Auic.cōmēdat̄:quē ſic fieri iubet:ſquillam in vitreato vaſe de terra cū melle repone:⁊ cum corio vas illud ſtricte liget̄:⁊ diebus q̄tuor regnāte canicula in ſole dimittatur.dehinc totū exprime:⁊ expreſſionē illam cum melle ſyrupizato.cui⁹ doſis ſit ſingulo mane coclear vnū. ¶Alij de ſquilla ſic faciunt . ℞.ſquillas quot libet:⁊ eas cum ligneo piſtello cōtere:deinde tantum mellis ſuperpone q̄ cooperte maneant.dehinc canicula regnāte diebus q̄nquaginta in ſole cōtinue dimittant̄:⁊ cū ſpatula lignea q̄ꝫ die miſceatur:⁊ ſic citi⁹ neceſſitatis cā id facere velles vas ſup cineres calidos pone:quos ꝯtinue ꝑmiſce huius conſerue ſingulo mane.ʒ.ij.exhibeat̄:verū guſtui multum diſpliceret:qua ex re tuis cū confectiōib⁹ q̄ñ libuerit poteris cōmiſcere:quod bñ laudo. ⁊ cū his maxime que cū melle ſiunt tā pulueres ꝑſcriptos q̄ confectiones in h̄ caſu mirabiles adinueni. ¶Sed tuipſe ex ſimplicibus preſcriptis que magis placent elige:⁊ tuo mō confectionem face:vel ad lembicum aquas ſi bibuerit extrahe. ¶Nunc autem ſecreta quedam inſcribere libet:quoꝝ.accipe cuculum ⁊ vinum cum plumis in rudi olla repone:que ſigillata in furno donec ex eo puluis fieri poſſit dimittatur ⁊ cum dormitū infirmus tuus fuerit ad q̄titatem auellane cum.ʒ.ij.aque primule veris det̄. ¶In fine vero cene ſuper aſſo pane in vino remollito de infraſcripto puluere ponat:dehinc vipā illā māducet.nihil tñ poſtea bibendo. ℞.myrrhe maſti. thuris.añ.ʒ.ß.zuchari.ij.pannoꝝ auri numero.xx.⁊ fiat puluis.quo vt eſt dictū vtere:⁊ hoc diebus.xxx.continuis fiendum eſt. Quantū tñ ad purgatio⸗

neſ τ regimē vt in p̄cedenti dictū eſt fiat. ¶ Secretū aliud
quo quidā mirabilia faciebat. Accipe ſe. peonie luna de-
creſcente collecta que nūq̄ terraʒ tetigerit: τ puluerizenſ
τ cū veſptilionis ſanguie pillulas ad quantitatē cice. con
fice: de q̄bus res cū iuerit dormitū p menſeʒ infirmo tuo p̄
be. ¶ Aliud fac ex coſta ſiniſtri lateris ſuſpenſi aut decola
ti hois pul. de quo cū ſucco primule veris omni ſero per
menſem integrum infirmo tuo prebe.

¶ De appropriatis que in cura epilepſie ab extra appropri
mantur. Cap. viij.

a B extra inuātia quoq̄ plura ſunt: vt eſt zona corij
lupi ſup carnē nudā delata: ac zona pell' frontis aſi
ni in capite ſemp portata. Ruta vo cōtrita odoretſ
pſepe: pariter vo τ thim⁹. ¶ Uel tale pomū cōficias. ℞.
radicem peonie puluerizeſ ſubtiliſſime: τ cū ſtorace liqui
da eam in formā pomi reducas: qd̄ ſepiſſime infirm⁹ tuus
odoret. ¶ Infantes vero talia ad collū deferant: vt illorū
odor ad nares tranſeat. ¶ In illo ite ʒ caſu ſuffumigia non
nulla laudanſ: veluti facta ex mēbrana q̄ eſt ſup pullū aſi-
ne cū naſcitur: vel ex peonia: vel ex blata bizantia ſeu ex
ambra cū oſſe de corde cerui mixta. ¶ Plurima item re-
periuntur que ſuper ſe portata multū valent: veluti radix
piretri ad collū: vel radix peonie tpe congruo collecta. vel
accipe ſe. eiuſdē q̄ ſemia nunq̄ terrā tetigerint: τ p dieʒ cū
ſua nocte in ſanguie veſptilionis ea dimitte. Exiccata ve
ro in corio vituli aut cerui alligari facias: τ talia infirmus
ad collum portet continue. Uel portet ſmeraldum ſeu ali
quē lapidē. vel corallū: vel hyrūdinis lapidem: q terrā nū-
q̄ tetigerit. τ is in cerui vel vituli corio inuoluaſ. de hinc
ſiniſtro lacerto ꝯtinue ligatū deferat. Et ideʒ de celidonio
facias: ſed ſub aſcella ſiniſtra portet. ¶ Fiunt ita anuli qui
dam. accipe de vmbilico puelli nouiter nati: τ in anulo
auri eū include: ſmeraldū vero deſup. ¶ Uel facias ſic. ac
cipe de pilis canis albi cū modico peonie radicis: ac ra-
dicis piretri: τ illa anulo aureo includanſ: ſmeraldus vo
deſup: τ fiat anulus bene politus. Et ſi ſup hos anulos in
fraſcriptū feceris. Gaſpar fert mirā thus τc. Fert enim ꝙ
preſcriptus verſus ſup ſe portatus epilenticū cadere non
ſinit. Hi anuli in digito vel ad collū portati valent. ¶ A q-
buſdam cū cetera nō pſunt actuale vel potentiale cauteri
um plurimū laudaſ. qd̄ ego pariter laudo. Et ſi feceris per
annū foramē illud apertū detine: nā ſup cōmiſſurā in me-
dio de potentiali cauterio de peſte in cura buboni deſcri
pto pone. Et amota eſcara piſam ex ligno edere factam in
foramie illo cōtinue deferat. Caulis vo: foliū aut conſimi-
lis deſup. Si enim hoc feceris magna hn̄ eſſet epilepſia: q
deſcripto obſeruato regimine infirmum non relinqueret.

¶ De eius cura epilepſie: que ꝑ cōitatē alioꝝ membroruʒ
cauſatur. Cap. ix.

v Bi a ſtomacho ſeu ab alio mēbro ꝓuenerit. epile-
pſia peccantē humorē ſm exigentiam purga mem
brum ſucceſſiue conforta: qd̄ et doctrina in ꝓprijs
capitulis data facere ſcies: dehinc ad p̄ſcripta ordinate te
transferas. Sed gargariſmata: caputpurgia: ſuffumigatio-
nes: peccato nō exiſtēte in cerebro dimittēda ſunt. ¶ Que
a vermibus ꝓuenit p vermiū curā curaſ: q infra deo duce
ſuo loco diceſ. ¶ Lactentes τ adhuc aliquātulū grandio-
res q dicta ſūt facere cōplere nequirēt. Sed tn̄ de plurib⁹
confectionibus τ conſimilib⁹ cuʒ lacte vel vino ſeu aqua
ſumere poſſunt: atq̄ deſcripta ſup ſe portare: τ tn̄ de tali-
bus vt poſtea eis ſiunt eſto. nec in ſola etate cōfidas: quia
qui cum malo regimine viuunt. p etatis mutationem neq̄
q̄ curantur. ¶ Sed deinceps vt oīe epilepſie licentiā p-
ſtē que dicta ſūt epilogādo ad actū practicū te deducā. Si
ad epilepticū paroxiſmi hora ꝓueneris ꝓut in capit⁰. de
cura paroxiſmi dictū eſt face. Quietis vo tpe etatē: cōple-
xionē: precedēs regimen: τ talia conſidera. τ ſibi debitum
ſex rerū nō naturalium regimen iniunge: dehinc peccātē
humorem ſm exigentiā digeras: τ euacua: membrū man-
dans ſeu peccans conforta. pillulis tyriaca ſeu mixtura il
la vtaſ. τ oi mēſe vomitus mō patiens ad hoc abilis ſit gar
gariſmata: caputpurgia. maſticationes: odoramēta: τ ſuf-
fumigia: ſm pſcriptū ordinem face. puluerū iteʒ confectio
num τ aliū acceptionē continuet. Gerlandā expelle fron
tis aſini factā continue in capite portet. Et lupi ʒonaʒ vbi
libet ſup nudā carnē: τ que deſcripta ſūt ad collum portā
da deferat. In digito vero anulos: mala erit epilepſia im-
mo peſſima q p̄ſcriptis diligenter obſeruatis nō receſſerit
qd̄ vbi ſic eſſet tu ad cauteriū recurre. Ego eni plimos cu-
raui. τ inter ceteros ſexagenariū q annos plimos hāc fue
rat egritudinem paſſus.

¶ Tractatus. viij. de appopleria duo in ſe cōtinēs capl'a.

¶ Quid ſit appopleria: que cauſa: τ que ſigna tam ꝓnoſti
ca q̄ȝ demonſtratiua. Cap. j

ET ſi ſenſu τ motu ꝑiib⁹ ex cauſis
mēbra priuari cōtingat
vt interdū cā ſtupefactiōis ſpiritui: mēbri
aliq̄ infecti q̄litate mala p quā ſpūs ad eū
veniētes taliter diſponūtur: vt nec p ſenſu
nec p motu ſufficiāt. Ab opilatiōe tn̄ viarū ſpūs ſenſibilis
τ motiui frequēti⁹ id accidit: vt in ſomno tā nāli q̄ȝ nō na
turali eſt videre. in paralyſi q̄ȝ τ epilepſia ac alijs in plu-
ribus τc. ſed ꝙ nr̄o ꝓpoſito magis attinet in appopleria
id maniſeſte comp̄hendiſ. nā ꝓpter opilationē ventriculo
rum cerebri ſeu viaruʒ ſpiritus ſenſibilis τ motiui integre
factā a ſenſu τ motu mēbra oīa tūc vacāt. ¶ Ex q̄bus con
cludo ꝙ appopleria naturalis nihil aliud eſt q̄ȝ egritudo
quedā ab integra viarum ſpiritus ſenſibilis τ motiui opi-
latione ꝓueniens: ꝓpter qd̄ ſenſu τ motu oīa mēbra p̄uan
tur. Illam igitur opilationē appopletie fore cām liquet.
¶ Sed vt pticularius ei⁹ cauſe tibi pateāt. ſcias ꝙ tal' opi
latio a cauſis pluribus ꝓuenire poteſt. Naʒ frigiditas per
cuſſio apoſtema vel q̄duis aliud ſpirituū vias conſtringe-
re valēs opilationē efficere pōt. q a Ioāniculo ſuis in ca-
thegorijs attenuatoria dr̄. ¶ Pōt τ alia fieri: quā arttatoriā
vocat: τ eſt cū in viarū illarū cōcauitatē humor ſua nimia
quātitate aut viſcoſitate opilationē effecerit vel lapis vel
q̄duis aliud in vijs illis exiſtēs. ¶ Alia fit a carne ſeu re ſi
mili: vt veruca vel porrus τc. τ in vijs illis p̄ter naturaliter
genita. τ hanc carnoſaʒ appellant. Ex quibus oībus in ge
nere cauſe patent appopletie cum nulla opilatio fieri poſ
ſit que ad illorū triū generum aliquod nō reducat. ¶ Sed
ad eas adhuc particularius veniendo extrinſece τ intrin-
ſece eſſe poſſunt. Extrinſece vt inordinatus ſex reruʒ non
naturalium occurſus ſicut nimia aeris frigiditas: ſupflua
comeſtio: τ rerū humidarū potiſſime: ſupflua q̄ȝ comeſtio
τ potatio nimia. quies. ſomnus. τ ſic de alijs: τ caſus itē τ
percuſſio. ¶ Intrinſece vero eſſe poſſunt apoſtema vel q
cūq̄ res ſpūs ſenſibiles τ motiui vias attenuātes: vel hu-
mor aliquis ſua nimia q̄ntitate aut viſcoſitate illas opilans
τ hec ſepius a flegmate: dehinc a ſanguine: raro a melan
colia: τ rarius a colera ꝓuenit. ¶ Et ſic iſte in ſumma ſunt
cauſe applerie que triplicem gradū recipit. Prim⁹ eſt cū
in oīb⁹ cerebri vētricul' τ vijs oībus ſpūs ſenſibilis τ mo-
tiui integra ſit opilatio: τ tūc patiēs ſenſu τ motu oīno pri-
uatur: τ anhelitus vix pcipiſ: cum vie que a corde ad ce-
rebrum ꝑueniunt: omnino ſunt opilate. τ talis nec ſpirat
neq̄ ſpumat: ſed in pectore ſtregmō. qui eſt pco mortis au
diſ. Et talem appopleriā Hipo. fortē appellat impoſſibil'
curatiōis τc. Et hoc eſt ꝙ interp̄tatio nominis ſonat: nam
appopleria idem eſt quod localis pcuſſio: vt inquit Iſido.
quarto ethimologiarum capitulo de nominibus egritudi
num acutarum. appoplis eni grece apud latinos percuſ-
ſio. ¶ In ſecundo auteʒ gradu: τ ſi integra quoq̄ opilatio
leuior tn̄ exiſtit. τ tunc patiens anhelitū habet inordina-
tum per os potius q̄ȝ per nares exeunteʒ: cū virtus a mul
titudine materie velut in primo non ſic opprimitur vlti-
mu ʒ ad expellenduʒ materiā conatū facit: τ ꝓpter h̄ apo-
pleco interdū ſpuma accidit. ¶ Terti⁹ gradus eſt cū anhe
litus liberius habeaſ. τ cū facili q̄ʒ reſpirāt: vn̄ in illa leui-
or q̄ȝ in p̄cedētib⁹ eſt opilio. p̄me haʒ ſpērū ipoſſibilis eſt
cura: a ſecūda euadūt prariſſimi. Nā vt Raſis ingt i appo
pleria ſpuma apparēs mortē ſignificat. A tertia vero aliqui
ſed iterū cū difficultate: τ q euadūt in palyſiʒ cadūt: q: ne
ceſſe eſt aut materia illa eos ſuffocet: aut in neruos imbiba
tur: cū in eorū originib⁹ exeāt: nec aliā viā ad egreſſionem
habent. Ex iſtis patet qd in tali paſſiōe: pronoſticandū ſit.
¶ Sed q: nōnulli q mortui appebāt tertia die adhuc viui
reperti ſūt: iubēt veteres vt vſq̄ ad lxxij. horas talū ſepul
tura tardeſ. nā egritudies pacute: vt eſt appopleria τc. in
die tertia: τ potiſſimū verſus finē: vt plimū aliquā mutatio
nem faciūt. nā luna in tali ſpacio vnū ʒodiaci ſignū: vel ſal
tem gradus vni ſigno equiualētes pagrat τ vltra: τ nunq̄
ab vno ſigno ad aliō ꝓuenit gn in hūorib⁹ aliquā agitatio
nē faciat: τ hoc tā in appopleria q̄ȝ i q̄buſcūq̄ repentinis
egritudinib⁹. Iam aliq inuenti ſūt q reputati mortui iterū
ſurrexerūt. ¶ Sʒ vt cognoſcas an patiēs viuat: fac vt dicūt
q̄daʒ: accipe bōbacē bn̄ carminatū: τ i loco vbi nec ventus
fum⁹ nec aliqd̄ hmōi fuerit ſitueſ infirm⁹: ad cui⁹ nares ta
lis bōbax apponaſ. Si moueſ viuit. cū neceſſario viuens
diu ſtare nequeat: gn aer ad nares ꝓueniat. hui⁹ tn̄ ſignuʒ
eſt valde fallax: q: ſolū ex anhelitu aſtantiū aer pſepe mo
ueſ: q ad bōbacē ꝓueniēs eū cōmouet. Sʒ certi⁹ eſt: ſi acci
pis ciatū aqua plenuʒ: τ ſup infirmi pectus appoſueris ſi
viuit moueſ neceſſario pectus: ad cui⁹ motionē aliq gut-
te illius aque expādunt. ¶ Uel ſpeculū bene terſuʒ τ poli
tum accipias: τ iuxta os τ nares patiētis appone: q: ſi vi-
uit idubie ex ſuo anhelitu ſpeculū iſiciet. ¶ Sʒ nūc ſigna
quedā q appopleriā futurā minanſ iſcribeſ libet: eſto ꝑti
culari⁹ in caplis: illa: diſtincta repies. Et ſūt importun⁹ τ
antiquus capitis dolor: vertigo: ſcothomia: frequēs ebrie-
tas: oculoꝝ tenebroſitas: icubus: ſomni nimia plixitas: to
tius grauitas: ac pigritia faciei liuiditas: ac palor. vrina ve
ro pallida ſpiſſa: cū reſolōnib⁹ plumb⁹: τ cū circulo groſſo
plumbeo. Signa enim talia appopleriaʒ futurā minanſ.
¶ Quātū ad demōſtratiua q̄dā cās: τ q̄dam appopleriaʒ
actu exiſtē demōſtrāt. ¶ Quātū ad cās ſi extrinſece fuerit
vt pcuſſio aut caſus aeris exceſſiua fridītas ſupflua reruʒ
humidarū comeſtio freq̄ns ebrietas: vel aliqd̄ tale ex aſtā
tiuʒ relatiōe id ſcies. ¶ Quātū vo ad humores q cā effici
unt. Si in cā ſan. fuerit in facie color viridis: aut rube⁹ erit
aut niger. nā calore p infridationē mortificato vt in appo-
pleria cōtingit ſit ſan. color viridis: aut niger: vt hyemis tē
pore i pomis maxillaꝝ ſanguineoꝝ pꝫ: atn̄ cōplō etas pre
cedens regimē τ ſilia: certū iudicium de hoc tibi dabunt.
¶ Si aūt flegma fridū i cā fuerit in facie palor: ſeu liuidi-
tas cū mollicie τ tumore quodā aderit. Sed de h̄ cōple-
xio precedens regimen τc. te certum magis efficient.
¶ Et de melancolia pariter inueſtigabis. Q. ſi a cōplexio
ne calida: τ a colera id fiat: pro miraculo quaſi reputabiſ:
quare de his ſigna ineſtigare non curo. ¶ Signa actualis
appopletie ſūt ſi ſubito infirmus cadit. τ veluti ſubeticus
taceat τ ſtertit: ſi vocibus magnis τ acutis vocatus nō rn̄-
det: ſi tractus timporum: aut capilloꝝ: aut ſi pungatur non
ſentiat his ſignis apparentibus hūc appopleticuʒ iudica.

¶ De cura appopletie. Cap. ij.

a Ppopletie cura eſt infirmū a paroxiſmo releuare
nā ſi q poſtea ſienda ſūt: veluti purgationes caput
purgia: ſternutatiōes: gargariſmata: maſticationes
τc. eo mō quo in caplō de epilepſia dictuʒ eſt fiat: palyſis
autē in q paſſio hec ſanabilis termiaſ: ſequēs caplm curā
ponit. ¶ Cū ergo ad appopleticum deueneris quotus gra
dus ille appopletie fuerit ꝓnoſticatiōe vtere. ¶ Et vt ap-
pareat hanc diuinā ſcientiam egritudinē nullā preter-
miſiſſe cui poſſibilia medicamina non inuenerit q ſequunſ
p ordine face. Si eni ex his quēq̄ curare poſſis vulgares
te p deo tollerent. Premiſſo ergo ꝓnoſtico: ſi appopleria
ſanguinea fuerit τ corpus plectoricū ac ad flebothomiaʒ
cetera reqſita ſint: de ſaphenis ſtatī fiat flōmia: τ de ſangui
ne in notabili quātitate debes extrahere. ¶ Cū ſale τ ace-
to ſiāt extremorū fricatiōes. ¶ Adiutorijs vo doloroſe li-
gatis. ¶ Sup poplite ac in crurib⁹ ventoſe. ¶ Dehinc ce
phalicas incide: τ ſucceſſiue naſi venas. vel ab eis cū por
cinis ſetis ſanguinē extrahe. ¶ Sed vbi tāta nō fuerit ſan
guinis plectoria cephalicas p̄mo: dehinc naſi venas fle-
bothoma. ¶ Uerū vbi in p̄ncipio affueris τ materiā in flu
xu pcipias cū olō ro. τ aceto cōq̄ſſato caput iniūge: vbi vo
materiā fluxā pcipies id haud q̄q̄ȝ facias. ¶ Itē hoc cliſte
re ſiendū eſt. qd̄. ℞. malue bliti mercurial: ſticados: ca-
momille: cētauree minoris: an̄. ℳ. j. fiat decoctio. de q ac
cipe. ℔. j. ß. i q diſſolue hyerepigre. ℥. j. caſſie puſ. cuc. an̄. ℥.
j. mell' ro. ℥. ij. olei oli. ℥. iij. ſal' tri. ʒ. ij. τ fiat cliſtere. ¶ Ster
nutatio ex pipe. elebero albo. ſtafiſaria. vel aliquo tali ſuc
ceſſiue ſic fiat. ¶ Et vt dētes nō frangātur: τ non ſibi infir
mus linguā amputet: cuneus ligni inter dētes apponatur
quo facto linguā aut palatuʒ ex mitridato: tyriaca. aurea.
alexādria: cōfectiōe anacardia. aut ſinobalſamo pūge. Et
ſi ſpuma ad os fluxerit: id nequaq̄ȝ facias: nā illa ꝓpiquā
mortē denūciat. ea eni ab humiditate pulmōis ꝓuenit: i q
ꝓpter forteʒ ebulitionē caloris naturalis in corde: q vt oʒ
euētari negt: grādis ſit agitatio: τ his pſeuerātib⁹ gn calor
ille ſuffoceſ: diu ſtare nō pōt. vt ingt Gal. v. de iterioribus
ca. j. Iſto mō q̄ ad os ſpuma cāſ: q vt pʒ caloris extinctio-
neʒ denūciat. p ꝯñs mortē ꝓximā: q̄re ſi qcq̄ȝ in os poſue-
ris: te infirmū ſuffocare dicent. Si itaq̄ ifirm⁹ tuus ex his
nō reuiuiſcit q ſequūtur i cura appopletie flegmatice: for
tiora medicamia face. ¶ At q: oīa ſil' ſcribere non potui: τ
cū multa ſil' ſiāt: neceſſe eſt epilogādo dicta ad actū practi
cū te ordiate deducā. Pronoſtico p̄mo vtere: fricatōes ac
doloroſe ligature ſucceſſiue ſiāt. τ mā in fluxu exiſtēte cuʒ
oleo ro. τ aceto ꝯquaſſatis: caput inunge eiu⁹ q̄ȝ potes: ex
ſaphenis vel baſilicis flōma: τ dehinc cliſtere fiat. q emiſſo
flothomiā ex raſo reitera. deinde ventoſas diuerſiuas ap-
pone: poſtea vero fiat ſternutatio. τ ſucceſſiue de mitrida
to: ſiue de aliquo ex dictis in os p poſſe mittaſ. Et ordo il-
le in appopleria ſanguica ſeruādus eſt. ¶ Nūc de flegma
tica cuneo iter dētes: vt ſupra poſito ligature ſiant doloro-
ſe: digitoꝝ plicatio: ac ſub vnguib⁹ ſubtilū cānaꝝ: vt ſtil-
li alicui⁹ appō. Coxe vo: nates τ anche: cū virgulis acriter
verberētur: extremitates cū ſale aceto fricēſ: τ vētoſe in iā
dictis locis diuerſiue ponātur: ¶ Et q: paſſio hec a plecto
ria magna vt plurimū accidit: veteres cephalicarū flōmi-
am laudāt quā vbi cetera nō ꝯueniāt. facias ſan. tn̄ non in
multa quantitate extrahaſ. ¶ Succeſſiue vo tale cliſtere ſi
at. ℞. calamēti. origani. camomille. ſticados: centauree mi
noris. ſaluie. an̄. ℳ. j. agarici cartāi. polipodij. an̄. ℥. ß. col
logntide. ℥. ß. ꝯquaſſenſ. τ fiat decoctio. de q accipe. ℔. j. ß. i
q diſſolue hyerepigre. ℥. i. ß. mell' ro. ℥. ij. olei cōis. ℥. iij. ſa
lis gēme. ʒ. ij. fiat cliſtere. quod ſeſ aut totiens iponaſ: ꝙ no
tabilis humoꝝ q̄ntitas egrediaſ. ¶ Uel loco eius ſuppoſi-
torū cū duro ſapōe: felle thauri inunctū fiat. ¶ Uel facias
ſic. ℞. ſalis gēme agarici. an̄. ʒ. i. ß. ſcamonee. ʒ. i. mell' cocti
quātū ſufficit: τ fiat ſuppoſitoria. ¶ Dehinc aūt ſternuta
tioneʒ cū elleboro albo: euforbio. piretro ſinapi: ſucco iri
os. vel aliquo tali ꝓuoca. Raſis vo ſuccū vni⁹ teſte allei i
naribus iubet poni. Caſtoreū q̄ȝ oppoponacū τ galbanuʒ
narib⁹ vt odoret ponaſ. Aquā q̄ȝ vitis parū. Itē oppopo-
naci galbani τ euforbij in oleo amigdalarū amararuʒ diſ-
ſolue: τ de eo guttule alique in nares apponantur: deinde
ſi poſſibile fuerit cū modico oximellis. ʒ. ij. anacardie con
fectionis fac trāſglutiat: vel tyriache ſeu mitridati tantun-
dem. Cū pēna itē oleo itincta τ in gutture miſſa ſi fieri pōt
vomit⁹ ꝓuoceſ. ¶ Sup collū τ in p̄ncipio ſpine ſicca ven
toſa apponaſ. ¶ His factis cū calido vino albo decoctio-
nis ſaluie: ruthe: ſticados. maiorane. τ camomille caput
lauetur: τ abradatur: τ ex tali vnguento totuʒ pungaſ. qd̄.

℞. olei de euforbio. ℨ.i. terbētine. ℨ.i.ß. ſerapini oppoponacis. ana ℨ.iij. ſulfuris. ℨ.ij. caſtorei. ℨ.i. ducanť in mortario donec ad formam vnguenti deueniant: quo poſtea vtere. ¶ Uel more raſis: accipe caſtorei. ℨ.ß. pulueris ſinapis. ℨ.ij. cū aceto fortiſſimo ſimul incorporentur: ⁊ ex tali caput inunge. ¶ Uel facias ſic. ℞. caſtorei. ℨ.ß. ſerapini euforbij. ana ℨ.i. ſe. ſinapis. ℨ.ij. cū oleo vulpino. ⁊ de piperibus aut de euforbio ſimul in mortario ducantur: ⁊ ex eo ad formam vnguēti deducto a principio ſpine vſq; ad medium dorſi fiat inunctio. ¶ Et vbi illa nō cōtulerint ſartaginem ferreā cōcauā valde: aut capellū ferreū: qđ noſtri antiqui patres in bellis ꝓ tutamine capitis deferebant: igniri facias: ⁊ ſupra caput ita ꝓpe ponať ꝙ capilli vel caput abraſum: ſi fuerint aliqui pilli ibidem poſiti vſtulenť. Cumq; infrigidari incipit. eū calidū vt ſupra reitera. Q; ſi nec bonus hō reueniat ſīdyteri: eū relinque. q eū oleo ſcō pūgāt.

¶ Tractatus non⁹. De palyſi in ſe octo ꝯtinens capitula.

¶ Quid ſit paralyſis: ⁊ quoq; ſūt eius cāe. Cap. i.

NOn nulli veteres palyſiꝫ cū apoplexia ꝓpterea ꝙ ſimiľ hūt affinitatē in vno ca. poſuerūt. Nā vbi vētriculoꝝ cerebri atq; neruoꝝ oīum fiat opilo appoplexia inde ꝓuenit: ſꝫ cū ſolū-mō neruoꝝ ꝗruđā opilo talis fiat: ꝙ ſpūs ſenſibiles ⁊ motiui ꝑ eū trāſire nequeāt. mēbra qb⁹ nerui illi deſeruiūt: motu atq; ſenſu ꝑuari neċe eſt. ⁊ talis paſſio palyſis nūcupať: q̄ nihil aliud eſt q̄ mēbroꝝ relaxatio ꝓp neruoꝝ opilonē cāta in q̄ tā ſenſu q̄ꝫ motu mēbra illa oīno ꝑuanť. ⁊ hoc eſt qđ hoc vocabulū palyſis ſonat: q: grece paralyſis latine relaxatio. ¶ Aui. inter relaxationem ⁊ paralyſim tamen ponēs differētiā dicit ꝙ palyſis dr̄ cū pars aliqua ſeu tota corpis medietas relaxať: ⁊ hoc eſt: vt ait: ꝙ vocabulū illud palyſis in arabico ſonat: q: idē eſt qđ pars vel medietas: ſed mollificatio eſt cū totū corp⁹ ꝑter caput relaxatur. Nā ſi q̄ꝫ caput relaxareť: eſſet appoplexia ⁊ non paralyſis. ¶ Et ex his patet ꝑmo inter palyſiꝫ: ⁊ mollificationē: ⁊ appoplexiā. talia. n. ſm̄ maiorem aut minoreꝫ opilationē differūt. ¶ Alij palyſim eneruationē appellant: ab e ꝙ eſt ſine: ⁊ neruis q̄ſi ſine neruis: q: palyſim patiēs ſm̄ paraliticatā ꝑtē ſine neruis eē vr̄: cū motu atq; ſenſu: quorū ipa ſūt iſtrumēta: careat. Auctores tn̄ iſtis trib⁹ termis. ſ. mollificatio: paralyſis ⁊ eneruatio. tanq; ſinonimis vtuntur. ¶ Paralyſis aūt duplex eſt. ſ. vniuerſalis ⁊ pticularis. Particularis eſt q̄ aliqđ vnū mēbrū dephendit: vt eſt brachiū: manus. pes ⁊c̄. Uniuerſalis eſt illa q̄ corpis toti⁹ medietatē: aut capite excepto corpus ipm̄ totū. nā ſi ſimul caput ambobus cū laterib⁹ palyticū foret. eſſet vt dictum eſt appoplexia ⁊ nō palyſis. ¶ Nūc de cauſis q̄ extrinſece ⁊ intrinſece eſſe poſſunt. Extrinſece vt res q̄libet nō naturalis in neruis quis mō tantam opilationē inducere valens: ꝙ ſenſu ⁊ motu mēbra qbus nerui illi deſeruiūt: oīno ꝑuentur: vt aer vel quoduis aliud friditatis aut calitatis intenſe. ſupflua comeſtio: ⁊ maxīe piſciū: ferculi caſeati de paſta. ⁊ ſimiliū: frequens itē crapula: ſomn⁹ ſupfluus. dimiſſio exercitij. ira ac timor ingens nimia coit⁹ frequentatio. ¶ Supfluitatū retentio. ⁊ ita neruoꝝ ꝯtractio: ſeu attractio ac coni ſꝫ lōgū inciſio. caſus ꝑcuſſio. diſlocatio. mēbri fractura. ⁊ ſic de alijs. ¶ Cā intrinſeca. hūor q̄libet eē pōt. Sꝫ eſt frequentius flegma. deinde ſanguis. raro melia. rariſſime vo colra. apoſtema itē talē i neruis opilationē interduꝫ efficit: q̄ ē palyſis cā. ¶ Et refert Aui. ꝙ q̄libꝫ cōplo ſiue mā paralyſim efficere poteſt: eſto enim. vt ait. ſpūs ſenſibilis: ⁊ motu ad aliqđ vnū mēbrū deueniat. pōt tn̄ mala complo ibi exns talr̄ mēbrum indiſponere: vt ipreſſionē ipoꝝ ſpirituum haud quaq̄ꝫ recipiat. Et ſic mēbruꝫ illud motu atq; ſenſu ꝑuari neceſſe ē: ⁊ hꝫ a friditate vl' hūiditate accidere forſan pōt. Nā friditas ꝓpter quā habet cū ſpirit⁹b⁹ ꝯtrarietatē: cū ipſi ad mēbrū ꝑueniāt: eos talr̄ indiſponunt: vt neq; ad ſenſuꝫ: neq; ad motū cāndū ſufficiāt. Hūiditas vo mēbrū ſtupefacit: ꝓpter qđ ipm̄ motu atq; ſenſu priuatur. Sed rariſſime a caliditate ⁊ ſiccitate hoc euenit. ¶ Tenēdo ergo has q̄litates palyſis efficere poſſe: ⁊ eā includendo q̄ ꝑ neruoꝝ inciſionē cātur: pſcripta diffinitio talr̄ ſupplenda eſſet. Uidelicet palyſis eſt mēbroꝝ relaxatio: ꝓpter neruoruꝫ opilationē vel inciſionē: aut ipſorū membrorum ꝓpter qualitatē indiſpoſitionē cāta. in q̄ tā ſenſu q̄ꝫ motu mēbra talia oīno ꝑuātur. ¶ Perſepe q̄ꝫ ſucceſſione aliaruꝫ egritudinū: puta ꝑ viā criſis accidit palyſis: vt apoplexie. epilepſie. ſtuporis. tremoris colice apoſtematū q̄rundam ſe. cronicarū. ⁊ in his potiſſimū qb⁹ materia plimuꝫ abundat in cerebro. Et vniuerſalr̄ pōt ab oib⁹ egritudinibus ꝓuenire: in quibus materia plurima in cerebro. vel neruis abundat.

¶ De ſignis paralyſis demōſtratiuis. Cap. ij.

NUnc de ſignis q̄ duplicia ſūt. ſ. demōſtratiua ⁊ ꝓnoſtica. ¶ Demōſtratiua q̄ꝫ ſūt duplicia. q̄dā palyſim ⁊ q̄dā ei⁹ cās oſtēdunt: palyticū dices cū mēbrū aliqđ ſeu totius medietas: vel ipm̄ totū corpus preter caput ē cū ꝑuatiōe ſenſus ⁊ mot⁹ relaxatū: ⁊ cui⁹ pulſus ē occult⁹. debilis. freqes ⁊ inordinat⁹. perſepe etiā mēbrū ſeu latus paralyticū eſt ac ſi eſſet in glacie frigidum: ⁊ ſanum ac ſi eſſet in igne calidū. Et hoc eſt q: ad mēbrū palyticū ſpūs nequaq̄ꝫ eunt. Et hi q ad eum venire ſolebant tranſeunt ad ſanū. ¶ Cauſarum extrinſecaꝝ ſigna infirmi vel aſtantiū. narratione cōprehendes. ¶ Que vo aliarum egritudinū ſucceſſione ꝓueniet ex ipſis ꝑcedentibus egritudinib⁹ cognoſces. Si aūt fuerit apoſtema ipm̄ ibi ſigna ꝓpria demōſtrabit. ¶ At ſi ea a flegmate ꝓuenerit: qđ plurimū accidit palytica mēbra ad albedinē tēdent: ⁊ in toto flegmatice ſupfluitates aderunt. Urina vtplurimū erit alba atq; ſpiſſa: ⁊ diri vtplurimū. Nā i palyſi ſepe epar atq; renes intantū debilitanť: vt ſequeſtrare ab aquoſitate ſanguinē nō valeant: ⁊ tūc fiet vrina rubea: eſto flegma fuerit in cā: ſed tn̄ vt dictū eſt frequētius accidit. Q; ſi ꝯplo: tps anni ꝑcedēs reginē: ⁊ talia flegmati cōſentiāt: certior iudicieo. ¶ Signa ſan. color rubeus erit: vene tumēt. Pulſus plen⁹. nec tāta erit ſicē in pori diuerſitas. ⁊ hoc q̄ꝫ te cōplo etas reginē ꝑcedēs tps anni ⁊ talia certū magis efficient: ab his duob⁹ freqntius paliſ accidit. ¶ Sed ſi melia i cā fuerit cōplexio etas ꝑcedēs originē illud indicabit: cū q̄ pulſus erit q̄ꝫ in ceteris durior: ⁊ vrina alba atq; ſubtilis. ¶ In colera vrina erit ignea. In pulſu velocitas: ⁊ cōplexio etas ꝑcedēs reginē ⁊c̄. ſup dnantē colerā arguēt. Ex quibus oibus hu. peccantes facile cōphendes. ¶ Scias iteꝫ ꝙ ſi in palytico vnius lateris facies ſana fuerit: leſio in ortu medulle ſpinalis exiſtit. Et vbi facies relaxareť in cerebro. Et ad hꝫ eſt aduertendū. q: te ad applicanda medicamina plurimum iuuabit.

¶ De pronoſticis ſignis paralyſis. Cap. iij.

QUantū ad ꝓnoſtica ea bꝛ̄ptiri libet. q̄dā futurā palyſim. ⁊ q̄dā ea facta qd futurū ſit denūciāt. ¶ Paralyſiꝫ futurā time: ſi puelli febricitāti vrīa. (vt Aui inquit) fuerit viridis. Et ſtupor q̄q; ac tremor palyſim futurā minantur. Egritudies vo cronice in qb⁹ capitis atq; neruorū grādis repletio fuerit palyſim facile terminanť. ¶ De iam facta paralyſi. ſigna pronoſtica ſunt. Q: ſi ex ꝑcuſſione vel caſu ſubito fiat. Et in ſpacio dierum triū applicatio remedijs nō conualeat. ex neruorum contritione vtputa. tranſuerſali ſectione ſeu diſlocatione ꝓuenire ſcito. ⁊ talis curatur nunq̄ꝫ. Sed ſi in priori caſu paulatiue ea fiāt ⁊ medicamia conferre cōprehendens curam recipere poſſe ſcias. ¶ Si palīticū membrū minorareť curaꝫ nunq̄ꝫ recipit. ⁊ potiſſimū ſi eius color ad nigredinē vel ad viriditatē cōuertatur. ¶ In ſenibus autē raro aut nunq̄ꝫ curatur talis paleſis. ¶ Et teſte Raſi que epilepſie aut appoplexie ſucceſſiōe ꝓuenit nūq̄ꝫ curať. ¶ Que q̄ꝫ aliquādiu durauerit: nec applicata remedia ei qcq̄ꝫ. ꝓſiut curā nūq̄ꝫ recipit. ¶ Tremor i paleſi ſupueniēs. aut fe. bonū. Tremor enī arguit materiā nō ex toto nature rebellē cū quo ſenſus membris aliqualiter reſtitui ſignificatur alias non tremerent. Et febris eſt cauſa reſolutionis materie. Habes ergo paralyſis ſigna pronoſtica.

¶ De regimine rerū ſex non naturalium in cura paraleſis obſeruando. Capl'm. iiij.

CUm ad paralitici curā deueneris: ſi honoreꝫ habere cupis: que ⁊ qualis illa fuerit inueſtiga: ⁊ vbi incurabilis fuerit in trouantuloruꝫ manibus paupculum derelinque. Et ſi hoc facere velis pronoſtico vtere: ⁊ ei⁹ quantū potes vitā ꝓtrahe. ¶ Incurabili vo que a mala cōplexione ſoluꝫ ꝓuenit: ꝑut te infra docebo: face. Materia aūt in cā exiſte: ſi a flegmate fiat in aere calido ⁊ ſicco: īfirmū tuū ſitua. Uniuerſale exercitiū ſibi cōfer. Naꝫ vt inquit Raſis: labor cū motu paraleſim curat: ⁊ vbi fieri nequit: anteq̄ꝫ a lecto ſurgat fricatiōes mō q̄ ſupra dictū eſt. fiāt. Quoddā exercitiū particulare cōmendatur: vt cantare. loqui alte: ⁊ ſepe cuꝫ alto capite legere. ¶ De die dormiat nūq̄ꝫ: ⁊ de nocte multo min⁹ ſolito. Unde melior paleſis cura: (vt ipſe raſis teſtať) eſt fames vigilia purgatio atq; motus. Ex quib⁹ patet qualr̄ ſobrie viuendū eſt: imo famem atq; ſitim tolerare iuuat. Et inter cetera ſit cena leuis: poſt quā dormino tardeť. ¶ Et vt experiētia iā expertum eſt ad ingentē irā ꝓuocare infirmū eū nonnūq̄ꝫ: liberat: vt de Tito veſpeſiani filio legiť: quem in mēbris contractum peritus medicus tantū ad irā ꝓuocari fecit: qđ ſanitati donatus eſt. Ualeri⁹ itē maxim⁹ de quodā milite duce recitat: q linguā paraliticā habēs ex ſublatiōe ꝑmij certaminis tantū extitit ira cōmot⁹: vt vocalis euaſerit: ira ergo cū calorē excitet ⁊ adaugeat: vt patet: paraliticum interduꝫ curat: coitus oīno vitandus eſt. ¶ At quātū ad cibū ⁊ potum. Ex carnib⁹ cōueniūt vituline: caſtratine: capriolīne. cuniculine. leporine: ⁊ maxime ei⁹ aſlani cerebrū: ipm̄ enī a proprietate valet: vt veteres oēs ferūt. Ac caro vulpis. ciconie. eriti. bubonis. ⁊ viperarū. vñ meſue ius vipere ⁊ galli antiqui: plurimum paraleſi valere ait. Quibus ſi vti libet quātū ad viperā facias ſic: habitis ex magnis q̄ in loco arido habitāt: tā caput q̄ꝫ cauda ꝑ quattuor digitoꝝ menſuraꝫ ſimul abſcindať. Et dehinc euiſcereť ⁊ excorietur ſucceſſiue: ⁊ in aqua ſalſa aliquādiu eā ꝑmitte. poſtea cū yſopo. maiorana. origano. ocimo. ſaluia. ac diptamo: q in talibus nūq̄ꝫ dimittať: ad oſſium vſq; ac ſeparationem bulire ꝑmittať. tale deinde iuſculū patienti potui tribue. Et ſi libet: de carnib⁹ q̄ꝫ dabis. ¶ Ius aūt galli ſic facies. Unū antiquum gallum accipe ex ſupbis: q ita libenter dimicant: ⁊ tādiu loco ſtricto cuꝫ paruulis virgis fatigetur: ꝙ fere ſe mouere nequeat: deinde caput amputa: dehinc cuꝫ euiſcera: ⁊ ſale cōtuſo reple. Sex vero horis ſic dimiſſo ſal amoueať: laueť poſtea: ⁊ cuꝫ rebus infraſcriptis farcinetur cōquaſſatis. Accipe cardamomi. ℨ.ß. turbith polipodij. ana ℨ.iij. ſticados. ℨ.ij. ſemis aneti. ſemis peonie. ana ℨ.i. his pactis eū ad oſſiū vſq; ſeperationē bulire dimitte: cū quo ſi libet. ſaluiā yſopuꝫ. ſticados. ⁊ talia q̄ꝫ buliat. De tali iuſculo. ℨ.vj ſtomacho vacuo patienti tuo ꝑbe. Et ad horribilem ſi quē ſaporē habuerit occultandum: ꝑ libito çucharum adde. Et hic eſt modus talia iuſcula faciendi. ¶ Potes etiam tuo patienti carnes pullinas exhibere: faſianorum. perdicum. auicularum. rubalium. Et precipue turdorum qui ex iunipero paſcuntur. ¶ Omniuꝫ illarum carniuꝫ aſſatio q̄ꝫ elixatio conuenit magis: quaruꝫ ſalſamēta ex ſpeciebus calidis fiant: ⁊ precipue ex çinçibere ⁊ piretro que a ꝓprietate q̄ꝫ valēt. Sed plurimuꝫ q̄ꝫ conuenit piper ſinapis. grana paradiſi cardamomum. ⁊ ſimilia.

¶ At vbi elixas carnes manducauerit cū ſaluia rore marino iſopo. maiorana ⁊ ſimilib⁹ condiantur. Et maxime cuꝫ his que a ꝓprietate valent. Et ſunt thimus. iſopus. poliuꝫ origanum. ⁊ çima. ⁊ eſt yua. quam ille diuin⁹ meſue ſuplatine laudat. Simon auteꝫ ianuenſis quid çima eſſet ignorauit. Sed in ſinonimis. Meſue eam ſinonimiçataꝫ adinueni. Ac in ſuo de appropriatis ca. de medicinis egritudinum neruoruꝫ. Cum inqt Galie. cum aqua decoctionis zymaruꝫ: tiriacam ac mitridatuꝫ adminiſtrabat ⁊c̄. Et exponitur ibi in littera ꝙ zyma eſt yua. verū meo guſtui eſt herba amara multum. ſed vbi infirmi tui guſtus amaritudineꝫ nō abhorreat ea vtere. q: nihil ſupra. ¶ Spēs in ferculis ac condimētis cōuenientes. ℞. ℨℨ. ℨ.j. nucis muſca. cinamo. ana ℨ.ß. pipis nigri. ℨ.iij. galāge. pipe. lōgi granoruꝫ paradiſi. ana ℨ.ij. piretri. ℨ.i. croci. ℨ.i.ß. fiat puluis quo vtatur. ¶ Piſces recētes vitentur oēs: de ſalſis interdū tn̄ mādūcare pōt: virtute enim ſalis calidi facti ſunt. ¶ Ex fructibus in fine paſtus: de pineis q̄ a proprietate valent: ſemp aſſumat. In principio vero de ficubus: ceteros vero deuitet. ¶ Acetum tanq̄ꝫ inimicū mortale fugiat. Ac vinuꝫ pariter ⁊ album potiſſime: niſi medicinaliter detur: in eius loco aquam mellis bibat. In qua niſi eius amaritudinem abhorruerit: buliat de yua: cum ea tn̄ ex herbis ſupraſcriptis vnā vel plures ſemp bulli: vt eſt iſopus. ſaluia. ſticados. maiorana ⁊ polium. Ex ſpeciebus. zinziber. piretruꝫ piper cinamomū. nux muſcata. aniſum. vel aliquod tale. aut aqua vini bibenda eſt.

¶ De his que materiā paraleſis flegmaticā digerūt: ac q̄ q; tam cum medicinis ſolutiuis q̄ꝫ caputpurgijs q̄ꝫ ēt cuꝫ gargariſmatibus eam euacuant. Cap. v.

AD medicinalia tranſeundo que ad intra ſumenda ſunt: preſens capitulū doctrinā ponet. ante igitur diem quartuꝫ vel quintū. forte farmacū non exhibeas. ne ſubito (vt inquit Meſue) tollatur virtus aut reſoluatur. nam cum materia cruda ſit: agitatur ⁊ non educitur ⁊ ſic morbus augmentatur. ⁊ ſic patet ſternutatoria: caput purgia: maſticationes aut fortia gargariſmata tempe illo nullatenus conuenire. ¶ Ad actum igiť practicuꝫ te deducendo tale cliſtere facias. ℞. malue mercuralis: blitis. ſticados. ſaluie. centauree minoris. ana ℳ.j. agarici. ℨ.ß. Cōquaſſentur ⁊ fiat decoctio: de q̄ li.i.ß. accipe: ⁊ in ea yere pigre galieni aut yeralogodion. ℨ.i. diſſolue mell. ro. ℨ.ij. ß. olei cōis. ℨ.iij. ſalis triti. ℨ.ij. fiat cliſtere. ¶ Sed dn̄s meſue ſic facit. ℞. ſiccle furfuꝝ. ana li.ß. mellilotī. aniſi. malue camomille. ana ℨ.iij. ficuuꝫ ſiccarū numero. xv. fenugreci: cartami. ana ℨ.i.ß. pulpe colloquintide. cherue mundate. ana ℨ.ij. centauree minoris. ℨ.ß. buliant in lib. vj. aque vſq; ad cōſumptionē duaꝝ partiū. de qua accipe lib. ß. olei antiqui. ℨ.ij. almuri vel ſalis cōis. ℨ.ij. mellis. ℨ.i. ⁊ fiat cliſtere. Primum tamē eſt vſuale magis. ¶ Sed vbi infirmus reſtrictus fuerit aut feces induratas habuerit. Primo cliſteri lenito vtere: ⁊ dehinc aliquo ex dictis. Cliſteria igitur illa multū a principio cōmendantur. ¶ Uomitus item mō infirmus eum cōmode faciat. quē cū aqua raffani oximelle ſimplici vel ſquillitico prouocare poſſes. Ac cū pēna oleo intincta ⁊ in gutture imiſſa: nullum tn̄ a principio vomitiuū forte: vt eſſet ſuccus mediani: corticis ſambuci ellebor⁹ albus: vel alterius conſimilis exhibeas.

¶ At vbi ad materie digeſtionem tranſire libet. Accipe ſirupi de ſticados. ℨ.ij.ß. oximellis ſquillitici. ℨ.i. aque ſaluie. aque bethonice. aque primule veris ana ℨ.ij. aromatizetur cum nuce muſcata: ⁊ in duab⁹ vicibus ꝑbe. ¶ Ex ſupraſcriptarum aquarum loco hac decoctione vtere. que Recipit yue. ℳ.i. ſaluie. bethonice. ſticados. maiorane. polij iſopi. ana m.ß. paſſulaꝝ. ℨ.ß. nucis muſcate. ℨ.ij. fiat decoctio: qua cum preſcriptis ſirupis vtere. ¶ Uel facias ſic ⁊ eſt ſirupus in hoc caſu mirabilis ꝓprietatis: qui accipit yue viridis ſi haberi poteſt. ℳ.ß. vel ſicce. ℳ.ij. ſaluie. ſtica. herbe paraleſis maio. floꝝ. iſopi. florum anthos. ana ℳ.j. radicis acori. li.ß. paſſulaꝝ. ℨ.j. fiat decoctio. ⁊ cū li. iij. mellis ſucceſſiue ſirupus cum nuce muſcata aromatizatus: cuius doſis eſt. ℨ.i.ß. pro vice cum aquis: aut decoctione preſcripta. ¶ Uicibus aliquot ſirupo ſumpto: pillularum cochiarum almanſoris. ℨ.i. aut. ℈.iiij. dabis. ¶ Uel. ℨ.i. pillularum fetidaruꝫ meſue. ¶ Et ſi fortius pil-

b. preparatio iuris galli

zima .i. zima qd est

lularum ſuarum de ſerapino.℈.ij. ¶Uel pillularū de euforbio tantundē. ¶Ego tñ de his q̃ in principio paraleſi ſunt ꝯueniētia vſus ſū.q̃. ℞.ſpēꝝ hyerepigre almāſoris vel hyere de octo rebus Galie.ʒ.iij.colloquintide.ʒ.i.turbith agarici añ.℈.ij.ʒinʒiberis ſticados añ.℈.iiij.ſeminis peonie.ʒ.ß.euforbij.ʒ.i.cū ſucco rute.pillulas:cōfice:quaꝝ doſis ſit.ʒ.i. ¶Uel aliter accipe pulueris ꝑſcripte hyere.ʒ.iij.colloqntide.℈.iiij.euforbij.℈.ß.caſtorei.piperis.ſinapis.ſerapini.oppoponacis.tapſie.añ.℈.i.cētauree minoris.ʒ.ij.gūme in ſucco ruthe diſſoluātur:⁊ cū ſyrupo de ſticados pillulas face:⁊ ſit doſis vna. ¶In forma potabili da yerelogodion:aut hyerepigre galieni cuꝫ aqua mellis ʒ.ß. ¶Uel facias ſic. ℞.turbith agarici.añ.ʒ.i.ʒinʒiberis ℈.ij.ſticados.℈.i.ſemis peonie.ʒ.i.infundanť in aqua ſaluie aut floꝝ ſambuci.ſyrupi de ſticados.vel ꝑſcripti.ʒ.ß.addendo.Et horis.12.in īfuſione dimiſſis:fortis fiat expreſſio:quā ſi libet pillularum loco patienti tuo tribuas. ¶In forma pulueris centauree minoris puluerizate cum aqua mellis.ʒ.i.exhibe. ¶Uel facias ſic. ℞.turbith.ʒ.i.ʒinʒiberis.℈.i.ſticados.ʒ.ß.ſemis peonie gra.iij.ʒuchari ad pondus omniū:⁊ fiat puluis:quē vt ſupra dato. ¶Ueriſimiliter in vice vnā tota materia euacuari nequit.Et ꝑma euacuatione facta quo libuerit ex digeſtiuis factis vtere.Solutiuis item. ¶Dominus raſis.ʒ.i.pulueris ſue hyere.cuꝫ granis aliquot piperis:cuꝫ aqua mellis quoq; die dabat:⁊ tu ſi libet facito.Et quia aquā calidā poſt dare prohibebat:ne ꝑpter eam a ſtomacho hyera ipſa ita cito laberet:preſtaret eam in pillularum formam ꝓpinare:quia in ſtomacho plus ſtaret:cōtinue ad caput effumādo:qḋ ei⁹ erat intentio. ¶Materia ꝓ maiori pte euacuata.ſternutatorijs gargariſmatib⁹.caputpurgijs.ſeu maſticatorijs:tūc ſecurius vti poſſemus que materiā derelictā diuertunt ⁊ euacuāt.de quibus capitulū de cura doloris capitis a flegmate ꝓueniētis ſupra te abundantem faciet.Et talia in mane ſtomacho fienda ſunt.

¶De his que intus ſumpta malā cōplexionē inductā extinguūt.calorem ſuffocatum viuificant:⁊ neruos a ꝓprietate confortant. Cap.vj.

Uunc aūt illa ſcribere ſupeſt:que ad intra ſumpta malam cōplexionē inductā extinguūt calorē ſuffocatū viuificant ac corroborāt:⁊ neruos a proprietate confortant:vt eſt cōfectio de muſco dulcis:acori ꝯditi.Ac diacori.deſcriptione cōmuni:quorū cōuenientē doſiꝫ cum infirmus dormitum vadit:prebe mane quoq; cum ſurgit.Uel hoc electuario vtere:quod bonus meſue compoſuit. ℞.ſecacul.radicis acori.li.i.ß.elixentur:⁊ ad ſtaminiā ſeu orale paſſentur.⁊ cū lib.x.mellis decoquantur.Cum autem infridari incipiunt:pulueres infraſcriptos adde:vt piperis nigri.ʒ.i.ß.piperis longi:ʒinʒiberis:gariofilorum:macis.ana.ʒ.vj.nucis muſca.galange:cardamomi.ana.ʒ.ß.puluerizentur:⁊ ꝑſcriptis miſceantur.Dehinc incorporando cum eis pinearum mundatarū libram j.ß.fiat electuarium.Cuius doſis ſit.ʒ.ij. ¶Ego infraſcriptum qḋ ꝑoptimum adinueni:pro quadā nobili fieri feci quod accipit ex radicibus acori quantitatem quālibet.Et eas bene mūdas in aqua ⁊ melle vicibus aliquot exila:vt ſapor ſcilicet quem ingratum guſtui habuerint:tollatur.Uel diebus aliquot in recenti aqua eas dimitte:illam ſingula die renouando:poſtea debite coquātur:piſtentur:⁊ ad ſtaminiam ſeu orale paſſentur.de cuius lib.iij.paſte accipe mellis deſpumati.li.vi.ſimul omnia dehinc coquantur:quibus poſtea cum infrigidari incipiunt:adde pinearum mundatarū.li.i.pulueris ʒinʒiberis:pulueris piperis longi:galange:cubebarum:granorum paradiſi:nucis muſcate.añ.ʒ.iij.ß.peonie.ʒ.i.ß.muſci.℈.ß.fiat electuariū de quo.ʒ.ij.vt prius exhibe. ¶Domin⁹ raſis īfraſcriptum puluerē laudat dicēs ꝙ corpus inflat:⁊ materiā paraleſis febres inducendo conſumit.Nūq̃ tamē niſi prius corpe mundificato ꝓuocare febres audeas.⁊ illa cū effimera eſſe debet.Nā ꝑſepe putrida ad eternā requiem inducit infirmum.Tale igitur electuarium accipit:radicis acori.ʒ.iiij.ʒinʒiberis.ʒ.i.ß.piperis:piretri.ana.ʒ.i.caſtorei.ʒ.v.aſſe fetide:oppoponacis.ana.ʒ.iij.mellis.li.j.⁊ fiat electuarium cuius doſis ſit.ʒ.i.vel.ʒ.i.ß.cū infirmus dormitum vadit. ¶Uel facias ſic. ℞.aſſe fetide.ʒ.ß.ruthe foliorum lauri:añ.ʒ.ij.myrrhe ſerapini.añ.ʒ.ß.mellis lib.i.ß.fiat electuarium:quo vt precedenti vtere. ¶Uel confectionis anacardine.ʒ.i.prebe. ¶Uel cōfectionis de aſſa:ſeu de piretro a meſue ī cura epilepſie deſcripta tantundē. ¶Et in caſu illo raſis atq; veteres plimi cū dormitū patiens vadit ad fabe q̄titateꝫ de aſſa fetida dabāt.Et vt citi⁹ ac faciliꝰ eum inflāmarent:poſt boni vini ſubtilis paꝝ exhibebant.Et ſup oia hanc aſſam fetidam laudāt. ¶Et interdū hui⁹ loco piperis:caſtorei.añ.ʒ.ß.dabāt.Sed galienus nō niſi chiratū vnū exhibebat:q eſt pondus gra.iiij.Raſis vero ⁊ nōnulli alij integram.ʒ.i.continue dare auſi ſunt. ¶Dabant ꝑſepe quoq; ſe.porroꝝ.ʒ.i. ¶Uel mane:da coclear vnum aque vitis cū modico tyriace mixte:talia ꝓ maiori parte mā euacuata cōueniūt vt dictū eſt. ¶De his que ab extra ī cura paleſ flatice veniūt approximanda.Ca.vij.

Dea que in paleſis flegmatice extrinſecus approximanda ſūt:amodo tranſeundū eſt.vt ſunt ſtuphe balnea:vnctiones:fricatiōes:⁊ ventoſa:ita tñ niſi ꝓ parte maiori materia euacuata:ſeu in fine haud quaq; fieri debet. ¶Ex ſtuphis ſūt q̄dā q̄s naturales voco:⁊ quedam artificiales.Naturales q̄ in loco fabricate ſūt vbi balnea naturalia ſcaturiūt.Et ille maxime caſui noſtro cōueniunt:vbi balneoꝝ minera ſulfurea alluminoſa nitroſa:aut ſalſa fuerit. ¶Artificiales modis duobus fieri facito.Primo q: in fundo cooperte tine poſtis ꝑforata ponitur:⁊ ſub ea candētes lapides ſup q̄s vinū potens ꝓijciatur.⁊ ex tali fumo in tina.calefacta patiens ingrediť.in q̄ tātū ſudet quantū ſine laſſitudie eā ſufferre pōt.Uel loco vini ſup candentes illos lapides de infraſcripta decoctiōe ꝓijciatur:que recipit camomille:ſaluie ſticados:abſinthij:ſicci:roris marini:lauendule:maiorane:foliorum lauri:betonice:foliorū ſambuci.añ.ℳ.ij.fiat decoctio:q̄ vt ē dictū vtere.Et ſi herbas ī vino bulire facias tā ꝓ pñi q̄ ꝓ ꝑſcripta ſtupha optime foret:qḋ facias ſi libet. ¶Uerū vbi magis deſiccatiuā habere libeat:ī ꝑdicta decoctōe ſulfur:alumē:ſal.aut nitrū:ꝓ libito adiunge.Et ob hoc nonnulli de aquis calidorū fontiū apportari faciūt:qb⁹ tā ī ſtuphis q̄ in balneis vtunť.talis m̄ experientia didici:deportata aqua parum prodeſt:q: vere virtutē deperdit.Et ille eſt primus ſtuphandi mod⁹. ¶Alius quē magis laudo.hēas tinaꝫ tuam coopertā.Cooptū quoq; ſup ignē cacabū:deſcriptiōe preſcripta repletū.a quo canalē:ꝑ quod fum⁹ ad tinā trāſeat:ſituetur.Cūq; ea debite ſit calida intret patiens.Nam ſic faciendo quāte intenſionis libuerit:in tina calorem habebis:qḋ modo primo ſic cōmode fieri nequit. ¶Et has ſtuphas plurimū laudo:q: ſolent ſicca balnea palitticū ſepe curare:vt antiquoꝝ plurimi referunt:qḋ tam deſiccantibus ſtuphis:q̄ balneis intelligendū eſt. ¶Modernos tamē quoſdā vidi qui paraleticos:podagricos:⁊ ꝯſimiles neruorū egritudine:laborantes:in furno ponūt:⁊ bonum tunc eſſet.vt ex lignis odoriferis calefieret.vt eſt Iuniperus:laurus:⁊c̃.Et poſſet quoq; de rore marino:de lauendula:ac de cōſimilibus herbis imponi.vidi tamē hoc prodeſſe multum faciendo cum hoc que ſequūtur vnctiones ¶Cum autem infirmus tuus cum his tūc ad ſufficientiaꝫ ſudauerit:in lecto deportetur:a.ʒ.i.vſq; ad.ʒ.ij:tyriace fine:aut fini mitridati.cum modico vini albi:aut cū ſua aq̄ mellis ſuſcipiat.Uel ex preſcriptis confectionib⁹:de qua libuerit doſim conuenientem. ¶Finito ⁊ abſterſo ſudore patientem ciba:⁊ poteris ſm virtutis tenorē ſemel aut bis in die ſtuphari:vacuo ſtomacho ſcꝫ ſex ⁊ pluribus:ſi libuerit:cōtinuando diebus:⁊ id quoq; poterit interpollate facere.hoc enim ſecurius eſt q̄ naturam ſine intermiſſione tot medicamētis opprimere. ¶Artificialia balnea ex preſcripta decoctione fieri poſſunt:addendo ſulfur:allumen nitrū:vel ſal:put tue intentioni conuenientius magis apparebit. ¶Aliqui vulpem vſq; ad oſſiū ſeparationem decoquūt:⁊ in illa collata decoctione balneāt infirmum.Cum qua tñ ſi ſticados:ſaluiā:lauendulā:herbā paraleſis:abſinthiū:⁊ folia lauri:atq; camomillaꝫ bullire feceris bonum erit.Balneandi vero modū vel ſimilem:put fiebat in ſtuphis obſerua. ¶At vbi balnea naturalia habere poſſis ꝓualent multū:in quibus eſt modus idem obſeruandus.et ſm naturā balnei plus eſt:aut minus morañ.Robore q̄q; virtutis inſpecto.ſ.ſemel aut bis in die balneando.Et ne virtus debiliteť nimiū diem aliquā interponat:qua ſe nō balneet.Stuphis aut balneis modo quo vt ſupra factis.data quoq; tyriaca ſeu mitridato:⁊ ſudoribus aſperſis:collum:ac ſpondiles:aliquot ex infraſcriptarū vnctionum ꝑunge.Et in hoc caſu olea appropriata ſunt de coſto:de terbentina vulpinū:de piperibus:ac laterinum.Et ſi plura alia conueniant:iſta tñ in cōi vſu magis habentur. ¶Et pinguedinibus appropriatis cōiter.Pinguedo anſeris:anatis:gatti ſilueſtris:vulpis:leonis:vipere:⁊ pinguedo pardi.inter oēs alios antiquoꝝ relatu ꝑncipatū obtinet. ¶Ex vnguētis valet vnguentū arogon ⁊ marciaton magiſtrale nicolai. ¶Alia cōſimiliter vnguenta magiſtralia ſunt plura.q̄ in hoc caſu ſumme valent.Primum recipe olei de coſto.ʒ.4.olei de pipibus:olei terbētine añ.ʒ.ij.ſ.ſucci ſaluie:ſucci herbe paraleſis añ.ʒ.i.ſ.vini optimi.ʒ.ii.radicis acori:radicis lilij.coſti añ.ʒ.ſ.cōquaſſenť:⁊ ſiť oia ad vini ⁊ ſuccoꝝ cōſumptionem bulliant.Cum quib⁹ cere quantū ſufficit liquefacias:⁊ cum infrigidari incipit addendo piperis:piretri:euforbij:caſtorei añ.ʒ.iij.ſticados.ʒ.ij.ſpice ſquinanti añ.ʒ.i.ſ.⁊ fiat vnguentum. ¶Infraſcriptū quoq; mirabiliter valet.qḋ.℞.olei de coſto.li.ſ.pinguedinis vulpis.ʒ.iij.pinguedinis anſeris.ʒ.ij.Dehinc.℞.ſaluie:ſticados:radicū betonice:aīs brionie:primule veris añ.ℳ.ſ.piperis:piretri:caſtorei añ.ʒ.ſ.conq̄ſſenť ⁊ bulliāt in.ł.j.ſ.vini vſq; ad medietatis ꝯſumptionem:tale vinū poſtea coleť:⁊ cū pinguedinibus ac oleis ſupraſcriptis:ad eius poſtea vſq; ꝯſumptionē bulliāt:ſucceſſiue cere quantū ſufficit adde:⁊ cū infrigidari incipit:pulueris ſeminis vrtice:euforbij:piperis:piretri:añ.ʒ.iij.caſtorei.ʒ.ij.⁊ fiat vnguentū. ¶Quidaꝫ heremita alchimiſta magnus plurima paralytica membra cuꝫ infraſcriptis vnctionibus curauit.nā cū annos plurimos ille in alchimia laboraſſet:⁊ oia vt ceteri alchimiſte vana ꝯperiſſet.olea:vnguēta:aquas:⁊ talia in ea arte facere didicit:q̄ in medicina plurimū valent.Unde alchimiā dimittēdo medicū ſe fecit:a quo experto plura habui:⁊ nr̄o ꝓpoſito q̄ maxime vtilia:vt ſunt vnguēta aliqua.Quoꝝ primum:accipe ex malignis viperis quotlibet:⁊ ꝑ quattuor digitoruꝫ menſurā:cauda ac caput amputeť.Dehinc eas in olla perforata repone:⁊ hec in alia integra ſitueť:ſimul eas taliter lutando ne ſpirent:⁊ in cacabo aqua pleno ꝑ horas tres ſitueť:⁊ indeſinēter bullire facias.Pinguedo aūt que in ſana olla deſcēderit reſerueť vſui.ipſa eñi ſola inuncta paralytica membra curat.vel de ea cū marciaton vel arogon cōmiſce.In taliū eñi viperarū pinguedine ſpem maximā habebat propter mirabiles quo videbat effectus.Unde cum oleū laterinū diſtillabat malignā aliquā viperā ſemper in olla ponebat. ¶Ego v̄o piperaꝝ que groſſe aut nigre ſunt:⁊ que plurimū in aquis habitāt libentius q̄ malignaꝝ pinguedine vſus ſum:ne.ſ.illa totum corpus venenaret:⁊ in ea mirabilē effectum adinueni.Iſtam ergo q: ſecurior in illis duab⁹ ollis vt primā extrahe:⁊ vſui reſerua. ¶Interdū etiā heremita ille hoc faciebat vnguentum:qḋ recipit olei de coſto:olei de nucibus añ.ʒ.iii.ſ.pinguedinis vulpis.ł.ſ.pinguedinis vipere.ʒ.iii.primule veris viridis:ſaluie quoq; viridis añ.li.ſ.has herbas cū pinguedinibus cōtunde:⁊ cū oleis miſce addēdo caſtorei.ʒ.ſ.piperis:piretri.euforbij:añ.ʒ.iii.ꝑ dies aliquot oia ſimul ꝑmitte macerare.poſtea cū.ł.j.ſ.boni vini ad cōſumptionē ipſius oia ſiť bullire facias:quo facto eoꝝ fortis fiat expreſſio.⁊ cum cera quantū ſufficit fiat vnguētuꝫ. ¶Nō nūquā quoq; predicta omnia in veſica vitrea reponebat:addendo terbentine lib.j.⁊ deſup alembico poſito vigore ignis in diuerſos liquores extrahebat:q̄ñ in caſu nr̄o valent multū.ſed eſt tertius ceteris efficacior. ¶Uel facias ſic:⁊ eſt melius.℞.galbani gūmi hedere añ.libram.ſ.olei laurini.ʒ.ij.terbentine.ł.ij.⁊ per alembicum liquores vt prius extrahe.vltimū v̄o quod egrediť ꝑualet. ¶Alias ego ciconie oleo vſus ſum:⁊ in iſtis neruoſis paſſionibus multū valet qḋ ſic ſit.Deplumata ciconia tantū in antiquiſſimo oleo oliue:vel nucum decuoquať ꝙ carnis ab oſſib⁹ fiat ſeparatio.Dehinc carnes ille in mortario diutiſſime cōterantur.⁊ poſtea in derelicto oleo iterum bulliant.ex quibus ſucceſſiue fortis fiat expreſſio.Naꝫ ipſum ſolū oleum tales neruoꝝ languores ſanat. ¶Uel ex eo ſic vnguentum facias.℞.olei ciconie.ł.ij.ſepi tauri piguedinis vulpis.pinguedinis anſeris ⁊ anatis añ.ʒ.iiij.medulle cerui ne.ʒ.iii.cere quantū ſufficit.⁊ fiat vnguētum. ¶Uel facias ſic.Accipe anatē vnā vel plures antiquam ⁊ bene pinguem quā euiſcera.⁊ ex infraſcriptis rebus ipſam farcitaꝫ vꝫ.accipe pinguedinis vulpis:pinguedinis gatti ſilueſtris:ana.ł.ſ.euforbij.ʒ.ſ.ſaluie primule veris ana.ℳ.vnum.cōtundentur ſimul cū pinguedinibus ex quibus anas farciatur:⁊ que inde fluit pinguedo colligatur:que in caſu noſtro mire valet. ¶Socium quendā habui qui cum illo farcimēto cōtuſum alleū cōmiſcebat ei bene:⁊ ego fruſtū cepe ſquillitici:⁊ reddebatur pinguedo illa magis penetrans:⁊ caſui noſtro magis cōueniēs.Et ſi velles hac pinguedine loco olei ciconie in vnguētis vti eſſet vtile. ¶Ab his vnguentis cū vulgares in his magis q̄ in alia re fiduciam maiorem adhibeant:diſcedere neſcio. ¶Sed vnuꝫ in hoc precioſiſſimū ⁊ erit finis.qḋ.℞.ſerapini oppoponacis:bdelij:euforbij:maſticis añ.ʒ.ſ.olei terbētine:olei laurini añ.ʒ.ij.cere.ʒ.i.gumme cū vino diſſoluantur:⁊ fiat vnguentū:qḋ de gūmis vnguentū appellare conſueui. ¶Aſpere fricationes ſuper neruoꝝ originem multum valent:⁊ potiſſime cum ſtuphe aut balnea fieri nequāt.Poſite quoq; idem ſine ſcarificatione ventoſe quibus factis ex pretactis vnctionibus aliqua erit ſucceſſiue fienda.Et in hoc vniuerſalis paraleſis vitio flegmatis prouenientis cura finitur. ¶Sed te ad actū practicum deducendo q̄ dicta ſunt ſub epilogo ordinate ponere libet.Primo aerem diſponere:ac reruꝫ aliarū nō naturalium regimen cliſteria ordina ſucceſſiue.Et vbi cōmode vomitus fieri poſſit prouocetur.Dehinc ordina digeſtiua:⁊ ſolutiua ſucceſſiue:que calorē viuificent cōfectiones.Et ſi materia pro parte maiori fuerit euacuata:ea dare poteris que effimeram inducūt:ac tūc quoq; ſtuphas.balnea:fricationes ac ventoſas facere vltimo vnctiones.Ex quibus omnibus in paraleſi flegmatica ordinata cura patet.

¶De cura paraleſis ſanguinee:⁊ melancolie:ac colerice:⁊ facte a mala cōplexiōe:⁊ facte a caſu:vel percuſſione:⁊ de paralyſi lingue. Cap. viii.

Paralyſis a ſanguine vt in cauſis efficientibus iam dictum eſt:⁊ ſi raro fiat:tñ prouenire poteſt:cuius ſex rerū nō naturaliū regimen ad ſeptimū vſq; diē ſubtile ſit:vinum:carnes:oua:⁊ vniuerſaliter quodlibet ſan.multiplicantium euitando:⁊ ad talia particularizañ.tanq̄ ex predictis nota impreſentiarū ſuperſedeo. ¶Ut autem ad medicinalia deuenias vbi cliſteri opus fuerit:vt ſupra face.Flebothomiam v̄o modo cetera conſentiāt ſucceſſiue:⁊ illo in caſu pariſienſes aliqui tres libras ſanguinis:⁊ vltra interdum ſimul extrahunt:ſuper hoc ſe fundantes:ꝙ flebothomia multitudinem euacuat ⁊c̃. ¶Tutamen vbi ad tantā ſanguinis quantitatē extrahendā cogaris:in duabus aut tribus vicibus ſecurius id facies

olenz ciconie

vng^m aliud vng^m ciconie

Aliud de anate

vng^m de gūmis

flebotomia ... quantitatem

vng^m de viperis

mane.ſ.a.baſilica oppoſiti lateris incipiēdo:in ſero autem
a cephalica lateris eiuſdē:ꝛ in craſtinū a venis lingue.id
enī ꝙ̄ totū ſimul extrahere ſecurius exiſtit. ¶Dehinc vo
ad localia tranſi ꝛ fricationib⁹:ꝛ ventoſis:ac vnctionibus
vtere.Et vbi opus fuerit ſtuphis ac balneis:itē ꝛ talia:vt
te ſupra docui per ordinē exequere. ¶At vbi melancolia
in cauſa fuerit in ſolutiuis ad melācoliā aſpiciens adde.
Cetera vo vt in paraleſi a flegmate ꝓueniēti face. Sed
oīa taliter cōtempera vt minoris exicationis exiſtāt. ¶Et
vbi colera paraleſim efficeret:a rebus multū exiccātibus
cauendū erit:immo aqua ordei tunc danda foret. Et intm̄
de cura paraleſis a ſan.a melancolia vel colera ꝓuenien-
tis:ſic breuiter dictū ſit:eueniunt enī talia raro:ꝛ vbi eue-
nerit ſi tibi aliquid defecerit:ſurſum a ꝓcedentibus capi-
tulis pete:quia de neceſſarijs huic propoſito ꝑtinentibus:
illa te abundantē efficient. ¶Eam item que ſolum a mala
qualitate ꝓuenerit curādi doctrinā ꝓcedentia capitula po
nunt.taliter enī elaborandū in eis eſt:ac ceteris in quibus
materia fuerit euacuata. ¶De illa vo que a caſu vel per-
cuſſione cauſatur:vt ſupra te docui ꝓnoſticis vtere. hinc
cliſtere fieri iube:ꝛ vt vbi cetera cōſentiant:flebothomia
ſucceſſiue.Et ſi ex ꝓſcriptis vnctionibus aliquam feceris
tam ſup neruoꝝ originem ꝙ̄ membrū leſum eam facias.
Et in tali paraleſi emplaſtrū infraſcriptū plurimum valet.
quod.℞.farine fenugreci.lib.ß.armoniaci.ℨ.ij.bdelij.ℨ.
i.olei.de lilio.ℨ.ij.ß.pinguedinis anſeris.ℨ.iij.cere ꝙ̄tum
ſufficit:ꝛ fiet emplaſtrū:quod ſup panno extendat̄:ꝛ tepi
dum predictis locis applica.Uel facies ſic.℞.camomil-
le.M.iij.tantū bulliat ꝙ ad mucillaginis formā deueni-
at:cum qua poſtea farine fenugreci:farine ſe.lini.ā̄.li.ß.
miſce armoniaci bdelij.ā̄.ℨ.ß.incorporent̄ omnia ſimul
ꝛ cum oleo de lilio:aut pinguedinis vulpis anatis vel an
ſeris inpinguet̄:quo ſi libet vt primo vtere. Cum his cu-
rabilis paraleſis que a caſu vel ꝑcuſſione ꝓuenerit: deo
auxiliante curat̄ omnis. ¶Et vt capl'm hoc cuiuſlibet cu
rabilis paraleſis ſuccincte in ſe curā teneat:ſiue in manu
brachio vel quouis alio mēbro fuerit ꝓmiſſis euacuatiōi
bus:tā cū cliſteri ꝙ̄ quouis alio modo factis.ac vbi opus
fuerit flebotomia ꝙ exteri⁹ ꝑ vnctiōes.emplaſtra:embro-
cationes ſeu fricatiōes approximant̄:tā ſup neruoꝝ origi
nē ꝙ̄ leſum mēbrū fiāt eſt neceſſe. Et ſi pul. cōfectiones:
vel aliqd̄ hmōi dare neceſſe ſit a ꝓſcriptis caplis illa mu-
tua:hoꝝ enī copiā in ſe hūt. ¶Et ꝗ ꝑſepe lingua palyti-
cat̄ ꝓmiſſo cliſteri:aliiſq; euacuātib⁹ opportunis ex vncti
onū ꝓſcriptarū aliq̄ collū ac tpora punge.ꝑ pri⁹ tñ frica-
tionē aut ſiccā vētoſam apponēdo. Et quidā eo i loco cā-
tarides cū aſſungia ꝛ melle piſtas apponūt:ꝛ quā faciūt
ibi veſicā ꝑforāt.ſic enī ad eū locū mā trahit̄:ſoluit̄ lingua
ꝛ loq̄la recupat̄. Uel facias ſic.mā euacuata caput abra-
dat̄:ꝛ dehic ex tali vnguēto pungat̄. Qd̄. ℞.aſſe fetide:ſe
rapini:galbani:armoniaci:euforbij ā̄.ℨ.i.caſtorei.ℨ.ij.cū
oleo laurino.ꝑter caſtoreū oīa liq̄fiāt addēdo cere quātum
ſufficit:vltimo vo caſtoreū adde:ꝛ fiat vnguentū. Poſtea
vo tuo patiēti.ℨ.i.caſtorei cū ſucco ſaluie dato. valet enī
itē ipſe ſucc⁹ ſaluie dat⁹ ſolus. Aut. ℞.caſtorei:nucis mu
ſcate gar.ā̄.ℨ.ß.cū ſucco ſaluie:aut bono vino:totū infir-
mo ꝑbe.Uel da.ℨ.i.ſe.peonie:ꝛ patiēs cōtinue ꝙ̄ſi ſub lin
gua caſtoreum teneat.Uel facias ſic:accipe piꝑis:ſinapis
ſe.naſturtij.iſopi ā̄.ꝫ.i.caſtorei.ℨ.ij.cū ſucco ſaluie lupio
rū formas cōfice:de qbus patiēs ꝯtinue ſub lingua quaſi
vnā deferat:id.n.ꝑditā loquelā ꝑſepe recupat. Uł aliter.
℞.caſtorei.ℨ.ij.pul.ſaluie.ℨ i.ß.fiāt cū melle:vt pri⁹ lupina
res formule:quibus quoq; ſub lingua teneat. Item cum
vino calido decoctiōis ſaluie tyriacā:vel mitridatū diſſol
ue.ꝛ cū eo linguā cōfrica.Et vbi lingue venas repletas
ſan.cerneres:ac in toto quoq; ipſi⁹ abūdātiā:venas ipſas
flebotomari iube.ꝛ dehinc cū ſe.naſturcij ac caſtoreo lin
guam confrica.Uel facias ſic. ℞.caſtorei : piꝑis:piretri.
euforbij:aniſi:maratri. gar:baccarum lau.ā̄.ℨ.iij.ſaluie.
M.j.ß.cōquaſſent̄:ꝛ cū vino albo bulliāt:de quo patiēs ſe
pe in ore teneat.Et intm̄ de lingue paraleſi dictū ſit. Uerū
cum eius particulares egritudines pertractauero : de tali
cura fortiſſis aliqua dicā.Cū quis nāq; loquelā ꝑdiderit
apud vulgares diuinū quoddā reputat̄:ſi loq̄ facere infir
mū valem⁹. ¶Aliq̄ ꝙ̄ mēbra palytica ſepe fiūt:vt veſica:
anus:virga ꝛc̄.Et de his curā alās deo auxiliāte deſcribā

¶Tractatus.x.de ſpaſmo:decē in ſe continens capitula.

¶Quid ſit ſpaſm⁹:tetanus:cuzez:ſeu alcuzez. Cap. j.

Quādam cū paraleſi ſpaſm⁹ affini-
tatē hȝ:hac ex cā locum
iſtū ſibi accōmodari libuit:q duplex ē.ſ. ꝓ
portionat⁹ ad materiā ꝛ nō ꝓportionatus.
¶Illū ad materiā ꝓportionatū dicim⁹ q
ex ſupabūdātia:vł ex defectu mãei ꝓuenit.
ꝑm⁹ de repletiōe:ꝛ ſecūdus de inanitiōe dicit̄. Nā ſi con
tingat materiā aliquā in neruis imbibi ſic vt eos dilatet et
ac curtet:ꝑpter qd̄ verſus origines contrahit̄:fit ſpaſmus:
quē de repletione dicim⁹. Defectus autē materiei fit a qua
cunq; cauſa potēte humiditates noſtri corpis exicare : et
tunc neruī nō aliter accidit ꝙ̄ qñ igni coriū madefactum
exponim⁹.ipſiꝫ enī humiditate reſoluta cōtrahit̄ : qd̄ ſit
ꝑpter materiei defectū neruis accidit.vñ pp hoc ꝯtrahū
tur ꝛ flecti neqūt:ꝛ talis diſpō ſpaſm⁹ de inanitiōe nūcu
pat̄. ¶Nō ꝓportionat⁹ vo ad mām fit pp dolorē aut nocu
mentū aliqd̄ cerebro cōlcatū:vt pleruq; ex punctura aliq̄
ſit:vel ex aliq̄lis aialis venenoſi morſu:ſeu q̄litate aliqua
venenoſa:aut maligni humoris inordinatiōe.cū enī cere-
brū tale ſentit nocumētū:ſe cōtrahit ex cu⁹ ꝯtractione ab
ipſo ꝙ̄ orta cōtrahunt̄:motui volūtario fit inobediētia. et
talē ꝑter naturā diſpoſitionē cōiter ſpaſmum ad mām non
ꝓportionatū appellam⁹.Ex qbus ſequit̄ ꝙ ſpaſmus nihil
aliud eſt ꝙ̄ neruoꝝ pp quāuis cām verſus origines preter
nālis cōtractio:p quā mēbrū ſeu mēbra motui voluntario
ſiunt inobediētia. ¶Ultra ſermones de ſpaſmo dictos ſm
quoſdā adhuc rōne loci ſpaſm⁹ triplex repit̄.Quidam par
tē anteriorē:quidā poſteriorē:ꝛ quidā totū tenet. Primus
ꝓſton⁹ ſeu ſpaſm⁹ anterior. Scōs epiſton⁹ ſeu poſterior.
Et tertius tetanus appellat̄. Et ꝑpter hoc dñs Auicē.de
tetano inquiebat ꝙ ipſe ex duob⁹ ſit ſpaſmis:vt ſi due fue
rint cauſe ad ſpaſmationē tā anterioris ꝙ̄ poſterioris par-
tiū equipotētes:tūc enim in nulla partiū vt pȝ contractio
fiet:ꝛ in totū ſine ꝯtractiōe neruoꝝ tenſum ſtabit: ꝛ ſic erit
tunc tetan⁹ abſq; ſpaſmis. Interdūq; pp frigus muſculos
cōgelans mēbrū tenſum ſtabit ad nullā poſitionis driaꝫ ſe
flectere potens : in quo caſu erit etiā tetanus ſine ſpaſmo.
¶Dixerūt etiā aliqui ex venarū ꝛ arteriaꝝ repletiōe poſſe
tetanū ꝓuenire : vt in ſinocha inflatiua nōnunꝙ̄ cōtingit
in qua corp⁹ totū capite excepto adeo tenſuꝫ manet vt ad
nullā poſitiōis driam ſe flectere queat. Ex qb⁹ pȝ q̄liter te-
tanū ſine mēbroꝝ ſpaſmatione ꝯtingit fieri multipl'r. Pro-
pter qd̄ aliq tetanū nō eſſe ſpaſmuꝫ:nec ex duob⁹ ſpaſmis
cōpoſitū eſſe voluerūt:cū in oī ſpaſmo ſit ſp aliq̄ neruoruꝫ
contractio. In tetano autē ſtatim dicto apparet nulla: cuꝫ
in eo corp⁹ ſeu membrū tetanatū tenſuꝫ ſine ꝯtractiōe ma
neat.Et iō ethimologiꝫat̄ tetanū: q̄ſi tenſuꝫ manēs:ſeu to-
tū tenens. ¶Ex qb⁹ oīb⁹ concludit̄:ſiue in tetano ſit ſpaſ-
mus ſiue nō:ꝙ tetanus eſt ꝑternaturalis diſpoſitio.p quaꝫ
totū corp⁹ ꝑter caput:ſeu ꝑticulare mēbruꝫ aliquod volū-
tarie mobile ad nullaꝫ poſitionis driam ſe flectere pōt. Ex
illa diffinitiōe pȝ ꝙ tetan⁹ nō niſi mēbris voluntarie mobi
libus accidit:qꝛ ꝛ ſi oſſa tenſa maneāt:tñ dici tetanata non
debēt cū volūtariū motū nō habeāt. ¶Ex dictis pȝ quali
ter cuzez ſeu alcuzez eſt quedā ſpēs tetani: qꝛ mēbrū quod
alcuzez tenet tenſum manet:nec ad aliquā poſitiōis driaꝫ
ſe pōt flectere:qd̄ ex intenſo frigore : ſeu vētoſitate accidit
ꝑſepe.Et hec ſpēs tetani ē quā grāſum ſeu rāpū appellāt.

¶De cauſis ſpaſmi tā de inanitiōe ꝙ̄ de repletiōe: ꝛ tā ꝓ
portionati ad materiā ꝙ̄ nō ꝓportionati. Cap. ij.

Uperest amodo tetāi ꝛ alcuzez ꝙ̄ ſpaſmi cauſas i
ueſtigare:que extrinſece ꝛ itrinſece eſſe pñt. Et hō
a ſpaſmo de repletione principiū faciēdo:quē res
q̄libet nō naturalis corpori noſtro incōueniēter occurrens
efficere poteſt.vt aeris exceſſiua frigiditas materias con-
primens:ſeu caliditas diſſoluēs ꝛ neruis mandans. Ni-
mia quies:ſomnus ſuperflu⁹:inordinata comeſtio:nimia
cibi ſeu potus repletio:timor grandis:cui⁹ cauſa humores
ꝑſepe in originib⁹ neruoꝝ imbibunt̄:ꝛ ſpaſmū efficiunt:
ꝛ ſic de alijs que poſſunt ad neruos materias demādare.
Intrinſece vo cāe eſſe pñt ſang. flegma:melia ventoſitas
apoſtema:ac dolor intēſus:quē vt natura pellat : ſpirit⁹ et
humores ad locū doloroſum ſemp mādat.pp qd̄ pleruq;
accidit ꝙ humores illi neruis ibibunt̄:ꝛ ſpaſmuꝫ efficiūt.
Itē accidit ſpaſmus tā acutaꝝ ꝙ̄ cronicaꝝ egritudinum
ſucceſſione:ꝛ interdū accidit ꝑ viā criſis. Nā a mēbris no
bilib⁹ materia ſepe ad ignobilia pellit̄:ꝛ neruis imbibita
ſpaſmū efficit:vētoſitas ꝙ̄ in neruoꝝ cōcauitatib⁹ exiſtēs
eos ingroſſare ꝛ accurtare ſufficiēs ſpaſmū cōiter efficit.
Sed vt inq̄t Auic.remouet̄ in hora.i.cito:vt cōtigit in al-
cuzez q in tibijs ſenū fact⁹ ex ſola fricatione remouet̄ i bre
ui.De inanitione vo ſpaſmus ab oī re cauſari pōt:q nāles
hūiditates deſiccare ſeu cōſumere valet:vt aer exceſſiue
calidus ac ſiccus:cibuſq; calidus ꝛ ſiccus:ira triſtitia.ex-
ceſſiua vigilia:imoderata purgatio:ꝛ ſic de alijs reb⁹ non
nālibus.ꝛ talis etiā de inanitione ſpaſmus tā acutaruꝫ ꝙ̄
cronicaꝝ egritudīnū:cā pleruq; accidit. ¶Cauſa vo non
ꝓportionati ad mām ſpaſmi eſſe pōt : vt ſupra dictum eſt
mordicatiu⁹ humor:ſeu aliq̄ venenoſa q̄litas:aut punctu
ra:veluti ſcorpionis:vel alteri⁹ venenoſi aialis.hūc quoq;
ſepe vermes efficiūt:cū os ſtomachi mordet. Dubis enīꝫ
iſtoꝝ ſpaſmū ſepe efficit nō proportionatū ad mām. Ner-
ui a cerebri pāniculis oriunt̄:a neruis vo lacerti:a lacertis
ꝙ̄ chordas cōtexūt:vñ cerebrū tale nocumētū ſentiēs con-
trahit̄:ad cui⁹ ꝯtractionē ꝯtrahunt̄ neruī:ꝛ ipſos muſculos
trahūt:ꝛ ſic mēbrū illi⁹ ſit ꝯtractio:ꝛ hoc mō ꝑpter pūctu-
rā vel mām aliquā mordicatiuā ſpaſm⁹ ad mām nō ꝓpor
tionat⁹ ſit. Et ſic habes tā de inanitiōe ꝙ̄ de repletiōe:ſeu
ꝓportionati ad materiā:vel nō ꝓportionati ſpaſmi cauſas:

¶De ſignis ſpaſmi demonſtratiuis. Cap. iij.

Spaſmi amodo venanda ſunt ſigna:ſed ſpaſm⁹ cō
uenit plurimū cum epilepſia. Uñ Auicē.inq̄t:ſpa-
ſmus eſt epilepſia mēbri:ſicut epilepſia eſt ſpaſm⁹
corpis totius. Uerū vbi ſigna epilepſie ſupra bene notaue
ris:ab ea ſpaſmū diſcernere facile ſcies. Auic. autē tantū-
modo duo ſigna ponit:per que vnū ab altero diſcernitur
nam ſpaſmus difficulter reſoluit̄:epilepſia vo facile. ipſa
preterea paroxiſmalis exiſtit:ſpaſmus nequaꝙ̄. ¶Signa
autem ſpaſmi demonſtratiua ſunt duplicia.nam quedam
ſpaſmū:ꝛ quedā eius cauſas manifeſtant.cuꝫ enīꝫ mēbrū
ſeu mēbra aliqua pp q̄uis innaturalē cām retracta mane
ant:a voluntario motui inobediētia fiunt:ſpaſmū illa pati
dicimus. ¶At cauſaꝝ ſigna ſm ſpaſmi diuerſitatē varian-
tur.nā ſpaſmus de repletione ſubito patiētē inuadit. Qui
vo poſt fe. vel aliud noſtri corpis humiditates extenuare
potēs paulatiue ſupuenit.io de inanitione ſpaſm⁹ nuncu
pat̄. ¶Eius igit̄ q de repletione ſit ſi cauſe extrinſece fue-
rint ꝙcunq; ille ſint certus ab infirmi vel aſtātiū relatione
fies. Ubi autem ſint intrinſece ſi ſit ſan.in cā.ex repletione
etate tpe anni regimine ꝓcedēte.ꝛ ex talib⁹ ſup ſan. dñiuꝫ
arguētibus facile dephēdes.ꝛ ſic de flegmate ꝛ melanco-
lia facies. Nō incōuenit tñ ſpaſmū a colera fieri.ſed quia
tā rōne caliditatis: ꝙ̄ modi ſue ſubſtātie:qꝛ ſubtilis ꝛc̄.fa-
cile reſoluit̄:ſit ab ea rariſſime.Et hec eſt cā quare boni ve
teres flegma ſan.ꝛ meliam coleram omittētes pro ſpaſmi
intrinſecis cāis aſſignauerūt. Nā vt pꝫ ſm ſit a flegmate ra-
ro a ſan.rarius a melia:ꝛ rariſſime vel quaſi nūquā a co-
lera.materia nāq; ſpaſmū efficiēs:vt iquit Auic.nō efficit
niſi ꝑpter ſuā groſſitiē:ꝛ ſic ꝑpter colere ſubtilitatē rariſ-
ſime:aut nunꝙ̄ ſit ab ea. ¶Apoſtema autē ſeu vermes in
cauſa ſi fuerint ꝑ ꝓpria ſigna illoꝝ in cognitionē deueni-
es. ¶Sed vbi ſpaſmi de inanitione cās ſcire cupias ab in
firmo ſeu aſtātib⁹:q hūiditatē exiccās:ſeu exterminans cā
fuerit inueſtiga. Et ſic predictas cauſas enumerando tam
de repletione ꝙ̄ de inanitione facile cognoſces. ¶Spa-
ſmi ad materiā nō ꝓportionati cārū ex infirmi aut aſtanti-
um relatu in notitiaꝫ deuenies: ¶Spaſmatoꝝ pulſus eſt
inordinat⁹:durus atq; paruus:ꝛ interdū tanta ſit opilatio
vt pulſus nullus repiat̄. Urina a ſua naturali diſpoſitiōe:
vt ſepi⁹ nō mutat̄. ꝑpter tñ opilationē ſepe aquea ꝛ ſubti-
lis apparet ad quandaꝫ tendens viriditatē.ꝛ maxime vbi
calor extermineꝫ. verū nec ex pulſu:nec ex vrina ſup aliq̄
ſpaſmi certam cauſaꝫ quicꝙ̄ ſignificari poteſt. Sed ſi que
dicta ſunt bene notes:cuiuſlibet ſpeciei ſpaſmi cauſas le
uiter deprehendes.

¶De ſignis ſpaſmi pronoſticis. Cap. iiij.

Uperest ſpaſmi pronoſtica ſigna deſcribere:de qui
bus plura ille noſter ſereniſſimus Hypo. enume-
rat. ¶Primum a ſpaſmo vel tetano habiti.ſ.de re
pletione fe.ſuperueniens ſoluit egritudinē.affoꝛiſmorum
quarta.ſiue talis ſpaſmus ſiue tetanus humoralis : vel a
groſſa ventoſitate fiat.Sē ſi ſpaſmus fe.ſuperuenerit mor-
talis:vt in tuo de appropriētatis:bonus inquit Meſue.
¶Item ſpaſmus ex ellebóro mortalis.quinta affoꝛiſmo-
rum:vt infra de qualibet euacuation ſuperflua : cui ſpa-
ſmus ſuperueniat eſt dicendum.vnde ſeptima affoꝛiſmo
rum cōmento illius. In ſang.flu.inquit Gal.ꝙ cum talis
ſpaſmus ſupueniēs ſuperflue euacuationi ſang.ſi de ina-
nitione mortalis eſt.ꝛ ita intelligit̄ de omni alia euacua-
tione ſuperflua ꝛc̄. ¶Itē tertio affoꝛiſmoꝝ quinte particu
le.ſan.multo fluente ſpaſmus ſuperueniens malū. Item
ſpaſmus poſt nimiā inanitionē maluꝫ affoꝛiſmo.iiij. Item
in affo.v.ſi quis iebriat⁹ fuerit:ꝛ repente ſine voce fiat ſpa-
ſmo adueniēte morit̄. Si nō ſupuenerit fe.aut ebrietas in
ꝯſueto tēpore diſſoluat̄:qd̄ in duob⁹ dieb⁹ cōiter fieri dēbet.
¶Itē qcūq; a tetano dephēdunt : in quarta die pereunt.ſi
vo hos effugerint ſani fiunt.affo.vj.ꝛ hoc eſt quia tetanus
eſt egritudo peraccuta ad quartā vſq; duratura.vñ morbi
prolixitatē:vt inquit Raſis:ꝛ eius acumē natura diu tole-
rare nequit.ꝛ iō ſi diē quartuꝫ effugiunt : poterunt ſaluari.
¶Itē in fluxu muliebri ſi ſpaſmus ſupuenerit malū affoꝛ.
quinquageſimo ſeptime. ¶Itē in vigilia ſpaſm⁹ malū ſe-
ptima affoꝛiſmorum.affoꝛiſmo decimooctauo. ¶Et affo-
riſmo.xxv.in farmacia inquit ſpaſmus potioni ſuperueni
ens mortalis. ¶Itē ſpaſmus mulieri ſupueniēs mortalis.
Auc.ꝛ etiam Hypo.v.affoꝛiſmoꝝ affoꝛiſmo.ij. ¶Item in
ſpaſmo vētris inflammatio mortalis. Raſis. Auicenna tñ
mortale nō dixit:ſed malum eſſe ſignū in ꝑncipio. ¶Inter
ceteras etates vt Auicē. inquit:lactantes in ſpaſmū facile
cadunt pp debilitatē virtutis cerebri mēbroꝝ ꝙ̄ ac lacer-
toꝝ veꝝ cū taliū virtutes tam naturales ꝙ̄ vitales : vt ipſe
Auic.ꝛ Raſ.inqunt:fortes habeāt hūores multū obediē-
tes reſolutioni a ſpaſmo leuiter abſoluuntur. Et ſubiungit
Raſis.ꝙ pueri ante ſeptimū annū ꝑpter humiditates mul
tas in qbus abundant:ac etiā qꝛ inordinate multū mandu
cāt:cito ſpaſmū incurrūt.ꝛ pp aſſignatas cāe ab eo abſol-
uunt̄ quoq; facile. ¶Plurimi itē q ex ſpaſmo moriuntur
calidi diu manēt. Et hi ſunt vt Aui.iquit:qui ꝓfocati mori
unt̄:qd̄ cōtingit:qꝛ lacerti anhelit⁹ ſpaſmat̄:qꝛ tūc eius de-
ſtruit̄ mot⁹:ꝛ tūc bonus patiēs ſuffocat⁹ perit. ¶Urina ru
bea in ſpaſmo mortē ſignificat.nā vrina talis vt Auicē.inq̄t
ſignificat ꝙ ibi eſt caliditas pura.vñ ſi caliditas erit pura:
de inanitione ſpaſmus erit:q inanitio ex tali caliditate cō
tinue auget̄:ꝛ ꝑ ꝯñs ſpaſm⁹:ꝛ cū eius ſit cā:ꝛ ſic ad mortē
patiētē deducit. Preterea ſi illa vrina fe.ſignificet:cum ſpa
ſmus fe.ſupueniens mortalis:vt ſupra patet vrinā rub.in
ſpaſmo morteꝫ ſignificare. ¶Ex dictis itaq; pȝ ꝙ ſpaſmus
de ianitiōe:ꝛ potiſſimū q egritudinū ſucceſſiōe ꝓuēit̄ mor

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

tem ſignificat. Cum.n. paulatiue ille veniat conſumptio-
nem humiditatis ſubſtantifice denotat. ⁊ ſic per virtutis
defectionem incurabilis redditur.

¶ De his que intus ſumpta ſpaſmuꝫ de repletione curāt alcuzez quoqꝫ. Cap. v.

v T ſpaſmū recte cures q̄ ſpaſm⁹ ille fuerit ꝯſideres oꝫ. aīt.n. de repletione curatur ſpaſmus. aliter de inanitione. ⁊ aliter qui nō eſt ad māꝫ ꝑportionat⁹. Uerum cura paralyſis cū cura ſpaſmi de repletione magnam habet affinitatem. Nam que ad intra ſumenda ſunt tam vni q̄ꝫ alteri idifferēter ꝯueniunt. ⁊ inter illa q̄ approximanꝰ ab extra: eſt pauca q̄ꝫ dr̄ia. hanc igiꝰ ob cām veteres quaſi oēs pro illius de repletione ſpaſmi curā ad cure paralyſis capl̄m nos remittunt. Ut igitur ſcias q̄ ad tuuꝫ propoſitum ſunt facienda a caplis de cura paralyſis ante ſcriptis mutuare: at que ſequunꝰ attēde. ¶ Retētis itaqꝫ fecibus cliſtera lenitiua facito: ſucceſſiue acuta. ⁊ dehinc mās digeras: educas quoqꝫ. ⁊ oīa illa que ſupra capitulo de his q̄ paralyſis māꝫ euacuāt ordinate cōperies. Sed in eam euacuando: taꝫ per farmacū q̄ꝫ per ſternutationes gargariſmata: ſeu maſticationes illic deſcriptos cañ. obſerues. ¶ Ueꝝ vbi paſſio in mēbris fuerit poſterioribus gargariſmata ⁊ ſternutationes cōueniunt: materiam. ſ. diuertendo ⁊ euacuando. ſed in parte anteriori nequaq̄ꝫ: ⁊ hoc bene menti habeas. de pulue. aūt cōfectionibus ⁊ ꝯſimilibus ſupra capl̄m de his que ad intra ſumūtur te abūdantem faciet: ac exhibendi modum tibi dabit. ¶ Qꝫ ſi flebothomia ac ventoſis tibi opus fuerit de cura paralyſis ſanguinee capl̄m ſupra quere. ipſum.n. qualiter illa ſiēda ſunt te clare docebit. ¶ In his igitur que ſtatim dicta ſunt tam paraleſis q̄ꝫ ſpaſmi cura communicat: ſed in illis variat: que ab extra applicanda ſunt. Et hoc ex diuerſitate modi ſubſtātie materie ꝑuenit: eſt.n. paraleſis ſubtilis valde. ſpaſmi vō groſſa. ⁊ ideo ſi forti reſolutiuo vſus fueris ſubtili reſoluto groſſum remaneret: ꝓpter qđ cura ſpaſmi multum ſiniſtre fieret.

¶ De his que extrinſecus applicanda ſpaſmum repletionalem curant. Cap. vj.

t Ergiꝰ ad actum pratică reducēdo ab his q̄ extra veniunt approximanda in cura repſonalis ſpaſmi principium ſumere libuit: ⁊ ſic mollitiuis in principio: dehinc reſolutiuis vtere: vel ſaltem illa adinuicem miſce: ſiue balnea embrocationes: vnctiones: emplaſtra: ſeu cerota fuerint. ¶ Et q̄ ad balnea ſiue embrocationes: ſi mollitiuas facere velis ex malua biſmalua ſuis cū radicib⁹ fenugreco ſe. lini ⁊ cū ſimilib⁹ illa facito. ¶ Reſolutiua vō ex camomilla: fol. lauri. abſinthij. folioꝝ ſambuci: ꝓua: lauēdula. roremarino. ſaluia. bethonica. herba paralyſis ⁊ ſilibus. Et vbi adhuc reſolutione maiori eſſet opus ſal cōmune: ſulfur. ſeu nitrum adiungere poſſes. ¶ Et qꝛ vt plurimū tam mollitiua q̄ꝫ reſolutiua in hoc cāu ſimul cōmiſcenꝰ: de ꝓſcriptis conuenientē facias mixtionē: verum neqꝫ balneum neqꝫ embrocatio vlla ſienda erit: niſi mā fuerit ꝑ maiori parte euacuata. Ex balneis igitur vnguentis: emplaſtris: ſiue cerotis huic ꝓpoſito cōuenientibus aliq̄ ſingularia deo adiuuante nunc ſcribere intēdo. ¶ Balneū in hoc cāu ſingulariſſimū. Accipe catulū viuꝫ vulpis: vel. ij. vel. iij. vel plures. aut catulos canis: ſeu gatti euiſceratos in aqua decoq̄. in qua ad min⁹ ꝑ quarta pte ſuccū aneti ipone: herbe vō bethonice. ⁊ hedere terreſtris añ. M. aliquot miſcendo. ⁊ oia tm̄ ſimul bulliant: qꝫ caro ab oſſib⁹ ſeparet. ex tali decoctiōe balneū fit huic ꝓpoſito cōuenientiſſimuꝫ. ⁊ embrocationes itē. ¶ Qꝫ ſi balneo ipſo refrigerato ſupnatātē pinguedinē collexeris: ex ea tā neruoꝝ originē q̄ꝫ ſpaſmatū mēbruꝫ inūgē poteris. ⁊ erit talis vnctio vtilis multū. ¶ Hic nota qꝫ ſi ſpaſmus fuerit vniuerſalis ſpondiles oēs q̄ ſub collo ſunt erūt pungende. Sed vbi in facie mēbrū aliqđ ſpaſmatū fuerit: cerebro eſt attendeū. a cui⁹ anteriori pte nerui illi trahunt originem.

In pticulari vō mēbro alio ſpaſm⁹ ſi fuerit neruoꝝ ad illud mēbrū ꝑuenientiū originē inunge. Et in cāu illo vnguentum tale fit ꝑcioſiſſimu. Qđ. ℞. coſti amari. ℥. j. infundaꝰ in lib. j. boni vini albi. ⁊ ꝑ diē cū ſua nocte in īfuſione maneat. ⁊ cū eo poſtea olei oliue antiq lib. j. miſce. ⁊ vſqꝫ ad vini ꝯſumptionē bulliāt. deinde cum eis cere parū liq̄ſiat ⁊ cum infrigidari incipit ꝑpis nigri. caſtorei. euforbij. piretri. añ. ʒ. vj. miſce. ⁊ fac vnguētū quo vtaris. magis tñ eſt reſolutiuū q̄ꝫ mollificatiuū. Sꝫ qđ ſequiꝰ magis eſt temperatum: ⁊ ipſum recipit medulle cruris vacce piguedīs anſeris pinguedinis caude arietis. añ. ℥. j. olei de naſturtio. ℥. iii. caſtorei. ʒ. ii. piretri coſti amari. añ. ʒ. j. muſci ſi libet. ℈. ß. cere parū ⁊ ſiat vnguentū: q̄ vtere. ¶ Nōnulli pulmonē arietis calefactū tā ſup neruoꝝ originē q̄ꝫ ſup membrum ſpaſmatū ſine itermiſſione frequēter apponunt: ⁊ ſucceſſiue ex aliquo ꝓſcriptoꝝ vnguētoꝝ vngūt. ¶ Alij Gal. documēto pellē arietis cū multa pinguedine incidi faciunt ⁊ ſpaſmato mēbro apponūt tādiu donec feteat dimittentes: dehinc eam remouent. ⁊ ex ꝓdictis vnguentis membrum vngunt. In craſtino vō vt ſupra ad pellem redeunt ⁊ vnguenta ſucceſſiue: ⁊ cum illo medicamine ſpaſmum curant in breui.

¶ De cura ſpaſmi tam a punctura venenoſa q̄ꝫ non venenoſa prouenientis. Cap. vij.

i Ale aūt q̄ ex pūctura fit venenoſa ex ſuppoſitione ventoſarū curaꝰ. q̄s ſi aliqñ cū ſcarificatiōe reiterares nō malū eſſet. ¶ Pullū vnū viuū hēas. cui⁹ deplumatū anū ſup pūctura pone ſibi roſtrum ſepe claudendo: vt attrahere aerē cū ano cogaꝰ. Uel ꝑ aliquā ꝑſonam vilē locū ſugere facias. Et q̄ꝫtū tibi poſſibile fuerit puncturaꝫ aptā detine. dehinc tyriacā: ſiue metridatū: vnicornu: gentianā: bacas lauri: termētillā: diptamū: vel aliqđ hmōi: cōtra venenū patienti tribue. ¶ Si aūt ſpaſmus a nō venenoſo vulnere ſiat: euꝫ aptū pro poſſe tene: ſup qđ oleū de euforbio pone: ⁊ vt dolor mitigeꝰ: ex oleo camomellino: ⁊ oleo ro. calidis mēbrū ſpaſmatū embroceꝰ: qđ aliquātulū ſiat: deide petiā triplicatā: vel q̄drupllicatam in terbentina calida remollitam ſuppone. illa.n. mirabiliter dolorē ſedat. Et ſup oia ne punctura claudatur caue. qꝫ ſi locus apoſtemeꝰ apoſtematū cura cureꝰ. ¶ Bonus vero anglicus plimos ex punctura ſpaſmatos emplaſtro infraſcripto curaſſe ait. qđ. ℞. muſci arboris: vel lapidis. M. ij. ſurfuris. M. j. olibani. ℥. i. tantum in vino buliant aceti parū addito: qꝫ ad emplaſtri formam deueniat: ⁊ tale calidū ſuppone. tantā eniꝫ in iſto muſco arboris: ſeu lapidis bon⁹ vir cōſidētiā hūit: vt cuilibet pūcture talē emplm̄ applicabat. Cū quo fere oēs ſanabat. qd ſit muſcū reſpice. Aui. ꝛ. cañ. in cap. ꝓprio. ¶ Sed in caſu iſto memor ſemper eſto tam ꝑ flebothomiā q̄ꝫ ꝑ farmacias: q̄ꝫ aliter vſes purgationes fieri facere: ⁊ pticulares itē. ¶ Et ſi punctura claudaꝰ cū auro ſeu cādenti calibe loc⁹ cauterizeꝰ: ⁊ ꝓfunde gdē ſup qđ emplaſtrū poſtea de maluis pone. ¶ Iubēt aūt veteres: qꝫ ſi pūctura nerui longitudinalis fuerit: ex q̄ ſpaſmus ſiat qꝫ ꝑ tranſuerſum neru⁹ totuꝫ incidaꝰ: minus eni malū eſt motum membri perdere q̄ꝫ vitam.

¶ Qualr̄ ⁊ cū qb⁹ fe. in ſpaſmo ſit ꝓuocāda. Cap. viij.

v Num antiq in ſpaſmo ſingulare reputant. ſ. ꝓuocare febr. ipſa namqꝫ materiā reſoluendo ſpaſmū curat: vt in ꝓnoſticis hūiſti: ſed anteq̄ꝫ ea prouoces: conditiones infraſcriptas obſerua. nam inter fe. ſola eſt effimera prouocanda in vniuerſali ſpaſmo. ſ. qui ex frigidis hūorib⁹ ſiat: ⁊ materia ꝑ pte maiori euacuata. ¶ His igiꝰ cōditionib⁹ obſeruatis: ſi ſulfureū naturale balneum hūeris ſm cañ. debitos patiētē in eo pone: qm̄ eni i caſu illius q̄ꝫmarie ꝯuenit ſiue fe. ꝓuocauerit ſiue non. ¶ Sed deficiente balneo alr̄ poteris fe. ꝓuocare. ad qđ vnguētuꝫ īfraſcriptū plurimū valet. Qꝫ. ℞. olei de lilio: olei oliuarū antiquaꝝ. añ. ℥. v. ſucci ſlāmule. lib. j. illa vſqꝫ ad cōſumptionē ſucci ſiꝰ bulliāt. Cū q̄ cere poſtea q̄ꝫtum ſufficit miſce: ⁊ cū infrigidari incipit adde ſtoracis calamite. ʒ. iij. piperis piretri. añ. ʒ. ii. euforbij. ʒ. i. ſiat vnguētū cū q̄ tempora inungaꝰ: brachioꝝ pulſus: atqꝫ pedū. dehinc madefactam in eo lanam in ſubaſcellis ⁊ in inguinib⁹ pone. talis nāqꝫ vnctio fe. potēter ꝓuocat: q̄ tñ cū infirmū tuū vnxeris caſtorei. ʒ. ß. cū modico vini calidi potu tribue: vel caſtorei loco. ʒ. ß. īfraſcripti electuarij dabis. Quod. ℞. aſſe: ſlamule: caſtorei añ. ʒ. vj. mell. lib. ß. ſiat i formā electuarij. de q̄ vt dictū eſt ʒ. ii. dabis. Flamula vō de q̄ eſt ſmo ē herba q̄dā q̄ ſepib⁹: ⁊ vepib⁹ inoluiꝰ: flores capilares hñs: in cui⁹ medio repiꝰ ſemē ſaporis acutiſſimi: qđ ꝯtuſuꝫ ⁊ ſup mēbrū poſitū cauterizat. vt ipſe expertus ſum. Et iſti ruſtici de mōteferrato in ſuis alleatis de tali ſemine loco piperis ſepe ponūt. ⁊ inaduertēter diſinteriā aut mictū ſang. incurrentes ad aliū modū ſe repiunt. hui⁹ igiꝰ ſlāmule ſuccus fe. potenter ꝓuocat. ¶ Qꝫ ſi teutonicoꝝ more facere volueris q̄ fe. facile ꝓuocāt patientē tuū iter duos ignes colloca: cui aliq̄d cū forti alleata ad comedēdū ꝓbe. Suceſſiue optimo vino calido: in q̄ modicū ſit ꝑpis eum pota: ⁊ abūdanter ſatis. Dehinc vō ex aliq̄ vnguētoꝝ preſcriptorū locis ꝓdictis: vt ſupra iunctio ſiat. Sꝫ hᷣ nō niſi teutonico talib⁹ aſſueto vel alicui hñ robuſto facias. In delicato eni corpe humores ſubtiles hñte: nō ſolū effimera: ſed putrida de facili ꝓuocareꝰ. ſꝫ ſudor adeo intenſus. q̄ ſecuꝫ ꝑ poros aiam cōduceret. ¶ Sereniſſim⁹ Hypo. ſpaſmū. gnta affoꝛiſmoꝝ. affoꝛiſmo. 22° ex caſu ꝑcuſſione vel aliter ſine vulnere factū ex ſubita ſubmerſſione patiēs in aqua frigidiſſima curat: qꝛ exterioꝛib⁹ corpis partib⁹ cōdenſatis interi⁹ calor vniꝰ q̄ māꝫ ſpaſmi reſoluit: ⁊ ſic talis cura ſit per accidens. Poſſes tñ imerſione dimiſſa ſup infirmuꝫ frigidā aquā ꝓijcere. vel eū ex linteaminib⁹ in aqua frigida merſis ſepi⁹ circumuoluere: ſic vt linteamina illa nunq̄ꝫ caleſieri ꝑmittas: robuſto tñ valde: ac in media eſtate ſeu tempore multum calido hoc fieri iubet: ſed non aliter. Et ſic modū habes qualiter de repletione ſpaſmus ois q̄ꝫtuꝫ ad medicinalia ſit curandus.

¶ De regimine rerum ſex non naturalium ſpaſmi replectionalis obſeruando: ⁊ de cuçeç. Cap. ix.

ſ Ed quātū ad ſex reꝝ nō naturaliū regimen ois vinum in ꝑncipio ꝓhibe: eius loco aquaꝫ mellis bibat: i qua ſaluia decocta ſit. In fine tñ vinū valde potens comēdaꝰ: qꝛ māꝫ tunc reſoluit: ⁊ vrinā prouocat. fructus: piſces: ferculū de paſta: olera: vt blitis: ſpinachie ⁊ ſilia. ⁊ vl̄r oia cibaria frigida ⁊ humida vitāda ſunt: ⁊ itē aer frigidus ⁊ humidus. Somnus longus: quies nimia: ⁊ vbi exercitium fieri nequeat: fricationib⁹ vtere. caro vulpis: ⁊ ericij his paſſionib⁹ valent a ꝓprietate: vue aūt atqꝫ ſalute mirabilis quoqꝫ ineſt proprietas. vnde iſtoꝝ vſus quoquomō ſit valet plurimum. ¶ Cuzez vō ſeu alcuzez: ex fricatione membri cum manibus calidis. aut pannis calidis curatur. ⁊ iterum ex calidoꝝ oleoꝝ vnctione: vt ex oleo de coſto: anetino. vulpino. de lilio. ⁊ ꝯſimilib⁹. Sed lotio tibie: aut alteri⁹ alcuzezati membri ex decoctiōe herbe tunici paſſionē hanc illico curat. ⁊ per dies aliquot cuꝫ tyriaca eā nō redituram pellit. ⁊ ſic cuꝫ adiutorio cure paralyſis curam hēs ſpaſmi de repletione tam ex materia quā ex ventoſitate prouenientis.

¶ Cura ſpaſmi ab inanitione prouenientis. Cap. x.

ſ Uperēſt de inanitiōe ſpaſmi curā ponere. In talibus nāqꝫ patiētib⁹ eſt virt⁹ multū debilis: cū quo propē mēbroꝝ ſiccitatē pori valde ſunt ſtricti. Quare eoꝝ nutrimēti facilis digeſtionis eſſe dꝫ penetrationis q̄ꝫ multi nutrimēti humectantis valde: ⁊ ſic medicinalem potius q̄ꝫ pure cibalē eum eſſe neceſſe eſt. in quo caſu aqua or. ꝑlimū cōmēdaꝰ: ⁊ illa potiſſimū in qua fluuiales canceri ac nemorales teſtudines ſint decocte. vinū q̄ꝫ clarum cōuenit cū decoctione quattuor ſe. ſroꝝ bene limphatū. qꝛ facile penetrās multi exiſtit nutrimēti. Conuenit aqua carnis cū ꝓdictis ſe. alterata. ¶ Ex confectionibus cōe reſtauratiui cōmendaꝰ cū oleo amigdalaꝝ dulciū factū: aut violaꝝ: vbi. ſ. maiorē q̄reres humectationē: lac conuenit mulieris ⁊ itē aſine. aq̄ q̄ꝫ dulces. balnea cū foliis ſalicis. vitis al. viniſere violis. ⁊ ſilibus bulita: ac inūctio ex oleo violaꝝ: ⁊ illa ſunt q̄ in ſūma ſpaſmo de inanitiōe ꝯueniūt de quib⁹ leuiter ſic ptrāſiui. ꝑmo qꝛ ex talib⁹ infirmis ꝑpauciſſimi nobis offerunt. 2° qꝛ cura illa cū cura ethice ordinate deſcripſi: ad quam vbi opus ſit recurſum habe.

¶ Tractatus. xj. de tortura in ſe ſex continens capitula.

¶ Quid ſit tortura ⁊ qualiter ſigna inuenire debeas demonſtratiua Capl̄m. j.

S Epe materia in neruis aiatoꝛi bus capitis ⁊ in his qui in ꝑncipio nuce oriunꝰ imbibit. hi eni muſculis atqꝫ mēbris faciei: ſenſuꝫ atqꝫ motū ꝑbent. ¶ Si igiꝰ mā illa ſubtilis fuerit relaxationē ſeu paralyſim inducit. ⁊ ſi groſſa ſpaſmū. qđ cūqꝫ.n. iſtoꝝ ſiat torquetur facies ⁊ egritudineꝫ efficit: quā oris ſeu faciei torturaꝫ appellamus. ¶ Ex quibus patet qꝫ tortura nihil aliud eſt q̄ꝫ in neruis q̄buſdā tā anterioribus q̄ꝫ poſterioribus: propter ſubtilis materiei imbibitionem relaxatio: aut groſſe ꝯtractio: per quā muſculi motum faciei dantes relaxanꝰ: aut ꝯtrahuntur ad quā relaxationeꝫ ſeu ꝯtractionē tunc os aut facies contorqueꝰ. Et ſic habes quid ſit tortura. ¶ Eius cāe in cap°. de paralyſi: vel de ſpaſmo deſcribunꝰ. Quātū ad ſigna intentio duplex habetur vna reſpectu ſignoꝝ: q̄ nobis eā demonſtrant. alia q̄ cās. ¶ Quantum ad primuꝫ cum ea diſſormitate ſua ſe nobis ſatis manifeſtet ſignis alijs non egemus. ¶ Sed quantuꝫ ad cauſaꝝ habendā notitiaꝫ ꝑmo an a paralyſi: vel a ſpaſmo ſiat inueſtigandū erit. Iđ ſi a paralyſi latus leſum ſup ſanū caderet: vt Gal. 4° de interioꝛib⁹: ſcđo caplo. Si latus inquit mouens dextre partis labium mollificeꝰ: erga ſiniſtrum latus torquetur. Et lacerto ſiniſtri lateris labium mouente mollificato: idem labiū ad dextrum vertiꝰ. ⁊ ſubdit. Similr̄ intelligendum eſt in maxillis narium extremitate: ⁊ vtriuſqꝫ gene. vt velit qꝫ maxille extremitates narium ⁊ gene mollificate ſuper nō mollificatū cadunꝰ. ¶ Si autem ſiat a ſpaſmo: tunc egrum latus ad ſe ſanum trahit ⁊ cum hoc plurimi decipiuntur tortum latus credentes eſſe egrum. quod eſt falſum. Unde Raſis. Non inueni inquit rugas in fronte: ex parte lateris patientis torturam cauſa ſpaſmi: ⁊ corium illius lateris tenſum erat: ⁊ tortum non apparebat ⁊c̄. ¶ Et nunc via eſt cognoſcere: an pars leſa paralyticata ſit: an non. Unde ſi tortura a paralyſi ſiat: pars leſa mollis erit: ab ore plurimum ſaliua manat: ⁊ pars oris ſana bene claudiꝰ: ⁊ ſua cum figura atqꝫ forma manet. Qꝫ ſi tunc pars leſa claudatur: cum mala figura clauditur: qꝛ labium ſuperius infra cadens cū abundanti ſaliua oris figuram deformeꝫ efficit. Et ſi huius paralyſis cauſas a qua tortura ꝑuenit: ſcire cupias. capl̄m ſcđm tractatus de paralyſi ſupra require. ipm̄ enim tibi neceſſaria ſigna monſtrabit. ¶ Si autem ſit a ſpaſmo: pars leſa erit tactu dura: ab ore ſaliue nihil aut parum manat: ⁊ partis egre os nō clauditur. imo ꝓpter ꝯtractionē aptū aliquantiſꝑ manet. ¶ Conſimilia ſigna in inferiori palpebra leſi oculi quoqꝫ notabis: huius auteꝫ ſpaſmi cās per ſigna demonſtratiua ſpaſmi ſupra: tractatu de ſpaſmo. tertio caplo facile comprehendes.

¶ De ꝓnoſticis torture oris: ſeu faciei. Cap. ij.

n Unc ſupereſt huius dñe torture pronoſtica ſigna deſcribere: quoꝝ quedā futuraꝫ: ⁊ q̄dam ꝑſentem torturā denunciant. Multus nāqꝫ ſeu continu⁹ faciei ſaltem. vt raſis inquit: ac ipſius faciei oſſium frequēs dolor: eorum quoqꝫ ſtupor venturam torturaꝫ ſignificant. ¶ Sed quantum ad eam factam illa que a cerebro prouenit in quarta vel citra ſepe patientes interficit. quia paſſiones fortes: vt eſt paralyſis appoplexia. epilia. ⁊ ſimiles cerebrū nō diu ſuſtinet. Iđ Auic. gdē inquit extimauerūt

ꝙ patientib⁹ torturā timet mors ſubitanea vſq; ad q̄ttuor dies. Si vō hos pertranſierint euadunt. Et vr̄ ꝙ ſit illud cā epilie fortis quā tortura nūciat. ¶ Et vt cognoſcas an a cerebro fiat inq̄t raſis. Si in tortura opationes cerebri ſane fuerint: vt eſt intellect⁹. ratio: ⁊ memoria. ⁊c̄. Scito eā a cerebro nō cauſari in qua caſu tales diu viuere poſſunt. Et ſubdit: ꝙ ſi tortura ꝑ menſē: aut ꝑ duos durauerit: vix aut nūq̄ curaſ: cū ea tn̄ diutiſſime viuūt. Quoſdā eni vidi inq̄t quos tortura. 20. ānos īuaſit: alios. 30. ⁊ alios. 40. q nullū aliud nocumētū ſuſtinuerūt. ¶ Tortura ꝑterea ſiniſtri lateris deterior eſt q̄ dextri: vt antiqu⁹ ſapio: ⁊ ipſe raſ. inq̄t. Tort⁹ itē ſi febricitauerit: eidē nō nocebit: vt ipſi quoq; aiūt: qđ in tractatu de paralyſi: ⁊ ſpaſmo ſupra ſatis tibi declaraui. Et ſic patet qd tam ſupra futurā q̄ preſentem torturam pronoſticari debeas.

¶ De mō mā; q̄ torturā efficit digerendi euacuādi quoq; ac de his q̄ in ei⁹ cura ad intra ſumēda ſunt. Cap. iij.

Tortura oris interdum a paralyſi: interdum. vt dictū eſt: cauſaſ a ſpaſmo. vñ quantū ad humoꝝ digeſtionē ⁊ euacuationē: q̄ ſi inequales ille fuerint: nō aliter q̄ in his duabus egritudinib⁹ ſiendū erit. Que ſiue ſſa fuerit: ſiue melia: ſiue colera: ⁊ ſi rariſſime ab ea ſiat. eam digeras tam cū cliſteribus q̄ cū appropriatis ſolutiuis: eam ſucceſſiue euacua: vt in tractatu de paralyſi: ſupra caplo q̄nto te docui. Et ſi a ſan. fiat ſm maiorem aut minorem eius impuritatem de eo minuendum erit: ⁊ ſic cōibus ſupfluitatib⁹ eductis de cephalicis primo: dehinc a venis lingue minutio fiat. Et q: in caſu illo magna eſt interdum ſan. quantitas extrahenda: ſecundationem potius q̄ vice vna totū extrahere fieri laudo: ⁊ tunc bonum eſt: vt in mane ab vna fiat cephalicarū. ⁊ ſi tūc mām diuertere magis cupias baſilica lateris oppoſiti in ſecūdo: aut cum cephalica lateris patientis: ⁊ mane ſequēti a venis lingue ¶ Sed inter cetera ſunt in cura tali a veterib⁹ cōmendata gargariſmata: atq; caputpurgia: de quibus aliqua appropriata deſcribere nunc libet. ¶ Purgatione igiſ facta mane ſtomacho vacuo: ⁊ ſero ante cenā: per dies tres ꝯtinuos tale fiat gargariſma. Qđ. ℞. yſopi. origā: thimi ana. m. j. fiat decoctio: de qua accipe. ℥. vj. oximell ſquilitici. ℥. ij. miſce: ⁊ fiat vt dictū eſt gargariſma: vel ꝯficiaſ: ſinap. ℥. ij. accipies. q̄ in lib. j. vini ad cōſumptionem tertie partis bulliat: coleſ: ⁊ fiat gargariſma. Vel cū. ℥. vj. ſirupi acetoſi compoſiti. ℥. j. puluerizate ſinapis: miſce. ⁊ fiat vt ſupra. Vel h̄ facias qđ antiqui in iſto caſu ſumme laudāt. qđ. ℞. origani: yſopi. an̄. M. j. fiat decoctio: de qua accipe. ℥. vj. aceti ſqlītici. ℥. j. ß. hyerepigre. ℥. j. ſiſ diſſoluanſ: ⁊ fiat gargariſma. Vel facias ſic: ſinapis ſtafiſagrie. ʒʒ. piretri macropipis. ana. partes equales accipias: ⁊ in aqua bulli: de qua. ℥. viij. accipe oximell ſqlitici. ℥. ij. hyerepigre. ℥. ß. et fiat gargariſma. ¶ Trib⁹ tranſactis dieb⁹ gargariſma ſolum mane fiat: an̄ vō cenā caputpurgium hoc qđ recipit pul. nigelle: q̄ in infuſione aceti ꝑ diē cū ſua nocte ꝑmanſerit. ℥. j. diſtempereſ cū ſucco maiorane: herbe paraliſis aut auricule muris: ⁊ fiat vt dictū eſt caputpurgium. Et ſi forti⁹. Accipe pulpe collogntide. caſtorei. piperis albi condiſi. ana. ℥. j. fiant cum aqua caſei pillule. de q̄bus vna cū aliquo de ſuccis ſupraſcriptis diſſoluaſ. qđ ꝑ nares attractum in hoc caſu mire valet. Et idē facit fel perdicis: aut gruis cum aliquo ex ꝑſcriptis ſuccis diſſolutū. Dum ab his patiēs quieſcit: nucem muſcatā in parte oris leſa cōtinue teneat: vt membri aſſueta figura remaneat. Nonnulli thus recentum in ore cōmēdāt. Et alij ſruſtū. ʒʒ. Alij vero paululū caſtorei. Et ego alias ipſi⁹ caſtorei. ʒ. j. cū aqua vitis diſſolui feci: q̄ in ore ſepe retēta incredibiliter ꝓfuit. ¶ Raſis ſuis in experimētis nucē muſcatā integrā ex oleo de piꝑibus: aut coſtino: vel alio appropriato inunctā per duas horas: tam ſero q̄ mane ſtomacho vacuo in ore teneri faciebat. ⁊ poſtea maſticari: ⁊ hoc ait huic paſſioni pluſq̄ credi poſſet ſubuenire. Ex cōfectiōibus valet tyriaca magna: mitridatū quoq;: ⁊ de quo libuerit ad auellane q̄titatē cū modico vini: aut mellicrati in aurora dabis. Et cum in ſero dormitū iuerit. a. ℥. j. vſq; ad duas electuarij: de muſco dulcis: aut tātundē pluris cum muſco. ⁊ hec ſunt que in cura iſta ab intra ſumenda ſunt.

¶ De his que in cura torture ab extra ſunt approximāda. Cap. iiij.

In cura torture ex his que ab extra conueniunt ſunt vnctiones: ventoſe: emplaſtrationes: ſacelationes: ⁊ euaporatoria. ¶ Et vt ſtatim ad actum practicum te deducam ſuper ſpondiles colli ſuperiores quia iſti nerui faciei motum: atq; ſenſum dantes oriuntur. ventoſam ſine ſcarificatione poni facias: que ꝑ dimidiam horam aut minus dimittatur. Qua amota ex oleo coſtino calido: aut de piperibus: vel de terbentina: aut de ben ſpondilium locus inungatur. ac faciei pars leſa. ¶ Illinc autem ad. ij. aut. iij. horas ſacellum ex calido ſale repletum: dictis ſpondilibus applica: ⁊ cum incipit infrigidari remoue: quem poſtea calidum iterum ſuperpone: quo aliquotiens facto: ex preſcriptorū oleo aliquo: vt ſupra locum inunge. ¶ Q ſi vnguentis appropriatis: aut emplaſtris vti libet in cura paralyſis: quere ſeptimum capitulum: de his enim te abundantem efficiet.

¶ Verum in caſu illo: ille bonus noſter meſue euaporationes plurimum comendat: inquiens ꝙ illis poſteriores vſi ſunt: ⁊ inuenerunt ea fore iuuamenti ſublimis et proprie quando vaporatur ex eo pars capitis poſterior ⁊ collum: atq; ſpondilia ceruis: mandibule. ſpondiles atq; frons. Et euaporatione facta ſpondilia ex fece vini emplaſtrari iubet. facias ergo ſic. Accipe yue. yſopi. calamenti. ſticados. lauandule. foliorum lauri. coriañ. ana. ℥. j. aceti libras. iij. bulliant ſimul: ex quibus poſtea locis dictis fiat euaporatio: ⁊ ſucceſſiue vnctio: vel ex fece vini. vt ipſe inquit emplaſtratio. ¶ Vel facias ſic. Accipe yſopi. ſticados. origani. piretri foliorum lauri. ſinapis. camomille mellilon. maiorane. marubij. ana. partes equales: coquantur. ⁊ vt ſupra fiat euaporatio. ⁊ deinde ex coſtino oleo: vel balſamino: aut de ben inūctio fiat. ¶ Laudat itē lotionem faciei ex aceto decoctionis ſinap. ¶ Preſcripta euaporatio cōmuniter ſic fit. Nam infirmus taliter ſituatur: vt rerum preſcriptarum vaporem tam ſuper collū q̄ partes alias prenarratas recipere queat. Sed ego has euaporationes ſic fieri facere conſueui. Candentem lapidem ex decoctione aliqua preſcriptarum aſperſum pannis lineis inuolui facio: ⁊ iuxta loca ꝑdicta reponi. ⁊ refrigerato lapide calefieri iterum poteſt: ⁊ iuxta loca iterum apponi: remoto latere vnctiones: ſeu emplaſtratiōes ꝑ libito fac. Et ſic illa applicandi modū habes: que exterius in cura torture conueniunt.

¶ De eius torture cura q̄ a ſpaſmo ꝓuenit. Cap. v.

Si a ſpaſmo fiat taliter materia digeratur purgetur quoq; qualiter in cura torture a paraleſi cauſate ſit ⁊ ſic pariter de his que ad intra ſumuntur facies. ¶ Sed quātū ad ea q̄ extrinſecus applicanſ ad cap^m. 6. i cura ſpaſmi recurſū habeas. Sed colli ſpōdilib⁹ ⁊ parti leſe ſemꝑ applicanda remedia q̄ tn̄ vt in illo caplo patet ab his q̄ in paralyſi cōueniūt variaſ: ⁊ tu vide ibi: quia capitulū illud talem curā te fideliter edocebit. ¶ Gargariſmata ac caputpurgia illa facies. q̄ in caplo tertio hui⁹ tractatus deſcribunſ. Et vbi cura ꝑſcripta te fallat rubificantes medicinas poſt aurē partis leſe iubent veteres apponi. Et dehic ex altea butyro vel alio locū inungere. ¶ Et ſic quātū ad medicinalia torturā oēm modū curandi habes excepta q̄ prouenit a punctura: cui⁹ curā ſiue punctura illa venenoſa fuerit: ſiue non. ſeptimū capitulū de cura ſpaſmi tibi clare monſtrabit: ad qđ vbi op⁹ fuerit recurſū habe. ⁊ ſic ois torture tā q̄ a ſpaſmo q̄ que prouenit a paralyſi medicinalium cura finitur.

¶ De regimine ſex rerum non naturalium in cura torture obſeruando. Cap. vj.

Reſtat vt hui⁹ deformis paſſionis cura perfecta ſit de regimine rerū ſex nō naturalium. ad diſcernere ipſum igitur quo ad cibum ⁊ potum: ſomnū ⁊ vigiliam motum ⁊ quietem: inanitionē: ⁊ repletionem: ⁊ anime accidentia taliter obſeruandū eſt qualiter in cura paralyſis: atq; ſpaſmi dictū fuerat. verum ab illis regimen aeris aliq̄liter variatur. nam in paſſione hac oculus vnus ſemper patitur. ⁊ huius cauſa vt inquit Raſis in loco obſcuro eſt eger ſituandus: quia aer luminoſus ſpiritus viſibiles diſgregando viſum multum debilitat. aeris vero obſcuritas congregando confortat. ¶ Debet quoq; ſepe ⁊ in ſpeculo patiens intueri: vt faciei deformitate inſpecta eā ad naturalē reducere conetur. Laudat item bonus Raſis ꝙ poſt dies aliquot patienti bonum ſit tibias pulſare: ac alijs cum inſtrumentis muſicis ſiſtulare: quia labia ſimul inungendo melius figura oris informabitur.

¶ Tractatus duodecimus de tremore vnū in ſe ꝯtinens capitulū: in quo qd ipſe ſit inuenies. que eius cauſe que tā ꝓnoſtica q̄ demonſtratiua ſiḡ: ⁊ q̄lr eū q̄ curare debeas.

Tremor: de quo adiuuāte deo pñs erit ſermo nōmin⁹ ē cerebri: atq; neruoꝝ paſſio: q̄ paleſis q̄ ſpaſmus q̄ tortura. Et in cāis vt patebit cū illis q̄ cōmunicat: atq; ipſoꝝ fere vna ⁊ eadē eſt cura: q̄re pñs loc⁹ ſibi digne cōcediſ. ¶ Vt igiſ ad rē ſtati accedā: tremor ſit cū virtus motiua mēbꝝ rectū tenere conaſ: ⁊ ꝑpter ipſi⁹ mēbri grauitatē nequit: ⁊ ſic inter virtutē ⁊ cauſam tremoris: vt ita loquar: cōtinue qđdam duellū ſit in quo virtus mēbri rectum tenere conaſ: ⁊ morbus ad bonū itellectū deorſum trahere: ⁊ ſic cauſanſ motus ꝯtrarij ſurſū ⁊ deorſū ⁊ cōſequēter tremor. ¶ Et hoc eſt illud qđ dicit Auicē. tremorē diffiniēdo. tremor inquit eſt morbus officialis eueniēs ꝑpter defectū virtutis motiue a motu lacertoꝝ ſm continuitatē cōpari grauitati cōpari. ſ. mēbri tremētis: intromittēti. i. īpedienti ſua motione motionē voluntariā. Et ꝑ hoc intelligit ꝙ virtus lacertoꝝ defecta nitiſ mēbri rectū tenere: ⁊ ſic ꝑ ꝯtinuationē ſit cōpar grauitati mēbri: q̄ ꝯtinue contra nāliter deorſum trahit. Et ſic tali motione īpedit motionē lacertoꝝ voluntariā. Cū igiſ due prime potentie. ſ. virtus motiua lacertorum: que mēbri nitiſ tenere rectū: ⁊ grauitas mēbri ꝯtinue trahens mēbꝝ nāliter deorſum ꝑ parietatē ꝯtinueſ. mot⁹ etiā ille. ſ. ſurſum ⁊ deorſū cōtinuaſ: ⁊ ꝑ ꝯñs tremor: q vt pꝫ eſt cōpoſitus ex motu lacertoꝝ nō voluntario: ⁊ motu nāli. ſ. grauitatis: que nāliter deorſū trahit: ⁊ ſic vtiq; hec diffinitio. Auic. cuilibet ꝯuenit tremori. ¶ Sed vt meo ꝓpoſito ꝑtinet alia eſt de tremore ſienda mentio: ꝑ quo me ſentētie Gal. cōmēto de mor⁹ caplo. 2⁹ ⁊ q̄nto ꝯformabo. Tremor eſt duplex. ſ. mālis: ⁊ īmaterialis. Immālē voco qui ab aliq̄ mala q̄litate ſine mā ſit ad bonū intellectū: vt a pūctura aliq̄ venenoſa: vel a frigiditate intenſa: ſpūs corrūpente: vel a centrāte a caliditate reſoluēte: ab accidente aie terribili: vt ingēti timore: a quo ſpūs petit cor. a gaudio ſupfluo: ꝑ qđ exalant. ab ingenti ira: ⁊ a coitu ſupfluo per quē ſpūs reſoluūtur: ⁊ a ꝯſimilibus: ⁊ ois talis tremor īmaterialis ꝑ remotionē: ſeu mutationē cauſaꝝ eū efficientiū facile curanſ. Materialē voco q̄ a mā ſit. ⁊ hoc dupl̄r: q: aut a mā mobili: aut a mā q̄eta. A mā mobili vt in fe. ſepe ꝯtingit in q̄bus mā ſupra maſculos extra vaſa expellitur ⁊ tremorē efficit: ⁊ de tali nō eſt ſmo: q: cito recedit ⁊ amota fe. nō reuertiſ. ¶ Alius⁹ cū mā in mēbro: vel in membris q̄eta manet debilitās virtutē motiuā: cui⁹ nerui ſunt inſtrumētū: aut cū in originibus neruoꝝ ſit quedam facta opilatio cui⁹ cā ad mēbrū: cui nerui illi deſeruiūt. ſpūs libere tranſire nequeunt. Cum igiſ mā illa in mēbro quieta manens cum nāliter ſua grauitate deorſum trahit. ⁊ virtute illa motiua q̄uis debilis grauitate ſit mō quo ſupra dictum eſt: tremor. ⁊ talis ſit de intentione hui⁹ capli q nervoꝝ eſt paſſio a mā in eis imbibita: vel ab opilatiōe in originib⁹ neruoꝝ cauſata ꝓueniens: per quā tunc in mēbris q̄bus nerui illi deſeruiūt: liber ſpirituū tranſitus ꝓhibetur cuius cā ac etiā grauitas imbibite materie virtus motiua debilitata mēbra in ſuo ſitu retinere nequit. ⁊ ſic illis deorſum grauitate ſua trahētibus ⁊ cōtinue virtute grauitante motus contrarij ſiunt q̄s tremorē appellamus. ¶ Et talis q̄nq; caput: q̄nq; manus: ⁊ q̄nq; brachiū vnum: vel aliqđ mēbrū aliud tenet. Et hec diuerſitas accidit ꝑpter opilationē in originibus neruoꝝ illi membro trementi deſeruientiū facta ⁊ nō in alijs. ¶ Ex q̄bus ſatis pꝫ ꝙ oēs ille tremoris cāe eſſe poſſunt q̄ ⁊ paralyſis: quas ſi ſcire cupias in tractatu de paralyſi caplo primo ordinate cōperies. Q ſi eas noſcere velis demonſtratiua ſigna in. 2. caplo quere. ¶ Quantū vō ad eius ꝓnoſtica: ſi tremor ſenibus accidat nunq̄ vel magna cum difficultate ꝑpter virtutis debilitatē curā recipit. ¶ Item tremor ſiniſtri lateris deterior eſt q̄ dextri. ¶ Tremor itē ſi diu durauerit bonū patientē in paraleſim deducet. ꝙ vtiq; eſt diſpoſitio ſatis ꝓpinqua ſibi. Et ſic ad curā eſt feſtinandū quā in cura paralyſis: tam rōne digeſtionis materiei: q̄ eductiōis: q̄ eoꝝ que ab intra ſumunſ: ſiue ſirupi fuerint atq; decoctiones: ſiue pulueres ſiue ꝯfectiones. Et etiam eoꝝ que ab extra ſiue balnea ſtuſe: embrocationes: ventoſe emplaſtratiōes: ſiue vnctiones fuerint cōpletā inuenies. ¶ Senibus vō pluribꝰ q̄bus defectu virtutis ⁊ terreſtreitate membrorum tremor accidit: ⁊ his quoq; qui longa defecti ſunt egritudine: alia nō eſt ſienda cura: niſi vt ꝓpoſſe virtus ſubleueſ. Et ſic habes qd ſit tremor: q̄ cā: q̄lia ſigna tā ꝓnoſtica q̄ demōſtratiua: ⁊ vbi curā inuenire debeas: q̄ hui⁹ tractatus q in hoc ſolo capitulo finitur intentio fuerit.

¶ Tractatus. 13. de ſtupore q̄nq; in ſe continens capitula.

¶ Quid ſit ſtupor. Capitulū. j.

Stupor capitur dupliciter: vno mō ꝑ diminuta opatiōe virtutis imaginatiue: melācolicis ſepe ꝯtigēti q diu rē vnā imotis oclis intueſ: ⁊ q̄buſdā q̄q; nō melācolicis: q oculis ſemiapertis: ⁊ interdū nō totalr̄: tn̄ apertis viſū ī locū vnū totalr̄ ſixū tenēt: ⁊ h̄ illis ꝑꝑ mām fridā in cerebri ꝯra exiſtentē ꝓuenit etiā: ⁊ q̄nq; ꝑpter colligātiā pupis in q̄ mā frigida multa ꝯtineſ. vñ ꝑmi ſubetbiā: ⁊ ſcđi litargiā facile incurrūt: ⁊ talē ſtuporem mentis ſtuporem appellamus. ¶ Sꝫ ſtupor alius de quo eſt ſermo hic duob⁹ modis contingit. vno mō ꝑpter ſpirituū paucitatē q̄ñ. ſ. in originibus neruoꝝ aduenit opilatio: ſic vt ſpūs ſenſitiui abundanter ad mēbra trāſire nequeāt: ſiue ab apte ſiat: ſiue ab hūore: ſiue a q̄cūq; re alia in vijs ſpirituū opilationē facere potēte: vt eſt intenſa frigiditas: ſupflua calitas: ſtrictura mēbri: ſeu ligatura: cāus: ſeu ꝑcuſſio: ſeu aliud ſile. Alio mō ſit a pūctura venenoſa: vel ex tactu rei ſtupefaciēdi virtutē habētis: vel ipſius int⁹ aſſumptione. Et talem ſtuporē modis duob⁹ fieri ꝯtingit. Vno mō cā ſpirituū: q in ſe talē diſpoſitionē acq̄ſierūt: vt virtuti tactiue debiti eſſe non poſſint inſtrū. Alio mō cā mēbri: qđ taliter ꝑ illa ſtupefaciētia diſponiſ ⁊c̄. ⁊ ſi ſpūs vt ita dixerim: adhuc ſani forēt: ⁊ ſufficienti in q̄titate: ab ipſo tn̄ mēbro talr̄ inficiunſ vt ipſi⁹ virtutis tactiue debitū nō ſit inſtrm̄: ⁊ ſic modis tactis ſit ſtupor q eſt mēbri diſpō. ꝑ quā ipm parū: aut nihil ſentit. ¶ Stupor igiſ nihil aliud eſt q̄ mēbri ablata: vel diminuta ſenſatio ꝑꝑ tactiuoꝝ ſpirituū paucitatē aut ipoꝝ ſeu mēbri idebitā diſpōnē ab alicui⁹ rei mala q̄litate eiuſdē ipreſſa cātā. ¶ Verū ſi debilis ſtupor fuerit tremorē: ⁊ ſi fortis palſim: ſeu mollificationē īducit. Iō Auicē. inq̄t. eſt morb⁹ officialſ faciēs euenire in ſenſu tactuali nocumētū. ſ. aut deſtructionē: aut diminutionē cū tremore ſi eſt debilis: aut mollificationē ſi eſt fortis ⁊c̄. Et ꝑꝑ h̄ dixerat ſup: ꝙ a nōnullis di

D

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ctio ſtupoꝛis: pōit ſinonima dictiōi palyſis cū facilr̄ i eā tri
ſeat. Et ſic pꝫ qd ſit ſtupoꝛ: qḋ huius capli intentio fuerat.
¶ De cauſis ſtupoꝛis. Caplm̄. ij.

Tupoꝛis cā extrinſeca ⁊ intrinſeca eſſe poteſt. Ex
trinſeca quidē res quelibet q̄ in neruis: ſeu in vijs
ſpirituū coartationē talē: ne ſpūs ad mēbꝛa tranſi
re queāt: facere poſſint: aut que ſpiritib⁹ ipſis ingroſſatio
nem: ſeu aliquam aliam malam qualitatem inducere: vt
membꝛi ligatura: ſeu ſtrictura: caſus percuſſio: aut exceſ-
ſiua ſola frigiditas: ⁊ ſic cuiuſlibet rei: ſiue aeris: ſiue aque
⁊ cetera: mēbꝛa coartans: ⁊ ſpiritus ingroſſans. Caliditas
quoqꝫ nimia humiditatem reſoluens: ſiue aeris: ſiue bal-
nei: ſiue alterius rei fuerit. Tunc enim in membꝛis coar-
tatoꝛia ſit opilatio: vt in febꝛibus adurentibus in quibus
ſit ſtupoꝛ ſepius eſt videre: ⁊ talis eſt ſignum moꝛtis. Ali-
qua ſunt ꝯſilr̄ que ⁊ ſi ſpūs ingroſſant: cum hoc tn̄ talem
adhuc in eis vel in membꝛis qualitatē inducūt: vt tactiue
opationi habiles nō reddanť: vt eſt de tactu illius piſcis
quē Aui. recitat: vel de opio iuſquiamo mandragoꝛa vel
cōſimilib⁹: ſiue extra ſiue ad intra appꝛorimentur: talia nā
qꝫ nō ſua ſola virtuali frigiditate mēbꝛa: ſeu ſpūs īſpiſſant
ſed eos cū hoc quadā venenoſa qualitate inficiūt: p quaꝫ
mēbꝛa ipſa ſtupida ſiunt: vt in meo de venenis de opio: ⁊
iuſqamo: ⁊ ꝯſilibus latius declaraui. ¶ Supflua itē frigi
ditas ⁊ hūiditas ſpūs: humectando ſepe ſtupoꝛē inducit:
vt aeris: ſeu aque: ſiue cuiuſlibuerit alterius rei humectā
di ac infrigidādi vim hñtis: vt nimia qes: ſomnus nimi⁹
nauſeatiua ſatietas. Et ita ꝯſilr̄ de cibis ⁊ potibus diceñ.
eſt. ſiue cibi ⁊ potus abſolute dicanť: ſiue cibi ⁊ pot⁹ medi
cinales ⁊c̄. vt ſunt lactuce: endiuia: ſcia frigida: papauer
iuſqamus: ⁊ ſilia: ac fercula de paſta: ⁊ ſuperflua aque po
tatio. Illa quoqꝫ ſepe ſtupoꝛē inducūt: q̄ ſua nimia calidi
tate ſpūs paucificāt: ac reſoluūt: ſic vt p tactuā opationeꝫ
ipſi membꝛo quātitas debita nō adueniat. vt ſuperfluum
exercitiū longa quies. nimia famis tolerantia. ſupflua po
tentis vini bibitio. reni calidaꝝ comeſtio: ⁊ coit⁹ ſupflu⁹.
⁊ ſic modo ſuo dicendū eſt de ſupfluis aie accidentibus.
Et oia iſta que ſtatim dicta ſunt quātū ad extrinſecas cās
ſe tenent. ꝙ ſi alia reperianť ad iſtarū aliquaꝫ ſunt reduci
bilia. ¶ Quantū ad intrinſecas oia q̄ in oꝛiginibus neruo
rū. ſeu in neruis ipſis. per quos ad mēbꝛa ſpūs deferunť
opilationē facere queūt ſtupoꝛis cā eſſe pñt. vt ſua nimia
quātitate ſan. opilās. aut viſcoſitate ſlā. aut melācolia ſua
groſſitie. Colera vō niſi rōne qua humoꝛibus ceteris dat
ingreſſum raro. immo rariſſime ſit ſtupoꝛis cauſa. cum ſua
caliditate. atqꝫ ſubtilitate potius ſtupoꝛem pꝛohibeat. Co-
lera tñ vitellina ſua interdum groſſitie hoc efficere poſſet
⁊ iſte ſunt q̄ p cauſis intrinſecis ſtupoꝛis aſſignanť. ex q-
bus oibus tā intrinſece q̄ꝫ extrinſece ſtupoꝛis cāe patent.
¶ De ſignis ſtupoꝛis demonſtratiuis. Cap. iij.

Ui ſtupoꝛis cās p demōſtratiua ſigna inueſtigare
volucrint. quātū ad extrinſecas per oꝛdineꝫ ſupꝛa
dictum eas ab infirmo vel ab aſtantibus inueſti-
get. ipſoꝝ eni relatu in dictarum cauſarum cognitionem
facile deuenies. ¶ Quantum vero ad intrinſecas ſi ſan-
guis in cauſa fuerit erunt replete vene. ⁊ maxime in ocu-
lis apparentes. rubet facies. ſomnolentus erit infirmus.
cuius facies ac ſi balneuꝫ egrederetur ſepe madet pulſus
erit plenus ⁊ vndoſus. vꝛina rubea ⁊ groſſa. Qꝫ ſi etas cō
plerio tempus anni regio regimen precedens ⁊ ſimilia
vt ſupꝛa ſan. atteſtanť eū in cauſa eſſe nō dubites. Flegma
vō vbi ſit in cā albet facies. infirmus ſepe ruget. vꝛina al-
ba erit ⁊ ſpiſſa. pulſus cū quadā diuerſitate mollis. Quod
ſi etas cōplexio ⁊c̄. flegmati atteſtanť ipm̄ erit in cā. qḋ plu
rimū accidit. Et ſi melancolia vene parue erūt patiens ſa
turninus pulſus durus ⁊ rarus. vꝛina ſubtilis ⁊ alba. ⁊ vbi
cōplexio pcedēs regimē. ⁊ talia ſuper humoꝛem melanco
licum ſignificarent illa erit in cā. ¶ Coleraꝫ vō cognoſces
ex cōplexione. etate. tempoꝛe anni ⁊c̄. Et pulſus erit veloꝛ

in comparatione ad ſupꝛaſcriptos: cum aliquali tñ diuerſi
tate vꝛina ad igneitatē tendet. Et qꝛ toti⁹ ſup iſtos humo-
res conuenientia ſigna deſcripſi hec paucula qꝛ in caplo
de palyſi de his te ſatis abūdātē feci. ad qḋ ſi op⁹ fuerit re-
curſum habe. Et in tm̄ de demonſtratiuis ſtupoꝛis ſignis
dictum ſit.
¶ De ſignis ꝓnoſticis ſtupoꝛis. Cap. iiij.

T de ſtupoꝛe recte pꝛonoſticari queas illa ſūt tibi
notanda que in caplo ꝓpꝛio bonus Auicē. deſcri
bit: qꝛ ſi ſtupoꝛ cerebꝛi cauſa ſit: ſic ꝙ in oꝛiginibus
neruoꝝ fuerit opilatio: q̄uis non integra: tunc ſtupoꝛ erit
in toto: ⁊ niſi paupculo ſuccurrať complet opilatio: ⁊ bo-
nus patiens factus apopleticus quiete ibit ad inferos nō
rediturus. Sepe tamē non tam magna illa erit opilatio: ⁊
ſic ſtupoꝛ in paralyſim terminať. Qꝫ ſi materia illa aliquid
coꝛruptionis habuerit in ſe ſit bonus patiens apoplicus.
Qñ etiam ſtupoꝛis cauſa exiſtit in nucha: quo in caſu in
terdum neruoꝝ oꝛigini in ſpondili aliqua ſit opilatio: ⁊ in
terduꝫ nō oꝛigini. ſed in ramis neruoꝝ. Et tunc mēbꝛa qui
bus nerui deſeruiūt ſtupida ſiunt. ¶ Stupoꝛ igitur in quo
cunqꝫ membꝛo fuerint ſi diu pſeuerat illius mēbꝛi paraly-
ſim futurā denunciat: ſi mā fuerit groſſa ſpaſmū: ⁊ q̄lis il-
la fuerit ſi inuentuꝫ ꝯuenit: cauſabit alcuçeç. Ex qbus pꝫ
vt in ꝓnoſticis de toꝛtura ſupꝛa dictum fuerat: ꝙ ſtupoꝛ fa
ciei pſeuerans: futurā toꝛturaꝫ ſignificat. Stupoꝛ preterea
q ex cūcne mācı nō curať: ſi vırgo ſupuenerit i apoplexiā
paupculū patiētē deducit. Et in his ſigna ſtupoꝛis ꝓnoſtica
terminantur. ¶ De cura ſtupoꝛis. Cap. v.

I ſtupoꝛē recte curare velis an a cauſis extriſecis
an intrinſecis: ſiat tibi cōſiderandum erit. ¶ Qꝫ ſi
ab extrinſecis eas ad ꝯtrariū permutes eſt neceſſe.
Sed qꝛ tam ſuper membꝛū q̄ꝫ ſup neruoꝛum oꝛiginem ali
qua que malā inductam ſtupefactiuam qualitatem remo
ueant ſunt ſepius applicanda: ventoſis interdum foꝛſan
opus erit: vel balneis: ſtuphis: embꝛocationibus: vnctio-
nibus: ſiue emplaſtris. ⁊ hec omnia in cura paralyſis oꝛdi-
nate cōperies. Et idem ſiet ſi humoꝛ aliquis in cauſa fue-
rit. Nam digerendi modus euacuādi quoqꝫ illic ſatis abū
de deſcribū: ⁊ ꝯſequenter de oibus ſit que tam ad intra q̄ꝫ
ab extra applicanda ſunt. Et ſi ſan. in cauſa fuerit ſm̄ illic
deſcriptū modū eū minue: qꝛ ex ſola abundanti minutiōe
hec paſſio ſepe curať. Et non ſolum illic medicinalia. ſed
huic quoqꝫ cōueniens regimen ſex rerum nō naturalium
illic adinuenies: ⁊ ſic illa mihi in hoc loco deſcribere ſup
fluum videreť: cum vt patuit eiſdem in locis ⁊ eiſdem a
cāis a qbus ⁊ paralyſis ſtupoꝛ gīietur. Qua ex re capitulū
preſens tractatui de ſtupoꝛe ſinem impono.

¶ Tractatus quartus decimus de ſaharra: ſeu ſupflua vi-
gilia: in ſe nouem continens capitula.
¶ Quid ſit ſaharra: ſeu ſupflua vigilia ⁊c̄. Cap. j.

Quam nos in ſomnietatē: ſeu vi
giliam ſupfluam ap-
pellamus ſaharrā greci vocant. Pꝛo cui⁹
habenda notitia ſciendum ꝙ ſomnus: vt
in tractatu de ſubeth dixerā eſt ꝓpter duo
animalibus neceſſarius. Pꝛimum vt re-
ſolutoꝛuꝫ in vigilia ſpirituum per eum reſtauratio ſiat. Se
cundum vt caloꝛis facta retractione per eum melioꝛ dige
ſtio celebꝛetur. Ex quo patet ꝙ niſi ſomnus eſſet tam pꝛo-
pter nimiam ſpirituum reſolutionem: q̄ꝫ imperfectam di
geſtionem homo periret in bꝛeui: hac ex cauſa inter res
non naturales tam homini ad bonum intellectuꝫ neceſſa-
rius ſomnus ipſe ac vigilia computatur. Et talis eſt du-
plex: ſcilicet naturalis ⁊ non naturalis. Somnum illum
naturalem voco: per quem homo ſuas debitas poteſt ope
rationes exercere. Qꝫ ſi quauis cā longus ita ſiat ꝙ ope-
rationes impediat eū non naturaleꝫ dices: ⁊ ſupꝛa ſubeth
talem appellaui. Ex quibus pꝫ ꝙ ſicut naturalis ſomnus
eſt qui operationes debitas nō impediens minime ad ſe

curam vocat: ita ⁊ naturalis vigilia: cuius tamen debitam
longitudinem non plus metiri q̄ꝫ ſomni poſſet. illaꝫ itaqꝫ
ſuperfluam dices que operationes impediens ad ſe curā
vocat: ⁊ hec eſt illa quam greci ſaharram vocant. Que vt
pꝫ nihil aliud eſt q̄ꝫ quedā intrinſeca pternālis diſpō: que
homineꝫ tantū euigilatū tenet: vt debitas operationes ex
ercere nequeat. Et ſic habes quid ſit ſaharra: qḋ huius ca-
pituli pꝛincipalis intentio fuerat.
¶ De cauſis ſaharre. Caplm̄. ij.

Um ſomnus vt patuit per opilationem viarū pꝛi-
mi vētriculi cerebꝛi ſiat: cui⁹ potiſſima cā ē frīditas
⁊ hūiditas oppoſitū ſibi vigiliaꝫ per deopilationē
illarū viarum: aut apertioneꝫ neceſſe fieri eſt. Et huius cā
generalis caliditas exiſtit tam ſine materia q̄ꝫ cū mā atqꝫ
ſiccitas: potioꝛ tamen eſt caliditas: qꝛ ſpūs igniendo mo-
biles valde eos efficit. Ex quo pꝫ ꝙ omnia illa q̄ in vijs
illis opilationem pꝛohibere apta ſunt vigilie cauſa eſſe
poſſunt: ⁊ tales ab extrinſecis aliquando ſunt: aliquando
ab intrinſecis. Extriſece qdē vt aeris balnei: vel cui⁹ libue
rit alterius calitas: atqꝫ ſiccitas exceſſiua: ſplēdoꝛ q̄ꝫ gran-
dis: ſuperfluum exercitium: tollerantia nimia famis. Cibi
exceſſiue calidi: vt poꝛi: cepe: allea: alleata oia: atqꝫ pipera
ta: ⁊ ad hunc modum de alijs: ac cibus qlibet ventoſus ⁊
potiſſimū qui ſomnia inducit terribilia: vt fabe ⁊c̄. vt ait
Auicē. indigeſtio ois ac nimia ciboꝛuꝫ repletio: talia enim
ad cerebꝛū fumos putridos facile mandant: ⁊ opilationeꝫ
ꝓhibētes ſaharrā iducūt nimiā. Iteꝫ vndecūqꝫ ſiat euacua
tio: ⁊ illa marie q̄ a ſolutiuo farmaco: cuius nā eſt ſitim in
ducere: vt eſt euſoꝛbiū: ꝓuenit. Pot⁹ itē calid⁹: ſiue nālis ſi
ue potētis vini: vt de iterioꝛib⁹ tertio recitat Gal. de illo. ſ.
q ꝓpter potentiſſimi vini bibitionē ꝑpetuas vigilias paſ-
ſus eſt: ſiue artificialis: vt mellicrati: vel ad modum vulga
riū nectaris ſiue clareti. Et ſupflua quoqꝫ aie accidētia ve
luti gaudiū ingēs: lōga triſtitia: aſſidua circa rē aliquaꝫ co
gitatio ⁊ ſilia: ac coit⁹ ſupflu⁹: ⁊ ab eo ſilr̄ nimia abſtinētia
vt in ꝯtinentib⁹ piçochariis ſepe ꝯtingit: bꝛuniqꝫ fulti bar
ba: ⁊ iuuenes exiſtētes ocioſi atqꝫ plurimo vtunť cibo potē
tium vino: hoꝛū eni cā multo tales abundāt in ſpmate a q̄
diu retento fumi ad cerebꝛū eleuanť: ⁊ nō ſolū tunc vigili
as iducunt: ſꝫ interdū maniā: vt in tractatu de mania deo
adiuuāte patebit: ⁊ vniuerſalr̄. Itē oia illa ſaharrā induce
re pñt q̄ ſubeticū vigilant: de qb⁹ tractatui ſuo mētio facta
eſt. ¶ Intrinſece vō cāe nōnulle ex humoꝝ pte ſe tenēt: ⁊
hi coſa melia: ac flegma ſalſum: nitroſa quoqꝫ humiditas
vt in decrepitis eſt videre: ⁊ in his potiſſimū: q cerebꝛū ſic
cū hñt: doloꝛ intēſus ſepe dictā ſaharrā iducit: vt in colica
ilica: ⁊ renali doloꝛe emoꝛoidali: vel ab apate facto: ſeu a
ſolutiōe ꝯtinua: vel quocūqꝫ alr̄. In ſe. etiā frequēter illud
accidit: in qb⁹ moꝛdicatiui fumi ad caput eleuanť. Et hec
in ſūma cā intrinſece q̄ꝫ extrinſece cāe ſūt ſaharre. ꝙ ſi ab
iſtis alie iueniant ad iſtaꝝ aliquaꝫ erit reducibilis. Et per
hoc preſenti capitulo ſinem impono.
¶ De ſignis ſaharre demonſtratiuis. Cap. iij.

I aliq̄ extriſeca cā ſaharrā iduxerit: ⁊ oꝛdiate ꝑut
in pcedēti caplo deſcripte ſūt: cās inueſtiges p in
firmū: aut per aſtantes in eaꝝ cognitionē facile de
uenies. Qꝫ ſi aeris balnei: vel alterius extrinſeci caliditas
atqꝫ ſiccitas exceſſiua id effecerit: ſeu ſplēdoꝛ nimius: aut
ſupfluum exercitium: ⁊ ſic de cauſis ibidem enarratis infir
mus ipe: aut aſtantes te ſtatim certificabunt. Uerū anime
accidentia paſſionē hanc frequēter cauſant: de qbus ſubti
liter inueſtiga. nam patiētes: ⁊ marie mulieres timide: vel
foꝛſan ſilocapte vt eas nō manifeſtāt pudoꝛ cogit vt non
nūq̄ꝫ expꝛtus ſum. Sꝫ ſi cāe intrinſece fuerit: vt colera me-
lancolia: ⁊ ſalſum flegma ⁊c̄. p cōplexionē etatē pcedēs re
gimē tēpus anni: ⁊ ſilia facile depꝛehēdes: nam ſup quem
humoꝛeꝫ illa magis atteſtanť: is erit in cauſa: nitroſam vō
humiditatem cognoſces ex capitis aut totius grauedie. Et
quia tam ab oculis q̄ꝫ ab vlceribus cōtinue ſuperflue hu-

miditates emanant. ¶ Illam autem quam doloꝛes aut
febꝛes efficiunt ipſa tibi ea manifeſtabunt. Si igitur hec
paucula que dicta ſunt bene notes ⁊ in notitiam cauſa-
rum ſaharre facile deuenies. Et intantū de ſignis demon
ſtratiuis dictum ſit.
¶ De pꝛonoſticis ſaharre. Cap. iiij.

I ſahara diu durauerit ad peſſimas egritudines
infirmuꝫ ſepe deducit: vt ad maniam melancoliā
frenēſim ethicam acutas fe. ⁊ ad multas alias que
ex humoꝛum ſiunt coꝛruptione. ipſa namqꝫ ſpiritus reſol-
uendo membꝛa deſiccat hu. inflāmat digeſtiuam coꝛrum-
pit. vnde cauſatur malitia coloꝛis: inflantur palpebꝛe. ſit
interdum caceticus. ⁊ ſic varij ex ipſa moꝛbi concreantur.
¶ Item ſi alicui ſaharra perſeuerauerit moꝛietur ex ea.
Auicē. capitulo pꝛopꝛio. ¶ Et rurſus inquit ꝙ ſahara ve-
niens in ſenio ⁊ marime ex flegmate baurachino paruaꝫ
curam recipit. Saharra itaqꝫ perſeuerante pꝛonoſticari
poteris in aliqua ex egritudinibus tactis patienteꝫ facile
caſuꝝ. Et hic ſaharre ꝓnoſtica ſinem accipiunt.
¶ De his qui humoꝛes in ſahara peccantes digerunt eua
cuant quoqꝫ. Capitulū. v.

T deinceps ad ſahare curam condeſcendā viden
dum erit an ea a ſola q̄litate ſine materia ſiat an cū
mā. ſi ſine mā vt infra deo adiuuante deſcribaꝫ fa-
cies: Si cum materia peccantem humoꝛem conſidera. ⁊
eum ſm̄ exigentiam digeras educas quoqꝫ. ¶ Si igitur
colera in cauſa fuerit. accipe oxiçachare ſimplicis. ℥. j. ß.
vel ſirupi acetoſi ſimplicis tantundem: aque lactuce cu-
curbite vel endiuie. ℥. iij. pꝛo vna vice miſce. ⁊ de hoc to-
tiens ſumat donec digeſtam compꝛehendes. ¶ Quaꝫ po
ſtea ſic educes. Caſſie nouiter extracte. ℥. j. accipe. ⁊ cum
aqua fructuum aut decoctione capil. ve. caſſia ⁊ alijs ſo
lutiuis que Meſue in illis ponit omiſſis eam diſſolue cui
adde electuarij de ſucco roſ. ℥. iij. ſirupi violati. ℥. i. ⁊ ſiat
potus. Uel loco caſſie māne. ℥. ij. impone ⁊ loco electua-
rij de ſucco roſ. reubar. ℥. ij. ß. in aqua endiuie vel lactis
infuſi cum granis. iiij. ſpice ⁊ bono vino per prius irroꝛa
ti expꝛeſſionem accipies. ⁊. ℥. i. ſirupi violati addita cum
māna vel caſſia potionem facies. ¶ Uel accipe electuarij
de ſucco roſ. ℥. ß. ⁊ cum quanto ſufficit zuchari bolus de-
auratus ſiat. ¶ Uel da. ℥. i. pillularuꝫ aggregatiuarum vel
de reubarbaro. Et pꝛo tali humoꝛe digerendo euacuan-
do quoqꝫ hec paucula ſufficiant. Qꝫ ſi tibi quicquā deſice
ret reſpice ſupꝛa tractatu de doloꝛe capitis caplo ſexto.
ibi enim plurima tam digeſtiua q̄ꝫ ſolutiua inuenies ad
hoc tuuꝫ pꝛopoſitum facientia. ¶ Si auteꝫ melancolia in
cauſa fuerit loco ſirupi ace. ſimplicis aut oxiçachare ſiru-
pi vio. accipe. ⁊ cū pſcriptis mixtū aquis totiēs exhibe ꝙ
tibi digeſta materia videať. Et p ſolutiuo loco electuarij
de ſucco roſ. in potionib⁹ cōfectionis hamec tantundeꝫ
pones. vel. ℥. i. pillulaꝝ indaꝝ dabis. ꝙ ſi tam digeſtiua q̄ꝫ
ſolutiua volueris. caplm̄ quartū decimū tractatus de do-
loꝛe capitis ſupꝛa regre illḋ eni te de his abundātē faciet.
¶ Ueruꝫ vbi ſalſum flegma in cā fuerit. accipe oximellis
ſimplicis. ℥. ij. ſirupi de fumo terre. ℥. i. ß. aque lupuloꝛum
aque ſcabie ⁊ fumitere añ. ℥. ij. miſce. Et ſi magis delica-
tum habere libet p vicibus duabus eum clarificari iube.
de quo totiens dabis ꝙ materia digeſta ſit. Et tunc pillu-
larum de fumo terre. pillularum cochiarum deſcriptio-
ne almanſoꝛis añ. ℥. ß. acc. diagridij grana. ij. ⁊ ſiant pillu-
le ſeptē quas extrahe. ¶ In foꝛma potabili: ℞. caſſie. ℥. j.
⁊ cum decoctione yſopi: ſticados: capilloꝛuꝫ veneris: flo
rum boꝛaginis bugloſe viol. liquiritie paſſularuꝫ: cuſcute
⁊ epithimi diſſolues. quibus diſſolutis adde diaſinitonis
confectionis hamec añ. ℥. i. ß. ſirupi viola. ℥. i. ⁊ ſiat potus
¶ Uel aliter accipe agarici. ℥. ij. ſalis gēme. gra. iiij. zinzi-
beris. ℥. ß. oximellis ſquillitici. ℥. i. ⁊ hec infuſa in aqua la-
ctis hoꝛis decem permaneant. dehinc foꝛtis ſiat expꝛeſſio
quam cū manna aut caſſia ſupꝛaſcripta miſce: confectio-

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

nis hamec.ʒ.i.addendo ⁊ fac potum. Et ſic habes ſi in ſa hara aliquis humoꝛ abũdauerit qualr ſit digerendus edu cendus quoqꝫ quod huius capituli intentio fuerat.

¶ De rerum ſex non naturalium regimine. Cap. vj.

Cum medicus prima vice ad viſitandũ ſabarraticũ venerit ſex rez nõ naturaliũ ſibi regimen oꝛdinet. dignum eſt cuꝫ igitur ſplendoꝛ vt in cauſis habuiſti ſit ſabarre pleriqꝫ cauſa in obſcuro aere erit patiẽs collocandus quieto quoqꝫ ſine puluere ſine fumo ac ſine malo odoꝛe quem cum hic ad frigidum ⁊ humidũ declinet facito. Qꝫ ſi in loco eſſet in quo fluuius cum fragoꝛe quodam decurreret: nihil ſupra: hoc tamen noſtre tempeſtatis armigeri leuiter facerent qui ſepe ſuper flumina ex aꝛboꝛibus cũ folijs ac tᵉe ſuo cũ redolentibᵘ flo. ſibi manſiones faciebãt: circa q̃s auicule ſepiᵘ dulciter garriunt. Tu igiť mõ fieri poſſit patientẽ tuũ in tali aere collocabis. Artificialẽ tñ aerẽ in ꝓpria domo facere poteris cũ herbis. ſ. ſuis cũ floꝛibᵘ odoꝛiferis pauimentũ ſubſternẽdo: arboꝝ quoqꝫ redolẽtiũ frondes hincinde ſituando ſup lectũ rurſus ⁊c. linteamina in aq̃ odoꝛifera balneata locabis: vbi ergo aerẽ frigidũ ⁊ humidũ nõ habueris cũ taliter artificiatũ ſibi facito: q quoqꝫ alijs multis modis fieri põt: vt ſepe in meis comẽtariolis diſſerui. Aliquãdo in fundo pfoꝛatas ſitulas aqua repletas humi q̃ in cõchis quibuſdam deguttulabãt. talis nãqꝫ ſonus ad ſomnũ inducẽdũ valet multũ patienti tuo getẽ iniũge. a diuerſis cogitatiõibᵘ euꝫ diſtrahe. qꝫ ſi nimiũ ꝓpter gaudium ſabarra fieret aliqđ triſte nouũ fac nuncieť: ⁊ ꝑ oppoſitũ ſi nimia triſtitia illud efficeret bona noua q̃ q̃uis ficta veri ſilia tñ nuncienť: ⁊ de illis maxime noua ſiant qbus ſe oblectari ꝯſueuerat: dulces iterum cantilenas bonũ eſt vt interdũ audiat muſicalia quoqꝫ inſtrumẽta delectabilia. ¶ Qꝫ ſi nimius coitus in cauſa fuerit a conſocia eum ſemoue vel ſaltem ſemper ſecum aliqui cõmoꝛentur: quoꝛum reuerentia ſe a coitu abſtineat. ¶ Ille autem qui propter retentuꝫ ſperma doꝛmire nequit: ſua cum vxoꝛe tantum coeat qꝫ ſperma illud totum venenoſum emittat. Piçocharis vero abſtinentibus in pane ⁊ aqua ieiuniũ iniunge: ⁊ ab eis omnia que ſperma multiplicant aliena. Et niſi eſſet a lege prohibituꝫ bichina iuuenis eos liberaret. patienter igitur id ſufferant quia ſi ſe deuoꝛe altiſſimo commendauerint illico indubie liberabuntur. Patiens tuus vt ſobꝛie viuat facito. Quaqꝫ iterum die vt ventris habeat beneficium pꝛo cura. Et ſi videť natura pigra foꝛe. accipe malue blitis mercurialis ⁊ floꝛum viol. añ. ᵯ. iij. fiat decoctio. de qua accipe. ℔. i. ß. in qua. ʒ. i. ß. caſſie diſſolue vitellos duoꝝ ouoꝝ ⁊. ʒ. iiij. olei viol. ⁊ cuꝫ modico ſalis triti fiat cliſtere. Et qꝛ toto poſſe ſomnũ querimus: ad rerum ſex non naturaliuꝫ dictionem complendam ſolum cibi ⁊ potus regimen ponere reſtat q potius cibus medicinalis ſit q̃ꝫ cibalis. Carnes itaqꝫ niſi alterate fuerint nullas manducet. elixe potius q̃ꝫ aſſe comedantur que cum lactucis cucurbitis ſe. quattuoꝛ cõmunibus frigidis ſe. endiuie aut papa. vel lactuce ſemp alterenť in qbuſcũqꝫ etiã ſuis ferculis al. papa lac ſemper pones. ¶ Et conueniens ſibi ferculum erit panatella: colatura furfuris parumper bulita: lactuca cucumer: poꝛtulaca. puluis oꝛdei: ⁊ lac amigdalarum: quod ſic fiat. Lac q̃ttuoꝛ ſemi. frigidoꝛum: ſeminis lactuce: atqꝫ papaueris albi. cum aqua oꝛdei extracti facias: ⁊ cum tali amigdalaꝝ lac poſtea facies: ⁊ eſt i illo caſu cibᵘ optimus. ¶ Uel tale facias lac cũ ſuis ferculis cõmiſceñ. Accipe ſe. papa. albi. ʒ. iiij. ſe. lactu. ſe. endiuie. añ. ʒ. i. quattuoꝛ ſe. frigidoꝝ. ʒ. vj. Ex his cum aqua oꝛdei lac extrahe in quo infraſcripta hoꝛe. x. in infuſiõe dimitte: vt acci. coꝛticũ papa. al. ʒ. ij. floꝛũ nenufa. ᵯ. ij. ß. iuſqami al. ʒ. i. ß. cũ hec contuſa in lacte ꝓſcripto hoꝛe. x. in infuſione ſteterint expꝛeſſio mediocris ex eis fiat. ⁊ tali lacte in ſuis ferculis vtere.

¶ Quantũ ad potũ vino vtať infuſionis vſnee: aut amomi optime tamen limphato qꝫ ſi cum aqua lactucaruꝫ: aut cucurbite id fieret: non eſſet malum. nam vinuꝫ infuſionis vſnee aut amomi bibituꝫ: ſomnũ potenter pꝛouocat Auic. 2ᵒ cañ. ¶ In tertio vº i capꝫo de ſabarra vinũ ponit qđ in regimie ſex rez nõ naturaliũ mihi ponere libet: ſi patiẽtis extremitates cũ nodoſa coꝛdula ligari doloꝛoſe facias: ⁊ cũ eo lampades accẽſas tene: vbi rurſus plures ſint cõfabulãtes: dehinc ſubito ligaturas ſolue: ⁊ lãpades extingue: ⁊ taceant cõfabulãtes: qꝛ tam lampidis ſplendoꝛ q̃ꝫ fabulatio ſpũs ad cerebꝛũ trahũt. ⁊ ꝓpter ligaturas vt doloꝛi nã ſuccurrat ſpũs: q ꝑ vigiliã vaganť retrahit. Quare his oibus ſubito factis coadunati itᵘ in cerebꝛo ſpũs geſcũt: ⁊ iſto mõ ſit ſomnᵘ: vt bonᵘ Auic. teſtať. Et i h rez ſex nõ naliũ regimen obſeruañ. in ſabarra terminatur.

¶ De his q̃ in cura ab extra veniũt applicãda. Cap. vij.

Aria in cura ſabarre ab extra applicare conſueuimus vt lotiones ſeu fomẽtationes embꝛocationes linimenta vnctiones emplaſtrationes odoꝛamenta ſeu ſuffumigia ⁊ caputpurgia. Accipiendo caputpurgiũ pꝛo omni liquoꝛe qui in naſum infunditur: vt de his oꝛdinate in capitulo preſenti mentio fiet. ¶ A lotionibus igitur ſumas principium. Accipe popu. fol. vitis albe viniſere. ſalicis fol. iuſquiami papa. al. viol. ⁊ cãnaꝝ añ. ᵯ. i. fiat decoctio: de qua tibie atqꝫ bꝛachia ſepe lauẽtur ſeu fomententur. Uel aliter. accipe viol. ᵯ. i. ß. floꝛum nenufaris: floꝛum camomille: floꝛum aneti: folioꝛum apij folioꝝ iuſquiami vſnee añ. ᵯ. i. coꝛtić. papa. al. coꝛticũ radi. mãdragoꝛe. añ. ʒ. ij. ſe. lactuce. ſe. poꝛtulace. ſ. papa. al. añ. ʒ. j. ß. amomi. ʒ. i. ꝯtũdanť: ⁊ fiat decoctio de qua tibijs atqꝫ bꝛachijs lotio ſeu fomẽtatio fiat. ¶ Uel accipe coꝛticũ papa. al. coꝛtić. radicis mãdragoꝛe añ. ʒ. ij. ſe. lactuce: ſe. poꝛtulace ⁊ papa. al. añ. ʒ. i. fol. apij ⁊ alkebẽgi ⁊ folioꝛum papaueris: ⁊ iuſquiami: folioꝝ nenufaris ⁊ viol. atqꝫ camomille roſ. ru. floꝛum aneti. añ. ᵯ. i. fiat decoctio: de qua vt ſupra lotio ſeu fomentatio fiat. ¶ Quantũ ad embꝛocationes caue ne eas nec quicq̃ꝫ aliud catarroſo capiti: neqꝫ hũoꝛibᵘ repleto facias: nec h a tua mẽte vnq̃ꝫ cadat. Nonnullos eni vidi q ſic inaduertẽter talibᵘ vſi ſunt: ⁊ paupculus eger in eternã ſubethiã tranſiuit: alij in palyſim. alij in ſpaſmũ. alij in apoplexiã ⁊ i ꝯſiles egritudines deuenirũt. Tu ergo ne i erroꝛe talẽ cadas caue: vbi q̃ embꝛocationeꝫ facere libet accipe floꝝ camomille: mellilotí: aneti: coꝛticuꝫ radicũ mandragoꝛe: ſanſuci añ. fiat decoctio ex q̃ ſucceſſiue abꝛaſo capite fiat embꝛocatio: h vt inqt meſue materia exiſtẽte melica aut flegmatica ſalſa ꝯuenit. ¶ In mãvº calida hãc facit embꝛocationẽ: q. ℞. fol. mente. apij: alkebengi: capitũ papa. al. añ. partes eq̃les. ex iſtis fiat decoctio ⁊ ſucceſſiue embꝛoca. ¶ Et vbi intenſa valde ſit caliditas. ℞. ſe. papa. al. ſe. lac. iuſqami ⁊ poꝛtul. añ. ʒ. ij. roſ. viol. flo. nenufa. folioꝝ ſalicis: oꝛdei excoꝛticati añ. ᵯ. j. Ex harũ decoctione fiat embꝛocatio. Cap. bꝛachioꝝ pul. atqꝫ pedũ linire ſepe ſolemᵘ. Acci. itaqꝫ lac mulieris q̃ puellã pepit. ʒ. vi. aq̃. roſ. cucurbite aq̃ lactuce añ. ʒ. ij. ſucci ſẽpuiue iuſqami albi ſucci lactucaꝝ: añ. ʒ. ß. olei đ papa. ʒ. iij. olei viol. olei mãdragoꝛati añ. ʒ. ß. agitenť ſimul cum vno albumine recẽtis oui. ⁊ in eo petie linee madefacte. fronti ac tipoꝛibᵘ applicẽtur: pedũ quoqꝫ ac bꝛachioꝝ pulſibus. Et ꝓpterea qꝛ iminet piculũ qđ ſupra dictũ eſt: non piget replicare. ſ. caue ne repleto ſeu catarroſo capiti talia applices. ¶ Mãdragoꝛatũ oleũ de quo ſtatim mentio facta eſt taliter facies. Poma mãdragoꝛe in cõi oleo conquaſſata pone: ⁊ in obturato vaſe in loco humido alqt diebus maneat. dehinc ſup cineres calidos tñ cum modico aceti buliat qꝫ ipm ſit reſolutum ⁊ coleť ac vſui reſeruetur ¶ Meſue vº ſucci pomoꝝ mãdragoꝛe cõplete maturitatis ⁊ olei ſiſami ana. partes equales accipit. ⁊ in duplici vaſe ad ſucci ꝯſumptioneꝫ bullire facit: ⁊ eſt in caſu nr̃o ꝑ optimũ: qđ facias ſi libeť. ¶ Linimẽtũ aliud bonũ qđ ℞. aq̃ raſure cucurbite. ʒ. vi. olei mãdragoꝛati. ʒ. iij. albumen. i. recentis oui. lactis mulieris que puellam peperit. ʒ. iiij. ſimul agita: ⁊ vt ſupra locis predictis appone. ¶ Alij ex pul. coꝛtić. radicis mãdragoꝛe: cũ lacte mulieris ⁊ albuie recẽtis oui. loca ꝑdicta liniũt: tale eni linimẽtũ ſomnũ ſuaueꝫ inducit. ¶ Alij ſe. papa. al. ſubtiliter pulueriꝫati. ʒ. ij. accipiunt. lactis mulieris. ʒ. vi. ⁊ cuꝫ albumine vno oui ⁊ modico aceti linitionẽ vt ſupra faciũt. ¶ Noſter vero bonus meſue caliditate exiſtenti intenſa hoc faciebat linimẽtũ qđ ℞. croci. ʒ. vj. caſſie lignee. ʒ. ij. opij. ʒ. v. diſſoluať cũ oleo ro. aut mãdragoꝛato: ⁊ linito vt ſupra fiat. ¶ Oleum itaqꝫ ipſe bonus Meſue infraſcriptũ faciebat: ⁊ ipm acc. opij. ʒ. x. ſe. lactuce. ſe. iuſquiami al. ſe. mãdragoꝛe añ. ʒ. v. coꝛticis papa. al. ʒ. ß. contundãtur: dehinc accipe coꝛticuꝫ radi. mandragoꝛe. cap. papaueris al. añ. ʒ. vi. ꝯq̃ſſenť ⁊ buliant in libꝛis. vi. aque ad conſumptionẽ medietatis. ⁊ de hac decoctione lib. ij. accipe olei ſiſanini vel cõis libꝛam vnã. Cũ his res ſupꝛaſcriptas cõtuſas miſce: ⁊ in vaſe duplo ad cõſumptionẽ decoctionis omnia buliant. coleť poſtea ⁊ vſui reſerueť. de illo ſepiᵘ bonᵘ meſue loca ꝑſcripta liniebat. ¶ Si vnguẽtis vti libet: accipe olei mandragoꝛati. olei nenufaris. olei anetini. ʒ. ß. pul. ſe. iuſquiami al. radic. mãdragoꝛe. añ. ʒ. ij. ſucci ſempuiue. ʒ. vi. cere q̃tũ ſufficit fiat vnguentũ: quo loca ſepe dicta inunge. ¶ Uel accipe olei nenufaris. olei anetini. olei violan. olei mandragoꝛati. añ. ʒ. i. cere parũ: ⁊ fiat vnguentũ: qđ eſt ſomnifeꝝ ſuaue ſatis. ¶ Practicantes moderni vnguẽto populeone cõiter vtunť: ⁊ eſt valde ſecurũ. ¶ Ubi tñ neceſſitas te cogat tam in linimẽtis q̃ꝫ vnguentis opiũ ſecure addere poteris: cũ taliter doſando vt in. ʒ. iiij. linimẽtoꝝ ponas opij ℈. ij. croci. ʒ. i. ⁊ vtere. In duabᵘ vero. ʒ. vnguẽti pone. opij ℈. i. croci. ʒ. ß. ⁊ erit res cum ſecuritate ſuaue ſomnũ inducens. ¶ Ex emplaſtris dñs meſue in hoc caſu tale facit ſingulariſſimũ qđ accipit lactuce poꝛtulace ſempuiue herbarũ iuſquiami ⁊ ſolatri. añ. ʒ. ij. mucillagis pſilij. ʒ. iij. farie fabaꝝ ⁊ oꝛdei. añ. ʒ. i. ß. opij. ʒ. i. ß. olei mandragoꝛati ⁊ roſati: añ. ʒ. ij. ß. buliant oia ſil donec velut pulmẽtũ fiat: ⁊ cũ fuerit infrigidatũ embꝛocatione ꝑ prius facta tipoꝛa atqꝫ frons emplaſtrenť. ¶ Fiũt etiã in locis ꝑdictis emplaſtrationes ex folijs iuſqami ꝯquaſſati: vel mandragoꝛe graſſule maioꝛis ſempuiue: vitis albe viniſere fol. ſalicis vel lactuce. cũ qbus tñ ex oleis ꝑdictis de quo magis libet ad de ꝑlibito: ac ſi libet parũ aceti. tñ ſine aceto valet. Et neceſſitate vigente maioꝛi adde opij paꝝ croci quoqꝫ. Nec timeas in tedioſa ſabarra hoc facere capite non repleto: ⁊ patiẽte colerico iuuene valde exiſtẽte: vel q itenſe febꝛiat. ¶ Aliud emplaſtrũ in hoc caſu ſingulariſſimũ. ℞. ſuccoꝝ ſempuiue: lactuce: folioꝝ ſolatri: folioꝛum ſalicis. añ. ʒ. ij. pul. ſe. aneti. vio. papa. al. coꝛticis radi. mãdragoꝛe. ⁊ coꝛticis papaueris al. añ. ʒ. i. granoꝛum ſolatri. ʒ. iij. mucillaginis. pſilij. ʒ. i. incoꝛpoꝛenť ſil ⁊ fiat emplaſtrum. Odoꝛamentuꝫ ſeu ſuffumigiũ noſtrũ bonũ. ⁊ nr̃ bonᵘ meſue tale faciebat. ex ro. viol. fol. ſalić. añ. ʒ. i. ſandaloꝝ muſcatelloꝝ ʒ. ß. floꝛum nenufaris. ʒ. i. ß. coꝛti. papa. al. coꝛti. radicum mandragoꝛe añ. ʒ. vj. contundantur: ⁊ ponanť in ampulla vitrea aqua ro. plena que obtureť. ⁊ ſup cineres calidos vſqꝫ ad cõſumptionẽ tertie partis buliant: ſucceſſiue obturetur patiens per nares fumum recipiat. ¶ Uel facies ſic ℞. ligni aloes. ʒ. ij. floꝝ nenufaris coꝛticũ radicum mandragoꝛe añ. ʒ. i. viol. ſandaloꝝ muſcatelloꝛum camomille añ. ʒ. i. ß. opij. ʒ. i. ß. conquaſſenť ⁊ buliant in amphoꝛa aq̃ ro. plena bene obturata ⁊c. vt ſupra ad tertiam partẽ conſumpta vt ſupra fiat. ¶ Opium quoqꝫ odoꝛare vt veteres ferunt ſomnũ inducit. ¶ Uel tale facias odoꝛandum pomũ. ℞. opij. ʒ. iij. ſe. papa. al. ſe. lactu. ſe. papa. nigri añ. ʒ. ß. coꝛticũ radicum mandragoꝛe coꝛticum papaueris albi grana alchechengi grana ſolatri. añ. ʒ. i. ß. ſe. aneti. ℈. iiij. caſſie lignee ligni aloes añ. ʒ. i. floꝛuꝫ nenufa. ʒ. iij. cõficiať pomum cum mucillagine dragaganti qđ ſepius odoꝛet. ¶ Uel facias ſic. ℞. radices herbam ⁊ fructus iuſquiami de qbᵘ extrahe ſucci. lib. ij. ſucci hedere arboꝛee. ſucci lactuce. ſucci ſolatri. ſucci cicute añ. li. i. ſe. iuſqami ſe papaueris nigri añ. ʒ. i. ß. opij. ʒ. i. ß. coꝛticũ radicũ mandragoꝛe ʒ. ij. ß. ꝯtundanť iſta. ⁊ infundanť in ſuccis infrigidatis ⁊ in loco humido per diem cum ſua nocte in infuſione permaneant. dehinc fiat expꝛeſſio foꝛtis in qua ſpongiam infunde. quaꝫ in ſole deſicca totiens eam infundendo qꝫ ſuccum illũ totũ biberit. talis eni ſpongia ſepe ⁊ ſepius odoꝛata ſomnũ ſuauiter inducit. ¶ Qꝫ ſi hac cã ſeu cuiuſuis alterius appꝛoximan patiens tuus nimiuꝫ doꝛmiret ſepe ſpongiã in aceto foꝛtiſſimo infuſam odoꝛet. ¶ Uel ſuccuꝫ ruthe naribus impone aut ſemen petroſilini aut apij aut feniculi in aceto bulli in quo ſpongiã infunde. ⁊ naribus ſepe applica. ¶ Caputpurgia in iſto caſu nõnulla ſunt cõuenientia accipiendo pꝛout ſupra dictum eſt caputpurgiũ pꝛo omni eo qđ ꝑ nares attrahitur: ⁊ in iſto caſu optimuꝫ eſt ſi de oleo magiſtrali ſupꝛaſcripto fiat ꝑ nares attractio. ¶ Conuenit quoqꝫ oleũ de papa. de nenufare ⁊ oleuꝫ mãdragoꝛatũ. Uel hoc facias caputpurgiũ qđ ℞. croci thuris mirre ſandarice añ. ʒ. i. coꝛti. papaueris. opij añ. ʒ. i. ß. ducantur omnia ſimul in moꝛtario cum. ʒ. ij. olei ro. ⁊ de tali per nares trahatur. ¶ Meſue vero opij cãphoꝛe añ. partes equales accipiebat. ⁊ ad quantitatẽ duoꝝ granoꝛũ cũ modico olei viol. diſſoluebat aut roſ. ſeu cucur. ⁊ in naſum diſtillabat. ¶ Raſis vero duo grana cãphoꝛe in aqua roſ. diſſoluebat ⁊ attrahi ꝑ nares faciebat hoc auteꝫ vt inquit ſuauẽ ſomnũ inducit. Et hic eoꝝ q̃ in cura ſabarre ab extra ſunt appꝛoximanda dictio terminetur.

¶ De his q̃ in ſabarra ſũt applicãda ad itra. Cap. viij.

In cura ſabarre tam opiata q̃ꝫ nõ opiata conueniẽtia plurima ad intra damus que capituluꝫ preſens per oꝛdinem ponet. ¶ A non opiatis igitur principium ſumens ſic facies: ſe. papaueris. al. ʒ. ij. acci. coꝛticuꝫ cius. ʒ. ij. contundãtur ſuper quibus. ʒ. viij. aque oꝛ. pꝛice ⁊ cum hoꝛis decem ad minus in infuſione ſteterint: fiat foꝛtis expꝛeſſio: que cum modico çuchari tuo patienti cũ doꝛmitum vadit tribue: qꝫ ſi foꝛtius loco çuchari ſirupi de papa. ʒ. i. ß. pone. vel hunc facias pul. qui recipit coꝛtić. papa. al. ʒ. v. panis biſcocti. ℈. iiij. ſe. aneti. ſe. aniſi. añ. ʒ. i. maſti. ſe. lactu. ſe. poꝛtulace añ. ʒ. ß. ſe. papaueris al. ʒ. ij. ſe. papaueris nigri. ʒ. ij. çuchari quantum libet: ⁊ fiat puluis cuius ſine çucharo doſis preſcripta cum decoctione erit a. ʒ. j. vſqꝫ ad. ij. ¶ Sed qꝛ hec paſſio eſt tantum impoꝛtuna vt cum nullo preſcriptoꝛum placari queat ad opiata tranſire neceſſe eſt. ¶ Sed anteq̃ꝫ aliqđ ipſoꝛum exhibeas caſus qui ſequuntur obſerua. ¶ Pꝛimus niſi in virtute conſtante opiatum nullum dabis. ¶ Secundus vero niſi quoqꝫ patienteꝫ calidum ſemper inueneris. ¶ Tertius. non erit in aliquo humoꝛibus repleto opiatum exhibendum niſi in toto vel in parte maioꝛi ille humoꝛ fuerit euacuatus. ¶ Quarto vero nullo tempoꝛe opiatuꝫ pꝛebeas niſi pꝛius cetera nihil ꝓfuiſſe cõpꝛehendas. ¶ His conditionibus pꝛenotatis cum deliberas opiatũ dare: fac vt patiẽs tuus leuiter cenet: ⁊ illinc poſtea ad hoꝛas quattuoꝛ exhibere ſecure poteris. ¶ Et vt ad hunc actum practicũ deueniamus: accipe decoctionis ſupꝛaſcripte. ʒ. iiij. ſirupi viol. ʒ. j. ß. opij. grana. vi. croci. ʒ. ß. thuris. ʒʒ. añ. ℈. ß. hec cõquaſſata in petia rara ligenť: ſi ſirupus pꝛeſcriptus clarificetur. ⁊ dum bullit pꝛeſcripta petia in eo bulliat q̃ ſepius expꝛematur: ⁊ talem ſirupum excolatuꝫ tuo patienti tribue. In robuſto auteꝫ loco vio. ſirupi illius de papauere tantũdeꝫ pone. ¶ Uel talem facias magiſtralem ſirupum in illo caſu conuenientiſſimũ qui ℞. viol. oꝛdei añ. ᵯ. i. ſticados ᵯ. ß. coꝛticũ papaue. al. ʒ. ij. ſe. lactuce. ſe. endiuie añ. ʒ. iij q̃ttuoꝛ ſe. frigi. añ. ʒ. i. ß. ſe. papa. al. ʒ. i. ſe. papa. nigri. ʒ. ß. conquaſſentur: ⁊ in l. iiij. aque fiat decoctio vſqꝫ ad medietatis cõſumptionẽ. q̃ coleť: ⁊ cum li. ij. çuchari ſirupus fiat colatus vſqꝫ ad ſpiſſitudinẽ decoquatur ⁊ dum ſic coquitur in eo infraſcripta bulliant. ℞ croci. ʒ. i. thuris ſandarace piperis longi caſſie lignee añ. ʒ. i. opij. ʒ. vi. conq̃ſſata

in petia rara ligent: ⁊ dū ſic in ſirupo bullit ſepe exprimatur: cuius doſis eſt. ℥.i. vſq; ad.i.ß. cum qua libuerit decoctione. ℭ Vel facias ſic: accipe vſnee vio. floꝝ nenufaris ſe. papaueris al. ⁊ nigri. lactucaꝝ aā. ℈.i. corticuꝫ papa. al. corti. mandragore ſe. lactuce. papaueris nigri ana. ℥.i. ſe. lolij. ℥.ij. ſe. papaueris al. ℥.iij. ſe. iiij. frigidoꝝ. ℥.ij.ß. cinamomi nucis muſcate. ℥℥. gar. ℥.ſ. ligni aloes macis aā ℥.ij. mirre thuris aā. ℥.ij.ß. croci. ℥.iij. opij. ℥.i.ß. hec omnia ſil' ad alembicū ſublimenſ ⁊ fiat aqua: de qua ab. ℥.ß. vſq; ad.i. dabis. ⁊ eſt res delicata ſatis tā cū zucharo q̄ ſine zucharo. ℭ Vel facias ſic ℞. lolij ſe. iuſqami aā. lib.ß. ſe. portulace. lib.ß. ſe. mandragore. ℥.iiij. ſe. papaueris nigri. ſe. graſſule maioris ſe. cicute ſe. papaueris ru. ſe. alkekengi. aā. ℥.iij. quodlibet p ſe ſubtiliter pulueriʒetur poſtea in vaſe aliquo oia ſil' in loco humido reponanſ. ⁊ ibi per dies quinq; aut ſex maneant. aut dehinc accipe ſucci graſſule maioris ſucci folioꝝ vel radicum. iuſqami ſucci ſol. papa. rubei lib.ß. opij. ℥.i. oia ſimul miſce: ⁊ per alembicū aquā diſtilla de qua ab. ℥.ß. vſq; ad.i. dabis. ℭ Noſter bonus. Meſue trociſcum hunc plurimuꝫ cōmendat. qui accipit ſe. lactuce. portulace papaueris al. ſe. citruli. excorticati ana. ℥.v. ſucci nigritie amidi draganti opij. aā. ℥.i.ß. terant oia ſicut alchohol: ⁊ fac cum mucillagine pſilij trociſcos quoꝝ doſis ſm meſue eſt a. ℥.ij. vſq; ad.iiij. tu aūt. ℥.i. ſolū dabis: niſi iuuenis bene robuſtus fuerit in tpe calido: ⁊ cū intenſa ſe. tunc eni ꝓ libito doſim adauge. Et ſic habes q̄ tam ab intra q̄ ab ex' in cura ſaharre veniūt approximāda. que huic tractatui finem imponunt.

ℭ Epilog' de toto ordie obſeruādo i cura ſaharre. Ca.ix.

Iber: preſcripta oia que in cura ſaharre cōueniūt te ad actum praticuꝫ deducendo ſub epilogo quodam deſcribere. ℭ Cum igitur ad patientem tuuꝫ veneris: que ſit huius ſaharre cauſa perquire: ⁊ ſm cauſe illius exigentiam ſex rerum non naturalium regimen ordinabis: dehinc ſi cā fuerit extrinſeca ad contrarium illam verte. Si autem intrinſeca ⁊ dolores cauſa fuerint illos ſedās ſe. ꝓut conuenit eam curabis. ℭ Humor autem ſaharram efficiens prout ſupra te docui digerendus ac euacuandus erit. dehinc ad localia veni ⁊ ad lotiones primo ſeu fomentationes ⁊ vbi non ſufficiunt ad embrocatiōes ⁊ ſi ipſe non ſufficerent ſtatim poſt eas linimenta vnctiones emplaſtratiōes facito: qbus nō ſufficientibus ad odoramenta ſeu fumigia venias. Ultimo aūt ad caputpurgia ⁊ ſic ordinate vt ſtatim dictū eſt facere debes. Uerum vbi iſta nō ꝯtulerint ad ea q̄ ad intra ſumunſ veniendum erit. Nō ſunt tñ q̄ applicant exteri' dimittenda: tūc a nō opiatis ꝑncipiū facies: ⁊ illis nō ꝯferentib' venire ad opiata neceſſariū erit. ſed tunc illic deſcriptos cañ. obſeruēs facito. Si igitur ſic ordinate ad ſaharre curam proceſſeris infirmo tuo ſalus ⁊ tibi honor grandis conſequetur. Et ſic cū oia ad ſaharre curā pertinentia deſcripta ſint: tractatus hic digne finem recipit.

ℭ Tractatus quintuſdecimus de melácolia ⁊ mania in ſe ſexdecim continens capitula.

ℭ De notificatione melancolie atq; manie. Cap.j.

Elancolia atq; mania ſunt q̄daꝫ diſpoſitiones cerebri ꝓpter nāꝫ p q̄s leſio imaginatiue ſeu eſtimatiue aut vtriuſq; ſil' accidit. ſꝫ qbus in locis hec ſiāt videnduꝫ eſt. ℭ Pro q̄ ſciendum q̄nq; eſſe principales virtutes cerebri organice condiſtinctas. vt prima primi. doctrina ſexta capitulo q̄nto. experimur nāq; in nobis virtutē vnā ineſſe que actus oēs exterioꝝ ſenſuū depꝓēdit. nullus. n. ipſoꝝ eſt ſui actus pceptiuus. ſꝫ obiectū ſuū ſolū depꝓēdit. vt viſus colorē: audit' ſonnū: ⁊ ſic de alijs: nec aliq̄d iſtoꝝ ē viſio ſeu auditio. Cū igiſ pcipimus nos videre. audire. guſtare ⁊c. q̄d in nullū exterioꝝ ſenſuū: vt pꝫ: reduci pōt: virtutē vnaꝫ cerebri h̄ faciētē aſſignare neceſſe eſt: ⁊ hec eſt q̄ꝫ phi ſenſum cōem appellāt. cui' ſedes eſt in pma pte pmi vētriculi cerebri. In ſcda vo poniſ fantaſia: cui' eſt ſpēs ſenſibiliū ipſis abeūtib' reſeruare. ℭ Sed poſt actus ⁊ opatiōes ſenſus cōis aliā cerebri virtutē cōprehendim': q̄ cōplexa format cōponit ⁊ diuidit: vnū ex altero concludit. ⁊ ſic ſillogizat. ⁊ illa virtus ꝓut deſeruit itellectui dr̄ cogitatiua. ꝓut aūt extimatiue dr̄ imaginatiua. ⁊ hec in pma pte ſecundi ventriculi cerebri: ſituaſ q̄ ſi rōne male q̄litatis aut humoꝝ ſiue ſpirituū in ipa exiſtētiū ꝑternālr diſponaſ: ab opationibus ſibi debitis imaginatiua ſeu cogitatiua puertitur. ℭ Cūq; virtutē hāc inſenſatas ſpēs ex ſenſatis elicere non poſſe a pſtinis phis dephenſuꝫ ſit: altiorē aliā virtuteꝫ que hoc efficeret aſſignare neceſſariū fuit. Et p hāc nō ſolum inſenſatas ſpēs a ſenſatis elicim': vt ſūt ſpēs amicitie inimicitie ⁊ ſiles. ſꝫ etiā p ipaꝫ qd ꝯueniēs ⁊ qd icōueniēs. ac qd fugiēdū. qd ꝓſequēdū iudicam'. ⁊ hec i poſteriori pte ſcōi vētricli ſituaſ. Cūq; hui' vētricli ps ſcda ꝑternālr diſponiſ ſeu ſpūs exiſtēs in ipa: rō ſeu extimatio interdum in hoie pturbaſ. ℭ Daſ ⁊ virtus alia pure reſeruatiua cuius organū eſt i poſteriori vētriclo cerebri i q̄ q̄tū ad ꝓpoſitū noſtrū leſio nō ſit illa nāq; tales reſeruat ſpēs q̄les eidem pſentanſ. vnde quoſdā vidi melácolicos: q liberati oium q̄ viderāt ac fecerant: in poriſmo recordanſ. ⁊ ſic q̄le tunc mēorīa ſpēs accepit: repītat. ℭ In ſenſu q̄ꝫ cōi q̄tum ad meū ꝓpoſitū leſio nūq̄ꝫ accit: cui' eſt talr ſuū ferre iudiciū quaſi ſibi ab exteriorib' ſenſib' pñtaſ: vt in imaginationibus oculoꝝ eſt videre: q hūiditate iter hūorē chriſtallinuꝫ ⁊ corneā exiſte: corā oculis patientis: videre aialia volatilia iudicāt: ⁊ hoc eſt: q: talis aq̄ ſuā in vtute viſiua ſilitudinem repñtat: ⁊ ſicut falſuꝫ ſenſui cōi pñtaſ: ita imaginatiua falſa imaginaſ. ℭ Et idē in ſcothomia accidit. vapor nam q; groſſius ad poſteriorem viſiuā p neruos obticos aut per vias alias occultas veniens in virtute ipa viſiua ſilitudines ſuas repñtat: de qbus talr ſenſus cōis iudicat. Talr eniꝫ iudicat q̄lr ſenſus viſus eidē repñtat: ⁊ ſic ipſe errare non dr̄. Ad ꝓpoſitū tñ nr̄m errat imaginatiua illud q̄d nō eſt concludendo: ⁊ hūc errorē ꝯſideramus: illū aūt q a ſenſu cōi ꝯuenit nequaq̄ꝫ. Et ita in frenticis ꝯtingit q ꝓpter eleuatos ad virtutē viſiuam vapores iudicanſ ſe mortuos videre: vel alia ſm vaporū illorum varietatē vel fortificationeꝫ aliquarū ſpecierū in fantaſia reſeruatarū. In quibus in capitulo de hereos infra. ℭ Interdum autem vapores illi ad auditiuā virtutem ꝑueniunt: ⁊ tunc tubicinas ⁊ alia inſtrumenta muſicalia audire ſepe iudicant: ⁊ ſic nō in ſenſu cōi ſꝫ imaginatiua. igiſ falſuꝫ imaginante: extimatiua ſepe illud fugiēdū iudicat q̄d ꝓſequēdū erat: vel ecōtra. ℭ Ex qb' oib' pꝫ in mania: ⁊ melācolia has duas vtutes ſolum ledi: imaginatiuā. ſ. ⁊ extimatiuā: veꝝ ex his duāb' ſtat alterā ledi: alterā vero nō: cū diſticta vt patuit habeāt organa. vñ qdā bñ imaginanſ: in qbus tā actus extimatiue corrupti ſunt: vt tertio de accidenti caplo 3° de Teſillo medico: recitat Gal. q falſo i angulo domus eſſe tubicinas imaginabaſ: tanq̄ꝫ tñ nociuos expellēdos iudicabat: in h̄ eni extimatiua nō peccabat. Ecōtra aūt vir ali' bon' faciebat qui vaſa vitrea eſſe cognoſcēs eūtib' redeūtib' a feneſtra ꝓiciebat: q vaſa amplius nō hñs puellāq; q ꝓiecit quarto interioꝝ. 2. caplo. In h̄ eni vt pꝫ: extimatiua ⁊ nō imaginatiua leſa erat: cū tali ex ꝓiectione vaſa nō frangi nec puellaꝫ ledi iudicaret: ⁊ ſic patet imaginatiuam iterdum ⁊ iterduꝫ extimatiuā ledi: q: tñ illoꝝ organa ſunt ꝯtinua: imaginatiua raro lediſ qn extimatiua q̄q; ledaſ ⁊ econtra: vt experientia continue docet. ℭ Uerū reſpectu organi imaginatiue vel extimatiue variā ꝑternālem diſpoſitioneꝫ varij ac diuerſi actus corrupti ꝓducunſ: cui' cā interdū melancoliā ⁊ interdū maniā hanc paſſionē appellamus. Melācolia tñ tāq̄ꝫ gen' ſe hꝫ ad maniā: vñ antiq plurimi caplm pñs de melácolia ſolum intitulāt: que ꝓprie ſumpta ſemp eſt ſine rixa: mania vo nūq̄ꝫ. ℭ Hec aūt paſſio melancolia taliter generaſ: aia eni ſuis i opatiōib' ſenſibilib' ac voluntarijs vtitur ſpiritibus q ſunt in cerebro tanq̄ꝫ inſtrumento. tertio de interiorib'. vj. caplo. ⁊ hi ſui de nā lucidi ſunt ⁊ clari. Cūq; q̄uis cauſa obſcuri ſiant: timet ac triſtaſ aia: vt in extrinſecis experimur. q: triſtaſ in tenebris: ⁊ in luce letaſ: vñ cōſtantin' in libello de melácolia ſicut' ſol ingt nebula ſeu fumo interueniente lumē amittit: ſic melácolicoꝝ mens fumis colere nigre ad ipſam aſcēdētibus turbida ſit. ⁊ obuiat ne ſplēdor ſuus euagari poſſit: ⁊ rem iudicet ſm q ſit ⁊c. Uñ Auerois ſuper cantica. de propꝛietate inquit melácolie eſt offuſcare aiam: iō melancolici cām timoris ſecū ferūt: vt ingt Ariſt. ⁊ Gali. tertio interiorum caplo allegato: ⁊ quīto de accidēti ⁊ morbo in fine: oppoſitū in ſanguineis cōtingit. Unde Aui. 6. naturaliū. Cū aia inquit fuerit hñs ſpiritū applicari aptū pati ex letis ⁊ q̄libet ex cauſa letabiſ. Cum igitur humor melácolic' ſubſtātie ſit tenebroſe fumi ab eo reſoluti ⁊ ſpiritib' cōmixti eos obſcuros ac tenebros efficiunt: cui' cauſa triſtaſ ac timet anima ad bonū intellectū. q: Auerois 2° colliget de actione cogitationis ⁊ imaginationis vult aiaꝫ nō poſſe triſtari ⁊c. Sed h̄ nihil ad ꝓpoſituꝫ noſtrū: q: hoc tanq̄ꝫ medicus q artifex eſt ſenſitiu': ⁊ nō tanq̄ꝫ phs loquor. Ad ꝓpoſitū igiſ ſpūs ab illis fumis obſcuri facti aie triſtitiā atq; timorem iniiciūt. cuius cauſa tā in cogitationib' q̄ꝫ in iudicijs variaſ: velut guſtui lingua infecta colera in ſe. accidit qui q̄dlibet poculuꝫ quātūcūq; dulce amaruꝫ iudicat. Et idem accidit ſi cerebrum aliqua frigida materia ⁊ ſicca fuerit infectū: q: tūc ſpūs quātūcūq; clari ad eaꝫ veniētes p eā infectionē tenebroſi ſiūt. ℭ Ideo Aui. melia inquit eſt mutatio extimationum ⁊ cogitationuꝫ a curſu naturali ad corruptionē ⁊ timorē ⁊ malitiā pp cōplexionē melancolicā faciētis ſiluēſtrē ſpiritū cerebri interi': ⁊ faciētis ipſ timidū pp tenebras ipſi': ſicut tenebre extrinſece ſollicitāt ⁊ timorē faciūt. Et ſubiungit q cōplexio frigida ⁊ ſicca eſt ꝯtraria ſpiritui debilitās ipſuꝫ: ſicut cōplexio calida ⁊ humida: vt cōplexio vini eſt ꝯueniēs ⁊ ꝯfortās. ℭ Ex qbus oib' patet: q i vētricul' imaginatiue ⁊ eſtimatiue hec paſſio melácolica generaſ. nā ſi in eis melīa nālis ebulierit ſiue in q̄ pte nr̄i corpis fuerit obſcuros fumos ad eos mandans: aut ad eos aliq̄ mala q̄litas frigida et ſicca ſiue materia pa° quā melácoliā ꝓprie dictam appellamus generatur q̄ vt ita dixerim: ſpecies infinitas habet. ℭ Sunt eni vt ingt cōſtantinus vbi ſupra aie paſſionis oculte ꝓpter incōpaſſibilitatem ſue eſſentie. Quis eniꝫ poſſet inueſtigare rōnes imaginationes ⁊ memorias aie q̄t ⁊ quante ſint in vnoquoq; ſiliter hominū aſtutias q̄s cōprehendere poſſet. Cū igiſ he icōprehēſibiles ſint ⁊ indefinite: ſic ⁊ ſpecies melancolie: vñ q̄dam cerebri caſum timēt: ſe eſſe gallos putāt: vt Padue quendā nobilē vidi qui brachia concutiens veluti gallus cātabat. Quidā ſe putāt eſſe vaſa vitrea: ⁊ ſic infinitas varietates in iſtis melácolicis inuenies. Aliq̄n aūt aduritur colera ⁊ cinis in cerebro remanēs aut aliūde ad ipſum fumās maniā efficit quā lupinū demonū appellamus. patiens eni lupi ferocitatē in ſe hꝫ: q: rixatur: verberat: mordet: ⁊ alios lupinos actus exercet: et hūc vulgares demoniū lupinū in ſe habere aiunt: ⁊ maxime ignorātes pizochari: ideo demoniū lupinuꝫ appellamus. ℭ Aliq̄n ſanguis aduriſ ⁊ in cerebro exiſtens ſeu ad ipſuꝫ fumās manie ſpēm aliā efficit: quā maniā caninā appellam': q: talis ⁊ ſi iterdū rixaſ q: melīa nota ab aduſtione ꝓueniens rixa caret ꝯtinue q̄ſi tñ ridet: ⁊ veluti canis tripudianſ. ℭ Ex aduſtione q̄ꝫ tā melie naturalis quā flegmatis ſit ſepe mania: cui' actus ſm variā ipſi' melancolie diſpoſitionē diuerſis in modis variaſ: nulli tñ eoruꝫ a rixa taliter ſunt exēpti qn rixentur interdū. ℭ Ex qbus oibus patet: q accipiēdo meliam ꝓut eſt gen' ad maniā eſt quedā preternaturalis diſpoſitio ab aliqua mala qualitate frigida ⁊ ſicca ſiue mā ⁊ humore melancolico in medio cerebri vētriculo exiſtēte ſiue ad ipſum aliunde fumale ꝓueniēs: p quā imaginatiue ſeu extimatiue ſeu vtriuſq; debite opationes varianſ. ℭ Patet etiā qd ſit mania lupina ⁊ canina ac queuis alia: q: mania lupina eſt talis diſpoſitio ⁊c. a colera aduſta ꝓueniens. Mania vo canina ab aduſtione ſang. ⁊ alia queuis mania ab alioꝝ humorum aduſtione. Et ſic patet qd ſit melácolia ꝓprie dicta: qd ſit mania lupina: canina: ⁊ quecūq; alia.

ℭ De cauſis manie ac melancolie. Cap. ij.

Auſe melácolie ſeu manie vndecūq; ſiat extrinſece ⁊ intrinſece eē poſſunt. ℭ Extrinſece q̄deꝫ ſicut aer exceſſiue calidus ⁊ ſicc' potēs reſoluere ſpiritus ⁊ humores adurere: aut frigiditas ⁊ ſiccitas eos efficiens congelare: ſupfluum exercitium: balneum calidū: ⁊ ſiccū. Ego aūt anno elapſo quendam guttoſum aduſtuꝫ vidi qui vt liberareſ a gutta ad balnea de aquis acceſſit: ⁊ a gutta liberatus maniacus factus eſt. ℭ Superflua vigilia, hāc paſſionē ſepe efficit: lōgaq; famis tollerātia: vt i iſtis pizocarijs robuſtis ſepe accidit q tanto cuꝫ feruore p ieiuniū deo ſeruire perquirunt: q maniaci efficiuntur vt ipſe vidi. ℭ Itē comeſtio ſupflua facit: vt reꝝ potiſſime calidarū: q̄ vim habēt adurēdi: vt porri: cepe: allea. ʒinʒi. piper. grana paradiſi ⁊ ſimilia. ⁊ ois potus tam nāliter quaꝫ artificialiter calidus: vt vinū potēs: nectar: ſicut mellicratuꝫ: vnde ex potentis vini bibitione in domo mea alamani duo in menſe vno melancolici facti ſunt: vnus ſcriptor cōplexione ſangui. cātabat ſemp hymnos: alter famulus haſtula beatū Bernardinuꝫ interficere volebat: q a cum male italicū intelligeret. ſ. q: Bernardinus ꝑdicando cuꝫ manu ſignū faciebat: de ſe ſemper loq dicebat: q̄d pati nō poterat. ℭ Cibaria rurſus q̄ apta ſunt in humorem melancolicū cōuerti, vt fabe lētes ⁊ ſubſtātia leguminuꝫ: caules: eruca: folia raparū: ⁊ talia: caro capre: hyrci: caro leporine: ceruina: vaccina: anatis: anſerum: ⁊ ſilia. Et ois caro ſalſa: piſces ſalſi: caſeus antiquus: acetū: vinū nigruꝫ groſſum ⁊ turbidum: ⁊ oia acetoſa. ℭ Sed inter cetera q̄ hanc paſſionē ſepe efficiūt ſūt ſupflua. q̄dā aie accñtia: vt igēs timor: odiū: aſſiduitas ſtudij: aſſiduitas triſtitie: aſſidua q̄q; circa rē vnā cogitatio. Nihil eni vt ingt. Aui. hñtib' meliā nocibili' q̄ꝫ timor ⁊ ſollicitudo: tertio cañ. ſen. pma. caplo de cura melácolie ⁊c. Unde Gal. tertia affoꝛum. cōmento. 22. multos inquit vidimus ꝓpter odium melancoliam incidiſſe: ⁊ illos potiſſime quoꝝ corpora ad hec apta ſunt. Superfluus item coitus: ⁊ in valde potente ab eo nimia abſtinentia melancolicum efficiunt propter corruptioneꝫ ſpermatis ⁊c. vt in viduis ⁊ viripotentib' ⁊ in iſtis bonis religioſis ex ſpermate vltra modū retēto ſepe contingit. ℭ Quantuꝫ vo ad cauſas intrīſecas vt in precedēti caplo dictū fuerat: cauſa eē pōt melácolia nālis: ⁊ ipſa q̄uis mō p' aduſtionē facta nō nālis. ℭ Sāguis itē colera ⁊ flegma cum p aduſtionē aut cōgelationē in melácoliam cōmutātur. Pōt cōſimiliter mala cōplexio cerebri frigida ⁊ ſicca ſine mā huius paſſionis eē cauſa. Uerū humores q melácoliā efficiūt nō ſemp ſunt in cerebro. ſed interdū in aliq̄ particulari mēbro aut i toto: q tūc ad cerebrū fumātes hāc melácolicā paſſionē inducūt: vñ q̄nq; hec mā in teſtibus ꝯtineſ ⁊ renib' ⁊ matrice in ſplene in ſpūalib' in ſtomacho meſeraicis i epate in ipocōdrijs in iteſtinis ⁊ i mirach ⁊ q̄nq; in ambitu tot' vt i venis. ſ. ⁊ artarijs. in eis eni ſepe aduritur humores q ad cerebrū fumātes melicam paſſionē inducūt: ⁊ hāc tot' cauſa ꝓuenire diciſ. ℭ Uñ bon' Raſis ⁊ alij poꝛes q̄dā ad h̄ tres melie ſpēs eſſe dixerunt. Prima q̄ ſit a capite. Scda q̄ a meſeraicis epate ipocundrijs mirach: ⁊ talē meliam mirachiaꝫ appellāt a mirach. nō tñ ꝓpe mirachiā ipaꝫ accipiūt: ſꝫ p epate meſeraicis ⁊ alijs mēbris ſub eo exñtib'. Tertia q̄ ab hūore itra venas ⁊ artarias i melácoliā cōmutato: ⁊ talē dicim' a toto fieri. Retētio q̄ꝫ mēſtruoꝝ ac emoroidarū alteri' hūoris aduſti ſeu fluere ꝯſueti. flebothomie q̄ꝫ vel farmacie fieri ſolite dimiſſio in ſumma cauſe ſunt manie ⁊ melácolie.

ℭ De manie ac melie demōſtratiuis ſignis. Cap.iij.

Modus generationis huius paſſionis

No. casus

bino casus

Causae intrinsecae

Melie spes

Melia mirachia

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

Quedã ex melãcolie ſignis ſup ipaꝫ ⁊ q̃dã ſup ipſi⁹ cauſis cãs ſignificãt. Nã quãtũ ad ꝓpoſitũ ſpectat vt ex Raſis ⁊ antiq̃rũ quoꝛũdã ſnia colligi poteſt tres ſunt melie gradus. p quo ſup eã poſſum⁹ cognoſcere. p̄mus eſt falſa cogitatio. Secũdus illa falſa cogitata loqui. Tertius eſt locuta exequi. ¶Quantũ ad primum ſi quẽpiã ſine cauſa timere triſtari ſolitudinem diligere ac velociter iraſci q̃ de cauſa a ſuo remouet̃ ꝓpoſito ex quacunq; cauſa faciliter iraſcit̃ talis falſa cogitat. ⁊ tunc p̄mũ melie gradũ adeptus eſt. ¶Sed cũ de his q̃ ſine cauſa timet loqtur ⁊ ꝙ nõ eſt fiendũ indicat: talis ad ſecũdũ melãcolie gradũ iã ꝑuenit. ¶Cũ aũt facto cõplet qđ in mẽte ꝯceperat hũc ꝑfecte melãcolicũ dices. ¶Per hos igitur tres gradus melãcolicũ factuꝫ cognoſces: talia eniꝫ p cohabitãtes ⁊ domeſticos familiares facile dep̄hẽdũtur: q: nature tẽpore ſanitatis intellecte cum a p̄oꝛibus mutare videãtur in hãc paſſionẽ incidiſſe ſcias. vbi gr̃a ſi intelligimus aliquem nãliter vanum facundum vel iracundum ⁊ hui⁹ vanitatẽ facundiam aut iram cõmouiſſe in tali dicemus mẽtis eſſe moꝛbum: ecõtra vo timidũ factum iracundũ ⁊ audacẽ. ¶Cognito itaq; melãcolico ſupereſt ad cauſarũ cognitionẽ deuenire. Et p̄mo de extrinſecis: nam ſi caliditas exterioꝛ aut frigiditas exceſſiua in cauſa fuerit aut ſupfluũ exercitiũ vigilia ſupflua nimia famis tolerantia: nimia q3 repletio ⁊ rex potiſſime que in caplo de cauſis numerate ſunt aut ſuperflua aie accidẽtia: vñ ſuperflu⁹ coitus ſeu abſtinẽtia ab eo ſicut in viris potentib⁹ viduis ⁊ religioſis: per patiẽtis aut aſtantiũ relationẽ dep̄hendes. ¶Quãtũ ad cauſas intrinſecas an p ꝓprietatẽ an p cõitatem hec fiant inueſtigandũ erit. Si igit̃ melancolia per proprietatẽ fiat quia ſit cerebralis: aut a ſola mala qualitate: aut ab ea cum materia fiat. ¶Si ſolum fuerit mala qualitas oia indifferenter patiens ipſe timebit: ⁊ quãmaxime moꝛtuos: res nigras: ⁊ tenebras ⁊ ex cõſimilibus locutionibus ſolum terretur: ⁊ talis eſt in continuis anxijs cogitationib⁹: nec vllam in capite grauedinem ſentiet: et eſt patiens vtplurimũ a generatione melancolicus. ¶At vbi in cauſa materia ſit patiens grauedinem ſentiet doloꝛ capitis. ſcotomia. vertigo. iſomnietas vel alie capitis egritudines p̄ceſſerunt ſepe in locum vnum viſum figit a q̃ ſi quis eum remouere voluerit: iraſcitur plus alijs ſolitudinem diligit. Et in aſſiduis cogitationibus ꝑmanet. potiſſimũ aut ſignum h̃ fuerit ſi cetera membra ſana dep̄hendas. ¶Q: ſi peccans humoꝛ melancolia ſanguinea fuerit: patientis actus cũ riſu erũt atq; gaudio: ſpacioſa q; clara ac leta loca diligit vt prata: oꝛtos: ⁊ talia. cum amicis eſſe cõcupiſcit. in melodijs muſicis delectat̃: ⁊ ſic in ſuma h̃ melia ceteris cõparata cum pauciſſima triſtitia fiet. Vñ Aui. ⁊ ſi eſt inq̃t melãcolia ſanguinea: eſt illic triſtitia: ⁊ riſus cum exuberatione venarũ ⁊c̃. cõplexio: p̄cedens regimen ⁊ cõſimilia potius ſup ſanguinẽ ſignificabũt q̃3 ſup alios hũoꝛes. Et ſi ſangui. nariũ fluxus ſeu mẽſtrua aut emoꝛroydes fluere cõſueta reſtricta fuerint: aut flebothomia fieri ꝯſueta dimiſſa: certioꝛ multo fies. Vrina vo groſſa erit atq; ſubrubea. pulſus vo plenus ⁊ vndoſus. ¶Si autẽ peccans humoꝛ ex aduſta colera fuerit: erit vt Auic. inquit cum luxoſitate audacia: ⁊ ſic patientis actus cum rixa erunt atq; furoꝛe. In alios ſepe furunt: eos verberãt nec retinent ſe ab alto p̄cipitare: clamant: ⁊ multum vigilant. nec in loco vno quieſcere diu poſſunt: terribiles in aſpectu: ⁊ vtplurimũ patiens aduſtus erit. Eius tamen cõplexio: etas: tempus anni: p̄cedens regimen ⁊ ſimilia te plurimũ in iudicando iuuabunt. Et hec eſt quaꝫ vulgares demoniacũ vocãt. cuius vrina ſubtilis atq; ignea verſus nigredinem quandaꝫ tendit: pulſus erit durus: ⁊ frequẽs: tamen oꝛdinatus. ¶Aduſtũ flegma ſi in cã fuerit: ⁊ ſi illud rariſſime accidat cognoſces: q: eger de his que de natura ſunt flegmatis cogitat. plus in fluminibus circa aq̃s appetit: piſces ⁊ ſilia diligit ⁊ vtplimũ de his ⁊ ſilib⁹ rõcinatur: ⁊ tales q̃eti ſunt atq; pigri valde: coloꝛ quoq; (vt ita dixerim) ad albedinẽ plũbeã tẽdit: in h̃ caſu etas: cõplexio: p̄cedẽs regimẽ ⁊ ſilia te multũ iuuabũt i iudicãdo. Vrina groſſa ſatis pallida erit vel ſubpalida. pulſus aũt mollis ⁊ tardus cuꝫ quadã diuerſitate. ¶Nãlem vo meliam in cauſa eſſe cognoſces: q: (vt Aui. inq̃t) talis melia ẽ cũ triſtitia: ⁊ mala extimatione: ⁊ ſic tales plus ceteris cogitãt. plus q̃3 retinẽt: ⁊ ꝯtinue triſtant̃. ploꝛãt: ⁊ valde ſunt ſuſpicioſi: ſolitudinẽ diligũt: ſe ſepe in ſepulturis abſcondunt. ⁊ iſti plus alijs doꝛmiũt: vrina tenuis: ⁊ alba: pulſus durus ⁊ tardus. Etas aũt: cõplexio: p̄cedẽs regimẽ ⁊ ſilia melancolicaꝫ cõplexiõnẽ teſtant̃. ¶Q: ſi talis melia aduſta fuerit: multo min⁹ q̃3 ſupraſcripti doꝛmiũt. ⁊ interdũ patiẽs rixabit̃: ⁊ inter ceteros melicos coꝛruptiſſimas h̃nt imaginationes. Eo q̃ maxime maloꝝ ac ſilueſtriũ eſt moꝝ. Et cum de re aliq̃ loq incipit: ipſuꝫ facere ſilere eſt difficile: ⁊ iſtoꝝ vt plimũ cõplexio eſt p aduſtionẽ foꝛma melãcolica. ¶Inſtãdũ vo colera cũ ſang. ſimul adurit̃: ⁊ tales mõ timent: mõ ridẽt: mõ rixant̃. Et breuiter act⁹ aduſti ſan. ⁊ aduſte colere (vt inq̃t alexander) inuicẽ cõmiſcent̃. ¶Et ita ſit ſi ſang. aduſtus cũ melia miſceat̃: q: patientes mõ ridẽt: mõ ploꝛãt: mõ gaudẽt: nũc timẽt: ⁊ ita de alijs ipſoꝝ actib⁹ ſit mixtio. Et ꝯſiliter tã de flegmate q̃3 de alijs humoꝛibus cõbinationẽ face. Et illa q̃ ſtatim de humoꝛib⁹ dicta ſunt. in oi melãcolia tã rõne totius q̃3 alterius particularis mẽbri cã ꝑueniente tibi cõſideranda erũt. ſi peccãtẽ humoꝛem cognoſcere volueris. Habes itaq; ſigna p q̃ melãcoliã p ꝓprietatẽ factã cognoſces. ¶Si aũt ipſa toti⁹ cauſa fiat q: ꝓpter humoꝛẽ in venis ⁊ artarijs peccãtẽ nõ min⁹ humoꝛ ille in venis ⁊ artarijs cerebri q̃3 in alijs partibus coꝛpoꝛis peccat: cui⁹ cã in toto grauedinẽ ſentiet: ⁊ act⁹ illi melãcolici nõ min⁹ ſũt. ꝯtinui q̃3 ſi ſolũ vitio cerebri paſſio fieret. ¶Sed vt ad curã recte venias q̃lis peccet humoꝛ. nõ ſolũ p modũ ſupradictũ inueſtiga. Sed ſtatim dicta q̃q; ꝯſidera. Nã ſi melãcolia naturalis in cauſa fuerit patiens male coloꝛat⁹: male barbat⁹ cõſtrictis venis ⁊ breuiter a generatione melãcolic⁹ erit q̃ in ſanitate extis coꝛruptarum imaginationũ cũcta timebit. ¶Si aũt colera peccet patiens coleric⁹ piloſus ⁊ aduſt⁹ erit: cui⁹ coꝛ atq; epar exceſſiue calida ſunt ⁊ eſt ei⁹ coloꝛ brun⁹ ⁊ quadam cũ citrinitate mixt⁹ i his ſemp in ſanitate leuis moꝛ⁹ ac p̄ſũptuoſus fuit. ¶Si aũt ſanguis aduſtus fuerit p ſup̄i⁹ dcã ſigna cognoſces. ⁊ ita de melãcolia ac de flegmate dicẽdũ. ¶Que tñ ẽ toto cãe aduſtionis fuerit inueſtiga: p h̃ igit̃ q̃ dcã ſunt ſiue a cerebꝛo ſiue a toto melia aut mania fiat facilr̃ inueſtigabis. ¶At ſi vitio ſtomachi fiat timoꝛ triſtitia ⁊ alia accñtia non ſic ſicuti i cerebrali ſunt ꝯtinua: q: vapoꝝ aſcenſu ceſſante aliquãtulũ ab illis accñtib⁹ q̃eſcit infirm⁹. ⁊ h̃ in oi malitia cauſata p cõitatẽ a ſtomacho. In tali patiẽte hoꝛa digẽnis ſtomachi doloꝛ aderit. vertigo q̃3 ⁊ alia aſſumpto cibo ſtatuꝫ ceſſabũt donec ipſe digeri icipiet. Adeſt itẽ nauſeatiua ſacietas: ſputi abũdãtia: ardoꝛ: inflatio: rugit⁹: verũ vomitus ⁊ ruct⁹ plimũ patiẽteꝫ alleuiãt. Et ſi apa ſtomachi i cã fuerit illud p ꝓpꝛia ſiḡ dep̄hẽdes. ¶Cõſueuerũt antiq̃ quãdaꝫ melie ſpẽm mirachiã appellare: q̃ cũ p̄ſcriptis ꝺ ſtomachi ſignis cõicat: ⁊ talis nõ ſolũ mirach vitio ꝑuenit. ſꝫ mẽbroꝝ etiã ipſoꝝ q̃rũdã ſub eo exiſtẽtiũ: vt ſtomachi meſeraicarum epatis coꝛdis ſiphac ⁊c̃. Melia a q̃uis p̄dictoꝝ mẽbroꝝ fiat mirachia nũcupat̃. h̃ eſt q: nõ ſolũ ex ea q̃ mirach vitio ſit in eo ſentit̃ extẽſio: doloꝛ: rugit⁹: grauitas: ⁊ talia: ſed etiã cũ prouenerit a ſtomacho vel meſeraicis coꝛde: epate: vel ſiphac: ⁊ iõ melãcoliã mirachiã pp iſtoꝝ cõitateꝫ accñtiuꝫ appellauerũt. Vnde Raſis mirachie inq̃t melie ſigna ſunt: eructuatio acetoſa: ſputi abũdãtia: indigẽ: ardoꝛ ſub ypocõdrio ac rugit⁹: ⁊ h̃ ſiḡ p magnã hoꝛaꝫ poſt comeſtionem apparẽt: q: icipiũt cũ cib⁹ icipit digeri ⁊ nõ an̄: ⁊ donec ſit cõpleta digẽ: ⁊ nõ durãt. ⁊ ſubdit ꝙ ex apate i venis vẽtris diu ſuã rupturã differẽte ſepe melia accit mirachia: ⁊ hĩ i ypocũdrio dextro plerũq; doloꝛẽ patiũt̃ ⁊c̃. ¶Ex qb⁹ p3 ꝙ

de mlia · mirachia

melãcolia mirachia nõ ſolũ mirach vitio ꝑuenit: ſꝫ etiam ſtomachi miſeraicarũ epatis coꝛdis ſiphac: ⁊ alioꝝ membroꝝ ſub eo exiſtẽtiũ in ypocondrio dextro. ſ. q̃ ſit a ſplene. ab alijs h̃ẽt ſigna cũ diſtinctiua: ⁊ ſic talẽ: q̃3uis ſub mirachia quoq; fiat: melãcoliã tñ mirachiã nõ dicim⁹. ¶Mirachiã itaq; dep̄hẽdes melãcoliã ſi de noiatoꝝ mẽbroꝝ vitio fiat. Nã ſi fuerit apoſtema vel opilatio i meſeraicis chiloſe erũt egẽſtiones. vrina alba ⁊ ſubtil. ſi vitio epatis vel coꝛdis in ꝓpꝛijs caplis tu ſigna reqre. ¶Nũc aũt de melancolia vitio ſplenis cauſata ẽ dicẽdũ ſi i ea fuerit apoſtema inflatio: aut opilatio: debilitas: vel aliqđ taliũ: quoꝝ cauſa nõ bñ ſang. a melãcolia depuraret̃ ad os ſtomachi magna ipſi⁹ quãtitas effundit̃: p qđ ipſi⁹ auget̃ appetit⁹. ⁊ eructuatio accidit acetoſa pp humoꝛis melãcolici frigiditatẽ: ⁊ magnã ei⁹ abũdãtiã debilitat̃ digeſtio. ⁊ ſic tã hui⁹ q̃3 multe quãtitatis aſſumpti cibi nã cũ abũdãtia vẽtoſitas leuis ſemp erit q̃ ꝑuenit vt ſub ypocõdrio ſiniſtro inflatio ⁊ rugit⁹ multi generent̃ ⁊ ẽ patiẽs vtplimũ melic⁹ a gñatione vel ꝓpter q̃rtanã ſeu aliã lõgã egritudinẽ aut ꝓpter mẽſtruoꝝ ſeu emoꝛroydarũ: ſeu fluxus ſang. nariũ cõſueti retẽtionẽ fact⁹ melãcolic⁹. Fex eni ſan. quã i ipſꝫ depurãdo ad ſplenẽ trahit: p emoꝛroydes ⁊ mẽſtrua cõuenientiſſime euacuat̃: ad cui⁹ retẽtionẽ ſplenis ſit opilatio aut inflatio: ſeu dura in eo apata: ⁊ ſic ab illis quis mõ retẽtis hũiditatib⁹ reſoluti fumi ad caput aſcẽdẽtes ſepe melãcoliã efficiũt ⁊c̃. Et ſic ſi melia vitio ſplenis ꝑuenerit p ea q̃ dicta ſunt ſigna in cognitionẽ deuenies. ¶Si aũt vitio mirricis renũ inteſtinoꝝ ⁊c̃. melia fiat p ſigna in cognitionẽ deueniẽs ſuper paſſiones illoꝛum membꝛoꝛũ ſignificantia ⁊ potiſſimũ vbi cetera mẽbꝛa eſſe ſana dep̄hendas. Et in hoc tam ſigna manie q̃3 melancolie terminantur.

¶Quare illr̃ati q̃dã melancolici lr̃ati facti ſunt: ⁊ qualiter etiam ex his aliq̃ꝛ futura p̄dicunt. Cap. iiij.

Senit veteres ⁊ maxime antiquus Alexãder ⁊ bonus Raſis: q̃ſdam melancolicos futura p̄dicere ⁊ euenire q̃ p̄dicũt: ⁊ q̃dam alij q̃ illiterati ſunt litterati: ſic ꝙ in q̃buſdam ſciẽtijs ad ꝓpoſitum diſputantes ⁊ reſpõdent. ¶Ego pinaroli quẽdam ruſticum melancolicũ vidi q̃ ſemp luna exiſte cõbuſta carmina cõponebat ⁊ tranſacta cõbuſtione circa duos dies vſq; ad aliam cõbuſtionem verbũ nunq̃3 vllũ lr̃aliter ꝓferebat: ⁊ hũc mihi nunq̃3 didiciſſe lr̃as aiebant. ¶Hoc q̃3 Gentil' in. q. de incantationib⁹ ⁊ colli ſuſpenſionibus affirmat cũ, inq̃t famoſum eſt multos ⁊ multas q nunq̃3 prius lr̃as cognouerunt ſubito lr̃aliter loq: q̃đ Ar. tertio ꝓblematum: ꝓblemate p̄mo: ſentire q̃3 videt̃ cum inq̃t. Quidã fuit Marc⁹ nõ poeta fact⁹ melicus: poeta q̃3 factus ẽ et h̃ ipſe Ar. humoꝛi tribuit melico: quẽ vino ſilare videt̃ inq̃t: nã ſicut vinũ coꝛp⁹ varie diſponit: ſic humoꝛ melic⁹: rõnẽ hanc nullus acceptat. Alij demonib⁹ hec attribuunt vt Aui. primo caplo ponit: ⁊ huic quãtũ põt honeſti⁹ videt̃ Gẽtil' aſſentire: ⁊ hi p ſe h̃ẽnt ethimologiam hui⁹ vocabuli mania q̃ dicit̃ a martos qđ eſt diuinatio vel a manib⁹ dijs infernalib⁹ q: in talib⁹ loq videnť demones: vt vaticinari ⁊ futura p̄dicere ⁊c̃. ¶Q: ſi hui⁹ ꝓblematis ſolutio huic operi quodãmõ ſit ꝑtinẽs in q̃ ſolũ q̃ ad practicã ꝑtinent tractare mens fuerat. Ne apud vulgares iſtos qui a nobis talium cauſas ſepiſſime reqrũt muti ſiamus: ⁊ ne accidentiũ q̃ hoib⁹ põt occurrere cauſas neſcire videamur dicti ꝓblematis. cauſaꝫ vnã ſatis ꝓbabilẽ aſſignare libet: q̃ ex p̄hoꝝ mẽtib⁹ elici poſſe videt̃: p cui⁹ declaratiõe ſunt aliq̃ p̄mittẽda. ¶Prima ſuppoſitio: oẽs aie intellectiue euſdeꝫ ſunt ꝑfectiõis eẽntialis. Iſta ſupõ eſt de mẽte oĩum theologicoꝝ: ⁊ etiã elici põt a p̄ho. 12. metaphyſice: q: ſpẽs ſunt ſicut numeri. nã in vnitate cuilibet numero addita numerum illũ ſpẽm variare facit: ⁊ ita q̃cũq; ꝑfectio eſſentialis alicui ſpeciei addat̃: ſpẽm illam variat. ¶Scḋa ſuppoſitio oĩs intellectiua aia cũ oi creat̃ ſciẽtia quã vnquã acq̃rere poſſit. h̃ ſuppõ fuit de mẽte Pla. in thimeo: q̃ ſic ꝑſuadet aĩa intellectiua eſt infima intelligentiarũ. 12. metaphyſice q̃ cũ oi illa ſcientia creata fuit quã de ſe ⁊ reſpectu ſue ꝑfectionis eẽntialis acq̃rere vnq̃3 poſſit: tenet argumẽtuꝫ cuꝫ oẽs alie intelligẽtie eiuſdẽ ſpẽi intelligant: ⁊ in ſe habeant oẽm ſciẽtiã quã vnq̃3 h̃re poſſint: itelligũt eni ſine diſcurſu ⁊ p ꝯñs ⁊c̃. ¶Ex ſecunda ſuppoſitione ſequit̃ p̄mo ꝙ ſi vna aia intellectiua q̃cq̃3 ꝑfecti⁹ opet̃ q̃3 alia ſeu ꝑfecti⁹ itelligat: ꝙ illud nõ eſt rõne ſui: cũ oẽs ſint eiuſdẽ ꝑfectionis eẽntialis: vt vult p̄ma ſuppoſitio: ſꝫ eſt ratiõe melioꝛis diſpõis coꝛpis vel alteri⁹ ⁊c̃. videm⁹ nãq; ꝙ vnũ coꝛp⁹ q̃ꝺto oꝛgana diſpoſita meli⁹ h3 ꝑfectiões ꝓducit opatões. ¶Sequit̃ ſcḋo ꝙ aia infuſa coꝛpoꝛi omniũ que ſciuerat videt̃ obliuiſci: patet. q: aſs quicq̃d vna ſciret actualiter alia q̃q; ſciret: cui⁹ oppoſitũ videmus: ⁊ hic patet: cũ eſſentialiter eiuſdẽ ſit ꝑfectionis. cũ igit̃ vna actualiter ſit ꝑfectioꝛ altera: id p doctrinam vel aliter recuperaſſe videt̃: ⁊ ſic quod eius obliuioni tradiderat videt̃ reminiſci. Ex quo patet vt ſeqtur quod omniũ que ſciuerat oblita eſt. Et ex iſtis ſeqtur qđ noſtruꝫ ſcire eſt quoddã reminiſci: vt voluit plato. ¶Tertia ſuppoſitio in p̄mo inſtanti in q̃ aia ifundit̃ coꝛpoꝛi huic cõiũctioni p̄eſt vna ſtella q̃ nõ aliũde ipedita influit in aia illa q̃s in ſe h̃ẽt ꝓpꝛietates: h̃ eſt de mẽte omniũ aſtrologoꝝ: vt in p̄ma pte q̃dripartiti Ptolome⁹ ꝓbare videt̃: ⁊ ꝑſuadet̃ ꝙ niſi ſic eẽt nõ videt̃ rõ: q̃re vnus homo ad vnã q̃3 ad aliã ſcientiã poti⁹ inclinaret̃: q̃re ⁊c̃. Et ob hoc aſtrologi ſemp in natiuitatib⁹ aliquẽ planetã obſeruant: quẽ dñm illi⁹ natiuitatis appellãt: a quo talis aia aliunde nõ ipedita ꝓpꝛietates recipit: quas in ſe planeta talis h3. Et hanc opinionẽ Aui. ſic firmiter credidit. vt velit ꝙ per talẽ influxum aliq̃ interdũ aia talẽ ꝓpꝛietatẽ acq̃rat: p quã aia tales ꝓducere poſſet effectus: q̃s ſtella illa põt: vt q̃rta ferti nãlium declarare viſus eſt: ⁊ ſic ꝙ ex ſano egruꝫ facere poſſit ⁊ ecõtra pluuias niues: ⁊ talia quoq; non minus aia talis inducere q̃3 illa ſtella. ¶Quarta ſuppõ intellectiua aia coꝛpoꝛe exuta oia itelligit ſine diſcurſu: patet: quia tunc oꝛgana nõ habet. q̃bus ad intelligendũ impediatur. Ex illa ſeqtur ꝙ ſenſib⁹ ligatis vt in melancolicis exiſtentibus in extaſi maxime ꝯtingit: ꝙ aia talis oia intelligit ſine diſcurſu. patet: cũ nõ plus impediat̃ q̃3 ſi a coꝛpoꝛe foret exuta: q̃re ⁊c̃. ¶Quinta ſuppõ ſtella q̃ huic vel illi p̄eeſt aie põt ꝑfecti⁹ ſuas influẽtias influere in ipſaꝫ ſenſibus ligatis q̃3 ſolutis. patet: q: tũc quodã mõ agere videt̃ ſine reſiſtẽtia: q̃re ⁊c̃. Ex illo ſeqtur ꝙ tũc in tali aia ſcientia: ad quã ſtella ſua illã inclinat: ꝑfecti⁹ infundit̃: vel aliũ quẽcũq; modũ aia talis illã adiſceret. patet: q: q̃libet agens nãle quãto cũ minoꝛi agit reſiſtẽtia: tũc eundẽ vel ꝯſimilẽ effectũ ꝓducendum ceteris paribus ꝑfectius illuꝫ producit. ergo ſi talis ceteris parib⁹ influxus agit ſine reſiſtentia: ſeqtur qđ dictũ eſt. Et ex iſtis oibus patet cõcluſio riſalis ad ꝓblema: vꝫ: poſſibile eſt melãcolicũ illr̃atuꝫ litteratiſſimũ fieri abſq; eo ꝙ ab aliq̃ vnq̃3 aliq̃d didicerit: vel addiſcat ſed p influxũ ſoluꝫ. Iſta ꝯ patet: q: vbi in aia melici exiſtit in ſuo ſimplici eẽ ſicut ligatis ſenſib⁹ ꝯtingit pur. ipſo exiſtẽte in extaſi ſue ſtelle influxus opet̃: multo ꝑfecti⁹ ſciẽtiaꝫ ad quã illa iclinabit ipaimet: vt ex dictis patet: quã ſi a doctoꝛe vel aliter imprimeretur: q̃ ſolutis ſenſib⁹ ꝑfecti⁹ illi⁹ recoꝛdari d3: q̃3 ſi doctrinãte fuiſſet impſſa: q̃ poſito in eſſe ſequit̃ ꝙ bon⁹ melãcolic⁹ de tali ſciẽtia eidẽ p influxũ acq̃ſita ꝓfundiſſime diſputabit: p̄terea maioꝛẽ repugnãtiã icludere videt̃: ꝙ talis ſtella in hãc aiam ⁊ maxime ligatis ſenſib⁹ talẽ influat ꝓpꝛietatẽ: p quã i tali vel tali ſcia ſciret diſputare q̃3 ꝙ poſſit de ſano egrũ facẽ: ⁊ pluuias ⁊ niues inducẽ ⁊ ſilia: ſꝫ h̃ eſt poſſibile vt ponit Aui. vbi ſupra: igit̃ ⁊ illud ꝯclũẽti⁹ patet cũ auctoꝛitate. ¶Et q: nõ oẽs talia ſic app̄hẽdũt: ꝯtra illos innuit Aui. ſcḋa p̄mi. doctrina. ij. ca. xiiij. cũ velit ꝙ ſolũ rudes ingenij talia abhoꝛrent credẽ inq̃t. illi q ſapiẽtiã diligũt nec negãt eas h̃ eſt talia poſſe fieri ſicut negãt rẽ q̃ eſt ⁊ nõ põt eẽ. ¶Et ex ꝯcluſiõe cũ ſuis ꝓbatiõib⁹ ſeqtur ꝙ nõ incõuenit̃ tales q̃rũ aie ligatis

³ supp°

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ſenſibus ſuo manet in eſſe ſimplici poſt ſolutioné ſenſuum futura pdicere patet: qꝛ tūc aīa illa nil apphendat cuꝫ diſcurſu: ⁊ ſic tam futura videbit q̄ꝫ pñtia: de qbus nō minus pfecte loq poteſt: q̄ꝫ de ſciētia illa diſputare. Ex qbus oibꝰ patet ſolutio ad pbleuma. ℭ Sed cōtra iſtaꝫ poſitioneꝫ arguit̄ qꝛ per eā aīa erit ita ſciens añ melancoliam ſicut poſt cū ſi creata ſciēs ⁊c̃. Ergo nō minꝰ debuit añ melácoliam hác hīe ſciam q̄ꝫ poſt: tenet argumētū cū ante paſſionem veriſimiliter patientis corpus melius debuit eſſe diſpoſitū q̄ꝫ poſt: q̄re ⁊c̃. ℭ Secundo non minus p ſe fuit illa anima ſciens hanc ſciētiam qñ infuſa fuit corpori q̄ꝫ quando illam p influxum acqſiuit: ergo qua ratione tūc ſciētie illiꝰ oblita fuit: eadeꝫ rōne ⁊ nunc cū nō minus aīa ligeť ſenſibus nūc q̄ꝫ tūc vt patet. q̄re ⁊c̃. ℭ Ad argumēta faciliter ñdeť: qꝛ ſm hanc poſitioné duplex eſt modus ſcientiā acqrendi: vnus p diſcurſum ⁊ doctrinā aliꝰ p influxum. ℭ Et tūc ad argumēta ad pmū aīa eſt ita p ſe ſciēs ſic poſt ⁊ corpus meliꝰ diſpoſitū: ergo ⁊c̃: negat̄ ꝯñtia: qꝛ ⁊ ſi aīa de ſe ſit oīa ſciēs cū infundit̄ corpori oiuꝫ tñ p maſſam illā corporeā: vt dictū eſt: obliuiſcitur ⁊ remanet ſicut tabula raſa in qua nihil eſt depictū: vt inquit Ari. nec nunq̄ꝫ ſcientiam aliquam recuperat niſi a doctrinante. vel ab influxu vnde vnis ſemel quouis modo acqſita ſcientia dum eſt in corpore eius bene ſolutis ⁊ diſpoſitis ſenſibus recordatur et non aliter. Sed in tuo ruſtico melancolico ante melancoliā nunq̄ꝫ per doctrinanté nec p influxū fuerat ſciētia illa acquiſita: ⁊ p conſequens nō debuit recordari eius: quod tamen fieri de illa debuit quā p influxum acquiſiuerat patet: quare ⁊c̃. Et per hoc patet ad ſecundū quando arguiť non minus fuit anima illa ſciens quando in corpore fuit infuſa q̄ꝫ poſtq̄ꝫ ſcientiam illam per influxum acquiſiuit. Ergo qua ratione tunc fuit oblita eadem ratione ⁊ nunc negatur conſequentia: quia infuſa corpori primo: vt ſepe dictum eſt: ſicut tabula raſa remanſit. Sed ſenſibus ligatis dum ſuo manet in eſſe ſimplici non minus remanſit informata de illa ſcientia quam ſi a magiſtro didiciſſet: qd̄ tñ vt patet nō ꝯtingit dū pmo corpori ifundiť. Ex q̄ pꝫ argumentū illud nō valē. Et h̄ de pbleumate cuiꝰ aſſignate cāe poſt ſe difficultates nō leues trahūt: qs theoriꝫātibꝰ dimitto. Et ad practicā glorioſam trāſiēs huic caplo finé ipono.

ℭ De ſignis pnoſticis tā manie q̄ꝫ melácolie. Cap. v.

V T quicq̄ꝫ tā de mania q̄ꝫ de melácolia pnoſticari queas: notabis q̄ ſequūtur pus oīs melácolie: vt i libello de melácolia ꝯſtātinꝰ innuit: tribꝰ de cauſis cura ſit difficilis: pma qꝛ mā ceteris humiditatibꝰ comparata ppter eiꝰ cōparitaté reſolutioni eſt ineptiſſima: et per idem ad benignū nō reduciť. ℭ Secūda quia patientia membra ſunt nobilia vt cerebrum: cor ⁊c̃. ℭ Tertia qa accidentia talem morbum cōſequentia ſunt difficilia: nulla eni inquit accidentia fortiora: neq; moleſtiora ſunt mēte corrupta: ppter quod medici ad curā multi ſunt rebelles que cauſa ceteris videť peior: quia eoꝝ medicinas fugiunt. cū quo neq; medici cōſilijs acgeſcunt. his igitur ex cauſis melancolie cura ſit difficilis. ℭ Qui frigidā ⁊ ſiccaꝫ preterea cōplexioné habēt: ⁊ potiſſimum nigri exiſtentis: ⁊ extenuati: quoꝝ pilli nigri ſunt: ⁊ pauciſſimi: vene autē ſtricte: ac ſemp timide loquūtur: tales in melácoliā pprie dictam faciliime cadūt: ⁊ potiſſimū ſi ſtudentes continue fuerit: vt plimi reperiunť. tales eni volētes ſcientias inueſtigare ⁊ nō valētes: ſiunt p triſtitia melácolici: qꝛ talia faciūt memoriā: rōnem: atq; intellectū deficere. Nam ſicuti labor corporeus peſſimos generat humores: ita anie labor facit hominé in melácoliā venire: vñ multi q res amatas pdiderūt vt filios: vel amicos ⁊ auari pecunias nō ſperantes talia ampliꝰ recupare ppter aſſiduā taliū ꝯſiderationé: ſiunt melácolici. vt ipſe vidi ⁊c̃. Multi quoq; religioſi propter timoré dei ⁊ futuri iudicij ſuſpitioné ⁊ ex ſūmi boni cupiditate tñ incōtinua taliū cogitatione pfundantur: vt melácolici ſiant. Si igiť melácolicos aliqs videris plozcharios fieri aut in obſeruātiā hos in melácoliā facile deuenire audacter pnoſticabis. ℭ Cōplexioneꝫ v̄o hñtes calidā ⁊ ſiccā cū venis latis: pilis plimis: nigris: ac groſſis ⁊ maxime circa pectꝰ: ⁊ q valde ſunt mobiles: ⁊ iraſcunť leuiter parati ſunt in maniā cadere ⁊ maxime etate ꝯcidéte: qꝛ vt ingt Gal. tūc ſiūt melácolici. ℭ Sꝫ pigues colore albi ceteris difficiliꝰ has paſſiones incurrūt. ℭ Extenuati v̄o bruni ⁊ piloſi facile vt Aui. atq; Alexā. inqunt. ℭ Cor itē calidū ⁊ cerebrū humidū hñtes vt ingt Aui. a melancolia facile dephendūtur: qꝛ cor calidū humores adurēs fumos ad cerebrum mādat: ⁊ cerebrū hūidū exiſtēs ipreſſioné illā facile recipit vñ tenebranť ſpūs ⁊ ſit bonꝰ hō melácolicꝰ. ℭ Ad has paſſiōes vt Aui. ingt trauli maxime diſponunť: ⁊ hi ſunt q anteq̄ꝫ dictioné pferre queāt ſyllabas multotiēs repetūt: ⁊ inter hos q oculos mobiles ⁊ facies rubedinis vehemētis hñt in quoꝝ pectoribꝰ multi ſunt pili nigri atq; groſſi: q q̄ꝫ labia groſſa ⁊ venas āplas hñt. Nā ex his ſignis q̄dā ſup cor calidū: ⁊ q̄dā ſup cerebrū humidū ſignificāt. Et tales vt Aui. dicit: ſm q̄ apparet ſunt vt plurimū flegmatici. Corpa igiť q̄ dicta ſunt in maniā: vel melácoliā facile caſuta pnoſticari poſſes: cū ad illā maxime diſpoſita ſint: vñ Aui. pparatio ingt ad melácoliā leuiter ſibi accidit: ⁊ maxie ſi timoré inſomnietaté ⁊ āguſtiā patiť: ⁊ i eo retineať ꝯſuetudo curſus ſāg. aut vomitꝰ. ℭ Melácolici aūt reſpectu ſexꝰ faciliꝰ maſculi q̄ꝫ mulieres ſiūt. Sed ſi mulieri hoc accidenit ceteris paribus deterior ſiet q̄ꝫ in maſculo. Nihil eſt eni qd̄ humori melácolico magis reſiſtat q̄ꝫ humiditas: cū plus p ſiccitaté melácolici q̄ꝫ per frigiditaté peccent. Cum igiť mulier reſpectu viri hūida ſit valde: ſi melácolica ſiat a forti cā fieri neceſſe eſt: ⁊ p ꝯñs difficilioris ſit cure: vñ melácolia in mulieribus ꝯfirmata raro vel nunq̄ꝫ curať. ℭ Reſpectu etatuꝫ ingt Raſis: hec egritudo nō accidit adoleſcētibus: licet aliqñ accidat pueris ⁊ ifantibꝰ: ſenibꝰ ⁊ decrepitis. Ex h̄ videť in etate adoleſcētie has paſſiones fieri rarius q̄ꝫ alijs in etatibus. Verū ſi decrepiti melácolici ſiāt raro vel nunq̄ꝫ curanť. Ideo Aui. melácolia ingt ē accñs iſepabile decrepitis: id eſt difficile ab eis remoueť: qꝛ vt ingt paucoꝝ ſunt gaudioꝝ male ordinationis ⁊c̃. ℭ Reſpectu tempoꝝ: vt Aui. ingt: hyeme minoratur: ⁊ multiplicať in eſtate ⁊ in autūno ⁊ q̄nq; excitať in vere. Et h̄ eſt qꝛ in eo diſſoluuntur humores: et tūc cū ſanguine pmiſceň. vñ ypo. tertia affoꝝ. v̄e ſi qdem melácolie ⁊c̃. plures tñ ſiūt in autūno vt eadé particula illo affōꝰ. In autūno v̄o ⁊c̃. ℭ Et h̄ q̄ dicta ſunt de tpe ad regioné calidam ⁊ ſiccā ⁊ ad artes ca. et ſic. applicari q̄ꝫ pñt. ℭ Illi pterea q ſubtilis ſunt ingenij vt ingt Raſis ⁊ multe pſpicacitatis de facili incurrūt in maniā: eo q̄ ſunt velocis motꝰ ⁊ multe pmeditatiōis ⁊ imaginationis. ℭ Rurſus ſi timor ⁊ puſillanimitas multū tēpꝰ hūs pficit melancolicū ſexta affoꝝ. ℭ Et deſipiētie ſi q̄ cū riſu ſunt ſecuriores ſūt. q̄ v̄o cū triſticia meſtiores eadé pticula: vñ Aui. Et pmixtio ingt rōnis magis icolumis ē q̄ ſit cū riſu ⁊ q̄ ē ſm getē: ⁊ deterior ē q̄ ē cū agitatiōe ⁊ rixa ⁊ audacia. ℭ Et infra ex ſpēbꝰ ingt melancolie magis ſalubris ē q̄ ſit ex fece ſang. q̄ꝫ ex melácolia nāli: vel ea cū q̄ eſt gaudiū. i. q̄ ſit cū ſang. i melácoliā pmutato. ℭ Et alibi: incubꝰ ingt cū caliditate melácoliā futurā minať: qꝛ cerebri calitas eſt cauſa aduſtionis humoꝝ: q ad eū pueniūt ⁊ mutatiōis ipoꝝ i melácoliā. ℭ Et iterū pedes ingt ſang. repleti ſi rubei fuerint ſignū eſt future melie: h̄ eni ſignificat abūdātiā groſſi ſan. melácolici q ſua gauitate tēdit ad pedes. Et bonꝰ Raſis eadé ſniaꝫ q̄ꝫ ponit. Verū vbi adeēt eius melie ſolutioné ſignificat. qꝛ ſi tunc varices ſupuenerint ſoluiť mania. Et iō ſubdit q̄ melácolia plerūq; ſoluiť p emoroydas et varices et h̄ ē qd̄ voluit ypo. affo. ſexta. maniacis ingt varicibꝰ et emoroydibꝰ ⁊c̃. Et i alio affoꝰ melácolicꝫ igt ⁊ freneticis ⁊c̃. i egritudinibꝰ acutis: vt Aui. ingt: ſi mania ſupuenerit ſignis digōnis p apparētibꝰ boná criſiꝫ futuraꝫ denūciat. Nā i egritudibꝰ acutꝫ accñtia fortia ſupueniēꝰ bone criſis ſunt cauſa. ℭ Sed q̄nq; in fine egritudinum materialium ⁊ pprie acutarū accidit melácolia. ⁊ eſt ſignum mortis: ⁊ tūc patiēti accidit vt recordeť mortuis: ⁊ mortuoꝝ plurium interdū: tñ in mania vltimanť accidētia: et illius tunc criſim ſignificat. ℭ Item in paſſione melancolica caſus appetitꝰ malū vt ingt Raſis eo q̄ accidit ex ſiccitate: ⁊ fames deſiccat corpꝰ ⁊c̃. vñ Conſtantinus in libello de melácolia. Qui de die inquit ieiunāt: de nocte autē vigilāt in melácoliam facilꝰ cadūt. ℭ Iteꝫ in mania diſinteria ydropis aut extaſis bonū. affoꝛiſmoꝝ ſexta. Item mania vel melácolia cōfirmata rariſſime vel nunq̄ꝫ curatur. ℭ Vñ bonus alexāder: feſtinare ingt oportet icidere paſſioné maniacā. diuturna eni ⁊ eiꝰ mutata nā in peius icurabilis pene efficiť: ⁊ non minorať: ſed remanet talis: ⁊ per tēpora circuitꝰ ipſa facit. ⁊ idē ꝯfirmat Aui. cū ingt. Oportet vt cura eiꝰ fieri incipiat anteq̄ꝫ cōfirmeť: qñ facilis eſt a pncipio: ⁊ parua ⁊ difficilis cū eſt ꝯfirmata et habituata ideo difficulter remoueť: cū quo patiēs minꝰ obediūt ⁊c̃. ℭ Et ex his patet cū ad patiētem tuū pueneris quantum ad cure poſſibilitatem pnoſticari debeas: plura itaq; habes p q̄ de futura mania vel melácolia pnoſticari poteris ac multa q̄ꝫ p q̄ his factis de fine pdicere quicq̄ꝫ ſcies. Et in h̄ caplm de pnoſticis ipſarū finem recipit.

ℭ Qualiter in cura manie atq; melancolie tā ſang. q̄ꝫ colerꝫ. ſit ſienda flebothomia. qualiter q̄ꝫ ⁊ cū quibꝰ ſit digerēda atq; euacuanda materia. Cap. vj.

N On eſt melácolice paſſiōis: vt in pnoſticis habuiſti cura differēda: nā ſicuti camini parietibꝰ ex cōtinuo fumo cōquiſita nigredo nec ſcopa nec aliq̄ cū inſtrumento amoueri pōt: ſic nec per medicinas illas quātitas fumi melancolici in corpore quouis modo confirmata. Celer igitur ad talem curam accedas quam ſi canonice facere cupis pprias cauſas inueſtiga: ⁊ an p proprietaté: an p cōitatem ſiat. ℭ Si ſang. in cauſa eſſe cognoueris ſiue ex nutrimenti abundantia: ſiue ex menſtruorum ſiue emoroidarū retentione. aut minutione ſolita ſiat: ſtatim flebothomia ſienda erit de ſaphenis pmo. ⁊ maxime ſi mēſtruoꝝ vel emoroidarū retētione ſiat. Q̄ ſi illa pnocare potes nihil ſupra. In ſequenti v̄o die ex nigra: ⁊ vbi magna eſſet repletio poſt dies aliquot aliq̄ ex cephalicis i cidať: ac illa potiſſimū q̄ partis capitis grauamina magis reſpicit in q̄ caſu frontis venas flebothomare q̄ꝫ pderit: vt ingt. Meſue: q ſubdit q̄ applicare ſanguiſugas naribꝰ oi pmixtioni cōfert in caſu illo. vij. l. Raſis. Et competit ei flebothomia frontis ingt: qꝛ h̄ ſola extinguit ei maioré partem huiꝰ morbi: laudat itē flebothomiā vene naſi. ⁊ antiquus Alex. frontis flebothomiam ſūme q̄ꝫ laudat. At vbi nec menſtrua nec emoroydes fluere ꝯſueuiſſent: vbi repletio hñ magna foret ex ſola nigra flebothomia copioſa ſufficeret: vbi aūt etas vel aliud flebothomiā phibeāt vētoſis vtere. ℭ Deinde ſang. modifica ac aduſtionis feruoreꝫ extiguas: qd̄ ſic facies. Accipe ſirupi acetoſi ſimplicis. ℥. j. ſirupi vio. ℥. ß. aq̄ endiuie: aq̄ lupul. aq̄ buglo. ana. ℥. i. in vice vna dabis in aurora: reiterādo totiens q̄ eq̄ta mā videať. ℭ Vel ſirupū hunc facias in hoc caſu pcioſiſſimuꝫ: qui. ℞. ſuccoꝝ boraginis bugloſe violarum ⁊ endiuie añ ℥. vj. ſucci pomoruꝫ redolētiū lib. j. ſucci fumiterre. lib. ß. hos auteꝫ ſuccos accipies reſidentia facta: qbus adde aq̄ bugloſe: aque endiuie añ lib. i. ß. cum qbus miſce floꝝ nenufaris violarū camedreos ſcolopēdrie capilloꝝ ve. ana. m. j. prunoꝝ numero. xxv. polipodij. ℥. i. ß. buliāt oīa ſil: et in fine decoctiōis epithimi. m. i. ß. adde. ſucceſſiue coleť: ⁊ cū libris. iij. ß. ſucchari ſirupus ſiat aromatiꝫatꝰ cū rebꝰ infraſcriptis cōquaſſatis. Accipe corticū citri. ℥. i. ß. ligni aloes cāphore. añ. ℥. i. oſſis de corde cerui. ℈. ij. de tali ſirupo ℥. i. ß. p vice dabis: cū q̄ aq̄ endiuie. ℥. ij. aq̄ buglo. ℥. i. miſce totiēs reiterando q̄ mā digeſta videať. ℭ Prius h̄ leue ſolutiuū dandū erit in forma potabili. accipe mane granate. ℥. ij. aut caſſie hñ piguis. ℥. i. diſſoluanť cuꝫ decoctione prunelloꝝ: ordei capilloꝝ veneris: tamarindoꝝ floꝝum boraginis bugloſe: ſcolopendrie: ligritie: paſſula. ⁊ epithimi mána: vl̄ caſſia diſſoluta cū ea miſce. cōfectiōis amech. ℥. ij. ſirupi viola. ℥. i. ⁊ ſiat potus. ℭ Hic nota q̄ ſi confectio amech eo modo q̄ dſcribit Meſue ſiat ſolū. ℥. ij. ſufficiūt. Sꝫ q̄liter apothecarij faciāt: neſcio: qꝛ ſepius. ℥. ij. p doſi vna dare opꝫ: ⁊ tūc circa h̄ cautꝰ eſto. Credis eni ſepe medicine doſim debitā exhibuiſſe q̄ non fuit. ſed eſt apothecarij defectꝰ: mām cōmouet: ⁊ nō educit: qd̄ in oibus malū eſt: ſꝫ in melácolicis nihil peius. ⁊ iō quātā faciat operationé ab apothecarijs inueſtiga: ⁊ ſic couenientꝰ eā doſare ſcies. ℭ Si potioné delicatā ſatis velis: accipe ſiru. viola. ℥. ij. aq̄ endi. ℥. iij. aq̄ buglo. ℥. ij. in. h̄. ℈. ß. diagridij in petia rara ligati bulias ſepe expſſioné faciēdo. Et h̄ totum p doſi vna ⁊ potu tribue. ℭ Ego aūs in iſto caſu cū dimidio ciati aq̄ boni fontis: aut boni putei diagridij puluerizati. ℈. ß. exibui ſucchari p libito cōmiſcendo. hoc enim gratioſe ſumiť: ⁊ bene ac ſuauiter opatur. ℭ Bonꝰ alexander tātaꝫ in lapide armeno ꝯfidentiaꝫ habuit vt paſſiones oēs ab humore nigro exiſtes: ⁊ pcipue melácolicos cum eo poſſe curari crediderit. Nā q ante ipſum fuerāt in caſu iſto eiꝰ loco elleboro vſi ſunt. qd̄ aūt periculoſum eē valde hūc lapi. aūt ſanctiſſimū q quinq̄geſies lotꝰ ſine moleſtia humoré melancolicū educit. ⁊ a. ℈. iij. vſq; ad. v. de eo dabat. Pillulas iteꝫ ex eo ⁊ yerapigra ꝯficiebat. Hinc etiam. Meſue euꝫ plimū cōmēdat. de quo vt docet a. ℥. i. vſq; ad ℥. ß. ſecure exhiberi poſſe ait. Et ego in bono Alex. cōfiſus qui eū tanti cōmēdat: ſepiſſime eo vſus ſum: ⁊ diuerſimode qdeꝫ. ⁊ deo duce in eius exhibitione nunq̄ꝫ fraudatus extiti. ℭ Cuꝫ igiť in h̄ caſu maxime cōueniat: accipe de eo ℈. ij. croci. ℈. ß. macis. ℈. i. fac pul. quē cū aq̄ modico ſucchari mixta pro doſi vna dabis. ℭ Vel ſic. lap. armeni. ℥. ß. ſumes pparati ſene: epithimi añ. ℈. i. ꝫꝫ. croci macis ana. ℥. ß. tartari. ℥. ij. ſiat puluis quē veluti pſcriptum cum aq̄ dabis. ℭ In caſu q̄ꝫ nro q̄ iſra ſcribiť cōfectio mirabiliter valet: q̄ ſic ſit. prunoꝝ numero quot libuerit accipe: q̄ decocta in aqua piſtent: dehinc ad ozale paſſent. paſtā v̄o reſerua. ſucceſſiue accipe vio. capil. vene. camedreos ſcolopēdrie floꝝ borag. buglo. ana. m. i. polipodij. ℥. ij. agarici. ℥. ij. ſene. ℥. i. ß. ligritie. paſſul. añ. ℥. i. conquaſſenť: ⁊ in aqua buliāt in q̄ pruna decocta ſunt: ⁊ i ſine decoctionis addať epithimi. ℥. ij. ß. ſiat decoctio: de q̄ ſucceſſiue mediocris ſiat expſſio. ℭ Deide accipe caſſie bene pinguis lib. i. Et ſi magis delicati volueris loco illius caſſie pone li. iij. manne cū pauculo decoctiōis: quā vis illaꝝ diſſolue: ⁊ ad partē reſerua: ſucceſſiue accipe lib. ij. ſucchari: ⁊ cū decoctiōe que remāſit ſiat ſirupꝰ q cū clarificatꝰ remanſit ad ſpiſſitudinem ſirupoꝝ decoquať: ⁊ dū ſic decoquiť in petia rara ligatas res iſraſcriptas bulire facias: accipe diagridij. ℥. j. ß. macis. ℥. j. ligni aloes. ſandaloꝝ muſchate linoruꝫ corticum citri. añ. ℥. ß. muſci. ℈. ß. conquaſſentur ⁊ in petia rara ligenť: que dum in preſcripto ſirupo bulierint ſepe exprimantur. Cūq; ſirupus iſte dbite coctus fuerit miſce cū eo caſſiā vel mánā illā extractaꝫ: paſte v̄o prunoꝝ lib. j. ℥. radicis yreos. ℥. iiij. ⁊ ſiat in forma opiatoꝝ cōfectio que pōdereť ſucceſſiue: ⁊ pro q̄libet li. pone lap. armeni poptime loti. ℥. x. ⁊ doſis huius ſit. ℥. ß. ſm tñ varietaté corporis variabitur etiam doſis. potes electuario ille ſine armeno lap. vti cuius doſis tūc ſit ab. ℥. ß. vſq; ad. i. Vt huius electuarij laudes in vnuꝫ concludaꝫ ad oēs egritudines melácolicas valet. eſt enim guſtui delectabile: ⁊ ſup oē aliud electuarium ſuam operationé ſine moleſtia ſuauē efficit: potes hoc electuario loco amech confectionis in quibuſcūq; tuis potionibꝰ vti: ⁊ videbis q̄ꝫ ſuauiter operabiť. ℭ Q̄ ſi bolū facē libet. accipe confectionis amech: vel pñtis electuarij. ℥. ß. ⁊ cū ſuccaro bolus ſiat deauratus. Et ſi in formā ſolidam confectionem habere libet. Accipe lap. armeni preparati. ℥. i. cinamomi croci ſpice aſſari carpobalſami ligni aloes ſquinanti. añ. ℈. j. ſoliculoꝝ ſene. ℥. ij. ß. ſucchari. ℥. x. diſſoluať i aqua

Nota quod reprehendit appotecarios etc.

potionis delicate

Ras. de lapide armeno

electuarium mirabile

Confectio solida

Sirupus preciosissimus

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

buglo. cũ quo miſce paſte radicis ereos. ℥. j. ß. ⁊ cum pre‑ſcriptis cõfectio fiat per bolos: cuius doſis ſit ab. ℥. ß. vſq͂ ad. ℥. vj. ¶ Si patiens tuus pillulas ꝓdiligeret pillularum de fumoterre Nicolai vel Indas Meſue: aut de lapide lazuli: aut de lapide armeno dabis. ¶ Sed auiſatus ſem‑per eſto: vt hi peroptime ſint abluti: ⁊ cum hoc ſint bene cogniti: falſificati enĩ nocent multum. Si autem tibi vna euacuatio nõ ſuffecerit: materiam: vt ꝑus digerẽ: euacua quoq͂. ¶ Habes igitur modũ aduſtum ſangui. digeren‑di: euacuandi: conſimiliter per que colerã pariter in ma‑niacis peccañ. digerere ⁊ euacuare poteris: ⁊ ſic capitulũ preſens ad illa duo ꝓpoſito ſeruiet. Sed ⁊ ipſum de flebo thomia veluti de digeſtiuis ac ſolutiuis tã maniacis co‑leram in toto vel in capite ſolo peccantem ꝙ̃ in melanco licis ſeu maniacis vitioſam effectam cõmune ſit. circa fle bothoiam alia erunt conſideranda. peccans enim colera nõ niſi iuuenibus venoſis ac robuſtis ſienda erit fleboto‑mia: ꝗ tũc lata fieri debet. ¶ Q: ſi ſubtilis ſanguis egredia tur: illico reſtringendus erit. ¶ Unde Aui. Si flebotho‑mas ingt ⁊ ſanguinẽ ſbtilẽ iueneris eũ no remittas: ꝓpter hoc quoniã multotiens in ea ꝓceſſit ſubtilis ⁊c. peccante ſuple colera: ¶ Meſue vo vbi in melancoliam ſeu ma‑niam flebotomiã fieri iudicabat: vbi aderat ſangui. abun‑dantia. ꝑmo de nigra. ſcdo de baſilica in paſſione melan‑colica. ſ. fieri minutione faciebat. In mania vo in qua ſup ple ſanguis aduſtus peccata baſilica ꝑncipium ſumebat ſucceſſiue: a nigra: deide a ſaphenis: ⁊ vltimo a venis frõ tis. ¶ Tu aũt ſi flebothomiam iudicaueris fieri ad illam requiſita conſidera: quia tibi in mente varie intentiones oriuntur: ſm quas tã venarum reſpectu ꝙ̃ quãtitat. ſang. flebothomandi intẽtio variabit. Et ſic habes qualiter icu ra manie atq͂ melãcolie tam ſanguinee ꝙ̃ colerice ſit fien da flebothomia: ac qualiter ⁊ cum quibus materia ſit di‑gerenda: euacuanda quoq͂.

¶ De pulueribus atq͂ ꝯfectionibꝰ q̃ in cura manie tã ſan guinee ꝙ̃ colerice ꝯueniunt. Cap. vij.

a Liqua in preſenti capl̃o deſcribẽda ſunt que intꝰ ſumpta diſpoſitionibꝰ ꝑſcriptis cõueniũt: cor atq͂ cerebrũ cõfortant ⁊ ſpiritꝰ ei clarificando patien‑tem letum efficiũt: in quo caſu puluis infraſcriptus maxi me ꝯuenit. qui accipit q̃ttuor ſe. frigidoꝝ. ℥. ß. ſeminis en diuie. ſe. acetoſe. ſe. ozimi gariofilati. añ. ℥. ij. corallorum ru beorũ iacinctoꝝ añ. ℥. i. ß. margaritarum. ℥. iij. radicis tor‑mentille: cardamomi: doronici: cinamomi: karabe: ſirici crudi añ. ℥. i. corticũ citri. ℥. ij. ß. limature auri ⁊ argẽ. añ. ʒ. ij. fiat puluis ⁊ cũ eo ꝑ libito ſucchari miſce de quo cum aq̃ buglo. mane ſtomacho vacuo. ℥. i. patienti detur. ¶ Uel iſtum facias: q ℞. radicis endiuie ſilueſtris buglo. vinee ſandal. al. limature eboris ſpodij añ. ℥. i. doronici: carda‑momi: limature auri ⁊ argenti añ. ʒ. ij. iacinctoꝝ. ℥. i. ß. co‑ralloꝝ ru. ſirici crudi añ. ʒ. iiij. cinamomi margaritarum añ. ℥. ij. fiat puluis cui ꝑ libito ſucchari adde: de q vt pꝰ coclear vnũ dabis cũ aqua buglo. vbi tñ eſtas: ⁊ colera eſ‑ſent incẽſa valde cũ aqua accedule ipſam exhibere poſſes cũ. ℥. i. iſtoꝝ pul. ⁊ lib. i. ſucchari: cũ aqua accedule vl̃ bu‑glo. diſſoluti ꝑ bolos facere: ⁊ ẽt res odicata ⁊ vtilis val‑de. ¶ Uel cõfectionem infraſcriptam acci. que accipit ſe. ozimi gariofilati meliſſe ſticados roſ. ro. ſe. peõie doronici iacictoꝝ añ. ℥. i. ſirici crudi añ. ʒ. iiij. karabe coral. ru. ligni aloes añ. ʒ. ij. zedoarie oſſis de corde cerui añ. ℥. ß. fiat pul uis de q accipe. ℥. i. ß. ſucchari al. li. j. q cum lacte quattu‑or ſe. frigidoꝝ cum aqua buglo. extracto diſſoluaſ cum q miſce cõſerue roſ. ℥. i. ß. paſte radicis buglo. ℥. i. ⁊ fiat con fectio in morſellis. de qbus vnum per horam ante paſtum patiens tuus accipiat ⁊ ſi vult parum aque buglo. bibat. ¶ Uel hanc facias quam in hoc caſu mirabilem adinue‑ni. ⁊ ipſa accipit iacinctoꝝ margaritarum añ. ℥. ij. corticum citri gari. cardamomi: doronici. ſe. acetoſe. ſe. peonie. co‑ral. ru. ſpodij: ſandal. al. terre ſigillate: vinee: zedoarie: ſi‑rici crudi añ. ℥. i. limature auri ⁊ argẽti: oſſis de corde cer‑ui añ. ʒ. ij. ambre. ℥. ß. muſci. ʒ. ß. ex his puluis fiat de quo accipe. ℥. iij. ſucchari. al. li. ij. diſſoluaſ cũ aque buglo. pti bus duabus ſucci maccianoꝝ parte. i. acetoſitatis citri ſeu accedule parte. ß. ⁊ fiat cõfectio in morſellis: qbus veluti ante ſcripta vtere: ⁊ qua libuerit hora. ¶ Uel hanc facias cum q adiuuãte deo cordis tremorem antiquũ curaui: et ipſa accipit ſucchari al. lib. ij. diſſoluatur cũ ſucci macia. partibus duabus: ſucci accedule: ſucci buglo. añ partẽ. j. cum quo poſtea pone cõſerue roſ. lib. ß. paſte radicis bu‑glo. ℥. iiij. tanẽ decoquanſ q ad opiatorij formam deue‑niãt: ⁊ cum infrigidari incipiunt vel ipſis infrigidatis po‑ne cum eis ex ſpeciebus imediate deſcriptis. ℥. iij. lapidis armeni bene loti. ℥. iij. ⁊ fiat electuariũ: cuius doſis ſit. ℥. ij. vel. iij. per horas. ij. vel. iij. ante prandium. poſt ſi libet pa‑rum aque buglo. bibendo. ¶ Uel facias ſic: ſucchari albi lib. ij. accipies: ⁊ ipſum cum aqua buglo. diſſolue: cũ quo miſce paſte radicis buglo. lib. i. cõſerue roſ. ℥. iiij. ⁊ coqua tur ad opiatorum formam. Cũq͂ infrigidari incipit vel in frigidatum fuerit addanſ ſpecierũ infraſcriptarum. ʒ. iiij ⁊ fiat electuarium de quo ſemp ante paſtũ ꝑ horas duas ℥. ij. vel. iij. dato. Peccãte itaq͂ ſanguine vel colera qui di cti ſunt pul. cõfectis quoq͂ mirabiles inuenies. Et ſic ad ea que extrinſecus applicanda ſunt amodo veniens huic capitulo finem impono.

¶ De balneis epithimatibus vnctionibus verberibus et cauterijs que in cura manie atq͂ melancolie tam ſangui‑nee ꝙ̃ colerice conueniunt. Cap. viij.

h Umor melancolicus quicũq͂ ille ſurit magis per ſiccitatem peccat ꝙ̃ frigiditatẽ: cuiꝰ cauſa in om ni melãcolia paſſione vt oẽs auctores voluerunt humectationi plurimũ intendendum eſt: plus tamen in vna ꝙ̃ in alia: ⁊ ſic q per ſanguinis aut colere aduſtionem ſit humectatione maiori indigẽt ꝙ̃ alie. Et hi ſunt de qbꝰ. Aui. loqtur cum inquit. Et cañ. quidẽ curationis melanco lie eſt vt ꝯuenias vſq͂ ad vltimũ in humectatione ⁊c. Et. Raſis aſſidua inquit balneatione melancolicos curo. Et infra. multiplicatio balnei eſt cura huius. flebothomia igi tur ⁊ purgationibꝰ: vt ſupra debite factis bis in die patiẽs balneũ intret: mane. ſ. per tres horas ante prandium: ſed vt per prius beneficium ventris habeat ꝓcurabis. Et vbi natura pigra foret cliſteri lenitiuo vtere. poſt aũt prandiũ per quattuor aut quinq͂ horas balneũ iterato intret: ⁊ tã mane ꝙ̃ ſero a quarta parte hore vſq͂ ad integram in bal‑neo ipſo ſtare põt: plus tamẽ aut minꝰ ſm q in eo accidit cõplacentia: nullus tamẽ vt in libro de tabe: vltimo capi‑tulo inquit Gal. repleto ſtomacho: aut ipſo inanito balne um vnq͂ intret. ¶ Conueniens itaq͂ balneum ex hac fiat decoctione. ℞. foliorum ſalicis viris al. viniſere foliorum violaꝝ: folioꝝ cucurbite ⁊ lactucarũ foli. nenuſa. ⁊ viola‑rũ ordei excorticati ana. m. ij. camomille melliloti añ. m. i. ex his ꝑ balneo dicto fiat qua hora ingreſſus ſit tepida: ⁊ ſit tina diſcooperta: ⁊ caueat ne patiens in eo ſudet. Cũq͂ egreditur exiccetur cũ petia molli: ⁊ ſi lectum intret ne ſu det leuiter eum cooperi: dehinc ſpinam ⁊ totum pectus ex vnguento infraſcripto: ſi libet inunge. ℞. olei amigda‑larum dulciũ. ℥. i. olei viola. ℥. iij. pinguedinis porci maſ‑culi recẽtis. ℥. i. ß. cũ modico cere fiat vnguentum quo vt ſupra fiat inunctio. ¶ Et quia illa ſpecies manie a ſuper‑flua tam epatis ꝙ̃ cordis caliditate plurimũ accidit flebo thomia ⁊ purgationibus ꝑmiſſis: vt dictũ eſt cor ⁊ epar in frigidãda erũt: q cõuenientiſſime ꝑ epithimata fiet: que per horam ante paſtum fieri debent: ⁊ hora qua cibus aſ‑ſumendus eſt remouenda ſunt. ¶ Epithima igiſ ꝓ epate. ℞. aque endiuie. ℥. vj. aque roſ. ℥. iiij. aque lactuce: aque cucurbite añ. ℥. ij. ß. aceti. ℥. i. ß. ſandal. omniũ. roſ. rube. ℥. i. cãphore. ʒ. ij. fiat epithima epati. ¶ Pro corde autem epithima. ℞. aque roſ. ℥. vj. aque buglo. aque viol. aque acetoſe añ. ℥. iij. ſandal. omniũ coral. vtriuſq͂ roſ. rube. añ. ʒ. ij. ſpodij. ℥. ß. croci. ʒ. j. oſſis de corde cerui. ʒ. ß. fiat epithima cordi: ⁊ vbi magna adeſſet flegma: cuiꝰ cã cole‑ra ſeu ſan. aduriſ in h̃ epithiate aceti fortiſſimi. ℥. j. adde: non ſolum in caſu illo corpus totum eſt balneandum: ſed etiã caput ꝑſepe: ⁊ maxime exiſtente vigiliarũ inſtantia. Unde raſis melancolie ſiue manie inquit a caliditate ⁊ ſiccitate ꝓuenientis cura eſt humectare caput per prius igiſ ipm abradi facias: ⁊ mane cũ egreditur balneum ⁊ ſe ro cũ lectũ ingrediſ ex decoctiõe ꝑſcripta lauari. ¶ Et ego aſs in hoc caſu hac decoctiõe vſus ſum: que caput hume ctat. ⁊ ſomnũ inducit. ℞. floꝝ viol. nenuſa. corticũ papa. al. añ. M. j. camomille melliloti añ. M. ij. follicloꝝ ſene. ℥. ij. ꝯquaſſenſ: ⁊ fiat decoctio cũ qua caput ablue: dehic ſi vapoꝝ aſceſus timeas: ex oleo ro. modico aceti addito vertex frons atq͂ timpora liniãſ. Et ſi vapores non timue ris ex oleo vio. oleo de nenuſa. cũ lacte mulieris que pu‑ellã pepit: ſiſ ꝯquaſſatis predicta loca capitis illinias. Et ſi patiẽs tuus caput catarroſum ſeu repletũ habuerit talia nũq͂ facias. ¶ Rurſus vbi patiẽs tuus: vt ſepe ꝯtigit ma le dormierit: aut dormire nõ poſſet: ſupra ad tractatũ de ſubarra vade. Is enĩ te qualr ⁊ qbꝰ talis iſomnietas amo uẽda ſit edocebit: de quo ſollicitꝰ ſemp eſto vt in caſu illo nihil inſomnietate deterius. ¶ Sed vt his que ab extra applicãda veniũt aliqñ finẽ imponã: cũ ꝑſcripta nõ ꝯtule rint iubet Raſis bonum melicũ corrigi ſepe verberari: q2 ꝑ hoc liberanſ interdũ vt ait. ¶ Q: ſi nõ plus verbera ꝙ̃ alia ꝓdeſſe cognoueris cauteriũ ſup cõmiſſurã capitis ad os vſq͂ penetrãs fiendũ erit eo i loco in quo. ſ. medius di‑gitus attigit palma ſup radicẽ naſi poſita ⁊ manu ſuper verticẽ extẽſa: ⁊ tale cauteriũ ꝑ mẽſes aptũ teneri debet. qđ oibꝰ ab auctoribꝰ cõmendaſ. ¶ Uex alr ſit cauterium. vt ingt albucaſis: q2 tñ ſup oſſe teneñ q aliq̃ eius ſpiſſi‑tudo cõburiſ. deinde qđ ex oſſe aduſtum fuerit abraditur ¶ Alij adhuc tñ cauteriũ tenent donec in oſſe fortis im‑preſſio fiat: ſic q ad q̃titatẽ mediocris auellane de oſſe il‑lo i rotũditate cadat. has enĩ cauterij ſpẽs vituperãt ibidẽ ¶ Sed ego ꝯſilio cuiuſdã magiſtri iacbini in arte noſtra viri expertiſſimi cuidã nobili mulieri maniace in ſabaudia talr fieri feci potẽtiale cauteriũ i illo loco poſitũ ad quãti‑tatem vniꝰ ducati eſcarã fecit: qua per butyrũ ſupra poſi‑tum amota craneũ diſcoopertũ remãſit: dehinc luna exiſtẽ‑te ꝓpe ꝯiũctionẽ eũ vſq͂ ad durã matrẽ trepanari feci. tunc enĩ pluſq͂ alio tpe cerebrũ diſtat a craneo: ⁊ amoto oſſe foramen illud ꝑ menſem apertum ſtetit: ⁊ nobilis illa domicella curata remãſit: q ꝑſs ꝑ annos duos maniaca fu erit. ibi enĩ nullus eſt timoꝝ ⁊ ꝑiculũ nullũ: quare auda‑cter ſimilẽ curã facite ꝑmiſſis purgatiõibus ⁊c. q2 vobis adiuuãte deo bñ ſuccedet. Et hoc de balneis epithimati‑bus vnctionibus verberibus ⁊ cauterijs que in cura me lãcolie atq͂ manie tã ſanguinee ꝙ̃ colerice ꝯueniũt.

¶ De rerum ſex non naturalium regimine in cura manie atq͂ melãcolie: tam quoq͂ colerice ꝙ̃ ſanguinee obſeruã‑do regimine. Capitulũ ix.

m Edicinalibus deſcriptis ad ſex rerũ nõ nãliũ regi men qđ tibi eſt in omni viſitatione neceſſariũ veni endo. ¶ Aerẽ igiſ ad humidũ magis ꝙ̃ ad frigidũ declinantẽ patiẽs in habitet: quẽ ſi naturalem non habe‑as. Ex redolẽtibus herbis ſuis cũ floribus ac folijs quer cus: ſalicis: vitis viniſere: ⁊ ſimilibus papimẽtũ ſubſterne qđ ex aqua ⁊ aceto irrorare quoq͂ poteris. Et pro poſſe: vt odoriferus ſit facito: q2 vt ingt. Aui. odores boni huic paſſioni maxime ꝯueniũt. Sit camera luminoſa atq͂ cla‑ra. vt Raſis ingt: nec ſint picture: q2 alienatũ ad inſaniam ducunt. De nocte igiſ ꝯtinue lumen in camera teneat: ni‑miũ enĩ melici terrenſ ex tenebra. ¶ Exercitiũ laborioſum nullũ faciat. qes enĩ magis ſibi ꝯuenit: hora tñ qua ſurgit leues toti fieri poſſunt fricatiões. Sõnus ꝙ̃ maxime ꝯue nit ⁊c. vt Aui. ingt ex ꝯueniẽtioribus curis melicoꝝ. Q: ſi inſomnietas fuerit cũ balneis tã toti ꝙ̃ capiti: vt in ꝑcedẽ ti capl̃o dictũ fuerat nãm iuuabit: ⁊ qđ maxime ꝯuẽit ex decoctionibꝰ illis caput embroca. ¶ Uel lactucas cõtritas ſup eũ pone: q2 vt inquit Raſis alienationẽ refrenãt: ⁊ ſo‑mnũ inducũt. Q: ſi fortioribus opus fuerit a capl̃o de ſa‑barra vt dictũ eſt ſuccurſum habe. ¶ Letũ ꝓpoſſe tuum maniacũ tene. nec ſolũ vnq͂ eũ ꝑmittas: q2 in hac egritu‑dine nõ inueniſ res peioꝝ. vt ingt Raſis: ꝙ̃ eſſe ſolitarius ⁊ ocioſus: ⁊ res ꝑſites ꝑteritas atq͂ futuras premeditari. Cũ his itaq͂ q aiã in ꝓfundas cogitatiões ſubmergi non ſinũt: diuertẽdus eſt: vt eſſet ſcacoꝝ ludus colloqa delectã tia cãtationes inſtrã muſicalia ⁊ ſilia. vnde ſert. Orfeum q tonos adiuenit ſepius dixiſſe me ad ꝯuiuia ſepe impa‑tores iuitãt: de me vt ſe delectẽt ⁊ gaudeãt: ſz ego de ipſis dlectoꝝ cũ coꝝ aios d ira ad pacẽ mutẽt: de triſtitia ad leti‑tiã: de timore in audaciã. ſi ꝙ̃ artificia compoſita ⁊ tonoꝝ mẽſura i mutãdis aie vitijs ſunt vtuoſa: ꝙ̃to magis faciẽt in infirmitate ſedãda. Ceteꝝ cũ ifirmo: vt Raſis ingt: ho‑mies ſtare debẽt: q vice vna eidẽ timorẽ inijciãt: vice alia blãdianſ: ⁊ que nõ bñ ſeu recte logſ ſibi gloſe demõſtrent delectabiles veſtes iduãt: anulos cũ ꝓcioſis lapidibꝰ i di gito ferãt. Jocalia ꝓcioſa iſpiciãt ꝑſepe: ⁊ a cogitatiõibꝰ in qbꝰ ita ſe firmãt ꝑ ꝯtrarias fantaſias diuertãſ. ¶ Et q2 mania de qua eſt ſermo ꝓpter retẽtionẽ ſꝑmatis tã in mu liere ꝙ̃ in viris abſtinẽtibꝰ ſepe accĩt: coire iterdũ plimũ iuuat. at cũ fido: ſeu cũ fida ſocia cũ qua ꝯfident loq atq͂ cõmorari. ¶ Q: vẽter q̃q͂ die ſuũ officium faciat ꝓcurañ. erit: ⁊ vbi pigra nã foret lenitiuũ cliſtere facito. ¶ Uiuat ſobrie: nec vnq͂ ſtomachũ cibo repleat: ꝑſtat enĩ vt tribus in vicibꝰ mãducet ꝙ̃ duabꝰ: tãto tñ pro vice minus. Naꝫ vt ingt bonus. Meſue. Nihil qdẽ huic paſſioni deterius ꝙ̃ corrupta digeſtio: ⁊ cibũ ſupra cibũ indigeſtũ ponere. Cibarijs igiſ bonũ humorẽ generãtibꝰ vtaſ. nã cũ his ſo‑lũ ⁊ aſſiduatiõe balnei Raſis curat melicos: plus igiſ ex farina ordei ꝯuenit: ac or. ipm decoctũ: ⁊ ſucceſſiue tami‑ſatũ. Eſt enĩ cibꝰ huic paſſioni ꝯueniẽtiſſimꝰ: lactuca itẽ atq͂ cucurbita blitis ſpinachia atq͂ borago. bug. ꝙ̃ patiẽ ti mõ vbi antiq̃ fuerit paſſio: aut ipe fuerit debilis. ¶ Car nes nõ ꝯueniũt. Si igiſ dande fuerint ſint agnine. ꝗs Ra ſis ſũme laudat: aut caprine: ſeu lactãtis vituli. Conueniunt gallinaꝝ pulli ac ipſe galline iuuenes q carnes exile cum cucur. ſeu lactu. aut. ſuc. ſe fridis petia rara ligat: alterẽſ. ¶ Et i ſuis ſalſamẽtis acetũ raſ plimũ cõmẽdat. imo ꝑci pit cũ patiẽs dormitũ vadit: q de eo ſumat in potu: ⁊ ma‑xime ſi paſſio inueterata fuerit: aſcenſum enĩ vapoꝝ ad ca‑put ꝓhibet: ⁊ colere atq͂ ſang. feruorẽ remittit: ⁊ hanc ob cãm pomũ granatũ ꝯuenit: ciꝰ ꝙ̃ vinũ: ſuccus acetoſe: pa nis cuculi: ribes citri acetoſitas: atq͂ citrãguli ⁊ berberis ⁊ ſi cũ his zuccarũ miſcueris nihil ſupra. ¶ Ex piſcibꝰ cõ ueniunt lucij: agones: truitale: ꝑgie: tenali: ⁊ ſtuligiones parui quoq͂ petroſi marinoꝝ piſciũ electionẽ hic non po‑no cũ mihi ſint incogniti: ⁊ hi piſces potiꝰ in aq̃ ꝙ̃ ſartagi ne: decoquanſ. ¶ Ex fructibꝰ nuces: ⁊ auellane dimittãſ ac fructꝰ oẽs ſtiptici: q2 frigidi ⁊ ſicci pira coctana: neſpi‑le: cornalia: ſorbe ⁊ ſilia. Et iter oẽs fructꝰ ficus raſis ꝓhibꝫ huorẽ enĩ ſubtilẽ generãt q facile aduriſ. Et cum multipli catio humoris flegmatici. vt ingt Raſis: patientem liberet a cogitatiõe melica: fructꝰ oẽs: vt ita dixerim: flegmatici patiẽti nr̃o ꝯueniũt: modo ſtomachus illos digerere poſ‑ſit: vt ſunt pruna: cereſa: melones: cituri: anguria: poma padiſi ⁊ ſilia. ¶ Uinũ moderate deſ: q2 vt ingt Raſ. ipm eſt melãcolie ꝯtrariũ: ⁊ non eſt res laudabilioꝝ eo. ſit ergo albũ debile vel rubeũ bene clarũ inter dulce ⁊ acerbum mediocre cum aqua bug. limphatũ: vel aq̃ ſimplici boni putei: aut boni fontis in qua ſi quatuoꝝ ſe. frigida ꝯquaſſa ta: ⁊ in petia rara ligata bullierint bonũ eſſet: ⁊ ſi potꝰ fue‑rit in eo ſemp cãdentis auri fruſtũ extinguaſ. Et hec de rerum ſex non naturaliũ in cura manie atq͂ melancolie tã colerice ꝙ̃ ſanguinee regimine obſeruando.

¶ Qualr melia fecalis digerẽda ſit euanda ꝙ̃. Cap. x.

E

f Ex ſanguis melia naturalis nuncupaẜ: q̃ vt ſupra eſt dictũ eſt ſepe hanc paſſionẽ melãcolicã efficit ⁊ per aduſtionẽ non naturalis facit maniaꝫ in quo caſu: vbi cetera conſentiãt cum vt ita dixerim pars ſang. videatur a flebotomia inchoandum erit: vt voluit noſter Auicẽ. Oportet inquit vt ſm omnẽ diſpoſitionẽ a flebotomia incipias: niſi timor vehementis debilitatis affuerit. Et ſubdit ꝙ contra antiquos quoſdam eſſe videtur ꝙ ſi flebotomas ⁊ inuenias ſan. ſubtilem non retineas ipſum per hoc: quia multotiens precedit in ea ſubtilis ⁊c̃. Superfluitatibus igiẜ prime digeſtionis emiſſis in hoc caſu ſm doctrinã boni Meſue de cephalica lateris magis aggrauati primo minutio fiat: ⁊ vbi ſecũdationẽ facere oportet nigra tunc icidenda erit: cuius oppoſitum in melãcolica paſſione: que vitio ſang. prouenit: fit vt in tractatu iſto capitulo ſexto ſupius habuiſti. Uerum ſi tunc ſang. in epate abundare cognouiſſes: talis ſecundatio de ſaluatella ſibi correſpondente fiat: ⁊ ſi i vtriſq; nũc vna nũc alia icidaẜ ſaluatella: circa vero finem ſi emoroides quouis modo poſſes ꝓuocare. aut menſtrua: nihil ſupra: aut vbi non venas pedum incidere puſile fiet: ⁊ ſic moduꝫ habes qualr̃ fienda ſit flõmia. Circa võ materiam ſi illã minoratandã cenſueris acc̃ caſſie. ℥. i. aut electe mãne. ℥. ij. quã cũ decoctione cuſcute capil. ve. floꝝ bora. bug. vio. camedreos: liquiritie: paſſulaꝝ: ⁊ epithimi diſſolue. ℥. i. ſirupi vio. addendo fiat potus quẽ in aurora: alia ſine cuſtodia infirmo tuo prebe. Minorata mã: ſi reſiduũ digerẽ volueris caue ne i principio forte ꝓuocans exhibeas. Tale autem mã ad vias ductũ ſtrictas ducẽs ſua groſſitie ibidẽ opilationeꝫ cauſaret q̃ maioris fumationis ad cerebrũ cauſa foret: ⁊ ſic augeretur paſſio. facias ergo ſic. acc. oximellis ſimplicis. ℥. ij. ſirupi vio. ℥. i. ß. aque bugẜ. ℥. iiij. aq̃ ſcollopendrie: vel floꝝ ſambuci. ℥. ij. ⁊ duabus vicibus clarificetur: de quo totiens dabis ꝙ eductioni tibi materia videatur preparata. Debic acci. caſſie. ℥. i. aut mãnie granate. ℥. ij. quã cum preſcripta decoctione diſſolue: cui poſtea confectione amech. ʒ. ij. adde ſirupi vio. ℥. i. ⁊ fac potum quem per duas horas ante diem cum debita cuſtodia tuo infirmo prebe. Uel accipe. ʒ. iij. epithimi: mellis deſpumati. ʒ. ij infundanẜ in modico decoctionis floꝝ buglo. florum bora. vio. liquiritie ſticados camedreos ⁊ paſſulẜ. Cumq; horas deceꝫ in infuſione perſteterint: fiat fortis expreſſio: cũ qua. ℥. i. caſſie vel mãne granate. ℥. ij. miſce ſirupi: aut violati. ℥. i. ⁊ fiat potus vel loco epithimi tres folliculoꝝ ſene dragmas infunde: ⁊ fac vt prius. Uel aliter accipe corticum mirabo. indorum. ʒ. ß. corticum mirabo. citri. ʒ. ij. infunde in aqua lactis: ⁊ hora. x. in infuſiõe dimiſſis fiat fortis expreſſio. Cui adde caſſiam vel mãnam diſtemperataꝫ cum decoctione ante ſcripta ⁊ violẜ. ſirupum ⁊ pul. epithi. ʒ. ß. ℈℈. grana. iij. ⁊ fiat potus. In formam pulueris accipe folliculoꝝ. ſene. ℈. ij. epithimi. ℈. i. cinamomi. ℈℈. añ. ℈. ß. tartari. ℈. ij. ß. zucharum quantum libet: ⁊ fiat puluis quem cum aqua lactis prebe. Uel. ʒ. i. pillularum indarum. Uel infraſcriptum bolum: qui accipit confectiõis amech. ʒ. ß. ⁊ cum zucharo boluꝫ facias. In hoc quoqꝫ caſu confectio de lapide armeno: ſupra capitulo ſexto deſcripta mirabiliter conuenit: ⁊ eius fit quomodo libuerit vſus. Conueniunt ⁊ plura alia illic deſcripta. Ꝯ. ſi vlterius materiam digerere volueris cum ſirupo magiſtrali illic deſcripto peroptime fiet. Uel ſirupo domini Aui. vtere. qui. ℞. ſe. endiuie meliſſe: ozimi minoris. añ. ʒ. ij. radicum treos. ʒ v. buglo. ʒ. iij. ß. folioꝝ meliſſe. ʒ. ij. polipodii. maratri. añ. ʒ. vi. conquaſſentur. ſuper quas aque. lib. viij. proiice. ſucci macianorum deſpumati. ℥. i. ß. ⁊ lib. iij. zuchari fiat ſirupus cum quo ⁊ aquis appropriatis materia conuenientiſſime digeratur. Uel facias ſic melliſſe. ℳ. ij. accipies. buglo. vero ſticados: camedreos: ſcolopẽdrie: florum boraginis bugloſe capil. vene. añ. ℳ. i. liquiritie paſſulẜ. añ. ℳ. i. ß. ſe. endiuie. ſe. lactuce: quattuor ſe. frigidorum. añ. ʒ. i. conquaſſentur ⁊ buliant in aque roſ. aque meliſſe: aque bugloſe. añ. lib. ii. ß. vſq; ad conſumptionem medietatis: in fine autem adiungantur. ʒ. ii. epithimi: quod vna ſolum ebulitione buliat. dehinc coletur: cui poſtea addatur ſucci meliſſe lib. ii. ſucci buglo. lib. i. ⁊ cum lib. iij. zuchari. ⁊. ℥. iiij. aceti paſſulati fiat ſirupus: cuꝫ quo ⁊ appropriatis aquis materia digeratur: quam poſtea cum preſcriptis in hoc caſu ſolutiuis: aut cum his que ſupra in capitulo ſexto deſcribuntur educes.

De pulueribus ac ꝯfectionibꝫ que in cura melie a fece ſang. cauſate conueniunt. Cap. xi.

o Uperest pulueres atq; cõfectiões que fecalis melancolie maliciã corrigunt deſcribere. Quaruꝫ ꝓma accipit cinamomi electi. ʒ. ii. cardamomi ozimi gariofilati: coralẜ. rube. terre ſigillate: been albi ⁊ rubei vſnee raſure eboris añ. ʒ. ſirici crudi: margaritarum: añ. ℈. iiij. limature auri ⁊ argenti añ. ℈. i. croci. ʒ. ß. muſci. grana. i. fiat puluis queꝫ cum quantolibet zuchari miſce: quo ſtomacho vacuo cum aque bugloſe aut meliſſe: aut vino optimo: aqua buglo. limphato vtere: vel de pulẜ. illo. ʒ. i. accipies. zucha. vero al. lib. i. ⁊ cum ſucci macianorum: ⁊ aque buglo. equis portionibus diſſolues: ⁊ per bolus confectionem facias: quorum vnum per horam ante paſtũ dabis. Uel confectionem domini Gentilis facies cui tantam fidem habuit vt crediderit ex eius vſu omnem melancolicam paſſionem remoueri poſſe. Et ipſa accipit cinamomi liquiritie raſe ſe. cucur. melonis cucumeris citruli. añ. ʒ. i. pinearum infuſarum in aqua calida paſſulẜ. añ. ʒ. i. fiſticorum. ʒ. ſe. zuchari candi. ʒ. i. nucis muſca. gaẜ. ligni aloes maſticis blace biſantie ſirici crudi reubarba. electi. añ. ʒ. ii. folij been al. ⁊ rub. ſe. ozimi: gariofilati zedoarie doronici calami aromatici cardamomi añ. ʒ. i. ſpice crocimacis añ. ʒ. ß. ſemi. aniſi. feniculi corticum citri. añ. ʒ. i. ß. oſſis de corde cerui: margaritarum granatarum fragmentorum ſaphiri limature auri ⁊ argenti coralẜ. rub. añ. ʒ. i. ſandalẜ. alb. ⁊ rube. añ. ʒ. ß. zuchari. lib. iij. diſſoluatur zucharum cum aqua borag. bug. ⁊ maxime in eſtate. Et in hyeme poteris diſſoluere cum vino optimo: ⁊ aromatiꝫetur cum ambre ⁊ muſci. añ. grana duo: ſed in eſtate ſufficit granum vnum. Et fiat confectio in morſellis de qua per horam ante paſtum dabis: ⁊ qua etiam hora libuerit. Et ſi ſpeciebus in pulẜ. vti libet cum eis zucharum pro libito miſce ⁊ eo ante paſtum vtere. Uel hanc confectionem facias que acci. ligni aloes macis folij terre ſigillate been al. ⁊ rub. coralẜ. rub. karabe: ſemi. ozimi gariofilati. ℈℈. piperis longi añ. ʒ. i. raſure eboris ſandalẜ. citri. corticum citri. añ. ℈. ii. margaritarum. ℈. iiij. iacinctorum ſmeraldi granatarũ oſſis de corde cerui añ. ℈. i. ſirici crudi. ʒ. ß. limature auri ⁊ argenti ana. ℈. ii. muſci grana. j. ex his puluis fiat: quo pro libito vtere. Et ſi cõfectionem facere libet: accipe ſete in grana tincte lib. ß. quam in lib. i. ſucci macianorum facta reſidẽtia: ⁊ aqua ro. tantundem infunde: ⁊ ſic infuſam per diem naturalem dimitte. poſtea caleſiat ⁊ fortis fiat expreſſio cum qua lib. i. zuchari diſſolue: ⁊ per bolos confectionem facies: qua vtere. Et ſi ſetam in grana tinctam non habueris in ſucco illo: ⁊ aqua ro. grane tinctorum. ʒ. iij. infunde: ex qua poſtea expreſſionem facies. Leticia autem Gali. in hoc caſu multum valet ac diamargariton: ⁊ confectio de muſco dulcis: de quibus ſic facere poteris. Accipe al. lib. i. ⁊ cuꝫ aqua roẜ. ⁊ ſucci macianorum equis partibus diſſolue: ⁊ cum. ℥. i. ſpecierum cuius libuerit ex confectionibus preſcriptis fiat in morſellis confectio cuius vt precedentium ſit tibi vſus. Et ſi volueris in aqua illa roẜ. ʒ. ij. grane tinctorum infundere bonum erit. Et ſic habes pulueres: atq; confectiones in hoc caſu maxime ꝯuenientes. quod huius capituli intentio fuerat.

Qualr̃ fieri debeãt vnctiões: vbera item: atq; cauteria. Et de regimine ſex rerũ non naturaliũ. Et de cura melancolie flegmatice. Cap. xij.

d E balneis illa cõueniunt que ſupra capitulo ſexto deſcripta ſunt: quantum balnea in hoc caſu cõueniunt inuenies: ⁊ ſic ordinẽ quoq; in bal. ipſis obſeruandis: quia anteq; illa fiunt tam flebotomia q̃ farmacia erunt premittenda: patiens vero ante eorum ingreſſum beneficium ventris habere procuret: ⁊ maxime per duas horas ante prandium. poſtea vero horis tranſactis quinq; balneum intret ordinem in capitulo dicto obſeruando: ad qđ recurſum habe. Cum illis autem que balnea intrãt camomillã ſemper adde: ⁊ ſi libet parum roriſmarini lauendule folioꝝ lauri ⁊ ſimilium: q: illa non ita virtualiter frigida vt ꝑſcripta eſſe debent. Et q̃uis balnea illa cõueniant: illic tamẽ deſcripta epithimata numera. Et in caſu illo niſi inſtantia vigiliarum affuerit non erit lauãdum caput: nec embrocandum quoq;: ſi tñ illic affuerint que illic dſcribuntur facies: ſed in decoctione quecũq; illa fuerit camomille parũ atq; apij ſemꝑ pone: q: apiũ prouocat vrinam. Si igiẜ propter inſtantiã vigiliaꝝ lotio ſeu capitis embrocatio fiat: vnctiões poſtea illic deſcriptas ſm exigentiã facies. Sed memor eſto vbi caput catarroſuꝫ fuerit illa ſemper dimittere. Quantũ vero ad verberatiões ⁊ cauteria modũ illic deſcriptum obſeruabis. Et vt aliqñ melãcolie a fece ſan. cauſate finem imponã ſex rerũ nõ naturaliuꝫ regimen: quod in capitulo nono ſupra deſcribitur obſeruabis. hec tñ ad tantam ſicut illud frigiditatem venire nõ dꝫ. de humectatiõe vero nõ eſt vis. Nã vt ſupra dixerã ois humor melancolicus per ſiccitatẽ magis q̃per frigiditatẽ peccat: hinc eſt ꝙ humectatiõi magis eſt inſiſtendũ. In iſto tñ caſu nõ ita vt in illis vſus carniũ prohibeẜ. eligãtur tñ que in illo capitulo deſcripte ſunt: ⁊ ſm tñ exigentiã alterenẜ. Ꝯ. ſi ſalſamẽtis vti libet: nõ erit acetũ ſic cuꝫ eis cõmiſceñ. tñ ſemꝑ aliqd cinamomi: ⁊ gaẜ. impone: in hoc itẽ caſu vino maiori licẽtia vti poterit q̃ in illo: ⁊ ſi cõtinue cũ aqua bug. limpheẜ nihil ſupra: ⁊ ſic feci ſangu. exiñte in eã cura hic finẽ recipit. Que quoq; cũ mania ſiue melia ab aduſto ſeu ꝯgelato flegmate ꝓuenerit tibi cura erit. nã curã ꝓpriam inſcribere mihi ſupfluuꝫ videreẜ q: vt in demonſtratiuis ſignis ſupra dixerã hoc rariſſime accidit cuꝫ ꝑſcripta cura ſic ꝯueniẽter curabiẜ. Et ſic ad melie curã cõplendã de hereos ſolũ mentionẽ facere reſtat: cũ ipꝫ melie ſpẽs quoq; ſit quod in ſequenti capl̃o deo adiuuante fiet: ⁊ per hoc preſens finem recipit.

Qualr̃ generaẜ hereos ac qd ipſe q̃ꝫ ſit. Cap. xiij.

v Etereſ plimũ de hereos tanq̃ de ſpecie quadam melãcolie ꝓpriũ capl̃m faciũt: ⁊ ſic ptinẽter de eo hic determinatio fiet. Uidẽdũ eſt igiẜ qd ſit ille hereos. Pro quo ſciẽdũ: vt in primo capl̃o huius tractatꝰ dictum fuerat eſtimatiuã virtutẽ in nobis eſſe. que ex ſenſatis ſpẽbus eliċ. inſenſatas: vt amicitie inimicitie amoris ⁊ taliũ: ⁊ p hãc qd fugiendũ ſit vel ꝑſequẽdũ ſit iudicamꝰ. Alia cõſtr in nobis repitur virtus imaginatiua. ſ. que ex ſenſatoꝝ ſpẽbus complexa formet ac diuidit: vnum ex altero concludi ⁊c̃. harum vero virtutũ ſedes in ventriculo cerebri meꝰ manifeſtaẜ. Alia item in nobis repitur virtꝰ quam ꝯcupiſcibilem appellamus: duplex eni in nobis eſt appetitus: itellectiuus. ſ. p quẽ ſeqẜ formã p itellectũ apphẽſam: ⁊ talis itellectui ſolũ ⁊ rõni deſeruit: ⁊ ſenſitiuus p quẽ apphẽſam p ſenſum formã ſeqẜ: ⁊ talis eſt duplex: cõcupiſcibilis. ſ. ⁊ iraſcibilis. p cõcupiſcibilẽ ꝓpriã getẽ ⁊ delectationẽ aſſeqmur. mala. võ fugimus: ita ꝙ triſtitia: per iraſcibilẽ reſiſtimꝰ violẽtãtibus: ⁊ illa aggredimur que getẽ atq; delectationẽ nobis ꝓhibent. Cõcupiſcibilis aũt virtutis qdã dicũt in epate ſedeꝫ eſſe. iõ in verſu aiũt. Cor ſapit pulmo loqẜ. fel cõmouet iras. Splen ridere facit: iecur amare cogit: ⁊ h̃ ex hoꝝ phantiũ mẽte aiunt. Nã fuit antiquoꝝ mens peccãtia ſolũ mẽbra punire. Si qs igiẜ p ꝯcupiſcentiã peccabat cũ ſedes eius ſit in epate: epar ipꝫ puniebãt: vñ poete epar titij ꝯtinue vultures mãducare fingũt: q: ipẽ ꝓpter ꝯcupiſcẽtiã dominã latonã de ſtupro requiſiuit. 4° metamorphoſeos. Alij dicunt virtutis huius edẽ in organo virtutis eſtimatiue fore. Uerꝫ phi virtutes oẽs cogitatiuas principlr̃ in corde eſſe volunt: ⁊ ſi in cerebro manifeſtãt. Mea tñ non eſt in ꝑſentiarum talia diſcutere. nã q̃ntũ meũ ſpectat ad ꝓpoſitũ medicoꝝ inſequẽda eſt opinio vꝫ. ꝙ tã imaginatiua q̃ iraſcibilis virtus ſemꝑ impio eſtimatiue moueẜ: quã p iſtiꝰ ipedimẽta alie impediunẜ vtutes ꝓma ꝓmi. doctrina ſexta capl̃o de virtutibꝰ aialibꝰ apphẽſiuis: ⁊ nõ ecõtra: cũ illa ſit ceteris dignior. Ad ꝓpoſitũ cũ imaginatiua ſenſatas formas interdũ aliqs deꝑhẽdit de qbꝰ falſo ꝯcludit ſyllogiꝫãs: ⁊ tũc induciẜ eſtimatiua ad apphẽdẽdũ aliq̃ nõ ſenſata q̃ in re illa forſan nõ ſunt. Et ꝓpter delectationeꝫ q̃ in re illa ſic falſo deꝑhẽſa ꝯſeq iudicat: fert p tũc iudiciũ aliã nullã eẽ felicitatẽ: mõ acqri res illa poſſit q̃ ſit: vt impio ipſius eſtimatiue imaginatiua circa reꝫ illã ꝯtinue ſuũ actũ exerceat: ⁊ ꝯcupiſcibilis: itẽ ex quo appetitꝰ hãc rẽ habẽdi cõtinue creſcit: ⁊ illo mõ hereos cauſaẜ: q: circa rẽ illã imaginatiua continue occupaẜ: ⁊ ꝯcupiſcibilis ſiliꝫ: ⁊ ſic oia alia agibilia ꝓmittunẜ: qđ in omni melico quoq; ſit: ⁊ ſic inter paſſiones melicas que vt ſupradictũ eſt ſũt indefinite veteres hereos poſuerũt. Ex qbꝰ oibꝰ pꝫ circa q̃libet reꝫ indifferẽter hãc paſſionẽ fieri poſſe que ſupflue diligatur. Quidã eni de pecunijs hereanẜ eas ſupflue diligentes: ⁊ tñ in eis accipiũt cõplacentiã: vt nihil aliud ꝯcupiſcant. iõ eaꝝ imaginatio circa aliud nunq̃ vacat: ⁊ ſi de re alia accidit q̃ntũcũq; illa ſit que vltra modũ diligaẜ. Sic igiẜ hereos accipiẽdo: pꝫ ꝙ nihil aliud eſt q̃ alicuiꝰ vltra modũ rei amate ꝯtinue imaginatio: p quã impio amantis errãtis eſtimatiue imoderatꝰ rẽ ipſam habẽdi appetitꝰ innaſciẜ. Et illa diffinitio cuicũq; rei vltra modũ ꝑamate cõuenit: verũ auctores de hereos viri ad mulierẽ: vel ecõtra. potius q̃ alterius rei faciũt mentioneꝫ: q: naturaliter homo ad coituꝫ inclinaẜ: ⁊ ꝓpter generare ſibi ſiſſe maioreꝫ in eo q̃ in re alia nã poſuit delectationem. Cũq; talis delectatio appetitũ coeũdi nãlr̃ ad ſe trahat: imoderatus ille amor viri ad mulierẽ: vel econtra frequẽtiꝰ q̃ alteriꝰ rei accidit: atq; ardẽtiꝰ. Põt igiẜ ad ꝓpoſitũ nr̃m: ſic hereos diffiniri: videlꝫ hereos eſt cõtinua amate vel amaſie cogitatio: p quã impio errãtis eſtimatiue imoderatꝰ illũ vel illam obtinendi appetitus innaſciẜ: cuius cauſa cetera agibilia omnia poſt habenẜ: vñ huius cauſa apud quoſdaꝫ hereos: dr̃ amor cũ mẽtis inſania: hereati aũt mens inſania eſſe videẜ cũ ceteris poſt habitis eius de amaſia continua ſit cogitatio: imoderatũq; eaꝫ habeat adipiſcendi appetitũ. Nonnulli vero dicunt ab effectu hanc paſſioneꝫ hereos appellari. Naꝫ hereos delectationis extremitas interꝑtaẜ. Alij dicunt hereos ab hero: qđ eſt dñs: aut nobilis dici: quia nobiles ⁊ in ocio vitam degentes frequẽtius in hac paſſione q̃ ceteri deꝑhendunẜ. Symon tñ ianuẽſis ingt ꝙ hereos nomẽ eſt grecũ: qđ latine amor ſeu delectatio grauis interpretaẜ. Unde heroticos grece amatorius cupidinarius latine dr̃. Aui. võ hiliſcũ hãc paſſionẽ appellat: qđ nomẽ eſt arabicũ: ſupfluũ apud nos amorẽ importans. Et ſic pꝫ q̃lr̃ hereos generatur: ⁊ quid ipſe ſit.

De cauſis hereos ſeu illiſchi. Cap. xiiij.

v T hereos cauſas oẽs taꝫ intrinſecas q̃ extrinſecas ſuccincte complectar in vnũ: eſt virum eſſe carnoſum qui calidam teſticulorum craſim habens multo abundat ſpermate: ⁊ ocium diligens delitioſam vitam ducit. In his enim tã intrinſece q̃ extrinſece hereos cauſe deꝑhendunẜ. nam carnoſum eſſe ⁊ bonam teſticuloꝝ craſim habere atq; ſpermate abundare multo intrinſecas oẽs cãs cõplectiẜ: in ocio võ delitioſam vitã ducere extrinſecas: q: per delitioſam vitã ꝑpantiã aeris itelligiẜ. Ciboꝝ atq; potuũ exqſitus vſus ſomni tpĩes exercitiũ q̃eſcere vero triſtitie ⁊ alioꝝ aie accidẽtiũ: ſupfluitatis remotio. Ex quibus huiꝰ hereos tã extrinſece q̃ itrinſece cãe patẽt: q̃ non minus in muliere eſſe pñt q̃ in viro. Carnoſa nãq; mulier

ſuoꝝ teſticuloꝝ cõplexionẽ calidã hñs ⁊ multo abũdãs in ſpmate coitũ ardẽter appetit: q̄re cũ in ocio delicioſam vitã ducat: ſi ſibi vir grat⁹ occurrit quẽ penſet ſuis leuiter votis obtẽperare in eũ facile philocaſ. Et hui⁹ cã interdũ facilis bachaſ intãtũ vt ſomnũ atq; cibũ ꝑdat. Et ſic iſta paupcula hereata veluti ethicus ſepe ꝯſumiſ: qḋ viris pariter accidit. ¶ O dulcis atq; tenex paſſio q̃ deꝑhenſa ſic ſuauiter paſcit: ⁊ ſi ſe ꝯſumi deꝑhẽdat vt ab illa nõ ꝯtineri nõ valet q̄re cũ poete deꝑhẽderẽt infelices hereatos poti⁹ mortem eligere q̃ȝ in pena illa velle ſolutos eſſe ad eoꝝ aiunt hortationẽ. Uincit ⁊ ſuperos amor. Nam ſacer eſt ignis credite leſis ⁊c̃. Et hoc de cauſis hereos ⁊c̃.

¶ De ſignis tã ꝓnoſticis q̃ȝ demõſtratiuis hereati. Cap. xv.

Hereatũ ꝑ infraſcripta ſigna cognoſces: quia in cõtinuis cogitationibus ꝑmanẽs paꝝ mãducat atq; bibit ſuperflue vigilat ſolus eſſe appetit: ⁊ cũ quis eum a ſuis cogitationibus diſtrahit iraſcitur interduȝ plorat ⁊ interdum iraſcitur ⁊ ridet. Et ſi de amaſia ꝗcq̃ȝ triſte nunciaueris cõtriſtaſ: ſi iocundum letabitur: quoꝝ omniũ cauſa virtutes nãles debilitanſ intãtũ: vt eſtimatiue velut ad ſolem glacies ꝯtinue liqueſit: palet multũ. Nã is color eſt aptus amãti: ꝑfundanſ oculi: ſed ꝓpter frequentẽ ploratum ingroſſanſ palpebre. in pulſu magna diuerſitas reperiſ: ⁊ eſt pulſus ſignũ: per qḋ ꝑitus medic⁹ hereatũ facile deꝑhendant: veluti q̄dam Philippus medic⁹ ſeleugi regis ſyrie qui anthiocũ dicti regis filiũ in ſtratu ſitũ in eã eius nouercã pulſum tangẽdo perdite philocaptũ cognouit. quod cum ad aures patris eius ſeleugi deueniſſet vxore potius q̃ȝ filio carere diſpoſuit: ⁊ ſic eam repudiãs filio tradidit in vxorẽ. Tu aũt ſi hereatũ per pulſum cognoſcere cupis: eũ tangendo ſuſpectas eideȝ noibus. Nam cum ad amaſiaȝ deueneris vltra ſolitũ maximaȝ diuerſitatẽ depꝛehẽdes in pulſu: ⁊ hec ſigna tibi hereatũ demõſtrãt. ¶ Sed q̄ꝛis ad ꝓnoſtica q̄d aliud dices: niſi ꝙ niſi paupculo ſuccurſum dederis: dietim euapoꝛãs cõſumabiſ: ⁊ tandẽ cuȝ lachrymis fruſtra amaſiã inuocans deo ſuo cuſtodi infelicẽs aiam cõmendabit. Et hec de ſignis hereos tam pꝛonoſticis q̃ȝ demonſtratiuis.

¶ De cura hereos. Capitulum xvi.

Potiſſima huius paſſionis cura eſt vt hereatus ſua amaſia potiatur: rõne enim carẽtie ois habẽdi cauſatur appetitus: ſi ḡo eni adeptus fuerit qḋ appetit illius ceſſat appetitus habẽdi: q̄uis appetitus cõplacẽtie rem adeptam: adhuc appetere poſſit. At vbi amaſiam habere nequeat. cum muliere aliqua gratioſa ſepe coire erit vtiliſſimum. ¶ Extra patriã preterea accedere: ⁊ ſe circa reȝ aliam arduã exercere plurimũ iuuat. ¶ Et cuȝ huius paſſionis cauſa ſit eſſe carnoſum calidamq; teſticulorũ craſſim habere: in multo abundare ſpermate: ⁊ in ocio delitioſam vitã ducere: ſomniã copioſam vel ei⁹ reiterationeȝ laudare ⁊ peccãtis humoris purgationẽ q̄lis ſupꝛa capl̃o ſexto deſcribiſ. ¶ Cũ ſibi q̃ȝ dilectis ꝯuerſeſ qui eidẽ amaſiã omni ſtudio ⁊ omni diligẽtia ponãt in odio: ⁊ modis oibus poſſibilibus a tali continua de amaſia cogitatione diſtrahant: cuius cauſa venationes laudauerunt antiq;: cantilenas q̃ȝ ⁊ inſtra muſicalia ſepi⁹ audire in aere claro ⁊ in locis amenis habitare ⁊ vino bono vti. Cũ eniȝ hec paſſio ſit melica multiplicatio ſpirituũ ⁊ eoꝝ claritas: vt ſupꝛa dictũ fuerat plurimũ iuuat. ¶ Uerũ noſtre etatis piꝫochori meli⁹ q̃ȝ antiqui nři: qḋ ipſoꝝ pace dictũ ſit huius paſſionis curaȝ nouerit. Timẽtes enim ne eos carnis ſtimulus iuaderet: per quã amaſiarũ q̃s habebãt dũ mũdo ſeruirẽt recordarẽtur: ſup nuda carne ciliciũ portãt: tpe frigido ſine caligis ⁊ nudis pedib⁹ cũ ligneis calopodijs icedũt: in pane ⁊ aq̃ ieiunant: q: ſine cerere ⁊ bacho friget venus: ſup paleas auteȝ duras ſtrati decũbũt: ſepius ſe verberib⁹ cedũt: ⁊ plurimũ vigilãtes cõtinue quaſi in oꝛonibus ꝑſiſtunt. Et hec eſt ꝓpꝛie ſi quis recte ꝯueniret hereatoꝝ cura. Nam piꝫocharorum vita taliũ vtiq; vite preciſe ꝯtrariatur: quã ſi ḡo ardẽter fecerit: ſum certus ꝙ continua illa de amaſia cogitatio euaneſcet. ¶ Et ſic habes tã ſm antiquos q̃ȝ ſm piꝫocharos hereatoꝝ curã. Et tu quã libuerit elige: ⁊ per hec huic capitulo finem impono.

¶ Tractatus vltimus de catarro in ſe. xij. ꝯtinẽs capitula.

¶ Quid ſit catarrus. Capitulum. j.

Catarrus ſm Meſue ⁊ quoſdam alios eſt nomen grecuȝ: qḋ apud latinos idẽ qḋ fluor: ſeu flux⁹ importat. ¶ Aliqui tñ dixerũt ꝙ catarrus dr̃ a cateo cates: qḋ idẽ qḋ fluo fluis ĩportat. Sed ꝙ de hoc idẽ eſt ſignificari. ¶ Catarrus igiſ quantũ ad ꝓpoſitũ nr̃m ſpectat accipiſ tripliciter: cõiter. ſ. ꝓpꝛie ⁊ magis ꝓpꝛie. ¶ Cõiter q̄dẽ accipiſ pꝛo cuiuſcũq; materiei a quouis mẽbꝛo ad aliud mẽbꝛũ deflux⁹. ¶ Pꝛopꝛie vo pꝛo materia a cerebꝛo ad tria ſibi ſubmiſſa mẽbꝛa fluente: puta nares fauces ⁊ pectus. ¶ Uerꝫ magis ꝓpꝛie ſumiſ: cũ materia ſolũ ad pect⁹ defluit: qḋ pꝫ: q: materia ſolũ ad pectus defluens catarrus dicif. ad alia vo mẽbꝛa minime. Nãq; ad nares corriza. ad fauces vo brancos appellaſ. Et ꝓpter hoc aiunt in verſu. Si fluat ad pect⁹ dicatur reuma catarr⁹. Ad fauces brancos ad nares eſto corriza. Et quãuis materia a cerebꝛo ad quecũq; alia ſibi ſubmiſſa mẽbꝛa fluere quoq; poſſit: aliam tñ que noſtrũ ad ꝓpoſitũ ſpectet noiationem nõ recipit. nam que ad oculos fluit obtalmia: catarracta: vel aliter noiatur. ad guttur ſquinantia. ad neruos paraleſis ſpaſmus vel aliqḋ tale ad pulmoneȝ peripleumonia. ad pleurã pleureſis. Ad iuncturas gutta. ad os ſtomachi caninus appetit⁹ vel aliter. ad colon colica. ⁊ ſic de alijs ad talia inq̃ȝ mẽbꝛa: quis materia fluat cum diuerſam ab ea curam recipiat: que ad nares fauces vel pect⁹ defluat ⁊c̃. catarr⁹ de quo eſt ſermo: minime dr̃. ¶ Antiquoꝝ ꝑterea plurimi ⁊ modernoꝝ hoc noie reuma pꝛo catarro ſepius vſi ſunt: pꝛopter qḋ modernoꝛuȝ aliqui capitulum de catarro de reumate intitulãt: ⁊ hi reuma nomen grecũ eſſe dixerunt: qḋ apud latinos curſuȝ ſeu defluxum materieꝝ ſignificat: ⁊ ſic accipiẽdo reuma non differt a catarro: ⁊ ſunt noia ſynonima materiei a cerebꝛo ad alia mẽbꝛa fluxum importantia. ¶ Nos tñ dicim⁹ reuma a ruo ruis deriuari: q: cũ materia a cerebꝛo ad qḋ ius aliud mẽbꝛuȝ defluat: ruere quodãmodo vr̃. Ex q̄bus oibus vt nr̃o ꝓpoſito ꝑtinet. pꝫ ꝙ catarrus nihil aliud eſt q̃ȝ materiei a cerebꝛo ad nares fauces: vel pectus ꝺfluxus ⁊c̃. qḋ huius capituli intentio fuerat.

¶ De cauſis catarri. Capitulum. ij.

Ut catarri cauſe nobis facilius inoteſcãt: ſciendum ꝙ quedã ſunt cauſe materie catarralis: ⁊ quedam catarri. ¶ Materia itaq; catarralis a cerebꝛo ſui frigiditate naturali ſiue accidentali actu eo modo quo vapores balnei in eius teſtudine ingroſſari ⁊ in aquam conuerti generantur: vt Galy. 2° tegni in de ſignis cerebꝛi ⁊c̃. vel eo modo quo illud quod aſcendit ex cucurbita ad alembicũ Auicen. ſupꝛa tertio capitulo de catarro ⁊c̃. ¶ Ex quibus pꝫ ꝙ omnes tam cibi q̃ȝ potus euapoꝛabiles poſſunt eſſe materie catarralis cauſe vt piſces frixi: ⁊ maxime in oleo nucum: ⁊ alia plurima in patella frixa. ¶ Ferculuȝ quoq; de paſta ⁊ omnia illa que difficulter digeruntur: vt caro aſinina: leonina: porcina: ceruina: anſerina: ⁊ ſimiles. Et animaliũ item inteſtina. a quibus tñ galloꝝ teſticuli ⁊ gallinarum epata excipiunſ. caules iteȝ eruca pori cepe allea ⁊c̃. Et iter alios fruct⁹ nuces: vina inſup potẽtia: ⁊ maxie artificiata vt nectar ⁊c̃. Ceruiſia quoq; ⁊ potiſſimum ex granis frumẽti ſeu ex pomis ſiueſtrib⁹ facta. Nimia inſup repletio: ⁊ eoꝝ potiſſime que ſtatim dicta ſunt: ac eorũ anoꝛmalis vſus. Cibuȝ quoq; dure digõnis ei qui facile digeritur pꝛeponere: meridionalis iteȝ ventus: ⁊ groſſi atq; humidi aeris attractatio: ideo a vulgaribus cauſe reumatice nũcupantur cũ eas catarralis materie cauſas eſſe deꝑhendunt. Somnus longus ⁊ maxime diurnus: ille. ſ. qui aſſumpto cibo ſit imediate: longa itẽ quies: ꝑſeuerans triſtitia ⁊ ſimilia. Et hec omnia ex parte cauſarũ extrinſecarũ ſe tenent. ¶ Quantũ vero ad intrinſecas alique cerebꝛi q̄litates taȝ ſimplices q̃ȝ cõpoſite in cauſa eſſe pñt. vt habeaſ a Gali. 2° tegni. de ſignis cerebꝛi. vt cerebꝛũ tm̃ calidũ: frigidũ tantũ: humidũ tm̃: vel calidũ ⁊ humidũ: aut frigidũ ⁊ humidũ: ⁊ h̃ a Gal. vbi ſupꝛa luculẽter declaranſ. ¶ Catarri vo cauſe alie ſunt ⁊ aliter conſiderate: vnde omnes ille catarri cauſe eſſe poſſunt que defluxus materierũ catarralium cã eſſe queunt. Patet: cum pꝛopꝛie catarrus ſit materieꝝ catarralium defluxus: vt in pꝛecedẽti capitulo dictum fuerat ⁊ tales in genere eſſe dicunſ. Pꝛimo eſt materiei multitudo. tãta enim in cerebꝛo ſepe generatur vt ipſius contentiuã debilitat: cuius cauſa continue ſit materiei catarralis defluxus: ⁊ hoc frequẽtius in vere q̃ȝ alijs in tꝑibus accidit: q: magis in eo humoꝛes rareſũt. ¶ Et hoc vt plurimũ his cõtingit qui malã tam epatis q̃ȝ ſtomachi q̃ȝ cerebꝛi: diſcraſiam habent. in talibus nãq; pꝛopter indigeſtiones continuas ſit vapoꝛũ aſcenſus: qui cerebꝛi frigiditate condẽſati deoꝛſum continue ruunt. ¶ Et huic cauſe flebotomia maxime copioſa annecti põt. Talr̃ eni facta in coꝛpoꝛib⁹ valde repletis eſt cã defluxus materiei. Ut Aui. quarta pꝛimi capl̃o de flebotomia. Cũ aliq̄s inquit eoꝛuȝ flebotomaſ: in quoꝝ coꝛpoꝛib⁹ abũdãtes exiſtũt humoꝛes flõmia ſit cauſa ebulitionis illoꝛuȝ: ⁊ eoꝛum curſus ⁊c̃. Et ſic pꝫ qualiter flebotomia poteſt eſſe cauſa catarri in coꝛpoꝛib⁹ valde repletis. ¶ Scd̃a cauſa põt eſſe tam exterioꝛ q̃ȝ interioꝛ caliditas. Exterioꝛ q̄dem vt ſolis nimia capitis coopꝛtura: ſiue in die: ſiue in nocte. aer iteȝ ſiue ꝑ influxũ ſiue artificialiter factus calidus: vt aer balnei: vel ſtupharuȝ quas vulgares pella noiant. in talib⁹ allemani in hyeme cõiter moꝛãtur. Uentus quoq; auſtrinus ⁊ vapoꝛ maris calidus: ac calidarum rerum olfatus: veluti muſci lilioꝝ croci poꝛoꝛuȝ ceparum ⁊ talium ⁊ ingens ira ac intenſum gaudiuȝ. ¶ Per interioꝛeȝ cauſam omnia illa intelligo que anteq̃ȝ catarrales materias fluere faciant: aliquã a caloꝛe coꝛpoꝛis noſtri ad intra mutationẽ recipiãt: vt eſt calidoꝝ ciboꝝ atq; potuuȝ aſſumptio: vt eſſet. ȝȝ. pipis ſinapis: cepe: allei: ⁊ ſimilium potẽs iteȝ vini bibitio: ⁊ maxime copioſa videmus nãq; in iſtis crapuloſis plurimuȝ catarros multiplicari ⁊c̃. Iſta tñ calida. ſ. tã extrinſeca q̃ȝ intrinſeca non minus materias eliquando ⁊ eas fluere faciendo catarri cauſe eſſe poſſunt q̃ȝ vapoꝛes attrahendo materie catarralis: ⁊ ſic diuerſis reſpectib⁹ nõ incõuenit ꝙ talia ſint mãe catarralis ⁊ catarri cauſe. ¶ Tertia cauſa põt eſſe frigiditas: ſiue extrinſeca: ſiue intrinſeca: exprimendo materias. ſ. catarrales ⁊ eas fluere faciendo: ⁊ non ſolũ imediate caput attingẽs: ſed etiaȝ ꝙ ad eũ per colligantiam dirigere põt: vt eſſet pedum frigiditas. ſunt enim neruoſi valde: cuius cauſa eoꝛuȝ frigiditas facile cõicaſ cerebꝛo: vnde ꝓpter hoc plurimi decipiũtur credẽtes illud a ſola cerebꝛi frigiditate pꝛouenire: ⁊ ob hoc caput valde coopꝛtũ tenent ⁊ male: q: plures ad ipſuȝ q̃ȝ pauꝯ vapoꝛes attrahunſ: quare ⁊c̃. Et ſic in ſumma taȝ catarralis materie q̃ȝ catarri cã pꝫ. Et ſi a ꝑdictis alie reperiantur ad iſtas erunt reducibiles.

¶ De ſignis catarri ſeu mãe catarral' dõſtratiuis. Cap. iij.

Catarri cura ex diuerſitate materiei magis q̃ȝ cauſe alterius: vt patet variatur ea ex re demonſtratiua ſigna ſuper materiam ipſam cattarralem ſignificãtia ſunt perquirenda. ⁊ id manifeſtius in corriza q̃ȝ in alijs catarris ſpecieb⁹ appebit que eſt materiei a capite ad nares defluxus. ¶ Uel dicitur corriza quaſi currens ad nares: vel vt alijs placet quaſi colans rizas. i. nares dicitur corriza a coꝛo: que ſunt oſſa narium. ¶ Et alij dicunt ꝙ ſicut turtur a voce ſua pꝛopꝛie dicitur: ita ⁊ corriza. nam cũ materia ad cartillagines narium ſeu oſſa defluit difficulter patiens hanellat: ⁊ ob hoc quideȝ ſit ſtrictioꝛis ſonitus a quo corriza dicta eſt. ¶ Materie igitur calide corrizam efficientis ſigna ſunt: q: in facie atq; oculis rubedo: vel citrinitas cum inflãmatione quadam apparet. ¶ Materia aũt defluens calida ſentiſ: ⁊ in ꝑmo valde ſubtilis exiſtit citrina vel viridis apparet: que ſua acuitate nares: ⁊ per que tranſit loca moꝛdicat: ⁊ in eis pꝛuritũ faciẽs ſternutationẽ crebꝛã inducit. patiens ſuo in odoꝛatu quaſi fumum ignis cõtinue ſentit ⁊ amaritudineȝ in oꝛe: creſcit ſitis ⁊ cibi appetitus minoꝛaſ. Et ſi etas cõplexio: tempus ãni regio ars ꝑcedens regimen ⁊ talia atteſtanſ caliditati vel in loco fumoſo vel ventoſo diu ſteterit. ⁊c̃. que oia patientis narratione ſcies mãm illã eſſe calidam nullatenus dubitabis. vrina vo citrina erit ſubtilis atq; ignea: ⁊ cum circulo eiuſdem coloꝛis deſup granuloſo. ¶ Mãm vo frigidã cognoſces: q: ceteris parib⁹: vt ꝑcedens tã ſubtilis eſſe nõ debet alia vo ſigna ꝑſcriptis cõtrarianſ: q: palet ſeu albeſcit facies: tumẽt oculi: ⁊ fluens materia ad albedinẽ quandã tẽdit. in deſcẽſu frigida ſentiſ: que vo moꝛdicationẽ nec pꝛuritum vllũ inducit os ſit inſipidũ olfat⁹ deſtruiſ: tunc quia materia vt plurimũ groſſa eſt atq; viſcoſa opilantur nares ⁊ ſit impotentia aerẽ attrahẽdi per naſuȝ. ¶ Urina pallida atq; ſubtilis: aut cum circulo eiuſdeȝ coloꝛis deſup granuloſo: vel loco circuli ſpuma al. per granula diuiſa aderit qui circulus granuloſus vrine ſupꝛemus reuma in capite eſſe denũciat. Patet igiſ ex dictis qualiter eſſentiaȝ materie que corrizam efficit cognoſcere debeatis. Ex q̄b⁹ tã branchi q̃ȝ catarri magis ꝓpꝛie dicti eſſentiã facile depꝛehendẽtis. ¶ Per brancos eni ſeu fauces veteres in oꝛe cõcauitatẽ quandã intellexerũt: que infra vuulã includiſ et vſq; ad pꝛincipiũ meri atq; trachee artarie: atq; q̄dã glandoſa caro q̃ ſuꝑfluitates catarrales facile recipit: ex q̄bus ſepe apoſtema generaſ: quod cõi noie ſquinantia nominamus: verũ mea in ꝑſentiarũ nõ eſt ſignantie: nec taliũ apaꝛtum ſpẽs declarare: q: de his infra deo duce ſuo loco dicetſ: ſed quecunq; materia ad dicta loca fluxerit: ſiue apa: ſiue quã libuerit aliã egritudinẽ cauſauerit: cõi noie branchus: vt ex dictis pꝫ nuncupaſ. Sed que ad pect⁹ defluit materia: ⁊ ſi catarrus q̄tum ad ꝓpoſitũ nr̃m noieſ: diuerſas tñ egritudinum ſpẽs efficere põt: ſed de hmõi in ſeq̄nti capl̃o plenius habebiſ. ¶ Que igiſ ad nares: ſiue ad fauces: ſiue ad pectus: ⁊ ſit que velit mã fluxerit ex ſignis pꝛeſcriptis eius eſſentiam facile diſcernes. ¶ Sed q: ipſa vſia penes materie digeſtionẽ attẽdũſ: ⁊ q̄nq; penes accñtia q̃ maxime i corriza manifeſtaſ: ſciendũ ꝙ eius ꝑncipiũ quo ad materie digeſtionẽ eſt cũ mã ipſa valde ſubtilis exiſtit. ¶ Augmentũ vo cum mã incipit ingroſſari. Cũq; ſtat nec amplius ingroſſaſ ſtatũ dicimus. Declinationẽ vo cũ eaȝ manifeſte minoꝛari deꝑhendimus. ¶ Hec aũt tpa cũ tꝑibus quo ad accidẽtia raro coincidũt. nã in augmẽto quo ad digõnẽ ſepiſſime vltimanſ accñtia: ⁊ ꝑ ꝯñs ſunt in ſtatu ⁊ in ſtatu digõnis eſt ipſoꝝ declinatio. Ex quibus oibus hec tpa tibi facile nota ſient. Et ſic hẽs demonſtratiua ſigna catarri. Et ad ꝓnoſtica veniẽs huic capl̃o ſinẽ ĩpono.

¶ De ſignis catarri ꝓnoſticis. Cap. iiij.

Preſens capl̃m catarri ꝓnoſtica aliqua continebit cum igiſ alicuius caput repletũ valde depꝛehẽdes ⁊ poſtremũ: ſi de natura ſui facile reumatizet: cum quibus ꝙ fere mẽbꝛis egritudinẽ de repletione aliquam venire poſſe ꝓnoſticabis: materia fluens ad neruos paraliſim ⁊ alijs: eiſdem pꝛopꝛias egritudines inducere facile poteſt. ¶ Et pariter de mãlibus oculoꝝ egritudinibus ſeu aurium narium lingue gule: ⁊ vſr̃ omnium alioꝝ membꝛoꝝ ad que catarrus fluere põt: non põt tñ ſpleni vt nonnulli aiũt: inq̄t. n. Aui. ꝙ ſplenetica paſſio ſemp a mã groſſa cauſaſ: ſed materia catarralis ſubtilis ſemp exiſtit ſpleneticã paſſionẽ ſemp efficere neq̄t: ad quecũq: tñ alia mẽbꝛa fluxerit in eo egritudineȝ aliquam inducere poterit. ¶ Cum itaq; materia catarralis exiſtit in fluxu eius eſſentiam. ꝑmo conſidera dehinc ad qḋ membꝛũ defluit: ⁊ ſic egritudines materiales illi membꝛo ꝓpꝛias fieri poſſe iudicabis. ¶ Habẽtes ꝑterea caput calidũ ac teſture rare'ſa

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

cilius ab extrinſeca cauſa catarrizãt ꝗ̃ caput habẽtes fri-
gidum: ab intrinſeca ṽo ecõtra. ¶ Qui quoq; caput hñt
calidũ: cetera ṽo mẽbra frigida: in catarro abundãt pluri-
mo multe enim indigeſtiones fiũt in eis: a quibus reſoluti
vapores ſurſum a cerebri caliditate trahuntur. ¶ Oꝫ ſi ce-
rebrũ ipſum frigidũ fuerit: cetera ṽo membra calida oẽs
vapores ad caput ipm̃ aſcedẽtes in catarralem materiam
ſua frigiditate cõmutat: ⁊ hi quoq; plurimũ ſunt catarro
ſi: ad qḋ adiuuat cerebri digeſtiue debilitas cuius cauſa
in cerebro ipſo plurime ſuperfluitates generanť. ¶ In val-
de ſenibus brãchi ⁊ corize nõ maturanť: aphoriſ-
moꝝ. 7. ¶ Catarrus ſi cũ dolore capitis cõiungiť difficili-
ter curã recipit. ¶ Nam ſi calida appaꝛoximaueris mate-
riam catarralẽ eliquãt: frigida ṽo euꝫ fluere faciũt. Dolor
item capitis cerebrum debilitat: cuius cauſa plurime ſup
fluitates in eo generãť: que multum catarri curam impe-
diunt ⁊c̃. ¶ Item ſternutatio in catarri pricipio mala: q2
materiei exuberantiam ſignificat. In fine vero bona: quia
virtutis ſupra materiam dominium habere ſignificat.
¶ Qui quoq; in catarro abũdat ſalſo vel amaro facile in
ptiſiꝫ deueniũt. Et hic de catarri pnoſticis finis eſto.

¶ Quaľr i cura catarri calidi ſit fienda flõmia ac mã dige-
renda euacuãda quoq;. Cap. v.

T Empus eſt amodo: vt ad curaꝫ catarri deueniam.
Sed vnũ tam huic ꝗ̃ ſequentibus capitulis perti
nens erit pnoſticanduꝫ. ſ. que in hoc toto tractatu
de catarro cura deſcribitur catarrum ipſum abſolute cõ-
ſidera. is enim egritudinem aliquã ſi effecerit: puta tuſſim
ptiſim peripleumoniã pleureſim ſeu aliam in proprie ca-
pitulis curam regre in hoc caſu principalius illi erit inſi
ſtenduꝫ que in eius minať periculum ex toto: tamen non
omittendo alterã. ¶ Ad propoſitum igitur veniendo cuꝫ
catarrus quidã calidus: ⁊ quidam frigidus exiſtat ſolum
calidi capitulũ preſens curam continebit in quo vt ingt
Auicẽ. flebotomia cõuenire poteſt ⁊ ſolum tribus caſibus
vt bonus inquit Meſue: ⁊ ſi nõnũꝗ̃ ipſius catarri cã eſſe
poſſit vt ſupra in capl̃o de cauſis dixerã. Primus itaq; ca
ſus eſt vbi patiẽs repleť valde fuerit cuꝫ venis tenſis: atq;
repletis: ⁊ que in oculis apparent rubee. ¶ Secundus
caſus: ſi cũ ſe. catarrus affuerit aqua ingt Meſue patiens
catarrũ abſoluiť rariſſime. ¶ Tertius eſt vbi timueris: ne
catarrus ipe ad mẽbrum aliquot repat ibidẽ collectionem
faciẽs. vt eſſent fauces oculi pulmo pleura diafragma: vť
aliud ⁊c̃. In his itaq; trib⁹ caſib⁹ ceteris ad flõmiã ↄſen-
tientibus eã vtilẽ adinuenies: eã ñ in principio: niſi exu-
berãte materia minime: vt ingt Aui. fieri oꝫ: in duob⁹ igiť
pmis caſib⁹ pme digõnis ſuperfluitatib⁹ educẽs in brachio
dextro in vena cõi fiẽda erit flõmia. ¶ In 3° vbi timeres
ne ad mẽbrũ aliquod mã faciẽs collectionẽ flueret ex op-
poſito latere fienda eſſet. ¶ Flõmia itaq; facta ad materie
digeſtionẽ accedas que tam ingroſſando ꝗ̃ infrigidando
pficiť. ¶ Serupi igiť de iuiubis. ʒ. j. ß. accipies quẽ cũ. ʒ.
iij. aque ordei: vel endiuie pro vice vna dabis: ⁊ totiẽs ꝙ
mã tibi ingroſſata videť: ⁊ p ↄũs eductiõi parata. ¶ Uel
huc facias ſerupũ: qui. ℞. ro. ru. floꝝ. vio. flo. nenuſar. añ.
M. j. ordei mundi. M. ij. floꝝ ſticados. M. ß. iuiubaꝝ ſe
beſten. añ. numero. xx. ſe. papaueris albi. ʒ. j. zuccari albi
lib. ij. fiat ſerup⁹ de quo. ʒ. j. ß. cum. ʒ. iij. decoctiõis ordei
⁊ iuiubaꝝ pro vice dabis. ¶ Uel. ʒ. j. ß. ſerupi de papa. cũ
ʒ. iij. aq̃ ordei. vel aque zuchari ſupraſcripte loco dabis:
⁊ maxime ſi catarrus ſomnũ impediuerit. ¶ Materia aũt
digeſta ħ ſolutiuũ ↄueniẽter dabis. ℞. caſſie nouiter ex-
tracte. ʒ. j. aut mãne. ʒ. ij. diſſoluãtur cum decoctione iu-
iubarũ ſebaſtẽ: capi. ve. ſtica. floꝝ borag. bug. vio. liqritie
⁊ paſſulis caſſia diſſoluta ſeu mãna electuarij de ſucco ro.
ʒ. iii. cõmiſce ſerupi vio. ʒ. i. ⁊ fiat pot⁹. ¶ Uel cum caſſia
ſeu mãna ſic diſſoluta pone ſolũ electuarij de ſucco ro. ʒ.
ſ. ⁊ hãc iſfuſionẽ. ℞. reubarbari electi. ʒ. ii. ſpice gra. iiii. bo
no vino aſpgať ⁊ i iſuſiõe aq̃ lactis hoꝛis. ⁊. dimiſſis fortis
fiat expꝛſſio ꝗ̃ cũ caſſia aut mãna pſcripta miſce. ⁊. ʒ. j. ſy
rupi vio. ⁊ ſupra addita fiat pot⁹. ¶ Si ṽo in formã pillu-
larũ acci. pilľ. aggregatiuarũ. ℈. ij. rubarbari. ℈. j. diagri-
dij gra. iii. ⁊ cũ ſyrupo ď yſopo pillulas facias. vii. ¶ Uel ꝫ
exuberãte materia ſolutiuũ vnũ non ſufficeret: ⁊ ſic vt ita
dixerim pſcriptũ minoratiuũ locũ obtinebit. ¶ Quo fa-
cto vbi patientẽ tuuꝫ valde repletum cognoueris alijs ad
flebotomiã ↄſentiẽtibus in brachio dextero i vena cõi eã
fieri ſm quoſdã cõmodib⁹ ꝗ̃ in pncipio põt: ne. ſ. mãꝫ flu
ere faciẽdo foret catarri cã. ¶ Ego aũt ab. Aui. doct⁹ vt ſu
pra exigẽte repletiõe pncipio potius eã fieri laudo. ¶ Sꝫ
ſi multũ ſan. exuberat ſupraſcripto ſolutiuo recepto ſecũ-
datio fieri poſſet. ¶ Quaq; inſup die pcurãdũ eſt: vt bñfi-
ciũ ventris infirm⁹ tuus hẽat: ⁊ ibi cliſteri vtere lenitiuo.
¶ Oꝫ ſi euacuatiõe fortiori opus eſt digeſtiuis preſcriptis
vtere ac cũ ſolutiuis illis mãm euacua. ¶ Educta igiť ma-
teria vel ſaltẽ pro maiori pte euacuata ſecurius ac regula-
rius ad phibẽtia catarruꝫ tã ab intra ꝗ̃ ab extra p localia
venire poteris. Que deo adiuuãte i ſequẽti capl̃o deſcri-
benť: ⁊ per hoc preſenti capl̃o finem impono.

¶ De canonib⁹ in ſiſtẽdo catarrũ calidũ obſeruãdis ⁊ de
his que catarrum ipſum ſiſtunt. Cap. vi.

I N cura catarri ſepe eius pꝑter exuberantiaꝫ time
mus ne in principio ſuffocationeꝫ iducat: aut ad
membra aliqua repat acuitate ſeu multitudine ſu
timoroſam aliquam ibi egritudineꝫ efficiens vt ad oculos
nares fauces pulmonem pleuram ⁊c̃. Et in illo caſu nul-
la eſſet expectanda digeſtio quinimo ſtatim alijs ↄſentiẽ-
tibus fiat flebotomia: dehinc cum aliquo ex ſolutiuis in p
cedenti capitulo deſcriptis fiat minoratio: ⁊ ſucceſſiue ad
ignobilia ſeu non ita timoroſa mẽbra diuerſio: qḋ cum li-
gaturis ventoſis fricationibus ⁊c̃. cõuenientiſſime fiet: ⁊
cum gargariſmatibus: iteꝫ de qbus in pſenti capitulo co-
piam: habebis: nec catarrum ipſum niſi in toto: aut maio-
ri parte materia fuerit euacuata ſiſtere preſumas: nec hoc
a tua mente diſcedat: q2 plerũq; ob hoc ad aliqua mẽbra
defluit in quibus peſſimas egritudines inducit. ¶ Iſtis
namq; notatis ad ſiſtendum catarrum audacter accede: ꝙ
cum confectionibus aliquibus: ⁊ pulueribus ſyrupis lu-
pinaribus formulis ſub lingua tenendis gargariſmatibus
euaporatiõib⁹ ſeu ſuffumigatiõib⁹ ⁊ odoramentis fiet: de
qbus oib⁹ p ordinẽ adiuuãte deo te ſtati copioſum faciã.
¶ Ex cõueniẽtibus cõfectionib⁹ ſunt diadragantũ frigi-
dum diapapauer zuccarum roſ. diacodion. ¶ Et in hoc
caſu cõuenit mixtura talis. ℞. conſerue ro. ʒ. j. diadragan
ti fri. ʒ. ß. diacodion. ʒ. j. ß. cora. ru. ſe. coriãdro. pparatoꝝ.
añ. ℈. ij. fiat mixtura: ⁊ deaureť: de qua ſepe infirmus co-
medat. ¶ Conuenit ⁊ electuariũ infraſcriptum: in cuius
vſu mirabilem ſemp operationẽ adinueni. ℞. mucillagi-
nis pſilij. lib. j. rob. penidioꝝ. añ. lib. ß. decoque igne len-
to vſq; ad mellis ſpiſſitudinẽ continue ſpumam auferen-
do: dehinc acci. iiij. ſe. cõmuniũ mũdatoꝝ. ʒ. vj. amili ami
gdalarum dulcium excorticataꝝ grana pini. añ. ʒ. v. gũmi
arabi. dragagãti ſe. lini aſſi. añ. ʒ. iij. aniſi. ʒ. ij. ſe. citonioꝝ
ʒ. i. ſe. lactuce. ʒ. iiii. croci opij. añ. ℈. i. pulueriʒãda pulue-
rizentur: ⁊ piſtãda piſtentur: ⁊ cũ ſupraſcriptis miſceantur
⁊ fiat electuariũ ad formã loch: de quo patiẽs in ore tenẽ
do ſaliuã ſepe tranſglutiat. ¶ Ex pulľ. conuenit bolus ar-
menus: cum aqua ro. pparat⁹ de quo colera vnũ cum pa
tiens iuerit dormitũ cum vino dabis. Et vt reddatur gu-
ſtui magis gratus. ℞. boli armeni: vt ſupra preparati. ʒ. j.
zuccari candi. ʒ. i. ß. ⁊ fiat puluis quo: vt dictum eſt vtere.
hic puluis ab antiquis ſuperlatiue cõmendatur. ¶ Ex ſy-
ru. conuenit de iuiubis ſyrupus ro. ſyrupus de papa. ⁊ ex
iſtis quẽ libuerit cum aqua ro. quãdo iuerit dormitũ da-
bis: aut cum aqua ordei: aut cum decoctione roſ. iuiuba-
rum ſumach mirtilorum ⁊ ſimilibus. ¶ Ex formulis ſub
lingua ſeu inter gingiuas tenendis valent ille quaruꝫ cõ-
plexio. ℞. mucillaginis gũmi arabici: ⁊ dragagãti cum aq̃

roſ. extracte añ. ʒ. ij. amili. ʒ. i. ß. ſe. lactuce. ſe. endiuie. ſe. pa
pa. al. añ. ʒ. i. quattuor ſe. cõium frigidorum. ʒ. i. ß. ſucchari
candi. ʒ. ij. ⁊ cum mucillagine pſilij fiant formule ad quan
titatem fabarum depreſſe que in fornello confectionũ ali-
qualiter deſiccentur. de his in ore quaſi continue teneat.
¶ Uel accipe ſe. papa. al. ſe. portu. ſe. lactu. añ. ʒ. i. ß. diadra
ganti gũmi arabi. añ. ʒ. i. amili. ℈. iiij. croci. ℈. i. opij grã. vj.
diadragan. frigidi. ʒ. i. fiant cum ſiru. de papaue. vt ſupra
formule. ¶ Uel accipe ſucci liquiricie. ʒ. ß. amili dragagã
ti: amigdalarum dulcium excorticatarum añ. ʒ. iij. diadra-
ganti frigidi diacodion añ. ʒ. vj. cũ mucillagine ſe. citonio
rum fiant vt ſupra formule. ¶ Quantum ad gargariſmata
bonus ponit Meſue in aliquibus caſibus conuenire: ⁊ in
aliquibus minime: maius tamen quod ex eis nocumentũ
conſequi poſſit eſt vbi materia multa fuerit. timerem⁹ eñ
tunc ne ex agitatiõe in ea per gargariſmata facta ad aliqḋ
membrũ fluat timoroſam aliquã ibidem faciens egritudi
nem: vt eſſet pulmo fauces oculi ⁊c̃. Sed q2 iam dictũ ca-
tarrum nõ eſſe ſiſtendum niſi in toto vel in maiori pte ma-
teria fuerit euacuata audacter que ſequunť gargariſmati-
bus vtere: ⁊ hoc eſt maxime cõueniens. ¶ Quod. ℞. ſiru-
pi de papauere. ʒ. i. ß. diamorõ. ʒ. ii. aque ro. aque endiuie
añ. ʒ. iij. miſce ⁊ tepefiant: ⁊ de tali taꝫ ſero ꝗ̃ mane ſtoma
cho vacuo gargarizet iſfirmus. ¶ Uel. ℞. ro. ru. m. i. caude
equine. m. ß. ſumach. ʒ. iij. mirtillorum. ʒ. ii. ß. fiat decoctio
de qua accipe. ʒ. vj. diamoron. ʒ. i. ß. vini granatorum mu
ʒorum. ʒ. i. tepefiat vt ſupra ⁊ vtere. ¶ Uel modicum cam-
phore cum aqua ro. miſce ⁊ fiat gargariſma. ¶ Ex ſuffumi
gijs accipe ſandarace. ʒ. i. ß. buliat in aceto ⁊ cuꝫ nares in
emboto vel aliter patiens fumũ recipiat. ¶ Uel pulueremꝫ
ſandarace in aceto pone ⁊ eũ ſuper candentem laterẽ ſiue
molareꝫ lapidem infunde ⁊ patiens tuus fumũ recipiat.
Cõuenit ⁊ aceti vapor infuſione ſe. lini torrefacti aut in in-
fuſione ordei vel furfuris. Et ſolius aceti vapor ſup mola-
rem lapidẽ ignĩteꝫ mirabiliter valet. Uel infunde ſulfur in
aceto cum modico cãphore ⁊ vaporem patiens recipiat.
Uel fabas nigras ⁊ ordeũ in aceto pone ⁊ ex illo patiẽs va
poretur. ¶ Ex odoramẽtis ſanda. ru. odorati plurimũ con-
ueniũt ro. quoq; ru. camphore. Sed ne in infamiã vulga-
riũ incidas memor eſto: vt auctores ingunt ꝙ camphora
hoies caſtrat: ⁊ hoc pro tãto ſcribunt: q2 nemo virgã vnꝗ̃
erectã tenere poſſet dũ camphorã odoraret vt ipſe ſepius
expertus ſum: ſed amota cãphora virga ipſa vt prius erigiť:
q2 ipſa hoies impotẽtes nõ facit niſi ſolũ dum ipſam odo-
rant. ¶ Pomum cuius odor in iſto caſu mirabiliter valet.
Accipe ſauſel ſandaľ. al. ⁊ ru. añ. ʒ. ß. roſ. rub. ʒ. vj. ſandaľ.
muſcatellinoꝝ. ʒ. i. ß. camphore ʒ. ii. boliarmeni. ʒ. ii. teranť
oia ſubtiliſſime preter cãphoram ⁊ fundantur in aqua ro.
per hebdomadã illa ſepius agitando demũ cuꝫ eis miſce
camphorã ⁊ cum mucillagine gũmi arabici extracta cum
aqua ro. fiant poma perforata que patiens in manu defe-
rat illa odorando perſepe. ¶ Illo item caſu Aui. ⁊ alij qui-
dam veteres voluerũt ꝙ cum potentialiter frigidis caput
infrigidetur ſicut cum aque tepide lotione: ⁊ ſup extrema
quoq; eam infundere plurimum iuuat. Uel loco dulcis
aque decoctionis ex folijs ſalicis vel vio. lactuce fo. papa
ueris ⁊ ſimilibus vtere. dehinc vero oleo vioľ. vel de nenu
fare aut de papauere ſeu de floribus ſalicis tam capiti ꝗ̃
extremitatibus fiat inunctio quoq;: tunc teſticulis ac locis
circũſtantibus fienda erit. Mulieri vero ad mãmillas. Et
ſic calidi catarri curam per ordinem habes regimine ſex re
rum non naturalium excepto qḋ adiuuante deo in ſequẽti
capitulo deſcribeť: ⁊ ob hoc preſenti finem impono.

¶ De regimine rerum ſex non naturalium in cura catarri
calidi obſeruando. Cap. vij.

Q Uantum ad ſex rerum non naturaliũ regimen in
aere vẽtoſo: ⁊ maxime ſi auſter aut boreas efflaue-
rit non habitet infirmus: auſter vero rarefacit ⁊ ca
pita replet: boreas vero frigiditate ſua ſtringens ⁊ compri
mens facit catarrũ fluere. Sub radijs lunaribus nequaꝗ̃
moretur nec ſolaribus. Item ⁊ maxime ſi per feneſtras aut
per foramina cameram intrauerit aerem quoq; pulueru-
lentum atq; fumoſum deuitet: nec etiaꝫ in aere ſplendido:
⁊ multum claro moretur. Ad ignem non accedat: quod ſi
contingat faciem ſuã ad eum nullo modo vertat. aer itaq;
taliter circumſtantionatus habitandus erit: qui potius ad
frigidum ꝗ̃ ad calidum declinet. de die dormiat nunquã:
⁊ ſi cenam ſumpſerit multum poſtea tardet ire dormitum.
Somnus autem eius ſit breuis: cum alto capite decubat:
quod tonſum portet ac leuiter coopertum: nec ſit puluí-
nar ex plumis electis plenum. nimium enim caput calefa
ceret. ex groſſis plumis vt ad duriciem tendat repleatur.
Et ſupinus ne dormiat ſummopere cauenduꝫ erit. Quies
ꝗ̃ motus magis conuenit: eſt eniꝫ quies ipſa catarros ma
turans magis: vt inquit bonus Meſue ꝙ motus furoreꝫ:
iram: timorem: triſticiam: ⁊ ſuperfluum quoq; gaudiũ de-
uitet. Sobrie viuendum erit: ⁊ in cena potiſſimum que ſi
nulla eſſet preſtaret: quod venter quaq; die effectum ſuuꝫ
faciat procurandum eſt. Et ſi natura pigra foret cliſteri le-
nitiuo vteretur: ⁊ quia aqua frigida nocet: calida vero ca-
tarros maturat: vt inquit Meſue calidam bibat. Eſt enim
in caſu iſto vinum execrabile: a quo ſi non poterit infirmũ
abſtinere ſit album debile cũ ſola aqua ſucchari bene lim
phatum. Quantum ad cibum pulte vtatur ex farina ordei
vel gruello eius aut hauena ferculo de amigdalis colatu-
ra furfuris amigdale ſemula ſpinachijs: atq; boragine cu-
curbita ⁊ lactuca. Et ſi debilitas vos ad dãdas carnes co-
geret ſint pulline hedine vel lactantis vituli: que cum gra-
natorum vino aut quattuor ſeminum cõmunibus frigidis
ſeu lactuca cucurbita vel portulaca ſunt alterande de qui
bus ſic alteratio ſi opus fuerit contuſum facito. Oꝫ ſi egri-
tudo protelletur erit gradatim ingroſſanda dieta. Et p hoc
huic regimini ſex rerum non naturalium in quo catarri ca
lidi cura completur finem impono.

¶ De regimine rerum ſex non naturalium in cura catarri
frigidi obſeruando. Cap. viij.

O Upereſt catarri frigidi curam ponere: ⁊ a regimi-
ne rerum ſex non naturalium principium ſumens
aerem nebuloſum ventoſum puluerulentum atq;
ſerotinum patiens tuus omnino deuitet. A mora quoq; tã
ſub radijs ſolaribus ꝗ̃ lunaribus ſe cuſtodiat ac ne per fe
neſtras ſeu foramina intrantes eum attingere queant. In
ſumma itaq; aerem vt ſupra circunſtantionatũ ad calidũ:
⁊ ſiccum declinantem inhabitet. ¶ Exercitium vero a bo
no Meſue ⁊ ab antiquis ſolum membrorum inferiorum
commendatur: quod ad declinationem vſq; intelligendũ
eſt. nam in declinatione ipſa materia parte pro maiori eua
cuata vniuerſale exercitium ſibi laudo. per ipſum namq;
calore fortificato ad reſiduum materiei reſoluendum po-
tentior valde redditur. Et videtur ꝙ membrorum inferio
rum exercitatio non niſi materiei gratia diuerſionis com-
mendetur. ¶ Ex quo vlterius patet fricationes ad tibias:
coxas: ⁊ brachia antequam bonus patiens ſurgat maxi-
me conuenire. Caput vero tonſum ſemper deferat: quo
uſq; ad declinationem. Et ſi pectinare mane poſſit fricari
minime. In declinatione vero cum quibus ⁊ qualiter fri-
candum ſit in ſequentibus capitulis deo duce deſcribaꝫ.
¶ Somnus diurnus ex toto euitetur. nocturnus auteꝫ ſo-
lito ſit breuior. In quo patiens caput altuꝫ tenens ne dor-
miat ſupinus caueat. Et ne ipſum coopertum iteꝫ nimis
teneat: ſufficiat enim ne frigus ſentiat. In caliditate tamẽ
potius ꝗ̃ in frigiditate peccet. Ira triſtitia ⁊ ſimilia ſuper-
flua anime accidentia ſunt omnino vitanda. Sobrie viuẽ
dum erit: ⁊ in cena maxime que adhuc ſi nulla eſſet pre-
ſtaret. ¶ Tria autem ſunt que in caſu iſto ſumme a veteri-

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

bus cōmēdant̄ ſomnus breuis.ſ. cibatio leuis ⁊ pauca bibitio. Iſta eni ad materiē catarraliū reſolutionē plurimū iuuāt. vnde in verſu aiūt. Si tibi ſit flegma faciens in corpore reuma. Eſuries vigiles ſities ſi reumata cures ⁊c. ¶ Quātū ad cibū ex fructibus paſſule in pma menſa conuenīt. In ſcda vo pparate pince atqꝫ amigdale depilate: nec patiēs tuus mortaliter peccaret ſi de piro cocto aut citonio grā fumos atqꝫ vapores reprimendi in fine paſtus aliqd ſumeret: ceteros vo fructus vitet oēs ⁊ nuces q̄ maxime. Fercula de paſta ac caſeata oīo quoqꝫ. de ipſo tamē dulci ⁊ antiquo caſeo in ſecūda mēſa ſumere aliquid pōt. os eni ſtomachi claudēdo atqꝫ corrugādo vapoꝝ aſcēſum ꝓhibet: ad fundū vo ſtomachi cibū impellēs digōnē meliorē efficit. Eſt agnina caro oīo vitāda: porcina iterum atqꝫ bouina: anſerū quoqꝫ anatis pulloꝝ ceruī ⁊ taliuū. Et itē porri cepe ⁊ allea caules eruca: ⁊ ſimilia ⁊ oīa vſr: q̄ facile ad caput euaporant ac herbe frigide ⁊ humide vt blitis lactuca ⁊ endiuia ⁊c. Ex piſcib⁹ ꝯueniūt nulli nec aliqd item in patella frixū ⁊ maxime erea. ¶ Mellis aquam actu calidā veteres oēs laudāt. Vinum vo prohibent niſi in principio vbi materia eſſet groſſa: que vt inquit Meſue ſubtiliatione indigeret. ⁊ ſi in aqua ipſa mellis parum yſopi bullierit bonum eſſet. Et quia in caſu noſtro aq̄ mellis in illa nō multū conſumari debet ad eam refrenandā quā facit inflationem parum cinamomi conquaſſati: ⁊ in pecia rara ligati laudo vt in ea continue buliat peciam illam interdum exprimendo. Qꝫ ſi importunitate patientis aut debilitate ſeu aliam propter cauſam ad vinum exhibeū. cogimur ſit album vel ru. clarum debile ⁊ non fumoſum: ⁊ adhuc aliqualiter limphatum. Et hec paucula de regimine rerum ſex non naturalium ſufficiant. comuniter aūt practicantes talia regimina ſemꝑ habent in promptu. ⁊ ꝑ hoc huic capłō finem impono.

¶ De modo materiā catarralem frigidam digerēdi pariter ⁊ euacuandi. Cap. ix.

a Nteq̄ ad localia ꝓcedat̄ materia per prius eſt digerēda euacuāda quoqꝫ: qđ ſic cōficiens ſirupi de yſopo vel oximell' ſqll. ʒ.ij. accipe ſirupi de ſtica. ʒ j. aquarū yſopi ſcabioſe ⁊ flo. ſambuci aā. ʒ.ij. miſce. ⁊ pro duab⁹ vicib⁹ clarificari ⁊ cum nuc. muſca. aromatiçari iube. de quo totiens ꝓbe q̄ materiam eductiōi paratam videris. ¶ Dehinc pillulā cochiarum deſcriptiōe Almanſo. cū grā.ij. diagredi. ʒ.j. exhibe ex qua. v. aut. vij. pille fiant. ¶ Qꝫ ſi in pectore de materia illa catarrali aliqd defluxū ſit ex pillularū cochiarū. ℈.ij. cū pillularū de agarico. ℈.j. ⁊ cū illo diagridio pillulas. vij. facito ⁊ eas patiēti tribue. At vbi recipere nō valeret. ʒ.j. caſſie cū decoctiōe yſo. capil. ven. ſtica. ligricie paſſularū ficuū atqꝫ dactiloꝝ diſtēperata cū. ʒ.iij. dianiſi. adde ſirupi de yſo. ʒ.j. ⁊ fac potū quē pillularū loco dabis. ¶ Vel infuſionē infraſcriptā diſtēperate caſſie cōmiſcebis. ℞. agarici electi. ʒ.ij.ß. ʒinʒi. ʒ.ß. ſalis gēme. ℈.ß. in aq̄ lactis capraꝝ infunde aut in modico decoctionis ꝑſcripte: oximell' ſqllitici. ʒ.j. cōmiſcēdo q̄ ad minus ꝑ hor. x. in infuſione ꝑmaneāt: de qbus poſtea fortis fiat expſſio quā cū extracta caſſia miſce. ʒ.j.ß. dianiſi. addēdo: ⁊ fiat pot⁹ quē magis q̄ pmū laudo. Et qr tota mā ꝑ vnū ſolutiuū vt plimum non educit̄ purgatio vbi opus fuerit reiteret̄ quo facto ad localia regularius venies. ¶ Poſſes preſcripti ſirupi loco iſraſcripto vti. quem in caſu noſtro mirabilē adinueni: ⁊ ipſe accepi herbe yſopi m.j.ß. ſticados calamenti capil. ven. radicū apij: ⁊ feniculi betonie aā. m.j. radicū ireos ligri. ⁊ paſſul. aā. ʒ.j.ß. ſe. aniſi. ſe. peonie aā. ʒ.ß. ficuū pinguiū numero. vj. fiat decoctio in lib. v. aque ad cōſumptionē vſqꝫ tertie partis colet̄. ⁊ cū lib. ij. diſpumati mellis ſirup⁹ debite coct⁹ fiat: q̄ preſcripti loco: ⁊ cū aquis predictis vtere: ⁊ eſt maxime huic propoſito appropriatus. Et ſic ſuccincte habes modum materiam digerendi: ac per medicinas ſolutiuas euacuandi quoqꝫ.

¶ De his q̄ ꝑticulariter materiam catarralē euacuant: vt ſunt caputpur. ſternutationes ⁊ gargariſmata. Cap. x.

v T his aliq̄ q̄ mām catarralem euacuant finem imponerē vltra predicta reſtabat aliqua ſcribere que pariter mām ipſam euacuarent: ⁊ ſunt caputpur. maſticationes ⁊c. de quibus in pñti capłō fiet dictio. ¶ Sed quia natura commodius ad nares catarralē materiam q̄ alia ad loca tranſmittit: vt ad viam illam mandetur erit tuo poſſe ꝓcurandū: qđ per caputpur. fit ꝯuenientiſſime: ⁊ tūc non ſolū mā ipſa euacuat̄: ſed etiam ne ad mēbra nobilia ſeu alia fluat ꝓhibetur: ad quod q̄ maxime aduertendū eſt: qr plerunqꝫ talis materiei defluxus ſuffocationem ſpaſmū paraleſim apoplexiam ⁊ conſimiles egritudines inducit: que vt notum eſt imperceptibili quaſi tēpore pauperculos egros morte repentina deprimūt. Attamen ſi ex his aliq̄ peruenirēt qualiter ei ſuccurrendū ſit in ꝓprijs capłis ſupra te docui. Purgationibus itaqꝫ ſupple vſibus factis ſi in cerebro de catarro quicq̄ relictū ſit cū pillulis de yera ſimplici in introitu lecti ſumptis ſuauiter educetur vel alijs cū medicinis ⁊ familiaribus ſolutiuis: de qbus in ſuperiorib⁹ capłis te copioſum feci. Euacuata igit̄ materia ad ꝯfortationē cerebri regularius deuenitur. ¶ A leuioribus ergo caputpur. inchoando accipe aq̄ ſublimationis maio. vel potius decoctionis ei⁹ ʒ.vj. ſucci blitis. ʒ.iij. mellis. ʒ.j. ſimul vna bulitiōe buliant. de quo tepido mane ſtomacho vacuo vicib⁹ aliquot per nares trahat infirmus. Qꝫ ſi fortius loco ſucci blitis radicis ipſi⁹ ſuccū accipes: vel tantūdē ſucci radicis plantaginis ⁊ miraberis quam ſuauiter per nares mām catarralem educat. ¶ Qꝫ ſi fort⁹ accipe fellis caprini aut vaccini ſicci. ʒ.ß. caſtorei. ʒ.j. croci. ʒ.ß. ducātur i mortario cū modico aque maiorane: ⁊ de tali trahat̄ ꝑ nares. ¶ Plurimi yerāpi. vel benedictā cū maiorane ſucco miſcent: ⁊ faciunt caputpurgiū. Fortius eſt artamite ſuccus vel radicis cucumeris aſinini ⁊ aliqui ex ſucco ipſi⁹ caputpurgia faciunt: ⁊ peroptime cerebrū ab humoribus frigidis purgat. ¶ Vel. ℞. pulueres radicis artamite. pulueris radicis cucumeris aſinini aā. ʒ.ij. miſce cum modico aque maiorane: ⁊ fiat caputpurgiū: vel puluerē illum cum oleo hyrcino miſce: ⁊ intus nares inūge. ¶ Qꝫ ſi ex aliquo iſtorum ardor ſeu pruritus in naribus naſcit̄ cum calida aqua liniant̄ aut oleo violato pungant̄. vel de ipſo ꝑ nares trahatur. ¶ Et vbi ad ſternutationes venire libet elleboro albo naribus inſufflato vtere: vel puluere nigri pipis ⁊c. Cauendū eſt tñ qualiter talis ſternutatio fiat: qr ſi mā forſan foret multa: illa tā violenter ſternutatio ſepe irritat vt efficaci⁹ ad neruoꝝ originē aut ad fauces ſeu ad mēbrū aliqđ aliud ſua ſpōte repat: qđ egrotantis ꝑditio eē facile poſſet. ¶ Ad maſticatiōes vo venire q̄ regularius ꝑ pus ſiende ſunt q̄ gargariſmata. Accipe maſticis i granul. ʒ.j. cubebarū. ʒ.ij. corti. radicum caparoꝝ. ʒ.iij. ſimul hec integra miſce. de qb⁹ coclear vnū mane ſtomacho vacuo eger tu⁹ ꝑ ꝯtinuā horā maſticet. hec enī mirabilit̄ mām a capite trahit. ¶ Vel ſolo maſtice cum aliq̄t granis nigri pipis vtere vel cū cubebis. vel accipe maſticem cum modico piretri. ¶ Vel facias ſic. accipe maſti. ʒ.j. pipis nigri. ʒ.i.ß. piretri ℈.ii. paſſul. ʒ.ß. incorporent̄ ſimul. Et huius mixture coclear vnū in tela noua ligabis quā vt ſupra maſtica: qr caput ꝑoptime purgat. ¶ Gargariſmata dūmō māꝫ paucā eſſe cognoueris: qr alr ſiēda non ēēnt ipaꝫ ſuauit̄ expurgantia accipe herbe yſopi. m.i. ſaluie. m.ß. paſſul. ʒ.i. piretri. ʒ.ii. corticū radi. capa. ʒ.ii. ꝯquaſſent̄. ⁊ fiat decoctio. de q̄ accipe. ʒ.vi. oximel. ſql. ʒ.ii. miſce. ⁊ ſtomaco vacuo fiat gargariſma dieb⁹ aliq̄t. ¶ Et epilogādo dicta te ad actū practicū deducēdo ſm modū i capłō ꝓcedēti poſitū māꝫ euacuabis: cuius pre educta maiori caputpurgijs ꝓmo vtere maſticatorijs ſucceſſiue. Et vbi opus fuerit ſternutatorijs demū ⁊ vltimo caputpurgijs. Et ſic modū hēs ꝑ quē mā catarral' frigida euacuari dꝫ: qđ huius capłi intētio fuerat.

Indigestatio accipe quaeso serua sint danda hic ponit etc.

¶ De ꝯfortantib⁹ cerebrū q̄ ad intra ſumunt̄: vt ſunt cōfectiones pulueres decoctiones ſirupi lupinares formule pillule ꝯſtrictiua gargariſmata ⁊ ſimplicia plurima que inter dentes retēta aut tranſglutita cataꝝ ſiſtunt: cerebrum q̄ maxime confortant. Cap. xj.

c Onſueuim⁹ euacuata mā aliqua cerebrū confortantia tam ad intra q̄ ad extra vtiliter approximare. ad intra vo vt ꝯfectiones pulueres decoctiōes ſirupos lupinares formulas ⁊ pillulas. itē ac conſtrictiua gargariſmata ⁊ aliqua quoqꝫ ſimplicia: que aut tranſgluciunt̄ aut nocte integra inter gingiuas ⁊ dentes retinent̄. ⁊ de his omnibus capłm pñs ordine quodā te copioſum efficiat. ad ſequēs vo capłm illa q̄ ab extra approximantur reſeruabo. ¶ Ex ꝯfectionib⁹ itaqꝫ ꝯuenit ꝯfectio de muſco dulcis. diambra diapliris arcoticum dialibanū Nicolai electuariū regū ⁊ platoꝝ Meſue. ⁊ de q̄ libuerit iſtarū cōfectionū. ʒ.ij. cum dormitum iuerit egro dabis: ⁊ ſi libet parū boni vini limphati poſt: vt. ſ. ad cerebrum virtutes ipſarū facilius deferat. verū in caſu illo ꝯfectionē infraſcriptam mirabilem adinueni: q̄ accipit ʒinʒi. electi. ʒ.ß. nucis muſca. cubebarū melegete liquiricie mūde gar. cardamomi aā. ℈.ij. ſe. peonie. ʒ.j.ß. coral. ru. ʒ.ß. ſucca. al. lib. j. diſſoluatur ſuccarū in aqua ſaluie betonice aut maio. ⁊ duarū. ʒ. cōfectionis fiat in morſell' ex quib⁹ in introitu lecti vnū dabis. poſt quē ſi libet parū vini boni limphati bibat. ¶ Tiriaca itē valet ac metridatū: cuius doſis ſit a ʒ.j. vſqꝫ ad ʒ.i.ß. ¶ Aurea alexandrina a. ʒ.ß. vſqꝫ ad. i. qđ laudatur: ⁊ anacardina confectio a. ℈.i. vſqꝫ ad. ii. Sed in iſtarum cōfectionū exhibitione oportet vt etatem complexionem virtutis: ſexū: tempus anni: ⁊ talia ꝯſideres: qa vbi illa ad frigiditatē tēdāt ſecuri⁹ exhiberi poterūt. ſi aūt ad caliditatē cōtēperāda erūt. ¶ Nōnulli vo ꝯfectiōes renuētes pulueres ꝑdiligūt. Accipe itaqꝫ ſpēs q̄rū ex cōfectionib⁹ dictis libuerit cū qbus duplū ſucchari miſce. doſis aūt erit. ʒ.i. vſqꝫ ad. ʒ.i.ß. cū vino in introitu lecti. Infirmi nāqꝫ medicinarū varietate gaudēt: ⁊ ꝓ tūc pfecti⁹ operant̄. ¶ Et ideo ſi ꝓpoſito nr̄o decoctiōe vti libet: vt ſepi⁹ ipſe facio. Accipio herbe yſopi ſaluie betonice maio. flo꞉. roſ꞉ma. ſtica. leuiſtici fol. cipſſi aā. m.ß. maſtici. oliba. aā. ʒ.ß. nuc. cipſ. ʒ.vi. ligni aloes. ʒ.i. ꝯqſſet̄ fiat decoctio: cui⁹ i introitu lecti. ʒ.iiij. dab ſuccarū addēdo ꝓ libito. Qꝫ ſi ſirupū ꝑdiligēt ex decoctiōe ꝑſcripta cū ſuc atqꝫ melle aā lib. j. aceti ſql. ʒ.iiij. ſirupū fieri iube. de q̄ tēpore decubit⁹ ab. ʒ.j. vſqꝫ ad. ij. exhibe. vel cū aqua ſaluie beto. maio. vel aliq̄ tali cōmiſcebis ⁊ maxie ſi infirm⁹ tu⁹ potius in forma tali ꝑdiligeret. in illo eni ſirupo iam mirabile adinueni iuuamentū. ¶ Ex lupinarib⁹ vo formulis plures a veteribus deſcribūtur: ſed opij ſemꝑ aliqđ vel vt in plib⁹ iponūt: qđ niſi in iportunis vigilijs laudo. aliq̄n eni eis viſus ſum: ⁊ nō ſonū: ſed vertigines poti⁹ q̄ iuuamētū inde ſubſequitur. Qꝫ ſi vigiliarū iportunitas ad narcotica dādū te cogat ꝓpter. ſ. ꝯtinuū catarri deſcēſum iſtis vtere q̄ accipiūt mirre croci ſtoracis calamite aā. ʒ.j. olibani. ʒ.ij. opij. ʒ.ß. cū ſirupo de ſticados lupinares formulas ꝯfice. de qbus in ore de nocte ꝯtinue vnā teneat. ⁊ quātū pōt ne ſaliuā ex eis i ore abūdātē trāſglutiat. q̄uis min⁹ trāſglutite pillule cum opio ꝯfecte noceāt. ¶ Et q̄uis ātiq plimi has opiatas pillulas plimū cōmedāt certe aliq̄n infirmo male ſucceſſiſſe cōperi potes ſi libet antiq̄rū more has lupiares formulas in pillulas facere: de qb⁹ vnā vel tres in introitu lecti dabis. ¶ Potes aūt nō ipoſito opio lupinarib⁹ illis formul' vti: qr in caſu nr̄o plimū ꝯueniūt. ⁊ ſiliū tā opiataꝝ q̄ nō opiatarū a dño nr̄o Meſue deſcriptiōes habes: ⁊ etiā alijs ab auctorib⁹ qb⁹ ſi vti libet ſuccurſū ab eis pete: qr tā de opiat̄ q̄ nō de opiatis tibi ſeruiēt abūdāter. ¶ Potes ⁊ cōſtrictiuis gargariſmatib⁹ q̄ vti: qđ ſic facies: Accipe yſopi caude eq̄ne roſ. ru. aā. m.ß. nucis cipſſi. ʒ.vj. macis olibani mirtilloꝝ aā. ʒ.iii. cōquaſſent̄: fiat decoctio in aq̄ ferrata: de q̄ accipe. ʒ.iiij. ſirupi mirtini. ʒ.i.ß. miſce. ⁊ ſepe infirmus tuus ſtomacho vacuo gargarizet. ¶ Plurima de nocte ſimplicia in ore tenent̄. in quoꝝ vſu ſingulare iuuamentū adinueni int̄ q̄ ſpica nardi inter dentes ⁊ gingiuas retēta obtinet ꝓncipatū. Laudat̄ itē mirra ⁊ olibanū ⁊ nō ſolū in ore retenta: ſed etiā in introitu lecti trāſglutita: ⁊ maxie tria grana olibani: qđ mirabilit̄ ꝓdeſt prout ſepenumero ſuꝫ expt⁹. nā ſua cū glutinoſa ſubſtantia catarrū ſtrigit aromaticitate digōnē ꝯfortat anhelitū bonū reddit. ⁊ eructuationes fumoſas cōpeſcit. ex qb⁹ quantū in ſiſtendo catarrū ꝯueniat patet. Sādaraca tā tranſglutita q̄ in ore retenta plibus ab auctorib⁹ cōmēdat̄. Et nux muſcata quoqꝫ. plura ad intra ſumēda in caſu illo deſcriberē: ſed ſcripta tam ſimplicia q̄ cōpoſita q̄ ſepius expt⁹ ſum. hec ſolū annotare volui: qr ꝑ illa oīs catarrus frigidus potenter ſiſtitur. ſi ordine quo ſupra fueris illis viſus. Et per hoc capłm preſens finem recipit.

¶ De odoramentis ſuffumigationibus lauacris embrocationibus ſacellationibus vnctionibus ⁊ cauterijs que in cura catarri frigidi ſunt ſienda. Cap. xij.

v T catarri frigidi cure deinceps finē imponerem q̄ ab extra approximāda veniūt: ſunt in hoc capłō deſcribēda: vt ſunt odoramenta ſuffumigationes ⁊c. Qualit̄ aūt materia catarralis cū fricationibus ligaturis doloroſis ac ventoſis ſeu aliter diuertenda ſit mea non eſt hoc ponere. non eni hoc ſit niſi timeamus: ne ad membrū aliquod mā ipſa repat: cui⁹ cauſa de infirmi ſuffocatiōe timeret̄: aut ne in aliquā aliā timoroſam egritudinē incideret vt ſi flueret ad oculos ad fauces ad pect⁹ aures: vel ſi neruis imbiberet̄. in his eni caſib⁹ facile appoplexiā ſpaſmū paraleſim vel ſiles egritudines iduceret. Et ſic tūc mā diuertēda foret. q̄lit̄ aūt hoc fieri debeat in ꝓprijs capłis ſupra te docui. ¶ Ad illa igit̄ veniēdo q̄ de hui⁹ ſunt itētiōe capłi ab odoramentis ꝓncipiū ſumēs nigellā torrefacies ⁊ puluerizatā in pecia rara ligabis: quā ſepiſſime patiens tu⁹ odoret. valet ⁊ puluis radicis yreos ſepi⁹ odoratus. ¶ Vt pomū tale fiat qđ ℞. laudani puriſſimi. ʒ.j.ß. ſtoracis calamite. ʒ.j. ligni aloes nucis cipreſſi nucis muſca. olibani gar. aā. ʒ.j.ß. ambre. ℈.ij. muſci. ℈.ß. fiat puluis ſubtiliſſimus: ⁊ cū mucillagine gūmi arabici extracta cū aq̄ maiorane mallaxent̄ ſimul oī incorporent̄ ꝓter ambram ⁊ muſcum q̄ vltimo cum eis ſimul quoqꝫ mallaxentur: ⁊ ꝑforata poma fiant: q̄ patiēs frequent̄ odoret. ¶ Vel accipe laudani puriſſimi. ʒ.ij. gallie muſcate. ʒ.j. ligni aloes ſtoracis calamite aā. ʒ.ß. maſti. olibani ſandarace coſti. aā. ʒ.ij. ambre. ʒ.i. muſci. ℈.i. fiat vt ſupra cū gummi arabici glutino perforatum pomū ſecū ambrā ⁊ muſcum vltimo malaxando. ¶ Quantum ad ſuffumigia quodlibet infraſcriptoꝝ facias. ¶ Et primum accipe ariſto. rotunde mirre thuris calamite galbani ana. ʒ.i. arſenici citrini. ʒ.iij. cū adipe bouino ex his ad auellanarum quantitatē formule fiant: quarum vnam vel duas ſup carbones impone ⁊ per embotū patiens fumū recipiat ꝑ nares. ¶ Vel ex ariſtologie ⁊ arſenici partib⁹ equis formulas cum vaccino recēti adipe cōfice: quibus vt ſupra vtere. hoc. n. ſuffumigiū a dño noſtro Meſue magnifice commendatur. ¶ Vel aliter. accipe arſenici citrini. ſtercoris leporis far ordei. coſti. ſiſtici aā. partes equales: ⁊ vt ſupra cū vitello recentis oui formulas facias. ¶ Aliter ſtoracis mirre thuris ariſto. rotunde aā. ʒ.i. accipies ⁊ arſenici. ʒ.ß. cū butiro vaccino vt ſupra formulas facito. Suffumigatio vo añ cenā ⁊ ante prādiū ſtomacho vacuo ſienda erit. ¶ Ego aūt alīs his ſuffumigationibus ſic vſus ſum. ⁊ adiuuante deo infirmis bene ſucceſſit: quia cum vitello recentis oui talia commiſceri faciebam: ⁊ ſummitates linguarum que ex panno albo facte erant in illis imergebam que accenſe ⁊ fumantes in aperto ore teneri faciebaꝫ. talis enim fumus ſuauis ſatis eſt: ⁊ maxime vt expertus ſum vtilis. ¶ Solent in declinatione cum patiens mane ſurgit pecie linee aliqualiter aſꝑſe ſuffumigari: quibus deinde caput conſtringat̄: qđ ſic facias. ℞. thuris

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ſandarace añ. ℥.j.ß. corticum citri ſiccorum. ℥.j. mirre ſto-racis calamite gallie muſcate. ana. ℥.ß. ligni aloes. ℥.ij. cõquaſſentur: ⁊ vno cocleari ſuper igne poſito cũ quibus caput confricatꝰ pecie ſuffumigẽtur. ¶ Et q: caput lauare interdũ ẽ vtile. accipe camomille. ꝟ.j. ſticados ſaluie floꝝ anthos ſoli. lauri maio. ana. ꝟ.ß. fol. ſene. ℥.vj. conquaſſent. ⁊ in liſciuto cuꝫ cinere cerri: aut ſermentoꝝ facto res iſte in pecia rara ligate buliãt: cũ quo mane ſtomacho vacuo caput tonſum lauetur: ⁊ cũ pecijs: vt ſupra ſuffumigatis exiccetur caput. dehinc bonã vitis aquaꝫ habeat. ⁊ ex ea calida caput atqꝫ tympora confricentur. ipſa eni per ſe cito exiccabitꝰ. In tali eni ex aque radẽtis lotione magnuꝫ ſemper iuuamẽtum adinueni. Lotio tamẽ iſta capitis fortius operabitꝰ ſi cum ſpongia vel aliꝰ ea de liſciuio illo fiat ſuper caput embrocatio. Et q: talis capit: embrocatio ex nãlibus balneis ſepiſſime patienteꝫ liberat poſſes de mẽſe maij vel aprilis. ſeptẽbris quoqꝫ vel octobris patientẽ tuũ ad balnea petrioli: q̃ ſunt in comitatu ſenarũ mittere vel ad balnea ſancti Philippi que in eodem comitatu ſita ſunt: de qbus Gẽti. refert ꝙ multo ſunt i caſu noſtro exiccatiora q̃ balnea petrioli: ⁊ in p̄dictis mẽſib⁹ ſunt etiaꝫ in pfectione. Sũt ⁊ alia plura balnea in comitatu p̄dicto: q̃ tñ ad illa cõparata nihil in caſu noſtro. Laudãt item bononiẽſes balnea de laporreta: ſed nemini in caſu illo vt illa aderat ꝯſulere: q: qdam illuc iuerũt: non tñ ꝯſilio mei: ⁊ ibi mortui ſunt. In comitatu aũt patauino balnea ſunt ꝑpoſito nr̃o ſatis ꝯuenientia vt ipſe vidi: ⁊ ſunt balnea de ſancta Elena ⁊ de mõte croto: ⁊ vſus eoꝝ ẽ de mẽſe maij vſqꝫ ꝑ totũ menſem ſeptembris. Alia in marchionatu mõtis ferrati i ciuitate Acquis: ſunt balnea: q̃ in hoc caſu mirabiliter valẽt: vt in pluribꝰ expertus ſum: ⁊ illoꝝ vſus eſt de mẽſe maij vel ſeptẽbris. in menſe tñ maij ſunt pfectiora. ¶ Solẽt in caſu noſtro ſacellatiões alique fieri: ⁊ cões practici accipiũt milij lib. ß. ſalꝰ cõmũ. ℥.ij. miſce ⁊ in ſartagine vel aliter calefiant ponũtꝰ in ſacculo ⁊ coronali cõmiſſure applicãt. Alij aquã valde ſalitam capiunt. ⁊ i ea multũ calida pecias imergũt: ⁊ ita calidas: ⁊ fortiter expſſas dicto loco applicãt. Ego aũt huius loco ardẽti aqua vtor. In cuiꝰ tñ ſublimatione ſticados bethonicã ſaluiam floꝝ anthos ⁊ aliq̃ iuniperi grana iponi facio: ⁊ huic paſſioni mire ſubuenit. ¶ Sed quãtum ad ſacellatiões infraſcripto ſacello ſeu bireto cõiter vtor: qđ in h̄ caſu eſt efficax valde: ⁊ ipſe accipit camomille: abſinthij ſicci: bethonice: maiorane: berbene: ſticados: floꝝ anthos ru. añ. m. ſ. ſandara. ℥. ſ. cinamomi: nuc. muſca gariofil. corti. citri: cubebarũ añ. ℥.j. fol. ſene: grana tinctoꝝ añ. ℥.ij. conquaſſentur deinde biretũ ex ſindone de grana ex rebꝰ iſtis farciatur magis tñ verſus coronalẽ cõmiſſurã q̃ verſus occipitium ⁊ tale biretũ tam de die q̃ de nocte patiẽs in capite deferat. dũmodo nõ nimiã capiti caliditatẽ inducat: q: tenendo poros apertos nimiũ maioris cauſa foret reumatiſmi ⁊ ob h̄ de eo qđ i capite patiẽs portare ꝯſueuerat aliqd demat. Ego aũt ab Auẽnçoar doctus cũ patiẽs meꝰ dormitũ ibat ex gar. puluere cõmiſſurã aſpgebam in hiemis tpe ſ. ſum q̃ꝫ in caſu illo ⁊ viticarũ puluere exptus mire cõferẽte. ¶ In autũno aũt ⁊ vere puluis macis vtere aut maio. vel roriſma. Vnctiões que i caſu illo fieri ſolẽt ex oleo camomillino: de aneto: de ruta: de lilio: ſeu ꝯſili. pedibꝰ manibꝰ ⁊ i viri teſtibuꝰ. In mulieribꝰ aũt mãmillis cũ dormitũ vadũt fiãt. ¶ Solemꝰ ⁊ p̄cipue cũ egritudo multum rebellꝰ exiſtit ad cauteria deuenire q̃ nõ ſolũ mãm diuertũt: ſed etiã cerebruꝫ potenter exiccãt. Abradatꝰ itaqꝫ caput et ex cepe cõi rubeo aut ſqlitico circa cõmiſſurã coronaleꝫ aliqliter cõfricetꝰ ſucceſſiue ex vnguẽto infraſcripto ꝯfricatꝰ locꝰ vngatꝰ olei rute. ℥.ij.ß. accipiles: ⁊ ſtercoris colũbini. ℥.iij. ſinapis caſtorei añ. ℥.j.ß. euforbij. ℥.j. ⁊ cũ modica cera fiat vnguẽtuꝫ: q̃: vt dictũ eſt vtaris: veſice vo facte aperiantꝰ ⁊ cũ folijs caulũ aut aliꝰ aptiꝰ q̃ fieri põt teneãtur apte. ¶ Vel accipe de cãtaridibꝰ capitibꝰ: ⁊ alijs amotis. ℥.iij. fermẽti. ℥.vj. ipaſtentꝰ ſil: ⁊ de ea ad auellane quantitatẽ ſup cõmiſſurã ponantꝰ: ⁊ vbi vis fieri veſiccationeꝫ. potes ſi libet nucis teſtã deſup ponẽ. ⁊ factas veſicas aperiri iube: q̃s: vt ſupra quãdiu potes apertas tene. ¶ Q: ſi cauteriũ actuale facere libet pone radicẽ manꝰ vbi nares terminantꝰ: ⁊ locus ad quẽ extẽdẽdo manũ digitꝰ mediꝰ attingit cauterizetꝰ. ⁊ quãdiu fieri põt cũ pila parua ligni coronalis piri aut buſſi cauterizatꝰ locꝰ aptus teneatꝰ: aut cũ pila ex carne ſalſa facta ſeu cũ cicero rubeo quaqꝫ die renouatis. Et q: h̄ eſt vltimũ qđ i tali cura fiat frigidi catarri in h̄ curaꝫ digerere terminatꝰ q̃ huic meo commentariolo de egritudinibus capitis feliciter finem imponit.

¶ Explicit cõmẽtariolꝰ de egritudinibꝰ capit. Deo grãs

¶ Antonij Guaineri Papiẽſis viri doctiſſimi cõmẽtariolus de pleureſi ꝯtinẽs capl. 21. feliciter incipit.

¶ Caplm. 1. De diffõne pleureſis ⁊ eiꝰ diuiſiõe. charta. 29.
¶ Caplm. 2. De cauſis pleureſis. 30.
¶ Caplm. 3. De ſignis demõſtratiuis ṽe pleureſisꝰ 30.
¶ Caplm. 4. De ſignis d̄mõſtratiuis nõ ṽe pleureſis. 30.
¶ Caplm. 5. De modo q̃ pleureſis ab apoſtematibꝰ epatis ⁊ pulmonis tã vera q̃ꝫ nõ vera diſcernatur. 30.
¶ Caplm. 6. De pnoſticatione pmutationis pleureſis ad alias egritudines. 30.
¶ Caplm. 7. De pnoſticatiõe pleureſis ex ſanie vel puro ſputo ⁊ illiꝰ etiã q̃ ex ipſiꝰ reſolutiõe ſumi põt. 31.
¶ Caplm. 8. De pnoſticis ſignis q̃ tam rõne dierũ creticorũ q̃ꝫ tẽpoꝝ vniuerſalium q̃ꝫ vrine q̃ꝫ alioꝝ quoqꝫ periculoſũ haberi poſſunt. 31.
¶ Caplm. 9. De euaporatorijs q̃ tã cũ ſpõgia q̃ꝫ quoqꝫ cuꝫ filtro q̃ꝫ veſica ſeu ſacellis q̃ꝫ cũ vaſe eneo ⁊ terreo ſeu lapideo in pleureſis cura fienda ſunt. 31.
¶ Caplm. 10. De flebotumia in pleureſis cura fiẽda ac canonibꝰ obſeruãdis in ea. 32.
¶ Caplm. 11. De ventoſis q̃ in cura pleureſis loco flebotomie interdũ fiũt q̃ q̃ꝫ tã rõne mãe ꝯducte extra ducende q̃ꝫ ipſiꝰ q̃ꝫ doloris ſedãdi cã nonnunq̃ꝫ fiunt. 32.
¶ Caplm. 12. De obſeruãdis canonibꝰ vbi mãm pleureſis ꝑ laborioſuꝫ farmacũ educẽdã iudicaueris. 32.
¶ Caplm. 13. De ſingulis digeſtiuis q̃ ſolũ peccãtẽ ſanguinẽ corrigũt: colericũ q̃ꝫ aut ipam colerã purã ſi ab illorum alio fiat ac etiaꝫ de ſolutiuis q̃ in caſu iſto cuiqꝫ illoꝝ fuerint approximãda. 32.
¶ Caplm. 14. De digeſtiuis ⁊ ſolutiuis quoqꝫ ſanguinis flegmatici aut ſolius flegmatis ſi quod iſtorum pleureſim effecerit. 33.
¶ Caplm. 15. De applicãdis ab extra q̃ pleureticũ dolorẽ ſedãt vt ſũt fomẽtatiões embrocatiões vnctões ⁊ ẽpla. 33.
¶ Caplm. 16. De his q̃ intꝰ ſumpta ſputũ facilitãt ac dolorem pleureticũ ſedant. 33.
¶ Caplm. 17. De modo quo materia pleureſis i collectionẽ colecta ſit ad ſaniẽ cõuertẽda: ſitqꝫ ſaniatũ ipſum apoſtema rumpendum. 34.
¶ Caplm. 18. De his que pleureticũ vlcus mundificant ſaniem ſiue per ſputum ſiue per vrinam aut per egeſtionem extra pectus educunt. 34.
¶ Caplm. 19. De cura pleureſis que in coſtarum muſculis naſcitur. 34.
¶ Caplm. 20. De dieta in cura pleureſis obſeruanda. 35.
¶ Caplm. 21. De epilogo totius cõmentarioli. 35.

¶ Quid ſit pleureſis: ac quotuplex tibi. Cap. j.

Pleureſis eſt egritudo q̃ ſm prauas tẽporuꝫ diſpoſitiões ſepiꝰ nos iuadit: ⁊ ea ſiue mali regiminis obſeruãtia ſiue cõſtellatiõis cauſa ſiue temporũ varietate fiat multos furti vorat. Cuiꝰ doctrinã cũ ipſa pñti ãno ĩ mltis i locis velut peſtis quedam regnauerit: Sociorum ob rogamen q̃magis ordinate ſciuero onus ſcribendi libens aſſumpſi. ¶ Hec igitur pleureſis tam perſas quam

arabes iuadit. vñ arabes eã ſoſati vel ſoſata vocãt. Perſe ãt hirſen. hir eniꝫ apud eos pectꝰ. ⁊ ſen apa dr̃: q̃ſi pectoris apa. Sed qua de cã nos eam pleureſim appellamus ſtatiꝫ apiam. ¶ Sciẽdũ itaqꝫ vt meo ꝓpoſito ptinet q̃tuor in pectore mẽbra diſticta fore: pãniculi. ſ. muſculi: cor ⁊ pulmo. Sed corde ⁊ pulmone dimiſſis de panniculis ⁊ muſculis in qbus tale apa pleureticũ generatꝰ diſſeramꝰ. ¶ Pãniculi nãqꝫ ſunt tres. ſ. mediaſtinꝰ diafragma ⁊ pleura. ¶ Mediaſtinus ꝑ mediũ pectoris ab anteriori ad poſterius trãſiens per mediũ pulmonẽ diuidit. Et iſte alijs cõparatꝰ nõ multum neruoſus exiſtit. ¶ Diafragma vero neruoſus multũ ab anteriori ad poſteriora trãſiens ſpũalia a naturalibus ſeparat. ¶ Pleura vo interius coſtas tegit inter q̃s mediant muſculi qdaꝫ verſus cutim exterius attingẽtes: ⁊ in oibus dictis mẽbris apa fieri ꝯtigit: qđ nos pleureſiꝫ appellamꝰ. ¶ Diſtinguẽtes tñ: q: verã quãdã ⁊ nõ verã eſſe dicimus. Et hec diuerſitas q̃nqꝫ penes mẽbra ⁊ q̃nqꝫ penes humores ſeu vẽtoſitatẽ attenditꝰ. ¶ Rõne mẽbroꝝ illam ſolã veram dicimus que in altero ſit tñ: hoc eſt in pãniculo pleura. Pleura eniꝫ grece latine latus ſeu coſta dr̃. ¶ Ex qbus p̄mo pꝫ quare tale apa pleureſim appellamus. ¶ Pꝫ ſcđo ꝙ vi vocabuli apa in lateribꝰ nõ exns vera pleureſis dici nõ dꝫ. ¶ Et ex his pꝫ conſiliter ꝙ apa in mediaſtino vel in diafragmate vel in muſculis q verſus cuteꝫ exteriꝰ tendũt genitũ vera pleureſis dici nõ dꝫ. Cũ vi vocabuli ṽa pleureſis ſit que ſolũ in pleura pãniculo gñatur. ¶ Vera q̃ꝫ pleureſis a nõ vera ꝑ humoꝝ ſeu vẽtoſitatũ differẽtias diſtinguitur. nã q̃ a colera ſit vel a ſanguine verã appellamꝰ que vo a flegmate vel a melãcolia vel vẽtoſitate nõ veraꝫ. ¶ Ipſa aũt pleura cordi multuꝫ ꝓpinqua exiſtit: q̃re mã apa in ea efficiẽs ad cor ipſum fumat ⁊ febrẽ continuã efficit. ¶ Propter qđ apa illud in pleura cum dilatatꝰ pulmo cõprimitꝰ ⁊ fit inde anhelitꝰ difficultas. ¶ Materiaqꝫ ideꝫ apa efficiẽs que acuta eſt ⁊ in loco ſenſibili quandã cauſat pũctionẽ: ⁊ ſic fit dolor lateris pũgitiuꝰ. ¶ Per poroſitatẽqꝫ illius pãniculi tũc virulẽtia quedam reſudat a qua irritata natura vt eam expellat inſurgit: ⁊ fit inde tuſſis. ¶ Amplius ſit pãniculus ille rõne apatis durus arterias quoqꝫ ſub eo exñtes cõprimit: cuius cã tam dilatationi q̃ꝫ ꝯſtrictioni inobediẽtes: ⁊ ſic pulſus inde ſit ſerrinꝰ. ¶ Ex qbus oibus patet ꝙ pleureſis vera eſt apa lateris a colera vel a ſanguine cauſatum. ad qđ feb. cõtinua dolor lateris pũgitiuꝰ tuſſis: anhelitus difficultas ⁊ pulſus ſerrinꝰ cõſequũtur. Nõ vera aũt eſt in qua dictarum cõditionũ aliqua deficit: put inferius latius declarabitꝰ. Et ſic patet quid ſit tam vera q̃ꝫ nõ vera pleureſis: qđ huius capituli intentio fuerat.

¶ De cauſis pleureſis. Cap. ij.

Vt cauſas pleureſis inueſtigemꝰ ſciẽdũ extrinſecas ⁊ intrinſecas eſſe poſſe. quãtum ad extrinſecas q̃libet ſex rerũ nõ nãlium indebite nr̃o occurrẽs corpori cã eiꝰ eſſe põt vt aer frigidus nimis: nimis quoqꝫ calidus. Frigidus eniꝫ materiã cõprimẽdo in capite ſeu alijs mẽbris ad partes pectoris fluere interdũ facit: ⁊ pleureſim efficit. Calidus vo materias eliquãs idẽ facit. ¶ Forte iteꝫ exercitiũ ⁊ potiſſimũ ſi exercitatꝰ aeri frigido vel vẽtoſo ſe ſtatim oppoſuerit. ¶ In nimia quoqꝫ qete humores plurimi ac ſuꝑflui generãtur qui plerũqꝫ ſunt huiꝰ egritudinis cauſa: ⁊ idẽ in ſomno ſit ſuꝑfluo. ¶ Suꝑflua auteꝫ vigilia valde humores acuit. qui tunc in pleura ſeu alijs panniculis aut muſculis facile penetrãt: ⁊ idem ira facit. Et ad hũc primũ modũ de alijs aie ſuꝑfluis accidẽtibꝰ ſm ipſoꝝ naturã docui. ¶ Sepe igitꝰ inanitio humores acuit: ⁊ hĩc inde recurrere facit: qui hãc poſtea facit egritudinẽ iducũt. Nimia repletio inter ea que dicta ſunt in hanc efficiendo egritudinẽ principatũ tenet: ⁊ potiſſimũ ſi ex cibis coleraꝫ multiplicãtibus fiat. ¶ Illis pterea ſepiꝰ hoc accidit q ſanguine repleti vt ipſoꝝ appetitus incitetur acuti aliqd quotidie manducãt: vt ſunt cepe ⁊ alia huiuſmodi. Talia nãqꝫ vt patet humores acuũt qui facile poſtea i pleura ſeu pãniculis alijs imbibũtur. ¶ Fructꝰ item alia q̃ ſanguinem ſubtilẽ efficere pñt hmõi ſunt ſepe cauſa. ¶ Et item vini potẽtis copioſa bibitio: ⁊ in illis maxime q caput habent debile repletũ valde. nã vapores a vino illo: tunc plurimi generantꝰ q caput aſcendentes illud replent atqꝫ eoꝝ caliditate humores ibidem exiſtente eliquãt: ad partes pectoris defluentes pleureſim leuẽ cauſant. Et in his maxime h̄ accidit q pectus ampli ⁊ ab eo ad caput vias dilatatas ⁊ apertas habẽt. ¶ Multitudo quoqꝫ potus aque frigide actualis ꝯſtrigẽs: vt inqt Auicẽna: pleureſim ſepe cauſat. Et ſic ſummatim habetis q̃ huius morbi extrinſece ſunt cauſe. ¶ Cauſe vo intrinſece ſunt ſanguis: flegma: colera ⁊ melãcolia. Iſti eniꝫ humores a venis magnis egreſſi ad paruas deueniunt: ⁊ ab his ad minores: ⁊ dehinc ad minimas: ⁊ tandem ad dictorum membroꝝ ſpõgioſitates: ⁊ ibideꝫ taliter coadunati apa pleureſim cauſant. ¶ Qđ frequẽtius tñ fiat a ſanguine colere pmixto: aut ꝑ admixtionẽ flematis ſubtiliati ſit ibidem a ſola colera: interdum ⁊ a flegmate: licꝫ rariꝰ. a melia vo rariſſime. Ipſa nãqꝫ groſſa ⁊ ſicca exiſtens eſt difficulter in his membris penetrãs Et ſic habetis in ſumma que ſunt huiuſmodi morbi tam intrinſece q̃ꝫ extrinſece cauſe.

¶ De ſignis demonſtratiuis vere pleureſis. Cap. iij.

De ſignis nũc agendũ. Et p̄mo de vere pleureſis ſignis demõſtratiuis q̃ a ſanguie vel a colera ſemꝑ in ſolo panniculo pleura generatur. ¶ Et huius ſigna vt veteres oẽs affirmant ſunt inſeperabilia: vt eſt pulſus ſerrinus: fe. continua: anhelitꝰ difficultas: tuſſis ⁊ dolor lateris pungitiuus: ſic ꝙ patiens de latere in latus ſe mouere non audeat: ⁊ de his in p̄mo caplo: dum pleureſis diffinitionem venabar ſatis dictum eſt. ¶ Sed vt cognoſcas q̃ñ ſit a ſanguine ſputum rubeum vel ſubrubeuꝫ apparebit. in latere grauedo quedam ſentitur. in ore dulcedo. tenſe vene ꝓpter repletioneꝫ manent: facies rubet multuꝫ: ⁊ pulſus cum ſua ſerrinitate erit vndoſus. Vrina groſſa atqꝫ ſubrubea a medio ſupra verſus quam ſuperficieꝫ cum liuiditate quadã apparebit que in omni pleureſi taꝫ vera q̃ꝫ non vera ꝯtingit vtplimũ: ꝙ ſi etas cõplexio p̄cedens regimẽ ⁊ alie atteſtentꝰ ſanguinem eẽ certius ſore ſanguineã nequaq̃ꝫ dubites. ¶ Sed q: ſtatim dixeram pleureticorum vrinas a medio ſupra vtplimũ liuere. Sciendum ꝙ vrina ꝓpter humores diuerſoꝝ colorum interdum liuet. nã tales cum vrina mixti liuidã eam efficiunt. ¶ Interduꝫ quoqꝫ vitio epatis fit: humores detinere non potẽtis q tunc cũ aquoſitate mixti liuidam eam efficiunt. ¶ Fit etiã interdum ex frigiditate caloreꝫ naturalem mortificante. ¶ Et q̃nqꝫ ab adurente calore extraneo naturalẽ calorẽ exterminante ⁊ reſoluẽte: ⁊ ſic ꝑ accidẽs inducitur frigiditas: cuius cauſa tunc liuere vrinã ꝯtingit. ¶ Fit item vrina liuẽs ꝓpt calorẽ ptes aereas adurẽtẽ: qui tunc partes magis reſolui paratas ꝯſumit: cumqꝫ ipſo vlterius agente maior: vt patet terreſtreitas ꝯtinue cereſcat: miſcẽtur partes alique terree cum humiditatibus vrinalibus: tunc vrinã liuidam reddũt. ¶ Liuet itẽ vrina caloris cauſa cum calor extraneus plus de ſubtilibus humiditatibus diſſoluat q̃ꝫ conſumat: quarum pars tunc mixta cum vrina liuidam eaꝫ reddit: ⁊ aliquando oleagineã ſicut in ethicis ⁊ ſinocha putrida eſt videndũ: vt in noſtro de febribꝰ latius d̄clarabo. ¶ In caſu illo dico ꝙ materia que eſt in venis apta ad locuꝫ apoſtemoſum fluere: vt eſt colera vel ſanguis colericꝰ ſeu aliter mixtus ⁊c. nõ tota ad apatis locũ fluit: imo ps eiꝰ in ptibꝰ ꝓpinqꝫ apati retinetꝰ: q̃ calore febrili in eã agẽte aduritꝰ: ſm ſui ptẽ ſubtiliorẽ ad epar mittitꝰ: q̃ cũ vrinali aquoſitate tranſiẽs eã liuidã efficit: nõ tñ ꝑ totũ: ſꝫ i ptibꝰ ſuperioribꝰ tingitꝰ: cũ ſatis leues ſint hũores q circa ſpũalia ꝯtinentꝰ. Liuor tñ iſte ſit maior vel minor ſm maiorẽ vel minorẽ ſe. intẽtionẽ ac ſm mãm magis vꝰ minꝰ reſolutiõi parataꝫ: ⁊ ſic ṽe pleſis a ſanguie ꝓueniẽtis ſigna patẽt. ¶ Sed vbi coſa pleureſim ipſam effecerit dolor erit

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

acutus magis color citrinus: vrina tñ ſua liuida atq; ſubtilis: cũ ſerrinitate pulſus erit velox ꝛ frequens. de 3° in tertiũ fortiꝰ affligetˀ: ꝙ ſi ꝑcedẽs regimẽ: cõplexio: etas ꝛc. cólere ꝯſentiãt eã in cã fore ſcito. Iſta itaq; q̃ ꝑdicta ſunt verã pleureſiʒ tibi mãifeſte declarãt: ꝑ q̃ pñs ca. finẽ recipit.

¶ De ſignis pleu. nõ vere demõſtratiuis. Cap. iiij.

PLeureſis tam diuerſitate humoꝝ. ſ. flegmatis ꝛ melãcolie q̃ʒ mẽbroꝝ: ꝛ vtſupra dixerã dicitˀ nõ vera. cuiꝰ ſigna pñs capl'ʒ docet. ¶ Nã ſi fiat a flegmate dolor erit nõ multũ pungitiuus: ſputũ ad albedinẽ quandã tendat. Vrina pallida vel remiſſa cuʒ ſpiſſitudine quadam apparebit: pulſus cum ſerrinitate paruus atq; mollis erit: ꝛ vbi regimẽ atq; alia flegmati ꝯueniunt ab eo fiet. Cã cutus nõ vera pleureſis appellatˀ: ꝛ ſi in pleure panniculo adhuc fieret. ¶ Si aũt melia eam effecerit eſto id raro fiat ſputũ erit liuidũ: dolor vero nõ multũ acutus: vrina ad albedinẽ tendẽs ſubtilis erit valde: ꝛ pulſus magis cũ frigiditate durus multũ: ꝙ ſi precedẽs regimen melie fuerit generatiuũ. etas vero ꝛ alia atteſtentˀ eideʒ illa in cã erit: ꝛ qꝛ hoc eſt ab humore melancolico generata nõ verã q̃ʒ pleureſim dicimus. ¶ Fit autem vt ꝑdixeram in mẽbris aliꝭ a pleura non vera pleureſis vt in mediaſtino diafragmate ꝛ in muſculis iter coſtas qui mediant. ¶ Si igitˀ in mediaſtino fiat in nullo lateruʒ: ſed in medio pectoris ſentitˀ dolor: nõ tñ pungitiuus: aut pauca aut nulla aderit pulſus ſerrinitas cũ parũ ille pãniculus ſit neruoſus: ꝛ ꝑ h̄ ſigna a vera pleureſi facile diſcernes. ¶ Q ſi in velamine diſtinguẽte nãlia a ſpũalibꝰ fuerit: qꝛ in diafragmate cum cerebro magnã hʒ colligantiã mediante neruo quodaʒ groſſo q ab eo ad pectꝰ veniẽs per multiplices villos diuiditˀ: ꝛ in pãniculis poſtea pectoris cõtexitˀ. Vñ ex principalibꝰ ipſiꝰ diafragmatis iuuamentũ vnũ eſt vt vapores putridos a nãlibus ad cerebrũ aſcẽdere ꝓhibeat. hi eñi cũ aſcendũt fit mẽtis alienatio. iõ alio noĩe methafrenũ nuncupatˀ q̃ſi frenũ mẽtis. Et iõ cũ apa in eo fuerit putridi fumi ꝑ neruum illũ ad cerebrũ veniẽtes mẽtis faciũt alienationẽ: ꝛ talis alienatio inter verã pleureſim ꝛ nõ verã ponit drãm. In hac tñ non vera pleureſi nulla aut pauca tuſſis adeſt: paucula ẽt ſerrinitas pulſus. Itẽ ꝛ paucula etiã anhelitus difficultas. ¶ Alia fit in muſculis coſtarũ nõ vera pleureſis nam inter quaſlibet duas coſtas duo ſunt muſculi: quoꝝ alter villos hʒ longitudinales. alter ṽo trãſuerſales q ob hoc ſunt creati vt ab hoc dilatatiõi ꝛ ꝯſtrictiõi pectoris iuuamẽtũ ꝑſtẽt. Cũ igitˀ pleureſis fit in his dolor tactu ꝑcipitˀ. Et apa iterdũ vſ9 cutẽ ꝓpellitˀ: vt ẽt viſu cõprehendatˀ: ꝙ ſi fuerit in lacerto dilatante in aeris attractiõe ſentitˀ dolor ꝛ ſi in ꝯſtringente in aeris emiſſione. In tali aũt apate pulſus nõ adeſt ſerrinitas: nõ dolor lateris pũgitiuꝰ: nõ anhelitus difficultas: nec ita vt in vera pleureſi febris intẽſa: in hoc tñ apate eſt pulſatio grãdis: qđ non ꝯtingit in aliꝭ: ꝛ hoc vt Raſis inqt venit: qꝛ ibi ſunt plime pulſatiles vene: ꝛ i aliꝭ dictis locis pauce vene. ¶ Interdum quoq; in pleura: ꝛ aliꝭ in panniculis ſeu muſculis pectoris groſſa ventoſitas dcãbulatiua dolorẽ efficiens includitˀ ad quẽ velut in aliꝭ nõ ſeqturſe. ſtat tñ vt in eo ſerrinꝰ pulſus exiſtat. Et iſta quoq; nõ vera pleureſis appellatˀ: que cum reſoluẽtibꝰ ventoſitateʒ. vt eſſet cũ ſacellis vẽtoſis vel aliquo hmõi facile remouetˀ. Si igitˀ que dicta ſunt notaueris nõ veras pleureſes a veris clare diſcernes: ꝛ in hoc capl'm pñs finem recipit.

¶ Qualiter pleureſis ab apãtibus epatis ꝛ pulmonis tam vera q̃ʒ non vera diſcernantur. Cap. v.

INter epatis apata pulmõis q̃ʒ ꝛ pleureſim magna adeſt ꝯueniẽtia: qꝛ in tuſſi febre anhelitꝰ difficultate dolore ꝛc. quarˀ vt vnũ ab alio cognoſcere ſcias notabis que ſequuntur. ¶ Nam in pleureſi eſt pulſus ſerrinus dolor lateris pungitiuus: nulla autem cum grauedine maxille rubent cũ tuſſi materia expuitur nulla aut pauca adeſt lingue nigredo: nullaq; ariditas: vrina ſubtilis exiſtens ſatis eſt ignea. In apate aũt epatis ab his quo ſtatiʒ dicta ſunt oĩno differũt: qꝛ in eo pulſus eſt vndoſus: ꝛ nulla aut pauca pũctio eſt lateris dolor aggrauatiuꝰ: cuʒ quo in coſtis retro dolor ſentitˀ. Quia vt inqt Raſis: ꝓpter apa epatis chorde cũ qbus retro alligatˀ extenduntˀ: ꝛ in panniculo q eſt retro coſtas: q tũc extẽditˀ fit dolor in eo. Itẽ maxille citrinãtur vel ſaltẽ multũ diſcolorantˀ. Et q̃n̄s ibidẽ fit tuſſis: cũ ea tñ nihil expuitˀ. Nigreſcit lingua cũ ariditate tactus. Si apa in gibbo fuerit in formã nouacule ſeu noue lune cũ cornibꝰ inferius depſſis manifeſte ſentitˀ. Sʒ in cõcauo nõ ſic: in eo tñ maior adeſt difficultas anhelitꝰ. egeſtio filis loture carnis ꝓpter debilitatem imutatiue epatis ſepiꝰ appet. Vrina ṽo rubea ac groſſa multũ: ſic vt iterduʒ ſanguinolẽta fiat. Epar ꝑꝑ debilitatẽ ſeu ꝓpter apa chiluʒ ſignificare debite nõ põt: q̃re magis extenuatur patiens q̃ʒ in pleureſi. Ex qbus oĩbꝰ inter pleureſim ꝛ epatis apa differentiã clare cognoſces. ¶ Hʒ quoq; vt ſtatim dictũ ẽ peripleumonia cũ pleureſi cõueniẽtiam quãdã: puta in tuſſi febre ꝛ difficultate anhelitꝰ. Sʒ vt vnũ ab alio cognoſcas in peripleumonia maior adeſt anhelitꝰ difficultas: in medio pectoris vlla ſine pũctione dolor ſentitur aggrauatiuꝰ patiẽs inter ſpatulas ꝓpter eã quã cum eis hʒ pulmo colligãtiam dolet multũ de latere in latus facile ſe voluit. pulſum vndoſum hʒ: ꝛ nõ ſerrinũ. hoꝝ aũt omniuʒ in pleureticonullũ inuenitˀ: qui minorẽ hʒ anhelitꝰ difficultatẽ in medio pectoris nõ dolet: ſed in latere dolor: nõ tñ eſt aggrauatiuus: ſed eſt pũgitiuus: de latere in latus ſe difficulter mouet: ꝛ pulſum hʒ ſerrinũ ꝛ nõ vndoſuʒ. Ex qbus oĩbus inter apatam epatis ac pleureſim: ꝛ inter peripleumoniaʒ quoq; pʒ differẽtia que huic capl'o taliter finẽ imponit.

¶ De pronoſticatione ꝑmutatiõis pleureſis ad alias egritudines. Cap. vj.

VT quis de hac dicenda pleureſi ꝓnoſticari queat. Sciendũ ꝙ interdũ ipſa ꝑmutatˀ. interdum ſuppuratˀ: ꝛ interdũ reſoluitˀ. Primo de ꝑmutatiõe dictio fiet. ſucceſſiue de ſuppuratione: ꝛ in tertio de reſolutione. ¶ Permutatur itaq; pleureſis in peripleumoniam: qꝛ mã aliqñ per viã reſudationis a plura paulatiue ad pulmoneʒ emittitˀ: ꝛ ibi collectionẽ faciẽs peripleumoniã efficit: ꝛ ſic mã paulatim a pleura ad pulmonẽ tranſmittitˀ: ꝛ ita lateris dolor paulatiue remittitˀ: ſed tunc maior fit anhelitus difficultas. ¶ Interea mã maturationẽ non expectans in pus ſeu virulẽtiaʒ cõmutatˀ: ꝛ nulla eruptione facta ad pulmonẽ ꝯtinue reſudando trãſit: ꝛ ipm vlcerãs bonum pleureticũ ad ptiſim ducit multotiẽs. ¶ Iteʒ ſi apa añ maturationẽ rumpitˀ eius mã ſɱ eius maioreʒ abundantiam mẽbra diuerſa petit. Si igitˀ verſus cerebrum repat ſua venenoſitate aut caliditate ſeu acuitate nãm ſtimulat: q̃ ſi ei d'nari põt poſt aurẽ collectionẽ faciẽs cauſat apoſtema. Interdũ q̃ʒ per fluxum ſanguinis nariuʒ eam expellit. qđ enim iſtoꝝ fiat ſi febrẽ lentã ſentiat ꝛ alioꝝ accidentiũ remiſſio inde ſeqtur: ſaluꝰ fit ĩfirmus: vt i vtroq; caſu ipe non nũq̃ʒ vidi. At ſi tũc natura illi expellende materiei nequit dominari ad cerebrũ tranſit ꝛ freneſim cum alienatione ꝛ ſuis aliꝭ accñtibꝰ cauſat: ꝛ qñq; freneſim nõ efficiens neruis imbibitˀ ꝛ ſpaſmũ inducit. Qđ aũt iſtorum fiat bonus patiens i ſecunda aut tertia die: vt inquit Aui. moritur. Unde Raſis de quodam ſuo pleuretico ſpaſmato inquit: ꝙ eius paſſio iã ad maturationẽ deuenerat. Et cũ hoc facile ſaniẽ expuebat ſicut futurã ſalutẽ ſperabat. Sed per neruum illũ groſſum ſanies ad cerebrum tranſiens ſpaſmum efficit: ꝛ tũc bonus patiẽs illico mortuus eſt. Quid igitur erit ſi non maturi apatis ꝓpter rupturã id fiat. ¶ Amplius apoſtema nõ maturũ acuitate materiei vel eius multitudine rũpitˀ interdum. Et ad cor materia veniẽs tremorem cauſat atq; ſincopim. Et patiẽs infra diẽ nãlẽ aliũ ad mũdũ trãſit. Ut de illa nobili Catherina de villa ac de nobili Dorothea ex comitibus de mede cognata mea ipſe vidi. Ambe ſtati ꝑſentito dolore plurieſ ſincoparũt. Tñ eas ſiniſtri lateris dolor ſtimulabat: ꝙ ifra horas q̃tuor maxima

anhelitus difficultate ipſarũ alas angelis cõmẽdauerit. ¶ Interduʒ tamẽ ꝛ ſi raro cor adeo forte repitur vt ſua ad emunctoria: qꝛ ad ſubaſſellas materiam illam propellat. Et ibideʒ cauſatur apoſtema: vbi ſi alleuiatio cõſequatur a morte ſecurat infirmũ. Aliquando quoq; apate rupto in pectoris concauo recipitur. Que ſi in quartodecimo expurgata nõ fuerit patiens fit empicus. ꝛ Ypo. ꝛ Aui. inquĩt: ꝛ ſi dehinc ad quadrageſimũ vſq; dieʒ nõ fuerit debite mũdificatus in ptiſim trãſit. ¶ Amplius materia ſiue digeſta ſiue nõ in ꝯcauo pectoris recepta ꝑ venã magnam aliquãdo trãſit ad epar: q̃ ſi ad cõcauũ ꝑ ſeceſſum: ſi ad cõnexũ ꝑ vrinã expellitˀ. Et ſi ambe iſte expulſiones ſunt laudabiles: vt Aui. ꝛ Ra. inquiunt ſe vidiſſe. Meſue ṽo atq; pſes veteres inquiũt ad pleureſim ventris fluxus imoderantiã ſequi. Qui ſi cũ ṽtutis tollerãtia fiat in ꝑncipio: ꝛ cũ remiſſiõe accñtiũ euadũt ĩfirmi. Ecõtra ṽo in q̃rto vel añ pereũt. Sed i fine vt inqt Aui. vtplimum moriuntˀ: qꝛ epar tã debilitatũ eſſe ſignificat. Et h̄ vt inqt Raſis nãlis virtutis mortificationẽ denunciat. Sʒ interduʒ natura eſt adeo potens vt epar ſibi miſſaʒ materiã ad ſua emũctoria mãdet qꝛ ad inguia. Et ibi collectionẽ faciẽs a morte ſecurat ĩfirmũ. Nã declinatio materiei ad ambo crura eſt inqt Aui. vehemens ſignificatio ad icolumitatẽ. ¶ Amplius natura potẽs mãm interdũ ad cutĩ ꝓpellit q̃ ibideʒ collectionem faciẽs a ꝑditõe libat ĩfirmũ. His igitˀ ꝑnotatis qđ de ꝑmutatiõe maligne pleſis ad alias egritudies ꝓnoſticãdũ ſit pʒ.

¶ De ꝓnoſticatiõe pleureſis ex ſanie vel puro. ſputo ꝛ illius etiã q̃ ex ipſiꝰ reſolõne ſumi põt. Cap. vij.

NUnc aũt de ſuppuratiõe q̃ eſt pleureſis in pus aut in ſaniẽ ꝯuerſio diſcernẽdũ eſt. ¶ Tribus igitˀ ſignis vt iquit Raſis: ad ſaniẽ pleureſis deueniſſe cognoſcas: ꝑ rigorẽ. ſ. ꝑ maiorẽ lateris ponderoſitatẽ: ꝛ maiorem febris intenſionem: cũ igitur ſaniatũ rũpitur apa non ſolum rigor ꝛ febris ac lateris ponderoſitas creſcit. ſʒ etiam reliqua accñtia: vt difficultas anhelitꝰ inſtãtia vigiliaruʒ. Q ſi tunc debilis fuerit moritˀ patiẽs. Si fortis eſt ꝛ ſigna bona preceſſerũt timẽdum nõ erit. Quia ſi patiẽs tuus debite fuerit rectus accñtia remittentˀ. vnde Aui. Et qñq; inquit ſigna apparent timoroſa: ꝛ tu iã teſtificatus es ſignificationẽ laudabileʒ in ſputo. ꝛ aliꝭ ꝛc. tunc nõ timeas qm̃ taliuʒ euentus eſt cauſa collectiõis: ꝛ nõ ꝓpter cauſaʒ aliã. ¶ Mõs autẽ bone vel male ſanationis vel ſuppuratiõis ꝑ ſputũ iudiciũ ſumitˀ. Circa qđ vt Aui. ꝛ Raſ voluerũt q̃tuor generalr̃ attenduntˀ. ſ. tẽpus. q̃ntitas expuendi. modus ꝛ qualitas. ¶ Tempꝰ autẽ penes ꝓpinquitatẽ inceptionis egritudinis aut longingtatem attenditˀ vt ſtatim a pncipio. vel multũ in tpe ab eo diſtanti expuere patiens icipiat. in ſalubri nãq; ceteris paribꝰ q̃nto citius infirmꝰ incipit expuere tanto citꝰ bonũ finẽ conſeqtur. Et q̃nto tardiꝰ: tardius conſeqtur ſanitas. ¶ Conſideratˀ q̃ntitas: qꝛ ſi multuʒ aut paucũ expuatur. Et h̄ in quouis morbi tpe. ¶ Modꝰ auteʒ expuendi: qꝛ ſicut illud facile aut difficulter fiat. Vñ Raſ. Si maturatio ſputi eiꝰ facili cũ emiſſiõe in hac egritudine dominatˀ oĩbus illis malis accñtibꝰ preualet. Cum quo ſi deliberatio huiꝰ fiat infirmus oĩno cõualeſcet: ꝛ iõ ſubdit: ꝛ ſi debilitas virtutis cũ difficultate ſpuẽdi ꝛ maxime cum ꝑuatione maturatiõis ſputi ad ſignificandũ piculum ſufficit. ¶ Circa vero qualitateʒ quattuor attendũtur. ſcʒ ſputi groſſicies aut tenuitas figura odor ꝛ color. ¶ Circa ꝑmũ ſputi cõſideratˀ viſcoſitas aut fluxibilitas. ꝛ h̄ ipſo in aqua piecto facile cõprehenditˀ. ¶ Circa ſcđm ꝯſideratur rotũditas ſiue q̃uis alia figura. vñ ſputũ viſcoſuʒ rotundũ ꝛ diuturnũ: vt Raſ. inquit. in ptiſim aut ethicã patientem venturũ denũciat: qꝛ in pectore eſſe calorẽ valde intẽſum ſignificat. iõ Aui. Et ex malis ſputis valde eſt album viſcoſuʒ rotundũ: qꝛ ſignificat groſſiciem materieiꝰ ꝛ dominiũ caliditatis. Et cũ lõgitudine ſignificat ꝙ eger conuertatur ad ptiſim. ¶ Circa odorẽ ſi fetens aut redolẽs fuerit. per eius ꝓiectionem ſuꝑ ignitos carbones cognoſcitur. ¶ Circa colorẽ ſi album vel rubeũ ſubrubeũ citrinũ viride liuidũ vel nigrũ fuerit. Et inter dictos colores niger ceteris eſt deterior: ac citrinꝰ pleuretis. vñ. Raſ. ix. ad Almãſoreʒ. Si in ꝑncipio ingr paſſiõis qđ excreatˀ nigerrimum aut citrinũ valde apparet: ꝛ ſic ꝑmãſerit. ꝛ febris nõ quieuerit vſq; ad diẽ ſeptimũ timoroſũ eſt: ꝛ ſi cũ hoc toto aeris attractio nõ alleuietˀ: ꝛ in pectore ꝯregmon: aut in maxillis rubedo ꝛ in oculis mors eſt ꝓpinquꝰ. ¶ Ueꝝ ſputum cuiuſuis coloris fuerit dũmõ doloris ſequatˀ mitigatio eſt vt Raſis inquit laudabile ṽtute ſup. cõſtante. Quia infra ait ſi patiẽs expuere nõ valet q̃uis ſputũ adhuc maturum ꝛ laudabile foret eger ſuffocatꝰ ꝑibit. ¶ Amplius ſputum diuerſorũ colorũ in ſubã diuerſuʒ ſi in ꝑncipio: cũ augmẽtatione doloris appeat in tertio egrũ vtplurimuʒ mandat ad patrẽ. Et ſi cũ alleuiatiõe illos tres ꝑtranſibit de eo iteruʒ ſpes ſalutis erit. ¶ Et iterũ oĩs pleureſis: vt inquit Aui. cuius dolor nõ qeſcit ꝑ ſputũ neq; ꝑ minutionẽ neq; ꝑ alia: tunc ſpa ꝑ ea ſanioſitatẽ aut mortẽ añ ipam ſɱ reliquas ſignificatiões ꝛc. Et maxime ſi ṽtus debilis fuerit. ¶ Si igitur ab inchoatiõe egritudis ſputũ fuerit multũ groſſuʒ planum nõ viſcoſuʒ albũ rubeũ ſubrubeũ vel citrinum bono cum odore aut ſpuitiõe facili ṽtute ꝯſtante ſalutẽ oĩo ꝑtẽdit. Contrariũ vero mortẽ vt pʒ. ¶ Sputũ ṽo paucũ viſcoſum viride plũbeũ vel nigrũ cuʒ fetore ꝙ ꝑ dies pſes longe a ꝑncipio incipiat appere cũq; illõ q̃ʒ modicũ difficulter expuitˀ mortuorũ egrũ denunciat. ¶ Qđ aut in his medũ teneat medio mõ in ꝓnoſticando te hebis. Vñ cõſtãte virtute aliꝭ ſignis bonis ꝑualentibus bonũ indica. Contrariũ vero malum. ¶ Sed anteq̃ʒ de ſputo ſermo finiatur ſcias ꝙ ſputũ albũ inter alia ceteris paribus laudabilius reputatur. Si auteʒ tale viſcoſum ꝛ rotundũ erit. vt Raſis inquit nõ bonum: qꝛ tale a ſtate aduſto generatˀ. Et ſubdit ꝙ ſputũ puris ꝛ ſolius putredinis melius eſt q̃ʒ ſputũ mixtum. ¶ Ut igitˀ ſanioſum a ſputo flegmatico diſcernere ſcias. Sanioſuʒ i igne fetet ꝛ in aqua deſcendit: flegmaticuʒ ṽo nullũ iſtorũ facit. Et hoc bene menti cõmitte. Or vt inquit Raſis. Si ſanies alba ꝛ rotũda ſpuatur ſalubris eſt paſſio: liuida aũt ꝛ fetẽs eſt mortalis. ¶ Amplꝰ accñtia apparẽt plerũq; timoroſa dũ materierũ fit collectio de quibus vbi ſigna bona preceſſerũt timendũ non erit. Cum ex ſola materiei collectiõe. vt Aui. inquit h̄ ꝯueniãt. Naʒ in breui febris ꝛ alia accñtia remittetur. ¶ Ex his pʒ qđ circa pleureſis ſuppurationẽ ſit ꝓnoſticandum. Qđ huic capitulo finẽ imponere deberet. Sed circa reſolutionẽ tam pauca dicenda ſũt vt ea libeat in fine pñtis capli ponere. ¶ Reſoluitˀ itaq; pleureſis cũ materia eã faciẽs pauca fuerit ac reſolutioni ſeu euaporatiõi obediẽs. Quia ſi a principio flebothomia ꝛ alia oportuna medicamia applicata fuerint: h̄ mala beſtia nõ ſuppuratˀ: ſʒ i fumũ trãſiẽs euaneſcit: ꝛ liberatˀ infirmus: de quo facilis eſt ꝓnoſticatio: quia tũc in iſto caſu accidẽtia ꝯtinue quietantˀ. Et citius patiens de bono trãſit in melius ſic vt ſe pleureticũ fuiſſe non putet. Si igitˀ q̃ pſens capl'm tenet: diligẽter noueris: tam circa ſuppurationẽ q̃ʒ reſolõnem pronoſticari facile ſcies.

¶ De ꝓnoſticis ſignis que tã rõne dierũ creticorũ q̃ʒ tẽporum vniuerſaliũ q̃ʒ vrine q̃ʒ aliorũ quoq; piculorum haberi poſſunt. Cap. viij.

DUobus in ꝑcedentibꝰ caplis qđ in ꝑmutatiõe ſuppuratiõe: atq; reſolõne ꝓnoſticandũ ſit habuiſti. Sʒ ad cõpletã de pleureſi ꝓnoſticatiõis doctrinã ſupeſt aliq̃ alia deſcribere his q̃ in ꝓnoſticatiõe dicta ſũt cõiora: qđ in pñti capl'o fiet bono iuuante Iheſu. ¶ Hec itaq; egritudo ꝑ dies creticos terminatˀ vtplurimũ. Si igitur honorem habere cupis eos diligẽter cõputabis. Naʒ morituri in eis frequentius moriuntˀ: ꝛ ideo ſi patiẽs in q̃rta maxima cum anhelitꝰ difficultate nihil aut parũ ſpuit. Et ſit febris intenſa: dolor cũ accñtibus ſeuis acutis: ſiue bona ſiue mala fuerit vrina in ſeptima tu eiꝰ mortẽ expecta. At ſi patiens in quarta mediocriter ſe habeat q̃uis ſi

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

gna bona ſiondum appuerunt. Et in ſeptima leuiter tranſeat expecta vndecimã in q̃. ſ. ſi ſigna tã reſpectu vrine q̃ʒ reſpectu ſputi q̃ʒ etiã remiſſiõe accñtiũ bona fuerit: quartadecia indubie meliora mõſtrabit: ⁊ decimaſeptia optima: vigeſima ſalutẽ oĩno. ¶ Si autẽ in q̃rta ſigna oĩ appeãt bona. Septima infirmũ abſoluet. ¶ Sed ſi vndecima vſq; excluſiue ſigna dubia appuerint ⁊ in nona mala bonus pleureticus in quartadecima morietur. Et idem dico de decimaſeptia reſpcũ vigeſime. ¶ Huiꝰ egritudis vlia tpa ſũt duplicia. Quedã penes accñtia. Et q̃dã penes digeſtionẽ materiei attenduntur. Nã cũ in ſalubri apa ad ſuppurationẽ deuenerit erit tũc pncipiũ digeſtionis materiei Status aũt quo ad accñtia: cũ tũc vltimẽtur ⁊ ſtatus digõnis materiei erit accñtiuʒ declinatio. Quãto igiᷓ plus mã ad digõnẽ tendit: tãto magis ceteris paribꝰ accñtia remittunᷓ ſic vt in ſtatu digõnis accñtia in manifeſta ſint declinatiõe. ¶ Itẽ q̃nto in ſalubri paties tardius incipit expuere tanto egritudo erit longior: ⁊ q̃nto citiꝰ tãto breuior. ¶ Verum ſi in pleureſi ſit recidiua infirmi nũq̃ʒ euadũt: vt Aui. ingt. ¶ Amplius pleureſis ſiniſtri lateris cuʒ alijs paribus citius q̃ʒ dextri lateris terminatur. verũ ꝓpter eius ꝓpinquitatem ad cor multum eſt piculoſior. ¶ Rurſus q̃ in muſculis verſus cutim exteriꝰ fuerit ceteris pibus minus erit piculoſa. Et iterũ colerica magis piculoſa q̃ʒ ſanguica vt veteres oẽs aiunt. ¶ Senes ꝑterea ꝓpter virtutis debilitatem facti pleuretici iuuenibꝰ ⁊ faciliꝰ moriunᷓ. Nã ſi mã p ſputum mũdificari debeat virtutẽ eſſe fortẽ neceẽ eſt. Iuuenes vero q acutioris ſũt ſenſus: vt Raſ. ingt. acutiꝰ ſentiũt: ⁊ i eis ob hoc moleſtia magis ſiũt accñtia. ⁊ ſic huiꝰ cã ſenes facilius moriũtur. Vñ Auic. decrepiti qdaʒ moriuntur ex empimate pluſq̃ʒ iuuenes ꝓpter debilitatẽ priuum cordiſuʒ ipſorũ: ⁊ iuuenes moriũtur in doloribꝰ pluſq̃ʒ decrepiti ꝓpter vehemẽtiã ſenſuũ ipoꝝ. ¶ Nũc autẽ ſupeſt de vrina taliũ aliquid debere. Pro quo ſciẽduʒ eſt ꝙ nũq̃ʒ in eiꝰ bonitate confidendũ eſt. Eſto. n. ꝙ tã epatis q̃ʒ venarũ diſpoſitio bona ſit quã nobis laudabilis vrina demõſtrat. Põt tñ alijs ex pluribꝰ infirmꝰ piclitari: q̃d ego vidi in quodaʒ ſcutifero illuſtriſſimi ducis ſabaudie. pleureticꝰ ſo erat: ⁊ in ſeptia vocatꝰ ad eũ. vrina laudabilis erat: p quam iudei q̃dã q cure illi ſuperãt liberatuʒ affirmabãt: cũq; ad patiẽtem acceſſerim eũ cũ magna anhelitus difficultate reppi intenſe q̃ʒ febrientẽ parũ expuentẽ: ⁊ magna cũ difficultate: ⁊ id paululũ ad liuiditatẽ quandã tendebat. Vñ in his potius q̃ʒ in bonitate vrine cõfiſus eũ moriturũ iudicaui: in vndecima: cũ iudei eum viſitaſſent qeſcere ⁊ dormire illum dicebãt. Ego autẽ ipſis adhuc exiſtẽtibus cũ ſua bona vrina: eũ ad aliũ mundum iuiſſe cõperi: in ſola igiᷓ vrina bona nũq̃ʒ confidas. Nã vt in de vrinis ingt Iſaac in egritudinibꝰ q̃ ſunt extra venas et pleureſis ꝑipleumonia ⁊c̃. nihil vnq̃ʒ certe nobis comportat vrina: ipſa ergo in pleureſi bona exiſte vrina nõ cõfidas: ſed mala peſſimã ſignificat. Vt Aui. ceteriq; voluerunt doctores. Nã naturali virtute deficiente quo mõ mã digereᷓ ⁊ qualiter dextera appelletur ⁊c̃. Et ſic nihil in caſu noſtro. fore deterius. Patet itaq; ex dictis q̃d in pleureſi tam rõne pmutatiõis ſuppurationis reſolutionis q̃ʒ dierum creticorum q̃ʒ vrine pronoſticandum ſit.

¶ De euaporatorijs q̃ tam cum ſpongia q̃ʒ quoq; cum filtro q̃ʒ veſica ſeu ſacellis q̃ʒ cum vaſe encoterreo ſeu lapideo in pleureſis cura ſienda ſunt. Cap. ix.

[E]T ad curã pleureſis canonico ordie q̃dã accedas. In pmis q̃ aut qualis erit tibi ſit cõſideranduʒ: q̃d p añ ſcripta ſigna facile ſcire poteris. ¶ Cuʒ igitur ad tuum patientẽ veneris: ſi ſtipticum ventrem habeat cliſtere lenitiuũ illico fac. dehinc in pncipio pncipiante ſm doctrinã noſtri ſanctiſſimi Ioãnis Meſue i ſuo de appropriatis p q̃d intendit tpꝰ in quo fluit materia: ⁊ pauca adhuc. exiſtit. Ex lentibꝰ excorticatis i aceto decoctis empl̃ʒ ſup locũ pleureticũ facies aut ex faria fabarũ in aceto decocta. Vel ex ſauic cũ aceto. Vel ſpongia i aceto decoctionis roſa. vel balauſtiarũ infuſa ſiat emplaſtratio ſeu euaporatio. Vel ex roſato oleo ipſaʒ iunge vt aliq̃n ipſe feci in iuuene colico. ſ. robuſto ⁊ in tpe calido potiſſimũ. Oĩa ei. n. preſcriptorũ in illo principiante pncipio factũ membrum confortabit: ne ſic impetuoſe mãm illã ſuſcipiat. Cuʒ quo etiaʒ qualitatẽ malã remittit. Et bonũ cã nõ tantũ dolor augmentabitur. ¶ Ceterũ cum in tali pncipio pncipiante rariſſime ad curã vocemur: ventris lenitione premiſſa a vaporationibꝰ ſacellationibꝰ ⁊ ſucceſſiue a flõmia curã potius ichoamꝰ. Qz vbi iã mã multa fluxerit: ſi repcuſſiuis deſcriptis vſi fuerimꝰ. ipam forſan incurabimꝰ. Creſcet dolor: anhelitus difficultas ⁊ accñtia reliq̃. Quoniã cã patiens ad partẽ facile trãſiret. Ne igiᷓ in tali applicatiõe eſſemus nimiuʒ pſumptuoſi ipe Meſ. ſuã pmã itentionẽ corrigens taliter ingt. Suſpecta ſunt niſi in pncipio ſiãt principiante in quo nondũ tota mã repſit. Et vbi iterum modica fuerit: vt p hoc velit ꝙ ipa tota ſlura vel exñte multa pp pericula q̃ ſtati dicta ſunt talia obmittere bonũ eſt. Et iõ ſubiũgens ait ꝙ lʒ q̃dẽ eſt cũ cautela ſiendũ: vt adminiſtreᷓ regimẽ diuerſuʒ i eodẽ tpe. i. i illo pncipiãte pncipio. ⁊ nõ i alio tẽpore poſt ſupple pp aſſignatas cãs. ¶ Ex q̃bus pʒ q̃ ille bonus pr̃ bernardus de gordonio cum nimis acriter mordet ac vane repꝛhendit dicta illa interptando cum inquit. Qz illa repcuſſiua cõpeterent. ſi q̃s pñs adeſſet vt ei deus talẽ gratiã ꝯtuliſſet. ꝙ inchoans pncipiũ cognoſceret: ⁊ in manu medicamia illa repcuſſiua: vel i buria portaret. Et ſubiũgit ꝙ poſtq̃ʒ iſta ꝯcurrere nõ videnᷓ: iõ ſumme miror: quo mõ bonus Meſue ſolus dormitauit. Certe bonus Gordonius male Meſue dicta interptatus eſt: cũ crediderit ꝙ p pncipiuʒ pncipiãs ipſe forſan pmũ inſtãs pleureſis: q̃d eſt res nõ pmanẽs intellerit: q̃d longe eſt a medicoꝝ mentibꝰ p pncipiũ eni quo ad materiã in caſu nr̃o intelligunt tpꝰ quo mã fluit ad locum q̃d vſq; ad diẽ quartũ durat ſepiſſime. Et h eſt cã quare vſq; ad diẽ illũ iubeᷓ flõmiã diuerſiuã ſieri. Nã cũ materia amplius nõ fluit. ⁊ totum ſit in vnuʒ collecta diuerſiuã flõmiã dimittẽtes. Ex pte eadẽ ſieri eã voluere. Unde p pncipiũ pncipiãs bonꝰ meſue diem pmã intelligit q ab oĩbꝰ facile cõphendi põt. Et non pmũ inſtãs a nullo cognoſcibile: q̃d Gordonius intelligere videᷓ. Cũ dicit ꝙ ſi deus talem gratiã cõtuliſſet ꝙ inchoante tale pncipiũ cognoſceret: q̃d inſtãs nemo cognoſcit. Cũ igiᷓ in die pma mã illa adhuc ſit pauca ⁊ continue fluat medicamia illa repcuſſiua materierũ mẽbrũ ꝯfortando ⁊ malã repmendo qualitatẽ applicari vtiliter ꝓſſunt. Ex q̃bus pʒ ꝙ ſolus meſue: vt ingt Gordoniꝰ nõ dormitauit. Sʒ ipſa ſua dicta male interptãdo cũ eum iniuſte repꝛhendit ſõniauit. ¶ Sed his bonis viris qui ſingulariſſimi ſunt practici in padiſo dimiſſis. Ubi oĩa coꝝ litigia geuerunt ad actũ practicum cõem deueniamꝰ illa ſm ordineʒ quandã deſcribendo q̃ a veteribꝰ cõmẽdanᷓ. Eſt eni a vaporatorijs incohandum. Ex q̃bus q̃dã ſunt humida: quedam ſicca. premiſſa itaq; vbi opus fuerit ventris lenitione in applicatiõe taliũ iſraſcripti canones ſũt obſeruãdi. ¶ Primo vbi materiei facilẽ reſolutionẽ cognoueris leuibus reſolutiuis vtere. Et iteꝝ vbi mã iuxta cutẽ fuerit veluti in nõ vera pleureſi q̃ iter coſtã ⁊ muſculos naſciᷓ ab humidis q̃ʒ inchoabis: ⁊ a faciliorbꝰ q̃dẽ. Qz vbi mã groſſa atq; cõpacta foret: ſi reſolutiuũ q̃q; appꝛoximaueris: ſubtile reſoluet: ⁊ groſſum remanẽs tã reſolutiõi q̃ʒ digeſtioni ſiet ineptum. Qua ꝓpter tardabiᷓ. Et iſto interi bonꝰ patiens ad aliũ mundũ iuitus forte trãſiret. Rurſus ne talium vapor ad patiẽtis nares deueniat caue. interdũ. n. ob hoc in tantũ ſpũs igroſſaᷓ: vt patiens anhelitum hr̃e nõ poſſit. Et ſic ſuffocatꝰ perit. ¶ His ſic pnotatis deinceps ad actũ practicũ veniẽdo. vbi igiᷓ mã faciliᷓ fuerit reſolutiõis veluti i ſanguico vel colico iuuene: ⁊ in tpe caſo ꝯtingit ſiue q̃uis alio mõ id fuerit in aqua ſimplici caſa ſpongiã iſunde quã fortiter expreſſaʒ pleuretico mẽbro ſuppone ſicca ſubtili pecia ſp interpoſita.

Cũq; infridari icipit: calefacta vt ſupra ſepius reitereᷓ: q̃q; vice ſic eã peciã iterponẽdo: vel in aqua illa ſimplici camomille flores buliãt: aut cõe oleũ vt placuit Aui. ⁊ i ea ſpõgia iſuſa vtere: vel ſolũ oleũ camomillinũ loco ſupraſcriptarũ decoctionuʒ accipies: ⁊ valet mirabiliᷓ. Poteris etiã ſi libet in ſupraſcripta aq̃ mellilotuʒ: abſinthiũ: anetũ ⁊ ſilia bulire facere: vbi reſolutiõi maiori opus ſit loco dulcis aq̃ ſalſam iponas. Sepiꝰ aũt loco ſpõgie veſica vtimur ſemiplena ex q̃uis decoctionũ pſcptarũ aut camomillis olo: q̃d meliꝰ adhuc erit ſemiplena. Ea eni ſup locũ applicata ſepiꝰ ſuauiſſime dolorẽ mitigãs leuẽ facit reſolõnẽ. Fit aũt ſacellus ex furfure triticeo qui i aliq̃ decoctionuʒ pſcptarũ buliᷓ: ⁊ fortiter expꝛeſſus dolẽti loco ſuppoſiᷓ: infridatus v̓o denuo caleſiat: ⁊ loco iteruʒ appliceᷓ ſic ipm ſepius reiterãdo. Interdũ aũt in ſacello illo camomillã: ſeu paritariaʒ cũ illo furfure miſce. Aliter autẽ ſacello vtimur illo interdũ: ipm. ſ. ſup latere ignito calefaciẽdo: ⁊ h ipſo latere aq̃ ſimplici: vel q̃uis ex ſupraſcriptis decoctiõibꝰ aſpſo dehinc vt priꝰ dolẽti loco applicari facimꝰ ipʒ: cũ fuerit infridatꝰ calefaciẽdo denuo: Nõnulli ex ſimplici aqua aceto mixto lateꝛeʒ illũ calidũ aſpgi iubẽt: ⁊ calefacto ſacello vtimur vt priꝰ: ⁊ h nõ niſi i pncipio ichoatiuo ad itellectũ ſupra datũ ſiẽdũ erit. Ceterũ ex furfure ſicce ſacellatiões ſiunt: vt ex milio: ſeu panico ⁊ ſale: ⁊ iſta in mã vẽtoſa vt plurimũ valẽt: cũ ſint inter euaporationes ceteris fortiores. Quedã inſup in iſta mã: iter ſicca ⁊ humida euaporatoria repiunᷓ media: ⁊ Ianuenſes in amputandis doloribꝰ iſtis ſepiꝰ vtũtur. Qz ex decoctiõe aliq̃ pſcptarũ eneũ vas: ſeu ferreũ: aut terreũ planũ iplent: ⁊ linea iuolutũ pecia loco pleuretico ſupponũt. Et h vt pʒ inter hũidũ ⁊ ſiccũ euaporatoriũ mediũ tenẽt. ¶ His igiᷓ p ordineʒ ꝯtinuatis paucas iſra horas: q: iſra diẽ ad minus naliẽ mã ſurſuʒ aut deorſũ declinabit: ꝙ ex doloribꝰ i illᷓ locis exiſtẽtibꝰ facile cõphẽdes. Et h tibi de minutiõe: ac ventris ſolutiõe ſienda iudiciũ dabũt. Quoꝝ ſeqñtibꝰ in capitulis doctrina ſiet. Et p h pſenti capitulo finem impono.

¶ De ſlebothomia in pleureſis cura ſiẽda: ac de canonibꝰ obſeruandis in ea. Cap. x.

[C]Upio hãc quãtũ poſſum magis ordinate curã deſcribere. Quare ſi idẽ plies applicauero ignoſcite pcor. Ubi igiᷓ vẽter ꝯſtipatus fuerit ab eiꝰ lenitiõe inchoandũ erit. Hinc ad euaporatoria pſcripta tranſibis: que iterdũ mã ventoſa exiſtẽte aut pauca ſufficiũt: nec medicamẽtis alijs ꝓ tũc quã euaporatorijs opꝰ erit. Quia vt alexander ingt. Si te fomẽtãte ſacellis dolores fuerint leniati: aut egrotantẽ leniore manifeſte reddiderint cognoſces in eo nõ eſſe plectoriã. Tũc autẽ ſecurꝰ ſolas exhibebꝰ fomentatiões ⁊ localia adiutoria q̃ diaforeſim facere pñt. Verũ pſcriptis euaporatorijs vbi dolor augmẽteᷓ ſignum eſt plectorie. Quia ꝓpter loci calefactionẽ ad ipm trahiᷓ materia: q̃ atracta dolor augmẽtaᷓ. ⁊ tũc ad mãei euõnem attẽdere opʒ. Et hoc voluit Aui. cũ ingt. Et ex his q̃ tibi ſignificãt vehemẽtiã neceſſitatis euonis eſt: ꝙ ſi inueneris euaporationẽ: ⁊ emplaſtrationẽ nõ ſedare dolorẽ: ⁊ iueneris eas ex eis q̃ augmẽtãt ipm: ſignificat illud repletionem in toto corpe. Quare neceſſaria eſt euõ: ⁊ ꝓprie cum flebotomia. Sʒ taliᷓ mãei euõ nõ ſolũ ſit p flebotomiã: ſed et p vẽtris ſolutionẽ vt oẽs teſtanᷓ veteres: diuerſimode tñ. factis q̃ euaporatiõibꝰ ſi dolor ad furculas: ⁊ thoracẽ ſupius aſcẽdãt: p flõmiã ſienda erit euõ. Si v̓o inferiꝰ ad ypocundria p vẽtris ſolutionẽ. Sʒ añq̃ʒ ad flõmiã deuenias: hos q ſequunᷓ canones annotabis. Primo v̓tutẽ ꝯſpice: q̃dã. n. iperiti medici: vt ingt Cõſtãtinꝰ: v̓tute nõ iſpecta flomauerunt infirmũ: q ꝓpter virtutis debilitatẽ in ipoꝝ manibus expirauit. Etatẽ q̃ʒ ꝯſidera. q̃ſdã nãq; vidi q citra annum quartũ decimũ i caſu iſto patiẽtẽ flomauerũt: q̃bꝰ iterdum forſan bñ ſucceſſit ſʒ ſepiꝰ credo male. Vidi. n. antiq̃ꝝ neminẽ pter Auenzoar qui illa etate flõmiã iubeat: nec vltra ſexageſimũ q̃ʒ in his eni etatibꝰ eis frequentiꝰ male q̃ʒ bñ ſucceſſiſſe puto. Qua ex re tam hic q̃ʒ ibi flebothomiã ſieri ꝓhibent. Verũ aliq̃ ſexagenarij magis q̃ʒ quadragenarij ſunt robuſtiores. Quare tũc illa robuſtitas: ⁊ nõ etas cõſideranda eſt. Complexionẽ itẽ attẽde. Nã vbi cetera ſunt paria in ſanguineo q̃ʒ in alijs cõplexionibus ſiat ſecuriꝰ. aut veris tpe q̃ʒ in alijs: ⁊ in ꝯſuetis. Itẽ greci q flõmia frequẽter vtunᷓ: eã intrepide his ſieri iubent. Arabes v̓o econtra. Unde plibus in locis Galienus vſq; ad ſincopiʒ eã ſieri ſepe iuſſit. ⁊ Aui. quanti poſſibile eſt eam dimittere ꝯſuluit. Et ſi te neceſſitas ad flõmiã cogat: multiplicationẽ numeri plus laudat q̃ʒ quãtitatẽ nimiã. Rurſus vt meſue iquit: flõmia viſceribꝰ ꝯſtipatis nũq̃ʒ ſiat. Nec etiã in die in qua natura ſe morbo obijcit: hoc eſt in die aliq̃ cretica: ſʒ in die minoris agitatiõis: ſi poſſibile fuerit vt velit dicere ꝙ ibi te neceſſitas cogat vt eſſet repletio nimia ſuffocans ⁊c̃. Iteʒ in nullo dierũ creticoꝝ flõmiam facies. Ampliꝰ pura colera: ſi in cã fuerit omitte flõmiã. Et h maxie tpe exñte caſo nã vt ingt Raſis. ſi colera pdominans fuerit nulla in pleureſi minutio ſienda erit. Nec etiã tpe caſo exñte. q: tũc humoris maliciã augmẽtabit ex deſiccatiõe corpis. Ea q̃ʒ in ſlegmate puro ꝓhibeᷓ: q: tũc mã magis incrudaᷓ: ac maior ſit anhelitus difficultas: q̃ de facili paupculũ egruʒ ad aliũ mundũ cõduceret. Iõ Aui. in cura ingt pleureſis ſlegmatice incipe a cliſteribus acutis: ⁊ ſolutiõe vẽtris: ⁊ nõ ſiat flõmia ꝓpter. ſ. aſſignatas cãs: ſed ab humore puro h mala beſtia rariſſime naſciᷓ: ſʒ vt plimũ a colerico ſanguine. Unde ille bonꝰ antiquus Iohãnes Serapiõis. Non accidit ingt vt plurimũ pleureſis niſi ex ſanguie colico. ſ. ex materia caſa q̃d ẽ. q: velamẽ ligãs nõ recipit niſi hmõi materias caſas. ꝓpterea q: conſtringiᷓ ⁊ dilataᷓ multũ: et etiã igniᷓ ex motu: ⁊ pueniũt ad ipm hmõi materie velociter: iõ auctores oẽs frequentius pleureſim a coſa hoc eſt a ſanguie colerico ſieri aiũt q̃ʒ alijs ab humoribꝰ. Sʒ quanto ſanguis ad puritatẽ magis deuenerit: tãto alijs paribꝰ erit flõmia ſienda copioſior. At ſi in pncipio dolor erit prauus ⁊ accñtia remiſſa flõmiã dimittere pſtat: q: vt ipe. Raſis ingt alijs cũ rebꝰ cura ſiet ſufficiẽter. Cõditiõibus igitur anotatis: ⁊ dolore verſus furculã ⁊ thoracẽ: ⁊ q̃d ẽ ſup ea tendente neceſſaria vt ſupra dixi erit flõmia: diuerſimode tñ: ſm. ſ. apatis ⁊ ſupti variã diſpõnẽ vel ꝯditioneʒ. q: anteq̃ʒ ſiat apa cõpletũ: hoc ẽ adhuc fluẽte mã: ⁊ añq̃ʒ ſputuʒ appere incipiat: ex ſaphena lateris oppoſiti ſienda erit flõmia: vel eiuſdẽ ptis potius vt placuit Aui. ventris tamẽ vbi opus fuerit pmiſſa lenitiõe. Ante enim iſto caſu vt inquit Meſue coibus ſupfluitatibꝰ emiſſis ſiẽda erit flõmia vt ſupra dixi: dehinc ex baſilica oppoſiti lateris: poſtea vero donec anguſtia vt ingt Raſ. ⁊ anhelitus fuerit difficultas alleuiata erit: tardãda flõmia: tũc eñ vbi repletio mag̃ fuerit: ⁊ accidentia leuiter remiſſa: baſilica lateris eiuſdẽ incidaᷓ. Et hoc idẽ voluit bonꝰ Meſue cũ dixit facto apate: ⁊ materia nõ ampliꝰ ad locũ fluente neceſſaria eſt flõia ex baſilica illiꝰ ptis: q̃ dolorẽ ꝯſequiᷓ: ⁊ hoc ſiat vſq; ad coloris mutationẽ: vt placuit Raſ. ex tali nãq; ingt mutatione coloris materiei ꝯuicte arguiᷓ euõ. ⁊ Aui. ingt. Alteratio eiꝰ coloris. ſ. ſanguis ſignificat ꝙ nocibilior ſanguis iã euacuatꝰ eſt. ⁊ p baſilicã hinc nigrã eos intelligere puto. Sepius eni antiq p nigrã baſilicã nominãt: nã ſi ꝯiunctam mãm euãre intẽdimꝰ ptes illas ex directo nigra magis reſpicit q̃ʒ baſilica: vt p anothomiã dephendiᷓ a nigra vẽa oriᷓ añq̃ʒ cũ corde ꝯiunguᷓ pleure deſeruiẽs: a baſilica vero minie. Quare directiꝰ p nigrã ab illis locis mã trahitur q̃ʒ p baſilicã. Unde in iſto cãu ille pnceps Aui. nigram ⁊ nõ baſilicã noiauit. Quã in caſu iſto incidi ſepe feci. Et illud mihi plurimũ euenit q̃d dicit Meſue. Tantũ eni ingt ex tali flõmia iuuamentũ ꝯſequeris ꝙ ab alijs medicinis te excuſat. Sed cũ incipit ſputũ flõmiã oĩo dimitte: vt ait Raſ. minutio facta tpe maturatiõis ipedit maturationeʒ q: virtutẽ minuit: ⁊ ſpũ debilitat ⁊c̃. Et ſic infirmũ in grauiꝰ piculo poneres. Ex q̃bꝰ omnibꝰ patet qualiter in pleu-

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

reſi ſit fienda flebotomia.

¶ De ventoſis q̄ in cura pleureſis loco flo̅mie interdū ſūt que q̄ʒ tā rōne materie cōiuncte extraducēde q̄ʒ ipſius q̄ʒ doloris ſedandi cā nonūq̄ʒ ſiunt. Cap. xj.

i N pcedēti caº de flo̅mia ſatis dictū eſt. Nūc de vētoſis aliq̄ dicere ſupeſt: qbꝰ interdū loco flo̅mie vtimur. Interdū vō cā attractiōis materiei ad cutem ⁊ interdū ſedandi doloris grā: vbi itaq̄ʒ de cōditiōibus ad flo̅miā reqſitis aliq̄ defecerint eius loco ventoſe ſepe ſūt quas vbi longinq̄ opus ſit diuerſione ſub poplite cuʒ ſcarificatiōe poni facias: dehinc vō ſup nates: ſʒ nō minus i his q̄ʒ in flo̅mia vbi vētris ꝯſtipatio fuerit lenitio fiēda eſt talr nāq̄ʒ facte minutiōes baſilice vene vices ſupplent. Sʒ auctores plimi vt ſupra facta flo̅mia vel ventoſis: ventris q̄ʒ lenitiōe ſup dolentē locū diuerſiōis: ac ſedandi doloris cauſa eas interdū cum ſcarificatiōe: interdū ſine iuſſerunt apponi. Unde ſocij qdā nō vlteriꝰ inſpiciētes: alia ſine ꝑuiſione a ꝑncipio ſup doloroſuʒ locū eas apponūt: q̄ tunc materiā ad ſe trahentes dolorē adaugent: febrē q̄ʒ ac alia accñtia: ⁊ ſic plimū ſunt cā ꝑditiōis īfirmi. Ne igr̄ tales in errores deuenias notabis q̄ ſequūtur. Scd̄a itaq̄ʒ ſm̄ canones ꝑſcriptos ventris lenitiōe ⁊ flo̅mia: ſeu vētoſis. Et die tranſacta ſeptia ſup dolentē locū vētoſaʒ: nūc ſine ſcarificatione iponere maximū eſt iuuamētū: ⁊ potiſſimū vbi pleureſis illa nō vera fuerit. Unū ille bonus Raſ inqt. In pleureſi nō vera melius eſt ꝙ fiat aggregatio ſaniei ad ptes exteriores: ⁊ ſecuriꝰ q̄ʒ in ſpacioſitate pectoris. Et ſubdit ꝙ nō eſt cura ita laudabil' ſicut appº vētoſe ad extrahendum dolorē in loco manifeſto poſt minutioneʒ ⁊ purgationem corporis: ita ꝙ nō erit alia cura neceſſaria niſi ad mitigandū dolorē ſolū. Idem q̄ʒ voluit illa bonꝰ Alexāder ⁊ multi inquiſit: ⁊ maxie in qbus nō ſatis plenitudo ſanguis ineſſe vr̄ ſcarificatiōe adiuti ſūt: ⁊ cucurbitaʒ mox ipōne: ⁊ nociuus humor q ꝯtinet i ꝓfūdo exibit: h. n. faciētes mirati ſūt qm̄ tā ꝯfeſtim dolores āputati ſūt: vt nō opus ſit fomentatiōe vel alio adiutorio. Hoc igr̄ optimū eſt: ⁊ valde vltimū adiutoriū: in qbus pua plenitudo fuerit. Idē q̄ʒ ſentit ille noſter Iohānes Meſue cū inqt. Ex rebus maximi iuuamenti ad diuertēdū morbi materiam eſt poſiº vētoſaʒ ſup locū dolentē: nūc cū inciſiōe: nūc ſine ca: vt ſic necītas exigit. Sedat. n. dolor interdū: ⁊ interdū mā ad ptes cutis trahitur. Et ſubdit iterū. opʒ ꝙ hāc opationē ꝑcedat corporis mūdificatio cū flo̅mia. ⁊ ſolutiōe ventris ex his q̄ dicemꝰ: ⁊ h a die ſeptio vſq̄ʒ ad diē 14m. fieri pōt: ⁊ ꝓprie cū itellexerimꝰ mām morbi poſſe reuocari ad cuti. Patet igr̄ q̄lr ⁊ qn̄ vētoſe i pleureſi fieri dcānt: q̄ in ſi vā tā rōe doloris ſedandi q̄ʒ attractiōis materiei ad cutē ꝯuenientiſſime ſūt. Et h vtilꝰ q̄ʒ in vera. Nō igr̄ i oi tpe: nec in oi pleureſi vt ille amicus nr̄ ꝯtinue facit vētoſe cōueniūt. Sʒ aliqñ ſic ⁊ aliqñ non: vt te preſens docet capłm.

¶ De obſeruādis can. vbi materia pleureſis ꝑ laborioſuʒ farmacū educendaʒ indicaueris. Cap. xij.

o E flo̅mia q̄ farmacū vt Meſue ceteriq̄ʒ veteres voluerūt vbi vētris ꝯſtipatio nō fuerit ꝑcedere ſemp debet: ⁊ materia potiſſimū ad thoraceʒ: ⁊ furculā ſurſum repta ſatis dixiſſe puto: ipa nāq̄ʒ cū alleuiatiōe ptium vētris a fecibus vt inqt Meſue: ⁊ a vētoſitate excuſat ab additiōe nocumētoꝝ in hac egritudie. vñ Auic. Stude inqt vt alleuies ptes vētris: vt nō cōprimāt ptes pectoris cū cliſteribus lenitiuis. Et ſubiungit ꝙ fumꝰ fecū ⁊ carum inflatio nociui ſūt valde in hac egritudine. Sʒ plimi nō alr de hac ſe. q̄ʒ de aliis ꝯſiderātes tā iſtis q̄ʒ illis laborioſa ſolutiua ꝓ libito exhiberi iubēt: q̄ ſepiſſime ledūt infirmū. Ne igr̄ talem in errorē cadas: q ſequūtur canones attende. ¶ Primꝰ eſt ꝙ niſi tota fluxa materia ⁊ egritudie iam facta: venter nō erit ex farmaco laborioſo ſoluendus. ¶ Scd̄o debili exiſtente virtute nūq̄ʒ niſi cū cliſteribꝰ ventrem ſoluas. ¶ Tertius in ventris fluxibus exceſſus caueat: q: vt inquit Meſue: ſolet imoderatꝰ vētris fluxus hanc egritudinem ſeq. Qui ſi anheliꝰ difficultas febris quoq̄ʒ ⁊ alioꝝ accidentiū remiſſionē faciat egrū euaſurū denūciat: ꝯtra vero ꝑditionē. vt caº. 6º vt ſupra dixi. ¶ Quartꝰ vbi vehemētia febris cū extenuatiōe inualuerit forte ſolutiuuʒ omitte. q: teſte Meſue flo̅mia i q̄ nō eſt timor te excuſabit ab eo: ⁊ ita vbi adhuc farmacia opꝰ eſſet deſiſtenduʒ eſſet ꝓp. fe. ⁊ accidentiū vehemētiā: excuſat eni ſola flebotomie adminiſtratio: niſi forte lenire ſiccitatē viſcerum obſtat: ⁊ hoc magis cū cliſteribus facias. Unū Auic. Si febris inquit valde vehemēs fuerit: tūc ſolutiuū omitte: ⁊ ſis flebothomia cōtentus i q̄ nō eſt timor: vel ipſe minor eſt: ⁊ in ſolutiuo timor eſt magis. ipʒ nāq̄ʒ qñq̄ʒ mouet: ⁊ nō ſoluit: ⁊ qñq̄ʒ ſupfluit. Et ſubdit: ꝙ qdā ſapiētes dixerūt ꝙ rectius eſt q̄ʒ ꝑ poſſibile eſt: vt euacuet cū flebotomia timēdo inquietudinē in quā qñq̄ʒ cadere facit ſolutiuū. Licite igitur timoreʒ in exhibitione ſolutiui veteres ꝓpter nimium periculū nobis iponūt. Ego autē iuuenē quandā nobileʒ pulcherrimā ⁊ robuſtā valde in eberio vidi: cui ſociꝰ quidā dū in die tertia ſeu quarta pleuretica eſſet intēſa cū fe. ⁊ anhelitus magna cū difficultate. ʒ. j. pillularū fetidaruʒ cū gra. iiij. diagridij infeliciter exhibuit. Nā cū opari ille cepenit vomitꝰ ſupuenit tāta cū inqetudine vt pluies paupercula in ſincopi caderet. Uocatus que potui remedia libens cōtuli q̄ nihil ꝓfuerūt: ſʒ pūs cū lamentatiōibꝰ meis in brachijs expirauit. In h igr̄ cāu ē bñ aduertēdū: ne vobis velut illi pſido ꝯtingeret: q de ꝑditōe tā āgelice forme adhuc in iferno penas hēbit. ¶ Quintꝰ canō: qñcūq̄ʒ forte ſolutiuū exhibueris lenitiui in eo ſemp aliqd miſce: vt eſt māna. caſſia. viole. ſyrupꝰ violatꝰ ⁊ ſilia. Et maxie mā exiſtente colica. Nec ſtiptici aliqd vnq̄ʒ iponas: velut ſūt mirabolani ⁊ hmōi. Unū Aui. Et ſi eſt humor aliꝰ a ſanguine eūa eū: nō cū eis q ſunt ſic mirabolani: neq̄ʒ cū q̄ eſt ſtipticitas: imo cū eis cū qbus eſt lenificatio cū ſolutione.

¶ Sextus canō. ante ſolutiui exhibitionē q̄ mām ad digōnē ꝑparāt ſemp exhiaeas. Hos igr̄ canones memorie cōmitte. Et ſic tā ad mām digeſtiua q̄ʒ ad eiꝰ reſolutiua deinceps veniens pñti capitulo finem impono.

¶ De ſingul' digeſtis q̄ ſom peccātē ſan. corrigūt: colicū q̄ʒ aut ipaʒ colerā purā ſi ab illoꝝ aº fiat ac ēt de reſolutis q̄ in caſu iſto cuiq̄ʒ illoꝝ fuerit approximanda. Ca. xiij.

ſ Uperest ſm̄ certū ordinē qualr peccās materia ſit digerēda atq̄ʒ educenda moduʒ inſcribere. Pro q̄ ſciēdū vt ſupra tetigi ꝙ pleureſis a colico ſan. dehinc a flegmatico fit. a puro aūt ſan. fit raro: ⁊ etiaʒ ab aliis puris humoribꝰ fit rarꝰ. Cū igr̄ colicꝰ ſan. frequētiꝰ peccet ab eo inchoare libet in quo ſi ꝑ lenitiuuʒ cliſtere lenire oporteat. ℞. malue: blitis matrū viol. ordei. folioꝝ boraginis. añ. M. j. fiat decoctio: de q̄. ℞. li. j. ß. ⁊ in ea diſſolue caſſie pul. zuchari. añ. ʒ. j. olei vio. ʒ. iij. ⁊ cū modico ſalis triti. fiat cliſtere. Qȝ ſi ꝑ os ventrē potiꝰ lenire oportet. ℞. caſſie pinguis. ʒ. x. quā cū vio. decoctōe capilloꝝ veneris florū boraginis. bugloſſe. iniubari. ſebeſtē: ac paſſularum diſſoluas: ⁊ cū ea ſyrupi roſati. ʒ. j. pones. aut iulep. viol. tantūdē: ⁊ fiat potio: qua ſumpta dormiēdū nō erit: ſʒ ſuuʒ conſueta hora prandiū ſumat: ſiue opata fuerit: ſiue non. Sepe tamē tanta adeſt plectoria ꝙ lenitiōe adhuc fcā materiā cum digeſtiuis adhuc parare neceſſe ſit: ⁊ ſic ſucceſſiue cū aliquo farmaco tñ lenitiuo educēda. ℞. igr̄. ʒ. i. ß. ſyrupi vio. aq̄ zuchari citruli melonis: aut cucurbite: ſeu decorticati ordei. ʒ. iij. ꝑ vna vice in aurora calidum ꝓbe. Uel ſi loco violati ſyrupi de cucurbita ſyrupuʒ lenitiuum aliqualiter facere velles loco ſyrupi violarum iulep violatum accipias cū ſucco vio. factum. Uel illud qd̄ cū ſuc. prunoruʒ ſit. Iſta duo leniūt ventrem aliqualr ⁊ colerici ſan. feruorem extinguunt. Uerum vbi ſputum nimis ſubtile fuerit ſolum ſyru. vio. ʒ. j. accipies: vel cuiꝰ vis ex illis ⁊ ſyru. de iniubis. ʒ. ß. quā vis ex aqs ꝑſcriptis. ʒ. iij. ⁊ erit ꝑ vna vice. Tūcq̄ aūt hūc vel illuʒ dabis ꝙ tibi mā digeſta videat. Ego aūt ſic frequenter facere cōſueui. Nā q̄cunq̄ʒ

hora patiēs ſitiat. ʒ. j. alicuius ex ſyrupis ſupraſcriptis: vel circa cū triplo ſui de aqua zucha. vel de q̄uis alia ex ſupraſcriptis: vl' cū aq̄ ordei excorticati. Si maiorē q̄rimꝰ abſterſionē calidū i potu tribue: q: in nullo ꝑpate itrinſeco fridi gdq̄ʒ vnq̄ʒ erit tribuendū: ⁊ de iſto ſyrupo totiēs dabis ꝙ mā ſit digeſta. Poſſes cōuenientiſſime loco aquaꝝ ꝑſcriptarū decoctōe infraſcripta vti: q̄ eſt ℞. vio. M. j. ß. floꝝ boraginis ordei capilloꝝ veneris. añ. M. j. iniubarū numero x. ſebeſtē numero. vj. fiat decoctio q̄ non ſolum loco aquarū ꝑſcriptaꝝ ſeruiet: ſʒ ēt eam cū zucharo poteris iulepizari facere: ⁊ q̄ libuerit hora patiēti tuo. ʒ. iij. calas ꝑ vna vice dare. vel de ea. ℞. ʒ. xij. ſyru. vio. ʒ. iiij. de iniubis. ʒ. ij. totū iulepizetur: ⁊ i q̄ttuor vicibꝰ potui calm̄ dato. Uel ex decoctiōe illa ⁊ zuchari. lib. j. ſyrupū debite coctum facies de q̄ ꝑſcptoꝝ loco. ʒ. ij. dabis de qbꝰ libuerit ſupraſcriptis aquis cōmiſcēdo ꝓ libito. Que igr̄ dicta ſūt febrilē calorē extinguūt: ⁊ ſputū ingroſſando ſcreationē magis facilem reddunt. Cūq̄ multum ſang. ſeu colore feruor remittit. Et qd̄ eſt i eo peccās eductiōi faciliꝰ reddit. Poſſet q̄ʒ de infraſcripta mixtura cum aq̄ or. aut ſimplr cocta ꝓ libito cōmiſceri. ⁊ q̄cūq̄ʒ libuerit hora poteris dare. ea nāq̄ʒ nō minus q̄ʒ ꝑſcripti ſyrupi eductōi māʒ ꝑparat: q̄ ē. ℞. zuc. vio. ʒ. iij. zucha. buglo. ʒ. ij. miſce. ꝙ ſi ſputi maiorē q̄ris igroſſationē. ʒ. ij. ro. zuc. ei admiſcē. ¶ Iſtis aūt modis nō ſolū colericꝰ ſang. imo ipſe ſolus peccās. ſeu ſola colera poptime digerit: ⁊ ſic ſolū ſupeſt aliq̄ ſolutiua his a ꝓprietate deſcribere. ℞. caſſie. itaq̄ʒ bñ pinguis. ʒ. i. vel māne. ʒ. i. ß. cū ifraſcp̄. decoctiōe diſſolue. q̄ ē. ℞. capi. ve. flo. borag. bug. añ. M. ß. viol. M. i. ligritie paſſul. añ. ʒ. i. ß. fiat decoctio. cū q̄ mānā vl' caſſiā diſſol. caſ. vel māne diſſolute adde. ʒ. j. ß. electuarij de ſucco ro. ſyru. autē violati. ʒ. i. ⁊ fiat potꝰ. Uel caſſiā: ⁊ mānā ꝑdictā. ℞. electuarij d̄ ſucco ro. ʒ. iij. ⁊ cū zuc. deauratū bolū fac. Aut vbi caſſiā vl' mānā abhorreret electuarij de ſucco roſ. ʒ. v. ℞. qd̄ cum modico decoctionis ſupraſcripte diſſol. ⁊ ſyrupi viol. ʒ. ß. addita facias potationē. Ego aūt alr cuidā. ſ. delicate domicelle: q̄ ex ſupraſcp̄tis nullam ſucipe poterat: potionē ifraſcp̄tā exhibui: q̄ ē. ℞. diagridij gra. xij. ſyrupi vio. ʒ. ß. ex his cū modico zuc. diſſolutis: facta ē potio: quā plibenter accepit: ⁊ opata poptie fui. Tu aūt ſupraſcriptis canonibꝰ ſuatis poteris tuo mō ſolutiuū cōficere. Sed ego pauculis his contentus pñti capitulo finem impono.

¶ Tam de digeſtiuis q̄ʒ de ſolutis ſanguis flegmatici: aut ſoliꝰ flegmatis ſi qd̄ iſtoꝝ pleureſim effecerit. Ca. xiiij.

s Anguis pleureſim efficiēs vbi flegmaticꝰ cenſeat tale ſi neccium fuerit cliſtere facias. ℞. malue: blitis mercurial. floꝝ borag. ſūmitatū caulīū añ. M. j. fiat decoctio de q̄. ℞. lib. j. ß. ⁊ i ea caſſie pul. zuc. añ. ʒ. i diſſol. yerepi. ʒ. ß. ⁊ olei cois. ʒ. iij. ⁊ modico ſal' addito fiat cliſtere. ¶ Digeſtiuuʒ aūt ſit tale. ℞. ſy. vio. ʒ. ß. oximell' ſimplicis. ʒ. i. aque. zuc. ru. vel aq̄ mell. ʒ. iiij. ⁊ ꝑ vna vice dabis. Docet bonus meſue ſecaniabin q̄daʒ facere qd̄ in caſu illo ait ſingulariſſimuʒ. ⁊ ipē acc. li. ß. mell. zuch. lib. ß. aque dul. ⁊ aceti medie fortitudis añ. li. i. ß. fiat ſyrupꝰ debite coctus: cuiꝰ doſis cuʒ aq̄ ꝑſcripta ſit. ʒ. ij. Poſſes cuʒ his ſyrupis de infraſcripta decoctiō miſcere. q̄ eſt. ℞. flo. bo. bug. añ. M. j. capil. ve. orobi. yſopi. añ. M. j. ligritie. paſſul. añ. ʒ. i. radicis yreos. ʒ. ß. fiat decoctio q̄ vtere. Qȝ ſi iulep facere volueris de ea. ℞. ʒ. xij. mell' zuch. añ. ʒ. ij. ß acceti. ʒ. ij. fiat iulep. cuiꝰ. ʒ. iiij. ꝑ vice dabis. Iſta optie in caſu noſtro ſanguinē flegmaticū digerunt. ⁊ vbi ſolum flegma peccaret oximel ſine violato ſyrupo: aut ſecaniabin ꝓbe. Ego autē de digeſtiuis tam in pñti q̄ʒ in ꝑcedēti capitulo leuiter ptrāſeo: q: auxiliāte bono Ieſu cū de facilitātibus ſputum mētionē fecero plima tā huic cōuenientia q̄ʒ caº ꝑcedēti deſcribam. Quare vna mixtura huic ꝓpoſito faciēte deſcripta ad ꝯueniētia trāſibo. ⁊ eſt illa. ℞. zuc. boraginati: zuchari bugloſa. añ. ʒ. ij. loch. de pino. ʒ. i. fiat mixtura: de q̄ patiēs tuꝰ ꝓ libito ſumat: nec peccatum mortale cōmitteret: ſi de ea interdum cum aqua mell' aut decoctiōe ꝑſcp̄ta calā biberet. ¶ Digeſta mā cū ifraſcpto farmaco eā educes. qd̄. ℞. caſſie. ʒ. i. vl' māne. ʒ. i. ß. ⁊ cuʒ decoctiōe capil'. ve. floꝝ borag. ⁊ bug. yſopi ligritie ⁊ paſſul. diſſolue. ʒ. iij. diaſi. addēdo: ⁊ mell'. vio. ʒ. i. ⁊ potioneʒ fac. Uel diaſini. dimittēdo ifraſcriptā iſuſiōeʒ ſecū miſce que ē. ℞. agarici electi. ʒ. ij. ſalis gēme gra. iiij. ʒʒ. ∋. ß. oximell. ſquillitici. ʒ. ß. infundant in aq̄ mell' ⁊ horis. xij. i infuſione dimiſſis: tūc fiat expſſio: quā cū medicia ꝑſcripta loco diaſinicōis cū modico decoctiōis ꝑſcripte diſſolue. ⁊ ʒ. i. mell' vio. addita fac potionē. Hec ſolutiua ſiue ſang. flegmaticus fuerit: ſiue ipm̄ ſolū flegma peccet conueniunt. ¶ De melancolia vō cum rariſſime ſit in cā nō curo aliaʒ facere mētionē. Et q: pleureſis ſolo ſang. colico: vel colera ſola: vel a ſan. flegmatico: vl' ab ipo ſolo flegmate vt frequentius accidit. Cum quo laborioſis ſolutiuis rariſſime vtimur. De iſtorū tā digeſtiuis q̄ʒ ſolutiuis ſatis dixiſſe puto: quare finem huic capitulo impono.

¶ De applicādis ab ex̄ q̄ pleticū dolorē ſedāt: vt ſūt fomētatiōes embrocatiōes: vnctiōes ⁊ empla. Cap. xv.

a D ea q̄ dolores ſedāt ⁊ ſputū facilitāt: eſt deinceps ſermo nr̄ dirigendus. Quoꝝ quedā extrinſecus exhibentur. Capitulū igr̄ preſens applicāda extrinſecus ordinat. vt ſūt fomētatiōes embrocatiōes: ⁊ emplaſtra. nā ꝑ ea q̄ in. ix. capło deſcripta ſūt euaporatia nihil ad ꝓpoſitū. Sed an mā illa vētoſa an hūoroſa ſit: nos ducūt i cognitionē ex ꝯtiti an ſurſuʒ aut deorſū ipa repat. Qȝ vbi ad thoracē ⁊ furculā ſurſum ꝓuenerit nobis de flebothomia indicium ꝓſtat. ⁊ ſi inferiꝰ ad hypocundria farmacia. De lenitiōe igr̄ vētris facta euaporatorijs. itē ⁊ flo̅mia doloribus nō ceſſantibus: vt ſedenē eſt tuo poſſe curanduʒ: ac ne inſanie mā cōmutet. ⁊ iō q̄ ſequitur ꝑ ordinem fac. Dolores nāq̄ʒ ꝑ illa ſedanē: ⁊ aliqua ps materiei euaporat: reliquuʒ vero in cōcauū pectoris ꝑ viā reſudatiōis cōgeſtū ꝯuenientiꝰ ꝑ ſputum expellit. ¶ Locū igr̄ taliter fomentabis: q: ex malua cum radicibꝰ facias decoctionem cuius ſpongia filtro: aut veſica ſit tibi vſus. Si fortius adde camomillā: ⁊ melilotū ⁊c. Itē fortius paritariā: vel abſinthiū: vel ſticados. Itē fortius ſi fenugrecū ⁊ ſemen lini addideris. Cūq̄ʒ vicibus aliqbus fomētationes feceris: q̄ ſequunt vnguentis gradatim vtere. Quoꝝ ꝑmuʒ eſt. ℞. olei vio. ʒ. iii. cere albe q̄ʒtū ſufficit. ⁊ fiat vnguentū. Aliō ℞. olei amigdalaꝝ dulcium. olei viol. olei camomillini. añ. ʒ. i. ⁊ cera addita fiat vnguētū. Uel more Raſ. cū. ʒ. i. ß. olei vio. ʒ. iii. terbētine diſſolues ⁊ locum inunge. Iſtis autē fortiꝰ olei aneti: camomillini: olei amigdalarum dulcium: añ. ʒ. i. ⁊ fiat cū cera alba vnguentum. vel facias ſic ℞. olei amigda. dulciū butiri ſine ſale pinguedis galline añ. ʒ. i. mucillagis altee. ʒ. v. vel loco mucillagis altee pone mucillagis fenugreci. ⁊ ſe. lini. añ. ʒ. v. ⁊ fiat vnguentū ⁊ ſi fortiꝰ yſopi humidi tantundē. Duabus itaq̄ʒ aut tribꝰ vicibus facta ex ꝑſcptis fomētatiōibus aliqua locuʒ ex q̄ libuerit de vnguētis ꝑſcptis inunge: vel ex vnguēto Meſ. qd̄ in iſto cāu ſingulariſſimuʒ ait. ⁊ ipm̄ accipit. ℞. oli violati: ſucci radicis lilij: mucillagis altee. ſe. lini. ſe. citonioꝝ añ. ʒ. i. mucillagis decocti ordei vſq̄ʒ dū rubeat. ʒ. i. ß. ⁊ cū q̄ʒto cere ſufficit fiat vnguentuʒ. Aliud ſupraſcriptū: itē fortius. ℞. olei. viol. ʒ. ij. ß. yſopi hūide. ʒ. i. mucillagis. ſe. lini ⁊ altee. añ. ʒ. i. ß. adipis anatis: ⁊ galline. añ. ʒ. v. butiri cuʒ aq̄ ordei loti. ʒ. i. ⁊ cum q̄ʒto cere ſufficit fiat vnguentum. ¶ Ubi aūt mā multū cōpacta fuerit loco olei vio. oleū de lilio aut amig. dulcium iube iponi. ¶ Si vō emplis vti libet iſte bonꝰ Meſ. h ſūme laudat. qd̄ ē. ℞. olei vio. ʒ. v. radicis lilij. ʒ. x. farine ordei ⁊ fabaruʒ. añ. ʒ. vij. ß. mucillagis maluaui. ſe. citonioꝝ. ⁊ ſe. lini. añ. ʒ. xij. floꝝ camōille diaga. añ. ʒ. viij. olei q̄ʒtum ſufficit ad coquēdum: dehinc cuʒ viol. oleo: ⁊ ſi fortius cum oleo de lilio pigue fiat. Aut vbi caliditas itēſa valde fiat mucilla. ſe. lini. omitte: ⁊ ſucci folioꝝ cucur. ac nēuſa. eiꝰ loco. añ. ʒ. vij. adde. Uel facias ſic

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

℞. viol. ſiccaꝝ furfuris tritici: farie ordei ⁊ fabarũ: malue
camo. mellilotí: añ. ꝯfice cũ cero ⁊ oło vio. ⁊ fac emplaſtꝝ
quo vtaris. Uel facias infraſcriptũ: qḋ dolorẽ mire ſedan
do materiã euaporat. Et ipm accipit farina ordei. ꝟ. iiij.
biſmalue: furfuris camomille. añ. ꝟ. j. ſe. aneti. ʒ. ß. ſe. lini
⁊ fenugreci. añ. ʒ. j. decoquãtur in aq̃: dehinc oleo camo-
millino inũgãtur. ⁊ fiat emplaſtꝝ. Embrocatio in cãu nr̃o
multũ cõmẽdaſ: put ẽ ab alto effuſio aq̃: q: ſputũ maturat
⁊ dolorẽ vehemẽter ſedat. ea. n. ex q̃uis pſcriptaꝝ decoctõ
nũ cõueniẽtiſſime fiet: poſtq̃ʒ vt ſupra empl̃a ſeu vnctiões
fiant. ¶ Habes itaq; qualr ⁊ cũ qbus fomẽtatiões ⁊ vnguẽ
ta fieri debeant: emplaſtra atq; embrocationes.

¶ De his que intus ſumpta ſputũ facilitãt: ac dolorẽ pleu
reticum ſedant. Cap. xvj.

Uperest nũc illa deſcribere: q̃ itus ſumpta ſputũ fa
o cilitant atq; dolorẽ ſedant. de quoꝝ nũero ſunt aq̃
decoctiões iulep. ſyrupi ⁊ ꝯfectiões. ¶ Quãtũ ad
aquas inter ceteras aq̃ ordei h̃ in cãu ab oibus cõmẽdaſ
ſic vt hmõi cã i cura paleß. dñs Meſue ſibi ꝓpriũ cap. ac-
cõmodauit in quo modos duos faciẽdi docuit. Quoꝝ pri
mus eſt. ℞. ordei bñ mũdi: ⁊ excorticati lib. j. ⁊ tñ cũ pan
no aſpo cõfricetur: q tenuis cortex abijciaſ. Deinde in vi
treato vaſe ⁊ bñ mũdo recondatur: ſupra qḋ. xx. lib. aq̃ ſim
plicis boni putei: aut boni ſontis pijce: ⁊ cũ mollium ligno
rum claro ⁊ ſine fumo igne vſq; ad medietatis: aut duaruʒ
partiũ cõſumptiõe bullitat. Si quã fecerit in pncipio ſpu-
mã abijciẽdo: dehinc colata vſui reſerueſ. Ea leniter ſpu-
tum lenit atq; facilitat: ventrẽ lubricat: opilſonem apit: et
vrinã ꝓuocat. Ali⁹ mod⁹. ℞. ordeũ a ſupiori cortice mun-
dũ qḋ iterũ cũ aſpo pãno ꝯfrica: ⁊ cũ aq̃ calı laua: ⁊ ſupra
li. i. ipſius aq̃ munde. li. viij. pone. cũ aũtepaululuʒ bulierit
aquã illã pijce: ⁊ ſup remanẽs. xx. li. aqua bulientis ipone
⁊ vſq; ad li. x. vel. viij. redierit collata vſui reſerueſ. Talis
eni ingt Meß. ſitim ⁊ gutturis aſpitatẽ ſedat ⁊ inflãmatio
nẽ extinguit: pectus ⁊ pulmonẽ lenit: ventrẽ lubricũ reddit
precordia humectat: ⁊ facilitat ſputuʒ. Fit q̃ʒ ex ordeo tali
ter ꝑparato ferculũ: vt Meß. inquit. ſʒ infra in capitulo de
cibo adiuuãte Jeſu faciã mentionẽ. Hui⁹ aq̃ vſus ꝯuenit
q̃ libuerit hora tã cũ ſuc. q̃ʒ ſine: ⁊ omni cũ appropriato ſy
rupo niſi h̃ fuerit acetoſus. Q: ſyrupus acetoſus: vt inquit
Raſis ſi cũ aqua ordei deſ nocũo eſt malus. Caue inſuper
ne aqua iſta fria potui deſ. nec qcq̃ʒ aliud vt ſupra dixerã.
Et q: dñs Aui. ⁊ alij volũt vt interdũ forte ſolutiũ in pleu
reſi deſ: cũ eius opatiõnẽ ſiſtere volum⁹. aquã ordei calıdam
in potu dare iubet. vñ Raß. Si aquã ordei cũ medicia de
deris laxatiua velociter ad ei⁹ diſſolutionẽ facit. q ſi poſt
horã vnã acceptõis medicie dederis ei⁹ veſtigia lauat ac
ei⁹ q̃litatẽ: ſic q ſi ea nondũ fuerit actuata: talr ei⁹ refrenat
qualitatẽ: vt nullã opatiõnẽ penitus faciat. Si aũt tpe ſolu
tiõis dederis ſoluẽdo medicie maliciã frangit. Et iõ Me.
in de cõſolatiõe mediciarũ pmo canone dicit. Si. medici
na ſoluit vltra q̃ʒ oportet: aq̃ ordei ingt calıa iter cetera au-
daciã frangit medicie. Poſt aquam ordei aquã mellſ vete
res cõmẽdat. Quã mõ hõi Me. ſic facias. ℞. mell. li. i. ſup
qḋ viij. li. boni putei aut hõi fontis aq̃. deinde cũ lẽto igne
⁊ ſine fumo cõtinue ſpumã abijciendo bulli: tertia ṽo vel
quarta ꝯſumpta pte cũ denſo pãno coleſ: quã ſi biberit re
centẽ mſtũ iuuabit. ⁊ i caſu nr̃o mlte dʒ eſſe aq̃itatis. q̃uis
ſit inflatiua magis. nã fuerit groſſa ꝓpter ei⁹ dulcedinem
in coſum facile mutaſ. Et addit in ſitim. vñ. Ra. ingt. aqua
mellſ extenuate: ⁊ aq̃ſitate min⁹ excitat ſiti q̃ʒ vinũ album
⁊ facit moderate ad ſputũ: mitigat tuſſim: ⁊ ſi fuerit maior
pars mellſ q̃ʒ aq̃ ſiti excitat. ⁊ ſputũ viſcoſuʒ efficit. Et ifra
ingt. de aqua mellſ: ⁊ de aqua ordei ſit loq̃ns. Aq̃ ordei faĉ
ſputũ lene: ṽtutẽ cõfortat. inſira anhelit⁹ mũdificat: ⁊ ſi pa
tiẽs aq̃ ordei vti nõ põt: vtaſ aqua mell. q: pl⁹ agit q̃ʒ aqua
ordei anhelitus inſtra mũdificãdo: ⁊ mollificãdo ſputum.
Sed minus ꝯfortat q̃ʒ aqua ordei. Hui⁹ aq̃ vſus valet cũ
febris nõ exiſtit mltũ itenſa: ⁊ maxie ſputo exñte viſcoſo.

De ſyrupis huic ꝓpoſito ꝯueniẽtib⁹ ſunt. q̃ ſupra ca. xij. d
ſcribũtur. Jſti q̃ʒ deſcriptas aquas: vt citrulli: melonis cu
cur. ⁊c̃. poteris tã cũ zuc. q̃ʒ cũ penidijs: q̃ʒ cũ q̃ libuerit: ⁊
appropriato ſyrupo iulipezare. Uel vt de his magis te co
pioſum faciã aliquos infraſcribã. Quoꝝ pm⁹ eſt. ℞. vio.
ꝟ. i. ß. gũmi arabici. ʒ. vij. ſe. citonioꝝ: ⁊ ſe. malue. añ. ʒ. i.
ß. dragagãti. ʒ. iij. funde ſup iſta. li. viij. aque. ⁊ p diem cuʒ
ſua nocte in infuſiõe pmitte. Dehinc ad ꝯſumptionẽ me-
dietatis buliat: ⁊ cũ li. ii. ß. penidiarũ fiat ſyrupus ðbitẽ co
ctus: cui⁹ vſus cũ aqua ordei debite cõmendaſ. ¶ Alius ⁊
dñi meſue. ℞. iuiubaꝝ ſebeſten. añ. ʒ. x. ligri. floꝝ bug. añ.
ʒ. xii. ſe. malue. ſe. cito. añ. ʒ. v. in lib. viij. aq̃ p diẽ naturaleʒ
infuſiõe pmaneãt: ⁊ cũ poſtea ad medietatis cõſumptiõeʒ
bulierit coleſ. Et addaſ ſucci maloꝝ dulcium gra. li. i. de
hinc vero cũ li. ii. fiat ſyru. Cuius ſit cũ aqua ordei: ⁊ mucil
lagine pſilij tibi vſus. Alius. ℞. aque cucur. lib. iii. malue
vio. añ. ʒ. xx. caſſie fiſtule. ʒ. x. per diẽ naturalẽ in aqua pſcri
pta infuſa maneant: deinde parũ caleſiat: ⁊ manibus ꝯfri-
catis coleſ. Et ſucceſſiue cũ li. i. ſuc. grana. dulciũ ⁊ lib. ſi.
zuc. fiat ſyrupus: cui⁹ vbi ſitis ⁊ inflãmatio grandis ſit tibi
vſus. Solis decoctiõib⁹ pſcriptis ſi libuerit vtaris cũ zuc.
vel ſine zuc. ⁊ valẽt mirabilr. Uel ex eis iulep. facito: ⁊ erũt
pulcherrima ⁊ guſtui valde delectabilia: nõ min⁹ ea iule-
pizare poteris: ⁊ ſic habes aliq̃s decoctiões iulep. ⁊ ſyru.
¶ Nunc aũt de cõfectionib⁹ eſt aliq̃d dicendũ: vt cap̃ſm
finẽ recipiat. diadragantũ igitur frigiduʒ valet plurimum.
Uel facias ſic. ℞. dragagãti. ʒ. i. zuc. li. i. ⁊ cũ quauis ex ſu
praſcriptis aquis ſeu decoctionib⁹ diſſolue: ⁊ fac p bolos
cõfectionẽ. Q; ſi abſterſiuũ magis habere libet. ʒ. i. ß. paſte
radicis yreos addes: ⁊ vt ſupra confectionẽ facito: de qua
patiens tuus oi hora qua libuerit accipiat cũ febrẽ lenteʒ
habeat. Poſſes adhuc vbi maiorẽ abſterſionẽ queris zuc.
cũ quauis aqua diſſoluere. ⁊. ʒ. iij. paſte radicis yreos alijs
ſuis ſpẽbus addins facias confectionẽ per bolos. ¶ Ua-
let itẽque ſequitur mixtura. ℞. zuc. viol. ʒ. i. ß. diadragãti
frigidi: dyairis ſine ſpẽbus añ. ʒ. ii. fiat mixtura qua vtaris
pro libito: ⁊ ſi maximã queris abſterſionem. loco viol. zuc.
mel violatum imponas. Et que preſens capitulum tʒ vſq;
ad materiei collectionẽ tibi ſatiſfaciunt. Quam ſi prohibe
re nequieris que preſens capituluʒ docet exequere: ⁊ per
hoc preſens capitulum finem recipit.

¶ Qualr ⁊ cũ qb⁹ mã pleureſis i collectionẽ collecta ſit ad
ſaniẽ ꝯuertẽda: ſtq; ipm ſaniatũ apã rũpẽdũ. Ca. xvij.

Ue dcã ſũt efficiũt vt poti⁹ pleureſis reſoluaſ q̃ʒ in
q collectionẽ ꝯueniat: q ſi patiẽs preãſiret. Et illis oi
b⁹ que dicta ſunt ordinate pactis dolor: aut febris
anhelit⁹ difficultas: aut alia accñtia paꝝ: aut nihil remiſſa
fuerint: ſignũ eſt mãm in collectionẽ deueniſſe: vñ virtute
exiſtente debili ſcis ex pnoſticis iam habitis infirmũ mo-
riturũ. At vbi fortis virt⁹ fuerit nõ deſpes: ſed vt collectio
illa ad ſuppurationẽ deueniat: pcurabis q fiat: ſi eaꝝ poſſi
bile fieri fuerit infra per ordinẽ exequẽdo. ¶ A leuioribus
itaq; inchoãdũ erit: ne fortia medicamia ſubtile reſoluãt
⁊ groſſum relinquãt: ⁊ ne ipſa ẽt ante temp⁹ collectionem
illam erũpant: q: vbi hoc acciderit rariſſime euadũt infir-
mi. ¶ Si igitur embrocationes facere libet malue ⁊ altee
cum radicibus accipies mellilotí: atq; camomille. añ. m. i.
fenugreci. ʒ. i. ſe. lini. li. ß. ſe. citonioꝝ. ʒ. i. ß. fiat decoctio. ex
qua fiat embrocatio: aut in eã filtruʒ: aut ſpongiaʒ infunde
⁊ fomẽtationẽ: vt ſupra facito. ¶ Uel ex ea veſica ſemiple
na mõ quo ſupra vtere. ¶ Et q iſtoꝝ aliquotiẽs factũ fue
rit locũ ex infraſcripto pũge. Q; ẽ. ℞. olei camomillini: olei
de lilio. añ. ʒ. i. pinguedinis galline: ⁊ anatis. añ. ʒ. vj. mu-
cillaginis fenugreci. ſe. lini ⁊ altee. añ. ʒ. ß. quantuʒ ſufficit
cere ⁊ fiat vnguentum. ¶ Uel. ʒ. i. diaquilonis cum pin-
guedine galline olei camomillini: ⁊ olei de lilio. ana. ʒ. ß.
diſſolues ⁊ vtere. Uel loco dyaquilonis yſopi ceroťuʒ ac-
cipe. ¶ Uel. ℞. olei camomillini. ʒ. iij. pinguedinis galli-
ne. ʒ. iij. mucillaginũ radicũ altee ⁊ malue: ſe. citoniorum.

añ. ʒ. ß. farine. or. fenugreci farine. ſe. lini. añ. ʒ. iiii. ⁊ cere
q̃tum ſufficit. ⁊ fiat vnguẽtum. ¶ Uel ẽplm h̃ facias. ℞.
paſte radicũ altee lib. i. mucillagis ficuũ. li. ß. farine ordei.
ʒ. iii. pul. floꝝ camomille. ʒ. i. ß. farine fenugreci. farie ſe.
lini: añ. ʒ. i. ipiguenſ cũ recẽti butyro: ⁊ fiat emplm. ¶ Uel
ex ſola paſta cũ butyro fiat idẽ. ¶ Uel folia cauliũ cũ bu-
tyro decoq̃ cocta piſtabis: ⁊ cũ croco ordei farinã admiſce
⁊ emplm fac. ¶ Et huic ꝓpoſito q̃ cõueniũt tã cuʒ aqs q̃ʒ
decoctiõib⁹ cũ iulep. ſiue ſyrupis q̃ ſũt in ca° pcedẽti de-
ſcripta vtere ⁊ ꝯfectiõib⁹. ¶ Jtẽ dũ hec fuerit: ſi aggraua-
tio maior in latere ſentiaſ remittaſ feb. dolor atq; accñtia
reliq̃ collectionem illã in saniẽ cõmutatã eſſe ſcies: q: cir-
ca gñatione ſaniei dolores ⁊ febres: vt ingt Hypo. maio-
res ſunt q̃ʒ fcã ſaniei. ⁊ tũc ſolũ ſupeſt illa approximare q̃
apã illud erũpãt. ¶ Ut igiſ ad actũ practicũ tẽ ducã: her-
bã vitis in aq̃ ſalſa decoq̃s coctam piſtabis: ⁊ cuʒ butyro:
aut adipe vetuſto cum modico mellis: cuʒ paucolo croci
emplm facias. ¶ Uel de illa herba vitis talr ꝑparata. ʒ. i.
accipies: cũ q̃ pone fermẽti. ʒ. ij. fimi colũbini ʒ. i. ß. mellſ.
ʒ. ij. ß. croci. ʒ. ij. cuʒ q̃. ſ. veteris aſſugie facias ẽplm. ¶ Ali
ud ad idẽ qḋ eſt optimũ. ℞. paſte radi. lilij. ʒ. viii. fermenti
ʒ. iii. ficuuʒ bñ pinguiũ. ʒ. iiii. pul. fimi colũbi. ʒ. ij. mell. ʒ.
iii. ß. croci. ʒ. iii. cum q̃to antiq adipis ſufficit fiat empſʒ: q̃
dicta ſunt empl̃a ad apiẽdũ apã plm valẽt. ¶ Et itẽ potus
q ſequunſ: q̃ꝝ pm⁹ ẽ. ℞. fermẽti tritici. ʒ. iii. i petia ligatuʒ
p diẽ cũ ſua nocte in li. viii. aq̃ in iſuſiõe dimitte. dehic pe
tiã extrahe ⁊ in aquã illã li. i. mell ipone: ⁊ vſq; ad cõſum
ptionẽ q̃rte ptis bulliat ⁊ coleſ poſtea: ⁊ de tali aq̃ calıa ſe
pe bibat iſirm⁹: ipſe q̃ʒ fermẽtaria iuſcula mãducet q acci-
piat de paſta triticea bñ fermẽtata: ⁊ eã cũ aq̃ ſubtilr diſtẽ
peret: ex q̃ pultẽ faciat: ⁊ ſi pulis iſta cuʒ aq̃ decoctiõis ficu
um fieret: melior eſſet. ¶ Põt q̃ʒ ex paſta or. fermentata
puls fieri: ⁊ ſilib⁹ cuʒ decoctiõe ficuũ in aq̃ p libito mel ad
dere poteris. ¶ Meß. ṽo in iſto caſu triticuʒ mãducari cũ
melle pcipit: vel in q̃ mel decoq̃ facias. ¶ Ruſus ex fari-
na ciceris fiat eſculũ in h̃ ꝯueniẽs multuʒ. ¶ Panis bñ fer
mẽtat⁹ in aq̃ mellſ aut in rob iſuſus ꝯuenit. ¶ Cõuenit q̃ʒ
vt oua ſorbilia ⁊ lac cum modico mellis: ita ſicut mulgeſ
ab vbere caſtm ⁊ ſic aliqualr comedat. ¶ Jn 2ª mẽſa meß.
gra. pini. ⁊ amig. tã dulces q̃ʒ amaras pcipit. Que dicta
ſunt ad erũpẽdũ apã plm valẽt. ¶ At ſi cuʒ iſtis eruptio ne
q̃at patientẽ moueri ſubito hincinde diuerſimode veteres
iubẽt. Eum ẽ ſup iſirmuʒ lat⁹ ſituatuʒ ſubito reuoluunt ad
aliud. Et iuuat plm ſup lectos pẽſiles eos ponere q cuʒ fu
nib⁹ i aere ſuſpẽduntſ. tales. n. q̃ libuerit ꝓpellunſ. Et nos
italici tales pẽſiles lectos pantheas appellamus. Aliq eos
ponũt in cunis: ⁊ alij i rotatis cathedris: q̃s velociter tra-
hunt. ¶ Prouocare tuſſim vomituʒ ſeu ſternutationẽ va
lẽt multũ. ¶ Si p modum hunc in vigeſima vel citra apã
nõ rũpaſ dolore ⁊ accñtib⁹ alijs pſeuerãtib⁹ morieſ infir-
mus. Et ſi euaſerit grãm obtinebit: pauci imo pauciſſimi
euadunt. ¶ Et ſi apã in tpe illo rũpaſ: ⁊ ſanies alba eq̃lis
ꝯiuncta ⁊ bonum hñs odorẽ expuaſ ṽtute ꝯſtãte febr. ⁊
accidẽtia reliq̃ paulatĩ remittanſ: ⁊ tũc patiẽtẽ tuuʒ libera
tũꝝ certiſſime ſcies ⁊ potiſſime: ſi ad taleʒ eruptionẽ leni-
tas: iocũditas: qes ac deſiderij bonitas ꝯſequaſ ꝯria vero
hoꝝ ſi fuerit tuuʒ patiẽtẽ pſbyteris cõmite. ¶ Rupto itaq;
apãte ⁊ bonis apparẽtib⁹ ſignis. Qualr ſanies mundificã
da ſit: ⁊ ſucceſſiue vlcus ſanãdum erit. deinceps modus
eſt ſcribendus: quod addiuuante deo in ſequentib⁹ fiet ca
pitulis: ꝓpter qḋ preſenti capitulo finem impono.

¶ De his q̃ pleureticum vlc⁹ mũdificãt saniẽ. ſiue p ſputũ
ſiue p vrinã: aut p egeſtõem extra pect⁹ educunt. Cap. xviii.

Ue vlc⁹ mũdificãdo saniẽ educũt ſũt i pñti ca° de
q ſcribẽda. Sʒ tñ itereſt ꝯſiderãdũ pus ad quẽ lo-
cuʒ rupto apãte ſanies ipã defluxerit. Nã ſi ad pul
monẽ vt plerũq; accidit tuſſiẽdo p ſcreatum emittiſ. Si ãt
ad pectoris ꝯcauum p venã magnã itrans vt ſupra ca° 6°
dictum fuit ad epar iterdũ mittiſ: q ſi ad gibbũ p vrinã: ⁊
ad ꝯcauũ p egeſtõem expelliſ: ⁊ iterdũ: vt ingt Meß. i locuʒ
vnuʒ recipiſ: ⁊ ſua nimia q̃ntitate paupculũ iſirmum ſuffo
cat. ¶ Aliq̃n ãt ibidẽ ſanies cõculcata maiorẽ cõtinue pu-
trefactionẽ ſuſcipiet: ⁊ p viã reſudationis ad pulmonẽ trã
ſiens ipm exulcerat: ⁊ bonũ patiẽtẽ ꝯducit ad ptiſim. Opor
tet itaq; ad quẽ locuʒ ſanies ipſa deuenerit cõſiderare: qa
locoꝝ dñia variãſ medicamia. veꝝ niſi ad. xi. dies fiat mũ-
dificatio: vt i pnoſticis hũiſti trãſibit i ptiſim. ¶ Si nã igiſ
incipit mãm p ſcreatuʒ emittere aquã orḋ. vel aquã iubet
zuc. in potu ſepe dabis: ſed his melior eſt mellſ aq̃. Et hoc
caſu plimi oximelle ſimplici vſi ſunt. Meſue ṽo aquaʒ ſe
caniabi. Gaſ. aucte cõmẽdat. Et ipſe accipit mellſ li. ß. zuc.
li. i. aq̃ fõtis. li. iiii. coq̃nſ cũ facilitate ꝯtinue abijciẽdo ſpu
mã. Et 3ª pte ꝯſũpta ipone li. ij. aceti plus, vel min⁹ ſm q
q̃ris plus ſiti extiguere ⁊ coſe feruorẽ remittere. Et vbi ma
ioreʒ velles facere abſterſionẽ min⁹ zuc. ⁊ plus mellis im-
pones. Cũ lento itaq; ⁊ claro igne ſine fumo debite coq̃ſ.
cui⁹. ʒ. ii. accipies ⁊ aq̃ ſcabioſe: aq̃ lilij. aq̃ ipſopi: añ. ʒ. i.
miſce ⁊ i aurora calım pbe. Jllic aũt ad. ii. horas ab. ʒ. iiii.
ad. vj. aq̃ ordei dabis calıe. ¶ Uel ifraſcptã ðcoctione vte
ris. q̃ ẽ. ℞. ca. ve. herbe iſopi añ. ꝟ. j. ficuũ ſiccaꝝ piguiũ
ʒ. iij. paſſul. ʒ. j. ß. ligri. ʒ. i. fiat decoctio. de q̃. ʒ. v. cũ melle
p vice dabis. ¶ Ubi forti⁹ ifraſcptã decoctionẽ facias: q̃ ẽ:
℞. iſopi. ca. ve. or. añ. ꝟ. j. ß. ficuũ ſiccaꝝ. ʒ. iiii. paſſul. enu
cleataꝝ. ʒ. ij. radi. yreos: ſe. vtice ligri. añ. ʒ. i. carnium da
ctiloꝝ piguiũ. ʒ. i. ß. fiat decoctio: de q̃. ʒ. iiii. cuʒ melle p
vice dabis. Ulſ mel ipſuʒ cũ iſtis decoctiõib⁹ cõbulire faci
as. ¶ Et ex his decoctib⁹ ſi libet potes ſyrupũ facere cuʒ
melle ac penidiaꝝ añ. li. i. ß. de q̃. ʒ. ij. cũ. ʒ. iii. decoctionis
or. ⁊ iſopi p vice dabis. ¶ Et ſi pſcriptis adhuc forti⁹ iſo-
pi. ꝟ. i. ß. accipies. ⁊ ca. ve. ꝟ. i. radi. yreos ſe. vtice. añ.
ʒ. i. ß. ficuũ ſiccaꝝ. ʒ. ii paſſul. ʒ. i. ß. ligri. ʒ. i. fiat decoctio:
de q̃ cuʒ melle p libito dabis. vel cũ li. i. penidiaꝝ. ⁊ lib. i.
mellſ ſyrupũ faciás: q vt ſup̃ vtere. ¶ Et itẽ forti⁹. ℞. paſ-
ſul. ſebeſte piguiũ añ. ʒ. iii. ß. ficuũ. ʒ. iiii. ca. ve. iſopi cala-
mẽti praſſij añ. ʒ. iii. ligritie: ſe. vtice: añ. ʒ. i. ß. fac ſyrupũ.
de q̃. ʒ. i. ß. cũ. iii. ʒ. aq̃ mellſ exhibe p vice. ¶ Ali⁹ queʒ bo
nus meſue ãpliſſime laudat. ℞. paſſi. ʒ. xx. ligri. iſopi ca-
lamẽti ca. ve. ʒ. x. radicuʒ apij feniculi ⁊ petroſilini añ. ʒ. v.
amigḋ. mũdatarũ pineaꝝ fenugreci añ. ʒ. v. paſſul. enu-
cleataꝝ. ʒ. vi. carniũ iuiub. ſebe. añ. ʒ. ii. ficuũ ſiccarũ nũe-
ro. x. fiat decoctio. Et ſi fieret i aq̃ pluuiali pualet. Deinde
cum melle: mellis penidiarũ ⁊ rob añ. li. i. ß. ſyrupũ facias
cui⁹ vſus ſit vt pcedentiũ. ¶ Ex ꝯfectiõib⁹ q̃ ꝯueniunt p
℞. ſucci cauliũ: li. ii. mellis. ʒ. i bulliat tñ q loch formam
recipiat. ⁊ cuʒ incipit infridari pul. pulmonis vulpis. ʒ. ß.
adde ⁊ croci. ʒ. ii. ß. Et fiat loch: de q̃ patiẽs tu⁹ ſepiſſime i
ore tenẽdo trãſglutiat ſaliuã facilitat. ¶ Aliud poptimum
℞. penidiaꝝ amigdalaꝝ dulciũ mũdataꝝ añ. ʒ. x. carniuʒ
dactiloꝝ piguiũ. ʒ. xv. ficuũ carniũ paſſul añ. ʒ. i. dragagã-
ti: ſe. feniculi añ. ʒ. vi. paſte radicis yreos. ʒ. ii. ⁊ cum q̃to
mellis ſufficit fiat loch. ¶ Aliud itẽ valde bonuʒ. ℞. ſpice
croci añ. ʒ. i. iſopi ſicce praſſij añ. ʒ. iii. myrrhe. ʒ. ii. paſte ra
di. yreos. ʒ. i. farine orobi. ʒ. vii. pipis. ʒ. i. ß. paſſul. enuclea
taꝝ carnium dactiloꝝ ficuum pinguium penidiaꝝ mun-
dataꝝ añ. ʒ. vi. puluerizãda puluerizenſ: reliq̃ ṽo ſubtiliſ-
ſime ꝯteranſ. dehic acci. ſucci caulium lib. v. q tñ ꝯtinue
ſpumã auferẽdo bulliãt q plus q̃ʒ medietas ſit cõſumpta
cum quo poſtea rob. lib. i. miſce mellis. li. i. ß. fiat loch: de
q̃ vtere. ¶ Meß. loch ſq̃lle multuʒ cõmẽdat: qḋ ſic cõficit:
q: ſucci ſq̃lle ⁊ mellis añ. ptes eq̃les. ℞. ⁊ bñ ſil bulliãt q
loch formã ſuſcipiãt. Ego autẽ ſoluʒ ſucci ſq̃lle ptẽ vnã ac
cipio ⁊ mellſ ptes duas: q: illud i ore retẽtũ adeo linguaʒ
mordicat q patiẽtes male eo vti pñt: ſʒ illud ẽ ſuaui⁹ ⁊ vir
tuoſuʒ ſati. ¶ Ulſ loch illḋ de ſq̃lla cũ alio loch: vl ſyrupo
miſce. ſic q guſtui fiat magis gratũ. ¶ Ualet q̃ʒ in h̃ caſu
loch de pino: loch ſanũ ⁊ expruʒ qb⁹ ſi libet vtere. ¶ Ego
ãt in iſto caſu ifraſcriptã cõfectionẽ guſtui valde gratã fa-
cere cõſueui: q̃ ẽ. ℞. farine orobi: ſe. vtice añ. ʒ. iii. pul. pul
monis vul. ʒ. iii. ß. iſopi ſicce. ʒ. ii. ſucci ligritie dragaganti.
ſe. feniculi añ. ʒ. i. corci ℈. ii. granoꝝ pini amigdalarũ dul-

cuꝫ mūdataꝝ aā.ʒ.vj. puluerizāda ī puluerē ſubtiliſſimuꝫ redige: reliq̄ ſubtiliſſime ꝯterāſ. deħic. ℞. ſuc.al. cū aq̄ yſopi diſſoluti lib.i.ß. paſte radi.ireos.ʒ.iiij. coquāſ debite ⁊ pſcriptis īpoſitis cōfectio fiat: de q̄ paucis ī ore tenēdo ſaliuā facilitat. ¶ Infraſcripta q̄ꝫ ⁊ ſi nō guſtui ſit delectabil' mirabil'r tñ valet. ℞. ſe. lini torrefacti. ʒ.i. ſe. vrtice farine orobi aā.ʒ.ß. radi. enule cāpane. radi. yreos ſe. bombicis: pulmōis vulpis mirrhe croci granoꝝ lauri aā. ʒ.i. Cuius vſus Raſ cū melle: aut vino cocto ſubtili ad vlc⁹ pectoris ⁊ anguſtiā anhelit⁹ pſm cōmēdat. ¶ Itē.ʒ.i. picis liq̄de cū melle. ¶ Als in caſu iſto īfraſcripto vſus ſū puluere qui mirabil'r iuuat. Et ipſe ℞. farie orobi: radi. enule cāpane. aā.ʒ.ij. ſe. vrtice.ʒ.ii.ß. pul. pulmonis vulpis.ʒ.ß. diayreos cū radice ⁊ ſuc. ſolū.ʒ.ii. cui⁹ doſis ſtō vacuo ſit coclear.i. p vice cū aq̄ mell' vel melle vel cū rob. vel cū ſyrupo. vel cū decoctiōe aliq̄ ex ap pþati. ¶ Vl. ℞. myr.ʒ.i. ſe. bābicꝭ croci aā.ʒ.ß. pul. pulmōis vulpis. ſe vrtice. aā.ʒ.i.ß. ſucc. cādi ad pōd⁹ oīꝫ: ⁊ fiat puluis: cui⁹ doſis ſit vt precedētis. ¶ In h' q̄ꝫ caſu cū ſpōgia filtro: aut veſica fomentationes facte ꝯueniūt vnctiōes ⁊ empla. Et de his cam.xv. ſatis copioſuꝫ te effecit. ¶ Laudat itē ī caſu nr̄o nr̄ meſue vomitū interpolatū q cū mell' aq̄ ⁊ modico ſalis: aut ſinapis additi ꝓuocet. ¶ Ex cibis ī h' caſu ꝯuēiētib⁹ ſunt carnes hedie: aut pulline ⁊ potiſſime ipſaꝝ brodiū: aut brodiū cauliū leuiter coctoꝝ cū oleo amigda. dulciū ꝯditū: deħic cū melle aut ſuc. māducatū: ⁊ vbi fe. nulla: aut multū remiſſa fuerit cū his ferculis pip comedaſ: multū mūdificat ⁊ exiccat ī mūdificādo ſaniē. ¶ Bon⁹ Raſ atq; veteres alij lac mlieris pſm cōmēdāt. Et lac cap. ita caſm ſicut mulgetur ab vbere: cū q̄ ſp aliq̄d mellis: aut ſuc. puluerizati pones. Cui⁹ doſis ſit ab.ʒ.iiij. ad.vij. p vice. ¶ Pot⁹ aūt ſit mellis aut ſuc.ru. aq̄ aut vinū albū cū altero ipſoꝝ lipħatū qḋ poti⁹ ad dulcedinē q̄ꝫ ad acritatē declinat: ⁊ ſic vbi p ſcreatū ſaniē emitti poſſe indicaueris pſcripta tibi cura ſit. ¶ Verū vbi p vrinā illā digniouens mūdificari: erūt dāda diuretica: vt radicū apij fenicli petroſellini ⁊ ſparagi decotio cū qb⁹ pūt aneti: aut fenicli ſemia: aut hmōi addi. Cū his oib⁹ ca.ve. yſopū ſiccū: aut pētaſilonē cū ſuis radicib⁹: ⁊ aliquas itē paſſulas īponere bonū erit. Q; ſi talia ꝯtēpare libet. adde radicū cicoree lactuce endi. atq; ſcariole vl' ipſarū ſemia: vl'.iiij. ſe. cōia vl' ſe. vrtice. elige igr̄ ex his q̄ dicta ſunt tibi magis grata. Et decoctiōes iulep. ſeu ſyrupos cū ſuc. vel melle p libito fac. Nec obliuiſcaris mell' ac ordei aquā ſepe dare. Ille nāq; lauādo vel abſtergēdo ꝓhibet ne loca p q̄ ſanies trāſit vlcerenſ. ¶ In iſto caſu caſſia fiſtula cōuenit atq; māna. Et ſit doſ ab.ʒ.i. ad.ʒ.i.ß. manne vō ad.ii. vſq; ad.iii. ⁊ dꝫ cū decotiōe ca.ve. yſopi liq̄ri. paſſu. ⁊.iiij. ſe. cōiū frigꝫ extrahi caſſia: aut cū ipſis manna diſtempari ſp viol. ſyrupi vel mell'.ʒ.i. addēdo. ¶ Et ſi talis ſaniei ſit ad īteſtia trāſit⁹ cliſterib⁹ lauatiuis ſepe vtere p os roſatū ſyrupum freq̄nter dato. ⁊ aliqū.ʒ.i. maſticis cū aq̄ endiuie vel roſ. ſyrupi aliq̄d addēdo. Et iſto mō taꝫ epar q̄ꝫ īteſtia p q̄ ſanies illa trāſit ne vlcerenſ defendes ꝑ optime. ¶ Solet vbi ſanies īfra pect⁹ ad locū vnū coadunata fuerit cauteria aliq̄ fieri: ⁊ iter coſtas iterdū aptio cuꝫ ſagitella: ⁊ his ego exp⁹ ſū: ⁊ euaſit īfirm⁹. Sꝫ q; caſus tal' rariſſime accit cū q̄ cura iſta in ca° de epimate ordiate deſcripta ē: vbi ſi op⁹ fuerit ſic cauteriū fiedi modū illic reqr̄.

¶ De cura pleureſis q̄ ī coſtarū muſculis naſcit. Cap. xix.

Cura nō vere pleureſis q̄ ī coſtarū muſculis naſcit ī aliqb⁹ applicādis ab extra ab alijs ſolūmō differt. ¶ Lenitiōe igr̄ vētris ⁊ flōmia ſm exigētiā factis: ac q̄ꝫ cū ſpōgia filtro vel veſica fomētatiōib⁹ poſt dié. vii. vbi dolor nō ceſſerit vētoſā ſup lono apponi iube. Et vbi op⁹ fuerit cū ſcarificatiōe: illa. n. dolores ſedat: ⁊ māꝫ extra ad cutē trahit: ⁊ ſic īfirmū hac de cā de pditiōe ſecurat vt ſupra. ca°. xi. declaraui. ¶ Et ī h' caſu ēpſm īfraſcriptuꝫ ꝯuenire veteres teſtati ſūt. ℞. cāomille malue. aā. M.i. maluauiſci radi. yreos. aā.ʒ.vi. ficuū piguiū.ʒ.iiii. coquāſ deide piſtenſ cū radicib⁹ miſce pul. ſinapis rubei.ʒ.v. et cuꝫ veteri aſſungia īpiguet: ⁊ fiat ſup locū empl'm. Ipſam enī māꝫ extra ad cutim trahit: ⁊ dolorē ſedat. ¶ Et folia cauliū in butyro decoq̄: poſtea piſtenſ qb⁹ de puluē colūbini ſimi p libito admiſce: ⁊ locū ēpla. ¶ Vel ēpłꝫ de ſinapi qḋ inbꝫ Meſ. Et ē. ℞. ſinapis p diē nālē ī aceto remolliti: ⁊ poſtea ſubtiliſſime ꝯtriti. li.ß. paſte ficuū piguiū q̄ p diē ī aq̄ calida īfuſe pmāſerit. li.i. fiat ex eis ēpl'm. Cui ſi libet vt pigue fiat parꝝ aſſungie veteris īpone: ⁊ aliq̄ loco ſinapis cāptarū ſterc⁹ īponūt vel colūbinū. Raſ aūt ex nauali pice locū ēplari faciebat. ¶ Vel ex adipe aduſto cum cinere radicū cauliū mixta. tale. n. empl'm exiccādo māꝫ extrahit ad cutē. apate igr̄ extra cutē p hunc modū tracto cū maturatiuis: ſi op⁹ fuerit ſuppureſ. deħic cum ſagitella ſiue ruptorio apiaſ: ⁊ ſucceſſiue mūdificeſ ⁊ ꝯſolideſ. Sꝫ q; talia ad dn̄os cyrugicos ptinēt: eis hāc remitto curam.

¶ De dieta in cura pleureſis obſeruanda. Cap. xx.

Vt cure hui⁹ inuictiſſime pleureſ finē īponē reſtabat dietē doctrinā īſcribē: q̄ vtute ꝯſtāte ſꝫ diuerſitatē tpm hui⁹ morbi vl'ri variaſ. Sꝫ vt in his tuū patiētē gubernare ſcias pſa deſcribam. A tenui dieta ꝑnm ſumēs ad groſſiorē ꝯtinue trāſiēdo. ¶ Cōſtāte itaq; virtute aq̄ or. cū ſuc. vel ſine ſolū dāda erit. Et vbi forti⁹ ex farina or. pultē ſatis rarā: ⁊ bñ coctā exhibe. Nā vt inq̄t bon⁹ alexā. Si nō bñ coq̄tur inflat hipocūdria: quēadmoduꝫ ⁊ alia legumia. ¶ Vel tale fac pulmētū a veterib⁹ tñ cōmēdatū: vt nihil ſupra. nā excorticatū ordeū ſimplici aq̄ coq̄s extractum piſteſ: ⁊ ad ozale paſceſ. Cū q̄ poſtea lac amigd. miſce. Et deħic dbite coctū patiēti tuo pbe. Cōuenit etiā ipm ſolū amig. lac cū aq̄ or. extractū. Et pſm itē cōmēdaſ ⁊ maxie vbi patiēs ſpuere icipit colaturā furfuris quā ſic facies. Sup triticeū furfur tm̄ aq̄ calē cōmiſcēdo īpones: q̄ ſolū ſit ībibitū. ⁊ p hor. xii. ſic dimiſſū cū mātili albo fortiter exp̄maſ: ⁊ qḋ īcolature fundo reſidet accipies de quo puls bñ cocta fiat: ⁊ ē ī caſu iſto popria. Nōnulli ſit eā cuꝫ amig. lac. coquūt: ⁊ bñ. ¶ Vlis groſſi⁹ panis mica ī brodio pulli decocta: aut ipſi⁹ pulli ꝯtuſum vel tñ pull⁹ ipe coq̄ſ q̄ caro ſepeſ ab oſſib⁹ ⁊ de tali ꝯſūpto brodio dab. ¶ Ego aūt alſ ſic facere ꝯſueui pullū facio exoſſari: ⁊ carnē ſic exoſſatā ī mātili albo īuolutā: ⁊ iter duo īciſoria poſitam ad torcular exp̄mi facio. Et hic veluti aq̄ clara ſucc⁹ egrediſ q facilis ē digōis ⁊ optimi nutrimēti ſupfluitatū paucarū ⁊ guſtui delectabil'. Q; ſi fe. intēſa fuerit. iiij. ſe. frida in petia lignea rara ligata cū pullo illo decoq̄nſ. Cum his cibarijs ſuc. p libito pone. Et vbi ſputi maiorē q̄reres abſterſionem ſucc. loco melle vti poteris. ¶ A die igr̄ p̄ vſq; ad xiiij. his cibis gradati vtere. Nā ab hic. ū. ſm vtutis tenorē ſputiq; facilitatē dietā ſm exigētiā īgroſſabis: ſed dum ſputi maturationē atq; ei⁹ q̄tis ꝓuocationē: hūiduꝫ atq; tepiduꝫ erit nutrimētuꝫ exhibēdū. Cum āt ipm maturū fuerit nutrimētuꝫ īgroſſabis: vt ad ſpuēdū vt⁹: vt voluit Raſ. fortis fiat. Verū tpe maxi doloris: vt oēs veteres affirmāt: a cibo erit abſtinēdū: q; p eū patiētem in deſpatiōnē: ⁊ ad mortē deduces: vt inq̄t Meſ. ¶ Pot⁹ ſit aq̄ or. aut aq̄ mellis. Et vbi ad vinū trāſire liceat ſit illḋ aquꝫ cum ſola aqua ſuc. q; q̄ꝫ vtutē ꝯfortat. Et magis vt inq̄t Raſ. ſputum maturat q̄ꝫ aq̄. ¶ Actual'r āt fridi nihil vnq̄ꝫ exhibeas. et potiſſimū aquā ſimplicē ſiue aquā or. niſi ī modica q̄ntitate. q; multa ſubito bibita: vt inq̄t Raſ. maturationē retardat. Sꝫ ſi ſumaſ. ſ. paulati nō ledit: q; p⁹ caleſiet q̄ꝫ ad apa deueniat. Pōt inde aq̄ calē in magna ſiti vicib⁹ ꝯtinuatis pua q̄ntitas exhiberi: q; ſitis extiguiſ: ⁊ eaꝫ coadunari nō pmittit: ſputi viſcoſitatē ē ſoluit: ac ipꝫ lenit atq; maturat: vt voluit dn̄s Meſ. ¶ Et caue ne pp ſitis extictionē: ſiue pp aliud malagnata muza vnq̄ꝫ pbeas dulcia. ¶ Tñ ſicut voluit. A. aerē patiēs tu⁹ tpatū inhitet. ad aliq̄leꝫ tñ calitatē declinātē a fumo vēto puluere vacuū. ¶ Sup lat⁹ infirmū decūbat. Si. n. ſup illḋ ceſſerit bonū portēdit. econtra vō malū. ¶ Ab ira triſtitia ⁊ alijs aie accītib⁹ ipm cuſtodi et ipꝫ tuo poſſe conforta: ⁊ vulue erit. Cātilenas vt audiat atq; muſicalia inſtra: vt cum his a tiore ⁊ triſtia reuocetur

Talia nāq; ī ſedādis dolorib⁹ iuuāt multū: vt. A. q̄rta pmi de ſeda. dol. Occupari ī eo inq̄t q̄ gaudiuꝫ efficit doloris vehemētiā ſedat. Et ſic hēs q̄l'r debs tuū pleureticū dietare. Sꝫ vbi ſanies expuaſ regimie alio vtaris opꝫ: ḋ quo capitulū. xviij. ſatis īformauit. Et p h' p̄nti cap. finē īpono.

¶ Epilogus totius opuſculi. Cap. xxi.

Prolixus admodū cōmētariol⁹ iſte de pleureſi fuit q̄ m'tos nr̄a tēpeſtate ſtudētes pl'ꝫ g̃uabāt ſcio: q; q̄rūcūq; tractatuū ſniās cōprehēdē illi vellēt. Qua ex re oīa ī h' ipo cōmētari⁹ ꝯtēta p viā epilogi ī p̄nti ca° cōphēdē ⁊ colligē volui: q; eo lecto ſūmatī oīm ꝯtētoꝝ ſniās ſcias. Et ſic cū ad curā pleſ vēire libuerit p doctrinā h⁹ ca' ſcies ſtati vbi q̄dcūq; īuenies. ¶ Quid igr̄ ſit pleſ et q̄ntuplex in p̄ ca° ſcies. Et ī 2° cās. ¶ 3m āt dm̄ratia ſiga ve pleſ oñdit. ¶ Et 4m nō ve. Et h' oīa ſiḡ tal'r mētī trade q̄ veraꝫ pleſiꝫa nō va diſcas. h. n. tibi tm̄ pſtat auxiliū vt tā ab apoſtematis q̄ꝫ pulmōis cū qb⁹ pl'ꝫ cōicat diſcernē ſcies. ⁊ h' ſi 5m cam itellexeris. ¶ At vbi de his honorē ꝯſeq deſideres 6m cam. ⁊. 7. ⁊. 8. plegē nece ē. ¶ Illa nāq; ad quē finē pletici q̄ fuerit venire dbeāt oñdūt. Et ſic q̄d de vnoq̄q; ꝓnoſticaū. ſit ſcies. Qḋ ad maxim honorē tibi cedit. ¶ Cū igr̄ ad pleticū tuū acceſſeris: vbi opus fuerit q̄ꝫ celeri⁹ poteris vētrē leni. Deħic euaporatorijs vtere de qb⁹ cam. 9. modū et ordinē dabit. ¶ Q; ſi flōiā fiendā iudicaueris cam. x. lege. ipm. n. tibi flōmādi modū dabit. ¶ Q; ſi etas vl' aliud flōmiā īpedierit. Pleruq; ei⁹ loco vētoſe ſūt: de qb⁹ cam. xi. modū tibi dabit. Et ne in errorē cadas illa plege bñ: quia nō ſoluꝫ flōie loco ſūt: ſꝫ interdū vt mā a loco diuertatur. Et ꝯſili itēdū vt exteri⁹ trahatur ad cutē. ⁊ aliqū vt doloris rabiē ſedēt: q̄ꝝ oiūꝫ canones capl'm ipꝫ edocebit. ¶ Factis itaq; euaporatorijs flōia ſeu vētoſis nōnūquā cū aliquo leui farmaco vēter ſoluēdus eſt. Sꝫ h' ſit niſi magno cū timore. Cū plerūq; in tali caſu fluxu⁹ ſeq̄tur imoderat⁹: q̄re. xii. cam plege. Ipm. n. te ab oib⁹ his piclis abſoluet: ſi ī eo cōtēta exeq̄ris. Q; ſi tūc māꝫ digerēdam ac educendam iudicaueris. xiii. cam. ⁊. xiiii. legas or. illa nāq; in quacūq; mā q̄s ⁊ q̄lia tibi necīa ſint oñdūt. ¶ Cū igitur q̄ dcā ſunt ordie debito ꝓut noiata capl'a docent fueris execut⁹: q̄ dolores ſedāt: q̄ q̄ꝫ ſputū facilitāt appropries nece eſt: ⁊ h' ſit tā p extriſec⁹ q̄ꝫ itriſec⁹ applicata: q̄ꝝ doctrinā. xv. ac. xvi. cam ponit. ¶ Hec oīa q̄ dcā ſunt: vt pleſ reſoluatur efficiūt: qḋ in oī ſtudio pq̄rēdū veꝝ nec ſp illḋ ſit: ſꝫ ī collectionē trāſit: ⁊ tūc tua ē ꝯſideratio: vt illā collectā māꝫ in ſuppurationē ducas. Qḋ tñ fiēdū ē cū cautela. ſ. ne ſbtile reſoluaſ ⁊ groſſuꝫ remaneat. Ac ne apa ſiue collectio illa aū tps apiaſ. Et ſic q̄ illā ī ſuppurationē ducāt: q̄ q̄ꝫ debito tpe rūpunt q̄dā cū ordie erit applicanda: ⁊ hoꝝ doctrinā xvii cam ordiate tibi pbet. Collectiōe ſiue apate rupto erit vlc⁹ mundificaū. Et ne pletic⁹ bon⁹ ī pēſſim ſeu aliā malā egritudinē cadat erit ſanies cū cautela educēda. Que iterdū p vrinā. Et interdū p egōnē: ⁊ interdū p ſputū educiſ. Procurāduꝫ erit igr̄ vt ſuaniter: ⁊ cū approþatis dcā ſanies educaſ: ne loca p q̄ trāſit vlcereſ. Et hoꝝ oīꝫ mōꝝ. xviii. capl'ꝫ docet. ¶ At plerūq; accit vt va pleſ ad eā vſus cuti collectionē faciat q̄ tūc ſuppurātib⁹ idiget. Deide aptiōe ⁊ ſucceſſiue mūdificatiōe. Et tādē ꝯſolidatiōe. Qḋ. xix. ca. te docet facē. Verū iſta q̄ dcā ſūt adeo ordie q̄dā mihi fore ꝯnexa videbāt vt ꝯgrue iter illa dictādi mod⁹ nō cadēt. Et hac ex cā euꝫ ad vltimum reſeruaui: qḋ vbi ſcire cupias ꝓxim ca. plege. Ipm. n. q̄l'r patientē tuū dietare debeas oñdit: qḋ vt pꝫtoti cōmētariolo finē īponebat. Sꝫ q; ī eo ꝯtēta ī p̄nti capl'o epilogare libuit. h' tot⁹ cōmētariol⁹ feliciter finē recipiat.

¶ Antonij Guainerij Papienſis viri doctiſſimi cōmentariolus de pleureſi feliciter explicit.

Antonij Guainerij viri doctiſſimi cōmētariolus ḋ paſſiōib⁹ ſtōi ꝯtinēs ca. 57. felicit' icipit

¶ Capl'm pmū: de meri ⁊ egritudinib⁹ ei⁹. char. 35
¶ Capl'm ſcdm: de diffinitiōe ſtōi ſiue deſcriptione. 35
3m De deſcptiōe appetit⁹: ⁊ quō cāeſ: ⁊ q mot⁹ regraſ. 35
4m De cauſis ablatiōis ⁊ diutiōis appetit⁹ q fames dr. 36
5m De ſignis gn̄alib⁹ cāꝝ diutiōis aut ablatiōis appetit⁹ 36
6m De ſignis ꝓnoſti. diutiōis ſeu deſtructiōis appetit⁹. 36
7m De ſignis ⁊ cura ī gn̄ali ablatiōis appetit⁹ ꝓuenientis tam cauſis intrinſecis q̄ꝫ extrinſecis. 36
8 De admiſtratiōe ſex rerū nō nāliū in cura ablatiōis appetit⁹ ⁊ ei⁹ diutiōis tā ī cā calā q̄ꝫ ī frida. 37
9. De cura deiectiōis ſiue deſtructiōis appetitus a calida per medicinalia abintus ſumpta. 38
10. De cura deiectiōis ſiue deſtructiōis appetitus a cā frida per medicinalia ab intus ſumpta. 38
11. De cura deiectiōis ſiue deſtructiōis appetit⁹ tā a cā calā q̄ꝫ a cā frida per medicialia exteri⁹ applicata. 38
12. De appetitu corrupto q̄d ſic: q̄ ⁊ q̄t ſint ei⁹ cāe. 39
13. De ſignis demr̄atiuis cāꝝ īducētiū appetitū corruptū in quo diſputatiue proceditur. 39
14. De ſignis ꝓnoſticis corrupti appetitus. 39
15. De cognitiōe ⁊ cura appetitus corrupti in gn̄ali. 39
16. De ſignis diſtictiuis corrupti appetit⁹ q̄buſcūq; hūoribus ī cā exīntib⁹ ⁊ cura cuiuſcūq; in pticulari. 40
17. De appetitu canino q̄d ſit: ⁊ vn̄ denoiationē hēat. 40
18. De cauſis extriſecis ⁊ itri. appetit⁹ cāini in gn̄ali. 40
19. De ſignis demr̄atiuis cāꝝ appetit⁹ canini. 41
20. De eo qḋ ex appetitu canino ꝓnoſticari debemus. 41
21. de cura appetitus canini a q̄cūq; cā ꝓueniat. 41
22. de boliſmo q̄d ſit. ⁊ que ſint eius cauſe. 42
23. de ſignis demr̄atiuis ac ꝓnoſticis boliſmi. 42
24. de cura boliſmi in generali. 42
25. de lipothomia q̄ dr̄ fames ſincopal' ⁊ de cura ei⁹. 42
26. de ſiti nāli nō naturali ⁊ pter naturam. 42
27. de cauſis gn̄antibus ſitim pter naturā ꝓueniētib⁹ tam re extrinſeca q̄ꝫ intrinſeca. 43
28. de ſignis tā nālis q̄ꝫ nō nālis atq; voluptuoſe ſitis. 43
29. de ſignis ꝓnoſticis ſitis nō nālis atq; voluptuoſe. 43
30. de cura ſitis nō nāl' ī vl' p regimē ſex reꝝ nō nāliū. 43
31. de cura ſitis nō nālis a q̄cūq; cā ꝓuenientis. 44
32. de notificatiōe doloꝝ ſtōi ⁊ ei⁹ cāꝛ: ⁊ q̄t ſi ſpēs ei⁹ 44
33. de ſignis demr̄atiuis doloris ſtomaci. 45
34. de ſignis ꝓnoſticis doloris ſtomaci. 45
35. de cura doloris ſtōi ſm ordinē cauſarū ei⁹. 45
36. de ſedatiōe doloris ſtōi. a mala q̄litate ꝓueniētis. 45
37. de ſedatiōe doloris ſtōi a q̄cūq; cauſa ꝓueniētis. 46
38. de apātib⁹ ſtōi ⁊ cauſis eoꝝ ac diuiſionibus. 46
39. de ſignis demr̄atiuis apatū ſtōi tā gn̄alib⁹ q̄ꝫ ſpālib⁹ 46
40. de ſignis ꝓnoſticis apatum ſtomaci. 46
41. de cura apatū ſtōi a materia calida ꝓuenientiū. 46
42. de cura apoſtematū ſtōi a materia frigida tam in duritiem conuerſoꝝ q̄ꝫ non. 47
43. de vomitu nauſea ſbuerſiōe: ⁊ q̄q; ipaꝝ cā ī gn̄ali. 47
44. de ſignis demr̄atiuis ſpēꝝ vomitus. 47
45. de ſignis ꝓnoſticis vomitus. 47
46. de q̄buſdā gn̄alibus in cura vomitus obſeruādis. 48
47. de cura vomitus ſanguinei p interius exhibita. 48
48. de cura vomitus colerici p interius exhibita. 48
49. de cura vomit⁹ tā ſā. q̄ꝫ colici p exteri⁹ applicata 49
50. de regimine ſex rerū nō nāliuꝫ tam vomitui ſanguineo q̄ꝫ colerico conuenientium. 49
51. de cura vomitus flegmatici. 49
52. de cura vōit⁹ melici ⁊ vōit⁹ pueroꝝ ⁊ facti a vētore 49
53. de ſingultu quid ſit ⁊ quotuplex. 49
54. de cauſis ſingultus. 50
55. de cauſis ſingultus demōſtratiuis ⁊ cauſarū eius. 50
56. de ſignis ꝓnoſticis ſingultus. 50
57. de cura ſingultus tā de repl'one q̄ꝫ de ianitiōe facti. 51

¶ De meri ⁊ egritudinibus eius. Cap. i.

Voles de egritudib⁹ ſtōi ī p̄nti cōmētariolo dictionē facē a meri tāq̄ꝫ ab eo nob' pmīr⁹ occurrēte icohoādū eſt. ¶ Nōmm āt q̄ meri dictio arabica ē. q̄ dr̄ a meris qḋ latie pō ſeu portio iterptaſ: q; eā ptē ſtōi eē volūt: p q̄ veluti p portā ſeu maniacā ī ipꝫ ſtōm nutrimētū igrediſ. Greci vō yſofagū appellant:

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ab vſo qd̃ eſt inter: ⁊ ſago ductio: q̃ſi nutrimẽti ꝑ euȝ intus
ductio. ⁊ ꝓp h̃ latini q̃dã eũ portã ſuperiorẽ appellãt. Compo
nitur ex carne ⁊ ex duabꝰ panicularibꝰ planis tunicis vi-
los tã lõgitudinales q̃ trãſuerſales hñtibꝰ: quarũ intrinſeca:
vt facilꝰ extẽdi poſſit neruoſa magis ⁊ carnoſa minꝰ fuit:
cũ ꝑ ipſam rẽ durã aliquã trãſire neceẽ ſit: ⁊ vt ꝑ eã tanq̃ ꝑ
rotũdã manicã ad ſtõm nutrimẽtũ igredi poſſit ad fauces
vſq; ꝑtigit. ¶ Ex qbꝰ notificatio eiꝰ ſat; p3. Eſt. n. meri mẽ-
bꝝ lõgũ ↄcauũ ↄcauitate rotũda ex carne: ⁊ duabꝰ vilo-
ſis plãis tũicis ↄtextũ: q̃rũ itriſeca neruoſa mag; ⁊ carno-
ſa minꝰ exiſtit vt ꝑ eũ tanq̃ ꝑ portã ſeu manicã nutrimẽtũ
ad ſtõm ingredi poſſit: ad fauces vſq; ꝑtigit. Leditꝰ meri
cũ trãſglutiẽdi ipedit actio: ⁊ ſi i gñe ois eiꝰ leſio ſꝑ mani-
feſte cõprehẽdat. Que tripłr fieri ↄtigit. ſ. ablate diminu-
te ⁊ corrupte. Ablate q̃dẽ cũ patiẽs penitꝰ nihil trãſgluti-
re poſſit. Diute qñ parũ cũ difficultate trãſglutit. Corrupte
qñ cũ tremore ⁊ titilatiõe patiẽs trãſglutit. Et ois eiꝰ leſio
aut ꝑ cõitatẽ: aut ꝑ ꝓprietatẽ i eo accidit. Per cõitatẽ q̃nq;
totiꝰ: q̃nq; ꝑticulariũ mẽbroꝝ. Totiꝰ vt i fe. adurẽtibꝰ eſt vi
dere. Tũc. n. meri toti cõpatiẽs i trãſglu°ᵒ ſenſibilꝝ ipedit
⁊ tãtã mẽbroꝝ ariditatẽ ſignat: vt neceẽ ſit mortẽ cõſeq. Ex
egritudibꝰ q̃dẽ cerebri ſepe accit meri leſio ꝓp nocumẽtũ
ſc3 virtute ſẽſibili: ⁊ motiua veluti litargia freneſi: ſpaſmo
tã priꝰ q̃ vlti mãdibulariũ: ꝑtiũ oris colli: ⁊ etiã ꝓp apta il
lariũ vt duarũ grãdiũ gutturis vel i ſignãtia: aut ꝓp catarri
deſcẽſuȝ vt i brãcis ⁊ corrizio: aut ꝓp caſũ vuulue: aut ꝑ icli
nationẽ ſpõdiliũ ad iteriora: aut ꝓp vẽtoˢⁱᵗᵃ i mẽbris ꝓpi-
quis cũ coartatiõe: vł ꝓp medicinã ſuffocatiuã: vł de co
meſtis q̃buſdã fũgis. Et i his q3 q giſpũ bibũt: aut ceruſaȝ
ſepe ↄtigit. Et ille ſunt egritudies q̃ ꝑ cõitatẽ eidẽ pleruq;
accidũt. Que aũt ꝑ ꝓprietatẽ eueniũt: aut in eiꝰ ſũba: aut i
via. Si fuerit i ſũba vł eſt mala cõplo ſimplex vel ↄpoſita: vł
cũ mã vel ſine. Si i via eſt ſic apã vel opilõ ſine apate: ſiue
ſolo cũ vlcere: vel ſine vlcere. Et ille ſunt i ſũma egritudi-
nes meri: quarũ facilꝰ ſatis eſt cognitio. Mã q̃ ꝑ cõitatẽ ſũt illi
ex curis illaꝝ egrituᵐ cura eſt. Per ꝓprietatẽ vo q̃ ſiunt in
ſũba mala cõplo calã ſine mã aut cũ mã fuerit facies rubet
ligua q3 atq; pallatũ: et i ſtho atq; gutture calitas manife-
ſta ſentit ⁊ itchoꝝ vbi mã fuerit. Q ſi collũ atq; gullã tãge
ret manu calitatẽ manifeſtã dep̃hẽderet. Adeſt ꝑtium illa-
rũ aſꝑitas atq; ſitis ⁊ ex potu frido manifeᵐ iuuamẽtũ ſen
tit. Cõtraria vo ſigna cõtrariũ ſignãt. ſ. friditatẽ. Humidi-
tas vo ſitis ꝓuatiõe lenitate atq; hũiditate illarũ ꝑtiũ abũ-
dãtia ſpũti ſignat vł cognoſcit. Et ꝑ oppoſita ſigꝰ ſiccitas q̃ ex
febritis adurẽtibꝰ egritudibꝰ ⁊ ex aeris: aut nãlis balnei ra
bioſa calitate accit. Opilõ vo ſine apate ꝑ igreſſuȝ alicuiꝰ
catarralꝝ mãe facile cognoſcit. Apata aũt meri calã eẽ pñt fri-
da: hũida vł ſicca. ¶ Vlceratio vo apatũ ſaniatoꝝ ſucceſ-
ſiue fieri põt. Et itẽ ex ſolone ↄtinui i ipſo quis mõ fcã. Et
q: de his oibꝰ egritudibꝰ i ſtõi egritudibꝰ tractãdũ ẽ. Qua
rũ ↄſilia ſũt ſigꝰ i eadẽ cura doctrinã hoꝝ ad illã libet ref-
nare ⁊ ad eã q̃ de ſignãᵃ. Mã ipediᵐ trãſglutiẽdi ꝑ oẽs ſeu
vulgares medicos i cura ſqnantie reponit. Et has ꝓp cãs
de egritudibꝰ meri his paucis ↄtẽrꝰ eẽ volui. Maȝ cũ ipſuȝ
ꝓs ſit ſtõi auctores plimi: vt Gal. i li. x. tractatuũ. Antiquꝰ
ſerap. raſ. ad almã. de egritudibꝰ ipſiꝰ nullã fecerũt mẽtio
nẽ: volẽtes illas ꝑ notiã egrituᵐ ſtõi fore notas: de qbꝰ in
fra tractabit. Cãs ſiᵍ tã ꝓnoſtica q̃ demõſtratiua ⁊ curam ibi
ordiãte deo duce ita deſcribã qd̃ illas ad oẽs meri egritu
dines adaptare poteris. Et ꝑ h̃ caᵒ pñti finem imponam.
¶ In q̃ d̃claratꝰ qd̃ dr ſtõus cũ eiꝰ anothomia ⁊ deſcꝑtõe.
Via egritudinũ ſtõi doctrinã deſcribẽ Cap. ij.
q volo ꝓ vidẽdũ ẽ vñ ipe dr. Dr ãt ſtõs vt ſimõ ingt
ianuẽſ: ⁊ nõnulli alij a ſtõa grece qd̃ latie idẽ ẽ qd̃
os: ⁊ cus veter q̃ſi vẽtris os. Et ſic h̃ nomẽ ſtõs os ventris
ſolũ iportat. Vſuali tñ noie pro aggregato ex ore ⁊ ventre
ipſe ſtõs accipit: q̃lꝝ ſit in ꝓpoſito. S3 ſi recte iſpexeri ꝑter
ꝑncipale nllũ repio qd̃ oibꝰ ita vłr ſuiat ſic ipſe ſtõs. Id bñ
dictꝰ deꝰ ipm i meᵒ corpis collocauit: vt i eo vigore mẽbro
cũ circũſtãtiuȝ ꝑficiatꝰ ibi digõ. Eſt. n. aercha cibi q̃ ſinałr
mẽbra oia nutriunt. Et ſic ꝑ h̃ nutrimẽtũ oibꝰ ſeruit ꝑiter
oibꝰ nocumẽtũ iferre põt: vt ↄſtãtinꝰ in libello de ſtõ. vñ
Gal. os ſtõi. iõ ãtiq ꝑcordiũ vocauerũt. Et idẽ ↄ de interio
ri dic: cũ oibꝰ nãq; mẽbris ſtõs alligãtiã h3. Cum cerebro q
dẽ: q: ad ipſuȝ vnũ neruoꝝ ꝑuenit q vna ſup meri iuolu
one reuoluti: iꝑi tãdẽ ſtõ ↄtinuãdũ ⁊ in minutiſſimos villos
diuiſi in ſubaȝ oris totã ↄtexunt: pl9 tñ in ore cũ magi; ſẽ
ſibile ꝓp famẽ atq; ſiti: ⁊ eiꝰ ianitionẽ ꝑcipiẽdã cũ eẽ opor-
tuit. Fuit tñ eiꝰ ſuba neruoſa multi: vt extẽſibilis ⁊ corru-
gabilꝰ foret. alꝝ nõ potuiſſet aſſumptũ cibũ bñ cõpleti. Fuit
itẽ ex duabꝰ tũic; cõpoſitꝰ: quarũ exᵗᵃ carnoſa fuit mltũ: vt ꝑ
cibo digerẽdo calior eẽt. Intriᶜᵃ neruoſa ꝑᵒ ꝓp plimam ſẽ
ſibilitatẽ ſtõ neciã. 2ᵒ vt ſtõs h3 exigẽtiã ſuſcipiendi cibi ſie-
ret extẽſibil. 3ᵒ vt interior ſꝑficies ſtõi eẽt ſolida: vt nõ facilꝝ
ex occurſu acuti vł aſꝑi lederet vł alteriꝰ fortis ipſſiõis ſub
forꝰ cibi vł porꝰ aſſũpti h̃ pᵃ ꝑmi. c. d̃ mẽbris: ⁊. 13. tertij. c.
j. ⁊. 7. de iuuaĩt; mẽbroꝝ. 2ᵒ. c. ⁊ d̃ iuuaĩt; ſtõi plima hñt
A pte dexᵗ ep cũ pẽnulꝰ q̃buſdã q̃ ſũt veluti digiti manꝰ eũ
amplexãtes ſupponit a q̃ q̃dã mag vena ꝓgredit q̃ in pte
poſteriori i loco mioris circuitiõis ꝑ lõgũ trãſiẽs ſua cali-
tate ſtõȝ caleſacit ⁊ i minutiſſimos ramos tãdẽ diuiſa ꝑ q̃s
nutriᵐ eidẽ defert in totã ſtõi ſubaȝ ſeminat: ⁊ hi ramuli in
exᵗᵃ vene tũica dep̃hẽdũt i intᵃ vo: ⁊ ſi viſũȝ effugiãt, diſꝑ
gunt ⁊ h̃ appet ꝑ ſan. effu. Si i ↄtinuo ſolo ſiat ꝑ miſerai-
cas. Itẽ ſtõi vena q̃dã mliã nałr deferens epi alligat: ſplen
q3 q i ſiniſtra pte ligat: a q̃ venit: vt ea ſup ip3 gurgitãs fa-
mis tpe q̃ndã triſtẽ ſenſationẽ cãent. Rurſu s a corde arte
ria q̃dã magna ad ipm ſtõm ꝑuenit q̃ ꝑ minutiſſimos rãu
los ꝑ ſbaȝ eiuſdẽ diſꝑſa carnẽ eiꝰ eucẽat atq; vigorat. A fel
le q̃dẽ ad fũdũ ſtõi ramꝰ q̃dã i ꝑſes diſiuerſos collaȝ rubeã
gra iuuãde digõnis deferẽs: ⁊ iteriorẽ tunicã nõ ꝑtrãſiẽs i
ipſiꝰ ſba ſpargit ↄcauitatẽ neq̃q̃ ꝑtigẽs. Dorſo aũt atq; vi
ſceribꝰ alijs ligaĩt; firmis viſibilꝝ colligat. In anteriori vo
pte colligat cũ zirbo ⁊ mediante portenario cũ duodeno
alijſq; iteſtinis. Fuit ãt ſtõs oblõgꝰ figure rotũde: q: talꝰ eſt
ab occurrẽtibꝰ q̃ ledẽ pñt tutiſſima ⁊ illoꝝ capaᵐᵃ. Fuit ⁊
iteꝝ curuatꝰ: q: ſi ſic nõ eẽt orificia eiꝰ eẽnt in directo poſi-
ta. Cũq; ſtature recte hõ ſit añ tps debitũ ab eo cibꝰ d̃ſcẽdiſ
ſet: Et ex his oibꝰ qd̃ ſit ſtõs ſat; p3. Eſt. n. mẽbꝝ ↄcauũ et
ꝑfecte rotũdũ in meᵒ: corpis ſituȝ mẽbris ſpine kiſti fellis
dorſo duodeno ac zirbo apte colligatũ duabꝰ tunicis ↄte
xtũ: quarũ intrinſeca neruoſa extrinſeca vo carnoſa ma-
gis exiſtit ac cibi chiliſicationem finaliter ordinatus. Et
ſic patet quid ſit ſtomachus: qd̃ huius capli intẽtio fuerat.
¶ Quid ſit appetiꝰ i gñe ⁊ q̃lꝝ ꝑ q̃nq; motꝰ cãt. Cap. iij.
ſ Upeſt ãt ſtõi egritudies iueſtigare: q̃ nõ ſolũ diuer
ſarũ q̃litatũ ſeu mãcꝝ: ſ3 ſm loci cõicationẽ ꝓprie
tatẽ vt iferiꝰ appebũt: p3 diuerſificãt. De qbꝰ oibꝰ
ordie q̃dã ſeqntibꝰ i caplis deo adiuuãte tractabit. Appe
titꝰ nãq; i gñe nihil aliõ ẽ q̃ iclinatio appetẽtis ad appetibi
le. Vñ appetitꝰ ab alio q̃ſi petitꝰ dr: q i nãlẽ ⁊ aialẽ diuidĩtur
Nãlis ſine cognitiõe ſit q nihil aliud eẽ vł q̃ iclinatio q̃dã
ad formã vel rẽ in quã nãlꝰ ſine appꝫhẽſiõe talꝰ ſit iclinatio
q̃liter mãm ꝑmã formã appetẽ dicimꝰ. Et talꝰ vt q̃dã aiunt
eſt duplex. ſ. cõis q nãlibꝰ oibꝰ rebꝰ ieſt: eoꝝ eẽ nãq̃ ↄñs ẽ
vt ſuo ineſſe ꝑmaneãt ⁊ cõſeruent: q: q̃libet ens nãle ap
petit nałr ꝑmanere. Aliꝰ ꝑticlaris q rebꝰ aiatis ſolũmõ in
eſt ꝑ reſtaurationem depditi vt icẽ ꝑmaneãt ⁊ ↄſeruẽt ap
petũt nutrimẽtũ: q: reſtauratione cẽſſãte ſeqꝰ mors i breui
⁊ tałi oibꝰ mẽbꝝ repit. Ergo ꝓ reſtauratiõe ſoluti attrahẽ
d̃ſiderãt. Duplex tñ i ſtõ nãl appetitꝰ repit: vnꝰ. ſ. cõis q̃ ci
bũ ab eo ꝓ toto appetit. Aliꝰ ẽ ꝑticlaris vł ꝓpꝰ q̃ nõ alꝝ
q̃ mẽbra cetera nałr appetit. Aiał appetitꝰ eſt q̃dẽ appetẽ
tis ad rẽ ꝑ ipaȝ virtutis aialis apphẽſionẽ q̃ vt ad ꝓpoſituȝ
ſpectat hõ ab eo ad aliqd attraheñ. moꝰ. Et talis appetitus
ſenſitiuꝰ ieſt ſolũ ſtõ ⁊ nõ mẽbris alijs quẽ vt ſtatiȝ patebit
famẽ appellãt: ꝑ q̃ cauſanda q̃nq; motꝰ requirũt. Primꝰ ẽ
mẽbroꝝ inanitio a calore nãli ab alio cõtinue mẽbrorum
humidũ reſoluẽte cauſata. Scõs ẽ attractio membrorũ a
vẽis. Vene itaq; ianite ab epe attrahũt ſãguinẽ ⁊ ſic cãt 3ᵘˢ

Atq̃. quot motꝰ requirũtur ad cauſandã famẽ

motꝰ. Attracto ſanguie ab epe ip3: tũc huᵐ chiloſuȝ a ſtõ at
trahit: ⁊ h̃ ẽ 4ꝰ motꝰ. S3 ad hmõi ſuctõnẽ ſeqꝰ ipiꝰ oꝝ ſtõi
corrugaᵒ: ad quã ſeqꝰ q̃dã triſtis ſenſaᵒ: q̃ ꝑ effuſionẽ mlie
ordine nãlis ſupra ipm os ſtõi a ſplene trãſmiſſe p3 augeꝰ
⁊ h̃ ẽ 5ꝰ motꝰ q ẽ alioꝝ finis: q: ad ip3 ſeqꝰ illa triſtis ſenſaᵒ
Quã. G. 4ᵒ de accñti 6ᵒ cõm. famẽ appellat. Sẽſus ingt
eni hãc ſẽſationẽ ſẽtiẽs fames appellat. i3. A. 3. de aia vult
potiꝰ famẽ eẽ appetitũ hãc triſtẽ ſenſationẽ in ſequentem
Cũ aliq̃ñ appet q ſ vã fames ſm. G. ẽ q̃dã triſtis ſenſaᵒ ab
illis q̃nq; motibꝰ tãdẽ cãta: ꝑ quã ab extra extrahere cibũ
ſtõs appetit. Sm aũt Ariſt. vã fames ẽ appetitꝰ q̃dã ↄñs il
lã triſtẽ ſenſationẽ: ⁊ ſic p3 qd̃ ſit appetitus quẽ famẽ appel
lamꝰ. p3 etiã q̃t ⁊ q ſint ad ipam verã famẽ motꝰ requiſiti.
¶ De cauſis ablatiõis ⁊ diutiõis appetiꝰ quẽ famẽ appel
lati a Ppetitũ aialẽ ſtõi quẽ fa- clamus. Cap. iiij.
mẽ appellamꝰ tripłr legi ↄtigit. Ablate qñ nihil pe
nitus appetit. Diute cũ parũ ſicuti boliſmo de q̃ i-
fra. Corrupte qñ ea appetimꝰ q̃ iterdũ hũane ſpẽi incõue-
niẽtia ſunt: ſic carbones lutuȝ cimices: ⁊ ſilia. Et q̃uis in
appetitu tã cibi q̃ potꝰ leſio eẽ põt. In pñti tñ de leſiõe ap
petitꝰ quẽ famẽ appellamꝰ tractabit. ⁊ ꝑmo. ſ. de ablatiõe
⁊ eiꝰ diutiõe cũ ab eiſdẽ cãis: ſm tñ minꝰ ⁊ magis fieri cõ-
tigat. Ablatiõis vo ſeu diutiõis appetitꝰ ſtõi q̃druplex pt
eẽ cã. pᵃ q̃nq; ꝑdictoꝝ motuũ ſeu alicuiꝰ ipſoꝝ ipedimẽtũ
2ᵃ melie ſꝝ os ſtõi effuſiõis defectꝰ a ſplene. 3ᵃ oris ſtõi no
cumẽtũ. 4ᵃ ab extra cibi approximãdi d̃fectꝰ. Quãtũ ad pᵐ
niſi inanitio mẽbroꝝ ꝑcederet nulla venaꝝ fieret inanitio
potẽtiã eẽ nocumẽtũ tale i venis: vt oplõ apã aut aliqd̃ ta-
le q nihil ab epe traheret. Et ꝑ idẽ in epe: q: oplõ vel apã
vel tale aliud ipediret attractionẽ eiꝰ a ſtõ. Et ſi i ore eius
nã talꝰ triſtis ſenſaᵒ fieret nullꝰ foret appetitꝰ. Et ex his p3
q̃lꝝ ipedimẽtũ q̃nq; motuũ vł alicuiꝰ illoꝝ ablationis vel
diutiõis appetitꝰ põt eẽ cã. Iſtoꝝ q̃nq; motuũ ipedimenti
cã põt eẽ tã intriſeca q̃ extriſeca. extriſeca q̃dẽ vt aeris cali-
ditas exceſſiua balnei vel ↄſilis potens calorẽ nãlẽ extra-
neare vt nõ poſſit huᵐ mẽbroꝝ reſoluere: ⁊ ſic mẽbris non
inanitis nõ fieret a venis ſuctio ⁊ ꝑiter motꝰ q̃q; ceſſabũt.
Idẽ faceret exceſſiua fritas quõcũq; iſta fuerit calorẽ mor
tiſicãs vł extiguẽs. Nimiũ exercitiũ: ⁊ geſs nimia: ſõnꝰ pli
rios: ⁊ ⁊ ſupflua vigilia: ciboꝝ ſeu potuũ repletio: ⁊ fromȝ
matie ac oĩ digõni rebelliũ. nimia itẽ ipſoꝝ abſtinẽtia: q:
calore debilitato debilis ſit venaꝝ ſuccio. Supflua itẽ aĩi
acciᵃ: vt nimia triſtitia: q: ſpũs triſtis exiccat oſſa. Nimia
circa rẽ aliquã ſollicitudo: vt in mercatoribꝰ ⁊ ſtudentibus
aſſidue: ⁊ in deuotis religioſis ex corde ↄtinue ↄtẽplãtibꝰ
ſepe accidit ac pauꝑclis niᵐ philocaptis q ↄtinue ex cor-
de tñ de amaſia ſua cogitãt vt ois i talibꝰ opõ nãl ois ceſ-
ſet. Et d̃ſcriptoꝝ oiuȝ cã ẽ. Q: cũ aĩa alicui rei ſe itẽta dat
ſe totã dat iõ delata ſub oculis nõ vir. Et ꝓp h̃ nã caloreȝ
a digõe nulla aut pauca ſeqꝰ: et q̃ ablaᵒ ſeu diutio ſeꝰ ap-
petitꝰ. Idẽ gauᵐ ingẽs ſepe fac. Et his coitꝰ annectit q ſu
pans calorẽ nãlẽ reſoluẽdo i tñ digõeȝ debilitat vt a mem
bris nlĺa vł pauca. ſeq̃ attraᵒ. ⁊ idẽ nimia ipſiꝰ coitꝰ abſtiᵃ.
Q enĩ id faciat abſtiᵃ nõne viri potẽtes vt vidue deuote.
iuuenes religioſe ac paupculi ſcholares niᵐ abſtinentes
ſubitã iterdũ mortẽ icurrũt: Ex qbꝰ p3 q ꝓp h̃ poſſe ẽ digõ
nẽ in tñ debilitari q vẽaꝝ ſuctio pauca aut nlĺa ſiat. Cã in
triſeca pt eẽ niᵃ hũidi ſubſtãtiſici reſolõ vt i adurentibꝰ fe.
⁊ ethica ⁊ ſilibꝰ hũoriſq; icrudatio: aut ipſoꝝ nimia replõ.
Nã. n. tũc ſup eos digõem itẽdẽs ẽ cã q̃re mẽbra nõ attra-
hũt: vt i viſo: erinio ⁊ aialibꝰ: vt põit. A. caᵒ de d̃ſtru. appe.
⁊ debiliᵗᵉ illa enĩ diu a cibo abſtinẽt. ⁊ h̃ ẽ cã q̃lꝝ ifirmi cru
dis humiditatibꝰ repleti ſepe a ciboꝰ abſtinẽt diu. Et aliq̃s
nõnũq̃ vidi q ꝑ ablationẽ appetitꝰ nihil. aut parũ mandu
cãt: ⁊ tñ de egõnibꝰ i notabili ſatis q̃ititate adhuc cum h̃
emittebãt: q: tũc nã ad ipſos hũore dirigẽdos itẽta: ⁊ ma-
xime ſi i ſtõ fuerit nõ alꝝ q̃ indigerẽdis cibis ſupfluitates
ab ea reſecat: q̃s ꝑ ſeceſſuȝ emittit. In venis ãt epis ⁊ vijs
alijs apata exiᵃ vel oplões nutrimẽti attractiuã impedire
pñt. Ex qbꝰ p3 q̃ pñt eẽ cãe illos q̃nq; motꝰ ipediẽtes ex q̃
ipedimẽto ablaᵒ vel diutio ſeꝰ appetitꝰ: q: itẽſe eũ ex toto
tollũt: diute vo diminuũt. ⁊ ſic p3 cã pᵃ. Cã 2ᵃ abſciſionis
mlie ſꝝ os ſtõi a ſplene defluẽtis q̃ ſua põticitate ipſuȝ exꝑ
mẽdo ex acetoſitate illã triſtẽ ſenſationẽ adaugeꝰ eẽ pt ipſiꝰ
attractie debilitas: cuiꝰ cã ab epe mliã ad ſtõm mittẽdã at
trahẽ nõ pt. Ipſiꝰ ꝑiter oplõ duricies ac apa: mlia enĩ mlie
ad os ſtõi effuſionẽ ꝓhibẽt. Quãtũ ad 3ᵃᵐ cãȝ pt rõne nu-
trimẽti oris ſtõi appetitꝰ mltipłr ipediri. In eo nãq; vt di-
ctũ eſt nãlis virtꝰ viget ⁊ aiał. ꝑ nãlẽ enĩ nãle deſideriũ na
ſcit: ꝓp qd̃ vt cetera mẽbra attrahere nutrimentũ appetit.
ꝑ aialẽ vo doloroſaȝ illã triſtẽ ſenſationẽ ꝑcipit: ⁊ illaꝝ dua
rũ vna ab alia abſolui ñ pt. Quãuis. n. doloroſa iſta ſenſaᵒ
ꝑcipiatꝰ nãli d̃ſiderio adhuc exiſte: appetitꝰ tñ auferꝰ: q̃re
eo tũc vłꝰ aiał nõ ꝑcipit ianitionẽ. In his itaq; vtutibꝰ le-
ſio q̃nq; accidit ꝓp alicuiꝰ ↄñs ſimplicis vel alicuiꝰ ↄñis
defectũ vt ẽ calitas ſupflua hũiditas ſiue ab extriſeco ſiue
ab itriſeco ſiat. Et talꝰ mala ↄ ſimplex vel cõpoſita cum mã
vel ſine eẽ pt. Calitas. n. fritis ⁊ hũiditatis appetitũ indu-
cit. ⁊ ſic calĩ ⁊ ſic. q eſt fames appetitũ remouet: vt i aere ca
lido iter agẽtibꝰ ſepe ↄtigit ⁊ i ſe ſꝝflue exercitãtibꝰ ac i bal
neis ſe balneantibꝰ creſcit ſitis. Fames vo diuiꝰ vt q̃tidie
expimur. fritas ãt nõ ſꝝflua iuuat appetitũ vt ſupra patuit
Sꝝflua vo calorẽ exterminãs diuit ſiue ab extra ſiue ab in
tra ꝓueniat: ⁊ ſiue cũ mã vł ſine mã fuerit. Malis vo hũi-
ditas i ſtõ natãs aut i ore eiꝰ iſiltrata ſtõi villos inuoluens
deſideriuȝ deijcit nãle. Et ſic nulla aut pauca ſiet attractio
nutrimẽti ⁊ ſenſationẽ obtũdẽs ipedit appetitũ. Humor itẽ
ſalſus ſeu putridꝰ i ſtõ ſeu i ore eiꝰ exñs: potiꝰ eũ ad expel
lẽdũ q̃ ad attrahẽdũ irritat. Sꝝflua ſiccitas tã appetitum
nãlẽ q̃ aialẽ deſtruit. Põt et i ore ſtõi alꝝ ſieri leſio: q: aut
ꝑ cõitatẽ aut ꝑ ꝓpetatẽ. ꝑ cõitatẽ q̃dẽ aut totiꝰ aut mẽbroꝝ
ꝑticlariũ. totiꝰ vt i fe. acutis ⁊ marie peſtilẽnalibꝰ: ⁊ ethicis
ↄualeſcẽtibꝰ i vẽtribꝰ exercitio ſꝝfluo nimiũ reſolutio i ſu-
dore diaforetico. In fame diuturna ⁊ ſilibꝰ. ꝑ h̃. n. ſit totiꝰ
reſolõ: cui cõpatiẽte ſtõ auferꝰ aut diuit appetitꝰ. ꝑ cõitatẽ
mẽbroꝝ ꝑticlariũ appetitus diuiꝰ aut auferꝰ ſepe vt ex apã
te epis vel meſeraicaꝝ vel ipſoꝝ attractie debilitate. ⁊ idẽ
ex ſplenis accit oplõne vel apate: q̃ cũ ipſoꝝ attractiã de
bilitata virtute mliaȝ ad os ſtõi nõ ꝓpellit. Et idẽ ſi cor-
rupta aut aduſta mlia ad ip3 os ſtõi trãſmittat. Vlcera q̃q;
iteſtinoꝝ: ⁊ itẽ vẽtoſitas ad ſtõm aſcẽdẽs appetitũ ſepe ꝓ
hibet: ac in eis corrũpit exites hũores: ſitꝰ ⁊ vmes: ⁊ ma-
xime ſi ad ſtõm aſcẽderint. Apa vo cerebri aut epis vehe-
mẽs dolor: catarrꝰ defluẽs ſua viſcoſitate ſtõ adherẽs in-
terdũ neruos ipſiꝰ paliticat ⁊ ſenſationẽ ꝓhibẽs appetituȝ
ꝓhibet ex toto. Et breuiter oẽs paſſiões cerebri q̃ neruos
debilitãt appetitꝰ diutiõis vel ablatiõis cã eẽ pñt. Vidi ẽt
q̃ſdã q ẽt ꝑ polipũ vel alicuiꝰ ẽt fetide mãe i naſo retẽte vel
alibi fetidũ odorẽ hñt. Et cũ mãducãt odorẽ iſtum fetiduȝ
eſſe putãt: ⁊ ſic cibũ oẽm renuũt. Ex qbꝰ p3 q̃lꝝ ꝑ mẽbroꝝ
colligãtiã diui aut auferri pt appetitꝰ. ꝑ ꝓpꝛietatẽ ãt accit
appetitꝰ diutio vel ablatio: puta ex raritate textuꝰ ſtõi ꝑ q̃s
a cibo terreꝰ: ⁊ tunc parũ aut nihil appetit ſeu cõedit. Qd̃
idẽ ex apatibꝰ vel alijs ꝓpꝛijs egritudibꝰ de qbꝰ ifra deo au-
xiliãte tractabiꝰ ꝓuenire pt. Quãtũ ad q̃rtã cãȝ i appetitu
ex pte cibi nocumẽti ꝓuenire pt. ſ. ex pte q̃ntitatis ⁊ q̃lita
tis. Ex pte q̃ntitatis: q: ex aſſumptiõe cibi i ꝑua q̃ititate tã
attractiã q̃ digeſtiã ſtõi debilitat: vel de ipſo cibo q eſt vt
ꝑlm nimiũ ſumiꝰ: q̃re ſi cibꝰ aliꝰ deſcũ ꝑmꝰ digeſtꝰ non ſit
ſtõs refugit. Reſpectu vo q̃litatis: q: plima ſunt cibaria q̃
de ſe faſtidiũ generãt: vt piguedo: cerebra ⁊ ſilia. aut ciba
ria de q̃ꝝ nã eſt ſubuertẽ: ſic cũ cibaria diuerſa mãducanꝰ
q: vnũ alteriꝰ digõeȝ ipediẽs ꝓp ipſoꝝ corruptionẽ in ſtõ
appetitũ deijciũt. Et etiã de ſe aliqua ſunt inter q̃ ⁊ ſtõȝ q̃
dam occurrit ꝓprietas occulta: q̃ talẽ cibũ refugit. 13. ter-
tij tractatu tertio caplo. ij. Preſentatꝰ ⁊ itẽm cibus cũ hu
more in ſtomacho diſcõuenientiã talem habens q ipſuȝ
ſtõus refugit. verbi. g. ſi hñti hũorẽ viſcoſuȝ cibꝰ detꝰ dulcis

Causa 2ª

que fritas iuuat appe[titum] et que minuit e[...]

Causa 4ª

quare aliqui infirmi diu abstinet a cibo

quare aliqui nichil aut parũ mãducãtes

habundat egestionibꝰ in nobili quãtitate

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

aut viſcoſus ſtōus acuta aut inciſiua cibaria deſiderās illum cibū abhominabiť. Nō deſiderata ꝗꝫ cibaria appetitū deijciūt ac immūde ꝑparata. Aliq etiā ſūt q ita ſpurce et immunde cibaria ꝑparant: ꝙ ſtōs abhominatur: vel in vaſis ponunť nō mūdis: vt pl' bus fit in locis: cibaria ꝗꝫ ꝗ̄ticūq; laute ⁊ polite ac delicate ꝑparata boni inſup ac laudabilis nutrimēti p ꝯtinuū vſum appetitū ſepe deijciunt. Ex qbus oībus patet ꝗ ſunt cāe ablatiōis ⁊ diminutionis appetitus: qđ de intētione huius capituli fuerat.

¶ De ſignis demōſtratiuis generalib⁹ cauſaꝝ diminutionis aut ablationis appetitus. Cap. v.

b Ec egritudo ſeipſam manifeſtat qñ. ſ. infirm⁹ parū aut nihil appetit: ⁊ ſic reſtat ad cauſarū ſigna deuenire. Et ꝑmo q̄ illi quinq; mot⁹ q ad appetitū cauſandū reqrunť: vt ſupra dictū eſt a cā tā extrinſeca ꝗꝫ intrinſeca ipediri pñt. Si cāe extrinſece fuerit ſm ordinē in precedētibus poſitum inueſtiga: puta ſi exceſſiua fuerit aeris balnei: vel alteri⁹ caliditas vel frigiditas. Si ſupfluū factū fuerit exercitiū vel qes: ſomn⁹ vel vigilia: nimia cibi aut pot⁹ abſtinētia. ſi aliq fuerit accidētia ſupflua: ſi coit⁹ nimius aut ipſi⁹ nimia abſtinētia. Et vt oēs res nō nāles hic includā Si defect⁹ in cibo fuerit ordine ꝗ quarta cā diminutionis appetit⁹ ꝗ rōne cibi imūde ꝑparati aut alteri⁹ puenit cās inueſtigabis. Et ſi cāꝝ extrinſecaꝝ ꝗ rōne illoꝝ quinq; motuū pñt apetitū diuertere vel auferre facile in notitiā deuenies. Reſtat nūc ſoluꝫ intrinſecas inueſtigare ⁊ vt facili⁹ hoc fiat cōſidera: ſi in his qnq; motib⁹ aut ī aliquo ipſoꝝ defect⁹ fuerit aliqs: ⁊ tūc videbis an vitio toti⁹ vel venarū vel epatis vel meſaraicaꝝ id fiat. Nā ſi reſpectu toti⁹ cōprehēdes ſi adurentes febres vel ethica vel aliqua hmōi ꝑceſſerit aut pñtes adſint. Apa vero vel opilationes vel aľs his mēbris ꝓprias egritudines per ſigna in ꝓprijs caplīs poſita cognoſces. Itē ſi ſolū vitio ſtōi ꝓueniat propter ei⁹ raritatē depꝛhēdes: q̄ ſp ex cibi ſumptiōe terretur. Et q̄ dictū eſt malā cōplexionē vꝫ: h̄ efficeť ſi calida fuerit in oꝛe ſtōi inſto ſentiť: ſitis vehemens aderit: q̄ caliditas vbi ſupfluit roridā hūiditatē ꝯſumit: Supfluēs tā aīalē ꝗꝫ nālē ſtōi virtutē deſtruit. Et ſi cū iſta mala cōplexiōe calida coſa ꝯiuncta fuerit cū oris amaritudine fumoſa erit eructuatio. Caliditas tactu ſentiť: ⁊ interdū nō ſolū ſuper ſtōm: ſed iterdū in volis manuū plātis pedū: ⁊ interdum ad totū corp⁹ ſpꝛſa ethicā efficit. Iuuať a frigidis: noceť a calidis. Qꝫ ſi ꝯ etas tps anni regio ꝑcedēs regimē ⁊ talia ad calidū declinauerit: certior multo fies. Urina vero ignea ac ſubtilis erit pulſus magn⁹ velox ⁊ frequēs: ⁊ ꝓpter illā caliditatē in inteſtinis cōicatā feces ſicce erunt ⁊ aduſte. color erit vꝫlſin citrin⁹. Etſi defect⁹ melle a ſplene mādate ꝓuenerit ꝑquire an in ſplene ipſo debilitas fuerit attractionis vel apa vel opilatio vel aliud hoꝝ. ⁊ talia ex ſignis in egritudinibus ſplenis poſitis cōprehendes ⁊ in ſumma cuiuſuis alteri⁹ mēbri cū defect⁹ fit i appetitu p priuationē egritudinū ſtōi: ⁊ p taliū mēbroꝝ egritudines pticulares cognoſcas: eger manifeſtā ſentit frigiditatē: et nō fit in cibo digō ꝗ̄ticūq; ſit pauc⁹ ⁊ facilis digōnis. Qꝫ ſi aeris intēſa frigiditas vel cuiuſuis alterius ſicut potus mult⁹ aq̄ frigide: aut rei narcotice: aut taliū ꝑceſſerit que ſenſum oris ſtōi obtuſum fecerit doloꝛē nullū ſentiet. Et ſi acuta ⁊ moꝛdicatiuam īduxauerit: ⁊ ſucceſſiue vinū bonum puꝝ potauerit nō grauabiť: nec vllaꝫ ex eis patietur moꝛdicationē nec ſingultū nec nauſeā. Et ſi oꝛi ſtōi ſſa viſcoſum affuerit in cā abhorrebit inſipida dulcia vnctuoſa ⁊ actu frida nulla erit moꝛdicatio: ⁊ inclinabiť pot⁹ ad calida acuta ⁊ inciſiua ꝗꝫ ad alia. Si fuerit flegma crudū in eructuatione ſentiet acetoſitatē: ⁊ ſine ſiti erit inflatio in ſtō. ſſa ſſm in oꝛe cibū ſalſum ſentire facit: adeſt ſitis et inſipiditas: pot⁹ ad rēliqdā declinabit. Et melia ſi ſupflua h̄ effecerit: in oꝛe ſapoꝛ acetoſus erit vel pōtic⁹ et eſſet cā ſingetudinis et extimatiōis male: et h̄ plerūq; melicis accidit. ¶ Et ſi fuerit hūoꝛ coꝛruptus nauſea aderit ſtōi ſubuerſio fetoꝛ oris: et marie i ieiunio et eructuatio fetēs egeſtio quoq;. Et ei⁹ q ex odoꝛe fetido diminuiť aut auferť appetit⁹ ex cā polipi vel alicui⁹ fetoris inducere potētis i capitulo de polipo: ⁊ de fetoꝛe oris ſigna inqre. Defect⁹ auteꝫ ex cibo imūde ꝑparato facile cōprehendes. Et ſic habes diminutiōis appetit⁹ vľ ablationis ſigna demōſtratiua.

¶ De ſignis ꝓnoſticis diminutionis ſeu deſtructiōis appetitus. Cap. vi.

d Eſtructionis aut diminutionis appeti⁹ ſignis poſitis demōſtratiuis ſm meū oꝛdinē in opuſculis hacten⁹ obſeruatū de his in pñti ca° ſunt aliq̄ ſigna ꝓnoſtica deſcribenda. ¶ Et p° aliq̄ q in egritudīe ſtōi ſt cōia ꝗ a bono. Auicē. ⁊ a meo. G. habui. A. aūt. 13° tertij ca° de ſignis ſtōi. ſcias inqt ꝙ egritudies ſtōi qñ ꝓlongātur ad raritatē viloꝝ ei⁹ fit difficile curare ⁊ ei medicari. Et ſtōus itē vehemētis ſenſus apt⁹ ē ledi ⁊ ipediri a qualiqet cā pua. Et in ca° de debilitate ſtōi. Scias inqt ꝙ debilitas ſtōi ē foꝛtaſſe cā oīm egritudinū coꝛpeaꝝ. Et ſtōs ꝓterea rare texture rare ſubſtantie ſubtilis carnis a ꝗ̄cūq; cā fuerit ſiue extreatiōe ſiue p egritudinē ſiue pp maliciaꝫ regis ꝑducit patiētē ad debilitatē in oīb⁹ opatiōib⁹ ſuis: ⁊ eſt neceſſariū vt cureť cū laboꝛe. G. vero ſtōs inqt ſi fuerit vehementis ſenſus cōicabit ei cerebrū. vñ ſi tremoꝛ fit in coꝛpe timeť de ſpaſmo. Et hec ſūt cōia. Propꝛia vō ſunt appetit⁹ diminutio ꝗ a fritate ſit deterioꝛ ē ꝗꝫ a caliditate. Nā talis diminutionis potētē cāꝫ eſſe opoꝛtuit: cū ex cauſis appetitū inducentib⁹ ſit friditas. Cū ēt curari nequaꝗꝫ niſi calis pōt ꝗ appetitui ꝯtrariant. Deiectio appetit⁹ ſine febꝛe deterioꝛ eſt ⁊ moleſtioꝛ ꝗꝫ cū fe. acuta. in cronicis vō nō ſp verū foꝛet. ¶ Si appetit⁹ deiectio pp debilitatē virtutis ē mala eſt in ꝗ patiēs ſi aliqđ appetere ait ſi pñtať refugit. deterioꝛ tñ eſt in ꝗ nihil penit⁹ appetit: decoctionē malā ⁊ debilitatē virtutis ſignificat: ꝗ p cibū marie cōſeruať. Deficiēte ergo cibo ⁊ egritudine exiſtente eſt virtutē deficere. ¶ In oī fluxu vētris in ſudoꝛe diuturno ⁊ in oī fluxu ſang. nariū ⁊ emoꝛoidaꝝ ⁊c. diminutio mala: ablatio vō peſſima. Appetit⁹ deſtructio in ꝗ̄cūq; fiat diſpōe ſi diu durauerit moꝛtale: q̄ ſine cibo diu hō viuere nō pōt. ¶ Deiectio vō appetit⁹ in ꝯualeſcente ſi ꝗ̄tidie augeť materiei remanētiā ſignificat: ⁊ p ꝯñs recidiuā iuxta affoꝛiſmum. Que relinquunť in moꝛbis ⁊c. Si tñ talis deiectio continue diminuať: ꝗ̄uis tñ paꝝ nō ſignificat māȝ derelictā: ſed magnā pot⁹ fuiſſe virtutis debilitatē ⁊ reſolōnem. Et hec paucula de ſignis pronoſticis diminutiōis ſeu deſtructionis appetitus.

¶ De ſignis ⁊ cura in generali ablatiōis appetitus ꝓuenientis tam a cauſis extrinſecis ꝗꝫ intrinſecis. Cap. vii.

a Ppetitus ablatio eiuſq; diminutio p cōitatē vt ſuperius ac. p ꝓpꝛietatē fieri pōt p cōitate vel toti⁹: vľ mēbroꝝ pticulariū. ¶ Si toti⁹ ſubleuāda vt⁹ erit: ⁊ ꝗ̄liter hoc fiēdū ſit: in ſeqnti caplō doctrinam tibi dabo. ¶ Si vō pticulariū mēbroꝝ vitio fiat: erit peccātis mēbri vitiū corrigēdū: māȝ ꝑus: ſi qua in eo peccauerit digerendo euacuando ꝗꝫ. ¶ Et dehinc ſi ꝗ mala cōplō derelicta foret corrigēdo. quoꝝ ꝗꝫ doctrina in caplīs de cura illoꝛum pticulariū mēbroꝝ: tibi plena ſiet. Et erit mēbrū illud ſucceſſiue taliter corrigēdū ne qđ nociuū mādare ſtō amplius queat. Et itē ſtōus taľr ꝯfoꝛtandus vt poſſit tali nocumento reſiſtere. ¶ Hoc eni qualr de ſtō ipſo ſiendum erit infra docebo. Plima eni ſm exigētiā male cōplōnis ſtōi deſcriptur⁹ ſuꝫ ꝗ ad hoc ꝓpoſitū marie faciūt. ¶ Si p ꝓpꝛietatē appetit⁹ ablatio ſeu diminutio fiat: an ab extrinſeca vľ intrinſeca cā ꝓueniat ꝯſiderādū erit. Si ab extrinſeca illud ſm oꝛdinē p queꝫ cauſe ſupra extrinſece ſūt enumerate inueſtigabis: ⁊ ꝓut ꝯuenit eis ad ꝯtraria muta: malā ꝯñem ſi qua derelicta fuerit ſm exigentiā corrigēdo. Intrinſeca vō cā mala ꝯ erit ſimplex vel cōpoſita cū mā vľ ſine mā. ꝯñē malā ſine mā corriges ꝓut infra. Cum mā: ſi colica illa fuerit ad eaꝫ digerēdā atq; euacuandam tua ſit intētio: ⁊ vt te deiceps ad actū practicū deducā: vel mā erit in ſtō natās: qđ p eius lenigationē depꝛhendes: ⁊ ibidē doloꝛ interdū aderit: vel in ei⁹ oꝛe: ⁊ hoc doloꝛe illic exiſtēte cognoſces: ſi in eius vilis infiltrata ſeu imbibita fuerit cognoſces: q̄ maximo cum conatu nauſea ſepe ſiet: ⁊ ſi tunc quid emittitur illud paucū erit. Hoc eni moꝛbis oīb⁹ in vilis oris ſtōi imbibituꝫ cōe erit. ¶ Talis autē coľa vbi in ſtō fuerit ꝯuenientius p vomitū ꝗꝫ aľr educereť. In quo ꝓuocādo infraſcripti canones tā in flātica ꝗꝫ in colica mā educēda erūt obſeruandi. Nā ſi coľa in cauſa fuerit vomit⁹ ſp in ieiunio ꝓuocetur ipa eni viſcoſitate caret: cui⁹ cā leui vomitiuo indiget. Si autē ali⁹ ſit humoꝛ in oꝛe ſtōi in ei⁹ fundo ſeu ſpacioſitate p modū ſupra tactū pgrendū erit: q̄ ſi ſtōi oꝛi imbibitus ſeu infiltratus fuerit: foꝛtioꝛi vomitiuo atq; magis iciſiuo op⁹ erit: ⁊ talis vomit⁹ prādio ſūpto anꝗꝫ ichoatur digō ſiendus erit: ⁊ añ vomit⁹ ꝓuocationē infirmū aliquid doꝛmire ſinas. ¶ Coľa itaq; in cā exiſtente ſimplicē aqꝫ accipies cū ꝗ aceti parū miſce ⁊ potui tepidum dato. ¶ Vel cū. ℥. ij. ſirupi ace. vel oximell. ſimplicis cū. ℥. vj. aque tepide: paꝝ vō addēdo croci. ꝓuoca vomitū. Croc⁹. n. iquit plateari⁹ in ſtō colico ſuauiter vomitū ꝓuocat. Aui. 3°. ca° de coꝛruptiōe appetit⁹ in vomitiis. ℥. iij. terre inuncte i croco. ſ. inter cepas cro. poni faciebat. Si aūt flegma in cā eſſet oximell. ſim. ℥. ij. accipies: ſi foꝛti⁹ oximell cōpoſiti tātūdem. Et adhuc foꝛtius oximeľ ſquili. cū. ℥. vj. aque raffani tepide vomitū ꝓuocabis. Vel loco aq̄ raffani tātūdeꝫ decoctiōis infraſcripte pones ꝗ accipit côticū raffani. M. i. ſe. atriplicis. ℥. i. ſe. aneti. ſe. raparum. añ. ℥. ß. ꝯquaſſenť. et fiat ꝯcoctō. ¶ Veꝫ vbi mā ꝗ̄cūq; illa fuerit p vomitū educi nō poterit ei⁹ erit ꝓcurāda digeſtio euacuatioq; ſienda. ¶ In mā colica acci. ſy. acetoſi ſimplicis vľ oxizach. ſim. ℥. i. ſy. de endiuia. ℥. ß. aq̄ lupulorū aq̄ cicoꝛee. añ. ℥. i. ß. miſce ⁊ in vice vna ſumat: ⁊ de eo tot dabis donec mā tibi digeſta videať. ¶ Quaꝫ poſtea ſic educes. ℞. reub. electi. ℥. ij. ſqnāti. gra. vi. ſpi. gra. ij. ꝯquaſſenť: ⁊ cuꝫ bono vino aſpſa in aqua endi. vel aqua lactis capraꝝ īfunde: ⁊ ſic p horas. x. vel circa in īfuſiōe pmitte demū foꝛti⁹ fiat expſſio cū qua māne granate. ℥. ij. miſce caſſie bone pinguis nouiter extracte. ℥. i. cū aqua fructuū diſſoluať māna vľ caſſia: qb⁹ eſarij de. ſuc. ro. ℥. iij. addať ſolū. ¶ Vel facias ſic: ⁊ ē medicina delicatiſſima mirabiľr in h̄ caſu ſine moleſtia opōneꝫ faciens. accipe. diagr. g. xv. ſuc. roſa. ℥. ß. vel ſyrup. ro. facti cū. ſuc. ro. ℥. i. cū modico aq̄ endi. vľ boni putei ſeu bōi fōtis. vel bꝛodio pulli zucha. addendo p libito toti ſiľ diſſolue ⁊ potui dabis. ¶ Multi ſunt i arte me infamātes: q̄ tales medicinas ſcamoneatas dare auſus ſum. ¶ Et iteꝫ duo aut tria gra. diagridij cū. ℥. i. pillulaꝝ aggregatiuaꝝ adiungā. ¶ Sꝫ iſti nři ſocij liuoꝛe pot⁹ ꝗꝫ rōe moti ſūt. A. nāq; ⁊ veteres qdā ſcamoneā nō ꝑpatā oīb⁹ exhibebāt. Sꝫ democrit⁹ pleſq; alij ⁊ ꝑcipue dñs nř me. nocumēta farmacoꝛū violentoꝛū ꝯſiderantes de eis ꝑpationē talē facere docuerūt p qua coꝝ nocumēta facile remouenť. Et ſic ſcamonea i pomo coctano cocta: ⁊ ꝑpata: vt me. docuit ſecure ⁊ ſine nocumento pōt exhiberi: dūmō debita doſis exhibeať. O bone de⁹ nōne vidēt ꝗ̄tū ſcamōea ⁊ alia ſolutia correcta auctoꝛes laudāt: Ego eis in doſi ꝯuenienti ſp vſus ſui ⁊ ſcamonea marime: ⁊ dei laude infirmis meis bene ſucceſſit. Multas ſi loc⁹ iſte pateret p me rōnes adducerē. Sinam⁹ ꝗ iſtos blāditoꝛes i pace. Et ad ꝓpoſitū veniendo infirmo tuo ſi libet hāc potiōnē dare poteris ꝗ accipit eſarij de ſuc. ro. ℥. ß. ⁊ cū aq̄ endi. ſy. vio. ℥. i. addita totū diſſolue. ¶ Vel infraſcriptū ſolutiuū ꝑbe: qđ guſtui ē magis gratū. Et ipſe ac. ſy. vel iulep roſati aut. ſy. de endi. ℥. ij. aq̄ endi. ℥. iiij. et aque cicoꝛee. ℥. i. ß. miſce ⁊ clarifica p vna vice. dūq; clarificať res infraſcriptas cū eo buli. Acci. diagri. ℥. ß. ro. rub. ſpo. maſt. añ. ℈. ß. cōquaſſata in pecia rara ligenť ꝗ i eo dū ſyrupus bullit expꝛmať ⁊ collatū potui dabis. ¶ Qꝫ ſi patiēs tu⁹ bolū ꝑdiligeret. Accipe eſarij de ſuc. ro. ℥. ß. zuchari taberzet. ℥. ij. ⁊ fiat bolus. ¶ In foꝛma pulueris diagridij gra. xv. zuccari. ℥. ij. fiat pulũs qui cū bꝛodio pulli vel cum qua libuerit aqua infirmo exhibeatur. ¶ In pillulaꝝ foꝛma ſimplici colere nullas appꝛopꝛiatas inuenio. Medicoꝝ tñ plurimi in caſu iſto de reubar. vľ aggregatiuas vt plurimū exhibēt. Sed ipa inſpecta ꝯpōne: nō multū ad h̄ ꝓpoſitū valent: cū alios magis ꝗꝫ coľa reſpiciāt humoꝛes. Si tñ pillās ad h̄ ꝓpoſitū faciētes. Acci. maſti. ſpice. añ. ℈. j. coꝛticū mirabolanoꝝ citri. ℈. ij. diagridi. ℥. ß. cū zuc. ro. fiant pillule quarū medietatē p doſi vna dabis. ¶ Si eni in caſu noſtro flegma peccauerit ſm ei⁹ maioꝛē vel minorem viſcoſitatē inciſiuis maioribus vtēdū ē: vbi aūt nauſeatiua ſatietas adeſſet ieiuniū ⁊ abſtinētiā iube. Per hūc modū dñs Raſis plimos ad appetēdū induxit. 5°. ꝯtinentis. ⁊ Auic. ꝗꝫ. ¶ Et vbi māȝ digerē volueris. ℞. oximellis. ſim. ℥. ij. ⁊ ſi foꝛti⁹ oximell. ꝯpoſiti tantūdē. ⁊ ſi foꝛtius oximell. ſqlitici: deinde mell ro. col. ℥. j. ß. aq̄ camomille vel abſinthij aq̄ feniculi vel meliſſe añ. ℥. ii. ⁊ clarificeť p duabus vicib⁹: ⁊ cū cinamomo aromatizeť. De eo totiens dato ꝙ mā digeſtū videať. ¶ Et dehinc ipꝫ taľr educes diafinicōis. ℥. iii. ß. accipies māne granate. ℥. ii. vel caſſi. nouiter extracte. ℥. i. mell. ro. tantūdē. ⁊ iſta oīa cū infraſcripta decoctiōe diſſolue: ꝗ accipit yſopi cuſca capil. ve. floꝝ boragis ⁊ bu. añ. m. ß. cartami. ℥. iii. liqri. paſſula. añ. ℥. iii. ꝙ ſi infirm⁹ tu⁹ amaritudinē non abhoꝛreat adde abſinthij. m. ß. q̄ in caſu iſto marie ꝯuenit ⁊ fiat potio. ¶ Vel aliter turbit electi abraſi. accip. ℥. ii. ʒʒ. ℈. ii. ſaliſgēme. gra. iiii. oximellis ſim. ℥. i. cuꝫ aqua lactis vel abſinthij. h̄. oīa ſimiľ infundi facias ⁊ hoꝛaꝝ decē in infuſione dimiſſis poſtea cum foꝛti expꝛſſiōe colamētū: cum ꝗ expꝛſſiōe māne. ℥. ii. vľ caſſie nouiter extracte. ℥. i. cū ꝑdicta decoctiōe diſſolue ⁊ fiat potio. ¶ Qꝫ ſi vt ita dixerim h̄ ſtatim fieri cupis. ac turbit. ℥. i. ß. aga. ℈. ii. ſaliſgēme gra. iiii. infunde parū bulliant dehinc foꝛtis fiat expꝛeſſio cū aqua caſ. vel māne p⁹ diſſoluta fiat potio. ¶ Si bolum infirm⁹ ꝑdiligeret diafinicōis ℥. ß. accipies cū ꝗ̄to zuc. ſufficit bolū deauratū fieri iube. ¶ Confectio ſolida ad h̄ ꝓpoſitū faciēs accipe turbith electi. ℥. i. ß. ʒʒ. ℥. ij. diagridij galā. pipis longi añ. ℈. ij. macis cro. añ. ℈. v. zuc. taberzet lib. j. cū aqua cam. vel abſinthij. zuc. diſſolue: ⁊ cōfectio fiat in moꝛſellis de qua. ℥. vj. p vna doſi dabis. ¶ Si puluerē diſſolutiuū libet habere accipe turbit. ℥. v. ʒʒ. ß. zuc. ad pondus oīꝫ ⁊ fiat puluis. cuius. ℥. iij. fiat vna doſis cū bꝛodio pulli. ciceꝝ. ru. aqua. lact. abſinthij vel camomi. ¶ Vel pillularū cochiarū deſcriptione Almāſ. ℈. iiij. p vna vice dabis. ¶ Vel facias ſic. ℞. turbit electi. ℥. v. collognide diagri. añ. ℈. ij. abſinthij. ℥. ij. maſti. croci macis añ. ℈. j. cū oximelle ſqlitico. fiāt. p. quarū doſ eſt a. ℥. i. vſq; ad. iii. Plā ad tuū libitū deſcripta ſolutia ꝗ libuerit vtere. Et ſic habes qualr mā i ſtō diminuēs aut auferens apetitum ſit digerenda educenda quoq;. Et per h̄ pꝛeſenti capitulo finem impono.

¶ De adminiſtratiōe ſex reꝝ nō nāliū i cura ablatōis appetit⁹ ⁊ ei⁹ diminutiōis tā i cā caľa ꝗꝫ in frida. Cap. viij.

q Uia in ablatiōe appetit⁹ aut ei⁹ diminutiōe res aliquas ex rebus nō naturalib⁹: vt ē aer: cibus ⁊ pot⁹ ⁊c. delicate laute ac exqſite ꝑparare nature ꝯplacēdo virtus myrrhe reſtaurať. libet in pñti capitulo regimen illarū inſcribere. In ꝑpato igiť atq; in claro aere patiēs tuus collocetur. Etſi eſtas fuerit cū aqua lipida aceto ꝑmixta: ⁊ citrinis ſandaľ mixta habitatiōis pauimentū irroꝛetur: ⁊ ex odoꝛiferis folijs herbis ⁊ floꝛibus de die nouiter collectis ſubſternať. Qꝫ ſi calata pirꝫ ac odoꝛiferis pomis p furſta inciſis plena in locis camere diuerſis ſituentur. ꝯ hinc aqua ro. modico aceti mixta atq; trociſcus de cāphora vel citrinis ſandalis irroꝛeť: aerē iſtū pſm redolētē faciunt. ¶ In hyeme vō ignis cū roꝛe marino iunipero ex lignis alijs ſuauē ignē faciētib⁹: vt ſarmēta ſalix ⁊c. in camera fiat ⁊ ne talia ligna putrida ſint ſūmope cauēdū eſt. Quidam eni ꝓpter ſolū balneum fuiſſe ex putridis lignis calefactū in ipſo balneo ſincopizatus ē. Gal. 2° affo ꝝ. Qui ex

Aff. hoc de oib⁹ moꝛbis in vilis oris ſtomachi
Aff. hos canones in vomitu
pillule
cura peccāte flegmate
ſolutiua
Aff. hec de mē. ſcamoneatis
Aff. hec ſolutiua delicata

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Halyab — Att. hoc conſilium — de lactuca

oluuntur frequēter cōmē. illiꝰ ſuffumigatio q̃ʒ ex troci. de cipis. de ligno aloes. de galia mu. vel ꝯſili in camera facta multū iuuat. Si q̃s tñ taliū doctrinā plenioꝛē cupit in meo tractaculo de peſte de rectificatiōe aeris capſm iſpiciat. ad hoc eni ꝓpoſitū facietia multa ac diuerſa cōpiet. ¶ Menſa vero polita cū delicato mantili albo coopienda erit: qḋ in ſcrinio reſeruari dʒ: in quo more pegrinarū mulierum flores roſiſmarini radices yreos deſiccate ſandali citrini roſe viole vel talia odorifera cōtinue detinētur ⁊ frida vel tēperata. In hyeme vero lauēdula maiorana muſcus crocus lignū aloes gariofoli: ⁊ talia odorifera ſilia caſa. Et vt panēs cū pānis lineis delicate guberneꝛ: vt de mātili dictum de ſuis quoqʒ lintheaminibꝰ cū ſilibꝰ fiendū erit. ¶ Mantile ſupra mēſa poſitū ex herbis odoriferis ac diuerſoꝝ colorū floribus vt herbe tunice viole ſaracene boragis ⁊ cōſiliū ſterni dʒ. Et ex antiqs nōnulli referūt q̃ ſup menſa berbena vel betonica retēta a ꝓprietate q̃dā multū appetitū prouocat. ¶ Et iuxta poſſe infirmus politis ac odoriferis veſtibus induaꝛ: ꝑcioſoſqʒ lapides portet in digitis: ⁊ ſit locꝰ habitationis ꝑcioſis cū paramētis: ⁊ hmōi magnifice ꝑparatus. nā cū appetitus delectio infirmū triſtez multū efficiat ꝑdicta oīa taliter ꝑparata letitiā afferētia maxime iuuant. Cōtraria vō ne dū melācolicū efficiūt verū abhominationē quandā inducūt. ¶ Vaſa quoqʒ in qbus carnes ⁊ talia reponunꝛ abſterſa atqʒ polita ſint: diuqʒ cibū patiēs ſumptuus eſt: ꝑſone alacres ⁊ maxie cū qbꝰ cōplacētiā recipe cōſueuit adſint: qui leta ſp referāt: ⁊ q̃ portanꝛ cibaria ſumme laudēt: ⁊ ſi de illis guſtauerit quadā cū auiditate id faciāt: vel id facere videanꝛ. ¶ Et ſi aliq melodioſe cantantes vel muſicalia īſtra dulciter ꝑſonātes affuerint valēt multuʒ: q: per talia īfirmoꝝ imaginatio ſepe deleꝛ per quam cibos ſuos eſſe vomitiuos vel quouis mō abhoiabiles imaginātur. ¶ Ipſe vero anteq̃ʒ cibū ſumat: manꝰ atqʒ faciem ſuā cū aqua ro. vel odorifera aut cū bono vino maluatico vel cū ſimili aqua ro. vel alia odorifera mixta talia ſepius odorando. Et anteq̃ʒ comedat os cū bono vino odorifero colluat. vel cū eo parū aceti mixtū vel cuʒ aqua ordei ⁊ aceto id faciat: aut cuʒ aqua ſimplici ⁊ aceto. ¶ Et cū edēda ſibi offerunꝛ: pullus taliter ꝑparatus coraʒ ipſo apponeꝛ in eiꝰ corpe alique ſpēs ponanꝛ: cū lardonibꝰ inſiltrenꝛ. plurimi quoqʒ hincinde cōquaſſati gariofoli integri eiꝰ inter pellē farcianꝛ ⁊ carnē: ⁊ pꝛter aliq̃ fruſta cinamomi taliter pullo decocto pmitte illos igneos fumos aliquantuluʒ exalare. Et aliquos flores bora. vꝉ alios redolētes: ⁊ maxime diuerſorū coloꝝ: vt ſunt viole ſaracene ⁊ cōſiles hoꝝ pullum ſic coctū ſperge. ⁊ in patello ac eius ſup cōferentiā ſemina: ⁊ tunc tñ patiēti ſuo approximeꝛ q̃ illum bonū odoꝛē pſentiat. talis enim pullus vt pluries expientia didici appetitū amiſſuʒ irritat. Et ego itē de capreto taꝉr ꝑparato taliter feci a bono Raſi doctus 5ᵒ cōtinētis. Cū inq̃t in defectione appetitꝰ cū defectiōe animi dandū eſt ad odorandū de incitātibꝰ appetitū: vt galicelis ⁊ coraꝉ. Et q̃rtū vnū edi taꝉr ſicut pullus ſi libet ꝑparari facias. ¶ Quātitas plima nūq̃ʒ cibi eidē offeraꝛ: nec quē frequētare cōſueuerat: ⁊ maxime ſi cū ſimili artificio fuerit ꝑparatꝰ: diuerſi tñ vnꝰ poſt alium cibi ſunt offerēdi: q: faſtidientis ſtōi eſt multa deguſtare. ¶ Cibaria ſua neq̃ q̃ ſint vnctuoſa: nec multe pīguedis: nec ſint dulcia: nec inſipida: ſintqʒ medulle cutes oculi iteſtina atqʒ cerebra euitāda. ¶ Et ex aīalibus anſeres anates ⁊ oīa aquatica: ⁊ oīa vꝉr que odoꝛē ſilueſtreʒ ⁊ extraneum hñt. ¶ Et oē quoqʒ tepidū ipm ſtōm mollificādo nauſeaʒ inducit. Nec in ſuis cibarijs quouis mō raffanuʒ pones. nauſeā eni facit ⁊ deijcit appetituʒ. 2ᵒ. cañ. in cura et deiectionis appetitꝰ. Et idē ponit Ra. 5ᵒ. ꝯtinē. ¶ Nec cibꝰ ita caſus ſicut ab igne remoueꝛ infirmo pꝛtandus eſt: ſʒ vt illi fumi ignei aliq̃ꝉr euaporēt pmittaꝛ. ¶ Cibi ad appetitum ꝓuocandū ſunt meliores quos īfirmꝰ magis appetit. Et ꝑ longā ab eo iqſitionē ille quē auide ingrit: ⁊ ſi forte ita eligēdus nō eſſet: iuxta tñ afforiſmū ſecūde ꝓcedi pōt: q: paruʒ

de berbena .i. betonica — preparatio pulli — preparatio capreti — de raffano

deterioꝛ cibus ⁊ potus melioꝛibꝰ q̄dē delectabilioꝛ magis eſt appetēdus. vñ Aliabas. Cū āt inq̃t egri apetitus ad cibum declinat: nō dʒ vltra modū q̄d de eo ſumat: ⁊ multum illi pmittas: ⁊ maxie ſi infirmitat; vtus incidit: ⁊ debilitatꝰ eſt appetitꝰ: aut ſubuerſio illi fuerit: aut abhoiatio. ⁊ ſi malitie plime fuerit: ꝑ poſſe eū rectificare ſtude. Et ſi rectificari incipit vel patiēs forſan voluerit: nō tñ in caſu illo ſibi denegari: ſʒ in tāta q̄ntitate ñ deꝛ: ⁊ ſi ad ſaturitatē de illo vſqʒ mādu cauerit: ſi potes ꝓuoca vomitum: vel cū apꝓpꝛiato medicamie illius maliciā corrige. Et ſemp auiſatus eſto: cibaria illa tuis infirmis nūq̃ʒ denegare q̄ tam auide tā magno cum deſiderio appetunt. Nā ꝓpter h̄ ſe pliſſime dedignātur intātū q̃ cibum alium ſumere nolunt dubium nāqʒ tibi ē ne forſitā inter aliū ⁊ infirmū tuuʒ quedam occulta ꝓprietas occurrit ꝑ quā magis q̃ʒ alij conueniat: ⁊ ſi de cibo denegato nō comederit: ⁊ moriaꝛ: ſuis q cōtinue ploꝛat de tali cibo ſibi nō placuiſſe odio ſemper apud vulgares nimiū crudelis reputatus: q̄ñ tā obſtinate cibuʒ infirmo tā auidie deſideratū denegas. ¶ Et vt deinceps ad cibum ⁊ potū deueniā ſcptures diligēter obſeruatis i cā caſa in ſalatutij duo vel tres bolli ex lactuca cū modico boꝛagis ac mēte ac aceto ꝯfecti magis cōueniūt italicis ꝑcipue: q̃ de talibus herbis pluſq̃ʒ libenter mādu cant. Lactuca eni teſte plinio cū aceto comeſta appetituʒ mirabiliꝛ icitat atqʒ mēta. ¶ In caſu vero frida oliue atqʒ capares aut lupini q̃ʒ cōfecti in ꝑncipio paſtus ꝯueniunt multum: ⁊ maxime capares. Nā vt ponit Gal. 2ᵒ alimētorū capares appetitū diminutuʒ icitāt ⁊ māducāt qḋ ē i ſtō ⁊ ꝑ ſeceſſū id edunt. ¶ Carnes autē tā in frida q̃ʒ in cauſa caſa ꝯueniētes ſunt capreti lepuſcule capoli capōes: galline iuuenes: pulli: gallorū nondū coeuntium ꝑdices: faſiani: rubales auicule: ⁊ in autūno maxime atqʒ in hieme. Sunt tñ ſm varietatē cāꝝ aꝉr ⁊ aꝉr alterādē: vt ſtatī dicam ⁊ aꝉr q̃ʒ elixe q̃ʒ aſſe. ¶ In cā igiꝛ caſa acetuʒ ꝑ ſalſamentis multū ꝯuenit agreſta itē vinū granatoꝝ: vinuʒ berberis quo vltramōtani multū vtunꝛ: ſuccus limonuʒ pomorum redolētiū acetoſoꝝ citrāguloꝝ ſuccus extremitatum ⁊ ꝑputioꝝ vine acetoſitatis citri ſuecꝰ acetoſe: ⁊ ſuccus panis cuculi. Qualꝛ cūqʒ ſalſamēta ſiue ſapores varietur de aliq̃ iſtoꝝ ſp cum eis ipone: plꝰ tñ vel minꝰ interim q̃ guſtui grū ſit. Et plibꝰ plꝫ ſi cū talibꝰ depilatas amigdalas cōtuſas cū modico molliciei panis ipone ʒuc. addēdo ſilibus. Et q: tutius ē ad calitatis ⁊ friditatis latus attingere vt vult Gal. cū dixit cū frida ſunt nō debēt eē penitꝰ a caliditate denudata. Laudo ſp vt cuʒ multis ꝯdimētis ſiue ſaporibus ex ꝑſcriptis fridis cōpoſitis ſit modicū cinamomi ʒʒ. ameos galāge vel ꝯſilia vel infraſcripto puluere q acci pit cinamomi. ʒ. vj. ʒʒ. ʒ. ß. coralloꝝ rub. ſubtiliſſime tritorū ru. ro. añ. ℈. ij. cardamōi. ʒ. j. foꝛ. accedule in vmbra deſiccate. ʒ. j. ß. fiat puluis in cibarijs ⁊ in ſaporibus ꝑ libito vti poterit. In qua tñ ꝑdictoꝝ libuerit manducandas carnes itingere poterit: vel pua ola ſeu teſtula quādo libet ex ꝑdictis carnibus cū aqua buli ⁊ tātidem quis ex ꝑſcriptis ſuccis ad bulliendum ſuccum ipone: qḋ guſtui gratꝰ ſapoꝛ ille fiat de. ʒʒ. vel de ciamomo vel de aliq̃ tali ſeu ꝑſcripto puluere. ¶ Et ſi carnes illas minutim ꝯtundi feceris: ⁊ in coopta teſtula: vt ſupra coxeris: māduca ⁊ videbis. Et ſi in teſticula decoq talia nolles: ex his audacter paſtilia cōfice verum ſi faſiano aut ꝑdici fierēt: iniuria magna fieret q: ſuper alijs ſecum ſapoꝛē ferunt. Oibus tñ carnibus ſapoꝛ infraſcriptus ꝯuenit bucelle panis paſtulētur: cuʒ qbꝰ ex ꝑſcriptis ſuccis aliq̄d miſce. ex. ʒʒ. cinnamomo vel deſcripto puluere bene cōmiſcēdo q̃ guſtui gratū fiat: ⁊ iſte ſapoꝛ tā crudus q̃ʒ vna bulitiōe bulitꝰ bonꝰ erit: in q̃ poteris de ʒuccaro ꝑ libito ponere ipm ei vt vulgares aiunt ferculum nulli guſtat. ¶ Et in tuis ſalſamentis vltra ſuccos ſi aceti parum addideris ꝓualebit multum: q: fortius in organum guſtus ipꝛimereꝛ: ac melius ſopitū appetituʒ irritat. Et ſi ſapoꝛē ⁊ viſui ⁊ guſtui hr̄e libet. lac amigdalarum

Aqua benedicta

cum aliq̃ ꝑſcptorū ſuccorū extractū ſumes mediū ſi opus addendo hordij vel ſimplicis aq̃ ⁊ cum mollicie panis inſpiſſetur. ⁊ de puluerizato. ʒʒ. addito ſi guſtui nō bene acceptū fuerit de ſucco limonis citranguli berberis vꝉ agreſte ꝑ libito adde: demū in eo puluere carnē illā vel q̄d libuerit ſubmerge: deinde granatorū grana deſup ſeminabis: ⁊ hoc ētā viſui q̃ guſtui delectabile valde. ¶ Et ſi pulli vel alteriꝰ carnis medietatē vnā albā ⁊ aliā rubeā habere libet: in aqua ro. ru. ſandalos infūde: ex qbus fortis expreſſio fiat: quā cū lacte amigdalarū pōe: ipm eni rubeum facit cū q̃ pulli vel alteriꝰ carnis medietatē irroꝛa. Aliam vero extra amigdalaruʒ alba lacte granis granatoꝝ ſpſim ſupꝛa poſitis. ¶ Vel facies paneʒ aſſum in aceto reuolui: cuʒ q̃ moꝛa ſilueſtria nō ꝑfecte matura plima pone: ⁊ moꝛa illa ex his ſūt q̃ ſup paruas rubos naſcūtur in cāpis piſtentur ſiꝛ demū pone cū eis amigdalarū q̃ ſunt abſqʒ corꝛtice trite lac cū ꝑſcptis ſuccis extractuʒ. ſ. tñ q̃ guſtui gratum fiat: cū qbus poſtea de cinamomo. vel. ʒʒ. vel de ſupraſcriptis ſpēbꝰ ꝑ libito miſce: h eni ſapoꝛ cū coloꝛe violaceo ꝓprie manet: ⁊ in eo vel ſimilibꝰ pullū vꝉ carnes q̃ʒtum volueris imerge q: tā viſui q̃ʒ guſtui delectabilis eſt valde. Iſti ſapores ex amigdalarū lacte facti elixis carnibꝰ maxime ꝯueniūt: ſi tñ de eis cū aſſis carnibꝰ comedes peccatū moꝛtale non cōmittes. ¶ Pullꝛ aſſis aq̃ benedicta iterdū ſolet aſpergi q̃ ſic fit. Coctꝰ pullꝰ exmēbreꝛ membris tamē nō ex toto remotis dehinc aq̃ ro. cuʒ modico agreſte vel cū aliq̃ ex ſuccis ꝑſcriptꝛ mixta irroꝛetur cinamomi pulerizati ⁊ aceti parū addēdo: ⁊ apud ignē aliquātulū coopertus remaneat: ede ⁊ q̃ʒ ſapidus ſit experieris. Vel elixetur pullus: dehinc ꝑ fruſta inciſus i patella panluʒ aſſetur ⁊ amigdalaꝝ lac cuʒ agreſta vel cum aliq̃ ex ꝑdictis ſuccis extractū pulueris. ʒʒ. modicuʒ addendo ſecum in patella frige. ¶ Et ſi in cā fria alleuʒ diligeres de eo piſta ꝑ libito adde: q: ꝑ vltramōtanis vel frācigenis nihil ſupra. Eſt ei alleū ⁊ cepe eoꝛū ſalſa. ¶ Bone deꝰ ab iſtis ſapoꝛibꝰ diſcedere nequeo. q: talis moꝛtuꝰ appetitꝰ ꝑ eos maxie reuiuiſcitur ⁊ nō minꝰ q̃ʒ ꝑ aliā quis ſit medicinā. ¶ Vlō igiꝛ mi rſeris ſi ita me in his extendo. Sʒ vnū adhuc inſcribam: ⁊ q̃ntū ad diſpoſitionē calidā ſit i eo finis. Accedule igiꝛ ſuccū habeas vel panis cuculi cū quo ſucci mēte ꝑpilli parū miſce de aceto addendo ꝑ libito: ⁊ paꝝ nigri pipis cōmiſcendo: ⁊ ad ipm inſpiſſandū molliciei panis aſſe cū aceto remollite ad ſufficientiā adde de iſto cuʒ qbus libuerit carnibus vtere. Nōnulli tā pullos ⁊ q̃ſlibet alias carnes ex tali ſapore copiunt: qḋ facias ſi libet: ⁊ ſi granatoꝝ grana deſup ſeminaueris guſtui magis gratū eſſet. ¶ Gelaticeum ſeu gelatia vt alij ex pedibꝰ vituli gallinarum vꝉ carne capreti cū aceto vel agreſta aq̃ ⁊ vino cōfici ſolet. Sed ad ipm coloꝛādum loco ʒaphꝛāi in diſpōne caſa exꝑſſoꝝ ſandalorū ru. q in aggreſta vꝉ alio ſucco fuerit infuſe vtere. Verū ꝑſcripte carnes ⁊ ſi tā in diſpōe caſa q̃ʒ frida conueniāt ſapores tñ nō multū: iō in diſpōne frida nō ſic fine correctōe ꝯueniūt acetoſa. Cum infraſcriptis igiꝛ ſpēbus calidis alterētur: nā humiditatibus frigidis ⁊ viſcoſis exiſtentibꝰ pluribus ex cauſis acetoſa ꝯuenit. ¶ Pꝛio q: in ciſione ⁊ exꝑſſione ſua. ſ. ab oꝛe ſtōi illos remouēt. Scḋo q: ſtomachuʒ pungendo q̃ʒdā in eo titillationē inducunt ꝑ quā appetitus excitaꝛ. ¶ Tertio q: eoꝝ friditate ſtōi humiditatē conſtringunt: ⁊ ꝑtes coadunāt ita vt multo minorem locum occupet: vñ ibi ſit vacuitas quā nā iplere appetens cibū querit: ⁊ ſic cibus incitaꝛ. Cū. ʒʒ. igiꝛ pipis nig. cina. pipe. lon. ameos granis padiſi galāga miſcemꝰ ⁊ ſilibus. nā q̃libet eius ſpēs incitat apetitū: ſcḋo de regimine ſanitatis. ¶ Vel puluere īfraſcripto vtere: q accipit cinamomi electi. ʒ. j. galā. ʒʒ. añ. ʒ. ß. pip. nigri. pip. longi cardamomi mac; ameos: coraꝉ. ru. añ. ʒ. ij. gra. padiſi gar. añ. ʒ. j. ß. pelliculaꝝ vētriū gallinarū. ʒ. ß. fiat puluis q̃ tam i ferculis: q̃ʒ in ſuis ſapoꝛibus vtere ꝑ libito. Et ſi cū predictis ſuccis ⁊ iſtis ſpeciebus ſapores ꝯficerētur ꝓualerent.

ſi ſimul in teſtula vel patella bulierint. Solemus quoqʒ cum vino ⁊ aqua ſpēbus addīis ꝑdicē faſianos ⁊ quas libuerit carnes decoq facere. Q ſi cuʒ mollicie panis brodium id aliquātulum ſpiſſareꝛ: eſſet apud quoſdā dilectū magis addendo vitellos ouoꝝ ꝑ libito. ¶ Nonnulli cepas in patella frigunt: ⁊ ſimul cū mollicie panis aſſi ſucceſſiue piſtentur: ⁊ cū agreſte vꝉ aliquo ex ꝑſcriptis ſuccis ſapoꝛē ꝯficiunt in quo carnes in patella frixas aliqualꝛ immergunt: ⁊ interdū oīa ſiꝛ frigunt: ⁊ valēt multum: q: cepe ipm ⁊ cum aceto vel ſolū comeſtū appetitū vltra modum incitat: imo trite ⁊ olfate idem faciunt. vt Ra. v. ꝯtinentis ait. Et idem facit poꝛrum Ra. amāſ. ⁊ ruta q̃quo mō ſumatur. ¶ Ex amig. vel nucibus pipe vel. ʒʒ. ⁊ alleo ſit ruſticorū ſapoꝛ ⁊ aliqñ cum mollicie panis ipm coquunt. ¶ Moſtarda etiā i iſto caſu valet maxime: ſi ꝑ ꝑus ſinapis in aceto remollita fuerit: q: rōne aceti appetitū multum fortius incitat. Et pꝛter ſemen eruſce ſepiꝰ ꝑparaꝛ. Radix itē raffani ſilueſtris piſtata cum aceto atqʒ cū carniū brodio diſſepata eſt ſapoꝛ optimꝰ appetitum moꝛtuum mirabiliter ſuſcitās: ⁊ ē ſalſa iudeorū. Et iſta ſalſamēta cum ʒedoaria roꝛe marino aſſo pane ⁊ aceto mirabiliꝛ ad incitanduʒ appetitum valēt. ¶ Et h de ſapoꝛibꝰ ſiue ſalſamentis in ablatiōe ſiue diminutiōe appetitꝰ maxie cōferentibus ſiue a fria ſiue a cauſa caſa fuerit fineʒ eſſe volo. ¶ Fercula deſcriberē: ſʒ cuiqʒ ſatis nota ſūt: q̃ nō tñ q̃ntū ſalſamentū ſiue ſapores noſtrū ad ꝓpoſituʒ faciunt h. ¶ Quātū ad potum vina oīa dulcia ſunt vitanda: ⁊ in cā calida vinū medij coloꝛis dabis ad aliqualē acerbitatē potius q̃ʒ dulcedine declināſ. ⁊ erit ſʒ potētā eiꝰ liphatū. Et q̄dā i robuſtis acetū cū aq̃ fria potatū laudāt: i fria vō vinū ꝑbe aureū coloꝛis boni atqʒ ſapoꝛis de q̃ ſine aq̃ patiēs bibat. Sʒ amodo ad medicinalia ꝯdeſcēdo: ⁊ huic capitulo finē ipono.

de moſtarda — ſalſa iudeorum — de potu

¶ De cura deiectiōis ſiue deſtructiōis appetitus a cā calida ꝑ medicinalia ab intus ſumpta. Cap. ix.

a

D medicinaliā nō ſolutiua amodo veniēdū ē: q̃ꝝ aliqua ab extra aliqua ab intra ſūt approximanda vt eis aliqs oꝛdo adhibeaꝛ. Pꝛia q̃ ab intra ꝯueniunt deſcribenꝛ. ¶ Ex cōuenietibꝰ in cā calida eſt ſyrupus de granatis acetoſus de ſucco acetoſe de limonibus de ribes de pomis acetoſis odoriferis de acetoſitate citri. de agreſta. de pꝑſicis quē ſic facito. Accipe ſuccum pꝑſicoꝝ q̃ adhuc pfectā maturationē nō ꝯtingunt: ⁊ ad ꝯſumptiōe medietatis buliat: ⁊ reſidentia facta de eo li. ij. accipies: vini autē granatorū muʒorū: li. ß. ʒuc. li. j. ß. fiat ſyrupus cuʒ modico ligni aloes aromatizeꝛ. ¶ Multi ſunt ſyrupi ad h propoſitum facientes ⁊ iſti qui in hoc caſu plurimum valet vtere. ℞. ſucci pomoꝛum acetoſoꝛum redolentiū ſucci acetoſe reſidentia facta. añ. li. ß. ʒucca. lib. ij. ß. clarificeꝛ ⁊. ʒ. ij. aceti ſquillitici cum eo miſce ⁊ fiat ſyrupus. ¶ Miua autē citonioꝛum cuʒ ʒuc. ⁊ ſine ſpēbus facta i iſto caſu multum valet. ¶ Syrupus aliꝰ ſūme valens. Accipe ſucci pomoꝝ redolētiū acetoſoꝝ li. ij. ſucci citonioꝛū acetoſitat; citri vel citrāguli vel limonis. añ. li. j. aceti vini h. ß. prunorū numero centū quattuoꝛ ſeminum frigidoꝛum cōiū mūdatoꝝ. ʒ. iij. ꝯtundanꝛ: ⁊ poſt oīa ea ad tertie ptis ꝯſumptionē decoquātur colleꝛ: ⁊ cū li. ij. ʒuc. fiat ſyrupꝰ. cum ſandaꝛ citrinis vꝉ ligno aloes aromatizatꝰ. Ra. v. almāſ. vel ꝯtinētis hūc ſūme laudat. Abſinthiū in aceto forti buliat coleꝛ. de q̃ acci. li. j. aque boni fōtis vel putei. li. ij. ʒuc. li. j. ß. fiat ſyrupus amarꝰ ē ⁊ nō valde: ſʒ vt expꝛtus ſuʒ appetitum mirabiliter reſtaurat. ¶ Alius eiuſdem virtutis ac. ſucci endiui. depurati. li. ij. aceti. li. v. ʒuc. li. j. ß. fiat ſyrupus. Talium ſyrupoꝛum vſus ſit ꝑ duas ho. ante cibum. ʒ ij. exhibeantur: ⁊ ſimilibus addere potes aque endiuie acetoſe vel aque ſimplicis. ʒ. iiij. quia forſitan guſtui gratis reddetur. Nec verere in caſu iſto aquam ſimplicē poſſe dare: moderata eni potata appetitum moꝛtuum ex caliditate ꝓuenientē reſtaurat: vt Raſ. ꝯſtantinꝰ Auic. inq̃t intellige tñ virtute exiſtēte foꝛti. In cōualeſcentibus vero

Medicinā ab intra proximada — ſirupi de pſicis — Att. hunc ſirupum — de aqua ſimp.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

⁊ exiſtentibus caloris debilis ex aque frigide potatione calor extingui facile poſſet: ⁊ precipue ſi in magna q̄ntita te ſumeret. vt inqt Aui. qui in hoc caſu vult q̄ in ieiunio bucellam panis aſſam ⁊ in aqua frigidaꝫ infuſaꝫ febricitā tibus dare appetitū mirabilr̄ incitat. Et quia caliditas ap petitum plus deijcit q̄ꝫ frigiditas: mō cetera ſint pia aque potatio magis appetitū incitat q̄ꝫ vini Raſ. v. ꝯtinentis.

¶ Et cōfectiōib⁹ amarēata cū zuc. taberzet ſcā ꝯuenit. Uꝫ ſucci citoniorū facta reſidētia li. iij. accipias aceti vini al. ℥. vj. poſtea miſce ligni aloes. ʒ. j. ⁊ dū eſt frigidū. ǧ. iiij. mu ſci cū eis pone cāphore. ʒ. ǧ. vj. ⁊ ſcōm artē cū zuccaro fiat cōfectio in morſellis. Uel accipe carniū pſicorū q̄ nō ſunt valde matura li. ij. ⁊ ipſorū ſucci reſidētia facta. li. j. zuc. li. j. vini grana. coquant̄ oīa ſimul debite ⁊ in forma diacito nitem reducat̄: vel aīr ꝓut libet. ꝯfectio fiat. Da añ cibuꝫ p ho. duas. ʒ. ß. ⁊ ſi libet cinamomi electi cū eo poteris cō miſcere. Et pſicorū loco poteris ponere poma acetoſa q̄ tñ ſint redolentia. Uel hanc fac ꝯfectionē q̄ accipit carnē citoniorū. li. ij. pomorū acetoſoꝝ piroꝝ ponticorū añ. li. j. per ſe q̄ōlibet in aceto forti ⁊ agreſta decoq̄tur: ⁊ hic vitia cōtritiōe ꝯterātur: cū q̄b⁹ li. ij. ß. zuc. thaberzet miſce: ⁊ ſiꝫ oīa cū facilitate decoquātur: ⁊ cū incipit infrigidari cina momi electi pulueriſati. ʒ. ß. gari. ⁊ ligni aloes. añ. ʒ. j. cuꝫ eis miſce ⁊ iforma diacitonitē fiat cōfectio. Raſ. 5°. almā. facere ſic docet. ℞. carniū citoniorū atq̄ꝫ pomoꝝ redolen tium. añ. li. j. ß. zuc. q̄ntū ſufficit. ⁊ fiat electuariū cū q̄ ligni aloes. ʒ. ß. ⁊ maſti. ʒ. vj. miſce ⁊ vtere. ¶ Puluis ad h̄ pro poſitū facies. ℞. cinamomi electi a cortice ſupiori munda ti. ʒ. ij. coralorum ru. ro. ru. añ. ʒ. ß. mac. gario. añ. ℈. j. pelli. vētriū gallinarū ꝑparatꝫ. ʒ. ß. zuc. al. ʒ. j. ß. fiat pluis: de quo ſup aſſo pane in vino bono remollito in ꝓncipio paſt⁹ ex hibeo. ¶ Noſtri cōiter practicātes in cā caſa diarodō ab batis vtūtur: ⁊ in cā frigida aromaticū ro. ſemp exhibent ⁊ me q̄ ſemp ꝑſcriptis vtor magna cū arrogantia vituperare conātur. Sed q̄d de eis aliud dicā niſi q̄ in benedicendo ⁊ in melius faciēdo altiſſim⁹ eos dirigat. Et h̄ de medici nis in deſtructiōe appetitus ſiue diminutiōe q̄ i cā caſa ab intus ſumpta maxime valent.

¶ De cura deiectiōis ſiue deſtructionis appetitus a cauſa frigida ꝑ medicinalia ab intus ſumpta. Cap. x.

D Eiectioni appetit⁹ ⁊ ablatiōi vel diminutiōi i cau ſa frigida marie ꝯueniēs. Accipe abſinthij. m̄. j calamēti montani meliſſe mēthe origani. añ. m̄. ß. añ. ʒ. ij. ſignāti. ʒ. ij. cōq̄ſſent. ⁊ fiat dcoctio d̄ q̄ patiēs. ʒ. iiij vl. v. caſa accipiat in aurora. ⁊ in ea de zuccaro ꝑ libito po nat: ⁊ ſi libet, ex ea cū zuccaro ſyrupū facere poſſes. cuius doſis ſit. ʒ. ij. cū. ʒ. iiij. ſublimatiōis aque camomille. h̄ nāꝫ aq̄ camomille ſup oēs alias ſublimatas aq̄s i caſu iſto ꝓeualet: vt iam longa expientia exptum eſt. Et inter alios ſyrupos ſyrupus de abſinthio obtinet ꝓncipatū. Ualet itē ſyrupus de euapatorio. Sed q̄ nūq̄ꝫ me fefellit ē melicra tum q̄ō in deſcriptiōe ſyruporū Meſue deſcripſit: q̄ō vt il lic deſcribit̄ vtere: de q̄ cū vſtulata bucella panis ⁊ i eo re mollita in ꝓncipio paſtus. ʒ. iiij. dabis. Uel facias ſic: ⁊ eſt q̄ ego cōiter vtor. boni vini odoriferi. li. iij. ac zuc. al. ʒ. viij ⁊ cū. ʒ. ß. cinamomi aliquātulū cōquaſſati ꝯditā cū ſaccu lo ſatis denſo excolatū facias tā ꝑ M̄e q̄ꝫ. q̄ō nūc ſcriptuꝫ vocat̄ claretum ſiue ſtelladia a vulgarib⁹ cōit̄ appelat̄. Et ex ꝯfectiōibus valet aromaticū roſ. deſcriptiōe gabrielis: vel deſcriptiōe cōi vel aromaticū gariofilatū. Ualet item electuariū de gēmis electū de aromatibus: cōfectio de ri lo aloes: electuariū de citro: confectio de cinamomo: dia trion pipereon: diagalanga diacitonitē cuꝫ ſpēbus ⁊ mel le., Et ſi in aurora metridati ſini cū vino albo. ʒ. ij. exhibue ris valet multum. ¶ Confectio mgr̄aī in h̄ caſu multū va lens. Accipe vini citoniorū melī diſpūati añ. lib. j. zuc. ʒ. viij. aceti vini albi. ʒ. iiij. coquātur debite: q̄bus adde cina momi electi. ʒ. ß. ʒʒ. ij. pipis nigri. ʒ. j. fiat ꝯfectio: doſ eſt ad q̄ntitatē caſtanee ꝑ ho. ante paſtū. ¶ Uel accipe carniū

citoniorum que in igne cocta ſunt melī diſpumatī lib. j. ß. zucca. lib. ß. ſimul cum facilitate coquātur cum quib⁹ po ſtea miſce cinamomi electi. ʒ. iij. cardamomi pipis nigri. añ. ʒ. j. forma diacitonitē ꝯfectio fiat. Aliqui poma in ace to decoqui faciūt aientes q̄ elixatione tali quandā aceto ſitatem acqrunt ꝑ quā in organo guſtus melius multo i primit̄: ⁊ tu facias ſi libet. Uel ſic ⁊ ē Aui. cū corticib⁹ ace toſa granata terātur: ⁊ de ſucco ptē vnā accipe. ſucci men the ptem mediā melī. vel zuc. ptē. ß. tantū iſta ſiꝫ coquant̄ q̄ bonā formā habeāt: ⁊ in hyeme coclear vnū dabis: ⁊ ſi parū cinamomi galange cardamomi granoꝝ padiſi ⁊ ta lium pulueriſatorū addis preualet. In hoc caſu ꝯuenien tes plures ſūt trociſci de roſ. de cipero de abſinthio: ⁊ de ligno aloes. Meſue diſtinictiōe nona. De ſuffuſ. ibidē de ſcriptis valet ſuffuſ de ligno aloes ⁊ ſuffuſ aromaticum. Ex his cōiter ſit puluis quem per horas duas ante cibum cum optimo vino dabis.

¶ Ego autē his q̄ hos pulueres ſumētes nimiū faſtidiunt aliquando ex eis cū zuccaro ꝯfectionē ſic fieri facio. q̄ō tu quoq̄ꝫ ſi libet fieri facito.

¶ Puluis mirabilr̄ appetitū mortuū incitans. ℞. cinamo mi electi a cortice ſupiori mundatī. ʒ. ij. galāge cimini añ. ℈. ligni aloes. grana pipis nigri pipis longi coraloruꝫ ru. ſubtiliſſime tritoꝝ añ. ʒ. ß. pelliculaꝝ ventriū gallinarum. ʒ. ß. zuc. al. ʒ. ij. ß. fiat puluis: quo ſup vſtulato pane i vino remollito vtere in pñcipio paſtus. Aui. termaꝝ laudabat aquas in caſu iſto ponit dādas ꝑ quas aquas minerales i telligit neſcio quales vtutes i partib⁹ Aui. aque iſte habe ant. Sed noſtris ptibus bononienſib⁹ aq̄ de la porreta cō mendant̄ plurimū: illic ego fui: ſed nūq̄ꝫ effectus per eos deſcriptos fieri vidi. q̄ multo pſes mouebantur q̄ꝫ libera rent: in Acquis aūt ciuitate marchionat⁹ mōtiſſerati bal nea mirabilia ſūt: quorū potata aq̄ in hoc caſu: vt lōga ex periētia didici valet: ⁊ tu illuc vade ſi libet. Multa tñ h̄ ꝑ ficerēt que prius eſſent: q̄ h̄ narrare nimis longum eſſet: ſꝫ in quodā tractatu quē de balneis cōpoſui ordinate com periens ad quem ſi opus eſt recurre. ⁊ ꝑ hoc pñti capitulo finem impono.

¶ De cura ablatiōis vel deſtructiōis appetit⁹ rā a cā caſa q̄ꝫ a cauſa ꝑ medicīalia exteri⁹ applicata. Cap. xj.

F Omētatio i cā caſa q̄ accipit ro. ru. m. j. abſinthij ſic ci endiuie portulace violarū ſolatri virge paſtoris añ. m̄. j. ſā. ru. ⁊ citri. ſe. coriādroꝝ berberis ſe. alke ken. añ. ʒ. j. ß. cōquaſſent ⁊ i tribus ptibus aq̄ ⁊ quarta pte aceti fiat coctio: i qua lana vel filtrū infundatur: ⁊ per du as vel tres ho. ante cibū ſtomachum fomētabis. Fomen tatio q̄ꝫ ex lana ſuccida in aceto ⁊ oleo ru. bulita mihi va let: amota ſponga filtro vel lana ex ceroto ſandalino ſto machum inunge. Uel hoc vnguento vtere q̄ō accipit olei citoniorum: olei de abſinthio añ. ʒ. ß. ſandalorum omni um coralorum rubeo. ſemi. coriandrorum preparatorum ac roſ. rub. añ. ʒ. ij. cere parum: ⁊ fiat vnguētum: cū q̄ ace ti parū incorporet̄. ¶ Aliud itē iſto caſu ſūme valēs. ℞. olei citoniorū: olei ro. añ. ʒ. j. ß. pluēris ro. berberes ſpodij ſan daloruꝫ citri: ſe. coriandrorū ꝑpatorū: coraloꝝ ru. añ. ℈. ij. cere parū: ⁊ fiat vnguētū q̄ō vicibus aliq̄t cū aceto forti lauet̄. ¶ Emplaſtrū in hoc caſu ſūme valēs: accipe ſandalo rū oium. ſe. mirthorū ſpodij ſe. citoniorū. añ. ʒ. ß. ro. rube. ʒ. vj. coralo. rub. ʒ. j. cum ſucco citoniorū addendo parum aceti cū modico aque ro. fiat ad modū emplaſtri: q̄ō ꝑ du as vel tres ho. ante cibū ſup ſtomachū pone ⁊ oīa debent ante aſſumptiōem cibi remoueri. Aliqui vini citoniorum cum oleo ro. addendo de acetoſitate citri parum ſiml̄ bu lire faciūt: ⁊ lana ſuccida immiſſa vel filtro ſtomachus: vt ſupra fomentet̄. ¶ In cauſa frigida acci. abſinthij. m̄. j. mente abrotani maiorane calamēti: ozimi gariofilati: na ſturtij. añ. m̄. ß. cimini ameos aniſi ciperi. añ. ʒ. iij. calami aro. nuc. mu. gariofiꝫ añ. ʒ. j. ß. ex his oīb⁹ vl̄ ex his plurib⁹ cōquaſſatis decoctio in vino fiat: ⁊ cum filtro ſpongia aut

ſuccida lana expreſſa: ⁊ bene calida per duos vel tres ho ras ante cibum ſtomachus fomentetur. Et ſcias ſꝫ doctri naꝫ Aui. 13. tertij ca. de debilitate ſtomachi. q̄ fomentatio nes emplaſtra vnguenta cum ſtomacho approximantur debent eſſe calida. Quare inquit vt emplaſtra ⁊ vnguen ta quando volūt ex eis confortationem ſtomachi ꝯfortant. Et hoc in diſpoſitione ſtomachi frigidi eſt maxime intelli gendum. Fomentatione facta ex infraſcripto vnguento fi at inunctio quod accipit olei de ſpica. ʒ. j. ß. olei maſticini: olei de abſinthio: añ. ʒ. j. vini decoctiōis abſinthij in ea, for titer expreſſi. ʒ. iiij. ſimul ad conſumptioneꝫ buliant: ⁊ ad dita cera īfraſcripto pulueres ſimul miſce. ſ. aloes. ʒ. j. ß. gal. mu. ameos. gari. mente ſicce. cala. aro. añ. ʒ. j. ligni aloes. ℈. ij. fiat vnguentuꝫ quo fomentatione facta vtere. Et alij ex menta abſinthio ⁊ ozimo gariofilato cum roſ. ameos gari. cinamomo bulitis in vino: vt ſupra fomentationes faciūt: ⁊ ſucceſſiue vnctiones. ¶ Uel facias ſic. Accipe mente abſin thij ro. ru. ru. ana. m̄. j. olibani maſti. gal. mu⁹. calami aro. balauſtiarum. añ. ʒ. ß. ⁊ in vino decocto fiat ſucci citonio rum parum addendo. de qua poſtea ſtomachus fomente tur. Dehinc vero ex vnguento infraſcripto fiat inūctio q̄ō accipit ol. nardi. ʒ. j. ß. olei de maſtice. ʒ. j. pulueris maſti cis. ʒ. ij. calami aro. galange. Gal. mu. cinamomi. añ. ʒ. j. li gni aloes, nucis muſca. ana. ʒ. ß. cum modico cere fiat vn guentuꝫ. ¶ Uel facias ſic. ℞. olei de ſpica. ʒ. iij. olei citonio rum. olei maſticis. añ. ʒ. j. ß. abſinthij. mente. añ. Manipu lum. j. gala. mu. calami aromatici nuc. mu. gariofi. añ. ʒ. ß. conquaſſentur buliant in vino optimo: de quo fiat expreſ ſio leuis: ⁊ de iſta expreſſione accipe. ʒ. vj. ⁊ cuꝫ olei ſupra ſcriptis bulliant ad conſumptionem ⁊ in tali lanaꝫ vel fil trum infunde ⁊ ſtomaco ſuperpone. ¶ Fomentatio exper ta qua cōmuniter vtor. ℞. ſucci mente li. j. aceti citoniorū añ. ʒ. iij. gario. ʒ. ß. maſticie. ʒ. iij. ligni aloes. ʒ. j. gal. muſ. ca lami aro. ana. ʒ. ij. parum ſimul buliant ⁊ in eam bucellam panis aſſaꝫ imerge calidam ⁊ per duas horas ante cibum ſtomacho calidum applicabis: ⁊ eſt continuanda quia mi rabilem effectum in hoc caſu producit. ¶ Cerotuꝫ ad hoc propoſituꝫ faciens. ℞. cere citri. laudani. añ. ʒ. ij. maſticis ʒ. iij. ß. picis naualis. ʒ. j. ß. gal. mu. ʒ. iij. gari. calami aroma tici. añ. ʒ. j. ß. cū piſtello calido vel iſta ſiꝫ calefaciēdo fiat ce rotū de q̄ ſup aluta in ſcuti for⁹ extēſa ſuppone. Cerotū itē. ¶ Gaꝫ vitia ſtomachi emēdās: plurimū q̄q̄ꝫ valet cerotuꝫ alexādrinū. Meſue. Ualet etiam emplaſtrū tale quod ac cipit abſinthij mente. ana. m̄. iij. buliant in vino optimo: dehinc fortiter piſtentur: cum quibus miſce maſticis cina momi zedoarie galange gariofiloruꝫ calami aromatici. añ. ʒ. iij. ligni aloes. ʒ. j. ⁊ ex iſtis miſtis ſtomachus emplaſtre tur. Q. ſi eum impinguare libet de oleo nardino ad ſuffi cientiam pone. In hoc ablationis ⁊ diminutionis appeti tus cura finitur.

¶ De appetitu corrupto quid ſit que quoq̄ꝫ ⁊ quot ſint ei⁹ cauſe. Capl̄m. xij.

A Ppetitus corrupt⁹ eſt appetit⁹ ꝑ quē enormia. iter duꝫ appetunt̄: ⁊ que humane ſpeciei oino ſunt icō uenientia: vt ſunt aranee cunices carbones lutum giſpum creta cineres vitri tartaruꝫ teſtulaꝝ fruſta lateres ⁊ ſimilia. Et interdū alia que nō ſunt humanis cōſueta: vt ſunt piſces crudi carnes crude. caſeus putridus: fruct⁹ im maturi ⁊ ſimilia. Et talis appetitus corruptus duplici vir tute poteſt ꝓuenire. Quidaꝫ a virtute iteriori ſenſitiue que virtutē appetitiuam talr̄ ordinat: vt hunc cibum: ⁊ ſi corru ptus ⁊ inconſuetus fuerit appetat: aliū vero q̄ꝫuis ſit bon⁹ renuat: ⁊ hoc ſepe in m̄licis ⁊ maniacis exprimur: quia per corruptionē eſtimatiue iudicāt hoc eſſe renuēdum q̄ō bo nū eſt: q̄ꝫuis in ore ſtomachi nullus ſit defect⁹ ⁊ de tali nō eſt hic ſermo. Alius cui⁹ cauſa ſunt humores corrupti i ſto macho exiſtentes vel in eius ſili infiltrati ⁊ precipue in ore eius: vel vapores corrupti in ipm os ſtomachi aliunde ꝓ ueniētes: ⁊ de tali hic eſt ſermo: q̄ ſepe mulierib⁹ accidit ꝑ gnantibus vſq̄ꝫ ad menſē tertiā. Et illis iterū quoꝝ emo roides mēſtrua fluxus ſanguis narū ſeu alia cōſueta eua cuatio retinetur: tales eni retētē materie⁹ pleruq̄ꝫ corrum puntur: ⁊ ſua maligna qualitate organuꝫ guſtus inficiunt ⁊ tunc iſta irrōnabiliter appetitū ipm inclinant: plerumq̄ꝫ q̄q̄ꝫ a maleuiuentibus accidit: vt puellis pueris ⁊ ſilibus qui cibis facilis corruptionis vtuntur. Appetitus itē iſte a m̄lia ꝓpter oppilationē ſplenis: aut eius attractiue debili tatē acidit: ſi tūc. ſ. corrūpatur ⁊ putrefiat: ⁊ patet q̄d ſit ap petit⁹ corrupt⁹: q̄ quoq̄ꝫ ⁊ q̄t ſint eius cāe.

¶ De ſignis demōſtratiuis cāꝫum inducētium appetituꝫ corruptum: in quo diſputatiue ꝓcedit̄. Cap. xiij.

E Gritudo illa ſatis ſeipſaꝫ manifeſtat: ⁊ ſic de cāꝫuꝫ ſignis ſoluꝫ dicenduꝫ erit de q̄bus oēs quos ipe au ctoritates vidi in hoc cōueniunt. ſ. q̄ ex natura rei appetite talia nob̄ ſigna ſūt manifeſta. Sunt tñ int̄ diſcor des. Quidā volunt habentē appetitū corruptū appetere ſimilia alij vero cōtraria. Dicunt nāq̄ꝫ primi q̄ ſi tales ap petunt ſicca humor ſiccus erit in cā. ſ. melācolicus: ⁊ ſi ap petunt acetoſa: acetoſus ſiue acetoſū ſlā: aut m̄lia nō natu ralis vel acris ſiue acetoſa: ⁊ ſi horribilia appetūt vt cimi ces ⁊ carbones ⁊c̄. hoc ab ipoꝝ humorū horribili corru ptione ꝓuenit: ⁊ ſic concedunt q̄ tales ſemp ſilia appetūt verum a colera ⁊ a ſanguie id fieri nō putāt. cum iſti reſpe ctu flegmatis ⁊ m̄lie corruptioni ſint maxime rebelles. Aui. in. 13 tertij capitulo de mō ſignificatiōis diſpoſitionū ſtomachi inquit nō ipedit digeſtionē colā. Cole eni ꝓprie tas nō eſt vt digeſtionē ꝓhibeat ꝓhibitione deſtructoria aut diminutoria: aut faciēte cruditatē: imo q̄nq̄ꝫ corrūpit eam. Se melie ꝓprietas ē vt ꝓhibeat digeſtionē ⁊ corrū pat eam ſimul: ⁊ flegma decliui⁹ eſt ipa ad corruptioneꝫ. Et ſic ꝯcludunt ab eis duob⁹ humorib⁹ ſolū corruptionē appetit⁹ fieri poſſe. Cum aūt hūores iſti fri ſint ⁊ in eis cor ruptio ſemp extraneam humiditatem faciat auctores ſi gna dimitentes ad curā veniūt: ⁊ medicamina oia ad ca lidum ⁊ ſiccum declinantia ordināt vt pꝫ. Sꝫ dicentes ta les ſemp contraria appetere in ſcdō tegni doctrinā Gaꝫ. ſequūtur. Diſtempantie inqt non naturales ſtomachi in hoc differūt q̄ cōtraria ⁊ nō ſimilia appetit quēadmodū naturales. ¶ Et Aui. allegato ca. ſi ſtomach⁹ iqt: pinguia deſiderat illic ē ſtipticitas: ⁊ ſiccitas ⁊ ſpiſſitudo: ⁊ ſi nā de clinat ad fria: tūc illic ē calitas. Et ſi appetit res caſas: tūc illic ē frigiditas: ⁊ ſi appetit inciſiua acetoſa acuta: tūc il lic eſt humor viſcoſus. Ex q̄bus de mēte iſtorum patet: q̄ꝫ q̄libet appetit⁹ ꝑternālr̄ diſpoſit⁹ ſemp fert̄ ad contraria. Ex q̄ patet q̄ ſtomach⁹ in q̄libet diſpōne. remouēda fue rit ꝯtraria ſꝑ appetit. Siue illa diſpō fuerit nālis: vt in ſiti ⁊ fame nālis: ſiue ꝑter naturā vt de corruptiōe appetitus: Nā in naturali ſiti: a calido. ⁊ ſicco q̄dā cātur triſtis ſenſa tio: ꝑ cuius remotiōne cibaria ſemp appetit: ſiue illa vir tualr̄ ſiue formalr̄ ſint fria ⁊ humida. Jō Aui. 2o ve ania. Sitis inqt eſt appetitus fri ⁊ hūidi. Q. ſi ſtomach⁹ ſitiens naturalr̄ calidus fuerit ⁊ ſiccus ꝓ remotōe iſti⁹ triſtis ſen ſationis caſo ⁊ ſicco cāte fria formalr̄ appetit: ⁊ hūida pro ſui tñ ꝯſeruatōe calida vtualr̄ appetit ⁊ ſicca: q̄ q̄libet nā lis cōplo ſꝑ illa appetit ꝑ q̄ ſit apta marie illa ſua nālꝫ cō plexio conſeruari. Sꝫ ſi i ſtō ꝑternālr̄ alterata fuerit diſpō frida ⁊ humida. vbi grā ſi fuerit ſitiēs eſto ꝓ iſta remouen da triſti ſenſatione in ſiti tñ formalr̄ fria appetit ⁊ humida vtualr̄ tñ ꝓ remotōe illi⁹ diſpōnis ꝑter nām q̄ ē fria ⁊ hu mida: vt ſuppono: caſa vtualr̄ appetit ⁊ ſicca. ⁊ ꝑ oīs ꝯtra ria: ⁊ q̄libet membrū ꝑternaturalr̄ diſpoſitū appetit nālr̄ remouere diſpōnē ꝑter naturaꝫ in eo exiſtētē q̄ō non ſit niſi ꝑ ꝯtraria. Et Aui. in ca° de corruptōe appetit. Qñ in ſtō inqt agregat̄ humor mal⁹ diuerſus aſueto in qualitate ſua tūc regrī aliō ꝯtrariū. Iſta tñ ꝯtrarietas pōt eē in qualita tibus manifeſtis ſicut in mala cōplone vehementi caſa ap petit ſtomachus vehemēter fria inconſueta: vt glaciē ni ueꝫ: aut in occulta ꝓprietate: ſicut hñs māꝫ hūidā corru

[in]equalitas plus app[etitum] ... deijcit
Auiſ.
Remedia in cā frigida

ptam: determiate nocentē nō appetit q̄dcūq; ſiccū: ſed determinatū ſiccū: vt carbones ꝛ cretā. Unde capl'o q̄ ſupra ingt Aui. Quapropter accidit in q̄buſdā appetitus luti immo carbonū terre: ꝛ gipſi ꝛ rerū hmōi generis ꝓpter q̄litatē q̄ ē in eis exicantē ꝛ incidentem ꝯtraria q̄litati hūoꝝ. Et ꝓpter h̄ pʒ ad eos riſio q volūt q̄ ex appetitu corrupto patiētes ſīlia appetūt: q: habētes humores acetoſos acetoſa appetūt. Dicendū igit̄ q̄ q̄uis appetant acetoſa non nō iſta appetūt ꝓpter ſīlitudinē acetoſitatis: ſʒ q: in illis eſt quedā qualitas virtual' ꝯtraria q̄litati illius humoris acetoſi que ē talis corrupti appetitus indicatia. Et p̄ter dicēdū q̄n tales appetūt fetida: vt ſūt cimices ſcarabei: ꝛ talia nō eni ad iſta appetitus inſurgit. q: ſīlia hūori illi: ſʒ q: in ſe forſan quandā habēt virtutē directiuā illi' corrupti humoris eductiuā vel aliquā aliā manifeſtā: vel occultā q̄litatem illi humori ꝯtrariā. Et ſic non valet h̄ argumentum inducēs hunc appetitū corruptū ē acetoſū ſīlia: igit̄ patiens appetit acetoſa rōne q̄ ſūt ſīlia: ſʒ q: in ſe hn̄t qualitatē oppoſitā q̄litati in humore illo exiſtēti q̄ ē iſtū corruptū appetitū efficiēs. ¶ Quare nō ſūt tn̄ hi viri boni vituperandi qui corrupti appetitū hn̄tes appetere ſīlia dicūt: q: hi ſupponunt eos in latitudine ſanitatis exiſtere. Sed appetitus ſanoꝝ i ꝯſeruatiōe ipoꝝ ordinat̄. q̄ tales appetere dn̄t ſīlia ꝛ nō ꝯtraria: tcū cōſeruatio fiat p ſīlia. Quidā dicūt q̄ melancolia nā ad os ſtōi miſſa: vt ipm ad appetitū confortet q̄nq; eū immutat: ꝛ facit ipaʒ a nā ꝓpria egredi: ꝛ q: tal' vt volunt ē diſtēpantia nāl' ꝯ appetit ꝛ cā q̄re incōſueta appetunt ꝛ corrupta eſſe dicunt: q: humor iſte tale appetitū inducēs eſt corrupt'. quāuis extra ſanitatis latitudinem non ducat̄. Et dicit itē q̄ medicus tanq̄ practic' ſenſitiu' eſt artifex: qui ex his ſolū ſup diſpōnes egritudinum arguit: quas maxie ſenſib' ꝺephēdit: ꝛ ſic cōphendētes acetoſa tales appetere: qb' ex acetoſo flegmate appetit' corruptus inducitur: ꝯcludūt ſīlia ipm appetere. Non eni practicus in quātū practic' ē debet inueſtigare: an i acetoſa re appetita ſit aliq̄ v̄tual' q̄litas q̄ q̄litati in hūore illo exiſti ſit ꝯtraria: ſʒ theoricus potius. Et ſic ego dn̄is theoricis relinquo hanc diffinitionē ipoꝝ bona pace ad demīratiua hui' egritudinis ſigna ꝯdeſcendam. q̄uis nr̄i veteres talia ponere noluerint. Sed cū paſſio h̄ interdū cū ſiccis interdū cum humidis: q̄nq; cū calidis: ꝛ nōnūq̄ cū fridis ſociet̄: quorum ex cā cura mltipl' variet̄: in paucis tn̄ iſta demīratiua ſigna conſtringā. ¶ Appetit' itaq; inclinans ad ſicca: vt ſt carbones luti ꝛ ſimilia ab humido hūore cauſat̄: in ſe tn̄ quādā v̄tutē occultā habēs: p quā ad incōſueta illa fertur. Sʒ ſi diſpoſitio iſta appetitū corruptū efficiēs cū hūoribus calidis ſit coniūcta cognoſceres: q: ibi ſitis adeſt intenſa grandis eſtuatio: ꝛ fumoſe eructuationes a frigidis iuuatur: ꝛ calidis nocetur. Qz ſi complexio etas regio tps anni precedens regimē: ꝛ talia ſup ipoꝝ calidoꝝ generatōeʒ atteſtantur certior multo fies: cumq; ad acria ꝛ acetoſa ſemp appetitus inclinabit̄. Si v̄o ad dulcia vnctuoſa: ſic cus humor ꝛ melancolic' erit in cā. Et q: dictum eſt paſſionem hanc p' ꝓprietatē ꝛ cōitatē fieri poſſe: ꝛ per ꝓprietatem ipa ſit ex aliorū mēbrorum ſanitate dephēdes. Et quia ꝯtinuus appetit' iſte corruptus aderit: ab aliis tamē mēbris ꝯtinu' nō erit. ſed quieſcit interdū. Si autē alioꝝ mēbroꝝ vitio fiat. vt ſplenis matricis cerebri vl' membri alterius ex ſignis talis mēbri diſcraſiā ſignificantibus argues. His itaq; ſignis demīratis paucul' ꝯtēt' ca' huic finē ipono.

¶ De ſignis ꝓnoſticis corrupti appetitus. Ca. xiiij.

a D cimices carbōes araneas ꝛ talia iclinat' appetit' ceteris ē deterior: magnā eni i humorib' corruptōneʒ eſſe ſignificat: q̄ ſpēi humane totalr ꝯtrariatur quare timēduʒ ē ne i talē venenoſitatē mutet̄ q̄ ſubito patientē interficiat. Poſt hoc in minori malicia ē ſi aliq̄ excitatus eſt. ſicut cuʒ appetitus talis inclinet̄ ad carbones lutū ꝛ ſimilia: ꝛ adhuc minus malum ſi ad acetoſa declinauerit. Teſte Aui. cap' de corruptiōe appetitus. ¶ Si itēʒ talis appetitus diu durauerit pannos ꝛ alias cutis infectiones inducet. ¶ Raſis autēʒ nono ꝯtinētis. lutum ꝛ ſimilia ſtomachum grauant ꝛ digeſtioneʒ impediunt: q: ex eis corrupti humores fiunt: ꝓpter quod nonnunq̄ vermes generantur. Et tamen cū non ſint apta ad membra nutriēda opilationes faciunt: ꝛ ſic ſunt cauſa egritudinuʒ cronicarum. ¶ Et ſi ꝓpter cruditatem illorū humorum vel ꝓpter malaʒ aliquā qualitatem in eis exiſtētē cum ad nutritionē ſint inepti membra eos reſpuūt ad concauitates vētris tanq̄ nutritioni inutiles tranſmiſſi idropem efficiūt. Et h̄ de ſignis pronoſticis corrupti appetitus.

¶ De cognitiōe ꝛ cura in gn̄ali corrupti appetit'. Cap. xv.

i N cura appetitus corrupti q̄s humor peccās in cā fuerit cōſiderandū erit: in cui' cognitionē facile deuenies: ſicut in p̄cedēti capitulo dictuʒ fuit ſi ea ad que talis appetit' iclinat̄ diligenter obſerues: q: fridus humor atq; viſcoſus ad acria atq; ſalſa appetituʒ inclinat calidus ad acetoſa ſemp ſiccus vero ad vnctuoſa. Sed ſi quilibet humor per vomitū educi poteſt nihil ſupra. Sed qualiter fiendū ſit te ſeptimū capitulū ſupra docebit: ꝛ ſi hoc fieri nequeat qualr colera digerēda educēda quoq; ꝛ ſ'a iteʒ predictū capitulū te docebit ad plenū. Sed de melācolia illic nulla facta eſt mētio: cum ea potius appetitū adaugeat q̄ diminuat. Ideo ſi ad eiu' digeſtionē deuenire neceſſe ſit. Accipe oximell' ſimpli. ℥. iii. aque bugloſe: aque ſcolopendrie lupulorū. añ. ℥. ii. clarificet̄ pro duabus vicibus cum cum optimo cinamomo aromatizando. Uel accipe oximellis ſimpli. ℥. i. ſyrupi de epithimo. ℥. i. ꝛ preſcriptis aquis: vt ſupra aromatizando clarificetur. Magis tamen appropriatus eſt ſyrupus iſte qui accipit ſcolopendrie ſticados florum lupinorum: boraginis: bugloſe: violarum: camedreos: capillorum ve. ana. M. i. radicis apij feniculi ꝛ ſparagi añ. M. ß. paſſularū. ℥. i. ß ſene. ℥. i. fiat decoctio: i cuius fine adde epithimi. M. i. ß. collata decoctiōe cū li. i. zucchari vel mellis li. ß. ꝛ aceti paſſulati. ℥. iiii. fiat ſyrupus cum optimo cinamomo aromatizatus: de q̄ longo tpe dabis. ℥. iiii. ß. pro vice. Et ſi fuerit debite coctus de eo. ℥. ii. accipies aquarum bugloſe ſcolopendrie ꝛ lupuloruʒ: ana. ℥. i. ꝛ pro vna vice dabis: totiens reiterādo q̄ tibi materia digeſta videatur: pro qua educenda: accipe caſſie nouiter extracte. ℥. i. vel manne. ℥. ii. confectionis hamec. ʒ. iii. ſyrupi vio. ℥. i. omnia illa cuʒ decoctione infraſcripta diſſolues: que accipit florum boraginis bugloſe. vio. capilloruʒ vene. camedreos ſcolopendrie ſticados. añ. M. i. liquiritie paſſularū. añ. ℥. i. fiat decoctio. In fine addatur epithimi M. i. cuius q̄titate debita ſupraſcriptas res diſſolue: ꝛ fiat potus. ¶ In pillularum forma. ʒ. i. pillularum indarum vel fumi terre nicolai dabis. ¶ Uel da cum aqua lactis. ʒ. ij. infraſcriptis pulueris qui recipit foliorum ſene. ℥. i. maſticis. ʒ. i. macis crocis cinamomi. añ. ʒ. ß. diagridij. ℈. i. tartari. ʒ. vj. ꝛ fiat pl'uis. ¶ Alias in caſu iſto. a. ʒ. iii. vſq; ad. ʒ. i. de ſolo puluere tartari dabam. ꝛ peroptime operabatur. ¶ Quia vero id ſuſcipiendum eſt valde delectabile guſtui quare ſi in ſuis ferculis ad buliendum pones res vt etiam romani faciunt gratiſſimum guſtui ferculum redderetur: cum quo lubricum ventrem tenet.

¶ Et per vomitum itaq; ſiue per ſeceſſuʒ humore euacuato quicūq; iſte fuerit ad medicinalia veniendu3 erit. Sed memor eſto patientem tuum in aere claro odorifero collocare: ꝛ q̄ omnium aliarum rerum nonnaturalium ſuperfluitates euitet: carnes potius aſſas q̄ elixas exhibeas: que tam in cā calida q̄ in cauſa frigida erunt ſm̄ exigētiam alterande: ꝛ qualiter hoc fiendum capitulum tertiuʒ te ad plenum informabit. Et inter alias carnes pulli colūbinum quā maxime inter ſapores.

¶ Tamē aiunt antiqui ſinapim pregnantium appetitū per optime rectificare. Et idem facit radix ſilueſtris raffani cū aceto. In prima vero menſa cappares cū aceto cōmēdat. Cepe item cōe ꝛ cepe ſq̄lliticū: acetū q̄ʒ: ꝛ oliuas immaturas cuʒ aqua ꝛ ſale cōditas. Sed cuʒ te capl'm. viij. abūdātem faciat de his oībus his paucis cōtentus eſſe volui ad reliqua medicinalia amō cōdeſcēdēs: q̄d in ſeq̄nti capl'o fiet. Et per hec preſenti finem impono.

a Ho has pillulas etiã in pregnãtibus

¶ De ſignis diſiunctiuis corrupti appetit' q̄buſcūq; hūoribus in cā exiſtib': ꝛ cura cuiuſcūq; in ꝑticlari. Ca. xvj.

n Emine ex auctorib' nr̄is inuenio q appetit' corrupti curā ordinate poſuerit. Nō mir̄ itaq; ſi aliq ex ſocijs noſtris quib' ſtudiū olet cū talē ad faſtidij curam ſe ponūt eā ſm̄ doctrinā Ari. 2° phyſi. perficiūt. Nā cum medicamē aliquod a quouis auctore laudatum inueniunt indubie cum eo putant iſtā egritudineʒ de facto curare. Et ſicut ad pauca reſpicientes vꝑſm ad hoc infirmum deducunt: vt ſit neceſſariū eum pſbyteris vnguendū cōmittere. Uos itaq; mei dilectiſſimi fratres oro vt operā talem ſtudio dare velitis: vt nō a caſu: ſed ſm̄ debitā rationem īfirmos veſtros curare ſciatis. ¶ Ad ꝓpoſitum itaq; rediens: vt facilius apphendi poſſit ſm̄ varietatē cauſaꝝ quoq; varia deſcribā. Et p̄mo ſi appetit' talis ad acrimonia inclinaretur ſiue ad ſalſa: vt ſupra dictū eſt humor frigidus ꝛ humidus erit in cauſa qui p vomitū ſiue per ſeceſſum ſm̄ doctrinā ſupius poſitam eductus ante cibū fomētatio talis ſtomacho fiat. que accipit abſinthij. M. j. origani maiorane añ. M. ß. ameos. ʒ. ß. nucis muſca. ac calami aromatici: corticū citrangulorꝝ ſiccoꝝ añ. ʒ. iii. conquaſſetur: ꝛ decoctio in optimo vino fiat: ꝛ cū lana filtro vel ſpōgia ſtomachum ante cibū fomentato. ¶ Dehinc ex infraſcripto vnguento inunctio fiat. que accipit olei de ſpica. ℥. i. olei maſticis olei de abſinthio añ. ʒ. ß. pulueris maſticis gariofilloꝝ coralloꝝ rub. mēte ſicce calami aromatici: corticum citri. añ. ʒ. ß. ameos. ℈. ii. aloes. ʒ. j. parum cere: ꝛ fiat vnguentū quo vnctio fiat. ¶ Per horā v̄o ante cibū bolum vnū cōfectionis de cinamomo vel aromatici ro. deſcriptione Gabrielis accipiat. ¶ Facias inſup ſi adhuc eſſet mulier pregnās: vt quacūq; die vel de tertio in tertium vnā accipiat ex pillulis infraſcriptis ponderis ad minus vnius. ℈. q̄ penitus hanc egritudinē eradicant. Et ipe accipiunt croci cinamomi ſpice ſquinanti ligni aloes xilobalſami añ. ʒ. j. maſticis. ʒ. ß. bdelij gūmi arabici añ. ʒ. j. ß. aloes epatici. ʒ. iij. ß. fiat mandaleon cum ſyrupo de abſinthio: de quo cū op' fuerit fiāt pillule. Experientia noui q̄ p multos annos in bonitate cōſeruant̄: ꝛ mēſib' trāſactis q̄ in principio ſunt meliores. His igit̄ in p̄gnantib' toto tempore viſus ſum ſue impgnatiōis: ꝛ eis ſp deo duce bn̄ ſucceſſit. Nā ſi bene conſideras taliter cum maſtice bdelio ꝛ gūmi ara. eas correxi vt in venas aloes nequaq̄ imp̄merepoſſit. Nec in caſu noſtro p̄cioſius medicamen vllum inuenies. Nonnulli inſuper quidā ex auctorib' noſtris dicunt: ꝛ maxime ille bon' Aui. q̄ maſticare in ieiunio aloes cardamomū vel cimīnū xilo aloes tranſglutiendo ſaliuam iuuat plurimum. Et alij. ℈. ij. pulueris naſturtij vel tantūdem pulueres ruthe vel xiloaloes cuʒ vino modico potui dabant. Uel. ʒ. j. infraſc̄pti pulueris. qui accipit cardamomi maioris ꝛ minoris xiloaloes añ. ʒ. j. zucchari al. ʒ. ij. fiat puluis: de quo. ʒ. ij. cū brodio pulli vel vino dabis. ¶ Et ſi maſticationē vt Aui. p̄cipit in ieiunio facere velis accipe cardamomi cimini: calami aromatici. añ. ʒ. ß. ameos maſticis xiloaloes añ. ʒ. j. integra iſta ſimul ꝯmiſce ꝛ coclear vnū in ieiunio infirmo tuo maſticandum p̄be: vel ex eis cōquaſſatis in ſubtili petia bene alba coclear vnū bene ligabis: ꝛ hunc p modū talē patiēs: melius maſticabit. ¶ Uerū cum maſticatio iſta interdū a capite humores attrahendo vomitū ꝓuocet eius loco confectio de cinamomo vel aromatico roſ. deſcriptiōe Gabrielis vtere. ¶ Ut hac' q̄ in hoc caſu plm̄ valet. ꝛ ipſa accipit ligni aloes coralloꝝ rubeoꝝ cardamomi pipis longi: pipis nigri: cinamomi galāge añ. ʒ. j. ß. fragmētoꝝ lapiduʒ p̄cioſoꝝ. ℈. iiij. fiat puluis. de quo accipe. ʒ. j. ꝛ cuʒ li. j. çucchari tabarçeth cū aqua camomille vel meliſſe diſſoluti: fiat in morſellis. de q̄ cōfectiōe. ʒ. ß. p vicē infirmo in ieiunio dabis. ¶ Aliqui in caſu iſto vt bon' Aui. ꝛ alij in p̄ma menſa exhibenda collaudant: vt ſunt cappares oliue ꝛ lupini cōfecti: i ſecunda v̄o laudant paſſulas ſiſticus caſtaneas ꝛ criſomila. ¶ Et p ſaporib' ſinapi ſiue moſtardam que in dicto caſu mire valet. ¶ In alijs v̄o ſaporib' atq; ferculis puluis infraſcriptus maxime collaudat̄ qui accipit cinamomi electi. ʒ. ß. ligni aloes galange gari. cubebarū ameos granorum paradiſi añ. ʒ. ij. cardamomi. ʒ. iii. macis. ℈. ij. piperis nigri. ʒ. i. fiat puluis: cuius in ferculis ꝛ ſaporibus ſit vſus.

Cura appetitus corrupti ad pontica et sicca

¶ Si ad pontica appetit' inclinat̄ ꝛ ſicca humid' humor erit in cauſa: cū quo aliqua eſt mala qualitas: vt ſupra in ſignis dictū fuerat hunc appetitū corruptū inducens. Euacuato igit̄ humore tali per vomitū ſeu p ſeceſſum ſm̄ doctrinā ſupius habitā ei' cura parū ab imediate deſcripta defert. Quia tam regimē nō naturaliūreꝝ q̄ fomentationes ꝛ vnctiōes maſticationes: ꝛ maxime de ameos: ꝛ alia quoq; deſcripta illic cōueniunt. ¶ Si aliqua in hoc caſu ſpāliter ab auctorib' cōmendātur: puta in fine paſtus cardamomū cubebas atq; amigdalas amaras māducare: q̄rum loco p̄ſicoꝝ nucleis ſepe vtor. ¶ Laudāt etiā gallinas aſſatas: ipſaꝝ q̄ʒ pullos. ꝛ ſup oia pullos columbinos aſſatos in mēſa p̄ma q̄maxime. Et p ſingulari remedio expartū ſunt q̄ iſtaꝝ carniū oſſa accipe: ꝛ illa cuʒ pipe ꝛ ſale ſalpizare ꝛ in ieiunio corrodere nihil ſupra. ¶ In ferclo v̄o amidū frumēti plm̄ cōmendant: ac cruſtulas panis bn̄ ſiccas ꝛ panē q̄ʒ biſcoctū. Aui. autē in iſto caſu q̄ddā docet artificiatū vomitum facer̄: ſed q: male doſari poſſet: ꝛ forſitan p vomitiua violētia in ipo poſita nō ſine piculo dare ipm hic inſcribere nolui: q̄ ſi vis libet Aui. q̄re. ¶ Laudo tamē vt infirmo tuo piculū in q̄ cadit ſi luti carbones vel talia māducauerit rōnib' euidētib' oſtēdas: ꝛ cū de reb' illis loq̄ris ſtomachant̄ illas nomines. luctum tn̄ ipm pro poſſe teneas. ¶ Inſup puluerē infraſcriptū in caſu iſto ſūme laudāt: q accipit cardamomi maioris ꝛ minoris: cubebarū añ. ʒ. i. zuc. ʒ. ß. fiat puluis: de q̄ p horas duas an̄ cibū cū aqua dari iubet. Ego aūt cū vino ſemp exhibeo me ſuper hoc fundās q̄d alij laudāt q̄ vinū potēs bonū odoriferū ꝛ puꝝ abūdanter bibitū: taleʒ ſepe curat paſſionem.

Nota hoc remedium

¶ Aui. v̄o bōi vini pōtici potēns. ʒ. vj. accipiebat: ꝛ ad q̄rte ptis ꝯſumptionē bibitū p hebdomadā integrā oi mane in ieiunio ſuo patiēti exhibebat: ꝛ plimos hoc mō curauit. ¶ Ualet in iſto caſu item plm̄ ſi. ʒ. j. pulueris ruthe aut mēte ſicce aut ſe. allei vt ſupra i ieiunio cuʒ vino dederis. ¶ Antiq v̄o nōnulli in caſu iſto pillulas infraſcriptas plm̄ cōmendāt: quaꝝ doſis ſit in ieiunio. ʒ. ß. Sed ſi tamen credideris eas p̄gnātes ſi dabis: ꝛ ipe accipiūt ariſtologie longe: zedoarie vio. betōice añ. ʒ. iij. gari ſal gēme añ. ʒ. ii. triū pipeꝝ añ. ʒ. j. myr. electe. ʒ. i. aloes ad pōd' oiuʒ: ꝛ fiat magdaliō cū ſyrupo de abſinthio. Uel infraſcriptis vtere q̄ ſup alias coronā i caſu iſto portāt. Et ipe accipiūt maſticis. ʒ. ii. agarici. ʒ. iii. ʒʒ. ʒ. ß. ſalis gēme. ℈. i. aloes. ʒ. ii. cum ſabba fiat magdalion: de quo cū opus fuerit fiant pillule q̄ pregnātib' ſecure dari pn̄t. ¶ Si v̄o appetit' ad acria tēdat ꝛ acetoſa a calido: vt dictū eſt: humore ꝓuenīt. q qualiter ſit tā p vomitū q̄ p ſeceſſum euacuādus te capl'm. vii. docebit: ꝛ qualr mala cōpl'o ſit remouēda. In nono capitulo modū ꝛ ordinē cū oib' id fieri debeat: abūdāter reperies: ꝛ ſic de cura tali ad capl'a illa recurre. Portulaca tn̄ comeſta appetitū remouet hūc: vt aliq auctores referunt. ¶ Appetit' autē corrupt' ad dulcia ꝛ vnctuoſa declinans hūorē mlicū. ſecū in cā eſſe arguit: vt ſupra dictū ē q qualiter curādus ſit capl'm imediate p̄cedēs tibi clare mrābit. Talis. n. hūor nūq̄ vel magna cū difficultate p vomitum educit̄: vel ſaltē nō ſic ꝯuenienter ſic p ſeceſſū iuxta afforiſmū 4' ꝑticle. mlicos v̄o inferi' vehemētius. ¶ Humore itaq; euacuato ſupeſt ſolū ſtomachi diſcraſiā manifeſtam corrigere. Fac ergo totū regimē ad calidu3 ꝛ hūidū declinare: plus tn̄ ad humidū. ꝛ ſic cibaria oīa mlica vitanda

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

erūt: ⁊ accuta: vt ſunt porri: cepe ⁊ allea: legumina omnia:
carnes bouine: ⁊ maxime ſalſe: vitenť q̄ʒ ſapores accuti:
vt ſunt alleata moſtarda: vinū bibat optimū: qḋ ſi cū aqua
bugloſſe lipbareť nihil ſupra. Et inter alia infirmuʒ tuum
tenere letū pcures. ¶ Et ad talē appetitū emēdādum pul
uere infraſcripto nihil vtili⁹ inueni. q accipit cinamomi
elarij. ʒ.iij. cardamomi maioris ⁊ minoris oʒimi gariofi-
lati ban. albi ⁊ ru. eſule corticū citri doronici bugloſſe me
liſſe ań. ʒ.i. q̄tuor ſeminū cōium frido℞. ʒ.i. limature auri
et argenti. ʒ. ℈.i. pelliculaℨ ventriū gallinaℨ. ʒ. ij. ß. fiat pul
uis: ⁊ q̄ntuʒ zucchari libet miſce. cui⁹ doſis ſit. ʒ.i. ⁊ in ieiu
nio cum aq̄ meliſſe vel cuʒ modico boni vini debet dari:
vel de eo accipe. ʒ.i. ⁊ cuʒ lib. zuc. cum. zucci pomoℨ re-
dolentium facta reſidētia pte vna: ⁊ ſucci bugloſſe atq; bo
raginis ań. pte media diſſoluať: ⁊ ɔfectio fiat in morſellis
cui⁹ doſis ſit. ʒ.iii. Ad hunc appetitū nō magnuʒ cōſequiť
nocumētuʒ. q̄re his paucis ɔtētus eſſe volui. ¶ Ubi autē
appetitus ad enormia ⁊ fetida fuerit nō facile ē peccantē
humorē cognoſcere: p datā tñ regulā ſp ɔtraria appetit: ⁊
illo mō ē vt humorē peccātē cognoſcas. vtpſm tñ ad ca^m
declinabit. ¶ Sed quiſq; humor ille fuerit ſm doctrinaʒ
in caplo. vii. ſupius habitā euacuādus erit ſiue p vomitū
ſiue p ſeceſſum fiat id: ſed vbi p vomitum id fieri poterit
vtili⁹ multo erit. Auctores tñ indifferēter hyerāpigram in
purgādo a putridis corruptis hūorib⁹ ſtōm ſup omnia ſo-
lutiua colaudāt. Et ne dū hūores illos corruptos educit
ſed oēm diſcraſiā pueniente m ab iſtis corrigit. Et q: q̄nq;
p modū elarij: ⁊ interdum p formaʒ pillularū ſit q̄ libuerit
modo vtere. Et ſi alteratiuis alijs indigebis nono ſuccur
ſum pete ca^o: ⁊ in hoc appetit⁹ corrupti cura finitur.

¶ De appetitu canino quid ſit ⁊ vnde ōnominationē ha-
beat. Capitulum. xvij.

a Ppetitus caninus varijs modis ab auctorib⁹ no
minatur. Scđm antiquā tranſlationē afforiſmoꝝ
ſecunda lues appellať: qḋ idē eſt qḋ fames. In no
ua v̄o indigētia. Et tam p luem q̄ʒ p indigētiam. r. appeti-
tum caninaʒ intelligit. ¶ Haly. vero ipm ſillam vocat. Eſt
eni ſilla locus qdam in mari: a quo trāſeūtes naues ſepi-
us abſorbenť: cuius cauſa naute voraginē eam appellant.
Cum autē appetitū caninuʒ habēs vorare cibuʒ videatur
haly. eā ſillā appellare voluit. ¶ Bonus v̄o Alex. a greco
tractū cinorodioſa dicit a cinos qḋ eſt canis: ⁊ doſis glo-
ria. talis inde appetit⁹ canin⁹ canū noie appellať: q imo-
derate appetentes tñ vt ſepe ſumunt q̄ digerere neq̄unt:
vn̄ p vomitū aut p ſeceſſū eū emitti neceſſe ē: q̄ emiſſo ite-
rū comedere appetunt: ⁊ hec canū eſſe gl̄ia videť. ⁊ ob h̄
greci cinorodoſias appellant: ⁊ egritudineʒ cinorodoſi-
am: vn̄ eā patiētes apud eos cinorodoſij dicti ſunt. ¶ Hac
autem egritudine laborātes tā in q̄ntitate q̄ʒ in q̄litate ſeu
mō appetēdi exceſſiue multū ſe hūt. ¶ In q̄ntitate qdē tā
ſcʒ ɔtinua q̄ʒ diſcreta: vt infra patebit: q: tales ſepe ⁊ mul
tum māducāt. ¶ Reſpectu v̄o q̄litatis ſeu modi appeten
di q: auidiſſime ⁊ itēſe appetūt ⁊ voraciť māducāt. Et q:
hec duplex imoderātia. ſ. ſm q̄litatē ⁊ q̄ntitatē: ſeu in mō
appetēdi inter domeſtica aīalia ſolū videť ineſſe cani: a ca
ne forſā talē denoiationē accipit. Et ob h̄ inqt Sera. q eſt
egritudo comedēdi: cui⁹ nō ſatiať mēs: ⁊ ē deſideriū ma-
gne comeſtiōis: ac diuerſe cū fame abſq; ſatietate. ⁊ idem
dicit hali. Cū inqt hec egritudo ē imoderati appetit⁹ in q̄
tā patiēs auide ac intēſe appetit vt hūanā nām excedat in
q̄ntitate tā ɔtinua q̄ʒ diſcreta voraciter māducās veluti ca
nis nūq̄ʒ cibo ſatiať. Et ex his pʒ qd ſit appetitus caninus.

¶ De cauſis extrinſecis ⁊ intrinſecis appetit⁹ canini i ge-
nerali. Capitulum xviij.

c Auſe appetitus canini canis ablatiōis appetitus
ſunt cōtrarie: eſto q plures ſint: vt faciliꝰ tñ com
prehendanť in tres iſtas reducere libet. ¶ Pria ē
mēbroꝝ ſupflua reſolutio pter qua mēbra inanita ſiunt.
cuius cauſa a venis continue attrahunt: vene ab epate
epar a ſtomacho: ⁊ p iſtos ɔtinue motos: vt ſupra dictum
fuit cauſať appetitus. Et q̄uis mēbris continue appetēti-
bus cibus offerať: ex iſto tñ nō nutriūtur. vt inqt Gal. non
trāſglutītis ſed bn̄ digeſtis nutriť corpus. Exiſtente itaq;
mēbroꝝ cōtinua reſone materiei: vt dcm̄ eſt: ɔtinu⁹ eſt ap-
petitus. ¶ Talis mēbroꝝ reſolutiōis duplex pōt eſſe cau-
ſa. ſ. extrinſeca ⁊ intrinſeca. ¶ Extrinſeca vt eſt aeris bal-
nei: ⁊ taliū ſupflua caliditas: ⁊ hoc potiſſimū corpib⁹ ra-
re texture accidit: q: ſunt facile paſſibilia. Exercitiū item
ſupfluū ⁊ maxime hoīs famis factū vt pegre pficiſcētib⁹
⁊ artificib⁹ cōtinue laborātib⁹ ſepe accidit. Supflua q̄ʒ vi
gilia: nimia famis tolerātia: diuturna triſtitia: ac ſupfluus
coitus. ¶ Intrinſece v̄o cauſe eſſe pnt euacuatiōes ſuper
flue ſiue ab arte ſiue a natura fiant vt ſudores diaforetici.
ſupfluus fluxus vētris qcūq; ille fiat: ⁊ ſtomachi aut toti⁹
ɔtentiue debilitas. Uermes v̄o ſepe cā ſunt cum ſubito. ſ.
vt inqt Aui. veniūt ad comeſta. q: mēbra non habētia vn-
de reſtaurētur eis ɔtinue nāle in eſt deſideriū p qḋ mouē-
tur vt a venis attrahant: ⁊ vene ſuceſſiue ab epate. Et ex
tali cauſa cōtinue fames adeſt. Un̄ qnto ɔtinētis: q̄ndam
inqt Raſis in cura mea habui cui hyeraʒ dedi: ⁊ vermes
plimos mire lōgitudinis emittens: liber manſit. Et bonus
Alex. q̄uis hoc in caplo de boliſmo recitet: hic tñ ad pro
poſitū melius faciēs inqt. Scio. n. quādā mulierē multuʒ
⁊ abſq; menſura appetentē ⁊ digerentem omnia: ⁊ nunq̄ʒ
bene ſeceſſum vētris feciſſe: ⁊ dicebat ſe mordicationem
pati in ventre: ⁊ capitis dolorē ſepe habere conquerebať.
Accepit catarticū de hyera. facta itaq; purgatione piecit
vermē grandē vt haberet in ſpatio longitudinis cubitos
xij. ampli⁹. ⁊ poſtea illā irrationabilē ⁊ inanientē appetiti-
onē amiſit: vn̄ non fuit boliſm⁹: ſed ille ſerpēs q hec in illa
opabať. ¶ Febres itē vt acute liq̄facientes ⁊ plīre corpa re
ſoluētes: vt q̄rtana ethica. alie egritudines cronice nōnun
q̄ʒ appetitū caninū inducūt. Et ego quādā nobilē pūficā
in curā habui q̄ ad finē vſq; anni vixit. Et tranſacto anno
primo ad appetitū caninū venit: ⁊ p paℨ anteq̄ʒ aliū mun
dum adiret: timēs pariter nil ad manducandum inuenire
vnū caponē ⁊ vnā ſpatulā mōtonis cū ſuis ptinētijs man
ducauit. In egritudinib⁹ itaq; cronicis vorax iſte appeti-
tus innaſciť. ¶ Supflua itē toti⁹ caliditas ſepe appetitum
inducit. Et q̄uis Aui. dicat q ſtōi caliditas hūc appetitū
inducit. Intelligēdū eſt caliditas toti⁹ iūcta ſimul cum ea:
vt manifeſte Serap. hec caliditas nō eſt oris ſtōi: imo cor
poris toti⁹. Et id ideo q: caliditas cū accidit in ore ſtōi de
ſtruit appetitū. Et Aui. hoc ɔſiderās inqt: Hec calitas vt
plurimū facit ſitī. Caliditas igiť intriſeca facile mēbra re-
ſoluit: ⁊ potiſſimū ſi in aere intēſa calitas reſolutionē faci-
ens fuerit: ⁊ vt ſepe accidit retētionē debilitās. Et ſic pa-
tet pme cauſe declaratio. ¶ Scđa cauſa eſt in ore ſtōi hu-
moris accidit abūdātia: vt ē mā flegmatica pōtica i ſtō ge-
nerata: vel aliq̄n defluxa: ac aeris melācolia a ſplene vel
alio membro ad ſtōm ppulſa: vel mā catarralis: vt Aui. in
quit. q̄uis id raro fiat. Tales. n. materie in ore ſtomachi
exiſtētes ſua pōticitate ⁊ inciſiōe hūores ſi q in ore ſtoma-
chi viſcoſi fuerint expellūt. ⁊ vacuitatē quandā ſeu inani-
tionē quādā in eo efficiētes titulationē quādā inducūt: p
quā. vt ab extra qcquid attrahiť appetit⁹ inſurgit. ¶ Ter-
tia cā eſt oris ſtōi dominās frigiditas mō ſtupefactionem
nō induxerit q̄ ab intēſa aeris friditate ſepe accidit: vt per
frigida loca iter agentib⁹ plerūq; ɔtigit. Aut a friditate aq̄
vel cōſilis: vt piſcatorib⁹ ⁊ in aquis fridis ſepe cōmorāti
bus accidit: vt expictia in illis ſclauis dephēdiť q naues a
venetijs Paduā trahētes p aquā vtpſm incedūt: ⁊ illi bu
bali q̄cunq; hora māducāt. Frigiditas. n. vt de mēte Aui.
dici poſſe videť eo mō quo humor ponticus appetitū au
gmētat: q: os ſtōi cōſtringēdo q in eo eſt exp̄munt: cuius
cauſa inaniť. Et pter talē inanitionē ɔtinu⁹ ſit appetit⁹:
vt per niuea ⁊ frigida loca tranſeūtib⁹ ſepe ɔtingit: vt ſu-
pra dictum eſt. Sic appetitus canini cauſe patent.

¶ De ſignis demōſtratiuis cāꝛum appetit⁹ canini. Cap. xix.

r I appetit⁹ canini ſigna cāꝛū facile inueſtigare velis
ſm ordinē q̄ ille ſupra deſcripte ſunt incede. ¶ Si
itaq; ab intrinſecis cauſis mēbroꝝ reſolutio fiat: ex
qua appetitus caninus pueniat patiēs: aut aſtantes te ſa-
tis informabūt. ¶ Cauſe v̄o reſolutiōis mēbrorum intrin-
ſece leuiter quoq; cognoſcūtur. Nam ſi ſupflue euacuatio
nes in cauſa fuerint ſcias q ſudores diaforetici pceſſerūt:
aut ventris fluxus ab arte ſiue ſponte factus: aut ſupfluus
ſanguinis fluxus: aut cōſimilis. ¶ Si aūt a debilitate pue-
niat ɔtentiue: ſcias q crude egōnis copioſa quantitas ap-
parebit: que ad ſanguinolentaʒ egeſtionē q̄nq; pducet: vt
Aui. inqt. cuiuſ cā eſt epatis aut toti⁹ cōtētiue debilitas. Et
q̄nq; pp cōtentiue ſtōi debilitatem tale emittit p ſeceſſum
q̄le fuit aſſumptū vt in lienteria ſit. ¶ Si a vermib⁹ puene-
rit p ſigna ppria deo adiutore inferius deſcribēda cogno-
ſces. ¶ Et ſi fe. acute: plīre: aut alie egritudines cronice in
cauſa fuerint: ſcies q: ille pceſſerunt. ¶ Supflua totius ac
oris ſtōi caliditas ex cōplexione ⁊ toti⁹ habitudine cogno-
ſciť: ⁊ itenſa ſiti: vt inqt Aui. reſpectu ſue cōplexiōis nālis:
⁊ eſt vtpſm natura ɔſtricta. Et ita ſigna illius cauſe appeti-
tus canini que eſt membrorum reſolutio: tibi ſatis manife
ſtaui. ¶ Poſſet tñ ſtatum qs dicere nō eſt poſſibile ex iten-
ſa ſiti poſſe ſemp itenſam famē arguere cum cāe itenſe ſitis
cōtrarie videanť: ⁊ ecōtra. Nā ſi frigiditas ⁊ humiditas fa-
mem adaugēt ⁊ ſitim diminuūt: caliditas v̄o ⁊ ſiccitas ſitiʒ
adaugēt ⁊ famē diminuūt. ¶ Sed p aliq̄li hui⁹ declaratio-
ne ſciendum q in ſtō duplex humidū repiť: vnuʒ groſſum
ſolidū quo ſtōi nālis calor fouetur: aliud aqueū fluidū im-
bibitū: cuius pñtia prohibeť caloris inflātio ſubſtantie ſtōi
exiccatio. Sed indifferenter oībus in mēbris humidū tale
exiccationis pꝛohibitiuuʒ repitur. Uerū q: rori tale hu^m aſſi-
milatur humidū roridū tale humidū appellam⁹. Soliduʒ
v̄o rori cōparatū calidum diciť: ⁊ ſic roridū veruʒ reſpectu
ſolidi frigidū eſt ⁊ humidum. Et vtriuſq; iſtorū per caloris
actionē accidit ɔſumptio: ⁊ p ɔſumptioneʒ humidi groſſi
os ſtōi infrigidať: ipſo nāq; ſublato cui⁹ preſentia calor ſub
ſtentatur atq; foueť: neceſſe eſt ipſum paucificari q̄ntitatiue
ſaltē. ſi non itenſiue. ⁊ tunc ordine nature ad os ſtomachi:
vt ſupra dictum eſt melia deferť: ex iſtis duabus in ore ſtōi
ſit impſſio ⁊ ſenſata q̄dā triſtitia ad quā appetitus quo ad
cibum ſeqtur vt calidū ⁊ ſiccū depditū ſiue reſolutū recu-
peret: vel ſaltim triſtitia illa ſenſate impſſionis remoueať.
¶ Ex q̄bus patet q̄liter ad humidi illius groſſi ⁊ ſolidi cō-
ſumptionē ſequiť ſenſata infrigidatio: per cui⁹ ifrigidatio-
nē appetiť calidū ⁊ ſiccum. ¶ Ad humidi v̄o roridi ɔſum-
ptionē inflātio ⁊ exiccatio maxime oris ſtōi: q: ſublata cau
ſa exiccationē ⁊ inflātionem pꝛohibēte iſurgit exiccatio ⁊ in
flātio ſenſata: cui⁹ cā ſtomachus moueť nāliter ad aliquid
appetendum. quo talis triſtitia ex aſſumptione illi⁹ humidi
roridi remoueať: ⁊ hec per fridum qḋ loco reſoluti roris re
ponas qḋ ⁊ humidū tale appetiť potum appellam⁹. ¶ Ex
q̄bus patet quare auctores fameʒ calidi ⁊ ſicci ⁊ ſitim fridi
⁊ humidi appetitum appellāt: vt Ari. ij. de anima. ¶ Et ex
his elici cauſa poteſt quare ex cauſis reſoluentibus aliq fa
mem citius incurrunt: tarde v̄o ſitim: ⁊ aliq econtra: q: ſtat
q abundanti⁹ ſit humidū roridum corpulentuʒ groſſum: ⁊
adhuc erit ſue reſoloni magis ineptuʒ: tunc reſolniť humi
dum illud groſſum pp ei⁹ facilitatē ⁊ etiā reſpectu ſui. ſ. pp
ipſum eſſe reſolutioni magis obediēs q̄ʒ humidū roridum
reſoluať: ⁊ p ɔñs citius famē icurrit q̄ʒ ſitim: in alio v̄o in q̄
humidum groſſum erit abundāti⁹ ⁊ roridum paucū citi⁹ re
ſolueť: ⁊ per ɔñs citius ſitim incurrit q̄ʒ famem. ¶ Ex qui-
bus manifeſte pʒ quaꝛ in appetitu canino ſtat ex reſone
mēbroꝝ a ſupflua calitate cauſata fameʒ fieri vltra mēſurā
intenſam: ⁊ nō ita itenſam ſitim: q̄uis vltra ſuā nālitatē ſit
intenſior: q: in caſu nr̄o multo plus de humido corpulēto
reſolniť proportionabiľr q̄ʒ de rorido: ⁊ ſic iſte intenſiorem
multo famem incurrit q̄ʒ ſitim: reſpectu tñ ſue nālis cōple-
xionis etiā ſitis intēdiť: ⁊ hoc ē qḋ voluit Aui. cū dixit q
caliditas ad quā ſeqtur mēbroꝝ reſolutio cognoſciť ex in
tenſa ſiti. Scđa v̄o appetit⁹ canini cā eſt humor accidus
abundās in ſtō q ex pauca ſiti: vt inqt Aui. ⁊ ex multitudi-
ne egeſtionū cognoſciť: q: accida erit eructuatio ⁊ acredo
⁊ acetoſitas in ore dētes ſtupefaciens interduʒ ſentiť: ⁊ ſi
patiēs famē illā tolerauerit punctioneʒ quādā in ſtō ſenti
et: ⁊ ex illa famis tolerātia nocumētum incurrit. ¶ Et ſi a
ſplene vel ab alio mēbro humor ad os ſtōi appetitū cani-
num faciēs pſluat. Signa debilitatis ſplenis vel alterius
mēbri mandātis tibi hoc manifeſtabūt in pmis caplis p-
quirēda. ¶ Frigiditas oris ſtōi dn̄ans ⁊ appetitū caninum
efficiēs q̄ ab extrinſeco puenit aſtantiū vel patientis nar-
ratione dependiť: cū quo ſitis paucitas aderit ⁊ pp indi-
geſtionē feces multe: q: paℨ aſſumpti cibi trāiſit ad epar.
Et quia pter indegeſtiōem plurime vētoſitates generā-
tur vētoſitas multiplicatur: cui⁹ cauſa ſtōi ſentiť inanitio.
Et ſic habes ſigna appetitus canini.

¶ De eo quid ex appetitu canino pronoſticari debemus
Capitulum. xx.

a Ppetitus canin⁹ vt ſupra patuit eſt oris ſtomachi
paſſio: ⁊ cum ois talis ſit moleſta quilibet appetit⁹
caninus periculo ſubiacet: vnde halyabbas: paſſio inqt
que in ore ſtomachi ſit dura ⁊ moleſtiſſima ſit propter cor
dis vicinitatē atq; cerebri ſocietatē ſi appetitus caninus a
tali tēpore durauerit: cum corpus nō nutriatur ad extenu-
ationē veniat neceſſe eſt. Unde Aui. pma pmi caplo ð cō-
plexionib⁹. Cum malo inqt deſiderio qḋ eſt pp puatiōem
digeſtiōis nō puenit iſthibre. i. cum bona digōe nutrimen
tum. ¶ Appetit⁹ itē canin⁹ ad boliſmum ⁊ ad ſubeth ⁊ ad
mortē infirmuʒ ſepe deducit: vt Aui. 13° tertij caplo pmo.
¶ Et pmi cā eſt q ſi appetit⁹ canin⁹ ɔtinueť ſiunt idigōes
plime: q̄ʒ cā flā viſcoſum abūde multiplicať ⁊ os ſtōi ad
herēs ei⁹ ſenſum ſtupefacit: pp qḋ virtus appetitiua obtu
ſa debilitať. Et ex q̄ mēbra ſiunt inanita ⁊ attrahūt a vēis:
⁊ vene ab epate: ⁊ epar a ſtō cum os ſtōi pter obtuſiōneʒ
atq; ſtupefactionē ſuā inanitionē nō pcipiat appetit⁹ non
cauſatur: ⁊ illo modo ſit boliſm⁹: vt inferi⁹ patebit. ¶ Et
ex hoc poſſet vere fieri ſtupor: paleſis: ⁊ talia vt pʒ. ¶ Su
beth v̄o ſit a vapore ab illo flāte eleuato ⁊ ad cerebrū con
tinue euaporato. ¶ Mors v̄o q̄nq; ad appetitum caninū
ſeqtur: q: pter ipm boliſmus ſepe ſit: ex quo ſepe fames
ſincopalis cauſatur: ad quā ſepe mors ſeqtur vt infra in p
mo caplo deo dante declarabo: ⁊ ſic determiata cā patet.
¶ Rurſus in appetitu canino multa flāta multiplicantur
quare patiēs in egritudies q̄ ab ipſo veniunt leuiter icur
rit: ⁊ pcipue in lienteriam caʒeſiā: idropē maxime ſicca: ⁊
ad hunc modū de alijs. Eructuatio inqt haly. in appetitu
canino ſignū bonū exiſtit. intellige vbi ipa a friditate cum
mā vel ſine: aut debilitate ɔtētiue puenerit. tunc. n. ſignū
eſt cibū aliq̄ntulū in ſtō morā feciſſe ⁊ digōem aliquā re-
cepiſſe. ⁊ ſic habes qd ex appetitu canio pnoſticare hēas.

¶ De cura appetit⁹ canini q̄cūq; cā pueniat. Cap. xxi

a D appetit⁹ canini curā recte ⁊ expedite ſi deueni
re volueris erit ſm cāꝛū pmiſſum ordinē procedē
dum. Prima qdē cauſa fuit mēbroꝝ ſupflua reſolu
tio: que ſi ab extrinſecis cauſis puenerit: eas ad contrari-
um reduces: dehinc ad corporis reſtaurationeʒ: prout te
infra docebo deueniēs. Sed vbi illorum mēbroꝝ reſolu-
tio ab intrinſeca cauſa ſiet ordine quo deſcripte ſunt pro-
cedere libet. ¶ Quaꝝ pma ſudores fuerunt diaforetici p
quaꝝ cura eſt ſupflua humoꝝ euacuatio: cutis iſpiſſatio:
⁊ poroꝝ cōſtipatio: ⁊ ſic q̄ntū ad ſex reꝝ nō nāliū regimen
paℨ de cibo ſepe defrecēs caro porcina ɔuenit ⁊ agnina:
bouina: ceruina: ⁊ ſiſes dure digōnis carnes magis aſſate
q̄ʒ elixate. ¶ Itē lēticle: fabe: ⁊ alioꝝ leguminū ſubſtantie
ac fercla cū azyma paſta facta riſū coctū triticū miliū ɔfra
ctū ⁊ pāicū. ¶ Et ex piſcib⁹ viſcoſi oēs vt anguille tēche ⁊
ſilia: ⁊ aſſi poti⁹ q̄ʒ elixi: ſit vi^m groſſū nō pōticū: ⁊ ſi cū aq̄

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ferrata liphares ꝓualeret. ¶Sit panis azim⁹ cū aq̄ ferrata pinſatus: ⁊ ſi eſſet biſcoct⁹: adhuc eſſet meli⁹. ¶Patiēs in aere frigidiſſimo collocet: q̄ ſi fieri poterit ꝑ vētū ſeptēntrionalē euētet. ¶Et q̄uis ex iſtis aliqua appetitū adaugeāt caninū: ſudoꝛ tñ qui eſt hm̄ōi mēbroꝝ reſolutiōis cā remanet. ¶Et iō q̄ntū ad medicinalia erit hūoꝝ colericus ſubtilis: digerēdus: euādus q̄ꝫ: cū ſudoꝛ ſit aquoſitas ſanguis: cui admixtū pus colericū eſt. ¶Syrupū igitur hūc dabis qui accipit mire citonioꝝ ſine ſpēbus. ℥. ij. ſyrupi de myrtho. ℥. i. ß. aq̄ roſ. aq̄ plātaginis an̄. ℥. iij. ß. cū ſanda. ru. aromatizādo ꝑ duab⁹ vicib⁹ clarificet. ¶Vel aquaꝝ loco decoctiōis iſraſcripte pones que accipit ro. ru. cupulaꝝ glādiū balauſtiarū ordei vſtulati poꝛtulace plātagis an̄. ℨ. ß. iuiuba nūero. xij. ſan. ru. ſe. roſ. ſe. plātagis poꝛtulace an̄. ℥. ß. fiat decoctio qua ſupraſcriptaꝝ loco aq̄ꝝ vtere. Syrupū ad min⁹ q̄ttuoꝛ vicib⁹ dabis. ¶Et debic potionē iſraſcriptā dabis. Que accipit coꝛticū mirabolanoꝝ citrinoꝝ. ℥. i. coꝛticū mirabol. chebuloꝝ. ℥. i. ß. ſimul cū tribus aut q̄ttuoꝛ depilatis amigdalis cōquaſſent ⁊ in aqua endiuie in qua per ſpūs aliquē paſſule fuerint ꝓbullite infundant dimiſſis xij. horis in infuſiōe fiat foꝛtis expſſio: cū qua miſce puluerís reubarbari electi. ℨ. iiij. ſquinanti gra. iii. ſyrupi roſ. cōfecti. ℥. i. ⁊ fiat potus quē ante diē ſine alia cuſtodia dabis. ¶Humoꝛe euacuato mane ⁊ ſero ſpinā ex ceroto ſandalino pungas. ¶Vel ex vnguēto infraſcripto: qḋ accipit olei roſ. ℥. ß. olei mirthoꝛ ſandal. ru. ſucci plātaginis pulueris maſticis ro. ru. biſtoꝛte acatie ypoquiſtidos boliar. ſanguinis dra. an̄. ℥. ß. tere pariꝫ ⁊ fiat vnguentū. ¶Ante paſtū per horā diacitonitē ſine ſpēbus ad quātitatē caſtanee ꝑbebe. Aut triaſandali bolū vnum. Sudoꝛis cā remiſſa reſolutio mēbroꝝ remittet: ⁊ per idē appetitus ille canin⁹. ¶Si vo ꝓpter fluxū mēſtruoꝝ emoꝛroydarū vētris vel quē libuerit libuerit aliū modū reſolutio mēbroꝝ fiat p̄ſcripta cura erit cōueniens: dūmodo vētris fluxus ab opilatiōe nō prouenīat. Ille. n. aliter curādus eſſet: vt in cōmētariolo de fluxibus oꝛdinate poſui. in quo oīum fluxuū curā planaꝫ inuenies. ⁊ in taliū reſtrictiōe tibi ſit cura. Nā vt ingt Aui. ſi vētres coꝝ fuerint vehemētis mollificatiōis tunc eas retine. Nā in retentiōe eaꝝ eſt cura foꝛtis hui⁹ egritudinis. Et idē quīto cōtinentis q̄n ingt Raſis: ſolutio illa p̄bet augmentū minus. appetitu vo canino erit retinēda. ⁊ in hoc caſu lac plurimū cum fluuialib⁹ lapidibus decoctū cōmendatur. ¶Valet inſuper cura talis vbi appetitus caninus a debilitate cōtentiue ꝓueniat modo illa a ſupflua caliditate fuerit. Et ſi a frigiditate ⁊ humiditate neruos ſtupefaciēte ſeu a frigiditate ⁊ humiditate muſculos relaxāte ꝓueniat euacuandus eſſet humoꝛ: alteranda cōplo ⁊ totū ad caliduꝫ ⁊ ſiccū regimē ꝑmutandū qḋ qualiter fiendū ſit in cōmentariolo de egritudinibus capitis tractatu de paleſi ⁊ ſtupoꝛe totū regimē taꝫ medicinaliū q̄ꝫ nō naturaliū rerū ad plenū inuenies. ¶Vermes aūt in cā ſi fuerint in ꝓpoſito capitulo curā quere. Verū in caſu iſto oēs auctoꝛes ierā dictā ſumere cōmendat: tū q: bon⁹ Alexā. ⁊ dñs Raſis mire longitudinis vermes eduxiſſe referūt vt ſupra in cauſis dictum eſt. Si aūt fe. vel queuis alie egritudines cronice in cā fuerint que mēbroꝝ reſolutionē illā effecerint ꝑ quā appetit⁹ canin⁹ ſecutus eſt: ⁊ paupculus patiēs conualeſcētis regimine regēdus ſit vt p̄me cāe appetitus canini cura abſoluat aliqḋ pticulari⁹ dicēdū eſſet. ¶Vbi ergo caliditas illa cā fuerit aer calidus ſubtilis ac lumioſus vitādus erit ira: ingens gaudiū: ſollicitudo nimia: coit⁹ exercitiū fricationes: nimia famis tolerātia: ac oēs ſupflue euōnes: his plurimi ⁊ cōſtantis nutrimenti danda ſunt cibaria groſſa atq̄ viſcoſa. In quo caſu laudat riſuꝫ cū butyro coctū ⁊ zucharo aſpſuꝫ atq̄ recētes piſces ⁊ vnctuoſa cibaria: ⁊ ne ſtōus iſtis grauet ⁊ cōuenienti⁹ digeri poſſit potius in quattuoꝛ vel quinq̄ in die vicib⁹ q̄ꝫ duabus vicib⁹ offerēdus erit q̄tū actu q̄ꝫ potētia calidus euitādus eſt: accidus quoq̄ atq̄ ponticus lactuca q̄ꝫ cucumeres atq̄ cucurbita hec conueniūt. Et a ꝓprietate quadā poꝛtulaca. Et in his p̄me cauſe appetit⁹ canini cura finit: de quo ſic breuiter ptranſiui: q: illaꝝ cāꝝ cura ſm̄ illarū exigētiā eſt in p̄mis caplis ingrenda. Scđa cā ſupi⁹ nūerata fuerunt hūoꝛes frigidi accidi in oꝛe ſtōi abūdantia. In quo caſu frigidus aer euitādus eſt: ſꝫ exercitiū ꝑpatū leues fricatiōes: ſomn⁹ aliquātulū ſolito lōgioꝛ: ⁊ aie accidētia moderate cōmēdant. ¶Sꝫ in exhibitiōe vini iter eos diuerſitas repit aliq̄. Gali. vero expſſe voluit nō eē vinū in ieiunio ſumendū. Sꝫ ſupra pinguia cibaria ſiue nāliter ſiue artificialr vnctuoſa ſiue ſepoſa: ſta q̄ p̄mū illa fridus aer alteret ⁊ coagulent. Et rō dicti Gali. eſt: q: vinū ſup cibaria pinguia datū diuti⁹ retinet in ſtō ⁊ ſupra alios cibos natigādo in oꝛe ſtōi ſuā calitatē meli⁹ iprimit. Et iō raſis in quīto ꝯtinētis: ante potū ingt de cibario det vnctuoſo ſtipticitate carēte: demū pota de vino eo q̄n ſubleuat inde ad os ſtōi facili⁹ attigit: ⁊ ꝑ talia applanabit os ei⁹ qḋ exaſperatū erat ⁊ corrugatū: cui⁹ cā appetit⁹ augebat. ¶Aui. vo vinū puruꝫ in potu dari ve iubet in q̄ nō ſit acetoſitas neq̄ pōticitas oīno: q: vt igt ipm ſanat ab eis ſumptū in potu. Et tale factū i ieiunio. ꝑ hoc. n. bon⁹ Aui. voluit q̄ hoc fieri dꝫ q̄n pauci humoꝛes crudi ſunt i ſtō derelicti: qui ꝑ nām vel ꝑ artē euari diuti fuerint: ⁊ cū hoc q̄ patiēs neruos foꝛtes ⁊ cerebrū potēs habuerit: atq̄ ſenſus aliqualr obtuſos. In h. n. caſu vinū potēs in ieiunio datū marie ꝯuenit: ⁊ ſtōm calefacit: ⁊ ad illius pauci hūoꝛis derelicti ꝯſumptionē iuuat: nec tūc ex eo cerebrū ledit. Iſto tū caſu excepto vinū dꝫ poſt cibariū vnctuoſuꝫ ſp exhiberi: vt Gali. in lr̄a voluit. ¶Ex qb⁹ auctoꝝ iſtoꝝ ꝯcoꝛdia pꝫ. in iſto q̄ꝫ caſu nōnulli calidū alij fridū ⁊ alij tepidū vinuꝫ dari iubēt: qḋ diuerſis reſpectib⁹. Naꝫ a moꝛbo idicatione ſumpta tepidū ſp exhiberi: q: ſtōm mollificādo relaxat q̄ ē ſatis ad appetit⁹ diminutionē cā potēs. Sꝫ vbi talis appetit⁹ ex debilitate ꝯtētiue ex friditate ⁊ hūiditate ꝓueniēte fiat erit ſp vinū caſm exhibēdū. Cā vo vini fridi eſt: q: vinū fridū eos magis terret. Et q̄uis magis cibaria multa i caſu h laudabilioꝛa repiant: vinū tñ ab oib⁹ auctoꝛib⁹ ſuplatiue cōmēdat. Ideo Hypo. pot⁹ indigētia ſoluit. Qḋ tripli ci ſit rōne. p̄mo q: de vino in maxia quātitate ſumi pōt. ſcđo q: iter cetera ē marie cōplonis frigide q̄ꝫ maxime alteratiuū. tertio q: multū nutrit ⁊ in replendo multū ſatiat. ¶Ex qb⁹ pꝫ inter cetera marie ꝯuenire. dꝫ. n. vinū tale potēs eē atq̄ dulce niſi flux⁹ vētris ſupfluus adeſſet. ipm. n. adaugeret ⁊ flux⁹ appetitū: vt ſupra patuit: ⁊ ſic i caſu illo p̄ſtat: vt ad aliq̄lē acerbitatē declinet. nec in caſu iſto veluti q̄dā equoce medici faciās q̄ quālibet abūdantē egeſtionē vētris fluxū vocāt ⁊ male. Nā in caſu nr̄o pp ſupfluam comeſtionē abundātes ſunt egeſtiōes: nec id tñ in ca⁹ fluxus poni dꝫ. Quare vinū dulce atq̄ potēs erit exhibēdū ⁊ nō ad acerbitatē declinans cum tale appetituꝫ adaugeat. ¶Auctoꝛes nr̄i in caſu illo vnctuoſa cibaria cōmendāt: ⁊ marie ex pinguedine galline ⁊ butyro facta: ꝑ que cibaria oia factiolēta ⁊ ſepoſa intelligi volūt. Talia. n. nauſeatiua ſunt ⁊ facile in ſtō leuigātia ⁊ leuiter inflāmant: q̄re ſua caliditate ſuā malā q̄litatē vel ꝯꝫ potēter alterāt: ⁊ ꝑ h marie ꝯueniūt. ¶Et q: humoꝛ iſte fridus q̄ appetit⁹ canini ſpēm hāc inducit iterdū eſt ſtā interdū mlia. Si ſtā ⁊ ipm digerere ⁊ educere volueris fac ꝑut. vij. capl̄m ſupra te docet. Et ſi mlia ca^m. xv. q: nō multa approximāda ab extra veniūt: vt fomētationes: vnctiōes: ⁊ empl̄a. de qbus. xj. ca^m copiā tibi dabit. ¶De cōfectiōibus vero puluerib⁹ ſyrupis ⁊ decoctionibus decimū. ¶Q. ſi cerebrū: ſplen aut aliud mēbrū i cā fuerit in p̄mis caplis curā q̄re. Et ſic hēs ſcđe cāe appetitū inducētis curā. ¶Tertia vo eſt oꝛis ſtōi dñans friditas: ꝑ cui⁹ cura totū ſex rerū nō nāliū regimē ad calm fac dclinet. Quantū vo ad medicinalia. x. ⁊. xi. capl̄m q̄re vbi pulueres: cōfectiones: ſyrupos: decoctiōes: fomētationes: vnctiōes: ⁊ ēpl̄a: adinuenies neceſſaria. Et i his appetit⁹ canini cura finit. nā pauci hāc paſſionē icurrūt: ⁊ ſic rari nobis ſe offerūt: ꝑ qb⁹ curādis hec pauca dcā ſufficiūt.

¶De boliſmo quid ſit: ⁊ que ſint ei⁹ cauſe. Cap. .xxij.

Sciendū q̄ boliſmus boli fames interptat. Scđm vo aliquos bonis fames. Et hi magis āntiquoꝝ dicta ſequnt. Vñ. A. Boliſm⁹ ingt eſt fames vaccia. In eius aūt diſpoſitiōe quia membra inanita ſunt ⁊ nutrimēto carentia: vt infra melius declarabo a venis ſugunt. vene autē a ſtō ⁊ vbi ſe repletuꝫ inueniat: ⁊ eius os fuerit ſtupidū talē inanitioneꝫ non percipiet: vel ita debiliter q̄ ex vno bolo ſatiatur. vñ Raſ. v. cōtinentis boliſm⁹ inquit eſt fames imoderata membroꝝ cum appetit⁹ ceſſatiōe. Et ideo voluit Aui. Cū inquit boliſm⁹ eſt fames mēbroꝝ cū ſatietate ſtōi ꝑ ſatietatē ſtōi nō intellexit ſtōi ſaturitateꝫ: q̄ ſtat eē boliſmū ⁊ ſtōm inanitū: vbi os ſtomachi ſtupiduꝫ fuerit: ⁊ ꝑ hoc ſuā inanitionē plus nō pcipit q̄ꝫ ſi eſſet ſanatus. ¶Ex qbus oibus patet q̄ boliſm⁹ ē mēbroꝝ inanitio cū q̄dā diminuta oꝛis ſtōi ſenſatiōe ꝑ quā ſuā inanitioneꝫ tepide patiēs vno bolo ſatiat. ¶Ex qb⁹ vlteri⁹ pꝫ ad boliſmū cauſandū duo foꝛe neceſſaria. Primū ē mēbroꝝ inanitio. 2^m oꝛis ſtōi debilis ſenſatio. ¶Cāe primi ſunt appetitus canini a reſolone mēbroꝝ ꝓueniēs cāe ſupi⁹ enarrate. Scđi vo cā eē pt ſtōi cū ianitiōe alioꝝ mēbroꝛum repletio aut friditas cū mā vel ſine. Cōtigit iterdū calitatem ſupfluā ſoli ſtō dñari pp quā humiditatē ꝓpinquoꝛuꝫ vel aliq̄rū mēbroꝝ ad ſe trahet mēbris ianitis manētib⁹ ſeipſum replet: cui⁹ cā appetit⁹ nō inſurgit ⁊ iſto mō ſit boliſmus ¶Mā autē frigida propelli pt a cerebro: aut a ſplene: aut a mēbroꝛū alio: vel pōt in ipſo gñari: vt in appetitu canino ſit plerūq̄. Nā pp indigōneꝫ in ſtō ſtā groſſū viſcoſum pſm gñatur: qḋ in oꝛe ſtōi adherēs ei⁹ ſenſus obtūdit: ⁊ ex cōtinuata infridatiōe ei⁹ ſenſatiōis ſit ſtupefactio. Iō licꝫ mēbra inanita a venis attrahāt: vene a ſtō ſugant ſtōs tñ illā ſenſationē nō ſentit: ⁊ pp hec deſideriū aiarum ſeu appetit⁹ ceſſat. ¶Frigiditas vo ſine mā ſtupefactiōeꝫ inducit: ⁊ h ſepe iter agētibus accidit: qb⁹ pp friditateꝫ os ſtōi inſpiſſat. cui⁹ cā lōgitudiales villi ad attrahendū ſunt inepti: cū q̄ friditas illa q̄ in mēbris exterioꝛib⁹ repit exprimit: ⁊ ad ſtōm impellēs ipm replet membris alijs inanitis remanētib⁹: ⁊ ob h nō appetit. ⁊ pp ſuā repletiōem ſtatim ex aſſumpto ſatiat. ¶Ari. vo. viii. pble. pblematice quīto inquit. hoīes in frigiditate ⁊ hyeme plus boliſmū pati q̄ꝫ in eſtate coi⁹ cām eē dicit frigiditatē q̄ diminutā efficiēs caliditatē nō pōt tm̄ cibū immutare q̄ mēbris ſufficiat: ⁊ iſto mō boliſm⁹ cātur: ⁊ mēbra rareſcūt. Et h intelligendū in coꝛpibus debilis caloꝛis. q: in robuſtis ventres vere ⁊ hyeme calidiſſimi ſunt nā: iō de cibo plus imutāt q̄ꝫ i eſtate. Sed debiliū caloꝛ diminuit: ⁊ de eis rō Ari. intelligitur. pōt etiā in robuſtis intelligi: q: poſſet tandiu a frido aere robuſtus alterari q̄ boliſm⁹ in eo fieret. Itē Aui. ⁊ alij auctoꝛes ꝑ loca inquint frigida iter agētib⁹ boliſmus accidit. ¶Voluit itē Ari. calitatē poſſe eē boliſmi cām. Nā diffuſa in mēbris diſpſa coꝛuꝫ humiditateꝫ diſſoluit: q̄ ſi in loco digōis cōfluxerit digerit ⁊ mēbra nutrit ⁊ tūc boliſm⁹ nō cātur. ¶Et ſi ad mēbra fluat anhelit⁹ in eis vocis diminutiōes efficit. Ad ſtōm vo ſi fluat ⁊ in villis imbibatur q̄uis mēbra inanita ſint ⁊ attrahāt: vt ſupra dictū ē. ſtōus tñ pp ſuā repletionem nō appetit. ⁊ illo mō cātur boliſm⁹. ¶Et hoc idē medicina ſolutiua boliſm⁹ ſepe cātur. ſ. q̄n ad ſtōꝫ medicina attrahit mām: q̄ pp virtutis expulſiue debilitatē vel cām aliā nō euacuatur. ¶Opilatio p̄terea inī epar et ſtōm boliſmū efficere pōt: q: nō ſit attractio tūc ab oꝛe ſtōi: nec appetit⁹ ex ꝯſiti. ¶Si qs p̄ſcripta ⁊ auctoꝝ dicta bñ notauerit boliſmum a friditate freq̄nter venire ꝯcipiet a frigiditate exterioꝛi freq̄nti⁹ q̄ꝫ interioꝛi: ⁊ iterū ſine mā q̄ꝫ cum mā. Et ſic patet qd ſit boliſm⁹: ⁊ que ei⁹ ſint cauſe.

¶De ſignis demōſtratiuis ꝓnoſticis boliſmi. Cap. .xxiij.

Demōſtratiua ſigna boliſmi ex appetitus canini ſignis tibi ſatis fient manifeſta: q̄ ſupra caplo decio nono q̄rēda erunt: ſed opilatiōis ſigna ſuo loco dicentur. Quantū ad pronoſtica. Si boliſmus per tempus notabile durauerit ad maraſmoneꝫ patientē deducet propter coꝛpis ac ſpūs reſolutionē ad ſincopim. ¶Boliſmus quoq̄ ipſe duob⁹ in caſib⁹ in fluxum ventris terminatur. Primo ſi a mala cōplexiōe cum mā lubricare faciēte cauſetur. Scđo q: ſi diu durat ꝯtētiua virtus debilitatur: ⁊ in tm̄ p̄ſepe q̄ fluxus ventris ad ipm ſeqtur. ¶Boliſm⁹ inſup ab exterioꝛi friditate cātus velocis ſepe: atq̄ facilis eſt cur. Ari. allato pblemate: a friditate tñ interioꝛi difficil. ⁊ ꝑ h tā demr̄atiua q̄ꝫ ꝓnoſtica ſig̃ boliſmi tibi ſiēt māifeſta.

¶De cura boliſmi in generali. Capl̄m .xxiiij.

Huic paſſioni cōmuniter duplex cura ſolet aſſignari vlis. ſ. ⁊ ꝓpria. ¶Quantuꝫ ad vniuerſalē voluit Sera. ⁊ bon⁹ Aui. q̄ in cura iſta hec cōueniunt q̄ in cura appetitus canini deſcripta ſunt: tā. ſ. ex pte regiminis ſex rerum nō naturaliū q̄ꝫ medicinaliū: ⁊ ſic cibaria ⁊ alias omnes res nō naturales odoꝛiferas plurimū cōmendat. Quoꝛū doctrinā in octauo caplo quere. id. n. tibi i oibus ad h ꝓpoſitū faciētis abūde deſeruiet. Quātū vo ad medicinalia ſi colla q̄uis raro aut ſtā in cā fuerit q̄ digōe ⁊ euōne indigent: capl̄m. vii. ſupra require. ¶Et ſi melancolia boliſmū effecerit ꝑ eius digōe atq̄ euacuatione: ad xv. capl̄m vade. ¶In hoc tamē caſu tria ſunt in exhibitione ſolutiuoꝛum attēdenda. ¶Primo cum eis erunt coꝛdialia atq̄ aromatica cōmiſcenda: q: talia ſtōm ꝯfoꝛtant. ¶2° ſtiptica. q: vt patet ſtōm quoq̄ multū confoꝛtāt. naꝫ relaxatiua appetitū multum deijciūt. ¶Et tertio pp virtutis debilitatē in pua dāda ſunt quātitate. ¶Et vt generalem curā deinceps abſoluā ſi mala cōplexio ſiue frigida ſiue calida corrigēda ſit: mōm: ⁊ cū qbus hec fiet ſepi⁹ adinuenies. In cauſa igitur calida plures confectiōis: ſyrupos decoctiones in caplo nono appropriatos inuenies: ⁊ in frigida vo in caplo. x. Et q̄ntū ad fomētatiōes: vnctiones ⁊ empl̄a: in vtraq̄ cauſa ꝯuenientia ca^m. xj. te illa docebit. ¶Qualr aūt opilatio ſit curanda pluribus in locis illud inuenies ⁊ maxime in egritudinib⁹ epatis ⁊ fluxibus ab opilatiōe cauſatis: ad q̄ recurſum habe ſi tibi opus eſt ⁊ cū caplis p̄dictis ad hoc ꝓpoſitū neceſſaria habēda deſcripta ſint: hic illa replicare ſupfluū viſum ē: ⁊ in his vlis cura finitur. ¶Quātū ad curā magis appropatā laudat Auicē. panē aſſum: q:. ſ. eſt magis ſtōi cōfoꝛtatiuus in bono vino aromatico: debili tñ infuſum ⁊ camphoꝛa aſperſum. In frigida vo panē vſtū ⁊ vino potenti ſtiptico odoꝛifero infuſum in galia aut xilo aloes aſpſum: in loco panis aſſi plurimi biſcoctū accipiūt. ¶Vez q: boliſm⁹ a cā ſtupefaciēte nō ſepe ꝓuenit. Laudat Aui. vt man⁹ ⁊ pedes foꝛtiligent: ⁊ a ſomno ꝓhibeat: ⁊ cuꝫ reb⁹ acutis pungant talr vt doleāt: ⁊ cū ſubtili virga ꝑcutiant. Et ꝑ iſta nihil aliud voluit Aui. niſi q̄ ligature ſiāt doloꝛſe: ⁊ cū mollibus virgis ꝑcutiant: ⁊ aliq̄ acute res vt acus cāne ſubtiliate: ⁊ talia ſub vnguib⁹ infigant: q: talia ſopitā virtutē mirabiliter excitāt. in h q̄ꝫ caſu coꝛ atq̄ teſticuli ex epithimatib⁹ ⁊ vnguētis tā actu q̄ꝫ potētia calidis epithimare iubeas: plurimūq̄ ſopitā vtutē euigilāt. Et in h loco boliſmi cura finit.

¶De lipothomia que dicitur fames ſincopalis: ⁊ de cura eius. Capl̄m .xxv.

Ut appetitui nō naturaliū aliq̄ fineꝫ imponerē: de ſincopali fame aliud dicendū reſtabat: quā lippothomiā vel malā ſtōi famē: vel famē ſincopaleꝫ antiqui appellare ꝯſueuerunt: ⁊ ab accidēti quidā talia nomina impoſuerunt. Et quia tam ad boliſmū q̄ꝫ appetituꝫ caninum lipothomia interdū ſincopalis conſeqtur. Cauſa aūt eſt ſtōi debilitas: q̄ ab oꝛis ſtōi ſenſibilitate cauſatur. Ideo quidā famē ſincopalē oꝛis ſtōi debilitatē dicūt: que tñ ad boliſmū freq̄nti⁹ ſeqtur ꝓpter ſpirituū. ſ. reſolutiōeꝫ nimiā: ad quā vt Aui. ingt: coꝛdis infrigidatio ſeqt: ⁊ ſucceſſiue ſincopis. aut p̄mo q: eſt coꝛdi ꝓpinqu⁹. ſcđo q: velocioꝛis ē ſenſus. Et 3° q: ē collectio hūoꝝ nimia. ¶Cum igit in fame hūoꝛes coꝛrupti ad ipm ſtōm cōfluāt: q: tolerātia famis putridis hūoꝛib⁹ replet ſtōm: vt Auicē. tertia

ꝓmi ꝓp ei⁹ ſenſus vehemētiā qncūqꝫ leuē pūctionē qꝺcū-
qꝫ paruū nocumētū facile ꝑtīit. Et cū ſit cordi ꝓpinquus
tale nocumētum ſibi facile cōicat: ideo fit lipothomia vel
ſincopis: ꝓ hāc facilē ſtomachi nocumētoꝝ ad cor cōicati
onē os ſtōi antiq̄ vt ſepe dictū ē ꝓcordiū vocauerūt. ¶ In-
tēſa ꝗꝫ mēbroꝝ aut ſtōi caliditas huius famis ſincopalis
cā eſſe pōt. nā ꝓp ipm velox fit virtutis reſolutio. ⁊ niſi ſta
tim eidē cib⁹ offerat: q̄ virt⁹ ipa refocillet ⁊ calitas illa ali
qualiter remittāt grāde nocumentū ꝑtīit: ⁊ illꝺ cordi cōi-
cans lipothomiā aut ſincopim inducit. Iꝺ Aui. famē ſin-
copalē appellat. ⁊ qnto ꝯtinētis Raſ. ſincopim famelicam
appellat. Et in ſūma cā ei⁹ ē ſtōi debilitas: qꝛ tūc ꝑ ſpirituū
paucitatē ⁊ paucā ipoꝝ reſolutionē cadūt i ſincopim: aut
ei⁹ intēſa calitas eo mō. ſ. q̄ in appetitu canis de reſolutio
ne mēbroꝝ a ſupflua calitate cāta dicebat. Et cum in boli
ſmo vt in ſolone ſui ꝓblematis declarat Ari. ꝙ ſi cola cuꝫ
tali caliditate cōiungat colericis maxime accidit. Et in q̄
dā ſingulari ꝓlato quē deo duce curaui ꝯtigebat ad ſtōm
effuſa colera cuꝫ vehemēter mordicabat. Cui⁹ cā intēſus
comedendi appetit⁹ inſurgebat: ⁊ niſi ſtatim ei cib⁹ obla-
tus fuiſſet: lipothomiā ⁊ ſincopiꝫ ſepi⁹ incurrebat. Cōſileo
nāqꝫ cibo pauco ꝯtēti ſūt: q cito ꝓp illā intēſam caliditateꝫ
digerit: cui⁹ cā famē freqnter incurrūt: iꝺ in talib⁹ eſt cito
ꝓueniēdū. ¶ Et ꝗuis ꝓdicte cāe tāqꝫ potiſſime ſint ab au
ctorib⁹ expſſe: nihilomīn⁹ famis ſincopalis cām ꝑ ſigna i
caplis illoꝝ deſcripta cognoſces ⁊ ꝓnoſtica. Itē ⁊ curam
ad q̄ vbi op⁹ ſit recurre. ¶ Et qꝛ ꝓlatū illum q̄annis pluri-
mis hāc paſſionē paſſus ē ꝑfecte curaui ſuccicte hic curaꝫ
illā inſcribere libet. ¶ Dabo ipm cū infraſcripto clario ab
ipſa cola bñ mūdū tenebā: qꝺ accipit pruna q̄ libet: ⁊ i aq̄
decoquant: piſtentur poſtea: paſtā illā mundā reſerua: de
hinc accipe vio. ſcolopendrie camedreos floꝝ boraginis
bugloſſe lupilloꝝ cuſcute capil. vene. ſticados añ. ℳ. i.
q̄tuor ſeminuꝫ fridoꝝ cōiū. ℥. i. corticū radicū capparoꝝ
acori añ. ℥. ß. ligritie paſſulaꝝ añ. ʒ. vi. ſebeſten nūero. xii.
ſquinātī aſſari añ. ʒ. ii. ſpice. ʒ. ß. polipodij ſene añ. ℥. i. con
quaſſent. ⁊ in aq̄ vbi decocta ſūt pruna bulliāt: ⁊ cū q̄ſi co
cta fuerit addat epithimi. ℥. i. ⁊ ſolū vna bullitiōe bulliāt.
et vt hec decoctio ſit magis ṽtuoſa nō mltū aq̄ ponatur:
cū q̄ leuis expſſio pōt fieri: hꝫ facto accipe corticū mirabo
lanoꝝ citri. tamaridoꝝ añ. ℥. i. infundant i modico deco-
ctiōis ſupraſcripte: ⁊ ꝑ horaꝫ. xii. in infuſiōe dimiſſis for-
tis fiat expſſio quā reſerua. rurſ. Re. caſſie bñ pinguis. ℥.
viii. vel māne ſiue li. i. ß. ⁊ erit magis delicatū: q̄ cū tā mo-
dico decoctiōis ſupraſcripte ꝗꝫ fieri poſſit extrahat. Vlti-
mo ṽo accipe çuchari al. ℥. x. ⁊ puluerizati cū iſtis miſce
cū ꝗb⁹ pone paſte prunoꝝ lib. i. ⁊ expſſionē mirabolanoꝝ
atqꝫ tamaridoꝝ: ⁊ oia ſimul mixturata ſtēt ſup lētū ignem
ꝙ ad electuarij formā deueniant. ⁊ cuꝫ incipit infrigidari
addantur pulueres infraſcripti. Accipe ſan. ru. ⁊ al. ro. ru.
ſpodij diagagāti ſticados ſe. peonie añ. ʒ. i. cinamomi. ʒ. iii
deinde totū pōderet ⁊ ꝑ q̄libet vncia ipi⁹ electuarij addant
grana. vi. ⁊ viui reſeruet. cui⁹ doſis ſit. ℥. ß. in aurora. nec
eſt alia fida cuſtodia: ſꝫm tñ corpis diſpōem doſis pōt au-
geri ⁊ minui: ⁊ pōt dari bis in mēſe vel vicib⁹ plurib⁹ put
neceſſitas exigit. ¶ Interduꝫ ṽo ſtō vacuo coclear vnum
granoꝝ pomi granati medie dulcedinis exhibebam: qꝛ il
lius colere furorē potēter remittebat. Vel bolos tres de in
fraſcripta ſupa cuꝫ infraſcripto puluere aſꝑſa ſumebat: q̄
accipit cinamomi electi. ʒ. iij. pelliculaꝝ vētriū gallinaruꝫ
preparataꝝ. ʒ. ß. limatura calibis pluries in aceto bulite. ʒ
ii. galāge. ℈ ℈. granoꝝ paradiſi macis cardamomi añ. ʒ. ß.
coralloꝝ rubeo. ſubtiliſſime tritorū. ſe. coriādrorum ꝓpara
torū ro. rube. añ. ℈. ij. de zucharo ṽo tñ qꝺ guſtui gratum
ſiet. adde aliquādo de vino illi⁹ ſuppe bibat ⁊ interdū ni
hil. ¶ Vtqꝫ i cōſilio ꝑſiſtebat: ne lipotomia vel ſincopis
ipm deꝑhenderet de altera ꝯfectionū ſemꝑ i manica de-
ferebat. Et cū ꝓmū in ore ſtomachi punctionē aliquā ꝓ-
ſentiret de ſui cōfectiōe ſumebat: que accipit pulpe capo

num. ʒ. vi. zuchari albi lib. i. incorporentur ſimul in mor-
tario aq̄ ro. paꝝ addendo: ⁊ tñ ſup lentuꝫ ignē bulliat: qꝺ
per bolos cōmode incidi poſſit: cum quo poſtea miſce pi
nearum ꝓparatarū cum cultello inciſarū. ʒ. vj. cinamomi
electi ⁊ cū cultello inciſi. ℥. ß. fragmētorū lapidū ꝓcioſoꝝ
ʒ. j. coral. rubeo. ℈. ii. margaritarum. ʒ. i. ß. ⁊ fiat cōfectio in
morſellis. ¶ Et interdum vtebat infraſcripta: que accipit
amigdalarū dulciū ꝓparatarum. ʒ. ii. pincarū. ℥. ii. zuccha-
ri albi puluerizati. ℥. viii. ⁊ cum. ℥. iii. aqua roſa. omnia in
mortario ſimul incorporent: ⁊ ſup lentum ignē ⁊ clarum
cōmiſcēdo tādiu tene ꝙ incidi cōmede poſſit: ⁊ cum inci
pit infrigidari addatur cinamomi cum cultello inciſi. ℥. ß.
coral. rubeo. ſeminis coriādrorū ꝓparatorum ro. rube. añ.
℈. ii. cōfectio fiat in morſellis groſſis ſane. Et cum iſto re-
gimine ille bonus religioſus infra annū ab iſto ſuo acci-
denti liber fact⁹ eſt. Qꝫ ſi aliquis tibi cām habēs ſimilem
occurrat ſi libuerit ſimili modo curare poteris. Et in hoc
nō naturalium apetitum cura finitur.

¶ De ſiti nāli nō nāli ⁊ preter nām. Cap. xxvj.

In corpe noſtro vt ſupra caplo quarto dictū ē du-
plex humidū reperit: vnū groſſum ſolidū quo na-
turalis mēbroꝝ calor fouet: ⁊ continue per ipm re
ſoluitur. ⁊ ad naturalē reſolutionē ſeqtur caloris diminu-
tio: in quāto ſalt̄. Cumqꝫ reſtauratio ꝑ ſimile fiat ⁊ reſolu-
tum ſine diminutū calidū fuerit reſtaurās calidū ſit opor-
tet. Et cum rei ſolide citius attribuat talis res ſolida ple-
runqꝫ ſub noie ſiccitatis appellat. ⁊ hec eſt cā quare dicit
Ariſto. famē calidi ⁊ ſicci fore appetitū: nō voluit tñ ꝑ hoc
appetitū eſſe ad calidū per remotionē alicui⁹ frigiditatis
per reſolutionē illā inducte: quia nullus tunc poſitiue fa-
cit gradus frigiditatis inductus: ſed appetit ſolidum ſoli-
da res groſſa q̄ eſt caloris naturalis pabulum. ⁊ ꝑ hoc re-
ſtauratio caloris naturalis in quāto fami attribuit. ¶ Ali-
ud eſt humiduꝫ ſubtile roridū cuius ꝑſentia caloris natu-
ralis inflāmatio atqꝫ membroꝝ exiccatio ꝓhibet. Ad illi-
us ṽo reſolutionē qꝺ in ore ſtomachi reſidet: quedam cau
ſatur triſtis ſenſatio: per quā ad reſtaurādū deꝑdito ſimi-
le appetit⁹ inſurgit quē ſitim appellam⁹. Cūqꝫ id humiduꝫ
roridū fluidū fuerit ꝑ eius reſtaurationē fluida res appeti-
tur. Et cū illi⁹ humidi roridi reſolutio cōſequat: calor ex-
acuitur ⁊ intendit: cum ſiccitas ſit lima caloris. vnde pro
refrigerio illi⁹ frigidū tunc appetit. ¶ Ex qb⁹ patet qua-
re appetitus q eſt ſitis ad humidū ⁊ ſiccū ſurgit. Iꝺ Ariſ.
ſitis inqt eſt appetit⁹ frigidi ⁊ humidi. ꝑ hoc eni voluit ꝙ
ſitis appetit⁹ ſit ad frigidū ꝑ aliquē gradū caloris poſitiue
per reſolutionē illi⁹ humidi roridi ori ſtomachi cauſatus
Et talis eſt triplex: naturalis: nō naturalis: ⁊ voluptuoſa
ſiue voluntaria. Naturalis eſt q̄ a ꝓncipio intrinſeco: qa
a calore naturali cōtinue humidū reſoluēte accidit ꝓp fa
mem naturalē: qꝛ calor naturalis intēdens ſe conſeruare
cōtinue in humidū ſubſtantificū ſiue roriduꝫ agit: ad cu-
ius reſolutionē ſeqtur naturalis alia triſtiꝫ ſenſatio. ꝑ quā
inſurgit appetit⁹ ad potum: ⁊ talē naturalē ſitim dicimus.
Ex potu ṽo duo iuuamēta ſequnt. Primū eſt illi⁹ triſtis
ſenſatiōis remotio: ⁊ ꝑ cōſequēs ſitis extinctio: q̄ cauſatur
ex illi⁹ humidi roridi ꝯſumptiōe. ſꝫm ꝙ ꝑ cōmixtionē po-
tus cum cibo liberi⁹ nutrimētū ad mēbra defert. ¶ Non
naturalis ṽo ſitis ſiue ꝑter naturam eſt illa que vltra natu
ralē bibendi ꝯſuetudinē patiētē ad potum inducit. cuius
caplm̄ bonus Aui. de multitudine ⁊ vehemētia ſitis inti-
tulat. Nā aliqui tñ in quātitate cōtinua ꝗꝫ diſcreta ſolito
plus potum petunt. Et iꝺ Aui. de multitudine dixit. ⁊ cuꝫ
hoc aliq ſunt qui cuꝫ maxima auiditate potū deſiderant:
et ꝓpter hoc dixit de vehemētia. De ſiti igit non naturali
vel ꝑter naturā ad intellectū datuꝫ erit caplm̄ pñs. ¶ Vo-
luptuoſa ṽo ſitis eſt q̄ nec naturalis nec ꝑter naturam dici
debet: ſed poti⁹ volūtaria: ⁊ eſt ſitis illorū q cōtinue in ta-
bernis morantur ⁊ cōtinue bibētes. Et ſi naturalis ſitis ſi
ue ꝑter naturā nulla ſit bibendo vitā finiunt: ſicut de ſuis

bibulis patauis cōciliator ait. Et ſic pꝫ qd ſit ſitis nālis nō
nālis ſiue preter naturam.

¶ De cāis gn̄antib⁹ ſitim ꝑter nām ꝓuenientib⁹ tā a re ex-
trinſeca ꝗꝫ intrinſeca. Cap. xxvij.

Non naturalis ſiue preter naturā ſitis cauſe intrin-
ſeca ⁊ extrinſeca eſſe poteſt. ¶ Extrinſeca ṽo vt cu
iuſlibet rei non nālis imoderatus occurſus. vt eſt
aer exceſſiue calidus ⁊ ſiccus balnea naturaliter ſiue ac-
cidentaliter. calida calide tori ⁊ maxime ſtomacho vnctio
nes facte. exercitiū ſupfluū vociferatio nimiaqꝫ locutio.
vigilia ſupflua: ⁊ item ſup acutos cibos calidos ſomnus
immoderata anime accidentia timor ingens veluti in iu-
dicatis ad mortem experimur. ⁊ longa triſtitia ſiue exten-
ſa circa rem aliquā tedioſa conſideratio coitus ſupfluus.
¶ Quantū ad cibū omnes acuti ſalſi ⁊ exiccatiui id effi-
cere poſſunt: ⁊ poti cepe alleū eruca ſemen ſinapis pip. ℈ ℈
caro ſalſa ⁊ ad fumū deſiccata piſces ſalſi. piſces viſcoſi ⁊
oia viſcoſa fercula. ⁊ illa maxime que ſūt digōni rebellia.
qꝛ dū calor vt ea digerat in eis agit ⁊ inflāmatur: ⁊ ſitim in
ducit. ⁊ vini in q̄ vipe ⁊ veſpe ⁊ talia extīcta fuerit: de q̄-
rū nā eſt ſiti iducere: vt de qbuſdā vipis eſt videre: ⁊ mul-
ti ꝗꝫ artificiales potus inſūt q ſitim itenſam iducūt. Et idē
bibite aque ſulfuree atqꝫ ſalſe faciūt: vt per mare nauigan
tibus plerūqꝫ euenit: qbus deficiēte aq̄ dulci ꝓpter aque
maris potationē tantū ſitis creuit vt non potu ſatiati mor-
tui ſunt. vt inqt Serapio. Item ex vini veteris potu multo
vt inqt Auicēna. euenit ꝙ alienātes cōturbati ⁊ continue
ſitientes mortui ſunt. ¶ Nimia itē a potu tpe ſitis abſtinē-
tia eſt mortis cauſa interdum. vt inquit. Serapio. qꝛ i iſta
ſitis tolerātia mēbroꝝ calor exacuit: ꝓpter qꝺ continue ſi-
tis exacuit vel creſcit. Et nō ſolū ſitis tolerantia ſitim aug-
mentat. ſed paruus ꝗꝫ potus ſcꝫ in ſiti q̄ ex potibus ⁊ cibis
calidis ⁊ ſiccis cātur. ¶ Et bibita ꝗꝫ farmaca ſiti augmen-
tant ac ſupflue quecūqꝫ fuerint euacuatiōes. ¶ Et veneni
itē aſſumptio: a quorundam ꝗꝫ reptibiliū punctura: vt de
qbuſdā vipis vt inqt Auic. qꝛ pūctus bibere nō ceſſat nec
potu ſatiat donec ſitiens moriat. Intriſeca ṽo cā eſt oris
ſtomachi mala cōplexio calida aut ſicca: aut cū mā vel ſi-
ne mā: hec aūt ꝑ ꝓprietatē ſtomachi ſit: aut ꝑ cōmunitateꝫ
aut totius aut mēbroꝝ alioꝝ cōicantium. ¶ Caliditas ſto-
machi dominās humiditatē ſtomachi roridam deſiccat ⁊
aquā ⁊ cunctia hūida potabilia facit appetere. Aui. de ap
petitu canino. Et ſubiūgit ꝙ etiā oris ſiccitas illas hūidi
tates roridas ꝯſumēs ⁊ exiccās: hoc idē ſepe efficit. ⁊ hec
multo fortius vbi caliditas fuerit iuncta ſiccitati. ⁊ idē for
tius ſi cū mā calida aut alia ebulliēte talia iuncta fuerit vt
puta cuꝫ colera aut flegmate ſalſo ſcilꝫ aut viſcoſo aut flui
do ebulliēte. Et vſr omnis humor putrefactus ebuliendo
huius male cōplexionis calide aut ſicce aut vtriuſqꝫ ſimul
cauſa eſſe poteſt. ⁊ ꝑ ꝯſequēs ſitis: ⁊ hec ſunt que vicio ſto
machi ꝓuenire poſſunt. ¶ Toti⁹ aūt cōplexionē ſitis ſit in
febribus: ⁊ maxie adurentibus. Nā qdā eoꝝ dicit Auicē.
bibere nō ceſſant. ⁊ nō ſatiati moriūtur. ⁊ nō ſolū in cauſo
ne ⁊ febrib⁹ adurētib⁹ hoc accit: ſꝫ in fe. ꝗꝫ flegmaticis ex
flegmate putrefacto ꝓuenientib⁹: qꝺ ꝑ totū nō digerit: neqꝫ
incidit neqꝫ educitur: ⁊ in talib⁹ qcqd bibitur inflāmat.
Et ſi ſit aq̄ pura ⁊ caliditas tūc magis incendit ⁊ inflāma
tur. ⁊ ſitis auget. Et idē quoqꝫ accidit i crētis euacuatio-
nibus ſeu ſupfluis factis artificialiter: vt in fluxu ventris:
fluxu ſanguis ſudore ſupfluo vomitu ⁊c̄. Et in egritudini
bus aliis q̄ corpa multū exiccāt. vt i ethica ptiſi ⁊c̄. ¶ Per
cōitateꝫ alioꝝ mēbroꝝ ſit a meri: ipm tñ eſt pars ſtomachi
vt ſupra patuit. a pulmone corde epate a renib⁹ ⁊ a diabe
tica paſſione ſit a cerebro vt in freneſi ⁊ etiā a catarro ſal-
ſo ab ipo ad ſtomachū deſcēdere ab iteſtio ieiuno ab opi
latione meſaricarū ⁊ matrice. ¶ Cā voluptuoſe ſitis eſt in
iſtoꝝ bibuloꝝ delitia quā in bibēdo pcipiūt: cōtinua ima
ginatio: ex q̄ ꝯcupiſcibilis inſurgit q eſt ṽtus q̄dā ꝑ quaꝫ
gētē ⁊ delectationē ꝓſeqmur. ⁊ taꝫ imaginatiua ꝗꝫ appeti-

tus iſte ꝯcupiſcibilis impio eſtimatiue gubernat: vt elici
pōt ex dictis Aui. ꝓma ꝓmi doctrina. vj. caplo de virtuti-
bus aialibus cōprehēſiuis. Vnde eſtimatiua ſenſibilitate
potius ꝗꝫ rōne ducta ex falſo ꝑ imaginatiua ſillogizat: ⁊ fe
licitatē aliā maiorē nullā eſſe arguit ꝗꝫ cōtinue bonum vi-
nuꝫ bibere: ⁊ ſic impat ꝓſequendū ꝯtinue eſſe in bibendo
ꝙ fugiendū poti⁹ erat vt de erratis ꝯtingit ꝓut i cōmenta
riolo de capite de melācolia plenī⁹ declaraui: qꝛ appetit⁹
q eſt ſitis in iſtis bibulis cōtinuus exiſtit. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ cā
huius voluptuoſe ſitis nō eſt hūidi ꝯſumptio ſꝫ poti⁹ eſti
matiua virtus imaginatiue ꝗꝫ concupiſcibilis imperans.
Et ille ſunt cauſe in ſūma nō nālis ſiue ꝑter nām ſitis atqꝫ
voluptuoſe tam intrinſece ꝗꝫ extrinſece.

¶ De ſignis tam naturalis ꝗꝫ non naturalis atqꝫ voluptuo
ſe ſitis. Caplm̄. xxviij.

Si nō nālem ſitim ab extrinſeca cā ꝓuenientē cogno
ſcere per ſigna deſideras ſꝫm ordinem ſuperius po
ſitum a patiente vel ab aſtantibus perquire. ¶ Ad
eius autem q̄ ab intrinſeca cā ſit cognitionē venire ſi libet
per ꝓprietatem vero a mala complexione ſimplici calida
vt ſupra dixeraꝫ fieri poteſt aut a ſicca aut ab vtriſqꝫ ſimul
aut cum materia aut ſine. ⁊ de his per ordinem ſtatim ſi-
gna deſcribētur. ¶ Mala aūt ſtomachi ſine mā cōplexio
calida ſiue ſimplex cognoſcit ꝑ eſtuationē ſtomachi ardo-
reꝫ atqꝫ calorē. ⁊ ſi nullū adhuc potū ſiue cibū calidū ſum-
pſerit ſtomachi caliditatē his mēbris ex dicto cōmunica-
tam aderit exiccatio. Cū tali ꝗꝫ ſiti fames parua aderit ⁊ ci
baria groſſa talis facile digerit in cuius ſtomacho ſubtilia
adurunt. Saliua ſi qua fuerit ꝑ exiccationē quā caliditas
inducit luti ſaporē hēbit ſanguis pauc⁹ acut⁹ in tali gene
rat: ⁊ cū nō ſit aptus nutricatiōi illū mēbra reſpuunt. ⁊ ſic
intra venas remanēs illas replet ⁊ corrūpit: ⁊ ſic defectu
nutrimenti talia corpora ſicca fiunt. Talis patiēs tūc nō ni
ſi cibaria acria acuta vel ſalſa appetit. ⁊ cū corrūpit cibus
in ſtomacho acetoſitatē ſentit in ore. ⁊ tunc dulcia ⁊ inſipi
da refugit. Sūpto igit cibo niſi cū eructatiōe qeſcit aut
cibi aut materie tūc exiſtis i ſtomacho vomitu. ¶ Et ſi fle
gma ſalſuꝫ fuerit in cā mordicatio atqꝫ inflāmatio ſentitur
in ore ſalſedo ſitis ab eo ꝓueniēs ex aq̄ calide potatiōe cū
aceti mixtione ſedat. ⁊ colera ſi fuerit ſitis exacuit ⁊ augē
tur. ¶ Flegma ṽo ⁊ qcūqꝫ hūor fuerit in ſtōaco corruptio
nē ſuſcipiēs ⁊ i ebullitionē in eo caliditatē manifeſtaꝫ ſenti
re facit ⁊ ꝓuenit inde ſitis. An autē flegma in ſtomacho
generet. an aliūde ꝓfluat cognoſces. qꝛ ſi ſtomach⁹ cōple
xionis frigide fuerit ⁊ hūide. debilis erit digeſtiōis. maxi
me ſi ꝓcedēs regimē flegmatis multiplicatiuū nō preceſſe
rit. ¶ Corruptio hūoꝝ ⁊ eius ebullitio qcūqꝫ i ſtōacho iſte
fuerit oris odorē malū efficit ac fetidā eructuationem: vbi
ſcꝫ a membro alio ꝓuenire neſcias. Et patet qualr̄ flegma
in ſtōacho generatū ab eo qꝺ aliūde ad ipm ꝓfluit diſcer
nere debeas. ⁊ ex dictis oibus leuiter cōprehēdes q̄ ſit ſi-
tis q̄ ꝑ ſtōachi ſit ꝓprietateꝫ. Sup eſt aūt vt ſitis illius que
ꝑ cōmunitatē fieri pōt ſigna deſcribā. Et primo q̄ totius ⁊
hui⁹ ſigna ſūt aduenientes egritudines alie q̄cūqꝫ quis mō
totū exiccare potētes vt ethica ⁊ ptiſis. Sudores ſupflui ⁊
alie oēs euacuatiōes ſupflue. ¶ In cā plerūqꝫ ſi caput ex
ſtit vbi ab eo ad ſtōachū catarrus effluxerit. ⁊ ſalſus quā
maxie: cui⁹ ſigna de egritudinibus capitis in tractatu de
catarro inquire. ¶ Si cor ſi pulmo: ſi ſpiritualia mēbra in
cauſa fuerint ſcies qualis in illis mēbris calor manifeſte
ſentit. freqnēs anhelit⁹ cū quadā exſufflatiōe calida ⁊ eſt
expiratio inſpiratiōe maior. Et ꝑ locutionē iteꝫ ac ꝑ moti
quēlibet alium ſitis auget taciturnitate ⁊ qete diminuit. ꝑ
aerē ꝗꝫ frigidū meli⁹ ꝗꝫ ꝑ potū ſedat: ac melius ꝑ vigilias
ꝗꝫ per ſomnū. Quia vigilia caloreꝫ ad extra ⁊ melius pul
monis caliditas euentat: quoꝝ vt pꝫ oppoſitum contingit
in ſomno. ¶ Si epar in cā fuerit illꝺ ꝑ ipſius ꝓprias egri
tudines tibi fiet manifeſtū: ⁊ maxime ex eius mala cōple-
xione calida ſicca vel apoſtemate ꝑ opilationē: ⁊ qꝛ ex aq̄

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

potatiõe in latere dextro dolorẽ ſentiũt. ⁊ ꝓpter cõitatem diafragmatis ad epar anhelitus ſepe ꝯſtrigit. ¶ Facta propter meſaraicarũ opilationeꝫ ꝑ fluxũ chiloſuꝫ dignoſcit̃ per eructuationẽ calidã diminutionẽ in ypocũdrijs. ⁊ i latere dextro marie. ¶ Et poſt comeſtioneꝫ accidit qñ opilõ eſt in inteſtinis groſſis vel eoꝝ expulſio debilis: quoꝝ fex retenta exiccat̃ ⁊ ꝓpter colere ꝓuatiõnē fit alba. ¶ Facta a renũ cã ex pinguedine ſup vrinã natante ex ſignis alijs caliditatis ipſoꝝ cognoſcit̃: ⁊ qd̃ vtplurimum diabetica adeſt paſſio: ex qua eſt ſitis intenſa q̃ ex potu aque non ſedat̃ q: ad renes ſtatim trahit̃ ⁊ egredit̃ cum vrina. Ideo Auicẽ. in tale inq̃t paſſione ſitis ⁊ vrina ſepe cõmunicant̃. ¶ Si a meri ⁊ a partib⁹ oris fiat ex illarũ partium leſione cognoſces. ¶ In ſiti vo q̃ ꝑ aſſumptioneꝫ farmaci fit ſi in ꝓceſſu venerit ſufficientē arguit purgationeꝫ. vnde ypocras affoꝛiſmoꝝ quarta. Quicunq; inquit in farmacis dum purgatur nõ ſitiunt nõ geſcant prius q̃ꝫ ſitiant. hoc tñ vt Aui. voluit itelligi dꝫ. vbi nec rõne caliditatis farmaci nec caliditatis ſtomachi iſtud ꝓueniat. Nã ſi farmacũ calidũ fuerit ſtomachus q̃ꝫ calidus ⁊ ſiccus ante medicine opationem cõpletã ſitis ſupueniet. ⁊ tñ medicine opatio erit nequaq̃ꝫ cõpleta. ¶ Voluptuoſe ſitis ſigna ſunt ſatis manifeſta. qa tales bibuli in tabernis continue morant̃. ⁊ nullam diei horam quin bibant exemptã faciũt: vnde quidã nobilis magnus tñ bibulus faciebat nullã in mundo maiorẽ felicitatẽ q̃ꝫ ꝯtinue ſitire ⁊ bene de bibẽdo habere. Et ſic tam nãlis q̃ꝫ ꝑter nãꝫ ſitis q̃ꝫ voluptuoſe demõſtratiua ſigñ patẽt.

¶ De ſignis pronoſticis ſitis non naturalis atq; voluptuoſe. Capitulum. xxix.

p Aucula ſunt de ſiti deſcribenda ꝓnoſtica. Iſta. n. ſm̃ earuꝫ efficientē cauſam attẽdenda ſunt. ¶ Verũ vbi ſitis nõ nãlis aut ꝑter naturã. p ꝓprietatē ſiue p cõitatem fiat ſi diu durauerit ad maraſmonẽ corpus deducet. Et ſic ad ethicam febrilem interdum ⁊ plerũq; ad ſenectutis ethicam. ¶ Inquit Aui. Si in egritudinib⁹ acutis intenſa ſitis cum vehementi ſiccitate fuerit: eſt valde malũ: q: in breui hũidũ exterminabit. Sꝫ ad eius reſolutionẽ mors ſequit̃ neceſſario. ¶ Et ſecũda quarti inq̃t. ſitis in egritudinib⁹ adurentib⁹ eſt ſignificatio mala ⁊ ꝓpͤe cũ nigredine lingue. Talis enim lingue nigredo ⁊ maxime cũ ariditate itenſa valde ſitiꝫ arguit: ⁊ ea ceſſante virtutis ſenſibilis mortificationẽ denũciat: ⁊ oris ſtomachi ꝓcipue: qd̃ valde potiſſimũ ſignũ exiſtit. ¶ Vñ ypo. 3° pronoſticoꝝ febricitãti inq̃t. Subita ſitis ablatio ſine manifeſta cã peſſima eſt: q: ſignificat virtutis ſenſibilis mortificationeꝫ. ¶ Si in cauſonide aut alia adurente febre ſitis arida cum ariditate ⁊ nigredie ligue fuerit: q̃ remanẽte feb ſubito ceſſet mortẽ portẽdit oino. ¶ Itẽ ſi ſitis vehemẽs cuꝫ ſudore frido ſignũ ē pnitioſuꝫ. x° ad Almã. caplõ de ſignis malis. ¶ Quid de ſiti voluptuoſa erit aliud nihil niſi q̃ iſti bibuli cũ ſua bibẽdi ꝯtinua felicitate ante tp̃s vt i pluribꝰ vitã bibẽdo finiũt. ¶ Et ſepius in tremorẽ paralyſis vel aliã neruoꝝ egritudinẽ cadũt. ¶ Plerumq; q̃ꝫ ſubito moriunt̃ ⁊ hoc ſatis elici põt tertia ꝑmi caplõ de regimie aq̃ ⁊ vini. ¶ Sꝫ audi q̃ſo qd̃ vni bibulo quem ſubito tortura oris his dieb⁹ inuaſit: euenit. vocat⁹ nõ vinũ ſꝫ mellitam aquã bibere iuſſi. In q̃rta ex ſuis bibulis vnus acceſſit. ingens iſti medici tibi vinũ auferẽtes ſiſ ⁊ vitã auferunt. q: nunq̃ꝫ aquã potaſti. Hãc q̃ potaſiculũ ex meo bono vino de dagano plenũ in lectice paleis abſcõde. ⁊ aqua penit⁹ dimiſſa pro libito bibe percipiente nemine te abundantẽ tenebo. Albũ eſt ⁊ itẽ dulce pro tuo curando catarro nihil ſupra. Cum quo etiã illã anhelitus difficultatẽ que nimiaꝫ propter ſiccitateꝫ euenit illud remouebit. de picis exemplum ſume: que quãto plus bibunt melius multo loquitur. Si aũt gulã madidam ſemper habueris velut pſitacus ſpe cãtabis. ne time ſes magnos vt ſolebamus hauſtus bibe. Ille cui tot ſuaſiones neceſſarie ne q̃q̃ã erant potaſiculũ triũ bocaliuꝫ tenute ad os ſuum porrigens in primo hauſto bibit medietatẽ quo facto melius potuit ait. O bone frater hec eſt glia mea hec ſalus mea nequaq̃ꝫ credere poſſes quantũ in me ſit adaucta vtus: q̃ iſti medici ignorantes cõplexiones hoiuꝫ interficiũt: q qd̃ eis nãle eſt: ⁊ ſine quo viuere nõ poſſunt ꝓhibẽt: multo pluriũ cauſa ſunt mortis q̃ꝫ ſalutis: ꝓcipue ex eis q vinũ bibẽdo omne delectamentũ mihi ipi bibẽdo ſurripuit: nullus ad me amplius veniet. Sꝫ q: tãta aqua mihi penitus ſtomachũ deſtruxit: bonũ eſt vt potaſiculũ hũc euacuem⁹: ⁊ tu ꝑ alio ſtatiꝫ ito: ⁊ abſq; q̃ anhelitũ vnq̃ꝫ repauerit vini reſiduum toni hauſit. Gaudẽs ꝯſociũ ſuum cum a morte liberaſſe reuerſus eũ balbutientẽ ⁊ cũ dupla lingua loquentẽ adinuenit ⁊ cũ loq̃ intenderet ampli⁹ nõ valeret: ſido ſocio ſignũ dat vt iterũ potũ ſibi ꝓbeat: dedit nõ ſeſſꝫ bis ter q̃ter ⁊ iterũ. Et ſic bon⁹ bibulus vino replet⁹ ad ſuũ deũ bachũ i tartara ſuffocat⁹ meauit: vbi ſic vino plenus eternalr̃ manebit. Et ſic pꝫ quid voluptuoſa ſiti ꝓnoſticandum ſit.

¶ De cura ſitis non naturalis in vli ꝑ regimen ſex rerũ nõ naturalium. Cap. xxx.

d Irite ⁊ ordinate curã nõ nãlis ſitis ſiue ꝑter naturã iſcribere volum⁹ ꝑ ordinẽ cauſaꝝ q̃ ipaꝫ efficere pñt erit ꝓcedendũ. ¶ Extrinſece nãq; ad contrariũ reducẽde ſunt: dehinc vo ad aliquã q̃litateꝫ malam ſi qua derelicta fuerit curandã accede. ¶ Q; ſi intrinſece cauſe fuerint: ⁊ cum mã ꝑmitus ſm materie ipſius exigentiã digere: ⁊ ſucceſſiue euãtio fiat: ſiue coſa ſiue flã ſalſum vel aquoſum fuerit: ſiue fluidũ obediẽs: ⁊ q̃lr̃ hoc fienduꝫ ſit caplm. 7. ſupra te ad plenũ iformabit: q facto erit derelicta q̃litas corrigẽda illã efficiẽs ſitim. ¶ Tibi inſup conſiderandũ erit: nũq̃d ſitis iſta p cõitatẽ aut ꝑ ꝓprietateꝫ fiat. Si p cõitatẽ: aut totius aut alicuius mẽbri ꝑticularis. Si totius ſicut euationib⁹ tã creticis q̃ꝫ artificialib⁹ ſeu febribus adurẽtib⁹ ⁊ in ꝯſilib⁹ accidit: i ꝓprijs caplis iqre. Et idẽ facias ſi alicui⁹ ꝑticularis mẽbri vitio fiat. ¶ His itaq; ꝑnotatis reſtat ſolũ q̃litatem illã q̃ ſitim efficit corrigere. vt ad actũ ꝓcticũ deinceps reducã. Sex reꝝ nõ naturaliuꝫ regimẽ in pñti caplõ deſcribã: qd̃ vnicuiq; cãe a q̃ fiat ſitis erit generale. Si quid tñ particularius fuerit illud ad pleniorẽ ⁊ completã magis faciã. ¶ Aer igitur frigidus ⁊ valde humidus eligat̃: q ſi ſuper ripas limpide aq̃ decurrentis fuerit: aut ſcaturiꝫãtiũ fontiũ ꝓualebit. Et eo maxime ſi fondum arenoſum habuerit. Dehinc magis ſi glandes virides aq̃s tales obumbrãtes fuerint. Sint aũt virẽtes ſuis cũ florib⁹ redolentibus: ⁊ vtile qdẽꝫ erit ſi ore apto patiẽs ſup tales aq̃s anhelet: qbus deficiẽtib⁹ ſup aquã recenter hauſtã id faciat. Et ſi talis aer haberi neq̃at: ex ꝓdictis herbis ſeu arboꝝ redolentiũ folijs habitatiõis pauimentũ cũ aqua limpida aceto ꝑmixta ſepius irroret̃. Roſe q̃q; atq; viole tã ſaracene q̃ꝫ nrates q̃ꝫ herbe tunici ꝑ lectum hunc ⁊ ꝑ camerã diſpgant̃. Q; ſi ex roſacea aq̃ in q̃ camphora vel trociſcus fuerit diſſolutus: flores tales irrorẽter ꝓualebit. ¶ Sũt cala balnea vnctiones q̃ꝫ calide ⁊ talia vitanda. Et aer itẽ fumoſus puluerulent⁹ atq; vẽtoſus: ⁊ marie meridionalis vẽtus ille fuerit atq; ſerotin⁹: nec vllo ſe igni approximet. ¶ In caſu q̃ꝫ nr̃o ſomnus lõgior ẽẽ dꝫ: ſenſitiuã virtutẽ ſopit ⁊ ꝑ meri ad ſtomachũ hũiditates ſitim reꝑmẽtes deſcẽdẽ facit. Ex pumẽto nãq; deꝑhẽdit̃ q: ſitis poſt cenã aut ꝓpter crapulã facta ſedat̃: ⁊ marie ſi vomit⁹ pceſſerit. ¶ Q; ſi mã colerica cuꝫ illa mala q̃litate ꝯiuncta foret: ſiue cibi digerẽdi aut pulmonis aut ſpũaliũ caliditas nõ ſic ſomnus cõueniret. Is eni interiora calefacit: ⁊ ſic ex mãe illi⁹ ſupincẽſione ſitis auget̃. ¶ Si q̃s tñ exercitet̃: ⁊ ſe ſiticuloſum ſenſerit magis ſibi vigilia cõpeteret q̃ꝫ ſomnus nam fumi calidi tp̃e ſomni ad ſtomachũ aſcẽdẽtes ⁊ ſitim efficiẽtes p vigiliã diuertunt̃ magis adhuc ſi fricationes fierent ꝑ vniuerſum corpus. ¶ Et inter alia cauendũ eſt ſiticuloſus ne ſup dorſuꝫ dormiat atq; apto ore. ¶ Quies in iſtis magis q̃ꝫ motus ꝯuenit niſi vt ſtatiꝫ dictũ eſt in ſomno ſitis augeret̃. hic eniꝫ fricatiões ſiue exercitium ad fumos illos diuertendos magis ꝯuenit. ¶ Vociferatio ⁊ nimia locutio oino ſunt vitãda. locutio tñ pauca. vt Gal. inq̃t. ad os ⁊ ad ptes gutturis hũiditatẽ ſubtileꝫ trahendo ſitim remittit: ⁊ idem faceret tuſſicula pua vt hꝫ q̃rta affoꝛiſmoꝝ. qbuſcũq; inq̃t tuſſes ſicce ⁊ in modũ ꝓuocate pleniq; in ſe. adurentib⁹ nõ valde ſitiunt qm̃ in cõmento inq̃t Gal. aut humiditas ſubtilis deſcẽdit ad ptes gutturis aut pulmo motu ſuo ad ſe trahit humiditateꝫ a ꝯuicinis membris. ¶ Omniũ accidẽtiuꝫ ſupfluitas euitet̃: ⁊ q̃uis ira ⁊ ingẽs timor ⁊ triſtitia ꝑſeuerãs coitus q̃ꝫ. ipẽ eni ſupflu⁹ maximã ſitim iducit. ¶ Pro curandũ eſt inſuper vt in corpore ſiticuloſo nullo mõ feces exiccent̃: cuius cã cliſteria humectãtia marie ꝯueniunt cũ decoctiõe. f. malue. blitis matrũ viol. lactucaꝝ ⁊ ſiliꝫ cũ ol. vio. caſſia. Tolerare famẽ nocet multũ: ſitim q̃ꝫ: modo ſitis illa mendoſa non ſit. ¶ Quantũ ad cibũ acuta vitanda ſunt oia: vt porri cepe alleũ. ꝫꝫ. piper. ⁊ ſilia. Sal q̃ꝫ ac oia ſalſa dulcia ⁊ res aquoſe ⁊ inſipide q̃ facile in colerã ꝯuertunt̃. veluti ſunt fruct⁹ plurimi aquoſi ⁊ inſipidi: vt pſica ⁊ ſilia: vitet̃ itẽꝫ ciceruꝫ ru. brodiũ atq; fabaꝝ. ¶ Ex carnibus ꝯueniunt lactentes vituli q̃q; porcelli capreti agniculi atq; annales agni mõ carnes iſta ſtõus digerere q̃at. Conueniunt ⁊ lepuſculi ⁊ pulli gallinaꝝ: atq; galliculi perdices faſiani rubales auicule tp̃e autũni. ⁊ carnes iſte elixe marie cũ acetoſis alterate. Acetoſa eni vt Raſ. ꝯtinẽtis q̃nto inq̃t. ſitim cum caliditate potẽter extinguũt: vel cũ lacte q̃ttuor ſeminũ frigidoruꝫ alterent̃: aut cũ cucurbita lactuca portulaca bletis ſpinachijs accedula ⁊ ſilibus. ¶ Et ex iſtis plurima q̃ꝫ fercula cõueniũt: vt cucurbita blete ⁊ lactuca. Et inter alia pulis de farina ordei cõmendatur: atq; acetoſuꝫ lac: recẽter aũt mulſum nequaq̃ꝫ: vt vult Hip. affoꝛiſmoꝝ q̃nta. cuius dicti nõ ꝯſuetis lac bibere intelligendũ eſt. Oppoſitũ vero in ꝯſuetis velut infantib⁹ quoꝝ calor ipm ꝯuenictiſſime digerit. Cõtrariũ q̃ꝫ i adultis in quoꝝ ſtomachis lac ipm corrumpit̃. ¶ Vbi aũt ſalſamẽtis ad hoc oppoſitũ facientibus vti libuerit caplm octauũ ſupra reqre. nã in eo calida plurima cõperies que ad ꝓpoſitum hoc faciunt. ¶ Circa potum plurima cõſideranda ſunt: q̃ habẽt potum ipm multipliciter variare: q̃uis in caſu noſtro aqua ordei aq̃ iulep: multũ ꝯueniũt. veꝝ q: eſt preſentis capituli intentio: q̃ ſi qua materia ſitim efficiens adſit per prius euacuetur ſolum ad malã cõplectionem derelictã que ſitim efficit regimen eſt exhibendũ. ⁊ quantuꝫ ad potum ipm a vinis dulcibus ⁊ vinis coctis vt eſt rob nectar eſt abſtinendus. Et ad potandũ aqua ordei detur ſimiliter ⁊ acetum cum decoctione prunoꝝ ⁊ quattuor ſeminũ frigidoꝝ ⁊ ſimiliũ bene limphatũ. Dũq; patiens mãducat reſpectu cibi ſumpti ſit potus ſolito copioſior. ¶ Verum ex membroꝝ inanitione ꝓueniens melius ex potu vini limphati q̃ꝫ ex potu aque remouet̃. q̃uis dicat̃ 5° ꝯtinẽtie aquã magis hũectare corpus q̃ꝫ vinũ. ⁊ ſic in caſu nr̃o cũ humectationẽ querimus aquã magis ꝯuenire quis dicere poſſet: qd̃ in caſu nr̃o falſum eſt: q: ⁊ ſi aqua madefactiue plus humectat. vinum tñ limphatũ ſumptũ ꝑtem rondã deꝑditã magis q̃ꝫ aqua reponit. Ex q̃ pꝫ q̃ vinũ in caſu nr̃o magis cõuenit. Et ꝓpter hec nõnulli i ſe. nõ vtentib⁹ vinũ potẽs bñ limphati q̃ꝫ aquã ꝓbent. Et tu hoc facias ꝯſiſtente etate iam trãſacta ⁊ in ꝯſuetis vinũ bibere. Vnde Aui. 3ª pꝛimi inq̃t vinũ album ⁊ ſubtile bñ limphatũ ſupple calefactum melius erit. Et Yſaac in pticularib⁹ dietis inq̃t. Cũ vino ſitis extinguit̃ citi⁹ q̃ꝫ cũ aq̃: pſertiꝫ ſi cã ſitis eſt calor ⁊ ſiccitas in membris a ſtomacho remotis. ¶ Raſis tñ vbi ſupra in ſe. ⁊ in ſiti ab extra ꝓueniẽte atq; fatigatiõe aquã aceto mixtã laudat: qm̃ potẽtia ſua infrigidat. ⁊ aquã cũ ſua frigiditate ad mẽbra deducit: ⁊ p h̃ in ſiti a calore mẽbroꝝ cauſata plimũ cõmẽdat̃: ac in ea ſiti q̃ ex ſolo ſtõi calore ꝓuenit q: vinũ in caſu iſto nimiũ ſitim adauget: vt ꝫ. Aui. 3ª ꝑmi. ¶ Quantũ ad potũ eoꝝ q̃ ſitim ex ſtãte ſalſo non euato patiunt̃. ab ipſa aqua frigida cauẽdũ erit: niſi tãte fuerit q̃titatis: q̃ eũ lauare atq; deponere poſſit: qd̃ raro contingit. Igit̃ in caſu iſto vt Aui. inq̃t aqua calida det̃: ⁊ idem vult Raſ. q̃nto ꝯtinẽtis. Et ſi eſſet aq̃ ordei ⁊ calida valde: ⁊ in quãtitate multa ꝓualeret nam ſua actuali calitate flã digerit: ⁊ eũ deponit atq; abſtergit: atq; humectando remouet ſiccitatẽ: ⁊ p vomitum ſepe illud educit̃. ¶ Siticuloſus tñ ꝓpter calitatẽ ſolã aut cũ coſa aſſociatam a potu aq̃ cale ſe cuſtodiat. Nã ſua actuali calitate colerã illã malã cõplexionaleꝫ adaugeret. Et ſi colera fuerit ipſam in villis ſtõi ibibit: ⁊ inflãt: niſi tanta fuerit q̃ ipm abſtergere atq; lauare ⁊ educere põt: vt Aui. in caplõ de cauſis ſignificatis ſtõachi. ¶ Si vo ſitis cã cordis aut ſpũaliũ fuerit: ⁊ marie pulmonis in aere frido aut aq̃ſo aut poti⁹ vt ſupra circũſtãtionato ſiticuloſum collocabis. In quo aere vt voluit Yſaac caput diſcooptum tenere dꝫ: vel pãnis lineis leuiter cooptum: vt talis aeris friditate humiditas aliq̃ ſubtilis ad partes ſpũales exꝑmi queat: q: ꝑ illã multũ ſitis remitit̃ ⁊ vt ſupra dixerat geſcat: atq; nil vigilet: ⁊ aquã fridam cũ aceto mixtam gargariꝫet.

¶ Cura aũt eius q̃ a meri ⁊ a ptib⁹ oris fit imediate deſcripte ſatis ꝓpinq̃: hec tñ itereſt: q: i iſta q̃ꝫ in illa ꝯuenit magis ſomnus: q: in ipo fit partiũ oris moderata humectatio ⁊ mãdare q̃ꝫ ſup linguã aquã frigidã: vt infra docet ꝯfert valde. ¶ In ſiti aũt facta vitio epatis iteſtinoꝝ capitis ⁊ alioꝝ mẽbroꝝ ꝑncipaliũ eã decipiendo atq; eis blãdiẽdo vt dicte egritudies curent̃ ꝓcedẽdũ erit: Et in hoc ſex reꝝ non naturalium regimen fineꝫ modo recipiat.

¶ De cura ſitis nõ nãlis q̃cũq; cã ꝓuenictis. Cap. xxxi.

d Iſpoſui in pñti caplõ deo adiuuãte ſitis nõ naturalis ſiue ꝑter naturam atq; voluptuoſe curam ponere. ¶ Et ideo ſi cum materia vitio ſtomachi ſitis ꝓut in precedẽti caplõ dictuꝝ eſt digerat̃ ⁊ ſucceſſiue euacuetur. ¶ Vbi aũt alioꝝ membroꝝ ſeu totius vitio calefiat ꝓut in ꝓrimis capitulis habet̃ vitium illud corrigat̃. Et ſic ſolũ reſtabit malã cõplõnē in ſtomacho derelictã q̃ ſitim efficit corrigere. Et ab his q̃ ad intra ꝯueniũt: valent q̃ꝫ ſi ſe. adurẽs efficit: vel ex fricatiõe vel ex nimia extrinſeca caliditate ꝓueniat: eſt aq̃ potata frigida aceto ꝑmixta: ea eni mirabilr̃ vt in ꝓcedẽti caplõ dictũ eſt ſitiꝫ extinguit. ¶ Valet itẽ in caſu nr̃o iulep vio. ro. nenufarũ de papauere. Sirupus de limonib⁹ de acetoſitate citri: de ribes: de ſuccis pomoꝝ agreſtiũ: de q̃natis ⁊ mucis: de agreſta ⁊ taliſa cũ aq̃ frida boni putei aut boni fontis. ¶ Vel aqua ordei lactuce vel cucur. limphãde ſunt: cui⁹ ꝓportio aq̃ ad ſirupũ ſit ad minus ſextupla: ⁊ ita de qbuſcunq; alijs limphãdis cũ aq̃ ſirupis vel iulep dicenduꝫ eſt: q: dulcia oia facile inflãt̃: q̃ niſi bñ limpheut̃ ſitim adaugerẽt. ¶ Aqua cucurbite ſic fiat. Cucurbita ad ſpiſſitudinẽ digiti p totuꝫ ipaſtet̃ ⁊ in furno cũ pane decoquat̃: ⁊ in ea a furno ꝯtracta foramẽ fiat: p qd̃ ſatis magna q̃titas aq̃ egredit̃: ⁊ hac cũ ſuis iulep ſeu ſirupis cũ ſilib⁹ vtere. ¶ Et eam poteris cũ zucharo taberzet iulipiꝫare modico vino q̃natoꝝ addito ⁊ multũ valet. ¶ Vel facias ſic ℞. ordei mũdi: epatice acetoſe: ⁊ panis cuculi ſolatri añ. ʒ. j. vio. floꝝ nenufa. añ. ʒ. ß. ſe. oiuꝫ frioꝝ. ʒ. ij. ſe. lactuce ⁊ portulace añ. ʒ. vi ſe. pſilij. ʒ. iij. ⁊ ad tertie partis ꝯſũptionẽ colet̃: ⁊ cũ zuchari taberzet. lib. j. ß. fiat ſirup⁹: cui⁹ cũ aq̃s ſupraſcriptis ſit vſus ⁊ ſi lõgus fuerit de eo ꝑ libito dabis: ⁊ ſi dulc. vinuꝫ q̃natoꝝ paꝝ addere volueris. ¶ Alij lib. ß. tamarindorum accipiũt: ⁊ cũ lib. ij. aq̃ vſq; ad ꝯſumptionẽ medietatis bullire faciũt expſſiõe facta colãt: colatura vo cũ. ʒ. vj. zuchari iupſiꝫãt: ⁊ cũ aq̃ frida vel cũ qb⁹ libuerit aq̃s eo vtere. ¶ Valerẽt itẽ q̃na muzi vel ſemidulcis q̃nati maſticata: ac pillule infraſcripte in ore retẽte: q̃ ℞. mucillagis ſe. coiuꝫ fridoꝝ mũdatoꝝ. ʒ. iij. ſe. lactu. portul. citonioꝝ ⁊ pſilij extractoꝝ cũ aq̃ lactu. ⁊ portul. añ. ʒ. j. zuchari candi. ʒ. ij. fiãt formule ad quantitatẽ lupulloꝝ depſſe. de qb⁹ ſiticuloſus in ore ſepe teneat. ¶ Conſueuimus quoq; maſpillum tele ſubtilis in mucillagine pſilij ⁊ citonioꝝ imergere: ⁊ ta-

Alexander Trallianus agit de siti lib. 7 cap. 6

De siti h[...] agit Avicenna fen 13 libri 3 tractatu 2 cap. 23 cornelius lib. 6 cap. 26.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

lem patiēs in ore ſepe teneat ⁊ inuoluat. ¶ Ego cum iſtis mucillaginib⁹ de zucharo cōmiſcere facio: ⁊ guſtui redditur magis gratū nec ita nauſeatiuū exiſtit: ⁊ ipm q̃z zucharum candi: in ore retentū multū valet. ¶ Alij vō ſacelliū ad formā pille fieri faciūt ⁊ eū ex ſemie pſilij vel citonioꝝ q̄ diu i aq̄ frida īfuſa ſteterūt ſiti mitigāt. ¶ Et idē facit portulaca ſi in pte domeſtica depilet: ⁊ in aq̄ frida poſita ſup linguam teneaſ. ¶ Argentū q̃z tertum bene politum corallus atq̃z criſtallus qđ illorum volueris in aqua frigida poſitum in ore retentū: ſepeq̃z mutatū ſiti valde remittit. ¶ Et ego paleas expertus ſum ordeaceas in aq̄ frigida aliq̄lr maceratas ⁊ in ore retentas ſitim mirabiliter extinguere. ¶ Et fruſta maſticis idē faciūt ac fruſta pirri in frida imerſa aq̄ ⁊ ſup linguā retenta. ¶ Et prunoꝝ nuclei ⁊ marie ſi aliqd carnis pruni ſup ſe habuerit: i h caſu valēt multum. ¶ Solem⁹ ⁊ ſup altero latere infirmū ponere: ⁊ cū roſtro vrceoli ſup labia ⁊ linguā aquā fridā diſtillare q̄ in aliquo vaſe ſuppoſito recipiaſ ⁊ iuuat multū: ⁊ marie in cura ſitis q̄ a meri ⁊ a ptib⁹ oris pueniūt: vt i pcedēti capło dixerā. ¶ In ſiſta vō q̄ euacuationē cōſequtur ſiue cretica ſiue artificialis fuerit cū cibis facile digōnis cibādo cura. De cibo tñ parum ⁊ ſepe detur ſm eius potentiā. ¶ Uinū ſepe potenter limphet de quo moderate bibat: ⁊ ſup omnia dormire pcuret nec ſubito: ⁊ maxime aque frigide plurimum bibat. ¶ Et ſi ſitis i catarticis fuerit donec euacuatio ꝯpleta ſiet nihil bibat. Operatione vō cōpleta de aqua ordei vel de aqua cicerum: aut brodio pulli calido det vt cōiter practicantes faciūt. ¶ Interdū q̃z poſt cenā aliq ſiticuloſi fiunt. de qbus Gal. 7. terapentice loquiſ dicens. Siticuloſum ſupra cenam abſtinere a potu triſte ſit ⁊ inutile. paucus tñ dandus eſt potus: ⁊ ideo poſt cenam per horas duas ſi ſiticuloſus parum aque fride libendo biberit: iuuaret multū. Nam cibū in ſtomacho exiſtentē ad fundū ipſius ipellit. Quapropter hic bibere pōt. ¶ Nōnulli etiā dicunt q̄ in ſtomacho calido aq̄ frigida ad ſitim addit qđ Aui. conſiderans hoc nō niſi in quattuor caſib⁹ ꝯtingere ait. ¶ Primus eſt vbi aqua frigida in ſtō morā faceret: vt ibi ebulliret q̄ in tali ebullitione caleſieret ⁊ ſitim adaugeret. ¶ Scđs caſus dictus eſt ſupra. ſ. in ſtō ſi humor colericus foret quez aq̄ frida i villis imergeret. ¶ Terti⁹ eſt qñ pauc⁹ eſſet potus ſic vt nō valeret caliditatē illā ſitiz efficientē extinguere neq̃z ſtomachū vt eſſet neceſſariū humectare: tunc eniz calidum vniret: ⁊ ſic p ꝯñs ſitim adaugeret. ¶ Quartus eſt qñ in miſeraicis epatis vel in iteſtinis adeſſet opilatio que aque tranſitum prohiberet: caleſacta enim multum ſitim intendit. Hos itaq̃z caſus ſi aquam frigidam potu ex hibere volueris diligenter examina.

¶ Plurima eni mitigādo ſitim ab extra ſolēt approximari: ſz piculū ꝯſiderando in qđ ex talibus infirmi pleriq̃z cadūt paucis ꝯtēr⁹ ero. Nā ex approxiatiōe fridoꝝ ad ſtōuz ⁊ ex ipoꝝ nimia ꝯtinuatiōe ad idigeſtiōes ſepe deuentum eſt: ⁊ ad lienteriā ⁊ ſilia ⁊ ꝯſilr ex infridatiōe ſpūalium ad maliciā anhelitus: ⁊ ex infridatiōe epatis ad cacexiā ⁊ ſucceſſiue ad ydropiſim: ⁊ iō medic⁹ cū ad aliqđ iſtoꝝ īfirmū ſuū paratū viderit ab iſtis ſic īfirmantib⁹ ſibi cauere debet. ¶ Extra igiſ infrigidando multū ad ſtomachū infrigidandum iuuat: vt ingt. Serapio. Alij cū vnguentis fridis ſtōachū ipm infridāt. Et nōnulli ſic faciunt. vuā acerbā cum portulaca piſtāt: ⁊ totū cū aqua ordei miſcent: ⁊ pānos lineos imerſos ſup ſtōum ponant ⁊ ventrē. Cūq̃z incipiunt caleſieri fridos reiterāt: hec totiēs innouādo q̄ ſitis extinguatur vel mingetur. Alij folia vitis vel ſalicis accipiūt ⁊ illa irrorāt cū aq̄ ro. ⁊ aceto mixta ⁊ cū irroratiōe frequēti totiēs ſtō applicāt: q̄ ſitim illā extinguūt. ¶ Plurima his ſilia deſcriberē. Sz gliber practicus talia ex ſe facere ſciet. ¶ Alij oleum roſ. ſup caput fundūt: ⁊ ſilr extremitates in aqua frigida imponūt. Auicenna tñ oleū nenufarinū vel de ſalicib⁹ vel ꝯſile magis q̃z ro. laudat de illis caput cum timporib⁹ inungi faciebat. Nam cerebri ifrigidatio cordi ſtomacho ac toti cōpatiſ: cū quo infrictio talis catarruz ad os palati ⁊ meri deſcēdere facit. Et illa humectādo ſitim mitigat: cū quo vapoꝝ calidoꝝ q cā ſitis ſunt aſcenſuz ſilr phibet. ¶ Sz caue ne cerebri vnctiōes ille in mala cōplexione frigida ⁊ hūida fiāt: nec in cerebro q̃z reumatizante: nec vbi neruoꝝ egritudies fride forēt: nec ꝯſilr in gutture vel ptibus pectoris apata fuerint: nec itez aſmate ex cā frigida pueniēte ⁊ ſilib⁹. Sed q: nōnullos hec faciētes vidi q q̃z ſtomacho pectori ⁊ regiōib⁹ epatis frida nimiuz ꝯtinuarūt eis male ſucceſſit: iō his paucis contentus eſſe volui. ¶ Eoꝝ vō q patiunſ voluptuoſam ſitim cura: eſt vt tenendo eos paulatiue extra cōſuetudinē deducanſ. Ueruz in tali cōſuetudine inueterati ab ea nūq̃z pñt remoueri: q: illa longa ꝯſuetudo eſt in naturā conuerſa. Et in his non nāſis ſiue pter naturam ⁊ voluptuoſe ſitis cura finiſ.

¶ De notificatione doloris ſtomachi ⁊ eius cauſis ⁊ quot ſunt ſpecies ipſius. Cap. xxxij.

Antiqui plurimi capitulū pñs diuerſis noibus rubricauerūt: nam cuz in vehemēti ſtomachi dolore pleriq̃z eidem cor tal'r cōpatiaſ vt p ſepius patientes cadāt in ſincopi: antiqu⁹ Alexāder ſtōachi cardiacam appellauit. Haly. aūt pcordiū dolorē. Et bonus conſtantinus in ſuo viatico. anguſtiam ſtomachi torturā. vnde ſummus cōciliator eodem capło anguſtiā ſiue nimiā anxietatem appellare voluit. Hi potius talia noia ab accidēti ſumunt q̃z ab alio. ¶ Ego vō. A. ⁊ alios quoſdā antiquos q prius locuti ſunt imitari volēs pñtis capituli rubricam de dolori ſtomachi ſic nomino: q eſt ipſius ſtōi quedaz triſtis ſenſatio a mala cōplexione cū mā vel ſine: aut a ſoluta continuitate: vel ſiſ ab vtraq̃z pueniens: ⁊ talis quandoq̃z ab apate qñq̃z ſine cauſaſ: ⁊ interdum q̃z a vermib⁹: ⁊ de his deo adiuuāte inferi⁹ ppria capła fient. ¶ Sz de ſpēb⁹ illis in preſenti capło ſolum dictio fiet: quoꝝ quidā eſt acutus ⁊ extenſiuus: quidam aggrauatiuus: quidam fortis: quidam leuis: quidam mediocris. Iterum quidaz in ſuperiori parte ſtomachi: quidam in fundo: quidam totum occupat. Et amplius quidam continuus: quidam interpolatus. Interpolatorum autez vt Aui. inquit: quibuſdaz accidit dum manducant: ⁊ poſt digeſtionem ſedatur. Aliquos ante digeſtionem ⁊ ſtomacho exiſtente vacuo cum adustione vehemēti dolor iuadit cibo ſumpto recedit. Quoſdam vero collectione ſtomachi ſuper cibo facta dolor aggreditur: qui per tres aut quattuor horas poſt eius aſſumptionē accidit. Nam cū cibus ipe icipit digeri ⁊ dolor ſpe ꝯſilr incipit: quo digeſto deſinit. Et ex iſtis aliqui ſunt quibus nunq̃z niſi ex materie acetoſitate vomitu facto ceſſat. Et aliqui quibus niſi poſt longam expuitionem nunq̃z. ¶ Ut igitur ordinate procedam omniū predictoꝝ cauſe aſſignāde ſunt. ¶ Acuti nāq̃z doloris cauſa: q: omnis ſtomachi dolor aut mala cōplexione aut a ſolutione aut ab vtraq̃z: vt dictū eſt ſupra prouenit. ⁊ ſi a mala cōplexione aut cū mā aut ſine materia. ⁊ iō ſi rare texture ſtomachus fuerit a quocūq̃z iprimente facile patitur: vñ in tali ſtomacho non pōt eſſe mā tam modice acuitatis aut mordicationis quin in eo acutū dolorem faciat. ¶ Extenſiuus vero a ventoſitate fit: q̄ ſtomachi corpulentiā extendēs ꝯtinui ſolutionē efficit. Et p ꝯñs dolorē extenſiuū. ¶ Aggrauatiuus aūt a mā multa grauāte cauſaſ que ſui multitudine ꝯtinui ſolutionē iducit: ⁊ q̄lis etiā male q̄litatis illa fuerit. q: ei⁹ multitudie nō obſtāte h etiā a mala cōpſone efficere pōt. ¶ Fortis aūt doloris cā ſtōi ſenſus vehemētia. nā cuz acute mãe ⁊ marie colice ad ipz quis mō pfluāt: ⁊ dolor ſtōi iterdū fortis fit vt ad ſincopim patientē iducat ⁊ ad mortē qñq̃z: ⁊ taſ pleriūq̃z dolor a mā acetoſa ſiue flātica ſiue melancolica fit: ⁊ qñq̃z a ſalſo flāte: interdum a flāte vitreo: ⁊ marie vbi tales mãe fuerint. Et itē dolor fortis interdum fit ex aque fride potu. ⁊ plerūq̃z adeo intolerabilis atq̃z vt Auic. ingt. tñ anguſtioſus. q̄ pp̄ter eius cōitatē ad cor patientez cito iterficit. Et his potiſſime talis dolor accidit ex potu aq̄ fride: q rare texture atq̃z excarnatū ſtomachū habuerūt. Quidā aūt de aq̄ frida vltra modū bibūt interduz qbus nullus dolor accidit. nā talis aq̄ tā intenſe friditatis eſſe pōt: q̄ i tali excarnato ſeu rare texture ſtō ſtupefactionem inducit cuius cā nullus dolor ſentiſ. ¶ Predicte aūt cauſe remiſſe leuem dolorē efficiūt: mediocres vō mediocrem: cōtinue aūt continuū: ⁊ ſi in fundo reſident doloreꝫ in fundo cauſant: in ſupiori vō ſupius i medio in medio. ¶ Supereſt autem vt iterpolatoꝝ cauſe reddanſ: ⁊ primo eorum qui cum manducant dolor accidit: digeſtione vō cōpleta ſedatur: cuius cauſa eſt quia ſepe a ſplene ad ſtomachuz humor melancolicus effundiſ: qui grauitate ſua fundum petit ⁊ ſumpto cibo ad os ſtomachi cuz eo ſimul aſcendit: ⁊ tunc dolorem efficit: ad qđ plerumq̃z adiuuat ſi ſtomachi calor debilis fuerit: q: tunc facile talis materia ventoſaſ. dehinc poſt cibi digeſtionē talis mā ſimul cum cibo a ſtomacho facit exitū. Et reſoluiſ vētoſitas. q̄re tūc dolor ceſſat. Colera ſepius ab epate ad fundū ſtōi ppellitur. Cūq̃z cibus recipiſ ac magis grauis q̃z colera ſtōi fundum petit: ⁊ colera ad os ſtomachi ſurſuz aſcēdens dolorez cauſat: cibo aūt digeſto colera illa cū illo ſimul expellitur ⁊ cōtinuo ceſſat dolor. ¶ Cauſa aūt q̄ ſumpto cibo dolor recedit eſt cū colera vel flā ſalſum vel alius mordicatiuus humor ad ſtōm ſiue ad ei⁹ os tpe vacuitatis ppelliſ: ⁊ taſ dolor ſumpto cibo ſedaſ. Cōtingēs eni eſt q̄ cib⁹ ſua q̄litate humorib⁹ illis ꝯtrarieſ: ⁊ q: frigidus aut inſipidus aut vnctuoſus ſiue alteri⁹ q̄litatis: aut q: illis mãeb⁹ cōmiſceſ: cui⁹ cā mordicatio illa remittiſ. Et ſic ptūc i nulla pte ſtōi impſſionē aliquā efficere nequeūt vel poti⁹: q: eas ad fundum ſtōi depellūt: ⁊ vt ita dixeri imobiles ſiūt: ⁊ ſic p tūc ſtomacho nocumētū nullū inferūt. ¶ Ex qbus pz q̄ tales mãe dolorē efficientes: q per aſſumptū cibū ſedatur ſepius in ore ſtomachi q̃z in alio loco ꝯtinentur. Que vero per aſſumptum cibum dolorem efficiunt in fundo. ¶ Sz dolor qui ante recollectiones ſuper cibum fit eſt vapor ab indigeſto cibo eleuatus: in quo calor potius agit putredinalis q̃z naturalis: ⁊ talis corruptus vapor eleuatur interdum a corrupto cibo: qui pro tunc ſtōm inficit: ⁊ ſua mala qualitate a calore putredinali eleuatus os ſtōi ificiens dolorez cauſat: pp̄ter. ſ. oris ſtōi nimiā ſenſibilitatem. vnde ſi tunc talis mãei vomitus fiat dolor ceſſat. ⁊ iterū vt ſepe cōtingit ipſius mãei fit expulſio vt ipſe in practica nōnūq̃z vidi: dolor tunc quoq̃z ceſſat. Et hec de notificatiōe doloris ſtomachi ⁊ eius cauſis.

¶ De ſignis demōſtratiuis doloris ſtōi. Cap. xxxiij.

Cauſe doloris ſtōi efficiētes ex dictis in pñti capło facilr ſatis dephēdunſ. Nā cū dolor a cā mãli ſeu a pungitiua ſeu mordicatiua pueniat: pūctio aderit ⁊ mordicatio itē ſitis valida oris ſiccitas atq̃z amaritudo. Et eger i meri atq̃z in palato incēdiū plerūq̃z pcipit: ⁊ talia tā a materia colerica q̃z pungitiua q̃z flegmate ſalſo ⁊ acuto puenire poſſunt. Sed in materia colerica in ore amaritudo ſentiſ ⁊ in flegmate ſalſo ſalſedo. ¶ Et ſi talis dolor mō infirmū moleſtet mō qeſcat ſignū eſt q̄ talis mā ab epate ad ſtōm ipm mandaſ. In quo caſu pp̄ter cōpaſſionē cordis ad ſtōm extremitatuz friditas pleriq̃z accidit Lipothomia plerumq̃z ⁊ ſincopis. ¶ Sed vbi dolor a mā frida pueniſ: illa erit abſq̃z ſiti ⁊ inflātiōe ⁊ in ſtō grauitas manifeſta ſentiſ. Interdum vō friditas: veꝝ dolor nōnunq̃z clamoſus. ſic q̄ pp̄ter clamorē ꝯtinuū atq̃z cōqueſtum ſitis fit valida: ⁊ tu talia inueſtigabis. ¶ Oꝫ ſi mā flātica aut melica acetoſa fuerit: acetoſitas ⁊ mordicatio ſine inflātione ſentiſ. Et vbi vomit⁹ affuerit rei ſiet acetoſe: i q̄ vt plimū appetit⁹ adeſt intēſio. Et ob hec inter dolorē ab humore colico ⁊ iter eū q ab acetoſo flāte ſeu ab acetoſa melācolia cōprehendiſ facile. ¶ Dolor vō vētoſus ambulatiuus exiſtit: vt cū ructuum multitudo adeſt: ſingultus q̃z ac ſtōi extenſio ⁊ a loco ad locū dolor pmutatur ad modū ſagitte dolor patientē pcutit. ¶ Si aūt dolor a cā pmitiua fiat q: ab aere vel acutarū rerū comeſtione ab his q̄ facile corrupunſ aut ventoſanſ a tuo patiente talia inueſtigabis. Et hec de ſignis demonſtratiuis doloris ſtomachi.

¶ De ſignis pnoſticis doloris ſtomachi. Cap. xxxiiij.

In oi dolore ſtomachi extremitatū friditas ab extrinſeca cauſa nō pueniēs mala: ⁊ adhuc deterior ſi mēbra ſtomacho ppinq̄ frigeſcūt. eſt eni ſignuz magne leſionis in ipm. ¶ Itez ſi frigiditas pp̄ter dolorem machi in ſincopim cadit vt eū frigidus ſudor dephendat: nō multū diſtabit a morte. ¶ Itē ſi in pncipio doloris ſtomachi patiens dormitionē ſi ⁊ ſomnū profundū incurrat: in ſubeth ilico veniet. ¶ Itē dolor ſtomachi ab hūorib⁹ in ſtomachi vil infiltratis ſeu more. A. ibibitiſcut⁹: ſignū: q: patiēs frequēter nauſeat. Et paꝝ aut nihil euomit grauiſſime curaſ. ¶ Itē pgnantib⁹ dolor ſtomachi frequēter eueniens: pfocationē portēdit: q: malarū hūiditatuz ſignificat abundātiā q̄ ſunt pfocatiōis ſigna ⁊ cā. ¶ Itē ples ſtomachi dolorē patiunſ q ſi a cibo ſe abſtineāt: ſincopim incurrunt: vt Raſis ingt. ¶ Itē in lib. Hypo. de ſignis mortis feſtine. Quibuſcūq̃z ingt dolor i ſtomacho accidit: ſi i ſupcilijs bothor nigra apparuerit ⁊ vlceraſ in ſecunda die moriunſ. ¶ Et itē ſi i dolore ſtomachi in pede dextro: vt Aui. ingt: aliqđ veſice ſiſe appuerit ſi res dulces īfirm⁹ appetat in. xxvij. moriſ. ¶ Itē dolor ſtomachi q poſt cibū excitatur ⁊ non niſi cibi vomitu aut humoꝝ qetaſ malus: vt Aui. inquit. q: ſi cibū vomit: maximā ipſi⁹ ſtomachi debilitatē ſignificat: cui⁹ cā aſſumptū cibū ſufferre neqt. Et ſi non niſi humoꝝ vomitu ſedaſ i ſtō hūorē valde malignū eſſe ſignificat. ¶ Itē ſi ſtomach⁹ calid⁹ ⁊ fridū cerebrū fuerit: ⁊ dolor ſtōi ex mala cōplexione calida fiat: difficil' erit cure. q: p cura capitis calida regrunſ: q̄ vt patet ſtō ſunt nociua. ¶ Itē ſi dolor ſtōi diu dixauerit pp mãeꝝ attractionem: futuꝝ apa minaſ. Et h de ſignis pnoſticis doloꝝ ſtomachi.

¶ De cura doloris ſtōi ſm ordinē cāꝝ eius. Cap. xxxv.

Volens curam doloris ſtomachi amodo deſcribere ſm ordinē cauſarū: q̄ ſupius poſite ſunt pcedā. ¶ Si a cauſis extrinſecis fiat ad ꝯtrariuz eius mutari volo: dehinc ſiqua mala qualitas derelicta fuerit ſm modū deſcribendū deo adiuuante facias. ¶ Si aūt ab intrinſeco id facile ab humore mordicatiuo acuto fiet: vt eſt colera: flegma ſalſum acetoſum: ⁊ a melancolia itez acetoſa ⁊ poteſt vt habituz eſt a multitudine materieruz quoq̃z fieri. De qua interdum tanta in eo eſt vt non ſoluz ſtomachi fundū verū etiaz circa os eius multa quoq̃z fit quare ⁊ ſeceſſiuis ⁊ vomitiuis medicinis vtendū eſt: quod pro vt infra te docebo facias. ¶ Si igiſ colera in cauſa fuerit ℞. ſirupi acetoſi ſim. ſeu oxizachare ſim. ſeu ſirupi de granatis. ℥. j. ß. aque endiuie. ℥. ij. aque lupullorum. ℥. j. pro vna vice miſce. Et de iſto totiens infirmo tuo dabis: q̄ tibi materia digeſta videatur. ¶ Dehinc taliter euacuetur ℞. reubarbari electi. ʒ. ij. ſquinanti grana. iiij. poſtea in aqua endi. ⁊ aqua lactu. in fundatur horis. x. tranſactis fortis fiat expreſſio cum qua caſſie. ℥. j. miſce vel. ℥. ij. manne electuarij. de ſucco roſ. ʒ. ij. ſirupi viola. ℥. j. ⁊ fiat pot⁹. ¶ Si autē dolor fiat a ſalſo flegmate. ℞. oximellis ſim. ℥. ij. ſirupi vio. ℥. j. aque camomil. aque endiuie: aque cicoree aā. ℥. ij. p duabus vicib⁹: de quo totiens dabis: q̄ tibi materia digeſta videatur. ¶ Quaz ſic educes. ℞. caſſie nouiter extracte. ʒ. vj. diafinicōis. ʒ. ij. ß. electuarij de ſucco roſ. ʒ. j. ſirupi vio. ℥. j. diſſoluatur cuz decoctione capil. vene. cuſcute: florū boraginis: bugloſſe viol. ligritie paſſularum ⁊ fiat potus. ¶ Nota q̄ non eadem purgatio conuenit flegmati acetoſo ⁊ flegmati ſalſo: q: vnum eſt materia calida: aliud eſt materia frigida. Et purgatio ſimilis flegmati acetoſo quoq̃z cōuenit. ¶ Melancoliaz vō acetoſam ſic digeres. ℞. ſirupi acetoſi ſim. ſirupi vio. aā. ℥. j. ß. aque buglo. aque lupullorū: aque fumiterre aā. ℥. ij. pro duabus vicibus. ¶ In iſto tamē caſu ſirupus quē alſ cōpoſui ad hāc intentionez ⁊ eum ſirupū de lupulis bapti.

zaui plurimū ↄueniret: q accipe ſucci fumiterre facta reſidentia lib.ij. ſucci lupullorum lib.j. zuchari al.lib.ij. aceti paſſulari lib.iiij. fiat ſirupus qui in materieb⁹ melācolicis vt experientia didici mirabiliter valet: vt ex ingredientib⁹ quoqꝫ argui poteſt: de iſto.ʒ.iiij. ꝑ duab⁹ vicib⁹ dato cuꝫ aquis ſuptaſcriptis. ¶ Materia digeſta ſic eam euacuabis. ℞. caſſie.ʒ.vj. cōfectionis amech.ʒ.ij. diaſinitonis.ʒ.j. ſirupi violati vel de lupul.ʒ.j. diſſoluatur cum decoctione florum lupullorū: florum borraginis: bugloſſe: liquiritie: paſſularum: foliculorum ſene: corticum tamariſci: thimi. epithimi: que in fine decoctionis ponantur ⁊ fiat potus. ¶ Si autem materia quecunqꝫ digerenda erit ſm eius exiſtentiam atqꝫ eſſentiam euacuanda: ſiue per vomitum: ſiue per ſeceſſum: de quibus ſupra capitulum ſeptimum te ad plenuꝫ informabit: a quo ſi opus fuerit ſuccurſum pete: ⁊ breuitati parcēs his contentus eſſe volui. ¶ Sꝫ ſemp auiſat⁹ eſto: ꝙ ſi in villis ſtomachi ſeu corpore ipſi⁹ fuerint humores imbibiti ſeu ſubmerſi: qḋ in pronoſticis habuiſti: ex frequenti nauſea ⁊ nullo aut pauciſſimo vomitu dephendiſ: modo cetera ſint paria: pluries digeſtiua erunt exhibenda: quecunqꝫ illa materia fuerit adherens paucioꝛib⁹. in ↄcauitate vͦ effuſa adhuc paucioꝛib⁹. ¶ Semp tua eſt ↄſiderare an mā ipſa dolorē efficiēs in ore ſtomachi an in ſuo fundo reſideat: ⁊ hec vt eſt habitū nō ſolū ꝑ frequentēꝫ nauſeā cognoſces: ſꝫ etiā ꝙ ſi i ore ſtomachi materia dolorem efficiens fuerit per aſſumptionem cibi ſepe dolor remouetur. Et in fundo ſumpto cibo fit dolor. ¶ Sed vbi mā alia in ſtomacho foret ⁊ interdum in ipſo genita ⁊ interdū aliunde propulſa: qꝛ a ſplene ab epate a capite reumatizante ⁊c̄. quare ſi aliūde vt amplius mās illas effundere nequeāt. ⁊ ideo tam digeſtiue ꝙꝫ medicine ſeceſſiue ad mēbrum ipſum mandans reſpectum ſemp habeas facito ſiue epar ſiue ſplen ſiue quod volueris aliud mēbrū: ⁊ hec cuꝫ appropriatis ad mēbra illa fiet: prout in caplis ꝓprijs alſ habuiſti. ¶ Verū vbi opus eſſet per vomitū illam materiā educere capl'm ſeptimum tibi multiplices modos dabit: ad quod vbi opus eſſet: recurſum habeas. ¶ Scias inſup ꝙ i dolorib⁹ ſtomachi materiei diuerſitas plurimū comendaſ: ſiue in ſtomacho gīet ſiue aliūde ad ipm ꝓpellaſ. Sꝫ ſi in ſtomacho fuerit ꝑ cliſteria ad inteſtina ſm materiei exigētiā ↄuenientiſſiue trahitur. ¶ In mā igiſ frigida. ℞. malue: camomille: mercurialis: centauree minoris. aā.m.j. cartami: agarici ana.ʒ.i. cōtundanſ illa duo ⁊ in pecia rara ligenſ: ⁊ fiat decoctio i q̄ illa petia bulliat ⁊ aliqͣtiens exprimaſ. De tali decoctione accipe lib.j.ß. in qua diſſolue caſſie hyere.aā.ʒ.j. pul. zuchari.ʒ.j. ⁊ fiat cliſtere: aut hyerepigre. loco.ʒ.vj. diafinico. tantundem electuarij indi ſepius impoſui. ¶ In materia namqꝫ calida. ℞. malue: blitis mercurialis: matrum viola.ana.m.j. fiat decoctio: de qua accipe lib.j.ß. in qua diſſolue caſſie pulueris ſucchari aā.ʒ.j. electuarij de ſucco ro.ʒ.iij. olei viol.ʒ.iij. ſalis triti parum: ⁊ fiat cliſtere. ¶ Educitur ergo materia a ſtomacho per ventoſas circa vmbilicum poſitas. ¶ Diuerſio aūt materierum a capite diſſoluentium ⁊c̄. per caputpurgia ſeu maſticationes per optime fit: ⁊ per ventoſas poſitas in ſpatulis: ⁊ per extremitatum ligaturas ⁊ fricationes. Et de iſtis conuenienter fiendis tibi in capitulo de catarro modum dedi. ¶ Pariter quoqꝫ de alijs membris diuerſio fienda eſſet. Nā ab epate per ſeceſſiuas medicinas ſuperius poſitas cōuenienter fiet. A ſplene vͦ ꝑ euacuationē melancolie ſuperius poſitam ac per ſaluatelle manus ſiniſtre flebothomiā. ¶ Plurimum in ſtomacho colera vitellina aut colera cum flegmate mixta abundare reperitur. Et iſte teſte Gal. Aui. ⁊ pluribus alijs per hyeram ſimplicem educuntur: de qua pillule que fiende ſunt per horam ante cibum dande. In iſto caſu magis tamen pillulas aſſaierer ordinarem ſuper deſcriptionem preceptoris mei Iacobi de forliuio: quas Auicenna plurimum commendat. ſed nullibi ab eo deſcriptas inueni. A bono igitur iacobo taliter deſcribūtur ℞. maſticis: corticum mirabolanorum ana.ʒ.i. pulueris hyere ſimpli.ʒ.ij. aloes ad pondus omnium fiat magdalion cum oximelle ſquillitico: de quo pillule fiant: que ratione ſtomachi per horam ante paſtum ſumende eſſent. Et ſi mā eſſet a capite defluēs eſſent ꝙꝫ marie ↄuenientes. Sꝫ ſumēde tūc eſſent qñ patiēs dormitū vadit. ¶ Ego aūt cū colera ab epate ad ſtomachū defluit his pillul ꝑ horaꝫ aā paſtū vſus ſum: ⁊ nihil ſupra. ℞. pil. de hiera ſimplici. ʒ.ß. reubarbari.ʒ.ij. ſpice paruꝫ. vel.℈.ij.ß. ſqnanti gra.vj. fiat magdalion cū ſirupo de endiuia: de quo ſi opus fuerit pillulas facito. ¶ Si autem a ſplene ad ſtomachum fluat ℞. pil. de hyera ſim.ʒ.ß. folliculorum ſene.ʒ.j. cinamomi corticū tamariſci aā.ʒ.ß. fiant pil. cum ſirupo de lupull. ſupraſcripto: ⁊ dabis a.℈.ij. vſqꝫ ad.ʒ.j. ꝑ horas duas aā cibū. ¶ Vel melius vt facias ſic. ℞. foliculorū ſene cinamomi aā.ʒ.ß. cartami.℈.j. maſticis gra.viij. fiat pul. zucharuꝫ addēdo ꝓ libito: ⁊ tot⁹ in aurora cū aqua lactis deſ: ⁊ cum brodio pulli aut cuꝫ aqua ſcolopendrie: iſte tales euacuationes mēbra confortant: materias diuertūt eas taliter purificādo: vt ad ſtomachū amplius fluere nequeant. ¶ Ex dictis itaqꝫ patet q̄lr iterpolatis dolorib⁹ mā in q̄ ſumpto cibo ſedaſ dolor: ⁊ q̄ ſumpto cibo dolorē efficit ſit digerēda: euacuāda ꝙꝫ: qꝛ illa in q̄ ſumpto cibo dolor ſedaſ ceteris parib⁹ ꝑ vomitū meli⁹ ſeu facili⁹ cū ſit i fundo ꝑ medicinas ſeceſſiuas: ⁊ ſic oēs habes mās dolorē ſtomachi efficientes ſiue in ei⁹ ore: ſiue in fundo: ſiue in ambitu totius digerēdi: euacuādi: diuertēdi: qḋ hui⁹ capli itentio fuerat.

¶ De ſedatione doloris ſtomachi a mala qualitate prouenientis. Cap. xxxvj.

Ila amodo tēpus eſt deſcribere que ſtomachi dolorem ſedant: que quoqꝫ aliquam malam qualitatem ſi q̄ poſt materierū euacuationem in eo derelicta ſit corrigāt: ⁊ q̄ taliter eū cōfortant: vt adiuuante deo dolor ille amplius non remaneat: ⁊ vt ordinem in ꝑceden ti caplo deſcriptum ſequar. ¶ Si a caliditate ſeu ab humore calido id fiat. ℞. ſpecierū triaſandali: ſpecierū diarodon abbatis aā.ʒ.j. corallo.rub.ʒ.ß. pellicularum ventriū gallinarū cum roſ. aqua ꝑparatarum.ʒ.ij.ß. fiat puluis de zucharo addēdo ꝓ libito: de quo ſumat dimidiū coclear ꝓ vice ꝑ horā aā paſtuꝫ cū modico vini medij coloris. Et ſi delicate magis facere volueris lib⁹.ß. zuchari cum aq̄ ro. diſſolue: ⁊ cum ſpeciebus ſupraſcripta per bolos confectio fiat. De quib⁹.ʒ.ij. ad minus ꝓ vice ſumat: valet vt triaſandaluꝫ. ¶ Vel facias ſic. ℞. cōſerue roſ.ʒ.ij. triaſandalorum.ʒ.j.ß. corallorū rub. ſpodij aā.ʒ.j. margaritarum ℈.ij. fiat mixtura: de qua accipiat ad minus.ʒ.ij. aā paſtū: vel.ʒ.j.ß. ſirupi ro. ꝑ horas duas ante paſtū. ¶ Ego autem alia duo coclearia granoruꝫ granati muzi per duas horas ante paſtum dedi: ⁊ mire ꝓfuit. ¶ Ab extra valent fomentationes cū ſpongijs facte in decoctione roſ. endiuie ⁊ ordei: poſt quā ex oleo ro. mixto cum ſandalis inunctio fiat. ¶ Itē empl'm factū ex herba endiuie cū ſandalis mirabiliter valet. ¶ Et ita empl'm factū ex farina ordei cum ſucco granatorū acetoſorū. ¶ Si auteꝫ ab humore frigido dolor fact⁹ ſit poſt ei⁹ euacuationē in toto vel in parte maiori ab intra diaciminū cōuenit diagalanga ↄfectio de cinamomo. ¶ Et in mā mixta valet aromaticū roſ. deſcriptione Gal. vel diarodon abbatis in mā mixta caliditate dominante. ¶ Ego aūt in iſto caſu in ꝑncipio paſtus tali pul uere, vſus ſum ſuper aſſo pane in vino maluatico vel alio bono remolito nō dulci. ℞. pellicularū ventriū gallinarū cū bono vino albo ꝑparatarū.ʒ.ß. galange.ʒ.j. granorum paradiſi: zinzibe. piperis longi aā.℈.j. cardamomi.ʒ.j.ß. cinamomi a cortice ſupiori mūdati.ʒ.ij. corallorū ru. ſubtiliſſime tritorū.℈.ij. fiat puluis de zucharo addendo ꝓ libito: de q̄ ſup pane aſſo ſumat in ꝑncipio paſt⁹: vt dcm̄ ē. ¶ Ab extra antiq plimi cerota laudāt. ego aūt non multū ill' vtor niſi hora aſſumptiōis cibi remoueāſ: q ſi ↄtinue vt ſit cōiter ſup ſtomachū retineanſ ꝓpter eorū ſtipticitateꝫ ad fundum ſtomachi cibum tranſire non permittunt: cuius cauſa vt patet impeditur digeſtio: quare vnguentis vtor libentius. ¶ Ideo interdū ſic feci. ℞. ceroti Gal. emendantis ſtomachi vitia olei de ſpica aā.ʒ.i. Et iſta tātū in mortario ducātur: ꝙ ad vnguenti formā deueniant: de q̄ ſtomachus per duas horas ante paſtū vngatur: petiam calidaꝫ ſupponēdo. ¶ Vel facias ſic. ℞. olei de ſpica.ʒ.i. olei de abſinthio.ʒ.ß. pulueris maſticis gariofilorū mente ſicce: calami aro. corallorū ru.ana.ʒ.ß. cere parum. ⁊ fiat vnguentū quo vt ante ſcripto vtor. ¶ Plurime mulieres vt ſe odoriferas ꝓbeant muſci odorē diligunt: ⁊ tunc in mortario cū iſtis vnguentis granū.i. cōmiſcere facio. ¶ Verū ſi epar: ſi ſplen: ſi caput in cauſa fuerit prout in preſcriptis capitulis ſm exigentiam te docui corrige illa. ¶ Habes igitur qualiter materia digeſta quecūqꝫ ⁊ qualiſcūqꝫ ⁊ quibuſcūqꝫ illa fuerit per vomitum ſiue per ſeceſſum ſit euacuanda. Et iterū de diuerſione facta ſit ſtomachus taliter confortandus vt dolor amplius adiuuante deo nō reuertatur quod huius capl'i intentio fuerat.

¶ De ſedatione doloris ſtomachi a quacūqꝫ cauſa prouenientis. Cap. xxxvij.

Et deinceps cure doloris ſtomachi finem imponā modus amodo deſcribendus erit quo dolor quicūqꝫ ille fuerit ſedatur. Nam dolorem patientes a te nil aliud querunt ꝙꝫ vt dolor ipſe tollatur: quare ab ipſius mitigatione inchoandum erit: ⁊ alia materiei digeſtione non aſpectata. Si vomitus fuerit in principio neceſſarius ſeu diuerſiones tam per cliſtera: ſeu alio quouis modo in capitulis ſuperioribus doctrinam ordinate qualiter talia fienda ſunt tibi dedi. ¶ Ad actum igitur practicum veniendo ꝓ mitigatione doloris anodinis prius vtere. Nam q̄ ſunt ventoſitatum fortiter reſolutiua. Si materia multa in ſtomacho fuerit plus ſepe ſubtiliant ꝙꝫ reſoluāt: cui⁹ cā dolor ſepe augeſ. ¶ Facias ergo ſic. ℞. camemille: melliloti: abſinthij: malue cū radicib⁹ foliorū lauri: paritarie: pullegij: aā. m.i. aniſi maratri: aā.ʒ.iiij. fenugreci.lib.ß. ſelini lib.i. ↄqͣſſenſ ⁊ fiat decoctio in q̄ ſpongias ibibe fortiter expſſas ſup dolētē locū appone: ⁊ cū icipiūt ifrigidari iterū calide reponanſ. ¶ Quo vicib⁹ aliq̄t fcō locus ex ifraſcriptis oleis calis inūgaſ: vt. ℞. oli aneti: olī camemille aā.ʒ.i. ¶ Vl' ex decoctiōe ſupraſcripta buliētē veſicā ſemiplenā: ⁊ i pecia inolutā loco dolēti applica. Cūqꝫ ifrigidaſ iterū calefiat ⁊ ſup locum retineaſ. Hoc aliquotiens facto: vt ſupra locus vngaſ. ¶ Vel loco decoctionis ꝓſcripte.ʒ.iiij. olei camemil'. vel anetini in veſica illa pone ⁊ ſup dolētē locuꝫ calidā applica. ¶ Q, ſi dolor deambulatiuus fuerit: qꝛ a ventoſitate pueniat ex milio ſale: vt. v⁰. cōtinētis habeſ ſacculos plenus calidus loco apponatur. ¶ Ego aūt in caſu iſto pecias in aqua ardenti madefactas loco applicaui ⁊ mire valet. ¶ Et itē ſcutella cinerib⁹ calidis plena grano feniculi cōquaſſato ſupaſperſo ⁊ ex bono vino irrorata ⁊ loco ſuper appoſita mire valet: ⁊ expertum videbis. ¶ Et itē ventoſa magna vmbilicū totum amplectēs ſuppoſita: ⁊ ꝑ horā.i. dimiſſa: qꝛ mirabiliter dolorem ſedat: vt Auicē. inqt. ¶ Ad idē qḋ ſepe expert⁹ ſum valet mica panis bñ groſſa ita calida ſicut extrahitur a furno: et amota iferiore cruſtula cū oleo de ſpica mollitieꝫ imbibe ⁊ dehic eā cū puluere cimini ſalipiza poſtea circūuoluta petia dolēti loco appone. plus. n. ēt ꝙꝫ credere poſſes dolorē mitigat. ¶ Ab intra vͦ cōiter practicātes.ʒ.ii. vel.iii. diacimini prebēt. ¶ Vel tātūdeꝫ diagalange aut diatrion pipereon vel elim de bacis lauri vel dianiſi aut dicaſtorei. talia vt ipſorū laudib⁹ hīr: ⁊ experiētia quoqꝫ cognitum eſt mirabilr valēt. ¶ In hoc ꝙꝫ caſu.ʒ.ii. vel.iii. vini maluatici cū q̄ libuerit aliqd iſtorū dare debes: vel alteri⁹ vini boni nō dulcis. ¶ Et aliq.ʒ.i. pulueris galāge cū vino calido ꝓbēt. ¶ Et Gal.ʒ.i. ariſtologie cuꝫ vino calido dabat. In hoc eniꝫ caſu diaſcorides ariſtol. roton dari iubet. Et hoc quoqꝫ caā.2⁰ ca⁰. proprio laudat Aui. ¶ Et huic cure doloris ſtomachi finē imponere libet: verū preſens capitulū quo ad actuꝫ praticū primū eſſe debet: vt igiſ in actu pratico tibi finē eorū ordine prebeā. Cum ad infirmum deuenies in dolorē ſedando vt capitulū preſens te docet facito. Demū ſi per vomitū materia cōiter educi poſſit cum ſm doctrinā prehabitā ꝓuoca. materiā ſucceſſiue digeras euacues quoqꝫ. ſilr ſm exigētiā ipſam diuerte poſtea ſtomachū ⁊ ſi q̄ mēbra mādantia mām fuerit vt habitū eſt cōfortabis pillulis vtēdo: ⁊ ſi que ꝓpter debilitatē mēbrorū materia generef de nouo ſuauiter educaſ: ⁊ de his oībus in capitulis ſuperioribus ordinate doctrinam habuiſti. Quare huius doloris ſtomaci cura cōuenienter finitur.

¶ De apoſtematibus ſtomaci ⁊ cauſis eorum ac diuiſionibus. Cap. xxxviij.

Vꝫ in apoſtematib⁹ ſtōaci ↄtinue dolor fiat ⁊ aliarum ſpecierū dolorū ſit abſoluta cura. Tñ viſuꝫ eſt in loco de apātib⁹ ſtōaci facē dictionē. ¶ Pro cuius introductione ſunt diuiſiōes alique prenotāde: qꝛ ꝑ cōgeſtionē materiei aliqñ apā in ſtomacho generaſ: ⁊ aliqñ per fluxū materiei ab alijs mēbris ad ipſum. ¶ Item apoſtematū ſtomaci quoddā cōpoſitū quoddam ſimplex. Simplex quidē ex humore ſimplici generatur: qꝛ a ſanguine colera vel flāte vel melancolia. Cōpoſitū vero ex iſtorū humorū cōmixtione. ¶ Itē iſtorum apatum quoddam eſt calidū: quoddaꝫ eſt frigidū: quoddam hūidū: quoddaꝫ ſiccū ſiue durū. Et calidorū quoddā ꝑ eſſentiaꝫ vt ſanguineū ⁊ colericū: qḋdā ꝑ accidēs vt flegma melia putrefacta ꝑ accidēs eſt calā. Et tale ex iſtis genitū apa calidū ꝑ accidēs appellamus. Pariter apā eſſentialr calm pōt fieri ꝑ accidēs fridū: ⁊ hec reſolutis partib⁹ ſubtilib⁹ cūs terreſtrib⁹ remanētib⁹ groſſis. Tale igiſ apā eſt calm per eſſentiaꝫ: ⁊ per accñs fridū. ¶ Itē apā qñqꝫ fit in ore ⁊ in ſuperiorib⁹ partib⁹. Et qñqꝫ in fundo qꝛ iferiorib⁹. Itē aliqḋ in iferiori tunica. ¶ Et iterū apā ſtōaci aliqḋ reſoluiſ. aliquod ſuppuraſ. Aliud ad alia mēbra permutaſ: ⁊ aliqḋ induratur. ¶ Inſuper apꝑata calida ſtomaci vtplurimū per viaꝫ defluxus materierū ad ipſum generanſ: ⁊ nō per cōgeſtionem: vt eſt ſanguis ⁊ colera: ⁊ cōſimiliter de apoſtemate melācolico fit: ſed flegmaticū: vtplurimū per viam cōgeſtionis generatur. Et inter iſta apoſtemata colericum frequēti⁹ generatur: dehic ſanguineū: raro flegmaticū: ⁊ rarius melancolicuꝫ. ¶ Itē apoſtemata calida vtplurimum fiunt incipiendo: frigida vero raro. ¶ Iſtis ſic poſitis ad apoſtematū cauſas veniēdo. Quedam ſunt intrinſece: ⁊ q̄dam extrinſece: vt caſus ⁊ percuſſio ſuper ſtomacū. Res qꝫ ipſi ſtomaco ſepius applicate: vt vētoſe ac medicine calide fortiter attrahentes ⁊c̄. longa famis tolerantia eſt cā ad ſtomacū putridorū humorum defluxus. ¶ Intrinſece vero cauſe ſunt ſi ſtomacus fuerit valde calidus: qꝛ rōne caliditatis ad ſe materias facile trahit: que poſtea congeſte apoſtema ſtomaci faciūt. Debilitas itē ſtomaci ⁊ aliorum membrorum virtutis expulſiue fortitudo eſt cā generationis apoſtematū: ac dolores fortes cum ꝓlogatur quia natura intendēs dolori ſuccurrere ſpirituū ac ſanguinis multitudinē ad locū dolentē tranſmittit. Et ſic mā ibideꝫ congeſta generaſ apoſtema. ¶ Cauſe vero cōiuncte ſunt colera ſanguis flegma: melancolia. huiuſmodi igiſ in ſumma ſunt tam extrinſece ꝙꝫ intrinſece apoſtematū ſtomaci cauſe: que huic capitulo finem ponunt.

¶ De ſignis demonſtratiuis apoſtematuꝫ ſtomaci tam generalibus ꝙꝫ ſpecialibus. Cap. xxxix.

Vt igitur in apoſtematum ſtomaci cognitionē ipſorum quoqꝫ cauſarum deueniamus: ſi extrinſece fuerint: ex infirmi relatione facile deuenies. Sed a quo humore tunc veniat: inueſtigandum erit: quod prout te ſtatim docebo facies. ¶ Sed antequam ad ſpecialia ſigna deuenias: oportet aliqua generalia prenotare.

Plimi naq; ex dolore i ſtō exiſte apa ſibi eſſe arguunt: qḋ tñ nō eſt. Ut apa in ſtomacho ipſo cognoſcas. Scias il lic eſſe tumorē: ꝛ cū h̄ durities manifeſte ſentiṫ. Et ſi ſupi nus infirm⁹ aut ſedēs aut recte ſteterit: ꝛ apa fuerit viſus os ſtomachi manifeſte depēdiṫ. In fundo vō niſi magnum fuerit: nequaq; dolor inter ſpatulas ꝛ meri q; ſentiṫ: ꝛ ſum pto cibo: q: ſtomachū grauat q̄ʒ añ maior. Et ꝓṫ colligan tiā ipſi⁹ ſtomachi cuʒ ſpōdilib⁹ q̄nq; cubitis dolor cōicaṫ pp neruos q ibi naſcūtur ꝓpe: ꝛ tunc quedam in brachijs ſentiṫ cōfractio. Et iterū ꝓpter cōpreſſionē diafragma tis dolor ꝓpter apoſtema q̄nq; augetur. quare tantuʒ dia fragma augeri aut extendi non poteſt: vnde neceſſario ſe quitur anhelitus paruus velox ꝛ ſpiſſus ꝛ cum velocita te ꝛ ſpiſſitudine. nam natura neceſſitati melius ſuccurre re poterit. Et ſi apoſtema in ore ſtomachi fuerit ſemper de ſtruitur appetitus: non tamen ſic digeſtio. cuius appoſi tum ſi fuerit in fundo contingit q̄ deſtruitur digeſtio: et non tantum appetitus: cum quo ſepius leditur conten tiua: ꝛ fit fluxus: ꝛ maxime lienteria. Interduʒ tamen de bilitatur expulſiua: vt conſtipatio quoq; fiat: quod non ſic in apoſtemate oris contingit. Et q̄a quandoq; apo ſtema fit in interiori tunica: ꝛ quandoq; in exteriori. Si in interiori omnia intenſiora erunt accidentia: ꝛ cum cibus vel potus ad ſtomachum peruenit: dolor atq; grauitas au getur: in exteriori vero omnia illa remittuntur: cum quo magis viſu atq; tactu apoſtema percipitur. Ad ſpecia lia nunc ſigna deueniendo: ſi apoſtema colericum fuerit continua febris aderit: ꝛ acutiſſima quidem cuʒ intenſa ſiti atq; oris amaritudine: atq; ariditate lingue: citrineſcit facies: ꝛ erit dolor inter ceteros acutiſſimus: vt pluriṁuʒ de tertio in tertium omnia accidentia creſcunt. vrina eſt ſubtilis atq; ignea: pulſus autem velox atq; ſpiſſus cum duritie quadam. Si autem apoſtema a ſanguine fue rit: dolor erit potius grauis q̄ʒ acutus: continua erit fe. nō tamē velut in precedēti: acuta: nec ita itēſa quoq; ſitis: nec tanta oris amaritudo: rubet facies: adeſt venarum tenſio: vrina erit rubea atq; groſſa valde: pulſus velox: moll: atq; ſpiſſus. Si flegmaticū erit apa: febris erit lēta: dolor mi nus ſatis: cū quadā tamen grauedine faciei: color albus et in tactu mollities reperitur: ſputi adeſt copia: pulſus erit mollis atq; ſpiſſus: cuʒ quadā tñ diuerſitate: vrina nō mul tum tincta: eſt tñ ſpiſſa. Apoſtema vō melancolicum ſi fuerit: febris erit occulta ſatis: dolor ponderoſus cuʒ lo ci duricie quadaʒ: color faciei fuſcus: ꝛ vrina ſubtilis erit multū ad albedinē tendens pulſus paruus: ſtrictus atq; durus: inſomnietates aderūt. plimū malis atq; extraneis cū cogitationibus terretur in ſomno. Et iſte triſtis conti nue mortuos in talia territoria ſomniat. Et hec ſunt taʒ generalia q̄ʒ ſpecialia apoſtematū ſtomachi ſigna.

De ſignis ꝓnoſticis apoſtematū ſtomachi. Cap. xl.

Quando ſtomachi dolor ꝓlongaṫ ꝛ auxilijs conue nientibus applicatis nō recedit. ſcias apoſtema in fieri vel in facto eſſe. Et apatib⁹ calidis deteri⁹ eſt colericum q̄ʒ ſanguineū. Frigidorum vō melācolicuʒ flegmatico. Et quodcūq; bonū fuerit in ore ſtomachi de terius eſt eo qḋ in fundo ſtomachi fit: modo in his cetera ponanṫ paria. Si cū apate ſtomachi dolor intēſus fue rit: ꝛ cū extremitatū fuerit frigiditate malum. verum vbi frigiditas cū fricationibus ꝛ alijs adiutorijs non remoue reṫ: morieṫ infirmus: q: vt inquit Gali. ſicut attrahiṫ ſan guis ad ventoſas: ita trahitur ad dolorem: quare frigent extrema. ꝛ ſic continuatio frigiditatis mortem arguit.

Apoſtema interioris tunice periculoſius eſt multo q̄ʒ extrinſece. patet quia deteriora multū fiunt accidentia: vt habitū eſt ſupra. Quandoq; ſtomachi apoſtema reſol uitur: q̄nq; ꝑmutatur: q̄nq; induraṫ. quādoq; ſuppuraṫ. Si reſoluiṫ. cognoſces quia accidētia paulatim ſedanṫ. Si aūt ꝑmutaṫ: accidētia cito deliteſcūt: vel paruo i tē pore cū apparitione ſcilicet leſionis in mēbro. ad qḋ fit ꝑ mutatio. Si vō induratur: ſedatur febris: dolor: atq; in flāmatio. tñ cum grauedine duritie maiori q̄ʒ añ manet: ſed cetera accidentia remittunṫ. Si aūt ad ſuppuratio nem peruenit feb. dolor: ꝛ omnia alia accidentia intendū tur. Signa autē q̄ iā eſt ſaniatum eſt fe. ac doloris: ac omnium accidentiū remiſſio fluxus vētris atq; vomitus multiplicaṫ ꝓpter materiā. ſ. ab epate reſudantē: ꝛ virtuteʒ expulſiuaʒ irritātē. Et ſi apa ruptū foret in vomitu q̄nq; ſanies apparet: aliq̄n in egeſtiōib⁹ ꝛ aliq̄n ſimul: tā in ege ſtionib⁹ q̄ʒ in vomitu: cui⁹ cā minoraṫ vrina. Et cū ſtoma chus ꝑmiṫ q̄nq; pus digitoꝝ tactui cedit. vbi añ puris ge nerationē minime cedebat: loc⁹ quoq; detumeſcit. vñ Ra ſis in ſuo de diuiſiōib⁹. ſigna iſta ponit. ingṫ eni cū moueṫ in corpe tremor. apparet ſanies egeſta atq; ſāguis ſiue vo mitus detumeſcit apa: ſcias q̄ ipſū iā diruptū eſt: cui⁹ ru ptura virt⁹ marie ꝑternit. q: in ipſi⁹ eruptiōe magna ſpi rituū quantitas euacuaṫ: verū ſi in tunica fuerit exteriori euacuaṫ ꝑ vrinā: vt ipſe vidi. Et tūc bon⁹ me⁹ patiēs liber euaſit. In ſanatione apatis ſtomachi ſi rubor in oculis appuerit: malū. ſignificat eni māīm cerebro cōicari. Ideo Aui. apa ſtomachi calidū ingṫ q̄nq; ad ꝑmutationeʒ rōnis deducit: ꝛ interdū ad ſirſen: ꝙ eſt freneſiꝫ: ꝛ tūc rubedo in oculis apparet: ꝛ tūc ē mala ꝑmutatio: q: ex mille vn⁹ nō euadit. Et q̄nq; ꝓpter nocumētū cerebro cōicatū accidūt cerebro accidentia manie ꝛ melācolie: ꝛ mirachie: qui ex apate ſtomachi pleniq; fit: vt i meo de egritudinib⁹ capi tis caplo de melia tibi clare demōſtraui: ꝛ de iſtis euadūt perpauciſſimi. Et in hoc de ꝓnoſticis apoſtematū ſtoma chi dictio finitur.

De cura apoſtematuʒ ſtomachi a materia calida proue nientium. Cap. xlj.

In apate ſtomachi colerico vel ſanguico flebotho mia eſt neceſſaria: dūmodo virtus ꝛ etas ꝛ alia re quiſita ad flebothomiā cōſentiāt. Et vbi cauſe ali que flebothomiā impediāt: put etati complexioni ꝛ cete ris cōueniret: vētoſe erunt cum ſcarificatione ponende. Sup ſtuiti antibus igitur ꝑme digeſtionis nāliter vel cum cliſteri eductis: ſi apa ſanguineū vel patiēs robuſtus fuerit atq; replet⁹ valde a ſaphenis flebothomia mane ichoan da erit. In veſpis vel ſaltē in craſtinū i baſilicarū altera. in ſcḋa vō die vl lōgi⁹ i tertia vene medie flebothomia fiat. In colerico vō apate iſte tot flebothomie neq̄ʒ fiende ſunt. ſʒ ꝑma i baſilica fiat. ſcḋa vō i media ꝛ nō magna ex trahaṫ ſanguinis copia: cū ſanguis colere frenū exiſtat: et vbi flebothomia q̄uis cauſa fieri nō poſſit: ſup nates pri mo: ꝛ debic cū ſcarificatiōe in ſpatulis fiende erunt ven toſe. Et ſemp in ſanguineo: mō cetera ſint paria q̄ʒ in co lerico maior quātitas ſāguis extrahēda ē. His factis in primo ad repcuſſiua veniēdū erit. Ab extra igiṫ ſic facias ℞. olei roſa. olei citonioruʒ añ. ℥. i. aceti parū: ꝛ ex iſto fri gido ſtomach⁹ pungaṫ. Uel facias ſic. ℞. ſandalorum rube. roſ. ru. boli ar. añ. ℥. ß. cāphore. ʒ. i. incorporenṫ cum aqua roſ. ꝛ citonioꝝ ſucco. Uel cū aqua cucurbite aut ſucco plātaginis vel ſolatri: vel folioꝝ ſalicis. aceti paruʒ addēdo. ꝛ de tali frigido ſtomachū inūge: ꝛ cum deſiccari icipit remoueaṫ. Uel facias ſic. ℞. farine ordei: ſanda loꝝ al. ꝛ rub. boli ar. añ. ʒ. ij. ſpodij. ʒ. i. camphore. ʒ. ß. incor porentur cum ſucco plantaginis ꝛ aceti modico: ꝛ ex his epithimeṫ: ſiue emplaſtreṫ ſtomachus. Ego aūt a Ga lieno doctus pro cōfortatione caloris naturalis ſtomachi parum ſpice vel cardamomi. vel conſimilis ſemper addi di. Qḋ in membris conſimilibus ſemper fiendū eſt: vt i meo de neceſſitate medicinarū corporis declaraui mani feſte. Iſta aūt in ꝑncipio fiēda ſunt: cū apoſtematis mate ria nondum reſudet. Ego aūt materia exiſtente in fluxu ad eius diuerſionē ligaturas doloroſas fricationes: ꝛ ſimi ter ad nates ſine ſcarificatione ventoſas fieri facio. Ue rum a principio ad intra ad talē materiā repercutiendam aqua ſolatri maxime cōuenit: cū ipſa nō ſolū māīm ipſam

repercutiat. ſed a ꝓprietate quadā apoſtematibus intrin ſecis mirabiliter valet. Datur etiam aqua endiuie. Aqua quoq; ro. ꝛ ſepe ſiru. ro. in infuſione ro. cum iſtis appoſui. ꝛ acetoſum quoq; ſirupum ſimplicem ꝛ talia in principio fienda ſunt. In augmēto vō cum iſtis reſolutiua aliqua eēnt cōmiſcēda. illa ſemp gradatim augēdo ſm q̄ magis verſus ſtatū appropinquaṫ. Ab extra vō cum infraſcri ptis camomille mellilotí vel abſinthij aut ſpice cuʒ paſta altee ꝛ croci parū eſſet addēdū: In caſu aūt iſto empl̄m infraſcriptum maxime ꝯuenit. Qḋ. ℞. farine ordei fenu greci: paſte radicis altee añ. ʒ. ij. abſinthij ſicci. ʒ. viii. con fice cū oleo ro. Et ſi multū ad ſtatū appropinq̄s oleum de lilio pone. Uel facias ſic. ℞. foſ. malue atq; biſmalue abſinthij ana. m. ij. ordei mundi. ʒ. ij. pinguedinis galline ꝛ anſeris añ. ʒ. i. dactiloꝝ numero. iiij. mucillaginis. ſe. li ni ꝛ fenugreci añ. ʒ. ß. croci. ʒ. ß. fiat empl̄m qḋ viſus finem augmenti magis cōueniet. In ſtatu vō tale empl̄m fiat ℞. farine fenugreci ſe. lini ꝛ abſinthij añ. ʒ. ij. camomille mellilo. ro. añ. ʒ. ß. iſta oia cū ſucco apij ſil incorporentur oleo camomillino vel de lilio vl̄ nardino tñ addito qḋ ad empli formā deueniat. Uel facias ſic. ℞. paſte radicis malauiſci. ʒ. vj. mucillaginis fenugreci. ꝛ ſe. lini añ. ʒ. ij. pul. floꝝ camomil. mellilotí añ. ʒ. i. ß. fiat empl̄m paruʒ ad dēdo de oleo camomil. In iſto q̄ʒ caſu empl̄m de melli loto meſue viſus ſum: ꝛ mirabiliṫ ꝓdeſt. Auiſatus tñ eſto quātū poſſibile fuerit tibi: ne tale apa ad ſanationē deue niat ꝓhibere. Et ſupius dictū eſt q̄ ad dolorem ſtomachi apa plerumq; ſequiṫ: ꝛ ad doloris ſedationē ſubtiliatiuis ꝛ reſolutiuis viſus fueras: ſicut eſt pinguedo anatis galli ne ꝛ ſimilium. Oportet ſi apa incheari ſeu in fieri depre hendes q̄ cū illis ſtipticum aliqḋ cōmiſceas: vt eſt acatia hipoqiſtidos ro. ꝛ ſimilia. Cūq; apa ruptum fuerit: idro mel marie ſibi ꝯuenit. ꝛ iterū aq̄ lactuce calida. Uel ſic fiat: qḋ multū ab antiq̄s cōmēdaṫ. ℞. capil. vene. M. ſ. mē te. M. ß. paſſul. ʒ. i. ſebeſten. ʒ. vi. liquiritie. ʒ. ß. ſe. altee fe nugreci ſquinanti añ. ʒ. ij. dactil. numero. iiij. decoctio fiat cū lib. iij. aque: ꝛ ad cōſumptionem tertie partis coletur: ꝛ de tali calida ſepe infirmo tuo ꝑbe. Et ſi magis abſterſi uaʒ facere volueris da de ea. ʒ. iij. ß. ꝑ vice cum. ʒ. ß. mell. ro. Et aliq ex ea cū zucharo ſirupū longū faciunt. de quo. iiij. ʒ. ꝑ vice tribuūt. Uel lactis capni ita calidi: ſicut mul getur ab vbere. ʒ. iiij. cū modico zuchari ꝑ duas horas añ cenam ꝑbent: ꝛ ſi maiorem queris abſterſionem cum mel le ro. ʒ. ij. dabis. Et aliq decoctioneʒ liquiritie cuʒ ſolo modico ſucchari dabāt. ꝛ in iſto caſu ydromel in potu cō tinue tribuūt. Et antiquoꝝ plimi: ꝛ maxime Aui. in iſto caſu. ʒ. ij. vel. ʒ. ii: pill. de hyera ſimplicia ſumme laudant: quoniā vlcus mundificando materiam ad inferiora pel lit: ꝛ cū hoc ad vlcerū cōſolationem maxime operantur. Uerū poſt mūdificatiua conſolidatiua exhibenda ſunt. Facias ergo ſic. ex ſupraſcriptis mūdificatiuis: qḋ volue ris dabis: ꝛ poſt duas horas trociſcoꝝ de carabe. ʒ. i. cum modico aque plātaginis: in q̄ ꝑ pa⁹ parū ſumach ꝛ mirtil loꝝ bulliat: vel cū ſucco citoniorum. vel eoꝝ mirua. Et loco troci. ʒ. i. ß. pulueris infraſcripti dabis. qui. ℞. thu. ſang. dra. roſaruʒ boli ar. draganti: ſpodij: gūmi arabici añ. ʒ. ß. charabe: balauſtiarū: maſticis amidi añ. ʒ. ß. fiat puluis: ꝛ q̄ libuerit cū ſupraſcriptis liquorib⁹ dandus eſt. Ego aūt in caſu iſto confectionē infraſcriptam maxime vtilem inueni. ℞. maſticis roſa. ru. mirtillorum coralli: vſti lapi dis: ematitis: ſang. draco. añ. ʒ. i. fiat puluis: quē miſce cuʒ ʒ. iiij. diadragāti frigi. ꝛ cū. ʒ. ij. ß. ſucchari ro. antiq. ꝛ fiat mixtura cum modico ſirupi de mirto: ꝛ da coclear vnum ꝑ vice. Laudo inſup: vt continues ab extra aliquod vn guentū ſtipticū vel cerotū: vt facilius vlcus conſolidatio nē recipiat. Facias ḡ ſic. ℞. olei ro. mirtini añ. ʒ. i. olei ma ſti. ʒ. ß. boli armēi: maſticis. mirti: ro. ru. coralloꝝ vſtoꝝ añ. ʒ. ß. cere parū. ꝛ fiat vnguentum: quo ante paſtum ꝑ horā vnam aut duas ſemp ſtomachus inungaṫ. Uel cerotuʒ ſuperponatur infraſcriptum. ℞. boli ar. aloes: myrrhe: añ. ʒ. i. maſticis. ʒ. ß. fiat cerotum: addendo modicum terben tine: vt ſe melius tenere poſſit. Extendatur ergo ſuper co rio: ꝛ ſtomacho ſuperpone. Habes ergo qualiter apo ſtema calīduʒ ſtomachi reſolui debeat: ꝛ ſi ad ſuppuratio nem deueniat: qualiter ſit ꝓcedendū. Et ſi ad duritieʒ ter minabitur: ſequens capitulū deo dāte tibi curam dabit. Et per hoc preſenti finem dabo.

De cura apatū ſtomachi a materia frigida ꝓuenientiū tam in duricie ꝯuerſoꝝ q̄ʒ non. Cap. xlij.

Raro flegmaticū apoſtema in ſtomacho generatur Qḋ ſi tibi curandū aliquādo appareat in pricipio ſic fiet. ℞. olei ro. olei citonioruʒ: olei de abſinthio añ. ʒ. i. aceti parū: ꝛ ex iſto calido ſepe ſtomachus vnga tur. Uel facias ſic. ℞. abſinthij: mente: mellilotí añ. m. i. ro. rub. m. ß. farine fenugreci. ſe. lini: farine ordei. ꝛ lupi norum añ. ʒ. ß. mirtillo. aloes añ. ʒ. iij. fiat cum iſtis empla ſtrum cum oleo ro. ꝛ citoniorum: modicum ſucci planta gi. addendo. Uel facias ſic. ℞. ro. abſinthij: mente: mir tillorum añ. ʒ. ß. ſandalorū ru. calami aromatici: ſpice añ. ʒ. iij. conquaſſentur: ꝛ fiat ſacculus qui leuiter ſuper tegu la vino rubeo aqua roſa. ꝛ abſinthij permixto aſperſa ca leſiat: ꝛ ponatur ſuper locum: ꝛ talia in principio fienda ſunt. In vnguento vero ex oleo camomillino anetino: ꝛ nardino calidis inungatur: vel cum modico cere fiat vn guentum: cum quo miſce ſquinanti ſpice ana. ʒ. ij. ꝛ cum modico aceti taliter incorporetur q̄ ad formam vnguenti deueniat: de quo ſtomachum illinias. Uel tali empla ſtro vtere: quod omne apoſtema durū reſolubile reſoluit. Cepe in vino ꝛ oleo decoquatur: cum quo modicū amidi incorporetur. ſic q̄ ad formā vnguenti deueniat: ꝛ de tali emplaſtretur ſtomachus. Si aūt cōprehendes apoſte ma in collectioneʒ deuenire infraſcriptum empl̄m ſuper pone. Qḋ. ℞. paſte radi. altee. ʒ. iiij. cepe lilij ꝛ cepe nar ciſci añ. ʒ. i. brance vrſine. m. ß. farine ſe. lini: fenugreci et frumenti añ. ʒ. i. ß. yſopi humide adipis anatis añ. ʒ. vj. ſq nanti: aloes: mellilotí: camomille añ. ʒ. iij. croci. ʒ. ß. cōpo nanṫ cū oleo de lilio: ꝛ ſtomachus ex eo emplaſtreṫ. Uel facias ſic: q̄ oē apoſtema frigidū maturandū maturat. ac cipe branci vrſine. m. iiij. cepe lilij. ʒ. ij. coquanṫ in vino ꝛ oleo piſtenṫ poſtea: ꝛ cataplaſmeṫ ſtomachus. Si auteʒ facta ſanie apoſtma rūpatur: ipſuʒ cū aqua mellis vel mel le. ro. vel aqua lactis mūdificetur. Auiſatus tñ eſto ſi fluxū faceret ſtipticū aliquid ponere: vt thus: maſtix: vel aliquid ſimile. Ab extra ſemp emplaſtra vnguenta ſtiptica ſup pone: veluti in apoſtemate calido factū fuerat. In du ri aūt apoſtematis cura tria cōſideranda ſunt. Primum q̄ medicamina oia ſint aromatica: vt vomitus. ſ. meli⁹ con ſerueṫ. Secundū vt ſint mollificatiua ꝓpter duricie reſol uēdā. Tertiū vt ſint diaforetica ſiue reſoluētia vt mollifica ta materia reſoluaṫ. Et ſi bñ complexeris in emplaſtro de melliloto Meſue oia q̄ dicta ſunt adinuenies: ꝛ iō in illo caſu maxime cōmēdaṫ. Uerū quāto durities eſt maior fac mollificatiua dñari. ꝛ quantuʒ mollificatum magis fuerit fortib⁹ vtere reſolutiuis. Et ob hoc aliq mollificatiuis ſo lū vtunṫ: ꝛ mā mollificata reſolutiuis vſq; ad cōpletā cu rā ſic ꝓcedēdo. Cōiter tñ iſta tēpeſtate practicātes mollifica tiua cū reſolutiuis cōmiſcēt. Et vt te ad actū practicū de ducā: habeas oleū de lilio: oleū camomillinū: ꝛ pinguedi ne galline: añ ptes eq̄les i q̄b⁹ ſuccidā lanā imerge: quam calidam ſtomacho vacuo ſuppone. Et hora trāſacta vna emplꝫ de melliloto vel yſopi cerotū deſcriptiōe philagrij Cūq; patiēs cibū ſumptur⁹ ē emplꝫ ſeu cerotū remoueaṫ: ꝛ iſtū ordinē añ cenā ꝛ añ paſtū obſerues. Uel facias ſic ℞. de emplo de melliloto vel de yſopi ceroto deſcriptiōe philagrij: ꝛ qḋ iſtoꝝ libuerit cū oleo de lilio vel camōillio. mollificabis: ꝛ ſtō añ cibū inūges. Uel cū forti aceto mu cilaginē ſe. lini extrahe: ꝛ i ea lanā ſuccidā imerge quā in ieiunio ſup ſtōm ipōe: ꝛ ꝑ. ij. hōs emplꝫ de mellil. vl yſopi

cerotuꝫ h̄ expire: ⁊ videbis mirabile. ¶ Uel loco mucillaginis ex cerebro vituli vel cerui ſtomachū innunge. ¶ Uel accipe ſtercus porcelli duoꝝ mēſiū vel triū: ⁊ cū in catiola cuꝫ modico olei camomille cōmiſce: ⁊ ex eo calido ſtomachū cataplaſma. ¶ Ego aūt in caſu iſto ex īfraſcripto emplaſtro ſtomachū cataplaſmaui durū valde: ⁊ in eo mirabilē effectū adinueni: qd̄ ſic fit. Fic' imaturas coq̄ ꝑ quibus poſtea paſtā facito: de q̄ ⁊ axungie porci ⁊ yſopi humide añ. ℥. i. accipies: picis naualis. ℥. i. ß. cere citrine. ℥. ß. cerebri vel medulle oſſiū ipſi'. ʒ. vi. olei de lilio. ℥. ß. oia ſil liq̄ſiant: cū qbꝰ incorporent̄ diaglonis. ℥. ij. radicis yreos. ℥. ß. ſulfuris viui. ʒ. iii. cinerū corticū ſalicis. ʒ. ij. fiat emplaſtrū ſeu cerotū: de q̄ ſtomachū empla ⁊ ſi tenere potes ſup alutā ponat̄. ¶ Uel facias ſic. ℞. radicis yreos ⁊ in vino buli ⁊ piſta: ⁊ paſtā facias: d̄ q̄. ℥. i. accipies: olei camomelini. ℥. ij. olei de ſpica. ℥. i. ß. medulle cruris vituli vl' cerui. ℥. i. ⁊ cū iſto pone illius vini in q̄ decocte ſint radices yreos. ℥. iii. ⁊ oia vſq₃ ad cōſumptionē vini buliāt: cū quibus paruꝫ cere citrine liq̄fiat: ⁊ fiat vnguētū. ¶ Uel facias ſic. ℞. vio. ʒ. v. roſ. ʒ. ij. ſpice maſticis añ ʒ. i. ß. ſquināti: ciperi: calami aromatici añ. ʒ. i. floꝝ camomille: meliloti farine ordei añ. ʒ. x. paſte radicis altee. ℥. i. ß. farine ſe. lini. ℥. i. ⁊ cū mucilagine ſe. lini cum aceto extracta fiat empſtm. h̄ eni mirū in modū duritiē reſoluit oēm. Et in h̄ frigidoꝝ apatū coꝝq₃ in duritiem ꝯuerſoꝝ cura finitur.

¶ De vomitu nauſea ſubuerſione ⁊ quaq₃ ipſarum cauſa in generali. Cap. xliii.

l ✝ Ibet poſt curā apoſtematū ſtomachi vomitꝰ doctrinā ponere. Pro q̄ ſciendū ꝙ reperiunt̄ iſti tres termini. vomitꝰ. nauſea. ⁊ ſubuerſio: q̄ cōicatione ⁊ ꝯueniētiā iter ſe hn̄t quādā. ¶ Nā vomitus eſt motꝰ ſtomachi ꝑ quē aliqd ꝑ os expellitur. Ideo nōnulli ethimologizātes vomitu dicūt. Q. vomitus d: q̄ſi tēſus vēter ad expellēdū verſus ſurſuꝫ qd̄ in eo cōtinet̄ de nociuo. Et ꝑ vētrē ſtomachū intelligūt. ¶ Nauſea vō eſt ſtomachi que diꝫ ad vomitū ſtimuloſa diſpoſitio a mala qualitate cum meteria: vel ſine proueniēs: ꝑ quā: ⁊ ſi tūc adꝰ vomitū incitetur: nihil tñ emittit. Ideo dicūt qdā ꝙ nauſea eſt voluntas vomēdi ſine effectu. Diſpoſitionē eni talē hñs: ⁊ ſi cibū adhuc deſideret. cū eidē preſentet̄ inſpectionē eius refugit: ⁊ ſic faciē ab eo vertit: ⁊ naſum torquet ⁊ ꝑpter hec vt aiūt nauſea dicta eſt. ¶ Subuerſio aūt dicit̄ diſpoſitio ſtomachi: in q̄ virtus expulſiua ad expellendū aliqd a fundo ad ſupiora mouet̄: ⁊ illius materie patiēs aſcenſum ꝑcipit. cū quo tñ nihil amittit̄. ſed ad fundum ſtomachi mā illa reuertit̄. Ex quibꝰ patet iſtoꝝ triū terminoꝝ ꝯueniētia. ¶ De vomitu itaq₃ ſiue creticus ſiue qcunq₃ aliꝰ fuerit q ad ſe curā vocat determinationē hic facere intēdo diuiſionibꝰ qbuſcūq₃ aliis omiſſis. ¶ Et talis cauſe qdā ſunt itrinſece: qdā extrinſece. cauſaꝝ extriſecaruꝫ qdaꝫ ſunt nimia cibi repletio. ⁊ maxime ciboꝝ mordicatiuā vim hñtiū: vt ſunt acuta atq₃ ſalſa: ſicut porri: cepe: allea: eruca: ſinapis ⁊c̄. Aut cibaria ſupnatari faciētia: aut ventoſa: ſicut legumina: fercula de paſta: ⁊ fercula caſeata: ⁊ talia. Caſus itē ⁊ ſup caput ꝑcuſſio: vt in fractione cranei ſepe cōtingit. ¶ Cauſe vō intrinſece ꝑueniūt: aut rōne debilitatis digeſtiue: ſtomachi male cibaria digerentis: cuius cā in ipſo mali humores congerunt̄: ⁊ ſua multitudine: aut corruptione ipm ad expulſionē irritant. Aut rōne totius ſeu rōne alioꝝ mēbroꝝ particulariuꝫ. vt eſſet epar: ſplen: cerebrū. ⁊ matrix ⁊c̄. Talia eni mēbra ſepe corruptos humores ad ſtomachū mandāt: mediātibus. ſ. meſeraicis: ⁊ epate. vt Gal. in li. pnoſticoꝝ inq̄t. Humores ḡ a toto vel a membris ad ſtomachū ꝑpulſi ſua multitudine: ⁊ interdum ſua malignitate virtutē ſtomachi expulſiuā irritant: quoꝝ cauſa ſi vomitꝰ. ¶ Talis ergo mā in ſtomacho congeſta vel vliūde ꝑpulſa pōt eſſe ſanguis: vt in retētiōe mēſtruoꝝ: ac fluxus ſanguinis nariū. ꝑpter etiā nimiam ſanguinis abundantiam: vt in mutillatis. Poteſt etiam eſſe colera flegma ⁊ melancolia. ⁊ iſta ex parte cauſarum intrinſecarum ſe tenet. Et ſi patet quid ſit vomitus: nauſea: atq₃ ſubuerſio: que quoq₃ iſtorum cauſe: quod huius capituli intentio fuerat.

¶ De ſignis demoſtratiuis ſpērū vomitꝰ. Cap. xliiii.

ſ ✝ I vomitus a cauſis fit extrinſecis infirmi narratione id facilem ſcies. ſi ipſe ſcilicet cibis ſalſis: aut amaricationē habentibus vſus fuerit: aut vētoſis: ſeu vnctuoſis: vel aliorum quorumcūq₃ ciborum indifferenter qui facile corrumpuntur: nimia facta ſit repletio. Quantum vō ad cauſas intrinſecas ſi ab aliquibus membris materia ad ſtomachum propellitur: ex qua vomitus fiat cognoſces. quia in tali membro puta epate: vel ſplene: vel in quo libuerit alio dolor: agitatio: commotio aderunt. ⁊ ſi a ſplene: ſibi in hoc erit rugitus ⁊ etiam in quocūq₃ alio: a quo materia p̄mo mouetur. ¶ Sed ad particularia deueniendo. Si ꝑpter materiam in ſtomacho exiſtentem: ⁊ non aliunde ꝑpulſam vomitus fiat in eo commotionem: ⁊ agitationeꝫ ſentiet ⁊ in membris ceteris nequaq̄. Signum tamen cuiuſcūq₃ vomitꝰ commune anteq₃ fiat eſt labij inferioris tremor. ¶ Sed ad materiei cognitionem veniēdo. Si ſanguis in cauſa fuerit ſiue a ſtomacho: ſiue ab alijs membris ꝯuenerit cognoſces ex colore: quia rubeus. ex ſapore: quia dulcis. Et ſi prouenit ex ruptura vene in ſtomacho ſanguis erit fluidus: nō ſic coagulatus: quia a loco propinquo prouenit: dolor aderit in ſtomacho. In epate vō nec alio mēbro dolor aliquis ſentit̄: niſi ꝑpter colligantiam id fieret: ſiue ꝑ compaſſionem. Si aūt a ſplene erit ſanguis groſſus niger ſatis atq₃ feculentus. ⁊ in eo dolor ſentitur atq₃ rugitus. Et ſi ab epate coagulatus erit: ſed nō ita niger: neq₃ feculentus ſicut ſanguis ſpleneticus. cum quo in ipſo epate agitatio atq₃ dolor. Tua tamen ſemper intereſt ab infirmo tuo ſcire nunquid emoroides reſtricte ſunt: aut menſtrua: aut ſanguis narium. vel ex mutilatione ille fuerit: quia quantum ad curam talia ſcire multum iuuat. Si aūt materia fuerit colerica amara ſentit̄: ⁊ color citrinus aut croceus ſatis aderit ⁊ erit mā illa ſatis fluida: niſi materia fuerit vitellina. Colera vō praſſina vel eruginoſa viridis erit. ¶ Nota tamen poſſibile eſſe ꝙ patiens interdum vſus eſt herbis indigeſtibilibus: aut fructibus dure digeſtionis: ſeu immaturis: ex quibꝰ tunc flegma coloris viridis generatur ad modum. ſ. ⁊ colorem ſuc. lactucarum: ⁊ talis nec erit colera eruginoſa: nec praſſiua. Et ad hec aduertentiam habe. Si tamen mā illa ſuper terraꝫ ebullierit: ꝙ colera ſit praſſiua vel eruginoſa nequaq̄ dubitabis: quod ex alio quoq₃ comprehendes. nam in colera eruginoſa, vrina ſubtilis ⁊ ignea. In flegmate vero viridi alba groſſa erit. Pulſus erit paruus mollis cū diuerſitate qdā. ¶ Si materia vomitus fuerit flegmatica: erit vtplimū alba. q: interdū ex vſu herbaꝝ idigeſtibiliū: vt ſtati dictū eſt fit, viridis: ⁊ de h̄ informabit te īfirmꝰ. Uerū vbi tal' mā ſup terrā non ebullierit ſcias flegma illā eē: erit q₃ viſcoſa. ſitis aderit: nec tñ ſentiet̄ caliditas. Sapor iſipidꝰ atq₃ acetoſus exiſtit: ⁊ vrina alba erit ad ſpiſſitudinē quādā tēdit. ¶ Si vō mā vomitꝰ melācolia fuerit: ſapor erit pōticꝰ cum acetoſitate mixtus: ⁊ ad nigredinē quādā tēdit: vl' ad citrinitatē. Et iſta erit admoduꝫ ſatis groſſa. vrina ſubtil' erit ⁊ alba. Q. ſi in ſanguis cognitionē: ſeu colere flegmatis: ſeu melie pfecti us ventre cupis cōplexionē ꝓcedēs regimē: ⁊ talia cōſiderab: q: humor cui illa mag: atteſtant̄. ille erit i cā. dcis aūt ſignis cū iſtis ni cōplicat̄. Et h̄ d̄ ſignis demſ̄ratiuis vōitꝰ

De ſinis pnoſticis, vomitus. Cap. xlv.

v ✝ Omitus ergo velut flos eris: aut ſicut porrorum ſuccus mortalis. iuxta illud affoꝛiſmorum quarta. quibuſcūq₃ egritudinibus icipiētibus: ſi fel nigrū ſurſum aut deorſum exierit mortale. ¶ Uomitus ſanguinis ad ſincopim deuenies mortalis. ¶ Uomitus epilepſiam inducens: ⁊ ſpaſmum: vel ſincopim: ſi infra horam non curat̄ mortalis. tantā eni materiei in ore ſtomachi ſignificat malignitatē: vt patiēs viuere nō poſſit ꝑpter accidētia dicta. vñ ſi infra horā nō curat̄: nā talia pati non pōt ⁊ ſic moriunt̄. Sꝫ ſi mā euomit̄: curant̄ vt ipſe vidi. ¶ Aſſiduatio vomitꝰ ſtomachū debilitat: corpꝰ totū attenuat. Sed factꝰ raro: q: bis i mēſe vt auctores plimi ꝑcipiūt iuuare pōt. ¶ Itē infirmꝰ ſi libere euomēs ⁊ abſq₃ malis accidētibus bene eū toleret: vomitus vtilis exiſtit. cōtrarius vō inutilis. iuxta illud. Si q̄lia oportet purgari purgētur. ¶ Si, vomitꝰ ſanguinis cū febre fiat malus. ſine febre vō nō neceſſario malus: q: ſtat, ꝙ ꝑ ipm corpꝰ a ſanguine ſupfluo mūdificet̄: ⁊ tūc ſeqtur leuitas iocūditas ⁊ quies. Et io Hypo. dicit. Sāguis q̄licūq₃ ſurſuꝫ malus: itelligēdū ē de ſanguie miſſo cū febre: vel ad cuiꝰ emiſſionē nō ſeqtur alleuiatio. ¶ Quilibet vomitꝰ ſinthomaticꝰ malus. ¶ Uomitꝰ in diebꝰ creticis factꝰ: q in diebꝰ indicatiuis ꝑ ſigna bona indicās in die cretica fieri bonꝰ ac laudabil' ſp erit. dūmō infirmꝰ vt dꝫ gubernet̄ bñ. Nā ſepe īfirmi: ac ignorātis medici cauſa male ſuccedūt. ¶ Ois vomitꝰ in fluxu vētris cū tolerātia bonꝰ. ¶ Si, i vomitu v̄tute cōſtāte ſupueniat fluxus vētris bonꝰ. ¶ Ois vomitꝰ fetēs malus. ⁊ ſi fuerit vt vini fex: vt porroꝝ ſuccꝰ: mortal̄. ¶ Uomitꝰ ꝯmixtus ex colera ⁊ flegmate ceteris paribꝰ alijs vomitibus: aliarū materierū q̄cūq₃ ille fuerint: ſecurus magis exiſtit. ¶ Uomitꝰ ſimplex ceteris paribꝰ deterior eſt mixto. ¶ Uomitꝰ corpibꝰ ſanis eſt nociuꝰ. Lapſis vō interdū vtil' cum nā ꝑ vomitū ſe potiꝰ exoneret ab humoribꝰ q malarū egritudinū cā forēt. Si ḡ in talibꝰ nō ſupfluerit: nequāq̄ eſt reſtringēdus. Quare vt inq̄t Aui. auctoritate Hypo. cuꝫ tali ſeruat̄ ſanitas a multis interdū pericul̄: ⁊ ab iminentibus peſſimis egritudinibꝰ fit cuaſio. Uerū in ꝯſuetis magis q̄ꝫ in nō ꝯſuetis iuuat. ⁊ magis i iuuētute q̄ꝫ in ſenectute. Et ſic patet vbi caſus accideret: quid de his ħes pnoſticari. ¶ Uomitꝰ in pinguibus ⁊ in hñtibꝰ pectus ſtrictū: ⁊ i his maxime q difficulter anhelāt: ac in ptiſicis: ac i ꝯſuetꝫ ſanguinē ex ptibus pectoris expuere piculoſuꝫ eſt valde. ⁊ in hñtibꝰ q̄ꝫ ſtomachū debilē. Tales eni pp h̄ ſepe cadūt in ſincopim. ¶ Uomitꝰ ſanguis: ac hūoris melācolici q in ſtomacho non gñatur malus. Significat eniꝫ in mēbris alijs nocumētū. ¶ Sꝫ vomitꝰ ſanguis maiorē malitiam ſignificat q̄ꝫ melācolicꝰ. Primo q: ſanguis eſt theſaurꝰ vite: ⁊ nocumētū ſignificat in epate: qd̄ mēbruꝫ exiſtit ꝑncipale. nec ſanguis a nā derelinq̄tur niſi oppreſſa ⁊ victa fuerit. ¶ In vomitu ſingultꝰ ⁊ oculoꝝ rubedo malū ſignum. ſignificat eni in ſtomacho apa: vl' in cerebro eſſe vel ꝯgiari. ¶ Uomitus cibal' ꝯtinuꝰ malus. ſignificat eni v̄tutis digeſtiue ⁊ ꝯtētiue debilitatē. ¶ In hñtibꝰ os ſtomachi forte ⁊ fundū debile vomitꝰ ē timoroſius. ecōtra vō ceteris paribꝰ. ¶ In paſſionibꝰ mēbroꝝ inferioꝝ vomitꝰ magis cōmendat̄ q̄ꝫ ſupioꝝ. nō in paſſionibꝰ capitis. ⁊ maxime ꝑ cōpaſſionē a ſtomacho venientibꝰ ſi leuis interduꝫ fiat bonus. ¶ Uomitꝰ i fe. peſtilētialibꝰ malus: ⁊ hec de pnoſticis vomitus.

¶ De qbuſdā gñalibꝰ i cura vomitꝰ obſeruādis. Ca. xlvj.

m ✝ Et p̄s ammodo vocat vt curā vomitꝰ ponā. In pñti itaq₃ capl'o gñalia qdā deſcribā. ⁊ dehic pticula ri cuiq₃ vomitui curā appropriatā. ¶ Si igitur vomitus a malis humoribus pūgētibus ſtomachū: aut ipſuꝫ aggrauātibus fiat: niſi ꝑ pñꝰ a nā vel ab arte fuerint euacuati: minime reſtrigat̄. ¶ Cibalis iteꝫ vomitus: ſi a cibo ſupfluo: aut indigeſto ꝯuenerit: nequāq̄ reſtringendus erit. vbi vō nec ab indigeſto: nec a ſupfluo cibo fiat cohibendū eſt. ¶ Facilē ⁊ tēperatū humoralē vomitū nequāq̄ reſtringas. verū vbi ſtomachū debilitari cōprehenderes. reſtringēdū eſſet. Nā ſi ꝯſuetudinarius fieret ſtomachum debilitando eū lacunā ſupfluitatum efficeret. quare talis cōſuetudo erit paulatim remouenda. ¶ Uomitus creticus ſignis digeſtionis p̄apparentibus niſi ſupfluat: qd̄ ex infirmi tolerantia mala deprehendas: minime reſtringatur. ¶ In principio item materialis morbi: ſepe vomitus ſinthomaticus accidit: vt in principio paroxiſmoꝝ materialiū febriū ſepe cōtingit. ⁊ talis niſi nimium nā grauaret minime reſtringendus erit. Nā q̄uis ꝑ viā ſigni vt in pnoſticis gñalibus habuiſti malus ſit: ꝑ viā tñ cauſe bonus eſſe pōt. inq̄ntū. ſ. māꝫ paratā egritudinē facere: vel actu facientem minuit. ⁊ interdū eam eradicat ex toto vt ſepiꝰ experimur. ¶ Caueas inſup ne infirmo tuo cibū facil' corruptiōis exhibeas. ⁊ ita nec quouis mō cibū abhominabilē prebeas: imo odoriferū: ⁊ quanto plus poteris delicate p̄paratum dabis. nā vt inq̄t Aui. odor bonus eſt cōueniēs ſtomacho: ſicut aſſatū panē in aceto forti infuſum odorare: vel in bono vino aromatico vt Raſis voluit. vnde in caſu iſto aerem camere odoriferum facere laudat. ⁊ magis adhuc ciboſ odoriferos exhibere. Et ad hoc ꝑpoſitum facientia ſupra. ſ. capl'o. plima cōperies. Nā ſic fetida apta ſunt ſtomachū ſubuertere: ita odorifera confortare. Et ad hoc in meo de neceſſitate cōpoſitionis medicinarū medicinas odoriferas multipliciter facere docui. ¶ Sed modus approximandi odorifera talis eſt: q: nō diu odorifera illa coram infirmis tuis teneas: ⁊ ipſis auidis ad illa approximandū aliquātulū differas: dehinc poſtea illa iteruꝫ approximabis. q: infirmus tuus auidius odores illos recipiet. ⁊ ob h̄ ſupra in. ſ. capl'o approximādo cibaria odorifera tot cerimonias appoſui. ¶ Aſſumpto inſup cibo geſcat infirmus. pōt tñ vt cibꝰ facilius ad fundum ſtomachi tranſeat leuiter deambulare. ſomnus tales multum adiuuat. Sup oia infirmū tuuꝫ ab ira ꝓfundis cogitationibus a qbus cum cātilenis inſtrumētis muſicalibus: ac nouis: ſeu facetijs delectantibus eū facile remouebis. ¶ Quāti ad cibū ⁊ potum ſm humoꝝ peccantiū exigētiā ac membroꝝ diuerſitatem q vomitus ſunt cauſa variādi erunt. de quibus ſm exigētiā ſequētibus in caplis doctrinam adiuuante deo tibi dabo. Et ꝑpter huic gñali caꝰ fineꝫ ipono.

¶ De cura vomitꝰ ſanguinei ꝑ interiꝰ exhibētia. Ca. xlvij.

a ✝ D vomituū particulariuꝫ curam veniēdo a ſanguinis vomitu inchoare libet. ¶ Pro quo ſciēduꝫ ꝙ vomitus ſanguinis ſiue a toto: ſiue ab aliquo membro ꝓueniat niſi ſupfluat: aut virtutē deijciat: minime reſtringatur. Sꝫ ſi ſupfluerit aut virtutē deiecerit. conſidera an a toto: vel ab aliq̄ particulari mēbro ad ſtomachuꝫ ſanguis mādet̄: vt ē ſple: epar. ⁊ matrix ⁊c̄. Et vbi etas: vl' aliā flebothomiā nō ipediat minuēdus erit īfirmus. ꝙ ſi a toto vena flebothomet̄. Si ab epate baſilica dextra. ⁊ ſi a ſplene ſiniſtra. Et ſi ꝑpter retētionē mēſtruoꝝ ſaphena. propter aūt emoroidaꝝ retētionē vena ſiatica. Et ſi ꝑpter retentioneꝫ fluxus ſanguinis nariū ꝯſueti illiꝰ ptis a q̄ egredit̄ ſanguis. icidat̄ cephalica. meliꝰ tñ eēt ſi ꝑpter retētionē mēſtruoꝝ id fiat mēſtrua ꝓuocare: iuxta affoꝛiſmū qnte pticule. Mulieri inq̄t ſāguineꝫ vomēti mēſtruis rūpētibꝰ ſolo fit. Illiꝰ vomitꝰ qd̄ parit̄ de retētiōe emoroidaꝝ: aut retētione fluxꝰ ſanguis nariū ē dicēdū: talia eni ꝓuocare vomitū illū ſoluit. Nā ⁊ flomie p̄dicte ⁊ emoroidaꝝ ꝓuocatio a via vomitꝰ ſāguinē illū diuertūt: cuiꝰ cā vomitꝰ ſiſtit̄. ¶ Et nota ſi ꝑ vomitū due libre ſāguis egreſſe fuerit: ⁊ ſcā fuerit flomia: nec vomitꝰ reſtrictꝰ fuerit: ſiēda erit ſecundatio pauca tñ ſāguis quantitas extrahat̄. ⁊ vt Aui. inq̄t: flomia minuta ſp fiat ⁊ ſtricta cā. ſ. in p̄ma flomia q̄ꝫ i ſcdatiōe adhuc ne ſpūs nimia quātitas reſoluat̄. ¶ Nota inſup ꝙ vbi talis vomitꝰ ſāguis ab vlceribꝰ ſan. ꝓueniret. nequāq̄ ſiēda eēt flomia: niſi i toto ſang. abūdātiā cerneres verū vbi etas: vel aliud flomiā ipediret. eēnt in cruribꝰ cū ſcarificatione vētoſe ponēde. flomia: ſeu vētoſe ſm exigētiā factis ad iferiora mēbra erit ſiēda diuerſio: cū fricationibꝰ. ſ. ligaturis doloroſis ac cū vētoſis ſine ſcarificatione: vt in cruribus: aut ſub vmbilico: vel i coſtarū radicibus inferioribꝰ. Et ſi cū iſtis reſtrictio nō fieret erit ad ſpatulas vētoſe ponēde. ¶ Amplꝰ ſi ſan. ab epate. vl' a ſplene: vel a membro alio vomitū efficiēs ad ſtomachū miſſus fuerit ſup tale membrum ventoſa ſine ſcarificatione ponatur. ¶ Dis per or-

dinē factis tā ab intra q̄ȝ ab extra ſanguí. reſtringētia ueni
unt approximāda. Sed anteq̄ȝ talia fiant auiſatus eſto ne
vētre exiſtēte ſtiptico ⁊ fecib⁹ nō eductis illa fiant. In illo
igiť caſu cū cliſteri cōi: aut aliť illas feces educas. h̄ enim
facto illa ſecurius approximabis: ac regulari⁹. ¶ Facias
ergo ſic. ℞. lapidis ematitis. ʒ. ii. ß. coralorū rub. ʒ. i. cornu
ceruini uſti: ⁊ in aq̄ roſ. ꝑparati caude equine boli ar. añ.
℈. ii. fiat puluis. de q̄ cū bono vino ſtiptico ſtomacho ie-
iuno coclear vnū dabis. Eſt eni puluis iſte i hoc caſu mi-
rabilis. Cōiter tñ practicātes cū aqua ⁊ aceto vel cū aqua
plātaginis: ſeu virge paſtoris. vel cū ſuc. ipſarū. ʒ. i. trociſ-
corū de karabe ꝑbēt. imo ꝑdictorū ſuc. quilibet ꝑ ſe bibitus
mire in h̄ caſu valet. ¶ Vel cū aliq̄ iſtorū pul. caude equi-
ne. ʒ. i. dabis. ¶ Vel facias ſic. ℞. terre ſigillate boli ar. ſpo
dij añ. ʒ. ii. lapidis ematitis. ʒ. i. caude eq̄ne. coral. rub. añ.
℈. ii. fiat pul. de q. ʒ. i. cū aliq̄ ꝑdictorū exhibe. aliq̄ vō cum
aqua ferrata vel pluuiali modico aceti addito pulueres ſu
os dabant. ¶ Ego aūt aliquando cū ꝑdictis ſuc. vel aquis
tñ duos lapides ematitis ꝯfricari feci: qd̄ rubea fierent: ⁊
mirabiliter valet. ¶ Ad idē. ʒ. i. pulue. infraſcripti mirabi-
liter valet. q accipit granorū granatorum berberis añ. ʒ. i. ß.
roſ. ru. ſumach: boli armeni terre ſigillate: ſpodij ana. ℈.
ii. lapidis ematitis. ʒ. i. coral. ru. ℈. ii. fiat pul. ¶ Alij cū iu-
lep infraſcripto pul. ꝑſcriptos dabāt ⁊ ipſuȝ. ℞. ſucci plan
taginis reſidētia facta. ℥. iiii. aque plātaginis. ℥. viii. ſiru. ro.
ex īfuſione roſ. facti. ℥. iiii. vini granatorū muſcorū. ℥. i. iu-
lepizenť aromatizādo cum ſandal. ru. vel muſcarelinis de
iſto iulep. cum quo libuerit pul. ʒ. iii. pro vice dabis: quia
nil ſupra. Experire ⁊ videbis. ¶ Vinū q̄ȝ decoctionis hipe
riconis: vt inqt Raſis in ſuis experimētis. oēm vomitū ſangui
nis ſedat. atq; ꝓbaui. ¶ Verū cū vomit⁹ nimis moleſtās
fuerit plurimi cū ſuis dādis puluerib⁹ aliqd opij commiſcē
dū laudāt. ipm eni ⁊ cetera narcotica ſenſum obtundunt
cui⁹ virtus expulſiua ad vomitū nō incitať. Et ꝑpter hoc
pul. infraſcriptū dabant: qui. ℞. acatie ſe. ro. balauſtiaruȝ
terre ſigillate: gūmi arabici: opij añ. partes eq̄les: fiat pul-
uis: cui⁹ doſis ſit. ℈. iii. ¶ Veruȝ in dandis opiatis hi duo
caſus q̄ȝ maxime ſunt obſeruādi. Primū niſi videris alia
medicamina nil ꝓfuiſſe opiatas nūquaȝ dare preſumas.
Scd̄s eſt: q in caſu iſto cū reb⁹ vomitiuis narcotica nūq̄ȝ
ponātur: vt eſt iuſquiamus nux muſca. ⁊ ſimilia. Facias iteȝ
q doſis opij duo grana nunq̄ȝ ptrāſeat. cū quo aliqd ipſi⁹
correctiuū ſemp addas: vt eſt ſandaraca: thus ⁊c̄. Et q̄uis
crocus nocumentorū opij ſit maxime correctiu⁹: vt in co
de fluxib⁹ ca. 7. declaraui. i iſto tñ caſu minime ponēd⁹ ē.
Ipſe eni venas potēter apperit: alia tñ correctiua addi pōt
vt eſt parū gētiane in ſuc. coriādri: ac parū doronici: vel ze
doarie ⁊c̄. Et hec ab intra. ¶ Verū q: ſequētibus in capi-
tulis: q ab extra approximanda veniūt tam huic q̄ȝ ceteris
vomitibus ꝯferentia deſcriptur⁹ ſum. ac etiam ſibi rerum
ſex non naturalium regimen conueniens: huic capitulo
finem impono.

¶ De cura vomit⁹ colerici per iteri⁹ exhibita. Cap. xlviii.

Si vomitus colericus fuerit cōſiderandū erit an a
ſtomacho: an ab alijs membris ꝓueniat. Et ſi a ſto
macho: ⁊ in ſupiorib⁹ partib⁹ materia fuerit inſil
trata frequēs vomitus aderit: ⁊ cum difficultate quidem:
cū quo coleraȝ paucam atq; ſubtilē euomet. ¶ Pro cura
igitur. ℞. aque pure. ℥. vi. ſiru. acetoſi ſimplicis: vel oxi-
melli ſimplicis. ℥. ii. miſce: ⁊ tepidū potui tribue. Et iſtud
vomitiuū tā ſupto cibo q̄ȝ ſtomacho vacuo ꝯuenienti⁹ ex
hibeť: quia tūc materiā magis cibo cōmixtā reperiet. Et
anteq̄ȝ digeſtio incipiat tale vomitiuū dandū erit. Dicunt
tñ aliqui q meli⁹ eſt tale vomitiuū ante cibū exhibere: q:
cū colera ſubtilis ſit: ⁊ nō viſcoſa leuiter educeť. Ego aūt
in facile vomētib⁹ hoc facio. ſed indifficulter vomētibus
poſt cibū prebeo. Poſt etiā iſtius vomitiui exhibitionem
vbi materia vomitum tardaret cum penna oleo inuncta
in guttur miſſa vomitum ꝓuocabis. Et h̄ in tēpore q pa-
tiens ſine intermiſſione infeſtatur a vomitu fiendum erit.
¶ Tempore vō quietis materiei digeſtionē h̄ modo pcu-
ra. ℞. ſirupi acetoſi ſimplicis: vel oxizacchare ſimplicis. ℥.
i. ß. aq̄ endiuie. ℥. iii. ꝑ vna vice miſce: ⁊ totiens de ipſo da
bis q tibi mā digeſta videať. Et hec ⁊ ſilia digeſtiua ma-
teriei: q tam in fundo: ſeu in inferiorib⁹ partib⁹ ſtomachi
reſidet ꝯueniūt q̄ȝ in ſuperiorib⁹. ſeu vicib⁹ plibus ꝑ ma-
teriei ſupiorū partiū digōne ſunt exhibēda digeſtiua q̄ȝ in
feriorū. ¶ Digeſta igiť mā aliq iubent antiq ſemper in iſtis
ſolutiuis medicinis aliq̄ ſolutiua ſtiptica poni. verbi gr̄a
ꝑ colera mirabolanos citrinos. pro flegmate chebulos:
pro melācolia indos ⁊c̄. ¶ In caſu igiť iſto facias ſic. ℞.
corticū mirabolanorū citrinorū. ʒ. i. ß. cum tribus amigdaľ
depilatis conq̄ſſenť: ⁊ in aqua endiuie in qua alique pal-
ſule bullierint infundanť per horas ad minus. x. in infuſio-
ne ꝑmaneant. deinde fortis fiat expreſſio cum qua miſce
reubarbari electi pulueriȝati. ʒ. i. vel. ℈. iiii. ſiru. roſ. ℥. i. et
fiat potus. Iubent tamē aliqui in iſto caſu reubarbarū tor
refieri: ⁊ tu facias ſi libet. ¶ Et ſi bolum prediligēt. ℞. ele-
ctuarij de ſuc. roſ. ʒ. ß. ſucch. quantū ſufficit: ⁊ fiat bolus
deauratus. Tamen vltra montes h̄ electuarium per bolos
faciūt: ⁊ nō in opiatam formam. q̄re ⁊c̄. ¶ Si pillu. predi-
ligeret. ℞. reubarbari electi. ʒ. i. ſpice gra. iii. fiat pillule cū
ſirupo ro. ⁊ ſit doſis vna. ¶ Vel de ipſo pul. ſolum facias
ſucc. parū addēdo. ⁊ cuȝ aq̄ lactis: brodio pulli: aqua endi
uie: vel cū aqua ſolatri ſirupi ro. parū addēdo ipſum dabis
vel cū modico vini ſtiptici. Da ergo cū eo quod guſtui pa
tientis magis gratuȝ fuerit. Tu aūt ſm̄ exigentiam doſim
adauge: ⁊ iterū ſi libet torrefacias ⁊c̄. ¶ Vel da cū aliquo
ex dictis potabilib⁹. ℈. i. diagredij qd̄ aliquādo cum rece
ti aqua ꝓbui. ¶ Sed q: in caſu iſto tales medicine q̄cūq̄
fuerint difficulter retinenť: habeas poma coctana: ſorbas:
neſpulas: ⁊ alios fruct⁹ ſtipticos: quos patiēs ante ſolutiui
acceptionē maſticet tā ſuccū q̄ȝ ſubſtātiaȝ expuendo ⁊ ſo
lū poſtea incipiat. dehinc cū forti aceto os ſuū colluat. vel
iterū ex his fructibus aliquē groſſo modo maſticet tā ſub
ſtantiā poſtea q̄ȝ ſuc. ſimiliter expuendo. Deinde pānum
lineū hac in aq̄: in qua ſit paruȝ aceti remollitaȝ circa gut
tur inuolue. Dehinc ſubito in faciē frigidam aquā proij-
ce: ⁊ panē aſſuȝ in aceto forti remollitū ſepius odoret. Et
de ipſo cū modico mēthe ori ſtomachi ſi emplaſtrum fece
ris multū valet. Fricatiōes ad extrema inferius trahendo
ſemp fieri iube: ac manus in frigida aqua teneat: qd̄ in ca-
ſu iſto ſingulariſſimū adinueni: experire ⁊ videbis. Et cum
h̄ iuxta vmbilicū ventoſam ſiccā appone: verū ſi hec ordi-
nate facta ſint: ⁊ nō fuerit ſolutiuū retētū mirabor. ¶ Sed
auiſatus eſto q vbi mā verſus partes ſtomachi ſuperiores
fuerit ꝑ vomitū q̄ȝ per ſeceſſum facilius educeť: ⁊ vbi ver
ſus fundū ⁊ inferiores partes per ſeceſſum: ⁊ hoc vt ſupra
dictū eſt cognoſces: q ſi in ſupioribus partib⁹ mā fuerit
vomitus frequēs aderit: in inferiorib⁹ aūt nō ita frequēs.
Et ꝑ hoc ſcies an per inferius: an ꝑ ſuperius mā ſit educē
da. ¶ Et quia pro poſſe ad inferiora materia trahi oȝ cli-
ſteria ad h̄ maxime valēt: in q̄bus ad min⁹. ʒ. vi. hyere po-
nanť. ¶ His ſic per ordinē factis pro ſtomachi atq; reten-
tiue cōfortatione ꝯuenit ſirup⁹ de ribes de agreſta: de li-
monibus: de endiuia: de acetoſitate citri: ac mirra citonio
rum ſimplex: q ceteris ꝓualet. ¶ Quidā infraſcriptuȝ pul
uerē plurimū laudāt de quo. ℈. ij. vel. ʒ. i. ꝑ vice dabant per
tres horas. ſ. ad minus ante paſtū cū aliquo ex ſupraſcri-
ptis ſiru. vt. ℞. granorū granatorum berberis añ. ʒ. ii. ß. ro.
rub. ſumach: corticis exterioris piſtachiarū que inter ce
tera in hoc caſu maxime cōmēdanť añ. ℈. ij. fiat puluis de
quo ſupra detur. ¶ Ego aūt ab Aui. doctus. ʒ. i. ſpodij. cū
modico ſuc. ex capriolorū vitis reſidentia facta pluries ex
hibui: ⁊ mire ꝓfuit in hoc caſu. ¶ Iteȝ. ʒ. i. ſuc. milleſolij
reſidētia quoq; facta cum. ℥. iii. aque ſimplicis vltra credi
bile valere cōperi. ¶ Loco vō pul. ſupraſcripti tali confe-
ctione vti poteris. ℞. ſpodij. ʒ. i. roſa. ru. berberis ſumach:
ſandalis. ru. ſe. portulace: coral. ru. ſe. acetoſe. planta. añ. ℈.
ij. ȝuc. al. li. ß. diſſoluať ȝuccha. cuȝ aqua ſolatri. ꝑte. i. ſuc. ci
tranguli: vel limonis: vel citri: ſeu berberis parte media. fi-
at confectio in morſellis ſatis groſſis: de quibus vnū ſem
per duas aut tres horas añ cibū accipiat. ¶ In fine vō pa
ſtus diacitonitem de ȝuc. ſiue ſpēbus: vel aliq̄t coriā. bene
maſticatos: vel parū panis aſſi ſemp dabis. ſed nihil pati
ens poſt bibat. Et ſic habes q ab itra in cura vomit⁹ colici
veniūt approximanda: qd̄ huius capituli intentio fuerat.

¶ De cura vomitui tam ſan. q̄ȝ colerici per exterius appli
cata. Cap. xlix.

Que tā vomitui ſang. q̄ȝ colico ab extra approximā
da veniūt: vt Aui. plurimiq; veteres voluerūt ſunt
ligature ad pedes ⁊ crura doloroſe: fricatiōes itē i
ferius trahendo ſemp. Et ventoſe iteruȝ tam ſup crura q̄ȝ
ſup ventreȝ ſine inciſione poſite. Cogimur interdum cum
cibus nō retinetur ſtatim poſt ei⁹ aſſumptionē ſup ſtoma-
chum ventoſam apponere. ¶ Valet itē ⁊ in oī vomitu ace
tum vel ſuc. vue acerbe: vel ſuc. corticū citrangulorū pau-
latim ocul' immittere. ¶ Plimū q̄ȝ valet panē bene aſſum
⁊ i forti aceto remollitū cū modico mēthe ſepi⁹ odorare.
¶ Sup aūt ſtomachū facias ſic. ℞. olei citoniorū. ℥. i. olei
maſti. olei mirtilorū. añ. ℥. i. pul. roſ. ru. acacie: ypoquiſtidos
boliar. ſandal. ru. ſpodij. coral. ru. añ. ß. cāphore. ℈. ß. cere
parum: ⁊ fiat vnguentum: cū quo aceti paȝ incorporetur.
Et ex iſto ꝑ horas ad minus. ij. ante paſtū ſtomach⁹ vnga
tur. ¶ Vel ſic facias. ℞. olei citoniorū. ℥. iij. ſuc. planta. ℥.
ij. ſimul bulliant vſq; ad cōſumptionē: poſtea cere parū cū
eo liqueſiat. ⁊ dehinc miſce pul. ſumach mirtilorū balau-
ſtiarum: cupularū glandiū. boli. ar. añ. ʒ. i. fiat vnguentum
cū quo aceti parū incorporeť: q vt anteſcripto vtere: q: in
caſu iſto mirabiliť valet. ¶ Vel facias ſic. ℞. ro. ru. balau-
ſtiarū: gallarū. cupularū glandiū: ſumach acacie: ypoqui-
ſtidos: añ. ptes equales cōquaſſenť: ⁊ in aceto bulliant: vľ
in vino citoniorū: in quo ita calido infundantur ſpongie q̄
fortiter expreſſe q̄ſtū ſufferre poteſt ſup ſtomacho apponā
tur: ⁊ cuȝ incipiūt infrigidari calide iterū īponātur: quo vi
cibus aliquot facto ex vnctiōe aliq̄ ſupraſcripta ſtomach⁹
vngatur. ¶ Et aliq res iſta ſic bullitas fortiter exprīmunt
⁊ ſup ſtomachum ligant. ¶ Alij albuia ouorū cū puluere
balauſtiarū: gallarū acatie: ypoquiſtidos: cū modico cāpho
re cōcutiunt: dehinc in aqua: ſrida ſtupas carminatas iſun
dunt: ⁊ fortiter expreſſas in iſtis albumib⁹ cū ꝑdictis pul.
conquaſſatis ibibunt: ⁊ ſup ſtomachū ponūt. ¶ Et ſic ha-
bes q in cura vomit⁹ tā ſan. q̄ȝ colerici ab extra veniūt ap-
proximāda. ¶ Nota tamē q ſi vomit⁹ coľe ab alijs mem-
bris q̄ȝ a ſtomacho ꝓueniat. qd̄ ex ſupra habitis ſignis fa-
cile cognoſces erit materia digerēda ⁊ euacuāda: ⁊ mem-
bra cōfortanda ne ipa ampli⁹ ad ſtōm colerā mādēt: vt eſ-
ſet epar: ſplē: matrix ⁊c̄. Et h̄ ex doctrina in ꝓprijs ca. ha-
bita facile ſcies ꝑ ꝯfortatiōe ſtōi: tibi vō ſufficiāt q dicta
ſunt. Et propter h̄ pñs capitulum fineȝ recipit.

¶ De regimie ſex rerū nō nālui tam vomitui ſanguieo q̄ȝ
colerico conuenientium. Cap. l.

In vomitu tā ſan. q̄ȝ coľe ſex rerū nōnaturaliū regi
mē deſcribendū reſtabat. ¶ Aerē igiť odoriferum
⁊ ad frigidū ⁊ ſiccū declinātem fac vt patiens tu⁹
inhabitet quē ſi naturalē non habueris artificialē ꝑ vt ſu-
pra plibus in locis te docui facies. ¶ Quies q̄ȝ exercitiuȝ
in vomitu ſang. magis cōuenit: ⁊ maxime vbi vomit⁹ pa
rū quieſcit: ſȝ in vomitu melico exercitiū leue ⁊ tpate fiat.
Magis ſomn⁹ cōuenit q̄ȝ vigilia: ⁊ maxie vomitu tā im-
portuno exiſtente: q: ſomn⁹ fortes oēs retinet eiiones ⁊c̄.
Ira ⁊ triſtitia: ⁊ oia aie accītia imoderata vitādā ſunt. So
lus igiť nō ꝑmaneat: ſȝ cū ꝑſonis ſibi gratis cōmorentur.
¶ Fameȝ nō toleret ſupfluā: tamē oēȝ repletiōē deuitet tā i
vomitu ſan. q̄ȝ coľe. ¶ Aqua ferrata pluuial: vel ciſterne
potus q̄ȝ vinū conueniret. Et ſi aliquā ex aqs dictis bibe-
rit parū aggreſte ſucci citoniorū: limōis citrāguli: vel ace-
toſitatis citri: cū ea bonum erit cōmiſceri. Et ego in iuue-
ne robuſto ⁊ tpe calido recentē aquā cū modico aceti mi-
xtaȝ ſepe dedi. Si tamē ad vinū dandū cogeris: ſit nigrum
debile ad acerbitatē poti⁹ q̄ȝ ad dulcedinē declināſ: ⁊ cū
aliqua ex aquis ꝑdictis lipheťur. ¶ Pro ferculis vero cō
uenit amigodon ſemulatri. q in vulgari noſtro minutelli
dicuntur: ſed ꝑbulliantur: q: ſalſa ſunt. Riſuȝ q̄ȝ ac ptiſana
ordei cōueniūt: ac ipm cōfractū ordei: far itē ⁊ confractuȝ
miliū: ac lentes: ⁊ maxime in ſan. vomitu. ¶ Ex herbis cō
uenit lactuca: cucurbita endiuia: ⁊ in vomitu ſan. ſup oia
portulaca. Si auteȝ ad carniū exhibitionē deueneris ſit la
ctantis vituli: mōtonis duorū dentiū: edine: ac lepuſculo-
rum paruarū. Item auiū: ac turdorū ⁊ maxime in autūno:
ac hyeme ꝑdicū: faſianorū: ⁊ pullorū gallinarū caponum.
Et huic carnes aſſe q̄ȝ elixe magis cōueniūt: ⁊ cū ſumach
berberis: ⁊ ſilibus erunt faciende. Et ſi elixenť in aliq̄ ꝑdi
ctarū aquarū decoquātur ac cuȝ reb⁹ preſcri. bonū eſt far
ciātur. ¶ Pro ſapore vō vtať agreſta ſuc. limonū. berbe-
ris: vľ ex ꝑſcptis aliq̄. Et poſſent carnes iſte in olla ꝑua de
coqui: de ꝑſcriptis ſuc. addēdo ꝑ libito ſic q guſtui infirmi
reddanť grate. Nōnulli cū pane ſuo aliqua coriā. ꝯfracta
grana ꝑmiſceri iubent. Et tu facias ſic libet. Et hec pau-
cula tā in vomitu ſan. q̄ȝ colere pro ſex rerū nōnaturalium
regimine ſufficiant.

¶ De cura vomitus flegmatici. Cap. lj.

In cura vomitus flegmatici cōſiderādū erit an vi-
cio ſtomachi id fiat: an ab alijs membris ad ſtoma
chuȝ ꝓpellať mā vt eſſet caput: epar ſplē. ⁊c̄. ⁊ tūc
erit cura flegma tale digerere ⁊ euacuare. ⁊ cū hoc mem-
bri illius lapſum taliter corrigere: vt amplius ipm ad ſto-
machū nō mittat. Et hanc doctrinā in ꝓprijs caplis adin
uenies: cū quo ſtomachus taliť ꝯforteť: vt flegma illud am
plius nō accipiat: cui⁹ doctrinā infra te deo auxiliāte do-
cebo. Si vō vitio ſtōi illd̄ fiat: ꝯſidera an flā illd̄ groſſum:
an ſubtile: an viſcoſuȝ ſtōi pctib⁹ adherēs ſit: ⁊ tūc ꝯſidera
q ſi tale flegma ꝑ ſeceſſum educere poſſes meli⁹ eſſet q̄ȝ ꝑ
vomitū. Si non vomitiuo vtere: veȝ vbi mā groſſa fuerit
⁊ patiēs facile eūare ꝯſueuiſſet: ſatis ꝯueniēter in ieiunio
vomitū ꝓuocabis. Sȝ mā ſubtili exiſtēte viſcoſa poſt cibū
q: tūc cib⁹ ſe cū illa mā cōmiſcebit: cui⁹ cā facili⁹ euomeť.
¶ In mā vō groſſa facias ſic. Accipe aq̄ raffani. ℥. vj. oximel
lis ſimplicis. ℥. ij. tepefiat: ⁊ potu deť quo facto: ꝑ horā di-
midiā vel integrā patiens q̄eſcat: deinde faciat exercitiuȝ
⁊ vōitu nō adueniēte augmēteť ad curſuȝ vſq; icluſiue. Et
vomitu iterū nō adueniēte: cū pēna olea inuncta ⁊ in gut-
tur miſſa eū ꝓuoca: vel loco aq̄ raffani. ℞. radicū raffani
℥. iiii. ſe. rape. ſe. atriplicis. añ. ʒ. i. ß. cōquaſſenť ⁊ bulliant
in lib. ij. ß. aq̄ vſq; ad cōſumptionē tertie ptis colētur: ⁊ de
ea. ℥. vi. cū. ℥. ij. oximellis ſqllitici potui tepida dabis: ⁊ in
mouendo modū preſcriptū obſeruabis. Vomitu vō facto
cum ſirupo acetoſo calido os ſuū colluat: ⁊ hoc i materia
groſſa. ¶ Si vō mā ſubtilis ⁊ viſcoſa fuerit ſtomachi pel-
liculis adherēs in vomitu fiendo talē ordinem obſerua: q:
patiētē tuū cibis diuerſis ciba: q: ſi cibū ſolū vnū dederis
in eo forſan tñ ſtomach⁹ oblectareť: q ꝑ vomitū eū nequa
q̄ȝ dimitteret. Diuerſa igiť cibaria danda ſunt: ⁊ ꝑmū q ci
bum ſubleuāt vt raffan⁹. Scd̄o q in ſtō natāt vt vnctuoſa
⁊ tertio dāda ſunt icthua. vt eſſent anguide: vel caro ſalſa
cū aceto: vľ ſiſe de iſtis ad ſaturitatē vſq; māducēt: deinde
vomitorꝫ ꝑ horā vnā quieſcat: dehinc vt ſupra dictū eſt ad
exercitiū gradatī ad curſuȝ vſq; deueniat: ⁊ poſtea q̄eſcat.
⁊ ſtomachus ⁊ extrema cū calidis petijs calefiant. In vo
mēdo vō imaginationē ſuā firmā teneat: q ſi aliqs coram
eo foret q vomitū facere cū magno faſtidio fingeret bonū
eſſet. Mā cū iſto regimie ſepe vomitus ꝓuocať: q facto os
ſuuȝ cum ſyru. aceto. ſimplici calo vel vino bono ſtiptico
colluat. Et ſi iſto mō vomit⁹ ꝓuocare neqt ex vomitiis ſtati
deſcript⁹ vnū ꝓbe. Qȝ ſi forti⁹ facere oportuerit accipe cor
ticē medianū radicis ſambuci: quē ſemp ſupius trahendo

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

rades:piſta:⁊ ſuccum extrahe.⁊ ipſius.ʒ.i.accipe aq̃ raf-
ſani:vel decoctiõis ſupraſcripte.ʒ.vj.⁊ potu tepidũ dabis
Et illinc ad dimidiã horã:vel qñ tibi videbit cũ pẽna oleo
ſinuncta vomitũ ꝓuoca. ℂ Delicate a regularibꝰ ſic fieret
pillulas fieri facias:quas ſup vomitorio oculos cum inſti
ta ligari iube. Dehinc ſup faciẽ ſuã ſe ponẽs vomitũ ꝓuo
cet:quo facto os ſuũ vt ſupradictũ eſt colluat. ℂ Cliſteria
in hoc caſu rõne materie ad inferiora trahẽde q̃ʒ maxime
cõmendant:q2 nihil ſupra. Facias ergo ſic. ℞.camomille
mercurialis:malue. blitis:centauree minoris.añ.M.i.
aniſi maratri.añ.ʒ.ij.cartami. agari.polipodij.añ.ʒ.i.fiat
decoctio:de qua accipe.li.i.ß.in q̃ diſſolue caſſie pul.zuc
añ.ʒ.ß.diaſi.vel electuarij indi maioris.ʒ.vj.vel.ʒ.i.olei
de camomilla.ʒ.iij.ſalis triti.ʒ.ij.⁊ fiat cliſtere. Et ſi face-
re velles vt indi medici i frãcia faciũt:facias decoctionẽ i
brodio caponũ:⁊ poſtea capones mãduca:vt ipſi faciũt.
Iſta cliſteria in caſu nr̃o mirabilr̃ valent. ℂ Si vero mate
riã digerere ⁊ euacuare volueris. ℞.ſyru.de mẽta vl' oxi-
mellis ſimplicis:⁊ inciſiuũ fortius oximel.ſqlli.ʒ.i.ß.aque
camomille:abſinthij:vel mẽthe.ʒ.ij.miſce ꝓ vice vna de
quo totiens dabis donec mã tibi digeſta videat. Poſtea
ʒ.iiij.pillularũ cochiarũ dabis:vel.ʒ.v.ellij indi:aut.ʒ.ß.
diaſini.cũ aliqua ex aquis ſupraſcriptis:vl' cũ modico bo
ni vini ſtiptici. Et ſi vis vt ſolotiua retineat:fac vt in prece
denti caplõ dictũ ẽ. ℂ Euacuata mã ſiue p vomitũ:ſiue p
ſeceſſuʒ p ſtõi cõfortatiõe ab intra ſyru.de abſinthio ſupla
tiue Auic.cõmẽdat.facias q̃ ſic. ℞.ſy.de abſinthio.ʒ.i.ß.
aque abſinthij.mente:vel camomille.ʒ.iij.p vna vice mi
ſce. ℂ Vel facias ſic. ℞.ſuc.calamẽti:vini boni ſtiptici.añ
li.ß.vini grana.li.ß.menthe viridis cõquaſſate.ʒ.ij.ad me
dietatis cõſumptionẽ bulliãt.deinde colent cũ lib.i.ß.zuc.
eum ſyrupiça cũ puluere gariof.aromatizando. Et tali ſy.
loco ſyrupi de abſinthio vtere:q2 erit gariof.guſtui magis
gratus. Laudat itẽ pul.zinzi.ſup cibaria poſitũ. Siſimbrij
quoq3 pul'ac mẽthe.de quo libuerit iſtorũ.ʒ.i.cũ vino p
vice dabis:vel p horã ante cibũ bolum vnum dyamẽthe.
ℂ Ab extra vo facias ſic. ℞.mẽthe ſicce.maſticis:cimini
añ.olibani.cipi.ſqnãti.calamẽti.abſinthij.maiorane.ana
ʒ.ß.ꝯquaſſent bulliant in aceto:⁊ in eo caſo ſpõgiã infun
de expreſſam fortiter ſup ſtõm pone:frigidã amoue:⁊ ca-
lidã iterũ appone:quo vicibus aliq̃t facto cum pecia extre
cetur:⁊ cũ oleo maſticino caſo poſtea inunge:⁊ cũ gario.
pul'cũ ſalipiza. ℂ Vel vnguento infraſcripto cũ vnge:qd
recipit olei maſticis.ʒ.i.olei menth.de abſinthio:añ.ʒ.ß.
pul.maſticis:gario.añ.ʒ.i.ciperi gallie muſcate:ſqnanti:
olibani:añ.ʒ.ij.coral.ʒ.i.cere parũ:⁊ fiat vnguẽtũ:quo ſi
libet ſupraſcripti loco vtere. ℂ Alias in caſu iſto citonium
in bono vino ſtiptico bullire feci:⁊ ſup peciã poſtea extẽ-
ſuʒ cũ pul.maſticis:gariof.coral.ru.⁊ mẽte ſalipizari feci.
⁊ ſup ſtõʒ poſitũ eũ icredibilr̃ cõfortauit. Experire ⁊ vide
bis. Et in hoc vomitus ſtatici cura finitur.

ℂ De cura vomitus melancolici:⁊ vomitus puerorũ:⁊ fa
cti a ventoſitate. Caplm.lij.

s J vomitꝰ a materia melica fiat ſm doctrinã. Sera
pionis.atq3 Aui.minime reſtringendus erit:quare
cliſteria in hoc caſu q̃ materiã inferiꝰ trahũt maxi
me cõmendant. ℂ Facias igit q̃ ſupra in caplõ precedenti
deſcripta ſũt:in decoctiõe illa parũ addẽdo ſcolopendrie
⁊ loco diaſinicõis ꝯfectõis amech vtere. ℂ Pro digeſtiõe
vero materie ſyru.de menta cũ aqua meliſſe ꝑbe.⁊ de eo
totiens dabis:ꝙ materia tibi digeſta videatur.⁊ quia le-
nitiua in hoc caſu prohibentur. ʒ.iiij.pillula.de fumo ter
re dabis:vel de lapide lazuli.ʒ.i.vel de lapide armenio.
bonum habeas aromatarium:qui ⁊ lapides iſtos bene co
gnoſcat.⁊ ipſos quoq3 ſciat ꝑparare. Confectionis amech
ʒ.ß.⁊ cũ modico zuc.bolũ deauratuʒ fieri iube:vel cũ bo-
no vino ſtiptico potui eã dabis. ℂ Et euacuata mã p ſtõi
confortatiõe fac vt ſupra dictuʒ eſt. Vidi tñ aliq̃s qñ caſu
iſto peciaʒ in aceto forti remollitã.⁊ gar.pul.aſperſaʒ ſto-
macho ſupponunt.⁊ in hoc caſu mire cõtulit. Et quia in
iſtis ſuperflue fomentibus contingit ſepe cibum non re-
tineri tam vnctiones q̃ʒ emplaſtra ita in fontanella meri ſi
cuti:⁊ ſtomacho fienda erunt. ℂ Et p ſtõi confortatione
de puluere infraſcripto dabis q. ℞.margaritarum.ʒ.ij.
coral.ru.oſſis de corde cerui ſmaragdi:ſaphiri:iacinti gra
nate terre ſigillate:ſe.acetoſe raſure eboris.añ.ʒ.i.folioruʒ
auri numero.xx.fiat pul.de quo in ieiunio.ʒ.i.cũ modico
vini boni ſtiptici p vice dabis. ℂ Vel facias ſic. ℞.coral.
al.⁊ ru.añ.ʒ.ij.margaritarũ.ʒ.i.corticum citri. ſe.acetoſe.
ſe.endiuie ſilueſtris:cinamomi:terre ſigillate:tormentille
añ.ʒ.ß.ſuc.crudi.florum bugloſſe.iacintoꝝ.añ.ʒ.ij.raſure
eboris:limature auri ⁊ argenti:granatarum:ſaphiri:ſmara.
rubini:oſſis de cord cerui ſpodij.añ.ʒ.i.folioꝝ auri nume
ro.xij.fiat pl.q̃ vt ſupra vtere. ℂ Vel accipe de quo libue-
rit pul.ſupraſcriptoruʒ.ʒ.i.ß.zuc.al.li.i.diſſoluat zuc.cum
ſuc.pomorum redolentium ſuc. bugloſe. ⁊ aque meliſſe
añ.ptes equales:⁊ fiat cõfectio in morſellis de qbus loco
pul.dabis. ℂ Et q2 plimi iubent.ʒ.ß.pul.p.li.i.zuc.ſuffi-
cere audacter pone.ʒ.i.pulueris:q2 iſta cofectio erit ſatis
guſtui grata. Et ſi cum zuc.ʒ.i.paſte radicum bugloſe ad-
huc poneres pfectior mlt̃o eſſet in iſto caſu. ℂ In ſuis ex
ꝑminẽtis bonꝰ Ra.aurũ ſubtiliſſime limatũ:⁊ potui datũ
mire cõmendat. Et q2 pueri ꝓpter ipſoꝝ inordiatiões di-
uerſarũ materierũ ſepe vomitum incurrunt:in aq̃ ro.con
quaſſatos gariof.in fundi p noctẽ infuſos dimitte:dehinc
parum bulliant:colent:⁊ in collatura paꝝ maſticis pul.in
funde:⁊ ante paſtum p horas duas vel tres vncias pro vi
ce dabis. Quãtũ de vnctionibꝰ ⁊ emplaſtris fac vt ſupra.
ℂ Contingit itẽ ſepe tantã in ſtõ fore ventoſitatẽ ꝙ cibum
ſubleuat ⁊ retineri nõ poteſt:in q̃ caſu ventoſaʒ magnã cũ
igne ſup vmbilicũ:ſeu ſup ſtõʒ ſi libet appõi añ cibũ iube
ℂ Vel aquã ardentẽ habeas ⁊ in ea calida pecias imerge
⁊ ſup ſtomachũ pone.imo p horã añ duo vel tria coclea-
ria de ipſa potui dedi:⁊ potenter illaʒ ventoſitatẽ reſoluit.
Valet ita diaciminũ atq3 diagalanga:ac cõfectio de cina
momo. Et in h vomitꝰ tã colici q̃ʒ ſan.tã ſtatici q̃ʒ melici:
q̃ʒ qui ẽt pueris accidit frequẽter:ac q a ventoſitate cãtur.

ℂ De ſingultu quid ⁊ quotuplex ſit. Cap.liij.

s Huic meo cõmẽtariolo de ſtõi egritudinibꝰ finẽ
imponere veliʒ:de ſingultu curã ponere reſtabat.
Pro quo notandũ ꝙ virtus nãlis ipſiꝰ ſtõi excel-
ſiua cuius fuerit mẽbri aliqd nocumentuʒ ſentiẽs vt illud
expellat naturalr̃ inſurgit. Cũ etiã in villis ſtõi ab aliq̃ ma
la q̃litate cuʒ materia:vel ſine aliqd fiat ſenſibile nocumen
tum:vt illud expellat nãlr̃ inſurgit:vñ ꝓpter violentã ipſi
us oris ſtõi tunc factã cõmotionẽ qdã cãt ſonꝰ. ℂ Et hãc
talẽ ſtõi ꝑter naturalẽ diſpõnẽ ſingultuʒ appellamꝰ:qui ni-
hil aliud eſt q̃ʒ qdã motꝰ virtutis expulſiue ſtõi nocumẽtũ
aliqd ſentiens ab aliq̃ mala q̃litate cum mã vel ſine cauſa
tum:q tunc nãlr̃ vt illud expellat inſurgit:⁊ ꝓpter violen-
tã ipſius ſtõi cõmotionẽ tunc factã ſonꝰ qdã cãtur. ℂ Sed
pro maiori tã dictorũ q̃ʒ dicendoꝝ declaratiõe. Sciendũ
ꝙ antiquoꝝ plurimi ſingultuʒ eſſe ſtõi ſpaſmum dixerunt
q2 tã in cauſis q̃ʒ in denoiatiõibꝰ plũ ꝯueniunt, dicimus
eni ꝙ ſpaſmꝰ qdã eſt ꝓportionatꝰ ad materiã:⁊ qdã non
Ad materiã vero ꝓportionatꝰ eſt q ex abundãtia:vel defe
ctu materie ſit. Et q ex abũdantia ſit de repletiõe ſpaſmuʒ
appellamꝰ q vo materie defectu de inanitione. Spaſmus
vero ad materiã nõ ꝓportionatꝰ eſt.q ex dolore vel aliqua
ventoſitate:ſeu punctura venenoſa ſit ⁊c̃. Et q2 ſingultus
põt a cauſis conſilibꝰ ꝯuenire conſilibꝰ denoiationibus
cum nominamꝰ:q2 qdã eſt ꝓportionatꝰ ad mãm:qdam nõ
ꝓportionatus vo ad materiã ſit ex abundanti mã:⁊ talem
de repl'one dicimꝰ aut defectu ipſiꝰ ſicuti ex ſiccitate ſup-
flua ſiue mã quis cãta ⁊c̃. Et talẽ ſingultum de inanitione
dicimꝰ. Nõ ꝓportionatꝰ autem ſingultꝰ ad mãm fieri po-
teſt ex dolore oris ſtomachi:aut ventoſitate q̃dã. Scdo pʒ
ſpaſmi ⁊ ſingultus tã in cãis q̃ʒ in denoiatiõibꝰ cõuenien

tia. ℂ In hoc tamẽ differunt quia in ſpaſmo nerui:⁊ ſpaſ-
mata membra:verſus ſuam originem contrahuntur:ſto-
machus autẽ in ſingultu nocumẽtũ ſentiens in ſe cõtrahit
⁊ vt ipm nocumentuʒ expellat ſe dilatat. Et ſic pʒ ꝙ in ſin-
gultu duo ſunt motꝰ:cõtractiuꝰ.ſ.⁊ dilatatiuus:q in ſpaſ-
mo nequaq̃ʒ ſũt:vt patet. ℂ Verũtñ hac nr̃a tẽpeſtate cõi
ter practicãtes ſingultuʒ ſic diuidũt:q2 qdã de repletione
⁊ qdã de inanitiõe erit. De repl'onẽ vocãt:q ex abũdanti
mã ꝓuenit.de inanitõe vo.q ſit ſine mã:vt eſſet aliq̃ ſola q̃
litate manifeſta veluti a caliditate:vel ſiccitate ſine mã ⁊c̃.
Siue fiat a dolore:vel ab aliqua occulta ꝓprietate:vt cẽt
vẽtoſitas aliq̃ q̃cũq3 ſtomacho aliqd inferens ſenſibile no
cumentũ:q2 tũc ad illd expellendũ virtꝰ expulſiua ſtõi nã
liter inſurgit:vt ſingultũ efficeret. Et ſic pʒ qd ſit ſingultꝰ:ac
quotuplex ipſe ſit:quod huius capli intentio fuerat.

ℂ De cauſis ſingultus. Cap.liiij.

c Apitulum pñs ſingultus cãs mãifeſtabit:q̃ extriſe
ce ⁊ intrinſece eſſe põt. Extriſece vo:vt aeris inte-
ſa friditas:aut balnei:ſiue empli:aut alteriꝰ fri ſto
macho applicati. Cibi q̃q3 frigidi:⁊ vir cuiuſcũq3 alterius
potẽtis ab extra in ſtomacho aliquã intenſionẽ ⁊ ſupfluã
friditatẽ inducere. Tribꝰ nãq3 modis vt me bonꝰ Auic.do
cuit frigiditas ſingultũ inducere põt:pmo mãm inſpiſſan
do.fixam faciendo.⁊ ſtomachũ ipm infrigidãdo.his tribꝰ
ex cauſis materia in ſtõ retinet:⁊ ab eo difficulter ſeparat
cuius cã nã vt mãm iſtã ſibi nocumẽtũ inferẽte expellat vl
timũ conatũ facit:q̃ de cã ſit ſingultus. ℂ Inducit ſcdo fri
giditas ſua q̃litate ſingultuʒ. Nã cũ equalitateʒ exceſſerit
ſtomachum ledit.cum mẽbrum ſit neruoſum.: vt ſupra in
notificatiõe ipſius ſtomachi declaraui: frigiduʒ eni ⁊ ner-
uis ⁊ mẽbris neruoſis inimicũ exiſtit. ℂ Facit etiã friditas
ſingultum : q2 ipa in ſtõi villis:ſeu poris infra atq3 retẽta
cum iſpiſſat atq3 ꝯſtrigit. q̃re ab eo nãlr̃ reſolui deberet re
tinet:⁊ ſi ſenſibile nocumẽtũ effecerit nã ad ipm expellen-
dum nãlr̃ inſurgit:⁊ ſingultũ cauſat. ℂ Et idẽ facit opilo-
nẽ inducens ſi ꝓpter ipam materiei reſolutio impediatur.
ℂ Caliditas q̃ʒ aeris atq3 balnei:ſeu cuiuſcũq3 alterius po
tentis in ſtõ ſupfluã caliditatẽ: aut ſiccitatẽ inducere ſingl
tus cauſa eſſe põt. ℂ Cibi q̃ʒ mordicatiui:⁊ q̃cũq3 i eo mor
dicationẽ inducere pñt ſicut pip.ʒʒ. ſinapis ⁊ ſilia : ⁊ ma-
xime ſi poſt talẽ aſſumptionẽ boni vini paꝝ bibatur:ſingul
tũ inducũt:vt expiẽtia docet: ⁊ h maxie pꝰ vini bibitiõeʒ
ſit:q2 ipm talia i ſtõi ſubaim inſigit:⁊ inuiſcat:vñ ꝓpter ſen
ſibilitatẽ ipiꝰ. q2 neruoſus. vel ꝓpter excarnationẽ ab illis
acutis facilr̃ ledit,⁊ ſingultuʒ efficit. ℂ Vel ex aſſumptio
ne medicine ſolutiue ſepe ꝯtingit:vt in de rectificatõe me
dicinaꝝ ingt Meſue.q2 ſua ſupflua caliditate cũ ſiccitate
ſtomachũ corrigant:⁊ mordicatiõe ſua virtutẽ expulſiuam
irritãt ac ſua ventoſitate ſtõʒ extẽdunt:⁊ iſto mõ tũc ſingul-
tus ſit. ℂ Et itẽ nõ ſolũ a ſupflua medicine euõne ſit. ſed a
qbuſcũq3 alijs euacuatiõibꝰ ſupfluis. ℂ Cauſat etiã a q̃cũ
q3 nimia cibi repl'one ſingultus vt nauſeatia ſatietate: ⁊ in
guloſis nimio cibo replẽtibꝰ exprimur. ℂ Idẽ facit ſupflua
famis tolerãtia ꝓpter colãm ad ipm ſtõm ꝑfluentẽ. ℂ In
terdũ ⁊ qdlibet aliud ſiccitatẽ inducere potes : vt eſſet tri-
ſtitia longa:ac oia aie accidẽtia ſupflua potẽtia.ſ. ſupfluaʒ
ſiccitatẽ inducere:iter q̃ ſupfluus coitꝰ numerat. ℂ Cauſa
vo intrinſeca eſſe põt mala ſtomachi cõplo:cũ mã vl' ſine.
cũ mã qdẽ vt cola flegma:vel acetoſa melãcolia. Sine mã
vt ſola mala cõplõ calã,frigida:vl' ſicca. Apa itẽ in ore ſto-
machi:vl' vlcus ipius q̃ʒ raritas: q2 a q̃cũq3 leui cã mordi-
catiua ꝓpter nimiã ipius ſenſibilitatẽ ledit. ⁊ ſingultus ꝓ-
ducit. Et iſta p ꝓprietatẽ ſiũt. ℂ Per cõitatẽ ſit interdũ rõ
ne cõicatiõis ipius ſtõi ad totũ: vel ad aliqd ꝑticulare mẽ
brum:verbi grã : a toto dicimus ꝓuenire ꝓpter aliquã ſic
citatẽ in toto ꝯfirmatã:vt i ſine febriũ aduretiũ vt i ethica
ptiſi.⁊ in q̃cũq3 euõe ſuperflua corpus exiccãte ſit:⁊ ꝓpter
humorũ aliquam malã qualitateʒ : ſicut in rigore febriũ:q
humor motꝰ ſua ſupflua caliditate.friditate.vl' mordicatio
ne ſepe ſingultũ inducit:ſic accidit aliqñ in febribus adu-
rentibus:in qbus colã ad os ſtõi ꝑfluit:⁊ maxime in caſi-
bꝰ vt natura p vomitũ ea expellat:⁊ ita de flegmate:⁊ me
lancolia aliqua mala q̃litate ꝑticipãtibꝰ:⁊ interdũ pũctu-
ra vermiũ:⁊ has cãs mihi libet p totiꝰ cõitatẽ appellare.
ℂ Ratiõe ꝑticularũ mẽbroꝝ interdum ſit ab epate ꝓpter
apa.ſ.⁊ maxie ꝙ in eius cõcauitate ſit vl' ꝓpter nocumẽtũ
aliud:q̃re aliqñ ab eo in duodenũ colã.vl' aliꝰ malus hu-
mor mãdat:vt ex duodeno ad ſtõm:⁊ dehinc ad os ipſius
⁊ ſingultꝰ tunc ſit. ℂ Vel ꝓpter meſeraicas ad ſtõm mã il-
la mãdari q̃ʒ põt ⁊c̃. ℂ Poteſt etiam ſingultꝰ fieri per cõi-
tatẽ ad cerebrum ex nimia capitis repl'one. vel freneſi:vel
alijs cerebri apatibus.vel aliqbꝰ alijs mal' diſpõnibꝰ:ſicut
a caſu:vel a ꝑcuſſiõe ſup caput:q2 leſio tũc illa cerebri ſtõ
tũc cõicat. ℂ Fieri ⁊ itẽ põt ſingultꝰ ab apate inteſtinoruʒ
renum mñcis veſice:⁊ ab humoribus malis in mẽbris di
ctis multiplicatis ⁊ interdũ a ventoſitate.vbi illa fuerit ſtõ
miſſa. Et hoc de ſingultus cauſis.

ℂ De ſignis ſingultus demõſtratiuis ⁊ cãꝝ eiꝰ. Cap.lv.

s Ingultꝰ ſe manifeſtat. Sʒ de cãꝝ cognitiõe an de
inanitiõe:an de repletiõe ſit erit ꝑquirẽduʒ. ℂ De
inanitiõe vt ſupra dictuʒ eſt ſit a ſiccitate pura ſine
mã in ꝓceſſu febriũ incẽſiuarũ:ac i euone ſupflua.ſiue p
fluxũ ſanguis:ſiue p vomitũ.ſiue p ſeceſſuʒ.ſiue aliter ⁊c̃.
Aut ꝓpter nimiã abſtinẽtiã.⁊ labores extremos:lõgã q̃q3
triſtitiã:⁊ ſilia.⁊ ſingultus talis non ſit ſubito:ſʒ paulatiue:
⁊ iſte cauſe ab infirmis.vel ab aſtantibus facile inueſtigã
tur:⁊ maxime ſi extrinſece fuerint diſcurrẽdo.ſ.p ſex reruʒ
nõ naturaliũ idebitũ decurſuʒ.ſi vo de repl'one fuerit:aut
p cõitatẽ:aut p ꝓprietatẽ ſiet. Sʒ p cõitatẽ ex paſſionibus
mẽbroꝝ ꝑticularũ cognoſcit puta epatis.cerebri.ſplenis
⁊c̃. Et in tali ſingultũ eſt interpolatio q̃dã. ℂ Sʒ ſi ſit p ꝓ-
prietatẽ eſt ꝯtinuꝰ:vel bene puã habẽs interpolationem.
ℂ Vnde ſi ꝓuenerit a mã calida ſentit mordicatio ⁊ pun-
ctura q̃dã.iuuat a fridis:⁊ a calidis ledit. ℂ Et ſi ẽ cũ mã q̃
cunq3 illa fuerit grauitas ſentit in ſtomacho. ℂ Si aũt mã
frida fuerit ſentit friditas:⁊ ledit a fridis:⁊ iuuat a calidis.
ℂ Si autẽ a ſtõi ſenſibilitate fiat a q̃cũq3 leui cauſa ꝓducit
ſingultus. ℂ Si ab apoſtemate ſtomachi fiat:febris:adeſt
dolor nauſea.⁊ alia ſigna apoſtematis ſtõi ſupra capitulo
ꝓprio deſcpta. ℂ Si ãt ab vlcere venerit oia acuta pũgitiã
ſumpta dolorẽ efficient. Et ſi fiat vomitꝰ virulentia q̃dã ap
paret:⁊ idẽ ſepe ſit in egõnibꝰ. ℂ In facto a vẽtoſitate i ſtõ
ſentit extenſio ac rugitus:⁊ ex eructatiõe alleuiat ifirmꝰ:
⁊ hec de ſingultus ſignis demõſtratiuis.

ℂ De ſignis ꝓnoſticis ſingultus. Cap.lvj.

s Paſmus poſt ſingultuʒ:⁊ alienatio mortal. ℂ Sin
gultus de inanitione ex diuturnitate febriũ incenſi
uarũ ꝓueniẽs aut egritudinũ cronicarũ:vt ptiſis ⁊
ethice ⁊ taliũ:aut poſt aliquã euacuationẽ ſupfluã mortal
⁊ maxie ſi ſiccitas fuerit cõfirmata:qd cognoſcit:q2 in con
firmata ſiccitate humectantia nihil aut parũ ꝓſunt:in non
confirmata iuuãt. ℂ Singultꝰ in apate cerebri:⁊ i ꝑcuſſio
ne capitis penetrãte mortalis. ℂ Singultꝰ poſt vomitum
eueniẽs ſit aut ꝓpter aliquã materiaʒ derelictã aut ꝓpter
ſupfluitatẽ euacuatiõis. Itẽ ſi ꝓpter pmũ eſt malꝰ:ſi pro-
pter ſcdm eſt mortalis. ℂ Itẽ ſingultꝰ in die cretica indica
tiua proueniens ſi tũc apparent ſigna bona in die cretica
radicali bonã criſim p vomitũ venire ſignificant. Si vo ſi
gna mala apparuerit tũc mortẽ. ℂ Itẽ dicit Aui.ꝙ in lib.
de morte ſubitanea ſcribit. Q ſi qs ſingultũ cum vomitu:
ac vocis deſtructiõe:⁊ cũ mẽtis alienatione hũerit propin
quã mortẽ ſignificat. ℂ Et itẽ in eodeʒ libro q̃ʒ ſcribit:ꝙ ſi
poſt ſingultũ in latere dextro:vel ſup ſiniſtrum humerum
appuerit apa. feſtinã mortẽ ſignificat. ℂ Itẽ in acutis febri
bus accidit ſepe ſingultus.ſ.ex materiebꝰ p febrẽ reſolutis
⁊ ad os ſtõi propulſis:⁊ talis malus eſt:q2 illic mãm fore i
uiſcatã ſignificat. Et quia talis cũ difficultate curat malꝰ.
Sed ſi ex ſupflui humidi conſumptione prouenit mortal.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

¶ Item ſpaſm⁹ ad mām nō proportionat⁹ ſepe ex ſuꝑflua ſe. caliditate accidit: ⁊ talis cū potu aq̄ fride: ac ſyruporuꝫ frigidorū: vel alteri⁹ rei frie ſepe curaſ. Et quāuis ex defectu materie dici poſſet ſicut ꝑdicti ita ſuſpect⁹ nec ita malus exiſtit. ¶ Singultus in ꝑncipio potiſſimoꝝ eueniens ſi diu nō durauerit materiā paucā ſignificat: ⁊ tunc nō multum ꝑiculoſus exiſtit. Sed ſi durauerit mām multā atq̄ ſixam ſignificat: ⁊ eſt ſignū malū. Et tal' ſingult⁹ eſt multū ꝑiculoſus: vt inq̄t Haly. ¶ Itē afforiſmoꝝ ſeptia. Singultus i yliou. malus. Et paucula h̄ de ſingult⁹ ꝓnoſticis dcā ſūt.

¶ De cura ſingultus tam de repletione q̄ꝫ de inanitione facti. Cap. lviij.

Et q: de ſingultu cura amodo ponēda eſt: an de repletiōe: an de inanitiōe fiat: ꝯſiderādū erit. ¶ Igiſ de repletiōe ꝑmo curā deſcribā. Mā itaq̄ q̄cuq̄ illa fuerit: ſi ꝑ vomitū euacuari poterit: nihil meli⁹. ſi non ꝑ ſeceſſum euacueſ oꝫ. ¶ A mā igiſ frida ꝑncipiū faciēdo ſi groſſa fuerit aut ſabulis in ore ſtōi infiltrata: aut alibi in ipſo ſtō fuerit: ſi ꝑ vomitū eaꝫ euacuari poſſe tibi commodius apparet ſupra in capl'o de cura vomitus flegmatis: ⁊ obſeruādos canones: ⁊ modū talē materiā. ſiue ſubtilis ſiue groſſa fuerit: euacuādi cōperies. q̄ ſi illic ordineꝫ deſcriptū obſeruaueris. adiuuante deo tibi bñ ſuccedet. Si vero ꝑ ſeceſſum eam educere oportet: ibidē quoq̄ ⁊ digeſtiua. ⁊ ſolutiua huic itentioni appropriata plurima cōperies. Et ſic modū habebis q̄l'r materiā illā ſiue ꝑ vomitum, ſiue ꝑ ſeceſſuꝫ euacuare debeas: ⁊ q̄ tā ab itra q̄ꝫ ab ex̄ in ſiſtendo ſingultū ſunt approximāda. vñ oīa q̄ ab itra ſpiritus attrahūt: ac retinēt iſiſtēdo ſingultū maxime valent vt ſūt dominorū terribiles inſult⁹: veluti Tito veſpeſiani filio in oībus mēbris ꝯtract⁹ accidit. Nā quidā philippus ei⁹ ꝑhicus ꝑ ſuos inimicos eū agredi fecit: q̄s cū Tit⁹ ipe vidit tanta fuit ira ſeu timore cōmot⁹: vt eis obuiā veniēs liber euaſit. ¶ Valet ⁊ oiuꝫ terribiliū improuiſa annunciatio. vt ꝑditionis bonoꝝ: domoꝝ ruine: ⁊ oiuꝫ breuiter que patientē in longā ⁊ ꝓfundā territatis detinēt: aut regi cogitationē: cui remediū difficulter inueniri poſſit. Et iſtis nāq̄ triſtitia lōga cātur. ¶ Ad h̄ ita valet anhelitū diu cōtinere: ſternutatio q̄ꝫ: ac ſuꝑ patiēte ſubito: ⁊ in aduertēter fridā aquā proijcere. Caſtorei itē ac aliaꝝ rerū calidarum olfatio. Et q̄d in cāu iſto ſepi⁹ exꝑt⁹ ſuꝫ: floſculū bombacis cū ſuo ſemie incēdere: ⁊ q̄d patiēs ad faciē ⁊ nares fumuꝫ recipiat. ¶ In iſto q̄ꝫ caſū laudat bon⁹ cremonenſis viatico obturationē ambarū auriū cuꝫ digitis: vel quōlibet alr libuerit: ac duas tentas de lardone narib⁹ iponere. Talia eni propter anhelit⁹ retentionē mirabilr valent. ⁊ ſi patiēs alta voce clamet. Iuuat q̄ꝫ collū patientem cōcutere: ac extrema cōſtringere cōfricare: ac calefacere: ⁊ iter alia valet tuſſim: ac ſingultum retinere. ¶ Stomachū q̄ꝫ cū ventoſis calefacere: vel cū alijs: ⁊ maxime cū petijs calidis ⁊ ardēti aq̄ calefactis. ¶ Vel facias ſic. ℞. olei de ſpica olei de lilio ꝯpoſiti. aā. ℥. i. pul'. caſto. ʒ. ij. pipis. cina. gallie muſcate: granorū paradiſi: ſe. rute. aā. ℥. ß. cere parū ⁊ fiat vnguentū q̄ vngaſ ſtomachus ante cenā. ⁊ ante prādiū: ⁊ deſuꝑ calīa pecia ponaſ. Et ſi vis vt plimi faciūt añ vnctionē ſtōꝫ fomētare facias cū aq̄ ardēti vt dictū eſt. ¶ Vel faciaſ ſic. ℞. folioꝝ lauri: floꝝ camomille: abſinthij: ſucci origani. pulegij abrotani. rute ſicce calamēti. aā. M. i. bacarum lauri. cumini maratri. aā. ℥. ij. ſe. rute. ℥. i. cōquaſſenſ ⁊ bulliant in vino: ⁊ cōi lixiuio eq̄s portiōib⁹. ⁊ i ea ſpōgia: vel filtrū iſundanſ. ⁊ fortr exꝑiſſuꝫ: ⁊ calīm q̄tū ſufferre poterit ſtōus fomenteſ. Et cū icipit ifridari: de nouo iteꝝ calīa reponaſ: ⁊ h̄ trib⁹ vicib⁹ facto: vnctio ꝑſcripta fiat. ¶ Laudat itē Aui. i cāu iſto ſuꝑ collū ⁊ gulā tales fomentationes ⁊ vnctiōes facere: ⁊ tu faciaſ ſi libet. ¶ Ad intra valēt cōfectiōes calīe. vt diatriō piperiō. diagalāga. diaciminū: dianiſum: ʒinʒiber conditū: tiriaca magna: metridatū: ⁊ inter alia valet aq̄ vitis bibita: pul'. enule cāpane i h̄ caſu plurimuꝫ laudaſ: ⁊ maxie ſi cū decoctiōe vini ſe. aneti bibatur.

¶ Et ego in caſu iſto darē. ℥. i. tyriace cū. ʒ. ij. pul'. diptami mirabilē opationē adinueni. Sic gariofilos in ore detinere. Et oīa q̄ dicta ſūt poſt materiei eūonē in toto: vel i parte fienda ſūt. Iſta inſuꝑ oīa q̄ tā ab intra q̄ꝫ ab extra ſtatim dicta ſūt i ſingultu a vētoſitate ꝓueniēti q̄ꝫ valēt: eadē eni eſt cura. ¶ Quātū vo ad ſex reꝝ nō nālīu regimē aerem ad calidū ⁊ ſiccū declinātē inhitet: ⁊ pro ſe ſomn⁹ lōg⁹ fiat. tolerare famē iuuat multū: iuuat ⁊ exercitiū forte: ⁊ maxime ſuꝑ famē fcm̄. Et vt ſupradictū ē patiētē ad famē ꝓuocare ⁊ propoſſe eū in ꝓfundis cogitatiōib⁹ detinere. ¶ Quantū ad cibū ſit paucaꝝ ſuꝑfluitatū: ⁊ multi nutrimēti: ac facilis digeſtionis: nec vnq̄ ad ſaturitatē māducet. ¶ Caro itaq̄ caſtrati: duoꝝ dentiū vituli lactātis: capreti: ꝑdicū: faſianoꝝ. auiū rubaliū caponis gallinarū iuuenū ⁊c̄. conueniens exigit. ¶ Si ſalſamēto vti voluerit cum cinamomo pipere grano paradiſi ʒinʒibere: ⁊ ſimilibus fiat. ¶ Vinum purum ac potens bibat: ſepe ac paruꝫ pro vice ſumendo. ¶ Si ſingultus a mā fiat calīa mā pri⁹ erit euacuāda. Et ſi ꝑ vomitū h̄ fieri pt vt ſupradictū ē nihil meli⁹. In h̄ igiſ cāu capitulū de vomitu ſupra require: illud. n. q̄l'r mām calīam ꝑ vomitū eūare dēs: tibi doctrinā cōplete dabit. Et idem fiet ſi ꝑ ſeceſſuꝫ euacuare volueris. Nā ⁊ de digeſtiuis ⁊ ſolutiuis huic propoſito ptinētibus te modis plurimis abūdantē faciet. ¶ Et ſic ſolū ſupeſt ad alterātia deuenire. Et primo a reb⁹ nō naturalib⁹ inchoando aerē ad fridū ⁊ humidū declinet facias: quē ſi naturalē non habueris ſupra pluribus in locis te illū artificialē facere docui. Auiſatus tñ eſto: ne ad itenſaꝫ nimiā fridiratē declinare facias. Nā i tus coadunādo calorē ipm incēderet. ⁊ plimū noceret: q̄d idē accītia aie facerēt q̄ ſpūs ⁊ calorē ad intra retraherent. ¶ Sꝫ q̄ ſpūs ipos ad exteriora trahūt: ſubito ſi licet ⁊ impetuoſe nūciata: vt gaudiū verecūdia ⁊c̄. i cāu iſto iuuāt multum. ¶ Procures itē vt q̄cūq̄ die ventris beneficium habeat ⁊ ſi natura nō fecerit cōi cliſteri: aut ſuppoſitorio vtere. ¶ Sit ſomn⁹ tꝑatus. quies q̄ꝫ motus magis ꝯuenit: vel tꝑatū faciet exercitiū. Cibus paucaꝝ ſuꝑfluitatum: ſed nutrimenti boni paucus ꝑ vice deſ: ⁊ facias vt ad fridū declinet ⁊ humidū. Et vbi virtus cōſtās fuerit nō ita facilis digeſtiōis eſſe dꝫ. facile. n. tal' inflāmaſ: ac aduriſ: q̄d i cāu iſto plimū noceret. cōueniūt lactuca: ⁊ maxie cū aceto endiuia: cucurbita. portulaca. ptiſana ordei. amigdō. ſemel actu ꝑbulita. ¶ Ex carnibus ꝯueniūt caprine. vituli lactātis. cuniculine pulloꝝ. gallinarū. ꝑdicum faſianorū ⁊c̄. Et he carnes magis elixe q̄ꝫ aſſe ꝯueniūt. q̄ cū lactuca. cucurbita. endiuia. aut cū agreſto vino granatorū berberis: ſucco citrāgulorū. limonū. vel acetoſitate citri. ⁊ ſilib⁹ ſunt alterāde. Et h̄ ꝓpter duas cauſas. Pria vt ſuꝑfluā illā caliditatē contēperēt. Scd̄a q: nō ita facile digereſ. Nā vbi cēnt ſic facilis digeſtionis a caliditate illa ſuꝑfla in fumū leuiter ꝯuerterenſ. ⁊ ꝑ ꝯſequēs ſingultū adaugerent. ¶ Cōuenientes piſces ſunt. lucius pergre. truitale. ſtriligiones ⁊c̄. ¶ Ex fructib⁹ ꝯueniūt pruna acetoſa: mora nō ꝑfecte matura. granata acetoſa. Citranguli. limones. acetoſitas citri. criſomili. berberis. ac fructus tñ q dulcedinē multā habēt facile i colerā cōmutāſ. In iſto igr cāu relīq̄ndi ſūt. ¶ Potus vbi virtus ꝯſtans fuerit. ſic aq̄ ordei vl' aq̄ frida. Cū vino granatorū: aut vino berberis agreſta: vel cum modico aceti mixta: vel cū aq̄ ipa iulep roſatū bibat: vel violatum factū ex aq̄ cucurbite. vel ꝯſile. Et ſi vinum dederis. ſit aq̄ plima mixtū. ¶ Quantuꝫ ad medicinalia ab intra ſumēda ꝯueniunt oīa iulep. vt iulep violatum roſatū ex aq̄ cucurbite factum ⁊c̄. Syrupus de granatis: de limonibus. de ribes. de ſucco endiuie. de acetoſitate citri cōuenit. ⁊ manuchriſti: ⁊ triaſandalum. ⁊ talia. ¶ Ab extra vo plurima fieri ſolent: vt emplaſtratiōes. epithimata. fomentatiōes ⁊c̄. Sed memor eſto talia frida ſuꝑ ſtōaco non diu detinere. Nam cū calida fuerint ad ſtōm ipm caliditatē reflectunt: cuius cauſa caliditas adaugeſ. ⁊ ſic plimuꝫ nocent. ¶ Verum medicorū plimi in hoc errant in febribus ponentes

ſuꝑ cor alijs indiſpoſitionib⁹ calidis ſacculos cordiales: q: cum aliquādiu illic ſteterint calefiunt: ⁊ caliditatē illaꝫ cordi reflectunt ſicut pilli veſtium noſtrarum a calore nr̄i corporis calefacti calorē reuerberāt: ⁊ nos calidas tenent vt experiētia docet. ⁊ ita ſacculi. fomentatiōes. emplaſtra ⁊ talia ſtomacho calīa ſuppoſita. Non ſic tñ faciunt vnctiones. ¶ Vt igitur de his que ab extra veniunt approximāda aliqua ſcribā: talē facias vnctioneꝫ. q̄ recipit olei roſa. olei violati. olei de nenuf. aā. ℥. ß. ſpodij. roſ. ru. ſandaliorū. aā. ʒ. i. camphore. ʒ ß. cere parū: ⁊ fiat vnguentum: cum quo aceti parum incorporeſ: ⁊ de tali ꝑ horas duas ante prandium ſtomachus vngatur. ¶ Laudant antiquorum plurimi veſicas aqua frigida ſemiplenas ſuꝑ ſtomachum retentas. Sed cum incipiunt calefieri amoueanſ. ¶ Vel accipe aquā raſure cucurbite: ⁊ cum ea parum aceti commiſce: ⁊ pecias in ea madefactas ſtomacho ſuppone: ⁊ calefactas remoue ⁊c̄. ⁊ hic ſingultus cura finitur. q: ſi a ſiccitate ꝓuenerit: cum ethice cura curabis. quā in meo de febribus ampliſſimam adinuenies ⁊c̄. Et ſic eſt finita cura iſta de ſingultu cum de omnibus egritudinibus ſtomachi iudicio meo ad ſufficientiā ptractauerim: huic meo commentariolo fineꝫ impono.

¶ Commentariolus de fluxibus editus ꝑ magiſtrum Antonium Guaynerium artium ac medicine doctorem egregium papienſem feliciter incipit.

Differentia nona tres in ſe ſummas continens incipit.

¶ Prima eſt de ventris fluxibus.
¶ Secunda de vermibus.
¶ Tertia de yliaca ⁊ colica: ⁊ alijs inteſtinorūꝫ doloribus.

Prima in ſe quinq̄ continet tractatus.
¶ Primus eſt de diaria. charta. 51
¶ Secūdus eſt de lienteria. 57
¶ Tertius de colerica. 58
¶ Quartus de diſinteria. 59
¶ Quintus de tenaſmone. 60

Primus tractatus. xiij. cōtinet capl'a. cha. 51
¶ Primū tā intrinſecas q̄ꝫ extrinſecas diarie cauſas enumerat. 51
¶ Scd̄m cuiuſlibet diarie epatica ⁊ ſplenetica exceptis ſigna demonſtratiua manifeſtat. 52
¶ Tertiū epatice. diarie ac ſplenetice ſigna demōſtrat. 52
¶ Quartū ſigna ꝓnoſtica cuiſlbet fluxui cōia. ac etiā diarie proprie demonſtrat. 52
¶ Quintum colerice diarie curam ponit ſolum eius materiam concernentem. 53
¶ Sextū curā ponit q̄ ſolū fluxui diarie colerice inq̄ꝫtum fluxus eſt per abintus approximata conuenit. 54
¶ Septimū modum ac regulas approximandi narcotica in ventris fluxibus docet. 54
¶ Octauū q̄ diarico fluxui a colera ꝓueniēti inq̄ꝫtū flux⁹ eſt ab extra ꝓueniunt approximāda deſcribit. 55
¶ Nonū accidētibus q̄ꝫ diarie ac ceteris fluxibus q ſuꝑuenire poſſunt docet ſuccurrere. 55
¶ Decimum ſex rerum non naturalium regimen diarie colerice ponit conueniens. 56
¶ Vndecimum de cura diarie a flegmatico humore toti⁹ cauſa prouenientis. 56
¶ Duodecimuꝫ. De eius diarie cura que vicio capitis ꝓuenit. 56
¶ Tertiumdecimum. De cura diarie tam epatice q̄ꝫ ſplenetice. 56

Secundus tractatus duo habet capl'a. char. 56
¶ Primū. Oēs liēterie cauſas ac ſigna tam ꝓnoſtica q̄ꝫ demonſtratiua continet. 57
¶ Scd̄m. Cuiuſlibet lienterie curam ponit. 57

Tertius tractatus duo cōtinet capl'a. char. 58
¶ Capitulum primū ponit colerice paſſionis cauſas: ac ſigna tā ꝓnoſtica q̄ꝫ demonſtratiua. 58
¶ Secundum paſſionis colerice curam ponit. 58

Quartus tractat⁹ q̄tuor ꝯtinet capl'a. char. 59
¶ Primū tā cauſas ac ſigna ꝓnoſtica q̄ꝫ demonſtratiua diſinterie narrat. 59
¶ Scd̄m. Diſinterie epatice curam ponit. 59
¶ Tertiū illius q̄ a ſuꝑiorib⁹ inteſtinis ſit. 59
Quartū. Que tam ab inferiorib⁹ q̄ꝫ medijs inteſtinis prouenire poteſt. 60

Quintus tractatus tria cōtinet capl'a. 60
¶ Primū capitulū. Cās ac ſigna tā ꝓnoſtica q̄ꝫ demr̄atia tenaſmonis continet. char. 60
¶ Scd̄m. Cuiuſlibet tenaſmonis curā ponit. 61
¶ Tertiū. Cuiſlibet accidēti: q̄d tā ab alijs fluxuū ſpēb⁹ q̄ꝫ in tenaſmone accidit: ⁊ ſi in eo frequentius ſuccurrere docet: ⁊ eſt cū egreſſiōe ani. cui⁹ cās ac ſigna taꝫ ꝓnoſtica q̄ꝫ demonſtratiua capl'm hoc ponit ei⁹ q̄ꝫ curā. 62

¶ De cauſis tā intrinſecis q̄ꝫ extrinſecis diarie. Cap. i

Volens de inteſtinoꝝ egritudinib⁹ curā ponere a fluxu ventris principium ſumere liber q̄ eſt cibi aut ſan. vel iteſtinorū ſubſtātie: ſeu aliorū humorū violenta ſeceſſio: ⁊ eſt q̄ntuplex diaricus. diſinteric⁹. lēteric⁹. paſſio colica: ⁊ tenaſmon. ¶ Nōnulli tñ lintericā ⁊ colericam paſſioneꝫ inter ſtomachi egritudines enumerāt: ſꝫ q: tam vulgares q̄ꝫ docti eas fluxus ventris appellāt: ad hunc locum ipſarū determinationē mihi ſeruare libuit. ¶ Verum q: in diaria plima ſcriptur⁹ ſuꝫ que alijs vētris fluxib⁹ maxima cōueniūt: de ea dictionē primo facere volui: q̄ eſt humoralis fluxus: in quo nulla eſt ſanguis egeſtio inteſtinorum excoriatio nulla: nec imutati cibi aliq̄d. ¶ Et huius cauſa intrinſeca ⁊ extrinſeca eſſe cā pōt: extrinſeca q̄dem vt ſex rerū nō naturaliū iordinat⁹ occurſus: vtputa aer excedēs in calitate mās eliq̄ns: exceſſiuū frigus eas cōſtringēs: accentrāſq̄ꝫ humiditas relaxās: imoderatū exercitiuꝫ retentiuā debilitās: longa q̄es: cui⁹ cā humores ſepe corrumpunſ. ⁊ idē ex ſomno ⁊ vigilia magis modo factis ac ex vehementi triſtitia cōtingit. Ira autē effrenātās humores ponit in ebulitiōe: timor eos irinſecat: qui coadunati fluxum efficiūt ſepe exuberās gaudiū eos relaxat. Et que humores corrumpit ac malignat repletio nimia. ¶ Vnde rōne cibi ⁊ pot⁹ attēdiſ q̄litas ⁊ quātitas ⁊ ordo: cibi en⁹ꝫ ⁊ potus quātitas nimiā diariā inducit: ⁊ maxime ſi cibus multarū fuerit ſuꝑfluitatū: ⁊ nutrimēti pauci: vt olera ⁊ ſimilia. ¶ Cibi q̄ꝫ quātitas pauca: ac ſi verbigrā ſtomachus calidus fuerit: ⁊ cibus ſumiſ in quātitate paucus corrumpiſ: ⁊ fluxū interdū facit: ⁊ hec ex ꝑte quātitatis cibi ⁊ potus ſe tenēt. ¶ Ex pte vo qualitatis: ſi venenoſus: ſi mordicatiuus: ſi ex natura lubric⁹: ſi ſubtilis nimiū ſi ex his ſūt que velociter corrūpunſ: vt lac ⁊ talia: ſi in aliq̄ ipſarū q̄litatum exceſſerint. ¶ Ex pte ordis ſi lubricus ſtiptico premittaſ: vel cum facil' digeſtiōis ei q tarde digeriſ imponatur. Is nāq̄ digeſtus cū deſcēdere neq̄at corrūpiſ: ⁊ ceteras humiditates corrūpendo ꝑſepe diariā cauſat: ⁊ hec ex pte ſex rerū nō naturaliū ſe tenēt. ¶ Cauſa vo diarie irinſeca tā penes curſuꝫ naturalē etatiū q̄ꝫ mēbra: q̄ꝫ hūores q̄ꝫ dolorē attēdiſ: ⁊ hec oīa curā variant. ¶ Reſpectu igiſ natural' decurſus etatis: quē inter cās intrinſecas enumerare libet: in his repitur q in iuuentute ventres habent ſiccos. in ſenectute vo habēt humidos. vl' ecōtra: de quibus Hypo. afforiſmū fecit. ¶ Et vt hec facili⁹ cognoſcātur: ſcito q̄ tā fluxibilitas ventris q̄ꝫ ſtipticitas merito etatū decurſus eueniētis quinq̄ cauſe naturales aſſignari ſolēt. ex quaruꝫ ꝑmutatiōe venter q̄ꝫ ꝑmutari ſolet in fluxibilitate. ¶ Cauſa ꝑma eſt itenſa ſtōi friditas: cui⁹ cā plus aſſumitur de cibo q̄ꝫ imutari poſſit. ⁊ hoc exñs in iuuētute i ſenio ꝑmutaſ. eo q̄ oīs imoderata diſcraſia deijcit actū ꝓprie virtutis. huic oppoſita eſt intenſa caliditas appetitum ꝓſter.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

néns: cuʒ ergo parũ cibi aſſumitur. vẽter neceſſario ſtipticat: ⁊ hoc ꝓpter etatiuuʒ cõcurſuʒ naturaľr ꝑmutaſ. ¶ Secunda cauſa eſt expulſiue ꝓpter ſtomachi naturalẽ humiditateʒ fortitudo naturalis eni humiditas mẽbris inata expulſiua fortificat ⁊ debilitaſ retentiua. prima primi. capitulo de virtutib⁹: ⁊ talis in ſenio ꝑmutaſ nãlis võ ſiccitas illi oppoſita ventrẽ ſtipticat: ⁊ h̃ ꝑ imoderataʒ diſcraſiaʒ ad cõtrariũ in ſeniũ reducit. ¶ Tertia cã eſt multitudo colere virtutẽ expulſiuã ſtimulãtis q̃ vt liquet in ſenio ꝑmutatur: ſed oppoſita ſtipticat cã. ſ. paucitas colere in iuuẽtute exiſtens augeſ i ſenio. Quarta cã eſt nãlis calitas vncta cũ humiditate q̃ vias eliquãdo ⁊ eas lubricas faciendo retentiuam debilitat. ⁊ hec in ſenio ꝑmutaſ: ac etiã oppoſita ꝑ imoderatã diſcraſiã. ¶ Quita cã eſt d̃bilitas attractiue epatis totũ chilũ ꝑ meſeraicas nõ valẽs attrahere. ⁊ talis potius cũ a fridi tate ꝓueniaſ: augeſ in ſenio: oppoſita aũt ꝓueniẽs a caliditate tñ attrahit chili: vt feces ſicce maneãt ⁊ hoc premiſſionẽ caliditatis in ſenio ꝑmutaſ: ex qb⁹ pʒ que ſũt ſʒ etatiuũ decurſuʒ cãe fluxibilitatis ac ſtipticitatis vẽtris: ⁊ q̃ ꝑmutãſ ⁊ q̃ nõ. Ex qb⁹ oĩb⁹ pʒ vlteri⁹ q꞉ iſte aſſoriſm⁹ qbuſcũqꝫ ⁊c̃. nõ i oĩbus aſſignatis cãis verificaſ. Si vero fluxum merito etatis decurſus cognoſcere volueris ꝓuenientẽ: has qnqꝫ cãs diligẽter examia. ¶ Mẽbrorum vero defectu diaria: qñqꝫ toti⁹: plerumqꝫ capitis: ſepe ſtomachi ac iteſtinorũ plurimũ epatis: ac meſeraicarũ: interdum ſplenis: ⁊ ſi raro mĩcis aliqñ. ¶ Ea vero diaria q̃ humorũ malignitate fit: qñqꝫ fit a ſanguie interdum a melancolia: nõnũqꝫ a flegmate: a colã võ ſepiſſime. ¶ At illa q̃ cauſa doloris accidit: q꞉ ꝑ eũ calor naturalis reſoluiſ ⁊ debilitaſ: quo debilitato humores corrũpuntur: ⁊ corrupti vẽtrem efficiũt fluxibilẽ. Fit itẽ aliaʒ ob cãm: q꞉ nã vt dolori ſuccurrat ꝑlimũ occupaſ: ⁊ ſic a ſua opatiõe deuiat: i retẽtione deficit: ꝓpter qd̃ fit diaria. Et iõ in emiſſiõe dentiuʒ puerorũ ꝓpter dolorẽ ſepe fit fluxus diaricus. ad qd̃ tñ ad iuuat: q꞉ tũc a capite ad ſtomachũ mã ꝑlima defluit. q̃ humores corrũpendo fluxũ efficit: ⁊ ad h̃ facit lactis maiori quãtitatis aſſumptio: q꞉ ꝓpter dolorẽ plus ſolito de eo ſugunt qd̃ in ſtomacho indigeſtũ remanens corrũpiſ: ⁊ cauſat fluxum. Hẽmus igiſ cãs qbus ꝓpter doloreʒ cauſatur fluxus. Si ergo in h̃ capſo ꝯtenta diligẽter examiaueris: iuenies capſm in ſe diarie: tã intrinſecas q̃ꝫ extrinſecas cãs continere: ꝓpter qd̃ finem recipiat volo.

¶ De ſignis demõſtratis cuiuſlibet diarie ⁊ cãꝫ eius epatica ⁊ ſplenetica exceptis. Cap. ij.

Diarie cãs noſcere ꝑfecte deſiderãs: q̃ prĩs ca^m teneat examieſ neceſſe ẽ. ¶ Et ſi in cognitiõeʒ extrinſecarũ cauſarũ venire libet. ꝑ ea q̃ in ꝓcedẽti capſo deſcripta ſũt ordinate diſcurre: de qbus infirmũ tuũ diligẽter examia: ſic eni in ipſarũ cognitionem facile deuenies. ¶ Quantũ võ ad intrinſecas ſi ꝓpter etatiuũ decurſuʒ diaria fiat fluxibilitas ſi iuuenis fuerit ibidem iueſtiga: ⁊ ſi ſenex que in iuuẽtute ſiccitatis cãe fuerit inueſtiga. ¶ Diaria q̃ cã toti⁹ ꝓuenit fit corpe exiſtẽte in egritudie aut valitudie. In valitudie qdeʒ ſi humorꝫ in corpe repletio aſſuerit: ⁊ virtus expulſiua fortis tũc repletio illa cognoſciſ ex ꝓcedenti regimine humorꝫ multiplicatiuo: vel ꝑ alicuius ꝯſuete euacuatiõis dimiſſionẽ vel ꝑ alicui⁹ mẽbri mutilationẽ. ¶ Corpe võ ifirmo exiſtẽte ſignis digõnis ꝑapparẽtibus diaria ſepe fit quã nã plerũqꝫ bñ inchoat: ſʒ humoruʒ inordiatõe aut venenoſitate eã in tpe ꝑſiſtere negt: ipſi eni humores tũc effrenãſ. ⁊ cũ infirmi male tolerẽt taſ ad ſe curã vocat. ¶ Sʒ ſignis digõnis nõ apparẽtib⁹ ſinthomatice fiet. ⁊ tũc nec ꝯfert nec bñ ferũt: ⁊ iõ qñqꝫ in ſilib⁹ caſibus diaria curã ad ſe vocat. ¶ Humorũ eſſentia ꝯſideranda erit: q̃ viſu h̃ mõ diſcerniſ. naʒ egeſtionũ albedo ſtatĩ nigredo melie. citrinitas colẽ: rubedo ſanguini atteſtatur ardor iteʒ ⁊ pũctura ſup humorem colericũ arguit: te quoqꝫ aer: tps: annĩ: etas: cõplexio: regimẽ ꝓcedens iuuabunt in iudicando: q꞉ talia de humore peccãte cognitionem tibi magnã pſtãt. Ex hũorũ ꝑterea frigiditate ſup coleraʒ arguimus: ſed de hac cã iudicandũ eſt. Nam eſto ꝑ aduſtionem colere vitelline viridis colera ꝑlimũ fiat: vt ꝑma primi. in ſtomacho tñ plerũqꝫ ex oleribus generaſ q̃ digeſtione recipe nequeũt: ſicut alleũ: porũ: cepe ⁊ h̃ꝫ. vt Gal. 2º. ꝓnoſticorꝫ. capſo de vomitu. Sed iter hãc ⁊ illã diſcernes q꞉ in genita ꝑ aduſtionẽ erit dolor. ardor. ⁊ valida ſitis. in alia vero iſtorũ aderit nullũ: ⁊ in h̃ caſu ſup humorem peccanteʒ arguim⁹. ¶ Urina ⁊ ſi pauca in q̃libet fluxo venſiſſe exiſtat: tibi magnũ pſtabit iudiciũ. Cui⁹ cauſa eſt: q꞉ niſi in fluxibus a venis defluerẽt humores: fluxus ois in breui finiret: cũ mã in iteſtinis ꝯtenta cito euacueſ. ¶ Cũ igiſ humores q ſũt fluxus cã a venis ad epar demãdãtur: ex eis aliqd ad vrinales vias: tũc q̃ꝫ mãdari neceſſe ẽ: ⁊ ꝑ modũ hũc i iudicãdo vrina tibi auxilium pſtabit: nam ⁊ ſi ꝓpter humorũ diuerſorũ cuʒ vrina admixtionẽ ea vẽplimũ liuida fuerit: ſup illũ tñ iudica: cui⁹ mõ dicto copiã maiorẽ in ea eſſe diſcernes. ⁊ hec ſũt ſigna flux⁹ q defectu toti⁹ ꝓuenit. ¶ Sed ⁊ ſi reumatiʒans caput in cã fuerit: dupſr fieri contingit: nam mã illa ꝑ poros ⁊ meat⁹ extra venas ad ſtomachi fundũ ſepe venit: ⁊ ibi vna cũ chilo quos repit humores corrũpit: ⁊ iſti fluxũ efficiũt ſpumoſuʒ ſatis: de q̃ offoriſmorꝫ. 7º. intellexit Hypo. vbi dicit. Quibuſcũqꝫ ſpumoſe egeſtiões i diaria his a capite flã defluit: ⁊ i hãc diarie ſpẽʒ trauli facilſie incidũt. y. vi. Trauli a diaria capiuntur longa. ⁊ hi ſũt q ꝓpter cerebri lingue ac ipſius ligamẽtorũ nimiã humiditatẽ lras quaſdam exꝑmere nequeunt. ¶ Põt aũt mã capitis ꝑ venas ⁊ arterias ad epar deuenire que ab eo hũores ad iteſtina fluere facit: ⁊ talis mã eſt vt plurimũ ex colera ⁊ flegmate ꝑmixta: hi eni in cõparatione ad ꝓſcriptos male dormiũt: ac terribilia ſoniãt: ⁊ in his duobus ſigna catarri aderit. ¶ Et de nocte pluſq̃ꝫ de die talis eueniet: qd̃ fit: q꞉ humores ꝓuenientes a cerebro ꝑp reuocationeʒ caloris in nocte magis q̃ꝫ in die mouentur. ¶ Ut plurimũ q̃ꝫ paroxiſmalis exiſtit: nã euacuata mã q̃eſcit fluxus donec alia coadunata fuerit: ⁊ iſto mõ fluxus cerebraſ poriſmaſr ꝓuenit: vñ ꝑ tres ꝑ octo ac pſes qñqꝫ dies et ſepiſſime infirm⁹ ob hoc ſe liberum putet. ¶ Tarditas ⁊ feſtinãtia taliũ paroxiſmorꝫ ab vniformitate ⁊ difformitate regiminis infirmi ꝓuenit: q꞉ ſi vniformiter infirmus ſe rexerit: periodi ſunt equales: ſi difformiter inequales: ⁊ h̃ ſũt ſigna q̃ cerebralẽ fluxũ indicabũt. ¶ Cã diarie ſtomachalis tam mala cõplexio ſimplex q̃ꝫ cuʒ materia ẽẽ põt. ſimplex qdẽ vt frigiditas mortificans: cui⁹ cã retẽtina debilitaſ: ⁊ idẽ caliditas ſupflua calorem exterminãs efficere põt. ¶ Uerũ q꞉ rariſſime ab alio q̃ꝫ a ſucceſſiõe egritudinũ calorẽ exterminãtiũ ꝓuenit: ex eis ꝓcedentibus ac virtute defecta in hui⁹ cognitionẽ facile deuenies: iſti q̃ꝫ ſine dolore ac ꝑter voluntatẽ egerunt ⁊ inſenſibiliter ſepe. ¶ Mala aũt cõplexio ſtomachi cũ mã diariã efficiens ratione viſcoſi flegmatis fieri põt ſtomachum relaxãtis: fit ⁊ a vili ſtomachi paraleſi: qd̃ mordicatiui humores pungitiui q̃ꝫ ſeu venenoſi idẽ efficere poſſunt: vẽtoſitas itẽqꝫ vlcus ⁊ apoſtema ſtomachi. ¶ Et iſtorũ omniũ ſigna ſũt: q꞉ ⁊ ſi viſcoſuʒ flegma i cã fuerit: dolorẽ ſentiet: ⁊ eructuatio erit acetoſa. ⁊ ꝑ ſeceſſuʒ ipm flegma diſcernes: cũ quo ab aſſũptis fridis lediſ: ⁊ ſitis ⁊ amaritudo nulla erit. ¶ Colerici ⁊ acuti ⁊ mordicãtes humores in ano ardoreʒ efficiũt: ſtomachũ mordicãt: arſurã puncturã ac calorẽ in eo cãbunt ſitis aut amaritudo oris aderit. ⁊ ſi fuerit colera i egõne eã diſcernes: vrina tincta ac ſubtilis erit ⁊ ifirmo caſſa nocẽt. ¶ Uentoſitas diariã efficit: q꞉ ꝓpter eã ſtomach⁹ cibũ amplecti neqt: quare corrũpiſ: ⁊ fluxus ide fit: ⁊ talis ꝑ rugitũ ꝑ fumoſaʒ ſeu vẽtoſaʒ eructuationẽ ſe tibi offert. ¶ Stomachi vlcus ſi in cã fuerit ſumpto cibo mordicatio in eo fit. Itẽ cũ quo ſaniei paululũ ⁊ interdũ ſanguis guttule in egõnibus appebunt. ¶ Apoſtema ex dolore ex tactu ⁊ ex his q̃ i apatib⁹ ſtõi dicta ſũt facile diſcerniſ. ¶ Paraleſim ex frigiditate ⁊ inſenſibilitate cõphendes. ¶ Sũt q ſtoma-

caſẽ diariã plerũqꝫ poriſmaleʒ fieri aiũt in guloſis. ſ. ⁊ crapuloſis marie hoc mõ: q꞉ materia dieb⁹ aliqt in ſtõ retẽta ſua malignitate nãm: vt eã repellat irritat: ⁊ fluxũ idẽ fac: ali⁹ võ donec materia de nouo coadunata fuerit retardatur: ⁊ illo mõ ſtõalẽ fluxũ ſepe poriſmaſr fieri aiunt: quod ſi qs Aui. ⁊ nõnullos alios auctores dicẽtes ſtõalẽ fluxum ordinẽ nõ habere: in ꝯtrũ deducet: dicit q꞉ verũ eſt cõparatiõe ad cerebralẽ: cũ quo tñ ſtat q꞉ cerebraſ flux⁹ mõ ſupra poſſibile fieri poſſit. ¶ Diariã võ inteſtinorꝫ vitio prouenientẽ cognoſces: ſi apa: ſi vlcus: ſi paraleſis: ſi ſpaſm⁹ i aliquo inteſtinorꝫ affuerit: ⁊ q꞉ nõ poriſmat: ⁊ quia de die plus euenit q̃ꝫ de nocte ⁊c̃. ¶ Apoſtema ex fe. cõtinua: ex dolore: ex tactu: ⁊ alijs apatis iteſtinorꝫ ſignis demõſtraſ. ¶ Ulcus võ q꞉ idẽ dolor aderit: ⁊ cũ emiſſa egeſtione ſanies apparebit: q꞉ ſi apoſtema fuerit virulẽta ad nigredineʒ lucidã tendẽs intenſo cũ fetore vlceratũ cancrũ ibi adeſſe indicabis. Et idem arguas de quacũqꝫ parte corporis: ſi ſilem materiaʒ emitti videris. ¶ Si fuerint inteſtinorꝫ paraleſis materia fluxi inſenſibilr educetur. ¶ In ſpaſmo autem: ⁊ ſi ſenſus affuerit: materiã tñ ꝯtinere negt. ¶ Et quia in inteſtinis tã in inferiorib⁹ q̃ꝫ in ſupioribus q̃ꝫ in medijs leſio eſſe põt: ſi in ſupiorib⁹: ſupra vmbilicuʒ dolebũt infirmus ſi in medijs circa vmbilicum ⁊ in inferioribus infra. ¶ Matrix võ in cauſa vbi fuerit ex ſui grauedine ⁊ dolore ⁊ alijs ex ſignis ſuper eius malã diſpoſitionẽ ſignificantibus hoc arguas: que in proprijs capitulis adinuenies. ¶ Nec mireris ſi matrix ſuperfluitates ſuas ad iteſtina valet mittere: quia ſtomachus continuaſ cum membris omnibus mediante epate: ⁊ ipſo mediante omnes recipere põt aliorũ membrorũ ſuperfluitates. Galie. ſecũdo ꝓnoſticorum capitulo de egeſtione: vnde non incõuenit q꞉ matrix mediante epate ſeu ſtomacho ſupfluitates ſuas ad inteſtina mandet: que erant cauſa fluxus: ⁊ ſic patet matricẽ poſſe eſſe cauſam diarie fluxus: Illa võ que cauſa doloris ꝓuenit per dolorẽ ipſiuʒ qui ſe nequit occultare cognoſcet. ¶ In ſumma igitur ſi que ꝑſens capitulũ in ſe ꝯtinet bene notaueris: demonſtratiua ſigna diarie vitio totius ꝓuenientis: ac capitis ſtomachi inteſtinoruʒ matricis atqꝫ doloris manifeſte comphendes.

¶ De ſignis demonſtratiuis diarie tam ſplenetice q̃ꝫ epatice. Capitulum. iij.

Magna eſt epatici fluxus diuerſitas ea d̃ cauſa ſigna eius in hoc capitulo ponere volui. ¶ Epatic⁹ itaqꝫ fluxus paroxiſmalis exiſtit in quo propter materiam que retrahiſ pluries in nocte q̃ꝫ in die infirmus aſſellat: ⁊ vt in eius notitiaʒ faciliime deuenias, conſideranda eſt ſubſtantia. ſ. odor ⁊ color. ¶ Ratione ſubſtãtie qñqꝫ fit chiloſus interdũ aquoſus: aliquando veluti lotura carnis ſepe virulentus: ⁊ vt vini fex plerũqꝫ ſpiſſus fluit. Itẽ ſanguis ſepe ab epate fluit: ſʒ de iſto deo duce in capitulo de diſſintheria mentio fiet: tam de ſubtili q̃ꝫ qui ad modum carnis groſſe ad ꝓpoſitũ que nũc dicta ſunt ex parte ſubſtantie ſe tenent. ¶ Ex parte coloris diuerſificantur fluxus epatici. ſ. quia albus: quia niger: qa rubeus: ⁊ quia interdum citrinus. ¶ In odore qñ olet aliqñ: aliquando non. ¶ Chiloſa võ egeſtio fit epatis ⁊ meſeraicarũ vitio. naʒ debilitas attractiue ipſius aut opilõne ſeu in cõcauitate exiſtis apoſtema iſtud efficit: ⁊ idẽ opilatio ſeu apoſtema meſaraicarũ. naʒ in hoc caſu q꞉ ſui erat ſtomacus adiumpleuit ꝓpter qd̃ ab aliqua dictarũ cauſarũ chiloſam egeſtionem ꝓuenire neceſſe eſt: qua apparẽte tua intereſt ꝑ ſigna epatis aut meſeraicarꝫ modũ ineſtigare: verũ vbi meſeraice in cauſa fuerint ex vrina ſuper epatis ſanitatẽ ſignificante cõphẽdes: ſi tñ opilatio ſeu iſtarꝫ alique in epate fiunt: in gibbo aut in cõcauo illud ſic inueſtigãdũ erit: quod ſic facies: q꞉ in gibbo vrina tenuis erit ⁊ aquoſa: ⁊ dolor ſentitur extrinſec⁹: ⁊ maxime circa diafragma: adeſt itẽ tuſſicula qdã: egõnes nõ ſic ac ſi in ꝯcauo eſſent ſubtiles: erũt: in quo ſi fuerit opilatio: dolor plus ſentiſ intrinſecus: nec tuſſicula illa aderit ⁊ vrina erit groſſa ⁊ ſpiſſa. ¶ Egeſtio velut lotura carnis fit: digeſtiua epatis a fridi tate ſcilicet vſ caliditate debilitata: que nũc chiliſicãdã mãm ſeqſtrare nõ valet: ⁊ vẽpſm accidit debilitas retẽtiue epatis: que tãto tempe quo ſignificatio fiat debita: ⁊ dehinc mẽbris conueniens attractio chilũ retinere nequit: ⁊ tãm calidi q̃ꝫ frigidi ſignũ cõe eſt q꞉ patiens in dextro latere grauedinem quandã ſentit. ⁊ in hac ſpecie fluxus epatici plus q̃ꝫ in ceteris aſſellat de nocte. ¶ Q: ſi frigiditas in cã fuerit erit infirmus pallidus ſiue liuidus: piger: ſomnolentus: ⁊ vrina alba ſeu pallida: lactea ſubtilis tñ: ⁊ alba opilationem denunciat. ¶ In caliditate aũt latus dextrũ plus dolet vſqꝫ ad poſteriores copas. ⁊ eſt infirmus citrin⁹ vel rubeus: cũ citrino mixtus: aſperitas oris ac ſiccitas aderit. ſitis iteʒ ⁊ valida quidem. vrina võ ruffa vel ſubruffa ſpiſſa intenſa cum citrinitate: ⁊ ibi ſi opilatio fuerit ignea: ſubtilis erit. verũ egeſtio quelibet a frigiditate magis q̃ꝫ caliditate durante ꝓueniens olet minus: ⁊ in his complexio: etas: tempus: regimen precedens: ⁊ ſimilia: tibi notitiam magnam pſtabũt. ¶ Colerice egeſtiones a multitudine colere ꝓueniũt. ꝓpter igitur colere accuitatẽ fit fluxus: ad quod iuuat virtus expulſiua ſi eſt fortis: ⁊ hanc ex vrina ⁊ ardore animi ⁊ totius habitudine ⁊ precedenti regimine colere multiplicatio ex etate ⁊ ſilibus: vel ex cauſa aliqua euʒ intendere ſeu lubricare facere potente cognoſces. ¶ Uirulenta egeſtio fit a reſiduatione apoſtematis epatis ſeu meſeraicarꝫ: aut ab ipſius apertione ꝓuenit: iterũ ab alijs mẽbris: interdum quoqꝫ ab aduſtione ſanguinis ſeu alterius humoris in ipſo epate exiſtẽtis. Eam ergo q̃ ab epate aderit dolor ꝓceſſit feb. ⁊ in ſumma ſigna epatis apparent. Ab alijs aũt membris ſi prouenit: ſigna incolumitatis ipſius epatis apparebũt: ⁊ per ſigna appropriata mandanti membro illud quoqꝫ ſcies: ⁊ ſi fluxus propter apoſtema aut vlcus meſeraicarũ prouenerit: magis chiloſus erit: ⁊ feb. talem fluxum cõcomitans erit mitis magis. Hanc itẽ differentiã ex colore virulentẽ diſcernes: quia virtus ab epate veniens ad quandã rubedinẽ claraʒ tendit. qd̃ autem a meſeraicis ad clarã citrinitatẽ: de iſta tñ ⁊ de ſequẽti egeſtione capitulo de diſſintheria pleniorẽ mentionẽ faciam. ¶ Illius aũt q̃ eſt feci ſilis cã põt eẽ multiplex. ¶ Tua igitur intereſt oẽs illas cauſas ꝑ ꝓpria ſigna diſcernere. nam interduʒ fit ab eruptione apoſtematis in epate exiſtis: ⁊ interduʒ ab eũone ſaniei vlceris qd̃ in ipſo epate exiſtit. fit iteʒ ſi ipſius opilõnes abrũpenſ: ⁊ aliqñ a ſanguinis aduſtione ⁊ interdũ ab ipſius cõgelatione: ⁊ talia ꝑ ſigna epatis ſeu vlcerũ ſeu opilationuʒ apertionis cognoſces. ¶ Sed vbi ab aduſtione ſanguinis ꝓuenerit fe. incenſiua aderit: vel ſaltẽ preceſſit. areſacta erũt membra: ⁊ humiditatũ nãliuʒ eliquatio: appetitus nullus: ſitis valida: ⁊ vrina rubea valde: cũ egeſtio illa multũ fetet. ¶ Q: ſi cã hui⁹ fuerit friditas: minor egõnis: nigredo minor fetor: ſitis qꝫ minor. ſʒ appetitus maior. ¶ Sed quia talis egõ feci ſimilis a ſplene q̃ꝫ ab epate frequẽtius prouenit inter hanc ⁊ illam: ex apoſtemate opilatione dolore in latere ſiniſtro ⁊ alijs huiuſmodi ſuper ſplenis diſpoſitionem arguentibus: que ſuis locis require. Habes igitur ſigna per que tam epaticuʒ q̃ꝫ ſpleneticum fluxum cognoſces.

¶ De ꝓnoſticis ſignis cuilibet fluxui cõibus: ⁊ in fine de diarie proprijs. Cap. iiij.

Si que in capitulis precedẽtibus deſcripta ſunt cũ diligentia examinaueris: demõſtratiua ſigna comperies: per que in cognitionem cuiuſcunqꝫ diarie faciliime deuenies: at quia capitulum preſens ad omnia que ſequunſ capitula valet q̃ꝫtum ad pronoſtica cõmune ſit: volo. cõmnaia cuiqꝫ fluxui ꝓnoſtica ſigna deſcribam. In fine tamẽ aliquã que ſolum diarie cõueniunt addam. ¶ In omni itaqꝫ ventris fluxu extremitatuʒ frigiditas ſeu totius perſeuerans mortale. ¶ In cuiuſqꝫ fluxus principio: egeſtio nigra que ſuper terram proiecta ebullit: ac

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

acetoſum odorē h₃ mortale. tāta eſt. n. hui⁹ materiei venenoſitas vt nā ei reſiſtere nō valeat: q̄ fit vt fere ſp̄ q̄cunq₃ tp̄e morbi appeat ſit mortalis: q₃ mortificationē₃ calitatis aut adurētem calitatē ſigt: q̄ ambo calitatis nālis extinctionem denūciāt: ⁊ mortē p̄ ɔ̄ñs: q̄ ſi ab vlcere eā emitti ſcias ꝓculdubio mortalis erit. ¶ Uerū in declinatiōe egritudinum ⁊ marie cronicarū egō nigra interdū appet: q̄ ſi cum bona tolerātia fuerit bonū ꝓtendit: qđ ego ſepe expientia notaui i fe. q̄rtana marie: ſed tūc ſup terrā nō ebullit. nec odorē h₃ accetoſu₃. nā q̄cūq₃ illud fuerit: erit ſp̄ mortale ⁊ q₃ ſi ad tale in q̄rūcūq₃ egritudinū p̄n⁹ mors ſequať: gd i fine? ¶ In oi fluxu egō viridis p̄ aduſtionē₃ colere vitelline genita vel eruginoſe apparēs in p̄n⁹: mortale ſemp ſ₃ i alijs morbi tp̄ib⁹ ea apparēte: ⁊ ſi nōnulli interdum euadant: prariſſime tñ. ¶ Dis flux⁹ poſt lōgā egritudinē ſine alleuiatiōe ⁊ mala cō tolerātia pſeuerās mortale. ¶ Dis itē flux⁹ egritudini q̄cūq₃ illa fuerit ſupueniēs: mō ipſa remaneat ſi infirm⁹ male toleret mortale. ¶ Si aliq̄ nigredo ciceri ſilis in q̄uis fluxu ſup coſtas appuerit: ⁊ multa₃ vrinam tūc minxerit: talis inter pauculos dies acherontis limina petet. A. teſtāte. ¶ In oi fluxu ſi pulſu₃ formicātē aut vermiculātē ineneris: ⁊ taľ ab aſſumpto cibo nō cōfortať: diē ſcōm nō ptrāſibit. ¶ Dis flux⁹ a veneno ſeu mā venenoſa cātus mortalis vt in plib⁹: hi tñ q euadūt: ⁊ ſi prariſſimi ſint in pilis ⁊ pelle pmutanť ⁊ vnguib⁹. ¶ In oi fluxu alienatio pſeuerās: mortaľ. ¶ Flux⁹ cū ſiti intēſa ⁊ appetitus pſtratione piculoſus: in fine tñ ſi aliquādiu pſeueret: mortale. ¶ Singult⁹ in fluxu alio a tenaſmone malū: in eo vō mortale. ¶ In oi fluxu puſtulis apparētib⁹ ⁊ delitescētib⁹ ſubito malū q̄ ſi nigre ac liuide fuerint mortalis: vt in plurib⁹. ¶ Fluxu ceſſante q̄cūq₃ ille fuerit ſi cibū cōuenienter infirm⁹ ſumēs nō fortificať ſcias aut h̄uorē peccātē reſumptionē ipedire: ⁊ in tali corpe latitare: quē₃ niſi tu aut nā euaueris: infirm⁹ nūq₃ viuet: vel ex defectu caloris nālis id fieri: in q̄ caſu tua eſt infirmū paucaꝝ ſupfluitatū et multi nutrimēti ſepe reficere: ⁊ ei ꝓ vice parum tribuere. ¶ In oi fluxu mā multiplex ſiľ emiſſa ꝓductionē egritudinis ſiľ demōſtrat. Et i fluxu quoq₃ pſtratio appetit⁹ malū. ¶ Fluxus ois cronic⁹ hydropē minať: ⁊ epatic⁹ q̄maxie: nā quo pedes inflanť. 2⁹ fit cacetic⁹: ⁊ tandē hydropicus. ¶ Nūc ſupeſt de ſignis ꝓprijs diarie aliqđ dicere. ¶ Dis cronica diaria curať difficulter. ¶ A. diaria hito diuturna ſpōtane⁹ vomit⁹ ſupueniēs ſoluit egritudinē: affoziſm. vj. Et q₃ in diaria epatica egō nigra q̄ ſalua pōt eſſe interdu₃ apparet: ⁊ vt vnā ab altera diſcernere ſcias aduerte: nunquid ea a debilitate attractiue ſplenis aut ɔ̄tētiue ⁊ ſequeſtratiue epatis debilitate: q̄ nō valeat mlia₃ a ſanguie depurare deuenit: vel opilſones epatis erupte fuerint: talia enī mō infirmus bñ tolereť ſalua eſſe pōt. ſed vbi talis mā ſup terrā ebullierit: vt iā dictū eſt: ⁊ odorē accetoſu₃ h̄uerit quā muſce ⁊ alij v̄mes effugiūt: mortale. ¶ In diaria ite₃ epatica porīſmāte porīſm⁹ q ſuccedit eſt ſp̄ d̄terior: p̄cedēte: de epatis nocumēto de porīſmo in porīſmū manifeſte magis cōprehēdiť. ¶ In diaria in q̄ p̄⁹ flux⁹ eſt aquſus: vel ſicut mā carnis. mā groſſa ac tenaci ſuccedere malū. ¶ Si ab vlcere ſtomaci: aut ab h̄uore pungitiuo ſeu accuto vel medicine remanētia diaria pueniť: ſi ei ſuccurſum pſto nō dederis: in diſſintheriā cōmutari ſcias. Et h̄ de pnoſticis ſignis cuiuſq₃ fluxui cōib⁹: ac de pnoſticis diarie ꝓprijs ⁊c̄.

¶ De cura diarie colice ei⁹ ſolū curā cōcernēte. Cap. v.

Q Ui diariā pfecte curare cupit: cauſas pſcriptas ac ſigna tā pnoſtica q̄₃ dēmōſtratiua examinet neceſſe eſt. cauſe. n. varie varias curas exigūt. Et q₃ ta₃ in h̄mōi q̄₃ in alioꝝ fluxuū cura p cōiter practicātes committi errores cognoui ordine quodā: ⁊ p modū quo puťe. errorē min⁹ ɔmitti poſſe ad actū practicū te ducā. ¶ Pro quo nota q̄ in q̄libet actu curatiuo cuiuſlibet fluxus tria que p̄ncipalr curā narrāt: ɔ̄ſiderāda ſunt: fluxus. ſ. cauſa ⁊ accidēs. fluxus nāq₃ formalr atq₃ virtualr ſtiptica ſemper exigit: cauſa vō ⁊ accidēs nō ſemp: vñ ſepe ad remotionē cauſe remoueť fluxus: ⁊ tñ ꝓ tūc ſtipticis nō vtimur vt infra patebit. Interdū quoq₃ fluxu ac cauſa derelictis ſuccurrim⁹ accidēti: qđ etiā p ſtiptica nō ſp̄ fit. Ex quo p₃ practicātiū plurimoꝝ error: q i oi fluxu in q̄cūq₃ ei⁹ tempe ſp̄ ſtiptica exhibēt. O bone deus q̄t iſti plutoni immolāt. ¶ Prio igiť cauſe curā ponā: ſcđo fluxus: tertio accidētis: auiſatus tñ ſp̄ eſto. Q₃ l₃ tuaſit intētio materie exēpli grā ſp̄ intēdere fluxū ſeu accidēs nunq̄₃ derelinq̄s in totum: ⁊ idē de fluxu reſpectu materie: ⁊ de accidēti reſpectu illoꝝ ſiendū erit. ¶ Sed anteq̄₃ ad ſpāles curas deueniā q̄dam cuiuſq₃ fluxus ſpēi cōia deſcribā pſciēda. ¶ Primū null⁹ fluxus cretic⁹ mō cōferat ⁊ bene ferat intercipiēdus eſt. ſ₃ vbi modū exceſſerit eſto in die cretica ac ſignis digōis q̄n tūcūq₃ bonis appentib⁹ aduenīſſet: illico ſiſtēdus erit. na₃ ſepe vt dictū eſt: nā inchoat bñ: ſed h̄uorū mordicatiōe ⁊ venenoſitate negt illos in tp̄e ɔ̄tinere: vñ effrenitāt ⁊ nām violēt: pp qđ tūc illico infirmo erit ſuccurrēdū: aľs eum pdere poſſet. ¶ Scđ₃. virtute ɔ̄ſtāte nullū h̄uoralē fluxu₃ coerceas vnq̄₃: niſi p p̄us h̄uor efficiēs vel ei⁹ ps maior ſuerit educta. ¶ Tertiū. flux⁹ materierū diuerſaꝝ virtute cōſtante minime reſtringiť. ¶ Quartū in nullo vētris fluxu debet infirm⁹ niſi acriter moleſteť totiēs ire ad ſellam quotiēs moleſtať ⁊ incitať: ⁊ in declinatione marie: q₃ i freq̄nti aſſellatiōe cib⁹ q aſſumpt⁹ ē in ſtō corrūpiť: pp qđ d̄bilitať virt⁹ diminuiť corp⁹: ⁊ fluxui fit additio. ¶ Quintū. cū fluxū inquātū h̄mōi curare eſt tibi cure ſit frigidus actu pot⁹ q̄cūq₃ deť coſica paſſiōe apoſtemoſa ⁊ opilſone exceptis. ¶ Sextū. cū retētionē cōfortare volueris pot⁹ paucitas tribuēda erit. ⁊ cū tuū cibaueris infirmū: v̄ſus ptem dextra₃ declinādo fac faceat: coxa dextra ſurſu₃ tracta: ⁊ i tali ſitu lōgiori q̄₃ poterit tp̄e pſiſtat. tūc. n. epar non ſic p̄ſto nutrimentū ad ſe tabit: q̄ fit vt h̄uiditates in eo exiſtēs diutius cōtineat: ⁊ hoc ad ſiſtendū fluxu₃ q̄₃maxime iuuat. ¶ Hec duo p̄cepta in pot⁹ ⁊ cibi regimie videreňť forſan cōuenientius collocāda: ſ₃ q₃ cuicūq₃ fluxui ſunt cōia: cū pſcriptis inſerere volui. ¶ Amō ad diarie ſpāles curas trāſeūdū ē: q̄ vbi ob cās extriſecas fiať: eas ad ɔ̄rīū verte: q̄ ſi tunc in ſtō vel in iteſtinis vel in q̄uis alio mēbro mā aliq̄ ſeu q̄litas derelicta fuerit: ad illi⁹ materiei eductionē: ⁊ male q̄litatis alteratiōnē: put infra docebo trāſi. ſi. n. de q̄cūq₃ cauſa inſcribere vellē: doctrina hui⁹ capli in tedioſam nimis lōgitudinē ptraheret. Sed ſi qs memorie fidelr commendet dicēda: cuiuſq₃ fluxui ab extrinſeca cā puenīēti ſuccurrere ſciet facile: ſupeſt igiť ei⁹ diarie q̄ tot⁹ ſeu pticularius mēbroꝝ vitio fit curā depingere. ¶ Prio igiť q̄ a toto peruenit inſcribā: q̄ ſi nō cretice ſed in corpe apparente ſano venerit: ⁊ ad eū mēbroꝝ cōfractio nulla tolerantia ⁊ ſimilia cōſequanť h̄uoris eſſentiā put te ſupra docui inueſtiga: q niſi p pri⁹ q̄uis mō educt⁹ fuerit ad flux⁹ curā iquātū hui⁹ nunq̄₃ trāſeūdū erit. ¶ Pro quo ſciēdū q̄ mām fluxum facientē q̄nq₃ ſimplr diuertim⁹ ⁊ euacuamus. p vias igiť illas talis mā ɔ̄uenīēti⁹ educiť: p q̄s nā eā mādat: ⁊ h̄ vt ſtatim pona₃ p medicinas ſic approriatas: aliq̄n tñ per vomitū: ⁊ tūc ſiľ euam⁹ et diuertim⁹: ⁊ interdū p diaforetica mām ad cutim educētia eā diuertūt: ⁊ p ſudorē euant. ¶ Diuerſio aūt ſimplr p vētoſas: p fricatiōes: p ligaturas: ⁊ extrema in aq̄ caſa poſita fit. de his ḡ oib⁹ p ordinē dō₃ eſt. ¶ Si igiť h̄uor fuerit coſic⁹ accut⁹ ſiue mordificatiu⁹ ita q̄ in tali nulla digō cōiter expectetur poſſes exhibere oxizacharā₃ ſimplicē: cū aq̄ endiuie. ſ. cicoree acetoſe lupulorū: vel cū his ſirupū acetoſu₃ ſimplice₃ p̄be. talia enī feruorem ac humoꝝ accuitatē repmūt: cū quo vie vrinarū aperiunť: ⁊ mā₃ diuertendo in hoc caſu iuuāt pſm. ¶ Facias igiť ſic. ℞. oxizachare ſimplicis. ℥. ij. vel ſic. acetoſi ſimplicis tantūdem aque endiuie vel ex dictis quā libet miſce p vna vice. ¶ Materia tali mō digeſta. ℞. reubarbari electi. ℥. ij. torreſiat parum: ⁊ in puluerem redige: quem cum vino ſtiptico aqua pluuiali ſeu ferrata bñ limphato in aurora exhibē. ¶ Uel accipe ro. aque vel plātaginis. ℥. ij. ß. mive citonioꝝ ſeu ſirupi de mirto. ℥. i. cū his puluerē preſcriptū miſce: ⁊ in potu vt ſupra tribue. ¶ Uel loco pulueris antedicti poteris a. ℥. iij. vſq₃ ad. ℥. iiij. pulueris mirabolanoꝝ citrinoꝝ paululū quoq₃ aſſatoꝝ exhibē. ¶ Uel facias ſic. ℞. corticu₃ mira. citrinoꝝ. ℥. ij. reubarbari. ℥. i. torreſiāt parū: cū q̄b⁹ miſce boliar. ℈. ß. dragagāti gummi arabici aliqualr toſti añ. ℥. i. ſiat puluis quē cū zucca. ro. antiq̄ miſce: addēdo de miua citonioꝝ q̄ſtum libet: ⁊ ſiat bolus: ⁊ deauret: vel cū vino ſeu aquis ſupraſcriptis diſtēperet. ¶ Uel facias ſic. ℞. corticū mira. citri. ℥. i. iſundanť in aq̄ pluuiali: vel extictionis calibis in q̄ p p̄ius bullierit parū ro. ru. ſumach berberis: ⁊ aliq̄ corallia ſeu ſorbe ſi eas tunc habueris: cū q̄bus parū maſticis adde in tali iſuſione ho. xii. mane. x. deinde fortis ſiat expſſio: cui adde. ℥. i. miue citonioꝝ vel alicui⁹ ex ſirupis ſeu iulep ſupraſcriptis: ⁊ ſiat potus quē infirmo tuo tribue: ⁊ hec potio maxime delicatis ɔ̄uenit: q ſic pulueres recipe nequnt. ¶ Uľ alr. ℞. reubarbari torrefacti. ℥. ij. vel corticu₃ mirabol. citrinoꝝ. ℥. iij. ß. torreſiat parū: ⁊ qđ libuerit iſtoꝝ cum modico miue ſeu cu₃ aliquo ex deſcriptis ſirupis incorporenť: ⁊ ſiat maſſa: quā cū modico aq̄ ferrate vel roſate vel plantaginis vel alteri⁹ appropate diſtēpera ex miua vel ex alijs ſirupis. ℥. i. addēdo ⁊ fac potū. ¶ Hic tñ nota q̄ ex deſcriptis pulueribus cū zuc. ro. bolū poteris cōficere: addēdo de quouis appropriato ſirupo ad ſufficiētiā: poteris inde maſſam facere: ex qua pillulas forma: qua oēs ꝓ vna doſi infirmo tuo p̄be. ¶ Interdū etiā mirabolani citrini cōditi repiunť de quib⁹ duos aut tres infirmo tuo exhibere poteris. ¶ Et ſi in euacuāda mā aduſtionē aliquā pcipes loco mirabolanorū citrinorum mirabolanos indos accipe: ⁊ iſto mō rei tue intētionē approprianiſſimā h̄ebis. ¶ Plimi tñ cū ſupraſcriptis ſirupis nihil ſtiptici apponerēt: nec p̄dictoꝝ vllu₃ torrefacerēt: q₃ cū mām inducere intēdūt de ſtipticitate p aſſationē vel q̄uis alr acq̄ſita nō curāt: imo caſſiā ⁊ tamarindos ⁊ ſilia p̄bēt lenētia: ⁊ tu hoc facies ſilr. ſed q̄a tales lenitione ſua fluxū adaugere poſſent: mō quo ſupra tales medicine p̄parate ſecuri⁹ exhibenť. nā paululū bruſtulate ac cōtrite mām educēde ɔ̄fortāt retētiuā: ⁊ hoc in de cōſolatione medicinarū caplo de reubarbaro voluit meſue cum ingt. Et ei⁹ qdē. ſ. reubarbari qđ purū eſt infuſio cōpetit q̄ñ ſolū abſterſio q̄riť ⁊ ſolo ⁊ aptio opilationū: ipſi⁹ vō exhibitio cōtrita q̄ñ q̄riť vt poſt illud in viſcerib⁹ veſtigia ɔ̄tractionis remaneāt: vñ ſi ꝓpter accuitatē h̄uorū excoriationē: ⁊ ne in diſſinteriā cadat timueris in puluerem cum pauca aſſatiōe pſcriptas medicinas dato. ¶ Item in caſu nr̄o de digōne materie alia cōiter mētio nō ſit: nā cu₃ periculu₃ ſit in mora a p̄n⁹ ſtatim ſm dictū modū mām euās: facile. n. ſui accuitatē in diſſintheriā cōmutať. ¶ Una p̄terea potio ſi tibi nō ſufficiat: ſcđam audacter exhibe: ⁊ vbi neceſſitas terriā: p hoc. n. ſepiſſime infirm⁹ mortē euitat: cui⁹ oppoſitū ſtatim a p̄n⁹ fluxū reſtrigēdo euenit. ¶ Poteſt itē mā p vomitū euari iuxta intētionē Hipo. ac Galie. affoziſmo. vj. dū ingt. A. diaria hito diuturna vomit⁹ ſpōtane⁹ ſupueniēs ſoluit egritudinē. ⁊ h̄ dictū cōmētās Gal. ingt: q̄ p ſpōtaneū vomitū intelligere voluit poſſe illō artificialr ſieri qđ ſpōte nā fecit. na₃ l₃ ad h̄ meteriei expulſionē inteſtina ſint magis apta ad q̄ mā tūc q̄₃ declinat. nā ſi tē illā viā ſibi eligeret. in caſu tñ nr̄o puſſe eſt talē nature ɔ̄ſuetudinē diuertere ⁊ reſiduū p vomitum educere. p̄mo pp inteſtina q̄ a tali diuturno fluxu debilitata multū doloroſa eſſe debēt: nā hoc v̄ſſr tolerabit facili⁹. ¶ Ex q̄b⁹ oibus p₃ q̄ mā illa a p̄n⁹ p vomitū euāda nō erit: neq₃ adhuc q̄ñ multa foret: ſed q̄ñ in p̄mis p ſeceſſu₃ ps maior eſt educta: ſiue nā h̄ fecerit: ſiue ipſe citi⁹ cū medicis. nā ſi fluxus dic. xv. ptrāſierit: audacter vomitū ꝓuocare poteris: q₃ tūc cū ſecuratiōe arguim⁹ illi⁹ materiei maiorē ptē eductā fore ⁊c̄. ¶ Scito tñ q̄ multo tuti⁹ ac ɔ̄uenīēti⁹ ⁊ nāe cōgruū magis eſt p ſeceſſu₃ q̄₃ p vomitū mām talē educere: vbi ergo p medicinas ſeceſſiuas illud fieri poſſet magis laudo. ¶ Sed ſi vomitū ꝓuocare libet facias: ſic ſumpto prādio p horā poſt. ℞. oximellis ſimplicis. ℥. ij. ⁊ ſi fortius oximellis ſquil. tantūdem. Et ſi adhuc fortius corticū ſucci mediani radicū ſambuci: ⁊ addēdo aq̄ tepide. ℥. iiij. et ſi libet parum olei cōis: ⁊ totū tepidū in potu dato: trāſacta vō quarta parte hore ſeu dimidia vbi vomit⁹ alr non ſiat cū digitis: vel penna oleo intincta in gulā imiſſis ꝓuoceť quo facto os cu₃ calido vino laueť. ¶ Poteſt itē vt ſupra dictū eſt materia per ſudorē cōuenienter educi: qđ pri⁹ fieri nō debet: q̄₃ in p̄mis quouis mō ſiue per naturā ſiue p artificiū ſit facta minoratio tali⁹ q̄ cōiecturēs magnā pte₃ eductā fuiſſe. ¶ Raſis tñ in ſuo cōtinēti a p̄ncipio balneum aque calide fieri cōmēdat: quia humorē ad ſuperficie₃ corpis extrahit. ¶ Ego aūt vbi mā multa fuerit a p̄n⁹: id fieri nō laudo: natura. n. tā inchoatū opus intercipit: cum quo eā ab intētu ſuo q erat p inteſtina materia₃ illā educere reuocat. ¶ Sed vt p̄miſſum eſt minorata materia ſic q̄ ei⁹ maior ps educta ſit ſudorē ꝓuocare laudo: ⁊ in h̄ diuinus ille ioānes meſue ac auctores p̄limi cōueniūt: q̄ cu₃ balneis aut ſtuphis cōuenientiſſime fieri pōt: ⁊ id ſero vel mane ſtomacho ieiuno ſiat hoc mō. ℞. camomille meliloti abſinthij lauēdule origani folioꝝ lauri roriſmarini meliſſe maiorane añ. q̄ſtum ꝓ faciēdo balneo cōuenit: ⁊ cum p̄dictis omnib⁹ ſeu cū plurib⁹ ex his balneū cōmode facere poteris. in tali. n. balneo infirmus tā diu morā trahat donec ſudorē copioſum egredi pceperis: deinde cum ad lectū eum poſueris ſepe ſudor abſtergendus erit: vt prior ſuccedēti viā p̄ſtet: quo facto ſm q̄ te infra docebo cu₃ cibarijs ſtipticis ciba. ¶ Q₃ ſi infirmu₃ ſtuphare libuerit in aqua ſedeat: ſpōgioſos lateres candētes colloca: q decoctione illa calida ſupius irroreňť ⁊ ſup eos pforata poſita vt liberi⁹ fumi p tinā trāſeāt ſituenť tā diu q̄ infirmus ibi quieſcat: donec ad ſufficiētiā ſudaſſe viſum fuerit. cūq₃ in lectū repoſit⁹ fuerit ſudorē ſepi⁹ abſterge ⁊ ſucceſſiue eum ciba. ¶ Aliter itē hec ſtupha fieri pōt: vt. ſ. decoctio illa taliter ſituеť q̄ fum⁹ p cōductū in tinā trāſeat ad h̄uc modū totiēs deſcripſi: vt vulgo iā not⁹ ſit: q ſuauis ſatis atq₃ delicatus exiſtit. ¶ Uľ facias ſic. ⁊ eſt p debilib⁹ magis ɔ̄ueniens: habeas lateres ignitos ſeu tegulas: ſup eos de predicta tali decoctiōe ſupinfundas: eo deinde lineis pānis inuolue: ⁊ ita calidos iuxta pedes coxas hylia pect⁹ ⁊ ſchinā infirmi tui in lecto iacētis apponātur: ⁊ ipſe a medio iſra taliter pānis iuoluatur: vt vapor illoꝝ lateꝝ egredi nequeat: iſto. n. mō ſudor ſuauiſſime iduciť qui vt ſupra ſepi⁹ abſtergēdus erit. ¶ In caſu iſto balnea ſtuphe ſiūt q̄ ɔ̄ñr poros dilatāt mām diuertēdo ab inteſtinis iam pſm debilitatis ad cutim trahunt ei⁹ ſit euaporatio ⁊ accutoꝝ fumoru₃ exhalatio. ¶ Et ad hāc itentionē vnctiones calide ſepe ſiunt q̄ cū caſu p̄mo occurſu oppilēt: nō multū laudo. ¶ Si ipſas facere libet cū camomillino oleo anetino ſiue rutaceo circa dorſum: ⁊ ilia ſiant. Talia igiť nō tantūmodo materiā diuertūt ſed cum hoc euacuāt. Illa vō q̄ ſolū diuertunt ea₃ ſunt ligature doloroſe: fricatiōes: vētoſe ſine ſcarificatione: muta aerē ⁊ alias nō nāles res ad hoc ꝓpoſitum faciētes: quoꝝ infra regimē tibi dabo: fricationes igiť a tibijs icipiende ſunt: a coxis ⁊ ab anchis ſucceſſiue: deinde ad pectus: tādem ad ſpatulas inferius trahendo ſemper: doloroſe ligature vō ad extrema ſiunt. ¶ Et ad hanc intētionem valet quoq₃ tibiarū ex infraſcriptis decoctionib⁹ lotio: ac in ipſis aliquādiu pedū retētio: imo auctores plurimi talib⁹ in breui curare oēm voluerūt: ⁊ hec ē d̄coctio: radicū ſilicis ſeu herbe roſtebouis i aq̄ ſalſa fcā: ⁊ ſepenumero vſus ſu₃ ⁊ iuuamtū mani^m i eis iueni que mā₃ diuertūt fumos d̄orſū trahūt ⁊ plima i h̄ caſu alia faciūt iuua^{ta}. ¶ Uētoſas vō ſi approriare libet circa vmbilicum vna: et due in laterib⁹ ſituenť tātā i h̄ vi₃ h̄ūt vt velut abolai princeps qđ ho. q̄ttuor cōtinue retēte fluxū ſiſtūt oēm. d̄bes tñ ta₃ in pingui q̄₃ in macro diutius retinere: ⁊ iſte maxime

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

cōuenſūt tota fere materia euacuata. nā ſi multa fuerit mā eā retinēt ⁊ fluxū intercipiūt: quo fit vt pſcripta nocumenta ſequātur. ¶ Sex vō nō naturaliū regimē materiā ſoluz cōcernēs ab eo aliquātulū diuerſificaſ qḋ in regimine fluxus inquātū huiꝰ attēdiſ. ¶ Pro quo ſciendū ꝙ vbi per ſeceſſum ſeu vomitū: aut per ſudorē māam educere mens eſt in caliditate ⁊ humiditate tēperata aerē ppara: q: eius frigiditas poros cōſtringēdo tibi impedimento eſſet cum materias ad intus coadunet: in ꝓuocādo vomituz ⁊ ſudorē tibi pſin obeſſet. Ira ꝓpterea ꝗa in hūoribus facit ebullitionē nocet multū. ¶ Exercitiū in h̄ caſu ſi tpate fiat prodeſt: mō mēbra ꝓpter fluxus ingetationem laſſata non fuerint: nā tūc ꝗes ꝯueniet magis. ¶ Cibꝰ ⁊ potus talis eē dz vt māam colericā ſubtilē ingroſſet: eiuſq; acuitatē rēpmat verū vbi per ſudorē eā educere volueris ſubtiliātia potiꝰ q̄ȝ ingroſſantia dāda ſunt: ⁊ ſic reſpectu materie de regimine ſex rerū nō nāliuz dicta ſufficiant: cū infra de regimine ſex rez nō nāliū fluxus inquātū hꝭ cōcernēte ad hoc ꝓpoſitū faciētia plima deſcribere neceſſe ſit. Si igiſ aliquibꝰ indiges h̄ ab illo caplō mutua. Et ſic eoꝝ doctrina hic finiſ que fluxus materiā ſoluz cōcernunt.

¶ De approximādis ab intra in cura diarie colerice q̄ ſibi ſolum inquietando fluxus conueniunt. Cap. vj.

Iſo āt qualr in cā huiꝰ fluxꝰ elaborādū ſit: ſupeſt vt ea i pn̄ti deſcribaȝ q̄ fluxui iquātū hꝭ ꝯueniūt: iter q̄ ab intra aliq̄: ⁊ nōnulla ab ex̄ approximanda ſunt: ⁊ ex his aliq̄ ſūt narcotica: ⁊ aliqua nō. ¶ Millo igiſ ſex rez nō naturaliū regimine qḋ in fine adiutorie deo deſcripturꝰ ſum in pn̄ti caplō nō narcotica ſolū ponam. ¶ Euacuata igiſ mā ſeu eiꝰ parte maiori artificialr vł per nām: q̄ in. xv. diebus forte facta viſilr arguemꝰ: in fluxum tūc reſtringendo tua ſit intentio: ⁊ ab his que per os aſſumentur a ſimplicibus pncipiū ſumā. ¶ Pro quo in caſu iſto infraſcriptū qḋlibet valet in modū pulueris. ſ. vel mō alio q̄ infirmo tuo melius exhibere poteris: vt eſt coriādri ſemē in aceto ꝑparatū: ⁊ h̄ antiquoꝝ teſtimonio inter cetera pncipatū obtinet: balauſtie: roſe: galle: antera. ſ. roſe. ſemen: terra ſigillata: bolum ar. ſpodiū: grana granati: muzzi arilli vuarū paſſarū: ſumach: myrtilli: berberis: cornu ceruī vſtū ⁊ lotū: puluis moroꝝ imaturoꝝ: neſpillaꝝ imaturarū ſorbarū: atq; cornaliū: cauda eq̄na: virga paſtoris: ſemen acetoſe: portulace: plātaginis pſiliū cōbuſtū: cāphore. gra. ij. ß. p vna doſ: gūmi arabicū: coſtuz: puluis panni valde nigri cōbuſti: puluis pānis aſſi iſto mō ꝑparati: decoque panē in aceto: deinde cū fuerit aliq̄lr ſiccus pone ſup prunas: poſtea vō in aceto eū extigue: deinde exiccetur ⁊ in puluerē redige. valet itē antiq caſei puluis q ſic fiat. Accipe fruſtū antiq caſei in aq̄ duabus vicibꝰ: aut totiens decoq̄ ꝙ ſal ablatū ſit: deinde in fruſta diuidaſ ⁊ exiccetur ⁊ in puluerē redigaſ: coagulū leporis capti q̄ȝ. valet aūt ſtercus ſiccū canis oſſa comedētis ⁊ rob oīuz herbaꝝ ⁊ fructuū infraſcriptoꝝ: vt rob caude eq̄ne: virge paſtoris ſimphitū: prunelloꝝ citonioꝝ: neſpilloꝝ: ſorbarum: cornularū: myrtilloꝝ: ⁊ ſiliuz tā herbarū q̄ȝ fructuū deſcriptoꝝ. ⁊ ſi talia rob paululū aſſarētur: vt ſupra melius eſſet. ¶ Si vō in fluxu tali coſa praſſina ſeu eruginoſa appuerit. ȝ. i. pulueris criſtalli mirabilr conuenit: ⁊ eſt materie talis ſuum ꝓpriū bezoar correctiuū. ¶ Sȝ h̄ ſcito ꝙ in diſſinteria ſpodiū plus ceteris valet. pſiliū vō ſemē plātagis vbi doctor adeſſet pōgitiuꝰ: ſed balauſtie roſe ⁊c̄. nō exiſte punctione magis valet. ꝑdicta tn̄ oīa in caſu nr̄o ꝯueniūt ſm̄ magis ⁊ minus: iſtoꝝ vō doſis eſt. ȝ. ß. vſq; ad. i. ſtō vacuo vł cū capno lacte qḋ cū lapidibꝰ ſeu cādēti calibe decoctū ſit: vł dare poteris cū aq̄ plātagis vel roſarū miue vel ex infraſcripto alicuꝰ ſyrupi modicū cōmiſcēdo: vel da cū aq̄ pluuiali vel ferrata ſeu cū ſucco plātagis ſeu portulace. ſeu cuȝ quouis preſcriptarū rerū ſucco ſeu aqua ſublimatōis ipſarum. ¶ Et practicantes plurimum de pulueribus preſcriptis cum ſuis cōtinue ferculis aliquid cōmiſcent. Solers

igitur medicus ex his oībus vł ex aliquibꝰ que ſibi magis grata erūt poterit cōmixtiones facere: quaꝝ in modū pulueris in ſyrupoꝝ formā ſeu confectionū ꝓut te infra docebo tibi cōmodius viſus erit. ¶ Cōpoſita in hoc caſu appropriata ſunt trociſci de ſpodio cū ſemie acetoſe: trociſci de terra ſigillata de berberis deſcriptiōe meſue ſecūda diōe: aut de papauere ab. A. deſcriptos i puluerē redige: ⁊ quo libuerit mō vtere. ¶ Uel facias ſic. ⁊ eſt raſ. ℞. ſūach. ȝ. ij. gallie. ȝ. i. pulpe gra. ȝ. ß. fiat puluis. ¶ Uel aliter. ℞. boli ar. caſtanee ſpodij ſe. acetoſe ro. berber. gūmi ara. toſti panis vt ſupra ꝑparati añ. ȝ. i. fiat pul. ¶ Uel facias pulueres de bolo in hoc caſu mirabilē. ℞. pſilij ꝯfracti. x. ȝ. ſeis plātaginis. ȝ. v. gūmi ara. boli ar. añ. ȝ. i. ß. fiat pul. ¶ Uel facias pulueres de celſis q ſic fit. ℞. ru. rob. gummi arab. toſti panis: vt ſupra ꝑparati pſilij cōbuſti añ. ȝ. i. coriandrorum ꝑparatoruȝ arillaruȝ vue paſſe añ. ȝ. i. ß. cineris panni nigri celſoruȝ imaturoꝝ añ. ȝ. ij. fiat puluis. ¶ Raſis in hoc caſu dabat litargirij grana. viij. cāphore gra. ij. ß. aſſerens adeo hoc vētrē coſtipare ꝙ ſi in maiori doſi deſ per triēnium iſtirmus nō aſſellaret. ¶ Uel vtere puluere turturis qui ſic fit. Accipe turturem cū plumis: in cuiꝰ vētre infraſcripta conquaſſata ponātur. ℞. acacie hypociſtidos mirtilloꝝ coriādrorum preparatoꝝ boli ar. ſanguinis dra. berberis arillorū vuaꝝ paſſaꝝ ſumach añ. ȝ. i. conquaſſenſ: ⁊ ex his turturem reple quaȝ in olla reconde: ⁊ extracto pane de furno exicca iſtā. ſ. ꝙ ex ea fieri poſſit puluis: ne tamē fiat carbo caue. ¶ Aliq turturē cū plumis vuā accipiūt ⁊ ſimul cum predictis pulueribꝰ in olla bn̄ argillata tn̄ extracto pane i furno pmittūt ꝙ in puluerē ꝺduci poſſit. ¶ Uel facias ſic. ℞. oſſiū dactiloꝝ cōbuſtoꝝ arilloꝝ vuarū paſſarū coriandroꝝ ꝑparatoꝝ mirtilloꝝ ſumach añ. ȝ. ij. fiat pł. ¶ Hec cōpoſita q ſcripta ſunt ab auctoribꝰ marie cōmendanſ: poſſes tn̄ ex ſimplicibꝰ pſcriptis cōpoſitiōes tuo mō facere q̄ in hoc plimū valerēt. ¶ Sȝ ſi infirmꝰ tuꝰ talia in forma pulueris recipere negret: facias ſic. ℞. ex trociſ. vł pulueribꝰ pſcriptis q̄ magis libet. ȝ. i. zucchari al. ȝ. x. qḋ diſſoluatur cū aq̄ ro. extinctionis calibis ſeu cū aq̄ ferrata vel cū aqua plātaginis: ⁊ cū coctū fuerit adde cōſerue ro. antiq. ȝ. ij. ⁊ fiat cōfectio in morſellis de q̄ in pnꝰ: paſtus vnū bolū infirmꝰ tuꝰ recipiat. ¶ Uel talē decoctionē facias cū aq̄ zuccharū tuum diſſolue. ℞. berberis ro. ru. mirtil. ſumach gra. granati muzzi: arilloꝝ vuarū paſſarū añ. ȝ. ß. conquaſſenſ in aqua ferrata ⁊ fiat decoctio: de qua accipe lib. i. vini citonioꝝ. ȝ. ij. miſce ⁊ zuccharū tuū in iſta dectiōe diſſolue. ¶ Uel decotionē talē facias: ex prunellis ſilueſtribus cornalibus ſorbis neſpillis vel aliquo taliū addendo de vino citonioꝝ vel de citonijs p fruſtra inciſis. ¶ Et poſſes decoctiones iſtas in aqua roſata vel plantagis facere: ſeu in aq̄ ſublimationis q̄rcꝰ vł eiꝰ corticis medie ſeu folioꝝ mirti vel virge paſtoris. ¶ Plurima ſunt q̄ȝ ex preſcriptis ſimplicibꝰ q̄ ſublimari poſſent q̄rū aqua eſſet tibi in hoc caſu cōueniēs. Ad iſta ergo tuā fantaſiā applica: et cōuenientiſſimas facias cōpoſitiōes. ¶ Mixtura q̄ in h̄ caſu plimū valet. ℞. cōſerue ro. antiq. ȝ. iiij. diacitonitē cum zucchero ſine ſpēbꝰ. ȝ. iiij. coriādroꝝ ꝑparatorū berberis celſi imaturi ro. ru. ſpodij añ. ȝ. i. incorporenſ ſił addendo parū miue citoniorum ſine ſpēbus: ⁊ ſirupi de mirtillis et mixtura in debita forma fiat: de q̄ in pnciº paſtus ad q̄ntitatē caſtanee exhibe. Et ad idē valet diacitonitē de zuccaro ſine ſpēbus ſolū: aut diacodion. ¶ In aurora vō ⁊ per duas ho. ante cenā ſirupū infraſcriptū deinde pbe. ℞. ſirupi de citonijs meſue ſiue miue citoniorū ſine ſpeciebꝰ: aut ſirupi de mirtillis. ȝ. i. ß. aq̄ ro. vł plātaginis virge paſtoris foliorū q̄rcus mirte: vel de quo volueris ſimplici ſupraſcripto. ȝ. iiij. miſce ⁊ in potu tribue. ¶ Q̄ ſi ſirupum magiſtralē ad hāc intētionē plimū valētē facere volueris ℞. ro. corticis mediāi q̄rcꝰ fructuū prūellorū ſilueſtriū ſorbarū citoniorū p fruſtra inciſorū cornaliū ſumach berberi mirtilloꝝ añ. M. ß. vge paſtoris radicis ſimphiti añ. M. i.

fiat ꝺcoctio in aqua pluuiali ſeu ferrata: de q̄ accipe. l. iiij ſucci vue acerbe ſucci citonioꝝ añ. ȝ. iij. zucchari. lib. ij. ß. ⁊ fiat ſyrupꝰ: cuiꝰ doſis ſit. ȝ. i. ß. vł. ȝ. ij. cū aq̄: ſupraſcript. ¶ Ualet itē ſyrupꝰ de agreſta vel de piris meſue. ¶ Poſſes eodē modo ſuccū prunelloꝝ reſidētia facta: vel citonij ſeu ſorbe neſpilloꝝ vel cornaliū ſeu alteriꝰ ſtiptici fructꝰ: vel herbe iulipizare qḋ in caſu iſto ꝓptiᵐ foret: vel quamvis aquā de pdictis iulepiza: ⁊ ſi añ iulepizationeȝ in quis pſcriptoꝝ calibē cādētē extigueres ſeu cādēs aurū nihil ſupra. ¶ Hēs igiſ plima nō narcotica q̄ in cura fluxꝰ iquātū hmōi p os ꝯueniēt exhiberi pn̄t i q̄bꝰ pn̄s caᵐ finē recipit.

¶ De narcoticis que indifferēter cuiq; fluxui cōueniunt. Capitulum. vii.

Uctores in noſtro caſu opiata plurimu laudāt: ſȝ ea timoroſe exhiberi iubēt. Jam. n. pſimi q talia ſumere auſi ſunt ad plutonē celeri curſu trāſiuerūt: ⁊ nedū p os dare ſuſpectū eſt: imo p ſuppoſitoria ſeu collíria. ¶ Inquit. n. A. vidiſſe ſe q ex opio collíriū ſuppoſuit: ⁊ ad tartara precta lineā tāq̄ȝ p breuiorē meauit. Uidi ego amicū q cū his diebꝰ cuidā tenaſmōſāti dormire nō poteti ſuppoſitoriū opiatū ipoſuiſſet illū tā dulcis ſapor iuaſit vt iterꝝ dormiat. ¶ Ne igiſ in talē errorē cadas in ipſoꝝ exhibitionē has attēde ꝯditiōes q̄s a nr̄is auctoribꝰ accepi: ⁊ marie a pncipe aboali in de cura fluxꝰ abſolute: ⁊ ab illo ioāne meſue in de ꝯſolatiōe medicinaꝝ intētiōe 2ª caº de his q̄ laborioſā agitationē ſedāt. ¶ Pro quo nota ꝙ opiatoꝝ q̄dā cōtra mās frigidas exhibenſ: vt gr̄a exēplī. Aurea alexādrina ⁊ oppopira: aliq̄ exhibenſ cōtra calidas: vt ru. trociſcata reges: ⁊ q̄dā tā in frida q̄ȝ in calīa idifferēter dātur: ⁊ marie vbi de venenoſitate timeſ: vt eſt tyriaca. ¶ Sȝ finis rōne cuiꝰ has exhibemꝰ ꝓut ꝓpoſito ptinet ē triplex vnꝰ eſt vt debilitata mēbra p medicinā laborioſaȝ vel alía fluxu efficiētia ꝯfortenſ. ¶ Scḋs ē cū de farmaci aut hūoris venenoſitate ſuſpitio cadit ad illā extinguēdā id libentiꝰ ac ſecuriꝰ damꝰ: ⁊ pp huc finē pp opationē ſolutiuoruȝ laborioſoꝝ tiriacā cōiter exhibemꝰ. Jdē q̄q; in oī fluxu in quo ſuſpitio cadit talis facimꝰ. ⁊ in pnº q̄dē hoc mō. ſ. nā i mā calīa tyriacā cū zuc. ro. cōmiſcemꝰ: in frida vō eā ſolaȝ damꝰ. vbi ergo de venenoſitate hūoris fluxū facientis heſitaueris: id audacter facito. Ego aūt in malignis deſinterijs id ſepe feci ⁊ infirmo dei dono bene ſucceſſit. q̄re ⁊c̄. ¶ Tertiꝰ finis pncipalis in caſu nr̄o ē vt opiata ipſa fluxū ꝓhibeāt: ⁊ mēbra p fluxū laſſata q̄etēt. ¶ Sed vt hos fines ſecure ⁊ nr̄o cū honore ⁊ infirmi abilitate atingere poſſimus tria cōſiderāda ſunt: pmum opiata ipſa. ſcḋm ſuſcipiens: tertiū approximatio cū tpe vel approximitas tēporis. ¶ Ex pte opiatoꝝ caue ne vnq̄ȝ narcoticū ſeu aliquā virtutē habēs ſtupefaciēdi ſolū exibeas: vt ē opiū cicuta ſuccus coriādri poma mādragore vel eius radix papauer nigrū iuſq̄ami ſemen vel aliq̄d tale. ¶ Primo q̄a cum talia accuta ſint effrenitāt ⁊ ad mēbrū celeriter tranſeūt. ¶ Secūdo q: a tota ſubſtātia venenoſaȝ quādā frigiditatē i corpus humanū ponūt q̄ ē cōplonis ipſiꝰ corruptiua. ¶ 3º q: ſpūs cōgelāt ⁊ mortificāt ſic: ꝙ tādē opa vite exercere nequeunt: ex q̄ mineras virtutū alterāt ⁊ corrūpunt. nā antiqui cū eis aliq̄d cōmiſcere docēt: de quoꝝ virtute eſt talia nocumēta ꝓhibere. ¶ Et iō ſi ex iſtis aliqḋ ſolū exhibueris ſuſcipiētē ad patrē vtplin ire coges. ⁊ ſuauiter q̄dē: quia talia ſpūs ꝯgelāt mēbra ſtupefaciūt ⁊ cerebri pmi vētriculi meatꝰ opilādo eternū ſoporē inducūt: vt ergo periculuȝ tale infirmꝰ tuꝰ deuitet: ꝓut ſtatim narrabo facias. ¶ Et h̄ eſt qḋ antiquoꝝ ſolers ingenium nos docet. ¶ Primo ergo cū his cōmiſce q̄ ipſoꝝ virtutē refrāgūt talr vt nō faciliter effrenitēt: ⁊ ne tā libere ad mēbra trāſire q̄ant: veluti ſunt mira. olibanū ſandaracha ⁊ ſimilia. ¶ Scḋo illa cum eis cōmiſce q̄ ipſorū venenoſitatē mortificēt: ⁊ hoc p ſuū ꝓpriuȝ ſit bezaar: qḋ opij ē caſtoreū: cicute: gētiana: ſucci coriādri viticella: nigra papaueris caſſia lignea ſeu nigrum piper: ſeis iuſq̄ami naſturtij agreſtis ſemen. hec ⁊ ſilia ad ſuam venenoſitatē extinguēdā ſunt cōmiſcenda q̄ taliaȝ ſubſtantiā ſubtiliādo mortificāt illā venenoſam impreſſioneȝ ꝓhibēt. ¶ Tertio illa cū eis pone q̄ ſpūs viuificando eos cōfortēt ſic vt taliū impreſſionibꝰ melius reſiſtāt: ⁊ hoc potiſſimū ſit p crocū q ſpūs ꝯfortādo ipſoꝝ cōgelationē ac idiſpoſitionē ꝓhibēt. ¶ Et 4º qḋ virtutuȝ mineras corroboret talia eſſe debēt cordilia epatica ſtomatica ⁊c̄. q̄lia ſunt ſpica doronicū zedoaria: carpobalſamꝰ ⁊ ſilia. nullū ergo narcoticū ſine tali approxiatione ꝓpines: ⁊ anteq̄ȝ iſta exhibeas p mēſes ſex: aut plures taliū facere cōmixtionem ꝓſtat: vt ipſoꝝ debita fermētatio fiat. ⁊ h̄ ex pte opiatoꝝ ſe tenēt. ¶ Sed ex pte ſuſcipiētis aliq̄ q̄ȝ ꝯditiones attēdunſ. ¶ Prima ꝙ ifirmo virtꝰ conſtet. nā in virtute defacta ſeu multuȝ debili nunq̄ȝ pbeas. ¶ Scḋa ꝙ ſuſcipientēȝ ſemp actu calīn: vel vtplin inueneris. nam ſi ipſuȝ repies cōtinue frigidū talia pbere nunq̄ȝ debes: neq; illi q̄q; niſi magno cum timore q cōplonē fridā ⁊ ſiccā: ſeu fridā ⁊ humidam nāliter habuerit. ¶ Tertia talia niſi māam ꝓ pte euacuatā cōprehēderis nunq̄ȝ exhibēda ſunt: qḋ ſi oppoſitum fiat mās illas ingroſſant ſpūs cōgelāt ſenſum ſtupefaciūt degeſtiuā valde debilitāt materie retinenſ: q̄ ſit vt paucis diebꝰ trāſactis fluxus cuȝ maiori conamine ac ſeueris accidētibꝰ reuerteſ: vn̄ debiliores facti talē impetum ſuſtinere nō valēt: ⁊ p ſubtus terrā padiſum adeūt. ¶ Et q: ex talium exhibitione in pncipio: ⁊ ſi illa accidētia ad tps q̄etātur q̄ȝ pus crudeliora poſtea ſuccedunt: talis mendoſa cura nuncupaſ: verūtn̄ pnitioſa. ⁊ h̄ eſt cā q̄ in fluxibꝰ colica hyliaca in doloribꝰ ſtomachi ⁊ ſilibꝰ iſti rabidi iudei atq; trouātuli cōiter: vt boni aliq̄d pmo occurſu facere videantur: vnde ſedato dolore: pecunias recipiunt ⁊ ab infirmo diſcedunt. Cūq; fluxus q̄ȝ pus crudeliꝰ infeſtet ꝙ ipſe male ſe rexerit: aut ꝙ non debite fuerit gubernatꝰ imputant aſtātes ⁊ illū in bono ſtatu reliquiſſe dicētes. O bone xpe quot iſti chriſtianoꝝ inimici pfidi ad ſtigiā paludē tranſmittunt. ¶ Quarta cōditio eſt vt his ſolū adhibeas in quibus videris nihil. qḋ adhuc approximatū eſt ꝓfuiſſe: cum videas infirmū tortionibꝰ: ⁊ doloribꝰ cōtinue ſine miſcḋia moleſtari: vnde anteq̄ȝ ad narcoticoꝝ exhibitionem deuenias: oīa illa expire p prius: ⁊ ſic in caſu iſto talia tanq̄ȝ de ceteris deſperatꝰ exhibeas. ¶ Si ergo infirmꝰ tuus tortionibus ⁊ doloribꝰ moleſteſ. ipſumq; calidū ſemp inenias. ⁊ materia pro maiori parte artificialiter fuerit euacuata: ſiue naturaliter ꝙ. xv. die tranſacta veriſimiliter eſſe debet ſibi poteris ex preſcriptis narcoticis qḋ magis libuerit exhibere. ⁊ he ſunt cōditiōes q̄ ex parte ſuſcipiētis conſiderande ſunt. ¶ Reſtat nunc de tempe exhibitiōis aliquid dicere quod cōmodius eligiſ in ſero mō a cena q̄ pauca ⁊ facilis eſſe debet digeſtionis. ⁊ per horas quattuor ad minus diſtās fuerit: tunc. n. ſomnū inducit: ⁊ humorū agitationem atq; motū ſiſtit: ⁊ hoc in cura fluxus pncipaliter querimꝰ. ¶ Poſſet etiā mane ſtomacho vacuo vel ieiunio vbi infirmum illuȝ tedioſa illa mordicatio integra nocte vel quaſi continue moleſtauerit talia cōſimiliter exhibere correcta: ſcȝ ꝓut te infra docebo. ¶ Sed ſup cibū ea nullatenꝰ exhibeas: q: ad mēbra cū cibo facile penetrarēt: ⁊ nocumenta tacta leuiter inducerēt: vt Padue in vno ſemel experiētia noui. nā cōſodalis vnus meꝰ nobilē quādā adamabat: ⁊ pdite cum quedā antiq̄ mulier q̄ de nocte cubabat: que erat vt antiquoꝝ mos eſt: breuis ſomni: qḋ ſolū ne amātium tā ardēs deſideriū cōplecterenſ impedimēto erat: ille aūt bonus vir videns ſe a tā leui ipediri cā: aquā opiataȝ confecit: quā in potu vetule dandā amaſie tribuit: illa autem que huius rei nō minus impatiēs q̄ȝ ille erat de ea in vino quod vetula ſumptura erat in cena cōmiſcuit: ⁊ i maiori certe quātitate q̄ȝ fuerat paupercule vetule neceſſarium q̄. 30. ho. ⁊ vltra continue ſtupida: imo vō mortua remanſit: ſed tandē medelis multis euigilata per annū ſi nō vltra tā mēte q̄ȝ corpe ſopita fuit: ne igitur infirmo tuo veluti illi vetule cōtingat nunq̄ȝ exhibeas narcotica ſup ci-

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

buſ: ⁊ anteq̃ȝ ea approximare audeas ↄditões p̄dictas bñ nota: quas diligẽter obſerua. ¶ Opiatas igit̃ q̄ ſcd̄m predictã doctrinã magis correcte: ⁊ que viui etiaȝ frequẽtius nobis magis ſunt amõ deſcribam. ¶ Quaꝝ p̄ma. ℞. opij ſandarace thuris myrrhe croci ana. ʒ. i. berberis ſumach myrtilloꝝ añ. ʒ. ß. cũ mina citonioꝝ ſeu aliq̃ ex p̄dictis ſyrupis maſſam ↄfice: cui⁹ cũ viſus tibi fuerit neceſſari⁹ pillulas tres ad q̃ntitatẽ ciceris fac: quos infirmo tuo ſm̄ dictum ordinẽ dato. ¶ Uel facias ſic. ℞. gallarũ ameos thuris añ. ʒ. i. opij. ʒ. ß. fac cuȝ mina maſſaȝ: vt ⁊ ſupra pillulas ↄſequẽter. ¶ Raſis aũt ſic facit. ℞. ameos mirrhe caſtorei añ. ʒ. i. croci opij. ʒ. ß. ⁊ pillulas fieri iube: vt. ſ. ¶ Aliter ℞. balauſtiaꝝ acacie galle myrrhe ⁊ thuris ſandarace añ. ʒ. i. opij. ℈. i. ⁊ fiant pillule. ¶ Uel facias ſic. ⁊ has plimuȝ cõmẽdat Raſis. ℞. ſe. iuſqami albi opij. ſe. papaueris al. balauſtie thuris ana. ʒ. i. myrrhe ſandarace croci ameos. añ. ʒ. ß. miſce ⁊ modo quo ſupra pillulas confice. ¶ Ego autẽ cõiter his viſus ſum: quas tñ in hoc caſu mirabiles inueni. ℞. opij. ʒ. ij. iuſqami albi papaueris nigri caſtorei: añ. ʒ. i. croci ſandarace thuris myrrhe ameos añ. ʒ. ii ſpice ſeminis naſturtij caſſie lignee ana. ʒ. ß. ex quib⁹ paſtam ac pillulas vt ſupra cõpone. iſta p̄optime correcta ſunt q̃s in caſu iſto ſecure dare poteris. Sed q: plurimi in forma pillularũ ea recipere nequnt: facias illis ſic. Accipe ex pulueribus ſupraſcriptis. ʒ. i. ⁊ mellis lib. ß. ⁊ fiet ↄfectio quã per mẽſes ſex in fermẽtãdo permitte: eius doſis ſit. ℈. ii. ¶ Aut cũ melle illo pone. ʒ. i. ß. p̄ſcriptoꝝ pulueꝝ: q: erit confectio ſatis delicata adhuc: ſed tunc doſim diminue. ¶ Uel aliter. ℞. ex paſta ſupraſcripta. ʒ. ß. que iaȝ p mẽſes aliquot cõpoſita ſteterit. deinde accipe zucchari. ʒ. vi. diſſoluaſ cũ aqua ferrata vel cũ aliq̃ ex aq̃s ſupraſcriptis: et cum debite fuerit cocti paſtã illã pulueriza: vł ſecũ aliter miſce ⁊ facias cõfectioneȝ in morſellis de q̄bus a. ʒ. i. vſq ad. ß. exhibito. ¶ Ac ne errorẽ in doſando cõmittat poſtq̃ȝ cõfectio tua facta eſt ſeu quoduis aliud opiatũ eã pondera: ⁊ quot opij grana i totã compõneȝ ingrediunſ ex aia ⁊ totũ taliter partire q in doſi vna non plus q̃ȝ tria grana opij remaneãt. Si igit̃ errorem cõmittere non vis opiatas oẽs dicto mõ calculabis. ¶ Solet alia ↄfectio in hoc caſu multũ vtilis fieri taliter. ℞. ſtoracis liqui. caſtorei opij ſeminis iuſqami albi: myrrhe croci aſſari thuris ameos añ. ʒ. i. mell' lib. ß. ⁊ fiat electuariũ. doſis eſt a. ʒ. ii. vſq ad. ʒ. iii. ⁊ ſi libet cũ zuccharo facere pone. ʒ. viii. zucchari. ⁊ fac in morſell' tuo mõ cõfectionẽ: cui⁹ doſis erit a. ʒ. ii. vſq. ʒ. iii. ¶ Ul facias ſic: ⁊ eſt i iſto caſu optia. ℞. ameos ſandarace olibani caſſie lignee croci añ. ʒ. i. iuſqami albi papaueris albi añ. ʒ. i. ß. opij. ʒ. ii. berberis: ſpodij granorum granati muzi celſi imaturi añ. ʒ. ii. cãphore. ℈. i. mellis diſpumati. ʒ. v. ⁊ fiat electuariũ: de quo menſib⁹ tranſactis ſex a. ʒ. i. vſq ad. ʒ. iii. audacter exhibito. ¶ Et ſi vis cũ zuccharo in formã ſolidã facere fiant ex puluere iſto trociſci vel magdaleon ⁊ dimittaſ p ſex mẽſes in vmbra deſiccari: ⁊ cũ ipſis. ʒ. ß. ⁊ zucch. lib. ß. fiat in morſellis cõfectio doſis. ʒ. iii. ¶ Ad idẽ valet reqes. ʒ. ii. ¶ Pro delicatis alias hũc ſyrupũ ordinaui. ℞. virge paſtoris plantaginis caude eqne añ. M. j. ſeminis iuſqami albi papaueris nigri radicis mãdragore añ. ʒ. i. myrtilloꝝ ſumach berberis arilloꝝ vuarũ paſſaꝝ hypoqſtidos coriãdroꝝ p̄paratoꝝ añ. ʒ. ß. cornaliũ numero. xxx. neſpilloꝝ ſorbaꝝ añ. numero. xii. cõquaſſenſ et fiat decoctio in lib. viii. aq̃ vſq ad tertie ptis ↄſumptioneȝ. deinde coleſ: ⁊ in colatura diſſolue zucchari lib. iii. ⁊ cũ albumine ouoꝝ recentiũ clarificeſ. deinde ad ſacellum ſeu ſtaminã diſtilleſ: ⁊ diſtillat⁹ ad formã vſq ſyrupoꝝ decoquatur: ⁊ dum ſic decoquiſ in iſuſione res infraſcripte in petia rara ligate p̄maneant. ℞. croci piperis longi caſſie lignee thuris ſandarace añ. ʒ. iii. opij. ʒ. v. conquaſſata ligentur in petia: ⁊ in ſirupo continue infuſa maneat: cumq coctus fuerit fortiter exp̄matur: ⁊ vaſi talis reſerueſ: cuius doſis ſit ab. ʒ. i. vſq ad. ʒ. i. ß. cũ aqua ferrata ſeu aliqua ex preſcriptis. ¶ Et ſi libet accipe ex ſyrupis ſeu iulep ſupra deſcriptis. ʒ. iiii. ⁊ de appropriatis aquis. ʒ. viii. ⁊ de nouo clarificeſ cũ quo in clarificãdo buli croci opij añ. ℈. ii. piperis ameos thuris ſandarac añ. ʒ. ß. coleſ: ⁊ fiat p vicibus duab⁹. ¶ Uel. ℞. roſaꝝ ſumach ſeminis papaueris: ſeis iuſqami berberis: ⁊ de alijs ſupraſcriptis p libito: ⁊ i qb⁹ aquis vis decoctionẽ facito: in qua opium cũ ſuo correctiuo buli ⁊ habebis rẽ delicatã ⁊ tuo infirmo bene vtilem: ↄmiſceſ. ſ. opiũ correctũ: vt ſupra te docui. Illã ſyrupi ſeu decoctiones mõ quo ſupra p̄parate: in iſto caſu mirã operationẽ efficiũt. illi⁹ aũt pauce materie derelicte furioſitateȝ imp̄mũt: eã quietãt: mẽbra laſſata cõfortant: ſomnuȝ ſuauem inducũt: ⁊ fluxũ ſiſtunt. pp qd̄ p̄ſcriptis cõditionib⁹ obſeruatis: nihil in iſto caſu p̄ſtantius. Et in hoc narcoticorum doctrine finem impono.

¶ De his que ab extra approximãda ↄueniũt dyarico fluxui a colera ↄueniẽti inquãtum fluxus eſt. Cap. viii.

D Eſcripta ſunt q̄ ab intra fluxui dyarico a colera p uenienti inquãtuȝ fluxus cõueniunt. Reſtat mõ exponere q̄ ab extra approximãda ſunt: vt vnctiões epithimata empl̃a enchariſmata ſtuphe ſuffumigia ſuppoſitoria cliſtera: ⁊ ex his ſunt aliqua narcotica aliq̃ non. nullũ tñ iſtoꝝ vllo mõ in p̄ncipio approximes. nã per ea ad intra materia reuocaſ: quo fit vt fluxus augeaſ: q ſi fuerit narcoticũ ⁊ materiã ſiſterit ⁊ fluxus p ſtupefactionem intercipiaſ pauculos infra dies maior cauſa ⁊ ſeuioribus accidẽtib⁹ reuerteſ: quo in caſu tunc vipſm moriunſ: q ſi tunc tua fuerit intẽtio illã derelictã mãm quietare infraſcripto mõ ⁊ ordine p̄ut te docebo vtere a narcoticis p̄ncipiũ ſumẽs. ¶ Ut ergo te ad actũ practicũ deducã facias ſic. ℞. olei ro. ʒ. ii. olei maſticis: olei citonioꝝ: olei myrtilloꝝ. añ. ʒ. ß. miſce: ⁊ ex iſto calido q̃ntũ infirm⁹ tunc tolerare põt ab vmbilico infra totus vẽter inungaſ. deinde puluere infraſcripto ſalipizet. ℞. maſticis. ʒ. ß. gallarũ ro. ru. añ. ʒ. i. ß. ⁊ fiat puluis. ⁊ nota q iſta in corpib⁹ rare texture maxime valẽt ⁊ p̄cipue pueris ⁊ infantibus. ¶ Uel facias ſic. ℞. olei myrthi: olei ro. olei citonioꝝ: olei maſticis añ. ʒ. i. acacie hypoqſtidos linij ſanguis dracõis terre ſigillate gũmi arabici coſti dragagãti añ. ʒ. iiii. ex his hoc modo vnguẽtũ facito. Accipe olea ſupraſcripta: cuȝ q̄bus miſce ſucci virge paſtoris: ſucci cornaliũ vel alicui⁹ alteri⁹ fruct⁹ ſtiptici añ. ʒ. i. ß. ſimul bulliãt vſq ad ſuccoꝝ ↄſumptionẽ. deinde adde modicũ cere: ⁊ cũ icipit infrigidari adde pulueres ⁊ alia ſupraſcripta: quo facto in mortario totum pone ac parũ aceti ſecũ: ⁊ incorpa cum. ʒ. i. ſucci plãtaginis: ⁊ ex iſto ab vmbilico infra vẽter vngaſ ſimul ⁊ renes. ¶ Uel facias ſic: ⁊ eſt aliud boni meſue. ℞. ro. ru. ſumach. ſandaloꝝ al. ⁊ ru. ſpodij ſanguis dra. carabe balauſtiarũ acacie hypoqſtidos gallarum gallie muſcate corticũ mãdragore: corticum granatoꝝ añ. ʒ. iii. cãphore. ʒ. ß. ſucci extremitatũ vitis myrthe aceti añ. ʒ. iiii. deinde accipe ordei: ⁊ eſt ordeũ torrefactũ in caſu iſto. ʒ. iii. gũmi arabici. ʒ. v. granoꝝ myrthi. ʒ. ß. hec tria puluerizata miſceantur cũ liquorib⁹ ſupraſcriptis: ⁊ per diẽ ⁊ noctẽ in infuſione maneãt: ⁊ his poſtea adde olei myrtilloꝝ: olei citoniorum ro. añ. ʒ. iii. olei maſticis. ʒ. ij. coquantur ſimul donec mellis ſpiſſitudinẽ habeãt. cũq tepere incipiũt adde pulueres ⁊ alia ſupraſcripta: ⁊ vnguentũ fac: cũ quo vẽter et renes vngaſ. vel de eo ſup petiã extẽde: quã tunc locis applica p̄dictis. Eſt enim efficax medicamẽ in hoc caſu. ¶ Uel facias empl̃m tale cõueniẽtiſſimũ. ℞. hypoquiſtidos linij añ. ʒ. i. farie tritici. ʒ. ij ſucci plãtaginis q̃ntũ ſufficit renibus applicabis: ac vẽtri ſub vmbilico apponaſ. ¶ Et ſi in forma epithimatis facere liberet. ℞. maſticis thuris acacie: aluminis ſucci ro. balauſtiaꝝ ſieſ memite. hypoqſtidos: ſeminis iuſqami: corticũ mãdragore añ. p̄tes equales: terranſ: ⁊ in aceto diſtẽperenſ: ⁊ cũ iſto renes ac vẽter epithimenſ. ¶ Uel aliter: ℞. maſticis thuris aluminis: acacie: hypoqſtidos: balauſtiaꝝ roſ. ſandaloꝝ albori ⁊ rubeoꝝ añ. partes eq̃les terãnſ: ⁊ diſtemperenſ cum ſucco citonioꝝ mirti: virge paſtoris: plantaginis: vel cum aq̃ roſ. paru aceti addito: ⁊ epithima locis p̄dictis fiat: poteris etiaȝ ex q̄uis ſuccoꝝ ſtipticoꝝ fructuu ſeu herbarum ſtipticarũ miſcẽdo aceti paru ⁊ epithima ↄueniẽtiſſimum tuo modo facere. ¶ Et ſi narcoticis vti libet: poteris cũ his q̄ dicta ſũt ſuccũ iuſqami cõmiſcere: ⁊ nedũ cũ epithimatib⁹: ſed cũ vnguentis ſilr: q ſi forti⁹ habere volueris: cõmiſce opiũ. ¶ Et ſi vis modo Raſis facere. ℞. balauſtiarũ: cupularũ glãdiũ: acacie thuris: myrrhe: opij: iuſquiami añ. partes eq̃les diſtẽperenſ cũ aceto: ⁊ loca q̄ dcã ſũt illinias: deinde ſuppone bombacẽ. vel de tõſura ↄraporũ tãdiu dimittanſ q talia per ſe cadãt. ¶ Uel aliter facias: vt Aui. docet. ℞. opij ſeminis iuſquiami albi añ. partem vnaȝ: cupullaꝝ glandiũ: acacie: balauſtiaꝝ: thuris: myrrhe añ partes quinq: incorporeni cum ſucco iuſquiami albi aut ſucco corticũ papaueris: ſeu cũ ipſoꝝ decoctiõe: ⁊ ex iſto ventrem ⁊ renes illinias. ¶ Nũc de enchariſmatibus a quibus practicantiũ plurimi incipiunt: cũq infirmus ab eo egrediſ: ⁊ in lectũ itrat: vnguenta: emplaſtra ſeu epithimata approximant: qd̄ tñ bene ⁊ regulariter fit. q: vt plurimũ ab iſtis vnctionib⁹: epithimatib⁹ ſeu emplis inchoãt: ab eis principium facere libuit: ſucceſſiue enchariſma faciendo. ¶ Facias ſic. ℞. roſ. rubearũ: gallarũ: mirte: plantaginis: conſolide maioris: corticũ glandiũ: caſtanearũ corticum medianoꝝ querc⁹ añ. coquãtur in aq̃ ferrata: ſexta parte aceti addita: in q̄ tu⁹ infirm⁹ ante cenã ⁊ añ prãdiuȝ ſedeat. ¶ Uel facias ſic: ⁊ ẽ efficaciſſimũ. ℞. corticũ pruni quercus cornalis: citonij: neſpillorũ añ. m. ij. roſarũ plantaginis vtriuſq cõſolide radicis: ⁊ folioꝝ cameleunte: pẽtaphilon radicis quercus añ. m. j. balauſtiarum ſorbaruȝ glandium prunelloꝝ ſilueſtriũ: neſpillorum imaturorum cornalium añ. pugillũ boliarmeni: ſang. dra. ſumac. mirtillorũ añ. ʒ. ij. cõquaſſenſ: ⁊ bulliãt in aq̃ pluuiali vel ferrata ſexta parte aceti addita: que tñ duȝ nigreſcat buliat: in aq̃ poſtea: vt ſupra ſedeat. poteris enchariſmate facto ex vnctiõibus p̄dictis emplaſtris ſeu epithimatib⁹ tuo infirmo qd̄ libuerit facere. ¶ Et ſi enchariſmata iſta ſtupefactiua facere libet: ex corticibus mandragore iuſqamo vel papaueris in eis pro libito ponere poteris. ¶ Uel ex preſcriptis narcoticis inunctionib⁹ epithimatib⁹ ſeu emplaſtris. poſt enchariſma vnctioneȝ facere: ⁊ in h̃ caſu erit h̃ ↄuenientiſſimũ factum. ¶ Suffumigia poteris ex fumo enchatiſmatũ facere. q̄ erũt i iſto caſu ↄueniẽtiſſima multum vel quouis p̄ſcriptoꝝ ſiue ſimplex ſiue cõpoſitum ſit idẽ facere poteris illud bulliẽdo: vł ſupra carbones ponendo: vel habeas candentẽ lapidem ſup quem acetum p̄iicias vt infirmus p anuȝ recipiat fumũ. ¶ Uel facias fabas cum corticibus in aceto decoqui ⁊ ſuffumigium fac. Uel pone hipoquiſtidos ſeu acaciam ſuper carbones. ⁊ idem facias. ¶ Uel facias qd̄ pluries exp̄t⁹ ſum: accipe anguillam vnã ⁊ pone in vaſe carbonibus repleto ⁊ cum perforato cooperculo taliter clauſo qua anguilla egredi nequeat ⁊ infirmũ ſup fumũ talem ſuffumiga. ¶ Et ſi narcoticis vti libuerit accipe ex ſupraſcriptis qd̄ vis ⁊ cum illo ſub pannis poſitis ſuffumigium facito: ⁊ hoc ex trociſ. ſeu paſta narcotica ex q̄ pillule confici debent cõuenientiſſime fiet. ¶ Si ſcripta nõ ↄtulerit: ⁊ libet ad ſuppoſitoria trãſire facias ſic. ℞. linij acacie hypoquiſtidos: cere citrine añ ʒ. ß. fiant ſuppoſitoria cuȝ ſucco licophanti penthafilonis plantaginis aut virge paſtoris que ſint filo appenſa vt pro libito extrahi poſſit. ¶ Uel facias ſic. ℞. gallarum maſticis: cere citrine: ſumac: ſpodij: corallorum vtriuſq: acacie hypoquiſtidos añ. ʒ. ij. fiant ſuppoſitoria cũ preſcriptorum ſuccorũ aliquo: ⁊ ſint appẽſa filo. ¶ Et ſi hec opiata facere libet adde in recepta prima. ʒ. ii. opij myrrhe. ʒ. i. ß. cro. ʒ. i. ¶ In ſecũda võ adde. ʒ. i. opij. ⁊ ſtoracis liq̄de ⁊ ſandarace añ. ℈. ii. cro. ʒ. ß. ⁊ fiant vt ſupra ſuppoſitoria q̄ ſi commode ex iſtis fieri nequeãt adde cere citrine quãtũ ſufficit ad hoc vt ſe teneant. ¶ Uel facias ſic. ℞. acacie hypoquiſtidos linij maſticis thuris: croci radicis mãdragore: ſeminis iuſquiami añ. ʒ. i. opij. ℈. iiii. fiant vt ſupra ſuppoſitoria que in caſu iſto multuȝ conueniunt: ⁊ maxime vbi in ano fuerit ardor vel punctura. ¶ Uel facias ſic. ℞. thuris gũmi arabici linij corticũ radicis mãdragore: hypoquiſtidos croci añ. ʒ. ij. cere citrine. ʒ. iii. fiant ſuppoſitoria cũ appẽſo filo. ¶ Si aũt cliſterib⁹ vti volueris a p̄ncipio lauatiua ↄueniunt: talia multuȝ laudo: ne. ſ. mã illa colerica acuta in inteſtinis adherat: ⁊ ipſorum in villis infigereſ: q: de facili tunc diſinteriã efficeret. imo ſi prius tale cliſtere lauatiuum feceris q̃ȝ reſtrictiuum p̄ualebit. ¶ Facias ergo ſic ℞. aque ordei lib. i. ß. olei roſ. ʒ. ii. ouorũ recentium vitellos duos: pulueris zuccari. ʒ. i. ß. ⁊ fiat cliſtere: ⁊ ſi vis magis abſterſiuũ ipm̄ efficere: adde i eo mellis ro. ʒ. ii. ⁊ cliſteria iſta p eã q̄ dicta eſt cãm valẽt plimũ in caſu iſto ⁊c̃. ¶ Reſtrictiuuȝ võ ſic facito. ℞. roſaꝝ virge paſtoris: neſpilloꝝ quercus: ac citoni. añ. m. ß. mirtillorũ ſumac. gallarum balauſtiarum añ. ʒ. i. ß. riſi ⁊ panici lentiũ excorticataꝝ añ. m. i. ↄquaſſentur: et buliant in lib. vi. aque pluuialis ⁊ ferrate vſq ad ↄſumptionem tertie ptis: de qua accipe lib. ß. in qua diſſolue tres vitellos ouoꝝ recentiũ aſſatorum ⁊ ex pulueribus ſupraſcriptis non opiatis. ʒ. iii. olei ro. ʒ. ii. ß. fiat cliſtere. ¶ Et vbi fuerit magn⁹ ardor ſic q inteſtinorum excoriationem timueris. ℞. ſucci plantaginis facta reſidentia lib. i. ⁊ cum vitellis ouorum pulueribus ſupraſcriptis ac roſ. oleo cliſtere vt primo facias. ¶ Et ſi talia cliſteria narcotica facere volueris: de corticibus mandragore ac iuſquiamo in decoctione adiungi facias: ⁊ loco ſupraſcripti pulueris adde pulueres opiatos: ⁊ habebis cliſteria h̃ in caſu ↄuenientia: maxime vbi punctura ⁊ ardor fuerint incẽſi. Et hoc de vnctionibus: epithimatibus ſtuphis: ſuffumigijs: ſuppoſitorijs: ⁊ cliſteribus que in cura diarie colerice ↄueniunt.

¶ De cura accidentium que dyarie ⁊ ceteris ſuperuenire poſſunt. Cap. ix.

A Ccidentia que colerice: diarie: ac ceteris fluxibus ſuperuenire ſolent. ſunt virtutis: caſus proſtratio appetitus: ſcothomie vertigines: ⁊ quod plurimũ eſt ardor: torſio ac intolerabilis dolor. ¶ Quantum vero de ſubleuanda virtute de ſincopi ⁊ appetitus proſtractione facias p̄ut te in de regimine ſex rerum non naturalium infra docebo. ¶ Scothomie võ ⁊ vertigini ſuccurre cuȝ diuerſiuis de quibus te copioſum feci in capitulo ſexto. Et ſi quid ad hanc intentionem capiti approximare libet. a caplõ p̄prio de vertigine ſuccurſuȝ pete. ¶ Torſionibus võ ardori ⁊ moleſtiſſimis doloribus q̄ de huius magis ſũt intentione capli p̄ut ſtatim dicã fac. Sed anteq̃ȝ ad actuȝ practicũ te reducam. nota q priuſq̃ȝ ad queuis narcotica trãſeas experiri potius oĩa debes. ⁊ ſi p extra talia mitigare velles: id poti⁹ q̃ȝ per itra facito. ¶ Ad ardoris g̃ ac doloris torſionis mitigationẽ mã. ſ. exiſte colerica mordicatiua acuta ſi fluxum in p̄ncipio fecerit mãm ipam p prius euacua. nã ſi ea remanẽte dolorẽ ſedaueris: cuȝ veriſimiliter dolor ipſe moleſtus magis ſuccedere debeat: ſine periculo nõ erit ifirm⁹. ſȝ. a p̄ncipio aliq̃t dieb⁹ trãſactis ⁊ mã ſȝ eius partẽ maiorẽ euacuata poteris mitigatiuis: que ordine q̃dã infra ponã vti ab extrinſecis applicandis exordiũ ſumendũ. ¶ Ubi g̃ dolores ac torſiones infirmũ ſine miſericordia moleſtauerint: modo materiei partem maiorem euacuatam putes. Accipe ciminum conquaſſatuȝ: ⁊ in aceto die cum ſua nocte dimiſſum: ⁊ in ſacello poſitum: in aceto illo bulire facias expreſſum loco dolenti calidũ appone. ¶ Uel facias ſic. ℞. ſucci pomorum ſilueſtrium immaturorum: ſucci plantaginis aceti ana partes equales: calefiant ⁊ petias ſeu filtrum in eo mollitum dolenti loco applica. hoc eni epithima in iſto caſu mirabiliter ſedare ſolet. ¶ Uel aliter. ℞. furfuris roſ. rubea. ana partes equales in ſacello ponantur: ⁊ in aceto buliant: ⁊

poſtea applicentur: ⁊ cum predicta omnia infrigidari in
cipiũt: ſepe ⁊ ſepius calida reponanť. Auiſatus tamẽ eſto
ne tam dictoꝝ ꝙ̃ dicendoꝝ actuali caliditate materiam il
lam colericã quãtumcũqꝫ paucam in ebulitione ponas:
⁊ in hoc bene aduerte. nam de facili inteſtinoꝝ excoria
tionem inducerent: ⁊ diſinteriam efficerent. ¶ Item po-
teris in caſu iſto cum floribus taſſibarbaſſi in aceto buli-
tis ſacculum facere: quem loco dolenti ſuperpone.
¶ Uel. ℞. roſ. rub. recte bouis. floꝝ taxibarbaſſi añ. m. ii.
cimini per diem cum nocte in aceto remolliti lib. i. ß. oia
iſta ſimul cũ aqua pluuiali buliant: vel ferrata ſexta parte
aceti addita: ⁊ in tali decoctione bulienti ſpongia infũ-
datur que expreſſa ac calida quantum infirm⁹ ſufferre po
terit ad locum dolentem applicet: cumqꝫ infrigidari inci
pit calida iterum reponatur. Iſta pro doloris ſedatione
maxime conuenient: cum quo etiam retentiuam confor-
tant. ¶ Q. ſi in iſto caſu enchatiſmata facere libet: ad ſe-
dationem doloris magis ꝙ̃ ad retentiue cõfortationẽ re-
ſpectũ habẽdo: vbi materiei partẽ maiorẽ euacuataꝫ pen-
ſaueris audacter vtere: q̃ in ꝓuocatione ſudoris. ſ. ca. vj.
deſcripta ſunt ⁊ ſucceſſiue locum dolenteꝫ ex oleo camo
millino ac anetino mixtis inunge. talia eñ doloreꝫ ſedant
multum: ⁊ mãm diuertunt: camqꝫ ꝑ ſudorem euacuant.
¶ Uel facias ſic. ℞. camomille mellilon. ro. ru. abſinthij
ſicci añ. m. ii. aniſi marazi añ. ℥. iij. ſe. lini fenugreci añ. li.
ß. fiat decoctio: ⁊ in eam ſpõgia infunde: qua vt ſupra vte
re. Sed ſemp auiſatus eſto: ne colerã illam in ebulitione
ponas: q: vt dictum eſt de facili inteſtinoꝝ abraſioneꝫ in
duceret. ¶ Itẽ alij ventoſas ſine ſcarificatione ſup dolen-
tem locum applicãt: vel in circuitu: ⁊ in hoc caſu mirabi
lis ſunt iuuamenti: quia vbi materia pauca fuerit dolorẽ
ſedãt: ac fluxum ſiſtunt. ¶ Ligaturas doloroſas ac alia di-
uerſiua poteris ſm̃ p̃ſcriptos canones quãdo libuerit fa-
cere: quia vꝫ. in caſu iſto multuꝫ preſcripta ſtupefaciendi
habet nãm. Si ĝ libet ex narcoticis que deſcripta ſunt tuo
modo mixtione fac: ⁊ in caſu iſto ſtuphis ⁊ ſuffumigijs cli
ſterijs ac ſuppoſitorijs: in qbus ſtupefacīẽdi ṽtus ineſt vti
poteris: ſꝫ in ca. ii. deſcriptos canones diligẽter obſerua.
¶ Solem⁹ etiã que dolorẽ ſedãt ꝑ os plima dare: inter q̃
eſt puluis cornu cerui vſti ⁊ loti cũ vino calido i potu da-
tus: q nedũ in caſu iſto: verũ in colica ⁊ iliaca multum va
let. ventris eñ dolores oẽs potiſſime ſedat vt experientia
ſepe notaui. ¶ Q. ſi in mitigatione doloris ad narcotica
per os ſumenda trãſire neceſſe ſit: ſeptimũ capitulum tibi
plurima concedit. ¶ Ardori vero in ano exñti vbi alia nõ
ꝯtulerint cũ ſuppoſitorijs opiatis in primo caplõ deſcri-
ptis ſuccurrere debes: cõditionibus tñ ibi poſitis obſerua-
tis: illa eñ ardorẽ ac dolorẽ ⁊ tortionẽ mirabiliter ſedant.
¶ Si ĝ ordinate his que deſcripta ſunt vſus fueris diarie
accidentib⁹ facile ſuccurres: ⁊ potiſſimum doloꝝ pũctio
nibus ac ardori. que ꝙ̃ cetera diarie accidentia ad ſe fre-
quentius curam vocant: ⁊ in hoc finis eorum ſit cum qui
bus accidentibus ſuccurrere debes.

¶ De regimine ſex rerum non naturalium conueniente
diarie colerice. Cap. x.

V[t] cure diarie a colera acuta mordicatiua ꝓueniẽ
tis finem faciam ſex rerũ nõ naturaliũ regimen in
hoc capitulo erit deſcribendũ: ⁊ illud potiſſimum
quod fluxui inquãtũ huius ꝯuenit: cũ de eo quod mate
rie attinet compendioſe: ⁊ ſi paucula ſupra deſcripſerim
¶ Sit itaqꝫ aer in ꝑncipio augmento ⁊ ſtatu ad caliditatẽ
temperatã declinis. nã vbi frigidus eẽt accẽtraret materi
am ac diariã augeret: ⁊ de facili in diſinteriam tranſiret.
In declinatione ṽo ꝙ frigiditati attineat: ꝓſtat: ꝙ eẽneaꝫ
caliditatẽ in mẽbris derelictam cõtemperet: ac illi⁹ colere
caliditatẽ reprimat. ¶ Timor ac triſtitia ⁊ ira magis vitã-
da ſunt: ⁊ letitia q̃uis modo infirmo detur: ſiue ꝑ cantile-
nas: ſiue ꝑ hiſtorias delectabiles: ſiue quomodo libet aliẽ
ꝯuenit: vt. ſ. ſelle ⁊ accidẽtiũ ſeuoꝝ. ſiqua cum inuaſerint
obliuiſcatur. ¶ Exercitiũ temperatum laudo. vbi fluxus
nimiũ moleſtus fuerit. quies magis cõuenit. ¶ Sõnus in
declinatione ſolito lõgior eẽ debet: in alijs ṽo tꝑib⁹ ſi cõ-
ſuetudo eqlis fuerit: verũ abſolute i qlibet fluxu plus ab
auctoribus cõmedať: qđ ſit: q: vt i plib⁹ ꝑpť flux⁹ moleſtiã
mẽbra in quietatione laxantur. virt⁹ reſoluiť: ⁊ alia pluri-
ma inducũtur accidentia. Sõn⁹ aũt laxata mẽbra refouet:
mãꝫ gerat. accidẽtia ſedat: ⁊ fluxũ ſiſtit: ex quo patet ꝙ rõ-
ne hoꝝ ꝯuenit: ſed vbi mã plurima foret acuta ⁊ mordi-
catiua: cũ de natura ſomni ſit: mãm fluxus retinere nõ ſic
eius plurītas ꝯueniret in ꝑncipio ꝙ̃ maxime. ¶ Quãtum
ṽo ad cibũ ⁊ potũ cũ retẽtiue ac fluxui magis attẽdere cu-
pias min⁹ de potu ꝙ̃ fieri põt: vt in ca. vij. dcm̃ eſt tribuẽ
dũ erit: ⁊ ſupra dextrã partẽ infirmus dũ cibať iaceat cora
dextra ſurſum tracta. ¶ Et anteꝙ̃ ei cibes virtutẽ primo
cõſpice: deinde cõplexionẽ: etatẽ: ꝯſuetudinẽ: ⁊ talia ſuc-
ceſſiue q̃litatiue ⁊ quãtitatiue. nã vbi gra fabe: ⁊ alia hu-
iuſmodi cibaria digeſtioni rebellia ſunt: q̃ a nõnullis au-
ctoribus cõmendanť nõ niſi groſſis ruſticis ⁊ aſſuetis ex-
hibenda ſunt. plurimi eñ valitudinarij ẽxntes talia dige-
rere nequeũt: quo ĝ infirmi? Ex q̃ patet q̃uidã vulgariuꝫ
medicoꝝ error: q indifferẽter fluxu elaborãtes cibo pene
iꝑmutabili oẽs cibãt. ¶ Parũ ꝙ̃ ⁊ ſepe dãdũ erit ⁊ i ꝑn-
cipio paſtus ex deſcriptis i ca. ſ. ꝯfectionib⁹ ſeu mixturis
ad caſtanee quãtitatẽ tribue. ¶ Aquã ferratã aut ciſterne
cũ zuccaro ro. antiq̃ mixtã bibat: vť accipiat mine citonio
ruꝫ ſine ſpẽbus vel alicuius ex deſcriptis in caplõ ꝑdicto
ſyrupis. ℥. i. aq̃ ferrate vel ciſterne. ℥. v. miſce: vel poteris
ſucci berberis: aut citonioꝝ vinũ cũ aq̃ quã bibitur⁹ ẽ in-
firm⁹ ꝑ libito miſcere: ⁊ talis ſit ſibi pot⁹ qñ mãducat. ꝙ ſi
loco aqualis candẽs aurũ ꝙ̃ facturus es in aq̃ ferrata plu-
ries extingueť ꝓualebit. ¶ Uinũ nullo modo ꝯuenit. ſi tñ
infirm⁹ tu⁹ ab eo abſtinere nõ valet. ſicut laſſiuis plurib⁹
accidit ſit vinũ nigrũ ſtipticũ aqua ꝑdicta limphatum: vt
pot⁹ limphata aq̃ ꝙ̃ limphatum vinum appellari poſſit.
¶ Cõueniẽtes carnes ſunt caprẽi vitulorũ lactãtiũ: lepu
ſculoꝝ cuniculoꝝ: polaſtrorũ iuuenũ gallinaꝝ: caponum:
perdicũ: faſianoꝝ: turturũ: auicularũ rubaliũ. Siluestres
tñ carnes ⁊ maxime leporine q̃ fluxuꝫ a ꝓprietate ſiſtunt
teſte Raſi ꝙ̃ domeſtice eligani pot⁹ ⁊ oẽs aſſe elixe: que
cum berberis ſumach ſiľ coriãdri ꝑparati mirtilloꝝ ante-
ra ⁊ ſilibus farciẽde erũt. Coctana quoqꝫ fruſtatim inci-
ſa carnib⁹ his immiſſa: neſpule: item citri: ⁊ ſtiptici fructus:
vt corna. ſorbe imature: prunella imatura celſa ſeu pon-
tica pira ⁊c̃. ¶ Et ne obliuiſcaris in quibuſcũqꝫ aſſandis
carnibus noue cere parũ imitere: ⁊ ſi his elixis carnibus
vti libet cũ his q̃ imediate dicta ſunt faciẽde erũt: cera tñ
dimiſſa ⁊ aqua mõ ſupra ferrata ſeu ciſterne decoquatur
ꝙ ſi eas ex his tũc farcire nõ libet vinũ ſeu ex dictis plura
ad buliẽdũ impone: ⁊ ſi pulueres fuerint eos in petia rara
ligato. Ex his igiť carnib⁹ ꝯtuſum: vbi op⁹ ſit facito: in q̃
agreſte paꝝ: vť citonioꝝ vinũ ſeu berberis ſucci imponere
poteris: tũc eñ guſtui gratũ magis reddeť. ¶ Cõueniẽtia
fercula ſiũt ex panico: rizo: milio fractoqꝫ: ordeo paululũ
vſtulato. Raſis fabas in aceto in h̃ caſu excorticatas mul
tum cõmendat: ipſarũ ꝙ̃ farina laudať: ⁊ farina corticum
ipſarũ q̃ in ſiſtẽdo fluxũ ꝓualẽt: ⁊ talia in modũ ptiſane in
ſuarũ brodiũ carniũ cognari pñt. tales tñ fabe ſint in ace-
to decocte: vt in ꝑncipio hui⁹ capli dcm̃ ẽ nõ niſi ĝſſis ru-
ſticis exhibẽde ſunt. ¶ In iſto itẽ caſu febre non exñte lac
multũ cõmẽdať vacce. ſ. cũ ſit valde groſſuꝫ: aut capre: ve-
rũ id lando magis: ⁊ ſi nõ ita groſſuꝫ exiſtat: ſtipticũ tñ eſt
vt ex ei⁹ pꝫ nutrimẽto: eſt ĝ iſto in caſu ꝯueniẽs magis ꝙ
iſtoꝝ exhibuerit cũ cãdẽti calibe ſeu auro: aut lapidib⁹ in
eo plies extictis decoquanť. Raſis aũt cũ eo aq̃ ferrate tã
tũdẽ miſcebat: vť ex ꝑdictis ſepe ſtipticis fructib⁹ ꝙ̃ alijs
cũ ea ꝑ ꝑus bulire faciebat: ⁊ eã poſtea i lacte ad buliẽduꝫ
cõmiſcebat: vel i lacte ipo ſuccũ berberis: vinũ citonioꝝ
aut agreſtã ponebat: ⁊ poſtea bulire ꝑmittebat: ꝙ aq̃ ſeu

ſucc⁹ ille ipoſit⁹ erat ſolut⁹ ⁊c̃. lac igiť taliť ꝑparatũ mixtuꝫ
i cõi vſu cũ cãdẽti calibe ſeu auro vť ignitis lapidib⁹ aquã
illã cõmiſcẽdo decoqm⁹. ¶ At ſi ꝑpť ifirmi debilitatẽ di-
ſtillatũ facere neceſſe ſit. ℞. mirtiloꝝ ſumach berberis an
there coriandroꝝ ꝑparatoꝝ añ. ℥. iii. cõquaſſenť: ⁊ in aqua
ro. buliãt modico vini citonioꝝ ſeu berberis addito: i ta
li ṽo decoctiõe carnes ex qb⁹ diſtillatũ fiẽdũ erit ꝑ horas
duas ad min⁹ remolliri ꝑmittas: ſucceſſiue i vaſe duplici
diſtillatũ fac ducatis quot libet additis in fundo. Diſtilla
to itaqꝫ facto laminaꝫ lauri ignitã in eo plies extingue: id
eñ mire ṽtuteꝫ ꝓſtratã reſtaurat: ⁊ ex qbuſlibet carnibus
ipm̃ facẽ poteris: ⁊ h̃ diarie colice vitio toti⁹ ꝓuenictis cu
ra finẽ recipit: q̃ illi ꝙ̃ ꝯuẽit: q̃ ex mordicãtibus huoribus
q̃leſcũqꝫ fuerit ꝓuenit. ¶ Sꝫ ſi a colera praſſina ſeu erugi
noſa fiat: eſto euadũt ꝑ pauciſſimi: i ꝓuoſticis ſupra patuit
in oib⁹ tñ vt p̃ſcriptũ eſt fac: verũ q: mã illa venenoſitate
ſua nterficit: ad eã extiguẽdaꝫ qua hora in quo poteris mõ
ex criſtalli puluere: is eñ talis venenoſe mãe bezaar exi-
ſtit. ¶ Cũ ĝ ad ifirmũ tuũ pueneris. ꝑmo q̃ hui⁹ ſit ſpẽs flu
xus ꝑcũctare: cui ſm̃ exigẽtiã ꝓut ſupra te docui: rerũ ſex
nõ naliũ regimẽ ꝑordinab: mãꝫ deinde euacua: in ſiſtendo
fluxũ attẽde ſucceſſiue: ⁊ tã ab intra ꝙ̃ ab ex̃ his ordinata
poſtea vtẽ: ꝓut ſupi⁹ annotať. a narcoticis tñ quãtũ poſe
fuerit ꝑcaueto: ꝙ ſi eiſdẽ tñ op⁹ fuerit i fluxũ ſiſtẽdo. ſ. ſeu
accñib⁹ ſedãdis tã ab ex̃ ꝙ̃ ab itra poti⁹ id fac balnea en
chatiſmata: ſtuphe: vnctiões. diuerſiões ligature: vẽtoſe:
⁊ alia ſupius tacta ordinate page. ſic diariã oẽm curabilẽ
in breui ad finẽ bonũ deduces. Et in hoc diarie ab humo
ribus colericis ſeu acutis ꝓueniẽtis cure hic finis eſto.

¶ De cura diarie ſtatice toti⁹ vitio ꝓuenientis. Cap. xj.

D[iarie] a flegmatico humore totius ꝓueniẽtis vitio
cura ẽ: vt infirmus in aere ad caliꝫ ⁊ tꝑate humidũ
collocẽť: ꝑ quẽ exercitiũ horis cõuenientibus tem
perate faciat: vel ſaltẽ loco eius fiant fricationes. ¶ Som
nus rõne materie ſit ſolito breuior: rõne auteꝫ fluxus gra ſi
ſtendi ſit lõgior. ¶ Aie accñtia exceſſiua deuitet. ¶ Quan
tũ ad cibũ ⁊ potum ſit eius vinũ nigruꝫ ⁊ ſtipticũ cum aq̃
ferrata limphatũ in q̃ parum mirtiloꝝ: vel maſticis macis
cardamomi ſeu cinomomi ad buliendũ ſecum ꝑmittas.
¶ Cõuenientes aũt carnes ſint lactantis vituli montonis
duorum dentium: capriolorꝝ: cuniculoꝝ: gallinarum iuue
nũ: pulloꝝ colũboꝝ eoꝝ qui ad volandum iam poſſe hñt:
perdicũ: faſianoꝝ: ⁊ auiũ rubaliũ: ⁊ he aſſate magis ꝙ̃ eli-
xate ꝯueniunt: ⁊ coquantur modo aliquo ex imediate de
ſcriptis ſimplicib⁹ farciẽde ſunt: ⁊ in aſſandis nouã ceram
ſemꝑ imitte. ¶ Et vbi virtutis debilitas affuerit: ex elixis
ꝯtuſum fac: ⁊ ſi diſtillatũ feceris: de eiſdẽ ſimplicib⁹ cõtu
ſis in petia rara ligatis i vaſe ſublimatiõis ipone ducatos
aliquot ſi libet: ſed carnes illas ꝑus bono vino nigro ſtipti
co aſꝑgas: in q̃ ſi aurũ candẽs vicib⁹ aliq̃t extingueref pre
ualeret. ¶ Et regimẽ dictũ vbi maiorẽ ptẽ mãe euacuatã
putaueris ꝯuenit. In ꝑncipio eñ mãꝫ ingiſſaret: ⁊ expul-
ſioni rebellẽ eã faceret. ꝓpter qđ ſtipticis minime vtendũ
eſt. ⁊ potiſſimũ mã exiſtente viſcoſa q̃ lubricitatẽ ſua dia-
riam efficeret. ¶ Ad medicinalia tranſiẽs illius flegmatis
eẽntia tibi ꝯſiderãda erit: q: quãto viſcoſius inciſiuo indi-
get fortiori gra digerẽdi mãm. ¶ Et vt te ad actũ practicũ
deducaꝫ. ℞. mell. ro. ℥. i. ß. ⁊ ſi icidere libet magis: accipe
oximell. ſimplicis tãtundẽ ꝙ ſi fortius oximell. cõpoſiti ſeu
oximell. ſqllitici: ⁊ cum q̃ iſtoꝝ libuerit miſce aq̃ feniculi
℥. iij. ⁊ totũ hunc da in potu: ⁊ ꝯtinua vſqꝫ q̃ mã tibi dige
ſta appareat. ¶ Quã tũc ſic euacuab. ℞. turbith. ℥. ii. ß. zi-
zi. ℈. ii. ſalis gẽme. ℈. i. infũde totũ i aq̃ lactis addẽdo oxi-
mellis ſqllitici. ℥. i. ⁊ his horis. xii. in infuſiõe derelictis fi-
at expſſio quã potui tribue. ¶ Uel aliť. ℞. turbith albaſi
℈. iij. zinzi. ℈. ſ. zucca. ad põdus oiuꝫ: ⁊ fiat puluis: quẽ cũ
vino potuiť dabis: ⁊ ſi vna euacuatio nõ ſufficiat eaꝫ itera.
¶ Mã vel pte maiori eũata erit retẽtiua ꝯfortãda ⁊ forti-
ficãda: ⁊ quãtũ ad cibũ ⁊ potũ vt ſtatĩ te docui facẽ facias
¶ Et i ꝑncipio paſtus ad quãtitatẽ caſtanee da diacitoni
tẽ cuꝫ ſpẽbus. Uel tãtundẽ electuarij de granis mirti me-
ſue ſeu ꝯfectiõib⁹ eiuſdẽ. ¶ Cõuenit itẽ diantos cũ zuc. ro.
antiq̃ mixti. ¶ Alij zinziber ꝯditũ exhibent. ¶ Uel ꝑ duas
hõs añ paſtũ mine nicolai. ℥. i. ß. exhibe. ¶ Ac in iſto caſu
coagula ſup ca. 6. d̃ſcripta ꝯueniũt. ¶ Puluis itẽ ſtercoris
canis antiq ac pãni valde nigri cõbuſti. ¶ In iſto ꝙ̃ caſu
athanaſie ſeu tyriace fine. ℥. ii. cũ vino caſo in aurora exhi
bere ꝓdeſt multum. ¶ Et q: mã taľ ad ſtõm defluẽs nau-
ſeã efficit vomitũ tũc ꝯueniẽtiſſime ꝓuocabis cũ aq̃ tepi
da ſimplici vť aceto mixta: vel loco aceti pone ſirupũ ace-
toſum ſimplicẽ: vel oximel ſimplex ſqllincũ. ¶ Et vbi for-
tius. ℞. ſucci mediani: corticũ ſambuci. ℥. ß. cũ q̃ aq̃ tepi-
de. ℥. iij. miſce: ⁊ cũ q̃ illoꝝ volueris: vt. ſ. te docui vomi-
tũ ꝓuoca. ¶ Fet aũt vomit⁹ taľ ꝯuenientius pte mãe eua-
cuata: eſto ꝙ in ꝑncipio ꝙ̃ intẽdũ ꝯueniat. cũ. ſ. ifirm⁹ tu⁹
ꝯtinue q̃ñ nauſeat. ¶ Sudor aũt mã ꝓ maiorati pte eũata
ꝯuẽiet q ſꝫ modũ i ca. 6. deſcriptũ ꝓuoceť: ⁊ debes in iſto
caſu tã balneis ꝙ̃ ſuffumigijs ꝙ̃ vnctiõibus calioꝛib⁹ vti.
¶ Ad mãe diuerſiões ꝯueniũt fricatiões: ligature doloro-
ſe: tibiarũ ⁊ pedũ lotiones: ⁊ ipſaꝝ i decoctiõib⁹ tactis re
tẽtio: ſucceſſiue ṽo vẽtoſe: q̃ oia ſm̃ ordinẽ in. ſ. ca. deſcri-
pta ſunt fiẽda erit: ⁊ q: in cura lienterie ad ꝓpoſitum faci
entia plima deſcribenť: caplm̃ pñs hic finẽ recipit.

¶ De eius diarie cura: que vitio capitis prouenit: ⁊ ma-
tricis. Cap. xij.

S[i] q̃s diligẽter ſcripta notauerit: diariam ſtomacho
eueniẽteꝫ facile curare ſciet: ſiue calidus acut⁹: ⁊ ſi
ue fridus illã efficiẽs humor fuerit: ⁊ vbi mãm eua
curare neceſſe ſit. ca. ſ. ſiue ꝑrimi doctrinaꝫ ſeq̃re. ꝑmum
nãqꝫ calam mãm: ⁊ aliud frigã modũ tibi dat euacuãdi: ⁊
ſi ea q̃ ſtõm ac ei⁹ retẽtiuã tã ab ex̃ ꝙ̃ ab itra ꝯfortãt i ꝑce-
dẽtib⁹ caplis ſcripta nõ ſufficiãt: ifra tractatu de lieteria ac
diſinteria necia q̃re: i nullo eñ tibi deficiẽt ⁊c̃. ¶ At ſi dia
ria vitio capitis ꝓueniat: eidẽ taľr ſubueni. nã in caſu iſto
mẽbra duo peccãt. ſ. mãdãs: qđ eſt caput: ⁊ ad qđ mittiť. ſ.
ſtomachus ſeu iteſtina. Et id q̃tũ ad regimẽ ſex rerũ non
naliũ ab aere cibo ⁊ potu: ſõno ⁊ vigilia ⁊ ſilib⁹ catarrum
multiplicãtib⁹ ꝑcauẽdũ ẽ. ¶ Quãtũ ṽo ad medicinalia ſu
ꝑfluitates a capite ad ſtõm: ſiue ad iteſtina defluẽtes edu-
cẽde ſunt: digeſte tñ ꝑ ꝑus: ⁊ h̃ oia q̃liť fiẽda ſũt. ca. de ca-
tarro reqre: ac ſm̃ illius capli doctrinã cerebrũ taliť ꝯfor-
ta vt mãꝫ talẽ ampli⁹ nõ gñet: ⁊ ad iferiora mẽbra ãplius ñ
trãſmittat. dehic ſtõi ac iteſtinoꝝ retẽtiua roboranda erit.
¶ Et cũ ſit flux⁹ taľ poriſmaľ potiſſimũ talia ꝯfortãtia dã
da ſũt tꝑe genis: ⁊ tũc etiã eũatiua. de his ṽo oib⁹ ifra tra-
ctatu de lieteria adiutore deo te copioſum faciã. ¶ Et q:
dcm̃ ẽ fluxũ defectu mñcis ꝓuenire poſſe. poſe nãqꝫ ẽ eã
⁊ ſi ꝑ varios meat⁹ ſuꝑfluitates ſuas ad iteſtina mandare:
hui⁹ diarie cura erit: tales ſuꝑfluitates eũare: ſꝫ q̃liť h̃ fien
dũ ſit i tractatu meo repleẽs: ꝙ ſi mihi tractatũ pñtẽ ꝑficiẽ-
di altiſſim⁹ graꝫ ꝑſtiterit: q̃ ſũt egritudines mñcis ꝓpe in-
feri⁹ ãnotabo: in qb⁹ necia ad h̃ caplm̃ iuenies. ¶ Reſta
bit eñ vt iteſtinoꝝ retẽtiuã ꝯfortes: ꝙ leuiť ex doctrina ꝑ-
habita facẽ ſcies: ea ꝑpť de iſtis ſpẽb⁹ diarie ſic leuiť ptrãſ
ui: cũ tã ex dictis ꝙ̃ ex dicẽdis cura eaꝝ pateat: ſꝫ deiceps
cõpletã traditionẽ de ea ſolũ ſupeſt curã ponere: q̃ epatis
ſeu ſplenis vitio cauſať: qđ permittente altiſſimo ſequẽti
fiet in caplõ: ⁊ per hoc finem recipiat.

¶ De cura diarie tam epatice ꝙ̃ ſplenetice. Cap. xiij.

N[on] incõueniẽter qdẽ epaticũ fluxũ ac ſpleneticũ
plimi auctoꝝ in ſplenis ac epatis paſſionib⁹ collo
cãt: is eñ ẽ mẽbrũ illoꝝ paſſio: mihi aũt cũ de flu-
xu mẽtionẽ facẽ diſpoſuiſſem cuiuſlibet fluxus doctrinã
in vnũ colligere libuit: ⁊ in h̃ tã splenetici ꝙ̃ epatici flux⁹
vt ceteris ſocietatẽ teneat curã pñs caplm̃ ponet. ¶ Et ab
epatico exordiũ ſumẽs: ſi is ꝓpter epatis apa cauſeť ꝑ do-
ctrinã in ꝑmo ca. ꝑhabitã ipm̃ apa curabis. ⁊ erit taľ flux⁹
cura: ⁊ idẽ de vlcere fiat. ¶ At vbi egeſtio fuerit virulenta

in diſinterie capło curā ponā. ¶ Chiloſe aūt egōnis cura ſiue meſeraicaꝝ: ſiue epatis vitio fiat vna eſt verū in gibbū vitiū ſi fuerit: q̄ pꝛocēt vrina exhibe: ⁊ in cōcauo egōnes educas. chiloſus fluxus a frīte vel colera vitellina: vt pl̄m fit: ⁊ in h̄ aduertēdū erit: ⁊ iterū: an epar fuerit caſm an fridū: q2 deopilātia illa magis vel min⁹ caſa approximanda erūt: ⁊ ſic frida cū caſis ſm̄ exigētiā erūt cōmiſcēda: puta q̄tuoꝛ ſeia cōia frida radices endiuie ſcariole lactuce cicoree eoꝝ folia ſeminaq3: ⁊ in pn⁹ minus apitiuis vti debes gradati vſq3 ad finē ad fortioꝛa pcedēdo. ¶ Sz vt ad actū practicū te deducā facias ſic. ℞. ſirupi de endiuia: ⁊ ſi fortī⁹ de biſantijs: ⁊ ſi forti⁹ de radicib⁹ acetoſi ſeu oximellis cōpoſiti. ʒ. iiij. aq̄ endiuie feniculi cicoree an̄. ʒ. ij. ⁊ fit p vicib⁹ duab⁹. ¶ Uiſtaꝝ loco pone aq̄ cuſcute. ʒ. vj. iſtis tñ fortiores ſūt aq̄ radicū apij feniculi ſpagi petroſilij. ⁊ bruſci: qbus vtē ſi libet. ¶ Uel facias ſic. ℞. radicū ſupradcāꝝ ⁊ acori an̄. m. i. cicerum ru. m. i. abſinthij. m. ß. aniſi maratri ameos ſeis apij an̄. ʒ. ß. aſſari. ʒ. vi. ꝯquent: ⁊ fiat decoctio. ⁊ cū zuc. ⁊ mell' an̄. lib. i. aceti. ʒ. iiij. fiat ſirup⁹ de q̄ detʒ. i. ß. p vice cū aq̄s ſupraſcriptis ⁊ totiens ſirupū exhibe q9 mā3 obedientē expulſiōi cēſeas. ¶ Quā ſi euandā iudicaueris. ℞. reubarbari electi. ʒ. ij. ſpice gra. iij. infūdant i aq̄ lactis addēdo paꝝ vini al. ⁊ hoꝛis trāſactis. x. fiat fortis expſſio cū q̄ addaſ caſſie noui t̄ extracte. ʒ. j. cū decoctiōe cuſcute camedreos ca. ve. vel floꝝ boꝛa. bugloſ. viol. ligritie: paſſulaꝝ: ſeis aniſi: ⁊ epithimi: ⁊ caſſie cū expſſione mixta adde ſirupi de radicib⁹ ſine aceto. ʒ. i. ⁊ fiat medicina quā potui dato. ¶ Uel da pillulaꝝ aggregatiuaꝝ. ʒ. i. hec ſolutiua nō multiplico cū ſuis locis ad h̄ q̄ faciūt ppoſitū copioſum fecerimꝯ. ¶ Aduerte tñ q9 i caſu iſto nullu3 forte farmacū niſi mā pdigeſta ē exhibēdū: i pn⁹ q̄ vtere reubarbaro vl' mirabolanis citrinis māna tamarindis vel caſſia extracta cū decoctiōe cōi. vel da aquā fructuū addito epithimo digeſta mā ſolutiuis alijs ſm̄ exigentiā tuo mō vtere. ¶ Euāta mā in epate caſo vtē diarodō abbatis p hoꝛā an̄ paſtū. ⁊ ſi fortius. ℞. ſpēꝝ diarodō abbatis ſpēꝝ dialacte ſeu diacurcume an̄. ʒ. ij. zuc. al. li. ß. ⁊ fiat ꝯfectio in moꝛſell'. ¶ Ualz i caſu iſto admirabili viꝛtus ſuꝫ ꝯfectiōe: q̄. ℞. ſucci eupatoꝛij: ſucci abſinthij: ſeis aniſi: ameos: lacte an̄. ʒ. ß. q̄tuoꝛ ſe. frigidoꝝ. ʒ. i. ß. cinamōi. ʒ. i. ſpice gra. vi. reubarbari ʒ. ß. zuc. ʒ. vij. ⁊ fiat ꝯfectio i moꝛſell'. ¶ Fomīa iſto in caſu iuuare ſepe ſolet quam audacē facito dūmō cetera reqſita affuerit. Patiēs tu⁹ oia opilātia vitet: ⁊ ob hoc medicoꝝ plimi errāt q indiſter i q̄libet fluxu ſtiptica exhibēt vitet carnē poꝛcinā: bouinā ſil': fercula de paſta: ⁊ in q̄ caſe⁹ ingrediaſ: viſcoſos iſup piſces ⁊ ſilia. ¶ Ruſus vbi ſfa fuerit i cā: qđ plimuꝫ accidit: ⁊ epar caſm nāl̄r nō fuerit q̄ ad mā̄c digōnē ex pſcriptis deſcriptiōib⁹ caſioꝛa pbe: ⁊ cū electuario indo ſeu dyaſinicone. ʒ. ß. mā3 ſolue: vl' fiat infuſio reubarbari ſupi⁹ dcā ⁊ poſt hoꝛas. x. fortis expſſio fiat cui adde. ʒ. i. ſirupi de radicibus ſine aceto: ⁊ in potum dato. ¶ Mā euāta vtē diacalamento dyalacca dyacurcuma an̄ paſtū. ¶ Ab ex̄ oleo de ſpica caſo epar inungaſ. ¶ Uel facias ſic. ℞. olei ſpice. ʒ. ii. cipi maſti. ſpice calami aroma. ſqnāti croci mirre an̄. ʒ. ii. cere q̄ntū ſufficit: ⁊ vnguētum ſiat: q̄ epar inūgaſ. Nō ḡ mā exiſte chiloſa q̄lr flux⁹ ille curādus ſit ⁊c̄. ¶ Cōſili cura fluxus cū mā ſilis feci appet curādus ē dūmō ab epate ſeu duritie ſplenis nō pueniat: nā tūc apa ſiue duritiē: vt ſupra te docui curāda ſunt: ſic eni fluxū curab. ¶ Sed opilatiōe i ſplene exiſte ex deopilātibus foꝛtioꝛib⁹ vtere: da igiſ oximel cōpoſitū. ¶ Uel facias ſic. ℞. radicuꝫ apij feniculi ſpagi bruſci gramis petroſilij an̄. m. j. coꝛticis mediani radicis ebuli. ʒ. iij. coꝛticis radicis caparoꝝ. ʒ. i. aſſari calami aromatici ſpice lacte an̄. ʒ. ß. ꝯq̄ſſent ⁊ in foꝛtiſſimo aceto p qnq3 dies dimittant: dei de ſcolopēdrie camedreos cap. ve. floꝝ lupulloꝝ floꝝ geneſtre dilāto an̄. m. i. deinceps q̄ in aceto infuſa fuerint extrahant: ⁊ cuꝫ rebus iſtis aq̄ decoquanſ addendo in fine epithimi ⁊ zuc. ⁊ mell' an̄. li. ß. fiat ſirupus: de q̄ cum qbus libuerit aq̄s. ʒ. ij. p vice dato i potu. ¶ Deinde ſi mā3 euacuāda cēſueris. ℞. ca. ve. ſcolopendrie cuſcute floꝝ boꝛa. ⁊ bug. an̄. m. ß. polipodij ligr. paſſul. an̄. ʒ. ß. aniſi coꝛticis radicū caparoꝝ an̄. ʒ. ii. fiat decoctio in cui⁹ fine adde epithimi. m. i. in hui⁹ decoctiōe. ʒ. iiij. diſſolue caſſie ꝯfectionis hamech. ʒ. iij. pdicti ſirupi. ʒ. i. ⁊ fiat medicina. ¶ Mā euāta p duas hoꝛas an̄ paſtu da. ʒ. ß. ꝯfectiōis q̄. ℞. coꝛticū radicis caparoꝝ coꝛticis mediani tamariſci an̄. ʒ. i. aniſi ligritie coꝛdumeni radicis acori ſeminis rute apij caſſie ligñee cinamomi an̄. ʒ. ß. fiat puluis: ⁊ cū li. ß. zuc. fiat confectio in moꝛſell'. ¶ Ualet ad idē diacurcuma vl' diacalamētum vel electuariū plīris arcotico. ¶ Ad extra cū filtro vl' cū ſpōgia i aceto infuſa in q̄ ruta bulit ſplenē euapoꝛabis q̄ aliq̄t vicib⁹ facto ex oleo de capparib⁹ ſeu de tamariſco caſo ipm an̄ paſtū punge. ¶ Uel ex vnguento: qđ. ℞. olei aneti. ʒ. iij. cuꝫ q̄. ʒ. i. ſucci ciclamidis buliat: q̄. ꝯſumpto adde cere quātū ſufficit: ⁊ vnguētū fiat cuꝫ quo icoꝛpoꝛenſ armoniaci infuſi in aceto. ʒ. ii. mucillaginis fenugre. ⁊ ſeis lini an̄. ʒ. iij. ⁊ fiat vnguētū: q̄ poſt euapoꝛationeꝫ vtere in ſplenis duritie ⁊ ei⁹ opilatiōe: huic ppoſito facietia alis plura deſcripſi. propter quod id breuiter pertranſiui: tu igitur ſi aliquo indiges illic vel ad capitula propria recurre. intantum de ſplenetico fluxu dictum ſit volo.

Nunc ad eam ſpecieꝫ epatici fluxus venien duꝫ eſt i q̄ materia aquoſa veluti lotura carnis egrediſ: q̄ in caſu epatis retētiua ac eius ṽtus nāl̄is ꝯfoꝛtanda erit: q9 ſi a calitate eſto raro accidat ⁊ pueniat ⁊ mā3 ibidē eē iudicaueris q̄ illa euanda ſit ſupra ca. 5 regre: ⁊ p retētiue ꝯfoꝛtatiōe i ca. 6. pſa repies: vt ſūt roſe ⁊ eaꝝ ſemē: ſemē berberis: ſemen acetoſe: ⁊ equa cauda: ſemē poꝛtulace atq3 plātaginis coꝛal. rub. ſādaloꝝ coꝛnu cerui vſtū ⁊ lotuꝫ pſiluꝫ ⁊ cāphoꝛa: iſtoꝝ eni quodlibet pſeualet q̄ ꝯfectionē tuo mō fac: pulueꝛē vl' qđ libuerit aliud. ¶ In h̄ tñ caſu pulueꝛē infraſcriptuꝫ mirabilem adiueni. ℞. berberis. ʒ. v. ſe. endi. ſe. poꝛtu. ſan. ru. ſe. plāta. an̄. ʒ. i. ro. ru. ʒ. ij. ſpice. ℈. ß. fiat pul'. q̄ cuꝫ ſirupo acetoſo in ieiunio vtē: ⁊ ad delicātie cām de zuc. quātuꝫ ſufficit, ſi libet: adde. vl' hui⁹ pul. accipe. ʒ. vi. ⁊ cuꝫ li. ß. zuc. p bolos ꝯfectio fiat: huic tñ ppoſito i ca. 6. inuenies plima. ¶ Ab extra iniunctio epatis fiat cum ceroto ſādalino an̄ cibum. ¶ Uel hui⁹ loco epithima facias. ℞. aq̄ri ro. li. ß. aq̄ endiuie. ʒ. iiij. ſand. rub. ʒ. ij. ſpodij. ʒ. ß. cāphoꝛe. ℈. ß. ⁊ magna extīte flāma an̄ cibū p hoꝛas duas epar epithimeſ. De his tñ in h̄ loco q̄ ab ex̄ erit approximāda. 8. ca. ſupra tibi plima dabit. ¶ Qualr aūt cibū ⁊ potū ⁊ alias res non nāles oꝛdinare debeas ca. 11. te ad plenū iſtruat. ¶ Si debilitas retētiue epatis a friditate pueniāt: ⁊ mām euandā cēſueris ca. 11. ſupra ꝯſule. id tibi eā euandi moduꝫ dabit. ¶ Qua euāta ab intra facias ſic. ℞. ſpice maſticis ſqnāti apij calami aromatici croci an̄. ʒ. ii. ß. aniſi maratri an̄. i. fiat puluis de q̄ ſtō vacuo cū modico vini. ʒ. i. deſ ⁊ zuc. tātūdē addere poteris: vt guſtui grat⁹ magis exiſtat: ſz doſis tūc duplicāda erit. ¶ Uel accipe zuc. ʒ. x. ⁊ cū puluere illo ꝯfectioneꝫ p bolos fieri facias quo vtē. Cōuenit q3 i iſto caſu diagalanga ꝯfectio de cinamomo diacalamētū ⁊ ſilia. ¶ Plimum etiā iuuat: ſi. ʒ. ii. tyriace vel metridati cū vino nigro caſo ppinaueris. ¶ Ab extra aūt an̄ cibū ex oleo de ſpica vl' de maſtice epar iungaſ. ¶ Uel facias ſic. ℞. olei maſtici olei de ſpica an̄. ʒ. i. ⁊ cera addita fiat vnguētū q̄ vt. ß. inungaſ ¶ In iſto itē caſu poſt cibuꝫ p hoꝛas tres valet vētoſa ſine ſcarificatiōe ſup epar poſita. ¶ Si aūt egōnes colice fuerit tā quo ad eoꝝ euationē q3 q̄ ad mēbri rectificatiōeꝫ nō aliē q3 in cura ei⁹ q̄ vitio toti⁹ pueniāt ſiendū erit. ⁊ hui⁹ doctrinā in pcedētib⁹ caplis mutua. ¶ Sz duo ſingſia i cuiuſlibet diarie ſpē retētiue epatis vitio puenientis ponit n̄r Aui. nōnulli q̄q3 auctores alij ⁊ pmū ē epatis lupi pul. ʒ. i. cū vino caſo iſirmo tuo ſtō vacuo ppinare. Is eni epatis debilitates oēs a ppetate curat: nō tñ ſeſ tñ: ſz aliq̄t deſ vicib⁹. ¶ Et paſſule ſero i pn⁹ paſtus aſſūpte. bñ maſticate

oēm epaticā ſoſonē ſoluūt: ſz illā pcipue que loture carnis ſilis exiſtit: ⁊ h̄ cuiuſlibet ſpeciei diarie cura finitur.

¶ Secūdus tract⁹ duo hīs capła. oēs lienterie cauſas ac ſigna tā pnoſtica q3 demōſtratiua cōtinet. Cap. j.

Poſt diarie determinationē cōſeqſ lienterie dictio q̄ eſt imutati cibi cū ſtōi iteſtinoꝝ lenitate p ſeceſſuꝫ velox emiſſio: ⁊ h̄ eſt q9 vocabuli ethimologia ſonat. nā lienteria a leniēdo diciſ: q2 ē ppe ſtōi ⁊ inteſtinoꝝ lenitio: quia lion grece lenitio ⁊ teron inteſtina quaſi inteſtinoꝛuꝫ lenitio: ⁊ pp̄ter h̄ nōnulli cathetroſa appellant: q̄ eſt apud grecos p inferius velox emiſſio: ⁊ h̄ paſſiōibus ſtomachi dictū opponiſ anotrophe q̄ eſt p ſupius cibi velox emiſſio dr̄ ab ana: qđ eſt ſurſum: ⁊ trophos cōuerſio. ¶ Cauſa lienterie pōt eē extrinſeca ⁊ intrinſeca. extrinſeca quidē vt rerū ſex nō nāliū inoꝛdinat⁹ vſus puta aer fridus ⁊ humidus ſtōi villos relaxās. ¶ Foꝛte poſt aſſumptū cibuꝫ imediate exercitiū: geo: lōga: q̄ humiditates ſupfluas multiplicat. ¶ Et idē ſepe efficit debito ſōn⁹ longioꝛ: ſupflue etiā vigilie extremaliter coꝛp⁹ exiccātes. ¶ Fra igens hūoꝛes cōmiſcēs ſupfluos: ac laboꝛioſus coit⁹. ¶ Nimia repletio cibi vt ſodali cuidā meo Padue ꝯtigit: q in domo mgr̄i mei Jacobi foꝛliuienſis tot macaronos deuoꝛauit vt tota nocte ſup ſellam: aſſellādo ſteterit: ⁊ non credebat h̄ ex ſupflua replōne puenire: macharonos eni ſolutiuos aiebat. Inanitio nimia eadē efficere: ⁊ vlr oia q̄ retentiuā debilē efficere poſſet. ¶ Ex pte etiā cibi lubrici lienteria ſepe fit: vel etiā ſigs cibū velocis deſcēſus pponat ei q tarde digeriſ: ſi venenoſus ſi moꝛdicatiu⁹ vel alterius male q̄litatis. moꝛdicatiu⁹ ꝯtētiuā ṽtutē ſtimulat: q̄ ꝯtinē poſtea negt cibū ſupuenitē: ⁊ ex h̄ tā cibalia q3 medicinalia moꝛdicatiua efficē pūt veluti i remanētia alicui⁹ farmaci ſepe ꝯtigit: ⁊ ppt hāc cāꝫ aquā or. boꝛdiū ciceruꝫ rub. ſeu lauatiuū aliud poſt medicinas ſolutiuas cōiſ exhibemus. Aq̄ etiā multa poſt cibū aſſūpta lienteriā ſepe cāt. caſus itē vl̄ pcuſſio ⁊ ſilia: h̄ oia ex pte cāruꝫ extriſecarū ſe tenent. ¶ Intriſece vo fiunt ſtōi aut alioꝝ mēbroꝝ defectu. mala eni ſtōi tā ſimplex cōpło q3 cū mā h̄ efficere pōt. ſimplex q dēſicā a calitate caloꝛē exterminātē vel fritate moꝛtificante vt i cācroſis: ſiue acutis egritudinib⁹ ſepe fit a nōnulla cōplexiōe cū mā ſepe fit lienteria: vbi viſcoſuꝫ ſfa ſtōi villis inhereat eos lenificās applanās: ⁊ lubricū efficiēs ⁊ ab iſto mō liniēdi lienteria ppe dcā ē: ſit a paliſi muſculoꝝ retentiuoꝝ: a mal' itē hūoꝛib⁹ pūgitiuis a vētoſitate ab vlceribus ⁊ ab apate: ⁊ h̄ ſtōi ex pte ſe tenēt. ¶ Alioꝝ aūt mēbroꝝ vitio fit ſi reumatizātes humiditates ab eis ad ſtōm defluāt ⁊ ē caput epar ſplē matrix ſucceſſiōe diſinterie q̄q3 in q̄ villis ſtomachi abſterſis deſtruitur ꝯtentiua. cā itē lubrici cibi lubrificātes efficiūt: vñ qdē debēt lubrici appellari q cibū a ſtō lubricāt: ⁊ hec ſūt i ſūma tā intriſece q3 extrinſece lienterie cāe. ¶ Signa ſi ab imoderato ſex rerū non nāliuꝫ vſu puenit patiētū relatiōe id tibi noti fiet: ⁊ ſi ad plenū iſoꝛmari cupis ſm̄ pmiſſarū cāꝝ oꝛdinē iſirmū tuum examina. ¶ Cāe aūt itriſece q̄ tā alioꝝ membroꝝ q3 ſtōi vitio ſūt tibi note ſiet. pmo ſi reumatizās caput in cā fuerit poſt ſōnū plimū accit: ſig catarri defluētis aderunt: ac vt ſupra i diaria dcm̄ ē ſpumoſe erūt egōnes ⁊ potiſſim⁹ qdē. ¶ Si a ſplene i oꝛe ſtōi moꝛdicatio q̄dā ſentiſ acetoſitas i oꝛe: ſz ea hoꝛa comeſtionis ſedaſ ⁊ potiſſimū vbi cib⁹ fuerit vnctuoſus: ⁊ i h̄ caſu appetit⁹ augeri ſolet. ¶ Si vo ab opilatiōe meſeraicaꝝ: ſiue epatꝫ ea fuerit al' q̄lr chiloſe erunt egōnes. ¶ Matricis aūt cū vitio puenit: q2 i infimo erit cognoſces. ¶ Aut ſi ſtōi cā id q̄q3 ex viſcoſo ſfate fit cibū aſſūptū lubricāte eā i egōnib⁹ diſcernes i ſtō doloꝛē: ac acetoſaꝫ eructuationē ſētiet: ⁊ ab aſſūpt: fridis ledeſ. ¶ Moꝛdicātes hūoꝛes ſtōm moꝛdicabūt arſurā pūcturā ac caloꝛē in eo efficiēt oꝛis amaritudo aderit ſitis q3: ⁊ ſi colera in cā fuerit ea i egōnib⁹ appebūt: his calida nocēt ⁊c̄. ¶ Si pꝑter vlc⁹ ipſa fit: doloꝛ erit in ſtō: i oꝛe bothoꝛ: ⁊ ſi vomitus fiet coꝛticalis: ſitis vo grādis aderit: ⁊ cū cibū aſſumit i ſtō ſtati moꝛdicationē ſentit q̄ ſaniei paululū: ⁊ iterdū ſanguinis guttule in egōnib⁹ i cibalib⁹ appebūt. ¶ Apa ex tactu ex doloꝛe: ⁊ ex his q̄ de apatib⁹ dcā ſūt ſtōi facile compbēdes. ¶ A vētoſitate ſi cauſetur ea de ſe tibi fiet manifeſta: ¶ Et ſi a lūbricis ppa ſigna ipſoꝝ inueſtiga. ¶ Paraleſis ſe ex friditate: ⁊ iſenſibilitate manifeſtat. ¶ Et illa q̄ ṽtutis ꝯtētiue debilitate cauſaſ ex pſcriptis ſignis cogſcit. Et q2 ſtōi ṽtus defecta ē ſiue cronice: ſiue acute egritudinis ſucceſſiōe: ſiue q̄uis alia cā id fiat cū quo tales ſine doloꝛe ⁊ pter voluntatem egerunt ac inſenſibiliter quidem ſepe. ⁊c̄. ¶ Cōfirmate lienterie cura ē difficil'. ¶ Que vo ex ꝯtentiue debilitate puenit ſi pſeuerat ad ydropem ſiccam pduc̄ ad moꝛtē tandē vt Sera. ⁊ Aui. dīit. ¶ Lienteria q̄ diſinterie propter villoꝝ ſtōi abraſionem ſuccedit curam ñ recipit: quia ex cicatricib⁹ villi quaſi lenes ſūt ⁊ retinere non pñt. ¶ Que ſucceſſione cronicarum egritudinum ſeu acutarum ṽtutem exterminantium puenit moꝛtal erit. nāq3 oimodam ṽtutis defectionem arguit. ¶ At ea que ab acuitate hūoꝛuꝫ fit ſi pſeuerat abraſionem inteſtinoꝛum efficiet ⁊ diſinteriam tādē. ¶ Oxirema q̄ eſt eructuatio acetoſa in diuturna lienteria non ab hūoꝛe frido cāta ſuperueniens boni: vt in ꝯmento affoꝛiſmi. in diuturnis lienterijs ⁊c̄. cibi. n. moꝛam aliq̄ntulum i ſtomacho arguit nāꝫ ad ſuam cōſuetam actionem reuerti: qđ ſignum bonum exiſtit hoc idē in de ſoſone vētris oiuꝫ modoꝝ aſſerit Aui. ¶ Ex quib⁹ oibus cuiuſq3 lienterie taꝫ pnoſtica q3 demſtatiua ſigna manifeſta ſūt: ⁊ p h̄ toti capituli pſens finē recipit.

¶ De cura cuiuſlibet lienterie. Cap. ij.

Si h⁹ curā recte facere cupis oi cū diligētia cās inueſtiga: ſi extriſece fuerint eas ad contrariuꝫ verte: ⁊ vbi aliq̄ mala q̄litas in ſtomacho vl' inteſtinis villos relaxās derelicta fuerit pꝛout te infra docebo fac. ¶ Cās aūt intriſecas p propꝛia ſigna cogſces. q9 ſi reumatizās caput: ſi plen: ſi epar: ſi matrix in cauſa fuerit in propꝛijs capitul' curā regre. illa eni curādo lienteriam q3 curab. ¶ In ṽtute vo defecta ampli⁹ elaboꝛādū nonē: vt tñ nihil faciēdo aliqd facē videaris ex iſcriptis ſm̄ intētionē quā p tūc habueris aliq facito. ¶ Sz ſi viſcoſū ſfa exñs in ſtō: qđ vt plm̄ accidit: fuerit i cā aliaꝝ reꝝ ſex nō nāliū omiſſa oꝛdinatiōe cibi: ⁊ pot⁹ regimē tāq3 i h̄ loco magis necēū iſcribā: ⁊ ſi aliq̄ tā hui⁹ q3 i medicinaꝝ regimine: iaꝫ ſupi⁹ dcā cōperies da veniā q̄ſo: id eni fit vt facili⁹ ad actū practicū te ducā. ¶ Sūt igiſ viſcoſa ⁊ hūida vitāda oino: parū q3 ⁊ ſepe dādū: ⁊ iſirm⁹ ſit vno ſp ꝯtēt⁹ cibo. Preterea nihil mi ſi p pus mā euāta plime ſtipticitatꝫ exhibeas: mā3 eni illā ꝯdēſaret ⁊ digōni rebellē mā3 efficēt: q̄dati itaq3 ad illam trāſi. ¶ Carnes q̄ lactantis vituli dato: mōtones duoꝝ dētiū capoloꝝ: cuniculoꝝ gallinarū iuuenū: caponū: pdicū faſianoꝝ. ac auiū in rubis degētiū: ⁊ he carnes aſſenſ potius q3 elixenſ: ⁊ vbi maioꝛē ſtipticitatē q̄reres cum mirto: vl' maſtice addēdo paꝝ macis cinamomi: ac cardamomi carnes iſtas facias: ⁊ ſi eas elixaueris i pluuiali aq̄ ciſterne vel decoctiōis calibis decoquanſ: ⁊ ſi op⁹ fuerit ex his ꝯtuſuꝫ fac. ⁊ ſi feceris diſtillatū debēt pſcripta in penia rara ligari ⁊ ſil' cū carnib⁹ in vaſe reponi q̄ bono vino ſtiptico p pus ſpargant. ¶ Quātū ad ei⁹ potū vinum bibat nigrū ſtipticū cū aq̄ ferrata liphatū in q̄ ſi libet mirtillos cuꝫ modico macis p pus bulire facias: ⁊ ſi i illis vino cādēs aurū extingueret pualēt. ¶ Ad medicinalia aūt cuꝫ pueneris ſfa illud viſcoſum cibū lubricās oi cū ſtudio euandū erit: qđ ſi nauſeare iſirmū tuū cernes eū ad vomēdum iuua aquā tepidā cū modico aceto mixtā i potu dādo vel aceti loco ſirupū acetoſuꝫ ſimplicē pone: ⁊ ſi foꝛtius vis oximel ſquilliticū: ⁊ quia iſtoꝝ ſūpto vomit⁹ ſi tardauerit eū cum pēna oleo itincta ⁊ gutturi imiſſa puocet: q̄ facto cuꝫ caſo vino dentes abluanſ. ¶ Et ſi ſfa id p hāc viā rebelle fuerit eductiōi. ℞. oximell' ſqllitici. ʒ. j. ß. aq̄ feniculi. ʒ. iij. p vna vice miſce: ⁊ in auroꝛa calidum in potu tribue. ¶ Quo ſumpto aliq̄t vicibus ſi patiēs tuus iterū nauſearet: ſic vt

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ꝯlecturatiue mãꝫ illã ꝑ vomitũ faciliꝰ educi poſſe penſa
res q̄ ꝑ ſeceſſum cũ cibis in ciſiuis prãdio ſumpto: vt ẽ ca
ro ſalita: piſces ſaliti: porri: ſinapis: ⁊ hꝫ cũ ſuprascriptoꝝ
aliq̄ vomituꝫ ꝓuoca. ¶Ubi ꝑ inferius nãm id face poſſe
cõphẽderes. ℞. turbith. ʒ.ij. ß. zinzi. ℈.ij. ſal gẽme. ℈.ß. in
fundat in aq̄ lactis cũ. ℥.j. oximellis ſqllitici: cũ horis: xij. in
infuſione ꝑmãſerit fiat expſſio quã potui dato. ¶Uel fa
cias ſic. ℞. turbith albã. ℈.iiij. ⁊ zinzibe. ʒ.ß. zuccari ad
põdus oĩum: ⁊ fiat pul. quẽ cũ vino calſo bibat. ¶Sequẽ
ti vo mane tyriace fine. ʒ.ij. aſſumat. ¶Sic vel alr euãata
mã q̄ modis plibus euãri põt: vt in pleriſq; locis ſupra te
docui retentiua fortificãda erit q̄ vt. ß. tractatu pmo. ca. xj.
dcm ẽ multiplicit fieri põt dando dyacitoniten cũ ſpẽbus
ad quãtitatẽ caſtanee i pn° paſtus. ¶Uel tãtũdẽ electua
rij de q̃nis mirte meſue ſeu ꝯfectiõib⁹ de ſeminib⁹ eiuſdẽ.
¶Uel da zinzi. ꝯditi vel dyantos cũ zuc. ro. antiq̄ mixtũ.
¶Uel ꝑ duas horas añ paſtũ miue nicolai. ʒ.j.ß. vel cũ vi
no nigro ſtiptico calido. ʒ.ij. athanaſie in aurora tribue.
¶Ab ex° vo ſic facias. ℞. olei maſtic: olei de ſpica añ. ℥.j.
pulueris maſtic: ʒ.j. gariofi. mẽte ſicce: galie muſcate nuc;
cipſſi acacie añ. ʒ.ß. cere pari: ⁊ fiat vnguẽtũ: q̄ añ cibũ ſto
mach⁹ infirmi ẽ inũgẽdus. ¶Uel alr maſticis. ℥.ß. lauda
ni. ʒ.ij. mẽte gariofiloꝝ nucis cipſſi añ. ʒ.ß. acacie galie mu
ſcate añ. ʒ.j.ß. calami aromatici: corall. rub. añ. ℈.ij. fiat ce
rotũ: qd̄ ſupra coriũ ad ſcuti formã extẽſum ſtomacho ſup
pone viſcoſo itaq; flegmate i cã exiſte: hec ſit tibi cura.
¶Que et q̄ ꝯueniẽs erit q̄ ꝓpẽ muſculoꝝ paleſim ꝓue-
nit: in cura tñ hui⁹ paleſis vnũ q̃dẽ ſingulariſſimũ exiſtit:
qd̄ iã expertus ſum: puta pillulas ex aſſa fetida cum mel-
le confectas per duas horas ante paſtum tres ſemper.
¶Mordicãtes hũores ſi i cã fuerit regimẽ totũ ad friduꝫ
⁊ ſiccuꝫ declinet facito: nec ſtipticis niſi pus euãta mã vti
ꝓſumas: qd̄ ⁊ ſi modũ multiplicẽ mãm talẽ euãndi. ß. tra-
ctatu pmo ca. v. deſcripſerim. vt minori cũ labore ad actũ
practicũ deuenias: ponere h q̄ modũ aliquẽ libet. ¶Fa-
cias q̄ ſic. ℞. reubarbari electi. ʒ.j.ß. mirabolanoꝝ indoꝝ
ʒ.j. paꝝ torrefãt: ⁊ pulvis fiat quẽ cũ aq̄ pluuiali ſeu ferra-
ta miue citonioꝝ. ℥.j. addita cõmiſce ⁊ i aurora i potu da-
to. ¶Plimi hũc pulverẽ i pillularũ formã libẽti⁹ accipi
unt: eas igr̃ cũ miua citonioꝝ ꝯfice: ⁊ oẽs i aurora infirmus
ſuſcipiat. ¶Euãnõe fcã. ʒ.j. trociſcoꝝ de ſpodio cũ ſemi-
ne acetoſe cũ vaccino lacte cũ lapidib⁹ ſeu cãdẽti auro de
cocto diſſoluat. ¶Uel. ʒ.j.ß. pulueris coriandroꝝ ꝑpara-
toꝝ vel diacodion: vl ex pillul ſtipticis nicolai ſumat. ʒ.ß.
q̄ ſine opio ꝯfecte ſũt. q; ſi opiũ in eis fuerit: ⁊ infirm⁹ tuus
dormire neq̄at: i media nocte. v. vel. vij. ex his tribue ma
li cõplexionẽ alterãt. retẽtiuã ꝯfortãt: ⁊ ſõnũ ꝓuocãt: q̄ in
caſu nihil preſtantius: ſed illa q̄ in tractatu precedenti ca.
vij. deſcribuntur: ſi quouis modo opiatis vſus fueris tua
nunq̄ a mente diſcedãt. ¶Ab ex°. ℞. olei maſticis: olei
citoniorum añ. ℥.j. pul. maſticis: gallie muſcate: ypoqui-
ſtidos acacie terre ſigillate pulueris panis aſſi in aceto
remolliti añ. ʒ.j. cere pari: ⁊ fiat vnguentum ꝑ ſtomacho
¶Uel facias ſic. ℞. maſticis. ℥.ß. acacie ypoquiſtidos gal
lie muſcate terre ſigillate: boli ar. charabe añ. ʒ.j.ß. fiat ce
rotum addendo de oleo mirtillino: ſi opus fuerit vt tenax
fiat: ⁊ ꝑ ſtomacho ſuper corio ad modum ſcuti extẽdatur.
¶Quãtuꝫ ad cibi ⁊ potus regimẽ euacuata mã vino vta-
tur nigro ſtiptico cum pluuiali aq̄ ferrata ſeu ciſterne lim
phato hũ: q; ſi in ea candẽs auruꝫ extingueretur ꝓualeret.
¶Elixa cibaria in ferrata aq̄ decoquant ⁊ berberis mir-
tilis coriãdro ꝑparato ſumach anthera: ⁊ cum ſilibus car
nes farciẽde ſunt: coctana vo ſeu põtica pira ꝑ fruſta inci
ſa in h caſu ſunt ꝯuenientiſſima q̄ ſuis in brodijs q̄ poni
pñt. ¶Et groſſi ruſtici q ſtomachos hñt fructioꝝ neſpi-
la: corna: vel prunella imatura ponãt. ¶Uel ex ꝓſcriptis
ſpẽbus aliq̄ ꝯtuſe i petia rara ligent q̄ ſit ſuis cũ carnibus
ac in ferculis bulliãt. ¶Et ſi diſtillato ꝓpt virtutis debili
tatẽ vti neceẽ eſt fac ꝓut in tractatu pmo ca. xj. ſcriptũ repe

rices. ibi eni modus q̄lr fiẽdũ ſit iſcribit: ac ibidẽ ꝯir car-
nes inuenies: fercula q̄ ac miſtratiõis modũ: ⁊ aliaꝝ oium
ſex reꝝ nõ nãliũ: iõ illa q̄ ad h regimẽ ptinẽt illic q̃re ⁊ co
piã inuenies. ¶In pncipio tñ paſt⁹ infirmo tuo ad quãtita-
tẽ caſtanee de iſraſcripta mixtura ꝓbebis: q̄. ℞. conſerue
roſ. antiq̄. ℥.j. dyacitoniten de zuccaro ſine ſpẽbus. ℥.iij.
corall. rub. boli armeni pſilij. cõbuſti añ. ʒ.j. pul. coriandro-
rũ ꝑparatoꝝ. ʒ.j.ß. miue. ℥.ß. fiat mixtura. ¶Uel da dyaci
tonitẽ de zuccaro ſine ſpẽbus. vl q̃re ſupra ꝓcedẽti tracta-
tu ca. vj. q: q̄ ad h ꝓpoſitũ faciũt plima ibidẽ inuenies ac
diuerſa. ¶Et ſi narcoticis grã acciñtiũ ſedãdoꝝ vel ſiſten-
di fluxũ vti neceſſe ſit ſi anchariſmatibus ſtuphis balneis
vnctionib⁹. ſ. diuerſionib⁹ ligaturis ventoſis ꝓcedẽtibus
in caplis quere. In nullo eni ad hoc ꝓpoſitum faciẽtẽ ti-
bi deficient: ⁊ h eſt a mordicãtibus humoribus lienterie
prouenientis cura: etiã ei que a colera ꝓuenit ſatiſfacit.
¶Et q: ad cõpletã harũ curã in ꝓcedentib⁹ caplis neceſ-
ſaria deſcripta ſunt de his ſic breuit ptrãſiui: ac illi q̄ cã vl
ceris ſit cũ pauca ⁊ crebra cibatiõe ſuccurre: ⁊ marie in
iſto elaborãdũ eſt vt exhibita paucarũ ſint ſupfluitatuꝫ ⁊
maximi nutrimẽti. ¶Et licꝫ cura hec i cura egritudinum
ſtõi poſita ſit i hac paucula pace legẽtiũ annotabo: ꝑ quo
humores annotãdi ſunt equãdi: ſunt euacuãdi q̄ dũmõ
neccitas exigat q; cuꝫ ſtõmia: ac farmacis ſuprascriptis: ac
cõit notatis ſm exigẽtiã fiat. ¶Et ad localia veniẽdo ad
vlceꝝ mũdificationẽ pmo attẽdẽdũ ẽ: q; cũ decoctiõe paſ
ſulaꝝ aq̄ mell: vel oximellis ſimplicis ꝯueniẽter fiet. Poſ-
ſet ⁊ interdũ cũ his caſſie. ℥.j. imiſceri: q: ſtõm mũdificat
⁊ mordicãtẽ ſaniẽ leuit educit: cũ q̄ ad ſtõm ipm mãm at-
trahit nullã. ¶Sꝫ vbi mãꝫ videb viſcoſam fore rõne cui⁹
cib⁹ lubricaret aq̄ leuis decoctiõis cauliũ ꝯueniret. Et ſi
fortius oliuarũ aq̄ niſi vlc⁹ ꝑ pus mundificatũ fuerit ſana
bit nunq̄. ¶Mundificato vlcere: vt ꝯſolidet da trociſcũ
vnũ de terra ſigillata cum lacte vaccino acetoſo diſtempa
tũ. ¶Uel da pulueris caude eque. ʒ.j. ⁊ mirabilit valet in
h caſu. ¶Uel da tãtundẽ pul. plãtagis lutĩ ſigillati: vl bo-
li armeni añ. ʒ.ij. radicis yreos: corticis thuris maſtic; gũ
mi ara. dragagãti añ. ℈.ij. fiat puluis q̄ vtere. ¶Ab ex° vn
guẽta ꝓſcripta ꝯueniunt: ⁊ q; ſingulariſſimuꝫ adiuuẽi eſt
cerotuꝫ ꝑ crepãtis deſcriptione integrali q; ex pelle arietina
⁊ humano ſanguine ꝯficit. ¶Hec paucula de cura vlce-
ris ſtõi ſcribere libuit: etiã ſi ꝓpo caplo iniuriã feceri. nã
pauculi ſunt dies q; mea in cura quãdã habui lienteriam
cã vlceris factam q ꝓſcripta cura dei dono reſtitutus eſt.
¶Sed de lienteria cã apatuꝫ ſtõi fcã: ne caplm i caplo po
nã h nihil dictur⁹ ſuꝫ: ſꝫ in ca° ꝓpo tu curam apatis q̃re.
¶Et ex his q̄ in ꝓcedẽtibus capitulis: ac i pñti deſcripta
ſunt lienterie cura pꝫ ca^m h finẽ recipiat ad honorẽ oipotẽ-
tis dei viui: ⁊ ei⁹ mris. Marie ſp vgis ⁊ toti⁹ curie celeſt.
¶Terti⁹ tractat⁹ duo ꝯtinet capitula: ⁊ colerice paſſionis
cãs ac ſigna tã ꝓnnſtica q̄ demrãtiua ponit. Cap. j.

v T ordine quodã fluxuũ ſpẽs oẽs attingã colerice
paſſiõis curã: nunc dñe ſubſeqtur cũ ſtõus nõ mi
nus ab ea q̄ a lienteria patiat. ¶Eſt q̄ colerica paſ
ſio tam ſurſum q̄ deorſum materierum corruptarum im-
mitti q̄dã ac furioſa ſua acuitate expulſiuam irritantium
frequẽs eductio. ¶Hec paſſionẽ hanc colericam: q: a cor-
rupta colera vt plurimum fiat vt nõnulli aſſerunt denoia-
ri puteo: ſꝫ a capitulo poti⁹: qd̄ antiq inteſtina vocant co-
rumq; oia intrinſeca ꝑ inteſtina cõprehẽdẽtes. Unde i ca-
ſu iſto ſub hoc vocabulo colidos tã ſtomachũ q̄ inteſtina
ꝓpe dca cõprehẽdũt: cũ h pꝫ hac in paſſiõe: q̃re mẽbra ce
tera patiant. Hãc q̄ ob cãm colericã illã paſſionẽ vocãt q̄
a corrupta mã ſp ꝓuenit. ¶Et hui⁹ corruptiõis cã ẽẽ poſ-
ſet aeris venenoſitas: ac ipſi⁹ corruptio. cibi q̄ ac pot⁹: ⁊
humores potiſſimũ q facile corrũpunt vt melones mora
matura ⁊ ſimilia. ¶Et pariter de re qualibet alia nõ nãli
que corruptionẽ ac venenoſitatem i hũorib⁹ ponere poſ-
ſit dicendum. ¶Et hãc efficiẽs paſſionem mã tam calida

cõprehẽdũr. ſed cui⁹ partis paſſio ſit
nõ facile dñi poteſt. celſi. 4°. c. xi.

q̄ frida eẽ põt: multiplr. n. hũores tã in inteſtis q̄ in ſtõ q̄
in alijs mẽbris q̄ ẽt in venis corrũpi pñt q poſtea vi natu
re ſeu ſinthomatice ad ſtõm ꝓpulſi ſua acuitate venenoſa
tã os q̄ ei⁹ fundũ mordicant: q̄ ſit vt expulſiua irritata mã
illa corrupta tã ꝑ ſeceſſuꝫ q̄ ꝑ ſupi⁹ ſit emittit ⁊ ſeuis q̃dẽ
cũ acciñtib⁹ irritãt: vt ꝑſepe infirm⁹ cadat in ſincopim. verꝫ
mã illa exiſte calĩa ceteris pibus accidẽtia inducit ſeuiora.
¶Tua igr̃ eſt ꝑ ſigna ꝓpa mãm talẽ diſcernere q̄ ſi frigida
fuerit ex hitudine tẽpore ãni regiõe etate regimie ꝓceden
te ⁊ ſilib⁹ deꝑhẽdat. Sꝫ mãe vomitu ac ei⁹ q̄ per ſeceſſum
educit inſpectiõe multo ſies certior viſu: an mã ſtatica: an
melãcolia facile diſcernes. ¶Et tu ſilr mãꝫ calĩaꝫ iueſtiga
re dẽs q: tẽpus ãni cõplexio etas ꝓcedẽs regimen ⁊ talia
eam tibi demrãbũt. Sꝫ ira furor igẽtudo inſtãtia vigiliaꝝ
ſitis valida oris amaritudo dolores pũgitiui q̄ in ꝓceden
ti: oia erunt fortiora. ¶Urina ſi q̄ hri põt in iudicãdo tibi
multũ ꝓderit: q: hũor ille in cã eſt que tibi peccare demõ
ſtrabit. Si igitur in huiuſmodi egritudinis cognitionem
venire libet que dicta ſunt diligenter perſcrutare.
¶Quãtũ vo ad ꝓnoſtica hec paſſio iter egritudines põit
pacutas: raro. n. diẽ q̃rtã ptrãſit. nã tã ſeua ſilr acciñtia in-
fra tps illud ad qd̄ ſalutẽ vel mortẽ vt plm infirmũ deducit
ad ſeptimũ vſq; q̃nq; ꝓducit. ¶Et iõ ſi i eo coſa pmo demõ
ſtrarẽ ſucceſſiue mã fecis aq̃ſa deiceps veluti recẽtis car
nis lotura: talis raro q̃rtã ptrãſit q; ſi ſpaſm⁹: ſi pulſus ca-
ſus: aut ſudor fridus apparuerit cũ ſua extrema vnctõe cũ
ꝓſbytero recõmitte. ¶Mã ẽt nigra ſeu eruginoſa. i. erugi
ni ſilis apparẽs in pn° mortal vt i ꝓnoſticis q̄ñalib⁹ dcm̃
ẽ. Et ſi mã tal in pn° nõ appareat: ſi tñ infirmus morit i ſine
apparebit. ¶Anhelit⁹ veluti corrupta ſtercora fetẽs mor-
tal i paſſiõe hac. ¶Si pmo ventris lenitio fiat ſucceſſiue i
inteſtina dolor ac pũctura: deĩn ad ſtõꝫ aſcẽdit vomitũ ⁊ flu
xũ vẽtris ſilr efficiẽs: dũmõ vt⁹ ꝯſtet paucos infra dies pa
tiẽs liberabit: q: mã hãc cauſans paſſionẽ ꝑ modũ hũc ꝯue
niẽter educit. ¶Et paſſio h q̄buſdam familiaris exiſtit vt
crapuloſis: ⁊ his q ſup aſſũptũ cibũ laborioſo coitu vl imo
derato exercitio vtunt. Hec ẽ i ꝯſuetis pericloſa min⁹: te
ſtãte Aui. ¶Si hec paſſio mã derelicta ſubito reſtringit ⁊
infirmus euaſerit vrine ardorẽ incurret. ¶Hẽs igr̃ ſigna
tã demõſtratiua q̄ ꝓnoſtica ⁊ cauſas colice paſſionis.
¶De cura paſſionis colerice. Cap. ij.

q Uia paſſio hec a mã corrupta ꝓuenit per arteꝫ aut
nãe vim euãre neceẽ. ¶Si igr̃ iudicaueris bonũ
fore nãm ad vomẽdũ iuuare caue ne forte vomiti
uum exhibeas ⁊ potiſſimuꝫ materia colica exiſte. In caſu
illo aq̄ꝫ tepidã potui ſepe dato. ¶Q; ſi per ſeceſſũ eã me
li⁹ poſſe euãri cõphenderes reubarbaꝝ ac mirabolanos
citrinos paululũ torrefactos ſm moduꝫ ſuperius pluries
enarratũ. exhibe. ¶Et q: mã illa acuitate ac venenoſitate
participat donec ſuperi⁹ ei⁹ pars maior fuerit euãta nihil
qd̄ magne ſtipticitatis ſit exhibeas: ⁊ tã in cibo q̄ in potu
q̄ ceteris medicis aliq̄d hñs ꝯtra venenuꝫ vtutẽ fac ſemp
iponas. ¶Si ergo roſaceum ſyrupũ de mirtis ſiue citoni
oꝝ miuã cuꝫ aq̄ pluuiali: ſiue ferrata vt ẽ ſiẽdum dederis
ſyr^m de ribes vel de acetoſitate citri: vel de ſucco acetoſe
cuꝫ illis aliq̄d miſce. Et ipſa citri acetoſitas multuꝫ in ſuis
ferculis ꝯuenit: aut acetoſitas ribes ſeu panis cuculi ſuc
cus. ¶Et q: mã illa furioſitate ſua: tibi nullas iducias ac
cõmodat. Si forti⁹ ſtipticare volueris vtere bolo armeno
terra ſigillata vel cornu cerui aduſti. Itẽ nõ ſolũ retentiuã
ꝯfortãt verꝫ mãe venenoſitati pſim reſiſtũt. ⁊ hmõi bezaar
ꝓpriã ẽ puluis criſtalli quo q̄ mõ datus tã in ferculis q̄ in
alijs modis. Et poteris ſic facere. ℞. ꝯſerue roſ. antiq̄. ℥.
ij. diacitonitẽ ſine ſpẽbus. ℥.iij. boli armeni: terre ſigillate:
cornu cerui vſti. añ. ʒ.ſ. pulvis criſtalli. ʒ.ij. fiat mixtura ad
dẽdo paꝝ ſyrupi de acetoſitate citri: vel miue citonioꝝ: ſi
magis reſtringere cupis: ⁊ de hac vbi fluxus ⁊ vomitus
moleſtior fuerit in pncipio paſtus ſp dato: atñ ſi añ ⁊ poſt
dederis potũ mortale nõ cõmittes. Si tñ ꝯſilij copiã hre

libet in tractatu pmo caplo ſexto ſupra regre. ¶Sꝫ de pul
uere criſtalli aliq̄d ſemꝑ adde tã cum ſyrupis q̄ cuꝫ alijs il
lic dſcriptis. ¶Ab extra ex oleo de citonijs ⁊ maſtice ſtõm
inunge. ¶Et aliq ante vnctionẽ ſic faciunt: q̄ñ mẽtã cum
balauſtijs in aceto forti bulliũt ⁊ ſpõgiã in tali aceto miſſaꝫ
vicibus aliquot ſtõ applicãt ⁊ ſucceſſiue faciũt vnctioneꝫ.
¶Alij ex emplo iſraſcripto totũ ventrẽ emplant: vt. ℞. fa
rine ordei lib. j. ſpodij. ℥.iij. diſtẽpe cũ ſucco plãtaginis ⁊
albumine oui: ⁊ ex tali vẽter totus emplet. ¶Huic propo
ſito ptinẽtia pmi tractatus ca^m pla concedet: ⁊ approximã
di modum ⁊ ordinẽ dabit: ⁊ talia ſunt vnctiões epithima-
ta emplationes enchatiſmata ſtuphe ſuffumigia: ac ſuppo
ſitoria cum cliſteribus. ¶Item in caſu iſto q̄maxime di-
uerſiones valent que cũ fricationib⁹ ac doloroſis ligaturis
ad adiutoria ⁊ coxas cõmode fiunt: ea que marie in iſto ca
ſu cõueniũt ſunt ſup ſtõm ⁊ ſup vẽtreꝫ ſine ſcarificatiõe vẽ
toſe. ¶Laudat iteꝫ ſup crura ⁊ pedes Ra. aq̄ fride effuſio
nem: q: ingroſſando mãm fluxã ſiſtit ſeu retrahẽdo humo-
reꝫ calim ad itra mãm melius digerit ⁊ benignã magis effi
cit: ⁊ in robuſto corpe facias ſi libet. ¶At vbi acciñtiũ inſe
ſtatiõe narcoticis vti neceẽ ſit ad caplm ſcdm. ⁊ decimũ tra
ctatus primi recurſum habe: ne in errorẽ cadas illic deſcri
ptã doctrinã nullo mõ ꝓtereas. ¶De regimine ſex reꝝ nõ
nãliũ huic ꝓpoſito ptinẽte caplꝫ vndecimũ tractat⁹ eiuſ
deꝫ ad plenũ iformabit: ⁊ de virtutis cõſtãtia moduꝫ dabit
multiplices. ¶Sꝫ de puluere criſtalli ſucco acetoſe ribes
panis cuculi ac acetoſitati citri poteris cũ q̄buſlibꝫ cõmi-
ſcere: ⁊ ſic colice paſſionis corrupta illa mã exiſte calĩa hẽs
curã. ¶Sed vbi frida cã fuerit: adiuuare ad vomẽdũ nãm
lꝫ poteris cum aq̄ calĩa ſyrupũ acetoſ. ſimplicẽ. vel oximel
ſimplex cõmiſcẽ. ¶Et ſi per ſeceſſuꝫ vbi mã nigredini ap-
pareat cũ reubarba. mirab. indos miſce: ⁊ ſi ſſa chebulos.
¶Sꝫ tñ in ſolutiuis q̄ in vomitiuis caut⁹ ſemꝑ eſto: ſolẽt
eniꝫ mãe hui⁹ furioſitate in paſſiõe hac acciñtia adeo terri-
bilia ſeq: q; ex minimo errore paruo ad regem eternã faci-
le trãſit. ¶Euãta vi nãe ſeu ꝑ artẽ mã: ſi retentiuaꝫ cõfortare
mẽs eſt: laudat Raſ. trociſcos d olibano cũ miua ⁊ aq̄ fer
rata datos. ¶Et q: ad hũc locũ ptinẽtia i cura lienterie plu
rima inuenies: ac ſex reꝝ non nãlium regimen illic recur-
ſuꝫ habe: ⁊ acciñtib⁹: prout ſupra dcm̃ eſt pluries ſuccurre.
¶In q̄buſdã ẽt medicinis ad hunc locũ ptinẽtib⁹ memor
eſto aliq̄d cõmiſcere qd̄ ꝯ venenũ vtutẽ hẽat vt eſt ſyrup⁹
de cortice citri ſolus: ⁊ cortex ac eius ſemẽ. tormentille ra-
dix origanũ ſiluestre: ypericon enula cãpana ⁊ ſilia. Cornu
vero cerui in q̄cũq; materia valet multũ. ¶Et in iſto caſu
tyriaca magna prodeſt ſumme. ¶Et ſi colice paſſionis taꝫ
a materia calida q̄ frida ꝓuenictis curã hẽs: q̄ propter per
viam epilogi te reducere ad actum practicum volo.
¶Cum ergo ad patiẽtẽ veneris de euãnda materia ſm exi
gentiã ſit tibi cura: ⁊ ſiue hoc ꝑ ſeceſſum ſiue per vomitum
fiat ob periculũ qd̄ iminet caute facito. ¶Et in principio
tã quo ad reꝫ ſex non nãliũ regimen q̄ quo ad medicina-
lia ſtiptica fortia nunq̄ approximes. Nã materia illa cor-
rupta: ſi retenta fuerit ſua malignitate infirmuꝫ interficiet.
¶Ordinato ergo ſex reꝫ non nãlium regimine confectio
nes pulueres aquas ſyrupos ab itra dabis. ¶Ab extra ve
ro fac fomẽtatiões: vnctiões ſucceſſiue empla: ⁊ ſi libuerit
fridaꝫ aquaꝫ ſuper pedes: ac crura ꝓiicias. ¶Diuerſiones
vero cũ ligaturis fricationib⁹ vel alr ꝓut libuerit in omni
morbi tpe facere poteris: vẽtoſas. n. non niſi maiori parte
euacuata: ⁊ ideꝫ pariter de ſtuphis ac balneis eſt fiendum.
¶Qd̄ ſi accidentium ſeuitas ad curã te vocet diuerſionis li
gaturis fricationibus: ⁊ cum ventoſis vtere ſucceſſiue fo-
mẽtationibus ſaccellationib⁹ vnctionib⁹ ⁊ emplaſtrationi
bus ⁊ vbi iſta nõ ſufficiãt ad narcotica trãſire ſeptimi capi
tuli ſepe allegati mandata non pretereas. ¶Cum quibus
ergo ⁊ q̃o hec omnia fieri poſſunt preſcripta capla te ad
plenũ iformabũt ad que ſm exigẽtiã recurſuꝫ habe: ⁊ intẽ
tum de cauſis ac ſignis taꝫ pronoſticis q̄ demonſtratiuis

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

colerice paſſionis ac eius cura dictum ſit.

¶ Quartus tractatus q̃ttuoꝛ cõtinet capl'a. cãs ac ſigna tã pronoſtica q̃ȝ demõſtratiua diſinterie narrat. Cap. j.

D Iſinteria eſt fluxus vẽtris ab epatis venarũ diſruptione: aut ab iteſtinoꝝ ſuꝑe raſura: ſeu vtriſq; prouenĩẽs. Et hoc ē ꝙ hoc vocabulũ diſinteria ſonat grecũ. n. eſt: ⁊ dr̃ a dis qḋ eſt diuiſio: ⁊ teron iteſtinuȝ: quaſi inteſtinoꝝ diuiſio. Et iſtud nomẽ iteſtinũ non ſolũ ad inteſtinũ ꝓꝑie dictũ. ſed ad mẽbra que intus ſtant ſe extendit indifferenter veluti eſt epar: ⁊ alia: vt in capitulo colerice paſſionis dictũ fuit. ¶ Ex hac deſcriptiõe tres eſſe ſpẽs diſinterie intelligi volo. ¶ Prima in qua ſolũ venarũ epatis fit diſruptio: ⁊ in hac ſine iteſtinorum raſuris ſanguinolenta erit egeſtio quã fluxũ epaticũ vocant. ¶ Scd̃a cũ abſq; ſanguine in egẽſtionibus abraſiões iteſtinoꝝ ſolũ appent que inteſtinalis dr̃. ¶ Et tertia in q̃ tã ſanguis ꝓueniẽs ab epate q̃ȝ iteſtinoꝝ abraſiones iſunt: ⁊ talis tã iteſtinoꝝ q̃ȝ epatis vitio prouenit. Sepe tñ cũ egẽſtionib' ſanguinolẽtis fit iteſtinalis diſinteria: cũ. ſ. iteſtinoꝝ fit excoriatio tã profunda ꝙ ab ide ſanguis egrediat: ⁊ hãc ꝑ ſigna ꝓpria ab epatica cognoſcere te infra docebo. ¶ Diſinteria epatica rõne exeuntiũ triplicẽ diſtinctionẽ recipe ſolet. prima cũ ſanguis abũdãs q̃ſi naturalis egredit. ¶ Secũda qñ aqueus ⁊ ſubtilis vel paululuȝ groſſioꝛ ⁊ niger ceu vini filis feci. ¶ Tertia ſpẽs cũ ſanguis niger exit groſſus ac coagulat'. ¶ Prima ſpẽs fit in mutillatis ſolitũ relinquẽtib' exercitiũ in his qui in ocio opulẽtã vitã degunt. In crapuloſis: ⁊ in qb' ſolite euãtiões reſtãt vt iteſtinoꝝ emoroydaꝝ ſanguinis fluxus nariũ: ⁊ taliũ. fit itẽ quarũdã febriũ criſis ſanguinearuȝ marie. ¶ Scd̃a ſpẽs fit in diaria epatica: vt. ꝯ. dcĩ: ⁊ ea a debilitate ꝯtẽtiue epatis ꝓuenit que ſanguinẽ retinere nõ valẽs cũ ꝑ meſeraicas ad iteſtina demãdat q̃ ꝑ ſeceſſum tãdẽ egredit: ⁊ ꝑmo veluti carnis loture filis. cũq; retẽtiua foꝛtificat fit niger ⁊ groſſus magis: ⁊ plus iterum foꝛtificata vini feci ſilis. Tertia ſpẽs ꝓuenit cũ abũdãs in q̃titate ſanguinis vt in mutilatis fit: ac in dictis retẽtionibus ab epate ad inteſtina profluit: qui cũ moꝛulã aliq̃tulũ magnã fecerit nigreſcit. ⁊ igroſſat. ⁊ iterdum talr̃ coagulat: vt ad foꝛmam fruſtuli carnis que epati aſſimilat egredit: ꝓpter qḋ quidã iꝑiti medici. vt ſexto de accidenti capitulo penultimo. Gal. inqt ipſius epatis ſubam credunt. ¶ Inteſtinalis q̃ȝ rõne ſitus triplicẽ diſtinctionẽ recipit: q2 aut leſio eſt in ſuꝑioꝛibus: aut in inferioꝛibus: aut in medijs.

¶ Nũc diſinterie cãs q̃ extrinſece: ⁊ intrinſece eẽ pũt dõm eſt. ¶ Extrinſece q̃dẽ ſunt caſus: ꝑcuſſio: ⁊ potiſſimũ ſup renes ⁊ doꝛſum. ¶ Exceſſiua aeris friditas: ac ei' coꝛruptio ſiue venenoſus: ſiue acut' iteꝝ cib': vt alleũ: cepe: ſinapis: aceti ⁊ talia. ¶ Solutiue medicĩe debito mõ nõ coꝛrecte ſunt vt aloes: colloquĩtida: ſcamonea: cucumer aſininus ⁊ ſiles. ¶ Et illa itẽ q̃ ex ꝓpria nã coꝛrodendi vtutẽ hñt: vt arſenicũ: calx viua: argentũ ſublimatũ: ſcoꝛia eris vitriolũ: ⁊ oẽs attramẽti ſpẽs realgar: caſtoꝛeũ ⁊ ſilia. ¶ Intrinſece võ cauſe ſunt veluti acuta coſa pũgẽs moꝛdicãs ⁊ exuberãs: ſſa iteꝝ ſalſuȝ ſeu ali' aduſtus hũoꝛ: apatis aptio: ab vlcere virulentie emanatio: aut quouis mõ venarũ diſruptio. Et hic in ſumma ſunt tam intrinſece q̃ȝ extrinſece cauſe.

¶ Signa. extriſecaꝝ cognitio tibi paciẽtis relatiõe pateſit.

¶ Quantũ ad itriſecas diſinteria ab epate ſi ꝓuenerit ſub dextro hypocũdrio doloꝛ aderit: iterpolat' tñ: ⁊ nulla apparebit iteſtinoꝝ raſura ⁊ aliorum reſpectu ſanguis erit multus iteſtina doloꝛe ac tenſiõe carebũt de nocte q̃ȝ de die accidit plus: nec īfirm' velut in alijs totiẽs ad ſellã ꝓuocat. ⁊ egeſtio vrpſm emiſſum ſanguinẽ añcedit. hic. n. raro cum egẽſtionib' cõmiſcet. ¶ In iteſtinali võ diſinterie loc' diſcernẽdus eſt. Et iõ ſi in ſuꝑioꝛib' ei fuerit doloꝛ: punctura: ac grauitas ab vmbilico ſupra ſentit. ⁊ iteſtinalis raſura ſubtiluȝ coꝛticũ erit: que ſi ꝓfundet: ſic ꝙ ide ſanguis egrediat multi erit in egẽſtione pmixt' cũ quo doloꝛ aſſellationem per multũ tps añcedit: ⁊ eſt q̃ȝ in ceteris intenſioꝛ: ⁊ mã ſetens magis. In hac ſpẽ ruſus nauſea ſingultus ⁊ vomit' ceteris parib' q̃ȝ in alijs magis abũdat: ꝓpter iteſtinoꝝ taliũ ad ſtõȝ ꝓpingtatẽ. ¶ Si võ fuerit in inferioꝛib' doloꝛ pũctura ac grauitas ab vmbilico īfra ꝑcipit. coꝛticales abraſure groſſioꝛes ac ſpiſſe magis erũt. Et ꝓpter ꝓpigtatẽ egẽſtionis ad exitũ nõ multũ cũ ea raſure: ⁊ ſanguis ſi ꝗs egredit cõmiſcet cũ quo poſt doloꝛẽ ⁊ pũcturã nõ multũ tardat egẽſtio. ¶ In medijs võ iteſtis doloꝛ ⁊ g̃uitas ⁊ pũctio: ⁊ talia circa vmbilicũ ꝑcipiunt. Raſure võ merito ꝑdictoꝝ medie cũ egeſtionibus mediocris cõmixtio ſiet. Ex his itaq; q̃ dc̃a ſunt epaticã ab iteſtinali diſinteriã diſcernere ſcies: ac ẽt iteſtinoꝝ loca. ¶ Nũc aũt ſupeſt vt ꝑ ꝓpria ſig̃ peccãtẽ hũoꝛẽ cognoſcas: ⁊ talias cognitio marie ꝑ vſũ habet: q̃ ſi colic' fuerit doloꝛ acutus ardoꝛ: pũctura ⁊ ſitis aderit valida cuȝ quo etas ꝑcedẽs regimẽ ⁊ ſilia cõplo ⁊c̃. iudiciuȝ tibi magnũ cõpteſtabit. aduſta melia: ac ſalſum ſſa viſũ q̃ȝ cõprehẽdit: ac ꝑ etatẽ: cõpleõnẽ ꝑcedẽs regimẽ ⁊ ſilia. Urina ⁊ ſi vt ſupra i ſignis diarie dcm̃ eſt in his paſſionibus limida ſꝑ vpl'ȝ appeat: in ea tñ peccãtiũ hũoꝝ copia maioꝛ ineſt. ¶ Si võ diſinteria ab eruptione apatis ſeu ab aliq̃ maligno vlcere fiat ꝑ ipſius apatis ſigna ſeu vlceris: ⁊ per loca vbi ea fuerint in eius cognitionẽ facile deuenies.

¶ Et q2 oĩa iſta in egẽſtionũ iſpectiõe leuiter dephẽdunt de mõſtratiuis ſignis hic ſinẽ ipono oĩno ad ꝓnoſtica trãſiẽs. ¶ Et ꝑmo ſpaſm' i diſinteria moꝛtal. ¶ Itẽ ſi in ea ſingultus ſiue vomit' cũ ꝑmixtiõe rõnis euenerit moꝛtal. ¶ Mutatio q̃ȝ coloꝝ i diſinterie mali: ſigñat. n. vlc' magis cõtinue ꝓfundari: ⁊ ſic qḋ egredit ſꝑ in colere variat. Cõicat itẽ interdũ nocumẽtum toti: ꝓpter qḋ i fluxu tali nã diuerſas mãs expellere cogit. Ex qb' ꝓȝ talẽ mutationeȝ coloꝝ malum poꝛtendere. ¶ Ruſus diſinteria ydropi ſupueniens moꝛtalis: derelicta. n. aquoſitate illud educit quo coꝛpus nutriri dꝫ. ¶ Amplius diſinterie epatica que nec cretico nec ſignis digẽſtionis apparẽtib' euenit: ſi mala fuerit cũ infirmi tolerãtia moꝛtalis. ¶ Si tñ ꝓpter īfirmis ipſius robuſticitatẽ ꝑdurauerit ad ydropẽ tãdẽ eũ deducet. Sed illa que ex abundãtia ſanguis veluti in mutillatis ⁊ ſilib' paroxiſmalr̃ fit ex ſe ſalua q̃ȝ talis erit. ¶ Diſinteria in qua defectu cõtẽtiue epatis egẽſtiones veluti loture carnis ſiunt curatur: de leui. n. epatis cõtentiua cõfoꝛtat. ¶ In inteſtinali vero diſinteria duo conſiderant: locus primo: exiſtẽtia ſcd̃o. ¶ Quãtũ ad ſitũ diſinteria que in ſuꝑioꝛib' fit inteſtinis q̃ȝ ea que in inferioꝛibus. dũmodo cetera ſint paria periculoſioꝛ eſt multum. ¶ Primo q2 propter ſubtilitatem malitiam talẽ ſuſtinere diu nequeunt. ¶ Scd̃o quia epati mẽbꝛo nobili vicinatur ſtomacho quoq;: quare ab ea maxime patiuntur. ¶ Tertio: q2 illi loco male medicamina applicari poſſũt. ¶ Quarto: q2 inteſtina illa gracilia exanguia ſunt nõ carnoſa: ſed neruoſa plurimũ: q̃bus ex cauſis cõſolidationẽ faciliter nõ recipiunt.

¶ Quãtũ ad eẽntiã ſiue ſubãȝ duo ſũt ꝯſiderãda. Primuȝ ex pte iteſtini. ſcd̃m ex pte vlcerãtis mẽe. ¶ Quantum ad primũ diſinteria inteſtinalis triplicem gradum recipit. vt Gal' i primo affoꝛiſmo. Si a diſinteria habito. ¶ Primo cum aliqualis pingnedo cũ egeſtionib' emitit: talis pinguedo iteſtinoꝝ vlcera in principio eſſe arguit. ¶ Secundus qñ veluti pergameni raſura egreditur: ⁊ talis vlceris augmẽtũ denunciat. ¶ Tertius qñ pars carnea ſatis groſſa exit: ⁊ hoc vltimitatẽ malitie dmonſtrat. prima curatur faciliter. ſcd̃a difficulter. tertia nunq̃ȝ. nam cũ inteſtinoꝝ cõſolidatio nõ ſit poſſibilis oĩno moꝛtem poꝛtẽdit. ¶ Ex parte vlceratis materie diſinteria ſi a fece nigra inchoauerit moꝛtale: ea. n. cancrum ad intra eẽ ſigniſicat vt. Gal. in comẽto: qui ſi extrinſecus curã nõ recipit: ab intra quõ Et ſi adhuc cãcer ad intus nõ eſſet. mã tamen nigra futuram moꝛtẽ denũciat: talis. n. coſa ſeu melia erit ꝑ aduſtionẽ genita: que anteq̃ȝ appareat malgnitate ſua inteſtina talr̃ vlcerat: vt nunq̃ȝ ꝯſolidationẽ recipe queat. nã vlcus a tali materia extrinſec' factũ vbi medicamina applicari pñt raro vel nunq̃ȝ ſanat: q̃ñ ergo intus vbi medicamina applicari nequeunt: ⁊ ſi apparuerit propter aſſellationẽ frequẽter motũ ad curã neccͣiaȝ facere nõ valet. Cũ ergo mã illa ſit coꝛroſiua valde in breui taliter iteſtina vlcerat vt moꝛteȝ iducat. ¶ Et idem de colera praſſina ⁊ eruginoſa iudiciũ fac. ¶ Itẽ ſi in febribus colericis cum itegritate rõnis ⁊ ſine doloꝛe capitis vrina alba fuerit: futuraȝ diſinteriam time. Nã ſignũ eſt mãm illã ad iferioꝛa raptũ hre que de facili diſinteriã iduceret. ¶ Hec ergo epilogãdo ꝓnoſtica diſinteria epatica veniens ſinthomatice paucos īfra dies infirmum ad moꝛteȝ: ſi durauerit: aut ad ydropem deducet. ¶ Que võ poriſmalr̃: ⁊ que veluti carnis lotura ſalubꝛis. Inteſtinalis que inteſtinis ſuꝑioꝛibus fit ꝑiculoſioꝛ q̃ȝ que in inferioꝛibus: ⁊ in q̃ veluti ꝑgameni raſura q̃ȝ ea in qua profluit pinguedo. Ea võ q̃ fruſtula carnis emittit: moꝛtalis oĩno. ¶ Colera nigra praſſina: aut eruginoſa moꝛtalis: ⁊ potiſſimũ ſi a ſuꝑioꝛib' ꝓueniat iteſtinis. ¶ A ceteris võ humoꝛib' facta diſinteria ſaluari põt. ¶ Et hoc de ꝓnoſticis diſinterie que nõ modo ad ꝓnoſticãduȝ: ſed ad curam tibi quoq; plurimũ ſunt vtilia: ad quem deinceps tranſeũdum eſt: ⁊ per hoc capitulo finem impono.

¶ De cura diſinterie epatice. Capl'm. ij.

N On eſt ꝓpter ſcita que iminent pericula diſinterie cura tardanda. Cauẽdũ quoq; ne in ea erroꝛ committat. Eſt. n. adeo periculoſa vt infirmus ex minimo erroꝛe cõmiſſo pereat. ¶ Si ergo epatica fuerit ꝓueniens a ſanguine in quãto ſolũ peccãte vt in mutillatis: aut in his quibus ſolite ſunt euacuationes ⁊c̃. dũmodo ad eũ tolerãtia bona ſequat abſcindẽtia nõ erit: ſed vbi ſupflua euacuatio baſilicã ſtatim incide: ⁊ iuxta tenoꝛem virtutis ſanguinem exire ꝑmittas: q̃ ſi etas vel aliud flebotomiam fieri ꝓhibet cũ ſcarificatione vẽtoſas apponi iube. ¶ Solitas iteꝝ vbi poſſe tibi videt euacuatiões facere facias: vt eſſet mẽſtrualis fluxus emoꝛroydalis vel nariũ ſanguinis. Si enim iſtoꝝ aliquis in cã fuerit hec cura ꝑſioꝛ ac conuenientiſſime ſiet. ¶ Uinũ carnes: oua ⁊ talia ſanguineȝ que multiplicãt remoue: ⁊ regimen totũ ingroſſatiuum oꝛdina qḋ facere ex infraſcriptis facile ſcies. ¶ Si ſanguis qualitate peccauerit: tãta q̃titas per flebotomiã ſeu vẽtoſas extrahẽda nõ erit: ſed eſt peccatũ illud coꝛrigenduȝ. nã ſi ſubtilioꝛ ſanguis debita ingroſſatione indiget acuitas vero repreſſione. ¶ Sed vt te ad actũ practicũ reducã. ℞. orizacare ſimplicis. ℥. i. ß. aque ro. aq̃ endiuie: aque plãtaginis añ. ℥. i. pro vna vice ſufficit. ¶ Uel loco orizacare ſyrupuȝ roſ. vel de ribes de ſucco acetoſe: de acetoſitate citri: vel miuã pone. ¶ Et ſyrupo aliquotiẽs ſumpto. Si colerã aliquam ſanguini cõmixtaȝ iudicares que euãtione idigeret ℞. reubar. electi. ʒ. i. ß. coꝛticũ mirabo. citrinoꝝ. ʒ. ij. toꝛreſiant: ⁊ ſiat puluis: q̃ cũ aq̃ plãtaginis. ℥. i. miua addita potui tribue. ꝙ ſi aduſtionẽ in ſanguine ſciueris mirabo. citrinis miſſis indos appone: ⁊ ſi flegmatis cõmixtio eſſet kebulos. ¶ Euãta mã igroſſatiua ⁊ ſanguinis acuitatẽ repꝛimẽtia ꝑbe quo in caſu facias. ℞. cõſerue roſ. antique. ℥. i. triaſandaloꝝ. ʒ. iij. ſiat mixtura de qua in iroitu mẽſe patiens ſemper accipiat. Uel adde in mixtura tali coꝛal. rub. ſubtiliſſime tri. ʒ. i. ß. margaritarum. ʒ. i. lapidis emathitis. ℈. iiij. Et de hac paticis aſſumat. ¶ Et ſi acuitas intenſa in ſanguine fuerit. ℞. lapidis emathitis. ʒ. i. coꝛal. ru. ʒ. ß. ſiat pul. ſubtiliſſim' quẽ in modico ſucci plãtagis mixti cũ vino nigro vacuo ſtõ in vna vice tribue. Et idem in oĩ mane fac. ¶ Uł loco ꝑſcripti pulueris hũc dabis. ℞. cineris oſſis cruris bouis. ʒ. i. lapidis emathitis ſpodij. ana. ℈. i. ſiat puluis. ¶ Uel facias ſic. ℞. lapidis emathitis cineris oſſis cruris bouis. ana. ʒ. ij. coꝛal. ru. ʒ. i. ß. margaritaꝝ. ʒ. i. terre ſigillate coriãdroꝝ ꝑparatoꝝ ſe. plantagis. ana. ℈. ij. ſiat puluis. ¶ Quo ſi in ꝯfectiõis modũ vti liber. ℞. aq̃ pluuialis: vel aq̃ plãtaginis q̃ttum ad diſſolutionẽ. ʒ. vij. zuchari ſufficit: ⁊ tãdiu duo lapides emathitis i ea ꝯfricent aq̃ dũ veluti ſanguis ſiat. Cũ autẽ zucharũ coctũ fuerit pulueres ſupra ſepiſſime ſcriptos adde ⁊ ſandalis ſubtiliſſime tritoꝝ. ʒ. ij. ⁊ ſiat cõfectio in moꝛſellis: de q̃. ℥. i. ß. in ꝑncipio paſtus vel añ paſtũ ſumpta fluxũ ſanguis oẽm ſiſtit: vndecũq; manat ⁊ hec ab itra. ¶ Sȝ ab extra ex ceroto ſandalino epar iunge. ¶ Uel alr̃ epithimet. ℞. aq̃ ro. aq̃ endiuie aq̃ plantaginis. añ. ℥. iiij. aceti. ℥. i. ß. ſanda. rub. ℥. iij. ro. ru ʒ. i. ſpodij. ℈. ij. ⁊ vnctionis loco ſemꝑ añ paſtũ hic epithima ſiat. ¶ Uẽtoſa itẽ fluxu ſanguinis nõ ceſſante ſup epar quattuoꝛ hoꝛis: aut quãto plus poterit retẽta fluxũ talem ſiſtit adiutoꝛia brachioꝛuȝ ligature doloꝛoſe: valent quoq; fricatiões. ¶ Quantuȝ ad ſex rerũ non naturaliũ regimen aerẽ ad aliqualẽ tendentẽ caliditatẽ inhabitet aquã ferratam vel pluuialẽ potui dato: ⁊ vbi grandis eſſet ſanguinis effuſio in ſuis bibendis aquis tantum emathitis lapides confricentur ꝙ rubee ſiant in hoc enim caſu nihil ſupra. ¶ Nõ cõpetit vinũ qḋ vbi detur ſit nigrum in quo aurum candẽs vel calibs ignitus extinguat cũ predictiſq; aquis bene limphetur. ¶ Carnes dimittat: ꝙ ſi tamen eis neceſſe vti ſit accipe gallinarũ pullorũ vel vituli lactãtis carnes capreoli: cuniculi: lepoꝛis: merli: ſiue turdi: ⁊ he aſſe cõuenũt: que berberis coꝛiandris ꝑparatis: ac ſumac farciẽde erũt ſeu cum coctanis: aut piris ſtipticis paucula cera noua ſemper immiſſa. ¶ Et pro ſapoꝛe ſeu ſalſa ſucco granatoꝛuȝ ſeu berberis acetoſe panis cuculi: ſeu agreſta vtere amigdalis riſis: far: milij ac panicum cognari poſſit. ¶ Sed fercula ſeu carnes elixantur in ferrata aqua decoquende. ¶ Fricationes materiã diuertũt: ⁊ exercitio ſupplent. ¶ Et ſic habes curã epatice diſinterie tam in quali q̃ȝ in quãto ſanguine peccãte. ¶ Ut autẽ ille qui ſanguinis nimia abundantia diſinteriam patitur flebotomiam: aut ventoſas: vt ab ea ſeruetur ſepe facias vel euacuationes ſolitas: vt habeat procuret. ¶ Si ergo egeſtiones veluti loture carnis fuerint. ſupra caplõ de cura diarie epatice curãdi modus inſcribit: de quo illud ad plenũ te infoꝛmabit. Et per hoc diſinterie epatice cure finem impono.

¶ De cura illi' diſinterie q̃ in ſuꝑioꝛib' iteſtis fit. Cap. iij.

A D diſinteriam iteſtinalem curandã tria que curandi modũ variant cõſideranda ſunt. primo materia ſcd̃o locus tertio exulcerationis gradus. Cum ergo ad infirmũ veneris per ſigna tacta que ſit materia ⁊ qualis ⁊ locuȝ vbi fuerit inueſtiga. ¶ Nã ſi ea acuta colera fuerit ⁊ in inteſtinis ſuperioꝛibus eius euacuationem quere ⁊ q̃to malignioꝛ tanto cici'. ¶ Facias ergo ſic. ℞. reubarba. ʒ. i. ß. mirabolanoꝛum citrinoꝝ. ʒ. ij. toꝛreſiãt parum ſiat puluis: ⁊ cũ miua citonioꝛũ maſſam conficias: quam cum aqua ro. plantaginis pluuiali vel ferrata cõmiſce. ⁊ potui tribue: vel cũ roſaceo zucc. miſce. ⁊ bolum deauratum cõfice: vel ex tali maſſa pillule foꝛment quas infirmo dato. ¶ Uel facias ſic. ℞. reubar. ʒ. ij. coꝛticum mirabo. citrinorum. ʒ. vj. ſuperficialiter vſtulentur ⁊ in aqua plantaginis infundantur ⁊ hoꝛis tranſactis. xij. foꝛtis expreſſio ſiat ⁊ cum qua citonioꝛum miuc. ℥. i. potui dato. ¶ Nota tamen ꝙ ſi vlceratio ad primũ gradum tantũmodo venerit: ita ꝙ ſola pinguedo ſeu mucillago illa inteſtinalis ſolum exeat poſſes medicinas iſtas ſine toꝛrefactione ⁊ ſine alterius ſtiptici admixtione prebere: ad hoc orizacarã vel aliud digeſtiuũ humoꝛũ acuitatẽ extinguens perantea exhibere dũmodo materiei furioſitatem nõ timueris. Sed vbi ad coꝛticalẽ excoꝛiationeȝ iaȝ deuenerit: ſolutiuas medicinas: tũc nullas exhibe. niſi vſtulate puluerizate: ⁊ cũ ſtipticis coꝛrecte ſint. nã materiã educẽdo mẽbꝛum leſum cõfoꝛtant: ⁊ hoc eſt prout in caplõ quinto tractatus primi ſupraſcriptũ fuit: qḋ in de cõſolatione medicinarũ poſuit ille diuus Meſue. caplõ. de reubarbaro cũ inquit: ⁊ eius quidẽ qḋ parũ eſt infuſio cõpetit: qñ ſolũ queritur abſterſio ⁊ ſolo ⁊ opilationũ apertio: ipſi' vero cõtriti exhibitio qñ querit: vt poſt illã in viſcerib' veſtigia cõfoꝛtatiõis remaneãt: ⁊ ſubiũgit īfra ꝙ ipm reubar. eſt medicina bona diſinterie: ⁊ ꝓpe aſſuȝ cũ ſucco plãtagis ⁊ pauco vino ſti-

No. de caſsia non exibē
da in diſenteria

ptico datū. Ex quo ↄcludo ꝙ dare caſſiā ⁊ talia lenitiua in diſinteria vt plurimi faciūt eſt malū: nō debes tñ in pn° ſti pticis vti: niſi fuerit vt ſtati dcm̄ eſt materierum eductiua: tūc.n. mām iſtā malignā itus coerceres: ac includeres: ſic vt ſepiſſime ↄ nitēte īfirmū ire ipſum ad paradiſum cogas. ⸿Et ſi reubar. more Meſue exhibere licet. ℞. reubarba. vſti. ʒ. ii. ß. fiat puluis quē cū ſucco plātagi. reſidētia fcā mi ſce vini ſtiptici pauco addito. ⁊ da potui. ⸿Si vero trib° aut q̄ttuor trāſactis diebus mām adhuc multā ↄcerneres reitera ſolutiuum: ſed tpe iterpoſito potes oriʒacaram vel aliud digeſtiuū colle ſi libuerit exhibere. ⸿Et dierum ite rū quattuor iterpoſito ſpatio mā tota nō euata mām ſolue. ⸿Si tñ ea minorata vomitū facile prouocare poſſes cum aq̄ ⁊ aceto: vel oximelle ſimplici ſeu cōpoſito vel ſquilliti co ⁊c. put i cap° 5° te docui eū audacter facias. Nā afforiſ mor 6ª. cōme. illiºa diario hito ⁊c. Gal. nos idē facere in ſtruit. ⸿Solutiua plurima multis modis variſq; ꝑparata ad h̄ faciēta propoſitū iuenies ſupra in cura diarie capitu lo nup alleg°. Uerꝫ vbi aduſtā colerā ſeu meliam in cā fo re cōprehēderes loco mirabolanoꝝ citrinoꝝ indos appo ne: ⁊ ſi ſalſum flegma chebulos: ⁊ iſta ſolutiua tā in iferio ribus q̄ in ſuperioribus inteſtinis ad mām euanda ↄueni unt. ⸿Que ſi per arteꝫ aut per nām euata fuerit p decē vel duodeciꝫ dies tranſactos viſimiliter eē oꝫ: reſtrigēdi fluxuꝫ tunc ſit tibi cure: ⁊ anteq̄ vbi materiā euacuatā pro maio ri parte cōprehēderes. fac ergo puluerē infraſcriptū: cuius vſus tā in ferculis q̄ in potionib° q̄ in quibuſcunq̄ alijs modis tuo īfirmo conuenit. Qui. ℞. corticū granatorum copulani glandiū: gallaꝝ margaritaꝝ: ſandalorum rubeo rum: ſpodij añ. ʒ. i. arilloꝝ vuarum: granorum granatorum ſe. ro. ſumac. terre ſigil. boli arme. ſang. draco. añ. ℈. ii. co rallorū rubeorum: lapidis ematitis: cineris oſſium cruris bouis añ. ʒ. i. ß. maſti. thu. ſe. papaue. albi. gūmi arabi. ana. ʒ. ß. pſi. aſſi. ſe. plātaginis torreſa. ſe. coriādroꝝ pꝛeparatoꝝ añ. ʒ. ii. fiat puluis: quo in pulueribus vti poteſt: vel miſce cū ʒucca. ro. antiquo: ⁊ erit delicatius magis. ⸿Uel facias ſic. ℞. ʒucca. lib. i. diſſoluaſ cū aq̄ ro. cui adde conſerue ro. antique. ʒ. ii. ⁊ paꝝ vini citoniorum: ⁊ cum facilitate deco quantur: ⁊ debite cocte adde pꝛeſcripti pulueris. ʒ. i. ß. ⁊ ſi at in morſellis confectio. ⸿Uel facias ſic. ℞. lapidis ema thitis. ʒ. ii. corallorum rubeorum: margaritaruꝫ añ. ʒ. i. cau de equine ſe. coriādrorum pꝛeparatorum: arilloꝝ vuarum: granoꝝ mali granati: paululū vſtoruꝫ eū. ℈. ii. pſi. vſti. ʒ. ii. ß. fiat puluis quo vtere: vel modo quo ſupra confectioneꝫ facias. ⸿Uel da pillulas infraſcriptas: ſunt eni in hoc ca ſu mirabiles: que: que. ℞. mumie. ʒ. i. gūmi ara. toſti. ʒ. ii. cū ſucco plātaginis pillulas cōfice quos īfirmus vacuo ſtō recipiat oēs vel ſaltē toti° maſſe. ʒ. i. pro vice dato. ⸿In modum ſirupi mina vtere citonioꝝ vel ſirupo de mirtis. Uel facias ſic. ℞. roſ. ru. epatice plāta. corrigio. caude eq ne. fol. quercus. fol. citonioꝝ añ. M. i. quattuor ſe. frigi. ſu mac mirtillorū berberis añ. ʒ. i. ↄquaſſenſ: ⁊ fiat decoctio in aq̄ ferrata lib. i. ſucci plāta. cū reſidētiā fecerit ⁊ in his tā diu lapis emati. cōficeſ ꝙ rubeſcant: ⁊ cū lib. ii. ß. ʒuc. fiat ſirup° q̄ vtere: ⁊ ē in caſu iſto appropriatiſſim°. ⸿Iſta p os ſumēda deſcribere. Sed capſm ſextū de cura diarie ad hoc ꝑpoſitū faciētia varia ⁊ multiplr pꝛeparātia deſcribit. ⸿Uerū q2 in hoc caſu dolores crudeliſſimi fieri ſolēt q̄ntū ad ea q̄ p os exhibenſ. dabis p° cornu cerui vſti ⁊ lori. id eni dolores itrinſecos mirabilr ſedat pſiliū quoq; cōbuſtū. ⸿Itē ſpodiū ac plātagis ſemē ⁊ pcipue vbi dolor pōgiti uus aderit. ⸿Sꝫ ſi īportunitate doloris ad narcotica trāſi re necē ſit ad capſm ſcōm de cura diarie ſupra trāſ. fui. n. eſt talia narcotica per os ſumenda deſcribere. ⸿Sed tam hunc q̄ alijs accidentibus timoris capitulum decimū or dine quodam te ad plenum ſuccurrere docet.

⸿Nūc autē ad hui° capli cōpletā doctrinā reſtat deſcribe re q̄ ab extra ſunt approximanda. Facias ergo ſic. ℞. olei maſti. olei citonioꝝ olei mirtillorum añ. ʒ. i. pulueris ma ſti. gall. muſca. mirtilloꝝ ſumac. acacie hypoqiſti. pulueris panis aſſi: ⁊ in aceto extincti ordei cribellati boliar. añ. ʒ. i. ß. cere parum: ⁊ fiat vnguentum quo veluti ſupraſcripto vtere. ⸿Uel aliter facere potes: vt. ℞. balauſtiaruꝫ: copu larum glādiū maſti. añ. ʒ. ß. hypoqiſtidos. ro. ru. gallarum añ. ʒ. iij. fiat puluis ſubtiliſſim°: ac cū oleo ro. mirtini cito niorū ⁊ maſticis eqs ptib° in mortario tandiu ducas ꝙ ad vnguēti formā mollis deueniat: cū q̄ ſtōm ab vmbilico ſu pra ventrē linias. ⸿Uel ex infraſcripto: qđ i hoc caſu mi rabiliter valet. ℞. mumiā qđ cuꝫ aceto ⁊ albumine oui re cētis diſſolue: ⁊ vt ſupra illinitio fiat. ⸿Uel. ℞. ſan. dra. bo liar. añ. ʒ. iii. mumie. ʒ. ii. ſe. plan. ʒ. i. fiat puluis ſubtiliſſi mus: quē cū albumine rēcētis oui. ⁊ roſaceo oleo miſce: ⁊ linimētū facias. ⸿Uel facias ſic: qđ nō ſolū fluxum reſtri git: verum etiam dolores crudeliſſimos ſedat. ℞. poma ſilueſtria: ⁊ ea ab intus bene munda: que coquanſ in aq̄: ⁊ more empli ponanſ ⁊ īfrigidata remoue: ⁊ caſa iterum repone: ⁊ vicibus aliquot hoc facto ex vnctōis aliq̄ ſupra ſcriptarum locū inunge. ⸿Uel facias ſic. ℞. roſarū galla rū. foliorū quercus pētafilon añ. M. i. balauſtiarum: po morum ſilueſtrium imaturorū ſorbarum: citoniorum per fruſtra inciſoruꝫ añ. M. i. cinnini in aceto infuſi lib. ß. coq̄ ſenſ: fiat decoctio i qua imiſſa ſpōgia ⁊ expreſſa applicet loco dolēti quo pluries facto ex pſcriptis vnctionib° ali quas facias. ⸿De cōſimilib° vero in diarie cura octauū capſm eſt fultum abundanter: ad qđ ſi opus eſt recurſum habe. ⸿In iſto caſu [illegible] ſuper locum appoſite marime valent fricationes quoq; [illegible]ature. Et ad ſudorem pro uocandum balnea ſeu [illegible]pra deſcripte. Et ſi de ta libus plene informari cu[illegible]ctatus primi capitulum quintum conſule. tibi ſiend[illegible] talia modū dabit. ⸿Re gimen vero ſex rerum non n[illegible]ralium ad hoc ꝑpoſitum faciens in capitulo vndecimo [illegible]aria ſupra deſcribitur Et per hoc pꝛeſenti finē iponere cupiēs hic illud non ſcri bo: ſed ad aliud vado. Et ſic hēs inteſtinorū ſupioꝝ ↄple tā diſinterie curā: partiꝫ tñ a ſupiorib° caplis mutuatam.

⸿De cura diſinterie que tam in inferioribus inteſtinis q̄ medijs pꝛouenire poteſt. Cap. iiij.

Uperest diſinterie cōpletā curā eā ponere q̄n iferioribus inteſtinis fit: q̄ habita ei° que fit in medijs cura patebit. ⸿Nām igitur ac vlcerationis gradum p ea que dicta ſūt inueſtiga. ⸿Et ſi colera acuta ſeu melan colica aduſta ſeu flā ſalſum fuerit ſm abraſionis gradum euacuādi per os modus in contiguo capſo ponitur quo vtere ſi opus fuerit. ⸿Uerum per inferiora talis diſinte ria melius curatur p quo te auiſo ꝙ huic cure cliſteria ma xime ↄueniūt: inter q̄ aliq̄ ſunt lauatiua: quedā abſterſiua nōnulla ↄſolidatiua: alia cōſtrictiua: ⁊ alia dolorum miti gatiua. Et iſta ipūtarum deſcribere libet: vt ex eis ↄpōnē ſm exigentiā facere ſcias. ⸿Lauatiuū itaq; cliſtere ſic fa cias. ℞. aq̄ ordei lib. i. pulueris ʒucc. ʒ. ij. ß. vitellos duos ouorum ex his fiſ diſtemperatio fiat cliſtere. ⸿Abſterſiuū ℞. aq̄ lactis ordei lib. i. in q̄ diſſolue mel ro. ʒ. iiij. ⁊ ouorū vitellos duos: ⁊ fiat cliſtere. ⸿Conſolidatiuū. ℞. pingue dinis renū capra. ʒ. iiij. olei ro. ʒ. ii. ſuc. plāta. vel corrigio le reſidentia facta. ʒ. vi. pulueris boliar. lapidis ematitis ſang. dra. maſti. añ. ʒ. i. ⁊ ouorum aſſatorum vitelli duo in corporentur ſimul: ⁊ cliſtere facias. ⸿Uel puluere illo di miſſo ponanſ infraſcripta. ℞. tucie boliarme. ſang. drac. terre ſigil. mumie añ. ℈. ij. fiat puluis. ⸿Cliſtere conſtri ctiuum. ℞. roſ. ru. balauſt. mirtil. ſumac. añ. ʒ. i. ß. riſi tor reſa. lib. ß. fiat decoctio i aqua pluuiali vl ferrata: de qua. ℞. li. i. in qua diſſolue acacie hypoquiſt. añ. ʒ. iij. ʒucc. ro. ʒ. ii. ⁊ vitellorū duorū ouorū aſſatoruꝫ: ⁊ fiat cliſtere. Aliq ponunt loco iſtoruꝫ. ʒ. ß. michelete: ⁊ dicunt cliſtere illud mirabiliter ſiſtere. ⸿Cliſtere dolorum mitigatiuum. ℞. olei ro. ʒ. vi. ſucci plātagi. facta reſidētia. ʒ. iiij. ⁊ mucilagi nis pſi. ʒ. ij. ß. fiat cliſtere ardorē ⁊ dolorem mitigat mira biliter. ⸿Uerū intētōes due ſeu plures i cura hac vt pſm cōplicāſ: q2 dato ꝙ lauare volueris: cū hoc ardorē mitiga re ſepe necē eſt. Et idē i reſtrigēdo ſeu ↄſolidādo fit: q̄re ſo lers medic° ex pſcriptis cliſterib° ſm ꝙ pro tūc itētionē ha buerit cōpōnes facere poterit. Cū ḡ ad īfirmū tuū deuene ris: cliſteri vtere lauatiuo: vt ab illa mā vlceratiua iteſtina lauenſ. ⸿Sꝫ vbi mām viſcoſaꝫ aliq̄lr cerneres: facias ſic. ℞. aque ordei lib. i. ʒuca. ru. ʒ. ii. ß. ⁊ duos vitellos ouoꝝ: ac ſi ardor cū pūctura adeſſet: addere poteris olei ro. ʒ. ii. ⁊ fiat cliſtere. hoc. n. lauat abſtergit: ac ardoreꝫ mitigat. ⸿Ac vbi mām veluti vrpſm i diſinterijs iteſtinalib° ſit: exuberaſ cerneres ſm modū in ꝑmo cap° deſcriptū eā eua. Dige ras q̄ ſi ea tibi iducias dederit. Nā ſi tantūmō in iteſtinis ↄtineref exitib° aſſellatiōib° ita ↄtinuis veluti in diſinteria iteſtinali cōiter ſūt ifra duos dies tota euata foret. Sꝫ hū h̄ nō ſit: arguēdū ē mām aliūde ad iteſtina fluere: ea de re in caſu iſto purgatiōes aūſcriptas marie laudo. Tu igitur ſꝫ exigētiaꝫ mō ſepe dcō facias: nec reſtrictiuis niſi p maiori pte euata mā vti pſumas. ⸿Sꝫ tā añ q̄ poſt purgatiōeꝫ la uatiuis abſterſiuis atq; mitigatiuis cliſterib° ſi op° ſit vtere. Et has tres in hoc cliſteri ↄditiōes iuenies. ℞. aq̄ ordei. ʒ. vi. ſuc. plāta. ʒ. iii. olei ro. ʒ. ii. mel. ro. ʒ. i. ß. pulueris ʒucca. ʒ. i. qbus adde ſi libet vitellos duos ouoꝝ: ⁊ fac cliſtere: la uat ⁊ abſtergit: atq; dolorē ſedat. ⸿Uel facias ſic. ℞. ſuc. plātagi. ʒ. iiii. aq̄ ord. ʒ. viii. vitellos duos ouorū mel. ro. ʒ. ii. ß. mucilla. pſi. ʒ. i. ß. ⁊ fac cliſtere: hoc. n. lꝫ lauet ⁊ abſte gat mirabilr: ⁊ cū h̄ ardorē mitigat. ⸿Cuꝫ tpꝰ cōſolidandi tibi viſum fuerit: cliſtere lauatiuū vnum aut plā facias ſuc ceſſiue: ⁊ toties donec clara exierit: q̄ facto iſraſcriptū po ni illico iube: qđ talr fiat. ℞. ro. rub. balauſtia. plātagi. cor rigiole riſi panici. lentiū excorticataꝝ añ. M. i. lꝫ h̄ tria vlti ma paululū torrefiāt: ⁊ in aq̄ ferrata ſeu pluuiali decoctio fiat: de q̄. ℞. ʒ. ix. ſucci plāta. ʒ. iii. mucilla. pſi. ʒ. i. ß. ſepi re nū capraꝝ. ʒ. ii. ß. tutie boliar. ſā. dra. mumie lapidis ema titis cineris papiri: maſti. thu. añ. ʒ. ß. pſi. cōbu. ʒ. i. fiat pul uis: de q̄ loco alteri°. ʒ. ß. acci. ⸿Uel facias ſic. ℞. gallarū ſumac. ro. rub. riſi torreſa. mirtilloruꝫ añ. M. i. in aq̄ pluuia li vel ferrata fiat decoctio: de q̄ acci. ʒ. vi. ſuc. plāta. ʒ. iiii. ſe pi renum capraꝝ. ʒ. ii. vitellos ouoꝝ aſſatoꝝ: pulueris dra gāti. gumi. arabi. boliarme. ſan. dra. mumie añ. ℈. ii. ⁊ ſi ar dor fuerit adde mucillag. pſi. ʒ. ii. ⁊ fiat cliſtere: eſt. n. eiuſ dē vtutis cū pmo. ⸿Diligēs medicus cliſteria ſm quā tūc itētionē hūit ex pſcriptis ponere ſciet: verꝫ vbi ardor pun ctura ⁊ dolor fuerit: decoctiōib° pſcriptis iuſqami aut mā dragore radicis adiungere poteris: in iſtis tñ ⁊ alijs accidēti bus ſedandis fac vt cap™ ꝑmū octauū ⁊ nonū ſupra de cura diarie te iſtruēt. ⸿Unctiōes: empithimata: empſatio nes enchatiſmata: ſuffumigia: ac ſuppoſitoria in hoc caſu neceſſaria ibidē q̄ repies appꝛoximandiq; modū. Sꝫ vn ctiones ⁊ talia i caſu iſto ab vmbilico ifra ⁊ circa renes ap plicāda ſunt. ⸿Eoꝝ aūt q̄ p os dāda veniūt: capſm ſextuꝫ tractat° pmi copiaꝫ tibi dabit. Et ſi narcotica volueris. ad ſeptimū capſm vade. nonū vo accidētibus ſuccurrere do cet: ⁊ decimū ſex reꝝ non nālīū regimē ponit. ⸿Et ſic hēs modū diſinteriā curādi iferioruꝫ iteſtinoꝝ per quē vna cuꝫ his q̄ in ꝑmo capſo dſcripta ſunt ei q̄ in medijs iteſtinis ſic ſuccurrere ſcies: cū in eo caſu tā p os q̄ p iferi° veniūt applicāda remedia: ꝙ ex doctrina pcedētium capituloꝝ facere ſcies: ⁊ per hec cuiuſlibet diſinterie cura patet.

⸿Quintus tractatus tria continet capitula.

⸿De cauſis ⁊ ſignis taꝫ pronoſticis q̄ demonſtratiuis te naſmonis. Capitulum. j.

Enaſmō eſt iteſtini recti paſſio in q̄ cum itenſa aſ ſelandi delectatōe egerēdi volūtas freqūēs adeſt. ⁊ maxime cū conatu parū aut nihil aut mā pauca mucoſa cū dolore circa anuꝫ ⁊ anchas difficulter emittiſ: que iterdū paucis ſanguinis guttis eſt admixta. ⸿Ex iſta deſcriptiōe gn̄alia ſigna tenaſmonis apparēt. nā cum iten ſa aſſellādi volūtas frequens adeſt: ⁊ magno cum conatu parum aut nihil emittiſ: ⁊ cira anuꝫ itenſi dolores exiſtunt his apparentibus ſignis tenaſmonē iudicamus. ⸿Cuius cā multiplex eſſe pōt. Interdū friditate ſola ſit in inteſtino recto iclūſa: ⁊ hoc ab ex° diuerſimode ↄtigit fieri: vt ſeſ ſione ſupre frigida: ab ablutione ſeu ſtatōe in aq̄ frida: a frida q̄ inunctiōe: ⁊ frig° ⁊ aer idē ſepe efficiūt: vt cuidā meo ſocio ↄtigit: q̄ mōtē ſiniſij i feſtis natalib° trāſiēs pe ne totus ↄgelatus extitit: ob id tenaſmonē icurrit: ſit a ſic citate ſeu a flāte viſcoſo a colā acuta: vt ē colā citrina adu ſta ſeu praſſina vel eruginoſa: ab aduſta melia: ⁊ flāte ſal ſo: ab vlcere: ab epate farmacorum ſucceſſione: ⁊ a groſſa vētoſitate. ⸿Et modus quo pꝛeſcripta eū efficiūt eſt talis nā longaonē friditas corrugans ac ↄſtringēs nature nocu mētū magnū infert: illa vero magno cū cōatu: vt illud ex pellat inſurgit: ⁊ cū plus infirmus pmit maior cauſaſ cō ſtrictio: q̄ ſit vt abſq; eo ꝙ aliqd emittaſ aſſellādi cōtinue creſcat volūtas. ⸿Feces et ſicce tēaſmonē efficiūt: q2 nām ſua pōderoſitate grauāt: ppter qđ vt eas expellat conatur. Cūq; paululū aut nihil emittaſ ↄtinua ſit aſſellandi volū tas. ⸿Et huiꝰ igiſ fridus ⁊ viſcoſus i lōgaōe exiſtens ſua pōderoſitate nām vt ſe exoneret incitat ſua frigiditate cō ſtrigit: viſcoſitate vo iteſtini pellicul adheret inde ſit ege rēdi difficultas maxima. ⁊ ſi qd emittiſ pelliculas illas ſe cū trahit ⁊ iteſtinū excoriat: q̄ i caſu ſepe i pauca illa egreſ ſione aliq̄ guttule ſanguis apparēt ⁊ in caſu iſto mā velu ti ʒela piſcium interdū emittiſ. ⸿Colā vo acuta melia ſeu flā ſalſum eoꝝ acuitate inteſtinū mordicāt ⁊ expulſiuā ſti mulāt q̄ ſit vt nā magno cū conamine ad taliū expulſionē inſurgat: ⁊ cū ipſoꝝ ſubtilitate in inteſtini pelliculis infil trēſ: ⁊ expelli neqant: ⁊ ſic ↄtinua manet eſſellādi volūtas ⁊ ille tenaſmō diſinteriā ſepe ↄcomitaſ: q̄ tenaſmōica nū cupatur. ⸿Pariter q̄ farmacoꝝ vt ſit: q2 huiores ſubtiles in longaonē educti in exāgui ei° pte iſiltrati expulſiuā ſti mulāt: ⁊ mō q̄ ſupra ſtatiꝫ dcm̄ ē tenaſmonē efficiūt. ⸿Ab vlcere ſit iteꝝ pp māꝫ virulētam: q̄ ab vlcere ↄtinue ema nans nām ſtimulādo ↄtinuam egerēdi voluntatē inducit. ⸿Apa pōderoſitate ſua nām grauat: ⁊ pp hoc ad ſui ex pulſionē eā irritat: ⁊ cū nihil expelli q̄at: cōtinua egerendi volūtas manet: ꝙ ſi ruptū fuerit ſua virulētia hoc efficit. ⸿Uētoſitas in inteſtino exīs lōgaone nec egredi valens nām grauat: q̄ vt eā expellat: cū ↄtīua aſſellādi voluntate conaſ. ⸿Ex qb° oīb° tenaſmōis cāe gn̄alia ſigna ac q̄liter ſo ſiat apparet. ⸿Sꝫ ſpālia ipſi° ſigna ſūt: q2 ſi ab ex°ª fri ditate ſiat ſeu ſolutiuoꝝ ſucceſſiōe id patiēt: relatōe ſcies. ⸿Si a fecū ſiccitate ille diu retēte ſūt. ⸿Uiſcoſuꝫ flā ſeu mucillaginoſuꝫ viſu diſcerniſ: cū q̄ frig° ad'itra ſentiſ: le diſ a fridis: ⁊ a calis iuuaſ. ⸿Colā vero ⁊ ceteri humores acuti ardorē pūgitiuū circa anū efficiūt: lediſ cū calis ⁊ a fridis iuuaſ: ⁊ mā viſu dephēdiſ: q2 flegma ſalſuꝫ colā ci trina eruginoſa aut praſſina in egonib° appꝫ. ⸿In eo aūt q ab vlcere cāſ mā virulēta ſeu ſanies emittiſ: cum q̄ circa anū dolor pūgitiuus ſentiſ grādis. ⸿Apa vo ſui aggraua tiōe dolorē cāt: ⁊ ſi caſm fuerit pulſatōeꝫ: ⁊ cū ſit iuxta anū tactu leuiter ↄphēdiſ. ⸿Uētoſitas aūt cognoſciſ p rugitū Et h̄ de ſignis tenaſmōis demrātiuis. ⸿Pronoſtica te naſmō q a colā ſeu hūorib° acutis pueīt pſeuerās diſinte riā pariet. ⸿Is vo q2 vētoſitate i colicā ⁊ ſucceſſiue i ylia cā infirmū pducit: tādē ad capitis dolorē: ad inſomnietatē ac crudelē igetudinē ad miſerere mei paſſionē: ⁊ finaliter ad doloroſaꝫ ⁊ crudeliſſimā mortē: vt ego ipe nōnunq̄ vi di. ⸿Et vt in generalibus pnoſticis dcm̄ fuit. ſingultus in tenaſmone perſeuerās mortalis. ⸿Et hec de ſignis tā pronoſticis q̄ demonſtratiuis tenaſmonis.

⸿De cura cuiuſlibet tenaſmonis: Cap. ij.

Uia tenaſmōis cura ꝑpter cauſas eū facientes va riatur ſm ordinē pꝛeſcriptarum incedam. ⸿Si igitur a ſola frigiditate ſiat. ℞. brodū pulli vel caponis librā. i. ß. caſſie pulueris ʒucca. añ. ʒ. i. bene dicte. ʒ. ß. olei aneti. ʒ. tres. ſalis tri. parum. ⁊ fiat cliſtere. ⸿Uel facias ſic. ℞. camomil. peritarie foliorum caulium

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

Liura tenaſmonis a colera acuta

ꝛ maxime rubeoꝝ an̄. ℳ. ß. aniſi mara. ana. ℨ. iiii. fiat deco ctio: de q̄. ℞. lib. i. ß. cū reb' pſcriptis fiat cliſtere. ℂ Hoc fa cto ꝛ fecib' emiſſis. ℞. olei rutacei: oli ane: an̄. ℨ. vi. fiat cli ſtere: q̄ emiſſo ſile reponat. Et oȝ patiēs tu' cū ſilib' cliſteri bus vnū q̄ſi in corpe ſp h̄re. Et ex iſtis oleis calis ſeu ꝯſili bus vt ē de ſpica laurino ꝛ caſtoreo ꝛc̄. ſepe an' vngat. ꝛ re nes pectē ꝛ anche. ℂ Q̄ ſi p modū hūc cura pfecta nō fit ſup anū ꝛ āchas ex furfure bulito i vino ſacellato ſepe fiat cū icipit ifridari renouando: vel ex milio ꝛ ſale torrefacto. ℂ Uel facias ſic. ℞. camomil. paritarie: rute: abſinthij ſicci origani: pulegij: folioꝝ lauendule: ſtica. an̄. ℳ. iii. ani. ma ratri an̄. lib. ß. fiat ex his decoctio. in q̄ patiens ab vmbilico īfra ſedeat: ꝛ cū egredit vt. ſ. ſe vngat. ℂ Uel pōt ſup ſcānū pānis bñ tecū ſedens fumū recipe: vel ſe iungat poſtea vel ſpongiā in decoctiōe illa cala īfuſa ꝛ expſa ano ſepe ꝛ an chis applicet: ſup poſtē q̄ȝ calaȝ ex anſeris piguedine ſeu anatis vel ꝯſimili ſeu ex ſepo yrcino inunctā ſedere iuuat. ℂ Ꝑin valȝ idē p emboti ex īfraſcriptis aliquē fumū reci pere aut furfur laudanū thus ꝛ mirrā: pix naualis colofo nia. pinea. lignuȝ aloes. gallia muſc. ꝛ ſilia. Sȝ ne fum' ita mordicāter egrediat ſup paucos carbones id fiat. ℂ Et vt huic cure fine iponā: ſex reꝝ nō nālium regimē ad caſīn vt declinet facito. Et hac cura tenaſmon a ventoſitate proue niens ſimiliter curat. Sed in iſto caſu ventoſas ſine ſcarifi catione ab vmbilico infra ſepe applicare poteris.

ℂ Ꝑro illi' vō cura q̄ a ſiccitate fit: ℞. mal. biſmal. cū radi cib' blitis mercurialis ſūmitatis folioꝝ cauliuȝ ru. an̄. ℳ. ii. ſemē lini lib. ß. fiat decoctio: de q̄ lib. i. ß. accipe i q̄ diſſol ue caſſie fi. ℨ. i. ß. olei oli. ℨ. iiii. ſalis trit. ʒ. i. ꝛ fiat cliſtere.

ℂ Sed ſi iſta non ꝯtulerit fiāt enchatiſmata ex malua biſ malua radicib' ex camomil. blite ꝛ lini ſemine a q̄ cū egre dit: vngat an̄ ꝛ retro. ℂ Anche q̄ȝ ex oleo camomillio cuȝ butyro mixto calis. Uel ex oleo amigda. dulciū. ℂ Uel ex vnguēto īfraſcripto: q̄ð. ℞. olei amig. dul. olei camomilli ni butyri ſine ſale an̄. ℨ. i. mucilla. fenugre. ꝛ ſe. lini an̄. ℨ. ß. cere al. ℨ. ß. vl' paꝝ: ꝛ fiat vng'm q̄ vngat veter. ℂ Et i iſto ca ſu caue ne cliſtere pter mollificatiuum vel leniuiuū exhibe as. Solutiuū igit per os dare nūq̄ pſumas: niſi p' mollifi catas feces noueris. ℂ Mercatorē vidi cui in caſu iſto cli ſteria aliq̄ data ſūt: ꝛ q̄to pl' tāto magis feces īdurabant. Cūq̄ ſu' bon' medic' talia nihil opari cōphēderet. ʒ. i. caſ ſie cū. ʒ. ß. elarij idi: ꝛ. ℈. i. diagredij cū cōi decoctiōe i potu tribuit: ꝛ ſiniſtre q̄dē. Nā medicia illa acuta a venis ad īte ſtina hūores traxit q̄ pp opilātes feces p ea egredi n̄ valē tes ad ſtōm raptū hūere: ꝛ vomitu educti paupculi infir mū p̄lies in ſincopī eduxerunt: cui tādē ſudor fridus ſup uenit: ꝛ p lineā rectā ad vitā eternā meauit. O bone deus quot ex iperitia medicoꝝ ſubtus terram padiſum adeunt ℂ Mō igit q̄ dcm̄ eſt in tenaſmone lubrica facias: feceſq̄ mollifices q̄ educi q̄ant: q̄ facto ſi tūc op' ſit medicinā p os tue ītētiōi appropriatā dato. ℂ Quātum ad ſex rerū nō nālium regimē ad tēperate calīn ꝛ humidum facias vt de clinet: ꝛ q̄ſtum ad cibum brodalia dato mollitiua.

ℂ Si vō a flāte viſcoſo tenaſmō pueneri: vitet legumia carnē porcinā ꝛ bouinā. piſces. fruct' dē ferculuȝ de paſta oēm repletionē: famē toleret: ſe horis debitis exercitet. Et ān̄q̄ ſurgat: fiāt fricatiōes. ℂ Cōtrū ad medicinalia ſupflui tates cōes cū leniuuis cliſterib' educant. Debic. ℞. mal ue blitis mer curial' ſūitatū folioꝝ caulium ru. ana. ℳ. i. cētauree minoris. ℳ. ß. agari. ʒ. i. ꝯſiſſenſ: ꝛ fiat decoctio de q̄. ℞. lib. i. i q̄ diſſolue bñdicte. ℨ. i. mel. ro. ℨ. ii. ß. oli cō munis. ℨ. iii. ſal tri. ʒ. ij. fiat cliſtere: q̄ poſito infirm' eleua tis crurib' nō iaceat: ne diu euȝ retineat: q̄ ſſa hunc effi ciēs tenaſmonē i recto ſatis iuxta anuȝ exiſtit: ꝛ iō q̄ inte ſtina aſcēdat ſupiora nō curo. ℂ Et nō q̄ hāc ſpēm tenaſ monis patiētes vidi plurimos: q̄ tñ ceteris in mēbris abū dabāt in coſſa. Si ergo in talibus ſſa purgare volueris: er rores cōmitteres. Ad hoc itaq̄ aduertentiā habe. ℂ Sed vbi ſſa abundat in toto id digeras ſm moduȝ pluries nar ratum eſt̄: Ꝑrouocare igit vomituȝ in caſu iſto plurimuȝ iuuat. ℂ Et q̄ in tali tenaſmōe appropriata cura fit p cli ſteria imediate deſcripta ſepe facito. ℂ Uel facias ſic. ℞. vrine adoleſcentis iuuenis lib. i. vel ſiñdē aq̄ lactis ſiue aq̄ mel. in q̄ diſſolue bñdi. ℨ. i. mel. ro. olei cōis. an̄. ℨ. iiii. ſalis triti. ʒ. ij. ꝛ fiat cliſtere: q̄ ſi ſine oleo feceris abſterget ma gis. ℂ Et vbi talis tenaſmō p iſta deſcēdere nō vellet cli ſteria tacta pluries reitera: ꝛ ſine oleo: maxie tñ alijs rebus ibi poſitis. ex oleis calidis vt anetis laurino oleo de ſpica rutaceo ꝛc̄. ſepe anum an̄. ꝛ retro: ꝛ āchas punge. ℂ Sup ſcannuȝ q̄ȝ ex ſepo yrcino iunctū ſedeat ac ex reb' infra ſcriptꝭ encathiſma fiat. ℞. cāomil. mellilotí abſin. ſuc. ru te ſtica. lauēdule pule. origa. folioꝝ lau. ꝛ roſſma. an̄. ℳ. ii. ſe. lini fenugre. an̄. lib. ß. fiat decoctio i q̄ ab vmbilico in fra ſepe infirmus ſedeat egreſſus aut ſe oleis pſcriptis ca lidis iungat vel ano infuſa ſpōgia ꝛ expſſa ſeu filtrū calm applicet īfrigidatum remoue: ꝛ iteꝝ calm reappōe q̄ plu ries ſcō iungat: vt ſupra. ℂ Ualetitē ſup pforatū ſcanum pānis tectū ſedere: ꝛ tali mō pdictaꝝ reꝝ fumuȝ recipe vl fumū floꝝ taſibarbaſſi in vino bulitoꝝ ꝛ ē efficax. ℂ Suf fumigia ex thu. ſandaraca gallia muſca. mirra laudano: ꝛ ſilibus quā maxime valēt: ꝛ ēt ſuppoſitoria infra deſcripta q̄. ℞. bdelij. ℨ. ß. laudani. ʒ. iii. cere citrine. ʒ. ii. pinguedis galline croci. an̄. ʒ. i. fiāt ſuppoſitoria filo appēſo de q̄bus ad intra anū ſepe teneat. ℂ Et vt oia iſta ad actū practicū epilogādo deducā: pmo cū cliſteri leniuo feces educas aliud deīde ex pſcriptis q̄ðlibȝ facito cū ibi op' ſit ſepe rei terādo. Nā cura ei' ē illi' viſcoſi fleg. eductio q̄ð p talia cliſteria ſepi' reiterata ꝯuēietiſſime fit: vnctōes deide fiāt ſucceſſiue ſup ptē illā ſeſſio ſpōgiaꝝ ſeu filtrī debic appli ca°. ꝛ vltio ſuppoſitoria tenaſmō talē curā recipit. ℂ Ueȝ vbi ſua ipotētate vtutē pſterneret canōib' i cap°. 2°. ſup poſitꝭ pprijs obſeruatꝭ tale ſuppoſitoriū ipōat: q̄ð ℞. thu. maſt. mir. cro. ſādar. opij an̄. ʒ. i. fiāt ſuppoſitoria q̄ appen ſa filo ad dactilorū oſſiū q̄ntitatē: q̄b' tūc vtere: ꝛ cū virtus aliqualiter fortificata fuerit ad alia medicamina tranſi.

ℂ Si āt' a colā acuta tenaſmō fiat ſeu ab alijs acutis hūo rib': ꝛ oia evacuētia hūores vt alliū cepe porum ſiȝ. pip ſi napis raro ſalita: ꝛ hmōi ſūt vitāda. ℂ Iteȝ viſcoſa vētoſa quoq̄ ac dulce vinū fricatiōes potius q̄ȝ exercitiuȝ faciat. ℂ In cibo vero ꝛ potu parcus eſto: nec iperitorum more eidē aliq̄ð cōſtrictiuū dabis. Sed regimine extinguente tam coleram q̄ȝ alioꝝ humorum acuitatē vtere. ℂ Uñ ad medicinalia tranſiens ſyr'm. de ribes de acetoſitate citri de ſuc. acetoſe de limonibus oxizacarā ſyr'm. aceto. ſimpliceȝ ꝯſilr dabis. ℂ Et ſi in tali acuto humore patiēs habunda uerit quē digerere cupis. ℞. ſyrupi de acetoſitate citri vel alteri' ex dictis q̄ðlibet. ℨ. i. ß. aque endi. aque lupuloꝝ aque aceto. an̄. ℨ. i. miſce ꝛ p vice vna in potu tribue toti ens q̄ tibi mā digeſta videat. ℂ Deinde. ℞. reubarbari. ʒ. ii. ſpi. gra. iiii. īfunde in aqua lactis modico bōi vini ad dito ꝛ horis tranſactis. x. fiat expſſio quā cū. ℨ. i. caſſie cuȝ aq̄ fructuū extēte miſce: ac. ℨ. i. ſyrupi vio. ꝛ potui tribue. ℂ Uel loco caſſie. ℞. mānaȝ. ℂ Et ſi melia in cā. ℞. reu bar. ʒ. ii. ß. ſpi. gra. iii. corticū mirabo. indoꝝ. ʒ. i. ß. fiat vtē infuſio ꝛ demū expſſio quā cum. ℨ. i. caſ. vel manne cum predicta aqua diſſolue. ℨ. i. ſyrupi viola. ꝛ infirmo tribue. ℂ Si autē ſſa acutū fuerit loco mirabo. indoꝝ pone che bulos ꝯueniēter. ℂ Itē poſſes ſi infirmus tuus in ſangui ne abundaret flōmiā fieri facere. ℂ Et ad diuerſionē ma terie vomitus valet multū ſupiorū q̄ȝ fricatōes. ℂ Ꝑoſſ tñ quis ad pauca reſpiciēs me de pdictis ſolutiuis argu ere: q̄ ſupra in alijs fluxibus ꝯſilia phibui. Dicendum q̄ eſto tenaſmō in fluxuū numero collocauerim: q̄ tñ in re cto iuxta anū fit vbi ſepe medicine cū manibus applicari pñt: nō refert medicinas educentes toto mō q̄ ſupra ſine alia vſtione pparatas exhibere: cū pp deflux' augmētati onē timēdū nō ſit: cui' oppoſitū alijs fit in fluxibus. ℂ Si quā ergo mām euandā ante iudicaueris. vt ſtatī te docui

fac audacter: ſed materia ꝯiuncta p cliſteria cōueniētius educit: veluti q̄ȝ ceteris fit in tenaſmonib'. ℂ Facias ḡ ſic. ℞. aq̄ or. lib. i. ȝuc. ru. ℨ. ij. vitellos duos ouoꝝ: ꝛ fac cliſte re. q̄ð pluries reiterādum eſt. ℂ Uel facias ſic. ℞. aq̄ or. li. j. vitellos duos recētū ouoꝝ pulueris ȝucha. ℨ. j. ß. mellis ro. ℨ. ij. ß. ꝛ ſi fuerit ardor ꝛ pūctura adde olei ro. ℨ. ij. ꝛ fiat cliſtere. Et poſtq̄ ex his aliquot imponi feceris: ſi ardor ꝛ punctura iterū affuerit. ℞. aq̄ or. ℨ. x. ſucci plāta. reſidētia facta. ℨ. iiij. mucillagis pſilij. ℨ. ij. ouorū recētū vitellos du os: ꝛ cū. ℨ. ij. olei ro. ꝛ fiat cliſtere: dolorē enim ardorem ac puncturā mirabilr ſedat ꝛ vbi aliq̄ guttule ſanguis appe ant valet plimū. ℂ Et q̄ tenaſmō tal' eſt multū īfeſtus do lore ardore ꝛ pūctura nō illa que dicta ſūt ſufficiūt: ſed ad hac alia approximare neceſſe eſt. ℂ Facias ſic. ℞. mal. biſ mal. cū radicib' folioꝝ violarū cāmomille an̄. ℳ. ij. ſe. li ni. lib. i. ß. fiat decoctio i q̄ imūſa ſpōgia ꝛ expreſſa cala ap plicet ano. ℂ Deinde oſo ro. eū vnge vel vnguento h̄. ℞. olei ro. ℨ. i. ß. olei ſalicis vel nenufa. ℨ. i. aſſungie porci re centis. ℨ. ß. mucilla. pſi. ℨ. iii. cere parū: ꝛ fiat vnguētū liqui dum ſatis de q̄ etiā ad intra anū ſi fieri pōt inungat vel in illa decoctione cala ſedeat: ꝛ cum egredit vnctio vt ſupra fiat. ℂ Uel ſupraſcriptarū decoctionū loco hac vtere que ℞. camo. meliloti ſūmitatum cauliū malue biſmal. cum ra dicib' an̄. ℳ. ij. ſe. lini fenugre. an̄. li. i. ꝛ decoctio fiat. pōt ꝛ ſacculus ex harū decoctionū rebus ipleri ſup quem pa tiens ſedeat: vel longus fiat vt ſup anū calus ꝛ intus crura ponatur infridatus iterū caleſiat: ꝛ iteruȝ calus applicet. ℂ Stuffa q̄ȝ haꝝ decoctionū ſup ſcāno pānis tecto multū valet: vel faciat ex decoctiōe floꝝ taſibarbaſſi i aq̄ ferrata q̄ ſi ardor: dolor ꝛ punctura nimiū moleſta fuerit i pdictis decoctionib' adde iuſqami ꝛ mādragore radicē. ℂ Aliqui buliant furfur in aceto ꝛ vino albo ego ptib' ꝛ ſpōgiā ſeu imiſſuȝ filtrū ano calm applicāt. ℂ Alij ſic faciūt ꝛ dicūt in oi tenaſmone maxime valere: q̄ marmorē igniunt ſup q̄ð pororū folia ponunt ꝛ eum fortiſſimo aſpergunt aceto: cu ius fumū ſup ſcāno tecto patiēs recipiat. ℂ Suffumigia p emborū in caſu iſto nō multū laudo: ſed ſuppoſitoria con ueniunt ꝛ pſcriptum maxie in q̄ opij nihil ponit: ſȝ iterdū tāmē addit ardor vt ſuppoſitoria opiata facere neceſſe ſit q̄ in caſu can̄. ca°. 7°. deſcripti nunq̄ a tua mente recedant. ℂ Et inter cetera Raſ. ſuppoſitoria multum cōmendant. Quibus ſi vti libet. ℞. thu. lirij. gu. ara. an̄. ʒ. i. opij. ʒ. ii. fiāt ſuppoſitoria appēſa filo. Ego aūt opij. ʒ. i. ſolū ipono. vidi q̄ cū. ʒ. ij. nimia inducit ſtupefactio. vñ q̄dā vt in. 7°. cap° dictū eſt ex impōne talis ſuppoſitorij ardorē ſeu dolorem ſenſit nunq̄. Nā tam dulcis ſopor eū inuaſit: vt liceꝝ cuȝ h̄ groſſum nimium erat. Ex eo eni quattuor ꝯuenienter fieri poterāt: q̄ q̄ntitateȝ dactilorū nuclei excedere nō debent. Cum ergo nimia opij q̄ntitas nimiūq̄ groſſum foret q̄d mi rum ſi ad diē iudicij vſq̄ bon' hō dormiat. ℂ Sed rē mirā dam queſo audi quā mihi ille artium ꝛ medicine doctor ſubtiliſſimus olim magiſter me' Philip. Mediolanenſis narrauit. Suppoſitorium opiatum bis elapſis diebus cui daȝ tenaſmōiȝanti iponi iuſſit: q̄ poſtea p horas quattuor cōtinue geuit q̄ in ore ſuppoſitoriū illud filo appenſuȝ eua nuit: h̄ vero ad duos dies tam horribilē ſaporē patiens in ore pcibiebat vt aſſumere cibū nō poſſet. pp̄ter q̄ð ipe ma giſter Philip. vomitū puocauit. ꝛ tunc patiēs ſuppoſito rium illud filo appenſo euomuit: certe niſi mihi vir tantus enarraſſet hoc vix fidem dediſſeȝ. Talia ergo ſuppoſitoria cū filo ſemp core alligari facias: q̄ attractum ad intra opi um eternum ſoporē vt dictū eſt ſupra inducere poſſet. In approximādis ergo oppiatis q̄buſcūq̄ ꝛ qualſcunq̄ cau tus ſemp eſto. ℂ Potes igit ſuppoſitorum ſtupefactiuuȝ ſic facere: vt. ℞. thu. maſt. cro. ſtor. liquide. ſan. dra. an̄. ʒ. i. opij. ʒ. i. ß. fiant ſuppoſitoria. ℂ Uel alr. ℞. thu. gu. ara. ce re citri. corticū radi. mādi. iuſq. cro. opij an̄. ʒ. i. fiāt ſuppoſi toria filo appenſa iſta mirabilr ardorem ſedant. ℂ Ul' facias ſic. ℞. cro. ʒ. ij. mirre ſto. cala. thu. caſtorei an̄. ʒ. i. opij. ʒ. i. ß. mumie boliar. an̄. ʒ. ß. ꝛ fiāt ſuppoſitoria cuȝ cera ru. appēſo filo. ℂ Ul' alr. ℞. thu. mir. cro. an̄. ʒ. i. ſanda ra. ʒ. ß. oppij. ℈. iiii. addat tñ cere q̄ ſuppoſitoria fieri poſ ſint. Et pp̄ter additionēȝ cere opium non ponit in nimia q̄ntitate. ℂ Nūc ad curā tenaſmōis ab vlcere cāti deueni re libet q̄ eſt ipſi' vlceris cura. ℂ Si ḡ in longaonis capi te vlc' ipm fuerit ſic q̄ cōmode lauari q̄at. ℞. aq̄ lactis. ℨ. vj. mel. ro. ℨ. ij. ꝛ miſce ꝛ loc' ex his tepidis lauet. ℂ Uel ℞. aq̄ or. ℨ. iiii. mel ro. ℨ. ij. miſce ꝛ lotio intus fiat. Uel lo co aq̄ pone vinū ꝛ ſi maiorē abſterſiōe indiget lixiuio ſar mentorū cinere facto vtere. ℂ Q̄ ſi ita pfūdū fuerit q̄ ab eo palpari neq̄at. ℞. aq̄ or. vel mel. aut lactis aut lixiuij ci neris ſarmētorū. ℨ. 10. mel ro. ℨ. iij. miſce ꝛ p cliſtere tepi dū imitti iube. Quo emiſſo i iſto cāu cliſteria ꝯſolidatiua ſupra i diſſinterie cura poſita ꝯuenūt. ℂ Sȝ q̄ vt plurimuȝ in longaonis fine hec vlcera fiunt facta lotiōe pſcripta ta li vnguentꝭ pungat. q̄ð. ℞. olei ro. ℨ. i. ß. mucil. gūmi ara. ℨ. ß. ceru. plūbi. ℨ. ij. cere parū ꝛ fiat vnguentuȝ molle. veꝝ vbi ardor intenſus fuerit veluti ī tali tenaſmōe repitur in vnguēto pſcpto. opij. ʒ. ß. adde: ꝛ tūc mirabilr pdeſt. ℂ Ul' facias ſic. ℞. olei. ro. ℨ. ij. mucillagis draga. ꝛ gū. ara. an̄. ʒ. ß. aloes: ʒ. iij. thu. maſti. an̄. ʒ. ij. cere parū ꝛ fiat vnguētū. ℂ Itē ſi dolor ac ardor: vt dictū eſt affuerint. ℞. mucil. gū. ara. ꝛ draga: an̄. ʒ. ß. ducant in mortario: ꝛ cū tali locū pun ge. ℂ Ego vero in caſu ſolū pſilij mucillaginē valere pluri mū expertus ſuȝ. ℂ Et eſto vlcus extrinſec' fuerit cliſterijs lauatiuis vtere: ꝯſolidatis ſucceſſiue. itē licinia intincta in vnguentis pſcriptis ꝯtinue teneat q̄ ex pāno lineo ſubtili fiāt. ℂ Et ſi ex malignis vlc' id fuerit talū cura curabit: q̄ potius vlceris reſpectu q̄ȝ tenaſmonis fit. ℂ Apa vō tenaſ monē efficiēs ſi calm ſit. ꝛ in pn° q̄dē. ℞. plantagis. ℨ. iiii. olei ro. ℨ. ij. albu. oui recētis vnū. agitentur ſil: ꝛ p ſiringam imitte. ℂ Ab extra vō roſacco oleo pungatur. Cataplaſma ex ſpōgia in aceto infuſa fiat. ℂ In augmēto eligant cau les: ꝛ cum vitello oui ꝛ oleo ro. ꝛ fiat emplaſtrū. ℂ Uel fa cias ſic. ℞. olei ro. ℨ. i. butiri ſine ſale adipis galline. an̄. ℨ. ß. cū cera vngentū fiat molle cū q̄ inunctio fiat. ℂ Q̄ ſi ad maturationē apa deuenire cōphendas. ℞. olei de lilio: ꝛ camomil. an̄. ℨ. i. mucillagis fenugre. ꝛ ſe. lini. ʒ. ß. ꝛ cū ce ra fiat vnguentū q̄ tunc vtere. ℂ Sepe itē fomētatiōes īfra ſcripte fiant. ℞. biſmal. cū radicib'. ℳ. ij. cū fenugre. li. j. fiat decoctio in qua ſpōgia infuſa ſepe loc' fomētetur: ꝛ ſucceſſiue fiat vnctio pſcripta. ℂ Uel tūc empl̄m calm in fraſcriptum ſuppone. ℞. malue. biſma. cū radicibus ma trū violaꝝ. camomi. an̄. ℳ. i. fiat dcoctio piſtent cū aſſun gia ipinguentur. ꝛ fiat empl̄m his ꝛ alijs maturatiuis tuo modo factis donec ad exiturā venerit vtere. ℂ Dehinc tū cū vlceris cura vlc' curabis. ℂ Apa fridū i pn° ex oleo ro. pungat. ℂ In augmēto tū pſcriptis fomētatiōib' fomen tetur: ꝛ vt ſupra vngat ꝛ ēplet: ꝛ tā i fomētatiōib' q̄ȝ ēpla tiōib' lini ſemē adiunge. ℂ Uel decoquāt ſepe ꝛ piſſetur ad ſtaminiā paſſent: ꝛ fiat ad formā vnguēti cū aſſungia vl ſilib'. vel fiat ex his empl̄m ꝛ talia ꝛ ſimilia: donec ad exitu turā pueneri: approxia. apa te rupto velut vlcus eū cura. ℂ Et in h̄ caſu ois tenaſmōis cura finit. Nā mea eſt itētio ſi tñ mihi vite ſpaciū bon' Ieſus donat a capite ad pedes vſq̄ egritudinū pparū curā ponere. Si ḡ illi q̄ vlcē q̄ȝ apa ti ꝯuenit ſic me breuiter expedieri legētiū pace id factum ſit ipa eni ad longū poſita hui' tractatuli metas excederet. Et per hoc cuiuſlibet tenaſmonis cure finis ꝛc̄.

ℂ Cuidā accidēti q̄ð tā in alijs fluxū ſpēb' q̄ȝ in tenaſmōe accidit ꝛ ſi in tenaſmōe frequētius ſuccurrere docēs: ꝛ eſt ani egreſſio cuius cauſas ac ſigna tam pnoſtica q̄ȝ demō ſtratiua capitulum hoc ponit. Cap. iij.

Um anus in tenaſmōe ꝛ in diſſinteria tenaſmōica ſepius egrediat: vnde in h̄ loco talis ani egreſſio nis ꝯuenientiſſime cura ponit: q̄ ē cū longaōis ſeu recti aliq̄d egredit. Nā an' eſt aut longaōis aut recti extre mitas q̄ etiā alr ab Aui. ꝛ a q̄buſdam alijs ſicteri appellat.

De hoc caſu non miraberis ſi videris conſiliȝ et multo maioreȝ quieȝ narat math̄ q̄ il teſtat' et hoc gal. 6. de accidenti c° 2°.

¶ Et ipſius egreſſiõis cã extrinſeca aut itrinſeca eſſe põt. ¶ Extrinſeca eſt oẽ potẽs rectũ ꝛ muſculos ani circuli ob ſtructes lapſos ſeu paraliticos efficere: vt eſt caſus vel pcuſſio muſculos ipſos ſeu neruos eidẽ motuꝫ dãtes q a ſpondili vltimo naſcũtur diſrũpẽs: ſup re frida q̃ʒ ſeſſio. balneum itẽ mollificãs. egredi nimi⁹ conat⁹. laborioſuꝫ exercitium. itenſa friditas quouis mõ introducta ꝛ ſilia. ¶ Cã intrinſeca eſſe poteſt apã qđ ſua ponderoſitate ac groſſitie anũ ingredi nõ pmittit. humor q̃ʒ ſalſus ꝛ acutus: ꝛ vir qđ libet tenaſmonẽ efficere potẽs: in q̃ nimio cũ conatu laborioſa fiat expreſſio: p quã egredi cogit᷑: lubricus itẽ humor muſculos relaxans ani egreſſionẽ ſepe cauſat. Et hui⁹ paſſionis h in ſũma ſunt cãe. ¶ Signa vo hui⁹ q̃ a cauſis extrinſecis ſit relatu aſtantiũ ſeu patiẽtis habent᷑. ¶ Quãtuꝫ ad itrinſecas ſi fuerit apã id viſu ac tactu diſcernit᷑. Si acutus hũor ſeu aliqd cui⁹ ipreſſio tãta ſit vt anũ egredi neceſſit ſupra p ſigna tenaſmõis hitur. Si humor lubric⁹ ſe viſui offert: ꝛ q̃ nullus adeſt ardor: neq̃ʒ punctura: ꝛ talis in muſculos ampli⁹ claudi negt: pꝑter qđ an⁹ ipſe ꝯtinue extra pmanet. ꝛ in h caſu ſepe ſecuꝫ inſenſibil᷑ ſit egreſſio. et h de ſignis egreſſionis ani demr̃atiuis. ¶ Pronoſtica ſi ani egreſſio ex cãu vel pcuſſiõe ſubito venerit: ꝛ cũ intromitit᷑ ꝯtineri negt curat᷑ nũq̃ʒ. vt deciaſeptia tertij ca⁰ de mollificatiõe ani: tunc. n. ſignũ eſt muſculoꝝ paliſis q̃ ex pcuſſione vel cãu ſubito veniẽs curã nunq̃ʒ recipit: vt ingt Ra. 9⁰. Almã. ca. de paliſi. ꝛ ſi pp mãci deſluxũ id paulati eueniat eſto polis ſit cura difficil᷑ tñ eſt. Sʒ illa i q̃ an⁹ itromiſſus retinet᷑ curã recipe põt. ¶ Ad quã trãſiens ſi ab extrinſeca cã euenerit. ℞. ſal. M. j. mirtil. vinac. nucũ cipſ. añ. ʒ. j. coſt. ſpi. ſq. añ. ʒ. iii. ex his ꝯq̃ſſatis i vĩo ſtiptico decoctio fiat: ex q̃ an⁹ fomẽtet᷑ quẽ ſucceſſiue ex ifraſcpto puluere ſali: q. ℞. nucũ cipſ. ʒ. ß. antimõij alu. ga. cine. bede. ꝛ eſt plumaceol⁹ q ſp rube⁹ naſcit᷑ añ. ʒ. ij. fiat pluis itromiſſo ano ex coſtino olõ pungat᷑. ¶ Si ãt caſus ꝛ pcuſſio fuerit i cãu itromittat᷑ an⁹: gelcat patiẽs: ꝛ cuꝫ oliis ro. ꝛ mir. fiat inunctio. ꝛ infraſcripto pluere ſalipiʒet᷑. ℞. boliar. ſan. dra. mũie. mir. añ. ʒ. iii. maſt. ʒ. ij. fiat puluis. ¶ Et ſr ſchinã tale cerotuꝫ potet. ℞. laud. cere. citr. biſtor. añ. ʒ. ij. maſt. ʒ. iii. croci. ʒ. i. ſan. draco. ʒ. i. ß. mũie boliarme. añ. ʒ. ij. ꝛ fiat cerotũ addẽdo vt ſe teneat terbẽtine q̃ntũ ſufficit: ꝛ extendat᷑ ſup fuſtaneo aut coreo q̃ttuor digitoꝝ q̃ntitatẽ: ꝛ incipiendo a cauda ſup ſchinã ponat᷑. Nã vbi cura polis fuerit iſto mõ curabit᷑. ¶ Nunc de cãis intrinſecis ſi ani egreſſio ab apate caſo fiat ꝛ p ꝓpria ſigna cognoſces oleo ro. in pncipio pungat᷑ ꝛ vbi etas ꝛc. pmiſerit de baſilica flõmiã facias. ¶ Vel ſup natib⁹ aut ſpatul᷑ cũ ſacrificatiõe vẽtoſas appõe: ſucceſſiue cũ olõ ro. modicũ olei cãmomilli. cõmiſce ꝛ vnctio fiat. ¶ Et decoctiõe maluaꝝ cũ radicib⁹ caliꝫ ẽbrocatiõeꝫ ſepe facito. Et ſi i ea fiat ſepe ſeſſio mltũ valꝫ. ¶ Vl fiat ꝺcoctio ex biſmal. fenu. ꝛ ſe. li. de q̃ ẽbrocatio. vl ſeſſio fiat. ¶ Deinde. ℞. olei vio. butri ſine ſale oli camo. medulle cruris vituli. añ. ʒ. i. pſilij. ʒ. ij. incorporent᷑ ſimul ꝛ fomẽtatiõe facta an⁹ leuiter pungat᷑ cũq̃ʒ mollificat⁹ fuerit itromittat᷑. vngat᷑ poſtea vel ſalipiʒet᷑ put infra. ¶ Si vero apã friñ fuerit p⁹ roſicco oleo pũgat᷑: ſucceſſiue camomillino: cũ oleo de lilio ꝛ piguedie galline mixto. Sepe q̃ʒ ex decoctiõe malue fenu. ꝛ ſe. lini fomẽtet᷑. vngat᷑ poſtea ꝛ cum fieri poterit itromittat᷑: deinde fiant inunctio ꝛ ſalipiʒatio circa anũ put infra deſcribã. ¶ De taliꝫ aũt apatuꝫ cura ſic leuiter ptereo. nã ea ſicut cetera apata curari dñt. ¶ Si vero ani egreſſio pꝑter nimiã expreſſione pueniret q̃rum ad illi⁹ humoris h efficiẽtis curationẽ cũ cliſterib⁹ ꝛ aliis put in primo ca. dictũ eſt fiat. ¶ Quãtũ vero ad localia ſi humor acut⁹ fuerit facias ſic. ℞. ro. ru. balau. plan. ſimpſithi ſolatri folioꝝ mirte lentiũ copulaꝝ glãdium mirti. añ. M. ß. cõquaſſent᷑ ꝛ fiat decoctio in aqua fabroꝝ: cuꝫ qua tepida cum patiẽs a ſella ſurrexerit ſuauiter fomẽtet᷑. ¶ Deinde oleo ro. tepido vngat᷑ ꝛ infraſcripto pluere ſalipiʒetur. q. ℞. alumis antimonij balau. gal. ceru. añ. ʒ. ß. fiat pl. ſubtiliſſim⁹ q̃ anũ ſalli. Deinde ſuauiter cũ itromittẽ ꝛ ani circulus ex oleo ro. ꝛ mirtino calis inungat᷑ ꝛ ex puluer bedegar aſpergat᷑: ꝛ ſic omni vice q̃ egreditur fiat. ¶ Poteſt tamẽ ſi licet itromiſſo ano facere q̃ in decoctione pdicta calida infirmus ſedeat: ꝛ poſtea ani circulus vngatur ꝛ puluere aſpergat᷑ iam dicto ſucceſſiue cerotũ preſcriptuꝫ: aut qđ deſcriptur⁹ ſuꝫ ſpondilibus applica. ¶ Q ſi anũ h paſſio ptranſierit ex infraſcriptis eſt perungenda ſpina a cauda incipiẽdo ꝛ ſurſum paululũ aſcendendo: vt ℞. aſſun. vulpis vel gatti ſilueſtris olei coſti. añ. ʒ. j. Ex iſtis calidis: vt dictũ eſt iunctio fiat. Vel facias ſic. ℞. olei de lilio olei. de co. añ. ʒ. i. ſto. liq. yſo. humide aſſun. vulpis vel ana. añ. ʒ. ß. ſap. opo. añ. ʒ. iii. ce. paꝝ. ꝛ fiat vnguẽtũ q̃ vltima ſpondilia pungant᷑. Vel facias ſic. ℞. ori cro. ʒ. i. armoniaci. ʒ. ß. yſo. humide. ʒ. iii. ſi ſi corporent᷑ ꝛ fiat cerotũ: qđ ſup coriũ ad q̃ntitatẽ q̃ttuor digitorũ extẽdat᷑: ꝛ vt ſupra vltimis ſpondilib⁹ apponat᷑. ¶ In hoc ẽt caſu cerotuꝫ primo deſcriptum conuenit.

¶ At ſi humor ille lubricus fuerit cliſteribus ꝛ aliis humorem euacuãtib⁹ in tenaſmone deſcriptis vtere. Et q̃ntũ ad localia. ℞. ro. ru. foliorũ quercus balau. nu. cipſ. gal. ana. M. ß. cõquaſſent᷑ ꝛ i vino nigro bulliãt ex q̃ caſo cũ patiẽs ab aſſella ſurrexerit anus leuiter fomẽtet᷑: q poſtea ex puluere infraſcripto ſalipiʒet᷑. q. ℞. cornu cerui vſti: pinee cõbu. añ. ʒ. ß. thu. ma. añ. ʒ. ij. antimonij: alumis. ana. ʒ. i. fiat puluis ꝛ ano itroducto circulus ex oleo mirtillino ac maſticino miſtis penigatur cũ puluere immediate deſcripto ſalipiʒetur. ¶ Vel ex puluere bedegar combuſti: ꝛ q̃ dicta ſunt cerota ſucceſſiue ſup dictis ſpondilibus applicent᷑. ¶ Potes item ſi libuerit exthure cũ pice nauali ꝛ pinea facere ſuffumigationeꝫ. ¶ Et in omni caſu in potu dare de puluere cornu cerui vſti ſtomacho ieiuno pdeſt multum. ¶ Et ego empericũ quendã vidi qui cũ infraſcripto medicamine plurimas antiq̃s ani egreſſiones curauit. Allium piſtabat ipm cũ aqua ad ſtaminã extrahi faciebat ꝛ ex co tepido fiebat ad egreſſuꝫ anũ fomẽtatio q̃ pluries facta ex puluere bedegar cõbuſti ſalipiʒari faciebat: ꝛ introducto cuꝫ oleis roſaceo maſticino ꝛ mirtino calis ſemp circulus vngebatur. Et ſi tãta relaxatio fuerit vt cõtinue anuꝫ extra pmaneat cũ cura paleſis ſupius deſcripta curabis. Et in hoc ani egreſſiõis cura finit᷑. Ad laudẽ dei oĩpotẽtis. q viuit ꝛ regnat per infinita ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Antonius Guaynerius medicorum minimus. Philippo marie mediolani ac totius ligurie duci iuictiſſimo ſeruitutis affectum.

N

Ihil eſt magnanime pnceps vt rẽ ſtatiꝫ aggrediar qđ mortalibus nobis felicius contingere poſſit imortalitate. Tu ergo qui omnẽ animũ in eã voluptateꝫ iniecisti que hoĩes imortales facit ꝛ diis pſilios: puta quam multis dñari. Quod romani viri maximi ꝛ ſapientiſſimi ꝛ tui pſertim eneide: ꝛ alij q̃pluri mi ſingulres dñi ꝛ illuſtres viri: quos tã digne q̃ʒ magnifice imitaris: conati ſũt aſſequi ſi ad immortalitatẽ tuã cõponendã oĩbus ſtudijs intendis ſi illam pſequi: ꝛ magis tuis laborib⁹ ꝛ ſũptib⁹ deſideras factus caſtor: qđ te decet q nõ torpere: nõ in ocijs vitã agere: nõ luxurijs defatigari: ſed ſuperiora ſtudes magna ꝛ glorioſa facinora tuis nouis ſtudijs ſuperare: qđ non obtigiſſe tuis maximis auribus magis fortunaꝫ pudere põt q̃ʒ te quam multis modis: ſi reſpondere voluiſſet ad ſuas artes exercẽdas magnope cõcitaſti. ¶ Sed vt curſuꝫ eam quorſum intendimus. facile eni aliorſuꝫ me duceret hena ampliſſimarum rerum mihi ſemp pergrata locutio: que magis animo colligi poſſunt q̃ʒ verbis explicari aut rõne. Audi queſo: ꝛ patientiſſimo q̃ſo animo audi: q̃ tu⁹ Guaynerius Antonius papi. medicine ſcrutator apud te vnũ dicare volui: nõ vt ferant ꝯſiliũ illi a q̃ alij ſolent conſilia petere: ſed vt potius cõmemorẽt ea q̃ ꝛ ſi a multis puto cõmemorata: ab fideliſſimo ꝛ cupidiſſimo ꝛ tui ppetui regni amatore eo aĩo recipit quo ſunt edita: ꝛ humanũ cenſui. ꝛ tue ſapie quãmaxime conuenire. ¶ Vt ergo illuc redeamus: vnde noſtra exorta oratio eſt: voluptatẽ illã: q̃ vere gignit immortalitatẽ: hactenus quiſq̃ʒ nixibus pſecut⁹: ex qua iã illuc pſiluiſti: vt ſi viuant ſecula infinita: infinita tua ſit gloria ꝛ imortalitas oporteat. ¶ Verũ hanc imortalitatem ꝛ ſi opibus cõſecutus es: ꝛ illã augere longiorib⁹ viribus mouenti ſtudeas: nõ iniquũ fuerit taliã te etiam ſtudioſiſſime aſſeq immortalitatẽ. quã oẽs hoĩes: ac oẽ brutorũ genus: ꝛ quicqd ſemĩ concreſci queat: natura deſiderat: puta teipm in filios ꝓpagare: tuũ ſemẽ in longiores ꝓpagies effundere: qđ niſi natura tantis deſiderijs oĩb⁹ in reb⁹ ꝓpriũ ꝛ deſiderabile iplicuiſſet: iã dudũ h mũdi facies: quã videm⁹ pulcherrimã piſſet: ꝛ in chaos id neglectũ oĩa cõcidiſſent que amore multiplicatiõis in nato cõſiſtũt adhuc: ꝛ ſũt lõgius cõſtatura. ¶ Q ſi forte hoc minoris faceres: diceres: ꝛ exiſtimares ſola illa ꝯtẽtus imortalitate: quã ipſe tu pte nihil adiutus aliude magnis ingenijs ꝯſecut⁹ es adhuc maximã: ꝛ laboras cõſeq: vide ne maiorẽ in errorẽ cadas: qn imo pſpice qđ tibi ꝓponas: ꝛ ipſi quidẽ ceſari legimus nihil magis apud ſe cõqueſtum eſſe niſi q̃ filij inops: cui orbem terrarũ tantis artibus: tãtis picul᷑ acqſitũ relinqre neſciebat: ꝛ ſi nepotẽ haberet quẽ filij loco cõſtituiſſet: qui ſi vnicũ tantũ filium habuiſſet. q̃s dubitat illa in eum inexcogitata audax nimiũ ꝛ temeraria mors penitus nõ fuiſſet: vixiſſet longius: ꝛ pleniorẽ imortalitatẽ adeptus eſſet. Adaugent filij parẽtũ animos: ꝛ in rebus maximis efficiũt ſtudioſiores. ¶ Multe ſũt dux magnanime in ꝓcreatis filijs cõmoditates. Omittam⁹ dilectionẽ: quã oẽs pres vno ore i poſſidendis liberis affirmãt primã: ipꝫ vtile diſcernamus ꝛ ne in alijs exempla accipiamus q̃ʒ in te accipiũtur certiora: q̃s eſt q iã te regẽ eſſe italie nõ dixerit: nõ hui⁹ magni mũdi ꝓpe monarchã affirmauerit: q ea tẽpeſtate nat⁹ es: in q̃ oĩs regio tumultu pulſa: eſt: armis vndiq̃ʒ lacerata: potuiſti hercule ſi filiũ habuiſſes: q tuam immortalitatẽ in ſuam vitã cõuertiſſet: omnes populos: oẽs domos toti⁹ chriſtiane fidei tibi aut vi que tibi eſt fuit maxima: aut amore aut gratia obſequẽtes efficere. Multi eniꝫ tuis rebus aut pdeſſe noluerũt aut obeſſe auſi ſũt: qui te vnũ ꝛ nõ plures cognouerũt. Multi eni tibi fidem nõ ſeruauerunt: ꝛ ſi tibi natum vlluꝫ intellexiſſent poſtremas ſortes pũſq̃ʒ tibi deficere ſuſtinere cõſtituiſſent. Sed feſſo tibi h pſuadere rõnibus. qđ oẽs veriſſimũ occulta fide cõſpiciũt: qđ tu multo melius intelligis q̃ʒ ipſe odo cõſeq poſſim. ¶ Illud mihi aptius ſupeſt vt declarem tibi: qbus rõnib⁹ in ſobolem ſit veniendũ: q̃s ꝛ ſi pitiſſimis illis meis dilectiſſimis pceptorib⁹. Magiſtro luchĩo beloculo. ꝛ Iohãni frãciſco balbo: q tue vite curã habẽt: notiores eſſe nõ dubitẽ: cum eos me ipo q hoc admonere audeo: lõge calidiores ſciã. Statui tñ cũ tuã vitã intelligã ſalutẽ eſſe toti⁹ auſonie: q̃ omnis ad te reſpicit: cũ tuã liguriã te ſupſtite feliciſſimã ꝛ reginã prouinciarũ futurã eſſe exiſtimeꝫ. Cũ ipſe papienſis tuus neſciaꝫ meã volũtatẽ cõtinere: que ꝓmptiſſima tuis accumulandis dignitatibus ꝛ cõmodis eſt atq̃ʒ pariſſima: ea tibi de cauſis ꝛ egritudinibus mulierũ: qbus conceptio impediri ſolet i hũc tractatuluꝫ cogere: q̃ poſſunt lecta ꝛ tuis phyſicis ſemel agitata iuuare: ꝛ iſtã tam diuturnã gignendi difficultateꝫ amouere: quã tñ nihil deſpo ſi his illã con ſilijs iuueris ꝛ antidotis: q̃ meis in ſcriptul᷑ pata inuenies: in ſobolẽ ꝓmpturã. Hoc ita mihi pſuadet q̃ ex te iã ples exorta: ac genus: vñ originẽ cepit illa tua illuſtriſſima conſors: a q̃ vel nulle vel rariuſcule iuẽte ſũt nõ ꝓturiẽtes mulieres. ¶ Dij boni q̃ta populos tuos italie voluptas inundaret. ſi eã audierint ex duce clariſſimo natã duci magnanimo copulatã filium parenti ꝛ viro pſiſtem enixã fluerent hoĩes in gaudia dñi tuas fortunas ſequentes ꝛ vrbes ſe ipſos p letitia nõ capent. Hoſtes nihil audirẽt lugubrius nihil inutilius expectarẽt: quos ſi fata ſinãt: ſi q̃ apud te excogitent in lucẽ dimittãt: ipunes nõ pteribis ſuarũ temeritatuꝫ. Modo ille achilles comes franciſcus. ꝛ ille ſcipio nicolaus picininus tuis caſtris imperẽt que hacten⁹ magna vi magniſq̃ʒ ingenijs ſuſtinuerũt: ꝛ ſemp in hoſtes proſperrime exercuerũt. ¶ Tu autem dux glorioſiſſime ad te animum cõuertas tuũ: q̃ tibi ꝓpoſitum eſt oro: ꝛ non hominem q̃ʒ vt voles exiſtimabũt: ſed rem ipam ſi frugi cenſueris pſequeris. Meum volo officiũ fuerit ad eã rẽ tuuꝫ prudentiſſimũ ingeniũ pſuadere: quam mihi cum multis putaui tibi etiam parenti⁹ futurã voluptuoſaꝫ ꝛ aucturaꝫ illam imortalitatem: quaꝫ iure omnibus mũdi rebus propoſuiſti. Vale.

¶ Cõmentariolus de egritudib⁹ matricis editus p magiſtrum Antoniũ Guayneriũ artiũ ac medicine doctoreꝫ egregiũ papienſem. Feliciter incipit.

T

Ractatus hui⁹ itentio ẽ tã ex pte viri q̃ʒ ex pte mulieris ꝯceptione cãs ipedictes curãdi doctrinã dare: verũ mulieri ꝓpue egritudies h efficiũt ſepe. Eas igr vt ꝯceptio ꝯſeqtur amouere neceẽ eſt: qđ ſm capitulorum ordinem: qui ſequitur is tractatulus exgte docet.

¶ Caplm pmũ. De notificatiõe matricis ꝛ ſignificatiõibus ipſius. charta. 62
¶ Caplm. 2m. De cãis ꝛ ſignis tã ꝓnoſticis q̃ʒ demr̃atiuis retentionis menſtruorum. 62
¶ Caplm tertiũ. De cura retentiõis menſtruoꝝ flegmate exiſtente in cauſa. 93
¶ Caplm quartũ. De cura retentionis menſtruoꝝ ſi colera fuerit in cauſa. 63
¶ Caplm quintũ. De cura retentionis menſtruoꝝ a melãcolia prouenientis. 64
¶ Caplm ſextũ. De cãis ꝛ ſignis tã ꝓnoſticis q̃ʒ demr̃atis ſuffocationis mr̃icis ꝛ de cura. 64
¶ Caplm ſeptimũ. De cãis ꝛ ſignis tã ꝓnoſticis q̃ʒ demr̃atiuis apoſtematũ matricis cancri ꝛ ragadiaꝝ. 65
¶ Caplm octauũ. De cura ꝛ poſtematum matricis calidorum qualitercunq̃ʒ terminentur. 65
¶ Caplm nonũ. De cura apatis mr̃icis fridi ac apatis indurati in cancrũ tamen nondũ conuerſi. 65
¶ Caplm decimũ. De cura cancri mr̃icis tam vlcerati q̃ʒ nõ vlcerati ragadiarũ ac vlcerũ malignorũ. 66
¶ Caplm vndecimũ. De pruritu mr̃icis ꝛ papiſmo. 66
¶ Caplm duodecimũ. De emoroydibus matricis ꝛ moris ficubus clauis ſiue verucis ꝛ carne addita. 66
¶ Cap. tredecimũ. De pcipitatiõe matricis. 67
¶ Caplm. quartũdecimũ. De humiditatib⁹ mr̃icis. 67
¶ Caplm quintũdecimũ. De cauſis ꝛ ſignis tã ꝓnoſticis q̃ʒ demr̃atis ſupfluentiũ menſtruoꝝ. 68
¶ Caplm ſextũdecimũ. De approximãdis ab itra in cura ſupfluitatis menſtruoꝝ ab emoroydib⁹ mr̃icis ꝓueniẽtis ſeu ruptura vene facta a cã pmitiua ſeu mordicatiua ſanguinis acuitate quouis mõ caliditate dñante. 68
¶ Caplm. 17m. De approximãdis ab extra in cura ſupfluitatis menſtruoꝝ ab emoroydibus ꝓueniẽtis matricis ſeu ruptura vene facta a cã pmitiua ſeu mordicatiua ſanguis acuitate calitate quiſmõ dñante cauſata. 68
¶ Caplm. 18m. De cura ſupfluitatis mẽſtruoꝝ ꝓpter vtutis debilitatẽ ꝓueniẽtis a friditate quocũq̃ʒ dñante. 69
¶ Caplm. 19m. De cauſis ſterilitatis ac difficultatis impregnationis. 69
¶ Caplm. 20m. De ſignis tam ꝓnoſticis q̃ʒ demr̃atis ſterilitatis ac difficultatis impregnationis. 70
¶ Caplm. 21m. De cura difficultatis ipregnatiõis q̃ ex cãis plibus tã viro q̃ʒ mulieri cõibus ꝓuenire põt. 70
¶ Caplm. 22m. De cura difficultatis ipregnatiõis a flegmatica mr̃icis humiditate ꝓuenientis. 70
¶ Caplꝫ. 23m. De approximãdis ab ex̃ q̃ mr̃icẽ ad ꝯceptionẽ quãmaxime pparant queq̃ʒ a ꝓprietate: impregnatiõis difficultatem remouent. 71
¶ Caplm. 24m. De approximãdis ab ex̃ q̃ i coitu pſtãt de

VNiVERSIDAD DSALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

lectationē ⁊ q̃ a ꝓprietate venerē ſopitā excitant. 71
¶ Capl'm. 25m. De puluerib⁹ ꝯfectioib⁹ aliiſq; ab itra ſuṁendis plimis q̃ veneri mām requiſitā adaugēt ac eā ad actum ꝓprium galiarditer adiuuant. 71
¶ Capl'm. 26m. De cura difficultatis ipregnatiōis a colicis matricis humiditatibus prouenientis. 72
¶ Capl'm. 27m. De cura difficultatis ipregnatiōis q̃ a mřicis ſanguineis humiditatibus ꝓuenit. 72
¶ Capl'm. 28m. De cura difficultatis ipregnatiōis q̃ ꝓuenit a matricis humiditatibus melicis. 73
¶ Capl'm. 29m. De cura difficultatis ipregnatiōis q̃ a ſiccitate ſeu calitate vel friditate ꝓuenit. 73
¶ Capl'm. 30m. De fetus ſeu embrionis gn̄atione. 73
¶ Capl'm. 31m. De ſignis ipregnatiōis maſculinitatis cāis ⁊ ſignis geminoꝝ ⁊ de ſup ipregnatiōis cā. 74
¶ Capl'm. 32m. De cauſis mole ſignificatiōib⁹ ac cura. 74
¶ Capl'm. 33m. De cauſis ac ſignis aborſus de preſeruatione ab eo ⁊ de pregnantis regie. 75
¶ Capl'm. 34m. De modo aborſum prouocandi. 76
¶ Capl'm. 35m. De partus difficultate. 76
¶ Capl'm. 36m. De extractiōe ſecundine. 77
¶ Capl'm. 37m. De regimine enixe. 77

¶ De notificatiōe mřicis ⁊ ſignificatiōib⁹ ipſius. Cap. i

Matrix eſt mēbrum a natura ꝑ cōceptione deputatū inter veſicā ⁊ inteſtina ſitum dorſo ſumini ac oſſi lato colligatum duabus cū tunicis creatū: quarū intrinſeca venoſa ⁊ extrinſeca ſubſtātie neruee ſilis cōcernit̄ ambabus vnico cū collo ad extra ꝓtenſo: cui⁹ oriſicium ex venis ⁊ ſubtilibus ligamentis ante libationē contextum intrinſeco ori opponit̄. ¶ Natura de ſpēꝝ perpetuitate ſollicita in mulierib⁹ intrinſecā matricis tunicam venis cōtexuit: a quarū orificijs congruo tpe mēſtrua que a vulgo methaphorice flores nūcupant̄ effluūt. ſicut. n. floribus carētes arbores fruct⁹ nō ferūt: ſic nec nō mēſtruātes mulieres. Ipſe viroꝝ cōparatiōe frigide ſūt ⁊ hūide multuꝫ que humiditas in eis calorē hebetat: cui⁹ cā ſuperfluitātes generātur plime in eis q̃ matricis i venis ꝯgerunt̄. Nos cū natura grauatā ſe ſentit ꝑ venaꝝ ora ad extra pellere eas conat̄: q̇ȯ in naturalr̄ ſe habētib⁹ fit mēſe omni: diuerſis q̃ȝ uis tpibus: ⁊ hoc diuerſitate lune aſpectus ꝓuenit: cui ſm ptolomei ſniaꝫ 4a pte ſui quadripartiti. S. caº. quattuor q̄rtas attribuimus. p̄mo a ſui apparitiōe ad dyacotomitateꝫ p̄mā ſeu ſemi illuminationē vſq; ꝓuenit: quā calē ⁊ humide cōplonis fore experimēto cognitū: ab hac ad plenilunū ſcd̄a ptingit: ⁊ hec calā eſt ⁊ ſicca. tertia frigida ⁊ ſic. a plenilunio ad dyacotomitatē ſecundaꝫ vſq; ꝑdurās frigida ⁊ humida cenſet̄. Hanc ob cauſaꝫ puelle in p̄ma: adoleſcentiores in ſcd̄a: cōſiſtentes: p̄me in tertia: ⁊ alie i q̄rta quadra menſtruantur vtplimū. vnde ſi mēſtruoꝝ retentio eis p̄ter naturā affuerit: ars cū naturā imitet̄ ad ipſoꝝ ꝓuocationē duabus in p̄mis quartis puelle: ⁊ ad conſiſtentiam vſq; ſa phenarū flōmiā fieri iubemus: ꝯſiſtētib⁹ vero ad finē vſq; ſenij in duabus quartis alijs. Ideo in vulgari vſu. Auic. Luna vetus veteres iuuenes noua luna requirit. ¶ Ex his ſm lune etatū diuerſitatē diuerſaꝫ mulierib⁹ cōplonē attribui liquet: nā in p̄ma mēſtruatiōis etate calē dicunt̄ ⁊ hūide eſto magis humide. In 2a calē: ⁊ ſicce: calē tñ magis. In 3a frigide ⁊ ſicce: ſicce q̃uis plus. In 4a fride ⁊ humide magis tñ humide: ⁊ hoc ꝑ acciñs. Mulieres nāq; calonis defectu in pte ſcd̄a cōſiſtētie q̃ȝ ante plures abūdant in ſuperfluitates ⁊ ſi cōplexionis etatiue merito ad friditateꝫ ⁊ ſiccitatē declinātur magis. Ea ergo de re talē etatinā cōplexionē fridam ⁊ humidā dicim⁹. Ex his nāq; cā diuerſitatis tpis mēſtruatiōis manifeſtatur nobis. ¶ Menſtruum q̃ȝ ſuperfluum quoddā alimēti q̇ȯ in alende ſubſtātiā nō cōuertit̄ quidam eſſe voluūt aliud nihil. Et dicit̄ menſtruum a menſe ⁊ mēſis a mēne grece: q̇ȯ vt ait Iſidorus ethimo. 5º. latine ſonat. Sana nāq; mulier ⁊ in etate debita exiſtens menſe menſtruari debet. ¶ Nec eſt menſtruum mulieris ſperma vt voluerūt nōnulli. Ipm enī eſt quedam humiditas ſaluialis alba ab vltimo alimento reſecata ⁊ in teſticul̄ generata mulieris ad generationem deputata finalr̄. ꝓpter q̇ȯ Gal. in ſuo de ſpmate ad embrionis generationē neceſſario effectiue cōcurrere ꝓbare viſus eſt. cuius oppoſitum phoꝝ p̄nceps in de aialiū generatiōe ſtuduit certificare. Et q: in ſeqntib⁹ mřicis cōplexionē noſcere ꝓutile tibi eſt. ¶ Matricē calam eſſe piloꝝ criſpoꝝ multitudine circa pudibunda ipſoꝝ atq; emiſſione citiſſima cognoſces: cuius mēſtrua ad citrinitatē declinātia diem tertiū nō tranſibunt vtplurimū venerē diligūt ſemē emittūt cito ⁊ in coitu delectantur maxime ad tactum calide ſūt. Sūt ⁊ ſitibūde atq; ceteris aioſe magis labia exiccata deferūt q̃ȝ ſemper velocioribus in motibus ac alijs actiōibus ſunt q̇buſcunq; pulſus velox his eſt ⁊ vrina intenſa ſatis: q⁊ ſi cum hoc humores calidi in matrice fuerint in ea pondus ⁊ grauedinē pcipiunt manifeſte. ¶ Frigida matrix piloꝝ retardat ortū paucos ⁊ exiles emit it. Frigiditas in ea ſentitur menſtrua ad albedinē declinātia ſunt: ⁊ paucū coitū appetunt parū ſemen emittūt tarde ⁊ in eo delectantur modicum ad tactū fride ſunt. ⁊ labia humida fere habētes ſemper parum ſitiunt: ſunt puſillaie ac in motibus ſuiſq; in oībus actionib⁹ pigre pulſus tardus eſt ⁊ vrina tenuis ⁊ alba que oīa ſi frigidis humoribus cōiuncte ſint: cum grauitate pondus in matrice adeīt. ¶ Matricis ſiccitas et ſiccitate ⁊ euacuatiōe totius cognoſcit̄ vulue labia ſicca habēt ſemꝑ mēſtrua emittūt pauca: ⁊ eſto i coitū ſemē fere emittant: nihil in eo tamē delectātur maxime pulſus durus eſt ac vrina tenuis. ¶ Humidā matricē et multa menſtruoꝝ fluida q̃ntitate cognoſces. vulue labia humida deferūt ſp in coitu delectant̄ parū: ac ꝓpter abūdantē humiditatem viris nō ſunt grate: ſūtq; earū matrices adeo lubrice vt ſemen retinere haud queant. pulſus mollis eſt ⁊ vrina ſpiſſa. ¶ Ex p̄ſatis igit̄ ſignis quarūcūq; matricum cōplōnes ſimplices cōprehēdes manifeſte q̃ cū in ſimul cōiungi pōt frigiditas ſimul cū humiditate aut ſiccitate: ⁊ cū his q̃ȝ caliditas cōpoſita ſi fuerit ſigna pmixta erūt. Et cū in ſequentibus hec tibi neceſſaria ſint: illa bene menti recollige. Et hec de notificatione matricis ac ipſius ſignificationibus.

¶ De cauſis ⁊ ſignis tam ꝓnoſticis q̃ȝ demōſtratiuis retētionis menſtruorum. Cap. ij.

Sana mulier exiſtēs debita in etate mēſtruari debet omni menſe naturalr̄: q̇ȯ ſi nō fiat plimas ac diuerſas vt in ſequētib⁹ appebit ob hoc egritudies icurrunt. ¶ Nota ergo q cā p̄ter naturā retentionis mēſtruoꝝ extrinſeca ⁊ intriſeca cū hūoris vitio ⁊ ſine eſſe pōt. ¶ Ab extrinſeca q a q̃q; re nō naturali humiditates cōſumēte ꝓuenire cōtingit: puta ab aere calo exceſſiue ſeu frido vl' ſicco. ¶ A cibo q̃ȝ nimiū calo humores adurēt aut frido nimis cōgelāte: vigilia nimia: ieiunio ſuperfluo ſeu abſtinētia accn̄tibus aie imoderatis: ira maxie exceſſiua triſtitia ſeu ſollicitudie ⁊ exercitio ſuperfluo. ¶ Ut oīa in vnū cōcludam non ſolum dicta verū illa in cā eſſe pōt oīa q̃ nři corporis ꝯſumere humiditates ſufficiūt vt ethica pris. quartana ⁊ ꝯſiles: ac etiā tā cronice q̃ȝ acute egritudies oēs. fluxus q̃ȝ ſanguis nariū ſeu cuiuſuis mēbri alteri⁹ idē efficere pōt. Nimia itē piguedo ſeu caro addita venarū ora opilans a ragadijs apātibus ſeu vlcerib⁹ in mřice cicatrices exorte. Et has tanq̃ȝ cās extrinſecas retētiōis mēſtruorum aſſignam⁹. ¶ Cāis ab intrinſecis retinent̄ mēſtrua ſine humoris vitio. vtputa a calore frigiditate ſeu ſiccitate: nā colericis ipaꝝ ꝓpter calitatē ſuperfluā ſiccitatē attenuatis hoc accidit pleruq;: ac etiā ꝓpter frigiditatē nimiam ac ſiccitatē idem melicis. ¶ Cū humoris vitio retētio mēſtruoꝝ venit vtplurimū: nā ſanguis colericus ꝓpter calitatē igroſſatus venarū vias opilando hoc efficit ſepe vt ſanguis flegmaticus ſiue melancolicus frigiditate humores condenſans: in ſumma q̃ p̄ternaturaleꝫ mēſtruoꝝ retentionē a caliditate friditate vel ſiccitate cū humoris vitio vel ſine fieri contingit. ¶ Demr̄atiua ſigna ſi ſine hūoris vitio a friditate ꝓueniat paucula menſtrua aut nulla hēbit: cū q̇bus ſuperfluitates emittet nullas. de coitu parū curat: vrīa ei⁹ tenuis exiſtit: ⁊ alba. ⁊ in mřicis fundo eſto friditatē ſentiat pondus ſeu aggrauatiōeꝫ pcipiet nullā. ¶ Si a calitate ſola ꝓueniat in mřice calitatē manifeſtā ſentiet coitū maxie appetit: cui⁹ vrina tenuis ac multū colorata erit. ¶ Siccitas vō venarū corrugās ora mēſtrua detinet: ⁊ tūc in mřice caliditas aut friditas ſentit̄ nlla. coitū paꝝ appetit vrīa tenuis erit ⁊ clara. ¶ Et de p̄dictis oībus ꝯplo toti⁹ hītudo: tpūs anni regimē p̄cedens: regio. ars. ⁊ ſilia ꝑ iudicādo te iuuabunt q̃ȝ maxime. ¶ Menſtruoꝝ retētio humoris ſine vitio raro accidit cū vitio pleruq;. puta flatis: colere aut melie. Quoduis enī iſtoꝝ i cā ſi fuerit. ſigna h̄ aderūt cōia. ſ. aggrauatio ab vmbilico ad mliebria vſq;. dorſi. frontis. colli ac ſpatularū cū dolore: oculi ꝓpter mřicis cuꝫ eoꝝ radicibus colligātiā dolebūt: cū q̃ ſub his exiſtia loca lıuēt: grauitas palpebraꝝ: ācharꝫ atq; coxaꝝ ſentit̄: facies diſcolorata manet faſtidiū adeſt ſtōi cū appetitu innāli: ita vt nōnulle ob h̄ ſe p̄gnātes iudicēt ſepe. Hec igitur ſigna oiuꝫ menſtruoꝝ retētiōi cū hūoris vitio erūt cōia: plus tñ minuſue ſm humoris retēti q̃ntitatē. Ac mřr p̄gnās nō exiſs in mamillis ſi lac habuerit Hypo. teſte affori. 5º. mēſtruoꝝ retētiōis ſignū eſt. ¶ Signa ꝓpria ſi mēſtruoꝝ retētio a flāte ꝓuenerit: palpebre liueſcūt ac ſubtumeſcūt. friditas in fundo matricis ſentit̄ ⁊ mēſtruoꝝ tpe mucillaginoſas ſuperfluitates flaticas emittit. Et ſi coitū appetāt ꝓpter mřicis humoſitatē parū in ipſo delectātur. in cui⁹ actu humectant̄ multū: vñ ab h̄ viris tales nō multum grate ſūt: vrīa diſcolorata ſiue lactea ac pinguis ſeu ſpiſſa erit: ⁊ in ſeptiana q̃ ꝑnūpi mēſtrua debēt. intendūtur hec oīa: q̇ȯ etiā in oī mēſtruoꝝ retētiōe humoris cū vitio ꝓueniēte cōe ē: q ſi certior fieri cupis: etatē nālē ꝯplonē: regimē p̄cedēs regioneꝫ tpūs anni ⁊ ſilia cōſiderāda: q̃ ſi ſlāti cōſenſerint certior fies tunc. ¶ Melia exiſtēte in cā dolorē ac ventoſitatē in ꝓfundo matricis velut aurā ſentiēt. Coitū q̃uis appetāt in actu tamē delectantur modicū. Circa matricis orificiū ſtupor ⁊ inſenſibilitas exiſtit quedā. vrina obſcura eſt ⁊ liuida qñq; aliqñ vō tenuis ⁊ remiſſa. cū q̃ ſi ꝯplo nālis melācolica fuerit. p̄cedens regimē ⁊ alia hꝫ humori melico atteſtant̄: melancoliā fore in cā indicabis. ¶ Si cole defectu mēſtruorū retētio fuerit: ſiccitatē: duriciē: calorē ac dolorē circa matricē punguitiuū ſentiet. Coitū appetit valde: ⁊ in actu delectat̄ plimū: ad emiſſionē ſpmatis venit citiſſime: cui⁹ cā viris grate tales ſunt. magis labia ſicca ⁊ ſciſſa deferūt: palpebre citrineſcunt: vrina ruffa aut ſubruffa erit: ⁊ ſi panni ⁊ alie ifectiōis cutis appent magis q̃ȝ ſi nālr̄ colica fuerit vſaq; cibis colam multiplicātib⁹ cui etiā tps āni: regio ac ſilia cōſentiāt in cām eſſe colam haud dubites. ¶ Cupiēs ſe tñ de his certiorē fieri pānum lineū ſubtilem menſtruis ſi que habuerit inunctū: ⁊ in vmbra deſiccatuꝫ ſeu leuiter lotū inſpiciat: cui⁹ color ſi citrin⁹ fuerit in cām hui⁹ colaꝫ ſcias: ſi albus ſlā: ſi liuidis meliam. ¶ Ampli⁹ menſtruoꝝ retentio ſi a pinguedine ꝓueniat nimia ex habitudine mulieris diſcernes. ¶ Si ex cicatricib⁹ aut carne addita ſiue ex aie accn̄tibus vel vigilijs ieiunio fluxu ſan. quouis ſuperfluo exercitio ab exceſſiua aeris calitate ſeu friditate aut a q̇buſuis egritudib⁹ alijs tibi talia ſemꝑ patiētis narratiōe nota ſint. ⁊ h̄ demonſtratiuis ſignis finis eſto.

¶ Libet nūc de ꝓnoſticis ſubiūgere aliq̃. vrina egritudis h⁹ ſolonē demr̄at nōnūq̃ȝ vt hītū ē retētionē aliqñ. ¶ Pro q̃ nota q vrīa lactea ⁊ ſpiſſa aut obſcura ⁊ liuida mēſtruorū retentionē aut mřicis dolorē denūciat. ¶ Tenuis vō ⁊ alba ruffa aut ſubruffa in ea ſi ſquamoſe reſolōnes ⁊ nigre affuerit. idem p̄dicit cui⁹ cā nota: q̄ñ matricis venis opilatis ad epar mā retrocedit. ⁊ ſic reſolōnes cū vrina cōmiſcent̄ p̄ſes: ⁊ hāc ob cām liuet ēt. ¶ Cūq; ex vrīa ꝯſili ſuper ſpūaliū diſpōnē arguere poſſis iter hoc ⁊ illud diſcernere ſcias iſlāmatio cuꝫ q̃ultate ſi ſub vmbilico appuerit: fueritq; toti⁹ q̃uitas cū pectis renū anchaꝝ ⁊ genuū dolore vrīa vt ſupra circūſtātionata appens ſup retētionē mēſtruorum ſignificat: his tamē nō appentib⁹ vel ex his pluribus illud certū ſignū nō eſt. ¶ Urina vō nigra pſeuerans alleuiationē infirme denūciat: menſtrua tunc ꝓuocant̄ facile. ¶ Si velut lotura carnis vt cōtigit nōnūq̃ȝ aut alba ſubtilis valde: vel lactea ſpiſſa fuerit mēſtruis retētis de iſtaruꝫ egritudinū aliq̃ timendum erit. vt eſt hydrop: ſ. podagra. matricis ſuffocatio: ptiſis: tuſſis: dolor capitis: mania: melācolia. epilepſia. paleſis. oculorū caligo: ⁊ breuiter de egritudinibus oibus materialib⁹ q̃ in capite venis mēbris nutritiuis aut ſpūalibus fieri poſſunt timēdū eſt cū vitio humoris p̄ter naturā mēſtruoꝝ retentio oium de repletione egritudinū: puta febrium: apoſtematuꝫ etiā cauſa eſſe pōt. Hec q̃q; ſoluto plus coitū appetunt. Sperma. n. mulieris mēſtruoꝝ ꝓpter retentionē retentuꝫ i veneni nāꝫ mutatur q̇ȯ tanq̃ȝ nociuū expellere appetūt nālr̄ q̇ȯ niſi ꝑ coitū fit. Pluribus ex his maxime ex aſſuetis coitū nō coeuntib⁹ ſuffocatio mřicis accidit ſepe anhelit⁹ q̃ȝ difficultas. ſincopis tremor cordis: aut tale aliq̇ȯ ⁊ plime ob h̄ ſ̄focate peunt. q ſi v̄gines fuerit barba his naſcit̄ in piloſo loco pili multiplicantur: ⁊ tandē earū forme corrūpunt̄. cūq; curā non recipiant moriunt̄. ¶ Si fluxus ſanguis narium emoroydaꝝ: aut ſanguinis vomitus his euenerit: dolor capitis. vt hypo. afforiſmoꝝ. 5a. mania vel melācolia: vel aliq̃ talium egritudinū ob hoc genita ſoluet. ¶ Mulier ſi ꝓpter ipſius calitatē aut nālem ſiccitatē mēſtrua nō habuerit in ea menſtrua retineri nō dicim⁹: imo potius mēſtruis carere: ⁊ ſic q̃ȝ ſterilitateꝫ in ea ꝓnoſticari debes aliud nihil. ¶ Eſto ille medicine verus iterpres magiſter Iacobus de forliuio ſup p̄ma p̄mi mulierē carentē mēſtruis poſſe cōcipe monſtrauit apte. Et adoleſcētulā pregnantē: que nūq̃ȝ mēſtrua uerat mea in cura habui. Aliā q̃ȝ que partus p̄ſes edidit: nec mēſtrua niſi tpe prius videbat vnq̃ȝ. Et ꝑ hec de cāis ⁊ ſignis tam ꝓnoſticis q̃ȝ demōſtratiuis mēſtruoꝝ hic finis.

¶ De cura retētiōis mēſtruoꝝ flāte exiſte in cā. Cap. iij.

Morborū cura eos cauſaꝝ efficiētiū in remotiōe cōſtat q̃ oīuis phoꝝ ſcola clamāte fit. ¶ Menſtruoꝝ igit̄ retētiōis cā ſi extrinſeca fuerit cuius in noticiā per patientis narrationē venies res q̃cūq; nālis hoc effecerit ad cōtrariū mutet̄. deinde ad curādū malā qualitatem derelictā ſicut fuerit. puta caliditatē frigiditatem. aut alia ⁊c. put te iſra docebo cū medicamētis oportunis deueni. ¶ Ut ſi corpis humiditatū cōſumptio ab egritudie contingat. ea curata corpus reſumat̄. ¶ Pinguedo nimia cū ieiunia: abſtinētia. exercitio: accidentib⁹ aie. ⁊ alijs corpus macerātibus tollat̄. ¶ Opilationi ex additiōe carnis cāte cum deſcribendis infra ſuccurre. At cicatrices ora venarum ſigillātes curantur nūq̃ȝ aut difficulter. de his tamen cum de ragadijs apātibus: aut vlceribus mřicis ptractauero mentionē faciā. ¶ Et ſic amodo ad cauſaꝝ curā deueniens: cum flegma fuerit in cā principiū ſumā. Sex reruꝫ non naturaliū regimen ad calidum ⁊ ſiccū diſpone: deinde ad mām digerēdā veni. Q̇ȯ ſic facias. ℞. camepitheos camedreos. origani. roſiſmarini: ſaluie ſiſimbrij: calamenti. mentaſtri: thimi. añ. ℳ. i. radicum bruſci. ſparagi: apij: petroſilij: raphani ſilueſtris: rubee maioris valeriane: ana. ʒ. i. ß. ſe. iuniperi. ʒ. iij. ſe. vrtice: dauci ameos: aniſi maratri coſti. añ. ʒ. ß. faſeolorū ru. cicerū ru. añ. pugillū. i. cōquaſſent̄. ⁊ fiat decoctio: ⁊ cū li. iij. zuc. fiat ſyru. ⁊ aromatizetur cum optimo cinamomo: ⁊ caſſea lignea de quo debite cocto accipe. ʒ. i. ß. decoctiōis infraſcripte. ʒ. iij. miſce: ⁊ da potu ꝑ vna vice tribue. ¶ Decoctio ſic fiat. ℞. faſeoloꝝ ru. cicerum rubeoꝝ añ. pugilluꝫ. ß. iunipi. ʒ. i. ß. radicuꝫ valeriane: radicum bruſci. ſparagi. raphani ſilueſtris: apij: ⁊ petroſilij: añ. ʒ. ß. camedreos recētis. ℳ. i. dauci ameos. aniſi. maratri. añ. ʒ. ij. radicis rubee maioris. ʒ. i. conquaſſent̄: ⁊ fiat decoctio: cui⁹. ʒ. iij. cuꝫ. ʒ. i. ß. preſcripti ſyru. totiens

dent q̄ mām digeſtam indices. ¶Cū viſitatis magis po‍tes mām digerere: eſto nō ſic ꝑpe. vt. ℞. oximell' cōpoſiti ʒ. iii. ſirupi de arthemiſia. ʒ. ij. aq̄ arthemiſie. aq̄ quinq̄ radicū calidaꝝ: vel alicu⁹ ip̄aꝝ pipinelle: vel bethonice aq̄ floꝝ ſambuci. vel apij. añ. ʒ. iii. clarificet̄ ꝑ trib⁹ vicib⁹ ⁊ aromatizet̄ cū optimo cinamomo: ⁊ caſſia lignea ꝑ delicatis. ꝑ alijs v̄o nō ſic delicatis ſirupi. doſiꝫ minue. nā. ʒ. iiij ß. ſufficiūt ꝑ trib⁹ vicibus aq̄s ſupraſcriptas addēdo. ⁊ da donec mām digeſtā videris. ¶Digeſta mā farmacū tale exhibe. qd̄. ℞. caſſie bene pinguis. ʒ. i. extracte cū decoctione camedreos. cuſcute: ligrine paſſula. polipo. ⁊ capi. vene. extracta caſſia adde electuarij. indi. ʒ iii. ſi. de radicibus ſine aceto. ʒ. i. ⁊ fiat medicina: quā ſi ſumere reſpuit. ℞ pillulaꝝ fetidarū. ʒ. i. ¶Vel loco huius da pulverē iſtū. ℞. turbit boni ⁊ electi. ʒ. i. aut. ℈. iiii. zinziberis. ʒ. ß. ſal' gēme gra. vi. zuc. al. ʒ. ii. fiat pul. q̄ cū aq̄ lactis capraꝝ brodio pulli: aut ciceru rubeoꝝ ſumend⁹ ē. ¶Vel cōfectiōis ifraſcripte a. ʒ. iii. in. iiii. tribue. ℞. roſarum ru. zinziberis. cinamomi. añ. ʒ. ii. ſandal' alborum ⁊ rubeorū añ. ʒ. i. hermodactilorum eſule. añ. ʒ. iii. turbith. ʒ. iiii. diagredij. ʒ. ii. ß. maſticis. ℈. i. zuc. albi li. i. diſſoluat̄ zuc. cū aqua arthemiſie: ⁊ fiat confectio in morſellis. ¶Vel tal' īfuſio dēt. q̄ in h' valet mirabilr̄. ℞. agarici. ʒ. ß. zinzi. ℈. ii. ſalis gēme. ℈. ß. infundant̄ in aqua lactis caprarū addendo oximel' ſqlliticū. ʒ. i. horis. 12. i infuſiōe maneāt. Deinde expſſio fortis fiat. quā in potū tribue. Doſes has auge ⁊ diminue ſm̄ q̄ tibi ꝯuenire viſuꝫ fuerit. Prolixus in ſolutiuorū horū deſcriptiōe fui nimis: phiſicus eni q̄libet mām flegmaticam ſolutiua euacuantia deſcribere ſcit.

¶Ad aliqua ergo appropriata medicamina deſcēdo. vnū tamē ſcito purgationē vnā in cāu iſto nō ſufficere vt plimū vnde eam ſi opus fuerit reitera. ⁊ vt videaris facere pl'a ſolutiua varia. puta ſi p̄mo pil. potionē: aut aliqd̄ exhibe vice ſecunda. ¶Purgata mā mulier balneāda ſic erit. vt. ℞ ſauine: calamēti. origani. meliſſe: matrice'. mentaſtri. pulegij. mellitoti. camo. añ. M. ii. celidonie. peucedani. praſſi. abſinthij añ. M. i. folioꝝ lauri. lauendule. mercurial' roſmarini. ozimi. flo. ſambuci. añ. M. iii. altee. cū radicibus M. iiii. artemiſie. M. vi. radicū valeriane. li. ii. conquaſſent̄ oīa ſimul p̄ter artemiſiā q̄ in vno ſacculo ponat̄ deinde oīa ſimul decoquātur. ¶Talis ſit balneandi modus ex his rebus ſacculus vn⁹ impleat̄: ſup quē in balneo mulier ſedeat ⁊ ſup femur artemiſie ſacculū teneat: ⁊ bis i die ſtō ieiuno balneū intret. ⁊ ſm̄ placitū p horā plus aut minus in eo ſtet. ¶Lectū deinde intret: ⁊ añ ⁊ retro ſe ſtatī cū infraſcripto vnguēto vngat: qd̄ recipit olei de lilio olei ami. dul. medule cruris vituli. añ. ʒ. i. mucilla. altee. mucillagi. fenugreci. ſe. lini. añ. ʒ. ß. cere parū: ⁊ fiat vnguētū q̄ vngatur ⁊c̄. Hoc facto pul. infraſcripti coclear vnū bibat vino calido decoctiōis reꝝ q̄ cū ſir. digeſtiuo bibit̄. pul. talis eſt. Accipe cinamomi electi: ⁊ a cortice ſupiori mūdi: corticū caſſiefiſtule. añ. ʒ. ß. caſſie lignee. ʒ. ij. croci. ʒ. i. ß. ariſtologie rotunde aſſari. calami aromatici. corticū radicum capparorū. coſti diptami: radicis tormētille: radicis hyreos: hiringi lacce. añ. ℈. iii. cāephiteos camedreos. folio. lauri. origani. polij. zinziberis. calamenti. thimi. ſe. leuiſtici. ſemi. rute agreſtis. ſe. dauci. ſe. naſturtij agreſtis. ſe. yſopi. cubebe nigelle. amcos aniſi maratri. bacarum lauri ſerapini añ. ʒ. i. zuc. ad pondus oīuꝫ: ⁊ fiat p'luis. de quo dēt. ¶Et ſi pul'uis recipe negt. facias ſic. ℞. pul. ſupraſcripti ſine zu. ʒ. i. zuc. al. li. ß diſſoluat̄ zuc. cū decoctiōe rerū: cū qua pul'uis bibit̄. ſed cū aqua fiat: deinde cōfectionē in morſellis faciat. ex q̄bus. ʒ. ß. vice ꝑ q̄libet ſumat bibēdo poſt. ʒ. ij. vini decoctionis rerū dictaꝝ. ¶Si balneū facere nō vellet: aut nō poſſet: quattuor manipulos reꝝ balnei accipias: quas in vino bulliat: ⁊ bis in die loco balnei ſe ſtuffet vel iſtarū fumū p embotū recipiat. ¶Vel facias ſic. ℞. camomi. añ. ʒ. iii. aſſe fetide. ʒ. i. ß. cōquaſſent̄: ⁊ ponant̄ ſup carbones: ⁊ fumū ſup embotū recipiat. Ne fum⁹ tn̄ perueniat ad nares caue cū res exiſtat fetidiſſima. ¶Suffumigiū de caſtoreo idem facit ⁊ de ſpolio ſerpentis a proprietate. Et poſt iſta immediate pul. p̄ſcriptum bibat: aut confectionem accipiat bibendo de vino decoctionis reruꝫ predictarum. ¶Loco pul. aut confectionis valet pul. ſe. porri ʒ. ii. cū decoctiōe ſepe dicta. ¶Vel accipiat. ʒ. iii. vini infuſionis aſſari. vel. ʒ. i. pulueris praſſi. vel pul. tantundem matricarie: vel. ʒ. i. trociſ. de myrra. ¶Idem facit ſi praſſi ſucci. ʒ. ii. aut roſmarini: aut politrici: ſeu rute mixte cum modico triſere magne: vel qd̄ eſt in hoc caſu mirabile da. ʒ. ii. ſucci radicis ſilueſtris raffani. Et ad maiorē perfectionem extrahere hos ſuccos potes cū vino infuſionis aſſari vel decoctionis ſepe dicte. ¶Vel cū altero ex vinis iſtis da. ʒ. ii. pill. infraſcriptarū. ℞. fructus ſauine. ʒ. iii. rute ſicce. ʒ. v. ſemis rute agreſtis. ʒ. i. ß. aſſe fetide armoniaci rubee tinctorum. añ. ʒ. i. fomentur pillule com ſirupo de arthemiſia ⁊ da patienti. ʒ. ii. quia delicatū eſt. ¶Vel facias ſic. Accipe nigelle pulueriʒate. ʒ. ß. ſucci mercurial' ⁊ mellis quātū ſufficit ad inſpiſſanduꝫ. fiant pillule. de quib⁹. v. oi mane cū vino decoctiōis aſſari pbe. ¶Vel cū vino iſto electuarij ifraſcpti. ʒ. ii. exhibe. ℞. myrre caſtorei ſigie. añ. ʒ. ß. cinamomi aſſe fetide. piperis nigri. fructus ſauine. añ ʒ. ii. cum mellis quantū ſufficit fiat electuarium. Hec eniꝫ poſt balneuꝫ ſtupham vel ſuffumigiū dicta menſtrua prouocant magnifice. ¶His factis vt ſanguis ad iferiora trahatur de ſaphena aut ſaphenis aliquantulū flebotomiam fieri facere poteris audacter: vel in coxis circa p̄teꝫ domeſticam: aut ſub curuatura poplitis: vel ſuper calcaneo in pinguibus poteris apponi facere ventoſas cum ſcarificatione. Inferiorum q̄q; membrorum ſtrictura ad hoc iuuat q̄maxime. que doloroſa aliquandiu maneat. ¶Cum his quoq; peſſarijs menſtruis nō effluentibus ſuppoſitorijs ſiue naſcalib⁹ natura iuuari poterit. Qꝫ ſic facias. ℞. tiriace fine. ʒ. ß. caſtorei armoniaci. añ. ʒ. i. miſce: ⁊ cū bombaci in mercuriali ſucco per p̄ius intincto naſcale facias quod ad coxam cum filo ligetur. ¶Vel accipe ſucci abſinthij: ſucci rube. añ. partes eq̄les pulueris myrre quātū ad inſpiſſandum ſufficit de eo in pecia ligetur rara: ⁊ mulierem naſcaliʒa vel loco myrre pone euforbij paruꝫ vel pulverem ſauine aut praſſij. ⁊ facias naſcale ſicut p̄ius. Ex caſtoreo ex mentaſtro trito facere idem poteris. ¶Et propter aliqua groſſa ruſtica accipe elebori albi. ana. ʒ. iii. nigelle diagridij. añ. ʒ. i. cum ſucco mercurialis. in panno lineo ſubtili naſcale confice. ¶Quod ſi fortius adhuc. ℞. nigelle ſtafiſagrie centauree minoris. añ. ʒ. ii. elebori albi vitri. ſalis gemme: piperis nigri diagridij. ana. ℈. ii. aloes laudani. galbani: termentine. ſtoracis. calamite. añ. ʒ. iii. ambre. ℈. i. omnia ſimul cū piſtello calido incorporentur ſi propter gūmas expedicō fuerit. deinde in ſubtili panno in mercurialis ſucco madefacto inolue: ⁊ naſcale fiat. Vel facias ſic. Accipe tiriace fine. ʒ. i. myrre nigelle. añ. ʒ. i. ⁊ cū mercurialis ſucco vel cucumeris aſinini fac vt p̄ius.

¶Vel accipe tiriace metridati vel oppo. ʒ. i. caſtorei armoniaci. añ. ʒ. i. ex his cum mercurialis ſucco naſcale fit optimum. Hoc in caſu ex radicibus quibuſdam ad formaꝫ minuti digiti naſcalia fieri ſolent. puta ex radice rubee maioris caſſibarbaſſi. malue. biſmalue. gladioli. apij. vel acori. aut pro ruſticis ex dorſa olei filo īterpoſito talia ex oleo de lilio: de caſtoreo: de aſſa vel coſto per p̄ius inungi debent. deinde ex infraſcriptis pulueribus aliquo aſpergi: vt ex puluere aſſe. coſti. caſtorei euforbij. myrre: turbith. ſcamonee: elebori albi: ſauine nigelle aut galbani. Naſcalia iſta menſtrua prouocant potenter. ¶A naſcalibus his diſcedere neſcio: cum imperiti his quam vtuntur plurimum vnum: ⁊ ſit finis. ¶Accipe genciane. ʒ. ii. ſauine ſtaphiſagrie. colloquintide nigelle. ana. ʒ. i. ß. puluis ex his fiat: ⁊ cum ſucco cucumeris aſinini ſeu mercurialis naſcalia ꝯficias: quib⁹ ꝑ robuſtiſſimis vtere: in delicatis neq̄q̄.

¶Libet deinceps naſcalib⁹ dimiſſis ad peſſaria tranſire q̄bus ſi vti volueris. Accipe ſucci mercurial' abſinthij matricarie vel arthemiſie. ʒ. vi. ⁊ cū eo de quouis ex p̄dictis pulverib⁹. ʒ. ij. aut. iii. cōmiſce: ⁊ tepidū in matricē ꝑ ſiringam iniſciat̄. ¶Habes itaq; in cura retētionis meſtruoꝝ flegmate exiſtēte in cauſa cuiuſlibet differētie applicandi medicaminis modū ordinariū. Et hec ꝑ prima lunatione ſcias ſufficere. ¶Et quib⁹ ſi menſtrua educta non fuerit: ſufficiēter ſecūda in lunatione preſcripta facias ordinate a purgatione ꝑncipiās vbi opus ſit. ¶Qꝫ ſi nec iſta contulerint purgatione flōmia ⁊ vētoſis pretermiſſis balnea ſeu ſtuphas ⁊ p̄ſcripta alia omni mēſe facias ordinate: donec ſcilicet mēſtruoꝝ depoſitā q̄titatē effluere noſcis. ¶Sꝫ ad huius capli cōpletā doctrinā habendā p̄ſcire te neceſſe nōnulla nō minus ſequētib⁹ caplis neceſſaria: p̄imo ſi dolor: ardor ſeu pūctura ex applicatis in matrice medelis matrici ſeu collo ei⁹ induceret̄ ex infraſcriptis cū aliquo vnctioneꝫ fieri facias: videlicet ex amurca olei roſati aut violati. butyrū itē recens aut medulla aliqua dolorem: ardorem ſeu puncturā potēter mitigat. Qꝫ ſi intra matricem iſtorum aliquod affuerit: ex his aliquo matrix peſſariʒetur ſtatim. Per dies quoq; octo ante purgationis tēpus medicamina inchoāda ſunt: a leuiorib⁹ quoq; ⁊ magis nature gratis ſemp. ¶Et ne tibi velut cuidā iudeo ribaldo cōtingat: qui naſcale quoddā: ⁊ credo ab effectu potens valde imponi iuſſit: q̄ a matrice attractū intenſos adeo dolores cauſauit vt infra quintū delicata mulier ſpm̄ reddere creatori coacta ſit: cū filo ſemp naſcalia tua confici facias. ꝑ qd̄ coꝛe ne in matricē ingreſſum habere poſſit cōnectantur. Et in tm̄ de retentionis menſtruoꝝ cura flegmate exiſtente in cauſa dictū ſit.

¶De cura retētionis mēſtruoꝝ ſi colera fuerit in cauſa. Cap. iiij.

Si colera in cauſa exiſtēte menſtroꝝ retētio affuerit Totū ſex rerū nō naturaliū regimē ad frigidū ⁊ humidū declinet: ad humidū tm̄ magis: ⁊ vt ſanguis eueniet̄ aliquātulū flebothomiaꝫ baſilice premitte. ¶Et poſtea ad māꝫ digerēdā trāſiens facias ſic. ℞. arthemiſie. M. ij. capill. vene. acetoſe: endiuie ſcolopēdrie: betonice: eupatorij: melliſſe mercurialis añ. M. i. quattuor ſeminuꝫ frigidoꝝ: ſemis agnicaſti: ſeminis baucie: ſemis peonie: ſe. ſparagi: ſemis abrotani: ſeis endiuie: ſeis baſiliconis: milij ſolis ana. ʒ. ß. radicū valeriane: ebuſci ſparagi: petroſilij: apij: añ. ʒ. ij. iuniperi: fenugreci añ. ʒ. i. ß. cipi ſpice añ. ʒ. ij ß. ciceru ru. faſeoloꝝ añ. pugillū vnū: ex his conquaſſatis decoctio fiat: q̄ cū li. iii. zucchari ſirupiʒet̄: cū cinamomo optimo ſirupū aromatiʒabis: de quo accipe. ʒ. i. ß. aq̄ endiuie. aq̄ cicoree. aq̄ abſinthij. añ. ʒ. i. miſce ⁊ in potu ꝑ vna vice tribue totiēs. ſ. vt materiā digeſtā cōprehēdas. ¶Vel facias ſic. Eſto nō ſic approbate. ℞. ſirupi acetoſis ſimplicis. ʒ. i. oximellis ſimplicis. ʒ. ß. aq̄ endiuie: cicoree: abſinthij añ. ʒ. i. miſce ꝑ vna vice: ſine vlteriori clarificatiōe ſirupi iſti ſatis delicati erūt. Sed ſi libet tū eos tuo mō clarifica: ſed virtutis tāte nō erūt. ¶Cū materiā digeſtam noueris. Accipe caſſie aut māne. ʒ. i. cū aqua fructuū aut cōmuni decoctione extracta addat̄ poſt electuarij de zucchararo roſato. ʒ. i. ß. ꝯfectiōis amech. ʒ. i. ſirupi violati. ʒ. i. ⁊ fiat potus: queꝫ materia digeſta p̄be. ¶Aut reubarbari electi ʒ. ij. ſpice gra. vj. cū optimo vino totū aſpge: qd̄ in aqua lactis infunde. ⁊ diu horis. xij. in īfuſione pmanſerit: de his expſſio fortis fiat: cui māne aut caſſie vt ſupra extracte. ʒ. i adde: ac ſirupi violati tantidē: ⁊ fiat potus quē p̄ſcripti loco p̄be. ¶Pulueres. pillule: ꝯfectiōes: aq̄ materie colericam euacuātes medicis ſunt cōmuniter note. breuitati itaq; parcens ad ꝑpria medicamina tranſeo. ¶Poſt triduum purgata materia taliter diam balneabis. Accipe altee cū radicibus. M. vj. arthemiſie. M. iiii. floꝝ ſambuci: foliorū ſalicis: folioꝝ violarū: politrici añ. M. ij. valeriane li. i. ß. fenugreci. li. ii. ſeminis lini. li. i. ß. ꝯquaſſent̄. arthemiſia vero ſacculo in vno tota iponat̄. Ex alijs v̄o decoctiōe facta ſacculū vnū alium imple ſuper quē mulier in balneo ſedeat: arthemiſie v̄o ſacculū ſupra femur teneat. Et ſi libet ab vmbilico infra ſolū balneare ſe poteſt ſero ⁊ mane more in capitulo p̄cedēti deſcripto: balneuꝫ ieiuna intret: morā ꝑ libito in eo faciat: ⁊ egreſſa cū lectū intrauerit ante ⁊ retro ex infraſcripto vnguēto pungatur. Qd̄. ℞. olei amigdal' dulciū. ʒ. i. ß. medulle cruris vituli. ʒ. i. butyri ſine ſale: pinguedinis galline: mucillaginis: fenugre. mucillaginis: ſeminis lini añ. ʒ. ß. cere parū ⁊ vnguentum fiat quo perungat̄ ⁊c̄. ¶Succeſſiue cum vino decoctiōis acetoſe meliſſe mercurialis: arthemiſie: ciceru ru. faſeolorum ru. fenugreci iuniperi: radicū valeriane: ⁊ ſeminis abrotani coclear vnū pulueris infraſcripti detur. qui. ℞. corticum caſſiefiſtule cipri añ. ʒ. i. ß. radicis tormētille: radicis peōie cinamomi a ſupiori cortice mūdati añ. ʒ. ii. croci ſeminis baucie ſilueſtris: ſemis peonie añ. ʒ. i. ſemis agnicaſti: ſeis apij: ſeminis baſiliconis. petroſilij ⁊ mercurialis ſparagi quoq; ac milij ſolis añ. ʒ. ß. capillorū veneris polítrici: camomille: bethonice: eupatorij: ſpicenardi: ſquināti: lupuloꝝ ſeminis endiuie añ. ℈. i. Ex his oībus pul'uis fiat: quem vt magis guſtui grat⁹ ſit cū tantidē zucchari pmiſce: ⁊ de eo coclear vnū cū. ʒ. ij. p̄ſcripti vini modo dicto in potu tribue. ¶Qꝫ ſi puluerē in confectionē facere volueris. Accipe pul'ueris hui⁹ ſine zuccharo. ʒ. i. zucchari albi libraꝫ. ß. diſſolue zuccharū cū decoctione rerū preſcriptarum cum aqua facta ⁊ puluere addito in morſellis cōfectioneꝫ facias: de qua cū balnei egredit̄. ʒ. ß. tribuat̄: duas. ʒ. preſcripti vini bibendo poſt. Et eſto pulueris. ʒ. i. pro libra vna zucchari poni ſolet cōmuniter in media tñ libra. ʒ. ponendo adhuc ꝯfectio erit ſatis delicata. ¶Si balneuꝫ renuit cum infraſcriptis mulier ſtuphet̄. Accipe abrotani: aneti arthemiſie: camomille: gallitrici: meliſſe: mercurialis: florum ſambuci añ. M. i. fenugreci: ſeminis lini ana. librā. ß. ꝯquaſſatis decoctio fiat i vino: cū qua loco balnei ſtuphā bis in die faciat. Succeſſiue vnctionē ⁊ ꝯfectionē poſtea: aut puluerē cū vino decoctionis preſcriptarū rerū ſumat. ¶Loco ſtuphe ſeu balnei infraſcriptaruꝫ fumū per embotum recipere poteſt. ℞. ſeminis agnicaſti. ʒ. i. ß. aneti. M. j. carui coſti. añ. ʒ. i. cōquaſſentur: ⁊ in vino decoctio fiat: cuius fumum per embotū recipiat. ¶Idem ex rebus ſtupham ingredientibus fieri conſimiliter ſuffumigatio poteſt vnctionem poſt faciendo ſemp ⁊ pulvereꝫ ⁊ cōfectionē recipiendo. Suffumigiū ſpolij ſerpētis: vt in p̄cedenti capitulo dictū eſt: ad educēda mēſtrua a ꝑprietate quadaꝫ valere maxime expimēto cognitum eſt. ¶Iſtis per tres dies ꝯtinuatis in quarto de ambab⁹ ſaphenis ſeu ex altera tm̄ fieri flebothomiam iubeas: vel potius hodie ab vna ⁊ cras ab alia p̄ſtantius: vel vt dicebat̄ ſupra in parte domeſtica coxaruꝫ cū ſcarificatione vētoſas apponi iubeas: aut ſub poplite: aut ſub calcaneo ⁊c̄. Premiſſe quoq; ligature ꝯueniunt. ¶Et ad naſcalia trāſeūdo. Accipe puluereꝫ diptami: cū quo ⁊ ex ſucco mercurialis arthemiſie aut abſinthij naſcale conficias quod mulier deferat continue.

¶Ex quouis quoq; infraſcriptoꝝ puluerū cū ſucco citranguli mentaſtri mercurialis arthemiſie maiorane abſinthij camedreos aut camepitheos fieri poteſt: puta ex puluere boracis amomi myrrhe ariſtologie rotunde calami aromatici. gariofilo. maiorane que mirabiliter dolorem matricis ſedat ⁊ diagridij cum quouis aut cū his plurib⁹ naſcale ꝯficere potes. ¶Idē ex camopitheos cū melle aut ex amigdalis amaris cum oleo ſuo piſtis: vel tere radices abrotani: ⁊ cū melle modico pulueris diagridij vel ellebori albi naſcalē cōficias. ¶Vel aliter. Accipe triferaꝫ magnam ſine opio: ⁊ cum modico aloes ⁊ maſticis pulueris mulier naſcaliʒetur. ¶Vel facias ſic. Recipe myrrhe calamenti montani añ. ʒ. duas: rute recentis. ʒ. iii. ſauine. vncias ſex terrantur: ⁊ cum felle thauri conficiantur. Hoc potenter mēſtrua educit: vt exp erientia noui. ¶Vel aliter. Accipe ſi‍

falax est
nota circa tp9 sepeliendi patientes suffocatione matricis

cus ſiccas pingues ſatis: ⁊ de quis pſcriptoꝝ pulueꝝ cuꝫ
his incorpora: ⁊ erit naſcale ſuaue. ℭ Uel facias ſic. ℞. ra
dicuꝫ rubee maioris cipri añ. ʒ. iii. ſucci arthemiſie. ʒ. ß. hũ
dicte. ʒ. vj. incorporent: ⁊ fiant naſcalia. ℭ Alia ſuppoſito-
ria ſeu naſcalia cũ filo appẽſa talia cõficiũt. ℞. laudani. ʒ.
ß. galbani ſerapini caſſie fetide myrrhe añ. ʒ. i. fiant cũ filo
ſuppoſitoria addendo parum olei de lilio ſi opus fuerit.
ℭ Multis i partib⁹ in forma ſolidi electuariũ de ſucco ro
ſarũ cũ zucharo cõficit: ⁊ eũ tũc vt digiti formã ſuſcipiat
in canulis pſcruit: ⁊ talia ſuppoſitoria filo appẽſa mirabi-
liter in hoc caſu mẽſtrua puocãt. ℭ Et vt in pceden capĩo
dictũ eſt: ex radicib⁹ qꝫ malue biſmalue taſſibarbaſſi gla-
dioli acconi ſiue apij de lilij oleo punctis: ⁊ ex puluere elle-
bori albi: myrrhe ſcamonee aut coſti: deide aſperſi ſuppo
ſitoria pua cũ filo appenſa cõfici poſſent. ℭ Deinceps na-
ſcalibus in pace relictis ſi peſſarijs vti libuerit: facias ſic.
Succi mercurialis abſinthij maiorane: arthemiſie gallitri
ci vel mentaſtri. ʒ. vj. accipias: ⁊ pulueris myrrhe. ʒ. ij. ſe-
rapini. ℈. ij. cõmiſce: vel hoꝝ loco pulueris diptami aut
amomi appone tantũdẽ: aut cuiuſuis alteri⁹ deſcripti ſim
plicis totũq; tepidũ p ſiringã in matricẽ apponi iubeas.
Si ex naſcalib⁹ ſeu peſſarijs matrici ſeu collo nocumen-
tum ſequeret aliquod ad capitulum pcedens recurre. Et
ſic mẽſtruoꝝ retentiõis colere cã pueniẽtis cure ſ finis eſto.
ℭ De cura retentionis menſtruorum a melancolia proue
niẽtis. Cap. v.

m

Elancolicus humor vt ante dictũ eſt mẽſtrua de-
tinet ſepe. Pro cui⁹ cura ſex rerũ nõ naturaliũ ad
calidũ ⁊ humidũ regimẽ declinet: ad humidũ tñ
magis. cum ipſe humor ſicco qꝫ frigido participet plus.
ℭ Ad materie deinde digeſtionẽ veniẽs facias ſic. Accipe
calamẽti origani arthemiſie: ſticados ſcolopẽdrie: eupa-
torij: floꝝ boraginis bugloſſe violarum capil. vene. came-
dreos añ. M. ß. radicũ apij: ſpagi: feniculi: cortici radicũ
capparoꝝ añ. ʒ. j. ligritie paſſularũ añ. ʒ. ß. fiat decoctio: in
cui⁹ fine adde epithimi. ʒ. j. ⁊ cũ lib. iii. zucchari ⁊ aceti. ʒ.
iiii. fiat ſirup⁹ aromatizat⁹ cũ optimo cinamomo: de quo
accipe. ʒ. i. ß. aque fumiterre: aq̃ arthemiſie: aq̃ bugloſſe:
añ. ʒ. i. miſce p vna vice: ⁊ totiẽs iſtmo tribue qꝫ materia
digeſta videat. ℭ Aliter. ℞. oximellis ſimplicis. ʒ. ij. ſiru-
pi de radicib⁹ acetoſi. ʒ. j. miſce cũ aquarũ ſparagi floꝝ
ſambuci: pipinelle añ. ʒ. ij. ⁊ p duab⁹ vicib⁹ ſufficiet: quẽ ſi
clarificare libet cũ cinamomo aromatizet: ⁊ totiens de co
in potu tribue donec materia appareat digeſta. ℭ Quam
poſtea iſto cũ ſolutiuo ſolue. Sz. ℞. capill. vene. floꝝ bo
raginis bugloſe: violaꝝ floꝝ: lupulorum ſticados came-
dreos añ. M. ß. polipodij. ʒ. iiii. liquiritie paſſularuꝫ añ. ʒ.
ß. cõquaſſent: ex qbus decoctio fiat: in cuius fine adde epi
thimi. ʒ. ß. ⁊ cum hac. ʒ. i. caſſie extrahatur aut manne cut
amech. ʒ. i. ß. diafiniconis. ʒ. i. ſirupi violari. ʒ. i. addat ⁊ me
dicina fiat. ℭ Uel aliter. ℞. mirabolanoꝝ indorum. ʒ. ß.
citrinoꝝ. ʒ. ij. in aqua lactis captarũ infundãtur: in qua p
horas. xij. in infuſione pmaneãt. Ex quib⁹ deinde expreſ-
ſio fortis fiat: cũ qua caſſie aut mãne. ʒ. i. cũ predicta deco
ctione extracte miſceat pulueris epithimi addendo. ℈. ij.
zinziberis gra. vj. mellis roſa. ʒ. i. ⁊ fiat potus. ℭ Uel. ℞.
ʒ. ß. pillularũ indaꝝ: hoꝝ luco tribue vel appropriatum ex
ſolutiuis aliquod vnũ qđ cõiter medicis nota ſunt. Euacua
ta materia ad balneũ trãſeunduꝫ eſt. Pro quo res p bal-
neo in pcedenti capĩo deſcriptas: accipe roriſmarini: ca-
lamẽti origani folioꝝ lauri: lauẽdule añ. ʒ. i. ß. addas modo
in anteſcriptis capĩis poſito mulier balneetur vel ſtuphas
ſeu ſuffumigia prout ibi ſcribit balnei loco faciat. ℭ Cũq;
lectũ intrat ex vnguẽto in capĩo de cura retentionis men-
ſtruoꝝ a flegmate pueniẽtis deſcripto ante ⁊ retro pun-
gatur: deinde pulueris infraſcripti cũ. ʒ. ij. rerũ que ſtatiꝫ
ſcribent: coclear vnũ accipiat. qui. ʒ. i. recipit ei⁹ pulueris
qui in cura retẽtionis mẽſtruoꝝ cũ colera in cauſa deſcri
bitur: addẽdo camodreos. ʒ. i. thimi ſeminis leuiſtici: ſemis

ſiſopi: tormentille añ. ℈. ij. zucchari ad pondus omniũ fiat
puluis. ℭ Res p vini decoctiõe. Accipe camedreos recẽ
tis camepitheos floꝝ ſambuci: floꝝ anthos: thimi meliſ-
ſe mercurialis arthemiſie añ. M. ß. ſeminis iunipi ⁊ ſeuu
greci añ. ʒ. ij. radicis valeriane ſparagi bruſci feniculi añ.
ʒ. j. ß. ſemis abrotani. ʒ. ß. faſeoloꝝ rub. cicerũ ru. añ. pu. j.
Ex his cõquaſſatis vel ex vna parte in vino decoctio fiat
de quo cuꝫ pulueris pſcripti coclearí vno. ʒ. ij. ſumat. Q̃
ſi puluerẽ nõ velit. ʒ. i. ꝯfectionis infraſcripte loco eius re
cipiat. Accipe pſcripti pulueris. ʒ. i. zucchari diſſoluti in
decoctione rerũ imediate p vini decoctione deſcriptaruꝫ
li. ß. fiat confectio in morſellis. ℭ Loco ꝯfectionis aut pul
ueris. ʒ. ij. ſucci roſmarini bibere põt: aut tantũdẽ ſucci ra
dicis raphani ſilueſtris cũ vino decoctionis rerũ preſcri-
ptarũ extracti: veluti alijs in capitulis dictũ eſt vini infu-
ſionis aſſari. ʒ. iii. ſumat. ℭ Et qđ in omni valet retentione
mẽſtruoꝝ talia duꝫ fiunt ex capriolis vitis nigre primitus
cũ naſcunt in brodio carnis: aut oleo cõmuni ferculũ fiat
quod mẽſtruoꝝ ad eductioneꝫ prepat mirabilr. ℭ Hoc in
caſu ſi naſcalibus ſuppoſitorijs ſeu peſſarijs opus ſit in ca
pitulo imediate deſcripto regre: qꝫ ſi fortioribus ad capĩm
de cura mẽſtruoꝝ retentionis a flegmate pueniẽtis re-
curſum habe: ℭ His pactis vt ſanguis ad inferiora traha
tur incidi ſaphenã audacter facias tres aut quattuor ſan-
guinis. ʒ. extrahẽdo tantũmodo: ac ventoſis aut doloroſis
ligaturis: vt in pcedentib⁹ capitulis dictũ eſt vtere. ℭ At ſi
in pma lunatione iſta nõ ſufficiãt vbi opus ſit purgationẽ
in ſecũda reitera: ad balnea vnguẽta: ⁊ alia ſucceſſiue ſm
preſcriptũ ordinẽ procedẽdo. ℭ Et ſi purgatione opus nõ
ſit. ʒ. j. ß. ſirupi in pncipio hui⁹ capĩi deſcripti cũ. ʒ. iiij. de
coctiõis rerũ que ſtatiꝫ ſcribent ſumat: que ſunt camedre
os: camephiteos: flores boraginis: bugloſſe: radices vale
riane: bruſci: ſparagi: apij ⁊ endiuie ⁊ cicera rubea ac ru-
bei faſeoli: de quolibet horũ pariter accipe: ⁊ decotionẽ
cũ ſirupo ſumendã facias ⁊ de tali dieb⁹ octo cõtinuis ſu
mere poteſt. ℭ Balnea tamẽ ſtuphas ſeu ſuffumigia non
omittas vnctiõe ſucceſſiue ꝯfectiõe ſeu puluere cũ deco
ctione dicta vtet. Et vt ſupra dixi ligaturas quoq; doloro
ſas facere potes: dolori quoq; ſeu ardori ex peſſarijs ſeu
naſcalib⁹ facto: vt pcedẽtibus in capitulo ſuccurre. Et ſic
retẽtionis mẽſtruoꝝ ab humoris vitio qualitercũq; proue
nerit curã cuꝫ ordine quodã habes. ℭ Et eius qđ humoris
vitio puenerit cura patet aperte. Nam ſi a frigiditate his
vtere que in cura retẽtionis mẽſtruoꝝ pueniẽtis materia
euacuata deſcribunt. Si a caliditate cũ colera: ſi a ſiccita-
te cũ melãcolia digeſtiuis ac ſolutiuis permiſſis. Et epi-
logãdo ſi ſine materia a caliditate frigidis vtere: ſi a frigi-
ditate nimia calidis: ⁊ ſi a ſiccitate humidis: qꝫ ſi preſcripta
tibi nota ſit ad actuꝫ iſta ducere ſcies facillime. Et hec de
retentionis menſtruoꝝ cauſis ſignis ac cura.
ℭ De cauſis ⁊ ſignis tã pnoſticis qꝫ demõſtratiuis ſuffoca
tionis matricis ⁊ de cura. Cap. vj.

m

Atricis ſuffocatio eſt ipſius verſus diafragma pro
pter fumos ac vẽtoſos vapores in ea corrupta ex
materia genitos aſcẽſus: quo ſit vt pulmõe ac cor
de cõpreſſis p ſpirituũ euẽtatione nẽcia a debita dilatio-
ne impediunt. Cui⁹ ex cauſa mulier pfocata manet: ⁊ pro
pter nocumentũ cerebro cõmunicatũ ſenſu ac motu pri-
uatur: ac nõnunqꝫ ſuffocata perit: vnde paſſio hec ab effe
ctu nõ minus qꝫ ab accidẽte nomẽ ſortita eſt. ℭ Hui⁹ cau
ſa ſunt preter naturã menſtrua detenta: ſperma quoq; ac
humor qlibet corruptus: ⁊ in matrice cõgeſtus: eſto ſper-
ma hoc ceteris efficiat frequẽtius. ℭ Signa in hac dupli-
cia ſunt quedã paroxiſmũ actu exiſtẽtẽ quedã euꝫ futuruꝫ
denũciant paroxiſmi actu entis ſigna mulier anhelitu ac
pulſu puata manũ ſup ventrẽ ſirã: vt mricis aſcẽſum phi-
beat tenet: curua manet: ⁊ ſi ridere negat: vocãtes tñ au-
dit itelligitq;: pallẽs qꝫ ac diſcolorata ſcñ ⁊ motu puaſ ol
qꝫ ex re mortua pleriq; credit: ⁊ qppe nõ inuanũ: cuꝫ plu-

rime preſocate peant. ℭ Sed lane ſloculo ad nares poſi-
to phoꝝ relatu hoc cognoſcit: tñ id iudicium mihi fallax
apparet: cũ aer aſtantiũ flatu agitet cõtinue. Sed in loco
quieſcẽti phialã repletã aqua ſup pect⁹ pone aut ciatum.
nã ſtante vita pectus dilatari neceſſe eſt: ⁊ ſic viua ſi fuerit
agitari ⁊ cõmoueri aquã oportet. ℭ Uel ad os ⁊ ad nares
ſpeculũ bñ terſum ⁊ politũ apponas: q: ſi viuit neceſſe eſt
anhelitũ emitti: quo ſit vt ſpeculũ inficiat: ⁊ hoc inter cete
ra certiſſimũ experimẽtũ exiſtit. Cũ attamẽ p tres iã dies na
turales ſic ſtetiſſe aliquã cõpertũ eſt: ⁊ deinde reuixiſſe ci
tra tẽpus illud ſepeliri eã phibe. ℭ Futurũ paroxiſmũ in-
fraſcripta ſigna aut ex his plura antecedere ſolẽt: vt capi-
tis dolor: ſcotomia: vertigo: pulſus cordis: anhelitus dif-
ficultas: ſõnis pmixtio: pturbatio intellect⁹: debilitas i to-
to: ⁊ in cruribus maxime: ⁊ ab vmbilico ad muliebria vſq;
dolor frequens ſentit. Hi. n. fumi putridi ad caput euntes
dolorẽ ipſius ac ſcotomiã ſeu vertiginẽ inducũt: q ſi ſpiriti
bus miſceant: ratiõnẽ ac intellectũ pturbãt oẽm: quib⁹ ex
oib⁹ aiali virtute debilitata: pigritia ac debilitas accidit i
toto ⁊ in crurib⁹ qꝫ maxime pper diſtãtiã a fonte caloris
maximã. ℭ Fum⁹ qꝫ ab illa materia corrupta reſolut⁹ ma
tricẽ ſurſum pellit: q ad diafragma aſcẽdẽs ipſum coartat
multũ. ℭ Et ſi deinceps ad caput fumos raptũ habere cõ
tingit matricẽ in caput deueniſſe mulieres non dubitant:
vnde a matricis mala diſpoſitiõe vexate dolorẽ aliquo in
loco dũ pſentiũt illuc matricẽ reppe aiũt ſiue in gula: capi
te: nuca: alio ſiue quouis in loco fumi illi pueniãt: cui⁹ op
poſitũ ſi dixeris te medicũ ſtolidum pdicabunt. ℭ Paſſio
hec cũ epilepſia apoplexia ac litargia cõuenientiã hꝫ plu-
rimũ. ℭ Sed his ſignis ab epilepſia diſcernit in ſuffoca-
tione niſi in mortali ſpũs apparet nunqꝫ. nã pre anguſtia
ſpũs in pectore aut canna pulmonis cuꝫ agitãtur: ex quo
rum agitatiõe ſpuma paucula inde exorit: q virtutis pro-
habẽdo anhelitu conatũ vltimũ oñdit: ⁊ ſic ſuffocate mor
teꝫ primã denotat. ℭ In ipſa preterea membrũ verſus ori-
ginẽ: nec trahit vultum vnde ſpaſm⁹ ſit: nullas motu tamẽ
priuatur: ⁊ eſto reſpõdere nequeat: vocantes tamẽ intelli-
git: ac paroxiſmo ſoluto q facta ſunt meminit. ℭ In epile
pſia ad os humiditas a capite ppulſa: ⁊ a frequẽti anheli-
tu agitata in ſpumã cõuertitur: que viarũ cerebri opila
tionẽ: ⁊ ſucceſſiue paroxiſmi ſolutionem denunciat. ℭ In
hac preterea cũ mẽbra verſus originẽ cõtrahuntur ſpaſmus
quidẽ ſit: motu tñ nõ caret omnino cũ quo anhelit⁹ manet
vociferãtes nõ audit peius atq; intelligit. Et q in paroxiſ-
mo facta ſunt recordat minime: ⁊ p hoc ſuffocationem ab
epilepſia diſcernes. ℭ Uerũ cum apoplexia qꝫ in epilepſia
ſ pualẽt omnia ſuffocationẽ ab ea diſtingues facile. ℭ Ab
litargia ſuffocatio differt. litargicus. n. febricitat dolorẽ in
vna parte capitis tãtũmodo ſentit: cui pulſus vndoſus ac
magn⁹ ineſt. Suffocata võ doloreꝫ capitis ſine fe. patitur:
atq; ſpaſmoſus pulſus atq; rarus eſt. ℭ Nũc aũt cognoſce
re tua intereſt ſi paſſio hec retẽtiõis mẽſtruoꝝ: an ſperma
tis retẽti vitio pueniat. Si mẽſtruoꝝ patiẽtis narratione
tibi notũ ſiet: ⁊ ſi de vrine ſignificatu ad capĩm pcedens
recurſum habe. ℭ Si ſpermatis retenti vitio hoc ſiat: iu-
uenis delicata erit laute: iocunde ac in ocio viuet cõſocio
quoq; caret: ⁊ certi⁹ hoc eſt ſi viro iam aſſueta fuerit: cuius
vrina atq; ſubcitrina ⁊ cũ ſubſtãtia tenui ac obſcura erit.
vrina. n. citrina aut ſubcitrina ⁊ tenuis ſup humorẽ melã-
colicũ cõmuniter ſignificat q in tali paſſione dominũ ha-
bet. Obſcurus aũt in ea ex fumo illius ſpermatis reſoluti
ſit: qui cũ vrina mixtus ipſius obſcuritatẽ cauſat. ℭ Sꝫ ex
humoribus corruptis paſſionem illã puenire ſcias: ſi nec
mẽſtrua retenta fuerint: nec cõſocio viro caruerint. Et ſic
paſſionis huius demõſtratiua ſigna tibi patẽt. ℭ Pronoſ-
tica ſigna in hac paſſiõe ſunt facilia: nam accidẽtia leuia
paroxiſmi breuitatẽ ſignificãt: ipſoꝝ autẽ intẽſio cum pa-
roxiſmi longitudine: an ſpitura ſit te dubitare facit. qꝫ ſi ad
illud veneris vt ſpuma ad os defluat: mortẽ proximam ti-

me: ⁊ maxime ſi ſpermati corrupti vitio prouenire cogno-
ueris. Et ſi tamẽ de morte heſitaueris ciatum aque plenuꝫ
ſuper pect⁹ quieſcẽti in loco apponi facias: vt dixi. ℭ Ad
curã deinceps tranſi. Et cũ pauperculã ſuffocatã inuene
ris ne ſic crudeliter pereat ſuccurſuꝫ ſtatim adhibe. ℭ Et
primũ cuꝫ aceto ⁊ ſale circa extrema fricationes aſpere ſi-
ant. Ligature deinde doloroſe: ſucceſſiue in pectine aut
domeſtica coxarũ parte ſeu ſub poplite ventoſas ſine ſca-
rificatione apponi iube. ℭ Deinde fetida ⁊ odoratu hor-
ribilia narib⁹ applica. horribilis. n. odor animalẽ ſpiritum
ſopitũ cõcutit: ac impetuoſe cõmouet qui p lacertos ⁊ ner
uos ad cerebrũ deueniẽs virtutẽ motiuam in eo euigilat.
Et hi quoq; ſpũs ſic impetuoſe moti: cum cor attigũt vir
tutem vitalẽ ſopitã expgiſcunt ⁊ dehinc furioſe: vt ita lo-
quar: ad matricẽ veniẽtes: vt a diafragmate deſcẽdat: irri-
tant. atq; vt contenta in ea materia venenoſa expellat: vir
tutem expulſiuã ſtimulãt iuuantq;. Et ſic mulieres in his
docte oĩs quecũq; fetida narib⁹ applicant ſtatim: vt om-
nium animaliũ inceſas plumas ⁊ pdicis maxime hominis
capillos: canis quoq; pilos ac hirci ſiltrũ etiam ac corium
qõlibet vngulas pariter ac cornu quodcũq;. ℭ Sed vt in
terte ⁊ vulgares differentiã ponas aliquã: vtere aſſa feti-
da caſtoreo ſerapino galbano armoniaco ⁊ ſimilib⁹. tali-
um. n. fumi matricẽ mirabiliter fugãt: cuꝫ quo ſi ſternuta-
tione induxerint nihil ſupra. Et de his tuo modo compoſi
tiones facias. ℭ Ego in caſu iſto expertiſſimũ hoc inueni:
qđ. ℞. caſtorei galbani in aceto reſoluti añ. ʒ. ß. ſulfuris. ʒ.
j. miſce ⁊ narib⁹ fumũ applica. ℭ Per inferi⁹ mulier pã-
nis bene tecta ne ad nares odor aſcẽdat per traiectorium
cũ odoriferis ſuffumiget: vt laudanũ alipta muſcata gal-
lia muſcata cinamomi garioſoli lignũ aloes calam⁹ aro-
maticus valet: ⁊ vltra hoc odoriferum quodlibet. ℭ Pre-
ſtantiſſimũ quoq; eſt os vulue ex aliquo odorifero inun-
gere ⁊ ad intra collũ cõfricationẽ facere. ſepiſſime. n. cor-
ruptũ ſperma ſeu humor ali⁹ venenoſus ex cõfricatiõe ta
li egredit ⁊ prefocata ab egritudine ſoluitur. ℭ Et ſi per te
multa ex odoriferis cõponere poſſis: hoc ego tamen inue
ni ſingſare: qđ. ℞. muſci. ℈. j. gallie muſcate. ʒ. j. olei de li-
lio. ʒ. ij. in mortario ſimul agitentur. Obſtetrix deinde os
vulue pungat: iunctiſq; digitũ ſi corrupta fuerit qꝫto plus
poterit immutat matricis collum fricãdo cõtinue ſperma
eius corruptũ: ſeu humorẽ quẽuis aliũ venenoſum talem
per fricationem matrix euomit. ℭ Cũq; ſuppoſitio in hoc
caſu pualeat ſi maritum habuerit eam ſupponat galiardi
ter: q: nihil ſupra. ⁊ hec in paroxiſmo ſienda ſunt. ℭ Extra
võ ſi mẽſtrua retenta in cauſa fuerint: ea put in capĩo pre-
cedẽti te docui puoca. ex cui⁹ doctrina cũ hoc humores
corrupti ſi qui fuerint: digerere ⁊ euacuare facias. ℭ Si
võ retẽti mẽſtrui vitio ſuffocatio puenerit premiſſa flebo
tomia: ⁊ humoꝝ facta euacuatiõe vbi opus ſit ſtratum ex
herbis folijs arboꝝ frigidis ⁊ alijs ſimilib⁹ mulier ſuper
incũbat: vt ſunt folia ſalicis vitis violarũ floꝝ nenufaris
⁊ ſimilia. ⁊ inter cetera a pprietate quadaꝫ folia agnicaſti
obtinẽt principatũ: vigilia inſup exercitio abſtinẽtia ac ſi-
milib⁹ corpus macerãtib⁹ vtatur. hanc paſſionẽ talia pfe
cte curant. Nam ſine cerere ⁊ bacho friget venus. Talia
deo dedicate vidue ⁊ in caſtitate viuere cupientes obſer
uare debent. Nubiles võ nubãt. ℭ Pregnantib⁹ hec paſ-
ſio accidit ſepe his caute pſcripta pper aborſus timorem.
approximanda ſunt: ⁊ ideo inter alia ſuppoſitio principa-
tum obtinet. Et hoc de pfocatione capĩm finẽ accipiat.
ℭ De cauſis ⁊ ſignis tã pnoſticis qꝫ demõſtratiuis apãis
matricis cancri ⁊ ragadiarũ. Cap. vij.

a

Poſtema matricis eſt tumor in ſubaꝫ eius a quis
cauſa pter naturã pueniẽs. ℭ A primitiua quidẽ qꝫ
cõtingit ipm generari ſepe: vt caſu pcuſſiõe coitu
ſuperfluo partu innaturali difficultate pariendi aborſu et
obſtetricis defectu parienti ſuccurrere neſcientis. ℭ Ab
antecedẽte qꝫ cauſa gñat apa ſepe tale vt ab hũore quo-

pessarijs

cura

cūq; in mr̄icis ſubām ꝑter nām collecto ſiue q̄li^te aut q̄ti tate peccet: q̄ñ tā ſit^a rōe quā mãe diuerſitate varietatē; recipit: ⁊ qppe grādē. nā ex ſanguie coſa ſiāte ⁊ mlia pōt gigni indrnter i fundo mr̄icis aut i lateriḃ^a ſeu vſus oꝛificiū aut i oꝛificio aut i collo pleriq; ex q̄ru oīum diuerſitate variaꝭ ⁊ cura. ℂAttēde q̄ ꝙ taliū apatū demonſtratiua ſigna quedam cōia ⁊ quedā ꝓpria exiſtūt. Cōia: dolor ac grauedo in vtero ſentiꝭ inflatur pecten rectū inteſtinū; aut veſica coartaꝭ ſic: vt feces nōnunq̄ exire nequeant: vrina interdū: ſtomachus pleriq; dolet ac nauſea ſubuerſio ⁊ ſingultus ſepe ſit: dolet quoq; caput ⁊ ſinciput magis ⁊ inter alia oculoꝝ radices: ℂDiſtinguentia vō ſigna rōne ſitus ſunt ſi in matricis fundo ipſ; apa fuerit dolor a diafragmate vſq; ad muliebꝛia ſentiꝭ: ⁊ cū ex inſpiratione vēter iferioꝛ extēdatur: tali extēſione dolor tunc augeꝭ: ꝑpter qd̄ difficultas tūc inſpirādi ſit: in hac q̄ in ceteris maior. ℂIn lateriḃ^a ſi fuerit aut in ipſoꝝ altero ibi dolor aderit: dolent atq; inguina ⁊ vtebꝛi apati lateris cū quo coxarum adeſt grauitas. ℂIn inferioꝛi pte ⁊ verſus oꝛificiū apa ſi fuerit veſica coartaꝭ: vnde vrine ſit difficultas dolor circa pectinen ⁊ pitoneū augetur magis. ℂIn poſtrema pte ⁊ verſus doꝛſu; apa ſi fuerit doꝛſu; ac renes dolebūt ac feces ꝑpter inteſtini recti coartationē; retinentur in collo: viſu ⁊ tactu diſcerniꝭ. ℂQ; ſi ex ſanguine gigni cōtingat ex doloꝛe pulſatiuo palpebꝛaꝝ ac venarū oīu; inflatione febꝛis ꝯtinua erit oculoꝝ citrinatio ad rubedinē declinabit. Lingua nigreſcit ⁊ alienatio mentis ſepe ſit: vrina rubea erit: aut ſubrubea ꝑ lotū liuēs: pulſus vō magnus: plen^a ⁊ vndoſus. ℂSi ex colera generabiꝭ dolor: erit pūgitiu^a: ⁊ vene oēs q̄ ſunt ſub oculis maxime citrineſcūt: vrina ignea ⁊ intēſa valde: pulſus durus: ⁊ frequēs alienatio: nigredo lingue: vigiliarū inſtantia: ⁊ alia atq; accidentia q̄ in ceteris erūt itēſioꝛa. ℂFlegma ſe. mitē cauſat ⁊ ē tō dolor grauatiuus ſit: nō tñ intēſus multu; eius vrina ac diſcoloꝛata valde exiſtit: pulſus mollis ⁊ inoꝛdinat^a. ℂIn melia eſt febꝛis lenta: dolor minꝰ: pōdus in matrice grāde: liueſcunt vene oēs ⁊ ſaphene p̄cipue vrina interdū ſubtilis ad plūbeitatē declināſ: nōnunq̄ tñ tenuis atq; alba: pulſus ioꝛdinatus: durus: paruus ⁊ tardus. ℂEt his in oiḃ^a cōploſo totius habitudo etas: p̄cedēs regimen: tpā anni: ⁊ his ſilia antenotāda ſunt ⁊ humor cui aſſentiūt mag; ille in cā erit demonſtratiua hec ſunt. ℂPꝛonoſtica aūt vbicūq; talia apata fuerint ſiue ex q̄uis materia generātur cura; recipiūt difficulter. Et ſi in matricis fundo vt. A. placuit curātur nunq̄. ℂHoꝝ calida inter egritudines acutas cōputātur: dies itaq; creticas tā indicatiuas q̄ radicales attende: ⁊ ſm occurrētia illis in dieḃ^a honorē; habere ſi cupis iudica. ℂPoꝛro apa quodlibet aut reſolui aut dubeletatur aut ſcliroti;aꝭ. vnde loci detumefactio ponderis ſiue grauedinis remiſſio doloris ſe. accidētiū ac alioꝝ ꝯcatio apatis reſolutionē ſignificat. ℂIn ſaniē vō ſi mutetur ſe. dolor pulſatiuo alia ⁊ accidētia q̄ ꝯſtatur intēdunꭍ: omnia genita vō remittuntur q̄ ſi lenis alba eq̄lis ac boni odoꝛis exierit: ſalutē poꝛtendit. diuerſoꝝ coloꝛum diuerſe ſube et odoꝛis hoꝛribilis de patientis ſalute te dubiu; faciet: tales eñi moꝛiūtur vtpl̄m. ℂSi ad ſcliroſim ꝑmutetur ꝑter pōdus ac grauedinē accidētia ꝯtanꭍ alia: ⁊ tūc difficiꝉr aut nunq̄ curatur: ſ; in cancrū mutaꭍ pſepe: qd̄ ſi ex ipſi^a diu ⁊ iruſitate intēſo atq; doloꝛe ⁊ in loco caliditate ēxnea extiſtēte cognoſciꭍ. ℂEt ſi vlcereꭍ humiditas acuta ad viriditatē declinās egreditur q̄ acuitate ſua iterdū coꝛrodit tñ: vt in mr̄ice venarū rūpatur aliq̄ a q̄ tñ ſanguis emanat purus. ℂEt cācer qcūq; ſiue vlceratus ſiue nō vlcerat^a curatur nunq̄ niſi in loco fuerit q tot^a ſuis cū radiciḃ^a extirpari poſſit. ℂRagadie aūt q̄ ſunt aliud nihil q̄ vlcera q̄da; parua ſepe ⁊ materie ꝯſiantur malignitate ex apate q̄q; ⁊ ex cauſis apa ꝯſiantiḃ^a. ℂDe quarū cura tarda ſi fieri poſſit: an ſcit ⁊ an ad ſalutē vel ad moꝛtē ifirmā ꝑducere apta ſint ſi ſcire cupis ſaniē egredietē aut virulētiā aſpice et ſm illi^a diſpōnē;: vt ſtati; dictū fuit: iudiciū facias. ℂIn his ꝑterea apatiḃ^a accidentia foꝛtificari ſi videris ſrido cu; ſudoꝛe vocis ablatiōe ac frequēti ſincopi hāc paupculā moriturā denuncia. ℂEt h̄ de cauſis ⁊ ſignis tā ꝓnoſticis q̄ demōſtratiuis apatū matricis: cācri q̄; ac ragadiarum.

ℂDe cura apat; mr̄icis cali q̄litercūq; termineꭍ. Cap. viij.

Preſcriptis tibi notatis ad apatū calidoꝝ curā deueniā p̄mo. ℂEt q̄uaꝉr ſex rerū nō nāliū regimen in tali caſu diſponēdū ſit tanq̄ medico cuilib; notū nō iſcribā. ℂSed ad appꝛopꝛiatā curā deueniā ſolū. ℂCalidū matricis apa ſanguineū aut colericū erit. In q̄; p̄ncipio ſlōmiā fieri neceſſe eſt. In ſanguineo tñ q̄ in colerico ſit copioſioꝛ: vñ materieḃ^a cōiḃ^a euacuatis coꝛpis ſi ꝑpter plenitudinē diuerſionē q̄ris baſilicam incidi p̄mo facias: ⁊ in die ſcd̄o ſaphenas ambas. de ſanguie vō ſm coꝛpis diſpōnē; quātitatē extrahi facias: ꝙ ſi etas aut aliquod tale ſlōmiā fieri vetat: diuertere mām mō cupias: ſuper nates p̄mo vētoſas cū ſcarificatione apponi iube: i craſtinū vō in domeſtica coxarū pte aut ſub poplite etiā ponātur ⁊ cū ſcarificatione: ⁊ cū in hoc caſu idebite ſanguinem attrahēdo taliū cura initiū potiſſimū ſumat in extractione ſanguinis diligentiā appone. ℂDeinde ſi ad minorandū materiā ⁊ ad appꝛopꝛiata materie digeſtiua: ⁊ tandē; ad ipſius euātiua ꝓpꝛia venire opus ſit: diſcretiōi tue hoc derelinquo: ideo ad appꝛopꝛiata localia ſolū deuenio. ℂIn p̄ncipio itaq; renes ac ptes femoꝛales epithimētur epithimate tali. qd̄ ℞. ſucci plāta. ſucci maurelle. añ. li. ß. aceti. ʒ. j. ſan. draco. boliar. añ. ʒ. ß. miſce. ℂVel aſr. Accipe que plā. li. i. olei ro. ʒ. iiij. boliar. ʒ. i. ſan. draco. ʒ ß. aceti. ʒ. i. ß. miſce: ⁊ cū illoꝝ altero loca dicta ſepe epithimēꭍ. ℂVel facias ſic. Accipe ſuc. plā. virge paſtoꝛis ſolatri ſpinie endiuie: ⁊ cū quouis parū aceti miſce: ⁊ infuſas petias tactis locis ſepe applica. ℂVel meli^a. Accipe olei ro. ʒ. ß. al. ʒ. vj. aceti. ʒ ij. boliarmeni. ʒ. iij. duc i moꝛtario diu ⁊ dicta loca ſepe punge: vel petias intus madefactas ipone. ℂAb intra vō coꝛrupta ſi mulier fuerit accipe ro. rulentium excoꝛticataꝝ plan. virge paſtoꝛis: ſolatri: endiuie: añ. M. i. ad duarū vſq; ptiū ꝯſumptionē decoctio fiat: ex cui^a. ʒ. vj matrix peſſari;eꭍ ſepe. Valēt ad idē endiuie ſucci tepidi. ʒ. vj. ſolatri plan. ſempiuue ac virge paſt. ℂVel facias ſic. ℞. decoctiōis gallaꝝ balau. lentiū excoꝛticatarū ſumach ro. ⁊ mirtilloꝝ. ʒ. vj. ⁊ ſiat vt p̄ius. ℂMulieri nō coꝛrupte aut peſſari;ari nolēti ex infraſcriptis balneu; ab vmbilico infra fieri iubeas: ex qḃ^a etiā empl̄a fieri pñt. ℂScd̄a aut tertia trāſacta die tā ꝓ peſſariis q̄ exteri^a applicādis camomillā ſemē lini ⁊ fenugreci cū p̄dict: adde ℂTūc etiā ex cāomillino oleo vnctio exterius fieri debet. ℂIn ſtatu malue biſmalue camomille mellilotí fenugre. ſe. lini añ. M. i. caricarū nūero. xx. ſiat decoctio: i q̄ mulier ſedeat: aut ex ea mulier peſſari;eꭍ: aut ex his empl̄m ſiat exteri^a. ℂIn declinatiōe. Accipe aq̄ ſāſuci aut ſāſibuij ʒ. iiij. olei de lilio aut de enula. ʒ. ij. ſiat paſſariū. Olei q̄ de lilio aut de enula ſolū peſſari;atu; valet. ℂVel facias ſic. Accipe aque ſanſibuij aut ſanſuci. ʒ. iij. pinguedis galline aut anſeris. ʒ. j. ſtoꝛacis liq̄de galbani añ. ʒ. i. olei de lilio aut de enula. ʒ. i. ſiat peſſarium. ℂVel aliter. Accipe aque ſanſuci. ʒ. iij medulle cruris vituli pinguedinis galline añ. ʒ. i. ſtoꝛacis liq̄de. ʒ. ß. laudani. ʒ. iij. liq̄ſiant omnia ſimul ſiat peſſariu;. ℂVel naſcale facias iſto mō. Accipe laudani. ʒ. ß. ſtoꝛacis calamite galdani añ. ʒ. i. piguedinis anſeris. ʒ. ij. ſiat naſcale: quod etiā ex ſolo laudano factum in hoc caſu optime valet. ℂHec ad apatis reſolutionem ſiēda ſunt: q̄ ſi tardenꭍ ⁊ ad ſaniē apa deuenerit: tūc aut ꝑ veſicā: aut ꝑ inteſtina: aut ꝑ mr̄icis os egrediꭍ. Si ꝑ veſicā ex vrina ſi ſanies in ea ꝑmiſceꭍ: cognoſciꭍ. Per inteſtina ex egeſtioniḃ^a ⁊ ꝑ os matricis viſu. ℂIn caſu p̄mo ad veſice vlcerationē p̄cauēdā aq̄ oꝛdei cū q̄tuoꝛ ſeminū cōiu; fridoꝝ emulſione ac ſirupo violato i potu ſepe tribue. In ſcd̄o h̄ cliſtere ſepe fieri iube: qd̄. ℞. aq̄ decoctōis oꝛdei li. ß. cū q̄ diſſolue vitellos duos ouoꝛum olei roſ. ʒ. iij. mellis roſ. ʒ. i. ⁊ ſiat cliſtere. ℂSi aūt ꝑ mr̄icis os cū aq̄ mell aut oꝛdei peſſari;ādo ſepe mundiſiceꭍ: vel ex ſero capꝛino cum melle ro. ⁊ eſt optimū. ℂVel facias ſic. accipe iſopi abſinthij añ. M. i. vini al. lactis añ. li. i. mellis ro. ʒ. iiij. ad conſumptionē vſq; tertie ptis ſiꭍ bulliāt: de q̄ tepida ꝓ ſiendo peſſario. ʒ. vj. accipias. ℂQ; ſi ex his aut quouis alio doloꝛ ſiue ardoꝛ in matrice ſiāt. Accipe arnogloſſe ſolatri añ. M. j. ſiat d̄coctio: de q̄ accipe. ʒ. iiij. lactis. ʒ. ij. albuminis oui recētis vnū: diu ſiꭍ agitenꭍ: ⁊ ex eo matrix peſſari;etur. ℂVel idē ex amurca olei roſati ac lactis añ. ʒ. iij. facē poteris: ⁊ talia tepida ſemꝑ imponi debēt. ℂPhiſicoꝝ plurimi mūdificatiuis vtunꭍ tantūmodo cū ex mundifiōne vlceris frequēti carnē regenerari poſſe ſperant. ℂTu tñ ſi hoc in caſu incarnatiuis vti volueris vlcere mundificato facias ſic. ℞. lactis vaccini. ʒ. vj. thuris alo. mirre. boliar. ſarcocolle coꝛticis cāne cōbuſti cucurbite ſicce ⁊ cōbuſte añ. ʒ. ß. puluis ſiat cu^a. ʒ. ß. lacte cū p̄dicto miſce ex q̄ tepido peſſariu; mane ⁊ ſero ſiat. ℂSanie tñ in magna egrediēte quātitate ſepius mūdificatio ⁊ incarnatio q̄ viciḃ^a duaḃ^a i die vel neceſſe eſt. ℂAlij ſic faciūt. Accipe ceruſe litargiri ſan. draco. boliarmeni gūmi arabici añ. ʒ. j. conquaſſenꭍ ⁊ in li. iij. lactis ⁊ olei roſati. ʒ. vj. bulliant ad tertie ptis vſq; ꝯſumptionē: poſtea coleꭍ: de cui^a colatura ℞. ʒ. vj. ⁊ ſiat peſſariū. ℂAlij i decoctiōe tacta cere citrine. ʒ. ij. adiūgūt ⁊ tu facias ſi libet. ℂAd hāc intētionē trociſci de charabe in potu ſepe dati cōmēdanꭍ multū. Ex quiḃ^a oiḃ^a apatū matricis calidoꝝ q̄litercūq; terminenꭍ a p̄ncipio ad ſinē vſq; patet manifeſte: ac vlcerū q̄uorūcūq; a q̄uis cauſa ꝓueniant: cācroſis dūtaxat exceptis. Illa. n. nec alio modo q̄ dum apoſtema in ſaniē mutatū eſt curētur. Et hoc capitulum hic finitur.

ℂDe cura apatis matricis frigidi ac aptis indurati in cācrum tamē nondū conuerſi. Cap. ix.

In curādis apatibus frigidis ſm exigētiā ſex rerū nō naturaliu; regimen tu ipſe diſpone. ℂDeinde ad euātionē peccāt; mãe cū digeſtiuis ac appꝛopꝛiatis ſolutiuis accede: ⁊ ad curā localiū ꝓpꝛiā ſucceſſiue. Ad ſcliroſim vō vtplurimum cū deueniāt in appꝛoximando nimiū reſolutiua caut^a eſto ne ſubtili ſoluto cinerītū remaneat. In p̄ncipio igiꭍ facias ſic. ℞. lithij thuris aloes ciperi acacie croci armoniaci añ. ptes eq̄les ex ipſorum. ʒ. ß. cū ſucco cauliū aceti parū addito diſtemperata matrix peſſari;eꭍ. ℂEx his q̄; emplaſtrum facere poteris exteri^a: vel in lixiuio in quo parū ſalis ⁊ aceti bullierit: infuſas petias exteri^a applica: ⁊ q̄to magis ſtatui appꝛoxiaueris plus debes aceti addere. Q; ſi reſolutionē; peteret in ſtatu ac declinatiōe. ℞. aluminis ſulphuris myrrhe ſaꭍ. añ. ptes eq̄les cū oleo roß. modico aceti addito hoꝝ. ʒ. iij. immiſce: ex quo peſſariū cōſice. Potes ⁊ iſuſas petias exteri^a applicare. ℂSi vō apa dubelitari cerneres. ℞. radice; lilij cepas aſſatas linacias ꝯfermētu; ⁊ ſemen lini q̄; piſtas: ⁊ cū axungia aut butyro empl̄m fac applicādū exterius: quia ⁊ eius virtus ab apate ſatis diſtet: retinendo tñ caloꝛē ac eū circa locū cōfoꝛtādo auxilij p̄ſtabit nō parū. Peſſariū vō ex ſe. lini ⁊ ſicuū decoctione ſiat. ℂEt q; apa tale ⁊ ſi maturū ſit rūpiꭍ nō facile cu; peſſarijs adde paru; ſimi colūbini ⁊ fermēti. ℂValet etiā in hoc caſu ſcabioſe ſuccus aut naſturtij peſſari;at^a ⁊ eo magis ſi de colūbino ſimo ac de fermento parū addideris. ℂSi aūt in matricis collo aut oꝛificio apa fuerit tale cu; ferro apiri pōt facile. ℂApate rupto mūdificatiuis in p̄cedēti capl̄o deſcriptis vtere: aliq̄d ſucci apij in his ſemꝑ addēdo: poſtea vō icarnatiuis: vt ibidē docuij. Q; ſi apa in ſcliroſi; muteꭍ ⁊ cancer factū ſit nondū ab extra facias ſic. Coq̄ ſicus ⁊ immaturas poti^a: de q̄ꝝ paſta. ℞. ʒ. i. ß. axūgie poꝛci maſculi: iſopi humide añ. ʒ. i. picis naualis cere citrine añ. ʒ. x. olei de lilio. ʒ. ß. diaglonis. ʒ. ij. liq̄ſiant oia ſimul: cum q̄bus poſtea miſce pulueris radicis hyreos. ʒ. iij. cineꝝ coꝛticis ſalicis ʒ. ij. ſiat cerotū: qd̄ ſuꝑ aluta aut fuſtaneo poſſit extēdi ⁊ exteri^a appone. ℂVel aliter accipe olei camomellini. ʒ. iij. olei de ſpica. ʒ. j. ß. medulle cruris vituli. ʒ. j. cere. q. ſ. ⁊ fac vnguentu;: cū quo incoꝛpoꝛa paſte radicis hyreos. ʒ. j. et loc^a vbi durities ſentiꭍ vngaꭍ. ℂHoc quoq; in caſu mulierē in iſraſcripta decoctione ſedere iuuat multū: que ℞. camomille. mellilotí añ. M. j. ß. biſmalue cum radicibus. M. iiij. fenugre. ſe. lini añ. li. j. cōquaſſenꭍ ⁊ decoctio ſiat. ℂAb infra. ℞. olei de lilio: olei camomillini añ. ʒ. ij. adipis anatis medulle cruris vituli: aut poti^a cerui. ʒ. ij. bdelij. in vino diſſoluti. ʒ. iij. vnū vitellum oui aſſati: q̄bus tñ rob vini addas ꝙ peſſari;ari poſſit de quo tepido. ʒ. vj ꝑ vice ſufficiūt. ℂValet ⁊ hoc naſcale: qd̄. ℞. thuris armoniaci añ. ʒ. i. maſticis: caſtoꝛei: ſtoꝛacis liq̄de: adipis anatis: olei de camomilla añ. ʒ. ij. gūmi cū melle diſſolue ⁊ naſcalia ſimul oiḃus liquefactis cōficias. Si. n. apa matricis frigidū curabile curatur omnes.

ℂDe cura cancri matricis tā vlcerati q̄ nō vlcerati ragadiarum ac vlcerū malignoꝝ. Cap. x.

Apoſtema matricis durū in cācrū ſi muteꭍ: vlceratum ſiue nō. Hypocrate teſte: curaꭍ nunq̄. palliare tñ ip;: q̄ñ bonū eſt vita: vt q̄diu poſſit ꝓtrahaꭍ: in nō vlcerato vlcerationē in vlcerato malignitatē ꝑ poſſe ꝓhibendo. ℂPꝛo quo ſex rerū non naturalium: regimen melācolie multiplicatiuū euiter oē. ℂCū appꝛopꝛiatis q̄; menſe omni melācolia purgeꭍ ſemel. nā in hoc caſu nihil ſupꝛa. ℂSmaragdus ac ſaphyr^a delati: alberto in de mineralibus teſte: a tota ſuba cōferūt maxime ac centiodia herba roberti ſcrophularia ac ceterac: viſus q̄; iſtoꝝ a pꝛopꝛietate valet in hoc: ⁊ maxime ex haꝝ decoctione vinū ſi limpheꭍ. Valent ⁊ fluuiales cancri comeſti ⁊ ſuꝑ oia viperarū carnes īnciſione quattuoꝛ digitoꝝ a capite ⁊ cauda facta ꝑ p̄ius que ſina radice diptami coquātur nunq̄. ℂValet ⁊ tyriaca ⁊ trociſci de viperis. Iuuat inſuꝑ baſilicam aut ſaluatellā incidere nōnunq̄. ℂAd localia tranſeūs vt vlceratio ⁊ augmētū in vlcerato ꝓhibeaꭍ. Accipe ſuccū ſolatri reſidētia facta: aut aque ſublimationis ipſius ʒ. vj. thucie p̄epate plūbi vſti añ. ʒ. i. cāphoꝛe. ℈. i. in moꝛtario plūbi ac cum piſtello plūbeo ducātur diu ex quibus poſtea peſſarium ſiat. ℂAb extra. ℞. ſucci granoꝝ alchechengi. ʒ. iiij. olei ro. ʒ. viij. cere citrine. ʒ. vj. liq̄ſiant ſimul cum quiḃ^a in moꝛtario plūbeo hos pulueres adiunge. ℞. ceruſe lote. ʒ. ij. plumbi vſti ⁊ loti thucie p̄epara te añ. ʒ. j. ß. thuris. ʒ. ß. eris vſti antimonij balauſtiarū radicum celidonie ſangui. draco. cachimie argenti pulueris vermiū terraſtriū añ. ʒ. ij. tam diu ducantur ꝙ ad foꝛmam vnguēti deueniant: ex quo exterius loco perunge. ℂVel aliter. ℞. litargiū ⁊ ceruſam equis partibus ⁊ cū oleo ro. tam diu ad ſolē ducāt ꝙ foꝛmā vnguēti ſuſcipiāt: de quo vt p̄ius locū vnge. De quouis hoꝝ vnguētoꝝ. ʒ. ß. accipe ⁊ cū ſuccis aut aquis p̄dictis peſſarium ſiat etiā ſi libet. ℂEt cū his ſepe nō vlcerat^a cācer ab vlceratiōe defenditur: que etiā lupacitatē vlcerati cācri nō minus defendūt doloꝛē ⁊ ardoꝛē cū mitigent ⁊ malignitati reſiſtant. ℂIn vlcerato tñ tale peſſarium fieri ſolet qd̄ mire valet. Accipe herbe roberti taſſibarbaſſi: ſcabioſe: capꝛifolij: aneti: ſtercoꝛis humani añ. partes equales cōburantur: de quoꝛum puluere accipe. ʒ. iij. ⁊ cum. ʒ. vj. aque ſolatri in moꝛtario plūbeo ducātur ⁊ peſſariū ſiat. ℂAb extra vnguenta p̄eſcripta valēt ac etiā ipſoꝝ. ʒ. ß. cum aque ſolatri. ʒ. vj. peſſariū factum. ℂEx litargiro roß. oleo ⁊ aceto ſolet etia; in moꝛtario plūbeo vnguentū fieri valēs in caſu iſto: quo vt p̄cedētibus vtendū eſt. Et ſic patet tā vlcerati q̄ non vlcerati matricis cācri palliatiua cura. ℂCunq; ragadie vt dictum eſt q̄ vlcera quedā parua aliud ſint nihil ex apoſtemate aut ex cauſis apoſtema inducētibus genita. ſi maligna fuerint: aut nō maligna ex tā in alijs capitulis q̄ in hoc dictis cura clare patet. Et ſic per hoc cācri ac vlcerū matricis malignoꝝ cura ſinem recipit.

¶ De prurit matricis ⁊ priapiſmo. Capitulum xj.

Pruritus matricis eſt ſtimulus quidã ſcalpellandi ſeu cõfricãdi locũ in quo eſt appetitũ inducẽs qui ab humore colerico vel baurachio ſeu aduſtio in ea pter naturã congeſto ꝓuenit. Humor quidem valde colericus ſua ex quedã igneitate i ſe ſtimulãtes igneitates hꝫ acutas. Baurachius vero ex putrefactione inſipidi cum terreo groſſo amaro generaẜ. Cui⁹ cauſa in humore ſic genito acuitas derelinquiẜ a qua locũ ſcalpellãdi aut cõfricãdi tunc appetitus inſurgit. ¶ Aduſtus aũt aut ex accidẽti in ſe: aut per alteri⁹ admixtionẽ generaẜ. Ex accidẽte in ſe humorẽ aduri cõtingit: vt ex calitate in ſe exiſtẽ nimiaqꝫ q̃nqꝫ ex mala toti⁹ cõplexione: aut pticulariũ mẽbrorũ ꝓuenit: vt epatis ſeu venarũ. Ex reꝛũ qꝫ calidarũ acutarũ aut ſalſaruꝫ nimio vſu. Cõtinentis etiã ſupflua calitas ſeu frigiditas per antipariſtaſim caliditatẽ cõcludẽs: ac accentrãs hoc efficere poſſet: ⁊ vt oĩa in vnũ ſic colligã res q̃libet nõ naturalis ſupfluã caliditatẽ in humorib⁹ valẽs inducere hoc ideꝫ efficere poterit. ¶ Alteri⁹ per admixtionem humor aduritur: vt cũ colera aduſta: verbi grã. flegma ſeu melia ſanguini cõmiſceẜ: tũc eni eũ adurẽdo ſui ad naturã trahit et acuitatẽ quãdã pungitiuã ac ſtimulantẽ p talẽ admixtionem acqrit. ¶ Patet igiẜ ex his q̃liter ex materie colericitate: nitroſitate vel aduſtione in ea acuitas acqraẜ: cui⁹ rõne punctio ſit ex qua ſcalpellãdi ſeu cõfricãdi appetit⁹ inſurgit. ¶ Et ſic mã talis in matrice cõgeſta pruritũ efficit ex q̃ ſcalpellandi locũ ſeu cõfricãdi appetit⁹ ſit. ¶ Ex qb⁹ quid ſit prurit⁹ matricis ⁊ ei⁹ cã liqt manifeſte. Et ex cõſtĩ in muliere qd priapiſm⁹: q eſt aliud nihil q̃ꝫ imoderat⁹ coeundi appetitus a pmiſſis cauſis in muliere cauſat⁹. Nã cũ ſtimulus ille appetitũ cõfricationis iducit tunc coitũ: vt loc⁹ cõfricetur appetit. verũ ex tali cõfricatione humor cõtinue magis acuiẜ: ⁊ ad cõfricatũ locũ maiori in quãtitate cõfluit. Vñ coeundi appetitus cõtinue inſurgit maior: ⁊ hanc ob cãꝫ coitũ plerũqꝫ nõ faciant. Et he cauſe tñ augenẜ interduꝫ: vt virtus pſternatur: ⁊ ſic paupcula coitu nõ faciat a perit. ¶ Sperma qꝫ mulieris ex materieb⁹ pmiſſis genitũ in ſe acuitatẽ quãdã ſtimulatiuã retinet: pp qd in muliere priapiſmus cauſaẜ interdũ. ¶ Habes igiẜ tã priapiſmi q̃ꝫ matricis pruritus cauſas: qbus notis ad ſigna deueni. Si ab aduſto ſanguie ꝓuenerit ad rubedinẽ quãdam obſcuram declinabũt mẽſtrua: ac cauſe ſanguinẽ adurere potentes pceſſerũt: de qbus ab infirma ſtudioſe inueſtigãdũ eſt. Idẽ dico de colera: melãcolia ac flegmate: pp qd toti⁹ habitudo: cõplexio: etas: pcedẽs regimen: tps anni: regio: et ſimilia tibi cõſiderãda erũt: ⁊ cui magis cõſentiant humoris is in cauſa erit: ⁊ ſi vrina ac pulſus ad hoc cõſentiãt certior tunc ſies. Verũ colera exiſtẽte in cauſa mẽſtrua ad citrinitatẽ obſcurã quãdã declinabũt. In melia ad nigredinẽ ⁊ in flegmate ad obſcurã albedinẽ ſeu fuſcitatẽ. Cauſaruꝫ igiẜ talis egritudis demõſtratiua ſigna taliter inueſtiganda ſũt. ¶ Pronoſtica vero. Si hec paſſio diu durauerit de quacũqꝫ egritudine ab aduſtione humoris venerit potente in toto aut in mẽbris pticularib⁹ ⁊ in matrice maxime timẽdũ erit: vt ſcabies: lepra: impetigo: ſerpigo: cancer: herpeſtiomenus: ⁊ ſilia. Nã intũ aliqñ humores tales inflãmanẜ q ex his taliũ egritudinũ aliqua naſciẜ. Interdum qꝫ antequã ad aliqua taliũ deueniaẜ: virtus ſui tñ pſternitur vt ab egritudine victa ſuccũbat. Si igiẜ accidẽtia cõtinue augeãtur: de egritudinũ pdictarũ aliq: aut de virtutis proſtratiõe: ⁊ ſucceſſiue de mortis piculo ꝓnoſticãdũ erit. Accidentia vero ſi cõtinue remittanẜ de ſalute. ¶ Iſtis cognitis deinceps ad curã accede: ⁊ ſex reꝛũ nõ naturaliũ regimen ad frigidũ ⁊ humidũ facias totũ vt declinet. Omne baurachiũ: omne acutũ: ⁊ in humorib⁹ acuitatẽ iducere potẽs euitandũ quodlibet. ¶ Deinceps toti⁹ habitudo conſiderãda erit: q̃ ſi ſanguis dominium indicauerit in nigra flomia fienda eſt: ⁊ copioſa qdẽ. Ceteris aũt in cõplexionibus ⁊ maxime colerica a ſanguis diminutiõe: ne egrã ad colere ſupincitionẽ ducas caue: quo in caſu flomiã dimittere forſan pſtat: ſed potius ſup nates vẽtoſas cũ ſcarificatione apponi iube. Poſtea vero cũ appropriatis digeſtiuis ⁊ ſucceſſiue ſolutiuis: aduſtã colerã euacua. Et idẽ de mlia ⁊ flegmate eſt dicẽdũ dũ in cauſa alterũ ipſorũ eſſe cognoueris: ⁊ nõ ſemel ſolũ: ſed vbi opus fuerit fiat 2°. Quo autẽ hoc fieri debeat: practicãtib⁹ cõiter notũ eſt. ¶ His notis ad appropriata localia deueni: q̃ ſi ad intra matricẽ pruritus fuerit peſſariũ tale fiat. Qd. ℞. lappacij acuti fumiterre ſcabioſe ſolatri acetoſi marubij pẽthafilonis añ. m. j. fiat decoctio: de qua. ℥. vj. accipe: ⁊ in ea vnguẽti ifraſcripti. ℥. ß. diſſolue ⁊ peſſariũ cõfice: Vnguẽtũ ſic ſit. ℞. ceruſe litargiri añ. ℥. iij. plũbi vſti ſcorie argẽti añ. ʒ. iij. maſticis olibani añ. ʒ. i. ß. puluerizenẜ ⁊ in mortario cum oleo ro. ⁊ aceto albo tã diu ducanẜ q ad formã vnguẽti deueniant: nunc oleũ: ⁊ dehinc acetũ addẽdo: in fine vero argenti viui cũ ſaliua extincti adde. ʒ. iij. ⁊ fiat vnguentũ. ¶ Vel peſſarium fiat Aui. Qd. ℞. foliorũ mẽte corticũ granatorũ lentiuꝫ excorticatarũ añ. m. i. in vino decoquanẜ: ⁊ ex decoctiõis eius. ℥. vj. peſſariũ fiat. ¶ Ad ideꝫ aliter faciebat. ℞. croci cãphore añ. ℈. ß. plũbi vſti. ℈. i. baccarũ lauri. ℥. ß. olei ro. viui añ. ℥. ij. agitenẜ ſiĺ ⁊ peſſariũ fiat. ¶ Ego autem in iſto caſu ex lachrymis vitis factũ peſſariũ optimum inueni: ac etiã tale: qd. ℞. ſaluie foliorũ oliuarum ſaxifragie radicum lappatij añ. m. i. bulliãt in aq: ex cui⁹ decoctione peſſariũ fiat. ¶ Vel facias ſic. Accipe lactis. ℥. iiij. aq ſalſe. ℥. ij. mellis. ℥. i. miſce ⁊ peſſarizeẜ mulier. ¶ Aliq bullire faciũt lupinos in aceto cõquaſſatos: ⁊ peſſariũ ex eo faciũt. ¶ Idẽ quoqꝫ cũ ſucco maurelle ſepe feci: ⁊ eſt exptũ. ¶ Plurimi ex herbarũ frigidarũ ſuccis peſſariũ faciũt: vt eſt endiuia lactuca portulaca ſpuina vermicularis acetoſa ⁊ mr violarũ: ⁊ tu facias ſi libet. ¶ Si aũt in collo matricis aut in orificio prurit⁹ fuerit in quouis ſupraſcriptorũ penas immergẽs: qd loco applica ſepe: ac de pſcripto vnguẽto inungere poteris: q valet mirabiliẜ cũ his deo duce prurit⁹ ſedabiẜ. ¶ Et ſi pſcripta ad priapiſmũ valeãt infraſcripta tñ magis appropriata ſunt: ⁊ primũ eſt peſſariũ ex ſolo cicute ſucco factũ: vel cũ eo. ʒ. ij. ſtercoris muris adiunge: ⁊ eſt exptũ. ¶ Vel peſſarium fiat ex ſucco maurelle portulace lactuce acetoſe: aut foliorũ ſalicis de ſtercore muris addẽdo. vt dictũ eſt. ¶ Ab extra inter cetera ſuffumigiũ ex agno caſto factum mirabiliẜ valet: vt exptus ſum. Odor cãphore oĩbus preualet: vel lectũ ex agno caſto vel verbena ſubſterne ſuper quẽ infirma decubat. ¶ In digito ſaphirũ portare iuuat. Alberto teſte. Alij dicunt de ſardonico lapide. aut de topacio ſmaragdo: hũc tñ in coitu frangi vidi. ¶ Per os vero det pulueris nenufaris. ʒ. i. cũ ſirupo de papauere aut cãphore. ℈. i. ¶ Lactuca ⁊ portulaca comeſta multũ valet. Et alij i potu ſuccũ portulace endiuie agni caſti aut herbene tribuũt. Et ego ſuccũ foliorũ ſalicis expertiſſimũ inueni. ¶ Qꝫ ſi his p delicatis mulierib⁹ vti volueris hos ſuccos inlepizare facias. eos aromatizãdo cũ cãphora ⁊ cũ aqua ſublimatiõis herbarũ pſcriptarũ de eo i potu ſepe tribue. ¶ Fert etiã q radix iſerioꝛ gladioli cũ vino potata appetitũ coeundi remouet. ¶ Reppi qꝫ q infraſcripta ideꝫ faciant: ⁊ puto a ꝓprietate quadã vel a calitate ipſorũ caliditatẽ in illis aduſtis humorib⁹ ſeu baurachijs exterminãdo: vel poti⁹ vẽtoſitatẽ titillãtẽ ſeu ſtimulãtẽ reſoluendo ſi ea in cã fuerit. Iſta tñ efficaci⁹ in viris priapizãtib⁹ q̃ꝫ mulierib⁹ valere comperi. Et ſunt iſta calamẽtũ mõtanũ. Ruta: naſturtiũ: poliũ mõtanũ: ſemẽ iſopi: mẽta: nepita ⁊ mẽtaſtrũ. Valet etiã in iſto caſu plũbeã laminã ſup renes deferre: ⁊ in hac tã pruritus mtricis q̃ꝫ priapiſmi cura finiẜ. ¶ Si tñ pizocharizare volueris ieiuniũ ⁊ abſtinẽtiã iube: ac vt cilitiũ ſup carnes deferat ſup ſtramẽtorũ ſtratũ decumbat coreas vitet: ac pcorũ iuuenũ cõuerſatione de venereis loquaẜ nunq̃ꝫ immo nec ſi fieri põt cogitet. q vt facilius fiat circa gubernationẽ ſue dom⁹ defatiget ſe: oronib⁹ diuinis inſiſtat: ⁊ vbi legere ſciat ſi qd ocij ſupeſt ſanctorũ patrum vitas lectitet. Et cum ſine cerere ⁊ bacho frigeat ven⁹: cũ pane ⁊ aqua macerantia ieiunia ſepe faciat. Qꝫ ſi mulier hec fecerit: certus ſuꝫ priapizabit nũq̃ꝫ. Et ſic habes priapiſmi in muliere curam tam, pizochariorum q̃ꝫ cum appropriatis factam.

¶ De emoroidibus matricis ⁊ moris ficubus clauis ſiue verrucis ⁊ carne addita. Cap. xij.

Emoroidis equocaẜ nomen. naꝫ i circuitu ani vel podicis vel culi a vena chili vene quiqꝫ oꝛtuꝫ habentes terminanẜ. ¶ Cũqꝫ natura fecali ſanguine grauatã ſe ſentit p harũ venarũ ſeu alicuius ipſaruꝫ apertionem eũ emittẽs ſe exonerat ſepe. Hinc vene ille emoroides dicte ſunt ab emorrogia grece: quod in latinũ fluxus ſanguinis ſonat. ¶ Et hãc ob cauſam vene omnes p quas natura fecalem ſanguinẽ emittit emoroides nuncupantur. vnde taꝫ naſi q̃ꝫ mtricis venas per q̃s ſanguis effluit emoroides vocamus. ¶ Sup emoroidales ani venas excreſcentie diuerſarũ formaruꝫ: vt mori: ficus: vue: verruce ⁊c. naſcũtur ſepe q̃s etiam emoroides appellare cõſueuimus. Et ſic emoroidis nomen equiuocatur: quia q̃nqꝫ venas: q̃nqꝫ excreſcentias illas importat. Emoroidalibus illis excreſcẽtijs in mtrice ſepe ſimiles generanẜ: de quibus i pñti capitulo ſermo erit. Et quia tales q̃nqꝫ mori: q̃nqꝫ verruce ſeu claui: ⁊ interdũ ficus formã habent in rubrica capli de emoroidibus mtricis: moris: ficubus: clauis ⁊ addita carne poſui: vt ſi tibi talia curanda venerint quo in caplo curã inuenire debeas ſcias ly et tñ expoſitiue: ⁊ nõ copulatiue itelligas velim. Et ſic ex ꝑhabita apoſtemantũ mtricis deſcriptione hec ꝑpata appelari pñt: curam cũ a pdictis diuerſam recipiãt facere diſtincta capla volui. ¶ Emoroides q̃ mori ſeu ficus formã habẽt ex fecali ſanguine generanẜ: verrucales ex melãcolico humore cui⁹ humiduꝫ fere conſumptũ eſt: veſicales ⁊ vuales ex flegmate vel ex flegmatico ſanguine. Addita caro ex ſucceſſione vlcerũ ragadiarum vel talium excreuiſſe potuit. ¶ Excreſcẽtias pterea tales quandoqꝫ in ꝓfundo: q̃nqꝫ in collo ſeu matricis orificio naſci cõtingit: ꝓſũde vero nec cõprehendi nec curari pñt: ideo nec ipſarũ grã ſed apparentiũ ſolũ hoc caplm factũ eſt: q tales in cura iã habui propter intenſos quos cauſant dolores interdũ. ¶ Excreſcentias igiẜ tales apparẽtes tactu ac viſu: vel honeſtius vt dixerim ex infirme relatu cõprehendes: de quarũ forma etiam ingras ſtudioſe: ⁊ talia tibi ſigna demonſtratiua erũt. ¶ Pronoſtica vero verruce difficulter aut nunq̃ꝫ curãtur. Cetere vero ſi eas in curando ſtudiuꝫ appoſueris curã recipient. ¶ Si ab aliq̃ ipſarũ ſanguis emanauerit feculẽtus ab egritudinibus que a ſanguine melãcolico aut ex menſtruorũ retẽtione ꝓuenire ſolẽt infirmã ſecurã efficit. Sanguis itẽ melãcolic⁹ ſi p menſtrua nũc fluxerit: abundanter infirme alleuiatione portẽdit. Et ſic patet qd ꝓnoſticãduꝫ ſit. ¶ Cura quãdam: in cura iã habui que in orificio exteriori ficus nõnullas habebat intẽſos adeo dolores cauſãtes: vt quieſcere poſſet haud quaq̃ꝫ. Et adhibito regimine infraſcripto deo duce ad pfectã venit curã. ¶ Sex igitur reꝛũ nõ naliũ regimine: melancolie multiplicatiuo ꝓhibito ex ſaphenis vel ex ipſaruꝫ altera fleubotomiam fieri iube. In ficubus tamen ⁊ moris ceteris partibus abundantẽ magis. ¶ Scdm qꝫ exigentiã peccantem humoreꝫ digeras euacua: ⁊ ſucceſſiue ad localia tráſi. ¶ Et ad mitigandos dolores accipe picẽ hiſpanam de q̃ puluerizata in terrea ſcutella p libito pone: ſup quam inflammatum lardonem guttatim fluere facias tamdiu. ſ. vt pix liquefacta ad modum vnguenti deueniat: ⁊ ex eo dolentes emoroides cui⁹ ſint forme punge. ¶ Vel accipe butyrũ recẽs qd in plumbeo: mortario ⁊ cũ piſtello plũbeo tamdiu ducatur q plũbi colorem recipiat: ⁊ ex eo vnctio fiat. mirabiliter eni taliũ dolorẽ ſedat. ¶ Idẽ faciũt pecie infuſe i ſucco herbe ſancti petri ⁊ ſup loco poſite. ¶ Qꝫ ſi dolor cum ardore eſſet intẽſus nimis. ℞. vnguenti populeonis. ℥. iij. croci. ʒ. ij. opij. ʒ. i. vitellũ vnum oui recẽtis incorporentur: ⁊ eo locũ dolentem punge. hoc eni vnguentum dolorem quãtumcũqꝫ intẽſum mitigat ac ardorẽ repmit. Talia ad ſedandũ dolorẽ ſunt in hꝫ caſu pcipua. ¶ Sed ad eas totaliter extirpãdas pmo ſic facias quanto plus fieri poſſunt iuxta radices cũ ſerico filo ligabis ⁊ ſtricte. ſic enim perſe cadũt ſepiſſime. Aut eas cum oleo de ſemine lini: aut de perſicorũ nucleis inunge ⁊ pinee cõbuſte de puluere ſuperaſperge. ¶ Vel facias ſic. Accipe de cortice nucis aut quercus de ſpongia ac de maiori ariſtologia rotunda eqꝫ partibus miſce ⁊ in olla in furno ſiĺ exiccenẜ: vel ad ignẽ ſic q puluerizari poſſint: ⁊ cũ tali puluere locus cũ melle per prius vnct⁹ aſpergaẜ. Tales eni excreſcẽtias is puluis mirabiliẜ deſiccat. ¶ Qꝫ ſi fortiori exiccatiuo opus ſit. ℞. foliorũ vitis muſcatelli foliorũ ficus ⁊ ficuum immaturarũ añ. m. i. viridis eris. ʒ. i. ponãtur ſimul in olla: ⁊ tantum in furna vel ad ignem deſiccari permittantur: vt inde puluis fieri poſſit: quo locus oleo de ſemine lini perunctus aſpergatur. ¶ Et vbi talia ad reſolutionẽ ⁊ exiccationeꝫ rebellia fuerint: Accipe calcẽ viuam quã cum melle in paſta ⁊ in furno exiccari pmitte tãtũ vt puluis fieri poſſit: qua vt in pcedentib⁹ vtere. ¶ Is eni puluis ⁊ immediate precedens excreſcẽtias tales omnino remouet: ac ſine violentia additã carnẽ reſoluit: ⁊ ſic iſto cum regimine excreſcẽtias tales deo adiuuãte curabis omnes. ¶ Fert quoqꝫ q ſucceſſus tapſibarbaſſi cum oleo de ſemine lini mixtus: ⁊ etiã ſup iſtas verrucales excreſcẽtias ſepe poſitus oẽs pfecte ſanat. Et in hoc huic capitulo finem impono.

¶ De precipitatione matricis. Cap. xiij.

Matricis pcipitatio ẽ eius ꝓpter caſum vel pcuſſionẽ aut taliũ aliquod: vel ꝓpter inexiſtentẽ humorẽ ſeu vẽtoſitatẽ: aut ꝓpter humiditatẽ ligamẽta relaxantẽ ſeu putrefaciẽtem ad alterũ lateruꝫ ſuperius ſeu inferius: ⁊ interdũ ab extra ꝓgreſſio. ¶ Ex deſcriptiõe hac cauſe pcipitationis matricis manifeſte tibi ſunt. nam q̃daꝫ extrinſece vt caſus: pcuſſio: grauis põderis eleuatio: ceſpitatio: curſus velox: aut taliũ aliquod. Sup rem frigidam diuturna ſeſſio: ſeu in aqua frigida longa mora: aut aque frigide potatio nimia: difficultas partus: impetuoſa fetus emiſſio: aut caſus: aut ſecũdine ab obſtetrice violenta extractio. Tuſſis qꝫ vociferatio: ac vehemens ſternutatio idẽ ſepe facit. ¶ Intrinſece vt mẽſtruorũ retẽtio quorũ grauedine matrix interdũ deſcendit. humor itẽ in ea congeſtus cũ moueẜ idẽ efficiet. Siĺiter ⁊ vẽtoſitas ad alteruꝫ lat⁹ ſeu inferi⁹ ipſam impellẽs. Qꝫ ſi ob hoc tñ tractũ ſurſuꝫ fecerit: ſic vt diafragma cõprimat: ⁊ anhelitũ impediat ſuffocationẽ ⁊ nõ pcipitationem hanc ex ſupra tractatis fore tibi notũ. Humiditas pterea ligamenta relaxans ſeu putrefaciẽs pcipitationẽ inducit. ¶ Et ecce tã intrinſecas q̃ꝫ extrinſecas mtricis pcipitationis cauſas in ſũma q ſi alie inuẽte fuerint: ad has erũt reducibiles: qbus derelictis ad ſigna deuenias. ¶ Cauſarũ extrinſecarũ ſigna infirme relatu manifeſte tibi ſiunt. ¶ Intrinſecaruꝫ vero ſi ſurſuꝫ matrix nõ pfocãs aſcẽdit: dolor ac grauedo ab vmbilico ſupra ſentiẜ. Ibidẽ qꝫ rẽ rotundã tactu pcipiẽs: videẜ ⁊ interduꝫ mulieri vt a manu q̃dam deꝑhendiẜ: ſic vt cũ ſuſpirijs fere pfocata maneat: vertigo: ſcotomia: ac capitis dolor hꝫ in caſu ſepe ſiũt: ſit ⁊ aliqñ faſtidiũ abhominatio nauſea ⁊ eructuatio: ⁊ maxime i cauſa vẽtoſitas ſi fuerit: cũ q̃ etiã rugit⁹: ⁊ ambulatiua ventoſitas ſentiẜ. ¶ Ad alterum latus matrix cum precipitat dolor grauedo ⁊ inflatio ibidem percipitur: quo in caſu ſepe ſit vt matricis os ab oppoſitione recta diuertatur: q ſi mulier tunc coeat: in matricem ſperma ingredi non põt. ¶ Ad inferiora matrix ſi precipitet dolores circa renes: ⁊ pectinẽ ſentiet. In pectine quoqꝫ ipſo ⁊ iuxta vuluam res rotunda cum tumore ac grauitate tactu percipitur. inteſtinum enim rectum ac veſica ſepe comprimitur. ſic vt egeſtioni ⁊ vrine difficultas accidat plerumqꝫ. Hoc in caſu vrina alba

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

erit: ⁊ ſpiſſa multum in fundo cum liuentibus reſolutionibus: ſeu nigris: pulſus mollis: paruus ac ſpiſſus: ⁊ inordinatus. ¶ Or ſi ligamentorum mollificatio ſeu putrefactio fuerit: ſi vt ob hoc matrix deſcendat: ⁊ exterius ꝓgrediatur: hoc ſine dolore fiet: ac inſenſibiliter vt plurimum putride vero humiditates continue quaſi a matrice egredientur. ꝙ ſi viralente fuerint: ligamentorum corruptionē denunciant. ¶ Debes ⁊ poſt hoc totius habitudinem: cōplexionem: precedens regimen: ⁊ talia conſiderare. hec enim predictis ſi conſenſerint: certior multo fies. Et hec tibi demōſtratiua ſigna ſint. ¶ Pronoſtica vero matrix ſurſum ac lateraliter ſi precipitauerit curatur facile. ¶ Ab extra vero quantumcūqꝫ nouiter difficulter. Inueterata nūqꝫ ⁊ eo magis ſi ꝓpter ad extra longam moram: ſeu quomodo libet aliter matrix putrefacta ſit. quo in caſu eam abſcidere: nec verearis iuxta ſententiam hibi kil in ſuo paruo continēte caplo. 44. et. 45. Noli inquit timere ſi matrix egreſſa fuerit incidere ex ea quod putrefactum eſt: quia extracta fuerat ⁊ abſciſſa tota poſtqꝫ corrupta fuerat ⁊ ſuperuixit mulier. ¶ His cognitis ad curā deinceps accede vnde ad calidum ⁊ ad ſiccum ſex rerum non naturalium regimen fac vt declinet. ¶ Prouocetur vomitus ſi fieri poteſt. Cliſteria excarminatiua ventoſitatis que benedictam recipiant vbi opus ſit facito. ¶ Or ſi in toto repletionem comprehenderes ſic vt flebotomia neceſſaria foret ſi ſurſum aut ad alterum latus precipitatio fiat ex ſaphena oppoſiti lateris flebothomia fiēda erit. Inferius vero vbi deſcenſus eſſet ceſalicarum alterā flebothomari iube. poſtea ſm exigentiam cum appropriatis materiam digere: euacua quoqꝫ: ⁊ hoc fiat ꝑut in caplo de retentione menſtruorum: humoribus frigidis in cauſa exiſtentibus ſupra te docui: quibus peractis ad localia veni. ¶ Et primo ad ſuperiora matrix ſi precipitet: cum ſuffumigijs ligaturis ⁊ alijs in caplo de prefocatione deſcriptis ad locum proprium impellatur. ¶ In latus vero matrix ſi precipitet in oppoſito latere ventoſa magna ſine ſcarificatiōe ponatur ac in eodem ligature fiant doloroſe: ⁊ ſuper illo infirma decumbat. ¶ Sibi quoqꝫ ſtomacho ieiuno coclear vnū infraſcripti pulueris cum vino calido tribuatur. qui. ℞. florum ac baccarum lauri: cornu cerui viſti. ana. ʒ. ii. mirtillorum. ʒ. ii fiat puluis vel da. ʒ. ii. ariſtologie rotunde. ¶ Vel facias ſic. Accipe nucleorum perſicorum. xii. piſtētur: ⁊ cum his diſſolue vitellum oui recentis: cum quibus poſtea adde parum cinamomi: bacarum lauri. ⁊ ariſtologie rotunde adiūgendo vinum cū zuccaro aut melle mixtum ꝓ libito: ⁊ vna bulitione totum buliat. quod calidū ieiuna mulier bibat. Hoc in doloribus matricis ac precipitatione inueni ſemper efficaciſſimum. ¶ Si vero matrix deorſum tendat: exitum dum tamen non fecerit ſuffumigia inferius fienda ⁊ odorifera ſuperius applicanda ſunt ligature quoqꝫ doloroſe brachijs fiende: ac ſup vmbilicū ſine ſcarificatione ventoſa ponenda: aut in mammillarū radicibus: vel verſus quodlibet latus vna. In medio vero alia ſic vt ſuper ventrem tres ventoſe ſimul ſint: ⁊ tam diu iſta fiant donec matrix in loco ꝓprio ſituata ſit: qđ ex accidentium quietatione cognoſces. Et hoc cū factū fuerit: vt ibi amplius non precipitans quieſcat facias ꝑut te infra docebo. ¶ Si vero ad extra matrix deuenerit per cliſtere feces educantur primo ac vrina euacuetur: vt locū latum ⁊ non artum matrix cum intromittitur inueniat. ¶ Or ſi ipſa infrigidata fuerit ſic introducēda nō erit. ſed per prius ex decoctione foliorum lauri: mentaſtri: abrotani: artemeſie ⁊ ſiliū fomentatione calefiat: deinde obſtetrix adipe galline manus perungatur. Matrice vero ex ſeminis citoniorum mucillagine inūcta quā ſtatim ex puluere infraſcripto ſalipizet. q. ℞. acacie. ʒ. ij. mirtillorū balauſtiarū: roſarum rubearū aā. ʒ. i. ß. fiat pul. ſalipizata matrice cum eleuatis cruribus infirma reſupina iaceat. Obſtetrix aūt matricē tunc ſuauiter intromittat quo facto cru-

ra patiens extēdat ⁊ reſupina decumbat: deinde ſuper ſumen ſine ſcarificatione ventoſa magna ponatur: naribus ſemper odoriferū aliquod teneat. Et inferius aliquod ex infraſcriptis ſuffumigijs applica: quod ex ſtercore tauri aut bouis efficaciſſimum ſemper inuentum eſt. ¶ Vel ex coloſōia maſtice ⁊ aſſa fetida. ¶ Aut ex diptamo in aceto decocto. ¶ Vel ex coloſonia ⁊ ypoquiſtidos. ¶ Vel facias ſic: ⁊ eſt expertum. Accipe acacie ſpice: balauſtiarū radicum biſtorte gallarum: nucum cipreſſi: mirtillorum: vel foliorum ei⁹ aā. ʒ. ß. maſticis olibani ana. ʒ. iij. aſſe fetide ʒ. i. conquaſſent: ⁊ coclear vnum ſup carbones accenſos pone. ⁊ ꝑ embotū fac fumū vt mulier fumat ipa taliter tecta ne quis modo ad nares alicui⁹ illorum fum⁹ aſcendat. ꝓpter qđ odoriferū ſemp aliqđ odoret. ¶ His factis vulua ⁊ collum matricis ex decoctione infraſcriptas fomentet: q. ℞. mirtillorum. m. j. roſarū rubearū: glādiū balauſtiarum acacie aā. m. ß. cōquaſſent: ⁊ decoctio fiat i vino ſtiptico: ⁊ ſucceſſiue fomentatio ex aq̄ tepida: ⁊ poſtea ex ꝑſcripto puluē ſalipizatio. ¶ Hoc facto cū naſcali ifraſcripto corde alligato naſcalizet: qđ. ℞. aſſe fetide. ʒ. j. maſticis ʒ. ij. mirti: ſeminis thuris: gallarum: nucum cipreſſi ana. ʒ. j. ß. cū oleo mirtilino naſcalia filo appenſa fiant: vel in pecia rara ligent: mulier naſcalizet. Talis ordo tā i introducendo qꝫ cū introducta fuerit obſeruādus eſt. ¶ Alr ⁊ cum alijs matrix introducit alleū bū paſta: qđ in aqua diſſolue: ſic vt fluidū ⁊ non ſpiſſum remaneat: ex h tepido egreſſa matrix fomentet: deinde cū infraſcripto pul. ſalipizata intromittat: qđ. ℞. pinee cōbuſte: cornu cerui viſti: thur. maſti. omniū puluerizatorum ana. ʒ. i. ¶ Matrice introducta ſup femur ventoſa ponat: ⁊ alia q̄ in pꝛima reductione facta ſunt ordinate fiāt oia. ¶ Nōnulli dicūt ꝙ vntica recens cōtrita: ⁊ ſup ventrē empl'ata ad intra mricem trahit. Alij introducta mrice eius collū ac vuluā ex ea emplaſtrant. Et vt ſuffumigia dicta ad eā debite locādā habeas: mod⁹ Aui. talis eſt. Lanā ſuccidā leuem valde ⁊ bū carpinatam accipe: quā mrici vt adhereant appone: ꝙ ſi nequit mricem ipſam ex ſeminis citoniorum mucillagine: vel ex altea ꝑſcripta in ruſtica maxime illini: ſic vt lana bene adhereat. Lanam qꝫ aliam vt ſuc. prunellorum ſiluestriū: aut in vino ſtiptico decoctionis roſ. mirtil. ſumac: acacie: ⁊ hypoquiſtidos infuſam habeas: quā circa os inuolue: demū manib⁹ adipe galline punctis obſtetrix infirma reſupina: ac cum eleuatis crurib⁹ ſituata mricem ſuauiter introducat: dein de lanā aliam in aceto infuſam ⁊ expſſam vulue applica. His peractis mulier crurib⁹ adunatis extendat ſe: ⁊ ſuper dorſum iaceat. Et h eſt Aui. modus: quē ſi feceris ea itroducta vētoſam ⁊ alia mō dicto ꝑ ordinē facito. ¶ Reſtat nūc mrice introducta: ⁊ in ei⁹ loco ſituata modū ſcribere ꝑ quē tali in loco ſine ꝑcipitatione ꝯſeruet. itroducta mrice ⁊ alijs remedijs ordinate factis ꝑ diē nālem in ſitu illo infirma ꝑmaneat: deinde ab vmbilico infra i infraſcripto balneo ſedeat: qđ. ℞. ro. ru. mirtil. ſumach: folio. neſpilorū: ſorbellarū: corticū querc⁹: glandiū: ongūi: ſaluie: ruthe ꝯſolide maioris: aā. m. i. conquaſſent: ⁊ in aq̄ pluuiali: aut in aqua ferrariorum decoctio fiat: in q̄ mulier ad min⁹ ꝑ horā ſedeat. ¶ Deinde. ℞. ruthe: arthemiſie aā. m. ß. caſtorei. ʒ. ii. ꝯquaſſent: ⁊ buliāt in vino: de q̄ cū. ʒ. ii. metridati egreſſe a balneo mulieri in potu tribue. Vulua ex decoctione q̄ mirtillos: roſas: ac glādes i vino facta recipit fomentet: ⁊ cū ꝑſcripto pul. q acaciā in pꝛimis recipiat ſalipizet: vel ex eo q̄ pineā cōbuſtā: cornu cerui: thus: ac maſticē recipiat. ¶ Salipizatiōe facta naſcale ꝑſcriptū qđ aſſā fetidā recipit iponat: vētrē aūt ex armoniaco in ſuc. abſinthij diſſoluto illiniat: vētoſaſqꝫ i radicib⁹ māmillarum ſi libet appone. regimē tale ꝑ dies. ix. obſeruet. ¶ Deide. ℞. thuris: maſti. oppopona. terbenti. galba. ſerapini: raſine pini: ſtoracis liq̄de: colophonie aā. ʒ. ii. cere citrine. ʒ. iii. ſiat cerotū: qđ ſup rotūdo corio extēdat: ⁊ tale ſup femur ꝑ dies plimos portet. ¶ Vel facias ſic. ℞. galbani. ʒ. ß. gal-

lie muſcate. ʒ. i. gariofi. ʒ. ß. fiat cerotū qđ valet vt ꝓcedens ꝑcipitatiōi mricis relaxate: aut paliticate a ligamento: ſeu quis mō alia ab cā frigida ꝓueniēti curatiōis ꝑſcript⁹ modus ꝯueniēs ē. ¶ Auiſat⁹ tū eſto ꝙ hūoribus fridis mucillagi. exitibus in cā mulierē niſi bū purgatā tenueris: ac ꝯueniēti cū regimine dietatā curabit nunqꝫ. Precipitationi ꝓterea ex ventoſitate ſeu alia frida cā quis mō ꝓueniēti mrice nō egrediēte ſcis erionib⁹ debitis infraſcripte vnctiones ſup vētrē mirabilr valēt: ⁊ mricē in ꝓpꝛo loco ſituant: ac eā firmā detinēt. ¶ Pꝛimū ē vnctio ex oleo de lilio cōpoſito ſcā. ¶ Vnguētū itē ifraſcriptū qđ. ℞. olei nucū ʒ. iij. ſe. lapacij acuti. ʒ. j. thuris maſti. cornu cerui viſti pinee cōbuſte aā. ʒ. ij. cere qđ ſufficit: fiat vnguētū. ¶ Vel facias ſic. ℞. olei de lilio. ʒ. iiij. mell. ʒ. ij. pulu. cimini. ʒ. j. ſi buliāt: ⁊ de his calidis vnctio fiat: q̄ vētoſitate exiſte in cā marie valet. ¶ Ad idē emplm ex ſuc. ruthe cū ordei farina factū. ¶ Alij ad mricis ꝑcipitationē lanā ſuccidā cū aceto forti bulitā ac calidā ⁊ expſſā vētri applicant: aut ſaccellū ſulfuris torrefacti. Nonnulli qꝫ ex rutha: artemiſia: ac ſaturegia i vino decoctis ſaccellū faciūt: quē ſic calidū ſup vētrē apponūt. Et ego ex mētaſtro ſup laṫē caſo vino aſperſo ſaccellū calefactū in h caſu inueni efficaciſſimū. ¶ Si vero mtrix ꝓꝑ ꝑtus difficultatē caſū: ꝑcuſſionē ꝗui oneris eleuationē ſaltum: aut taliū aliqđ ad ex ꝑcipitauerit mō ꝑſcripto itroducēda ē: ac. vētoſe: fomētatio: ſalipiçatio: balneū: ⁊ alia vt ꝑus ordinate fiēda ſūt. ¶ Or ſi ex ligamentorū putrefactiōe matrix egreſſa fuerit itroduci ſi poterit illr poſtea vtē: q̄ in cura vlcerū mricis ſupi⁹ dcā ſūt. ¶ Si vero putrefcā curā cū recipe poſſit nūqꝫ eā documēto bibikil audacter incide. Et hec de ꝑcipitatiōis mricis cura.

¶ De humiditatib⁹ matricis. Cap. xiiij.

Multe ſupflue humiditates i venis mricis: ac in mēbris alijs amrice gnant ſepiſſime: qꝫ nā tanqꝫ ꝑ locū ſibi magis ꝯueniētē ꝑ mricē expellit interdū: nā due magne vene chilis. ſ. ⁊ porte: ſeu vētrem habētis i venas pluriṁas graciles ac ſubtiles ad mricē tendentes ramificant. Hec aūt cū nutrimēto qꝫ debeāt repleantur magis ipſarū ꝓpter frigiditatē digeri nō pñt: ⁊ ſic ſupfluitates ille ꝑ venas ipſas ad mricē ſi ꝑuenerint ꝑ eam ad ex mādant: q̄ cū diuerſorum colorū ſint. ſi albe alba menſtrua nuncupant: citrine citrina. ⁊ ſic de alijs. ¶ Harū ſupfluitatū cā eſt mricis ſeu epatis: ſeu mēbri alterius: virtutis digeſtiue toti⁹ debilitatio ꝓpter qđ in debitum nutrimitū ſang. ꝯuertere mō pōt. ⁊ ſic in mricis: venis: ſeu ſtō: epate aut alio quis mēbro: ſeu in toto cōgeſtis nā ꝑ mricē tāqꝫ ꝑ locū ꝓ tūc ꝯuenictem ſibi magis eas expellit abſqꝫ vlla grauedine ſine alia paſſione: vt ꝑlimū. ¶ An ſang. flegmatice colerice aut melācolice fuerit ex earū colore cognoſces: nā ſi albe flmatice: citrine colice: rubee ſanguine: ⁊ fuſce ſeu nigre melice erūt: qđ ex ipſarū iſpectiōe aut ifirme narratiōe cōprehendes: ⁊ h tibi ſig demōſtratiua ſint. ¶ Pronoſtica ſigna: ſupfluitates ille non curanf facile: ⁊ eſto ipſarum expulſio mulierib⁹ vtilis ſepe ſit: cū tñ i corpe illo ꝓter nām gnent eas non hēe bonū eēt: nā he in mrice: ſtō: epate: aut mēbro alio: ſeu i toto digeſtiue debilitatē arguūt. qđ ex mēbrorum taliū. ſeu toti⁹ mala diſpōne cōprehēdes: ⁊ ſic aliquā in mēbro illo: aut in toto egritudinē futurā ꝓnoſticari poteris. puta ydropē: vel aliā vitio digeſtiue ꝓueniētē. ¶ Quātū ad curā rerū ſex nō nāliū ragimen ad calidū ⁊ ſiccū ſ'a ſi in cā fuerit facias vt declinet. ſi colera ad fridū ⁊ ſiccū. ſi melācolia: ad calitatē ⁊ humiditatem tpatā. ⁊ ſi ſang. ad ſiccitatē ⁊ calitatē tpatā. Ex qb⁹ oia ſicca magis qꝫ hūida ꝯuenire liq̄t manifeſte: ⁊ ſup oia a ieiunio ⁊ abſtinētia: ac exercitio ⁊ anqꝫ ſurgat fricationib⁹ vti vtilē ē. ¶ Ad medicinalia trāſeūdo humor peccās cū approꝑatis educat: flomiā vbi op⁹ fuerit ꝑmittēdo. Et cum ꝯfectiōib⁹: electuarijs: pul. vnguētis: ⁊ cū ſilib⁹ digeſtiua peccātis mēbri: vel toti⁹ ſm exigētiā ꝯfortet. ¶ Quib⁹ factis ad appropata veniēdo cornu cerui cū acacia ⁊ draga-

gāto ſtō vacuo trib⁹ vicib⁹ cū vino bibūt hāc paſſionē curare affirmāt aliq. Et breuiter quolibet infraſcriptorum ſimpliciū ieiuno ſtō cū vino bibitū huic paſſiōi iuuamētum mirbbile ꝓſtat: vt ſpica nardi: q̄ h a ꝓꝓetate q̄dā facit ſtella terre: ⁊ ē lapis ſilis gipſo: coagulū leporis: cornu cerui viſtū: ac lotum: ſe. papaueris nigri: roſe ru. ſumac: nenufar ⁊ berberis. Ex horum eni q̄dlibet: vl ex his plib⁹ pul. ꝯficere potes: aut ꝯfectionē ſm ꝙ magis tibi delicatū: ac magis cōueniēs appebit. ¶ Naſcalia qꝫ in h caſu marie ꝯueniūt q̄ ex infraſcriptis facta expimēto maxime valē cōpꝛū eſt: vt ex acetoſa nigra paſtoris folijs oliue: ⁊ maxime ſiluestris ſolatro ⁊ ſempuiua. Ex q̄ libet: vl his plibus ꝯtritis naſcale facere potes: vl ſuccū ex his exbe: ⁊ cū imerſa lana naſcale ꝯficias. ¶ Horum qꝫ pul. cū aliq̄ ex ꝑſcriptis ſuc. ad cōficiēda naſcalia efficaciſſimi ſunt: vt glādiū lini: cornu: olibani: ſtercoris canis cū olibano: cineris ligni tamariſci: coaguli leporis: ⁊ eruginis ferri. Ex his tuo modo naſcalia ꝯfice. Nā flomia aut purgatiōe ſemel facta ⁊ vbi opus ſit reiterata ſi in ceteris mulier bū gubernet a mrice oēm emanantē humiditatē preſcripta tollūt indubie. ¶ Ferūt ⁊ alij ꝙ ſi tibie ac totū corp⁹ ex oleo de enula in q̄ piretrū pip ⁊ ſquināti cocta fuerint ꝑ dies aliq̄t fricādo pungantur humiditates he oino reſoluūtur. ¶ Balnea: ſuffumigia: ⁊ alia multa i h caſu fieri ſolēt: q̄ ad caplm de difficultate impꝛgnatiōis reſeruo. Caplm eni h cū illo affinitatem quādā hꝫ. nā hūiditates iſte ſemē corrumpēdo ac ſpm lubricare faciēdo ꝯceptionē ipediūt. Ob has mulieres imūde: ⁊ ſunt maritis ꝑ ꝯñs nō bū grate. ⁊ ſic ob h conceptio multiplicit ipedit. Tu igit harum curā pfectā ac cōpletā deſiderās ad ca^m illud recurſum hēas: ⁊ ꝑ h finē huic ipono.

¶ De cauſis ⁊ ſignis tā ꝓnoſticis qꝫ demōſtratiuis ſupfluitatum menſtruorum. Cap. xv.

Menſtrua nō min⁹ ꝓter nām fluere pñt qꝫ retineri: ⁊ tam ex h qꝫ ex illo egritudines originē trahūt pluries. Hypo. aforiſ. ſ. teſte: Menſtruis ingt plibus veniētib⁹ accidūt egritudines ⁊ nō venientib⁹ a matrice accidunt egritudines. Cūqꝫ ſupra de menſtruorum retentione: ⁊ in precedēti de humiditatibus mricis: qs mulieres falſa mēſtrua appellāt: mētio facta ſit: de fedis q̄ ſupfluūt interdū menſtruis h in ca° facē narrationē libet. ¶ Scito igit ꝙ mulier ſana i etate debita exñs lunatiōe q̄libet mēſtruari dꝫ nāliter. Et mēſtruatiōis tp̄s a. ʒ. ad. 8. vſqꝫ diē ſm cōpꝛonē ac toti⁹ habitudinis varietatē durat cōit. Or ſi citra: aut vltra deſcriptū tp̄s mēſtrua defluxerint ꝓter nām fluxū talē appellam⁹ cōiter: de q̄ in pñti ſermo ſit. Et cā ei⁹ tā intrinſeca qꝫ extriſeca eē pōt. Extrinſeca q̄dē vt ruptura vene i collo vel ad intra mricē exñtis: a ſaltu: ꝑcuſſiōe: caſu: oneris ſue non ꝓportionat' vtutū leuatione: virili virga furibūde ingrediēte: ⁊ ꝑ magnitudine venā diſrūpente: vel ab aliq̄ taliū ꝓueniēs. abortus qꝫ part⁹ innālis vulnera corroſiua vlcera ac mricis emoroides in cā eſſe pñt: qs in ꝑgnāte fluere oi mēſe iā vidi. ⁊ h niſi imoderate fuerint ſer⁹ debilitatē nō ꝯſeqtur. Intriſeca cā vtutis aut ſāg. vitio ꝓuenit. vtutis q̄dem. qꝛ fortis exñs ſang. q̄litate: aut quātitate peccātē expellit: ⁊ debil' eū ſang. ꝯtinere nequit Sāg. cā ſit. qꝛ i q̄li aut i quāto: aut in vtroqꝫ peccet. In q̄li vt calitate nimia: aut acuitate mordicatiua ⁊ corroſiua: vl ſubtilitate: aut liq̄ditate nimia. In quanto vero: cū ꝓꝑ ociū cibi ⁊ potus leticiā: delitias ⁊ ſilia laudabil' ſan. in quantitate abūdat nimia. In vtroqꝫ ſang. ꝯtingit peccare ſepe. vt intuēti pꝫ. ⁊ he i ſūma mēſtruorum flux⁹ cāe ſunt. ¶ Si fuerit ꝓꝑ vene rupturā caſu: ſaltu: ꝑcuſſione: vel ab aliq̄ cā alia ꝑmitiua ꝓueniētē patiētis iudicio ſcit. cū q̄ ſang. cōtinue egredit: ⁊ imoderate q̄dē in ꝑn° cū colore ꝓꝓo. in ꝓceſſu vero q̄nqꝫ teter q̄nqꝫ ſanioſus egredit. Si eni in mrice aliquādiu teneat coagulatus: ⁊ coloris terrei egreditur Si diuti⁹ in ſaniē tūc ꝯuertit: ac ſanioſus exit: idē qꝫ ſepe ſit: ſi ex tali ruptura in mrice vlc⁹ gnēt. Abortus aūt aut ꝑtus difficultas i cā ſi fuerit ſatis nota ſe faciūt: cū q̄ dolor:

anguſtia: ⁊ alia in aborſu: aut partꝰ difficultate ſolita eueni re ſe tibi patienter offerent. ¶ Si pp ragadias: aut vlcera periodice ſanioſus ſang. emanat. Ab ragadijs pƀodice q̃q̄ clarus: ⁊ abſq̄ dolore ſang. erit. ¶ Virtꝰ fortis peccãte q̃li tate ⁊ q̃ntitate ſang. patiẽtis cũ alleuiatione mãdat. q̃le eniʒ ⁊ q̃ntum opʒ tũc euacuet. ¶ Defectu vͦ v̄tutis ꝯtĩue gut tatim paulatim ac inordinate ſatis fluit: inceſſanter tñ cũ q̄ mulier diſcolorata erit ⁊ macilẽta ac eiꝰ propter debilitate paſſibilis facile. Sang. ſuo in colore nãlr manet cũ quo in egreſſu anguſtiã arſurã neq̄ aduſtionẽʒ facit vllã. ¶ Si ve ro a ſang. calitate: aut acuitate mordicatiua: ac corroſiua ꝓ uenit. in exitu ardor: mordicatio ac pũctura in miricis oĩũ cio ſentit q̃dã ac patiens ſitibũda extis fiſſuras q̃ſdã in gin giuis: ⁊ labijs etiã ⁊ in ſupiori marie hr̃e ſolet. Tales enim a fumis ſiccis ſupius aſcẽdẽtibꝰ pereant. In maxillar q̄q̄ capitibus pp miricis colligãtiã dolorẽ ac pũcturã ſentiũt ⁊ ſang. croceus niger: nĩc vel igneꝰ exis eſto ipetuoſe: ma gna tñ in quãntitate non expellit. ¶ Si vͦ pp ſubtilitatem tenuis ac clarus exis par de eo egreditur: ac paulatĩue: q̄ ſi cuʒ calore fuerit: in mirice calorẽ ſentiet cuʒ q̄ calitatis ſig alia aderũt. Et ſi cuʒ frigore frigus ⁊c̃. ¶ Si pp liq̄ditatem ſang. aquoſus ⁊ fluidꝰ erit. mulier humide habitudis di geſtionis atq̄ debilis q̄ ex abũdãtia multarum humidita tuʒ ventoſitatũ in ea q̄ gñabunt ſcias. ¶ Q̄ ſi de ſang. q̃lita te iudicium certiꝰ hr̃e optas: pãnũ lineũ mẽſtruis itinctum ac leuiter lotũ reſpice: cuiꝰ ſi color ad rubedinẽ vergat ſan. ſi ad citrinitatẽ colera: ſi ad albũ fl̃a: ⁊ ſi ad liuidum ſiue ni grũ melia in cã erit: ⁊ talia tibi demonſtratiua ſigna ſunt. ¶ Pronoſtica: ſi fluxus talis bona fuerit cuʒ tolerantia: ad quã leuitas: iocũditas: ac q̃eo ſequit ex virtutis fortitudie h̃ ꝓuenire nũcia: q̄ in caſu minime reſtringendus erit. Si vͦ fluxũ talẽ non bñ tollerat niſi reſtringat ad febres cole ricas itenſiuas eas talis fluxus ducit ſepiſſime. quod fit q̄ euacuato ſan. ebulit ac effrenitat cola: cuius ſang. frenum exiſtit. Cũq̄ calor nãlis ſang. pabulet: ſi fluxus ſupfluat ca lor ipſe cõſumit: ex q̄ totius ifrigidatio ac mẽbrorũ omniũ virtutis nãlis debilitatio ſequit. ⁊ ſic appetitꝰ ſopit: ⁊ tam mẽbrorũ aliorũ q̄ ſtõi ⁊ epatis digeſtiua diminuit: propter q̃ ad egritudines ꝯſumptiuas vt eſt ſenectutis ethica ⁊c̃. deueniũt ſepe: cacheſie q̄ ſiunt ſeuiſſime: ⁊ tãdem ydrocice fecte pereũt: q̃ in h̃ caſu plerũq̄ vidi. Menſtruorũ fluxus qui hora q̄ luna ſeu ſol eclypſat accidit curat nunq̄: Apu leio platonico teſte. ⁊ ſic in ſumma menſtruorũ fluxus cãs ac ſigna taʒ pronoſtica q̄ demonſtratiua habes: q̄ huic ca pitulo finem imponunt.

¶ De approximãdis ab intra in cura ſupfluitatis mẽſtruo rũ ab emoroidibus matricis ꝓueniẽtis: ſeu ruptura vene facta a cauſa pmitiua: ſeu a mordicatiõe vt ſanguinis acui tate quis modo calidi tate dñante. Cap. xvj.

Viſum eſt quãlr mẽſtruorũ fluxus pp miricis vlcera: aut ragadias ꝓuenire poſſit: ⁊ de his ſupra tibi cu ra nota eſt: cãcri q̄. ¶ Poſt etiã ab emoroidibus ſeu ruptura vene tã a cã pmitiua facta q̄ mordicatiua ſã. acuitate caliditate quis modo dominante. Et de his cu ram in pñti ponere deo adiuuante diſpoſui: verũ cum hoc in caſu nõnulla ab intra: ⁊ q̄dã ab extra approximãda ve niãt ſex rerũ non nãliũ ſub cõpẽdio regimine poſito de ab intra approximãdis in h̃ capĩo doctrinã iſcribam. ¶ Sex igit rerũ non nãliũ regimen igroſſatiuum ſan. adhibeas ad frigidũ ⁊ ſiccũ ipm declinare faciẽdo. Et ſic in cibo lac cũ ignito ferro ſeu lapidibꝰ fluuialibus coctũ ꝯuenit: ac riſuʒ panicũ portulaca: lentes cũ aceto cocte: cime q̄ rubi tene re in ſuarũ carniũ brodio cocte ⁊ pbuliti caules ⁊ vltima te decocti. ¶ Et q̃ ſingulare adiuuent ferculũ tale prebe. Accipe folia plãgi. cũ quibuſdam taſſibarbaſi floribꝰ: ⁊ iſta bñ tere: cũ q̄bus miſce modicum radicis ſimphiti cocti ad ſtamineã paſſate addendo de dulci caſeo bñ pingui: ac re nũ caprarũ: aut mõtonis pinguedine ⁊ rapiolas i paſta azi ma vitellis ouorũ piſata confice: vel cũ farina ſ̄tili: ⁊ tales in brodio ſuarũ carniũ cocte i h̃ caſu valẽt marie. ¶ Car nes vͦ mag̃ aſſate q̄ elixe ꝯueniũt q̄ q̄q̄ mõ coquãt: ſi cũ ſumach ⁊ herbis fulciat bonũ erit. Vtent aromata: ⁊ iter cetera crocus. Vinũ aũt eiꝰ ſit nigrũ: ſtipticũ q̃lĩ cũ aq̄ fer rata pluuiali: vl̄ ciſterne liphatũ. Ipm tñ met vinũ ferra re ꝓualet: ⁊ ſi auri cãdẽs i eo vicibꝰ aliq̃t extinguat nihil ſupra. Sup oĩa q̃eo iugat: ⁊ ſcalarũ aſcenſus oĩno ꝓhibeat. ¶ Sõnꝰ aliq̃ntulũ ſolito lõgior: ⁊ ingẽs gaudiũ detur. ¶ Coitũ vͦ velut inimicũ mortalẽ fugiat. ¶ Et ſi nã in vẽ tris bñficiũ ꝓuocãdũ ſegnis fuerit cũ cliſteri cõi iuuetur. ¶ Ad medicinalia veniendo duo pnota. Si leuitas: iocũ ditas: q̃es ad talẽ fluxũ ſeq̄nt mime iſtrigat: nullũ pterea fluxũ talẽ: ⁊ ſi multos poſſes reſtrigas ſbito. ¶ Vis pnota tis cũ capĩm h̃ approximãdorũ ad intra doctrinã ꝯtineat pmo nota q̄ i ieiuno de quis ifraſcriptorũ. ʒ.i. cũ vino ex tictõis calib ſupta i illo caſu marie valʒ trociſcorũ de terra ſigillata: aut de carabe: ſeu acacie: ipoq̄ſtidos: cornu cerui ⁊ loti: coaguli hedi. vl̄ leporis: coral. ru. ſubtiliſſime pulue rizati gũmi arabi. coſti: ſan. dra. lun arme. ſamij: vl̄ ſigilla ti pul. ꝯſolĩ. maio. florũ citoniorũ: aut pſidie: margaritarum mumie: mirtilorũ: olibani: vl̄ ſignãti ⁊ oĩum cuiuſuis iſtorũ cũ vino ferrato: vl̄ decoctiõis corticum g̃natorũ: vl̄ radicũ nenufa. aut cũ aq̄ plu. vl̄ ſuc. ſãguinarie: plãtag. aut potu lace: i ieiunio ſupta mirabilr opat. ¶ Si tñ cuʒ quis ex p̃ ſcriptis liq̄ribꝰ ematitis lapidẽ donec rubeat ꝯfricauer: ta le i potu datũ ſãguis fluxũ reſtrigit oĩs. ¶ Vl̄ cũ aliquo ex iſtis potalibꝰ athanaſie. ʒ.iij. aut miclete ſtõ vacuo i potu tribue. vl̄. ʒ. ß. anthimonij ſe. iuſq̄ami papaueris nigri: ſeu ſpice indice quã a ꝓpetate valẽ affirmãt plimi. ¶ Et idẽ de ſe. peonie: cinẽ corticũ ouorũ: ⁊ ſulfure puluerizato de quis eni iſtorũ cũ vino cocto. ʒ.i. exhibe. idẽ facit pul. picis naual. ʒ.i. cũ ſuc. plãta. data. ¶ Laudat Aui. philon. pſici ℈.i. cũ. vino i ieiuno datũ. ¶ Audi q̃ſo ꝓportionale medi camẽ q̃ cuidam vetule annorũ. ſo. iã exhibui. Ea eni pp eleuationẽ g̃uis oneris diu talẽ fluxũ patiebat tribꝰ vici bus ſtõ vacuo. ʒ.i. cineris ſtercoris caprarũ cũ aq̄ plu. i po tu tribui: ⁊ maledicta vetula curata remãſit. ¶ Vẽ cũ iſtra ſcrip. ſiru. aliã quãdã curaui ferũt oẽs aſininũ ſtercꝰ ſtrin gere ſang. a ꝓpetate. Et eo h̃ ꝯſiderãs recenter ſeminato ſuccuũ expmi iuſſi: ⁊ cũ ſiru. mirtilis: ⁊ aq̄ plãtagis vicibꝰ aliq̃t i potu dari eũ feci: ⁊ ſanata ẽ: ⁊ niſi ex vlceribꝰ miricꝰ fluxꝰ ille ꝓuenerit i tali medicamie errorẽ inuenies nũq̄. Et ne h̃ mulieribꝰ reueles caue: ſidũ imo habe apoteca riũ q̄ pcioſũ hunc eẽ ſiru. ex margaritis ꝯfectũ rebꝰ affir met: ⁊ vt fidẽ maiorẽ adhibeat pcio magno vẽdat. in alijs tñ pp petiũ pciũ recõpẽſando. ¶ A ꝓpetate q̄q̄ valet por ri ſuc. i ieiunio potatꝰ: ac ſcoria ferri. vt infra pparata. ſʒ ga ſterilẽ facit: caue ne potẽtibꝰ ꝯcipere eã pbeas: q̄ ſic ppa ret ſubtiliſſime pulueriʒata i aceto: ⁊ aq̄ ro. p diẽ nãlẽ iſu ſa pmaneat: deide vſq̄ ad aceti ⁊ aq̄ ꝯſũptionẽʒ buliat ſic ppate. ℈.ij. cũ vino ferrato i potu tribue. ¶ Valet pul. vĩge paſtoris cũ ouo ſorbili datꝰ. ¶ Ex cõpoſitis ifraſcriptũ ele ctuariũ marie valet q̃ p q̄dã nobili bñ delicata adiueni accipe radices ꝯſolide maio. ⁊ cocte piſtẽt: ⁊ ad ſtaminã paſſent. Et idẽ de radicibꝰ plãta. facito ꝰ paſta ꝯſolide ac cipe. ʒ.ij. ß. ⁊ radicũ plãta. ʒ.i. ß. ʒuc. lib. ß. diſſolue ʒuc. cuʒ aq̄ plu. ciſterne: vl̄ plãta. i ea ematitis lapide donec rube at p pũs ꝯfricato: deide lẽto igne coq̄t paſtas illas paulati addẽdo q̃. cũ coctũ fuerit: ⁊ ifridari cepit cũ his miſce ſã. dra. acacie ſumach tre ſigillate charabe cornu cerui vſti ⁊ loti aũ. ʒ.i. margaritarũ. ℈.iiij. coral. ru. ʒ.i. ß. ſpodij lapidis ematiti ſe. apij. aũ. ℈.ij. pulueriʒent oĩa ſubtiliſſime: ⁊ ele ctuariũ p bolos: aut i opiatarũ formã cõfice de q̄ mane ſtõ vacuo. ʒ. ß. pbe vini boni ferrati poſt parũ bibẽdo ſi libet. ¶ Vl̄ facias ſic ⁊ ẽ multũ delicatũ. ℞. ꝯſerue roſarũ antiq̄ ʒ.i. diacitoniti de ʒuc. ſine ſpẽbꝰ. ʒ.iij. vl̄ diacodiõ facti p bolos tãtũdẽ coral. ru. ſubtiliſſime tritorũ. ℈.iiij. margari tarũ. ʒ.i. trociſcorũ de charabe de t̃ra ſigil. aũ. ℈.ij. ſpodij la pidis ematitis mĩue aũ. ʒ. ß. fiat mixtura: ⁊ deauretur: ſu mat patiẽs ad quãtitatẽ caſtanee ſero ⁊ mãe p. ij. horas añ paſtũ parũ boni vini pꝰ bibẽdo. ¶ Ad idẽ valet diacodiõ ad idẽ pille valẽt infraſcripte ſumpte mane ⁊ ſero ſtõ ieiu no: vt. ℞. mumie thuris maſti. cornu cerui vſti: ⁊ loti aũ. ʒ.i. coaguli lepo. aut hedi. iiij. ℈. fiãt pille: cũ ſuc. corrigio le: reſte bouis: aut cameleõte: q̄rũ doſis ſit. ʒ.i. ¶ Valẽt et pille de bdellio meſue tã maioris q̄ minoris q̄ ex iuẽtio ne nr̃a: doſis eſt. ʒ.i. vſq̄ ad. ʒ.i. ß. in ieiuno ⁊c̃. ¶ Vl̄ facias ſic. ℞. terre ſigil. boliar. aluminis gallaruʒ ſan. dra. coagu li hedi aũ. ʒ.i. cãphore. ℈.ij. cũ ſiru. mirtino pil. ꝯfice q̄ruʒ ʒ.i. ſtõ ieiuno pbe: ⁊ hec tã ſimplicia q̄ cõpoſita ab itra ꝓ ximãda veniũt: q̄ auctorũ teſtimonio in h̃ caſu maxime va lere cõperi. ¶ Alterũ intellectuʒ tuũ ne ita obnidas veliʒ vt antiq̄rũ ⁊ iſtorũ practicorũ mixtiões: ac talia exhibẽda mo dũ ꝯſeq̄ ſp velis: ſʒ tuuʒ ingeniũ eleua ac fãtaſiã tã in his q̄ in q̄buſdã dicẽdis amplia. Et ex pſcriptis ſimplicibus plures ꝯfectiones: pillul. ſiru. ⁊ talia ſm tue infirme deli cantiã tuo mõ ꝯfice. Et in h̃ ipſa vtilitatẽ: ⁊ tu honorẽ con ſeq̄ris marie: ⁊ i h̃ capĩm illud finẽ recipiat.

¶ De approximãdis ab ex̃ in cura ſupfluitatis mẽſtruorũ ab emoroidibꝰ ꝓueniẽtis miricis: ſeu ruptura vene facta a cã pmitiua: ſeu mordicatiua ſang. acuitate: caliditate q̄ uis modo dominante cauſata. Cap. xvij.

Que ab intra i ſupfluo mẽſtruoruʒ fluxu a matricis emoroidibꝰ ꝓueniẽte ꝯueniunt in capĩo ꝯtiguo p ordinẽ deſcripta ſunt: ⁊ illa q̄ʒ q̄ i tali fluxu a ruptu ra vene cauſato cõgruũt ſiue ruptura illa a cauſa pmitiua ꝓuenerit: ſiue ſang. acuitate mordicatiua ſiue alio quoq̄ modo caliditate dominãte. ¶ Vt igitur cõpleta cura talis fluxus habeat ab ex̃ q̄ approximanda veniunt deſcriben dũ fuerat: q̃ in pñti capĩo p ordinẽ deo duce fiet: ⁊ talia ſũt. Enchatiſmata: ſtuphe: ſuffumigia: vẽtoſe: ligature ſtri cte: vnguenta: emplaſtratiões: naſcalia: peſſaria: ⁊ q̄ ſup ſe delata ſan. reſtringũt. ¶ Quãtuʒ ad pmum. ℞. caude eq̄ ne: lẽtiſci: foliorũ mori: foliorũ pirorũ: prunellorũ: ſorbarũ. neſpili: ſimphiti: corticũ interiorũ quercꝰ: roſarũ: virge pa ſtoris: aũ. m. ij. pſidie biſtorte gallarum: mirtillorũ aũ lib. i. radicuʒ vlmi: radicũ ſilicis: radicũ neſpilorũ: radicum ſor barũ: cupularũ glãdium aũ. lib. ij. Ex his oĩbus: ſeu ex his pluribꝰ ꝯq̄ſſatis in aq̄ pluuiali ciſterne: ſeu fabri: vel fer rate decoctio p enchatiſmate fiat: in q̄ ſero ⁊ mane ſtõ va cuo ad minꝰ p horã patiẽs ſedeat. ¶ Q̄ ſi enchatiſma facẽ nolis fumũ illiꝰ decoctionis p embotũ recipiat: aut pãnis bñ tecta ſup pforato ſcãno ſe ſtuſet. ¶ Vel accipe coloſo nie. ʒ. ß. ſpodij: boliar. papaueris nigri: iuſq̄ami aũ. ʒ. ij. cõ quaſſent: ⁊ ſup prunas poſitis p embotum fumuʒ recipi at: idẽ ex blata biſantia: ſeu herba ſimphiti fieri põt. ¶ Vl̄ facias ſic q̃ expt̃us ſuʒ. Accipe ſcopaturã cerdonũ vt ſũt ſolee ⁊ alia q̄ cerdones ipſi ꝓiciunt: ⁊ gallas ⁊ arilia: ⁊ ex iſtis decoctio fiat: cuiꝰ fumum p embotum recipiat: quis iſtorũ. ſ. enchatiſmate: ſeu ſuffumigio facto. Ex ꝯfectioibꝰ in pcedẽti capĩo deſcriptis bolus vnꝰ tribuat: aut ex pul ueribꝰ parũ cuʒ quis liquore ibidẽ deſcripto. ¶ Vide ven toſas magnas ſine ſcarificatiõe ſub radicibꝰ mãmillarum appone q̄s ad minus p horã ibidem pmitte. ſucceſſiue ad adiutoria doloroſas ligaturas facias. Accipe q̃ ſingula riſſimũ q̄dã reputãt cum pecijs in aceto forti infuſis mã millas epithima: aut cuʒ celidonia piſtas eas empſa. Po ſtea añ ⁊ retro ex vnguẽto infraſcripto pungatur: q̃. ℞. olei mirtini. ʒ. iiij. olei maſti. ſuc. plantag. aũ. ʒ. ij. pul. ma ſti. ʒ. ij. ſumach: acacie: ipoquiſtidos: mirtillo. terre ſigil. bo liar. aũ. ʒ. ij. ß ſpodij roſ. aũ. ʒ. i. ordei vſti. ʒ. ß. cere quãtum ſufficit ⁊ fiat vnguentuʒ. ¶ Vel facias ſic ⁊ eſt quod in ita lia vnguentuʒ comitiſſe appellat: ⁊ ẽ tãte virtutis vt apo tecarij nõnulli tãtuʒ carpendãt vt receptã p auro darent nemini. verũ vt exptus ſui iã inceptuʒ aborſuʒ ꝓhibet. ca liditate laxatos renes ꝯciliat: ⁊ ipm ſoluʒ in caſu nr̃o ſuffi cit ſepe: q̃. ℞. corticum medianorũ caſtanearum: ⁊ etiaʒ arboris glandium mirtil. caude gaballine gallarum: corti cũ fabarum arillorũ vuarũ immaturarum: glandium: ſor barum ſiccarum: neſpulorum immaturorũ: radicuʒ celido nie: foliorũ pruni ſilueſtris aũ contundãtur ⁊ coquãtur in aqua plãtag. poſtea colet: deinde accipe ex oleo mirtino quãtũ vis in q̄ ꝯueniẽtẽ cere quãntitatẽ diſſolue poſtea diu in pplicta decoctiõe lauent ipam inouãdo ſepe: deide ac cipe corticũ caſtanearũ: quercꝰ: ⁊ arborũ gallarũ aũ. pte. j. cineris oſſiũ: cruris bouis: ſe. mirtillorũ: arillorũ vuarũ im maturarũ aũ. ptẽ mediã fiat pul. ſubtiliſſimꝰ: cuiꝰ accipe p tes. ij. trociſcorũ de charabe partẽ vnã: ⁊ cũ oleo cera diu vt ſupra lotis horũ puluerũ ſufficiẽs quantitas ponat: ⁊ fi at vnguẽtũ: q̃ in caſu nr̃o pcioſuʒ ẽ. ¶ Vl̄ facias ſic: acci pe ſuc. ſimphiti plãtaginis pentaphilonis quinq̄neruie aũ ptes eq̄les aceti parũ miſce: ⁊ pecias imerge: q̄rũ vna ab vmbilico iſra: ⁊ alia retro ponat. ¶ Vel ex epatica: aut ci cuta ꝯtrita empſm facias. ¶ Vel aliter ſic: acacie: ypoq̄ſti dos: pſidie: terre ſigillate: trociſ. de charabe: coloſonie aũ ʒ. ß. fiat pul. quẽ cũ ſuc. plãtagis miſce: ⁊ cũ eo añ ⁊ retro patiẽs ẽplaſtret. ¶ Vel facias ſic. ℞. pul. cornu cerui vſti papiri cõbuſte: ſquame ferri vt ſupra pparate aũ. ʒ.i. pul. capellarũ glãdiũ. ʒ. ij. miſce: ⁊ hos pul. incorpora cũ albu mine ouorũ parũ aceto addito ante ⁊ retro empſm fac vt pñꝰ. ¶ Aliq̄ ſic faciũt: accipe maſticis: olibani: mumie: ſã. dra. aũ. ʒ.i. fiat pul. quẽ cuʒ albumine oui: ſuc. mẽte: ⁊ arti meſie miſce: ⁊ fac empſm. ¶ Alij. ſic faciunt: accipe pſilij vſti: gipſi vſti: aluminis arillorũ imaturorum boliarmeni: ſang. dra. radicum ſimphiti pſidie: balauſtiarũ aũ ptes eq̄ les: ex his pulueriçatis cũ albumine oui empſm ꝯficiunt: q̃ i h̃ caſu mirabiliter valet. ¶ Valet etiã empſʒ ex lubri cis terre: thure: ⁊ albumine oui factũ. ¶ Et in iſtis pribus vetule ſic faciũt: ⁊ ne dũ mẽſtrua reſtringunt verũ iã ince ptũ aborſuʒ ꝓhibẽt. Caligineʒ bñ tritã accipiũt: ⁊ ex oleo mirtino albumine oui: parũ aceti addito empſm ꝯficiũt. ¶ Alij ſic faciũt ⁊ mirabiliter valet i ſuc. vitice grece bũbi cinas cartas imergũt: q̄s añ ⁊ retro applicãt. ¶ Vel acci pe raſurã ſũdi cacabi: aut ſarthaginis: ⁊ cũ ſuc. vitice gre ce empſm facias. ¶ Vel cũ gipſo cõbuſto pilis leporis: ⁊ albumine oui. ¶ Vel accipe ſuc. tapſibarbaſi: in q̄ pſiliũ infunde: ⁊ extrahe mucillagineʒ: cũ q̄ pul. gũmi arabici: toſti: pinee cõbuſte: ſiltri cõbuſti: marmoris: ac pilos lepo ris minutiſſime inciſos miſce: ⁊ empſm facias ꝓut ſupra. ¶ Vel facias ſic: ⁊ ẽ empſm efficaciſſimũ: accipe ſuc. plan tag. cũ aceto mixtũ: in q̄ vaccini corij glutẽ liq̄fac. in q̄ po ſtea pannũ lineũ imerge: ⁊ eũ pectini applica. Bone deꝰ ab his empſis diſcedere neſcio: ⁊ h̃ eſt q̄ magis crediturʒ q̄ alij medicamini. his attribuit. Nã ſi mille alia medica mina fierẽt: vnguẽtis: ſeu emplaſtris honor ſp attribuitur: vt igitur ſcias q̄ vetule ſciunt tot ſupra deſcribere volui. ¶ Ad ꝓpoſitũ cum vnctionẽ: ſeu emplatiõnẽ ex pſcriptis aliq̄ feceris: naſcale ex infraſcriptis aliquod vnũ fac: ⁊ cũ vnũ amoueris eius loco aliud apponat. ℞. tripere mirete athanaſie aũ. ʒ.j. ypoq̄ſtidos: acacie: boliar: ſan. dra. radi cũ cõſolide maioris: arnogloſe: gallarũ pſidie aũ. ʒ.i. icor porent ſil: ⁊ naſcale cũ petia ſubtili. fiat. Et vt multa i vnũ cõcludã ex q̄uis iſtorũ: vel ex iſtorũ plibus naſcale ꝯficẽ po teris: vt ex gallis immaturis cõbuſtis: ⁊ in aceto extinctis gũmi arabici cũ ſang. dra. ex pulue. radicis ſimphiti ⁊ ſu mach bolo: ⁊ maſtice ⁊ ypoquiſtidos: ⁊ talia cum ſuc. ſan guinare ſempuiue: ſolatri vermicularis: aut plantaginis ꝯficere poteris: ex q̄buſmet herbis cõtritis: ⁊ in pecia ra ra ligatis idem facias ſi libet: poteris ⁊ quemuis ex pſcri ptis pul. cũ quis ex ſuc. iſtis ꝯficẽ ⁊ naſcale facere. ¶ Vel facias ſic. ℞. coloſonie: cãphore: ſcorie ferri vt ſupra pre parate aũ pulueriʒentur: ⁊ naſcale cum ſuc. ſolatri facias. ¶ Vl̄ alr. ℞. cornu cerui vſti: acacie: ypoq̄ſtidos: boliar. mumie: maſticis gipſi aũ: cere citrine: ⁊ ſepi caprini q̃ntuʒ ſufficit: ⁊ fac naſcale i modũ ſuppoſitorij. ¶ Vl̄ aliẽ facias ⁊ q̃ mire opat naſcale ex ciere magne rane cũ aceto faci as: vl̄ cũ ſuc. ſtercoris aſinini idẽ facias. vl̄ ex intriſeco nu

scoria ferri prohibet mulieres cõcipere

preparatio scorie ferri

vng.tũ comitisse

proptẽ vltigat matric

Supra mẽstruorũ hora eclips lune .l. solis

cis ꝯbuſto idẽ facito. ¶ Alij cũ cortice oui ſubtiliſſime trito. ⁊ oleo mirtino naſcale faciunt. vel cũ ſuc. plãtagi. mucillagine dragagãti: ⁊ gũmi arabici addita. ¶ Aliq naſcalia ex eiſdẽ faciũt: cũ quib⁹ empľa faciebãt: vt. ℞. cornu cerui vſti: papiri cõbuſte: ſcõie ferri vt ſupra ꝑparate aã. ʒ.i. copulaꝝ glãdiũ. ʒ.ij. cũ ſuc. plãta. ꝯfice naſcale. ¶ Vř fac ſic. ℞. cineris teſte oui: maxillas cãcri: ſan. dra. ſtercoris bouini ſicci aã. ptes eq̃les fiat pul. ⁊ naſcale: cũ aliq̃ ex ſuccis dictis fiat. ¶ Ab iſtis naſcalib⁹ diſcedere neſcio: ſʒ vnum adhuc ⁊ ſit finis. ℞. athanaſie. ʒ.j. marchaſite auri pulueriʒate diligẽtiſſime. ʒ.j.ß. incorporẽt cũ ſuc. planta. aut pẽthaſilonis: ⁊ fiat naſcale. ¶ Et q2 volo vt naſcalibus hic finis ſit. Nota q̃ ex his cũ qb⁹ empľa fiebant ſupra albumine oui miſſo: cũ quis ex ꝑdictis ſuccis naſcale facere poteris peſſariuʒ q3. Et ſi mulieres peſſaria maxime vitent: h̃ tñ in caſu ꝑfectiſſima: ⁊ vbi opus ſit tu ea ex ꝑſcriptis facias. ¶ Iaſpidẽ corniolã: ſeu ʒaphirũ firme ꝯtinue ſupra ſe portẽt faciaſ: q2 vt inqt Albert⁹ in de mineralib⁹ talia delata vndecũq3 ſang. emanat ſiſtunt. ¶ Et q2 emperica in illo caſu maxie valere ſolẽt ea retinere non poſſum ℞. pilos dextre auricule aſini: q̃s infirma ꝯtinue ſupra ſe deferat: in vna die oino ſang. ſiſtũt: vt ferũt aliq. ¶ Dicũt alij q̃ tot diebus mẽſtrua ceſſabũt q̃t coriãdrorum grana mulier tranſglutierit. ¶ Fert q3 q̃ magne rane cinis ſupra ſe in ſaccello portat⁹ ſang. vñcũq3 manauerit reſtringat. ⁊ idẽ facit ſãguiſuga ꝯtrita: ⁊ i manu delata. ¶ Solẽt ⁊ in caſu iſto breuia ⁊ incãtatiões ꝑlime fieri: q̃ ⁊ ſi nõ oib⁹: ꝑlib⁹ tñ ꝓſunt: vt experimẽto noſcit: ⁊ h̃ tã paſſi q̃ icãtãtis diſpõne firmiter: ⁊ abſq3 heſitatõe ſic firmiter fieri poſſe credẽtis ꝓuenit: q̃ diſpõ aſtroꝝ merito ſic huic q̃ nõſſi infunditur Ptolomeo. 4. pte ſui q̃dripartiti. 3. ca. ⁊ alibi i ꝑlib⁹ locis teſte. Sʒ cãʒ hui⁹ tãq3 huic loco iptinẽtẽ q̃rere nũc dimitto. tu tñ vir ſciẽtifice icãtatiões iſtas trouãtuľ derelinq̃ cũ in medicaminib⁹ nãlib⁹ ſupra te copioſuʒ ſatis feceri: ⁊ i h̃ mẽſtruoꝝ flux⁹ ab vlcerib⁹ cauſati: ſeu ragadijs emoroidib⁹: aut ruptura vene q̃uis modo facta cure finis iponiť.

¶ De cura ſupfluitatis menſtruoꝝ pp̃ vtutis debilitatẽ ꝑuenientis frĩtate q̃locũq3 dñante. Cap. xviij.

ſ I pp̃ virtutis debilitatẽ mẽſtruoꝝ ſupfluitas prouenit aut h̃ calitate: aut frĩtate erit dominãte. ¶ Si cũ calitate cũ cibis ⁊ potib⁹: ⁊ alijs ad frigidũ ⁊ ſic cũ declinãtib⁹ mulier reſtaureť: ordinate deinde ⁊ ſm q̃ neceſſitas exigit: remedijs ſupradictis vtere. ¶ Si fritate regimẽ totũ ad calidũ ⁊ ſiccũ fac vt declinet. ¶ Q2 ſi ꝓpter aquoſum flegma fluidus ſanguis redderet nimis appropriatã purgatiõe vbi op⁹ ſit facito purgata mã mirabile in iſto caſu encatiſma ex aluminoſa aq̃ artificiali vel nãli ſit: aut ex tali aq̃ ſtufa fiat. ¶ Suffumigiuʒ vo ex quis infraſcriptoꝝ cõueniens eſt: vel ex ipſoꝝ ꝑlibus videlicʒ ex thure: maſtice: laudano galia arilla: mẽtha ſicca: nuce cipreſſi: maiorana: encatiſma: ſtufa: ſeu ſuffumigijs fact: detur modicum tyriace magne: aut bolus vnus diaolibani. ¶ Aut coclear vnũ mixture infraſcripte. ℞. ꝯſerue roſarũ antiq̃. ʒ.i. diaolibani. ʒ.ij. coral. ru. ʒ.j. margarite. ʒ.ß. cimi. aſſi. ⁊ i aceto ꝑ diẽ nãlẽ iſuſoꝝ aã. ʒ.i.ß. mẽthe ſicce. ℈. iiij. olibani. ℈.ij. ſpice inde. ℈. i. fiat mixtura ſi libet deaurata. de q̃ etiã ſero ⁊ mane ſtõ vacuo: aut de diaolibano ꝑ horã añ cibuʒ mulier ꝯtinue ſumat poſt paꝝ boni vini extinctionis calibis. aut cãdẽtis auri: aut ꝯfricatiõis lapidis ematitis bibẽdo. ¶ Illa q3 hora cũ ouo ſorbili valet puluis olibani: maſti. nucis cipſſi: aut radicis biſtorte. Et idẽ nõnulli de mirra dicũt. ¶ Vel facias ſic. ℞. thuris maſticis mumie aluminis cornu cerui vſti ⁊ loti: nucũ cipſſi: coaguli leporis. aut hedi aã. ʒ.j. pill. cũ ſuc. cameleõte ꝯfice q̃rũ. ʒ.j. ſero ⁊ mane in ieiuno ꝑbe: vini vt ſupra ferrati p⁹ parũ bibẽdo ſi libet. ¶ Valent etiã pillule de bdellio ſuccus porri: coaguli leporis: aut hedi: cornu cerui vſti: coral. ru. gũmi arabici: ſpica indica: cinis corticũ ouoꝝ ſulphur. Cinis ſtercoris caprarum: ⁊ ſirupus de ſtercore aſini ſupra deſcriptus. ¶ Factis igitur enchatiſmatibus ſuffumigijs: ſeu ſtuphis tyriaca exhibita mixtura: ſeu diaolibano: vẽtoſe ſtatim ſub mãmillis apponaſ: ſupra cubituʒ ligature fiãt doloroſe: mãmille ex ꝯtrita celidonia emplaſtrenť ⁊ ex vnguento añ ⁊ retro mulier pungaſ. q̃. ℞. olei maſti. ʒ.ij. olei mirtil. ſuc. mẽthe aã. ʒ.i. pul. maſti. ʒ.ij. nucũ cipſſi mumie biſtorte: olibani: mirtil. ro. ru. aã. ʒ.ij. lapidis ematitis. ℈.j. cere parum fiat vnguentum. ¶ Vel ex his ꝑlibus cũ ſuc. mẽthe empľm ꝯficias. ¶ Vel facias ſic ℞. gipſi: vſti: aluminis: gallorum: olibani: nucũ cipreſſi: maſti. arillorum aã partes eq̃les fiat pul. ⁊ cum oleo mirtino: ac ſuc. menthe empľm facito: cum q̃ ante ⁊ retro mulier emplaſtreť. Cũ iſtis met rebus naſcalia facere poteris ac peſſaria ſi libet tãtuʒ de ſucco mẽthe: ⁊ oleo mirtino addendo q̃ fluidum peſſariʒari poſſit. ¶ Cũq3 per dies q̃tuor oia ꝑſcripta mulier ordinata fecerit añ ⁊ retro cerotum portet infraſcriptũ qð. ℞. maſticis. ʒ.ß. laudani: olibani: aã. ʒ.ij. gallarũ: nucum cipſſi: biſtorte: mumie aã. ʒ.i. myrre: galbani: terre ſigillate aã. ℈.ij. cerotum cum piſtello calido fiat vbi op⁹ ſit de maſticis oleo tantũ addendo q̃ ſup corio extendi poſſit: q̃ añ infirme rotundũ: retro vo q̃dratum fiat: ⁊ talia ſcuta ꝑ dies ꝑlimos portet: q2 ſpinaʒ ac renes fortes faciet: ac laſſitudinem remouebit oẽm. ¶ Lapides vo ⁊ alia que a ꝓprietate valent ſup ſe deferat ꝯtinue breuia ⁊ incãtationes trouãtulis derelinq̃. Et in h̃ cuiuſlibet mẽſtrualis flux⁹ a q̃uis cã ꝓuenerit cura finiť.

¶ De cauſis ſterilitatis ac difficultatʒ impꝛgnatiõis. Ca. xix.

v Ir atq3 mulier ad ſibi ſile gñandũ debita exiſtẽtes i etate nãlit inclinanť: ⁊ ſic nõ ꝓlificãtes in ſe quãdã imꝑfectiõnẽ arguũt: pp̃ qð vt fecundi fiãt tam imperitos q̃ peritos ſepe conſulũt. ¶ Hoc aũt his q̃nq3 ꝓpter ſterilitatem: ⁊ interdum ꝓpter cauſam corrigibilem difficultatem impꝛgnationis inducẽtem accidit. Ea de re aliquam de his noticiam tradere ꝓutile hoc in loco mihi viſum eſt. ¶ Scito igitur impꝛgnationis difficultatẽ a ſterilitate differre. Sterilitas enim eſt diſpoſitio a gñatione: vel tẽpore acq̃ſita: per quã vir ſiue mulier ad nunq̃3 ſibi ſimile ꝓducendum impotens ſit. Impꝛgnationis autẽ difficultas eſt diſpoſitio in viro aut muliere ex tpe aut a ꝓncipio gñationis acq̃ſita: ꝑ quaʒ ⁊ ſi ꝓ tũc ad ſibi ſile generandum impotẽs fiat: bñficio tñ medici: vel aliq̃ tali ipotentia remoueri põt. ¶ Vt igiť talia tibi nota fiãt eorum cauſe ſiis cum ſignis deſcribenda ſunt. Viri ſterilitas q̃nq3 a viro: aliq̃n a muliere: ⁊ interdum ꝓuenit ab⁹ vtroq3: cui⁹ cauſe tã extrinſece q̃ intrinſece eẽ pñt. ¶ In viro nãq3 ab intra ſterilitas vitio teſtium vel virge ſeu alicui⁹ ꝓncipalis mẽbri: vel nobilis: vt ſtomachi renum ⁊c̃. accidere poteſt. ¶ Teſtium a gñatione ſeu tẽpore acquiſita ſepe ſpermã ratione ſupfluẽ caliditatis: vel alterius manifeſte qualitatis: ſeu occulte taľr indiſponit: vt ꝓ gñatiõe minime aptuʒ ſit. Ipſoꝝ apa: vľ aliqð tale: vľ inciſio pp̃ extrahendum lapidẽ facta h̃ idẽ facere põt: ⁊ iõ effeminati viri teſtiuʒ malã cõplexionẽ hñtes gñerãt nunq̃3: viragines nec mulieres: vt Ari. i de gñatiõe aialium ꝓmo. ¶ Lõgitudo ṽge: ac breuitas: foraminis tortuoſitas: mollificatio ſpaſm⁹: vlc⁹ ⁊ ſilia ſterilitatis cauſa eẽ pñt: ac iuuenilũ venaꝝ q̃ ſunt poſt aures inciſio: tunc eni q̃ int cerebruʒ ⁊ teſtes ex tali inciſione ꝑcludiť: ſic vt mãe q̃ a cerebro ad teſtes ꝓ gñatione reqſita mãdari dʒ ſeu ſpirit⁹ aialis. neccio reqſiti tranſit⁹ ꝓhibeaſ Nã ait Aui. 23. tertij. Sperma ex mẽbro q̃libet defluit: ⁊ eſt ex ſano ſanum: ⁊ ex īfirmo infirmum. ¶ Et h̃ Aui. deĩ ex ꝯſtigmatib⁹: ⁊ ex natoruʒ aſſimilatiõe ꝑlimi ꝯfirmãt aſſerẽtes mãm in ſperma a nãli teſtiuʒ cõplexiõe trãſmutãdã a mẽbro q̃libet ad teſtes trãſmitti fore neccium. Et ad h̃ ꝑſuadẽduʒ hĩ motiua apparẽtia hñt ꝑlima. ¶ Et dicunt vlteri⁹: q̃ ſperma eſt ſupfluitas vltimi cibi: ⁊ vltimi alimẽti ⁊ cum hoc ſupfluitas oium membrorum ⁊ ex iſto ſeqtur q̃ exñte mẽbro quouis ꝓncipali: ſeu nobili ad mãm pro generatiõe ad teſticulos trãſmutendã impotẽte: ſit hõ ſterilis neceſſario patet. ex quo ſuppono taleʒ mãm pro generatiõe neccĩam. Ex qb⁹ ſeqtur vlteri⁹ q̃ tã vitio alioꝝ mẽbroruʒ q̃ mẽbroꝝ gñationis ꝓuenire ſterilitas põt. qð vt Ari. ſcðo de gene. aialiũ: ſani exñtes nõ gñant: ⁊ hoc q2 eorum nãlis calor eſt ita fortis: vt ſupfluũ vltimi alimẽti totũ in ſumũ reſoluat: vel in mẽbroꝝ ſubam cõuertat: ſeu piloꝝ mãʒ vel alium: ⁊ hoc virtute teſticuloꝝ attractiua debili exñte maxime ſit. In qbuſdã ẽt tale ſupfluũ in piguedinẽ trãſmutaſ: ⁊ ob hoc ſteriles ſunt. Ideo ſubiũgit ibidem Ariſto. q̃ hoies pingues nulli⁹ aut pauciſſimi ſeminis ſunt gñatiui: vñ paꝝ appetunt ⁊ raro coeũt. Generaľ ẽt vir ſepe: q ob defectũ nãlis caloris actũ venereũ põt exercere nunq̃3. ⁊ talẽ Albertus in ſuo de ſecretis mulieꝝ mõſtruoſum appellat. Etas q3 hoiem ſterilẽ efficit nã vltra ſeptuagenariũ viri⁹: ⁊ mulieres qnquagenariũ teſte Ariſto. in de partib⁹ aialium q̃rto non ꝯcipiũt. In muliere illud nec dubiũ eſt cũ tpe illo trãſacto floribus careat reqſitis ad gñationẽ neccio: in viris vero ⁊ ſi vt plurimuʒ ſic ſit nõ tñ ſemꝑ. octogenarios. n. nõnullos q genuerit vidi: ⁊ quẽdã pluſq3 nonagenarium. Cõpſonẽ tñ ac toti⁹ hitudinẽ hic bonã hẽbat: ⁊ tu pp̃ ſcãdala talia ne reuelles vnq̃3: q2 in vulgari aiũt: honeſta mulier ſine prole moriť: ſapiẽs nunq̃3. Et ſic hẽs i ſũma cãs ſterilitatis in viris. ¶ In mulierib⁹ vo ſterilitas accidit ſi ea virago fuerit: ⁊ non minus ẽt mẽbroꝝ ꝓncipaliũ: vel nobilium vitio q̃ in viris. Matrix q3 ſua ſupflua calitate ẽt frigiditate: ſiccitate ſeu hũiditate exiſtit in cã ſepiſſime: aut q2 immũda ſemẽ corrũpat: ⁊ nõ ſolũ ob hoc veꝝ eius pp̃ nimiã ſtricturã: vel amplitudinẽ: aut q2 in ea cicatrices: ſeu in orificio caro addita: ſeu verruca opilãs: aut q2 os pinguedinẽ inuolutã habet. vñ Ypo. q̃cũq3 inqt ꝑter nãm craſſe non ꝯcipiũt his piguedo os matricis obturat. Spaſmata quoq3 matrix: ſeu paletica: aut in q̃ vlcus. aut q̃ os tortuoſum hʒ: mulierẽ ſterilẽ efficit. In ſũma igi he ſunt itriſece cãe tã virũ q̃ mulierẽ ſteriliʒãtes: ſiue a tpe: ſiue a gñatiõe ꝯcte ſint. ¶ Extrinſece vero cãe tã viris q̃ mulierib⁹ cõmunes ſunt vt nimia aeris caliditas gñationis mãʒ reſoluẽs: aut frigiditas mortificãs: aut congelans: aut q2 in aere ipſo occulta diſpõ ad gñationẽ mãm idiſponens exiſtit. vñ viri ac mulieres plurime aerẽ mutãtes non cõcipiũt. ¶ Exercitiũ cõſimiľr laborioſum gñatiõis mãm reſoluẽdo ꝑſepe ſterilitatem iducit: nimia q3 qes in tali mã calorẽ hebetãdo. ¶ Ab imoderatis ẽt ſomno ⁊ vigilia idẽ ſepe accidit. Et q̃ ſit ſepiſſime accñtia imoderata aie: vt melia ⁊ aſſidua triſtitia hec efficiunt mulierẽ viruq3 triſtẽ rãcorẽ in corde aliquem ꝯtinue q defert cõcipe ſeu gñare vidi nunq̃3. Subitũ gaudiuʒ viſus coit⁹ ſupflu⁹. Inanitio ⁊ repletio nimia tam viri q̃ mulieris ſterilitatis cã eſſe põt. ¶ De cibo ⁊ potu liquet manifeſte. nã in non aſſuetis aq̃ frigide potus: ſeu reꝝ fridaꝝ ꝯtinuus viſus ſterilitatem iducit. ⁊ idẽ caſaꝝ reꝝ viſus aſſiduus faceret: ac ebrietas: ⁊ ſiľr comeſtio ⁊ bibitio extra ordinata. ¶ Multa pterea ab intra ſumunť ſepe: q̃ a ꝓprietate ſteriliʒãt: vt cãphora ſquama ferri vermes lucẽtes ⁊c̃. Ab extra quoq3 vt teſtiũ cũ iuſqamo opio: vel ꝯſili emplaſtratio: ⁊ in mulieribus cũ eiſdẽ peſſariʒatio. ¶ Sepe ⁊ cuʒ hoc mulieres caſaꝝ reꝝ ſumunt vt ꝯcipiãt ſuſcipiunt: vel ex eiſdẽ naſcalia ſuppoſitoria encatiſmata balnea: vel ſtuphas ꝯficiũt: q̃ ſua caliditate matricis calorem nãleʒ extermināt. Et ego plurimas ob hoc ſteriles factas vidi ac non nullas que cuʒ magnis anguſtijs ⁊ dolorib⁹ crudeliſſimis vitã cum pietate terminauerunt. ¶ Viri ac mulieres faſcinanť pterea ſepe que ob hoc ꝓducere ſibi ſileʒ valẽt nũq̃3 vt pinaroli ad experientiaʒ vidi. A qbuſdaʒ vero maledictis vetulis ſortilegijs fuerũt taľr ꝑcãtate: ab inde poſt cõcipe potuerũt nunq̃3. Et ſic tam in muliere q̃ in viro ſterilitatis cãs hẽs oẽs: q2 ſi ꝑſcriptaꝝ aliq̃ eſt his fuerit ꝯfirmata perpetuo gñatione priuabiť. ¶ Coniugatoꝝ q3 defectu ſterilitas accidit ſepe: vt ſi occaſionatus ipſoꝝ alter fuerit quãto magis ſi vterq3: aut in q̃litatib⁹ manifeſtis ſi ꝯueniat: aut in caliditate frigiditate ⁊c̃. tunc enim his nõ aľr q̃ ſeminib⁹ alijs accidit: nã ſi eſtus tpe aliqd ſeminares ab inſa aeris calitate ſeis humiditas reſolueret: ſi tpe hyemis aut in locis frigidis mortificaret: in paludoſis ⁊ humidis ſuffocareť. ⁊ in ſiccis areſceret. ſic ex vtriuſq3 ꝯuenientia in q̃litatib⁹ ſit. Calitas nãq3 ſupflua ſeis nãlem calorẽ reſoluendo exterminat. Frigiditas congelat ⁊ mortificat. Humiditas ſuffocat. ⁊ ſiccitas areſacit. ⁊ ſic tã ex pte mlieris q̃ viri: q̃3 vtriuſq3 ſit ſteriliʒati oino cãe habenť oẽs. q̃ ſi alie repiaſ: ad iſta. ſeu ipſaꝝ aliq̃ reducibiles erũt. Iſte eedẽ vel cõſimiles difficultatis ipꝛegnatiõis cãe eẽ pñt: ſi. ſ. ſic non fuerint cõfirmate q2 bñficio medici vel alio remoueri pñt. vñ tã in mulierib⁹ q̃ vitiis mẽbroꝝ ꝓncipaliũ: vel nobiliũ vitio ſemẽ: vel ſanguis mẽſtru⁹: ſeu alia ad ipꝛegnatiõem q̃ reqrunť idiſponi taliter pñt: vt ꝓ generatiõe apta ſint minme. ¶ In mẽbris q3 generatiõe vtriuſq3 tã morbi ꝯſiles q̃ officiales: q̃ cõmunes: cã quoꝝ generatio ipediť: poſſũt innaſci. ¶ In mulierib⁹ eni menſtruoꝝ paucitas hoc efficiet: q2 illð ex ſan. paucitate: aut ꝯdẽſatiõe orificioꝝ venaruʒ matricis ꝓuenit: ⁊ ob hoc in ea ſecũdina ſuſpẽdi nõ poſſet: ⁊ ſi ſuſpẽderet ſanguinis fet⁹ nutrituri debita q̃titas nõ egrederet. ¶ In his itẽ q̃tuor q̃litatũ ſeu alicuius ipſarũ ſupfluitas idẽ faceret: ⁊ in matrice maxime ⁊ ꝯſiľr reꝝ ſex nõ nãliũ imoderat⁹ viſus. ¶ Ex ardẽti q3 amore impeditur cõceptio ſepe: vt bibikil in paruo ꝯtinẽte caplo de cõceptu. ¶ Ex diſpõne q3 etatũ mulieres ac viri nõ cõcipiũt plurimi: quoꝝ etate mutata ꝓlifici ſiunt vt Ar. in de partib⁹ aialiũ caplo ſeptimo. Et ego duas vidi q̃. 45. trãſacto ꝯceperãt nũq̃3: poſtea cũ eiſdẽ maritis ꝓlem hũere: ⁊ i tñ de cãis ſterilitatis ⁊ impꝛgnatõis difficultatis dctñ ẽ.

¶ De ſignis tam pronoſticis q̃ demonſtratiuis ſterilitatis difficultatis impregnationis. Cap. xx.

ſ Terilitatis ſigna tam in viro q̃ muliere ꝑ pri⁹ ponẽda ſunt: ⁊ difficultatis impꝛegnatõis ſucceſſiue. ¶ Effeminatum igiť viꝝ ſterilẽ indica euʒ. ſ. qui timidus exñs act⁹ muliebres hʒ plurimos: voceq3: in cui⁹ pectie pilli pauci: ⁊ barba pauciſſimi ſunt ⁊ exiles. Hec. n. ſuper teſtiuʒ malam cõplexionẽ fridaʒ arguunt: cuius cã ſteriliʒaſ hõ: ⁊ talẽ. Albertus monſtruoſum appellat.

¶ Itẽ ⁊ ẽt cui⁹ teſticuli ſpaſmati ſunt paraliticati aut vlcerati: vel in quib⁹ maligna aliq̃ egritudo ineſt ſterilis cẽſetur. ¶ Ac ille q3 q cuʒ vxore nõ ſolum copulã carnalẽ habuit: ſed vt habeat ꝓ poſſe conat⁹ ſit cuʒ alijs: ⁊ maxime q̃ ꝯcipe ſoleant: nec idẽ ꝓles exorta ſit: ⁊ hui⁹ rei certior adhuc ſies. ſi hũc ex illis eẽ ſciueris: cui⁹ iuuenilium venarũ q̃ poſt aures ſunt inciſio facta ſit: aut qui in principali mẽbro egritudinalẽ tibi notuʒ lapſum hẽat aliquẽ: vel breuẽ aut lõgã nimis virgã: vel foraminis tortuoſitatẽ bibichil in paruo ꝯtinẽte caplo de ꝯceptu ex breuitate ligamẽti ꝓuenire affirmat: aut a quo lapis per inciſionẽ extract⁹ ſit vel vt vidi q teſtes ad intra corp⁹ hẽat ⁊ hec tactu viſu aut infirmi relatu ꝯphẽdẽda ſunt. ¶ Sterilẽ vo q ex forti aut potẽti calore ſuo gñatõis mãm ea terminat ex habitudine: ac ei⁹ robuſticitate ꝯphẽdẽs: ac euʒ pariter q pinguedine nimia ſterilis fact⁹ ſit. ¶ Signa nãq3 ex ſex reꝝ non nãliũ exceſſibus habita per q̃ quepiã ſterilẽ iudicare poſſis per infirmi: aut aſtantium narrationẽ cognita tibi fiant: vt igitur ſterilẽ viꝝ cognoſcas ꝑdicta tibi diligẽter iueſtigãda ſunt oia. ¶ De mulierib⁹ vero illa ſterilis iudicanda erit: que vocẽ groſſã mltos pilos i pectie ac duros. In mento vero nonnullos: ⁊ mores viriles hũerit: hec. n. virago erit generis nunq̃3. ¶ Ea vo q̃ i mẽbro ꝓncipali aut nobili lapſum hẽre aliquẽ ꝑ ꝓpa ſigna cognoueris nec cum marito ꝓlifico ꝯcipit ſteriľ cẽſenda erit: ⁊ eo maxie ſi cum ꝓlifico alio ꝯiugata fuerit aut vt ſepe ſit ſociuʒ ꝯmutauerit tũc de ſterilitate ne dubites. ¶ Matricis vo icõueniẽs: ſeu preter nãm diſpoſitio: cui⁹ cã mulier ſit ſterilis ꝑ ꝓpa ſigna in deſcribẽdis: ⁊ deſcriptis caplis poſita tibi nota ſiet: ſiue verruca: ſiue caro addita: ſpaſmatio: relaxatio: pinguedo nimia: vlcus: vel tale aliquod in cauſa fuerit. ¶ De ſtrictura

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

vero nimia: ſine amplitudine: aut oris tortuoſitate: vbi cer
tificari cupias: tuipſe vbi phas ſit exipire. ¶ Q. ſi mēſtruo
rum paucitate ſterilitas prouenerit: aut hec viragi erit de
qua ſermo ſtatī factꝰ eſt: cuiꝰ calore ſuperfluo cōuertēdus in
mēſtrua ſanguis exterminatꝛ: aut calor erit ita debilis: vt ꝑ
mēſtruis ſanguis nō ſolū ſuperfluat verꝫ pro reſtaurarōe de
perditi calor eiꝰ nutrimētū ſufficiēs imutare fere pōt: ꝛ hāc
ex corporis ſiccitate: ac totius debilitate cognoſces. ¶ Fa
ctas quoqꝫ ſteriles pp ab extra ſiue ab itra appropata me
diacamina mulieris narratiōe cōphēdes: ſiue a ꝓprietate: ſi
ue a quocūqꝫ illud efficiāt. ¶ De faſcinatis tua noſcere nō
itereſt: ſꝫ ſortilegi ad quē ſi velint recurſuꝫ habeant. ¶ Que
vero pp ſex rerꝫ nō naliū abuſus ſterilis fuit aſtātiū aut ſui
narratiōe cognoſces: ꝛ ſic ꝑ ſigna tacta mulieris ſterilitateꝫ
iueſtigare. ¶ Viri itaqꝫ taliꝛ diſpoſiti fecūdis cuꝫ mulieribꝰ
aut mulieres tales fecūdis cum viris copulate ſi ſint conci
piēt nunqꝫ: qīto minus ſi ſic diſpoſiti iuicem copulentꝛ: ꝛ in
iſtis ſigna pſcripta nō minus ꝓnoſtica qꝫ demrātiua tibi ſit.
¶ Verꝫ cuꝫ teſtiū nālis cōplexio hoc efficiat ſepe tua eam
noſcere itereſt. ¶ Pro quo ſcito ꝙ cōplexio teſtium frigi
da pilos paucos: quos circa pudibūda hre dꝫ: emittet tar
de ꝛ ad coitū minime icitat. caſa vo tempeſtiue plurimos
pilos emittēs ardēter ad venereꝫ ꝓuocāt. ¶ Humida nāqꝫ
multi exiſtit ſemis pillorꝫ molliū: ꝛ venerea parꝫ ſicca duro
ruꝫ pillorꝫ: ſemis pauci: mediocriter ſpiſſi: ad coitū mini
me icitat. ¶ Sꝫ qꝛ cōpſones he in viris rariſſime inueniun
tur ſimplices. Ad compoſitas aduerte: qrū in hoc caſu ne
ceſſaria tibi cognitio ex ifraſcriptis fiet. ¶ Frigida ꝛ humi
da teſticulorꝫ craſſis circa pudibūda tarda pilos emittit: ac
paucos: coire tarde icipit. Sperma tenue ac aquoſum: ad
coitū debiliꝛ icitat: cuius ex cā paupculi rariſſime coeūt: ꝛ
in ſpmatis emiſſiōe a muliere frigiditas manifeſta ſentitꝛ.
h raro generat aut nunqꝫ. ¶ Et hec eadē ſigna ſup fridam
ꝛ ſiccā teſtium cōplexionem ſignificare poſſunt. Sed inter
eſt: qꝛ in hoc ſemē minus aquoſum: ꝛ in quātitate etiā mi
nus exiſtit: ad coitū quoqꝫ debiliꝛ ſtimulat. Teſtes calidi ꝛ
ſicci ſi fuerint in adoleſcentia coire icipiūt tēpeſtiue. Sper
ma vero calidū ac ſpiſſum exiſtēs ad venerē potēter ꝓuo
cat: ꝛ ſi citiſſime ſatietꝛ. Circa genitalia pilli naſcuntur cito:
ab vmbilico ad medium coxarꝫ vſqꝫ pilloſi plurimuꝫ ſiūt.
¶ Calidi ꝛ humidi teſtes generāt ſpermatis multū: eſto vt
precedēs ita ſpiſſum nō ſit: ꝛ qꝫuis coitū nō ita ardēter ap
petāt ſine nocumento tñ coire poſſunt plus: immo vt Gal.
ingt: nō diu ab ipſo ſine leſione abſtinēt. Et hec ſigna tibi
teſtiū nālē cōplexionē demonſtrabūt: cuiꝰ cognitio in hoc
tibi vtilis eſt valde: imo vt dictuꝫ eſt qꝫmaxime necīa. ꝛ ꝑ
iſta hēs itrīſece cāe ſigna in viro ipregnatiōis difficulta
tes demrātia. ¶ Extriſeca vero cā puta ſex rerꝫ nō nāliuꝫ
abuſus: aut ex fridis teſtiū emplaſtratio: vel aliqđ tale ifri
mi: vel aſtantiū narratione tibi manifeſta fiet. ꝛ ſic ꝓdicta ſi
gna difficultatē ipregnatiōis ex pte viri ꝓueniētē tibi apte
demrābunt. ¶ Sꝫ ipregnationis difficultatē cā q mulieris
ex pte ꝓuenit iueſtigare ſi volueris primo matricis tam nā
leꝫ qꝫ pter nāꝫ diſpōnē attēde: q huiꝰ tractatꝰ ꝑ ꝓpria capla
tibi nota fiet. ¶ Cōſequēter mēbrorꝫ pꝛcipaliū ac nobiliuꝫ
tā nāles qꝫ pternāles: diſpōnes iconuenientes q ipregna
tionē difficultare pñt iueſtigāde tibi eēnt: ꝛ ille per doctri
nā auctorꝫ manifeſte tibi fient. ¶ Exceſſiue quoqꝫ qlitates
ſiue locorꝫ mutatiōes: ac aliuꝫ rerꝫ ſex nō nāliū ſuperfluitateꝫ
ꝯſiderāde ſunt. ꝛ maxie accītia aīe imoderata: puta melā
colia: triſtitia diuturna: amor exardēſ. propter. n. talia gene
rationē ꝯtingit ipediri ſepiſſime. ¶ Conuenientia vero in
qlitatibꝰ ex vtriuſqꝫ cōplexiōe cognoſces: ꝛ hoc mō diffi
cultatē impgnationis ex parte mulieris iueſtigabis. Ea de
re tā ſterilitatis qꝫ impgnatiōis difficultatis ſic ex pte viri
ſicut mulieris tibi demrātiua ſigna patēt manifeſte. Quā
tū ad ꝓnoſtica eos q ad gñandū apti ſunt noſcas i de pti
bus aīaliū qrto Ariſto. audi. Exitꝰ ſpmatis in hoībus ingt
maribꝰ eſt apud alterationē vocis ꝛ iſtrumētorꝫ coitus qñ
mutantꝛ non ſolum in magnitudine: ſꝫ in figura ꝛ aſpectu
ꝛ ſimiliꝛ mutantꝛ mamille in feminis cū multiplicantꝛ pili
in pectine ꝛ exitꝰ ſpmatis ē in termino duorꝫ ſeptēnuꝫ: ꝛ
ſpma eſt ꝯueniēter bonū in cōplemēto tertij. In qrto vo
ingt: hō pōt gñare vſqꝫ ad ſeptuageſimū: ꝛ mulier vſqꝫ ad
qnqgeſimū i maiori tñ pte in viri. ſ. vſqꝫ ad 65m: ꝛ i mlieri
bus vſqꝫ ad 45m ꝛc. Ex qbꝰ pꝫ ꝙ citra. 14. ꝛ vltra. 50m. in
mlieribꝰ: ꝛ viri. 70m. ad gñatiōnē mime apti ſunt. ¶ Quo
qꝫ nec hi q in ꝑncipali aut nobili aliquo mēbro patiuntꝛ.
¶ Virgā qꝫ hntes lōgā mlti ſi ſint ſemis ſicꝫ q mediocrem
hūt apti ad ꝓcreādū mime ſūt: ꝺ gñatiōe aīaliū pꝛio. Aliq
ꝛ itē ſūt: vt i de ptibꝰ aīaliū. 7. q i iuuētute neqꝫ gñant: in
ſenectute vero ſic ꝛc. ecōtra. ¶ Plibus pterea accidit: vt
ſuo cū ſpmate ſupfluā corruptā aliquā hūitudieꝫ emittāt
cuiꝰ tā ſemē corrūpitꝛ: ꝛ nō gñant i degñatiōe aīaliū pmo.
¶ Ob h igiꝛ ſpma ꝓlificū tua noſcere itereſt. Eſt itaqꝫ ſp
ma ꝓlificū. vt Ari. i. 3o. ꝛ. 7o. de ptibꝰ aīaliū. ꝛ clariꝰ i dgña
tiōe aīaliū. 7o. Albū: ſplendidū globoſū: ſic glandꝰ florꝫ ſā
buci odorē hñs qđ in aq̄ poſitū fundū petit: aquoſū fluxi
bile nō albū ſup aq̄ natās ꝓ gñatiōe minime aptū erit. A.
aūt. 21. tertij. Spma ingt ſanū eſt albū viſcoſuꝫ ſplēdidum
ſup qđ cadūt muſce: ꝛ comedūt de eo: ꝛ odor eiꝰ eſt odor
florꝫ palme ꝛ ſambuci: ꝛ iſta ex parte viri ſe teneat. ¶ Sꝫ
an mulier fecunda ſit vt cognoſcatꝛ qdā epimētum hypo
cratis ad hoc faciunt: vt veſtimētis mulier bñ tecta ſit ſic
vt aromatuꝫ odor ad nares ꝓuenire nō poſſit niſi ꝑ inter
ius deorſum ſuffumigetꝛ. ꝙ ſi tunc odor aromatū ad nares
ꝓuenire nō fore ſterilē talē noſcito. ¶ Alij ex puluere ari
ſtologie cū melle pēſa rara naſtale ꝯficiunt. ꝛ cum in ſero
dormitū vadit ſupponūt: ꝙ ſi in ore ſaliua dulceſcat fecū
da iudicatꝛ: alias minime. ¶ Alij in ſero dorſum allij ſup
poni iubēt: ꝛ ſi in mane odorē ſeu ſaporē i ore pſenſerit fe
cunda erit. ¶ Sꝫ talia vt pꝫ ſup pticularē ſterilitatis cām
arguunt. ꝛ nō ſup ocꝫ: nā ſi talium odor ad nares nequaqꝫ
venerit in poris mricis opilationē arguit que cā ſterilita
tis eſſe pōt. Sed pter iſtas vt ſupra noſti ſunt alie plures.
¶ Alij dicunt ꝙ mulier ſup maluā aut lactucā ſepe min
gat: vir qꝫ ſup aliā: ꝛ cuiꝰ malua ſeu lactuca ſiccabitꝛ ſteri
lē euꝫ ſentias. ¶ Nonnulli ꝗ ſterilitatē ſic experiuntꝛ. tam
vir qꝫ mulier in re plena ex furfure: ꝑ dies nouem ꝛ vltra
vbi opus ſit mingāt: ꝛ in ſuo quilibet: ꝗ ille in cuiꝰ mace
rato furfure: vermes naſcuntꝛ ſterilis indicatꝛ. ¶ Et idē de
fabis aut ordei granis: alij quidā faciunt ꝛ cuiꝰ grana ger
minauerit fecūdus erit. Ex ſic experimentis iſtis qđ ſuper
mulieris fecunditatē arguere potes patet. ¶ Scias inſup
ꝙ mulier fecunda ſterilis citꝰ aneſcit: ꝛ antiqꝫtur: ſana tñ
ad tpꝰ quouſqꝫ menſtrua perdiderit: perſeuerat magis: ſꝫ
ſterilis ꝛ ſi vſqꝫ ad tpꝰ illud magis egrotatiua ſit. ſuā tñ iu
uētutē cōſeruat diuꝰ. Et hec de ſignis tam ꝓnoſticis qꝫ
demonſtratiuis ſterilitatis ꝛ difficultatis impregnationis
que quodāmodo permixta ſunt: ſic vt idem demonſtrati
uum ꝛ pronoſticum ſepe tibi ſit.

¶ De cura difficultatis impregnatiōis q ex cāis pluribꝰ tā
viro qꝫ mulieri cōibus ꝓuenire poteſt. Cap. xxi.

c Um tā virꝫ qꝫ mulierē vt hītū eſt ſterilē eē ꝯtingat
q ſcripta ſūt ſigna diligēter attende: ꝛ ſi vtrūqꝫ ſte
rilem noueris ꝓcreande ꝓlis ſpes habetur nulla:
ꝛ ſic talis cura illi relinquēda erit qui ꝓ libito ſterilē fecun
dā facit. Si vero alꝛ: tñ mō cura erit: ſi ſocij cōmutatio fi
et: ſed qꝛ impregnationis difficultati cū remedijs appro
priatis ꝓuidere tātūmodo mihi cura eſt: paucula quoqꝫ
primo aliqua ad tā viri qꝫ mulieris cōes cās q impregna
tionē difficultāt remouēdas deo adiutore deſcribā. Suc
ceſſiue vero ꝓut intētio tractatuli huius exiſtit ad ea que
ſolū mulieris ex parte ſe tenēt deueniam. ¶ Difficultatis
impregnatōis que mēbrorꝫ generationis in viris vitio ꝓ
uenit curā in ꝓprijs caplis perquire: ſed eius que in mu
liere mēbrorꝫ cōſiliꝛ generationis vitio accidit in capitulis
huius tractatuli tam ſcriptis qꝫ ſcribendis curam inueni
es. ¶ Cauſarū vero ipregnatōꝫ difficultātiū vitio princi
paliū ſeu aliorꝫ nobilium q ꝓueniunt tam in viro qꝫ mu
liere cura fiet tibi vbi ad ſanitatē mēbra alia reducantur:
qđ ex auctorꝫ documētis facere ſcias. ¶ Tortuoſitas fora
minis ligamenti vitio virgā extrahētis ꝓuenit. Eius cura
eſt inciſio ligamēti: vt bibikil inquit. ¶ Breuitatis autem
virge ſeu longitudinis curā expertis vetulis derelinquas
qꝛ i actu coitꝰ mulierē diuerſimode ſituādo plus ꝛ minus
de virga ſuſcipiūt. ꝛ ſi nimia vtriuſqꝫ ſeu alteriꝰ pinguedo
cōceptionē impediat: exercitiū ieiunium ꝛ viꝛ extenuati
uum regimē adhibeat. ¶ Monſtruoſis vero viris de qui
bus Albertus loquitꝛ calorem vigorantia atqꝫ ſperma mul
tiplicātia ꝓut te itra docebo dāda ſūt. ¶ Extrinſece vero
cāe. puta aeris nimia caliditas vel cōſiſe ad cōtrariū pmu
tentꝛ. ¶ Precātatiōes. quoqꝫ faſcinatōes ꝑ cōtrarias pre
cantatōes curentur. de quibꝰ ad vetulas ſortilegas recur
ſum hēas: verꝫ ꝛ ſi his fidē nullam adhibeam: non creden
da tñ quotidie iſtis in partibꝰ audio: vbi anno iſto ob hoc
cremate ſunt plurime: de his tñ Ptolomei ſnīa qrta pte
qdripartiti caplo tertio me heſitantē interdum facit. Ingt
eni q ſi in natiuitate alicuiꝰ dñi diſpōnis operis fuerit in
ſagittario vel piſcibus talis ꝑ mortuos diuinabit: ꝛ mali
gnos ꝗ ſpūs de loco ad locuꝫ moueri coget. ꝛ ſi in vgine
fuerint aut ſcorpione nigromāticꝰ ꝛ aſtrologus iudicabit
oculta ꝛ pdicet futura. Ecce ergo ſm Ptolomei ſniaꝫ qli
ter ſub tali ꝯſtellatōe natis demones obediūt. ¶ Nimirū
igiꝛ ſi ille maledicte vetule demonibus tributa prebentes
nō credēda faciant. Aui. tñ vehemēti affectioni in quarta
ſexti nāliū hoc attribuit: ꝛ tu pcātatꝰ ad tales recurſum ha
beas ſi licet. ¶ Si vero ambo in qlitatibꝰ manifeſtis cō
ueniūt: alterꝫ iporꝫ ad ꝯtrarium pmuta: vel ſi fas eſt ne ſine
ꝓle pereant ſociū permutet: ꝛ hoc de cura cāꝫ difficulta
tis impregnationis tam viris qꝫ mulieribus cōmuniuꝫ ꝛ
aliquarum quoqꝫ tñ ex parte viri ſe tenent.

¶ De cura difficultatis impregnatōis a flegmatica mricis
humiditate prouenientis. Cap. xxij.

v Iris ad tpꝰ derelictis cāꝫ ipregnatiōem prohibē
tiū q ex parte mulieris ſe tñ modo tenēt cura po
nēda nūc eſt. ¶ Si igiꝛ mēſtrua in cā fuerint. puta
ipſorꝫ pauca aut ſuperflua qntitas ſeu ragadie emoroides ci
catrices caro addita virtuti vlcus ſpaſmus vel matricis
paraleſis in ſupraſcriptis caplis curā require. ¶ Verum
cuꝫ impregnatōis difficultas a ſuperfluis humiditatibus ꝓ
ueniat: vt plurimū h illius curam primitus annotabo. A
te igitur primo talium matricis humiditatū: ꝓut in capi
tulo de humiditatibus matricis ſupra te docui: eſſentiam
conſiderandū eſt: an. ſ. flegmatice aut ſanguinee colerice
vel melācolice fuerint. ꝛ huiꝰ ex colore ac per illic deſcri
pta ſigna in noticiam deuenies. ¶ A flegmaticis igitur
principium faciēs cū in cauſa plurimū ipſe ſint curam: vt
facilius qđ queris inuenias bipartite diſpoſui. nam mō
euacuādi dato que ab extra approximāda veniūt primo
ordinate deſcribā. Succeſſiue vo q ab intra. ſex igiꝛ rerū
nō naturaliū totū regimē ad calidū ꝛ ſiccum facias: vt de
clinet. ¶ Deinde ad taliuꝫ ſuperfluarꝫ humiditatū digeſtio
nem deuenit: vt. ℞. radicū rubee maioris. ʒ. ij. radicum
bruſci ſpergi graminis ciperi. añ. ʒ. i. arthemiſie ſauine
nepite meliſſe balſamite mēte ſcolopendrie: capilli vene
ris: gallitrici: ſanſuci organi: calamenti: pulegij: radicum
valeriane. añ. M. ß. ſeminis ſiſeleos. ʒ. vi. aniſi carui ma
ratri ameos ſpice nardi. añ. ʒ. ij. xilobalſami carpobalſa
mi. añ. ʒ. i. liquiritie paſſularuꝫ. añ. ʒ. i. florum anthos ſtica
dos arabici añ. ʒ. ß. raſure eboris calami aromatici ſan
dalo. ru. añ. ʒ. ß. conquaſſentꝛ: ꝛ fiat decoctio: ex qua cum
zuccari albi lib. iij. aceti. ʒ. iij. ſyrupus fiat qui cuꝫ optimo
cinamomo caſſia lignea ꝛ muſci fini granis. iiij. aromati
zetur de quo. ℞. ʒ. i. ß. aque decoctionis cicerū rubeorū
ʒ. iiij. vel aque arthemiſie aque pimpinelle aque florum
ſambuci. añ. ʒ. i. ꝑ vna vice miſce ꝛ in potu tribue totiens
exhibendo de eo: vt tibi materia digeſta videatur. ¶ Vel
aliter. ℞. arthemiſie ſauine mente organi. calamenti iſo
pi: pimpinelle: camedreos: pollitrici: florū ſambuci ſtica
dos. añ. M. i. aniſi maratri ameos: carui: ſeminis aneti.
añ. ʒ. ß. ſiſeleos. ʒ. ß. radicum ſpergi ꝛ bruſci: radicum ru
bee maioris. añ. lib. ß. cicerꝫ rub. pugillū vnū ſpice celtice
ſpice nardi: ciperi: ſquinanti: calami aromatici. añ. ʒ. ii. ſi
at decoctio: ꝛ cum melliꝛ ꝛ zuchari. añ. lib. i. ß. ꝛ aceti albi.
ʒ. iii. fiat ſyrupus: qui cū cinamomo caſſia lignea ac mu
ſci granis. iiii. aromatizetur: de quo pro vice. ʒ. i. ß. cuꝫ de
coctione cicerū: aut cū aquis ſupraſcriptis totiens detur
ꝙ materia digeſta videatur. ¶ Vel fac ſic. ℞. oximellis
ſquilitici ſyrupi de radicibus: acetoſi: ſyrupi de arthemi
ſia. añ. ʒ. i. ß. aquarū pimpinelle radicum feniculi ꝛ arthe
miſie. añ. ʒ. iii. ꝑ tribus vicibus miſce: ꝛ in eo parum cina
momi ꝛ caſſie lignee ꝛ muſci: ꝛ ꝑ delicatis cum eiſdē aro
matizando clarificetur. ¶ Digeſta materia muliere exi
ſtente robuſta. ℞. pillularꝫ fetidarꝫ. ʒ. i. diagridij grana. ii.
cū aliquo ex preſcriptis ſyrupis pillule nouē fiāt. ¶ Q ſi
pillulas abhorreat. ℞. caſſie bñ pinguis. ʒ. i. extrahatur
cū decoctiōe camedreos cuſcute: yſopi: ſticados arthemi
ſie. aniſi liquirie: ꝛ paſſularū caſſia extracta. ʒ. iij. diaſinico
nis addantꝛ vel electuarij. idi mīdē: ꝛ ſyrupi de radicibꝰ ſi
ne aceto. ʒ. i. ꝛ fiat medicina. ¶ Vel cū illa extracta caſſia
dyaſinicōis: ſeu electuarij indi. ʒ. i. addatꝛ iſraſcripta expi
ſio: que ℞. agarici electi. ʒ. ii. zīziberis. ℈. i. ſalis gēme gra.
vi. ifundantꝛ in aq̄. lactis capraꝫ mellis roſ. ʒ. i. addita. ꝛ
xii. horis ad minꝰ in infuſione pmaneat: deinde fortis ex
pſſio fiat quā cū ſupra extracta caſſia miſce: ꝛ medicina ſi
at: q marie i hoc caſu ꝯuenit. ¶ Si forte magis bolū ap
petit. ℞. dyaſiniconis vel electuarij indi. ʒ. ß. zuchari al
bi qītū ſufficit: ꝛ bolū deaurati facias. ¶ Et ſi cōfectōem
ſolidā. ʒ. i. diacarthami pbe. ¶ Vel facias ſic. ℞. roſ. cina
momi zinzibis. añ. ʒ. i. ſandalꝛ alb. ꝛ rub. añ. ʒ. ß. hermoda
ctiꝛ. eſule. añ. ʒ. i. ß. dyagridij turbith. añ. ʒ. ii. maſticis. ℈. i.
zuchari albi libꝛ. ß. diſſoluatꝛ zucharꝫ cū modico ſucci ar
themiſie facta reſidētia. vel cū aq̄ ſublimatiōis eiꝰ: vel cū
modico decoctōis ꝑ ſyrupo facte: ꝛ i morſellis ꝯfectiōeꝫ
facias: ex q. ʒ. ß. tribue. ¶ Q ſi potiꝰ in pulueres modum
appeteret pſcriptis ſpēbꝰ zuchari mīdē adde: cuiꝰ cū mo
dico brodij cicerꝫ ru. aut pulle. vel vini cali. ʒ. i. ß. ad duas
vſqꝫ doſis erit. ¶ Vel huiꝰ loco ſene pulueris. ʒ. ii. ß. exhi
be. Ea. n. a ꝓprietate matriceꝫ a talibꝰ humiditatibꝰ pur
gat: vt bibikil caplo de matrice: verꝫ iſtarꝫ doſes ſm tuei
firme virtutē augēde: aut minuende tibi ſunt. ¶ Purgata
mā in nāli balneo mulier ſi robuſta fuerit balneetꝛ. In eo
eni ſingulare iuuamētū ineni: ꝛ a quo cum egreditꝛ ꝛ lectū
itrat. ʒ. i. ß. metridati in potu dāda ē. ¶ Vel ꝯfectiōis infra
ſcripte. ʒ. ß. q ℞. ſpērꝫ triſere magne ſine opio ſpērꝫ pleris
cū muſco diābre ꝛ dyaſatiriōis. añ. ʒ. ß. raſure eboris ſeis
mercurialꝛ. añ. ℈. ii. coaguli leporis matricis eiuſdē. añ. ʒ.
ß. ſiſeleos. ℈. ß. zuchari albi. lib. ß. qđ cuꝫ aq̄ meliſſe diſſol
uatꝛ: ꝛ cū debite coctū ſit adde ꝯſerue corticū citri. ʒ. i. ꝯſer
ue anthos. ʒ. ß. ꝛ in morſellis groſſis ſatis ꝯfectionē faci
as. ¶ Ad talia balnea a decio ad decimāgntā vſqꝫ diē mo
rā ſi fecerit ꝓtile ſibi erit: ꝛ tu in talibꝰ balneis de obſer
uādo debito regimine eā informa diligenter. ¶ Et ſi bal
nea nālia nō habuerit: aut ea adire noluerit. ℞. arthemi
ſie: betonice camedreos: camepitheos: celidonie: galitri
ci foliorꝫ lauri. malue: maiorane: meliſſe: nepite organi:
ozimi: pulegij: roſmarini: zinziberis ſauine: ſticados vi
tis albe: ypericon: yſopi: camomille: melliloti. añ. M. ii.
carui cimini: ſileris mōtani aniſi: ſeis aneti. añ. ʒ. iij. ſeis li
ni: fenugreci: añ. ʒ. ii. radicis ꝯſolide maioris radicis vale
riane: radicis petroſilij. añ. lib. i. ex his conquaſſatis deco
ctio fiat. De rebꝰ aūt decoctōis ſaculus ipleatur ſup quo
mulier in balnao ſedeat a quo cū egreditꝛ metridatum vel
ꝯfectiōem pſcriptā tribue ſero ꝛ mane vacuo ſtō mulier
balneetꝛ. ¶ Et ſi mulierū cōis mos ſit in talibꝰ balneis ſe

VNIVERSIDA
DSALAMAN
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

tribus aut q̄ttuor dieb⁹ balneare ipſa exiſte robuſta: vtilius tñ foret per dies decē ad min⁹ ipſam continuare balneū ex nouis herbis de tertio in tertium renouando. ¶ Ex rebus eiſdē ſtupbā ſeu enchatiſmū facere potes: ea⁊ fumum per embotum recipe q̄ꝫ pōt. ¶ Balneo completo ſi humiditates a mīce ampli⁹ fluāt ad ipſam expurgationē cōpletam tale naſcale facias: qd̄ de nocte ſaltē deferat ꝯtinue. qd̄. ℞ arthemiſie: ſauine maiorane: diptami abſinthij. añ. ʒ. ß. aniſi ameos: ruthe corticum thuris. añ. ℈. i. pulpe colloquintide. ℈. ij. fiat puluis: ⁊ incorporent cuꝫ ſucco mercurial: vel camedreos ex q̄ naſcale in petia rara ligato fiat: quo nocte q̄libet renouato tādiu vtaſ: donec matrix a talibus ſuperfluitatibus purgata fuerit. ¶ Ab iſtis igr̄ hūiditatib⁹ mīce purgata ad eas totalr̄ ac ꝑpetuo reſcindendas. ℞. acacie balauſtia⁊ cupulla⁊ glandium ſcorie ferri: licij mente cor ticis arboris maſtici: corticis olibani: anthere: ſumach: ſpice. añ. ʒ. ß. fiat puluis: ex quo cum ſucco acetoſe: vel virge paſtoris: ſeu mille folij naſcalia fiāt: q̄ ꝑ aliquot mulier dies continue deferat. ⁊ ſi preſcripta oīa non habueris: qd̄libet iſto⁊ oēm antiquā humiditatē in mīce emanātem reſtringēdi ꝓprietatē hr̄e ſcias. ¶ Uel cū aliquo ex ꝑſcriptis ſuccis ⁊ puluere tartari naſcale cōficias: qd̄ in illo caſu mirabiliter valet: q̄ ipſius tartari puluere in ſuis cibarijs vſa fuerit: idē faciet: ⁊ eſt guſtui delectabile valde. ¶ Ueruꝫ q̄ꝛ humiditates iſte corrupte mulierē nōnunq̄ꝫ fetentē reddūt cuꝫ quo pleruq̄ꝫ mīcis os iratum dilatat: vt ſemē retinere nequeat: ob hoc viris ingrate fiunt multuꝫ. In caſu tali facias ſic. ℞ galle nucis muſcate. añ. ʒ. iij. gariofi. ʒ. i. muſci. ℈. ß. terātur: ⁊ cum lib. i. vini rubei diſſoluantur: qd̄ calefiat paꝝ: ⁊ in eo tunc petiā lineā madefactaꝫ de nocte mulier continue deferat. ¶ Idē ad vuluā marie coartādā. ℞. radicū cōſolide maioris alumis balauſtie: mirrhe olibani: maſticis colofonie: boli armeni gallaruꝫ cypreſſi. cornu cerui vſti. añ. q̄ttum vis de iſta⁊ rer̄ ꝑte vna puluis fiat: alia vo pars cōq̄ſſet quā in vino nigro ſtiptico paꝝ aceti addito buli. Cum tali aūt mulier fomētet ſepe: deide cū ſupraſcripto puluere vulua intus ⁊ extra ſalipiꝫet: ⁊ in decoctiōe ſupraſcripta penā madefactā ſupponat. de nocte vero petiam vel bōbacē in predicta decoctiōe madefactā in modū naſcalis ſꝑ iponat impoſituꝫ teneat. ¶ Uel cū reb⁹ īfraſcriptis in vino ⁊ aceto decoctis decoctio fiat. ℞. maſticis gūmi arabici nucum cypreſſi: galla⁊ alumis zuchari. añ. ʒ. i. Ex his decoctio fiat cū q̄ vulua fomētet: ⁊ cū earūdeꝫ reꝝ puluere aſpſo q̄ꝫ fiat: deide in decoctiōe ꝑdicta imerſa petia ſupponaſ. ¶ Uel facias ſic: ⁊ h̄ vuluā reſtringēdo q̄ꝫmaxime ad conceptionē ꝑparat. ℞. aluminis de pluā mirrhe ligni aloes. pillo⁊ leporis minutiſſime inciſo⁊ ruthe bacarū lauri doronici: nucū cypreſſi. añ. ʒ. ß. ſtoracis calamite. ʒ. ij. ambre. ʒ. i. muſci. ℈. ß. fiat pul. cū quo paruꝫ olei mirtillo⁊ addas: ⁊ naſcale cōficias: vel ꝯq̄ſſent: ⁊ ex his per embotū ſuffumigatio fiat. Si auteꝫ vulua debite ſtricta fuerit iſtis ſophiſticationibus conſtrictiuis haud quaq̄ꝫ indiget: ⁊ ſic capituli huius hic finis eſto.

¶ De approximādis ab extra que matricē ad cōceptioneꝫ q̄ꝫmaxime preparant ⁊c. Cap. xxiij.

P Lurima ſunt q̄ mīcē ad ꝯceptionē q̄ꝫmaxime preparāt: ⁊ q̄ a ꝓprietate īpregnatōis difficultatē remouēt: de qb⁹ oīb⁹ bono adiuuante Ieſu in pñti capitulo doctrina dabiſ. ¶ De his igit̄ q̄ mīcem ad cōceptionē ꝑparāt eſt ſuffumigiū hoc: qd̄. ℞. nucuꝫ cypſſi maſticis thuris: laudani: mirrhe: galbani baccaruꝫ lauri: bdelij. añ. ʒ. i. ſtoracis calamite ſtoracis liqde. añ. ℈. ij. ambre griſe. ʒ. ß. conquaſſent: ⁊ cū ire dormitū mulier itendit per embotū ſuffumigatio fiat. ¶ Uel facias ſic. ℞. laudani puri. ʒ. i. ſtoracis calamite. ʒ. ij. olibani. ʒ. i. ligni aloes ſauine ſicce. añ. ʒ. i ß. ambre. ʒ. ß. muſci. gra. iiij. cuꝫ piſtello calido: ex hīs maſſa fiat: de qua paꝝ ſuper carbones pone: ⁊ per embotum: vt prius ſuffumigatio fiat. ¶ Uel aliter. ℞. laudani. ʒ. i. ſtoracis calamite. ʒ. ß. gariofo. ligni aloes: roſ. rub. ana. ʒ. ij. ambre. ʒ. i. muſci. ℈. ß. terant: ⁊ cū piſtello calido trociſci. ʒ. i. cōficiant ex quibus vno ſup prunas poſito mulier fumuꝫ ꝑ embotū recipiat: dide cū aq̄ roſ. q̄. muſci paꝝ diſſolutum ſit os vulue madefiat. ¶ Qd̄ ſi mulier ex potētib⁹ foret facias ſic. ℞. ſtoracis calamite. ʒ. ß. ligni aloes. ambre griſe añ. ʒ. ij. balſami. ʒ. i. muſci. ℈. i. fiāt trociſci. ʒ. i. ⁊ mulier per embotū vt ſupra fumū recipiat. Bōbax vero in hoc caſu in balſamo fino madefactus ac ſuppoſitus maxime valet. ¶ Suffumigiū quoq̄ꝫ ex trociſcis factū īfraſcriptis: i hoc caſu marie valet. vt. ℞. ro. ru. ʒ. ß. thuris maſticis mirrhe ſanguis dracōis: boliar. mirtilo⁊. añ. ʒ. ij. ſtoracis calamite. ʒ. i. laudani. ʒ. ß. ambre muſci: ligni aloes: gariof. balſami ſpice nardi. añ. ʒ. ß. puluerizāda pulueriꝫent ⁊ cū piſtello calido trociſcos. ʒ. i. cū dimidia ꝯfice: ex q̄⁊ vno ſuffumigatio fiat q̄ facto os mīcis cū aq̄ ro. in q̄ muſc⁹ diſſolutus ſit madefiat: deiñ vir ad mulierē ſm̄ moduꝫ q̄ inferius diceſ accedat. ¶ Uel facias ſic. ℞. ligni aloes: cinamomi añ. ʒ. i. ß. gariof. cypi ziꝫib. nucis muſcate. añ. ʒ. i. radicum biſtorte galla⁊ alumis roche. añ. ʒ. ij. muſci. ℈. ß. ꝯq̄ſſent ⁊ mulier ſuffumigeſ. ¶ Sagzenca ſine opio ab A. in q̄nto deſcripta aut Sera. in 7° ſuffumigata: aut ſuppoſita i hoc caſu grāditer valēt. ¶ Siplicū ſuffumigia q̄ ad cōceptionē q̄ꝫmaxime valere ꝯperi ſunt biſtorte galieni cōpoſite: xilobalſami. laudani: nepite melliſſe. ¶ Ad idē naſcale ex quo vis ſimplicium infraſcripto⁊ ꝯſilr̄ ſcm̄ valet: vt ex felle auſeris ſiluestris: cū ſucco praſſij: vel cū felle capzioli maſculi: ſi maſculū: vel femie: ſi feminā hr̄e cupis: ⁊ fel recēs extiſtat cū q̄ ſatirōis puluis icorporādus eſt: vel ex raſura cornu capre cū oleo de ſpica: q̄ ſi trāſactis trib⁹ dieb⁹ poſt purificatōeꝫ h̄ fiat. Sera. expertū h̄ eē dicit. Oē q̄ꝫ coagulūꝫ ad idē valet: ⁊ leporis q̄ꝫmarie. Coſtus ſilr̄ cū oleo ro. aut fel corui cū melle: aut fenugrecū cum adipe anatis: aut leporis fel cū melle. Semē q̄ꝫ ſparagi cū adipe anſeris vel cū eadē teſticulus muſtelle dexter. Cum oleo ro. valet muſcus vel lauri folia. Et ꝑ ruſticis alleū in oleo ro. decoq̄ꝫ cū quo diſam ruſticā naſcaliꝫa. ¶ Et q̄ a ꝓprietate ab auctorib⁹ deſcripta ad cōceptione valere cōperi ſūt infra deſcripta. Sordicies auricule dextre mulle i auro: aut argento ligeſ: quā mulier i brachio dextro continue ligatā deferat. Idē de dēte puelle ſeptē anno⁊ in auro q̄ꝫ ſeu argēto ligato refferit. Idē de lapide aqle in nido eius repto fiet. Semē itē peonie circa mulieris pectinē delatū idē facit. ¶ Referūt ⁊ alij q̄ teſticuli vnius galli extracti cū ſanguine ac ſub lecto poſiti ꝯceptōeꝫ mirabilr̄ iuuāt: ⁊ idē odor ligni buſci facit. ¶ Refert ⁊ bonus anglic⁹: q̄ ſi cū dente hoīs mortui mulier deorſum ſuffumigeſ: mulier fecunda reddiſ: ⁊ ſi ex ſoleis agni caſtrati ſuffumigatio fiat: idē fac. ¶ Recitat itē aliud empicū cui nullā fidē adhibeo penit⁹ ⁊ ſi innumeras ſteriles reputatas ꝯcepiſſe ob hoc affirmet vt in vigilia ioannis baptiſte. xx. anno⁊ homo vel ſupra añ horā diei tertiā ad cāpos ſolus accedat: ⁊ cōſolidā maiorē ſua cum radice ꝑmo abſtrahat: dide minorē ter dñicā orōnē dicendo deuote: ⁊ tā eūdo q̄ꝫ redeūdo nemini loq̄ſ vnq̄ꝫ. Cūq̄ꝫ domi fuerit ex herbis ꝑdictis ſuccū extrahat: cū quo īfraſcripta verba i ꝑgamena charta deſcribat. vꝫ. dixit dñs. Creſcite vehibocb ⁊ multiplicamini chabathai ⁊ replete terraꝫ amath. Iſtā cartā talr̄ ſcriptam dū coit vir ad collū ligatā portet dū maſculū hr̄e cupit: ⁊ ſi feminam mulier. Adhibenti forſan fidē hoc accideret: mihi nequaq̄ꝫ: q̄ꝛ eſto veꝝ eēt ⁊ cū hec viderē illuſionē eē putarē potius. Hic q̄re h̄ annotauerīꝫ q̄ris. viri tāti auctoritas hoc eē fecit. naꝫ expimētū hoc effectū ſemꝑ cōſecutū eē aſſerit. Anglici enim inter xp̄ianos ſortillegi ſunt maximi: ſed ipſis in frācia derelictis huic capitulo finē impono.

¶ De approximādis ab extra q̄ in coitu ꝑſtāt delectatōeꝫ ⁊ q̄ a ꝓprietate venerē ſopitā excitant. Cap. xxiiij.

D Electatio in actu coit⁹ quā vir ſilr̄ ⁊ mulier capiūt magnū immo maximū ad cōceptionem iuuamentum preſtat. Et de re nōnulla coitum delectātia et aliqua a ꝓprietate ſopitā venerē excitantia: que ab extra approximanda ſunt in pñti caplō deſcribā. ¶ Anteq̄ꝫ igitur ad coitum vir accedat: in mulieris amplexib⁹ familiariter ſe ponat: ⁊ cum ſuaui labio⁊ ſuccione oſcula det plurima verba dulcia ⁊ amorē inducētia ꝓferat mamillarū papillas digitis leuiter pertractet: ⁊ q̄ꝛ in actu tali oia facere fas eſt locuꝫ inter anum ⁊ vuluā leuiter ꝯfricet. Ea eniꝫ confricatio vt auctores ferunt plimū in muliere delectationē affert maximā: Sepe vt venereuꝫ actū perficiat operam det: donec tñ mulieris oculos ſcintillare pcipiat eū interrūpet ſemper. ¶ Cūq̄ꝫ mulieris ſcintillant oculi ac verba trūcata loquiſ ſic q̄ i medio ſuo⁊ verbo⁊ laſſata ſiſtit: ⁊ in motib⁹ ſuis modū hꝫ nullum: tunc vir ſtati piper aut cubebas maſticet: ⁊ cū ex ſaliua tali maſticatiōe cātā virgā illiniat. ¶ Uel idē cum felle capre: ⁊ puluere ſemis vrtice faciat. ¶ Uel puluerē ſatyrionis in modū vnguenti cū melle ꝯficiat: cū q̄ tunc virgā inungat. ¶ Uel facias ſic accipe piretri ſtafiſagrie cinamomi. añ. ptes equales terantur ſubtiliſſime: ⁊ cū cidato cribrent: deiñ cū ſyrupo cōditi ziꝫiber. pillas ꝯfice: ex qb⁹ vnā in ore retine: ⁊ cuꝫ ſaliua inde genita virgā ac mīcis colluꝫ illiniat. In actu. n. coit⁹ ex his mulieri icredibil' delectatio ſeqſ: q̄ tunc talr̄ ſituanda eſt cū demiſſo capite. ſ. ⁊ anchis eleuatis ſiniſtruꝫ pedē ſub ancha reponat: dextrū aūt extēſuꝫ teneat: ⁊ ſic in tali ſitu ⁊ dictis diligēter obſeruatis dūe veneri debituꝫ ſinale ꝑſoluant obniſe ſtudēdo: vt in eodē inſtanti ſpmata ſiſ emittanſ. Miruꝫ ſi tacta diligēter obſeruanſ ⁊ ꝯceptio nō ſequatur. ¶ Ue tñ de ꝯtingētib⁹ omittas nihil attende: eſto per rariſſimū ſit q̄ inueniunſ nōnulle q̄ paꝝ: aut minimuꝫ coitum appetūt: vt igiſ in talib⁹ ſopitū coitus appetituꝫ viuifices. Accipe puluerē pipis ⁊ ziꝫiberis queꝫ melle cōmiſce: ⁊ de tali mulier ſibi mīcis collum illiniat ac leuiter cōfricet. ¶ Q̄ ſi idē cū felle verris fecerit ad coitum eaꝫ mirabiliter icitabit. Idē q̄ꝫ fiet ſitu in ꝑiapi oculo de caſtoreo oleuꝫ ipoſueris: tātā. n. ex hoc mulier delectationē accipit vt citiſſime ſpmatiꝫet. ¶ Et viri q̄ꝫ repertuntur plurimi qb⁹: ⁊ ſi ad ꝑficiēdā venerē bon⁹ aius bona atq̄ꝫ voluntas ſit: vires tñ ad virgā erigēdam deficiunt vt igitur ꝑ poſſe tuo iſtis paupculis ſuccurraſ q̄ boni exiſtēts animi: vt ꝑ eis nō remaneāt vires viribus accumulāt facias ſic. Accipe andegalli ſuccum aut fel thauri ſeu verris: ⁊ cū melle miſce: ⁊ cū eo virgā radices genitalium ac femur iunge renes: atq̄ꝫ mō nō nimiuꝫ cali ſint: tal. n. vnctio virgā erectā tꝫ diu. ¶ Ad qd̄ marie iuuat ſi ex oleis calis aliq̄ plātas pedū inuxeris. ¶ Idē oleū in quo ciperi: aut ſinapis fuerint bulita faciet. ¶ Aut oleū ſambucinū: aut muſtellinū cū piretro. ¶ Uel in mortario cuꝫ quouis ex oleis ꝑdictis paꝝ muſci duas ex quo vt pri⁹ inunctio fiat. ¶ Uel ali: ⁊ eſt mirabile in oleo formica⁊: ⁊ maxime volātiū oua diu buliāt de tali oleo. ℞. ʒ. ij. ſe. eruce ſe. cepe. añ. ʒ. i. ß. euforbij. caſtorei. añ. ʒ. ß. cere paruꝫ ⁊ vnguētū ſatis molleſiat cū quo poſtea in mortario muſci. ℈. i. incorpora: ⁊ iunge vt pri⁹. ¶ In hoc et caſu dixerūt nōnulli q̄ vnctio facta ex arūgia aſini eſt vltimum. Arūgia q̄ꝫ anſeris valet multū. ¶ Uel facias ſic: ⁊ eſt vnguētū expreſſimū: qd̄. ℞. arūgie vulpis ſucci eruce. añ. ʒ. vj. ⁊ cuꝫ his buli ex teſticul' vulpis q̄ttū vis ad ſucci vſq̄ꝫ ꝯſūptōeꝫ deiñ coleſ: ⁊ cū colatura cere citrine. ʒ. vi. liq̄ſiant ab igne remoto cū infrigidari icipit cuꝫ eo puluerē infraſcriptum miſce: q. ℞. ſeis cepe albe: ſe. eruce: baca⁊ lauri. añ. ʒ. iij. fiat pul. cū q̄ ⁊ ſupraſcriptum fiat vnguētuꝫ quo ad vnctionē vt ſupraſcriptis vtere. ¶ Uel facias ſic. ℞. piretri. ʒ. ij. cinamomi. ʒ. i. euforbij. ʒ. ß. fac puluerē quē cum olei ſambucini. aut muſtellini. ʒ. ß. miſce. ¶ Aliq̄ ex crebro qui ex odoratu pcipiunt nihil: vel qbus fetida placēt: ſic faciunt baurach ⁊ aſſam fetidā cū melle miſcēt: ⁊ vnctionē faciūt ferunt. n. tale virgā erectā tenere diutiſſime. ¶ Alr̄ ⁊ melius. ℞. euforbij piretri. añ. ʒ. i. ⁊ cum lib. ij. aque ad medietatis ꝯſumptionē vſq̄ꝫ coq̄nſ: deiñ cum q̄ꝫto vis olei ſambucini aquā illam permiſce tñ decoquēda q̄ ipſa tota reſoluta ſit. Ex oleo tali vnctio: vt ꝑus facta valet mirabiliter. ¶ Ex teſticul' ꝯſilr̄ bellicoſi galli cū pinguedine anſeris vnctio facta efficiet idē. ¶ Ferſ q̄ꝫ q̄ tenere in ore frugum galāge erectā virgā diu tenet. ¶ Preterea ſicut nonnulla de ꝓprietate ſui venerē extinguunt: ac hoiem caſtū efficiunt: vt agn⁹ caſtus: lapis celidonius: cāphora ⁊ alia plura. Ita aliq̄ venerē potēter excitāt. ac hoieꝫ luxurioſuꝫ reddūt. vt pl'ri plimi ſingunt. ¶ De quo⁊ numero abrotanum ſub puluinari poſitum eē affirmāt. ¶ Et idē facit ſemē elitropie: ⁊ ē cicorea vel ſpēs ei⁹. ſ. cui⁹ ſemē ſcorpiōis caude ſilaſ. ¶ Ueſptilōis q̄ꝫ ſanguis in aliquo folliculo ligat⁹: ⁊ ſub mulieris capite poſit⁹ idem facit. ¶ Teſticuli et bellicoſi galli in arientina inuoluti pelle ⁊ brachio ſuſpēſi venerē mirabilr̄ incitāt. ¶ Ac recēs ſatyriōis teſticulus in manu retent⁹. ¶ Mirabile dictu ferſ q̄ ſtellionis cinis in penna ligat⁹: ⁊ in manu ſiniſtra delat⁹ vltra modum ad venerē ꝓuocat: ⁊ in dextra retēt⁹ eā totalr̄ ꝓhibet. Miranda plima q̄ coitū delectāt q̄ꝫ a ꝓprietate venerē ſopitā viuificāt in hoc caplō deſcripta ſunt. Sed certe ſtelliōis cinere mirabili⁹ nihil. Ea de re ꝯgruū ſine dignū putaui q̄ dūs ſtellio de medicamētis oib⁹ in hoc caplō ſcriptis palmā reportaret: ⁊ ſic capitulum hoc in ipſum finem recipiat.

¶ De plurib⁹ ꝯfectiōib⁹ aliiſq̄ꝫ ab intra ſumēdis plurib⁹ que veneri materiam requiſitam adaugent: ac ⁊ eā ad actū proprium galiarditer adiuuāt. Cap. xxv.

I Mpregnatōis ꝓhibitio venere nō interueniēte remouebiſ nunq̄ꝫ. Quapropter ꝑcedētib⁹ in capitulis exteri⁹ approximanda q̄ ipſam multifariā multiſq̄ꝫ modis adiuuant deſcripta ſunt. Sed ea nunc ſcribēdum reſtat q̄ int⁹ ſumpta mām eidē neceſſariā adaugent: ac eiu⁹ corroborādo potētiā ad expellēdam ꝓpriū galiarditer adiuuarēt: q̄ adiutore deo in pñti caplō fiet. ¶ Simplicia ad hoc ꝓpoſitum facietia repiunſ plima de q̄⁊ numero ē caro cois q̄ pauca⁊ ſupfluitatum multi nutrimēti ⁊ facilis ſit digōnis. Anatis tñ caro colūbo⁊ ꝑdicis: paſſeris: turturis: ⁊ anſeris lingua in hoc caſu ceteris ꝑualere noſcunſ: ⁊ auicēne bibikil caplō de ſpmate ⁊ coitu oiuꝫ aialium comeſtibilium teſticuli valere dūr a ꝓprietate: in hoc tñ caſu infraſcripti principatum tenēt vt teſticuli gallo⁊: apri. verris: cerui: ⁊ tauri. ¶ Si iſtorum aiū comeſtio aliquē faſtidiret deſiccenſ: ⁊ in puluerē reducanſ: de quo ℞. ʒ. i. galāge pipis lōgi. añ. ʒ. ij. zucchari ad pōdus oiuꝫ fiat pul. de quo amic⁹ coclear vnū cum vino calido mane ieiunus accipiat: ac in ſero cum dormitū fuerit itidē. ¶ Infraſcripto⁊ q̄ꝫ comeſtio cerebro⁊ valet: vt gallinarū gallo⁊ nōdum coeuntiū: caponū: faſiano⁊. anatis ⁊ ꝑdicum columba⁊ tñ ⁊ paſſe⁊ ceteris ꝑualent. ¶ Ex aſſato arietis pulmone humor expſſus in tali caſu ferſ hr̄e ꝓrogatiuam maximā. ¶ Aui. vo. 21. tertij ac bibikil allegato caplō puluerē ex ꝑapo thauri bñ ferocis cuꝫ ouo ſorbili in modica adhuc q̄ttitate dati i hoc caſu efficaciſſime valere aſſerit. ¶ Idē ⁊ nōnulli ne ſtercore paſſeris: aut faſiani: aut falconis. aut accipitris referunt. q̄ cū ſorbili ouo aut vino calido dādum ē. ¶ Puluis q̄ꝫ pedum ac caude ſtinco⁊ ſeu lacerte mō q̄ ſupra ſumpt⁹ valet mirabilr̄. ¶ Puluis oſſiuꝫ de calcaneo hyrci cōbuſto⁊: vl' oſſiū bouis: aut puluis de teſta teſtudis valet a ꝓprietate. ¶ Et vt ſermo eo⁊ q̄ ab aiali ꝑuenit cōpleaſ. Ualēt coagula oīa oua piſcium: gallinarum: ꝑdicuꝫ. columbo⁊: paſſe⁊: ⁊ oiuꝫ ꝑua⁊ auium. Lac q̄ꝫ oē ⁊ ſal ſtinci: ſeu lacerte. qd̄ ſic ſit. Lacert⁹ in amorē cū vadit decolleſ ⁊ euiſceret: ⁊ ſale repleaſ: quē in vmbra ſuſpēſuꝫ deſiccari pmitte: ⁊ abiecto lacerto ſal vſui reſerueſ modica. n. q̄ttitas tibi ſuciffit: q̄ ſi huius pulueris ⁊ ſilueſtris eruce ſeis cū ouo ſorbili māne. añ. ʒ. i. dederis nihil ſupra. ¶ Et ſcio q̄ ꝑſcripta cum ouino lacte ſumpta: aut caprino recēte mulſo nō min⁹ q̄ꝫ cum ſorbili ouo: aut cuꝫ vino calido valēt. ¶ Scio ⁊ item q̄ in iſto caſu oia muliere ſumpta purificatis mēſtruis efficacius operantur.

Ad erectionem [illegible]

propriet[ate] [illegible]

[illegible] de ſtellione palmam reportante

ſimplicia

bibikil

puluis

de pulmone arietis

de ſtinco

modus faciendi ſal ſtinci [illegible] lacerte

Anglici ſunt maximi ſortillegi

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

¶Herbas infraſcriptas in hoc caſu ꝯferre veteres experti ſunt vt apium eruca: ꝛ maxime ſilueſtris andacocha melliſſa menta naſturtiū ozimum pullegium ſaturegia: vrtica: feniculus: ſpagus ꝛ yſopus: ꝛ inter omnia iſta eruce ſucc⁹ cū vino datus in ieiunio optime valet. ¶Ex radicib⁹ in hoc caſu maxime cōuenientes ſunt paſtinaca domeſtica: ꝛ ſilueſtris: accoris bulbus: cepe: alleum: porrum: enula: napi rapa: raffanus: ſatyrion: ſecacul: hyringi: galgāga: zinziber: ac radix gladioli: illa. ſ. que deſup inuenitur. ¶Ex ſeminibus ſeu granis ſunt ſemen vrtice: raffani: melonis: apij: petroſillij: naſturcij agreſtis: ꝛ domeſtici. ſemē fraſani que lingua auis di. ſemē eruce baucie cepe cinami andacoche napi: porri: rape: lini: ſperagi: cardamomi: ameos: aniſi: granum been: cicera rubea fracta ꝛ integra faba: lupinus: faſeoli: riſum: far: gariof. pip album ꝛ longū. ¶Ex fructibus in caſu iſto conuenientibus ſunt nuces cōes: vt cōiter ſit cōdite pinee piſtachie: vue dulces: amigdale: auellane: dactili ꝛ nux indica. ¶Ex piſcibus: ꝛ ſi A. petrinos laudauerit: in caſu tñ nro magnā efficaciā hēre nō comꝑio. A nōnullis tñ ꝛ a vulgaribus ꝑterij ſerī carnes coclearū fluuialiū libidinē icitare poterer. Ex ꝑſcriptis veneris māꝫ abūde multiplicāt aliq: ad actū ni leuiter eū icitāt: ꝛ aliq̄ eſto ad venereꝫ ardētius icitēt: tātū ni māꝫ cōiter nō multiplicāt vñ ſolers medicus oīa iſta diligēter examinet: ꝛ ſꝫ ꝙ ad hūanū viuꝫ delectabili⁹ ꝯuenire ꝑūt: faciat preparare ſtudioſe. ¶Et ſi bñ notaueris ex ꝑſcriptis veteres ꝯfectiones ſeu electuaria cōpoſuere plima: ex quoꝫ vſu dñe veneris augeri vires potēter aſſerūt: ꝛ iter alia diaſatirion deſcriptiōe cōi zinzib ꝯditū ꝛ ſecacul maxie laudo. ¶Sed cū iuxta mei igenioli potētia ſimplicia in hoc caſu que valēt oīa cū diligētia ꝑſcrutatus ſim: nūc quaſdā ꝑſcriptoꝝ deſcriptiōes ꝛ cōpōnes deo auxiliāte deſcribā: q̄ nālē roborādo calorē ſpma multiplicando: ꝛ venereū appetitū icitādo iuuenes ad venerē nō ſolū veruꝫ decrepitos in ſenio vltio ꝯſtitutos cōpellēt: adeo vt in etate adoleſcētie: ſeu iuuenili ſe fore cōuerſos extimabunt. ¶Quaꝝ ꝓma ſit hec. q̄. ℞. teſticuloꝝ vulpis recētiū ꝛ mūdatoꝝ. ʒ. vi. ciceꝝ rub. mēte ſaturegie eruce ſilueſtris: ſecacul: hyrigi radicis acori: paſtinace ſilueſtris radicis gladioli que eſt deſup meliſſe naſturtij: ozimi pulegij: vrtice: feniculi teneri. añ. ʒ. ij. iſta oīa bñ munda in ouino lacte decocta vltima piſtatione piſtent: ꝛ ad ſtamignā paſſare ad parte reſeruent. Deinde accipe cerebroꝝ colūbaꝝ: atq; paſſeꝝ: teſticulorum thauri: verris. galloꝝ: ꝛ apri. añ. ʒ. iij. in ꝑſcripto lacte talia ſimīr decoquātur. Cūq; cocta fuerint modico butyri recētis vitellis ouoꝝ recētiū duob⁹ additis i patell. aſſent pariter ſucceſſiue. ℞. amigdalaꝝ dulcium: auellanarum aliquātū aſſataꝝ piſtachiaꝝ nucleorum cōis nucis pineaꝝ oīuꝫ mūdatoꝝ. añ. ʒ. i. medulle nucis indice: dactiloꝝ pinguiū. añ. ʒ. i. ſ. iſtā ꝯterātur ꝯtritiōe vltima. Demū accipe papi thauri ſicci. ſe. eruce. añ. ʒ. ſ. ſeminuꝫ aniſi baucie. rape napi: ſpagi ꝛ fraxini. añ. ʒ. ij. ſ. galgāge piꝑis longi: zinziberis. añ. ʒ. vi. cinamomi gariof. piꝑis albi. añ. ʒ. iij. caude ſtincoꝝ. ʒ. v. caude lacerti. ʒ. i. ſ. ſubtiliſſimus puluis ex his oībus ſiat. Sic oīb⁹ ꝑparatis electuariū cōfice: ſi cū zucharo ipſuꝫ feceris acc. zuchari triti coctaꝝ. lib. vi. ꝛ de paſta primaꝝ reꝝ lib. ij. ſ. de q̄ ꝛ ſi nō tñ hūeris itātū receptam adauge vt paſtā ad ſufficiētiā hēas zucharū cū decoctiōe eruce ſilueſtris ſaturegie mēte meliſſe naſturtij ozimi vrtice: ꝛ ciceꝝ rub. diſſolue qđ lento igne decoq̄tur: paſtā autē illā paulatiꝫ ſecū miſce: ꝛ in fine decoctiōis adde cerebella: ꝛ ea q̄ i patella frita ſūt cū lignea ſpatula ꝯtinue cōmiſcēdo debite cum cocta ſint: ꝛ ifridari icipiunt amigdalas adde: ꝛ ea q̄ ſecū piſta ſunt. vltio vō ꝑſcriptos pulueres cōmiſce electuariū tuū ꝑfice. Sero aūt cū tu bon⁹ hō dormitū vadit ac mane cū ſurgit ad q̄ītatē caſtanee: de hoc electuario ſumat: vſus. n. ei⁹ q̄ maxie antiqs iuuat. nā calorē nālēꝫ corroborādo ſpma multū adauget: ꝛ itā nām fortificat vt vītes coitu vti poſſit gagliarditer. In antiqs ꝙ debilib⁹: q hec de coitu curāt: talis elarij vſus calorē naturalē adauge-

do multū vitā ꝓlōgat: verū ſi cū melle facere volueris: qđ efficaci⁹ erit lib. mell. iiij. ꝓ li. ij. ſ. paſte illi⁹ ſufficiēt: ꝛ vt ꝓmo elariū facito. ¶Aliud. ℞. ſe. eruce: papi thauri: teſticuloꝝ vulpis. añ. ʒ. ij. galgāge piꝑis lōgi. añ. ʒ. i. zizibis cinamomi. añ. ʒ. ſ. caude ſtincoꝝ. ℈. i. fac puluerē de quo cuꝫ ouo ſorbili i mane exhibe. ¶Vel aliud ꝛ eſt efficaciſſimum cupiēti ſuauiſſime in nocte amaſie ꝯplacere. acc. ſeis eruce teſticuloꝝ vulpis: ſeis vrtice: ſaturegie priapi thauri. añ. ʒ. ij. caude ſtincoꝝ. ʒ. i. cū. cerebell paſſerum de nocte pillas ꝯfice: de qb⁹ cū amic⁹ dormitū vadit. ʒ. ij. capiat: ꝛ mihi crede mirāda miracula faciet. ¶Tu aūt ex ꝑſcriptis ſimplicib⁹ vnū vel plura elige puluerē facias q̄ in fercul amic⁹ tu⁹ vtaf ſeu ſtō i mane ieiuno cuꝫ ouino lacte vino caſo: aut ſorbili ouo ꝑbe: ac i ſero q̄ꝫ vel ꝑ bolos cū zucharo elariū facias. q: ſi fantaſiā tuā ampliaueris mille modis talia ꝑbere poteris. ¶Tñ his paupculis ꝙ ſpēꝫ ꝯſeruare deſiderāt cōpatior: vt ab his diſcedere nequeā. iō elariuꝫ vnū in hoc caſu ꝑcioſiſſimuꝫ: imo q̄ſi diuinū qđ in ſabaudia ꝑ q̄dā nobili antiq̄ cōpoſui: adhuc ſcribā: ꝛ tale huic caplo finē iponat volo. qđ. ℞. ſatiriōis: lib. ſ. dactil. ʒ. iiij. mēte zuzibis ꝯditi: iuiubarū. añ. ʒ. iij. coq̄nt in lacte ouino: demū bñ piſtent: poſt acc. teſticuloꝝ galloꝝ ꝛ verris añ. ʒ. ij. cerebrorum colūbarū: ꝛ paſſerū. añ. lib. ſ. cerebra hec ꝛ teſticuli i lacte ouis ſimīr decoq̄nt: ꝛ cū modico butyri recētis in patella parū aſſent: vitell ouoꝝ recentium trib⁹ additis: demuꝫ accipe mell deſpumati: lib. ij. ſ. zuchari thabarzet. lib. iij. mell ꝛ zuchari ſimīl coquant faciliter ad iungēdo paulatim ſupraſcripta: ꝛ cū lignea ſpatula ſp cōmiſcendo: cūq; cocta oīa fuerint: pulueres infraſcriptos adde. acc. papi thauri: ſe. eruce. añ. ʒ. i. ſ. galgange zedoarie. añ. ʒ. i. cinamomi. ʒʒ. piꝑis lōgi ſe. fraxini. añ. ʒ. vi. ſe. mercurial. ſe. malue añ. ʒ. ſ. medulle nucis idice pinearū mundataꝝ piſtachiaꝝ ſiſticoꝝ amigdalaruꝫ dulcium mūdataꝝ. añ. ʒ. i. ex his puluerizanda in puluerē redige: reliqua cuꝫ cultello minuti icidanf: ꝛ cuꝫ ꝑſcriptis debite miſceanf. Et facias elariuꝫ: cui⁹ ad q̄ītatē caſtanee tuo bono hoi cum it dormituꝫ ꝛ mane cuꝫ ſurgit exhibeas. Hoc eniꝫ calorē naturalē reſtaurat: ſeis māꝫ adauget: ac ad venereū actū hoīeꝫ adeo potentē efficit vt ab eo mulier: ꝛ ſi nō. ſatiata tñ laſſata recedat. ¶Hoc. n. elariuꝫ ꝯficere potes aliter. vꝫ. medulā nucis idice pineas piſtachias: ſiſticos ꝛ amigdalas ſil tādiu piſta: vt paſte formā recipiāt. Sup q̄ poſtea puluerizatū zucharꝫ ꝓijce: ꝛ tñ ſil de nouo piſtētur: ꝙ debita eoꝝ icorpatio fiat: q̄ fcō mel ſatyriōis: dactilos mēta: zizib. ꝛ iuiubas: vt ſupra decoctas oib⁹ adde: atq; galloꝝ: ꝛ verris teſticulos. colūbarūq; ac paſſeꝝ cerebra: hec ſil in igne lēto decoq̄nt. His coctis cū ifridari incipiūt: pulueres ꝑſcriptos ꝯmiſce: ꝛ elariū: vt pri⁹ facito q̄ vt ꝑſcriptū eſt vtere. ¶Veꝝ vt ꝓmiſſa ſeruē elariū hoc ꝑñti caplo iponere finē debeat: q: tñ tractatū hunc mulierū amore ꝯficio. ꝑcrū grāde penſarē ſi eas ꝑſcriptoꝝ q̄ ſic difficultatis ipregnationē diuinitus remouēt ꝑticipes nō efficerē. Qua de re ſcito preſcripta his nō minus q̄ꝫ viris cōuenire. His maxime q̄ coitū friditate nimia reſpuūt: ac his q̄ ex abundante frigiditate puellas maſculos cōcipientes maxime hēre poptant. De his tñ q̄ ſic maſculos hēre deſiderāt deo duce doctrinā aliā ſequētib⁹ in caplis deſcribere ſpo: ꝛ ꝑ hoc huic caplo finē ipono: ꝑ qđ ꝛ ꝑ aliq̄ preſcriptas difficultatis ipregnatōis in muliere ab ſtatica hūiditate ꝓueniētis curā hēs oibus. ſ. ordinate deſcriptis que tam ab extra q̄ꝫ ab intra regulr approximari debeāt

¶De cura impregnatōis difficultatis a colicis mſicis humiditatibus prouenientis. Cap. xxvi.

b Due de⁹ q̄ītū difficultatis ipregnatiōis ab humiditate ſtatica ꝓueniēs ipedimēti mihi dedit. Sed in vno ꝯſolor: qđ in eius deſcribēdis curis q̄. ſ. ſtā a coſa ſāguine q̄ꝫ melia ꝓuenire pōt ea adiumēti mihi erit maximi. ¶Et pp illi⁹ q̄ cā hūiditatis colice ꝓuenit nunc curam tanq̄ꝫ ſemi expedit⁹ ab ipſa letus aggredior. Se-

igitur rerū nō naturaliū ad frigidum ꝛ humidum ꝑordinato regimine de ambabus ſaphenis flebotomiā fieri iube corpe q̄ꝫ maxime exiſte plectorico: nō multa tñ ſanguinis q̄ītitas exhēda eſt cū coſe frenū ipſe ſit. Succeſſiue vō ad humoris derelicti digōnē accede. ℞. ſirupi acetoſi ſimplicis ſeu arizacare ſimplicis. ʒ. ij. ſiru. de endiuia. ʒ. i. aquarū cicoree lupulloꝝ ꝛ bugloſſe añ. ʒ. ij. ꝑ duab⁹ vicib⁹ miſce: aut ꝑ delicatis cuꝫ muſcatellinis ſandalis: aromatizando clarifica quā totiēs exhibe: donec māꝫ digeſtā cōprehendas: vel cū aqs ꝓmiſſis iulep roſatū: aut violatū ꝑbe. ¶Q ſi magiſtralē approꝑatū ſirupuꝫ volueris. ℞. floꝝ bugloſſe boraginis: roſaruꝫ ru. añ. m. ſ. violaꝝ lactuce: folioꝝ papaueris albi: endiuie: ſcariole añ. m. i. ſe. endiuie: ac lactuce añ. ʒ. ſ. q̄tuor ſeminū fridoꝝ añ. ʒ. vj. fiat decoctio: quaꝫ cū zuchari lib. ij. aceti albi. ʒ. iiij. vini ꝑnatoꝝ. ʒ. i. ſ. cū citrinis ſandal: aromatizādo ſirupiza: ꝛ cū ꝑſcriptis aqs vt ꝑcedētib⁹ vtere. ¶Digeſta mā talr euētur: accipe caſſie ſeu māne. ʒ. i. diſtēpera cū decoctiōe ca. ve. floꝝ bug. violaruꝫ prunoꝝ: ꝛ tamaridoꝝ extcta caſſia electuariū de ſucco roſ. vl ꝯfectiōis de māna. ʒ. ij. ſ. cū ſiru. viol. ʒ. ſ. ꝯmiſce: ꝛ i potu tribue vel loco eluarij de ſucco ro. vel ꝯfectiōis de māna adde. ʒ. ij. reubarbari cū granis. vj. ſpice nardi infuſi in aq̄ lactis capraꝝ cū modico vini albi de ipſo cū in iſuſiōe horis. vj. ſteterit ꝯueniēti expſſiōe facta. ¶Et ſi potionem renuit. ℞. electuarij de ſucco roſ. aut cōfectiōis de māna ʒ. iij. ſ. zuchari albi q̄ītum ſufficit: ꝛ deauratū bolū facias: quē potionis loco ſumat. Colera pura peccāte talia conueniūt. ¶Si tñ vitellina: aut citrina coſa peccaret: ſirupum de radicib⁹ acetoſum exhibe: ac diaſinicon. electuarium indū: pillulas de reubarbaro ſeu aggregatiuas. Cum tamē medic⁹ qlibet mās has ſciat cōiter euāre in dando modū eas digerēdi ſeu euāndi cupiens ad appropriata deuenire ampli⁹ nō inſiſto. ¶Facta purgatione ꝑ horā vnā ante paſtū ꝯfectiōis ifraſcripte bolū vnū mulier ſp capiat: q̄. ℞. ſpērum triaſandal. ʒ. ij. raſure eboris viſci q̄rcini: pul. papi thauri: ac mſicis leporis añ. ʒ. ij. zuchari albi. lib. ſ. zucharū cū aq̄ ro. ſoluaf: ꝛ i morſell groſſis fatis ꝯfectio fiat. ¶Vel accipe ꝯſerue roſ. ʒ. i. ꝯſerue floꝝ nenufaris boraginis ꝛ bugl. añ. ʒ. iij. diarodon abbatis triaſandalis. manuſchriſti cū perlis añ. ʒ. i. ſ. margaritaꝝ. ʒ. i. fragmētoꝝ lapidū ꝑcioſorum. ℈. ij. ſe. mercurial. ʒ. i. ſ. raſure eboris: viſci querci: pulueris papi thauri: mſicis leporis añ. ℈. ij. deauratāꝫ mixturā ex his fieri iube: de q̄ ꝑcedētis loco coclear vnū continue ſumat. ¶His factis in balneo tali iuuamētū inueni ſingulariſſimū: qđ. ℞. malue ac biſmalue cū radicib⁹ añ. m. iiij. folioꝝ violaꝝ ſalicis vitis vuas albas portantis. roſarū nenufaris ꝛ iunci añ. m. ij. folioꝝ cotani. m. iij. ꝛ vlmi m. i. fenugreci lib. i. fiat decoctio: in q̄ tepida mulier ſero ꝛ mane ieiuna ſe balneat: ꝛ vt ne ſudet vel ſaltē quātomin⁹ poterit tina diſcoopta ꝑmaneat. Ex herb aūt balnei ſacculus impleaf: ſupq̄ ſe mulier balneās ſedeat. Cū balneum egredif de ꝑdicta ꝯfectione ſeu mixtura ꝯtinue ſumat: et ꝑ dies aliq̄t balneū tale ꝯtinuet: ei⁹ tñ loco ex his reb⁹ ſtupha: ſeu enchatiſma facere poterit. ¶Vel tale ſuffumigiū qđ. ℞. ſandal. oium añ. ʒ. i. roſa. ru. floꝝ nenufaris: violarū añ. ʒ. i. ſtoracis: calamite añ. ℈. ij. ambre. ℈. i. cōq̄ſſent ꝛ cū aq̄ ro. trociſci ꝯficianf. Ex qb⁹ ſup carbones vno poſito ꝑ embotū recipit fumū. ¶Añ ꝛ retro ex albo vnguento Galieni ſero ſe vngat: cuius. ʒ. i. ꝫ i. boli armeni ſi adderes meli⁹ erit. ¶Infraſcriptū q̄ꝫ naſcale ꝑ noctes plimas deſert. Qđ a ꝓꝑetate abūdātē i ſupfluitatib⁹ colicis mſicez ad ꝯceptionē ꝑpat. qđ. ℞. medulle cruris vitelli: cerebri cerui: butyri vaccini. adipis capraꝝ: ſeminis mercurialis. añ. ʒ. ſ. acacie: ypoquſtidos: ſandal. ru. ſtoracis liquide: cornu cerui vſti añ. ʒ. ij. cū oleo ro. ſil incorporēnf: ꝛ cū lana naſcalia appēſa filo ꝯficias. ¶Poſſet ꝛ peſſariū taliter fieri. ℞. rerū ꝑſcriptarū. ʒ. i. aq̄ ro. ꝛ olei ro. añ. ʒ. iij. diſſoluanf ſil: ꝛ cuꝫ eo mulierem peſſariza. ¶De alijs vulue ſophiſticatiōib⁹ cū in h̄ caſu rariſſime his opus ſit tractatio

aliq̄ fienda nō eſt: vbi tñ opus foret ad ꝑcedentia capla recurſum habe: ꝛ ex magis ꝑpatis q̄ illic deſcripta ſunt vtere: ꝛ in h̄ huic caplo fine facere liber: q: ſi aliq̄ ſibi deficiet in preſcriptis caplis recurſum inueniet.

¶De cura difficultatis impgnatiōis q̄ a mſicis ſanguineis humiditatibus ꝓuenit. Cap. xxvij.

o Vpflue humiditates ſanguinee coſe admixtiōe ſepe ꝑticipant: aq̄ſo tñ cū ſtate ſepi⁹. ¶Cūq; vt habituꝫ eſt ab eis ſepe impregnatio difficulter recipiat curā: vbi adhibere volueris taliū q̄ītatē ad ſubam primo tibi inſpiciendū eſt: quā ex totius habitudine vrine: ac talium ſanguinearuꝫ humiditatū inſpectiōe cognſces. ¶Te igif ad actū practicū reducendo ſex rerū non naturalium ſanguinis multiplicatiuū regimen ꝓhibe. Q ſi humiditates iſte coſa ꝑticipāt tale regimē ad frigidū ſiccitatē cōtēperādo declinet facias. ſi vō aquoſo ſtate ad ſiccū regimē declinet neēe eſt: ſed frigidū tpef. Deinde cōib⁹ materieb⁹ euacuatis flebothomia ambab⁹ ex ſaphenis fiat: ꝛ copioſa qdē. verū ſi hūiditates iſte coſa ſiue ſtate ꝑticipāt: euacuatiōe vbi op⁹ ſit cū qb⁹ ꝛ q̄uo illud fieri debeat ex ꝑcedētiū caploꝝ doctrina notū tibi ſatis eſt. ¶Et ꝑ hoc ad appropriata ſolū deuenio: in h̄. n. caſu balneū ex aq̄ in q̄ corei ꝯfectores ſua coria ꝯficiūt iuuamēti mirabilis iuenio: ꝛ ꝑſcripto more mulier balneāda eſt. ¶A balneo vō cum egredif bolus cōfectiōis infraſcripte vnus eidē tribuaf: q̄ ℞. cinamomi ſeminis mercurialis: roſ. ru. limature eboris margaritaꝝ añ. ʒ. i. coral. ru. fragmentoꝝ lapidum ꝑcioſoꝝ añ. ℈. ij. ſandaloꝝ oium. ʒ. ſ. zuchari. lib. ſ. diſſoluatur zucharū cū aq̄ ro. extictiōis calibis aut cādētis auri ꝛ ꝑualet: ꝛ ꝯſerue roſ. ʒ. i. addita i ſatis groſſis morſell ꝯfectio fiat. i preſcripto balneo plib⁹ dieb⁹ ſe balneet. ¶De mixtura q̄ꝫ infraſcripta ꝑ horā vnā añ paſtū vnū coclear ſp accipiat q̄. ℞. ꝯſerue roſ. antiq. ʒ. i. ꝯſerue bug. ac borag. añ. ʒ. ij. triū ſandaloꝝ: diarodon abbatis. añ. ʒ. ij. pulueris ſpērū ꝑdictaꝝ. ʒ. iij. pānoꝝ auri: numero. xij. mixtura ex his fiat q̄ deauretur. ¶Mulier ſepe ex ifraſcripta decoctiōe fomentef: q̄. ℞. roſarū rub. gallarū ſumach plantaginis ſimphiti chimolee boliar. alumis añ. m. ſ. In aq̄ fluuiali vel ferrata: oīa iſta decoquātur: cū q̄ mulier fomētef ſepe: deinde intus ꝛ ex ꝑſcriptarū rerū puluere mſicis os ſalipizetur ꝛ petia i ꝑſcripta decoctōe madefacta tā int⁹ q̄ꝫ ex ſupponaf. Hec de die fiāt: de nocte vō accipe muſci gra. vj. ſandaloꝝ muſcatellinoꝝ: roſ. ru. añ. ʒ. ſ. olei ro. ʒ. i. ſ. diu in mortario ducanf in qb⁹ intinct⁹ bōbax ſupponaf. ¶Cōſiderādo q̄ in ꝑcedētib⁹ ꝑſcripta ſunt quātū ad ea q̄ in cura difficultatis impgnatiōis ab hūiditate ſanguinea ꝓueniētis requirunf mihi in h̄ caplo deſcripta ſufficere videnf. Q ſi aliqđ ad ꝑficiēdā ei⁹ curaꝫ deficit a ꝑſcriptis caplis auxilium petat: q: indigentijs deo duce in complemento ſupplebunt: ꝛ per hoc tibi finem impono.

¶De cura difficultatis impgnatiōis q̄ ꝓuenit a matricis humiditatibus melācolicis. Cap. xxviij.

d Ifficultatis impgnatiōis a ſupfluis hūiditatib⁹ curē vt finē imponerē: de ea q̄ ab humiditate melancolica ꝓuenit: adhuc ponere curā reſtabat. ¶Tua igif melica q̄ impgnari tam auide cupit: ſex reruꝫ nō naturaliū ad calidū ꝛ humidū declinās regimen fac vt obſeruet. Et ſuper oīa quibus ſciuerit modis ſibi leticiam inferat. ¶Tu aūt ad digerendum materiam facias ſic. Accipe ſirupi de radicibus acetoſi. ʒ. ij. ſirupi de fumo terre. ʒ. i. aquarum bug. ſcolopendrie ꝛ arthemiſie añ. ʒ. ij. pro duabus vicibus miſce: aut cū cinamomo optimo aromatizando clarifica. ¶Vel aliter accipe aquarum bug. pipinelle: fumiterre: arthemiſie: ꝛ ſcolopēdrie añ. ʒ. iij. aceti. ʒ. i. zuchari albi. ʒ. iiij. Ex his cū optimo cinamomo aromatizatū iulep pro duabus vicibus facito. ¶Q ſi magis adhuc appropriate facere vis. ℞. calamenti origani ſticados eupatorij florum borag. bugloſ. arthemiſie camedreos ana. m. ſ. ſcolopendrie. m. i. corticum geneſtre ꝛ fraxini ana.

m. ß. paſſularuȝ. ℥. i. fiat decoctio i cuius fine epithimi. ℥. i. adde. ⁊ cuȝ lib. i. zuchari: lib. ß. mellis. ⁊. ℥. ii. aceti paſſulati aromatizatū cū cinamomo ſiru. factas: cuius. ℥. i. ß. cum aqs p̄ſcriptis ꝑ vna vice tribue. ¶ Mã digeſta. ℞. caſſie aut mãne. ℥. i. quã cū tali decoctiõe diſſolue q. ℞. cap. ve. floꝝ borag. bug. viola. camedreos: lingue ceruine añ. m. ß paſſul. ℥. ß. fiat decoctio: in cuius fine. ℥. ſe. epithimi adde electa caſſia ſeu mãna ↄfectiõis hamech. ℥. ii. ac ſirupi viola. ℥. i. cū ea miſce: ⁊ medicina fiat. ¶ Uel aliter. ℞. ↄfectionis hamech. ℥. iii. ß. zuchari q̄ntum ſufficit: ⁊ deauratas bolus fiat. ¶ Uel pillularū de lapide lazuli. ℥. i. loco hoꝝ prebe. Uerū cū cõiter practicãtes mãs tales euacuare ſciant his ſolutiuis finē impono. ¶ Euacuata mã balnea niſi feceris penſa te feciſſe nihil. Accipe ḡ camomille melliloti camedreos camepitheos yſopi folioꝝ lauri lauẽdule añ. m. ii. arthemiſie. m. iiii. maluauiſci cum radicibus. m. v. ſeminis lini fenugreci añ. lib. i. radicū valeriane lib. i. ß. conq̄ſſent: ⁊ ex his ſacculus ſup q̄ mulier ſedeat in balneo repleaſ: a q̄ cū egrediſ ↄfectiões īfraſcripte bolum vnū p̄beꝰ ¶ Que. ℞. ſpẽrum electuarij de gēmis. ℥. ii. ſeminis mercurialis limature eboris añ. ℥. i. priapi thauri: coaguli leporis cum m̄rice añ. ℈. ii. zuchari al. lib. ß. zucharū cuȝ aqua buglo. diſſolue cū floꝝ bug. conſerue. ℥. i. miſce. Et anteq̄ȝ p bolos ↄfectio incidaſ p̄ſcriptos pulueres cum impoſueris. ℥. i. cinamomi vel cū cultello inciſ ſupadde ⁊ ↄfectionē p bolos facito. eius q̄ȝ añ paſtū per horã bolum vnum mulier ſemp accipiat. ¶ Ex rebus balnei ſtuphe encatiſmata ac ſuffumigia balnei loco fieri p̄nt: q̄ ſi fiat dãdi poſt ↄfectionē ſemp memor eſto. ¶ Naſcalia etiã in illo caſu q̄ ſequūtur matric valent vt ex coſti puluere: ⁊ oleo ro. vel fenugreco cū adipe anatis: aut ſeminis ſparagi cū adipe anſeris: ſeu ex oleo viol. cū muſco quodlibet iſtoꝝ matricem ad ↄceptionē maxime adaptāt. Et h̄ ptaliū melicarū humiditatū cura ſufficiat. Nã ſi ad huiꝰ capli cõpletã docuinam plibus ſeu alijs a p̄ꝓetate difficultatē impregnatiõis remouentibꝰ vel vulue ſophiſticatiõibꝰ opꝰ ſit capla p̄ſcripta que de his te faciant abundantem require.

¶ De cura difficultatis impgnatiõis q̄ꝰ a ſiccitate ſola ſeu caliditate vel frigiditate ꝓuenit. Cap. xxix.

P Lurime vt i caplo de cauſis ⁊ ſignis ſterilitatis: ac impgnatiõis difficultatis. ß. dicti fuit: ad ↄcipiẽduȝ ſolū pp ſiccitatē difficultanſ: qbꝰ talr ſuccurẽdum eſt. Totū ſex rerū nõ nãlium regimē ad humiditatē: ac temperatã calitatē declinet facito. q̄ vt oīa in vnum cõcludã tale regimē totū reſumptiuum ſit. ¶ Propter quod in vſu ↄtinue talis q̄ maxime ſibi p̄derit. qd. ℞. zuchari albi lib. i. ß. amili. ℥. iii. cum aq̄ ro. amidū diſſoluaſ ⁊ in ea zucharoꝝ poſtea cui ad lentū ignē dū cogtur. ℥. iii. amigdalarū dulciuȝ recentis olei paulatim adiūge: ⁊ in morſellis talē ↄfectionē facias. ¶ Nõnulli ↄfectionē hãc ſic faciūt cū aqua roſa. zucharo diſſoluto: ⁊ ad ignē dū lēte decoqſ: nūc oleū nūc amidū paulati adiūgit cū ſpatula lignea pforata continue pmiſcẽdo ↄfectionē p bolos: vt. ß. ↄficiūt. ¶ Mulieri p̄terea huic aſine lac: ſeu capre cum modico mell: aut zuchari caſin put ab vbere mulgeſ p duas: aut tres horas añ prãdiū ſumptū valet maxime. De reſumenda muliere deinceps tuus iſte labor ſit. ¶ Sȝ ad ꝓpoſitū nr̄m īfraſcripto balneo ſepe balneãda eſt: qd ſic ſit. Accipe mõtonū capita plura q̄ in caldario magno ad oſſiū vſq̄ ſeparationē bulliāt deinde accipe folioꝝ vitis muſcatelli ſalicis violarum camomille melliloti añ. m. ii. maluauiſci cuȝ radicib. añ. m. vj. fenugreci ſe. lini añ. lib. ii. radicū valeriane lib. i. ß. conquaſſata oīa in decoctione p̄dicta ſufficiẽter bulliāt: ⁊ i tali balneo mulier ſepe balneeſ a quo cū egrediſ cõfectiõis infraſcripte bolus vnus exhibeaſ. ¶ Que. ℞. ſpẽrum diarodon abbatis. ℥. ii. ſe. mercurialis raſure eboris ana. ℈. ii. m̄ricis leporis. ℥. ii. ſemis bombacis diagaganti gummi arabi. añ. ℥. ß. zuchari in bugloſſe aqua diſſoluti lib. ß. ⁊ florum bug. ⁊ ↄſerue añ. ℥. i. addendo p bolos confectio fiat: de qua p horã añ cibū: aliud medicinale dum nõ recepiſſet: boli vnuȝ ſemp accipiat. ¶ In caſu hoc vulua ſophiſticatione alia nõ niſi vt humectetur indiget: q̄ ex caſa decoctione balnei p̄ſcripti: ſi mulier ſuper forato ſcamno bene coopta ſtupheſ poptime fiet. ¶ Ad qd etiam naſcale h ↄtinue q̄ſi delatum valet multū. ℞. medulle cruris vaccini adipis galline añ. ℥. ß. ſtoracis liqde. ℥. ii. ⁊ cum lana naſcale ↄficias vel his rebus adde oleū amigdalarū dulcium ℥. iiii. ⁊ mulierem peſſariza. ¶ Cõfectiões plura ⁊ alia plurima in p̄ſcriptis caplis deſcripta huic ꝓpoſito ↄuenientia in eiſdē caplis regrenda ſunt. ¶ Q. ſi impgnatiõis difficultas ex calitate ſola prouenirit ad capl'm de cura difficultatis impgnationis ab humiditatibus colicis ꝓuenientis recurſum ſupra habeas: etiam ⁊ illa ↄueniunt q̄ poſtq̄ȝ euacuata eſt materia ibidem deſcripta ſunt. ¶ Debes etiã frigiditate ſola ꝓuenerit ad capl'm de cura difficultatis impregnationis ab humiditate flegmatica ꝓuenientis recurſuȝ hr̄e: ⁊ omnia illa etiã in iſto caſu ↄueniunt que poſtq̄ȝ euacuata fuit mã deſcripta ſunt. ¶ Et p h cauſis oībꝰ ipregnationē p̄hibẽtibꝰ q̄ ſupraſcripte ſunt ſatiſfeciſſe q̄ntū ad curã mihi viſuȝ eſt. Pro q̄ illi crucifixo Jeſu īfinitas grãs ago. In hoc ergo capl'm iſtud finem recipiat.

¶ De fetus ſeu embrionis ḡfiatione. Cap. xxx.

O Ja te documenta p̄ſcripta diligẽter obſeruata ſint que ad ↄcipiẽdū impotẽtes erãt plime tuo bñficio ſure pregnãtes ſiēt: qs cū regere ac gubernare tua ſit: p ꝓpria q̄ deſcribẽtur ſigna noſcas oportet: in quorum nonciam ſi impgnationis modus tibi fuerit deueniẽs facilius. Js itaq̄ p p̄us deſcribendus erit: ⁊ hoc in preſenti caplo creatore duce facturus ſum. ¶ Pro quo ſcito q̄ iſti tres termini ↄceptio: ḡfiatio embrionis: ⁊ impgnatio ſinonymi ſepe nobis ſunt: p̄pe tñ ſumpti differūt multū: nam ↄceptio eſt attracti a m̄rice ſeminis in ſanguis mẽſtrui puriori parte cõmixtio: in quam ipſius m̄ricis nãlis calor talr agit q̄ ſpermatis viuificatio calore embrionis ḡfiatio tandem ↄſeqtur. ¶ Embrionis v̄o ḡfiatio eſt virilis ſpermatis mẽſtruo ſanguine tã diuturna actio: vt mã illa hūanaȝ formam ſuſcipiat. ¶ Impgnatio q̄dē tantūmõ. mulieris ex parte ſe tenet q̄ eſt aliud nihil q̄ȝ ↄceptio ⁊ embriõis ḡfiatio. Cõceptione eteni ac embrionis ḡfiatione facta mulieres tunc ⁊ nõ ante pregnanteȝ dicimꝰ. ¶ Ex qbus p̄mo q̄ eſt inter tres terminos differentia patet. Nã embriõis ḡfiatio ↄceptionem p̄ſupponit. Impgnatio v̄o vtrūq̄. ¶ Patet ſecūdo q̄liter cõceptio vigore caloris nãlis m̄ricis ad actū reducaſ: etiã embrionis generatio ab innato calore ſeminis quē gignitiuum ſpūm cõiter vocamus. ¶ Attracto igiſ ſemine matrix ſup eū tam auide colligiſ q̄ eiꝰ intrinſecuȝ os tam ſtrictū manet: vt inde ſpermatis aut ſanguinis menſtrui egredi poſſit nihil: ⁊ ſic ſeminis cū puriori parte menſtrui ſanguinis cõmixtio ſit: in quã calore m̄ricis agẽte ſpermatis calor ad actū reduciſ: ſic vt in mãm illã menſtrualē p embrionis ḡfiatione ſienda agere deinceps poſſit: ⁊ vt tactū eſt talis ↄceptio nuncupaſ. ¶ Calore v̄o ſpermatis in mãm illã menſtrualē deinceps agente eã ꝓ tribꝰ p̄ncipalibus formãdis mẽbris p̄parat ac diſponit: ⁊ ſic in eã digõnē cauſat quãdã. Et h p hoꝝ veteruȝ q̄ mãm hanc poſſibilibꝰ modis oībus pſcrutari conati ſunt relatu i ſex dierum ſpatio ſit cõiter. Succeſſiue vero calor actionem ſuam ↄtinuans mãm illam vt mẽbrorum formã ſuſcipere poſſit continue diſponit in melius: ⁊ ſic p nouem dierum ſpatium inſpiſſando in eam continue agit. Unde materia ex tali actione rubedinem quandam ac ſubſtantiam ſanguini ſimilem tunc acquirit. Deinceps actione caloris ꝓcedente materia ſm̄ eius eterogeneitatem varie diſponitur: oſſis vt pars vna: carnis alia: reliq̄ nerui: ⁊ ſic de alijs ſm̄ procreandorum membrorum exigentiam formam recipiat: cuius actio in. xij. diebus cõmunius terminaſ. Demū mã illa ſucceſſiua talr diſponiſ: vt membroꝝ omniuȝ ad ſetꝰ pfectionē que regrunt formaȝ recipiāt: qd in. xviij.

dierum ſpacio ſit cõiter. Et in iſto toto tpe embrionis ḡfiatio pficitur: ⁊ ecce in ſumma tpa: ac modus in q̄ ⁊ q̄uo cõceptio embrionis ḡfiatio ac impgnatio fiat: ꝓpter quod in verſu cõiter aiūt. Sex in lacte dies: tres ſunt in ſanguine trini. Biſſeni carnē: triſeni membra figurat. vel aliter. Iniectum ſemē ſex p̄mis certe diebꝰ. Quaſi lac: reliqs nouem ſit ſanguis: ac inde Solidat duodenꝰ dies bis nonaq̄ demū. Effigiat. tẽpuſq̄ ſequẽs ꝓducit ad ortū. Ex qbꝰ oībus patet q̄liter in. xlv. diebꝰ fetus pfecte cõpletur: ⁊ tale eſt fermentationis eius tẽpus maximū. 35. dierū minimū: vt aiūt phi atq̄ multi de hac mã tractantes cõiter aſſerunt. ¶ Formato fetu: vt Aui. ingt: tẽpore duplato moueſ: ⁊ duplato poſtea tpe motus fetus ad ortū venit. Rudis ego ingenij qua fantaſia moti ſint neſcio. nã ex coꝝ poſitione p̄mo ſequiſ q̄ in. xxx. aut. xl. diebꝰ formatꝰ embrio cuiꝰ poſſibilitateȝ ipſi ponūt viuet nunq̄ȝ primū patet iam ex ipſorū cõputo in. xxx. formatꝰ embrio: in ſexto mẽſe precipue naſcitur: ⁊ vt declaraturus ſum talis nõ viuit. In. xl. v̄o formatus ad ortū in octauo veniet q̄ pariter nec viuet. ¶ Sequitur ſecūdo q̄ in nono partus ſiet raro patet: q̄ talis in. xij. preciſe formatꝰ ſic oȝ tpa illa: vt ipſi volūt duplãdo continue ⁊ veriſimilꝰ tam rõne diuerſitatis materie q̄ȝ agentis citra tẽpus illud frequẽtiꝰ embrio formari debet. ¶ Seqtur tertio vltra nonū naturalr naſci neminem: patet ex quo patet duplato motꝰ tẽpore nãlis ſit partus: ⁊ non aliter vt hi volūt. ¶ Aui. tamē in ſui de aīalibꝰ. 9. cõputationē hãc ponit aliter. nã vt ſententiam eius ſummatim colligã. Impregnatiõis tẽpus in ſeptē equales partes diuidit. ¶ Prima quarum formationi: due motui: ⁊ quatuor alie partui correſpõdẽt. Tẽpus enī motus ↄtra tẽpus informationis totaliter condiſtinctuȝ ei duplū fiat. v̄bi gratia. Si in. xxx. embrio formatus ſit eo duplato. lx. cõtinue quo trigeſimo formationis addito nonaginta p̄ciſe habemus q̄ menſes tres cõſtituunt: ⁊ fetus in h tpe moueri incipit. Deinceps duplato motus tẽpore qd dierū. lx. ſit ſeorſum. ſ. eum a formationis tpe capiẽdo dies. 100. ⁊. 20. erit q̄ menſes q̄tuor p̄ciſe ſunt: ⁊ his p̄cedentibus additis fetis ad ortū deueniet. Ex qbus ſeqtur in. xxx. formatus in. lxx. preciſe naſciſ: ⁊ pariter de alijs cõputãdū eſt. ¶ Ex his ſeqſ nãlē: aut decimo aut. 11° partū poſſe fieri ſepe. Patet ſm̄ coꝝ modum computū faciendo. ¶ Aſtrologi morã fetus in vtero aliter inueſtigare conati ſunt vt expſſo Pholomeus in centiloquio ꝓpoſitione. li. innuit dum ingt. Locus lune in natiuitate ipſiꝰ gradus aſcendentis eſt hora caſus ſpermatis. Et locus lune in hora in q̄ cecidit ſperma eſt gradus aſcẽdentis in hora natiuitatis: ⁊ q̄ tps incluſuȝ inter aſcendẽtē natiuitatis ⁊ lune caſus ſpermatis hora ⁊ locū lune hora natiuitatis variationē quandã recipit tres in vtero fetus moras diſtinctas inuenerūt p̄dictis tpibus menſuratas maiorem. ſ. mediã ⁊ minoreȝ. Maior enim ducentoꝝ. lxxxviij. dierum exiſtit q̄ menſes. ix. ⁊ dies. xviij. ſunt. media ducētoꝝ. lxxiij. dierū exiſtit que mẽſes. ix. ſunt ⁊ dies tres. Minor ducẽtoꝝ. lviij. dierū exñs: mẽſes. viij. ⁊ dies. xviij. ↄſtituunt. ¶ Ex his p̄mo ſeqtur q̄ ſcita hora caſus ſpermatis in matrice natiuitatis hora ſcitur ⁊ econtra. ¶ Sequitur ſecūdo q̄ ſeptimi ⁊ octaui ⁊ vndecimi mẽſis partus p̄ter naturã exiſtit: ⁊ per ↄñs infans viuere non deberet. patet ex quo talis partus ſit in fluxu ſuper celeſti obuiante: qui vt notum eſt tanq̄ȝ vle agens plus in cauſatum q̄ȝ particularia agentia influit. ¶ Aſtroꝝ merito ⁊ ſi p̄cedens ſnia forſan v̄a ſit. vt Pholomeus vir tantus affirmat: tñ tam agẽtis pticularis diuerſitate: q̄ȝ etiam materie fallacem illam inueniri ſepe puto: poſito enim q̄ eodem inſtanti mulier ſanguinea ac robuſta ex ſemine valde potenti concipiat ⁊ debilis flegmatica ex debili ſemine: cetera ponendo paria: ad natiuitatis vſq̄ tẽpus ſanguinea citius pariet cum materia in ea obediẽs ſit magis particulare agens fortius ⁊ vniuerſale vt ſuppono. ¶ Item preterea nonne natus in octauo: ⁊ ſi vt infra patebit ſupraceleſtis contrarietur influxus aliquando viuit. vt Ariſto. in de hiſtorijs animalium. 2°. Ex quo bene ſequiſ q̄ ſi precedens regula aſtrorum merito vera ſit ratione particularis agentis: ac materie: fallax reperiri debet ſepe. Sed iſta deceptio in propoſito nobis prodeſt nihil. Iſtam igitur dominis aſtrologis dimittere melius puto. ¶ Habetur igitur ſm̄ dominos medicos qualiter ⁊ quot diebus fetus in vtero formetur: ⁊ in quot diebus moueatur ⁊ tandem in quot ad lucem deueniat. Habeſ q̄ȝ ſm̄ aſtrologos diuerſitatem more fetus in m̄rice qui celum ſuū ad effectum concurrere volentes omnē in fetus formatione: ⁊ ab inſtanti conceptionis ad eius vſq̄ ortum aliter ⁊ aliter per planetas concurrere volunt. ¶ In formatione v̄o: ⁊ ſi vniuerſale dominium ſaturno attribuunt ſm̄ variam diſpoſitionem materie planetas tamen ad talem actionem concurrere affirmant. nam vt habitum eſt in conceptione materia ſimul adunaſ conſtanſq̄ fiat opere: ⁊ talis opatio ſaturno cuius frigiditate ⁊ ſiccitate materiam coadunare: ⁊ coadunatam conſtantem facere aſcribitur: ⁊ hoc tamdiu durat donec a calore matricis ſpermatis calor viuificatus in ḡfiationis materiam agere incipiat. ¶ Scḋa operatio Joui cuius eſt ſpirituȝ viuificare hominē aſcribiſ. nam Juppiter quaſi iuuãs pater ethimologiaſ: tunc eni ſpūs gignitiuus in ſpermate exiſtens viuificaſ: ac formãdi mẽbra vigorē recipit: ⁊ tunc mã ſpumificãdo digõnē quandã efficit vel recipit. ¶ Deinde mars cuiꝰ calitate ⁊ ſiccitate eſt virtutē mẽbrorum informatiuã fortificare mãm illaȝ influit: vñ tunc tres veſice ꝓ tribꝰ p̄ncipalibus creãdis mẽbris generanſ. Et hoꝝ triū operatio vſq̄ pdurat quo mã pro vmbilico: ac ſecundina generationis diſponiſ: qui in ſex aut in. vij. cõiter diebꝰ finiſ. ¶ Et ad h vſq̄ tẽpus a m̄rice adhuc petit nihil. ¶ Deinceps ſol in mãm illã taliter influit: vt ↄceptꝰ iam ſetꝰ ad ↄceptionis locum mãm talem: ac tantam attrahere poſſit q̄ ad p̄ncipaliū membroꝝ augmentationeȝ ſufficiat: ⁊ inde aīata fieri poſſit: qd in triū dierū ſpacio finiſ ⁊ pficiſ. ¶ Ueneri aūt operationē quintã aſcribunt: cuiꝰ eſt liniandi: ac exteriora quedã membra formandi virtutē influere: ⁊ tunc materia ſm̄ eius etherogeneitatem: vt varia mẽbra inde fiant diſponiſ: ⁊ talis operatio circa dies. ix. tota compleſ. ¶ Mercurius deinde oculos aures nares ⁊ vocis inſtrumenta ꝓcreãdi virtutē influit: ⁊ tūc caput: ⁊ in eo cõtenta creanſ ſenſus: organa diſponuntur: ⁊ caput ab humeris ſeparaſ: ⁊ oīa in. xij. dierū ſpacio ſiunt. ¶ Luna humiditatū dñã poſtea v̄tuteȝ talē influit: vt ad ↄceptionis locū humiditas tanta trahi poſſit q̄ mẽbra oīa formã debitã recipiant: huiꝰ opere fetus pfecte cõpleſ: qd in his diebꝰ ſpacio ſit cõiter. Et hoc eſt tẽpus qd ab ſeminis infuſione ad cõpletã vſq̄ fetus formã talr planetis aſcribiſ: vt i diuerſis aſtrologorum libris ſparſim recollegi. ¶ A caſu tñ ſpermatis in m̄rice: vt dictū eſt vſq̄quo ad lucē fetus deueniat planetaruȝ influxus aliter a ꝓprietate aſtrologi cuiuſlibet ꝓductioni rei cuiꝰ cõplemētum p mẽſes durat: autē menſis cuiq̄ planete vniꝰ a ſaturno p̄ncipatū faciẽs dominiū attribuūt: ⁊ ſi rei illius ꝓductio ꝓducet diutius a ſaturno: iterū inchoando ad planetas alios ſucceſſiue trãſeunt ordinate: niſi enī materia ex qua embrio generatur coagulata cõſtaret eius ꝓpter fluxibilitatē ḡfiatio fieret nulla. Cūq̄ ſaturni frigiditate ſua: ac ſiccitate talem ſit coagulare materiã ↄſtantem facere ac nãlem ⁊ vegetatiuã infundere p̄mi mẽſis dñium eidē attribuimꝰ cū in mã illa: hec i menſe illo primo fieri noſcuntur. ¶ Coagulata ⁊ coadunata mã a Joue cuiꝰ eſt ſpm̄ viuificare oēs gignitiuos ſpū formandi mẽbra vigorē recepit: ⁊ ab h ioui menſis ſecūdus aſcribiſ. ¶ Tertiꝰ v̄o marti q̄ tria p̄ncipalia mẽbra ſua calitate formãdo caput ab ceteris ſepat: brachia q̄ȝ ⁊ crura plaſmando ea diuidit ab iuicē v̄tute vitali i eis adhuc exñte nulla vt phyſici voluerunt plimi. ¶ Hec enī pfectio cordi a ſole in eo influi volūt: ⁊ ſic tūc cor mẽbris ceteris vitã iſluit ea de cã tūc moueſ embrio ac ſentit: ⁊ p h ſoli mẽſis q̄rtꝰ at-

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

de ex puntis ad iudicandum mulierem pregnatem et quod a me visum est. Hec est sma hypo. in lib. de suffocatione ... et ancharum et capitis et scie. mamillas. aut alterius corporis partis. vt hypo.

tribuit. ¶ In q̄nto aūt in mēbris exterioribus lineationes venerīs virtute pficiunt quedā: ac etiā exteriora membra formantur: puta nares os virilia muliebria pedes: ac digitoꝝ ſeparatio. Sexti aūt menſis mercurio dñium daſ qui ſua virtute vocis inſtrumenta ſupcilia ⁊ oculos fabricans capillos ⁊ vngues creſcere facit. ¶ In ſeptimo aūt taſ opatio a luna cōpleſ q̄ humiditate ſua vacuitates replet oēs: ⁊ tūc fet⁹ pfecte cōplet⁹ eſt. ¶ Et ex his dñijs tanq̄ ex fundamēto q̄re in octauo menſe nō viuat cāꝫ reddere conati ſunt. Supponētes q̄ planetarū q̄dam vite ſm ambas q̄litates amicanſ: vt venus iupiter ⁊c. Quidaꝫ ſm vnā tm̄: vt luna mars ⁊c. Et q̄dam ſm ambas vite ɔ̄riantſ: vt ſaturnus. Io. n. cuꝫ in octauo menſe ex fundamēto p̄habito ad dñium reuertaſ vite ſm ambas qualitates ɔ̄rias natū interficiat: ⁊ p h̄ rōne talis influxus octaui menſis nō viuit. Si tū fetus radicaſr fortis virtutis fuerit matre exiſte robuſta teſte pho in de hyſtorijs aialium octauo: ſi ſeptimo menſe ad lucem puenerit viuet. In egypto eni inquit: mulieres viragines ſunt: ac robuſte hoc ſepiſſime ɔ̄tingit. ¶ In nono aūt menſe iupiter iterū dñaſ q ſm q̄litates ambas amicus vite fetuꝫ viuificat eius: atq̄ pncipia vite fouendo vitalem virtutē adauget: ppter q̄d partus ille ſupceleſtis influxus merito nālíſſimus exiſtit. ¶ Mars v̄o vite ſm q̄litatē vnā amicus in mēſe decimo preeſt: ⁊ ſic in eo ob h̄ natū viuere ɔ̄tingit interdū. ¶ Sol in. xj. regnās vitam nato preſtat: ⁊ ſic in eo natus viuit vtplimū: q̄ ſi in. xij. mēſe fetū naſci poſſibile ſit: forſan h̄ ab auctorib⁹ ɔ̄tingiſſem: tū reperi nunq̄: ſed ſi ſic eſſet ſupceleſtis influxus rōne viueret cū tunc venus amica vite dñiuꝫ reſumpſerit. ¶ De ſeptimo aūtē mēſe in q̄ partus fit notabiliter: dicif q̄ luna vite rōne humiditatis: ac luminis: q̄d a ſole recipit amicaſ. nā p hoc fruct⁹ maturat creticoꝝ termo. ¶ Et ob hāc cām plenilunij noctes calidores exiſtūt. Metauroꝝ. 2. Cū ergo fetus vt habitū eſt in ſeptimo: pfectus ſit ſibi luna ppter aſſignatas cās nō inimicāte ad ortū ſi venerit viuet: ⁊ hāc ob cauſam partū illū nālem fore cōpertū eſt. ¶ Aui. aūt ⁊ alij vt medici loquētes de his talē rōneꝫ ſenſualem aſſignant. Nā vt ſtatim dictū eſt fet⁹ in ſeptimo pfecte cōpletus eſt: ⁊ tunc aures ſeu nutrimenti defectu exitū petit. q̄ ſi in radice fortis fuerit naſciſ ⁊ viuit. Si aūt vtutis impotentia: aut cotilidonū reſiſtētia naſci nō poſſit maxime debilitaſ: quare ſi eū in octauo naſci ɔ̄tingit ei veluti q labore ſc̄dm aggrediſ a p̄mo nondū releuatus accidit etiam ſic tū in ſecūdo illo motu debilitaſ a fatiga p̄ma releuat⁹ nōdum vt natus viuere nō poſſit. Et rōne eadem decimo non poſſe viuere natuꝫ argueres. Patet ḡ ſm medicos q̄re in octauo nat⁹ nō viuat. In ſeptimo v̄o ſic. q̄ ſi hāc cū aſtrologorum rōne coniunxeris queſiti perfectam cauſaꝫ habebis. Et per hoc huic capl̄o finem impono.

¶ De ſignis impgnationis maſculinitatis cauſis: ⁊ ſignis geminoꝝ: ⁊ deſup impgnationis cauſa. Cap. xxxj.

Qualiter ɔ̄ceptio embrionis: gñatio ⁊ impgnatio fiat in capl̄o p̄cedēti tibi ſatis declaraſſe puto: nūc aūt mulierem p̄gnantē p pp̄ria ſigna cognoſcas opoꝛtet: quoꝝ q̄dam viri: quedam mulieris ex parte ſe tenent. ¶ Dum ergo vir ſpermata ambo ſimul emitti: ac ſugi virgam p̄ſenſerit eamq̄ ſiccā ⁊ mūdā abſtrahi mulierē conceptiſſe tūc ſignum eſt. Mulier aūt ſperma: ſi ſimul cōueniſſe pcipiat in cui⁹ actu delectationē conſecuta eſt grandem: ac mricis collum ſuctionis: ppter auiditateꝫ ſiccū manſerit ſic: q̄ ſpermatis egreſſum ſit nihil: ⁊ accidit mulieri pigritia ⁊ tarditas ad ſomnum: os q̄ꝫ corrugari: ac cum quadam delectatione cōſtringi pcipiat paruum atq̄ dolorem quendā inter vmbilicū ⁊ femur. ppter matricem q̄ ſe tūc ſup ſperma recolligit p̄ſentiat: ac hui⁹ ex cauſa paruulus quidā horroꝛ tūc ipſam dep̄hendat: mulierē hanc ɔ̄cepiſſe dubites nequaq̄: ⁊ hec coniūcti ex pte act⁹ ſe tenent. ¶ In pceſſu v̄o mulier coitum abhorret: vel vt verius coitum tam auide ſeu ardēter vt p̄us non appetit: q̄ ſi cocat paruulus quidā doloꝛ eaꝫ ſub vmbilico dep̄hendit: nec ſperma tūc emittit: cum quo nauſeat interdum. Menſtrua ſolito tempore non effluant: cuius ex cauſa vertigo: ſcothomia: ac oculorum tenebroſitas eam inuadit ſepe. pulſus: ac cordis tremoꝛ. nauſea: abhominatio: ac pſepe malarum materierū ad ſtomachū defluentiū vomit⁹. ¶ Poſt v̄o menſeꝫ appetitus corruptus eā dep̄hendit ſepiſſime eaꝫ coloꝛ vt plurimū mutaſ. pāni: ⁊ alie cutis infectiones ſup faciē: ac in alijs ptibus corporis nōnūq̄ innaſcūtur: mollificantur palpebre: pfundanſ oculi: minorantur pupille: ac coniunctiua augmentaſ: ppter quod eaꝫ aſpectus tunc feroꝛ fit ſepe: ⁊ quod a me viſum eſt ſepe ex impgnatione dorſi ⁊ ancharū dolores ſedantur interdū: q̄nq̄ pariter redeūt. ¶ Ad quartū vſq̄ menſeꝫ cū fetus notabili cibo nō egeat accidentia talia vtplimum fixa manent: ⁊ ad partum vſq̄ deinde minorando p̄cedunt. ¶ Hypocras v̄o auctoreſq̄ alij plurimi p experimēta p̄gnātem mulierē cognoſcere nos edocent. Et p̄mū quidē Aui. indubitatū aſſerit: vt mell. ℥. ij. cū tātūdē pluuialis aq̄ mulier nō aſſueta in potu cibata cū iā dormitū ſumat: ea eni ſi p̄gnās ſit tortionē in ventre ſentiet cum pūctione: alſ minime: ⁊ hui⁹ rō. nam matrix plena fetu inteſtina cōpreſſa tenet: cui⁹ cauſa ventoſitas ex aq̄ illa genita detineſ: ⁊ in vētre tortionē cū punctiōe cauſat. ¶ Secūdū mulier ieiuna pannis bn̄ tegatur ſic vt aromatum odoꝛ ad nares peruenire nequeat. deinde p embotum ſuffumigetur: q̄ ſi odorem ſenſerit pregnans nequaq̄ erit. ¶ De allei quoq̄ ſuppōne: ac ariſtologie puluerís cū melle mixti iudicium idem fit. nā ſi illoꝝ ſapoꝛ in ore ſentitur p̄gnans minime erit. ¶ Experimētū aliud tā ad impregnationē q̄ ad maſculinitatē cognoſcendaꝫ. Vrinā mulieris in vaſe bn̄ mundo recollige: q̄d obturatū taliter ne ſpiret in vmbra reconde p tres dies nāles: deide eā p petiam lini mūdiſſimā cola: q̄ ſi in ea aialia velut pediculi inuenta ſint mulierē pregnanteꝫ eſſe ſcito ⁊ vbi ea rubea fuerint maſculū. alba v̄o feminā denunciant. ¶ Aliud. ℞. vnam acū terſam ⁊ politā ⁊ pone in vrinā mulieris: ⁊ ſerua per noctē in vna pelui enea. ⁊ mane vide: ſi eſt p̄gnās: acus eſt maculata maculis subrubeis. ſi v̄o nō eſt p̄gnās acus facta eſt nigra ⁊ eruginoſa. ¶ De pregnantium vrinis alioꝝ dicta referā eſto p eas ſup impgnationē nihil argui poſſit niſi ſcripta ſigna bn̄ tibi notanda ſunt. ¶ Primū menſtruis pp̄rijs ordiate fluentib⁹ impgnatio v̄a fit: molle nōnunq̄. ¶ Sc̄dm ante mēſem tertiū in mola ſepiſſime manifeſtus motus in mrice ſentiſ. In v̄a impgnatione neq̄q̄. ¶ Tertiuꝫ: in mola veloci⁹ venter ingroſſaſ: imo in nō pceptibili fere tēpore: vt in duab⁹ h̄ anno vidi. q̄ in vno q̄ſi tēpore paſſe in menſe. vj. ambe exonerate ſunt. ¶ Quartuꝫ aliter fetus ſuo ɔ̄uenienti tēpore moueſ q̄ mola. Ipſe eni de latere in latus motū facit ſepiſſime: mola v̄o ſine cōpreſſione ſeu mulieris motu raro. ¶ Quintū q̄ncūq̄ impſſio violenta in mola cum manu fit moueſ: ⁊ amota manu locum ad p̄ſtinū redit. fetus aūt q̄nq̄ ex cōpreſſione tali moueſ: q̄nq̄ v̄o minime. ¶ Sextū durioꝛ venter ⁊ tractabilis minus in mola q̄ in p̄gnāte exiſtit ſemp. ¶ Septimū p̄gnans q̄ molata moueſ agili⁹ multo. ¶ Octauū in mola eſto vēter tumēs fiat: mām̄ille nō tū ſp. moleſcūt eni ac gracillantur: cui⁹ oppoſitū in p̄gnante ɔ̄tingit. ¶ Nonū maxille manus atq̄ pedes molles icōueniēter i molata ſūt: i p̄gnāte nequaq̄. ¶ Decimū p̄gnās menſem. xj. nō ptrāſit: molata v̄o ad q̄rtū vſq̄ annū: ⁊ vltra ſepe venit. ¶ Quāuis itaq̄ niſi equiuoce argui poſſit nihil. Trouantuli tū in iſtis partibus ex vrinis impgnationē nō modo cognoſcere affirmāt ſe: verū etſi mulier cōcepat vnq̄. ac natoꝝ numerū: maritū aliū an̄ habuerit: pr̄ atq̄ mater viuat ne: ⁊ plima talia: ppter q̄d hoies taliter iſatuāt vt a remotiſſimis ptib⁹ nō credenda ad eos copia ɔ̄tinue ɔ̄fluat. ¶ Sꝫ his miſſis trouātulis ad ppoſitū redeūdo: ego ſpe nihil ex vrina ſup impgnationē poſſe ɔ̄cludi certe quicq̄ pſuadere volui nūq̄. Primo nō rōne ɔ̄tenti: p ſpm eni ſup mēbroꝝ diſpōnē ob

Attende quid sentiat hic doctor de urina pregnatium

de dra inter pregnatem et molata

de pulsu pregnatium

hoc iudicam⁹: q: ſupfluitates a membroꝝ nutrimēto reſecate p venas ad epar refluunt: ⁊ ad renes cū ſanguinis aq̄ſitate puenientes i veſica vrine cōmiſcenſ: ⁊ ſic olim phoꝝ ſolers igeniū ex h̄ ſup mēbroꝝ diſpōnē arguit. Fact⁹ enim ad ex̄ venas extis quo in vrina p venas ad mulieris epar ɔ̄tenta mādabit: Scis eteni q̄ in pleureſi atq̄ egritudinibus q̄ ad ex̄ venas ſunt iudicari q̄cq̄ certi nō pōt: vn̄ vicibus aliq̄t in ſuba colore ac ɔ̄tentis vrinā in pleureſi ipſam laudabilē ɔ̄ſpexi: ⁊ tū bon⁹ homo ad mortē velociter tēdebat. Si ḡ ɔ̄tenti rōne iudicari de impgnatione certi pōt nihil: q̄uo ex colore aut ſuba illud facias? ¶ Mala pterea in ſtomacho epate renib⁹ alis ve mulieris in mēbro p̄ncipali ſeu nobili extis diſpoſitio in calore in colore ſuba ac cōtento vrinā multimode variat. Cumq̄ a talib⁹ diſpōnibus mulier raro immunis ſit: eſto ad h̄ de vrinis p̄gnantiū p auctores dicta vera ſint: iudiciū tuuꝫ ea pueriet ac fallax efficieſ. ¶ Verū q: mulier impregnata ab eſſe p̄mo diuertitur multū: ac in eius corpe varie diſpōnes ex impgnatiōe naſcūtur. q̄rū rōne mutaſ etiā vrina. Antiqui equocantes tn̄ ſup impgnationē eā q̄cq̄ ſignificare voluerint. Et p hoc Aui. impgnationis in p̄ncipio eā citrinam fore: ac ad albedinem declinantē quādā ait: in cui⁹ mediū coni q̄ſi carminatū reſidet. ¶ Vrinā quoq̄ pure ſube: q: ſubtilis ſup cuius ſupficie valde nubes quedā pmanet impgnationem ſignificare etiā aſſerit: ⁊ maxime ſi aſcendētia ⁊ deſcēdētia i ea athomoſa corpuſcula quedaꝫ perrauerint. ¶ Refert ⁊ itē q̄ vrinali moto vrina ſi turbaſ impgnationis finem denotat. ¶ Si v̄o nō p̄ncipiū: ⁊ q: in fine rubedo: vbi in p̄ncipio ſubalbedo erat apparet. ¶ Alij dicūt: q̄ vrina impregnantiū trib⁹ p̄mis menſibus ſanguina exiſtēs in ſe quaſi minutas q̄ſdā nebulas: ⁊ albā hypoſtaſim ɔ̄tinet. In quarto v̄o ⁊ vltra mēſe ad cereū ⁊ viridē colorem tēdit: ⁊ hypoſtaſis in p̄mis q̄ alba erat paulatim tp̄e precedēte liuet ac gradatī ingroſſaſ magis. Reddere rōnē p̄dictoꝝ cū equiuocantia illa ſint ſigna nos plima decipiētia h̄ in loco ſupſedeo. Nā ex eiſdē ſup arthericā: vt patet: alſ atq̄ ſuper egritudines plimas ſignificare pōt. Si tū vrina ſic circunſtantionata cū p̄dictis ſignis affuerit de impgnatiōe tūc iudicabis certius. ¶ Pregnātis pulſus in p̄ncipio fortis ac magn⁹ erit: vt ɔ̄ſtātin⁹ iuuere videſ. Sꝫ v̄ſus ſinē paruus veloꝛ atq̄ ſpiſſus reperitur. vt ex philareti dictis elicitur. ¶ Verū eſto adhuc de impgnatiōe certiſſim⁹ ſis: niſi pregnantē maſculū aut feminā cōcepiſſe certifices: feceris nihil: vt verax in h̄ ſis: viri diſpoſitio tibi p̄mo ɔ̄ſiderāda eſt: deinceps v̄o mulieris. ¶ Vir eni habitudinis bone robuſti corporis amplarū venarū teſtium magnoꝝ: cui⁹ dextri ab adoleſcētia vſq̄ maioꝛ fuerit ɔ̄tinue: ac q̄ multi ⁊ calidi ſeis exiſtit ardenter ad venerē incitantis q̄ in aq̄ poſitū rotundaſ fundū atq̄ petit: ⁊ etiā q̄ in adoleſcētia feſtine polluerit: cum quo ex coitu debilitaſ nunq̄: maſculinabit ſe ex ſe ſemp. Et eo certius ſi in actu coit⁹ teſtē ſiniſtrum ſtricte ligatū teneat: dextrū v̄o ſolutū: ſic vt ab eo ſoluꝫ ſperma decidaſ. ¶ Femina vero q̄ bone fuerit habitudinis venarū apparentiū ⁊ gaudētis aſpect⁹. Cui⁹ mēſtrua digeſta ſint ⁊ nō cruda q̄ mēſe in quolibet ordinate pfluūt: ⁊ a quibus in quarta purificata manet: ea ex ſe maſculinās ſemp erit. Et ſic ex dictis tam mulierē q̄ maſculinantē etiam virum ex ſe cognoſces: vnde talis conſideratio vt mulierem ex maſculo ſeu feminā pregnantem eſſe ſcias cuꝫ deſcribēdis ſtatim ſignis purioꝛ tibi erit valde. ¶ Attēde ḡ q̄ mulier impgnata maſculo colorata magis ac mediocris faciei ſemp leta q̄ꝫ agilis leuis ⁊ appetitus ſanioris: cū q̄ pregnātiū accidētia in ea minora erunt valde: q̄ ſi ſtans ſeorſum vocetur dextruꝫ pedem mouet: oculus quoq̄ dexter letus magis ac motus facilioris exiſtit: eius venter rotundatur: ⁊ cum mām̄ille creſcere incipiunt dextra ſupaugetur plus: cui⁹ pupilla bn̄ colorata eſt: ⁊ ab ea lac affluet. Primo q̄ ſi ſuper ſpeculum: aut politum corpus aliquot ſoli expoſitum mulgeatur in granulis margaritis: aut argento viuo ſimilibus rotundatur: ⁊ ſi ſuper aquam aut vrinam propꝛiam mulctum fuerit perpendiculariter funduꝫ petit. pondus ac grauedo in dextro latere ſentitur plus: in quo etiam fetus plurimum mouet ſe. Pulſus autem mulieris dexter plenus magis ſiniſtro ſentitur. Vrina vero vt predictum eſt impregnationem tibi demonſtrauerit: ex illa maſculum arguas: cuius fundo athomoſe ille reſolutiones reſidebunt: que modicum poſt temporis coagulantur ⁊ conglobantur. nam in quo caloꝛ dominatur ſuo in vbi ſituatione: ⁊ talis conglobatio: potentiam caloris ac vigoreꝫ arguit qui in pregnata maſculo viget maxime. Omnium iſtorum mulier ſi filiam conceperit oppoſitum erit.

¶ De geminoꝝ ſignis certi quicq̄ haberi nō poteſt: veꝝ ſi plures naſcituri fetus amplius fuerint ſiue ex vno partu ſiue ex pluribus ſm doctrinam Aui. 21ª tertij: de cauſis geminoꝝ: ac etiam bibikil: capl̄o de ɔ̄ceptu cognoſcitur ſi nati venam vmbilicalē cōſpexeris: quot eni ruge ſeu nodi in ea fuerunt tot iterum fetus mulier cōcipiet: ⁊ ſi nulla nullum. q̄ ſi rugarū vna ab alia diſtans multū fuerit: inter illos fetus naſcituros tēpus longum erit: ⁊ ſi ppinqua breue. Item ruge nigre ſeu rubee maſculos ⁊ albe feminas ſignificant. Et oīa hec fore vera ego tēpore meo experientia comprobaui. ¶ Gemini tn̄ ⁊ plures ſup impregnationeꝫ gigni pñt. nā mulier robuſta reperiſ ſepe que eſto impregnata ſit ad menſes vſq̄ aliquot ſine nocumēto ordinate mēſtruat: ⁊ in tali ſupimpregnatio ſit facile que vſq̄ ad tēpus maturationis fetū deferſ ſepe. ¶ Reperiſ ⁊ mulier debilis: cuius matrix ppter auiditatem maximā attrahendi virile ſperma in actu coitus aperitur: ⁊ in hac q̄ꝫ ſupimpregnationē fieri eſt poſſibile: ad maturationis tū tempus fetus talis puenit nūq̄. Et hec de ſignis impregnatiōis ⁊ maſculinantis q̄ꝫ geminoꝝ cauſis ⁊ ſignis: ⁊ ɔ̄iter deſup impregnationis cauſa.

¶ De cāis molle ſignificationib⁹ ac cura. Cap. xxxij.

Pregnans mulier in contiguo capl̄o cognoſcēda qualiter ſit te per plurima ſigna docui: quorum ex his ſuper aliam mulieris propꝛiam egritudinem quam molam appellamus equiuocant aliqua: vt taleꝫ ergo equiuocationem euitare ſcias de mola ipſa dictio fiat opoꝛtet: que ſumpta propꝛie aliud eſt nihil q̄ꝫ impregnatio mendoſa: que ſi ad partum vnq̄ veniat carnis infoꝛmis cruſtuli parturitio ſit. Vnde hic terminus mola a molon grece quod latine rotunduꝫ ſonat originem forſan traxit: cum carnis illud fruſtulum ad rotunditatem declinet quandam: verius tamen ab lingua perſica illud nomen deriuatum puto. nam moli perſice vt in quibuſdam antiquis ſinonymis inueni idem latine q̄d informis carnis fruſtuli parturitio ſonat. ¶ Sed miſſa nominis deriuatione ad eius cauſas deuenio. Mola enim ex plurimo ſanguine menſtruo mediante mricis caliditate nonnunq̄ generaſ: nā menſtruus ille ſanguis ex actione ſupflue matricis caliditatis interdū cōdenſaſ: ⁊ carnis formā recipit: ex q̄ tūc ipregnatio mēdoſa ſit: quā vt patebit vere impgnationis accidentia ſequitur plurima: ⁊ talis diſpoſitio mola ppe nūcupaſ. ¶ Fit ⁊ aliter: nōnulle eni mulieres i ſpermate abūdāt plimo: in q̄b⁹ ſine ɔ̄curſu virilis ſeminis in actu coit⁹ pp̄riū ſperma ad mricē trahit: q̄d mēſtruali ibidēꝫ repente materie cōmiſceſ: ſup quā matrix tūc colligit: ⁊ caliditate in eā agit: ppter q̄d condēſaſ ⁊ carnis formam recipit. ¶ A mrice quoq̄ occaſionata virile ſperma amplexū interdū materie menſtruali cōmiſcetur: in quā non vtute informatiua. q: ea tunc caret: ſed caliditate elementali poti⁹ agit: ex cui⁹ actiōe mā ɔ̄dēſata formam recipiat ⁊ mola inde gñatur. ¶ Inſup ppter virilis ſeminis debilitatem aut mēſtrui rebellitatem ſeu vtriuſq̄ impotentiā in humana ſpē monſtra gñantur ſepe. Facit eni nā de poſſibilibus ſp q̄d meli⁹ eſt. nōne etiā ɔ̄ſtellationis ac diſpōnis mãe cū fetu fit fruſtū carnis ſeu aliud q̄ddā in apulia generari ab incolis narratū mihi fuit vt buffo vel conſimile

N 3

de sig. sexi et femine masculinatis et impregnate ex masculo l. femina.

de signis geminorum ... bibikil

de sup impregnatione

Attende aliud quod dicitur narrari in apulia fieri

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

aliud. nam tunc virile ſemen in puriorē menſtrui partem agens in ea formā humanā inducit ⁊ ſui i ſupfluū materie corrupte actionē cōtinuans ꝑfectiori ꝙ pōt forma eam in format. Et h̄ modo ex mā illa ad recipiēdū humanam for maʒ indiſpoſita cū fetu buffo aut ꝯſimile venenoſuʒ quod daʒ animal: gñaſ: cui⁹ venenoſitate fetus ipſe in mrīce infi ciſ ſepe ac moriſ. Frequēti⁹ tñ cum fetu ipſo naſciſ ſimul in cui⁹ exitu ipm momordet interduʒ: et ꝗ veneno ſo mor ſu infelix fetus moriſ ſtatim. ¶ Ex debilitate inſup calidi tatis ſpermatis ac mrīcis plerunqꝫ accidit vt mā illa men ſtrualī retenta nō ꝯdēſet: ſʒ pp ſubtiliationē in aquoſitatem ac ventū ꝯuertaſ poti⁹: q̄re maiorē ꝗ̄ antea tūc locū occu pans tumeſcere ventrē facit: ⁊ diſponē hanc mrīcis molā ꝯſimiliter appellare ꝯſueuimus: eſto impropꝛie tñ: cū in ſi ne ꝓpꝛie dicte mole in forma carnis fruſtuli ſi parturitio ſiat vt dictū eſt cōſequaſ. Ex quibus omnibus tam ꝓpꝛie ꝗ̄ impropꝛie mole cauſa patet. ¶ Amodo ſigna ponenda ſunt ⁊ ea primo in qbus cū vera impꝛegnatione equocat nam menſtrua retineſ. augmentaſ venter. motus in ea ſit. mā̄mille creſcūt. vertigo ſcothomia: oculoꝝ tenebꝛoſitas pulſus ⁊ tremor cordis: nauſea. abhominatio. materieruʒ malarū vomit⁹ ⁊ appetitus corruptio ſepe accidit. In co lore molate mutanſ pāni ac alie cutis infectiōes eis inna ſcuntur: plerūqꝫ mollificanſ palpebꝛe: oculi ꝓfunduntſ pu pille minoranſ: ⁊ ꝯūctiua augmentaſ feror earū aliquan do aſpect⁹ ſit. ¶ Experimenta pꝛeterea ad impꝛegnationem verā cognoſcendam enarrata ſuperi⁹ ſup molā ſignificant nō minus: ⁊ pariter de pulſu ac vrina ſit. Quid mirū ꝗ̄ ſi in tot ſignoꝝ equiuocatione medici decipianſ plimi ⁊ ex ſa pientioribus quidā. ea de cauſa diſtinguentia infraſcripta ſigna bñ tibi notāda ſunt. ¶ Primū mēſtruis ꝓpꝛijs ordi nate fluentib⁹ impꝛegnatio vera ſit: mola nōnunꝗ̄. ¶ Se cundū ante menſeʒ tertiū in mola ſepiſſime manifeſt⁹ mo tus i matrice ſentiſ. In vera impꝛegnatiōe nequaꝗ̄. ¶ Ter tiū in mola velocius vēter ingroſſatur: imo in nō ꝑceptibi li fere tpe vt i duab⁹ hoc anno vidi ꝗ in vno ꝗ̄ tpe paſce in mēſe. vj. ambe exonerate ſunt. ¶ Quartū aūt fetus ſuo ꝯueniēti tpe moueſ ꝗ̄ mola. Ipſe eni de latere i latus mo tum facit ſepiſſime. Mola vō ſine cōpꝛeſſione ſeu mulie ris motu raro. ¶ Quintū qñcūqꝫ impꝛſſio violenta in mola cum manu ſit moueſ: ⁊ amota manu locū ad ꝓſtinū redit. fetus aūt qñqꝫ ex compꝛeſſione tali moueſ: qñqꝫ vō mini me. ¶ Sextū durior vēter ⁊ tractabilis min⁹ in mola ꝗ̄ in pꝛegnāte exiſtit ſemp. ¶ Septimum pꝛegnans ꝗ̄ molata moueſ agili⁹ multo. Octauū in mola eſto venter tumens ſiat: mā̄mille nō tñ ſemꝑ: moleſcunt eni ac gracillanſ cui⁹ oppoſitū in pꝛegnāte ꝯtingit. ¶ Nonū maxille man⁹ atqꝫ pedes molles ꝯuenienter in molata ſiūt: in ꝑgnāte nequaꝗ̄. ¶ Decimū pꝛegnās menſeʒ. xj. nō ꝑtrāſit: molata vō ad quartū vſqꝫ annū ⁊ vltra ſepe venit. ¶ Signa iſta oia pꝛo pꝛie ⁊ nō ꝓpꝛie mole cōia ſunt: tñ ſm magis ⁊ min⁹ ꝯueni unt: nam impꝛopꝛie dicta mola grauedo maior ⁊ durities ꝗ̄ in alijs exiſtit. Et tā in aquoſa qꝫ ꝗ̄ in ventoſa eſto tu mor ſit. in ventoſa tñ maior ſit. Itē ventoſa mola ſubito re cedit interdū: ⁊ deinde redit: qñqꝫ etiā in vna aliqñ in alia mrīcis pte ſentitur: ⁊ cū dolore qppe ſepe magno. Carno ſa aūt ⁊ humoralī in eodē ſemp loco ꝑmanet illa cū rugitu h̄ cū quiete. ¶ Et qꝛ mrīcis molā ydropē nōnulli veterum appellāt vt hec duo diſſicile cognoſcas. ¶ Nota ꝙ ad cer tū vſqꝫ tps ventris durities i vera mola quā in ydrope exi ſtit maior: i vētoſa tñ ⁊ aquoſa minor. Uerū inter tympani teʒ ⁊ vētoſaʒ magis eſt cōuenientia: ſed in tympanite vēter reſonat magis. nā ventoſitas in mola recluſa magis ⁊ ſtri cta intus manet. ¶ In ydrope pꝛeterea pedes inflanſ in mo la rariſſime: imo minoranſ vt plimū. ¶ Ex qb⁹ oibus inter impꝛegnationem verā ⁊ molam. ac inter carnoſaʒ molam humoralem ac ventoſam: ⁊ inter molam abſolute ⁊ ydro pem diſtinguentia ſigna patent. ¶ Pꝛonoſtica. omnis mo la tam breuis ꝗ̄ longi tempoꝛis curam recipit difficulter

plurimi pꝛeterea medicoꝛū ſup eam impꝛegnanteʒ veram tot equiuocantia ſigna verum aboꝛſuʒ timentes partus na turalis tēpus expectant. Ea de cauſa que in pꝛincipio for ſan curam recepiſſet facilē. tunc cum difficultate maxima curatur. ¶ Et inter molas carnoſa curaſ difficilius humo roſa poſtea ⁊ ventoſa deinceps. ¶ Ex quib⁹ omnibus pꝛi mo patet ꝙ que ſuo ꝑncipio appꝛopinquant magis paria vbi ſint cetera difficultate curatur cū minori. ¶ Patet ſe cūdo ꝙ ſi inter iſtas diſtinguentia ſigna bñ notaueris quā in eis ꝓnoſticare habeas ſcies facile: veruʒ carnoſa ad ꝑ tum vſqꝫ ſi venerit maximis cū anguſtijs ac doloribus il lud ſiet: ⁊ intenſiorib⁹ qdē multo ꝗ̄ in aliarū aliꝗ. ¶ Nunc ad curā tranſeūdo in ꝓpꝛia mola ſex reruʒ nō naturalium regimen caſin ⁊ humidū ordināndū tibi eſt: deinde vbi fle bothomia opus ſit de ſaphenis ſienda eſt. ¶ Materiei vō digeſtio ⁊ ipſius euacuatio ꝑut in caplo de menſtruoꝝ re tentione flegmatice humiditatis ꝓuenientis ſupꝛa te do cui. ¶ His ordinatis ⁊ ſʒ exigentiā pactis ad localia veni endo plimos ꝑ dies encatiſmata ſeu balneum tale ſero ⁊ mane ſtō vacuo ſienda: qḋ. ℞. biſmal. cū radicibus. m. vj. malue: bꝛance: vrſine: paritarie: camomille: melliloti ana. m. ij. fenugreci. ⁊ ſe. lini aā. lib. ij. cōquaſſenſ ⁊ decoctione facta in ea mulier encatiſmetur ſeu balneeſ. Sacculuʒ ex rebus illis ſup femur tenendo continue. ¶ Cū egreſſa fue rit ante ⁊ retro ex tali vnguento ſtati inungatur: quod. ℞. olei amigdaſ. dulciū. ℥. i. ß. olei de lilio pinguedinis galli ne: mucillagi. ſe. lini ⁊ fenugre. aā. ℥. ß. cere al. parum: et ſiat vnguentum. ¶ Unctione facta boluʒ vnuʒ confectio nis infraſcripte ſumat. ℞. cinamomi. ℥. ij. caſſie lignee: ari ſtologie lon. coꝛticis: caſſie ſiſtu. aā. ℥. i. ß. aſſari lacce ſe. ru the ſilueſtris fructus ſauine croci aā. ℥. ß. zuchari lib. ß. diſ ſoluaſ zuchari cū ſuc. roſiſmarini reſidentia facta: ⁊ conſe ctionē in moꝛſellis cōfice: cui⁹ bolus vn⁹ deſ vini infuſio nis aſſari poſt bibendo parū. ¶ Uel facias ſic. ℞. vitelluʒ vni⁹ oui recentis aut duos quos bene agita: cui poſtea ad de parum boni vini ſubtilis: ⁊ de puluere cum quo confe ctio ꝑdicta pꝛeſcripta ſit parum addendo zuchari ⁊ totum vna bulitione buliat qḋ calidum exeunti ab encatiſmate mulieri tribue in potu. ¶ Pꝛeualeret tamen in hoc caſu ſi ex infraſcriptis pillulis a. ℥. i. vſqꝫ ad. ij. loco confectiōis mulier aſſumat poſt vinuʒ vt ſupꝛa bibendo. nam pꝛopter amaritudineʒ puluerum in pillularuʒ foꝛma tranſglutien tur melius. Accipe ergo nigelle ariſto. ro. diptami ſe. na ſtur. agreſtis: fructus ſauine: ſerapini: ſe. rute. armoniaci rubee tinctoꝛū: myrrhe: caſtoꝛei aā. ℥. i. cuʒ ſucco ſilueſtris: raffani: pillulas cōfice. ¶ Uel huius ſucci ſeu roſiſma. ru the: aut pollitrici. ℥. ij. pillularuʒ loco tribue. ¶ Hoſ facis naſcale illud qḋ continue deferat iponat. ℞. aſpalti: boꝛa cis: caſto. centau. maioꝛis: diptami ellebori al. galbani: gen tiane: oppoponacis: ſauine: ſerapini: ſcamonee aā. ℥. ß. pul uis ex his ſiat vel ſaltē cū ſucco poꝛri oia inſimul malaxen tur ⁊ cū petia rara appenſuʒ coꝛe naſcale ſiat. ¶ Et idē cū croco ſucco poꝛri aut lana ſuccida ſieri pōt: qḋ eſt i caſu il lo mirabile. ¶ Ualet ⁊ cum vngula aſini ſeu eq̄ ſuffumiga tio ac cū rebus ꝑſcripti naſcalis cōquaſſaſ ad h̄ ꝓpoſitum facientia ſupꝛa i curatiōe retētiōis mēſtruoꝝ repies multa ſed paucula ꝗ dicta ſunt i cura mole a ꝓpꝛietate ꝯueniunt magis. nā ſi pꝛeſcripta diligēter obſeruata ſint: rebelſ mo la illa erit: ꝗ curationeʒ nō recipiat: imo curabitur ꝑ aliuʒ phyſicū nunꝗ̄. Et hec cura tam humoralis ꝗ̄ carnoſe mo le cōueniūt. ¶ In ventoſa aūt ad calidū ⁊ ſiccū rerum ſex nō naturaliū regimen declinet facias. Purgationē quoqꝫ ⁊ flebothomiā vbi opus ſit ſm humoꝝ exigentiaʒ facito. ¶ Demū encatiſma ſeu belneū: vt ſupꝛa ſiat. Pꝛo quo tñ calamētū: pulegiū: folia lauri: abſinthium ſiccū: aniſum: maratrū: ciminū: ⁊ ſilia ventoſitatem carminātia adiunge: ⁊ ſacculum pꝛeſcriptum impletū rebus duʒ in balneo ſeu encatiſmate ſedet ſuper femur teneat continue. ¶ Egre diente vero infraſcripte confectionis cum vino ſubti

li optimo infuſionis aſſari bolum vnum dabis. ℞. ſpecie rum diacurcume ſpecierum diacimini ana. ℥. iij. zucchari al. lib. ß. zuccarum cum ſucco rute facta reſidentia diſſol uēdū tibi erit: ⁊ ꝯfectionē inde ꝑ bolos facito. ¶ Uel fac ſic Accipe perſicoꝝ nucleos. xx. numero: quos bñ piſta cum quib⁹ vitellū oui recēns aut duos bene agitatos pone de puluere: galange. cinamomi: piperis longi: zinzib. gariofili croci: ⁊ nucis muſ. addēdo ꝓ libito: zuccarū qꝫ ⁊ boni vini ꝗ̄tū vis totū ſit mixtuʒ vna bulitione ſic buliat ꝙ calʒ mu lier in potu ſumat: qꝛ in hoc caſu nihil ſupꝛa. ¶ Uēter aūt tot⁹ ex carminātib⁹ vētoſitatē inungendus eſt. Et de cōpe tētib⁹ oleuʒ de lilio cōpoſitū eſt in hoc caſu pꝛimū. ¶ Sa cellatiōes ex milio ⁊ ſale toꝛrefacto ꝗ maxime valēt: ac na ſcalia ꝑſcripta. ¶ Et qḋ ſupꝛemum eſt ex laudano ⁊ mirra galie muſ. ⁊ euforbio: ſuffumigatio per embotum ſiat. Cuʒ his ergo deo duce mola omnis curabiſ: modo curaʒ reci pere poſſit: ⁊ per hoc cure eius hic ſinem impono.

¶ De cauſis ⁊ ſignis aboꝛſus ⁊ de pꝛeſeruatiōe ab eo ⁊ de pꝛegnantis regimine. Cap. xxxiij.

Cauſas ipꝛegnationē difficultātes te ex pꝛeſcriptis ſcire feci oēs: ac ꝗliter amouende ſint: ipꝛegnatam ⁊ ēt mulierē ꝑ ꝓpꝛia ſigna cognoſcas: ⁊ illud non mō: ſed veram ab ipꝛegnatione mēdoſa cernere didiciſti. Reſtat ergo vt aboꝛſuʒ ꝓhibeas: aīs ſcias te feciſſe nihil: illud ergo quō ſieri debeat impꝛeſentiaꝝ deo adiutoꝛe de ſcribā. ¶ Aboꝛſus itaqꝫ tā intrinſecaʒ ꝗ̄ extrinſecam cām hr̄e pōt. Intrinſeca vō bipꝑtiſ. nā vna fetus ⁊ alia matricis ex parte ſe tenet: ex pte qdē fetus. nā cotilidones qb⁹ ipe matrici alligaſ qñqꝫ interioꝛi ꝓpter penuriā ſeu indiſpō nē aut virilis ſeminis impotentiā debiles ꝑcreantur: ⁊ ſic non ſirmiter ligati abꝛumpuntur: facile aboꝛſus inde ſit. ¶ Pāniculi quoqꝫ qbus inuoluiſ cauſis ex ꝑmiſſis in ra dice debiles cū fuerint leui ex quadam cā corrūpunſ: ⁊ in eis ꝯtenta hūiditas fluit: ꝓpter qḋ matrix debilitaſ: ac lu bꝛica ſit: ⁊ aboꝛſus cōſequiſ. ¶ Plurib⁹ qꝫ ex cauſis i ma trice fet⁹ interimiſ: a ꝗ humiditates virulēte cuʒ egrediun tur mrīcis expulſiuā virtutē ſtimulāt: ⁊ aboꝛſum faciunt. ¶ Ex parte vero matricis aboꝛſus rōne cāꝝ intrinſecaruʒ ſit: cū mulier ipſa extenuata ſit multū: ſeu quouis mō alio debilis. Eo. n. tali ipꝛegnata in ſtatu genit⁹ fetus mām ſi bi tā ꝓ augmēto ꝗ̄ grādis mēbꝛis regſitā non hñs aboꝛ ſum facit. Dnſ quoqꝫ mrīcis amplitudo: hūiditas nimia ⁊ aliaꝝ ꝗlitatū imoderata diſcraſia: ventoſitas: vlcus: apo ſtema: ac mrīcis egritudines cetere aboꝛſum efficere poſ ſunt. ¶ Plurime ēt egritudines ipꝛegnate mulieri ſuper ueniūt ꝗ eā aboꝛtiri faciūt: vt fluxus ſanguis nimius vnde cūqꝫ emanat: ac vētris fluxus imoderat⁹ tenaſmon: tuſſis: ſternutatio aſſidua: ⁊ vlr paſſio oīs ꝗ in coꝛpoꝛe motioneʒ laboꝛioſam ac foꝛtem efficiat: ac egritudo acuta ꝗlibet ſeu cronica que in muliere ſupfluā extenuationē inducit pꝛo pter. n. nutrimenti defectū ſit aboꝛſus nēcio. ¶ Extrinſeca vero cā aboꝛſum faciēs eſt velut caſus: ꝑcuſſio: ⁊ cetera ta liū. Sex iterū rerū nō nāliū incōueniens appꝛoximatio vt aer ab eq̄litate egreſſus vt in caliditate aut frigiditate. nā frigiditas excedēs fetum moꝛtificat. Nimia aūt calidi tas frigido aere euentationis cā fetuʒ indigere facit qḋ exi tum petit: atqꝫ aboꝛſus inde ſit: ⁊ hoc in meridionalibus regiōibus ſepe accidit. Hoꝛribilis ſeu fetēs pꝛeterea odoꝛ ſepe aboꝛſum ꝓuocat. vnde ſi eq̄ extinctā candelā olfece rit eboꝛtiet: ⁊ mulieres ꝗdā Ariſt. de pꝛ̄ib⁹ aīalium quinto. ¶ Cibi qꝫ ⁊ potus humoꝛes cum incōuenientes generant illud efficiunt frequēter: ac inanitio eſuriētē fetū reddens ac repletio nimia modis plurimis ſuffocando maxime ac vias opilādo. Immoderatū exercitiuʒ ⁊ ſup vno pede ſal tus ⁊ retro pꝛecipue: quies aūt lōga: qꝛ. ſ. ſopiſ atqꝫ debili tatur: ꝓpter qḋ ſupflue humiditates inde generantur: hic efficit ſepe: ac ſomn⁹ ⁊ vigilia vtraqꝫ magis mō facta. Ac cidētia vero aīe immoderata vt ira grādis: ingēs timoꝛ aſ ſidua triſticia: impꝛouiſum gaudium: ſupflu⁹ coit⁹: ⁊ reruʒ

quas hr̄e nequeunt deſideriuʒ idem facit ſepiſſime: ⁊ hec in ſumma aboꝛſus cāe ſunt ꝗ eſt aliud nihil ꝗ̄ imaturi fe tus ꝑturitio. ¶ Ex quo ſequitur ꝙ in aboꝛſu demōſtratiua ſi gna ſunt nulla. ꝓnoſtica vero oia poſt hr̄itur. Aū vero im pꝛegnationē aboꝛſus ſigna ſunt mulier ſi ex eis ſit ꝗ ei⁹ pp nimiā pīguedinē aut hūiditatē ſupfluā ſibi nālē ſiccitatem aboꝛtire ꝯſueuerit ſeu ꝗ renes aut doꝛſuʒ debile nāliter ſeu accñtaliter hēat: vel ꝗ ex egritudine aliꝗ aut aīe accñtibus ſeu quocūqꝫ aliter ꝑter nām extenuata ſit nimiuʒ: que om nia ex pꝛegnantis relatu manifeſta tibi ſient facile. ¶ Poſtꝗ̄ vero mulier pꝛegnans facta eſt vt aboꝛſum per ſigna cognoſcas pꝛenarrate egritudines attēdēde tibi ſunt ꝑ ꝓpꝛia ſigna cognoſces. hec. n. ſi ꝑſeuerantia fuerint acci dētia earū malitia ſeu nutrimēti ſubtractione paupculū fe tū interſiciunt: aut viuū aboꝛtiri faciunt. Ex quo pʒ ꝗliter viui aut moꝛtui egritudines tales fet⁹ aboꝛſum denunciāt de quo certiſſim⁹ eſto ſi iā aucte ⁊ indurate mā̄mille detu meſcāt: molleſqꝫ ſiant. Immites ⁊ ſine miſericoꝛdia doloꝛ res pꝛegnantē ſi rapiant. ſi rigoꝛ aut hoꝛripilatio eam inter dū depꝛehēdat: doleatqꝫ caput ⁊ oculoꝝ radices maxime ꝙ ſi talia remiſſa ſatis fuerit aliquātulum tardiuſculus ab oꝛſus erit: ſi intēſa valde cū quo mēſtrua copioſe obꝛupta ſint ilico vēturū euʒ ſcito. ¶ Nota tñ ꝙ ex imoderata mā millarū induratione: ⁊ ꝑter ꝑgnātis nature curſum augmē tate ſup futurū aboꝛſum arguere quoqꝫ potes: vt nōnulli interpꝛetes voluerit. nā ex eo fetus debilitateʒ arguunt ꝗ nutrimētum ſolito moꝛe imutare nō valet. vnde ad mam millas decurrēs eas ꝑter nām auget. ⁊ ſic fetus debilitateʒ arguunt: ⁊ aboꝛſuʒ futurū ex ꝯſequēti. ¶ At fetuʒ in vtero moꝛtuū cognoſces: qꝛ eius motus nō ꝑcipiſ amplius mu lieris ꝓfundantur oculi. fuſca coꝛ albedo ſit circa vmbili cū doloꝛ crudeliſſimus ad pectinē cātur: ⁊ cum a fetu ipſo moꝛtuo iferioꝛes partes cōpꝛimanſ. ſtrāguria ac tenaſmō accidit ſepe riget ⁊ interdū an res ac narium extremitas: ⁊ labꝛia denigrantur. tumeſcit facies: ⁊ venter eſto non de tumeſcat molle ſit tñ: ꝙ ſi ventrē ſup latus pꝛegnans dum iacet cū manu pꝛeſſeris rem durā de latere in latus ꝗ mo uetur ꝑcipies: a quo ſumē qḋ ante caſin erat frigidū inue nies: ⁊ ſi fet⁹ putrefactus ſit ei anhelitus olet multum: cuʒ quo dieb⁹ quattuoꝛ aut vltra de partu mulier laboꝛauerit certioꝛ multo fieres pꝛeſcriptis attentis maxime. ¶ Habes ergo i ſūmo aboꝛſus ⁊ moꝛtui fet⁹ cās ⁊ ſigna: ⁊ ſic tua deinceps his debitis adhibere regimen intereſt. Cir ca qḋ intentio habeſ duplex. Pꝛima ꝓ poſſe ne aboꝛſus ſi at vt ꝓhibeas: ⁊ hec in ſe ꝑgnātis ꝯſeruationem ꝯtinebit. Secunda vbi de matris moꝛte ꝑter ꝗ̄uis cām timoꝛ eſſet ſic vt aboꝛſus ꝓpter hoc ꝓuocādus foꝛet: aut pp fetū moꝛ tuum cū qbus: ⁊ quō illud ſieri hēat vt ſcias. Pꝛimā itaqꝫ pꝛeſens capſm ꝯtinebit. Scḋaʒ vō ad ſequens reſeruabo. ¶ Ut igiſ ad actū pꝛacticū te deducā In muliere pꝛimo ꝗ ex pꝛemiſſis cauſis aboꝛtire cōſueuit facile aū impꝛegna tioneʒ taliter elaboꝛādū eſt: vt eas ob cās impꝛegnata am plius nō aboꝛtiat. Scḋo vt ea impꝛegnata aboꝛſuʒ ne faci at pꝛeſeruet. ¶ Quātū ad pꝛimum mulier ꝗ pp extenuatio nē aut debilitatē aboꝛtire ꝯſueuit: cū debito ſex rerū nō nā liū regimine aū ipꝛegnationē ipinguāda ac foꝛtiſicanda erit. Os vero matricis nimiā. ſi pp amplitudinē in cā fue rit: ꝗliter coartandū: ac ſupflue hūiditates ꝗliter euacuan de ſint in caplo de cura difficultatis ipꝛegnationis ab hūi ditate flegmatica ꝓueniētis ſupꝛa te docui. ¶ De ſiccitate aut fridītate aut calitate ſupfluis: quaꝝ ex cā fet⁹ cōcept⁹ debilitaſ: ⁊ aboꝛſus inde cōſequiſ ſupꝛa in ꝓpꝛijs capitu lis curā inuenies. ¶ De multiplicata vētoſitate tanta. ſ. vt aboꝛſus inde ſit. in ꝓpꝛimo caplo ad hoc ꝓpoſiti facientia dicta ſunt plurima: ⁊ adhuc in pꝛeſenti nōnulla deſcriben tur. ¶ De vlceribus apātib⁹ fluxu ſanguis ſupfluo alijſqꝫ matricis egritudinibus ꝓpꝛijs caplis habuiſti curā ſupꝛa. Et ſic patet que conſueuerit aboꝛtire mulier ante impꝛe gnationem: vt amplius non aboꝛtiat qualiter regenda ſit.

Haſtale // ſuffumigia

Ad mola ventoſa

quid eſt aborsus

de ſignis aborsus

de preſeruatione ab aborsu

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

¶Nunc autē ſupeſt vt ea īp̄regnata ab aborſu cuſtodiat̃: ꝓpter qḋ aerē tēperatū īhitet: exercitiū ⁊ in p̄mis tribus mēſib⁹ maxime moderatū faciat. laborioſo.n̄. exercitio li‑gamēta cū adhuc debilia ſint rūpunt̃ facile. Somnus p̄te‑rea ſibi tpa⁹ ꝯuenit. ¶Vētris etiā quaqꝫ die bīficiū vt habeat procuret q̄ vbi nā ad hoc rebellis fuerit cliſtere ex brodio pulli caſſia puluere zuccari ⁊ oleo cōi fiat: aut per os caſſiā ſeu mānā cū brodio pulli diſſolutam exhibe: vel ex his cū zucharo boluꝫ deauratū cōfice: qḋ adhuc delica‑tius erit. ¶Et in trib⁹ p̄mis mēſib⁹ ligamētoꝝ ꝓpter de‑bilitatē medicinā laborioſā ne exhibeas caue: vbi tamen flōmia opus eſſet baſilicā cephalicā nigrā aut ſaluatellam audacter incidere facias: ſed abſide ſupra eā fieri nō faci‑as: fetui cū nutrimētū ſubtrīpe execrabile eſſet ṫn ac facile: nūc formatā mātre ꝓpter furioſitatē: aut neccitas alia adhoc vbi te cōpelleret in. 4. 5. 6. mēſe ſecure exhiberi pōt. ¶Cir‑ca autē accidētia timor triſticia ac ira ab ea alienent̃ oino: ⁊ ip̄oruſe qḋ ingēs ⁊ imoderatum gaudiū induceret nun‑ciet̃ et nunq̄ a coitu abſtineat: ⁊ in trib⁹ p̄mis menſibus potiſſime Precioſos lapides ſupra ſe deferat: ⁊ maxime ſaphirū iacinctū corallū corniolā diamātē ⁊ turcheſiā: et hi duo inter alios pncipatū tenēt. ¶Cibaria ei⁹ tēperata ſint ⁊ acuta oia vitet: ⁊ porrum: alleū: cepe ſinapis ⁊ talia: vitet ēt ꝓuocātia mēſtrua omnia: vt faſeolos: cicera rubea: petroſilū ⁊ ſilia. Fruct⁹ autē tā in p̄mo q̄ꝫ in ſcḋo menſe ve‑niunt pōt vti tpate. Sed q̄cquid ardēter appetat in totum illud ei ꝓhibēdum nō erit. aborſuꝫ.n̄. ob hoc icurreret fa‑cile. Sūmope igit̃ cauēdum erit comeſtibile qḋ hēri neq̄t aut cū difficultate: ne eis corā noiet̃: ⁊ ſic cum rē q̄ difficul‑ter hēri pōt appetunt cuꝫ verbis ſtōantibus ea nominādā erūt: vt ab hoc in abhoiationē veniāt ſi fieri pōt: aut dicāt eā ſi cōcedent piculū icurreret grāde. Cū iſtis igit̃ ⁊ cōſimi‑libus a tali propoſito diuertenda erit.

¶In p̄gnāte corrupte mātre detinent̃ plime q̄ ad ſtōm. ſiuē tes nauſeā vomitū. ac appetituꝫ corruptū iducūt. Earū p̄‑terea fumi ad caput ſi aſcēdūt ſcothomiā vertiginē ac cō‑ſimiles cerebri paſſiones gn̄ant. Si ad cor pulſuꝫ tremorē ſepe ac ſincopiꝫ ⁊ talia. verū iterduꝫ humores hi grauitate ſua ad tibias ⁊ pedes deſcēdūt: ⁊ eos mirū modū tumefa‑ciūt. ¶Vt igit̃ a talib⁹ eā ꝯſerues: de cōfortatiōe ſtōi p̄mo ſollicit⁹ ſis oꝫ. Facias ergo ſic. ℞. olei de ſpica. ℥. i. olei ma‑ſti. olei citonioꝝ ān̄. ℥. ß. puluerū coral. ru. gar. mente ſicce: calami aromatici gallie mu. ān̄. ʒ. ß. Et vbi muſci odorem nō abhorreret: adde gra. i. ⁊ cum pauca cera vnguētū fiat: quo ān̄ p̄ādiū ſtōus vngat̃: petiaꝫ caſam deſup ponendo. ¶Semp deide diamargaritōis ſm̄ Aui. 21ª. tertij: in de re‑gimine vl' p̄gnātis deſcriptione bolū vnū accipiat. aut in‑fraſcripte mixture coclear vnuꝫ: q̄. ℞. ꝯſerue ro. bugloſſe ⁊ borag. ān̄. ℥. ß. diamargaritonis. ʒ. iiii. margaritaruꝫ. ʒ. ii. fragmētoꝝ lapidum p̄cioſoꝝ. ʒ. i. coral. ru. ℈. ij. fiat mixtu‑ra: ⁊ deauret̃. ¶Et q̄r aborſus in trib⁹ p̄mis menſibus: vt inq̄t aboali filius fit a vētoſitate plimis in cibarijs ſuis his ſpēbus vtere: que. ℞. cinamomi electi. ʒ. i. gariofil. nucis mu. cardamo. ān̄. ʒ. ij. zinzibe. ʒ. ß. pip. ʒ. i. croci. ʒ. ß. fiat pul‑uis quo vtat̃. ¶Ventoſitas aūt vbi multiplicet̃ ſic vt abor‑ſus timorē cauſet diagalanga diatrion pipeon: diacimino ac cōſilib⁹ p̄gnās vti oꝫ: ⁊ vēter ac ylia ex oleo de lilio cō‑poſito perungēda ſunt. ¶Vt autē ad caput vaporuꝫ aſcen‑ſus ꝓhibeat̃: fruct⁹ ſtipticos vt pira coctana neſpilla ⁊ ſi‑milia i ſine paſt⁹ ſp aſſumat: aut de coriādris cōfec. ſeu dia‑citoniton: ⁊ in hoc caſu ab Auic. ſinapis laudat̃ multuꝫ: et breuiter inciſiua valēt oia: ea de re cuꝫ modico aceto ⁊ p̄e‑ſcriptis ſpēb⁹ carnes ſue ꝯdiēde erunt: eo in caſu in ipſa‑ruꝫ ſalſis nō pretermittas acetū: vnum autē aut duo aq̄ vi‑tis coclearia in ieiuno dare ſingulariſſimum adinueni. Et in hoc caſu cibaria ei⁹ potī⁹ eſſe aſſa debēt: cū q̄b⁹ odorife‑ra aliq̄ ſemp miſcēda ſunt. In ſcḋa mēſa auellane eſſe ali‑q̄liter ꝯueniūt multū: vinuꝫ eaꝝ ſit rubeū clarū odoriferuꝫ limphatuꝫ debite. ¶Ad tibiarū autē ⁊ peduꝫ inflationem remouēdā coquātur caules in vino ⁊ aceto: ⁊ ex eis tibie ac pedes empſent̃. ¶Vel chimolea cum aq̄ ferrariorum diſſoluta aceti paꝝ addito. ¶Vel acci. oleuꝫ ro. acetum et chimoleā: ⁊ ſimul agita. ¶Vel oleum ro. ⁊ acetum ſimul. ¶Aſs ego ſerapionis documēto papirū in aceto infuſum ſuppoſui: ⁊ in duob⁹ dieb⁹ bona mulier q̄ ambulare neq̄ bat curata eſt. ¶Ideꝫ empſim dragontee ex folijs faceret. ¶Aut fomētatio ex vino ⁊ aceto decoctiōis raſure cornu cerui. ¶Si vero pp renum aut dorſi debilitateꝫ timueris aborſuꝫ. Caliditas vbi dn̄et̃: qḋ ex vrina cōp̄rehēdes ex in‑fraſcripto vnguēto renes leuiter punganf: qḋ. ℞. olei mir‑tilloꝝ. ʒ. i. ß. olei roſ. olei maſti. ſucci plāta. aut ſempiuie ān̄. ʒ. ß. puluerū boli ar. terre ſigi. ordei cremati ſandaloꝝ rubeoꝝ roſ. rubearum acatie mirtilloꝝ hypoqſtidos berb. ān̄. ʒ. ß. cere parū: ⁊ fiat vnguētum cū quo poſtea aceti paꝝ incorporet̃. ¶Vnctione facta per dies aliquot cum it dor‑minū ſup renes cerotuꝫ infraſcriptuꝫ deferat: qḋ. ℞. maſti‑cis. ʒ. ß. lauda. ʒ. iii. cere citrine. ʒ. ij. biſtorte: nucuꝫ cipreſſi hypoqſtidos acacie ſan. drac. terre ſigil. ro. ru. boliar. ana. ʒ. i. ß. fiat cerotum ſic qḋ ſuper corio poſſit extēdi addendo vbi opus eſſet parū olei mirtilloꝝ vel terbentine vbi ſe te‑nere nō valeret. ¶Si vero fridītate dominante illa debili‑tas affuerit vnguētum illud dimittat̃ ⁊ p̄ſcripti loco cero‑ti hoc vtat̃: qḋ. ℞. maſti. ʒ. vj. lauda. ʒ. iii. ß. cere citrine: co‑loſonie picis: naual ſtora. calamite ān̄. ʒ. i. ß. nucuꝫ cipreſſi mēte galange biſtorte galie muſ. thu. galba. gum. ara. mir‑re ān̄. ʒ. i. ß. fiat cerotū addendo vbi opus ſit terbentine q̄n‑tum ſufficit. ¶Cumq̄ ſub aliquo ex cerotis iſtis pruritum ſenſerit amoueat̃: ⁊ illud ad dies aliquot iterū deponatur. In tali caſu renes lapſos cōfortando valēt cerota iſta mi‑rabiliter vt ſum expt⁹. Et in hoc finit capitulum de cau‑ſis ⁊ ſignis aborſus ⁊ p̄ſeruatione ab eodem ⁊ de ipſius impregnātis regimine.

¶De modo aborſum prouocādi. Cap. xxxiiij.

Vbi timore matris aut fet⁹: ꝓpter mortē q̄ ex ſignis in capitulo p̄cedēti deſcriptis cōp̄rehēdes facile aborſum prouocare neceſſe ſit: fac prout ſtatī ordi‑nate deſcribaꝫ. ¶Primo accipe vinis albe camomille ari‑ſtolo. lon. pitarie ſaluie ſauine radicum felicis ciperi ana. ℳ. ij. biſmal. cum radicibus. ℳ. vj. fenugre. ſe. lini ana. lib. ij. cōquaſſent̃: ⁊ decoctio fiat ex eis in qua ſacculus ex arthemiſia ⁊ cimino ac reſta plen⁹ bulliat: quē in anchatiſ‑mate ſedēs mulier ſup femur teneat. ⁊ in eo pro libito mo‑rā faciat. ¶Cūq̄ ab eo egredit̃ lectū intret: ⁊ ante ⁊ retro ex vnguēto hoc vngat̃: qḋ. ℞. olei amigdalarū dulciuꝫ. ℥. i. olei de lilio. mucillagi. altee mucillagi. lini medule cru‑ris vituli butiri ſine ſale ān̄. ℥. ß. cere albe parum: ⁊ fiat vn‑guentum. ¶Vnctione facta de quouis eorum ſimpliciuꝫ aut cōpoſitorum que deſcribent̃ cū lacte ſeu decoctione ſe. lini aut ſauine ſeu cum lacte canis cuꝫ vino ⁊ melle mi‑xto que pncipatum in caſu iſto obtinent in potu tribue. ¶Vel cū aliqua ex infraſcriptis decoctionibus. quarum p̄ma. ℞. pilegij ſauine ſaluie ſaturegie. arthemiſie. betho‑nice. thimi. iuniperi ān̄. quartam parteꝫ. ℳ. viuus ſe. lini fenugreci ana. ʒ. ß. aniſi. ʒ. ij. ficuum ſiccarum numero. iiii. decoctio ex his cum vino diuretico fiat. ¶Vel fac deco‑ctionē ex aqua rute dactil. oleo de fenugre. addito: vel da illa cuꝫ ſucco berbene aq̄ frigida mixto: q̄r iſ per ſe ab‑orſum ꝓuocat. ¶Vel facias ſic. ℞. origani rute ana. ℳ. ß. ficuum ſiccarū numero. iiii. fenugreci ſe. lini. ana. ʒ. ß. ex quib⁹ cōquaſſatis cum vino decoctionē facito. ¶Vel ali‑ter accipe arthemiſie naſturtij pulegij: camedreos: camo‑mille ſaturegie ān̄. q̄rtā ptē. ℳ. vni⁹ ſe. lini rubee tinctoꝝ rum ān̄. ʒ. ß. ficuū ſiccarū numero. iiii. ex quibus cōquaſſa‑tis: vt ſupra decoctio fiat. ¶Simplicia in hoc caſu valen‑tia marie q̄ cū q̄uis ex p̄ſcriptis in potu ſumi debēt: ſūt di‑ptamus capillus ve. berbena menta. ſemen aneti. betoni‑ca folia iuniperi aſſa. ſtercus caprarū. daucus mirra. radi‑ces narciſci. lupulus. ſaturegia. ſauina ruta. pulegium. thi

mus. ſiſeleos. ſiſimbrium. praſiū. cortices aut radices lauri armoniacum. cortices caſſieſi. borax. ſemē rute agreſtis fel eq̄ aut tauri. caſſia lignea. ſemē aut radices dragōtee. gum‑mi oliuaꝝ. caſtoreū. gentiana. ſuccus porri ⁊ cordumētuꝫ. Singulū.n̄. iſtoꝝ cū aliq̄ ex deſcriptis potabilib⁹ ſumptū in hoc caſu valet mirabilr̄. ¶Ex his auctoꝝ plurimi mix‑tiones plures faciūt: inter q̄s aboali filius aliq̄s deſcribit. ¶Quaꝝ p̄ma. ℞. aſſe. ʒ. ß. rute ſicce. ʒ. iiii. mirre. ʒ. ij. fiat puluis. ¶Vel aſr. ℞. ariſtolo. lon. gētiane baccarum lauri mir. coſti. caſſie lignee rubee tictoꝝ cordume. pipis dipta‑mi ān̄. ptes equales fiat puluis. ¶Vel facias ſic. ℞. cina‑momi cordumeni ſauine ān̄. ʒ. ij. ß. mirre. ʒ. iiii. ex his pul‑uis fiat. ¶Aſs ego. ʒ. i. vſq̄ ad. ij. pilſarū īfraſcriptaꝝ cuꝫ ʒ. ij. vini calidi decoctionis ſe. iunipi potui tribui. q̄ ℞. di‑ptami mirre ſe. rute agreſtis. boracis caſtorei aſſe armonia‑ci rubee tinctoꝝ croci. caſſie lignee. cinamomi ān̄. ʒ. i. cum ſuc. roriſmarini aut ſaturegie pilſe fiant. ¶Vel facias ſic. Acci. fruct⁹ ſauine. ʒ. ij. ß. rute ſicce. ſe. rute ſilueſtris ana. ʒ. iii. aſſe fetide rubee tinctoꝝ armoniaci ān̄. ʒ. i. cū ſucco rute pillulas cōfice. Potes ṫn ex his ſi libet puluerem facere: ⁊ cum aliq̄ ex p̄ſcriptis decoctionibus exhibere. ¶Vel da puluerē cancroꝝ radices lapatij ⁊ rute ān̄. partes equales. ¶Vel accip. radicuꝫ ariſtolo. lon. ʒ. ij. pipis mirre ana. ʒ. i. fiat puluis. ¶Vel medicamē vetule. ab auctoribus ṫn de‑ſcriptum: cū quo me p̄ſte pregnantē ſex menſiū mortuum fetū ſtatim abortire fecit: vt accipe vitellos duos ouoꝝ: et cū modico vini pulueris cimini rute ⁊ aneti parū bulant ⁊ calidum in potu tribue. ¶Nota ṫn q̄ in iſtis mixtionib⁹: ⁊ in quibuſcunq̄ alijs bonū eſt vt cinamomū non preter‑mittas vnq̄. Q̄r vt inq̄t aboali fili⁹ nauſeā in talib⁹ ſedat. ¶In potu ergo quouis ex dictis dato ſuffumigiū ex infra‑ſcriptis per embotum fiat ſtatim aliqḋ: vt ex vngula aſini aut equi: ſeu ipſoꝝ fimo aut oculo ſaliti piſcis: ⁊ iſta inter cetera ſuffumigia pncipatū obtinēt. ¶Ex quouis ṫn in‑fraſcriptoꝝ ſuffumigiū quoq̄ valet: vt carni agreſtis gal‑bani gūmi oliuaꝝ. fimi agle laudani: corticum pini ⁊ ſaui‑ne. ¶Vel facias ſic. ℞. galbanum aut mirrā ⁊ fel tauri in‑corpora tota ſil̄: ⁊ vt ſupra ſuffumigiū facito. ¶Si tā ſuffu‑migia q̄ꝫ preſcripta alia diligēter ⁊ ordinate facta non con‑tulerint ariſtolo. lon. in vino ⁊ oleo decoquat̃: ⁊ ex his mu‑liebria fomētent̃ aut ex oleo in quo peonie ſemē coctū ſit. ⁊ deinde ex cinere aſine vngule ſalipizet̃: poſtea ex quo‑uis infraſcriptorum naſcale fieri facias: vt ex radice ariſto‑lo. lon. paſtinace ſilueſtris radice filicis folijs calamēti ſuc‑co centauree minoris ſucco artaniſe: ⁊ eſt violentiſſimus imo ſi ex eo venter empſet̃: viuū aut mortuū in breui eijcit fetuꝫ. Et qḋ plus eſt pregnans ſup radices nudis pedibus pambulās vt bibikil. capſo de ptu ingt. aborſum facit. q̄n‑to magis ſi ex radice ſeu ex ſucco naſcale ſeu peſſariuꝫ fiat. ¶Ex colloquintida q̄ꝫ aut ex galbano radice ſerpentarie ſeu elleboro nigro naſcale ſi fiat aborſum ſtatim ꝓuocat. ¶Infraſcripta vero oia preterea naſcalizata abortire fa‑ciūt: vt radix yreos yſopus humida: vitis albe: aſſa fetida galbanum aſpaltum borax cū ſuc. cētrum galli calamētum caſtoreuꝫ ſuccus cētauree minoris gentiana cū ſucco ar‑themi. ſuccus cucumeris aſinini cū felle tauri lana ſucci‑da folia matris ſil. fel leporis cū ſucco porri. opoponacum cū oleo de lilio: ſucc⁹ ſauine: ſucc⁹ porri cuꝫ troco ſerapi‑nuꝫ ſcamonea radix viticelle: fel tauri. ¶Solū etiā balſa‑muꝫ. Dicit ṫn hic bonus anglicus q̄ ſuppoſituꝫ balſamuꝫ mulierē ſterilizat: qḋ ṫn nō credo. Nā q̄dā medici papien‑ſes dn̄e mee cuꝫ e partu grauiter laboraret: ſic vt de vita ſpes hēret̃ pauca: cū vino maluatico balſamuꝫ tribuerūt p̄ſtātes ṫn eā ampli⁹ nō cōcipe: ſumpto balſamo gemel‑los mortuos in breui pepit: ⁊ ſic mortē euaſit: quo nō ob‑ſtāte vt ān̄ pluries cōcepit. Et ex illo ꝯcludo q̄ ſuppoſituꝫ balſamū ſterilizare nō debet: vt āglic⁹ ⁊ alij auctores refe‑runt: ex quo bibitū nō ſterilizat. Ad ꝓpoſitū ṫn redeundo ex plurib⁹ eoꝝ q̄ ſcripta ſūt extrahi ſucci poſſunt: ⁊ tu illa quo pulueriʒant̃ vbi eis vti volueris cū aliquo ex eis mi‑ſce ⁊ naſcale facito. ¶Potes ſilr̄ ex his: vt patet peſſaria facere q̄ multū in hoc caſu cōueniūt: ⁊ tu vbi naſcale non cōtulerit facias ſi libet. Amplia igit̃ fantaſiā ⁊ nō ſolum ex p̄ſcriptis vno: ſed ex plurib⁹ naſcale ſeu peſſariuꝫ ꝓ libito facias ſicut veteres q̄dā fecerūt: vt fili⁹ aboali. 21ª. tertij. ¶Peſſariū infraſcriptuꝫ fetū mortuum ſtatim exire facit: vt ait. ℞. ellebori nigri. ſtaphiſagrie. ariſtologie ro. artani‑te granoruꝫ almezereon: pulpe collogntide armoniaci ān̄. partes equales. terantur oia preter armoniacū qḋ cum aq̄ diſſoluat̃ cum quo aggregent̃ cetera ex q̄bus poſtea peſſa‑rium fiat. ¶Vel fiat ex armoniaco mirra cum felle tauri et opoponaco ⁊ elleboro nigro cum aliquo ex appropriato ſucco. ¶Et ex preſcriptis pluribus: vt patet peſſaria fieri poſſent: q̄ in hoc caſu cōuenirēt multum. Et tu illa facies vbi libet. Et ſic hēs ordinate medicinalia oia que aborſuꝫ tā mortui q̄ꝫ viui fet⁹ ꝓuocāt: ⁊ ſi illoꝝ q̄dlibet ſe ſolo illud efficit: vt quotidie experiētia monſtrat: q̄ꝫto ergo magis ſi ſi oia ordinate fiāt: ꝓut ſupra te docui. Cū vncinis fetum ex‑trahēdi modū dn̄is cyrurgicis derelinquo. Cui⁹ doctrinaꝫ ſi videre cupis filiū aboali. 21ª. tertij: que illam plenarie de‑ſcribit: querito. ⁊ hic huius capituli finis eſto.

¶De partus difficultate. Cap. xxxv.

Cum capite p̄mo ⁊ extēſis ſuper latera brachijs ⁊ manib⁹ ſup cortis in. 7. 9. 10. ⁊ 11. mēſe fet⁹. ſi ad lu‑cē venerit: talē partū nālē dicimus. ¶Innaturalē aūt ſi ex his conditionibus tactis aliqua defecerit: ſed tam naturalis q̄ꝫ nō nālis p̄mo cū ipſe nō in ſuo tp̄e fiat: aut cū aliter q̄ꝫ ſm̄ figurā tactam fetus egrediat̃: ⁊ qḋ tam natura‑li q̄ꝫ nō nālī cōe eſt difficultat̃ part⁹ matricis os pp etateꝫ ſeu alicuius ꝓpter q̄uis cām ſtrictum ſit nimis aut delica‑ta ſeu pauida nālīter: aut q̄r abruptis paniculis que fetum lubricuꝫ reddere debeat egreſſa humiditas ſit remanente fetu. ¶Et parte vero fet⁹ debilitatis cū ipſe ex q̄uis cauſa debilis nō valet ad exitū iuuare ſe aut plus q̄ꝫ ſatis groſ‑ſus ſit ſeu paruus: vel caput exceſſiue groſſum habeat: et oia iſta frigiditate nimia meat⁹ ꝯſtipāte cōfortant̃: ⁊ etiam vt ſepe ſit ſi pp aborſus ꝓhibitionē reſtrictiua aliq̄ renibus aut pectini applicata fuerint. ¶Caliditas ēt ſuperflua calo‑rē nālem reſoluēs ad hoc ſepe adiuuat. Et in ſumma diffi‑cultas partus cauſe iſte ſunt. ¶Quāobrē mulieres ⁊ deli‑cate maxime in ſuis partub⁹ medicos ad ſe vocāt ſepe ꝓ q̄ ſcito q̄ dolores ſi ſubito ſatis parituram inuaſerint q̄ circa pectinē eā moleſtāt grauiter ⁊ iceſſanter partus ille breuis erit ac facilis: ⁊ adhuc vbi maſculus fuerit facilior. Sed vbi dolores lāguētes p vētrē ⁊ ſup pectineꝫ remiſſi perra‑uerint ⁊ in poſterioribus q̄ꝫ in anterioribus magis talis vt p̄lm partus laborioſus erit: ꝓ quo circa parituram tibi ſol‑licitudo habēda eſt maior. Predicta igit̃ diligenter conſi‑dera oia. ¶Et ſi reſpectu tp̄is partus innālis difficultetur quō ei ſuccurrendū ſit ſtatim habebis in capſo p̄rimo ad hoc ꝓpoſituꝫ deſcripta ſunt plurima. ¶Si vero reſpectu fetus ⁊ tu prudentē obſtetricē habeas cuius manus graci‑les ⁊ digiti lōgi ſint ⁊ ea ſuauiter oleo de lilio manibus in‑unctis fetuꝫ in debita figura reponat. ¶Q̄ ſi groſſitudi‑ne toti⁹ capitis partus difficultet̃ cum oleo tacto pingue‑dine galline ſeu mucillaginib⁹ aliquibus matricis collum humectet: ac ei⁹ os dilatet ſuauiter. Verbis etiam hortato‑rijs paupculā parientē cōfortat: ⁊ preſtat vbi pinguis ea ſit q̄ ſuam ſepe faciē genibus verſus ventrē tractatis ſituetur. ¶Et ſi ante partū mulierē hāc ex his que difficulter pari‑unt ſciueris per aliquot dies ante partum ſolito exerciti‑um faciat fortius: per gradus nonnunq̄ꝫ deſcendat: ⁊ an‑te cenā corrizet ⁊ audacter: deinde encatiſmate tali mane ieiuna intret: qḋ. ℞. biſmal. cuꝫ radicibus. ℳ. vj. malue. camomille: melliloti: apij ana. ℳ. iiii. foliorum lauri: la‑uendule ān̄. ℳ. ij. ſe. lini. fenugreci ān̄. lib. ij. fiat decoctio in qua mulier a medio infra per dimidiam horaꝫ die qua‑libet ad minus ſedeat: a quo cum egreditur ante ⁊ retro

ex infraſcripto vnguēto pungat̃: qđ ℞. olei amigdal. dulcium. ʒ. i. pinguedinis galline: olei de lilio mucillagi. altee ana. ʒ. ß. cere al. parū: ⁊ fiat vnguentum. ¶ Unctione facta duos vitellos ouoꝝ recētium quos cum vino optimo bn̄ agitata recipe cū quibus infraſcriptis pulueribus ꝓ libito ponas: ⁊ cū caſu ſimul bullierit: calidum in potu tribuas: ſpēs. ℞. cinamomi. ʒ. i. caſſie vel croci corticis caſſief. ana. ʒ. ij. ſauine betonice: capil. vene. diptami: fenugreci: bacarum lauri: mente an̄. ʒ. i. oſſis de corde cerui. ℈. i. zuccar. ʒ. iii. fiant ſpēs. ¶ Uel cum ſorbili ouo pulueres pauce dani ſerapionis documēto exhibe. ¶ Ego alias in hoc caſu nectar cum zuccaro ⁊ ſpeciebus cōibus electis factum in potu dedi. ¶ Et prius bolo vno confectionis īfraſcripte dato: q. ℞. ſpēꝝ imediate deſcriptaꝝ. ʒ. i. zucca. lib. ß. cum aq̄ arthemiſie aut meliſſe zuccaꝝ diſſoluatur: ⁊ in morſellis cōfectio fiat: ex quib⁹ ꝓ vice. ʒ. ß. prebe: deinde ciatum dimidium preſcripti nectaris bibat: ⁊ tale regimen per dies aliquot ante ptus acceſſia obſeruandum eſt.

¶ Cum vero acceſſia partus inſtāt in aere paritura caſo ⁊ humido collocet̃: in cui⁹ domo pira dimittantur nulla: teſte enim diaſcoride: vuluā aperire prohibent: quoſq; ſup ſe ꝓcioſos lapides habuerit: pter quos dicturus ſum amoueat: eius ⁊ in pñtia bonū eſt: vt legenda btē Margarite legatur ſctōꝝ reliquias ſup ſe habeat: ⁊ breuiter quas ſciueris cerimonias vt infirme tue: ac vetulis applaudas facito: cū quo ſi ſortilegicam mulierem aliquā ibidē eſſe ſuſpitio ſit: ea pellēda foris erit. naz his in partubus vt ſcias in conſimilibus ſtupenda ſunt plurima miraris forſan. Nōne Ouidius ſi bene recolo in nono methamor. de Alkimiſia herculis matre recitat q̄ dum eā acceſſia partus infeſtarēt: ſuperueniēs Lucina cū cōcathenatis digitis ad genua poſitis ſuis incantationibus ne parere poſſet ꝓhibebat: Et eſto hec fabula ſit: veritatis tñ aliqd mihi crede habuit; cuius oppoſitum nihilominus ſi credideris cum de articulis fidei hic non ſit: anathematizandus non eris.

¶ Aliqui tñ talia fieri non dubitant: immo poſſe fieri forte credebāt: vt a Plinio in de nālī hiſtoria elici poſſe videt̃. Recitat eniz q̄ ſi lupinas carnes paritura manducauerit: pariet facilius: cum quo ſi quis preſens ſit qui carnes illas ediderit aduerſus eā incantationes nocie non valebunt. ¶ Quāta de maleficio ⁊ demonio ⁊ de incātatione ⁊ colli ſuſpēſione veteres pħi ptractauerint: tu ipſe ſcis: ſed talia ribaldis fratribus ac vetulis ſortilegis q̄ ſibi talia reuelent oīa dimittēda ſunt: ⁊ vñ deceſſi redire melius eſt. ¶ A diuerſis auctoribus in hoc caſu a ꝓprietate valere tā extrinſecis q̄ intrinſecis applicāda repi multa: de quoꝝ ꝓprietate eſt partū accelerare ac dolores mitigare multum: ⁊ vt a fortioribus initiū faciā: ex his ſiniſtre coxe alligāda ſunt nōnulla: vt iaſpis: ſmaragdus corallus: ſtorax: calamita cōtritus: ⁊ in magdaleone ad modum nucis factus: cor galline ipſa adhuc palpitāte: radix ozimi ſimul cū pēna ꝓudinis: radix ciclaminis: ⁊ arthemiſia. Dragontea vero genibus alliganda erit. ¶ Penna autē ſiniſtre ale agle ſeu tota ala aut pēna vulturis pariture pedibus apponēda erit. ¶ Pedes autē cum contrito polipodio emplaſtrādi ſunt. ¶ Lapis aquile ſiniſtro lacerto alligādus. ¶ Unguis mili ti ſub laborantis camiſia portāda. ¶ Et ex roſtro porcino ſerto facto capiti imponēdum. ¶ Magnes in ſiniſtra manu retinēdus. ¶ Cum pēna ſiniſtra ale aquile oleo immerſa renes inungēdi ac lumbi quoq; ex oleo in quo peonie ſemē coctum ſit. ¶ Matricis vero collū ac extrinſecuz os cinere vngule aſine ſalpizādū. ¶ Uenter ex arthemiſia in aqua cocta totus emplaſtrandus. ¶ Et ſerpentarie flores odorandi. ¶ Et vt his que ab extra approximanda veniūt aliqn̄ finē imponā: emplaſtra: ſuffumigia: naſcalia ac peſſaria ab auctoribus deſcribunt̃ multa: quoꝝ copiā precedens capłm tibi dabit: ⁊ ſi his vti volueris: de vita fetus ſit tibi cura: ea de re facilioribus vtere. ¶ Auic. in hoc caſu vbi. ſ. partus rebellis foret multum docet ſic facere. Accipe pulpam colloquintide quā cū ſucco rute ⁊ mirre modico miſce: ⁊ a pectine ad vmbilicum vſq; ventrem totuz emplaſtra: ⁊ eſt ſecurum ſatis. ¶ Cum tamen remedijs aliis tam ſcriptis q̄ ſcribendis hoc caſu maxime appropriatis te copioſum ſatis faciam niſi partus grauis: vt bene timoroſus ſit emplaſtrum hoc ⁊ ſimilia dimittere melius puto: ne fortitudine ipſorum fetui nocumentum aliquod inferatur: eſto tutius ſit talia exterius emplaſtra facere q̄ ſuffumigia naſcalia ſeu peſſaria interius approximare. ¶ Et ſecūdina quoq; ſciſſa vt dictū eſt hūiditates quas natura ad facilitādū partū reſeruauit iterdū fetu remanēte effluunt: cui⁹ cā part⁹ difficultat̃ multū. Et eo in caſu mulierē peſſarizare licet. ¶ Facias ergo ſic. Acci. biſmal. cum radicib⁹. M. ij. arthemiſie. M. i. fenugreci ſe. lini an̄. ʒ. iij. ⁊. x. fic⁹ ſiccas: ⁊ decoctiōe ex his facta de ea acci. ʒ. iiij. olei de lilio. ʒ. ij. cū quibus diſſolue gra. i. muſci. mulierē peſſariza: q: matricem lubricā faciendo partum facilitat.

¶ Tēpus deinceps eſt deſcribere q̄ ꝑ interius ſumēda ſunt quoꝝ copiā veteres fecerūt nobis maximaz: que in potu ſumpta a ꝓprietate quadā partuz facilitent: ac dolores remittūt multuz: ⁊ iſta ſunt vt colatura aq̄ in q̄ yrundinis nīduo diſſolutus ſit. ¶ Berbena cuz aq̄ frigida. ¶ Capillus vene. cū vino aut ſyrupo roſa. ¶ Meta betōica ſeu camomilla cū aq̄ ⁊ melle. ¶ Raſura oſſiū dactiloꝝ ac fimus anſeris falconis vel ancipitris cū vino dulci. ¶ Et. ʒ. ij. pul. corticis caſſief. aut. ʒ. i. ad. ij. vſq; pulueris diptami cū ſe. lini decoctione: ⁊ in caſu nr̄o in quis illoꝝ mirabilē effectū inuenies. Laudo. n. vt in ꝓcedēti capł̄o dcm̄ eſt q̄ in quibuſdā p os ſumēdis cinamomū non ꝑmittas. ¶ Princeps noſter Aui. q in hoc caſu paupculis mulierib⁹ cōpatiens multū familiaria huic ꝯuenientia caſui deſcripſit plurima ⁊ efficaciſſima qdē: ⁊ vt ſummati ea referā ex quouis iſtoꝝ aut ipſoꝝ oibus ſeu plurib⁹ decoctio bibenda ſit: appropriata quippe multum vt ex fenugre. ſauina. pulegio rubea tinctoꝝ: lupinis ſe. lini camomilla folij diptami et rubeis faſeolis. ¶ Si igit̃ in cuiuſuis iſtoꝝ decoctiōe corticū caſſief. ʒ. ij. ſeu radicis diptami pulueriẓate miſcueris nihil ſupra hēs. ¶ Preterea in capł̄o precedēti decoctiōes aliqs q̄ iſte nō min⁹ ad ꝓpoſitū faciētes pulueres quoq; ⁊ alia nō violēta plurima ad qđ ſi libet recurre. ¶ In hoc tñ caſu tm̄ his paupculis mulierib⁹ cōpatior vt huic capitulo finē imponere neſciam. Et ideo aliq̄ paucula a noſtro bono Aui. deſcripta adhuc ſubiungā: ⁊ ibi erit finis. ¶ Cuz igitur partus ſepe rebellis ac crudelis fiat multum vbi preſcripta nō cōtulerint cum q̄uis ex preſcriptis decoctionib⁹ infraſcriptaꝝ pillulaꝝ. ʒ. ij. ꝓbe. ℞. ſauine. ʒ. ſj. rute. ℈. iiij. armel. ʒ. i. aſſe armoniaci rubee tinctoꝝ an̄. ℈. ij. cum ſucco rute pillās cōfice. ¶ Uel aliter. ℞. ſauine. ʒ. ij. aſſe armoniaci rubee tinctorum an̄. ʒ. ß. pillulas fac vt prius. ¶ Uel facias ſic. Accipe ariſtologie longe piperis mirre equales ptes: ⁊ vt prius pillulas facito. ¶ Iſte maxime virtutis ſunt nō min⁹ tñ iſte: q. ℞. bdelij mirre ⁊ ſauine eq̄les cōſimiliter partes. ¶ Uel fac elm̄ tale quod principatum obtinet. ℞. mirre caſto. ſtora. calami. ana. ʒ. ß. cinamomi ⁊ ſauine an̄. ʒ. ij. mellis diſpumati lib. ß. ⁊ electuariū cōfice: cui⁹ cū decoctione aliq̄ ex dictis aut cū vino calido decoctionis ſe. lini ⁊ ſe. iunipi coclear vnum exhibe. ¶ Sed cum partus adeo inopportunus foret vt ex his cū nullo placari poſſit a primo capł̄o ſuccurſum pete. id eni in neceſſitatibus tibi nō deficiet. ¶ Cūq; dolores immites ⁊ magno cū pōdere in pectine paritura ſenſerit que eam crudeliter ⁊ ſine intermiſſione moleſtēt potēter paupercula clamet: ⁊ ad celū vſq; lamētabiles voces emittat retētuz ſpūm ſepe inferi⁹ cōprimat. Et in iſto caſu cum pipere et oleo tu ſternutationez ꝓuoca: ⁊ iſto mō hec ⁊ que ſcripta ordinate faciēdo ptū facilitabis ⁊ bonā mulierē cum fetu ſuo dei dono ad ſalutis portum reduces: ⁊ ſic capituli huius intentio finitur.

¶ De extractione ſecundine. Cap. xxxvi.

Secundina eſt pāniculus totū inuoluēs fetū qui cōtext⁹ venis ⁊ arterijs tunicas duas habēs matricis venis ⁊ arterijs p eas colligat̃ vt p venas illas ſanguinē fetuz nutriturū attrahat ⁊ attractū per vmbilicalem venā imittat ⁊ p arterias aerē quē quoq; p vmbilicales arterias trahit ad cor fet⁹ p eius euētatione trāſmittat. ¶ Et hac deſcriptiōe ſecundine de plāta ad fetū cōparatio quā. Gal. in lib. de ſpmate poſuit clare patet mediāte. n. radice ⁊ qui ab ea oriunt̃ villis capillarib⁹ plāta ſolo connectit̃ a quo nutrimētum per ipſos villos ſibi trahit: ſic fet⁹ p venas in ſecundina ſeminatas ⁊ arterias mřici colligat̃ ſibi p eas alimēta ſugit. ¶ Eſt ⁊ alius ab illo panniculus a filio aboali bilex qui nūcupat̃. ¶ Itē ab vmbilicali vena ac vaſe quodaz p qđ ſibi fet⁹ vrinā mādat ortū trahit qui plicas in modū rugate veſtis plimas habēs ac anfractus in quibus vrina fetus ad eum miſſa recōdit̃ ab vmbilico īfra fetum ipſuz totū inoluit. ¶ Eſt ⁊ itē panniculus terti⁹ ab ea noīe mēbrane ſubtiliſſime filis q imediate fetuz attingens ipſuz totū circūdat ⁊ in ſe humiditates ſudorales fetus recōdit oēs. ¶ Sed ſi de⁹ te adiuuet de iſto pāniculo ab eo trupħā audi queſo. Nā primis dieb⁹ cuiuſdam zelotipi quēdam fratrē minorē de vxore ſuſpicio erat ſic vt ipſa ad btī Frāciſci eccleſiaz ire auderet nequaq̄. pregnans facta ab ea pāniculo fetum inuolutū vt pleriq; accidit peperit: mulier vero quedaz puerū natū triſti zelotipo nunciatū it ⁊ nato paruulo gaudiuz ſperās augere bn̄ fortunatus ingt erit cuz minoꝝ more ad lucē indutus deuenerit mulieres plurime vt ſic ſcias ab ea veſtitū infantē naſci ad bonum omen putāt. Infelix zelotipus ille ſic ab ea veſtitum infantē cuz audiuit: ſtatim a minore fratre genituz penſauit: patientia tñ oī extincta puerū rapiēs de eo terrā ꝓtinus allidere volebat niſi ab aſtātib⁹ ꝓhibitū fuiſſet. Jo triſtis rabiē in innocētē euomere nō valēs puerperā miſeram inuadit ⁊ tātū eā pugnis ac calcib⁹ mulctauit vt vocat⁹ ad vitā pene reducere eā potuerim. ¶ Alia cuz filiū habuiſſꝫ nunq̄ me ꝯſuluit ⁊ opportunis remedijs adhibitis pregnās facta veſtituz infantulū pepit: q̄ in vētre minoꝝ habitū aſſumpſiſſe miraculoſe eū crederet habitu illo euz induit: et innocentē tandem aſperam minoꝝ obediētiam religauit: ¶ Tu igitur vbi opus eſſet paupculas mulieres excuſato: ⁊ taliuz vulgariuz corruptam fantaſiam remoue. Sed his vulgarib⁹ in pace dimiſſis: vñ diſceſſi reducā. ¶ Sepe ſecūdina mřici colligata remanēte fet⁹ naſcit̃ pleriq; difficulter extrahit̃ q̄ intus manens putreſcit nōnunq̄ ⁊ eius putrefactiōe iteriora corrūpit ⁊ crudelis mors idē ꝯſequit̃ ea putrefacta a matrice aliqñ tñ expellit̃ ⁊ puerpa mortez euadit: q: tñ in mora piculū eſt qđ factur⁹ ſis audi. ¶ Cum circa pectinē dolores ⁊ pōdus ipſa miſera ꝑſentiat maiores ⁊ q̄ in ptu voces ⁊ lamētationes emittat facito: immo ad celum vſq; ſpūm īferi⁹ cōprimēdo retineat: ſternutatio ꝓuocet̃ ⁊ ſupra vētrē cū manu poſita matrix inferi⁹ cōprimat̃: ⁊ vbi foris fuerit ſup vno pede retro ſaliēdo incedat q̄ ſi in eodē iſtāti ſalt⁹ ⁊ ſternutatio cōueniāt valet ⁊ q̄tū. Et vbi his factis ad exituz vbi ea rebell̃ eēt a capł̄o de cauſis mole rē ſeu de mō aborſus ꝓuocādi aut de part⁹ difficultate ſuccurſuz pete. Plima. n. q̄ ibidē ſcripta ſunt ſi feceris ad extrahēdā hāc rebellē ſecūdinam tibi ſuffragium ꝑſtabūt ſingulare vt ſunt encatiſmata ſuffumigia naſcalia peſſaria potiōes pulueres ⁊ pille. ¶ Tñ ex his q̄ auctores in hoc caſu ꝯuenire affirmāt magis cribraui aliq̄: ⁊ iſta ordinate deſcribē nūc mihi mēs eſt. ¶ Et pmū qdē eſt ex folijs ⁊ ex virgis alei factū encatiſma. Aut ex folijs vſuen qđ ſuplanus ab Aui. cōmēdat̃ ⁊ eſt herba vermicularis filis in marinis littorib⁹ naſcēs cuius cinere fit ſedex aut chali nec iſtoꝝ alterū virtuoſum erit min⁹ ſi camomillarum ſeu ebuloꝝ folia in decoctione cū eis addideris. valet ēt ſi matricis colli: ⁊ ei⁹ os ex croco ⁊ coagulo leporis illinſueris aut ſerpētis ſpolio ſi cingat̃ ſeu ruthā arthemiſiam ⁊ abſinthium trita ſi coxe ſimul alligaueris. ¶ Excellens ſuffumigium ex aliquo iſtoꝝ ſit vt ex vnguib⁹ equi aſine capre vel ei⁹ carnibus aut ex fimo eq bouis colūboꝝ aut aquile. ¶ Uel ex ſe. porri aleo cortice minoris pini raſina ellebo ro al. ariſtolo. lon. vel nigel. ¶ Uel facias ſic: ⁊ eſt ſuffumigiū cuiuſdā abtiq: qđ aboali filius ſumme laudat acci. rutā praſſiū ⁊ abrotanū ſit conquaſſata ſup quib⁹ tm̄ olei de lilio ꝓijce q̄ cooptum maneat totū: deinde parum bulliāt ⁊ ipatī poſtea ꝑmittant̃: quoꝝ fumū mulier per embotum recipiat. ¶ Naſcalia valētia plurimuz ſunt ex alleo aſpalto aſſa balſamo ſtercore ancipitris galbano gentiana ſepino ſcamonea vite alba yreos humida borace cum ſucco cētrum galli de ſucco diptami: qđlibet. n. illorum maxime peſſaria vbi facē volueris ex decoctiōe allei ea facito aneti cū vino boracis cū ſucco cētri galli. gētiane cū ſucco arthemiſie: aut ex ſucco diptami. ¶ Et nota h̄ q̄ ex q̄bus naſcalia ſiūt peſſaria q̄z fieri pñt cū decoctiōib⁹ aut ſuccis dictis: mō illa diſſolui aut peſſarizari poſſint. ¶ Bibēde decoctiōes ex īfraſcriptis ſunt ex recētib⁹ roſ. cū q̄ pulueriẓata altea poſtea cōmiſcetur ſit ex arthemiſia faſeolis rubeis praſſio ſucco abrotano altea pulegio mentaſtro dauco petroſilino politrico mercurialis vel rubea tinctoꝝ. ¶ Et ſuccis vō q bibunt̃ ē ſucc⁹ diptami arthemiſie politrici petroſilij marubij cum melle mercurial̃ abſinthij pulegij berbene porri ruthe aut ypicon: ⁊ inter alios ſuccos in caſu iſto qt q̄ttuor ꝓncipatū obtinēt. ¶ Pulueres ſumme ad hoc ꝓpoſitū faciētes q̄ cū quis ex ſuccis aut decoctiōib⁹ tact: ſumi pñt hi. ſ. mirre caſtorei ſe. dauci diptami porri ⁊ pulueris lumbricoꝝ terreſtriuz ⁊ eſto auctores q̄ dicta ſunt in pñti capł̄o marie laudāt v̄tuoſa nō min⁹ i pſcriptis capłis inuenies plima: puta pillulas pulueres ⁊ talia ad q̄ ſi libet recurſum habe. Et p hoc huic capł̄o mihi finez facere libet.

¶ De regimine enixe. Cap. xxxvij.

Capł̄o precedēti poſtq̄ finē dedi ex ꝓprijs mulierū egritudinibus q̄ in hoc tractatu deſcribenda foret aliam inueni nullam niſi qualr enixa regēda ſit q̄s forſan vellet inſcribere: ſed hoc mihi paruz cure erat cum enixe accñs euenire poſſet nullū cū in ꝓcedētibus capłis ꝓuiſum nō ſit: vel ſaltē tā viro q̄ mulieri id cōe erit: cui⁹ dictionē facere huius tracatuli metas excederet. ¶ Quia tñ ſupra tractatum eſt qualiter a cōceptiōe ad euentū vſq; partus nālīter mēſtrua retinent̃ ⁊ in partu ipſa fluūt ſcito q̄ vbi maſculam enixa ſit purificationis tēpus. 30. dierum aſſignat̃ maximū. Si femellā. 40. quoꝝ tñ purificationis tempus ſuo tēpore mēſtruoꝝ adequat̃ vidi plurimas: ⁊ ſic in trium dierū ſpacio purificatas nōnullas noui. ¶ Ut ergo de ipſius enixe regimine aliquid dicam: illud tñ primo cōſiderandū erit: ⁊ cui⁹ purificatio tardā eſt ⁊ acceſſia partus crudelia in primis dieb⁹ dieta tenui vtat̃: in alijs vero nō ſic. ¶ Et vt partus acceſſia tāgā aliqua ex his ſanguinis retētio aut ei⁹ fluxus nimius ⁊ vlcera q̄ ſepe dilaceratiōe ligamētoꝝ ſiunt accidunt ⁊ immites dolores aliqñ. ¶ Ex ſanguis retentione vertigines ſcotomie ſincopes febres ⁊ vlr̄ egritudines de repletione ꝓuenire poſſunt plurime ꝑ ut in capł̄o de mēſtruorum retētione ſcire te feci ⁊ in hoc caſu flōmiā ex ſaphenis fieri ſtatim iube mō conditiones ad flōmiā requiſite in purpera ſint: ⁊ ſucceſſiue curaz ꝑut illic te docui adhibe. ¶ De ſanguinis fluxu nimio ac de vlceribus curaz in ꝓprijs capłis ſupra require. ¶ Febres vero vbi adfuerint regimē ſubtilia ⁊ aquam ordei in potu dato: ⁊ poſtea alia ſm̄ febris exigētiā fac. ¶ Dolores cum cataplaſmatibus ac anodinis vnctionibus: ⁊ cuz remedijs opportunis que cōiter medico cuilibet nota ſunt mitigandi erunt: quo in caſu cum vino calido opiatā triferam in potu nōnunq̄ dedi. ¶ Et vbi dolor imitiſſim⁹ perſeuerauerit cum vino decoctionis arthemiſie calido a. ʒ. ß. ad ʒ. i. vſq; infraſcripti eſarij: ⁊ iſtud ſtatim dolorem ſedat. ℞. piperis lon. ſe. iuſquia. al. an̄. ʒ. x. opij tebaici croci an̄. ʒ. v. piretri caſtorei ana. ʒ. i. ameos bacarum lauri cimini foliorum ruthe ſiccoꝝ calamenti an̄. ʒ. iii. margaritaruz racinti.

Nastalia
decoctiones bibende
succi bibedi
pulueres
No. hoc electua(rium)
Ant. ex quo fit chali aut sedex

añ.3.i.muſci fini.3.ß.cũ mellis deſpumati q̃ꝫtum ſufficit ſi at elm: eo tñ niſi ad min⁹ mẽſiuꝫ ſex etatis fuerit viſus ſum nũquã: ꝛ ħ de regimine enixe finis ſit volo: per qḋ huic tractatulo finẽ iponere libet. Et nãqꝫ a ꝓncipio ꝓpoſuerã diuino munere ſatiſfactum: puto cum de omnibus mulierũ proprijs egritudinib⁹ dictio facta ſit arbitrer de quo crucifixo Jeſu laudes ſint infinite Amen.

Explicit Cõmẽtariolus: de proprijs mulierũ egritudinibus. Antonij Guaynerij Papieñs doctoris preclariſſimi.

Antonij Guaynerij Papieñs doctoris celeberrimi de juncturis ſiue de arthetica ꝛ calculoſa paſſiõe ad Magnificum ꝛ inſignẽ virum Andreaꝫ de birago Ducalem camerarium. Cõmentariolus feliciter incipit.

Commẽtariolus iſte partes duas ꝓncipales hꝫ.

Prima arthetice doctrinam tractat.

Secunda calculoſe paſſionis.

Prima triginta capitula in ſe continet.

Capĺm primũ. De arthetica ꝛ quarundam ſuarum ſpecierum notificatione. charte. 78
Capĺm.2. De cauſis arthetice. 78
Capĺm.3. De ſignis arthetice demõſtratiuis. 80
Capĺm.4. De ꝓnoſticis quãqꝫ ſpẽi arthetice cõib⁹. 80
Capĺm.5. Cyragram notificat tam ꝓnoſtica ſibi propria q̃ꝫ demonſtratiua ſingna ponens. 81
Capitulum.6. Tam cyragre ſanguinee qualiſcunqꝫ ſanguis fuerit q̃ꝫ colerice quo ad digeſtionem ꝛ euacuationẽ materiei curam ponit. 81
Capitulum.7. Materiei flegmatice cyragraꝫ efficientis digeſtiua continet. 81
Capĺm.8. Solutiuas potiones que materiã flegmaticã cyragram efficientem educunt recitat. 82
Capitulum.9. Pillulas continet. 82
Capĺm.10. Confectiones ꝛ ſolutiuos pulueres. 82
Capitulum.11. Materiei cõmixte tam digeſtiua q̃ꝫ ſolutiua deſcribit. 82
Capĺm.12. Podagram notificans tam pronoſtica ſibi ꝓpria q̃ꝫ ei⁹ demonſtratiua ſigna ponit: ac qualiter quequis materia eam efficiẽs digeri ꝛ educi debeat. 82
Capĺm.13. Qualiter ꝛ cũ qb⁹ materiei ad q̃ſuis juncturas defluxus q̃ ꝛ alia fuerit ꝓhiberi debeat oñdit. 82
Capĺm.14. Qualiter tã podagre q̃ꝫ cyragre mã exiſtẽte cal̃a p medicinas non narcoticas dolores ſedanſ. 83
Capĺm.15. Medicinas narcoticas juncturarũ dolores a materia calida factos ſedantes continet. 83
Capĺm.16. In articulis materia frida ſeu ꝑmixta exiſtẽte dolores factos ſedãtes medicinas deſcribit. 83
Capĺm.17. Antidota que materiaꝫ nõ ingipſatam neqꝫ induratam nimis in articulis artheticorum derelictam reſoluunt oſtendit. 84
Capĺm.18. Que induratam valde materiam mollificãt ac reſoluunt dũmodo ipſa in gipſeam ſeu lapideam commutata nõ fuerit inſcribit. 84
Capĺm.19. Eius curam materiei, ponit que in gipſeam ſeu lapideam ꝛ commutata. 85
Capĺꝫ.20. Sciaticã notificat ac q̃lr ꝛ vbi ei⁹ demr̃atiua ſigna inueniẽda ſint: qd q̃ꝫ de ea ſit ꝓnoſticanduꝫ. 85
Capĺm.21. Qualr mã ſciaticã efficiẽs ſit euãnda. 85
Capĺm.22. Ea ponit q̃ ab extra appoſita ſciatice dolorẽ mitigãt queqꝫ eius materiaꝫ leuiter reſoluunt. 86
Capĺm.23. Que ſciatice mãm a cẽtro ad circũferentiaꝫ trahunt ac que dolorẽ ſedant antidota continet. 86
Capitulum.24. Que ſciaticam cauterizãt antidota deſcribit. 86
Capitulum.25. Ubi rerum nõ naturalium regimen tam in podagra ſciatica q̃ꝫ cyragra hora paroxiſmi a q̃uis cauſa fiant obſeruandum. 86
Capĺm.26. Ponit regimen ab arthetica preſeruatiuum ſolũ ſex rerũ nõ nãlium in ſe doctrinam cõtinens. 87
Capĺm.27. Qualiter in preſeruatiõe ab arthetica ꝛ quo tẽpore fienda ſit flõmia: ac vſes quoqꝫ purgationes ꝛ que ſint ſolutiua in vſu quotidiano ſumenda. 87
Capĺm.28. Qualiter ꝛ quomodo ꝛ cũ quib⁹ in preſeruãdis ab arthetica ſit vomitus prouocandus. 88
Capĺm.29. Experimẽta plima ponit ab antiqs qbuſdam phyſcis auctorizata p q̃ mẽbra arthetica talr cõfortanſ: vt ab inuaſione paroxiſmi ꝓſeruari facile poſſint. 88
Capĺm.30. Qualiter artheticata mẽbra totiqꝫ arthetici corpus tam per artificialia q̃ꝫ naturalia balnea q̃ꝫ quoqꝫ p vnctiones confortari debeant. 89

De arthetica ꝛ quarundam ſuarum ſpecierum notificatione. Capitulum. j.

Arthetica eſt juncturaꝝ dolor cũ timore vel ſine a mala cõplone humore ſeu vẽtoſitate in ipſarum exiſtẽte ꝯcatenatione cãtus. Mẽbrũ enim neruis ſeu ligamentis artatum art⁹ dr̃ a quo ꝛ arthetica nomẽ accepit. Gutta vero pro cuiuſcunqꝫ interduꝫ humoris ſtillicidio ad q̃uis nr̃i corporis ꝑtẽ defluẽtis accipiſ q̃liter vulgares humiditatem q̃ꝫlibet tã ad pect⁹ q̃ꝫ idifferẽter ad q̃duis mẽbrum aliud defluẽtẽ guttã vocãt. Alio mõ capiſ gutta ꝓut eſt juncturarũ dolor ab hũore in ipſaꝝ ꝯcatenatiõe a membris alijs defluẽte cãtus. Quẽadmodũ.n. mẽbra ad ſe inuicẽ eſcam trahũt ita ad ſe inuicẽ ſupfluitates deponũt: vt Gal. in de virtutib⁹ nãlibus: ꝛ iſto mõ ſit gutta q̃ p ſilitudinẽ gutte a tectis ſeu ab arborib⁹ ſtillãtis dr̃. Nã ab extremitatib⁹ par uarũ venarũ ad ſubmiſſas ſibi juncturas mã interdũ guttatim defluit ꝛ hãc efficit paſſioneꝫ: quã guttã appellamus. Et qꝛ plures ſunt artuũ juncture in quibus q̃litas mala exiſtẽs ſeu humor aut adueniẽs ventoſitas dolorem ꝑſepe cãt ſm ipſoꝝ artuũ variã denoiationẽ varia ſortiſ arthetica noia: vt q̃ in manu ſit. Cyragra a cyros qḋ eſt man⁹ nũcupaſ: ſciathica võ a ſcia: ꝛ a pede podagra. vñ Raſ. ſciatica inquit ꝛ podagra de gñe ſunt arthetice ꝛ dolores in articulis q vni mẽbro non appropriant dicunſ arthetici: ꝛ q ſiunt in articulo anche dñr ſciatica ꝛ i pede podagra ꝛc̃. Quicũqꝫ alijs in jũcturis ſit dolor artheticus q̃ꝫ nũcupaſ. Ex qbus patet artheticã ad omnes juncturales dolores tã q̃ꝫ genus ſe hr̃e. Nã vt pꝫ gutta q̃libet arthetica eſt: econtra vero minime vt de arthetica ex mala q̃litate ſeu ventoſitate ſolũ ꝓueniẽte liquet: tal.n. ꝓprie gutta dici nõ debꝫ. Uerũtñ iuxta ſniam Gal. podagra ab arthetica videtur multuꝫ differre: vult.n. qꝛ dolor in pedum juncturis exiſ nullus dicaſ arthetic⁹ niſi ibi tumor affuerit: vt expſſe ponit in pantegni: cũ ĩnqt. dolor arthetic⁹ eſt cũ tumor in cõcatenatione mẽbroꝝ naſciſ. Et iõ in cõmẽ. illius affoꝛiſmi. Queciiqꝫ podagrice egritudines ꝛc̃. Nerui ꝛ chorde inqt in podagricis nõ tumeſcũt vt velit. dolorẽ in pedũ juncturis ſine tumore podagricum noiari: cũ tumore vero artheticum. Uñ cõmẽ. illius affo. Eunuchi nõ podagrizant ꝛc̃. podagrã ab arthetica differre manifeſte ponit cuꝫ inquit. Quecũqꝫ dicta ſunt de podagra ſunt itelligenda de arthetica cũ pri⁹ fuerit podagra: ꝛ poſtea arthetica. ſ. qñ tumor ſupuenit. Et ſic pꝫ ſm Ga. qꝛ arthetica de podagra nõ vere tanq̃ꝫ genus predicaſ. Ego aũt cũ artheticã ab artu nomen traxiſſe videam qbus in locis juncturales dolores ſiunt oẽs tales ſiue cum tumore ſiue nõ artheteticos appellare volui qꝛ veteres fere oñs q̃ꝫ fecerunt. Sed qꝛ ad hoc propoſitum diſceptatio hec nihil vtilitatis apportat tñ de notificatione nois arthetice dictum ſit.

De cauſis arthetice. Cap. ij.

Arthetice cauſe extrinſece ꝛ itrinſece eſſe poſſunt. Quantũ ad extrinſecas cuiuſlibet rei ſex rerum nõ naturaliũ violẽtus occurſus artheticã efficere poteſt veluti exceſſiua frigiditas excedens caliditas ſomnus ſupfluus: nimia vigilia quies. Uñ. Ra. non accidit inquit dolor artheticus in corpore vtẽte exercitio: ſed in maiori ꝑte in relinquẽte ipſuꝫ ꝛc̃. verũtñ ſupflue factũ vt iſtius appebit juncturas debilitãdo relaxãdo: itẽ ac hũores fluere faciendo cauſa ſepe huius paſſionis exiſtit.

Immoderatũ q̃ꝫ gaudiũ ꝑſeuerãs triſtitia coitus ſuperfluus: ꝛ is potiſſimũ q ſup cibuꝫ ſit: ꝛ eſt vna ex potiſſimus cauſis arthe͡ce vt fere veteres oẽs enarrãt. vñ Raſ. in pueris ĩnqt nõ accidit podagra añ coitũ cũ mlierib⁹. Et ſubdit qꝛ in generatiõe podagre coitus virtutẽ habet magnã valde: qḋ apparet: vt ĩnqt mulierib⁹ ꝛ eunuchis nõ accidit podagra niſi cũ difficultate ꝛc̃. ꝛ hoc ꝓpter nõ coire. iõ Ariſto. ſuis in ꝓblematibus ac noſter ſereniſſimus Hypo. Eunuchi inquit non podagrizant eſt igiſ relatu veterũ vna ex cauſis potiſſimis: qꝛ nutritiuã virtutẽ debilitat jũcturas q̃ qꝛ: q̃ ſit vt in talib⁹ humores plimi ſupflui generentur qui ad juncturas p coitũ relaxatas: ac valde debilitatas facile defluũt: ꝓpter qḋ q tam ardenter coitũ ipm amant pluſq̃ꝫ alij morbo archetico detinenſ. Sed certe meli⁹ eſt p decẽnium vitam abbreuiare q̃ꝫ eſſe tante dulcedinis inexptuꝫ.

Sane nõ minus cibi ꝛ potus viſus anormalis eſt morbi huius cã q̃ꝫ ipſe coitus. nimirũ itaqꝫ ſi dñis cardinalib⁹ prelatis: ꝛ alijs hmõi i ocio ꝛ delicijs vitã ducẽtib⁹: ꝛ ſi nõ coeãt: qꝛ a religiõis regula ꝓhibeſ: ſit ħ paſſio familiaris. Nã ciboꝝ ꝛ potuũ diuerſitas ex qbus quoqꝫ modus ꝓparationis vt de his pluſq̃ꝫ ſatis mãducẽt efficiẽ q̃ ex cã ſuis i corpibus humores ſupfluunt q ad juncturas decurrentes ſunt morbi hui⁹ cauſa. O q̃ꝫtũ crapuloſos morbus iſte diligit: ꝛ illos maxime q ieiuni aut cum bollo vnũ panis vnũ baſile vini biberẽt tales ad morteꝫ vſqꝫ concomitaſ. potatio item vini ſtomacho ieiuno eſt cã: acetum item ꝛ vinum album multuꝫ huic paſſioni amicanſ: ꝛ pariter cibi q facile corruptionẽ recipiunt: ꝛ hi potiſſimũ: ex qbus ſupflua humiditas facile gñaſ: vt melones ꝑſica mora plurima olera leguminа. Iteꝫ porcina caro piſces ꝛ maxime anguilla ac tenca ꝛc̃. Et teſte raſi frequẽs carniũ comeſtio: ſed gallinarũ atqꝫ coturnicuꝫ a ꝓprietate hoc efficit. Apuleio teſte.

Ex qbus patet qꝛ oĩa q̃ ad humorũ multiplicationẽ faciunt ꝛ q̃ juncturas ex ſe debilitãt vel relaxant hui⁹ poſſunt egritudinis eẽ cã. Cõſuetarũ q̃ꝫ euacuationũ retentio vt menſtruorũ emoroydaruꝫ ſudoris ꝛ aliarũ hõ. Solitarum item artificialiũ euacuationũ dimiſſio vt flebotomie purgationũ ꝛ taliũ: ꝛ itẽ i mutilatis ꝓpter nutrimẽtũ qḋ ſupfluit paſſio hec ſepe accidit: ac i his itẽ qui cronicas egritudines paſſi ſunt ac in nõ bene rectis ꝯualeſcẽtibus in qbus plerũqꝫ accidit qꝛ egritudines eorũ ſedenſ materieb⁹ que eas efficiebant derelictis: ꝛ tales poſtea ad jũcturas defluentes artheticã gignũt vt de ſedata colica ſepi⁹ viſuꝫ ẽ vñ Aui. de his loquẽs q ad artheticã ſunt aptiores: tales ĩnqt ſunt habentes egritudies cronicas ꝛ ꝯualeſcẽtes cũ non reguns in rectificatiõe. ꝛ id iõ qñ eoꝝ vtutes debilitanſ a digõne bona ꝛ ꝓpe cũ ſunt curati cũ ſedatiõe abſqꝫ euõne ſufficiente ꝛ vltime expulſione ꝛc̃.

Iſta fere oĩa que dicta ſũt Raſis noſter ſũmatim tetigit: cum ĩnqt. Generãt podagrã nauſeatiue ſatietates ocium longum coitus intenſus ꝛ ſupflu⁹ euacuationũ ſolitarum remotio frigida cõplexio. ſucceſſio hereditaria balneum motus poſt cibũ vinũ potẽs abũdanter bibitũ: qꝛ vinũ cõtrarũ eſt neruis: frequẽs ebrietas ꝛ vlr oẽ id qḋ malam facit digeſtionẽ ꝛc̃. Et ego hos plerũqꝫ artheticã incurrere vidi q cronicas tybiarũ vlceratiões ſeu q̃ i ano ſunt fiſtulas cõſolidare pmiſerũt: aut q ſolitas ad mẽbrũ aliqḋ detineri ſupfluitates cõſtringũt he itaqꝫ ſunt in ſũma extrinſece cauſe q̃ inducere artheticaꝫ pñt. Q ſi aliq̃ cã nõ noiata reperitur ad aliquam iſtarum erit reducibilis.

Intrinſece vero ꝛ que magis imediate artheticã efficere poſſunt aſſignãtur infraſcripte: puta juncturarum debilitas viarum ductuum largitas: fortis mẽbroꝝ expulſiua. virtutis nutritiue impotentia: ꝛ humores fluxui habiles.

Juncturarũ debilitas ac ductuũ viarũ largitas tã ex tẽpore q̃ꝫ ex generatiõe cõtrahi põt ex tpe qdẽ vt a caſu ꝛ p cuſſiõe egritudie. Et ad hũc moduꝫ de alijs ex generatione ſit virtutis generatiue ipotẽtia aut mãei indiſpoſitio ꝓpter.n. vtriqꝫ ſeu ipſoꝝ alterũ cõtingit idifferẽter mẽbrũ q̃dlibet cũ largis ductib⁹ ac debile generatũ vt dietim cõprehendimus. ſperma eni vt phyſici oẽs volũt generantis cõmemoratione inſeqtur ſic qꝛ ex ſano mẽbro ſanuꝫ ſpma ꝛ ex infirmo infirmum decidiſ hac ex cã hereditariũ hunc morbũ appellam⁹. qꝛ ſpma viri juncturarũ debilium nati juncturas debiles vtplurimũ generat. Ex ꝑte fortitudinis expulſiue ſit cũ epatis ꝛ alioꝛũ membroꝛũ ſit expulſiua fortis. tunc eni ad debilioꝛa mẽbra ſupfluitates eorũ mandant que dehinc ſunt hui⁹ egritudis cauſa. vñ. Auero. 7° colliget ca. de egritu. ſtomachi. Conſuetudo eſt inquit. vt forte mẽbꝝ ſuas ſupfluitates ad dbile ꝓijciat: ꝛ maxie ſi ad ħ adiuuat locus ꝛ vie q̃ ad ipꝫ cõfluũt ꝛc̃. Et Gal. 13° terapeutice capitulo. 2°. Membra ĩnqt fortia ſi ſupfluos a ſe humores depellãt ad debilioꝛa deponũtur. Ex ꝑte virtutis attendiſ nutritiue debilitas: cuius cã humores crudi plimi generantur. Et hui⁹ cã vt Aui. ĩnqt. hec paſſio ſenibus ac q egritudines cronicas paſſi ſunt: ꝛ item cõualeſcẽtibus nõ debite rectis accidit. Ex ꝑte humoris flegma aquoſuꝫ ꝓpter ſui fluxibilitatẽ frequẽtius eſt in cauſa. ſucceſſiue ſanguis: deinde colera: poſtea vero melia. ĩnqt tñ Raſis qꝛ podagra ſit in tribus cõplexionibus. In repletis ſanguine celeriter. In his in qbus ſunt ſupfluitates ſemicrude abũdãter valde: ſed in his inquit ħ vidi fieri minus: licet medici dixerit oppoſitũ: ꝛ in corpibus colericis: ꝛ in his hoc vidi fieri magis ꝛc̃. Et ſic videſ quodãmõ eius oppoſitũ aſſerere qḋ ſtatim dixit. Sed in loco iſto hanc diſceptationẽ declarare p paruꝫ vtilitatis nobis eſt. Ad ꝓpoſitũ igiſ veniẽdo ſepius morbũ hũc hũores efficiẽtes ſũt cõmixti: vt colera cũ flegmate: ea.n. ſibi igreſſuꝫ ad jũcturas prebet ꝛ ita aquoſum flegma cum ſanguine.

Poteſt is juncturalis morbus mala ſine mã complexione fieri: ꝛ a ventoſitate q̃ꝫ q̃ cõcauitates jũcturaꝝ replens neruos chordas ꝛ lacertos extendit. ꝛ quaſi quãdã ꝯtinuĩ ſoſonẽ efficiẽs itenſuꝫ ꝑſepe dolorẽ iducit. Et hec ſũt in ſũma cã extrinſece q̃ꝫ intrinſece arthetice cãe. Et ſic amõ ad ſigna tranſeundo huic capĺo finem impono.

De ſignis arthetice demonſtratiuis. Cap. iij.

Obilis Arthetica oẽs anno ſingulo regiones viſitat ꝛ iſtorũ quidẽ incolas potẽtiores q̃ tam amicabilis eſt nature: qꝛ ſi quẽpiã p manũ ſciã aut pedeꝫ deprehenderit ꝛ ita vt ſepe ſit ſecũ p menſeꝫ vel vltra morã traxerit vix eum ad mortẽ vſqꝫ derelinqt: primos namqꝫ impetus ꝛ diutius cuꝫ ſuo familiari ſtare queat omnes q̃ ſi facit incognitos: quia vt Aui. ꝛ priſci phici experimentaliter didicerũt: ſi ea tũc cognoſcaſ facile nõ reditura pellitur: qḋ in ſequenti capitulo deo auxiliante melius declarabo. Uerũ poſſibile nõ eſt vt canonice eã cures niſi immediatas cauſas cognoueris: vt eſt mala cõplexio ſi in cã fuerit vel ventoſitas aut humor. ad quarũ cognitionẽ tam extrinſecas q̃ꝫ intrinſecas cauſas. alias quoqꝫ cognoſcere neceſſe: qḋ vt recte ſiat ordine quo ſupraſcripte. ſunt examinabis. vt. vꝫ. ſi patiẽs in aliqua nõ naturali re exceſſum quẽpiam cõmiſerit. Si aliquã ſolitarum euacuationũ vel artificialium omiſerit. Si ex mutilatis ille fuerit vel egritudo aliqua non euacuata materia ſit ſedata. aut vlceratio aliqua antiqua vel materia ad membrum aliquod conſueta fluere ſit reſtricta. Dehinc vero ad intrinſecas cauſas deueni. vt. vꝫ. ſi jũcturas debiles aut meatus largos habuerit. Et nũquid ex tpe aut generatiõe id vitium ſit: ſi aliquorum membrorum expulſiua adeo fortis ſit qꝛ ad paſſientia membra ſupfluitates mittere queat: ſi digeſtiua aut aſſimilatiua virtus ꝓpter egritudinem vel quãuis aliam cauſam debilitata ſit: ꝛ eſt tibi omnium iſtorum indagatio neceſſaria ſiue mala complexio ſiue ventoſitas ſiue humor in cauſa fuerit. Et nõ ſolum dicta inueſtiganda ſũt ſed patientis cõplexio etas regio tp̃s anni ꝑterita regimen ꝛ ſimilia. pulſus item vrina quoqꝫ ꝛ peccante humore q̃ dici

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

naturalis hora infirm⁹ magis affligetur: de colore aūt mem
bri caliditate pōderatiōe inflatiōe ⁊c. te infra adiutore deo
cautū reddā: que te ad cāz inueſtigandā plurimū iuuant
his itaq̄ pnotatis ad actū practicū veniēdo. ¶ Si arthri-
ca ab immateriali mala cōplexione puenerit in colore mē
brum patiens nō mutatur: pondus aderit nullū. Inflatio q̄z
nulla. Et ſi a vētoſitate ſiue coloris mutatiōe mēbri tenſuz
manet pambulat dolor. Et ſi regimen pcedens vētoſitatis
fuerit multiplicatiuū adhuc te certiorē efficiet. ¶ Sz quia
materia eſt frequēter in cā ne decipiaris q̄ plibus modis
vt infra apparebit fieri pōt: q̄ dicta ſunt diligēter inueſtiga. ⁊
cui humorū magis aſſentiunt euz in cā fore veriſiliter iudi
cabis. ¶ Vn̄ ſi is ſanguis fuerit dolor erit extenſiuus cum
pulſatione quadā pfundus valde color mēbri ad rubedi-
nez tendet erit totius pōderoſitas ſudor aliq̄lis i facie fron
te grauitas ſōnolentia q̄daz. Et ſi cōplo ſanguinea fuerit ſi
adoleſcētie etas ſi tpata regio ſi veris tps ſi pcedēs regimē
ſanguinis multiplicatiuū: ſi pulſus magnus plenus ⁊ vn-
doſus ⁊ vrina rubea ⁊ ſpiſſa ⁊ mane q̄z hora diei alia infir
mus magis affligetur his oībus vel his pluribꝰ apparentibꝰ
certior multo fies. Sed q̄ ſanguis ſicut ⁊ aliorū humoruz
plures ſunt ſpecies q̄ quidā purus q̄daz nō purus. Et ex
nō puro q̄dā colicus quidā flāticus ⁊ q̄dam melancolicꝰ
exiſtit. In nō puro ſigna ſm quātitatē humoris eidez dan
tis denominatiōnē a pſcriptis aliquāt declināria ⁊ illi plu
rimū conſentanea ⁊ hec nō minꝰ alijs in hūorībꝰ q̄z i ſan-
guine tibi erūt cōſideranda. ¶ Colera vero dolorē acutum
pungitiuū ⁊ valde intenſuz efficit. Vn̄ ſi membrū calidum
fuerit ad citrinitatē quandā tendens cū nullo aut paruo tu
more. cōplexio vero colerica: etas iuuentutis: meridiona
lis regio: tempus eſtatis: regimen pcedens colere multipli
catiuū: ⁊ hora colere fortius moleſtet patiens: pulſus vo
velox. vrina tenuis ⁊ itenſa: egeſtiōes colerice: tūc de coſa
haud q̄q̄ dubites. ¶ Flegmaticus humor dolorē intēſuz
ſatis efficit: tumet mēbrū ⁊ tactu frigidū vtplurimū repit
eius calor a ſano nō multū diſtat. Vn̄ ſi complexio flātica
fuerit ſenectutis etas ſeptentrionalis regio tps hyemis re
gimē pcedēs flegmatis multiplicatiuū ⁊ patiēs hora flātis
magis affligat pulſus ſit mollis cuz diuerſitate quadā vri
na remiſſa ſpiſſa tñ: ⁊ egeſtiōes flegmatice: nō erit de fle-
gmate dubitandū: qd̄ eſt vtplim in cā. ¶ Melia vero raro
quo in caſu tūc puus erit dolor: infꝰ mēbri minima graui
tas magna cū ſtupore quodā mēbrū liuet aut nigreſcit qd̄
vtplurimū tactu frigidū reperit. Et ſi complexio de per ſe
aut de p accidēs melica fuerit: vt eſt in colico p decidētiā
vel aliter aduſto: regio vero calidiſſima cuiꝰ cauſa reſolui
tur humidū ⁊ cinericiū manet: autūni tēpus ⁊ regimen p
cedēs melie multiplicatiuū: cū q̄ plus hora melie q̄z cete
ris moleſtet. Si appetitus intenſus vrina remiſſa ⁊ tenuis
valde: pulſus vero durus meliam i cauſa eſſe poteris faci
le cōcludere. Et ſi h̄ tñ rariſſime cōtingat. nā humor melan
colicus eſt fluxibilitati ineptꝰ valde: pp qd̄ ad iūcturas dif
ficulter penetrat. ¶ Humor itē ſimplex raro arthreticaz ef-
ficit: ſepꝰ tñ vt ſupra dictū eſt a flāte crudo accidit cū quo
colera que ei ingreſſuz pbet cōmiſcetur. Et ideo ſi patiēs co
lericus regimine flegmatis multiplicatiuo vſus fuerit: vel
ecōtra. tunc coſa cū flāte cōmiſcebitur ⁊ ſigna pmixta erūt.
¶ Sed in hūoribꝰ mixtis te mēbri color atq̄ caliditas plu
rimū deciperet: nā coſa flāti pmixta ad circūferētiā facile
pellitur: ppter qd̄ mēbrū tūc rubet ſeu citrinatur atq̄ calet: q̄z
uis iunctura flegma dolorē efficiēs fuerit. Ex q̄ pz q̄ ſi tūc
illud a mā colica puenire iudicares nō parum in errorem
caderes. ¶ Stat itē ad intra colerā dolorē efficere ⁊ mem-
brum extrinſecus ratione friditatis aeris vel alterius albū
vel liuidū eſſe. ecōtra flā dolorē efficere ⁊ aeris caliditatez
ſeu medicamē aliquod ſuppoſituz ſeu q̄duis aliud extrin-
ſecus membrū rubeum efficere. ⁊ ſic rōne coloris materi-
am calidā iudicares: q̄ frida tunc exiſtit vel ecōtra: humor
pterea exiſtens in pfundo mēbri ſupficiez plerūq̄ nō mu-
tat: ⁊ ſic mēbri color tūc nullū tibi iudiciū dabit: ⁊ itez cō
tingit vt humor frigiditas ad iuncturas defluat dolorē in-
tenſuz faciēs: cuiꝰ cā febris fiet: cauſabitur inſomnietas: pul
ſus velox erit ⁊ vrina tincta dolori ſuccurrere intēdēs ſan-
guinē ⁊ ſpiritū in multa quātitate ad locum illum manda
bit qua ex cā locus iſte rubet tūc atq̄ calet: q̄ tunc oia cali
de materie ſunt indicia ⁊ ſi frigida ſit in cauſa. De colore
igitur mēbri caliditate ſeu frigiditate niſi pceueret cōſiden
dum nō erit. occurrunt eni ſepe plima q̄ tā caloris ſeu fri-
giditatis q̄z quaq̄ caliditatis mēbri cauſa eſſe poſſunt: con
tra tamen materie peccantis naturā. Cū igitur ſigna talia fal
lacia ſepe ſint ad alia dicta recurrendum erit. ¶ Alius itez
in applicādis localibꝰ error ſepe cōtingit. Nā hora paroxiſ-
mi interduz applicare frigida q̄ aliquātr ſtupefaciēdo do-
lorē remittunt. mā tñ frigida exiſtēte: que huius cā pnunc
forſan calidz iudicamꝰ. ¶ Cōtingit ⁊ iterdū q̄ mā calida exi-
ſtit ac pauca: ⁊ ex applicatiōe calidorum mā iſta pauca re
ſoluitur ⁊ ſedatur dolor: ex quo ad pauca reſpiciens mām
iſtam fuiſſe frigidam iudicarent. ¶ Ex quibus patet q̄ in
caſu noſtro ex iuuantibus ⁊ nocētibus eſſet p ſe iudicium
fallax. Ne igitur hos in errores tā hora paroxiſmi q̄z quetis i
cidas pticularia que ſupra te docui diligenter pſcrutare.
Et ſup quē humorē plura cōcurrūt eum in cā fore iudica.
¶ At nunc libet de vrinis ſup arthreticā ſignificantibꝰ aliq̄
pticularia diſſerere. Nā iſtis in pribus troiāiuli de oībus
humani corporis diſpōnibus ex vrina recte ſcire ſe iudicare
aſſerunt: ⁊ vt in caſu noſtro ex his dicere q̄cquā cum ratio
ne ſcias p lege que ſequuntur. ¶ Urina arthreticorū eſt inter
dum alba ac tenuis in q̄ athomoſe albe quedā ſunt reſolu
tiones: albe quidē. q̄ aut a iuncturis: aut a flegmate reſol-
uuntur: athomoſe vero ſeu rotunde: nā ſicut minerale auruz
q̄ in arenulis quorundam fluuiorum repitur p reuolutio
nem cōtinuā in paruis granulis rotundatur: ita iſte reſolu
tiones ppter ipſarū continuā in deſcenſu reſolutionez ad
formā rotundā atomis ſimilē rotundantur. verum vbi mate
ria calida fuerit: rubee aut ſubrubee reſolutiōes erunt: ⁊ ſi tā
ta fuerit caliditas vt vētuoſitas reſoluere q̄at fiet cū illis
reſolutiōibꝰ vrina rubea aut ſpeſſa. Vn̄ ſi ea liuida aut tur
bida fuerit: ſciā ſeu alias inferiores iuncturas leſas eſſe ar
guit. Nam materia reumaticans. que pnunc hāc egritudi-
nez efficit: p ſpinalē medulā deſcēdit. Cuiꝰ ps aliq̄ cū vrina
miſcetur: ⁊ tunc eam liuidam ſeu rubeam efficit.
¶ Ex q̄bus pz quātr p ſigna aliqua ex vrina ſumpta ſuper
arthreticā indicare potes: equiuoce tñ: nā p ſigna cōſilia ſu-
per alias plimas egritudines ſignificare potes: vt in ſpiri-
tualium egritudinibus. fluxu emorroydaꝝ: aut menſtruo-
ruz ⁊ alioꝝ plimū put i his ppriis capitulis aliq̄n declara
ui. Et in hoc finitur capitulum arthetice demonſtratiua ſi
gna continens.

¶ De ſignis pnoſticis cuiq̄ ſpēi arthetice cōibꝰ. Ca. iiij.

Si de arthetica paſſiōe recte pnoſticari cupias cū
ad patientē tuum veneris nunquid is pmus ſit in
ſultus inueſtiga: q̄ cū ſuccurritur doloribus iunctura
rum in primis cum apparēt. vt Aui. inquit ſit eorum cura
facilis: ſed ſi confirmentur ⁊ aſſueſcāt: ⁊ illi maxime qui ex
humoribus diuerſis geniti ſunt nunq̄z curantur ⁊c. ¶ De
hinc vero. eius cauſas tam extrinſecas q̄z intrinſecas exa
minabis: vt verbigrā: ſi fuerit patiēs ex generatiōe iunctura
rum debilium: aut ex tpe: veluti ſenibus q̄buſdā ſepe con
tingit: aut ex egritudine cronica: defectus tales ſi extrinſe-
ca aut intrinſeca quauis alia cā arthreticā efficiēs valde po
tens fuerit: ⁊ ſi iſte adhuc primus eſſet inſultus non facile
liberaturos ſcias. Quos ⁊ ſi adhuc releuaueris. ſemper tñ
erit de recidiua timenduz. ¶ Qui q̄z ex tpe vel generatio
ne largos viarum ductus habuerit ⁊ calide ⁊ humide cō-
plexionis extiterit euz iuncturarum dolores euadere poſ-
ſe difficile erit. Ex quaq̄z enim leui cauſa per largos illos
meatus ad iuncturarum cōcauitates materia defluit ⁊ tūc
chordas lacertos ſeu neruos extendens dolorem arthreti-
cum efficit. Si igitur talis arthreticā ipſam taz difficulter vita
re pōt. quo eū ſemel aut pluries captū putas a recidiua cu
ſtodiri. ¶ Arthetícꝰ itē qui in cibo ⁊ potu fuerit diſſolutus
ſeu coitu ſupfluo vſus aut q̄ caliditati ſeu frigidati exceſſi
uis frequēter occurrit: ſeu q̄ rebus alijs nō naturalibus li-
bens ſeu inuitus abutitur aut ex his fuerit qui artes laborio
ſas exercent: veluti viatores vel grauia onera deferentes:
aut cōſiſtes cū difficultate curabitur: quanto q̄z mā reſolutio
ni magis inepta fuerit ⁊ etiā magis iuncture ſubmiſſe dū
modo equalitatē in his poſueris tāto difficilius curā reci
piunt: iō Raſ. ſi dolent inqt articuli ex hūore melico groſ-
ſo vel crudo ad diſpōnē naturalē cōuerti nō poſſunt: ⁊ pro-
pie anche: ⁊ pedum articuli: ppter. ſ. eorū ſubmiſſionem
⁊c. Alij tñ ex alijs humoribꝰ leſi pfecte ſanātur: ⁊ pcipue ſi
materia fuerit ſanguinea ⁊c. ¶ In doloribus pterea iunctu
raꝝ nō ſpaſmꝰ: ſed dolor extenſiuus tantūmodo ſit. Mate
rie eni q̄ arthreticā efficiunt nō neruis neq̄ chordis ſz in li
gamētis: aut iuncturarū cōcauitatibꝰ imbibuntur: ⁊ neruos
chordas aut muſculos extendentes quadā cōtinuitate ſolutionē
efficiunt: ⁊ dolorē p cōſequēs. ¶ Dolor itē in q̄uis iunctura
factus tumore ab extra apparente nullo: vtplurimū ſit mo
leſtior: apparēte vero mitigatur: q̄ materia ad extra ppul-
ſa maiori i ſpacioſitate cōtinetur: ⁊ ſic nō tanta ſit cōtinuī ſolu
tio: ⁊ p conſequēs nō tñ ſit dolor intenſus: hoc tñ intellige
vbi materia amplꝰ nulla fluat. ¶ Ubi pterea iuncturaruz
concauitates nimis ample fuerint dūmō cetera ſint paria
acuti ac intenſi magis dolores ſūt: iō ingebat Hali. q̄ eſt in
police pedis dolor nō mō ppter a fonte caloris diſtantiaz
ſit moleſtior: ſed q̄ eiꝰ eſt pua q̄titas ⁊c. ¶ Dolor itē arthe
ticus ad mēbrū idē ſepe repiēs eiꝰ tñ virtutē debilitat: vt
maciē in eo tandē inducat. ¶ Et iuncturarū ſeu ligamēto
ruz q̄z ſpatia maiorā curantur cū difficultate q̄z in locis mi
nus dēſis: vt ſūt nerui caro ⁊c. ¶ Articuli pterea in q̄bꝰ mā
ingroſſatur nunq̄z ad diſpoſitionē naturalē cōuertunt. Raſis
⁊ pluriuz veteꝝ teſtimonio. vñ Gal. li. 17. tractatuū capl̄o
de arthretica: nominatoꝝ inqt pororū generatio eſt vt poſt
quā fuerint nūq̄ ſpes eſt q̄ ad pſtinū ſtatuz vnq̄z reuertā-
tur ⁊c. Qd̄ q̄z in libello de ponto ſenſit ouidiꝰ cū inqt. Sol
uere nodoſaz neſcit medicina podagrā. ⁊ eā p nodoſaz in
telligit in cuiꝰ nodis materia eſt in gipſeaz cōmutata. Naz
cum in articulorū aliq̄ apoſtema diu pſeuerās manſerit:
mā iſta magis dieti ingroſſatur: ⁊ ſic in gipſeaz tandē cōmu-
tatur. ¶ Arthetica rurſus q̄ ab acuta coſa puenit: vt Aui.
inquit. ſubitā plerumq̄ mortez inducit. Raſ q̄z li. diuiſio
nū. capitulo de podagra ⁊ iūcturarū doloribꝰ inqt. Vn̄ ſo
litus paroxiſmū incurrere. ſi poſt conſuetuz tēpus aduenire
tardauerit: ſtati cū incurrit paroxiſmū de conſueto humore
purgetur: vtpura peccante ſanguie p flebothomiam. Colera
autē ſeu crudo flegmate p farmacū appropriatū. Et huius
inquit nō obliuiſcaris: q̄m q̄nq̄ ad ſubitaz mortē inducit.
⁊ interdum ad aſma: cuiꝰ ſignū eſt tremor cordis ⁊ anheli
tus ſtrictura: ⁊ q̄nq̄ facit incurrere paleſim ⁊ appoplexiaz
Et illius q̄z ſigna ſunt: q̄ icipit tremor cordis ⁊ aliquid de
pturbatione ſenſuū. Et q̄nq̄ hic ſubito aduenit. Quapro
pter nō dimittatur q̄n ſtatī euacuetur cū ſentitur paroxiſmꝰ ⁊c. Ad
hoc igitur bene mentē ſemp habeas. q̄ nō ſolū in pnoſticā-
do ſed in actu q̄z practico tibi vtile multum erit. Multorū
ens. pterea curatio doloris iuncturaruz vt Aui. inqt cā eſt
perniciei. q̄ ſupflua mā ad iūcturas currere conſueta: ad
pncipalia redit: aut ad mēbrū aliud: cuius: cā ſit timor ⁊c.
¶ Aptiora inſup tpa vt iūcturarū dolores fiāt ſunt ver p-
pter motū ſanguis ⁊ humorum in eo: vt Auic. inquit: ⁊ au
tumnꝰ ppter maliciā humorū ⁊ digeſtiōis ⁊ anteceſſionē
dilatationis poroꝝ in eſtate ⁊ ex calore qui fortis ſit in die.
¶ Itē arthetica q̄ ex humore melācolico gignitur curatur cuz
difficultate: q̄ eius mā vt inqt Raſis. materiei cancri vici
natur. ¶ Febres inſup materiā arthetice cōſumētes dolo-
res arthreticū plerūq̄ curant. ¶ Emoroydaruz item fluxus
ſeu ventris ſanguineꝰ aut varices arthetico ſupuenientes
egritudinis ſolutionē denunciāt. ¶ Et idē facit vrina groſ
ſa in q̄titate multa pſeuerās. ¶ Si in vehemēti dolore ar
thetico mentis alienatio cū tremore cordis ⁊ anhelitus dif
ficultate ſupuenerit infirmum ea die moriturūz pnuncia.
Et cum hoc ſi formicans pulſus affuerit: ⁊ in facie ſudor
frigidus apparuerit: mors eum ſine mora rapiet. ¶ Dolo-
rem item arthreticū qui die vna p externus applicata reme
dia ſedatur ⁊ altera die non ab humorū diuerſitate puenire
ſcito ⁊ hoc teſtatur Raſ. cū inqt. Si videris q̄nq̄ patientem
per diuerſa empl̄a iuuamentū conſeq ⁊ interdū nocumen
tum: ab humoꝝ diuerſitate id puenire haud quaq̄z dubi-
tabis. talis autez humoris diuerſitas magis q̄z vniformitas
plongat paroxiſmū. Et ſic pz q̄d ⁊ q̄lr in q̄cūq̄ arthetice ſpē
ſit generaliter pronoſticandum.

¶ Quid ſit Cyragra q̄ q̄z tā pnoſtica ſibi ppria q̄z demſa-
tiua ſigna. Cap. v.

Modo de arthetice ſpeciebus diſſerendū eſt. Et
pmo de cyragra q̄ eſt iūcturarū manꝰ dolor cuz tu
more aut ſine ab imāli mala cōplexiōe ventoſitate
aut humore in concauitate ipſaruz exiſtente proueniens.
¶ Et huius demōſtratiua ſigna a quacūq̄ cā ſiāt in capl̄o
tertio ordinate cōperies. p quo ſolū ad aliq̄ pnoſtica ipſi-
us cyragre tranſeundū erit. ¶ Ubi igitur cetera ſint paria ci-
tius cyragra q̄z ſciatica aut podagra terminabitur. eſt. n. ma-
teria eius multominus terreſtris. propter qd̄ Raſ eam in
ſuo genere illiꝰ calidorē aiebat: maiori q̄z cuz difficultate
q̄z aliorū aliqua recidiuat. Non eni manus veluti ſcia aut
pedes ita ſubmiſſe ſunt: quo ſit vt humores nō tā facile ad
eas defluant. ¶ Et iō Aui. de podagra loquēs dolores in
quit qui ſunt pter ſciaticā ⁊ podagram cum curātur ⁊ era
dicantur eorū materie non redeunt velociter. ¶ Et vnum
ſubiungēs oībus arthetice doloribus cōe ait. Vn̄ ſi confir-
mentur ⁊ aſſueſcant: curātur nūq̄z: qd̄ ſit quia dolor in q̄-
uis iuncturarū aſſueſcat eā adeo debilitat: vt ex q̄cūq̄ le-
ui cā ad eas mā defluat: ppter qd̄ tales a recidiua defen-
dere impoſſibile quodāmō videtur. Medicinaliū tñ bene-
ficio paroxiſmus q̄nq̄ retardatur. ¶ Dolor itē in cyragra
ſit nōnunq̄z adeo intenſus vt materia plima ad locū dolo
roſum defluat. ⁊ maior ſepe in quātitate q̄z cōcauitas illiꝰ
iuncture continere queat: cuiꝰ cā iunctura iſta diſnodatur.
⁊ ex pprio loco membꝝ reſilit: ppriāq̄ figuram deperdit. de
hinc vero qualiſcūq̄ humor iſte fuerit a regimie nāe deſti
tuitur. ⁊ extraneū quendā calorē acqrit. p quem ſubtile re
ſoluitur. ⁊ remanēs ingipſatur: tal̄ nāq̄ curatur pfecte nunq̄z
vt in generalibus pnoſticis habuiſti. ¶ Ex his itaq̄ patet
quid ſit cyragra: que q̄z tā pnoſtica q̄z demōſtratiua ſigna.
¶ De ſanguinee cyragre qualitercūq̄ ſanguis ille fuerit. q̄
ad eius digeſtionē atq̄ euacuationē cura p quā ſi ſola co-
lera in cauſa fuerit tam digeſtiua q̄z illius q̄z ſolutiua com
peries. Cap. vj.

Si cyragra a ſanguine puenerit ⁊ virtus ⁊c. conſen
ſerint. Coībus p pus ſupfluitatibꝰ nāliter ſeu p cli
ſtere aut aliter eductis de baſilica oppoſiti lateris
fiat flebothomia ⁊ vbi etas vel aliud eam phibeat ſup na
tes cum ſcarificatione apponi ventoſas iubet: ⁊ eſt de ſan-
guine ſm tenorem virtutis cōplexionē ⁊ etatē plectoriam
⁊ ſimilia: plus aut minus extrahendum: ac ſ̄cuz de eo vice
vna ſit nunq̄z magna quantitas minuenda: vbi grandis
fuerit plenitudo: neceſſariā tūc in quātitatē duabꝰ aut plu
ribꝰ vicibꝰ extrahe: ⁊ eo caſu pſtat: vt ſaphene lateris op-
poſiti ſiat ſecūdario. Quod ſi cyragra manꝰ ābas detinue
rit exiſte replenōe de ambabꝰ ſaphenis minutionē face: q̄
ſm doctrinā Aui. ſil̄ ſienda eſſet cū inqt. ⁊ ſi fuerit cōis iun
cturis corpis ex vtriuſq̄ partibꝰ flōia ſil̄ ſiēda ē ⁊c. Ut p h̄
ipſe velit q̄ ſi infirmus cyragrā ⁊ podagrā ſimul patiatur:
q̄ tam de ſaphenis q̄z de baſilica flōmia ſil̄ ſienda ſit. In h̄
tamē caſu laudo poriꝰ q̄ mane in baſilica: ⁊ ſero in ſaphe
na fiat flebothomia: verū vbi ex his fuerit qui emoroydia
lez fluxū mēſtrualē pati cōſueuerit: in oī caſu ſaphenas in

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

cidere pſtat. debinc antē emorordes ſeu menſtrua ꝓuoca. Et hoc eſt hui⁹ paſſiōis cura potiſſima vbi.ſ.ea a ſanguis abundantia fiat.nec alio. ¶ Poſtq̄ȝ vbi alteratis opus erit vnū ſcito ꝙ niſi patiēs bono reteru ſe regimie tam in laxatione q̄ȝ minutiōe paucū iuuamentū cōſequet. Jdeo Raſis.q viunt inquit regimine erroneo ⁊ copia pot⁹ vini nō conſequent vtilitatē magnā in laxatiōe neq̄ȝ minutiōe.q: humores ſemicrudi cōgregant in his celeriter ex malo regimine ⁊c̄. ¶ At ſi coleric⁹ aut flegmatic⁹ ſanguis iſte fuerit flebothomia tam copioſa nō erit fienda:qua tn̄ ſm exigentiā facta digerere materiā neceſſe eſt. Jdeo Raſis de arthetica ſanguinea loquēs. Quotiēs apa ingt ſanguinis vehemētis inflatōis fuerit noſcas ꝙ in toto corpe ſanguis colericus exiſtit:⁊ ideo poſt minutionē̄ euacuatio colere fieri debet ⁊c̄. vt ꝑ hoc velit ꝙ materia exiſtēte colica ſimpliciter aut ꝓdominio:⁊ flebothomia op⁹ fuerit facta aliqua nulla erit digeſtio expectāda:ſȝ erit ſolutiuum appropriatum exhibendū. vn̄ nōnullis deſcriptis digeſtiuis quibus ſi egritudo inducias dederit. vti poteris multiplicia ſolutiua deſcribā:vt ſm exigentiā̄ magis placitū tibi eligere ſcias. ¶ Si itaq̄ȝ ſanguis colericus fuerit:aut hoc per admixtionē colere ab extra venientis fiat.aut q: in ſe aduritur:⁊ aliq̄ ei⁹ ptes in colam cōuertūtur:q̄ ipm ſubtilioē debito reddūt:ꝑpter qd ad iūcturas facili⁹ penetrat:digeſtiuū igitur in iſto caſu ſanguis ingroſſatiuū eſſe dȝ:ac eius feruoris quē ꝑꝑ colerā acquiſiuit extinctiuum. ¶ Et vt te ad actum practicū deducā:accipe ſirupi ro. ℥.i.ß.aq̄ endiuie ℥.ij.aque ro.vel ace. ℥.i.miſce.⁊ i potu ꝑ vice vna tribue. Q: ſi clarificare eū magis libet ei⁹. ℥.iiii.accipe.⁊ endiuie aque tantundē:aq̄ ro.aq̄ acetoſe.añ. ℥.i.ß.clarificet ꝑ duabus vicibus euȝ cū ſandalis rubeis aromatizando. ¶ Uel facias ſic.accipe aq̄ endiuie. ℥.vj.aq̄ acetoſe:aque cicoree aque lapulorū.añ. ℥.iii.ſirupi de ſucco acetoſe:de ribes de limonibus aut de acetoſitate citri. ℥.vj.vini granatorū de berberis aut citoniorū. ℥.ij.iulep cū ſandalis.rube.aromatizatum de quo in potu. ℥.iiii.ꝑ vice tribue. Qd̄ ſi ſirupo rum ꝑdictorū nihil habueris.ipſorū loco. ℥.v.zuchari poneo.⁊ q̄ȝuis in oxizachara ſimplici acetum vini ingrediat peccatū tamē mortale nō cōmitteres:ſi ſirupoȝ ꝑdictorū loco eū acciperes:nā in ipſi⁹ aceto reſpectu aliarū rerum pauca q̄ātitas ingredit.cū quo tā rōne zuchari q̄ȝ granatorū ſucci q̄ȝ etiā aq̄:acuitas rōne cui⁹ nocumētū ifert:extinguitur:⁊ ſic nullū pōere nocumētū pōt imo aliaȝ rerū virtutem ad intrinſeca ꝯcauitatū deducet ⁊ ſanguinē ingroſſabit.⁊ eius feruorē rōne colere ꝯquiſitū extiguet:ex quo pȝ eam q̄ȝmaxime cōuenire. ¶ Atſi magiſtralem ſirupū facere libeat iumbas centū accipias pomi citonioȝ aut piri. ℥.iiii. Jſta in libris tribus aq̄ ad cōſumptionē̄ vſq̄ȝ tertie ꝑtis decoque:debinc colet ⁊ colature ſucci endiuie reſidētia facta. ℥.vj.adiunge.⁊ granatoȝ muſorum aut berberis vini. ℥.iii.zucha.li.ij.fiat ſirupus cū rubeis ſandal.aromatizatus.de quo ſi longus fuerit. ℥.iiii.dato.⁊ ſi fit debite coctus. ℥.i.ß.aque endi. ℥.ij.⁊ aq̄ aceto. ℥.i.cōmiſcendo.⁊ ſi pomū citoniorū nō habueris ei⁹ loco de vino ſuo. ℥.iiii.iꝑone.ex quibus ſiru.vt ꝑus facito. ¶ Cum aliquē ex preſcriptis digeſtiuis vicib⁹aliquot exhibueris vbi mām̄ euacuādam cerneris. Jurta doctrinā Ra.caſſiā cuȝ aq̄ endi.vel ſolutri extracta ꝑbe.vel ab. ℥.i.in duas infraſcripti ſirupi ꝑ horas duas ante diē dabis.pl⁹ tn̄ aut min⁹ ſȝ ꝙ iudicas reſpectu opatiōis illi⁹ quā facit tuo cōuenire īfirmo. Facias q̄ ſic. Accipe corticū mirabolanoruȝ citri. ℥.vj.electi vero reubarbari tantūdeȝ:ſpice. ℥.ß.ſup mirabolanos aque ciſterne vel boni fontis calide tm̄ pone ꝙ digitis duobus ſupemīcat. Et idē de reubarbaro ac ſpica cū aqua endiuie fiat.⁊ ſi tūc etas fuerit in ſole oia pone:ſup cineres vo calidos in hyeme:cūq̄ȝ aquā aliqualr̄ cōſumptā videris:coletur.⁊ tā ſup reubarbaȝ q̄ȝ mirabolanos aquā aliā ſuppone hoc totiēs faciendo donec tā reubarbarum q̄ȝ mirabolani ſaporem atq̄ȝ odorē ꝑdiderunt. debinc vo has aquas accipe.quas cū zuc.li.i.iulepiza.⁊ eo dbite colato vſq̄ȝ ad debitam ſpiſſitudinē decoquat. dū vero ſic coquit.diagridij in petia rara ligati. ℥.ß.in eo ꝯtinue teneas illā ſepius exprimendo.⁊ cum debite coctū fuerit vſui reſerua:de q̄ vt dictū eſt vtere.eſt eni ſolutiuū nobile ac guſtui gratiſſimum. Uel roſaceū ſirupum quē Ra.ſūme laudat cuȝ diagridio in petia rara ligato dū coquitur:vt ꝑcedentē facias ſolutiuū. ¶ Uel facias ſic. Accipe corticum mirabolanoȝ citrinorū. ℥.i.infundantur in aqua lactis modico mell̄ addito:⁊ horis decē i infuſiōe dimiſſis fiat expſſio fortis.cuȝ qua electuarij de ſucco ro. ℥.ij.miſce.⁊ fiat pot⁹ quē ꝑ horas duas ante diē dabis. ¶ Uel ſolū. ℥.ß.electuarij de ſucco ro.cū aq̄ lactis diſtēpati. ¶ Et ſi i formā ſolidā vt cōiter vltra mōtes ſit ipm habueris ſine caprino ſero ꝑbe:eſt eni ſatis in forma iſta guſtui delectabile. Et hoc de ſucco roſ. electuarium ꝑncipalr ꝑ cyragra ac podagra calida adinuentum eſt. ¶ Uel facias ſic.accipe reubar.electi. ℥.ij.ſpice gra.vj.iſta vino aſpergātur albo. debinc totū in aq̄ lactis horis.x.in īfuſiōe dimiſſo fortis expſſio fiat.cui ſucci roſarum noui cum aqua lactis diſtempera.⁊ potui trbue. ¶ Uel facias ſic. Accipe ſcamonee in pomo decocte. ℥.i. maſticis. ʒ.ii.roſaruȝ ru. ℥.ß.tere oia ⁊ pone in li.i.aque ciſterne vel boni fontis aut ro.⁊ die vna cū ſua nocte in īfuſione dimiſſis colet.cui⁹ ab. ℥.ß.ad.i.vſq̄: plus tn̄ vel minus ſm tui infirmi potentiā ſit doſis. zuc.tantū ꝑ libito adde. ¶ Jn forma pillularū accipe mirabolanorū citrinoȝ. ℥.i.maſticis. ʒ.ii.roſaruȝ rubeaȝ.macis croci.añ. ʒ.i.hermodactilorum. ʒ.ii.ß.diagredij. ℥.ß.aloes. ℥.ii.fiat cum ſirupo de ſticados pillularuȝ paſta de qua a. ℥.i.vſq̄: ad. ℥.i.ß.cum libet dato. ¶ Uel da. ℥.j.pillularū de hermodactilis minoruȝ deſcriptione meſue. ¶ Habes itaq̄: qualr̄ ſanguis colera ꝑticipās ſit euacuādus:q̄ digeſtiua ⁊ q̄ ꝯſiliter ſolutiua ꝯueniāt. ¶ Et hec eadē tā digeſtiua.ſ.q̄ȝ ſolutiua colera peccāte conueniūt. Cū igit ea in cā fuerit:ad ꝑſens capłm recurſum habe. ¶ Si aūt ſanguis flegmaticus fuerit ꝑ admixtionē̄ aquoſi flegmatis id frequētius fiet cuius cauſa liberius ad iūcturas penetrat. Et tūc nō tam copioſa veluti in puro ſanguie flebothomia erit fienda. ¶ Qua ſm exigentiā facta ꝑ materiei digeſtione nō tanta quāta i precedenti requirtur feruoris extinctio.⁊ ſic in ꝑſcriptis ſirupis poſſes roſatis mellis tertiā ꝑteȝ adiungere:ꝑ ſolutiuo vero anteſcripto ſirupus ille ſolutiuus multū cōueniret.⁊ eo maxime ſi mirabolanorū citrinorū loco kebulos impoſueris. ¶ Et pariter de ꝑſcriptis tā potabilib⁹ q̄ȝ alijs ſolutiuis in quibus mirabol.citrinorū cortices imponūtur fiendum erit. ¶ Jdeȝ in caſu iſto electuarij de ſucco roſa. loco diaſinicon cōueniret:cōueniūt ⁊ ꝑſcripte q̄ȝ pillule. ¶ Et quia medicus ois ad has itentiōes diuerſa ac varia ſcit exhibere ſolutiua ⁊ varijs itē in formis his paucis mihi domeſticis quibus vbi opus fuerit vti cōſueuerā contentus eſſe volui. ¶ Poſſes itē ad ꝑſcriptas alias intentiones ꝑ ſanguis ingroſſatiōe ne.ſ.tā facile ad iuncturas defluat per horā ante paſtū bolū vnuȝ triaſandaloȝ exhibere vel de infraſcripta cōfectiōe:que habet margaritaȝ ſubtiliſſime tritarū. ʒ.iiii.coral.rube. ℥.ii.roſa.ru. ℥.i.oſſis de corde cerui. ʒ.i.ſandaloȝ rube. ℥.i.ß.zuch.albi li.ß.qd̄ cū aq̄ ro. diſſoluat:cui poſtea cōſerue roſa.antiq̄. ℥.i.adde:⁊ i morſellis fiat cōfectio. ¶ Uel facias ſic. Accipe cōſerue roſaȝ antiq̄. ℥.i.ß.triaſandaloȝ. ℥.iii.coraloȝ rubeoruȝ ſubtiliſſime tritoȝ. ℥.i.fiat mixtura ꝑ bolos deauratos ſi libet:de quibus vnū ꝑ vice dabis. ¶ Et ſic pȝ qd in cyragra a ſanguie ꝓueniēti q̄lis ſanguis iſte fuerit tam rōne digōnis māei q̄ȝ ipſius euacuationis ſit fiendum.

¶ De his que materiā flegmaticam cyragram efficientē digerunt. Capłm.vij.

Ariſſime melancolicus humor cyragrā efficiet ꝑ quo nullā quantū ad eius digōnē ⁊ eductionē curo mentionē facere.verum a flegmate frequēter accidit.⁊ ab aquoſo ſepi⁹.ſucceſſiue vo a mucillaginoſo ſeu

crudo:a vitreo vo ſeu gipſeo cū ea in iūcturis difficulter penetrēt fere nūq̄ȝ. Qualiter igit tale flegma digerēdū ſit ac quis in ei⁹ eductiōe ſit obſeruādus ordo ꝑſens capitulū edocebit. ¶ Si igr̄ flegma illud aquoſuȝ fuerit:accipe mellis roſati ſirupi de ſticados.añ. ℥.ii.aquarū yue.abſinthij ⁊ herbe paraleſis añ. ℥.ii.clarificet ꝑ vicib⁹ duabus ⁊ aromatizet cū nuce muſcata.de quo totiēs donec mā tibi digeſta appareat exhibeas. ¶ Uel facias ſic.aquarū abſinthij ⁊ herbe paleſis.añ. ℥.iiii.aque yue ⁊ floȝ ſambuci.añ ℥.ii.mellis roſati. ℥.vj.vini citoniorū. ℥.i.fiat iulep aromatizatū cū nuce muſcata aut optimo cinamo.de quo. ℥.iiii. ꝑ vice dabis. ¶ Uel aſr.accipe aquarū herbe paleſis.floȝ ſambuci ⁊ ſaluie añ. ℥.iiii.aque yue. ℥.vj.mellis roſati li.ß.fiat vt ſupra iulep cū nuce muſcata aromatizatū:de quo ℥.iiii.ꝑ vice dabis. ¶ Uel hunc facias ꝑcioſiſſimū in hoc caſu magiſtrale ſirupū:q accipit ſaluie ſticados:herbe paleſis yue añ. ℳ.i.ß.betoice. ℳ.i.abſinthij ſicci camedreos floȝ anthos.añ. ℳ.ß.paſſularū. ℥.i.fiat decoctio.⁊ cuȝ li.iii.mellis diſpumati ⁊ aceti paſſulati. ℥.i.ß.ſirupus cuȝ nuce muſcata aromatizatus.de q ſi longus fuerit. ℥.iiii.ꝑ vice ꝓpinabis. vbi vo debite coct⁹. ℥.ii.cū aquaȝ yue pa ra.⁊ ſaluie.añ. ℥.i.⁊ erit ꝑ doſi vna qd iſtorū libuerit vicibus aliquot datū ꝓptime materiā iſtaȝ digeret. ¶ Ad qd item vehemēter adiuuat ſi ꝑ horā ante cibū bolū vini aromatici ro.deſcriptiōe gabrielis exhibueris:vt meſue iubet cū ſir.ro.fiendū erit:vel ſaltē zucharū cum q ſit cū roſacea aqua diſſoluat. ¶ Uel de mixtura tali. ℥.iii.ꝑ vice tribue. ¶ Que accipit cōſerue ro. ℥.i.cora.ru. ℥.i.ß.margaritarum ℥.i.aromatici ro. ℥.iii.fiat mixtura quā ſi deaurare cupis ꝑ bolos facias:⁊ ꝑ horā ante paſtū vtere. ¶ Si autē mucillaginoſuȝ flegma in cauſa fuerit de ꝑceptis digeſtiuis ꝑteꝛ duas accipe:oximell̄ ſquilitici ꝑtē vnā:⁊ cū aq̄rū ꝑſcriptarum ſufficienti q̄ātitate miſce ⁊ aromatizando clarificet ⁊ infirmo ꝑbe. Mā ei⁹ ꝑpter viſcoſitatē digeſtiuum aliqualr̄ inciſiuū eſſe debet.⁊ oximel ſquilli.q̄ȝ bene cōuenit.plurimi in h̄ caſu oximel ſquiliticū cōpoſitū ⁊ alia forma apitiua in ꝑncipio ꝑbent:⁊ male.ſȝ in declinatiōe dari cōuenientius pūt. ¶ Et q: mā iſta eſt cruda:⁊ vtplimū in q̄ātitate multa nō ſic facile ad digeſtionē̄ deueniet:vn̄ veluti gdā impiti faciūt:vt ingt Ra.nō erit expectāda digeſtio. erit itaq̄ȝ minorāda:⁊ cū medicinis gdem leuibus. Unde Auic.in caſu noſtro ſequere ingt.cū medicinis mūdificantibus ſm graduationē̄. Et ſubdit ꝙ ſunt de hoibus q deſcribunt initiū cum facili:⁊ ſigillant cuȝ forti poſt maturatioñē ⁊c̄.qd ſupple bene factū eſt. ꝑ hoc itaq̄ȝ voluit ꝙ mā exiſte cruda debemus debilioꝛib⁹ a ꝑn⁰ farmacijs vti gradatim ad maturationem vſq̄ȝ cum fortioribus procedere. ¶ Cū aūt flā hoc tā ꝑpter ſui cruditatē ⁊ īdigeſtionē q̄ȝ ei⁹ in iuncturaȝ cōcauitatibus ꝓfundatiōnē ſit multum eductioni rebelle. Uoluit Ra.ꝙ iſta q̄ modice ſunt vtutis exhibenda nō ſunt.q: vt ingt flegma ipȝ calefaciūt:⁊ nō educentia nocumētū inferunt ipm augendo ⁊c̄.ſ.ventoſando aut fluere faciendo. Et ſic videt ex eius itentiōe ꝙ forte ſit ꝓpinādū farmacū.⁊ hoc verū eſt:ſȝ in multo minori doſe q̄ȝ materia maturata. Et ideȝ voluit Aui. ꝑ ſolutionē ſubtilem cum ingt. Et tu interi alleuias eū ſolutiōe ſubtili ⁊c̄. ſȝ tamē clari⁹ in capło de curatiōe podagre ſiatice voluit alexander cum ingt. Meli⁹ ſi nō ſel purget:ſed ſepe ⁊ paulatim oȝ deducere ventrē:vt ſpiſſi ⁊ viſcoſi humores poſſint furti trahēdo educi. Mā ſi ab vna potiōe ⁊ ſel volum⁹ purgare:dum totū exagitat corpus.q̄ inueniunt in ſummitate educunt:⁊ q̄ ſpiſſa ſunt ⁊ viſcoſa latentia derelinquuntur: ⁊ ideo paulatiȝ ſubinde accepto medicamie facili⁹ educūtur. Subtiliant enim ſi frequenter ⁊ paulatim accipiat ⁊c̄. ¶ De mente igit noſtroȝ veterū eſt forte ſepe farmacū exhibendum:q̄uis in doſi minori q̄ȝ mā ipſa digeſta:de his itaq̄ȝ ſolutiuis huic materie appropriatis ꝑ varias formas que ſequūtur capła te deo fauente copioſum facient:propter quod huic finem impono.

¶ De ſolutiuis potionibus que flegmaticā mām cyragrā efficientem educunt. Cap.viij.

Elicatos hoies dña arthetica vtplimuȝ captiuat: quorum ſunt varij appetit⁹:ſic vt nōnulli potiōes alij pillulas:⁊ alij ꝯfectiones:ſeu ſolutiuos puluceres ꝑdiligāt:de quibus oib⁹ adiutore deo te infra copioſuȝ faciā. Et ꝑmo de ſolutiuis potionib⁹:quarū deſcriptiōes ꝑſens capłm tibi dabit. ¶ Ut igr̄ ad actū practicū te deducas in forma potabili hāc nobilē potionē dabis:q̄ accipit ſticados herbe paleſis:yſopi.camedreos.añ. ℳ.ß.paſſularum ligritie añ. ℥.ß.fiat ex his decoctio. Debinc accipe mira.kebul. ℥.vj.quos modico aq̄ lactis īfunde ſirupi de ſticados parū addendo:⁊ cum horis decē in īfuſione ꝑſtiterint:fortis expreſſio fiat:quā reſerua. Deinde accipe turbit. ℥.ii. ȝȝ. ℥.ß.ſalis gēme gra.vj.īfundantur i modico decoctionis ꝑdicte:⁊ horis decē in īfuſione derelictis expſſionē fac:quā cum ꝑſcripta miſce mellis ro. ℥.i.addendo ⁊ ex his fiat potio:quā ꝑ horas duas ante diem īfirmo tuo prebe. ¶ Jn craſtinū autē̄ in aurora modicū tyriace ſine. Nunquā eni die ſequēti aſſumptionē farmaci nā exiſtente frida oblimioni tradendum eſt:gn̄ tuo patienti in aurora tyriace modicum exhibeas:ipa eni materierum reliquas mundificat cum facilitate:ac reſoluit:⁊ oia mēbra ꝯfortat vt Aui.inquit. Ueri ipſe in caſu iſto potionē iſtaȝ exhibebat.que hȝ hermodactilorū. ℥.xxx.pulpe colloquintide. ℥.x.decoquant in li.xv.aq̄ donec ad tres libras redeāt. cui⁹ ſextam ptem dabat:⁊ tu ſi libet zucha.ꝑ libito adde. Uel poſſes cū zucharo eum ⁊ ſm tenorē virtutis doſim cōuenientem dare. ¶ Uel hunc facias ſirupum ſolutiuū̄ q recipit turbit. ℥.vj. ȝȝ. ℥.ß.agarici. ℥.iii.corticū kebul. ℥.iiii.croci ℥.ii.pipis.lon. ʒ.iiii.cōquaſſent oia ſup q̄ aqua ad eminētiā duorū digitoruȝ ponas:debinc ſup cineres calidos teneatur:cūq̄: aliquātulū aqua ipa cōſumpta fuerit coletur ⁊ de nouo aqua iteȝ ſupponat:hoc totiēs faciēdo donec tā ſaporē q̄ȝ odorē ꝓprias res iſte ꝑdiderint poſtea cū li.i. zucha.colaturā illā iulepiza. Quo facto colet ⁊ ſucceſſiue ad ꝑfectā coctionē decoquat. Cum aūt ſic decoqt:diagridij. ℥.ß.in petia rara ligati in eo ꝯtinue buli ſepius illā petiam exprimendo ⁊ erit tanquā ſolutiuorū aliorū calcar de tali ſirupo ab. ℥.i.ad.ii.vſq̄: ꝑ doſi vna dabis:plus tn̄ aut minus ꝓut eā opari deprehēdes. ¶ Uel facias ſic:⁊ eſt illius boni Ra.accipe turbith li.i.ſup qd aq̄ tres libras appone:⁊ ſup calidos cineres cōſumere aliquātulum ꝑmitte debinc colet.⁊ ſi turbith ſaporē ꝓpriū non ꝑdiderit:de aqua alia iteȝ ſuppone:⁊ hoc totiens facito ꝙ ipm turbit ꝓprium ſaporē ꝑdat.aquā poſtea illā totā cū li.i.zuc.iulepiza:⁊ ad ſpiſſitudinē decoq̄:cuius doſis ſit q̄rta ps ſui ⁊ ſi libet calcar adiūgere facias:vt in ꝑcedenti de diagridio feciſti. ¶ Uel accipe corti.radi.feni.⁊ radi.apij.añ. ℥.x.colgn.centauree minoris ameos aniſi:zedoarie eſule añ. ℥.v. his cōquaſſatis.li.iii.aque ſuppone:⁊ donec ad vnā redeant buliant:⁊ cum. ℥.viii.zuc.perfice.cuius doſis ſit ab. ℥.j.vſq̄: ad.ii. ¶ Uel aliter. Accipe turbit. ℥.ß.hermoda. ℥.ii. zedoarie. ℥.i. ȝȝ. ℥.i.ß.coque.in li.i.ß.lactis vaccini:donec tertia pars tantū maneat.⁊ lac illud colatum ſit doſis vna. ¶ Raſis aūt turbit ſolum in vaccino lacte bulire faciebat de quo poſtea ſuū infirmū laxabat. ¶ Quidā de cornopodion.ſeu pede cornino feſtū magnuȝ faciunt Auic.⁊ non nullos alios veteres in teſtes adducēdo q vident eum q̄ȝ hermodactilī valere meli⁹. Sed cū vnū ex lacticinijs ipſis ſit nob. Nec itē ſimplicis iſtis bn̄ cognitū hermodactilos ſm artē correctos laudo potius. Nocumentū enī̄ tūc ſtomacho poſſunt inferre nullū. Q: ſi vt dictū eſt antiq̄ aliquē eius loco pede cornino vſi ſunt illorū tunc forſan neutruȝ cuȝ ſuis correctiuis exhibebāt. Clamāt.n.veteres omnes vt in hoc caſu ſtōi cuſtodiā habeam⁹. Nam ei⁹ ꝑturbatio eſt cā vt ad iuncturas maior reumatiſmi fluxus fiat. Et iō Ra.⁊ Aui.hermodactilos cū. ȝȝ.pipe ⁊ cinamomo cōponebant aientes euȝ ſic cōpoſitū ſtomacho nō nocere gn̄.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

mo potius ſuſtinere. Et addebat Aui. q̄ adhuc oĩbus meliꝰ eſt ſi cum his aloes admixtũ fuerit. Q ſi eũ nõ poſueris. ʒʒ. ⁊ ciminũ nullo modo ꝑtermittas Cũ igit̃ in ꝑtinariũ pes cõmin᷒ p herbolarios nõ bene cognoſcat̃ diſtincte ꝓpter piculum qḋ iminet: ſi aliqḋ lacticiniũ loco eius dare: dimittere eum ⁊ vti nobis cõiter notis ꝑualere cenſeo: ſed vbi bene cognitũ fuerit eo audacter vtere. Et intãtum de potiõibus ſolutiuis dictũ ſit.

¶ De pillulis q̄ cyragre materiã flãticã ſoluũt Ca. ix.

Liqui potiões recipe negentes pillulas ꝑdiligũt. In caſu igit̃ tali ſendari aut de hermoda. maiorũ. ʒ.j. dabis. ¶ Vel facias ſic. Accipe turbit. ʒ.x. ro. ru. ʒ.j. ß. ſpice. ʒ. ß. hermoda. ʒ.ij. diagridij. ℈.iiij. formentur cũ vino citoniorũ pillule. quarũ. ʒ.j. dato. ¶ Vel facias ſic accipe turbit electi. ʒ.iij. hermoda. ʒ.ij. ʒʒ. ʒ. ß. ſalis gẽme ℈. ß. rue. ℈.ij. milij ſolis caſſie lignee. ro. rubea. ſpice. añ. ʒ. ß. maſticis diagridij añ. ℈.iiij. aloes epatici. ʒ. vj. fiant pillule cũ ſyrupo de ſticados: ⁊ p vna doſi. ʒ.j. vel. ʒ. ß. dabis. ¶ Vel facias ſic. ⁊ in hoc caſu ſunt poptime. Accipe carpobalſami ſpice gariofilorum: ſaxifagie: granorum ſolis ſeminis feniculi: ameos apij: peroſcilij: ſparagi: bruſci amomi ſalis gẽme mac᷒. pip. añ. ℈.j. roſarũ rubea. ℈.ij. maſticis. ʒ.j. hermodactilorũ: agarici: colloquintide: turbit: añ. ʒ.ij. ß. diagridij. ʒ.iij. aloes. ʒ.j. ß. fiant pillule cum ſyrupo rue: vel ſyrupo de ſticados: quarũ doſis erit a. ʒ.j. vſq̄ ad. ʒ.j. ß. ¶ Vel da tantidẽ ex pillulis Auic. que habẽt ciminũ. ʒʒ. añ. ʒ.j. hermodactilorum. ʒ.ij. aloes. ʒ.ij. ß. fiant pillule cum ſyrupo de ſticados. ¶ Vel facias ſic. Accipe turbith. ʒ.j. ß. colloquintide. ℈.j. bdellij. gra. xv. fiant pillule cum ſucco feniculi vel rue. quarum doſis ſit. ʒ.j. ¶ Unum ſemp menti habeas cum educere materias ⁊ iũcturis volueris minutas pillulas ſemp facere. Si ſit ſtomacho epate vel capite ⁊c. groſſas magis ⁊ intantum de pillulis ſit dictum.

¶ De confectionibus ⁊ pulueribus cyragre materiam flegmaticam educentibus. Capl'm. x.

Lurimi potiones ac pillulas abhorrẽt: quorũ gratia quarũdam cõfectionũ ac puluerũ aliquorũ deſcriptiones in hoc capitulo ponã: vt modis varijs ſolutiua parata ſm varium appetitũ infirmorum habeas. ¶ In hoc itaq̄ caſu benedicta multum cõuenit. cui᷒. ʒ. ß. p vna doſi dabis. ¶ Vel facias ſic. Accipe zedoarie. ʒ.ij. eſule. ʒ.j. turbit. ʒ.iiij. ß. ʒʒ. ℈.ij. cinamomi macis croci. añ ℈.j. zuchari. ʒ. vj. eum cũ aqua herbe paraleſis diſſolue: addendo vini citoniorũ. ʒ. ß. ⁊ fac confectiões per bolos. Cuius doſis ſit. ʒ. ß. ¶ Poſſes addere zucharum ad pondus omnium: ⁊ puluerem facere. cuius doſis a. ʒ.ij. in tribus. ¶ Vel facias ſic. Accipe hermodactil'. ʒ.j. ß. maſticis. ʒ. ß. zuchari. ʒ.ij. fiat puluis que erit vna doſis. ¶ Vel vtere puluere Raſis qui recipit turbit. ʒ.x. ʒʒ. ʒ.ij. zuchari. ʒ. xv. fiat puluis. cuius doſis ſit. ʒ. ß. ¶ Vel accipe zuchari li. ß. q̄ cum aqua rue vel herbe paraleſis diſſolue: ⁊ his impoſitis puluerib⁹ fiat p bolos cõfectio: cuius doſis ſit ab ʒ. ß. vſq̄ ad. ʒ. vj. ¶ Ego aliqñ ſic iterũ facere cõſueui. ⁊ eſt confectio in caſu iſto ꝓuenis multũ ac delicata ſatis que habet vini citoniorũ li. iij. mellis diſpumati. li. ij. coquant̃ debite: dehinc accipe gariofilorũ. ʒʒ. maſticis piperis longi: cinamomi nucis muſcate. añ. ʒ.ij. hermodacti. ʒ. ß. turbit boni. ʒ.j. ß. diagridij. ʒ.iij. fiat puluis quẽ cum melle debite cocto miſce ⁊ in diacitonitõ formã ꝯfectionẽ face doſis ẽ ab. ʒ. ß. vſq̄ ad. ʒ. vj. ¶ Vel facias ſic. Accipe roſa. ru. cinamomi. ʒʒ. añ. ʒ.ij. ſandal'. al. ⁊ ru. añ. ʒ.j. maſticis. ℈.ij. hermoda. ʒ. ß. eſule. ʒ.iij. turbit. ʒ. vj. diagridij. ʒ.ij. ß. zuc. l. i. ß. qḋ cum aqua herbe paraleſis rue aut ſaluie diſſoluat̃ vini citoniorum quartã partẽ addendo. ⁊ fiat p bolos confectio cuius doſis ſit. ʒ. ß. ¶ Poſſes iſtarũ cõfectionũ ſpecies cum tantundem zuchari cõmiſcere: ⁊ in puluere vti cuius tũc. ʒ.ij. dabis. Et in hoc cõfectionũ atq̄ puluerum deſcriptiones finiunt.

¶ Qualiter materia cõmixta cyragraꝫ efficiẽs digerenda atq̄ euacuanda ſit. Capl'm. xj.

Erum ⁊ ſi a ꝑdñio arthetice materia vt plimum ſit flegmatica: cui tñ ſepius colera cõmiſcet̃: quo igit̃ in caſu pillulis de hermoda. minoribus vtere. ¶ Et que ſupra deſcripta ſunt ſolutiua cõuenientia. ſ. duꝫ colera cum ſanguine admixta fuerit in iſtis miſcẽda erũt illa aũt coleraꝫ reſpiciũt: ⁊ que ſtati deſcripta ſunt flegma ideo ſm humorẽ ꝑdominantem plus de vno ⁊ minus de alio cõmiſcendum erit vel ecõtra. Unde colera ꝑdominãte in receptis ꝑſcriptis de turbit: ac de hermodactil'. erit diminuendum: de diagridio aũt addendum ⁊ econtra flegmate ꝑdominãte ⁊c. ¶ Et q̄ iſtas materias cõmixtas ſepius adinueni. infraſcripto puluere vſus ſuꝫ cõiter qui recipit hermodactilo. turbit. ana. ʒ. ß. ʒʒ. maſticis gariofilorum galange. ana. ʒ.j. ſe. aniſi. feniculi milij ſolis añ. ʒ.ij. ß. diagridij. ʒ.ij. zuchari ad pondus omniũ: ⁊ fiat puluis: de quibus a. iij. vſq̄ ad. iiij. ʒ. dare poteris: ⁊ eſt puluis in caſu iſto ſingularis. ¶ Que igit̃ ⁊ qualiſcunq̄ mã cyragram efficiens fuerit aliquo modorũ ꝑſcriptorũ digeri poterit: educi quoq̄. Verum in caſu iſto vomitus plurimũ cõmẽdatur: qua ex re ſi tuũ patiẽteꝫ nauſeare cõprehẽderis cuꝫ aliquo leui vomitiuo materiã iuua: ⁊ cuꝫ aqua tepida aceti modico mixta. ¶ Vel. ʒ.ij. oximellis ſimplicis cõpoſiti aut ſquillitici cum. ʒ.iiij. aque raffani tepide in potu dato dehinc cum pẽna oleo intincta ⁊ immiſſa gutturi vomitũ prouoca: q tñ in declinatione ſtatu ⁊ augmẽto poriſimi q̄ in principio conuenit: ⁊ in principio tñ magis ⁊ marie vt Auic. inquit dolore in mẽbris inferioribus exiſte. Sed q̄ in preſeruatiuo regimine bono concedente Jeſu de ipſo vomitu capl'm vnũ facturus ſum his paucis de eo contentus hic eſſe volui. ¶ Verũ de localibus cyragre cõuenientibus eſſet amodo fienda mẽtio. Sed q̄ illa nõ minus podagre q̄ cyragre ſũt cõia ipſi᷒ pace qḋ ſit podagra pri᷒ deſcribam: at quõ eius ſit taꝫ digerẽda q̄ euacuãda materia Quibus abſolutis ambabus ꝯueniẽtia localia ſucceſſiue deſcribam. Et per hoc preſenti capl'o fineꝫ impono.

¶ Quid ſit podagra: que eius demõſtratiua ſigna ⁊ pronoſtica propria: ac qualiter queuis materia eã efficiens digeri ac educi debeat. Cap. xij.

Podagra eſt pedis iuncturarum dolor cum tumore: aut ſine ab immateriali mala cõplexione prouenies ventoſitate ſeu humore in ipſarum concauitate contento: inter quã reſpectu cauſarũ ſignorũ ac curę ⁊ cyragrã parũ intereſt: quas ob res capitulũ preſens ſibi prinẽter acõmodaui. ⁊ cauſarũ ipſius demonſtratiua ſigna quecũq̄ iſta fuerit: capitulũ tertiũ ſupra tibi clare mõſtrabit. ¶ Podagricus curat̃ difficilius q̄ patiens alios iuncturarum dolores ꝓpter pedũ ſubmiſſionẽ: ⁊ eo etiaꝫ facilius recidiuat. ¶ Raſis podagra inquit antiqua perfecte ſanari non poteſt. Verum in principio ſic. ſi ſtudioſe curetur. ¶ Item inquit podagra eſt morbus laborioſus cuius curam medici inuenire nequeunt ſi ſit ex humoribus ſuperabundantibus congregatis ⁊c. Rurſus podagra in eſtate excitata aut in vere breuem finẽ conſequit̃ reſpectu eius que in hyeme aut in autũno ſit ſ͡ꝫ de poriſmo itel ligendo: ⁊ in hoc veteres oẽs concordãt. ¶ Item articuli ancharum ⁊ pedis Raſis inquit ſi diu infeſtant̃ iſti non reuertunt̃ ad ſuã diſpoſitionẽ naturalẽ: articuli tamẽ alij forte perfecte curantur ⁊ ꝓpter ſi materia fuerit ſanguinea: podagra hereditarea minus curatur. ¶ Plerunq̄ item teſticulorum oſſa in podagricis prolongantur. ¶ Qui quoq̄ male ſe rexerint: ⁊ fuerit podagra colerica perſepe ſubitam mortem incurrunt ſed ſi bene ſe rexerint: in. xl. diebus ſi non in paucioribus podagra terminatur vt inquit Galie. commento illius Podagrice egritudines ⁊c. ⁊ hec de podagre proprijs pronoſticis. ¶ Quantum ad curam reſpectu materiei eam efficientis. Si a ſanguine fiat baſilica lateris oppoſiti minuenda erit. In oĩbus vero alijs q̄ tuꝫ ad digeſtiua. ſ. ⁊ ſolutiua ꝑut in. vj. capl'o ſcribit̃ face. Si alijs ab humorib᷒ ꝓuenerit ad capl'ꝫ ſepti᷑ octauũ nonum decimũ ⁊ vndecimũ recurſum habeas. Capl'a. n. iſta tã de digeſtiuis q̄ multiplicib᷒ ſolutiuis te copioſum reddent: ⁊ ſic amodo ad localia his ambab᷒ ſororibus tranſeundũ erit: ⁊ in hoc ꝑſens capl'm finem recipit.

¶ Qualiter ⁊ cũ quibus defluxus materiei ad iũcturas ꝓhiberi debeat. Capl'm. xiij.

Ue de cyragra ⁊ podagra in ꝓximis capitulis dcã ſunt materiei digeſtionẽ ac eius eductionẽ cõcernũt: ſed ad paroxiſmi ꝑficiendã curã tres erũt intẽtiones in hac re. ¶ Prima meteriã diuertit: repellitq̄. ¶ Secũda dolores ſedat. ¶ Tertia laxa mẽbra confortat: materiã ſiqua de fluxu remãſerit diſſoluẽdo. ¶ Prima ꝑſentis erit capli: ad quã perficiendã cautus eſto. Nam vbi corpus valde repletũ fuerit: materia vo ſortis effuſionis eam repcutere timoroſum ẽ: de facili nãq̄ ad aliqḋ membrũ ꝑncipale repperet: vbi eſſet cã peioꝝ accidẽtium: pp qḋ ſtatim a pri᷒ mã ipa cũ flebothomia vomitu cliſteri vel aliquo ſolutiuo diuertẽdo minoret̃: ⁊ cũ fricationibus ac doloroſis ligaturis pro poſſe ad ignobila membra trahat̃ dehinc vo ſecuri᷒ ad mãm repcutiẽdã trãſibis: ⁊ hec repcuſſio ſup dolẽtẽ locũ nũq̄ ſiẽda erit: de ipa tñ in ſequẽti capl'o ſermo aliquis fiet. ¶ Sed vt q̄ huic capl'o ꝑtinẽt abſoluant̃ repcutiẽda mã tibi erit cõſiderãda. Que ſi a ꝑdominio calida fuerit: accipe olei mirtini: olei roſa. añ. ʒ.iij. boliarmeni: ſanguinis draconis añ. ʒ. vj. mirtillorum ſumach: acacie: terre ſigillate: pſidie balauſtiarũ añ. ʒ.iij. aceti. ʒ.j. Cõcute omnia ſimul: ⁊ prope dolentẽ iũcturã fiat illinitio: verbi gratia: ſi in iuncturis peduꝫ dolor fuerit ſupra cauiculã: ⁊ ſi in manu ſup iuncturaꝫ brachij. ¶ Vel facias ſic. Accipe vnguẽti populeonis. ʒ.iij. cũ quo puluerís ſandaloꝝ rubeoꝝ ro. rubearũ: boli armeni: terre ſigillate. ſanguinis draco. añ. ʒ.j. cõmiſce: ⁊ vt ſupra illinitio fiat. ¶ Vel facias ſic. accipe ceruſe. ʒ.ij. eã cum aqua ro. diſſolue modico aceti addito ⁊ locũ illini. ¶ Raſis vo corticũ granatoꝝ ⁊ ſumach añ. li. j. in aqua bullire faciebat intñ q̄ optime conteri poſſent. Et ex his vltima cõtritione facta cum ſucco ſempuiue oĩa debite ſimul incorporãdo: de q̄ tibiaꝫ aut brachiũ illiniebat. ¶ Vel cũ farina ordei ⁊ contuſo citonio emplaſtrũ facias. ¶ Aliqui ferrarioꝝ aquaꝫ accipiunt: ⁊ aceto ꝑmixto petias iſundũt: quas tibijs aut brachijs circũuoluũt: eas ſepius innouãdo. ¶ Vel facias ſic. accipe pulueris gallarum. ʒ. ß. boli armeni. ʒ.j. ß. albumẽ recentis oui vnũ: cũ quo olei mirtine: olei ro. añ. q̄tum ſufficit concute: dehinc vo ſecũ ꝑſcriptos pulueres miſce: et vt ꝑcedentibus vtere. ¶ Vel accipias farine fabaꝝ lib. ß. et cũ albumine oui ⁊ oleo ro. aut mirtino. cõducatur: cui᷒ vſus ſit vt ꝑcedentiũ. ¶ Interdũ alias ſic feci. Accipe tria albumina ouoꝝ olei roſati. ʒ.iiij. ⁊ foret meli᷒ onfancinuꝫ aceti. ʒ.j. ſimul agitent̃: ⁊ immerſe petie dictis locis applicent̃. ¶ Vel facias ſic. ⁊ in hoc expientiã bonã adinueni. Accipe cupullarũ glãdiũ balauſtiarũ añ. lib. ß. roſarũ rubearũ mirtilloruꝫ añ. ʒ.ij. coquant̃ in media ſitula ferrate aque octaua parte aceti addita: ⁊ ad cõſumptionẽ vſq̄ triũ partiũ bulliat: dehinc petias ipone: quas vt ſupra dictis locis iuolue. Et omnia q̄ dicta ſunt materia calida exiſtente conueniunt. ¶ Ea autem frigida ſi fuerit. Accipe abrotani mẽte graminis añ. ꝟ.j. pẽtaphilon: pullegij: roſarum rubearũ añ. ꝟ. ß. nucum cipreſſi: mirtillorum añ. ʒ.j. conquaſſentur: fiat in vino nigro decoctio: aceti modicũ addẽdo ⁊ cũ petijs impoſitis fac vt prius. ¶ Vel facias ſic. accipe corticis vlmi. ꝟ.j. caude eq̄ne vſnee ſticados: añ. ꝟ. ß. ſandarace ſalis cõis thuris añ. ʒ. ß. aluminis. ʒ.j. bulliant in vino nigro cũ ferrarioꝝ aqua mixto: ⁊ fac cuꝫ petijs vt pri᷒. ¶ Vel aliter. accipe radicũ cõſolide maioris ꝟ.j. nucum cipreſſi mirtilloꝝ gallarũ añ. ʒ.j. aluminis. ʒ. ß. maſticis laudani añ. ʒ.iij. cõquaſſata in vino nigro bulliant aqua ferrata cõmixto: ⁊ vt ſupra vtere. ¶ Vel facias ſic. accipe olei maſticis. ʒ.j. ß. olei mirtilloruꝫ. ʒ.j. pulueris maſticis. ʒ.j. ß. gallarũ nucũ cipreſſi thuris ⁊ gallie mu. ſumach terre ſigillate biſtorte añ. ʒ.ij. fiat cum calido piſtello cerotũ ⁊ ſup aluta extẽſum mẽbra vt oportet inuoluantur. Illa nãq̄ plurimũ cõfortat: ⁊ humores ad iuncturas fluere nõ permittit. Habes itaq̄ qualiter materiei ad iuncturas defluxũ imbibere debeas: p qḋ itẽtio ꝑma cõplet̃.

¶ De antidotis nõ narcoticis q̄ tã podagricos dolores q̄ cyragricos exiſtẽte materia calida ſedant. Cap. xiiij.

Et ſecũda intẽtio de ſedãdis articuloꝝ dolorib᷒ cõpleat̃. Supeſt eoꝝ doctrinã ponere quib᷒ dolores ſedari queãt: ⁊ hoc in trib᷒ ſequẽtib᷒ capitulis: ſꝫ in ꝑſenti de nõ narcoticis ſolũ doctrina habet̃. ¶ Aduertendũ primo q̄ materia colerica ſeu colera multa participans cum ad iuncturas defluit: calorẽ atq̄ doloreꝫ ſepius augmẽtat. ¶ Materia itẽ frigida ſua qualitate ⁊ interduꝫ nimia quãtitate neruos: chordas ſeu muſculos extẽdẽs ideꝫ facit: ⁊ ſi veluti colera vl' materia ipſa colerica nõ ita dolorem acutũ: accidit interdũ vt dictũ eſt in ꝓnoſticis generalibus dolor in iuncturis inteſus valde: tumore nullo apparente ad extra ⁊ etiã ecõtra ſepi᷒ ſit: ⁊ cum tũc tumor ille incipit apparere incipit ⁊ dolor minui: q̄ vt dicebatur materia iſta ad extra ꝓpulſa in maiori q̄ pri᷒ ſpacioſitate ꝯtinet̃: ⁊ hoc accidit vbi mã nõ fluat. quo in caſu caue ne illi ex infraſcriptis antidotis ſup dolentẽ locuꝫ apponas: q̄nimmo aliquo leui reſolutiuo vtere: vt eſſet camemilleuꝫ oleũ: aut cõſimile. ¶ Sane interdum ſit dolor adeo intolerabil' vt patiẽtẽ ad deſperationeꝫ ꝑducat: pp qḋ excuſatio tũc nulla cadit: q̄n cũ exteri᷒ mitigantib᷒: ⁊ nõnunq̄ cum ebibitis ſit his pauculis ſuccurrẽdũ: vt Aui. ceteriq̄ veteres voluerũt: ſed quo id facies. Nã ſi ſup dolentẽ locuꝫ frigida appoſueris materia ingroſſabit̃: ⁊ reſolutioni ſiet magis inepta. Timet̃ preterea ne eius ad mẽbra ꝑncipalia fiat retrogreſſio: ⁊ alia accidentia peſſima. Si aũt calidis vſus fueris dilatabunt̃ pori: ⁊ ad locuꝫ plus materiei defluet: q̄ ex re dolor creſcit. ¶ Cuidã podagrico colerico macilento debili a dolore admodũ moleſtato iude᷒ quidam nulla ꝑmiſſa euatione petias madefactas in aq̄ frigidã mẽbro ſuppoſuit: vñ dolor adauctus eſt. qḋ aduertens iude᷒ embrocationib᷒ ⁊ vnguẽtis ſucceſſiue opiatis vſus eſt. Si te de᷒ adiuuet: queſo nouã rẽ audi: vñ fuit materia adeo inteſa vt circa cauiculam fuerit tota tibia ꝯcremata: cui volẽs iude᷒ ſuccurrere ſuccũ ſempuiue oleũ ro. ⁊ acetum cuꝫ puluere boliarmeni ſang. draco. modico cãphorẽ miſcuit: dehinc petias iſuſas ſup ptẽ mẽbri cõbuſti poſuit: ⁊ intñ fuit adauctus ignis vt breui vſq̄ ad genu tota tibia cõcremata fuerit: vocat᷒ ſtatim ſup genu ⁊ corã appoſui defenſiua: ⁊ illa q̄ ſup cremãte locũ aderãt: amoueri illico feci: hoc facto ignis nõ vlteri᷒ ambulauit: ſed podagricus iſte pedẽ totã tibiã ad genu vſq̄ in decẽ horis ꝑdidit: ⁊ ſic ille fuit a podagra ꝑpetuo liberat᷒: nõ inſpexit ille iudeus canones Raſis. q vult infrigidare mẽbra dolẽtia: min᷒ ⁊ calefacere ea penes mitigationẽ doloris magis q̄ frigida ꝯdẽſant mẽbroꝝ ſupficiẽ ⁊ materias diſſolui ꝓhibẽt: vñ augent extẽſionẽ ei᷒: ⁊ non ſanat infrigidatio niſi malã cõplexionẽ abſq̄ materia ⁊c. Cũq̄ in podagrico noſtro valde repleto nulla facta eſſet euo: calor: iſte extraneus in materia illa exiſtens pp appoſitionẽ frigidoꝝ coadunatus in tibia ignẽ imiſit: ac eã ſic in breui tpe concremauit. ¶ Aliũ q̄ in mõtemiliano vidi hoĩem repletũ valde in cibo ⁊ potu cõpatriotaꝝ ſuoꝝ more ꝑlimũ diſſolutũ: cui ſup podagrico pede repcuſſiuis frigidis appoſitis in die vna nãli tibia tota adeo tumefacta eſt vt eũ elephãticũ iudicareſ eo: ⁊ infra diẽ tertiũ q̄ celerius potuit ad plutonẽ ꝑmeauit. Ne ſiquidẽ hos in errores cadas: ⁊ ſi nõ in totuꝫ tunc enĩ tibi veluti iudeo illi nunq̄ ꝯtiget ⁊c. ¶ Pri᷒ ergo q̄ ad localia mitigatiua doloris venias p flebothomiã p vomitũ aut p ſeceſſum: verũ niſi vehementia doloris valde coegerit ſup dolentẽ iũcturã nihil nunq̄ apponas. Qḋ tñ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ſi neceſſe fuerit a lenioribus ſemp inchoabis: neq; ſemp eodẽ remedio vtere: quin ad aliud aliqñ tranſeas: ſaltem in parte materiã educas: ⁊ cã poſſe tuo ad oppoſitum trahe ⁊ ad ignobilia mẽbra maxime ⁊ quoad potes in medicamẽtis tuis ad latus caliditatis declinato. idẽ.n. medicamen mẽbro eidẽ pluries approximatuz tñ ſit nature domeſticũ vt in eo amplius nihil agat: ⁊ ſic mẽbro illo opationez nullã facit. ⁊ tã ob hoc q̃z alias ob cauſas. Raſis in caſu nr̃o medicamina ſepe mutabat inqt.n. vnuz medicamẽ pluries vni mẽbro approximatũ confert ⁊ alteri nocebit: imo vno tpe ↄfert ⁊ idẽ alio nocet. Sed q̃ñcũq; idẽ tibi accidit materiã ſcias diuerſarũ partiũ ⁊ etherogeniã fore: q̃ ex cauſa medicamẽ pncipio diuerſuz cõmuta. tua ꝑterea que appones medicamina cũ incipiunt caleſieri in frigida mutabis: dolore q; mitigato localia oĩa ſtatim remoue. ℂHis canonibus pnotatis ac actũ practicũ deiceps tráſeundo materia exiſtẽte multũ calida infuſas petias in aqua frigida: aut in aqua plantaginis cucurbite endiuie ſolatri aut in cõſimili ſupponeas quibus magna exiſtẽte flãma ſi aceti parũ addideris bonũ erit. ℂVel ex contrita portulaca vel lenticula aq̃ q̃ relatu oĩuz veterũ in caſu iſto mirabilis exiſtit: fac empl̃m aut ex cucurbite raſura. ℂEt caſſia quoq; fiſtula vt ipſe expertus ſuz facta illinitio plurimũ valet. ℂVel ex agreſtu farina ordei ⁊ vitello oui emplaſtꝝ face. ℂVl ex folijs ſalicis floꝝ violarũ atq; nenufaris fac decoctionẽ. ℂVel ex ſolis folijs ſalicis: in aqua poſtea infuſas petias loco ſuppone. ℂEt aliq petiaꝝ loco folijs popli vi niſere vitis vtunt. ℂAlij võ ex folijs popli bene cõtritis faciũt empl̃m. ℂEt nõnulli ex folijs ſolatri cum farina ordei vel ex folijs lactucarũ oleo roſ. addito. vel folijs arnogloſſe aſſungie mixta. ℂVel facias ſic. accipe tria ouorum recentiũ albumia ⁊ ea cũ ol. ro. concute: de quibus vt ſupra facito. ℂAliqui ceruſam in aqua endiuie ſolatri aut in lacte parũ aceti addito diſſoluebãt: ⁊ ex ea locum epithimabant. ℂVel facias ſic. ⁊ in hoc remittẽdo dolorem ſedãdoque me nunq̃ feſellit. ſemẽ pſilij in aqua plãtaginis vel roſaꝝ īfunde: dehic mucilaginẽ extrahe: quã cũ oleo ro. cõcute: ⁊ in h̃ effectũ mirabilem adinuenies. Aliq in h̃ aceti parũ addũt. Et alij mucilaginẽ ipſam pſilij cũ aceto extrahũt: ⁊ vt ſupra cũ oleo ro. cõcutiũt. Et alij farina fabarum cũ ipſa pſilij mucilagine: aut cũ ſucco plãtaginis miſcẽt ⁊c. Et alij ipſã ſolã mucilagĩ apponũt. ℂAui. in hoc caſu ſic faciebat. accipe gallie. ℥.i. lactucarũ ordei ana. ℳ.i.ß. fiat in aceto decoctio: ⁊ vtere. Sed raſis ac veteres plurimi tñ ex medicinis q̃bus vis ſine opiatis ſine nõ ſedare dolorem negabant. Ex ſolo aceto fortiſſimo calido ſup dolentẽ locũ embrocã faciebãt. verũ multũ pſtat ſi origanũ pulegiũ folia lauri camemillã aut aliqđ tale calidũ virtualr̃ in eo quã lactucaz ſiue talia frigida bullire feceris. ℂEt iõ alexandẽ epithimi ſaturegie origani calamenti eq̃s ptes accipiebat. Et in acerrimo aceto tñ bullire permitebat q̃ in eo eſſet herbarũ virtus derelicta: q̃bus ꝑpectis cũ aceto illo calido locũ ſepius fomentabat. Jnqt.n. q̃ in reumate calido dolorem ſedat ⁊ aliud renaſci reuma ꝓhibet. ℂAlij ex origano et mẽtaſtro decoctionẽ hãc in aceto faciebãt. ℂEt raſis ex fenugreco ⁊ interdum tñ cuz decoq pmitebat: q̃ diſſolui poterat ⁊ mucilago inde fieri quã cũ melle bullire iterum faciebat tñ: donec ad empl̃i formã deueniret: quo poſtea locũ emplãbat. ℂEt interdũ ex farina tritici cum oleo vetuſto decocta. ℂAui. võ empl̃m illud de fenugreco tribus ↄtinue diebus ſup mẽbrũ dimittebat. Sz ne nimiũ exiccaret oleo ro. eũ inungi ſepius faciebat. ℂReferunt auctores aliqui q̃ ſi qs neruos colli ac dorſi aqle ſup collũ ⁊ ſpondiles arthetici colligauerit dolor illico remouebit. ℂJnquiunt q̃ ſi pedes natantis rane ſup podagrici pedes colligaueris: dolor ſtatim remouebit. de his ſtatim tñ ſpero infra deo volente aliã mẽtionez facere. ℂHabes itaq; plura nõ narcotica q̃ exiſtẽte mã calida dolores artheticoꝝ ſedant. Sed eſt iterdũ dolor adeo patiẽtem moleſtans ⁊ ſine intermiſſione: vt nedũ cuz pſcriptis recedere ſed paululum tñ remitti nolit. Qua ex cã coacte tunc ad narcotica tranſire neceſſe eſt: de quibus in ſeq̃nti capitulo copioſum te faciam: ⁊ per hoc huic finem impono.

ℂDe narcoticis que dolores artheticoꝝ factos a materia calida ſedant. Capl̃m. xv.

Vbi importunitate doloris ad narcotica tranſire neceſſe ſit mẽti ſp habeas medicamẽ qualecũq; ipſ fuerit cuz caleſieri incipit amoueri. Et ne aliquod itẽ ſup iuncturã deſiccari pmitas: q: tũc dolorẽ augmentaret. ad qđ ꝓhibendũ Gal. in li. decẽ tractatuũ. Raſis q; et Aui. ꝓprijs i capl̃is Sicle aut lactuce folia ſupponi iuſſerunt. ℂVt ergo ad actũ practicũ te deducã facias ſic. Accipe medulle panis li. j. quã in vaccino lacte ſeu caprino: aut ouino remollire pmitte. dehic võ ſubtiliſſime piſtet: cui adde olei ro. ℥.ii. croci. ʒ.i. opij. ʒ.iii. fiat ad moduz vnguenti mollis: ⁊ vtere. ℂAui. aũt medicamen iſtud taliter deſcribebat. Sumant inqt opij aur. iiii. croci. aur. i. terant cũ vaccino lacte ⁊ deſup medulla panis ꝓijciat ⁊ mẽbrũ ex eo liniebat: ſicle aut lactuce folia ſupponẽdo. ℂEius aũt aliud medicamẽ caſui noſtro cõueniẽs multuz accipit ſe. iuſq̃ami nigri. ʒ.vi. opij. ʒ.i. croci tantidẽ cõfice cum vino dulci ⁊ cũ cera miſcet: hoc eſt cũ oleo cũ modico cere permixto. Jn forma ergo ſic facies. accipe olei ro. ℥.ii. cũ cere parũ liq̃fiat: ⁊ alia poſtea cuz vino dulci diſſoluta ſit miſce ⁊ vſui reſerua. ℂGal. võ in libro decẽ tractatuũ infraſcriptum medicamen ſup oĩa laudat: qđ accipit abſinthij ſicci croci opij ana. ʒ.i. cere. ʒ.iiii. olei yrini. ʒ.vj. diſſolue abſinthiũ crocũ ⁊ opiũ cũ modico olei ⁊ reſiduũ cuz cera liquefiat: dehinc võ oĩa ſimul miſce: vini dulcis q̃ñtũ ſufficit ad iungẽdo. ℂVel facias ſic. Accipe olei roſ. ℥.iii. croci. ʒ.ß. opij. ʒ.ii. ſit cõcutiant ⁊ imerſe petie ſubtiliſſime iuncturis dolẽtibus applicent. ℂVel aliter. Accipe capitũ papaueris albi ſuis cũ ſeminibus. ℳ.ii. ordei. ℳ.i. ſe. iuſq̃ami albi. ʒ.j. cõquaſſent ⁊ ad medietatis vſq; ↄſumptionẽ in duabus lib. aq̃ bulliãt: deĩde coletur ⁊ de colatura accipe. ℥.viii. mucilaginis pſilij: ſe. lini ⁊ fenugreci q̃ cũ aceto ſunt extracte añ. ℥.iiii. tria poſtea ouoruz albumina olei ro. ℥.vi. oĩa ſimul cõcute ⁊ imerſe petie locis applicent ⁊c. ℂEgo pluries ſic feci ⁊ effectũ bonũ adinueni. Accipe vitellũ vnuz recẽtis oui ⁊ vnguẽti populeonis. ℥.i. croci. ʒ.ß. opij. ʒ.i.ß. ſimul incorporent: ⁊ vtere. ℂVl ſic. accipe croci. ʒ.i. opij. ℈.iiii. tres vitellos ouoꝝ coctoruz ⁊ olei ro. addito parum locũ vnges ⁊ videbis. ℂVel accipe ſe. iuſq̃ami. ʒ.vi. opij: croci añ. ʒ.i. ⁊ cũ vino dulci ſine alio ceroto ſit incorporent ⁊ vtere. ℂAlij cicutã in aq̃ decoquũt. ⁊ de ea cũ mulieris lacte mixta: iuncturas dolẽtes emplãt. ℂVel facias ſic. accipe lactis mulieris. ℥.ii. aque floꝝ nenufaris vel plãtaginis. ℥.i. croci. ℈.i. opij. ℈.iiii. ſit oĩa cõcute. ℂVel aliter accipe mucilaginis pſilij in aceto remolliti. ℥.i.ß. medulle panis in lacte mulieris infuſe. ℥.iii. vitellum vnuz recẽtis oui: ducant ſit oĩa quibus adde poſtea croci. ℈.ii. opij. ʒ.ii.ß. ⁊ fiat ad modũ ſubtilis vnguẽti. ℂVel aliter. extrahe de pſilio in ſucco portulace remollito mucilaginẽ: de q̃ accipe ol. ro. ℥.i.ß. croci. ʒ.ß. opij. ʒ.ii. oĩa miſce: ⁊ cũ opus fuerit vtere. ℂAliqui cicute radices in paſta decoquũt: ex quibus cõtritis iuncturas emplaſtrãt. ℂAlij võ ſuccũ iuſq̃ami cum aſſungia bulliũt ⁊ cera addita vnguentum molle cõficiunt. ℂNõnulli micã vetuſtiſſimi panis in ſucco ſolatri aut iuſquiami ſeu ſempuiue bulliẽtes emplaſtruz faciunt. ℂPlurima tibi que dolorem ſedant opiata deſcripſi: in quibus vt patet nõ eſt opij nimiũ: immo veteruz canonibus inſpectis moderatuz ſatis. Tu igit in approximando qualitercũq; opiũ nõ nimiũ pſumptuoſus eſto: veluti fuit ille bonus vir q pridie. ℥.iii. opij. cũ oleo camemillino ↄcuſſit ⁊ illius magnũ pncipis Mantuani Marchionis vt mihi ex ſuis phiſicis qdã retulit cũ eo iuncturas pedis embrocauit: miror cur vita pes nõ pdiderit: aut non fuerit veluti iſteo pnotato ſubaudiendũ tota tibia concremata: q: q̃nto

nota Hyſtoriam hanc

Canon in approximatione opij

magis tegit tãto magis eſtuat ignis: ſed non erat plus ille marchio tã terribili tã crudeli tã enormi paſſione dignus. Jllo itaq; bono viro in pace dimiſſo ad ꝓpoſitũ redeo. Que dicta ſunt materiã calidã cõcernũt. Sed vbi frigida fuerit tã ſui quãtitate q̃z qualitate vt ſupra dixi efficere dolorem poſſet. Quãtitatis.n. exceſſus p ſui eductionẽ corrigit: ac a mẽbro patiẽti diuerſionẽ de quibus ſollicitus ſemper eſto. Sola aũt qualitas ſolis cuz alteratiuis eſt corrigibilis. verũ in tali dolore mã cũ qualitate ſe ſimul aſſociat: q̃ ſi dolorem effecerit: eidẽ ſuccurrere te ſequẽs capituluz docebit. Et per hoc preſenti finem impono.

ℂDe his q̃ dolores in artheticis materia frigida ſeu pmixta exiſtente ſedant. Capl̃m. xvj.

Materia exiſtẽte flegmatica in ſedando dolores q̃s ipſa vl̃ mã alia frida ſeu pmixta efficit. accipiebat Raſis in pncipio aloes ⁊ myrrhe ptes eq̃les: ⁊ his cũ aqua mirte aut plãtaginis ad formã vnguẽti deductis vtebat. ℂVel ſic. accipe nucũ cipſſi iunipi myrrhe añ. ℥.ii. cãphore. ʒ.i. ſimul cũ aq̃ in qua galle decocte ſunt ↄgregent ⁊ vtere. ℂVel accipe ſpice nardi. ℥.ß. cũ aliqua preſcriptaꝝ aquaꝝ miſce ⁊ vtere. ℂEgo aũt in caſu iſto iuncturas dolentes ex oleo camemillino pungere ſingulariſſimũ adiueni. ℂVel cũ epithimare ex floꝝ camemille decoctiõe facto. ℂAlexãder võ cũ folijs cauliũ in aceto decoctis ⁊ modico roſaceo oli ↄtrit: empl̃m faciebat. ℂSãguis võ leporinus iũctos dolores iſtos quodãmõ mirabiliter ſedat. ℂVl accipe hermodactiloꝝ. ℥.i.ß. farine ordei. ℥.ii. croci. ʒ.i. duos vitellos ouoꝝ ⁊ cum quanto olei roſ. ſufficit fiat empl̃m: aut vnguentum ſubtile quod ſicuti experimẽto pluries didici: tales iuncturarum dolores mirabilr̃ ſedat. ℂVel ex capre recẽti caſeo empl̃m face ⁊ videbis. ℂAut ex pinguedine vulpis ⁊ oleo ro. equis ptibus inunctio fiat. ℂVel ex iure leporis locum embroca: ⁊ dehinc empl̃z ex damule carnibus ſuppone: ⁊ mire valet. ℂVel facias emplaſtrũ ex faba cũ adipe porci decocta. ℂEt alij idez ex cinere leporis cuz antiq̃ adipe faciũt. ℂEt nõnulli litargirium cũ vrina mule tãdiu in mortario ducũt qđ vnguẽti formam recipiat quo vtunt. ℂVel facias ſic. accipe farine lupino. ℥.ii. cum roſaceo ſirupo miſce ⁊ vtere. ℂVel accipe medulle panis in lacte remollite li. i. vitellos ouorum. iiii. croci. ʒ.i. butyri q̃ñtũ ſufficit oĩbus ad vnguẽti formã deductis iũcturas dolentes illini. ℂVel facias ſic. ⁊ eſt empl̃m vulgare ab antiqs: tñ pbis vſum rapas minutum cõteras quas in vaccino lacte decoq: ex q̃bus iũcturas empla. Ego qũt a q̃buſdã antiqs edoctus. Ex rapa toſta cuz porci adipe ↄtrita iuſſi locũ emplari ⁊ mirabilr̃ ↄtulit. ℂAlij ſuccum apij p libito accipiũt ac lactis vaccini tãtidẽ ⁊ farine frumẽti q̃ñtũ ſatis eſt addita pultẽ ↄficiũt: de q̃ locũ emplãt. ℂAlij oleũ anetinũ ⁊ camemillinũ lacti mulieris cõmiſcẽt ⁊ ouoꝝ vitellis p libito additis idẽ faciũt. ℂEt alij empl̃z tale qđ recipit malue biſmalue ſuis cũ radicibus. añ. ℳ.ii. camemille fenugre. ana. ℳ.i.ß. aſſungie mõtonis li. i. pinguedinis ceruine li. i. ſit. oĩa bulliãt ⁊ debite coctis empl̃z ↄficiũt. ℂAlij ex polmõe mõtonis in lacte decocto iũcturas dolẽtes emplãt. ℂEt alij ex faba fracta cũ pĩguedine omnia decocta. ℂVel ex ſucco radicis ebuli cum puluere hermodactiloꝝ ⁊ aſſungia porci empl̃m facito. ℂVel facias ſic. accipe mucilaginẽ fenugre. ſe. lini añ. ℥.iii. olei camemillini. ℥.iiii. ſit. cõquaſſent ⁊ vtere. ℂVel ex ruta cum carnoſitate vuarũ paſſaꝝ cõtrita empl̃m fiat. ℂVel ex ſola herba bethonice idẽ facito. ℂRaſis ⁊ antiquorum aliq empl̃z ex caulibus recẽtibus ſumme laudãt. ℂEt alij ex emule cãpane folijs in vino decoctis. ℂLaudãt itẽ ex ſtercore vaccino calĩo ſup iũcturas dolẽtes emplõnẽ. Sed raſis cũ ſtercore illo aceti cõmixtionẽ plurimũ laudat. Ac etiã caponũ ſtercus cuz farina ordei ⁊ aceto. Aliq tñ cũ ſtercore illo vaccino camemillã ac ſiccas roſas adiũgũt ⁊ empl̃m faciunt. Et alij ex capno ſtercore cũ croco ⁊ caponũ aſſungia ⁊c. ℂQue nup dicta ſunt frigida exiſtente mã ſeu pmixta dolorẽ ſatis mitigãt. Cũ quo ex his nonnulla in ſe quoniã reſolutionis quicq̃ habet. ℂVerũ dolore mitigato ad reſolutiua fortiora tráſcunduz erit: de quibus capl̃m ſequens te ſuliũ reddet. ℂSed in mã flegmatica raſis aliq̃ veſicãtia ſup iũcturas pedũ interdũ poſuit ⁊ veſicis aptis materia plurima egreſſa eſt: ⁊ ſedatus dolor. ℂVnde de podagra etiã flegmatica tempe pulſatiõis inquit: cũ empl̃o ſinapis ac ficus ſup articlis ampullas faciẽdo ⁊ eas vt aq̃ flueret pforãdo vidi plurimos ſanari ⁊c. ℂEgo aũt loco empli huius de ſinapi ſemẽ nigre vitis cõquaſſatũ ſup iuncturã veſicandã appoſui. Et teſta nucis ſuppoſita paucas infra horas veſice facte ſunt: quibus aptis materiei incredibilis q̃ntitas egreſſa: ⁊ ſtatim dolor ſedatus fuit. ℂHabes itaq; tã in materia frigida q̃z permixta modũ dolorẽ ſedandi.

ℂDe his antidotis q̃ mãm nõ ingipſatã neq; induratã nimis in articulis artheticoꝝ derelictã reſoluũt. Cap. xvij.

Jn toto vel in pte maiori dolore ſedato erit mã fluxa mẽbra cõfortãdo reſoluẽda: ⁊ hoc tertie intẽtionis fuerat: vez q̃z ob materia ad iuncturas ſeu ad iuncturarũ nodos ↄpulſa ꝓpter eius incuneationẽ duritiez ſeu gipſeitatẽ interdũ ſit ineptiſſima reſolutioni. interdum võ nõ. Cuius gratia duo capl̃a facere libet: quoꝝ pmũ materiei nõ nimiũ indurate reſolutiua ponet: ſcđm võ reſolutiua materiei ponet indurate magis. Sed anteq̃ ad localia tráſeas: tua eſt viã iſtã conſiderare: q: ſi calida fuerit reſolutiua tẽperata magis eſſe debẽt: ⁊ ab iſtis pncipium ſumam. ſi võ frigida fortiora: mõ cetera paria ponas: ad que poſtea gradatim accedã. Sed anteq̃ ad actuz practicum te deducã: nõ mireris ſi iunctrarũ apata: vt in pronoſticis generalibus dictũ eſt curant cũ difficultate. Nã mã in iuncturis exiſtẽs ſeu in iuncturarũ ligamẽtis eſt in mẽbro ſolido valde. ꝓpter qđ difficilis ſit eoꝝ reſolutio: ⁊ multo magis vbi cetera coeques q̃z ſi in membris foret minus ſolidis vt in neruis vel carne ⁊c. q̃ vt liquet q̃z ligamẽta ipſa ſunt multo minus dura: ac vbi nullus ex pte medici: ⁊ item nec ex pte infirmi error cõmittat ⁊ apa ipſiuz recte curet: cuz q̃ ad locũ materia de nouo nõ fluxerit in quadragita diebus: vt inquit Raſis: ſi nõ in paucioribus pfecte diſſoluet. ⁊ hoc voluit dñs Hypo. illo affoꝝ. Quecũq; podagrice egritudines ſiũt: hec in quadraginta diebus defreneſcentes reſident ⁊c. Et hoc idẽ ſentit in cõmẽto dñs Gal. vt octauo capitulo ſupra dictũ ẽ. ℂVt igit deinceps ad actũ practicũ te ducã ex iunipero in vino bono decoctionẽ face: ⁊ in ea calida ſpongiã impone: quaz fortiter expreſſam ⁊ calidam iuncture reſoluẽde materiei ſuppone. ⁊ cũ infrigidari incipit amoue: ⁊ calefactã vt pmo repone. ℂVel idẽ ex decoctione maiorane: rute: aneti: folioꝝ lauri: cimini: ⁊ foliorũ vlmi facies. Spongia vicibus aliquot ſuppoſita ex oleo vulpino: vel de coſto calido. qđ Aui. ſumme laudat inungatur. vel oleo de vipis: ⁊ hoc egritudinẽ illã eradicare inquit. ℂVel oleo de veſpilionibus vtere. Cuius faciẽdi modum taliter deſcribit. Accipe veſpiliones duodecim: decollent ⁊ euiſceratos impone in ſucci mẽte vel marubij li. ii. olei aneti li. i. ariſtologie caſtorei ana. ℥.ß. coſti. ℥.ii. deinde ad ſucci vſq; conſumptionẽ bulliãt: quo poſtea vtaris. ℂAlij merulã in cõmuni oleo tñ bullire pmittunt vt caro ab oſſibus ſeparetur: ⁊ ad hũc caſum oleuz tale reſeruant. ℂAlij mures capite ⁊ alijs extremitatibus amputatis quotlibet euiſcerãt. ⁊ donec caro ab oſſibus ſeparet in cõi oleo bullire pmittunt: ex quo cũ tẽpus eſt: loca pungũt. ℂRaſis pinguedinẽ galline recentẽ accipit: cũ qua cinerẽ cauliũ miſcet: mirabiliter inqt in hoc caſu valere. ℂAlij muſtelã in cõmuni oleo tñ q̃ caro ab oſſibus ſepet decoquũt: ⁊ cera addita vnguentũ cõficiũt: qđ eſſe poptimũ aſſerũt. ⁊ in hoc quoq; caſu cũ aſſungia ⁊ capno ſtercore ſeu ciconie ſit. ℂAliqui limacias viuas accipiũt: ⁊ in coopto vaſe cũ ſale reponũt: ⁊ quã faciũt ſpumã hanc ad vſum reſeruant. ℂVel hoc vnguento vtere: qđ mire in h̃ caſu valere cõpertuz eſt. Accipe olei camomillini. ℥.iiii. mucilaginis:

fomentationes

de merulo

de limacijs

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ſe. lini ⁊ fenugreci añ. ℥. j. farine: ſe. lini ⁊ fenugreci ana. ℥. ß. cere parū: ⁊ fiat vnguentū. ¶ Uel facias ſic. Succi radicum ebulorum accipe li. i. aſſungie vulpis aut ſilueſtris gatti. ℥. i. ß. ſimul in ampulla recōde: ⁊ ſuper cineres calidos aut in cacabo aqua pleno ad cōſumptionē tertie partis bulliat ⁊ vtere. nā hec p̄cedentē nō modo materiam reſoluūt: ſed dolores ſi qui affuerint mitigant: vt ipſe ſepius expertus ſum. ¶ Uel accipe ſucci radicum feniculi li. ß. vini albi. ℥. iiij. farine ordei quātū ſufficit: ⁊ ſimul tantū bulliāt donec pultis formā accipiāt. ¶ Alij farinam tritici ⁊ ſe. lini equis partibus cū aqua furfuris miſcent: ⁊ emplm̄ faciunt. ¶ Et alij farine fenugreci ſe. lini ⁊ pulueris aneti equas partes accipiūt: ⁊ in ſucco caulium tm̄ bullire ſinunt donec emplaſtri formā habuerint. ¶ Alij radices altee cū aſſungia decoquētes emplaſtrū faciūt. ¶ Quidā diaquilonē cum camomillino oleo diſſolutū plurimū laudāt. ¶ Et ego loco diaquilonis iſopi ceroto deſcriptione philagrij: interdū vſus ſum: ⁊ in hoc caſu operat̄ magnifice. ¶ Aliqui cerotum infraſcriptū faciūt: qd̄ accipit cere citrine lib. i. olei anetini. ℥. ij. pulueris camomille. ℥. i. ß. ⁊ quanto pinguedinis galline ſufficit: cerotū cōficiunt. ¶ Que dicta ſunt materiam a predominio calidā vel nō nimis reſolutioni rebellem ſatis moderate reſoluūt. Cum quo ſi qui dolores affuerint: eos amputant: ac vbi ꝓpter materiei frigiditatē ſoliditatem viſcoſitatē ſeu quāuis cauſam aliā reſolutioni fortiori op⁹ ſit. ad modū raſis. Accipe ſtoracis liq̄de diſſolutū vi⁹ ⁊ cum laurino oleo diſſolue: ex qua poſtea locum inunge. ¶ Uel aliter. Accipe olei antiq: olei irini añ. ℥. i. euforbij. ℥. ij. cere parum: ⁊ fiat vnguentū. ¶ Uel cū ſucco radicis ebulorum porcinam aſſungiā bulli: quib⁹ infrigidatis hermodactilorū puluerem adde: ⁊ vnguentum molle fiat. ¶ Uel facias ſic: ⁊ erit calefactiuum magis. Accipe piperis caſtorei euforbij añ. ℥. i. olei de caſto. ℥. ij. ⁊ addita cera fiat vnguentū. Et ſi fortius accipe bdelij armoniaci añ. ℥. ij. ſtoracis liquide. ℥. i. mucilaginis fenugreci ⁊ ſe. lini añ. ℥. i. ß. bdelium ⁊ armoniacum cū veteri vino diſſolue ⁊ ſimul oia incorporādo facias emplaſtrū. ¶ Uel cerotū tale. qd̄ accipit armoniaci oppoponacis galbani añ. ℥. i. temperent̄ in aceto: cū quibus picis naualis. ℥. iij. adde: ⁊ oia ſimul cum oleo coſtino malaxa: ⁊ fiat cerotum: quo ſup aluta extēſo cū opus eſt vtere. ¶ Alexāder vo ad has paſſiones tale faciebat cerotum qd̄ optimū eſſe aiebat: ⁊ hoc accipit armoniaci. ℥. iiij. ⁊ cū. ℥. ij. lactis vaccini diſſolue: cū quo poſtea. ℥. iij. farine ſe. lini miſce. vitellos aūt ouorum quatuor colofonie. ℥. iij. ſepi taurini. ℥. viij. olei veteris ⁊ cere ana. ℥. iij. fac cerotum ⁊ vtere. ¶ Uel facias vnguētū hoc cui tantā fidē adhibuit: vt eo in quibuſdā dolorib⁹ a frigida factis cauſa in quacūq; parte noſtri corporis eſſet vſus ſit: ⁊ eū ſemp op⁹ bonū fuiſſe operatum refert. Recipit aūt hoc euforbij. ℥. i. olei dulcis. lib. i. cere. ℥. ß. ⁊ fiat vng̃m. ¶ Uel aliter ⁊ eſt eiuſdē. accipe olei veteris: nitri: terbētine: euforbij: añ. li. i. ireos. ℥. ij. farine fenugreci lib. i. ß. incorpa oia ſimul ⁊ vtere. exhibit. n. vt quicq̄d a ꝓfundo cōſtipatos humores: ⁊ eos reſoluēdo dolores amputat. ¶ Habes itaq; ad intētionē dictam plura ⁊ diuerſa approbata medicamina. vñ nō bñ factū puto poſt iſta dñi alexandri eorum ꝑ ſingularitatem alia ſubſcribere quinimo ad aliud capl̄m trāſire. In quo q̄ ad incuneatas materias ⁊ ad nodoſitates valēt adiuuāte bono Ieſu deſcribentur: ⁊ ob hoc p̄ſenti capitulo finem impono.

¶ De his que incuneatā ſeu induratā valde materiā mollificant ac reſoluūt mō in gipſeā ſeu lapideam mutata non fuerit. Capitulum. xviij.

Materia in mēbrorum articulis incuneata tm̄ interdum induratur: vt in gipſeā ſeu lapideā cōmutet̄: quāobrem ne ad ea id deueniat eſt poſſe tuo ꝓhibēdū: cuius modū bono adiuuante ieſu in hoc capl̄o tibi dabo: vt vbi mā ipſa igipſata fuerit ꝑ ei⁹ poſſibili curatione ſequēs capitulū mſta approꝑiata ꝯtinebit. ¶ Corpe igit̄ quo ad regimen tā ſex rerū nō naturaliū q̄ aliarum etiā medicinalium bene recto ad localia materiei incuneate ꝑtinētia trāſiens mollitiua cū reſolutiuis tuis in antidotis q̄cūq; fuerint cōmiſcebis. Uerū in p̄ncipio p̄dñari mollitiua facias: ⁊ mā aliquātulū remollita reſolutiuorum virtutem adauge. Caue tm̄ ne ea q̄ approximas reſolutiua virtutis adeo ſint fortis vt ſubtile reſoluāt: ⁊ groſſum in lapidē cōuertant. Ego aūt in hoc ꝑ me expta ꝑlima ⁊ aliqua etiā a veterib⁹ multum cōmēdata ſubſcribā a ſimplicib⁹ q̄ in hoc caſu valere noſcunt̄ p̄ncipiū ſumens. ¶ Mollitiua igit̄ q̄ famoſa magis apud veteres habentur ſunt adeps galline anſeris anatis porci capri ⁊ tauri. Et inter medullas q̄ ſequunt̄: vt. ſ. cruris vituli vacce porci ⁊ cerui q̄ alijs ꝑualent. Butyrū item iſopus humida: oleū oliuarū antiquū: ac oleū de lilio: ſtorax liq̄da terbentina: viſcus cera: reſina pini: ſquinātum armonia: bdeliū galba: gummi arabi. pix laudanum: maſtix: myrrha: oppoponax: ſerapinū: plumbū vſtum: radix altee: cucumeris aſinini: malue: ac eius folia: maiorana: roſmarinus: brancha vrſina: bleta: camemilla: cētaurea minor: fenugreci: ſe. lini: ficus ſicca: ⁊ maxime ipſarū mel ſeu vnctilago iſta maxie a veteribus inter mollitiua laudata ſunt. ¶ Inter reſolutiua vo q̄ ſequunt̄ eſt adeps anatis: leonis ⁊ vulpis. cera pix reſina q̄libet ſtorax liq̄da: terbentina iſopus. humida altea: abrotanum: ruta: herba paraliſis: folia ſambuci: calamētū: camemilla: anetū: celidonia: apiū: ariſtologia: ciclamē: lappaciū acutū: matricaria: ſaluia: pulegiū: mellilotū: ruta: roſmarinus: cortices cānarum: eupatorium: radix ireos: radix cucumeris aſinini: radix ebuli: dictamni: cepe cōe: cepe ſquille: fic⁹: bacce lauri: fenugreci ſemen lini: malauiſci: ſemen vrtice: ſinapis: ſemen canapis cimini: grana iunipi: lupini: calx armoniacum: ſerapinum: bdeliū: caſtoreū: cinis triſi caulis: ſpuma maris: euforbium galbanū gūmi edere gūbi arabicum gallia muſcata maſtix oē coagulū myrrha plūbū vitrū ſal fermētū. Et inter olea: oleū nucū amigdalarum amararū de terbentina de camemilla de aneto de cinamomo de ruta de lilio de laterib⁹ vulpinū. Et inter amurcas laudat̄ amurca olei oliuarum de lilio ⁊ irini: laudat̄ itē vinū: ex dictis ſunt ipſorum ꝑlima tam reſolutiua q̄ mollitiua: quib⁹ tuo mō vtere: ac cōpoſitiones ꝑ libito face. ¶ Ego aūt in caſu iſto maxie efficacie nōnullas interdū feci: q̄s p̄mo ſubſcribam. Succeſſiue vo ad famoſas veterum cōpōnes deueniā. ¶ Unguētū vo īfraſcriptū in hoc caſu valde efficax adiuenies. qd̄ accipit olei de camemilla olei de lilio olei amigdalarū dulcium añ. ℥. i. pinguedinis galline cruris vacce: iſopi humide añ. ℥. ß. mucillaginis ſe. lini ⁊ fenugre. añ. ℥. vi. cere parum ⁊ fiat vng̃m. ex quo inuncto loco lana ſuccida in aceto cū aliquali portione lixiuij cōis bullito imerſam deſup pone. Id autem tam ſero q̄ mane fiat. ¶ Uel accipe olei de lilio olei irini añ. ℥. i. iſopi humide medulle cruris vaccine aut cerui añ. ℥. ß. ſtoracis liquide coaguli añ. ℥. iij. cere parum ⁊ fiat vng̃m: de q̄ vt in p̄ori bis in die vtere lana ſuccida vt p̄i⁹ ſuppoſita. ¶ Uel accipe olei irini. ℥. ij. medulle cruris vituli. ℥. i. ſtoracis liq̄de armoniaci bdelij galbani añ. ℥. ß. cū vino gummas diſſolue: ⁊ cū alijs cera q̄ntum cōuenit liquefacta vnguentū cōficias. ¶ Uel accipe radices lapacij acuti ⁊ ebuli: herbe paraliſis rue florum roſmarini calamēti radicum ciclaminis añ. m̄. ß. oia bene munda cōquaſſentur: cum quibus porci maſculi aſſungie lib. i. malaſſa ⁊ marceſcere ſimul omnia ꝑ ſex aut octo dies ꝑmitte: quib⁹ poſtea veteris olei li. i. ſuperpone: ⁊ vini li. i. ß. ⁊ ſimul ad vini cōſumptionē bulliāt: dehinc aliquātulū expſſionē facito: ⁊ illi expreſſioni q̄ntū ſufficit cera addita fiat vnguētū quo vtere: ⁊ videbis. ¶ Uel herbā rue cōtritā cum aſſungia porci malaſſa: ⁊ dimiſſis dieb⁹ aliquot in maceratione decoque in bono vino tm̄ bulliāt q̄ ad albedinē veniāt: dehinc expſſionē facito: qua locū punge. ¶ Uel facias ſic. accipe radicum malue biſmalue ac ireos ⁊ cepe ſquille añ. m̄. i. rue m̄. i. ß. ꝯquaſſent̄: ſup quib⁹ acetū ꝓijce: in quo per diē cum ſua nocte in infuſſione maneant: deinde extrahant̄ ⁊ cū pin-

guedine anſeris ⁊ galline añ. ℥. ij. ⁊ butyri. ℥. iiij. aſſungie vo porci maſculi li. j. malaſſent̄: ⁊ ꝑ dies aliquot in maceratione maneāt: cū quib⁹ poſtea olei irini: olei de camemilla olei vulpini añ. lib. ß. miſce ſimul bulliant: colentur ⁊ cera addita vnguentum fiat. ¶ Uel facias ſic. ⁊ hoc durities omnes reſoluit. Qd̄ accipit amurce oleorum de lilio: irini: ⁊ de ſe. lini añ. ℥. i. mucillaginis: fenugreci extracte cum aceto. ℥. i. ß. pinguedis anatis. ℥. x. miſce oia ⁊ locis inunge: ⁊ videbis. ¶ Dñs vo raſis ex luto olibani cum ouis locum emplabat. Inqt q̄ mirabilr̄ conferebat. ¶ Et aliqñ tritici farinā cū oleo tm̄ bullire faciebat: q̄ formā vnguenti acquirebat. Et hoc iterū ſumme laudat. ¶ Ueteres nonnulli de oſſib⁹ dñi aſini narrāt mirabilia q̄ de his ſic faciūt. Ex his quot ⁊ quāti libet accipe ꝯfrange: ⁊ in aqua diu bulliant ſup natantē vo pinguedinē collige: deinde caſtorei. ℥. i. ß. bdelij ſerapini añ. ℥. i. croci. ℥. ß. radicū ciclaminis ebulorum ac filicis diu bene mundatarum añ. ℥. ij. rue: ſaluie añ. m̄. j. omnia ſimul cōtuſa in li. iij. pinguedinis malaſſent̄: ſucceſſiue vulpē euiſceratā ⁊ excoriatā habeas: quā his p̄ſcriptis reb⁹ farcias: ⁊ tādiu in veru ad ignē decoquatur q̄ ſit vulpes bene cōſumpta: liquor aūt qui ab ea guttatim defluit in vaſe in quo ſit vinū album colligat̄: de quo cum opus fuerit loca punge: ⁊ de effectu miraberis. ¶ Uel facias ſic. Accipe radicum artanite partes duas: radicū filicis ebullorum ac lapacij acuti añ. partē vnam bene munda: inuoluātur in ſtupa aqua madefacta: ⁊ ſub prunis cocte ſubtiliſſime piſtent̄: que cū aſſungia porci maſculi tm̄ conducantur q̄ ad formam vnguenti deueniant ⁊ vtere. ¶ Alij ſic faciūt: ſuccorum rue: ſaluie ac rute añ. li. ß. accipiunt vini decoctionis cornu cerui per fruſta inciſi li. j. ß. olei camemillini: olei de lilio añ. li. i. ſimul oia ad ſuccurſum ⁊ ad vini cōſumptionē bulliant: ⁊ poſtea ad ſufficientiam addita cera fiat vnguentū: cui infrigidato adde ſerapini oppoponacis bdelij galbani añ. ℥. j. maſticis croci añ. ℥. ß. ſi qua ex his teri nō poſſunt cū modico olei aut vini ſoluatur: ⁊ fiat vnguentū. ¶ Alij infraſcriptū mirabilia facere referunt quod accipit ſaluie: mente: ruthe: herbe paraliſis. maiorane: nepite: pentafilon: vngule caballine vtriuſq; centauree: lingue canis: ſaxifragie: marubij: ariſtologie longe: lauandule: petroſilij: arthemiſie: cretani marini ana. m̄. i. conquaſſent̄: ⁊ in bono vino albo infuſa per diem cū ſua nocte dimittātur: deinde bulliāt colent̄: ⁊ in vino iſto poſtea ſic colato pone armoniaci aſſe fetide: galbani: ſerapini: añ. ℥. ij. olei de iunipero: olei de terbentina añ lib. i. pinguedinis gatti ſilueſtris: muris montani: taxonis ac vulturis añ. lib. ß. malaſſent̄ ⁊ ſex aut octo dies in maceratione dimiſſis in vino albo omnia buliant ſimul: exprimantur: ⁊ poſtea in tali expreſſione cere modicum liquefiat ſic q̄ ad vnguenti formā deueniat ⁊ vtere. ¶ Quidam cyrugicus in ꝓuincia ex infraſcripto vnguēto plures ambulare non valentes incedere faciebat quod hoc modo ſit: tantū vulpē depilatam euiſceratāq; in vino decoque q̄ caro ab oſſibus ſeparet̄: dehinc oſſibus ꝓiectis carnē illam cōtunde: exprime: ⁊ qui inde liquor egredit̄ in derelicto vino iterum buliat vſq; quo ad formā vnguenti deueniat: ⁊ de eo lib. i. ß. accipe in quo miſce maſticis: caſtorei: bdelij: myrrhe: baccarum lauri añ. ℥. ß. euforbij. ℥. ij. ⁊ fiat vnguentum. ¶ Aliqui accipiunt radicē cucumeris aſinini ⁊ in paſta poſitam in furno decoquūt: quā ſubtiliſſime contritam reſeruant: dehinc ſuccorum rue: ſaluie ⁊ paritarie añ. ℥. vj. accipiunt: olei vo nucū lib. j. vini albi. ℥. viij. ⁊ oia iſta ad vini et ſuccorum conſumptionē ⁊ ſucceſſiue buliant: quo facto cum oleo illo cere parum addunt: qua liq̄facta ab igne deponūt ⁊ cum incipit infrigidari radicū cucumeris aſinini ſubtiliter contritarū. iij. ℥. cōmiſcent bdelij autem ⁊ oppoponacis: galbani: ⁊ armoniaci in vino diſſolutorum añ. ℥. ß. ⁊ omnibus mixtis vnguentū conficiūt. ¶ Quidā in cane magnam deuotionē habent: qui ex eius ſanguine loca perungunt. Inquiētes hoc in caſu iſto valere plurimum. Ex cane itē vnguentū tale cōficiūt: q̄ menſis vni⁹ canem iugulant ⁊ carnem atq; oſſa cōfrangunt: ſucceſſiue oia in bono vino albo decocta cōtundūt: ⁊ in his fortē expreſſionem factā in iſto vino derelicto ponūt: in quo poſtea res infraſcriptas cōquaſſatas bullire faciunt: vt rue: ſaluie: rute: agrimonie: betonice: feniculi: herbe paraliſis añ. m̄. ß. ⁊ poſtea ex his expreſſionem adhuc faciūt: de qua lib. duas accipiunt medulle vo ceruine li. j. pinguedinis porcine lib. ß. ⁊ iſta oia ad vnguētū formā deducūt cū turis. ℥. ß. miſcent baccarū lauri: caſtorei: myrrhe añ. ℥. vj. bdelij. ℥. v. ⁊ ex his oibus vnguentū cōficiūt. ¶ Motani quidā nō mō māducant capras ſed ex eis etiā ꝑlima medicamina cōficiūt. p̄mo ipſarū ſtercus ⁊ ſepū bene ſimul miſcent: ⁊ croci parum addito vnguentū cōficiūt: qd̄ in hoc valere multū aſſerunt. ¶ Alij ipſarū ſanguinē cū vino decoquūt: ex quo poſtea iungunt loca. ¶ Alij idē ex ſolo ſtercore cū farina ordei mixto faciunt. ¶ Et nōnulli ſtercoris capni ſicci ptes. ij. accipiunt farine ordei ptē. j. ⁊ iſta cū aceto ⁊ cōi oleo decoquūt. ¶ Unguentū autem de bdelio ⁊ vnguentū dñi philagrij a meſue ſcripta in hoc caſu plurimū valēt. ¶ Ex cerotis vo vnum alias adinueni qd̄ eſt in iſto caſu ſingulariſſimum. Et illud accipit mucilaginem altee fenugre. ſe. lini añ. ℥. vj. amurce olei de ſe. lini: olei de lilio: terbentine: picis naualis: ſepi hircini añ. ℥. iiij. litargiri. ℥. vj. bdelij armoniaci oppoponacis: ſtercoris liq̄di añ. ℥. ij. fiat cerotum. ¶ Ualent etiā in caſu nr̄o cerota oia q̄ ipſe meſue ſuo in antidotario iſopi cerota intitulat ⁊ maxime q̄ a philagrio ⁊ democrito deſcripta ſunt. ¶ Ualet etiā cerotū diapēte: cerotum andromaci ex. xij. cōfectū reb⁹ diaglon ſm deſcriptionē p̄mā magnū quoq;. ¶ Ex his q̄ ipſe deſcribit empl̄is valet empl̄m andromaci empl̄m filij zacharie ⁊ empla duo oribaſij: ⁊ qd̄ eſt apud vulgares famoſum valet empl̄m de melliloto. ſi igit̄ his tibi opus eſt ab ipſo dicto meſue deſcriptiōes requre. ¶ Et ſic de medicamētis q̄ mām incuneate cōueniūt: te ſatis copioſum feci. Solet eñi materia talis inter manus ſic impeditas detinere: vt in opa ſibi debita exire negant: et pedes adeo rigidos vt bon⁹ patiēs ambulare nō poſſit. Non mireris itaq; ſi tibi plura deſcripſi: q: ſepiſſime cum iſtis mēbra dicta impedimēto ſoluunt̄: qd̄ apud vulgares miraculū reputat̄. ¶ Sed cū huic capl̄o aliorum more ꝑ laus deo finē īponere vellē. Ecce quidā veteranus anſer clamitans heus tu inqt aialia ꝑlia huic tuo capl̄o opem ferunt vt aliq̄. ſ. cū ſanguie: alia cū oſſib⁹: ⁊ cū medullis ⁊ nonnulla cū ſanguie: de quib⁹ decoctionē amplā feciſti: quā tibi feci iniuriā q̄ p̄cioſum ſup oia vnguētū: ⁊ me ſic ſub ſilentio p̄teris calamum pāde ⁊ p̄ſte me locū accōmoda: quos dictabo tibi verſus leonios iſcribere volo: ſi cum meū vng̃m ꝓpter eius p̄cioſitatē a ceteris q̄ ſcripſiſti diuerſum ſtilum habeat. mille. n. ⁊ plus q̄ mille ambulare nō valentes ambulare feci. ¶ Ego aūt vnguentum iſtud tante p̄cioſitatis eſſe intelligēs dimiſſo eo qd̄ inceperā deſcribere laus deo verſus dñi veterani anſeris eo dictāte vt videbis deſcripſi. Qui ſi ſtilū variare tibi viſum ſum: p̄cor mi lector ignoſce. Nā ſepe digreſſio ſtili quoq; variat ⁊ animū. Tu ergo anſeri ſua exponēti leonia carmina aures accōmoda.

Anſer ſumatur veteranus qui videatur.
Mox deplumetur: vitalibus euacuetur.
Intus ponantur que ſubterius numerātur.
Trita caro tota triti mox pelle remota.
Unctum porcinū thus cera ſagimen ouium.
Pondere ſint equo ſal mel faba ſitq; ſiligo.
Hoc poſt aſſet̄: tamē aſſus nō comedetur.
Uas ſupponatur ſic vt liquor accipiatur.
Quo membris vnctis hic gutta ſoluit̄ omnis.
Certe hoc vnguentū preſtat ſuper omne talentū.
Sic per dictamen cū ſcripſeris hoc medicamen.
Fac laus ampla deo ſolito de more ſuperno.
Anſeris edicto ⁊ eius medicamine ſcripto.
Sit laus ergo deo finito in tempore libro.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

¶De eius cura materie que in gipſeam ſeu lapideam eſt commutata. Capitulum. xix.

Uupereſt materie illius que in gipſeaʒ ſeu lapideaʒ eſt cōmutata curā ponere: ⁊ vt ſtatiʒ te ad actū practicū deducā: fac ex malua atq; biſmalua ſuis cuʒ radicibus. Ex camomilla q̃ʒ atq; ſaluia ⁊ cū folijs ſambuci ⁊ vlmi decoctionem: de qua calida tū locū ablue: ꝙ rubeat. ¶Dehinc ex vnguento īfraſcripto punge: qḋ accipit olei amigdalaꝝ dulciū. ℥.i.ß. pinguedinis anatis ⁊ galline añ. ℥.ß. mucilaginis: fenugreci extracte cū aceto. ℥.vj. cere albe parū ⁊ fiat vnguentuʒ molle: quo vt dictū eſt lotione factaꝰ vtere: ⁊ hoc tā mane q̃ʒ ſero ſtomaco vacuo fiendum erit. ¶Tribꝰ diebꝰ hoc facto: marchaſitā ignitā habeas q̄ irrorez ex aceto forti: ⁊ ſup vaporē illū mēbrū leſum tene: ⁊ dehinc id ex aceto calido laua: ⁊ hoc duobꝰ diebꝰ facto ad lotionē primā cū vnctione illa reuertere: ⁊ ſic alternatis vicibꝰ vice vna lotionē cū vnctiōe facias: alia vo euaporationē ⁊c̄. Et eſt cōis veterū cura. ¶Aliqui cuʒ pinguedinibus mollitiuis tantū locū intingant ꝙ aliqualr mollis fiat ⁊ empl̄m infraſcriptū poſtea ſuperponunt. Qḋ accipit armoniaci bdelij galbani nitri ſinapis piretri ſulfuris ana. ℥.j. litargirij. ℥.vij. olei antiqui li.i.ß. tantū litargiriū cū oleo decoquit ꝙ ſpiſſum fiat: cui poſtea reliqua miſcent ⁊ emplaſtrū ſeu cerotū faciunt: quo vt dictū eſt vtunť. ¶Mollitiuis nāq; cuʒ emplo pſcripto ſi alternis vicibꝰ vſus fueris nodoſam iuncturā aptā ſuſcipe curā indubie cuʒ dei auxilio ſanitati reſtitues. ¶Aliqui vo ex anetino oleo cera et armoniaco vnguētū ad hūc vſum cōficiūt. Et idē ex armoniaco cū melle ⁊ oleo vetuſto faciūt. ¶Et Raſ ⁊ antiq̄rū aliq aſſerit ꝙ radix hcyri empl̄ata petrificationem omneʒ remouet de iſta herba in pede mōtiū copia repitur: de ea tñ infra aliā faciā mentionē. ¶Gal. ij. Raſ ⁊ antiquorum plurimi cū empl̄o de caſeo a iūctura lapideo extrahebant qḋ ſic fit: pedes porcoꝝ tñ ſalitos in aqua decoquens: ꝙ totum veluti mucilago fiat: cū quo poſtea pulueris antiqui caſei ptes.ij. miſce. pulueriʒati vo naſturtij pte.i. ⁊ fac emplaſtrū qḋ ſup iūcturā appone eā. nāq; rūpit ⁊ illā gipſeā materiā ſeu lapideaʒ extrahit. Sepius hoc ingt Raſis vnguentum expertus ſum: ⁊ innumerabiles patientes curaui. ¶Nōnulli antiquū caſeū cū oleo piſtant: ⁊ ex eo locū emplaſtrant. Et alij caſeū annoꝝ plurium qui ſua ſit acuitate mordicatiuus valde: cū apoꝝmate ſalitoꝝ pedū diſtemperant: ⁊ cū vetuſta adipe ſalita empl̄m faciūt: tu aūt qḋ vis iſtoꝝ facito. Nā iſta de caſeo empl̄a magis inter alia commendant. ¶Sed bonꝰ Raſis in caſu nr̄o nōnulla ſummatim enumerat q̄ poptima ſunt. Inquiēs oīa violēta lenitiua in petrificatione articuloꝝ cōferūt veluti aſſungia vetuſta medulle oſſiū armoniacū bdeliū oleuʒ vetuſtū ⁊ ſigia acallinitio cū auripigmēto rubeo trito cum aceto ⁊c̄. ¶Et ſtē inūctio fcā cū litargirio tñ cū oleo decocto donec ſpiſſatū ſit. Cū quo poſtea de auripigmēto aliquid incorporeť: ⁊ talis inunctio multum valet. Que dicta ſunt in petrificatione iūcturarū noſtris a veteribꝰ multū cōmēdantur. Et ſic talis petrificate materiei cura patet.

¶De notificatione ſciatice qualr ⁊ vbi eiꝰ demōſtratiua ſigna inueniēda ſunt: ⁊ qd de ea ſit ꝓnoſticādū. Cap. xx.

Cum tā podagre q̃ʒ cyragre ꝯuenientia medicamēta ꝓcedentibꝰ in capitulis deſcripta ſint. vj. rerum nō naturaliū regimē ad illarū pficiendā curā deſcribēdum fuerat. Sed qꝛ ipſiuʒ eſt tam ſciatice podagre q̃ʒ cyragre cōe: libet ꝓmo quid ſciatica ipſa ſit inueſtigare eiꝰ taʒ ꝓnoſtica q̃ʒ demōſtratiua ſigna ponere: ⁊ dehinc ptinētia ſibi medicinalia ſcribere: quibꝰ abſolutis his tribꝰ ſpeciebus arthetice rerū ſex nō naturaliū regimē conueniens in capitulo vno pſtringā. ¶Pro ſciatice igiť notificatiōe ſciendū ꝙ in noſtro corpe os quoddā qḋ os femoris appellatur: exiſtit. ſup quod totū fabricaꝫ corpus: ipſum nāq; in ſua inferiori pte pixidē quandā habet: in cuiꝰ medio q̄daʒ oſſis rotunda extremitas voluiť: iſta duo oſſa quibuſdam cuʒ ligamētis ſimul cōiungunť: ⁊ talis iūctura ſcia nūcupatur: a qua ſciatica: de qua pſens erit ſermo: nomē accepit. ¶Eſt itaq; ſciatica iūcture ſcie doloroſa paſſio a mala cōplexione ſeu materia in ea pternaturaliter exiſtente cauſata. res eni quelibet in loco ſcie malā qualitatē ſufficiēs inducere: ſeu materia ibidē pternaturaliter deffluens paſſionis pōt eſſe cauſa. ¶Pro quo ſcito ꝙ oēs ille tam extrinſece q̃ʒ intrinſece cauſe: p ſupra capl̄o. ij. in quo de arthetice cauſis agiť poſite ſunt: efficere hanc paſſionē poſſunt. Uerum ea a mala cōplexione ſine materia ſit rariſſime: puerꝰ ⁊ frequēter ſciatica a frequētata ſup re dura ſeſſione ⁊ equitandi cōſimiliter aſſiduatione. caſus ītē aut ſup iuncturam illā pcuſſio eam debilitādo ſunt pleriq; ſciatice cā. ¶Sʒ ea ſit q̄ velit ſi eius in notitiā deuenire libeat ad capl̄m. iij. ſupra recurſum habere neceſſe eſt. Ipm nāq; demōſtratiua ſigna te clare docebit: ad q̄ inueſtigāda illic deſcriptuʒ ordinem obſeruabis. ¶Sed vltra illic deſcripta ſigna ſi te certum magis reddere cupias an materia iſta calida ſit an frigida. Empl̄m ex farina ſiliginis cū aceto diſtemperata ſup anchā appone. nā ſi a cauſa calida fuerit: dolor remittitur. ſi aūt a frigida magis augmētabiť: ⁊ ſic ſiḡ demonſtratiua inueſtigādi modū habes. ¶Pro quo ſolū ſupeſt proptia ꝓnoſtica ſigna deſcribere. ¶Sciendū itaq; ꝙ iuncture ſcie eſt pfunda multū: quare niſi mltitudo materiei illic fuerit: nullū extrinſecū ſignū appebit: qḋ vbi fiat videlicet ꝙ locus caleat aut frigeat ſeu reſpectu caloris rubeat aut in colore alia pmutatio fiat ſeu infleť ⁊c̄. exuberātiā materiei denotabit. ¶In principio pterea ſciatice dolore nullo in genu neq; in tibia exiſtēte paucitateʒ materie ſignificat: ſed ipſis dolentibꝰ ipſiꝰ exuberātiā arguit. pleriq; enim vena ſciatica q̄ ſup coxā ⁊ tibiā ad talū vſq; tēdit: nimium repleť: cuiꝰ cauſa neruus ſibi primus extēdiť: ⁊ tunc dolor vſq; ad pedē puenit. Muſculi quoq; ex abundantia materiei extendūtur: ac etiā nerui ꝓpinquātes: ⁊ ſic dolor vſq; ad genu q̄q; puenit: ⁊ maiori materiei exiſtente multitudine vſq; ad talū. Ex quibꝰ patet qualiter dolor illis membris cōcatus materie exuberātiaʒ denotat. ¶Sciatica autem ſiniſtri lateris eſt q̃ʒ dextri moleſtior: magis tardiꝰ ꝙ curam ſuſcipit: modo cetera ſint paria. ¶Rurſus varices ſupuenientes ſciatice eā pſepe ſoluunt. ¶Et itē emorroydarū fluxus: fluxus quoq; ventris ⁊ pcipue diſintericus: ꝓpter qḋ antiquoꝝ plurimi ſuis cū acutis ſolutiuis pcura ſciatice diſintheriā inducebāt. Et hec Raſis ſepiꝰ ſe feciſſe aīt. ꝓpter qḋ inquit. Quidā laxati pluries ⁊ facti diſintherici a ſciatica curati ſunt: q̄ nullis alijs medicinis neq; minutiōe ſanari potuerunt. ¶Ceterū in cōcauitate ſcie materia ꝓpter amplitudinē vacuitatis iūcture: ⁊ eiꝰ pfunditatū nunq̃ʒ petrificaꝫ: pleriq; tñ tanta ibidē coadunatur vt ligamenta mollificet: ⁊ a pixide vertebrū reſilire faciat: ꝓpter quod neceſſario patiēs tunc claudicat: ⁊ vene quedā q̄ ad inferiora mēbra nutrimētuʒ deportāt obliquanť: quam ob cauſam in his ſit opilatio quedā: q̄uis nō integra: quo ſit vt ad ea nutrimentū nō libere trāſire queat: ⁊ ſic neceſſario iſta tabeſcunt ⁊ extenuanť: vt eſt eius tibia atq; pes ⁊c̄. ¶Ueteres itē plurimi Hipo. auctoritate q̄ in ſecretis ſuis i capſa eburnea adinuētis ſcripta repiť inquiūt: ꝙ ſi in coxa patiētis ſciaticam rubedo trium digitorum quantitatis dolorē nō efficiēs apparuerit: ⁊ in ea pruritus vehemens fiat: cū quo patiēs olera deſideret. In alio ouū coctuʒ deſideret. In vigintiq; diebꝰ moriť. ¶Ampliꝰ ſciatica pluribus ex cauſis: vt Auicē. inquit: cū difficultate curať. ꝓmo ſiquidē qꝛ materie ꝓpter loci ſubmiſſionē illuc facile decurrit. ¶Eſt itē iunctura illa ceteris cōparata vacua multū pluris motus cōplexionis debilis: ac ꝓpter diſtantiaʒ a fonte caloris ſatis magnā frigida valde: vnde defluentes illuc materie nō leuiter digerunť: ⁊ ſic indigeſte remanentes in mēbro vnā malā qualitatē inducūt: cuiꝰ cauſa materie illuc de nouo fluētes malignanť: ⁊ dolorē pſepe moleſtum magis efficiunt: quibꝰ ex cauſis ſit eiꝰ cura difficilis.

Et ideo Raſis humor ingt melicus flegma groſſū ſeu crudum: ⁊ adhūc modū de alijs ſi in ancha fuerit nō facile ad naturalē diſpōnē cōuertiť. Aui. itē inter vehemētiores iūctarum dolores ſciatica enumerat. Et licet mā eradicetur ꝓpter ſitum mēbri velociter redit ⁊c̄. Ex qbꝰ oibus patet quid ſit ſciatica: qualr ⁊ vbi venari eius demōſtratia ſigna debeas: ac quid de ea ꝓnoſticandū ſit.

¶Qualr materia ſciatice ſit euacuāda. Cap. xxj.

Multum inter ſciatice ⁊ alioꝝ dolorū iuncturaruʒ curam intereſt: ⁊ inter illa preſertim q̄ extrinſecus applicanť: pro quo ſibi ꝓpriā curā ponere cōueniens fuit. ¶Fit itaq; ſciatica ſuis humoralibꝰ cāis inſpectis ſepe ex ſanguis abundātia: ſepius tñ a flegmate. peccante ergo ſanguie: qḋ ex ſignis ſupra tertio capl̄o poſitis facile cognoſces alijs conſentientibus opus eſt flōmia. vn̄ ſuperfluitatibus prime digeſtiōis emiſſis ſi abundantia magna fuerit: baſilicā lateris oppoſiti pmo incide. Sequēti vero die venā lateris ſciaticā patiētis. ꝓma itaq; diuertit. ſecunda ꝓprio loco ſanguinē euacuat. vex vbi tanta nō fuerit ſanguinis plenitudo baſilicā eiuſdē lateris ꝓmo facias incidere: ⁊ dehinc ſciaticā venā: ⁊ vbi minor adhuc ſciaticam tātūmō: aliq tñ eiꝰ ramū q inter minimū pedis ⁊ ſibi primū exiſtit icidi iubēt: affirmātes ꝙ ſicuti ex flōia ſaluatelle ſiniſtre manꝰ in egritudinibus ſplenis maiꝰ iuuamentum cōſequitur q̃ʒ ex baſilica: ita in caſu noſtro ex inciſione illius rami q̃ʒ ſciatice vene. Nonnulli in caſu iſto vbi dolor verſus domeſticā ptem magis declinauerit fieri ex ſaphena flebotomiā iubebāt: qḋ tu facias ſi libet: qꝛ bene factum erit. Nam ex ſola flebothomia hec egritudo pleruq; ſoluitur. ¶Sed apud Ra. Serapionē atq; veteres q̄dā alios flebothomandi modꝰ talias obſeruabať: quia patiēs virtute cōſtāte cuʒ p biduum ieiunare pmittebant: aut p diem ſaltē naturalē: vt volunt Raſ. ⁊ dehinc flōmiā faciebant: qꝛ ſciatice materia multū eſt ſubmerſa: ⁊ ſic propter ieiuniū flōmiā tūc meliꝰ cōuenire expti ſūt: vt inquiunt. hos bonos viros puto p biduum ieiuniū intelligere non velle infirmū p totū tpꝰ illius bidui a cibo ⁊ potu penitus abſtinere. ſed ꝙ ſoluʒ valde tenui vtereť dieta: qḋ ſi ſic intellexerūt bene his aſſentio. alias nequaq̃ʒ. ¶Facta autē flebothomia ſi ſanguis amplius ꝓpter colere aut flegmatis admixtionē fluidus nimiū fuerit: ſic ꝙ tā digeſtiuis q̃ʒ ſolutiuis opus ſit: copioſū de his oibꝰ ſupra capl̄m ſextuʒ te faciet. ¶Si autē flegma cuiuſcūq; ſpeciei fuerit ſit in cauſa: capl̄m. 7m. 8m. nonū decimū ac vndecimū cū digerere atq; euacuare ſufficiēter te inſtruit. ¶Nihil eniʒ quo ad digeſtionē materiei q̃ʒ euacuationē inter ciragraʒ et podagrā ⁊ ſciaticā intereſt. ¶Sed Raſis in ſciatica ex oleo calido in quo fuerit decocta collogntida ventrē iungi faciebat: ⁊ inde fiebat ventris ſolutio: ⁊ ſic ingt ꝙ dolor attenuabitur. ¶Uomitus tñ a Gal. in li. x. tractatuū. magis q̃ʒ euacuatio alia cōmendať. q tā in pricipio augmēto ſtatu q̃ʒ decliatōe cōuenit. ⁊ ſm oēm doctrinā eſt ex rebus maxime cōuenientibꝰ: cuiꝰ modū cōcedēte bono Ieſu i preſeruatiuo regimīe tibi dabo. ¶Rurſus acuta cliſteria in caſu iſto a veteribꝰ ſūme laudanť. ꝓmo vt in ꝓnoſticis habuiſti cū his diſintheriā inducendo ſciaticā ſepe curabant. Iſta eni nō niſi in corpibus bene robuſtis fiēda ſunt. In debilibus aūt diſintheriā inducere non eſt bene tutū. Si igiť fortia cliſteria iponere volueris: fac vt lenitiuū pcedat. Ceterū q̃to plus infirmus pōt. illud acutū cliſtere retineat. Et ad hoc adiuuat. ſi ex oleo ro. calido anū punges. Siq; ſup infirmū latus patiēs retinēdo cliſtere iaceat. ¶Ego aūt i caſu iſto tale cliſtere acutū ſic facere cōſueui. qḋ accipit mercurial' camomille cētauree minoris ſticados. m̄. j. agarici. ℥. ij. polipodij. collogntide añ. ℥. ß. fiat decoctio: de qua accipe. li. j. ß. benedicte: electuarij idi añ. ℥. ß. ſalis gēme. ℥. iij. olei cōis vl̄ nucū. ℥. iiij. fiat cliſtere. ¶Uel aliter accipe decoctōis pſcripte li. i. ß. in q̄ diſſolue pul. pillu. fetidarū ſeu de hermoda. ℥. iij. benedicte. ℥. i. olei cōis aut nucū. ℥. iij. ſalis nitri. ℥. iij. fiat cliſtere. Iſta cliſteria ſatis ſūt ſuauia. ¶Sed i bene rubuſto accipe ſticados rute cētauree minoris: abrotani. añ. m̄. i. radicū cucumeris aſinini: ellebori nigri añ. ℥. i. ß. eſule colloquintide medulle cartami. añ. ℥. i. ſe. vrtice. ℥. vj. cōquaſſenť fiat decoctio. de qua accipe li. i. ß. electuarij indi. ℥. i. ß. olei deruta. ℥. iij. ſalis nitri. ℥. ß. fiat cliſtere. ⁊ eſt vt experientia didici in caſu noſtro mirabile. ¶Raſis cliſteria aliqua poptima ponit. Inquiens ꝙ cum his homines mille ſanauit: ⁊ q̃ʒuis yreos in conſimilibus cliſterijs plurimum commendet: nihil de eo tamē in his que ſequūtur apponit ſed eo vtere ſi libet. ¶Primum ergo ex ſuis accipit corticū radicum caparrorum: colloquintide centaure minoris: radicum cucumeris aſinini: agarici. añ. ℥. v. coquātur in li. iij. aq̄ ad cōſumptionē tertie ptis: que coleť. ⁊ adde. ℥. ij. mellis: olei nucū. ℥. iij. ſalis nitri. ℥. iij. fiat cliſtere. ¶Uel facias ſic: accipe elebori nigri: eſule: colloquintide: naſturtij: centauree minoris: camedreos añ. m̄. j. in li. iij. aque decoq̄ntur tantuʒ donec tertia pars conſūpta ſit: poſtea coleť: cui olei antiq. ℥. iij. adde: ⁊ fiat cliſtere. Aliud itē faciebat. qꝛ in tribus libris aque li. i. nitri cōmiſceri faciebat: ⁊ in cooperto vaſe p duas ſeptimanas in ſole pmanebat: ⁊ ex colata aqua illa cliſtere fiebat. ¶Serapio vero ⁊ antiquoꝝ nōnulli ex ſolo almuri cliſtere fieri iubēt ꝙ in aliquo groſſo ruſtico facere potes. In delicato ⁊ in eo q inteſtia habʒ debilia haud quaq̃ʒ. Et ſic patet qualiter humor quicūq; iſte fuerit ſciaticā efficiēs digerēdus atq; euacuādus ſit.

¶De pomādis ab extra que ſciatice dolorē mitigāt ⁊ q̄ eius materiā leuiter reſoluunt. Ca. xxij.

Up ſciaʒ niſi i toto vel in parte euacuata materia nullum vnq̃ʒ medicamen apponas: nec q in principio fluēte materia: ex ſolo oleo ro. vnctionē fieri iubent: vt inde fieret repercuſſio audiendi ſūt: quia vt inquit Gal. li. decem tractatuū. in iunctura q̄ ē ſm ſciā repercuſſiuis vti non debemꝰ: qꝛ eius in pfundo ſanguis compellitur: qui in ꝓpinquis vaſis ⁊ muſculis contineť. ⁊c̄. q̄ ex cauſa in ſuperioribus capl̄is ſup iuncturas alias apponi repercuſſiuū omnino ꝓhibui: ⁊ ſic pʒ in principio frigida nūq̃ʒ eſſe ſup ſciaʒ apponēda: nec ita calida in gradu eleuata: quia materiā attrahūt ꝓpter quod tam dolor q̃ʒ cauſa eius augmentatur. ¶Ex quibus patet ꝙ vbi localibus opus fuerit materia eſſe debet in pte vel in toto euacuata oleo'igitur de coſto: de lilio: de ſpica: vulpis: de piperibꝰ vel conſili. vbi veſicationē inducere nō velis vtere. ¶Uel ſepo cotruino: ⁊ eſt qd ſingulare. ¶Uel ex felle capre cum pluma locum inunge ⁊ videbis. ¶Uel rutā ⁊ ſaluiā cum oleo cōi decoque: ex quibus calidis emplaſtrum face. ¶Uel ex radice altee cū adipe anſeris idem. ¶Uel accipe ſpongiā i vio calido decoctiōis iuniperi infuſā ⁊ fortiter expreſſam ſup anchā appone. cūq; infrigidari incipit calefacta iterum reponať. Quo pluries facto ⁊ ſudore abſterſo ex aliq̄ olerū pſcriptorū inunctio fiat: vel ex vnguento arrogon ſiue marciaton. Et ſi cū quouis iſtoꝝ aque vitis modicū adereť preualeret: ⁊ tam ſero q̃ʒ mane fiat. ¶Uel facias ſic. accipe ſaluie. foliorū lauri: foliorū ſambuci: yue: ſticados: roſmarini: camomille: radicū ebulorum añ. m̄. j. fiat decoctio: de q̄ ſup ignitos lateres pijce: qs pānis lineis inuolutos infirmo exiſtēte in lecto iuxta ſciā appone: ⁊ ibi donec ifrigidari incipiūt dimittātur: dehic abſterſo ſudore ex dictorum aliq̄ fiat iunctio. ¶Loco ſpōgie ſeu ſtuphe ſup locum interdum ventoſam apponere feci: ⁊ ea amota vnctionē ſucceſſiue. ¶Uel potes ſic facere. accipe ſuccoꝝ rute. yue atq; ſaluie ptes eq̄les: ⁊ ꝓlibito aqua vitis impoſita petias imerge: qs dolēti loco ſepiꝰ appone. ¶Uel empl̄m ex mentaſtro fluuiali. ¶Et alij ex ruta cū melle trita idem faciūt. ¶Uel ex calamēto aut ex coſto vel enula ſeu lupino. ¶Et nōnulli ex ſola radice cucumeris aſinini ꝯſimilr faciūt. ¶Uel accipe ſimi vaccini ſcutellam vnam: florumꝗ camomille. ℥. j. ß. roſaꝝ. ℥. ß. ⁊ em

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

plaſtrum face. ¶Uel idem ex ouino ſtercore cum farina
ordei ⁊ aceto fiat. Et aliq̄ ex ſtercore caprio ⁊ aceto idē fa-
ciunt. ¶Uel locū ex melle punge: ⁊ cū puluere naſturtij
ſalipiza. ¶Uel idē ex ſordicie que ī capraꝝ pilis tp̄e quo
lactant reperitur facias: ⁊ talis multū cōuenit: quia iſta poti
us yſopi hūide naturam ſapit q̄ꝫ laudant: ⁊ ſic leuiter ma
teriā reſoluēdo dolorē ſedat. ¶Uel emplaſtrū ex naſtur
tio farina ordei ⁊ aceto factū ſuppone: hoc.n. mirabiliter
dolorem ſedat. ¶Uel ex ſtercore caprarum aut vaccaruꝫ
cum melle emplaſtrū facias. ¶Alias ex ſcamonea cū fa
rina ordei ⁊ aceto locū ēpl̄ari feci. ⁊ cōtulit valde. ¶Idē
quoq̄ꝫ facit cerotū ex ſola reſina pini confectū: ¶Uel faci
as ſic. accipe ſaluie: pulegij: ſauine: ā. ℳ.j. maſticis. ʒ.ß.
cimini baccarū lauri ā. ʒ.j. terantur: ⁊ melle addito fiat
empl̄m. ¶Uel ex melle cum ſale trito. ¶Et alij ex recen-
ti ruta cum vuarū paſſarum carnoſitate trita emplaſtrū fa
ciunt. ¶Raſis vero cū cinere caulīū ⁊ adipe recenti ideꝫ
facit. ¶Et hoc itē vnguentū qđ recipit collōquintide. ʒ.iij.
conquaſſent. ⁊ cū olei veteris ⁊ aq̄ ā. ʒ.vj. tantū donec
aqua cōſumpta ſit bulliat: dehinc totā exp̄me: cui adde ſi-
gie. ʒ.i. euforb. caſtorei. ā. ʒ.ß. ⁊ fiat vnguentū: q̄ locū inun
ge. Que dicta ſūt dolorē mitigant: ⁊ materiā leuiter reſol
uunt: qđ huius capituli fuerat intentio.

¶De antidotis q̄ ſciatice materiā a cētro ad circūferentiā trahant atq̄ꝫ dolorem ſedant. Cap. xxiij.

Tranſeundū eſt amō ad antidota fortiora quoꝝ
virtus ſit a ꝯcauitate ſcie ad circūferētiā trahere ī
quibus q̄ꝫ virtus aliqua mitigandi dolorem inſit.
¶Et a leuioribus quidem inchoans utaris emplaſtro ce
roneo nicolai. ¶Uel facias ſic. accipe folioꝝ lauri. ʒ.i. pi
retri. ʒ.ij.ß. coſti. ʒ.iij.ß. naſturtij nitri. ā. ʒ.ij. fiat puluis. de
hinc accipe lane ſucce minutiſſime inciſe. ʒ.iiij. hāc ī oleo
de ruta imerge: ⁊ ſecum p̄ſcriptū puluerē in mortario diu
ducas tres oui vitellos addendo: ⁊ ex iſto tam ſero q̄ꝫ ma
ne ſciā emplaſtes. ¶Uel radice enule cāpane cum veteri
axungia emplaſtrū face: vel ex calamēto ſeu nepita. ¶Uel
facias ſic. axungiā porcinā cū ouis formicarū tere adden
do de terra ipſarū cum modico cōis ſalis fiat empl̄m.
¶Uel cū viridi ruta melle ⁊ ſale addito. ¶Uel ex ſtercore
ciconie cum axungia idem fit. ¶Uel accipe bdellij ſtoracis
liquide: armoniaci. ā. ʒ.i. diſſoluant cum oleo irino: aut
liliaceo: ⁊ locū inunge. ¶Uel cepe cū olibano ⁊ croco ſb
cineribꝰ decoq̄: deinde ſubtiliſſime piſtentur: ſic q̄ ad vn
guenti formā deueniāt: de q̄ locum inūge. ¶Uel cū ſuc-
co cepe locū illinias: quē cum pipere nitri puluere ſalipi-
za: ⁊ ſpongiā in vino decoctiōis cimini ac calamēti infuſā
deſup liga. Eſt eni ī caſu iſto medicamē valde efficax.
¶Uel ſup locū ex ſtercore leporis cū vino diſtemꝑato em
plaſtrum fiat. ¶Uel tale facias vnguentū: qđ accipit radi
cum brionie: cucumeris aſinini: filicis ⁊ ciclaminis ā. ʒ.i.
conquaſſentur bene ⁊ cum libr.ß. vini optimi ⁊. ʒ.iij. olei.
antiqui bene coquantur. Deinde ſubtiliſſime piſtate ad
oralē paſſentur ſic q̄ in derelicto oleo iſta paſta commixta
ſit: quibus poſtea adde ſtoracis liq̄de: laudani: ā. ʒ.i. ⁊ ſi
opus fuerit cere tantū q̄ ad vnguēti formā deueniat: cū
quo anchā inunge. ¶Uel facias ſic. accipe rute viridis. ʒ
iiij. ſquil. ʒ.ij. ⁊ tantum in li.i. vini ⁊ tantundē olei veteris
decoquaſ q̄ vinū ꝯſūptū ſit: deinde totū exprime: ⁊ cū eo
ʒ.ij. cere liquefacies. Cum q̄bus poſtea infraſcriptū pul-
uerem adde: qui accipit nitri euforbij piperis bacarū lauri
agarici oliꝫ ſubtiliſſime puluerizatorum. ā. ʒ.i. ⁊ cum ter
bentine. ʒ.ij.ß. ⁊ galbani. ʒ.i.ß. fiat vnguētū quo vt ſupra
vtere. ¶Uel accipe galbani ſerapini armoniaci: oppopo
nacis. ʒ.i. maſticis. ʒ.ß. vini decoctiōis cornu cerui pluri
mꝰ cōquaſſati ⁊ diu bulliti. ʒ.iiij. ſucci rute. ſucci vue. ā
ʒ.iij. mellis. ʒ.v. olei de coſto: ol̄. de lilio. ā. ʒ.iij.ß. oīa ſil̄
bulliant. ⁊ vltimo cere q̄ſtū ſufficit adde: ⁊ fiat vnguentū
de quo locū inunge. ¶Ego autē Raſ iuſſu ex ſulphure
ſubtiliſſime trito ⁊ cum pice mixto emplaſtrari ancham

feci: ⁊ plurimū cōtulit. Hec enī q̄ dicta ſūt ad circūferētiā
materiā trahunt: doloreq̄ꝫ mitigant. Ueruꝫ materiei tanta
ſepiꝰ eſt rebellio: vt cū p̄ſcriptis nec reſolui nec ad circūfe
rentiaꝫ trahi queat: quo fit vt cōtinue dolor augeaſ. Qua
ex re cauterizantibus tūc vti neceſſe ē. de quibus capitulū
ſequens adiutore deo copioſum te faciet: ⁊ per hoc p̄ſēs
finem recipit.

¶De antidotis ſciam cauterizantibus. Cap. xxiiij.

Cauterizatio de q̄bus preſens capl̄m erit niſi prius
corpꝰ euacuatū fuerit: haud quaq̄ꝫ approximabit
quia vt inq̄t Raſ. ⁊ ſi dolor p̄ ea mitigeſ derelicto
groſſo ſubtile reſoluiſ: ꝓpter qđ manēs reſolutōi fit mag
ineptū. ¶Uīgiſ ad actū practicū te deducā: qđ ſepiꝰ exp
tus ſum: ex vrticis grecis bene mordacibꝰ tā ſero q̄ꝫ mane
ortichari ancham facias: ⁊ dehinc cū aqua ſalſa lauari: cū
hoc eni in medicamie ſanitati p̄ſeō reſtitui. ¶Bonꝰ Ra.
ex alleo ⁊ cepe locum cōfricari iuſſit: ⁊ ſucceſſiue cū illa
aqua ſalſa lauari. ¶Uel facias ſic. acci. vrticarū grecaruꝫ
ſaluie ā. ℳ.j. ſalis pugil.i. contundanſ: ⁊ bulliant in vrī
na: de qua locū illinias. ¶Uel ex ſcordeon cū viridi ruta
modico acetꝰ ⁊ axungia veteri fiat empl̄m. ¶Uel ex radi
ce cucumeris aſinini cū axungia ⁊c̄. vel ex alleo cū axun-
gia. ¶Uel facias ſic. accipe abſinthij: radicis ebuli furfu-
ris tritici ā. ℳ.j. ſterco. colū. li.i.ß. ſal̄ cōis li.j. oīa tam
diu in forti aceto decoquaſ: q̄ acetū ipſ cōſumptū ſit: ⁊ ex
iſto calido fiat emplaſtrū. ¶Uel cum ſolo vino ſtercus co
lumbinum decoque: ⁊ iſto vtere. ¶Laudaſ item cauteri
uꝫ ex cantaridibus ⁊ ſtaphiſagria factis: qđ vbi facere ve
lis accipe cantarides ſm̄ artē p̄paratas quot libet: cum q
bus parū ſtaphiſagrie miſce ⁊ cum fermēto impaſta: ⁊ ſu
per locū apponātur: ⁊ poſtea que inde veſice facte fuerit
apperianſ: ſup quas vt fortiꝰ materiā attrahāt caules ap-
pone. Cūq̄ꝫ eas cōſolidare libet ex vnguēto de ceruſa cu
do locum inunge. ¶Uel facias ſic. accipe granorū penta-
dactili. ʒ.ij. ⁊ cū melle ac butiro vaccino miſce ⁊ locū em
plaſtra. ¶Uel aliter accipe euforb. nitri. ā. ʒ.i. oli de lilio.
ʒ.iij. cere parum ⁊ fiat vnguentum. ¶Laudaſ item ex fi-
cubus ⁊ ſinapi emplaſtrū a Meſ. deſcriptuꝫ. ¶Uel hoc
facias q̄ alſ viſus ſū. accipe ſinapis ru. ʒ.iiij. ſinapis. al. ʒ.
iij. ficuum ſiccarū. ʒ.viij. oli nardini. ol̄. coſti. ol̄. de caſto.
ā. ʒ.ß. gariofi. macis. ā. ʒ.i. medulle panis calidi ſicut ex
trahitur a furno ⁊ ī aceto remollito. ʒ.iiij. ⁊ cū vitelliſ duo
bus ouoꝝ fiat emplaſtrum. ¶Sup omnia emplaſtra Ra
ſis noſter mel laudat anacardinuꝫ emplaſtratuꝫ ⁊c̄. Inq̄t
enī. Ex melioribus rebus quas dominꝰ creauit in caute
rizando eſt mel anacardinū ſup p̄gamenum extēſuꝫ: q̄ p̄
duas horas ſup locum dimittaſ. Et ſi tunc locus ampula
tus fuerit remoueaſ: veſice facte aperiantur: ⁊ q̄ſdiu potes
eas a ꝯſolidatione p̄hibe mel iſtud anacardinū ſic fit ana
cardos quot libet accipe ⁊ triti p̄ dies 7ᵉᵐ in aceto dimit
tantur. deinde in igne lento ad tertie vſq̄ꝫ ptis conſūptio-
nem bulliant. Demū cum infrigidatū fuerit: que ſupnatat
pinguedo colligaſ. ⁊ hoc mel anacardinū veteres appel-
lant. qđ vt inquit Ra. in iſto caſu mirabil̄r opatur. ¶Auē
zoar autē cū veteri oleo tādiu nitruꝫ decoqui faciebat: q̄
ad vnguenti formā veniebat: de quo ancha inuncta veſi-
catur in breui. ¶Uel facias ſic. accipe calcis viue. ʒ.ij. nitri.
ʒ.i. piretri. ʒ.ß. ⁊ cum oleo veteri anatis emplaſtruꝫ face.
¶Uel ex cepe cum melle piſtato. vel ex bulbo cum molli
cie panis ⁊ mell̄: vel ex euforb. cum pinguedine paſſerum.
¶Uel facias ſic. acci. piperis. ʒ.vi. nitri. ʒ.v. piretri condiſi.
ā: ʒ.iiij. euforb. ʒ.i. tapſie ſtaphiſagrie ā. ʒ.ß. ol̄. veteris q̄ſ
tum ſufficit: ⁊ cera addita emplaſtrum fiat. ¶Ego autem
antiquos ſciaticos curaui plures: ⁊ inter alios vnū in aui
nione: ⁊ alium in taurino q annis plus q̄ꝫ xᵐ ⁊ 8° a ſciati
ca tenebanſ p̄emiſſis debitis euacuationibus in ſilueſtri
parte p̄ palmū ſub genu feci potētiale cauteriū fieri ex vi
ue calcis alkali: ⁊ alluminis capitello factū: ⁊ amota eſca
ra foramen illud cum cecere aut pila ex carne ſalſa con

facta vel ligno buſci per menſes plures a conſolidatione
p̄hibui. ⁊ dei dono cura talis me nūq̄ꝫ fefellit. ¶Raſ aūt
nil magis in hoc caſu cōferre q̄ꝫ actuale cauteriū adinue
nit: vt fateſ cū inq̄t: in quo aſſuetus ē dolor anche nil ma
gis cōferēs adinueni q̄ꝫ ſi uſtio ſup anchā in loco vno fcā.
In alio ſup coxā ⁊ ī alio ſup tibiā. Ego autē tibiā mō quo
ſupra factū ſciaticā oēs antiquā curaui. ¶Plura alia poſ
ſent cauteria deſcribi: ſed qđ imediate deſcriptū eſt tante
eſt efficacie neminē vnq̄ꝫ fraudās: vt amplius deſcribere
ſupfluuꝫ videatur: pro quo huic capitulo finem impono.

¶Regimen ſex rerum nō naturaliū tam in ciragra ſciati ca podagra q̄ꝫ hora paroxiſma a quauis cauſa fuerit obſer uādum. Capl̄m. xxv.

Uperest amō tam ciragre podagre q̄ꝫ ſciatice paro
xiſmi hora ſex rerū nō naturaliū regimē deſcribe-
re. Uerū ⁊ ſi plura eſſe poſſunt quoꝝ cauſa ipm̄ fo
ret variandū: vt cōplexio: etas: regio tp̄us anni: ⁊ ſimilia
materiā ſolū inſpiciēs regimē p̄cedens inſcribā. Naꝫ ſi p̄-
ticularia oīa huic ꝓpoſito ptinētia annotare velleꝫ ꝓpter
longitudinē narratio talis nimiū eſſet tedioſa tantūmō er-
go materiā cōcernētia ponā. Cum cuiq̄ꝫ medico ſatis nota
ſint. ¶Si igiſ queuis arthetica ſanguinis vitio fiat: que
ſanguinē multiplicant: queq̄ꝫ eū ſubtiliant ac fluere faci
unt oīa vitanda ſunt. In his igiſ aerē ad frigidū ⁊ ſiccum
declinare facito. ¶Sōnus plixus viteſ ⁊ diurnus q̄ꝫma
xime. ſup ſtratū durū ⁊ nō molle decubat. ¶Et vbi exer-
citiū facere poſſit tuo tp̄e vt fiat laudo. Fricatōes p̄terea ſi
exercitij loco fierēt: ne verſus infirmū mēbrū materiei at
tractio fiat cauendū erit: imo potiꝰ eam ad cōtrarium tuo
poſſe diuerte: lete viuat: q̄ꝛ dolor letitia plurimū alleuiaſ:
et ſic dulces audire cantilenas inſtrumenta muſicalia ſeu
noua delectantia iuuat plimū: q̄ꝛ aīa his intēta nō tā aſpe
re ſeu acute dolorē ipe ſentiſ. Uñ Aui. 4°. p̄mi de ſedatiōe
doloris occupari inq̄t ī eo qđ gaudiū efficit doloris vehe-
mentiā ſedat. ſobrie viuendū eſt. ¶Eſt ergo curādū vt vē
ter quaq̄ꝫ die ſuū officiū faciat. Et vbi natura ipſ nō inue
nit infraſcriptū cliſtere fiat: qđ accipit bliti malue matruꝫ
viol. ā. ℳ.i. fiat decoctio: de q̄ accipe. li.i.ß. ī qua diſſol-
ue caſſie. pulue. zuccari. ā. ʒ.i. olei. viol̄. ʒ.iij. ſalis triti pa
rum ⁊ fiat cliſtere. qđ ſtomacho vacuo ſero vel mane po-
natur. Uel eiꝰ loco vtaſ ſuppoſitorio aliquo cōi. De ſi ſo
lutiuis alijs opus ſit ſupra in capitulo ſanguineā materi-
am cōcernēte qualr̄ ſiendū ſit abūde cōpies. ¶Et ſic ſolū
ſupeſt cibi atq̄ꝫ potus doctrinā ponere: p̄ quo v̄tute cōſtā
te ois caro vitāda erit: ⁊ potiſſimū q̄ꝛ eiꝰ freq̄ns comeſtio
vt Raſis inq̄t. podagrā inducit: vinum q̄ꝫ oua vel̄ oia que
ſanguinē multiplicāt: aceti p̄terea viſus niſi paſſulatū fue-
rit niſi penitus dimittaſ. q̄ꝛ ipm̄ ē maxime inimicū neruis
et p̄ ꝯſequēs partibus iniuncturalibus: q̄ꝛ iſte multū ſīt ner
uoſe. verū ſi debilitas vel aliud ad carnes: ⁊ ad ea q̄ ſtatim
dicta ſunt dandū te cogat: in pauca deniſ q̄ntitate: ⁊ qualr̄
infra diceſ alterētur. ¶Sint ergo ille carnes edine: vitu-
line: caſtratine. lepuſculorū: capriolorum: cuniculine: tur-
dorū: p̄dicū: faſianorū: ⁊ auium rubaliū. ⁊ iſte aſſe conue-
niunt potius q̄ꝫ elixe que cū agreſta: ſucco berberis: limo
nis. citranguli: acetoſelle panis cuculi: vel conſilibꝰ alte-
rentur. Et ideꝫ fiat ſi elixe manducētur. teſte tamē apuleio
platonico vitāde ſūt pulline ac qualearū. q̄ꝛ vt inq̄t arthe-
ticam a ꝓprietate quadā inducūt: ſed vbi mādueentur aſſa
ri debent. ⁊ ſuccis cū p̄ſcriptis alterari. ¶Conueniēs fer-
culum ſit de riſo farre milio: ſeu panico ꝯfracto de ſimu-
la amidone ordeo ſeu auena depilatis: ac interdū de triti-
co: olea oīa vitanda ſunt. ⁊ piſces itē: ſed vbi infirmꝰ tuus
de his mādueare velit ſup p̄runas aſſenſ. ⁊ p̄ ſalſo aliq̄ ex
p̄ſcriptis ſuccis vtaſ. ¶Sunt ⁊ fructus oēs quoq̄ꝫ vitan
di p̄ter quoſdā q in ſe quādā ſtipticitatē habēt: vt ſunt pi-
ra neſpila: ⁊ ſilia q̄ interdū conuenire poſſunt. Nuces au
tem auellane ⁊ oia que caput facile fumāt: dimittēde ſunt
verum pinee a veteribus plurimū cōmēdanſ: in ſe omnē

virtutem habent: qua cerebrum ⁊ neruoſa mēbra confor
tant: ſed panis ſit a furfure bene mundus cum nullo aut
pauciſſimo ſale pinſatus. ¶Uinū vt eſt dictū penitus de
uitet: cuius loco ordei aquā bibat: ⁊ ſi p̄ prius ferrata foret
nō malum eſſet. cum qua ſi libet ſyrupū roſa. de ribes: de
ſucco ace. de limonibꝰ: de acetoſitate citri: vel aliquē taleꝫ
poteſt cōmiſcere aut vinum granatorum. vel de berberis
ſeu zucca. roſa. ¶Et hoc regimē illis cōuenit: q arthetica
ſanguinis vitio patiūtur: ⁊ illis quoq̄ꝫ in q̄bus ea fit cauſa
colere. Uerum tales acuitatē colere reprimendi gratia ex
fructibus vti interdū prunis amarillibus ⁊ hꝫ poſſunt. Et
ex oleribus lactuca: portulaca: boragine endiuia ⁊ cucur-
bita. ¶At vbi flegma artheticā ipſam efficeret aliud a p̄re
ſcripto eſt obſeruandum regimē. nā aer ad calidū ⁊ ſiccū
vt declinet facito. Exercitiū autē vbi fieri queat congruis
horis fiat. Fricatiōes vero cauſa diuerſionis fieri poſſunt
ſed ne verſus mēbrum patiens fiat caue: ⁊ qđ eſt oībꝰ iun
cturarum dolorē patientibus cōe: vt lete viuat procuret.
Sobrie manducet. ¶Et quaq̄ꝫ p̄curandum ē die: vt p̄re
digeſtionis ſupfluitates emittātur. ⁊ vbi natura pigra fo-
ret tale cliſtere fiat: quod recipit malue bliti mercurialis
camomille: florum boraginis: ſūmitatum caulium rubeo
rum. ā. ℳ.i. fiat decoctio. de qua accipe li.i.ß. in qua diſ
ſolue caſſie fiſtule: pul. zuc. ā. ʒ.i. mellis roſa. ʒ.ij.ß. hyerepi
gre. ʒ.ß. ol̄. oli. ʒ.iij. ſalis triti parū: ⁊ fiat cliſtere. Uel huiꝰ
loco aliquo ſuppoſitorio cōi vtere: nam ſi materiei dige-
ſtionem quereres: ⁊ eiꝰ quoq̄ꝫ eductionem capitulū ſepti
mum octauū nonū decimū ⁊ vndecimū modū tibi p̄bet.
¶Et ſic ad cibi ⁊ potus regimē veniēdo ſit panis eius ali
qualiter furfureus cū aliquantulo ſale pinſatus. Largior
preterea viſus carnium q̄ꝫ in precedenti tibi eſſe poteſt. ⁊
ſic predicte carnes cōueniunt: ſed cum ſuccis tactis alte
rande non ſūt: immo potius cū canella: cardamomo. ꝫꝫ.
et cum ſimilibus māducētur: ⁊ maxime ſi ſaporibus vti li
bet. quia in caſu iſto talia aromata in ipſis ſaporibus con-
diendis plurimum conueniūt: ſiue he carnes aſſe fuerint
ſiue elixe. Poteſt ⁊ de his ſpeciebus ſuiſq̄ꝫ ferculis man-
ducare: que fercula ex riſo farre ⁊ ex illis que ſupra tacta
ſunt fieri queunt. ¶Piſces omnino vitet ⁊ fructus atq̄ꝫ vi
num. cuius loco mellis aquā bibat: cū qua aliquot pipe
ris grana conquaſſata: ⁊ cinamomi parum cum modico
macis omnibus in pecia rara ligatis bulliāt. De ſi vinū bi
bere voluerit ſit nigrum inter potens ⁊ debile mediū pu-
rum potius q̄ꝫ limphatum. modo de eo quātitatē modicā
ſumat. Et ſi cerebri ꝓpter debilitatem aut quoduis aliud
limphare vinum libeat cum aqua ferrata limphetur. Et
ſi cū aq̄ mellis id quoq̄ꝫ fieret peccatum mortale nō com
mitteres. In aq̄ p̄terea iſta auri vino qđ tuꝰ patiēs bibitu-
rus eſt. ſi candens auri vicibus aliquot extingueretur ni
hil ſupra. Et in hoc ſex rerum nō naturalium regimē tam
podagre ſciatice q̄ꝫ ciragre materia a quauis proueniant
paroxiſmi hora cōueniēs terminatur: qđ ipſorum curati
uo regimini finem imponit.

¶De regimine ab arthetica preſeruatiuo: ⁊ primo rerum non naturalium. Cap. xxvj.

Et adeo dn̄a arthetica familiaris nature: vt quem
ſemel deprehenderit taleꝫ ſecum amicitiā contra
hat q̄ bis in anno ſi nō pluries niſi ab grandi cau
ſa teneatur: cum libenter viſitet: vere.ſ. ⁊ autūno qđ dep-
henſos plurimū grauat: immo tali ſine amicitia libenter
pertranſirent. ¶Qualiter igitur ea hora qua ipſos deti-
nent recipienda atq̄ꝫ tractanda ſit ſatis ſupra te docui: at
cum ea tam inuite ab oībus recipiatur eſt p̄cuiſo talis p̄
poſſe ſiēda: qua nūq̄ꝫ ei reueniendi poteſtas detur: vel ſal-
teꝫ rarius ſolito veniat. ⁊ ſi tn̄ venerit ea pellendi in breui
vob doctria detur. ¶Et p̄ hoc regimē preſeruatiuū aggre
dior qđ modis tribus aſſequi poſſumꝰ. ¶Primo vt mate
riei que artheticā efficit: generatio p̄hibeaſ. ¶Secundo
ſi que generetur res ꝓmptas ad eā educēdam habeamus

P 2

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

¶ Tertio vt membra tam mandantia ꝙ̄ ſuſcipientia talr confortenť ꝙ mittens nō mittat: ⁊ ꝙ ſuſcipiens ad eam ſuſcipiendam indiſponatur. ¶ Primum nāq; ꝑ conueniēs ſex rerum non naturalium regimē aſſequemur: qḋ bonus raſis ſummatim tetigit. cum inquit laborās arthetica euitare vinū debet cibum diminuere: ⁊ pro pte maiori ſui tē poris ſero vti fame: nauſeatiuas cauere ſatietates ac venereos actus. Nutrimētis vero vtatur tenuib⁹: vomitu i mēſe pluries die quaq; motu: ⁊ vbi fieri nō poſſit fricationibus. ſupabundantem deambulationē deuitet: his igiť ſic peractis paſſio nō reuertetur ⁊c̄. ¶ Sed de his particularius differendum eſt: vnde veluti in precedenti capitulo etas tempus: anni: regio: ſexus ⁊ ſimilia: ꝙ̄ materia ipſa ꝟ regimen variare poteſt: verū ſi dictorum vnicuiq; ꝓprium deſcribere regimen vellem tractatulus nimis prolixus ſieret: ⁊ ſic legentes tedio afficeret: quas ob res extrema reſpicientia caliditatē .ſ. ⁊ frigiditatem ſolum miſcebam: per que qs ſciet ad alia particularia intermedia facile deuenire. ¶ Ad intellectū igiť datum in diſpoſitōe calida aer calidus vitandus erit. Et inter alia meridionalis ⁊ vento ſus ꝑcipue. talis eni neruis debilib⁹ plurimū obeſt. Et ſiē quelibet aeris mutatio: ⁊ ꝑ idem frigus quoq; valde euitandus eſt. Ex quibus paet pro poſſe temperatum eligendum fore. ¶ Somnus autem ⁊ ſi diuturnus ſit euitandus peccatum tamē potius fiat in eo ꝙ̄ in vigilia. ¶ Exercitium temperatum qḋ debitis horis ſit cōuenit plurimū. Et ideo Raſis in podagra inqt. non eſt res vtilior motu. Sed ad eum gradatim patiens aſſueſcat: quia onus ⁊ ſi vehemens fuerit paulatim admodum ſuſtineť. Et concludit ꝙ ex hoc dolor omnino tolletur. verum cum laſſari incipit: eſt ilico quieſcendum. nam quotiens exercitamur cū laſſatio incipit: liqueſit caro: ⁊ ſuꝑfluitates in articulis et in muſculis congregantur ⁊c̄. vt idem Raſis inquit. Ceterum in podagra atq; ſciatica nō multum equeſtre exercitium frequētetur. cum ſit humorū ad inferiora cauſa defluxus. ſed vbi quis exercitiū facere nequeat ante cibum faciat fricationes fieri. ¶ Furor ꝑterea atq; ira ſunt omnino vitanda: ⁊ alia itē ſuꝑflua anie accidētia. raro eſt vtēdū coitu. nam capitulo de cauſis ſupradictum eſt vna ex potiſſimis arthetice cauſis eſt ipſe coitus ſuperfluus. ſ. ⁊ potiſſimum ſupra cibum. Unde artheticos quoſdā vxoratos vidi qui ꝑ pte maiori tpis in lecto gutta deprehēſi ꝑmanebant: ⁊ mortua vxore rariſſime eam incurrebāt. capti vero facile a paroxiſmo leuabantur. ¶ Moderate igiť eo aſſuetus vtať: quo licentius ſanguinei ꝙ̄ colerici ſeu flegmatici vti multo poſſunt. ¶ Sobrie atq; tꝑate viuendū ē: naž ſi cibo ⁊ potu diſſoluti ab hac paſſione difficillime preſeruari queunt. ꝓcurandum rurſus eſt vt venter ſuum quaq; die officiū faciat. Sed vbi natura pigra foret: cliſtere aut cōmuni ſuppoſitorio vtať bonum eſt. ¶ Cibi autē ⁊ potus capitulum ꝑcedens doctrinā ſatis large ponit. ſed vt ipſarum habitus melior ſiat: eorum aliqua rememorare libet. Inter cetera igitur carnium comeſtio frequens euitetur: et potiſſimū pullinari atq; qualearū: cum he vt dictū eſt apuleo platōico teſte artheticā a ꝓprietate quadā gignāt. Sed cōtra ericij caro a ꝓprietate artheticis cōuenit: vt inquit Haliabbas. Aquatice aues vitentur oēs ac columbarum pulli: ⁊ iterū carnes oēs ſalſe. legumina itē omnia vitentur. Nam Elenes vt Gal. inquit. Cum ꝓpter indigentiam legumina māducaſſent arthetici facti ſūt omnes. non de paſta manducandū eſt ferculum nec caſſeatū quoq; vt oſſe arthocree ⁊ ſimilia. Raſ tamē recentē caſeum in cibo cōmendabat. Credo quia humores ingroſſando ad membra defluxum ipſorum ꝓhibet: tu autem eo vtere ſi libet. Butyrū tamē recēs huic paſſioni: vt Haliabbas inquit: a ꝓprietate conuenit. ¶ Fructus iterū niſi ad coleram reprimēdā cauſa ſiat: ſunt euitādi: in quo caſu ꝓruna ac amarilla poſſunt interdū cōuenire: ⁊ interdū ꝙ̄ pira. vt inquit Raſis. ⁊ hoc cōcediť q: ſtipticitate ſua humorū ad iuncturas fluxum ꝓhibent: quia et re ceteri quoq; fructus ſtiptici interdū conuenire poſſunt: vt alias dictū eſt. ſicuti ſunt citonia neſpila ⁊c̄. ¶ Ex qbus cōueniūt lucij: pergie: temali: ſtriligiones: augenes: truitale atq; carpiones: de marinis taceo: cū non bene mihi noti ſint: ceteri vitandi ſīt omnes. Et debent māducari piſces in aqua vel ſuꝑ ꝓrunas decocti: cum qbus ſi ſapore vti libet ꝑcedens capitulū q̄re. ¶ Ex oleribus cōueniūt borago: endiuia: lactuca: portulaca: ⁊ cucurbita: nā regimē corpis colerici: vt Raſ inquit. cum humectatōe fieri debet. Conueniūt quoq; ⁊ illa que in ꝑcedenti caplo in diſpoſitiōe calida fercula laudātur: verum vt inqt Raſ. Caules a ꝓprietate artheticis cōueniunt: ac omnia que ebrietatē ꝓhibent: q: illa iquit ſanguinē ⁊ humores ingroſſant. Et in hoc caſu ꝙ̄ pentafilon plurimi cōmendať. ¶ Uinū oibus ab auctoribus ꝓhibetur. Sed certe durum eſt aſſuetos ipm ex toto relinquere. Cum ſepius debilitetur ſtomachus īntātum plerumq; vt artheticā euitare volens in deteriores egritudies cadat. Quāobrē nemini vnq̄ niſi in potiſſimo exiſtenti vinum ex toto ꝓhibui. Sit igitur inter ſubtile ⁊ groſſum tenēs medium cū aqua pluuiali ferrata ſeu ciſterne limphatū: ⁊ de tali tꝑate bibat. Nam in hoc caſu vt Raſ. 9°. ad almāſ. inquit. ſtiptica cōueniūt. Sed q: a mēbris facile vinum trahiť. Sūmope cauendū eſt: ne ipm in ieiunio bibať. ſ3 tertiā ptem aut medietatē ſui cibi anteq̄ bibat aſſumat: ne a ſtomacho ad mēbra alia ita leuiter tranſire queat. Inter duos puta paſt⁹ ⁊ marie cibo nōdū digeſto vinū nūq̄ bibat. ipm eni cibum indigeſtum ad mēbra tunc penetrare facit. Noſter bonus Raſ in hoc caſu lac in potu mixtū cōmendat. preſens igiť regimen materia exiſtente calida cōplexione: regione ⁊ alijs ꝙ̄ calidis obſeruandū erit.

¶ Sed vbi materia frida fuerit aerē ad calidū declinare facito: ac totū vſr regimē aliud: ⁊ huic capitulo ſtatim finē imponā: oia que in precedenti materia exiſtente frigida deſcripta ſunt huic loco ponēda. Ad aliud igiť ſi opus eſt te remitto. Uerū vbi multitudo materiei nō affuerit diureticis interdū vti ꝓutile valde erit. q: vt in cura artheticce frigide Raſ ⁊ Aui. inquiūt. dū ſanus eſt vti que vrinā ꝓuocant ꝓdeſſe plurimū conſueuit. Et ꝑ hoc modus ꝓmus ꝓſeruationis habeť quo materiei generatio artheticam efficicius ꝓhibet ⁊c̄. ne igitur ꝓlixitate nimia tedio legentes afficiā: ⁊ que huic caplo neceſſaria ſūt tā in preſenti ꝙ̄ in ꝑcedenti deſcripta ſūt: ⁊ huic finē impono.

¶ Quali tam ſtōmia ꝙ̄ vniuerſales purgatiōes ꝓſeruādo ab arthetica fieri debeāt: ⁊ que ſint ſolutiua in vſu quotidiano ſumenda. Caplm. xxvij.

[F]rugalitas ſuꝑ oia arthetica hominem ꝓſeruat: ſ3 cōnata eſt nobis libertas. que ſi in toto aut in parte tollatur in ꝓhibita naturali quadā vi ferimur: q̄ ſit vt arthetici quibus plima eorū que eis cōia erant i vſu ꝓhibentur male tollerēt: ⁊ ſic ſenſualitate plerūq; potius ꝙ̄ ratiōe ducti ꝓſcriptū regimē nō obſeruant: cuius cauſa ſuꝑfluis humoribus abūdāt: q tunc ad iūcturas defluētes cauſa ſūt arthetice: ꝑ cuius ꝓhibitiōe ꝑ flebotomiā vł aliter eas educere neceſſe eſt. Et in pte ꝑ hunc modum ſcōm ꝓſeruatiōis aſſequemur. vn̄ Raſ pingues inquit. q exercitio vti nō poſſunt ꝑ laxationē qualibet hebdomada factā a doloribus iuncturarū cuſtodiri queūt. tunc. n. materia nō erit q̄ manari ⁊ expelli ad articulos poſſit ⁊c̄. verum hoc quoq; ꝑ vomitum fieri poteſt: cuius doctrinam auxiliante deo ſequēs capitulū tibi dabit: preſens v̄o qualiter flebotomia ac vſes purgatiōes fieri debeāt oſtendit: domeſtica cum hoc quedā ſolutiua in quotidiano vſu ſumēda ponendo. ¶ Sed ſi tam eorū q̄ enarrata ſūt ꝙ̄ dicēdorū iuuamēta cōſeq deſideras: q̄ bon⁹ Raſ ponit documēta obſerua. alias te nihil feciſſe ſcias. Inqt eni3 omnis euacuatio vt vomitus minutio: potio laxatiua ꝓuocatiua vrine ſudor ⁊c̄. quādo ſuo loco facta ſint: dolorē auferunt omnino: niſi cū hoc repletione cibi ⁊ potus infirm⁹ repleatus fuerit. quā ſi mēbra vacua fuerint ⁊ venter plenus ſuꝑfluitates magis ꝙ̄ ſolēt trahēt. Et ſubdit Gal. auctoritate ⁊ ideo medicorū nullus quēquā in iuncturis patientē niſi ſapiēs fuerit ⁊ medico obediēs in cura ſuſcipiat. ¶ Preſeruādus igiť tu⁹ in obſeruatiōe regiminis ſex rerū non nālium diligentā ſuā ponat. nāc eorū. n. virtute q̄ ſequunť ab arthetico dolore in quo loco iſte fuerit deo cōcedente cōſeruabiť. ¶ Prio igiť calide materie cōuenientia nōnulla deſcribā: ſcḋo frigide: ⁊ tertio mixte. ¶ Materia itaq; exiſtēte calida ſi ſanguis ea fuerit vel ſaltem a ꝑdominio ſanguinea vernotpe ceteris cōſentientibus minutio fienda erit. Et in ſanguinea gdē pura copioſior. Q; ſi i autūno ꝙ̄ ſanguinē abundare ꝑcipies: conſilī quoq; ſiat. Sed multo atq; multo in quātitate minor. illo enim tpe raro imo rariſſime ſanguis ſola quātitate peccat: qua ex cauſa erit ſm exigentiā corrigendus: digeſtiua: ⁊ dehinc farmacias appropriatas exhibēdo: qḋ capitulū ſextū ſupra te facere inſtruit. ¶ Si aūt colra peccās fuerit ſtōmia haud quaq̄ ſiat. S3 digeſtiuis ⁊ ſolutiuis vti debes q̄ ad hoc ꝓpoſitū ſupra capitulo ꝙ̄ ſexto deſcribūť. ¶ Ex materia exiſtēte ſtānica flebothomia minime opus erit. ſed tā vere ꝙ̄ autūno erit digerēda. ⁊ dehinc pariēs cū appropriatis farmacādus: cui⁹ modū capitulū ſeptimū cū ſequētibus tibi dabit. Et quia materia cōmixta vtplurimū exiſtit ſm eius ꝑdominiū digeſtiua appropriata cōmiſce. Et de farmacijs idē facito. ¶ Uerū his purgatōib⁹ generalib⁹ nō obſtātib⁹ in his ſuperflui humores cōtinue generanť: ⁊ ſic ad taliū ꝓſeruationem neceſſaria eſt eoꝝ frequēs eductio: ꝑ q̄ cliſteria quedam ⁊ alia nōnulla ſolutiua benedicta in continuo: vt ita loquar ſumēda vſu deſcribēda ſūt. ¶ Materia itaq; peccante calida cliſtere vtere. qḋ. xxiiij. caplo ſupra materia calida exiſtēte deſcribiť: ⁊ vnū tale ad min⁹ qualibet hebdomada debet ꝓſeruādus accipere. ¶ Et de infraſcripta confectiōe bis vel ſemel ſaltem q̄ accipit ꝓruna quotlibet ⁊ buli: ⁊ dehinc paſtā face quā reſerua: ⁊ illorū q̄ ſuꝑfluit decoctōe res infraſcripte buliāt. vt viol. herbe paleſis. ſticados: ſcolopēdrie: florū boragi. bugloſe: añ. M. i. iiij. ſe. frigidorum. ℥. i. ſeminis papaue. albi ſe. lactuce endiuie. ana. ℥. ß. liquiritie paſſularum. ana. ʒ. vi. polipodij. foliculorum ſena. añ. ʒ. vi. ſiat decoctio ⁊ cum portiuncula eius pro delicatis lib. i. māne diſſoluať: pro alijs vero caſſie bene pinguis. ℥. viij. quā reſerua. deinde. ℞. tamarindorum bene pinguiū. ℥. iiij. de qbus vna buliтiōe bulitis fortis ſiat expſſio vero in pauculo dicte decoctiōis corticū mirabolanorū. ℥. i. hec i infu. ꝑ diē cū ſua nocte ꝑmaneat: ex qb⁹ poſtea fortis expreſſio ſiat quam pariter reſerua. Suceſſiue reubarbari. ℥. i. accipe ⁊ ſpice nardi. ℈. ß. que cū modico irroreť vini albi. Irrorata in aqua lactis ꝑ horas. x. in fuſa ꝑmaneāt: ⁊ de his poſtea forti expſſiōe facta reſeruetur. his ſic pactis. ℞. ꝓrunoꝝ paſte li. i. ß. zuchari lib. i. et cum his oia ꝓſcripta miſce: mānā ſeu caſſiā extractā: ſuceſſiue tamarindorū expreſſionē: poſtea illā de mira. ac illam de reubar. ⁊ cū lento ſine fumo igne ad optatarū formā ſimul oia decoquanť. Cūq; infrigidari incipit: addatur cinamomi electi ſubtilr puluerizati. ℥. ß. ſandalorū alb. ⁊ ru. florū ſticados. añ. ʒ. i. coral. ru. ℈. ij. quib⁹ oibus mixtis totū ponderet: ⁊ ꝑ ipſius. ℥. qualibet ſcamonee in pomo decocte. iiij. g̃. miſce: d iſto igiť dilectiſſimo electuario bis vel ſaltem in hebdomada ſeml. a. ij. ad. iiij. ʒ. vſq; ꝑ. ij. aut. iij. horas ante prandiū ꝓſeruandus tuus accipiat: plus tamē aut min⁹ ſm ꝙ in eo opari ꝑcipiet: ⁊ ſ3 maiorē aut minorē humorū multiplicationē rarius: aut frequēti⁹ erit de electuario iſto ſumēdū eſt ei in hoc caſu cōueniētiſſimū. ¶ Ac ſi quis ad hoc ꝓpoſitū pillulas ꝑdiligeret. ℞. aloes ℥. ij. epithi. reubar. añ. ℥. i. gūmi arabici. ʒ. ij. myrre maſticis croci. añ. ʒ. i. ſcamonee in pomo decocte. ℈. ij. ſticados ſe. peonie. añ. ʒ. i. ſpice. ℈. i. ſiat ex oibus puluis ſuꝑ quem endiuie ſuccū donec coopꝰus ſit pone: ⁊ in ſole aut ſuper cineres calidos deſicceť: ⁊ hoc tribus vicib⁹ facto totum i puluerē redige: ⁊ cū ſirupo de ſticados paſtā cōfice: de q̄ cum opus fuerit pillule minute ſiāt: de qbus ꝓut eas operari deprehendes: tres quinq; aut ſeptem tuo ꝓſeruando bis: aut ſaltem ſemel i hebdomada ꝑ duas horas ante paſtum ꝑ vice tribue. ¶ Et ſi puluerē potius ꝙ̄ ꝓſcripta diligeret: talis ſiat: qui accipit pulueris folliculoꝝ ſene. ℥. i. ß. cinamomi. ʒ. ij. croci diagridij. añ. ℈. i. macis. ℈. ß. zinzi. ſe. peonie ſticados. añ. ℈. iij. tartari al. ℥. i. ß. ſiet pul. cui⁹ doſ. a. ʒ. i. vſq; ad. ℥. i. ß. ꝑ. ij. aut. iij. horas ante paſtū cū aqua lactis endiuie vel cū brodio pulli: ⁊ cum puluere iſto vt guſtui delectabilis ſiat magis potes de çucharo ꝑ libito addere. ē. n. in caſu noſtro mirabiľ. ¶ Uaria eſt appetituū diuerſitas hanc igiť ob cām ꝓutile viſum mihi eſt in varios modos ſolutiua deſcribere. ¶ Si ergo electuaria pillulas ſeu pulueres quos ex ſua natura renueret bonū loco ab. ℥. ß. ad vnā vſq; cū dimidia de ſirupo caplo ſexto deſcripto recipiat. ⁊ illi⁹ receptio incipit. Accipe corticū mirabo. citrinorū ⁊c̄. Iſta itaq; ſolutiua materie colice ꝯſimiliter ſeu ꝑdominio in ꝓſeruatiōe ſm ordinē datū plurimū conueniūt. ¶ Sed materia exiſtente frigida infraſcripte pillule ꝓprie ſunt que habēt. ℥. ij. cinamomi. ʒ. i. croci ℈. ij. ſalis gēme. ʒ. i. ß. agarici. ʒ. vi. aloes. ℥. ij. formeť paſta cum oximelle ſquilitico de q̄ cum opus fuerit pillule minute ſiant: de quibus tres: quinq; aut ſex ꝑ vice bis i hebdomada ſero cū dominū iuerit ꝓſeruandus accipiat. ſed ſit ei tunc cena leuis. ¶ Uerum quia vtplurimū artheticorum materia eſt ꝑmixta. ℞. cinamomi. zinzi. carpobalſami. añ. ℈. iiij. dragaganti maſti. añ. ʒ. ij. ß. reubarbari. ʒ. vi. agarici. ℥. ß. ſticados ſe. peonie. añ. ʒ. ß. aloes ad pōd⁹ oiū et cū oximelle ſqllitico magdalion ſiat: ⁊ ex eo cū op⁹ fuerit pillule: quarū doſis ſit a. ℈. i. vſq;. ad. ij. in hebdomada bis vel ſemel ſaltē. ¶ Modernorū plurimi tātā in terbentina confidentiā poſuerit: vt ex eius quotidiano vſu plurimos ab arthetica preſeruatos affirment: ⁊ ſenes ꝙ̄maxime: quia vrinā ꝓuocat ⁊ ventrem lenit. vt Sera. in ſuo de ſimplicibus inquit: ⁊ hoc idem dicit. A. 2°. can. capitulo de grano viridi. Cum inqt: ꝙ eius gūma: ⁊ eſt terbentina ventrem lenit: ſi ex ea auellana vna vel nux vna in ieiunio ſumať: ⁊ ſine nocumento viſcera mūdificat: ⁊ renes abſtergit ⁊c̄. vn̄. 3ª. ꝑ. doc. 3a. capitulo de nutriendis ſenibus: eam plurimū ꝙ̄ cōmendat inquiens ꝙ ad magnitudinem vnius auellane: aut duarū: ⁊ vt multū triū a ſenibus in ieiunio ſumptū his valde cōfert: quoniā ipſoꝝ naturā ſua proprietate mollificat: ⁊ ſine leſione abſtergit interiora ⁊c̄. hanc itaq; ob cauſā artheticis cōferre videť: ac quia neruos ⁊ loca neruoſa de ſe ꝙ̄ confortat. ¶ Sed cōiter practicantes eā mane ſtomacho vacuo cū nebula prebent. Ego autē cum zucharo ⁊ pillulas cōfici iubeo: de qbus. v. aut. vij. ⁊ plres: ſi libet ꝑ horas. ij. ante prādium preſeruandus recipit: ⁊ eſt delicata magis. igiť audacter vtere: quia nocumentum nullum infere poſſunt: ⁊ certe in ꝟ caſu plurimum conſerunt: vt ipſe vidi. ¶ Ad hoc idē ꝓpoſitum cliſtere vtile. accipit brodij recentium carnium li. i. ß. caſſie pul. zuchari. ana. ℥. i. mel ro. ℥. ij. ß. olei cōis. ℥ iij. ſal. triti parū. ⁊ ſiat cliſtere. Cuius vſus ſit ad minus in hebdomada ſemel. ¶ Plurima hic domeſtica ſolutiua q̄ de intentione preſentis capituli forent deſcribi poſſent: ſ3 quia medicus oīſis ſm quam tunc intentionē habet ſolutiuis vti debet. his paucis michi domeſticis cōtentus eſſe voluī: inſpiciēda nāq; eſt preſeruandi diſpoſitō tā reſpectu ſexus etatum conſuetudinum regionum artium et ſimilium: ꝙ̄ reſpectu cōplexionis mēbrorum: ⁊ etiam accidentium: ⁊ iuxta hoc ſunt nedum ſolutiua iſta: ſed oia ꝙ̄ que ad preſeruationē ab arthetica ꝑtinēt multiplr variandaq: q: in mulieribus. verbi gratia. menſtruare ſolitis ſunt menſe omni mēſtrua ꝓuocanda ⁊ emorrozantib⁹ emorroyde: ⁊ ita de alijs ꝯditionib⁹ q̄ humano corpi multiplices ineſſe poſſunt fiendum erit. Sit ergo de his oibus medicus auiſatus: quia ſi ſic indifferenter procederet: poſſet

pꝛeſeruandum ſuum ad alias ꝑiculoſiores egritudines q̄ꝫ ſit arthetica ꝓducere. Et ſic habes qualr tam ꝑ flebothomiam q̄ꝫ purgatiões naturales: q̄ꝫ etiã ſolutiua nõnulla in vſu quotidiano ſumenda ſit arthetice materia: q̄ de nouo continue generaꝫ educenda: ꝑ q̄d in parte modum ſm̄ ꝓſeruationis aſſequimur.

¶ Qualr ⁊ quõ ⁊ cũ q̄bus i ꝓſeruandis ab arthetica ſit vomitus ꝓuocandus. Cap. xxviij.

Eſtabat ad ea cõplẽda que ſcẽdi modi itẽtiõis fuerãt de vomitu aliq̄d ſcribere: qui in hoc caſu vt ſupra dixerã. a Gal. libro decẽ tractatuuꝫ: tam i arthetice cura q̄ꝫ i ꝓſeruatiõe magnifice cõmendaꝫ: q̄d ideꝫ facit cum in de anche doloꝛib⁹ tractat in libꝛo ſuoꝝ experimẽtoꝝ inquiẽs ꝙ patientiũ arthetica melioꝛ medicina eſt vomitus. vñ A. 4°. ꝑmi caplo. xi. Egritudines inquit que ſũt digniores: vt in his vomit⁹ fiat ſunt cronice: ſicut ydropiſis melia lepꝛa ⁊ epilenſia: ſciatica et podagra. Et bꝛeuiter antiqui oĩes in ꝓſeruãdo hominẽ ab arthetica vomitũ q̄ꝫ maxime laudãt. In his potiſſimum qui ſũt ad vomitum apti. ¶ Sed artheticoꝝ plurimi non ſine magno periculo vomunt: vt ſũt ſtomachum debilem habentes collum longum: ac gracilem cũ epigloto foꝛtis eminẽte pectus ſtrictũ carne nudum ventrem tenueꝫ: ac macri qui conſimiliter male: ac difficulter anhelant qui ſunt ad ſpuendum ſanguinẽ apti. ac qui quoq̄ꝫ nimium ſunt pinguesin his nãq̄ꝫ difficilis laboꝛioſus ac timoꝛoſus eſt vomitus ⁊ maxime ſi difficulter euomunt: nec fuerint ad vomitũ aſſueti. In talibus nãq̄ꝫ ꝓuocatio vomitus ſepiſſime in his vias anhelitus venas ſindit: ⁊ tales ad ptiſiꝫ tandẽ ꝑducit: ⁊ iſta eſt foꝛte ſentẽtia antiquoꝝ omnium. ⁊ ꝑcipue Raſis tertio ad Almã. capitulo de iuuamẽto ⁊ nocumẽto vomit⁹. Et pꝛincipis Aboali. 4°. ꝑmi capitulo aſſũto: vbi pꝛetactas cõditiões fere oẽs enumerat: ſubiungẽs tamen ꝙ vomitus qui facile ſit hoꝛa neceſſitatis maximi ẽ iuuamẽti. Et idẽ ponit. x. tertij. c°. de vomitu. §. Et admiſtratus quidem vomitus cum equalitate ⁊c̄. ibidem tamẽ ſubdit ꝙ eius aſſiduatio ſtomachi virtutem maxime debilitat et cum lacunam ſuꝑfluitatũ facit. Cum quo coꝛpus deſiccat ac debilitat: ⁊ pectoꝛi epati oculis ⁊ pulmoni plurimũ nocet renes que pleruq̄ꝫ ſindit. Ex quib⁹ oĩbus patet quantum ſit vomitus in caſu noſtro cõueniẽs: ac q̄bus etiã: ſed vbi cetera ſint paria coꝛpa macra. vt Auic. quo ſupꝛa inq̄t colericam complexionem habentia ad vomitum ſunt magis apta. Nam in pinguibus tutius ẽ farmacijs vti q̄ꝫ vomitum ꝓuocare. ¶ Nũc autẽ ſupeſt cõditiones in ꝓuocãdo vomitũ attendendas ponere. In his aũt qui ad vomitum ſunt apti his in menſe vna die poſt aliã eſt vomitus ꝓuocandus: vt ſi die ꝑma quicq̄ꝫ remãſerit poſſit in 2ª ꝑ vomitũ educi. vñ Cornelius Celſus medicine li. ꝑ. ca° de vomitu vtili vel inutili q vomere inq̄t his in mẽſe vult melius conſulet ſibi dño cõtinuauerit q̄ꝫ ſi poſt quintũdecimum vomitu cõſueſcat. reuolutiõis numerũ nõ obſeruet. Nam inter vnũ ⁊ aliũ vomitũ interdũ. xx. dies interponat: q̃q̄ꝫ. xxx. ⁊. xl. nõnũq̄ꝫ: ⁊ fiat oꝛdinẽ nullũ in diebus obſeruãdo: dic aũt quo vomendũ ẽ ſuꝑfluitates ꝑme digeſtionis ꝑ pꝛius emittat. In pꝛandio vero male maſticãdo diuerſa cibaria ſumat. Nã ſi vno eſſet ſolo cibo contentus tanto in eo foꝛſitan ſtomachus oblectaretur ꝙ ꝓuocatio vomitus illum haud quaq̄ꝫ relaxaret. ad ſaturitatẽ quoq̄ꝫ mãducet: ⁊ talia ſint cibaria que ꝑ de ſe in ſtomacho cibum ſubleuãt. vt raphanus: que ⁊ in ſtomacho natent vt vnctuoſa: ac item ipſoꝝ aliq̄ ſint inciſiua: taliter nãq̄ꝫ cibo ſumpto ꝑ hoꝛam vel circa vomitoꝛ quieſcat poſt hoc hinc inde ſe moueat ad exercitium foꝛte gradatim deueniens ⁊ verſus finem. vbi poſſit currat. dehinc ſtomach⁹ et extrema calefiant: ⁊ in vomendo imaginationẽ fixã ponat. Cum tali nãq̄ꝫ regimini ne alio fine vomitiuo plures euomũt: verũ añ q̄ꝫ vomitus ꝓuoceꝫ ex petia molli duas ꝑuas pillulas cõponat que cũ inſita ſuꝑ oculos alligentur ⁊ tãdiu ꝙ vomit⁹ ſit expletus ligate teneãtur. Cũq̄ꝫ vomere itendit ſuꝑ faciẽ ſuã ſe inclinet: ⁊ vomitu ꝑfecto eã cũ aqua roſa. lauet: os autẽ cũ ydromelle. aut acetoſo ſyrupo colluat: his pactis tãdiu cõmeſtionẽ differat donec fames aduenerit: at vbi vomitiuũ aliq̄d exhibere neceſſe ſit: ſm̄ ꝙ facile aut difficulter euomit debili⁹: aut foꝛtius exhibendũ erit. ¶ Vt igiꝫ ad actum pꝛacticũ te deducã inchoando debilioꝛib⁹. ℞. aq̄ pure. ℥. vi. aceti. ℥. ij. miſce ⁊ tepidũ potui dato. ¶ Vel fac ſic. ℞. aq̄ raffani. ℥. vi. ſyrupi acetoſi ſimpl. vel oximell ſimpl. aut oximell ſquillitici. ℥ ij. miſce ⁊ tepidũ potui dabis. ¶ Vel loco aq̄ raffani iſraſcripte decoctiõis. vi. ℥. pone q̄ habet radicis raffai. ℥. iiij. ſe. raparũ. ſe. atriplicis. añ. ℥. i. cõquaſſata in tribus li. aque ad cõſũptionẽ tertie ꝑtis buliant dehinc coleꝫ: ⁊ ea loco raffani vt dictũ eſt vtere. ¶ Q̃ ſi foꝛti⁹. ℞. coꝛticem medianum ſambuci: ⁊ eũ trahendo ſuꝑi⁹ abꝛade: ex quo ſuccuꝫ expꝛime: de quo. ℥. iii. cũ. v. aq̄ raffani vel decoctiõis ꝓſcripte ꝓbe. ¶ Quouis ꝓſcriptoꝝ dato vomitoꝛẽ tuum ꝑ moꝛulam geſcere ꝑmitte dehinc eũ ambulare ſatis velociter facias: ⁊ ſi tũc ſic faciẽdo nõ euomerit pẽna anſeris. vel ciconie potius intincta in oleo mittaꝫ in gutture: ⁊ iſto mõ auxiliãte bono Ieſu vomit⁹ facile: ⁊ ſine nocumẽto ꝓuocabitur. Quo facto tuũ ꝓſeruandũ guberna. ¶ Ego auteꝫ neq̄ꝫ elleboꝛos neq̄ꝫ violenta alia vomitiua hoc in caſu cõſulerẽ: niſi cum iſtis domeſticis ꝙ euomuerit nõ ſine magno ꝑiculo ad vomitũ ꝓuocabiꝫ. ¶ Et ſic pꝫ qualr. ⁊ quõ ac cũ q̄bus in ꝓſeruandis artheticis ſit vomit⁹ ꝓuocãdus: q̄d ad ſecũdi modi intentionẽ cõplendã tractãdũ erat.

¶ Experimẽta plima ab ãtiq̄s ſilr ꝑhis auctoꝛizata ꝑ que arthetici mẽbꝛa tam mitẽtia q̄ꝫ ſuſcipiẽtia adeo confoꝛtantur: vt ab inuaſione paroxiſmi pꝛeſeruari facile poſſint. Capitulum. xxix.

Ue in ꝓſeruatõe ab arthetica plib⁹ ab antiq̄s ꝑhis experimẽta auctoꝛizata cõperi recitare in ꝓſentiarũ libet. iam antiq̄s. tãta fides data ẽ: vt ipoꝝ vſus mẽbꝛa oĩa confoꝛtãdo quelibet: ⁊ ab arthetica ꝓſeruaret. Et tamẽ ſũt qui de ſolutiuis: ac de regimie ſex rerũ nõ naturaliũ: ſupꝛa deſcribũtur ſm̄ datũ oꝛdinẽ obſeruanda alias que ſequũtur poſſent foꝛſan nocere: potius q̄ꝫ ꝓdeſſe: vt capitulo. xxvj. ſupꝛa dixerã. ¶ In ꝓpoſito itaq̄ꝫ parum tyriace magne comedere in hyeme die qualibet ꝓut Raſ inquit: in eſtate tñ nõ ſucceſſiue artheticũ ab inuaſione ꝓſeruat. ¶ Idem q̄ꝫ vſus vini infraſcripti facit: q̄ꝛ tpe vindemiarũ muſti ſumatã vnaꝫ accipe in qua cõquaſſati aſſa ri. li. i. pone. q̄d menſes duo in eo cõtinue maneat: dehinc coleꝫ ⁊ eo patiens vtaꝫ. ¶ Aſſa fetida ad auellane q̄ntitatẽ cuꝫ aqua mell ſepe ſũpta a ſciatica ꝓſeruat. Aui. võ doſando eã onoleſcat vnũ pꝛebet. q̄d. xij. granoꝝ oꝛdei pondus eſt. ¶ Valet abſinthij ſuccus ad q̄ntitatẽ fabe: cuꝫ. ℥. iii. aq̄ mellis p. xl. ꝯtinue dies mane dat⁹: q̄ꝛ digeſtionẽ ꝯfoꝛtat: et vrinã ꝓuocat ac neruoſa mẽbꝛa oĩa. vt Raſ inq̄t confoꝛtat. Meſue tamẽ in de cõſolatiõe medicinarũ talẽ ſuccuꝫ ſtomacho nocere ait: ſꝫ ſi cũ aqua illa mellis paſſulas decoxeris nocumentũ illud remouebiꝫ. ¶ Dragma q̄ꝫ vna rad. caparis cũ aqua mellis ꝑ dies. xl. cõtinuata idẽ faciet. ¶ Ac tantũdẽ pulueris herbe ypicõ. Q̃ ſi de ei⁹ ſemie tantum interdũ exhibueris ventrẽ laxabit ⁊ a ſciatica pꝛeſeruabit. ¶ Are⁹ itẽ vn⁹ rubee tinctoꝛũ p. lx. die vt ſupꝛa cũ mellis aqua oĩ die bibitus ab arthetica ꝓſeruat. verum ſi poſt eius aſſumptionẽ balneũ ilico intereſt mictũ ſanguinis ꝓuocabit. ⁊ ſciaticã nõ redituram pellet. ¶ Podagric⁹ autẽ ſi tam vere q̄ꝫ hyeme. ℥. i. ariſtologie ro. cum aq̄ mell ꝑ menſem ꝯtinue biberit: eũ nũq̄ꝫ podagra inuadet. ¶ Et idem. ℥. i. camepitheos ꝑ dies. xl. cum aqua mellis ſine intermiſſione bibita facit. Et ſi in cãu nr̄o oĩa ꝓſcꝛpta Raſis appꝛobet. In podagra tñ ſtãtica medicamẽ nullũ. vt ipſe inquit meli⁹ eſt quã keiri: q̄ꝛ coꝛp⁹: ſicut alia nõ deſiccat: ⁊ dñr radicis ipi⁹ kirat. vi. cũ aqua mell ꝑ vice ſumi de mẽſe octobꝛis icipiẽdo: ⁊ poſtq̄ꝫ ꝓſeruãd⁹ tu⁹ bibere eũ ceperit per dies debet. xl. continuare. Sex. n. kirat grana oꝛdei xxiiii. ponderãt. keiri võ eſt herba cuius floꝛes ſunt viole ſimiles: quoꝝ odoꝛ eſt ſicut violarũ. Et hui⁹ tres ſunt ſpecies: vna floꝛes habet albos: altera purpureos: ⁊ alia citrinos ſiue aureos. Et huius citrine ſunt radices in caſu noſtro ſumẽde. Hanc herbã latini vt mundinus inquit: viola de romania nominant: ⁊ hui⁹ in hoꝛtulis dñarum in pede montiũ ꝓcipue: ac his in ꝑtibus: ac in ſubaudia q̄ꝫ ꝑlurimũ reperiꝫ. ¶ Supꝛaſcripta vt patet mã exiſtente frigida: aut ſaltẽ ꝑmixta ꝑcipue cõueniũt. ſed nõnulla ſunt q̄ cuiq̄ꝫ ſpeciei arthetice taꝫ calide q̄ꝫ frigide q̄ꝫ ꝑmixte indifferenter cõueniũt: vt notati veteres teſtanꝫ fere oẽs: vt eſt a. ℥. ꝑ. i. ſ. humanoꝝ oſſiũ cinis. Aliqui tñ oſſiũ cuiuſuis aialis indifferẽter cinerẽ laudãt. vñ Raſis ad ſuꝑfluitates q̄ in articulos fluere cõſueuerũt: da inq̄t in potu de vſtis oſſib⁹ cũ aq̄ calida. ℥. ii. hic aũt nõ magis de vno q̄ꝫ de alio oſſe mentionem facit: ſic vt videaꝫ velle quodlibet os huic paſſiõi indifferẽter cõuenire. Sed q̄ꝛ humana inter ſe maioꝛẽ cõuenientiã atq̄ꝫ cõfoꝛmitatẽ habere videnꝫ q̄ꝫ aialiũ alioꝝ: hinc eſt ꝙ auctoꝛes iſta poti⁹ elegerũt. ⁊ nedũ humana abſolute accipiũt: ſed poti⁹ iſta q̄ artheticato mẽbꝛo cõrñdẽt: vt ſi cyragricus fuerit cinerẽ oſſiũ man⁹ accipiãt: ⁊ ad hunc modũ de alijs ⁊c̄. Verũ vbi cinerẽ illũ in pulvereꝫ ſumere tuũ ꝓſeruandũ faſtidiret ex eo cũ ſucco yue herbe paleſis ſalue: vel cũ aliquo tali ſeu cũ appꝛopꝛiato aliquo ſirupo pillulas cõfici iube: quaꝝ. ℥. i. ſtõ vacuo quaq̄ꝫ die dabis. ¶ Puluis q̄q̄ꝫ ſtõi vulturis idẽ facit: vt kiranides ex ꝑhis vnus antiq̄ſſim⁹ affirmat: ⁊ hoc ꝓ maximo ſecreto a ſarraceno quodã q̄q̄ꝫ habui. ¶ Et apuleio platonico teſte pul. pulmonis vulpis ſepe bibit⁹ idẽ facit: iſtoꝝ duoꝛuꝫ veluti oſſiũ humanoꝝ cineris ſit tibi doſis vſus. Que dicta ſunt ab intra ſumunꝫ. ¶ Sed q̄ ſequunꝫ ab extra appꝛoximanda ſunt: ⁊ ſi empica oĩa iſta videanꝫ nõ eſt q̄n antiq̄s ꝑhis fides aliqua dãda ſit: ⁊ marie cũ hi ex antiquiſſimis fuerit q̄ꝛ ſciẽtia medicine adhuc in ꝑmoꝛdijs exiſtẽte ſolis experimentis vtebanꝫ: quot. n. empica in colico doloꝛe in epilepſia: ⁊ in alijs q̄ꝫplurib⁹ egritudinib⁹ dietim experimur: q̄ deſcriptos ab auctoꝛib⁹ effectus ꝓducunt. nõ igiꝫ his minus q̄ ſequunꝫ credendũ. experire igiꝫ videbis. naꝫ ſi datos canones diligẽter obſerues: iſta te nunq̄ꝫ fallent: verum ⁊ ſi ex his nõnulla doloꝛẽ illico ſedẽt ab recidiua cũ hoc ꝓſeruãdũ reſeruant. ¶ Si ergo ex collo atq̄ꝫ doꝛſo agle neruos extraxeris quos ſuꝑ collũ infirmi ⁊ ſpondiles colligaueris doloꝛ artheticus illico nõ reditur⁹ abibit. ¶ Et item nec ſole nec luna lucentib⁹ dextrũ rane pedẽ abſcinderis quẽ in ceruina pelle cõcludas: vt apuleius platonic⁹ inq̄t: ⁊ per triduũ ſuꝑ podagrici pedẽ dextrũ alligaueris: ⁊ pariter de ſiniſtro ſuꝑ ſiniſtrũ feceris: ſedabiꝫ doloꝛ ⁊ perpetuo fiet a podagra ſecur⁹. ¶ Idẽ de calcaneo pedis aquile dextro ſuꝑ dextrũ: ⁊ ꝑiter de ſiniſtro ſuꝑ ſiniſtrũ pedem alligato fiet: ac ꝑiter de teſtudinũ pedib⁹. vt placido teſte. ¶ Idẽ q̄ꝫ corallũ ſuꝑ infirmũ pedẽ: aut q̄duis illud artheticum membrũ colligatũ facere ferũt. Et idem ꝯſimilr de magnete. ¶ Vel vtere q̄d ſequiꝫ emplo. ℞. coꝛnũ vnuꝫ viuum quẽ in equino ſimo per quadriduum ſepultuꝫ dimitte: dehinc ex eo ſic integro cinerẽ face: ⁊ cũ cera poſtea et oleo roſ. emplm̄ ſeu vnguentuꝫ fiat: de quo podagrici inuncto pede vel alio artheticato mẽbꝛo ſtatim remouetur doloꝛ. nec amplius euꝫ vnq̄ꝫ deꝑhendit. ¶ Vel facias ſic. vrinam muli cuꝫ cera ⁊ oleo atq̄ꝫ litargirio decoque: ⁊ de tali artheticatũ membꝛum inunge: ſedabitur doloꝛ: ⁊ nulli tũc pedem ſeu membꝛũ aliud arthetici ſimile nunq̄ꝫ amplius ad artheticũ reuerſurus deꝑhẽdes. ¶ Ceterũ ſtercus lupi in pelle aialis ab eo moꝛtui ſuper ſe delatum ab arthetica pꝛeſeruat: vt inq̄t apuleius. ¶ Miraberis foꝛſã ꝙ tam firmiter ꝓſcripta antidota: tibi laudẽ ⁊ nõ min⁹ q̄ꝫ ſi ea millies expertus fuerim. Sed apulei platonis kiranidis toꝛrons ⁊ ſexti placidi in de animalium virtutibus: qui antiquiſſimi fuerũt philoſophi: quoſq̄ꝫ Raſis noſter allegat: me mouet auctoꝛitas que certe ſicut ⁊ alioꝝ veterum ab effectu oĩno vacua eſſe non debet. ¶ Nonne magnetis lapis in ſiniſtra manu detẽtus partũ facilitat. ¶ Nõne iacinctus collo ſuſpẽſus coꝛdis egritudines remouet. ¶ Nõne zaphyrus ſuper antracẽ poſitus nõ aliter euꝫ q̄ꝫ aqua ignẽ extinguit: vt ipſe ſepius expertus ſum. ¶ Quid moꝛoꝛ in talia recitãdo: quoꝝ dictim effectus ſenſu manifeſto cõpꝛehẽdimus. Simplex. n. ĩueni vnq̄ꝫ nullum ꝙ vltra manifeſtas quas habet ꝓꝓꝛietates: alias quoq̄ꝫ occultas nõ habeat: reſpice planetas: ⁊ illos non ſolum: ſed omnia que ſub celo creata ſunt. quodlibet. n. taliũ ſingula rem indubie ꝓꝓꝛietatẽ quandã habet. ¶ Sed o bone Ieſu quot in rebus ꝓꝓꝛietates ſigillati que adhuc nobis exiſtunt incognite. Sed vnũ eſt quod taliũ effectuũ fidẽ nobis ſurripit canones requiſitos non obſeruare. Hac enim noſtra tẽpeſtate ita laſciuia ac effrenata licentia viuimus vt que deſcripta ſunt effectuꝫ ſolitũ pꝛoducere nequeant. Me itaq̄ꝫ talia ſic firmiter perſuadentem increpare noli: ſed te potius requiſitos canones non obſeruanteꝫ. Et per hoc caplo finem impono.

¶ Qualiter arthetica mẽbꝛa totũq̄ꝫ arthetici coꝛpus tam ꝑ artificialia q̄ꝫ naturalia balnea q̄ꝫ quecũq̄ꝫ per vnctiones confoꝛtari debeant. Cap. xxx.

Et ab arthetica pꝛeſeruatiua doctrina cõpleatur: reſtabat ſecũdi modi intentionẽ cõplere: quod nõ ꝑ dicta in pꝛecedẽti capitulo ſit: ſed per nõnulla q̄q̄ꝫ que ab extra applicãda veniunt: quoꝝ bono Ieſu concedente ꝓſens capitulũ doctrinam ponet. ¶ Sed anteq̄ꝫ ad actum pꝛacticũ deuenias menti ſemꝑ habeto: ne materia ad membꝛũ aliquod reꝑpe conſueta: ꝓpter eius confoꝛtationẽ ad aliquod ꝑncipale deueniat: tunc. n. apoplexiaꝫ ſeu aliũ acutiſſimũ moꝛbũ facile vt Ra. induceret: quare vt hoc periculũ euitetur in cibo ⁊ potu minoꝛationẽ: tunc fieri iube. In exercitio võ augmentuꝫ: cũ quo minutio et euacuatio ſolita eſt fienda frequẽtius. ¶ In ꝓpoſito itaq̄ꝫ ſtiptica membꝛa multũ ab inuaſione pꝛeſeruãt: ⁊ hec balnea tam artificialiter q̄ꝫ naturaliter: ⁊ tã artheticato membꝛo q̄ꝫ vniuerſo coꝛpoꝛi fieri poſſunt. ¶ Leſo igiꝫ membꝛo artificialiter ſic facito. ℞. ferrature coꝛnu cerui: gallarum: añ. lib. ii. nucum cypꝛeſſi lib. i. ß. coꝛticum quercus balauſtiarum ana. lib. ii. aluminis lib. vi. ſalis cõmunis lib. ii. ß. conquaſſenꝫ: ⁊ omnia in ſitulis. vi. aque ferrate ad ꝯſumptionẽ vſq̄ꝫ tertie partis bulliãt: ⁊ ante cenam ⁊ pꝛandium in decoctione tali artheticatũ membꝛũ per hoꝛam per dimidiam vel q̄ntum libet tene: dehinc ſudet: ⁊ cum cõmuni poſtea oleo de nuce cypꝛeſſi cũ multo ſale mixto inunctio fiat. ¶ Alij võ aluminis partes. ii. accipiunt cõmunis ſalis partem vnaꝫ ſulphuris partẽ mediam: ⁊ vt ſupꝛa balneum faciunt. In quo artheticatũ membꝛũ tenent. Et aliqui ſali nitro loco ſalis communis vtuntur. Alij gallas ſolum accipiunt ⁊ balneũ: cum multo alumine faciunt. Stiptica plura reperiuntur cũ quibus quilibet ſuo modo balneum conficit: ⁊ bene talia igitur ſepe fiãt. ¶ Sed quia cõmuniter in artheticis non ſoluꝫ membꝛa leſa: ſed alia quoq̄ꝫ in ſuperfluitates plures abundãt: quas ad arthetica mẽbꝛa facile mandant toti coꝛpoꝛi multum, balnea commendantur: ⁊ illa potiſſimum que iadifferenter membꝛa omnia confoꝛtãdo ſuperfluitates ipſoꝝ reſoluunt: ⁊ ſic ex balneis ipſis debito modo factis tuus artheticus optime pꝛeſeruabitur. ¶ Sed anteq̄ꝫ illa fiant qualis ſit materia que artheticam efficit inueſtiga. dehinc membꝛoꝛum particularium diſpoſitionem complexionem totius habitudineꝫ regionem: etatem: ſexum: conſuetudinem: ⁊ talia. Omnia nãq̄ꝫ iſta balneandi intentionem variare poſſunt. Materia nempe colerica exiſtente aliud q̄ꝫ flegmatica regimen exigit. Complexio item calida quaꝫ frigida ⁊ ad hunc modum de alijs. Vnde coꝛpulenta habitudo: vt inquit Raſis: medicinas attenuatiuas non timet: macilenta vero ſic. quia talia deſiccant: ⁊ foꝛſan vt inquit ad peioꝛem q̄ꝫ ſic

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

iſte morbus diſpōnem deducent. ¶ Non ſoluʒ itē principalia mēbꝛa conſiderāda ſunt: ſed ⁊ ſplen ⁊ renes ⁊ ſtomachus ⁊c. Pluīmi nāq; calidos valde renes habētes ꝓpter hoc ab arthetica preſeruari nālib⁹ balneis vſi ſunt: ꝙ que tñ mala renū diſcraſia adaucta eſt: vt ad vrine ardoꝛeʒ deuenerint: ⁊ ſucceſſiue ad colli veſice excoꝛiationem: ⁊ iſto modo a ſciatica ſeu podagra liberati in crudeliſſimaʒ aliā egritudinē īciderunt: ⁊ magnis cū cruciatib⁹ ad aliū mundum initi trāſierunt. ¶ Nōnullos ex his quoq; mea in cura habui: quoꝝ epar calidū exiſtēs ſupcalefactū adeo fuit vt digeſtiua virtute debilitata in ydropē deuenerint: ⁊ potu nō ſatiati clamoſa ſiti pierunt: ⁊ ſic ab arthetico ꝑpetuo fuerūt pſeruati. Omnia igiť iſta diligenter cōſidera ſic vt ne caribdim euitare volēs pſeruādū tuuʒ in ſyllam deducas. ¶ Si igiť balneādus tu⁹ ex his fuerit cuius epar ē calidū ſiue renes: vt pericula ſtatim dicta deuitet anteq̄ʒ balneum intret. Interduʒ ex ſandalino ceroto epar ſeu renes inungat. ⁊ vbi inteſa valde fuerit caliditas. ℞. vnguēti albi galieni. ℥. ii. ſandaloꝝ ru. roſ. ru. ſpodij an. ʒ. ß. cāphoꝛe ℈. ii. miſce: ⁊ vt ſupꝛa vnctio fiat. In caſu q̄q; iſto aliquē ex appꝛopꝛiatis ſeu refrigerātibus ſirupis dare bonum eſt. vt eſſet acetoſus ſimplex de ſucco acetoſe: de acetoſitate citri de limonib⁹: vel de aliquo tali cū quo aq̄ endiuie acetoſe vel ſimilis q̄ntū libet impone: ſic. n. caloꝛi ſupfluo epatis: aut renū obuiabis. ¶ Ceteruʒ niſi coꝛpus bene purgatum fuerit intrare balneum haud quaq̄ʒ pmittas. Purgatione itaq; facta pme digeſtionis ſupfluitatib⁹ expurgatis mane balneū intret nō longā moꝛaʒ p vice pma in eo faciendo: ſic ergo ſe balneo aſſuefaciat paulatine pꝛandio ſumpto p horas. v. q̄ſcat: ⁊ iterū poſtea in balneum ſi libet intrabit: cunq; a balneo egrediť ne a frigido aere tangať ſe pannis coopiat: dehinc lectū intret. ⁊ abſterſo ſudoꝛe p cameram ſeu p aerē aliquātulū remotū a balneo ſe pauluiuʒ exercitet: ⁊ poſtea cibū ſuū ſumat. ¶ Balneādi vō tps a. xv° die ad mēſem vſq; integrū cōceditur: q2 ſm varias artheticorum diſpoſitiōes ipm balneādi tps variať. ¶ Que huic diſpoſitiōi naturalia cōueniūt balnea ſunt aluminoſa ſulfurea ſalſa ⁊ nitroſa: ſed q̄ plus ſulfuris participāt: ⁊ aluminis melioꝛa ſunt: ⁊ de his in Italia plura repiunť. Naʒ vt bonus Gentilis recitat: nōnulla in comitatu ſenaꝝ exiſtētia melioꝛa iudicanť: vt ſunt illa de petriolo: que vt inquit ſulphurea ſunt a pdominio: ⁊ ad illa de menſe Maij ⁊ apꝛilis: ⁊ de ſeptembꝛi q̄ʒ. ⁊ octobꝛi ꝯuenientius itur. tūc. n. ſuo ſunt in pfecto eſſe: alia balnea ſancti Philippi nūcupanť que de alumine multū tenent: ⁊ talia in caſu noſtro ꝯueniunt multū. Sūt ⁊ alia in comitatu luchano in villa q̄dam que coꝛoſona vocať: illa a pdomino ſunt aluminoſa q̄ ſalis gēme: atq; ſalis nitri multū cōtinent. ⁊ de ſulphure iteʒ vt hi referūt qui taliū laudes deſcribunt. Et q̄ ſtatim dicta ſunt nō min⁹ q̄ʒ balnea pmo deſcripta cōmendo. Sunt ⁊ in comitatu Piſaꝝ: alia iuxta pedē cuiuſdā mōtis: q mōs ſci Juliani nūcupať: hec aluminoſa ⁊ ſulphurea exiſtentia in caſu iſto valēt plurimū: vt in laudib⁹ ipoꝝ deſcribiť. In romandiola. Itē ſunt alia in loco dicto ſancta Maria in bagno: ⁊ iſta a Gētili multū cōmendantur: q2 ſulphurea aluminoſa atq; nitroſa ſunt. Sunt in italia alia plima balnea quoꝝ laudes mirabiliter deſcribunť. q̄ tñ ad noſtrum ppoſitū nihil. Que igiť deſcripta ſunt inter cetera: vt refert Gentilis. pncipatū tenent. Veꝝ in aquis ciuitate q̄ in antiquiſſimo ⁊ illuſtri marchionatu Mōtiſſerrati ſita eſt balnea ſunt virtuoſiſſima: quorum tam ꝑpter diuturnas guerras: q̄ʒ ꝯtinuas peſtilētias: fama: depierat. ſed paucis annis citra illuſtres quidā viri: vt Mantue marchio: Ferrarie q̄q;: ac quidam magnifici capitanei ꝑpter admirabiles quos in his ꝓduxerūt effect⁹ tam his famā dederunt vt a remotiſſimis etiā partibus innumeroſa languentium copia ſuo tempe nūc fluat. Iſta. n. vt per ſublimationē poteſt depꝛhēdi aluminoſa ſunt a pdominio: ſed multuʒ nitri cōtinēt: ⁊ ſulphuris itē: ⁊ ſi de ipo ſulphure in fecibus per ſublimationē derelictis q̄ntitas pauca adinuenta ſit: cuius tamē cauſam in tractatulo aſſignaui: queʒ de balneis illis edidi. Tot eniʒ innumerabiles effectus dum cuʒ pdictis illuſtribus dñis illic eſſem viſu dephendi: q nō modica ſui admiratione motus: ꝑpter qd vt de ipoꝝ vtutib⁹ certioꝛ fierem mihi omnibus modis poſſibilib⁹ eoꝝ minerā inueſtigare volui. Ea enim tñ artheticis opitulanť: vt credā nulla italie balnea: adhuc noſtra quicq̄ʒ attingere: nolo vlterius in eoꝝ laudibus pꝛocedere: cū eas in pꝛopꝛio tractatulo de balneis alīs deſcripſerim: ⁊ ſpecialr q̄ntum pꝛoſint artheticis. Qd iaʒ ſic eſt tota in italia diuulgatum: vt a remotiſſimis etiā partibus ad ea anno ſingulo languentū copia icredibilis accedat ⁊c. Sed ſuper omnia laudo: vt qui ad iſta fuerit artheticatū membꝛum in die ſaltē ſemel in exterioꝛi balnei luto teneat: confoꝛtādo nāq; ipm ⁊ materiā: ſi q̄ ibidem fuerit reſoluēdo icredibilr membꝛis artheticis opitulātur: fit. n. in luto illo minere balnei quedam ꝯfractio cuius cauſa magis q̄ʒ balneuʒ in caſu noſtro fit virtuoſum: ⁊ hec de balneis naturalibus. Et vbi quis iſta nō habuerit: ⁊ artificialib⁹ vti velit: mō quo ſupꝛa in hoc caplo de balneis mēbꝛoꝝ artheticoꝝ dictum eſt facere pōt. In maioꝛi tamen doſi igredientia illa ſumantur: ſed nitrū alumen ſulphur in bona quātitate ponantur: addendo ⁊ odoꝛifera ſicut ſticados camomillā folia lauri roſmarinū lauendulam ⁊ talia: ⁊ ſic cū aqua quātitate maioꝛi balneū tuuʒ face. Canones tñ qui ſupꝛa deſcripti ſunt obſeruādo: ⁊ de tertio in tertiū nouū balneū ſemp facies. iſta ⁊ ſi virtuoſa ſint in cōparatione: tñ ad naturalia paꝝ: ſed iſta facere nō nocebit: que nō minus q̄ʒ p dies. xv. ꝯtinuari debent. p mēſeʒ tñ integrū illa facere: ⁊ maxime in coꝛpe humido ac coꝛpulento erit vtile. ¶ Pꝛoderit iterū ſi pſeruandus tñ cū doꝛmitū iuerit ſepe ex cōi oleo cū multo ſale mixto pedes: ſeu aliud artheticatum membꝛoruʒ iunxerit. ¶ Pōt inſuper vt bono Raſi placuit podagra ex neruoꝝ ſiccitate pauca cū humiditate fieri: cui⁹ cura atq; pſeruatio vt ipſe ingt per frequēteꝝ humectātiuʒ balneū fiet: q2 illa ſupflua ſiccitate remota illius mēbꝛi digeſtiua ꝯfoꝛtabiť: ⁊ ſic nutrimentū melius immutabit: pꝛopter qd nō in eo tot ſupfluitates abūdabūt: que iterdum illi⁹ arthetici doloꝛis cauſa fuerant: q̄uis vt ſupꝛa dixeraʒ: ex ſola mala qualitate id fieri poſſit. Per balnea igitur illa digeſtiua membꝛi foꝛtificata defluētes materias melius poterit regulare: ⁊ ſic podagrā illaʒ: efficiente cauſa remota patientē tuū ab ea optime pſeruabis. Facies ergo ſic: pes ſeu mēbꝛuʒ aliud ꝑpter ſiccitatē artheticatum in decoctione folioꝝ ſalicis violarū vitis albe viniſere: ⁊ malue ſuis cū radicibus ante cibū mane ⁊ ſero diu teneat: immo ſi in pede arthetica fuerit in tali decoctiōe tota tibia vſq; ad genu q̄q; teneať. Quo dieb⁹ aliquot facto: idem ex decoctione capitū caſtratoꝝū fiet. Et aliquot iteꝝ trāſactis dieb⁹ cū vaccino lacte in quo vitelli ouoꝝ recētiuʒ plures concuſſi fuerint: vt ſupꝛa fiat. Balneo itaq; facto ſi liber ex oleo viol. vel ſalicino: aut cōſili pes atq; tota tibia poteſt iungi. ſic. n. illa ſupflua ſiccitas que hui⁹ arthetice cauſa fuerat alio conuenienti obſeruato regimine penit⁹ amouebiť. Et iſto mō ab ea tuus bonus patiēs pſeruabiť. Q2 ſi hec pp totius ſiccitateʒ fiat ad febꝛis ethice curaʒ: ſi ea in cā fuerit: aut ethice ſenectutis habere recurſum neceſſe eſt: ⁊ tunc a quo tractatulo queʒ de febꝛib⁹ edidi ſuccurſum pete. nam differētie tertie caplm 2^m ac 3^m de his que in hoc caſu cōueniunt te abūdātē faciet: certe raro hic tibi caſus eueniet. Sed vt te de ꝯtingētibus iudicio meo nihil omittā modum artheticam curā hic ſubiungere volui: per quem tractatus iſte de arthetica feliciter finem recipit.

¶ Explicit tractatus de arthetica paſſione ſm Antonium Guaynerij.

¶ Cōmētarioli hui⁹ pars ſecūda q̄ eſt de calculoſa paſſione: per magiſtrū Antoniū Guaynerij artiū ⁊ medicine doctoꝛē papiēſem: viꝝ doctiſſimū: feliciter incipit.

h Vius cōmētarioli pars ſecūda pncipaľ que eſt de calculoſa paſſione feliciter icipit: cuius ſedecim ſunt capitula.

¶ Caplm pmū. Que ſint tā harenularū q̄ʒ lapidis gńationis cauſe. quid itē calculoſa paſſio. Char. 89
¶ Caplm 2^m. De cauſis calculoſe paſſionis. 89
¶ Capitulum 3^m De ſignis calculoſe paſſionis demonſtratiuis. 89
¶ Capitulum quartum De calculoſe paſſionis ſignis pꝛonoſticis. 90
¶ Caplm 5^m De cura paroxiſmi calculoſe paſſiōis: ⁊ pmo de cliſterib⁹ q̄ illa hoꝛa fienda ſunt. 90
¶ Caplm 6^m De fomētationib⁹: enchatiſmatibus: vnctiōibus: emplis ⁊ vētoſis que paroxiſmi hoꝛa in calculoſa paſſione fienda ſunt. 90
¶ Caplʒ 7^m Quoſdā ponit canones anteq̄ʒ p os cōminuētia lapidē: aut diuretica pbeas obſeruādos. 91
¶ Caplm 8^m Simplicia quedā in ſe cōtinet que veterū teſtimonio lapidē cōminuūt. 91
¶ Caplm 9^m De ſimplicib⁹ qbuſdā q̄ tā a modernis q̄ʒ veteribus i fractione lapidis ſingularia reputātur: ac q̄liter pparari exhiberi q̄ʒ debeant. 91
¶ Caplm 10^m De cōditionib⁹ in cōpoſitione medicinaꝝ: q̄ noſtro ꝓpoſito ꝯueniūt attēdendis. 92
¶ Caplm 11^m De cōfectionibus aquis ſublimatis. iulep ac de ſirupis q̄ inter cetera in frangendo lapidē pncipatum obtinent. 92
¶ Caplm 12^m De puluenbus qui lapidē frangūt: ⁊ de cōfectionibus item. 92
¶ Caplm 13^m De modo infirmū hoꝛa paroxiſmi dietandi ⁊ vbi doloꝛ nimiuʒ virtutem pꝛoſterneret: qualiter ei ſit ſuccurendum. 93
¶ Capitulum quartumdecimum. De lapide veſice ⁊ eius quoq; ſignis. 93
¶ Caplm 15^m De cura lapidis veſice. 93
¶ Caplm 16^m De pſeruatiōe a calculoſa paſſione: 93

¶ Que ſint tam harenularū q̄ʒ lapidis gńationis cauſe: et quid ſit calculoſa paſſio. Capitulum. j.

Simme calculoſa paſſio dominaʒ artheticā diligit: ⁊ tantaʒ ſimul habēt affinitatē: vt vna ſine alia rariſſime vllū iuadat. his itaq; abſolutis q̄ mihi de arthetica dicē videbātur de paſſiōe ipa calculoſa iuxta ꝓmiſſa dictionē nunc facere ſupereſt: que lythiaſis apud grecos nūcupatur. vñ Hypo. affo. 4^a. Quibus ingt in vrina harenoſa ſubſunt ſedimina his veſica: aut renes lythiaſim habent. i. calculoſam paſſionē. Et ariſto. decimo ꝓbleumatuʒ ꝓbleumate. 43. renū ⁊ veſice lapidē lyton appellat: ⁊ abhinc he paſſio lythiaſis dicta eſt. Nā lythos grece: latine lapis. ⁊ ob h̄ confectio quedaʒ lythontripon appellať: ꝙ lapidē frāgens interpꝛetať. veteres tñ de hac tractātes paſſione de calculo ſeu de lapide in renibus. vel veſica capla ſua rubꝛicāt non moꝛbū: ſed moꝛbi cauſam poti⁹ rubꝛicātes. Eſt. n. calcul⁹ minur⁹ lapis cū quo antiqui calculos faciebāt. ¶ Cuʒ igiť lapis hāc paſſionē efficiens ⁊ maxime renū: paruulus q̄ʒ ſit calculus dicι⁹ eſt a quo ⁊ calculoſa paſſio denominationem accepit. Sed vt facili⁹ in eius notitiā veniam⁹: qualr hec paſſio fiat inueſtigandū erit. ¶ Sciēdū itaq; ꝙ renes ſunt coꝛpa oblonga: quoꝝ dexter altioꝛ q̄ʒ ſiniſter verſus epar eleuatur: a quo due vene a chili vena ramificate ad renes ipſos veniūt: per quas ab epate aquoſitatē emulgēt ideo vene emulgētes dicte ſunt. poſtea vō in renuʒ cōcauitate emulgētes iſte vene ſubtiliātur dilatanturq;: ex quibus pāniculus fit quidā colatoꝛiuʒ noie: per quem tracta ab epate aquoſitas excolatur: ⁊ dehinc p poꝛos vrinides q duo ſunt cānalia a renibus ad veſicā tendētia in ea diſtillatur. habet. n. veſica tunicas duas. quarum quelibet foramina non ex directo: ſed ſeoꝛſuʒ habet: ergo illi poꝛi ad pmam tunicam venientes illic vrinā deponunt: que hic p foramia ſecūde tunice in veſicā diſtillať. ¶ Ex quibus patet quare dilatato colatoꝛio vrina turbida vt plurimum apparet. Nam aquoſitas ab epate attracta nō tunc debite in renibus excolať: ⁊ ſic cū vrina mixta turbidam eam efficit. veruʒ cum a ſano mēbꝛo ſanum ſperma ⁊ ab infirmo infirmum decidať: vt in meo de ꝓpꝛijs mulierū egritudinibus latius declaraui. Renes habētes debiles natos renum debilium generāt: ⁊ hanc ob cauſam nō minus hāc q̄ʒ artheticam paſſionē hereditariā dicimus. ¶ Sciendū vlterius generationis lapidis duas pncipaliter eſſe cauſas. Quaruʒ vna ex agentis parte ſe tenet: vt eſt caliditas exceſſiua: q̄uis exceſſiua quoq; frigiditas ad generationē lapidis effectiue ꝯcurrere poſſit: vt de criſtallo patet. ſed hoc ad noſtrum pꝛopoſitū nihil. Altera eſt ex parte materie quam viſcoſam eſſe neceſſe eſt: nā ex pura terra. vt Auicēna in ſuo paruo de mineralib⁹ exemplariter poſuit nunq̄ʒ lapis fieret. vincēs enim ſiccitas cōglutinari eam ſineret nunquā. neq; fieret cōglutinatio: ⁊ per ꝯſequēs lapis nunq̄ʒ. ¶ Ex quo patet viſcoſum aliquod eſſe ad generationeʒ lapidis neceſſariū. materia igiť viſcoſa dum per caloꝛē ſublimatur humiduʒ reſoluit: ad cui⁹ reſolutionē ſiccitas introducitur: ⁊ caloꝛe vlterius cōtinue ſublimante tandem ea creſcit: vt remanens tandem lapis fiat: pꝛout manifeſte de lapide in foꝛnace cocto depꝛehēditur: ⁊ iſto modo lapis ſeu calcul⁹ tā in renibus q̄ʒ alijs in noſtri coꝛpoꝛis partib⁹ generari poteſt. Nā vbicūq; caliditas exceſſiua fuerit in viſcoſam materiā tēpoꝛe notabili agēs: ibidē calculus fieri potes: ſed frequētius ſit in renibus: quia eoꝛū exceſſiua caliditas aquoſitatis quātitatē multā ab epate trahit: ⁊ cum in eo nō debito tēpoꝛe manſerit multū viſcoſitatis ſecum habet: ⁊ ſic in renibus retenta a caloꝛe ipſorum ſuperfluo: modo quo ſupꝛa lapis ſeu calculus generať. ¶ In veſica autē q̄uis membꝛū de ſe frigidū ſit ⁊ exangue: materia tamen ibidem diu retēta ſi non a pꝛopꝛio a circūſtantiū ſaltem caloꝛe membꝛoꝛū: ⁊ pcipue ſtomachi atq; epatis a quibus vt Raſis inquit: igneū caloꝛē acquirit paulatine ſublimatur ⁊ tandē in lapidē cōuertitur: qui ꝑpter diuturnaʒ moꝛā in veſica ſit q̄ʒ lapis renum durioꝛ groſſuſq; magis. ¶ Et ſic habes cauſas generatiōis lapidis que nō minus harenularū cauſe eſſe poſſunt: vt patet. Nam ſicuti Sera. et nōnulli veteres voluerit lapis ſeu calculus materialiter nihil aliud eſt q̄ʒ harenularū coadunatio: ⁊ dehinc ipſarum adherētia: ⁊ tandē coagulatio. ⁊ ſic patet quare calculi materia ſunt harenule. verū ad ipſarū generationem nō ita intenſa caliditas: neq; materia ita viſcoſa ſicuti ad lapidis generationem requiriť. ⁊ hanc pꝛopter cauſam in vijs illis intermedijs: quia in poꝛis vrīdibus ſepius harenule generantur: de quibus tamē infra. ¶ Poteſt itē vt predixeram in pluribus partib⁹ noſtri coꝛpoꝛis fieri lapis veluti in pulmone: ſtomacho ⁊ iteſtinis: vt quarto ⁊ ſexto de interioꝛibus habeť. ¶ Et ego heri in quodam ruſtico qui per quindenā aſcellam ſepius non habebat ad nucis magnitudineʒ non vnum ſed plures lapides in inteſtinis generatos vidi. ¶ Refert idem iſte medicine verus interpꝛes magiſter meus Jacobus de Foꝛliuio in quodaʒ domino Nicolao de ſumma rippa: ſe lapidē ſub lingua generatum vidiſſe. ¶ Cumq; harenule ab iiſdem cauſis quibus ⁊ lapis fiat diuerſis quoq; in noſtri coꝛpoꝛis partibus generari queunt: de quibus infra plenius. Verum non poſſunt vt patet: harenule neq; lapis in quouis loco noſtri coꝛpoꝛis generari niſi ex qua fiat materia ibidem teneatur. ¶ Cuius retentionis cauſa triplex aſſignatur: vt

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA · BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

materiei viſcoſitas: viaruȝ opilatio ſeu ſtrictura: ⁊ expulſiue debilitas: ⁊ hec vltima p exceſſiuā caliditatē plm adiuuatur: que nō ſolū materiā exiccādo eā reddit fluxibilitati ineptā: ⁊ per cōſequēs expulſioni: ſed mēbrū etiā in quo eſt vlteriᵒ exiccādo eius debilitat expulſiuā: ſexto de accidenti penultimo capl'o ⁊ pma pmi: doctrina de virtutibᵒ ideo decimaoctaua tertij capl'o de lapide renum. Et exceſſiua inqt renum caliditas expulſiuam debilitādo ſuperfluitates in his detinet ⁊c. Et ſic patet tā ratiōe agētis q̄ʒ paſſi qualiter ⁊ quō in renibus: ⁊ in veſica lapis generatur: qui exiſtēs in renibus ſi ad extra corpus mitti debeat: p poros vritides ad veſicā tranſeat neceſſe eſt. Cūq; vie ille anguſte ac ſenſibiles plurimū ſint ſine cōtinui aliquantula ſolutione per eas calculus ipſe rariſſime tranſit: ex quo tunc dolor in vijs illis cauſaꝛ inteſiſſimus: vt in calculoſis eſt videre. ¶Ex quibᵒ omnibus pt facile colligi q̄ calculoſa paſſio eſt morbus hereditarius a calculo in renibus vel veſica generato cauſatus p quē ʒ his in locis: aut in vijs intermedijs crudeliſſimus dolor innaſcit. ¶Habes itaq; q̄ ſint tā harenularū q̄ʒ lapidis gnatiōnis cauſe. quid q̄ʒ ſit calculoſa paſſio. Et p hoc huic capl'o finē impono.

¶De cauſis calculoſe paſſionis. Cap. ij.

c Alculoſe paſſionis cauſe oīa illa in ſumma eē pñt que renū ſeu vrine viaꝝ calorē ſupincēdere q̄unt: meatuſq; illos anguſtare: ac oīa quoq; q̄ ad materiam lapidis multiplicandā iuuāt. ¶Et hec q̄nq; extrinſece ⁊ q̄nq; ſunt intrinſece. Extrinſece quidē ſunt vt exceſſiua aeris caliditas ⁊ ſiccitas: ſeu cuiuſcūq; alteriᵒ extrinſeci potētis renū ſeu circūſtantiū mēbrorū calorē ſupincēdere: vt ſunt balnea calida ⁊ ſicca tam naturalia q̄ʒ ſ. artificialia: inteſa q̄q; frigiditas potēs renes ſeu vias iſtas coartare ſic: vt materia ibidē teneaꝛ. ¶Exercitiū forte atq; ſuperfluuȝ: ⁊ maxie poſt cibū: vt eſſet ſaltare: currere: equum duri portatus: eqtare: ad pilā ludere: ⁊ ſilia: ac etiam longa ſup pedes ſtatio: diu. n. ſup pedes ſtare: vt Raſ. inqt: efficit vt renū meatus veluti chorde extēſi maneāt: nec regeȝ veluti iacēdo: aut ſedēdo ſumūt ⁊c. Nimia itē quies expulſiuā pigritās inter has cauſas enumeraꝛ: q: vt cōuenit materia tūc nō expelliꝛ. ¶Et idē d ſōno ſuperfluo accidit. ſupine q̄ʒ ſup lecto iacere molli renū caliditatē augmentat: qd generationē lapidis plimū opatur. ¶Et idem nimia vigilia: ingēs q̄ʒ ira: ſuperfluus coitus: ⁊ maxime ſup cibū eſt de potētiſſimis huius morbi cauſis. Idē quoq; facit ventreȝ cingulo: aut cū diploide nimiū ſtringere. ſtringunꝛ. n. tunc nimiū renes q ſup lūbos tanq̄ʒ ſup culcitra iacēt: quorum ſtrictura ſtringunꝛ ⁊ ipſi: ⁊ ſic retēte materie in lapidem facile cōmutanꝛ: fames lōga ſupincēdendo caloreȝ ad lapidis generationē plimū facit: vt raſis inqt. ¶Et ſup omnia cibi ⁊ potᵒ repletio nimia. ipſoꝝ itē inordinata aſſumptio ac comedēdi ſeu bibēdi anomala cōſuetudo: ⁊ reruȝ potiſſime: ex qbus lapidis materia facile generaꝛ: vt ſunt fercula de paſta: fercula caſeata: vt offe arthocree: ⁊ ſimilia: vt ipſe iterū caſeus: panis azimus: rizū amigdū: legumina oua dura: caro bouina: porcina: ceruina: anſerum: anatuȝ pulloꝝ: colūboꝝ nondū volantiū: ⁊ ſiliū aialium inteſtina: ipſoꝝ q̄ʒ extremitates: ac fructᵒ oēs qui dure ſunt digeſtionis: vt coctana pira ⁊c. ¶Res item oēs acute: vt porri: cepe: alleū: zinziber: vinū turbidū: ac dulce groſſum iteruȝ et maxime muſtum. Et hec oīa ex pte cauſarū extrinſecarum ſe tenēt. ¶Quātū ad intrinſecas imediatas paſſiōis calculoſe cauſas ad bonū itellectū eſt ipſemet calculus i renibᵒ aut vijs intermedijs exñs ſeu in veſica: cuiᵒ cā vt ſupra ex dictis facile colligiꝛ triplex aſſignari pōt: renū. ſ. aut membroꝝ circūſtantiū exceſſiua calitas: viaꝝ ſtrictura ⁊ humores viſcoſi q̄cūq; ille fuerit: ſiue viſcoſum flegma: aut quiuis alius: aut in renibᵒ ſanies retēta. Et iſta oīa nō minus harenulaꝝ q̄ʒ calculi cāe eſſe pñt: vt ante dictū eſt. ¶Habes itaq; tā extrinſecas q̄ʒ intrinſecas calculi harenularuȝ cauſas: ⁊ ex ꝯñti calculoſe paſſiōis q̄ huic caᵒ finē iponūt.

¶De ſignis calculoſe paſſionis. Cap. iij.

d Emōſtratiua ſigna calculoſe paſſionis ſunt duplicia. Nā quedā lapidē: ⁊ quedā lapidis materiā demōſtrant: verū lapis ipſe tam in renibus vijs intermedijs q̄ʒ veſica dolorē efficiens eſſe pōt: ⁊ ſic vt perfectiᵒ in hoꝝ cognitionē venire queas locoꝝ diſtincta ſigna ponā. ¶Si igitur lapis in renibus fuerit: grauitas in eis aderit dolor fixus cū pūctura quadaȝ locū paruū occupat: grauitas in iunctura lūboꝝ quadā ſentitur: ⁊ talis dolor ſemp ad poſteriora declinat ſic: vt ſepius ſpinam curuare faciat: ⁊ dum lapis iſte ad bonū intellectum fieri icipit donec ab his egreditur continue augetur dolor. ¶Et pp colligātiaȝ diafragmatis: ac cerebri cum renibus dolor adeſt ingens. ¶Et ꝓpter illā quā q̄ʒ magnā cuȝ ſtō habēt colligantiam: nauſea frequēs adeſt: ⁊ p ideȝ dolent ylia. ¶Et ea ex pte q̄ ren īfirmus manet dolet teſticulus. Et q: cā doloris plurime mãe ad locuȝ attrahunꝛ que neruos in dorſo ortos ad crus ⁊ pedes trāſeuntes opilāt ſpiritibᵒ ad ea venire nō valētibus: crus ipm atq; pes dormitat: ⁊ digitus illius pedis minimus iterdum formicat. ¶Talis aūt patiēs ſi vrinā nigrā ac ſpiſſam cum qbuſdaȝ ſepe rubeis harenulis reſidētibus mingere ꝯſueuerit: ⁊ nō ceſſante renū dolore alba ⁊ ſubtilis appeat: lapidē tūc in renibᵒ fieri nō dubites. Q; ſi patiens filius fuerit calculoſi atq; iterdum lapidē emittere ꝯſuetus: certior quoq; ſies. Et hec oīa tibi lapidē in renibus eſſe demōſtrāt. ¶Sed vbi inter renes ⁊ veſicā medijs in vijs fuerit acutior multo q̄ʒ pmo in ylijs ⁊ in vijs illis dolor aderit: ⁊ interdū adeo acutᵒ ac ſi acus eū pūgerēt dolēt tūc anche: vēter ꝯſtipaꝛ: vrina nigra paulatim exit: ⁊ interdū cū ardore. ¶Et q: pp dolorem retrahiꝛ calor ad intra: lūbi ſepe frigēt inanito corpe augmentaꝛ dolor. cibo ſūpto minuiꝛ: q: tūc aq̄ſitas q̄dā ab epate ad vias renū dimittiꝛ: q̄ eas mollificādo dilatat: ⁊ cū tūc liberiᵒ calculus trāſeat: minuiꝛ dolor. Et iſta ſigna in vijs itermedijs lapidē eſſe manifeſtāt. ¶Q; ſi dolor in alchatim ad emunctoria ſeu inguina ſe extēdēs cū grauitate quadā augetur: ac ſi quoddā ſuſpēſum pondus in ipſo alchatim foret. Sitq; ſolito vrina harenoſa magis: his apparentibᵒ in breui tpe in veſica lapidē expectabis. ¶At cum dolores iſti remiſſi: aut ex toto amoti fuerint. lapidē tūc in veſicā deſcendiſſe ſcias. Vñ raſis ſummatīȝ iſta oīa colligēs inqt. Cuȝ ſenſerit patiēs dolorē ex pte lūboꝝ: ⁊ ad inguina deſcendere ſcias calculū ad poros vritides deuenire. Et cū dolor ab inguinibᵒ deſcēderit: ſcias lapidē verſus veſicā trāſire. Quieſcente āt dolore iā lapis cecidit in veſicā ⁊c. ¶Ex dictis itaq; tā in renibᵒ vijs intermedijs q̄ʒ in veſica lapidē eſſe facile cognoſces. ¶Verū ex ſignis dictis plima cū colice ſignis cōicāt: ſic vt interdū vnā ab alia diſcernere ſit difficile. vñ ſecūdo de iteriorībᵒ. v. capl'o recitat de ſeipſo Gal. q̄ vnᵒ ſemel inter renes ⁊ veſicā dolorē acutū mordicatiuuȝ valde ſentiebat p quē in renibᵒ lapidē: ſeu in vijs intermedijs habere credidit: ſȝ cliſteri facto plima viſcoſa mã egreſſa eſt ⁊ ſedatᵒ eſt dolor: qua ex re illā colicā: ⁊ nō calculoſam paſſionē eſſe cognouit. ¶Vt igiꝛ vnam ab alia diſcernere ſcias ad q̄ ſequūtur attēde. nā in calculoſa paſſiōe dolor venit paulatiue: in colica ſubito: hic ad poſteriora declinat: iſte ad interiora: ⁊ a parte dextra: p pectinē verſus veſicā pncipiū ſumēs ad ſiniſtrū ſurſum tēdit: hic fixus manēs paruū locū occupat. Ille hincinde ambulans magis: hic fortiᵒ inanitū affligit: ille repletū. cuiᵒ nōnulli cauſam aſſignātes inquit: q̄ hora vacuitatis ſtōi chilus p iteſtina renes aggrauās trāſit: ⁊ ſic dolor augetur: ſed cibo ſumpto collon ſup ſtōm exiſtēs ꝯſtringitur. pp qd nō ſic facile chilus ad inteſtina trāſire pōt: ſed colica pp ſtricturaȝ collon tūc augetur. dicūt alij q̄ vtraq; hora repletiōis ſit fortior. ſed in colico q̄ʒ in renali ꝓpter cauſam aſſignataȝ magis: vel dic vt ſupra q̄ ſumpto cibo ſtōus quaſdaȝ relaxat humiditates que ad epar veniētes: ⁊ dehinc ad renes venas emulgētes: ⁊ vias alias p quas calculus trāſit humectādo

relaxat: ⁊ ſic lapidis egreſſus ſit facilior pp quod dolor minuiꝛ cuiᵒ oppoſitū in vacuitate ꝯtigit. Dixit tñ Gal. qnto de interioribᵒ: q̄ poſt repletionē cibi ⁊ potus renalis dolor augeꝛ: qd intelligiꝛ poſt nimiā repletionē cibi ⁊ potus renalis dolor augeꝛ. ⁊ id nō dixit poſt aſſumptū cibū: ſed poſt cibi ⁊ potus repletionē: ſupple nimiā ⁊c. Et ad pri^m ꝓpoſitū veniēs hic p cliſteria ſeu p quoduis aliud fecibᵒ eductis: aut vētoſitatibᵒ nō multū ſedaꝛ. ille aūt plimū ſȝ p vrinā harenulas arᵉ mandat: ille flegmata: ⁊ qd in calculoſo vt calculoſus ē non ꝯtingit p ſeceſſum ſquibalas: aut veluti caprarū ſtercora formata colicus mādat. plᵒ crura atq; dorſum in renali dolēt: in colico minᵒ: hic q̄q; minus nauſeat: minuſq; vomit: ille aūt plᵒ: qd pp maiorē collon cū ſtō colligātiā accidit. Et hec ſunt ſigna haꝝ paſſionum magis vniuoca. Ceterā aūt magis equocāt. Et p hoc tam ꝓpria q̄ʒ equoca ſigna calculoſe paſſiōis habes. ¶Sȝ q̄a calculi mã eſt viſcoſum flegma: aut citria colera ſeu vitellina vel ad bonū intellectū flāticus ſanguis viſcoſus ⁊c. In huiᵒ materiei cognitionē facile deuenies: ſi cōplexioneȝ habitudinē: regimē: ipſius annis: etatē ad pcedēs regimē fueris pſcrutatᵒ. nā ſup qd ex victus iſta magis atteſtanꝛ: id in cauſa fore iudica. Et ſi ſanies in cā fuerit p vlcus renū cōprehēdes. Et per hec ſignis demōſtratiuis calculoſe paſſionis finem impono.

¶De calculoſe paſſionis pronoſticis. Capitm. iiij.

l Ibet antiquoꝝ quoꝝdā ꝓnoſtica hic pmo deſcribere: ⁊ maxie pncipis Aboali. ¶Rarᵒ. itaq; i pueris ⁊ adoleſcētibᵒ ſit renū lapis q̄ʒ in ſenibᵒ: frequētius tñ in veſica. Nā pueri ⁊ adoleſcētes aliarū etatum reſpectu magis ſunt guloſi: voraciterq; mādūcāt: ac ſup cibos inordinate mouenꝛ: q̄s ob res i plimas ſuperfluitates abundant. Cūq; ipoꝝ renū expulſiua virtus ſit fortior: illas ad veſicā demittit: q̄ ibidē retētē in lapidē cōmutanꝛ. In ſenibᵒ vo genite: ⁊ ad renes decurſe pp ipoꝝ expulſiuam virtuē debilē ibidē retinenꝛ: ⁊ ſic frequentiᵒ renū lapidem q̄ʒ pueri q̄ʒ q̄q; adoleſcētes generāt. ¶Et p eandē ratiōeȝ minᵒ lapis renū in iuuenibᵒ q̄ʒ ſenibᵒ generaꝛ. Et minᵒ itē lapis veſice in iuuenibᵒ q̄ʒ in pueris: q: pp aſſignatas cauſas pl'es multo pueri q̄ʒ iuuenes ſuperfluitates generant: q̄ ad veſicā miſſe cū ipſius veſice collū ſit ſtrictiᵒ in puero q̄ʒ in iuuene ibideȝ faciliᵒ retinenꝛ ⁊ in lapidē ꝯuertunꝛ: ⁊ ſic frequētius in his q̄ʒ iuuenibus ſit lapis veſice. ¶Rurſus lapis renū rōne materie frequentiᵒ in pinguibᵒ ſit q̄ʒ macilentis: q: pp ſtricturā viarum in his magis de mã retineꝛ ex oppoſitū tñ vt raſis inqt: de lapide veſice cōtingit: cū liberius in macilētis: vt patet mã ad eā tranſeat. Sȝ ratione caliditatis q̄ in macilētis intēſior ceteris paribus repiꝛ lapis faciliᵒ in eoꝝ renibᵒ generaꝛ q̄ʒ in pinguibᵒ: ⁊ ſic i pingui ex pte viſcoſe materie ⁊ in macro ex pte calitatis lapis facilius generaꝛ ⁊c. Et q: puelle reſpectu puerorum breue habēt veſice collū viaſq; magis latas freq̄ntius in pueris q̄ʒ in his lapis veſice cauſaꝛ. ¶Minus ꝓterea ſit in habētibus ventrē lubricū lapis tā renū q̄ʒ veſice q̄ʒ in habentibus ſtipticū: q: plures ſuperfluitates in his q̄ʒ in illis retinētur. ¶Et p idē patet q̄re mulieres rarius lapidē renū generāt q̄ʒ viri: q: p mēſtrua ſuperfluitates pl'es expurgāt: qd nō cōtingit in viris: ad qd iuuat: vt raſis inqt q̄ veſice collum rectū ⁊ largū habet valde: ſic vt nulla pō vrine turbide penitus retineaꝛ. ¶Et talia tibi in ꝓnoſticādo multuȝ ꝓderūt. Nā ſi in pueris: verbi gr̄a. renalis lapis generaꝛ: et ſenibᵒ in veſica id a potiti cā ꝓuenire argues: pp qd cura magis difficultabiꝛ. Et ad hūc modum reſpectu ſue diſpoſitionis de pdictis dices. Vñ puer calculoſus difficulter alijs in etatibᵒ poterit a calculo pſeruari. ⁊ p hoc patet quid in caſu iſto ꝓnoſticari debeas. Senex puta calculoſus. vt raſis inquit: ab recidiua nō facile cuſtodiꝛ. imo vt iquit Aui. Hipo. auctoritate in ſenibᵒ nō curanꝛ: q̄a pp debilitatē digeſtiue facile calculū generāt. ⁊ hāc q̄ʒ Ra. rōnē aſſignat. ¶Si videris vt Ra. inquit vrinam nigrā ſine dolore ac ſine alia egritudine ꝓnoſtica lapidē in renibus poſt parū tempis generādū: maxime ſi ſenex fuerit. ¶Si aūt in alicuiᵒ vrina harenulas cōtinue reſidere ꝯſpexeris difficulter calculoſam paſſionē incurret: id. n. virtutis expulſiue fortitudinē: ac materiā ſubtilē ⁊ obediētē. ¶Et iterū ſi in cōſueto calculoſam paſſionē pati vrina aquoſa et ſubtilis valde p dies aliquot apparuerit: ſcias in eo lapidē generari: ⁊ niſi remediū aliō apponaꝛ crudeliſſimam paſſionē incurrere. Generaꝛ. n. calculus vt ſupra dictū ē: ex coadunatiōe adherētia: ⁊ tandē coagulatione harenularū adinuicē: ⁊ ſic diu retēte calculū fieri arguūt. Sȝ q̄nto magis vrina fuerit clarior ⁊ minoris ſediminis: tāto magis factū calculū durū eſſe ſignificat: ⁊ adhuc q̄to magis vrina in tali ſtatu pſeuerat: tāto eū duriorē eſſe arguit: qui tunc nunq̄ʒ vel maxima cū difficultate medicinis frangiꝛ vex vbi harenoſum ꝯtinue ſedimē in vrina cōſpexeris ⁊ in tali vt ſepe ꝯtingit fiat calculus: leuis erit: ⁊ cū medicis facile frāgibilis. ¶Sed q: in multis noſtri corpis ptibus arenule generanꝛ: vt poſſis ab his diſcernere: de quibus mentio facta eſt: ſcias vt i pmo capl'o dictū fuit: q̄ tā effectiue q̄ʒ mãlr harenule: ⁊ eo q̄q; mō quo calculi generātur: ſed ita inteſa caliditas: nec mã tā viſcoſa regriꝛ. ¶Cuȝ igiꝛ tā in ſanguine q̄ʒ alijs in humoribᵒ ꝯtingat aduſtiōeȝ ſepiſſime fieri: plerūq; aliq̄ coꝝ pō incineraꝛ ⁊ in harenulas cōmutaꝛ: vt in aliqbus tā cronicis q̄ʒ acutis egritudinibus ē videre: ſicut in qbuſdā q̄rtanarijs ⁊ leproſis ⁊c. Et idē in retētione mēſtruoꝝ atq; emoroydarum ꝯtingit. Vñ Aui. 21ᵃ tertij harenule inqt nigre vel ſubnigre mēſtruorū retentionē ſignificant: q: mãe in vijs ꝓpinquis matrici diu retēte p aduſtionē in harenas cōuertunꝛ: ⁊ pariter in alijs ptibus nr̄i corpis ſepe ſit. Sed niſi has ab his q̄ in renibᵒ ⁊ veſica generaꝛ ſciueris diſcernere errores nō paucos in ꝓnoſticādo ꝯmittes. Et ideo ſcias q̄ iſte aut vrine ſupnatāt aut cū ea cōmiſcētur. Sed q̄ in renibᵒ aut veſica fuerint in vrine fundo reſidēt. Et hoc eſt: q: iſte pme p anguſtas ⁊ remotas vias tranſeūtes ſubtiliātur valde ⁊ leues ſunt: ꝓpter qd vrine ſupnatāt: aut eidē cōmiſcētur: alie in latis vijs: ⁊ vrine ꝓpinquis generantur: ⁊ ſic groſſiores et maioris pōderis ſunt: cuius cauſa in fundo reſidēt. Et ex his patet que ⁊ quales ſint harenule de qbus ꝓnoſtica dicta verificātur. ¶Verū iſte q̄ in renibus ab his que in veſica ſiūt p colorē diſcernūtur. Nā que in renibᵒ ad rubedinem: ⁊ q̄ in veſica ad albedinē quādā tendūt: ⁊ hoc eſt: q: tā rōne agentis q̄ʒ materie q̄ʒ quoq; loci vt nōnulli voluerunt ꝯtingit harenulas in colore variari. Ratiōe agentis q: que ab exceſſiua caliditate ſiūt rubedinē quādā acquirunt rōne materie: q: ſi iſta ſanguinea a pdominio fuerint ad rubedinē tendēt: ſi flegmatica ad albedinē: ſi colera ad citrinitatē: ſi melācolia ad liuiditatē ſeu nigredinem. Et ſi virides ſint vt iā ſepius viſum eſt a colera praſſina ſeu eruginoſa ſient. Rōne loci: q: color loci in quo ſiūt ad eas colorandū plurimū iuuat. ¶Ex quibus patet q̄ taȝ ratione agentis q̄ʒ materiei q̄ʒ loci renales harenule rubee eſſe debent. Rōne agētis: q: ab exceſſiua renū caliditate ſiūt: rōne materie: q: iſta eſt aquoſitas cui plurimuȝ vnctuoſitatis ſanguinis eſt admixtuȝ: ⁊ p ꝯñs rubet. rōne loci: q: renes rubei ſunt ⁊c. ¶Hoꝝ aūt oppoſitū in his ꝯtingit q̄ in veſica generātur. pmo q: frigiditate ꝯgelāte ſiūt: vel melius ab vnito valde calore: ⁊ mã ex quo ſiūt eſt aquoſitas multum ab vnctuoſo ſanguinis in renibᵒ excolata: ꝓpter qd quandā ad albedinē tendit: ⁊ ita locus cōſiꝛ q: veſica: ea eni eſt renū cōparatiōe alba. ¶Sed ea q̄ in poris vritidibus ⁊ vijs alijs intermedijs generātur mediū tenēt inter has duas quo ad rubedinē ⁊ albedinē. Ex quibus patet q̄re harene renales ſunt rubee: veſicales aūt albe. ⁊ que in medijs locis generātur: mediū tenent ⁊c. ¶Et cum vt ſupra dictū eſt antiq nōnulli voluerit q̄ calculᵒ nihil aliud mãliter ſit q̄ʒ harenularū coagulatio. patet q̄ calculus niger cū ex humore: vt dictū eſt: melācolico ſiat ē ceteris ad

Ant. de flomia ... et prec. pue de bena poplitis ... hypo. 6. epidimiar. ... et gal. lib. de flomia

frangēddū durior: mō cetera ſint paria. nā ſi ipm inter digitos cōduxeris puluerizari negt: aut id ſaltē maxima ſit cū difficultate: ſed q facile incinerat: facile quoqȝ cū medicinis frangit: ⁊ hoc in pnoſticandū vtile tibi ſiet. ¶Illi preterea in quoꝝ vrinis: vt Aui. ingt: ſit ſal ad calculū marie ſunt parati. Talis nāqȝ vrina caliditatē in renib⁹ atqȝ fortē materiā ab epate trahere potentē: ⁊ eā quoqȝ incinerare poſſe ſignificat: ⁊ tales vt patet maxime ſunt ad calculū pparati. ¶Et iterū puer cui⁹ vēter: vt ingt Raſis: p maiori parte ſit ſtiptic⁹: ⁊ ſtomach⁹ atqȝ epar ſunt calida: eſt ad lapidis generationē marie pnus: ⁊ hoc pter fortē attractionē humiditatū ad epar ⁊ vrine vias. ¶Qui quoqȝ calculū frequēter icurrūt ad excoriationē veſice facile deueniūt. ¶Calculoſi quoꝝ nullis medicinis dolores ſedant morte clamoſa moriunt. Qȝ ſi extremitates frigide fuerit et in facie ſudor frigidus apparuerit: cū pſbyteris derelinque. Cū quo ſi formicātē pulſū habuerit mors i breui eū rapiet. ¶Calculoſa paſſio: vt inquit Aui. paroxiſmalis exiſtit. Inter paroxiſmū tn̄ ⁊ paroxiſmū ſpaciū eſt diuerſum qꝛ qnqȝ de menſe in mēſem ⁊ interdū de anno in annum reuertit paroxiſm⁹. Et vt declaratū pmo caplo fuerat tam lapis renū qȝ veſice ex morbis eſt qui hereditant. Patet igit quid de tuis calculoſis habeas pnoſticari: quod hui⁹ capituli intentio fuerat

¶De curatiōe paroxiſmi calculoſe paſſionis: ⁊ pſens caplm que tunc fiēda ſunt cliſteria ſolum deſcribit. Capitulum. v.

o Mni cū diligētia huic tā imiti morbo celerit ſuccurrendū eſt. Nā patiētē ſepe tā acriter ſine intermiſſione moleſtat: vt ad mundū aliū pijs cū lamētationib⁹ eū ire qȝ vellet celeri⁹ cogat. Quamobrē q paroxiſmi hora fiēda ſunt pmo deſcribā: ⁊ ſucceſſiue qd in gere. ¶Dolore igit exiſtēte q feces educūt: lenitiua cliſteria ſine mora face. Nihil eni: vt Aui. ingt: dolorē renum ex lapide cauſatū magis augmentat qȝ inteſtinoꝝ repletio: et potiſſimū ex ſtercore. ¶Qȝ ſi patiēs tuus nauſeauerit ad vomendum eū iuua. Eſt.n. vomitus i caſu iſto vtilis valde: quē cū cōi aqua ⁊ aceto: aut oximelle ſimplici ⁊ aqua raphani: vel aliter put. 28. capl̄m pme ptis te docet puocabis. ¶Cliſtere aūt lenitiuū quo Aui. in hoc caſu viſus ē accipit violaꝝ altee furfuris boraginis aā. M.j. ficuū numero. vj. ſebeſtē numero. vij. ex his fiat decoctio: de q. Rx. ℥.x. ⁊ in ea diſſolue caſſie. ℥.j.ß. butyri recētis. ℥.ij. olei cōis ℥.ij.ß. ſalis triti parū: ⁊ tali cliſtere fecib⁹ retentis cū ad infirmū deueneris: illico fieri iube. ¶Bon⁹ Alexāder hui⁹ cliſteris decoctionē ex radicibus altee: fenugreco: camomilla ⁊ furfure fieri faciebat. talia nāqȝ cliſteria vt ipſi inquiūt dolorē plurimū ſedāt: ventrē laxāt: ⁊ viſcera mollificādo ad emittēdū lapidē multū iuuāt. Iubet tn̄ vt hec talia cliſteria in pauca qntitate fiant: qꝛ magna qntitas inteſtina replet nimiū: cuius cauſa renes cōprimunt: ⁊ ſic dolor auget. ⁊ ideo vt repletio talis euitet: ſi cōmode fieri pt per ſuppoſitoriū iuſſit Aui. feces educi. ¶Nec veluti quidā ignari medici facias: q ſtatim cū hac paſſiōe laborātes addeūt: diafiniconē electuariū indū: aut cōſimile cū vino maluatico: aut alio forti diuretico prebēt: ⁊ ſit q velit diei hora. Sed certe hi male medicine canones reuiderunt: vel de ipſis tn̄ cōfidūt: vt q imaginant ſibi in hac diuina arte licere putēt. cōtra aūt tales bon⁹ Aui. clarā ratiōnē adducit. Exhibitū ingt p os fornacū a ſuperiorib⁹ verſus renes trahēdo materiā dolores plimū augmētat. ideo in leniſicatiōe nature eſt alleuiatio pꝛima magis qȝ doloris ſedatio ⁊c. Idē ponit Serap. qrto ſui breuiarij inquiēs. Solutiua p lenitiua cliſteria fiāt: qꝛ tales infirmi ſolutiuarum medicinaꝝ adminiſtrationē non tolerant ⁊c. Et hi ignari vt patet nō ſolū exhibēdo farmacū peccāt: ſed qd deteri⁹ eſt ipſū cū vino maluatico pbēt ſeu cū alio diuretico forti: qd mltū vitupat ab auctorib⁹. Vn̄ Auic. Sedent dolores ingt cū lenitiuis q dixim⁹: qꝛ ſi nūc cū diureticis lapis curetur: augmentabit dolor: ⁊ ſic recti⁹ eſt vt abſtienat a medicinis diureticis fortiter mouentib⁹ ⁊c. Tu ergo vt Sera. inquit: cū cliſteri vētrē mollifica: ne vrine meatus per cōſtrictionē obturent: qꝛ id ſepe ad ſincopim patientē deducit. ¶Per lenitiua itaqȝ fecibus eductis: vt raſis ingt: ps doloris maxime ſedatur. Et ſubdit: qp ſi calor ⁊ acumen poſt exitum ſtercoris ⁊ mūdificationem iteſtinoꝝ affuerit: eum aq ordi oleo vio. oleo roſ. mucilagine pſilij ⁊ ſe. lini cliſtere fiat. Si igit cliſtere tale facere neceſſe ſit cum aq ordei. ℥.vj. olei vio. ℥.ij.ß. olei ro. ℥.ß. mucillaginis pſilij. ℥.ij. mucila. ſe. lini. ℥.j. cliſtere facias. ipm enim calorē atqȝ ardorē valde remittit. ¶Antiquoꝝ aliq in ſedādo dolorē ex vaccino lacte vitellis ouoꝝ ⁊ ſale modico cliſtere faciebant: ⁊ ſepius hoc ego vſus ſum. Facias ergo ſic. lactis vaccini. ℥.viij. accipias in quo vitellos ouoꝝ duoꝝ ɔcute. dehinc. ℥.ii. olei cōis adiūge: paululū qȝ ſalis triti: ⁊ facias cliſtere. ¶Sepiſſime in tpe paroxiſmi vētoſitas plima in iteſtinis abundat: q tn̄ illa dilatādo cōprimit renes: cui⁹ cā dolor multū itēdit. vn̄ hoc i caſu eductis fecib⁹ per cliſtere lenitiuū ⁊c. tale iube fieri: qd accipit malue bliti mercurialis camomille aā. M.j. aniſi maratri aā. ℥.iij. fiat decoctio. de qua. Rx. ℥.viij. bndicte. ℥.i. caſſie. ℥.vj. duos ouoꝝ vitellos: olei camomillini. ℥.iij. ⁊ cum modico ſalis cliſtere fiat. ¶Ego aūt alias in caſu iſto cū. ℥.vj. olei camomillini abſqȝ re alia cliſtere fieri iuſſi: qd vētoſitatē reſoluēdo mirabiliter dolorem ſedauit. ¶Contingit plerūqȝ vt patiēs ſit iuuenis ſanguineus aſſuet⁹ flōmie. Quare ceteris ad eā ɔſentiētib⁹ tpe doloris itenſi nigrā incidere putile ſatis iueni: quod tu qȝ facias ſi libet. Vn̄ Raſis decimo ɔtinētis: venas inquit lapidis ⁊ ſanguinē groſſum habentē minuere in cura lapidis putile erit ⁊c. Et ſic habes cliſteria hora paroxiſmi in paſſione calculoſa a pn⁹ ſtatim fiēda: ac qn̄ vtile eſt flōmiā facē.

¶De ſacellatiōib⁹: fomētatiōib⁹: enchatiſmatib⁹: vnctionibus emplis ⁊ vētoſis q paroxiſmi hora fienda ſunt. Ca. vj.

e St adeo dolor iſte pſepe crudelis: vt per iſtās ſolū īfirmum qeſcere nō pmittat: qre nō vna eſt ſtandū hora qn tuo patiēti aliqd fieri facias. Fecis⁹ igit p cliſtere ſeu aliter eductis ad ſacellationes: fomētationes: īnas: vnctiones ⁊ ɔſilia: q relaxādo ac mollificādo dolorē mitigāt: viaſqȝ dilatando calculo facile egreſſum prebent veniēdū eſt: ſed nō veluti equoci qdam medici facias: qui ſtatim a pncipio ex oleo de ſpica: de ruta: de lilio cōpoſito de ſcorpionib⁹ aut de cōſili dolentē locum iungūt: qꝛ ⁊ ſi dolor pter ventoſitatē q tunc reſoluit aliqualr mitigetur: ſtringunt tn̄ plimū vie: cui⁹ cauſa dolor auget ⁊ dolor prolongat: ⁊ ſic iterdum bonus patiēs magnis cū clamoribus ad mūdū aliū ire accedit. ¶Sed ad actuȝ practicum veniendo Alexāder ſacello ex furfure triticeo in apoçimate herbe camomille radicis viſci aneti ⁊ melliloti cum oleo camomillino decoctis vſus eſt. Et cum īfrigidari īcipiunt ſunt amouendi: ⁊ calidi ſepi⁹ reponēdi: dehinc vo ex oleo camomillino calido locū doloroſum inunge. ¶Vel. Rx. altee cū radicib⁹. malue qȝ maiorane paritarie capillis vene. aneti melliloti: caulių aā. M.j. camomille. M.ii. fenugre. li.i. ſe. lini. li.ß. ex his vel cōſilib⁹ fiat decoctio in q ſpōgiā ſeu filtrū imitte: ⁊ fortiter expſſam calidā qtum cōmode patiēs ſufferre poterit ſup dolētē locū appone. Cūqȝ infrigidari incipit remoue: ⁊ vt pmo calidū repone: hoc vicibus aliquot faciēdo: dehinc ex oleis infraſcriptis calidis doloroſum locū inunge: vt ſūt olei camomillini: olei anetini aā. ℥.i. pinguedinis galline. ℥.ß. miſce. ¶Alexander vo vt dictū eſt atqȝ ille bon⁹ antiqu⁹ Serap. cū talib⁹ decoctionib⁹: vt magis ſint doloris mitigatiue cōe oleum ⁊ camomillinū cōmiſcebāt. ¶Sed raſis ⁊ antiquoꝝ plimi in ſola aqua calida oleo cōi pmixta imiſſam ſpongiā ſeu filtrū fomētationē faciebat ⁊ ſucceſſiue ex pſcriptis vnctionē. ¶Aliq ex oleo ſiſamino cū adipe anatis ſupraſcripta facta fomētatiōe locū inungūt. ¶Alij ex oleo de fenugreco ſeu altea cū oleo anetino: ſeu de altea idē faciunt. ¶Vt tali vnguēto vtere: qd accipit butyri recētis. ℥.j.ß. olei violati pinguedinis galline: olei amigdalarū dulcium: olei de lilio aā. ℥.ß. cere parū: ⁊ fiat vnguentū quo vtere. ¶Serapio vero ex emplaſtro infraſcripto fomentatiōe ſupraſcripta per prius facta locum doloroſum emplaſtrabat: quod accipit mucilaginis ſeminis lini ⁊ fenugreci aā. ℥.vj. adipis galline. ℥.iiij. farine ordei quantū ſufficit ad inſpiſſandum: ⁊ fiat emplaſtrū. ¶Vel aliter: accipe medulle panis remollite in vino ⁊ expreſſe lib.i. piſtetur cum oleo camomillino: qn̄ ſufficit ad impinguādum: ⁊ fiat emplaſtrum. ¶Aliud item faciebat vulgaribus notū ſatis quia farinā tritici oleum cōmune ⁊ aquā tādiu ſimul bulire permittit: qp emplaſtri formā accipit: quo in caſu noſtro vſus eſt ⁊c. ¶Modus emplaſtra que dicta ſunt applicandi: ac conſimilia ſm quoſdā antiquos talis eſt: fomētatione facta locus leuiter exiccetur. dehinc cū ſtupa aut ſuccida lana talia emplaſtra tepida ſuper dolentē locum pone ea ſepius renouando. ¶Et vt Auicen. inquit: auiſatus ſemper eſto: vt taliū cōtinue caliditas reſeruetur: qp cum pecia aliqualiter calida ſeu ſponga in decoctione predicta remolita: ⁊ expreſſa fortiter loco ſepe ſuperpoſita fiat conueniēter frigida enim ſuper locū exiſtentia dolorē nimiū augmētant. ¶Ego aūt talia emplaſtra ſuper fuſtaneo extendi cōtinue feci ſtupis ſeu ſuccida lana dimiſſis: ⁊ tu facias ſi libet. ¶Alias hoc emplaſtro vſus ſuȝ: quod accipit medule panis in aqua decoctionis ficuum remolite: ⁊ fortiter expſſe lib.i. vitellos ouorum duos: ⁊ cū quāto olei camomillini ſufficit fiat empl̄m. ¶Vel aliter: ⁊ hoc accipit radicū altee lib.ß. aſſungie porci recētis. ℥.iij. pinguedinis galline. ℥.i. ß. farine tritici: farine ordei aā. ℥.ij. olei camomillini quātum ſufficit: ⁊ fiat emplaſtrū. ¶Vel accipe. m.i. camomille: quem tn̄ bulire permitte: quod ad mucillaginis formā deueniat: dehinc accipe paſte radicum altee libram.j. farine tritici. ℥.iiij. farine ordei. ℥.ij. butyri recentis lib.ß. ſimul oīa piſtentur de ſupraſcripta mucillagine tantū addēdo qp emplaſtri formā recipiat: cuȝ quo vltimo puluerizati croci tres dragmas adiūges. his emplaſtris modo quo ſupra tuo pro libito vtere. ¶Verū vt iſte bonus Alexander ingt eſt ſepe dolor in loco vno adeo fixus: qp ſi ab illinc calculum amouere debueris: neceſſe erit fortioribus vti: ⁊ ſic ex hircino ſanguine cum fermento ordei emplaſtrū fieri iuſſit: quod eſſe efficaciſſimū aſſerit. Aui. autē in caſu iſto oleum de ſcorpionibus cōmendat: ac emplaſtrū ſeu vnguentū de galbano: cuius in antidotario Meſue deſcriptionē inuenies: laudat item diaquilon de mucillaginib⁹ ⁊c. ¶Potes ſi libet vt ipſe aut tam in emplaſtris qȝ in vnguentis galbanū: armoniacū: euforbium: ac myrrhā ponere: verū in his aliqd ſtiptici ſemp addas: vt oleū de alcanna vel mirtilloꝝ: aut roſaceū vel ɔſimile. Et in emplaſtris folia virge paſtoris: vel aliqd tale: ne. ſ. renes nimium laxarent: qꝛ tūc ad ſupflu. recipiendas apti nimiū fierent: ⁊ ſic ſepe vt veteres oēs clamāt infra horam dolor intenſior: qȝ pmo reuertit. ¶Qȝ ſi cuȝ iſtis dolor non remittit in tina fiat encatiſma: in qua a medio infra patiēs ſe ſolū balneet. Nec vt Raſis ingt nō ſit tale balneū virtualiter nimis calidum nec actualiter itē: ſed tn̄ ſolūmodo qp patiētē tuū delectet in quo p libito moraȝ trahat: qp ſi debilis nimiū fuerit in eo minus ſtet: ſepi⁹ tamē intret. Cū aūt tinam egredit cum lintheis calidis leuiter exiccet: ⁊ dolens locus cum aliqua vnctionū pſcriptarū vngat: vel ſi libet emplaſtret. Tine decoctio ex preſcriptis fomentationis rebus conuenientiſſime fiet: qꝛ oīa iſta vel ex his plura pro encatiſmate tali cōuenient. ¶Docet tn̄ Raſis qp vbi magna adeſſet inflammatio: portulace folia violaꝝ: cucurbite: vitis albe viniferе: flores nenufaris ⁊ cōſimilia eſſent addenda: quo in caſu cū patiēs tina egreſſus eſt ex oleo violato dolentē locum iubet inungi. ¶Veteres plurimi nō recedente ab vno loco dolore: vt ab illinc calculoſus verſus veſicā trabatur ſuper locum cum igne ſcitiam apponunt: ⁊ illic aliquādiu dimiſſam inferius iuxta pmū locum cuȝ fortiori igne eam iubēt apponi. Succeſſiue ſemper tortuoſe verſus inguina deſcendēdo. ſi enim ſic feceris ſcitia illa ad ſe calculū trahit: ⁊ eam ſepius in veſicam deſcendere cogit: quo facto ilico dolor ceſſat. ¶Iubet item bonus Auic. qp infirmus exiſtens in tina ſe diuerſimode moueat: ⁊ ſubito ⁊ extra balneū vbi poſſit interduȝ ante: interdum retro: ⁊ nōnunqȝ a lateribus diuerſimode ſaltet per ſcalarum itē gradus ſaltando deſcendat aut equū duri portatus eqtet. ¶Aliqui ylia ⁊ pectinē ſtringūt: aiunt enim tunc vias dilatari multū: ac etiā ſi cuȝ manu pectinē fricēt ac ylia. Et p hūc modū a loco ſuo calculus facili⁹ dimouet: ⁊ in veſicā facile tranſit: pſcripta tn̄ fienda ſunt qn̄ dolor aut ablatus aut ſaltē ſit aliqualiter mingat⁹: ⁊ tunc preſcriptoꝝ nihil ampli⁹ fiat: qꝛ fomētationū: ſacellationū: enchatiſmatum: vnctionū qȝ quoqȝ ſimiliū nimi⁹ vſus tn̄ renes interdum laxat qp ipſoꝝ: vt inquit Aui. expulſiuam debilitat. his igit ordinate pactis ad ea que lapidē frangunt veniendū erit: de quibus in ſequentibus bono Ieſu cōcedente te faciā copioſum. Et per hoc caplo preſenti finem impono.

¶De qbuſdā canonib⁹ anteqȝ p os cōminuētia lapidem aut diuretica pbeas obſeruandis. Cap. vij.

a Deſt iam tēpus quo tuo paupculo calculoſo p os aliqd lapidē diminuēs aut diureticū prebeas. Nā etſi p anteſcripta a furore ſuo dolor aliqliter mitigetur: niſi calculus minuat: aut ad extra quouis alio modo pellat maiori cum furore reuertit: patientem qꝛ tuū ſine intermiſſione ita crudeliter infeſtās vt ad iferos eū deſperatum ſepe conducat: vt ergo tale periculū pro poſſe vitet que calculū minuāt queqȝ ad ex⁹ corp⁹ adducāt ſunt amodo deſcribēda. Sed in pn̄ti caplo cañ. aliqs in exhibitiōe taliū obſuādos tn̄modo ponā. ¶Caue ergo ne in pn⁹ mi notātia lapidē exhibeas: qꝛ vt ingt Raſis dolor flanchi in inſultu indiget mitigatiōe doloris: ⁊ poſtea cura cum his fiet: que lapidē emittūt ⁊c. ¶Vt igit ad actum practicū te deducā cū ad infirmū pmo deueneris cū mollitiuo cliſteri ſupius deſcripto feces educe. Qȝ ſi ventoſitatē in inteſtinis adeſſe cognoueris: leuiter carminātia in 2⁰ cliſteri iubeas apponi. Et ſi facile vomit puocetur vomit⁹: ſȝ in prouocādo cautus eſto. fortis nāqȝ ⁊ maxime violentus ſepe lapidē ſurſum trahit: dehinc ſaccellationes: fomētatiōes: vnctiones: emplaſtrationes: ⁊ talia modo quo ſupra face: quib⁹ nō ɔferētibus ad encatiſmata tranſi: ⁊ ad ſcitias ſucceſſiue que ſm modū in pcedēti caplo deſcriptū ponēde ſunt: nec vnqȝ p os diuretica ⁊ calculū cōminuētia dabis: niſi prius aut ablatus aut ſaltē dolor fuerit aliqliter mitigatus: tūc enim ſignū eſt calculū a pmo ſuo loco eſſe remotū: vel meatus fore adeo dilatatos qp calculus iſte poterit cū appropriatis medicinis ad veſicā facile mitti: ⁊ per vrinam ſucceſſiue foris: ſed dolore nō mitigato ⁊ calculo adhuc in renib⁹ exīte: qd vt ingt Raſis p dolorē loco eodem cōtinue fixum ſcit ſi diuretica ⁊ cōminuentia lapidē exhibueris materie alique ad ipſos renes adducent: quo propter calculū locū illum opilantē illic detinerent: cuius cā dolor auget: ⁊ in tantū ſepe qd pijs cū lamētatiōib⁹ bon⁹ homo ad aliū mūdū ire cogit: qd ego iaȝ experientia vidi. Nam quidam bonus ſocius vni calculoſo ſtatim a principio cliſteria carminātia pbuit: p que nulle ſunt feces educte fomentationes nullas fecit: ſed ſolū cū oleo ſcorpionū locū dolentem inunxit: pter qd dolor adauctus eſt: cui bon⁹ ſocius ſuccurrere cupiens lapidē iudaicum ⁊ hyrci ſanguinem cum vino maluatico bona ſatis in quantitate imbuit: ⁊ ſic dolor in tantū creuit: vt nunqȝ exiſtentes pꝛochari: quoꝝ referta domus patientiam tantam predicare valuerint qp ille bonus patiēs deum fruſtra inuocane tandem deſperatus animā ſathane cōmēdauit quam credo ipſe alacer in tartara deportauit: tu ergo ne ſic facias caue: quia non ſolum de morte corporis: ſed quod deterius eſt de morte anime bono Ieſu reddere rationem cogeeris: cum hi deſperati tui ob defectum moriatur. ¶Diuretica

Q

de enematib9

Caue errorem

error

Ant. de bentosis

preterea fortia in cibo nunq̃ dabis: quia ſecum extra ſtomachum ad renes eum indigeſtum adducunt. ¶Ex quo bene patet q̄ niſi ſtomachus fuerit mundificatus nunquã diuretica talia ſunt exhibẽda. Si his igitur: vſus fuerit per duas aut tres ante cibũ horas talia pbe. Solemus tñ aliq̃ facilia diuretica in pncipio paſtus exhibere vt ſunt caparis ⁊ creſones q̄. 14. terapẽti. Gali. q̄ cõceſſit: nec ego illa vitupero pmo cũ in modica quãtitate ſumanſ. Scdo q̄ in nutrimẽtum facile trãſeunt: ⁊ ſic nõ tantã tunc vim habẽt qd̄ cibũ indigeſtũ ſecũ trahere queãt. ¶Macer puta renes ſiccos hñs diuretica fortia haud quaq̃ ſumat: ſed leuibus vtaſ cũ quib⁹ itez aliq̃ frigida ⁊ humida ſemper ſunt cõmiſcẽda: vt ſemen iuſquiami: papaueris: cucurbite ⁊ ſiliũ. ¶Quouis igiſ modo fecib⁹ eductis ⁊ aliquantulũ mitigato ſeu quieſcẽte dolore. ʒ. x. caſſie fiſtule tuo infirmo dari iube que cũ decoctione ca. ve. flo⁊ boraginis buglo ſe violarum ſebeſten ordei quatuor ſe. frigidorũ liquiritie ⁊ paſſularuz diſtẽperenſ: ⁊. ʒ. i. ſirupi viol. addita in aurora patiens totũ calidum ſumat qui ſiue opationẽ fecerit ſiue nõ prãdiũ ſuũ hora ↄſueta ſumat. ¶Ueruz ſi ante cenam operata nihil fuerit cliſtere imponi infraſcriptuz iube: qd̄ acci. brodij gallie vl' capõis. ʒ. x. mell. ʒ. i. ß. caſſie. ʒ. i. olei cõis. ʒ. ij. ß. ſal' triti parũ: ⁊ fiat cliſtẽ. ¶Caſſia itaq̃ p ſe ſeu cliſteris auxilio operationẽ ſi fecerit ad cõminuẽtium lapidem exhibitionẽ ſecuri⁹ venies: ex quib⁹ pmo ſimplicia: ⁊ dehinc cõpoſita ſequentibus in caplis deſcribã. Et ſic ad ea tranſiens preſenti capitulo finem impono.

¶De quibuſdam ſimplicibus: que veteruz teſtimonio lapidem cõminuunt. Cap. viij.

Ibet que calculum comminuũt ſingularia bona

l adiuuante Ieſu ſub ordine quodaz deſcribere: vt ea facilius querens inueniat. ¶Et ab herbis prin cipium ſumam. Ex quibus eſt apium ſilueſtre: calamentũ extremitates vitis albe: abſinthiuz: rutha: agreſtis: carduus: pulegium: abrotanuz: arthemiſia: camomilla: capil. vene. politricuz: pariitaria: ſenationes: malua: pentafilon: ſauina: polium montanum: ſerpillum: vrtica: ypericon: gallitricũ vſnee tribulus: ſparagi: ſcolopen. ſiſimbrium: cicorea: cotula: berbena: bethonica: trifoliũ: cretani marini: folia raf. ⁊ matricalia illa. ſ. quã creſpulam ſeu herbã cancri veteres quidã appellant: ⁊ noſtri papienſes in vulgari creſpulam cõſimilis appellant: nec eſt arthemiſia matricaria: vt quidã medici noſtre tẽpeſtatis putant pro arthemiſia matricariam ſemp ſuis in receptis deſcribentes harum vſus talis erit: ex qua libuerit cũ vino vel aqua ꝺcoctionẽ face: cui⁹ ab. ʒ. i. vſq̃ ad. iiij. ſit tibi doſis. Sublimãtur quoq̃ ⁊ ſit ex his aqua: cui⁹ eadem ſit doſis. Uel ex his i vmbra deſiccatis fiat puluis: cuius a. ʒ. i. vſq̃ ad. ij. cum vino albo dabis: vel ex qb⁹ potes ſuccũ extrahes: ⁊ ab. ʒ. i. vſq̃ ad. ij. dabis ſolum. ſ. aut cum vino vel cum quo alio liquore libuerit. ¶Et inter iſtas infraſcripta⁊ ſuccus q̃maxime cõmẽdaſ: vt ſunt folia rafani: ⁊ maxime ſilueſtris: folia conſimiliter cardi comeſtibilis: ⁊ iſtarũ duarũ ſuccus ceteros excedit: ſit itẽ ex gallitrico: pulegio: tribulo: folijs vitis albe: ⁊ ſaxifragia: vrtica: cretano marino: ⁊ politrico. Sparagi autem leuiter cocti mãducanſ. Senationes vero ex aceto oleo ⁊ ſale cõdiunſ: ac cretani quoq̃ marini: ⁊ de his tribus ferculũ ſit interdũ. ¶Ex radicib⁹ laudanſ ifraſcripte vt radix coſti: rubi: tribuli: thimi: citrulli: radix xilobalſami: cardi: tamariſci: pentafilon: caparis: yringi cortices radicis lauri: radix ſaxifrag. ciperi caulis radix: radix apij egreſtis lapatij berbene: graminis feniculi maxime ſilueſtris ſparagi rafani tenelli ⁊ gracilis: altee ⁊ acori in iſto⁊ quoq̃ numero ſcordeon atq̃ ſquillã ponere libet: cui⁹ acetuz ⁊ oximel ex eo factum maxime cõmendatur: potes de quib⁹ iſtarũ radicum volueris in vino vel in aqua decoctionem facere: vel eas ſublima ⁊ q̃maxime radices cardi: que in hoc caſu ſuper alias pꝛogatiuam quandam habere videt̃ur: ⁊ tã de decoctione q̃ de aqua ſublimatiõis ab. ʒ. ij. ad. iiij. dabis: valet ⁊ ipſarũ ſuccus cum vino potui dat⁹: vel fiat puluis: qui cum vino ſubtili aut ouo ſorbili dari põt. Et inter ceteros laudaſ puluis corticis radicis lauri: coſti: ciperi: ſaxifragie: yringi: radicis xilobalſami: acori: ⁊ caparis: ac cinis radicis caulium: iſto⁊ aũt doſis ſit a. ʒ. ß. vſq̃ ad. i. q̄ ſi conſimiliter aliarũ puluere eodem modo vſus fueris peccatũ mortale nõ cõmitteres. ¶Ex ſeminibus ſup oĩa nigra cicera cõmendantur: de quibus ſit cõmuniter decoctio: iuſculũ quoq̃ laudatur. Itẽ puluis ſeminis cardi ↄuenit: ⁊ ſemen malue carui dauci: ſemen geneſtre nigella: ſemen porci: ſinapis: miliũ ſolis: ſemen ſparagi: ⁊ tribuli canapis: ciperi rafani: aniſi: cardamoni: feniculi citrulli: cucumeris: melonis: ⁊ cucurbite: ex iſto⁊ parte maiori ſit decoctio: cuius vſus in caſu noſtro eſt q̃maxime vtilis. Potes tñ puluerem ex aliquib⁹ facere ſi libet vt eſt ſemẽ malue: cardamomi: aniſi: feniculi: cipi: rafani: carui dauci geneſtre: nigelle: porri: ſinapis: milij ſolis: ſparagi: ⁊ tribuli: ⁊ talis puluis cuz vino aut decoctione rubeo⁊ cicerum ſeu aqua mellis cõiter datur: ⁊ ſit doſis a. ʒ. ß. vſq̃ ad. i. ß. ¶Ex fructib⁹ ↄueniũt oſſa cereſo⁊ ſilueſtriũ ex quib⁹ ſubtiliſſime cõtritis ſit lac: cui⁹. ʒ. iiij. ſtomacho vacuo date marie proſunt. Cõueniunt oliue cum aqua ⁊ ſale cõdite. Conueniunt melones ſiſtici ac pinee amigdale amare cũ rob ſubtiliſſime teranſ: ⁊ potui in ieiuno denſ: ⁊ aliqui ipſo⁊ oleũ cum modico pulueris yreos potui quoq̃ tribuunt. puluis baccarũ lauri: lac ficus cũ aqua bibitũ ac ficus ipſe comeſte: ⁊ trociſci quoq̃ ex ſucco pomo⁊ ariſtologie rotũde facti. Et item trociſci. vii. qui ex granis ſeptuaginta piperis ſiunt: quo⁊ vnum omni die patienti tuo cum aqua mellis ſtomacho vacuo dare efficaciſſimũ cõperui: vt Aui. ingt. ¶Ex folijs ſeu lignis: vel corticibus arboꝛuz valent folia amigdalarũ amara⁊: quoquo modo dederis: ſeu in decoctione aut in puluere ⁊c̃. valet ⁊ mirabiliter ꝺcoctio foliorum rubi ⁊ lac fol. fici. Ualet caſſia lignea lignum aloes lignũ balſami ⁊ lachryma vitis que in martio ab inciſo eius ligno deguttat ⁊ eſt mirabilis. ¶Ex gũmis valet gumma vitis gũma cereſo⁊ prunoꝛuz amigdalarum gumma pini: valet ſerapinũ ac bdelliũ: ⁊ iſte gumme cum vino diſſolute vel i puluerẽ ſubtilẽ redacte potui ſtomacho ieiuno dẽtur. ¶Ex oleis cõueniunt balſaminũ: cuius doſis ſint gutte quatuoꝛ cum vino maluatico vel cõſimili diſſolute: valet oleũ de ſauina de piperibus amigdalaruz amararum ⁊ bñdictum ſeu de lateribus: ⁊ ſi ex his ſit inunctio aut per ſiringã iniectio valet. itẽ oleum de granis citri cereſorũ ac citrangulo⁊ tam inũctum. ſ. q̃ bibitũ. ¶Ex mineralibus conueniunt coralli lapis ematitis lapis iudaicus lapis renũ ſeu qd̄ ab humana veſica per iciſionẽ extrahitur ⁊ lapides qui reperiunſ in epate apri lapilli vẽtrium gallinaruz vel palũbo⁊ ac lapis ſpongie. Et inter mineralia libet vitrũ enumerare q̄ vt ingt Aui. eſt inter lapides ſicut ſtultus inter homines talia debẽt ſubtiliſſime teri. Et aliq̄ ponunt q̄ iſti lapides debẽt ſup cote cõfrigari: dehinc vero cũ vino aut decoctione cicerũ: aut mellis aqua dari: iſtorum tñ doſis variaſ. Nã lapidis lincis ſpongie ⁊ iudaici doſis eſt a. ℈. ß. vſq̃ ad. i. alio⁊ võ a. ʒ. ß. vſq̃ ad. i. ¶Ex aialib⁹ iſraſcripta a veterib⁹ plurimũ cõmendanſ vt cinis ſeu puluis veſice apri ſua cum vrina deſiccate puluis renum aſini cinis teſtarũ coclee ac etiam totius coclee puluis pellicule ventris galli puluis iecoris hyrci ac eius deſiccati ſanguinis puluis ſtercoris columborũ ac gallorũ turturis quoq̃: ſed illa ſtercora debẽt puluerizari ſubtiliſſime: ⁊ cuz aqua mellis propinari. Conueniunt quoq̃ infraſcriptoꝛuz omnium cineres vt cicade ac pullorũ yrundinum. Ex quib⁹ quoq̃ ſit ferculum de quo infra: laudaſ item ſcarabeoꝛuz cinis ſcorpionum ericij cum ſuis ſpinis grilli locuſte lumbricorum terreſtrium millepedes teſta oui a qua ſit pullus egreſſus vermis de nocte lucentis ac alarum anſeruz ſuis cum plumis ac auicule parue que hyemali tempore apud nos ſepius apparet quam quidam caudam tremulaz vocant: de hoc tamen infra qd̄ vis iſtorum in olla rudi pane extracto in furno ad deſiccãdum pone in q̃ tam diu ſtet q̄ cõmode teri poſſit: cauẽdo tñ ne deſicceſ in tãtuz q̄ carbo fiat. Et ſm Apuleiũ que eſui in caſu iſto aialia nobis ſunt luna creſcẽte capi debẽt. Uitellus itẽ oui recẽtis valet durus cum croco trito comeſtus. Ualẽt paſſeres comeſti atq̃ turturis decoctio. Et ſola quoq̃ vrina apri porci atq̃ capre cõuenit: que cũ tanto vino albo nõ dulci dari debent. ¶Et iſta ſunt ſimplicia que huic crudeli morbo valeri cõperi. Sed q̄ ipſorum aliqua ſingulariſſima adiuenta ſunt: que alia q̃ dictũ ſit preparatione idigent: libet his capitulum ſequẽs accõmodare. Et per hoc piiti finem impono.

¶De ſimplicibus quibuſdã que tam a modernis q̃ veteribus in fractione lapidis ſingularia reputanſ ac qualiter preparari exhiberi quoq̃ debent. Cap. ix.

I quis antiquorum volumina diligenter iſpexerit

ſ plurima cõperiet que nõ ſolũ in paſſione iſta: ſ; in quauis alia ſm exigentiam debite approximata ſepe a faucibus mortis iſirmos extirpant: ſed interdum ita truncate locuti ſunt: vt nec preparare nec qualiter exhiberi debeant ſciamus. Cuius cauſa omittim⁹ ſepe multa que infirmis maxime conferrent: nobiſq̃ inde grandis honor accreſceret. Quamobrem ex ſimplicibus que in precedenti capitulo deſcripta ſunt aliqua deligere libet ab ipſis veteribus ſuperlatiue in caſu noſtro cõmẽdata: quo⁊ cõmendationẽ preparationẽ ⁊ exhibendi modũ pñs capſm bono Ieſu coadiuuãte docebit. ¶Sanguis aũt hyrci in hoc caſu qd ſingulariſſimũ reputaſ: q ab Aui. talr preparaſ. ollaz nouã bñ vitreatã ſumes quã tãdiu laues ſeu in ea aquam bulire facias q̄ terreitatis nãm amittat: deinde tempore q̃ vua incipit colorari hyrcũ annorũ quattuor vel circa iugula. Cuius pmũ ⁊ vltimũ ſanguinẽ abijcias. medium võ in iam dicta olla reconde in quatã diu maneat q̄ ſit coagulatus: dehinc p fruſtula ad caſtanee ſeu nucis q̃titatem diuide: ⁊ iſta in panno aliquo lineo ſubtiliſſimo poſita ita vt nequeat ipm puluis aliquis attingere ſub diuo ſuſpende hoc eſt in loco ne ros eum attingat: cooperto altaribus tñ: diſcooperto: ⁊ ibi tantũ pmaneat q̄ poſſit puluerizari: cuius doſis a. ℈. j. vſq̃ ad integraz. ʒ. cũ vino dulci cocto aut aqua apij mõtani deſ. ¶Serapio aũt eũ cũ rethi aut panno ſubtiliſſimo cooperiebat: ⁊ i loco vbi ſolares radij atq̃ lunares attingere poterãt dimittebat cooptũ deſup tñ taliter q̄ ros eũ attingere nõ poſſet: ⁊ cũ eo de folio indo de amomo vel ſpica ſeu aliquo alio od'ꝺifero cõmiſcẽdo potui cũ vino cocto dabat vt ſi qs ineſſet ſetẽs odor occultaretur. ¶Alexãder hyrci anno⁊ ad min⁹. iiij. ſanguinem mediũ accipit: ⁊ in vaſe aliquo vitreato ⁊ bñ mundo reponit ⁊ minutim eũ incidẽs tam diu in loco vt ſupra circũſtantionato dimittit q̄ puluis inde fieri queat de quo cũ mira equis partib⁹ dato ſe lapides fregiſſe plurimos ait. Et vt malus odor ſi qs affuerit occultetur ſecum amomũ cõmiſcuit. Iuſſit tñ vt ſanguis redolẽs magis fiat q̄ p dies plurimos anteq̃ hyrcus iuguletur ex feniculi herba hedere aut lauri nutriaſ. puluis eniz taliter pparatus ⁊ quo ſupra modo exhibit⁹ minutim p vrinã lapidem expellit nec vlterius ſinit renaſci cum quo dolores amputat: vñ propter has virtutes mirabiles ſanguis hyrci potio dei man⁹ nũcupaſ. ¶Alij q̃tuor anno⁊ vel circa hyrcũ per quadraginta ad min⁹ dies cõtinue: ex folijs hedere ſaxifragie milio ſolis feniculo apio: ⁊ hmõi herbis diureticis alũt. Et p. xx. dies vel circa anteq̃ interfici debeat eum quaq̃ die vino bono bis potant quẽ de menſe auguſti adhuc regnãte canicula iugulãt: ⁊ vt ſupra medio accepto ſanguine modo quo ſupra mũdificãt: ⁊ iſtũ cibãdi atq̃ potãdi modũ bene cõmendo. ¶Alij ſanguinẽ illũ in vaſe bñ mũdo recipiunt quẽ alio ↄſili vaſe coopiũt in q̃ minutiſſima ſint foramina ſic vt exhalari queat: ⁊ in ſole dimiſſo taliter eum exiccant tu autez hunc cum dabis ſanguinem zucharum: ⁊ talia vt grat⁹ magis guſtui fiat pro libito adde. ¶Raſis cerui ſanguinem non minus q̃ hunc laudat inquiens: q̄ ita lapidem renalem ſeu veſice frangit ſicut ſanguis hyrcinus adamantem. Et ſi eo vti libet conſimilem quaz de ſanguine hyrci preparationem face ſitq̃ doſis eadem. ¶Sanguis quoq̃ vulpis plurimuz cõmendatur in quo ſi ponatur lapis aliquis infra triduum totus ↄfringiſ: vt experientia docet qui vt ſanguis hyrci preparatur. Sitq̃ doſis eadem. Et de iſto ſanguine fertur q̄ ſi pecten inungatur veſice lapidẽ frangit. ¶Fertur item q̄ puluis menſtrui ſanguinis hoc caſu mire valet: ⁊ a. ℈. ß. vſq̃ ad. ʒ. ß. cum vino albo vel alio diuretico prebent: hoc enim cõpertuz eſt quia ſi criſtallũ immixto cuz aceto ponatur diſſoluitur. is inter venenoſa computatur: ſ; tñ in doſi iſta nocere haud quaq̃ poterit. ¶Et antiqui hos ſanguines renalem lapidem frangere didicerunt: q̄ mineraleſ lapides in his poſiti cum aceto molleſiunt atq̃ franguntur. Nam vt inquit Albertus ſi ſanguis hyrci aſini ⁊ anſeris cum aceto mixti leuiter decoquanſ: ⁊ in his criſtallus vel gẽme ponantur molleſcũt: ⁊ etiã vitrũ in tantũ vt cũ cultello incidi queat. Et ſi ſolũ hyrci ſanguinẽ acceperis: ⁊ cũ eo acetuz atq̃ abſinthij ſuccũ miſcueris vitrũ in eo poſitũ veluti paſta molleſcit ſic q̄ ad murum piectum nõ frangatur. ¶Aliud qd̄ veteres ſingulariſſimũ reputant eſt vitrũ qd̄ ſic Aui. documẽto ppara: accipies ⁊ ipm quãtum potes tenere: dehinc in cocleari ferreo pone qd̄ ſuper ignitos carbones colloca: ⁊ cũ rubeũ fuerit in aqua faba⁊ piice. tunc enim calcinatũ facile dephendes: nõ calcinatũ võ iterũ ad ignem repones ſicut pmo totiẽs faciẽdo q̄ ad athomo⁊ ſimilitudinẽ teri poſſit: cui⁹ cũ mellis aqua: aut alio diuretico a. ʒ. ß. vſq̃ ad. j. dabis: ſed laudo vt patiẽti hoc vitrũ ſic nõ manifeſtes ne putet ſe venenari: cum ex eo canes iterficiamus ſed his nõ tritũ datur: imo itegrũ qd̄ cum pinguedine aliqua cõmiſcemus: ⁊ cũ eo⁊ tũc guttur trãſire nequeat eos interficit ⁊ nõ venenoſitate. ¶Quidã alkimiſta ipſuz per fruſta ſup cocleari ferreo ad ignem ponebat: cũq̃ ignituz erat cũ vino maluatico vel conſili cũ oleo bñdicto: aut de ſcorpionib⁹ equis partibus mixto ipm ſepi⁹ extinguebat ſic totiẽs faciendo q̄ facile ad athomo⁊ ſimilitudinẽ conteri poterat: ⁊ ipm q̃ ſupra dictũ eſt modo dabat. ¶Auenzoar aũt cum oleo iuniperi liniebat: ⁊ in ignẽ factũ rubeũ in aqua rafani extinguebat quo facto ipſuz cum predicto oleo iteruz inungebat: ⁊ in aquã rafani extinguebat. Quo ſepties facto in puluerẽ ſubtiliſſimũ reducebat: ⁊ que ſupra modo dictũ eſt vtebaſ. ¶Puluis itẽ leporis plurimuz cõmendaſ quẽ quidã ſic faciunt vnũ leporez in olla noua ⁊ bñ munda reponunt: quã bñ clauſam tñ in fumo pmittũt: q̄ puluis idẽ fieri cõmode poſſit: cui⁹ a. ʒ. j. vſq̃ ad. ij. cũ aliquo diuretico pbent. ¶Aliq̄ leporẽ iugulãtes in ſua pelle ſanguinẽ reponunt: ⁊ eam cũ illo ſanguine in furno tantũ deſiccari pmittũt q̄ puluis fieri poſſit. ¶Alij abiecta carne oſſa ſolũ cũ ſanguine ⁊ pelle deſiccãt. ¶Quidã ſaracen⁹ de infraſcripto puluere ſe mihi mirabilia feciſſe narrauit. pregnantẽ leporez iugulabat: dehinc lepuſculos a vẽtre extractos euiſcerabat: quos ex ſanguie mr̃is iplet ⁊ in furno mõ ſupra deſiccari pmittit: ſic vt puluis idẽ fieri poſſit: quo vtebatur vt ſupra ⁊c̃. ¶Auic. aquam leporis multũ cõmendat: pro qua qdã aquã ſublimationis interpretaſ: quã facias ſi libet: vel aqua ſeu brodio decoctiõis eius vtere: vel aquam in vaſe duplici face: ⁊ erit optima: quaz adhuc ſi magiſtralius facere libuerit: q̄ñ hec ſit aqua ſaxifragiã miliũ ſolis vel aliqd̄ hmõi ſecum miſce. Reperi in antiqs quibuſdaz experimentis: q̄ lepus in iunctura poplitis poſterio⁊ pedũ ad magnitudinẽ mediocris fabe oſſiculũ quoddã habet: cuius puluis cũ optimo vino potat⁹ oẽm calculum frãgit: ⁊ hoc a meo illuſtriſſimo domino marchione mõtiſſerrati q̃ habui q añq̃ ad ſtãdũ ſecũ veniſſem ſepiſſime a calculo vexabaſ: ⁊ ait ſe plures talẽ pulneremz exptum fuiſſe qui calculum indilate frangebat.

¶De cinere ſcorpionũ antiq̄ nr̃i mirabilia narrãt: q ſic ſit

Uiuos ſcorpiões i olla noua vitreata: vel vt placuit Aul. ſapientie luto illinita recõde que tñ in furno pmaneat q̄ nõ aduſti: ſ3 tantũmodo d̄ſiccati in puluerẽ ɔuerti poſſint. Cui⁹ doſis eſt alkirat duob⁹ vſq3 ad q̄tuor cu3 vino al. aut vino mellito: ſeu cũ aq̄ mellis vel alio diuretico. Antiq̄rũ quidã cũ ſale armoniaco eos cõburebãt: quod nõ laudo. ¶ Fit ⁊ ex his oleũ de quo loc⁹ vbi lapis eſſe credit d3 inũgi vt renes ylia vel pectẽ ⁊c̃. Et ipm̄ quoq3 p ſiringã in veſica miſſu3 lapidẽ frãgit: qđ ſic fit. in lib. i. olei amigdalaru3 amararu3. xij. viuos ſcorpiones impone: vel in amphora bñ ſigillata ad ſolẽ ponaf: ibidẽq3 p dies q̄draginta dimittaf: ⁊ dehinc excolatũ vſui reſeruef. ¶ Fit itẽ cũ ſpẽb⁹ hoc modo. accipe ariſtologie ro. ciperi gentiane: radices capparis añ. ʒ. i. q̄s ɔtũde ſup que lib. ij. olei amigdalaꝝ amararũ p̃ijce: ⁊ in amphora bñ clauſu3 p dies quadragita in ſole pmitte: deĩde colef: ſup qđ viuos ſcorpiones vigitiquatuor pone: ⁊ iteꝝ in ſole per dies alios. xl. dimitte: dehinc excolef ⁊ vſui reſeruef. ¶ Nõnulla itẽ ſunt aĩalia: ex q̄bus ſup laminã ferream ignitã exiccatis fit cinis q in caſu nr̃o plimũ cõmendaf: vt ſunt cicade ſcarabei grilli ⁊ eoru3 maxime q̄ circa furnos aut loca calida cõmoranf: ſ3 diu3 iſtorũ crura ⁊ alie extremitates abijciãtur: fit ex millepede: vt ſupra cinis q quoq3 mirabilr̃ valet. hĩ ɔſiliter cineres veluti ſcorpionũ cinis fieri pñt: q cũ eiſdẽ quoq3 denf ac eade3 fit doſis. Ueꝝ de p̃dictis q̄dã ʒ. i. dari iubet. Sed de cinere ſcorpionũ haud quaq̄3 cũ ipſe magis fit venenoſus. ¶ Ueteres aliq ⁊ maxime Raſis vermẽ in eſtate de nocte lucentẽ quẽ cuſilucidã vocat plurimũ laudat ingens q̄ eſt virtutis cãtaridis: ſed in caſu iſto potẽtior: ⁊ is in vaſe ereo i ſole deſiccari d3. dehinc abiecto capite ac extremitatib⁹ cũ modico aq̄ aſſe fetide excolate def. p̃cipit tñ alkindius vt de tali puluere aure⁹ vn⁹ def: qđ nõ laudo: q2 veſicã exulceraret. ¶ Fit itẽ cinis coclearũ integraru3 ac ſoli⁹ teſte: fit q̄3 ex eritio ſuis cũ ſpinis: ⁊ ex alis anſeru3 v3: pennis his hoꝝ cinerũ doſis eſt. ʒ. i. cũ aliq̄ diuretico ⁊c̃. ¶ Dñs i hoc caſu pulloꝝ yrundinũ puluis reputaf: q̄s volantes accipe ⁊ ſuis cũ plumis viuas in olla munda deſicca hui⁹ pulueris doſis eſt a. ʒ. ß. vſq3. i. ß. cũ appropatis diureticis ⁊c̃. Raſis eos aſſatos ⁊ cõmeſtos plimũ i hoc caſu cõmẽdat: ⁊ ex his itẽ tale ferculũ faciebat. tã volãtes in olla cũ decoctione rubeoꝝ cicerũ modico ſucci petroſilij addito cu3 oleo amigdalarũ dulcium ⁊ ſale decoqui faciebat. Cinamomi galãge gariofilorũ ⁊ ſimiliũ ſpecierũ parũ addendo. Et tã brodium q̄3 carnes ſuo patiẽti eſui tribuebat. ¶ Dragma quoq3 vna pulueris veſice apri ſua cum vrina in furno deſiccate plurimũ valet ac tantundẽ pulueris pellicule ventris galli: ⁊ pulueris ſtercoris palumboꝝ rubeorũ qui per prius cũ ſemine lini: vel cũ pane in quo ſemẽ feniculi conſcrum fit nutriri debẽt: deinde p diem cũ ſua nocte ſtercus illud ĩfundaf in aceto: ⁊ dehinc exiccef ⁊ puluis fiat de q̄ ⁊ cinamomo eq̄s partibus cu3 ſirupo de ſquinãto: vel cõſimili. ʒ. ij. dabis. ¶ Uel facias ſic: fimi columbini: vt ſupra preparati. ʒ. i. origani. ʒ. ß. zuchari. ʒ. ij. fiat puluis: ⁊ fit doſis vna. ¶ Alij ex eo cum amigdalarũ dulcium trociſcos cõficiũt: ⁊ ter B facientes ſemp in vmbra deſiccãt: deinde in petia rara ligãt: ⁊ in vino infundunf veteri: cuius. ʒ. ij. prebent. ¶ Uel accipe fimi colũbini: vt dictũ eſt p̃parati. ʒ. i. piperis baccarũ lauri añ. ℈. i. zuchari. ʒ. ij. fiat puluis q cu3 decoctiõe pulegij def. quoquo modo tale ſtercus dederis mirabiliter opatur. Et eiuſdẽ virtutis eſt muriũ ſtercus velut iſtud preparatũ ⁊ exhibitum: vel da. ʒ. i. pulueris criſte galli ⁊ videbis. ¶ Cinis quoq3 vermiũ terreſtriũ ſingulariſſimus habef: cui⁹ doſis fit. ʒ. i. cum zucharo ⁊ alijs ſpẽb⁹ prout tibi libuerit. ¶ Quedã auicula repitur que apud veteres tante virtutis reputaf vt ea3 ſub ſilentio p̃terite mihi peccatum mortale committere videretur. inquiunt enim q̄ in frangendo lapidem ſibi par nihil reperitur: ſ3 noſtra tempeſtate practici pro hac aue: quã vulgares noſtri caudam tremulam vocant accipiunt: ſed veterum dicta conſpiciens non eſſe illa3 comperiet: immo hec mea auis eſt iſta in ſubduplo minor: quia excepta aue baſilica que eſt regalis auis: vt Serapio ⁊ alij veteres inquiunt: nulla hac minor reperitur: cuius corporis color inter cineritiu3 ⁊ viridem medium tenet: ſuper alas autem pẽnas aliquas veluti auro depictas habet: ⁊ in pennis caude puncta alba plurima que ſurſum volans terram garriens ſtatim petit in volatu ſemp garrit: ⁊ hyemis tempore ad nos accedit. Super lacunales ripas libenter cõmoratur: ⁊ ſepe iuxta parietes: ⁊ tunc muris adherens ibi ſuum nutrimentũ venatur huius cauda tremit: non tantum tamen: nec ita continue veluti auis que ſtatim dicta eſt. In figura tamen ei plurimu3 aſſimilatur: quia reſpectu ſue molis oblonga ſatis eſt: ſed in colore pennarum nequaq̄3 hec in paludibus libenter nidificat: ⁊ rotundum plenum plumis nidu3 ſuũ in ipſis paludibus arbori ſalicis vt plurimũ appendet: foramen paruum in eo dimittit per quod eius ingreſſus eſt ⁊ egreſſus: ſeptem ⁊ interdu3 ad. xx. vſq3 pullos vno cubatu concipit: ⁊ quia pennas varijs coloribus depictas habet: vulgares Pactaum vocant quaſi pictam. hanc aute3 Auenzoar Buzbuza arabice vocari iquit: ⁊ exponũt quidam q̄ eſt cauda tremula: quam nos Bouarinam vocamus: ſ3 hec Bouarina illa in duplo maior eſt. Ex quo patet hanc illam non eſſe: cum regali aue excepta vt dixerã hac nulla ſit minor: hanc autem quidam aſſam ⁊ quidam elixam manducari iubent: quandoq3 recente3 ⁊ quãdoq3 ſalſam: ſed ex ea Aui. puluerem facere docet: quia in furno integram deſiccari iubet tantum ſcilicet vt ipſe inquit: q̄ cum terminos aſſationis ad aduſtionem tranſiens veneri puluis fiat. Cuius. ʒ. i. cum aliquo diuretico fit doſis. Et aliqui addunt piperis folij indi ana. ℈. i. ⁊ totum pro vna doſi prebent. ¶ Sed circa iſtos fiendos pulueres vnũ tibi ſit documentum generale: q̄ quecunq3 aſſantur cum terminum aduſtionis attingunt ab vlteriori deſiccatione debent cuſtodiri: ſatis enim eſt ſi puluerizari queant. S3 iſta que ſunt in cinerem cõmutanda ad aduſtionem veniant neceſſe eſt: ⁊ hoc tibi ſit menti ſemper: quia yrundines auicule: ⁊ nonnulla alia que dicta ſunt: ſi ad aduſtionem deuenerint nullam amplius virtutem habent. In caſu item noſtro que dicta ſunt ſingulariſſima reputãtur. ¶ Sed eo minus que ſequunf vt. ʒ. i. ra. raf. que vt inquit Auenzoar a proprietate mirabili lapidem frangit. Et ide3 faciunt. ʒ. ii. decoctionis vini lapatij acuti ra. f. ¶ Ualet ite3 cinis teſtarum ouoꝝ a quibus fuerint extracti pulli: ⁊ iſte teſte ſup ferream lamineã exiccari debent: quarum doſis in debili fit. ʒ. ß. in forti. ʒ. ii. in mediocri. ʒ. i. cũ diuretico aliquo ⁊c̃. ¶ Ualet item cinis tirſi caulis ſilueſtris aut nõdum tranſplantati. ¶ Et infraſcriptorum quoq3 puluerum vt corticis radicis lauri: radicis ſaxifragie: ſeminis cardi milij ſolis: ſeminis ſpagi: gũmi cereſoꝝ ⁊ amigdal. Et ſi gũme iſte teri nequeant cum vino vel alio diuretico diſſoluanf: quorum a. ℈. ij. vſq3 ad quatuor cu3 aliquo diuretico fit doſis. ¶ Alkindius aũt beſtiunculu3 que in locis humidis ⁊ arboribus repitur: cui⁹ dorſum nigris punctis eſt maculatũ ſumme laudat que ſi integra trãſglutiaf: oĩm vt ĩngt calculum aufert: eũq3 nunq̄3 rediturum pellit. ¶ Ualent itẽ trociſci pomorum ariſtologie rotunde. ab his enim ſucc⁹ extrahitur: ⁊ tãdiu in ſole deſiccari pmittitur q̄ inde trociſci fieri poſſint: qui poſtea in vmbra vſui reſeruentur. ¶ Auicenna vero ⁊ dominus Raſis trociſcos ſeptem ex granis ſeptuaginta piperis factos cõmendant. Lapis lincis ⁊ lapis iudaicus ꝓprie: ꝓpter quam habẽt in caſu nr̃o excellẽtiam a quibuſdã veteribus lapides renũ nuncupanf: quorum doſis cum aliquo diuretico fit. ʒ. ß. ¶ Fit ex granis citri roſis ⁊ citranguloꝝ ⁊ cereſoꝝ item oleu3: cuius. ʒ. ß. potui data mire valet. ¶ Et idem facit. ʒ. i. ß. ſucci tribuli in terra ſicca: ⁊ non in aqua naſcẽtis. ¶ Aut. ʒ. iiij. aque ſublimatiõis camomille ſeu decoctiõis ipſi⁹. ¶ Ualet quoq3 aqua balneorum naturalium ſulfurea: ⁊ non aluminoſa propter eius ſtipticitatẽ. ¶ Et primo qđ aliquando expertus ſu3 gutte quatuor fini balſami cũ vino diuretico dati. ¶ Oſſa p̃terea cereſorum ſilueſtrium ſuis cũ nucleis conterantur: ⁊ exinde cum decoctiõe cicerum ru. lac extractũ datur: cuius doſis eſt ab. ʒ. iij. vſq3 ad. v. ¶ Lactis vero fici ſeu foliorum eius gutte. x. aut. xij. cu3 vino albo ſunt doſis vna. ¶ Lachrymarum vitis. ʒ. ii. vſq3 ad. iiij. danf. ¶ Decoctionis autẽ rubeorum cicerum eadem quoq3 fit doſis. ¶ Infraſcriptorum vero ſuccoꝝ doſis ab. ʒ. i. vſq3 ad. ii. Et preſtat ſi cum vino albo aut decoctione rubeoru3 cicerum extrahantur: vt eſt ſuccus foliorum vitis albe radicis cardi pentafilon herbe politrici paritarie: ⁊ foliorum ſilueſtris raffani qui inter omnes alios ſuccos ab omnibus cõmendatur: cuius doſis fit. ʒ. j. Et hec ſunt ſingularia: quoꝝ partem ſum expertus ⁊ partem reperi noſtris ab auctoribus ſuper alia cõmendata: quorumq3 tam preparandi q̄3 exhibendi modum p̃ſens capitulum tibi dedit. Et p hoc feliciter finem recipit.

¶ De conditionib⁹ in cõpoſitione medicinaꝝ que nr̃o ꝓpoſito conueniunt attendendis. Cap. x.

m Edicine cõpoſite que calculum cõminuunt plurime a veteribus deſcribuntur: ſed magis famoſas magiſq3 guſtui delectabiles bono Ieſu coadiuuãte deſcribam. Uerum conditiones in compoſitione taliũ attendendas primitus deſcribam: quas partim ab Auicẽ. 18. tertij collegi. ⁊ partim lib. 10. tractatuum a Galieno. ¶ Prima vt medicina cõminuens lapidem ad locũ celeri⁹ ɔducaf ſubtiliatiuũ ſemper aliqđ atq3 penetratiuum ſecũ erit cõmiſcẽdũ: vt calamẽtũ: caſſia lignea: pip cinamomũ ⁊ ſimilia. Scđa ſemp aliqđ cõmiſcebis qđ in locum lapidis medicinã cõminuatiuam detineat: vt maſtix: gũma arabica vel ɔſile. ¶ Tertia apitiuũ aliqđ addes: cui⁹ vigore materie ad id qđ diminutũ a lapide fuerit extra conducanf vt fenugrecũ: daucus ſiſeleos: cordumẽtũ ſquinãtũ: radix apij: ſpagi bruſci cortex radicis: capparis ⁊c̃. ¶ Quarta q2 ſepe loca p que iſti calculi ɔfractões ſeu mãe alie trãſeunt exulcerantur aliquod ſtipticum iſta defendens adiũges: vt lilium ſiccum drag. gummi arabicum amidũ liquiricia ariſtologia roſe ſandali ⁊c̃. ¶ Quita aliquid ſemper cum iſtis pone q̄ ſit doloris ſedatiuum: vt ſemen lini eius mucillago ſe. altee nuces iuſquiamus al. ſemen papaueris ⁊c̃. ¶ Sexta quia perſepe aliqua venenoſitate participantia dantur vt cantarides vermes lucentes ⁊c̃. aliqđ illi venenoſitati obuians cõmiſcebis: vt ſunt ſemẽ alkekẽgi: quatuor ſemia cõia frigida: ⁊ iſta ꝓpria taliũ ſunt bezoar. ¶ Iſte ſunt conditiones in taliũ compõne medicinarum attendende. Sed tuo ſemp pro poſſe fac oia talia ad tẽperiem deducãtur q̄ cũ ſemine alkekẽgi quatuor ſeminibus cõibus frigidis: vel cũ ſemine lactuce ſcariole vel cõſimili facile fiet. ¶ Ueꝝ ſimplicia aliqua reperiuntur quib⁹ enumerate conditiones plures inſunt: ⁊ ſic cum illis nulla aut pauca ſunt cõmiſcenda: de q̄b⁹ duob⁹ in p̃cedentibus capitulis te ad dei laudẽ ſatis copioſum feci. ¶ Sed q2 difficile eſt ſimplex reperiri qđ has oẽs: ⁊ ſi tñ plures in ſe cõditiones habeat: compoſitis vtimur paucis ⁊ pluribus ſ3 q̄ opus admixtis: quoꝝ magis famoſas inſcribam. ¶ Scias tamen q̄ que nõdum ad vnam formã reducte ſunt magis q̄3 fermentate p̃ualent: q2 vt bon⁹ ingt Aui. virtus naturalis diſcretiua inter talium medicinaꝝ virtutes diſtinguit: ⁊ ſm exigentiam in his diuerſimode operaf: q2 ad medicinam lapidis cõminutiuã cõducendã medicinis penetratiuis vtif. Cũq3 in locũ lapidis ea fuerit viſcoſis retentiuis vt ipſa medicina frangẽs lapidẽ tantũ ibidẽ teneaf q̄ ſua3 operationem p̃fecerit. Qua p̃fecta medicine lapidis cõminutiue ⁊ viſcoſe: retentiue euaneſcit. dehinc vero virtus ipſa aperitiuis vtitur que minutum lapidem ac materias alias ad extra conducunt. Et ne per que conducũtur loca ledantur ad taliũ tunc conſortionem ſtipticis vtitur. ¶ Ex quib⁹ ſatis p3 q̄ medicina que nondum eſt ad formam vnam reducta potius eſt eligenda cum virtutes cõponentium in ea ſint ſeparate: cũ quibus vt ſtatim dictu3 eſt ſm exigentiam naturalis virtutis operaf. ¶ His itaq3 conditionibus obſeruatis a principio ea exhibenda ſunt que temperate caliditati attinent: tales eni3 ſiue decoctiones fuerint ſiue iuleb: ſirupi: pulueres: ſiue confectiones facile ad renes penetrant: nec ſecum a ſuperioribus veluti fortiter vrinam prouocantia materias feculentas adducunt: ſed ſolum in ipſis renibus exiſtentes leuiter per vrinam expurgant ac moderate: ⁊ abſq3 violentia calculum cõminuunt. Omnis nãq3 medicina que vrinam fortiter prouocat renum humiditates euacuando eos maxime ledit: quia nihil his nociuum magis q̄3 macilentia. a principio igitur leuioribus vtendu3 eſt. Et ſic habes cõditiones in cõpoſitione medicinaꝝ propoſito noſtro conuenientiũ attendendas: que huic capitulo finem iponunt.

¶ De decoctionibus ſublimatis aquis iuleb: ac de ſirupis qui inter cetera in frangendo lapidem principatum obtinent. Cap. xj.

l Ibet rubeorum ciceꝝ decoctionem propter eius excellentem virtutem a veteribus narratam q̄3uis inter compoſitas forſan non enumerentur primas facere. ¶ Munda igitur cicera tantum bulliant q̄ aque medietas ſit conſumpta dehinc coletur: cuius cum zucharo vel ſine zucharo. ʒ. iiij. in aurora: ⁊ tantundem per horas duas ante cenam pro vice dabis. ¶ Uel hanc facias que accipe foliorum maluarum ſilueſtrium. m. ij. capil. vene. m. i. mellis. ʒ. iij. ⁊ in aque pluuialis ciſterne vel alterius bene munde lib. iiij. ad partis tertie conſumptionem decoctio fiat: cui⁹ modo quo ſupra. ʒ. iij. pro vice dabis. ¶ Uel accipe campeſtris malue capil. vene. añ. m. i. radi. ſparagi ʒ. i. rubeorum cicerum pugillum vnum: ⁊ cum butyro fiat decoctio: vel de eo in decoctione iã facta pro libito pone de qua tuo patienti modo quo ſupra tribue. hoc enim dolorem mitigat vias dilatat: ⁊ ſine violentia calculum minuit. ¶ Uel radicum ſparagi radicum parui rubi qui in cultis terris naſcitur: ⁊ capil. vene. añ. m. ii. accipe cicerum autẽ ru. partẽ. i. de quibus in quatuor libris aque fiat decoctio aceti ſquillitici. ʒ. ij. addendo ⁊ tertia cõſumpta parte coletur: de qua patiens. ʒ. iiij. horis q̄bus ſupra pro vice ſumat. ¶ Uel accipe capil. vene. campeſtris malue paritarie ſcolopendrie cicoree añ. m. j. quattuor ſeminum frigidorum. i. ʒ. ß. ſeminis malue. ʒ. i. aniſi. ʒ. ß. fiat decoctio: cuius veluti preſcriptarum ſit doſis ⁊ vſus. ¶ Si has decoctiones delicatas guſtu magis habere libet: de quauis. ʒ. x. ſumas zuchari autem. ʒ. ii. ß. ⁊ totum iulepiza: qđ pro vicibus duabus ſufficit: verum in his que acetũ ſquilliticum nõ recipiunt: cum iulepizantur ſi de eo. ʒ. ß. addideris preualerent. ¶ Poſſes etiam ex preſcriptis decoctionibus ſirupum hoc modo facere: vt de qualibet lib. ii. accipe zuchari. ʒ. x. mellis. ʒ. ii. ß. ex quibus ſirup⁹ debite coctus fiat: de quo ab. ʒ. i. ß. vſq3 ad ii. cũ. ʒ. iij. decoctionis cicerum rub. aut aque ſublimationis capil. vene. aut ſcolopendrie: cicoree: camomille vel conſimilis miſce: et ſufficit pro vna vice. ¶ Contingit tamen interdum dolorem mitigari: q̄3uis ipſe ex toto non receſſerit: in quo caſu que ſequitur decoctio iulep ſiue ſirupus plurimum valet. Ea autem accipit capil. vene. m. i. foli. cardi. ſilueſtris politrici ſcolopendrie ana. m. ß. quattuor ſeminum communiu3 frigidorum. ʒ. i. ß. ſeminis alkekengi. ʒ. i. ſeminis malue: fenugreci ana. ʒ. ß. liquiritie. ʒ. iij. conquaſſentur: ⁊ fiat decoctio: de qualibet modo quo ſupra cum zucharo prebe: vel eam iulepiza: aut ſirupum face: cuius vt ſupra ſit tibi vſus. ¶ Uel facias hunc qui accipit radicum bruſci ſparagi apij ⁊ feniculi ana. m. i. capil. vene. adiantos ceterach pollitrici ana. m. ß. quattuor ſeminum frigidorum: ſeminis endiuie: ſcariole: lactuce ana. ʒ. ß. ameos milij ſolis nucleorum cereſorum ana. ʒ. i. liquiritie. ʒ. ii. paſſula. ʒ. i. ß. ſpice nardi. ʒ. i. fiat in aqua ordei decoctio:

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

de qua modo quo ſupra p̄ebe: vel eam iulepiza: vel cum lib. ij. zuchari ſirupum face. ℂOꝫ ſi fortius accipe camepitheos: camomille: pentafilon: apij ſilueſtris: hipericon: ana. m. ß. radicum ſparagi: radicis rubi in terris cultis nati. radicis pentafilonis ana. ʒ. j. cicerum ru. partez. j. ſeminis ſparagi: ſeminis malue: ſeminis cucumeris: ⁊ citrulli: ana. ʒ. ß. fiat decoctio: de qua vt de alijs facito. ℂEt item ſi libet fortius accipe camepitheos polittrici: ſauine: cretani marini fol. raffani ſilueſtris matricarie ana. m. ß. radicis: rubee tinctorum: radicis ſparagi: radicis bruſci capparis: tamariſci ana. ʒ. j. milij ſolis: ſeminis ſparagi: cimini: aniſi ana. ʒ. ß. liquiritie raſe. ʒ. vi. fiat decoctio: dehinc iulep: ⁊ ſirupus ſi libet. ℂUel aliter ſenationum paritarie: ſcolopēdrie: ſauine: capil. vene. apij ſilueſtris: ſaxifragie: cretani marini ana. m. i. accipias. rub. autem cicerum partem. j. tribuli marini: milij ſolis: ſeminis ſparagi: ſeminis cardi ana. ʒ. iii. radicis graminis. m. i. radicum apij ſparagi: feniculi: pentafilon: ⁊ cardi ana. ʒ. ß. conquaſſentur: fiat decoctio. Et ſi modo quo ſupra iulep facere velles adde aceti ſquillitici. ʒ. ß. Oꝫ ſi ex quauis preſcriptarum decoctionum cum zucharo modo quo ſupra ſirupuꝫ facere velles adde. ʒ. iii. aceti ſqllitici: ⁊ erit potentior ⁊c̄. ℂPoteſ item ſirupum facere in hoc caſu mirabilem qui accipit ſeminis geneſtre. ʒ. iii. ſeminis apij: ſemis ſparagi: aniſi: milij ſolis ana. ʒ. ß. radicis graminis: ſauine: ſaxifragie: ſenationū: cretani marini ana. m. ß. fiat decoctio: ⁊ dehinc iulep ſi libet atq; ſirupus. Cui ſi vis modo quo ſupra aceti ſquilliticum adde. ℂSirupus alius in hoc caſu mirabilis accipe ſucci limonum: ſucci fol. raffani ſilueſtris facta reſidentia an̄. lib. i. zuchari. ʒ. x. mellis. ʒ. iiij. ⁊ fiat ſirupus: cuius doſis ſit. ʒ. i. ß. vſq; in duas cum his: ⁊ modo quo ſupra datus. ℂFit preterea ex quibus libuerit herbis radicibus ſeu arborum folijs in capitulo. 7. deſcriptis decoctio: ⁊ item eas ſublimando aque. Et iſtas cum zucharo ſi libet dabis: aut ſine puluerizari ac ſirupizari quoq; poſſunt ⁊ omnia iſta in caſu noſtro ſunt cōuenientiſſima. ℂQuare illis ⁊ his que in p̄ſenti capitulo deſcripta ſunt conſideratis mihi viſum eſt tam decoctionibus ⁊ ſublimatis aquis q̄ꝫ de iulep: q̄ꝫ quoq; de ſirupis noſtro propoſito cōuenientibus te ſatis copioſum feciſſe: pro quo ad pulueris confectiones: ⁊ alia huiuſmodi a modo tranſiens huic capitulo finem impono.

ℂDe pulueribus qui lapidem frangunt: ⁊ item de confectionibus. Cap. xij.

Puluis qui mirabiliter lapidem frangit. Accipe capil. vene. pentafilon: polij montani an̄. ʒ. i. radicis coſti: radicis cardi: radicis pentafilon ana. ℈. ii. milij ſolis: ſeminis ſaxifragie: ſeminis ſparagi ana. ʒ. ß. pulueris teſtarum ouorum: cineris ericij: pulueris vermium terreſtrium: cineris ſcorpionum ana. ℈. i. fiat puluis: cui⁹ doſis ſit. ʒ. i. cum pigmento ſeu vino mellito: vt voluit Galie. aut cum vino aliquo diuretico: vel cum decoctione rub. cicerum: aut cum decoctione facta ex aliquo ſimplicium in capitulo. 7. deſcriptoruꝫ: ſeu ex illis pluribus. ℂEt hic nota ꝙ omnia ſimplicia que tam in puluere iſto q̄ꝫ in quibuſcunq; alijs deſcribendis eo modo preparata intelligantur quo ſeptimum ⁊ octauum capitulum ſupra te docuit. ℂPuluis alius in hoc caſu peroptimus accipe cinamomi caſſie lignee: amomi: corticum radicis capparis: corticū radicis lauri an̄. ʒ. i. quatuor ſeminū cōmuniū frigidoruꝫ. ʒ. ß. ſeminis ſparagi: milij ſolis: radicum ſaxifragie: ſcolopendrie an̄. ℈. ii. ſanguinis hyrci: pulueris leporis: cineris ericij: vermiū terreſtrium: cineris tirſi: caulis non trāſplantati an̄. ʒ. i. ß. fiat puluis de quo. ʒ. i. cū quouis ſupraſcripto rū dabis. ℂUel hunc facias qui accipe ſanguinis hyrci: pulueris leporis: radicis rubi an̄. ʒ. i. ſeminis cardi. ʒ. ii. cineris grillorum: cineris ſcorpionum an̄. ʒ. ß. amomi. ℈. iiij. piloꝝ ſpice. ℈. i. quatuor ſeminum frigidorū. ʒ. iii. ſeminis vrtice: ſeminis ſparagi: ſeminis pentafilonis ana. ℈. ii. fiat puluis: cuius doſis ⁊ vſus ſit vt precedentium. ℂMirabilis eſt qui ſequitur puluis: ⁊ is acci. vitri p̄parati. ʒ. iii. pulueris yrundinū. ʒ. ii. pulueris minimi paſſerculi deſcripti. ʒ. ß. ſanguinis hyrci. ʒ. i. ß. amomi. ʒ. ii. ß. ſe. cardi: dauci: milij ſolis: ſe. ſparagi: bacaruꝫ lauri: piperis nigri ana. ʒ. i. fiat puluis: ⁊ vt p̄cedentibus vtere. ℂUel facias ſic: accipe cineris ſcorpionum. ʒ. i. ſanguinis hyrci: pulueris leporis: cineris ericij: ſtercoris muris: ſtercoris columborū an̄. ʒ. i. ß. amomi. ʒ. ii. ß. cardamomi: aniſi: milij ſolis: corticum radicum lauri: capil. vene. polittrici: radicis ſaxifragie: radicis pētafilonis an̄. ℈. ii. fiat puluis: quo vt ſupra vtere. ℂAli⁹ qui mire lapidē frangit: accipe cineris teſtarum ouorum: ſanguinis hyrci: ſtercoris muris an̄. ʒ. ii. gūme prunorum: gūme amigdalarū: ſerapini ana. ʒ. ß. piperis nigri: radicis balſami an̄. ℈. ii. pulueris minimi paſſerculi. ʒ. iii. pulueris cicadarum: pulueris grilli: pulueris culilucide: pulueris millepedū an̄. ℈. i. fiat puluis: cuius doſis cū aliquo diuretico p̄ſcriptorū ſit. ʒ. ß. ℂUel facias ſic: ſanguinis hyrci. ʒ. i. accipias: cineris ſcorpionū. ʒ. ß. cineris teſtarū oui: pulueris yrūdinum an̄. ℈. i. amomi: piperis: cinamomi an̄. ℈. ii. fiat puluis: cui⁹ doſis ſit. ʒ. ß. ℂUel acci. ſanguinis hyrci vitri ana. ℈. i. cineris ſcorpionū gra. iiij. cinamomi. ʒ. i. ⁊ fiat puluis ⁊ ſit doſis vna. ℂUel accipe pulueris teſtaruꝫ oui ʒ. ß. milij ſolis: ſe. ſparagi: ſe. ſaxifragie ana. ℈. i. fiat puluis pro vna doſi. ℂUel aliter accipe lapidis lincis: lapidis iudaici: ſanguinis hyrci an̄. ℈. i. amomi. ʒ. ß. zinzi. gar. an̄. ℈. ß. fiat puluis ⁊ ſit doſis vna. ℂUel ſic: accipe ſe. cardi. ʒ. i. cinamomi. ℈. ii. fiat puluis q̄ cū decoctiōe rube. ciceꝝ deſ: ⁊ eſt mirabilis. ℂUolebam his pulueribus finem imponere: ſed ſe vnus alius preſentauit tam mirabilis virtutis vt eū ſcribere ſim coactus: q̄ acci. vitri. ʒ. ii. pulueris lepuſculoꝝ p̄paratoꝝ: vt ſupra. ʒ. i. ß. lapidis iudaici: lapidis lincis: lapidis ſpongie: ſanguinis hyrci ana. ʒ. i. pulueris paſſerculi minimi. ʒ. iii. pulueris veſice apri: pulueris cicadarum: grillorum: ⁊ vermium terreſtrium: cineris ſcorpionū ana. ℈. ii. amomi: cinamomi ana. ʒ. ii. fiat puluis: cuius doſis ſit. ʒ. ii. iſte puluis ē adeo in caſu noſtro mirabilis: vt merito alijs finem imponat.

ℂSi tu̅ hos pulueres delicatos magis h̄re libet: cum his zucharū pro libito adde. Uel de his hoc modo cōfectionē facias de quo libuerit p̄ſcriptoꝝ puluerum vnam. ʒ. ſumito: zuchari aūt lib. i. ⁊ cū aqua ſublimationis fol. ſilueſtris raffani diſſolues vel cū aliq̄b⁹ decoctiōib⁹ ſupraſcriptis: ⁊ cōfectionem facias per bolos: cuius doſis erit. ʒ. ß. ⁊ plus vel minus ſm̄ doſim pulueris ex quo ſit ⁊c̄. ℂUel aliī: accipe de quo libuerit puluere. ʒ. ii. mellis diſpumati lib. i. ⁊ fiat electuarium: cuius doſis erunt. ʒ. ii. ℂUel hāc facias confectioneꝫ que dolorem ſedando lapidem frāgit: ⁊ ſine moleſtia eū educit: ⁊ ea accipit cineris ſcorpionuꝫ. ʒ. ii. ſe. ſparagi milij ſolis ſeminis cardi radicis rubi in terra cultanati ana. ʒ. i. amomi gar. cinamomi ana. ʒ. iii. corticū radicuꝫ capparoꝝ: cineris cicade: cineris ericij: cineris leporis ſanguis hyrci an̄. ʒ. ii. ß. lapidis licis: lapidis iudaici ſe. geneſtre ana. ʒ. i. ß. mellis diſpumati lib. ii. ß. fiat elium: cuius doſis ſint. ʒ. ii. vel hui⁹ pulueris. ʒ. i. accipe ⁊ lib. i. zuchari cum aqua ſaxifragie diſſoluti fiat in morſellis cōfectio: cuius doſis ſit. ʒ. iiij. ℂUel hanc facias ꝯfectionē: quā diſpagi vocant: ⁊ ipſum accipit cinamomi. zinzi. ana. ʒ. ß. xilobalſami: carpobalſami: cardamomi: lapidis ſpongie vitri vſti: lapidis lincis: lapidis iudaici ana. ʒ. i. ſpice gar. macis nucis muſca. croci: ciperi: ſquinanti: aniſi: piperis nigri: ſeminis apij ſilueſtris ana. ℈. iiii. radicū ſparagi quantum libet: que cum bono vino albo lauentur: dehinc bulliant ⁊ cocte piſtentur ⁊ de tali paſta: accipe. ʒ. ii. ⁊ zuchari albi lib. ii. quod cum aqua ſublimationis fol. raffani ſilueſtris diſſoluatur ⁊ fiat per bolos cōfectio: cuius doſis ſit ʒ. ß. ℂIlle medicine verus interpres magiſter meus Jacobus de Forliuio pro maximo ſecreto electuarium infra ſcriptuꝫ habebat. qd̄ accipit pulueris ſquille. ʒ. i. pulueris ſtercoris columbini tantūdē: ⁊ cū mellis diſpumati lib. i. ß. electuarium fiat de quo. ʒ. ij. ſit doſis: huic cap̄lo adiūgere poſſem tam a veteribus q̄ꝫ modernis experta plurima: ſed de maxime expertis te ſatis cupioſum feci: que quoq; facile confici poſſunt: cum quo guſtui ſunt bene grata: ⁊ ſic mihi viſum eſt digne huic capitulo poſſe fineꝫ imponere: qd̄ aliorum more ſit feliciter.

ℂQualiter hora poriſmi ſit infirmus dietandus: ac qualiter ſi dolor nimiū virtutem proſterneret et eidem ſit ſuccurrendum. Cap. xiij.

Orāte poriſmo patiētē ſubtiliter dietes oportet: ſumat igiī de brodio galline iuuenis vl̄ caponis: de panatella: de ferculo amigdalis de ſemula de ordeo fracto de ouis recentibus aut de cōſimili: ꝙ ſi nimiuꝫ debilis fuerit tantum gallina iuuenis ſeu capo decoquaī: ꝙ caro ab oſſibus ſeparet: ⁊ de tali cōſumpto brodio patiens ſepe ſumat aut de carnium ſuarum contuſo. ℂEt ne ſtomachus cibo grauet̄ ſumme cauenduꝫ erit. id enim obeſſet plurimum. erit igiī parum ⁊ ſepe dandum. ℂEt q2 ficus ſicca ac grana pini renes temperate mollificāt: quibuſdaꝫ ab auctoribus in hoc caſu plurimū cōmendantur ficus. ſ. in principio paſtus. In fine vero pinee ſm̄ artem preparate ⁊c̄. ℂUinum bibat clarū: non dulce nec veluti quidā ignari medici facias: qui ex aqua decoctionis radicum apij feniculi: petroſilij bruſci ſpagi: cum ſemine aniſi maratri: ⁊ ſimiliū vinum limphant. Sed tu cū aqua zuchari aut ſimpliciter cocta id facias. Nam talia diuretica tempore paroxiſmi data materias ad renes conducunt: que tunc dolorē plurimū augmentant. ℂIn caſu preterea nr̄o vt ſupra dixerā vtilis eſt vomitus quem tu vbi cōmode fieri poſſit facias. ℂRurſus dolor interdum eſt adeo crudelis: ⁊ ita intenſus vt intm̄ virtutē debilitet: ꝙ niſi treguam faciat perit infirmus: ⁊ ſic aliq̄d narcoticū exhibere neceſſe eſt. Pro quo ſcias ꝙ tripliciter dolor ſedari pōt. ℂPrimo cām remouendo: de quo ſupra locutus ſum. ℂSecūdo per applicationem medicinarum anodinarum particule patienti: talia enim per conformitatē quā ad calorem naturalem habent in mēbro ipſo delitiā quandaꝫ inducūt: p quā tunc dolor: ſedatur: membrū quoq; poros aperiendo mām: ſi doloris cā fuerit leuiter reſoluunt: qd̄ ad ſedanduꝫ dolorem iuuat plurimum: ⁊ de his ſupra ſatis dictum eſt. ℂTertio fiet per approximationem narcoticoruꝫ: ⁊ in iſto caſu vt veteres iubēt. ℈. ij. philonij romani aut perſici. cū caſo vino dabis aut tiriace noue. ʒ. i. ℂEgo alſ ſyrupi de papau. ʒ. ij. cum. ʒ. iiij. lactis emulſionū quatuor ſe. frigidorū exhibui. ℂUel facias ſic: ⁊ hoc expertus quoq; ſum opij gra. iii. acci. ⁊. ℈. i. croci thuris vero cinamomi caſſie lignee an̄. ℈. ß. ⁊ hec ꝯquaſſata in petia rara ligentur: ⁊ in ʒ. vj. decoctiōis ru. cicerum vſq; ad tertie partis conſumptionem bulliāt: ſepe exprimendo: dehinc vero decoctionem illā calidā tuo patienti p̄ebe. ℂNiſi te tamen cogat neceſſitas nunq̄ꝫ narcotica dabis: que per horas quatuor poſt cibum exhibenda ſunt ⁊ non ante. Et ſic habes quid poriſmi hora tā circa dietā q̄ꝫ narcoticorum exhibitioneꝫ ſit fiendū. ℂUeruꝫ cum calculus ad veſicā deuenerit. vt ſuperius declaraui dolor ceſſat: niſi ipſe ad veſice collum propellatur: q2 ſepe tūc ſit dolor intenſus valde: de cuius cura in ſequenti capitulo aliquid dicere libet. Et per hoc p̄ſenti finem impono.

ℂDe lapide veſice ⁊ eius ſignis. Cap. xiiij.

Sepe calculus renibus ad veſicā demittiī: qui propter groſſiciē vel aliud ibidē retineī: ⁊ interdū ſunt decē qui ſucceſſiue per vrinā emittunī: vt Raſ. ſe vidiſſe inquit: ſed ꝯtingit ſepe vt retentus in veſica calculus per paulatinā materiei additioneꝫ maior continue fiat ſic interdū vt ad oui vnius colūbi q̄ꝫtitatē deueniat: vt ipſe vidi: ⁊ talis veluti cepe folium habet ſupra folium. ℂGeneratur tamen in veſica lapis vt ſupra dixeram: ⁊ duo interdum aliud non miſſi: ⁊ talis lapis cuꝫ ſit in fieri vt quibuſdam placuit ex vrina ſubtili in colore alba cum ſedimine multo arenoſo diu perſeuerāte deprehendes: ꝙ ſi ſedimen illud multos per dies cōtinueī: dehinc vero dietim minoraī lapidē tunc iam factū argues: poſtea vero ſi vrina lactea ſpiſſa cuꝫ ſedimine groſſo globoſo ſuperius liuente fuerit iā inueteratū eū ſcias: qui cum in veſice fundo p̄manet nullū vnq̄ꝫ dolorē efficit. ℂSed renū calculus cuꝫ ad veſicā tranſit in tranſeundo cauſat cōtinue dolorem. Cūq; dolor ipſe ceſſat ſcias eū taꝫ ad veſicā deueniſſe. Nec is q̄ꝫ dolorē vnq̄ꝫ efficit niſi cuꝫ in ore veretri teneī: qui ſi prius fuerit in veſice collū facilius penetrat ⁊ ibidem retentus maiora q̄ꝫ prius accidentia ſepius inducit. ℂUeꝝ ſigna q̄ certiſſime lapidē in veſicā denunciāt ſunt q̄ñ in veſice collo dolor adeſt: ⁊ verſus pectinē pitoneon dolet: cum conſtipatus ſit venter dolet anus magis cum egerendi voluntate: ⁊ cū tanta nōnunq̄ꝫ ingetudine: vt pati colicā patiens videaī. Et interdū accñta hic intm̄ multiplicantur: vt ipſe anus egrediaī: dolet virga: ⁊ inuoluntarie q̄ſi ſemper erecta manet ad mingendū ſepi⁹ incitaī: cū quo tñ mingendi adeſt difficultas: ⁊ poſt mictum plus iteꝝ mingere deſiderat. videī. n. ei vt cū vrina calculuꝫ ſemp emittere debeat: coxaꝝ atq; tibiarum grauitas adeſt. ℂSi igitur ſigna iſta oīa vel plura ex his apparuerint lapidem in veſica ſignificant: qui tūc p digituꝫ in ano imiſſum. In mulieribus aūt corruptis in vulua manifeſte deprehendiī: ⁊ ſiue vn⁹ ſiue duo lapides in veſica fuerint ſepiſſime niſi p inciſionē curari nō poſſunt: q̄ vt Raſis inquit ſatis ſit cū periculo: q2 ſi indebite fiat ad eam ſanguinis fluxus ⁊ vrine quoq; ſepe ꝯſequtur: cū quo tūc patiēs generatiōe priuaī. Et ſi in parte neruoſa veſice inciſio fiat rariſſime vel nunq̄ꝫ cōſolidatur. iuxta affoⁱſmum ſexte particule. veſicam inciſam ⁊c̄. Qua ex re dn̄s cyrugicis talē curā dimittere preſtat ad cā ſolū veniēdo: q̄ ſine iciſiōe fieri pōt. In ſeq̄nti igiī cap̄lo ea tractabitur. Et per hoc p̄ńti finem impono.

ℂDe cura lapidis veſice. Cap. xv.

Pro cura lapidis veſice primo que ab intra ⁊ dehinc ab extra approximāda veniūt deſcribā. ℂSi igitur lapis in ore veretri fuerit vt ad veſice fundum deueniat p̄curandum: ipſuꝫ. n. eſt multū latius collo quare ſuppinandus eſt patiens: ⁊ cuꝫ eleuatis pedibus ac cruribus hincinde mouendo hoc tādiu faciendo: vt lapis ab illo loco moueatur: ⁊ tranſeat ad fundum: ceſſat enim dolor ⁊ patiens tūc liberius mingere poteſt: ⁊ ſic ſe debet tūc fortiter cōprimere. Et ſi vrina nō egreditur: ipſo vt ſupra ſituato cum vola manus radicem virge percute. ℂOꝫ ſi hoc iterū nō contulerit foramini virge candelā ſubtilem ceream vel virgulā ſtanneā aut argenteam immitte. Succeſſiue ſacellum ex tritici groſſi furfure ac florum camomille confectum. vt Raſis docet ſeu filtrū vel ſpongiaꝫ in fraſcripta decoctione remollitā ac fortiter expreſſaꝫ ſuper pectinem ⁊ circum virgam appone. vel ſe. lini diu bulliat: ex quo tunc ſacellum imple. ⁊ caſm ſuperpone. ℂQuo facto aliquotiens ex infraſcriptis oleis calis locum inunge. ℂUel ex ſanguine hirci farina ordei ⁊ melle emplaſtrum face: qd̄ tepidum ſuperpone. ℂUel accipe ſucci praſſij albi. lib. i. aſſungie porci maſcu. non ſalite libr. ij. incorpora ſimul: ⁊ fac vt prius: vel idem ex ſanguine vulpis facias taliter enim inunctus omnem laidem veſice: niſi bene ex duriſſimis fuerit indubitanter frangit. ℂInterdum tamē vt veſice expulſiua fortificetur: ex oleo de ſpica locus erit perungendus. ℂDecoctio vero pro ſpongia ſacculo ſeu filtro accipit malue ac biſmalue ſuis cū radicibus an̄. M. iij. aneti camomille meliloti ana. M. ij. ſe. lini lib. ij. fenugre. lib. i. ß. ex his cōquaſſatis fiat decoctio que nō ſoluꝫ p predictis tibi ſeruiet: ſed ex ea caſa ab alto poterit locus embrocari vel in ea enktiſima fieri. Et in hoc caſu parum vltra tepidum teneatur. ℂEt item ex decoctione caulium interdū ſit enktiſima: qd̄ plurimum iuuat. Embrocato patiente ſeu ab enktiſmate egreſſo ſiccetur: ⁊ ex aliqua vn-

Sirup⁹ mirabilis

...lis mirabilis

q[ui] certiſſime lapidem in veſica denu[n]tiant

Atte[n]de circa narcoticoru[m] exhibitione[m]

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ctionū preſcriptaꝝ locū inunge. ¶Teſtanť itē veteres ꝙ oleum de ſcorpionibꝰ in veſicā ꝑ ſiringam immiſſum lapidem frangit ab intra vero omnia illa conueniunt que ſupra. capl̄o. 8. 9. ac. 10. deſcripta ſunt. ¶Et iter cetera, ſanguis hirci ꝑparatus vitrū calcinatū cinis minimi paſſerculi ſcorpionū yrūdinum atqꝫ leporis: ⁊ oia ſimplicia que in octauo deſcribuntur taliter qualiter ipſum te docet. ¶Et itē tam decoctiones iulep ſyrupi in capl̄o nono poſita ꝗꝫ pulueres cōfectiōes: ⁊ alia q̄ in ſe decimū capl̄m tenet. illa nāqꝫ expta ſunt: ⁊ huic caſui cōuenientiſſima. Et ſic habes qd in cura lapidis veſice taꝫ ab extra ꝗꝫ ab intra: diſis cyrugicis inciſione dimiſſa fiendum ſit.

¶De preſeruatiōe a calculoſa paſſione. Cap. xvj.

Supereſt amodo vt calculoſe paſſioni finē iponaꝫ aliq̄ de preſeruatiōe dicere: circa q̄ due ſunt habēde ꝯſideratiōes. Prima calculi efficientē cāꝫ reſpicit q̄ eſt ſupflua renuꝫ caliditas. Scd̄a materia q̄ eſt ſuperfluens in ea viſcoſitas. Omnia itaqꝫ qua adaugere renuꝫ caliditatē queūt: ⁊ que mām viſcoſam poſſunt efficere vitanda ſunt: de his tamē particularius hic diſſerendum eſt. ¶Et vt rem ſtatim aggrediar infraſcripta vitanda ſunt oia vt eſt omnis aeris exceſſiua caliditas: balnea quoqꝫ tam naturaliter ꝗꝫ artificialiter calida. vnde quidam cardinalis bononienſis calculoſus artheticus quoqꝫ ad balnea quedam naturalia: vt ab arthetica liber fieret acceſſit: et ab arthetica ipſa bene conualuit: ſed aucta renuꝫ caliditate magis calculoſus factus eſt: ſic vt ad excoriationē veſice tandē deuenerit ⁊ pꝫs cuꝫ lamentationibus pauperculus vitam finiuit: vitanda itaqꝫ taliter ſunt balnea: ſuper molli culcitra ſupine nō iaceat. Cuꝫ cingulo ſeu diploide lūbos non nimium ſtringat ac res ſupflue calidas effugiat: vt piper. ℥ꝫ. porri cepe alleum ⁊ ſimilia: oia namqꝫ iſta nimium renum caliditatem adaugent. ¶Oia preterea fortia diuretica veluti radicum calidarum decoctio: ⁊ vina potentia ⁊ maxime dulcia tam. ſ. nāliter ꝗꝫ artificialiter facta vt nectar ⁊c̄. Et ad hunc modū de alijs ratione renum caliditatis ſuperaugende ac ad eos materie viſcoſe cōducende vitanda ſunt: ⁊ eo maxime ꝗꝫtum ad vina ſi ea in ieiuno aut pauca cū comeſtione ſumanť: tūc. n. ad epar facile penetrant: ⁊ dehinc nō ſolum ad venas: ſed ad renes facile quos tunc non modo calefaciunt: ſed ad eas viſcoſe materiei plurimum adducunt que duo calculi ſunt cā potiſſima. ¶Et ſic talia vitanda ſunt ac pariter oia alia q̄ ad mām viſcoſam generandū iuuant vt eſt imediate ſumpto cibo forte aliqd̄ exercitiū facere: veluti currere ſaltare ad pilam ludere equum duri portatus equitare ⁊ ſilia. coire itē: ac tunc ſuper pedes diu ſtare. hec nāqꝫ atqꝫ ſimilia ad renes materias indigeſtas penetrare faciunt ex quibꝰ viſcoſa mā generať: ex qua ſucceſſiue calculus. ¶Vitanda quoqꝫ ſunt cibaria oia. que in mām viſcoſam facile cōmutanť: vt eſt ois caſeatus cibꝰ: caſeus item ⁊ oium aīaliuꝫ inteſtina ac extremitates: viſcoſi quoqꝫ piſces: vt anguilla: tencha ⁊c̄. oium leguminū faba: riſuꝫ amidū: panis azimꝰ caro agnina: porcina: bouina: anſerina: pulloꝝ colūboruꝫ ⁊ eoꝝ maxime q nōdū ad volandum apti erunt: omnium aquaticaruꝫ auium oua dura: ⁊ fructus oēs qui difficulter digeruntur: vt coctana pira: neſpilla: ⁊ talia. ¶Nocēt item cibi ⁊ potus ratione prioritatis ac poſterioritatis inordinata aſſumptio ipſoꝝ: nimia repletio: ac anormalus ſumendi vſus. oia. n. iſta ad mām digerendā viſcoſam pl'im iuuant. Et ſic patet q̄ tam rōne augende caliditatis ꝗꝫ māe viſcoſe generande ſunt euitāda: ⁊ etiā que ad renes ipſos ſua diureticitate ſeu ſubtilitate materias adducunt ſeu fluere faciunt: vt de decoctiōe radicū ac vinis ſubtilibus dictū eſt. ¶Sed ꝗꝫtum ad diuretica medici plurimi penſantes ſuos calculoſos preſeruare in ſempiterna ſepe paſſione eos detinent: res. ſ. diureticas in vſu exhibendo quotidiano. Nā ſi in ſtomacho ſeu alijs intermedijs vijs materias ad inueniūt: ⁊ ꝗꝫmaxime viſcoſas ſemꝑ ſecū de his aliqd adducunt: ⁊ cū hoc colatorium dilatantes vrinaꝫ vt par eſſet excolari nō ſinūt: ⁊ ſic ſpiſſa veluti rub. ciceꝝ brodiuꝫ egrediť: vt in illuſtriſſimo dn̄o dn̄o meo mōtiſferrati marchione anteqꝫ ad eius curiā venirē accidebat. is. n. calculoſus exiſtens abūdabat plurimo flegmate: ⁊ hoc tam in ſtomacho ꝗꝫ in inteſtinis: qd̄ ⁊ in preſentiarū quoqꝫ facit: ⁊ huiꝰ cā eum flegmaticū iudicabāt: qui tn̄ verius extremū colericitatis accedit. id. n. ſolum ex exeuntibus arguebant. vnde cupientes eum ad colericā ꝯplonem reducere: ⁊ itēꝫ a calculo preſeruare calidas ꝯfectiones exhibebant: ⁊ in cōtinuo vſu caſa diuretica vina quoqꝫ potētia ⁊ dulcia que limphari ex decoctiōe radicuꝫ apij fenicu. petro. ſperagi. bruſci ⁊ cū ſe. feniculi ſpagi aniſi ⁊c̄. ſemꝑ faciebāt: de eadē quoqꝫ decoctiōe in ieiuno ciatū vnū ſepius exhibebāt ⁊ cū talia materias in ſtō ⁊ in vijs alijs inuentas ſecum adducerēt: ⁊ colatoriū quoqꝫ dilatarent vrinā veluti cicerum rub. brodium per annos plurimos emingebat. Cūqꝫ ex tali regimine colera multiplicareť: aliqñ tertianam incurrebat verum cum de illa viſcoſa mā in renibꝰ ſemper aliqd retineret a ſupflua ipſoꝝ caliditate generabať calculus. Qua ex cā fere menſe oi hic meus piiſſimus dn̄s calculoſaꝫ paſſionē incurrebat: cui ſuccurrere cupientes ſtatim carminatiua enemata fieri faciebāt: ⁊ cuꝫ talibꝰ oleis ylia ac renes pungebāt. Quid igiť mirū ſi prefatus dn̄s nunꝗꝫ ſine calculoſo dolore ꝑmanebat? Due. n. in eo principales calculi cauſe viſcoſa mā. ſ. ⁊ ſupflua calitas intēdebanť. Errant ergo practicantes plurimi qui tale regimen obſeruant: ⁊ hi potiſſimū qui vt vias aptas teneāt: ac digeſtiuā cōfortent vina potētia ſube ſubtilis ⁊ maxime in ꝑncipio paſtus exhibebāt pauca maxime antecedente comeſtiōe: illa. n. ꝓp eoꝝ citā ac facilē penetrationē ⁊ maxime ſi alba ⁊ ſubtilia fuerint: vt vinū maluaticuꝫ trebianū ⁊ ſilianō bn̄ digeruntur: ⁊ ſic ſunt cā generatiōis multi flatis. vt Raſ. Auicē. ⁊ plurimi antiquoꝝ inquiunt: cū quo aliquid de ſordido ad renes ſecum ſemꝑ adducūt: tu igiť ne ſic facias caue: ꝓſtat enim vt. Raſ. inqt inciſiuis tēperate vti ꝗꝫ vrinā ſic fortiter ꝓuocantibus. ¶De ꝯtemperāda renū caliditate ꝑ vnctiones ⁊ alia huiuſmodi que exterius applicanť nihil in ſcribā: qꝛ aſtantes medici prout caliditas ipſa fuerit magis vel minꝰ intenſa oleū roſ. cerotū ſandalinū: cerotū gal. cuꝫ cāfora vel ſine aquā ro. vel plātaginis cum aceto vel aliqd ꝯſile: cū iꝫ patiēs dormitū ſm̄ exigentiā approximant: vel cerotum aliqd̄ infrigidans apponūt. ⁊ hoc diſcretiōi taliū committo: ⁊ cum mihi talē caliditatē metiri non eſſet poſſe cum quo plurima vt hec recte fiāt requiruntť que aſtentes medici facile cognoſcūt: ⁊ ſic medicamē vnicuiqꝫ cōueniens deſcribere non poſſem. Qui igiť preſcriptum regimen obſeruauerit bono Jeſu coadiuuante a calculoſa paſſiōe ſe facile preſeruabit: nec alijs ꝑ tunc medicinis indigebit. Sed qꝛ taliter regere ꝓpter hoieꝫ latiniaꝫ ſatis erit difficile cum aliquibus medicinis bn̄dictis: vt paroxiſmuꝫ nunꝗꝫ incurrat: corpus bn̄ munduꝫ tenere ſtudeat: qd̄ ꝑ vſum cōium pillulaꝝ ſatis cōmode fiet: ac itē cū caſſia fiſtula: cuius eſt optime renes mundos tenere. iuuat ⁊ interdū cōia cliſteria ſumere. Vſes autem purgatiōes ſm̄ varias corporum diſpōnes variande quoqꝫ ſunt q̄ vere ⁊ autumno ſm̄ exigentiā fiant: ac omnium talium deſcriptiōes metiri nō mihi poſſibile foret: taꝫ de medicinis benedictis ꝗꝫ de laborioſis farmacis aſtātibꝰ medicis onus impono: q quoqꝫ leuiter vrinā ꝓuocantia: prout illis corporibus cōuenire percipiāt ꝯgruo tp̄e prebeant: de quibus preſcriptis in capitulis ipſos ſatis feci copioſos: exhibendi quoqꝫ modum edocui. ¶Et ſic hēs quid ſit calculoſa paſſio: q̄ cāe: que tā pronoſtica ꝗꝫ demonſtratiua ſigna: que quoqꝫ tam paroxiſmi cura ꝗꝫ preſeruationis regimen: qd̄ huius mei commentarioli ſecunde principalis partis intentio fuerat. Et per hoc ipſa feliciter finem recipit.

¶Antonij Guaynerij Papienſis de arthetica ⁊ calculoſa paſſione Commentariolus explicit.

Medicinalia

¶Antonius Guaynerius medicorum minimus Philippo marie benigniſſimo ac inuictiſſimo Mediolani duci Papie anglerieqꝫ comiti magnifico ſeruitutis affectum.

Perſepe aiaduertens hoc mortale hominū genus innumeris caſibus addituꝫ: ⁊ infinita mortis varietate facile corrūpi. nullāqꝫ ex omnibus moriendi cauſis acerbiorē fieri: atqꝫ acutiorē hac ipſa amariſſima: ⁊ ꝓpe modū crudeliſſima peſte: que tanto impetu tantaqꝫ lateti voracitate in noſtra viſcera deſcēdit: quāta ea que mors eſt: quaꝫ bone deꝰ tot perpetuis annis nullis adiuti remedijs experimur. Almo iure cōcepi fore digniſſimū nō ſine miſericordia ſic oppreſſis mortalibus poſſe firma ope ſuccurrere tibi preſertim: mi dn̄e dn̄e Mediolani dux ⁊c̄. Philippe maria italorum lux: nobilium fomētum: firma ſedes: tutor ac baſis irruinabilis. Nam proch dolor ꝙ ipſa diu ꝓſtrata: ac impuriſſimorum manibꝰ laniata liguria olim fauſtiſſima faceret. Si in occaſu vergens: tot nobiles ꝑpſos: tot digniſſimas ciuitates tecuꝫ duceres ruituras. Auertite dij hoc nephas auertite a veſtris nr̄iſqꝫ oculis obſecro. Tuqꝫ alma tutrix cuius ope miſeri ſumus ex tenabris in lucē ꝑducti hoc effice queſo: vt huius benigniſſimi principis ſuper terram diuturnior ſit vita: quo ſublato quis dubitat in pmū chaos nos eſſe reuerſuros? Tantum ergo ⁊ merito o chriſtianiſſime princeps tua apud me gratia ⁊ auctoritas valuit vt de peſte ꝗꝫtum ingenium meuꝫ adinuenire poterit tractatulo in vno ipſe deſcribereꝫ: quare vt tibi gratior ipſe reddatur altero vno nō minꝰ vtili volui eſſe comitatū. De quare ⁊ ſi multi multa ſcripſerūt dixerūtqꝫ ꝑ arbitrio meū cum illis eſſe apud te iudiciū non neglexi: vt cautior reddaris: puta de venenoꝝ ſcia: que ꝑmaxime tibi: ⁊ tibi filibꝰ pōt eē cariſſima. ¶Ibis itaqꝫ ⁊ bono qdē auſpicatu tractatule mi intrepide ibis: neqꝫ deſines euſqꝫ ꝓcedere quo ad principem illū celeberrimū vbicūqꝫ fuerit adieris: cui cū me eiꝰ ſubditum fideliſſimū Antonium de Guaynerijs inter artium ⁊ medicine doctores pro meo igenio laborantē cōmendatiſſimū feceris: memento hoc ab illo precipuū impetrare: vt legendū te ⁊ excutiēdum doctiſſimis ⁊ clariſſimis phyſice cōtemplatoribus magro Joāni Franciſco balbo meo olim digniſſimo preceptori Petro de monte arano: ⁊ Stephano de burgo: quos ſui vite cuſtodes inuenies: vel quibus licitū fuerit offerat. Ea. n. que intus fers in euitandis peſtibus: ⁊ quibuſcūqꝫ venenoꝝ generibus precepta ſine arrogantia cunctis legentibus aperies: ⁊ polliceri nō formidabis eā in eis ipſis ſecuritateꝫ: ſi recte ⁊ ꝑuiſe tua iuſſa ſeruauerint: quā ipſe metridati elarij artifex ⁊ inuictor aſſecutus eſt prudētiſſimus mitridates. ¶Supeſt aūt: qꝛ oēs exordij partes videoꝰ iam eſſe pfectas: vt fineꝫ intenderim hos oēs viros liberaliſſimos ad quos hic impenſum: ⁊ q̄ſi quoddam opus forte peruenerit: ꝗꝫ rogatiſſimos efficere vt primum id beniuola ⁊ pura mente ſuſcipiāt: ⁊ prius diligentiſſime quicqd in viſceribus lateat exquirant ꝗꝫ in maledicta ꝓſiliāt: vt quidā faciūt liuore ⁊ odijs imperiti. ¶Ego aūt nihil ꝓprij auſus inſcriptuꝫ volui: quod more ꝗꝫ plurimorū licēter facere potuiſſem: ni fuerit ſententijs: auctoritatibꝰ: rōnibus: ⁊ expimētis: ampliſſimoꝝ viroruꝫ vallatū: quibus hec ipſa precepta munire opere precium exiſtimaui: tum maxime ꝙ nullus qui de hac tam neceſſaria morbi mā aū hoc tp̄s conſcripſerit quicquid ordinate relinquere documenti inuentus ſit: aut qꝛ aſtantibus periculoſa nimiū viſa eſſet: aut qꝛ ſuperiori etate tam immitiſſimi morbi rariores apud hoies viſus fuiſſent. ¶Sed qꝛ ꝯpōnes medicinarū a letalibus nos venenis liberantium quas tyriacales ſeu bezoargicas appellamus ab inſpiratione diuina: aut a re ſimili nemo dubitet eſſe perfectas: atqꝫ mortalibus denotatas potius ꝗꝫ vlla humana rōne cōpertas. nam deductio rōnis nō pertingit efficaciam cōpoſitiōis. vt ipſe Aui. in de viribꝰ cordis. penultimo capitulo. ¶Moderni plurimi credo diuinitus iſpirati agente huiuſmodi morbo q̄daꝫ faſtidioſiſſima inter hoies crebritate ex his q̄ ſcripturis ſiue antidotarijs tā ſimplicibus ꝗꝫ cōpoſitis ꝯtra eū plurima valere: expimento cognouerit q̄ maiores nr̄os diutius latuere. Cū. n. expientie reꝝ oium magiſtro credere nō etiā apud ſapientes ſoleat eſſe difficile. Nā expertos magis ꝓficere videmꝰ ſine expientia rōnē habentibꝰ ꝓhemio meta. Nō temere factū dixero: ſed cautius illuſtriſſime dn̄ationi ꝯſiliū: ſi aures experimentis: ⁊ inſcriptis rōnibus accōmodaueris: cuꝫ tue vite preſertim recipiant diuturnitatem. ¶Tu igiť piiſſime Jeſu qui vbi opus plurimū noſti humanitatē nr̄am tuo cōſpectu corrigis in hanc maſſam terreā depreſſam ingenia ſubleuas: ⁊ tuam q̄nqꝫ patieris ſentire diuinitatē huic principio adſis neqꝫ deſis quo ad te duce hoc ipm̄ opus perfectum ſit ad tui ſummi nois laudem: ⁊ tue glorioſe virginis matris honorem ⁊ gloriam atqꝫ prefati illuſtriſſimi ⁊ clementiſſimi dn̄i: domini mei precipuam vtilitatem.

Vt huius tractatus facilis noticia cōprehendať: ipſuꝫ in partes duas diuidam principales. Prima peſtis. Scd̄a venenoꝝ pertractabit noticiam ſiue regimen.

Prima pars triplici ꝯſtituiť dr̄ia. charta. 95
¶Prima differentia ipſius peſtis cauſas ⁊ ſigna continebit. 95
¶Scd̄a dr̄ia ab ipſa peſte ponet ꝑſeruationeꝫ. 96
¶Tertia dr̄ia ipſius peſtis narrabit curam. 104
Prima differentia duo in ſe continet capitula. 95
¶Capl̄m primū peſtis diuiſionē ⁊ cauſas ponit. 95
¶Capl̄m ſcd̄m peſtis ſigna demonſtrabit. 95
Secunda differentia duos ꝯtinet tractatus. 95
¶Tractatꝰ ꝓmꝰ ſex reꝝ nō nālīū regimē declat. 96
¶Tractatꝰ ſcd̄s medicinaliū regimē edocebit. 101
Primus tractatꝰ qndecim cōtinet capl̄a. 96.
¶Capl̄m ꝓmū aeris regimē ꝯtiebit. 96
¶Capl̄m ſcd̄m quaſdam generales regulas declarat circa cibum obſeruandas. 97
¶Capl̄m tertiū. panis ponit ꝑparationeꝫ. 97
¶Capitulum quartum carnis elixationem: atqꝫ eius continet decoctionem. 97
¶Capl̄m. 5. erit de ꝯdimētis ſiue ſaporibus. 97
¶Capl̄m. 6. erit de ferculis. 98
¶Capl̄m. 7. erit de lacte: caſeo ⁊ ſeraceo. 98
¶Capl̄m. 8. erit de piſcibus. 98
¶Capl̄m. 9. erit de fructibus. 99
¶Capl̄m. 10. erit de potu. 99
¶Capl̄m. 11. erit de ſomno ⁊ vigilia. 99
¶Capl̄m. 12. erit de exercitio ⁊ quiete. 100
¶Capl̄m. 13. erit de accn̄tibus aie. 100
¶Capl̄m. 14. erit de coitu. 101
¶Capl̄m. 15. erit de inanitiōe ⁊ repletione. 101
Tractatus ſcd̄s q̄ttuor in ſe cōtinet capl̄a. 101
¶Capl̄m ꝓmū tam farmacie ꝗꝫ flebotomie naturam tractat. 101
¶Capl̄m. 2. quaſdam pillularū ac leuiuꝫ ſolutiuoꝝ ponit deſcriptiones. 101
¶Capl̄m. 3. in ſe quedā peſtis ꝯtinet bezeargica. 102
¶Capl̄m. 4. q̄ ſunt ab eꝝ approximāda modū iſtruit. 103
Tertia dr̄ia in ſe ſeptē ꝯtinet capl̄a. 104
¶Capl̄m ꝓmū ſigna actualr peſtilentialē febꝛ paſſiētis aſſignat tā ꝓnoſtica. ſ. ꝗꝫ demr̄atiua. 104
¶Capl̄. 2. bubonis carbūculi: antracis: morbilloꝝ: ⁊ variolaꝝ ſigna manifeſtat. 104
¶Capl̄m. 3. peſtilentialis febris curam ponit. 105
¶Capl̄m. 4. bubonis curam declarat. 107
¶Capl̄m. 5. carbūculi ⁊ antracis curā oſtendit. 108
¶Capl̄m. 6. variolarū ponit curam. 109
¶Capl̄m. 7. morbilloꝝ curam docebit. 110

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

¶ Quo ꝑfecto huius tractatꝰ prime principali parti finem imponã. Ad quẽ me iuuet feliciter peruenire: q pro nobis pependit in ligno crucis. Finis.

¶ Prime dr̄ie de diffõne ⁊ cauſis peſtis. Cap. j.

c

Um aliquem peſtis rapit euȝ taliter alterat: ⁊ deuorat: vt velut icendiũ totũ in breui depaſcere videat: ꝓpter q̄ peſtis a paſcẽdo ſumpſit originem. Dicit. ⁊ aliter peſtis cõtagiũ a ↄtangendo: quia queȝ tetigerit polluit: vel q̄ ex vnius contactu ad alios ſe facillime trãſfert. Et ideo Iſidorus tertio ethimologiaꝝ peſtilentia inqt eſt contagium qđ dũ vnuȝ cõprehẽdit: ad alios celerrime tranſit. Dicit ⁊ aliter lues a labe ⁊ luctu: vel luendo. Nã cuȝ ad aliquẽ peruenit: vt inquit Hugutio cum ſimul cũ morte deꝑhendit. Dicit ⁊ aliter: vt Symon inquit ianuenſis. Epidimia q̄ſi ſuperaduenies: q2 veniẽs deſuꝑ. Ita. n. morbꝰ exiſtit acutus plurimis in breui cõtagio: vel aliter aduenies deſuper vt diuinitus ꝓuenire videatur. Unde theutonici cum in ſuis regnat partibus ipſam q̄ſdã dei plagam aſſerunt eſſe. Proprie tñ epidimia eſt quelibet egritudo cõis ſiue mortifera. ſiue nõ aliquo certo tp̄e pluribus aduenies hoibus. Dicit etiã ⁊ aliter pãdimõ. Un̄ greci indifferenter q̄ſlibet egritudinẽ cõem mortiferã marie certo vno tp̄e indifferẽter plures hoies rapientem pãdimõ vocãt. Ex quibus patet. vt inquit Simon. q̄ quelibet peſtis eſt pandimõ: ⁊ eſt epidimia: ⁊ nõ cõuertit. Et ſic epidimia eſt tanq̄ȝ genꝰ ad pandimon: ⁊ peſtẽ. Et q2 qui malo vtunt regimine ꝓpter humoꝝ corruptionẽ in eam facilime cadunt. Inde dr̄ in greciſmo. Que venit a paſtu corruptio ſit tibi peſtis. nam peſtis dr̄ a paſtyn grece qđ eſt hũor latine. ¶ Et ideo his viſis dico q̄ peſtis eſt morbus cõtagioſus imediate a nutrimẽtoꝝ vel aeris venenoſa infectiõe ꝓueniẽs. ¶ Põt. n. humana complexio duobus modis inſici venenoſe. Primo mixti alicuius alteratione a qualitate ſeu tota ſubſtantia vel forma ſpecifica hunc inducendi effectum virtutem habentis. Et taliũ quedã ab extra: quedã ab intra poſſunt approximari: de quibus infra in ſcđa huiꝰ principali parte deo auxiliante faciã mentionẽ. ¶ Scđo ab aeris ſeu nutrimentoꝝ venenoſa infectiõe. Et hoc põt dupliciter euenire. ¶ Uno mõ a ↄſtellatione: ſeu radioꝝ ſtellarum commixtione: vel aerẽ vel nutrimenta nãliter ad venenoſam infectionẽ diſponente. Et hoc eſt: qđ Auic. ꝑma quarti tractatu de febre peſtilen. Et principiũ itaq3 oium hoꝝ. ſ. morboꝝ peſtilentialiũ eſt forme ex formis celi facientes eſſe neceſſarium illud cuiꝰ aductus ignorat: ⁊ huiuſmodi peſtis ceteris timenda magis exiſtit. ¶ Alio mõ ex venenoſo eidem ꝑmixto vapore ab aliquo corrupto corꝑe reſoluto: vt ab in humatis cadaueribus: a latrinis: ſtagnis corruptis: cimiterijs: ⁊ draconũ ſeu ſerpentum ſufflatione vt inquit Ariſt. in de ꝓprietatibus elemẽtoꝝ de duobus draconibus iuxta radicẽ duoꝝ montiũ exiſtentibꝰ: qui anhelitu ſuo trãſeuntes ꝑimebãt. Et ſubiungit q̄ ex eadẽ vel ſili cã habitatoribus illaꝝ regionũ mortifere ſepe accidebãt peſtilẽtie. Nos quoq3 ſepe idẽ expimur: in quibuſdã nauibꝰ aquaruȝ ſentinis vapores putridi eleuant: ⁊ eleuati in naui habitãtes inficiũt. Idẽ de ſubterraneo incluſo diu aere nonnunq̄ viſum eſt vt ſuꝑ ticinienſium cãpania in caſtro quodã nicolini de becharia puteũ ibidẽ aꝑientibus euenit: quo aꝑto a venenoſo aere ibidẽ incluſo ſtatiȝ ꝑempti ſunt. ¶ Res ergo eſibiles in tali vel cõſili loco naſcẽtes venenoſam acqrunt infectionem: vt patet in fungis: vt dicit Aui. in vicinitate ferri eruginoſi ſuꝑnaſcentibus: aut aliarũ rerum putridaꝝ: aut in ꝓpinquitate mãſionis alicuius reptiliũ venenoſoꝝ. Cũq3 cõtingat interdũ in viſceribus terre alicuius ſinagij venenoſum vaporem includi: cuius virtute oia ibidẽ naſcentia venenoſam acquirunt infectioneȝ habitatoribꝰ illiꝰ ſinagij qui talibꝰ veſcunt rõne huius ſit peſtis. qđ nõ vicinãtibꝰ. Nimiruȝ itaq3 ſi ꝓp latrinas cimiteria: vel alia huiuſmodi ↄtingit ↄſilr vnã domum ſeu cõtratam inſici: vt hitãtes in ea licet nõ ſit ꝓpria inficia[ntur]. ¶ Ex quibꝰ patet imediata cã peſtis que eſt nutrimento[rum] vel aeris infectio venenoſa. ¶ Mediata vero erit qđcũq3 potens ipſum nutrimentum vel aeris qualitateȝ inficere: venenoſa vel conſtellatio vel corruptibile infectum aliqđ ⁊c. Et iđ Aui. preallato capl̄o ſcđo inqt. Oportet vt ſcias q̄ cã longinq̄ ad illđ ſunt figure celeſtes ⁊ ꝓpinqua diſpõnes terreſtres ⁊c. Et hec de peſtis diffinitiõe ⁊ cauſis eius dicta ſufficiant.

¶ De ſignis peſtis. seu aeris pestilencialis Cap. ij.

d

Ue principaliter vt premiſſum eſt cauſe peſtẽ inducere potẽtes exiſtũt. Prima quaꝝ ſe ſenſui magis occultat: vt eſt ↄſtellatio ſeu figure celeſtes ſicut dicit Auicẽ. Scđa vero cã q̄ ſe magis nr̄is ſenſibꝰ offert: ſũt ſicut diſpõnes terreſtres: vt aliqđ corruptibile vaporoſum potẽs ſuo vapore aerẽ: vel nutrimenta q̄litate inficere venenoſa. ¶ Pro declaratiõe ſignoꝝ prime cauſe ſciendum ex lõga expiẽtia a priſtinis phyſicis cõptũ eẽ quãlibet ſtellã in ſe duas hr̄e virtutes: vnaȝ q̄ ſenſui magis manifeſta exiſtit: vt eſt ſolis calefacere: lune vero humectare: ⁊ ſic de alijs. Aliam que eſt magis occulta: ſicut vbi grã: ſi in medio celi in alicuiꝰ natiuitate mercuriꝰ ſe incõgrua diſpõne ſibi repiat natum ad rõcinationẽ ⁊ ſciaꝝ inq̄ſitionẽ iclinabit. Mars vo ad iraſcibilitatẽ ⁊ victoriaȝ: ⁊ ſic de alijs: ⁊ iſte ſunt virtutes: q̄ a ꝓprietate ſeu a tota ſubã potius a veteribꝰ eis ieſſe dicunt: ſicut magneti attrahere ferrum: ⁊ ſaphyro fugare antracẽ. ¶ Uolenti ergo ex corporibꝰ ſuꝑceleſtibus futurã peſtẽ vel p̄ntẽ cognoſcere neccẽ eſt vt planetarum ſignoꝝ: ⁊ q̄rundã ſtellaꝝ fixaꝝ vtutes tam manifeſtas q̄ȝ occultas ꝑmo cõprehẽdat: ⁊ vt ſtudioſe cognoſcat regionũ ꝓprietates: q̄s merito aſpectꝰ ſtellaꝝ cũ quibꝰ q̄dam hñt ſilitudinẽ obtinere dñr. Cõſideret inſuꝑ ↄiunctiones ꝓuẽtiões eclipſes: elõgatões: ſeu appropiq̄tiões planetaꝝ ad ſolẽ. Nã ex diuerſa radioꝝ ſtellarũ ↄmixtiõe diuerſi in his inferioribꝰ ꝓducunt effectꝰ. Et hec diuerſitas attendit circa: plura: vt patet circa aſpectũ vniꝰ planetarum ad alterũ: qui q̄ntuplex eſſe dr̄ vt aſpectꝰ ↄiũctiõis ſextilis q̄drature trini ⁊ oppoſitionis. Itẽ circa planetaꝝ domos exaltatiões triplicitates facies: ⁊ terminos: ⁊ de his in prima: ⁊ ſcđa q̄dripartiti ꝑtibus a ptholomeo plene tractant. ¶ Scitis itaq3 ſtellaꝝ ꝓprietatibus ⁊ ipſaꝝ locis ⁊ diſpõnibꝰ quas in ꝑmo introitu ſolis in arietẽ hñt: ⁊ aliarũ quartaꝝ anni. viſa ẽt in tali cõſtellatione nã vincẽte memorieq3 ſemꝑ hñdo occaſionẽ ꝑcedẽtẽ: nũqđ ipſa fortior fuerit ſubſequẽte. q2 ⁊ ſi virtꝰ eiꝰ per iſtas ſubſeq̄ntes interdũ aliq̄ mitiget: nõ tñ totalr̄ auferr̄ vt inqt ptholomeus i ꝑma pte q̄dripartiti capl̄o tertio facillime quis poterit aſtrologica doctꝰ in ſcia p̄ntẽ vel futurã cognoſcere peſteȝ. ¶ Sed q2 hec mã longe maiorẽ dilucidationẽ exigeret. tp̄is igit ꝓpter anguſtiã his principalr̄ finẽ ipono. Alſ. n. dũ tp̄s liberũ magis habuero hãc peſtis ꝓnoſticationẽ ſparſim a veteribꝰ traditã in vnũ reducere deo auxiliãte conabor: qui mea preſentia opera ⁊ futura felicitare dignetur.

¶ Signa aũt cauſaꝝ que nr̄is ſenſibꝰ ſe magis offerũt filij Aboali doctrinã inſequẽs: ⁊ accurate: que ſciuero in preſentibus annotabo. Illa itaq3 q̄ ex ſtagnis: ⁊ cõſimilibꝰ haberi p̄nt: puta ex aq̄s in q̄bus linum canapis: ⁊ talia ad putrefiendũ reponunt: ⁊ q̄ ex humanis cadaueribꝰ latrinis carnibꝰ putrefactis cimiterijs ſterglinijs: ⁊ ex talibꝰ et ipſa re ſatis ſenſibiliter cõprehẽdunt: ad qđ iuuat q̄ſtũ ad aq̄s ſi ſuꝑ eas piſces mortuos natare ꝑcepis. eſt. n. ſignũ corruptiõis illarũ ꝓp vapores ab eis eleuatos circũſtantẽ aereȝ venenoſa inficiunt alteratiõe. ¶ Signa aũt corruptorum vaporũ in viſceribus terre retentorũ quibus plantarũ nutrimentũ vel aer ex eorũ egreſſu inficit ſicut muriũ: talparũ ſerpentũ ⁊ alioꝝ ſub terra habitantiũ vltra ſolitum ſuꝑ ipſius terre ſuꝑficiẽ apparitio: ranarũ: vermium ⁊ aliorum ex putredine naſcentiũ ꝑter cõem curſuȝ excellẽs generatio. Ex radijs ſolaribꝰ terrã attingẽtibꝰ olentium vaporũ

egreſſio. Nõnulli etiam dixerunt peſtilentialẽ infectioneȝ cognoſci: ſi ros añ ſolis ortũ colligat: ⁊ ſi ſitienti cani potui tribuat: q ſi morit ſignũ eſt corrupti aeris: qđ ſi verum eſſe poſſit: certũ tñ iudiciuȝ nõ exiſtit. nã adeſt nobis venenũ: qđ nõ canibꝰ ⁊ ecõtra ſicut de q̄ȝpluribꝰ expimur aialibꝰ Gallina. n. ſerpẽtes comedit: ⁊ his ſine nocumento nutrit cuiꝰ oppoſitum in nobis ↄtingeret. ¶ Circa aũt ſigna q̄ ex parte aeris cõprehẽdunt ſunt aliq̄ gñalr̄ ꝑmitꝰ attendenda. Nam cũ in ipſo de nocte radij ſplendores ⁊ appitiões coruſcatiõibꝰ ſiles appuerint: fuerit q3 aeris color ꝓcteritie ſilis. vt inqt Ra. 4. Al. capl̄o de peſtilẽtia: ⁊ eius cautela: ⁊ vt vulgariũ ſermonẽ inſeq̄r. Si ſtellaꝝ cadentium ⁊ aliaꝝ huiuſmodi apparitionem ꝑmo meta. particularis deſcriptaꝝ in aere crebra fuerit apparitio. Expirent q3 vẽti: ⁊ maxime auſtrini: poſt quoꝝ euentũ multi hoies: ⁊ alia ẽt aialia egrotẽt: de aeris iſectiõe tũc maxime dubitandũ erit. Qđ idem arguit in quocũq3 anni tp̄e fuerit. ¶ Si eadeȝ die aer diuerſimode mutet. puta vna hora ad calidũ: alia ad friduȝ: alia ad claꝝ: alia ad obſcuꝝ. Et in ſequenti die ſol iter nebulas puluerulentas apparet. ¶ Et idem de anni tp̄ibꝰ dicẽdũ: vt ſi eſtas fuerit frida ⁊ humida: hyems vero calida ⁊ ſicca. vel alie ↄſiles tã in his q̄ȝ in vere ⁊ autũno fuerũt mutatiões: ⁊ iđ vt ſupra. ⁊ ſcđa ꝑmi doct. ſcđa. c. 4. ⁊. 5. inqt Aui. q̄ laudãda ſunt q̄ ſeruãt nãm. Itẽ quocũq3 mõ fuerit: ſi quẽ audiueris bonũ Ieſuȝ vel eiꝰ mr̄eȝ vel ſctõs quos vis alios iueniſſe q eidẽ guerras: futurã peſteȝ vel ſilia denũciauerint ieiunia: elemoſynas vel talia precipiẽdo: ne. ſ. a futura peſte tal̄r deꝑhendat ⁊c. Sciatis peſtẽ validã ifra paucos mẽſes venturã. Et ſi in diuerſis ciuitatibus: villis ſeu regiõibꝰ ſimiles fuiſſe itentos audiueris illis in partibꝰ vſem peſteȝ euenire denũciat. Cuius hec eſt cã. nã ſi illa vera fuerint credẽdũ eſt Ieſu eiꝰ mr̄i vel ſanctis ⁊c. Si falſa: ſignũ eſt i talibꝰ hũores aduri: a q̄bus vapores eleuati: ⁊ cũ ſpiritibus ꝑmixti iſtas faciũt falſas imagines appere: vt i freneticis: ⁊ ſilibꝰ ſepe videt. q mortuos demones ſctõs ⁊ ſilia: ſepe videre iudicãt: tal. n. humoruȝ diſpõ nõ niſi ab aere nutrimẽto vl̄ ↄſtellatiõe poterit ꝓuenire: q̄ hũoꝝ diſpõ eſt marie peſtilentialr̄ iſectiõis ſuſceptiua. Et ego ꝓpe memini. M. cccclj. añq̄ magna peſtis euenerit in autũno in quo iã nõnulli peſte mori iceperũt: de q̄bus tñ mentio nõ fiebat: multos tales iueniri q aiebãt vginẽ vel ſctõs alios iueniſſe eiſdẽ futurã peſtẽ annunciantes ⁊ eſtate ꝓria fuit peſtis iaudita ſecuta. Et idẽ recolo. M. ccccxv. fuiſſe cheri: q2 in autũno multi aiebãt ſe vgineȝ inueniſſe: q̄ futurã peſtẽ eiſdeȝ annunciabat: ⁊ in eſtate ꝓria peſtis magna ibidẽ ſuꝑuenit. ¶ Itẽ ſi in eadẽ ciuitate vel villa q̄cunq3 fuerit videre iterdũ aliq̄s mori peſte hodie. ſ. in vna ↄtrata: ⁊ illinc ad dies aliquos in alia maxime ſine ↄtagiõe: vel alia manifeſta cã: hoc iuenerit: infecti aeris in illa certũ imo certiſſimũ ſignũ exiſtit. ¶ His gñalibus prenotatis eſt ad tp̄a anni veniẽdũ. Si ergo in vere apparitiones ignee cuȝ quadã aeris eſtuatiõe ꝑ dies aliq̄s apparuerint: q̄ꝓpter ſolito flores tẽpeſtiuius euenerint. De tñ iterdũ frigus iterdũ calor regnauerit: natoꝝq3 tam floꝝ caſus ⁊ corruptio q̄dã ſucceſſerit: videriſq3 cũ hoc ꝑter nãm tp̄is ſine cã hoies cõtriſtari de illiꝰ veris aeris iſectiõe tũc erit valde timẽduȝ: cum hoꝝ potiſſimum ſignum erit: ſi eo tũc peſtilẽtiales febres cũ morbilloꝝ appitõe regnauerint q̄ i caſu de igenti peſte i eſtate formidãdũ exiſtit. ¶ Si aũt in eſtate meridionales vẽti ꝑ dies aliq̄t cuȝ aeris q̄dã pluuia nebuloſitate regnauerint: vel pluuiaꝝ cũ ꝑfato vento flãte: vt placuit Raſi. vt ſupra affuerit multitudo. Deinde remotis nebulis aer ipſe puluerulẽtꝰ: ⁊ nõ clarus appareat. In nocteq3 q̄nq3 frigus: q̄nq3 eſtuoſa caliditas ſentiat: ita vt ꝑfocari hoibꝰ: ſiue cum nimis itenſa calitate videat hoc ipſius eſtatis infectũ aerẽ denunciat. ¶ Si aũt autũnus valde ſiccus ⁊ multuȝ fuerit puluerulẽtꝰ: frigus q̄q3 ⁊ pluuia venire tardauerint: ⁊ cũ hoc ſuꝑaſcripte ignee apparitiones crebroſe in nocte ꝑſtauerint: hec autũni aeris infectionis demonſtrant. Q3 ſi cuȝ hoc morbilli ⁊ variole pluribus apparuerint nõnunq̄ȝ ex carbunculo antrace ſiue bubone aliq ꝓprie moriunt: ac hyemis ſuꝑueniente frigore nõ obſtante ꝑdictis morbis aliq deuorent: nõ ſolũ indicant infectioneȝ veris veꝝ in eſtate ſeq̄nti peſtis valida vtplim ſubſeq̄t. ¶ Si vero i hyeme nebuloſus auſter: ⁊ vt placuit A. orietales venti diebꝰ aliquot ſine itermiſſiõe regnauerint quoꝝ occaſiõe aer nebuloſus q̄dã cum eſtuatione ꝑmaneat: credaſq3 ex dictis nebulis pluuiã futurã. q̄ tñ nõ venit: ⁊ poſt ſerenitas clara nõ ſucceſſit: talia cuȝ p̄ntia hyemis aerẽ iſecti ꝓnũciãt: ⁊ q̄ȝmaxie ſi nõnullos eo tũc mori cõprehenderis. ¶ Ex quibus omnibus patet ꝑmo q̄ omni anni tp̄e põt peſtilens eſſe aer: nimirũ igit ſi in aliqua ciuitate villa in hyeme eſſe videmꝰ: ⁊ in eſtate nõ: qđ peruenit merito ↄſtellatiõis: ſiue alteriꝰ aerẽ ad benignuȝ reducẽtis: q fuerat peſtis cã. ¶ Patet ſcđo calitatẽ ⁊ humiditatẽ corruptiõis aeris cãm nõ ſꝑ exiſtere: vt q̄dã aſſerũt q2 ſtat in hyeme ſicciſſima ⁊ frigidiſſima ad bonum intellectum eſſe peſtẽ: vt docet expientia. ¶ Ex quibꝰ ſeq̄t vlterius talis aeris iſectioneȝ nõ ꝑ ſignis ſiccitatem remoueri: vt ipſi dicebãt: q2 in caſu ſuꝑiori aer ſicciſſimus ab bonuȝ intellectum exiſtit. Et q2 tam imitis peſtilẽtialis morbi preſeruatiuum regimen me vocat feſtinanter ipſius cauſis: ⁊ ſignis finem imponam.

¶ Primi tractatꝰ ſcđe dr̄ie regimẽ aeris ↄtinẽs. Cap. j.

c

Um hec auida lues idifferenter quicquid rapit voraciter ſine mĩa abſorbeat regimen ab ipſa nos dei dono defendens deinceps ponam. Sed illa mihi ꝑmo deſcribenda vĩr: cum quibus hunc crudelem morbum ab efficientibus cauſis mutare poſſimus. Et iđ cum inferiora a ſuperioribus gubernent teſte pho ſcđo de regimine ꝑncipum: ⁊ ꝓhemio meta. ꝑmaria cã plus in ſuuȝ effectuȝ iſluit q̄ȝ ſcđaria. prima ꝓpõ eſt libri de cauſis videre viſibiliũ oium fontẽ: ⁊ inuiſibilium huius rapaciſſimi morbi principaliſſimaȝ fore cãm. Qđ Seneca in hercule furente nõ negaſſe videtur: dum inqt. Quicqđ facimus mortale genus q̄cqđ patimur venit ex alto. Illuȝ ergo ꝑmum cenſeo ſuppliciter exorãdum: vt ſua benigna grã a tali rabido morbo nos preſeruare dignet. Nam in primis venerare deos. vt inquit Uirgilius ꝑmo georgicoꝝ: ⁊ viã ſacrã refer xp̄o: ⁊ opaberis oia ictus. Non. n. fruſtra ſunt in deo poſite ſpes ꝑceſq3: q̄ cum recte ſunt ieſſicaces eſſe nõ poſſunt: vt nr̄ inqt Seuerinus de ↄſolatiõe libro q̄nto. Nõne q̄ntes tã imiti opp̄ſſi ↄtagio ſic vt ſuꝑſtites admodum pauci deliberarẽt deſerere ciuitatẽ: deuotis eoꝝ precibus obtinuerunt ab apolline eius filiũ eſculapiũ in ſerpẽtis formã romã acceſſuȝ q cuȝ romana attigit ↄfinia illo iſtãti fuit total̄r peſtis amota: vt ille narrat verus hyſtoriographus Ualerius maximꝰ libro ꝑmo titulo de miraculis. Cunq3 idolum talia facere potuerit qđ ille q cuncta ex nihilo creauit: Sctis etenim pluribus hec virtutẽ ↄtulit faciẽdi: ad qđ auctorizãdũ exẽplis nõ idigemus vlterius. Naȝ glioſus ille Sebaſtianus vt eius in vita legit. vrbem regiã papie ciuitatẽ ꝑ hanc edacem peſtẽ fere ad extremuȝ vſq3 reductã deuotis ac benignis cũ ꝑcibus redemit. ¶ S3 qđ tã exempla peto diuturna miracula: nũc ille nr̄ titinenſis q̄rini fortis martyr glorioſus miſericorditer ab ipſo ſuffragiũ iuocãtes dietim a peſte ꝑſeruat: Immo laȝ ipſa deꝑhenſos celeriter liberat: vt horari expimur. Si ergo ab illo crucifixo Ieſu q ſic iceſſanter hac rapaciſſima peſte nos viſitat: ſi hanc grãm cupitis obtinere colite vtutes. aduerſami vitia: ⁊ ad rectas ſpes animũ ſubleuate: quo in caſu ſi prefato bono Ieſu humiles ꝑces porrexeritis inefficaces minime erunt. ¶ S3 q̄ſtum ad hec inferiora cupiẽtia peſte. ꝑſeruari ſalubrius atq3 ſummuȝ remediũ erit qđ vno ore cõiter fert a vulgaribus ſcȝ cito lõge ⁊ tarde. ⁊ hoc in parte tetigit Ra. ad Almã. libro q̄rto. c. de cautela egritudinum ab vno loco ad alium tranſeundum. Tertia inqt in q̄ antrax ⁊ peſtilẽtia fuerit fu

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

giēda erit. Debes.n. ⁊ cũ hoc eo caſu a locis infectis fugere venientes q̃ſtũcũq; tibi apparuerint ſaniſſimi: ꝑſepe etenim viſuꝫ eſt ſolũ cũ talib⁹ loquẽtes peſte mori q̃uis illi nõ moriant̃: ⁊ eſt ſile. nam interdũ ignis in ſtraminibus q̃ſtũcũq; extẽs negt inflãmare: cui tñ approximatuꝫ ſulfur ſtatim inflãmabit: vt patet: ⁊ hoc eſt: q: act⁹ actiuoꝝ nõ reperit̃ niſi patiente diſpoſito: ſcd̃o de aia. Et illo mõ ꝑ viaꝫ cõtagij plures ciuitates ac ville fuerũt infecte. Qua de re reipublice gubernatores ꝯuerſationẽ loca habitantiũ infecta ſuis debẽt inhibere: imo ſolũ ei⁹ ſiue de ꝓpinquo locutionẽ. ¶ Sed ſi ĩfectũ aerẽ inhabitare cogaris regimen obſerues infraſcriptũ: q: diuino auxilio ab illa tremenda peſte liber euades. Cũ igit̃ huius morbi infectus aer pars exiſtat potiſſima. ſitq; inter res nõ nãles magis nobis neceſſari⁹ ei⁹ regimẽ hic primitus annotabo chriſto coadiuuante: ſine quo nihil eſt: per quem oia: qui ſit benedictus.

c Irca igit̃ aeris regimẽ primo in gñali ſunt quedaꝫ attẽdẽda. ¶ Primo ſit itaq; dom⁹ tua ampla euẽtati aeris que a lacunaꝝ ſupfluitatib⁹ ⁊ filium ſuper aque ductus: vel alr̃ bñ mũdet̃: ⁊ a macello ſtagnis ⁊ a locis vbi coria ꝯficiunt̃: ⁊ inter cetera a cimiterijs ⁊ alijs huiuſmodi fetoreꝫ habẽtib⁹ in aere inducere remota. Et quicqd in iſto caſu dicat Auerroys ſexto colliget ⁊ inhabitatione locoꝝ cauernoſoꝝ: ⁊ ſubterraneoꝝ. ⁊ nõ locorum altorũ: ſi aer in tota ſuba fuerit corrupt⁹ ⁊c̃. Dico ꝙ qualr̃cunq; aer ipſe corrũpit̃: poti⁹ eſt eligẽda alta mãſio ſeptentrionalib⁹ expoſita partib⁹: vt ab illis vẽtis valeat euentari q̃ꝫ ſubterranea. q: talr̃ aer peſtilẽtial̃ exiſtit ibi vt tertio almã. Ra. c. de ventis ⁊ aere. Et iõ loco ſupra ingt. Sed ſi qs fugere nõ poterit: ⁊ fuerit manſio in q̃ ipſe ſunt in loco inferiori in altiori loco morari debet ⁊c̃. ¶ Et ſi qs ſuſtentando viã Auerroys diceret ꝙ multo plures in montib⁹ moriunt̃: cũ ibidẽ euenĩũt peſtilẽtie q̃ꝫ ĩ vallib⁹. vt docet experimentũ: q̃re ex maiori ꝓuenire videt̃ infectiõe: ⁊ ꝑ ꝯñs ſubterraneum locũ habitandum ⁊c̃. Qd̃ ẽt affirmare videtur Aui. ſcd̃a p̃mi. doc. ſcd̃a. c. de aere bono dũ dixit: cũ ĩ aere accidit putrefactio cõis diſcoopertus tũc eſt magis recipiẽs q̃ꝫ ſtrict⁹ ⁊ occult⁹. ¶ Dicẽduꝫ ꝙ ⁊ ſi altus aer ⁊ liber ceteris paribus ſit putrefactionẽ cõem magis recipiẽs: ⁊ non lib. vt voluit Aui. nõ tñ in caſu peſtilẽtie ſequit̃ aerẽ nõ fore potius habitandum: qd̃ patet. nam ſine cõparatione aer alt⁹ ⁊ liber citius recipit rectificationẽ q̃ꝫ cauernoſus cuꝫ ſit magis ſubtilis minuſq̃ꝫ vaporibus ꝑmixtus: ideo aptius ꝑ ignẽ renouabit̃: atq; exigentiã citi⁹ ex odoriferis alterabit̃: cũ quo alta manſio põt ab illis vẽtis ſalubri⁹ euentari: ꝓpter qd̃ in ſubterranea in q̃ aer coopertus exiſtit: illud fieri nõ põt: vt patet intuẽti. Et ꝑ hoc patet ad Aui. ⁊ ad aliud argumentũ cõſir. nã ſi putrefactio cõis affuerit in aere taꝫ libero q̃ꝫ valloſo: ⁊ ſi plures in eq̃li tp̃e forſan moriuntur in libero ⁊ mõtano: ꝓpter ip̃m magis putrefactionem recipe: atq; facilius ad iteriora penetrare: diutius tñ durat in vallib⁹: vt docet expimẽtũ vtrobiq;. ſ. amota cõſtellatione vel alio talẽ putredinẽ inducere potẽte: qd̃ nõ eſſet niſi aer liber citi⁹ rectificationẽ recipet. Ex quo cõcludo aerẽ altũ ⁊ liberꝝ vt circũſtantionatuꝫ fore potius habitandum cuius oppoſitum ex dictis nõ ſequit̃ Aui. vt patet. ¶ Amplius aer qui per feneſtras vel aliter intromittit̃ ſeptentrionalis vel orientalis eligat̃: iuxta ſniam. 4. almã. c. de peſtilentia: ⁊ ei⁹ cautela: Aui. ſcd̃a p̃mi. doc. ſcd̃a. c. 8. vbi dicit in hac intenſiõe. ſ. ad ꝓhibendũ putrefactionẽ aeris vẽti q ſunt meliores ſeptẽtrionales poſt oriẽtales poſt quos ſunt occidẽtales: ⁊ deteriores ſũt meridionales ⁊c̃. ⁊ pri⁹ dicebat infra. c. ii°. vbi tractabat de locis eligẽdis. Sicq; illud tm̃ magis ſolicitari dꝫ: vt venti orientales ſtricturas igredi valeant: ⁊ vt ſol ad vnũquocq; locum intrare queat qui ibi exiſtit: q̃m ipſe eſt q aerẽ rectificat ⁊c̃. Ex qb⁹ infero ꝙ aer meridionalis: ac ſerotin⁹ eſt oĩno vitãdus. nõ tñ aer intrare ꝑmittat̃: niſi prius a radijs ſolaribus fuerit expurgatus. Et ſi vẽtoꝝ ſeptẽtrionaliũ aliqs flauerit ꝑmitte tue domus aerem feneſtras aperiendo intrare: ſi in die fuerit. ſ. euentari. ſanat enim aerẽ putridum peſtilentialẽ: vt Aui. ſcd̃a primi doc. ſcd̃a. c. de naturis vẽtoꝝ. ¶ Hic tñ vnũ attẽde ꝙ ⁊ ſi aer ſeptẽtrionalis iter cetera aerea abſolute ſit eligẽdus: diuerſitas tñ ſituatiõis locoꝝ hanc põt electionẽ ꝑuertere. Stat. n. ciuitatẽ vel villaꝫ aliq̃ꝫ mõtibus fore meridionalibus coopertã: ſup qbus nix inhabitat cõtinua. Et veſtis mare forte diſcoopertaꝫ: vel aliter quo in caſu meridionales vẽti per niuea loca tranſeuntes: ⁊ ad hanc pertingẽtes ciuitatẽ frigidi erunt: ⁊ aerem hoc caſu plus ceteris rectificabunt: ⁊ tuc tales ſunt eligẽdi: ⁊ hec eſt ſnia Aui. ſcd̃a p̃mi. doc. ſcd̃a. c. de accidẽtib⁹ aeris ⁊ ĩpreſſionib⁹. ¶ Inſuper debet cuꝫ redolẽtiuꝫ lignoꝝ igne: vt eſt iuniper⁹: ⁊ roſmarinus: ſalix ſarmẽta ⁊ ſimilia: aerẽ oĩ die renouare in mane maxime ſi obſcurus fuerit ⁊ nebuloſus: ⁊ ipſe aer renouatus alteretur: ſm̃ ꝙ te ĩfra docebo. ¶ Et ſi omni nocte magnũ in domo tua in aperto aere fieri feceris igneꝫ perutile erit valde. Legi. n. de quodã pħo romano qui dũ ciuitatẽ illam liberauit a peſte ſingulis noctib⁹ ſup vicos grandeꝫ ignẽ fieri faciebat. Ideꝫ de hypocrate in libro de moribus ⁊ vita pħoꝝ ſilr̃ legi: q ĩnumeras querc⁹ incidi fecit: ⁊ ideꝫ circũcirca athenas peſte grauiter oppreſſas per plurimas noctes fieri faciẽs aerẽ ſalubrẽ induxit. Qua de re athenienſes ſibi aureã ſtatuã fieri faciẽtes: deinceps pro deo coluerunt. Ignis. n. nõ putreſcit: ſed oia debite approximata ſue receptiua impreſſionis ꝓpriã in nãm ꝯuertit. Vñ aer: aq̃ ⁊ terra ſunt ignis mã. Ari. 4°. meta. ꝓ capl̃o q: oia cõuertit in ſuaꝫ nãm. nimiꝝ ſi aerem innouando rectificat: qd̃ tñ per ſiccitatẽ nõ facit: vt nõnulli ſicut ſupra dictũ eſt de hac loq̃ntes mã deſcribũt aſſerũtq;. Nã ſepe in eſtate viſuꝫ eſt magnã ⁊ cõtinuã fore ſiccitatẽ: ⁊ tñ ingentẽ eẽ peſtilẽtiã cuius foret oppoſitũ: ſi qd̃ iſti dicũt eſſet veꝝ: vt patet intelligenti. Non laudo tñ vt vllo tp̃e quiſq̃ꝫ ad ignẽ calefactur⁹ accedat: niſi intenſum foret frigus: vel hõ pauci foret caloris: ꝓpter qd̃ oporteat vt exteriori interior vigoretur calor in quo caſu frigore expulſo elongare ſe debet ab igne: ⁊ maxime poſt aſſumptũ cibum vel ſaltẽ ſpatulas vertat ad ignẽ: ⁊ ſi faciẽ verſus eũ tenuerit inter mediũ aliqd̃ apponat̃: q: rarificãdo ſpũs ⁊ poros apiendo eos facit exalare q̃ gaudent ſuo ſili. prima. affoꝝ. ꝯmẽto illi⁹ affori. Ventres hyeme ⁊ vere. Et ſanguinem acuit: vñ patiores ad febrem ſuſcipiendam erunt. Cuꝫ quo etiaꝫ debilitat̃ digõ: ⁊ inducit̃ ſepe vertigo: ⁊ maxime ſi facies verſus ignẽ teneatur. ¶ Non laudo inſup ſtuphas ⁊ pilla: eſt. n. aer ille ſuffocatus replens capita: deſtruens viſum: vt patet in alamanis in talibus cõmorantibus ſepe: q vt ꝑ ſm̃ hñt oculos ſcarpellatos: qd̃ non ſp̃ fit. vt nõnulli credunt ex nimia potatiõe: ſed ex ipſaꝝ potius ſtuphaꝝ inhabitatiõe. ¶ Et iter cetera nota ꝙ ſm̃ exceſſiuas qualitates ſemp eſt aer cum appropriatis odoriferis corrigendus: vt ſicut dicit Aui. in de viribus cordis. p̃mo capl̃o. nulla res eſt magis inimica caloris inati q̃ꝫ malus fetor: ⁊ iõ ſicut fetẽs odor ſpũs alterat ⁊ corrũpit: ita bonus viuificat: ⁊ reſtaurat: vt ex dictis in libello de pomo Ariſt. elici põt. Dicit. n. ꝙ aia ſenſibilis cũ q̃ cõicam⁹ cũ brutis fouet̃ odore bono. Vñ meſue in de ꝯſolatiõe mediciaꝝ itentiõe p̃ma. c. p̃mo. ⁊ de odorib⁹ ingt. Scire debes ꝙ odor bon⁹ in medicina q̃nq; ad latus icolumitũ declinare fecit: ⁊ illud iõ q̃m dilatat aiam ⁊ ſpũs ⁊ virtutes reparat: ⁊ virtutuꝫ mineras ꝯfortat. Grauis võ odor facit ꝯriũ. hoc idẽ dicit intentiõe ſcd̃a. c. de modis correctionis medicinarum illo. ſ. §. Et ſciuiſti ⁊c̃.

¶ His ergo circa aeris regimen generalibus prenotatis de eius rectificatione fienda ſm̃ anni tẽpoꝝ diuerſitatẽ deinceps faciã mentionem. ¶ Tempore ergo eſtatis ꝓpriaꝫ nãm ſeruantis ad fridũ cũ odoriferis reducat̃: ꝙ ſi ex herba cũ floribus collecta omni die tue habitatiõis domũ ſuſternendo vt ſunt rami citri: citrãguli cũ ſuis fructib⁹ vel lauri quercus ſalicis: ⁊ filium: ⁊ hec oia colligant̃ a radijs ſolaribus rore conſumpto: deinde aceto ⁊ aqua roſ. cum

ſandal̃. citrinis irroretur admixtis: poteris ẽt caniſtra redolentibus pomis: vel piris per fruſta iciſis plena: ⁊ aqua aſꝑſis ſupraſcripta in diuerſis tue habitationis locis collocare: ⁊ hec debent die ſingulo herbe ſaltem renouari: pone tamen plus vel minus de aceto in aqua ro. ſm̃ ꝙ maioreꝫ vel minorem vis iducere ſiccitatem. ¶ Et pro potentibus fiat ſic. ℞. aque ro. lib. ſ. aceti. ℥. iii. pulueris trociſcoꝝ camphore ſandalorum citrinorum: ⁊ rub. ana. ʒ. i. camphore. ʒ. ß. ⁊ ex his irrora folia herbas ⁊ fructus que ponũtur in caniſtro. ¶ Vel facias ſic. ℞. aque ro. vel violarũ vel florum nenufaris li. i. aceti. ℥. ii. vini maluatici muſcatellini vel alterius bñ odoriferi. ℥. iii. ſandal̃. albo. citrinoꝝ añ. ʒ. i. ß. cãphore. ℈. i. miſce. trociſcoꝝ de camphora. ℈. iii. ⁊ irrora vt ꝑus. Vel hẽas linteamina de lino bñ alba ⁊ mũda: ⁊ cũ aliqua ex aqua ſupraſcripta irrora: que ꝑ cameram vel per locum vbi plus hitas circa parietes: vel ſupra lectos extendantur: ⁊ cũ fuerint exiccata iteꝝ irrorent̃: ⁊ iſto modo aer redolens ĩfrigidabit̃ ⁊ hũectabit̃ ⁊ exiccabit̃ ſm̃ tue libituꝫ voluntatis. ¶ Pro pauperibus võ ſufficiat aq̃ ro. cuꝫ aceto vel aqua clari fontis. ¶ Poteris aerem cuꝫ ſuffumigijs odoriferis alterare vt hẽantur prune ſup quas vnus trociſcus de cãphora ponatur aliqualr̃ ꝯquaſſat⁹. Vel facias ſic ℞. corticum citri. ſiccorum ⁊ citrangulorum. añ. ℥. ß. roſ. ru. ace. ſicce. florum nenufaris. ana. ʒ. iii. ſandal̃. rub. ⁊ citri. añ. ʒ. ii. ß. cãphore. ℈. ii. karabe. ʒ. ß. terant̃ groſſo modo: ⁊ fiant trociſci cũ aqua ro. duarum vel triũ. ʒ. ⁊ vnus aliqualr̃ ꝯquaſſatus ſup prunas ponat̃. ¶ Si võ hyems fuerit frigida ⁊ humida: ⁊ ſit aeris ĩfectio vt nõnunq̃ꝫ contingit: cum odoriferis calefacientibus corruptioni aeris reſiſtere ꝓcures: ignem in domo ꝯtinue faciendo cũ lignis odoriferis: vt iuniperi: cypſſi: roſmarini ⁊ ſiliuꝫ: vel cũ lignis alijs mitem: ⁊ clarum ſine fumo ignem facientib⁹ vt ſunt ſarmenta: ſalices: ⁊ ſilia. Et putridoꝝ lignorum fumum totalr̃ euites. Quidã. n. ſolũ propter balneũ fuiſſe ex putridis lignis calefactũ in ipſo balneo ſincopizat⁹ eſt. vt. 2. affõ. cõmẽto illi⁹. Qui exoluunt̃: ⁊ in iſto caſu conueniũt multuꝫ odorabilia ſuffumigia. vt ſunt trociſci de ligno aloes vel de cipero meſue: vel gallia muſ. vel alipta muſcata. ¶ Vel facias ſic. ℞. thuris. ℥. i. corticum citri: meliſſe añ. ʒ. vi. ligni aloes: ſtoracis: calamite: gallie muſca. añ. ℥. ß. laudani. ℥. iii. fiant trociſci cuꝫ piſtello aliq̃liter calido: addẽdo ambre. ʒ. ß. muſci. ℈. i. q̃ñ. ſ. mollificata fuerit paſta: ita vt abſq; piſtelli vlteriori calefactione fieri poſſit: ⁊ ſup prunas in tuis ſuffumigijs vtere. ¶ Conueniunt ſimiliter in iſto caſu vſuleti de cipro. nam ex accẽſione vni⁹ aer totus vnius camere redolebit qui mãliter fieri põt ex imediate deſcriptis. ¶ Cõiter tñ ſic ſiunt. ℞. laudani puri: myrrhe: thuris: maſticis ſtoracis calamite ana. ℥. i. ciperi: roſ. rub. ſanſuci ana. ℥. iii. cinamomi: gari. ſandali muſcatellini. ſpice enim mac. ana. ʒ. iii. carbonũ corticis cucur. aut ſalicis tilij. lib. ſ. icorporẽtur oia ſimul: ⁊ ſiant formule longe ſubtiles velut candele addendo: ſi op⁹ fuerit vt ſe ſimul teneãt de mucilagine gũmi arabici extracto cum aqua ro. ⁊ ſi vis magis aromatizare miſce cũ muſco vel ambra ꝓ libito: ⁊ calido tẽpore pone de cãphora quãtũ libet. Poſſunt ⁊ eſtatis tẽpore ex frigidis odoriferis confici: qd̃ facias ſi libet: ꝓ pauperib⁹ võ facias iuniperi ſuffumigationẽ. ¶ Et ſi ſeptẽtrionaliũ ventoꝝ aliqs flauerit: vt aqlo: boreas: vel erus: tue domus aerem cõtinue renoua ꝑ prius ipſo ſole purificato: feneſtras apeiẽdo: ⁊ deinde cum igne ⁊ ſumigijs ipſum cõtẽpera. ¶ Habito ğ qualr̃ eſtatis ⁊ hyemis tẽpore ſit alterandus aer: vt vꝫ q̃ñ caliditas ⁊ ſiccitas vel frigiditas fuerit: ⁊ humiditas: patet de intermedijs tẽporib⁹ qd agendũ. nã prima mediatas autũni: vt plimum nãm ſeruat eſtatis. poſtrema võ hyemis ⁊ medictas p̃ma veris nãm ſeruat hyemis Scd̃a võ eſtatis: ⁊ ideo dicebat Aui. 2ª. p̃mi. doc. ſcd̃a. c. 3. ꝙ eſtas ẽ totũ tp̃s calidũ: hyems võ totũ tp̃s frigidũ: ⁊ alia tp̃a nõ ꝓpriã nãm ſeruãt ſp̃. Q̃ñcũq; ğ fuerit aer calidus ⁊ ſicc⁹: fac vt de eſtate ſupi⁹ dictũ ẽ. ⁊ cũ fuerit frigid⁹ ⁊ humidus vt in hyeme. ¶ Nota tñ ꝙ in iſto caſu ſalubri⁹ eſt ipſuꝫ ad frigidũ ⁊ ſiccũ facere declinare: cũ he q̃litates putrefactiõi rebelles: vt ingt Ari. 4. meta. i. ca. Calitas võ ⁊ humiditas ꝯrie. vñ Aui. loco q̃. ſ. ca. 4. Aeris ingt caliditas dignior eſt vt ꝯuertat̃ ad putrefactioneꝫ. ¶ Inſuper nota ꝙ magis ⁊ min⁹ eſt aer alterãdus ſꝫ q̃litatũ exceſſuꝫ: ⁊ ſm̃ cõplexiõẽ: regionẽ: etateꝫ: ſexũ: ⁊ ſilia: vñ plus ad frigidũ eſt ꝓ colerico ceteris paribus alterãdus q̃ꝫ ꝑ flatico: et plus ꝓ iuuene q̃ꝫ pro ſene: ⁊ ſic de alijs. Et hec de aeris rectificatione ſufficiant.

¶ Regule vniuerſales circa cibum vniuerſaliter obſeruande. Cap. ij.

q Vedam aeri virtus celeſtis inexiſtit q̃ in q̃cũq; exiſtat diſpõne corpa nr̃a reſoluit. vt Aui. ſcd̃a primi. doctrina ſcd̃a. ca. de naturis tẽpoꝝ: ſꝫ q̃m in breui vitã finiret ſi deꝑditi reſtauratio nulla fieret cõdignum eſt de cibo tanq̃ꝫ reſtaurante in hac parte facere mentioneꝫ. Circa q̃ ſunt aliq̃ prenotãda q̃ ex pħoꝝ mẽtibus colligunt̃. ¶ Nõ igit̃ qs comedere dꝫ niſi comedẽdi ꝑ prius affuerit appetitus q cõſueta hora in ſanis corporibus ſemꝑ inſurget: nec ad comedẽdum eo tũc tp̃s iterponat: ⁊ etiã cibus bñ maſticet̃: nec in eadẽ mẽſa diuerſa cibaria ſunt comedẽda: nã ſi exq̃ſite fuerint ꝑparata ad ſuſcipiendũ plus q̃ꝫ ſtomachus digerẽ valeat ꝓuocabũt. nec ẽt eq̃liter decoquentur ſiue degerent̃: q: ſi in eadẽ olla bouĩ carnes: ⁊ hedi i eodẽ inſtãti ad coquẽdũ ponerent̃ nõ eq̃liter: vt pꝫ coq̃rent̃. ne ſe q̃ſq̃ꝫ in diuerſoꝝ ciboꝝ comeſtione gl̃ificet: ⁊ maloꝝ matie: q: etſi ꝑ aliqd̃ tp̃s a ſenſibili nocumẽto liber euaſerit: atñ vt ingt Aui. 3. p̃mi. doctri. 2. c. 7. poſt dies in eo generant̃ humores mali egritudines facientes ⁊ ꝑnecantes. Ex q̃ ꝯcludo ꝙ vel añ tp̃s moriunt̃ ſenectutis vel imunda ſibi ipſa accedet: vt magiſtra rerũ expiẽtia docet. Quapropter Seneca in q̃dã ep̃la ad Lucillũ aiebat: ꝙ vbi ſunt diuerſa cibaria ingnant: ⁊ nõ alũt. ¶ His tñ nõ obſtãtibus ſi ex cõſuetudine vel q̃uolibet alr̃ ciboꝝ diuerſitatẽ hr̃e ꝯtigerit debẽt regulariter ceteris parib⁹. ſ. in mollitie: ⁊ a ſtõi deſcẽſionis facilitate q cũ facilitate digerit̃ ꝑponi niſi modica interſit dr̃ia: vt pħoꝝ p̃nceps de regimine ſanitatis ſcribit ad Alexãdrũ: ⁊ Yſaach in dietis vlib⁹: q̃ caſu digõni rebellior erit ꝑꝑ ſtõi fundi caliſtatẽ ꝑponẽdus. ¶ Inſuper dꝫ qs modeſte: ⁊ nõ voraciter comedẽ. Et ſilr̃ eodẽ paſtu inter p̃ma cibaria: ⁊ ſequẽtia nõ eſt mora notabil̃ apponẽda: nec dꝫ vſq; ad ſaturitateꝫ comedere: ſꝫ a mẽſa: vt vbi ſupra ingt Aui. reliquus deſiderij adhuc in aia remanentibus ſurgẽ. ¶ Iteꝫ eſtate dꝫ cib⁹ fridus. hyeme võ calidus ſemꝑ actualiter ſumi: eſt tñ a cibis calidiſſimis abſtinẽdũ q̃les ſunt. ſ. cũ ſtati ab igne deponũtur: ⁊ ab alijs etiã q̃ vehemẽtis ſunt frigiditatis: ſic̃ q ſup niue: vel q̃uolibet aliter refrigerantur: vt ingt Raſis. 4. almã. ca. de regimine cibi. Ex q̃ cõcludo ꝙ tãtũ infrigidare vinuꝫ aq̃: vt plimi faciũt in eſtate eſt malũ atq; nociuũ: nã ſi poros ꝑꝑ exercitiũ vel aliud aptos iuenerit ad ſpiritualia vſq; ⁊ nutritiua tranſiens actuali friditate calorẽ nãlẽ extinguet: ⁊ ſic nonnunq̃ꝫ ĩducit̃ ſenectutis ethica. ¶ Nota etiã comedẽdi ꝯſueta ẽ ſemꝑ ꝯſiſter obſeruãda: q̃ ſi mala fuerit paulatine ad debitã ⁊ ordinataꝫ reducat̃. Et q: vt ingt Raſis. 4. almã. all̃. c. ſepe ꝯtingit vt cibaria aliq̃ q̃ mala ſunt aliqbus ꝯuenientia repiunt̃: a qbus ipſi ſic̃ alij cauere nõ debẽt: ⁊ fortaſſis cibaria alia exiſtia bona aliqb⁹ incogrua repeniunt̃ a qbus ſibi penit⁹ cauere debẽt. ¶ Sũt ⁊ aſſueta comedẽda cibaria: que ſi malitioſa: ⁊ mali fuerint nutrimenti eſt paulatine tranſmutãdũ. ¶ Vltimo nota ꝙ quãtũ poſſibile eſt oia in infecto aere nata vitentur: atq; aialia in ipſo nutrita: ⁊ hꝫ ẽ ſnia Ptholomei ſcd̃a pte q̃driparti ca. 8. illo. §. vbi docet ꝓnoſticari de accñtib⁹ euenientib⁹ aialib⁹ ex his qb⁹ hoies vtunt̃: ingt eniꝫ: ꝙ in hõĩb⁹ q eis vtunt̃: infirmitates eoꝝ ĩfirmitatibus ſimiles eueniẽt ⁊ morient̃ ⁊c̃. Hoc idem ſcripſit Aui. 2. p̃mi. doc. 2. ca. de iudicijs cõplexionis anni. Inquit enim amplius mortalitates corrumpunt arbores

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

⁊ vegetabilia:ideo corrumpunt ea ex aīalibus que ea comedūt:⁊ ideo hoīes qui eis veſcūtur corrumpunt. Et hec de vniuerſalibus regulis circa cibū obſeruandis.

¶De pparatione panis tpe peſtis. Cap. iii.

Panis iter cibos cōis: magis exiſtit:cū ipſorum velut baſis cōiter reputetur.ea ppter ab huius regimie pmitus inchoabo qui ſi ex granis plibꝰ cōfici poſſit:magis tamen eſt laudabilis de frumento bono.ſi lz ſacet ⁊ non vetuſtate ſeu quauis occaſione corrupto. In ſano quoqz menſe collecto cum ortum fuerit in loco modo debito:ac etiam euentato.⁊ tpe calo a furfure mundus:⁊ ſufficiēter fermētatꝰ:⁊ ſit cum pauco ſale pinſatꝰ. Tpe vero frido cū maiori furfuris atqz ſalis mixtione pōt pinſari cum aq̄.ſ.boni fontis fluuiali ſeu boni ac nitidi fluij. que etiā ſanio reputat:ſi a remotis p lapides ⁊ p ſaxa decurrat ac ēt ex fonte cū ſcaturigine pceeit.nā ⁊ fluuij ex nimiuz liqfactiōe pcreati mali ſunt:quā ſi aliā nō hēres ipſā p arenaz in ciſterna:vel olla:vt ſit bononie:potiꝰ diſtillare poteris vel per ſacculū arena plenuz vel ipſam vſqz ad tertie partis ꝯſumptionē bulire facias. Deide eā ſuauiter accipias:vt abijciat que exiſtit in fundo :nec paſta ſiat ita mollis qz cū panis ſit ad idurādū necē ſit farinā imbibere : ſitqz in furno ex odoriferis lignis calefacto decoctus:⁊ p diē nāſe pinſatꝰ vſqz ad q̄rtū icluſiue bonus exiſtit. ¶Fit conſiſr panis ex ordeo q ſupradicto cōparatus fridus:ac minoris exiſtit nutrimēti:quo.ſ.coſicꝰ vel cupiens minꝰ nutriri vti poterit:⁊ vt eiꝰ quedā nocumēta.3°.almā.deſcripta corrigant cū maiori qz ſupradictꝰ ſalis admixtione debet pinſari atqz aniſorū grana leuiter cōquaſſata cū eo debēt imitti. Ceteroꝝ vo granoꝝ panis omnino vitet. Et hec de pane ſic breuiter dicta ſufficiant.

¶De carniū electione ⁊ eaꝝ decoctione. Cap. iiii.

Et qꝛ nō in ſolo pane viuit homo:carniuz regimen ſubſequēter imponā:in q gnalia aliq̄ ſunt attendēda:tā.ſ.carnes q̄drupedū qz bipedū ꝯcernētia:⁊ tā etiaz domeſticas:qz etiā ſilueſtres. ¶De quadrupedibus ſunt eligende q̄ in mōtanis paſcuis libere euctātis:⁊ a ſtagnis remotis nutriuntur in qbus odorifere herbe naſcuntur. Et idē de bipedibus ſm pportionabile ſibi nutrimentū dicēdum inter maciē ⁊ pinguedinē medium teneant:et que magis attingit oſſa caro in q̄drupedibꝰ potius eligit. In bipedibus vo ale cū lanceolis ⁊ pectore. ¶Oia autez aīalia carcerate nutrita vitent. ¶Oia qqz interiora epatibus gallinarum exceptis ⁊ caponum iuuenūqz gallorum teſticulis:⁊ ipſoꝝ cerebris vitent. Oz ſi hedi cerebrum nō multū vituperetur nauſeatiuū tm̄ exiſtit q ſi vti volueris cum puluerizato pipere cū ſale vtaris. Et ex ptibꝰ aīaliū dextera et anteriori vel poſteriori q magis ceteris partibus ſatiſfaciat:abſolute tm̄ anterior eſt eligēda. ¶Dz ⁊ in oībus carnibꝰ etatis tps attēdi qd̄ inferiꝰ particulariꝰ deſcribet. Itē ⁊ q faciliores digōnis exiſtūt:⁊ magis in calitate tpate cōuenīūt ſunt in eſtate:ecōtra vo in hyeme comedēde:⁊ proportionabiliter de cōplexionibus calidis dicēdū. Et idez de etatibus ⁊ regionibꝰ. ¶His habitis in iſto caſu conueniūt lactātes vituli a ſcdo ad q̄rtū menſem incluſiue. Mōtonine vniꝰ anni:hedine a menſe ad mēſem vſqz cū dimidio. Porcine annuales vel infra recētes:in raro tm̄ vſu vel etiam ſalite:⁊ q ſunt potiꝰ in nemoribus nutrite ⁊ magis tm̄ eiuſdē etatis cōueniunt. Caprine:caprioline:⁊ ceruine annuales:⁊ infra:⁊ ſi ſint lactantes triū vl q̄ttuor mēſiū adhuc erūt meliores leporine:⁊ cuniculine ſex menſium ¶Ex bipedibꝰ carnes cōueniūt galloꝝ:nōduz coeuntiū. caponū iuuenū:atqz gallinarū:pdicū:coturnicum:ſtarnarū:faſianoꝝ iuuenū ⁊ q̄leari medie pinguedinis in autūno:nō tm̄ in q̄tidiano vſu a laude meruli:turdi:⁊ paruaruz auiū q noctua capiunt. ¶Circa haꝝ carniū decoctionem an elixari debeāt:an aſſari plura ſunt ꝯſiderāda. Prio an aer calidus ſit:an frigidus:tps anni:regio:ars:virtꝰ:complexio:ſexus:etas:⁊ conſuetudo.hec enim omnia : vt patet intuēti:pnt harū carniū decoctionē variare:⁊ ideo cōplexio:etas:regio:aer:tps:anni:calida ⁊ ſicca potius elixa exigūt decoctionē:ꝯria vo aſſationē. Quibꝰ nō obſtātibus oia illa conſuetudo peruertit teſte Aui.3.pmi.doc.2.ca.9. vſus ingt ē maxie ſeruādus.nā ꝯſuetudo eſt altera nā:i de regimine ſanitatis ad Alexandrum:⁊ de memoria ⁊ remiſcētia.in tātū:vt nōnulli venenū cibus eſſet qipſum comedere cōſueuit. Aui.6.4ᶠ.ca.2. Et breuiter quantum ſit obſeruāda cōſuetudo reſpice Gal.7.de ingenio ſanitatis ca.5.illo.§.ſed qm̄ a q̄dam ⁊c.⁊ Raſis. 4.alman.ca.de cuſtodiēdis cōſuetudinibꝰ. ¶Aliter tpe quo digeſtio fortior exiſtit ꝯueniēs eſt aſſatuz exhibere.⁊ hinc eſt quare cōiter aſſetur in ſero:⁊ ſi elixum non ita nutribile ſit ſicut aſſatum ppter ipm eſſe in alieno humido decoctū:eſt tm̄ facilioris digeſtionis. Sed cū fortior ſit digeſtio in hyeme qz in eſtate:⁊ tpe frigido qz calido ꝯueniētiꝰ videt in eſtate elixum exhibere:⁊ in hyeme aſſatum in ſero qz mane:⁊ conſimilia conſiderare debemus:vt ſupra tactum eſt de ſexu:regione ⁊c. Et hec de carnium electione : ⁊ de earum decoctione dicta ſufficiant.

pars anterior et dextra ex aialibꝰ pre eligenda est

¶De condimentis. Cap. v.

Communis vſus eſt carnes cū cōdimētis ſeu ſaporibus māducare:qp has ppter cauſas fieri arbitror Prima gr̄a appetitꝰ puocādi. ¶Scd̄a qꝛ auidius ſtomachus cibū recipit:q de cauſa ipſuz meliꝰ amplectit:⁊ p ꝯñs melior celebrat digeſtio. ¶Tertia vt cibaria in ſuis cōtēperent qualitatibus:ſicut ſi ad carnium caliditatem tpandā agreſta vel aliqd ſiſe comederet:vel cū carne porcina erucā comedamꝰ:qꝛ ⁊ ſi incitet appetituz etiaz humiditatē ſupfluā illiꝰ carnis cōtemperat. ¶Quarta cauſa eſt ſiquid fuerit nature in digerēdo rebelle:tūc eniz cōdimentum ſiue ſaporē ponimus digeſtionē vigorantē : ſicut eſſet cepe:moſtarda:vel eruca cum carne porcina comeſta. ¶Quinta cauſa eſt vt ſi de ventoſitate alicuius cibi dubitaremus:tunc cum aliquo qp eidem tyriacaliter reſiſteret cōdimentū conficeremus:ſicut v̄bi gratia:ſi quis fungos comedere voluerit cū piris debite elixatis condimentum factum ex vino amigdal.pipere:⁊ ozimo malitiaz eiuſ tyriacaliter corriperet:⁊ ita de alijs poſſet imaginari. ¶Ex quo infero qp que peſtis tēpore ſunt confortantia cor atqz veneno reſiſtentia condimentis:ſiue ſaporibus non exigere ſale duntaxat excepto. ¶Quantum igitur ad primam cauſam conſtat ſana corpora condimentis non indigere: ſed quantum ad alias ſic vt a caſu in peſtem preſeruentur: ⁊ alia iuuamenta ſuperius tacta cōſequentur. ¶His habitis eſtatis tpe ſunt oēs infraſcripti vitādi ſapores:ſic eruca:moſtarda:ſiue ſinapis:alleata oīa : ⁊ omnes vlr acuti ſapores niſi eoꝝ acuitas:⁊ calitas cuz aliquo tpproportionato repiat:vt exempli gr̄a.ſi diu eruca:vel ſinapis in aqua acetoſe in iſuſione pmaneret:deide cū pauco aceti mixti cū agreſta vel ſucco arācij limonis:pomoꝝ redolentiū acetoſorum:berberis maligranati acetoſitate citri ſucco extremitatum:⁊ pputiorum vitis:vel ſucco acetoſelle molliret. Oēuis eniz illoꝝ cuz aceto mixtum pdictoꝝ ⁊ ſilium malitiam aliq̄liter cōtemperaret. Et ſi velles ſupradictoꝝ ſiccitatem aliqualiter cōtēperare ex aqua endiuie violarum vel ſilium aliquod addas:⁊ idem dico de ſucco. Tali.n.ſapori ſiqs bn̄ conſideret:qñqz oēs ſupraſcripte ierūt pprietates:nā appetitum incitabit:audiꝰ ſtomacꝰ gr̄a cibum amplectetur:carniū q̄litates cōtēperabūtur ⁊ vigorabit digō. Et ſi q in cibarijs fuerit venenoſitas nō ſoluz ex illis ſaporibꝰ ſeu cōdimentis corrigetur:verū etiam cor cōfortabit ad impſſionē eiꝰ mime recipiēdā:⁊ maxime:ſi de ſtati deſcribendo puluere aliqd adderet. Qz ſi timeres vt ex acetoſitate ſupradictoꝝ membra ſpūalia lederentur addas amigdalas ꝯtuſas a cortice mūdas cum zuccharo:⁊ erit res optia. Ex ſuccis ſupraſcriptis vel aliq illoꝝ poſſent ꝯdimēta ſiue ſapores diuerſimode confici: ⁊ ſi cum pauco brodio faceres eos vel aliqd ipſorum vna bulitione buliri laudabiliꝰ eſſet. ¶Et ſi vnum precioſiſſimum volueris in iſto caſu aliqd cū eis ex infraſcripto puluere facias commiſceri. vt. ℞.cinamomi electi ⁊ a cortice ſuperiori mūdati.ʒ.i.coriandroꝝ pparatorum.ʒ.ii. ß. gariofiloꝝ cardamomi nucis muſcate.añ.ʒ.i.ß.raſure eboris.ʒ. ß.coral.ru.ʒ.i.radicum tormentille diptami ſandalorum oium.ana.ʒ.ß.croci.℈.ii.raſure vnicornu. ℈.i.fiat puluis de quo in qbuſcūqz ꝯdimētis vtere addendo zuc.p libito potes ſilr ex illo puluē cū amigd.⁊ aliquo ex ſuccis ſupraſcriptis addēdo zucharum ſaporem cōficere ſi libet. ¶Et nunq̄z obliuiſcaris in qbuſcūqz tuis ſaporibꝰ acetū facere cōmiſceri.nā quantū valeat in iſto caſu in cor cōfortando atqz colere ⁊ ſanguinis feruorē repmendo in deſcribendo deſicerē. ¶Et ſi cū tuis aſſatis carnibꝰ viridē ſaporez facere volueris facias cū aceto petroſellino pauco mente maiorane ſerpilli vel baſiliconis:⁊ ponat de acetoſa in quantitate maiori addēdo de cinamomo vel de puluere ſupraſcripto:⁊ ſi adderes parū croci licet variaret in colore per utile valde eſſet. ¶Et qꝛ pſepe hoīes ſm eoꝝ appetitū ſaporꝫ diuerſitatē faciūt:⁊ ſi forma poſſet diuerſimode variari:ingredietia tm̄ mālia ſunt ſupraſcripta non laudarez q̄tidianū vſuz ſucci limonis:⁊ citrāguli:ſiue aranci:nimis eni ſtōm ledēt:ſz interdū vno:interdū alio vtile erit vti. ¶Solet pullus interdum talr̄ pparari:elixat:ac in patella membratim aliq̄liter aſſat:demū in amigdalis ꝯtuſis cū agreſta extctis imergit ſup q puluis zinzi.aſpgit. alij accipiunt ſuccū vue ſemimature:⁊ ipſuz aliq̄liter cū mollitie panis inſpiſſant:⁊ aliquātulū in patella decoctum ſupra pullū mēbrati inciſum:vt ſupra infundūt addēdo puluerē cinamomi. vl aliter fieri pōt accipiēdo lac amigdalaꝝ cū aq̄ acetoſe:ac roſarū:⁊ cū aliq ex ſuccis ſupraſcriptis extctuz. Deinde ex ſupraſcripto puluere ad ſufficiētiā ipoſito in platello ſup aſſatū vel elixū pullū pijciat:⁊ poſtea cū granis granatoꝝ bn̄ mūdis dz ſparſim onerari:⁊ h̄ non guſtui : veruz viſui eſt delectabile. Si qs aūt ſemialbū:⁊ ſemirubeū facere voluerit cuz vna parte lactis ſupraſcripti modicū zinzi. iponat.cū alia vo de puluere ſupraſcripto vel cinamomo addēdo de ſandalis rub. quātū ſufficit ad illū ſaporem rubificandū poſitis.ſ.in iſuſſione ⁊ expſſio. Conueniūt tamē hec cōdimēta potiꝰ elixato pullo qz aſſato q tm̄ ſi aſſato feceris peccatū mortale non cōmittes. ¶Aſſum vo pullum cū aqua.laudo bñdicta q ſic aptet.ſ.qꝛ ipſo aſſato calidum eſmēbret mēbra nō ex toto remouēdo:deinde modico vini cū multa aq̄ roſaruz:⁊ pauco ſale aſpgat:qp ſi vis addere aliqd de puluere ſupraſcripto facias:⁊ etiaz modicū ex aliq ſuccorum:licet in vſu nō ſit. ¶Prepat interdū faſianus eodē mō.⁊ pdix licet eis ſiat magna iniuria:qa ſal ſolum eis debet eſſe ꝯdimētum. ¶Alr̄ interdum pparantur pulli:⁊ alia caro faciendo gallaticum illo mō:qꝛ in eo poni pnt pedes auricule:⁊ roſtra porcorum cuz pedibꝰ vitulorum qbꝰ addant pulli:vel caro capti:⁊ ſiat cuz aceto albo aq̄ ⁊ vino. Et ſi aliqs puluis imponitur.bonuz eſt accipere de ſupraſcripto ponēdo ſp de croco ad ſufficientiaz: vt debite coloretur:⁊ poteris addere ſi placet aliquid ex emulſiōe ſandal.rub.⁊ etiā aliqd ex pnotatis ſuccis. ¶Itē ſiūt paſtilia que in h̄ caſu non multum laudo:quibus tm̄ ſi vti volueris ſiāt ex carnibꝰ vituli cū pulpis:nec tātū laudo pinguedinem q̄ñ apponūt citramōtani:vt in extctiōe de furno lac ponat amigdalarum extctū cuz agreſta vel aliquo ex ſuccis ſupraſcriptis addēdo de puluere ſepe dicto ad q̄titatez ſufficientē. ¶Alij decoquūt carnes illas in copino olla vel lebete:⁊ oia addunt carnibus ſupraſcriptis: ac ſi eēt caro in paſtillo decocta qd̄ magꝭ laudo decoqtur ⁊ interdū caro cum modico aq̄:⁊ in fine decoctionis agreſtā imponūt cū ſpēbus aliqbus qd̄ nō male factū reputo. ¶Tpe vo hyemis debēt hec ꝯdimēta magis ad calidū declinare:in q caſu erucā ſinapis ſine aq̄rū ſupraſcriptarum infuſione exiberi pnt:ſz tunc ꝯueniret rob vini:qꝛ muſtuz bulitū cū aceto:vel aliq ex ſuccis ſupraſcriptis addēdo : ſi libet pp eoꝝ ſiccitatē parū aque endiuie vel violaruz cum modico zucharo. Itē cū amigdalis ex aceto vel alio ex ſuccis ſupraſcriptis cum infraſcripto puluere pōt cum carnibus tam aſſis qz elixis ſapor cōfici. ¶Puluis ſic fit. ℞. zinzi.al.cinamomi electi añ. ʒ.i.coriandri pparati. ʒ.ß.gariofiloꝝ:cardamomi:gnoꝝ paradiſi añ.ʒ.ii. raſure eboris. ℈.i.radicum tormentille.ʒ.i.radicum diptami.ʒ. ß. raſure vnicornu.℈.i.croci.℈.ii.fiat puluis. Et nota qñ vteris puluere iſto vel ſupraſcripto:zuc. addideris erit bonuz. ¶Fiunt ⁊ iterdū ſapores cuz cepe cocto in piguedine : ⁊ pane aſſo in aceto diu iſuſo cuz q ſi loco zinzi. vel cinamomi poneret de puluere ſupraſcripto bonū erit:⁊ hic ſapor multū veneno reſiſtit. ¶Et qꝛ in deſcribēdo ſaporꝫ ſeu condimētoꝝ maneries mihi anniꝰ nō ſufficeret hic ſinez ipono: cogs modos relinquēs talia pparādi. Sed quocūqz ſiāt ſz tpa etates regiones cōplōnes ⁊c.cū ſupraſcriptis ſunt alteranda ſic.ſ.vt in tpe calo acetum agreſta:⁊ ſilia ꝯueniēt ⁊ acetū maxime:tpe vo frido non ſic illa debēt cuz iſtis ſaporibꝰ cōmiſceri. Et h̄ de ſaporibꝰ ſiue ꝯdimētꝫ dcā ſufficiāt:

¶De ferculis. Cap. vi.

Non eſt hec hoīum etas:vt pus cōtenta ſidelibus aruis:imo carnibꝰ ſaporibꝰ ſeu condimentis geta non extra ꝯtinue nouū cibarioꝝ modum niti inuenire:ea ppter deinceps faciam de ferculis mentionem. ¶Conueniunt igitur amidum ſimilagineuz ordei ⁊ q̄z maxime auene colatura furfuris cum lacte amigdalarum decocta pultes:ac etiā ex ordei farina.pōt ⁊ interdum riſum cum lacte amigdalarum pparatum:ac aſpſum zuc. manducari vel in brodio caponū:aut carnis bn̄ pinguis decoctum. ¶Legumina vitanda ſunt oīa:⁊ maxime eoꝝ ſubalentibꝰ excorticatis exceptis q bis pbulite:⁊ in aliq aq̄ cocte:aceto pnt aſpgi:⁊ talis ꝯuenit interdū eoꝝ vſus i eſtate.ſ.vulgares vo de brodio ciceꝝ rubeorum faciunt magnum feſtum:ideo ſi ipſum magis medicinalr qz cibaliter vti volueris facias ſic:qꝛ ipſa bn̄ mūda p pus laua:deinde ad decoquendum ponantur in quorum brodio ponatur modicum ſaluie maiorane petroſellini vel yſopi addendo oleum oliue pro libito voluntatis:nec debent cicera in lixiuio remolliri vt ſit cōiter:qꝛ virtus ppter quā eoꝝ brodium exhibemꝰ remanet in lixiuio. vt ex dictis Meſue i ſuo de appropriatis colligi pōt.ca.de pleureſi.illo. §. Sermo i aq̄ cicerū. Sed ſi magis medicinale adhuc ipm facere volueris:vt.ſ.ſit magis viarū vrinalium apitiuuz:⁊ a calculo magis pſeruatiū lotis vt ſupra facias vt parum buliāt:deinde colent:⁊ colature addat parū ſalis:⁊ vini albi opij cuz modico croci:⁊ puluere ſpice nardi. deinde h̄ totuz paruz bulliat addēdo ſi libet oleū oliue:⁊ tale brodiū in pncipio mēſe ſumat. Vel ad modū citramōtanoꝝ ſiāt oſſe:h̄ enim brodiū eſt valde laudabile in q non poſito oleo:ſi ſimilam auenatā vel ordeatā vel talia decoq facēs:ac etiā lac amigdalarū exhereos vtile valde foret. Ex ciceribꝰ tamdiu remollitis a qbꝰ ſi iā nitroſitas fuerit ſpoliata ſiāt tuſcula vētrē exiccātia:⁊ ſic pparata impinguāt : vt Meſue allegato ca.qbus vtere:ſi placet:in h̄ tm̄ caſu fracta cicera a cortice munda magis ꝯueniūt. ¶Sed cauēdū eſt maxime:ne ſupraſcripta ſint vetuſtate cōſumpta.eſt eniz inuidioſa vetuſtas oiuz edax rerū:vñ pp vetuſtatē pſa ex his ppriā nām amittētia venenoſitatē acqrit Iſaach teſte in dietis pticularibꝰ: ¶Ex herbis cōueniūt borago bugloſa ſpinachia blitis endiuia:lactuca:portulaca atriplices:⁊ h̄ maxime i eſtate:licet borago ⁊ bugloſa ſatis in oi tpe:tm̄ in tpe magni eſtꝰ de ipſa portulaca ⁊ aceto ſumatis iterdū:⁊ ſi more italicoꝝ enſalatā facē volueris adde parum eruce boraginis:mēte:ac petroſellini:⁊ oia cuz ſale:⁊ oleo oliuarum ꝯfice:⁊ aceto:⁊ ē res iſto tpe ſatis ꝯueniēs colicis marie. Et ſup oia in eſtate ꝯuenit acetoſa:imo nōnulli tātaz vim ei attribuūt:vt vnꝰ bolus de ea i mane ⁊ aliꝰ in ſero vacuo ſtō ſufficiat hoiem a peſte pſeruare. ¶Landat ⁊ cucurbita cū q parū cepe albi ad decoquēdū ponat iuꝫ doctrinaz

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

Aui. 3ª. ꝑmi. 2. doc. illo. c. Oportet vt ſanitati ꝯſuator ⁊c. vt ei⁹ plima friditas tpeſ ne debilia hñtib⁹ viſcera inferat nocumētū: cōiter tñ tpe magni eſtus nihil caꝫ cōmiſcem⁹ ſed vlteri⁹ agreſtã iūgim⁹: ⁊ tu facias ſi libet. ¶ Creſones mēta petroſellinū brodiū cauliū rubeoꝝ leuiter coctorum radices petroſelli. rape in qb⁹ eſt mirabil' ꝓprietas ad illuminãduꝫ oculos: vt inqt Auerroys. 5. colliget: ⁊ nape ꝓbuliti deinceps cum brodio carnium cocti interdū ꝯueniūt ſiliter ⁊ paſtinace ſuīt. ¶ Et cuꝫ carnib⁹ fercula plima: ⁊ cū pinguedine q̃ tali tpe ſunt oino vitãda: niſi ex carnib⁹ caponum fierēt faſianoꝝ: ſtarnarū: coturnicum vel iuuenum gallinaꝝ: alis lãꝫcolis: ⁊ pectore pulpa: ex qbus cum lacte amigdalaruꝫ: vt fit cōior pōt ferculū ꝑparari. ¶ Fit ⁊ aliud ſatis laudabile ferculū cū vitello oui ⁊ agreſta: qđ brodiū ꝯnatum in lōbardia cōiter appellaſ. Franguntur ac etiā oua recētia in aq̃ ⁊ molliter decocta cuꝫ agreſta vel aliq̃ ex ſuccis ſupraſcriptis aſpgunſ: ⁊ eſt cib⁹ ſatis laudabil' i eſtate. ¶ Nec etiã recētia oua taliter cocta vt tremāt vllo vitupo tpe: vñ eſtate cū albumine: hyeme v̊o ſine ſunt comedēda ſrita: aut nō ꝯueniūt: attñ q̃cūq; mō coquanſ mollia exiſtãt: q: talr cocta ſunt multi ⁊ boni nutrimenti paucaꝝ ſuperfluitatum: ac facil' digōnis: vt Aui. fen. 2. ꝑmi. doc. 2. ca. de eis q̃ ꝓueniunt ex eis q̃ comeduntur ⁊ bibunſ: ⁊ fen. 4. ca. i. Si v̊o cocta fuerit vſq; ad duritiē: ⁊ ſi multi ſint nutrimenti: dure tñ digōnis ſunt ſic caro bouina: vt Aui. 2. primi. allegat. ca. Ex q̃ ꝯcludiſ q̃ in pulloꝝ corpibus decocta ſunt oino vitanda. ¶ Nota inſup q̃ oua ſaniora ſunt ꝑ ſe cocta q̃ꝫ cū aliq̃ alio: vt Aui. 2. cañ. ca. de ouis. ¶ Et q: nō foret poſſibile vt oēs cibarioꝝ modos ſingulariter deſcriberē cū oēs ꝓuīcie: imo ciuitates: imo vt ita dicã q̃libet villūcula ſuū certū modū habeāt cibaria cōponēdi: h de fercul' dcã ſufficiāt. Sꝫ q̃litercūq; fiāt eſtate frigida: hyeme v̊o calida: medio v̊o tpe mediocria virtualiter ꝯueniūt ⁊c.

¶ De lacte caſeo ⁊ ceraceo. Cap. vii.

t

Arãtaſieſes: maurianenſes. atq; briſiani inter oīa mūdi cibaria ꝑncipatū putāt caſeū obtinē: ⁊ nedū via nutrimenti: verum cuilibet veneno ſicut tyriaca magna affirmāt ſue virtutis excellentia de facto reſiſtere: q̃re videtes medicos infirmis vtplimuꝫ caſeū inhibere nō ſolū ipſos: imo Hypocratē Galienū ⁊ Aui. cuꝫ de ſuis caſeis nō fecerit mētionē infamāt dicētes: q̃ ſi bonitatem ⁊ excellētiã ſuoꝝ caſeoꝝ: ſicut ſardinenſiū malitiam cognouiſſent non ſic indifferēter oēm caſeuꝫ vituꝑaſſent. Quare cū ad pñs inhabitē iter eos eoꝝ iſamiā cupiēs euitare de lacte caſeo ⁊ ſeraceo in h. c. ſub breuibus faciā mētioneꝫ. Lac eligaſ a medio veris vſq; ad mediuꝫ eſtatis nouiter mulſum albū boni odoris atq; ſaporis q̃ ſup vngue poſitum nō fluat: ſed rotūdeſ ad quādã tēdēs dimēſioneꝫ aialis pinguis ⁊ iuuenis in mōtana paſcua libere euētata: ⁊ odoriferaꝝ herbaꝝ nutriti ꝑ. xl. dies ad min⁹ a ptu diſtãtis: et ſi ſit capra vel vacca nigra vl' rubea eligaſ: ⁊ iter cetera aialia bruta ſuꝫ ſniam Gal. 7. de ingenio ſani. ca. 5. aſininum lac laudabili⁹ cōprobaſ: licet velut alia in ethica niſi ſic ex tat in vſu. Deide caprinū lac magis cōueniēs iudicaſ: q̃ ſi tu vti volueris tpe q̃ ſupra cū alijs ꝯditōib⁹ noiatis bonū erit: dūmō ſtōm habeas a mal' humorib⁹ mundum ſine febre capitis dolore: ⁊ vētris tortione ſiſr exiſtas. Eſt q̃q; ſumēdum cū modico ſal' vel zuchari admixtione vel mell' vt Gal. loco q̃ ſupra ab. 3. v. vſq; ad. viii. ac etiā nāli calore ꝑꝑus aliq̃liter ꝑ exercitiū vl' fricationē viuificato. Deiñ tardet comeſtionē q̃ a ſtō ſit egreſſuꝫ: qđ erit veriſiſe in horis duabus cum dimidia vel trib⁹. ¶ Bononie: Papie: Padue lac vēdiſ coagulatū qđ poſt cibuꝫ cōiter exhibeſ ⁊ nō laudo: imo ſi ipſo vti volueris ipm cū flore camomille vel flore alio caſeari facias: deinde ipſuꝫ in ꝑncipio paſt⁹ aſſumas cū ſale vl' cōi traſea: vel vt alijs cōiter ſit partib⁹ tñ debes poſtea a vini potatiōe ꝑ morã notabileꝫ abſtinē. ¶ Caſe⁹ aūt vaccin⁹ vel ouin⁹ eligaſ beſtiaruꝫ q̃ ad fetationem pinguedinē ⁊ paſcua: vt ſupra ꝯditionatū iter nouū ⁊ antiquū medi⁹ boni ſaporis ⁊ odoris ad dulcedinē ſiſr ⁊ non ad ſalſedinē declinās. Tal' aūt vſus tā in ferculis q̃ꝫ aliter nō ꝯuenit: ſicut in iſtis de tarantaſia: maurina: vel briſſia. hi eni facile digerunſ: corpus impinguāt: ac bonū dāt nutrimētum: ⁊ loquor in corporib⁹ ſanis ⁊ nō occaſionatis. Nã calculoſis: ⁊ paratis cadere in opilationē inconueniēs exiſtit: nec ipm in ſcđa menſa: vt cōior ſit ſup aſſo pane coctū interdū manducare vitupo: q: grauitate ſua ad ſtomachi fundū cibū impellit: ⁊ rōne panis aſſi: os ſtomachi corrugat ⁊ claudit: vñ meli⁹ amplectiſ cibum: ⁊ ꝑ ꝯñs melior ſit digeſtio: ⁊ ꝓpter eandē cāꝫ antiquus caſe⁹ boni ſaporis ⁊ odoris ad quādã declinās dulcedinem. Ita q̃ neq; ſal neq; coagulū acuitatem ⁊ mordicationē in eo vllā impſſerint: in pauca tñ quātitate ſumpt⁹ ꝯuenit poſt cibū: alr in iſto caſu oino viteſ: q: tunc vis coaguli ⁊ ſalis in eo multum potēs exiſtit: q̃re humores acueret: ⁊ ad febrē recipiēdã redderet paratiores. ¶ Seratij q̃q; vſus nō banniſ iterdū: dūmodo ſit dulce iter durū ⁊ molle mediū in q̃ nullus percipiſ malus odor neq; ſapor: ⁊ cū vſus ſit res ex rōnem q̃ maxime eſt obſeruãdus. 3. ꝑmi: doc. 2. ca. 7. audaci⁹ ⁊ ſine minori nocumēto ſupraſcripta vti pñt aſſueti q̃ꝫ alij: q̃re inſueti non tātam quātitateꝫ neq; eoꝝ vſum ſicut aſſueti debēt frequētare. Gloriēſ q̃ tarantaſienſes maurianenſes ⁊ briſiani: q̃rū caſeoꝝ ⁊ ſeraceoꝝ vſus vt ſardinēſiuꝫ nō vituperaſ. Et hec de caſeo lacte ⁊ ſeraceo dicta ſufficiunt.

¶ De piſcibus. Cap. viii.

d

Euotis dieb⁹ vt eſt q̃drageſima dies veneris vigilie ⁊c. a ſacratiſſima lege noſtra nobis carnium comeſtio ꝓhibeſ: vnde piſces ſi boni hri pñt libenter in earum loco reponimus. Qua de re in ipſoruꝫ electione alique ſunt attendende conditiones. ¶ Primo enim ſint marini vel aque dulci libere fluentis: ⁊ non lacunalis niſi frigidus fuerit, arenoſus vel ſaxoſus vel ex tranſitu magni fluuij vt lacus Gebenenſis: vel lacus Coſtātie vel ex magna fontium ſcaturigine: vel ex frequenti fluxu maris pocreſ: vt lacune venetorum: ⁊ nō loquor de ciuitatibus propinquis in quibus tota ipſius ciuitatis immundicies expurgaſ: quia tales piſces ſunt omnino vitandi: ac etiam qui in fluuijs iuxta ciuitates vel villas nutriunſ in quibus maxime ciuitatis cloace deueniūt. Qꝫ ſi aq̃ ſupradicte vētis fuerint ſeptētrionalibus expoſite multo erunt meliores q̃ꝫ ſi meridionalibus vētis: vel qbuſuis alijs fuerit euētate. ¶ Et iter omnes ceteris paribus marini laudabiliores exiſtunt quoruꝫ nomina ꝓpter diuerſitatē pñtib⁹ nō inſcribã: ſed cognitiones ex quib⁹ in cognitionē bonitatis ipſoruꝫ vbiq; locoꝝ qs poterit facillime deuenire: ⁊ q̃ tam maris piſcib⁹ q̃ꝫ dulcis aq̃ cōuenietes. ¶ Prio eni ſint boni odoris: nec tactu limoſi vt ſunt anguille vel tēche in mal' aquis ſtātib⁹ nutrite: ⁊ q̃ꝫto magis carnem cōpactam hūerint: et albā tāto ceteris parib⁹ erunt meliores. Inter puos ⁊ magnos medium teneant. Nam inqt Yſaac in vlibus dietis: ⁊ ſi pui ſtō nō noceāt: facile tñ in corruptionem mutantur Groſſi v̊o ſi ꝓpter eoꝝ viſcoſitatem ſtō noceant: non tñ ita facile vt pui corrūpunſ. Sunt itaq; in piſcium gñe mediocres eligendi. Etſiqs vellet eiuſdem ſpēi piſces in puitate ⁊ magnitudie: hoc eſt ſm eoꝝ etates adinuicē cōparare cōꝑſonaliter ſicci meliores ſunt in adoleſcentia ſiue pueritia humidi v̊o in iuuētute. nam ſic hūiditas agni iuuētutis ſiccitate tpatur: ⁊ ſiccitas eius hūiditate pueritie: ita ꝑciſe de piſcib⁹ eſt arguēduꝫ. Senes v̊o piſces ſiue decrepiti ſunt oino vitādi: ¶ Sūtq; eligendi piſces inter maciem ⁊ pinguedinem medium tenētes: qđ docti piſcatores ſm piſcium ſpēs: ⁊ anni tpe cognoſcere ſciunt. Nam vidi venetijs q̃ piſcatores ſingulo menſe aliquã vnam ſpēm ſciuerunt eligere in bonitate: ⁊ piſces ille mēſe tranſacto: ꝓpter eoꝝ maciem vel ſuperfluaꝫ pinguedineꝫ inſipidi ⁊ inſani iudicantur. Et inter ceteros ſquamoſi ſunt eligendi ⁊ ceteris pib⁹ pauciores ſpinas hñtes. ¶ Dꝫ aūt piſcis nup capt⁹ i recēti aq̃ aliq̃ꝫdiu ludere: deinde euiſcerari vel in ſale reponi ꝑ aliqđ tps plus vel min⁹ ſm eius maiorē vel minorem humiditatem vel viſcoſitatem. ¶ Et ois piſcis viſcoſus plime hūiditatis ſanior eſt ſuper prunas aſſatus vel in patella oleo frixus q̃ꝫ alr: ignis. n. ⁊ oleum humiditatē deſiccant: ⁊ auferunt viſcoſitatē: laudatur cum hoc bonuꝫ vinū ⁊ odoriferum: nonnulli etiã magis laudant ſuper prunas aſſatū piſcem aſpſum vino albo: cum ſale mixto: ⁊ cū oleo: vt cōiter ſit. Cutis tñ cuiuſꝫ piſcis i oleo cocti debet abijci. Si autem piſcis durus: ⁊ non viſcoſus fuerit cum aqua vino ⁊ ſale coq̃ndus erit. ¶ Dino aūt piſciū pinguedo vitanda: ⁊ ps eoꝝ ſanior ꝓpter ꝯtinuū motuꝫ eſt cauēda: ⁊ idē dico de vētre in cōparatiōe ad dorſuꝫ: dūmō in nimia non abūdet piguedine: q̃ in caſu ps dorſi ſaniora exiſtit: ⁊ vl' cū piſcis eſt abundans in pinguedine dorſa ⁊ latera mēbra que non ſunt ita piguia ſaniora iudicanſ. Quapropter ⁊ ſi oculi: ⁊ totuꝫ caput atq; ptes vmbilicales ſapide magis exiſtāt: attñ ſicut alia mēbra ita ſanum non dant nutrimētum. ¶ In raro tñ vſu anguillam nō vitupo. ⁊ maxime in eſtus tpe in iam dictis aqs nutritā q̃ in recenti aq̃ purgata demū excoriēſ: ⁊ in ſale aliquādiu dimittaſ: deiñ ſi elixeſ cū petroſellino maiorana ſaluia: ⁊ ozimo ꝺcoq̃tur ⁊ cuꝫ modico pipis zinziberis cinamomi ⁊ pauco zaffarani cōdiatur. Si aūt aſſetur ſepe cum vino albo ſale permixto irroretur. Et v̊ſus decoctionis finem cuꝫ ſpēbus ſupraſcriptis addito zucharo aſpergaſ. ¶ Et oēs aſſati piſces vt de carnib⁹ dicebaſ: ⁊ magis in hyeme cōueniūt q̃ꝫ in eſtate: econtra vero elixi. Ra. tñ. 4. almã. capitulo de peſtilentia: ⁊ eius cautela plus tpe peſtis laudat piſces ſup carbones aſſatos q̃ꝫ alr coctos. ¶ Laudo inſup ſalſamentuꝫ qđ elixis piſcibus ſit cōiter ex cinamomo. zīzi. pipe. gariof. grano padiſi galāga cū zaffarano ⁊ eſtiuo tpe cū aceto vel aliquo ex ſuccis ſupradictis corrigaſ: ⁊ q̃ꝫ maxime in ſalſamēto piſciū aceti ꝯuenit: ſi plima abūdant viſcoſitate aſſatis v̊o ꝯuenit ſalſamētū cū pipe. zīzi. gario. cinamomo factū ⁊ cū aceto. Et nota q̃ ſꝫ etates complōnes ⁊c. vt. ſ. dcm̄ eſt de carnib⁹ ſunt ſalſamēta piſciū variāda. ¶ Noti āt nob piſces aq̃ dulcis q̃ cōiter laudanſ: ſunt lucij ſiue becheti temali ſeu vmbre truitale rugie piſces parui petrini noti ſtuligiores ſeu facie. Cancri quoq; in parua quātitate tamen grauant eni ſtōm ⁊ dure ſunt digeſtionis. ¶ De ſalitis v̊o piſcib⁹ dico oēs eſſe vitandos cū caliditate ⁊ acuitate ſua ad incēſionē recipiēdã nimiū humores ꝑparent. Si tñ gñ appetit⁹ ꝓuocādi: vt q̃rundã erat alexandrinoruꝫ dieta in ꝑncipio paſt⁹ parū de eis ſumaſ tolerabili⁹ eēt vt ſit cōiter de encludis: ſꝫ eoꝝ pauca ſit q̃ꝫtitas. ⁊ h ꝺ piſcib⁹ dcã ſuf.

¶ De fructibus. Cap. ix.

v

T cibor narrationi finē imponā: reſtat de fructib⁹ aliquaꝫ facere mētionē: quoꝝ vſus in hoc caſu potius medicinaliter q̃ꝫ cibaliter cōmēdatur: ſed cuꝫ multi caſus accidere poſſunt: rōne quorum medicinaliter eis diuerſimode foret vtenduꝫ: in longū hec narratio duceretur: ſi illud ſingulariter exponere vellē. Sed his omiſſis vt hominū laſciuijs aliqualiter ſatiſfaciã q̃ prādiuꝫ aut cenã pfeciſſe minie credūt: niſi fructuū maneries affuerit aliquā de eis ſm cōem vſum hic breuiter faciã mētioneꝫ. ¶ Pro q̃ nota q̃ oēs fruct⁹ putridi ⁊ in qbus v̊mes multiplicātur ſunt oino vitādi: nec ſunt in eadē menſa diuerſi fructus comedēdi: ne alter alteri⁹ impediat digōnem. Et q̃ꝫ maxime cauēdū ne cū rore colligantur: ⁊ ſummope a comeſtione ipſoꝝ nimia in fine paſtus abſtineam⁹. ſi eni male vel minime digeruntur malas ſibi q̃litates acqrūt veneno vicinas: vt in vlibus dietis inqt Iſaac. ¶ His habitis dico q̃ aliq̃ fruct⁹ ſunt ꝑponēdi: vt fic⁹: vue: amarilia: cereſa: mora: neſpila matura: pruna: perſica: criſomila: cucumer: melo: batheca: ⁊ ſiſes. ¶ Fic⁹ eliganſ boni ſaporis et odoris: q̃rū medulla rub. exiſtit. ¶ Vue ſint albe per dies aliquot añ collecte: vel ſaltē ſint in ferueti aq̃ aliquantulū imerſe: quarū cortices abijcianſ ⁊ grana. ¶ Debēt et pſica añ eoꝝ comeſtionē ꝑ duos dies ſaltē ad ſoleꝫ dimitti q̃dã eni tūc eis ſupflua hūiditas reſoluiſ: rōne cui⁹ humor ex eis gñat⁹: de facili recipit putrefactionē: etiã adhuc nōnulli ea ſub calidis cinerib⁹ reponi iubebāt. alij i ferueti aq̃ qđ facias ſi libet: ⁊ ſi ipſa ſūpſeris añ cibū bonū vinū et nō aquā poſt bibere debes. ¶ Idē facias ſi ſumpſeris criſomilla q̃ q̃ſi cū pſicis ꝯueniūt i nã: nō tñ multū laudanſ ab auctorib⁹. iō illa dimittē meli⁹ ē. ¶ Amarilia ⁊ maxie cū zuc. ꝯdita malag̃nata mora nō pfecte matura in aq̃ refrigerata: pruna depilata q̃ trito zuc. ſunt aſpgēda: lꝫ de moris imitatum videaſ. ¶ Cereſa melones atq; anguria gña repmēdi ſanguinē atq; colerã etiã in ſui acuitate magni eſtus tpe pōt qs ⁊ maxie colic⁹ ꝑ duas horas añ cibū aſſumere poſt q̃ nihil bībēdū eſt: poſt malag̃nata maxime. Sed ſi te poſt illa a potatione abſtinere nō vales: lꝫ nōnulli aquam laudēt iſto tpe ſalubrius cēſeo paꝝ boni vini bibere: quia ſi ꝓpter h forſã nō ita cito illa labanſ a ſtō. Nūon tñ ex ill' genito vinuꝫ tyriacaliter apponiſ. Nota tñ q̃ ſi colic⁹ melones vel anguriã comedēt: meli⁹ eſt ꝑ ei⁹ facilē in coleraꝫ ꝯuerſionē vt aquā vel orizacarã poſt bibat. ſlatic⁹ v̊o vinū. Si tñ coleric⁹ de ipſis comederet: vinum nō nocebit. Et ſi de eis in quātitate ſumiſ cib⁹ ali⁹ niſi ꝑ ꝑus facta digōne ſumi nō dꝫ. ¶ Oliue v̊o imature cū aq̃ ſale ⁊ feniculo ꝯdite gñ appetitum ꝓuocādi: ac ſtōm ꝯfortādi in ꝑn⁹ mēſe pñt ſumi. ¶ Interdū pñt ⁊ cucumeres cū aceto: ſale ⁊ oleo oliue correcti in ꝑn⁹ paſtus tpe magni eſt⁹ i pauca tñ quātitate interdum mãducari. ¶ Mora v̊o matura tali tpe tanq̃ꝫ mortalē fugias inimicū q̃ in corrupto aere ſunt peſtis gñatiua. ¶ In ſcđa v̊o mēſa ꝯueniūt poma ⁊ pira: q̃ ſi cocta fuerint cū aniſo corrigere debes vel cū zucharo vl' cū maratro. ⁊ qcq̃d dicat Iſaac ⁊ Aui. pſica mō q̃ ſupra correcta poſt cibū moderate ſūpta nō vitupo. naꝫ etſi aq̃a ſint ⁊ de facili putreſcibilia vt ipſi aſſerūt: tñ vt ſupra correcta nec in nimia ſumpta quātitate ponderoſitate ſua ad fundū ſtomachi cibū impellūt: ⁊ ipſius os eoꝝ frigiditate ꝯdēſant: ac fetori q̃ ab ipſo ſtō ꝓuenit mirabilr reſiſtunt: vt Auerro. 5. colliget: atq; magni caloris tpe ariditatē ⁊ ſuperioꝝ partiū eſtuationē potēter mitigant: ⁊ cū h eo ſuauē ſōnū inducūt: ⁊ h videſ elici poſſe de mēte Raſis. 3. Almanſ. ca. de fructib⁹ ⁊ pomis. ¶ Itē etſi poſt cibū coclear vnum granorum malig̃nati aſſumeres: ⁊ duo vel tria neſpila peccatū mortale nō cōmitteres: Nobil' eni ineſt mal' granatis ꝓprietas: vt inqt Auerro. 5. colliget: q̃ cibis reſiſtūt ne i ſtomacho corrumpanſ aliq̃lit. ¶ Auellane vſte ſunt cuꝫ trito ſale aliq̃ñ mãducāde: que nō vſte in vino ſumpte hoieꝫ a veneno defendūt: vt Iſaac inqt in dietis particularibus. ¶ Nuces tyriaca piſcium poſt eoꝝ comeſtionē ſumantur deplumate in roſacea aqua. Et aliq̃ accipiūt vinū in quo aliquātulū maneāt: ⁊ deide extracte ⁊ zucharo aſpſe ſunt comedēdi: recentes v̊o depilate ſiſr vino vel roſacea aq̃ lauenſ: ⁊ vt ſupra zucharo aſpſe ſunt comedende q̃ ſi cum vna ficu añ cibū ſumaſ ab omni veneno hoiem ꝑſeruat illeſum: vt inqt Iſaac ⁊ Auerroys. 5. colliget: ⁊ ꝑ ꝯñs q̃ ſm Aui. 2. cañ. capſo ꝓprio addere paꝝ rute erit meli⁹. ¶ Debēt ⁊ amigdale tā recētes q̃ꝫ antique vt nuces ꝑparari: pinee v̊o cū mantili albo aliq̃liter cōfricate ⁊ deplumate cū roſacea aq̃ zucharo: vt amigdale preparanſ. ſiſtici aliqualiter torrefacti vt auellane ſumanſ. ¶ Caſtanee i prunis cocte poſt cibū a colericis cum zucharo: ⁊ a flegmaticis cuꝫ melle ſumanſ: vt docet Iſaac. In aq̃ tñ cocte laudabiliores exiſtūt ⁊ ad ſuā quā faciūt inflationē ꝓhibenduꝫ quocunq; modo coquantur eſt vtile eas cum ſale comedere. ¶ Omne genus pirorum pomorumq; exceptis granatis vt elicitur ex doctrina Meſue in ſuo antidotario diſt. 4. poteſt cuꝫ zucharo cōfici vel melle in modū diacitoniten. Si per bolos poſt eius decoctionē in zuc. ipſum. dimittet taliter decoquēdo vt valeat cōſeruari: vt docti ſciunt apothecarij ꝑparare ⁊ eſt cōfectio delectabilis multum: quaꝫ poſt aſſumptum cibum maxime laudo. in conſimili modo quo ſupra: vt dicit Meſue poſſunt preparari. ſi autem

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

amarilla pruna vel ceraſa cum zucca. condiant̄: melius eſt ante cibum illa ſumere: ⁊ hec de fructibus ſufficiant.

¶ De potu. Cap. x.

Volens pmiſſum ordinē ꝯſeruare cibatione habita q̄ in regimine potus ſunt attendenda deſcribaꝫ que nõ ſolũ ad ſitis extinctionem afferunt iuuamētum: verum etiam vt melius digeratur: atqꝫ ad membra facilius penetret cibum preparant. ¶ Non igit̄ qs bibat niſi p ꝑus notabili facta comeſtione. diuerſitas qꝫ vinoꝝ in vno paſtu eſt oĩno vitãda. Et qḋ eiꝰ in cena vel prãdio bibit ſalubriꝰ erit in plures diuidere partes q̄ꝫ totũ vt nonnulli faciũt in vna vel duabus bibere vicibꝰ. nã particẽdo potũ fit melior ſubtilis cũ groſſo cõmixtio ceteris paribus meliuſqꝫ ad epar chilus penetrat: ⁊ melius eius totalitas poterit ab epatis tãgi totalitate. vñ melior ⁊ facilior fit chili digõ: ⁊ h̄ videt̄ velle Aui. ꝑ cañ. de mõ ꝯſeruationis humorũ inqt. Et faciat ipſũ penetrare in illas coanguſtationes vbi melior comeſtio aq̄ bibite ⁊c. p quã in aſſuetis intelligit̄ vinũ. ¶ Q, ſi qs ad huiꝰ oppoſitũ vnũ textũ adducẽt Aui. 3ª. ꝑmi. ca. de regimine eiꝰ qḋ comedit̄ ⁊ bibit̄: dũ dicit: oportet vt poſt comeſtionẽ bibat qs ⁊ nõ in hora comedẽdi: p qḋ videt̄ ꝙ nõ ſolũ bibere duabus vicibꝰ: imo nihil bibere melius ſit: ⁊ p ꝯñs aliqs hora comeſtionis ſi minus biberit meliꝰ. ¶ Dicẽdum ꝙ h̄ dc̄m cũ textu ꝯtinuat̄ ꝑcedẽti. ſ. cũ illo. Neqꝫ poſt ipſũ multa bibẽda eſt aq̄: vbi vult ꝙ itra tp̄s comeſtionis nõ dꝫ qs bibẽ aquã. Si tñ ipm ſitis infeſtauerit bibat de ipſa parũ: ⁊ ſit frigida: q: ſi fuerit multa: faciet cibũ in ſtõ natare: ⁊ frigiditate ſua digeſtionẽ ipediret. Sꝫ ſi qs biberet eã poſtq̄ꝫ cibꝰ deſcenderit a ſtomacho vel a ptibus ſupioribus: tũc cõprimet qḋ in ſtõ remãſit. vñ citiꝰ ⁊ meliꝰ digeret̄: ⁊ cũ h̄ ſitiꝫ extiguet. Et in iſto caſu infeſtãte ſiti qs vino vti poterit ſi ipſo fuerit aſſuetus: ⁊ h̄ voluit Aui. loco q̄ ſupra ſi qs diligenter inſpexerit. Et idẽ ponit Raſis. 4. Alman. ca. de regi. bibitionis. Ex q̄ tñ nõ ſequit̄: vt aſſueti vino ſe a potatiõe ifra tp̄s comeſtionis debeant abſtinẽ: q: ſupra cibũ. i. hora comeſtionis põt hõ aſſuetꝰ vino duas vel tres briadas ipſiꝰ ſine nocumento bibere: vt dicit Aui. 3. ꝑmi. ca. de regi. aq̄ ⁊ vini. Et accipit̄ ibi briada p ciato: q̄re ꝯcludit̄ ꝙ meliꝰ eſt illḋ qḋ bibiturꝰ eſt ptes i pſes ptiri q̄ꝫ in vnã vel duas ſolũ. ¶ Cũqꝫ in iſtis ptibꝰ in italia ſint aſſueti vino: ſit eſtatis tp̄e albũ vl̄ rofaceũ bñ clarũ ꝙ in lõbardia Cinſolũ nũcupat̄: boni odoris atqꝫ saporis: ⁊ ad aliq̄lẽ declinãs acerbitateꝫ. tale enim vinũ calefactũ eſt meliꝰ. ⁊ p ꝯñs eſtatis tp̄e: vt Aui. 3. ꝑmi. doc. 2. ca. 8. In hyeme võ vt ſit rubeũ clarum ⁊ ſubtile erit laudabile: vt ex dictis Aui. loco q̄ ſupra põt hñi. Et ſunt ſꝫ eoꝝ potẽtiã h̄ vina limphanda. ſic vt q̄ſi aq̄ ſentiat̄ ſicut dixit Raſis. 4. Almã. in ca. de peſtilẽtia ⁊ eiꝰ cautela. potius tñ laudo q̄ talia ſunt nãliter vl̄ artificialiter: vt vlterioris aq̄ admixtione non indigeant. Et ob hãc cãm nõnullos valẽtes practicos vidi: q vt aq̄ cum vino debita fieret ꝑmixtio p horas aliq̄s añ bibẽdi tẽpus aquã cũ vino ꝑmiſceri iubebant artificialiter tñ poterit vinũ fieri qḋ vlteriori aque admixtione nõ indigebit: vt ſi quis in loco fuerit vbi potẽtia vina naſcunt̄ faciet: vt cheri p q̄dam nobili dña faciebaꝫ tp̄e vindemiaꝝ aq̄ ſufficiẽtẽ quantitatẽ cũ vuis in tina miſceri faciebã: deinde extractũ vinũ cũ ſufficiẽti tp̄e in ipſa bulierant: ⁊ in vaſe poſitũ iterũ buliebãt: ⁊ putrificatũ nulla alia aq̄ admixtiõe idigebat: ⁊ illa eſt optima puſca. libet dici puſca ꝓpria nõ mereat̄. ¶ Tp̄e igit̄ peſtis vina dulcia vina potẽtia: vt maluaticũ: v̄natũ: trebianũ: robola: ⁊ alia hõ. ⁊ vinum qḋqꝫ artificiale: vt mellicratũ: mulſum ſeu nectar: ⁊ ad modũ vulgariũ hypocratum ⁊ etiaꝫ claretũ ſiue ſteladia ſunt oĩno vitãda. Siqs tñ tp̄e hyemis ꝓpter ꝯſuetudinem: vel potius ꝓpter laſciuiã his vti voluerit ſunt cũ colirida in ꝑncipio paſtꝰ ſumenda: vt diutiꝰ morent̄ in ſtõ: ne aliũ cibũ ſecum traherẽt indigeſtum: ⁊ eſt modus queꝫ italici ſeruãt: ⁊ bñ. Citramõtani tñ oppoſitũ facientes talia vina ⁊ maxie nectar in fine paſtꝰ aſſumunt: quod nonnulli medici ac etiam moderni laudauerunt dicentes: ꝙ ſumi debet cũ nebulis poſt cibũ: q̄ ſua viſcoſitate ori ſtomachi adherẽs ipſũ calefaciũt: ⁊ ſic digõnem cõfortant. Et hĩtibus ſtõm debilẽ iubent vt accipiãt ipm cuꝫ colirida. In h̄ aũt me potius virorum moueret auctoritas q̄ꝫ aliud. Naꝫ cum in cõſeruatiõe ſanitatis digõnis locũ tali ꝑparare debemus: vt melior digeſtio celebret̄: ⁊ ſic vinum potens debili ꝑdonere debemus: caliditate eni ſua ſtomachi fundũ calefacit. vñ ad ꝑficiendum digeſtionem reddit̄ magis potens ꝙ ex debili ad huiꝰ cõparationẽ nõ ꝯtingit. Iterũ ꝙ facilius digerit̄ ceteris paribꝰ eſt preponẽdũ: vt ſupra in ꝑma differẽtia. ca. 2. hõ aut eſt vinũ potẽs in cõparatiõe ad vinũ debile: q: quãtũ vinum eſt magis aqueũ ceteris paribus tãto eſt digõni rebelliꝰ: ⁊ difficilior deſcenſio a ſtõ: vt Gal. 3. regiminis acu. cõmẽ. illius partis. Aq̄ võ nullũ inueni ⁊c. Hoc inſup icõuincibile p euãgeliũ approbat̄: q̄a oĩs hõ ꝑmũ bonũ vinũ ponit ⁊c. ¶ His nõ obſtãtibꝰ aliq̄ occaſionata corpa in ꝑncipio paſtꝰ talia vina ſumẽ nõ debẽt. Nã hñs epar calidũ ſi talia vina ⁊ maxime dulcia ſumpſerit in ꝑnꝰ attraherent̄ ſtatim ab epate: ipmqꝫ magis calefaciẽt: atqꝫ chilũ ſecũ traherẽt indigeſtũ. In fine auteꝫ paſtus vinũ debile dico fore ſumẽdũ. nã p ipm melior ſit digeſtio ⁊ pauciora ſequũtur nocumenta q̄ꝫ p forte. Frigiditate. n. vini aquei i fine ſumpti claudit̄ os ſtõi: ⁊ eiꝰ grauitate cibꝰ ad eius fundũ pellit̄: cuius oppoſitũ vt patet intelligẽti ꝯtingit ex forti: ⁊ q̄ꝫ maxime ſi nectar fuerit vel potentia ſiſe. ¶ Preterea vinũ forte ꝓpter eiꝰ facilẽ ꝯuerſionẽ cito digerit̄: ⁊ ſi deſcẽdere neq̄at in ſumũ ꝯuerſum aptũ os ſtomachi detinet ſua calitate. Vñ caput aſcẽdẽs peſſimas nõnunq̄ꝫ inducit ifirmitates: vt dolorẽ capitis apoplexiaꝫ ⁊ mortẽ iterdũ iducit ſubitaneã: vt inqt Raſis. 3. Almã. ca. de virtute vini: ac etiã interdũ ſpaſmũ: vt Hypoc. 5ª. particula aſſo. illo affor. Si inebriatꝰ aliqs fuerit: ⁊ repente ſine voce ſiat ſpaſmo innato morit̄. Si võ deſcenderit facit penetrare cibum cũ nondũ ſit digeſtus: ⁊ faciet egritudines opilationum icurrere: ⁊ h̄ eſt qḋ dicit Aui. 3. ꝑmi. doct. 2. ca. 7. dũ inquit. Vinũ q̄ꝫ poſt cibũ eſt ex rebus magis impedictibꝰ digeſtionẽ: q̄ñ digerit̄ velociter ⁊ penetrat: ⁊ facit penetrare cibum cum nõ ſit digeſtus: ⁊ facit hereditare opilationẽ ⁊ putrefactionẽ ⁊c. Et infra ca. ſequenti. Et vinum q̄dẽ inqt poſt quodlibet cibarioꝝ diuꝫ bibere eſt malũ. Ex q̄bus ꝯcludo ꝙ in ꝑncipio paſtꝰ meliꝰ eſt forte vinũ aſſumẽ: ⁊ in fine debile q̄ꝫ ecõtra. Et ſi in fine aq̄ bñ frigide parum aſſumat̄: adhuc melius eſſet q̄ꝫ vinum iuxta ſniam. Rſis. 3. Almã. ca de virtute aque: vbi dicit ꝙ aq̄ cuꝫ niue iſridata: vl̄ q̄ ex ſe frida iuenit̄ ſup cibũ accepta ſtõm corroborat ⁊c. ¶ Poſſet tñ aliquis dicere ꝯ determinata fore Aui. 3ª: ꝑmi. doctri. 2. ca. de regi. aq̄ ⁊ vini: vbi expſſe dic. ꝙ a puis meliꝰ eſt icipẽ q̄ꝫ a magnis. ¶ Dõm ꝙ ille textus ꝯtinuat̄ cũ ꝑcedẽti: vbi aiebat ſupra cibũ mali chimi bibere vinũ dũ comedit̄ aut añ aut poſtq̄ꝫ digerat̄ eſt malũ: q̄ñ facit malũ chimũ ad extrema corpis penetrare. Et ſubiungẽs ait: ꝙ meliꝰ ẽ a puis icipẽ q̄ꝫ a magnis: vt vellit dicẽ ꝙ eo caſu quo quis ſuper mala cibaria vinum bibere voluerit meliꝰ eſt vt a puis icipiat. i. minꝰ malũ q̄ꝫ a magnis: q: nã nõ ea ita diligit: ⁊ p ꝯñs illud valet chimũ non ita audẽ ad membra trahere ſic. ſ. potẽs. Et magnum vinũ biberet in ꝑncipio ꝙ velociꝰ digeritur q̄ꝫ puũ. Ex q̄ tñ non ſequtur abſolute a puis fore incipiendũ: vt pꝫ itnenti. Quidaꝫ tñ ſociꝰ volẽs ſupradictas rõnes euitare taꝫ in ꝑncipio q̄ꝫ in fine vinũ bonum bibebat. ⁊ ſic dicebãt ſe regulis ſupraſcriptis ſubꝫ non exiſtere. ¶ Raſis aũt. 4. Almã. ca. de peſti. ⁊ eius cautela. tali tp̄e omnino vinũ ꝓhibebat. Acetũ võ cũ aq̄ tpatũ bibẽdũ laudabat ꝙ colicis iuuenibus tp̄e magni eſtus nõ ꝓhiberẽ interdũ ⁊ acciperem aquã acetoſe vel roſaꝝ. ⁊ ſi ꝯtingeret eo tũc vt meridie tranſacto ſitirent vtile valde foret ſi ſyrupum acetoſum ſimplicem cum aq̄ ſimplici vel zuchari ſumeret: quo tũc meliꝰ eſt vtẽdũ q̄ꝫ vino. Et h̄ tã de cibo q̄ꝫ de potu dicta ſufficiant.

¶ De ſomno ⁊ vigilia. Cap. xi.

Poſtq̄ꝫ hõ cibũ ⁊ potũ ſumpſerit nãlis calor ad ipſos digerẽdũ ad intra retrahit̄. q̄re tũc ſumi eleuati a toto ad caput tãq̄ꝫ ad caminũ totiꝰ aſcẽdũt: ⁊ ꝑmũ cerebri vẽtriculũ opilãtes ſomnũ inducũt: q̄ de re de his q̄ ſunt circa ipm attẽdẽda ꝯdignũ eſt ꝑñti in capl̄o facere mẽtiõeꝫ. ¶ Sũpto itaqꝫ cibo tã mẽte q̄ꝫ corpe dꝫ qſqꝫ geſcere ne ꝓpter corporalẽ motũ fortẽ ſeu cogitatiões ꝓfundas nãlis calor a digõne ſubtrahat̄. poſt igitur cibũ noua ſeu hiſtorias delectabiles inſtra muſicalia vel dulces audiat cãtilenas. talia. n. hoiem letificãt ⁊ ipm benignum ac bonoꝝ morꝝ efficiũt: vt inqt Ari. octauo politicoꝝ dum dixit: aĩa. n. nãliter in muſicis delectat̄ armonijs. Et ideo melodie iratos ⁊ alijs paſſionibus occupatos ſepe alleuiant ipſos letificãtes ⁊c. ¶ Nec ſe ad dormiẽdum qſq̄ꝫ ponat: niſi p priꝰ ſupiores ptes ſtõaci cibo ſenſerit alleuiatas ꝙ poſt aſſumptũ cibũ in duabꝰ horis cũ dimidia fieri cõmuniter dꝫ. Q, ſi eo tũc illud ꝓpter q̄duis ipedimentũ nõ haberet dꝫ aliquãtulũ deãbulare: deide cuꝫ alto capite: ⁊ ꝯpetẽter coopto ad dormiendũ ſe ponere. Et ꝑmo ſup latus dextrũ: vt inqt Aui. tertia ꝑmi doct. ſcḋa capl̄o nono ⁊ Ariſt. in de regi. ſani. ad Alexãdrũ. nã meliꝰ cibus ad fundũ ſtomaci pellit̄ cũ magis verſus dextrũ latus declinat: vt patet in anothomia. Intenſiorẽ preterea calorẽ recipit: q: cũ ḋ natura calidi ſit aſcẽdere ⁊ epar exiſtat ſub ſtomacho veluti ignis ſub lebete ad ipm intenſior tranſmitit̄ calor: et per ꝯſeq̄ns melior celebrat̄ digeſtio. Preterea ſi quis ſuper ſiniſtrũ latus ꝑmo decubat: nõ ſic cibus tẽdit verſus fũdum: ſed circa partes magis remanet ſuperiores. vñ tam grauitate ſui q̄ꝫ etiaꝫ epatis qḋ ſup ipm tunc totaliter quieſcit canale pulmonis ꝯſtringit̄: cuiꝰ ſignum: q: ſup iſto latere primitꝰ decubans magis q̄ꝫ ſuper alio difficultatur in anhelitu: ꝓpter qḋ nõ ita perfecte: vt patet cordis prouenit operatio: ⁊ cum ceteris mẽbris influat non ita bene in ſua operatione ſimiliter ſe habebunt. Cũqꝫ digeſtio fuerit quaſi finita ſup latere ſiniſtro debet deinde iacere. iã tunc chilus tãta caloris intẽſione nõ indiget. Preterea cuꝫ tũc calor valde potens exiſtat: ⁊ illud qḋ de chilo ad digerendum remanſit: ſit digeſtioni magis obediens ſuper latus dextrum nõ debite digerit̄: ſed in fumoſitates potius conuertitur: ſicut in ſtomacho calido de re facilis digeſtionis contingit. ¶ Somni auteꝫ terminus in quocũqꝫ ſano: ⁊ ſi ad ſeptẽ horas vel circa cõiter limitet̄: eſt tñ vt cum quiſqꝫ excitat̄ ſi caputꝰ ⁊ cetera membra leuia ſenſerit: palpebras quoqꝫ ſine ponderoſitate ꝑſentiat: ita vt libere poſſit eas apire: quo caſu nemo ampliꝰ dormire dꝫ: q: ſupflua dormitio corpus deſiccat ⁊ infrigidat: ac ſupfluitatibꝰ replet flaticis. Supflue vero vigilie calorẽ intẽdũt corpus deſiccãt. malũ colorẽ inducũt: ac rubeã colĩam multiplicare faciũt: Sõnus nãlis ⁊ bonꝰ eſt. vt noctẽ nõ effugiat ⁊ diẽ nõ ipediat ſcḋo ꝓno. ¶ Ampliꝰ ſup vẽtrẽ dormire non laudonaꝫ ⁊ ſi calitate culcitre ſtõi vigoretur calitas: maiora tñ q̄ꝫ hoc ſi iuuamẽtũ nocumẽta ſequunt̄: q: ſtõus ꝯprimit̄ cuꝫ totũ corpus quieſcit ſup ipm. vnde nectio cibus remouet̄ a fundo: ⁊ p ꝯſequẽs digõ nõ ita bona celebrat̄. Preterea collũ ⁊ alia mẽbra male ſituant̄: ita vt pſepe in q̄buſdã et maxime in collo grandis dolor inducat̄. Sed ſi qs illud iuuamentũ cõſeq deſiderat. ceruical de plumis habeat ꝙ in amplexu cõtinue teneat vel ſacculũ paruũ plumis plenũ ſup ipm ſtomachũ faſcia ligatũ: manus quoqꝫ ſup ipm ſtomachũ diu retẽta digõneꝫ valde ꝯfortat: qḋ facit ſiſt ſane ꝯplonis ⁊ carnoſũ nudũ infantulũ amplexari: vel gattuꝫ vel pinguẽ catulũ: cauẽdũ eſt attñ ne ſudet infantulus: nimiũ. n. ſudoris frigiditate noceret: vt Auice. 13ª. terti. tractatu ſcḋo capl̄o de cura male ꝯplonis frigide ⁊ ſicce ſtõi tenere autẽ gattũ vel catulũ ꝓpter eoꝝ anhelitũ eſt pluribus abhominabile. Infantuli quoqꝫ amplexum refugit nã: etiaꝫ eſt inhoneſtũ: quẽadmodũ videt̄: q̄re ⁊ ſi femina ſit hũidior maſculo: habeatqꝫ calorẽ magis obtuſũ ꝓpter qḋ nõ ita ab auctoribus cõmendat̄: poterit tñ in grandiori eligi etate in qua ita humida non exiſtat: ⁊ calorẽ vigoroſiorẽ habebit quã potius laudo q̄ꝫ ſupraſcripta: q: magis honeſtũ maiorẽqꝫ in ea nã recipit ꝯplacentiã. Et iõ dicebat Ari. in de regi. ſani. ad Alexãdrũ. ꝙ in iſto caſu hõ dꝫ amplecti puellã caſtã ſpecioſaꝫ ⁊c. Et q̄ꝫto melius fuerit ꝯplonata tãto magis calorẽ hẽbit tẽpatiorẽ: ⁊ p ꝯſequens ex caloris ipſiꝰ reflexione melior miſto celebrabit̄ digeſtio ⁊c. Ponã igit̄ aliqua ſigna p q̄ talis puella cognoſcet̄ q̄ ex auctoꝝ mẽtibꝰ elici poſſũt: ⁊ maxime Ga. ſcḋo teg. ſit itaqꝫ a. xv. vſqꝫ ad. xviij. annũ icluſiue: cuiꝰ corpꝰ ſolidũ ac ſucci plenũ cuꝫ aureis capill. cõcedentis anhelitus ſintqꝫ oculi clari ſicut diana ſtella ſintillãtes cum arcuans ſupcilijs pilis paucis cõtextis ſubtilibꝰ ad aliqualẽ obſcuꝝ ruborẽ tẽdẽtibꝰ naſus debite lineatus ſup labia decẽter magnitudinis viuaciſſimiqꝫ caloris mẽſurabilit̄ ſituet̄: eburnei dentes ꝓportionabilit̄ tã in ſitu q̄ꝫ in magnitudine in ore melliſluo ac decẽtis magnitudinis collocent̄: genas quoqꝫ roſeas habeat: ſic vt ex ipſius aſpectu circundans aer vndiqꝫ ſernet̄: cãdidãqꝫ gulã cũ amplo pectore: cuius i lateribus due ad iſtar pomoꝝ ſint inſite mãmille: extẽſa brachia cuꝫ cãdida manu lõgos digitos: decẽteſqꝫ gracilibꝰ eburneis in modũ auellanaꝝ vnguibꝰ: ac etiam hẽre dꝫ: ⁊ ſi circa anchas ampla ẽẽ debeat: in ipſiꝰ tñ perſona media debent ſe due manꝰ poſſe cõtangi. De alijs vero occultis partibꝰ melius tacere cẽſeo. Penſa autẽ ſi hec oĩa ſibi iſunt ꝙ omnia alia mẽbra ſũt corrñdẽtia. nã agẽs in hãc ꝑducẽdo: tũc potẽs fuit ac tẽpatũ mãqꝫ obediẽs ac benigneqꝫ tꝑerãtie: et ſic in hoc nullũ excellentiꝰ medicamẽ poſſe foret reperiri. Et q̄ꝫto a ꝑfacta deſcripta puella alie declinauerint tãto a bonitate illius magiſterij deuiabũt. Sit inſup delicate viuẽs ne. ſ. ſupfluitate cibi ad ſudorẽ ꝓuocet̄ in nocte: et ne eius anhelitus malitia cibi ad aliq̄lẽ malũ vertat̄ odorem: hoc attamẽ nõ niſi in valde debilibꝰ ꝓpter infirmitatẽ vel etatẽ: vt in decrepitis fieri dꝫ: ne ꝓpter talẽ amplexũ ad coitũ mouerent̄. Ex hoc. n. plus ſequeret̄ nocumẽtum q̄ꝫ ex amplexu iuuamẽtũ. ¶ Poſt autẽ expgefactõem reſupine iacere bñ laudo: q: mẽbra oĩa melius quieſcũt. vñ ad cogitatiões ſuas eo tũc hõ promptior exiſtit. Sꝫ caueat ne dormiat in tali ſituꝰ propter cerebri ſupfluitates ad poſteriora declinare: vt inqt Aui. tertia ꝑmi. alleg. capl̄o. q̄ piculoſarum ſunt cã egritudinũ: vt apoplexie: epilepſie: paraleſis: ſubeth incubi: ſpaſmi ⁊c. ⁊ hec eſt cã q̄r multis in hac figura dormiẽtibus videt̄: vt põdus aliqḋ habeãt ſup pectus cuius grauitate ſuffocent̄. qḋ tñ accidat nõnunq̄ꝫ de facto vt de incubo tractãtes aſſerũt. ¶ Sup inanitiõe dormire qs nõ dꝫ neqꝫ in meridie: niſi ꝑſin fuerit aſſuetꝰ: quo caſu a cibo ſit ſaltẽ diſtãs per duas horas: deinde cuꝫ capite alto ſe bñ faciat pãnis coopiri ſotularibꝰ ⁊ caligis in eſtate oĩno remotis. nã ſi hec retinuerit ⁊ maxime ſotulares fumi reflectunt̄ ad totum: ꝓpter qḋ turbat̄ corpus: ⁊ ipedit̄ pſepe digõ: bonũ tñ eſſet paulatine talẽ dormiendi cõſuetudinẽ remouere. ¶ Itẽ ꝑm tp̄is calitatẽ vel friditateꝫ erit culcitra in duricie vel mollicie variãda: ⁊ idẽ de ꝯplonibus ⁊ etatibꝰ ⁊c. eſt dicendũ. vñ meliꝰ eſt ⁊ maxime colericis vt eſtatis tp̄e ſuper materatio cotono pleno dormiant: q̄ꝫ ſupra culcitra plumis plena. ¶ In eſtate linteamina cum lixiuio minus forti lauari debẽt q̄ꝫ in hyeme: ⁊ lectus ſepe albis linteaminibus innouet̄: teneant̄ preterea linteamina ipſa in eſtate in ſcrinio in quo frigida exiſtunt odorifera: ſicut roſe: viole poma ⁊ ſilia. in hyeme vero calida: vt lauẽdula: ambra: muſcus crocus: q tñ ex iſtis odoribus dolorẽ capitis incurrere ſolent: talia vitare debent. ¶ Itẽ ſi potẽs fuerit: cortinas habeat ante lectum vel circa diuerſimode ⁊ ꝑcioſe laboratas. nõ laudo tñ vt dormitiõis tempore inter eas includat̄: ſed vnam: vt aer liberius euentet̄ dimittat aptã. Et ſi tales cortine fuerint in grana tincte ⁊ maxime in hyeme ꝑſtantiꝰ adhuc erit. ¶ Coopertoriũ quoqꝫ ſindonis de grana ſupra lectum ꝯtinue tenere

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

bonū ⁊ vtile valdē erit. Sup quo tp̄e caſo roſe viole: ⁊ alij odoriferi flores ſpargant: vel aliqui fructus ponant odoriferi: ⁊ ſit camera in hyeme inter duo ſolaria ſituata eo modo ſ. quo ſupra dr̄a primo. capl'o p̄mo dcm̄ eſt. In eſtate magis terranea comendat: dūmodo reumatica non exiſtat. Et hec de ſomno ⁊ vigilia dicta ſufficiant.

¶ De motu ⁊ quiete. Capl'm. xij.

c Um quis perfecto ſomno ſurrexerit cōueniēs eſt ꝓ caloris naturalis viuificatōe vt aliqua ſpecie vtat exercitij vnde de ipſo in hoc capl'o oportet facere mentiōem. ¶ Pro quo nota ꝙ ipm̄ nonnulli pariſienſes vituperant in hoc caſu dicētes: vt ſtatim ex ei⁹ diffinitione patebit: ꝙ ꝓpter exercitium magnificatur anhelitus: pori ꝗ3 magis detinent aperti: ⁊ cum hoc vt patet maior ꝓpter hec inſurgit neceſſitas euentandi. vnde plus de ipſo infecto aere attrahit. Ex quo cōcluditur hominem citius peſtilētiā incurrere: qđ verū eſſet ſi maius non ſequeretur ex exercitio iuuamentū: cuius oppoſitū patet. nā per exercitium naturalis calor fortificatur: cōmouet. n. calorē naturalem: ⁊ validas facit que in mēbris ſunt virtutes vitales nāles ⁊ aīales: vt inqt Gal. ſcđa particula afforiſmorum. ꝯmē. illi⁹ affor. In omni motōe ⁊c. Superflue quoq3 exercitio humiditates reſoluunt: ꝓpter qđ īfectioni peſtilētiali ⁊ alijs egritudinib⁹ naturalibus potentius humores reſiſtunt. Vn̄ Auic. tertia primi. doctrina ſcđa capl'o primo p̄ncipaliter inqt regiminis conſeruationis ſalutaris eſt vt nos exercitemur. Nam ad ipm̄ qdē. ſ. exercitiū peragendu3 conuerſi p modū ſue equalitatis ⁊ in hora ſua nullo horū indigēt medicamētorū que materialibus neceſſaria ſūt egritudinibus: ⁊ egritudinibus que eas ſequunt: ⁊ de eis accidūt ⁊c. Et ideo Raſis. 17°. cōtinētis inqt. ꝙ in quadam peſte omnes quaſi fuere mortui preter venatores vtentes exercitio ⁊c. Sanitas. n. cōſeruat bonitate menſuratōnis motus ⁊ quietis: vt ipſe inquit quarto Alm̄. capl'o primo Et ideo reliquens exercitium frequēter ethicam incurrit: vt inquit Auic. capl'o allegato. Unde Auer. ſeptimo colliget capl'o de exercitio vl'r inquit temperatum exercitiū cōſeruādi ſanitatē mirabilis cā exiſtit. ¶ Propter qđ fulgētius circūloquēs exercitiū inqt eſt humane vite conſeruatio caloris nālis lima ⁊ exercitatio ſuperfluitatū conſumptio virtutū roboratio: tpis lucrū: ocio inimicū: iuuētutis debitum ſenectutis gaudiū. Ille igit ſolus ab exercitio ſe abſtineat qui ſanitatis gaudio vult carere: proprie tn̄ exercitium: vt ponit Aui. loco quo ſupra eſt motus voluntarius per quē anhelitus magnus ⁊ frequēs ē neceſſarius: ⁊ intelligit de exercitio vl'r toti⁹ corporis. Nā vt inqt Auerro. allega. capl'o. cuilibet mēbro ꝓpriū eſt exercitiu3: vt pulmōi vox ⁊ ſtare dorſo ⁊c. Et iđ qđlibet mēbrum p ſe exercitari poſſet abſq3 hoc ꝙ anhelitus frequēs fiat. ¶ Q3 ⁊ ſi multe exercitij ſpēs ſint tertia primi. ab Auic. deſcripte. Dico ꝙ ſero ⁊ mane an̄ cibū perutile exiſtit exercitiū cuiq3. ſ. conſueto hora digēſtiōis cōplete ac p prius facta ſuperfluitatū expulſiōe. nec tp̄e peſtis ī aere ſeu loco fiat: vbi gentiū multitudo cōcurrit. Et ſi fiat in aere renouato: ⁊ vt ſupra oſtenſum eſt alterato bonum eſſet. Q3 ſi eſſe nō pōt fiat ſalte3 in euētato aere in loco. ſ. in quo aer ipſe p ſeptētrionalē vel alium ſalubrē ventum perſepe purget. Et quōcunq3 fiat ſiue eques ſiue pedes ſiue luctando ſiue ad pilam ludendo: qđ bn̄ laudo: vel quōlibet aliter ꝓpoſſe modus teneat. vt oīa mēbra eq̄liter exercitent: mouēdo interdum pedes: interdum brachia: iterdum caput: ⁊ nōnunq3 vociferando. Cumq3 aliqs ꝓpter exercitiu3 laſſari incipit quieſcat: ⁊ nō tn̄ imediate: ſed a forti perueniat ad minus forte: ⁊ ſic gradatim vſq3 ad qetē. ¶ Menſurādum ſilr exiſtit ſm̄ etates: tpa anni: regiōes: ꝯplones: conſuetudines: ⁊ ſilia. Vn̄ ceteris partib⁹ in quo ſuperfluitates difficilioris reſolonis multiplicant: ⁊ in quo calor minus exiſtat iſlāmabilis magis calefactiuū ac reſolutiuū ꝯuenit exercitiū: vt patet de mente Aui. tertia p̄mi. doct. quarta. capl'o p̄mo du3 dixit: ꝙ ipſorū3 qdē exercitiu3 alleuiādu3 eſt. ſ. habētium complonem calla3: nōnulli tn̄ dixerūt ſicut pluſq3 ꝯmentator tertie teg. ꝙ plus calefactiuū eē debet exercitiū colici q3 ſlatici. licet exercitiu3 ſlatici debet eſſe magis reſolutiuum. Ex quo infero tenēdo iſta3 opinione3 ꝙ exercitiū ſlatici multo lōgius eſſe d3 q3 colerici ad hoc. ſ. vt magis exiſtat reſolutiuū ¶ Si autē quouis mō fueris ipedit⁹: ⁊ exercitiū facere nequiueris: ei⁹ loco poteris fricatōib⁹ vti i mane. ſ. anq3 ſurgas cum pāno nō min⁹ aſpo: icipiēdo a crurib⁹: deinde a tibijs: poſtea a brachijs: deīnde ad pectus: ⁊ ſic ſucceſſiue ad alia mēbra ſp ad iferiora trahendo: ⁊ hec fricatio debet eſſe in medio inter fortē ⁊ debilē: ⁊ iter multā ⁊ paucam q ꝯſilr eſt menſuranda ſm̄ etates ⁊ tpa anni: regiōes: ⁊ ꝯplones ⁊c. vt ſtati de exercitio dcm̄ ē. Et iter cetera emūctoriorū loca cu3 leui fricatiōe a ſuperfluitatib⁹ munda tenere ꝓcures: vt ſubaſcellas inguina ⁊ poſt aures. ¶ Et cu3 ſurrexeris debes caput tuū fricare. extēdēdo. n. brachia ⁊ te aliqualr fatigādo p ſomnū calor incluſus egredit: ⁊ cutanee ſuperfluitates retēte reſoluunt. Debes cum hac fricatōe facta te pectinare. Et ſi i hebdomada ſemel aut in mēſe bis vel ter cum cōt lixiuio caput tuum laueris ſtō vauco vtile erit valde. Sūt tn̄ capilli cū pānis calis leuiter fricādo ſiccādi. Q3 ſi barbā tuā abradi feceris corticē citri ad bulliendū in aq̄ ponas: rectificat. n. aeris corruptione3: vt Auice. ſcđo can. capl'o de citro. poteris cū hoc addere ad bulliendū i illa aq̄ de maiorana rore marino radice yreos ſicca cū folijs lauri: ⁊ erit aq̄ odorifera valde. laudat iſup ab Aui. tertia p̄mi. doc. 2. capl'o. 4. leuis fricatio poſt ſcm̄ exercitium ⁊ ēt ab Auer. ſexto colliget capl'o de reg. tēpate ꝯplonis. q3 facias ſi libet: q2 vtilis valde erit. ¶ Mō itaq3 exercitādi poſito patet qd de qete dicēdū ſit. Nā ſicut forte exercitiu3 eſt an̄ cibu3 pagēdū ſeu mot⁹ fortis: vt ſtatim dcm̄ ē ita poſt cibu3 aſſumptū eſt ſtatim qeſcēdū oīno vel ſaltem molliter ⁊ ſuauiter deābulādū: qr̄. ſ. q9 appeteret faciliorē cibi ad fundu3 ſtōi deſcēſiōnē: ⁊ hoc tetigit Auic. tertia p̄mi. doc. 2. capl'o. 7. dū inqt. Et quēadmodū oportet motū q eſt an̄ comeſtionē nō eē debilē: ita necē eſt motus qui eſt poſt ipm̄ ꝙ nō ſit niſi mollis ⁊ ſuauis. Ideo aiunt vulgares. Poſt cibu3 ſtabis aut paſſus mille meabis. Et hec de exercitio ⁊ quiete dicta ſufficiant.

¶ De accidentib⁹ anime. Cap. xiij.

q Uantā vim i ꝯſeruatiōe ſanitatis accn̄ta aīe poſſideāt: teſtant auctores ⁊ ipſa magra rer3 expiētia: furor. n. ira: amor: gaudiu3 corp⁹ calefaciūt: timor vo triſtitia: ⁊ odiū ipm̄ infridāt. vn̄ nōnulli ex vehemēti ira ⁊ furore in cronicas ⁊ graues egritudines cōſtituti ⁊ aliqui ad mortē fere vſq3 deducti p̄ſtina3 adepti ſunt ſanitatē: vt narrat Hali. tertio tegni. ꝯmē. illi⁹ partis. Quā ſi qdem indiget ⁊c. de quodā militari duce defectu calitatis inate ſere ꝯſumpto. quē perit⁹ medic⁹ tn̄ fecit ad irā ꝓuocari ꝙ accenſo ⁊ fortificato calore ſanus euaſit: hoc idē fecit Joſephus medic⁹ bn̄ perit⁹ de Tito veſpeſiāi filio q du3 eēt in mēbris ſuis oīno ꝯtractus inimicū capitalē corā eo venire mādauit: quē ſui amici pluſq3 ipm̄ venerari fingebant: ex quo fuit tāta ira cōmot⁹ ꝙ fortificato calore ſuorū mēbrorū ſanitatē adept⁹ eſt. Idē pōit Valeri. ma. lib. i. titu. de miraculis: de illo athleta militie q mut⁹ exiſ du3 victorie p̄miū ſibi violēter eripet idignatiōe ⁊ ira fuit tanta ꝯmotus vt liber vocal euaſerit: hui⁹ eteni potentie timor exiſtit: vt in quodā vicino meo padue vidi: q dum in poriſmo q̄rtane foret: ⁊ ignis domū ſuā vndiq3 ꝯcremaret: ſic vt penſaret ab igne nequaq3 euadere poſſe ſe a q̄dam feneſtra ꝓcipitans ſil ab igne ⁊ a q̄rtana liber euaſit. Nimi3 ergo ſi et perti viri i cura q̄rtane ſuper īfirmū abſciſis dentibus ſerpētes ꝓicere doceant: ac cū euaginato enſe inuadere. vt Raſ. 18°. cōtinētis capl'o. de q̄rtana teſtat. Quantā vi3 in amouēdā ſanitatē ⁊ egritudinē inducendo habeat triſtitia patet: q2 ſtupefacit: ⁊ nā3 corrūpit habentis. tertio ethi. vlt. capl'o. ipſa quoq3 corpus exiccat: vt ſalomō in parabolis

ſpūs triſtis exiccat oſſa. vn̄ Aui. tertia p̄mi. doct. p̄ma. capitulo q̄rto ira ingt vehementer calefacit. Et pigritia virtutes larat aīales. ⁊ Raſ. q̄rto Alm̄. capl'o de actōib⁹ aīaliū cogitationū. Quidā vo igt triſtari facit oibus ſanis nocumētū. īfert. ⁊ nō ſolū triſtitia ⁊ ira hec efficiunt: verū oia aīe accn̄tia imoderata corp⁹ exterminānt vt Ga. tertio teg. exterminānt. n. ⁊ hec igt. ſ. aīe accidentia imoderata: ⁊ imutāt corp⁹ ab ea q ſm̄ nām ꝯſiſtēria. Nimi3 igr ſi ſuperfluum gaudiū repētinā ⁊ ſubitā mortē iducit: vt Valerius narrat lib. nono de illis mulierib⁹ q putabāt filiū ⁊ maritū extinctos in canenſi bello fuiſſe: ⁊ dū incogitate dictis mulieribus occurriſſent: in ſpor3 expirauerunt amplexu: cui accidēti voluit ſapiētiſſim⁹ Hypo. obuiare: vt de vita ⁊ morib⁹ p̄hor3 legi dū extra patriā ſapiētiſſimus fact⁹ eēt patriāq3 repeteret. timēs iſup ne leticie ipetu ob ei⁹ aduētū parentes extinguerent nūciū premādauit nūciātē. ſ. ip3 oculor3 lumine fore p̄uatū: vt hac triſtitia parētū letitiā cōtēperaret. ¶ Qua de re peſtis tp̄e accn̄tiū oim aīe eſt ſuperfluitas euitāda. nā in tēperamento mor3 cuſtodia ſanitatis anime ⁊ corporis ſil exiſtit Aui. all. capl'o. Et iđ ira triſtitia timor ⁊ ſilia vitent oīno in quor3 loco debet gaudiū ſubire tēperatū. virtutib⁹. n. robur tribuit ⁊ aīam in ſuis iuuat actōibus. Ra. q̄rto. Alm̄. alleg. capl'o. Et ſi diuerſarum perſonarū ſit ꝯuerſatio fugiēda: cū gratis atm̄ ⁊ boni regiminis cōmoret aſſidue. atq3 iuxta doctrinā Ari. in de regimine ſani. ad Alexādrū pulchras ac delicatas facies intueat. na3 inſpiciēdo pulchras formas delectari debem⁹ in artifice q eas facit. vt ipſe ponit vndecimo de aīalibus. Cātilenas amenas: noua inſtra muſicaliaq3 ꝑſepe audiat: libros hiſtoriarū vel fabularū delectantiū nōnunq3 plegat. veſtes īndē portet qſq3 ſibi letitiā inferentes. anullos q3 cū precioſis lapidib⁹ iocalia: ⁊ alia huiuſmodi. iſtis itaq3 ⁊ alis infinitis fere modis qb⁹ vn⁹ magis q3 alter delectat: trahit enim ſua quēq3 voluptas: vt Virgi. in buco. ¶ Pōt qſq3 ſibi inferre letitiā quā ſūme oi tp̄e laudo: ⁊ potiſſime. peſtis tp̄e. nā dū hō ꝑmanet in letitia peſtis delet imaginatio q dubiū imaginātē peſtē ſepe icidere facit: vt elici pōt ex dictis Aui. q̄rta particula. ſexto nāliū. capl'o. 4. vbi expreſſe voluit ꝙ imaginatio nō ſolū corp⁹ imaginantis verū alienum pōt realiter imutare: quare nimi3 ſi ex peſtis imaginatōe plurimi ipſam incurrunt. Experimento nāq3 videmus nōnullos intuēdo acrumina comedentes acredinē in ore ſuo ꝑcipe: ac dentiū ſtupore incurrere ſeptimo ꝓbleumatū: ꝓbleu. octauo ꝙ ſolū ex forti ꝓuenit imaginatōe. Et idē affirmat Aui. ſcđa. p̄mo capl'o de eis q ꝓueniūt ex motu aīali: q ſi imaginatōem hoc efficere poſſe nō credim⁹ habeas gallinā oua cubantē corā qua ſerpentē incarceratum in amphora apponas ⁊ tādiu an̄ ipſa3 viuus moret donec tp̄s quo pulli ꝑfecti egredi debent euenerit tūc nō pullos: imo ſerpētes ex ouis ꝯceptos inuenies qđ nō ex alio q3 ex forti ꝓuenit imaginatione: ⁊ idē p3 de pauone oua cubāte: ⁊ albo lintheo circūdata, i quo caſu oēs pauones albi naſcūt: vt docet expimētū. peſtis ergo imaginatōem modis oib⁹ qb⁹ melius fieri pōt bānire procuret. Et hec de accn̄tib⁹ anime ſufficiant.

¶ De coitu. Capl'm. xiiij.

p Recedēti imediate capl'o de coitu tractat⁹ ab auctorib⁹ nr̄is cōiter ſolet āneeti. Et iđ cū ex ipſi⁹ dimiſſiōe mors ſubitānea nōnūq3 ꝯtingat: vt Hal. tertio tegni. ꝯmē. illi⁹ ptis. Venereor3 qde3 ſm̄ epicur3 moderato vſu plima iuuamenta ⁊ illi⁹ mortis euitatio. In hac pte ꝓutilē de ipſo volo facere mētōe3. ¶ Pro q notādum ꝙ ſuperfluitas coit⁹ ſeniū accelerat: ⁊ vitā abbreuiat. vt Ha. ꝯm̄. illi⁹ partis. Tp̄e vo vſus ⁊c. vn̄ q multū coeunt parum viuūt: ꝓpter qđ mulus ē lōgioris vite q3 equus vel aſinus ſ. ꝓpter non coire. Et paſſeris maſculi breuioris ſunt vite ſ. femellis ꝓpter ſuperfluū. ſ. coitū: vt Ariſt. in de lōgitudine ⁊ breuitate vite. vn̄ Aui. 20. tertij. debilitatē ingt affert coitus. ſ. ſuperflu⁹ cui⁹ ſilem nō afferūt alie euōnes. Et iđ Ari. in de regimine p̄ncipiū. Coitus inquit ſuperflu⁹ eſt deſiccatio corporis ⁊ abbreuiatio vite: ⁊ Auerro. ſexto colliget de vſu coit⁹ dixit ꝯſilr ꝙ coit⁹ deſiccat corp⁹. i. euaporare facit corp⁹. ⁊ intelligit de coitu ſuperfluo. ¶ Cauēdum eſt igit ſūmope neqs tp̄e peſtis ſuperfluo vtat coitu. Debilitat. n. cerebrū valde. q̄re nocet neruis ⁊ ocul: ac etiā ſtō: vt Auicē 23. tertij. tractatu p̄mo. iuxta finē: dū dixit ꝙ coit⁹ eſt ex rebus magis nociuis ſtō: ⁊ dimiſſio ei⁹ eſt ex reb⁹ magis cōferētib⁹ ei cū de ſuba ſpūs res plima euetur facit ꝓuenire illū q ꝑſm eo vtit ad infridatōem ſui corpis ⁊ reſolonē caliditatis innate: ⁊ ad mortificatōem vtutis. Nimi3 ergo ſi ſuperflue vtētes coitu peſtis tp̄e ipam incurrāt: ac ipſi tūc ꝓpter vtutes debilitatē pereāt. ¶ Si tn̄ adoleſcēs ⁊ ꝯſiſtens carnoſus fuerit coitu ꝯſuet⁹ lete ac delicate viuēs ex coit⁹ dimiſſiōe non ſolū peſtē verū mortē ſubitaneam incurrere poſſet. Nā ſpma retentū ꝯuertit in venenu3: vt Hali. vbi ſupra. Propterea viri potētes ⁊ vidue ex dimiſſiōe coitus nōnūq3 ſubitaneā mortē incurrūt: vt docet expimētum ꝙ nō ſolū ex mēſtruor3 retētōe: verū etiā ex ipſor3 ſpmatu3: ſi ſpma ꝯdignū ſit appellare ſepe ꝯtingit. Dico ergo ꝙ melius eſt in caſu iſto vt tales viri potētes nubāt ac coitu vtātur: etiā ꝯſiſtēs ac adoleſcētes q3 ab ipſo abſtineāt. faciant ⁊ ſi p̄mi ſenes: ſed raro ⁊ min⁹ ſine cōparatōe: vt ita dica3 q3 precedentes. Coit⁹. n. in iſto caſu corp⁹ repletū alleuiat aīa3 ilarē ⁊ letā efficit. ira3 ſedat. fantaſticas ⁊ tedioſas remouet cogitatōes: ita vt nōnulli interdū melici ſanati ſint Raſ. 4. Alm̄. capl'o đ iuuamēto ⁊ nocumēto coit⁹. ſcđi vero ſenes oīno ſe abſtineāt: ⁊ hec ē ſnīa omniū auctor3 quā expſſe tetigit Hali. in de regimine ſa. capl'o. de regimine grādior3: ⁊ de regimine ſenū. ¶ Nō tn̄ huius capli ꝯſidentia qcūq3 adoleſcētes ⁊ iuuenes p̄mi ſenes glient: q2 hoc coit⁹ p̄uilegio ſolū vti debēt carnoſa ⁊ robuſta corpa venas amplas repletas ſanguine colorē rubeu3 ac pilorum multitudinē hn̄tia. Corpa nāq3 ſlatica colica macra meſſica ⁊ breuiter ſupradictis ꝯtraria coitu raro vti debent. Et ſi oīno abſtineāt preſtātius forſan erit. Et ideo Auerroys ſexto colli. capl'o de cōſeruatōe ſani. cu3 medicinis laxatiuis deſcribēs corpora qbus plus nocet coitus ingt. nocet plus ceteris oibus ꝯplonibus maxime fridis ⁊ ſiccis. Et inter ꝯplones calla ⁊ humida ſuperfluū pōt tolerare leuius ⁊ q peiores ſunt fride ⁊ ſicce exiſtunt. Cetere vero medio mō ſe hn̄t ad illud. ¶ Famellicus vino ciboq3 repletus cōualeſcēs ſtōmatus triſtis: ac q3 iratus ac quouis labore laxatus coitū debet oīno vitare. Corpus. n. talr diſpoſitu3 ſi peſtis tp̄e coitu vſu3 fuerit mi3 erit ni peſte ipſa tūc rapiatur. Et dixi notāter de adoleſcēte ſeu iuuene coitui aſſueto: q2 inſueti ex coitus dimiſſiōe ſupradicta nō ſic incurrunt nocumēta. p̄mo inſueta ex ipſius vſu tali tp̄e niſi bn̄ robuſta fuerint grādia forſan incurrēt detrimenta. Et hec de coitu dicta ſufficiant.

¶ De inanitōe ⁊ repletione. Cap. xv.

v T ſex rer3 nō nāliū narratōi finē imponerē: de inanitōe ⁊ replone reſtat facere mentōe3 ꝓ quo ſatis liquet oē3 replonē rer3 corruptiōe3 facilr recipientiū eſſe vitanda3: quor3 doctrina ex ꝓhibitis ſatis haberi pōt. nā replonē vitare hoie3 ab oi impedimento preſeruat ipſumq3 ſue mētis ꝯpotē efficit. Et iđ vitupandi ſunt qui adeo ſua replēt corpa vt nec pes nec man⁹ ſilr nec mēbrū aliud officiū ſuu3 facere poſſit vt in iſtis robuſtis fratrib⁹ eis ieiunātib⁹ nōnunq3 cōtingit q ſerotina3 timētes famē ad crepatōem vſq3 ſe replēt. ¶ A caſu inđe in egritudines euitatio repletōnis q3 preſeruat multiſq3 vitijs obuiat: vt Valerius marinus. libro ſcđo. ti. inſti. anti. boneq3 inquit valitudinis eor3 q̄ſi quedā mater erat frugalitas inimica luxurioſis epulis: ⁊ aliena nimie vini abundantie ⁊ ab immoderatōe venereis vſu aduerſa. Ex quo cōcludo repletionē oēm fore vitanda3: ⁊ hoc ē qđ volebat Aui. Fen. tertia p̄mi. doctri. ſcđa capl'o ſeptimo dū dixit ex cibo ergo nullus ē ita replēdus: vt nō ſit ibi locus ſuperfluus: ſ3 eſt ab eo

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

retinēdus reliquijs deſiderij adhuc in aīa remanentibus
Hec.n.famis relīqe poſt horā vnā deſtruetur: ꝛ in hoc eſt
vſus maxime obſeruādus: qm̄ deterior ē comeſtio q̄ ſtō fa
cit grauedinē: ꝛ deterior: por⁹ ē qui tēpamētū egredit: ꝛ in
ſtō natat. ¶Non dꝫ gs ita paꝝ comedere vt vtutis ſeq̄tur
debilitas: ceteris.n. parib⁹ ex minori q̄ꝫ corpi ↄueniat nu
trimēto mai⁹ ſeq̄ nocumētū q̄ꝫ ex maiori. Juxta illū afforiſmū.
Jn tenuib⁹ dietis ꝛc. Nec in tali tpe vllo mō dꝫ gs
famē aut ſitiꝫ tolerare iuxta ſniam Aui pma q̄rti. caplo de
pſeruatōe a peſte. Et Raſ. 4°. Alm̄. ca°. de peſtilētia ꝛ eius
cautela. nā h̄ de facili faceret hoiem in peſtē cadere. Et iō
nōnulli dixerūt q̄ gnqꝫ ſūt dictōes icipiētes ab. f. ſeu eoꝝ
ſignificata q̄ peſtē de facili inducere pñt: ꝛ alia gnqꝫ ab. f.
ſiſr icipiētia ꝓhibitiua. Jnducētia peſtē ſunt fames fatiga
fruct⁹ ꝛ femina flat⁹. ꝓhibētia peſtē ſunt flōmia foc⁹: fuga
fricatio: fluxus. Et itelligit̄ p fluxū hūoꝝ ſi qdem abundauerint
ſupflue eūo. ¶Procuret ergo ſup oīs hō ſm ↄſuetudinē
hoīs debitis bñficiū vētris hr̄e: q: ſi in hoc fuerit
pigra nā: tūc cōiter iuuet ſuppoſitorio facto ex melle ꝛ ſale
vel lardone radice bletis vel ↄſili. At ſi liberet hoc cōi
poſſes vti cliſteri. ℞. malue blitis mercurial̄ mīis violarū
añ. M.i. furfuris pugillū. ß. fiat decoctio de q̄ acci. lib. i. ß.
i q̄ diſſoluaſ caſſie pulueris zuc. añ. ℥. i. olei vio. i eſtate vel
cōis in hyeme. ℥. iij. ſalꝫniti paꝝ: ꝛ fiat cliſtere: qd̄ ſpponaſ
in mane vel ſero ſtō vacuo. Et h̄ de inanitōe ꝛ repſone dicta
ſufficiāt: q: in ſequētibus alia iſtā mām ↄcernētia ſum
deo auxiliāte tractaturus: cui ſit laus infinita.

¶Dn̄tie 2ᵉ. Tractat⁹ ſcd̄s q̄ttuor i ſe ↄtinēs capl̄a incipit

¶De natura tam farmacie q̄ꝫ flōmie. Cap. j.

f Ex vero rerū nāliuꝫ pcedēti regimine diligēter obſeruato magna: imo potiſſima pars pſeruatōis exiſtit a peſte
ſic vt indubie qlibet eo vtēs deo cooperāte pmo ab ipſa liber
euadit. nā maxima particula generatōis egritudinum
ē peſſima corpis pparatio. q: i ↄcordātib⁹ ꝓpria ēleſio ꝛ
Gal. pmo d̄ dñtijs feb. caplo de febre peſtilētiali dixit q̄
q moderatis laborib⁹: ꝛ vita decora vtiſ oīno ipoſſibil̄ per
ſeuerat ſm oēs has diſpōnes. f. peſtilētiales. Sꝫ q: hūana
nā eſt in deteri⁹ ꝓlabil̄ ſemp ꝓna nō erūt ſupraſcripta adunguē
cōiter obſeruata. q̄re niſi aliq̄ medicinalia ſumēda
in quotidiano vſu ſubiūgerē multi in hāc tremēdam
peſtē incurrerēt: ea ꝓpter nōnulla peſtis bezeardica ab aere
venenoſo ſeu q̄uis cā paſtē inducere potēte dei oīpotētis
gr̄a indubitāter defendētia h̄ iſeri⁹ annotabo. Que ſi
cōmuniter ab auctoribus ſcripta forſan nō iueniānſ ſimplicia
tn̄ ꝛ nedū ipſa veꝝ ex his ↄpoſita iſpicientes debere
effcm̄ q̄ꝫdiu efficere ↄpiēt ifallāter Nā antiq phi de mitridati
ↄpōne ꝛ ſucceſſiue ꝛ tyriace pmit⁹ ꝓpter indigentiā
apparēter in ↄtraria vehementer admirati ſunt. Cūqꝫ
illa ſollicite examinauerint nihil ſine miniſterio ingreſſum
cōpertū eſt qd̄ de mixtiōib⁹ deſcribēdis ſiet deo dāte ꝛ iō
aliq̄ bezeardica tā ſimplicia q̄ꝫ ↄpoſita ponam tā a priſcis
q̄ꝫ a modernis i hoc caſu expta phis: alia ac ēt ſubiūgā q̄dā
quoꝝ vtutes in quodā antiqſſimo libro ſcriptas iueni.
Tu igit̄ bone Jeſu q me nūq̄ꝫ in nec̄itatib⁹ religſti iceptis
faueas. mētēqꝫ meā ibecillē tuo celeſti rore pfunde: vt talia
inſcribere valeā: qb⁹ vtentes poſſint a terribili tam feroci
tā rapaciſſimo morbo ſe ſalubriter cuſtodire Amen.
¶Deinceps itaqꝫ tā abintus q̄ꝫ ab extra medicinalia applicāda
deſcribaꝫ. De flōmia ꝛ farmacia aliq̄ꝫ pmit⁹ faciēs
mētiōem. ¶Pro quo notādū q̄ adoleſcēs a. xiiij. annis
ſupra ↄſiſtēs: ꝛ in pmo ſenio ↄſtitutus carnoſus vēas
hñs amplas repletas bruni ꝛ rubei coloris: vel ex rubeo
cū fuſco pmixto: vt placuit Raſ. 7. Alm̄. nō ſupfluo vtēs
coitu copioſe ac delicate cibis ſanguinē multiplicātibus
nutrit⁹ flōmiā in vere de vena media ſemp facere debet.
¶Cū quo etiā ſi humoꝝ fuerit abūdantia cū pmiſſione digeſtiui
ipm peccātē humorē cōcernens farmacum quoqꝫ
exhibēdū laudarē. cuius deſcriptōem aſtanti medico de

reliquo. Jtem ſi in aliquo hūor aliqd ſupabūdaret: quem
prius medicus cōmixtū ſanguini iudicaret eo caſu flōmiam
etiaꝫ facere ↄuenit. Poſtea facta p pri⁹ humoris digeſtione
farmacū ſeq dꝫ. Et hec ē ſnia Ra. 4. almā. caplo de
regimine corpis ſm tempora dū dixit. Jlle pterea qui tpe
hyemis multū auide ꝛ ſil̄ in ſtō recepit: atqꝫ q bonoꝝ cibarioꝝ
multitudinē cum vino ſuſceperit ſibi cito flōmia ſubuenire
debet. Qui aūt cibis groſſis vtiſ ꝛ malis vētris ſolutione
ſibi ſuccurrere cogiſ. hoc idē in parte tetigit ſupra
caplis de purgatiōibus corpis a ſupfluis humorib⁹: ꝛ de
iuuamēto flōmie ꝛ ei⁹ nocumēto: ꝛ iō in his caſib⁹ flōmiā
fieri laudo. alſ vero minime. Caue ergo ne flōmes aliquē
niſi fuerit neceſſaria: q: colām rube. ebulire facit: vt Aui:
quarta pmi. caplo de flōmia. ꝛ p ↄſequēs paratiorē ipſuꝫ
in peſtē redderet. ¶Ex quo ↄcludo q̄ oī mēſe ↄſequenter
ꝛ vſr facere flōmiā tpe peſtis. vt nōnulli pariſiēſes de mōte
peſſulano iubebāt p duos aut tres dies añ plenilunium
eſt timoroſuꝫ ꝛ iconueniēs. Naꝫ ꝛ ſi i corpore primitus deſcripto
i quo maxie ſanguis abūdat: h̄ forſan nō multum
noceret. Colici vero flatici ꝛ melici hec ſubtiliter nimie
facere poſſent ꝛ rōne ꝛ auctoris teſtimonio ↄcludi facillime
poſſet. ¶Nota etiā q̄ pueris ꝛ decrepitis ac pregnātibus
niſi forſan i pmis mēſibus: in qbus maxie ſanguinem
abūdare viderem⁹ ventoſe iter ſpatulas cū ſcarificatione
poſſunt apponi: ſunt.n. vicarie vene medie: vt igt Auicē.
quarta pmi. allegato caplo. vel ponantur inter renes ꝛ anchas:
q: tenēt locū baſilice. ¶De flōmia.n. iā peſtē habētibus
ſiēda aliud dicēdū erit: p quo iſra in ꝓpo caplo. aliqua
bñ notāda deo duce deſcribā. Scias ſup q̄ ille qui
bono vtiſ regimine nec vomitu nec ſolōne vētris nec ſiſibus
idiget euonib⁹: Nam ſi i ipſo humor aliqs abundaret
maxime erit ſanguis: cui⁹ peccatū ſolū erit i q̄ꝫto: ad cui⁹
remotōem ſolū ſufficit flōmia. Et h̄ ē ſnia Aui. q̄rta primi
capitulo q̄rto. Et Hypo. ſcd̄a particula affoꝝ. illo affo. Sana
habentes corpa farmacijs vti ꝛc. Laudo tn̄ in ſupflue
humorib⁹ repletis q̄ veris tēpore ſm ipſoꝝ exigentiā fiat
eūo: ꝛ q̄ aſtātes medici ſm humoꝝ diuerſitatē facere eaꝫ
debent: nec quiſq̄ꝫ ita auſus exiſtat: vt ſine medici cōſilio
fortes recipiat medicinas. Nā ſepe bonus humor eiaſ
peccāte derelicto: q̄re humor ille peccans de facili peſtis
recipit ipreſſionē: virtute quoqꝫ derelicta moritur in breui.
Et hec de flebothomia ꝛ farmacia dicta ſufficiant in
generali ꝛc.

¶De qbuſdā pillulis ac leuib⁹ ſolutiuis. Cap. ij.

f Lebothomie partibus debitis ꝛ farmacie ſꝫ exigētiā
iam exhibitis vnaꝫ tres vel qnqꝫ ex iſraſcriptis
pillis i hebdomada bis q̄ſqꝫ ſumere debet vel ſingula
die vnā ante cenā: ꝛ hoc itellexit Auič. pma quarti.
caplo de pſeruatōe a peſtilētia: dū dixit. Et medicamine
fcō ex aloe croco: ꝛ myrra ſumaſ omni die circiter. ℨ. i. qm̄
eſt iuuatiuum ꝛc. Et Raſ. quarto Alm̄. caplo de peſtilētia
ꝛ eius cautela. Unus qdē antiquoꝝ philoſophoꝝ dixit
q̄ ſi due partes aloes ſumanſ: ꝛ croci oriental̄ ꝛ myrre vniuſcuiuſqꝫ
añ. partē vnam. ꝛ detur ex eis i pncipio peſtilētie
cuiqꝫ pōdus duodeci kirat qd̄ eſt i ſumma pōdus quadraginta
octo granoꝝ ordei ſingulis diebus cū. ℥. i. vini tēperati
maximū affert remediū: ita vt aſſerat ſe neminē vidiſſe
hāc medicinā in pncipio mortalitatis bibentē: q non
euaſiſſet: hoc idem ponit Auerro. ſexto colliget. vltimo capitulo.
q̄ eſſe debet. Si qs.n. ingredientia examiauerit: mirabilē
in his pillulis ſiue puluere iueniet ꝓpetatem: aloes
nāqꝫ eſt adeo mirabilis virtutis: vt iqt Meſue in de ↄſolatōe
medicinaꝝ ꝓpo caplo q̄ q aſſiduat acceptōem eius
continue nō videbit in corpore ſuo: ꝛ iſtris ſenſuum eius
egritudinē que non ſit habilis ſanari: ꝛ preſeruat a putrefactōne.
Mirra quoqꝫ vt teſtantur auctores ne dum corpora
viua: immo mortua a corruptione preſeruat. Croc⁹
vt inquit Aui. cañ ſcd̄o caplo ꝓprio nunq̄ꝫ alterat humores:
imo conſeruat eos ſm equalitatē ꝛ rectificat putrefa-

ctionē: quātēqꝫ ſit alacritatis inductiuus ille nouit qui nihil
ignorat: ꝛ tu vide ibi. quare inter alia medicamina ſine
laudib⁹ vlteriorib⁹ hoc q̄ꝫ maxime laudo. Sed quia in
puluerē ipm ſumere valde exiſtit abhominabile fiant pillule
iſto mō. ℞. aloes. ℨ. ii. myrre croci añ. ℨ. i. formenſ pillule
decentis magnitudis cū vino optimo vel ſyrupo acetoſitatis
citri vel de ribes vel de limonibus de quibus vna
tres vel quinqꝫ ſumanſ mō quo ſupra. Laudarē tn̄ ꝛ maxime
eſtatis tpe: vt cū aq̄ ro. acetoſe ſeu endiuie ter p prius
aloes ꝛ myrra lauarenſ. Nam vt inqt Gerardus in gloſis
ſup viatico capitulo de hydropiſi. in aloe loto ptes ignee
diſſoluitur ꝛ ſeparanſ: ꝛ ſi aloes lotio vltima vice cuꝫ aceto
forti fieret illo tpe maxime cōueniret. Fat ergo ſic. pulueriꝫet
aloes ſup quo aliqua predictarū aquarū ifundaſ:
deide exiccari pmittaſ: ꝛ iterū pulueriꝫeſ ſuper quo aqua
vt prius fundatur: ꝛ exiccef. tertio in puluerē redigaſ: ſup
quo piecta aqua vel aceto deſiccef adhuc ꝛ in puluerem
reductū vſui ſeruef. Eodem modo lauef myrra ſi placet.
Et ſi predictis pillulis paꝝ maſticis adderef ſecuri ab aliquib⁹
eſſemus nocumētis ab eo venire potētibus. ¶Fiat
ergo ſic. ℞. aloes loti: vt ſupra. ℨ. iij. myrre lote: croci maſticis
añ. ℨ. i. fiāt pillule cū aliquo ſupradictoꝝ ſyruporum.
¶Nota tn̄ q̄ aliqui moderni in his pillulis nihil addi pmitterēt
nec lauarent cōſimiliter aloe ſuper dicto Aui. quīto
cañ. caplo de tyriaca: ſe fundantes ibi in tyriaca ſm deſcriptōem
andromaci nihil addēdum nec diminuenduꝫ:
q: cōplo eaꝝ rerū: vt ait cū tāto pondere illā virtutem habet
ꝛ idem dicunt iſti de iſtis pillulis. Q. ſi oppoſitū eius
demōſtrari non poſſet: nō vitupero tn̄ tā in his q̄ꝫ in qbuſcūqꝫ
alijs compoſitōibus addere aliquid ꝛ diminuere: ꝛ
ſit hoc ſm rōnem: imo facere oppoſitū potius infirmitati
attribuitur itellectus. Qd̄ etiā expreſſe Auer. innuit qnto
colliget: caplo vltimo cōtra Auic. illo. §. Et ideo dicit ille
homo quē tu ſcis ꝛc. ¶Mirabiles ſunt in hoc caſu pillule
ſupraſcripte: nō tn̄ minus ꝓficue ſunt que ſequunſ vt ingredientia
examināti clare patebit q̄ etiā experimento iā
diu comprobati exiſtit: q: inſtrumēta oium ſenſuum a ſuperfluis
humoribus omnino mūdificāt mēbraqꝫ confortant
principalia atqꝫ virtutē habent omne peſtilentiale venenum
a tota ſubſtātia corrumpere ꝛ laudo potius: quaruꝫ
paſta per mēſes aliquot ante facta fuerint: q̄ꝫ que nouiter
ſit: nō ſit attamen ita antiqua vt duos trāſeat annos
¶Fiat ergo ſic. ℞. pulueris ꝫinꝫiberis electi. ℨ. iij. infundatur
in aqua ſcabioſe ꝛ bugloſe ſiue roſaruꝫ ana. ℥. iij. ß.
bulliant vſqꝫ ad cōſumptionē tertie partis: ꝛ fiat expſſio
in qua expreſſione pone agarici electi puluerizati. ℥. ß.
quam in ſole deſiccari permitte. Deinde. ℞. aloes: vt ſupra
loti. ℥. i. myrre lote croci ana. ℨ. ß. agarici: vt ſupra pparati.
ℨ. iij. mirabolanoꝝ citrinoꝝ. ℨ. ij. ß. kebulorum. ℨ. i.
ß. radicum diptami: tormentille ꝛ tunici añ. ℨ. i. maſticis cinamomi.
añ. ℨ. ij. ſpice. ℈. ß. muſci in tēpore frido granum
i. fiant pillule cuꝫ aliquo ſyrupoꝝ predictoꝝ quibus vti
poteſt ſicut precedētib⁹: tpe vero caſo dimitte muſcum: ꝛ
pone grana. iiii. camphore: ꝛ fac pillulas vt ſupra. ¶Sed
hic nota vnū qd̄ nōnulli ex vſu quarūuis pillularum ſupradictarū
incurrunt aliq̄n vētris tortionē ac alia plurima
nocumēta. qd̄ tn̄ nō ꝓuenit rōne pillulaꝝ: ſed ingredientū
vt aloes nō boni vel alterius ꝛc. nā aloe nō bonum multa
pōt inducere nocumēta deſcripta a Joanne meſue in de
cōſolatiōe medicinaꝝ. caplo de aloe. Et iō has pill̄as fieri
faciētes bonū: ac p bonū eligāt apothecarium. Et nota
bñ hic q̄ taꝫ in hac q̄ꝫ in alijs medicinis medico ſepe magna
ↄſecuta eſt verecundia ꝛ infirmo dānū. ¶Si quis tn̄
ꝓpter q̄ꝫuis cām: vt emoroydas vel aliud huiuſmodi pillulas
ſupraſcriptas ſumere non auderet preſens medicus
Aui. nō auſcultādo ſm exigētiā addendo maſticē vel aliō
correctōi appropriatū eas ↄficere pōt. Jdē dꝫ qs i his pillulis
ſm intētōeꝫ quā hꝫ reſpectu alicuius pſeruāde perſone
ſingularē lapſum aliquē hūtis adiungere in recepta

illū reſpicientia lapſum dūmō p baſi in ſua recepta pill̄as
habeat ſupraſcriptas. His inſuper pillulis a quarto anno
ſupra in quacūqꝫ q̄ſqꝫ fuerit: etate vti poteſt: plus tn̄ de eis
vel minus ſm pſone exigentiaꝫ. ¶Et ſi quauis cā vel impregnatiōis:
vel aliquo huiuſmodi pillulas recipe nō valeat
māna vel caſſia fiſtula ſemel vtaſ in hebdomada cuꝫ
brodio pulli vel aq̄ lactis vel aliquo taliū qua ſoluta ſemper
addendo paꝝ pulueris cinamomi ꝛ eſt ſtomacho vacuo
ante prādiū bibēda p horā. ¶Cliſteria quoqꝫ cōia in
hoc caſu cōuenirēt ſiſr nāqꝫ ſi corpora⁹ fuerint munda cuꝫ
infraſcriptorū tyriacaliū vſu: tn̄ dico forſan: imo erit quodāmodo
ipoſſibile q̄ peſte moriaſ. Et ſi in aliquo euenerit
verum potius diuino iudicio prouenit q̄ꝫ aliter. Actus
enim actiuorum non recipiuntur niſi in patiente diſpoſito:
ꝛ cum hoc ſit totaliter indiſpoſitum patet qd̄ dictū eſt:
ꝛ in tantum de pillulis ſit dictum.

¶De quibuſdam bezeardicis. Cap. iij.

e T ſi ex pill̄aꝝ vſu in pcedēti caplo poſitaꝝ alio bono
obſeruato regimine corp⁹ ita mūdū permaneat
vt quodāmō ipoſe ſit ipm in peſtē incurrere: q̄daꝫ
tn̄ in pñti caplo poſitur⁹ ſum: qb⁹ deo duce ipſum corpus
taliter diſponeſ qd̄ aer ſiue qd̄ libet aliud peſtis in eo nullam
facere poterit ipreſſionē. vnde talia merito peſtis bezeardica
appellari ↄdignū eſt. Nam ſicut Mitridates rex
ponti a quo mitridatū elium aſſumpſit nomē ex eius. vſu
talē in mēbris acquiſiuit diſpōnem q̄ pniciōſiſſimū hauſtum
venenū nullā in eo penitus leſionem ipreſſit: vt in hiſtorijs
legiſ romanoꝝ: dū a pōpeo ꝛ romanis in eſbro vrbe
eſſet obſeſſus: ita nec dubium ex vſu reꝝ deinceps ſcribendaꝝ
corpus taliter diſponeſ: q̄ peſtis infectio deo preuio
eidē oīno nihil nocebit. ¶Dico ergo q̄ lutū armenū
eſt tali virtute donatū: vt non ſolū ex eius vſu hō preſeruef
veꝝ liberet iā ab ipſa peſte deprehēſum. vt teſtanſ auctores:
ꝛ precipue filius aboali ſcd̄o cañ. caplo ꝓprio: ingt. r.
q̄ plures iā ſanati ſunt ex peſtilētia magna ꝓpter conſuetudinē
bibēdi ipm cū vino ſubtili. Et ſubiungit q̄ ſi bibitur
in febre peſtilētiali nec̄ium eſt vinū vt eū perducat ad
cor: ꝛ debet illud cū aq̄ roſaꝝ pmiſceri: nō tn̄ aquā acetoſe
min⁹ laudo cū cōtra peſtē maxima ſibi virt⁹ exiſtat: vt
ſtati diceſ. Gal. vo pcipit vt cū aceto aq̄ pmixto bibaſ q̄ ſi
in alijs nō multū laudē: in colericis tn̄ nō vitupo: cū acetū
ſit multū colere atqꝫ ſanguis feruoris extinctiuū: ꝛ p conſequēs
coꝝ aduſtionis ꝓhibitiuū: hi aūt nullā aliā de ipo
luto armeno faciūt pparatōem: ſꝫ laudo vt cū bono vino
maluatico aut ſimili aut aq̄ acetoſe bogloſe roſarū abſinthij
vel ſcabioſe ter p pri⁹ añ ei⁹ exhibitōem lauef ad minus.
Eſt.n. ſpēs terre: ꝛ p ↄſequēs opilatiuū: vt ergo p anguſtas
venas facili⁹ valeat penetrare hec lotio ſibi couenit
iuxta ſniaꝫ Joānis Meſue in de ↄſolatōe medicinaꝝ
caplo de modis lauationū ipaꝝ. pmo q: ſi q̄ ptes ſordide
i eo fuerint amoueſ: ꝛ etiā ꝓut ibidē dicit aliq̄ ſūt medicine
q̄ ex lotiōe acqrūt: vt magis exiſtāt opilonū apitiue: et
ꝓpter hāc cām laudo vt cū pauco vino ſubtili aq̄ roſaruꝫ
vl̄ acetoſa pmixto bibaſ: vt voluit Aui. allege. caplo vl̄ cū
vno coclearī aq̄ iſeri⁹ deſcribēde: debetqꝫ eadē cā ſubtiliſſime
ↄteri iuxta doctrinā eiuſdē Meſue. caplo de modis
triturationū medicinaꝝ: vt Aui. 2. cañ. caplo qnto pati tn̄
in opilōnē cadere niſi cū alio adiūgaſ diurectico: cui⁹ doſis
ſit a. ℈. i. vſqꝫ ad. ii. mane. f. añq̄ꝫ domum egrediaſ q̄ niſi
nec̄itas cogerit minime egredi debes ſi prius aer a radijs
ſolarib⁹ nō fuerit expurgat⁹. Jpm itaqꝫ lutū armenū tal̄r
ꝑpareſ. Cōteraſ ſubtil̄r ꝛ ſup ipm aliq̄ ex aqs vel vino fundaſ
ſupraſcriptis tn̄. f. q̄ꝫtū bibere pōt hoc facto pmittaſ
deſiccari ꝛ iterato ↄteraſ. ꝛ fiat vt pmo trib⁹ aut q̄ttuor vicibus.
vltimo vero conteraſ ꝛ vſui reſeruetur. ¶Acetoſa
qm̄ in preſeruando a peſte mirabilem habet efficaciam
vt a fide digno quodā habui qui nec aliquis ex eius familia
ꝓpter q̄ꝫuis peſteꝫ vnq̄ꝫ locum mutauit: ꝛ die ſingula
ante prandiū ꝛ ante cenā: ꝛ ex ſuis quilibet vnum bolum

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

acetoſe ſumſperat: ⁊ carēte ipſa puluerē ipſius recipiebat: cū quo ēt pillulis ſuprascriptis interdū vtebat̄ q̄ de re ex ſuis nullus dei dono fuit vnq̄ peſte pereptꝰ. Inſpectꝰ ergo tā q̄litatibꝰ manifeſtis q̄ occultis p̄ q̄s agit ipſius vſuꝫ q̄ multipliciter laudo. Scḋo mō magis q̄ ipſa ſumpta nedū morſuꝫ a ſcorpione liberat veꝝ añ morſurā accepta ipſa ſiue ſemē venenū poſtea ſcorpionis nullam in corpore ſinit facere ipreſſionē: vt Aui. ſcḋo cañ. capl̄o ꝓprio. Cuꝫ hec ergo ſibi inſit ꝓꝓetas viſilr̄ ꝯtra peſtē hanc eādē vel cōſilem oꝫ hr̄e. O. quot ⁊ q̄tas glioſus iſte Jeſus de nazareth ꝓꝓetates rebꝰ ipoſuit q̄ adhuc exiſtūt nobis ignote. ¶ Eādē ꝓꝓetas ⁊ maior attribuit̄ radici tormentille: vt iā annis plurimis ꝑ idubitatā expiētiā apud vulgus famoſiſſima exiſtat. Dꝫ.n. radix illa in vmbra deſiccari ⁊ in puluerē redigi. Cuius doſis ē a.ʒ.ß. vſq̄ ad.ʒ.i. cū vino aq̄ acetoſe vel roſaꝝ ꝑmixto aut aceto cū his aq̄s ⁊ maxime i colericis. In quodā.n. antiq̄ſſimo libro inueni ipſam mirabiles ꝓꝓetates hr̄e: ⁊ q̄ in ea potiſſimū n̄roq̄ꝫ marie ꝑtinēs ꝓpoſito ē q̄ eius radix ꝯtra peſtilētiā mirabilr̄ opatur ac cordis dolorē remouet indilate: ⁊ potata venenū oē in breui a corpore facit exire. ¶ Puluis q̄ꝫ radicis diptami iſto q̄maxime ꝯfert in caſu: qḋ lōga ē iā expiētia ꝯprobatū: ⁊ nil miꝝ ſi hec ſibi v̄tus ineſt: q̄ꝛ ꝯtra venenū mirabilr̄ opat̄: vt ſenſit Serap. in ſuo de ſimplicibꝰ capl̄o de diptamo. ⁊ laudes mirabiles de ip̄o ponit circa iſtans capl̄o ꝓprio. Uñ valeriꝰ maximꝰ. lib. p̄mo titulo de miracul. inq̄t q̄ in creta ad ſilueſtres capras cū venenatis telis venenātur q̄ ꝑcuſſe ſalutare auxiliū herbe diptami petūt q̄ comeſta a tali ꝑnitioſo veneno euadūt illeſe: ⁊ ſi eādē nō inueniūt ibidē mortue breue cadūt infra tp̄s. Idē ponit Uirgilius. 12°. eneidos dum inq̄t. Hic verꝰ idigno nati ꝯcuſſa dolore. Diptamū genitrix diptea capit abida Pulueribus caulē folijs ⁊ flore comātē Purpureo non illa feris incognita capris Gramia dtergo volucres heſere ſagitte. Huius autē radicis doſis. ℈.i. cū aceto ⁊ aq̄ roſaꝝ: ꝑ eiꝰ caliditatē potat̄. ¶ Et qḋ ad expiētiā vidi ꝯſilis v̄tutis antora radix exiſtit: ⁊ eſt herba q̄ iuxta thorā illā. ſ. herbā naſcit̄ ex q̄ venenū ꝯficit̄: cū quo in alpibꝰ ſalutiaꝝ ⁊ pinarolij. ad capras ſilueſtres venantur: ⁊ hec radix ſimilat̄ nucleis oliuarū de q̄ in ſinonimis ſuis Simō ianueñſis facit mētōem ⁊ eſt bezear illiꝰ thore que eſt adeo venenoſa: q̄ oia aialia ſua interficit venenoſitate. Nimiꝝ ergo ſi ipſius peſtis antora illa bezear exiſtat ꝯſilr̄. Et eius vſus ē: vt radices diptami. ¶ Puluis etiā radicis herbe tunici quōcunq̄ ſumat̄ maximū in hoc caſu p̄ſtat iuuamētū. Idē dico de pimpinella. ¶ Nōnulli p̄terea idē dixerūt de ſcabioſa ⁊ tātaꝫ in ea habēt cōfidētiā: vt nō ſolū virtutē p̄ſeruādi: imo q̄ infra duodecimā horā hn̄ti peſtilētiā ſuccus datꝰ potui ipaꝫ peſtē extinguit ⁊ ſi nō habēt ſuccū aquā exhibēt ſublimatam eiuſdē. ¶ Terra iteꝫ ſigillata in hoc caſu confert mirabiliter: ita vt luto armeno eq̄polleat in virtute: vt ſenſerat Auerrois ſexto colli. cap. de preſeruatis ab egritudinibus peſtilētialibꝰ: ⁊ hoc idē elici pōt ex dictis Aui. ſcḋo cañ. capitulo ꝓprio: q̄ terrā ipam lutuꝫ diuinū appellat. Et in de viribꝰ cordis: dicit ipam mirabilē ꝓꝓetatē hr̄e ad ꝯfortādū cor ⁊ ip̄m letificādū. Uñ aſſerit q̄ ſi bibit̄ de ea: ⁊ poſt venenū ſumat̄ ip̄m facit ꝑ vomitū exire ſuꝑ que morſurā venenoſam cū aceto linita illi morſure reſiſtit Et ego nonnullos truſantulos vidi: q̄ ꝑ grā ſcti Pauli vendūt: ⁊ poſt morſurā venenoſoꝝ cū pauco vini exibēt: ⁊ cuilibet morſure venenoſe reſiſtit vt ip̄m expimētaliter oſtendunt. Uñ Raſis octauo alm̄. primo capl̄o. tyriacā ex ipſa ⁊ baca lauri cōficere docet: ⁊ illi truſantuli puluerē panis aſſi adiungunt ⁊ ip̄am ꝓ optima tyriaca vendūt. Aui. talē tyriacam facit ex terra ſigillata bacis lauri: ⁊ yreos. vt ipſe ponit ſexta q̄rti capl̄o q̄rto Et q̄ꝛ ita mirabilis hec terra exiſtit cōtra venena dicit ille ſolēnis ſpeculator. Petrꝰ de ebano i ſuo de venenis: q̄ reges ⁊ p̄ncipes oriētaliū partiū ſuper omnes alios veneni hauſtū timētes cum in illa patria venena fiāt excellentiſſima. vñ. ſ. hec nephāda hoiuꝫ ꝑnities trahit origineꝫ in ſuis ſemꝑ cenis ⁊ p̄ādijs terrā comedūt ſigillatam: ⁊ iō ſigillo reguꝫ talis terra ſigillat̄. vnde terra ſigillata cōiter eſt appellata. Hec. n. comeſta nullū in corpe venenū q̄uis facere ſinit ipreſſioneꝫ vt idē ponit. Ex quibus patet q̄te cōtra peſtē v̄tutis exiſtat: ſed laudareꝫ vt eodem modo p̄paret̄ ac ſumeret̄ ſicut lutū armenū cum ſpēs terre ſilr̄ exiſtat: vt patet. ¶ Cepe quoq̄ cuꝫ lacte ſiue butyro comeſtuꝫ mirabilr̄ confert in hoc caſu: vt ex dictis Aui. tertia p̄mi doctrina q̄nta. capl̄o tertio haberi poteſt. vbi dicit q̄ qui venenoſos vapores aeris timuerit nares ⁊ os iſtita ſibi ligare debet. ⁊ ēt cum lacte abſq̄ butyro ꝑ ꝑus cepas comedere debet. nā cepe g̅iat in ſtomacho humorem humidū ꝑſin frāgēteꝫ humorem venenoſum: vt ipſe ponit ſcḋo cañ. capl̄o de cepe. §. Uenena ⁊c̄. ¶ Nōnulli ideꝫ dixerūt de alleo q̄ eſt tyriaca ruſticoꝝ q̄ eſt ſatis veriſile: q̄ꝛ bibitum cuꝫ vino morſure ſerpētū canis rabidi ⁊ vermiuꝫ venenoſoꝝ mirabilr̄ prodeſt: vt Auic. ſcḋo cañ. hoꝝ t̄n aſſiduū non laudo vſuꝫ: ⁊ ſi mirabilr̄ proſint: ⁊ maxime in delicatis: vt Italicis talibus vtꝑſin iſuetis: q̄ꝛ ſanguinē ⁊ colerā eiꝰnimiū icenderēt. Groſſi t̄n ruſtici ⁊ citra montani talibus aſſueti vſum eoꝝ ſine nocumento magis poſſunt frequentare. ¶ Quidā cirugicus q̄ diu cū ſarracenis habitauit mihi retulit q̄ ſarracenoꝝ reges barones: ⁊ principes contra peſtē puluere ex aliquo īfraſcriptoꝝ vtebant̄ vt eſt pulus diptami pimpinelle tormētille ſcabioſe boli arme. terre ſigil. q̄ōlibet. n. ꝑ ſe ſumptū hoiem ſic diſponit: vt peſtionequaq̄ꝫ timeat ipreſſionem vt aſſerit ſe vidiſſe in illis ꝑtibus: qḋ eſt veriſile: vt patet ex dictis. Et ſi liberet ex pluribus vel duobus poſſes puluerē ꝯficere. ¶ Abſolute autē ꝯtra venenū his vtunt̄ indiffīter vt ab ipſo p̄ſeruent̄. ſ. xpi con. radice enule campane diptamo ariſtologia rot. ⁊ lon. rafano: ⁊ terra ſigil. ⁊ vincthoſicco ſeu antifarmaco qḋ ideꝫ eſt. ¶ Hec. n. ſimplicia nos a peſte p̄ſeruādi hr̄e v̄tutē iuueni que inter alia obtinēt p̄ncipatū. Et ideo hoc in ſubo nōnulli valētes phyſici q̄ſdā fecerūt ꝯpōnē in q̄bꝰ ſi q̄s ſubtiliter inſpexerit aliq̄ḋ illoꝝ ſemꝑ ꝑ baſi repiet̄. Q̄ꝛ ſi pleſiam viderim illas hic ſolū annotabo q̄ſdā ꝑ me inuentas adiūgā: que ifallāter nō aliter ꝯtra peſtē examinatis omnibus diligenter ſe hn̄t q̄ magna tyriaca ꝯtra venenum. ¶ Prima q̄dē talis ē. ℞. boli arme. vt ſupra p̄parati. ʒ.i. radicū tormētille tunici diptami ſandaloꝝ rub. añ. ʒ.i. raſure eboris ſpodij corticū citri anthor. añ. ʒ.ß. margaritaruꝫ ſplēdidarum. ℈.ii. fragmentoꝝ rubini ſaphiri: granati ſmaraldi. iacinti añ. ℈.i. ſiat puluis: cui ſi adderetur raſure vnicornu. ℈.i.ß. vſq̄ ad. ʒ.ß. omni mane in vino ſubtili aq̄ roſaꝝ: vel acetoſe ꝑmixto. Et potes ſi libꝫ vt hic puluis exiſtat magis delicatꝰ addere zuchari ad pōdus oium ⁊ tunc de ipſo in maiori ſumatur doſi. Si quis enim ingredientia diligenter examinauerit ipſum precioſiorem tyriaca cōperiet in hoc caſu. ¶ Et q̄ꝛ iſto tempore gentes ſunt adeo delicate q̄ in quotidiano vſu pulueres quodaꝫ mō recipere abhorrent. Facias ſic. ℞. pulueres ſuprascripti ſine zucharo. ʒ.i. zuchari tabarzet libram. ſ. deinum accipe ſucci acetoſe: ſucci pomorum redolētium añ. ʒ. vj. buliant vſq̄ ad conſumptōeꝫ tertie partis ſemper diſpumādo: in quo diſſolue zucharū: ⁊ fac cōfectōem in morſellis decētis magnitudinis de q̄bus exhibe vnuꝫ omni mane bibēdo. ſ. paꝝ boni vini limphati: vt ſupra vel vnū coclear aque inferius deſcribēde. ¶ Poſſes ⁊ hanc cōfectōem in modum opiatum cōficere ponēdo ꝓ qualibet libra zucca. ʒ. x. illius pulueris qui poni debet cum zucharuꝫ quaſi frigidum fuerit ne puluis ipſe aliquā a zuchari caliditate recipiat alteratōem: ⁊ ſit doſis vt caſtanea bibēdo poſt vinum vel aquā vt ſupra. Et ſi nō habes iſtos ſuccos pro diſſoluendo zucharum pone aquā roſatā vel acetoſe vel aquā alicuius ſimplicium nominatorum vt eſt diptamus tormentilla ⁊c̄. faciendo aquam tam de radicibus q̄ de herba lauādo radices ipſas cuꝫ bono vino. ¶ Uel facias

ſic. ℞. ſete nouiter in grana tincte lib. ſ. immergat̄ per dieꝫ ⁊ noctem in aqua roſaꝝ acetoſe ⁊ ſucco pomorum redolētium añ. li. j. deinde buliat donec aqua rubeat: ⁊ in tali aq̄ diſſolue zuccari li. iii. ⁊ cū fuerit debite coctū adde illiꝰ pulueris vel alteriꝰ deſcribendi. ʒ. iii. ſi ꝑ bolos facē volueris vel. ʒ. iiii. ſi opiataꝝ moduꝫ ⁊ vtere vt ſupra. Hec enim cōfectio erit mirabilis: vt pꝫ. ¶ Poſſes tamen hāc ⁊ alias deſcribēdas confectiones cū ſyrupis iuleb: ⁊ cū ꝯſeruis facere īfraſcriptis factis cū zucharo tabarzet ⁊ non cum puluere zuchari: vt cōiter iſti faciunt apothecarij: ⁊ poſſunt fieri per bolos vel in opiataꝝ. ſ. modum ſcḋm q̄ magis libuerit. ¶ Syrupi huic ꝓpoſito ꝑtinētes ſunt ſyrupus de ribes de acetoſitate citri de limonibꝰ de ſucco acetoſe de ꝑſicis de pomis de granatis acetoſis de ſucco cucurbite de prunis de corticibꝰ citri de granatis dulcibꝰ. Syrupus roſa. ⁊ violatus valent: ⁊ alij ſyrupi magiſtrales in cura febris peſtilentialis deo duce deſcribēdi. ¶ Juleb ſunt iſta violatū tā cum aqua q̄ cū violaꝝ ſucco: ⁊ iuleb roſatū eodē modo factum: potes ⁊ iuleb facere de meliſſa ⁊ bugloſa. Et cū floribus ⁊ de floribus boraginis ⁊ nenufaris de ſcabioſa: ⁊ pimpinella ⁊ ſcḋm itentionem quā habueris potes iuleb ex quibus volueris herbis conficere: puta ſtomaticis epaticis capitalibꝰ cordialibꝰ ⁊c̄. vt mēta. endi. ſticados bugloſſa ⁊c̄. Et ſcḋm etiā quā habueris itentionem reſpectu illius quē itendis preſeruare poteris calida cum frigidis epaticū cordialibꝰ: ⁊ ſic de alijs facere cōmiſceri. Amplia ergo fantaſiaꝫ ad etates tp̄a anni cōplōnes regiones ⁊c̄. Et ſcḋm exigentiā vtere ſyrupis iuleb ꝯſeruis aquis calis vel frigidis vel epatis ⁊c̄. in hmōi ꝯficiēdis ꝯfectionibꝰ. Et pariter dicēdū eſt de pulueribꝰ tā deſcriptis q̄ deſcribēdis: q̄ꝛ cōſidera magis vel minus calā: ⁊ eis ſcḋm neceſſitatem vtere. ¶ Item poteris ſi libuerit ſyrupos iuleb ⁊ zuchaꝝ cū quibus confectiones facere itendis aromatizare cū aliquo ex pulueribꝰ in capitulo p̄nti deſcriptis vel cum ſandalis ambra vel muſco vel trociſcis de cāphora vel aliq̄ hōꝝ. ¶ Iteꝫ poteris in his confectionibꝰ addere ſuccū limonis arācij pomorū redolentiū acetoſitatē citri vinū granatorū vinuꝫ ſeu ſuccum citoniorū ſuccū boraginis bugloſe vel quarūuis herbarū tue intentioni appropriatarū. ¶ Item ſi confetiones in modū opiataruꝫ fieri feceris poteris in qualibet li. zucha. addere. ʒ.ß. tyriace fine vel mitridati. ¶ Conueniūt ⁊ in cōficiendis confectiōibus infraſcripte conſerue facte cū optimo zucharo. ſ. cōſerua roſarū violarū florum nenufaris acetoſe bugloſe boraginis florum anthos meliſſe corticuꝫ citri arancij ſeu citranguli. ¶ Item ſi pro potentibus oēs feceris cōfectiōes deaurari. ſ. tam in morſellis q̄ aliter bonū erit. Nota inſuꝑ q̄ herbe poma ⁊ alia ex quibus ſucci extrahūtur. vel ſyrupi iulep vel pulueres ⁊ cōſerue cōficiūtur debent eſſe in aere ſaluo collecte q̄ ſi eſſe non poſſit colligant̄ ſaltem iam rore cōſumpto. Canones itaq̄ iſtos diligenter in mente reſerua: nā ſi ipſos bñ reſeruaueris tibi hos p̄ſeruando magna vtilitas conſequet̄. ¶ Et ſi virtuoſus imo virtuoſiſſimꝰ puluis deſcriptus exiſtat nō tamē minus virtuoſus eſt qui ſequit̄. vt. ℞. boli armeni vt ſupra p̄parati. ʒ. ii. cinamoi electi. ʒ.ß. radicis tormentille: diptami tunici ſandalorū rubeoruꝫ. ana. ʒ. ii.ß. raſure eboris. ʒ. i.ß. ſpodij anthore. ana. ℈. duos. margaritarum corticum citri. ana. ʒ.ß. ſmaragdi granati. rubini iacinctiſaphiri. ana. ℈. i. ſiarabe. ℈.ß. ⁊ ſi poteſt hr̄i de vnicornu tantūdē oſſis de corde cerui. ʒ.ß. auri ⁊ argenti folioꝝ: ana. numero. v. ſiat puluis cui adde zucharum ſi eo in puluere vti volueris. Uel de eo fac cōfectiōeꝫ vt ſupraſcriptuꝫ eſt. ¶ Alius puluis qui diuinꝰ a ſarracenis merito nūcupatur credunt enim ipſorum plurimi peſtem iudicium fore diuinum: ſed cū quis puluere vtit̄ iſto diuina gratia preſeruatur ab ea: ideo diuinus meruit appellari: verum cōponentibus inſpectis oꝫ eo vtentem a peſte indubie preſeruare ⁊ eſt vt. ℞. boli arme. vt ſupra p̄parati. ʒ. i.ß. cinamomi. ʒ. ß. radicū tormentille ⁊ diptami. añ. ʒ.ß. radicum tunici: coriandrorum p̄paratorum. añ. ʒ. iii. reubarbari electi. ʒ. ii.ß. croci: terre ſigillate corticū citri been albi ⁊ rubei: corallorum rubeorū ſandalorum citrinoruꝫ limature eboris margaritarū nouarum: centonici: in aceto ꝑ diem naturalem infuſi: añ. ʒ. ii. ſiarabe. macis: añ. ʒ. i. ſeminum acetoſe: endiuie: portulace: ſpodij ligni aloes oſſis de corde cerui: ana. ℈. duos. ſete cōbuſte ⁊ nō cōbuſte: añ. ʒ.ß. auri ⁊ argenti limatoruꝫ añ. ℈. i. ambre grana. vj. ſpice nardi gra. iii. muſci granum. i. Et in eſtate pone loco muſci camphore grana. vj. ⁊ ſi habes vnicornu. ℈. i. ⁊ anthore. ʒ. i. ⁊ ſiat puluis. ¶ Alius puluis: quo ſilr̄ vtuntur in p̄ſeruatōe a peſte ſarraceni. ℞. tormentille: diptami: tunici: añ. ʒ. mediā ſemis citri: boli armeni: añ. ʒ. ii. oſſis de corde cerui: corallorum alborum ⁊ rubeoꝝ. añ. ʒ. i.ß. trium ſandaloꝝ. añ. ʒ.ß. reubarbari. ʒ.ß. ſpice nardi. grana quattuor. cāphore. ʒ. i. ⁊ ſiat puluis. ¶ Alius puluis cum quo quidā iudeus in peſte mirabilia faciebat. vt. ℞. cinamomi. ʒ.ß. çedoarie. ʒ. ii. boli armeni p̄parati. ʒ. vj. ſeminis acetoſe ſeminis citri. corticum citri. añ. ʒ. iii. radicum tunici. diptami ⁊ tormentille limature eboris: añ. ʒ. i.ß. oſſis de corde cerui. ʒ. i. fragmentorum ſmaragdi rubini granati ⁊ ſaphiri: ana. ℈. i. ſiat puluis de quo cōfectionē fieri faciebat cū cōſerue acetoſe bugloſſe. añ. ʒ. iiii. zuchari albi librā vnā ⁊ mediā: meliꝰ tamē eſſet q̄ꝛ magis delicatuꝫ ponere zuchari li. iii. q̄ꝛ nimis eſt de puluere in cōparatiōe ad zucharum qḋ ipſe ponit. ¶ Puluis alius quē baſilienſes aſſerunt homineꝫ nō ſolū a peſte preſeruare ſed infectuꝫ liberare ⁊ doſis eſt. a. ʒ. i. vſq̄ ad duas cum aqua roſata vel acetoſe modico aceti addito. ⁊ in preſeruatione datur mane ſtō vacuo: in peſtilentiato vero detur q̄to citius tanto melius. quia infra. viij. horas peſtilentiatus q̄ poſtq̄ ſe capti ſenſerit acceperit indubie liberatur vt a q̄buſdam prelatis fide dignis hūi. ℞. diptami tormentille corallorum ru. gentiane boliarmeni terre ſigillate añ. ptes equales q̄ōlibet ꝑ ſe terrat̄: cuꝫ q̄s vero ſumere voluerit oium partes equales ponat. Si tamē libet de eo veluti de alijs cōfectiōibꝰ facere poteſt etiā. ¶ Et q̄ꝛ infantilis ⁊ puerilis etas ſepiſſime abundat in vermibus: a quibus nonnunq̄ peſtis in eis ꝓuenit vt ſimul ab ipſis. ſ. vermibus ⁊ a peſte p̄ſeruent̄: facias ſic. ℞. centonici in aceto fortiſſimo ꝑ diē naturalē infuſi boli armeni p̄parati. añ. ʒ. j. radicum diptami. ʒ. mediam. raſure cornu cerui aduſti ſeminis caulium: añ. ʒ. ii. ſeminis citri corticū citri: radicum tormentille tunici terre ſigillate margaritarum ſplendidarum coriandroruꝫ preparatorum. añ. ʒ. ii.ß. fragmentorum ſaphiri ſmaraldi iacincti granate. añ. ʒ. i. coralorum rubeoruꝫ. ʒ.ß. ſete cōbuſte. ſeminis plantaginis. añ. ℈. ii. oſſis de corde cerui raſure eboris. ana. ʒ.ß. ⁊ ſi haberi poteſt de vnicornu ponas. ℈. i. ⁊ ambre. ʒ. i. ⁊ ſiat puluis. Cuius virtus tanta eſt in hoc caſu q̄ ſcribere nequirē: ideo eius laudes nō ſcribo. Uſus eius talis erit de ipſo cum cōſerua roſaꝝ facias cōmiſceri ⁊ exhibe pueris ſtomacho vacuo vel cuꝫ modica aq̄ portulace vel vini liphati cū aq̄ acetoſe ⁊ portulace. Lactantibus v̄o cum modico lactis ſiṗ coclear exhibeñ vinum bibere nequiuerint. vel fieri facias cōfectionem ſolidaꝫ ꝑ modum opiate cum zucharo ſyrupo iulep vel conſeruis ꝓut de ſupraſcriptis cōfectiōibus dictum eſt. ⁊ eis vtere tuo mō. ¶ Amplius recitat Guido de Daliato in tractatu ſuo de cirugia caº de apoſtematibꝰ pectoris in tranſlatione ad mortalitateꝫ qḋ eſt de intentione. Arnaldi de villa noua magiſtrorū mōtis peſſulani ac etiaꝫ pariſienſium cōtra peſtē tale tyriacale electuariū adinuenerunt vt. ℞. ſemis iunipi. ʒ. ii.ß. garioſilorū. macis nucis muſcate: zinziberis. zedoarie. ana. ʒ. ii. vtriuſq̄ ariſtologie radicum gentiane tormentille. radicum diptami: tunici herbe radicum enule cāpane: añ. ʒ. ii. ſaluie rute: balſamite: mente polipe menō ⁊ eſt pulegiū ceruinū qḋ eſt diptamꝰ vt ponit Diaſcorides in ca. de diptamo. ⁊ Simō ianuenſis: ⁊ etiaꝫ Ariſtoteles ſeptio de hyſtorijs animaliū. ca. tertio vbi dicit q̄ ceruus cū ferro vulneratus ſtatim q̄rit pulegium cerui

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

nuʒ ⁊ in eo ſe inuoluit ⁊ indilate egredit̃ ferrum: tale pule-
gium vt ſupra dictũ fuit eſt diptamus: etiam magis conue
nit in peſtilentia ꝙ̃ pulegiuʒ vel celidonis. pone ergo qȯ
vis, de his ergo accipe ana. ʒ. i. bacarum lauri doronici ro
mani: ſemis acetoſe ſeminũ citri cinamomi. macis oliba-
ni boli armeni terre ſigillate. ſpodij oſſis de corde cerui.
raſure eboris margaritarum fragmentoꝝ ſaphiri ſmaral-
di. coralli rubei ligni aloes ſandalorũ rubeorum ⁊ muſca-
tellini. ana. ʒ. ß. cõſerue roſaꝝ bugloſe nenufaris tyriace ſi-
ne. ana. ℥. i. panis zuc. li. iii. fac electuariũ cum aq̃ ſcabioſe
⁊ roſarũ cũ modico camphore. hoc eni electuarium: qs vti
poteſt vt ꝓcedentib⁹ ꝙ ⁊ ſi vͭtuoſuʒ exiſtat vt ex cõponenti
bus elicitur. magis tamẽ ſine cõpatione ad ꝓpoſitũ faciũt
ſupraſcripta: vt patet diligenter cõſideranti. ¶ Uirtuoſa exi
ſtunt omnia ſupraſcripta ſed in infinitũ vͭtuoſior eſt que ſe
quitur aqua. Tanta eſt eni inter cor ⁊ ipam ↄueniẽtia vt in
nõ ꝑceptibili quaſi tpe attrahat̃ ab ipo attractaq; mutat̃ in
breui ⁊ in ſpumoſaʒ ſubam cõuerſa nõ ſolũ a complexio-
nali virtute. verũ etiam tota forma oi peſtilentiali veneno
reſiſtit ac ipm punit indilate. Et iõ tãta eſt ei⁹ excellẽs vͭtus
qȯ eius vſus hominẽ non ſolũ ꝓſeruat a peſte imo ab ipſa
deprehenſum celeriter liberat: cui⁹ hec eſt ꝑmixtio. ℞. ra-
dicuʒ tormentille viridiũ ſi haberi poſſunt librã vnã radi-
cum herbe tunici ⁊ diptami. añ. li. ß. radicũ enule cãpane.
℥. iiij. acetoſe cũ ſeminib⁹ ſi haberi poſſunt libras duas vel
acetoſe libram vnã. ⁊. ℥. viij. ⁊ ſemis eius. ℥. iiij. bugloſe ⁊
boraginis cũ eoꝝ floribus roſaꝝ rubeaꝝ ſilueſtriũ añ. li. j.
pimpinelle ſcabioſe ana. lib. ß. ſucci limonũ li. j. tyriace ſi-
ne librã mediã: aq̃ ardentis facte cũ vino optimo ⁊ pluri-
es reiterate. ℥. ij. terre ſigillate boli armeni. añ. ℥. ij. ſanda-
lorum alboꝝ ⁊ rubeoꝝ ſpodij been albi ⁊ rubei margari-
taruʒ ſplendidarũ: añ. ℥. j. ß. oſſis de corde cerui. ℥. j. raſure
eboris. ℥. j. croci. ʒ. ij. camphore. ʒ. ij. folioꝝ auri. ℥. ß. fac ſic
aquã. ꝑmo accipe folia auri ⁊ ea cũ cardone vel forfice di
uide in fruſta minuta quantũ poteris. vel ipm ſup porphi
ro cum melle diu ducas. q: in puluerẽ nõ tactu ꝑceptibilẽ
eum rediges. poſtea pone ea in aqua ardenti bene obtu-
rando in ampullaʒ ne reſpiret: ⁊ ſic dimitte ꝑ dies qndeci
deinde accipe margaritas ſubtiliſſime tritas ⁊ ipſas pone
in alia ampula cum ſucco limonũ q̃ bene obturet̃: ⁊ dimit
tatur ꝑ tantundẽ tpis. poſtea cũ optimo vino radices lauẽ
tur bene: ſi q̃ a terra exiſtant bene mũde demũ in vmbra
a vino deſiccate in mortario conquaſſent̃ ⁊ ſilr̃ herbe flo-
res ⁊ roſe cũ ſemine. Quo facto oia iſta in vaſe quodã ter
reo vitreato ponant̃ i quo poſtea pone tyriacã cũ illis pul
ueribus ⁊ alijs rebus. Deinde ſimul pone illã aquã arden
tem cũ illis folijs auri ac etiã ſuccũ limonũ cũ margaritis
taliter vas ſigillãdo ꝙ nequeat expirare. poſtea facies fo-
ueam in terra in loco humido ad ꝓfunditatẽ triũ pedum
⁊ ſolariũ dimidij pedis ex viua calce in fundo fouee con
ſtituas. deinde illud vas in medio colloca cum fimo equi
no ſeu vinacijs circũdando ⁊ coopiendo ſup qȯ vnũ vel
duas ſitulas aque poſtea infundas: ⁊ ſic ſepultũ poſtea ꝑ
dies. xij. naturales dimitte oib⁹ tribus vel quattuor dieb⁹
fimũ vel vinacias renouãdo: qbus cõpletis extrahe ⁊ totã
mãm illam accipe ⁊ pone in veſica vitrea ⁊ deſup alembi
cum talr̃ ſigillãdo ne reſpiret ⁊ cum igne molliũ lignorum
lento ſine fumo aq̃ extrahe ⁊ in ampula talr̃ ad roſtruʒ alẽ
bici liga ne reſpiret. Extractaʒ vͦo aquaʒ iteꝝ ꝓijce ſup fe-
ces ⁊ vt poſt iterũ diſtillet̃. Tertio vͦo ponat̃ in alẽbico ſine
fecibus. ⁊ iterum in balneo marie de nouo diſtillet̃: demũ
in ampula bene clauſa vſui reſeruetur. De quo accipe co
clear vnũ bñ pulũ ꝑ ſe. vel cũ alia ↄfectiõe vel puluere pre
dicta. hec nãq; aq̃ ſpiritus multiplicat ipſos clarificat: mẽ
bra cõfortat ꝑncipalia: ipſaq; diſponit: vt impreſſionẽ cuiuſ
cũq; peſtẽ inducere potentis nequaq̃ recipiat: etiaʒ facte
peſtis mirabiliter impreſſioni opitulat̃. Dum eni res ille
ſepulte ꝑmanebãt in eis quedã eſt facta fermentatio. De-
mum ꝑ diſtillationem in eis noua introducta eſt forma: ꝑ
quã non rõne quattuor qualitatũ: ſed q: tale vt auctorum
noſtroꝝ modũ loquendi inſequar cuilibet peſtẽ inducere
potenti opponit̃ corruptiue. Modus nãq; hui⁹ optime fer
mentationis quodãmõ elici põt a Meſue in de ↄſolatiõe
medicinarum: capl̃o de modis coctionũ. illo. §. Et qñõ mi
ſcent̃ ⁊c̃. Sublimationis q̃ʒ modos ſi qs ſubtilr̃ inſpexerit
parabolice tetigit Ariſtotiles de ſecretis ſecretoruʒ ad Ale
xandrum capl̃o de lapidib⁹ ꝑcioſis illo. §. Separa terram
ex igne: q: ſubtili⁹ dignius eſt groſſo: põt. n. ex calore ignis
tpato ſic vna res a ſuo terreo ⁊ ab alijs q̃litatib⁹ calori na-
turali in digerẽdo reſiſtẽtibus denudari: vt ſumpta in nõ ꝑ
ceptibili tpe ab ipſo calore naturali deducat̃ ad actum: qȯ
huic mixtiõi in diſtillãdo acquirit̃ ifallanter. ¶ Nota hic
vnũ ꝙ ſi quis poneret tres hmõi aq̃ ptes. ⁊ vnam auri pota
bilis ſine cõparatione foret virtuoſior. Et licet de auro po
tabili mihi videat̃ abſurduʒ: vt ex dictis Aui. ⁊ alberti ma
gni in ſuis de mineralib⁹ elici poteſt: cũ aurum ſit materia
ita ꝑfecte digeſta ſine q̃ſi ↄtrario admixta ꝙ potentia ignis
ſine alio adiutorio nihil vel pene parum alterat̃. Habui tñ
a duob⁹ alchimiſtis fide dignis ꝙ ipʒ indubie facere ſciũt
ſine ſalis armoniaci ſeu alterius corroſiui ſiue venenoſi ad
mixtiõe: imo ꝙ cum quinta eſſentia aq̃ vitis ipm ſicut cerã
fluere faciũt: qȯ ſi fieri poteſt cũ hac aq̃ vt ſupra dictuʒ eſt
auruʒ iungendo potabile nihil dici ſupra poteſt. ¶ Tyria
ca quoq; magna ex omniũ auctorũ teſtimonio a ꝓſeruan-
do a peſte etiam mirabilr̃ operat̃: ⁊ ſufficit ſi ſemel aut bis
ſumat̃ in hebdomada: que eſt in tpe calid̃o cum aqua aceto
ſe: endiuie: roſarum vel bugloſe ſumenda: ⁊ in omni ſumi
poteſt etate cuius doſis ſit a. ℈. i. vſq; ad. ʒ. i. ß. ſm̃ etates:
complexionis ⁊c̃. Poſt cuius aſſumptioneʒ ꝑ horas quat
tuor ad min⁹ debet aſſumens ꝑmanere ieiunus. Et iõ alle
gato capl̃o ſepe dicebat Auerois ꝙ poſtq̃ʒ tyriace aſſum-
ptionẽ comedere nemo dʒ: niſi prius in oib⁹ mẽbris dige-
ſtione celebrata: q̃ de re nõnullos practicos valentes vidi
ſup hunc credo textũ ſe fundaſſe: q poſt tyriace aſſumptio
nem ꝑ ſex horarũ ſpaciũ ꝓhibẽt comeſtionẽ: quod facias
ſi libet. Et hec de ↄfectiõib⁹ pulueris⁹ ⁊ aqs peſtis preſer-
uatricis interius approximandis dicta ſufficiant.

¶ De his q̃ ſunt ab extra approximãda. Cap. iiij.

Deſcriptis his q̃ ſunt ab itra ſumẽda: ⁊ ſi ad ꝓſeruã-
dum hominẽ a peſte ſufficerẽt: vt tñ adhuc nobis
maior ſecuritas tribuat̃: cũ cohabitatio ꝑſonarum
ſit quodãmõ neceſſaria: ⁊ cũ ꝑ locum magis alio infectuʒ
habeam⁹ trãſire quedam extrinſeca applicãtur: q̃ hunc at-
trahendũ aerẽ depurare ac cor cerebrũ ⁊ cũ hoc etiã alia
mẽbra vt forti⁹ tali impreſſioni reſiſtant ꝓparare ſunt in hoc
capitulo deſcribenda. De quorũ numero ſunt breuia ſiue
orationes ſup ſe portate: qȯ ſumme laudo. Nã glorioſus Je-
ſus de nazaret ſanctis ſuis in hoc caſu mirabiles tribuit
poteſtates vt ſanctis Antonio Sebaſtião Chriſtophoro ⁊
alijs plurimis ſicut in hoc deuote faciẽtibus q̃tidie expe
rimur. Si quis igitur in illorum aliquo ſpem firmã habue
rit. ⁊ ob ei⁹ reuerentiã deuote pure ⁊ ſincere aliquid ſup ſe
portauerit. vt orationes vel ſanctorũ reliqas ⁊ ſilia non eſt
dubiũ ipſorũ vͭtute a pio Jeſu eiſdẽ cõceſſa a peſte illeſus
euadet. Sunt ⁊ aliq ꝑcioſi lapides ſicut ille in hoc caſu qui
carbunculus ſeu antrax a ꝓſcis phis nũcupat̃. ⁊ q bonus
exiſtit velut carbo lucet in tenebris. Huiuſmodi auteʒ tres
ſunt ſpẽs vt refert Albertus magn⁹ in ſuo de lapidib⁹ pre
cioſis. ca°. de carbunculo ſiue antrace. ſ. balagiũ granatuʒ
et rubinum. Hi eteni lapides ⁊ ſi innumerabiles alias hñt
virtutes. principalr̃ tamẽ oẽ aereũ venenum atq; vapores
fugant venenoſos vt ipſe aſſerit. Et ſubiũgit ꝙ in granato
hec vͭtus atq; alie exiſtũt principalr̃: licet apud gemmarios
minori ꝑcio cõiter eſtimet̃: ꝙ puto ei⁹ faciũt exuberantia
quia vt inquit vulgus oẽ rarum ꝑcioſum: ⁊ debet eligi gra
natũ violatũ. ¶ Jacinctus ac etiã ſaphir⁹ vt ponit ibidem
Jdem facit qȯ auctoritate Ariſtotilis in ſuo de lapidibus
precioſis affirmat. Et idem refert Conſtantinus in libello

de incãtatione ⁊ colli ſuſpenſiõe. Et nõ ſolũ aerẽ peſtiferũ
corrigit ⁊ purificat veꝝ cor cõſtringit ac eius virtutes inſiſ
coadunat ita vt in qbuſcũq; ipm alterare potẽtib⁹ firmius
ac potentius reſiſtere valeat ⁊ in hoc oẽs philoſophi de la
piduʒ ꝑcioſorũ natura tractantes ↄueniunt: bonũ eſt etiã
ſup cor deferre ſaphirũ. tollit eni ſuſpitionẽ ⁊ liberat a cõ-
tagione ꝓut dicit Albertus ⁊ valet cõtra venena. Et ideʒ
aſſerit de agate. ¶ Jtẽ in ſuo de imaginib⁹ recitat ꝙ porta
tor ymaginuʒ aſtis ſerpentarij ꝑcioſo alicui lapidi inſcul-
ptarum venena fugat oia. Ex quo infero ꝙ ſi in lapide vir
tutẽ habente aereũ fugandi venenũ fuerint ſculpta in hoc
caſu ꝓderit mirabilr̃ ⁊ eſt ymago vir cinctus ſerpẽte: cui⁹
caput manu⁹ dextera tenet: caudã vero ſiniſtra: hos. n. ſpe
cialr̃ ↄtra aereũ venenũ virtutẽ maximã habentes inueni.
¶ Sed oẽs lapides alij precioſi in digito vel quomodocũ
q; portati in ꝓſeruando nos a peſte magnũ afferunt iuua-
mentũ. Quidã enim cerebrũ cõfortant vt ſmaragdus. aliq
epar vt ſaphirus: aliqui ſtomachũ vt corallus: ⁊ ſi aliud in
eis nõ eſſet q̃ʒ ꝑcioſitas q̃ cõmuniter eis attribuit̃ valent: ⁊
portãtes letificãt q in hoc caſu vt ſupra patuit maxie con-
ferunt. ¶ Conſulo igit̃ vt quiſq; precioſos lapides portet
eoſq; ſepe intueat̃: ⁊ maxime carbũculũ balagiũ rubinum
ſic granatuʒ ⁊ etiã hiacynctũ q ſinguli in hoc caſu habent
ꝓprietatẽ vt dictũ eſt: oibus etiã hi ↄueniũt etatib⁹: cõple
xionibus ⁊ ſexibus. ¶ Sed de odoramẽtis q̃ multũ cõue-
niũt in hoc caſu ſũt aliq̃ ꝑmo cõſiderãda: quorũ rõne ſunt
multipliciter variãda. vt ſunt anni tpa: cõplexiones: etates
diſpoſitio aeris quo ad q̃tuor q̃litates: ac etiã inanitio ⁊ re-
pletio. Et iõ alia in hyeme. ⁊ alia in eſtate. alia i cõplexiõe
calida: alia in frigida: alia i ſenectute: alia in iuuẽtute: alia
in aere humido: alia in aere ſicco: alia inanito: alia reple-
to cõueniũt: hec eni habent odoramẽta variare: vt pʒ con-
ſideranti. Debent inſup talia odoramẽta capite repleto vi-
tari. ¶ Dico ergo ꝙ tpe calido odoranda ſunt frida: vt ro-
ſe. viole. flores nenufaris ⁊ alij ſilr̃ flores: pira: poma: ſan
dali: ⁊ alia huiuſmodi: odor aũt camphore debet omnino
vitari: niſi cum aliquo corrigatur: vt infra dicetur. Tempo
re vero frigido calida vt cinamomũ gariofol. nux muſca-
ta: ambra: muſcus ⁊ ſimilia. ⁊ folia fructuum vt citranguli
limonis: ⁊ inſup ois cortex citri mirabiliter conuenit in hʒ
caſu. q: vt ſupra dictũ eſt de mente Aui. ſcõo canone. ca°.
de citro rectificat corruptionẽ aeris ac peſtilentiã. Et ſi de
ipſo cũ zucharo condito teneat̃ in ore: ſingulariſſimũ pre-
ſtat iuuamẽtũ: odoret̃ etiã lignũ aloes: cipreſſus: lauendu-
la: menta: balſamita: ozimũ gariofilatum: ſanſucus: roſma-
rinũ ⁊ ſimilia. Caueat tamẽ qui ſimilibus odoratis capitis
dolorem incurreret cum contrarijs odoratis illũ dolorem
penitus remouebit: puta ſi ex frigidis cuʒ calidis: ⁊ ex cali-
dis: cum frigidis vt Aui. ꝑma tertij. capl̃o de cura ſode ꝓ
uenientis ex odoribus bonis. ⁊ ex odoribus fetidis: ⁊ qȯ
dictũ eſt de tpe calido vel frigido: de regione: cõplexione
etate ⁊ ſimilibus calidis vel frigidis ⁊c̃. eodẽ mõ dicenduʒ
eſt. ¶ Acetũ q̃ʒ in iſto caſu tpe calid̃o cõuenit in odoratu: ſʒ
nõ ita forte eſſe debet vt ſternutationẽ inducat. immo lau-
do vt cũ aq̃ roſ. vel vio. miſceat̃. ꝙ ſi ei tũc parũ addideris
camphore non malum erit: verũtamen ⁊ ſi vſus ei⁹ noceat
coitui vt auctores referũt. q: tñ ſenſus cõfortat calefactos
vt Aui. ſecũdo canone nõ vitupo. Et ſi cũ iſtis addideris
parũ muſci: melius adhuc erit. ¶ Facias ergo ſic. ℞. aceti
albi. ℥. vj. aque ro. vel vio. ℥. iii. plus vel minus ſm̃ fortitu
dinẽ aceti cãphore. ℈. i. muſci granũ. i. ß. abradatur cãpho
ra ⁊ muſcus conterat̃ ⁊ oia ſimul poſtea agitent̃: in quibus
parũ ſpongie intingat̃: q̃ ſepe odoret̃. ¶ Et ſi ꝑfectius hoc
odoramentũ habere vis facias ſic. ℞. foliorũ roſ. ru. ſilue-
ſtrium li. iii. vio. lib. i. vel. ß. aque ipſaꝝ ſi eo tpe ipſe habe-
ri nõ poſſunt. aceti fortiſſimi li. ij. camphore. ʒ. iii. muſci. ℈
ij. cõquaſſent̃ oia ſimul: ⁊ ponãtur in alembico vitri ⁊ cum
claro ⁊ lento igne aqua extrahat̃ ⁊ amotis fecibus iterum
diſtillet̃ ⁊ ãpula bene clauſa vſui reſeruet̃. Si tamen ipſaʒ
odoriferã habere volueris ſine muſco ⁊ camphora pꝛimo
aquã ↄfice: demũ in illa aqua aliqualr̃ calefacta ponat̃ cã
phora ⁊ muſcus ſiue alterũ ipſoꝝ ſm̃ itẽtionem quã hñe-
ris: ⁊ vas illud poſtea diligenter obturet̃: q: aquã habebis
mirabilr̃ odoriferã. Huius enim odor mirabilr̃ confortat
cum qua ſi anteq̃ʒ domum egrediaris faciẽ tuã laueris: bo
num erit. Pro hyeme vero addere poteris plus de muſco:
vel min⁹ de cãphora: ⁊ poteris cũ hoc addere ambre ligni
aloes añ. ʒ. ij. Jtẽ potes accipe aquã ro. vel vio. ⁊ in eis po
nere cãphorã ⁊ muſcũ ligniʒ aloes ⁊ aliqȯ tale: ſm̃ ꝙ vo-
lueris: ⁊ erit aqua optima quam poſtea cõmiſcere poteris
cum aceto. ¶ Et q: aliqua ꝓdictaꝝ aquaꝝ forſan in domi
naꝝ faciebus aliqã maculaʒ iducere poſſet deſiderantium
nõ minus q̃ʒ homines a peſte ꝓſeruari: vt ꝑ me deſcripto
rum odoramentorum vtilitatem aliquã valeant reportare.
¶ Faciant ſic. ℞. litargiri argenti. li. ß. puluerizet̃ ſubtiliſſi
me ⁊ decoquat̃ in duab⁹ libris aceti vini albi optimi vſq;
ad conſumptionẽ medietatis ſemp cuʒ ſpatula cõmiſcẽdo
deinde ꝑ filtrũ diſtillet̃ ⁊ in ampulla bene mũda vſui reſer
uet̃. Demuʒ. ℞. cãphore. ʒ. iii. alumis. iameni boracis. añ.
ʒ. vi. muſci. gra. iiii. terãtur omnia. quib⁹ adde olei tartari.
℥. j. ß. ⁊ oia pone in li. ii. aque roſa. ⁊ buliãt vſq; ad cõſum-
ptionẽ tertie ptis: vel plus ſemp cũ ſpatula cõmiſcendo: ⁊
poſtea ꝑ filtrũ diſtillet̃: ⁊ in ampulla bene clauſa vſui reſer
uetur: mane itaq; facie ꝑ prius cum pãno aliq̃ terſa accipi
at bona domina guttã vnã aq̃ ꝑme ⁊ aliã guttã aque ſecũ
de. deinde faciẽ ſibi fricet. hec nãq; odore ſuo cõfortat ſpi
ritus fouẽdo multiplicat: ⁊ vbicũq; ipſam fricaueris: mira
bilem inducit albedineʒ. ¶ Solẽt in hoc tpe poma odori-
fera cõfici. Pro hyeme ergo facias ſic. ℞. ſtoracis calami-
te corticũ citri añ. ʒ. ii. been albi ⁊ rubei mente ſicce gariofi
lorum cardamomi ligni aloes valeriane: calami aromati-
ci: mirtillorum añ. ʒ. j. ſandalorum citrinoruʒ: maſticis cam
phore. añ. ʒ. j. ß. macis nucis muſcate. cinamomi. ambre ozi
mi gariofilati ana. ʒ. ß muſci. ℈. j. laudani puriſſimi. ℥. iij. ß.
conficiantur poma cũ aqua meliſſe: ⁊ ſi ipſa cõficiendo pi-
ſtello calido neceſſe ſit vti mollificata tota paſta addatur
malaxando cũ manibus ambra ⁊ muſcus. Et nota ꝙ ſi bo
num purum ⁊ electum laudanuʒ habueris mirabilia erũt
illa poma. q: ipm eſt baſis in eis. ¶ Eſtate vero facias ſic.
¶ ℞. florum nenufaris: violarum florum bugloſe: roſ. ru.
ſandalorũ ru. ⁊ citrinorum ſpodij añ. ʒ. j. ß. camphore. ʒ. iii.
corticum citri. ʒ. ij. macis. nucis muſcate maiorane: ozimi
gariofilati. ſtorace ſtoracis calamite. cardamomi: maſticis
ʒedoarie: ligni aloes: cubebaruʒ añ. ʒ. ß. ambre. ℈. i. muſci.
℈. ß. laudani. ℥. iij. cõquaſſent̃ cũ aq̃ ro. vltimo vero adda-
tur ambra ⁊ muſcus: ⁊ oibus inſimul malaxatis fiant po-
ma perforata decentis magnitudinis: hec nãq; poma mo-
do quo ſupra odoranda ſunt ꝑſepe. ¶ Hic tamẽ nota ꝙ ſi
per te regendus lapſum aliquem in capite: pectore vel ali
bi habuerit: cui acetum vel odor alicuius illorum noceret
addere debes vel minuere illuʒ reſpicientia lapſum. verbi
gratia: ſiquis frigidum vel catarroſum habuerit cerebruʒ
vel pectus ſtrictum: acetum in odoratu ⁊ ſimilia derelin-
que: ⁊ alijs deſcriptis vtere odoramentis: vel alia confice:
ꝓut tue videbit̃ deſcriptiõi cõuenire: q̃ ex dictis elicere po
teris. ¶ Jtem nota ꝙ poſſes ex multis odoriferis ſupraſcri
ptis tam ſimplicibus q̃ʒ compoſitis puluerem cõficere: ⁊
ipſum in ſindone ligare ⁊ vti in odoratu: qȯ facias ſi plus
q̃ʒ poma vel aliqȯ dilexeris ex ſupraſcriptis. ¶ Jtem lau-
dat ſuper oia auerois. vj. colliget. vltimo capl̃o. ſepe hirci
vrinã odorare. qȯ in quadã apoteca gebenis tpe cuiuſdã
peſtis vbi multi habitabant facere vidi ⁊ non vrinã. ſed ſe
pe ſe ſup hircum ꝓijcientes ipm odorabant: nec in illa da
mo dei dono quiſq̃ʒ mortu⁹ fuit. ¶ Jtẽ in hoc caſu multũ
confert gingiuas ac dentes mundos ab oi ſordẽ tenere ſic.
ſcʒ vt ipſoꝝ ratione anhelitus continue redolens egredia
tur. Cum pecia igitur in aceto ſquillitico madefacta confri-
centur ſepe gingiue: quo ꝓfecto cum infraſcripto pulue-

re dentes ſunt ꝯſimiliter fricādi. vt. ℞. ſalis cōmunis vſti marmoris albi pumicis coral. al. aā. ʒ. ij. corti. citri. ʒ. i. ß. maſticis. ʒ. i. muſci. gra. iiij. oia ſubtiliſſime pulueriȝentur. ⁊ oi mane ex illi⁹ puluere dentes confricentur. Deinde cū panno nouo in gra. tincto itus abſtergant̄ ⁊ extra acetū. n. ſgliticum gingiuas conſtringit: dentiū radices confortat: ac oris odorem bonum efficit. Puluis vero ille ab omni ſordē nitidos reddit. ac eos facit albiſſimos. cū q̄ ſilr bonū facit oris odorem. Et hec de regimine ꝑſeruationis peſtis ſufficiant ad laudē ⁊ honorem Ieſu crucifixi. q̄ me alioſq; homines ab hac tremēda peſte ſui pijſſima gratia preſeruare ⁊ cuſtodire dignetur.

¶ Differentia tertia ſeptem continet capitula.

¶ De ſignis febris peſtilentialis tam pronoſticis q̄ȝ demōſtratiuis. Capitulum. j.

SI quis ꝓcedēs regimē diligēter obſeruauerit diuino ſuffragio a peſte ſeu peſtilētiali febre idubie liber euadet ⁊ ſi i aere q̄ntūcūq; peſtifero moret̄ aſſidue. Sȝ quia ꝑꝑ regiminis defectum peſtis pluri mos rapit ac deuorat iā ordinē ꝑmiſſuȝ obſeruādo de febre ac alijs apoſtematib⁹ peſtilētialib⁹ eſt in pñti dr̄ia faciēda mentio ⁊ tractatio. ¶ Primo igr̄ ponēda ſunt ſigna: demū cura. qḋ nō facile imo difficile mihi plurimū exiſtit: cum de ipſis auctores noſtri ſatis leuiter tranſierunt. Sed tuo pie Ieſu confiſus auxilio hoc opus aggredi non formido. Imbecillem ergo meum intellectum gratia tua benigne corrobora vt huius immittis morbi tā preſentia q̄ȝ pronoſtica ſigna: ⁊ tandem curam ſic dilucide inſcribere poſſim. ꝙ quilibet eius valeat in cognitionē deuenire: ſalubriaq; ſucceſſiue adhibere remedia. qui ſis benedictus in ſecula ſeculoꝝ Amen. ¶ Primo itaq; notādū ꝙ abſq; peſtilentiali febre poteſt quis peſte mori. tanta. n. poteſt eſſe aeris infectio venenoſa abſq; hoc ꝙ eius aucta ſit caliditas naturalis: immo ſtat frigiditatē ad bonum intellectum ſibi ineſſe. vt in hyeme peſtilentiali frigidiſſima ſepe cōtingit: ꝙ ille attractus aer ſpiritus ⁊ cordis cōplexionē taliter alterabit ⁊ indiſponet abſq; hoc ꝙ in ipſis ſpiritibus ⁊ humoribus naturalis corū calor ſuperintēdatur. ꝙ opera vite amplius exercere nō poterit. nā ſpiritus vitales debitum organum. in quo reſideant nō habentes cedunt forme: ⁊ egredientes de corde eum derelinquunt. ⁊ ſic accidit mori: hunc mortis modū tetigit ille ſolennis ſpeculator Petrus de abano in ſuo de venenis ca°. tertio. Quem ſi quis bene notauerit. multas ſoluet altercationes factas inter dominum Gentilē ⁊ Iohānīnū de ſantrana. ⁊ ipm petrū differētia 93ª. vt apparet in eoꝝ ſcriptis ſuper quarta ꝑmi tractatu 4°. ca°. ij. illo. §. Et ex his qdem febribus. ¶ Notandū ſcḋo ꝙ ⁊ ſi effimera cauſa bubonum nō peſtilentialium poſſit ꝓuenire de ipſa ne de bubonibus vt ſic aliam in iſto tractatu haberē facere mentioneȝ. Sed quia peſtilentialis febris non ſolum ex quattuor humoribus poteſt ꝓuenire: ſed etiā eſſe poteſt effimera. Attende qḋ infra deſcribā: q: ſm̄ febrium peſtilentialium varietatem cōſimiliter varianda eſt cura. ¶ Omnis itaq; peſtilentialis febris ſigna communia ſunt: q: ſine magno exteriori calore infirmum inuenies inquietum. ita vt ſine apparenti cauſa ipm plus debito reperies conturbatū. Calor enim ꝓpter maximū cordis nocumentū trahit̄ ab intra: ideo in interius incendit̄ ⁊ cōturbat̄. Unde refert infirm⁹ ſe in interioribus cauma intantū ſentire: vt ardere videat̄: qḋ propter vaporum venenoſorum malignitateȝ circa cor ⁊ pulmonē exiſtentium accidit. vnde neceſſario magnificat̄ anhelitus: vel frequentat̄. Aiunt cum hoc aſtātes in nō ꝑceptibili tempore ſine manifeſta occaſione ipm a natura ſua fore in moribus ⁊ alijs totaliter extraneatum. Repies in ſup virtutem multū ꝓſtratam: pulſus vero in omni tali febre vtplurimum debilis velox ac ſpiſſus ⁊ ſiſtoles diaſtore maior exiſtit. ¶ Q: ſi cum hoc alienatio furor. ac inſtantia vigiliarū fuerit faciei ⁊ oculorū citrinitas cū nigredine lingue oris amaritudie vel ſalſedine cum intenſa ſiti a calore vel flegmate ſalſo hoc ꝓuenire iudicabis. In ſtātē n̄ ſalſo accidētia oia magis q̄ȝ in colera dn̄t eſſe geta. ¶ Si aūt infirmo appareat vt circa ꝑcordialia ſuffocet̄ ⁊ in ore dulcedinem aliquā ſenſerit: rubedo quoq; in facie ⁊ oculis videat̄. Cūq; ipm tetigeris ⁊ faciē maxime quaſi madidā ac ſi ſudare vellet inuenies: nec ei magnus inſit furor alijs ſignis cōiter apparētib⁹ ſanguinē in cā fore ꝓnūcies. ¶ Sȝ ſi a flegmate ꝓuenit paliditas potius q̄ȝ rubedo erit in facie ac omnia erūt quietiora accidētia ⁊ maxime ceteris paribus q̄ȝ in alijs iuenies diuerſitatē in pulſu ⁊ ſtat qn̄q; in iſto caſu vt nō loquat̄. nec bene ſentiat ꝓpter defectū v̄tutis animalis. Idem de melancolia dico: ſed erit infirmus magis triſtis atq; timēs cum quo de ſalute min⁹ ſperabit. ¶ Et ſi vis ſup illi⁹ certius iudicare: conſidera inter cetera cōplexionē ⁊ ꝓcedēs regimē deinde etatē: regionē: tēpus anni ⁊c̄. ꝑ hec eniȝ ſm̄ humorē cui magis atteſtant̄: certius iudicabis. ¶ Omnib⁹ inſup febrib⁹ peſtilētialib⁹: ⁊ maxime cōfirmatis ꝓpriū ineſt: vt oia oleāt exiſtētia: vt anhelitus: egeſtiones: vrina ⁊ ſudores. Et ſi cū hoc aerem infectuȝ ſciueris: vel febre mori aliquot peſtilentiali omnib⁹ ſeu plurib⁹ ex ſupradictis apparētib⁹ ſignis ſuppeſtilentialē febrē certiſſime iudicabis: de cui⁹ natura vtplurimū eſt variolas vel morbillos: antracē carbunculū: vel bubonē demōſtrare: qbus vel aliq̄ illorū apparentib⁹ de hac febre nullaten⁹ dubitabis: q̄ ꝓpter caloris retractioneȝ vtplurimū maior in nocte exiſtit q̄ȝ in die. Infirmuſq; nōnūq; in ipſorū aliqua cadit in ſincopī ac etiā eorū ſuccedit extremitatum frigiditas. Interdumq; ſudore frigido ſudant ac ꝓpter ventoſitates groſſas venenoſas in neruis incluſas ꝑſepe cadūt in ſpaſmū. Et qn̄q; venter inflat̄ ⁊ ylia ac ſi eſſet ydrops. fluxus ſilr ventris interdū eis accidit vnctuoſus ꝓpter calorē intus vehemēter incluſuȝ potētē. ſ. pinguedinē eliquare. Et q: ad os ſtomachi materia decurrit interdum ꝑſepe eis vomitus diuerſarū accidit materierum ac colorū. ¶ Urina vt dictū eſt de mēte Aui. tibi ſemp certus nūcius nō exiſtat. Si tamē a naturali ſua fuerit diſpoſitione mutata cū hec febris poſſit ab oibus humorib⁹ prouenire ſup illā indica q̄ tibi humorē peccantē demōſtrat: q: hoc declarare minus foret ꝓlixum: ſed aliorum auctorꝫ doctrina illud clare apprehendes. qḋ ei ſilr in meo de febribus ꝓprijs capitulis aperte demōſtraui. ¶ Si aūt tempore peſtis ſine manifeſta occaſione aliquē inueneris contriſtari: ⁊ de nullo alio q̄ȝ de corde cōquerat̄ cū quo ingetat̄ ⁊ anguſtiatur: ⁊ pulſus eſt magnus ⁊ velox ⁊ frequens nullaq; ſit vel pauca in facie ⁊ vrina mutatio talē ſcias effimerā pati peſtilentialē: ⁊ ſiue appareat bubo ſiue antrax vel alia peſtilētialia apoſtemata ſiue non: vtplurimū niſi eidē ſuccurratur: eadem morietur in die: q: peſtilentialis aer ille impreſſionē ſuaȝ fixit in corde: ꝓpter qḋ ſpirit⁹ vitales ꝓternaturaliter iſlāmauit: ⁊ ſic effimerā peſtilētialē induxit. ¶ Cum ḡ in iſto caſu infirmū videris inquietū ac ꝓter naturā ſuaȝ ꝯturbatū cū ꝓſtratiōe virtutis ſcias aerē illum venenoſiſſimū impreſſioneȝ ſuā iā in corde firmaſſe: q: ſua malignitate vitales ſpiritus taliter indiſpoſuit vt amplius opa vite nequeāt exercere nſſa alia in corpe facta mutatiōe. ⁊ iō tales infra paucas horas moriūtur: ⁊ credo ꝙ hoc intendebat marſilius dū dixit ꝙ effimera forſan iter peſtilentiales peior exiſtit. ¶ Ego autem anno elapſo nōnullos hic vidi thiari bauuri q̄ in virtute nāli ⁊ aiali cōpetenter ſe habebāt nec de alio q̄ȝ de corde cōquerebant̄ cum grandi anguſtia et ꝑturbatione in tāiū ꝙ dicerēt cor ſibi ꝯtinue deficere: ⁊ omni hora vitā exalare: ⁊ nullo alio peſtilentiali apoſtemate apparēte cū mente ſana infra triginta horas mortui ſunt qḋ in alijs peſtilētialib⁹ febrib⁹ rariſſime ꝯtingit: vt patet imo vſq; ad quartū morte vtplurimū expectāt. ¶ Nec quis mirari dꝫ ſi iſti mortē preſentiāt. Nā recitat Ualerius maximus de illa vetula q̄ cicute venenū hauſit: qḋ in publico

armario reponebat̄ ad hoc vt nolentes ampli⁹ ꝓ ſenectute viuere mortem qn̄ vellent poſſent eligere. quare in ꝓſentia Pompeij illud ſumpſit venenum: ⁊ in filiarum gremio exiſtens dicebat ipſum ſentire cordi appropinquare: et cū cor ſenſit attingere ait: q: venenū cor ingreſſum eſt fuit mortua: ⁊ ſtati expirauit: ⁊ ſic peſtis tp̄e ꝑſepe accidit idubitāter. Sȝ q: tā antiq̄ q̄ȝ moderni valētes phiſici peſtilentiatos fugiūt tanq̄ȝ diabolū: nō repit̄ hec peſtis māſic ad plenū tractata. ¶ His habitis attēde deinceps aliqua paucula ſigna ꝓnoſtica: ⁊ ꝑmo in ſignis q̄ntūcūq; bonis nunq̄ȝ confidas. Nā ſicut dicit ille ſolēnis Speculator petrus de abano allegata differētia ꝓpriū eſt febri peſtilētiali vt cordi inhereat: ⁊ ſi in alijs principalibus mēbris adhuc radicaliter inexiſtat: pōt tn̄ nocumentuȝ ſic cordi ineſſe ꝙ non epati vel cerebro vt ſtati dictū eſt: q̄ de re virtus ꝑterrita in nullo attēptat inſurgere contra morbū ſed corp⁹ gubernare vt in ſanitate conat̄. Et ideo ſepe apparet pulſus bonus ⁊ vrīa cū q̄ velociter moriunt̄. Et ſi multi antiquoꝝ in h̄ admirati ſunt nō ꝯſiderauerūt q̄lr in cronicis egritudinibus vt in ethica cū ex pauca vel q̄ſi ſepe nulla ⁊ maxie in vrina varietas exiſtat: cū quo tn̄ infirm⁹ ꝯtinue tendit ad mortē. Unde dicit Gentilis ſup quarta ꝑmi ꝙ quendaȝ vidit ita leuiter febricitē vt neq; ſomnū neq; cibū pl⁹ ſolito dimitteret ⁊ hora ſurgēs cōſueta facta ſua vt antea faciebat. In ſeptima v̄o ipm in capite ſudor fridus rapuit: ⁊ ſtatim peſte peremptus eſt. Nōnullos etiā narrat in criſibus in fine. ſ. vel poſt paucas infra horas fuiſſe peſtifera morte cōſumptos: ⁊ ipſas criſes oia bona ſigna ꝓceſſerāt: ⁊ apparenter laudabiles fuerāt euacuatiōes: ex qbus ſe multū ſenſerūt alleuiatos. bonis ergo nō cōfidas in ſignis in iſto caſu: q̄re bonis quibuſcūq; nō obſtantib⁹ ſignis ſis ſemp in cura ſollicitus. ¶ Sincopis cerebro eueniens: ſudor fridus: diuerſorum colorū vomitus: ⁊ maxime ad ſanguinē tendēs. Egeſtiones liq̄de ⁊ vnctuoſe: vrina nigra vel liuida: fetens anhelit⁹: ſpaſm⁹ vel apparens ydrops: q̄dlibet illoꝝ vtplurimū ſignificat ꝑditioneȝ. ꝙ ſi oia vel ex his plura fuerint inſimul cōplicata de futura morte nullatenus dubitabis. Contraria vero nō tn̄ ſalutē ſed ſpem ſalutis aliqualeȝ pñt habere. ¶ Proſtratio appetitus: nigredo lingue inquietudo: alienatio inſomnietas abſq; ſignis ſupiorib⁹ apparentia: ⁊ ſi totaleȝ de infirmo deſperationē nō ꝓnūcient: ſigna attamē exiſtunt timoroſa. Et hec de ſignis actualis febris peſtilentialis ſufficiant.

¶ De ſignis bubonis carbūculi antracis morbillorum et variolarum ⁊c̄. Cap. ij.

Bubones carbūculi antraces: morbilli ⁊ varioli ꝑſepe in his apparēt febrib⁹ peſtilētialib⁹. q̄re de eoꝝ ſignis aliq̄d dicēdū videt̄. ¶ Pro quo notādū ꝙ ⁊ ſi bubo multiplr accipi poſſit. in ꝓpoſito tn̄ pro apoſtemate emūctorū cordis cerebri ⁊ epatis accipit̄ ꝙ in circuitu veſicas nullas habens nec diuerſorū coloꝝ venulas apparentes in ei⁹ exiturā nullā eſcarā derelinq̄t. Ex qb⁹ eius ſigna ſatis nobis exiſtūt manifeſta. Quotienſcūq; eni in tactis emūctorijs apa talr circūſtātiōatū iſpexeris illū nō ambiges eē bubonē: vn̄ aliq̄s cū febre: ⁊ aliq̄s accidit ſine febre. ⁊ aliq̄s eſt peſtilential: q̄ itrinſecū apa demrat de q̄ intelligit̄ i pñti: ⁊ aliq̄s nō. Sȝ has dr̄as i ſignis ꝓnoſticis te infra docebo. Carbūculus v̄o eſt puſtula mala locū cōburēs cū quo eſt nigra ſeu citrina cū rubedine obſcura dolore in tollerabili cū ardore: ⁊ i circuitu veſicationē eſcarāq; q̄lis ex cauterio ſeu cōbuſtiōe ſolet ꝓuenire corrūpit̄ derelinq̄t q̄ tertia q̄rti ignis ꝑſicus ſeu pruna: ⁊ a nōnullis ignis ſacer appellat̄: licet forte p ignē ꝑſicū ⁊ p prunam Aui. ibi antracem itellexerit: vt. ſ. p hec noia ḡdus malignitatis nob darēt ad intelligendū: qḋ eſt ſatis veriſile: lȝ ſpecialius infra de antrace. c. de alterum tractare videatur. Nam antrax vt aliqui volunt nihil aliud eſt q̄ȝ carbūculus malignat⁹ cui debita ſtati nō fuerūt applicata remedia: vn̄ eius color primo mutat̄ in viridē: deīn in nigrū: vltimo v̄o locus corroditur ⁊ vlcerat̄: ⁊ ſic fit antrax. ¶ Et ꝑ hoc pȝ primo ꝙ antrax ⁊ carbūculus iſto mō nō differūt: tamē ſm̄ maiorē vel minorē malignitatis intenſioneȝ. ¶ Patet ſ̄o ꝙ accipiēdo antracē iſto mō qualr antrax eſt ꝑmo carbūculus ſucceſſiue fit antrax: p ꝑus tn̄ antrax eſt puſtula maligna i circuitu q̄ſdā venulas ad modum yridis habens citrinas nigras ⁊ rubeas. cui⁹ magnitudo in principio vtplurimū q̄ntitatē lenticule nō excedit cū cuſpide interi⁹ preſſa itollerabilib⁹ anguſtijs ⁊ accidentiū intenſiſſima ſeuiente ad vltimū corrodit̄ locus: ⁊ vlcerat̄: ⁊ fit antrum. Ideo antrax ab antro nuncupatur: vel ab antrox grece latine pruna: ſeu ignitus carbo. nā ſicut pruna ſeu carbo ignitus poſitus ſup mēbrū ipſum corrodit ⁊ mortificat: ita ⁊ antrax.

¶ Carbunculus vero dicit̄ q: membrū in quo eſt rubet inflammat̄: calet ⁊ dolet: ac ſi carbo ſup ipm poſitus eſſet: antruȝ nōdū faciēs. patet ergo ex dictis carbūculi ⁊ antracis dr̄ia: ex quibus oibus eorū ſigna patent ſubtiliter intuenti cōplicando q̄ȝmaxime ſigna peſtilentialis febris anteſcripta. ¶ Uariole ſunt puſtule parue rotūde in febre concluſa aliqua tn̄ eminētia extra cutim euenientes. Q: ſi Aui. dicat ſaluius fore variolas ſup febrē venire: q̄ȝ febrē ſup variolas ſine febre poſſe venire: qḋ eſſet ꝯtra datā deſcriptionem. Dicēdū eſt qḋ poſſe eſt aliquā materiā abſq; ebulitione ad cuti ꝓpelli: q̄ qn̄ incipit putreſcere tā cito ad bonuȝ intellectū icipit variolari: ⁊ tūc febrē cauſat cōcluſaȝ. Saluius ergo variolas ſup febrē creticalr euenire ⁊ ipſaȝ quietare: q̄ȝ modo dicto febrē ſup variolas acidere: vt patet cōſiderāti: ⁊ hoc voluit Aui. p illū textū: quarta ꝑmi: ex quo nō ſequit̄ ſine febre poſſe variolas euenire. ¶ Quarum ſigna ſunt febris cōtinua cū quadā faciei ac oculorū rubedine a qbus ꝓpter vapores ad caput aſcendentes ſintille vt lampades egredi videant̄. Adeſt ſilr plenitudo ac venarū tenſio cū quadā in timporibus pulſatiōe ac capitis grauedine: ⁊ vtplurimū dulcedinē in ore ꝑcipiunt cū nariuȝ pruritu ac dolore dorſi ꝓpter extenſionem vene ſup dorſo exiſtentis q̄ ꝯtunc ſanguie replent̄ nimis: in totoq; ⁊ circa cutim maxime quedā punctio ſentit̄ cū difficultate ⁊ raucedine vocis: ⁊ cū hoc multū anguſtiat̄ ⁊ inquietat̄ infirmus cui tremor cordis nōnūq̄ȝ accidit: ⁊ ꝓpter calorē eliquantem materiā in capite: cui⁹ aliq̄ ps tendit ad oculos: ⁊ aliqua ad guttur: lachrymantur ⁊ ſputū reddit̄ groſſius ſolito Et q: vt inquit yſaac variole ex quolibet q̄ttuor humoruȝ poſſunt ꝓuenire tibi pulſus ⁊ vrina non forent ſignificatio certa ſed cū vtplurimum variole a ſanguine ꝓueniant erit vtplimū pulſus magnus plenus vndoſus ⁊ vrina groſſa. ¶ Morbillus autē eſt puſtula parua colerica in febre cōtinua cū p̄ua aut nulla ſup cutī eminentia. Et dicit̄ morbillus quaſi morbus minutus. Hec deſcriptio elici pōt ex dictis Aui. ꝑma. iiij. c. de morbillis: p quā patet dr̄ia inter variolam ⁊ morbillū. Et q: ita modicum differūt ſigna variolarum ſunt ſigna morbillorū ſed in morbillo accidētia oia ſunt intenſiora: iō in ipo maiorē inflāmatio ⁊ maior anguſtia ⁊ plẽs lachryme. Et q: in morbillo vena dorſi eſt min⁹ repleta q̄ȝ in variol' mior adeſt dorſi dolor: ⁊ vt dixit Aui. variole vtplurimum ꝓueniūt a ſanguine ideo cuȝ ſigna ſinoche putride videris cum variolaruȝ ſignis in hoc caplo deſcriptis infirmū debere variolari ꝓnuncies. ¶ His habitis ad iſtorum ſigna ꝓnoſtica eſt de cetero veniendum. Pro quo notandum ꝙ ſi ſupraſcriptorum aliqḋ apparuerit: deinde ſine infirmi alleuiatione deliteſcat ipſius infirmi eſt ꝑditiōis ſignum: licet in variolis ⁊ morbillis oppoſituȝ contingat interdum: ſed raro tn̄. ¶ Amplius q̄ȝto ipſorum magis cita apparitio fuerit dūmō infirmi ſequatur alleuiatio erit min⁹ verendum de eis. Q: ſi alleuiatio non ſequat̄ maior eſt timor: cū maiorē interi⁹ mēbri a quo venit ſignificet leſionē: ceteris tn̄ paribus quāto citius apparent tanto minus verenda erunt. ¶ Rurſus vero q̄ȝtum bubo carbūculus vel antrax a ꝑncipalib⁹ mēbris ſūt diſtātiora ⁊ maxime a corde tanto ceteris parib⁹ min⁹ erūt ꝑiculoſa. ¶ Sȝ

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

cum antrax fuerit in remotis ⁊ circa diafragma punctura ſentiatur cum quo ſudor ſuperueniat ⁊ maxime frigidus ꝓpinquã mortẽ erit ꝓnuncians. ¶ Item ſi in directo cordis fuerit vel ſtomachi erit vtplurimum mortale. ¶ Preterea cum antrax quãq; ad colorẽ rubeuꝫ quãq; ad citrinum quãq; ad viridẽ ⁊ quãq; vertat ad nigrum minꝰ periculoſus rubeꝰ deinde citrinꝰ exiſtit. Uiridis võ vtplurimũ ꝑditionem infirmi denunciat: niger autem mortẽ portendit oino vt Auic. tertia. iiij. c. de altorm. ¶ Et cum in ꝑncipalium membrorum emunctorijs quãq; naſcaſ magis verendus eſt qui eſt cordis: deinde cerebri: ⁊ in. iij. epatis emunctorijs exiſtit. Nõnulli tamen crediderunt Aui. in illo cap. de bubone intellexiſſe: q̄ ſi ſic: idem eſſet iudiciũ: vt patet intelligenti. ¶ In carbonis q̃ꝫ ꝓnoſticatiõe eſt ꝯſilr color attendendus. nã rubeus ⁊ citrinꝰ minor timoroſus exiſtit: niger vero ⁊ viridis magis: cum quo tñ in antrace q̃ꝫ in carbunculo viridi citrino vel liuido: ſi locus in q̄ fuerit erit exiccatus mortẽ ꝓpinquã ſignificat. Iuxta ſententias Hipo. ꝑ ꝓnoſticorum dum dixit. Si in egro corꝑe fuerit antrax vel carbunculus ſiue ꝑceſſerit ſiue egrũ ſupuenerit opus eſt attenderit q̄ ſi exiccatus fuit locus eiꝰ vel colorem viridẽ vel citrinũ vel liuidum ꝑtulerit: mortem dixit ꝓximã. ¶ Ex bubonibus võ ⁊ ſi ex ipſis aliqs nõnunq̃ꝫ penitꝰ appeat ſine febre: vel ex nimio labore vel repletiõe ꝓueniens ⁊ nimio coitu vlcere aliquo in ꝑputio exiſtente coris vel tibijs cuiꝰ virtute vel dolore ad inguina interdũ incurrũt humores apoſtemata ibidẽ generantes ſiue in claudicatiõe vel alio hmõi: ſaluior attamẽ oibus indicaſ q̄ in exterioribus citius apparet cũ accidentiũ ⁊ febris remiſſione. ¶ In variolarum ac morbilloꝝ ꝓnoſticatiõe que ſequũtur ſunt attenda. ſ. eorum apparitio: q̄ꝛ cita vel tarda ꝑuitas ⁊ magnitudo numeri multitudo: cõtinuatio ⁊ diſcõtinuatio: durities ⁊ mollicies ⁊ color: ⁊ reſpectu infirmi ſitis ⁊ anhelitus reſpectu ꝑmi: que citius apparent ceteris ꝑibus ſunt minus timoroſe: parue võ pauci numeri diſcõtinuate ⁊ molles cõſilr ceteris paribus ſuis oppoſitis minꝰ ſunt ꝑiculoſe. ¶ De colore aũt quãq; albi: quãdoq; citrini: quãdoq; viridis interdum violacei ⁊ nõnunq̃ꝫ nigri exiſtunt coloris vnde ꝓpter varietatẽ coloris diciſ variola: ⁊ ſm illum ordinẽ q̃to magis nigredini appropinquãt tãto magis ſunt periculoſe: ⁊ q̃to minꝰ: minꝰ. ¶ Debes inſup febrẽ ⁊ alia accñtia h̃ ꝯñtia cum h̃ notare. ⁊ ſi vis ꝓnoſticare recte h̃ ⁊ illa applica ſimul. verbigratia variole cito apparentes parue pauci numeri diſcõtinuate molles ⁊ albe cum pauca aut nulla ſiti ⁊ anhelitus bonitate cũ febris ⁊ alioꝝ accidẽtium quietatiõe ſalutẽ oino ſignificãt. His võ ꝯtraria mortem. vnum ergo iſtoꝝ extremorum mortem. aliud võ ſalutem ꝓnunciat. Et iõ h̃ omnia ſigna diligenter examina q̄ ſi ſalubria ꝑualeãt: ſalutem ꝓnuncia timoroſa võ mortem: ⁊ pernicioſa mortem. Raro tñ viſum fuit variolas ſiue morbillos violaceos vel nigros fore ⁊ infirmum mortem euaſiſſe. ¶ Uplurimum qui ex variolis moriunſ: ex ſquinãtia ꝑfocati pereunt: ⁊ ſi cõtingat exteriora non ſolum: ſed etiam inteſtina variolari: vt ſepe ꝯtingit ex fluxu ventris tũc ⁊ ex inteſtinorum raſura moriunſ. nonnunq̃ꝫ etiam variolati ſanguinem mingunt cum q̄ ſi vrinam nigram videris futuram mortem ꝓnuncia: q̄ ſi cum hoc fuerit caſus virtutis moriunſ in breui. ¶ Et q̄ꝛ h̃ quinq; vt dictum eſt. ſ. bubo carbunculus antrax variole ⁊ morbilli: febrem vtplurimum peſtilentialem concomitanſ: ac etiã ꝓut peſtilentialis de eis cõmemoratio ſit in ꝑſenti: ſi in eorum ꝓnoſticis nunq̃ꝫ falli deſideras: adde q̄ in ꝑſenti ca. annotata his que in ꝑcedenti de ꝓnoſticis peſtilentialis febris deſcribuntur. ¶ Et ꝑmo virtutẽ cõſpice: q̄ ſi ꝯſtans fuerit bonis alijs apparentibus ſignis ſalutẽ ꝓnuncia. Si vero timoroſa timorem ⁊ ſi mala ſigna cum virtutis proſtratione fuerint infirmũ ſolum ꝑſbytero derelinq̄: q̄ꝛ eſt viuos ⁊ mortuos manducare. Et hec de bubõis carbũculi antracis morbillorum ac variolaꝝ ſignis tã ꝓnoſticis q̃ꝫ ꝑñtibꝰ dicta ſufficiant.

¶ De cura febris peſtilentialis. Cap. iij.

Enceps tam peſtilentialis febris q̃ꝫ apoſtematum peſtilentialium eſt cura ponẽda q̄bus niſi in breui ſuccurſum dederis laborabis inuanum. Nam hic rapax morbus ita ſine minera velociter agit q̄ ſi paucas infra horas confirmatus quos rapit nullam ad curã reſpiciens minerã deuorat iminiſſime. Et ſi quis petat terminum talis cõfirmationis horaꝝ vt ex ſupradictis patet: certus terminus limitari nõ põt. Peſtilentialis nãq; effimera infirmum ſuum triginta expedit infra horas: humoralis vero q̃to ex acutiori humore ꝓuenit: tanto citius ſe expediet. De apoſtematibꝰ autem patet q̄d dicendũ ex ſignis pronoſticis in ꝑcedenti capitulo poſitis. Et vt multi moderni dixerunt cõfirmationis cõem terminũ fore. xxiiij. horarum alij. xij. alij. vj. ⁊ alij aliũ ⁊c̃. Sed cum vt patet ex dictis hoc metiri ꝓpter morbi ac corporum diuerſitatẽ minime poſſit: attende q̄ infra docebo: ⁊ ad curã q̃citꝰ potes feſtinꝰ accedas: nã te reddo certiſſimũ q̄ ſi hic tremẽdus morbus nõ fuerit cõfirmatus: quotquot cure bonꝰ aſſumpſeris xp̄o iuuante ab ipſius voraciſſimis faucibꝰ extirpabis. ¶ A cura itaq; peſtilentialis febris ꝑmitus ichoando rerum ſex nõ naturalium regimen anteſcribã: ꝓ quo ſatis liq̄t aerẽ oi die cum odorifero igne renouandũ. Deincepſ q̃ꝫ ad frigiditatẽ ⁊ ꝑpatã humiditatẽ debes cum odoriferis alterando reducere. Habeas ergo cameras duas vel plures: ⁊ in vna aere p̄ ignẽ renouato atq; ſm exigentiam alterato portetur infirmus. Et ſi poſſibile eſt ipſe ter vel quater in tali aere renouato omni die muteſ. Et ſi aer ille fuerit ſeptentrionalibꝰ ventis expoſitus ſi vt ab alijs libere valeat euentari: ſalubrior adhuc erit iuxta ſententiã Rab. li. iiij. almã. ca. de cautela egritudinum ab vno loco ad aliũ tranſeuntium. inq̄t eni locumq; q̄ vento ſupeſt infirmi eligetur ⁊c̃. Sed qualr aer renouandus atq; ſm exigentiã cum alterantibꝰ corrigẽdus exiſtit reſpice ſupra dĩa ſa: cº. de aeris regimie. Ibidẽ nãq; ſm q̄ habueris intentionẽ res tã ſimplices inuenies q̃ꝫ cõpoſitas: q̄bus ⁊ renouare aerẽ poteris ⁊ alterare. Et ſi in aliqua propinqua villa in qua ſanus aer exiſtit infirmus ſtatim accederet: vel faceret ſe portari maxime ſi in illa domo nullus aliꝰ ex peſte fuerit defunctꝰ ſecurius adhuc eſſet: q̄ꝛ renouãdi in aerẽ cãm nõ haberes: ſed eẽt tãtũmõ cũ odoriferis alterãdꝰ. ¶ Preterea particularis aſpectus huiꝰ domꝰ põt eſſe talis: vt ipam habitãtes ad infectionẽ peſtilentialẽ diſponanſ. Et ſic ꝓpter h̃ interdũ inficiſ vna villa ⁊ alia nõ. Uñ nõnulli tã ob h̃ ꝑceperũt vt in iſecta domo vſq; ad. xl. dies nõ hiteſ. Alij vſq; ad ſex menſes. ⁊c̃. Et ego dico q̄ nõ eſt ſaltẽ vſq; ad tres mẽſes i habitãda. Nã ille peſtilẽtie ab aſpectu ꝑticulari ꝓuenientes vtplimũ ad minꝰ p̄ vnã durãt ſignoꝝ triplicitatẽ. Quãto tñ plꝰ ad illã hitãdũ domũ diſtuleris: tanto melius erit. Et q̄ꝛ eandẽ domũ hitãtes vtplimũ eodẽ vtunſ regie: ⁊ eũdem attrahũt aerẽ: optimũ remediũ eſt vt cum vnꝰ infirmat alij fugiãt oẽs: ⁊ maxime exiſtentes etatis cõplexionis ⁊c̃. In aeris ergo rectificatiõe q̃ꝫ maxime debes eſſe ſollicitus nã cũ euẽtanõis cã ad cor ꝯtinue deferaſ: ſi debite correctꝰ fuerit: maria erit huius initis morbi curatio. ¶ Sꝫ in h̃ caſu vnũ generale circa oẽs res non naturales bene memorie cõmitte. Nã ſunt he res i ſuis q̄litatibꝰ diſponẽde diuerſimode ſm morbi eſſentiã. ſ. tꝑs: anni: etatẽ: ſexũ cõplexionem artẽ: vturẽ repletionẽ ⁊ aerẽ. Omnia eni iſta ſm eorũ varietatẽ ſex rerũ nõnaturaliũ regimen habent diuerſimode variare: nã ſi ꝓ oibus aerẽ ſꝑ equalr ⁊ vno mõ diſpõneres cibum ⁊ potũ ꝯſilr ꝑparares ⁊ vniformiter de alijs nõnaturalibꝰ rebus faciẽs maximũ errorẽ cõmitteres: tñ horum notitiã ſupra dĩa ſa ꝓprijs caplis ſm exigẽtiã clarius habuiſti. ¶ His itaq; habitis ad cibi ⁊ potꝰ regimẽ deuenio. Pro q̄ nota q̄ vtus in h̃ caſu p̄ viã reſolutiõis maxime ꝓſterniſ. Iõ debemꝰ ⁊ ſi egritudo q̃tũcunq; ſit acuta ipm infirmũ ꝑſepe reficere. Nam vt dicẽ Aui. q̄rta primi. ipſe q̃ꝫ. ſ. medicus ſemꝑ ſit ſollicitꝰ de eo q̄d magis ſuſpe-

ctũ eſt: vt eſt virtꝰ ſi fuerit valde debilis aut egritudo ſi fuerit multũ fortis ⁊c̃. Uñ in hoc caſu plurimi eorũ q̄ viriliter agũt ⁊ ſup illud comedũt violẽter abſoluunſ: ⁊ viuunt. ꝑª q̄rti caplo de cura febris peſtilẽtialis. Uñ Gẽtilis ſup illo paſſu inq̄t q̄ ſpũs ſunt infecti ⁊ ꝯtinue ab aere iſiciunſ: iõ cadit appetitꝰ: ⁊ ꝓſterniſ virtꝰ: q̄re egẽt ꝯtinua reſtauratione ⁊ ſpirituũ renouatiõe. Et ideo Rab. 4º almã. ca. de feb. peſtil. Hac ꝑterea laborãtes paſſiõe ad comedendũ aliq̄d ſunt cogẽdi ⁊c̃. Scdm̃ q̄ virtutis tenorem ſunt infirmi tales dietãdi. Nã ſi ꝯſtãs valde fuerit: poteris ſubtilꝰ dietare: ⁊ nõ auſcultes Pariſienſes fundantes ſe ſup illo affor. ꝑme ꝑticule. Ad vltias egritudies ⁊c̃. q̄ꝛ ꝑma die nihil dare iubent ꝑter parũ aq̄ frigide aceto ꝑmixte. ſecũda võ ⁊ tertia die parũ oſſe facte in colatura lentiũ cũ modico aceto. nam taliter dietatis vt ex dictis patere põt vtplꝫ male ſuccedit. Ex iſtis igiſ modis oibus q̄bus poteris de cõſeruãda vtute ſollicitꝰ ſis. ¶ Et q̄ꝛ febriũ etatum regionũ cõplexionum ⁊c̃. varietas in potu ⁊ cibo habet dietandi modũ multipſr variare. Attẽde cõia cibaria que ſtatim ſcribã: ⁊ his ꝑticulariter vteris ꝓut diſcretiõi tue videbiſ cõuenire. Cõueniũt igiſ pultes ex farina ordei vel multũ eius vel auena. cõueniet ⁊ triticũ cum lacte amigdalarũ: vel ſine. ⁊ q̄ꝛ ſalſa ſunt interdũ ꝑbullianſ ⁊ abijciaſ prima aq̄. amigdon ⁊ ſilia ſilr cõueniũt. Et q̄ꝛ hec vtplꝫ cũ lacte amigdalarũ ſolent ꝑparari extrahe ipſum cũ aqua ordei. Et ſi hec nutribiliora facere volueris in brodio galloꝝ nõdum coeuntium vel pullorum iuuenũ vel hedi decoqui facias. ſed talia brodia cũ lactuca ꝯtinue ſunt alterãda: vl endiuia cucurbita acetoſa vel portulaca. ⁊ ſi in ſano tꝑe hec orta ſint multũ ſunt meliora: vel ſaltẽ colligãſ iã rore ꝯſumpto. vel habeas ſemina cõia in notabili quãtitate ⁊ aliqualr cõquaſſata: ⁊ in petiarara ligata bulliant cũ carnibus illis. Et ſi inuſitatũ videaſ nõ vituparem: vt in petia ligeſ modicũ ſandaloꝝ rubeorum vel citrinorũ ⁊ modicũ cãphore cũ modico ſpodij cũ berberis quãtitate que tibi videbiſ ꝯuenire. Hec. n. vt pꝫ brodiũ ⁊ carnes potẽter alterant. cũ hoc etiã mirabilr confortãt: ⁊ tale brodiũ ad oia decoquenda fercula ꝯueniet: atq; fiendũ ꝯfuſum: cũ quo etiã magis carnes ſic alterate ꝯueniunt. Et ſi ipſorum brodiũ volueris exhibere bonũ cõſilr erit. Sed vt ſit magis nutribile facias carnes illas decoqui vſq; ad carniũ ſepationẽ: ⁊ inter duo inciſoria vel aliter cõprimanſ ⁊ tale brodiũ tribuaſ: in quo ſi parũ ſucci limonis citrãguli citri pomorũ acetoſorũ acetoſe: ꝑputiorum vitis agreſte vini berberis vel granatorũ bullierit laudabiliꝰ adhuc eẽt aceti parũ. ¶ Uel tale brodiũ q̄d cũ oibus ſuis ferculis poſſes facere cõmiſceri. habeas gallinam iuuenẽ caponem faſianũ vel iuuenes ꝑdices vel carnẽ hedinã: ⁊ debent volatilia ſine aq̄ deplumari ⁊ interioribꝰ abiectis in fruſta minuta quantũ poteris totũ incidaſ. poſtea pone in vaſe terreo bñ intꝰ vitreato vel ampulla vitrea in qua pone aq̄ acetoſe aq̄ ro. aq̄ viola. añ. ptes. ij. vini maluatici vel alterꝰ albi bñ odoriferi partẽ. j. ⁊ ſm carniũ quãtitatẽ accipe addẽdo ex ſuccis ꝑdictis quãtitatẽ ſufficientẽ: q̄bꝰ oibꝰ adde ſandalorum citrinorum cõquaſſatoꝝ. ʒ. ij. ſpodij. ʒ. j. croci. ℈. j. cãphore gra. ij. ligenſ in petia vel ſilr ex carnibus ipaſtenſ ac ducati. ꝯ. vel plures ponanſ cũ eis i fundo vaſis: deinde vas illud diligẽter obtures: ſic tñ vt aliq̄d expiret: poſtea in cacabo magno aque repleto ponas ad ignem clarũ ⁊ ſine fumo ipm ꝯtinuando ⁊ addendo cũ opus fuerit aquã calidã ſic vt bulliat idefinẽter: ⁊ hoc ſaltẽ p̄ q̃ttuor vel. v. horas cõtinuetur. deinde ab igne remoto caro tota bene ꝑſtaminẽa cũ ſuo brodio q̄ in fundo vaſis exiſtit exprimaſ: ⁊ toti vſui reſerueſ. Et poteris tale brodium ſm intẽtionẽ quã habueris diuerſimode cõficere addendo in eo vel minuẽdo ꝓut diſcretioni tue videbiſ cõuenire. De tali nãq; brodio in ſuis q̄buſcũq; ferculis tã in ꝯfuſo q̃ꝫ i alijs addere poteris ⁊ erit res in hoc caſu marie ꝯueniẽs vt pꝫ: poteris ⁊ infirmo de ipſo exhibere ſimplr. Nam mihi tale brodiũ ſm quã habui intentionẽ alteratũ ſingularem ſepe fecit honorẽ. ¶ Fiat ẽt aliter brodium quod aquã carnis de qua auctores faciũt mentionẽ eſſe credo: licet marſiliꝰ per aquã carnis aliud intellexerit. vt ſtatim diceſ. nã accipiũt alas pulpas pectoris ⁊ lanciolas quarũuis auiũ ſupraſcriptarũ oi amota pinguedine ⁊ cũ filo in aliquo predictorum vaſoꝝ appẽdũt ſic q̄ fundũ tãgere nequeãt cũ modico aq̄ ro. vini optimi ⁊ alicuiꝰ ex ꝑnoiatis ſuccis p̄ paꝰ aſpſe: ſed deberẽt he aq̄ eſſe in pauca quãtitate: ponẽdo in fũdo vaſis ſandalos ducatos ⁊ alia vtſupra dimiſſo croco. ſ. et potes ponere parũ cãphore: ⁊ in antiquo frigide cõplexiõis exiſtẽte malũ nõ eſſet ponere parũ muſci. deinde vas illud taliter obtureſ ne ſpiret ⁊ in cacabo vt ſupra collocato per q̄nq; vel ſex horas bullire permittũt: ⁊ extracta carne que velut lignũ ſciccata ꝑmãſit aq̄ mirabilis virtutis in fundo vaſis repiſ quã ſbam vulgares in partibus illis appellant: ⁊ ipſius duo vel tria coclearia multiplicãdo ſpũs virtutem mirabilr cõfortãt ⁊ ipſam ſolã vel cũ alio mixtã cũ quo volueris poteris exhibere. ¶ Aliq̄ tñ aliter hãc aquã faciũt accipiẽdo quoduis ex volatilibꝰ ſupradictis ⁊ euiſceratum p̄ quos volũt diuidũt bolos: ⁊ eſt modus Aui. in de viribꝰ cordis. c. de aq̄ carnis ſeu carniũ ⁊ cũ rebꝰ ſupraſcriptis in vaſe bñ obturãt: poſtea aquã extrahũt vtſupra: quã tamen minꝰ imediate deſcripta nõ laudo. ¶ Alij enã aquã illam faciũt ad alembicũ vitreũ cũ claro ⁊ lẽto igne: quã ſi feceris ex aſſis ⁊ lãceolis ſolũ erit laudabilior amota oi pinguedine. ⁊ tu facias vt libet. Laudarem tñ vt veſica alembici in balneo marie locareſ: q̄ꝛ virtus ignis in aqua derelicta minor multũ foret. Et iſtis modis aquã cõficiendo aquã carnis reputo. ¶ Marſiliꝰ tñ in receptis ſuis ſup ꝑmã quarti. iij. ca. de regimine vomitꝰ accidẽtis in febribꝰ ſic aquam carnis ꝯficit. ſ. habeaſ caro hedina que cũ lõgis lardonibꝰ infiltreſ: ⁊ ſm intentionẽ quã habueris cũ aq̄ ro. vino citoniorꝫ vel alio ꝯſili ſepe aſpſa in veru decoquaſ. deinde in collatello bñ coopto parũ dimittaſ. poſtea inter duo iciſoria fortiter cõprimaſ: ⁊ q̄d egrediſ aquam carnis appellat. Et ego puto potiꝰ hũc ſuccũ carnis appellari ꝯdignũ eſſe ſed nõ eſt de noibꝰ curãdũ. tali q̄ ſucco ſm tuã itẽtionẽ alterato vtere ſi libuerit. Sꝫ vt magĩ aliꝰ fiat: accipe quã vis ex auibꝰ ſupraſcriptis vl carnẽ hedinã ⁊ intꝰ ſuei coꝛpibꝰ pone ſandalos cãphorã ducatos: ⁊ alia ꝓut ſupra te docui: ⁊ in veru debite cocta cũ igne ſine fumo exꝑe quẽ iſirmo ſolum vel cũ alio mixtũ ſuccũ tribue: ⁊ erit res mira in h̃ caſu. Laudat etiã Ra. x. almã. c. allega. pultem ex farina ordei cũ lacte acetoſo factũ ⁊ lac acetoſum ſilr: q̄bꝰ vtere ſi libet. ¶ His vtriq; ferculis ẽ vtẽdũ dũ ſic debilẽ ac ꝓſtratã vtutem cõprehẽderis qua refocillata ad alia cibaria magis nature aſſueta gradatim poteris deuenire: q̄rũ doctrinã ſupra dĩa iij. ꝓprijs caplis habuiſti: ⁊ tu vide ibi ⁊c̃. ¶ Circa potũ bibat aquã ordei: ⁊ vt magĩ aliꝰ ſiat in fundo vaſis in quo coquiſ pone aliq̄s ducatos vel laminã aureã ignitã i tali aq̄ facias extingui ꝑſepe: ⁊ iterdũ de tali infrĩdata aqua in potu magnã quãtitatẽ ſumere põt: q̄ꝛ ꝓderit mirabilr: marie ſi iuuenis fuerit colericus: ⁊ in tꝑe calido ⁊c̃. Nota tñ q̄ ſi gra potꝰ deſ hec aqua or aliqs ⁊ ſuccis ꝑdictis miſceri cũ ea: puta arãtij limonis berberis vel alterꝰ ꝑnoiati. acetum q̃ꝫ aq̄ ꝑmixtũ maxime laudaſ in hoc caſu: poteris ⁊ zucharũ ro. cũ aq̄ facere cõmiſceri vel aliquã ex mixturis iferius deſcribẽdis ⁊ in potu tribuere. Et ſi febris illa peſtilẽtialis fuerit ſlãtica: vt ꝯtigit interdũ: lꝫ raro. vinũ al. cũ aq̄ ro. permixtũ marie laudaſ in hoc caſu. Poteris ⁊ zucharum roſ. cũ aq̄ facere miſceri vel aliquã ex mixturis iferius deſcribẽdis ⁊ in potu tribuere. Et cuiuſcũq; ſpẽi ſit hec febris ſi virtutẽ valde ꝓſterni cõcerneres: da parũ vini de meliori q̄d repiſ: puta vnaciũ: vel ꝯſile aq̄ ro. ꝑmixtũ: q̄ꝛ ſpiritus multiplicãdo vtutẽ potẽter ꝯfortat. Cũq; febris ⁊ illa accidẽtia remittunſ gradatim ad ſanoꝝ dietã accedas. ¶ Nõ igiſ q̄s cibo ⁊ potu breuiter expeditꝰ pꝫ q̄d de inanitiõe ⁊ repletiõe dicẽdũ. nã ſepe ⁊ parũ iſirmo ẽ tribuẽdũ. Superfluitates q̃ꝫ ꝓut te iſra docebo ſũt educẽde. ¶ Procures iſu-

per infirmũ tuũ ſemꝑ ꝓmittendo ſalutẽ letũ ꝑ poſſe tenere
⁊ ipm̃ qbꝰ ſciueris modis a peſtis imaginatione diſtrahe
re cũ verbis iocoſis cãtilenis ac dulcibꝰ melodijs: vt cũ cy
thara: lyra vel alijs hõ muſicalibus inſtrũis. ¶De ſomno ⁊
vigilia ⁊ ſi nõnulli eos ꝑcipiũt nõ dormire: ne. ſ. ab itra ve
nenũ includat. Dico ꝙ ſi hꝫ forſan ꝯueniret in ꝑma die nã
li vt flõmia fieri poſſit ⁊ aliq̃ ſtatim deſcribẽda anq̃ȝ mor
bus ꝯfirmet: poſtea tñ ad dormiẽdũ ꝓuocãdi ſunt ne ſpũs
ꝑ vigiliã nimiũ reſoluant. Et ſi antrax bubo vel carbũcu
lus in his febribꝰ appuerit ad vigilãdũ ifirmi cogẽdi ſunt
nã cũ nã mãm illã intoxicatã expellere conat ſomnꝰ intra
illã retrahens talẽ opationẽ ipediret: verſus tñ aurorã pau
lulum dormire debent: ne vigilia fiat ſpirituum reſolutio.
¶His habitis ad medicinalia ꝯdeſcẽdo q̃ ſm̃ feb. varieta
tẽ ſunt ꝯſilr variãda. nã ſi ſolũ foret effimera ⁊ in corpe illo
repletionẽ aliquã nõ ꝑcipias alterãtia ſolũ ſufficerẽt: q̃ ex
dicẽdis ꝑ te eligere ſcies. Et ſi fuerit hũoralis ⁊ ab illo ꝓue
nerit q̃ȝ a ſanguine erũt illi humores ſm̃ doctrinã Aui. eua
cuãdi. Si ṽo a ſanguie fiẽda eſt minutio: ac ẽt ſi humores
alios cũ ſanguine ꝯcerneres: erit ſilr fiẽda flõmia. Sed no
ta cũ ſtatim ad infirmũ acceſſeris ante oĩa aliqð vnũ ex in
fraſcriptis peſtis bezoardicis eidẽ tribuas in potu. ¶Pri
mũ ⁊ ſupremũ eſt. ʒ. ß. vel. ʒ. i. aque ſupiꝰ deſcripte dĩa. ii.
tractatu. ii. ca. iij. cũ. ʒ. i. alicuiꝰ ex pulueribꝰ ibidẽ ꝑſcriptis
vel. ʒ. ß. alicuiꝰ ex illis ꝯfectionibꝰ. Et ſi aquã illã nõ habe
res da parũ vini aqua ro. ꝑmixtũ cũ illo puluere vel confe
ctiõe ⁊c̃. ¶Vel. ℞. aq̃ ro. aq̃ ſcabioſe ſirupi de acetoſitate
citri: vel de ribes: vel alicuiꝰ approbati ſiru. añ. ʒ. i. ß. miſce
⁊ in potu tribue. ⁊ ſi poneres loco aque ſcabioſe aquã tor
mẽtille optima eſſet. ¶Itẽ. ℞. ſanguis huma. ſanguis ta
ſonis añ. ʒ. ii. radi. tunici diptami gentiane tormẽtille mor
ſus diaboli accipiẽdo radicem ⁊ herbã ſilr croci añ. ʒ. i. fiat
puluis de quo exhibe. ʒ. ii. cũ vino aque ro. ꝑmixto. Hũc
nãq̃ȝ puluerẽ a quodã fide digno habui: q mihi retulit ſe
nunq̃ȝ alicui peſtilẽtiato ſtatim a ꝑncipio tribuiſſe qui nõ
euaſerit ſi flõmia ⁊ alijs ſm̃ exigentiã fuerit bene guberna
tus. vñ ingredientibus inſpectis euȝ puto mirabilẽ fore in
hoc caſu: ⁊ tu ipſe vtere audacter. ¶Aui. ṽo i iſto caſu ſta
tim dabat lutũ armenũ cũ vino aq̃ ro. ꝑmixto vt ipẽ. ij. ca
none. cap. de luto ar. teſtat. ⁊ ſi tu hũc tribuere volueris: fa
cias ſic. ℞. aq̃ ro. ʒ. ii. vini albi odoriferi vel alteriꝰ bñ cla
ri ⁊ ſubtilis. ʒ. i. bolar. ſubtiliſſime triti. ʒ. i. miſce ⁊ in po
tu tribue. ¶Et nota ꝙ ſi infirmi tales potiones euomuerit
ſignũ eſt venenũ in corde iã magnã ipreſſionẽȝ feciſſe: q̃re
ſtatim cũ vino vel alio ore abluto aliaȝ tribue potionẽ: ⁊ hꝫ
facere debes ſi euomuerit. ſi ṽo nõ in ꝑmis q̃ttuor diebus
ſtõ vacuo oĩ die bis vel ter. Ego aũt nullũ adhuc vidi qui
ꝑmã retinuerit potionẽ q nõ euaſerit. ¶His factis ſi mor
bus tibi inducias dederit cões educ ſupfluitates ſi nã ꝑ ſe
nõ fecerit cũ cliſteri vel ſuppoſitorio cõi ne ad intra ꝑꝑ fle
bothomiã trahant: deinde ſtatim fac flõmiã: ⁊ q: ſoluȝ pe
ſtilẽtialis febris hic curã ponere intẽdo ad oppoſita peſti
lentialia aliter nõ habẽdo reſpectũ: q: eorũ cura ꝑticulari
ter infra deo adiuuãte ponetur. Dico ꝙ ſi hec febris a ſan
guine ꝓuenerit ſtatim de vena media flõmãdus erit infir
mus ſi ſe aliqualiter ſenſerit aggrauatũ vel a baſilica ſi ma
gis ab inferioribꝰ ꝑtibꝰ. vel de ſaphena ſi magis de ſupio
ribꝰ ꝑtibꝰ. Et debet ſanguis extrahi in notabili quãtitate:
nõ tñ vſq̃ȝ ad ſincopim vt nõnulli in hac cura precipiũt: ſi
per ſincopim ꝓprie dictã itelligãt deſcriptã ab Aui. vnde
cima tertij tractatu. ii. ca. de ſincopi. q̃ eſt deſtructio maio
ris ꝑtis ⁊c̃. Et tales ſe fundãt ſuper iſto affor. ꝑme ꝑticule.
Que egerunt non multitudinem ꝯſiderari oportet ⁊c̃. vbi
Hypo. dicit. vbi ⁊ oportet ad defectionẽ dducere. ⁊ Gal.
in cõmento ibi. Mirabilr inq̃t expti ſumꝰ ⁊ maximũ inue
nimus iuuamẽtuȝ. ſ. in flõmando vſq̃ȝ ad defectionẽ. Sȝ ſi
ꝑ ſincopiȝ itelligãt lippothomiã quã q̃ñq̃ȝ auctores accipi
unt ꝑ ſincopi. Et ẽ lippothomia defectio animoſitatis. Dr̃
enim a lippos qð eſt defectꝰ: ⁊ thimos aius quaſi defectio

animi. Dico ꝙ flõmia ad iſtũ intellectuȝ vſq̃ȝ ad ſincopim
fieri põt. ⁊ hoc voluit Hypo. ⁊ ꝑꝑ hoc forſan dixit vſq̃ȝ ad
defectionẽ ⁊ nõ ſincopim vt daret ꝑ defectionẽ intelligere
lippothomiã: ⁊ hoc voluit Gal. ⁊ alij. Tamẽ cũ dicũt infir
mũ debere vſq̃ȝ ad ſincopim minui: q: iproprie accipiunt
ſincopim. ſ. ꝑ lippothomia vel defectiõe. ¶Ex quo iſero
ꝙ Auerro. 7°. colliget male medicos iprobauit cuȝ argue
ꝙ in cura ſinoche natura nunq̃ȝ euacuat vſq̃ȝ ad ſincopiȝ:
ergo medicꝰ hoc facere nõ dȝ: cũ ſit nature miniſter qð pȝ:
nã ꝑ ſincopim medici ſincopim ꝓprie dictaȝ nõ intelligit
vt ſtatiȝ dictũ eſt: de qua vt ſpero ſuũ intelligebat argumẽ
tuȝ. ¶Preterea nec argumẽtũ ꝯcludit. Nã nõ ſequit: hoc
nã nõ facit: g̃ illud medicꝰ facere nõ dȝ: q: ſi nã in aliquo
ꝑ criſim euacuãdo mãm fuerit nigra: illud medicꝰ artificia
liter facere debet: vt ſecũda quartũ: ⁊ in locis q̃ȝplaribꝰ au
ctores ꝑcipiũt. ¶Itẽ ſi nã ꝓduxerit ſextũ digitũ illum ab
ſtrahere deberemꝰ: qð nã nõ faceret. ⁊ ſic patet argumen
tũ nõ valere qð ẽ validiꝰ qð ipſe facit. Sed ad alia q̃ ipſe fa
cit ibidẽ facilis ẽ rñſio: vt pȝ ꝯſiderãti. ¶Sed his omiſſis
dico vtſupra ꝙ fiẽda eſt flõmia: ⁊ ſi alie circũſtantie ꝯueni
rẽt facere ipam vſq̃ȝ ad lippothomiã forſan nõ eſſet iutile.
Laudo tñ vt in hoc caſu potius fiat ſecundatio: vt voluit
Aui. prima q̃rti. cap. de cura ſinoche. ¶Et ſi hec febris ab
alio hũore q̃ȝ a ſanguie ꝓuenerit quẽ cõmixtum ſanguini
iudicares egrũ flõmizare ſilr facias. Q; ſi ꝑꝑ etatẽ aut aliõ
facere non poſſes ventoſas in ſpatulis ſm̃ ꝙ habes inten
tionẽ vel circa nates apponas: ꝑme. n. vicarie medie ⁊ ſe
cũde baſilice exiſtũt vt ẽ de mẽte Aui. vbi ſupra. ca. de flõ
mia dictũ eſt. ¶His diligẽter factis nota ꝙ ⁊ ſi ſanguis in
iſto caſu putrefactionẽ ab aere venenoſo vtplm̃ recipiat:
põt tñ. ad hãc putrefactionẽ recipiẽdã diuerſimode diſpo
ni. q̃ñq̃ȝ eni ab intra abſq̃ȝ alicuiꝰ extrinſeci admixtione: ⁊
q̃ñq̃ȝ ꝑꝑ hũoris alteriꝰ admixtionẽ: puta colere: ⁊ tũc red
dit debito ſubtilior: aut flegmatis aquoſi ⁊ eſt aquoſior de
bito: aut groſſi flegmatis: ⁊ ſic eſt debito groſſior. hec ſi bñ
inſpexeris ſenties Aui. voluiſſe prima q̃rti capl'o de febre
ſanguis. ⁊ hec diuerſitas cognoſcit ꝑ ſanguis iſpectionẽȝ
vt Aui. ibi. ca. de ſignis. hec. n. veritas habet curam aliqua
liter variare. Et iõ ſi ꝓuenerit ex ſola ſanguis putrefactio
ne nulla alia alterius humoris admixtiõe copioſior fiet ce
teris paribꝰ flõmia q̃ȝ facta. ¶Et ſi vẽter fuerit ſtipticꝰ cũ
infraſcripto cliſteri lenire poteris. vt. ℞. malue blitis ma
trũ vio. añ. M. ii. fiat dcoctio: de qua accipe li. i. ⁊. ß. i qua
diſſolue caſſie pulueris zuchari añ. ʒ. i. olei viol. ʒ. iij. ſalis
cõis paruȝ: ⁊ fiat cliſtere. ¶Et ſi egritudo patiat inducias
aliquã ex potiõibꝰ ꝑbeas infraſcriptis: vt. ℞. capillor ve
neris: florum lupullor boraginis bugloſe vio. añ. M. ß. ta
marindor. ʒ. ß. prunor numero decẽ: fiat decoctio. de qua
accipe. ʒ. iij. in qua diſſolue mãne vl' caſſie. ʒ. x. ſirupi vio.
ʒ. i. ⁊ fiat potꝰ quẽ ꝑ duas horas ante prãdiũ tribue calidũ.
¶Vel potionẽ de duobꝰ granatis quã te docet Aui. ꝑma
q̃rti. ca. de febre ſanguis vt. ℞. aq̃ zuchari. ʒ. i. fiat potus.
Et ſi addideris. ʒ. i. ſirupi vio. melius erit. hoc eni lenitiuũ
mirabile eſt in hoc caſu. ¶Hoc facto ad vlteriorẽ ſanguis
putrefactionẽ ꝓhibendã ⁊ inductã venenoſitatẽ remouen
dam facias hoc. ℞. ſirupi de acetoſitate citri vel de ribes:
vel de ſucco acetoſe vel de limonibus. ʒ. vj. aq̃ acetoſe aq̃
ro. añ. ʒ. ii. vini granatorũ. ʒ. i. ⁊. ß. fiat iulep aromatizatum
cũ ſandalis citrinis vel trociſcis de cãphora vel aliquo ex
pulueribꝰ anteſcriptis que ſunt peſtis bezeardica. ⁊ de tali
ſepe bibat cũ aqua zuchari vel aqua ſimplr cocta. põt etiã
de ipſo bibere ſine aqua quandocunq̃ȝ velit. Et ſi nullum
ex ſupraſcriptis ſirupis haberes pone. ʒ. vj. zuchari taber
zet loco ſiruporum addẽdo. ʒ. i. aceti albi. ¶Vel facias ſic.
habeas herbam ⁊ radicem tunici diptami pimpinelle tor
mentille: de quibꝰ ad alembicũ aquã facias. poſtea. ℞. aq̃
rum ſupraſcriptaruȝ añ. ʒ. iij. aq̃ ſcabioſe. ʒ. vi. aque roſate
ʒ. iiij. vini granatorum. ʒ. i. ß. aceti. ʒ. i. alicuiꝰ de ſirupis ſu
praſcriptis. ʒ. i. vel zuchari tabarzet tantundem fiat iulep

aromatizatũ vtſupra. ¶Vel facias ſic. ℞. ſucci acetoſe. ʒ.
viij. ſucci boraginis bugloſe pomor redolentiũ añ. ʒ. iiij.
herbarũ ſupra ſcriptaruȝ añ. ʒ. i. aqua ro. li. i. vini granato
rum. ʒ. i. ß. aceti albi. ʒ. ij. zuchari tabarzet lib. i. ⁊. ß. fiat iu
lep aromatizatũ vtſupra. Et ſi feceris ipm̃ coqui ad ſpiſſi
tudinẽ ſirupor cũ quibus poſtea libuerit aqs poteris iule
pizare ⁊ de ipſo iulepizato poteris. ʒ. iiij. in potu tribuere
in aurora. ſ. vt cõiter faciũt practicãtes: ⁊ erit digeſtiuũ bo
num. Et nota vt ſepe dictũ eſt ꝙ herbe ⁊ alia ex qbus tra
hunt ſucci in ſano aere colligi debẽt: ⁊ debes ſuccos acci
pere eor ꝑ prius facta reſidẽtia. ¶Vel facias ſic. ℞. ſiru
pi de ribes vel alteriꝰ ex pretactis. ʒ. iij. aque ro. aq̃ aceto
ſe añ. ʒ. ii. ß. aq̃ tormẽtille. ʒ. ii. miſce ꝑ duabꝰ vicibꝰ vel ꝑ
delicatis clarifica aromatizãdo vtſupra. ¶Cõueniet etiaȝ
in hoc caſu iulep vltramarinũ qð cõiter Papie tenere ſo
lent apothecarij: ⁊ interdum fit ab eis: ⁊ interduȝ portatur
de damaſco. Et ſi tu talẽ facere volueris. facias aquã roſ.
in qua pone cãphore ⁊ paruȝ muſci: ⁊ de tali aqua cũ zu
charo tabarzet iulep facere poteris: qð erit ſatis laudabi
le in hoc caſu. ¶Et nota ꝙ ſi poneres de ſandalis rubeis
ligatis in petia rara ꝑ prꝰ in iſuſione illiꝰ aque ⁊ poſtea ex
primeres eos fortiter cũ aqua poſtea faceres iulep redde
retur meliꝰ ⁊ magis coloratũ: ⁊ tu facias ſi libet. ¶Ex con
fectionibus vtere manuchriſti cum perlis: ⁊ ſi eſt diues fa
cias oẽs ꝯfectiões deaurari: vel vtere diacorallis: vel hac
mixtura quã faciũt cõiter practicãtes. ℞. cõſerue ro. bora
ginis bugloſe viol. ana. ʒ. ß. conſerue nenufaris. ʒ. ii. manu
chriſti cũ perlis li. ß. fragmẽtor oĩuȝ lapidum precioſor. ʒ.
ii. alicuiꝰ ex pulueribus bezeardicis. ʒ. ii. folior auri nume
ro. xii. fiat mixtura ⁊ deauret: d̃ qua ſepe comedat atq̃ȝ de
ea bibat cũ aqua frigida loco zuchari ro. ¶Vel facias ſic.
℞. quatuor cõſeruarũ ſupraſcriptarum añ. ʒ. ß. cõſerue flo
rũ nenufaris. ʒ. iii. zuchari albi vel manuchriſti cuȝ perlis
li. ß. margaritarũ. ʒ. i. ſandalor oĩum corallor ru. ſeminis
acetoſe. corticũ citri añ. ℈. i. oſſis d̃ corde cerui grana. viii.
ſpodij. ℈. ß. alicuiꝰ ex pulueribꝰ ſepe dictis. ʒ. ß. folior au
ri numero duodecim: fiat mixtura deaurata: qua vtere vt
anteſcripta. ¶Et ſi vis facere ꝯfectionẽ ſolidã accipe pul
ueres immediate anteſcriptos ⁊ li. i. zuchari diſſolui cum
aqua roſarũ: ⁊ cũ qua ſi coctũ fuerit adde in fine conſerue
bugloſe. ʒ. i. cõſerue nenufaris. ʒ. ß. decoque debite: dein
de adde pulueres ⁊ fac cõfectionẽ in morſellis vel in mo
dum opiate ipſam deaurãdo. ¶Et nota ꝙ ſi vis aquã ro.
mirabilẽ ꝓ cõſilibus cõfectionibꝰ accipe aq̃ ro. ex roſis ſil
ueſtribus lib. vi. vini maluatici vel alteriꝰ odoriferi libram
mediam: camphore. ʒ. ß. muſci. grana. iiii. abradatur cam
phora ⁊ conquaſſet muſcus: deinde pone oĩa in alembico
vitreo ⁊ debite lutato ⁊ cum lento igne ⁊ ſine fumo aquaȝ
extrahe: que ſemel aut pluries reiteret ⁊ poteris ipſam fa
cere ſine vino ⁊ muſco ⁊ poteris alia addere vel diminue
re ſm̃ intentionẽ quã habueris: ⁊ ſic habebis aquaȝ odori
ferã ⁊ cordialẽ ꝓut volueris que erit mirabilis in hoc caſu.
¶Item poſſes aliter cõfectionẽ facere ſic. ℞. ſi. de acetoſi
tate citri vel alterius ꝑnominati li. i. ⁊ decoque vlteriꝰ do
nec ad ſpiſſitudinẽ veniat oppiate: cui adde pulueres ſu
praſcriptos: ⁊ fac confectionẽ deaurãdo vtſupra. ¶Auic.
⁊ Raſis in trociſcis de cãphora magnã habẽt deuotionẽȝ:
quos ꝑcipiũt ifirmis ſepe tribuere in die. Et q: ſunt vtplu
rimũ in appetitu ꝓſtrati in puluere tales trociſcos recipe
re nequeũt. Accipe ergo de his. ʒ. ß. cũ li. ß. zuchari diſſolu
ti cũ aqua ro. fac cõfectionem ſolidã: vel cũ ſiru. fac in mo
dum opiate. ⁊ deaura vtſupra. ¶Vel aliter. Accipe troci
ſcorũ de campho. pul. bezeardici peſtis añ. ʒ. ii. zuc. vel ſi
ru. quantũ ſufficit: ⁊ fac ꝯfectionẽ vtſupra. ¶Et q: intẽtio
tua eſſe debet in cõfortãdo cor tã ab intra q̃ȝ ab extra vt ta
li impſſioni reſiſtere valeat: laudãt auctores ⁊ maxie Ra
ſis x° Almãſo. capl'o de febre peſtilentiali: vt eor pectora
ex ſandalis cãphora ⁊ aqua ro. epithiment. Et ſi magnuȝ
vides icendiũ: ⁊ hoc vti velles medicamine: facias ſic. ℞.

aque ro. li. i. ſandal. oĩum añ. ʒ. i. ß. cãphore. ʒ. i. miſce. Ego
aũt plus laudo cor ſoluȝ epithimare: qð tñ in alijs febribꝰ
nõ peſtilẽtialibꝰ mã exiſtẽte in ſpũalibus regulariter fiẽ
dum nõ eſſet niſi mã tali ꝑ prius euacuata. ¶Sed q: mul
ta facere cogimur in tali febre peſtilẽtiali. Ideo ſi ifirmus
magnũ intus cauma nõ ſentiret facias ſic. ℞. aque ro. li. i.
aque buglo. aque vio. aque meliſſe añ. ʒ. iii. ſandalo. oĩuȝ
coralloruȝ vtriuſq̃ȝ ro. rub. been albi ⁊ rubei añ. ʒ. i. ſpodij:
corticũ citri añ. ʒ. ß. croci. ℈. i. oſſis de corde cerui. ℈. i. fiat
epithima cordi cum ſindone vel drappo de grano. ¶Q; ſi
magnũ cauma in corde ꝑſenſerit: vel circa ipm̃ cor facias
ſic. ℞. aque ro. li. ß. aque viol. ʒ. iii. aque buglo. aq̃ nenuf.
añ. ʒ. ii. ß. aceti. ʒ. i. ſandalor oĩuȝ roſarũ ru. ſpodij corallo
rũ vtriuſq̃ȝ añ. ʒ. i. corticuȝ citri cãphore ana. ʒ. ß. croci. ℈. i.
oſſis de corde cerui. ℈. ß. fiat epithima cordi: vtſupra.
¶Sed nota ꝙ nunq̃ȝ debes talia epithimata cordi iſirmi
actualiter frigida approximare: ſed drappũ aliqualiter ex
preſſum vel ſindonẽ in manu calida debes aliquantulum
retinere vel ad ignẽ paululum oſtẽdere: vt actualis illa fri
giditas aliqualr mitiget demũ approxima cordi. ¶Et de
bes pariter odoramẽta cõficere: q̃ ſic facias. ℞. aq̃ ro. ſupe
riꝰ deſcripte vel cõis ſi aliã nõ habes. ʒ. vi. aq̃ vio. aq̃ florũ
nenufarũ añ. ʒ. iii. ſandalor citrinor. ʒ. iii. trociſcor de cã
phora. ʒ. ß. cãphore. ʒ. ß. muſci gra. v. aceti. ʒ. ß. miſce: ⁊ in
ampulla repone: quã infirmus ſepe odoret: vel ſpongiam
vel ſindonẽ de grana immergas: quam in manu teneat ad
odoranduȝ: vel alius ſibi ſepe ad nares applicet. ¶Inſup
cũ teſticuli ſup totũ calorẽ reflectere habeãt: debes ipſos
cũ aliquo epithimate cõfortare: qð ſic facias. ℞. vini mal
uatici vel alteriꝰ albi bene odoriferi. ʒ. ii. aq̃ ro. ʒ. viii. mu
ſci. gra. i. miſce. Et petia intus madefacta ac aliqualr expſ
ſa teſticulis applicet: q̃ deſiccata iterũ renouet. ¶Sit igi
tur bene diligẽs circa iſta. talis. n. moras nõ patit qbꝰ ſolli
cite ac ordinate ꝑparatis ⁊ approximatis ſi mãm euacuan
dam indicaueris. facias ſic. ℞. capil. ve. flor bora. buglo.
violarũ lupullor añ. M. ß. prunor nũero deceȝ tamarin
dor. ʒ. i. fiat decoctio. ⁊ ſi aliquas partes colere aduſte cũ
ſanguine fore ꝑmixtas cõcerneres: vt eſt veriſile parũ epi
thimi in fine q̃ſi decoctiõis addere poteris: de qua accipe
ʒ. iii. ß. in qua diſſolue mãne vel caſſie. ʒ. i. diaprunis nico
lai ſiue ſcamonea. ʒ. vi. vel. ʒ. i. vel diacataliconis deſcri
ptione cõi. ʒ. ß. vel. ʒ. vi. ſiru. vio. ʒ. i. fiat potus: vel da de
coctionẽ fumiterre: deſcriptione Meſue. Et nota bñ has
doſes augere vel minuere ſm̃ virtutis tenorẽ ⁊ alias circũ
ſtantias in exhibitiõe ſolutiuor requiſitas quas bene me
morie recõmitte. ¶Et inter cetera caue ne eadeȝ die duo
exhibeas ſolutiua ne ad illud deuenias icõueniẽs ad qð
nõnulli deueniũt moderni: qui videtes primũ ſolutiuũ ita
citã vt vellẽt opationẽ nõ facere exhibẽt ſcðm cũ quo non
ſolũ humorẽ quẽ q̃runt interdũ euacuãt ſed cũ hoc aiam.
Ideo dicebat Aui. ꝑma ꝑmi. ca. v. Duas ꝑterea medicias
ventrẽ ſoluẽtes in die vna ꝯtingere eſt timoroſum ⁊ extra
rectitudinẽ. ¶Et ſi infirmꝰ tuus potionẽ recipe non vale
ret. facias ſic. ℞. diacataliconis. ʒ. vj. vel diaprunis. ʒ. i. zu
chari albi q̃ȝtũ ſufficit: ⁊ fiat bolus deauret. ¶Si ṽo cole
rã cõmixtã ſanguini iudicares dare poteris de cõfectione
de mãna ſupraſcripta. ʒ. ij. vel electuarij de ſucco ro. tãti
deȝ: vel da aque fructuũ vel decoctiõis capilloruȝ veneris
meſue. ʒ. iiij. plus vel minus ſm̃ ꝙ videt cõuenire. Aliud
ſi opus fuerit ſm̃ exigentiã ſolutiuũ addẽdo. ¶Vel pone
ſi ſanguinẽ ꝑ admixtionẽ ſtãtis interdũ concerneres in. ʒ.
iiij. alicuiꝰ ex decoctiõibꝰ ſupraſcriptis turbith. ʒ. i. ȝȝ. ℈.
i. ⁊ ꝑ diẽ in iſuſione ꝑmitte. deide aliqualr calefacta fortẽ
fieri facias expſſionẽ: cui adde. ʒ. i. mãne vel caſſie. ¶Vel
da. ʒ. i. pillularũ de vera ſimplici Gal. Et ſi fortiꝰ. ʒ. i. pillu
larũ cochiarũ almã. ſȝ i oĩbꝰ his ſit aloes lotũ: q: meliꝰ erit.
¶Vel facias ſic. ℞. turbith. ʒ. ii. ȝȝ. ʒ. ß. agarici. ʒ. ß. ſalis gẽ
me ſpice nardi añ. ℈. ß. fiat pillule cũ ſuc. ro. doſis eſt a. ʒ. i.
vſq̃ȝ ad. ʒ. i. ß. ¶Si autem hec febris a colera prouenerit

VNIVERSIDAD D'SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

erit rariſſime iterpolata: ſed ſemꝑ vel vtplurimū tertiana cōtinua vel cauſon: ⁊ cū hec colera in venis ꝓpinqͦs cordi potiꝰ putreſcat: ⁊ ſi talis febris ꝓpter colere varietatem haberet curā aliqualr̄ variare: facias tn̄ ꝓut infra te docebo: qꝛ tuo infirmo deo dante bonum erit. nam ſiue ſit colera pura q̄ putreſcat ꝓpter cām exiſtentē in ſeipſa ſiue non: qđ ſit ꝑ admixtionē flegmatis: ſiue minoris ſame ex admixtione melācolie: vt habet̄ prima primi. caplo de humoribus. vtere tn̄ ſex rebus nō naturalibꝰ: vt ſupra deſcriptis. ¶Et ſi colera ſiue flegma ſalſum a quo potuit talis febris ꝓuenire cōmixtū ſanguini iudicares qđ ex vrine groſſitie atqꝫ intēſione percipies: facias vtſupra flebothomiam ſed nō ita copioſam vt feciſti ꝑcedentē cū ſanguis frenū colere exiſtat. ¶Et a quouis humore proueniat virtute ⁊ ceteris cōſentiētibus flebothomiā fieri laudo in tali febre: maiorē tn̄ vel minorē ſm̄ ꝙ humores videris cū ſanguine cōmiſceri. ¶Uñ tanta iſtis tꝑibus in tali caſu reꝑitur in flebothomia confidentia: ꝙ infirmi flōmati ſemiliberatos ſe iudicāt: attamē in flebothomādo ſemꝑ auiſatꝰ exiſtas. nāꝫ ipſa debite facta eſt huius morbi cura potiſſima. ¶Infirmo ergo flegmatoſi a colera pura vel minoris ſame febris ꝓuenerit: his vtere q̄ ponuntur in cura febris a ſanguine colere ꝑmixto ꝓuenientis. Et ſi a colera nota his que in febris a ſanguine ꝑmixto ſtāte curam notaui. Sed ſolutiua debēt aliqualr̄ variari. nā in ꝓueniēte a colera pura facias ſic. ℞. capilloꝝ vene. violarum floꝝ lupuloꝝ an̄. quartam partem ma. vnius. prunoꝝ iuiubarum an̄. numero. viiij. ſebeſten tamarindorū ligritie raſe an̄. ℥. iij. fiat decoctio. de qua accipe. ℥. iij. ß. in qua diſſolue māne vel caſſie. ℥. i. electuarij de ſuc. roſaꝝ vel ꝯfectiōis de māna. ℥. ij. ſirupi viola. ℥. j. ⁊ fiat potus. ¶Uel facias ſic. ℞. reubarbari. ʒ. ij. ſpice gra. ſex. īfunde in aqua lactis vel aq̄ endiuie. ℥. i. ß. vini albi. ℥. ß. ſtet ſaltē ꝑ horas octo in īfuſiōe: deide facta expſſione adde māne vel caſſie diſſolute cū antedicta d̄coctione. ℥. j. ſiru. viola. ℥. i. ⁊ fiat potus vtſupra. ¶Uel facias ſic ℞. corticū mirabolanoꝝ citrinoꝝ. ℥. i. infunde in aqua lactis cū modico mellis: ⁊ ꝑ diē naturalē in īfuſiōe maneat. Deinde facta expſſione adde caſſie vel māne. ℥. i. ſiru. viola. ℥. i. ⁊ fac potionē. Ille due infuſiones ſunt ſolutiua bene domeſtica ⁊ benedicta: qbus vtere ſi placet. ¶Si autē ꝓuenerit a colera minoris ſame q̄ ſit ꝑ admixtionē melancolie in ſe genite vel ꝓuenientis ab extra oībus ſimiliter vtere ſupraſcriptis. ſed loco electuarij de ſucco roſarū vel cōfectionis de māna potes vti cōfectione amech meſue. ⁊ loco mirabolanoꝝ citrinorum mirabolanis indis. ¶Et ſi infirmus potiꝰ pillulas appeteret facias ſic. ℞. pillularū de reubarbaro: pillularū indarum: vel de lapide lazuli meſue an̄. ʒ. ß. fiant pillule ſeptem. ¶Et ſi bolum appeteret facias ſic. ℞. cōfectionis amech electuarij de ſucco roſarū an̄. ʒ. i. ß. zuchari albi q̄tum ſufficit: ⁊ fiat bolus ⁊ deauretur. ¶Et ſi ꝓuenerit a colera nota qꝛ citrina vel vitellina qđ tn̄ raro cōtingit ⁊ rariꝰ a flegmate niſi ſalſū fuerit poſſes in ſuis iulep vel ſirupis addere quā meliſſe ⁊ bugloſe in maiori quātitate: ac vti ſirupo de corticibus citri. Et ſuper cor primū deſcriptū epithima ponere: cum ita frigidum vt ſecundū nō exiſtat: neqꝫ tūc in corde tāta debet eē caliditatis intēſio: ⁊ vniuerſaliter debes facere totum regimen ad minꝰ frigidū declinare: ⁊ adhuc minus in febre a flegmate ꝓueniēte. Et ſi euacuatiōe indiges vtere electuario indo vel diaſinitiōe vel infuſione de turbith ſupra ſcripta. Et etiā in hoc caſu ꝯueniunt pillule aggregatiue meſue. ¶Et ſi hec febris a flegmatū ꝓuenerit varietate in cura varietatē maximā recipet ꝓpter flegmatū varietatem. Sꝫ a quocūqꝫ ꝓueniat flegmate facias vt imediate dictū eſt. ⁊ de his ſic breuiter tranſeo. Nā febris peſtilētialis rariſſime vt dictū eſt interpolata reperitur: qꝛ materia ipſaꝫ efficiēs in corde vel venis ſibi ꝓpinquis ſemꝑ vel vtpl̄m putreſit: cuius fuligo ad cor cōtinue ꝓueniens: febrē cauſat continuā. ⁊ hec materia vtplurimū eſt ſanguis vel colera aduſta vel flegma ſalſū raro colera rubea ⁊ rariſſime flegma. ⁊ ideo pro cura talis febris ſufficiāt q̄ dicta ſunt. ¶Nec mireris ſi hic ꝓut in cura taliū febriū puta colericarum flegmaticarū ⁊ melācolicarū in ꝓprijs caplis in tractatu quē de febribꝰ cōpoſui digeſtiua appropriata nō poſuerim: naꝫ cū materia quecūqꝫ ſit illa in febre peſtilētiali in corde vel venis ꝓpinquis vtplurimū putreſiat marie in eo intētio ſemꝑ exiſtat: vt patuit ſupra caplo de ſignis. ¶Et ideo cum hec materia exiſtat venenoſa venenoſitati principalr̄ intēdimus atqꝫ caloris extinctiōi: quod potiſſime ſit cū deſcriptis in iſto caplo digeſtiuis. Secus tamen exiſtit de ſolutiuis: ideo illa deſcripſi ⁊ non digeſtiua.

¶Et ſi hec febris peſtilētialis ſolū fuerit effimera: vt nonnunq̄ꝫ accidit prout ſupra dictū eſt: exhibita ꝑma potiōe bezeardica: vt in alijs dictum eſt de cardiaca vena dextri brachij ſi in toto aderit repletio ſtatim fieri facias flebothomiā. per talem enim aliqualiter ſanguis euentat̄ atqꝫ ſpiritus refrigerantur. Et ſi repletio in toto non aderit cardiacam ſiniſtrā incidere facias. per hāc enim vapores cordis ⁊ arteriarū calidi potenter educuntur: vt ſenſit Auic. decima tertij caplo de cura aſmatis. in illo. §. In aſmate autē ⁊ in conſtrictione anhelitus vti. dixit ꝙ melior ſit illa que ſit in latere ſiniſtro. Et licet Marſilius ⁊ Gentilis ſuppleant ibi baſilicā fore incidendā. credo tamen Auic. potius cardiacā intellexiſſe cū magis ad cor ꝑueniat ex directo: vt patet in anotomia: facias vt libet. ¶Deinde ſi opus eſt ⁊ dederit inducias: quod raro contingit: vt facias lenitionem ſiue cliſtere vel aliquā prebe ex potionibus lenitiuis ſupra deſcriptis: ⁊ maxime cōuenit que de duobꝰ ſit granatis. ¶Deinde vtere cōfectionibꝰ ſirupis epithimatibus iulep: ⁊ alijs que in cura febris ꝓuenientis a ſanguine in ſe corrupto deſcripta ſunt. Et hoc tn̄ de cura febris peſtilentialis dictū ſit. Nā cura bubonis quā a nullo particulariter deſcriptā inueni cure huius peſtilētialis febris vt ipſam imediate deſcribā: finem mihi iuſſit iponere ad laudem illiꝰ crucifixi Jeſu: q ſit bn̄dictꝰ in ſc̄la ſcloꝝ. amen.

¶De cura bubonis. Cap. iiij.

Nunc autē curā bubonis prout peſtilentialis exiſtit chriſto auxiliāte deſcribā. Eſt igit̄ ſex rerū non naturaliū ꝓut in ꝑcedenti caplo dictū eſt regimē obſeruandū. ¶Deinceps ad medicamina cōdeſcendēs primo ⁊ ante omnia potionē ex ſupraſcriptis aliquā infirmo tribuas bezeardicā: poſtea vero ad flebothomiā ſtatim accedas hore electiōe alia nō expectata. Et ꝑmo virtutē infirmi bene cōſpicias. Deinde q̄ ⁊ qualis ſit hec febris que tali comitat̄ apoſtema: puta an ſit effimera ſanguinea colerica flegmatica vel melancolica: ⁊ an multe aut pauce exiſtant incēſiones ⁊ anguſtie. Ulteriꝰ in quo loco fuerit ipm̄ apoſtema an. ſ. in emūctorijs cerebri: cordis vel epatis. ¶His itaqꝫ cōſideratis ꝯſentiente virtute ⁊ alijs ad flebothomiā requiſitis ceteris paribus fienda erit copioſior febre exiſtēte ſanguinea q̄ꝫ aliqua alia: vt ſupra dictum eſt. Bubone itaqꝫ in emūctorijs cerebri exiſtente quia. ſ. ſub auribus cephalicā eiuſdem partis ſtatim incidi facias in brachio vel in ramo eiꝰ qui eſt ſupra manū inter pollicem ⁊ indicē. Uꝫ ſi ſubtus gulā extiterit facta ꝑ priꝰ iciſione cephalice lingue venas flebothomare maxime ꝓderit. Si autē in ſubaſcellis bubo euenerit eiuſdē partis venā mediā facias flebothomari. Et ſi in iguinibꝰ aut in partibus erit interioribus ⁊ verſus pudibūda aut exterioribus. Si in interioribꝰ ſaphenā que in parte domeſtica pedis multum manifeſta reꝑitur incidi facias. Et ſi in aliquo occultaret̄ eius ramus qui eſt iter pollicē ⁊ ſibi proximū incidatur. Si aūt fuerit in exterioribus ſciatica vena que in exterioribus pedis partibus ſupra cauiculā reꝑitur: flebothometur. Et ſi occultet̄ ramus eius qui eſt iter minimū ⁊ eiꝰ proximū incidatur. ⁊ ſi virtus ⁊ alia conſenſerint in iſto caſu facere flebothomiā vſqꝫ ad lippotomiā vel defectionē vt in ꝑcedenti caplo dictū eſt: vbi bubo extiterit ꝑ(r)utile

valde erit: vel ſaltē fieri facias ſecundationē. ¶Nec vllatenus tardanda eſt flōmia. Cum enīꝫ nā ab hac mā venenoſa membrū aliqđ ꝑncipale ꝑſenſerit infectū ſanguinē illū intoxicatū ad eius emūctoria mādare conat̄: q̄re ſi eo tunc feceris flebothomiā nature duo magna ſequunt̄ iuuamēta. Primū qꝛ ſanguis ille trahit̄ a ꝑncipali verſus eiꝰ emunctoriū: qđ etiā natura facere conabat̄. Secundū ſi ipāꝫ feceris copioſam ꝓut virtute cōſentiente fieri debet nā ipſa multū exonerat̄. vn̄ ſuꝑ māe reſiduū ad benignū reducendo potentior multū exiſtit. ¶Et caue ne aliter vel alio mō q̄ꝫ dictū eſt fieri facias flōmiā. nā ſi in emunctorijs cerebri fuerit apā ⁊ cardiacā: verbi grā: vel baſilicāꝫ flōmaueris: ad cor vel epar ſanguinē illū traheres intoxicatū. Et ſi fuerit in ſubaſcella dextra ⁊ cardiacam flōmaueris ſiniſtram ad partē ſanā venenū attraheres. Et ſi in inguinibꝰ ⁊ baſilicam incideres q̄uis a loci minera ſanguinēꝫ minueris: verſus tn̄ ipm̄ epar ſanguinē attraheres intoxicatū qui verſus eiꝰ emūctoriū mittebat̄. Incide ergo ſciaticā vl̄ ſaphenam: qꝛ in attrahēdo nām iuuabis: cū quo etiā illiꝰ ꝑ ignobilia loca ſiet attractio. Ex qbus patet ꝙ in iſto caſu errorē cōmittere in flōmia eſt cā ꝑditiōis īfirmi. ¶Si aūt etas vel aliud flōmiā īpediret ꝑ emūctorijs cerebri ſuꝑ colluꝫ. Et ꝑ emūctorijs cordis ſuꝑ ſpatulas apponi ventoſas facias cū ſcarificatiōe. Pro emūctorijs v̄o epatis ſuꝑ nates. vel nō male faceres ſi ſuꝑ curuaturāꝫ poplitis apponeret̄: vel ſuꝑ calcaneū. attrahit. n. mirabilr̄ ab illis ꝑtibꝰ vt Aui. 21ª tertij caplo de cura retētionis mēſtruoꝝ. Et Raſis 9º Almāſo. codē cap. ¶Per flōmiā itaqꝫ ſeu ꝑ vētoſas vt dictū eſt ſanguie extracto cor tā ab intra q̄ꝫ ab extra cōfortare ꝓcures: ſic vt ſe ꝯ tale venenū defendere valeat. Utere ergo potionibꝰ illis bezeardicis iulep cliſteribꝰ ⁊ alijs lenitiuis: epithimatibꝰ ꝯfectionibꝰ ⁊ alijs ꝓut in caplo imediate ſupraſcripto te docui. ¶Quantū v̄o ad localia huic buboni applicāda generale mādatū eſt vt nunq̄ꝫ repercuſſiuum in talibꝰ apponat̄: ſed potiꝰ in attractiōe materiei ad hūc locū qbꝰ modis cōmodiꝰ fieri poterit eſt iuuanda nā: iuxta ſniam Aui. 3ª q̄rti tractatu ꝑmo caplo de apatibꝰ accidētibus in glādulis. ¶Facias ergo ſic. Accipe vnū cepe duo vel tria ſm̄ exigētiā: ⁊ de ꝑte eiꝰ ſuꝑiori aliqđ abſcindas: in cuiꝰ medio aliquā poſtea facias cōcauitatē: quam tyriaca repleas optima. Deide capitellū qđ abſcidiſti ſuꝑpone: ⁊ totū ſuꝑ prunas decoq̄ ꝑmittas: debiteqꝫ coctū piſtetur ⁊ more empli ſuꝑ bubone ponat̄. Hoc eni ad ſe venenū trahit attractūqꝫ ꝑimit: quare ſi flōmia ⁊ alia debite facta fuerint: q emplo hoc vſus fuerit xp̄o auxiliante liber euadet. Cepe. n. ſuꝑ morſurā canis rabidi emplaſtratum ⁊ ꝑlimoꝝ aliorū venenoſoꝝ aīaliū venenū ad ſe trahit: attractūqꝫ interficit: vt Aui. ſexta q̄rti. Et alij phiſici ꝑtractātes de veneno ipſo q̄ꝫ maxime vtunt̄. Tyriaca īſuꝑ ꝯ venena oīa valet: vt Aui. v. canōe ꝓprio caplo. Et hoc idē oēs alij in ſuis laudibꝰ teſtant̄ auctores. ¶Sed arnaldus de villa noua ⁊ Pariſienſes q ipm̄ ſequūtur ſtatim me reꝑhēderēt dicētes ꝙ tyriaca extrinſecus emplaſtrari nō dꝫ: qđ ſic probatur. nā caſeo intoxicato ſuppoſita pellit a ſe venenūꝫ: vt expimēto mōſtrat̄. Si ergo ſuꝑ bubonē poſueris: ad ſe nō trahit venenū: imo verſus cor vel aliud principale mēbrū pellet: cuiꝰ oppoſitū q̄rimꝰ in hoc caſu: q̄re ſm̄ eos ſuꝑ talia apata q̄litercūqꝫ tyriacā approximātes peccatū mortale cōmittūt. ¶Pro miſiōe ad iſta nota ꝙ tyriaca hꝫ virtutē qđlibet interficiēdi venenū: qđ pꝫ expimēto. etiā ꝑ Aui. 5º canone. ca. de trociſcis vipe. vbi ingt ꝙ caro viparum hꝫ virtutē venena interficiēdi: ⁊ vt tyriaca eādem virtutē obtineat in eiꝰ ingrediunt̄ cōpoſitionē. Et ꝑp hoc nōnulli dixerūt ꝙ ſi qs venenū a tyriaca in caſeo pulſū ſumeret nō noceret: qꝛ tyriaca in pellēdo ipm̄ ſua expoliat venenoſitate. ¶Scđo nota ꝙ tyriaca q̄litercūqꝫ ſumtō pōt altero duorum modoꝝ venenū corrūpere. Uno mō vt ipm̄ ad ſe trahat ſicut magnes cā exēpli attrahit ferrū: attractūqꝫ ꝑimit: ſic vt ampliꝰ virtutē nō hꝫ venenoſam. Alio mō vt venenū a ſe pellat ⁊ expellēdo corrūpat ſic vt ſenſibiliter amplius virtutē veneni nō obtineat ⁊c̄. Uꝫ ſi primo mō dico ꝙ ſuꝑ bubone vel morſura venenoſa emplata venenū vbi fuerit intra corpꝰ ad ſe trahit: attractūqꝫ ꝑimit. Nec d̄ hoc admirari debes qꝛ medicina ſolutiua ſuꝑ vmbilico emplata vētrē ſoluit vt nōnunq̄ꝫ de mercuriali pueris ſuꝑ vmbilico emplata expimēto cognoui. Hoc ēt vr̄ eſſe de mēte meſue in ſuo de ꝯſol. medicinarū. cā. de ciclamine. ⁊ in antidotario. xi. cap. de vngō de artāita magno: qđ ad vētrē ſoluēdū emplare docet ſuꝑ vētreꝫ vel ſtōm. Hoc idē dixit expſſius Galy. 3º tegni. cōmēto illiꝰ ꝑtis. Antipiſtos v̄o cōis ⁊c̄. vbi ingt. Et nobis qdēꝫ ꝑparat̄ vt ponamꝰ medicinā in eo qđ eſt ſub vmbilico ⁊ attrahet hūiditates a corꝑe ⁊ vt ponat̄ medicina ſub pede ⁊ attrahet a capite. Et ego expimētalr̄ vidi in q̄dā phiſico illuſtriſſimi dn̄i mei ducis ſubaudie ꝑ q̄ſdā pillulas q̄s ab apotheca vſqꝫ ad domū in manu d̄tulit: ⁊ infra horā vētrē eius talr̄ laxauerūt ac ſi eas ꝑ intꝰ recepiſſet. Pꝫ ergo ſi tyriaca attrahit ad ſe venenum: ⁊ attractū corrūpit qualr̄ exteriꝰ emplata ꝯueniat. Si ſcđo mō. ſ. ꝙ venenū a ſe pellat: vt pꝫ expimēto de caſeo. ⁊ per Auerroym q̄nto colliget caº de carne tyri. vbi ingt ꝙ caro tyri pellit venenū ad cutim: ⁊ idē ponit Sera. in ſuo de ſimplicibꝰ. ca. de carne tyri. Dico ꝙ pellēdo venenū ipm̄ corrūpit. aliter. n. ſuper morſurā canis rabidi ⁊ muſtelle tyriaca emplata interiꝰ venenū miſceret ſed ipm̄ non corrūperet: cuiꝰ oppoſitū pꝫ expimēto ꝑ Aui. ſexta q̄rti. cap. de morſu muſtelle. vbi iubet ſuꝑ ipſiꝰ morſurā: ⁊ ēt cāis rabidi tyriacā emplari ingēs ꝙ eſt iuuatiua ſtatiꝫ ſanās ⁊c̄. Ex qbꝰ pꝫ qd ad expimentū de caſeo ſit dicēdum. ¶Uel pōt dici ꝙ caſeꝰ exterius emplata ⁊ in vaporē ꝯuerſa ſtatim cor a ꝓprietate petit: vel aliud ꝑncipale mēbrū a quo mā bubōis deſtinat̄. Cūqꝫ ibi fuerit venenū a ſe pellet: ⁊ ſic a tali veneno ꝑncipalia mēbra defenderet: ⁊ ꝑ ꝯñs nō incōuenit vt exteriꝰ emplet̄: lꝫ forſan ꝑ iterius fortius opet̄. Sed in iſto caſu timemꝰ ne nimiā induceret calefactionē. Sed q̄liter cūqꝫ tyriaca venenū corrūpit ſiue attrahēdo ſiue fugando vtere hoc emplo. ¶Quidāꝫ illiteratꝰ cyrugicus magnꝰ tn̄ expimētator anno ꝑterito in delfinatu tꝑe magne peſtilentie ſi in principio ad īfirmos ꝓueniebat: facta flōmia ⁊ emplaſtro iſto ſuppoſito: fere oēs ſanabat. ¶Aliter ēt interdū hoc empl̄m ꝑparabat: qꝛ apto cepe ⁊ tyriaca īpoſita parū adiūgebat aceti: ⁊ vtſupra coctū totū exprimebat: ſuccum qui inde egrediebat̄ infirmo potui tribuebat: reſiduū v̄o ſuꝑ apā ponebat: ⁊ vtplurimū ſibi bene ſuccedebat: quod ſatis extitit rōnabile. tyriaca enim vt ſtatim dictū eſt: mirabiliter cōfert in hoc caſu. preterea cepe comeſtū in ſtō humorē generat plurimū frāgentē nocumētū venenoꝝ: vt ſupra dictū eſt. Acetū v̄o duo facit iuuamēta. Primū cordialitate ad cor virtutē illoꝝ deducit. Scđm iuuamētū eiꝰ eſt qꝛ frigiditate ſua tyriace ⁊ cepe caliditateꝫ remittit. Et ſic patet in hoc caſu potionēꝫ hanc maxime conuenire. Sed laudarē vt ſic faceres. ℞. ſucci ſupraſcripti. ℥. ß. aq̄ acetoſe vel roſate: ſirupi de acetoſitate citri vel alteriꝰ appropriati an̄. ℥. i. miſce: ⁊ a principio ſtatim in potu tribue. Eſt enim huiꝰ immitis morbi bezeardicū: ⁊ poſtea facias flōmiam ⁊ pone ēpl̄m: ⁊ alijs vtere: vtſupra ſcriptū eſt. ¶Alij taliter vtunt̄ emplo cuius virtus eſt venenū ad ſe trahere: attractūqꝫ ꝑimere ſic vt ad cor vel ad aliud principale membrū: ampliꝰ nequeat reuerti: vt. ℞. valeriane li. ß. radicum ebuli. ℥. iij. radicū ſimromon. ℥. i. ⁊ eſt ſimromon ſpecies apij: cuius cortex vt inquit Simon ianuēſis habet odorē myrrhe: vnde ſimromon dictū eſt: ⁊ herba illa multū vtuntur romani in comeſtione: ⁊ ſi de hac nō reperies pone radicem apij: lꝫ nō ſic conueniat: vt ingt Aui. ſcđo canōe. ca. de apio. §. apoſtema ⁊ bothor. vbi Simon ⁊ ſimromon appellat: qđ magis aſſerit in apoſtematibꝰ cōuenire q̄ꝫ apium ⁊c̄. Bulliāt ergo radices in aqua dulci: deide fortiter piſtētur: quibus adde olei camomillini in quo diſſolutum ſit paruꝫ cere. ℥. i. ß. raſine pini. ℥. i. ß. ſeminis rute. ℥. i. pul-

lterizent puluerizāda: ⁊ fiat vnguentū non min⁹ molle: de quo ſaltē bis in die naturali ſup apa ponaſ. Et nota ꝙ aliqui locō radicis valeriane ponūt radicē diptami: ⁊ credo ꝙ magis cōueniat in hoc caſu: vt haberi poteſt a Serapione in ſuo de ſimplicib⁹: capitulo de diptamo. §. Diaſcorides ⁊c. ¶ Uel facias ſic: ⁊ eſt eiuſdē virtutis cū illo. ℞. radicū diptami. ℥. iij. radicū naſturtij. ℥. i. radicū ebuli. ℥. ii. cepe albi. ℥. ii. ß. coquātur radices in aqua ⁊ cepe ſub prunis: deinde piſtenſ: quib⁹ adde olei camomillini. ℥. vj. raſine pini. ℥. ij. ſeminis vitice. ℥. j. ß. cere quantū ſufficit: ⁊ fiat vnguentū: quo vtere vt anteſcripto. ¶ Uel facias ſic. ⁊ nō eſt minoris virtutis ꝗ̄ aliqḋ ſupraſcriptū. ℞. ceparum cōmuniū. ℥. iiij. cepe ſquille. ℥. iij. calamēti: origani: yſopi ſicce aā. m. ij. cōteranſ: ⁊ ponātur oīa in lixiuio ad bulliendum donec poſſint piſtari: quib⁹ poſtea adde armoniaci: galbani: ſerapini: coſti: ana. ℥. ii. ß. glutinis albotin viſci ⁊ mellis quantū ſufficit: ⁊ cū pauca cera fiat vnguētum: vel ſine cera: ⁊ fiat empl̄m. hoc. n. attrahit humiditates venenoſas ex ꝓfundo ⁊ attractas perimit: vt patet ſi quis igredientia diligēter examinauerit. ¶ Alij vō empl̄m tale ſupponūt. ℞. diaglon. ℥. ii. armoniaci: galbani aā. ℥. ß. incorporētur: ⁊ fiat empl̄m. ¶ Nōnulli vō ꝑmiſſa flōmia ⁊ alijs potionib⁹ ſanguiſugas ſup apata ponunt: ⁊ eſt mirabile: ⁊ ego vidi. ¶ Alij vō culū galli deplumatū ⁊ tanto ſale ſalificatū: ⁊ ſi moriſ aliū ſtatim apponūt: ⁊ in ꝑmo die hoc faciunt inceſſanter: ⁊ debet roſtrū galli viciſſim clauſū detineri vt cogaſ aerē p culū attrahere. ¶ Alij aūt ventoſas ſine ſcarificatiōe vel bū pauca. Alij vō cū magna ⁊ bū ꝓfunda ſcarificatiōe. Nec iſta iuxta doctrinā Aui. tertia q̄rti allegato caplō. ſ. de apatib⁹ accidētib⁹ in glādulis vidētur irrationabilia dū dixit. Nā ſi fuerit ſm̄ ſemitā expulſionis a mēbro ꝑncipali: tūc oportet vt ꝓhibeatur omnino: immo attrahaſ ad mēbrū quacūqꝫ attractiōe eſt poſſibile etiā cū vētoſis ⁊c. ¶ Alij aūt ad illā eandē intētionē ſuperponūt empl̄m qḋ ſic fit. ℞. ficuū ſiccaꝝ numero duodecī ſalis nitri. ℥. ß. fermēti acris paſſulaꝝ ab arillis mundataꝝ aā. ℥. i. olei camomillini quātū ſufficit: ⁊ fiat empl̄m: qḋ tepidū ſupponaſ. ¶ Alij aūt ſtatim a ꝑncipio cauteriū potētiale faciūt vel actuale: deinde mūdificatiuis ⁊ incarnatiuis vtunſ: ꝓut infra te deo dante docebo: ⁊ in his bū ſuccedit ꝗ̄maxime in robuſtis. Nā de natura cauterij eſt ad locū materiā attrahere. Et cū natura ad locū illū materiā mittere intendat venenoſam: patet per cauterium immittēdo iuuari. Nōnulli tñ Pariſiēſes iſta cauteria multum vituperāt: timētes ne virtus ꝓꝑ dolorē quē faciūt ꝓſternaſ: qḋ in corpib⁹ debilib⁹ ⁊ delicatis verū eſt: ſed in robuſtis ꝑmiſſa flōmia ⁊ alijs ⁊c. ꝓderit infallāter. Uidi. n. quendā fabrū chiāberiacū q cū tenaculis candētib⁹ ſibi bubonem in inguine exiſtētē cauterizauit ⁊ liber euaſit: q̄re in corporibus ꝑmiſſis vtere ſi libet. ¶ Et ſi vis vti cauterio potentiali fac infraſcriptū cū quo quidā cyrugicus in iſto caſu mirabilia faciebat: ⁊ in breui tp̄e ſuā ꝑficit operationē: vt ℞. calcis viue li. iij. ſode li. ii. aluminis roche lib. i. fiat puluis. de quo fiat lixiuiū: tñ in vaſe vitreato vel eneo conſumere ꝑmittas ꝙ in lapidē conuertaſ: ⁊ ſtatim in ampulla vitrea bū clauſa reponaſ. aſs enī viſo aere immediate in aquā cōuertiſ. Et doſis ſit quātitas ciceris vel parue auellane. ¶ Uel facias ſic: ⁊ eſt eiuſdē virtutis cū ꝑmo. vt. ℞. calcis viue li. ii. cineris cribrati: aluminis roche aā. lib. ß. de qbus fiat lixiuiū: ⁊ tantūdē in lapidē cōuertatur vt primū: quo ſiſt vt ꝑmo vtere. ¶ Procures ergo modis oībus qbus potes venenū illud extinguere: ipmqꝫ ſimiliter attrahere: cui⁹ extractionē ex accidētiū quietatiōe cognoſces: qm̄ infirmo iocūditas ſequiſ: leuitas ⁊ quies ſiue illa extinctio fiat p potiōes bezeardicas: ſiue p empl̄a: ſiue p vnguēta: ⁊ illa ſup oīa laudāda ſunt in caſu iſto ſiue fiat p ſanguiſugas: ſiue vētoſas: ſiue cauteria. Et hec extinctio qñqꝫ accidit in prima die ⁊ in ſecūda: ⁊ qñqꝫ in tertia: q̄re donec īfirmū alleuiatū ꝓſenſeris ab approximatiōe taliū nō deſiſtas: ⁊ maxie potionū vnguētoꝝ ſiue empl̄oꝝ. ¶ Quib⁹ oibus diligenter peractis ſi opus ſit ad vlterioris hui⁹ apatis maturationē deuenire. Accipe radices maluauiſci in aqua dulci bene coctas amoto p pri⁹ interiori trūco q fortiter piſtetur. ⁊ de his accipe li. i. mucil. ficuū. xv. farine fenugreci li. ß. ⁊ totū inſimul decoque: donec ad debitā veniat ſpiſſitudinē: ⁊ fiat empl̄m. ¶ Uel facias ſic. ℞. folioꝝ malue: corticū maluauiſci: radicū lilij: aā. M. i. ß. coquantur in aqua: deinde fortiter piſtētur: qbus adde farine fenugre. ℥. iij. farine ſe. lini. ℥. ii. aſſungie porci li. ß. incorporentur oīa in mortario: ⁊ fiat empl̄m. ¶ Uel facias ſic. ℞. aque decoctionis ficuū in qua poſitū ſit parū croci ad bulliendū li. ii. farine fenugre. li. i. decoquantur vſqꝫ ad ſpiſſitudinē: deinde impinguētur cū aſſungia: butyro vel oleo ⁊ fiat empl̄m. ¶ Uel facias ſic. ℞. farinā frumēti aquā ⁊ oleū ⁊ ſit decoq vſqꝫ ad ſpiſſitudinē: ⁊ q̄r hoc triafarmacū eſt nimis vulgarib⁹ notū: ſi cū croco collocaueris ipm̄ nō cognoſcēt: ⁊ maiorē ſidē adhibebunt: cū quo magis famoſus apud eos remanebis. ¶ Et nota ꝙ talia empl̄a apati tepida ſunt applicāda: deinde ſtupis aut lana ſunt coopiēda. Debetqꝫ taliter apa ligari ꝙ ipſius acumē interius nō cōprimaſ: bindā. ſ. in medio in modū crucis ſcindendo: ⁊ ſi ſemel in vno die nāli mutef: ſatis eſt. vel ſaltē in duobus dieb⁹ trib⁹ vicib⁹. ¶ Collecta ſanie ſi apa nō rūpitur cū ſagitella vel ruptorijs cōībus vt eſt ſapo mollis cū mucillagine ſinapis vel calx ⁊ ſapo mollis quod eſt cōiter vſitatū: vel miſce ſtercus anſeris cū oleo ⁊ ſuppone: qm̄ in breui rūpit apa. ¶ Et nota ꝙ ſalubri⁹ eſt ipm̄ apa imatuꝝ aperire ꝗ̄ collectionē ſaniei cōpletā expectare: vt vult Aui. tertia q̄rti caplō de regimine exiturarū apientiū qñ ſunt mature. Et albuca. li. ii. ca. de aptiōe apatū: ⁊ ſectiōe eoꝝ. Et Ra. vij. almāſoris caplō de collectiōib⁹ ⁊ aggregationib⁹ ſaniatiōis vulnerū ⁊ apatum. ¶ Et in tali aperiēdo apate aliq ſunt cōditiōes attēdēde ſparſim tacte ab Auicē. tertia q̄rti allegato caplō ⁊ ptim q̄rta ꝑmi caplō. xxvj. ⁊ etiā ab albucaſi ⁊ raſi vbi ſupra. Prima ē vt fiat ſectio ſm̄ loci q̄ntitatē ad modū folij oliue vel mirti: vt īqt albuca. ⁊ in loco collectiōis mãe in pte. ſ. magis īfirma: ⁊ ſm̄ magis iceſſum muſculoꝝ: ⁊ caueanſ vene ⁊ nerui q̄ntū eſt poſſibile ⁊ debet indoloroſius ptractari q̄ntū fieri pōt. ¶ Si ḡ apa cū ſagitella apiatur: cum imatuꝝ ſcindi debeat: dolor cauſabiſ in loco: quare licinia in albumine oui intincta imponas ſectiōi: ⁊ facta debita ligatura p vnā diē nālē infirmū qeſcere ꝑmitte niſi grādis: vt nōnunꝗ̄ ꝯtingit cū dolor inuaderet: quo caſu ligaturā ſolue ⁊ parum olei roſ. vel pinguedinis galline adiūge cū albumine oui: ⁊ ipone ſectiōni licinia in eo intincta vt ſupra. ¶ Deinde ad apatis mūdificationē accedas. In ꝑmis cū vitello oui mixto cū pauca farina ordei vel ſpelte vel frumēti. Et ſi adderes modicū mellis ro. meli⁹ eēt. ¶ Uel facias ſic. ℞. ſucci apij li. ß. mellis. ℥. iij. farine ordei frumēti vel ſpelte. ℥. ii. coquantur vſqꝫ ad ſpiſſitudinē: ⁊ eſt mūdificatiuū optimū maxie cōueniēs in hoc caſu. ¶ Mūdificato apate ſi ad incarnādum ꝓcedere volueris: tali vtere empl̄o. ℞. pimpinelle: bethonice: berbene ꝟmicularis: cētauree minoris: aā. m. i. bulliāt in vino albo vſqꝫ ad ꝯſumptionē duaꝝ partium. deinde colet: herbas aliqñ cōprimēdo: poſtea talē colaturam accipe: ſupra quā ꝓijce reſine lib. i. ſepi arietini lib. ß. maſticis. ℥. ii. ß. aloes. ℥. ß. cere. ℥. v. ⁊ totū iſimul ꝯbite decoquaſ: deinde ꝓijce ſup lac mulieris ⁊ malaxādo fac emplaſtrū. Multa alia tibi ſcribere poſſem: ſed hoc inter alia ſingulare cū quo etiā illis incarnatiuis qb⁹ cyrugicus vtiſ ſuo mō. ¶ Si vō apa p cauteriū potētiale rūpaſ: vt nōnulli nimiū timētes ferrū cauterio poti⁹ vti volunt. albumen oui cū pauco olei roſ. diu agitatū circa locū apponas. deinde ſi eſcarā opus ſit remouere butyrū bū lotū mixtū cū pauca farina frumēti apponas: cū quo ſi velles poſſes vitelli oui modicū adiūgere. poſtꝗ̄ vō eſcaria ceciderit: vtere mūdificatiuis ꝓut ſtatim te docui. Et hec p cura peſtilentialis bubonis dicta ſufficiant.

¶ De cura carbunculi ⁊ antracis. Caplm̄. v.

Upra ſatis viſum eſt de antracis ⁊ carbūculi differētia que hr̄ potiſſime ſm̄ maiorē vel minorem malignitatis itēſionē: q̄re de eoꝝ cura caplm̄ faciā vnū ſolū a leuiorib⁹: icipiens de medicinis gradatim ad fortiora procedēdo. ¶ Pro ſex igiſ reꝝ nō nāliū obſeruādo regimine: te ad capl̄m febris peſtilentialis cure remitto. Sed vnū tibi tñ memorie bū recōmitte. ſ. īfirmū tuum ꝑma die nāli euigilatū ſemp detinere. ¶ Iſtis itaqꝫ ꝑnotatis reſtat ad mdicinalia condeſcendere. vtere ergo ſtatim a ꝑn° potionibus illis bezeardicis: deinde flōmia: ꝓut ſtatim te docebo p prius ſi poſſibile eſt: ⁊ morbus tibi inducias dederit ꝑme digōnis ſupfluitatibus emiſſis: ⁊ his pactis vt cor ⁊ alia ꝑncipalia mēbra defendas epithimatib⁹ vtere ⁊ iulep ſyrupis ꝯfectōib⁹ odoramētis: ⁊ alijs ꝓut in dcō caplō dcm̄ eſt. ¶ Sed anteꝗ̄ ad flōmiā deuenias nota ꝙ antrax ⁊ carbūculus pōt in quacūqꝫ pte corpis euenire: ⁊ iō ſi ſup caput: faciē: collū vel gulā deuenis: lingue ſecūdationem fieri iubeas. Si autē ſup toracē vel ſpatulas appuerint ſeu brachia venā mediā eiuſdē ptis flōmabis: ⁊ ſi a medio infra: q̄r ſupra anchas: tibias vel coxas ab exteriori parte demōſtrenſ: ſciaticā venā eiuſdē ptis facias ſic flōmari. Et ſi verſus pudibūda coxas vel tibias in iteriori pte magis apparuerint: ſaphenā incidi facias. Et q̄r ſecūdario plus mihi placet ꝗ̄ īfirmum vſqꝫ ad lippothomiā ducere: vt nonnulli in hoc caſu ꝑcipiūt auctores: ſicut Gal. 4° terapentice. ca. vij. ⁊ Aui. 3ª quarti. ca. de cura ignis ꝑſici. Conſidera illoꝝ apoſtemarū colorē infirmi virtutē ⁊ cōplexionem: etatem: ꝑcedens regimē ⁊ febris eſſentiā. Uñ ſi v̄tus conſtās fuerit: ⁊ talia apata ad rubedinē tēdunt: fuerintqꝫ cōplexio ⁊ febris ſanguinea ꝑcedēs regimen ſanguinis generatiuū etas iuuētutis ⁊c. tā in ꝑma ꝗ̄ in ſecundatione maiorē ſanguinis q̄ntitatem exire permitte. Sed ſi vſqꝫ ad lipothomiam īfirmum ducere volueris: q̄r nullas tibi morbus iducias dederit: non eſt tibi alia mēſura ſanguinis adhibenda. Uerūtamē ceteris parib⁹ in ſanguineo ⁊ febre ſanguinea anteꝗ̄ ad lippothomiā ꝑuenias maiorē ext̄has ſanguinis q̄ntitatem ꝗ̄ in colerico. ¶ Et q̄r nōnulli Pariſiēſes i iſto caſu flōmiā fieri ꝓhibebāt: dicētes ꝙ ꝓpter flōmiā materia illa venenoſa trahitur ad iteriora: ⁊ per ꝯſequēs flebothomia īfirmi cā perditionis exiſtit. Nota ꝙ carbūculus ⁊ antrax ꝓut febrē concomitanſ peſtilētialē de triplici mā generātur. ſ. de ſanguine hñte putredinē: ⁊ de colera habente impetū ⁊ acumē: ⁊ de melancolia habēte diuturnitatē: ⁊ anteꝗ̄ mā ipſa ad extra propellaſ carbunculum cauſans ſiue antracē corruptionē illā venenoſam ad intra corpus ſiue venas iā adepta eſt. Et ſi in ſanguine maior fuerit putredo: talia rubeſcunt apāta. Si ſin colera citrineſcunt: ſi in melancolia liueſcūt ſiue nigreſcūt. Et ſi magna in illis humoribus accidat venenoſa corruptio: oēs hi tres colores ſimul apparent. Et in antrace cōtingit colorē irradialem habere veꝝ carbūculus potius ſit ex ſanguine aduſto: antrax vero ex colera ⁊ aduſtis humorib⁹: ⁊ ꝓꝑ hoc ceteris parib⁹ ſine cōparatiōe piculoſior antrax exiſtit ꝗ̄ carbūculus. Ex quibus pꝫ quare auctores flōmiam in iſto caſu vſqꝫ ad lippothomiā fieri iuſſerunt: vt. ſ. natura ab illo itoxicata ſanguine aliquaſr exoneref ⁊ bene. Sed illi Pariſienſes forte credebāt venenū illud antraci ſiue carbūculo ſolū ieſſe ⁊ nō ad itra corpus: quoꝝ rōne dimiſſa nullatenus a principio poſtponas flōmiā: quā ſi ꝓpter etatē vel quāuis aliā cauſam facere nequeris: ſm̄ qḋ oportet fieri facias cū ſcarificatiōe vētoſas ponere ſup collū ſpatulas anchas vel poplitis curaturā ꝓut in bubonis cura ſupra te docui. ¶ His habitis nota ꝙ hic ſolū carbūculi ⁊ antracis curam iſcribo prout febrē ꝯcomitanſ peſtilētialē: ⁊ ideo timēs mām illam venenoſam ad itra retrahi que per viam expulſionis a natura in tali caſu extramittiſ non laudarem: verbi gratia. emplaſtrū de arnagloſſa qḋ deſcribit Gal. xiiij. terapētice vel de duobus granatis ⁊ ſilibus poſitū ab Aui. tertia q̄rti. ca. de cura carbūculi. Sed ſi accidētia multū remiſſa forēt mēbraqꝫ in qbus talia inſunt nō multū calerent ſiue rubērent: cū quo infirm⁹ ſatis ſine dolore qeſceret: poſſes illis vt ſi placeret. ¶ Et vt te in iſto caſu ad actū practicū reducam facias ſic. ℞. arnogloſſe: lentiū panis furfurei aā. coquanſ in aqua ⁊ fiat empl̄m: qḋ eſt ſup locū applicādū ac in circuitu. Et ſi vis facere mō Aui. adde gallarū partem mediā ⁊ fiat empl̄m vt ſupra. ¶ Aliud ſm̄ Auicen. cōueniens in ꝑncipio ⁊ ſtatu ⁊ eradicat carbūculū ⁊c. vt. ℞. granata acetoſa integra q in aceto coquanſ: deinde contrita ſup pāno extendanſ: ⁊ carbūculo ſupponātur. Cūqꝫ furioſitatē aliquā remiſſam ꝑcepis tali empl̄o vtere: vt. ℞. nucem recentē: ⁊ aliqui recipiūt ei⁹ folia: deīde farine ordei paſſularū caricarū aā. ptes equales: teranſ ſimul ⁊ coquātur cum vino ⁊ oleo papaueris nigri: ⁊ fiat empl̄m. ¶ Uel facias ſic. ℞. acatie: dragagāti: opij: corticū granati: ⁊ floꝝ eius aā. ℥. j. ß. iuſqami albi. ℥. ß. cōfice cū vino ⁊ fiat empl̄m. ¶ Qz ſi his factis carbūculus ad maturandū durus exiſteret: facias ſic. ℞. caricarū pinguiū li. ß. ſinapis. ℥. iij. olei de lilio q̄ntum ſufficit ad incorporādū: ⁊ fiat empl̄m. Cū autē ruptus fuerit ⁊ matur⁹: facias ꝓut te infra docebo. ¶ Sed q̄r carbūculi peſtilentiales ꝓpter impetū ⁊ venenoſitatem materie nō ſic exiſtūt quieti: ⁊ ipſis in peſtilētialib⁹ febrib⁹ apparētibus eſt multū de infirmi ꝑditiōe timendū. Et adhuc magis de antracibus. ¶ Ad eoꝝ curā circa localia taliter cōdeſcēdas: habeas ſaphyrū quē antraci ſiue carbūculo circunducas: deinde ipm̄ ex directo retineas: ſtatim enim necat antracē: vt aſſerit Alber. magnus in ſuo de lapidibus ꝑcioſis. ibi dixit vnū ſe vidiſſe ſaphyrum qui plēs fugauit antraces. qḋ erat cōtra quoſdā aſſerentes ſaphyrū ſtatim ꝑdere virtutē: cū vnū ſolū fugauit antracē. ¶ Idem in tanto horarū ſpatio facit ſcabioſa cōtrita: ⁊ cōſilr empl̄ata vt macer aſſerit. Et nōnulli ipam cū modico cōficientes aſſungie empl̄m faciūt vt ſupra. ¶ Idē facit cauda equina minor empl̄ata ⁊c. vt quidā aſſerūt. Et quidā herbularius dixit ꝙ eſt illa quā ſperalē vocam⁹. Alij tñ dicūt ꝙ eſt illa qui habet ſtipitē curuū. ¶ Idē facit taſſus barbaſſus ꝯtritus empl̄atus: vt alij dicūt. ¶ Itē ille bonus Gilbertus anglicus ſupponebat tyriacā approbatā: ⁊ cū incipiebat deſiccari aliū ponebat: ⁊ hoc faciebat vſqꝫ ad carbūculi ſiue antracis rupturā: cū aqua ſi magna febris inceſſio non erat ſpaꝫ p interius exhibebat: ⁊ interdum loco. tyriace vtebaſ mitridato. ¶ Si aūt his nō obſtātib⁹ loc⁹ incipit malignari: ſtatim attrahētia illam mām venenoſam apponas. Et ꝑculū galli deplumati: cuius roſtrū viciſſim clauſum teneatur: vt p culū aerē attrahere cogaſ: vel ſanguiſugas apponas. ¶ Et ſi vlterius ꝓcedere videris malignitatē defendētia ſunt ſtatī circa locum apponēda: verbi. gr̄a. ℞. olei roſa. ℥. iij. aceti. ℥. j. boliar. quātū ſufficit da iſpiſſandū: ⁊ fiat vng̃m: qḋ circa locum apponaſ. Ad idē valet vng̃m populeon. ¶ Uel facias ſic. ℞. olei ro. olei mirtini aā. ℥. ij. vini granato. ℥. j. ß. boliar. terre ſigil. aā. q̄ntum ſufficit ad incorporandū: ⁊ fiat vng̃m: quo vtere vt ſupra. Et potes addere ſi placet ſuccū plātaginis vel morelle vermicularis vl capolorū vitis: vel eis ſimplr̄ vti: vel circūponas cotulam fetidam cōtritā: ⁊ eſt mirabilis in hoc caſu. ¶ Demū apati ſuperpone empl̄m ex oppoponaco cum paſſulis ⁊ modico frumēti factum. ¶ Uel facias empl̄m de ſtercore humano tepido. ¶ Uel facias ſic. accipe vitellum oui recētis ſine albumine ⁊ ſalis triti quantum recipere poteſt ad incorporandum: ⁊ fiat emplaſtrum: quod qualibet hora renouetur. ¶ Uel facias ſic. ℞. fermenti ſcabioſe conſolide maioris lingue auis antifarmaci aā. ℥. j. paſſularū. ℥. j. cantaridarū nūero. xx. ſtercoris paſſerū. ℥. iij. incorpenſ cū oleo de lilio: ⁊ ſupponaſ. ¶ Uel facias ſic. ℞. caricaꝝ bū pinguiū ℥. iij. fermēti. ℥. ij. ſinapis: rute agreſtis: ſalis: cōis: ariſtologie lōge. ℥. j. ß. nitri. ℥. iij. tritici maſticati: fenugreci: aā. ℥. j mellis q̄ntū ſufficit: ⁊ fiat empl̄m: qḋ calidū ſuperponaſ.

Uel faciaſ emplm ex naſturtio ſeu vrtica trita cuꝫ ſale et pauco olei de lilio. Uel faciaſ emplm ruſticoꝝ cũ alleo piſto. ſ. q꞉ multũ valet. Et aliq piſtãt cum alleo aliqua grana pipis: aliquas auellanas depilatas. ⁊ faciũt emplm qḋ eſt mirabile. Uel faciaſ emplm de ſtercore paſſerũ cum adipe porcina: vel ex caricis cũ ſtercore colũbino trito cuꝫ aceto: vel ex carnoſitate paſſularũ cũ ſale. Uel faciaſ ſic emplm cũ terbẽtina ⁊ nitro: ⁊ eſt multũ cõueniẽs: quia in breui rũpit ⁊ ſanieꝫ ad ſe trahit: vel ſanguinẽ intoxicatum. Uel faciaſ ſic. ℞. auris pigmẽti: pipis an̄. ℥. ij. caricaꝝ pinguiũ nũero decẽ: fiat emplm cũ melle ⁊ supponaſ. Uel coque mel cũ oleo ⁊ multo ſale: fac emplm. Cũ ḡ ad infirmũ tuũ pueneris carbunculi ſiue antracis gradus malignitatẽ conſidera diligẽter: ⁊ ſic gradatim vtere ſupraſcriptis. Nã primitus medicamina leuiora deſcripſi ad fortiora pcedendo. Et q꞉ malignitas illa grandis exiſtit: oportet vt infirmo celerẽ ſuccurſum adhibeas: quare vẽtoſas cum pfunda ſcarificatiõe ſup locũ ſtatim apponas. Aliq tñ pmo faciũt ſic. ℞. camenil. ℥. iij. ſpice celtice. ℥. j. maiorane. ℥. ij. bulliant in aqua: de q̄ cum ſpõgia locus embrocet vt ſanguis ille intoxicatus ſubtilieſ ⁊ meli⁹ extrahaſ: deinde ventoſaꝫ cũ multo igne ſupponũt: deinde pfundã faciẽtes ſcarificationẽ ventoſam reiterãt. Aliã embrocationẽ faciũt cũ aqua calida ſalſa vel ſola. deinde in circuitu ſcarificationẽ pfundã faciẽtes ventoſam ſupponũt. Nõnulli in iſto caſu aliqḋ ſupponũt corroſiuũ vt arſenicũ: qḋ aſſerũt in hoc caſu pncipatũ obtinere: ⁊ talia faciunt: q꞉ pſepe talis egritudo nullas patiſ moras: pp qḋ nõ ſolum imediate deſcripta facere cogimur: immo vti cauterio actuali vel potentiali. Q꞉ ſi potentiali vti volueris multa inuenies in cura bubonis deſcripta: inter q̄ duo pma obtinent pncipatũ. Si auteꝫ actuali vti volueris qḋ bñ laudo: ⁊ maxime cũ egritudo ſic exiſteret furioſa vt nobis nullas moras accõmodet: ſic fiat ex calibe vel auro: ſed bonum habeas artificẽ q candens aurũ bñ cognoſcat: ne decipiaris in colore. Et caue ſup oĩa ne cauterizatio cadat niſi ſup vlcus eſcaroſum tñ ne flegmonizãtes ptes circũſtãtes tãganſ: quia nocumẽtũ ſine iuuamẽto ſequereſ: ⁊ eſt multuꝫ talis cauterizatio cõmendãda. Nã pprie mãm illã venenoſam attrahit a pfundo: attractãq꞉ inſenſibilr reſoluit vel effluere facit. Et qñq꞉ mã egrediſ ſilis attramento. Nõnulli pariſienſes cũ cera a cãdela cadẽte ardente ſupinfuſa locũ cauterizabant: ⁊ male. pmo: q꞉ tale cauteriũ nõ pfundaſ. preterea cera cõgelata malos humores phibet exhalare: ⁊ quia in parte egra ⁊ circũſtantib⁹ mala nonnunq̃ inducunſ accidentia: vt eſt dolor intolerabilis: ardor rubor: inflatio ⁊c. tum pp materie malignitatẽ: tum pp medicinas cauſticas ſeu actuale cauteriuꝫ. Ille bonus Gilbertus anglic⁹ docet in ſuo cõpendio radicẽ lilij in aqua coctã circa locum emplare. Uel accipe medullã panis cuꝫ extrahiſ a furno: ⁊ eã infunde in vino acetoſo vel ſucco arnogloſſe: ⁊ circa locũ appone. Uel decoques lẽtes in aceto ⁊ cũ eis ⁊ pane fac emplm. Et q꞉ talia empla cito exiccanſ debent cito renouari: vel folia ſupponanſ arnogloſſe. Idem Gilbertus qui magn⁹ fuit expimentator in caſu deſperato dabat attramentũ vino mixtũ cũ aqua: de quo bene miror cuꝫ in ſe habeat venenoſitatẽ vt ingt Aui. ij. can̄. ca. pprio. ſed tu facies ſi libet: q꞉ niſi talia fuiſſet expertus: aut teſtimonio p bonũ habuiſſet dare nõ pſumpſiſſet. nã ſepe venenũ vnum aliud fugat: vt trociſci de tiro leproſo ppinato: vl de vino in quo vipa fuit extincta. Preterea in experimẽtis Tadei reppi q dare vacce ſeu boui peſtiferato raſurã punicis albi ⁊ attramentũ mixtũ cũ vino vel aqua ad q̃titatẽ vnius coclearis ſtatim liberat eũ a peſtilẽtia: quare in peſtilentiato homine hoc idẽ facere nõ eſt incõueniẽs. Nã tyriaca a pprietate venenato hoi ⁊ venenato boui exhibita ambos liberat a venenoſitate: vt docet expimentũ. Alium vidi qui in cliſterijs pro illis peſtilentialis loco ſalis cõmunis: ſal nitrum apponebat. ⁊ mihi dixit q incredibiliter illas materias aduſtas eduxit. Item recitat Gilbertus vbi ſupra q cuꝫ talia apoſtemata iuxta mẽbra adhererant principalia nobilia quidẽ prope locũ obſtracã vnam ligabant: q̄ de ſui proprietate ad ſe illã trahebat materiaꝫ venenoſam: attractaq꞉ iterũ obſtracã aliã viuaꝫ in alio adhuc loco propinquo ligabant: que iterũ materiã attrahebat. ⁊ ſic indeſinenter faciebãt donec materia illa tota ad locũ nõ timoroſum veniebat: ⁊ facias ſi libet. Antrace ergo ſiue carbũculo mortificato ad ipſoꝝ carnẽ mortuã ſiue eſcaraꝫ remouendã de cetero eſt attendendũ. Pro quo nota q iterduꝫ remanet ibi eſcara velut clauus qui in equoruꝫ tergo non nunq̃ reperiſ: ⁊ qñq꞉ caro mortua: locum ergo in circuitu ex vnguento de bolo ſupius deſcripto: vel alio cõſimili ſp teneas emplm: nec vnq̃ amoueas cũ vncino carnẽ mortuam ſiue clauũ vel eſcarã violenter. nã pp dolorẽ materia ibidẽ attrahereſ: attractaq꞉ poſſet ibi nouum apoſtema generare. Factas ergo ſic. ℞. radicis altee. M. iij. bugloſſe. M. ij. bulliant in aqua: deinde piſtenſ: qbus adde farine fenugreci: ⁊ ſe. lini an̄. ℥. iij. incorpenſ ſimul cũ butyro loto vel aſſungia proci nõ ſalita. Uel faciaſ ſic. ℞. radi. altee: brance vrſine: malue: herbe roberti ana. M. j. alia. M. ij. coquanſ: ⁊ optima piſtenſ cuꝫ butyro antiquo ⁊ aſſungia porcina nõ ſalita ⁊ fac maſſam: quã p tres dies reſerua: deinde pone ad ignẽ ⁊ cola ſeu extrahe p ſtamineã: quib⁹ adde parũ cere ⁊ puluerís maſticis. ℥. j. plus vel minus ſꝫ q̃titatẽ quã facies: ⁊ illo vnguẽto vtere vel vt dcm̃ eſt in caplo pcedẽti: vtere butyro loto mixto cũ pauca farina frumenti ⁊ modico vitelli ouoꝝ. Pro mundificatiuo vtere mũdificatiuo de apio qḋ eſt optimum: vel de vitello oui q̄ deſcripta ſunt in caplo pcedẽti. Uel vtere vnguento de melle Raſ. vij. alm̃. ca. de carbũculo: qḋ ſumme laudat in iſto caſu: vt. ℞. mellis pul. ſarcocolle an̄. ptes equales: incorpa bñ ſimul ⁊ vtere. ⁊ ſi vis forti⁹ decoq̄ mel vſq꞉ ad ſpiſſitudinẽ: vt ipſe dicit: deinde miſce ſarcocollã: ⁊ fac vnguentũ quo vtere vt ſupra. Amota eſcara ⁊ diligenter vlcere mũdificato vtere vnguẽto incarnatiuo in pcedenti ca. deſcripto. Uel faciaſ ſic. ℞. maſticis: thuris: ariſtologie ro. vncis myrrhe: farine orobi: litargi. ceruſe: aloes an̄. ptes eq̃les: pinguedinis galline: porci: vel ſepi arietini q̃tum ſufficit: ⁊ cõfice vng᷑ cũ cera: ⁊ pſilr ex ipſoꝝ aliquib⁹: ⁊ erit bonũ. Uel faciaſ ſic. ℞. olei veteris lib. iij. aſſungie porci depurate a ſale li. ij. litargi. aurei li. iij. vitrioli: radicum cãne an̄. ℥. iiij. oleũ ⁊ aſſungia in ſtagnato cum claro igne liq̃fiant: deinde addanſ alia: ⁊ ptinue ducantur donec debitã habeãt ſpiſſitudinẽ cũ ſpatula lignea: que ſi eſſet de palma melior eſſet. In illo. n. caſu nullũ vnguentũ pſtantius illo repies. Et q꞉ in facie vel alia apparẽte pte nõnunq̃ talia naſcunſ apata: ex quoꝝ cicatricib⁹ facies: ⁊ maxime mulierũ: vel alia mẽbra deturpanſ in cicatrizatione vngõ tali vtere. ℞. boracis. ℥. ij. cãpho. ℥. i. coralli al. ℥. ß. amenti dulcis. ℥. i. bellirici marini dragagan. al. amidi criſtalli aritalis dentalis olibani al. niti an̄. ℥. iij. marmoris al. ℥. ij. ſerpentarie ſcare an̄. ℥. i. ceruſe. ℥. vj. pfice hoc mõ dragantũ: ⁊ bellirici in mortario marmoreo cũ piſtello ferreo ſimul ptũdanſ ſiue teranſ. cetera ſigillatiꝫ p pãnũ cribrenſ. Deinde. ℞. aſſungie recentis abiſſine li. i. ß. ſepi caprini vel porcini. ℥. j. ß. aſſungie galline. ℥. j. ponanſ in aliq̄ vaſe in cacabo pleno aq̄ bulliẽte ſic q liq̃fiãt. deinde p pãnũ in aliquo catino colenſ: mox apponaſ puluis totus pter cãphorã ⁊ boracẽ. deinde pone ſup pruna ſp cũ ſpatula miſcendo. ⁊ cũ incipit bullire adde cãphorã ⁊ boracẽ. Et cuꝫ coagulatũ fuerit vſui reſerua: ⁊ in cicatrizãdo vtere. nam inuicicatrices ſubtiliat vt etiã leproſoꝝ facies mirabilr emendeſ. Uel vtere capno caſeo q꞉ tere ipm cum melle ⁊ fiat ad modũ vnguenti. vel oleo de vitellis ouoꝝ. vel tere mollicie panis cũ folijs apij: ⁊ ſuppone. vel fac ad modũ vng᷑ ex farine orobi ⁊ thuris cuꝫ melle. Uel faciaſ ſic. ℞. aſſungie porci p nouẽ dies in aceto rpate de tertio in tertiũ acetũ renouãdo li. i. argenti viui extincti alumis an̄. quar.

ta. ß. ſulphuris viui. ℥. i. corticuꝫ vimi. ℥. ß. nidi hanidinum ℥. ij. piſtenſ oĩa piſtãda ſubtiliſſime: ⁊ in mortario oĩa ſimul miſce: ⁊ fiat vng᷑. Uel faciaſ ſic. ℞. aſſungie preparate vt ſupra li. j. bulliat in vino al. ⁊ cũ aliquantulũ bullierit coletur per pannũ lineũ in aqua plãtaginis: vel in lacte caprino: quaꝫ īfrigidatam in mortario pone: cui adde litargiri. aurei ſulphuris viui ana. ℥. iij. thuris. ℥. j. ß. ſcorie ferri. ℥. i. argenti viui extincti. ℥. ß. boracis. ℥. ij. cãphore. ℥. i. Et ſi illa pinguedo non ſufficeret ad imbibẽdũ illos pulueres adde olei ro. p prius in aq̄ plantagi. loti quantũ ſufficit: ⁊ fiat vnguẽtũ. Uel accipe calcis viue q̃titatem quã volueris: ⁊ eã extingue totiẽs in aqua frigida q eius amittat acuitatẽ: de qua in mortario cũ debita olei roſ. q̃titate fiat vnguentũ. Talia. n. vnguẽta pellẽ ſubtiliãdo ⁊ clarificando cicatrices occultãt. Unũ ſingulare qḋ ego expertum in delẽdis cicatricib⁹ eſt balſam⁹. Cũ ergo videris carnẽ q̃ſi equatam habeas bonũ balſamũ in q̄ penã itingas: cum qua ſepe cicatrizãdũ locũ illinias. pp hoc enim intrñ cicatrix ſubtiliaſ vt quaſi non appareat. Et hoc tu facies in dñarũ faciebꝰ: q̄ potius mortẽ eligerẽt q̃ faciẽ cicatrizatã habere. Et hec de cura illorum apoſtematum dicta ſufficiant.

De cura variolaruꝫ. Caplm. vj.

Et ſi variolaꝝ febris vt ſupra dictuꝫ eſt iter peſtilentiales numereſ. ei⁹ tñ ſex reꝝ non naturaliũ regimẽ a cõi regimine febris peſtilẽtialis ſupi⁹ poſito aliq̄liter variaſ. Pro quo nota q oĩ tpe anni ⁊ omni regiõe cuiuſcũq꞉ quis etatis fuerit vel cõplonis põt indifferẽter variolari. licet in decrepita etate viſum fuerit rariſſime. vnde ſm etatũ diuerſitatẽ regionũ: cõplexionũ: tẽpoꝝ anni: febris eſſentiã ac etiã cito vel tarde ipſaꝝ apitiones eſt cõſimiliter regimẽ variãdũ. Si itaq꞉ aer ante variolaruꝫ apitionẽ ad ſiccũ ⁊ paululũ ad frigiduꝫ declinans: plus tñ vel min⁹ ſm q in egroto maiorẽ vel minorẽ incenſionẽ pcepis. Cũq꞉ incipiunt apparere aer ad caliditatẽ ⁊ humiditatẽ reducaſ tempatã. Et quocũq꞉ ſeu q̃litercũq꞉ alteretur rebus vtere odoriferis: put ſupra differẽtia. ij. tractatu primo ⁊ caplo pmo te docui. Pro cibo aũt vtaſ ptiſana ordei nõ colata cũ modico zucchari vel ordeato ſiue auenato: vel mica panis abluta cũ lacte amigdalarũ pparatarum ⁊ in iſtis ſi placet potes addere aliqḋ acetoſum: vt vinum granatũ berberis agreſtã ⁊ ſilia: vel ſeminũ cõium emulſioneꝫ: ⁊ ex herbis vti põt ſpinachijs: boraginib⁹: lactuca: acetoſa: ⁊ cucurbita de ſuccis ſupraſcriptis: addẽdo p libito. Cõueniũt ⁊ lentes excorticate cuꝫ aceto correcte: vel aliquo ex ſuccis ſupraſcriptis: ⁊ pbullianſ in duab⁹ aq̄s: ⁊ poſtea ad pfectionem vſq꞉ decoquanſ: ⁊ alteratis vt ſupra vtere. Hec dieta cõuenit vſq꞉ ad duos vel tres dies donec variole incipiũt appere. Et ſi ad groſſiorem dietam venire neceſſe ſit iſta in brodio pulle decoqui facias vt in caplo cure febris peſtilẽtialis te docui. vinũ q̄q꞉ vſq꞉ ad hoc tps eſt oĩno vitandũ: ſed aquam bibat ordei in qua lamina aliqua aurea ſit extincta: ſi diues fuerit infirmus. poſt autem variolarũ appitionẽ põt parũ vini albi aquei bibere: vel cũ ſoli aqua cocta bñ limphati: qḋ tñ poti⁹ medicinalr q̃ cibaliter exhibeaſ: vt variolarũ iuuet egreſſum: ideo in parua ſumi debet quãtitate. Et ſcias q variole ſepiſſime lactantib⁹ accidũt: quare eo tunc regimine ſupraſcripto debes nutricẽ gubernare. nã cũ infans lactans febricitauerit tũc oportet vt rectificeſ lac matris ei⁹: pma q̃rti. ca. de curationib⁹ vlib⁹ febrũ putridarũ. ⁊ tertia pmi. ca. de egritudinib⁹ q̄ infantib⁹ accidunt. Et ſi in hoc caſu nutrix calide cõplonis exiſteret: debes vnã aliam accipe q̄ frigide cõplexiõis exiſtat. Et debes infanteꝫ tenere in aere vt ſupra correcto: qui etſi oĩno obſcurus eſſe non debeat: pauci luminis tñ exiſtat ⁊ qeſcat iſans in cunabulo: qḋ moueri ſemper debet leuiter: ⁊ maxie plus lactis ſuccioneꝫ a nutrice: vel alia pſona melodioſe cantante: vel cũ alio muſicali inſtrumento ſonãte: ne infans ad vagitũ vel irã puoceſ. Et ſi cõprehẽderes nutricẽ in ſanguine vel alijs in hũorib⁹ abũdare ſicẽda eſſet flõmia: vel ſm exigẽtiã alioꝝ hũoꝝ euatio. Et ſi coit⁹ tali nutrici abſolute phibeaſ. ſi tñ robuſta foret ac coitui aſſueta: diuq꞉ ſine ipſo pmãſiſſet: ſibi coit⁹ cõueniret: ſed tũc lactare infantẽ vſq꞉ poſt hora nõ debet. His expeditis ad medicinaliũ regimẽ veniẽdo potionẽ aliquã ex ſupraſcriptis infirmo tribue bezeardicam: vt mãe venenoſitas extinguaſ: q̄ in variolãdo magna ⁊ adhuc in morbilãdo maior: imo maxia repiſ: interdũ ⁊ lactanti parũ illius aq̄ bezeardice maxie pueniret. Et ſi īfirm⁹ ipſe in etate vẽtoſatiõis fuerit ⁊ nõ flõmie p pri⁹ cõib⁹ eductis ſupfluitatib⁹ p mãm vel cõi cũ ſuppoſitorio vel cliſteri: ponẽde primo ſunt ſup nates aliq̄ vẽtoſe cũ ſcarificatiõe: deinde ſup ſpatulas ſanguinẽ ſm virtutis tenorẽ cõplonẽ febris eſſentiã ⁊c. exhendo. Et ſi in etate fuerit flõmãdi baſilicã primo deinde cephalicã incidi facias menti ſp habẽdo q ſi febris hec a ſanguine pueneri: alijs pſentientib⁹ ad lippothomiam vſq꞉ flõmiã facere poteris: vel ſaltẽ fieri facias ſenſationem: ⁊ maxie ſi cardiacã flõmaueris: q̄ etiaꝫ in h caſu ſola põt puenire. Nota tñ q ſi nãm pcipes ſanguis narium fluxũ tentare ipam iuuare debes cũ ſeta vel aliq̄ hõ nariũ fluxũ ſanguis puocantẽ flõmiã ſi op⁹ fuerit dimittẽdo. Itẽ nota q talis flõmia ſiue vẽtoſatio ante variolarũ aptioneꝫ fieri debet. poſt aũt nãe opationẽ ipedires: vt ex dictis hr̃ Aui. pma q̃rti de cura variolaruꝫ. Si attñ ad hoc vſq꞉ tps facta nõ eſſet ⁊ magnã ſanguis repletionẽ cõprehenderes flõmia vel ventoſatio eo tũc maxie pueniret: q꞉ nã a multitudine oppſſa mãei potentior ad reſiduũ expellendũ reddereſ: ⁊ etiã dato q in expellẽdo mãm potẽs exiſteret: tãta tñ eſſe põt vt ſepe pringit q mẽbra ad q̄ expelliſ corrũpenſ. Itẽ nota q ſi mãm ipam ad faciẽ raptũ hr̃e cõprehenderes: nec poſſes ſanguinẽ a narib⁹ puocare: pp qḋ aliquoꝝ mẽbroꝝ faciei deſtructionẽ timeres: vt oculoꝝ vel alioruꝫ ⁊c. pmiſſa cephalice flõmia iubet Aui. naſi venã incidere Tuenſ. n. ptes ſupiores p ipam a malitia variolarũ: vt ipſe ingt: ⁊ eſt vena leporis de q̄ q̃rta pmi. ca. de flõmia fac mẽtionẽ. Et ſm exigẽtiã in ſanguis extractione ſis bñ ſollicitus: q̃ñ hui⁹ morbi eſt cura potiſſima. Nec vnq̃ fortẽ medicinã exhibeas: ⁊ ſi pura medicina indiges vtere cliſterijs: vel aliquib⁹ alijs lenitiuis factis ex mãna caſſia tamarindis: ſiru. vio. diaprunis non ſcamoneato vel diacatolicon deſcriptiõe cõi. Et potes de aliqb⁹ iſtoꝝ cũ decoctiõe cõi vel aqua fructuũ facere potioneꝫ. Extracto itaq꞉ ſanguine ſm q oportet vtere iulep ſirupis mixturis ſupius deſcriptis. ſ. ca. de febre peſtilentiali cura: vſq꞉ q̄ variole incipiãt appere. Sꝫ vnũ memorie bñ retine. ſ. nunq̃ epithima vel aliud in talibus approxiare virtute cuiu⁹ã poſſet ad intus ppelli. Uidi. n. quendã iudeũ q ad pauca reſpiciens cordi epithima cuidã variolando in quo ſalutis ſigna iam incipiebãt appere approximauit: ⁊ in craſtinũ pfocat⁹ perijt. Cũ aũt variole incipiunt appere eſt ad mãm expellendã iuuãda natura: qḋ facias pmo reducẽdo aereꝫ vel aliqualeꝫ caliditatẽ: vt ſupra dictũ eſt. Debeſq꞉ in hyeme infirmũ in drapo de grana: ⁊ in eſtate de ſindone inuolutũ tenere Et caue ne aer frigidus ipm attingat. Et in iſto caſu girardus cremonẽſis ſup viatico docet accipere ſuccũ feniculi ⁊ apij: ⁊ in ipſo tepefacto pãnũ intingere in quo infirmus inuoluaſ: qḋ facias ſi libet. Si tñ magnã infirm⁹ eſtuationẽ ſentiret cum quo nigredo lingue ⁊ intenſio caliditatis adeſſet reduc aerẽ q̃tũ poſſibile eſt ad tẽperiẽ: cũ quo etiã leuiter coopiaſ. Medicine q̄ interi⁹ ſunt approximãde: ⁊ ſi virtutẽ mãm ppellẽdi ad cutim hr̃e debeãt: q̃tum tñ fieri põt pteperenſ ne maior flãma in hũorib⁹ iducaſ. Facias ḡ ſic. ℞. aq̄ endiuie. ℥. viij. aq̄ feniculi. ℥. iij. zucha. al. ℥. iiij. infundaſ zuccharũ in aq̄ decoctiõis fructuuꝫ vel ficuum: ⁊ cũ diſſolutũ fuerit fiat iulep cũ aq̄s ſupraſcriptis: de quo infirm⁹ ſepe bibat. Uel faciaſ ſic. ℞. ficuũ ſiccaruꝫ nũero. vj. lentiũ excorticataꝝ ordei radicũ endiuie an̄. M. j. ſe. feniculi. ℥. ß. fiat decoctio: cui adde zuccharũ: ⁊ in potu tribue. Uel faciaſ ſicut docet Aui. vt. ℞. lacte ab-

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

lute.ʒ.vi.lentiũ excoꝛiatarũ.ʒ.vi.dꝛagagãti.ʒ.iii. decoque in media libꝛa aq̃ vſq; remaneat q̃rta ps lib. ⁊ adde parũ zuchari:⁊ in potu tribue. ¶Si aũt tãta flegma non fuerit: docet ſic facere. ℞.ficuũ citrinarũ.ʒ.vii.lentiũ excoꝛticatarũ:⁊ lacte aã.ʒ.iii.dꝛagagãti ſe.feniculi aã.ʒ.ii.coquãtur ĩ li.i.aq̃ donec veniat ad tertiã ptẽ:⁊ da de ea bibere patiẽti.Expellit.n.caliditatẽ a coꝛde:atq; ipſius pulſum ꝓhibet. ¶Uel facias ſic. ℞.ficuũ ſiccaꝝ.ʒ.ii.paſſulaꝝ:lẽtiũ excoꝛticataꝝ:ſe.feniculi:aã.ʒ.i.lacce ſandali ru.aã.ʒ.iii.ꝯquaſſenẽ:⁊ bulliãt in li.iii.aq̃.vſq; ad ꝯſumptionẽ medietatis: de qua ĩfirmo ſepe exhibe. ¶Uel facias ſic. ℞.radicum apii.ſe.feniculi:petroſilij aã.ʒ.i.ficuum ſiccaꝝ.ʒ.iii.paſſularũ.ʒ.ii.berberis.ʒ.vi.ſandaloꝝ ru.ʒ.iii.ꝯquaſſenẽ ⁊ bulliãt in li.iii.aq̃:⁊ fiat vt ſupꝛa. ¶Uel facias ſic. ℞.ſucci mẽte depurati.ʒ.iiii.ſucci lapacij acuti.ʒ.i.ſucce acetoſe mucillaginis:ficuũ citrinarũ aã.ʒ.i.ß.oxizachare ſimplicis.ʒ.vi.aq̃ radicũ feniculi atq; endiuie aã.ʒ.viii.zuchꝛa.al.ʒ.ii. fiat iulep.de quo in potu ſepe tribue. ¶Girardus cremonenſis ad pueroꝛum variolarũ egreſſionẽ ſolũ aquã decoctionis lenticule exhibebat. Oĩa igr̃ ſupꝛaſcripta facilem pꝛebẽt variolarũ exitũ. ¶Sʒ q: in ipſarum egreſſu pp mãe multitudinẽ aut malignitatẽ aut ipſius ad aliqḋ mẽbꝛum facilez decurſuz de nõnulloꝝ mẽbꝛoꝝ deſtructiõe timem⁹ de ipſoꝝ defenſione ꝓuidẽdũ exiſtit.Et ꝓ de oculis.nã materiã ad ipſos ſi raptũ hr̃e pcipes:ꝑmo ĩfirmũ colloca in loco nõ luminoſo:nec rez rubeã aut luminoſam ĩſpiciat. Saphyrus q̃q; ac ſmeraldus in oculo circũducatur:ac ipſum ſmeraldũ ſepe ĩtueaẽ: debeſq; ſtatim a ꝓncipio aque roſa. aut coꝛiãdri mirti vel ſumach duas vel tres guttas oculis imponere.ſ.in lachꝛymali domeſtico:deinde faciẽ paulatim ad oppoſitũ vertere:ſic vt aqua toti circuat oculũ:q̃ in eſtate frida:in hyeme vero remiſſi frigoꝛis exiſtat: ⁊ pariter de oibus in oculis ponẽdis ago tã dictis q̃z dicẽdis facere debes. ¶Itẽ in hoc caſu hec aq̃ pꝛoderit mirabilr̃:vt ℞.aq̃ roſ.ʒ.iii.ſucci carnoſitatis granati.ʒ.i.ſumach.ʒ.ß. conquaſſeẽ ſumach:⁊ ligeẽ in petia rara:⁊ bulliat cũ ſupꝛaſcriptis vſq; ad conſumptionẽ tertie ptis:⁊ de tali mõ q̃ ſupꝛa pone in oculis infirmi ſepe. ¶Uel facias ſic. ℞.aque decoctionis ſumach:aq̃ roſ.aã.ʒ.ii.miſce:cuz qb⁹ ꝯfriceẽ antimoniũ:⁊ adde ſi placet paruz cãphoꝛe:⁊ mane in pꝛimis duob⁹ dieb⁹:⁊ vt ſupꝛa vtere. ¶Uel facias ſic.accipe ſuccũ coꝛiãdri in q̃ antimoniũ ꝯfriceẽ:vt fac vt pꝛi⁹. ¶Uel facias ſic.℞.aq̃ ro.ʒ.iii.aq̃ decoctiõis ſumach.ʒ.i.litarg. aurei ſubtiliſſime triti.℈.i.miſce ⁊ vtere. ¶Itẽ poſſes materiã ad aliã diuertere ptẽ.ſ.ꝯfricãdo leuiter collũ ⁊ etiam timpoꝛa trahendo ſp viſus ptẽ poſterioꝛẽ. ¶Si aũt fluxum ſang.nariũ nã tentaret:cũ pcipes ⁊ de nariũ deſtructiõe timeres facias ſic.℞.aq̃ ro.ʒ.iiii.aceti.ʒ.i.cãphoꝛe.℈.i.ſandaloꝝ citrinoꝝ.℈.ij.miſce ſimul in ampulla quã ſepe infirmus odoꝛet potes ⁊ cum tali aq̃ nares illinire:vel illineas eas cũ oleo ro.aliqualr̃ camphoꝛato aut oleo de mirto aut citonioꝝ:vel ꝯfrica in aliq̃ eoꝝ antimoniũ in aqua plãtaginis vel roſarum ⁊ illinias nares. ¶Potes pariter ⁊ aures ſi de eis timeres defendere cũ ſupꝛaſcriptis. ¶Ad oris quoq; defenſionẽ.℞.aq̃ plantagi.vel ro.ʒ.iiii.amili.ʒ.i.ß. miſce:⁊ os ſepe collue.vel vtere lacte capꝛino vel aſinino cũ aq̃ ro.vel plãta.mixto. ¶Uel facias ſic.℞.aq̃ zucchari ʒ.iiii.vini granatoꝝ acetoſoꝝ.ʒ.i.ß.miſce:⁊ vtere vt ſupꝛa. ¶Itẽ infunde pẽnidias in ſucco aranci:vel agreſta adita aq̃ ro.vt ſupꝛa ⁊c̃.valẽt etiã ꝓ gutturis defenſiõe oĩa ſupꝛa ſcripta gargariſmata. ¶Itẽ ad oium indifferẽter mẽbꝛoꝝ ſupioꝝ defenſionẽ bonũ eſt ſumere poſt cibũ aliq̃ grana granatoꝝ nuzoꝝũ:vel aliq̃t coꝛiandros vel parũ coctani cum zucchꝛo cõditi.vel paruz panis in ſucco berberis agreſti vel cõſili infuſi. ¶Defendim⁹ q̃z meri ac ſtõm iſto mõ.℞. aq̃ oꝛdei lib.i.aq̃ endiuie li.ß.iulep roſati.ʒ.iiii.ſirupi de mirtis.ʒ.ij.fiat iulep:de quo infirm⁹ ſepe ſugat. Iſtud etiam iulep valet ad inteſtinoꝛũ ſupioꝛũ defenſionem. ¶Ad inteſtina vo ꝑ inferioꝛa defendendũ debes vti ſtipticis:vt

dicit Auicen.Facias ergo ſic.℞.roſa.ru.M.i.ß.riſi panici aã.M.ß.fiat decoctio in aq̃ pluuiali vel aqua extinctiõis calibis:de qua accipe li.i.in qua diſſolue zucchari ro.amiſi:olei ro.aã.ʒ.ij.miſce ⁊ fiat cliſtere. ¶Pꝛo defenſione pulmonis ne vlcereẽ ⁊ ne anhelit⁹ cõſtrictio vt nonnunq̃ ꝯtingit ſequaẽ.docet Aui.loch facere de lentib⁹:facias ergo ſic.℞.lentiũ excoꝛticatarũ ſubtilr̃ tritarum.ʒ.ij.ſe.papaueris al.ʒ.i.cõſerue roſ.ʒ.ij.iulep roſati quãtũ ſufficit: ⁊ fiat loch:de quo ſepe lãbat infirm⁹. ¶Cũq; variole ſunt ex̃ pulſe eſt eoꝝ maturatio cũ coopꝛitura iuuanda:⁊ debent pp a fonte caloꝛis diſtantiã magis extrema coopꝛiri. ¶Cuz aũt variolie rũpunẽ cũ coto debẽt leuiter exiccari a ſanie: verũ ſepe accidit vt earuz ruptura tardetur:poſtq̃z adhuc mature fuerint:q̃re timẽtes ne ſanies membꝛũ coꝛrodat:i quo ſunt iubent auctoꝛes eas cũ aurea acu apiri ꝯtinue ſaniẽ cũ coto leuiter exiccando. ¶Itẽ poſtq̃z mature fuerint earũ eſt reſolutio neceſſaria vt exicceneẽ ⁊ cadãt:in quo caſu multa deſcribit Aui.bona ⁊ vtilia. ¶Et vt te ad actum pꝛacticũ reducã:facias ſic.℞.aq̃ ro.li.i.ſalis cõis.ʒ.i.croci.℈.ß.bulliãt ſimul vſq; ad cõſumptionẽ tertie ptis.deinde habeas petiã lineã ad quantitatẽ variolarũ quas intendis deſiccare in aq̃ infuſam ⁊ debite expſſam ſup variolas appone.Caue tñ ne ſuper imaturas quas rupiſti variolas petiã illã apponas:ne pp hoc doloꝛ vehemẽs aut apa ibidẽ eueniret. ¶Aliud medicamẽ qḋ Aui.ꝯmẽdat:q: variolas maturat exiccat ac eas facit cadere cuz velocitate:℞. folioꝝ tamariſci.roſaꝝ ru.lẽtiũ aã.M.i.ſandaloꝝ ru.ʒ.ij. cãphoꝛe.ʒ.ß.ſalis cõis.ʒ.i.cõquaſſeneẽ ⁊ bulliãt in li.ß.aq̃ roſ.vſq; ad ꝯſumptionẽ tertie ptis:qua vtere vt aũſcripta. ¶Suffumigatio q̃q; tamariſci variolas multũ exiccat:vt Aui.ij.cañ.ca.ꝓpꝛio.habeas ergo folia ⁊ coꝛtices tamariſci:quoꝝ fumo pãnũ lineũ ſuffumiges.quẽ ꝓ deſiccandis variolis ſuppone. ¶In hyeme vo ſi aliquarum extremitatum variolas velles velociter exiccare:vt manuuz vel pedum ⁊c̃.docet Aui.incidere tamariſcũ:ad quã inciſionem mẽbꝛa applicenẽ deſiccanda.Et in caſu q̃ variole multe eſſent humiditatis:ſuffumiga pãnũ ſup mirto ⁊ folijs eius. ¶Et ſi foꝛti⁹ vis.℞.thuris:nucũ cypſſi aã.ʒ.ß.roſ.ru.gallarũ aã.ʒ.ij.mirtilloꝝ ⁊ folioꝝ eius aã.ʒ.i.conquaſſenẽ:de quibus pone parũ ſup pꝛunas ⁊ ſuffumiga pãnũ vt ſupꝛa ¶Uel facias ſic:⁊ eſt q̃ cõiter pꝛacticãtes ⁊ ego vtimur.℞. farine fabaꝝ ptẽ vnã:farine riſi milij ⁊ oꝛdei aã ptẽ:ß.ipone otali ⁊ ſalipiza linteamẽ ſup q̃ iacet infirm⁹.Et ſi eſt delicatus ſali ſolũ culcitrã:ſup quã pone poſtea linteamẽ raz ⁊ bñ ſubtile. ¶Et q: nõnunq̃z ꝯtingit mẽbꝛuz aliqḋ ex variolis vlcerari ad tale cõſolidandũ vlcus laudat Auic.vnguentũ albuzcõe:⁊ eſt qḋ deſcribit Nicolaus:ſed fiat ſine aceto. ¶Ualet etiã vng ᵐ de ceruſa ſm̃ ꝑmã vel ſecundaz deſcriptionẽ Aui.v.cañ.tractatu.ij. ¶Alij accipiũt vngᵐ de ceruſa deſcriptũ a Meſ.⁊ tale vngᵐ cũ aqua roſ.lauãt in mortario ſil incoꝛpoꝛãt addẽdo parũ cãphoꝛe ⁊ aliquid de raſura radicũ cãne ⁊ de raſura venarum arboꝛis azarõ: ⁊ eſt ſalix:vt nõnulli volunt moderni. Ego tñ nullos ſinonimizãtes inueni q̃ illud vocabulũ exponerẽt. verum raſura coꝛticis radicis ſalicis multum ꝯuenit in iſto caſu:vt pz ꝑ Aui.⁊ Sera.in ꝓpꝛijs caplis. ¶Alij accipiũt vngᵐ ſiue cerotũ albũ galieni ſine aceto cui res addũt ſupꝛaſcriptas: ⁊ hoc vngᵐ bene laudo.q̃m talia vlcera multuz exiccat et cõſolidat.Facias g̃ ſic.℞.olei ro.ʒ.iiij.cere al.ʒ.i.liq̃fiant ſil.deinde diu cũ aq̃ roſ.lauenẽ:cui poſtea raſure radicis cãne.ʒ.i.raſure radicis ſalicis.ʒ.ß.camphoꝛe.℈.i.fiat vnguentũ:quo vtere. ¶Laudat etiã Aui.vngᵐ factũ ex litar. ⁊ ceruſa cũ oleo ro.⁊ cera. ¶Laudat inſup ipſe vngᵐ rubeu qḋ ipe deſcribit.v.canone.tracta.de vnguentis. ¶Et q: q̃nq; ex variolis accidunt cruſte in naſo vel alia pte ad eoꝛũ remotionẽ laudat vngᵐ factum ex oleo roſ.cum cera modico ceruſe ⁊ pauco climie.ad idẽ valet butyrũ cuz aq̃ ro.loti. ¶Uel facias ſic.℞.olei ro.ʒ.i.pinguedis anguille.ʒ.ß.lauenẽ cũ aqua ro.quib⁹ adde parũ cere liq̃facte ⁊

litargi.ʒ.i.⁊ ceruſe.ʒ.ß.⁊ fiat vnguentuz cũ quo illiniantur cruſte. ¶Nõnunq̃z a veſtigijs violarũ facies ac alia apparentia mẽbꝛa deturpanẽ:ꝓ quoꝝ remotiõe multi laudant Aui.vt radices harũdinis ſarcocollã ſemẽ melonis ⁊ alia multa. ¶Sed vt te ad actũ pꝛacticũ deducã facias ſic.℞. olei de lilio:olei de phiſticis aã.li.ß.pinguedinis aſini.ʒ. iiij.olei ro.ʒ.ij.lauenẽ diu iſta ſil cũ aqua ro.⁊ lilioꝝ albo. deinde accipe albumina q̃ttuoꝛ ouoꝛũ recentiũ q̃ in teſtis ſuis ponanẽ ad ignẽ vt parum coagulenẽ:⁊ coagulata miſce in moꝛtario cũ oibus ſupꝛaſcriptis:poſtea accipe amigdalarũ dulciũ ⁊ amararum depillataruz aã.ʒ.i.ß.piſtenẽ diu:deinde incoꝛpa cũ rebus ſupꝛaſcriptis:q̃bus omnib⁹ adde radicũ cãnari.ʒ.ij.ß.ſarcocolle:ſe.melonis cũ coꝛticibus riʒi abluti litargirij aurei:zucchari taberzet amili crete:ex qua fiunt vaſa fictilia aã.ʒ.i.oĩa ſimul miſce in moꝛtario tãdiu agitãdo q̄ ad ſpiſſitudinez vnguenti deueniat:q̃ vtere:q: mirabilr̃ variolaꝝ delet veſtigia. ¶Ad idem valet aqua ſublimatiõis radicũ cãnarũ. ¶Ad idez valet pinguedo aſini cũ oleo ro.liquefacta. ¶Et ſup oĩa valent hec tria.ſ.aqua vngularũ arietis vel capꝛe q̃ egrediẽ cũ vngule ille aſſanẽ in igne. Sanguis lepoꝛis ⁊ ſanguis tauri valent etiã:⁊ oĩa vnguenta q̃ ad cicatrices carbũculoꝝ ⁊ antracium remouendas in caplo pꝛecedenti deſcribuntur:⁊ hec de cura variolarum.

¶De cura moꝛbiloꝝ ⁊ ß ꝑfecto hui⁹ cõmentarioli pꝛime ꝑncipali parti finẽ imponã. Ad quẽ ille me iuuet feliciter ꝑuenire:qui ꝓ nobis pependit in ligno.amẽ. Cap.vij.

Upꝛa dictũ eſt q̄ variole parũ differũt a moꝛbilis. et q̄ variolaruz ſigna ſilr̃ exiſtũt:niſi q̄ in moꝛbilis febꝛis ⁊ accidẽtia oĩa ſunt itenſioꝛa:cũ vt pl'm a colera ꝑueniãt.Et ideo cura variolarum cura exiſtit moꝛbiloꝛũ q̃tum ad regimen ſex rerũ nõ naturaliũ ac medicinaliũ:debes ceteris parib⁹ totũ regimẽ magis ad tẽperamentũ reducere:cũ febꝛis ſit magis intenſa:ac etiã accidẽtia intenſioꝛa:vt dcm̃ eſt. Et q: moꝛbili cruſtã nõ faciũt:nec etiã vlcus ſolutione nõ indiget neq; ꝯſilibus vt variole. Si tñ fedus coloꝛ remaneret vtere vnguentis ⁊ alijs variolaruz veſtigia remouẽtib⁹.Et hic ſit finis cure moꝛbiloꝝ:ꝑ quaz huius cõmẽtarioli ꝑme ꝑncipali pti finis imponiẽ:ad laudez dñi noſtri Ieſu chꝛiſti crucifixi:eiuſq; genitricis. amẽ.

¶Explicit ꝑma pars hui⁹ cõmẽtarioli q̃ eſt de peſte:Ad illuſtriſſimũ ꝑncipẽ ⁊ dñm:dñm Philippũ mariam anglũ Mediolani ducẽ:⁊ papie anglerieq; comitẽ. Editũ ꝑ Antoniũ guaynerium papienſez artiũ ⁊ medicie doctoꝛẽ eximiũ.

¶Secũda pars pꝛincipalis hui⁹ cõmentarioli que eſt de venenis feliciter incipit.

PRimum caplm ponens.Quid ꝑ venenũ ſit itelligẽdũ aliq̃ incidẽtalia mouet dubia.Char.111.
¶Pꝛimũ.nũquid ſurdus ⁊ cecus a baſiliſco poſſit venenari.
¶Secũduz.nunquid baſiliſcus pꝛimo videns hominem ipſum perimat:an econtra.
¶Tertiũ.qualiter venenum quodcũq; ſit illud ⁊ qualitercunq; appꝛoximatum interficiat.
¶Quartum.nunquid ex toto genere omne venenũ ꝑncipalius coꝛ inficiat q̃z aliud membꝛum.
¶Quintũ dubiuz qḋ venenum ceteris paribus citius interficiat:an agens intẽtionalr̃ ſeu ſpũaliter an mãlr̃.
¶Sextũ.an poſſibile ſit veneni actionẽ ad aliquẽ ꝑciſum terminũ limitari:ſic q̄ ad illud tp̃s venenatũ merito talis venenoſitatis moꝛiatur:⁊ non ante nec vltra.
¶Caplm 2ᵐ Modũ edocet ꝑ quẽ qs ſe ſciet ab aſſumptione veneni ſeu ab eius leſione cuſtodire. 112
¶Caplm 3ᵐ Res continet veneni malitiã frãgẽtes:ac ipſius impꝛeſſionem pꝛohibentes. 112
¶Caplm 4ᵐ querit. Nunquid beneficio medici vel alio quis poſſit taliter diſponi:vt nulli⁹ exhibitũ veneni:ſiue ab intra ſiue ab extra timeat actionem. 113
¶Caplm 5ᵐ Modũ inſtruit per quẽ quis ſciet cõplexionem ſuã facere tyriacalẽ ſeu bezeargicã:ſic q̄ nulli⁹ veneni q̃litercũq; appꝛoximati timebit actionẽ. 113
¶Caplm 6ᵐ Modum tyriacam magnam:ac mitridatuz docet conficiendi. 114
¶Caplm 7ᵐ Oiuz venenoꝝ q̃uocũq; ⁊ q̃litercũq; appꝛoximatoꝛum curam ponit generalem. 114
¶Ca.8ᵐ Particularẽ curã ponit mineraliũ venenoꝝ. 115
¶Caplm 9ᵐ Curã ponit venenoꝛũ vegetabiliũ. 115
¶Caplm 10ᵐ Curã ponit venenoꝝ aĩaliuz ⁊ quarundam partium ipſoꝛum. 115
¶Caplm 11ᵐ Curã ſpecialẽ ponit puncture ſeu moꝛſure aĩaliũ venenoſoꝝ:ac vulnerũ factoꝝ cũ cultello ſagittatello vel alia re veneno infecto. 116
¶Caplm 12ᵐ Curam ponit moꝛſure canis ſeu alteri⁹ animalis rabidi. 117

¶Quid per venenũ ſit intelligendũ oſtendit:quedã cum hoc incidenter dubia declarans. Cap.i.

ET ſi venenũ multipliciter accipi poſſit:hic tamẽ per venenũ illud ſolũ itelligo:qḋ qualitercunq; humano coꝛpi appꝛoximatuz:ſiue a materia fuerit opatiuũ:ſiue nõ:eſt ſue cõplexiõis mediãte quadã occulta ꝓpꝛietate coꝛruptiuũ:vt napellus:coꝛnu ſpice:opiũ:venena ſerpentum:euſoꝛbiũ ⁊c̃. ¶Q₂ ſi Aui.ac plimi auctoꝛes de venenis tractãtes dixerũt opiũ ⁊ euſoꝛbiũ:⁊ plura alia venena a qualitate opari manifeſta. ¶Sciendum q̄ Aui.⁊ alij ſic põnentes ꝯſiderauerũt venenũ q̃ntũ ad ſpecificã foꝛmam qua vna ſpecies differt ab alia. Et ſm̃ hãc ꝯſiderationem dixerũt q̄ venenoꝝ quoddã opatur:non q: calidũ aut frigidũ:ſed q: tale habes.ſ.virtutẽ humane vite ⁊ ſanitati cõtrariã. ¶Aliud eſt qḋ etſi a virtute ſeu a ꝓpꝛietate agat cuz hoc etiã agit:q: frigidũ aut calidũ ⁊c̃.vt opiũ:euſoꝛbiũ:⁊ ſimilia.Et ꝓpter hoc oꝛta eſt talis venenoꝝ diſtinctio:hoc eſt.venenoꝝ quoddã opaẽ a q̃litate manifeſta:⁊ quoddaz ab occulta:cũ qua tñ ſtat:vt patet q̄ oẽ venenũ agat a pꝛopꝛietate. ¶Pꝛo quo notandũ q̄ oĩs actio ad bonũ intellectuz:aut ꝑuenit a q̃litate manifeſta:aut ab occulta:aut ab vtraq; ſil.Exemplũ ꝑmi:vt actio piꝑis aut ſinapis vel alij caliditatẽ inducẽdo:aut lactuce:ſeu endiuie frigiditatem. Exemplũ ſecũdi:vt actio hyacincti collo ſuſpenſi:q̃ pp occultã ꝓpꝛietatẽ in coꝛ vnũ impꝛimit qualitatẽ qua ipm̃ ad opa vite meli⁹ diſponiẽ:ac ꝯtrarijs reſiſtendũ:vel vt actio ſaphyri fugãtis antracẽ vel ſmeraldi buffonis oculos ipm̃ ſixe intuentes eliquantis:q̃ magis ſenſualr̃ cõpꝛehenduntur. ¶Hec.n.⁊ ſimilia ꝑ occultã agũt ꝓpꝛietatẽ:q̃uis aliquas manifeſtas q̃litates inducãt. Nã in buffonis oculos ꝑ ſmeraldũ vna induciẽ occulta qualitas:qua liquefiunt ⁊ deſtruunẽ:⁊ per ꝯſequẽs infrigidanẽ vel caleſiunt:nec eſt hoc incõueniẽs q̄ iſluentia ſolis vel ſaturni calefaciat vel ifrigidet.Exemplũ tertij:vt actio euſoꝛbij in coꝛp⁹ humanum:q: etſi caliditatez hoĩs interemptiuã inducit:hoc tñ mediãte quadã opaẽ occulta ꝓpꝛietate:q̃ illã iuuat qualitatẽ manifeſtã.ſ.caliditatẽ vt ſit hoĩs interemptiua:qḋ pz: q: piperis:ſinapis ⁊ ſimiliũ caliditas q̃ in eodẽ gradu cuz euſoꝛbij caliditate reponiẽ moꝛtẽ nõ inducit:igiẽ in euſoꝛbio quedã videẽ eſſe occulta ꝓpꝛietas:ꝑ quã ſuaz inducit caliditatẽ hominis interemptiuã. Pꝛeterea tyriacã cõtra oĩa valere venena videmus.ergo ſi euſoꝛbiũ vel conſimile ſolũ agere ꝑ qualitatẽ manifeſtã:q: ꝑ caliditatem:tyriaca eius poti⁹ actionẽ iuuaret q̃z impediret cũ calida ſit:cuius oppoſituz exꝑimur.ergo ⁊c̃. ¶Et iõ Aui.ij.canon.ca.iiii. deſcribẽs venenũ inquit. Uenenũ eſt medicina q̃ coꝛrumpit cõplexionẽ nõ cum cõtrarietate tñ.ſ.ꝑueniente a q̃litate manifeſta:ſed cũ ꝓpꝛietate que eſt in ipa:vt per hanc deſcriptionẽ dẽt intelligere:q̄ ſi aliqḋ ſit venenuz qḋ opationẽ ſuã a q̃litate manifeſta facere videaẽ illã nõ tñ cum

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

qualitate facit manifeſtā:ſed etiā cum ꝓprietate. Et ſic pꝫ opiū:euforbiū ⁊ ſimilia:⁊ breuiter cibū venenoſum medicinā venenoſam ⁊ venenū abſolute eſſe venenū ad intellectū datū. ¶ Accipiēdo igiť venenū:vt dictū eſt:ſciendū ꝙ venenorū quoddā opať materialiter:quoddā intentionaliter ſeu ſpūaliter. Illud materialr operari voco qđ aliq mō a corꝑe noſtro patiť. Intentionalr vō ſeu ſpūaliter qđ nō actuatū:nec a calore noſtri corꝑis alteratū ab aliq occulta ꝓprietate ſpūs:aut mēbꝝ aliqđ ꝑncipale:ſeu aliud ſic indiſponit:vt amplꝰ deputata a natura opa nequeant exercere. Sicut verbi gr̄a. Dicimꝰ ꝙ baſiliſcus viſu hominem ꝑimit:⁊ auditu:qꝛ ab oculis ipſius tanq̄ꝫ ab obiecto viſibili diffunduntur radij ſeu ſpēs viſuales. ⁊ ab eius ſibilo ſpēs audibiles:q̄ peruenientes ad oculos hoīs ſeu ad aures ibi ſpūs exiſtētes ſeu humores inficiūt venenoſe:que infectio ꝑ ſpūs ſeu hūores multiplicata ad cor vſq̄ꝫ peruenit ipm̄ ſic venenoſe inficiēs:vt amplꝰ opa vite nequeant exercere:⁊ ſic accidit mors. Et ꝑꝑ hoc dixerūt antiq hominē poſſe ꝑ oēs ſenſus venenari.ſ.ꝑ viſuꝫ ⁊ ꝑ auditū vt:ſtatim de baſiliſco dictū.ꝑ odoratū:vt ꝑ odorē mellis,mali:⁊ ab odore cuiuſdā ſerpentis:atq̄ꝫ quorundā fungorꝝ q odorantē interficiūt.per tactū.n.liquet manifeſte de his qui in ſtufa lecto veſtibus ⁊c̄.quotidie venenanť. Et etiā ſcribiť de quodā milite q lanceā cū qua regulū interfecerat in manu deferebat:per quā fuit venenatus. De guſtu namq̄ꝫ patet manifeſte:⁊ nō ſolū his modis qs pōt venerari:ſed etiam pluribus alijs. Nā ſicut in ſmeraldo forma vna ſpecifica in diſintheria iuuatiua repiť:ita in lapide: vel in alia re pōt forma ſpecifica ſpeciei humane venenoſe deſtructiua repiri:qꝛ in lapidibꝰ rebuſq̄ꝫ alijs varie ſunt:ac diuerſe virtutes ꝑꝑ quas aliqua ꝑ ſuā occultā ꝓprietatē nocent aliq iuuant:aliq ad irā ꝓuocāt:aliq morſu faciūt:⁊ ſic de alijs. nā vt inquit Alber. in tractatu ſuo de mineralibꝰ:de lapidibꝰ ꝑcioſis:quidā lapis noīe limparia repiť:quem beſtia quedā a venatoribꝰ:⁊ a canibꝰ infeſtata tanq̄ꝫ ād patronū accedit:⁊ q̄diu lapidē illū ꝑſenteꝫ hꝫ nulli venatores:aut canes eidē inferre pn̄t nocumētū:⁊ hoc vt inqt virtutibus celeſtibus eſt deputandū:qđ Hermes phs in lapidibus ⁊ plantis mirabiles eſſe dixit. Vn̄ vnus hiſpanus mihi retulit granate cuiuſdā hiſpanie regis habuit natiuitatem:per quā cū optimi ibi ſint aſtrologie cognouit ipſum multū ad bellū inclinari:ꝓpter qđ eiꝰ timēs potentiā vnā ſibi ſtellaꝝ mirifice laboratā ac varijs ⁊ diuerſis lapidibus ꝑcioſis exornatā tranſmiſit:quorꝝ virtus erat ſedentē māſueſcere:atq̄ꝫ belli appetitū reꝑmere:quare idē fieri poſſe de rebus venenādi ꝓprietatē habentibꝰ nō repugnat:vt patet. Plura alia virtute lapidū vel plantarū fieri nālr pn̄t:q Hermetis auctē ꝑ artē magicā fieri credunť. ¶ Precaueāt barones ⁊ ꝑncipes:ne eorꝝ natiuitates ab hoſtibꝰ preſciantur. nā per eas ſepe doctis veniūt ad viſamenta:ꝑ q̄ illis ꝑncipibꝰ multa dāna ſequunť. Precaueant inſuꝑ qualr precioſos lapides:⁊ q̄ꝫ maxime non cōiter notos:⁊ alia precioſa dona ſuſcipiāt:⁊ cū hoc a qbus:qꝛ ſepe latet hamꝰ in eſca. nā ſicut in qbuſdā lapidibus cor cōfortādi ꝓprietas inexiſtit:⁊ alia mēbra ꝑncipalia:vt in prima ꝑncipali ꝑte oſtenſum eſt:ita aliq inueniunť oppoſitū facientes:ac etiam res alie plime:⁊ ſic q̄nq̄ꝫ a lapide a planta vel a re alia ꝑ eiꝰ occultā ꝓprietateꝫ vitales ſpūs vel alij indiſponunť:vt amplius pro vita nō ſufficiāt ſeu a nā deputata opa exercere neq̄ant. Quare multi repentina morte deꝑhendunť:cuius cauſam penitꝰ ignoramus. Sed talia nūq̄ꝫ ad nr̄am deuenere notitiā:qꝛ etſi āntiquorꝝ aliqs hoc ſciuerit ꝑꝑ nefarios hec ꝓpalare nō voluit:qđ tn̄ fecerūt de ipſorꝝ impꝛſſioneꝫ ꝓhibētibꝰ:vt infra deo duce patebit. Vn̄ peſſimi q his vti ſciūt:vt inqt Gentilis ſuꝑ ſexta q̄rti. talia deferētes aliq ſecum portāt illorꝝ impꝛſſionē ꝓhibentia ne ab illis ꝑimātur. ¶ Sed circa dicta dubia mihi occurrūt aliqua. ¶ Primū nunqđ ſurdus ⁊ cecus a baſiliſco poſſit venenari:cū dictū ſit ꝙ ipſe ꝑ viſum ⁊ ſibilū hoiem venenat. ¶ Scōm dubiū nunqđ hō prius vidēs baſiliſcū ipm̄ ꝑimat:⁊ nō ꝑimatur vel ecōtra. ¶ Tertiū qualr venenū qđcunq̄ꝫ ſit illud ⁊ q̄litercūq̄ꝫ approximatū interficiat. ¶ Quartum nunqđ ex toto genere omne venenū ꝑncipalius cor inficiat q̄ꝫ aliđ mēbrū:vt cōciliator:⁊ ꝑles alij voluerunt. ¶ Quintū ꝙ venenū citius īterficiat ceteris paribꝰ:an agens ītentionalr ſeu ſpūaliter an mālr. ¶ Sextū ⁊ vltimū an poſſibile ſit veneni actionē ad aliquem ꝑciſum terminū limitari ſic ꝙ ad illū terminū venenatus merito talis venenoſitatis moriať ⁊ nō ante. ¶ Ad ꝑmū dicēdū ꝙ baſiliſcus hoiem pōt dupliciter venenare:vno mō ꝑ ſpēs illas intētionales:vt dictū eſt:⁊ iſto mō cecū:⁊ ſurdū venenare nō poſſet. ¶ Alio mō ꝑ vaporē ab eo eleuatū ſeu emiſſuꝫ:ſicut dicebat Ari. in de ꝓprietatibꝰ elitorꝝ de illis duobꝰ draconibꝰ iuxta radices duorꝝ montiū exiſtētibꝰ q anhelitu ⁊ vapore ab eis eleuato ꝑimebant trāſeūtes:⁊ iſto mō baſilicus nō ſolū hoies ſed ⁊ alia interficit aīalia ſibi adhuc mortuo appropinquātia:vt inqt Aui. ꝑ vaporē.ſ.venenoſum ab eo eleuatum:⁊ iſto mō ſurdus ⁊ cecus poſſent a baſiliſco venenari. ¶ Et hāc cām venenatiōis aſſignat Chriſtophorus de honeſtis in ſuis ꝓblematibꝰ de venenis ꝓblemate de venenatiōe reguli ſeu baſiliſci nō credēs poſſe ſpiritibus viſibilibꝰ occultā ineſſe ꝓprietatē:ꝑ quaꝫ ipſis receptis in oculis hominis hō ipſe venenoſe inficiať. ¶ Ad qđ ꝓbandū ſic arguit. Sine ſibilo ⁊ oculis clauſis pōt regulus ſeu baſiliſcus aīalia ꝑimere:imo ipſe mortuꝰ:vt ſtatim dictuꝫ eſt:ergo illud nō facit viſione ⁊ ſibilo. ¶ Preterea maiorē ſonū audimus q̄ꝫ eius ſibilū:⁊ tn̄ nō morimur:igiť ⁊c̄. ſed q̄ntum hec valeant argumenta tu ipſe conſidera. ¶ Ad ſecundū. etſi Aui. negauerit dubiū eſſe verū:cum tn̄ nōnulli hyſtoriographi ipm̄ affirmauerint dicentes. ꝙ ſi homo ꝑus videt baſiliſcum ipm̄ interficit:⁊ ecōtra. hoc ꝑſuppoſito fore verū pōt talis cauſa aſſignari:ꝑſuaſiua tn̄ ſupponendo ꝑꝯ ꝙ a certa diſtātia pōt hō baſiliſcū videre ad quē vapores quocunq̄ꝫ ab eo eleuati ſeu emiſſi attingere nō pn̄t: h ſatis eſt poſe. ¶ Secūdo ſuppoſito ꝙ ſpecies viſibiles ab oculis hoīs. tanq̄ꝫ ab obiecto emiſſe ſic eſſe pn̄t baſiliſci iteremptiue:ſicut ſpecies diffuſe ab oculis ipſiꝰ baſiliſci hoīs:h ſatis eſt veriſile:cum he cōplexiōes extremalr hic opponanť:ſꝫ qꝛ hoc rariſſime fuit expťū nō ſic nobis innoteſcit. ¶ Iſtis ꝑ ſuppoſitis:dico ꝙ cū baſiliſcus ꝑ videt hoieꝫ ꝑꝑ inimicitiā quā nālr ſecū habet oēs virtutes ſuas ſil coadunat: ſic vt poſtea ſpēs ab oculis hoīs diffuſe:⁊ ī oculis baſiliſci recepte nihil aut parū in eo īꝑrimere pn̄t:⁊ ecōtra de homine reſpectu baſiliſci:ſicut de duobus mortalibus cōtingeret inimicis. Nā qui improuiſe alteri occurreret ceteris paribus debilior multo remaneret q̄ꝫ ꝑuiſus:qꝛ ꝑuiſa minus ledere tela ſolent:q̄re ⁊c̄. Et iſto mō ex quo vapor baſiliſci in iſto caſu hoiem ipm̄ videntē attingere non pōt:homo ꝑmo videns baſiliſcū ipm̄ ꝑimit:q tn̄ poſtea a baſiliſco viſus nō inficieť totaliter vt moriať. ¶ Ad tertiū dicenduꝫ ꝙ venenū ſiue intentionalr agat:ſiue in vaporē conuertať ſi approximať ab extra ꝑ poros ingrediť ſpūs ⁊ humores quibꝰ ꝑmo obuiat inficiēs:q infectio intrīn ꝑ ſpūs ⁊ humores multiplicať donec veniat ad mēbꝝ qđ venenū illud reſpicit a ꝓprietate:⁊ ꝑiter ſi approximať ab intra:nec eſt plus incōueniēs ꝙ venenū intētionalr agēs ſpūs ⁊ humores qbus obuiat inficiat venenoſe q̄ꝫ ſaphyrus antraci circūductus venenoſam illā in humoribꝰ iductā extingueret qualitatē:⁊ ſicut hyacinctꝰ collo ſuſpēſus cordis remoueat egritudines. Poſſumꝰ etiā imaginari ꝙ ſicut virtꝰ calefactiua ſolis:aut martis tranſit ꝑ mediā regionē ipſam non calefaciēdo. ⁊ ſicut virtus hiacincti ꝑuenit ad cor ipm̄ cōfortādo ſine alicuiꝰ intermedij alteratiōe:ita nō incōuenit ꝙ vapor ſiue ſpēs intentionalis alicuiꝰ veneni ad cor ꝑueniat ſeu ad aliud ꝑncipale mēbrū abſq̄ꝫ eo ꝙ ſpūs intermedij ſeu humores venenoſam recipiāt infectionē. Cūq̄ꝫ veneni vtꝰ ad mēbrū attigerit:eiꝰ ſic alterat cōplōeꝫ vt deputata a nā ſibi opa neq̄at āplꝰ exercere. Vn̄ ſi fuerit ex infrigidantibus ſpūs cōgelat atq̄ꝫ ſanguinē ⁊ calorem extinguit naturalē:ad cuiꝰ extinctionē ſeqť mors. Si auteꝫ fuerit ex calefaciētibus ſpūs attenuat ⁊ reſoluit eos ſic cōſumendo ⁊ exalare faciēdo:vt amplꝰ pro vita nō ſufficiāt: ⁊ pariter dicendū:ſi venenum ſua fuerit inficiēs ſiccitate: aut humiditate vt nōnulli aſſerūt fieri poſſe. ¶ Ex iſtis infero ꝙ non oē cadauer factum ex veneno eſt venenoſum: vt dixit conciliator:qꝛ ſtat aliquē veneno mori abſq̄ꝫ hoc ꝙ aliqđ eius mēbrum remaneat venenatū. Stat enim venenū frigiduꝫ ſpūs cōgelare:vel calīn ipſos ſic reſoluere:intentionaliter agens ipos ſic indiſponere: vt amplius ꝓ vita nō ſufficiāt abſq̄ꝫ hoc ꝙ mēbrū aliqđ venenoſe īficiat:vt pꝫ. Naꝫ circa alpes ſaluciarū ⁊ pinarolij venenum ex radice herbe tōre publice conficiūt:quā ipſi napellū vocant:⁊ cū ſagittis cū illo veneno intoxicatis ad ſilueſtres venantur capras que ꝑcuſſe ſtatim ꝑimunť:⁊ tn̄ illis ſine nocumēto nutriuntur: imo carnē ſagitta venenoſa ꝑcuſſam dicit eſſe ſapidiorem qđ eſt oppoſitū eiꝰ qđ cōciliator dicit. ¶ Ex quo ſeqtur vlterius ꝙ nō quicqđ tangiť a veneno in corꝑe humano cōuertiť in illā ſpeciē venenoſam vt ipſe aſſerit.

¶ Ad quartū cū queriť:nunqđ ex toto genere oē venenuꝫ principalꝰ cor inficiat q̄ꝫ aliud mēbꝝ ſicut dicebat. Conciliator ſic arguēs. In venenato veneno ꝑnicioſo accidit ſincopis tremor:ac pulſus cordis alia accidentia cardiace paſſionis q ⁊c̄. ¶ Dicendū ꝙ non. Nā ſicut dicit Aui. aliq ſunt venena q̄ ſupra vnū ⁊ idem mēbꝝ agūt ſicut cantarides ſuꝑ veſicā:⁊ lepꝰ marinꝰ ſuꝑ pulmonē:igiť ⁊c̄. ¶ Pre. ſicut reperiūtur aliqua ſimplicia a ꝓprietate cor reſpicientia:hiacynctꝰ ⁊ crocꝰ. verbi gr̄a. aliq cerebꝝ vt ſmeraldus ⁊ ſticados: aliqua ſtomachū vt corallus ⁊ cinamomum:⁊ ſic de alijs:ita nō incōuenit aliq repiri venena:imo de facto repiunť ſiue intentionalr ſiue materialr agāt ad intellectū ſupra datū:que ꝑncipalius epar cerebꝝ vel aliud inficiunt mēbꝝ venenoſius q̄ꝫ cor. Unde nōnulli dixerunt ꝙ venena aīaliū ſiſe mēbrum in hoīe ꝑmo inficiant illi qđ occupabāt:⁊ a quo ꝯcidunť: h ꝓbātes de veneno rabidi canis:qꝛ cū cerebꝝ canis occupet: ⁊ ab eo decidať cerebꝝ hoīs ꝑmo inficit. Pre. cū medicina laxatiua vel alia confectione aliqđ cōmiſcemꝰ cuius v̄tute ſic cerebꝝ vel membrū aliud ꝑmo petit:⁊ nō corrigiť ſic fieri de venenis artificialiter nō inconuenit. Ex qbus patet ꝙ non oē venenum ꝑncipalr ex toto genere cor petit ⁊c̄. ¶ Et ad argumentum Conciliatoris facilis eſt reſponſio:qꝛ in q̄ꝫpluribus paſſionibus accidit tremor cordis ſincopis ⁊c̄. q̄uis leſio ꝑncipaliter nō exiſtat in corde ſicut in leſione oris ſtomachi:qđ ꝓpter hoc antiq ꝑcordiū vocabāt:⁊ plimorꝝ aliorꝝ mēbrorum cum ipſo corde colligantiā habentium.

¶ Ad quintū dubiū cum queriť ꝙ venenū ceteris paribꝰ citius inficiat ⁊c̄. Dicēdum ꝙ illud ꝙ intentionaliter agit ſeu ſpūaliter:qꝛ nō eſt neceſſarium:vt ipm̄ ꝑ caloreꝫ noſtri corporis deducať ad actū vt de opatiōe reqriť a mā. Nam ille qui moritur ex veneno itentionalr agente vt plurimū ſubito moritur ſicut viſus a baſiliſco ⁊c̄.

¶ Pro riſione vō ſexti dubij ſit hec ꝓꝰ ꝯ. Et ſi vnum venenum tardius inficiat q̄ꝫ aliud:nō tn̄ poſe eſt alicuius veneni actionē vſq̄ꝫ ad vnū mēſem vel mēſes: aut ānū ſeu aliuꝫ preciſum terminū limitari:vt nōnulli dixerunt:ſic vt venenatꝰ ad illū terminū ꝑciſe moriať:⁊ non ān:nec poſt:⁊ hoc merito ipſiꝰ effectꝰ nālipiꝰ veneni. ꝑma pe ꝯnis ſatis de ſe pꝫ. 2ª ꝓbať:qꝛ oīs veneni actio nālis diuerſificať tam rōne ipſius q̄ꝫ diſpōis paſſi:ſꝫ cū ipoſe ſit diſpōes ipſorū ſic ꝑciſe metiri:vt in tāto:vel tāto tp̄e eorꝝ actio certa ſciať. pꝫ cōcluſioneꝫ fore verā. ꝯña nota eſt. maior eſt manifeſta ⁊ minor patet expiētia. nā idē veneni mille ⁊ qt libuerit ī eadē exhibitū doſi q̄ſdaꝫ iterficiet:⁊ q̄ſdaꝫ nō:⁊ ex his q̄s iterficiet aliq̄s iterficiet in vna hora:⁊ aliq̄s ī ſex. ⁊ alios in duobꝰ diebꝰ ſeu alio termio:vt pꝫ. q̄re ⁊c̄. Et dixi notāter merito effectꝰ nālipiꝰ venē. Nā vt pōit Virg. 2°. georgicorꝝ: venēa cū herbis qbuſdā ꝯfici pn̄t: q̄rū vtꝰ ꝑ vba malefica maxie ſuuať:⁊ hoc ēt fabuloſe poſuit Ouidiꝰ pluribꝰ in locis: vt de medea ⁊ de circe ⁊ matre meleagri que tyſrū cōburens meleagri vitā abſtulit:h q̄ꝫ ſupſtitioſa: ⁊ oīno reyciēda poſitio haberi pōt ex dictis Aui. 4ª ſexti nālium: vbi eꝫ preſſe poſuit poſſibilē fore aliquē per ſuā fortē imaginationē alienum corpus poſſe realiter immutare.qꝛ verbigratia de ſano egrū facere:quo poſito in eſſe:bn̄ ſeqreť ꝙ talis ꝑ illaꝫ fortem ſuā imaginationē vitā illius poſſet ad certū terminum limitare:ſed hoc vt pꝫ nō eſt merito virtutis veneni:ſꝫ potius affectiōis illiꝰ ſiue h ſiat venenū ſiue alr: ⁊ iō dixeram merito ſui effectus naturalis ⁊c̄. Huic tn̄ opinioni:⁊ ſi forſan a ꝯtradictione defendi poſſet credendū nō exiſtit: cuꝫ ſit ꝯtra veram ⁊ ſanctiſſimā noſtrā fidē. ¶ Scōa ꝯ. ⁊ ſi ſic vt ꝑcedens aſſerit ꝯ. poſſibile tn̄ eſt vt venenū exhibendū taliter diſponať ꝙ ſi in Socrate. verbi gr̄a vna die opationeꝫ ſuā ꝑficere deberet illā diē ⁊ vltra tranſibit patet ſtatim ꝙ eadē caro cum ſinapi comeſta in Socratis ſtō tpato digereť in ſeptē horis. exempli gr̄a: q̄ ceteris pibꝰ comeſta cuꝫ agreſta nō digereť in octo vt docet expiētia: quare ſic fieri artificialr de venenis nō incōuenit:q̄re ꝯclō vera. ¶ Tertia ꝯ. poſſibile ē venenū naturale ſeu artificiale repiri exhibitū ꝙ aliquē taliter diſponet ꝙ paulatine velut ethicꝰ cōſumet. ſic ꝙ ſi prius calor eius naturalis ad ſuſtentandum vitā ꝓ q̄draginta ānis. verbi gr̄a. ſufficiebat vno anno vel duobus poſtea ad plus poterit perdurare. Hanc cōcluſionem itellexit Aui. 6ª. quarti. 2°. c. cum dixit. Et omne quidem ꝙ inficit cum ꝑmutatione cōplōnis:aut cuꝫ putrefactione:aut cum aduentu ſuꝑ mēbꝝ:poſſibile eſt vt ſit effectus poſt tp̄s. Pre. ſicut in iuuene q̄ntūcūq̄ꝫ robuſto ex aq frigide potatiōe interdū ſic calor naturalis q antea ꝓ ſuſtētanda vita. xl. annis ſufficiebat:nūc autē ꝓ vno vel duobꝰ ſolū ſufficiet:vt in eo de febribꝰ. c. de ethica ſenectutis clare mōſtraui. Ita nō repugnat venenum reperiri ꝯſilem in corꝑe nr̄o faciēs opationē:imo de facto vt īferius patebit reperiť:quare concluſio vera. ꝯña bona ⁊ aſſumptū patet intuenti. Et ad iſtū intellectū forſan dicunt vulgares aterminari poſſe venenū. quare ⁊c̄. Et hoc de ꝑmo caꝑlo.

¶ Quomodo quis ſciet ab aſſumptione veneni ſeu leſiōe ſe cuſtodire. Cap. ij.

m Ulta mihi circa venenorꝝ materiā dubia occurrūt quorꝝ ꝯclaratio niſi theorizātibꝰ modicā affert vtilitatē:⁊ qꝛ vtplꝰ in iſta legentes mā ſtatim ad practicā ꝑtem de theorica nō multum curātes vellēt deuenire. preſeruatiuum regimē Chriſto auxiliante deinceps inſcribam. ¶ Pro quo ſciendum qđ vt qs a veneno ꝑſeruet intētio duplex pōt haberi:vna vt ſe ab aſſumptiōe ſeu a leſiōe veneni ꝑcaueat. Alia vt aſſumpti veneni ſeu ab extra vel alio quouis modo approximati impediat actionem. ¶ Quantum ad ꝑmum venenū timēs in ſeruitorū fideliū manibus dꝫ ſui corporis cuſtodiā ponere:ac res etiaꝫ que ad vſum ſui corꝑis neceſſario reqrunť. puta veſtes lectum camiſias caligas ⁊ ſimilia. vt ſecurior tn̄ exiſtat faciat ꝑ aliquem lectuꝫ intrare qui ꝑ horam ſaltem nudus iacens ibidem caleſiat. Camiſias vō diploidem caligas ⁊ ſimilia aliquem vel aliquos faciat ꝑ horā ante manibꝰ ꝯtinue hinc inde ꝑtangere:faciatq̄ꝫ ꝑ horā anteq̄ꝫ equꝫ aſcēdat aſcendere aliū. Nā ſi in talibꝰ vel ꝯſilibus fuerit venenū abſcōſum:qđ calefactum in corꝑe attingentis opationē aliquā facere ꝺbeat neceſſe eſt: vt ex malignis aut ex peſſimis exiſtat:quare ſi ad ipm̄ alteriꝰ calor ꝑ prius attigerit infra horā talis aliquā ſentiet alteratiōnē que cū cōprehendiť talia fugiēda ſunt. ¶ Circa cibū ⁊ potum talē cautelā adhibeat. Nā per horā anteq̄ꝫ cibum accipiat ſibi ſaluā ſeu credentiā fieri faciat ſm̄ hunc modū ſi fieri pōt:qꝛ habeat ꝑ veni cōſiſtentē ⁊ ſenē q ore ꝑ prius ex aqua loto de cibis ad ſaturitatē vſq̄ꝫ māducent:⁊ de vino bibāt. Nā ſi in his aliqđ venenū latuerit infra hoc tp̄s in ipſorꝝ aliquo aliqđ accidens appebit qđ in vno ſolo forſan nō fieret:⁊ hoc ꝑꝑ cōplexionum accidit diuerſitatem:⁊ hec preguſtatio ſeu credentia

Dubiū m nū quid surdꝰ & cecus a basilisco possit Infici &c

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

tutior ceteris exiſtit. Cūq3 ipſe paſtum ſumptur⁹ eſt primo os ſuum aqua frigida lauet. Tūc eni oiu3 ſapoꝝ pcipiet excellentiā a qbus debet q̄ꝫmaxime pcauere: q2 in talib⁹ melius venena latēt. Nā ſi venena ipſa aliquē extraneum ſaporē habuerint ab iſtis ſaporib⁹ excellētib⁹ occultaꝫ: vt eſt excellēs dulcedo amaritudo acerbitas ⁊c̄. ¶ Et ſi cibaria etiā extraneū aliquē odorē3 habuerint relinquant. ¶ Res inſup habeat ſup menſa3 de quaꝝ ꝓprietate ſit pñtatū venenum manifeſtare. Ad qd̄ ſingulare eſt ſerpentis cornu q̄ ſup ſale poſitum in veneni pñtia rorē ſemp emittere vid̄etur. Hoc idē facit lapis praſſius: q vt praſſiu3 ſpiſſam h3 viriditatē cum qbuſdam interdu3 maculis rubeis: ⁊ interdum albis: ⁊ ꝓpter hoc lapis praſſi aſſumptū nūcupatur. Et q2 ſepe in ipſo ſmeraldus repit̄ mater ſeu palatiū ſmeraldi a nōnullis noiat̄. ¶ Cauſa autē quare talia in veneni pſentia rorē amittere vir eſt: q2 venena in cibis potibuſue vel qualitercūq3 in aere pñtata aerem ipm ſuo vapore vel alio mō alterāt ſeu inficiunt qui aer ſic infect⁹: ⁊ ad praſſiū ſeu ſerpentis cornu pueniens ingroſſat̄ ⁊ in roris modum cōuertit̄: eo mō quo ſit cum qs ſup politū ferrū ſeu ſpeculum bibat. Vn̄ tūc vulgares dicūt talia in veneni pñtia ſudare. Nec eſt plus incōueniēs q̄ venenū qd̄cunq3 ſit illud aerē inficiat venenoſe abſq3 hoc adhuc q̄ in vaporē conuertat̄ ſeu ab eo aliud reſoluat̄: q̄3 q̄ lapis aliquis vel alia res aerē peſtilēciali infectu3 veneno purificet: vt in prima pncipali pte dictū eſt. ¶ Sed hic nota q̄ in aere vehemēter calo ⁊ ſicco forſan talia rorē nō emitterent: q2 tūc caliditas ⁊ ſiccitas intātū poſſet aeris igroſſationē phibere q̄ in modū roris cōuerti nō poſſet. Et iō dicūt aliq q̄ ꝓpter hanc cām iuſſerunt phi tale cornu ſup ſal apponi: q2 ſal ſua virtuali humiditate iuuat: vt aer īfect⁹ attingens cornu in rorem conuertat̄. ¶ Poſſum⁹ tamē aliter imaginari ⁊ forſan verius. v3 q̄ cornu poni debet ſup ſale: q2 ſicut zinziber p occultā ꝓprietatē turbit opationē ſeu ipſius v̄tutem adauget: ita ſal ſua occulta ꝓprietate quā maximā habet cōtra venena virtutē cornu ſup ipm poſiti intm̄ adauget vt aerē infectum ipm attingentē ſufficiat in rorem mutare nō obſtante aeris caliditate ſeu ſiccitate. Iubeo igit̄ vt cornu ſp ſup ſale ponat̄. Alij dixerunt de praſſio q̄ preſentato veneno ſtati viriditatē amittit q cum abluit̄ recupat̄. Sed qualitercunq3 faciat: q2 ſiue rorē emittat: aut viriditatē amittat: patet praſſium ipſu3 valere q̄ꝫmaxime in caſu iſto. De iſto lapide in ſuo de venenis auctoritate eſculapij etia3 Ariſt. ſingularē facit mentione3. ¶ Lapis q̄3 miſe q lapis buffonis exiſtit. Nā ſi bon⁹ eſt cū buffoni putat̄ ad ipm oſculandum ſtatim accedit. maxime etiā valet in iſto caſu: q2 pſentato veneno varius efficit̄: vt inqt Albertus in ſuis de mineralibus. tractatu de lapidibus precioſis: ⁊ ille debet eligi qui ſubalbidus exiſtit. De iſto nāq3 lapide legi in quodam libello q eu3 craporinā vocat: ⁊ v̄tutes ipſius deſcribendo dicit ipm omne pſentatū venenu3 manifeſtare hoc modo. ſ. q2 debet in anulo aureo ligari verſus carnē pforato ſic q̄ dum tenet̄ in digito lapis ipſe carnē attingere poſſit. ⁊ debet continue in digito deferri: vt digiti calore calidior exiſtat: tūc eni preſentato veneno tanta īducit̄ caliditas in digito vt neceſſe ſit q̄ anulus abijciatur. In eodē libello littera exterior ſic dicit: q̄ ſi qs hūc anulū taliter fabricatū habuerit in digito ⁊ fuerit venenat⁹ tanta in eius digito iducit̄ caliditas vt neceſſe ſit q̄ ip3 abijciat: ⁊ ſic p ip3 ſcit̄ nunqd aliqs fuerit venenatus: an ne: hec nāq3 veneni preſentiā manifeſtāt. ¶ Sed multi lapides aliaq3 repiuntur: de quoꝝ ꝓprietate eſt omniū venenoꝝ qualitercūq3 approximatoꝝ malitiā frangere: ac ipſorū actione3 phibere: q2 de ipſorum ꝓprietate eſt venena ſua ſpoliare venenoſitate: vt teſtant̄ auctores. De quoꝝ numero: vt inqt Albert⁹ vbi ſupra lapis draconides exiſtit q in draconū capitibus repitur. Hic oia: vt iqt fugat venena: ⁊ maxime ſerpentu3. Itē magoꝝ auctoritate aſſerit adamātem in ſiniſtro lacerto ligatū valere contra venena. Et idem dicit de agate. Idez

auctoritate Ariſt. dicit hiacynatū ſaphyrinū maxime cōtra toſicū valere. Et hoc idē aſſirmat Conſtantin⁹ in libello de incātatiōe ⁊ colli ſuſpēſione. ¶ Itē dicit cōciliator q̄ ſmeraldus optima erat illa. ſ. cui⁹ virtute buffonis oculi ipſa3 ſtre intuētis eliquant̄: in mēſa tenta multum venena debilitat: ⁊ ſi in ore teneat̄ q̄ꝫlibet ſua3 pdit virtutē venenoſam. ¶ Itē in ſuo de imaginib⁹ dicit Albert⁹: q̄ imago aſtri ſerpētarij alicui precioſo lapidi in ſculpta venena fugat oia: ⁊ ſubiungit q̄ talis portatus valet ꝯ venena ⁊ morſus venenoſoꝝ: ac etiā ſi parū raſure de eo bibat̄: ⁊ eſt talis imago aſtri ſerpentarij vir ſerpēte cinct⁹ cuius caput man⁹ dextra tenet: ſiniſtra v̄o caudā. Scito ḡ q̄ ſi hec imago alicui lapidi habēti ꝓprietatē fugādi venena fuerit iſculpta multo ꝑualebit. ¶ Itē dicit Conciliator q̄ in libro regum perſarum ſcriptum repperit: q̄ ſi qs ſculpere fecerit in lapide ematitis viri genuflexū ſerpēte cinctū cuius caput teneat manus dextera: cauda3 vero ſiniſtra: feceritq3 lapidem ſic ſculptum in anulo alligari aureo: ⁊ ſub ipſo radices apponi faciat ſerpētarie talis portat⁹ anulus ab oi veneno pſeruat: ⁊ q2 ipſe de veneno timebat fecit ad hūc viſum ſibi talē anulum fabricari vt ipſe refert. ¶ Itē de veneno timentes faciant vaſa in quibus cibaria: ac potus reponuntur: potta paraſſides inciſoria ciphos ⁊ ſimilia taliter fabricari: q2 ſi argentea: aut ſtannea fieri fecerit primo in crucibulo ponatur argētū ſeu ſtānū: deinde tyriaca optia ſeu de muſconibus iferi⁹ deſcribēdis: ſi de⁹ voluerit in ipſo crucibulo immittat̄: ⁊ ipſo coopto ne exalet liqſiat argētū q̄ liquefactu3 ſup formā fiendi vaſis ꝓijciat̄. Nā ſi in argento vel ſtanno ſiue alio metallo aliq̄ venenoſitas inſit per iſtū modū amouebit̄: cū quo in vaſe ipſo aliq̄ v̄tus tyriacitatis remanebit. Alchimiſte eni3 ex napello vel alia re venenoſa mercuriū cōgelātes vaſa ex argēto illo alchimico ſepe ꝯficiūt q̄ forſan cibū: ⁊ maxie caſm in eis ſtantē inficiūt venenoſe: ⁊ dixi forſan: q2 talia nō fui exptus: ſ3 ſatis ē veriſile cū ponant alchimiſte q̄ argētū recipit v̄tutē oiu3 q̄ in ipſo ꝓijciuntur cū eliq̄tur. ſ. ¶ Cūq3 ad dealbationē argenti eris: ⁊ aliorum metalloꝝ ſepe arſenicum: ac lacticinia ⁊ alie res venenoſe proijciant̄ eſt q̄ꝫmaxime ab iſtis metallis alchimiſticis precauendum. videm⁹ eni3 cibaria in vaſis eris ſtannis ei⁹ ſaporē: ac virtutē habere. Vn̄ idē fieri ab alijs metallis venenoſe purificatis ſeu infectis nō incōuenit: vt patet. q̄re ⁊c̄. Poſſet tn̄ qs loco tyriace in conficiendis vaſis vti plimis bezeargicis iferi⁹ deo duce ſcribēdis que in iterficiēdo venena maximā habēt virtutē: vt patebit. Quare ſi argentu3 ex imixtione iſtorū tyriacaliū remāſerit maculatū deauretur: hec nāq3 pauca: ⁊ ſi multoꝝ librorum volumina voluerim: ad hec que dicta ſunt valere cōperi. ¶ S3 hic ſciēdū q̄ de talib⁹ effectib⁹ lapidū pcioſorū tyriacaliū ⁊ ſilium in plurib⁹ hoibus fides periſt nō putātes pcioſos lapides tyriacalia ⁊ ſilia talis effect⁹ poſſe ꝓducere quod euenit: q2 plurimi hominu3 aliqs pcioſos lapides expti ſunt: nec ab auctoribus deſcriptos effect⁹ ꝯſecuti ſunt: puta q2 iā reptus eſt ſaphyrus q antracē nō fugauit ſmeraldus q̄ diſinteriam non curauit: vel que ſup ſe portata in actu coit⁹ non fracta eſt. ꝓpter quod vidētes hos ab auctorib⁹ deſcriptos effect⁹ non ꝓduci credūt in his: ⁊ oibus alijs nullas ineſſe v̄tutes pter virtutē pecuniarū attractiuā. q2 de v̄tute pcioſorū lapidū eſt burſam euacuare vt clare docet expimētu3 ⁊ ſic tales hoies de deſcriptis in hoc. c. truſarent̄. S3 vt eorū credulitas falſa tollat̄. Sciendū q̄ multi ſiunt artificialiter lapides quos adhuc boni reputati lapidarij precioſos ac minerales indicāt: in qbus tn̄ nulla v̄t⁹ penit⁹ ineſt niſi pecuniaꝝ attractiua: vt dictū eſt. Et ego quādā vidi ſaphyrū ex criſtallo factā. quā artifices pſes mierālē ac magni pcij iudicauerūt: ⁊ ꝯſilr fieri pñt rubini: balagij ⁊ plures alij lapides: vt in quodā legi libro q tales facere docet. hi eni ⁊ ſi pcioſi iudicētur: nullā tn̄ virtutē hñt. Item dato adhuc q̄ ſint minerales: attēde q̄ dicit Albert⁹ tractatu de lapidib⁹ preci. Seneſcūt inquit lapides quo ad virtutes: nec tales

dicunt̄ niſi equoce: q2 pp ſeniū v̄tute corrupta in eis ſolū color remanet ⁊ figura: ⁊ hoc vt inquit propter iordinationem nature accidit: aut propter iordinatiſſimas v̄tutes celeſtiū in ꝯtriu3 mouentes: ⁊ licet h̄ accidat: nō tn̄ niſi in lōgo tpe: ſit vt iā expimēto cōprehēſum eſt. patet igitur q̄ ta3 ꝓpter falſitatē lapidum q̄3 antiqtate3 ſepe pdit̄ eoꝝ virtus. ¶ Legi pterea in quodā libello q docet in qua materia debent pcioſi lapides alligari: quaſr ipſi lapides pſepe virtutes amittunt ꝓpter portantes aliquod peccatū enorme cōmittere. Et ad recuperādum v̄tutē ꝓpter tale viciu3 docet eos i aqua mūda: ⁊ bene clara p plures noctes ponere ad ſerenū. p hunc eni modum ſuā amiſſam virtutē recupant. Et ideo ſi ꝓpter iſtas cauſas vel aliqs ipſaru3 vn⁹ due vel plures ſaphyri repte ſunt antracē nō fugare: q2 tamen plurimi hoc facientes inuenti ſunt: vt inqt Albertus ſe vidiſſe qd̄ ego quoq3 vidi: nō qs tn̄ credere d3 nullum ſaphyrum antracē fugare. Et pariter ſi nō oēs ſmeraldi in actu coitus frāgunt̄. aliqua tn̄ ſic vt ē vidi. ¶ Periſt ꝯſilr tam dictoru3 q̄3 dicendoꝝ ſepe fides p hoc q̄ antraci qui iā p totu3 corpus: ⁊ maxime in mēbris pncipalib⁹ ſuā diſpſit venenoſitatem ſaphyꝝ circūducimus. Et idem in diſinteria confirmata: ⁊ v̄tute iam ꝓſtrata ſmeraldum apponim⁹. que tunc nihil penitus ꝓſunt. Et ſic tunc dicunt hos lapides nullā habere virtutem. Et ide3 ſepe accidit de tyriaca mitridato ſeu alijs tam ſimplicibus q̄3 cōpoſitis inferi⁹ deſcribēdis q2 tyriacā vel cōſimilem in veneno: vel morſura reptilium ſepe dam⁹: qn̄. ſ. venenū iā eſt in pncipalib⁹ mēbris confirmatū: ⁊ q2 tūc nihil ꝓdeſt credunt plurimi talia nullas habere virtutes: ſed errant infallanter: q2 ſi qs iſtoꝝ aliqd nō ſophiſticum: nec viciatū: ſed bonū ⁊ electū ſumpſerit cu3 ſe primo ſenſerit per venenū qualitercūq3 approximanū infeſtari: eo mō. ſ. q inferi⁹ deo duce deſcribet̄ indubie liber euadet: ⁊ ſmeraldū pluries in diſinteria exptus ſum faciēs ipſa3 ſup ifirmi ventrē alligari: ⁊ nunq̄3 appoſui alicui qui nō euaſerit. Et anno preſenti qs hoc potuit facillime experiri: cū alie fere nulle fuerint egritudines q̄3 diſinterie. Iſtorum igit̄ falſa tollat̄ opinio: in precioſiſq3 lapidibus: ⁊ alijs ſpem ponāt: ſed in electione bonū ⁊ ꝓbum habēt lapidariū q minerales ab artificialib⁹ diſcernat: q2 ſi inuenes minerales: ⁊ nō peccato viciatos habuerint hunc ⁊ alios ab auctoribus deſcriptos effectus ꝓduci ab eis repient ifallanter. In alijs v̄o artificialibus puta tyriaca mitridato: ⁊ per bonum ⁊ fidum habeat apothecariu3 qui bene ſimplicia noſcat: ⁊ q compoſita fideliter pparet: ⁊ ſi illa q̄ ſunt ab auctoribus deſcripta fuerint fidelr obſeruata: talia nō contēnent. ¶ Inſup q2 aialia plurima venenoſa: vt inqt Auic. naturaliter vina diligunt: ⁊ nonnunq̄3 poſtq̄3 de eis biberint in ipſis venenum euomunt. Cuſtodiatur ne vaſa vinaria diſcoopta pmaneant: q2 aliqn̄ repta ſunt in vaſis talib⁹ venenoſa aialia ſuffocata: ⁊ hoc pluries cōpertū eſt in buttiglis ⁊ potaſiculis ruſticoꝝ: cum ſub arboribus reponuntur: ⁊ iſto modo laboratores talia bibētes vina perſepe venenati ſunt: ⁊ repētina morte depdunt̄. cuius cauſa ꝓpunc ignoratur: immo dicunt ipſos malis ſpiritibus obuiaſſe. Precaueant inſuper ne ſuper eorum domibus nidū ciconie fabricent: ⁊ maxime ſup camino. Nam ſepe repertum eſt animalia venenoſa que ad natorum paſtum deferunt ab ipſarum roſtro ſeu vngulis euaſiſſe: ⁊ per camini gula3 deſcendentia in lebetem ſeu ollam cecidiſſe: ⁊ ſic qui decoctis in illo lebete manducauerunt venenati ſunt. Et iſto modo ab aſſumptione veneni ſeu ab ipſius leſione quis ſe poterit cuſtodire que fuit ipſius capituli intentio principalis quare ⁊c̄.

¶ De rebus veneni malitiam frangentibus: ac ipſius impreſſionem prohibentibus. Cap. iij.

Iſo itaq3 q̄liter ab aſſumptiōe veneni ſeu ab ipſi⁹ leſione qs ſe poterit cuſtodire. Eſt nūc modus deſcribēdus p quē aſſumptū venenū vel q̄litercunq3 alias approximatū nocere nō poſſit: qd̄ duplr fieri contingit. ¶ Vno mō p res ante ſeu poſt venenu3 aſſumptas: de quarum ꝓprietate ſit aſſumpti veneni: vel quouis mō alio approximati impreſſionē phibere: aut malicias frangere. ¶ Alio modo p cōplexionē tyriacalē ſeu bezeargicā nāle3 inſitā ſeu ex vſu tyriacaliū vel bezeargicoꝝ acqſitam. ¶ In pñti ḡ caplo ſolu3 de reb⁹ veneni impreſſionē phibētibus aut eius frāgētibus malitiā faciā mētionē. Et p̄ res ſimplices deſcribā: deinde cōpoſitas. Et in caplo ſequēti res ponā: ex quaꝝ ꝯtinuo vſu ſiat cōplexio bezeargica ſeu tyriacalis. ¶ De his igit̄ q̄ ad pſens ſpectāt caplm eſt terra ſigillata: q̄ ꝓpter ei⁹ mirabiles cōtra venena v̄tutes lutū diuinū ſeu macra diuina a phis appellat̄. Nam ſi de ea cū modico vini parū in ieiuno ſumat̄: nullum venenum ad cordis itima ſeu aliorū membroꝝ penetrare pmittit: imo vomitu ſaltē ipm totum expellit. Et idē facit poſt aſſumptum venenū bibita vel gargarizata: vt in lepore marino ⁊ cantaridibus fuit exptus Gal. Aui. vero a cane rabido morſis eā exhibebat in potu: ⁊ ſupra morſurā vipe cū aceto liniebat: ⁊ ſic oēs tales cum h̄ medicamie liberabat. Vn̄ in de viribus cordis inqt q̄ in letiſicando ⁊ cor cōfortādo mirabilem habet ꝓprietatē cū tyriacitate manifeſta: ꝓpterea q̄ cunctis obuiat venenis. Itaq3 ſiue ante venenū bibat̄: ſiue poſt naturam ſuſtinet: ⁊ eā ad ipm expellendū confortat: ⁊ hec eſt q̄3 trouātuli vēdunt p gra ſancti pauli: q2 cu3 vino ſeu aceto potata ſeu ſup venenoſorū morſurā cū aceto linita oēs a reptilib⁹ morſos liberat indilate: vt ipſi ſepe monſtrāt expientia. Hāc quoq3 in iſto caſu ſumme laudat ꝯciliator dicēs: q̄ ante venenum ſumpta cordis cōſeruat humiditates: ipm ſic ⁊ alia muniēs mēbra: q̄ venenū ipſum p corpus ambulare non valet: ꝓpterea reges oriētales vbi venena ſiunt nephandiſſima in ſuis ſemp cenis ⁊ prādijs terrā comedūt ſigillatam. ¶ Mirabiles quoq3 de hac terra in ſuo de ſimplicibus Sera. laudes deſcribit: ita vt aſſerat hanc de melioribus fore medicinis cōtra venena: ⁊ de ipſa vnū ponit medicamē inferi⁹ deſcribēdum. ¶ Sumere quoq3 cū modico vini. ℥. i. ſe. napi. in ieiuno hoiem a veneno pſeruat illeſum. Idē faciunt. ℥. ſ. ariſtologie ro. ⁊ ℥. i. carnis dānulle exiccate ⁊ pulueriʒate vel tantundem ſeminis raffani. vel. ℈. ii. oſſis de corde cerui: aut paꝝ balſami. ¶ Calamentū v̄o auctorū teſtimonio: ſi in ieiuno cu3 vino bibat̄: oia expellit venena mortalia. ¶ Maxime q̄3 in iſto vreos cōmēdat̄: q2 bibitū cū aceto venenis oibus confert. ¶ Et idem lac aſine in ieiuno potatu3. Idē q̄3 faciunt auellane in ieiuno ſumpte teſte Iſaac in dietis particularib⁹. ¶ Et nux vna cū vna ficu. qd̄ etiā i colliget affirmat Auerrois: ⁊ Auic. 2°. cañ. q cum his docet ſumere parum rute. ¶ Ad idē valent teſticuli vrſini vel arietini comeſti. ¶ Itē caſtanee ac ēt cepe: generāt enim in ſtomacho humidum pſm frangentē nocumentum venenoſoꝝ. ¶ Ad ide3 valet aniſum taraſcecō: doronicū: ſticados arabicu3: cortex citri eius folium: atq3 flos: ſceba: ⁊ eſt centonicum abrotanū: ⁊ de thini. i. ſcandella de qua mixta cum frumēto ruſtici in ptib⁹ nris panē cōficiunt. Ad idē valet origanū agreſte teſte Ari. in de hyſtorijs aialiū li. i. iquiēte q̄ tortuca poſt comeſtionē vipe ſtati3 comedit origanū agreſte. Vn̄ nōnulli vidētes eā comedere viperā eradicauerūt origanū: ⁊ cum id nō iuenerit ſtati3 mortua ē. Ex q̄ ꝯcludo ipm ꝯtra venena valere: ⁊ maxie ſpentū. Valet ēt poſitū ſupra plagas ta3 venenoſas q̄3 nō venenoſas: vt hr̄ ibidem ⁊c̄. Ad idē valet ſanguis leporis ante cibum ſumpt⁹: vt ponit Gilb. ¶ Nec ſupraſcripta maxie cōferunt: ſ3 q̄ ſequūtur digne dn̄t venenorum bezear appellari: q2 oibus venenis reſiſtunt a tota ſpē: vt ſunt ſemen citri: zedoaria: muſcus: gra. iunipi: baca lauri: ⁊ ei⁹ folia: radix diptami: radix tormentille: hadres q̄ auctē Aui. in de viribus cordis tyriace magne vires obtinet: ⁊ eſt herba que naſcit̄ iuxta napellu3 ſilis ariſtologie: ⁊ napell⁹ ei vicinat̄: nec fructificat: nec floreſcit. Hac ei herba vt habui a fidedigno vtunt̄ romani napello itoſicati cū ad ceruos ⁊ capras ſilueſtres venant̄: cū āt āno elapſo fue-

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

rit vn⁹ ex vna illarū ſagittarum ꝑcuſſus ſtati de illa herba ſuſcipiēs liber euaſit illo ꝑīte. ¶ Gilbertus vero anglicus ⁊ cōciliator has que ſequūtur dicūt magne equipollere tyriace. ſ. hypericō vincitoxicū: enula cāpana: raſſanideo: diptam⁹: ariſtologia longa ⁊ ro. ⁊ vincella. Alicuius eſt iſtarū herbarū ſuccus in potu dat⁹ a morſibus ſiue a vulneribus quibuſcūqȝ venenoſis in breui liberat. Et ideȝ facit cornu ceruinū aduſtū in potu datum: vt īqt Gilbert⁹. Et ꝑ iſtuȝ modū antiqui ꝓhi oīa venena curabāt: q2 vel ſuccū illarū herbarū in potu dabāt. vel aliquā iſtarū ſup morſurā conquaſſatā ponebant. Et ſi ſuccū ſiue viridē herbam habere nō poterāt ex aliqua iſtaꝝ puluerē factū cū vino vel aqua mellis dabant in potu. ¶ Itē vinū aliud ponit conciliator ſingulare. vȝ. ꝙ tpe vindemiarū in vno vaſello ſeu brenda muſti duo viui ſerpentes venenoſi ſuffocantur: q2 talis purificati vini ciatus vnus ante paſtum bibitus: vt aſſerit hominē ab oī veneno ꝓſeruat illeſuȝ. Huic vino magnā fidē adhibeo. nā ipſe Cōciliator in additiōib⁹ Meſue. c. de opilatione epatis mirabiles laudes de carne ſerpentū: ⁊ eorū iure ponit dicēs: ꝙ ſanguinē ⁊ alios humores ab omni infectōe purificat. Et dȝ ſerpēs abſciſis cauda ⁊ capite ꝑ ꝗtuor digitos in aq̄ ꝑmo decoq̄ que abijciat. Deīde in alia aq̄ coquat: in cui⁹ decoctiōe diptam⁹ nullatenus omittaī. corrigit eni in eo qḋcūqȝ corrigibile: ⁊ idē dicit codē capitulo Franciſcus de pede montiū in ſuis ꝯſilr additiōib⁹ Meſue. Meſue q̄ȝ in de cōſolatiōe medicinarū. ſecunda itentiōe. 2°. c. exēplariter ponit ꝙ ſerpēs ꝑ ſuā ſpecificā formā hoiem iuueneſcere facit. Et Aui. 2°. cañ. c. de ſerpēte. dicit ꝙ caro ſerpētis cum in vſu habeī: ꝓlongat vitā: ⁊ virtuteȝ cōfortat. Senſus q̄ȝ ac iuuētutē cōſeruat. Et ego quendaȝ vidi cyrugicū annoſum valde q virib⁹ corꝑis vltra etatem ſuffultus valde iuuenis apparebat. Et ad hanc intentionē de carnibus venenoſorū ſerpētū ſicut nos de anguillis ſepiſſime māducabat. Sed q2 talis vini ciat⁹ in ieiuno ſumptus: forſan inconſuetū venenaret. vt in ꝓcedēti capitulo patuit: cōſulo vt tali volens vti vino ſe ad ipſum bibendū paulatim aſſuefaciat in ꝓncipio. de eo paucā ꝗtitatē aſſumens. ¶ Coagulū quoqȝ leporis cū aceto bibitū maxime valet in iſto caſu. ¶ Et hec ſunt ſimplicia que ad hāc itentionē valere cōperi. Quare diligens medicus ſm quā habet intētionē reſpectu hoīs ꝓſeruandi ex his pluribus pulueres ſeu tyriacas cōficere poterit: res addendo cordiales ſtomaticas capitales epaticas ⁊ alias ꝓut ſue intētioni videbiī conuenire: ⁊ ſic reſpectu illi⁹ ꝓſeruandi medicamen ꝑſes habēs intentiōes habebit. ¶ Cōpoſita vero ad huius intētionē capituli ſunt infraſcripta. Et ꝑmuȝ eſt tyriaca de terra ſigillata: ſexta q̄rti. c. 4°. ab. A deſcripta. Inqt eniȝ ꝙ ſi ſola terra ſigillata vel tyriaca talis añ veneni deī aſſumptionez: ipm ſicut eſt euomere facit cui⁹ tyriace deſcriptio ad litteram talis eſt. ℞. bacarum lauri: auī. ij. terre ſigillate auī. ij. ſupple: q2 non ponit doſim ꝑreos cōficiaī cum oleo ⁊ doſis ſit ꝗtitas auellane. Aui. nō ponit oleū cum quo debet cōfici. ℞. oleū irinū vel oleum de auellanis vel ſiſaminum: vel de balſamo: q2 pauca ſufficit ꝗtitas ad talia icorporandum. Laudo tamē poti⁹ vt iſta ⁊ oēs deſcribende tyriace ſeu ꝯfectōes cū melle ſiāt diſpumato bñ. ſ. ⁊ electo ꝑ q2 talia meli⁹ cōſeruenī. ſcḋo q2 mel decoctū: vt inqt Aui. 2°. cañ. venenis maxime cōfert. Timēs igiī venenū de tali tyriaca: oi mane in ieiuno ad ꝗtitatē ſumat auellane. Medicamen ꝓcioſum de terra ſigillata in ꝓprio caplo deſcribit Serapio in ſuo de ſimplicib⁹: inquiens ꝙ q̄ bibit ex eo ille q timet potionē veneni ꝓhibet nocumentū eius ab ea. Et ſi ſumpſerit in potu ex eo ille q iam ſumpſit medicinā venenoſam dum adhuc eſt in ſtomacho ſuo ꝓuocat ei vomituȝ: ⁊ expellit venenum ab eo: ⁊ liberat eum a morte ⁊ tale medicamē ſit ex luto ſigillato cū iunipero: qb⁹ admiſceatur modicum boli: ⁊ bibiī cum vino. Sed vt te ad actū practicum reducā facias ſic. ℞. terre ſigillate. ℥. iij. granorum iunipi. ℥. iiij. boli armenī. ℥. i. ß. terenda teranī: ⁊ cum melle diſpumato fiat ad modū tyriacē: vel miſce cū zucharo: ⁊ ſumaī ad modū pulueris cū vino. Uel fieri facias cōfectionē in morſellis cum zucharo: ⁊ erit res delicata valde ⁊ tā huic q̄ȝ alijs poteris addere cinamomū caſſiā ligneam: ⁊ ſimilia ſm intētionē quā habueris: q2 ꝓpter hoc minoris nō eriī efficacie: imo maioris: q2 cinamomū ⁊ caſſia lignea mirabiliter valēt cōtra venenū. vt inquit Aui. 14°. tertij. tractatu 2°. c. de debilitate epatis. Inqt eni ⁊ ipa ambo. ſ. cinamomū. ⁊ caſſia lignea ſunt ꝯtraria putrefactioni ⁊ rectificāt cōplexionē: ⁊ expellūt cām corrūpētem: ⁊ mundificāt virus maluȝ: ⁊ expellunt ipm: ⁊ reſiſtunt medicinis mortiferis: ⁊ veneno: licet ſit cinamomū fortius ⁊c̄. Utere igiī iſtis duob⁹ in tuis cōfectionibus. q2 eas reddēt guſtui magis gratas. ¶ Ad idē valet medicamen. 6ª q̄rti. ꝑ. ca. ab Aui. deſcriptuȝ. vt. ℞. ruthe. ſicc. ℥. x. nucum. ℥. ij. ſalis cōis ⁊ ficuum. añ. ℥. v. mellis ꝗtum ſufficit: ⁊ fiat electuariū. de quo ad ꝗtitatē ꝑue caſtanee ſumaī oī mane: q2 hominem a veneno ꝓſeruat. ¶ Raſis ad almā. 8°. c. q in medicamīe cōtra venena cōponēdo angelicum habuit intellectū aliter hoc medicamen deſcripſit: ⁊ eſt vtilius ſupraſcripto in iſto caſu. vt. ℞. nucū a duab⁹ corticib⁹ mūdataꝝ ꝑtē. i. ſal glandinoſi. i. ſplēdidi fol. ruthe amboꝝ. ana. ſextam vnius partis: ficuum albaꝝ quantū ſufficit ad ꝓdictoꝝ cōmixtionem. Ex qbus cuȝ mixta fuerint nucis fiat ſimilitudo: quā de veneno timēs comedat ante cibuȝ: hoc eni medicamē quandā habet ſpecificā formā forme veneni corruptiuaȝ: ⁊ ſic tale medicamen a morte liberat venenatū: q2 aut venenū per ſuā formā ſpecificam expoliat venenoſitate: aut ipm ꝑ ſudorē: aut aliter extra corpus expellit. ¶ Aliud medicamē Raſis: ⁊ eſt optimū in iſto caſu: eſt enim tante efficacie. vt tyriace magne faciat opationeȝ. Unde trouantuli cum eo puluerē panis aſſi cōmiſcentes: eum ꝓ optima tyriaca vendunt: vt in prima ꝑte dictū eſt. ⁊ eſt tale. ℞. terre ſigillate: bacaꝝ lauri vtriuſqȝ partes equales: teranī ⁊ cum butyro vaccino iunganī: q2 vt poniī in 2°. cañ. butyꝝ maxime valet cōtra venena. deinde cum melle cōficianī. De hoc medicamine. vt inqt Raſis: ſumaī ante cibuȝ vel poſt aut etiā cum malum ſuguenerit accñs. Naȝ ſi eo vtens venenum ſumpſerit ilico eum vomet: ⁊ ſi venenū non acceperit: nequaq̄ȝ vomitum incurret. ¶ Itē Aui. 2°. cañ. c. de rutha. dicit ꝙ qui ſibi timet a venenoſis ꝓūgi: ſumat cū vino. ℥. i. ſe. ruthe cuȝ folijs ſuis: ⁊ ſubiungit ꝙ maxime valet ſi bibatur cum nuce ⁊ bolo oībus tritis ⁊ cōmixtis. ¶ Facias ergo ſic. ℞. ſemis ruthe. ℥. ij. folioꝝ ei⁹. ℥. ß. boli armeni. ℥. i. ß. nucuȝ cōium ab ambab⁹ corticib⁹ enucleataꝝ. ℥. iij. fiat mixtio: de qua in ieiunio ſumaī. ℥. i. in potu cum vino: vel potius cū melle in tyriace modū conficias electuarium: de quo accipias ad ꝗtitatē ꝑue caſtanee in ieiunio. ¶ Ad idem valet tyriaca magna: ⁊ tyriaca diateſſerō: tyriaca de muſconib⁹ ⁊ mitridatū: de qbus tñ in ſequētib⁹ aliā faciam mentionē. Et hoc de rebus veneni malitiam frangentibus tā ſimplicibus q̄ȝ cōpoſitis: ac ipſius veneni impreſſionem prohibentibus. ergo ⁊c̄.

¶ Nunqd beneficio medici vel alio qs poſſit talr diſponi vt nulli⁹ exhibiti veneni ſiue ab intra ſiue ab extra timeat actionem. Cap. iiij.

Eſcriptis his que ꝑ ſuā ꝓprietatē veneni aſſumpti vel alio quouis mō approximati ꝓhibēt ipreſſionem: aut ei⁹ frangunt maliciā. Eſt nūc modus imponēdus ꝑ quem cōplexio fiat tyriacalis ſeu bezeargica: ſic ꝙ nullius veneni aſſumpti vel qualrcunqȝ alr approximati timebit actionem: ſed quia pluribus hoc videtur impoſſibile. ¶ Queritur nunquid beneficio medici vel alio quis poſſit taliter diſponi: vt nullius exhibiti veneni ſeu ab intra ſeu ab extra timeat actionem. Arguitur ꝙ nō primo. Nunq̄ȝ quis poterit taliter diſponi quin piper in debita quātitate ſumptum ⁊ per calorem naturalem actuatū ipſum calefaciat: ⁊ qui lactuca: ⁊ etiam papauer actuatuȝ ipſum infrigidet. Ergo a ſili nō poterit vnq̄ȝ corp⁹ talr diſponi qn venenū in ꝺbita ꝗtitate ſumptū ⁊ ꝑ calorē actuatum in ipm agat. Sed veneni actio eſt cōpſonis hoīs corruptiua: vt patet ex veneni notificatiōe. ḡ ⁊c̄. cōſeq̄ntia nota: ⁊ aſſumptū patet intuēti. ¶ Scḋo ſi queſtio eſſet va: ſequereī ꝙ venenū nō eſſet venenū: ꝯñs falſuȝ ⁊ ꝓbaī cōſequētia: q2 hoc homini in debita ꝗtitate ⁊ debite approximatū nō nocet venenoſe ꝑte ꝺmōſtrato veneno: ḡ hoc nō eſt venenū. tenet argumētū: q2 venenū ē illud q̄ſrcūqȝ humano corꝑi approꝑriatū mediāte ſua occulta ꝓprietate: vt ſupra dicebaī: eſt ſue cōplexionis corruptiuum. ¶ Tertio data ṽitate queſtionis ſeq̄reī ꝙ hō talr diſpoſit⁹ idifferenter oībus venenis equalr reſiſteret. ꝯſequēs eſt falſum: ⁊ patet conſequētia: ex q̄ ꝑ poſitionē nullius veneni timebit actionē: falſitas ꝯſequētis arguiī. nā ⁊ ſi calor naturalis ſit inſtr̄m oīum virtutū: vt Auic. 2° ꝑmi. doc. 3ª. 3°. c. ceteris paribus plus reſiſtit veneno frido q̄ȝ calḋo. alr eni cōuerſio in genere ꝓportionali non eſſet facilior contra Aui. allegato ca. ergo vī ꝙ q̄ȝto plus diſponiī vt calḋo veneno reſiſtat min⁹ frido reſiſtere poterit: ⁊ ecōtra. q̄re concluſio falſa.

¶ Ad oppoſitum arguiī. Indus ad terrā ſclauorū gradatiȝ deportatus: ſic paulatine diſponiī vt aeris ſclauorū non timeat actionē: vt docet expientia: ⁊ etiā videī de mēte Auicen. ꝑma ꝑmi. ca. de cōplexiōib⁹: q2 ſi ſubito deportet: aut moriī aut īfirmaī: ḡ nō icōuenit hoiem ſic paulatine diſponi ꝙ nullius veneni timebit actionē tenet argumentū pro tanto: q2 non plus repugnat aſſueſieri ad hoc mortiferum q̄ȝ ad aliud: ⁊ nō obſtat ꝙ vnū a q̄litate manifeſta: ⁊ aliud a proprietate prout qs dicere poſſet: q2 vt patet vtrobiqȝ remoueī diſpoſitio preexiſtens: ⁊ noua introducitur quare queſtio vera quam affirmat Symon ianuenſis auctoritate Dioſij hyſtoriographi. c. de M. ſ. Mitridatū. vbi dicit ꝙ mitridates rex ponti talr ſe remedijs premuniuit: ꝙ pernicioſiſſimū hauſtū venenū nō timuit. Hoc idem ponit Io. boccacius in ſuo de caſib⁹ virorū illuſtrium. li. vj. docens ꝙ dum mitridates eſſet obſeſſus conuerſus ad vxorē pellices ⁊ filias moritur⁹ illas ꝑmo veneno ſuſtulit oēs nouiſſimo ipſe ſumpſit. ¶ Sed cū diu ſe remedijs aduerſus illud armaſſet: videns ſe ab illius virib⁹ ſupari nō poſſe: gallum militem qui per murum iam diſiectum ab hoſtibus vrbeȝ intrauerat vocauit eiqȝ ſe percutiendū exhibuit: ⁊ ſic vitaȝ percuſſus bellumqȝ in miſera ſenectute finiuit. Uide igitur qualiter mitridates ꝓmunitus nullum ſumptum timuit venenum. ¶ Pro iſto etiam facit Ariſto. in de ſecretis ſecretorum ad Alexandrū: vbi ponit quandam venuſtiſſimam puellam fuiſſe ad barones ⁊ reges interficiendos veneno nutritam. Ex quo patet ꝙ non ſolum venenum hauſtum non timuit: verum ipſo nutriebaī. ¶ Idem dicit Auicēna ſexta quarti capitulo ſecūdo: auctoritate Ruffi. ¶ Itē quidam cyrugicus qui diu cum ſarracenis habitauit: de quo in prima parte principali facta fuit mentio: mihi retulit ꝙ dum cuȝ barbaris habitaret. Soldanus ille ſe taliter remedijs premuniuerat ꝙ nullius veneni hauſti timebat actionem. Et ſic patet ꝑtem queſtiōis affirmatiuaȝ fore veram. ¶ Pro reſponſione ad iſtā queſtionē ſunt aliqua prenotāda ex quibus 2° cōcluſionē reſponſiuā inferaȝ de queſito. ¶ Quantū ad ꝑmū notandū qḋ ꝑ venenū: vt ſupra dicebaī intelligere debemus ꝙ humano corpori qualrcūqȝ approximatum fuerit ſiue a materia fuerit operatiuuȝ ſiue non eſt ſue complexionis mediāte quadā occulta proprietate corruptiuū: ⁊ ideo eſt quod euforbiū hoīeȝ venenoſe non ꝑimit: niſi ꝓpter quādam occultam ꝓprietatem ſuam facientē caliditatem venenoſaȝ ⁊ hominis complexionis corruptiuaȝ: ⁊ pariter diciī de opij frigiditate ⁊ ſimilium. ¶ Dico igiī ꝙ niſi cum venenis quecūqȝ ſint illa ſiue dicātur a qualitate manifeſta opari: ſiue nō aliqua eſſet ꝯiūcta occulta ꝓprietas nō plus nocerēt q̄ȝ piper: allium ſinapis aqua frigida ⁊c̄. Ex qbus ſeqī ꝑmo: ꝙ ſi dareī aliqd cuius ṽtute talis veneni occulta ꝓprietas corrūpetur: qḋ ipm nō plus noceret q̄ȝ ſi a q̄litate ſolū ageret manifeſta. ¶ Sequitur ſcḋo: ꝙ nō icōuenit aliq̄ repiri: quoꝝ virtute cuiuſlibet veneni taȝ cali q̄ȝ fridi actio poſſit impediri: pȝ ſtatim. nam ex quo oīa venena agūt per occultaȝ ꝓprietatem que nec eſt calida: nec frigida: nec ad aliquā qualitatē manifeſtam reducibilis non repugnat aliud reperiri oppoſitā habens ꝓprietatē: per quam cuiuſlibet veneni actio ipediatur: ⁊ hoc eſt ꝙ cōiter dicimus. ſ. ꝙ veneni maxime impediatur actio ꝑ aliqḋ habēs formaȝ ſpecificā veneni forme totalr repugnantē. vt patet de alleo cū vino bibito in punctura ſcorpionū: vt Aui. ponit ſexta q̄rti ca. de ei⁹ cura qui in potu venenum ſumpſit. ¶ Et ibi quattuor modis pōit: quibus veneni actio poteſt ipediri: quoꝝ ꝑmus ſit ꝑ quādam formā ſpecificaȝ forme veneni totalr repugnātem: vt ſtatī dictū eſt: ⁊ hoc in lapide bezear ⁊ tyriaca magna que per ipſorum formā ſpecificam extremalr veneni forme repugnantē: oīa venena tā calīa q̄ȝ frigida: ſeu q̄uocunqȝ aliter agētia ſua denudāt venenoſitate: ⁊ h̄ eſt ꝑmus modus quo actio veneni impediaī. ¶ Scḋs eſt vt eius frangatur acuitas: ſicut ṽbi gratia: bonū vinum vel euforbium aſſumꝑti opij frangit acuitatē. ¶ Terti⁹ eſt vt ipſius veneni ſubſtātia reſoluaī: ſicut alleū venena in ſudorē reſoluit: idō nonnulli ipm aſſerunt ꝯtra oīa valere venena: vt Sera. in ſuo de ſimplici. ¶ Quartus eſt vt ipſum venenuȝ expellaī ſeu ad extra trahaī: ſicut terra ſigillata ante venenum ſumpta per vomituȝ ipm expellit: vt Aui. ibidē: vel ſicut ſmeraldus ad ſe aſſumptū attrahit venenum: vt inqt conciliator: ⁊ patuit de illo francoꝝ rege intoxicato: cui ſmeraldus ſub pede aliqualr ſacrificato poſita per illas ſacrificationes de venenum attraxit: ⁊ ſic liber euaſit. ¶ Iſtis ſic habitis ſuppono ꝙ nō inconuenit arborē venenoſaȝ nō fieri venenoſaȝ: ⁊ ecōtra. prima pars patet de arbore perſidis: de ꝑſide vbi erat venenoſa in egyptuȝ trāſlatata: vbi facta eſt eſibilis. vt ponit Gal. 2°. alimentoꝝ. ca. de arbore perſidis: ⁊. 2°. de accidenti. 2°. c. ⁊ Aui. 3ª quarti. c. de morphea alba: ⁊ appellant hanc arborē allubecha. Et Auerroys li. colliget. 2°. c. Secūda pars patet: nā inſectiōe vitis cū inſeriī ſi apponatur venenum indubie vuas producit venenoſas: ⁊ ſi apponatur ſcamonea vel aliud ſiē ſolutiuum vuas ꝓduci ſolutiuas: vt ponit Symon ianuenſis in ſuis ſinoī. c. de vino. vbi multa vina ſinonimizans inqt. ꝙ vinū ſit laxatiuum ex elleboro vel ſcamonea ſeu alio medicamīe laxatiuo impoſito in vite cum inſeriī ⁊c̄. Et ideȝ ponit Rainaldus de villa noua in ſuo tractatu de vinis: ⁊ ita de q̄ȝpluribus plantis fieri poſſet cum inſerunī. Et qḋdam medicine cōpendiuȝ vidi ꝙ vuas ⁊ plimos alios fruct⁹ docet facere ſolutiuos ⁊ hortulani plurimi gariofilos i radice mēthe ponūt: ⁊ mētha illa gariofiloꝝ odorem retinet: ⁊ pariter fieret muſcata vel alteri⁹ odoris: qḋ eſſe nō poſſet: niſi oppoſitoꝝ in ea virtus relinqueret: quare de venenis ſic fieri nō inconuenit: vt patet. Ex quo infero ꝙ ſi in ſectione vitis cum iſeritur vel alteri⁹ plante bezeargicum aliqḋ poneret: ſeu tyriacale vaporoſum: planta ac fruct⁹ fierēt tyricacales: ſeu bezeargici patet: q2 nō videtur maior repugnātia: qḋ ex appoſitione rei bezeargice: ſeu tyriacalis fruct⁹ fierent bezeargici q̄ȝ ꝙ ex appoſitiōe rei venenoſe vel ſolutiui fiant fruct⁹ ⁊ planta venenoſi vel ſolutiui: ſicut conciliator de illa arbore perſidis dicebat: q cuȝ nutrimēto nutriebaī venenoſo: fructus ꝓducebat venenoſos: ⁊ ex nutrimēto nō venenoſo producebat fructus eſibiles: ⁊ non venenoſos. quare ⁊c̄.

¶ Iſtis habitis ſit hec ꝯcluſio reſpōſalis de q̄ſito. ſ. poſſe eſt hoiem ꝑ vſum rerū tyriacaliū ſeu bezeargicarū talr diſponi: vt ei⁹ fiat cōplexio tyriacalis ſeu bezeargica: vt ita loq̄r ſic. ſ. ꝙ oīs qualitercunqȝ approximati veneni impediret actionē ſiue hauriaī: ſiue ab extra approximeī. patet: quia non plus repugnat hoīs cōplexionē fieri bezeargicam q̄ȝ plante ergo ⁊c̄. ¶ Item ſicut poſſibile eſt ꝑ etatis mutationem diſpoſitionē ſeu cōplexionē in membris acquiri: qua mediāte qḋ in vna etate: puta puerili erat venenoſuȝ in iuuenili vī alia ſcḋm ſit eſibile: vī nō nocēs: ita poſſe vī ꝑ vſum

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

cõtinuũ quoddã tyriaculũ vel bezeargicarum nouã acqri in mẽbꝛis diſpoſitionẽ ſeu cõplexionem: qua mediante qđ erat ipſi⁹ venenoſe corruptiuũ fiat eſibile vel nõ nocẽs: ſed primũ eſt poſſe. ḡ ⁊ ſcđm: quod fuit ꝓbanda ꝯcluſio. ꝙ pͥmuʒ ſit poſſibile: pʒ per experientiã in q̃pluribꝰ. Nã ⁊ ſepe in etate pueritie eſt venenũ ſeu veneni iducit accidentia: qđ etate procedẽte ſit eſibile: ⁊ non nocens: quare ⁊c̃. Et h̃ in me ipſo expertus ſum: q: dum puerilẽ etatẽ agerẽ: porcina caro in me veneni ꝓducebat accñtia: nã ſi de ea vel aliq̃ in quo decoqueret inaduertẽter mãducaſſem: infra horaʒ tremorem cordis nauſeã: ⁊ alia mala incurrebã accidẽtia. Unde domina mea cupiẽs me comeſtioĩbus omnibus aſſueface re ferculum quoddam compoſuit vna vice in quo me inſcio porcinas carnes ſubtiliſſime tritas latẽter ipoſuit: cuiq; de ipſa parũ inaduertẽter mãducaſſem: infra horã tremorem cordis: ac ſincopim incurri: ⁊ vomitu ſupueniente vſq; ad viuum ſanguinẽ emiſi intm̃ ꝙ mortis limites fere ingreſſus ſum. Trãſacto autẽ anno iteꝝ de ipſa parũ ſpõte comedi. quam ſapidã repiens ea vſus ſum ſine nocumẽto deinceps cuiꝰ cã alia neqt aſſignari niſi pmutatio diſpõnis ſeu cõplexionis mẽbꝛoꝝ. nã vt plimum videmꝰ ꝙ i alia ⁊ alia etate alia ⁊ alia appetimꝰ cibaria: ⁊ ſic patet ꝯcl'onem eſſe verã quã ꝯſimilr ꝓbat argumẽtũ de indo pmutato. Et pro ipſa etiã faciunt auctoꝛitates adducte. ſ. de mitridate: ⁊ de illa puella. ¶Ex illa cõmemoratiõe cuʒ ſuis probationibꝰ ſeqꝛ ꝓ ꝙ poſſe eſt p ꝯtinuã aſſuefactionẽ rei venenoſe aliquẽ fieri venenoſum: ſicut dicebaꝛ de illa puella. pʒ: q: nõ plus repugnat hoiem fieri venenoſum q̃ȝ bezeargicuʒ. Et ideo credendũ eſt illam ribaldã vetulã: quam recitat Aui. ſexta q̃rti. fuiſſe venenoſaʒ q̃ in pͥncipio de napello rẽ paruam accipiẽs tandẽ eo tanq̃ȝ cibo ſine nocumento nutriebatur. ¶Ex qbus ſeqꝛ ſcđo ꝙ nõ repugnat in indiuiduis euſdẽ ſpeciei formas ſpecificas oino ꝯtrarias reperiri. pʒ de homine venenoſo: ⁊ alio non venenoſo.

¶Sed circa dicta aliqua occurrũt dubia. Primũ nunqđ venenũ quo nutriebaꝛ illa puella ꝯuerſum ſit in nutrimẽtũ venenoſuʒ: an fuerit ſua venenoſitate ſpoliatũ. ¶Scđ3 ſi venenum qđ ſumpſit mitridates: vt ſe perimeret conuerſum ſit in nutrimẽtũ: vel qđ factũ eſt de eo. ¶Quãtum ad primuʒ põt ꝓbabilꝰ dici ꝙ venenum a puella ſumptũ eſt in nutrimentũ ꝯuerſum venenoſuʒ in ſe virtutẽ veneni retinẽs: ſic ꝙ ipſa tota erat venenoſa: ꝓpter qđ ſe cum ea cõmiſcẽtes venenabantur: vt dixit Ari. Et nos idẽ videmus ꝙ gallina frumento nutrita venenoſo in aqua. ſ. remollito in qua ſerpẽs venenoſus fuit extinctus ⁊ putrefactꝰ quia q̃uis talis gallina ſit venenũ comedẽtibꝰ: tñ illo frumento ſine nocumẽto nutriꝛ ⁊ impinguaꝛ. Hanc gallinam ſic nutriri qdã tractatus docet: qui de auibus rapacibus tractat: iubet eñi ipſam ipſis auibus exhibere. qñ. ſ. volumus vt cito mutenꝛ in plumis: q: ipſa comeſta oẽs plume cadũt in breui. Et ob hoc Gilbertus anglicus gallinã ſic nutritã iubet in cura lepꝛe ſeu tyrie loco trociſcoꝝ de vipis exhiberi. Pʒ igiꝛ qualꝛ talis gallia: que tñ a tota ſpẽ venenoſa nõ exiſtit eſt venenum comedẽtibus: ⁊ tñ ipſa ſine nocumẽto veneno nutriꝛ: quare idem fuiſſe factũ de illa puella poſſumus imaginari. Et ſic patet ad pͥmuʒ. ¶Ad ſcđm de mitridate dicendum ſicut tyriaca ſeu lapis bezear venena omnia ſua expoliat venenoſitate: ita complexio ſeu diſpoſitio mẽbꝛoꝝ mitridati acq̃ſita ex vſu tyriacalũ que ẽ vnita cuʒ quadã occulta ꝓprietate veneni corruptiua venenum ab ipſo aſſumptũ ſua expoliauit venenoſitate: ita vt in corpe ſuo ſolũ a manifeſta ageret q̃litate ⁊ nõ aliter: vł cõplone mitridatis: ſic tyriacali fuit veneni ſubã reſoluta: vel eius acumẽ extinctuʒ fuit extra corpus expulſum eo mõ. ſ. quo tyriaca ipſum expellit in caſeo: ⁊ ſic aſſumpti veneni a cõplexione tyriacali mitridatis actio ꝓhibeaꝛ. ⁊ per ꝯñs ille ſus ꝑmanebat. Et p hoc pʒ rñſio ad iſta dubia. ¶Sed contra rñſionẽ primi vř eſſe Auerroys primo colliget. c. 2°. vbi vult ꝙ nõ ſit poſſibile hominẽ nutriri veneno. quod ſe demõſtraſſe dixit in epiſtola de tyriaca ad glauconem ⁊ eius argumẽtum virtualr tale eſt. Exiens hominũ latitudinẽ non eſt homo: ſʒ hõ nutritꝰ veneno: qđ alſ occidit eſt hõ. igitur ⁊c̃. minoꝛ arguiꝛ: q: tota cõplexio humana cõtrariatur veneno: ⁊ nullatenꝰ cũ eo cõuenit. ſed neceſſe eſt vt inter nutritum ⁊ ipm venenũ quo nutritur ſit aliq̃ ꝯuenientia ⁊ ſilitudo: q: nutrimentũ nõ eſt aliud. vt igt Gal. 3°. de cõplonibus. ꝑ. c. q̃ȝ ſimilitudo imperfecta nutriẽtis cuʒ nutrito: donec ei ſimile fiat. ⁊. 2°. c. Opoꝛtet ꝓculdubio ingt: vt ſit inter totã ſubſtantiã nutriẽtis: ⁊ totã ſubſtãtiaʒ nutriti cõitas aliqua ⁊ ſilitudo. q̃re ⁊c̃. Et ſic ſequitur ꝙ nutritꝰ veneno eſt hõ: ⁊ non hõ: qđ iplicat. ¶Ad h̃ dicit Gētil. poſſe eſt hominẽ nutriri veneno: cũ q̃ tñ humanã nõ exijt latitudinẽ. ſed bene talis hõ poniꝛ in extremo latitudinis ꝯplonis humane. Pro q̃ nota ꝙ ſicut dicimꝰ quartũ gradum qualitatis manifeſte humane cõplexioni omnino repugnare: ita imaginabiꝛ q̃rtum graduʒ q̃litatis occulte humane cõplexioni etiaʒ repugnare: q tñ q̃rtus gradus magnã habet latitudinẽ. Et ſicut nõ repugnat p paulatinã aſſuefactionẽ hominẽʒ ad quartum gradum q̃litatis manifeſte deuenire ipſo ſtãte in latitudie ſanitatis: vt ꝓbabilꝛ tenuiꝛ ille ſolemnis ſpeculatoꝛ magiſter meus Jacobus de Foꝛliuio. ita ad quartum poterit qs graduʒ q̃litatis occulte deuenire ipſo ſtante in latitudie humane cõplonis. Et ſicut ſũt mixte manſiones in latitudine quarti gradus q̃litatis manifeſte cum qbus nõ ſtat humana complexio neq; vita. Et puto ad iſtũ intellectum dixiſſe Gentilẽ talem hoiem veneno nutrituʒ extra latitudinẽ cõplexiõis humane non exiſtere: ſʒ itra in extremo eius ad intellectum datũ. ¶Sed cõtra. ex h̃ ſeq̃reꝛ ꝙ tale venenũ ex q̃ ille nutriꝛ ñ agit a tota ſubſtãtia: patet cum neceſſe ſit vt dicebaꝛ in aliq̃ ſit aſſimilatio iter ipm nutritum ⁊ venenum quo nutritur: ſed venenũ agẽs a tota ſubſtãtia nullaʒ penitꝰ habet ſilitudinẽ cũ cõplone humana: imo ſibi extremalr opponiꝛ. q̃re ⁊c̃. ⁊ ſic reuertiꝛ ad primum: ⁊ iđ ꝓpter h̃ aliam ſuʒ imaginatꝰ reſpõſionem. Pro quo nota ꝙ venenuʒ a tota ſubſtãtia extremalr opponitur humane cõplexiõi: ⁊ nullatenus opponiꝛ cõplexioni huiꝰ indiuidui ꝓut ẽ indiuiduum humane ſpẽi: ⁊ hec cõplexio fluẽs a tota ſpẽ ſeu foꝛma inſeq̃ns a medicis cõiter appellatur: ⁊ p hanc qcqđ ineſt cuilibet indiuiduo illius ſpeciei ⁊ rõne huius ipoſſibile eſſet aliquẽ nutriri veneno: ex quo nulla eſt ꝯueniẽtia: neq; ſilitudo inter venenuʒ ⁊ cõplexionem talis indiuidui: prout eſt indiuiduum humane ſpẽi: ſʒ q: qđlibet indiuiduum humanum hʒ complexionẽ ſibi ꝓpriam vt ingt Aui. pͥma pͥmi. c. de cõplexiõibus: in q̃ aliud aſſociari ſibi indiuiduʒ eſt oino ipoſſibile: ſtat vt inter talem complexionẽ propꝛiã: ⁊ venenũ q̃dã occurrat occulta proprietas: p quã taleʒ indiuiduũ ipſo veneno tanq̃ȝ cibo nutriatur: ꝓut narrat Albertus magnus ꝑ aníaliũ. 8°. c. q: quedam erat puella Coloniẽ: que q̃cito a matre aufugere poterat: angulos domus ſollicite perquirebat: ⁊ quotquot poterat araneas cape manducabat: qbus velut optĩo cibo ⁊ ſi ſit aliis venenũ nutriebaꝛ: ⁊ ſic non minꝰ iſta puella q̃ȝ puella Ari. foꝛſan erat venenoſa: q̃re non iconuenit aliquẽ vel aliq̃ȝ cauſalr inueniri: q venenũ appetat: ⁊ ipſo ſine nocumento nutriaꝛ: ⁊ qui ſicut illa puella venenoſus exiſtat. Aliqua eñi cibaria q̃ mala ſunt aliqbus cõueniẽtia repiũtur. vt ingt Ra. 13° ad almã. ca. de regimie comeſtiõis: qđ eſſe non poſſet niſi merito cõplexionis tali indiuiduo propꝛie: q̃ complexio fluens a mã ſeu materiã inſequẽs a medicis cõiter appellaꝛ: ⁊ talis prouenit merito alterius: ⁊ alteriꝰ diſpoſitiõis celoꝝ. vt ingt Alb. in ſuo de mineralibus tractatu de lapidibꝰ ꝑcioſis. c. 8°. ac etiaʒ alteriꝰ ⁊ alterius diſpoſitionis materie paſſe. vt Auerroys 6°. colliget primo ca. dicit eñi ꝙ q̃libet mã habet accñtia propꝛia ⁊ ſꝛa i ipſa ſine accñtibus q̃ manãt a foꝛma. Et ſubiungit ꝙ h̃ accñtia que inſunt in mã ſunt cauſa varietatuʒ multitudis que in naturis indiuiduoꝝ inueniunꝛ. Uñ Aui. in de viribus cordis ca. x. de proprietate loquẽs que in mixtis corpibus reperitur h̃as duas cauſas ſummarie tangit. ſ. celoꝝ ⁊ materie paſſe diſpoſitionẽ ſic ingens. Propꝛietas eſt nã inuẽta in mixtis corpoꝛibꝰ ꝓcedẽs eis a ſupna ⁊ pleniſſima influẽtia ꝓpter diſpoſitionẽ. ſ. materie paſſe q̃. ſ. mã corpoꝛa particularẽ ⁊ ꝓpꝛiam diſpõnẽ acq̃rit ⁊c̃. Et ex h̃ apparet cauſa ex vna pte: q̃re aliq̃ ſunt indiuidua in qbus vinũ eſt venenum: aut alleuʒ: aut caſeus: vel ſile: q̃ tñ oibus aliis ſunt optimi cibi: q̃uis hec diuerſitas etiaʒ ex alia parte poſſit rõne cibi ꝓuenire: ⁊ nõ minus q̃ȝ rõne cibati: vt ingt Aui. 13. tertij. tractatu. 2. ca. de corruptione digõnis cum dixit. aut eſt ꝓhibẽs appetitũ cibi cuʒ ꝓprietate q̃ eſt in ipſo: aut in comedẽte ſicut ille cuiꝰ nã refugit a cibo aliq̃: q̃uis ſit laudabilis: ⁊ appetendus ſit ab aliq̃ ⁊c̃. Ex qbus patet ꝙ nutricatio nõ eſt aſſimulatio nutrientis ad nutritum rõne cõplexionis inſequentis formã tñ: ſʒ etiã mãm. Et p h̃ pʒ h̃ argumentũ nõ valere. Iſte nutriꝛ veneno: ḡ h̃ venenum nõ agit a tota ſubã demõſtrato veneno quo nutriꝛ: q: etſi venenũ a tota ſubã ꝯriaꝛ humane cõploni fluenti. ſ. a tota ſpecie: cuiꝰ virtute eſſet ipſiꝰ cõplonis corruptiuũ: inter ipſtñ ⁊ cõplonẽ a mã fluentẽ quedã currere põt occulta ꝓpꝛietas pꝛohibitiua ne venenum ipſuʒ ſit complexionis a foꝛma fluente corruptionum. Et p h̃ patet ſolutio ad illud argumentũ. hãc eñi ſñiam ſiqs diligenter inſpexerit: intellexit Auicẽ. 6. quarti. ca. 2. dum dixit: verũ ꝓpoꝛtionalitates iterũ inter virtutes agentes ⁊ patiẽtes ſunt ex eis q̃ opoꝛtet cõſiderari. Nã alfarfax. i. napellus ⁊ ſi in cõparatione ad cõplexionẽ q̃ eſt aialis ſit hominẽ interficiẽs: cũ confirmatur ipſo foꝛtaſſe nõ eſt venenũ turdis: vt velit dicere: q: i q̃libet aiali due repiunꝛ cõplones: vna q̃ eſt cõplexio aialis abſolute: a q̃ nullũ aial põt abſolui: quã cõplonẽ latã vocat. ⁊ rõne talis cõplonis napellus eẽt venenũ oibꝰ aialibus: ſʒ q: q̃libet ſpẽs aiaľ hʒ cõplone ſibi ꝓpꝛiã: a q̃ nulluʒ indiuiduũ illiꝰ ſpẽi põt abſolui: ſtat vt rõne huiꝰ alfarfax ſit venenũ indiuiduis ſpẽi humane: ꝓut pͥcipant cõplonẽ ſpeciei hũane: ⁊ nõ ſit venenũ turdis. Et p idẽ dico ꝙ aliqđ põt eſſe venenũ oibus indiuiduis ſpẽi humane rõne cõplonis late ſeu ꝓpꝛe ſpẽi a q̃. ſ. nullũ indiuiduum põt abſolui: qđ tñ non eſſet venenũ huic determinato indiuiduo: vt dicebaꝛ de illa puella araneas comẽdẽte: ꝓpter. ſ. cõplonẽ ſibi ꝓpꝛiã: in qua aliud ſibi aſſociari indiuiduũ eſt impoſſibile: ⁊ iſte modus rñdendi plus mihi placet q̃ȝ modus Gentilis. ¶Sʒ ꝯ iſtã poſitionẽ: adhuc arguiꝛ q: ex ipſa ſeqꝛ ꝙ hõ ꝓduci poſſit venenoſus ex gñatiõe: pʒ: q: cũ eiſdẽ diſpõnibꝰ põt foꝛma ſubãlis introduci cũ qbus cõſeruaꝛ: ſed p poſitionẽ foꝛma ſubãlis ꝯſeruaꝛ in h̃ indiuiduo humano cũ diſpõnibus venenoſis. ḡ ⁊c̃. ¶Qđ ſi conceditꝛ: cõtra: cõplexio fluens a tota ſpẽ ſeu foꝛmã inſequẽs eſt q̃ habita in mã introduciꝛ foꝛma humana: ſʒ cõplexio veneni p poſitioneʒ totaliter ⁊ extremalr ꝯriaꝛ huic: ḡ ſi in aliq̃ mã fuerint diſpõnes inſequẽtes foꝛmã veneni nunq̃ȝ in eadẽ humana foꝛma introduceꝛ: imo ſi iã eſſet introducta corrumpereꝛ: cũ extremalr opponanꝛ: vt dcm̃ eſt: ⁊ ſic patet: ꝙ homo nunq̃ȝ a gñatione ꝓduci poterit venenoſus: ⁊ h̃ venenoſo coeunte cũ venenoſa: vel aliter ⁊ conſimiliter ꝓduci poteſt bezeargicus: q: bezeargico coeunte cum bezeargica. ¶Et tũc ad argumẽtũ. in iſta materia ſunt due diſpõnes facientes pro foꝛma veneni: ergo in ea foꝛma humana introduci non poteſt. negetur conſequentia quia lepꝛoſo coeunte cum lepꝛoſa pꝛoducitur in generatione lepꝛoſus: ⁊ tunc in illa materia ſunt diſpõnes venenoſe repugnãtes cõplexioni humane fluentes a tota ſpẽ: vt patet: q: ſunt talisꝰ cõplonis venenoſe corruptiue: quare ⁊c̃. ¶Circa iſtam mãm multe caderent difficultates q̃s p nũc omitto. Nã ad meũ ꝓpoſitũ ſufficit ꝙ aliqs taliter diſponi poſſit ꝙ in eo cõplo tyriacalis acq̃raꝛ p quã velut tyriaca oium venenoꝝ malitiã frãgat ꝓut ſatis foꝛe poſſe deductũ eſt: q̃re p priꝰ ſolutis argumentis ad oppoſitũ factis bono auxiliante Jeſu deiceps inſcribã p quẽ qs talr diſponi poterit ꝙ nulliꝰ exhibiti veneni timebit actionem.

¶Ad argumenta igitur ad oppoſitum facta. ad pͥmũ qc quid ſit de añcedẽte ꝯcedo ꝯñs ⁊ ꝯñtiam. Et vlteriꝰ concedo ꝙ veneni actiõe cõplonis hois corruptiua. i. apta corrumpere. q: h̃ corruptiua: vel corruptiuũ poſitũ in notificatione veneni dicit aptitudinẽ ⁊ nõ actũ: ⁊ ideo nõ valet hoc argumentuʒ: hoc venenũ ꝯuerſum ⁊ actuatũ non corrũpit cõplonẽ humanã. ḡ hoc nõ eſt venenũ: q: ⁊ ſi de natura ſui ſit hois cõplonẽ corrumpere: põt tñ p complexioneʒ aliquã bezeardicã vt erat in mitridate: vel aliquã occultã ꝓpꝛietatẽ in indiuiduo reptam: vt erat in puella araneas comedẽte eius impediri actio. ¶Et p idem etiam patet ad ſcđm ⁊ ad tertiũ ꝯcedendo ꝯñs ⁊ ꝯſequẽtiã. Nam ſicut dicebaꝛ in pͥmo notabili venenũ nõ agit: q: frigidum aut calidũ. ſed agit p quandã occultam ꝓpꝛietatẽ cõploni humane extremalr repugnanteʒ. Deinde ad hoc vt qs oibus venenis indifferẽter ⁊ eq̃liter reſiſtat ſufficit: ꝙ in mẽbꝛis ſuis ſit vna ꝓpꝛietas occulta tyriacalis ab arte vel a natura inſita veneni occulte ꝓpꝛietatis corruptiua. Et ſic pʒ ꝙ cum qs diſponiꝛ ad reſiſtendũ: non ſolũ tam calidis q̃ȝ frigidis: ſʒ oibus indifferẽter ⁊ eq̃liter: vt pʒ. Uerũ tñ eſt ꝙ ceteris paribꝰ plus frigidis q̃ȝ calidis: q: calia venena ceteris paribꝰ citiꝰ interficiũt q̃ȝ frigida: licʒ nõnulli dicãt oppoſitũ: ſʒ hãc difficultatẽ dimitto ꝓñc. Et ſic patet qđ ad falſitatẽ ꝯñtis ſit rñdẽdũ: ⁊ ꝯſiliter ad totã q̃ſtionẽ: q̃re ⁊c̃.

¶Modus per quẽ quis ſciet complexionẽ ſuaʒ facere tyriacalẽ ſeu bezeardicam. ſic ꝙ nullius veneni q̃litercunq; appꝛoximati timeat actionẽ. Cap. v.

Hac igiꝛ retẽta ꝯcluſiõe. ſ. ꝙ poſſe eſt fieri cõplonẽ tyriacalẽ qua omne venenũ quis modo appꝛoximatũ ſua ſpoliaꝛ venenoſitate cũ qbus ⁊ quomodo h̃ fieri debeat eſt pñtibus annotandũ. ¶Sumat igiꝛ oi mane tyriacalem affectans cõplexioneʒ acquirere cum pauco boni vini a. 3. ß. vſq; ad. 3. i. ß. boni ⁊ electi mitridati. Ex huiꝰ eñi medicaminis aſſiduo vſu taleʒ qs in mẽbꝛis diſpoſitionẽ acquirit: ꝙ nulla veneni ſpẽs poterit eidem nocere: vt inquit Raſis. 8. Alman. caplo ꝑ. Qđ etiã affirmat Joannes Serap. in pͥmo ſui breuiarij. Et iſto mõ vt ſepe dcm̃ eſt mitridates rex ſuaʒ fecit cõplonẽ tyriacalẽ. Nam vt ingt Boccatiꝰ vbi. ś. dũ puer eẽt: multũ de eiꝰ morte tutoꝛes ꝑquirebãt q fruſtra veneno eũ perimere conati ſũt: quoꝝ intẽtionẽ ipſe ꝑcipiẽs p plures annos exulẽ ſe ſponte fecit. Deinde in regnũ reuerſus cuʒ nature moꝛuq; hominuʒ eſſet inueſtigatoꝛ egregius: pꝭos medicos arioles: poetas: hiſtoꝛiographos. alioſq; cuiuſcuiq; ꝯditiõis ⁊ manerieí ſapiẽtes ſecũ hr̃e ꝓcurauit: cuʒ qbꝰ ſi qđ rei bellice tps ſuperat colloq̃baꝛ: eoſq; ſm exigẽtiam ꝯſulebat: qđ nimis bñ ſedet in pͥncipe: imo ſi ſtatũ ſuuʒ vt fecit Mitridates augmẽtare deſiderat: ſic eũ facere opoꝛtet. Cũ igiꝛ ſumme de veneno timeret ſuos cõſuluit pꝭos a grandi cũ diligentia quodđã cõpoſuerit electuariũ: cuius aſſiduo vſu talem in ſuis mẽbꝛis acquiſiuit diſpoſitionem vt nullius aſſumpti veneni timeret actionem. hoc nãq; indubie ſi ex rebus electis ⁊ ſm pꝭoꝝ doctrinam ab artifice bono fuerit ꝑparatuʒ quã dixi faciet operationẽ. Sed moderni artifices aut res nõ bñ cognoſcũt: aut ꝓpter auaritiam corruptas iponũt: aut oĩa nõ hñtes receptã diminutã ꝯficiũt ⁊ etiã qđ pleriq; faciũt vnũ ꝓ alio ponunt: qđ igiꝛ mĩni ſi deſcriptos ab auctoꝛibꝰ effectꝰ nõ ꝓducũt. Bonũ igiꝛ cupiẽs ſuam cõplonẽ facere tyriacalẽ habeat mitridati ac de eo: vt dictũ eſt accipiat oi die. ¶Ad idẽ valet tyriaca mag ⁊ etiã tyriaca inſcripta que ſui merito effectꝰ tyriacꝰ tyriacaꝝ põt appellari: cuiꝰ inuentoꝛ: qdã noſter fuit Papien. philoſophꝰ vnus ex bꝛencodie ducibꝰ. Naʒ vidẽs vt ipſe i quodam ſuo conſilio narrat: ꝙ Aui. 2. cañ. cap. de napello aſſerit quendã murẽ: vel aial ſile muri paſci ex radice napelli eſſe bezear eius ſollicite cũ quodã bono herbulario ꝑquiſiuit ſi vnuʒ ex illis muribus hr̃e poſſet: ⁊ nullũ vnq̃ȝ repiẽs nec comeſtam eiꝰ radicẽ putauit falſuʒ eſſe qđ dixerat Aui. ſed cum de mẽſe maij muſcones quoſdã ipſiꝰ na-

pelli folia depaſcentes inuenerit pſcos accepit: cū qb⁹ talē tyriacā confecit: vt. ℞. terre ſig. bacarum lauri mitridati. añ. ℥. ii. muſconū napelli numero. xxiiii. olei ⁊ mellꝭ quantum ſufficit. ⁊ fiat tyriaca. hanc cum plurib⁹ venenatis ex napello brutis expertus fuit: ⁊ compiens ꝙ illa venenū illud ſtatim interfecit: ipſe de eo ad quātitatē ciceris ſponte accepit ꝙ aſſerit eſſe vt ligritia dulce: ⁊ cū infra paucum tpˢ vtiginē tremorem cordis: ⁊ alia veneni accñtia pſentiret de iſtorum muſconū tyriaca accepit: ⁊ ſtatim euomuit rem erugini ſilē. Sumpſit ⁊ ſcdo: ⁊ iterū euomuit rē ni grā ſatis. Tertio aūt iterū de ea ſuſcipiēs nihil euomuit ⁊ ſic liber euaſit. ¶ Cā aūt huic inſignē viꝝ ad talē ꝯficiendā tyriacā incitās talis vt opinor fuit. Nam cū dephenderet muſcōes illos napello nutriri imaginatus eſt illos quandā hr̄e vt ita loquar ꝯplonē bezeardicam napelli veneni deſtructiuā. vn̄ expoliato venenoſitate napello eo tāqꝫ cōueniēti cibo nutriūtur: ⁊ ſup h̄ ſe fundās tyriacā illā cōfecit. ¶ Hoc igiꝭ habito fundamento dico ꝙ ſi fieret tyriaca ex coturnicib⁹ q̄s ponit Aui. 2. cañ. ꝑ ca. napellū depaſcere: licꝫ. 6. q̄rti. 2. ca. dixerit ꝙ ſunt turdi: talis tyriaca eſſe deberet pfectior ſupraſcripta. Nā cum auibus illis nos ſine nocumēto nutriamur: veriſile eſt ꝙ ab ipſarū ſpecifica forma napelli venenū corrūpiꝭ: ſicut dicebaꝭ de mēte Aui. in ca. pcedēti: ⁊ h̄ eſt veriſimili⁹ q̄ꝫ qḋ dixit Gal. ſ. ꝙ napello aues ille nutriūtur: qꝛ anteq̄ꝫ ꝑueniat ad eoꝝ corda ꝓpter pororum ſtricturā ſua expoliaꝭ venenoſitate: cuius oppoſitū ꝯtingit in hoīe ꝓpter poroꝝ amplitudinem ⁊c̄. Et ſi h̄ cauſa ſit vera: pmā tñ puto ꝑualere. Nam ꝓpter diuerſitatē formarū ſpecificarū aliud poſſet eſſe venenū nobis qḋ nō coturnicib⁹ ſiue turdis ⁊ ecōtra. ¶ Et iſtarum coturnicū ſiue turdorū tyriacā facias ſic. ℞. tyriacā magnā mitridatū vl' quā vis ex tyriacis deſcriptis ſeu deſcribēdis: ⁊ cū ea miſce ex puluere coturnicū vel turdoꝝ ſi napellum depaſcunꝭ: ⁊ habebis tyriacā indifferenter ꝯ oē venenū pfectā ſi deus voluerit. Et puto ꝙ ſolus coturnicis puluis vel turdi napelli venenum extingueret. Qui puluis ſic fiat ꝑ coturnix deplumeꝭ: deinde euiſcereꝭ cor pulmonē ⁊ epar in ſuo corpore relinquendo. Poſtea in olla noua in furno poſita ex̄cto pane ⁊ debite refrigerato talr̄ deſiccari pmittaꝭ ꝙ in puluerē redigi poſſit: ſed caue ne cōburaꝭ ⁊ talē puluerē vſui reſerua. Et idē facias de turdis ſi vt dcm̄ eſt napello paſcunꝭ. Et ſi hui⁹ tyriace verū iudiciū hr̄e volueris ipſam ꝑ prius in brutis experiaris venenatis: ⁊ ſi a veneno ea liberat iudicato hōi ad mortē tribuas napellum ꝑut faciebat mitridates: qꝛ res mitridatū electuariū ingredientes talr̄ experiebaꝭ: vt ponit Serap. ꝑ ſui breuiarij: allegato ca. ⁊ cū iſte veneni accñtia ſenſerit hāc ſibi tyriacā ꝓpines q̄ ſi eū liberat: vt opinor adde de puluere iſto in recepta tyriace magne Auerro. 24. ⁊ illud idē dico de muſconib⁹ ſā exptis: ⁊ de mure illo Aui. ⁊ hec ſunt magno cū ſtudio experienda. Nā ſm̄ ſilem fantaſiā Andromac⁹ trociſcos de vipis addidit in tyriaca: ⁊ vt notū eſt bn̄ ſibi ſucceſſit. Nā ſapiētes ⁊ veritatis ſpeculatores: vt ingt Aui. in de virib⁹ cordis penul. ca. pciſe determināt ꝙ directio ad cōpoſitionē medicinarum nos a letalibus venenis liberātiū ab inſpiratione ac ꝓuidētia diuina ꝓceſſit ⁊ a re inſpirationi ſili: eteni deductio rationis nō ꝑtingit efficaciam cōpoſitionis ipſarū: q̄re ⁊c̄. ¶ Poſſet etiā ſiliter fieri tyriaca de kdres herba quam ponit Aui. in de viribus cordis tyriace magne hr̄e virtutes: vt in caplo. 3. dictū eſt. Nā ex quo herba hec vt ipſe refert iuxta napellū naſcēs ipm prohibet fructificare ⁊ frondeſcere quādā ſpecificā formā oppoſitā napello dꝫ hr̄e: ⁊ ꝑ ꝯn̄s eſſe dꝫ ipſi⁹ napelli bezear. Pone igiꝭ aureos. xxiiij. in recepta tyriace ⁊ habebis tyriacā optimā q̄ ad tyriacalē faciendā cōplonē mirabiꝭ erit. ¶ Ad idē valet medicamē. Serapionis in quo ingrediꝭ iuniperus. Et medicamē de nucib⁹ Raſis ac medicamē de ſemine ruthe Aui. 2. cañ. ca. de ruta. Et iſta ſunt in ca. pcedenti deſcripta. ¶ Oib⁹ his vti poteris cū vino ſeu aceto

vel cū aliq̄ aq̄ facta ex aliq̄ ſimplicium: in caplo pcedenti deſcriptoꝝ. Et ſup oīa laudarē in iſto caſu: vt qs mitridatum vel aliud ꝯſile ſumeret cū modico vini vipini ſupius deſcripti. Nam tale vinum per ſe ſumptū ꝯplonē faceret bezeardicā ſeu tyriacalē: nec q̄ſq̄ꝫ de talis vini timeat aſſumptione: qꝛ vt ſupra dictū eſt: tali vino ſe paulatim aſſuefaciēs eo ſine nocumēto nutrieꭍ. Et ſi qs acetum cōficeret viperinū eo mō. ſ. quo vinū ꝯficiꭍ ꝑ tpe caſo ac cōplonē hn̄tibus calidā foret laudabilius in hoc caſu: qꝛ ipſum miſcendo cū aqua acetoſe vel alia tyriaca mitridatum vel aliud tyriacale ſeu bezeardicū: qḋ cum eo ſumereꭍ multū in caliditate remittereꭍ cū quo nō minoris eſſet efficacie: vt patet intelligenti. ¶ Sed h̄ caderet dubiū. Suppoſito ꝙ tale vinū ſeu acetū ſit venenoſum ſi cū eo ſumereꭍ tyriaca vel mitridatū vel aliud ꝯſile quero an totum remaneat venenoſum an totū tyriacale. ¶ Dicendū eſt ꝙ totū illud eſt tyriacale: ⁊ ꝙ etiā vtrūqꝫ ꝑ ſe in debita quātitate ſumptū ſeu doſi eſt tyriacale: ⁊ ſic falſe ſuppōiꭍ ꝙ vinū ſeu acetū ſit venenoſum. Sꝫ admiſſo adhuc ꝙ vinū illud ſeu acetū eſſet venenoſū. Dico ꝙ tanta pōt eſſe vini vel alteri⁹ venenoſi mixti cum tyriaca vel alio tyriacali ſeu bezeardico quantitas ꝙ ipſoꝝ tyriacitas corrūpereꭍ. Sed ſi ſit debita doſis mitridati vel alteri⁹ ⁊c̄. nullū vnq̄ꝫ venenum etiā in cōi doſi datū ei⁹ tyriacitatē corrūperet vt velim dicere ꝙ cuiuſqꝫ veneni ꝟtus in tanta doſi ꝙ ſufficiꭍ hoīez iterficere a cōi doſi tyriace ſeu mitridati ⁊c̄. corrūperetur indubie. Et ſic in iſto caſu adhuc dato ꝙ vinū ſeu acetū foret venenoſum nunq̄ꝫ nocere poſſet ſi ſumaꭍ in debita q̄ñtitate doſi tyriace vel mitridati: qꝛ ſua expoliaretur venenoſitate. ¶ Sed vlteri⁹ q̄reret aliqs: ſuppoſito ꝙ ille cui⁹ cōplonē intēdis facere tyriacalē ſit iuuenis coleric⁹ in tpe aere ⁊ regione calidis nūqd tyriaca mitridatum val aliud tyriacale ſeu bezeardicū caſin ſit ei oi die tribuēdū: ⁊ vꭍ ꝙ nō. nam ois imoderata diſcraſia lediꭍ a ſili: ſed iſto caſu talia tribuendo diſcraſia augereꭍ: qꝛ tyriaca multū calefacit ⁊ exiccat. 8°. terapētice: penul. caplo: vt ſupra dcm̄ eſt. igꭍ ⁊c̄. Et ſic talē hoīem poſſes ad ethicā ſeu aliā malā egritudinem deducere mortalē: q̄ mortu⁹ poſtea nullū venenū timeret. q̄re ⁊c̄. ¶ Pro iſto dicēdū ꝙ tyriacalem affectās īducere cōplexionē dꝫ īfraſcripta diligenter ꝯſiderare virtutem pmo ⁊ pncipaliter. Deinde cōplonē ſexū regionē etatē tps āni aerē ꝯſuetudinē artē accñs ⁊ replonē. Nā in his oibus cetera ſemꝑ ſupponēdo paria puto in virtute fortiori q̄duis iſtorum medicaminū in maiori doſi poteris exhibere. Et idē in cōplone frida reſpectu cale: ⁊ i muliere q̄ꝫ in viro: in regiōe frida q̄ꝫ cala: in etate ſenectutis q̄ꝫ iuuētutis: in hyeme ⁊ vere q̄ꝫ eſtate: ⁊ autumno in aere nebuloſo ⁊ obſcuro q̄ꝫ claro ⁊ ſereno: ⁊ i hoīe talia aſſueto recipe q̄ꝫ non aſſueto: ⁊ reſpectu accñtiū plus illi q̄ eo nō terreꭍ q̄ꝫ q̄ terreꭍ: vel ꝑ accñs intelligere poſſes lapſum aliquē pꝛeternālē vt plus dares illi q̄ nō hr̄et epar ſeu ſtōm ſupcalefactū q̄ꝫ qui hr̄et ſupꝛacalefactū: reſpectu ꝟo replonis: qꝛ plus tribuendū eſt i repleto hūorib⁹ fridis q̄ꝫ calidis vel aliter qꝛ plus poſſes dare repleto cibo vel ianito: vel ecōtra ſm̄ intētionē quā hr̄es ꝓtūc. ſunt igꭍ in iſto caſu h̄ oīa diligēter ꝯſiderāda. ¶ Vel potes alr̄ facē: qꝛ potes cū iſtis tyriacalibus calidis aliqd cōmiſcere ſm̄ intētionē q̄ꝫ hēs puta ſi colericū iuuenē in regiōe tpe ⁊ aere calis nō aſſuetū ⁊c̄. regendū habueris talia debes cū aliquo alio cōmiſcere il loꝝ tēꝑerāte caliditate: vt videlicet cū aceto cōi vel viperino aq̄ roſa. permixto vel acetoſe ſeu alia ſm̄ qḋ libuerit. Et. n. ſm̄ doctrinā auctoꝝ multa tyriacalia ſunt cū aceto ſumēda cōi: vt in. 3. cap. patuit. ¶ Vel i iſto caſu facias ſic. ℞. cōſerue roſa. lib. ß. mitridati vel alterius tyriacaꭍ. lib. i. ⁊. ß. incorporenꭍ ſilr̄: ⁊ de tali vtere de eo i tāta doſi accipiendo ꝙ tyriacitatis ꝟtus pmaneat in illa. Conſimilem modum ponit Aui. in de virib⁹ cordis. penuꭍ. ca. vbi docet in hn̄tib⁹ cōplonē calaꝫ ſumere diamuſcū: ⁊ ipm cuꝫ ſucco acedule cōmiſcere addes ꝙ de tali cōmixtiōe tāta dꝫ ſumi

q̄ñtitas ꝙ i illa doſi ꝟt⁹ pmāeat diamuſci. ſic q̄ fiat de tyriaca mitridato ſeu alio tyriacali ſeu bezeardico. ¶ Potes ⁊ idē alr̄ facere. ſ. qꝛ accipe quantitatē tyriace mitridati ſeu alterius ꝯſilis quam volueris: ⁊ ipm cum qbus vis ſuccis facias cōmiſceri inſiꭍ oia debite decoquēdo: nam iſto mō ꝟtute tyriacali multū calitas remittiꭍ: dūmō qḋ cū ea cōmiſcueris tyriace vel alteri ſpecificam formam oppoſitam non hēat: ⁊ ꝙ h̄ mixtio ſit ꝯueniēs pꝫ in veneno. nam ipm cū quouis mixtū ſuam nō ꝑdit venenoſitatē niſi oppoſitā ſibi hūerit ꝓprietatē: qḋ etiam de tyriaca: ⁊ alijs poſſumus imaginari. Laudo tñ poti⁹ vt hec cū reb⁹ miſceanꭍ q̄ alia non egeant coctōe. Dubiū. n. eſt ne tyriaca ſeu aliud tyriacale ꝑ vlteriorē decoctionem ſuam ꝑdat virtutem: ſꝫ hec mixtio q̄ decoctione indiget melius fieret cum rebus bezeardicis q̄ꝫ tyriacalibus: q̄re circa iſta tuā amplia fantaſiā: nec timeas tyriacam mitridatū ſeu aliud tyriacale ſm̄ quā habueris intentionē cuꝫ qbus libuerit cōmiſcere. Et h̄ eſt qḋ auctores in iſtoꝝ laudib⁹ cōiter ponūt dicentes. deꭍ in modum auellane apopleticis cū tepida: ⁊ ad pectoris ꝯſtrictionē cū dragagāto. pſtaret tñ vt talia cū iſtis commiſceres: q̄ nouiter ſiūt: qꝛ ſic oia debite fermētarenꭍ inſimul. ¶ Si igiꭍ cupis alicui⁹ cōplonē facere tyriacalē cum infans lactet bonū ⁊ electū habeas mitridatū ſeu tyriacā vel aliud tyriacale ſeu bezeardicū de q̄ i pncipio cuꝫ lacte mixto tribuas ſibi parū oi die paulatim: ⁊ ꝑ tps poſt doſiꝫ augendo. Cūqꝫ ad etatē ꝑuenit pubeſcētie cū vino vel aceto vel alio poteris exhibere vel ipm ſoluꝫ. ſic eni faciendo talis paucos infra annos ſuā habebit cōplonē tyriacalem ⁊ h̄ faciliime fiet in tpe infantie pubeſcētie ſeu adoleſcētie deinde in ꝯſiſtēte valet nō ita facile ⁊ pariter de ꝑ ſene reſpectu decrepiti dicēdū. cū ꝟo qs ab īfantia talib⁹ vſus fuerit ipſa q̄ꝫ tpe ſiue calido ſiue frigido ꝓpter aſſuetudinē ſine nocumēto recipiet: ⁊ in ipſo oēs tyriace ꝟtutes remanebūt. ⁊ ꝑ ꝯn̄s iuuamēta ab Aui. in de virib⁹ cordis penꭍ. caplo deſcripta ꝯſequeꭍ. Ingt eni ꝙ q̄ tyriaca vtiꭍ ſecurus erit ab incurſu peſtilētialiū accñtiū: ⁊ a prauis humorum morbus atqꝫ leſionib⁹ obuiabit venenoꝝ cūctaſqꝫ virtutes ei⁹ corroborabit ⁊ ſue pſtabit vite longitudinē. ¶ Sed h̄ vnū cadit dubiū: qꝛ tyriaca: vt ingt Aui. 5°. cañ. tractatu de tyriacis: i venenis cōior exiſtit q̄ꝫ mitridatū: q̄ tñ in napelli veneno parū aut nihil ꝓdeſt: imo dicit ꝙ in eo plus diamuſcus opaꭍ: q̄ videꭍ ꝙ ſi qs cōplonē hr̄et tyriacalē: i q̄ adhuc oēs tyriace ꝟtutes ineſſent nō oibus venenis adhuc reſiſteret: qḋ eſt ꝯ hui⁹ doctrinā cap. ¶ Dicendū ꝙ tyriaca oibus venenis reſiſtit indubie ꝑ ſuam formā ſpecificā oppoſitā: ⁊ oino repugnantem cuiuſcūqꝫ veneni forme q̄ꝫuis cū plibus in q̄litatib⁹ ꝯueniat manifeſtis: ⁊ ſic quāuis taliū nō minuat caliditatem: imo potius augeat: ea tñ ſpoliat malitia venenoſa ſic vt in corpore a q̄litate ſolum agant manifeſta calefaciendo. ſ. ¶ Et ſi diciꭍ ꝙ tyriaca nō reſiſtit veneno napelli. ¶ Dicēdū ꝙ venenū napelli eſt ſic velocis actionis ꝙ cōiter anteq̄ꝫ tyriaca potionata tribuatur ſuā iaꝫ in corpore ꝑfecit opationē: ⁊ ſic tyriaca poſt exhibita nihil aut parum prodeſt: ſicut nec ꝓdeſt in alijs venenis quecūqꝫ ſint illa q̄ ſuā iam in corpe pfeciſſent operationē. Sed ſi qs ſumeret napellū vel quoduis aliud venenū q̄litercūqꝫ velocis actiōis: ⁊ poſt ſtatiꝫ tyriacā bonā accipet indubie napelli vel alteri⁹ venenoſitas corrūpereꭍ. Et hoc tetigit Auic. 6. q̄rti. caplo de cura veneni napelli vbi dixit ꝙ tyriaca magna ꝯfert in eo vſqꝫ ad terminū. i. anq̄ꝫ veneni ipreſſio fuerit ꝯfirmata: ſꝫ i potionato ꝑ napellū diamuſcū pcipit exhiberi: qꝛ muſc⁹ eſt ſuū ꝓpriū bezear: eſt. n. nobilior ceteris tyriacis ꝯ ipꝫ: vt ipe ponit i de viribus cordis tractatu. 2. cū q̄ etiā diamuſcus plus cor ꝯfortat q̄ꝫ tyriaca. ⁊ ſic vires cordis augēdo melius veneno reſiſtit. ¶ Ex qb⁹ oibus pꝫ ꝙ ſi ꝯplo fuerit tyriacalis napellus nūquā ſibi nocere poterit: ⁊ tyriaca ſtati poſt ipꝫ aſſumpta ipꝫ ſua expoliat venenoſitate. ¶ Iſte igiꭍ eſt modus tyriacales faciendi ꝯplones. Nā bona hita tyriaca mitridato vel alio tyriacali ſeu bezeardico de ea tribuatur infanti puero adoleſcēti ꝯſiſtēti pmo ſeni vl' decrepito ꝓnoiatis attētis ꝯditiōib⁹ in doſi: ⁊ cū correctiuo tue itentiōi approbato. ⁊ ſic faciꭍ ꝯplonē facies tyriacalē: licet facilius: vt ꝯ dcm̄ eſt hoc in etate fiat īfantie pubertatis ⁊ adoleſcētie q̄ꝫ alterius: ⁊ ſic deiceps ꝑ etatū gradus. Attendo igiꭍ ꝙ tam facile pōt ꝯplo talis acquiri quiſqꝫ deberet filioꝝ ac ſuā ꝓcurare cōplonē facere tyriacalē. Et hec de mō cōplones faciendi tyriacales.

¶ De modo tyriacam optimam ac mitridatum conficiendi. Cap. vj.

Q Uia tyriaca ac mitridatum: vt plimū falſificata reperiunꭍ: ſuntqꝫ in gradu caliditatis aliq̄liter eleuata modū h̄ ſcribēdi illā pfectiſſime faciēdi: cū q̄ nō diminuta: ſed poti⁹ adaucta virtute multum eorū caliditas remittiꭍ q̄ ad finē ſecūdi vſqꝫ ꝑuenit: vt alleg°. ſepe. c° in de virib⁹ cordis: ponit Aui. imperitos redarguens medicos pſumentes de diacimino ſeu de diatritonpipereon q̄ttuor aureos exhibere. Et pp calitatē tyriace vel mitridati auꭍ. ß. exhibere nō audeant. Et ſi iſtoꝝ multas videri deſcriptiones mihi infraſcriptas elegi: q̄ꝫuis ſm̄ auctoꝝ doctrinā tyriaca q̄libet pfecta ſit: ⁊ ſiliter mitridatum. Nam ipſoꝝ oium itentionē ad eundē finē ꝑueniūt: ſꝫ qꝛ ipſorum varia fuit fantaſia: aliq̄ pmi deſcriptioni: q̄ fuit Andromaci aliud addiderūt ac in rerū pōdere diuerſitatē quandam habuerunt. ¶ Tu igiꭍ facias ſic. ℞. trociſcoꝝ ſqle. ℥. xlviij. trociſcoꝝ de viperis trociſcorum andaracaron piperis nigri: opij añ. ℥. xxiiii. cinamomi: roſaꝝ rubearum: ſeminis napi ſilueſtris: ſcordeon radicū lilij celeſtis: agarici ſucci liquiritie: olei balſami ana. ℥. xij. myrrhe: croci: ʒinʒiberis: reubarbari: radicū pentafilon: calamēti mōtani: praſſij: ſeminis petroſilij: ſticados: coſti: piperis albi: macropiperis diptami: thuris: floꝝ ſqnāti: gūmi albori: caſſie lig. naſturtij al. ſpice arōatioe: polij añ. ℥. vj. ſtoracis liqde: ſe. apij ſileleos: ſe. leuiſtici: ameos cāedreos: camepiteos: hypoquiſtidos: ſpice romane: folij meu gentiane: ſe. feniculi: terre ſigil. caʒcadis vſti ſm̄ mediam aduſtionem: amomi: acori: carpobalſami: ypicon ſu. gummi arabi. cardamomi: aniſi acatie dauci bdellij añ. ℥. iiii. galbani: aſpalti opoponacis centauree minoris: ariſtologie rotū. añ. ℥. ij. mellꭍ. lib. lxx. aceti vipini lib. xxiiij. Cōfice ſic tyriacā: accipe oēs gūmas ſup q̄s tantū funde aceti ꝙ coopte pmaneāt in quo tādiu ſtent ꝙ remollite i mortario cū piſtello poſſint iuicē cōmiſceri: alia ꝟo ꝯterēda ꝯtere pter trociſcos: ⁊ illa īfunde reſiduo aceti i tāta. ſ. quātitate ꝙ coopiātur: ⁊ ꝑ tres dies talr̄ coopta ne reſpirēt in īfuſiōe pmaneāt: ⁊ deīde oia de aceto extrahe: ⁊ in vmbra deſiccari pmitte. Acetū ꝟo de quo res illas extraxiſti ſi qḋ fuerit: ⁊ aliud qḋ tibi remanſit cum diſpumato melle cōmiſce: ⁊ tamdiu cuꝫ molliū lignorum igne claro ⁊ ſine fumo mel ipm decoquaꭍ ꝙ acetum fuerit reſolutū: ⁊ quod ipm debite coctū exiſtat ⁊ ab igne remoto cum incipit infrigidari: accipe de eo parū: ⁊ cū gūmis illis in mortario cōmiſce: cūqꝫ fuerint bene permixte adde oleum balſami ⁊ terbentinam: ⁊ alia ſi qua puluerizari non potuerunt: deinde infuſos pulueres cum eis paulatine commiſce nunc mel nunc pulueres adiungendo. Ad vltimum vero trociſcos pulueriʒatos commiſce: ⁊ cum totū mel ⁊ omnia iſta fuerint bn̄ permixta totū in vaſe argenteo: vel ſtanneo reponatur: tertiā partē vaſis ⁊ vltra vacuā dimittēdo ⁊ in loco ad caliditatē declināte colloceꭍ ſepe eā cū ligneo baculo cōmiſcēdo: ⁊ qꝛ ꝓpter acetum veriſimilr̄ non ita cito fermētabiꭍ anteq̄ꝫ quis ea vtaꭍ pſumat ibidē ꝑ. xviij. mēſes in fermentatiōe pmaneat: poſtea ſm̄ exigentiā eā exhibe: cui⁹ doſis ſit a. ʒ. ß. vſqꝫ ad. ʒ. j. ß. ſic. n. tyriacā ꝯficiendo pōtrōnabiꭍr ꝯcludi ipſam valde in caliditate remitti propter acetum ſcꝫ: quod ponitur loco vini abſqꝫ hoc ꝙ eius virtus in nullo diminuatur: vt patet intuenti. Nam vinum: vt inquit Gentilis ſuper. 5°. cañ. tractatu de tyriaca: propter tria ponitur in tyriaca.

Primū quia eſt medicinarū conſeruatiuum. Scōm quia confortat. Et tertium quia oībus venenis reſiſtit: ſed non minus hec tria iuuamenta ſequūtur: ex aceto viperino q̄ꝫ ex vino. q̄re ꝛc. Attamē ſi eam cū vino facere volueris fac de vino: vt de aceto dictum eſt. Sed menti habeas ꝙ oēs trociſci ꝛ maxime de viperis ſint recētes ſic vt annum nō pertranſeant: q: anno tranſacto nihil valent: vt expertus fui in quodam leproſo: cui trociſcos de viperis antiquos exhibui: ꝛ nihil profuerunt. Deinde recentes habui qui mirabiliter operati ſunt.

¶Trociſci de viperis ſic fiunt.

¶Sumantur vipere femine q̄ ſic a maſculis diſcernunt᷑: quia maſculi in q̄libet mandibula vnū dentē habēt: femine vo plures vno. Eligēde itaq; ſunt q̄ valde mobiles exiſtūt: caputq; velociter agitantes in inceſſu ſtrepitū cuꝫ ſonitu faciūt ꝛ ruffuꝫ colorē lata capita rubeoſq; oculos habentes: pinguis ac bone habitudinis eſſe debent: quaruꝫ anus iuxta caudam inueniri debet. capi q̄ꝫ debent tempore veris ꝛ ille maxime q̄ in locis ſiccis cōmorant᷑ diſtantibus a mari: a lacubus: ac alijs omnibus humiditatibus. Cumq; capte fuerint ilico ex earū capitibus ꝛ caudis quātum q̄ttuor digitoꝝ mēſure abſcindat᷑. Et ex his ille conuenientes exiſtūt q̄ poſt capitis ac caude abſciſionē diu mouentur ꝛ agitantur: ꝛ a q̄bus multitudo ſanguinis effluxerit. Ɔriū vo facientes renuēde ſunt. Hoc facto ipſis ꝑ ꝑus euiſceratis ſtatim excorient᷑: deīde ꝑ fruſta inciſa cū aq̄ ſale ꝛ aneto tādiu decoquātur ꝙ caro ab oſſib⁹ ſeparet᷑ cuꝫ igne. ſ. fortiū lignoꝝ: vt querc⁹ ilicis vel ſilium. Talem igit᷑ carnē ſic decoctam exꝑime ꝛ ab oſſib⁹ ſepara de q̄ accipe lib. j. cui adde pulueris panis fere azimi. ℥. iij. ꝛ ſil' miſce ꝛ fiant trociſci parui: q̄ in vmbra deſiccent᷑ oi hora eos reuoluēdo donec ſicci ſint. Deinde in vaſe vitreo vel argenteo reponant᷑. Bonus quoq; eſſet loco panis azimi panis biſcoct⁹ nautarū parū fermētatus. Et alij eos ɔficiūt cum farina ordei: ꝛ tu facias ſi libet: q: bona eſt. Artifex vo manus ſuas inungat cū oleo balſami: ꝛ ſi caro cū puluere illo nō poteſt debite cōmiſceri ex derelicto iure parū apponat᷑: ꝛ ſi poſtq̄ꝫ deſiccati fuerint iterum in puluerem reducerent᷑ ꝛ cū derelicto iure reformarent᷑ adhuc eēnt meliores. Et iſto modo trociſcos de viperis perfectos habebis.

¶Trociſci ſquillitici ſic fiunt.

¶Accipe ſquillas in eſtiuo tpe collectas inter paruas magnas ꝛ medias q̄s ex paſta cooptas i furno aſſari ꝑmitte: ꝛ cuꝫ paſta cocta fuerit extrahat᷑ q̄ paſta: ꝛ qd̄ ſibi adheret ꝓijciat᷑. De reſiduo vo accipe partē vnā: farine ordei parteꝫ mediā: ꝛ iſta ſimul debite malaxarent᷑ tantū adiungendo de vino ꝙ poſſint formari trociſci. Informans vo ex oleo manus inungat: deinde in vmbra deſiccati in vaſe vitreo vſui reſeruentur.

¶Trociſcos andaracaron ſic conficias.

¶Recipe corticis radicis darſiſaban: ꝛ eſt arbor granati ſiluestris ſm Simonem Januen. que arbor ſpinoſa exiſtit ꝛ eius lignum eſt rubeum vel citrinum: calami aromatici: coſti: xilobalſami: aſari: polij: amomi: aromaniaci: maſticis floꝝ cotule al. ana. ℥. vj. floꝝ ſquinanti vel ſummitatuꝫ ei⁹ reubarbari. caſſie lignee. cinamomi ana. ℥. xx. ſpice indice folij aā. ℥. xvj. myrrhe. ℥. xxiij. croci orientalis. ℥. xij. terant᷑ oīa ꝛ cū optimo vino forment᷑ trociſci pondere. ℥. ß. qui in vmbra deſiccati vſui reſeruentur.

¶Sequitur modus faciendi mitridatuꝫ.

¶Mitridatum ſic ɔfice. ℞. myrrhe croci agarici zinziberis dragaganti cinamomi aā. ℥. x. thuris macis: ſpice nardi naſturcij ſquinanti ellebori nigri: xilobalſami: ſticados ſiſeleos: coſti dulcis: galbani termētille: macropiperis: caſtorei: hypoquiſtidos: ſtoracis liq̄de: oppoponacis folij ana. ℥. j. caſſie lignee piperis nigri: piperis albi: hermodactiloꝝ melliloti: polij ſcordeon dauci gentiane: oppobalſami: trociſcoꝝ kakion bdellij aā. ℥. vij. ſpice celtice armoniaci maſticis: gūmi arabici: ſeminis feniculi: roſarum ru. opij: ſeminis petroſilij: cordumeni diptami: aā. ℥. v. aniſi: meu: acatie: ſeminis ipericon: inguis ſtinci aā. ℥. iij. aſari ſerapini aā. ℥. iij. folioꝝ rute. ℥. i. ß. In nulla deſcriptione reperi mellis determinatū pondus ſeu q̄ꝫtitatem: ſed ſi ſtiluꝫ tyriace inſeq̄ volueris ſufficerēt mellis lib. vij. ꝛ. ℥. viij. q: in tyriaca mel eſt paꝝ plus q̄ꝫ duplū ad alias medicinas ꝛ cū medicine mitridati ſint lib. iij. ℥. viij. ꝛ. ℥. vij. ſufficiūt lib. vij. ꝛ. ℥. viij. mell: ſꝫ pone audacter lib. x. vel. xij. mellis diſpumati: q: adhuc ipm ſatis virtuoſuꝫ remenebit. Et q: ad ipm cōficiendū gūme ad remolliendū i vino ponūtur loco vini pone acetū viperinum tn̄. ſ. q: gūme i eo remollite cū medicis alijs poſſint cōmiſceri: ꝛ eo mō mitridatum cōficias ſiue vinū appoſueris ſiue acetū: ꝛ per annuꝫ ipm in fermētatiōe permitte: q: citi⁹ fermentat᷑ q̄ꝫ tyriaca cuius doſis eſt a. ℥. ß. vſq; ad. ℥ ij.

¶Trociſci kokion ſic fiunt.

¶Recipe paſſularū enucleatarū. ℥. ß. glutinis albotin. ℥. iij. ſq̄nāti myrrhe aā. ℥. i. ß. cinamomi bdellij: blacte biſancie ſpice romane: caſſie lignee melliloti: cipi. bacaꝝ lauri aā. ℥. iij. calami aromatici. ℥. viij. croci oriētalis. ℥. i. Aui. ſubiūgit bituminis iudaici. ℥. ij. Et Raſis ponit aſpalti qd̄ idē eſt. Serapio vo ponit darſiſabam q̄ ſunt cortices radicis granati ſiluestris: vt in trociſcis andakarō dixi. Et vt inq̄t Simō Januen. hanc arborē Diaſcorides vocat aſpaltuꝫ. Pone igit᷑ qd̄ vis ſiue aſpalni: ſiue aſpalium: q: fuit forſan culpa ſcriptoris q̄ facere debuit aſpalij: ꝛ fecit aſpalti. Vn̄ ꝓpter h̄ Aui. ſinonomizās h̄ vocabulū in iſto loco poſuit bituminis iudaici qd̄ idē eſt: ꝛ loco huius nōnulli ponunt fructus xilocaracte. terenda igit᷑ terant᷑: ꝛ cū vino ꝛ melle trociſci ɔficiant᷑ q̄ i vmbra deſiccati vſui reſeruent᷑. ¶Hic igit᷑ eſt modus tyriacā vel mitridatū ɔficiēdi q̄ taliter cōfecta ꝓpetates q̄ eis inſunt a tota ſuba multo exceſſiores habebūt q̄ꝫ ea aliter ɔficiēdo. Verū in egritudinib⁹ frigidis ꝫ q̄s a q̄litate ſolū agūt māifeſta nō ſic erūt efficaces: q̄re ꝛc.

¶De ſignis tā demōſtratiuis q̄ꝫ ꝓnoſticis oiuꝫ venenoꝝ q̄ūocunq; ꝛ q̄litercūq; approximatorum: ꝛ de cura generali eorum. Cap. vij.

(E)T ſi caplis ꝑcedētib⁹ moduꝫ appoſuerim ꝑ quem q̄s ſciet a leſione ſeu ab aſſumptiōe veneni ꝑcauere: ꝛ etiaꝫ ſciet aſſumpti veneni ſiue quouis modo alio approximati actionē impedire. ſ. ꝑ medicamina ante vel poſt aſſumpta vel ſuam vt ꝑmiſſum eſt faciēdo cōpoſiciones tyriacalē: pauciſſimi tn̄ ſunt q̄ talibus vtuntur: q̄re ꝑſepe ɔtingit vt ꝑſcriptis medicaminib⁹ non niſi diuerſimode venenent᷑ tā ꝑ venenū itus vel extra exhibitū q̄ꝫ etiam ex aīaliū venenoſoꝝ punctura vel morſu cū quo vt plurimū venenū: ꝛ maxime exhibituꝫ ignorat᷑: vt ſic niſi preſto eis ſuccurrat᷑ crudeliter moriuntur. vn̄ ad huius tractatus cōplemētū ɔueniēs eſt de his oib⁹ curā iponere: qd̄ deo auxiliāte faciā. Et ꝑmo gn̄alē: ſucceſſiue vo ſpālē. ¶Pro q̄ notādū ꝙ ꝛ ſi venenū oē: vt ſupra dcm̄ eſt: ab occulta agat ꝓprietate: q̄dā tn̄ cū h̄ manifeſtam inducūt caliditatem ſicut euforbiū: q̄dā frigiditatē vt opiū. Et iſta ſunt q̄ ꝛ ſilia a q̄litate dicunt᷑ agere ꝛ manifeſta. Alia vo ſunt q̄ ſolū a tota ſuba agūt humane cōplxoni extremaliter repugnante: vt napell⁹ ei⁹ gūmi cornu ſpice ꝛ ſilia. ¶Cū igit᷑ ſm iſtoꝝ diuerſitatē alia ꝛ alia cura req̄rat᷑. nec ſit poſſe vt cures egritudineꝫ niſi poſtq̄ꝫ cognoueris eā oiuꝫ predictoꝝ ſunt ꝑmo ſigna ponenda.

¶Signa igit᷑ cali veneni ſūt venaꝝ tumor: rubor i facie ſudoris exuberātiā: feruor itenſus: āguſtia magi ſitis valida oculoꝝ citrinitas: fetor oris: cum quo ſi ex corrodentibus fuerit in ſtō vētre vel aliq̄ ei⁹ pte ſentiet torſiōeꝫ vel corroſionē cū mordicatiōe iciſiōe ſeu pūctura q̄dā ꝑciſe ac ſi canes viſcera corroderent: vel terebello ꝑforarent᷑. Sꝫ ſi ſine corroſiōe mordicatiōe vel pūctura etiā ꝑdicta ſigna vel ex his plurima appuerit ſcias venenum illud ex' calis tn̄ fore.

¶Signa veneni frigidi ſunt vertigo vel ſcotomia ſtupor: ſubeth ɔgelatio ſeu frigus: labioꝝ tremor: ꝛ nōnūq̄ꝫ membroꝝ relaxatio ſeu mollificatio ac ſi eſſet paraliticus. Si igit᷑ omnia iſta ſigna fuerint vel plura ex his ſcias venenuꝫ ex infrigidantibus eſſe. ¶Signa veneni a tota ſubſtantia ſeu a forma ſpecifica ſolū agētis ſunt ſi ſine manifeſta occaſiōe ſubita in corpe mutatio ſupuenerit cū ſudore frigido pulſu cordis diſſolutione virtutis ꝛ ſincopi.

¶Venenoꝝ ſigna ex animalium venenatorum punctura vel morſu ſeu ex re aliq̄ venenata plagā faciente ex ipa manifeſtat᷑. ¶Itē ex odore ſepe venimus in cognitionem veneni. Nā ſicut dicit Aui. in corpe ꝑ opiuꝫ itoxicati odor ſentit᷑ opij. Et ſepe ab ore eius q̄ venenum ſumpſit putrefaciens: vt eſt lepus marinus cātarides ꝛc. illius odor veneni ſentit᷑. Itē nōnūq̄ꝫ ꝑ vomitū in veneni cognitionē ſilr deuenim⁹ vt i vomēte gipſum ɔtingit litargirū vel aliud.

¶His habitis quantum ad ſigna ꝓnoſtica ſi infirmū alleuiari: ꝛ accītia getari ꝑſenſeris ſiue h̄ ꝑ medicamina appropriata ꝑuenerit ſiue q̄ūolibet aliter venenuꝫ expulerit: talia ſigna ſalutem denunciant. Sꝫ ſi accītia non getant᷑ imo plus infirmus ɔtinue moleſtat᷑: de ipſo multū timenduꝫ exiſtit: cū ſi ſincopis frequēs acciderit cū magna pulſus debilitate: vt pſſm monet᷑: q: ſi cum hoc ſudor frigidus in facie ſupuenerit cū ꝑmutatiōe pupille ꝛ oculoꝝ nigredinis occultatione vel cū ipſoꝝ rubedine ꝛ lingue egreſſione cum ꝑſbyteris derelinq̄: q: morti ꝓpinquus exiſtit.

¶Ad curā itaq; venīēdo ſunt aliq̄ ꝑmo gn̄alia ꝑmittenda in cuiuſlibet venenati cura indifferēter exhibēda: deīde ſi venenū tibi cognitū fuerit aut h̄ erit in gn̄ali ſiue in ſpāli. In gn̄ali q̄dē vt ſi ex calidis tm̄: aut ex fridis tm̄: aut a tota ſuba: ꝑ agētib⁹ ipꝫ eſſe cognoueris. In ſpāli vo ſi ipm tale vel tale ſciueris eſſe venenū. ¶In iſtoꝝ itaq; cura eſt ꝑmo rerū ſex nō nālīū regimē annotandū. Et ideo ſi venenū ex calidis eſſe ſcit᷑ in aere frigido vētoſo ꝛ claro infirmū collocaꝫ: q̄ꝫ ſi artificialiter infrigidare volueris ac eū odoriferū reddere fac: vt ſupra in ꝑma ꝑncipali pte. differentia ſcd̄a tractatu ꝑmo. ꝛ caplo ꝑ. te docui ex illius enī doctrina tu ſcies aerem infrigidare calefacere ſeu aliter q̄ūo libuerit alterare. Et ſi venenuꝫ ex frigidis fuerit aerem calefacias. Et ſi ex operantibus a tota ſuba aerē preparā temperatum ipm in omni caſu cum odoriferis alterando. ¶Egruꝫ preterea in ꝑma die nālī nullaten⁹ dormire ꝑmittas. ¶Et eū per aerē: vt ſupra conditionatū facias ambulare. ꝙ ſi venenuꝫ fuerit ex frigidis totū corpus pannis calidis nōnunq̄ꝫ cōtrica trahēdo ſemp inferi⁹. Et ſi ex calidis fricatione dimitte. ¶Verū inſup quib⁹ ſciueris modis infirmū tenere ꝓcura ei ſemp ſalutē ꝑmittendo. ¶Quantū ad cibuꝫ ꝛ potum in ꝑma die nālī cibus medicinalis ſeu medicina cibalis ſm exigentiam eſt poti⁹ tribuēda ꝛ pariter dicendū eſt de potu: ꝛ h̄ facias ſm venenoꝝ diuerſitatē. Tranſacto vo ꝑmo die cū ɔtuſo aq̄ carnis vel ɔſili virtutem ꝓſtratā fortifica ꝓut in cura febris peſtilentialis docui te ſupra. ¶De inanitione aūt ꝛ repletione facias: vt te ſtatim docebo. Et hoc de ſex rerū nō nālium regimine ſic breuiter dicta ſufficiant: q: medicinalium regimen me attentius vocat.

¶Pro q̄ nota ꝙ ſtatim cū accītia venenati ꝑſenſeris q̄tuor debes itentiones hr̄e. ꝑma q̄rū ad ipm expellendū exiſtat. ſecunda vo eſt vt aliquid exhibeas tyriacale ſeu bezeardicū qd̄ per ſuā formam ſpecificam cuilibet veneno reſiſtat. tertia ꝙ veneni frangat acuitatē. q̄rta ꝙ ipm reſoluat

¶Prima intentio tuti⁹ ꝛ ſecuri⁹ cū rebus cōpletur ipm ꝑ vomitū ſeu ſeceſſuꝫ expellentib⁹: q̄ꝫuis aliter fieri poſſit vt ſtatim dicet᷑. ꝑ vomitum q̄dē. nā ſtatim infirmo tribuas butyrū cum aqua cali. mixtū: ꝛ poſt cuꝫ penna oleo intincta vel cogat᷑ euomere. vel da butyrum cum aqua mellis: vel da oleum ſiſamīnū cum aqua mixtum: vel oleum amigdalarum dulcium vel irinum ſeu de auellanis vel de balſamo. Et ſi cum aliquo iſtorum appoſueris parum de terra ſigillata vel de ipſius tyriaca ſuperius deſcripta melius erit: quia ſi in principio tribuatur omne venenum facit exire: vt ſepe dictum eſt. Ad idem valet decoctio ſeminis lini cum butyro mixta vel aliquo ex oleis ſupraſcriptis vel cum predictorum aliquo apponatur parum aluminis ꝛ baurach vel modicum lixij. Valet ꝛ cum iſtis parum adiꝑis anſeris cōmiſceri vel facias adipem ipſam cum vino dulci decoqui ꝛ tribue in potu. Vel fiat decoctio ex ſemine vitice ꝛ cū butyro bibat: vel da lixiuiū ſarmentoꝝ cum butyro: vel alijs ſupraſcriptis mixtū vel cum aliquo ꝑdictorum ſtercus galli cōmiſceas: quia ꝑ vomitū omne venenū expellit ꝛ nō ſolum infirmus vna vice cogat᷑ euomere: ſed pluries. Et ſi in interioribus torſionem ſeu corroſionem aliquā infirmus ſenſerit: facias ſic. ℞. aq̄ mellis li. j. adipis anatis vel galline lib. ß. miſce ꝛ fiat cliſtere: quod ſtatim apponat᷑: ꝛ cū ipm emiſerit aliud cū lacte calido ſibi cliſtere ponat᷑. Habes igit᷑ qualiter ꝑ vomitū ꝛ ꝑ ſeceſſum ſit expellendū venenū. ¶Aliter ad extra corp⁹ tn̄ extrahi pōt vt quidā mihi retulit in quodā rege francoꝝ intoxicato fuiſſe factū: q: habeas ſmeraldū optimam ꝓbatam ſcꝫ in liq̄factione oculoꝝ bufonis ꝛ tritam ſubtiliſſime pone ſub pede aliq̄liter ſcarificato: q: venenum oē per ſcarificationes illas exibit: ꝛ credo h̄ eſſe verum. Nā dicit. Conciliator: ꝙ ſmeraldus attrahit venenū vſq; in finem extremitatis mēbri: vel ex cepe ſub cinere decocto peduꝫ plantas emplaſtra: q: venenuꝫ quoq; ad ſe trahit. ¶Si aūt ex morſu vel pūctura fuerit venenoſoꝝ aut ex vulnere facto cū cultello ſagitta: vel alia re venenoſa aliquā habeas perſonā vilem: cuius os cū vino decoctionis diptami ſepe lauetur: ꝛ facias ꝙ vulnus cū ore ſugat aſſidue: vel habeas gallū vel gallinā viuā: cuius anus deplumatus ſuper vulnus apponat᷑ ꝛ viciſſim roſtrū claudat᷑ ſic vt aerem ꝑ anuꝫ cogat᷑ attrahere ꝙ ſi morit᷑ alius apponat᷑: q: ſic faciendo ad ſe venenū trahet. Vel accipias gallinā ꝛ viuam ꝑ mediuꝫ ſcinde: quā ſic palpitantem ſuper vulnus apponas. Quidam tn̄ barbitonſor in q̄dam ruſtico ab aſpide ſurda morſo ſic opatus eſt. Nā cū eſſet totus inflatus ꝛ in colore croceus ſic vt aſtantes eū moriturū putarēt incōtinenti ꝓpter ſincopim. ſ. alia mala accītia eidē ſupuenientia ſtatim caput abraſit: ꝛ q̄buſdā in ſūmitate factis ſcarificationibus ventoſam cū igne ſuppoſuit quā parum dimiſit ꝛ amota ventoſa magna q̄ꝫtitas citrine aq̄ ꝑ ſcarificatiōes illas exiuit in tāta quātitate ꝙ in modū pluuie gutte cadebant: ꝛ ſic liber euaſit. Et ſic h̄ cura fuit illi ɔueniēs: q: forſan venenū ad cerebrū ſeu ad ſuperiora raptum habebat: ꝛ ſi q̄s perciperet venenuꝫ ad aliqd̄ membrū rapere ſibi ſi poſſibile fuerit ꝓcuret ꝑ illam viaꝫ ipm extrahere. Conſulo tn̄ vt nunq̄ꝫ verſus ꝑncipale trahat᷑. ſi aliter fieri poteſt imo ipm a ꝑncipalibus diuerte quantū tibi poſſibile fuerit: ꝛ menti ſemp habeas defendere ꝑncipalia cum epithimatibus: ꝛ alijs hō calidis ꝛ frigidis ſm quā habueris intentionē. ꝛ cōſimiliter taꝫ ꝓ cerebro q̄ꝫ ꝓ corde ſemp odoriferis vtere. Hic eſt igitur modus ꝑ quem venenū aſſumptum expellitur ſeu ad extra trahitur: ꝛ per hoc intentio prima complebitur.

¶His peractis aliqd̄ exhibeas bezeardicū ſeu tyriacale: ꝛ per h̄ intentioneꝫ ſecundā cōſequeris: ꝛ quia tutius eſt venenū extra corpus q̄bus poteris modis expellere q̄ꝫ ipm intus derelinq̄re. hoc facere primo te docui ꝛ hanc ꝑmaꝫ volui eſſe intentionem. ¶Verum ſi venenū tibi ſpecifice cognitū fuerit ſuum ſtatim a principio prebeas bezear inferius deo ɔcedente deſcribendū. Et ſi in gn̄ali ſolum: q: ſcis: ſcꝫ ipm calidū vel fridū vel a tota ſuba opatiuum aut ex venenoſoꝝ animaliū morſu vel punctura ſiue vulnus cum alia re venenoſa factū exiſtat: aliqd̄ vnum ex īfraſcriptis bezeardicis ſeu tyriacalib⁹ ſtatim exhibeas. Sꝫ vnuꝫ tn̄ faciendo aliud nō omittas: q: dū q̄ ꝑtinēt ad ꝑmā intentionē ꝑparent᷑ ipm tyriacalē ſeu bezeardicum poteris exhibere ꝛ maxime ex infraſcriptis. Nā ſi ſm venenoꝝ diuerſitatem alia ꝛ alia req̄rant᷑ h̄ tn̄ cuilibet veneno a tota ſuba indifferenter opponuntur: puta tyriaca de terra ſigilla. ſm quaꝫ libuerit deſcꝑtionē ꝛ ɔſilr medicamē de ruta tyriaca

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

dyateſſeron: ⁊ tyriaca de muſconib⁹ ſeu de turdis vel coturnicib⁹: ⁊ oīa iſta ſunt in ꝓcedētib⁹ deſcripta. ¶ Ad idē valet lapis bezear: q̄ antonamatice: vt inq̄t Cōciliator de quodā lapide dr̄ ſic vocatus. q̄ a tota ſubſtātia cuilibet letali veneno repugnat ſic ꝙ pars de eo trito ⁊ in potu dato abſq̄ alio medici ingenio oēm liberat venenatū: eſt enim lapis iſte rubeus puluerulētus leuis vt ſpōgia ⁊ frāgibilis vt gipſuꝫ ꝓut inq̄t Conciliator q vnū vidit. ¶ Ad idē raſura vnicornu cū vino vel aq̄ data. ¶ Ad idē valent ſmeraldi ſubtiliſſime triti. gra. ix. ⁊ bibat cuꝫ lacte amigdalino ⁊ aq̄ violarum cū modico aceti. Et ſcito. vt ponit Auerro. libro col. caplo ꝓmo: ꝙ illi q ſmeraldū biberent multa mala accidentia euenient in ꝓn°. nō minora accñtib⁹ veneni ſꝫ poſtea ſanabit ſubito talr ꝙ in eo nō remanebit aliq̄ debilitas neq̄ diſcraſia. ¶ Ad idem valēt plura ſimplicia in tertio deſcripta. cap°. vt ſunt radix diptami: tormētille: cardros herba: ſemen cimi: zedoaria. gra. iunipi: muſcus bace lauri: ⁊ ei⁹ folia coagulū lepoꝛis: vincetoxicū: ipicō raſan⁹ enula cāpana: ariſto. lō. ⁊ ro. Hec. n. ſumant in puluere. ſi puluerizari pñt ⁊ herbe ſumant ſic ſūt vel fiat de eis ſucc⁹ ⁊ iſto modo intentio ſecunda completur.

¶ Tertia itentio cōplet veneni acuitatem frāgendo. Naꝫ ſi ſciens ipm ex infridantib⁹ eſſe: q̄ ſtupefacit vel ſuffocando moꝛtem iducit: vt eſt opium mandragoꝛa fungi ⁊c̄. Totum regimen ad calidū declināś exhibeas tā medicinaliū q̄ ſex rerum nō nāliū ⁊ iō exhibe diamuſcum diatrion pipeō ⁊ ſilia. vinū quoq̄ purū cepe alia ⁊ ſilia: ⁊ ꝯ facias ſi venenuꝫ ex calidis coꝛrodentibus fuerit tam in regimine medicinalium q̄ etiam rerū ſex non nāliū: quia vinum pꝛohibe ⁊ alia calida: ⁊ lac papaueris: ⁊ lac ſeminū cōium frigidoꝛum ⁊ ſimilia.

¶ Ultima vō intentio ꝑ ꝓuocantia ſudoꝛeꝫ cōplebit: ⁊ ad hāc intentionē pñt fieri vnctiones ꝑ totuꝫ coꝛpus ex oleo anetino vl' irino vel de enula vel de cinamomo vel de pulegio aut de croco ⁊ fricationes cuꝫ pannis calidis. ¶ Ad intra vō valet ſuccus allij cū vino bibitus: ac ſolum alliuꝫ q̄ comeſtū: piper ⁊ myrrha cū vino ſumpta: ⁊ oēs confectiones potentes ſubām veneni reſoluere: ſiue ſit calidum ſiue frigidū: ⁊ ſiue hoc faciat ꝑ ſe ſiue ꝑ accidēs. verbi gra ſicut dicimus ꝙ ruta infrigidat reſoluendo ⁊ exterminando caloꝛē nālem: ita nō inconuenit vt alliū myrrha menta ruta cōfectiones calide ⁊ ſilia ſubſtantiaꝫ veneni reſoluāt. Et ſi calidū exiſtat ſit vt eius venenoſam virtuteꝫ amittat. ſꝫ per accñs hoc fiat. Et ideo ſupra dicebatur auctoꝛitate. ¶ Serapionis ꝙ allium oībus venenis ꝯfert: coꝛ. ſ. reſoluendo ſubām. Et hec eſt generalis omnium venenoꝛum cura: quare ⁊c̄.

¶ De cura particulari venenoꝝ mineraliū. Cap. viij.

p Oſita indifferenter omnium venenoꝛuꝫ generali cura. deinceps breuitati parcens particularium ⁊ notoꝛum magis venenoꝛum bezeardica ſolum cum quibuſdam maxime conferentibus inſcribam. Naꝫ cum cognoueris: cuius ſpeciei venenū exiſtat gñalib⁹ pꝛemiſſis q̄ in ꝓcedenti caplo deſcripta ſūt fac: vt te iſra docebo: q̄ deo duce infirmo tuo bene ſuccedet.

¶ De lapide ſimili coꝛallo.

¶ A mineralibus itaq̄ pꝛimo venenis incipiens quidā reperitur lapis coꝛallo ſimilis: cuius tertia pars dragme ſtatim interficit inducens ſcotomiam vertiginem tremoꝛem coꝛdis ⁊ ſincopim ⁊ potionate lingua ⁊ labia apoſtemantur. huius bezear eſt tria grana muſci cum vino decoctionis diptami in potu tribuere aut duas vel tres. ʒ. pulueris radicis capparoꝛum. ex conferentibus vō eſt diamuſcus ⁊ diamargariton.

¶ De argento viuo.

¶ Argentum viuum totius grauedinem ac doloꝛem inteſtinoꝛum faciens. ad vltimū epilepſiam vel apoplexiaꝫ inducit: licet nōnulli dicant eum bibitum nō nocere. Cuius oppoſitum patuit in quodam apothecario anotomizato qui tempoꝛe eſtus loco aque ipſꝫ biberat: vt ponit Cōciliatoꝛ. Nam coꝛ iſtius repertū extitit congelatum ⁊ ſanguis circa ipm. ⁊ conſimiliter ſimia Raſis: cui ipſe argentuꝫ viuuꝫ tribuerat in potu. Nam ſupraſcriptis ſilia habuit accidentia: vt ipſe. 8. Alman. enarrat. Huius bezear eſt i potu cum vino dare coſtum vel citrach: ⁊ eſt ſcolopendria. Ex ꝯferētib⁹ vō eſt in potu cū vino dare. ʒ. ij. vel. iij: myrre hora poſt hoꝛam vel. ℈. ij. pulueris ruthe.

¶ De argento viuo extincto ⁊ ſublimato ⁊ vſtur. i. cinabrio azuro ⁊ arſenico.

¶ Hec eni coꝛroſionē ⁊ raſurā iducūt iteſtinoꝝ: ⁊ iō vomitu ꝓmiſſo ſm doctrinā capli ꝓcedētis cliſtere ex aq̄ mellis ⁊ adipe anatis ſeu galline eideꝫ tribuas quo emiſſo aliud ponatur ex lacte: deinde in cura procede vt in cura diſſinterie.

¶ De litargirio.

¶ Litargiriū doloꝛes inteſtinoꝛū iducit ⁊ ilioꝝ: ⁊ q̄ ꝑſepe ſterc⁹ retinet: vt inq̄t Raſis. tūc miſerere mei paſſioneꝫ inducit: q̄ ꝑ ſupi⁹ emittit qđ ꝑ iferi⁹ emittere debebat: hui⁹ eni bezear eſt cū vino decoctionis apij in potu dare ſpice romane ſimi colūbini añ. ʒ. i. vel. ʒ. ß. ſeis pentadactili. Ex ꝯferētib⁹ vō eſt ſumere myrrhā ⁊ pip cū vino vel alteruꝫ ipſoꝝ: ac ēt ſemē apij. Deinde cū cliſterib⁹ ⁊ ſolutiuis i cura procede vt in cura illoꝛum procederes.

¶ De ceruſa.

¶ Ceruſa potata linguā albificat ⁊ dentes denigrat: ſingultum q̄ ⁊ tuſſim inducit mēbra ac ⁊ mollificat ⁊ doloꝛē ventris ac ⁊ tenaſmonē cauſans ſanguinē egere facit. Hui⁹ bezear eſt bonū vinū i potu tribuere ſic vt ifirm⁹ ad ebrietatē vſq̄ deueniat. ex ꝯferētib⁹ aūt ē ifirmo tyriacā magnā ſeu mitridatū cū bono vino dare ⁊ eū cliſterizare cū ſolo brodio caulium rubeoꝛum leuiter coctoꝛum ⁊ oleo cōmuni.

¶ De gipſo.

¶ Gipſuꝫ difficultatē anhelitus faciēs in ſtomacho maximā ſtriditatē iducit: ꝓp qđ ſtipticat vēter cū q̄ ꝓpter caloꝛis moꝛtificationē facies liueſcit. ⁊ labia alba fiūt: hui⁹ bezear eſt. ʒ. ij. cineris farmētoꝝ vel cineris facti ex ramuli fabaꝝ ſiccis cum vino decoctionis herbe yſopi i potu tribuere. Ex ꝯferentibus vō eſt tyriaca ſeu mitridatū cū vino calido dare: aut ventreꝫ ex oleo de kerua calido inungere.

¶ De ſcoꝛia ferri.

¶ Ex potu ſcoꝛie ferri accidit doloꝛ vehemēs in vētre ⁊ in capite cū oris ac gutturis inflatiōe: ꝙ ſi ſtatim nō curet q̄tidie velut ethic⁹ ꝯſumet: ⁊ tandē moꝛit maraſmat⁹: hui⁹ bezear eſt in potu cū ſucco mercurialis. ʒ. i magnetis exhibere: poſt quē iura pinguia tribuēda ſunt: vt a coꝛpe lubricet: ⁊ ſ vicib⁹ aliq̄t fiendū exiſtit: ſed ex ꝯferētib⁹ eſt pillulas fendas ſtomathicas: vel alia ꝓpinare ſilia ſolutiua. Si aūt ad diſpōnem ſimilē ethice deuenerit eſt cura curādus ethice ꝑſepe ſup raſo capite olea adminiſtrādo frida: vt oleum violatum de ſalicibus ⁊c̄.

¶ De ſcoꝛia eris.

¶ Ex ſcoꝛia eris i ſtō ⁊ iteſtinis doloꝛ cauſat pūctio cū ventris ſupflua ſolutione ac vomitu. Cui⁹ bezear eſt ſucci apij ʒ. i. ꝓpinare cū vino. Ex ꝯferētib⁹ eſt ſuccū mēte exhibere ac ſtomachū ⁊ ventrē cū oleo roſa. calido inūgere: ac puluerem maſticis roſarum rub. ⁊ gallarum deſuper aſpergere.

¶ De ere viridi ⁊ ſpeciebus attramenti.

¶ Cui in potu dat es viride vel aliq̄ ſpēs attramēti ſeu vitrioli anhelitus accidit pꝛefocatio ſic vt reſpirare nequeat ⁊ ſoſonē ꝯtinuitatis patiet in interioꝛibus cū inteſtinoꝛuꝫ coꝛroſione ac pūctiōe: ⁊ bezear eſt. ʒ. ii. coꝛalli ru. ſubtiliſſime triti cū vino dare. Ex ꝯferētib⁹ vō eſt vomitu ꝓuocato vt ſcis infirmū ſepe cū lacte aſine ⁊ oleo amigdalaꝝ dul. cliſterizare: ac terrā ſigil. cū vino in potu tribuere: ipm q̄ lac aſine perſepe in potu exhibere.

¶ De arſenico ſublimato ⁊ non ſublimato.

¶ Ex arſenico ſublimato lingue exiccatio: arſura ſtomachi

hoc remedium de criſtalu preparato intabu [illegible] prodeſt valde

ſtio valida: inteſtinoꝝ excoꝛiatio cū moꝛdicatione accidit: ⁊ cū doloꝛib⁹ ex nō ſubtilimato aut oīa quietioꝛa erunt accidētia. Hui⁹ bezear eſt cū oleo amigdal. ʒ. i. criſtalli ſubtiliſſime triti exhibere. Et ex cōferentibus eſt ſyrupū violatū cū decoctione ſeminis lini: vel ſuccū malue cū melle: ⁊ oēs breuiter viſcoſas mucillagines in potu dare.

¶ De calce.

¶ Calx in potu data accidētia accidētibus arſenici ſimilia inducit. Cuius bezear eſt vrina aſini: vel. ʒ. i. fellis capꝛioli cum aqua calida in potu tribuere. Conferentia vero ſunt que arſenico ſublimato conferunt.

¶ De realgal.

¶ Potus realgal ſitim eſtuationē ac humiditatuꝫ exiccationē inducit: ſic ꝙ niſi breui curet aut moꝛit: aut in membꝛis cōtractus remanebit: hui⁹ bezear eſt ſtatim oleum de nucleis pini in potu tribuere. Ex cōferentibus eſt lac aſininū omni die in potu ſumere: ⁊ coꝛpus ex oleo amigdalarum dul. inungere: ſedantia quoq̄ ſitim pꝛebere.

¶ De plumbo vſto.

¶ Qui plumbū vſtū ſumpſerit: lingua ipſius ac labia plūbei fiunt coloꝛis: ⁊ tandē loq non valens ſuffocatus moꝛit. Hui⁹ bezear eſt in potu tribuere. ʒ. ii. gra. tritoꝝ cum vino Ex cōferentib⁹ eſt. ʒ. ij. tyriace magne cum aqua mellis oi mane ꝓpinare. Pelles quoq̄ vulpinas vel ouinas nouas iducere vētrēq̄ aſine vel mule calīm intrare perſepe.

¶ De magnete.

¶ Qui in potu magnetē ſumpſerit lunaticus ſit ac melancolicus: huius bezear eſt ſmeraldi triti q̄ntitatē quā volueris tribus vicibus in nouē diebus: q̄ de tertio in tertium in potu tribuere: ⁊ ex cōferētibus eſt auri ⁊ ſmeraldi añ. ℈. ß. in potu dare: cum lacte quoq̄ ouino ⁊ oleo amigdalaruꝫ dulcium ipſum perſepe cliſterizare.

¶ De lapide lazuli non abluto.

¶ Lapis lazuli nō ablutus ſubuerſionē ſtomaci triſtitiā ⁊ ſollicitudinē inducit. Cuius bezear eſt. ℈. ij. karabe in potu cum vino dare: ex conferentib⁹ vero eſt lac aſine omni die in potu ſumere: ⁊ hec de cura mineralium venenoꝛuꝫ cōmuniter notoꝝ ſic breuiter dicta ſufficiant.

¶ De cura vegetabilium venenoꝛum. Cap. ix.

¶ De napello ſiue eius ſucco.

e X potu napelli ſeu eius ſucci accidit vertigo ſincopis defectus coꝛdis ⁊ labia ac lingua apoſtemātur oculi egrediunt ⁊ potionatus ſepe tenaſmoneꝫ incurrens ſi euaſerit vt plurimum cadit in ethicam. Quare ſtatim eſt ei ſuccurrenduꝫ huius bezear ſecunduꝫ Aui. eſt cum vino in potu ſumere de puluere illius animalis qđ radicem eius paſcit. Sed ſecundum doctrinā pꝛehabitam darem puluerem muſconum napellum depaſcentium vel puluerē coturnicis ſeu turdi vel herbam kadres ſeu tyriacā de muſconibus ſuperius deſcriptā: ex cōferētibus autē iterato ſepe vomitu cum terra ſigillata: vel eius tyriaca: vt in cura habuiſti generali: eſt in potu cum vino ſumere. ʒ. ß. ſmeraldi trite vel tria gra. muſci. eſt enim muſcus nobilioꝛ tyriacarum contra napellum coꝛnu ſpice: vt Auicē. dē viribus coꝛdis. caplo de iudi. particulariuꝫ medicinarum ⁊ ideo nōnulli ipſum napelli coꝛnu ſpice ⁊ ſimiliuꝫ dixerunt eſſe bezear ⁊c̄. vel da diamuſcum ſeu diamargariton: ⁊ coꝛ cū coꝛdiali epithimate continue epithimatum tene.

¶ De coꝛnu ſpice.

¶ Qui i potu ſumpſerit coꝛnu ſpice ſanguinē guttatiꝫ minget. Nauſeā quoq̄ ac nigredinē lingue habens freneſim icurret: cui⁹ bezear eſt. ʒ. ß. cāphoꝛe cū aqua roſaꝝ in potu ſumere. Ex cōferētibus eſt coꝛ ac epar cuꝫ frigidis epithimatib⁹ epithimare ac ſuccum pomoꝝ acetoſoꝛum vinuꝫ de granatis vel ſuccum berberis perſepe potare: vel talia cum ſuis ferculis miſcere.

¶ De titimallo ⁊ eius lacticinijs venenoſis. Et pꝛecipue de ſcamonea ⁊ mezereon.

¶ Titimallus ⁊ oīa lacticinia venenoſa ſilia iducunt accidētia: q̄ nauſeā ſingultū doloꝛē ventris ac toꝛtionē cū fluxu vocis quoq̄ deſtructionē: deinde ſpaſmū ad quē moꝛs ſequit ſucceſſiue. Et q̄ titimalli multe ſūt ſpēs. Diuꝫ cōe bezear erit dare tyriace. ʒ. ij. diſſolute cū vino decoctionis diptami vel enule cāpane. Pꝛopriū tñ bezear titimalli eſt ʒ. i. mumie cū vino calido in potu dare. Scamonee eſt herba ribes vel ei⁹ ſuccus ⁊ loco huius darē acetoſam. Bezear vero mezereon eſt oꝛiganū quōcunq̄ datum: q̄ tam in puluerē herbā q̄ in ſuccū. Ex conferentibus vero eſt aqua oꝛdei cum puluere zuccari ſepe potata: vel dare. ʒ. ii. maſticis cū miua citonioꝝ: vētrē quoq̄ ac ſtomacū ex oleo roſ. bene inungere: ⁊ puluerē maſticis roſ. rub. ⁊ gallarum deſuper aſpergere: ac ſomnū etiā pꝛouocare.

¶ De kerua ſeu eius ſucco.

¶ Ex kerua ſeu eius ſucco doloꝛ ſtōi ac vomitus inducit: ⁊ huius bezear eſt perfoꝛata: ex cōferētibus vero eſt dare. ʒ. ij. tyriace magne cū vino calido.

¶ De apio riſus.

¶ Qui apiū riſus ſumpſerit cōtinue ridens amens efficit cuius bezear eſt ſuccus meliſſe cū aceto datus: ex cōferentibus vero eſt ſomnū cū vino inebriāte pꝛouocare.

¶ De oleandro.

¶ Qui oleādri herbā vel ſuccū ſumpſerit inflāmationem ventris tremoꝛē coꝛdis maxima cuꝫ anxietate patiet: ⁊ tādem ſincopim. huius bezear eſt decoctio agnicaſti potata vel ſuccus eius: ⁊ ipſe etiam quōcunq̄ ſumptus. Sunt ⁊ huius bezear gra. iuniperi cuꝫ vino bibita: ex conferentibus vero eſt ſicus cum melle ⁊ zuccaro: ⁊ etiam diacaſtoreum in potu datum.

¶ De ſucco cucumeris aſinini.

¶ Qui ſuccū cucumeris aſinini i potu ſumpſerit gutturis excoꝛiationē: vētriſq̄ ſoſoneꝫ cū intenſo inteſtinoꝝ doloꝛe patiet: hui⁹ bezear eſt ſucc⁹ mēte: ex conferētibus vero eſt tyriaca magna cuꝫ decoctione bacarū lauri.

¶ De brionia ſiue eius ſucco.

¶ Brionia ſiue ei⁹ ſucc⁹ ſcotomiā anguſtiā ac ſtoliditatē inducit: cui⁹ bezear eſt pip nigrū: ex cōferentib⁹ eſt. ʒ. ij. tyriace cū vino decoctionis enule campane exhibere.

¶ De helleboꝛo.

¶ Qui helleboꝝ potauerit ⁊ nigrū maxie pulſuꝫ coꝛdis lingue aduſtionē: vētris iflationē: ſtricturā anhelit⁹ ſingultum ⁊ finaliter ſpaſmū incurret: cui⁹ bezear eſt. ʒ. ß. caſtoꝛei cuꝫ vino: ⁊ ſm alios. ʒ. ij. pulueris floꝛis nenufaris cū vino in potu exhibere: ⁊ huic magis aſſentio: ex conferentibus eſt dare tyriacam antifarmaci ſeu gentianam cum vino.

¶ De ciclamide ſiue eius ſucco.

¶ Ciclamē vel ei⁹ ſuccus ſtrāgulationē ac ſuffocationē inducit: cui⁹ bezear eſt pip album: cōferentia vero ſunt. ʒ. ij. bace lauri puluerizate ⁊ cum vino potate.

¶ De cicuta vel eius ſucco.

¶ Cicutā vel ei⁹ ſuccū aſſumēs ſenſuꝫ amittit: ⁊ ſtupoꝛē incurrit: ⁊ ideo ſi aues frumētū in ei⁹ ſucco remollitum māducauerint ſtupeſiunt ſic vt manucapi poſſint. Nec hoc eſt venenū ꝙ athenienſes Socrati tribuerūt: vt ponit Cōciliatoꝛ: ſed fuit qđdā venenū cōpoſitum qđ cicutā vocarūt ⁊ in hyſtoꝛijs legi romanoꝝ. de quo Ualeri⁹ maxi. facit mētionē huius bezear eſt puluis gētiane cum vino datus. Tyriaca vero magna eſt ex cōferētibus ⁊c̄.

¶ De ſtrāgulatoꝛe adip leopardi ⁊ ſilibus.

¶ Strāgulatoꝛ adip leopardi ⁊ ſilium que aconita vocantur ſcothomiā ⁊ oculoꝝ tenebꝛoſitatē cuꝫ pꝛefocatione inducentia in palato: ⁊ in vuea ꝑſepe generant apoſtema: et in cāna pulmonis tāta inducit leſio: vt potionat⁹ ſtrangulari videat hoꝝ bezear eſt coagulū hedi vel cerui vel ariſtologia lon. vomitu ꝓmiſſo: ⁊ etiā oleū balſami: ex conferētib⁹ vero eſt tyriaca magna cū vino: in quo auruꝫ vel argentum candens fuerit extinctum in potu data.

¶ De ſucco coꝛiandri.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

¶Succus coriādri vertiginē ſcothomiā groſſitudinē vocis cū pmixtiōe rōnis iducēs hoīem reddit ac ſi ebrius foret. q̄ ſi eius malitia ꝓlōgeť ſtupidus moriť. Huius bezear eſt viticella in potu data: cōferēs vero eſt tyriaca magna cum vino cocta.

¶De pomis mandragore.

¶Poma mādragore ⁊ eiꝰ radix ſtuporē mentis alienationē amētiā ⁊ ruborē oculoꝝ ac faciētia ſomnū ꝓfunduȝ inducūt: quoꝝ bezear eſt radix rafani. Ex cōferentibus vero eſt acetuȝ forte odorare: vinū purum bibere: ⁊ per primaȝ diē omnem vitare comeſtionem.

¶De papauere nigro.

¶Papauer nigrum ſuprafcriptis ſimilia inducit accidentia: cuius bezear eſt allium crudum comedere: cōfert autē cōfectio de anacardis dyacaſtoreuȝ aut tyriaca magna cū vino data.

¶De opio.

¶Opiū ſumēs hebes piger dormitās nō intelligēs efficitur: ⁊ abſq̄ ſenſu: cui niſi in breui ſuccurrať ſtupidus morietur: ⁊ huius bezear eſt. ʒ. i. caſtorei cum vino dati: ex cōferentibus vero eſt optimū vinuȝ bibere: ac cum nitro ⁊ ſapone extrema fricare: cum pipere quoq̄ ſeu elleboro albo in naribus intromiſſo ſternutationem prouocare.

¶De fungis.

¶Qui fungos malos ſeu mala tubera māducauerit ventris ac ſtomaci inflationem incurret cū pectinis dolore ac vrine retētione: cui poſtea ſuccedit pulſus paruitas: ꝯſtrictio anhelitꝰ: ſincopis ſudor frigidus: ⁊ ſucceſſiue mors. Et ex his fungis q̄maxime hoc accidit q̄ in vicinitate ferri naſcunť eruginoſi: aut triuiarū locis vel rerū putridaruȝ aut iuxta radices oleandri vel arboris ſeu plante alterius venenoſe vt lacticinioꝝ ⁊c̄. vel iuxta māſionē alicuius reptiliū venenoſoꝝ: ⁊ nō ſolū ex ipſoꝝ comeſtione mala eueniūt accidētia: imo ex odoratu q̄s ſepe epilepſiam incurrit ⁊ nōnunq̄ȝ mortē ſubitaneā. Hoꝝ bezear eſt alliū crudum comeſtū vel calamentum: ſeu eius puluis cū optimo vino in potu datum. Ex cōferentibus vero eſt diatrion pipereon aut diaciminuȝ ſumere cū bono vino. Patientem quoq̄ cum cliſteri cliſterizare carminatiuo: ac ventrē cuȝ oleo rutaceo ⁊ nardino bene calidis inungere: vel facias ſecretū Galieni: q̄d ipſe in ſuo libro ſecretorum deſcribit: q̄ꝛ deſicca ſtercus galline: ⁊ ipſuȝ diſſolue cū acceto vino ⁊ melle: ⁊ in potu tribue: tale enim medicamē vomituȝ ꝓuocando ſtatim quieſcere facit infirmum eum liberās ⁊c̄. Si quis tamen fungos cum piris fruſtatim inciſis elixauerit eorum remouebitur venenoſitas.

¶De iuſquiamo.

¶Juſquiami ſemē ſumptū mētis alienationē: ſcotomiā vertiginē: ſtuporē ⁊ omniū mēbroꝝ imobilitatē inducit: cum quo ſepe rubent oculi: apoſtemať lingua: ⁊ ſpuma ab ore egreditur: ⁊ ſepe infirmus amens effectus ſicut mulus vel mula rudit. Et huiꝰ bezear ſunt grana fiſticorum vel grana pini cū vino decocta aut. ʒ. ii. naſturtij agreſt. cū vino dulci. Ex cōferentibus autē eſt piperis longi. ʒ. ii. cū vino decoctionis in potu dare.

¶De nuce auellana ſeu alio fructu rancido.

¶Nux rancida auellane amigdale bace lauri vel aliꝰ fructus rancidus ſciſſurā lingue inducit cū nauſea anguſtia ⁊ ſincopi ⁊ virtutis animalis debilitate. Horum bezear eſt diaciminū vel diatriō pipereon cū vino datū. Ex cōferētibus ſunt rob fructuum ſtipticorum vt citonij pirorum ⁊c̄.

¶De nuce vomica.

¶Nux vomica vomitū peſſimū ac virtutis diſſolutiōem inducit: cuiꝰ bezear eſt cortex citri. Ex cōferētibus eſt bonum vnū ac rob citoniorum ⁊ mirti.

¶De ficu pharaonis.

¶Ficus pharaonis febres inducunt tertianas ac totiꝰ corporis fractionē: ⁊ apparet infirmo q̄ ſit hydropicus: quarum bezear ſunt ſemina cucumeris, vel ipſorum lac cum aqua ordei extractum ex conferentibus autē eſt ſerum caprinum ⁊ aqua ordei.

¶De colloquintida.

¶Collogntida i arbore ſolitarie nata mordicationē i ſtō inducit ⁊ in vētre cū tāta virtutis ꝓſtratiōe q̄ niſi ſuccurſuȝ habuerit īfra diē tertiā moriet. Huius bezear eſt ſmeraldi trite. ʒ. ß. cuȝ vino in potu dare. Ex cōferētibus eſt tyriaca magna cuȝ vino ⁊ aqua ordei cū puluere zucchari: ac. ʒ. ii. maſticis cum mīua citrinoꝝ.

¶De ſemine vrtice.

¶Semē vrtice lingue oris ⁊ gutturis iducit excoriationē ac in ſtō ac vētre arſurā ⁊ ardorē maximum. Cuius bezear ſunt gra. citonioꝝ trita ⁊ potata cū aqua calida. Et ex conferētibus eſt oleum amigdalarum potare.

¶De ſemine ſerpentarie.

¶Semē ſerpentarie punctionē gutturis inducit: ⁊ tandē ipſius oris ⁊ gutturis excoriationem cum tremore cordis: cius bezear eſt ptiſana non collata. Ex cōferentibus auteȝ eſt butirum recens bibitum.

¶De euforbio.

¶Euforbiū in ſupflua q̄ntitate ſumptū anguſtiā inflāmationē ⁊ mordicationē in ſtō cāns ⁊ in vētre p̄ſepe ſingultū iducit: ac ēt fluxū vētris. Cuiꝰ bezear eſt ſemē citri in potu cū vino decoctionis enule exhibere. Et ex ꝯferētibꝰ eſt ſumere ſuccū pomoꝝ acetoſoꝝ lac acetoſum ac butirū crudum. Et hec de particulari cura venenoꝝ vegetabilium ſeu terrenaſcentium ſic breuiter dicta ſufficiant.

¶De particulari cura venenorum animalium ⁊ quorundaȝ partium ipſorum. Cap. x.

¶De lepore marino.

q Ui leporē marinū ſumpſerit vomituȝ colere ⁊ ſanguinis dolorē ſtōaci difficultatē vrine rubedinem oculorū: tuſſim ſiccā: ſputū ſang. ⁊ anhelitus difficultatem incurret: cibū quoq̄ abhorrebit: q̄ ſi piſcibꝰ punctatis terreať: nulla ſpes ſalutis exiſtit: ⁊ ſi nō: adhuc ſanari poterit. Huius bezear eſt ſanguis hoīs potatus aut ſanguis anſeris vel. ʒ. ii. picis naualis cum vino. Et aliqui dicunt q̄ eſt vulpis aſſata ⁊ comeſta. Ex cōferētibꝰ vero eſt ſugere lac aſine vel mulieris a māmilla ac cancros fluuiales comedere: ⁊ ſumere parum tyriace diateſſeron tribus diebus continuis.

¶De cantaridibus.

¶Ex potu cātaridū p̄ hypocūdria pectinē anchas: ⁊ vſq̄ ad genua dolor accidit. Et ſit voluptas migēdi abſq̄ hoc q̄ patiēs mingere poſſit. ⁊ ſi minxerit: ſanguinē mingit cū dolore mario. Et accidit ſepe pmixtō rōnis cū ſincopi: ⁊ moriť. Harū bezear ſunt gra. x. ſemis alkekengi ſeu lac ſeminis cucumeris extractū cuȝ aq̄ ordei. A vulgo tñ fertur q̄ haꝝ bezear eſt acetū ſumptū: ſed nullibi ab auctoribus hoc ſcriptum inueni: q̄ꝛ tñ experimēto hoc cōprehenſum facias ſi libet: ex cōferentibus autē eſt ſumere lac ſicut extrahiť ab vbere ⁊ potare aquam pſilij ⁊ portulace: ⁊ lac q̄tuor ſeminum frigidoꝝ.

¶De cerebro gatti.

¶Cū q̄s gatti cerebruȝ māducauerit: ſepe v̄tiginē icurrēs ſtolidus efficiť: ⁊ ego talē vidi adeo ꝯfirmatuȝ q̄ nunq̄ȝ ſanari potuit. Bezear tñ huiꝰ eſt tria grana muſci cum vino albo in potu dare: ex ꝯferētibꝰ ē vomitū ſepe cū terra ſigillata aut eiꝰ tyriaca ꝓuocare: ⁊ de diamuſco ſumere ſeu de letitia galieni vnū bolū oī die p̄ duas horas añ prandium.

¶De felle leopardi.

¶Qui fel ſumpſerit leopardi colere viridis vel citrine vomitū icurret. Aloes quoq̄ odorē ſentiet ac ſaporē: ⁊ factꝰ ictericꝰ niſi in breui ſuccurſuȝ habuerit: ex frequētata ſincopi morieť. Huiꝰ bezear eſt. ℨ. ß. muſci cuȝ vino dare vel tyriacā de muſcōibꝰ: ex ꝯferētibꝰ eſt diamuſcꝰ diamargariton: ⁊ hoc vomitu ſepe p̄miſſo vt ſcis. Jura q̄ȝ gallinarū pinguium in q̄bꝰ muſci macis ⁊ croci aliq̄d apponať, ⁊c̄.

¶De felle canis marini.

¶Fel canis marini ⁊ ſi nō ita cito iterficiat vt fel leopardi ꝯſilia tñ iducit accītia: ⁊ eius cura eſt cura fellis leopardi.

¶De extremitate caude ceruine.

¶Extremitas caude ceruine anguſtiā ⁊ dolorē vehemētē in ſtō ⁊ in viſceribꝰ iducēs ſincopim ſepe facit euenire: et ſic interficit in breui: huiꝰ bezear eſt tyriaca talis. ℞. auellanaruȝ fiſticoꝝ: fellis equi añ. partes equales cōfice cum melle: ⁊ deť in potu de ea cū vino. Alij vo dicūt q̄ ſuū bezear eſt tyriaca magna data cū aqua decoctiōis fiſticoꝝ et auellanaruȝ. Ex cōferētibus eſt. ℨ. ß. ſmeraldi ſubtiliſſime trite dare cū vino: ac etiā electuarium de gēmis.

¶De ſanguine humano.

¶Cum in potu datꝰ fuerit ſanguis hoīs ruſi extractus tēpore rixe vel ire pmixtionē intellectus cū furore maximo ⁊ inuerecūdiā incurrēs paulatine maraſmabiť: ⁊ tandem cōſumptus morieť: ⁊ huius bezear eſt vinū viperinum vel trociſcus vnus de tiro. Ex cōferētibus eſt aqua cucumeris vel lac ſeminū ſuoꝝ ac ſyrupus de nenufa.

¶De ſanguine tauri.

¶Sanguis tauri vl' bouis antiq̄ fruſta ſanguis expuere facit cōgelati: ⁊ dolorē in brācis ⁊ meri cū rubedine lingue ac pfocatione: ac ſpaſmū cāns mortē iducit. Huius bezear eſt coagulū leporis cū aceto ſumptus aut ſemē caulis vel piper: ⁊ etiā ſumere acetum fortiſſimum calidum per ſe.

¶De ſanguine bufonis.

¶Sanguis bufonis difficultatē anhelitꝰ tremoreȝ cordis ac ſincopim freq̄nter cauſans feſtinā mortē iducit. Et ideȝ facit eiꝰ ſputū: ſȝ mortē celeriꝰ iducit: q̄ꝛ eſt venenū deteriꝰ ſanguie. Hoꝝ bezear eſt lapis bufonis quē vulgares crapatinā vocant. vt ſupra dicebať. Ex cōferentibus eſt. ℨ. ß. ſmeraldi cū vino dare: ⁊ ventres calidos aialiū q̄drupeduȝ intrare ſepe vt eſt bos aſinus mulus equus ⁊c̄.

¶De ſanguine menſtruo.

¶Qui ſanguinē mēſtruum ſumpſerit aut leproſus lunaticus maleficus ⁊ obliuioſus efficiť: ⁊ huius bezear eſt trociſcus vnus de tiro aut de ſerpētibus a quibꝰ cauda ⁊ caput per palmū fuerint abſciſa māducare: ſed elixentur primo: ⁊ prima abijciatur aqua: deinde ſcdo decoquantur radicē diptami in decotione ponendo. Ex cōferentibus autem eſt. ʒ. i. margaritarum cū aqua meliſſe potare. Jn aqua quoq̄ tepida balneari ⁊ cū puellis conuerſari: cum quibus interdum coeat ⁊c̄.

¶De caſtoreo malo.

¶Qui malū caſtoreū in potu ſumpſerit rixas ⁊ clamoreȝ in currēs dolores maximuȝ ſentiet in nutritiuis: febreq̄ȝ incurret: ⁊ extra os linguā tenebit. Huiꝰ bezear ſunt. ʒ. ij. coriādroꝝ aſſatoꝝ. Ex ꝯferētibꝰ vero eſt tñ vomitū cū butiro ⁊ aq̄ mellis ꝓuocare: q̄ amplius caſtorei odorē nō ſentiat ſiue ſaporē. Deinde in potu deť lac ſeminū cōmunium frigidoꝝ: aut ſyrupus de limonibus vel de ribes: vel de ſucco acetoſe ſeu acetoſitatis citri.

¶De piſcibꝰ fridis: ⁊ de carne corrupta.

¶Ex comeſtione piſciū frigidoꝝ q̄bus poſt eoꝝ coctionē corruptio ſupuenit: ⁊ ex comeſtiōe carnis pſidie iterfecte aut a fulgore ſeu peſtilētia mortue accidit ſtrāgulatio ſingultꝰ ſudor frigidus ⁊ ſincopis: ⁊ breuiter omnia accidunt fungorum accidētia: ⁊ eoꝝ cura eſt cura fungorum.

¶De coopertis aſſaturis.

¶Ex coopertis aſſaturis: ⁊ in pānis iuolutis ſtatim cōcocte ſunt accidit tñ cum māducanť vertigo ⁊ ſcotomia: ita frequens vt nōnunq̄ȝ patiēs epilepſiaȝ incurrat. Harum cura poſt vomitum eſt in potu ſumere zucharum roſ. cuȝ pīlo aloes: ⁊ maxime mixtū cum vino. Ex conferentibus eſt rob fructuuȝ ſtipticorum ⁊ balneum aque dulcis ſepe ingredi. Et hec de cura particulari venenoſorum animalium ⁊ partium ipſorum.

¶De cura pūcture ſeu morſure animaliū venenoſorū: ac vulnerum factorum cum cultello: ſagitta: telo vel alia re īfecta veneno. Capl'm. xi.

d E cura pūcture ⁊ morſure aīaliū venenoſoꝝ: ⁊ vulneris facti cū cultello ſagitta: telo vel alia re īfecta veneno. Et ſi multa ſint ſupra caplo ſeptimo poſita hic ex his aliq̄ replicando nōnulli vtilia ſecum annexa ſpāles curas ꝓnūc relinquēdo. Nā cū aīaliū oīuȝ venenoſoꝝ bezear ſit tyriaca magna eſt in eoꝝ morſuris ſeu puncturis ſtatim tribuēda. Et ſi ſciť cuius ſpēi venenū exiſtat ſagittā vel aliam rē vulnera faciēte: inficiens bezear appropriatū ſupius deſcriptū ſtatim infirmo tribuať: ac etiaȝ cura illi veneno appropriata cureť. Verū. n. cum ſepe rabidi canes ⁊ alia rabida aīalia nos mordeāt vt eſt mulus equꝰ ⁊c̄. hoc cōpleto caplo ſpālē curam ipſoꝝ inſcribā. ¶Dico igiť q̄ in punctura morſura vel vulnere venenoſo: ſi venenum ſpecifice cognoſciť ſuū ꝓpriuȝ eſt bezear ꝓpinandū. ¶Jgnoto autē veneno tyriaca magna ſtatiȝ potui tribuať. Hoc. n. pōt oīuȝ aīaliuȝ eſſe cōe bezear. ¶Ad idē valet lapis bezear coagulū leporis vnicornu: tormētilla: radix diptami. Et vltra oīa illa valent bezeargica: ſeu tyriacalia q̄ ſunt ſupius caplo tertio ⁊ ſexto daſcripta. ¶Deinde ſup morſuraȝ vel puncturā mēbrū ſtricte ligeť cuȝ corrigia ceruina potiꝰ q̄ȝ alia re ſi hri pōt. Nā ceruinū coriuȝ ꝯtra venenū mirabilr̄ opať: q̄ ſi aīal pungēs ſeu mordēs hri poſſit: ex eo ſtatī locꝰ empleť: p̄ priꝰ tñ abſciſis extremitatibꝰ: ſi ſerpēs fuerit. Et ſi tale aīal haberi nō pōt: vētoſa cū ſcarificatiōe vulneri vel morſure ſupponať: vel cū ore pſone vilis per priꝰ ex vino decoctionis diptami loto vl' gētiane vulnus: aut morſura ſugať: vel culus viui galli: cuius roſtrum ſepe claudať ſupponať: aut gallina p̄ mediuȝ ſciſſa: ⁊ adhuc palpitās ipſaȝ ſepiſſime renouādo: q̄ꝛ cū frigida fuerit alia apponať. Jtē tyriaca magna ſup locuȝ emplaſtramatie cōfert. ¶Ad idē valēt empla ſeq̄ntia de quoꝝ proprietate eſt oē venenū ad ſe trahere. Primū. ℞. cepaꝝ cōium. ʒ. iiii. cepe ſquille. ʒ. iii. calamēti fluuialis yſopi ſicce origani. añ. ℳ. ii. cōteranť in hriuio donec piſtari poſſint q̄bꝰ adde galbani ſerapini. añ. ʒ. ii. glutinis albotum q̄tuȝ ſufficit ad incorporādū: ⁊ fiat empl'm: cū quo locꝰ empleť. ¶Vel facias ſic. ℞. alij alb. lib. i. ß. calamēti fluuialis. ℳ. iii. piſtenť ſil': q̄bus adde ſucci porri. ʒ. iii. fellis thaurini. ʒ. j. ß. ſulfuris. ʒ. ii. ß. caſtorei. ʒ. i. ⁊ fiat empl'm. ¶Vel facias ſic. ℞. caſtorei ſerapini: aſſe. ſulfuris: ſimi colūbini: mentaſtri. pulegij ceruini oīuȝ partes eq̄les: picis: ⁊ olei veteris q̄tuȝ ad eoruȝ cōmixtionem ſufficere poſſit: ⁊ agiteť tñ in mortario q̄ oium debita fiat vnio: ⁊ fiat empl'm. ¶Vel facias ſic. ℞. calcis q̄titatē quā volueris: eā cōfice cum melle ⁊ oleo ⁊ fac empl'm. ¶Vel facias ſic. ℞. calcis li. i. ſinapis. lib. ß. incorporentur cum aceto: ⁊ fiat emplaſtrum. ¶Vel facias ſic. ℞. alkitraȝ lib. i. pulueriza: ⁊ ꝯfice cū aq̄ ſaponis: ⁊ fac empl'm. ¶Vel facias ſic: ⁊ eſt mirabile ī iſto caſu. Liquefac picē: ⁊ in ea ferueti intinge lanā: ⁊ ita calidā loco ſuperpone. ¶Vel facias empl'm ex cancris tritis vel ex alio ſolo: vel ex alio cum butiro cocto. Vel ex caſtoreo cum oleo mixto: vel ex ſulfure cū vrina mixto: vel cuȝ calamēto fluuiali ſolo: vel cuȝ radice conſolide maioris inter duos lapides cōtrita: vel cum ſcabioſa: ſeu cauda equina: vel taſſo barbaſſo: hec. n. mirabilr̄ valēt in antrace ⁊ carbunculo. Sed cuȝ vtrobiq̄ mā exiſtat venenoſa: debent etiam in iſto caſu valere. ¶Ad idem valet locum confricare cum ſale ſolo: aut nitro ſolo: aut cum ſale ⁊ aceto: aut cum ſale ⁊ oleo ſimul coctis: aut cum cinere vitis vel ſici ⁊ aceto: aut cum felle tauri: aut cum aqua maris calida ſola: vel cum aceto mixta: aut cum aqua decoctionis muris habitantis in domo: aut aqua decoctionis muſtelle. ¶Et q̄ꝛ animalia venenoſa perſepe aculeos: ſeu dentes dimittunt in locis morſis. eſt locus tunc cuȝ cinere oleo pmixto fricādus. ¶Hijs igitur generalibus remedijs adimpletis: ſi locus incipit denigrari: ſignum eſt q̄ punctura morſura ſeu vulnꝰ fuit aīalis ſeu alteriꝰ rei pniciſſime. Quare ſi mēbrū aptū fuerit abſciſioni ſtatī abſcidať: ⁊ ſi nō: ſine mora cauterizetur. Et hec cura gn̄alis puncture ſeu morſure

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

omniũ animalium venenoſoꝝ:ac etiam vulnerum cum re infecta veneno factorum. quare ꝛc.

¶ De cura a cane ſeu alio aiali rabido morſi. Cap. xij.

Cum q̃s a cane rabido morſus fuerit:ſi vulnus profundet:ſit in ꝓncipio doloroſum. Et ſic paucos infra dies vel horas ei accñtia ſupueniũt īfraſcripta. Si vero ſupficiale fuerit:dũmõ ſolũ mẽbrana rumpaſ:ꝛ ſi ꝓtũc aliũ dolorẽ nõ ſenſerit:in ꝓceſſu tñ accñtia incurret infraſcripta:q2 ſine cã timet plus ſolito vigilat:hominũ refugit cõuerſationẽ:ꝛ ſolus eſſe appetit. Cũ aũt magis confirmaſ:fit ei⁹ vox rauca:aquãq3 ꝛ oẽs abhorret humiditates: Cũq3 malitia rabiei in eo cõfirmata eſt cognoſces: q2 ab aq̃ quouiſmõ approximata terreſ. Nã ex vehementi: ꝛ ꝯtinua canũ imaginatiõe:canes in ea eſſe imaginaſ ſepe ac ẽt vt canis latrat. Et in humiditatib⁹ aq̃: emittit hoc eſt in ſpmate ꝑ polutionẽ emiſſo in vrina:aut in ſuis ſtãcis egõnib⁹ nõnunq̃3 fruſtula velut canes exiũt:qđ eſt:q2 forſis imaginatio quã ꝯtinue de cane h3 in iſtas humiditates canũ figurã ſigillat. ¶ Et quo ad ꝓnoſtica ſigna cu3 ex aq̃ terreſ:iſtiſq3 in ſupfluitatibus canũ inſignia diſcernuntur ſpes nulla ſalutis exiſtit. Verũ taliũ accñtiũ ꝑſepe vſq3 ad xl. diẽ tardaſ euẽt⁹:ꝛ q̃nq3 vſq3 ad ſex menſes:ꝛ nõnunq̃3 vſq3 ad annũ vt nõnulli referunt. Aliq vero dicũt vſq3 ad annũ. 7. ꝛ ego habui a fidedigno φ poſt. 18. annũ cuidam a cane rabido morſo accidẽtia ſupuenerint ſupraſcripta: ꝛ hoc fuerat:q2 ſub vmbra ſorbe trãſierat:ꝛ infra tertiũ rabidus mortu⁹ eſt. O bone de⁹ quot virtutes a tota ſuba ꝓuenĩẽtes in reb⁹ ſigillaſti:q̃ adhuc nobis exiſtũt incognite. Talẽ igiſ vmbram a cane ſeu quouis alio aiali morſi fugiant:multa. n. aialia vt canis rabiẽ incurrũt:ſicut eſt hõ:lupus:muſtella:vulpes:ſimia:equus:mulus:ꝛ aſin⁹: ꝛ talis rabies in eis ꝓuenit:aut a frigore ĩtẽſo ſanguinem in eis cõgelãte:aut a nimio calore hũores cõburente:ꝛ ſic ꝓpter iſta iſtoꝝ alteraſ cõplo:ꝛ fiũt melici:ſucceſſiue vero rabidi. ¶ Poſſunt ꝛ cũ hoc alia ex cã fieri rabidi:vtputa ex cibo corrupto:ꝛ infecto:vel ex potu:vel q2 ſunt ab alio aiali rabido morſa. Et ẽt põt diſpõ talis cõtrahi a gñatiõe:vt accidit in leproſo: ¶ Verum ſi q̃s a mulo aſino:vel alio aiali rabido φ̃ cane morſus fuerit:ꝛ hidrofobicus fiat:quia ex aq̃ ſeu aliſ humiditatib⁹ terreaſ canũ effigies in talibus hũiditatib⁹ fore nõ pẽſabit:ſ3 potius illi⁹ aialis a quo morſus eſt. Et idẽ fiet i hũiditatib⁹ q̃s emittit de fruſtulis illis ſilitudinẽ canũ habẽtib⁹ q̃ potius aiali qđ momordit aſſimilabunſ. ¶ Cognoſciſ aũt canis rabidus a non rabido: q2 famẽs nõ mãducat:ſolus libẽter moraſ:dñ3 ſuu3 nõ cognoſcit:ei⁹ rubẽt oculi ꝛ terribilſ fit aſpect⁹. Cũq3 in eo rabies cõfirmata eſt cũ capite demiſſo ꝑambulãs linguã foris t3:aureſq3 mollificate pẽdẽt:ꝛ ab ore eius ſaliua ſpumoſa manat:rauceq3 latrat:ꝛ oẽm cui obuiat rẽ iuadit. Et hec ſigna ſolũ a cane rabido veniũt. ¶ Rabidum quoq3 canẽ ex parte īfirmi cognoſces. Nã ſi cũ buccella panis locus morſus cõfriceſ caniq3 non rabido ꝓijciaſ:ꝛ eam refugiat mordẽs canis rabidus erat:ꝛ ſi eam mãducauerit non:ꝛ ſi galline ꝓijciaſ:ꝛ eam mãducauerit:ꝛ nõ moriaſ infra diẽ naturalem talis canis rabidus non erat.

¶ His igiſ viſi ad curã deueniẽs qb⁹ poteris modis venenũ extrahere ꝓcura cũ vẽtoſis. ſ. culo galli emplis: aliſq3 in caplo ꝓcedẽti deſcriptis ſtatiq3 ipſoꝝ bezear ꝓbe:qđ eſt puluis cãcroꝝ fluuialiũ aduſtoꝝ. ʒ. ij. cũ aq̃ in potu exhibere:q puluis ſm doctrinã Sera. in ſuo de ſimplicib⁹ ſic fit. Accipe cãcros ſole exñte in leone:ꝛ φ luna decẽ ꝛ octo dies iam tranſierit:ꝛ eos viuos pone in olla ex ere rubeo quos tñ cõbure φ inde cinis fieri poſſet:ꝛ ex eo vt dictũ eſt vtere. ¶ Deinde locus ꝓfunde cauterizeſ:ꝛ hoc aũ tertiã diẽ. Die aũt trãſacto tertio cauteriũ dimittaſ:ſed ſuper vuln⁹ emplſ ex allio:ꝛ butiro:vel cepe ꝛ butyro ponatur. ¶ Vel facias ſic:ꝛ eſt ſecretũ Gal. φ in ſuoꝝ libro ſecretorũ adinueni. Dicit. n. φ q hoc puluere cum infraſcripto medicamine ꝑ dies. xl. viſus fuerit ab omni rabioſa morſura liberabiſ. Puluis ſic fit. ℞. cineris cancroꝝ fluuialiũ partes. x. gentiane. partes. iij. ꝛ in alio partes q̃nq3 thuris partẽ vna3 fiat puluis:de quo bibaſ oĩ mane ſtõ vacuo. ʒ. iij. ad minus cũ aq̃ limpida ꝑ dies cõtinuando. xl. Et huic medicamini magna eſt fides adhibẽda cũ cancri q ſunt baſis in hoc puluere ꝓſan veneni bezear exiſtãt:vt dictu3 eſt Dicatq3 Gal. auctẽ Aſenij medici ãtiq̃ſſimi puluere ipſo cũ emplo īfraſcripto nullũ vnq̃3 fuiſſe viſũ q nõ euaſerit:ꝛ meli⁹ erit:ſi cãcroꝝ puluerẽ ꝯfecerit ſole exiſtẽte i leone ꝛc. vt ſtati dictũ eſt. ¶ Empl̃m ſic fit. ℞. aceti fortiſſimi. li. i. ß. oppopõaci. ʒ. iij. picis albe. li. ß. bulliãt adiuicẽ donec icorporata ſint:ſic vt iſridati extẽdi poſſint velut empl̃m ſuper aluta:ꝛ de tali emplo ſup morſurã appone. ¶ Ex cõferentibus vero ſunt ſi aũ. xl. die3 in aq̃ maris interdum balneaſ infirmus. In aliſ vero oĩbus melici regimine gubernetur ꝛ iſta cura curãdi ſunt a cane rabido morſi ꝛ etiã a quocũq3 alio aiali rabioſo. ¶ Verũ q2 vt dictũ eſt ꝑ annũ ꝛ vltra tale venenũ latere ſolet. Conſulo vt regimine ſupraſcripto ꝑ. xl. dies obſeruato ad maiorẽ cautela3 ꝑ annũ vnum poſtea ad min⁹ tale regimẽ morſus obſeruet. ꝓmo in ſex reb⁹ nõ nãlibus regimen obſeruet melici. ¶ Deinde q̃rum ad medicinalia ſex ſaltẽ vicib⁹ in anno tali purgatõe purgeſ vt. ℞. ſucci fumi terre. li. iij. ſucci lupuloꝝ. lib. i. ſucci pomorũ redolẽtiũ. li. ß. oiu3 iſtoꝝ debita facta reſidẽtia cu3 li. iij. zuchari tabarzet:fiat ſyrupus. addendo aceti. ʒ. iiij. De tali autẽ ſyrupo debite cocto. ℞. ʒ. iij. aque fumiterre:aq̃ lupulloꝝ:aque bugloſe. aũ. ʒ. ij. miſce ꝑ duabus vicibus ¶ Sumpto quater ſyrupo potionẽ recipiat infraſcriptam vt. ℞. caſſiefiſtule pinguis. ʒ. i. ꝯfectiõis hamec. ʒ. ij. ß. diſſoluanſ cũ decõctione cõi:qbus diſſolutis adaſ. ʒ. i. ſyrupi ſupraſcripti:ꝛ fiat potus. ¶ Vel. ℞. ʒ. iij. ß. cõfectionis hamech:ꝛ diſſolue cu3 aq̃ lactis capraꝝ:ꝛ in potu tribue. vel cum zucharo bolũ cõficias:q deauratus loco potionis deſ In ſequẽti vero die tyriacam exhibe. ¶ Facta purgatione fiat talis ſtupha trib⁹ dieb⁹ ꝯtinuis ſtõ vacuo. ℞. fumiterre. M. iiij. lapacij acuti ſcabioſe:boraginis bugſ. mellilotí:epithimi. aũ. M. ij. cõquaſſenſ. ꝛ bulliãt in duabus ſitulis aque vſq3 ad conſumptionem tertie partis. Deinde ad ignẽ in vaſe coopto du3 ſtuphaſ cõtinue teneanſ: in quo ſit inſtrm perforatũ:ꝑ qđ ab ipſo cõtiuue in tinã fum⁹ trãſeat:ꝛ in tina illa debite cooperta ſtuphef. A ſtupha vero exeunti tyriaca cũ vino decoctionis bacaꝝ lauri:gentiane vel diptami offeraſ:ꝛ in alia die completa ſtufa altera cephalicaꝝ apiaſ:ꝛ parũ ſanguis extrahaſ. Plus tñ vel minus ſm virtutis tenore3 cõplonem:etatẽ ꝛc. ¶ Aliſ vero dieb⁹ puluere vtatur ſupraſcripto:qui ſi nimis foret tedioſus facias ſic. ℞. pulueris ſupraſcripti. ʒ. i. zuchari albi lib. j. diſſolua ſ zuchaꝝ cũ aq̃ bugloſe:ꝛ fiat cõfectio in morſellis groſſis ſatis:de quibus vnũ accipiat oĩ mane ſtomaho vacuo. Tali igiſ obſeruato regimine quilibet a caſu in rabiẽ deo duce ſecurus icedet. Et hoc de cura canis ſeu alterius aialis rabioſi:que huic. c. ac toti tractatui finem impoſit. Nã eo diuino munere vẽtu3 eſt quo ab initio ꝓpoſueram. Qua de re ſi in hoc tractatu ſit aliqd veritati diſſonu3 qđ me aduertẽte nihil eſt mee cõpariẽdũ ignorãtie eſt non arrogãtie imputãdu3. Nam illuſtriſſimi dñi domini mei. Philippi marie angli: Mediolani ducis amor meiq3 ingenioli exercitatio:ad hunc ipſu3 cõficiẽdum tractatu3 induxit. Vnde vos inſignes artiũ ꝛ medicine doctores magiſter Luchine de belocullis:ꝛ Joannes franciſce de balbis mei delectiſſimi preceptores qui prefati dñi gubernationis principaliter onus geritis ipſum beniuola mente ſuſcipite. Et ſi parte in aliqua plus aut minus q̃3 oporteat veritatis tramite deuiatum ſit:illud in meli⁹ emẽdetis:ac omiſſa ſupplẽtes ſupfluũ charitatiue reſecetis: vt qđ diebus noctibuſq3 in plurib⁹ magno non ſine labore ſum adimplere conat⁹ veſtris tutũ ſuffragiſ in lucẽ deduci:ac in ipſa valeat diutiſſime ꝑmanere. Valeantq3 q rapaciſſima peſte imitiſſimoq3 veneno deprehendi dubitant ſe ab his ſine leſione cuſtodire:captiq3 congruam:ac appropriata3 curam adhibere. Ad illius laudem qui celum terramq3 regit in ſecula ſeculorum amen.

¶ Explicit ſecunda pars principalis huius cõmentarioli que eſt de venenis ad illuſtriſſimu3 principem dominum dominum Philippum mariam anglum Mediolani ducem. ꝛ papie anglerieq3 comitem Editum per Antonium de Guaynerijs de papia artium ꝛ medicine doctorem eximium.

Cõmẽtariolus de febrib⁹ edit⁹ ꝑ magiſtrũ Antoniũ Guayneriũ artiũ ac medicine doctorẽ egregiũ Papiẽſem. Feliciler incipit.

Vi amoris gr̃a mi Antoni magliane ad hũc deueni locõ cũ quo ad nos in libero:ac dulci aere viuere ſolitos delectatione priuatũ: ꝓpter qđ adeo ꝓlixũ mihi videtur tempus: vt iam cani q̃plures infra paucos dies exorti ſunt. Quapropter tẽpus aliq̃ mõ fallere decreui vt ea q̃ ab auctoribus noſtris de febribus dicta ſunt ſummarie pertractando:vt diffuſe:ꝛ diſparſim tradita in hoc ſummario ſuccincte ſatis. ꝛ ordine quodã q̃s inſpicere poſſit. ¶ Tu igitur hominũ deorũq3 parens terrarum celiq3 ſator huic principio benignus adſis mihi gr̃a3 īpartiri digneris:vt qđ debiliter incepi:gr̃a tua int⁹ finire feliciter valeã:ꝛ ꝑfecte: q viuis ꝛ regnas trin⁹ ꝛ vnus. Amen. ¶ Hoc itaq3 mi frater ſumariũ accipe:ꝛ ꝑlege:qđcũq3 eſt diminutum ſupple: ꝛ ſupfluum lima:ſicq3 tps ambobus inaniter non tranſibit ¶ Sed vt facilius qđ queris inuenias ſummariu3 hoc de febribus in tres diuidã partes ſiue dr̃ias.

¶ Prima pars ſiue dr̃ia de febribus erit effimeris.

¶ Scđa de humoralibus.

¶ Tertia de inexiſtentibus membris.

¶ Prima pars ſiue differẽtia vnum continet capl̃m de febribus effimeris. Charta. 120.

¶ Scđa pars ſiue dr̃ia. v. ꝯtinet tractat⁹. ¶ Prim⁹ narrat febres ſanguineas. ¶ Scđs colericas. ¶ Tertius flaticas ¶ Quart⁹ melãcolicas. ¶ Quint⁹ cõpoſitas in ſe peſtilentialem febrem includendo ſeu inſerendo.

Primus tractat⁹ duo cõtinet capl̃a. 120
¶ Capl̃m. 1. De ſinocha inflatiua. 120
Capl̃m. 2. De ſinocho putredinali. 121

Secundus tractat⁹ octo cõtinet capl̃a 122
¶ Capl̃m. 1. Tertiana3 pura3 interpollatam notificat eius cura3 ponens. 122
¶ Capl̃m. 2. Tertiane nõ pure ponit ſignificationes. 123
¶ Capl̃m. 3. Tertiane nõ pure ex colera aduſta ꝓueniẽtis curam ponit. 123
¶ Capl̃m. 4. Tertiane nõ pure cauſate a colera ꝑ admixtionem melie prouenientis ab extra. 124
¶ Capl̃m. 5. Erit de cura tertiane a colera citrina prouenientis. 124
¶ Capitulu3. 6. De cura tertiane prouenientis a colera vitellina. 124
¶ Capl̃m. 7. Curã ꝛ ſigna ponit tertiane ꝯtinue. 124
¶ Capl̃m. 8. Signa ac curã ponit cauſonidis. 125

Tertius tractat⁹ ſeptẽ cõtinet capl̃a. 125
¶ Capl̃m. 1. Febrium flegmaticarum ſignificationes ponit. 125
¶ Capl̃m. 2. Fe. flegmatice īterpolate a flegmate dulci inſipido ꝛ aquoſo:ſeu acri ꝓueniẽtis curã docet. 126
¶ Capl̃m. 3. Feb. ꝓueniẽtis a flegmate põtico mucillaginoſo crudo. ac vitreo curam ponit. 127
¶ Capl̃m. 4. Erit de cura febriũ ꝓuenientium a flegmate melancolie permixto. 127
¶ Capl̃m. 5. De cura febris proueniẽtis a flegmate cu3 colera permixto. 127
¶ Capl̃m. 6. De cura empiale:aclipparie ꝛ fe. in qua in interioribus ꝛ exterioribꝫ caliditas ſimul ſentiſ ꝛ frigiditas: ꝛ feb. diurne ꝛ nocturne. 128
¶ Capl̃m. 7. Quotidiane continue curam ponit. 128

Quartus tractatus ſex ꝯtinet capl̃a. 128
¶ Capl̃m. 1. Fe. melancolicaru3 ſigna denunciat. 128
¶ Capl̃m. 2. Erit de cura quartane a melancolia fecali ꝓuenientis. 129
¶ Capl̃m. 3. De cura quartane colerice. 130
¶ Capl̃m. 4. De cura quartane ſanguinee. 131
¶ Capl̃m. 5. De cura flegmatice quartane. 132
¶ Capl̃m. 6. De cura quartane cõtinue. 132

Quintus tractatus ſex cõtinet capl̃a. 132
¶ Capl̃3. 1. Quid per duplicẽ:ꝛ ꝑ triplicẽ tertianã:quotidianã:vel quartana3. Et qd per duas tertianas vel duas febres:ꝛ tandẽ qd per febrem compoſitam intelligere debemus declarat. 133
¶ Capl̃m. 2. Emitriteoꝝ ponit ſignificationes. 133
¶ Capl̃m. 3. Curã emitritei maioris ponit. 133
¶ Capl̃m. 4. Emitritei nõdũ baptizati curã ponit. 134
¶ Capl̃m. 5. Curã minoris ꝛ medij ponit. 134
¶ Capl̃m. 6. Signa ꝛ curã feb. ponit peſtilẽtialis 134

Tertia pars ſiue dr̃ia tria ꝯtinet capl̃a. 135
¶ Capl̃m. 1. In ſe ſigna ꝛ cauſas feb. ethice continet. 135
¶ Capl̃m. 2. Talis febris curam ponit. 136
¶ Capl̃m. 3. Ethicam notificat ſenectutẽ cãs ſigna ꝛ ipſius curã ponẽdo:quo ꝑfecto ſummariũ hoc fine3 recipiet. Ad que3 me peruenire permittat qui eſt natus de Maria virgine. Laus deo. 138

¶ Prima pars ſiue dr̃ia in ſe vnum continet capitulu3 de febribus effimeris.

Um mee ſit intentionis hoc in ſummario feb. ngeocium vna cum ꝓncipe Aboali pertractare. Dico φ feb. eſt calor extrane⁹ accẽſus in corde:ꝛ ab eo ꝓcedens mediãtibus ſpiritu et ſanguine per arterias ꝛ venas in totum corpus:ꝛ eſt ſenſibiliter nocens operationib⁹ naturalibus Talis enim calor extraneus:q̃nq3 eſt in ſpiritibus:q̃nq3 in humoribus:ꝛ q̃nq3 exiſtit in mẽbris. Ex primo feb. cauſaſ effimera. Ex ſcđo humoralis. Ex tertio ethica. Et ſic patet qualiter ſpũs eſt ſubm feb. effimere de qua principaliter eſt ꝑtractãdũ. ¶ Ad cuius euidentia3 nota φ ſpũs generaſ ex ſubtiliori parte ſanguinis:ꝛ eſt corpus vaporoſum. i. ſubtile qđ fuit necẽium. vt eſſet faciliter ꝑ corpus mobile aptũ ſm aĩe exigentiã in ſuis opationib⁹ de parte ad partẽ tranſmitti. Et cõiter ſic deſcribiſ. Spũs eſt corpus aereũ humidũ in ſuis operationibus organũ aĩe exiſtẽs. ¶ Et diuidiſ in ſpũm aialẽ. ſ. nãle3:ꝛ vitalẽ. Vitalis gñaſ in corde. Aialis in cerebro. Et nãlis in epate hoc mõ: q2 a corde ad cerebrum vitalis tranſmittiſ ſpũs qui preparatus per rethe mirabile ibi modificaſ:ꝛ quandã recipit tẽperiẽ:per qua3 opationibus aialibus debitũ ſit iſtrumentũ. Et ſilr a corde ad epar vitalis ſpũs tranſmittitur qui ab ipſo epate taliter modificaſ φ ꝓ opationib⁹ nãlibus debitu3 ſit inſtrm. Et q2 tale in epate recipit tꝑamẽtũ ſpũm nãlem in epate dicim⁹ generari:ꝛ ita de aiali in cerebro dicim⁹. Hi enim tres ſpũs vitalis. ſ. nãlis ꝛ aialis:ab iſtis tribus membris ad oĩa alia mẽbra tranſmittunſ. Vitalis namq3 vt ipſa viuificet ꝛ eis vitam tribuat. Animalis vt eis ſenſum atq3 motu3 tribuat ꝛ naturalis vt illis virtutes prebeat nãles:que ſunt appetitiua attractiua retẽtiua digeſtiua expulſiua. ¶ Et quilib3 iſtoru3 ab aliqua cã primitiua poteſt inflammari. ſicut verbi gr̃a. ex vehemẽti ira furore: vel conſili vitalis ſpũs ſepe ſupincendiſ ꝛ tẽperamentũ egrediſ: ꝓpter qđ opationes ſenſibilr ledunſ:ꝛ iſto mõ feb. cauſaſ effimera ex ſpirituum vitaliũ diſtẽperantia principaliter prouenieno. Conſimiliter ex feruore ſolis vel cõſili ſpũs nãlis põt preternaturaliter caleſieri: propter qđ ſequiſ effimera. Et q̃uis illa ꝓternãlis calefactio cordi ac vitali ſpũi cõicaretur:principaliter tñ ex ſpirituũ aialium prouenit diſtemperantia. Et

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

pariter contingit ex cibo ⁊ potu nimiũ calidis a qbus naturales ſpũs nõnunq̃ principalr̃ caleſiũt ad quã ſup caleſactionẽ feb. ſeqtur effimera principalr̃ ex ſpirituũ nãlium diſtẽperãtia ꝓueniens. ¶Ex qbus patet: qliter febris effimera ꝓcreari põt tã ex aialium nãlium q̃ vitaliũ ſpirituũ diſtẽperantia: que ſic deſcribit. ¶Effimera eſt febris ex ſpirituũ diſtẽperãtia ꝓueniẽs ẽm ſe. ſpaciũ vnius diei non excedens. Et ideo dicit effimera q̃ſi vni⁹ diei feruor. Unde effimera grece latine dr̃ vnius diei opatio. Uel vt placuit qbuſdã dr̃ effimera ab effimero animali marino qð vna ſolũ die viuit: põt tñ vſq; ad. iii. vel. iiii. diẽ nõnunq̃ ꝓlongari: ꝑpter errorẽ. ſ. vel ꝑpter opilõnes quos ſi trãſierit in ethicã vel putridã ꝯuertet. ¶Nota q̧ ois effimera a cã ꝓuenit ꝑmitiua: ⁊ q: talis multiplex eẽ põt: multiplicẽ ꝯtingit eẽ effimerã: vñ põt ab oib⁹ infraſcriptis cauſis prouenire: vt ſunt labor: anguſtia: vigilia: faſtidium ebrietas: ira: bubo: ſolõ ꝯtinui in mẽbro ſenſibili: fames: ſpiſſitudo cutis: calor: ⁊ frigus: ⁊ quãq̃ Aui. merito cauſarum multiplicẽ effimerã manifeſtat ad quãlibet tamen iſtarum: ſi bene inſpexeris reducetur.

¶His viſis deinceps ſigna ponẽda ſunt. nã ei⁹ inceptio ſine tremore exiſtit ⁊ horripilõne: calor quoq; non acutus in ea: neq; mordicatiuus neq; pungitiuus: ſed eſt mitis ⁊ ſuauis. In pulſu vero grãdis nõ repit diſtẽperies. Urina nõ multũ a ſua nãli diſpõne mutat: pterq̃ in effimera a cibo ⁊ potu calis ꝓueniente. In hac. n. vrina aliqualis põt eẽ tinctura cũ effimera incipit declinare exterius in cute ſudor apparet vel humectatio quedã. Ex his. n. ſignis ſuper effimerã ſatis certe poteris iudicare: q̧ ſi certior volueris eẽ ab infirmo nungd fe. hec ab aliq̃ cãrũ ſupraſcriptarũ ꝓceſſit: vel ad aliquã illarũ reducibili diligenter inquire. ¶Ex his ſatis pʒ: qd de ſignis ꝓnoſticis ſit dicẽdũ. Nam cognita fe. ⁊ infirmo debite recto certiſſime poteris ꝓnoſticari illã febrẽ vnã diẽ nãlẽ nõ ptranſire: q̃ ſi ab errore vel aliq̃ cã quartã ptrãſierit ethicã in ipſam ſeu putridã iudicã ptrãſiuiſſe. ¶Quãtũ ad curã virtutẽ ꝯſtãte añ declinationẽ nihil penit⁹ dãdũ eſt: q̧ ſi ab infirmo ad aliqd dandũ tediat⁹ fueris. vbi gr̃a: ſicut eſt ſucc⁹ granatoꝝ exhibe as vel aquã ordei: aut zucchari vel aliqd ꝯſile: ⁊ ſi groſſius exhibe manus chriſti cũ perlis: vel ſine: aut zuccharũ roſ. vl̃ ꝯſile. In declinatiõe autẽ da micã panis ablutã in aqua frida: deinde i aq̃ zuchari iſuſaʒ: vel da lac amigdalaꝝ cũ aq̃ or. extractũ vel aliqd tale. Antiq autẽ: qð nos nõ habem⁹ in vſu: eos in declinatiõe balneabãt in aq̃ dulci: ⁊ poſtea oleo vio. eos vngi faciebãt: deinde ipſos cibis facilis digõnis cibabãt: ⁊ hec facias ſi libet. Et q: ꝑpter breuitatẽ ſue afflictiõis pauci has febres patiẽtes ſe nobis offerũt aius me⁹ ad alias magis ptractãdas feb. dirigit: propter qð ſpãles curas omittã. A. aũt ⁊ multi alij ſigna ⁊ cãs cuiuſlibet effimẽ appropatas reſcripſerũt ꝓpriaſq; curas poſuerũt: ad q̃s ſi neceẽ fuerit recurſũ hẽas: ⁊ h̃ de effimeri.

¶Sequit differẽtia ſcða: quinq; tractatus cõtinens.

¶Tractat⁹ primus de feb. ſanguineis duo capl̃a cõtinet.

¶De ſinocha inflatiua: ⁊ eius cura. Cap. j.

SEcundũ pmiſſuʒ ordinẽ eſt ad ſanguineas fe. principaliter tranſeunduʒ. ¶Pro quo ſciẽduʒ. ꝑmo q̧ ſanguis eſt humor primus qui a naturali ſua diſpõne nõ mutat⁹ eſt in cõplexione calidus ⁊ humidus in colore rubeus in odore ſuauis in ſapore dulcis p tẽperatã decoctionẽ ex ſcða digõne ꝓduct⁹. ¶Scðo eſt ſciẽdũ q̧ ſanguis põt duplr̃ peccare in q̃tito. ſ. ⁊ in quali. In q̃tito quidẽ cuʒ vene ſunt adeo replete naturali ſanguine q̧ tranſpiratio debita ꝓhibet: tamen in venis ⁊ maxime ꝓpinqs cordi quedaʒ nõnunq̃ fit coartatio p quam debita tranſpiratio ꝓhibet: ꝑpter qð ſanguis ebulit: ⁊ inflãmatur: ⁊ febris inde generat. Sed quia vene inflant ꝑpter ſanguis ebulitionẽ: q̃ fit cũ ipſe circa cor inflammat apparet infirmo q̧ inflet. ¶Et ꝑpter hoc talis feb. a medicis cõiter appellat ſinocha inflatiua que ſic deſcribi põt. Sinocha inflatiua eſt feb. cõtinua a nãli ſanguine ſua nimia q̃titate intra venas coartato ꝓueniens: ⁊ de hac tractabit in pñti. In q̃li vero ſanguinẽ multipliciter ꝯtingit peccare: cui⁹ narrationẽ ad ſequens ſeruo caplm̃. ¶Signa igit hui⁹ iflatiue ſinoche ſunt: q: primo ꝓcedit quedaʒ grauitas atq; mẽbroꝝ cõfractio: pigritia qdaʒ laſſitudo: ⁊ ſomn⁹ ſolito longior exiſtit. In ſomno res q̃ apparẽt rubee: atq; pupuree: in timporibus aũt ⁊ in fronte grauitas quedã ſentit cũ pruritu in narib⁹: ac in locis in qb⁹ ventoſe ſolẽt apponi. Cũ vero feb. adeſt in capite exiſtit dolor in facie rubedo: tẽñõ: ac plenitudo venaruʒ: ac ſi balneuʒ egrederet madefactio. ⁊ in anhelitu difficultas: ſic vt ifirmo videat q̧ inflet: ⁊ in guſtu dulcedo ſentit manifeſta: ⁊ hec ſemp vel vtplm̃ ſine horripilatiõe icipit: ⁊ ſine tremore: ⁊ dixi vtplʒ: q: q̃libet feb⁹ ꝯtinua põt incipe cũ rigore ⁊ extremitatuʒ frigore: q̃uis multuʒ intẽſio. ei⁹ cã eẽ põt multitudo mãe: aut acuitas: aut venenoſitas. In tali nãq; vrina groſſa: ⁊ rubeas ſemper exiſtit: pulſus vero fortis: ⁊ magn⁹: plenus: vndoſus: ⁊ mollis. Et hec feb. in vere accidit ⁊ in hyeme adoleſcẽtib⁹: ⁊ bonas habẽtib⁹ habitudines: ⁊ q carnes multas: ⁊ cõfectiões de melle ꝯſueuerũt comedere: vinoq; multo: ac vinoſo: gente: ac delicijs: ⁊ vlr̃ regimine multiplicatiuo ſanguis ſunt vſi. ¶Quantũ ad ꝓnoſtica ſigna ſciẽdũ q̧ hec fe. vt ſupra dicebat fit a ſanguie ſine putredine iter venas coartatiuo cui ſi ſtati debita adhibeant remedia ſepiſſime in vna die terminat. Et ob hoc nõnulli eã inter fe. effimeras numerauerũt: ſʒ ſi ſtatim ei nõ ſuccurat ꝑpter ſanguis calitatem ⁊ humiditatẽ in putridã faciliter cõuertit. Preterea ſepius ex ea piplemonia accidit ſeu pleureſis. ſ. ſi ad curã cito nõ acceſſeris: ⁊ hoc eſt: q: vapores ad caput aſcẽdẽtes: ꝑpter obturationem poroꝝ ad pectoris partes deſcẽdũt. Ex his patet: qd in talibus ꝓnoſticãdũ ſit: naʒ ſi affueris in principio ⁊ debita adhibueris remedia ipſaʒ citra quintã diẽ ad bonũ terminaturã iudicabis. Si vero ꝑmaʒ vel ſcðam diẽ ptrãſieris: nec debita fuerint applicata remedia timẽdũ erit ne in putridaʒ ꝯuertat. ⁊ ne ſtatim dictas inducat egritudines: ⁊ ſic patet quid habeas pronoſticari.

¶His igit ſic habitis ad curã veniẽdo ſex rerũ nõ nãlium ꝑmo ſcðo medicinaliũ regimẽ annotabo. ¶Quantum ad ꝑmũ inhabitet aerẽ ad fridũ ⁊ ſiccũ declinãteʒ quẽ cũ aq̃ ro. ſandal. ⁊ aceto ꝑmixta poteris alterare vel aq̃ ro. ⁊ aceto: vel aq̃ limpida ⁊ aceto. ¶De cibo comedat priſanam ordei nõ colatã cum pauco zuchari: vel ſucco arancij vel agreſta: vel comedat micã panis in aq̃ frigida ſepe lotam. Et q: iſto tpe tã vltra mõtes q̃ citra mõtes: cõiter ad dietam groſſiorẽ tendunt: more papienſium vti poſſunt pane cocto in brodio pulli alterato cũ lactuca: aut endiuia: aut cucurbita. Et in partibus iſtis dares amidũ ſeu amigdonẽ far: aut ordeũ deplumatũ: vel auenaʒ. Itẽ dari põt lac amigdalarũ extractũ cum aqua ordei aliqualiter ad igneʒ inſpiſſatum in quo põt poni aliqd zuchari: vel aliqð acetoſum. vel emulſio ſeminũ cõium fridoꝝ: vel da cucurbitas cũ modico agreſte. Et ſi ad cõtuſum deuenire neceẽ ſit fiat ex pullis paruis alteratis: vt ſupra. ⁊ fiat ſatis liqdum q̧ etiã poteris alterare cuʒ ſucco arancij: vel granati: vel modico agreſte. ¶Et ſi ſublimatũ pulli exhibere volueris ſolũ pulpas pullorum accipias abijciendo pinguedinem: q̃s ſubtiliſſime tere. deinde aq̃ ro. eas aſpge atq; cuʒ eis puluerẽ admiſceas infraſcriptũ. vt. ℞. ſandaloꝝ oiuʒ añ. ʒ. i. roſa. rube. ſpodij. añ. ʒ. i. ß. margaritarũ corallorum fragmentoꝝ ſaphiri iacinti granati ⁊ rubini. ana. ℈. i. fiat puluis: ⁊ ſi adeſt magna flãma adde camphore: gra. iiii. hoc totuʒ in vaſe repone in quo aliquot ſint ducati. Q; ſi addideris ſucci limonis vel citrãguli parũ bonũ eẽt: deinde vas bñ obturet: ⁊ in cacabo aqua pleno vt cõiter ſit ad decoquẽdum ponat: in quo ad minus per horas qnq; buliat indeſinẽter: ⁊ ſi hoc ad alembicũ poſueris: alẽbicuʒ ipſuʒ in marie balneo colloca. ¶Si vero in declinatione

Infirmus gelatinam appeteret: fiat ex pullo puo cuʒ carne edina: ⁊ pedib⁹ vituli bñ coctis: ⁊ in ea paꝝ albi ponat aceti. ¶Et ex herbis vti põt ſpinacijs: boragine lactuca acetoſa: cucurbita: ⁊ endiuia: ⁊ cuʒ his vti põt agreſta: ſucco limonum: vel ꝯſili: ſi libuerit. Q; ſi parum lactuce vna bulitione bulite: cũ modico aceti medie fortitudis in ꝑn⁹ mẽſis comederit: nõ maluʒ foret. ¶Oẽs fructus vitãdi ſunt pter damaſcena: ex qbus aliq̃ bñ matura lenitionis cã comedere pt: ⁊ nõnunq̃ aliq̃ amarilla ꝓ ſitis ac caloris extinctione. ¶De potu regulr̃ opando vinũ nõ cõpetit: ſʒ aq̃ cocta cũ zucharo: ⁊ ſucco granati: vel arancij: vel acetoſitate citri ꝑmixta: vel bibat aquã ordei cũ zucharo ro. Et ſi cogamur vinũ exhibere ſit aquoſuʒ clarum aliq̃liter acidũ: ⁊ limphet cum aqua dcã: vel cuʒ aqua decoctionis ſe. cõiuʒ frigidorum vel aqua boni fontis. ¶De motu ⁊ qete vtendum eſt exercitio: atq; gaudio tpatis ira ⁊ triſtitia ⁊ ſilibus omnino bãniti ſint. ¶De ſomno ⁊ vigilia ſibi aſſuetũ ſomnuʒ in quantitate tribue: q: ſomnus prolixus nimis humectaret. ¶De inanitione ⁊ repletione quid fiendũ ſit ſtatim patebit.

¶Sex igit rerum nõ nãliũ deſcripto regimine: ad medicinaliuʒ regimẽ ꝯdeſcẽdo: q̃re q̃citius fieri põt facias flebothomiã ex brachij vena media. Si ſanum pect⁹ habuerit: vt placuit Cõſtãtino. Si võ non fiat de baſilica: ⁊ h̃ vſq; ad lippothomiã vtute: etate: cõplone: ⁊ ſic de alijs i flebothomia attẽdẽdis ꝯſentiẽtib⁹: q̃ lippothomia eſt defect⁹ aioſitatis: dr̃ eni a lipos qð eſt defect⁹: ⁊ thim⁹ anim⁹ q̃ſi defect⁹ animi: ⁊ h̃ eſt qð oẽs volũt antiq cum flebothomiam iubẽt vſq; ad ſincopim fieri. Sincopim iproprie accipiendo. ſ. p lippothomia. Et ideo Hypo. affõ. illo: q̃ egerunt ⁊c. ingt: ⁊ vbi opʒ vſq; ad defectionẽ ducere ⁊c. ⁊ nõ dicit ſincopim. Nã ſi Gal. Aui. ⁊ alij accepeꝛũt ſincopiʒ ꝓprie dictaʒ. put ab Aui. x. tertij. tractatu. 2. ca. de ſincopi. deſcribit q̃ eſt deſcriptio maioris partis pliũ virtutum ⁊c. tũc ꝯ eos argumentũ Auerroys militaret qð ipſe facit. vij. colliget. ca. de cura ſinoche ſic arguẽs. Ars imitat nãm. ſed ipſa nunq̃ in laudabili criſi vſq; ad ſincopim euacuat: igit. conſulo tñ vt poti⁹ ſecũdationẽ facias q̃ infirmũ vſq; ad ſincopim: ſiue lippothomiã pducas: ⁊ h̃ ꝑma q̃rti. facẽ iubet Aui. ca⁹ de cura feb. ſanguis ptito gdẽ ingt melior ẽ in ea ⁊c. h̃ eſt in flebothomia: ⁊ h̃ idẽ affirmat. ca. de cura fe. putri. in gñali. §. Et ꝯſiliũ quidẽ meũ in eo eſt. nã licet h̃ Gal. fecerit vt ipſe feciſſe atteſtat cõmẽto illi⁹ affõ. Que egerunt. ⁊. 9⁹ terapẽtice. ij. c. tanta eius ⁊ aliquoꝝ alioꝝ fuit: ⁊ adhuc exiſtit auctoritas q̧ vnius mors ſibi in laudẽ: nob aũt in maximũ vituperiũ redũdaret. Q; ſi etas vel aliud flebothomiã impediat, ſanguinẽ p ventoſas in ſpatulis vel natibus extrahe: ⁊ ſummope virtutẽ ꝯſpice. quidam eni imperiti medici in alijs ꝯſili circũſtantijs virtute nõ cõſiderata: ꝑpter flebothomiã egrũ vſq; ad mortẽ pduxerũt: vt in cõſili ca⁹ bon⁹ Cõſtantin⁹. ¶Hic tñ attende q̧ ſi añ flebothomiam nõ fuerũt feces nãliter educte ſunt artificialiter educende: ne ꝑpter venarũ inanitionẽ iſte ſupfluitates ad intra traherentur. Facias q̃ ſic. ℞. malue blitis folioꝝ violarum ana m. j. ß. fiat decoctio: de q̃ accipe lib. j. ß. in q̃ diſſoluat caſſie pulueris zuchari añ. ʒ. i. olei violati. ʒ. iii. ſalis triti parum: ⁊ fiat cliſtere. ¶Et ſi cliſtere ſumere non vellet: ⁊ egritudo inducias patiat ſibi hãc pbe potionẽ: vt. ℞. ca. ve. florum bug. bora. vio. añ. m. ß. prunoꝝ numero. vij. tamarindoꝝ. ʒ. ß. fiat decoctio: de q̃ acci. ʒ. iiii. ß. in qua diſſolue manne vl̃ caſſie. ʒ. x. ſirupi vio. ʒ. i. ⁊ fiat pot⁹. ¶Uel facias de duobus granatis cũ aq̃ dulci: vt Aui. docet. Qð. ℞. aque zuccari. ʒ. iii. ſucci granati dulcis. ʒ. ß. ⁊ fiat potus. ¶Uel facias ſic. ℞. ſyrupi violati ſucci granati dulcis. ʒ. ß. aque zuchari. ʒ. ij. ß. ⁊ fiat potus his factis regularius ad flõmiam accedas. ¶Q; ſi nec ventoſas apponere potueris fluxum ſanguinis narium: vel emorroydaꝝ vel mẽſtruoꝝ ꝓuoca. Et ſi eo tũc ꝯtingeret nãm aliunde ſanguinẽ emittere: vt a narib⁹ vel emorroydib⁹ ⁊c. niſi ſuperflueret, nullatenus reſtringat. ¶His pactis ad vlteriorẽ veniendum eſt ifrigidationem q̃ p potum aque fride cõueniẽtiſſime fieri põt: his tñ attẽtis ꝯditiõib⁹. ſ. q̧ pect⁹ ⁊ viſcera: ⁊ pncipalia ifirmus ſana hẽat: ſitq; iuuenis carnoſus: ⁊ i tpe calido. Et ſi his factis ꝯſtipat⁹ vẽter fuerit cliſtere fiat anteſcriptũ: vel aliq̃ de ſupraſcriptis potionib⁹ exhibeat. ¶Deinde ſi mẽbra ſicut pl̃imũ ꝯtingit ex vaporũ retẽtione cũ aliq̃li remãſerit inflamatione aliq̃lis fienda erit poroꝝ aptio: qð mediante quadã leui fricatione fieri poterit icipiẽdo. ſ. a tibijs coxis ſucceſſiue a pectore: ⁊ ab alijs mẽbris ſemper ad inferiora trahẽdo. ¶Itẽ ad eãdẽ intẽtionem epitimata cordialia: ⁊ epatica ꝯueniũt: frigida quoq; talis dat. deſcriptio.

¶Epithima cordiale. ℞. aq̃ ro. li. ß. aq̃ vio. aque bug. añ. ʒ. iii. ſandaloꝝ omniũ corallorum vtriuſq; roſ. ſpodij: ana. ʒ. i. oſſis de corde, cerui croci. añ. ℈. ß. camphore gra. viii. aceti. ʒ. ß. ⁊ fiat epithima cordiale cũ pãno vel ſyndone de grana. Caueas tñ ne nimis actualr̃ ipm̃ frigidũ cordi ſuperponas. ¶Epithima p epate. ℞. aq̃ endiuie. li. ß. aq̃ roſ. ʒ. iii. aq̃ cucurbite: aq̃ lactuce. ana. ʒ. i. ß. aceti fortiſſimi. ʒ. i. ſandaloꝝ omniũ ana. ʒ. i. ß. ſpodij. ʒ. ß. fiat epithima p epate. ¶Itẽ ad eandẽ intẽtionẽ cõuenit iulep: roſ. viol. nenufa. ac etiã ſirupus roſa. viol. nenufarinus: vel de papauere cũ aqua endiuie viol. floꝝ nenufaris roſa. lupuloꝝ: vel ſimiliũ: aut cũ aq̃ zuchari. ¶Uel facias ſic. ℞. aq̃. roſ. ʒ. vi. aq̃ viola. aque acetoſe añ. ʒ. iiii. aq̃. floꝝ nenufar. ʒ. ii. vini granatoꝝ ana. ʒ. i. ß. ſirupi de acetoſitate citri vel de ribes vel de limonib⁹ aut de ſucco acetoſe. ʒ. iii. ß. zuchari tabarzet. ʒ. ii. fiat iulep aromatizatũ cum ſandal. rube. vel muſcatellinus. ¶Ex confectionibus conueniũt manuſchriſti cũ perlis vel diacorali: vel facias ſic. ℞. cõſerue roſa. vio. bugło. ⁊ boraginis añ. ʒ. ii. manuſchriſti cum perlis. ʒ. i. fragmentoꝝ: ſmaragdi: ſaphyri: rubini granati ⁊ iacincti ana. ℈. ß. margaritaꝝ. ʒ. ß. pãnoꝝ auri numero. x. fiat mixtura: et deauretur. ¶Item fieri põt vnctiones circa renes: ⁊ ſpinã ex ceroto ſeu vnguẽto albo Gal. vel facias ſic. ℞. olei violati: olei roſ. añ. ʒ. i. cere albe quãtum ſufficit: ⁊ fiat vnguẽtum qð diu in aq̃ roſ. lauet addendo cuʒ bñ lotũ fuerit parũ aceti albi: ⁊ parũ cãphore ſi mag̃ fuerit iflãmatio.

¶In declinatione võ cũ flãma fuerit extincta quaſi laudat Aui. trociſ. de cãphora vel ſpodio: quoꝝ deſcriptioneʒ habetis a Meſue. Sʒ quoniam iſto tempore nõ vtimur trociſcis: facias ſic. ℞. troci. de cãphora vel ſpodio. ʒ. iii. margaritarum. ʒ. ß. fragmentorum ſaphyri: iacinti: granati: rubini: ⁊ ſmaragdi añ. ℈. ß. zuc. albi lib. ß. diſſoluatur zucharum cum aqua endiuie vel roſa. ⁊ fiat confectio in morſellis: vel vtere triaſandalis. deſcriptione Nicolai. Et hec de ſinocha inflatiua ⁊ eius cura.

¶De ſinocho putrido. Cap. ij.

IN pcedẽti ca⁹. dcm̃ fuit q̧ ſanguis eſt humor qui a nãli diſpõne ſua nõ mutat⁹ ⁊c. ⁊ talis vt dictũ eſt nõnunq̃ ſua peccat quãtitate: ⁊ cũ intra venas coartat intendit ⁊ inflammat: ⁊ ſinocham cauſat inflatiuam de qua ſatis dictum eſt: peccat ⁊ interdum ſanguis ſua q̃litate per quã putrefactionẽ recipit: ⁊ a ſua naturali diſpoſitione mutat: qð fieri ad intra q̃nq; ꝯtingit ſine alterius extrinſeci admixtione: q: ſi in nimia fuerit quãtitate: aut non fuerit debite q̃litatis: eũ natura regere nõ valet: ⁊ ſic ebulit: ⁊ quãdã recipit putrefactionẽ p quaʒ in eo extne⁹ calor accendit. ¶Q̃nq; võ in eo accidit putrefactio ab ex̃ pp. ſ. humoris admixtionem vtputa colere: ⁊ tũc reddit debito ſubtilior aut flatis aq̃ſi: ⁊ ſic aq̃ſior debito: aut flatis groſſi: ⁊ tũc eſt debito groſſior: ⁊ h̃ innuebat Auicẽ. ca. de feb. ſanguis: ⁊ hec diuerſitas ipſi⁹ ſanguis cognoſcit iſpectione ipſius. Et ẽm hãc diuerſitatẽ ſinoche putride: vt ſtatim apparebit cura recipit diuerſitatẽ. Cũ aũt talis ſanguis intra venas putreſiat fumi putridi: ⁊ corrupti continue ad cor ꝓueniẽtes fe. cauſant ꝯtinuam que ſynocus putridus dr̃. a ſin q̧ eſt ſil: ⁊ nochus labor q̃ſi cõtinuus labor: q: ⁊ ſi ex alijs humorib⁹ fe. ꝯtinue generent: pri⁹ tñ medic⁹ quã

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

dā īterpolationē īter illas cōprehēdere poterit: quā in ſino
cho minime cōphēdet: ꝙ ſi eger vſus dic aliq̄liter min⁹
male ſe hēat h̄ nō fit rōne febris: ſed frigidi aeris cuius fri
giditate fe. aliq̄liter mitigaſ. Ex q̄b⁹ patet q̄d per ſinochuz
putridū itelligere debeam⁹. Eſt. n. Sinochus putridus
feb. cōtinua a ſanguine putrido ītra venas cōtēto ꝓueni
ens: cui⁹ tres ſunt ſpēs augmaſtic⁹: homoten⁹: paugmaſti
cus. In paugmaſtico continue maior fit reſolutio q̄ȝ putre
factio ꝓpter qḋ ſemper declinādo ꝓcedet. In homoteno
tāta fit putrefactio quāta reſolutio. pp qḋ ↄtinue vniformi
ter affligit: ⁊ iō dr̄ homotenus ab homos qḋ eſt vnū: in⁹ au
gmaſtico vō maior eſt putrefactio q̄ȝ reſolu°: ꝓpter qḋ ſem
per augēdo ꝓcedit: vn̄ augmaſticus dr̄ ab augeo auges.
¶ Iſtis ſic habitis de ſinochi⁹ fe. cognitione nō imme
rito aliq̄s dubitabit cū vna ſemp declinādo alia augēdo:
⁊ alia ſemp in eodem ſiſtēdo ꝓcedat: q̄re videſ ꝙ ex modo
afflictionis hec tp̄a diſtiguere nō valeamus. ¶ Dicendū
ꝙ in oī egritudine duplex eſt ſtat⁹. Unus quo ad materie
digeſtionē. Ali⁹ quo ad accidētiū ſeuitatē. Ūn̄ q̄n̄ iſti duo
q̄nq̄ȝ coincidūt: ⁊ q̄nq̄ȝ nō: vt in tribus iſtis febriū ſpēbus
verū ex ipſarū afflictione iſta tp̄a minime cognoſcunſ: ſed
ſolū ex vrīne inſpectione: q̄z tūc eſt ꝑncipiū cū nonduȝ ve
ſtigiū aliq̄ḋ digōnis incipit apparere in ſalubri. augmen
tū vō eſt cū veſtigiū digeſtionis incipit apparere in ſalu
bri: ⁊ in mortali cū malitia digeſtionis incipit augeri. Sta
tus aūt in ſalubri cum ꝑfecte ſigna digeſtionis appareāt.
In mortali cum ꝑfecte ſigna cruditatis ⁊ malignitatis ap
pareant. Et iſto modo h̄ tp̄a cognoſcūtur. Harū aūt trium
febriū ſpecierū deterior augmaſtic⁹ eriſt: ⁊ min⁹ mala ho
moten⁹. in tertio paugmaſtic⁹. ¶ Signa. hanc feb. ſigna ſi
noche manifeſtāt inflatiue: ſed hec ſunt illis fortiora. Iteȝ
hec ab illa diſtiguiſ ex vrina: q̄z in hac eſt vrina magis tur
bida ad aliq̄lem tendēs liuiditatē: eſtq̄ȝ fetens: ꝓpterea in
hac cauma maius exiſtit in ſpūalibus: vn̄ maior fit expi
ratio q̄ȝ inſpiratio. In hac q̄ȝ in pulſu diuerſitas reperitur:
q̄z maior ſiſtoles q̄ȝ diaſtoles exiſtit: ac pulſus maior⁹ erit
⁊ velocior q̄ȝ in illa. Adeſt cum hac diuerſitas ſaporis: ac
dulcedinis in guſtu cū lingue nigredine ⁊ aſperitate ꝓ
noſtica. Et quia dictū eſt ꝙ ex vrine inſpectione hui⁹ feb.
tp̄a cognoſcūtur. Quantū ad ꝓnoſtica ſigna ſciendū eſt:
ꝙ quantū eſt a ꝑncipio vſq̄ȝ ad primā apparitionē ſigno
rū digeſtionis tm̄ eſt a pᵐa apparitione vſq̄ȝ ad criſim: vt
inquit Gilbertus anglicus: ꝙ ſi ſigna digeſtionis in quar
ta incipiūt apparere criſis fiet in ſeptima: ⁊ ſi in ſeptima in
quartadecima: ⁊ ſi in vndecima in vigeſima: ⁊ non aū qḋ
eſt: q̄z natura per. x. dies oppſſa fuit adeo debilitata. ꝙ ſi in
xi. veſtigiū digōnis incipiat apparere anteq̄ȝ natura ſupra
morbi mām liberuȝ habeat arbitriū ad. xx. vſq̄ȝ perueniet.
Et idē dicit ſi in. xx. incipiāt apparere ꝙ in q̄drageſima et
non ante criſis eueniet ſup vno dicto Hypocratis ſe fun
dans in epithima. Quidā eniȝ fuit infirmus in cuius vri
na in. vii. hypoſtaſis apparuit alba: ⁊ parua: ⁊ in. xiiii. ſana
tus eſt. Nota tm̄ ꝙ ſi in. xi. ſigna ꝑfecte digeſtiōis apparue
rint cum accidentium remiſſione in. xiiii. laudabilis criſis
eueniet: ⁊ ſi in. xviii. in. xx. ſed in. xi. veſtigiū digeſtionis ali
quod incipit apparere veriſiliter in. xvii. ſigna perfecte di
geſtionis apparebūt q̄ in caſu criſis fiet in. xx. Et hāc puto
fuiſſe intētionē Gilberti cū dixit a pᵐa ſignoꝝ apparitio
ne: verūtm̄ criſis fit tarde vel cito rōne tenoris virtutis: ac
rōne diuerſitatis materieꝝ. Sed vt̄plimū fit in quarta: aut
ſeptima ꝑ ſudorē: aut fluxū ſanguinis nariū. ¶ Item nota
ꝙ quanto vrina eſt magis intenſa ceteris paribus morbus
citius terminabiſ: ⁊ ideo ſi cum vrina valde intenſa ſigna
digōnis incipiūt apparere hec febris ad bonū cito termi
nabiſ: ⁊ ſi cum remiſſa tardius: ⁊ econtra: ſi cum vrina in
tenſa ſigna appareant cruditatis in breui ad malum termi
nabitur: ⁊ ſi cuȝ remiſſa tardius. Ex quibus apparet quid
per vrinam habeas pronoſticari. ¶ Preterea ſignuȝ vt ſu
pra dicebatur ꝙ in augmaſtico calor eſt diſſoluens plus q̄ȝ
cōſumens: ⁊ ſic calorē pretēdit fore debilem ꝙ de infirmo
timendum exiſtit. In paugmaſtico vō eſt econtra: q̄z plus
conſumens q̄ȝ reſoluens ꝙ caloris arguit fortitudinem: ⁊
ſic eſt de ſalute ſperanduȝ. In homoteno eſt eq̄lis conſuȝ
ptio ⁊ diſſolutio: ⁊ ſic ratione huius taȝ de ſalute q̄ȝ de mor
te equum exiſtit iudicium. ¶ Item ſi infirmus multum an
guſtiatur: ⁊ modo de vno latere: modo ad aliud ſe reuol
uat malum ſignū exiſtit: ⁊ ſi habuerit inflationeȝ in vētre ⁊
rugitū quēdam q̄ ex ſolutione nō ceſſauerint mortale eſt.
¶ Itē ſi aliq̄ puſtule nigre: aut liuide appareant morietur.
¶ Lachryme quoq̄ȝ ſi ꝓpter huius febris malitiam appa
ruerint cū anhelit⁹ difficultate cū q̄ poſt ſomnuȝ infirmus
ſe ſolito magis granatū ſenſerit ipſum denuncia moriturū.
¶ His ſic viſis ſi ſanguis nimis ſubtil fuerit: qḋ ex iſpectio
ne ipſius vrine ſubtilitate ⁊ intenſione cognoſces ꝑ cole
re admixtioneȝ hec fiet: q̄re pᵐe digeſtionis ſuꝑfluitatib⁹
emiſſis ꝑ ſe vel cū cliſteri: vel potione aliqua ca. precedēti
deſcripta egrum minue vel vētoſas appone: nō tamē ce
teris paribus tāta eſt extrahēda ſanguinis quātitas quan
ta in ſinocha inflatiua. Aui. eni de vena frontis flebotho
miā facere docet: quā in vſu non habemus. ¶ His ſic pa
ctis ſi vēter ſtipticus fuerit cū cliſteri vel aliq̄ pretactarum
potionuȝ leniaſ: deinde ad vlteriorem ſanguinis putrefa
ctionē ꝓhibēdam: ⁊ inductā remouēdam facias ſic. ℞. aq̄
endiuie. ℥. vj. aq̄ lupulloꝝ aque cicoree roſ. ⁊ buglo. ana. ℥.
ii. de accetoſitate citri: de ribes de ſucco accetoſe: vel de li
monibus. ℥. vj. fiat iulep aromatizatū cum. ʒ. i. ſandalis. ru.
cāphore gra. iiii. ⁊ ambre gra. i. ⁊ ſi non habeas iſtos ſiru
pos pone. ℥. i. zuchari albi: ⁊ adde. ℥. i. aceti vel. ℥. i. ß. vini
granatoꝝ: ⁊ fiat ſirup⁹ pro quattuor vicibus: ⁊ frigiduȝ da
in potu in aurora diei. ¶ Uel facias ſic. ℞. ſirupi roſati. ℥.
j. ß. aq̄ endiuie: aque zucharate aā. ℥. i. ß. miſce ꝓ vna vice:
⁊ i potu tribue. ¶ Uel facias ſic. ℞. ſucci endiuie cicoree
buglo: ⁊ lupullorum aā. ℥. ii. bulīāt parum: deinde colen
tur: deinde. ℞. cap. vene. m. i. ß. fumiterre. m. i. iuiubaruȝ
numero. xii. fiat decoctio: de qua accipe lib. i. miſce cū ſuc
cis: q̄bus adde zucha. lib. ß. aceti. ℥. i. ß. ⁊ fiat iulep aramati
zatū cū ſandal. rub. ⁊ prebe in quattuor vicibus. ¶ Uel fa
cias ſic. ℞. endiuie ſcariole cicoree aā. m. ii. quattuor ſemi
nū frigidoꝝ aā. ℥. i. zuchari tabarzet lib. i. ⁊ fiat ſirupus ad
dendo vini granatorum. ℥. iii. aromatizeſ cum ſandalis. ru
be. da. ℥. i. ß. ꝑ vice cum. ℥. iii. aq̄ zuc. vel cicoree vel fumi
terre aā. ℥. i. ß. ¶ Digeſta materia ſi tibi euacuanda vide
reſ: quia nām aliūde criſim tētare nō comprehenderes fa
cias ſic. ℞. caſſie bn̄ pinguis. ℥. i. dyaprunis Nicolai: ſine
ſcamonea. ℥. ß. vel dyacatoliconis: tantundem diſſoluatur
cū decoctione cōi: ⁊ facta diſſolutione addaſ. ℥. i. ſiru. vio.
⁊ fiat potus. ¶ Uel loco dyaprunis pone cōfectionem ha
mech electuarij de ſuc. roſ. aā. ʒ. i. Uel pone reubarbari in
fuſi in aqua lactis capraꝝ. ʒ. ii. ſpice. ℈. ß. deinde fiat expſ
ſio q̄ addaſ cū caſſia vel māna diſſoluta cū decoctione ſu
praſcripta. ¶ Uel accipe ſi potionem noluerit. ʒ. vi. dyaca
toliconis vel tantūdem dyaprunis vel electuarij de ſucco
roſ. cōfectionis hamech aā. ʒ. i. ß. ⁊ cum quo iſtoꝝ volue
ris adde zuchari quātum ſufficit: ⁊ fiat bolus q̄ deauretur.
Iſta oīa cōueniūt ſi ſanguis putrefieret per admixtionem
colere: ⁊ etiā ſi ab intrinſeco corrūpereſ ſine alicui⁹ extrin
ſeci admixtiōe: q̄z tūc ſatis rōnabile ē ꝙ ſanguis ille aliq̄s
partes colicas ſecum habeat admixtas: ⁊ ideo in iſto caſu
ↄueniret etiā decoctio de fumoterre deſcriptiōe Meſue.
¶ Uel da. ℥. ii. cōfectiōis de māna Meſue cū aq̄ lactis vel
adde zuchaꝝ: ⁊ fac bolum. ¶ Uerū q̄z ex aduſtione colere
ſanguis vt ꝑmiſſum eſt debito reddiſ ſubtilior: ad ipſi⁹ in
groſſationē aliq̄ ſic faciūt: ⁊ eſt Auicē. ℞. iuiubarū nūero.
centū decoquātur in lib. v. aq̄ vſq̄ȝ ad ↄſumptioneȝ tertie
ptis: q̄b⁹ adde. ℥. viii. zuchari: ⁊ fiat iulep: qḋ i potu tribue.
¶ Uel facias ſic. ℞. iuiubas numero. xx. carnoſitatis piri.
℥. i. granati muſci. ℥. ß. fiat decoctio in lib. ii. aque vſq̄ȝ ad
cōſumptionē tertie ptis: ⁊ cū lib. ß. zuc. fiat iulep ꝓ quattu

or vicib⁹. ⁊ potes dimittere granatū: ⁊ addere vini grana
ti. ℥. i. ⁊ aromatizeſ cū ſandalis citrinis. His factis ſi mate
riam euacuandam comphēderes: qḋ vis ꝑbe ex ſolutiuis
ſupraſcriptis. deīde fricationib⁹ vtere epithimatibus cōfe
ctionibus: ⁊ alijs hͦꝝ: vt in ꝓcedēti caplo̅ tactū eſt: ⁊ ideȝ di
co ad ſex rerū nō nālīū regimē: ſed nutrimētum debet eſſe
magis ſanguis ingroſſatiuū in quo caſu Aui. lentes docet
exhibere cum aceto: alijs vō cibarijs poni pōt ſumac: aut
granatū vel berberis: aut pira vel citonia per fruſta inciſa.
Nos italici iſtum cibuȝ lentium cum aceto non multū hē
mus in vſu. ſed ſi eo vti volueris fac ſic: primo eas elixabis
⁊ aquā pᵐā abijcias: poſtea debite decoquanſ: ⁊ etiā eas
aceto: ⁊ vino granatorum: vel berberis vel aliquo ſimiliuȝ
aſpergas.
¶ Si aūt ſanguis fuerit aquoſus per admixtionem flatis
aquoſi nō ita copioſa fiat flōmia: vt ſi ſanguis ſola quātita
te peccaret: cetera fiāt vt in ꝓcedētib⁹: eius tm̄ regimen ma
gis ad ſiccū q̄ȝ in alijs facias declinare: ⁊ ob hoc lactuca:
⁊ cucurbita nō ſic ſibi ↄueniūt. ⁊ ſi vinū biberit cum aqua
ſibi limpheſ in qua ſit extictus calibs. ¶ Et ſi an̄ flōmiam
cliſtere recipe nollet facias ſic. ℞. ca. ve. Mi. i. floruȝ vio. ⁊
bugloſe. ana. ℥. ii. iuiubaꝝ: numero. xii. prunorum numero
vi. tamarindorum. ℥. ß. liqritie. ʒ. i. ß. paſſularuȝ. ʒ. ii. ß. ⁊ fiat
decoctio de qua accipe. ℥. iii. ß. ⁊ in ea diſſolue. ℥. i. māne
vel caſſie ſucci granatorum muzorum ℥. ß. fiat potus. Fa
cta flōmia aliquē ꝑbe ex ſyrupis ſupraſcriptis. ¶ Quo fa
cto ſi euacuare intēdis hanc ꝑbe potionē. ℞. ca. ve. Mi. i.
thimi. ʒ. ii. alt. ℥. i. ß. ziziberis. ℈. i. parū buliāt: ⁊ fiat expreſ
ſio: cui adde manne vel caſſie: vt ſupra diſtemperate. ℥. i.
⁊ fiat potus.
¶ Si aūt ſanguis fuerit multuȝ groſſus quātū ad lenitio
neȝ ⁊ flōmiā fiat vt ſupra. Facta igiſ flōmia: q̄z ſanguis re
griſ ſubtilia⁹. ℞. ſirupi acetoſi ſimplicis. oximell ſimplicis
aā. ℥. i. ß. aq̄ endi. aq̄ ca. ve. yſopi. aā. ℥. ii. clarificeſ ꝓ duab⁹
vicibus: ⁊ aromatizeſ cum optimo cinamomo. ſumat de
iſto quater. ¶ Uel. ℞. aq̄ ca. ve. ℥. iiij. aq̄ cicoree: aq̄ endi
uie. aā. ℥. ii. aceti. ℥. i. zuchari albi. ℥. iii. ß. fiat iulep pro tri
bus vicib⁹: ⁊ aromatizeſ cū optimo ciamomo. ¶ Hoc ſcō
potionē tribue īfraſcriptā. ℞. ca. ve. yſopi cuſcute. aā. ℥. ß.
cicoree endiuie aā. quartā partē. m. i. paſſulari. ʒ. iij. liquiri
tie. ʒ. ii. fiat decoctio de q̄. ℞. ℥. iij. ß. in qua infunde de tur
bit. ʒ. i. vel. ℈. iiii. zinzi. ℈. ß. parū clareſiāt: ⁊ fortis fiat expſ
ſio in qua diſſolue caſſie vel māne. ℥. i. mellis roſ. ℥. i. ⁊ fi
at pot⁹. ¶ Uel facias ſic. ℞. turbit boni ⁊ electi. ʒ. ij. zinzi.
℈. i. ſalis gēme ſpice nardi aā. ʒ. ß. ca. ve. ℈. i. formenſ pil
lule cum oximelle ſquilitico: quarum doſis ſit. i. vel. ℈. iiii.
¶ Uel. ℞. diafiniconis. ʒ. iij. zuchari albi quātum ſufficit:
⁊ fiat bolus. In alijs vō tam in regimine ſex rerū non na
turalium q̄ȝ medicinaliuȝ facias vt in caplo ſinoche infla
tiue dictum eſt.
¶ Tractat⁹ ſcōs de febrib⁹ colicis octo ↄtinēs i ſe capla.
¶ De febre tertiana pura īterpolata: ⁊ ei⁹ cura. Cap. j.

Ab euidētiaȝ febriuȝ colericaꝝ. Sciēdū ē ꝙ colera
vt ponit Aui. pᵃ pmi. ca. de humorib⁹ ē du
plex: nāſ. ſ. ⁊ nō nālis. Nālis vt cōiter dr̄ eſt
humor pur⁹ q̄ i ſua diſpōne nāli nō mutat⁹
ē calid⁹ ⁊ ſicc⁹: i colore rube⁹: i ſapore ama
rus: i odore horridus: ſanguis ſpume aſſimilat⁹: ꝑ decocti
onē ſupfluā ex ſcōa digōne ꝓduct⁹. Non naturalis vō eſt
duplex. ſ. pura ⁊ non pura. Pura gn̄atur ꝓpter cauſam in
naturali colera exiſtē ipſam extra nām ꝓpriā extrahētē: et
ex iſta tertiana pura generaſ. ¶ Nō pura eſt duplex: quia
quedā per admixtionē flegmatis: ⁊ quedā per admixtio
neȝ melie. Prima vocaſ nota vel famoſa. Scōa vō mino
ris fame: ⁊ ex his tertiana nota gn̄aſ de qua fiet mentio in
ſequētib⁹ caplis. ¶ Ex cola triplex gn̄aſ feb. ſ. tertiana pio
dica que eſt febris ex colera extra veneas exiſtēte prouenī
ens. cuius eſt de tertio in tertium īfirmū affligere. ¶ Con
tinua eſt febris ꝓueniens a colera intra veneas exiſtē non
multum cordi ꝓpinqua inqua: ⁊ ſi continue affligaſ infir
mus de tertio in tertiū manifeſta ꝑcipiſ exereſcētia q̄ de re
⁊ ↄtinua ꝓportionaſ de colera cōiter nūcupaſ. ¶ Cauſon ē
fe. ex cola ītra venas cordi ꝓpinq̄s exiſtē ꝓueniēs ſicut in
pulmone: ſtomacho: vel epate ⁊c. q̄ cōnīr ↄtinue egrū af
fligit: iſtarū aūt differētia infra deo duce patebit. ¶ Item
tertiana piodica quedaȝ eſt pura: ⁊ q̄dā non pura. De pu
ra aūt ſit pn̄s ſmo q̄ eſt fe. ex pura colera ex̄ venas putreſcē
te ꝓueniēs. cuius eſt de tertio in tertiū facere paroxiſmum
qui citra. xiii. horam terminatur ſemper. ¶ Cui⁹ ſigna ſunt
quia incipit cum horripilatione ſimili puncture acuum:
frigus aūt ſi quidem affuerit cū quodā admixto calore ꝑ
cipitur. Calor aūt in breui ad extra expandiſ ⁊ fit magnus:
⁊ intenſus valde: ꝓpter qḋ infirm⁹ anguſtiaſ: ⁊ ſitis cauſaſ
valida: ad tactū aūt ſentiēs mordicationē caloris. Pulſus
in ꝑncipio paroxiſmi eſt paru⁹ ſpiſſus ⁊ tardus notabilem
nō hn̄s diuerſitatē: in ſtatu tm̄ eſt magnus ⁊ velox. Urina in
colore eſt ignea: aut ruffa vel citrina cū ſuba tenui hn̄s ma
lū odoreȝ. Et in hac fe. ſepe fit alienatio: ⁊ vomitus colere
q̄nq̄ȝ: ⁊ ſiſr fluxus vētris ſpontane⁹: ⁊ interdū ſudor copio
ſus: q̄z eius paroxiſm⁹ cū ſudore ſenſibili ⁊ manifeſto ter
minaſ q̄ vt̄plimū in octo finiſ horis. longior tm̄ duodecimā
non tranſit horam. Et h̄ febris vt̄plimū accidit in cōploni
bus: etatibus: regionibus: tp̄ibus calidis: ⁊ in his marie q̄
regimine cole multiplicatiuo vtuntur: ꝙ ſi eo tunc plures
in hāc febrē tertianaȝ inciderint infirmū ipſam pati his ſi
gnis vel ipſoꝝ pluribus apparentibus non dubitabis.
¶ Quātū ad ſigna ꝓnoſtica hec fe. in ſeptimo finiſ paro
xiſmo: vt infra: ⁊ eius paroxiſmus in. xii. hora vel citra ter
minaſ cū ſudore. ſ. ⁊ ideo quāto afflictio fuerit minor ⁊ ſu
dor cupioſior ceteris paribus tāto magis feb. terminabi
tur: vn̄ ⁊ ſudore copioſo vel fluxu ventris ſpontaneo fe. h̄
in vno paroxiſmo ſepe terminaſ. Sed eius ꝓlixitatem ex
accidētiū ſeuitatē cōprehendes in proximis. Nam ſi acci
dētia ſecūdo paroxiſmo fuerit fortiora. In tertio vō remiſ
ſiora ſcias ipſum finituram in quarto: qḋ ſepiſſime accidit.
Sed ſi in paroxiſmo ſeptimo terminari debet in quarto
egritudo erit in ſtatu: ⁊ in q̄nto accidentia remitti incipi
unt. Et q̄z in hac feb. terribilia ſunt accidentia ſemp talia
ꝑdicere memor eſto: ꝙ ſi in tertio paroxiſmo flebothomi
am vel aliud infirmo feceris: ⁊ non predixeris quartum
paroxiſmum debere infirmum magis affligere: tūc in q̄r
to dicent aſtantes flebothomiam tuam: vel aliud qḋ ante
approximaueris infirmū interfeciſſe.
¶ His expeditis ad curam venio q̄d ſit fiendū hora paro
xiſmi. Primo eſt dicendū vt infirmus vſq̄ȝ ad declinatio
nem dormire non permittatur. In declinatione vō ſi dor
mierit ⁊ ſudauerit bonum erit: ⁊ ſi in principio paroxiſmi
nauſea ſupuenerit cum aqua tepida ad vomendum irri
tetur cum modico aceti mixta. ¶ Uel facias ſic. ℞. ſirupi
acetoſi ſimplicis. ℥. i. ß. aque tepide. ℥. v. miſce ⁊ in potu tri
bue: deinde cum digito vel penna oleo intincta vomitum
prouoca quo facto os cum aqua ordei collue. ¶ Cum au
tem calor incipit expandi cum leui fricatione iuuetur. ni
hil comedat neq̄ȝ bibat durante paroxiſmo vſq̄ȝ ad decli
nationem vel in fine ſtatus ſi fieri poteſt. Sed ſepe ſibi os
cum aqua frigida lauet vel aliter ſitim decipere procu
res cum zucharo candi vel manuſchriſti: vel cum granis
granatoꝝ vel cuȝ ſiſſibus. Et ſi eum a potatione abſtinere
nō vales da zuccharū roſ. cum aq̄ frigida boni fontis: vel
ſimplr bulitam vel da zuchaꝝ vio. fluxu vētris non prohi
bente: vel aquā ordei: aut zucchari vel aquam ſimplr co
ctam cum iulep roſarum vel violarum. vel cum iulep qḋ
portari ſolebat de damaſco facto cum aqua roſarum. ⁊ zu
charo taberzet. ¶ Sed de huiuſmodi zucharo roſa. in his
febrib⁹: mi Antoni magliane veluti ⁊ practicātes iaȝ fece
rūt plurimi me redargues qui auctoritate ſola ↄtēti dicto
Raſ. 3° alman. facilr aceſcunt: qui ingt zucharū roſ. ſto

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

maco humorib⁹ repleto:ſi a ieiuno ſumat ⁊ bene maſticetur cōfert quādo poſt ipſuꝫ aqua bibit calida hi quī calorem ⁊ ardorē patiunt nullo mō comedere debent:⁊ maxime ſi eſtas aſſuerit:calefacit.n.⁊ ſiti inducit:hi enim ꝓpter hūc textū zuccharꝫ roſ. dare in feb. his execrabile putant. ¶Sed ne tuū animū credere his inducas. Scito zuccarꝫ roſ. ſꝫ qō dixi modo exhibitū in hoc caſu cōuenire: cum coſa que hāc feb. cāt ſubtilis ſit ⁊ valde intēſa:cui⁹ ex cauſa ſitis ſit valde valida:ro. vō zucharum ⁊ ꝑcipue nouum modo quo ſupra datū colerā illam ingroſſat ⁊ intēſionem eius remittit:ſitim extinguit:⁊ ſpūs cōtēperando virtutem auget ex quo in hoc caſu quāmaxime conuenire liquet. ¶Et ad auctoritatem Ra. dic eum non de zuccharo roſ. ſed de melle ro. intellexiſſe qō vt pꝫ calefacit:⁊ ſitim inducit:vt pꝫ ex concordia quā noſter videt Symon ianuenſis ſuis in ſinonimis caplo de. G.ſ. De gelentabin inter Aui. 6°. cañ. ⁊ ipſum Raſis facit:vbi inquit illud trāſlatoris vel ſcriptoris vitio ꝑueniſſe:⁊ hoc ꝓpter equocationem illius termini gelentabin.q: tam mel ro. qꝫ zuccharū ro. idifferēter importat. alicui igit auctoritati credere ſine ratione infirmitas intellectus eſt, vt ille ꝓpriꝰ dñs magiſter Blaſius de Parma ſepe dicebat. tu igit in iſto caſu zuccharuꝫ roſa. exhibe. ¶Uel facias ſic. ℞. ꝯſerue vio. ʒ.iii. bugloſ. boragi. ⁊ roſarum añ. ʒ.i. manuſchriſti cum perlis. ʒ.ii. ß. fragmētoꝝ ſaphyri:ſmaragdi:rubini:granati: iacinti. ana. ℈.i. folioꝝ auri: numero. x. fiat mixtura ⁊ deauret: de qua ſumat infirmus ad quantitatē parue caſtanee pro vice:vel de ea bibat cum aqua loco zucchari roſati. ¶Et vt plura facere videaris:⁊ vt infirmus maioreꝫ ſpem in medicinis habeat cum aquas ſuas bulire facis pone in eis. xii. vł. xx. duca. ¶In fine ſtatus ſi ſudare incipit da. ʒ.ii. vel. iii. vini albi ſubtilis mediocris fortitudinis limphati cum aq̄ zucchari. ¶Uel in iſto caſu ſirupuꝫ ſancti Ambroſij audacter exhibeas cū quo oēs infirmos in Mediolano curabat: et adhuc Mediolanenſes tempore magni eſtus vtuntur eo cōiter:⁊ appellāt ipm piſtum vini:quod ſic ſit. Accipiunt parū milij a cortice ſupiori depilati qō piſtuꝫ appellānt:⁊ pedemōtani panicū:⁊ decoq faciūt in aqua donec crepetur:q: cito decoqtur:deinde de tali buliēte brodio accipiunt. verbi grā. ʒ.iiii. ⁊ imponūt. ʒ.ii. vini:⁊ ita calidum bibūt:⁊ mirabiliter ſudorē ꝓuocat atq; ſitim extinguit:⁊ tu facias ſi libet:deinde eū leuiter coopiri facias:⁊ cū aliq̄liter ſudauerit abſterge:⁊ iterum magis ſudabit.

¶Hec igit fienda ſunt hora paroxiſmi q̄ finito euꝫ ciba:et ſit eius cibus ptiſana facta de farina ordei non colata cuꝫ zuccharo vel panata cocta in brodio pulli parui alterato cum lactuca:cucurbita:portulaca:ſeminibus cōibus:vel aliquo ſimiliū:ſed q: ſalſa ſunt facias primo vna bulitione bulire:⁊ abiecta ꝑma aqua in brodio poſtea ipſum decoq facias:vel comedat cucurbitas in ſimili brodio coctas alteratas cuꝫ agreſta vel ſpinachias:aut borragines interdū. Conueniunt etiam ſimula amidū auenatū:aut ordeatum: aut mica panis ter in aqua frigida lota:poſtea ſucci arancij:vel granati:aut citri. vel alicuius huiuſmodi abſterſa ſuper quam parum zucchari puluerizetur. ¶Et ſi ad exhibitionē carniū deuenieris:quod tñ regulariter operando: ⁊ cōſtante virtute fieri non debet:pulli ſint parui:vel carnes edine vel parue auicule in rubis degentes: vel faſiani: vel perdices iuuenes alterate cum lactuca cucurbita: vel ſeminibus cōmunibus agreſta ſucci granati berberis vel aliquo ſimiliuꝫ:⁊ ſi contuſum fiat:abijciatur pinguedo ⁊ ſi cogamur oua dare ſint in aqua cocta ⁊ trementia:⁊ alterent cum agreſta ſucco limonum:vel aliquo tali:⁊ ſi vis magis frigida facere ꝑ horā anteq̄ꝫ decoquant frāgant ⁊ in aqua frigida ꝓijciant quam ſepe mutes:vel pone ea in aqua acetoſe vel roſarum. ¶Item aliter pullum poteris decoqui facere:vt primo elixetur in brodio ſupra alterato ⁊ non ꝑmittatur totaliter decoqui:deinde ponatur in veru in quo cōplete decoquatur:poſtea calidus membratim incidatur:⁊ pauciſſimo cinamomo cum panno ſalis: deinde aqua roſa. ſucco arancij limonis acetoſitate citri vel conſimili aſpergatur:⁊ ſi parum addatur zucchari erit guſtui ſapidior:⁊ hic ſapor a ſacerdotibus aqua benedicta nuncupatur. ¶Uel facias ſic:⁊ eſt cibus vltramontanorū ⁊ theutonicorum magis q̄ꝫ italicorum: decoque brodium cum pullo alterato vt ſupra deinde membratim diuiſus aliqualiter aſſetur:deinde contunde amigdalas quas in brodio pulli:⁊ aliquo ſuccorum factorum diſtempera: et in eis immerge pullum illum membratum inciſum. Et ſi vis facere more theutonicorum decoque oua dura: ⁊ illa per medium ſciſſa in illis amigdalis contuſis immerge. nam ſi eis dederis oua mollia in ipſorum ſtomachis corrumpentur:quia ſtomachos habent ſtrutionum. ¶Item ſi infirmus tuus bolos duos vel tres comederet lactuce: vna bulitione bulite cum modico agreſte vel aceti medie fortitudinis multum prodeſt:⁊ in prima menſa:quandoq; recipere pōt quattuor pruna damaſcena depilata:⁊ in aq̄ frigida poſita pauco aſperſa zuccharo. ¶Ex predictis igit elige quod īfirmo tuo familiarius videatur:ac ſibi magis cōueniens:⁊ fac vt in ꝑncipio vniuerſali groſſius cibetur ſeu dietetur:q̄ꝫ in augmēto vel ſtatu. Et hec gradatim facies ſm q̄ ſtatum magis vel minus remotum comprehendes:⁊ memor eſto virtutem examinare nunquid ſufficiat. ¶De potu abſtineat a vino etate ⁊ alijs huiuſmodi conſentientibus. Et ſi vinum volum⁹ exhibere ſit albuꝫ aqueum vel rubeuꝫ clarum. ⁊ ſit potius aqua vino limphata q̄ꝫ vinum aqua limphatum. ¶De aere:aerem inhabitet frigidum ⁊ humidum alteratum cuꝫ folijs ſalicis populi violarum roſa. ⁊ ſimilibus:⁊ aſpergatur camera aqua:et aceto:⁊ ſit aqua in proportione dupla ad acetū:⁊ camera ſubſterni poteſt ex herbis prati cum ſuis floribus bñ redolentibus:⁊ ſi vis vt oia magis redoleant:cameram aſpergere cum aqua roſ. ⁊ aceto in qbus ponantur ſandali rubei et muſcatellini. Et ad modū Aui. habeas calata in qbus habeas pira et poma redolentia per fruſta inciſa:vel illos fructus cum aqua roſ. cū pauco aceti:⁊ ſandalis citrinis admixta irrora:⁊ calata per cameram loca:alterant enīꝫ aerē ipmq; bñ redolentem efficiūt. non iaceat ſuper plumas:ſꝫ ſuper mataratio coctone pleno:vel ſub linteamine ponatur coopertura de tela coctone plena:dupla vel tripla ſm q̄ tibi videbitur. ¶Quies huic infirmo cōuenit atq; gaudium temperatum. nam ira:furor ⁊ triſtitia:omnino vitanda ſunt. Similiter ⁊ coitus. ¶Semper paroxiſmus occurrat emiſſis ſuperfluitatibus omnibus: ⁊ cibetur ſemper per quattuor horas ante paroxiſmum:⁊ ſi natura ſuꝑfluitates non emitteret:facias vt ſtatim te docebo.

¶His expeditis ad medicinalia condeſcendo. Tēpore q̄ quietis ſi infirmus conſtipatus fuerit tale ſibi prebe cliſtere. ℞. malue blitis matrum violarum ana. m.i. iuiubarum ſebeſten liquiritie añ. m.ß. fiat decoctio:de qua accipe lib. i.ß. in qua diſſolue caſſie pulueris zucchari añ. ʒ.i. olei violati. ʒ.iii. ſalis triti paruꝫ:⁊ fiat cliſtere. ¶Uel loco decoctionis ſupraſcripte:accipe lib. i.ß. iſtius:vt. ℞. malue blitis mercurialis ſpinachiarum:maſti. viol. ordei ana. m.i. fiat decotio. vel decoctionis ſupraſcripte. accipe lib. i.ß. in q̄ diſſolue ſucci ſicle vel mercu. ʒ.i. olei violati. ʒ.iii. ⁊ ſalis triti parum:⁊ fiat cliſtere. ¶Uel. ℞. pulli brodium. lib. v. in quo buliant ſupraſcripte res:⁊ fiat decoctio de qua accipe li. i.ß. cuꝫ caſſia ⁊ oleo vio. vt ſupra fiat cliſtere: q̄ iſti iudei ribaldi maxime vtunt in iſtis ptib⁹. ¶Et ſi infirmus tuus citius per os q̄ꝫ per cliſtere recipe vellet ſibi tale prebe lenitiuum. ℞. florum lupulloꝝ. m.i. prunoruꝫ numero vi. tamarindorum. ʒ.ß. fiat decoctio:de q̄ accipe. ʒ.iii.ß. in qua diſſolue caſſie:aut manne. ʒ.x. ſyrupi violati. ʒ.i. ⁊ fiat potus. ¶Uel facias ſic. ſicut dicit Aui. de mucilagine pſilij. vt. ℞. prunoꝝ. ʒ.j. tamarindoꝝ. ʒ.ß. violarum floruꝫ lupulloꝝ capil. vener. añ. quartā partem vnius. m. fiat decoctio:de qua accipe. ʒ.iij.ß. qua impone mucilaginis pſilij ſyrupi viol. añ. ʒ.ß. ⁊ fiat potus.

¶Uel exhibe. ʒ.iii.ß. aque fructuum deſcriptione meſue in qua diſſolue caſſie vel mane. ʒ.x. vel. ʒ.i.ß. ¶Uel facias ſic. ℞. prunoꝝ. ʒ.i. tamarindoꝝ. ʒ.ß. violaruꝫ lupullorum. añ. ʒ. vi. ⁊ fiat decoctio que cuꝫ zuccharo ad modum ſyrupi dulcoret. de q ſyrupo accipe poſtea. ʒ.iiii. ⁊ diſſolue in eo manne:vel caſſie. ʒ.i. dyapruni̇s nico. ſine ſcamonea. ʒ.iii. ⁊ fiat potus. ¶Et poſitionem recipere non vellet in forma boli ſic potes facere. ℞. dyaprunis nō ſcamone añ. ʒ. vi. vel. ʒ.i. zucchari albi quantuꝫ ſufficit: ⁊ fiat bolus qui deauret. ¶Uel. ℞. manne. ʒ.x. vel. ʒ.i.ß. ⁊ eaꝫ tere aliqualiter cum zuccharo roſa. vel conſerua viola. fiet bolus ⁊ deauret. ¶Uel in forma pillularum facias ſic. ℞. aloes epatici. ʒ.ß. myrrhe croci ana. ʒ.ii. lauetur aloes ⁊ myrrha cum aqua roſata. deinde cum ſucco roſarum fiant pillule. de quibus da. ℈.ii. vel. ʒ.i.

¶Sed ſi a ꝑncipio minoratiuum propriū propter materie furioſitatē:aut ipſius multitudinē exhibere volueris facias ſic. ℞. florum violarū:capil. veneris lupulloꝝ. añ. m.ß. iuiubarum numero. x. ſebeſten:ligritie raſe. añ. ʒ.iii. fiat decoctio de qua ſume. ʒ.iii.ß. in qua diſſolue caſſie vel mānne. ʒ.i. electuarij de ſucco roſ. ʒ.ii. vel cōfectionis de manna. ʒ.i.ß. ſyrupi viola. ʒ.i. fiat potus. ¶Uel facias ſic. ℞. reubarbari electi. ʒ.ii. ſpice nardi grana. vi. infunde in aq̄ lactis caprarum vel aque endiuie. ʒ.iii. vini odoriferi parū:⁊ per decem horas in infuſione permaneāt:deinde fortis fiat expreſſio:cui etiam adde caſſie vel manne diſſolute cum aqua lactis:vel decoctione ſupraſcripta. ʒ.i. ⁊ ſyrupi violati. ʒ.i. ⁊ fiat potus. ¶Uel exhibe infuſionem mirabol. citri. quam ſic facias. ℞. corticum mirabo. citrinorum. ʒ.i. infundantur in aqua lactis cum modico mellis: ⁊ per diem in infuſione permaneant:deinde fortis fiat expſſio:cui adde caſſie vel manne diſſolute cū decoctiōe ſupraſcripta. ʒ.i. ⁊ fiat potus. ¶Nec in ꝑncipio talia ꝑbere ſolutiua eſt q̄ Aui. ꝑma quarti. c. de cura tertiane pure. ibi. Et tu nō auſcultes ⁊c. Et q: ſi ꝑcipiat ibi talia ſolutiua fortia in ꝑn. nō eſſe exhibēda ſubiungit:niſi tñ ꝓpter illud qō dicimus. ſ. in cura febrium putridarum in gñali vbi ſnialr vult q̄ ſi materia fuerit furioſa aut plurima:tunc audacter aliquid ex iſtis ſolutiuis poſſumus exhibere:quod facias ſi tibi opportunū videat:⁊ tu vide ibi. ¶In forma aūt boli ſic poſſes facere. ℞. electuarij ſucci roſ. ʒ.iii. zucchari albi quātū ſufficit:⁊ fiat bolus ⁊ deauretur:⁊ ſi fuerit in forma ſolida. vt cōiter ſit in iſtis partib⁹. ʒ.iii. vel. ʒ.ß. ſm operationē:quā ſcio ipſum facere. ¶Uel accipe de cōfectiōe manne. ʒ.ii.ß. ⁊ cū zuccharo fiat bolus ⁊ deauretur.

¶Hoc facto ſcilicet exhibito lenitiuo:aut mioratiuo ſi videris ſanguinem peccare vſq; ad tertium paroxiſmum minue. vt Auicenna docet:⁊ non cures de Almanſore in hoc caſu:ſi in hoc caſu facta prohibeat flebothomia:quia ipſe reſpicit eſſentiaꝫ materie ⁊ non multitudinem:cuius mundificatio ſit melius cum tamarindis ⁊ mirabolanis:vt ipſe docet q̄ꝫ aliter. Aui. aūt duo cōſiderat. ꝑmo diſpoſitionem materie que leuiter inflāmat. ideo non cōceſſit in ꝑncipio mirabo. ſed tamarindos q plus extinguūt q̄ꝫ mundificant in cōparatione ad mirabo. Secūdo ꝯſiderat multitudinē materie q̄ melius ceteris parib⁹ ⁊ facilius per flebotomiaꝫ educit q̄ꝫ aliter. ideo ipſam fieri ꝑcipit. Si igit dominū colere aut eius acuitatē non timueris ꝓpter ſubtractionē ſanguinis q colere frenū exiſtit audacter facias minutionē:⁊ ſi bñ inſpexeris hoc voluit Aui. caplo de cura febrium putridaꝝ in gñali illo. ſ. Et oportet vt obſerues ⁊c. ibi enim vult q̄ ſi materea fuerit admixta ſanguini q̄ tunc flebothomia ſit cōueniens:attende tamē virtutē ⁊ alias ſepe dictas cōditiōes. ¶Nec in quacūq; tertiana ſic ꝓſumptuoſe fieri facias flebothomiaꝫ. primo quia humores ſubtiliat:ipſos fluere facit:vt Aui. 4° ꝑmi. caplo de flebothomia ideo in feb. vehemētis inflāmationis eā ꝓhibet. Secūdo flōmia euacuat venas:vt ibi ponit Aui. q̄ euacuate humores exiſtes ex venas attrahūt ad intra. ⁊ ſic ex interpolata fieri pōt ꝯtinua:qō ſepiſſime accidit. Naꝫ plurimi medicoꝝ cum ad tertianariuꝫ ꝑueniūt inueniē alia ſine cōſideratione flōmiam iubēt:quare bon⁹ homo ex tertiana periodica ad tertianā ꝯtinuā trāſiens ſepe moritur. Sane igit ꝯſideres anteq̄ꝫ flebothomiā fieri facias:quā ſi fieri iudicaueris incide baſilicā dextrā. ſi magis ab epate ⁊ inferioribus q̄ris euacuationem ⁊ ſi magis a corde ⁊ a toto corpore incide medianā q̄ ſi etate ꝓhibente vel alio flōmiam facere neqs vētoſas ſup nates cū ſcarificatione iubeas apponi. Et eſto memor ſemꝑ in die qetis talia facere

¶His factis ſi nā ad ſuꝑfluitates expellēdū nō mouetur: iuua eam cū aliquo cliſteri ſupraſcripto: deinde tale ꝑbe digeſtiuum. ℞. ſirupi acetoſi ſimplicis. ʒ.i.ß. vel oxizacare tantundeꝫ aq̄ zuchari. ʒ.iii. miſce ꝑ vna vice: ⁊ da in potu mane:ſi diſtās fuerit a ꝑncipio paroxiſmi per tres horas ad min⁹:⁊ ſi nō:expecta poſt paroxiſmū ⁊ poteris loco aq̄ zucchari ponere aquā endi. ʒ.ii. aq̄ bugloſe vel abſinthij: vbi magis q̄ris ſtomachi cōfortationē. ʒ.i. ¶Et ſi magis delicate facere vis. ℞. ſirupi acetoſi ſimplicis vel oxizacare. ʒ.iii.ß. aq̄ zucchari. ʒ. vi. vel aq̄ endiuie. ʒ.iiii. aque abſinthij. ʒ.ii. clarificet ꝑ duab⁹ vicib⁹:⁊ ſi ſtomachū frigidū habuerit aromatiza cū modico cinamomi:⁊ ſi mām magis reſpicis aromatizet cum ſandalis muſcatellinis:de iſto ſirupo tantum prebeas donec tibi mā digeſta videat. ¶Uł talē poteris facere ſirupum magiſtralem:vt. ℞. florum boraginis buglo. ro. ru. añ. m.ß. violarū lactucaruꝫ foliorum papaueꝝ albi:endi. ſcariole añ. m.i. ſe. endi. ſe. lactuce añ. ʒ.ß. quattuor ſe. coium frigidoꝝ añ. ʒ. vi. ⁊ fiat decoctio cū lib. i. zucchari aceti. ʒ.iii. ⁊ vini granatoꝝ. ʒ.i. ⁊ fiat ſirupus de quo ſi longus fuerit prebe. ʒ.iii.ß. ꝑ vice:⁊ ſi fuerit dedebite coct⁹ da. ʒ.ii. cū aqua endi. ⁊ potes ipm cū ſandal aromatizare ſi volueris. ¶Digeſta materia ſi natura criſim tentat:vel tentaſſet vel tentaturam fore putares: ſine eam ⁊ in die quietis ante criſim ſi vēter conſtipatus fuerit cum aliquo ꝓcede ex cliſteribus ſupraſcriptis:vel cū ſuppoſitorio cōi facto ex melle ⁊ ſale. Sed ſi iudicares ante criſim fore bonum mām euacuare:q: ſi mā digeſta foret ⁊ non ꝑciperes aliunde nām criſim tentare ſeu facere poſſe: ex ſupraſcriptis ſolutiuis elige tibi vnum. ¶Sed ſi natura criſim tētauerit:nec eam facere poſſet:ſed ipſam incomplete faceret ſiue facere ꝑciperes iuua ipſam:q: ſi per ſudorem leuib⁹ intēde fricationibus:vel exhibe vinū album ſubtile debite limphatū:da ſirupum ſancti Ambro. ſupius deſcriptū:eſt eni mirabile in hoc caſu. ¶Si per vrinam iuua exhibēdo. ʒ.iii. decoctionis quattuor ſeminū frigidoꝝ cōiuꝫ ʒ.i. aque feniculi. Et ſi ꝑ vomitum cum aqua cla ⁊ aceto vel ſirupo acetoſo:vt dcm̄ eſt ſupra. ¶Si per fluxum ſanguinis narium ipſum facias res rubeas intueri vel aliqd leuiter pungēs naribus immitte:vel inſtrumētū qō ſit cuꝫ ſetis porci:vel naſuꝫ aliqualiter cū manib⁹ frica. aut collū leuiter ſtringas. ¶Si vero per fluxum ventris fecerit:⁊ diminute ipſum per illam diē dimitte quieſcere:deide vnuꝫ ex ſupraſcriptis ſolutiuis tibi elige:qō infirmo exhibeas. ¶Eſto tamē memor q̄ melius eſt ſubſiſtere infra q̄ꝫ exiſte euacuare:ſed hic vnum ſcito q̄ in iſto tractatu doſes ponam:prout eis cōmuniter vtor:⁊ deo dante mihi ſemper bene ſuccedit:tu autem cōſidera virtutem:etatem:regionem:cōſuetudinem:⁊ ſm hoc doſim augere vel diminuere potes. ¶Poſt aūt completam criſim ſi vrina tincta remāſerit epithima epar hoc leui epitimate. ℞. aque endiuie: ʒ.iiii. aque cucurbite:aque lactuce añ. ʒ.ii.ß. ſādal. rubeoꝝ. ʒ.ii.ß. ſpodij. ʒ.ß. cāphore gra. iiii. ⁊ ß ſi vrina remāſerit inflammata miſce:⁊ fiat epithima:quod ante cibum emiſſis ſuperfluitatibus ponatur ſuper epar. Caue tamē ne ſit nimis intenſe frigiditatis actualiter. ¶Item in iſto caſu exhibe vnum bolum cōfectionis triaſandaloꝝ deſcriptione Nicolai per tres horas ante cibuꝫ vel ad min⁹ duas:⁊ extincta aliqualiter inflāmatione loco triaſandaloꝝ

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

dare potes vnum boluꝫ diarodon abbatis. amota feb. me liore: eſto infirmū per aliquot dies regere: ac ſi ira tpe ſo ret ſue egritudinis paulati ⁊ gradati ipm ad ipſam reducē do cōſuetudinē. Et h̄ de tertiana pura.

¶De ſignificationib⁹ tertiane nō pure. Cap. ij.

Tertiana nō pura iterpolata eſt febris a colera non pura extra venas putreſcente proueniens. cuius eſt de tertio in tertium infirmum affligere: cuiuſq; paroxiſmus ad triginta vſq; horas nonnunq̃ prolongatur. ¶Pro quo nota ſicut multiplex eſt colera non pura ita multiplicem tertianam non puram eſſe contingit. Nam ſicut dicebatur colera non pura quedam generatur ex admixtione flegmatis: quedam ex admixtione melancolie. Prima vocatur famoſa: ⁊ eſt duplex: quedam citrina: ⁊ generatur per flegmatis aquoſi ſubtilis admixtioneꝫ. ⁊ quedam vitellina que generatur per admixtionem flegmatis groſſi: ⁊ eſt vitellis ouorum ſimilis. Secunda vocatur minoris fame que ſimiliter eſt duplex reſpectu ſue generationis: quia quedam eſt cum colera in ſe aduritur: et remanet cinericitas in ipſa: ⁊ fit vna colera per admixtionem melancolie in ſe genite. Alia vero fit vt melancolia cum ea miſceatur: ⁊ fit vna colera per admixtionem melancolie ab extra venientis. Ex his duabus coleris ſcilicet famoſa ⁊ minoris fame generatur tertiana non pura ſeu non vera que tertiana nota communiter appellatur: ⁊ hoc ſm materie diuerſitatem curam duerſam recipit. Item ex vitellina per aduſtionem generatur praſſina ex qua per aduſtionem vlteriorem generatur eruginoſa. Et ſi a contradictione defendi poſſet ex his duabus febribus poſſe generari: quia tamen auctores volunt ꝙ per eorum malignitatem non tamdiu morentur in corpore ꝙ febrem cauſare poſſunt aliam de his non faciam mentionem. ¶Signa igitur tertiane note ſeu non pure ſunt: quia incipit cum horripilatione ſicut ⁊ pura: ſed magis in ea reperitur frigus: nec ita cito calor expanditur ad extra: et eſt magis mitis ceteris paribus: q̃ in alijs. propter quod non tantum infirmus anguſtiatur: nec fit ſitis ita valida. Et ſi infirmum tetigeris: non tamen ſenties in manu mordicationem caloris ⁊ fortaſſe incipit ſine rigore ⁊ ſine horripilatione: vt inquit Auicenna. cuius cauſa poteſt eſſe tarditas vel debilitas motus materie: et in principio paroxiſmi pulſus non eſt ita ſpiſſus: vt in pura: aliquam tamen inuenies in eo diuerſitatem. In ſtatu autem non eſt ita velox nec ita equalis. Vrina autem eſt citrina vel ſubrubea cum ſubſtantia mediocri. paroxiſmus eſt longior q̃ in pura: ⁊ vtplurimum non eradicatur cum ſudore copioſo: quod propter materie accidit groſſitiem: vt inquit Auicenna. ⁊ patiens ex potu aque frigide plurimum ſentit grauitatem in capite: quod non fit in pura: immo ex ea potu aque frigide humectatur corpus: ⁊ quandoq; ſudat. Cuius cauſa eſt: quia aqua propter materie ſubtilitatem ad cutim perueniens calefit. ⁊ conuertitur in vaporem. In non pura autem cum materia ſit groſſa: groſſiores generatur in ea vapores: qui propter opilationem venarum ⁊ pororum ad caput aſcendunt: ibiq; retinentur: et ad humoris naturam conuertuntur: quare grauitas ſentitur plurima: ⁊ iſto modo dictum Auicen. interpretatur. ¶Sed ego aliter dicerem: vt videlicet ex potu aque frigide in pura tertiana procedit in corpore humectatio: aut ſudor propter cauſam dictam: quod tamen ſupple non fit in tertiana nota propter groſſitudinem ⁊ materie rebellionem. vt conuertatur in ſudorem: ⁊ ſubiungens tertiane nō pure ait ꝙ in ipſa inuenitur grauitas plurima in capite quanta ſupple non reperitur in pura: cuius cauſa ſunt vapores groſſiores ⁊ cetera prout ante ſtatim dictum eſt: ⁊ ſic in ſignis diſtinguentibus inter puram ⁊ non puram eſt q̄d in non pura reperitur grauitas in capite quanta in pura non reperitur. Item in non pura augmentum nō eſt equale: ⁊ intelligatur tam de vniuerſali q̃ de particulari: ⁊ hoc ex materie diuerſitate ⁊ eterogeneitate venit: ex quo conſimiliter prouenit paroxiſmorum inequalitas: quod in pura non fit. Et ſi in ea hoc contingeret longitudinem denunciat egritudinis: ⁊ maxime ſi tempus: regio: ⁊ etas: regimen preteritum et cetera ad frigiditatem declinauerint: et prolongatur quandoq; vſq; ad horas triginta: et tanto a pura declinat quanto paroxiſmus duodecimam horam excedit.

tertiane prolongatio in paroxismo

de multiplici generatione colere non pure

colera in se genita et extra veniens

ex colera prassina et eruginosa possunt febres generari

Pronoſtica. Et vt te ad pronoſtica ſigna deducam ex quibus inter iſtas tertianas non puras noſcas differentias. Scias ꝙ hec febris durat quandoq; per ſex menſes: ⁊ maxime ſi venerit in autumno. Et ſi vis ad notitiam materie hanc febrem cauſantis deuenire conſidera complexionem: etatem: habitudinem: regionem: tempus anni: aerem: regimen precedens rigorem ⁊ paroxiſmi durabilitatem: ſudorem: vomitum: vrinam: egeſtiones. His autem diligenter conſideratis ſcias quantum hec febris elongauerit a pura. Si enim videris rigorem cum magna velut acuum punctione non multum durantem: paroxiſmum inter terminum duodecim horarum ſtantem ſudorem copioſum vrinā ſubtilem igneam: egeſtiones liquidas ſatis non nimis citrinas cum quo etas: regio: complexio: habitudo: tempus anni: aer: ⁊ regimen precedens ad calidum ⁊ ſiccum declinat. His omnibus ſimul concurrentibus vel ex his pluribus hanc eſſe tertianam puram non dubitabis. Et ideo diligenter conſideratis his ſcies quantum non pura diſtat ab iſta. nam ſi rigor cuꝫ pauca fuerit punctione ⁊ frigus paroxiſmus longus terminum duodecim horarum excedens paucus ſudor vel nullus. Vrina non multuꝫ ignea ſubſtantie mediocris: egeſtiones magis tincte vomitus colere citrine vel vitelline. Et ſi cum hoc complexio: etas: habitudo: regio: tempus: ⁊ aer fuerint calida ⁊ ſicca: regimen vero preteritum ad frigidum ⁊ humidum declinans: ⁊ per conſequens magis flegmatis generatiuum: hanc febrem a colera nō pura prouenire veraciter videbis. Et ſi ex colera citrina vel vitellina prouenerit paroxiſmus magis hora flegmatis euenerit: ⁊ quanto frigus ſi cum rigore incepit longus fuerit minorq; ſudoris copia paroxiſmus longior. Vrina non ita ignea ⁊ magis groſſa ⁊ egeſtiones magis mucillaginoſe: tanto hanc a tertiana pura elongari iudicabis: et per conſequens de colera magis groſſa generabitur: q̃ de vitellina. Nam ſi generatur ex colera citrina minus ceteris paribus a pura diſtabit: q̃ ſi generatur ex colera vitellina: ⁊ de hoc vomitus ſi ſibi affuerit tibi magnum preſtabit iudicium. ¶Si autem hec febris ex colera minoris fame prouenerit: vt dictum eſt: dupliciter fieri poteſt: aut per admixtionem melancolie per aduſtionem ipſiuſmet colere in ea genite: aut per admixtionem melancolie que eidem deforis acceſſit. Et in hoc etiam ſunt ſuprascripta diligenter conſideranda: quia ſi vſus fuerit regimine melancolie generatiuo vt leguminibus: caulibus bene coctis: caſeo bene duro: carnibus bouinis: ⁊ ſimilibus ⁊ cetera: vel regimine calido ⁊ ſicco: cuius cauſa veriſimiliter colera in ſe aduri potuit: vt ſunt piper: allium: cepe ⁊ porri: ⁊ ſimilia: regio calida ⁊ ſicca: tempus calidum ⁊ ſiccum fuerintq; vomitus ⁊ egeſtiones magis melancolice: vrina ſubtilis verſus quandam tendens obſcuritatem: ⁊ paroxiſmus magis verſus horam melancolice venire tardauerit: ⁊ ſi cum hoc quaſi frigus purum ſentiatur cum aliquali dentium commotione: ⁊ in principio paroxiſmi quandam habere videtur in oſſibus confractionem hanc eſſe tertianam minoris fame ex colera prouenientem poteris affirmare: quod iuuabit pulſus duritiꝫ: que ceteris paribus magis in iſta q̃ in alijs eſſe debet. Et ſi flebothomiam fieri feceris multum ſanguinis iuuabit inſpectio in iudicando: quod ⁊ ſomnia facient: ſi magis ſuper melancoliam q̃ coleram q̃ flegma ſignificauerint. ¶Et ex his patet iſtarum febrium differentia. nam ſi prouenerit a colera nota per aduſtionem in ſeipſa erit in omnibus pure tertiane ſatis propinqua: ſed facilius iraſcitur: ⁊ maxime tēpore paroxiſmi: imo quādoq; fit maniacus. Et ſi fit ex colera per admixtionem melācolie ꝓueniētis ab extra non ſic iraſcitur: ſed eſt magis triſtis ⁊ timidus ⁊c. ¶Ex quibus omnibus patet quid de omnibus his febribus habeas ꝓnoſticari. nam cū tertiana pura. xiiij. non pertrāſit diem. Et tertiana nota ex colera per admixtionem melancolie in ſe genite magis appropinquet ceteris paribus citius eam ceteris terminaturam iudicabis: ⁊ poſt ipſam prouenientem ex colera per admixtionem melancolie ab extra ꝓuenientes. deinde ex colera citrina: ⁊ vltimo ex colera vitellina: que per ſex mēſes durat ſepe ⁊ forſan ꝙ ceteris paribus a colera ꝓueniens per admixtioneꝫ melancolie longius durat q̃ ex colera citrina cum melancolia fit magis reſolutioni rebellis q̃ flegma: vt patet intuenti. ¶Sed tertiana quecunq; ſit illa ſi errorē non cōmiſeris: infirmum ſemper ad bonum finem deducet: ex errore in alias ſepe deducitur egritudines: q: interdū ad quartanam in quam ex colera minoris fame tertiana ꝓueniens facilem tranſit: ⁊ interdū ad continuam ex qua vtplurimum infirmus morit: ⁊ cū ex errore tuo cauſa huius mortis exiſtas: ⁊ ſi nō in hoc ſeculo: in alio tamen reddes rōnem. Nō. n. tam nobilis aialis velud eſt homo cure onus aſſumere debes: niſi in egritudinibus ipſis cauſiſq; ipſarum fueris ad plenum certificatus. Et hec de ſignis tertiane non pure ⁊c.

de tertiana minoris fame

pnost^ca

Ho

¶De cura tertiāe note ꝓueniētis ex colera ꝑ admixtionē melancolie in ſe genite. Cap. iii.

Cum tertiana nota ex colera ꝑ admixtionē melācolie i ſe genite magis pure appropiquet q̃ alia. Ipſius prius curaꝫ preſentibus annotabo. ¶In hac igit tā tēpore paroxiſmi q̃ alijs fiendum eſt: vt in tertiana pura fiebat: ſed facias oia magis ad humidum declinare q̃ in illa: in ſuiſq; medicinalibus ſint equaliter melancoliā reſpiciētia exhibēda: quare exhibitis lenitiuis factaq; ſi opus fuerit flōmia: pro digeſtione mãe facias ſic. ℞. ſyrupi aceto. ſimplicis: ſyrupi viola. ana. ℥. i. ß. aque zuchari ℥. vi. vel aque bugloſe: aq endiu. aque viol. ana. ℥. ii. miſce ⁊ clarifica ꝑ duabus vicibus. ¶Vel facias ſic. ℞. aq bugloſe. aque viol. aque roſ. aque endi. aā. ℥. iii. aque fumiter. ℥. i. zuchari albi. ℥. v. fiat iulep bene clarum aromatizatuꝫ cum ſandalis citrinis: ⁊ def in tribus aut quattuor vicibus. ¶Et ſi vis facere ſyrupū magiſtralem facias ſic ℞. florum viol. boraginis: bugloſe roſaruꝫ rube. endiuie: ſcariole: lactuce aā. ℳ. i. quattuor ſeminum frigidorum cōmunium aā. ℥. i. ſcolopendrie. ℳ. i. ß. ſucci boraginis: ſucci pomoꝝ redolentiuꝫ acetoſorum aā. ℥. iii. ſucci fumiter. ℥. i. ß. buliant oia ſimul in lib. vj. aque vſq; ad conſumptionē tertie partis: ⁊ cū lib. iiii. zuchari: fiat ſyrup⁹. addendo aceti ſquillitici. ℥. iii. ⁊ clarificat⁹ tantum decoquaf ꝙ ad ſpiſſitudinē ſyruporum deueniat: de quo poſtea accipe. ℥. i. ß. aque zuchari. ℥. iii. vel aque endi. ⁊ fumiter. ana. ℥. i. ß. miſce pro vna vice. ¶Digeſta materia cum iſta euacuetur potione: vt. ℞. reubarba. ℈. iiii. ſpice gra. vj. infundanf in aqua lactis: ⁊ modico vini in mane in ſero: aut fortis fiat expreſſio: cui adde māne vl caſſie. ℥. i. diſſolute cū aliquali decoctiōe ex lactis in cura tertiana pure: ⁊ in iſta decoctiōe adde parū epithimi: ⁊ ipone. ℈. iiii. cōfectiōis amech: ⁊ ℥. i. ß. ſyrupi vio. ⁊ fac potum. ¶Vel facias ſic. ℞. corticū mirab. indorum. ℥. vi. infunde in aqua lactis caparū ⁊ modico mellis: ⁊ ſtēt in infuſione ꝑ horas duodecim ad min⁹: deide paꝝ caleſiant: ⁊ fortis fiat expreſſio cui adde reubarbari infuſi: vt ſupra. ℥. i. caſſie vel manne diſſolute in aqua lactis vel decoctiōe aliqua ex predictis. ℥. vi. ſyrupi viol. ℥. i. ⁊ fiat potus. ¶Vel facias ſic. ℞. electuarij de ſucco ro. cōfectiōis amech. aā. ℥. i. ß. diſſolue cū aq lactis addēdo. ℥. i. ſyrupi viol. ⁊ fiat pot⁹: vel cū eis miſce zuccarum ⁊ fiat bolus qui deauref. ¶Vel in forma pillularum. ℞. pillularuꝫ de reubar. pillulaꝝ indaꝝ vel de lapide lazuli aā. ℥. ß. fiant pillule. vij. ¶Et ſi in principio mām fore multā aut furioſam cōprehēderis minora eam in fine vero egritudinis de epithimatibus fricatiōib⁹. ac alijs huiuſmodi fac vt in cura tertiane pure dictum eſt. Et hec de cura tertiane note ex colera per admixtionem melancolie in ſe genite prouenientis.

¶De cura tertiane prouenientis a colera per admixtiōeꝫ melācolie proueniētis ab extra. Cap. iiij.

Si autē tertiana ꝓuenerit a colera per admixtiōem melācolie ꝓueniētis ab extra totū regimē declinet ad min⁹ fridum: ⁊ aliqualiter ad magis huīduꝫ q̃ in tertiana pura: ⁊ in iſto caſu fricatiōes fortiores q̃ in illa facere debes. Et ſi cliſteria poſueris loco olei viol. ponere poteris olei cōe. ¶Vel facias ſic. ℞. ordei mercurialis blitis malue: foliorum viol. ſpinachie boragi. aā. ℳ. i. fiat decoctio. de qua accipe li. i. ß. in qua diſſoluanf caſſie pulueris zuchari aā. ℥. i. olei cōis. ℥. iii. ſalis cōis triti. ℥. i. ß. et aliq addunt vitellos duos ouoꝝ: ⁊ fiat cliſtere. ¶Vel facias ſuppoſitorium ex melle ⁊ ſale gēme vel puluere yere ſimplicis galie. ¶Et ſi aliquid lenitiuum per os exhibere volueris fiat vt tactum eſt in tertiana pura. ¶Et ſi a principio ꝓpter cām ſepe dictā ad minoratiuū ꝓprīū te venire oportet: exhibe ex ſolutiuis in pſenti caplo ſcriptis q̄d volueris. ¶Et ſi volueris mām digerere facias ſic. ℞. ſyrupi vio. ℥. ii. ſyrupi acet. ſimplicis. ℥. i. aque bugloſe: aque endi. aā. ℥. iii. miſce ⁊ clarifica pro duabus vicibus. ¶Vel facias ſic. ℞. aque vio. aque bugloſe: aque fumiter. aque endiuie aā. ℥. iiij. aque decoctiōis epithimi. ℥. iiij. ß. zuchari albi. ℥. viij. aceti. ℥. i. fiat iulep clarificatuꝫ ꝑ quattuor vicib⁹. ¶Et ſi ad hāc intētionē ſyrupuꝫ magiſtralem facere volueris. ℞. meliſſe ſcolopen. endiu. ſcariole: florum bugloſe: boraginis viola. ana. ℳ. i. radicum fenicu. petroſilij. ana. ℥. i. ß. liquiritie raſe. paſſularum ana. ℥. i. fiat decoctio ⁊ cū li. i. zuc. ⁊ aceti. ℥. iii. ⁊ fiat ſyrupus debite coctus de quo accipet. ℥. i. ß. aque end. aque buglo. aā. ℥. i. ß. vel aque zuchari. ℥. iii. miſce ꝑ vna vice. ¶Digeſta materia euacuetur: cum aliquo ſolutiuo ex ſcriptis in precedenti capitulo. ¶Amota feb. ꝑ vnā horā ⁊ dimidiā āte paſtuꝫ accipiat bolum vnum diarodon abba. Vel accipe ſpecierum triaſandal ſpecierum diarodon abba. ſpērum electuarij de gemmis aā. ℈. iiij. zuchari albi. lib. ß. fiat cōfectio in morſellis cum aqua ro. de quibus da ei vnum bolum: vt ſupra. In epithimatibus: ⁊ alijs ſi opus fuerit fac vt in tertiana pura.

¶De cura tertiane proueniētis a colera citrina: ⁊ eſt parum rubea. Capim. v.

Si aūt a colera citrina ꝓuenerit facias vt i ꝓrimo caplo tactū eſt: nō tñ reqrif vt regimē ad tantū gradum frigiditatis ꝓueniat: vt in tertiana pura dctm̄ eſt ſed magis ad ſiccū declinare facias: ⁊ ſm ꝙ ipſam magis videbis a pura declinare verſus principium groſſiori vtaris dieta: vt vſq; ad ſtatuꝫ ſufficere poſſit. In tempore paroxiſmi obſeruef regimen quo ſupra. Sed vt calor ad extra citi⁹ expādaf facias fieri fricatiōes fortiores. ¶Quātum vero ad medicinalia poſſes vti in ſuis cliſteribus yerepi. ℥. ß. ¶Et ſi per os lenire volueris. ℞. florum vio. boraginis: bugloſ. ⁊ yſopi ana. ℳ. i. liquirit. paſſul. ana. ℥. ß iuiuba. prunoruꝫ aā. numero. ix. tamarindorum. ℥. i. fiat decoctio de qua accipe. ℥. iii. ß. in qua diſſolue caſſie vel māne. ℥. x. mellis roſ. ℥. i. ⁊ fiat pot⁹. ¶Et ſi ſit a principio neceſſe mām minorare. ℞. decoctionis ſupraſcripte. ℥. iii. ß. māne vel caſſie. ℥. i. electuarij indi vel diafiniconis. ℥. ii. ß. mellis roſa. ℥. i. ⁊ fiat potus. ¶Et ſi maior fuerit impuritas. ℞. decoctionis ſupraſcripte. ℥. iiij. ß. turbith electi. ℈. iiij. zinzib. ℈. ß. buliāt parū: deinde colenf faciēdo fortem expreſſionē: ⁊ in colatura adde caſſie mellis roſ. ana. ℥. i. ⁊ fiat potus. ¶Hoc a principio facto de flōmia facias vt exigit neceſſitas: ⁊ dum materiam digeris vtere enemate ſi

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

opus fuerit. ¶ Materia aũt ſic digeratur. ℞. ſyrupi aceto ſi ſimplicis. ʒ.ii. mell' ro. colati. ʒ.i. aq̃ abſinthij: aq̃ bugloſe: aq̃ endi. añ. ʒ.ii. miſce. Pro duab' vicib' clarificeſ aromatizãdo cum cinamomo. ¶ Et ſi materia magis impura videaſ tibi. ℞. oximellis ſimplicis. ʒ.iii. ꝛ miſce cũ aquis ſuprãſcriptis vel ſyrupi de endiuia. ʒ.ii. mellis roſa. ʒ.i. ¶ Et ſi ad hãc intentionez facere volueris ſyrupum magiſtralem. ℞. endiuie ſcariole: lactuce ſcolopen. yſopi diantos: cicoree añ. M.i. radicis feniculi. ʒ.ii.ß. radicum apij ʒ.i.ß. ꝛ fiat decoctio cũ lib.i.ß. zuchari: ꝛ. ʒ.iiii. aceti: fiat ſyrupus aromatizat' cũ cinamomo: de quo cũ aqua zuchari vel cum aquis ſuprãſcriptis pone. ʒ.i.ß. ꝑ vice. ¶ Digeſta mã aliquaz ꝑbe potiõem ex his imediate deſcriptis: vel in forma boli. ℞. electuarij indi vel diaſini. ʒ.iii. zuccari al. q̃tũ ſufficit: ꝛ fiat bolus qui deaureſ. ¶ Uel in forma pillulaꝝ. ℞. pillularum aggregatiuaꝝ Meſue ex intentione nr̃aꝫ. ʒ.i. ꝛ fiãt pillule. v. ¶ Amota flãma ꝛ extincta feb. vtere diarodon abbatis. Et hec de cura tertiane prouenientis a colera citrina ꝛc.

¶ De cura tertiane ꝓuenĩẽtis a coſa vitellina. Cap. vj.

In cura tertiane ꝓuenĩẽtis a colera vitellina regimen nõ ſic declinet ad fridũ ꝛ humidũ: vt in alijs. ꝛ ideo cucurbita ꝛ lactuca ꝛ ſilia non ſic cõueniũt: tẽpore autez paroxiſmi regimine obſeruato: vt in alijs fortiores tamẽ fiant fricationes. Deinde pro ſuperfluitatibus cõmunibus euacuãdis. ℞. malue bliti mercurialis: florum camomille furfuris: qd̃ quaſi in fine decoctionis ponatur añ. M.i. matris violarum ordei añ. M.ß. fiat decoctio: de qua accipe lib.iß. in qua diſſolue caſſie pulueris zuchari añ. ʒ.i. olei cõis. ʒ.iii. ſalis gemme vel cõis. ʒ.i. et fiat enema. Et ſi magnam impuritatem videris accipe de decoctiõe ſuprãſcripta lib.ii. in qua bulliãt. ʒ.ii. agarici pulueriꝫati: ꝛ poſtea in ea diſſolue caſſiaz ꝛ alia: ꝛ fac enema ꝛ adde vitellos duos ouoꝝ: ꝛ ſi placet loco agarici bulliãt ʒ.ii. turbith pulueriꝫati: ꝛ fac enema cum alijs ꝛ cetera: vt ſupra in primo enemate dimitte yeraz pigram: ꝛ loco ei' pone. ʒ.iii. electuarij indi vel diaſiniconis. ¶ Uel facias ſic. ℞. malue bliti. floꝝ camomill'. cuſcute yſopi. viol'. añ. M.i. iniubaꝝ ſebeſten ficuum ſicca. pinguiũ ana. ʒ.i. fiat decoctio: de qua accipe lib.ii. in qua paꝝ bulliant. ʒ.ii. turbith pulueriꝫati. zinzi. ℈.i. deinde coleſ: ꝛ colature addaſ caſſie pl'ueris zuchari añ. ʒ.i. olei cõmunis. ʒ.iii. ſalis. ʒ.i.ß. ꝛ fiat enema: ꝛ hoc eſt magis de mẽte Aui. caplo de cura tertiãe nõ pure: vbi in principio magis laudat enemata q̃ ſolutiua alia. Unde ſcias ꝙ lenitiua tam per os q̃ ꝑ enemata in comparatiõe ad alias tertianas minorantur. ¶ In iſta ergo facto cliſteri ſi vrina ꝛ alia de flebothomia iudicauerint facias: vt ſupra te docui. ¶ Et ſi ꝓpter cauſas ſepe dictas a principio materiam minuendaꝫ iudicaueris vtere ſolutiuo aliquo ex tactis in capitulo primo: ꝛ da potionẽ boli vel pillulas. Et ad hanc intẽtiõem ꝯueniunt pillule aggregatiue: vt dictũ eſt. ꝛ etiã pillule auree ſeu turbitate. ¶ Aut pillule quas in hoc caplo deſcripſit Auicen. vt. ℞. pulueris yere pigre: que deſcribit ſeptimo terapẽ. vel quinto cañ. ꝛ ſic fit. ℞. maſticis cinamo. aſſari ſpice carpobalſami croci xilobalſami caſſie lig. ana. ʒ.i. aloes in duplũ oĩum: ꝛ fiat puluis de quo accipe. ʒ.v. ſucci lactu. eupatorij ana. ʒ.iij. ſeminis apij mirabola. citri. ꝛ kebulañ. ʒ.v. turbith elect. ʒ.vj. fiãt pillule cuꝫ aqua apij ꝛ da. ʒ.i. ¶ Itẽ conueniũt pillule ſtomatice Meſue ſm intentionẽ noſtram ꝛ ſm alias etiã duas deſcriptiones eiuſdem. ¶ Uel in forma pulueris facias ſic. ℞. turbith boni ℈.ii. vel. ʒ.i. zinzib. ℈.i. reubarbari mundi. ʒ.i. ſpice grana iiij. zuchari albi. ʒ.ii. fiat puluis quez patiẽs in aurora recipiat cum modico aque lactis: vel zuccari vel vini albi. vel brodio cicerũ rube. vel galline: ꝛ caulium rub. leuiter coctorũ. ¶ Minorata materia reſiduum ſic digeras. ℞. ſyrupi acetoſi ſimplicis. ʒ.iii. mellis ro. ʒ.i.ß. aque feniculi. ʒ.iiij. aque abſinthij. ʒ.ii. miſce: ꝛ clarifica pro duab' vicib' ꝛ aromatiꝫetur cuꝫ cinamo. hoc vti poteris vſq; ad ſex dies in quo ſi tibi materia euacuanda videtur ex ſuprãſcriptis aliquo vtere ſolutiuo. ¶ Sed ſi materiaꝫ vlterius volueris digerere facias ſic. ℞. ſyrupi aceto. de radicibus. ʒ.ii. mellis roſ. ʒ.i. aque zuchari. ʒ.vi. vel aquarũ endi. feni. ꝛ abſinthij añ ʒ.ii. clarifica pro duabus vicibus ꝛ aromatiza cũ cinamomo: ꝛ da de tali ſyrupo vſq; ad mãe digeſtionẽ. ¶ Et ſi ad hanc intẽtionẽ ſyrupum volueris facere magiſtralẽ. ℞. radicũ feni. ſpagi bruſci añ. ʒ.ii. ſcolop. endi. ſcariole cicoree ana. M.i. abſinthij. M.ß. liquiri. vuarum paſſarũ añ. ʒ.i. ſe. endiui. ſcariole apij añ. ʒ.ß. fiat decoctio ꝛ cũ li.i.ß. zuccari. ʒ.iiii. aceti ſquillitici fiat ſyrupus ſufficienter coctus de quo accipe. ʒ.ii.ß. aque zuc. ʒ.vi. vl' aque feni. abſinthij endi. añ. ʒ.ii. clarificeſ pro duabus vicibus: ꝛ aromatiꝫeſ cum cinamomo. Uel facias ſyrupum longũ aromatizatũ cũ cinamomo: ꝛ da. ʒ.iii.ß. ꝑ vna vice. ¶ Digeſta autẽ materia euacua eã cum aliquo ex ſolutiuis dictis. ¶ Et nota q: hec egritudo eſt ex cronicis. ideo te forſan infirmum aliquib' vicibus oportebit euare: ſed anteq̃ hec facias ſemper per plures dies ante de ſyrupis ſuprãſcriptis aliquem exhibeas: ꝛ tẽpore medio vtere enematibus ꝛ ſuppoſitorijs ſi opus fuerit. ¶ Item bonum eſt vt ſemꝑ per horã cum dimidia ante paſtũ ei bolũ exhibeas cõfectionis infraſcripte: vt. ℞. ſpẽrum diarodon abbatis ʒ.ii.ß. ſpecierum aromatici roſ. deſcriptione Gabrielis. ʒ.i.ß. zuccari lib.ß. fiat confectio in morſellis. hec confectio multũ conuenit ſi ſtatus fuerit remotus. Si vero propinquus ſit: ſufficiat diarodon abbatis. ¶ Et tempore paroxiſmi cõuenit mixtura: vt. ℞. ꝯſerue bugloſe: viol'. roſ. ꝛ anthos añ. ʒ.iii. manuſchriſti cum perlis. ʒ.i.ß. electuarij de gẽmis. ʒ.i. fiat mixtura: ꝛ deaureẽtur: pone plus vel minus electuarij de gẽmis ſm ꝙ magis vel minus ipſam diſtare a pura videbis. ¶ Nota inſuper ſm ꝙ videbis ſtatum magis ꝓpinquum vel remotum: ſm hoc oportet te a principio groſſius vel ſubtilius dietare. Utatur ergo carnibus pullinis: edinis: vitulinis: paruarũ auiũ: perdicum ꝛ faſianorum iuuenum capꝛioloꝝ: lepuſculoꝝ: ꝛ ſint iſte carnes elixate in brodio quoꝝ fercula ſua facere poteris: ſicut eſt ſimula: amidũ: far auenatũ ordeatum ꝛ ſimilia. Et de iſtis carnibus ſi opus fuerit facias cõtuſum. borago quoq; petroſilinũ feni. brodiũ cauliũ leuiter coctorum: ac brodium cicerũ rub. ſimiliter cõueniũt. oẽs fructus ꝛ piſces vitandi ſunt. Uinum ſit albũ vel rubeũ clarũ aliqualiter acerbum limphatũ cum aqua zuccari facta cũ zuccaro rub. ſi ſtatus fuerit longinquus. Et de tali aqua etiaꝫ bibere poterit in qua ſm neceſſitatẽ bulliat: vt dicit Auic. yſopus vel origanũ pulegiũ vel paꝝ ſpice. Et ſi fuerit expediẽs pone aliq̃ grana piperis. licet de licentia prima in nullis febribus cõueniat. In tertiana tñ nõ pura ꝛ febribus frigidis de licentia ſc̃da concedi poteſt: vt. ſ. materia ſubtilieſ. Et hic finitur cura tertiane note interpolate.

¶ De cura tertiana cõtinua ꝛ eius cura. Cap. vii.

Tertiana cõtinua eſt febris a colera intra venas nõ multũ cordi propinquas exiſtẽte ꝓueniens in qua ꝛ ſi continue affligatur infirmus: de tertio in tertium manifeſta percipitur excreſcentia. Et quia inter hanc ꝛ cauſonem magna exiſtit conuenientia: vt in ſequenti capitulo deo duce patebit de hac leuiter ꝑtranſibo. ¶ Signa eius ſunt hec: q: incipit ſine tremore. ꝛ horripilatione nec in ea niſi in die cretica ſudor apparet: et eſt lingue aſperitas cum citrinitate aut nigredine ſitis quoq;: ꝛ alienatio maior ceteris paribus q̃ in tertiana interpolata pulſus autem eſt velox ꝛ ſpiſſus cum diuerſitate quadam expiratio maior exiſtit inſpiratione. Urina vero eſt intenſa valde ſubtilis ſubſtãtie rub. vel ſubruffa cum liuiditate quadã: ꝛ ſi cõtinue ĩfirmũ affligat de tertio in tertiũ q̃ſdam hꝫ excreſcẽtias. Et relinqua ſigna q̃ ſunt i tertiana interpolata: ſꝫ ĩ iſta ſunt intẽſiora atq; fortiora. cõnecte ergo cuꝫ illis ſi vis certiſſime iudicare dĩam inter iſtaꝫ ꝛ ſinochum

putridum ex his: vt ſupra caplo de ſinocho putrido patet. ¶ Signa ꝓnoſtica: ꝛ q: hec cum cauſonide: vt dictuꝫ eſt magnã habet cõuenĩẽtiã q̃tũ ad ſigna ꝓnoſtica ſequẽs inſpice capitulũ: q: illic repies ſigna ſalutis: ſigna timoroſa: ꝛ ſigna mortis. Nã iſta ad hoc volui reſeruare: cũ cauſon magis piculoſus ſit q̃ tertiana cõtinua. ¶ His viſis ad curaz veniẽdo in preparatiõe aeris cibi ꝛ pot': ꝛ alioꝝ huiuſmodi fac: vt in tertiana pura iterpolata dictũ ẽ: q: magis cum iſta q̃ cũ alijs cõuenit. Sed in hac ſubtili' eſt dãdũ ꝓpter ei' cõtinuã afflictiõez: ꝛ ꝓpter accidẽtiũ ſeuitatẽ: q̃ fortiora ſunt in iſta q̃ i illa. Uñ in hac fe. nec carnes ꝯueniũt neq; vinũ regulariter operando: tñ ſi vinum exhibere cogemur ſit album aqueũ rubeũ claꝝ bñ limphatũ. Carnes poſſunt cũ aliquo ex tactis fridis alterari. Et ſi contuſum dederis pinguedo totalr̃ abijciaſ. Conſimilr̃ ꝛ ſi ſublimatũ feceris: ꝛ deinde caro cũ aq̃ ro. bñ laueſ: ꝛ in fundo vaſis aliquot ponẽdi ſũt ducati: ꝛ cũ carne puluis miſceaſ infridatiu': vt. ℞. ſan. oium. ʒ.i. ſpodij. ʒ.ß. poteris addere magna exiſtẽte flãma gra. iiij. caphore margaritaꝝ. ℈.i. fragmẽtoꝝ lapidũ ꝑcioſoꝝ. ſ. ſaphiri ſmaragdi: iacinti ꝛ granati añ. ℈.ß. fiat puluis: ꝛ miſce cũ carnib': deĩde ſublimatũ facias: vt in caplo de ſinocha iflatiua te docui: ſꝫ nota ĩfirmũ tpe minoris afflictiõis ſꝑ cibare: ꝛ tpe exacerbatiõis regimẽ obſeruare ſicut tpe paroxiſmi obſeruabaſ. ¶ His habitis ad medicinalia veniẽdo ſi vẽter cõſtipat' fuerit: leni eũ cũ aliquo de enematibus ſuprãſcriptis: vel potione poſita ſupra in caplo de tertiana pura: ꝛ hoc facto flõmiã aut vẽtoſas facias: vt in caplis ſuprãſcriptis dcm̃ eſt. ¶ Facta flebotomia ſi op' eſt vtere ex enematib' ſuprãſcriptis aliquo Deinde mãe attẽdas digõni: qd̃ ſic facias. ℞. ſyrupi acetoſi ſimplicis: vel orizacare. ʒ.ij.ß. ſyrupi de end. ʒ.i. ꝛ aq̃ endiuie. ʒ.iiij. aq̃ aceto. ʒ.ii. clarifica ꝑ duab' vicib': ꝛ aromatiza cũ ſandal' citrinis vel ru. vel miſce: cũ ſyrup. ʒ.vj. aq̃ zuccari: ꝛ da in duabus vicib': ꝛ ſit ab exacerbatiõe diſtans fuerit ꝑ horas tres ad minus: ꝛ ſi nõ expecta poſt exacerbatiõez. ¶ Itẽ tpe quo ſitit cõuenit iulep. ro. vel aqua boni fontis aut aqua ſimplr̃ cocta. Uel da iulep vltramarinũ vel de alexãdria. Itẽ in iſto caſu ſi fe. fuerit multũ itẽſa ꝯuenit multũ iulep factũ cũ ſucco batheçe aut cucurbite aut aq̃ frigida. Eſt. n. batheca melõ magnus: qd̃ a venetis vocaſ lãguria: ꝛ facias vt docet Meſ. in antidota diſtinctiõe ſexta. Accipe cucurbitã ꝛ batheca inuolue eã in paſta poſtea i furno decoquaſ: deinde ſuccũ extrahe de quo ℞. lib.ii. zuccari al. ʒ.viij. fiat iulep: ꝛ poteris addere vini granatoꝝ aut acetoſitatis citri. ʒ.ii. ꝛ erit optimũ in iſto caſu. ¶ Uel facias ſic. ℞. aque ro. lib.i. aque acet. lib.ß. vini grana. ʒ.iii. zuchari. ʒ.viij. fiat iulep aromatizatũ cum ſandal. rub. ¶ Itẽ cõuenit aqua bulita vel aqua ſimplex ſi robuſtus fuerit in qua ponaſ. ʒ.ß. talis mixture: vt. ℞. cõſerue viol. ʒ.vj. conſerue bugloſ. ʒ.ii. manuſxpi cum perlis. ʒ.iij. fragmẽtoꝝ oĩuꝫ lapiduꝫ precioſoꝝ añ. ʒ.i.ß. folioꝝ auri numero. x. fiat mixtura ꝛ deaureſ: ꝛ poteſt vti de iſto omi hora qua vult: etiã ſine aqua cõuenit manuſchriſti cũ ꝑlis Quod ſi magis delicatum vis atq; cordiale fac deaurari. ¶ Si aũt male dormit ꝛ non bñ q̃ſcit in nocte: da in ſero ſyrupi de papauere. ʒ.i.ß. cũ aqua zuchari. ʒ.iij. vel lactuce aut cucur. ¶ Uel fac iulep cum aqua florum nenufaris cum zucharo ꝛ cum dormire voluerit de eo. ʒ.iiii. tribue. ¶ Item ſi fuerit iuuenis carnoſus robuſtus cum virtute forti: interiori carnes apoſtemate complexionaliter calidus aquam frigidam aliquãdo cõſuetus bibere ꝛ materia exiſtente digeſta cum intenſa ſiti aquã frigidam vſq; ad ſaturitatẽ ei tribuas in tãta q̃titate ꝙ color ei' viridis appareat vel efficiatur ꝛ tremat. Et ſi in tpe ꝛ rigore calidis fuerit magis ſecure hoc facere poteris. ¶ Et ſi criſim expectaueris ſuꝑfluitates ſi opus fuerit cũ aliquo ex ſepe dictis educas: ꝛ ſi fuerit neceſſariũ: vt in mãm cuꝫ aliquo euacues ſolutiuo facias: vt in cura tertiane pure dictũ eſt ꝛ illa tacta diligẽter obſerua ꝛ mẽti habeas. Si enema vel potiõem vel flõmiam feceris tpe minoris afflictiõis illa fac in die in qua criſim expectas nihil penit' facias intus nec ab extra: ꝛ ſtãte virtute cũ tenuiſſima dieta guberna ne natura circa aliud q̃ morbum maneat occupata. ¶ Amota fe. ſi epar remãſerit inflãmatũ epithimatib' ꝛ confectionibus vtere: vt in ſuprãſcripto caplo dictuꝫ eſt. ¶ De nigredine lingue dolore capitis ſincopi: ꝛ alijs accidẽtibus in hac: ꝛ in alijs venire potẽtibus plenã tractatiõem ad vnũ tractatũ reſeruo quẽ de egritudinibus a capite vſq; ad pedes facturus ſum ſi altiſſimus mihi tãtam vitam pro longare digneſ. Uerum q̃tũ ad nigredinẽ lingue que ſepe in hoc caſu accidit ipſam cũ aqua ordei laua ſepius: ꝛ cũ coclear argẽteo ſeu alio abſterge iſtro. Itẽ multuꝫ valet ſuper eam plumaçoluꝫ de tela lini ſubtili imerſum in mucillagine dragãti ꝛ pſilij. ¶ Quantum vero ad capitis dolorẽ cum leuibus fricatiõibus diuerte mãm: vel laua tibias et brachia cuꝫ decoctiõe ſalicis ꝛ vitis portãtis vuas albas cum folijs viole. ¶ Et ꝓ inſtantia vigiliarum da ſyrupum de papauere: vt dictũ eſt. Uel facias ſic. ℞. olei viola. olei nenufari. añ. ʒ.i. aceti parum lactis mulieris lactãtis puellam. ʒ.ii. agita ſimul ꝛ in ea immerge petias quas applica fronti ꝛ timporibus ſimiliter. ad fumos reprimendum poſſes ꝓ dolore capitis epithimare frontem cum oleo roſa. mixto cũ pauco aceto. Et q: deo duce alſs hanc materiam applicabo hec pauca ſufficiant. Et hec de tertiana cõtinua ꝛ eius cura.

¶ De ſignis ꝛ cura cauſonidis. Cap. viij.

Cauſon eſt fe. continua a mã colerica ſeu flegmate ſalſo in ꝓpinqs partib' cordi exiſtente ꝓueniens. ¶ Pro quo nota vt aliq̃ volunt ꝙ cauſon q̃nq; ſit a colera ignea ꝛ incenſa valde itra venas cordi ꝓpinquas cõculcata ſic vt debite euẽtari nõ poſſit: ꝓpter qd̃ incẽdit ꝛ inflãmaſ abſq; hoc ꝙ putrefactiõem recipiat: ꝛ fe. cãt q̃ cauſon appellaſ. Uñ ꝛ ſi hoc ſit poſſe raro tñ accidit. Nam ſemꝑ vel vtplĩn ſit a coſa putrefacta in venis cordi ꝓpinquis exiſtẽte: ꝓpter qd̃ ſit magna caloris incẽſio ꝛ magnũ cauma: ꝛ iõ dr̃ cauſon a caumate: eſt. n. fe. incẽſa valde: immo in iſta incẽdiũ maius ꝑcipiſ q̃ in alijs ceteris: ꝛ q̃maxime ſi a colera putrida genereſ. Nam ſi fiat a colera ſine putredine: qd̃ rariſſime ſit: infra quartũ diem incluſiue terminaſ: vel in putridam conuerteſ. ¶ Cauſon quidẽ eſt purus ꝛ fiat a colera pura: aut non purus: ꝛ ſit a colera nõ pura: q: famoſa ſeu minoris fame. Qñq; tñ ſit a flãte ſalſo: vt dictũ eſt. Nã flegma ſalſum: vt ſentit Aui ꝑma ꝑmi caplo de hũorib' ſit ꝑ admixtionẽ coſe cũ flãte aq̃o inſipido vel pauci ſaporis. ꝛ iõ eſt ceteris ſpẽb' flãtis acutius: ꝛ leuius iõq; ipm̃ flegma colericũ appellat. Qd̃ ſi in venis epatis pulmonis vel oris ſtõi putruerit hanc fe. ſpẽm generabit. ¶ Signa cauſonis hec ſunt: q: incipit ſine tremore ꝛ horripilatiõe: ꝛ in ipſo maxime ſentiſ calitas in toto: ꝛ maxime circa ſpiritualia: adeo ꝙ infirmo videtur ꝙ totus ardeat: ſitis adeſt valida: ꝛ maxime circa ſtatum: ꝛ patitur dolorem capitis cũ inſtãtia vigiliaꝝ ꝛ inquietudine: ꝛ mentis alienatio ſit in hac maior q̃ in alijs ꝛ adeſt lingue citrinitas vel nigredo validiuſq; de tertio in tertium infirmum affligit. Quod ſi fuerit purus verſus horã colere magis infeſtaſ: ꝛ ſi non pur' ꝛ a colera fuerit famoſa hora flegmatis magis inualeſcit. Si aũt fuerit minoris fame hora melie. Et ſi de his certã notitiã habere volueris. Cõſidera regionẽ etatẽ cõplexionẽ regimẽ precedens: ꝛ oĩa alia que dicta ſunt in ſignis tertiane nõ pure. In cauſone quoq; non puro erunt ceteris paribus accidentia remiſſiora q̃ in puro. Et ſi fuerit a flegmate ſalſo manifeſtam ſentit in guſtu ſalſedinez. Pulſus in cauſonide eſt frequens velox cum quadam duricie. Urina eſt ſubtilis ignea rubea ſeu ruffa cũ fetore ꝛ aliquali liuiditate. ¶ Quãtum vero ad ꝓnoſtica ſigna q̃dã ſunt ſignificatiua timoris: quedam mortis: quedam ſalutis. Significatiua timoris ſunt caliditas multũ intẽſa cũ eſtuatiõe magna: ꝛ vehemẽti ſiti cũ vigiliaruꝫ

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

inſtantia ⁊ alienatiōe: mutatio coloris faciei cū quadam in dentibus liuoſitate vomitus ⁊ egōnes de colera ignea rubea ⁊ in vrina nulluꝫ ſignū digeſtionis apparet: ſepeqꝫ de ſalute infirmus deſpat: ⁊ ſi a naſo aliq̄ue gutte ſanguinis interdū egrediant nōnunq̄ꝫ ſudat hiis apparentibus ſignis ⁊ fe. inualeſcēte dubitādū eſt de infirmi perditōe. Et ſi cū his pſtrationem appetitus videris pulſus ⁊ anhelit⁹ diuerſitatē: nec in vno loco infirmus qeſcere pōt: ⁊ in die nō cretica ſanguis fluit a narib⁹ ⁊ interduꝫ ſudore frigido ſudat: ⁊ precedēs ſitis ſiue tuſſicula aliq̄ ſupueniēte ſubito recedit extremaqꝫ ↄtinue ſunt frida: nec vlluꝫ ſignū digōnis appareat in vrina: cū quo etiā feb. continue inualeſcit cū tornalitate faciei: ⁊ añ. vij. fit yctericus. his ſignis vel ex his plurib⁹ inſimul cōplicādis perituruꝫ infirmū denūcia. Et ſi cū his eū ſine manifeſta occaſiōe lachrymari conſpexeris. oregmoneqꝫ habuerit ipm ſcias morti eē ꝓpinquuꝫ.

⸿ Sed ſi feb. mitis fuerit nec appetit⁹ nimiū pſtrat⁹ mēs illeſa ſomn⁹ qetus: ſtatio in ſuo loco nec faciei color multū mutatus cum quo infirmus de ſalute cōfidit: qr pars ſanitatis velle ſanari: fuit Seneca tragediaꝝ q̄rta. ſpēi ſalutis bonā habere poteris. Et ſi cum his añ quartā vrina remittaſ incipietqꝫ aliquam ſequeſtrationē facere: ⁊ in quarta ſignū digeſtōis apparet certum ſignū ſalutis erit in ſeptima in qua criſim expecta p ſudorē vel fluxū ſanguis narium vel aliquo taliū de quo eris certificatus ſm q̄ in quarta naturā criſim tētare videbis. Itē virtus erit cōſtans: ⁊ ſigna digeſtionis pceſſerint fuerītqꝫ eger in die cretica ⁊ rigor ſupuenerit fit talis feb. ſolutio: vt Hypo. q̄rta affōrum. affor. illo. A cauſone habito rigore ſuperue. ⁊c. ⁊ prima q̄rti caplo de rigore dum inqt: ⁊ q̄nqꝫ ſignificat rigor in febr. inſeparabilib⁹ ſanitatē ⁊c. Et ſic patet q̄ hoc etiam intelligi pōt de omni feb. inſeparabili. Naꝫ in his feb. rigore ſupueniēte ſignificaſ māim illam extra venas impetuoſe ⁊ velociter expelli q̄ ſup muſculos expulſa rigorē cauſat: ⁊ eſt ſignum dn̄ij virtutis ſuper materiā: ⁊ hoc eſt verum vt in pluribus: qr ſtat q̄ materia non tota expellaſ: ⁊ ſic non fiat ex toto feb. ſolutio. Vel ſtat q̄ ad aliquā partem debilem tota illa materia expellatur: ⁊ cauſabitur interpolata: vel forſan ibi fiet apoſtema: ⁊ tamen feb. talis in illo caſu fiet ſoſo cum in aliā feb. ſpeciem mutabitur.

⸿ His igiſ pnoſticis bene notatis. Scies ſatis qd in cauſone habeas pnoſticari: ⁊ ſi caſus acciderit tuipſe cōſidera. Deinceps itaqꝫ ad curā venio. Primo cauſonidis puri que eadē eſt cum cura tertiane pure cōtinue. Sed cum exiſtat incendiū maius in iſta q̄ꝫ in illa ceteris parib⁹ magis frida ⁊ humida in iſtis ſunt exhibēda facias q̄ꝫtum eſt de cibo ⁊ potu: ⁊ alijs reb⁹ nālibus: vt in illa. ⸿ Ad medicinalia ſi opus fuerit. primo vētrē lenias cum aliquo ex cliſteribus ſuprāſcriptis: ⁊ ſi magnū incendiuꝫ videris pone in illo cliſteri plus de oleo violato: ⁊ min⁹ de decoctōe: qr veriſimilr feces debent eſſe magis ſiue multum exiccate. ⸿ Vel facias ſic ſi libet. ℞. malue folioꝝ viol. lactuce añ. ɱ. j. floꝝ nenufa. ſempui. añ. ɱ. ß. fiat dcoctio de q̄ accipe. ℥. xvj. in qua diſtempera caſſie. ℥. j. ß. pul. zuchari. ℥. i. olei viol. ℥. iiij. ſalis triti. ʒ. j. fiat cliſtere: vel ex potiōib⁹ ſuprāſcriptis aliquā fac lenitōem. ⸿ Lenito vētre. Si vrina ⁊ alia de flebotomia iudicauerint baſilicam dextrā icide. Sed cum ſanguis exiſtat frenū colere ipſius ſanguis paucitas extrahaſ. Et ideo cōditiōes in flōmia attendēdas diligenter ↄſidera. Eſt igitur infirmus in mane flebothomādus cū illa hora minus ceteris parib⁹ male ſe habere debeat. Vel elige horā diei magis fridam ſi fuerit in eſtate: et illā qua infirm⁹ minus male ſe hꝫ: ⁊ flōmiā facias in pncipio. ⁊ nō aliter. ⸿ Iſtis factis mēti habeas ſemp. vt infirmus omni die vētris hēat bñficiuꝫ. Deinde p digeſtiuo vtere ſirupis cōfectiōibus iulep: ⁊ alijs q̄ in cura tertiane cōtinue dicta ſunt. ⸿ Itē in iſto caſu ↄuenit dyacoralum quod ſic fit: vt. ℞. corallo ꝝ rube. ʒ. iij. zuchari li. ß. ⁊ diſſolue zuchaꝝ cuꝫ aq̄ ro. in qua in infuſione ſteterit. ʒ. i. ſandalorum muſcatellinorum: ⁊ gra. iiij. cāphore ⁊ iſtoꝝ forti facta expreſſione in illa aqua zuccarū diſſoluaſ: ⁊ fiat confectio in morſellis. ⸿ Vel facias ſic: ⁊ eſt confectio multum vtilis in iſto caſu. ℞. zuccari al. lib. i. amidi. ℥. ij. pone amidū cōtritū cum. ℥. iiij. acetoſitatis citri: ⁊ diſſolue zuccaꝝ in aq̄ ro. cum infuſiōe ſandal. ſuprāſcriptoꝝ: deinde pone ad ignē. ⁊ cū incipit inſpiſſari adde amidū paulati. ⁊ cū ſpatula lignea cōtinue pforata miſce adiūgendo paulati olei viola. ℥. ij. nec vnq̄ꝫ deſinas cuꝫ dicta ſpatula cōtinue oia mouere. nūc addendo amiduꝫ: nunc oleum donec totum coctum fuerit: deinde in ſcatulis pone paruis ad modum paſte regalis: ⁊ cū fridū fuerit deauref. hec. n. ↄfectio maxime conuenit q̄ſi ſunt ita in appetitu pſtrati: q̄ꝺ q̄ſi nihil ſumere poſſunt: ⁊ qr ſit alteratiua ⁊ etiā cum hoc multū reſumptiua: vt patet. ⸿ Et ſi māe minoratiuuꝫ exhibere volueris da infuſionē reubarba. cum caſſia vel māna ſuperius deſcripta. ⸿ Vel ſi bolū facere velles. ℞. manne. ℥. ß. reubarb. ʒ. j. electi. ſpice gra. iij. miſce cuꝫ cōſerua vio. vel ſucco ro. ⁊ fiat bolus ⁊ deauref. ⸿ Vel in modū pillularū ℞. reubarb. ʒ. ij. ſpce. ℈. ß. ſup q̄b⁹ piſce paꝝ aq̄ endi. ⁊ parum vini odoriferi: deinde in vmbra deſiccari permitte: ⁊ poſtea fac pill. cum ſucco roſ. vel viola. conſerua ⁊ da. ʒ. i. ß. vel. ʒ. ij. ⸿ Vel facias ſic: ⁊ erit res delicata ſatis: accipe lib. ß. electuari de ſucco ro. ⁊ in paruo alembico vitri cum lento igne pone ad diſtillādum: ⁊ de aqua que egrediſ da partē duodecimā ē. n. res delicata ſatis ⁊ notabiliter opatur: poteris tñ doſim augere ſm q̄ eam opari videbis. Et pariter oia que opari volueris poteris electuaria diſtillare ſeu ſublimare. ⸿ Digeſta mā ſi criſim nō expectas eam vacua cū aliquo ex iā dictis ſolutiuis. Et ſi oportuerit te iuuare nām in faciēdo criſim fac: vt ſupra docui. Vnū tñ ſcito q̄ digeſta mā vbi alia conueniāt in iſta aquā fridam poteris ſecurius ad ſaturitatem prebere q̄ꝫ in alia ceteris paribus. Itē ꝓpter magnā iflāmatiōem tpe augmenti aut ſtatus oportet te interdū cor ⁊ epar epithimare ſoluꝫ. epithimata in declinatione cōueniūt regulariter ⁊ non ante. ⸿ Sed in hac feb. tāta exiſtit inflāmtio quod niſi aliqualiter mitigeſ. infirmus ſepe peſſima icurrit accidentia: ⁊ ex cōſequēti moriſ. facias igiſ epithima ſupra caplo de ſinocha deſcriptū. ⸿ Et ſi aliter facare vis fac ſic. ℞. aq̄ ro. li. ß. aque bugl. ℥. ij. ß. aque viola. ℥. iiij. aque ace. ℥. ij. ſanda. oiuꝫ corallo ꝝ vtriuſqꝫ ro. añ. ʒ. i. ſirici crudi minutim inciſi oſſis de corde cerui añ. ℈. i. ſpodij. ʒ. ß. croci. ℈. ß. cāphore grana ſex ⁊ fiat epithima. Et potes ſi libet addere margaritarum ſubtiliſſime tritarum. ʒ. ß. ⁊ fragmentorū oium lapidū precioſoꝝ. ʒ. i. ⸿ Epithima p epate. ℞. aque end. ℥. vj. aque cucurb. aque lactuce: aque ro. añ. ℥. ii. aceti. ℥. i. ſandalo. omniū añ. ʒ. i. ro. ſpodij ana. ʒ. ß. camphore gra. iiij. fiat epithima. vel loco huius epithimatis vtere cerote de ſandalis Meſ. ⸿ Debes ⁊ cōſilr renes vngere ex cerote albo Galieni. ⸿ Item tale facias odoramentum. ℞. aque floruꝫ nenufaris. ℥. iij. aque ro. ℥. i. ß. ſandal. citrino. ℥. i. ß. ſandalo. rub. ʒ. i. miſceatur totum in ampula quā agitatam ſepe odoret. ⸿ Et ad ꝓhibēdum vaporum aſcēſum ℞. aque roſ. ℥. iii. aque floꝝ nenufar. aque vio. ana. ℥. i. ß. aceti. ℥. i. ſandalo. ru. ʒ. ii. boliar. ʒ. i. miſce ⁊ agita ſimſ. et epithimenſ frons: ⁊ timpora. ⸿ Et p inſtātia vigiliarum fac vt in caplo precedenti te docui. ⸿ Vel facias ſic. ℞. pulueris papaueris albi. ℥. iiij. diſtēpereſ cum albumine oui: ⁊ aqua ro. addēdo paꝝ aceti: ⁊ modicuꝫ olei de papauere vel nenufar. ⁊ epithima frōtem ⁊ timpora. ⸿ Vel facias ſic: accipias opij iuſquiami ſucci mādrago. ſucci mororum immaturoruꝫ: ſucci lactu. ſucci hedere arboree añ. ℥. i. cum ſuccis iſtis diſtempera predictum opiuꝫ in q̄bus ſic diſtēperatis intingaſ ſpōgia q̄ ad ſolē per. xv. dies exiccari pmittaſ: ⁊ cum ea vti volueris ſubmergaſ in aqua tepida: ⁊ naribus aplica patientis: quia poſt horam ſtatim dormiet. Et ſi ipſum excitare volueris decoque ſemen petroſilij feniculi apij in aceto in quo aliā ſpongiā intinge ⁊

naribus patientis appone: q̄ ſtatim excitabiſ. Et nōta q̄ prima ſpōgia p annos. xv. pōt in bonitate cōſeruari. ⸿ Et ne de contingētibus aliq̄d emittere videaris. ℞. vini maluatici vel albi boni. ℥. i. aq̄. roſ. ℥. vj. ſandaloꝝ citri. ⁊ rub. añ. ʒ. i. miſce: ⁊ fiat epithima teſticulis ipꝫ ſepe innouādo. ⸿ Et qr infirmus intantuꝫ eſtuat: vt videaſ totus inflāmari potes pect⁹ tali inungere vnguēto: vt. ℞. olei vio. ℥. i. ß. olei nenufar. pinguedinis galline ana. ℥. i. cere alb. paꝝ: ⁊ fiat vnguētuꝫ: q̄ꝺ cū aqua plātagi. diu laueſ: poſtea pectus inunge. ⸿ Si aūt fuerit cauſon nō verus ſm gradū ſuum oia obſeruenſ que in tertiana non pura dicta ſunt. ⸿ Vez totū regimē tā medicinaliū q̄ꝫ ſex rerum non nālium magis ad frigidum declinet ⁊ humidū q̄ꝫ in alijs: ⁊ cum feb. velocis terminatiōis exiſtat debēt infirmi ſubtiliſſime dietari. Et hec de cauſone ⁊ eius cura.

⸿ Tractatus tertius de feb. flaticis. vij. continēs capitula.

⸿ De ſignificatiōib⁹ fe. flegmaticarum. Cap. j.

Q**Uia de febribus** flegmatic: in hac pre aliq̄d tractaſ volo. Quotuplex ſit flegma p vidēdū ē ſꝫ ei⁹ varietatē varieſ fe. ß. ⸿ Eſt igiſ duplex flegma q̄dā nāle: ⁊ q̄dā ñ nāle: qꝛ q̄libet tā itra vēas q̄ꝫ ex vēas putrefactionē recipe pōt. Et ex eoꝝ diuerſitate diuerſe ſpēs febriū flegmaticaꝝ gñanſ ⸿ Nāle igiſ flegma ē hūoꝛ p̄m⁹ q i ſua nāli diſpoſitiōe exiſtēs ē in ↄplone frigid⁹ ⁊ hūidus colore albus in ſapore dulcis p diminutā decoctiōem ex ſcda digeſtione pductus p vlteriorē decoctiōem i ſanguinē tranſmutari diſpoſit⁹. ⸿ Non nāle eſt duplex: q̄dā rōne ſue eſſentie: ⁊ q̄dā ſui rōne ſaporis. Ratione eſſentie eſt q̄druplex. ſ. aquoſum vitreū mucillaginoſum: ſub quo cōprehēditur crudum ⁊ gipſeum. Rōne ſaporis eſt etiam quadruplex. ſ. acre inſipidum dulce ⁊ ſalſum: ⁊ ex horum putrefactiōe: vt ſentit Aui. p̄ma q̄rti. he fe. ſpēs generanſ. ſ. quotidiana interpolata: quotidiana continua. Empiela lipparia vna fe. in qua idē pueniſ q̄ꝺ in ambabus fe. ſ. ſincopalis diurna ⁊ nocturna: ⁊ oēs iſte feb. ſpēs nāliter a flate puenire poſſunt. ⸿ Interpolata quotidiana eſt fe. a flegmate extra venas putreſcēte puenēs. cuius eſt infirmū inuadere omni die: ⁊ eum in falſa qete p ſex horas videſ pmittere. ⸿ Quotidiana cōtinua eſt fe. lēta a flate intra venas putreſcēte pueniēs: cuius eſt infirmum cōtinue affligere ⁊ verſus horā flegmatis: vt plm inualeſcere. ⸿ De empiela auctores diuerſimode loquunſ. Quidā. n. accipiūt eam p lipparia. dicentes q̄ dr ab epi. q̄ eſt ſupra: ⁊ algor quaſi exterius habēs algorē: ⁊ interi⁹ calorē. ⁊ hec cōiter dicimus in lipparia: vt ſtatim ex eius deſcriptiōe patebit. Itē diuerſificanſ etiam rōne materie ex qua generaſ. Vnde nōnulli dicūt q̄ fit a flate vitreo vel a melācolia ſpiſſa q̄b⁹ colera rub. aduſta ſemp admixta exiſtit que putrefacta p eius leuitatē exteriora penit ⁊ ea calefacit. Flegma vero vel melācolia ꝓpter eoꝝ cōpactionē ⁊ ſpiſſitudinē interi⁹ pmanēt propter quod interiora frigent. Et alij volunt q̄ generetur ex flegmate vitreo in aliqua parte profunda corporis putreſcēte rōne cuius caliditas in exterioribus ⁊ frigiditas in interioribus ſentiſ. ⸿ Et qr ſm fere oēs in empiela exteriora calet ⁊ frigent interiora. Dico q̄ empiela eſt fe. paroxiſmalis omni die de flate vitreo in aliq̄ parte corporis profunda putreſcēte pueniēs: rōne cuius in exterioribus caliditas in interioribus friditas manifeſta ſentiſ. ⸿ Lipparia vero ⁊ ſi poſſit a colera puenire: q̄ꝫtum tñ ꝓpoſito pertinet eſt fe. ſuum omni die faciēs parixiſmum: que a flate crudo putreſcente puenit: ratione cuius in exterioribus frigiditas: ⁊ in interioribus caliditas manifeſta ſentitur. ⸿ Febris vero in q̄ ſiſ pcipiſ calor ⁊ frigus internus ⁊ exterius eſt fe. pueniēs a duabus materijs flaticis ad putrefactiōem motis vna. ſ. in interioribus ⁊ alia in exterioribus ſingulis diebus ſuū ↄſilr faciēs paroxiſmum. ⸿ Febris diurna eſt fe. a flate extra venas in die putreſcēte pueniēs. Et nocturna eſt in qua flegma in nocte putreſcit. ⸿ Sincopalis vero: ⁊ ſi a flegmate puenire poſſit: qr tñ raro accidit niſi flegma ipm venenoſitatē quandā acq̄rat. Aliam de ipſo hic nō faciā mētiōem ad caplm de fe. peſtilentiali ipſam reſeruans. ⸿ Et he ſunt oiuꝫ flegmaticaꝝ feb. ſpēs. Pro q̄ꝝ ſignificatiōe p̄mo ſigna gñalia ⁊ ſatis cōia oibus ponā. Scdo vero ſpālia ⁊ cuilibet ſpēi magis appropata. ⸿ Signa cōia ſunt friditas in extremitatibus primo incipiēs q̄ cōſequēter magis in totū corpus ſentiſ: ac ſi in ipm glacies q̄dā ipmeret cum quodā rigore minima aut nulla horripilatiōe: niſi vbi a flegmate: ſalſo puenerit. Cuius ꝓpria ſigna inferi⁹ ponenſ: deinde calor mitis nō multuꝫ acut⁹ ſuccedit cū etiā in hac minor q̄ꝫ in tertiana rigor exiſtat ꝓpter māim nō eſſe ita acutā aut pungitiuā pauca vel nulla adeſt ſitis: os cū quadā mucillagine viſcoſa exiſtit inſipidum: faciei color liuidus ſiue palidus plūbeus: ſtomaci adeſt leſio ꝓpter ipm eſſe flegmatis lacunā: ob hoc vomit⁹ ſepe accidit flegmaticus: ſplenis quoqꝫ dolor in proceſſu nōnunq̄ꝫ ſuccedit: ſudor in principio aut in augmēto pauc⁹ aut nullus. In ſtatu aūt digeſta mā multus. Pulſus mollis debiſ: tardus cū manifeſta q̄dā diuerſitate reperiſ: q cuiuſcūqꝫ feb. flegmatice ꝓpriū ſignū exiſtit: cū tñ puenerit a flate magis aquoſo: ⁊ min⁹ ſpiſſo: alijs parib⁹ erit pulſus mollior: cumqꝫ flegma magis diuerſum in ſua fuerit eēntia ceteris parib⁹ i pulſu maior diuerſitas repiſ ⁊ inter cetera flata flegma ſalſum minorē efficit diuerſitatē: nec eſt vt in alijs ita debilis nec ita tardus. Et qr fe. flatica p pulſuū drīas ab alijs q̄ꝫmaxime dignoſciſ: cōſiderans p pri⁹ circūſtātijs ipſi⁹ pulſu⁹ drīas variare potentibus drīam quā flegma pōt inducere diligenter cōſidera: ⁊ per hoc in fe. flegmaticaꝝ notitiā deuenies. Nā q̄ꝫto flegma in ſuba magis diuerſificaſ: tāto ceteris paribus maiorē reperies in pulſu diuerſitatem. Vrina in primo eſt alba: ſubtilis ⁊ cum materia incipit digeri fit colorata turbida. Terminus paroxiſmi eſt horaꝝ. xviij. ſi fuerit interpolata: ⁊ infirmum p horas ſex in falſa quiete relinqt. His igiſ vel ex his plurib⁹ apparētib⁹ ſignis hāc fe. eē flaticā nullatenus dubitabis: ⁊ maxime ſi tēpus fuerit frigidum ⁊ humidum patienſqꝫ frigidam ⁊ humidam habuerit ↄplonem: ⁊ regimine flegmatis multiplicatiuo vſus fuerit.

⸿ His premiſſis ſignis gñalibus ad ſpālia ↄdeſcendo. Si ergo fe. a flate dulci puenerit ſiue a flate aquoſo ſiue inſipido incipit cū rigore ⁊ lēto frigore cui mitis: poſtea calor ſuccedit ⁊ eſt oris inſipiditas: ⁊ hoc vtplm venit hora flegmatis: ⁊ in primis paroxiſmis q̄nqꝫ incipit ſine rigore: ⁊ ſine horripilatiōe. In pceſſu aūt qr in ſtatu: ⁊ declinatiōe magna ſuccedit ſudoris copia. Vrina erit ſubtilis alba q̄ quaſi pinguis p totuꝫ videaſ. Vomitus aūt ſi qs fuerit flegmatis aquoſi erit pulſus debilis tardus: ⁊ multū mollis exiſtit cū q̄dā diuerſitate. licet nō magna in cōparatiōe ad aliquas alias: vt ſtatim patebit. ⸿ Signa flegmatis mucillaginoſi acris pontici ſiue acetoſi ſunt: qr rigor maior erit q̄ꝫ in precedēti maiuſqꝫ frigus cui lentus valde poſtea calor ſuccedit cum oris acetoſitate ⁊ paucus erit ſudor in cōparatiōe ad añſcriptā: ⁊ hec incipit cuꝫ grauitate ſomni: ⁊ multotiens ſine rigore qui vſqꝫ ad tēpus poſtponiſ: ⁊ forſtaſſe erit frigus ⁊ non erit rigor: ⁊ q̄nqꝫ hora flatis ⁊ q̄nqꝫ hora melancolie potius ex melācolie erit admixtiōe. Vrina in hac pallida vel ſubpallida exiſtit cum ſuba mediocri: ⁊ interdum ſpiſſa multum. Et erit vomitus flegmatis mucillaginoſi. In pulſu vero maiorem ſentiens diuerſitatem q̄ꝫ in antedicta. ⸿ Si feb. a flegmate vitreo procedat cum frigore intenſo incipit ⁊ rigore: maius tamen erit frigus q̄ꝫ rigor ⁊ frigus incipit in extremitatibus paulatim: ⁊ adeo intēſe ſuccedit per totū corpus: vt infirmus quaſi ſe cōgelatum ſentiat ſeu iudicet cū magna iicturarū fractione: ⁊ in paroxiſmis ſtatus rigor ⁊ frigus multiplicantur: ⁊ icipit cū grauitate ſomni. Et in p̄mis potiſmis ſepe abſqꝫ rigore venit. In hoc quoqꝫ calor lentus exiſtit: ⁊ ad

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ultimum ſudoris copia adeſt. Urina eſt glauca: vel trumboſa ac ſi globi ſtatis eſſent in ea poſiti: ⁊ quãq; horis flegmatis ⁊ melācolie infeſtat: ꝙ ſi in vomitum inſpexeris in hoc tibi magnum preſtabit indiciū. Et in hac in pulſu magnā repies diuerſitatē. ¶ Si autē ꝓuenit a flegmate ſalſo icipit cū horripilatiōe ⁊ frigore: ſed nō eſt itēſum in cōparatiōe ad anteſcriptas: ⁊ maior ſuccedit calor ꝗ̃ in ceteris: maior ſudoris copia ⁊ oris ſalſedo cum ſiti ꝗ̃ in alijs maiori: ⁊ magis venit hora colere. Urina vero eſt ruffa vel citrina alias ſubcitrina itēſa ſatis i ꝯpatiōe ad alias cū ſubſtantia mediocri: quãq; tamē eſt ſubtilis quãq; valde groſſa: ⁊ i hac non tantā repies diuerſitatē in pulſu ꝗ̃tam in alijs. Iſte autē oēs febris ſpēs ſub quotidiana interpolata reponūt. ¶ Et ſi quotidiana ꝯtinua a nō nālī flegmate poſſit ꝓuenire: vtplm tn̄ a nāli intra vaſa putreſcēte generat. Si igit infirmū ſine frigore ⁊ rigore videris febrem incidiſſe cōtinueq; ⁊ ſine magna vl manifeſta interpolatione infeſtari ab ipſa fe. que tn̄ hora flegmatis ſemꝑ inualeſcit: ⁊ huius calor ſuauis ⁊ mitis ꝗ̃ſi interius latēs. Urina vero liuida ⁊ diſcolorata ſpiſſa ⁊ i ꝓceſſu in augmēto ⁊ in ſtatu colorata aliiſq; ſignis tam in pulſu ꝗ̃ in alijs interpolatis deſcriptis apparētibꝰ: vel ex his pluribꝰ hanc quotidianā ꝯtinuam fore indicabis q̄ latica a medicis cōiter appellat: ⁊ dr̄ latica ꝗ̃ſi intus latēs a calore nāli parum extraneata: ꝓpter qd̄ ad paucā reſpicientes ethicā ipſam iudicant: cuius diām cōprehēdes ſi hec ſcripta ſigna ⁊ q̄ in caplo de ethica deo duce ſcribent annotabis. ¶ Signa quotidiane interpolate a flegmate vitreo prouenientis: ſunt ſigna empiale. hoc excepto ꝙ in empiala ꝯtinue interiꝰ friditas: exteriꝰ vero calitas: ⁊ in ea manifeſta ſentit interpolatio. In lipparia ſentit interiꝰ caliditas: exterius vero frigiditas: ꝓueniens a flegmate de quo eſt ſermo ad preſens: accidit oī die cū alcibus ⁊ hoſcitationibus. vt infirmus hec omnia ſentiat. Urina colorata ⁊ ſubtilis exiſtit. Alia vero ſigna ſuperius tacta in interpollata de flegmate vitreo ꝓueniente ꝯſidera ſi vis bn̄ iudicare. Nā cum ꝓuenire poſſit a colera niſi talia conſideraueris errorē cōmittere poſſes. ¶ Signa fe. in q̄ calitas ſit ⁊ friditas tā in exterioribus ꝗ̃ in interioribus ſentitur ex tactis in empiala ⁊ lipparia clare ꝯprehendere poteris. ¶ Signa ꝯſimiliter diurne ⁊ nocturne de ſe ſunt manifeſta: q: illa diurna vocatur: cuius paroxiſmus in die accidit: Et nocturna cuius in nocte.

¶ Quātum ad ſigna ꝓnoſtica huiꝰ fe. terminus eſt. xliiij. diez ⁊ ſm alios. xliiij. quãq; tn̄ vſq; ad ſex menſes ꝑdurat qd̄ accidit ꝓpter materie multitudinē groſſiciē ⁊ viſcoſitatē: ad qd̄ multū facit ꝙ fe. eſt morbꝰ calidus ⁊ ſiccus: mā aūt huiꝰ eſt humida ⁊ frida: quare qcqd vni confert alteri nocet: ⁊ ecōtra. ⁊ ob hoc de difficili curat: ꝓpter qd̄ inter cronicas egritudines numerat. ¶ Itē quotidiana interpolata per ſex horas infirmū in falſa qete relinqt. Et dr̄ falſa q: infirmus nunꝗ̃ vere mundat: qd̄ eſt: q: flegma nullum ꝓpriū habet receptaculū: imo, vt inqt Aui. ꝑma primi. capitulo de humoribꝰ. flegma inter venas ſanguinē ꝯcomitat. vt neceſſitatis tpe in ſanguinē cōuertat: cū ſit ſanguis diminute decoctus. ⁊ vt ſanguis aptꝰ reddat addat ad mēbra flegmaticaꝝ ꝯplonū nutriendū: ⁊ cū hoc vt humectet ſūcturas: ⁊ mēbra q̄ multe exiſtunt motionis: ⁊ ꝓpter has cauſas multe, exiſtit ꝗ̃titatis ⁊ viſcoſitatis poros opilantis: ⁊ ſic cū incipit putrefieri in cōtinua ꝗ̃ſi exiſtit putrefactiōe: ⁊ ob hoc ꝯtinue infirmus affligit. Et ſi illis ſex horis aliqualiter quieſcere videat: hoc fit: q: nō tn̄ ꝗ̃tū in alijs xviij. horis moleſtat. ¶ Continua ab interpolata cognoſcitur: q: intra venas cōtinue exiſtit putrefactio: ⁊ ob hoc in ea nullā qetē ꝯprehēdimus: exacerbationem tn̄ ſic. q̄ hora flegmatis vtplm accidit. ¶ Et nota ꝙ in hac fe. ſtomachꝰ multū debilitat cū ſit ſtatis lacuna ⁊ ad eiꝰ debilitatē ſequitur epatis debilitatio nōnunꝗ̃: quare ſepe infirmi caxetici ſiunt: ⁊ ſucceſſiue hydropici. Et q: in hac fe. ꝯtinua ſit ſſatis putrefactio ipm ſſa ſic adurit: ⁊ in māꝫ melicaꝫ ꝯuertit que ad ſplenē ꝓueniens ipſius cauſat dolorē: ⁊ ſucceſſiue quartanā nōnunꝗ̃. ¶ Itē nota ꝙ illa quotidiana citiꝰ ceteris paribus terminat in qua ſudor citius ⁊ copioſius apparet. Signū eſt enim ꝙ materia eſt magis obediens reſolutioni: ⁊ ibi non eſt magna pororū oplo. ¶ Et vt quo ad materie digōnē ſtatū cognoſcere ſcias. Nota ꝙ mā digeſta maior ſolito erit vrine ꝗ̃titas ⁊ ſpiſſitudo ⁊ frigoris minoratio caloris augmentatio ⁊ acceſſiōis ꝓlōgatio: hec. n. mām fore digeſtā ſignificant. Et ad hoc ſciendū de ipſius materie eūone: ⁊ de morbi ꝓlixitate tibi magnum preſtabit iudiciū. ¶ Preterea nō ꝙ paroxiſmus cū multis incipit alicibꝰ: ⁊ hoſitatiōibꝰ cū ſtupore quodā ⁊ ſomni ꝓfunditate cū quo ſi infirmus cuꝫ quodā liuore faciē tumidam habuerit talis faciliter cadit in ſubeth. Si ergo hec omnia diligenter examinaueris ſcies ſemꝑ qd de infirmo tuo habeas iudicare. ¶ Et ideo ſi a principio mām noſces fore groſſamꝰ ⁊ multā ⁊ viſcoſam tēpus frigidū ⁊ humidū etatē ꝯplonē ſtaticā paroxiſmū longū cū pauco: aut nullo ſudore ſtōaci debilitatē appetitus ꝓſtrationem ſomni ꝓfunditatē ⁊ nām debilē pariturum infirmū nunciabis. Nā his oibus apparentibus anteꝗ̃ mā digeri poſſit veriſilr cadet virtus ⁊ infirmus moriet. Sed oppoſita oia ſalutē ſignificabūt. Mediocria vero medio mō ſe habēt ꝗ̃tum. ſ. ad ſalutē ſeu mortē ꝓnoſticandū de dolore ſtomaci ſeu leſione epatis: ſplenis ſeu alioꝝ mēbrorū. ſ. cacheſia ⁊ hydropiſi: ⁊ de alijs patet ex dictis quid habeas ꝓnoſticari. Et hec de ſignificatiōibus feb. flegmaticarum.

¶ De cura febr. ſtatice interpolate a ſtate dulci: aut inſipido vel aquoſo ſeu acetoſo vel acri. Cap. ij.

[S]i feb. flegmatica a flegmate dulci inſipido vel aquoſo ſeu acetoſo vl acri prouenerit in aere declināte ad caliditatē ⁊ ſiccitatē ſituet infirmus que ſi nālē nō habueris: ⁊ tēpus frigidum ⁊ humidū fuerit cuꝫ continuo in camera igne: ⁊ ſi in eſtate fuerit, cum ſuffumigationibus facere poteris: factis. ſ. cuꝫ iunipero: thure maſtice ſandaraca cortice citri: vel aliquo taliū. ¶ Quātum ad cibum. primo nota: ꝙ in omni fe. eſt eius conſideranda ꝓlixitas. ſ. ſm ꝙ magis ⁊ minus ſtatum propinquum viderimus. cum hoc eſt ſubtilius aut groſſius reficiēdum a principio. Si ergo ſtatus fuerit remotꝰ debes a ꝑncipio groſſius reficere continue gradatim ſubtiliando dietā vſq; ad declinationem excluſiue. Si tamen plectoria grandis fuerit in toto debes in principio ſubtiliori vti dieta ꝗ̃ in augmēto: ſed in declinatiōe ſemꝑ groſſiori eſt vtendum dieta. In ſtatu vero tenuiſſima: vt natura non impedita a cibo meliꝰ poſſit circa materie digōnem ⁊ ipſius expulſionem vacare: ⁊ inter cetera ſemꝑ mēti habeas infirmi virtutem cōſpicere: cum hec egritudo ꝓpter eius ꝓlixitatē ⁊ eiꝰ cōtinuā affictōem multū ſuſpecta reddat. Sis ergo primo de virtute ſollicitus. Secundo vero ad egritudinē diligenter inſpicias. Et ſummope huic attendas precepto. Vidi nāq; aliquos in principio ita infirmū tenuiter dietare virtutē non cōſiderātes ꝙ in ſtatu quãq; neciū vti erat tenuiſſima dieta virtutis debilitate ⁊ morbi validitate ſubcubuit. ¶ His habitis in illo caſu cōueniūt galline iuuenes aues parue in rubis degētes: ⁊ nō in aqs perdices faſiani iuuenes cōueniunt etiā carnes edine motonine duorum dētium vitelline: cuniculoꝝ lepuſculorum capriolorum. ¶ Qd̄ ſi cogaris dare contuſum carniū ex aqua bugloſſe cū modico vini citonioꝝ: cum puluere cinamomi: ⁊ modico maſticis erit aſꝑgēdum: deinde mō ſepe dicto cū ducatis ad alembicuꝫ vel in alio vaſe: ⁊ facias ſublimatum. ¶ Pro ferculo autem pōt vti pannata ſimula vel amigda. ferculo de amigdalis hauenato ⁊ ordeato. Ex herbis conueniunt boragi. ⁊ radices petro. ⁊ feniculi: ⁊ poteris vti leui decoctione caulium: ⁊ brodio cicerum rube. ¶ Pro ſapore ſeu condimento poteſt vti ſalſa facta ex amigdalis pauco aceti: modico vini granatorum dulcium ſine ſucco arancioꝝ cuꝫ cinamomo ⁊ pauco zuccari: ⁊ q: ꝗ̃pluribus placet alleuꝫ facias dolore capitis: ⁊ alio hō non ꝓhibēte. ⁊ cum amigdalis ſupraſcriptis allei odor ſolū apponatur: qd̄ ſiat alleum piſtādo in mortario: quo amoto ſine lotione mortarij in eodem piſtent amigdale: vel aliter contunde alleuꝫ: ⁊ ipm in petia munda pone ꝑ quā diſtilla brodiū: cuꝫ quo poſtea diſtēperent amigdale: ⁊ ſic ille ſapor erit ꝗ̃pluribus delectabilis: ⁊ maxime in iſtis partibus. Nota tn̄ in declinatione magis hoc ꝗ̃ in alio cōuenire tpe. ¶ Piſces recentes regulariter nō ꝯueniūt ſalū itamē gratia appetitꝰ ꝓuocādi in pauca ꝗ̃titate nōnunꝗ̃ in ꝑncipio paſtus pōt exhiberi: ſicut ſunt q in ſportis apportant ⁊ anclude cū modico aceti: ⁊ olei ⁊ cinamomi ꝑparent. ¶ Ex fructibꝰ poſſunt vti paſſulis: amigdalis auellanis aliqualr vſtis ſiſticis piſtachijs ⁊ pineis: propter iſirmorum laſciuiā modicum vue albe: ⁊ ꝑ dies aliquot ante collecte iterdū pōt ſibi exhiberi: ⁊ conſilr ficus aliquas ante paſtum. Itē poſt cibuꝫ poma cocta vel potiꝰ pira cū zucharo condita vel aniſis cōfectis poteris exhibere. Et ſi qs fructus arguat in ſtomachis febricitātuꝫ propter corruptionē ⁊ ebullitionē ſuā nō ꝯuenire dicendum ꝙ nō ſolū ꝯſuetudini etati ⁊c̄. eſt aliqd dādum: verum ⁊ hoium laſciuie. vn̄ in ꝑlibus ꝑtibus mundi vinum ⁊ carnes: ⁊ alia hmōi in colericis fe. cōiter exhibemus. Et ſi auctoritas ⁊ rō dicerent oppoſitum. attamen ſi bene cōſpexeris ſupraſcripta: notabilis non erunt nocumenti. ¶ Panis ſit bene fermētatꝰ aliquantulum cum ſale bene pinſatꝰ: ⁊ ſi in declinatiōe aliqua aniſoꝝ grana impoſueris non erit malum. Sit eiꝰ vinū album vel vinū clarū rubeum: non tn̄ nimis aquoſum limphatum cuꝫ aq̄ zuchari magis aut minꝰ ſm potētiā vini: aqua ordei cum zuccharo condita rubeo ſilr conueniret. Et hoc regimē ad oēs fe. flegmatis exiſtit generale materiā fe. diligēter conſideranti: q: ſm ꝙ flegma fuerit magis vel minus fridum debes hoc ꝑcedens regimē totū ad magis vel minus ſiccū facere declinare: ⁊ hoc in alijs nō nālibus rebus tibi exiſtit generale: quare regimē ex ꝑhabitis poteris fabricare: cuius tamē magnā partē ex ꝑdictis cōprehendes. ¶ Habitis his ad medicinalia ꝯdeſcēdēs. ꝑmo deſcribā qd fiendū ſit hora paroxiſmi. In cuiꝰ ꝑncipio: iſirmus nullatenus ꝑmittat dormire. cum linteis calidis caleſiant extrema: ſi cum rigore acceſſerit aut frigore. Et ſi illud nō ſufficiat habeatur later igne caleſactus ⁊ lineis pānis inuolutus qui pedibus applicet vel habeat iſtrumentum qd̄ in Italia remedium nuncupat: ⁊ eſt duplex: qddā aqua repletur bulita aliud laminā ferreā hēat que candens in ipſo ponit iſtrumēto alterum: quoꝝ poteris extremitatibus applicare: ⁊ ſi iſirmus ad vomitum excitat iuua ipſum cū oximelle ſimplici: ⁊ aq̄ zuchari vel aqua decoctionis raffani adiuuet. Cūq; calor ad extra icipit apparere ſiant fricationes: quouſq; calor totalr fuerit ab extra expanſus: in paroxiſmo cibus ⁊ potus oino ſubtrahat. Et ſi pur te ſatis cogat potum aque zuchari vel aque ordei cum zucharo rubeo tribuas iſirmo. Et ſi apud declinationē ſyrupum acetoſum cum aq̄ zuchari exhibueris bene erit. ¶ Hora autem qetis ſi opus fuerit ventris attende lenitioni cum cliſteri. ſ. vel potiōe. Si ꝑ cliſtere. ℞. malue blitis floꝝ camomille aā. M. j. furfuris pugillum. j. ⁊ ſiat decoctio de qua accipe li. i. ß. in qua diſſolue caſſie pulueris zuchari. aā. ℥. i. hyerepigre. ℥. ß. olei cōmunis. ℥. iiij. ſalis triti. ʒ. i. ß. ſiat cliſtere aliq dimittunt hyerampigrā: ⁊ addunt mellis roſa. ℥. i. ß. ⁊. ij. vitellos ouorū ⁊ ſiat cliſte. ſi libet. ¶ Si cum potione lenire volueris facias ſic. ℞. caſſie vel manne. ℥. i. ß. diſſoluat cum aqua lactuce vel aqua zuchari rubei vel aqua mellis roſa. cū modico cinamomo: ⁊ ſiat potio quā per tres horas ante prandium calidum in potu tribue. ¶ Facta ventris lenitione ſi vrina ⁊ alia iudicauerit de flebothomia icide baſilicā vel nigraꝫ quo facto iſirmum per diem vnam qeſcere permitte.

¶ Et ſi materiā minuendam iudicaueris aliā nō expectando digeſtionē. vt. ſ. natura ꝑ reſiduum materie melius digerere poſſit facias ſic. ℞. aque lactis. ℥. iiij. turbith boni ⁊ electi. ʒ. iiij. ꝫꝫ. ℈. i. ſpice gra. iij. parū bulliāt: deinde colentur debitā faciēdo expꝛſſionē: in q̄ diſtēpa caſſie: aut māne. ℥. i. mellis ro. ℥. i. ß. ⁊ ſiat potꝰ. ¶ Uel. ℞. turbith. ʒ. i. agarici. ʒ. ß. ꝫꝫ. ℈. j. ſpice ſalis gēme: aā. gra. iij. infundant in aq̄ lactis. ℥. iiij. ⁊ oximellis ſimplicis. ℥. i. paꝝ bulliant ⁊ vt ſupra ſiat expreſſio addendo caſſiam aut mānā: ⁊ ſiat potus. ¶ In modum ꝯfectionis ⁊ forma ſolida. ℞. galāge pipis longi aā. ℈. ij. ꝫꝫ. ʒ. iij. macis croci aā. ℈. ß. turbit electi. ʒ. xij. zuchari al. li. i. ſyrupizet zucharum cum aq̄ abſinthij addendo paruꝫ vini citonioꝝ ⁊ ſiat cōfectio in morſellis cuius doſ eſt. ʒ. i. Uel facias cuꝫ lib. ß. zuchari ⁊ da. ʒ. ß. ſꝫ nō erit ita delectabilis. ¶ In modum pulueris facias ſic. ℞. turbit electi ⁊ mundati. ʒ. x. ꝫꝫ. ʒ. iii. maſticis. ʒ. i. zuchari ad pondus omnium ⁊ ſiat puluis cuius doſis ſit. ʒ. ij. cum aq̄ mellis vel zuchari ru. vel aqua lactis. ¶ Uel. ℞. ꝫꝫ. ʒ. v. turbit mundati. ʒ. x. zuchari ad pondus omniūꝫ ⁊ ſiat puluis: cuius doſis ſit. ʒ. iii. cum aqua vt ſupra. ¶ Itē in forma pillulaꝝ facias ſic. ℞. turbith mūdati. ʒ. v. ꝫꝫ. ʒ. i. ß. galange pipis longi aā. ℈. i. macis croci. aā. gra. vj. ſiant pillule cū oximell. ſimplici. ⁊ da. ʒ. i. ß. ¶ Uel facias ſic. ℞. turbit. ʒ. iiij. abſinthij. ʒ. i. colloquintide. ℈. ij. agarici yerepigre: aā. ʒ. i. maſticis. ℈. ij. ⁊ ſiat pillule ⁊ da. ʒ. i. ¶ Uel facias ſic ℞. turbit. ʒ. iij. agarici. ʒ. i. ß. ſpice ſalis gemme aā. ℈. ß. ꝫꝫ. ʒ. i. ſiat puluis ⁊ fundant in aqua eupatorij deinde exiccari ꝑmittat: tandem cuꝫ oximelle ſimplici ſiat pillule ⁊ da. ʒ. i. vel. ℈. iiij. ¶ Exhibito minoratiuo put tibi viſum fuerit: vel nō exhibito tale a ꝑͦ. exhibeas digeſtiuū. ℞. oximellis ſimplicis. ℥. iij. aque zuchari vel aque mellis. ℥. vj. miſce vel clarificet ꝓ delicatis ꝓ duabus vicibꝰ aromatizetur cum cinamomo optimo. Uel loco ſupraſcriptarum aquarum pone aque abſinthij. ℥. iii. aque feni. ℥. ij. clarificetur vt ſupra ⁊ da quater aut ſepties iſtum ſyrupuꝫ in aurora calidum. ¶ Uel facias ſic. ℞. mellis ro. colati. ℥. ii. ſyrupi acetoſi ſimplicis. ℥. i. ⁊ cum qbus vis aquis ſupraſcriptis miſce ꝓ duabus vicibus clarificet: ⁊ hora qua ſupra in potu tribue. ¶ Deinde cum quo volueris ex ſolutiuis ſupraſcriptis leuiter euacua: ⁊ q: ſtatus in hac egritudine eſt remotus ſubet abolay ſilius: ſi per ſe eger omni die bis nō aſſellauerit ꝙ medicamē de turbit omni nocte propinetur eidem. Nec vt ipſe velit in hac fe. eſt expectanda digeſtio ſed dietim potius eſt aliqd euacuandū: vt ſupra materie reſiduum ad digerenduꝫ natura potentior exiſtat. Laudant etiā in hoc caſu pillulas alephanginas qbus potius vtere ꝗ̃ medicamie de turbit. ¶ Uel facias ſic: ⁊ eſt in hoc caſu multū cōueniens. ℞. pulueris yer. ſimplicis galie. ʒ. iii. agarici. ʒ. i. ſalis gēme gra. vj. maſti. ℈. i. ſiat pillule cum oximelle ſimplici quarū doſ eſt. ℈. ii. vel. ʒ. i. ¶ Et q: dare ſolutiua omni die eſt laborioſuꝫ nature vt dicit Auicē. tale exhibe interdum cliſtere vt. ℞. malue blitis florum camomille furfuris ordei extremitatū caulium ru. aā. M. i. aniſi maratri ana. ℥. i. ß. agarici. ℥. i. cōquaſſent ⁊ ſiat decoctio de qua accipe: li. i. ß. in qua diſſolue caſſie pul. zuchari ru. aā. ℥. i. yerepigre. ℥. ß. olei cōis. ℥. iii. ſalis triti. ʒ. i. ß. ⁊ ſiat cliſtere. ¶ Hoc facto ꝓ vlteriori digeſtiōe materie. ℞. oxi. cōpoſiti. ℥. iii. aque mellis vel çuchari rubei. ℥. vj. vl aq̄ abſinthij. ℥. iiij. aque feni. ℥. ii. miſce ⁊ clarificent ꝓ duabꝰ vicibꝰ ⁊ aromatiçetur cum cinamomo optimo: ⁊ de tali ſyrupo ſepties exhibe. ¶ Uel. ℞. aque feni. aque buglo. aā. ℥. v. aque abſin. aque eupatorij ana. ℥. iiij. aq̄ cicoreē. ℥. iii. mell deſpumati li. ß. ſiat iulep aromatizatum cum optimo cinamomo: ⁊ dent. ℥. iiij. ꝓ vice. ¶ Et ſi vis ſyrupum magiſtralem. ℞. eupatorij abſin. ſpine albe ana. ʒ. i. radicum feni. apij ligritie paſſulaꝝ aā. ℥. ß. ro. ru. ſe. ameos aā. ʒ. iij. ſe. endiuie ⁊ feni. aā. ʒ. ii. bulliāt in li. iiij. aque vſq; ad ꝯſumptionē medietatis cum li. i. mellis deſpumati ſiat ſyrupus aromatiçatꝰ cū cinamo. de q̄ dent oī die. ℥. ii. cū ℥. iii. aq̄ mellis vel çucha. ru. ¶ Digeſta materia aliqd̄ de ſolutiuis ſupraſcriptis vnum exhibeas qd̄ ſit infirmo magis gratum. Et quia vt dictū eſt i tali morbo materie nō eſt expectāda

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

digeſtio: ⁊ maxime ſi ſtatū remotū videris: ſ; ſemel ſaltem in hebdomada v̄tute etate ⁊ alijs hꝰ ꝯſentiētibꝰ: ⁊ eſt cum aliquo ex ſolutiuis dictis purgandus īfirmus: leuiori ſemꝑ vtaris leuitiuo ſaltem in minori doſi: q2 ſi q̄ter vel quinq3 es aſſellauerit ꝑ vice erit ſatis. Sed digeſta materia fortius debes ſolutiuum exhibere: ⁊ cum ſtatui magis appropinquas fortiori debes vti aperitiuo plus in ſtatu ⁊ in declinatione magis: ⁊ ſic eſt in hac fe. gradati ꝓcedendum. ¶ Et q2 nihil facere videris niſi infirmo tuo aliq̄s ꝯfectiones ordines: ſi mixturā vis quā citramōtani reſtauratiuū vocāt. facias ſic. ℞. ꝯſerue ro. ʒ. ij. ß. ꝯſerue vio. bora. bug. ⁊ anthos añ. ʒ. ij. dyarodō abbat. ʒ. i. ß. electuarij de gēmis aromatici añ. ʒ. vj. fiat mixtura ⁊ deaurē de q̄ infirmo exhibe oi hora qua vult ⁊ multū ꝯuenit ſi de ea ꝑ vnam horam ante cibuz exhibueris. ¶ Uel in forma ſolida. ℞. ſpecieꝫ dyarodō abba. ʒ. ß. ſpecieꝫ electuarij de gēmis ⁊ aromatici roſa. añ. ℈. iiij. zuchari albi diſſoluti cuz aqua abſinthij. li. ß. fiat cōfectio in morſellis: de qbus vnū ꝑ horā ante paſtū exhibe. ¶ Uel facias ſic. ℞. coralloꝫ rubeorū ſpecierū dyarodō abba. cinamo. electi. añ. ʒ. i. ß. zuchari lib. ß. fiat cōfectio multū delicata. ¶ Aui. ⁊ Almāſor quoſdā trociſcos multū cōmendāt in hoc caſu: ⁊ q2 eos nō ſic habemus in vſu fac ſic. ℞. trociſco. de roſa. ʒ. iij. cinamomi. ʒ. i. zuchari li. i. ß. fiat ꝯfectio in morſell: vtere vt ſupra. trociſci de ro. ſic fiūt. ℞. roſarum ru. ʒ. x. ſucci eupatorij. ʒ. vj. maſticis. ʒ. i. ſpice aſſari ſquināti aniſi. añ. ʒ. i. fiant trociſci qui in vmbra deſiccari ꝑmittan̄. ¶ Et q2 in hac fe. ſtomachꝰ multum debilitat̄: ad cuiꝰ cōfortationē cuz ſupraſcripta nō ſufficiant ab extra talem poteris facere vnctionē ante paſtuz ℞. olei nardi. ʒ. i. olei maſticis: olei abſinthij. añ. ʒ. ß. pulueris maſticis. ʒ. j. pul. gario. ligni aloes. galie muſ. añ. ℈. j. corticum citri: corallo. ru. añ. ℈. ß. cere parū ⁊ fiat vnguentum: ⁊ maxime hoc fieri debet in declinatiōe: ⁊ maxīe cuz a fe. mundus fuerit. ¶ Et ſi vis vt infirmꝰ tuus releuē cito cū fe. eum dimiſerit facias eū vti aromatico roſa. facto cum ſyrupo ro. cū quo ſepe pillulas alephanginas ſumat ante paſtum ſero vel mane: q2 nō eſt vis: ⁊ etiā interdū aliqō cliſtere. Et hec de cura fe. flegmatice interpolate prouenientis a flegmate dulci.

¶ De cura fe. flegmatice ꝓuenientis a flegmate pontico aut mucillaginoſo crudo vel vitreo. Cap. iij.

Si vero fe. ꝓuenerit a flegmate pontico vel mucillaginoſo crudo vel vitreo: totū regimē ad calidum declinē: ſ; ad tātā nō deueniat ſiccitatē. Et q2 iſta flegmata magis q̄3 ꝓcedentia inepta ſunt reſolutiōi in paroxiſmo cū calor egredit̄ fortioribus ⁊ longioribus vtendum eſt fricationibus. ¶ Et ſi lenire ventrē volueris ꝑ cliſteria facias vt ſupra ⁊ ſilr ꝑ potionē. Uel facias ſic. ℞. yſopi. m. i. cap. ve. ℳ. ß. ligni. paſ. añ. ʒ. ß. fiat decoctio de q̄ accipe. ʒ. iiij. in qua diſſolue caſſie vel manne. ʒ. x. oximellis ſimplicis. ʒ. j. fiat potus. ¶ Facta lenitiōe ſi flebothomiam fiendā iudicaueris facias vt ſupra dictū eſt: deinde materiam digeras cū melle ro. colla. ʒ. ß. oximell̄ ſimplicis. ʒ. i. aque abſinthij. ʒ. ij. aque feni. ʒ. i. miſce ꝑ vna vice.

¶ Aliquot diebꝰ exhibito dicto digeſtiuo materiā euacua cum aliquo de ſupraſcriptis. vel. ℈. iiij. vel. ʒ. ß. pillularum infraſcriptarum q̄ multū laudan̄ in hoc caſu: vt. ℞. pulueris hyerepigre ſcripte quinto canone: ⁊ ſeptimo terapentice turbith mundati agarici añ. ʒ. i. ſpice. ʒʒ. añ. ℈. i. ſalis gēme gra. vi. formen̄ pillule cū oximelle ſimplici.

¶ Illo facto ſi ad digeſtionē materie vlteriorē ꝓcedere neceſſe eſt. ℞. oximell̄ cōpoſiti. ʒ. iij. aquarum feniculi̅ abſinthij bugloſe: añ. ʒ. ij. miſce vel ꝑ delicatis clarifice̅ ꝑ duabus vicibus: ⁊ aromatice̅ cū optimo cinamomo: ⁊ ſex vicibus infirmo tribuas. ¶ Quo facto ſi materia digeſta fuerit: aliqō exhibe de ſolutiuis ſupraſcriptis: ⁊ ſi nondū fuerit digeſta: idem facias: ſed ſolutiuū ita forte nō exhibeas. ¶ Deinde vero talem facias ſyrupū magiſtralē: vt. ℞. radicum ſparagi feni. bruſci. ana. ʒ. ij. yſopi. bugloſſe meliſſe añ. ℳ. i. ſemis aniſi feni. añ. ʒ. i. ameos. ʒ. ß. paſſulaꝫ. ʒ. vj. fiat decoctio: ⁊ cuz li. i. mellis deſpumati ⁊ aceti fortiſſimi ʒ. ij. fiat ſyrupus: de quo exhibe. ʒ. i. ß. cū. ʒ. iij. aq̄ zuchari rub. vel aque feniculi: abſin. bugloſſe. añ. ʒ. i. miſce ꝑ vna vice vel aliquot vicibus in potu tribue. hoc eni facto ſi tibi viſum fuerit euacua materiā: vt ſupra. ¶ In fine autem ſtatus aut declinatiōe poteris exhibere ſyrupū de eupatorio. ℳeſue: ⁊ da. ʒ. i. ß. ꝑ vice cū aqs ſupraſcriptis vel duplica receptā: ⁊ ꝑ delicatis clarifica: deinde ſi libuerit exhibe ſolutiuū. ꝓ reſtauratione ſupraſcriptis vtere cōfectionibus. ¶ Et nota ſi flegma vitreum fuerit in cauſa ſubtilitatis ⁊ inciſiuis vti magis debes q̄3 in alijs ꝯtinue a leuioribus inchoando ⁊ gradati vſq3 ad finem ad ſemꝑ fortiora ꝓcedendo. ¶ Scias inſuꝑ qꝫ in principio paſtus in declinatione huiꝰ febris ꝯueniūt dactili cōditi cum aceto: oleo ⁊ pauco cinamomo ⁊ oliue condite ſimiliter ⁊ ſparagi. Et h̄ de cure febris ꝓuenientis a flegmate pontico.

¶ De cura febris flegmatice a flegmate melancolie ꝑmixto ꝓuenientis. Cap. iiij.

Si vero fe. ꝓuenerit a flegmate melancolie ꝑmixto ſꝫm varietatez flegmatis in eſſentia: ⁊ ſꝫm maiorem vel minorē flegmatis admixtiōez eſt regimē diuerſimode variandū. qm̄ ⁊ ſi totuz debeat ad calidū declinare debet tamen in ſiccitate fore tꝑatum. Itē tam in digeſtiuis materie q̄3 ſolutiuis debēt melancoliā reſpiciētia cōmiſceri. Lenitionē igit̄ ſi facere volueris cum cliſteri vel potione facta facias vt ſupra ꝑmiſſuz eſt pariter ⁊ de flebothomia. ¶ Et ꝑ materia digerēda facias ꝑmo ſic. ℞. oximellis ſimplicis. ʒ. ij. mell̄ roſa. cola. ʒ. i. aque bugloſe. ʒ. iiij. aque abſinthij. ʒ. ij. miſce: ⁊ clarifica ꝑ duabus vicibꝰ aromatiçando cū cinamomo. ¶ Aliquot diebꝰ exhibito iſto digeſtiuo ſic euacua materiā. ℞. turbith. ℈. i. agarici. ʒ. i. ʒʒ. ℈. ß. ſpice ſalis gēme añ. gra. vj. buliāt parū cū. ʒ. iiij. decoctionis liquiritie paſſulaꝫ: capil. ve. thimi epithimi cuſcute ⁊ polipodij: deinde cole̅ debitā faciendo expreſſionē cui adda̅ caſſie vel māne. ʒ. vj. mell̄ roſa. ʒ. i. ⁊ fiat potus. ¶ In modū cōfectiōis ſolide. ℞. turbit mūdati. ʒ. ß. ʒʒ. ʒ. i. maſticis. ℈. ij. ſpice croci aſſari añ. ℈. ß. ſene lapidis laçuli añ. ʒ. j. ß. epithimi polipodij. añ. ʒ. ß. zuchari albi. ʒ. v. fiat confectio in morſellis: doſis eſt. ʒ. v. vel. ʒ. vj. vel illis ſpeciebꝰ adde zuchari pulueriʒati ad pōdus oium: ⁊ fiat puluis: cuius pulueris doſis eſt. ʒ. ij. ß. vel. ʒ. iij. cū aqua lactis vel brodio ciceꝫ rube. vel vino vel aliq̄ taliū. ¶ In moduz pillularum. ℞. ex pillulis ſupraſcriptis: ⁊ pillulaꝫ de lapide lazuli vel indarū deſcriptione meſue añ. ʒ. ß. ⁊ fiant pillule ⁊ da vt ſupra. ¶ Hoc facto ꝑ vlteriori materie digeſtiōe. ℞. oximellis compoſiti. ʒ. iij. aq̄ abſinthij: aq̄ fumiterre: aque ſcolopendrie añ. ʒ. ij. miſce ꝑ duabꝰ vicibꝰ ⁊ clarifice̅ vt ſupra. ¶ Uel facias ſic. ℞. aque abſinthij. aq̄ radicū feniculi ⁊ petroſilij añ. ʒ. iij. aque ſcolopendrie. ʒ. vj. aque fumiterre. ʒ. ij. zuchari. ʒ. iiij. aceti. ʒ. j. ß. miſce ⁊ fiat iulep aromatiʒatū cum nuce muſcata vel cinamo. ⁊ ſumat in q̄tuor vicibꝰ. ¶ Uel. ℞. ſyrupi de epithimo meſue. oximel̅ ſimplicis. añ. ʒ. i. ß. aq̄ bugloſſe feni. abſinthij añ. ʒ. ij. clarifice̅ ⁊ aromatiʒe̅ vt ſupra. ¶ Uel talem facias ſyrupū magiſtralem. ℞. ſcolopēdrie. ℳ. i. florū bora. bugl. cuſcu. abſinthij añ. ℳ. ß. radicū ſparagi bruſci petroſilij. ana. ʒ. i. ß. liquiritie paſſularū ana. ʒ. i. ſe. aniſi feni. añ. ʒ. vj. polipodij thimi epithimi añ. ʒ. ß. fiat decoctio in li. iij. aq̄ vſq3 ad cōſumptionē medietatis. ⁊ cū lib. i. mellis deſpumati. ʒ. vj. zucha. ij. ß. aceti fortiſſimi fiat ſyrupus aromatiʒatꝰ cū cinamomo ⁊ nuce muſcata de q̄ accipe. ʒ. i. ß. ⁊ aque zuchari ru. ʒ. iij. miſce ꝑ vna vice ⁊ da vicibus plibus. ¶ Poſtea qō vis ex ſolutiuis ſupraſcriptis exhibeas: vel in modum pulueris poteris ſic facere. ℞. turbith mundati. ʒ. ß. pulueris ſene. ℈. ij. pulueris lapidis laʒuli abluti. ℈. ß. ʒʒ. ʒ. ß. zuchari ad pondus oium: fiat puluis ⁊ ſit doſis vna ⁊ det vt ſupra. Uel facias hoc totum dempto zucharo bulire. in iiij. ʒ. aque lactis caprarum: deinde ꝯcoletur fortem faciēdo expreſſionē cui adde caſſie vel manne. ʒ. vj. mellis ro. ʒ. j. ⁊ fiat potus. ¶ Si vis in iſto caſu mixturā ſeu reſtauratiuum exhibere. ℞. ꝯſerue bugloſe boraginis añ. ʒ. iij. conſerue roſa. violarū añ. ʒ. i. ß. Electuarij de gēmis cōfectionis de muſco dulcis vel lentie galieni dyarodō abbatis. añ. i. fiat mixtura que deaure̅: potes tñ addere meliꝰ ſmaragdi hyacincti granati ſaphiri añ. ℈. ß. ⁊ margaritarum. ℈. j. foliorum auri numero. x. ⁊ fiat mixtura de qua detur oi hora indifferenter. ¶ In forma ſolida ⁊ in declinatione magis. ℞. ſpecieruz dyarodū abbati. ſpecierum electuarij de geminis: vel cōfeciōis de muſco dulcis: ſpecieruz aromatici. ro. añ. ʒ. i. ß. zuchari diſſoluti cū aq̄ bugloſ. lib. ß. fiat confectio in morſellis: de qbus ꝑ horā ante cibū vnuz exhibeas: hec vō ſꝫm qꝫ videris materiā magis vel minꝰ ſpiſſam magis vel minus melancolie mixtā ſꝫm hec oia debes cōponere medicinā ex magis vel minus apitiuis ⁊ magis vel minꝰ melancoliā reſpicientibꝰ. ¶ Itez in fine declinationis huiꝰ febris conueniūt capares oliue cōdite ſparagi ⁊ radices petroſelini. Et hec de cura febris flegmatice a flegmate melancolie permixto prouenientis.

¶ De cura flegmatice febris cuz colera permixte ſeu a flegmate ſalſo ꝓuenientis. Cap. v.

Si vero febris ꝓuenerit a flegmate ꝑmixto colere: quia a flegmate ſalſo totum regimē ad tꝑatum frigidum ⁊ ſiccum facias declinare. Et pro ſupfluitatibus cōibus educēdis vtere cliſteribꝰ ſupraſcriptis in cura tertiane note a colera vitellina prouenietis. ¶ Si autez per os lenire volueris facias cū caſſia vel māna vt in ante ſcripto capitulo dictū eſt. Uel facias ſic. ⁊ eſt magis appropriatum. ℞. capil. ve. ℳ. i. lupulorū florum boraginis: bugloſe cucurbite. añ. quartā ptem. ℳ. i. paſſulaꝫ liquiritie añ. ʒ. iij. fiat decoctio: de qua accipe. ʒ. iij. ß. in qua diſſolue caſſie vel māne. ʒ. x. mellis ro. ʒ. i. ⁊ fiat potꝰ. ¶ Et facta lenitione ſi flebothomiā fiendā iudicaueris baſilicam vel nigram incide. poſtea ſi minoratiuum dare volueris facias ſic. ℞. lupul̅ cuſcute añ. ℳ. ß. florū borag. bug. capil. ve. añ. quartā ptē. ℳ. i. paſſu. ligritie añ. ʒ. ij. fiat decoctio: de qua accipe. ʒ. iij. ß. in qua diſſolue caſſie vl̅ māne. ʒ. vj. diaſenꝫ. ij. ß. vel electuarij indi tantundem. electuarij de ſuc. ro. ʒ. i. mell̅. ro. ʒ. i. ⁊ fiat potꝰ. ¶ Uel facias ſic. ℞. agarici. ℈. iiij. vel. ʒ. i. ß. ſalis gemme ſpice añ. gra. vi. infundan̄ in oximelle ſquillitico: ⁊ ſtet ꝑ horas. x. in infuſione: deinde fortis fiat expreſſio: cui adde caſſie vel māne diſtēpate cū decoctione ſupraſcripta. ʒ. vi. turbith. ℈. i. ʒʒ. gra. vi. ⁊ fiat potus. ¶ Uel ſi libet poteris infundere. ʒ. i. rebar. cum. ℈. ß. ſpice in aqua lactis ⁊ modico vini debita facta expreſſione: adde māne vel caſſie vt ſupra diſſolute. ʒ. vj. turbit. ʒ. ß. ʒʒ. ℈. i. ß. mell̅ ro. ʒ. i. ⁊ fiat potus. ¶ Et ſi vis pillulas exhibere da. ʒ. i. pillularū aggregatiuarū. ¶ Et ſi vis in modum confectionis ſolide facias ſic. ℞. turbit electi. ʒ. ij. ß. agarici. ʒ. i. reubarbari. ʒ. i. ß. diagridij. ℈. i. ſal gēme. ℈. i. zuchari li. ß. cōfectio in morſellis. doſis eſt. ʒ. vi. Uel fac puluerez addendo zuchari. ʒ. i. ⁊ da cum aqua lactis. ʒ. ij. ß. ¶ Et nota hic ſꝫm qꝫ videris maiorē vel minorē colere cū flegmate mixtionē debes in omnibꝰ iſtis ponere plus vel minꝰ de reſpiciētibus colerā: nec ſic leuiter tranſeas in h̄ ſed bonā adhibeas diligentiā. nā ſi colerā euacuabis dimiſſo flāte ipſum incrudabit: ⁊ plirior fiet egritudo magiſq3 periculoſa. Si vero flegma fuerit euacuatū colera derelicta poſſet furere: ⁊ egrū ad vnā egritudinē peſſimam deducere. Sit igitur hoc preceptuz qbuſcūq3 materijs cōmixtis generale. ¶ Minorata materia ſi digeſtiuum reſidui volueris facias ſic. ℞. ſyrupi acetoſi ſimplicis. ʒ. ij. mellis ro. ʒ. i. aque feni. aque abſin. aque endi. añ. ʒ. ij. miſce ⁊ clarifica ꝑ duabus vicibus: ⁊ aromatiʒe̅ cum cinamomo: ⁊ aliq̄t vicibus deinde aliqō prebe ex ſolutiuis ſupraſcriptis. ¶ Quo facto ſi opus fuerit ad vlteriorē materie digeſtionem ꝓcedere facias ſic. ℞. ſyrupi endi. ʒ. ij. ſyrupi acetoſi ſimpli. ʒ. i. aquaꝫ feni. abſinthij bugloſ. añ. ʒ. ij. miſce ꝑ duabus vicibus: ⁊ clarifica ꝑ delicatis. ¶ Et ſi magis apire volueris ℞. ſyrupi de biſantijs. ʒ. ij. ſyrupi acetoſi ſimplicis. ʒ. i. cuz aquis ſupraſcriptis clarifica ꝑ duabꝰ vicibꝰ. ¶ Uel ſyrupum magiſtralē ſic facias. ℞. endiuie ſcario. bugloſ. omnium cū radicibꝰ añ. ℳ. i. radicū feni. ⁊ apij. añ. ʒ. ij. floꝫ bugloſ. borag. ⁊ vio. añ. ʒ. i. quatuor ſe. frigidorū. añ. ʒ. ß. liquiritie paſſul̅. ana. ʒ. vj. aniſi maratri. ana. ʒ. ß. fiat decoctio in iiij. li. aque vſq3 ad ꝯſumptionē medietatis deinde cū li. i. mellis deſpumati vel zucha. fiat ſyrupus de q̄ accipe. ʒ. ij. ⁊. ʒ. iij. aque zuchari vel aque endi. bug. ⁊ abſinthij ana. ʒ. i. miſce ꝑ vna vice ⁊ in potu tribue. Et materia digeſta cum aliquo ex tactis ſoluti. ipſam euacuabis. ¶ In iſto caſu reſtauratiuū ſeu mixturā ſic facias. ℞. conſerue vio. ro. borag. buglo. añ. ʒ. ij. ß. manuchriſti dyarodō abbatis ana. ʒ. x. electuarij de gēmis. ʒ. ß. fiat mixtura ⁊ deaure̅. Et ſi libet addere fac additionē lapidū ꝓcioſoruz ꝓdictorum. ʒ. i. margaritarum. ʒ. ß. foliorū auri numero. x. ¶ In forma ſolida ſic facias. ℞. corallorum pulueriʒatoꝫ ſubtiliſſime. ʒ. i. cina. electi. ℈. iiij. margaritarum. ʒ. ß. ſandalorum omniuz añ. ℈. ß. ligni aloes macis ana. ℈. ß. zuc. albi diſſoluti cū aq̄ roſa. li. ß. fiat cōfectio in morſellis. Et ſi delicate facere vis ⁊ fuerit potēs facias oēs morſellos deaurari. ¶ In declinatione facias ſic. ℞. ſpērum dyarodon abbati ſpērum de gemmis añ. ʒ. ij. zuchari albi li. ß. diſſolua̅ zucharū cū aq̄ ro. ⁊ fiat confectio in morſellis. ¶ De ſtomachi cuſtodia ꝑ vnctiones fiat vt ſepe dctū eſt. Et h̄ de cura fe. flegmatice ſalſe ſꝫm magiſtrum Antonium guaynerium.

¶ De empiale lipparie ac fe. in qua in interioribus ⁊ exterioribus caliditas ſenti̅ ⁊ frigiditas: ⁊ febris diuturne ſimul ⁊ nocturne. Cap. vj.

Cura empiale varia̅ ſꝫ materie diſpoſitionē a qua poteſt ꝓuenire: nam ſi a flegmate vitreo prouenit de quo eſt ſermo eiꝰ vapor exteriora petēs illa calefacit: reſiduum vero materie intus remanēs ineptum exiſtit putrefactioni. ꝓpter qō ſua frigiditate infrigidat interiora ⁊ ideo in iſto caſu tam in ſex rerū non naturalium regimine q̄3 medicinaliuz eſt infirmꝰ regendus vt in cura flegmatice a flegmate vitreo pendentis dctū eſt. ¶ Sed quoniā iſtud flegma a quo hec fe. genera̅ eſt nature multū rebelle: ⁊ ſtomachuz q̄3maxime debilitat: ad ipſius digeſtionez ⁊ ſtomachi ꝯfortationē ſollicite attendere debes. Ois eni fe. flegmatica aſſocia̅ corruptiōi ⁊ debilitati in ore ſtomachi que nō excuſa̅: ⁊ illud eſt de illis q̄ attrahunt accidentia mala ex ſincopi ⁊ pulſu cordis: ⁊ caſu appetitꝰ ⁊c. vt inq̄t Aui. ꝑma quarti. c. de his in qbus cōueniūt: ⁊ differunt fe. putredinis: ideo opoztet medicū in cura huius fe. eſſe ſollicitum: q2 hec inter alias ſtomachum maxime debilitat: ⁊ mala inducit accidentia. Si igit̄ lenitiuum ꝑ cliſtere: ſiue per os exhibere volueris facias vt in cura fe. flā tice a vitreo flegmate ꝓueniētis dictuz eſt. ¶ Et ſi infirmꝰ incite̅ ad vomitū. iuua ipm cum qbus ſupraſcriptum eſt. vel cum eo quod docet Aui. Sed facit Auic. vnū vomitū de faſeolis. Et tu ſic facias. ℞. faſeoloꝫ. ʒ. i. aneti raffani calamēti añ. ʒ. ß. conquaſſen̄ aliqualr̄: ⁊ buliāt in li. j. aque vſq3 ad cōſumptionē tertie ptis: ⁊ coletur: ⁊ colature addatur oximellis ſimplicis. ʒ. i. ⁊ tepidum in potu tribue: ⁊ ſi ipm diu retinuerit illinc ad mediā horā cum pēna oleo intincta vel cum digito vomitum ꝓuoca. ¶ Ad digeſtionem huius materie ſicut in alijs opoztet te gradati ꝓcedere incipiēdo ab oximelle ſimplici ſucceſſiue ad alios ſyrupos in curaꝰ fe. flegmatice a flegmate vitreo ꝓueniētis deſcriptos ordinate ꝓcedendo. ¶ Aui. ꝓpter magnū nocumentū quod hec fe. īfert ori ſtomachi: docet miſceri rob. de agreſta cum ſuis ſyrupis: qm̄ vnit ⁊ corrugat os ſtomachi: ⁊ ſic ipm confortat. Facias ergo ſic. ℞. oximell̅ ſimplicis. ʒ. ß. rob de agreſta. ʒ. iij. aque zucha. ʒ. vj. vel aque bugloſ. feni. abſin. añ. ʒ. ij. clarifice̅ ꝑ duabꝰ vicibꝰ: ⁊ aromatiʒetur cum cinamomo. Facias pariter de alijs ſyrupis eodem magis vel minus de rob addendo ſꝫm qꝫ tibi videbi-

tur conuenire. ¶ Ex ſolutiuis põt vti pill. ab Aui. deſcriptis I capitulo de cura flegmatice ⁊ alijs ſolutiuis ibi etiã poſitis ſi opus fuerit. ¶ Et qꝛ hoc flegma ſepe deſcendit ad inteſtina vbi dolores ⁊ etiã alia accidentia mala cauſat: cliſteria fortia maxime laudat princeps. Aui. f. ex cartamo centaurea. Si igiẽ facere tale volueris cliſtere. ℞. camomille melilotꝰ. centauree minoris añ. ℳ. i. medule cartami. ʒ. vj. ſe. ane. ʒ. i. almuri: ⁊ eſt ſalmuria encludarũ ⁊ aliorũ piſcium ſalſorum vel etiã oliuarum cõditarũ. ʒ. i. ß. adde tamẽ plus vel minꝰ de iſto almuri. ſm qꝫ magis vel minus ſpiſſuꝫ de ſale cõprehendes: fac ex oĩbus iſtis decoctionẽ de qua accipe lí. j. cui adde olei aneti. ʒ. iij. ⁊ fiat cliſtere. ¶ Ego tamẽ in iſto caſu ſic facere cõſueui. ℞. camomille melilo. ſumitatum foliorũ caulium ru. centauree minoris cucur. pulleg. añ. ℳ. j. ſe. aneti. ʒ. ij. ß. aniſi maratri ana. ʒ. ij. agarici. ʒ. j. medule cartami. ʒ. vj. cõquaſſenẽ: ⁊ fiat decoctio: in qua diſſolue hyerepigre pulueris zuc. ru. añ. ʒ. j. caſſie. ʒ. ß. olei ana. ʒ. iij. ſal' gemme. ʒ. ij. ⁊ fiat cliſtere. Eſt eniꝫ cliſtere familiare. educit mirabiliẽ flegma vitreum ab inteſtinis: quibꝰ exoneratis facilius ſtomachus ipſe ſe exonerat. ¶ Conuenit etiaꝫ in iſto caſu cliſtere factum ex brodio galli antiq fatigati ⁊ bñ correcti: vt docet meſue in capitulo de cõſolatiõe medicinarũ: ⁊ in eo potes ponere polipodiũ ⁊ alia ſm intentionẽ quã ꝑtunc haberes: ⁊ ad illud capitulũ recurre ſi opus fuerit. Et ſi velles fortius facere: poſſes addere loco hyerepigre. ʒ. j. diafiniconis vel electuarij indi. Uel poſſes oĩa ſimul ponere. ¶ Et ſi empiala ꝑueniret a melancolia groſſa vt antiqui dicunt ꝑuenire poſſe: vtere regimine ſupius deſcripto in cura interpolate quotidiane ꝑuenientis a flegmate melancolie permixto: vel quere infra in cura quartane interpolate ꝑuenientis a materia flegmatica'. ¶ Et ſi ex permixtione colere ꝑuenerit: qđ cõprehendes: qꝛ validius de tertio in tertium affliget: facias vt ſupra poſui in cura tertiane a colera vitellina ꝑuenientis. ¶ Aui. autẽ vnũ ſolutiuũ ponit qđ cõueniret: ſi hec fe. fieret a flegmate vitreo ⁊ a melancolia ſpiſſa: quibus colera aduſta rubea foret admixta: vt nonnulli voluerunt. ⁊ hoc ſolutiuum fit cum mirabolanis nigris citrinis turbith. ꝗcha. ꝗq. Si ergo iſto indigeres ſolutiuo facias ſic. ℞. mirabol. citri. nigro. añ. ʒ. ß. turbith. ℈. ij. ʒʒ. ℈. i. infunde in oximell'. ſimplici: ⁊ ſtent in infuſione ꝑ horas decem. deinde adde aq lactis caprarũ. ʒ. iij. ⁊ parũ calefiant: qbus fortis fiat expreſſio: cui adde mãne: vel caſſie. ʒ. vj. ⁊ in potu tribue. Ex iſtis ſolutiuis plus de illo adde qꝫ peccãtẽ mãm reſpiciat. ¶ Inter cetera memẽto ſtomacho ſuccurrere cum vnguẽto ſupius deſcripto in cura quotidiane a flegmate dulci prouenientis. Et ſi calefeceris abſinthiũ ſup tegulã bono vino aſperſaꝫ: ⁊ ſtomacho applicaueris multũ iuuabit. ¶ Et ſi deus pmiſerit vnũ faciam tractatũ de egritudinibꝰ a capite vſqꝫ ad pedes in quo de remedijs paſſionũ ſtomachi inuenies ad plenum: ⁊ idõ circa iſtaꝫ materiã feb. volui ptractare: ⁊ de eaꝫ accidentibꝰ velociter ptranſire. ¶ De ↄfectiõibus mixturis ſeu reſtauratiuis ⁊ alijs facias ſm materiã peccãtẽ: put in ſupraſcriptis capitulis deſcriptũ eſt. ¶ Et hec de cura empial' per quã cura lipparie fiet tibi plana: ⁊ qꝫ maxime ſi a flegmate vitreo prouenerit. ⁊ ſi a colera vt dicit Auicẽ. vt in cura tertiane note a colera vitellina ꝑueniẽtis. ¶ Ex his conſimiliter patet cura feb. in qua in interioribꝰ ⁊ exterioribus caliditas ſentiẽ ſimul ⁊ frigiditas ad bonũ intellectum: qꝛ hꝫ cura eſt cura empiale ⁊ lipparie. ¶ Et ex dictis in hꝫ capitulo ⁊ ꝑcedentibus cura patet diurne ⁊ nocturne: quia ꝑcipue vt ꝑcedẽtes curãtur. Sed infirmꝰ cibari debet hora qua minus male ſe habet: ſiue ſit de die' ſiue de nocte. Et ſiliẽ cliſteria ⁊ farmaca ⁊ alia: ⁊ pp hoc diuꝫ quotidianarum interpolatarum cure finem impono.

¶ De cura quotidiane continue. Cap. vij.

Um quotidiane cõtinue materia inter venas exiſtat que cõtinue infirmũ affligit ceteris paribꝰ ſubtiliori dieta qꝫ in iterpolata eſt vtendũ: minuſqꝫ calida ⁊ ſicca: qre attende virtuti ⁊ ſtatus diſtantie ſeu ꝑpinquitati: quibus oĩbus diligenter conſideratis cibũ ⁊ potũ ⁊ alia hmõi fac ad minus calidum ⁊ ſiccũ declinare: iſirmumqꝫ magis tenuiter dietes hora qua minus iſeſtaẽ ipſum cibando.

¶ Quãtũ vero ad medicinalia cliſteribus ſeu potiõibꝰ leniniuis ſupraſcriptis ſm exigentiã habitis flebothomiã facias ſi ipſam fiendam iudicaueris. Et hoc facto ſi materiaꝫ minorare volueris ſolutiuũ aliquod vnuꝫ exhibitis que in cura flegmatice a flegmate dulci proueniẽtis deſcribitur. ¶ Et ad materie digeſtionẽ veniẽdo a minus aperitiuis ad magis aperitiua gradatiꝫ vt ſupra tactuꝫ eſt accedas: qꝛ in principio ſyrupũ acetoſum ſimplicem cum melle ro. ⁊ ags ibidẽ in potu tribue vel oximillis ſimplicis poſtea da ſolutiuũ: deinde tranſi ad ſyrupum acetoſum de radicibus ⁊ ſi fortius ad oximel compoſituꝫ vel ad ſyrupum magiſtraleꝫ in capitulo ſupraſcripto tactum ⁊ pariter gradatim ad ſolutiua accedere debes mixturis ⁊ ↄfectionibus ſiliẽ ibideꝫ ſcriptis vti debes: ⁊ ſm hanc debes plus de frigidis: minus de calidis cõmiſcere: quod tue relinquo diſcretioni. ¶ Et qꝛ auctores ⁊ maxime Aui. multũ laudant deſcriptionem trociſcorꝫ: quos tñ non hẽmus in vſu: de his cum zucharo facias fieri confectiones: vt ſupra te docui: ⁊ erit res magis delicata: de illis tamẽ in qbus igreditur aloes ⁊ alia amara: fac fieri pillulas: ⁊ doſes illaruꝫ diligenter conſidera: quas iſirmo tribuas. Nã magis delicatũ erit in pillularum forma qꝫ pulueris. Et hic diuꝫ febrium flegmaticarũ cura finitur ad dei laudem. Amen.

¶ Quartus tractatus de fe. mlicis ſex in ſe ↄtinens capla.

¶ De ſignis febrium melancolicarꝫ taꝫ pronoſticis qꝫ demonſtratiuis. Capitulum. I.

Onſequenter melancolicarꝫ fe. vario mõ ſe hñtiũ huic annectã curã ſummario: quare cũ diuerſimode ex melica mã ꝑcreenẽ aliquid de ipſa ꝑmo tractãdũ vĩ. ¶ Et eſt. n. melãcolia duplex: nãlis ⁊ nõ nãlis. Nãlis eſt humor ꝑmus qui in ſua nãli diſpõne. exiſtẽs in colore opacus: in cõplxone fridusꝰ ⁊ ſiccus: ⁊ ſapore ponticus tãqꝫ fex hipoſtatica ex digeſtione reſecatus. ¶ Non naturalis autem eſt velut fex ſeu cinis ſanguis colere flegmatis: vel ipſius melancolie naturalis. Cuꝫ eniꝫ ſanguis aduriẽ reſoluitur ſubtile ⁊ cinis remanẽs melancolia ſanguinea nũcupatur. Idem fit ſi colera aduratur ſiue putrefiat: cinis eniꝫ relictꝰ eſt alia ſpẽs melie nõ nãlis que differt a colera aduſta: de qua ſupra tractatu de fe. coleri. ca. 2° facta eſt mẽtio quia cuꝫ aduriẽ colera ⁊ aduſtũ cũ ea cõmiſceẽ colera procreatur aduſta. Cũ aũt cinis ſeorſum remanet melancolia colica cõiter appellaẽ. Eſt ⁊ alia non nãlis melia: q. ſ. fit ex putrefactione ſeu aduſtione flegmatis. Ex melie aũt naturalis aduſtione fit melia non naturalis: quod contingit fieri dupliciter: que ſi aduſtio in melancolia ſubtili accidat fit melancolia nõ naturalis acris ſeu pontica: ⁊ ſi in groſſa fit pauce acredinis ſeu pauce ponticitatis. ¶ Ex his namqꝫ melie ſpẽbus diuerſa genera egritudinũ ſiũt: qꝛ ſi 'ad vnuꝫ mẽbrum fluxerit materia melancolica ibi duricies accidit. ⁊ cauſaẽ ſephiros aut eſtiomenus: ⁊ hꝫ fit ſꝫ ipſius mãe melãncolice diuerſitatẽ. Si autẽ ad ſupficiẽ ſiue cuteꝫ generatur poſtea albaras: ⁊ aliqđ tale ſi itra corpus non putrefiat ſed ſpargiẽ in totum corpus ictericia nigra cauſaẽ qꝫ ſi ibidem coaguleẽ ita vt aliquid icendaẽ: lepra generabitur. vt Aui. tertia quarti. ca. de lepra. Si vero intra corpus putrefiat: aut hꝫ fit itra venas: ⁊ tunc gñaẽ quartana ↄtinua: qđ tñ raro accidit. Aut putrefit extra venas: ⁊ tunc qrtana fit iterpolata. Ex quibus patet qꝫ qrtana ↄtinua eſt fe. a mã melãcolica itra venas putrefacta proueniens. que ⁊ ſi hora melãcolie de quarto in quartũ magis moleſte ſemp infeſtare ſolet ſine iterpolatione tñ affligit iſirmum. Interpolata qrtana eſt fe. a materia melancolica, extra venas putreſcente ꝑueniens: cuius eſt infirmũ de quarto in quartũ moleſtare. ¶ His habitis ſigna deinceps quartane deſcribam. Et primo interpolate: qꝛ ex his quartane ↄtinue ſigna cura patebunt: omnis itaqꝫ quartane interpolate ſatis cõia ſigna ſunt: qꝛ incipit cum alicibus oſſitatiõibus: qbus horripilatio ſuccedit: deinde rigor: poſtea frigus: propter qđ incipit infirmus quandã in oſſibus habere diſpoſitionem: ac ſi frangerenẽ: ⁊ fieret iuncturarꝫ diſlocatio: ⁊ tremor ita intenſus vt dentes nullo mõ nequeãt retineri: ⁊ poſt hoc etiam calor inter quotidianam ⁊ colericã mediꝰ ſuccedit: poſtremo nullus aut paucus ſudor. Pulſus in principio paroxiſmi eſt durus inordinatꝰ: paruus frequẽs tardus ⁊ ſtrictus: ⁊ verſus ſtatum paroxiſmi fit velox ⁊ magis frequens.

¶ Et ſi hec ſigna oĩbus ſpẽbus quartane cõia ſatis exiſtãt: inſunt tamẽ magis ꝑpria quartane ex naturali melãcolia ꝑuenienti: q hora melancolie accidit vtplurimũ. Et in ꝑncipio vrina eſt alba ſubtilis ⁊ cruda ſed paulatim vſqꝫ ad ſtatum coloraẽ ⁊ ingroſſaẽ: ⁊ cõpleta digeſtiõe fit nigra: habitudo eni vtplurimũ eſt melancolica. Et ad veraꝫ huius fe. cognitionẽ cõfert ſi ꝑcedens regimen fuerit melãcolie generatiuũ: tẽpus võ ⁊ regio fuerit frigida ⁊ ſicca. ¶ Sic vero a melancolia ſanguinea ꝑuenire cognoſces: ſi habitudo fuerit ſanguinea: ſi preceſſerit ſinocha putrida aut regimen potẽs ſanguinẽ adurere. In ore qñqꝫ ſentit dulcedinem: ⁊ erit infirmꝰ paruꝫ aut nihil ſitiens ſine ira ⁊ furore: ſomnus erit grauis. Et certius iudicabis. ſi aer tempus anni: ⁊ regio ad calidũ ⁊ hũidũ declinauerit. Pulſus erit qꝫ in ꝑcedẽti latior ⁊ vrina ruffa vel ſubruffa cũ obſcuritate quadam ⁊ groſſicie. ¶ Et ſi a melãcolia colerica ꝑuenerit cognoſciẽ: ſi habitudo fuerit colerica: ſi colerice fe. aut regimen potẽs colerã adurere ꝑceſſerit: ⁊ vrina erit intenſe citrina ruffa vel ſubruffa tenuis ſubſtantie. Pulſus qꝫ in ceteris velocior ⁊ ſpiſſior erit: horripilatio ſitis: ſudor: vigilie. calor: furor: ira in hac ſiliẽ maiores erũt. qꝫ ſi cũ hoc tempus anni aer regio ad calidum ⁊ ſiccũ declinauerint certius ſupra melancoliã colericã iudicabis. ¶ Si autẽ a materia flegmatica ꝑueniret regimen habitudo ⁊ flegmaticarum fe. preceſſio te iuuabit in iudicando: frigus diutiꝰ qꝫ in ꝑcedentibus durabit. Et quandoqꝫ infirmus incipit caleſieri deinde frigus reuertiẽ ⁊ ꝑpter mãe viſcoſitatẽ paroxiſmi ſiunt longiores: ⁊ ꝑinde ſudor tardior. In pulſu magna diuerſitas: cũ quadã tamẽ mollicie. Urina eſt quã i ceteris groſſior: minꝰ tamen itenſa: ſitis pauca ſomnꝰ grauis qꝫ ſi aer tẽpus anni regio ad frigidum declinauerint ⁊ humidum certius poteris iudicare. His diligenter cõſideratis ad notitiã cuiuſlibet ſpeciei fe. quartane interpolate indubitanter potes deuenire. ¶ Quartana ↄtinua ſine rigore incipit ⁊ horripilatiõe: ⁊ in ipſa in ꝑncipio calor eſt lentus ⁊ cõtinuus ⁊ hora melancolie de quarto in quartũ cõtinue inualeſcit ⁊ adeſt vigiliarũ inſtantia ⁊ nigrorũ corporum ⁊ rerum terribiliuꝫ in ſomno aparitio lingue ſiccitas cũ aſperitate ⁊ ventris cõſtipatio. Pulſus in principio ſtrictus paruus exiſtit ⁊ tardus verſus ſtatuꝫ: ⁊ in ſtatu maior ⁊ velocior fit. Urina in principio eſt citrina vel ſubcitrina cum mediocri quadam ſuba. In ſtatu vero eſt nigra que tunc materie digeſtionem ſignificat: qꝫ ſi cũ hoc regio aer: tempus anni fuerint frigida ⁊ ſicca regimẽ ꝑcedẽs melancolie generatiuũ: cõplexio infirmi melancolica. Cuius faciei ⁊ labiorũ color ad plumbeum tendit: hanc fore quartanam continuam nullatenus dubitabis.'

¶ Raro vel nũqꝫ quartana ſine vicio ſplenis accidit: qꝛ aũt eſt apoſtema in ſplene aut opilatio aut duricies. Et ſi aliqꝫ quartana ſine iſtis reperiaẽ erit ceteris ſalubrior. ¶ Inter quartanas ſanguinea ac colerica ſunt ſaluiores ⁊ citius curabiles: ⁊ de ſe oĩs interpolata quartana cum fortitudine virtutis ſana exiſtit. Ueñ ſi ſenibꝰ aut decrepitis acciderint plerũqꝫ cum eis moriunẽ. ¶ Et qꝛ quartane aut alie egritudines cronice vt ſenſit Galie. in decretis ſequuntur motum ſolis ⁊ acute motuꝫ lune: ⁊ ſi error nõ affuerit cura earum annũ nõ tranſit: durat qñqꝫ tamen vſqꝫ ad annos. xij. vt refert Aui. ⁊ hoc propter errores commiſſos prouenit. ¶ In quartana quoqꝫ ſepe viſus obſcuraẽ: ſed apud materie digeſtionẽ viſus obſcurus remittit. ¶ Iteꝫ materie digeſtionẽ arguere poteris cũ tremor remittiẽ: caloꝗ intenditur ⁊ paroxiſmus ꝑlongaẽ: in cuius fine maior exiſtit copia ſudoris. Et ſi in eſtate febreꝫ aliquã in ſuis paroxiſmis videris ordinẽ nõ ſeruare futurã quartanam timeas in autũno: q ſiliẽ ⁊ hyems ſũt tpa magis amica ſibi. ¶ Terminus paroxiſmi eſt horarꝫ. 24. poſtqꝫ infirmꝰ nõ totaliẽ mundus exiſtit. ¶ Quantũ ad vrinã. Urina alba ⁊ glauca ⁊ tenuis materie ſignificat indigeſtionẽ. fiet autem tenuis ꝑpter victoriã huius materie in humoribus. Unde ingroſſanẽ humores: ⁊ ob hoc ipſorꝫ humorum nulla fit reſolutio q egritudinis vrinã poſſit inſpiſſare. Fit auteꝫ alba ꝑpter humorem groſſum meatus vrine opilantẽ: vt nõ poſſit egredi aliquid vrinam tingẽs. Cum võ ↄfortaẽ calor ⁊ agit in materiam vt diſſoluat aliquid de humoribus: mutaẽ vrina ad tincturam ⁊ mediocritatẽ ſubſtãtie ex quibus materie arguitur digeſtio. Et ſi ex tali digeſtione accidit expulſio materie cum vrina ipſa reddiẽ nigra cum ſedimine multum nigro fundum petente: ⁊ ideo ſi digeſta mã talis vrina apparuerit morbi ſolutionem ⁊ meterie cum vrina expulſioneꝫ ſignificat. ¶ Sed qꝛ ꝑdie cum magiſtro Iacobo iudeo de poſtpoſitione paroxiſmorum quartane nobilis viri Franciſci de ſaluagio magnã habui altercationẽ: qꝛ dicebat eũ eſſe in augmento: ⁊ ego in declinatõe: hic de poſtpoſitione ⁊ anticipatione paroxiſmorꝫ aliqꝫ volo facere mentionem ꝑ quã ſcies i qbuſcũqꝫ egritudinibꝰ poriſmalibꝰ gd ꝑ anticipationẽ ⁊ poſtpoſitionẽ debes ꝑnoſticari. ¶ Pro q nota qꝫ tam anticipatio qꝫ poſtpoſitio põt ꝑncipiũ augmentum: ſtatũ ⁊ declinationẽ ſignificare. Pro cuiꝰ declaratione ſciendũ eſt qꝫ qñqꝫ mã morbi eſt vniformis vñ qñqꝫ eſt equaliẽ groſſa ſeu viſcoſa vel ſubtilis: ⁊ equaliẽ frigida vel calida: ⁊ qñqꝫ eſt difformis. vñ qñqꝫ vna ps eſt ſubtilis et alia groſſa: vel vna ps eſt viſcoſa ⁊ alia non aut vna ps eſt calida ⁊ alia frigida. ¶ In materia autẽ vniformi paroxiſmorũ anticipatio ſignificat augmentuꝫ: vt ingt Aui. ꝑma quarti de cognitiõe horarũ egritudis: ibi. Et cognoſcunẽ hore. Signuꝫ eſt eni qꝫ natura iã agit manifeſte in materiam ipſam ſubtiliando: diuidendo ⁊ ſequeſtrãdo: ꝑpter qđ mã ipſa cõtinue citiꝰ ad motũ moueẽ ⁊ anticipationẽ. Sꝫ ſi fiat poſtpoſitio ſignificat declinationem: nã paucitas materie vt infra inquit Aui. de ſignis empiale eſt cauſa longationis periodi: qꝛ materia pauca fere relinquiẽ a nã: ⁊ poſtpoſitionẽ facit. ¶ Sed in materia difformi aliud eſt: quia ſi pars ſubtilis ⁊ non viſcoſa aut calida ꝑmo incipiat putreſcere ſemp fiet poroxiſmorꝫ poſtpoſitio: qđ eſt qꝛ mã remanẽs ſemp eſt groſſior: ⁊ ꝑ ↄñs ad motũ ceteris ꝑibus tardior: ⁊ ꝑ hoc poſtponuntur paroxiſmi: ⁊ ecõtra fieret ſi materia groſſa prius incipiat putrefieri: nã ſemp cũ materia remanẽs fit ſubtilior ⁊ ꝑ ↄſequẽs ceteris ꝑibꝰ faciliꝰ nobiliẽ ↄtinue anticipãdo ꝑcedit. Et ita dicendũ eſt de materia calida reſpectu frigide: qꝛ ſi materia viſcoſa vel frigida primo putrefit poroxiſmi anticipabũt: ⁊ ecõtra ſi nõ viſcoſa ſed calida ⁊c. qꝛ poſtponẽt. ¶ Sed vt ex tali anticipatiõe vl' poſtpoſitione ſcias gd ꝑnoſticari habeas. Nota qꝫ ſi fe. ſemper poſtponat poſtpoſitio minor ſignificat augmentum. Significat enim naturam manifeſte agere in mãm ⁊ ipm ↄtinue magis aptã ad motũ redere: ⁊ ꝑ ↄſequẽs minor fit poſtpoſitio. Maior võ poſtpoſitio ſignificat declinatiõeꝫ. Significat. n. mãm fore paucã ⁊ qſi a nã derelictã: ꝑpter qđ maior fiet poſtpoſitio. Sed equalis poſtpoſitio ſignificat aut principium aut ſtatuꝫ: principiuꝫ qdẽ qꝛ ſignũ eſt qꝫ natura manifeſte agit in materiam: ꝑpter quod poroxiſmi equaliẽ poſtponunẽ. Statum võ qꝛ cũ natura vltimate egitin materiam: ſic qꝫ vlteriꝰ agere nõ poſſit: tunc equalitas fit poſtpoſitionis. ¶ Sed ecõtra eſt de anticipatiõe: qꝛ maior anticipatio ſignificat augmentum. ſignificat enim cõtinue natu-

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ram meli⁹ diſponere ⁊ habilitare materiā ad putredinem ⁊ ꝑ conſequens citius moueť. ⁊ maior fit anticipatio. Et ſi minus anticipet ſignificat declinationē: ſignificat eni materiam fore diminutā: vt ſupra dictū eſt: ⁊ qꝛ nā ipam q̄ſi negligit: ob hoc min⁹ anticipat. Sꝫ equalis anticipatio ſignificat aut ꝑncipiū aut ſtatū: principiū qdem: qꝛ nulla in ipſa facta impreſſione materia moueť motu ꝓprio ⁊ cōſueto ꝑncipiūꝫ arguiť. Statum qdem qꝛ natura vltimate agente in materiā cū in tali actione fieri non poſſit additio mā ipſa equaliter moueť: ⁊ ꝑ ꝯñs equaliter anticipat: ⁊ ſtatū ſignificat. Ex qbus oībus patet quaľr tā anticipatio q̄ȝ poſtpoſitio pōt ſignificare ꝑncipiū: augmentuꝫ ſtatum ⁊ declinationem: qꝛ ex maiori vel minori anticipatiōe vel poſtpoſitiōe ſignificať ſuꝑ augmentū vel declinationē cū equalitate anticipationis vel poſtpoſitionis ſuꝑ ꝑncipiū ⁊ ſtatum. Sed inter iſta diſcernes ex ſignis digeſtionis qꝛ ſi appareant ſigna digeſtionis: tūc anticipatio vel poſtpoſitio equalis ſignificat ſtatum: ⁊ ſi nō appareant ſignificat ꝑncipium. Ita conſiľr anticipatio maior vel minor ſi ꝑ ꝑus apparuerint ſigna digōnis ſemꝑ ſignificat dclinationē: ⁊ ſi nō: ſignificat augmentū. Item poſtpoſitio ſi ꝑ prius ſigna digeſtionis apparuerint: ſꝑ ſignificat declinationeꝫ. ⁊ hoc tali materia exiſtente vniformi. ¶ Item nota qꝛ ſi mā fuerit difformis. verbigrā ſubtilis ⁊ groſſa vel viſcoſa ⁊ non viſcoſa calida ⁊ frigida: ⁊ ad putredinē nunc groſſa: nunc ſubtilis moueať: vt eſt poſſibile. Aliq paroxiſmi in iſto caſu anticipabunt ⁊ aliq poſtponēt ⁊ de his ꝓportionaľr iudica ſꝫ qꝛ ſtati dictū eſt. ¶ Sed ſtati diceť qꝛ nō eſt poſſibiľ anticipatio in materia difformi. ſ. quo ad ſubtilitatem ⁊ groſſiciem patet qꝛ calore agente in tali difformi mā citius ſemꝑ mouebiť ad putredinē ſubtilis q̄ȝ groſſa: ⁊ ſic in tali nunq̄ȝ fiet anticipatio ſed poſtpoſitio. ¶ Dicenduꝫ qꝛ calor agens in mā difformi in groſſicie ⁊ ſubtilitate ceteris parib⁹ in putredinē ꝑtē ſubtilem citi⁹ mouebit q̄ȝ groſſam. Sed ſtat qꝛ cetera nō ſint paria. ſ. qꝛ groſſa relinquitur a regimine nature: ⁊ ſubtilis nō groſſa tūc putrefiet: ⁊ non ſubtilis: nunq̄ȝ eni mā putrefit que regulať a natura: vt elici pōt ex dictis Gal. xi. de ingenio ſanitatis capľo. iiij. Corpora inqt que tranſpirationē recipiunt vel flabellationē ſi a natura reguleť: poſſunt imputreſcibilia cuſtodiri. Et ſic patet qꝛ illa mā que a natura regulať nunq̄ȝ putrefit. Et propter hoc patet quid ſit dicendum ad argumentuꝫ. Ex his oībus pꝫ qd ex anticipatione vel poſtpoſitiōe paroxiſmoꝝ debeas ꝓnoſticari. Et ſi iſta noueris adhuc facient tibi honorē magnum qꝛ hec notula nō ſolum in q̄rtana ſed in qbuſcunqꝫ egritudinibus paroxiſmantib⁹ tibi regulā ꝓbet generalē. Et hec de ſignis fe. melancolicarum.

¶ De cura q̄rtane a melia fecali ꝓueniētis. Cap. ij.

Pro cura quartane a mēlācolia fecali ꝓueniētis ſex rerū nō naturaliū regimē anteponā ab aere principiū faciēdo: q in calore tꝑat⁹ exiſtēs aliqualiľ declinet ad humidū. Et talem hyemis tꝑe leuiter habere poteris in camera ſimilem ignem ex mollibus lignis: ſicut ſalicis ⁊ huiuſmodi continue faciendo. Et ſi ipm odoriferum volueris facere facias ſic. ℞. thuris maſticis ſandarace añ. ʒ. ß. corticum citri ⁊ citranguli ſiccoruꝫ añ. ʒ. j. ſtoracis ligni aloes: gallie muſ. ana. ʒ. ij. ß. Et vt omnia iſta magis ad temperatum deueniant adde cāphore. ʒ. j. conquaſſenť ⁊ vnum coclear vel dimidium ponatur ſuper prunas. Et ſi fuerint in eſtate que multum fuerit calida ⁊ ſicca cū viol. roſ. fol. ſalicis vitis ⁊ populi: ⁊ cū huiuſmodi aerē tempa. Hec. n. ſine alia fumigatiōe redolentē ſatis ipm efficiunt. ¶ Et cum magnū ſequať in quartana iuuamentum ex humectatione poteris ſomnū ꝓuocare vel ꝓlongare magis. magis eni iuuamentū ex huiuſmodi humectatiōe q̄ȝ nocumentum ex īfridatiōe ſequeť. ¶ Leui eſt vtendum exercitio ante cibum cum incipit fatigari quieſcat. Laudarem tū vt mane ſuꝑfluitatibus ꝑ prius emiſſis leues ꝑ totum corpus fierent fricationes ab inferioribus incipiendo.

¶ Iram triſtitiam ⁊ alia huiuſmodi euitet oīno gaudiis ⁊ letitia pro poſſe vtendo: res quoqꝫ ſibi letitiam īferentes reſpiciat. Unde precioſos anulos portet in digito ac veſtes induet delicatas ⁊ maxime tinctas in grana coitum euitet omnino. ¶ Quantum ad cibum pane vtatur ex farina bene a furfure mundata cuꝫ modico aut nullo ſale pinſata: a ſuperioribus ⁊ inferioribus cruſtulis bene mūdato trium ad plus etate dierum. ¶ Ex carnibus vtatur bene edinis montoninis iuuenibus vitulinis: ⁊ nonnunq̄ȝ agninis aut porcorum lactantium tam domeſticorum q̄ȝ ſilueſtrium: que primo elixe vſqꝫ quo quaſi cocte ſint: in veru ſuam compleāt coctionē leporine cuniculine ⁊ capreoline non conueniunt niſi fuerint lactantes natiuitati propinque quattuor menſium pulli gallinarum galline iuuenes ⁊ etiam pulli columbarum capones perdices faſiani auicule rubales ſimiliter cōueniunt. Et he carnes ſint potius elixe: q̄ȝ aſſate. Et ſi eas aſſare volueris per plus q̄ȝ dimidiam in aqua per prius habeant decoctionem: quarum poſtea coctio per aſſationem cōpleatur: ⁊ earum ſuperior cruſta abijciatur oua recentia ⁊ ſimiliter trementia conueniunt. Caſeus quoqꝫ pro condimento: parum tamen antiquus pro oris ſtomachi confortatione exibeatur: ⁊ ſi eſſet recens ouin⁹ paꝝ ſaliť⁹ ceteris min⁹ nociu⁹ eſſet. Si pureo in aliquibus cōdimentis vti vellet. ¶ Pro ſaporibus ſuis vtendis carnibus ſit ſuccus granati dulcis vel arantij cum modico zuchari vel cinamomo. Item ſapor factus cum amigdalis cum pauco agreſte: ⁊ rob vini cum cinamomo. Uel accipiat parum brodij ſuaruꝫ carnium in quo parum agreſte: ⁊ de puluere ponatur infraſcripto. ℞. cinamomi optimi a cortice ſuperiori mundati. ʒ. j. gari. ℈. nucis muſ. añ. ʒ. ij. zuchari. ʒ. iiij. fiat puluis de q in ſapore ſupraſcripto ponať addendo prius de zucharo ſi libuerit. Et ſi ſola agreſta nō cōueniret. cū iſtis tamen ſaporib⁹ grania appetitus prouocandi parum vt dictum eſt poteſt audacter cōmiſcere. ¶ Item poteſt aliquantulum pullus elixari: cuius coctio demum ꝑ aſſationem termineťur: ⁊ mēbratim inciſus ita calidus aqua benedicta aſpergatur que fiat ex vino pauco ſucco arantij vel granati dulcis vel ſucco pomorum redolentium cū puluere immediate deſcripto. Uel loco vini pone aquam roſ. Uel aliter habeas ſuccum vue ſeminature cum mollicie panis aliqualiľ inſpiſſatum. vel cuꝫ amigdalis: ⁊ puluere ſupraſcripto fiat ſapor quo pullus membratim inciſus aſpergatur vt dictum eſt. ¶ Ex piſcibus conueniunt petrini aque libere fluentis timali lucij ꝑue trutule. Et ſint hi piſces in aqua cocti ⁊ fiat ſapor cum modico panis inſpiſſato ⁊ cum ſupraſcripto puluere condito. vel conquanť ſupra craticula ſepe cum oleo oliue vel amigdalarum dulciū aſꝑganť vel inunguntur. Et pro ſapore talium accipe ſuccum arantij vel granati dulcis vel pomorum redolentium ⁊ cum eo miſce zucharum ⁊ cinamomum. Uel accipe modicum agreſte: et cum cinamomo fac tuum ſaporem. Cancri nonnunq̄ȝ conuenire poſſunt ſed ſi cuꝫ aceto eis vti vis aliquas in eo primo facias bulire paſſulas. ¶ Pro ferculo vti poteſt amigdaľ. ſimiliter ordeato ſeu auenato ferculo de amigdaľ. pane cocto ſeu panata. Et poteſt eius brodium interdum inſpiſſari cum ouis recentibus: ſeu cum vitellis bene agitatis cum pane triturato ⁊ vocatur in italia brodetum: aut fiat brodium granatum: non tamen apponas agreſtam qꝛ communiter ſit: qꝛ ſi ſic pauca exiſtat in quantitate. Et nota qꝛ quādo ſit ferculum ex ouis parum vel nihil bulire debent. ¶ Ex herbis vti poteſt boragine ſpinac. cum ferculo tenero aut brodio cauliū leuiter coctorū ⁊ cicerū rubeoꝝ. ¶ Ex radicibus vti poteſt rapis aliquātulum ꝑmo bulitis ⁊ abiecta prima aqua ⁊ iterū ſcd̄a que in ſuarum carnium brodio: tū pingui coquantur: in igne quoqꝫ decoctas poteſt iterdum comedere: ſunt eni ad latus caliditatis tēdentes ⁊ hūiditate ſua hūoꝝ melicoꝝ obuiāt ſiccitati. Deinde Abbas noſter de boturia mihi retulit vna vice: qꝛ ex comeſtione ipſarū a quartana liber euaſit. Itē ⁊ radices petroſilij ſuarū carniū brodio: cocte ſiľr conueniūt ⁊ hoc digeſta materia: ⁊ in declinatiōe magis. ¶ Ex fructibus in prima mēſa pōt comedere vuas albas ꝑ aliqt dies āte collectas. Ficus ſiccas paſſulas in aq̄ zuchari aliquantulū diu retentas. Itē cappares cū aceto ⁊ oleo conditi: oliue ſiľr cōdite. Digeſta materia ſiľr ⁊ in declinatiōe conueniūt in ſecūda mēſa grana pini: ⁊ amigdale depilate in aqua zuchari aliquantulū retēte: zucharo deinde aſpſe cōueniūt: ac etiam pira vel poma bene cocta cōueniunt cū zucharo ſeu cum aniſis cōfectis cōdita ſimul cū zucharo cōueniunt rōne. ſ. cōfortatiōis oris ſtomaci ⁊ iuuāde digōnis poti⁹ q̄ȝ aliter. ¶ Quantū vo ad potū. Sit ei⁹ vinū albū clarū odoriferū: nō ſit rubeū: ⁊ ꝑmo facta vina ciriſolia cōuenirēt. Debent hec vina potius ad lat⁹ dulcedinis declinare q̄ȝ acerbitati attinere: ⁊ ſm eoꝝ potētiā limphari debēt ſimiliter cuꝫ aq̄ ſimiľr cocta: nō tū nimis actualiter frigida: ⁊ q̄ȝmaxime in die paroxiſmi. ¶ Quantū ad inanitionē ⁊ repletioneꝫ: facias vt omni die ventris habeat beneficiū. Qꝫ ſi natura non fecerit facias tu cū ſuppoſitorio: vel alio vt cliſteri: vt te infra docebo: oēm euitet repletionē ⁊ virtute forti ſi corpus non minus fuerit plectoricū groſſius a ꝑmo augmēto ſemper reficias cum egritudo exiſtit valde cronica: ⁊ cum ſtat⁹ appropinquauerit gradatim ſubtilia regimen: in ipſo quoqꝫ ſtatu in cōparatiōe ad alia tꝑa tenuiſſima vti dieta: ⁊ in declinatiōe ipſam gradatim ꝓcedas ingroſſando. Si tamen corpus valde fuerit plectoricū debet a ꝑncipio: ſubtilius dietari q̄ȝ in augmento: imo ſtante virtute: vt inqt Aui. melius eſt vſqꝫ ad tres hebdomadas tenuiter dietare carnes ſcꝫ nō exhibēdo. Error eni in hac fe. eſt cā ꝓlixitatis ipſius vt dictū eſt. ¶ Nūc igiť habitis ad medicinalia cōdeſcēdēs quid fiendū ſit hora paroxiſmi enarrabo. Ante ergo aduētuꝫ eius ꝑ q̄ttuor horas vel qnqꝫ cibeť ſꝑ infirmus ex aliquo leui cibo: vt ptiſana ordei ſimula amido. vel aliq tali. Meli⁹ eſt tū vt illa die ſine cibo ſi virtus conſtaret ꝑmaneret: ſed in omni egritudine primo virtutē cōſpice: ꝓhibeať ſomn⁹ in paroxiſmo vſqꝫ ad ipſius declinationē ſaltē: ſiľr ⁊ potus: quo tꝑe ſi ſitiret ⁊ ſudor ad extra expādi īciperet: da. ʒ. iij. vini albi bene limphati. Uel da ſirupū ſancti Ambroſij ſuperi⁹ in cura tertiane ſcriptū. ¶ Uel ad ꝓuocandū ſudorē facias ſic. ℞. roriſmari. thimi ru. camedreos camepiteos gariofilate: nepite marubij: mēthe camomi. folioꝝ lauri: lauēdule añ. M. j. ⁊ ſiľr origani: ⁊ calamēti: ⁊ abſinthij ⁊ oib⁹ vel pluribus fiat decoctio in vino albo vel aq̄: ⁊ in eo bulliente infunde lateres: q poſtea voluanť in petijs: ⁊ ita calidi dorſo applicenť: ⁊ etiā pectori ac extremitatib⁹. Quo facto da vinū vel ſirupū ſci Ambroſij vt dictū eſt. Et ſi apprehenderes mām fore digeſtam ⁊ dares. ʒ. j. tyria. ſine vel metridati cum vino albo calido mirabiľr illā mā q̄rtane reſolueret: ⁊ hoc erit vtile in quacūqꝫ q̄rtane ſpē. ¶ In alio vo paroxiſmi tꝑe ſi ſiti īfeſtetur cū aq̄ frigida: ſepe ſibi os colluat: vel ipam deludere ꝓquirat cū zucharo cando vel cū nucleis prunoꝝ in ore retētis: ſuꝑ qbus parū carnis prunī exiſtat. Et ſi a potione abſtinere non vellet: da aquaꝫ ordei zucharatā: nō tū actualiľr nimis frigidā: die. n. paroxiſmi nihil frigidi exhibere debes: ⁊ q̄ȝmaxime aquam. ¶ Uel facias ſic. ℞. oſerue bugl. bora. mellis roſ. añ. ʒ. j. ß. manuſchriſti cū ꝑlis. ʒ. ij. letitie galieni. ʒ. j. fiat mixtura ⁊ deauretur: cui adde ſi libet ſaphyri hyacinti rubini granati ſmaragdi añ. ℈. j. margaritarū. ʒ. j. folioꝝ auri numero. x. deide accipe aque ſimpľr cocte. ʒ. vj. mixture nunc facte. ʒ. j. miſceať ⁊ in potu tribue. ¶ Uel facias ſic. ℞. aq̄ bora. vel melliſſe roſ. viol. ana. ʒ. iiij. zuchari al. ʒ. iij. ß. ⁊ fiat iulep bene claꝝ: de q̄ accipe. ʒ. iij. cū. ʒ. iiij. aq̄ ſimpľr cocte miſce ⁊ in potu tribue. Itē ꝓꝑ lōgitudinē paroxiſmi ne virt⁹ ōficiat de ſola mixtura poteris iterdū exhibere. ¶ Et qꝛ rigor i quartana accipiēdo large rigorē pro frigore ⁊ horripilatōe multum grauat īfirmum. Pro eius ſuccurſu aliq̄ hic dicā. frigiditati igiť extremitatū ſuccurras cū linteis calidis ⁊ iſtrumentis ſupius in cura flāticē fe. a flāte dulci ꝓueniētis deſcriptis. ¶ Uel facias vt qdam meus ſocius Padue faciebat. dū eni rigor ipm inuadebat quandam iuuenculā. xviij. annoꝝ etate ⁊ bone habitudis ſecuꝫ in lecto ponebat que ſtricte eū amplexās pedes ſocij itra crura ſua ponens taliter rigorē amouebat: vt leuiter ⁊ quaſi nullo ſine nocumēto tranſiret. Qꝫ ſi hoc nō ſufficeret: cum oleo anetino calido ſpina collū ⁊ pulpe crurū inūganť: vľ ex oleo anetino camomillino equaľr mixti. ¶ Uel facias ſic. ℞. abrotani calamenti abſinthij: lauēdule añ. M. j. camomil. melliloti: añ. M. j. ß. ⁊ fiat decoctio: in qua īfuſe ſpōgie ⁊ fortiter expreſſe calide ſpine applicenť. Quo aliqtiens facto ex oleis ꝑdictis calidis poſtea fiat inunctio. ¶ Uel facias ſic: ⁊ eſt expťū. ℞. pomū collognide euacuatum: in quo ponas piperis piretri añ. ʒ. ß. euforbij. ℈. j. puluerizentur: ⁊ pomum poſtea oleo anetino īpleať ⁊ ſuꝑ cinere calido decoq permittať. cuiqꝫ oleū q̄ſi ꝯſumptū fuerit. totū ꝑ petiā exꝑmaťꝫ ⁊ de tali oleo iungať calido ſpina apud ignē ꝑ duas horas añ acceſſionē fe. quo facto patiēs ſe ponat in lecto ⁊ bñ pānis coopiať. ¶ In ꝑn⁹ eni paroxiſmi vomit⁹ eſt valde vtilis q̄re ſi tūc patiēs nauſeauerit: vomituꝫ ꝓuoca cū aq̄ tepida ⁊ modico aceti: ⁊ ſirupo aceroſo ſimplici. Qꝫ ſi fortius vis ℞. aq̄ raphani. ʒ. vj. oximel. ſimplicis. ʒ. ij. miſce ⁊ tepiduꝫ in potu tribue: q̄ aliquātulū retēto ſi nō vomuerit: cū digito: aut pēna oleo intincta vomitū ꝓuoca. ¶ Quid aūt facere debeas hora qetis attēde. Et ꝑmo hec īfra documenta ab Aui. Conſtātino ⁊ alijs noſtris auctorib⁹ collecta in oī quartana fe. obſeruāda firmiter in mēte tua ſigilla. ¶ Primo ne nimiū calefacientia aut īfrigidantia in ꝑncipio īfirmo ꝓpines. Ex nimia. n. in ꝑncipio calefactiōe reſoluitur ſubtile ⁊ remanet groſſum terreſtre: ⁊ ſit digeſtioni ineptuꝫ ⁊ rebelli⁹: ⁊ ſic egritudo prolongať. velut dicit Aui. ⁊ Conſtātinus one ex nimia calefactiōe fe. generet ꝯtinua aut q̄rtana cū q̄rtana cōiungať. ex cui⁹ cauſa īfirmi perditio poſſet leuiter ꝯſequi. ex nimia q̄ȝ infrigidatiōe incrudatur mā que digeſtiōi ſit rebellior: ⁊ eſt cā ꝓlixitatis in egritudine. ¶ Secūdū ē ne forte ꝓuocās exhibeas i ꝑncipio ſicut oximel cōpoſitū ſirupū de epithimo ⁊ ſilib⁹. Et hui⁹ cauſa eſt ne mā melancolica ad vias ductuū ſtrictas ducať: q̄ ibidē opilationē faciens egrū ad alias peſſimas egritudines ducere poſſet. Uel poſſet educi ſubtile: vñ groſſum remanēs magis digeſtioni ſit ineptū. ¶ Tertiū eſt: ne forte farmacuꝫ deť in ꝑncipio. Cuius cauſa eſt cū mā melācolica nō digeſta ſit multū rebellis aductiōi in ꝑncipio: nō niſi cū magna turbatiōe ⁊ diſpēdio educeť infirmi. Nota qꝛ nō eſſet iconueniēs in ꝑncipio cū farmaco forti educere dūmodo ipſa materia multa foret: ⁊ hoc maxime poſſet facere de materia antecedēte ꝓut infra te docebo. ¶ Quartū eſt ſupradictum qd̄ egrū in ꝑncipio nō nimis ſubtiľr dietes: ne ꝓlixitate morbi virtus debilitata ſuccumbat. ¶ Iſtis diligenter notatis ꝑ diē ante paroxiſmū multis ab auctorib⁹ vomit⁹ cōmendať: q̄ȝuis cōiter practicātes iſtis tꝑibus nō habeant in vſu. Sed ſi libet: ipm facere poteris: ⁊ maxime in quartana flātica. Facias ergo ſic. Comedat īfirmus piſces ſalſos cū ſinapi eruca cepe carnes bouinas ⁊ ſiľr acuta cibaria. Et ſi in ꝑn⁹ paſtus comederet raphanū eſſet vtile valde. Trāſacta hora poſt prandiū ſi nō vomuerit da aquā tepidā cū aceto vel aliqd ex ſupraſcriptis ⁊ ꝓuoca vomituꝫ. deinde os īfirmi ex aqua ordei vel ex aq̄ vino cōmixta colluē. ¶ Pro ſuꝑfluitatū cōium eductiōe: ſi op⁹ fuerit cliſtere facias infraſcriptū. ℞. malue blitis foliorū camomilli. añ. M. j. furfuris. P. j. fiat decoctio: de q̄ accipe li. j. ß. in q̄ diſſolue caſſie pulueris zuchari ana. ʒ. j. olei cōis. ʒ. iij. ſalis triti paꝝ ⁊ fiat cliſtere. Uel facias aliqd̄ ex ſupraſcriptis capľo de flāticis fe. ¶ Si lenitiuū ꝑ os exhibere volueris facias ſic. ℞. ſticados lupuloꝝ florum boragi. bugl. capil. vene. añ. M. ß. ligritie paſſularuꝫ. añ. ʒ. iij. fiat decoctio: de qua accipe. ʒ. iij. ß. in qua diſſolue caſſie. ʒ. x. vľ mãne. ʒ. x. mellis roſa. ʒ. j. ⁊ fiat potus. Uel loco decoctionis predicte

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

accipe ſerū caprinū vel cū alijs rebꝰ potionē facias: vt ſu‑
pra. ¶ Facta lenitiōe. Si ſanguinē cū melia repies ⁊ virtꝰ
⁊ etas ⁊ talia ↄceſſerint venā baſilice dextre incide: pauca
tñ ſanguis quātitas in illo caſu tibi ſufficiet. ¶ Et h̄ facto
ad digōeʒ māe ꝓcedēdo facias ſic. ℞. oximellis ſimplicis
℥.iii. aq̄ bugl. ℥.iiii. abſin. ℥.ii. miſce ꝑ delicatis clarifica ꝑ
duabꝰ vicibꝰ aromatizādo cū cinamo. ſex vicibꝰ ipſʒ exhi‑
beas ſirupū in aurora calidūʒ. Et ſi forte ↄtigerit paroxiſmū
illa hora venire: qua. ſ. ſirupus eſſet exhibēdus differ poſt
ipm. ¶ Exhibito ſirupo cū leui farmaco māam euacues: qđ
ſic facias. ℞. floꝝ bugl. M. i. borag. ſticados lupu. añ. M.
ß. paſſulaꝝ. ℥.i. fiat ↄcoctio: de qua accipe. ℥.iiii. ⁊ pone in
ea pulueris epithimi. ʒ.ii. ß. mellis deſpumati. ʒ.ii. ʒʒ. ℈. ß.
aliq̄liter calefiant: deinde fortiter exprimaĩ: cui adde caſſie
vel māne. ʒ.i. mellis ro. ℥. ß. ⁊ fiat potꝰ: quē tribue in auro‑
ra calidū: ⁊ hoc in die ſecunda poſt paroxiſmū: vel loco epi
thimi pone pulueris ſene. ʒ.ii. ß. ⁊ dimitte illas. ʒ.ii. mellis.
¶ Uel facias ſic. ℞. mirabo. idoꝝ. ʒ.iii. mirabo. citri. ʒ.ii. in
fundanĩ in. ℥.iiii. aq̄ lactis ⁊ ſtēt in īfuſione ꝑ horas. xii. de
inde calefiāt ⁊ fiat fortis expſſio: cui adde caſſie vel māne
diſſolute cū decoctiōe ſupraſcripta. ʒ.i. pulueris epithimi.
ʒ. ß. aut. ℈.ii. ʒʒ. gra. vi. mellis ro. ℥. ß. ⁊ fiat potꝰ. ¶ In mo
dū pillulaꝝ. ℞. pillarū idaꝝ. ʒ.i. ⁊ fiāt. vii. vł. viii. ¶ Uel fa
cias ſic. ℞. pulueris epithi. ℥. ß. pul. floꝝ ſene. ʒ.iii. agarici.
ʒ.ii. lapidis lazuli abluti. ʒ.i. ſalis gēme. ʒʒ. ſpice. añ. gra. vi.
Cōfice pillulas iſto mō. ℞. paſſulaꝝ. ʒ.i. ß. bulliāt in. ℥.iiij.
aque vſqʒ ad ↄſumptionē tertie ptis: deīde exprime leuiter:
⁊ in illa expſſione pone. ʒ.i. amigdał. dulciū mūdatarū for
titer ↄtritaꝝ: deīde exprimaĩ: ⁊ cū tali expſſione pillule cō‑
ficianĩ: cuiꝰ doſis ſit. ʒ.i. ß. ¶ Uel facias ſic. ℞. pulueris epi
thi. ℥. ß. infunde in modico olei amigda. dulciuʒ ⁊ ꝑmitte
aliqualr exiccari: cui adde lapidis lazuli abluti pulue. ſene.
añ. ʒ.ii. zinziberis ſalis gēme ſpice añ. gra. vi. formenĩ pillu
le cū melle ro. ⁊ ſi opꝰ fuerit da. ʒ.i. ß. ¶ In modū pulueris
℞. pul. ſene. puluere epithi. añ. ℥. ß. lapidis lazuli. ʒ.i. ß. zin
ziberis. ʒ. ß. cinamo. ℈.i. ſalis gēme gra. iiij. zuc. ʒ.x. fiat pul‑
uis: cuiꝰ doſis eſt. ʒ. ß. cū aqua lactis brodio cicerū: vel ali
quo taliū. ¶ Uel facias ſic. ℞. mirabol. nigro. ſticados epi
thi. paſſularū enucleatarū añ. ʒ.i. kebuloꝝ fumiterre añ. ℥.
ß. folioꝝ ſene polipodij añ. ʒ.vi. eupatorij. ʒ.v. bulliāt pter
epithimū i li. ii. ß. aque lactis vſqʒ ad ↄſumptionē medieta
tis. Ultimo vero ponaĩ epithimū ⁊ ſolū bulliat vna bulli‑
tione: cui poſtea adde ellebori nigri. ʒ.i. agarici. ʒ. ß. ſalis in
di. ℈.ii. deinde deſiccari ꝑmittaĩ, in fornello cōfectionū ⁊
fac puluerē: cui adde tantūdem zuchari: ⁊ hoc totū eſt do‑
ſis. x. vel. xii. Uel facias pillulas ⁊ da in doſi ſupraſcripta.
¶ Uel facias aliter ⁊ erit magis delicatū: conquaſſa res ſu
praſcriptas: ⁊ fac ↄcoctionē in aq̄ lactis ſupraſcripta vſqʒ
ad tertie ptis ↄſumptionē: deinde coletur fortiter exprimen
do: cui adde zuchari. ℥.vi. fac ſirupū longū aromatizatum
cū optimo cinamo. vſqʒ ad li. i. ß. ⁊ da. ℥.iii. ¶ Et ſi magis
dlicatū adhuc facere volueris: accipe res p̄dictas ↄquaſ‑
ſatas: ⁊ pone in alēbico vitri cū lib. i. aque lactis: ⁊. ℥.ii. zu‑
cha. al. ʒ.i. cinamo. debite lutato cū ſuaui igne aquā diſtil‑
la: cuius da tertiā ptē: plus vel minus ſm qꝫ ipſam videris
opari: augeas tñ ⁊ diminuas ipſoꝝ ſolutiuoꝝ doſes ſm qꝫ
ipſam videris opari. Sed mēti ſemꝑ teneas in principio
⁊ augmēto leue dare farmacū vel ſaltē in minori doſi. Di‑
geſta autē materia facias fortius vel in maiori doſi. ¶ His
factis ⁊ aliqbꝰ hebdomadis trāſactis pro digōne materie
facias ſic. ℞. ſirupi de epithimo vel oximellis diuretici. ℥.
ii. ſiru. acetoſi ſimplicis. ℥.i. aq̄ buglo. ſcolopēdrie: ⁊ abſin‑
thij añ. ℥.ii. clarificeĩ pro duabꝰ vicibꝰ ⁊ aromatizeĩ cū ci‑
namo. de quo plibꝰ vicibꝰ exhibeas. ¶ Ad hāc itentioneʒ
nunc facias ſirupū magrālē. ℞. radicū bruſci ſparagi apij
feni. añ. ℥.ii. floꝝ bora. ⁊ bugl. añ. M. i. ſcolopēdrie came‑
dreos camepiteos añ. M. ß. paſſulaꝝ. ℥. ß. fiat ↄcoctio in
li. iii. aque ad ↄſumptionē tertie ptis: deinde adde epithi‑
mi. ℥. ß. ⁊ ſolum bulliat vna bullitione: deinde cū li. i. zuc.

⁊ mellis li. ß. aceti ſqlllitici paſſulati. ℥.ii. ⁊ fiat ſirupus debi
te coctus: de quo accipe. ℥.iii. ß. ⁊ cū aqs ſupraſcriptis cla
rificeĩ ꝑ duabꝰ vicibꝰ. Uel facias ſirupū longū ⁊ da. ℥.iiii.
pro vice. ¶ Uel facias ſic. ℞. origani calamēti ſticados ſcolo
pēdrie eupatorij añ. M. ß. radicū apij marathri corticum ge
neſtre fraſſini añ. M. i. epithi. ʒ.vi. thimi. ʒ.iii. fiat ↄcoctio
in li. iii. aq̄ ⁊ in fine adde thimū: ⁊ epithimū ↄſūpta tertia
pte coleĩ: cui adde ſucci borag. depurati. ℥.i. ß. aceti paſſu
lati. ℥.ii. mellꝭ deſpumati zuc. añ. ℥.ix. ⁊ fiat ſirupꝰ ſufficien
ter coctꝰ: de q̄ cū ſupraſcriptis aqs facias vt. ś. Uel facias
ſirupū lōgū: da. ℥.iiii. ꝑ vice. Eſt hic ſirupꝰ in hoc caſu mi
rabilis. ¶ Ex pulueribꝰ ſolutiuis ſupraſcriptꝭ exhibe ⁊ da
ei fortiꝰ vel auge doſim ſi mā tibi digeſta videaĩ. ¶ Et no‑
ta in dādo ſirupos aliq auctores volūt qꝫ deĩ vnꝰ bolus ali
cuius ↄfectiōis illi ſpēi q̄rtane approbate: poſt quā ſtatim
deĩ ſirupꝰ. Et h̄ faciebat qdaʒ bone memorie magr̄ Hugo
albini de mōte caleris ⁊ adhuc faciūt aliq practicantes: qꝛ
ꝑ tres horas añ cibū dāt ↄfectionē: ⁊ poſtea ſirupū: meliꝰ
tñ mihi videĩ inſeq ſtilū modernoꝝ: hoc ē vt demꝰ ſirupuʒ
in aurora diei calidū: ⁊ ſilr die paroxiſmi: ſi ſumꝰ diſtātes ab
eo ꝑ horas. iiij. demꝰ ↄfectionē ꝑ duas horas añ cenā: ⁊ h̄
eſt modus nūc practicantiū ⁊ maxīe in italia: ⁊ tu facias ſi
libet. Silr memorie tue reducas in die ſequēti poſt farma
cū exhibere. ʒ.i. tyriace fine cū vino calido. ⁊ cū. xl. diē per
tranſierit: dare ſeł in ſeptimana vel bis ſi tibi mā appareat
digeſta de tyriaca cōſili mō iuuabit. ¶ Itē digeſta mā lau‑
dat Aui. cliſteria fortia: q̄ tñ nō habemꝰ in vſu: ſed potius
vtimur illo caſu cliſteri ex caſſia puluere zucha. oleo oliue
cū decoctiōe cōi ⁊ ſale facto: ⁊ per os etiā farmacū appro
priatū exhibemꝰ. Sed ſi cliſteri forti vti velis poteris ſic fa
cere. ℞. malue floꝝ camomil. mellilo. calamēti abſinthij
camedreos ſcolopēdrie añ. M. i. ſe. aneti ⁊ feni. ana. ʒ.i. ß.
agarici. ʒ.i. cōquaſſenĩ ⁊ fiat decoctio: de q̄ accipe lib. i. ß.
caſſie pulueris zuc. añ. ℥.i. ↄfectiōis amech. ʒ.iii. Uel loco
huiꝰ pulueris pillu. indarū. ʒ.i. olei cōis. ℥.iii. ſalis gēme. ʒ.
i. ⁊ fiat cliſtere: quo vtere ſi libet. ¶ Aliq ſunt q digeſta mā
ſi ſanguinē abūdare viderint in q̄cūqʒ ſpē q̄rtane minutio
nē faciūt de baſilica ſiniſtra vel ſaluatella: qđ ſi tibi bonum
videaĩ alijs ad ſtōmiā regſitis cōſentiētibꝰ facere poteris:
qꝛ maxime in hoc caſu inueni vtilitatē ⁊ ſuꝑ ſanguinē duʒ
exit iſpicias. Et ſi fuerit turbidus ipm exire ꝑmittas. Et ſi
clarus illico ipm reſtringes. ¶ In hoc caſu vnuʒ notabile
cuidā nobili facere vidi ꝑ illū dñm medicine illuſtratoreʒ
dñm meū magrm Jacobum de la turre de forliuio. Emor
roydas eni ꝓuocauit: vnde ꝓpꝫ facilē ſanguis melancolici
per illa loca egreſſionē īfra paucos dies ē ſanitas ↄſecuta.
¶ Itē cū plus elaborandū ſit cōtra ſiccitatē humoris melā
colici quā frigiditatē ipm non tamē relinquendo multi au
ctores laudant balneū ex aqua dulci die quietis: in quo ta
men nō ſudet: ⁊ hoc fieri poterit ante materie digeſtioneʒ.
In declinatiōe vō ⁊ materia digeſta addunt camomillaʒ
lauendulā apiū calamētū origanuʒ ⁊ ſimilia: hora vero bal
nei ⁊ ſero vel mane ſtomacho ieiuno ⁊ a quarta vniꝰ hore
vſqʒ ad horam vnaʒ in balneo moram facere pōt: ⁊ aliquī
poſt egreſſionē p̄cipiūt inungi corpꝰ ex oleo viola. ⁊ vino
mixtis: ⁊ hoc ante materie digōnem. Digeſta aūt materia
ex oleo camomillino vel anetino. ¶ Aliqui vero ſtupham
fieri precipiunt quā ſic facere poteris. ℞. calamenti origa
ni rute gemandree: gūme edere foliorum lauri ſerpilli ca‑
momille melliloti añ. M. i. fiat ↄcoctio in cacabo coopto
⁊ ſuper ignē exiſtente fumus per conductū in tina coop‑
ta recipiatur: in qua infirmus exiſtens ſudet: ⁊ cū aliquan‑
tulum ſudauerit: in lectulū reponatur: cui tyriace fine. ʒ.i.
cum vino calido tribuatur: ⁊ hec ſtupha fiet materia dige
ſta: ⁊ non ante ſtomaco vacuo debilitate virtutis non pro
hibente: quo caſu per duas horas ante duo oua ſorbilia
tribuantur: vel aliud digeſtiōis facilime: vt melius ſudo‑
rem ſtuphe aut balnei tolerari poſſit: balnea ſtuphas vn‑
ctiones in Alemania: ⁊ in alijs ptibus mundi vbi ſunt ta‑

libus aſſueti facere poſſes: iſtis non vtunĩ in noſtris parti‑
bus. ¶ Et cōfectiones qbus vtendū eſt in hac fe. eſt letita
galieni ⁊ diamargariton: ⁊ cōfectio de muſco dulcis ⁊ dia
calamentū ⁊c. Communiter ſic practicātes faciunt illo tēpo
re: quia cū. ℥.i. ſpecierū cuius vis cōfectiōis ſupraſcripte:
⁊ li. i. zuchari confectionem in morſellis fieri faciūt: ⁊ per
horā ante cenā ⁊ ante prandiū exhibent cuʒ modico vini
boni. Uel teri facimus ipm bolū ⁊ cum vino mixtū potui
damus. ¶ Nota tñ qꝫ ille confectiones per earū calidita‑
tem nō ſic in p̄ncipio cōueniūt ⁊ augmēto: vt ex p̄notatis
habemus. Si ergo illis tēporibus vti voluerimus his: ſic
facias. ℞. ſpecieꝝ galieni vel alteriꝰ. ʒ.iii. zuchari al. lib. ß.
diſſoluaĩ zuchaꝝ in aqua ro. vel viol. ⁊ cum quaſi coctum
fuerit adde cōſerue viol. ʒ.ii. deinde debite coquaĩ: ⁊ cum
iſtis mixtis ſpeciebus fiat cōfectio in morſellis: ⁊ ſi feceris
letitā galie. pone ꝓportionabiliter ſuccos ſuos. ¶ Uel fa‑
cias aliter decoqui tñ ſirupū roſa. aut viol. deſcriptiōe ni
colai: qꝫ incidi poſſit ⁊ adiūctis ſpeciebus fac cōfectionē
in morſellis. ¶ Uel facias ſic: ⁊ eſt cōfectio mirabilis in h̄
caſu. ℞. xiloaloes macis folij karabe corallorum ru. ozimi
garofi. ʒʒ. pipis longi añ. ℈.ii. margaritaꝝ ſplendidarum
ʒ.i. ß. raſure eboris ſandal. citri. añ. ʒ. ß. ſmaragdi hyacincti
granati: oſſis de corde cerui añ. ℈. ß. auri ſubtiliſſime lima
ti. ʒ. ß. vel folioꝝ auri. xxv. numero muſci gra. i. omnia ſub‑
tiliſſime puluerizenĩ ⁊ facias confectioneʒ ſic. ℞. ſete no‑
uiter extracte in grana tincta lib. ß. ⁊ īfunde eam in ſucco
pomoꝝ redolentiuʒ facta reſidentia: ⁊ aqua roſa. añ. lib. i.
⁊ ſtent in infuſione per diē vnā naturalē: deinde paruʒ ca‑
lefiant donec aqua rubere icipiat: ⁊ tunc ex ſeta fiat fortis
expreſſio: ⁊ in tali expreſſione ponantur. ℥.xvi. zuchari ta‑
berzet ⁊ debite cocto ſupraſcripti pulueres addantur: ⁊ fi‑
at confectio in morſellis: ⁊ hoc ante materie digeſtionem
vti poteris audacter. ¶ Uel facias confectionē dñi Genti
lis de Fulgineo: que erat ſingulariſſima: ⁊ ipſius gratia tra
ctatum ſuū de corde cōpoſuit: vt. ℞. cinamomi liquiritie
ro. ſeminis cucumeris melonis cucurbi. citrulli añ. ʒ.i. pi
neanū īfuſarū in aqua calida paſſularū añ. ʒ.i. ficoruʒ. ʒ. ß.
zuchari candi. ʒ.i. nucis muſcate gariofilo. ligni aloes ma
ſticis blacce bizantie: ſirici crudi: reubarbari electi añ. ʒ.i.
folij been albi ⁊ rubei ſemis ozimi gariofilo. zedoarie do‑
ronici galange zinziberis calamenti aromatici ⁊ cardamo
mi añ. ʒ.i. ſpice croci maſticis añ. ʒ. ß. ſemis ani. feniculi. cor
ticum citri. añ. ʒ.i. ß. oſſis de corde cerui: margaritarū gra‑
natorum fragmentoꝝ ſaphyri ⁊c. limature auri ⁊ argenti:
coralloꝝ rubeo. añ. ʒ.i. ſanda. albe. ⁊ rube. añ. ʒ. ß. zuc. li. ii.
diſſoluatur zuchari cum ſucco boragi. ⁊ buglo. ⁊ maxime
in eſtate ⁊ hyeme potes diſſoluere cū vino optimo: ⁊ aro‑
matizeĩ cum ambre: ⁊ muſci. añ. gra. ii. ſed in eſtate ſufficit
gra. i. ⁊ fiat confectio in morſellis. ¶ Aui. autem in cura q̄r
tane trociſcos quoſdam deſcribit qui in hac ⁊ etiā in alijs
quartane ſpeciebus cōueniunt: quorum deſcriptionē per
te vide. Et alios in vſu non habemus cum zucharo confe
ctionem facere poteris. Item digeſta materia conueniret
ſuccus abſin. mente germādree calamenti: vt Gał. voluit
⁊ etiā Aui. Sed quia abhominabiles ſunt nō grati guſtui
cum zucharo ſi vti volueris facta reſidētia ſirupum fieri fa
cias ⁊ aromatizatū aliquādo ſuccos dimittētes aquā ſub‑
limatiōis ſupraſcriptarū rerum calidā cū zucharo tribuūt
℥.iij. vel. iiij. pro vice ieiuno ſtomaco. Et alij faciūt ex aqs
cum zucharo iulep. ⁊ eſt bene delicatum. ¶ Itē ſepe mēti
tue habeas tāgere ſplenē ⁊ epar. ⁊ ſi ibi fuerit durities ſine
dolore in ꝓprijs capitulis curā quere ab auctoribus: ⁊ fa‑
cias vt te docent: qꝛ in hoc ſummario mea fuit intētio ſolā
materiā febrium ptrāſire: ⁊ accidētia que ex eis prouenire
pñt relinquēdo: qꝛ ſi deus mihi vitā conceſſerit tractatum
vnū de egritudinibꝰ a capite vſqʒ ad pedes facturus ſum.
In quo grā huiꝰ tractatꝰ de oībꝰ accidētibꝰ ſpālē faciā mē
tionē. Et h̄ de cura q̄rtane a melia fecali ꝓueniētis.

¶ De cura q̄rtane a melia colica ꝓueniētis. Cap. iij.

Et ſi reginē medicinaliū colerice q̄rtane a p̄cedēti
diuerſum exiſtat: ꝓpter tñ ſimbolitatē quandā re
giminis nō naturaliū rerū quā habet ad precedēs
placitū eſt mihi in hoc caplo ptractare de ipſo: in quo caſu
ingeniandū eſt pro poſſe vt colera non aduratur: ⁊ aduſta
ad benignuʒ reducaĩ: ⁊ qꝫ membrū ſeu calor adurens vel
putrefaciēs corrigaĩ ꝑterea melācoliā genitā non relinqn
do. ¶ Et ideo aer ad humiduʒ declinās in frigiditate tem
peratus exiſtat: quies ē potius laudanda q̄ʒ motus: leues
tñ emiſſis ſuꝑfluitatibus debēt fieri fricatioes. ſomnꝰ iteʒ
plus ſolito prolongetur: iram ⁊ triſtitiā relinquēs letitiam
⁊ gaudiū in ipſoꝝ loco reponat: p̄cioſos lapides ⁊ delica‑
tiſſimas reponat veſtes ⁊ dulciuʒ cantilenarū: ⁊ delectabi
lium cōſonantiaꝝ non careat inſtrumētis: ⁊ cum amicis ⁊
perſonis valde gratis habitationē habeat coituʒ niſi iuue‑
nis bene carnoſus ⁊ robuſtꝰ fuerit ⁊ aſſuetus omnino cui
tet. Cibus ⁊ potus vt in p̄cedētibus ordineĩ: hoc tñ exce‑
pto qꝫ epatis inflāmatiōe exiſtēte: cuius cauſa colerā con
tingit aduri: ⁊ per ↄñs in melācoliā cōuerti erūt cū lactu‑
ca endiuia cucurbita: hō carnes alterāde: qbus etiā in ci‑
bis nonnunq̄ʒ poterit vti. Et ad hanc intētionē cōueniunt
interduʒ melones: pruna depilata aſperſa zucharo vel ſic
ca aliquādiu in aqua zuchari retenta ante paſtum. Sed ⁊
vinū quoqʒ ceteris paribꝰ magis limphatum eſſe debet q̄ʒ
in precedēti cum aqua ſimplici cocta cū modico zuchari.
Et ſi fuerit iuuenis robuſtus: ⁊ tpe calido ⁊c. in principio
biberet de aqua ordei ⁊ de aquis p̄dictis vinuʒ dimittēdo
eſſet vtile. Et huic regimini finē imponā cū ſentiā qꝫ apud
ſubtilia ingenia adhuc de prolixitate arguat totū ſex reruʒ
non naturaliū regimē humidū exiſtens ad latꝰ frigiditatis
declinet: qđ ſatis ex predictis quiſqʒ ſciet ſibi eligere. De
repletiōe aūt in quatuor temporibus vniuerſalibus huius
fe. faciat vt in antedicto capitulo dictū eſt. ¶ De inanitiōe
aūt omni die beneficiū ventris habere procuret. Quod ſi
natura non fecerit: facias ſic. Et per hec me ad medicina
lia conuerto. ℞. malue bltis mercurialis florū camomil‑
le florū viol. añ. M. i. fiat decoctio: de qua accipe li. i. ß. in
qua diſſolue caſſie pulueris zuchari ana. ℥.i. Et ſi inflam‑
mationē videris rōne cuius illa colera aduritur adde olei
viol. ℥.iii. ⁊ ſalis. ʒ.i. ß. ⁊ fiat cliſtere. Et ſi illud nō placet ⁊
aliud facere vis: q̄re ſupra caplo de tertiana pura vel non
pura a colera pura vel nō pura ꝓueniēte. Ibi enim multi‑
plicem cliſterioꝝ deſcriptionē inuenies. ⁊ ſimiliter potio‑
num lenitiuaruʒ: qđ tibi ex illis magis placet elige. ¶ Uel
facias ſic. ℞. capil. ve. lupu. boragi. ⁊ buglo. añ. M. i. pru‑
noꝝ. ℥.i. ß. tamarindoꝝ. ʒ.iij. fiat ↄcoctio: de qua accipe. ℥.
iiij. ß. in qua diſtēpereĩ caſſie vel māne. ʒ.x. ſirupi viol. ℥.i.
¶ Uel loco ſupradicte decoctionis accipe aque lactis vel
ſirup. viol. ℥.iij. deĩ in potu. Facta vō ſolutiōe vētris ⁊ vi‑
na ſi de ſtōmia iudicauerit baſilicā dextraʒ incidi facias: ⁊
mēti ſp̄ hēas qꝫ ſāguis ē frenū colere: iō nō nimis p̄ſūptuo
ſus exiſtas i extractiōe: ⁊ i illo caſu laudabiliꝰ ē facere ſtōmiā
cum mā incipit digeri q̄ʒ ante: vt cōiter volunt doctores.
¶ His factis ꝓ māe digōne. p̄mo facias ſic. ℞. ſiru. vio. ℥.
ii. ſiru. aceto. ſimplicis. ℥.i. aque endi. ℥.iiij. aque buglo. ℥.
ii. clarificeĩ pro duabꝰ vicibus. Uel loco aquaruʒ pone aq̄
zuchari. ℥.vi. miſce vel clarifica. ¶ Et ſi ſirupum non ha‑
bueris vel infirmus eū abhorreat facias ſic. ℞. aque vio.
℥.vi. aque endi. ℥.iiij. aq̄ buglo. ℥.iii. aceti. ℥.i. ⁊ fiat iulep
zuchari da. ℥.iiij. ꝑ vice. Uel da. ℥.iiij. aq̄rū ſupraſcriptarū
cuʒ modico zuchari. ¶ Et facta digōne leuiter mām eua‑
cuabis. ℞. caſſie vel māne. ʒ.i. ↄfectōis amech. ʒ.ii. diaca
tolicōis deſcriptione cōi. ℥. ß. diſtēpereĩ cum decoctione
p̄dicta in lenitiuis: ⁊ adde facta potione. ʒ.i. zuc. vio. ⁊ fac
poni. ¶ Alij aūt aliter faciūt ⁊ eſt potio multum delicata:
℞. paſſul. ʒ.i. floꝝ lupulo. boragi. buglo. vio. ana. M. ß. ta
marindoꝝ. ʒ. ß. pruna nūero. vj. ⁊ fiat decoctio. de qua ac‑
cipe. ℥.iiij. ß. zuc. al. ℥.i. iulepizeĩ: deide diſſolue in eo caſ‑
ſie vel māne. ʒ.i. cōfectiōis amech. aut diacatholic. vt ś. ⁊

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

fiat potus. ¶Uel fac ſic. ℞. mirabol. citri. ʒ. ß. indoꝝ. ʒ. iii. infundant in aq̄ lactis. ℥. iiii. ß. mellis. ʒ. ii. ſtent in infuſione per horas. xii. deide paꝝ caleſiāt: ⁊ fortis fiat expſſio i qua diſſoluatur caſſie vel manne. ʒ. i. ſirupi violati. ʒ. i. ¶Uel infunde in aqua lactis. ℥. ii. ⁊ diſtēpera caſſiā aut mannā cū decoctiōe pdicta: ⁊ fac potionē. ¶Et ſi ſolutiuū pro principibus ⁊ dn̄abus dlicatis habere volueris facias ſic. ℞. mirabol. citrino. ʒ. i. ß. indoꝝ bn̄ gūmoſoꝝ. ʒ. i. infunde in aqua lactis. ℥. viii. mellis. ʒ. i. ℈℈. ʒ. i. cinamomi. ʒ. ß. ſtēt in infuſione p horas. xii. deide cū tali iſuſione extrahe caſſie vel māne. ʒ. iii. poſtea adde ſirupi viol. ʒ. ii. ß. ⁊ totū pone in veſica vitrea ⁊ alembico de ſupraposito debite ſigillet: poſitoq; in balneo marie a qua diſtillet: cuius da medietatē plus vel minus ſm ꝙ eā videris plus vel minus opari. ¶Et lʒ in illo caſu ſolutiuū potabile magis cōueniat. Si tn̄ infirmus eū abhorreret facias ſic. ℞. ꝯfectiōis amech. ʒ. iii. ß. diacatalīconis. ʒ. vi. zuc. albi q̄ſtū ſufficit: ⁊ fiat bol⁹: ⁊ deauret. ¶In moduꝫ ꝯfectionis ſolide. ℞. epithimi. ʒ. ß. lapidis lazuli abluti. ʒ. ii. mirabol. citri. ʒ. iii. ℈℈. ʒ. i. cinamo. pipis an̄. ℈. i. diagridij. ℈. ß. ſalis gēme gra. iiii. fiat puluis: cū quo facias ſic ꝯfectionē ℞. paſſulaꝝ. ʒ. i. facias decoctionē: ⁊ ex paſſulis aliq̄bus poſtea fiat leuis expſſio cū qua ſirupiza zuc. lib. ß. ⁊ debite cocto puluis miſceatur ſupraſcriptus: ⁊ fiat cōfectio in morſellis: de qua exhibe. ʒ. i. ¶Uel adde pdictis zucharꝫ ad pondus oium: ⁊ fiat puluis: cui⁹ doſis eſt. ʒ. iii. ß. cū aqua lactis. Et ſi placet dupla receptam ⁊ res oēs conquaſſa: q̄bus adde zuc. ℥. i. ß. mellis. ʒ. vi. aque lactis. ℥. vi. vel plus ſi placet: ⁊ pone ad alembicū ⁊ mō quo ſupra aquā extrahe octauā ptē da pro vice pma deide doſim auge vel minue ſm qḋ tibi videbit. ¶In moduꝫ pillulaꝝ. ℞. pillularū de fumoterre nicolai. ʒ. i. ¶Uel facias ſic. ℞. lapidis lazuli abluti. ℈. iiii. reubar. ʒ. ii. ß. epithimi. ʒ. ß. elebori nigri. ℈. ii. ℈℈. ʒ. ß. ligni aloes maſtic. an̄. ℈. i. ſpice nardi. ℈. ß. ſalis gēme gra. vi. cōfice pillulas cum ſucco fumoterre ⁊ ſirupo eius: ⁊ da. ʒ. i. ¶Et qḋ ſepe dictū obliuioni nō tradas. ſ. dare in omni quartana fe. ſemp ante materie digeſtionē farmacū leui⁹ vl̄ ſaltē in minori doſi. digeſta vero materia fortius ⁊ in maiori doſi: ⁊ hoc facias in die ſecūda poſt paroxiſmū: ⁊ ſi in die ſequenti farmacū tyriacā exhibere volueris: vt cōiter faciunt oēs practicantes: da. ʒ. i. cū aqua ro. aut acetoſe: ⁊ hoc ante māe digeſtionem: qꝛ digeſte mā eaꝫ cū vino calido: vel cū aliquo taliū exhibere poteris ſi placet. ¶His factis ſi ad vlteriorem digōnem deuenire oportuerit: infirmū per dies aliquot quieſcere pmitte. deinde facias ſic. ℞. ſiru. de endi. ℥. iii. aque endi. buglo. fumiterre an̄. ℥. ii. clarificet p duab⁹ vicibus. ¶Q̄ ſi fortius apire volueris. ℞. ſiru. de epithimo. ℥. ii. ſiru. viol. ℥. i. aque zuc. ℥. vi. ⁊ ſi forti⁹ adde aquas ſupraſcriptas: ⁊ clarifica pro duab⁹ vicib⁹. ¶Et ſi potius iulep facere volueris. ℞. aq̄ endi. aque bugl. aque lupu. an̄. ℥. iii. aq̄ fumiter. ℥. iii. zuchari al. ℥. iiii. fiat iulep: ⁊ da. ℥. iii. pro vice. ¶Uel facias ſirupum magiſtralē iſto mō. ℞. endiuie ℳ. i. floꝝ capil. ven. ſpine al. fumiter. lupu. an̄. ℳ. ß. paſſularū. ʒ. ß. ⁊ li. iii. aque fiat decoctio vſq; ad cōſumptionē tertie ptis: ⁊ in fine adde epithi. ʒ. ß. ⁊ cum li. i. zuc. vel. ℥. viii. zuchari: ⁊. ℥. iiij. mellis fiat ſirupus longus addendo aceti. ℥. ii. ⁊ da. ℥. iiij. vel ꝯbite coquat. ⁊ da. . ʒi. ß. cū aqua endi. bugl. fumiterre an̄. ℥. i. ¶Uel dupla receptam ⁊ clarifica pro duabus vicibus. ¶Et ſi abhorreret ſirupū ⁊ iulep: facias ſic. ℞. aq̄ bugl. ℥. i. ß. aq̄ endiuie: aq̄ fumiter. an̄. ℥. i. zuchari. ℥. i. ß. miſce p vna vice: ⁊ calidū in potu tribue. ¶Hoc facto ſi ſup māꝫ euacuādā iudicaueris aliqḋ ex ſolutiuis da ſupraſcriptis. Laudabilis. n. eſſet ſignis appentibus digōis flōmia vt dictū eſt: quā ſi fieri iudicaueris incide baſilicā ſiniſtrā vel eiuſdē ſaluatelam: ⁊ reſpicias continue ſanguineꝫ: q ſi clarus fuerit: illico illū ſtringe virtute forti exiſte non eſt malū emoroydas ꝓuocare. ¶Quid de balneis fiedū ſit pꝫ. qꝛ ante māe digōnem ex aq̄ dulci fieri pōt. In q̄b⁹ tn̄ ſudare nō dꝫ: ſꝫ in eis ſolūmō oblectet. Digeſta vō mā pōt fieri balneū vel ſtuſa: vt in pcedenti. c. dictū ē. Si igit̄ his vti volueris: obſerues q̄ ibidē facta ſunt. ¶Pariter facias de vnctiōib⁹ ⁊ ꝯfectiōib⁹. an̄ digeſtionē vtēdi ſunt diacoralli: triaſandali: nicolai: ⁊ marie in epate magna apparēte flāma: q̄ caſu pus facta euacuatiōe vli ſibi fieri pōt aliqḋ ex ſupraſcriptis epithimatib⁹: in augmēto vō ⁊ vſus ſtatū cōuenit diarodon abbatis diamargariton. ¶Uel. ℞. ſpērum diarodon abbatis diamargariton an̄. ʒ. ii. fiat ꝯfectio in morſellis cū li. ß. zuc. ⁊ aqua bugl. In declinatiōe aūt vti potes diamargariton cōfectiōe de muſco dulci. Et ſi has ꝯfectiōes magis ad tēperamentū adducere vis: accipe ſucci pomoꝝ redolentiuꝫ facta reſidentia aq̄ roſ. quantū ſufficit: ⁊ cū his ſirupizetur zucharū: cū q̄ poſt ea fiat cōfectio. Et ſi vis more quorundā ſupraſcriptorum immediate ante ſirupū vnuꝫ bolū ꝯfectionis exhibere da ex ſupraſcriptis ſm fe. tempore vt ſupra deſcribitur.

¶In poxiſmo q̄ſtū ad regimē cibationū ⁊ aliorum hmōi fiat: vt in pūti ca. dictū eſt. Sitis q̄ꝫ ex crebra oris lotiōe cū aq̄ frida decipiat: vel cū manuſchriſti vel zucharo candi: vel alioq̄ taliū. ⁊ ſi bibere infirmū cōtingat ſit aq̄ ordei vel aq̄ ſimplr̄ bullita nō nimis: vt ſepe dictuꝫ ē actualr̄ frigida cū modico zuchari al. vel zucharo ro. vel cuꝫ. ʒ. ß. mixture infraſcripte. ℞. cōſerue bugl. roſa. boraginis: viol. an̄. ʒ. ii. manuſchriſti. ʒ. ii. ß. margarita. ℈. i. fragmentoꝝ oium lapidum pcioſoꝝ. ʒ. i. folioꝝ auri numero. x. fiat mixtura ⁊ deauret. de hac interdū pōt exhiberi ⁊ de manuſchriſti cum plis pro vtutis ſuſtētatiōe: ⁊ marie ſi lōgus fuerit poriſm⁹. ¶Uel facias ſic. ℞. corall. rubeo. ſubtiliſſime tritorū: margaritaruꝫ an̄. ʒ. i. ſmaragdi ſaphyri hyacin. gra. an̄. ℈. i. auri ſubtiliſſime limati. ℈. ß. zuchari al. li. ß. ⁊ cū aqua ro. ⁊ buglo. fiat cōfectio in morſellis: de q̄bus comedat tpe poriſmi: vel de hac ꝯterat cū aqua quā eſt bibiturus. ¶Materia vō icipiente digeri pōt tā in hac ꝯfectione q̄ꝫ in mixtura pdicta addere. ʒ. i. cortū citri. conditarū: vel in mixtura marime verſus ſtatū ⁊ in ſtatu minue medietatem manuſchriſti: vel ſi tibi videbit̄ in loco eius pone electuariuꝫ de gēmis: vel confectionē de muſco dulci: diamargariton vel lenitiuum Galie. Et hec de cura quartane a melancolia colerica prouenientis ⁊c̄.

¶De cura q̄rtane a melia ſanguica ꝓueniētis. Ca. iiij.

Cum cura huius fe. parū differat a pcedēti: ꝯdignū eſt de ea in hoc loco tractare. Regimen igit̄ cibi ⁊ potus: ſomni ⁊ vigilie: motus ⁊ q̄etis: ⁊ aie accidētiū: ⁊ ſi ad humiditatē tendere debeat: nō tn̄ ad tantā ceteris parib⁹ quantū pcedēs. Iſta ergo p te corrige ꝙ anteſcriptis inſpectis erit facillimū de modo cibatōis tam tēpore paroriſmi q̄ꝫ alio facias vt ſupra dictū eſt. ¶Et ad medicinalia cōdeſcendēs. Primo ſupfluitatuꝫ querat̄ expulſio cū aliquo ex cliſteribus lenitiuis ſupius in pcedenti capitulo deſcriptis. ¶Uel in cura ſinoche putride: vel ex admixtione colere prouenientis. vel in cura tertiane pure. Et ſi lenitiuū p os exhibere volueris: ibidē ſilr̄ quere. ¶Facta ergo lenitiōe vētris ꝯueniētior eſt flōmia in hac q̄ꝫ in aliq̄ aliarū. Quare virtute ꝯſentiēte: ⁊ alijs cōſentiētibus baſilicam icide dextrā: ⁊ ſm abundātiā de ipſo extrahe. Et ſi in multo eger abūdauerit ſanguine exire pmittat̄ donec ipſius permutatur color: deinde ſubſequenti tranſacto paroxiſmo ex baſilica ſiniſtra: vel ſaluatella iteruꝫ fiat flebothomia. ¶Memēto tn̄ ꝙ bonū eſt dimittere eā quantū poſſibile eſt. ⁊ ſi nō multiplicatio numeri melior eſt q̄ꝫ multiplicatio q̄ntitatis: vt Auic. 4ᵃ pmi ca. de cura putridaꝝ in gn̄ali. ¶His factis procures vt eger oī die habeat bn̄ficiū vētris cum cliſteri ſuppoſitorio vel lenitiuo potabili: que tamen in die q̄etis ⁊ nō poriſmi fiedā ſunt. ¶Deinde ad materie digōnē veniēs facias ſic. ℞. ſiru. aceto. ſimplicis. ℥. ii. ſiru. viol. ℥. i. aq̄ endi. aq̄ capil. ve. aque lupu. an̄. ℥. ii. clarificet pro duabus vicibus. ¶Et ſi nō vis ſirup. iulep. facias ſic. ℞. aque endi. capil. ve. aque lupuloꝝ an̄. ℥. vi. aque fumiter. ℥. iij. zucha. al. ℥. iiij. ß. aceti. ℥. i. ⁊ fac iulep: ⁊ da. ℥. iiij. pro vice. ¶Uel accipe de aquis ſupraſcriptis. ℥. iii. ß. ⁊ pone in eis. ʒ. ß. zuc. albi: ⁊ calidū in potu tribue. ¶Uel facias ſirupū magiſtralē. ℞. endiuie lupul. an̄. ℳ. i. florū boragi. buglo. ſpine albe an̄. ℳ. ß. fiat decoctio in li. iii. aque vſq; ad ꝯſumptionē tertie ptis. Deinde cū li. i. zuc. ⁊. ℥. i. ſiru. acetoſi fiat ſirup⁹ lōgus: de quo. ℥. iii. p vice dabis: vel decoqui ad ſpiſſitudinē facias: ⁊ da. ℥. i. ß. cū. ℥. iii. aq̄ zuc. ¶Iſtis factis ē leuiter materia euacuāda cū his q̄ ſanguinē mūdificāt. Et in hac ſpecie q̄rtane debili vtendū eſt farmaco q̄ꝫ in aliqua aliarū: ⁊ ideo facias ſic. ℞. capil. vene. ℳ. i. fumiter. viol. lupu. an̄. ℳ. ß. prunoꝝ numero. iiij. iuiubarū numero. vi. tamarindoꝝ. ʒ. ß. fiat decoctio: de qua accipe. ℥. iiii. in qua diſſolue caſſie vel māne. ℥. i. cui adde reubar. triti. ℈. ii. ſpice gra. iiii. ſiru. viol. ℥. i. fiat potus. ¶Uel ifunde. ʒ. i. reubar. in. ℥. i. ß. aq̄ lactis: ⁊ modico vini albi: ⁊ ſpice gra. iiii. ⁊ ſtent in iſuſione p horas. viii. deinde caleſiat: ⁊ fortis fiat expſſio: cui adde caſſie vel māne diſtēperate cū decoctōe pdicta. ℥. i. ſirupi viol. ℥. i. ⁊ fiat potus. Cōuenit etiā in hoc caſu aqua fructuū ⁊ decoctio fumiterre meſue. ¶Uel facias ſic. ℞. ſuc. endi. lupul. ⁊ bugl. facta reſidentia an̄. ℥. iiii. ß. mirabo. citrinoꝝ. ʒ. ß. tamarindoꝝ. ʒ. ii. reubar. ℈. i. ſpice gra. iiii. bulliāt vna bullitione ſolū: deinde fortis fiat expſſio: in qua diſſolue caſſie vel māne. ʒ. vi. ſiru. viol. ʒ. ß. ⁊ fiat potus. ¶Alij ſic faciūt. ℞. bugl. ℳ. i. ß. lupul. ℳ. i. paſſularū. ʒ. ß. mellis. ʒ. iiii. fiat decoctio: de qua accipe. ℥. iiii. in qua diſſolue caſſie vel māne. ʒ. i. cōfectionis de māna meſue: vl̄ electuarij de ſuc. ro. ʒ. i. ß. ⁊ fiat potus. ¶Poſſes has ɼetas multiplicare: ⁊ p alembicum: vt ſupra dictuꝫ eſt: aquā diſtillare ⁊ doſim exhibere ſm ꝙ videris eā opari. ¶Et ſi p bolū facere vis: fiat vt dictū ē ſupra: diaprunis nō ſcamoneati. ʒ. vi. ⁊ cū zucharo fac boluꝫ deauratū. ¶Itē. ℞. māne. ʒ. x. terat̄ aliqualr̄ cū zuc. roſato ⁊ fiat bolus. ¶Itē in moduꝫ pillulaꝝ fac pillulas cōes de aloe ⁊ myrrha lot. ⁊ croco: ⁊ da. ʒ. i. ¶Uel facias ſic. ℞. reubar. ʒ. iii. ſpice gra. vi. infunde in aqua lactis. ℥. ii. vini odori. ʒ. ß. deinde mirabol. citrino. ⁊ indorū an̄. ʒ. ii. iſunde in modico decoctionis paſſularū: cui adde parū mellis. Iſte due iſuſiones in furnello vel ad ſolē deſiccari pmittantur. Sint tn̄ ex pgameno balneato vel aliquo hmōi talr̄ coopte ꝙ expirare nequeāt. deinde. ℞. fumiterre epithi. folicu lorū ſene an̄. ʒ. i. fac puluerem ⁊ miſce cū reubar. ⁊ cū mirabol. ſupraſcriptis cū exiccati fuerint: demū cum electuario de ſucco ro. ꝯfice pillulas ⁊ da. ʒ. i. ß. vl̄ duas audacter. ¶Itē ex oibus imediate pſcriptis poſſet fieri puluis addēdo zuchari ad pōdus oium. Cuius doſis ſit a. ʒ. iiii. vſq; ad vj. cū aqua lactis. ¶Ul̄ fac ſic. ℞. reubar. ʒ. ii. ſpice gra. vi. epithi. ʒ. i. ß. ſalis gēme gra. iiii. diagredij. ℈. i. mirabo. citri. ʒ. i. indoꝝ. ʒ. ß. zuchari ad pōdus oium ⁊ fiat puluis: ⁊ da. ʒ. ii. vſq; ad. iii. ¶Uel facias cū li. ß. zuc. cōfectionē per bolos: ⁊ adde cinamo. ʒ. i. ℈℈. gario. ana. ℈. i. ⁊ erit ſatis delicata. Cuius doſis erit a. ʒ. vi. vſq; ad. ℥. i. ¶Si tyriacam exhibere volueris ſit in quantitate modica: ⁊ cū aqua ro. diſtemperata. ¶Ex cōfectionibus in pncipio vtere diacoral. ⁊ magna exiſtente inflāmatione triaſanda. ⁊ ſuper oia conuenit manuſchriſti cū perlis: quod facias ſic. ℞. margaritarum ſplendidarū tritarum ſubtiliſſime. ʒ. ß. zucha. in aqua roſata diſſoluti lib. ß. ⁊ fiat ꝯfectio implata: que cōiter in italia manuſchriſti appellat̄. Sed in iſtis partib⁹ ſit manuſchriſti in morſellis cū. ℈℈. cinamo. quē oino vites in illo caſu. ¶In fine augmēti ⁊ in ſtatu. ℞. ſpecierū diarodon abba. ʒ. ii. coral. rubeo. margaritarū an̄. ʒ. i. zuc. al. lib. ß. ⁊ fiat confectio in morſellis cū aqua buglo. ¶In declinatione aūt vtere diarodon abba. ⁊ in die paroxiſmi facias: vt in pcedenti dictū eſt. ſ. quantū ad rigorē: ⁊ alia hmōi. ⁊ vtere illa mixtura ⁊ illa ꝯfectiōe que illic ſcribit̄: qꝛ valde vtilis exiſtit. ¶Et ſcias ꝙ ſi de infirmo tuo bonā habueris diligentiā: ſupraſcriptūq; regimen obſeruauerit de facili: ⁊ in breui tpe i cōpatiōe ad alias q̄rtanas pfecte liberabit̄. Et hec de cura q̄rtane fe. ꝓueniētis a melācolia ſanguinea.

¶De cura fe. q̄rtane a melia flātica ꝓueniētis. Cap. v.

Regimē ſex reꝝ non nāliū in cura q̄rtane flāmce in actiuis mediū teneat ⁊ paſſiuis ne ātecedēs mā q̄ eſt flā augeat: ⁊ ꝯtinue potoꝝ clauſiōe reſolutio ꝓhibeat. Et iō ꝓ taliū ordinatiōe breuitatis cā ad capl̄ꝫ cure q̄rtane melice te remitto. Aliq̄ tn̄ corrigā q̄ vident̄ mihi corrigēda. Uñ aer clarus exiſtēs odorifer⁹ ⁊ nō vētoſus taꝫ in actiuis q̄ꝫ in paſſiuis meli⁹ eligat̄: quē ſi nālē nō hūeris tibi artificialē ꝯſtrue: qḋ ſupraſcriptis inſpectis leuiter facere ſcies. ſomn⁹ aūt lōgior exiſtat: exercitiū q̄q; magis q̄ꝫ in ceteris ꝯuenit: ⁊ fricationes fortiores de accidētib⁹ aie ꝙ fortis ira ⁊ triſtitia nō ꝯueniūt: gaudiū ⁊ letitia ſupflua ſunt ē vitāda. Quātū ad cibū ⁊ potū vtat̄ pane vt illic hēꝙ ſi aliqualr̄ magis ſalit⁹ eſſet magiſq; furfureus ſatis eſſet tolerabilis. Carnib⁹ inidē dſcriptis vtat̄: ſed porcine: agnine: cuniculine: ſunt oino vitande. oua cōueniūt: caſe⁹ pro cōdimēto oino vitet̄. Pro ꝯfortatiōe oris ſtōi paruꝫ antiq in ſecūda mēſa iterdū pōt exhiberi. Si ſaporib⁹ vti voluerit: dimittat agreſtā penitus: ⁊ vtat̄ illo puluere illic deſcripto. cui⁹. ℞. cinamo. ʒ. i. ⁊ piſces in illo caſu raro ꝯueniūt: qui tūc cōdiant̄: vt in ſepe dicto capitulo dictū eſt: ſꝫ plus de cinamo. addere ꝯbes. Pro ferculo vtat̄ illic deſcriptis ſed dimittat ſpinachias ⁊ rapas: radicis feniculi petroſilij apij in iſto caſu ꝯueniūt: ⁊ marie in declinatiōe: ⁊ ſilr̄ capares ⁊ ſilia: ⁊ oliue cōdite: ⁊ alijs ibidē deſcriptis: poteſt etiā vti illis fructib⁹. Uinū ei⁹ ſit albū odoriferū: vel rubeū clarū: ſatis potens: debite limphatū: lꝫ nō tn̄ ceteris paribus quātū in alijs q̄rtanis: oēm euitet repletionē ⁊ virtute ꝯſtāte in pncipio mediocriter in tenuitate dietet. Carnes vſq; ad tres hebdomadas euitāde: deinde vſq; ad ſtatum groſſi⁹ dietādo reficias: in q̄ poſtea tenuiter dietet. In declinatiōe aūt icipiens ingroſſare gradatim ad ingroſſationem vſq; ad finē pcedēdo. ¶De inanitiōe vō facias vt ſemel aut bis aſſellet oī die. Qḋ ſi nā non fecerit facias ſic. Et p hoc plixitati parcēs ad medicinalia ꝯdeſcendo. ℞. malue blitis mercurial. floꝝ camomil. ſūmitatū cauliū rube. an̄. ℳ. i. ordei. ℳ. ß. ⁊ fiat decoctio: flores q̄ſi i fine pone: ⁊ de tali dcoctiōe accipe li. i. ß. in q̄ diſſolue caſſie pulueris zuc. an̄. ℥. i. olei cōis. ℥. iii. ſalis triti parū: ⁊ fiat cliſtere. Et ſi per os lenire vis facias ſic. ℞. yſopi. ℳ. i. capil. vene. ordei an̄. ℳ. ß. paſſularū. ʒ. ß. ligritie. ʒ. iii. fiat dcoctio: ⁊ in. ℥. iii. ß. diſſolue caſſie aut māne. ʒ. x. mellis roſ. ʒ. ß. ⁊ ſi adderes pulueris cinamo. ℈. i. bonum eſſet: ⁊ fac potuꝫ. Si infirmus ſemel aut bis p ſe aſſellauerit talia dimittas. ¶His factis q̄ꝫuis erit de raro ꝯtingētib⁹ ſi flōmiā fiendā iudicaueris: qꝛ ifirm⁹ eſſet iuuenis ⁊ robuſt⁹ multū repletus taliter ꝙ ex flōmia iudicaueris nām fore aliq̄lr̄ exonerādā: illḋ facere poſſes. Sꝫ caue ne p ipſꝫ deducas egrū ad hūoꝝ fridoꝝ cruditatē: vt dicit fili⁹ aboali 4ᵃ pmi. c. d flōmia. ¶Deinde ad māe digōnē veniēdo facias ſic. ℞. oximel. ſimplicis. ℥. ß. aq̄ feni. aq̄ abſinthij: aq̄ fumiterre an̄. ℥. ii. clarificet pro duab⁹ vicib⁹ aromatizet cū optio cinamomo. ¶Si nō vis ſirupū facias iulep iſto mō. ℞. aq̄ꝝ feni. abſin. an̄. ℥. iii. fumiterre. ℥. vi. aceti. ℥. i. zuch. ℥. iii. ß. ⁊ fiat iulep aromatizatū cū cinamo. ⁊ da. ℥. iiij. pro vice calidū. ¶Uel da aq̄s ſimplices iſto mō. ℞. aq̄ feni. aq̄ abſin. an̄. ℥. i. aq̄ fumiterre. ℥. i. ß. zuc. ʒ. ß. ⁊ calidas i potu tribue p vna vice. ¶Quinq; vicib⁹ vel ſex exhibito digeſtiuo cū aliq̄ ex iſraſcriptis ſolutiuis mā euacuet̄: vt. ℞. capil. ve. floꝝ buglo. cuſcute an̄. ℳ. ß. ordei quartā ptē. ℳ. i. ligritie paſſularū an̄. ʒ. ß. ani. ʒ. i. fiat decoctio: de qua accipe. ℥. iiij. ⁊ in ea infunde turbith. ℈. i. ℈℈. ℈. ß. polipodij. ʒ. i. caleſiant parum: deinde colent̄ forē faciendo expreſſionē: in qua diſſolue caſſie aut māne. ℥. i. mellis ro. ʒ. ß. fiat potio. ¶Uel facias ſic. ℞. aque lactis in qua bullita ſit primo. ʒ. ß. paſſularuꝫ: ⁊ poſtea colate. ℥. iiij. ß. in tali aqua infunde turbith ℈. ii. polipodij. ʒ. i. vt ſupra fiat expſſio cū. ℥. i. caſſie aut māne: ⁊. ʒ. ß. mellis roſ. fac potionē. ¶Uel facias ſic. ℞. agarici. ʒ. i. ſalis gēme gra. vi. iſunde i aq̄ lactis: ⁊ oximell ſql.

liticí:añ.ʒ.i.ſtent ꝑ horas duodecim in īfuſione.deīde for tis fiat exp̄reſſio:cui adde caſſie vel māne diſſolute cū de coctione ꝓma:vel cū aqua lactis.ʒ.vj.turbith puluerizati. ℈.i.ʒʒ.gra.iiij.⁊ fiat potus.❡Et ſi vis aquā ad alembicū facere facias ſic.℞.agarici.ʒ.vi.polipodij.ʒ.ß.turbith.ʒ. iii.ʒʒ.cinamo.añ.℈.ii.ſalis gēme:ſpice nardi añ.℈.ß.paſ ſularū.ʒ.i.iſta oīa conquaſſent ſimul ⁊ infundant in aqua lactis li.i.oximellis ſquillitici.ʒ.iij.vini optimi.ʒ.i.cui ad de.ʒ.iij.māne.⁊ hec bene coop̄ta ſtent:ne reſpirēt in īfu ſione ꝑ q̄ttuor dies.deīde ad alembicum pone in balneo marie collocatū:deinde aquā diſtilla:cui⁹ da ſextā partē: ⁊ augeas ⁊ minuas doſim ſi tibi videbit.⁊ hec ē aqua pro delicatis.❡In modū pillularum facias ſic.℞.epithi.tur bith añ.ʒ.v.carui aniſi añ.ʒ.iii.ß.ameos.ʒ.ß.apij ⁊ feni.añ. ʒ.i.ß.ſalis indi.ʒ.ii.ß.yere.ſimplicis gallie.ʒ.i.fiant pillule cū aqua mēte ⁊ da.ʒ.i.Et ſunt Aui.in ca° de cura q̄rtane. ❡Et ēt iſte q̄ ſequunt:vt.℞.agarici ameos epithimi añ. ʒ.ß.ſe.apij:aniſi:feniculi:añ.ʒ.i.ß.ſalis indi.ʒ.ii.ß.yere.ſim plicis turbith añ.ʒ.v.cōfice cū oximelle ſimplici.⁊ da.ʒ.i. ❡Uel facias ſic.℞.pillularū indarū:pillularum de fumo terre añ.ʒ.ß.fac quot vis in vna vice.❡Uel facias ſic.℞. ʒʒ.ʒ.iii.ß.ꝯquaſſent fortiter ⁊ īfunde in.ʒ.vi.aque lactis. ⁊.ʒ.ii.ß.vini optimi:⁊ bulliāt vſq̄ ad ꝯſumptionem tertie ptis:deinde fortis fiat exp̄ſſio:in qua pone agarici optimi ʒ.ß.p̄mittat exiccari ī ſole.deīde.℞.turbith.ʒ.iii.polipodij ʒ.ii.ß.aniſi:ameos:ana.ʒ.i.ß.ſpice.℈.i.yere ſimplicis.ʒ.ß. confice pillulas cū ſucco mēte:vel cū oximelle ſquillitico: addēdo agaricū illū exiccatū.⁊ da.ʒ.i.aſs.n.vſus ſum eis: ⁊ ſunt mirabiles in iſto caſu.❡In modū pulueris facias ſic.℞.turbith.ʒ.iii.maſticis.ʒʒ.añ.ʒ.ß.polipodij.ʒ.i.ß.ani ſi dauci añ.℈.i.zuc.ad pōdus oium:⁊ fiat puluis.cui⁹ do ſis eſt.ʒ.iij.cū aqua mellis vel ordei:aut aq̄ lactis vel bro dio cicerū rube.in qua paꝝ bulliat mellis:vel da cū deco ctione paſſularū.❡Uel ex puluere ſupraſcripto cū lib.ß. zuc.fiat cōfectio in morſellis:de qua tribue.ʒ.i.⁊ plus ſi li bet:q̄ꝛ in tāto zucharo eſt ſolutiuū facile.Potes igit̄ exhi bito digeſtiuo ſuprascripto gr̄a materie minorāde aliquid ex iſtis ſolutiuis exhibere:debes tñ ipſum materia non di geſta in minori exhibere doſi q̄ȝ ſi materia digeſta foret. ❡Exhibito itaq̄ minoratiuo ad vlteriorē trāſeūs materie digeſtionē facias ſic.℞.oximel.cōpoſiti.ʒ.ii.ſiru.de endi uia.ʒ.i.aque feni.buglo.⁊ abſinthij ana.ʒ.ii.clarificet pro duab⁹ vicib⁹ ⁊ aromatizet cū cinamomo.❡Uel fiat iulep ℞.aq̄ radicū feni.⁊ apij añ.ʒ.vi.aq̄ buglo.ʒ.iiij.aq̄ betoni ce:aque fumiterre añ.ʒ.ii.aceti.ʒ.i.zucha.ʒ.iiij.mellis de ſpumati.ʒ.ii.fiat iulep aromatizatū cū cinamo.⁊ da.ʒ.iiii. ꝓ vice.Uel da ex aq̄s ſuprascriptis.ʒ.iiij.cū.ʒ.ß.zuchari. ❡Uel ad eandē intētionē facias ſirupum magiſtralem iſto mō.℞.ſticados meliſſe:floꝝ buglo.⁊ boragi.añ.M.i.ger mandrie:ſcolopen.añ.M.ß.radicum apij ſe.petroſi.añ.ʒ. vi.polipodij.ʒ.iii.paſſularū.ʒ.ß.fiat decoctio in li.iii.aque vſq̄ ad cōſumptionē tertie ptis.deinde colet ⁊ cū lib.i.zu chari ⁊ aceti.ʒ.ii.fiat ſirup⁹ lōgus aromatizat⁹ cū optimo cinamo.⁊ da.ʒ.iiii.ꝓ vice:vel ſufficiēter decoquat:ꝺ quo accipe.ʒ.iiii.aq̄ feni.fumiterre:⁊ buglo.ana.ʒ.ii.clarifica ꝓ duab⁹ vicib⁹.Septies aliquo ex iſtis digeſtiuis exhibi to da q̄ꝺ vis ex dictis ſolutiuis:poſt q̄ꝺ materie ſequēti da ʒ.ii.tyriace optime.❡Et q̄ꝛ vtplurimū hec egritudo eſt lō gior ꝑ aliquot dies infirmam queſcere permitte.Deīde da digeſtiuū tale.℞.ſirupi de epithi.ʒ.ii.oximellis ſimplicis ʒ.i.aquarū abſinthij feni.⁊ buglo.añ.ʒ.ii.clarificet ꝓ dua bus vicibus aromatizando cū cinamo.Et ſi videris mate riam magis ad digeſtionē deuenire:adde loco oximellis ſimplicis oximel cōpoſitū:⁊ dimitte aquā feniculi:⁊ loco ipſius pone aquā fumiterre.❡Uel facias ſic ſirupū magi ſtralem.℞.radicū bruſci:ſparagi:apij:petroſil.feni.añ.ʒ. ß.camedreos:eupato.calam.cicoree ſcolopē.añ.M.ß.me liſſe:florū bora.⁊ buglo.añ.ʒ.ß.ſe.ani.⁊ feni.añ.ʒ.iii.ſpice nardi.ʒ.ii.ß.polipodij.ʒ.ii.ß.paſſularum.ʒ.vi.fiat decoctio in li.iii.aque vſq̄ ad ꝯſumptionē tertie ptis:deinde colet ⁊ cū li.ß.aq̄ fumiterre:⁊.ʒ.iii.aceti.⁊.ʒ.x.zuc.lib.ß.mellis diſpumati fiat ſirupus longus aromatizatus cū cinamo.⁊ da.ʒ.iii.ß.vel.iiij.vel vſq̄ ad ſpiſſitudinē ꝺcoquat:ꝺ quo accipe.ʒ.iii.aq̄ buglo.feni.betonice añ.ʒ.ii.clarificet pro duab⁹ vicib⁹:⁊ aliquot vicib⁹ da:deinde ex ſuprascriptis aliquod exhibeat ſolutiuū.❡Debes igit̄ modo dicto gra datim ꝓcedere q̄ꝝtum eſt de digeſtiuis pariter ⁊ ſolutiuis vſq̄ ad finē egritudinis:min⁹ apatiuū a principio exhiben do:ad maius apitiuū gradatim aſcendēdo ſeu ꝓcedēdo: pariter a minori ſolutiuo vel in minori doſi ad fortius vel ad maiorem doſim.Et ſi cliſteri forti vti volueris:vt preci pit Aui.q̄re deſcriptionē in cura quartane melie fecalis:⁊ loco cōfectiōis amech pone electuariū indum vel diaſini con.❡Et nota ꝑpter lōgitudinē egritudinis debes dimit tere inter vnū ſolutiuū ⁊ aliud ꝑ aliquot dies infirmū qe ſcere:⁊ illo intermedio tp̄e ſi interdū ante cenā.℈.ii.pillu larū alefangi.exhibueris bonum erit.vel.℈.ii.pillularum cōium aloes ⁊ myrrhaꝝ laudando ꝑ pri⁹.❡Et ſi imediate ante ſirupoꝝ exhibitionē volueris quoddā more ſuperius noiatoꝝ ꝯfectionē aliquā p̄bere facias ſic.℞.ſpecierū dia rodon abba.ſpecierū electuarij de gēmis vel diamarga. ac ꝯfectiōis de muſco dulcis vel diapliris arcoticon añ.ʒ. ii.zuc.albi li.ß.fiat ꝯfectio in morſellis cū aqua buglo.de quib⁹ vnū ante ſirupi exhibitionē p̄beas.verſus ſtatū au tem pone ſolū.ʒ.i.ſpecierū diarodon.⁊.ʒ.iij.alteri⁹ ꝯfectio nis.❡In ſtatu vero ⁊ declinatione vtere quo volueris ex eis dimittēdo diarodon abbatis:⁊ tūc eo maxime ꝯuenit letitia galie.❡Quid ſiendū ſit circa ſtōm epar ⁊ ſplenem cū mea in hoc ſummario nō ſit intētio de ipſoꝝ egritudini bus ptractare.q̄re alios doctores:⁊ fac vt ipſi te docent. ❡Circa paroxiſmi regimē q̄ꝝtū ē de rigore cibatiōe ⁊ alijs hmōi facias vt ſupra te docui.ſ.in cura quartane melāco lie fecalis ꝓuocādo vomitū ſi opus fuerit cū eis que illic ſcripta ſunt.❡Et ſi ꝑ diē ante poxiſmū vomitū ꝓuocare volueris:facias vt illic tangit̄:q̄ꝛ ceteris paribus magis in iſta q̄ȝ in alijs ſp̄ebus q̄rtane vomitus conuenit.tyriaca ⁊ ſilr̄ metridatū trāſactis dieb⁹.xl.cū vino calido ſemel aut bis in ſeptimana eſt exhibēda in iſto caſu.Balnea ⁊ ſtufe digeſta materia in hoc q̄q̄ cōueniūt:ante vͦ minime:qui bus ſi vti volueris deſcriptū illic ordinē obſerues.Et idē dico de vnctionibus.De trociſcis vͦ ⁊ ſuccis quos ponit Aui.vt ibi docet facias:q̄ꝛ maxime ꝯueniunt in illo caſu. ❡Sitim q̄q̄ decipias in poxiſmo vt ibi tangit̄.Et ſi infir mus a potatiōe abſtinere nō pōt:da aquā ordei vel aquā ſimplr̄ coctam.nō tñ vt ſepe dictū eſt actualr̄ frigidā.ʒ.ß. mixture infraſcripte.℞.cōſerue buglo.ʒ.iij.cōſerue bora ginis meliſſe ⁊ roſ.añ.ʒ.i.ß.manuſchriſti.ʒ.ii.diamargari. ʒ.i.fragmentoꝝ oium lapidū p̄cioſoꝝ añ.ʒ.i.margaritarū ʒ.ß.folioꝝ auri numero.x.fiat mixtura ⁊ deauret.De hac quoq̄ q̄ñ libet ſine aqua comedere pōt pro virtutis ſuſten tatiōe:quā ꝯtinue querūt aſtātes.❡Et ſi nō placet iſta mi xtura cū aqua pro ſitis extinctiōe facias iulep iſto mō.℞. aq̄ meliſſe:aq̄ buglo.boragi.⁊ roſ.añ.ʒ.iii.fiat iulep cū.ʒ. iii.zuc.albi:aromatizet cū optimo cinamo.⁊ miſce cū aq̄s p̄ſcriptis:q̄ꝛ aquā ordei vel ſimplr̄ decoctā equis portiōi bus in potu tribue:vel adde plus de zucharo.adde quoq̄ ad ſirupoꝝ ſpiſſitudinē:⁊ da tp̄e ſitis.ʒ.ii.cum aqua ordei ʒ.iiij.vel aque ſimplr̄ cocte.Et hic quartanarum iterpola tarum finitur cura.

❡De cura quartane continue ⁊c. Cap.vj.

v T melancolicarū fe.narratio cōpleat q̄rtane conti nue reſtabat ponere curā:verum vt oēs teſtant au ctores hec raro accidit:quā ſi pur curandā hūeris oēs attēde diuerſitates q̄ in materia melica eſſe pñt.vtrū.ſ. ſit melica naturalis ſanguinea:colerica aut flātica:ad cu ius certitudinē ex p̄habitis poteris venire.⁊ poſt h̄ debes curā variare:vt te docui in p̄cedētib⁹.Inter tñ huius curā ⁊ illarū hoc intereſt:ꝙ totū regimē ceteris paribus in hac plus ad frigidū debet declinare:⁊ preterea cum materia in ter vaſa cōtineat̄:⁊ ꝑ cōſequens ſanguini ſit admixta flebo thomia ſienda etate cōplexione ⁊ hmōi alijs ad ipſam reg ſitis cōſentientibus ꝑ prius facta cōiū ſuꝑfluitatū expul ſione cū ſuppoſitorio cōi vel aliquo ex cliſterib⁹ ſeu potio nibus lenitiuis ſuprascriptis.❡Hic tñ vnū nota ꝙ dige ſta mā ſi emorroydes potes ꝓuocare vtiliſſimū valde fo ret cū illa melancolica materia admixta ſanguini ſua gra uitate optime ꝑ vias illas euacuet.❡Cura igit̄ ꝓportiona biliter in hac correſpōdet cure interpolate faciēdo nō na turalium rerū regimen plus in hac q̄ȝ in alijs ceteris pari bus vt dictū eſt ad frigidū declinare.Ideo carnes ſubtra here oportet vel ſaltem cū appropriatis frigidis eas magis alterare.Uinū quoq̄ magis limphandū vel forſan totali ter abſtrahendum vt ex p̄habitis clare cōprehendere pote ris.❡Medicinalia debēt magis ad frigidū declinare.vñ ſirupus acetoſus poteſt in cura hmōi exhiberi.vt refert. Aboali filius.Et ſi fortius oximel ſimplex ⁊ ſi vteris aqua de radicib⁹ vt ipſe dicit ſint radices endiuie ſcarioſile bu gloſ.Et per ſemina intellige frida vt cucurbite melonis. Solutiua plura habes ſupra loco ſuo deſcripta:quorum ſi tibi viſus fuerit neceſſarius illa tuo mō corrige.Et nō ob liuiſcaris quattuor canonū in cura quartane melancolice fecalis ſuperi⁹ deſcriptorum.Hi enī ſunt q̄ȝ maxime ob ſeruandi in hac cura.Et quia ſi interpolataꝝ curā diligen ter conſideraueris deſcriptis hic paucis attentis quartane continue cura planiſſima tibi fiet.Cūq̄ eueniat rariſſime melancolicis febribus finem impono.

❡Tractatus quintus in ſe continet capitula ſex.

❡Quid intelligere debeam⁹ ꝑ duplicē tertianā ſeu tripli cem tertianā ſeu quotidianā:⁊ quid ꝑ duas tertianas vel duas feb.compoſitas. Capitulum. j.

PLacet in hoc loco iuxta cōēm modū loq̄ndi medicoꝝ q̄d ipſi ꝑ ſim plicē:duplicē.⁊ triplicē tertianā q̄tidianā vel q̄rtanā intelligāt.Subſequēter q̄d ꝑ du as fe.vl̄ duas tertianas q̄tidianas vl̄ q̄rta nas deū q̄d ꝑ fe.cōpoſitā declarare.❡Ad p̄m̄ ſimplex dr̄ tertiana cū aliq̄ mā colerica eiuſdē ſp̄ei ſpā liſſime vel eiuſdē denominationis in aliquo vno loco ex tra venas putreſit:⁊ de tertio in tertiū vnicum cauſat paro xiſmū.❡Duplex vero ſi in duob⁹ diſtinctis locis colera putreſiat exēpli gr̄a.ſi colera nālis ſeu nota putreſiat in ſto macho:⁊ hoc modo ſuū facit paroxiſmum:alia vero cole ra eiuſdē denoiationis in epate cras aliū paroxiſmū pro duxerit hanc tertianā duplicē ſermo cōis appellat.Et ita poteſt imaginari triplicē quadruplicē:⁊ pariter de quoti diana ⁊ quartana dicendū eſt.❡Duas vͦ febres eſſe dici mus quādo diuerſaꝝ denominationū due vni accidunt. exempli gratia.Sicut quottidiana ⁊ tertiana vel tertiana et quartana.Et ita dicendū eſt de tribus feb.❡Per duas vero tertianas ⁊ quartanas intelligim⁹ ſi due tertiane vel quartane nō eiuſdē denominatiōis vni eueniāt.puta vna tertiana pura ⁊ vna nota.Et ita de quottidiana ⁊ quarta na dicendum.❡Per feb.vero compoſitam intelligimus. Si due febres inuicē componantur vt putrida cum ethi ca aut tertiana cum quottidiana vel quartana vel tertia na nota interpolata cū tertiana pura cōtinua.⁊ ſic de alijs. ❡Et p̄mo patet ꝙ nō dr̄ feb.cōpoſita rōne compoſitionis materie:q̄ꝛ tūc quelibet tertiana nota ⁊ quartana diceret fe.cōpoſita q̄ꝺ nō eſt verū.Et quo ad imaginationē iſtarū febrium compoſitarū infinitas poſſes facere combinatio nes.❡Ex quibus patet ꝙ ſi tot fe.poſſunt inſimul cōponi alicui paroxiſmi quandoq̄ ſimul ꝑceptibilr̄ poſſunt eue nire.vel ſimul incipient ad iſtū intellectū.ſ.q̄ñ vnus inci pit alteri⁹ poſt parū inceptionē ꝑcipies:⁊ tales paroxiſmi a medicis cōicantes appellant̄.Et quandoq̄ vero anteq̄ȝ primus finiat̄ alter ſuꝑuenit:⁊ tales ſubintrantes dicunt̄. Quandoq̄ vero inter vnum ⁊ alium cadit modica quies ⁊ tales coalternātes ſiue coalterni dicuntur.

❡De cura iſtarum fe.ſi fuerit ſimplex tertiana:ſcis ex p̄e habitis qualiter eā curare debeas.Si vero duplex fuerit eam curatione ſimplicis curas.ſi autē fuerint due tertiane cura eas curatione eis correſpondente:q̄ꝺ ex anteſcriptis ſcies.Et idem de quartana ⁊ quottidiana dicidū eſt.Et ſi ſint febres compoſite ſm̄ diuerſitatē compoſitionis curāde ſunt.❡Inter has tamē aliqne ſunt famoſe propter earum periculum atq̄ curam laborioſam.Unde ſollicite ⁊ prudē ter eſt ad eas ꝓcedendum.Et talibus feb.condignum eſt vt ſequens capitulum faciat mentionē:que fe.emitriteus nuncupat̄.Et ſic huic capitulo finē impono.

❡De ſignis emitriteoꝝ ⁊ tā ꝓnoſticis q̄ȝ demſtatiuis. Ca.ij.

m Agna fuit inter nonnullos antiquos de emitriteo verboꝝ agitatio ponētes ipſi⁹ vnicā eſſe ſpeciem: alij tres alij quattuor.Sed hoc reliquēs atq̄ ratio nes eos mouētes:dico ꝙ emitriteus eſt feb.compoſita ex duabus fe.quarum altera tertiana ſemper exiſtit:⁊ hoc eſt q̄ꝺ ſonat vocabulū nā emitrite⁹ dicit̄ ab emi grece q̄ꝺ eſt mediū latine:⁊ triteus tertiana:q̄ꝛ in emitriteo vna febris eſt ſemper tertiana.ſcōm hoc plures poſſunt eſſe ſpecies emitritei:ratione ſcilicet cōpoſitionis tertiane cū alijs.De famoſioribus tamē faciā mentionē que tres ab auctoribus eſſe dicūtur:maior ſcilicet minor ⁊ medi⁹.❡Maior eſt dū melancolia intra venas:colera vero extra venas:putreſi unt.Sed cum pluries cōtingat melancoliā extra vaſa pu treſieri q̄ȝ intra:⁊ colerā intra q̄ȝ melancoliam:⁊ quartana rarius veniat cōtinua q̄ȝ tertiana continua:potes hāc ſpe ciem emitritei cū alijs coniungere.⁊ ſic quattuor habebis ſpecies emitritei diuerſas curas recipiētes.ſed iſta quar ta ſpecies nondum eſt baptizata.❡Minor vͦ emitriteus eſt cum flegma intra venas ⁊ colera extra venas putreſit ⁊ iſte verus dicit̄ emitriteus apud auctores.❡Medius vero econtra.ſ.cum colera intra ⁊ flegma extra putreſit. ❡Signa iſtarū ſpecierum emitritei ſunt ſatis cognitu dif ficilia:quia paroxiſmi ſiue exacerbationes rariſſime ſunt ſubalternantes:ſepe vero cōicantes vel ſubintrantes.Et niſi ſigna febriū ſimpliciū habueris bene prompta nunq̄ȝ venies ad iſtarū cognitionē febriū.Et tamen ſi p̄dictarum febrium:ſigna tantū notaueris:hec tibi nota ſient per illa: quia ſcōm earū cōpoſitionē erunt ſigna quoq̄ compoſita his nō obſtantibus aliqua ponā hic:vt leuius in ipſarum cognitionem valeas deuenire.❡Maioris emitritei ſigna ſunt:q̄ꝛ infirmus cōtinue affligit̄ cū lento calore ſatis ⁊ ho ra melancolie de quarto in quartum magis infeſtat̄:ſicci tas adeſt cum nigredine lingue ⁊ inſtantia vigiliarū:⁊ q̄ñ q̄ ſomnus nigra corpa ⁊ mortua infirmū terrentia appa rēt.licet ratione colere res citrinas ⁊ rubeas nōnunq̄ȝ pci piat:ac ignē ⁊ ſibi videt̄ ꝙ volet interdum:de tertio vͦ in tertium ſuꝑuenit tertiana paroxiſmus in horis colere cum horripilatione ⁊ alijs ſignis tertiane interpolate.Sȝ quia paroxiſmus eſſe poteſt tam tertiane pure q̄ȝ tertiane note. Quarum ſigna diſtincta ſunt ſuperius:illa tibi memorie re cōmitte:quia tunc cognitio poxiſmi facillima erit.Urina erit ſubtilis rubea:ad quandā tamē tendens nigredinem ſiue liuiditatē:immo quādoq̄ plūbea ꝑ totum apparebit. ❡Pulſus vero erit ſtrictus puus ⁊ tardus:in ſtatu autem paroxiſmi ſiet magnus ⁊ velox:licet non tanta magnitudo ei acquirat̄:⁊ velocitas quāta melācolia exiſtente intra ve nas.⁊ tranſacto poxiſmo ſiet ſtrictus ⁊ paruus ⁊ rarus vt primo.Et ſi infirm⁹ fuerit in tēpe anni etate:regione cō plexione:aere frigidis ⁊ ſiccis.Regimē vero p̄cedens fue rit colere generatiuum:vel econtra ſi fuerit in tempore an ni ⁊ etate:cōplexione:⁊ aere:⁊ regione calidis ⁊ ſiccis re gimen precedēs melancolie generatiuum ſuper maiorem emitriteum certius iudicabis.❡Oꝛ ſi infirmus continue febriat de tertio in tertiū ⁊ hora colere magis infeſtatur: de quarto autē in quartum peius habuerit quē ex ſignis quartane ſuprascriptis aliqua habere cōprehendes.Et

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

vrina ſit ignea ruffa magis q̃ in p̃cedenti. Pulſus vero ſit velox ⁊ ſpiſſus cũ lingue nigredine aſpitate cũ magna ſiti et alienatiõe ⁊ vigiliaꝝ inſtãtia. cũ hoc ⁊ ſũt que imediate de etate ⁊ cõplexione ⁊ ſilibus dicta ſũt quartam ſpeciem emitritei ab auctoribus nõ cõiter baptizatã ponere nõ vereris. ¶ Si aũt fuerit fe. cõtinua cuꝫ lento calore: ⁊ oĩ die flegmatis hora extrema frigent aliqualr̃. ita vt illa hora aliqualis excreſcẽtia ɔtinue fe. pcipiaƭ: adeſt in capite grauitas ⁊ ꝓpter multitudinẽ vaporũ ad ipm aſcẽdentiuꝫ multo ſomno grauaƭ. ita vt quaſi ſubeticus videaƭ de tertio i tertium paroxiſm⁹ tertiane accidit eadẽ cum horripilatione ⁊ alijs ſignis in paroxiſmis tertiane venire ſolitis: q̃ menti cõtinue tene. ſi honoreꝫ de fe. habere volueris. Urina ſubruffa in colore tamẽ remiſſa ſpiſſa ⁊ liuida: ⁊ maxime circa ptes ſupiores. vomitus quoꝫ ſi affuerit ex colera erit et flegmate mixtus. Et ſi infirm⁹ fuerit in tempore anni: cõplexione: regione: etate: aere frigidis ⁊ humidis. Precedens võ regimẽ colere multiplicatiuũ vel econtra: q: ſ. in tempore: complexione: etate ⁊ regione calidis ⁊ ſiccis et p̃cedẽs regimen flegmatis generatiuũ: fies de minori certior emitriteo. ¶ Cũ ſi videris infirmũ cõtinue febrientem cũ calore acuto ⁊ intenſo valde cũ alienatione furore ⁊ vigiliarũ inſtãtia ⁊ nigredine ⁊ aſperitate lingue cum vehementi ſiti de tertio in tertium ⁊ hora colere febris hec magis inualeſcat: ſingulo vero die ⁊ hora flegmatis euꝫ paroxiſmus inuadit cũ rigore frigore ⁊ alijs accidentibus paroxiſmũ quotidiane feb. cõcomitare ſolentib⁹ q̃ longinq̃ a tua memoria habere nõ debes: ſi de his feb. bene vis iudicare. Urina vero ruffa vel ſubruffa fuerit mediocri cum ſubſtantia liuẽs a media regione ſupra hunc fore mediuꝫ emitriteuꝫ p̃nunciabis. ⁊ ſi in tp̃e: cõplexione ⁊ ſimilibus calidis ⁊ ſiccis. regimen vero humidũ ⁊ frigidum preceſſerit vel econtra: certius habebis iudicium de hoc.

¶ Pronoſtica autẽ: maior emitriteus raro accidit: ⁊ ſi euenit raro curã recipit. De emitriteo vero nõ baptizato huic oppoſito ſi venerit in breui terminatur: q: rõne colere intra vaſa putreſcẽtis erit tertiana cõtinua que ꝓpter velocem motũ eius finiƭ in breui: ſed paroxiſm⁹ quartane manebit: ⁊ ꝓpter hoc in breui iterficit vel feb. ſimplex remanet: que quartana interpolata nũcupaƭ: ⁊ q: talis emitriteus accidit raro: ⁊ cum adeſt ꝓpter ei⁹ velocem terminationem a medicis cõiter nõ diſcerniƭ: ideo auctores de eo nõ aliã fecerũt mentionẽ. ¶ Item emitriteoꝝ termin⁹ eſt ſm materiaꝫ ipſos cãntem: ⁊ ſm q̃ intra vel extra venas putrefit. Unde colera dominãs eũ abbreuiat. flegma auteꝫ ſiue melia ipm ꝓlongat. ⁊ ob hoc aliq̃ inter acutas egritudines iſpum ponũt: qua de re vltra ſex mẽſes vt refert. Aui. nõ contingit aliquem ꝓlongari. Et ſi qs tante fuerit ſolertie vt hoꝝ emitriteoꝝ ſpẽs comprehendat ex prehabitis leuiter fiet cura: ſciatq; curã adhibere: q: ſm humorum compoſitionẽ debet eſſe ⁊ cura cõpoſita. q: ſm exigentiaꝫ calida cum frigidis ⁊ humida cũ ſiccis debes cõmiſcere: Naꝫ vt inq̃t aboali p̃ma quarti ca° ꝓprio: inter calidum diſcernunt ⁊ frigiduꝫ cum frigidis ſi opus fuerit cordis calorem extraneũ extinguẽdo: ⁊ cũ calidis materiã digerendo ecõtra ſm rei neceſſitatẽ. Et ſubiungẽs ait: qs eſt q curat emitritum abſq; hoc: q̃ ſi natura fortis nõ fuerit in diſcernẽdo tũc nõ ꝓdeſt curatio quocũq; mõ fiat. Conſidera igitur haꝝ fe. cõpoſitionẽ ⁊ ſm naturaꝫ materie cõponentis ⁊ loci differẽtiã: hoc eſt q̃ itra vel extra venas putrefit. De his ꝓnoſticari hoc leuiter facere ſcies ſi p̃cedentium ꝓnoſtica bene memorie cõmendaueris. Et hec tã de ſignis pronoſticis q̃ demonſtratiuis emitriteoꝝ.

¶ De cura emitritei maioris. Cap. iij.

a D curã emitriteoꝝ deueniẽs a maiori p̃mo ichoãdo. Qui ⁊ ſi ſit de raro contingentib⁹ ipm fieri: non tamẽ includit repugnãtiã. ¶ Sit igiƭ aer temperatus in frigore ad humiditateꝫ declinãs tamẽ: quẽ ſi naturalem nõ habueris ſm neceſſitatẽ tibi fabrica. q̃ leuiter facere ſcies ſi p̃teritoꝝ fueris recordatus. ¶ Eligat quietem motũ relinquens: ſomnus ſolito longior conueniret: inter anime accidentiã gaudiũ cõueniret ꝓpatum. ſed alioꝝ ſuperfluitas eſt oĩno vitãda. ¶ Et regimẽ tibi memento. Sit panis bene a furfure mundus: ⁊ ſit ſine ſale pinſatus cruſtis inferioribus ⁊ ſupioribus abiectis etate triũ dieꝝ. Carnes ſint edine galine iuuenes: vituline: capreoline lactantes ⁊ natiuitati ꝓpinque: ⁊ conſimilr̃ cuniculine: leporine: ⁊ porcine nõnunq̃ poſſunt exhiberi faſiani: pdices: et auicule rubales ſilr̃ cõueniunt: ⁊ he carnes elixe potius q̃ in veru coquanƭ: ⁊ ſi fuerint aſſate cruſte deponantur.

¶ Pro ferculo tñ in brudio ſuarũ carniũ q̃ aliter cõuenit amidũ ſimula euanatũ ordeatuꝫ amigd. pãnata ſpinachia borago lactuca: endi. cucurbita. ¶ Pro ſaporibus elige ex habitis ſupius in cura q̃rtane ⁊ tertiane. quas iudicaueris ſm exigentiã conuenire. ¶ Et ſcias q̃ ſm coleram huiuſmodi paroxiſmi inductiuã debes totuꝫ regimẽ ad magis vl̃ minus frigiduꝫ facere declinare. principalr̃ tamen habito reſpectu ad materiã intra venas putreſcentẽ. ¶ Uinum ſit album vel rubeũ claruꝫ inter dulce ⁊ acerbũ mediũ tenẽs potius verſus latus acerbitatis declinãs cũ aquis zuchari ſm eius potentiã limphatuꝫ. ¶ Libere aque piſces eligantur: vt temali: lutij: perge ⁊c̃. ¶ Fructus propter eorum in ſtomacho corruptionẽ facilẽ vitandi ſunt: ⁊ repletio cõſimiliter oĩs. De inanitione autẽ infraſcriptis patebit: quare de eis breuiter expeditus: q: non naturaliũ regimen ex ſcriptis ꝑ te eligere ſcies ad medicinalia condeſcendo.

¶ Pro q̃ nota q̃ ſi venter cõſtipatus fuerit cõium ſupfluitatum p̃mo ſiat eductio cũ ſuppoſitorio cõi vel alio ſimili. ¶ Uel ſiat tale cliſtere. ℞. malue blitis mercurialis ordei. ana. ℳ. i. ſiat decoctio: de qua accipe lib. i. ß. in qua diſſolue caſſie pulueris zuchari añ. ℥. i. olei vio. ℥. iij. ſalis parum: ⁊ ſiat cliſtere. ¶ Et ſi per os lenire volueris. ℞. lupu. capilloꝝ ve. florum boraginis: bugloſſe: ⁊ vio. ana. ℳ. i. ⁊ ſiat decoctio. de qua accipe. ℥. iiij. ß. in qua diſſolue mãne aut caſſie. ℥. i. ß. ſyrupi viol. ℥. i. ⁊ ſiat potus. ¶ Cõibus autem eductis ſupfluitatibus ſiat flebothomia de baſilica de extra. vel dena media regſtis ad flebothomiã conſentientibus. materia intra vaſa exiſtẽte cõueniẽs eſt flebothomia vt ſentit. Auicen. prima quarti. caplo de cura quartane et continue: ⁊ mẽn habeas flebothomiaꝫ: ⁊ ſolutiua ſemper in die quietis ſeu minoris afflictionis exhibere. ¶ His factis ſi videris materiam pre multitudine naturã opprimere: quam minorãdã iudicaueris: facias ſic. ℞. reubar. ℈. ij. ſpice gra. iiij. polipodij. ℥. i. infundanƭ in aqua lactis. ℥. iiij. deinde caleſiant: ⁊ fortis ſiat expreſſio. cui adde caſſie vel mãne. ℥. i. ſyrupi vio. ℥. ß. ſiat pot⁹. ¶ Uel facias ſic. ℞. capil. ve. lupulo. floꝝ boragi. bugloſ. añ. ℳ. ß. tamarindorum. ℥. ß. ſiat decoctio. in cuius q̃ſi ſine addatur epithimi. ℥. iij. de tali decoctiõe accipe. ℥. iij. ß. in qua diſſolue caſſie vel manne. ℥. i. electuarij de ſucco roſaꝝ. ℈. ij. cõfectionis amech. ℈. iiij. ſyrupi vio. ℥. i. ⁊ ſiat potus. ¶ In modũ pill. ¶ ℞. pillul. de reubar. pill' ſindarũ añ. ℥. ß. ſiant pillule. vij. vl̃. viij. ¶ Uel ꝑ boli facias ſic. ℞. electuarij de ſucco roſ. ℥. i. cõfectiõis amech. ℥. ij. zuchari quãtũ ſufficit: ⁊ ſiat bolus ⁊ deaureƭ. ¶ Et ſemꝑ habeas menti ſolutiua componere ſm humoꝝ cõpoſitionẽ q̃ ſi plus abundat colera: et eius furioſitatem times de farmaco plus eã reſpiciẽte addere: ⁊ ſi min⁹: min⁹. ſi equalr̃: equalr̃. Et ideo plura deſcribere ſolutiua mihi ſupfluũ videƭ. ſed reſpice ſupra caplis de tertiana ⁊ q̃rtana. q: illic de ſolutiuis inuenies oẽm maneriem adminiſtratiõis ſolutiuoꝝ. Illa igiƭ ſm neceſſitatem inſimul cõpone: ſiue ſint cõfectiões ſiue potiões: ſiue pulueres: pill'e ſiue aque. ¶ Exhibito itaq; minoratiuo ſi opus fuerit ad materie digeſtionẽ facias ſic. ℞. ſyru. acetoſ. ſimplicis viol. añ. ℥. i. ß. aque endiuie. ℥. iiij. aque buglo. ℥. ij. miſce ꝓ duabus vicibus: ⁊ in. potu tribue. Et ſi vis clarificã. ⁊ aromatiza cũ ſandalis citrinis. vel da. ℥. iiij. p̃dictaꝝ aquarum cũ zucharo: ſiat iulep aromatizatum cũ ſandalis digeſta mã euacua eã quouis ſolutiuo ſm regulas ſtatim deſcriptas. ¶ Et ſi egritudo prolongareƭ: poſſes dare oximel diureticum cum ſyrup. vio. fac ſic. ℞. oximellis diuretici. ℥. ij. ſyr. vio. ℥. i. aque bugloſ. ⁊ endi. añ. ℥. iij. clarificetur pro duabus vicibus. Et ſi materia incipiet digeri: poſſes addere aquaꝫ ſumiterre: ⁊ iſto digeſtiuo pluries exhibito euacua vt ſupra. ¶ Cõfectiones in hac emitritei ſpẽ cõuenientes ſũt diacoralli ⁊ manuſchriſti cũ plis. ¶ Uel facias ſic. ℞. margaritarum. ℥. i. ß. coralloꝝ ru. ℈. ij. ſaphiri granati. ſmarag. rubini ana. ℈. ß. cinamo. ℥. ß. zucha. al. lib. ß. ſiat cõfectio in morſellis cũ aqua roſa. ⁊ buglo. ¶ Uel ſiat talis mixtura. ℞. cõſerue borag. roſa. buglo. ⁊ violis. añ. ℥. ij. manuchriſti cuꝫ plis. ℥. ij. diacoral. ℥. i. ſolio. auri numero. xij. ſiat mixtura ⁊ deaureƭ. Et ſi magna fuerit in epate flamma poſſes in declinatione addere triaſandaloꝝ vel diarodon abbatis. que tamẽ plus in fine declinationis conueniunt q̃ in alio tp̃e ¶ Uel facias ſic. ℞. ſpecieruꝫ triaſandoloꝝ ſpẽrum diarodon abba. añ. ℥. ij. zuchari al. lib. ß. ⁊ ſiat confectio in morſellis. ¶ Si iudicares cor ⁊ epar fore multuꝫ inflammata ꝓpter q̃ velles eis epithima applicare: quere ſupra de ſinocha inflatiua. ⁊ c. de tertiana pura. ibi te docui. ¶ De facto cibationis ſꝫ ſtatus longitudinẽ vel ꝓpinquitatem debes a p̃ncipio groſſius vel magis tenuiter cibare vel dietare: q̃ ſupraſcriptis inſpectis leuiter facere ſcies. Hora vero cibationis ſit cum magis quieſcit iſirm⁹. ¶ Et hec de cura maioris emitritei.

¶ De cura emitritei nondũ baptizati. Cap. iiij.

e Mitrite⁹ nondũ baptizatus cõiter eſt cũ colera intra venas ⁊ melãcolia extra putreuerit. ¶ Pro cuius cura totũ regimẽ ad magis fridum ⁊ humiduꝫ q̃ in p̃cedenti facias declinare: ⁊ ꝓpter hoc carnes exhibende non ſunt. q̃ ſi exhibeanƭ alterentur cum lactuca: cucurbita: endiuia: portulaca: vel agreſta: ſuc. arantij. granati: acetoſitate citri: vel cũ q̃ttuor ſe. frigidoꝝ emulſione. Et ſi colerica fe. receſſerit melica remanẽte: cura vt in ꝓprijs capitulis ſupra tangiƭ. ¶ Uinũ q̃ꝫ non deƭ: ſed aqua ordei vel zucha. ſed ſi etas vel cõſuetudo vel aliq̃ hmõi te coegerit ad dandũ vinũ ſit albuꝫ bene limphatũ. ¶ Ex confectionibus vtere ſupius deſcriptis imediate: ⁊ ſi ſupfluitatum cõmuniũ eductio fuerit neceſſaria vtere cliſterib⁹ vel potionibus lenitiuis in cura tertiane poſitis. deinde ſi flebothomiã iudicaueris fiendam baſilicã dextrã incide.

¶ Succeſſiue ad materie digeſtionẽ trãſiens. ℞. ſyru. ace. ſimpli. ℥. ij. ſyru. vio. ℥. ij. aque endi. ℥. iiij. aque bugloſſe. ℥. ij. vel aque zuc. ℥. vj. clarifica ꝓ duab⁹ vicibus aromatizetur cum ſandalis citri. ⁊ da de eo vſq; ad materie digeſtionem. ¶ Deinde ſi ſolutiuum dare volueris quere in cura tertiane pure: ⁊ ex eis facias cõpoſitionẽ cuꝫ deſcriptis in cura quartane correſpõdẽs huic paroxiſmo: adde tamen plus de ſolutiuis colere. Itẽ multa ſolutiua ad hanc intentionẽ deſcripta inuenies in cura quartane colerice: et propter hoc cauſa breuitatis hic ea ponere dimitto. ¶ Unuꝫ tamẽ habeas in emitriteo generale: ⁊ eſt q̃ ſis magis ſollicitus de materia intra venas q̃ extra ceteris paribus putreſcente. Et ſi ꝓpter materie furioſitateꝫ vel eius multitudinẽ ante digeſtionem minoratiuum dare volueris ex his que dixi vnuꝫ tribue. ¶ Et ſi neceſſe fuerit te ad vlterioreꝫ ꝓcedere digeſtionẽ. ℞. ſyru. de. endi. ℥. ij. ſyru. aceto. ſimplicis. ℥. i. aquaꝝ endi. bugloſſe añ. ℥. iij. vel aque zucha. ℥. vi. clarificeƭ ⁊ aromatizeƭ cum ſandalis: quo pluries exhibito reitera ſolutiuũ. Si epithima fuerit neceſſarium: quere vt ſupra. Et hec ſi bene notãtur ſufficiant ꝑ cura quarte ſpeciei emitritei nõdum baptizati.

¶ De cura minoris ⁊ veri emitritei ⁊ etiã medij. Cap. v.

m Jnoris ⁊ veri emitritei cura ſic ordinaƭ. Prio facias vt frigiditate ⁊ humiditate flegma in ſuis qualitatibus nõ augeaƭ: ⁊ ſiccitate ⁊ caliditate colera in ſuis qualitatibus nõ augeaƭ: ꝓpter q̃ facias vt aer tam in actiuis q̃ in paſſiuis tempat⁹ exiſtat: quẽ ſi non habueris ſm neceſſitatem altera ipm: q̃ ex ſepe dictis facere ſcias. ℳotũ relinquẽs q̃ete vtaƭ infirm⁹. Somnus vero cum ratione flegmatis ſolito minor ceteris paribus eẽe debeat: ⁊ ratione colere maior cũ infirmi cõſuetudine adequabis. ¶ Et ſi nõnulli laudãt nõ fore maluꝫ infirmũ nõnunq̃ ad iram ꝓuocari: ⁊ ꝑ ideꝫ ad timorẽ: vt inferius calore fortificato cõſumaƭ: vel in ſuis exceſſiuis qualitatibus altereƭ. Dico q̃ tutius ⁊ regularius eſt nullũ accidens aĩe exceſſiuũ inducere: cõtingẽs eni eſt vt ex ira vl̃ timore colera magis q̃ prius intendaƭ. vnde ex tertiana interpolata. poſſet fieri tertiana cõtinua. ⁊ ſic ſimul eſſent due continue quarum ſimultatem Auicẽ. ⁊ multi alij nõ negauerũt: ⁊ tũc infirmi pditio valde timẽda foret. ¶ De cibo ⁊ potu a pane inchoans dico q̃ debet eſſe a furfure mũdus cũ ſale ⁊ fermento cõpetenter pinſatus. Et carnib⁹ vtaƭ montoninis: edinis vitulinis: leporinis: cuniculinis: iuuenibus: auicule parue: ⁊ faſiani cõueniũt. Et has carnes cõueniẽtius eſt in aq̃ q̃ in veru decoq̃ facere. ¶ In ferculo vitãda eſt cucurbita: lactuca: portulaca: endi. Alijs vero in capitulo de maiori emitriteo deſcriptis, vti põt. reſpectũ tamẽ habeas ad colerã hanc inducentẽ fe. ſi ipſam ad inflãmationẽ maxime acutã cerneres leuiter cuꝫ ſupraſcriptis cibaria ſua poteris alterare. ¶ Sapores in h̃ ɔuenĩetes ex ſupraſcriptis ſibi elige. Unũ ſepe dictũ memorie ſemꝑ habeas. ſ. groſſius vel magis tenuiter dietare a p̃ncipio ſm q̃ ſtatum magis vel min⁹ ꝓpinquũ iudicaueris. In ſtatu vero tenuiter ⁊ in declinatione gradatim ad ingroſſationẽ deuenies.

¶ Piſces ⁊ fructus ſunt oĩno vitãdi. Sed ſi pur interdum vtereƭ piſcib⁹ ſint bone aque ſquamoſi. vt ꝑge lutij temali ⁊c̃. Et ſi modico cina. in ſuis condimẽtis vſus fuerit vtile valde erit. Uinũ ſit album vel rubeum clarũ vel limphatum ſm potentiaꝫ. Omnis vitãda eſt repletio. De inanitione võ iſra dicetur. ¶ Ad medicialia. n. trãſeũdo: ſi neceſſaria fuerit lenitio facias ſic. ℞. malue blitis mercurial' ſummitatũ cauliũ rube. añ. ℳ. i. ſiat decoctio: in cui⁹ li. i. ß. diſſolue caſſie pulueris zuc. añ. ℥. i. olei cõis. ℥. iij. ſal' triti parum ⁊ ſiat cliſtere. ¶ Uel da. ℥. x. caſſie aut mãne diſſolute cũ decoctione lupul. capil. ve. cuſcute: paſſularuꝫ: addẽdo mell' ro. ℥. i. ⁊ ſiat pot⁹. Facta lenitione ſi opus eſt flebothomie venã mediã vel baſilicã incide. ¶ Deinde ad materie digeſtionẽ veniẽdo ſi magis reſpicis flegma. ℞. oximellis ſimplicis. ℥. ij. mell' ro. colla. ℥. i. aque endiuie. aque abſinthij: aque feniculi añ. ℥. ij. clarificeƭ ꝓ duab⁹ vicib⁹: ⁊ aromatizetur cum cinamomo. ⁊ hoc ſi magis reſpicis flegma. Et ſi magis reſpicis colerã pone loco oximellis ſimplicis ſyru. aceto. ſimplicẽ. ¶ Et ſi ſyrupos abhorret ⁊ aquas iulepizare velles: debes ſm intentionẽ quã habes ad colerã plus vel minus de aqua endiuie vel alijs cõmiſcere: ⁊ ſi volueris poteris dare ſolas aq̃s cũ zucharo. ¶ Si añ digeſtionẽ materiã minorare volueris: vel digeſtã euacuare: debes reſpicientia flegma ⁊ colerã commiſcere magis et minus ſm intẽtionẽ quã habeas. Et q: ſolutiua ſic ſcribere longum foret. Require ſupra in capitulis ⁊ de qotidiana ⁊ tertiana: ⁊ ex illis ſolutis mõ quo dictũ ẽ facias mixtionem. ¶ Exhibito ſolutiuo ſi ad vlteriorẽ digeſtionem ⁊ maiorẽ apertionẽ venire oporteat ad ſyrupũ acetoſum de radicibus vel oximelle cõpoſitũ. Uel ſyrupũ magiſtralem ſic facias. ℞. radi. feniculi: apij: endi. añ. ℥. i. ſe. aniſi: feniculi: apij. añ. ℥. ß. ro. ru. ℥. vi. liquiritie. paſſul. ana. ℥. iij. ſuc. endi. ſuc. apij: añ. li. i. decoquãtur in li. iij. aque ad cõſumptionẽ tertie ptis: deinde coleƭ. cui addaƭ li. ß. aceti fortiſſimi. zuc. li. i. ß. ſiat ſyru. longus: ⁊ aromatizeƭ cum cinamomo ⁊ da. ℥. iiij. ꝓ vice: vel inſpiſſeƭ. ⁊ da. ℥. i. ß. cum. ℥. iij. aq̃ zucca. ꝓ vice: dato ſepi⁹ digeſtiuo fac de ſolutiuo vt ſepius dictum eſt. ¶ Ex cõfectionibus mixturis ⁊c̃. vtere appropriatis materie calide ⁊ frigide ſm intentionem quam habes: quas elige ex ſupraſcriptis. ¶ Et ſi tacta in iſto caſu ⁊ duobus p̃cedẽtibus bene notaueris cura medij emitritei ſiet tibi plana: debet tamẽ totũ regimẽ ꝓpter coleraꝫ

Memento q̃ minores fiendas in die quietis l minoris afflictionis

Canon obseruanda in emitriteo

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

intra venas putreſcēte plus ad frigidum declinare: ⁊ ideo vtaꝛ lactuca: cucurbita: endi. ⁊ alijs hmōi ſecur⁹ ꝙ̄ in mi nori. ⁊ danda eſt in principio alijs cōſentientibus: ⁊ in au gmēto aqua ordei: ⁊ aqua zuchari⁹in potu: ⁊ dimittat car gnes: vel cum ſupraſcriptis alterentur. In leniuis ⁊ flebo thomia. Facias vt ſepe dictū eſt. In digeſtiuis vo: ⁊ in ſo lutiuis ſm materie diſpoſitionē: vidē dico de ꝯfectionī bus ⁊ alijs huiuſmodi. Qua de re ſi fe. aliquas compoſitas curandas habueris cum multiplices eſſe poſſint: vt habi tum eſt ſm exigentiam curā componere: ſiue humorales in ter ſe componuntur vel humorales ⁊ ethica.

¶ Et curā fe. que componūtur cuꝫ apoſtematibus ex cura deprehendes apoſtemati. Sed cum in hoc ſūmario mea nō ſit intentio tractare de eis eā dimitto ⁊c. illaꝫ cura vt te docent auctores: q: fe. ab illis pendēte curabis: ⁊ maxime ſi quidē anteſcriptū memorie comēdaueris. Et hec de emi triteis ⁊ compoſitis fe. dicta ſufficiant.

¶ De ſignis taꝫ pronoſticis ꝙ̄ demōſtratiuis fe. peſtilētia lis ⁊ eius cura. Capitulum. vj.

V T materialibus fe. finem imponerē: reſtabat de pe ſtilentiali fe. aliquā facere mentionem. Et quia in tractatu ꝺ peſte: quē ad illuſtrē ducē mediolani cō feci poſtꝙ̄ hunc tractatū de fe. vſqꝫ ad capl̄m p̄ſens exclu ſiue pfecerā: nō ſolū apoſtematū peſtilentialiuꝫ materiam ſed etiā ipſi⁹ fe. peſtilētialis cauſas. ⁊ ſigna taꝫ ꝓnoſtica ꝙ̄ demonſtratiua. ⁊ curā ptractaui: de ea hic nō multuꝫ ſim brias ptractabo: attamē de ipſa hic aliq̄ paucula ad apo ſtemata peſtilentialia nullū habendo reſpectum ſatis vti lia: ⁊ huic ꝓpoſito ptinētia ſcribere diſpoſui. ¶ Pro q̄ no ta ꝙ feb. peſtilentialis pōt ab oībus humorib⁹ indifferen ter ꝓuenire. Nā cōtingit interdū aerē eſſe infectū veneno ſitate: puta a cōſtellatione vl̄ ab aliq̄ vapore ab aliq̄ corpe reſoluto: ſicut exēpli grā. ſ. ab infectis cadaueribus: ⁊ a ſta gnis corruptis a cimiterijs ſterglineis aut cōſilibus: q aer ſic infectus ad cor attract⁹ ſpūs inficit venenoſitate. qui in fecti humorē magis aptū talē infectionē ſuſcipe inficiūt: et ſic fe. cauſaꝛ peſtilentialis. Interdū tamē in viſceribus ter re vapores includunꝛ venenoſi q plantas inficiūt aut plan tarū nutrimētū: ꝓpter qꝺ illa terre naſcētia comeſta nō ſo lum humores quos generāt inficiūt. veruꝫ etiam in corpe exiſtētes. Ideo dicebat Aui. 2ᵃ pmi. doctrina. 2ᵃ caᵒ de iu dicijs cōplexionis anni. ꝙ mortalitates corrumpunt arbo res ⁊ vegetabilia: ideoqꝫ corrūpunꝛ ex ea aialibus q̄ ea co medunt. Et ideo hoies q eis veſcūtur: corrūpuntur. ⁊c.

¶ Hui⁹ autē fe. ſigna cōia ſunt: q: ſine magno exteriori ca lore infirmū interi⁹ inquietū reddit. Calor enim ꝓpter ma ximū cordis nocumētū trahiꝛ ad intra: ideo ſoluꝫ in interi us incendiꝛ. Unde nōnulli interdum referunt ſe tm̄ cauma ad intra ſentire: vt aduri videanꝛ: ⁊ ideo neceſſario in tali bus magnificaꝛ anhelit⁹ vl̄ frequētaꝛ. pulſus in omni tali fe. vtplurimum eſt debilis velox ⁊ ſpiſſus ⁊ ſiſtoles maior dyaſtole exiſtit. ¶ Qꝫ ſi cuꝫ hoc alienatio furor aut inſtan tia affuerit vigiliarum facici ac oculoꝝ citrinitas cū nigre dine lingue oris amaritudine vel ſalſedine cū intenſa ſiti a colera ſeu a flegmate ſalſo hanc fe. ꝓuenire iudicabis. In flegmate tamē ſalſo accidentia oia ꝙ̄ in colera magis de bēt eſſe qeta. ¶ Si aūt īfirmo appareat vt circa ꝓcordialia ſoffocet: ⁊ ī ore dulcedinē aliquā ſenſerit: rubedoqꝫ ī facie ⁊ oculis appareat: cūqꝫ ipm tetigeris: ⁊ faciē quaſi madi dam ac ſi ſudare vellet inuenies nec ei magnus inſit furor alijs ſignis cōibus appentibus ſanguinē fore in cā ꝓnun ciabis. ¶ Sed ſi a flegmate ꝓuenerit paliditas potius ꝙ̄ rubedo erit in facie: ac qetiora oia accidētia erūt: ⁊ ceteris parib⁹ maiorē ꝙ̄ in alijs inuenies diuerſitatem in pulſu: ⁊ ſtat q̄nqꝫ in iſto caſu vt nō loquaꝛ neqꝫ bene ſentiat pro pter defectū aialis virtutis. ¶ Et ſi a melancolia ꝓuenerit infirmus erit magis triſtis minuſqꝫ de ſalute cōfidens. Et vt breuiter me de his expediā: ſi vis certius iudicare inter cetera cōſidera cōplexionē ⁊ regimē ꝓcedens: deinde eta tem ⁊ regionē: tps anni: ⁊ ſilia ſepe dicta. Et de his iudica ſꝫ humorē cui magis cōuenūt. ¶ De natura aūt huius fe. eſt vtplurimū variolas: ⁊ morbillos antracē carbunculum vel bubonē demōſtret. De qbus ſi notitiā habere volueris recurre ad tractatū de peſte. q: de illis illic plene tractatur.

¶ Urina autē in tali fe. tibi ſemp nūcius certior nō exiſtit. Nam ex his qdem fe. vt inqt Aui. eſt in qua nō ſentit eger neqꝫ tangēs ꝓpinquus multitudinē caloris: neqꝫ alteratur pulſus aliqua alteratione magna: ⁊ tamē ipſa eſt interficiēs velociter. Cui⁹ cauſa eſt vt inqt Cōcilia. differētia. 93ᵃ q: ꝓ pꝛiū eſt fe. peſtilentiali vt cordi inhereat. ⁊ ſi alijs membris principalib⁹ adhuc radicaꝛ inexiſtat. Unde nā ſi grandis in corde fuerit infectio pterita in nullo attentat inſurgere ꝯtra morbū. Sed corpus velut in ſanitate gubernare co natur: ⁊ iō vrina ſepe apparet bona ⁊ pulſus bon⁹ ⁊ infir mus velociter moriꝛ. Si tamen a ſua naturali diſpoſitione fuerit mutata ſup illū humorē iudica: quē tibi peccare de mōſtrabit. qꝺ facere ſcies ex aliarū fe. putridaruꝫ doctrina ꝓhabita. ¶ In tali fe. ꝙ̄plurima ſepe mala eueniunt acci dentia: vt ſincopis frigiditas extremorum ſudor frigidus ſpaſmus. interduꝫ inflaꝛ vēter ac ylia ſicē ſi eſſet ydropicus fluxus quoqꝫ ventris accidit vnctuoſus ac vomit⁹ diuer ſorum coloruꝫ ac materieꝝ diuerſaruꝫ. Et ſi infectio fuerit confirmata ꝓpriuꝫ eſt ei vt omnia oleant exeuntia.

¶ His habitis attēde ꝓnoſtica que infra te docebo. Prio in ſignis quātūcūqꝫ bonis nunꝙ̄ iō ꝯfidas. q: vt ſtati dictū eſt pulſus ⁊ vrina pſepe bona ſunt: cū qbus tn̄ īfirm⁹ velo citer moriꝛ. Unde refert Gentil. ſupra pma qrti. ꝙ quen dā vidit ita febriētē leniter: vt nec cibū neqꝫ ſomnuꝫ ſoli to dimitteret. ⁊ hora cōſurgēs cōſueta facta ſua ꝯſilr vt an tea faciebat: in quarta vō in capite ipſo ſudor frigidus ap paruit ſtati ⁊ ſignis peſtis apparētibus mortu⁹ eſt. ¶ Sin copis vō cerebro eueniēs ſudor fridus: diuerſoꝝ colorum vomit⁹: ⁊ maxime ad nigredinē tendens egēnes liquide ⁊ vnctuoſe. Urina nigra ⁊ liuida anhelit⁹ fetens ſpaſm⁹ vel apparēs ydropiſ. qꝺlibet iſtorum infirmi vtplurimum ſi gnificat pditionem. Qꝫ ſi oia vel ex his plima fuerint inſiſ cōplicata de futura morte nullaten⁹ dubitabis: ꝯtraria vō nō tamē ſalutē ſed ſpem ſalutis poſſunt afferre aliqualem.

¶ Proſtratio appetit⁹. lingue nigredo inquietudo aliena tio inſomnietas abſqꝫ ſignis ſupiorib⁹ apparētia ⁊ ſi totalē de infirmo deſpationē nō ꝓnunciant: ſigna tamē valde ti moroſa exiſtunt. ¶ His habitis ad curā deueniēs pmo ſex reꝝ nō naturalium regimē anteſcribā. ¶ Eſt igiꝛ aer ad fri giditatē tempatā ⁊ humiditatē reducēdus: qꝺ facias cū fo lijs ſalicis quercinis ⁊ ſilibus. ac cū herbis cū florib⁹ col lectis oī die camerā ſubſternēdo: debet etiā ſi fuerit diues pauimētū camere ex aqua ro. cuꝫ aceto mixta irrorare in q̄ imponātur ſandali rub. ⁊ citrini cū trociſcis de camphora: poſſes etiam de ipſis trociſcis ſuper prunas ponere ⁊ ca meram ſuffumigare. In hyeme renoua aerem cuꝫ igne cla ro ⁊ ſine fumo ⁊ cum ſalice vel iunipero: ⁊ poſſes cameraꝫ ſuffumigare cū iunipero: ⁊ ſuper prunas ponere poſſes de trociſcis de ligno aloes vel ciperis meſue vel galliam mu ſcatam vel aliptam muſcatam. Et ſuper omnia in aeris re ſctificatione ſis bene ſollicitus. ¶ Quantum ad ſomnum ⁊ vigiliam non cures in pma die naturali ꝙ ipſe dormiat niſi parū verſus aurorā ne ꝓpter ſomnuꝫ mā illa venenoſa magis itus icludaꝛ. Et vt poſſis flōmiā ⁊ alia facē q̄ te ſta tiꝫ docebo. Procures inſup modis oīb⁹ qb⁹ poteris infir mū ſine terrore detinere ei ſemp ꝓmittēdo ſalutē. Uñ in h̄ caſu dulces melodie ꝯueniūt ⁊ dulces cātilene: ac ſon⁹ mu ſicaliū iſtrumētoꝝ vt cū lyra cythara ⁊ hꝫ. ¶ Quātū ad ci bū ⁊ potū cū pp venenoſitatē mãe vt⁹ ī talib⁹ maxie ꝓter naꝛ ꝯtinua idiget reſtauratiōe. Uñ ī h̄ caſu plimi eoꝝ q vi riliꝛ ⁊ ſup illud comedūt violēter abſoluunꝛ ⁊ viuūt. pᵃ qr ti. de cura fe. peſtilē. Et iō Raſ. x. almā. c. de fe. peſtilē. hac ꝑterea inqt laborātes paſſiōe ad cōedēdū aliqd ſunt cogē di. ſm āt tenorē vtutis ſunt īfirmi tales dietādi. Nā ſi con ſtans valde fuerit poteris ſubtilius dietare. Cōueniūt igiꝛ ei pultes ex farina ordei vel muleni eius aut auena ⁊ triti cum lacte amig. ꝑparata. amidū ⁊ ſilia. Et q: caᵃ cum lacte amig. dulciū ꝑparentur cum aq̄ ordei. Et ſi talia nutribilio ra facere volueris in brodijs galloꝝ nondum coeuntium vel pulloꝝ iuuenum aut edi. decoq facias. ſ. brodia cuꝫ la ctuca alterando vel endiuia cucurbita vel portulaca vel habeas ſemina cōmunia que aliqualr cōquaſſata ⁊ in pe tia ligata buliant ⁊ carnibus illis vel tales carnes vſqꝫ ad oſſium ſepationē decoq facias. ⁊ fortiter expreſſis brodiuꝫ expreſſum exhibe. in quo ſi paruꝫ ſucci limonis acetoſita tis citri. pomoꝝ acetoſorum acetoſe ꝑparatoꝝ vini agreſte vini berberis vel granatoruꝫ bulierit eſſet laudabilius ad hoc. Uel facias cōtuſum ex iſtis carnibus alteratum cū ali quo ſupraſcriptorū. Uel exhibe aquaꝫ carnis ſeu ſublima tū carnis eodē mō: ⁊ cū illis ſcm̄ ꝓut ꝺſcribiꝛ. ſ. diia 2ᵃ. cᵒ pmo. ponendo illa q̄ttuor genera cāphore cū illo puluere. Et tu vide ibi. debes tamē illū puluerē q cum carnibus ex quibus ſublimatū efficiꝛ cōmiſcere ordinate ſm diuerſita tem fe. cōſum etatum ⁊ hmōi. Nā in fe. flegmatica poſſes addere parum vini cū aqua qua aſpergiꝛ. Et hoc ſublima tū qꝺ in pede montium ſubſtantiā vocant facere poſſe ad alembicuꝫ: vel in alio vaſe. Et tu facias vt libet. Ra. alſato ca. laudat pultē ex farina ordei cum lacte acetoſo facta cō ſimilr lac acetoſum: qbus vtere ſi placet. ¶ In potu vtatur aqua or. in qua lamina aurea ſepe ignita extinguanꝛ. Uel pone ducatos ad buliendum in vaſe cū ordeo: acetum qꝫ aqua pmixtum laudaꝛ in hoc caſu. Uel da zucharuꝫ ro. cū aqua ordei bulita: vel loco eius pone de mixtura infraſcri pta. Et ſi fe. illa peſtilentialis flegmatica fuerit: etas ⁊ con plexio frigida ⁊ conſilia: da vinū albuꝫ cum aq̄ ro. mixtuꝫ. Et ſi videris vtutē ꝓſterni cuiuſcūqꝫ ſpēi h̄ fe. exiſtit da pa rum melioris vini qꝺ repiꝛ cum aq̄ ro. mixtī. ¶ His itaqꝫ de cibo: ⁊ potu habitis. patet qd de inanitione ⁊ repletiōe ſit dicendum. Nā ſepe ⁊ parū infirmo eſt tribuendum: ſup fluitates qꝫ ꝓut te infra docebo ſunt educende.

¶ De ſex reꝝ nō naturalium regimine: ſic breuiter expedi tus. Ad medicinalia cōdeſcēdo. Prio doctrinā inſequens Aui. Si fe. ab alio humore deuenerit ꝙ̄ a ſanguie ſunt illi humores euacuādi: qꝺ ex ꝓhabita doctria facere ſcies ſi āt a ſanguine ꝓuenerit. ſtatiꝫ fieri facias flōmiā de vena me dia. ſi infirmus equalr ſenſerit ſe grauatum vel de baſilica ſi magis ab inferioribus. vel de cephalica ſi magis a ſupe rioribus etate complexione ⁊ alijs cōſentientibus ipſam facere vſqꝫ ad lippothomiam nō vitupero. Uel ſaltem fie ri facias ſcāationē. ꝙ ſi etas vel aliqꝺ taliū flōmiaꝫ prohi buerit vētoſas ſup nates: vel ſpatulas cū ſcarificatione ſm exigentiā apponi facias. ¶ Si autem ab alio humore ꝙ̄ a ſanguine ꝓuenerit quē ſanguini indicares pmixtum cōſi militer fieri facias flōmiā vl̄ vētoſas: nō tn̄ ſanguis in tan ta extrahaꝛ q̄ntitate: vt in caſu ꝓcedēti. Et nota ꝙ ſi etas et virtus cōſenſerint a quocūqꝫ humore h̄ fe. ꝓuenerit auda cter facias fieri flebothomiā: ſanguis tn̄ paucaꝫ extrahēdo q̄ntitatē. Nā h̄ tpe vulgares tantā in flōmia accipiunt cōfi dentiā: vt flebothomati ſtati ſe liberos indicēt. Nota tn̄ ꝙ ſi h̄ fe. tibi inducias dederit ante flebothomiā debes pme digeſtionis ſupfluitates educere ſi natura p ſe nō fecerit: qꝺ facias cū cliſterib⁹ vel potionib⁹ leniuis ſupraſcriptis ca. de ſinocha inflati. ¶ Et licet h̄ fe. vt dictū eſt poſſit a q̄ cunqꝫ humore ꝓuenire indifferenter: pncipalr tn̄ humo ri nō attendimus: ſꝫ extinctioni caloris: ⁊ venenoſitati ma terie cor. ſ. cōfortādo. Iō ad hui⁹ materie digōnē alia req runturꝙ̄ in ꝓcedentibus. Nā talis mãe digō eſt ipſi⁹ vene noſitatis correctio. Et iō facias ſic. ℞. aque. ro. li. ß. aq̄ vio. aque bug. aq̄ pinpinel. aā. ℥. iij. vini grana. ℥. ij. ſerupi de acetoſitate citri: vel de ribes. de limonibus. vel de ſucco aceto. ℥. vj. ſiat iulep aromatizatū cum ſandalis muſcatelli nis de tali bibat ſepe in oi hora q̄ vult. Itēꝫ multū valet in iſto caſu aqua diptami: aqua herbe tunici ſcā cū ſuis radi cibus ⁊ aqua tormentille facta conſilr cum radicibus et aqua acetoſe ⁊ ſcabioſe. Fac igiꝛ cum aliquo ſirupo ſupra ſcripto. Ex iſtis aquis vel aliq̄ iſtarū iulep: ⁊ infirmo tribue addendo vinum granatoꝝ: vel ſuccū berberis. ⁊ aromati zetur cum ſandal: ⁊ in flamma magna cum trociſcis de cā phora vel cum camphora ipſa: ⁊ in flegmatica fe. ⁊ hoie antiquo cum muſco. Et poteris more practicantium mo dernorum ſic facere. ℞. ſy. de acetoſ. citri vel alterius pre nominati. ℥. iij. ß. aque acetoſe. ℥. iiij. aque herbe pipinel le: aque herbe tunici. aā. ℥. i. ß. clarificet ꝑ duabus vicibus ⁊ aromatizeꝛ cuꝫ ſandal: ⁊ deꝛ in aurora. Nota tamen hic vnum ꝙ iſta q̄ h̄ ſupraſcripta ſunt: maxime velent contra venenoſitatē materie: ⁊ flāme extinctioneꝫ. vñ in colica: ⁊ ſanguinea fe. hec maxime cōuenirent. Sꝫ ſi fe. alia peſti lentialis fuerit flegmatica: aut melancolica poteris aliqd materiā iſtā reſpiciēs cuꝫ illo cōmiſcere: ⁊ ſic recte opabe ris. ¶ Extincta flamma ⁊ digeſta materia: ſi opus fuerit ipſam euacuare: ⁊ ſi h̄ fe. fuerit ſanguinea vtere ſm exigē tiā ſolutiuis deſcriptis ſupra. ca. de cura ſinoche putride. Et ſi fuerit colerica his q̄ ſcribūtur in colericaruꝫ fe. Ideꝫ dico de flegmaticis ⁊ melācolicis. Nā ſicut dictū eſt: licet h̄ digeſtiua in oī peſtilētiali fe. ꝯueniāt ꝓpter materie ve nenoſitatē. ſ. tn̄ nō ſolutiua ꝓpter ipſius materie diuerſita tem. ¶ Item nota ꝙ tota tua intentio debet eſſe in cordis confortatione: vt fortius tali venenoſe impreſſioni reſiſte re valeat. Ergo a principio cordi epithima facias: naꝫ pro pter materie venenoſitatem in hac fe. multum facere cogi mur que regulariter in alijs non fierent vtere epithimate. ſupra in ca. de ſinocha inflatiua deſcripto. Iteꝫ ꝯueniunt in iſto caſu odoramēta epithimata: ⁊ vnguēta ꝑ corde epa te capite teſticul: ⁊ renibus ac alijs q̄ ſupra ca. de cauſoni de ſcr. pta ſunt: ⁊ tu vide ibi ſi op⁹ fuerit. ¶ Pro cōfectio ne da manuſchriſti cuꝫ plis deauratis vel dyacora. vl̄ hāc mixturā. ℞. ꝯſerue ro. bug. bora. ⁊ violaꝝ. aā. ℥. ß. cōſerue floꝝ nenuſar. ℥. ij. manuſchriſti cū plis. li. ß. fragmentorum oīuꝫ lapidū pcio. ℥. ij. margaritaꝝ ſubtilium ſiue tritaꝝ. ℥. ß. folioꝝ auri: numero. xvi. ſiat mixtura daurata de qua ſepe comedat: ⁊ de ea bibat cum aqua zuc. ro. ſi libuerit. Et h̄ de fe. peſtilentiali ſic breuiter dicta ſufficiant. Nam in tra ctatu de peſte h̄ materia latius deſcripta eſt.

¶ Differentia tertia tria in ſe cōtinens capitula.

¶ De ſignis fe. ethicaꝝ tā ꝓnoſticis ꝙ̄ demōſtratiuis. Cap. j.

V T in hoc ſummario ſꝫ pmiſſuꝫ or dinē icedaꝛ humoraliū fe. narratiōe ꝓhabita eſt in pñti ethice ſcda tractatio tā. ſ. febrīſ ꝙ̄ ſenectutis. ¶ Pro q̄ nō vt ꝓpoſito ſpectat ī corpe noſtro dupli ces repiri humiditates. Quedā pᵉ qdā 2ᵉ. Prie vt ſanguis colera flegma: ⁊ melancolia. Et ex his vt habiti eſt fe. cāuſ putride. Secūde aūt vt nomē nō ha bēs ros cābiū ⁊ glutē ex quaꝝ cōſumptione: vt ſtati appa rebit ethica generaꝛ. Licet Ari. dixit iſtas duas humidita tes a ſanguine nō differre. Medici tn̄ cū anteꝙ̄ ſanguis ī os cōuertaꝛ. verbi grā. de eo quattuor notabiles cognoue runt mutationes ꝗs poſuerūt a ſanguine differentes. Pri ma quarū in vaſis ſanguis repitur: q: in foraminibus par uarum venaꝝ: vt inquit Aui. Secunda eſt velut ros in mē broꝝ pmanēs cōcauitatib⁹. Tertia eſt membrorum humi ditas: que licet aliqualr ſit coagulata. nōdū tn̄ eſt in mēbro rum ſubſtātiā cōuerſa. Et quarta eſt humiditas in mēbro rum ſubſtātiā conuerſa membriqꝫ ps iā effecta. ⁊ ob h̄ nō nulli hāc eſſe aiatā affirmāt. ¶ Cum igiꝛ contingit venarū ſubſtātiā nōnunqꝫ ꝓter naturaliter caleſieri. Sicut exem pli grā in fe. ephimera cōmuneꝫ terminū trāſeunte. aut in fe. cōtinua aut quolibet alr interdū naturalis calor: ⁊ tali ꝓ ternaturali ſortificās pmā ⁊ ſecundā cōſumūt humidita tem ſtātem. ſ. in mēbroꝝ cōcauitate q̄ erat in mēbroꝝ ſub ſtātiā trāſmutāda. Unde mēbra nutrimēto carentia neceſ ſario cōſumuntur ⁊ areſiunt. Et hec eſt pma ſpēs ethice q̄

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

noſtris ab auctoribus difficilis cognitionis: ⁊ facilis curationis iudicat᷑: q᷑ ſi infirmi regimẽ ad frigiditatẽ ⁊ humiditatẽ facias declinare facile calor extinguet: ⁊ p cõſequẽs leuiter infirm⁹ ſanitati reſtituet. Si autẽ talis fortificatus calor ꝑpter diuturnitatẽ: aut ei⁹ augmẽtũ: ad hoc prouenerit vt tertiã deſiccet humiditatẽ ſic. ⁊ talr̃ vt mẽbra nequeat aſſimilari: ſcḋa ſpẽs ethice ꝑcreat᷑ q̃ apud Aui. ⁊ alios difficilis curationis exiſtit. Et ſi adhuc ille calor augmẽtatus diuti⁹ ꝑmãſerit ſic vt quartã deſiccet humiditatẽ hũidũq; radicale mẽbrorũ. 3ª ſiet ethice ſpẽs impoſſ curationis oio in qua innata corporis humiditas ſic paulatine deſiccat᷑: q᷑ ampli⁹ nãl᷑ caloris pabulũ eſſe neq̃t: vñ calor ipſe extingui᷑. ¶ Pro cui⁹ euidẽtia ſciendũ q̄ calor põt triplicit᷑ extingui: vt ponit. A. ꝑma ꝑmi. ca. de etatibus. ⁊ 2ª ꝑmi. c° de cauſis infrigidãtib⁹. Prio p ſolã ſimplicẽ alterationẽ a contrario infriditãte: q᷑ ad inductionẽ vni⁹ cõtrariorũ ſeq̄tur alterius corruptio. Scḋo p viã ſuffocationis: ſicut in corde debita tranſpiratione ſeu euentatione ꝓhibita calor: vt patet extinguitur. Tertio p reſolutionẽ humidi ſeu terreſtrificationẽ q̄ eſſe debet caloris natural᷑ pabulũ ſiue fomentũ. Sicut exempli gr̃a flãma oleo conſumpto extingui᷑ in lampade p terreſtrificationẽ humidi: aut eius reſolutionem.

¶ Sed vlterius ſciendũ q̄ tripl᷑r cõtingit humidũ reſolui ſeu terreſtrificari. Uno mõ a calore naturali: calor enĩ naturalr̃ cõtinue in humidum ipſum agẽs ipm̃ reſoluit: ⁊ cõſumit: ⁊ p nutrimẽtũ ſuccedere cõtinue terreſtrius reſtauratur: ⁊ iterdũ ꝑuenit ad terreſtreitatẽ: vt amplius caloris natural᷑ pabulũ eſſe neq̃t. Alio mõ a calore ꝑternãli: vt in febr. aduretib⁹ vel in ethica febrili. Et 3° ab aliq̃ cã potẽte ipſius hũidi vnctuoſitatẽ ⁊ aereitatẽ ꝑternaturaliter deſiccare calore nãli nõ aucto nec ſupintẽſo. Sicut vbi gr̃a. Accidit interdũ tp̃e magni eſtus p aq̃ fride potationẽ: vel cuꝫ ꝑpter vehemẽs exercitium poros q̄s multũ habet aptos: deinde frido aere ſe ſtatim exponit: tũc enĩ ꝑpter aeris frigiditatem ſeu aeris frigidi ingreſſionẽ humidũ congelatur ⁊ terreſtrificat᷑: ⁊ ei⁹ a calore nãli nõ aucto nec ſupĩtẽſo: ꝑpter qḋ ⁊ ſi ille q̃ ad annos in iuuenili exiſtit etate: ſibi tñ decrepita accidit diſpõ quã antiq̃ ethicam ſenectutis ſeu ꝑtiſim appellãt: poſt terreſtrificationem ethica ſeq̄tur ſenectutis: vt ſequẽti c° deo duce patebit. ¶ Ex q̄bus oib⁹ pꝫ qḋ per ethicã febrilẽ qḋ p ethicã ſenectutis intelligere debeam⁹. Eſt eñi ethica febril᷑ calor ꝑternãlis in corde ceteriſq; mẽbris acceſus cui⁹ actione ꝯtinua aliq̃ hũiditas de ſcḋis ſeu radicale humidũ paulatine terreſtrificãdo cõſumi᷑. Senilis vero ethica eſt cõſumptio toti⁹ humidi ſiue caloris nãlis ſuper intenſione a q̃dã ꝓueniẽs in mẽbris ꝑternãli diſpoſitiõe: p quã in decrepita etate terreſtreitas accidit humido radicali. ¶ Uiſo igi᷑ qḋ p febrilẽ ethicã: ac etiam ſenectutis intelligere debem⁹. Sciẽdũ eſt q̄ fe. ethica: q̄nq; eſt morb⁹ p ſe icipiẽs: Aliq̃ñ fit ſucceſſione aliorũ morborũ. Per ſe nãq; fieri põt a q̄buſcũq; cãis corp⁹ cũ calefactiõe p ſe ſiue p accidẽs exiccare potẽtib⁹: vt eſt aeris calitas intenſa. ⁊ ſiccitas nimia: calor ſuꝑfluus: rerũ calarũ ⁊ acutarum vſus: ſuꝑflue vigilie: nimia a cibo ⁊ potu abſtinentia aïe imoderata accidẽtia: calitas enĩ aeris vel aliis cãis ꝓcreata ad cor: ⁊ ab eo ad mẽbra radicalia: vl᷑ ecõtra: ſeu ad oĩa ꝓueniẽs ſi l᷑ ſi ſua fuerit fixione ſufficiẽs aliq; de ꝑdictis cõſumere humiditatẽ: ethicã tunc febrilẽ cãbit. ¶ Uerũtñ hoc raro accidit imo rariſſime. nã cũ ſpũs ⁊ humores magis ceteris ꝑtib⁹ ſint apti inflãmationẽ recipe q̃ꝫ membra rariſſime accidit: q̄n poti⁹ inflãment q̃ꝫ mẽbra ipſa. Et ob hoc nõnulli dixerũt ethicã icipiẽtẽ poſſe fieri nõ eſſe poſe qḋ modernorũ ꝑlimi eẽ crediderũt adhuc. Qui⁹ rñ politas ſic põt ꝑſuaderi. Nã videm⁹ fulgur pecunias liq̄facere in burſa ipſa illeſa ꝑmanẽte: ita imaginari calorẽ poſſum⁹ aliquẽ tãte eſſe acuitatis ⁊ potẽtie: vt ſpũs ⁊ hũores ꝑtrãſeat ad ſicaq; mẽbra: q̃ ſic erũt iſtius impſſionis receptiua q̄ nõ illi⁹ ꝓueniat. ¶ Et h vt clarius appeat ꝑſuppono ꝑ q̄ oẽ altero calius ſibi ſcḋm debitas circũſtãtias approxiatũ ẽ ca-

liditatis ipſius augmẽtatiuũ. ¶ 2° q̄ a ꝓportione minoris eq̃litatis nõ ꝓuenit actio. Iſte due ſuppões i ꝑhia ſũt note: vt etiã apud tractãtes de reductiõe medicinarũ ad actũ. ¶ Tertia ſuppõ. q̄ ſpũs eſt calidior corde: patet q᷑ iſta res calidior q̃ ſit in corpe nr̃o. ꝑma ꝑmi. c. de cõplexione membrorũ. ¶ Ex iſtis ſeq̄tur q̃rta. ſ. ſi cor ad tantam deuenit caliditatẽ intẽſiue ad q̃tã ſpũs poſſit deuenire: iſtis ſtantibus inter latitudinẽ ſue tẽperiei q̄ ipꝫ exibit ꝓpriũ tẽperamẽtũ patet h: q᷑ dato oppoſito ſeq̄ret ſpm̃ nõ eſſe calidiorẽ corde: qḋ eſt ꝯtra tertiã ſuppõnẽ: ⁊ pꝫ ꝯña ex q̃ ꝑte repugnat cor hr̃e tantã caliditatẽ intẽſiue ipſo ſtante in terminis ſue tẽperiei q̃tã ſpũs habere poſſit. ¶ Quita ſuppõ. q̄ nõ inconuenit vnũ eẽ altero calius: q̄ tñ nõ maiorẽ hr̃eret intẽſionẽ: q᷑ pono q̄ cor habeã ita caliũ ſicut tu. ſꝫ habeam cerebrũ: ⁊ alia mẽbra fridiora: pꝫ q̄ tu es calior me: ⁊ tñ nõ habes intẽſiorẽ calitatẽ. ¶ Iſtis poſitis accipio vnũ eq̃ intenſe calitatis cũ ſpũ: qḋ tñ ſit ſpũ calidi⁹. vt ſupra fore poſſibile ponit ſuppõ vltia debite cordi approximatũ: ⁊ patet q̄ ſufficit cor ponere in calefacto eẽ p ꝑmã ſuppoſitionẽ ⁊ tñ p ſecundã nõ inflãmabit ſpũs: ⁊ ita dicem⁹ de oibus aliis mẽbris a corde. ¶ Pre. ponamus q̄ illud agens cor ⁊ alia mẽbra ſibi ꝓportionabil᷑ aſſimilet in calitate ſpiritibus ſtantib⁹ intra latitudinẽ ſue tẽperiei: ⁊ pꝫ q̄ cor ⁊ alia mẽbra: tũc tãtã habeãt calitatẽ q̃tã ſpũs ipſi ad intellectũ datũ: i q̃ caſu p quartã ſuppõnẽ erit in caliditate: q᷑ ſi tũc p ꝑmã ſuppõnẽ ⁊ ſcḋã diccat hũiditatẽ: tũc ꝑma fiat ſpecies ethice: ⁊ ſi ſcḋã 2ª. ⁊ ſi tertiã 3ª. Et illo mõ ethicam febrilem fieri nõ repugnat. vt pꝫ. Un̄ Gal. ꝑ de diis fe. ingt q̄ corpa in q̄b⁹ ethica febrilis põt fieri incipiẽs marie ſunt corpa ſicca in laborib⁹ ⁊ exercitiis vigiliis ſollicitudinibus ⁊ dieta tenui vitã eorũ ducẽtia: ⁊ q̃ in irã facillime cadũt: ad quod multum iuuat ſi etas ac regio multum calia fuerit que regimẽ exiccatiuũ ꝑceſſerint. In his enĩ ethicã icipientẽ a ꝑmiſſis cauſis fieri q̃ꝫ maxime poſe erit. ¶ Sꝫ cõtra ex dictis ſequere᷑ q̄ quilibet ethicus: cõſequẽs eſt falſuꝫ: ⁊ pꝫ ꝯña: q᷑ ſpũs ſunt cordi ⁊ aliis membris debite approximati ꝓportionẽ obtinẽtes maioris inequalitatis ſuꝑ ipſorum calitatẽ. ergo ſi eq̃ itenſe calitatis cũ ſpũ ſufficit: cor ⁊ alia mẽbra ꝑternãliter iflãmare: ⁊ iſta ponere in calefacto eẽ: vt dictũ ẽ. Et idẽ ſpũs poſſe facere videbunt. Quo poſito in eẽ ſequi᷑ ꝯ. Dicẽdum q̄ arg᷑ᵐ nõ valet. a. eſt eq̃ intẽſe calid tatis cum. b. ⁊. a. debite approximatum. c. ipſum calefacit: ergo. b. debite approximatum idem facere poterit: q᷑ accipio ferrũ iflãmatũ. vbi gr̃a. ſummã hñs calitatẽ ⁊ paleas inflãmatas ſil᷑ calitatẽ ſummã hñtes: ⁊ pꝫ q̄ ferrũ ſufficit iflãmare aliqḋ cõbuſtibile: vt lignũ viride: aut aliqḋ aliud ⁊ nõ palee: nõ appet ꝯ quõ eſt poſe q̄ agẽs nõ intenſiori calitate q̃ꝫ ſpũs debite cordi approximatũ põt ipſuꝫ ponere in calefacto eẽ: qḋ tñ nõ ſufficiũt ſpũs: nec ẽt ſpũs ipſos ꝓtunc ꝑternatural᷑ iflãmabit. Sꝫ h ſunt exemplariter dicta. Nam hec difficultas ſecum multas traheret difficltates: q̃s ꝓnunc omitto tã q̃ꝫ huic loco iꝑtinẽtes. ¶ His hitis fe. ethice ſigna ſunt amodo deſcribenda. Pro quo nota q̄ ⁊ ſi calor ꝑternãlis ipſam efficiẽs ꝓprie membris ſolidis inexiſtat: oib⁹ tñ mẽbris hũoribus ⁊ ſpiritibus ad bonũ itellm̃ eq̃l᷑ dñat᷑. Nã calor ille ꝑternãl᷑ cõmixtus calori nãli nequaq̃ꝫ ab eo ſeiungi᷑. Sed veluti ipſe exiſtat a mẽbris iſepabil᷑ lentus: nullũ tñ augmẽtũ paroxiſmal᷑ ſeu acerbal᷑ faciẽs: neq; decremẽtũ. Un̄ infirmi nullã fe. hr̃e penſant. Et ꝑpter h cũ antiq eũ calori nãli aſſimilauerũt verũ ſi ꝑma ſpẽs ethice difficil᷑ cognitionis exiſtit: vt oẽs teſtãtur auctores ꝯiecturatiue: tñ ipam ſic cõprehẽdere poteris: q᷑ ſi i aliq̃ auctũ calorẽ ꝑpter ephimerã cõem terminũ trãſcẽtẽ: vel ꝑp aliã q̃ꝫ uis in eodẽ ſiſtere ꝑcipis: illã. ſ. paroxiſmal᷑ ſeu exacerbatiõis hora nõ augeri: neq; diminui ⁊ marie ſi illi⁹ membra nãl᷑ vl᷑ ꝑternãl᷑ fuerit deſiccata: q̃ facillime calor extnei ſunt apta impſſionẽ recipe: color ei⁹ plũbe⁹ obſcurus ſeu liuidus fuerit cũ cutis duricie q̃dã: ⁊ manu ſuꝑ ipꝫ ali q̃ꝫ diu retẽta calorẽ acutũ ⁊ pũguitiuũ ꝑce-

peris: cũ q̃ vrĩa nõ mltũ mutata pulſus freq̄ns ꝑu⁹ dur⁹ ac debilis exiſtit. Et iſirmo hoĩs diuerſis cuꝫ ſili cibo cibato calor remitti aliq̃l᷑ ꝑcipi᷑ ſuꝑ ꝑmã ſpẽm ethice certiſſime iudicab. ¶ Et ſi cũ his ſignis iſirmo vt ꝑmiſſum eſt diuerſis horis cũ ſili cibo cibato. calor augea᷑ cũ q̃ in vrina nõ multũ a nãli mutata diſpõne ſuꝑnatãs piguedo velut aranea tela appeat talẽ ſcḋam ethice ſpẽm pati iudica. Et ſi cum his ſignis iſirmi nares ſubtiles ⁊ acute. oc̄liq; ſiccã hñtes lippitudinẽ ꝯcaui fuerit: ſint ⁊ tipa plana: cutis aſꝑa: mor⁹ volũtate ſono ꝑuat⁹ oc̄los ſepe claudat. quẽ cũ tetigeris ꝑ⁹ hẽdes calorẽ ei⁹ venter dorſo alligat⁹ cutis eleuata digitis ad ꝓpria nõ reuerti᷑: vngueſq; incuruant᷑: ⁊ cadũt capilli: ⁊ vrina oleagina: in cui⁹ ſuꝑficie nõnũq̃ꝫ veniũt olei gutte cũ reſoſonib⁹ iterdũ furfureis iterdũ petaloydib⁹: ⁊ q̄nq; crinoydibus talẽ tertiã ſpẽm ethice nullatenus dubitabis. ¶ Hor᷑ ãt oiũ tal᷑ rõ ẽ. Et ꝑ ethicorũ color liuid⁹ ſeu plũbeus: aut obſcur⁹ exiſtit ꝑp ſanguis. aut ſpirituũ: ⁊ caloris nãlis diminutiõeꝫ ac deſiccationẽ: ⁊ p idẽ cutis duritiea: ⁊ ꝑp ꝑ ſũt fridi: deide calor in nãlibus mẽbris ſolidis fit⁹ a calore tãgẽtis fortificat⁹ ſenti᷑ acut⁹: ⁊ ꝑp ſpm̃ in mã ſolida ſoſo mutat᷑: q᷑ calor ille extneus infixus mẽbris fit infirmo cõnãlis. Et ꝑp h vrina ipa non multũ muta᷑ vel varia᷑: in ei⁹ tñ ſuꝑficie in 2ª ſpẽ pinguedo velut aranee tela ſuꝑnatãs apparet: q᷑ a calore illo extneo pinguedo reſolui᷑ in toto: ⁊ q᷑ p lõginq̃ loca ꝓuenit ad veſicã ꝑmiſce᷑ cũ vrina: ⁊ in modũ nebule ſeu tele aranee ſibi ſꝑuatar. Oppoſitum de pinguedine renũ ⁊ lũborũ ꝯtingit a calore iporũ. ſ. reſoluta q᷑ cũ vrina ꝑp veſice ꝓpingtatẽ nõ mltũ cõmiſce᷑: nec ille calor illam multum põt ꝯſumere ſicut calor ethice: vñ magis ſegregata ⁊ magis groſſa vi. Per h diſtinguẽdũ inter pinguedinẽ q̃ a renibus vẽit ⁊ a lũbis: ⁊ eã q̃ a toto vt i ethica. Sꝫ in 3ª ſpẽ vrina appet oleagiea: q᷑ fit a magna piguedis reſoſone totius corpis: q̃ cũ vrina ꝑmiſce᷑: ⁊ reddit ipaꝫ oleagineã. Aliq p reſoſonẽ appentẽ i vrina ſupra ethice ſpẽm diſtiguere voluerũt dicẽtes de eis: vt ſtati de pinguedie dictũ eſt: marie de petaloyde ⁊ crinoyde reſoſonib⁹. Tales enĩ a renibus. a veſica: ⁊ a toto ꝓuenire pñt: vt i ethica. Et ſi ꝓueniũt a renibus rubee exñt: a veſica võ ⁊ a toto albe: ſed iter albas diſcerni᷑: q᷑ ſi fuerit ſine fe. ⁊ fuerit dolor renũ vel veſice venuit ab illis locis. Et ſi cũ fe. ⁊ ſine dolore illarũ ꝑtiũ a toto: ⁊ tũc dicũt q̄ cũ ꝓfũda᷑ reſoſo i vẽis ⁊ arteriis fiũt petaloydes: ſicut fit ꝑcile i cute exteriori ipa mltũ exiccata ⁊ ſupra ſcḋaꝫ ſpẽm iudicãt ethice: cũ aũt magis ꝓfũda᷑ reſoſo illa fit i mẽbris: ⁊ tunc fiũt reſoſones crinoydes maiorẽ hñtes ꝓfunditatẽ q̃ꝫ petaloydes: ⁊ ꝑp h ſupra tertiã ſpẽm ethice iudicant. Iſta tñ mã dilucidatiõeꝫ maiorẽ exigeret: quã ad tractatum de vrĩs reſuo: quẽ ſi mihi altiſſimus vitã ꝓlõgauerit poſt hũc facturus ſũ. ¶ Et iõ his omiſſis ad ꝓpoſitũ rediẽs: dico q̄ in ethicis pulſus fit frequẽs ꝑp neceſſitatẽ euẽtãdi: ⁊ ꝑp defectũ hũiditatis nãlis arteriarũ fit durus: debilis ⁊ ꝑuus ꝑp debilitatẽ virtutis. ¶ In ꝑª võ ſpẽ ethice cibato iſirmo color remitti᷑: qḋ ẽ: q᷑ mã ꝑme ſpẽi: vt dictũ fuit eſt q̃ ẽ nimis frida liq̄da paſſibil᷑ valde. vñ fumi ⁊ vapores ab hũiditate aſſumpti in ꝑª et 2ª digẽſtione reſolui illũ febrilẽ calorẽ facillie ſuffocãt ⁊ remittũt. Cuius oppᵐ in 2ª ſpẽ ꝯtigit: qḋ ẽ: q᷑ mã 2ᵉ ſpẽi ẽ mã ſolida: nec põt accẽdi niſi ros ſil᷑ accẽda᷑: vñ hec duo ſupinceſa igniun᷑: ⁊ iõ qḋ in ꝑma. ⁊ in 2ª digeſtiõe reſolui᷑ talẽ ignitum calorẽ ſuffocare non põt: ſed potius ab illo calore igni᷑: ⁊ ita calor auge᷑: ſua. ſ. mã aucta: ⁊ p ꝯñs ſenti᷑ q̃ nõ ante ſentieba᷑. Alii dicũt q̄ ẽ ros ſilis ſepo. qḋ añ q̃ꝫ ignia tur ſtridet: ⁊ h ꝑp ꝑtes aq̃s ſecũ admixtas ſufficiẽtes añq̃ꝫ ꝯſumant᷑ calorẽ ignis in eo accẽſi remittere: ⁊ illo mõ in ꝑma ſpecie calor remitti᷑ aſſũpto cibo: ⁊ a fumoſitatib⁹. ſ. a maſſa ptiſanaria reſolutis ⁊ potentibus calorẽ nãlẽ illum

ſuffocare ſeu remittere. ¶ Cãbiũ võ ẽ velut oleũ: ſꝫ cũ ipm̃ flãme quã nutrit parum reſiſtit: flãma creſcit ⁊ auge᷑: ⁊ ita ꝯtigit de cãbio reſpectu ethici caloris. Alii dicunt q̄ ſicut calor vrtualis ſiue potẽtialis calcis viue: q᷑ nõ curo an ſit potentialis an vrtual᷑: ꝓ nũc ab hũiditate friditate aq̃ ſupirorate ad actũ reduci᷑ ⁊ ſenti᷑ qḋ antea nõ ſentieba᷑. ita ⁊ õ calore ethici ꝯtingit cũ mẽbris ſolidis inſit: ⁊ h aſſũpto cibo. Un̄ ſi calor iſte nãlis debil᷑ fuerit vt ẽ in ꝑª ſpẽ: ſuffoca᷑ a fumoſitatibus ⁊ reſoſonibus aſſũpto cibo: ⁊ p ꝯñs remitti᷑. Si võ potẽs fuerit vt i 2ª ſpẽ ab ill᷑ fumoſitatib⁹ ⁊ reſoſonibus excita᷑: q̃ q̃ſi erat ſopitus: vt i carcẽ: ⁊ tũc ſuũ fugiẽs ꝯtrũ exteriora petit: ⁊ ſic ſenti᷑ q̃ antea non ſẽtieba᷑: ⁊ iſto⁹ eſt ꝯueniẽs tal᷑ ꝯpo quã nõnulli male iterꝑtãtes vitupant Sꝫ nihil ẽ tã bñ dictũ: vt ingt Comic⁹ therẽ. q̄n male i narrãdo vituperari poſſit. ¶ Sꝫ ſtati q̄s poſſet iſtare dicendo: q̄ ſi hec rõ eẽt va: ſeq̄re᷑ q̄ i 3ª ſpẽ ethice auge᷑ calor inãlis aſſũpto cibo: qḋ ẽ ꝯ expiẽtiã. ⁊ pꝫ ꝯña. cũ ille calor ſit nãlis fortior i 3ª q̃ꝫ i 2ª: vt pꝫ. ⁊ tu debes ꝯcedere añs ad ꝯñaꝫ. Et ad expientiã dica᷑ q̄ q̃ꝫuis ille calor augea᷑: nõ tñ ſenti᷑: q᷑ calor 3ᵉ ſpẽi ethice ẽ ita itẽſus q̄ illḋ augmẽtũ non ꝑcipi᷑: ſicut ꝑcipue ꝯtigeret ſi adderes. x. g̃na frumenti vni ſextario. nã eti. x. g̃na ſint q̃ntitatis ſenſibil᷑: ſenſibil᷑ tñ ſextariũ nõ auge᷑: vt pꝫ. q̃re ⁊c̃. ¶ Uel dicere potes expientiã fore ad oppoᵐ. nã ſpm̃ in tertia ſpẽ calor aſſũpto cibo augeri ꝑcipi᷑ donec hũiditas fere fuerit tota ꝯſũpta: ⁊ nonnunq̃ꝫ expiẽtiã notaui. Et ſi aliq dicãt calorẽ tertie ſpẽi in eodem ſꝑ ſiſtere tã ſſũpto cibo q̃ꝫ ante intelligi᷑ in fine: aut ꝯ ſiue ſinẽ: cũ. ſ. fuerit total᷑ deſiccata: q᷑ tũc calor ille innãlis multũ igne⁹ exiſtit cum ſit in mã valde ſolida: ⁊ multũ hũiditate ꝑuata: vñ ſi tũc auge᷑ aſſũpto cibo illud augmẽtũ non ꝑcipi᷑. Ex q̄bus pꝫ q̄ p calorẽ augeri: ⁊ non augeri non pñt tertiã ſpẽm a ſcḋa diſcernere. Sꝫ ꝯſidera alia ſigna ſupius dicta: vt puta nariũ ſubtilitatẽ oc̄lorũ ꝯcauitatẽ ⁊ tiporũ applanationẽ. ¶ Itẽ diceba᷑ q̄ nares ſubtiles ſũt ⁊ acute: qḋ eſt ꝑp hũiditatũ nãliũ ꝯſũptionẽ. ¶ Et p idẽ ſiũt oculi concaui: ſicca võ lipitudo cauſa᷑ ꝑp vrtutis digeſtiue defectũ nõ potẽtis nutrimẽtũ ad oc̄los ꝓueniẽs imutare: ⁊ etiam rõne nutrimẽti: qḋ male exiſtit q̃litatis: vñ remanet in angulis oculorũ: ⁊ ibi tã a calore aeris q̃ꝫ fe. deſicca᷑: ⁊ ſic angulis oculorũ ſicca exiſtit lippitudo. ¶ Mot⁹ ãt palpebrarũ ⁊ ſuꝑciliorũ fit grauis ꝑp mãm lacertorũ ſiccitatẽ: ⁊ propter vrtutis defectũ: ⁊ per idẽ claudũt oc̄los iuolũtarie: ac ſi ſono grauati eſſent: applanãtur ẽt timpora: q̄ caro lacertoſa extis ſuꝑ ea per quã mouẽtur exiccata eſt ⁊ ꝯſũpta: et ſic plana fiũt: ⁊ tũc oſſiũ appet ꝯſũptio. tracta võ cutis digitis furſũ ad ꝓpria nõ reuerti᷑ ꝑpter eius nimiã deſiccationẽ: capilli võ cadũt ꝑpter ſubtractionẽ nutrimenti: ꝑinde curuãt vngues: ⁊ ſic pꝫ dictorũ rõ. ¶ Pronoſtica. ſi. ad frigidũ ⁊ humidũ mutato regimine infirmũ reaſſumere calorẽ eiuſq; carnẽ augeri ꝑcepis: ſcias q̄ infirm⁹ in breui liberabi᷑: q᷑ tũc ſcḋam ſpẽm ethice nõ trãſiuit: nec ad finẽ ipſius vſq; ꝓuenit: q̃ exiſtit incurabilis: vt ponit Aui. Sꝫ ſi vt premiſſum ẽ: mutato regimine ꝑdicta nõ euenerint ſentieſq; auctũ calorẽ in eodẽ ſiſtere cũ q̃ applana᷑ timpa ⁊ cõcauan᷑ oculi: ⁊ aſꝑa᷑ cutis: ſuꝑ quã velut puluis eẽ vr̃ cõtinue: incuruan᷑ vngues: cadũt capilli: ⁊ ſi pellẽ duobus digitis traxeris ad locũ ꝓprium non reuerti᷑: talẽ nunq̃ꝫ liberari videbis: vñ ſi cuꝫ his ſignis vene albe appeãt: ⁊ vrina ꝓiecta ſuꝑ lapidẽ ſonat velut oleũ: infirmoq; diaria cum vnctuoſa egõne ſine alienatiõe ꝑſeuerãs ſuꝑueniat: infra dies paucos ipm̃ moriturũ iudicabis. Et ſi cũ his. hẽteria ſuꝑuenit infra q̃rtã diẽ venturã mortẽ ꝓnũcia: q᷑ nunc nã ab oĩ regie deſtituta oẽs corpis hũiditates ꝓprie nãe relinqt. et ſic fit diaria ſine alienatiõe ꝑſeuerãs cui cõmiſce᷑ liẽteria ꝑpter qḋ ſeq̄ni᷑ mors in breui. ¶ Inſuꝑ nota q̄ ſicut ſupra diceba᷑ differẽtia ſecũda tractatu tertio caplõ ꝑ fe. adinuicẽ diuerſimode cõponi. vñ ethica ſepe cõmiſcetur cũ putrida quã ſic ꝑcipies: q᷑ ſi putrida illa fuerit interpolata: puta tertiana: quartana: vel q̃tidiana: ⁊ ipa exiſtẽte in

diſtinctio inter petaloides et crinoydes reſolutiones a renibus et veſica prouenientes et eas que in ethica

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

quiete ſigna ſimplicis ethice anteſcripta comprehenderis ethica cū illa fe. putrida erit cōplicata: quā h̄ ethicā cōpoſitā appellam⁹. ¶ Si v̄o ethica cū alia fe. ꝯtinua fuerit cōiūcta difficillime cōprehendit̄: vñ plurimi ꝓpter ſignoꝝ coincidentiā laticā ethicā iudicauerūt. Sed ex pſcriptis imediate ſignis in ca. latice ſupra poſitis vnam ab alia diſcernere ſcies. Sed tñ tuo cōprehenſo ethico: ꝓpter malū regimē: vel aliud putridarū fe. cōtinuarū aliq̄ ſupuenerit: qḋ ſepe accidit: hāc cōſilr ethicā fore cōpoſitā iudicabis. Et hec ꝑ nūc de fe. ethica cōpoſita ſufficiāt. Nā putridarū curā late deo duce ſupius habuiſti: quare cū ſimplicis ethice curam hic annotauero ſcies ſi cōpoſita fuerit ꝯuenientē curam adhibere. Et hec de ſignis ethice febri. tam pronoſticis q̄ȝ demonſtratiuis.

¶ De cura ethice feb. Capitm. ij.

Pro cura ethice ſimplicis: notandū ꝙ ex ſupraſcripto regimine ꝑma ⁊ ſecūda ſpēs ethice facillime: ac in breui curaſ. Sed ſi ethici calor ad h̄ iā deuēit vt tertiā de ſecūdis humiditatib⁹ iā deficeret humiditatem ad quartā trāſitū facere incipiendo. talis nūquā curatur. Quō ergo ſi q̄rta hūiditas deſiccaſ: q̄ de re hoc inſcriptuȝ regimē nō poniſ vt tales ad ꝑfectā deueniāt curā: ſed potius vt coꝝ vita q̄ntū fuerit poſſibile ꝓlongeſ. ¶ Pro cura ſimplicis ethice ꝑmo ſex rerū non naturaliū regimē inſcribiſ. Et ſecūdo medicinaliū. ¶ Quātū ergo ad ꝑmū. Facias infirmi aerē ad frigidum ⁊ humidum declinare. Vñ eſtate nām ꝓpriā ſeruāte terrenā: non reumaticam tñ eligere camerā aeris ſeptētrionalis liberū ingreſſum habentē: quem cū redolētib⁹ frigidis ⁊ hūidis alterabis: vt cuȝ viol. ⁊ ro. ⁊ ſic de alijs herbis cuȝ floꝛib⁹ ſuis odoꝛiferis ſubſternendo. ⁊ etiā alterabis cuȝ aqua ro. ⁊ cum nenufare: ⁊ pauco aceti ſandalī irrorata. Et q2 difficile ē inuenire tantā aquam ſupradictā: bona etiā eſſet aq̄ boni fontis vel putei cū modico aceti ꝑmixta. vel ad modū raſis camera cū pānis in aq̄ frigida infuſis circūdeſ: atq; in diuerſis camere ꝑtibus et maxime corā infirmo vaſa magna aqua plena ſituentur. Itē ſi poſſet aliq̄s riuulus ꝑ cameram decurrere ꝯtinue bonum eſſet: vt ait Aui. Itē ramos odoꝛiferarū herabaruȝ: et arboꝝ ꝓſternere in camera: vt ꝑpli: ſalicis: vitis ⁊c. Item fruſta paruoꝝ pomoꝝ in camera ponantur odoꝛifera ſepe irroꝛādo cū aquis dictis. Itē aerē poteris frigidum facere cuȝ ſuffumigijs: vt ponere ſupra prunas vnū vel duos trociſcos de cāphoꝛa ipſis aliqualr̄ ꝯquaſſatis. Vel ſic. ℞. coꝛticū pomoꝝ redolētiū ſiccoꝝ coꝛticū citri vel citrāguloꝛuȝ aā. ʒ. ß. floꝝ nenuf. viol. aā. ʒ. vi. camphoꝛe. ʒ. i. fiāt trociſci: cū aq̄ vio. duarū vel triū. ʒ. ⁊ cū neceſſe fuerit vn⁹ ſup prunas ꝓijciaſ. In vere v̄o talē aerē vt ipſm ibi ꝑparatum inuenies: q ſi nimis excederet in friditate tēpa modicū cum igne lignoꝝ molliū: vt vitis ſalicis ſine fumo: tñ ⁊ ipm ad quaȝ vis tēperiē ducere poteris. Nota tñ ꝙ aer ſp dȝ declinare ad humidum ⁊ frigidum: quia maxime ſuper calefacto coꝛdi ꝑſtat iuuamētū: ⁊ ſp infirmi mēbra exterioꝛa i caliditate retine ꝑpata cū lenib⁹ coopimētis vel cū veſtibus ſimplicibus vel ſuffulnis agnellis pellibus. vel ex marturibus vel doſſis varijs: ⁊ hoc ne frigiditas ꝑtib⁹ coꝛpis dñetur q̄ cutim exiccando fumos ad interioꝛa recludit. Caue tñ ne intēſa frigiditas in aere inducaſ: ipa. n. coꝛpi concurrens depꝛauato ſanguie ⁊ ſpū illū ſpm̄ quē modicum habet coꝛpus extingueret: ⁊ ꝑ ꝯñs moꝛtē iducret. Nota tñ. ꝙ aer ipoꝝ magis decliare dȝ ad hūiduȝ q̄ȝ ad fridū. ꝑ Gal. vj. de ige. ſani. ca. vij. lōgeua coꝛrectio eoꝝ q̄ deſiccata ſūt exiſtit ꝑ hūidū: ⁊ min⁹ fallax eſt quā ꝑ frigidū. ¶ Quātuȝ ad ſomnū ⁊ vigiliā. Et ſi ſomn⁹ lōgioꝛ q̄ȝ in ſanitate ꝯueniat tñ in die doꝛmire nō dȝ. ⁊ dȝ ad min⁹ ꝑ tres horas poſt cenā tardare doꝛmitionē: vt ex cibo ſupaddita calefactio ſit extincta vel ſatis diminuta: ꝙ ſi in nocte male doꝛmierit ſic ꝙ in die doꝛmire cogaſ ꝑ horas tres ſit ad minus a prandio diſtās: ⁊ in eſtate ſup lecto de coꝛio vēto pleno vel aq̄ placuit Aui. In hyeme v̄o ſup culcitra: caueat pro poſſe ne doꝛmiat ſup doꝛſum: eius linteamina ſint mollia de lino facta dealbata cū aq̄ bona: q̄ linteamia in ſcrineo odoriſero teneanſ: in q̄ ſint poma mollia ⁊c. Et ex his dȝ ſepe lectulus renouari: ⁊ bonū eēt etiā illa linteamina aq̄. roſ. aſpgere. ¶ Cū aūt expgefact⁹ eſt anteq̄ȝ aliq̄ȝdiu ſurgat geſcat in lecto. ⁊ exercitij loco vt calor aliqualiter viuificeſ ⁊ cutanee retētē ſupfluitates egrediant̄ liberius fieri facias leues fricatiōes. ⁊ he fricatiōes fiāt poſt expgefactionē de modico incipiendo ꝑ a tibijs ad coxas ſucceſſiue ad brachia demū vel doꝛſum: ⁊ pect⁹ ſp inferi⁹ trahēdo: ⁊ ſic fricare fac loca emūctoꝛia: ⁊ ca teneri mūda fricatione: vt p⁹ aures ſubaſcellis inguia. ¶ Et cuȝ ſurrexerit caput ſuū leuiter pectinet: ⁊ ſiet cum qete: ⁊ audiat muſicalia inſtra: in gaudio ſtet: ⁊ laute viuat: cuȝ amicis ⁊ beniuolis ꝯuerſeſ: et audiat cātilenas delectabiles: ⁊ ꝓlegat hꝰ ſepe. A ꝓfundis caueat tñ cogitationib⁹: veſtimēta poꝛtet iocalia: lapides poꝛtet precioſos delectabiles: vt ſaphiros: hacyntos ſmaragdos: granata. ⁊ ſilia. Naȝ ⁊ ſi minoꝛis exiſtant ꝑcij q̄ȝ balaſiū: vel rubinū: tñ in h̄ caſu ꝑualēt. Itē delecteſ i aſpectu pulchrarū mulierum: ſine nocumēto fieri pōt: ⁊ caueat a coitu tanq̄ȝ a moꝛte. ¶ Et vitet replectionē oēm: imo eſt bonū ſuū cibū diuidere in plēs ꝑtes q̄ȝ multū in duab⁹ vicib⁹ ꝓbere in die. Itē vētris hēat bñficiū oi die: ⁊ ſi nō nāliter tñ artificialr: vt docebo te cum de medicinis tractabo. ¶ His breuit̄ expeditis ad regimē cibi ⁊ pot⁹ cōmiſcēdo. Sit panis ei⁹ frumēti boni i bono aere ſanaq; meſſe collectus: ſitq; ſine ſale: ⁊ furfure piſat⁹ q hoꝛa comeſtiōis mundeſ a cruſta ſupioꝛi: ⁊ inferioꝛi a ꝑn° vſq; ad q̄rtū diē icludeſ ſiue bon⁹ exiſtit. Ex carnib⁹ eligat gallos nōdū coeūtes q̄rū teſticuli in illo caſu maxie ꝯueniunt: ac pulle iuuenes galline atq; capones medie piguedis: ⁊ illa debent in aere nutriri: libero q̄ȝ paſtus ſit oꝛdeuȝ. Vel facias ſic. ℞. ranulas virides i ſiccis locis ſup arboꝛes viuētes: q̄rū ventres lactei exiſtāt: ⁊ capitib⁹ abſciſſis: ⁊ viſcerib⁹ eiectis: ⁊ i aq̄ ādiu coq̄nſ: vt earuȝ caro ab oſſib⁹ ſepeſ: deinde hēas farinā oꝛdei vel frumēti q̄ ꝑualet i iſto ca. ⁊ cuȝ brodio ⁊ carnibus illis fac paſtā ⁊ da gallinis ⁊ pullis illis ad manducandū. ¶ Vel alr̄ loco ranaꝝ accipe anguillās ſeu q̄s vis piſces: ex q̄rū carnibus brodiū ſic ranarū ꝯficias paſtā: q2 pulli talr̄ nutriti mirabilr̄ ꝓferunt in h̄ caſu. ¶ Et q2 a vulgo expimēto cōptū ē pullos albos in ſtō nō facile digeri illos dimittere bonū eſt: vt dicit Gilbtus anglicus. ⁊ ſi rō dictet oppoſitū. nā rōne cōcludiſ albos pullos ceteris ꝑib⁹ friditati magis appropinq̄re. Et iō Marſili. plus laudat illos i iſto caſu. ¶ Cōueniūt. n. aues q̄ in nocte capiunſ: ⁊ rubales: ⁊ alaude ꝑdices ſtarne: faſiani ⁊ qualles ſeptēbrine medie pinguedis. ¶ Ex q̄drupedibus carnes vituline lactentes hedine mōtonine ab octauo mēſe vſq; ad annū: poꝛcine interdum maxie nutriti i nemoꝛib⁹: capꝛoline: ceruine: annuales. vñ ⁊ lactentes duoꝝ vel triū menſiū laudabilioꝛes: ⁊ adhuc lepoꝛine. ¶ Et nota ꝙ iſte carnes magis ꝯueniunt elixe q̄ȝ aſſate. Et ſi pur aſſatis vellet non coquanſ in patella ſed in veru: q2 in ipſa patella oia vitanda ſūt: i veru pōt dari alterādo ipas carnes cum lactuca agreſta: ⁊ ſilibus: abiecta cruſta ſuperioꝛi illius carnis aſſate: et etiā cū cucurbita: ⁊ poꝛtulaca coꝛiganſ. Et nota ꝙ ille aſſate in veru ſunt hūidioꝛes hūiditate nāli q̄ȝ elixate: vt 4° metauro. hꝛ. cū in hūido ꝓꝑio decoq̄nſ. Et ſi ꝑdicta alterātia deficerēt: accipe q̄ttuoꝛ ſeia frigida cū carnib⁹ coq̄ntur: ipa tñ ligata i petia ſubtili: ⁊ coq̄nſ cuȝ carnib⁹: poma fruſtatim icīſa: ⁊ ipleaſ venter carniū cū pomis odoꝛiferis Et pōt he carnes i aq̄ oꝛdei decoq. facias tñ vt his ſp antē ne iſtas carnes cū aliq̄ decoq facias: qḋ ifirmo faſtidiū faciat: q2 ipis coct; alterabis cū rebus ñ faſtidiētib⁹: put ſtatim iſcribā. Cōueniūt oua ſoꝛbilia. ¶ Et ex herbis ſpinachia blitis: boꝛa. bug. endi. cucur. lactuca poꝛtula. ⁊ ſilia. ⁊ ex his pōt fercula fieri. In ꝑn° tñ paſtus pōt de cucumerib⁹ māducare: coꝛrectis tñ cū oleo ⁊ aceto medie foꝛtitudinis. ¶ Itē ꝯueniūt pultes ex farina oꝛ. cū lacte amigdalarū ꝑpati: aut cū brodio ſuarū carniū: vl̄ ablue micas cuȝ lacte capꝛino: ſeu vaccino ⁊ miſce: in q̄ tñ ꝑ ꝑuos lapides fluuiales vel calib; ſepe fuerit extincti: ⁊ erit cib⁹ multū ꝯueniēs ⁊ ferculū ex amigda. amigdū ſimula auenatū. ſeu oꝛdeatū colatura furfuris brodiū q̄natū cū agreſta alteratū cōiter cū ſucc; ſtatim deſcribēdis. Vel accipe vitellos duoꝝ ouoꝝ recētiū: ⁊ illos diu agita. ſup q̄s de brodio ſuaꝝ carniū ꝓijce bulliēte: qḋ brodiū in ꝑn° paſt⁹ aſſumat: Cōueniūt ⁊ offe facte cū recēti caſeo dulci in q̄ coaguli vis ⁊ ſalis nōdū īpſſerit. ¶ Vel fac tale brodiū cū q̄ cuipiam ꝑpo ꝓlōgaui vitā. Mas pullos iuuenes: capones: ſeu gallos vel gallinos: faſianos: ſeu ꝑdices: q̄ ſine aq̄ deplumentur: poſt aūt euiſceratiōnē minuti ꝯtunde carnē ⁊ oſſa ſil: ⁊ ſic fac de crane hedina. vitellina vel alia ꝯueniēti: deinde pone i vaſe vitreo carnes iſtas: addēdo aliq̄t ducatos: addendo. ʒ. vi. aq̄ vio. aut aq̄ endi. cuſcute nenuf. poꝛtula. lactuce: ⁊ pomoꝝ redolētiū: aq̄ ro. bug. ⁊ vini odoꝛiferi ana. ʒ. ii. miſce: ita ꝙ aq̄ ⁊ vinū ſit li. i. ⁊ in vaſe ꝯtuſis iſtis carnib⁹ miſceanſ addēdo puluerē infraſcriptū: vt. ℞. ſandaloꝝ citri. ʒ. i. ſpodij margaritaꝝ aā. ʒ. ii. fragmētoꝝ hiacynti: ſmaragdi: ſaphyri: rubini: ⁊ ſiliū lapidum ꝑcioſoꝝ aā. ℈. i. croci. ℈. ß. ſe. frigidoꝝ berberis ana. ʒ. ii. cāphoꝛe gra. iiij. ꝯquaſſenſ: ⁊ miſce cū carnib⁹ iſtis. Tale aūt vas debet poni in alio vaſe pleno aq̄: ⁊ bulliāt ſil ꝑ q̄ttuoꝛ hoꝛas indeſinenter: vñ extrahanſ carnes ⁊ coleñſ ꝑ ſtamignā foꝛtiter exꝑmēdo. Et hoc brodiū vſui reſerua. Nā in omni ſuo ferculo de tali brodio ponere poteris: q2 in hoc caſu competit. ¶ Si v̄o virtus fuerit multū debilitata: ſuas carnes decoq facias vſq; ad oſſiū ſeꝑatiōnē: poſtea inter duo inciſoꝛia exꝑmaſ. ⁊ hoc brodio vtere ſimplr̄: vel vitelis duoꝛū ouoꝛū: vel vtere ꝯtuſo carniuȝ. Vel facias aquā carnis mō quo ſupra deſcribiſ: vt dīa 2ª ca. j. Impaſta cū carnibus puluerē hūc imediate deſcriptuȝ: ⁊ da coclearia. iiij. ꝑ vice cū brodio ſuarū carniū. Vel loco eius da tantūdem ſucci carnis talr̄ facti. ℞. ex auib⁹ ꝑdictis q̄s volueris q̄ntitatē ſufficientē: ⁊ in vētre earū ponanſ odoꝛifera fruſtati inciſa. Vel pului ſupraſcriptus: ⁊ hāc decoq facias in veru cū cocta fuerit in platello coopiaſ: ⁊ ſuccus ille q inde egredieſ tā ꝑ ſe q̄ȝ expſſione foꝛti recondaſ: talis eni ſucc⁹ mirabilis exiſtit in iſto caſu: de quo exhibe cuȝ brodio vel ſolū ſm ꝙ libuerit. ¶ Aui. ca° de ethica: ⁊ Sera. v. ſui breuiarij ca° de ethica. aquā carnis taliter cōficiūt. Accipiūt carnē hedinā minutim inciſam: quā cū aliquātulo ſalis in olla noua reponūt: ⁊ tandiu ad ignē decoquaſ ꝙ aq̄ egrediaſ. De tali igiſ aq̄ accipe. ʒ. iij. aq̄ pomoꝛū redolētiū. ʒ. i. ß. vini optimi. ʒ. ß. miſce i potu. ꝑ vna vice tribue. Et hāc aquā de oibus ſibi cōueniētib⁹ carnibus facere poteris: ⁊ loco aq̄ pomoꝛuȝ vti aqua endiuie: vel aqua ſibi apoꝛoꝑata. Hec eni aqua multū ꝯueniens exiſtit in hoc caſu: ⁊ maxime vbi ſincopis affuerit. Primam tñ magis laudo quaȝ ꝯſilr̄ dare poteris cum aqua pomoꝝ redolentiū: ⁊ vino redolenti. Et in ꝓpoꝛtione dicta: ⁊ fac ſi libet. ¶ Pro ſapoꝛe et cōdimēto vitet oia acuta. Sapoꝛes igiſ cōuenientes fiāt ex amigdalis ꝯtuſis agreſta vino granatoꝛuȝ berberis ſucci arantij: pomoꝛū redolentiū ꝑputioꝛū vinis. tales. n. amigdale cū zucharo condite ꝯueniunt in hoc caſu. Poſſes tñ cuȝ mollitie panis ſalſam ꝯficere ex his ſuccis: ſeu rob vini zucchari adiunguēdo ad libitū de iſto puluere. ℞. cinamo. mūdati electi a coꝛtice ſupioꝛi. ʒ. i. garioſ. zinzi. nucis muſcate grano. padiſi ana. ʒ. i. croci. ℈. ß. zucchari al. ʒ. v. fiat puluis. Et q2 vulgares nihil videntur facere niſi ſup cōdimētis ſuis vtanſ aliq̄b⁹ ſpēbus in q̄tidiano vſu ſuper eoꝛū ferculis vti poteris iſto puluere cuȝ quo ſalſa deſcripta ꝯficiſ ⁊c. Poteris etiā dare gelatinā cuȝ vino aqua et pauco aceti ꝯfectā addēdo aliquē de ſuccis ſupradictis ſi libet cū zuccharo: ⁊ bñ erit. Et poteris ipaȝ cuȝ croco: aut ſandalis citrinis coloꝛare. Et ſi ex ſuccis aliquē cum pauco brodio vna bullitiōe bullire facias: in quo tuas carnes intingeres bonū eſſet: addendo parū ſi libuerit de puluere ſupraſcripto. Pro aſſatis carnibus poteris accipere aliquē de ſuccis ſupraſcriptis: ⁊ maxime ſuccū berberis vel granati ſeu citrāguli dulcis: ⁊ in eo pone zucchari notabilem quantitatē cuȝ modico cinamomo electi pulueriȝati. Vel accipe ſuccū qui egrediſ cum carnes ille aſſate in patella ita calide reponunſ: ⁊ ei paruȝ miſce ex ſuccis immediate deſcriptis cum zucchero ⁊ puluere cinamo. ⁊ erit ſapoꝛ mirabilis in hoc caſu. ¶ Ex piſcib⁹ cōueniūt marini: vel aq̄ dulcis libere fluentis: ⁊ nō ſtantis ſeu lacunalis niſi fundū habuerit harenoſum: ſeu ex tranſitu alicu⁹ fluminis genereſ. Et omnes iuxta villas ſeu ciuitates nutriti piſces vitādi ſunt: ⁊ maxie in locis in q̄bus cloace veniūt et alie expurganſ imūditie. Conueniunt aūt piſces aq̄ dulcis parū petrini cōiter vocati ſtriguli: lucij: temali: carpiones anguille: ⁊ raro tñ in vſu ſint. Piſces aūt maris noīarē: ſȝ mihi cōiter noti non exiſtūt illi: hi potꝰ elixi ꝯueniūt q̄ȝ aſſati piſces elige ſquamoſos q boni ſunt odoꝛis tactū nō limoſi: carnē albā habentes ⁊ cōpactā. Si v̄o piſces aſſaueris ſup prunas: ⁊ non in patella decoquanſ. ꝙ ſi neceſſe ſit i patella eos decoq: vt de puis piſcib⁹ cōiter ſit: habeas vas terreū vitreatū in quo oleo cōi dulci cuȝ oleo amigdalarū dulciū decoquanſ: ⁊ bonū ſapoꝛes fiūt ex vino granatoꝛū vel ſucco berberis: ⁊ arātij: vel ex ꝯſili puluere addito cinamo. ⁊ zuccharo. Pro elixis v̄o piſcibus ſalſa vtere cū modico panis: ⁊ puluere ſepe dicto parū: ꝓpter piſciū viſcoſitatē adiūgēdo acetū. Cācri laudanſ in iſto caſu: q ꝑmo in lixiuio tm̄ bulliāt ꝙ coꝝ teſta poſſit remoueri: deinde in aqua oꝛ. vſq; ad ꝑfectā decoctionē decoquanſ: q ſi in eadē menſa cū alio cibo ſumanſ leuioꝛ ꝑponaſ: q2 hi digōni rebelles exiſtūt: vel abiectis extremitatibus tot vicib⁹ in lixiuio foꝛti lauenſ ꝙ coꝝ grauis odoꝛ non ſentiaſ. deinde in aq̄ oꝛdei debite decoquanſ: deinde eis vtere. ¶ Ex fructibus in ꝑma mēſa ꝯuenire pñt ficus vue albe ꝑ dies aliq̄t ante collecte amarilia cereſa pruna: ⁊ neſpila bñ matura pſica: ⁊ moꝛa nō bñ matura. Si tūc duo vel tria neſpila bene matura vel dimidiū pſicū ſeu q̄rtā ꝑtē: vel etiā aliqua granatoꝛū grana in fine paſt⁹ aſſumeret: pcm̄ moꝛtale non cōmitteret. Verū ſi pruna cereſa amarilia moꝛa: melones magis medicinalr̄ q̄ȝ cibalr̄ aſſumere vellet ꝑ duas hoꝛas ſumēda ſunt aū paſtū: ⁊ ſi timeret ne talia in colerā in quā facillime tranſeunt mutarenſ. Poſt eoꝛū cōmeſtio parum aq̄ bibat vel oꝛizachare. hec. n. taliter ſumpta caloꝛem in ethico: ⁊ in. mēbris acuitatē ſanguis ⁊ cole repmūt: valde infrigidāt ⁊ hūectant. pōt ⁊ cōſilr aliq̄ granatoꝛum grana interdū accipe nihil bibēdo. In ſecunda v̄o mēſa ꝯueniunt pira ⁊ poma cocta cū zuc. ⁊ amigdale depillate in aq̄ zucchari loti: ac pinee cū māſtli albo aliq̄ntulū cōfricate. ¶ Pot⁹ aūt ei⁹ ſit vinū albū vel rubeū clarū boni odoꝛis atq; ſapoꝛis ad aliq̄lē pot⁹ declinās dulcedinē q̄ȝ acerbitatē: qḋ ſm ei⁹ potētiā ē limphādū. Et ſi aq̄ cū vino mixtio fieret ꝑ duas aut tres hoꝛas ante comeſtionē bonuȝ eſſet. Vel facias vt ruſtici patauiēſes faciūt tpe vindemiarū cū vuis in tina aquā ad bulliēdū ponūt: deinde vinū ſic mixtū inde exhbūt qḋ in vaſe purificatū aliq̄ aliā non indiget admixtiōe. Et iſto mō iſti ribaldi ruſtici ſcholares decipiunt: tale vinū ꝓ puro vēdētes. Si v̄o in loco fueris vbi vina creſcūt talia vina facias tpe vindemiarū: virtute tñ foꝛti exiſtēte. Interdū aq̄ potationē non ꝓhibim⁹. Et dico in ſimplici ethica de q̄ eſt ſermo. Si tñ ex paſtuȝ quouis mō ſitiret ſic ꝙ a potatiōe ſe abſtinere non poſſet ſirupū vio. nenufarinū vel ꝯſilem cū aq̄ endi. vl̄ cucurbite: vel ꝯſilr: vel aq̄ boni fōtis: vl̄ ſaltē ſimplic; bullite mixtā i potu tribue. ¶ Sex reꝝ nō nāliū deſcꝑto regie ad medicialia deſcēdā. ꝑ illa deſcribā. 1° notabo q̄lr ſit eis vtēdū. Sȝ q2 medicinaliū q̄dā ad intra q̄dā ab ex pñt applicari. ꝑ de ꝑmis. 2° de ſcđis faciā mētionē. ¶ Quāū ad ꝑm nō ꝙ ſi ifirm⁹ ōbitū ñ hūerit vētris bñficiū ſibi tale cliſtere ꝯficit. ℞. malue bli. aū. m. i. matꝝ vio. m. ij. oꝛ. P. i. fiat dcoct. de q̄ acc. li. i. ß. i q̄ diſſolue caſ. ʒ. i. ß. oli vi. ʒ. iij. ſal tri. paꝝ ⁊ fiat cliſt. qḋ ponaſ

quare aſſata in veru humidiora ſunt elixis

gilb. angl. lib. p° fol. 19. col. 2.

Marsili. f. r. de feb. c. 73. de ethica feb.

Modus aque carnis ſecundum avic. et ſerap. et vide galeatius de s.ta sophia

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ſeiuno ſtō ante cibū: cenā vel prādiū. ¶Uel ſuppoſitoria cōia pbe: puta de radice blitis melle cum ſtercore muris. ¶Si tñ cliſteria alteratiua facere volueris. ℞. lact. aſine. ℥ iij. aq̄ vio. aq̄. ro. olei vio. añ. ℥. iij. miſce: ⁊ fiat cliſtere. Uel ipm facias ex decoctiōe. blitis lactuce endi. matrū viol. ⁊ ſiliū: olei vio. parū addito ſi libuerit. ¶Sed ſi potius p os q̄ꝫ p cliſtere ſumere vellet. ℞. caſſie. ℥. i. vel māne: ⁊ eam diſſolue cū aq̄ endi. vel abſin. addēdo. ℥. j. ſirupi vio. ⁊ fac potū quē ante prādiū p duas horas ſibi tribue: nec vnq̄ꝫ i ſimplici ethica pſumas dare medicinā violentā: q: in hac egritudine nihil deterius q̄ꝫ ꝙ ſupuenerit fluxus ventris quōcūq̄ꝫ. ¶Uis hitis: dico aquā ordei iulep ſirupos ꝯuenire: aq̄ or. in hoc caſu ꝯueniens talr fit. ℞. li. j. ordei cum pāno aſpo: tādiu fricet ꝙ cortex ſupior abijciaſ: deinde laua pluribꝰ lotionibꝰ ⁊ poſtea accipe aq̄ boni fontis vl' putei clare li. vj. ⁊ decoq fac: ⁊ coleſ: ⁊ inde ſerueſ: ⁊ dꝫ bullire vſq̄ꝫ ad ꝯſumptionē tertie ptis. Sꝫ Sera. aquā or. pro ethicis ſic facit. ℞. cācros fluuiales recētes amotis pedibus: ⁊ teſta tādiu laueſ donec odor eoꝝ abijciaſ. q̄ facto ꝯquaſſenſ: deide accipit li. i. or. vt ſupra bulliti: ⁊ aq̄ li. vi. cancroꝝ pparatoꝝ ſeu lotoꝝ. ℥. xiiij. ⁊ bulliant vſq̄ꝫ ad tertie ptis ꝯſumptionē poſtea coleſ ⁊ vſui reſerueſ. Alij accipiunt aquā or. mō q̄. ſupra facta: ⁊ in q̄lbꝫ. aq̄. li. ponūt. ℥. ii cācroꝝ lotoꝝ: ⁊ bullire faciunt vſq̄ꝫ ad tertie ptis ꝯſumptionē: ⁊ hāc bene laudo. ¶Julep ad hāc intētionē facientia bñ ſunt iulep facta ex aq̄ vio. ⁊ ro. endiuie lactuce cucur. portulace ſempuiue pomoꝝ radolentiū: melonis bathece floꝝ boragi. bugl. ex q̄ vis iſtarū poteris facere iulep. ℞. aq̄ vio. exēpli grā. li. iij. ç ic. tabarçet. li. ij. cum lēto ⁊ claro igne ſine fumo debite coquanſ: ⁊ ſic vt ad formā iulep deueniāt: ⁊ ſilr de alijs aqs fiēdū ſic erit. ¶Meſue in antidotario ſuo. diſt. vi. docet facere iulep vio. in infuſiōe vio. acto. qd̄ multū cōuenit in hoc caſu: ⁊ ſi tu h̄ facere vis facias vt ipſe te docet. Et ſi fantaſiā tuā aliqualr eleuare volueris multiplex iulep facere poteris ſm intentionē quā habueris ex ſupraſcriptis aqs duas vel tres ſimul cōmiſcēdo. vel cōmiſceas iulep ex eis facto Ul' poteris iſto mō facere: recipiēdo vel faciēdo ex herbis cū floribꝰ ſuis: ⁊ aquā ex eis extrahe ſublimando: ⁊ poſtea iulep fieri facias. ¶Et iſta oia iulep ſunt magis alteratiua q̄ꝫ reſūptiua rōne aq̄rum ſcꝫ q̄ꝫuis rōne zuchari ſint reſūptiua. Nam vt inq̄t Aui. pͣ quarti. ca. de cura fe. effimere ab opilone ꝯuenientis zuccharū ē ppinquū cibo: ⁊ p ꝯñs nutrimentū. ¶Et ſi tu vis reſumptiuū facere iulep: accipe gallos nōdū coeūtes vel pullos: aut perdices: capones: faſianos: aues rubales: vel carnes teſtudinū nemoraliū: ⁊ dbite euiſcerate cū aliq̄ ex aqs ſupraſcriptis bñ laueſ: deide aquā ſublimādo extrahe ex q̄ aq̄ velut ex ſupraſcriptis iulep fac tuo mō. ¶Meliꝰ tñ eſt cū aq̄ tuarū carniū tertiā ptē adiūgere alicuiꝰ ex aqs ſupraſcriptis. Uel potes cū carnibꝰ ponere in ſoblimatione roſas ⁊ violas nenuf. endi. poma redolenta: vel aliā quā volueris herbā: tūc approꝑatā intentiōi tue ⁊ ſilia. vel. iiij. ſe. frigida addendo parū cāphore ſi libuerit. ¶Uel facias ſic. ℞. ligritie raſe. ℥. ß. ſe. fridoꝝ. ℥. i. triaſanſ. ana. ʒ. i. ſe. citonioꝝ: gūmi ara. dragagāti añ. ʒ. ij. coriandri. ℈. ij. garioſi. cinamo. añ. ℈. iiij. cāphore. ℈. ß. deide accipe quā vis de carnibꝰ ſupraſcriptis quā poſt euiſcerationē cū fructibus fortiter ꝯtere: ⁊ poſtea illos pulueres malaſſando ſil' bene miſce: ⁊ tandē ſublima: deide ex aq̄ iſta iulep fac tuo mō. ¶Uel facias ſic. ℞. ranas virides in locis ſiccis ⁊ ſup arbores habitātes q̄ꝫ̄ vēter: vt ſupra dicebaſ lacteꝰ exiſtat: et cū rore colliganſ: deinde extremitatibꝰ abſciſſis bñ lauētur: ⁊ ſublimia: vel ſublima anguillas p pus extctis viſceribꝰ ⁊ corijs: h̄ idē facere potes ex piſcibꝰ fluuialibꝰ: et ex iſtoꝝ aq̄ iulep ꝯficias tuo mō. vl' facias aquā ex limacijs talr pparatis. ⁊ hoc eſt magis in vſu: q̄s collige cū rore: ⁊ viuas in furfure pone: q: ibi expurganſ: expurgate v̄o cū aqua or. bene laueſ q̄s poſtea ſublima: vel ſublima cancros p prius tādiu lotos: vt odor grauis eoꝝ remoueaſ: ⁊

ſublima oua recentia. ¶Aliter tñ ⁊ multo meliꝰ has aq̄s facere poteris. ⁊ hoc ſm doctrinā. Joānis de rupe ciſſa in ſuo de quinta eſſentia: q: oēs herbas vel fructus q̄s ſublimare volueris in mortario ſubtilr tere. deinde in aliquo vaſe debite lutato ne reſpiret reconde qd̄ vas in egno fimo ſepelias. Uel interdum loco fimi accipe vinacias: que ꝑ'ualēt i iſto caſu: ⁊ hoc vas p. xl. dies ſepultū pmaneat. Deinde hoc qd̄ eſt i vaſe putrefactū ſublima. Cūq̄ꝫ aquā extraxeris feces ſup marmore ꝯtere: ⁊ iterū ad alembicū pone ⁊ extrahe aquā: ⁊ ſic fac ter vel quater vel quinqes et hēbis aquā mirabilē. ſ. iſtā vltimā que eſt. pfectiſſima. Ego tñ ſolū vidi alchimiſtā qui ſolū herbarū ſeu fructuū ſuccū accipiebat mō q̄ ſupra ꝯficiebat. Eodē mō ex carnibꝰ ⁊ piſcibꝰ: q̄ñ in fimo mittis paruꝫ ſalis appone. ¶Et nōnulli magnū feſtū de ſanguine hūano ſublimato faciunt: vt qdā Bartholomeus de montagnana padue faciebat: ſed certe ipum pparare neſciebat: quo ſi vti volueris facias ſic. Accipe ſanguinē a ſanguineis iuuenibus bono vtētibus regimine nouiter extractū: quē pauſare pmitte: et aquā ſupnatantē abijcias: deinde cū modico ſalis triti fortiter agita: ⁊ in vaſe talr ſigillato ne reſpiret reconde: ipſumq̄ꝫ in fimo vt ſupra colloca: deinde poſt q̄dragefimum diē ſublima vicibꝰ aliquot ſup feces ſemp aquā reiterādo Ultimo v̄o habebis aquā mirabilē: q̄ iulepizata maximū in hoc caſu pſtabit iuuamētū. Et nota ſi eedē aq̄ extracte i fimo iterū reponenſ in vaſe p. xl. dies meliores adhuc eſſent. Fac ergo foueā in terra quā ex paſta frigida circūdata illinias: in cuiꝰ medio colloca vas ipm ex fimo equino bene piſto circundato. qd̄ interdū renoua: ſed vaſis medietas in aere pmaneat. nā ipo p dies q̄draginta pmanente aquā habebis pfectiſſimā. Feces ſi q̄ in fundo pmanſerit abijciēdo. Uel pone loco fumi vinacias ⁊ teneas has aq̄s tpe canicule ad ſolē: q: erūt multo pfectiores. Poteris et cōmiſcere ſanguinē cū alijs rebꝰ que ſm quā intētionem habes videbunſ cōuenire. ¶Si aūt ſirupos facere volueris facias decoctionē: de q̄bus vis rebꝰ ſupraſcriptis: et cū aqua ⁊ zucharo ſirupū ꝯficias. Uerū ex ſirupis ſimplicibus in hoc caſu cōuenientibꝰ ſunt infraſcripti. ſ. ſirupus de pomis: de pſicis: de ſucco acetoſe: ⁊ de ſucco endiuie: cucurbite de prunis: de granatis dulcibus ⁊ acetoſis: de acetoſitate citri: ⁊ maxime: ſi hi ſirupi cū aqua lactuce cucurbite vio. endiuie ⁊ ſilr fuerint admixti ad ipoꝝ. ſ. contēperandā: ſi quā habuerint ſiccitatē. ¶Ex cōpoſitis cōuenientibus habemꝰ ſirupū de papauere factū cum zucharo ſolū: ⁊ non cū penidijs: ſirupū de portulaca factū ſine aceto: ſirupū vio. ſirupū de iuiubis. ¶Uel facias talē ſirupū magiſtralē. ℞. duas vel tres teſtudines nemorales in ferueti aq̄ bene lotas ſuis abſciſſis extermitatibus: ⁊ eas debite coque: quo facto accipe pulpas ⁊ eas in mortario bene cōtere: quas in vaſe vitreo bñ reconde. deinde accipe ſucci ligritie. gūmi arabici: dragaganti. ſe. papaueris al. lactuce: portulace: malue: ⁊ q̄ttuor ſe. frigi. añ. ℥. ß. ſe. citoniorū ſe. bōbacis añ. ʒ. vi. paſſularū enucleataꝝ mūdatarum ſebeſten berberis añ. ℥. ß. ſpodij. ʒ. iij. ro. vio. ordei excorticati capill. ve. bora. bugl. añ. M. i. ꝯtundanſ ⁊ ponantur cū carnibꝰ illis ſup quas pijce tres vel q̄ttuor pitas aq̄ boni fontis: deinde vas cū argilla vl' paſta diligenter obturetur: ſic vt neq̄at expirare: ⁊ vſq̄ꝫ ad tertie ptis ꝯſumptiōeꝫ i alio vaſe aqua pleno bulliat: demū totum extrahaſ ⁊ fortiter exprimaſ ⁊ cum tali expreſſione in li. iiij. zucchari fiat ſirupus. ¶Ex cōfectionibꝰ in hoc caſu ꝯuenientibus ſunt primo mixture tales. ℞. cōſerue vio. bugl. añ. ʒ. ii. cōſerue borag. ⁊ floꝝ nenufa. añ. ʒ. i. zucchari albi. ℥. ii. margaritarū. ℈. ii. fragmētoꝝ ſaphyri: ſmaragdi hiacynti granati rubini añ. ℈. i. pannorum auri. numero. ii. fiat mixtura ⁊ deauretur: ⁊ debes iſtarum conſeruarum doſim augere ſm quam habueris intentionem: vt puta ſi maiorem queris lenitionem adde plus de conſerua violatarum. Si maiorem infrigidationem plus de conſerua florum

nenufa. ⁊ cū iſtis cōſeruis addere poteris de ꝯſerua cap. vene. p libito. ¶Ex ꝯfectiōbꝰ ſolidis ꝯueniūt manuſchriſti cū plis factū cū aq̄ viol. diapapauer diarodon abbatis diadragantū frigidū: ⁊ ſtomaticū fridū nicolai: poteris ⁊ cū troci. de cāphora ſtatim deſcribēdis ſolidā facere ꝯfectionē. vt. ℞. pul. troci. de cāphora. ℥. i. zuchari al. li. i. diſſoluaſ zucharū cū aq̄ vio. vel alia: ⁊ fiat ꝯfectio in morſell'. Et nota ꝙ cū mixturis ſupraſcriptis poteris loco zucch. ponere quā volueris ex his ꝯfectiōibꝰ. ¶Et ſi vis potes has cōfectiones in modū opiatoꝝ facere: vt vꝫ: accipe de ſpēbus ꝯfectionū ſupraſcriptarū quā volueris: ⁊ cū aliq̄ iulep ſupraſcripto: vel ſirupo debite cocto fac electuariū in forma molli: vt eſt tyriaca: vel alia opiata: ⁊ pone audacter p qualibet libra ſirupi vel iulep. ℥. i. ſpecierū. ¶Uel facias ſic. ℞. ſucci ligritie dragagān: gūmi arabici. ſe. bōbacis: ſe. malue: ſe. portulace vio. roſ. añ. ʒ. iij. cancrorum fluuioꝝ adustorū ſe. citonioꝝ: cucumeris melonis citrul. cucur. cina. xilobalſa. gariofilo. pſilij ſpodij. amili floꝝ borag. ⁊ bugl. ana. ʒ. ii. ziniſ. ſandal. ru. al. ⁊ croci. añ. ʒ. i. camphore. ℈. ii. alicuius ex iulep vel ex ſirupis ſupraſcriptis. q̄ntū ſufficit: ⁊ fiat electuariū faciēdo ex ſupraſcriptis puluerē. Et potes ex ſpeciebꝰ ſupraſcriptis facere ꝯfectiōem ſi libuerit p bolos cum zucharo faciendo. ¶Ad idē valet marzapanū qd̄ citramōtani paſtū regalē appellant: ⁊ Januen. optimū aloe ⁊ alij caloe. Nota ꝙ aloe, ⁊ caloe ē ꝯfectio facta ex zucharo farina ⁊ oleo: vt in quodam libello adinueni q cacumū ſanitatis appellaſ. Cōuenienter aūt ianuēſes hanc ꝯfectionē aloe ſeu caloe vocāt. cū fiat ex zucharo oleo amigdone. vt pꝫ ⁊c̄. Facias ergo ſic. ℞. zuch. albi li. i. ß. amili ſubtiliſſime pulueri. ℥. iiij. olei amig. dulci. nouiter facti. ℥. iij. diſſoluaſ cū aqua ro. vel vio. ſeu florū nenuf. vel alijs. ⁊ cū p coctionē incipit inſpiſſari adde nūc de amilo nūc de oleo cū ſpatula lignea pforata continue miſcēdo donec oia mixta debite habeāt decoctiōem deinde totū in aliquo vaſe recōde qd̄ deaura ſi vis magis delicati: ⁊ in hoc caſu cōueniret loco olei amigdalarum oleū vio. Et ſilr facere poteris cū oleo roſ. nenufario vl' pſilij. ¶Ad idē valet eliū Meſue quo vtunſ reges ⁊ plari deſcriptiōe pmarillas tñ ſpēs dimittēdo. ¶Uel facias ſic: et erit mirabile in hoc caſu. q: alteratiuum ⁊ maxie reſumptiuū. accipe. i. vel. ii. nemorales teſtudies. ⁊ abſciſſis pedibus ⁊ capite āmotiſq̄ꝫ viſceribꝰ ac teſta debite laueſ: deinde decoqui facias in aq̄ vio. vel ro. vel pſili: aut aq̄ cōi boni fontis. Quo facto: accipe de pulpis li. ß. q̄s cū cultello minutim incide: ⁊ poſtea in mortario vltimata ꝯtritione teranſ: vel potiꝰ in mola in qua ſinapis teriſ: p prius tamen bene lota: addēdo tñ de brodio ſic vt meliꝰ ꝯteri poſſint: vel de aq̄ ro. vel vio. deinde accipe. iiij. ſe. cōiū añ. ʒ. ß. ſe. lactu. ſe. endi. ſe. portula. papaueris al. añ. ʒ. ß. iſta fortiter piſtenſ: ſupra q̄ pijciaſ parū brodij: vel aquaꝝ pdictarū: ⁊ colenſ ex his vltimatā expſſionē faciendo: quo facto accipe amigda. dulciū mūdatarū. ʒ. vi. granoꝝ pini. ℥. ß. fiſticoꝝ. ʒ. iij. iſta vltia ꝯtritiōe teranſ: ⁊ cū expſſione ſupraſcripta fiat lac: cū quo diſſolue li. i. ß. zuch. al. addendo de brodio teſtudinis ſi opus fuerit: deinde coquaſ: cū coctū fuerit ⁊ incipit infrigidari: adde carnes illas contuſas: et illas cū zuccha. illo in caçiola ⁊ mortario debite miſce. Ultimo adde pulueres infraſcriptos. ℞. gūmi arab. draga. añ. ʒ. i. ß. margaritarū triaſanda. ana. ʒ. ß. coral. ru. ℈. iiij. cinamo. ℈. iij. ⁊ fiat puluis. ⁊ ſi adderes. ℥. ß. ſucci ligri. meliꝰ eſſet: ſed forſan electuariū nō eſſet ita guſtui delectabile. ¶Poſſes ⁊ hoc eliū cū gallinarū faſia. caponum vel pdicū pulp. cōficere: de qubꝰ fac vt de teſtudinū carnibꝰ p̄ fiebat: ⁊ hoc cōiter faciunt practicātes: ſed teſtudinis caro pualet in iſto caſu. ¶Trociſci huic pposito ptinētes ſunt trociſci de cāphora: ⁊ ſunt Aui. ℞. ſpodij boliar. añ. ℥. ß. ro. ʒ. vi. carabe. ſe. portula. cucur. alb' cucume. añ. ʒ. iij. fiāt trociſci cū mucil. pſilij vel dragagāti. ¶Uel fac ſic ⁊ ſunt eiuſdē virtutis: ⁊ ſunt Sera. 6. breuia. ca. de ethica: licet in

doſibus aliqualr varient. ℞. amogl. amili gūmi arab. dragagāti añ. ʒ. iij. boliarme. ſpodij papa. albi añ. ʒ. v. ro. ⁊ ſe. cōiū cucurbi. citruli cucume. ⁊ portula. añ. ʒ. vi. ſe. citoni. excorticatoꝝ ⁊ ſe. melo. añ. ʒ. vi. ſucci liq. ʒ. x. ꝯficianſ cum mucila. pſilij. ⁊ h̄ ſunt q̄ ad intra ꝯueniunt. ¶De his v̄o q̄ ad extra ꝯueniūt ſunt balnea: vnctiōes: epithimata: odoramēta. Et vt ad actū practicū te reducā ſex rerū non nāliū regimine preordinato in q̄ potiſſima ps exiſtit cure in firmo tuo in aurora ex iulep: ſeu ex ſirupis ſupraſcriptis aliquē tribuas: vt verbi grā. ℞. iulep vio. vel ſiru. vio. vel alteriꝰ magis reſūptiui ſm intētionē quā nūc habes. ℥. i. ß. aq̄ ordei vel endi. vel pſiliū. ℥. iij. miſce p vna vice: ⁊ ipo tu tribue. Tribus v̄o trāſactis horis pcura: vt ipſe nāliter aut artificialr habeat vētris bñficiū: q̄ facto in balneo ponēdus eſt: qd̄ nāliter fieri pōt ex aq̄ dulci ſolū: vel ex aqua decoctōis ordei excorticati: folioꝝ cucurbite vio. lactucarū floꝝ nenuf. folio. ſalicis vitis vuas albas portātis ac viola. ⁊ ſiliū ¶Uel fac ſic: ⁊ eſt balneū pfectiſſimū in illo caſu. ℞. pla capita mōtonū: ⁊ ea decoqui facias vſq̄ꝫ ad oſſium ſepationem: deinde bñ coleſ: ⁊ in illa colatura herbe bulliāt ſupradicte. Et aliq̄ loco decoctiōis capitū accipiunt decoctionē inteſtinoꝝ boum ⁊ ſiliū. Habeas igiſ tinā apud lectū nō coopertā: ⁊ ſit balneū aq̄ tepide in qua infirmus p vice pma nō multū ſtet. Sed ſi cū balneare volueris in aq̄ frigida vt aliqui volūt: laudo vt ibi ſint tres tine. Prima ſit balnei tepidi: ⁊ fac vt ſupra. Scd̄a ſit inter tepidam ⁊ frigidā: in q̄ etiā parū moreſ. In tertia v̄o ſit aq̄ veri frigoris: in q̄ etiā paululū moreſ. Nec etiā audeas infirmū balneare ex aq̄ frigida ipo non auiſato. ſ. infirmo: vt q̄dā fecit q poſuerat infirmū in balneo ſtatis calido: ⁊ eū volens extrahere dixit. Bonū eſt approximare remediū: et ſtatim piecit ſitulā plenā aq̄ frigida ſup eū: ⁊ extinctꝰ fuit ille paucus calor quē habeat ille: ⁊ mortuus fuit in manibus ſeruoꝝ ſuoꝝ. Et iō bonū ē vti q̄ſi aq̄ tepida: q: aq̄ veri frigoris nōnunq̄ꝫ ꝯtingit vt infirmꝰ ethica febrili cureſ vt inq̄t. Aui. ⁊ in ethicā cadit ſenectutis. In q̄ caſu plus tēpus mortis tardaſ: ⁊ fortaſſe cū ea tpe viuit cui ē q̄ntitas: et iō ſi tale balneū facere intēdis: gradatim illud facias: et ſm modū ſtatim deſcriptū balneato infirmo mō q̄ ſupra i lectulū deportet: cui tota ſpina ex aliq̄ vngꝰ vel oleo inferius deſcripto inūgaſ. ¶Facias q̄ ſic. ℞. olei vio. olei d̄ cucurbita: olei de ſalicibus añ. ℥. i. butyri ſine ſale pinguedinis recētis porci maſculi mucil. dragag. ana. ℥. ß. medulle cruris vituli. ʒ. vi. cere al. parū ⁊ fiat vngm̄ qd̄ cū aq̄ frigida plumes laueſ. ⁊ vltio. ℥. i. lactis mulieris puellā lactantis: cireo in mortario miſceaſ. ¶Ul' facias ſic. ℞. olei viola. ℥. j. olei ro. olei de ſalicibus pinguedis porci recentis: añ. ℥. ß. cere paru: ⁊ fiat vngm̄: qd̄ vt pus laueſ. ¶Ad idem valet vngm̄ vel cerotū albū galie. ⁊ etiā olea infraſcripta: vt oleū vio. oleū de ſalicibꝰ de nenuf. de cucur. de lactuca de papauere: vñ ex aliq̄ iſtoꝝ vel plibꝰ ſil' vnctionē facere poteris. Sed eſto memor ſp cū his parū olei de citoni. vl' mirtillo: cōmiſcere: eo q: erit cā cōſtipatiōis poroſitatū: ⁊ tūq̄lla alia olea meliꝰ recludenſ: ⁊ p ꝯñs melius humectabunt: ⁊ tūc facta vnctiōe q̄ſcat infirmꝰ: bonū eſſet ſi totū pectꝰ inūgereſ: cui poſtea prādiū exhibeas: nūq̄ꝫ tñ ad ſaturitatē manducet. Caueas. n. ne famē ⁊ ſiti toleret. ¶Sūpto itaq̄ꝫ cibo ⁊ horis tribꝰ trāſactis poteris ifirmū iterū balneare: ⁊ h̄ ſi poſtq̄ꝫ cibū aſſūpſerit: ſtōm ſenſerit alleuiarū q: illa ē hora ꝯgrua balneādi: vt vult Aui. 2ᵃ. pmi. doc. 2ᵃ. ca. de his q̄ ꝯueniūt ex balneatiōe. tūc ꝯfert ⁊ ipiguat mediocrit. vt ipe inq̄t. vñ Gal. i li. d̄ tabe. vlter. ca. Suſcipe q dē balneū iā cibo digeſto. ſup. q̄s dꝫ ⁊ nō ſupra idigētiā longiorē. huic. n. piter repleto illatū balneū crudis indigeſtis hūoribꝰ replet corpꝰ: illi v̄o ſup idigētiā longiorē vtutē diminuit mag oibꝰ ꝯſtitutōibꝰ corporis maxie tūc placētī tēdū vt dictū ē balneare iā ꝯpleta digōe. ſ. pͣ. ¶Ex qbus pꝫ ꝙ ethicꝰ balneādꝰ nō ē dū ſit ianitꝰ nec cibo repletꝰ. Et iō hora i q̄ a cibo ſtōm ſentit alleuiatū balneet. Balneato

VNiVERSIDAD D SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

itaq; infirmo in lecto poſito vnctiones fiant: cui poſtea ex electuario reſumptiuo vel marzapano ſeu alia ex ſupraſcriptis cõfectionib⁹ ab. ℥. ß. vſq; ad. ℥. i. tribuat. ¶ Vl' da ab. ℥. i. vſq; ad. v. lactis mulieris vel aſine vel capre: qḋ ſi ab vbere ſugeret meli⁹ eſſet: ⁊ ſi nõ. habeas taçeã argenteã vel paraſide ſtanneã in aqua calida ablutã: in cuius fundo parum ſit zuchari puluerizati: ⁊ ea in alio vaſe aqua calida pleno teneat: dum ſe mulget mulier: vel aſina vel capra habeas iuxta lectuz ſi fieri põt: ⁊ illa taçca ſeu paſide lac mulgeas: ⁊ ita calidum ſicut ab vbere egredit: infirmo tribuat horis trib⁹ vel duabus tranſactis: ⁊ maxime ſi a lecto vl' alia ↄfectiõe ſenſerit ſtomachũ alleuiatũ: ſuã ſumat cenã. taliter igit̃ p quattuor dies regat cõtinue: p totidem aut plures qeſcat balneo: in ſero tñ ⁊ mane fac fieri vnctiones. Lac quoq; ſibi tribue ante prandiũ p duas horas: et ſic ante cenã inter vnũ paſtũ ⁊ aliũ. Si debilis fuerit poterit ſuis vti cõfectiõib⁹ qbus voluerit: bonũ erit ſibi in iſto caſu. ſup oĩa obtinent pncipatũ lac ⁊ balneũ. ¶ Et nota q̃ lac muliebre eſt pfectũ: q̃ mulier ſit alba bone habitudinis. xx. annorũ nõ vltra: non multũ a partu diſtãs ipm cuz carnib⁹ alteratis cũ lactuca endi. cucurbita: ⁊ cõſili nutrire debes. Eligat aſina femella iuuenis pinguis: que ex ordea ⁊ lactuca ⁊ ſilibus nutriat. Capra alba quoq; iuuenis pinguis: ac partui ppinqua cõſilr exiſtat: q̃ etiã ordeo lactuca frondibus ppli ⁊ ſiliũ nutriat. ¶ De balneo vo dico q̃ ſi infirmus p aliquot dies a balneo qeuerit: debet tamẽ forti exiſtẽte virtute iterũ de nouo balneari. Nã inqt Gal. de tabe. caplo. vij. Balnei eſt piculoſus vſus in ethicis ſe. vbi alicui qs ſuſpicauerit virtutẽ eſſe infirmã. Subiungit. Et nos plurimos curauim⁹ apparẽtes tabe fieri p hec auxilia: q̃propter balnei vſum approbo: ⁊ maxime in iſto caſu. vñ laudarẽ ſi in pma vice ſe ſolũ cuz aqua ſimplici balneauerit. In ſecũda vo in aqua decoctionis herbarũ. In tertia i aq̃ decoctiõis capitũ mõtonũ vel caprarũ. In alia aũt vice balneũ ſolius lactis cõueniret. ¶ Et aliq vt Serap. ⁊ Aui. dicũt q̃ virtute exiſtẽte forti anteq̃ balneũ ingrediat bonuz eſt ſup eũ lac mulieris vl' aſine vel cap̃ mulgere. virtute debili debes lac cũ aqua cũ qua balneãdus ẽ pmiſcere. Nã inſup Raſ. 10° alm̃. eos iubet in ſemicupio balneari. Pro quo ſcias q̃ ſemicupiũ dr̃ a ſemi qḋ eſt dimidiũ: ⁊ capio capis. Et pp̃ter hoc dicit Marſilius velle q̃ tales balneãdi non ſunt niſi ſm eoz medietatẽ. et credo eũ dixiſſe hoc pp̃ter tex. qui ſeqt̃. Inquit. n. nos nolumus nequaq̃ ipm intrare balneũ. niſi cuz ſemicupiũ inuenire nõ poſſum⁹. Vñ vim vocabuli inſeqns Marſilius hic hũc tex. interptat⁹ eſt. Sed ego credo Raſ. hoc nõ voluiſſe: imo p ſemicupiũ intellexit tinã. p balneũ intellexit habẽs cãm ſeu ptes diuiſas in caliditate: de quo loquit Gal. i. x° terap. ca° de cura ethice p balneũ. Et Aui. 2° pmi doc. 2ª caplo. v. Et ideo omiſſa opi. Marſilij. laudo: vt totus infirmus vſq; ad mentũ balneet mõ. ſ. quo infantuli in primo mẽſe cõiter balneant. Nã ſup fundo debet eſſe aliqḋ molle: vt linteamẽ ſup qḋ infirmus iaceat: cũ capite tñ alto: ſic vt oĩa mẽbra p̃ter caput in aqua ſubmerſa pmaneãt. Vel aliter in tina collocet dũmõ mẽbra oĩa ſine fatigatione qeſcant: ⁊ hec aqua debet ſp vſq; ad mẽtũ attingere. ¶ Sed vt plura magiſq; circũſpect⁹ a vulgaribus videaris ſic balnea: ita debes oĩa alia mutare remedia: vtputa ſi p̃ ſeru^m viol. exẽpli grã. tribuiſti: debes poſtea ex reſumptiuis aliquẽ vel aliũ exhibere. ⁊ ita fiendũ eſt de aquis cõfectionibus ⁊ epithimatib⁹ vnctionib⁹ ⁊ odoramẽtis tuo infirmo ſemp dicẽdo rẽ nouã eſſe facere maioris. ſ. efficacie in infinitum q̃ pma. ¶ Eſt igit̃ infirmi tã epar q̃ cor epithimandũ. Pro corde igit̃ facias ſic. ℞. aq̃ viol. aq̃ nenufa. añ. ℥. iiij. aceti. ℥. ß. ro. ru. ſãdal. oĩuz coral. vtriuſq; añ. ʒ. j. ß. ſpodij. ʒ. j. cãphore. ℈. j. oſſis de corde cerui croci añ. ℈. ß. fiat epithima qḋ cordi inter frigidũ ⁊ tepidum apponat añ cenam. ſ. ⁊ ante prãdiũ hora q̃ a cibo ſenſerit ſtõm alleuiatũ. ¶ Et p epate ↄſili hora fac tale epithima. ℞. aq̃rũ ro. end. lactuce añ. ℥. iiij. aceti. ℥. j. ſandalo. oĩuz añ. ʒ. ij. ſpodij. ʒ. ß. cãphore. ℈. ß. miſce ⁊ fiat epithima. Vl' loco ei⁹ pone ſup epar fruſtũ cucurbite: q; ſupra poſitũ multum refrigerat epar. ¶ Debet ⁊ infirmus tuus ſepe tale odoramẽtũ odorare. ℞. aq̃ floz nenuf. ℥. iiij. aq̃ vio. ℥. ii. aceti parũ ſandalo. muſcatelinoz. ʒ. ii. ſandal. al. ⁊ ru. ana. ʒ. i. cãphore gra. iiii. miſce: ⁊ in ampulla ponat quã ſepe odoret: ⁊ ſi loco aceti addideris. ʒ. i. ß. optimi vini poterit petias imergere ⁊ teſticulis applicare. q; multũ cõuenit in iſto caſu. ¶ Itẽ aliter poteris odoramentuz ↄficere. ℞. ſandalo. oĩuz añ. ʒ. iii. florũ nenuf. ro. ru. vio. añ. ʒ. ß. cãphore gra. iiii. fiat puluis: qui in petia rara vel ſindone de grana ligetur: ⁊ in aq̃ roſ. vel vio. aut floz nenufa. imergat: q̃ poſtea odoret pſepe. ¶ Vel facias ſic. ℞. olei de nenuf. ℥. i. ß. olei de cucur. olei vio. añ. ℥. ß. ſandal. oĩuz añ. ʒ. i. camphore gra. iiii. miſce: ⁊ ponãtur in ampulla quã ſepe odoret. Et hec odoramenta marie ↄueniũt p horã anteq̃ infirmus ire dormitum affectet. ¶ Aui. q̃z ⁊ Raſ. imergere docet camiſias in aq̃ roſ. cũ ſandal. ⁊ cãphora mixta: ⁊ iubet vt infirmus eas ſic madefactas induat: qḋ virtute ↄſtãte ⁊ flãma magna exiſtẽte facere poteris: ⁊ marie ne aliqḋ de ↄtingẽtibus omittere videaris. ¶ Gal. in li. de tabe. penul. caplo docet ſuccũ facere ex endi. portula. ac ſemp̃uiua ⁊ lactuca: in quo parũ farine ponat ſubtilis: ⁊ in ipſo duplicate imergant petie: q̃ ita actualr frigide ſup hypocũdria ponant: ⁊ cũ tepeſcere incipiũt amoueãtur: ſic indeſinẽter faciẽdo donec infirmus vſq; ad interiora ſenſerit frigiditatem penetrare: qḋ forti exiſtẽte virtute facere poteris. Sed ne decipiaris anteq̃ frigida audeas approximare libra virtutẽ. Et hec ſũt q̃ in cura ſimplicis ethice fienda vidẽtur.

¶ De ſignis ⁊ cauſis in cura ethice ſenectutis. Cap. xij.

Et oĩa ſub hoc vocabulo ethica cõprehẽſa euacuẽtur: qḋ d̃ ethica febrili ⁊ de ethica ſenectutis dr̃ eq uoce: de ethica ſenectutis reſtabat facẽ mẽtionẽ: q̃uis nõ legitime. Cũ hui⁹ ſummarij ſolũ ſit de fe. ptractare. ¶ Eſt igit̃ vt ſupra tractabat vel dicebat ſenectutis ethica ↄſumptio totius ſine caloris nãlis ſup incẽſiõe a quadã mẽbroz p̃ternãli diſpõne pueniẽs: p quã vt in decrepita etate terreſtreitas accidit humido radicali. ¶ Pro q̃ nota q̃ talis p̃ternãlis diſpõ põt tã a calore q̃ a frigido puenire. A calido qdẽ reſoluẽte ⁊ liq̃faciẽte corporis noſtri hũiditates nãles: ad quarũ liq̃factionẽ ⁊ reſolutionẽ ſequitur toti⁹ corporis ſiccitas ac innate caliditatis debilitas. Vnde talia corpa ſunt frigida ⁊ ſicca ⁊ diſpõnẽ acquirũt: q̃ ethica ſenij appellat: ⁊ ſic tale corpus p accidens infrigidatur a calido. ⁊ hoc in ſe. aduretib⁹ ſepe ↄtingit. Vel ab aeris caliditate incẽſiua: ⁊ in lõbardia vidi multos adhuc non ſunt anni. xx. tanta enim in fine Iunij ⁊ in pn°. Iulij faciebat calitas q̃ laborantes in cãpis plimi moriebant: ⁊ plimi hoĩes robuſti fuerunt reſoluti q̃ in ethicã ſenij inciderũt: ⁊ ſic ↄſumpti paucos infra annos mortui ſũt. ¶ A frigido inq̃ ethica puenit ſenectutis potente calorẽ naturalem debilitare: ⁊ humiditates nãles congelare ac terreſtrificare: pp̃ter qḋ huic corpi oñans accidit frigiditas ⁊ ſiccitas: ⁊ p ↄñs ethica ſenij: ⁊ hoc ſepe: vt inqt Aui. ex potu aq̃ fride accidit in nõ ſua hora vt i febrib⁹: vbi grã. vt quis aquã fri. hora nõ debita potat in nimia q̃ntitate: vel cum pp̃ter exercitiuz vel p̃p aliã cãm qs habeat poros aptos: deinde potat aquã. In iſtis. n. caſib⁹ aq̃ potate friditas ad p̃cordia vſq; pueniẽs cordis ⁊ alioz mẽbroz calorem ſua extinguit ↄtrarietate: ⁊ congelando hũidũ terreſtrificat: ⁊ iſto mõ ethicã inducit ſenectutis. Et ego quẽdã vidi iuuenẽ annoz. xv. vel circa: q poſt forte exercitiũ aquã fridiſſimã in magna hauſit q̃ntitate: cui⁹ frigiditas ad viſcera penetrãs calorẽ extinxit naturalẽ humidũq; cõgelauit: ⁊ ſic in hanc cecidit ethicã ſenectutis. ⁊ hic cũ maria remanſit ſtomachi debilitate: ⁊ tã in eſtate q̃ in hyeme ad tactũ frigidiſſimũ ſp iueni. Ad tantã finalr maraſmatiõez puenit: q̃ oĩa oſſa poterãt nũerari: ⁊ ãno 3° mortuus ẽ. ¶ Põt ⁊ h̃

ſilr egritudo puenire pp̃ rez nimiũ ifrigidatum cõpl'onez extrinſecã vel ex aq̃ fride balneo: vt i p̃cedẽti cap. dicebat qs iterdũ i ethicã cadit ſenectutis. Põt ẽt vapores fridi ad cor vſq; attigẽtes eius cõpl'onẽ ifridare ad quã ifridationez ſepe dicta accidit diſpõ que ẽ ethica ſenectutis. ¶ Sz nota q̃ ⁊ ſi raro accidit q̃ tal' diſpõ cũ q̃litatũ actiuaz eq̃litate poſſet prouenire: vt inqt Aui. Imaginet q̃ exẽpli cã q̃ p li. xij. humidi radical. vj. caloris nãlis ſufficiãt: ⁊ q̃ ab aliqua cã. vj. reſoluant lib. hũiditat: ⁊. iij. caloris nãlis. Et pz q̃ tũc talis erit diſpõ ethica ſenectutis: q; erit ↄſũptio toti⁹ ⁊c. ⁊ tñ ibi erit eq̃litas q̃litatũ ⁊c. actiuaz q; debita proportionabilitas cali ad hũidũ: vt ſuppono. vñ ⁊ ſi iſte q̃ ad annos i iuuenili exiſtit etate i decrepita q̃ ad diſpõnẽ exiſtit. quare ⁊c. Verũ i hyeme pp̃ ſymboleitatẽ ceteris pib⁹ facilius ſenes icurrũt: deide iuuenes ⁊ vltimo pueri: q̃uis nõnulli cauillãdo dicãt pueros iuuenib⁹ talẽ diſpõnẽ facili⁹ icurrere propter. ſ. humidũ pueri magis aereũ: ⁊ p ↄñs magis reſolubile. Sed pro nũc de ac non curo difficultate.

¶ His itaq; viſis ethice ſenectutis ſigna ſunt cuz aliquẽ videris preter ſue etatis nãlẽ curſuz ſm oĩa mẽbra maraſmatum ſeu exiccatũ: ſic breuiter: q; faciẽ hẽat tornatilẽ: oculos ↄcauos: nares acutas: ⁊ tipora plana: ⁊ ad tactuz vtpl'imũ: q; ſtat vt dcm̃ eſt eũ in caliditate fore tpatũ pulſus erit paruus ⁊ debilis pp̃ vtutis debilitatẽ: durus pp̃ iſtri duritiez: tardus ⁊ rarus pp̃ caloris diminutionem: q; multa non indiget euẽtatione: q̃re opz vt ſibi p frequẽtiã ſuccurrat. Vrina vtpl'imũ eſt alba ⁊ ſubtilis: pp̃ friditatẽ. ſ. ⁊ ſiccitatẽ. Et dixi vtpl'imũ q; ſtat eã fore groſſam ſi mã flatica ſecũ expellat: ⁊ in ſenibus ſepe ↄtingit. ¶ Quãtũ ad ſigna pnoſtica: vt inqt Aui. pma q̃rti. ⁊ Gal. 7. terapentice. ca. 6. i lib. de tabe. ca. vltio. Si eſt cõfirmata nõ eſt igeniũ: ſic nec morti eſt igeniũ: qḋ eſt q; cũ in tali ifirmo humiduz terreſtrificatum exiſtat nãlis calor diminut⁹ ſenis ſeu decrepiti hz diſpõnẽ que ẽ diſpõ ad mortẽ ppinq̃. Si qs q̃ poſſet ſenilẽ diſpõnẽ ad iuuenilẽ reducere: poſſet ⁊ hãc curare egritudinẽ. Sed cuz p̃^m ſit naturalr ipoſſibile. ita erit ⁊ ſcdm. Et iõ cũ morti nãlit ingeniuz ſit ipoſe dicebat Aui. ẽ ei⁹ ingeniuz: ſi ẽ morti ingeniũ. inuenit. ſ. qñ ſancti mortuos reſuſcitãt. Poſſes ⁊ ↄſilit inuenire ingeniũ: ſi ↄſtellationes herbas ⁊ alia hõi: vt medea cognoſcere ſcire. ſ. qñ Iaſonez de ſeruo ipſo iugulato ⁊ ſanguine exĩcto ſenili pp̃ter itromiſſionẽ ſuccoz ⁊ decoctiõis illaz herbarũ: qs deſcribit ad adoleſcẽtie etatẽ deduxerit: qḋ ſi veri ſit: deus nouit. Et ſi in h̃ expiri volueris: Ouidiũ lege: ſilr ⁊ receptã quã tu inuenis in. 7. metamorpho. circa pn^m. illã ptẽ memorie mandes. tñ h̃ nõ plus repugnat: q̃ Alb. magn⁹ fecerat caput ex ſuccis herbaruz ex tali conſtellanõe: qḋ velut hõ loq̃bat: vt iſti frẽs p̃dicatorũ aſſerũt: ſed quãtũ ad hoc nãlit ſit poſe ↄſidera: ſed o bone deus q̃ poteris iſtos ribaldos fratres infatuire.

¶ Sed omiſſis iſtis fratrib⁹ garrulãtib⁹ ad curã ẽ de cetero trãſeũdũ: in q̃ pp̃oſui ſatis breuit ⁊ ſuccincter ptrãſire. Nã ſemp vel vtpl'imũ cuz hac egritudine cõplicat alia egritudo ſtomachi cordis vel alterius mẽbri q̃ velut h̃ curã ad ſe vocat: q̃ eſt i pp̃rijs caplis pquirẽda. ¶ Preterea ſi ↄfirmata fuerit: ⁊ ſi cura aliqualit paleari poterit: tñ vt dcm̃ ẽ nũq̃ recipiet. ſi vo nõ fuerit ↄfirmata ex paucis h̃ infraſcriptis egrũ facile p̃ſtine reſtitues ſanitati. ¶ Fac igit̃ ſex rez non nãliũ regimẽ ad calm̃ ⁊ humidũ declinare. Et prius rectifica aerez ſomnũq; ſolito lõgiorẽ exhibe. Et exercitij loco fricationibus vtere: aĩe vo accĩtiũ ſupfluitatẽ vita ac coitum oĩno nunq̃: ac ẽt ifirmum ad ſaturitatem mãducare pmitte. Sz cibũ in plures diuide ptes qui facilius digõnis paucaz ſupfluitatuz ⁊ multi exiſtat nutrimẽti. Et ſi añ p̃ſcripta bñ notaueris oĩa iſta leuiter facere ſcies. ¶ Superfluitates p̃me digõnis ſi retineãtur cũ cliſteri facto ex brodijs pinguibus: vt brodio montonũ capitũ ⁊ ſilib⁹: ⁊ oleo ⁊ pauco ſal educende ſunt: ⁊ poteris addere paz caſſie ſi libuerit. ℞. duos vitellos ouoz vel parũ butyri recentis ⁊ talia cliſteria multũ ↄueniũt. ¶ Et ex maxime cõ ferẽtib⁹ ſunt balnea que eẽ debẽt tã in calitate vtuali q̃ actuali tpata exhibeãtur ſm modũ ⁊ ordinẽ in ca. p̃cedenti deſcriptũ: ⁊ illa maxime ↄueniũt: quoz decoctio ſit ex capitib⁹ arietũ: in q̃ poſtea buliãt meliſſa camomil. folia lauri: lauendu. ⁊ ſimilia. ¶ Ex ↄfectionib⁹ marzapanẽ fcm̃ cũ oleo amigdal. dul. ⁊ eſarũ reſtaurationũ factũ cũ pulpis carnium dimiſſis illis ſeminib⁹ ⁊ ſp̃eb⁹ fridis addito cinamomo' cubeb. zinzib. granis paradiſi. Vel loco taliũ accipe de ſp̃eb⁹ ↄfectionuz fridarũ: ⁊ eis vtere ſm itentionẽ quã habueris: ⁊ he confectiones ↄueniẽtes ſunt diarodon abbatis electuarij q̃ vtũtur reges ⁊ plati diaſatirion: cõfectio de muſco dulcis: diamargariton: diacameron: diãtos: diadragãtũ caſin diambra eſarũ pluris arconicon eſarũ ad reſtaurationẽ humiditatis Nicolai ſtõaticũ calz euſdẽ ⁊ ſilia. Et ſi has ↄfectiones ad tpamẽtũ reducere volueris: q̃ vbi exceſſiue calitatis videant diſſolue zuchariũ cũ aq̃ roſaz vel viol. vel miſce cũ ſp̃ebus ↄfectionũ ſupraſcriptarũ de ſpeciebus diadraganti fridi dyapapa. ⁊ ſilium: vel in lib. j. zucchari diſſoluti: vt ſupra pone ſolũ. ʒ. ß. ſp̃erũ vel infundas ſp̃es per diẽ ⁊ noctẽ in aq̃ roſarũ vel vio. q̃s poſtea cũ zucharo decocto cõmiſceas: ⁊ fac tuo mõ ↄfectionẽ. Iulep quoq; ⁊ ſyrupos facere poteris prouti ca°. p̃cedenti dcm̃ eſt ex ſublimatione carnuũ vel herbis vel ex alijs reb⁹ tue appropriatis intentiõi. Et hec de ethica ſenectutis ⁊ ei⁹ cura ſic breuiter dicta ſufficiãt: q̃ huic ſummario finẽ imponũt. Pro quo Ieſu Chriſto crucifixo infinite ſint laudes Amen.

Antonij Guaynerij de balneis aq̃ ciuitatis antiq̃ſſime Cõmentariolus feliciter incipit. qn que continens capitula.

¶ Caplm pmũ. De notificatione balneoz ⁊ eoz munere.
¶ Caplm. 2. De balneorum extrinſecoz notificatione atq; qualis ſit tam extrinſecoz q̃ intrinſecoz minera: qb⁹ quoq; in generali egritudinibus conueniant.
¶ Caplm. 3. Que ſunt balneoz preſcriptoz pp̃rietates: ac quibus particularibus egritudinibus conueniant.
¶ Caplm. 4. Qualiter tam balneis q̃ ceno q̃ ſtuffa vti debeamus: ⁊ de modo fontis aquam bibendi.
¶ Caplm. 5. De mõ ſuccurrendi accntib⁹ q̃ ex his balneis accidẽt qñ pfectiora ſunt: ⁊ q̃ntum ſit ibi tp̃s imorãdũ

¶ De notificatione balneoz ⁊ eoz munere. Cap. j.

Quia nonnulli viri doctiſſimi balneoz quorũdã in Italia exĩtiũ vtutes deſcripſerũt pp̃ mirabiles ipſoz effectus adeo famoſa habita ſunt: vt a remotiſſimis ẽt ptibus ad ea caterua languentiũ cõfluat. ¶ Sunt itẽ alia de qb⁹: tum pp̃ guerras: tum pp̃ eueniẽtes tã frequẽter peſtes apud modernos nulla ſcriptura reperit. Et niſi ſupexcellentis vtutis eſſent de eis ampli⁹ nulla mẽtio fieret. Hec q̃ dixi vtuoſa balnea i marchiõatu mõtiſferrati in nobiliſſimo oli aq̃ ſane comitatu inſimulatio vnius ciuitatis q̃ ab ipſis aqs calis nomẽ retinuit ſita ſũt. Ea. n. Aqs ciuitas illi⁹ antiqſſimi comitat⁹ caput eſt: ⁊ q; aq̃ ille calẽ innũerabilib⁹ egritudib⁹ ſubueniebãt aq̃ ſane antiqt⁹ noiabant. Et itez aq̃ ſane comitat⁹ dict⁹ ẽ. Fuit h̃ q̃ dixi tã antiqua ciuitas a Siluio p° latinoz rege ↄdita: vt ei⁹ i ãnalib⁹ legi Aq̃. ⁊ tũc ſiluia dcã eſt. Poſt aduentũ vo xp̃i hi ſp fideliſſimi fuere xp̃iani: ſic vt hereſis in eis nunq̃ repta ſit. Cuius cã beat⁹ Silueſter papa ep̃alẽ ſedẽ ſibi ↄdonauit: a quo deiceps ſilueſtris dcã eſt. Vez totiẽs h̃ miſella ciuitas euerſa eſt: vt tã ſiluie q̃ ſilueſtrie noib⁹ abolitis antiquũ ſolum Aqs nomẽ retinuit q̃ octigẽtos tã ãnos ſub ditiõe ſupilluſtris alarami familie Marchionũ fuit: iterpolate tñ: vt i ipſorum marchionũ cronicis ſepe legi: ſz eius vltia deſtructio Roberti regis tp̃e fuit. Tũc. n. pp̃ter ptialitates depopulata remanſit: ⁊ que ibidem pulcherrima palatia fuerant funditus euerſa. ſolum templorum veſtigijs derelictis: q̃ vere fabrice ⁊ ingentis adeo erant pulchritudinis: vt ci-

⁊

Contra fratres predicatores

uitatem illam magnificam fuiſſe facile iudicares. attamen vim tantā ſubuerſio illa hr̄e nō potuit: poſtea itez nec guerre: quin ad ea balnea anno ſingulo ob admirabiles ipſoꝝ virtutes plurimi lāguētes ꝯuenirēt: ꝓpter qḋ teguria aliq̄ tunc circū edificata ſunt: ⁊ ei⁹ cauſa ciuitatis illi⁹ nomē extingui nō potuit. Tandē gentibus p̄fati Roberti regis cū gentibus cuiuſdam Joannis Montiſferrati Marchionis viri in armis victorioſiſſimi ſuper keriēſi territorio in gamenarie cāpo in bello ꝯuenientib⁹ fuit Marchio ipſe victor: vnde Roberto rege tam a Janua q̄ȝ alijs ab oris Italie pulſo antiquū marchionale dn̄ium h̄ noſtra Aquis ciuitas reſumpſit: ⁊ ad habitandum illic iuerunt plimi ita vt adolere incepit: ⁊ deo laudes in diem creſcūt: ac citra annos q̄ttuor tn̄ vbiq̄ȝ balneoꝝ illoꝝ fama excreuit: q̄ tot annis propter aſſignatas cās ſuffocata remanſerat: ꝙ aliqui illuſtres viri magnifici q̄q̄ȝ nonnulli varijs oppſſi languoribus venūt. Inter q̄s fuit heſtenſis. Marchio q̄ȝ Mantue: quoꝝ gratia cū meo illuſtriſſimo dn̄o domino Montiſferrati Marchione p̄fate ciuitatis domino nāli illuc acceſſit. tūc eni plures diuerſis egritudinibus infecti illic aderant: de quoꝝ ꝯualeſcentia admirabanſ omnes: ſic vt effectus illos diuinitus potius ꝓuenire q̄ȝ nāle arbitrarentur. ¶ Quā ob cām vt v̄tutes eoꝝ potius inueſtigarez plures ex aqua fontiū balneoꝝ ſublimatione facta feces ꝯſperi: quarū vt quātitatis cōparationē faciā: tres partes ſalis cōtinent: nitri vnā: aluminis parū: ſulfuris v̄o q̄ ad apparentiā: ipm̄ eni cū ſale an nitro cū q̄ ſimboleitatem maiorez h̄ȝ eſt ꝯmixtū. Et l̄ȝ apparenter de eo nihil ſit tantus eſt eius odor vt ſubm mineraͣ illā ſulfureā totam iudicares. Unde eius pauca quātitas alioꝝ multam quātitatez vinceret in odore. Ciues aūt illi loquentes ſenſualiter nitroſam mineram iſtā a p̄domino eſſe aiūt: ⁊ h̄ ex nitro eſſe arguūt qḋ in fontis balnei parietib⁹ adheret. Sed mām illā cōſperi in q̄ ſalis portio notabilis erat plus tn̄ nitri eſt: quia vbi cetera ſint paria q̄ȝ ſal nitrū facili⁹ ſublimaſ. Cū ergo fons ille circū lapidibus inuoluaſ vapores ab aquis illis eleuati qui parietibus adherent ꝑ maiori parte a nitro q̄ȝ a ſale reſoluuntur. Nil itaq̄ȝ mirū ſi nitri q̄ȝ ſalis quātitas ſit maior ſed in fecibus ꝑ ſublimationem derelictis maior ſalis erat quātitas. At quantum ad virtutes parū de hac diuerſitate curarē cum oēs nitri ſpēs ꝯuerſ ſm̄ magis ⁊ minus in virtute tn̄ ſalis ſatis ꝓpinquat: vt p̄hi de virtutibus nitri tractantes inquiūt. S̄ȝ his balneis nō aliter q̄ȝ tyriace magne accidit: in q̄ corruptis cōponentium formis in ea reſultat cōplexio quedā ꝑ quā venenū oē necat: quod tn̄ ſimplex nullum ꝑ ſe faceret. Sic ex ſale nitro alumine ⁊ q̄ͥn aquis iſtis reperiūtur: q̄dā ſit cōmixtio ꝑ quā complexio vna reſultat: virtute cuius balnea illa ſic virtuoſa ſiunt. Ad qḋ ſupercelestis etiā influxus adiuuat: q̄ mediāte ex virtute miſcibiliū in aq̄s illic virtus ſic p̄cioſa manet: q: quantūcūq̄ȝ ſalis nitri aluminis ac ſulfuris q̄ȝ minere: q̄ in his balneis repiſ: pōdus ſcires: ⁊ cū quibus vis aquis ea cōmiſceres in his tn̄ virtutez talē qualis ea eſt: q̄ dictis in balneis v̄tute ſupceleſtiū p̄ncipaliter refluente reperiſ: tribuere poſſes: nunq̄ȝ fons adeo intenſe eſt caliditatis vt impoſita depilanda gallina veluti ſunt pulli: ſues: ⁊ talia ſtatī depilantur: nec quis ſine nocumento caliditatez illam pati poſſet. Balnea v̄o polita ſatis: ⁊ ſub diuo poſita ibi ꝓpe fontem ſituata ſunt: q̄bus ꝑ canale q̄ddā fontis aq̄ cū libet defluit ⁊ talē in eis tēperiē recipit: vt q̄s in ea trahere morā deinceps ſine leſiōe poſſit. ſunt ⁊ ibi ꝓpe alia coopta balnea q̄ ab eodē fonte aquā recipiūt polita valde: in q̄bus honeſte magis tam viri q̄ȝ mulieres ſe balneāt: iuxͣ q̄ ſudatoria ſeu ſtuffa eſt ꝓpolita ſatis: ⁊ ad hanc nō eſt vulgariū lib aditꝰ. Clara ē balneoꝝ aq̄: ⁊ adeo ꝓuia vt denarꝰ i fūdo ꝓiect⁹ videri q̄at. Sed de mēſe Maij ei⁹ color ad aliq̄lē viriditatez mutaſ: qḋ eſt q: tunc de minera plus cū aq̄s illis cōmiſcetur: ꝓpter qḋ groſſioris ac maioris ſiūt pōderis. Nā q̄libet mineral' virt⁹ a ſole ab aliſq̄ȝ ſtell' v̄tutē recipit: q̄ illo menſe q̄ȝ alijs in n̄roꝝ balneoꝝ minera multo fortior reperiſ nec ē de h̄ mirādū. Nā vt inq̄t Januēſ. Simon auctoritate Plynij: in Macedonia eſt lac⁹ q̄dā in q̄ circa canis ortū nouēnis dieb⁹ ſit nitrum: totidēq̄ȝ ceſſat ac rurſus inatat: ⁊ deinde ceſſat. Et hec eſt nā ſolis q̄ tunc nitrū gignit: vt inq̄t talis ḡ virt⁹ vt expiētia docet in balneis n̄ris de mēſe mai q̄ȝ alijs in menſib⁹ eſt fortior. Nimirū ḡ ſi eo tp̄e p̄dicta balnea in colorē viridē cōmutanſ: q: tunc influxū talē recipiunt: vt plus de minera q̄ȝ alijs in menſibus cū aq̄ miſceaſ q: potētiora tūc ſiūt: vt ciues inq̄unt: aq̄ illa guſtui eſt grata ſatis: de q̄ ciues illi fercula multa ꝯficiunt: panem q̄ȝ ⁊ plimi lāguētes ex ea bibūt: q: ſitim extinguit ⁊ ventrem laxat: vt ex eis mihi q̄dam retulerūt. Et in h̄ balneoꝝ n̄roꝝ q̄ ad intra ciuitatem ſcita ſunt notificatio finem recipit.

¶ De balneorum extrinſecoꝝ notificatione atq̄ȝ q̄lis ſit tā extrinſecorum q̄ȝ intrinſecorum minera: quibus quoq̄ȝ in generali egritudinibus conueniant. Cap. ij.

a Luminis q̄dā burinda noīe ab Aq̄s ciuitate ꝑ paſſus fere quingētos ip̄ꝛeſentiarū diſtat: ſuper cuius vlterioris ripa eſt pratum quoddam quod olim vt antiqui quidam referūt ad intra menia ciuitatis fuerat: ⁊ tāte tūc erat amplitudis. illa mire pulchritudis erant balnea: ⁊ de p̄nti quoq̄ȝ ſūt: ⁊ propter ihitatiōez ſup ea tn̄ terra creuit vt de eis veſtigiū nullū appeat: ibi ſūt fontes aliquot caliſſimi nō artificio: ſ̄ȝ ſua ſponte facti: quorū minera vt diligenter examinaui a balneis ciuitatis paꝝ differt: plus tn̄ aluminis tenent: in quoꝝ ceno ſal ⁊ alumē viſibiliter appet. de q̄b⁹ ipſe collegi: guſtaui q̄ȝ: id aūt cenū tactui eſt adeo ſuaue vt ſetā tāgere iudicares: in q̄ v̄tus aq̄rū fontiū viget: aut multū. ex aq̄s aūt illis nō minus q̄ȝ ex illis q̄ in ciuitate ſcaturiūt poſſet panis ꝯfici: ⁊ alia itē fercla. Eſt. n. clara limpida valde: q̄ vt balneantiū expientia docet eiuſdem eſt fere v̄tutis cū ea. rōne tn̄ aluminis plus ſtipticat. Ac ex oīb⁹ his tā hoꝝ fontiū q̄ȝ balneoꝝ ciuitatis facilis eſt ꝓprietates iueſtigare nā tam ratione ſal' q̄ȝ nitri q̄ȝ aluminis calefaciūt ⁊ exiccāt: ⁊ eoꝝ ſtipticitate p̄ſm mēbra ꝯfortāt. P̄ȝ itaq̄ȝ ꝙ in egritudinibus in q̄b⁹ calefactio: exiccatio ⁊ ſtipticatio fuerit nec̄ia p̄ſm valent. ¶ S̄ȝ p̄bantium pace de his balneis miraculū quoddam mihi a fidedignis enarratum deſcribam: nec ea que vltra burindaz ſunt ꝓpolita p̄ſm erāt ⁊ lāguētib⁹ cōmoda: ad que liber erat aditus nemini quacūq̄ȝ eſſet ifectus egritudīe ꝓhibit⁹. Ciues aūt ne leproſi ⁊ ſilibus polluti maculis ſua intrarent balnea ꝓhibebāt. Qḋ Jeſus crucifixus pati nō volēs quā tūc hēbant virtutē oēm ſubtraxit caliditatē ibi ſolam derelinquens: ⁊ extrinſecorū v̄tus adaucta eſt: vnde q ſe in ciuitate balneabāt nocumentū poti⁹ q̄ȝ iuuamētum facientes q̄rebantur. Sūt ciues ⁊ nō ab re huius cām ignorātes grādi admiratione commoti. Tādem quem tūc amicum dei habebant ep̄m ꝯſuluerūt. Is vt glorioſo Jeſu placuit ꝓhibitionē ingreſſus leproſoꝝ ad balnea deꝑditionis tam mirifice v̄tutis fuiſſe cām arbitrat⁹ totū populū ſecū in ꝓceſſione perduxit: dehinc v̄o deū deuote dep̄catus eſt vt eorū balneis reſtituere p̄ſtinā v̄tutem dignareſ: ꝑmittens eoꝝ igreſſum deinceps vetituꝝ nemini. Fuit eius oro exaudita: ⁊ quam habebāt virtutē in hodiernū vſq̄ȝ diē tenēt. hoc. n. ciuitati diuinit⁹ ꝯceſſuꝝ eſt. ne. ſ. nomē eius extingueretur. niſi eni balnea iſta tā v̄tuoſa forēt abolita iā eēt: nec in ea amplius vt vulgariū v̄bo vtar: gall⁹ vel gallina cātaret. Nō ḡ ab re p̄nceps p̄hoꝝ Ariſto. balnea naturalia ſacerrima noīauit. ꝓpter enim mirabiles talium virtutes eſſe videntur ſacra. ¶ Nec mirū ſi his in n̄ris balneis miraculum iſtud apparuit. nam in balneis apponi in territorio paduano: vt inq̄t Caſſiodorus vir noīatiſſimus: duo erant balnea pro viris vnū. aliud ꝓ mulierib⁹ deputatum. Et ſi mulier aliq̄ in balneū virorum itraſſet ſufferre ea haud q̄q̄ȝ poterat: imo velut a buliēte oleo cōburebaſ. h̄ eni fecit De⁹ glioſus vt vellet nos ſcire idignum eſſe mulierē cū viro ſe ſimul eodem balneo balneare. Narrat itē ꝙ ſi raptum furto aial ibi vt ſit depilādum portareſ potius caro fuiſſet ab oſſibus ſepata q̄ȝ pilus minimus euelli potuiſſet. Patet igiſ qualiter in quibuſdam alijs balneis nālibus miracula non minus q̄ȝ in n̄ris apparuerint. habetis itaq̄ȝ que ⁊ qualis ſit balneorum noſtrorum minera: quibus quoq̄ȝ in generali egritudinibus conueniunt.

¶ Que ſunt balneoꝝ p̄ſcriptorum ꝓprietates: ac quibus particularibus egritudinibus cōueniunt. Cap. iij.

v T balneoꝝ iſtoꝝ ꝓprietates vobis facilius note ſiant: q̄buſq̄ȝ p̄ticularib⁹ egritudinibus ꝯueniāt: q̄s vidi effectus referā. ¶ Illuſtrē Mantuani Marchionē menſes ſeptem podagric⁹ dolor ſine interpolatione moleſtauerat ⁊ adeo crudeliter vt coacti medici non ſolum domeſticis ſtupefactiuis viſunt ſed interdum opij. ʒ. ij. cū camomillino oleo ꝯcutientes pedē nō ſolū ſemel: ſ̄ȝ pluries embrocauerūt. remittebaſ dolor: ſed in totum potuit amoueri nunq̄ȝ. Miror cur ex embrocatione illa tam ꝯtinua pes vitaȝ non perdiderit. P̄fatus dn̄s terna vice balneatus dolorem ex toto p̄didit: vt tamen membrū vlterius ꝯfortaret: ⁊ oēm malā qualitatez ſi qua derelicta fuiſſet amoueret plurib⁹ ſe item vicibus infraſcriptum obſeruans ordinē balneauit. Nam ſero tibias in ceno extrinſeci balnei ꝑ mediā amplius hore partē ad genu vſq̄ȝ tenebat. Mane vero balnea ciuitatis intrabat. Iſto itaq̄ȝ obſeruato regimie ifra dies. xx. dolor eū ex toto dereliq̄t: ⁊ iſto tp̄e fuit vltra ſolitū ipinguat⁹. ¶ Heſtēſis marchio podagrico dolore ſepe detent⁹ ex balneis ipſis ꝓficuū grāde ſuſcepit. ¶ Quidā catalenſis ex dolore genu iā ānis aliquot tranſactis ſine baculo ire haud q̄q̄ȝ poterat: magna: itē cū pena: i ciuitatis balneo mane itrās cū ſero tibias i extriſeco ceno tenēs i die. 10ͣ. baculū deſeruit: ⁊ dehinc ſiñ pena q̄ voluit ꝑ libito iuit. ¶ Parmēſis q̄dā ꝓpter caſum eq ſup pedē iā elapſo vno āno claudicabat pedē illū indignatū habebat: nec magno ſiñ dolore icedere poterat. Et tā in ceno q̄ȝ balneo pluries itrās fuit ſanitati reſtitut⁹ ⁊c. ¶ Ibi q̄q̄ȝ q̄dam cōciuis meus aderat q ꝑꝑ quandā cronicā egritudinē iaȝ decē ānis tibiaꝝ dolorē poterat p̄ire: q̄ p̄ſepe etiā tumeſcebāt. cū tā in ceno q̄ȝ balneo iſcriptū ordinē ꝑ. xij. ſolū dies obſuās papiā lib acceſſit. ¶ Armigeꝛ itē qui ꝑꝑ varias ꝑcutiones manus flectere neq̄bat poſt tertiam balneationē liberum motum manibus pro libito dabat. ¶ Erat ⁊ alius qui ſub caſtro q̄dā velut ſtephanus lapidat⁹ tā brachium q̄ȝ manum paraliticum habebat his conſilio meo vſus nucham embrocauit: ⁊ in 8ᵒ. diebus liber factus eſt. Eſt. n. in vno balneorum angulo in ſupraſcriptū lapideū q̄ddaȝ ꝙ vbi ēbrocari op⁹ ē aq̄ fontis ipellit: q̄ poſtea ab eo guttatim deſcēdit: ⁊ ſic q̄dlibȝ mēbꝝ facile embrocari pōt. ¶ Aliter antiquū tinitū auriū patiēs ſup caput embrocā recepit in totū ille tinit⁹ receſſit. ¶ Erat alter ꝓpter antiquū catarri deſcēſuȝ aſmatic⁹: ⁊ adeo i anhelitu difficultatus vt vix ire poſſet: is iterdū balneū igreſſus eſt: ⁊ aliq̄n ceruicē embrocauit: q̄n̄q̄ȝ v̄o ſūmo mane aq̄ fontis pintā vnā: ⁊ vltra bibebat: ſ̄ȝ māe illo balneū nō intrabat: q in. xv. dierū ſpacio anhelitū cū dei auxilio recupauit: ⁊ curatus eſt. ¶ Calculoſus alter de aq̄ illa copioſe bibens arenularū copiā ad ex̄ mādauit. ¶ Quidā colic⁹ ex aq̄ fontis cliſteria cū oleo ⁊ bn̄dicta aliq̄t vicibus recepit: q̄ mucoſe materie quantitatē magnā eduxerūt: ⁊ ſtatī bon⁹ colic⁹ liberat⁹ eſt. ¶ Alius defectu lapidis mingere nō valēs ad tertiū vſq̄ȝ celum lamētabiles voces mittebat q de aq̄ illa copioſe bibēs die eadē lapidē ad ex̄ ꝑ fruſta mādauit. ¶ Alius a vulgaribus leproſus reputat⁹ ꝑ dies. xx. ſe quaq̄ȝ die balneauit ⁊ mundus factus eſt. ¶ Quidā dn̄s Jacobus de inſula vir bone ne cardinal' ⁊c. fere oībus in mēbris ab artetico tenebatur cui⁹ cā ſue pſone ipotēs nec eq̄tare nec ſuis pedib⁹ ambulare poterat: q de n̄roꝝ balneoꝝ v̄tutibus audiēs: illuc ſup lecticā deportari ſe fecit: ⁊ ordinate ſe balneans paucos ifra dies ſanitati reſtitut⁹ Januā galiarditer acceſſit. ¶ Ego aūt dum in Heriēſi ſtudio legerē ad hec balnea nobilē quandā mulierē mādaui: q̄ antiquū vulue caſum adeo periculoſum interdū patiebaſ vt ſuffocari p̄ſepe credere: hec ſemel in die ceruicē embrocabat. vice v̄o alia ſe balneans libera domū rediꝫ. ¶ Cuidam v̄o aſclitice vt ea ſe ſolū q̄ȝ balnearet iniūxi. Sed cuius quidā q balneoꝝ illoꝝ experientia didicerat: vt māe pītaȝ vnā illius aque bibet conſuluit ⁊ die alia in veſperis ſolum balneuȝ intraret hec ſanitatis recupande cupida tres interdum aque pintas mane vno bibebat: ⁊ per dies. xl. hoc continuans. ſ. ſe interdum balneādo: interdū v̄o aquā bibēdo liba fcā eſt. ¶ Alia: vt vulgariū mulierū v̄bo vtar: ꝓpter antiquū mēſtruoꝝ alborum fluxū nūquā ꝯcepat: ⁊ erat interdū mā illa adeo fetens vt ipſam ⁊ odio ſeipam hr̄et: purgata ad balnea h̄ iuit: q̄ non iuſſu meo: ſ̄ȝ ſpōte ſua p̄ſepe de fōtis aq̄ bibebat: ⁊ illis alb menſtruis expurgatis cum domi fuit pregnās facta puellum enixa eſt. ¶ De his noſtris balneis mirāda recenſere poſſem: quoꝝ partē ipſe vidi: ⁊ partē a fidedignis accepi: q̄ ſi oīa deſcribere vellēz: tedio nimiū legentes afficerē. Qm̄ h̄ tēpore v̄bis omiſſis ad actū practicum imediate deuenire cupiūt. Sed illoꝝ aque vſuū balneoꝝ conſiderata minera: hisq̄ȝ quos vidi effectibus euidenter concludi pōt ea fridis egritudinib⁹ ꝯualere q̄ȝmaxime: vt eſt antiquus dolor capitis paraleſis ſpaſmus timor tortura oris litargia obliuio congelatio abundantia frigidi catarri ⁊ vbe valēt oīb⁹ neruorū frigidis egritudinib⁹. valēt item lachrimaruȝ exuberātie deſcēſui aq̄ cum p̄mo catarrate ſibilo auriū opilationib⁹ a frigida humiditate ꝓuenientib⁹. valēt item defectui odoratus mollificationi lingue defectui guſtus ſtupori ac ipſoꝝ congelationi mollificatiōi gingiuarū fluxui humiditatū ab ore tuſſi aſmati: ⁊ frigidis egritudinib⁹ ſtomachi ycteritie nigre caꝛeſie hidropiſi. valent yliacis ac colicis v̄mes necāt mīrcū h̄uiditas deficcant. Seraticos v̄o podagricos ⁊ ciragricos curant. Et aliter oībus iſicturaꝝ egritudinib⁹ q̄ ſunt ab h̄uorib⁹ fridis ſubueniūt: ſcabioſos liberant ⁊ leproſis ꝯferunt: ac omnibus cutis infectionibus valent. Hec ſunt q̄b⁹ p̄ticularib⁹ egritudīb⁹ hec n̄ra ſacerrima balnea conueniunt.

¶ Qualiter tam balneis q̄ȝ ceno q̄ȝ ſtuffa vti debeamus: ⁊ de modo fontis aquam bibendi. Cap. iiij.

ſ Upereſt balneoꝝ n̄roꝝ ꝯuenlētem vſum deſcribere: q egritudinibus diuerſitate variaſ. ¶ Circa hoc igiſ ſunt iſraſcripti canones obſeruādi: ⁊ ꝑ niſi factis vlib⁹ euacuationib⁹ in eis intrare nemo audeat. mās eni ꝑ corp⁹ fluere faciūt: cui⁹ cā accñña piculoſa facile in repletū corpus induceref: vt eſt vertigo: ſcothomia: epilepſia: appoplexia: paraleſis: ſpaſmus: ⁊ talia ⁊ oībus particularibus mēbris ad q̄ materie ille raptū habēt: nocumenta grādia inducere q̄ȝ poſſent. vn̄ ille dilectiſſim⁹ p̄ceptor me⁹ magiſter Philipp⁹ Mediolanenſis ducal' p̄hicus retulit mihi: cū ad h̄ balnea ſancti Philippi cum vno ſemel adeſſet: vir q̄dā valde repletū caput hn̄s alia ſine ꝓuiſione ſup ceruicē embrocationē recepit ad cuius oculos: tūc tāta mā defluxit ꝙ eos p̄didit. Summo ḡ opere cauendum eſt ne ſine ꝓuiſione balnea quiſq̄ȝ intret. ¶ Et vice prima nō ibidē diu morā faciat: deinde v̄o q̄nq̄ȝ ad min⁹ horis a prādio diſtantibus ſe q̄ȝ balneet. Sane vbi ex his fuerit q reſoluuntur facile ꝑ duas horas: vel circa ſero vel ante ingreſſum balnei vitellos duos ouoꝝ recentiū aſſumat: cōfectionē aliquā reſtauratiuā vel aliqḋ tale: eius ſemp in balneo tanta ſit mora quātū eū ibi ſtare delectat: vel donec digitoꝝ pulpe i rugis ꝯcte fuerit: ceteris tn̄ parib⁹ lōgi⁹ māe q̄ȝ ſero balneis imorādū erit. ¶ Cūq̄ȝ ab eis egrediſ lectuꝫ intret: ⁊ ne a frido tangat aere ſe pānis coopiat: dehinc in lecto ſudorez toleret: ⁊ cū minuere tn̄ ꝑcepit: abſtergaſ: ſe poſtea induat: ⁊ ꝑ aerē aliquātulū diſtātē a balneo ꝑ morulā ambulet: ſucceſſiue v̄o cibū boni chimi aut nutrimēti ⁊ facil' digōnis recipiat ab immoderato tn̄ cibi ⁊ potus vſu ⁊ ab alijs h̄ȝ ſe cuſtodiat: ⁊ a coitu q̄ȝmaxime. ¶ Et q: ſm̄ diuerſitatē egritudinuȝ diuerſimode alijs balneis vti

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

mur:q ubi gr̃a egritudinẽ neruorũ patiunẽ:nõ mõ corpus totũ balneari nece eſt:ſʒ pſepe loca vbi nerui ſenſuʒ ⁊ mo-tũ membris leſis dãtes oriũtur:embrocãt ſcḋo iterdum nu cha aliqñ dorſi ſpõdiles:⁊ q̃nq; membra cetera ẽm exigen tiã embrocanẽ.regulr̃ vero eſt ſup membrũ illud embroca tio fienda: a quo nerui qui mẽbro leſo deſeruiunt oriũtur. ¶Nonnulli q̃ʒ in coopto balneo ſe libẽti' balneãt:qḋ nõ laudo.nã vapores ab eo eleuati:male tñ ſpirant.⁊ in ſe re-flexos balneantis caput plimũ replẽt:propter qḋ nõnunq̃ʒ accidẽtia peſſima ꝯſequũtur velut vẽtigo:ſcothomia:para leſis ⁊c̃.Sed ſi pluuie vel aliquod tale iterduʒ balneãti fue rint ipedimẽto:cooptum tũc balneũ itrare poterit.¶At hi qui tibiaꝝ dolore vexãtur ſeu iflatas habuerint in extrinſe coꝝ fontiũ ceno eas tenere putile erit. Id enim dolorẽ tol-lit tumoreʒ remouet ⁊ ſtipticitate ſua eas valde confortat: ſic vt deiceps hũores deſcẽdere nequãt:de quo ipſe mira-biles vidi effect':q̃ ſi ad vſes corpis humiditates deſiccã das totũ balneare neceſſariũ ſit mane ciuitatis balneum in tret:ſero vero cenũ.p'ſimi q̃ʒ tibias ſuas ſup vno pforato la pide q ſup q̃dã fontis balneo ſit'eſt ſtuphãt. Sʒ eas i extri ſeco ceno tenere vtili'ẽ. Accidit itẽ ſepe vt maraſmati ſeu reſolutioni parati tibiaꝝ iflatione ſeu dolore moleſtentur. Tale itaq; cenũ itrare q̃ʒ balneuʒ pſtat.Stuphare quoq; ſe volentes caute id faciãt.Nã aer ſtuphe vaporib' aq̃ fontis replet' eſt:q̃re ad itra corp'marie penetrat ⁊ humores ſub tiliãs multo forti' q̃ʒ balneuʒ ſudare facit. Et iõ in pncipio vitãda'eſt:q: in repleto corpore mãs magis q̃ʒ balneũ flue re facit ⁊ ipetuoſi'q̃dẽ ita q̃ malorũ accñtiũ cã eſſe põt.Sʒ circa finẽ ea putilior erit. Nã ſi q̃ mãe groſſe in corpe dere licte fuerint facili'p ſtuphã q̃ʒ p balneũ ſubtilianẽ ⁊ in ſu-dore ꝯuerſe et facilius euaporãt.¶Rurſus ĥ balneorum mrorũ aq̃ eſt ad bibẽdũ vtil̃.Nã vt..ã.tetigi q̃dã in balneo exñtes de ea bibunt:q: ſitim extinguit ⁊ ventrẽ laxat. Sed aſmatici:hydropici:calculoſi:iliaci:colici:ſtõatici ⁊ cõſiles de ea ẽm diſpõnẽ vnã duas aut pſes illi'aq̃ pĩntas vtilr̃ i-terdũ bibũt.Eius menſurã in iudicio aſtãtis medici dere-liquo:ſed q aquã illaʒ mane biberit ad ſero vſq; balneum no i itret:ne aſſompta aqua q̃ circũferẽtia ad centrũ trahit opationem ipediat.Et ſic habes tam balneãdi q̃ʒ in ceno ſtãdi ſtuphãdiq; aquã quoq; bibendi modum.

¶De mõ ſuccurrẽdi accñtib' q̃ ex his balneis accidẽt:qñ pfectiora ſunt:⁊ q̃tum ſit ibi tp̃s imorãdũ. Capl̃m.v.

Diuerſa accñtia balneãtibus nõnunq̃ʒ accidũt : vt eſt tã ad oculos q̃ʒ ad nares:aures:palatũ:q̃ʒ alias ad partes capitis materiei defluxus.Et iterum bal nea illa epar calidum ſuperincedunt:renes itẽ: ſitim aliqñ iducũt:⁊ corpus nonnunq̃ʒ ſtipticãt. His oĩbus q̃uo ſuc curẽdum ſit in pñti exẽplo p ordinẽ deſcribeẽ:⁊ qñ item p-fectiora ſunt:⁊ tãdẽ q̃tum ſit ibi tp̃s imorãdũ.¶Qui ergo cerebrũ plimas humiditates hñs exiccare cupit ſup ceruĩ cem embrocam vt recipiat neceſſe eſt.Ne itaq; ad oculos ſiue ad alia capitis membra mã defluat:que plerũq; eſt vi ſus depditionis cauſa ⁊ aliarũ egritudinum peſſimarũ an-teq̃ʒ ceruix embrocetur timpora atq; frons ex oleo mirti-no cuʒ maſticino mixta erunt pungenda.¶Uel facias ſic. ℞.olei mirti.olei maſti. ana.℥.j.pulueris mirtillorum ci-pref.biſtor.maſti.terre ſigil.ana.ʒ.ij.cere parum:⁊ fiat vn-guentũ quo tipora atq; frons pungaẽ.¶Qui aũt epar cali duʒ nimis hñt cũ añ igreſſuʒ balnei ex ceroto ſandalino p-ungãt.Uel facias ſic.℞.vnguenti al. gaſ.℥.ii.cãphore:⁊ ſi vbi magna affuerit flãma.ʒ.ii.ſanda . ru.ſpodij.ro. ana.ʒ. ß.icorporenẽ ſimul; paruʒ aceti cõmiſcẽdo:⁊ epi vnctio fi-at.¶Iſte pariter iunctiones renib'calidis ꝯueniret ad q̃s ſemp aduertẽdũ eſt.Uidi.n.aliquos q nullã aliã renib' p-uiſionẽ faciẽtes in tñ pcalefacti ſunt : vt ex vrine aduſtiõe ardorẽ icurrerẽt:dehic excoriationem:ſucceſſiue vlcus : ⁊ mortem finalr̃.Ad hoc igr̃ ſemp mẽtẽ habeas. Syrupi iteʒ aceto.℥.ii.vel de ribes de ſucco acetoſe de acetoſitate ci-tri:de limonibus:de agreſta vel ꝯſilis cũ.℥.iii.aq̃ endĩ. ex

hibere in aurore multũ ꝯfert:⁊ iſto mõ dũ exiſtũt in balneo ex potatione aq̃ fontis plimum ſecurat q̃ʒ niſi epar ⁊ renes calidos hñtib' oĩb' laudo.Uel ꝯ cum ſucharo cãdo pomis granatis amarenate vel aliq̃ h̃ ꝯfectiõe ſeu cuʒ aliq̃ ex ta ctis ſirupis deludẽ ſiti bonũ eſt. Ab exitu tñ balnei nõ ſic i-mediate q̃c q̃ʒ fridi actualr̃ bibẽduʒ erit. ¶Corpis ſtiptici tati cũ cliſterib':ac cõib' ſuppoſitorijs ſuccurrẽdũ ẽ.Et ta lia ſero vel mane añq̃ʒ qs balneũ itret fiẽda ſunt. At q̃dem cliſteria ⁊ talia abhominãtes p parũ añq̃ʒ ea balnea intrẽt de aq̃ fõtis pintã dimidiã bibũt ſi nõ plus. Illa aũt vẽtreʒ laxat. Alij añ cenam vel cũ dormitũ eunt pillulas de yera ſimplici aleſanginas vel ꝯſiles in q̃b' nullũ laborioſuʒ ſo lutiuũ ingrediaẽ aſſumũt:⁊ mane anteq̃ʒ ſit balneãdi hora ſuã opationẽ pficiũt. Et hi tã ſero q̃ʒ mane balnea ingredi pñt. Alij mãnã caſſiã tamarindos vel aliq̃ḋ ſile recipiunt. Nam laborioſa farmaca vitãda ſunt oĩa:ſʒ ſint oẽs q ſoluti uũ recipiũt p os auiſati ne balneũ donec ſolutiuũ opatio nẽ ſuã pfecerit ingrediaẽ. ¶Eligẽdũ balnei tp̃s eſt men-ſis maij. Tũc eni vt habitũ eſt.ã. balnea illa ſunt in ſuo eẽ p fecto.Sũt de mẽſe ſeptẽbris ꝯuenientia:non ſic veluti in maio virtuoſa . ¶Balneandi aũt mora ẽm diuerſitatem ẽgritudinũ variaẽ. vñ ſi quis humidus valde fuerit:⁊ a tali humiditate egritudo ipſa ꝑuenerit p mẽſem integrũ bal-neare põt.Quecũq; tñ fuerit egritudo dierũ q̃ndecim ter-min' minor erit.Nõ eni videẽ i corp' minori tp̃e ſuã vtutẽ imprimere.¶Poſtq̃ʒ balneatus domũ redierit p menſes ad minus ſex tã i cibo q̃ʒ i potu q̃ʒ i alijs nõ nãlib' reb' eo dẽ ſe oʒ regimie q̃ in balneo gubnare. Nã balnea ipſa q̃li-tatẽ vnã i corp' dereliquũt q̃ i eũ p aſſignatu tp̃s agit con-tinue.Et hui' cã ab exordiarijs cauendũ eſt. Nõs itaq; q̃lr̃ accñtib' q̃ a balneo ꝑuenire pñt ſuccurrẽdũ ſit:ibi ſtandũ ac q̃liter balneat' domũ reuerſus ſe hẽat cuſtodire:q̃ pſen-tis capituli intenſionis fuerant ⁊c̃. Amen.

¶Finis tractatus de balneis montiſſerrati.

Incipit ãtidotariũ eiuſdẽ clariſſimi doctoris Antonij Guainerij nõ min' vtile q̃ʒ cõpẽdioſuʒ ⁊ ad opus practicũ maxime neccĩũ ꝯtinens capl̃a viginti.

¶Capl̃m pmum. De cliſteribus.
¶Capl̃m.2.De Decoctionibus.
¶Capl̃m.3.De Minoratiuis.
Capl̃m.4.De Digeſtiuis.
¶Capl̃m.5.De Solutiuis.
¶Capl̃m.6. De correctione medicinarum ſolutiuarum.
¶Capl̃m.7.De doſibus ſolutiuaꝝ taʒ ſimpliciũ q̃ʒ cõpoſi.
¶Capl̃m.8.De potionibus ⁊ pillulis ⁊ bolis ſoluentibus humores tam ſimplices q̃ʒ compoſitos.
¶Capl̃m.9.De medicinis dirigentibus alias medicinas ad membra.
¶Capl̃m.10.De medicinis ſolutiuis approꝑatis mẽbris.
¶Capl̃m.11.De medicinis alterantibus caput tam calefaciendo q̃ʒ infrigidando.
¶Capl̃m.12.De medicinis alterãtib' pectus ⁊ pulmoneʒ tam calefaciendo q̃ʒ infrigidando.
¶Capl̃m.13.De medicinis alterãtibus cor tã calefaciẽdo q̃ʒ infrigidando.
¶Capl̃m.14.De medicinis alterantibus ſtomachũ tã calefaciendo q̃ʒ infrigidando.
¶Capl̃m.15.De medicinis alterãtib' epar tã calefaciẽdo q̃ʒ infrigidando.
¶Capl̃m.16.De medicinis alterantibus ſplenem tã calefaciendo q̃ʒ infrigidando.
¶Capl̃m.17.De medicinis alterãtibus renes tã calefaciendo q̃ʒ infrigidando.
¶Capl̃m.18.De medicinis alterantibus matriceʒ tã calefaciendo q̃ʒ infrigidando.
¶Capl̃m.19.De medicinis alterantibus iuncturas tam calefaciendo q̃ʒ infrigidando.
¶Capl̃m.20.De reſtauratiuis tam liq̃dis q̃ʒ ſolidis.

¶De cliſteribus. Cap.j.

Cliſtere cõe lenitiuũ. ℞.malue matrũ vio.añ.m.j.fiat decoctio de q̃ accip.℥.xij.vl̃.xvj. caſſie ſi.excte noui.mell̃. pul.zucha.añ.ʒ.vj.olei cõis.℥.iij.ſal̃ cõis.ʒ.ij. miſce:⁊ fiat cliſtere.Uel loco decoctionis di-cte ponatur brodium pulli vel carnium.doſis dicta etiam erit conueniens.

¶Cliſtere lenitiuũ ⁊ alteratiuũ ꝯueniens in febrib' magne iflãmationis. ℞.matꝝ viol̃ malue añ.m.j.mercurial̃ ſpi-nachie nenufa.añ.tertiam ptẽ.m.j.lactuce vel portul̃.vel ṽge paſto.vel ſempuiue añ.q̃rtã ptẽ.m.j.fiat decoc°.cum lib.xij.aq̃ vſq; ad ꝯſumptionẽ tertie ptis de q̃ colatura acci pe.℥.xij.vel.xvj.olei vio.℥.iiii.ſalis triti.ʒ.ij.miſce.

¶Cliſtere lenitiuũ ⁊ abſterſiuũ ꝯueniẽs in feb.colicis ⁊ fla ticis. ℞.blitis malue mercurial̃ añ.m.j.ord.matrum viol̃. añ.tertiã ptẽ.m.j.fiat decoc°.i libr.xij.aq̃ vſq; ad conſum-ptioneʒ tertie ptis:⁊ in fine decoctiõis addaẽ caulĩũ.m.j.⁊ iterũ buliãt p vnicã buliſiõeʒ:deide. ℞.dicte decoctiõis.℥ xij.vl̃.xvj.caſſi.mel.zuc.ru.añ.ʒ.vj.vel.℥.i.mellis viol.℥.i. olei cõis.℥.iii.ſalis triti.ʒ.ij.miſce ⁊ fiat cliſtere.

¶Cliſtere ꝯueniẽs apoplie ſiue et litargie ꝑaliſi. ℞.centau ree minoris abrotãi calamẽti origãi:vtriuſq; ſaluie vtriuſq; rute.ſ.domeſtice ⁊ ſilue.ana.m.ß.ſemi.ani.mara.ſe.ſiſe-leos añ.ʒ.ii.ſtica.arab.ʒ.iii.pulpe collo.agari.añ.ʒ.ii.caſſie ʒ.ii.vel.ʒ.ii.⁊ ß.fiat decoc.in ſufficienti quantitate aq̃ vſq; ad cõſumptionẽ.iii.partis:deinde. ℞.dicte decoctiõis.℥. xij.vel.xvj.yerepigre.ʒ.vj.ſalis. gemme.ʒ.i.ß.miſce ⁊ fiat cliſtere.etiam poſſet addi.℥.ii.vel.iii.olei de caſtoreo ⁊ erit melius ⁊ fortius.

¶Cliſtere ꝯueniens paraliticis . ℞.ſaluie rute ſtica.mal. mercu.centau . furfu.camomil.añ.iii.partem.m.i.fiat de-co.in aq̃ ſufficiẽti vſq; ad ꝯſumptionẽ.iii.ptis de q̃ poſt co laturaʒ:accipe.℥.xij.vel.xvj.yerepi.vel bñdicte ſimplicis vel yeralogodion.℥.ß.caſſie.℥.i.mell̃ ro.colati.℥.ß.vel.ʒ. vj.olei cõis vel camomille.℥.iii.ſal̃ cõis triti.ʒ.ii.põt etiã addi ad predictam decoctionẽ ſemi.ani.⁊ feni.⁊ cimi.⁊c̃. ⁊ tunc erit fortius.

¶Cliſtere carminatiuũ ventoſitatis. ℞.ſe.ani.fenic.aneti: carui:cimi.floꝝ camomil.mellilo.añ.℥.ß.floruʒ rute.m.ß. furfu.m.i.fiat deco.vſq; ad ꝯſũptionẽ.iii.ptis vel medieta tis:de q̃ colatura accipe.℥.xij.vel.xvj.mell̃ roſ.colati me dulle caſſie:yerepi.vel bñdicte añ.℥.ß.olei rute vel aneti: vel camomil.℥.iii.ſal̃ triti.ʒ.ii.miſce:⁊ calidũ iponaẽ:põt etiã addi iſta ⁊ fiet forti'.ſ.bace lauri ameos centauree mi-noris cartami polipodij:ſe.lini:ſe.feni.origani:calamenti.

¶Cliſtere lauatiuũ ⁊ abſterſiuũ ꝯueniẽs in fluxib'. ℞.aq̃ decoctiõis ordei.℥.xij.vel.xvj.pulueris zuchari mellis ro ſati colati añ.℥.ß.vitelli ouuꝝ recẽtiũ nũero.ii.olei viola. ℥.ii.miſce oĩa bñ incorporando:⁊ fiat cliſtere.

¶Cliſtere ꝯſtrictiuũ:⁊ ẽ ꝯſolidatiuũ ꝯueniẽs i fluxib'. ℞. plãtagi.℥.ß.roſmarini ſiccarũ galla.mirtillo.ſumac.ana. ℥.ß.fiat deco.in ſufficiẽti q̃ãtitate aq̃ pluuial̃ vel aq̃ extin ctionis calibis vſq; ad ꝯſũptionẽ tertie ptis:de q̃ colatura accipe.℥.xij.vel.xvj.⁊ in ea diſſolue ſepi hyrcini.℥.i.ſucci plantaginis.℥.ii.⁊ addanẽ infraſcripti pulueris. ℞.gũmi ara'. terre ſigil.boli arme.añ.ʒ.i.puluerizentur ⁊ addantur.

¶Cliſtere ꝯfortatiuũ abſterſiuũ ⁊ icitatiuũ appetit'. ℞.vi ni al.odoriferi.℥.viij.vrine pueri.℥.iiii.vel.vi.mell̃ colati ⁊ diſpumati.℥.iui.ſalis cõmunis triti.ʒ.ii.olei communis. ℥.iii.miſce:⁊ fiat cliſtere.

¶De decoctionibus. Cap.ij.

Decoctio pectoralis. ℞.paſſularũ enuclea.liqr.mũ. añ.℥.i.tamari.iuiuba.radicũ yreos yſopi ana.℥.ß. ordei.℥.ii.ſe.fenugre.ʒ.i.capil.ve.℥.ß.aq̃ pluuialis vel fluuialis lib.iiii.buliant ſimul vſq; ad conſumptioneʒ medietatis:⁊ ſerua vſq; ad tempus neceſſitatis.

¶Decoctio cõis. ℞.or.℥.iiii.prunoꝫ damaſcenoꝫ nume ro.xij.liquiri.mun.tamarindorum ; paſſularum enucleatarũ añ.ʒ.ß.ſe.ani.feni.añ.ʒ.iii.aq̃ fluuialis vel fontis li.iiii. buliant lento igne vſq; ad conſumptionem medietatis.

¶Decoctio purgans ⁊ digerẽs colerã. ℞.prunoꝫ damaſ-cenoꝫ nũero.xij.tamari.℥.ß.floꝝ viol̃.ʒ.ii.q̃tuor ſe.cõium frigi.excortica.℥.i.ordei.℥.i.ß.fiat decoc.i li.iii.aq̃ fluuial̃ vel pluuialis vſq; ad ꝯſumptionẽ medietatis:vel in li.iiii. ⁊ reſerua.

¶Decoctio purgans ⁊ digerẽs flã. ℞.radicũ.fen.⁊ petro. añ.℥.ß.radicũ yreos yſo.añ.ʒ.iii.capil.vene.℥.ß.⁊ fiat de-co.in li.iiii.aque fluuialis vel pluui.vſq; ad ꝯſumptioneʒ medietatis.

¶Decoctio purgãs ⁊ digerẽs melãcoliã. ℞.floꝝ borag.⁊ bugloſ.ana.℥.ß.paſſularũ enucleatarũ corticũ radicũ cap parorũ corticuʒ tamari.ſcolop.polipodij añ.ʒ.ii.ſe.ani.ſe. ſe.cuſ.añ.ʒ.iii.fiat decoctio in lib.iiii.aque vſq; ad cõſum ptionem medietatis.

¶Decoctio purgãs ⁊ digerẽs colerã ⁊ flã ſil̃. ℞.prunoruʒ damaſ.numero.x.radicum feni.ʒ.ii.capil.ve.℥.ß.q̃tuor ſe. cõiuʒ frigi.⁊ excorticatoꝫ.℥.ß.ordei mũ.℥.i.fiat deco.i li. iiii.aq̃ fluuialis vel plu.vſq; ad cõſumptionem ⁊ reſerua.

¶Decoctio purgãs ⁊ digerẽs flã ⁊ meliaʒ. ℞.floꝝ borag. ⁊ bug.añ.℥.ß.radi.fen.petro ſi.yreos yſopi.añ.ʒ.iii.ſe.ani. feni.añ.ʒ.ii.corti.radi.cappa . tamariſci:ſcolopen.polipo-dij añ.ʒ.i.ß.capilloꝫ vene.℥.ß.fiat decoctio i lib.iiii.aque vſq; ad ꝯſumptionem medietatis.

¶Decoctio carmiatiua. ℞.ſe.ani.feni.carui:aneti ameos rute añ.℥.ß.fiat decoctio i li.iiii.aq̃ vſq; ad ꝯſũp.medieta-tis ⁊ ẽua. Poſſet ẽt p cliſterib' addi de florib' camomil.ſti ca.arabi.⁊ mellilori : ⁊ ſic erit deco° nõbilr̃ carminatiua.

¶De minoratiuis. Cap.iij.

Minoratiuuʒ cõe in forma liq̃da. ℞.medulle caſſie electe ⁊ nouiter extracte.℥.i.vl̃.ʒ.x.vel loco caſſie pone mannam in eadem doſi:⁊ cũ decoctione cõ muni fiat potio q̃ adminiſtreẽ ſummo manne:⁊ nõ q̃ poſt medicinas minoratiuas debiles lõga dormitio nõ ꝯuenit ſʒ breuis ne vtus ipſi' corrũpaẽ:⁊ ſuba eius in nutrimentũ conuertatur.vt patet intelligenti.

¶Minoratiuũ cõe in forma boli. ℞.caſſie electe:⁊ tapel late.℥.i.vl̃.ʒ.x.⁊ cũ zucharo:⁊ fiat bolus:⁊ ſume:vt ſupra.

¶Minoratiuũ cole i forma liq̃da. ℞.diaprunis nõ ſoluti caſſie electe:⁊ nouiter exẽcte ſucci ro.añ.℥.ß.miſce cũ deco ctione purgante coleram fiat potio:cui addaẽ ſirupũ viol̃. ℥.ß.⁊ detur in potu.

¶Minoratiuũ flãtis i forma liq̃da. ℞.caſſie ele.⁊ nouiẽ ex cte.℥.i.elij inde maioris.ʒ.ii.miſce cũ decoctiõe purgãte ⁊ digerẽte flã:cui addaẽ mell̃ ro.colati.℥.ß.⁊ i potu tribuaẽ.

¶Minoratiuũ melie i forma liq̃da. ℞.medulle caſſie ele. ⁊ nouiter exẽcte dyaprunis nõ ſolutiui añ.℥.ß.ꝯfectiõis ha mec.ʒ.ii.miſce cũ decoctiõe purgãte ⁊ digerẽte meliaʒ:et fiat potio ⁊ tribuatur:⁊ poteſt addi.℥.i.ſirupi violati.

¶Minora.cole ⁊ flãtis ſil̃ i forma liq̃da. ℞.caſſie nouiter exẽcte dyaprunis nõ ſolutiui añ.℥.ß.dyaſẽ.ʒ.ii.miſce cũ de-coctiõe purgãte ⁊ digerente colerã ⁊ flegma ſil̃:fiat potio: cui addatur ſirupi vio.mell̃ ro . cola.ana.℥.ß.detur vt.ã.

¶Minoratiuuʒ flãtis ⁊ melie ſil̃ in forma liq̃da. ℞.caſſie nouiter exẽcte.℥.i.eſarũ indi maioris ꝯfectiõis hamech añ. ʒ.i.boni põderis:⁊ cũ decoctiõe purgãte flegma ⁊ meliaʒ ſimul fiat potio:cui addaẽ mell̃ ro.cola.ſirupi vio.añ.℥.ß.

¶Minoratiuũ cole ⁊ melie ſil̃ i forma [illegible] no uiter exẽcte.℥.i.ꝯfectionis hamech.ʒ.ii.[illegible] fiat potio cũ decoctiõe purgãte ⁊ digerẽte [illegible] ſimul:cui addatur ſirupi vio.℥.i.⁊ detur vt ſupra.

¶De digeſtiuis. Cap.iiij.

Digeſtiua cole ſimplicia ſunt endiuia roſ.portu.cu-cur.lactu. ṽmicularis vio.ſempuiua:ſolatrũ ṽga paſtoris:vmbilic' veneris.nenufa.⁊ ſilr̃ aq̃ eoꝝ di ſtillate ⁊c̃. ¶Cõpoſita ſũt ſirup' acetoſus ſimplex:ſiru.de en diuia:ſiru.de ſucco endi.ſiru.viol̃.ſiru.de granatis:ſiru.de acetoſitate citri:ſiru.de iuiub:ſiru.roſ.ſiru.de nenuf.ſiru.

de ſucco acetoſe: ſiru. de agreſta: ſiru. de papauere: ſiru. de pomis meſue: ſiru. de limonib⁹: oriçacara iulep ro. ⁊ vio.
¶ Digeſtiua flãtis ſimplicia ſunt yſop⁹: betonica: pulegiũ calamẽtũ: ſaturegia: ſcabioſa: maiorana: ca. ve. menta: ſerpillũ: origanũ: meliſſa: peonia mel ⁊ aq̃ eoꝝ. ¶ Compoſita ſunt ſiru. acetoſus cõpoſit⁹: ſiru. de biſantijs: mel roſ. cola. oximel ſimplex: ſiru. de yſopo: ſiru. de ſticados: ſiru. de liquiritia: ſiru. de eupatorio: ſiru. de praſſio: ſiru. de abſinthio.
¶ Digeſtiua melãe ſimplicia ſunt borago: buglo. ſcolop. fumus ter. tamariſc⁹ calamẽ. naſtur. rubea tinctoꝝ ⁊ coꝝ aq̃.
¶ Cõpoſita ſũt ſiru. de fumo ter. ſiru. de epithimo: ſiru. acetoſus ſimplex: ſiru. de pomis cõpoſitus quẽ ponit Meſ. in ca°. de ſoda ab humore melancolico circa finẽ. regre ibi.
¶ De ſolutiuis. Cap. v.

[o] Implicia ſolutiua coſe ſunt reubar. ſcamonea: mirach: citrini caſſiafi. mãna: ſucc⁹ roſ. tamar. aloe aq̃ caſei. ¶ Compoſita eiium de ſucco roſ. dyaprunis ſolutiuũ dyarob. cum reubarba. electuarium de pſilio dya caſſiafiſtu. Confectio de rauedſeni meſue yera ſimplex ſirupus acetoſus. Solutiuus pillule de reubarbaro: pillule auree: pillule aggregatiue.
¶ Solutiua ſimplicia flãtis ſũt agaric⁹: turbith: kebuli emblici beliric: collogn. euforbiũ: eſula: caſſiafiſt. hermoda.
¶ Cõpoſita dyaſinicon eſariũ indũ Meſue dyacitoniton ſolutiuũ flegmatis Meſue. dyarob cum turbith: ſecaniabin. Solutiuum Meſue: blanca Nicolai bñdicta: yerapigra: pillule aleſangine aggregatiue: de agarico cochie: de yera fetide: de hermodactil: pillule lucis: pillule ſine quibus eſſe nolo. pillule ſtomatice.
¶ Solutiua ſimplicia melancolie ſunt mirabolani indi lapis lazuli lapis armenus epithimum: polipodium ſene.
¶ Cõpoſita confectio hamech: dyacitoniton ſolutiuuꝫ melancolie ſecaniabin. Solutiuum educens melancoliam: yera ruffini: pillule inde de lapide lazuli: de lapide armeno: de fumo terre.
¶ De correctione medicinarum ſolutiuarum. Cap. vj.

[r] Eubarbarum corrigitur ⁊ preparatur addendo ei tertiam partem ſpice nardi vel cinamomi vel maſticis: vel ſquinanti ⁊ detur cum aqua caſei vel cũ decoctione purgante ⁊ digerente coleram vel alijs decoctionibus: ⁊ ſm neceſſitatem: ⁊ quando infunditur debet infundi in aqua endiuie ſi eſt in eſtate: ⁊ in vino albo odorifero bono in hyeme.
¶ Scamonea preparatur ſi decoquitur in citonio ⁊ corrigitur ſi detur cum aqua mirabolanorum citrinorum vel maſticis vel citoniorum vel cum zaccharo violarum vel cum ſirupo roſarum. ⁊ nota ꝙ maxime eget preparatione ⁊ correctione.
¶ Turbith corrigitur ⁊ preparatur ſi addatur ei tertia pars zinziberis electi: ⁊ quando adminiſtratur datur cum melle roſato colato: vel conſerua violata: vel cum decoctione paſſularum. Et nota ꝙ non debet nimis conteri: ſed tantum mediocriter vt patet intelligenti Meſue ⁊ aliorum dicta.
¶ Agaricus corrigitur ⁊ preparatur addendo ei tertiam vel quartam partem zinziberis ſalis gemme: ⁊ datur cum oximelle ſquillitico quod eſt ex maxime vigorantibus ⁊ velocitantibus eius operationem: vel etiam cum melle roſato colato.
¶ Mirabolani corriguntur ⁊ preparantur quando teruntur cum amigdalis dulcibus: aut cum paſſulis enucleatis: aut cum ſemine aniſi: aut ſpica nardi: ⁊ quando dantur in forma potabili. dantur cum decoctione communi: vel cuꝫ ſero caprino ſpecialiter dantur hoc modo.
¶ Citrini dantur cum decoctione purgante ⁊ digerente coleram.
¶ Indi dantur cum decoctione purgante ⁊ digerente melancoliam.
¶ Alij ſo kebuli emblici bellirici dantur cuꝫ decoctione purgante ⁊ digerente flema vel meliam.
¶ Lapis lazuli corrigitur ⁊ preparatur diligentiſſime ſuper lapidem vel in mortario lapideo: ⁊ ſic tere: ⁊ lauetur trigeſies cum aqua dulci: ⁊ ſimiliter iterum ſic terendo lauatur decies cum aqua roſa. ⁊ adminiſtrantur cũ dyaboraginato vel cum aqua bugloſe ⁊ vino odorifero ⁊ ſilr cũ decoctione purgante meliam.
¶ Sene corrigitur ⁊ preparatur: ſi addatur ei tantundem zinziberis vel ſalis gemme: ⁊ quando adminiſtratur datur cum aqua decoctionis florum boraginis bugloſe: gariofilorum macis ⁊ cardamomi: ⁊ poteſt etiam decoqui in quantitate magna cum brodio carnium vel pulli abſq̃ trituratione: ⁊ brodium illud operationes ſuas placide: ⁊ ſine moleſtia operatur.
¶ Polipodium corrigitur ⁊ preparatur cum redolentib⁹: ſicut ſunt ſemina aniſi: ⁊ feniculi: zinziberis: cinamomi gariofilati: ⁊ quandoq̃ adminiſtratur cũ aqua mellis: aut cuꝫ aqua decoctionis paſſularum.
¶ Hermodactili corriguntur ⁊ preparantur cum cinamomo: maſtice: zinzibere: ⁊ pipere longo: ⁊ quando adminiſtrantur dantur cum oximelle ſquillitico: et melle roſato colato.
¶ Colloquintida corrigit ⁊ preparatur cum maſtice ⁊ galla: ⁊ qñ adminiſtraf daf cum aq̃ mellis. Modus eni rectificationis ſm Meſue eſt. Incidatur minutiſſime cum inciſorio: ⁊ inuoluatur ſubtili inuolutione cum glutino dragaganti: aut bdellij ⁊ exiccef ⁊ teratur illud contritione forti: ⁊ fiant trociſci cum pauco maſticis reſoluti in oleo roſa. vel cum laudano: aut aq̃ mellis. Et dicit vlterius. Et ſcias de decoctione: ⁊ eſt quod completã ſuſtinet decoctioneꝫ.
¶ Euforbium corrigitur ⁊ preparatur ſi inunctũ cum oleo amigdalino intra fruſta citri inuoluatur in paſta: ⁊ decoquatur ⁊ corrigif ſi addatur ei maſti. ⁊ ſpice. añ. ſm quantitatem ſuam: ⁊ qñ daf cuꝫ aqua mellis detur.
¶ Epithimum corrigitur: ⁊ preparatur ſi addatur ei tertia pars ſalis gẽme vel ſalis indi: ⁊ debet incorporari cũ oleo amigdalino dulci: ⁊ qñ adminiſtraf datur cuꝫ decoctione mirab. nigroꝝ mellis ⁊ paſſularuꝫ. Et nota ꝙ magnã non ſuſtinet decoctionem ſꝫ parum debet decoqui.
¶ De doſibus ſoluioꝝ tã ſimpliciũ q̃ꝫ cõpoſitoꝝ. Cap. vij.

[r] Eubarb. doſis eſt ſecundum meſue in ſubſtantia ⁊ ſm alios. a. ʒ. ij. vſq̃ ad. iiij. ⁊ in infuſione. a. ʒ. ij. ⁊ ß. vſq̃ ad. x. Communis autem doſis eſt in ſubſtantia ⁊ ſecundũ alios. a. ʒ. ij. vſq̃ ad. iiij. per ſe: ⁊ in infuſione a. ʒ. iiij. vſq̃ ad. viij. Nota tamen ꝙ doſis dicte ⁊ aliorum ſequentium ſolutiuorum conuenientes: ſi vnumquodq̃ ſolutiuum detur per ſe ⁊ ſine permixtione aliorum ſolutiuorum. Si autem permiſcerentur ſolutiua conſiderande ſunt doſis eorum ſiue debiles ſiue mediocres vel fortes ſint: ⁊ ceteris paribus q̃tuꝫ additur de vno tantũ diminuitur de reliquo: ⁊ ſic ſurgit doſis alia communis que ex parte aggregati: nihil tñ differt a prima: vt pꝫ conſideranti.
¶ Scamonee ſm meſue per ſe doſis eſt gra. v. vſq̃ ad. xij.
¶ Mirabolanorum citrinorum ſm Meſue in ſubſtantia doſis eſt. a. ʒ. ij. vſq̃ ad quatuor: vt dicit. liber me⁹: ſed reperi in alio: ⁊ forte ſic vult dicere doſis eſt infuſorum a. ʒ. v. vſq̃ ad. ʒ. x.
¶ Caſſie fiſtu. per ſe doſis eſt cõis a. ʒ. vj. vſq̃ ad. ʒ. i. ⁊ ß. Et ſm alios ab. ʒ. i. vſq̃ ad duas: ⁊ ipſa qdeꝫ mirabilr opatur quando datur cum aqua caſei: vt ait meſue caplo pprio.
¶ Mãne ſm Meſue doſis eſt a. ʒ. vj. vſq̃ ad. xxv. ⁊ ſm alios ſicut caſſie.
¶ Succi ro. ſm Meſue caplo de roſ. eſt. ʒ. i. cuꝫ aqua caſei: ⁊ ſpice modico. ⁊ i ſine capituli dicte doſis ſucci roſ. eſt ab. ʒ. j. vſq̃ ad. ij. cũ zuccharo. ⁊ potio ſilr facta cum ſucco eorum eſt ab. ʒ. ij. vſq̃ ad. v.
¶ Tamaridoꝝ ſm meſue eſt doſis a. ʒ. iij. vſq̃ ad. v. Et ſm alios in decoctione ſunt eiuſdẽ doſis cũ caſſia: aut mãna.
¶ Aloes ſm meſue doſis ẽ ab auř. ß. vſq̃ ad. ʒ. ij. ⁊ in iſuſio
ne ab auř. j. vſq̃ ad. ʒ. iij.
¶ Anteq̃ꝫ ad doſes compoſitorum ſolutiuorũ vlterius procedam q̃ꝫ primũ ponendus eſt modus ad inueniendum doſes ipſorum: vt ſi receptas aliquas in ipſis error ſit ipſas adauctas diſcere ⁊ corrigere valeas. Modus autem talis eſt. Accipiaf quoduis compoſitum ſolutiuum: ⁊ conſideretur quantitas ſolutiuoꝝ ſimplicium itrantium: ⁊ ſimiliter non ſolutiuorũ per ſe: quo facto diuide ſolutiua ſm doſes p ſe cõuenientes. verbi gra: ſi ſunt duo ſolutiua vel tria eiuſdeꝫ doſis aggrega per ſe: ⁊ ſilr fac de alijs: tūc vide doſes cões aggregati ipſoꝝ ſolutiuoꝝ: ⁊ ſilr aggregati non ſolutiuorũ: ⁊ tunc ſurgit doſis vera non fallibilis ⁊ manifeſte pꝫ.
¶ Si autẽ vis ſcire q̃tum vadit de quolibet ſolutiuo pro qualibet diuide ſolutiuum in tot ptes quot ſunt oium ſolutiuorum: ⁊ tūc poteſt dicere q̃tũ illi⁹ ſolutiui cuius per ſe intrat: ⁊ in qualibet doſi: vt pꝫ conſideranti.
¶ Electuarij de ſucco roſarum ſcðm Meſue doſis eſt. ʒ. v. ⁊ ſcðm Nicolaum doſis eſt quantitas caſtanee ⁊ in matutinali hora.
¶ Dyaprunis nõ ſolutiui ſm meſue doſis eſt q̃titas caſtanee ⁊ cõueniẽs doſis eſt ab. ʒ. ß. vſq̃ ad. i.
¶ Dyaprunis ſolutiui cõis doſis eſt a. ʒ. ij. vſq̃ ad. ʒ. ß.
¶ Syrupi acetoſi ſolũ educẽtis colerã doſis põt eẽ ab. ʒ. ß. vſq̃ ad. ʒ. i. ß. lꝫ. meſue: neq̃ nicola⁹ nihil dicãt de ei⁹ doſi.
¶ Dyareubarbari ſcðm nicolaum doſis eſt. ℈. iiij. vel. ʒ. i. ß. ⁊ forte vult dicere vt credo. ℈. iiij. vel. ʒ. i. ß. ⁊ detur cum opiʒimate de aniſo.
¶ Electuarij de pſilio ſcðm Meſue doſis eſt a. ʒ. iij. vſq̃ ad ʒ. iiij. ß.
¶ Dyacaſſie fiſtulate doſis eſt ab. ʒ. i. vſq̃ ad. ʒ. i. ß.
¶ Confectio de rauedſeni meſue: dato ꝙ ipe nõ ponat doſim: tamẽ põt eſſe ab. ʒ. ß. ad. ʒ. vi. vel. ʒ. i.
¶ Syracoſt ſcðꝫ Meſue doſis eſt a. ʒ. i. vſq̃ ad. ij. in eſtate.
¶ Pillulaꝝ de reubarbaro ſm Meſue doſis eſt. ʒ. ij. cũ aq̃ caſei calida in ſero.
¶ Pillu. auř. doſis. ʒ. j. ad. ℈. iiij.
¶ Agarici ſm Meſue in ſubſtãtia doſis eſt a. ʒ. i. vſq̃ ad. ʒ. ij. in decoctione vel in infuſione a. ʒ. ij. vſq̃ ad. v.
¶ Turbith ſm Meſue doſis eſt a. ʒ. i. vſq̃ ad. ʒ. ij. ⁊ etiã potio eius a. ʒ. i. vſq̃ ad. iiij.
¶ Mirabolanoꝝ kebuloꝝ in ſubſtãtia doſis eſt a. ʒ. ij. vſq̃ ad. ʒ. ß. ſed in infuſione ab. ʒ. ß. vſq̃ ad. ʒ. i. ⁊ ʒ. ij.
¶ Mirabolanoꝝ emblicoꝝ ſcðm Meſue in ſubſtãtia doſis ẽ ab auř. ij. vſq̃ ad. iij. ⁊ in iſuſiõe ab auř. iij. vſq̃ ad. vi.
¶ Belliricorum doſis eſt ſicut emblicorum ⁊ citrinorum vt alij dicunt.
¶ Colloquintide doſis eſt ſcðm Meſue a kirat. vi. vſq̃ ad x. ⁊ qui capiunt eum caueant frigus.
¶ Euforbij ſcðm Meſue doſis eſt kirat. i. vſq̃ ad. iij. ſcðm alios doſis eſt a gra. iiij. vſq̃ ad. xij.
¶ Hermodactiloꝝ doſis eſt ſꝫ Meſue ab auř. i. ad auř. ij.
¶ Eſule doſis eſt a. ʒ. ß. ad. ʒ. ij. in puluere in decoctione a ʒ. ij. vſq̃ ad. v.
¶ Dyaſinicon doſis eſt a. ʒ. ij. vſq̃ ad. iij. Et ſm alios doſis eſt ab. ʒ. ij. vſq̃ ad. ʒ. v.
¶ Dyacitoniten ſolutiui flegmatis eſt a. ʒ. ij. vſq̃ ad. v.
¶ Blance nicoli ſcðm ipſum doſis eſt quãtitas caſtanee ſcðm alios a. ʒ. ij. vſq̃ ad. ʒ. iiij.
¶ Secaniabin ſolutione educẽs flegma doſis eſt ab. ʒ. i. vſq̃ ad. ʒ. j. ß.
¶ Benedicte ſcðm Nicolaum doſis eſt ad modum caſtanee: ſm alios eſt ab. ʒ. ß. vſq̃ ad. i.
¶ Hyerepigre galieni ſcðm nicolaum in potu doſis eſt. a. ʒ. iij. ad. v. ⁊ ſcðm alios doſis eſt ab. ʒ. ß. vſq̃ ad vnam: et maxime pro cliſteribus.
¶ Pillularum aleſanginarum cõmunis doſis eſt a. ʒ. ß. vſq̃ ad. i. vel. a. ℈. iiij. vſq̃ ad. ʒ. ij.
¶ Pillularum aggregatiuaruꝫ ſcðm meſue doſis eſt a. ʒ. i. vſq̃ ad. ij.

¶ Pillularum de agarico ſm antidotariũ magnum doſis eſt. ʒ. ij. ⁊ ſm alios doſis eſt a. ʒ. j. ad. ij.
¶ Pillularum de yera doſis eſt a. ʒ. i. ad. ij.
¶ Pillularum auř. doſis eſt a. ʒ. i. vſq̃ ad. ℈. iiij. vel. ʒ. ij.
¶ Pillularum fetidarũ meſue doſis. eſt. a. ʒ. i. vſq̃ ad. ʒ. ij. ⁊ cõis doſis eſt a. ʒ. i. vſq̃ ad. ℈. iiij.
¶ Pillularum hermodacti. ſm meſue doſis eſt a. ʒ. ij. vſq̃ ad. iij. cõis doſis eſt a. ʒ. i. ad. ij.
¶ Pillularum ſine quibus eſſe nolo ſm nicolauꝫ doſis eſt pillu. xij. vel. xiij. ſcðm ꝙ dicit i antidotario magno cõmunis doſis eſt a. ʒ. i. ad. ij.
¶ Pillularũ ſtomatícharũ ſcðm meſue doſis ẽ a. ʒ. ij. ad. iij
¶ Mirabolanorum indorum ſm meſue doſis eſt ſicut kebulorum: ⁊ eſt in ſubſtantia a. ʒ. ij. vſq̃ ad. iiij. ⁊ in infuſiõe a. ʒ. iiij. ad. x.
¶ Lapi. lazuli vel ſtellati abluti ſcðm meſue doſis eſt a. ʒ. i. ad. ʒ. ij. ß. non loti vero eſt. a. ʒ. ß. vſq̃ ad. i. ⁊ non debet applicari niſi lotus.
¶ Lapi. armeni ſcðm meſue nõ loti doſis eſt a. ʒ. ß. vſq̃ ad i. ⁊ loti a. ʒ. i. vſq̃ ad. ij.
¶ Epithimi ſcðm meſuẽ doſis eſt a. iij. vſq̃ ad. vij. in puluere potio eius in decoctiõe a. ʒ. v. vſq̃ ad. xx. ⁊ non accipiatur in eſtate.
¶ Polipodij ſcðm meſue eſt doſis a ʒ. ij. vſq̃ ad auř. iiij.
¶ Sene ſcðm meſue infuſio ⁊ potio eſt ab auř. iij. vſq̃ ad ʒ. i. ⁊ pulueris eius ſm alios eſt a. ʒ. ij. vſq̃ ad. ʒ. ß.
¶ Cõfectio amech ſꝫ meſue doſis eſt a. ʒ. ij. vſq̃ ad auř. ij. ⁊ ſcðm alios doſis eſt a. ʒ. ij. vſq̃ ad. ʒ. ß.
¶ Dyacitoniten ſolutiui melãcolia doſis eſt ab auř. i. vſq̃ ad. iij.
¶ Secaniabin ſolutione educens melancoliam doſis eſt ab. ʒ. i. vſq̃ ad. ʒ. ß. vel. ad. ʒ. ij.
¶ Jera ruffini ſcðm nicolaum in antidotario magno doſis eſt quantitas caſtanee cum aqua calida ⁊ def de ſero.
¶ Catartici imperialis ſm nicolaũ in dicto antidotario doſis eſt q̃titas nucis magne def ſero ante vel poſt cenam.
¶ Dyacatolicon ſcðm nicolaũ in dicto antidotario ſine lapide lazuli doſ eſt. ʒ. ß. vel plus vel minus ſcðm quantitatem recipientis. Quando autẽ in eo ponif lapis lazuli bene ablutus doſis eſt minor: vt patet: quia pro qualibet li. ipſius intrãt. ʒ. ij. lapidis lazuli abluti ſcðm antidotarium.
¶ Pillularum indaruꝫ deſcriptione haly. quas ponit meſue. doſis eſt a. ʒ. ij. vſq̃ ad auř. ij. ⁊ dantur cum aq̃ caſei. ⁊ ſunt ſane. ⁊ experte.
¶ Pillularum de lapide lazuli ſecundum meſue. doſis eſt ʒ. ij. cum aqua caſei.
¶ Pill. de lapide armeno ſcðꝫ meſue doſis ẽ. ʒ. ij. vt ſupra.
¶ Pill. de fumo terre doſis eſt. a. ℈. iiij. ad. ʒ. ij.
¶ De potionibus ⁊ pillulis ⁊ bolis ſoluentibus humores tã ſimplices q̃ꝫ compoſitos. Cap. viij.

[p] Otio reubarbari iſuſi. ℞. reubar. boni electi. ℈. iiij vel. ʒ. ij. ſpice. ℈. ß. vel. i. incidanf minutiſſime ⁊ teranf in mortario cuꝫ piſtello: deinde infundantur per horas ſex in. ʒ. i. vini albi boni ⁊ odoriferi: ſi eſt in hyeme. Et ſi in eſtate. ʒ. i. ß. aq̃ endiuie poſtea fiat fortis expreſſio in q̃ diſſolue electuarij de ſucco roſa. ʒ. ij. vel. ʒ. iij. vſq̃ ad. ʒ. iij. ß. caſſie nouiter extracte. ʒ. vj. vel loco caſſie pone dyaprunis nõ ſolutiui vel mãne in eadẽ doſi. ⁊ cum decoctione purgante coleraꝫ fiat potio: cui addatur ſyrupi violati. ʒ. i. ⁊ calida adminiſtretur.
¶ Potio reubarba. in ſubſtantia. ℞. reubar. ℈. iiij. vel. ʒ. ij. ſpice. ℈. ß. vel. ʒ. i. plus vel minus ſcðm conſiderationem etatis vel ſquinãti vel cinamomi. ℈. ß. torreſiat aliquantulum ſuper lamina ferrea calida: deinde ſubtiliter puluerizetur. Et nota ꝙ ſi talis medicina detur temperata cum aqua plantaginis vel aqua extinctionis calibis addendo ʒ. i. mive citoniorum vel ſyrupi myrtini vel ſyrupi ro. mirabiliter valet in cura fluxuum in quibus eſt neceſſe euare confortare ⁊ ſtipticare.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

¶Potio alia ſri cura diſintérie. ℞. corticū mirabolanoꝝ citrinorum kebulorum ana. ʒ. i. ß. terantur groſſo modo: ꝛ cum. ℥. viii. aque plantagi. fiat decoctio vſqꝫ ad conſumptionem medietatis cum qua diſſolue reubarba. boni et electi torefacti: ꝛ puluerizati: ʒ. ii. ſquinanti. ℈. i. mixe citoniorꝫ de zucharo ro. ℥. i. ꝛ tepida ſumno adminiſtretur mane.

¶Potio alia familiar: ꝛ viſitata. ℞. caſſie electe: ꝛ nouiter extracte. ʒ. vi. vel loco caſſie pone mānā vł dyaprunis nō ſolutiuī ſm doſim dictam electuarij de ſucco ro. vel dyaprunis ſolutiui. ʒ. iii. vel. ʒ. ß. ꝛ cum decoctione purgante coleram fiat potio cui addatur ſyru. vio. ℥. i.

¶Potio mirabola. citrinorum. ℥. ii. ß. ſpice. ℈. ß. puluerizētur ꝛ infundantur per horas ſex in. ℥. i. ß. decoctionis paſſularum: deinde fiat fortis expreſſio in qua diſſolue electuarij de ſucco roſaꝝ. ʒ. iii. vel. ii. ß. vel dyaprunis ſolutiui ſꝫ doſim dictam caſſie electe: ꝛ nouiter extracte. ʒ. vi. Uel loco caſſie pone mannam cum decoctione purgante coleram cum ſero caprino: fiat potio: cui addaſ ſyrupi vio. ℥. i. ꝛ adminiſtreſ vt ſupra.

¶Potio alia mirabilis in ſubſtātia. ℞. mirabolanoꝝ citoniorum. ℈. iiii. vel. ʒ. ii. ſpice gra. v. torefiant aliquantulum ſuper lamina ferrea calida: ꝛ ſubtiliter puluerizentur: et cum vino citonioꝝ. ℥. ii. aque plantag. q. ſ. ꝛ fiat potio. Uel loco mixe citoniorum pone ſyrupum mirtinum: et loco aque plantag. pone aque extinctionis calibis. et illa medicina maxime ꝯuenit in fluxibus: in quibus neceſſe eſt euacuare confortare ꝛ ſtipticare.

¶Potio ſcamonee correcte. i. diagridii ꝛ competenter trite. gra. viii. vł. x. zuchari ro. iulep ro. aā. ℥. ß. cum decoctione mirabolanorum citri. ʒʒ. maſticis parum fiat potio et adminiſtretur vbi oportet. Et nota dato ꝙ talis medicina non ſit viſualis: eſt tamen ſatis gratioſe ſolutiua.

¶Pillule de reubar. magiſtrales. ℞. reubarba. boni ꝛ electi. ʒ. i. vel. ℈. iiii. ſpice gra. v. puluerizētur ſubtiliter: ꝛ cum ſufficiēti q̄ntitate electuarii de ſucco ro. fiat paſta: cui addātur. gra. iiii. diagridij ꝛ formentur. x. vel. xi. pillule: ꝛ ita eſt doſis vna.

¶Pillule de mirabolanis citrinis magiſtrales. ℞. mirabo. citri. vel corticum ipſorum. ℈. ii. reubarba. ℈. i. ß. ſpice gra. vij. puluerizentur ſubtiliter: ꝛ cum electuario de ſucco ro. ꝛ paſſularum enucleatarum q̄ntitate ſufficienti fiat paſta: cui addatur dyagridij gra. iiii. et formentur pillule. ix. vel. xi. et detur cum aqua caſei: et vna eſt doſis pro vna vice tantum.

¶Potio agarici ex infuſione. ℞. agarici. ʒ. iiii. ʒʒ. ſal gemme aā. ℈. i. puluerizentur ꝛ infundanſ per horas. viii. vel x. in. ℥. i. vini albi odori. vel in aliq̄ ex aquis digeſtiuis flātis: deinde fiat fortis expreſſio in qua diſſolue caſſie electe ꝛ nouiter extracte. ʒ. vi. vel loco caſſie pone mannam electuarij indi maioris. ʒ. iii. vel. ʒ. iii. ß. conſideratis proſperitate: ꝛ complexione ꝛc. ꝛ cum decoctione purgante ꝛ digerente flegma fiat potio: cui addatur oximel. ſquillitici. ℥. i. ꝛ detur vt ſupra.

¶Potio turbith ex infuſione. ℞. turbith boni ꝛ mundati a cortice exteriori. ʒ. i. ß. vel. ʒ. ii. ʒʒ. boni. ℈. i. terantur: ꝛ infundanſ per horas. viii. in. ℥. i. ß. vini odoriferi vel in aqua decoctionis paſſul. demuꝫ fiat fortis expreſſio in qua diſſolue medulle caſſie nouiter extracte. ʒ. vi. electuarij indi maioris. ʒ. iii. cum decoctione purgante flegma fiat potio: cui addatur mellis ro. cola. ℥. i.

¶Potio alia agarici ꝛ turbith mūdati aā. ℈. ii. zinzi. ſpice aā. ℈. ß. et infundantur per horas. viii. vel. x. in. ℥. i. ß. vini albi odoriferi: vel in aliqua ex aquis digeſtiuis flegmatis deinde fiat fortis expreſſio: in qua diſſolue caſſie nouiter extracte. ʒ. vi. electuarii indi maioris. ʒ. iii. vel. ʒ. iii. ß. cum decoctiōe purgāte ꝛ digerēte flegma fiat decoctio cui addatur oximellis ſquillitici mellis roſati colati. aā. ℥. ß.

¶Potio agarici i ſubſtātia. ℞. agarici boni. ʒ. i. vel. ℈. iiij zinzi. ſalis gēme. aā. ℈. ß. teranſ. electuarij indi maio. ʒ. ij. ß. vel. iij. ꝛ cū aqua decoctiōis paſſularū vł ſero caprino vł decoctiōe purgāte vel digerēte flegma potio: cui addaſ oximellis ſquillitici mell ro. colati. aā. ℥. ß. ꝛ ſumaſ de mane.

¶Potio turbit in ſubſtātia. ℞. turbit bōi ꝛ mūdati: ꝛ mediocriter triti. ʒ. i. vel. ℈. iiij. zinzi. ℈. j. electuarij indi maioris. ʒ. iii: ꝛ cum decoctiōe purgante ꝛ digerēte flegma fiat potio. cui addaſ conſerue vio. ʒ. ß. mellis ro. collati. ℥. i. et dentur vt ſupra.

Potio ſoluēs melancoliā. ℞. decoctionis purgātis ꝛ digerentis melancoliā. ℥. iiii. epithimi. ʒ. ii. buliant p ſpaciū duorum pater noſter. ꝛ aue maria deinde coleſ: ꝛ in dicta colatura diſſolue caſſie nouiter extracte. ʒ. vj. cōfectionis amech. ʒ. iii. ß. vel. iiij. ſyrupi vio. ℥. i. deſ vt ſupra.

¶Potio alia. ℞. caſſie nouiter extracte. ʒ. vi. confectiōis amech. ʒ. iij. vel. iiij. ꝛ cū decoctione purgante ꝛ digerente melancoliam fiat potio. cui addaſ ſyru. vio. ℥. i. ꝛ deſ vt ſ.

¶Potio alia. ℞. ꝯfectiōis hamech. ʒ. ii. lapidis lazuli igniti extincti abluti ꝛ p̄parati debite. ℥. i. dyacatoliconis. ℥. ß. dyaboraginati. ℥. ß. cū decoctione purgāte vel digerente melancoliā fiat potio: cui addaſ ſyru. vio. ℥. i. deſ vt ſupra.

¶Potio eadē in forma boli. ℞. dyacatoliconis. ℥. ß. cōfectionis hamech. ʒ. ii. lapi lazuli extincti igniti abluti: ꝛ preparati. ʒ. i. dyaboraginati. ℥. ii. ꝛ. fiat bolus cū zucharo qui deauretur p nobilibus.

¶Potio alia. ℞. corticū mirabolanoꝝ indoꝝ ꝛ electorꝫ ʒ. ii. vł. iii. ſpice. ℈. ß. paſſulaꝝ enucleatarum. ʒ. i. piſtentur oīa ſimul ꝛ infundanſ p horas. viii. in decoctione purgante ꝛ digerēte melancoliā. deinde fiat fortis expreſſio: in q̄ diſſolue caſſie nouiter extracte. ʒ. vi. confectiōis hamech ʒ. iii. vel. iiii. vel cū decoctione p̄dicta fiat potio: cui addaſ ſyru. vio. ℥. i. ꝛ deſ in mane.

¶Pillule magiſtrales. ℞. corticū mira. indorū ꝛ electoꝝ ʒ. i. lapidis lazuli vel armeni optime p̄parati ſm artē. ℈. ii. epithimi. ℈. i. ſalis indi ſpice. aā. gra. iiii. cuꝫ diaboraginato ꝛ paſſul. enuclea. aā. quātū ſufficit fiat paſta. de qua formentur pillule ꝛ ſumat ante diem.

¶Potio. ℞. reubarba. elec. agarici. aā. ℈. ii. vel. iii. ſpice. zinzi. aā. ℈. ß. teranſ p horas octo. in. ℥. i. ß. vini albi odoriferi: deinde fiat fortis expreſſio: in qua diſſolue caſſie vel manne. ʒ. vj. diafinico. ʒ. ij. electuarij de ſucco ro. ʒ. ij. ß. cuꝫ decoctiōe digerēte ꝛ purgante flegma ꝛ colerā ſimul: ꝛ fiat potio cui addatur oximellis ſquillitici ſyru. vio. aā. ℥. ß.

¶Potio alia. ℞. mirabo. citri. agarici turbith. aā. ʒ. i. ſpice zinzi. aā. ʒ. ß. teranſ mediocriter: ꝛ infundantur per horas octo in vino odorifero ſubtili decoctiōis paſſularum. aā. ʒ. ß. deinde fiat fortis expreſſio: in qua diſſolue caſſie nouiť extracte. ʒ. vj. vel māne dyafiniconis. ʒ. ij. electuarij de ſucco ro. ʒ. i. ß. cū decoctione purgāte ꝛ digerēte flegma ꝛ colerā ſimul fiat potio: cui addaſ ſyrupi vio. ℥. i.

¶Potio alia. ℞. caſſie nouiter extracte: vel loco caſſie pone mānā dyafiniconis electuarij de ſucco roſa. aā. ʒ. ij. cuꝫ decoctione cōi vel purgante ꝛ digerente colerā ꝛ flegma ſimul fiat potio: cui addaſ ſyrupi vio. ℥. i.

¶Potio alia. ℞. dyaprunis non ſolutiui: caſſie nouiter extracte. ana. ʒ. iij. electuarij indi maioris. ʒ. ij. electuarij de ſucco ro. ʒ. i. ß. cum decoctione purgante ꝛ digerēte colerā ꝛ flegma ſimul. fiat potio: cui addaſ ſyrupi vio. ℥. i.

¶Alia medicīa in forma boli. ℞. caſſie electe ꝛ tapellate ʒ. vi. dyafiniconis. ʒ. ii. electuarij de ſucco ro. ℥. i. ß. vel. ii. et cum zucharo fiat bolus qui pro nobilibus deauretur: ꝛ detur in mane.

¶Pillule magiſtrales. ℞. reubarba. electi agarici. aā. ʒ. ß vel. ℈. ii. ſpice ſalis gēme. aā. gra. iiii. puluerizenſ ꝛ impaſtentur cum oximelle ſquillitico quantū ſufficit pro forma paſte. cui addatur diagridij. gra. iii. ꝛ formentur pillule. ix. vel. xi. ꝛ ſumantur cum aqua caſei.

¶Potio alia laudabilis. ℞. reubar. ℈. ii. ſpice. ℈. incidātur minutiſſime ꝛ terantur in mortario: deinde infundantur per horas octo in. ℥. i. vini albi odoriferi calidi: deide fiat fortis expreſſio in qua diſſolue caſſie. ʒ. vi. cōfectionis amech. ʒ. iii. electuarij de ſucco ro. ʒ. i. ꝛ cuꝫ aqua caſei ꝛ cum decoctione purgante colerā ꝛ melancoliaꝫ ſimul: fiat potio cui addaſ ſirupi vio. ℥. i.

¶Potio alia. ℞. corticum mirabolanoꝝ citrinorum ꝛ indorum aā. ʒ. i. ſpice. ℈. i. teranſ in mortario ꝛ infundantur per horas octo in. ℥. i. vini albi odoriferi: deinde fiat fortis exp̄ſſio: in qua diſſolue caſſie electe. ʒ. iii. diacatoliconis ʒ. iii. cōfectionis amech. ℥. ii. electuarij de ſucco ro. ʒ. i. cuꝫ aqua caſei vel decoctione purgāte ꝛ digerēte colerā ꝛ melancoliā ſil: ꝛ fiat potio: cui addaſ ſiru. vio. ℥. i.

¶Potio alia. ℞. lapidis lazuli: lapidis armeni extincti ꝛ puluerizati: ꝛ p̄parati. ℈. ii. vel. iii. confectionis amech. ʒ. ii. electuarij de ſucco ro. ʒ. i. diaprunis nō ſolutiui diaboraginati aā. ʒ. iii. ꝛ cum decoctione purgante ꝛ digerente coleram ꝛ melancoliaꝫ ſimul: fiat potio: cui addatur ſirupi violati. ℥. i. ꝛ detur in mane.

¶Medicina i forma boli. ℞. caſſie electe tapellate. ʒ. iii. cōfectionis amech. ʒ. ii. ß. electuarij de ſucco roſ. diaprunis non ſolutiui aā. ʒ. i. ß. miſce cum zucharo ꝛ fiat bolus qui pro nobilibus deauretur.

¶Pillule magiſtrales. ℞. reubarba. boni. ℈. ii. ſpice gra. iiii. lapidis lazuli vel armeni extincti ꝛ p̄parati. ʒ. ß. ſal gēme gra. iii. ſcamonee correcte gra. ii. diaboraginati q̄ntum ſufficit: fiat paſta de qua fiant pillule nouem: ꝛ denſ cum aqua caſei.

¶Potio. ℞. agarici boni ꝛ electi mirabola. indoꝝ aā. ʒ. i. zinzi. ſpice aā. ℈. ß. teranſ mediocriter ꝛ infundantur per horas octo in. ℥. i. decoctionis paſſulaꝝ in. ℥. i. ß. aq̄ ſcabioſe: deinde fortis fiat expreſſio in qua diſſolue electuarij indi maioris cōfectionis amech aā. ʒ. ii. Uel loco confectionis amech pone yerā ruffini: ꝛ cum decoctione purgante flegma ꝛ melancoliā ſimul fiat potio: cui addaſ oximellis ſqllitici ſirupi vio. ℥. ß. ꝛ detur p duas horas ante dieꝫ.

¶Potio alia. ℞. turbith electi mundati triti mediocriter ℈. ii. lapidis lazuli vel armeni. ʒ. i. zinzi. ℈. ß. confectionis amech electuarij indi maioris ana. ℥. i. ß. caſſie nouiter extracte. ʒ. vi. ꝛ cum decoctione purgāte ꝛ digerēte flegma ꝛ melancoliaꝫ ſimul: ꝛ fiat potio: cui addatur diaboraginati mellis roſ. colati aā. ℥. ß.

¶Potio alia. ℞. caſſie electe nouiter extracte. ʒ. vi. electuarij idi maioris ꝯfectionis amech aā. ʒ. ii. vel loco amech pone yerā ruffini: ꝛ cū decoctione digerēte flegma ꝛ melāncoliā fiat potio cui addaſ ſiru. vio. ℥. i.

¶Medicina in forma boli. ℞. māne vł caſſie tapellate. ʒ. vi. confectionis amech elec. indi maio. aā. ʒ. ii. ꝛ cum zucharo fiat bolus ꝛ deaureſ pro nobilibus.

¶Medicina in forma boli. ℞. agarici boni. ʒ. ii. lapidis lazuli p̄parati ꝛ puluerizati. ℈. ii. vel. ʒ. ß. electuarij indi maioris confectionis amech diacatolicon aā. ʒ. ii. zinziberis. ℈. ß. miſce oīa puluerizando ꝛ impiſtando cum oximelle ſquillitico ꝛ diaboraginato q̄tuꝫ ſufficit p forma paſte: de qua fiat bolus q pro nobilibus deauretur.

¶Pillule magiſtrales. ℞. yere ruffini lapidis lazuli correcti puluerizati ꝛ p̄parati turbith mundi aā. ℈. i. agarici. ℈. ß. ʒʒ. gra. iiii. miſce oia impaſtando cū diaboraginato. q. ſ. pro forma paſte ꝛ formenſ pillule nouem vel vndecim: et accipiaſ cum vino odorifero.

¶Potio. ℞. corticū mirabo. indoꝝ citrinoꝝ aā. ℈. ii. ſpice ℈. ß. paſſularum enucle. ʒ. i. piſtenſ oia ꝛ ſimul infundātur p horas. viii. in. ℥. ß. decoctionis paſſularuꝫ: deinde fiat fortis exp̄ſſio in qua diſſolue caſſie ele. nouiter extracte diacatoliconis aā. ℈. iiii. elij de ſucco ro. ʒ. i. cuꝫ decoctiōe cōmuni fiat potio: cui addaſ ſiru. vio. ℥. i.

¶Potio alia. ℞. reubar. boni ꝛ ele. ʒ. i. ſpice. ʒʒ. aā. ʒ. ß. teranſ debite ꝛ infundanſ debite p horas. viii. in. ℥. i. ß. boni vini albi odoriferi: deinde fiat fortis exp̄ſſio in qua diſſolue caſſie nouiter extracte dyacatalicōis aā. ʒ. ii. lapidis lazuli igniti extincti ꝛ p̄parati abluti. ʒ. ß. dyafiniconis ele. de ſucco ro. ꝯfectiōis amech aā. ʒ. i. ꝛ cū decoctiōe cōi fiat potio: cui addaſ ſirupus vio. dyaboraginati aā. ℥. ß.

¶Potio alia. ℞. dyacatolicōis. ℥. ß. lapis lazuli igniti puluerizati ꝛ p̄parati. ℈. ii. dyafiniconis. ʒ. ii. elij de ſucco roſ. ʒ. i. cū decoctiōe cōi: fiat potio ꝛ addaſ dyaboraginati ſirupi violati aā. ℥. ß.

¶Potio alia. ℞. caſſie nouiter extracte. ʒ. vi. confectiōis amech. ʒ. ii. dyafiniconis elij de ſucco roſ. aā. ʒ. i. miſce cū aqua caſei: fiat potio cui addaſ ſiru. vio. ℥. i.

¶Medicina in forma boli. ℞. dyacatolicōis. ℥. ß. vel caſſie tapellate. ʒ. iii. dyafiniconis electuarij de ſucco roſa. cōfectionis amech aā. ℈. iiij. ꝛ cum zucharo fiat bolus: qui deauretur pro nobilibus.

¶Pillule magiſtrales. ℞. reubar. boni electi: agarici electi: lapidis lazuli vel armeni p̄parati aā. ℈. i. diagridij gra. iii. ſalis gēme gra. iiii. puluerizanda puluerizenſ: ꝛ cuꝫ oximelle ſqlitico ꝛ diaboraginato aā. quātū ſufficit: ꝛ fiat paſta de qua formenſ pill. viij. ꝛ ſumanſ cuꝫ aqua caſei.

¶De medicinis dirigentibus alias medicinas ad membra.

Capitulum. ix.

a D caput ſaluia peonia maiorana ſticados: ꝛ eorū aque diſtillate: nux muſcata cubebe folia lauri balſamus ꝛ eius lignū laudanū thus muſcus acorus.

¶Ad pect⁹ ſcariola: ca. ve. iſopus paſſule ficus dactili viole amilum dragaganti: pinee fenugrecum iuiube amigdale pulmo vulpis: ordeum mel.

¶Ad cor: bugloſſa acetoſa melliſſa ꝛ aque earum ambra muſcus: os de corde ceruī: fragmenta lapidū p̄cioſoꝝ.

¶Ad epar: endiuia eupatorium abſinthiuꝫ nenuf. fumus terre: ꝛ earum aque: aqua ordei ſpica ſpodiū ſandali ſquinantum aſſarum cuſcuta: lactuca: ſquilla: aniſum feniculus daucus: cinamomum: ſeminis melo. cucurbi. citrulli cucumeris.

¶Ad ſplenem: ſcolopendria tamariſcus rubea tinctorum calamentum eupatoriuꝫ: ꝛ eaꝝ aque: cappares ꝛ cortices radices fraxini. gētia. ſparagus cuſcuta aniſum feniculus: acorus daucus aſſarum ſcordeon ſquilla.

¶Ad renes ꝛ veſicā: ſaxifragia pimpinella ſcolopendria: paritaria millefoliū: ꝛ aque earū: miliū ſolis quinqꝫ radices calide apij fenicu. petroſilini ſparagi ꝛ bruſci: ꝛ ſemia earum cantarides ꝛ macedoniſcum.

¶Ad matricem: arthemiſia matricaria ſauina calamentū: pulegiū rubea tinctoꝝ: ꝛ aque earum. ꝛ ſimiliter alie medicine ducentes ad renes ꝛ veſicam.

¶Ad iuncturas: zinzi. ꝛ piper acorus oppoponacū ſquilla aſſa. aqua porri polium camedreos camepitheos amomum cardamomum ꝛ ſuccus caulium.

¶De medicinis ſolutiuis appropriatis mēbris.

Capitulum. x.

a Capite ſoluētia ſimplicia agaric⁹ aloes colloquintida: ſene epithimū euforbiū lapis lazuli ſarcocolla oppoponacum ſticados ꝛ ſquilla.

¶Compoſita pillu. cochie auree lucis pillule ſine quibus eſſe nolo: hyerapigra hyeralogodion blanca nicolai yera hermetis yera colloquintide.

¶A pectore ſolutiua ſimplicia agaricus yreos colloquintida yſopus volubilis caſſia ſerpentaria ariſtolog. rotun. capil. veneris.

¶Compoſita pill. de agarico diaſene paulinū nicolai.

¶A ſtomaco ſoluentia ſimplicia: aloes caſſia fiſtu. manna pruna mirabo. abſinthiū pſiliū: ꝛ omnes medicine euacuantes ab alijs membris.

¶Cōpoſita pillule cochie auree lucis: pillule ſine quibus eſſe nolo hyerapigra hyeralogodion blanca nicolai ꝛc.

¶Ab epate ſoluētia ſimplicia reubar. mirabolani ſucc⁹ro. mezereon abſinthium fumus terre eupatoriuꝫ yreos: ſera-

VNiVERSiDAD DSALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

p̄inū ſarcocolla:calamentum montanum.
¶Compoſita pillule de reubarbaro triſera ſarracenica.
¶A ſplene ſoluētia ſimplicia:agaric⁹ abſinthiū ſene. elleborus niger:lapis lazuli:lapis armeni:mirab.indi.
¶Cōpoſita pillule de lapide lazuli:de lapide armeno:ꝺ fumoterre:diaſene.confectio amech.
¶A renibus ⁊ a veſica ſolutiua ſimplicia:agaric⁹ turbith: hermodactili:euforbiū ſerapinū:oppopona.ſal gemme.
¶Cōpoſita pillule de benedicta nicolai catarticū imperiale iuſtinum elec.indum.
¶A matrice ſoluētia ſimplicia collogntida:agaric⁹ turbit. ⁊ nota ſiſr alie medicine ſolutiue poſſunt euāre a mr̄ice:⁊ ſimiliter ab alijs mēbris ſi danſ cū diureticis ⁊ approꝑatis ad ea mēbra.¶Cōpoſita pil.fetide de benedicta nicolai.
¶A iūcturis ſimplicia ſoluētia hermoda.turbith euforbiū ſerapinū agar.oppona.diagrid.aſſarum.
¶Cōpoſita pille aur. de hermodactil. fetide collogntide: oppopona.ſarcocolla de ſerapino ꝺ euforbio: yera hermetis benedicta nicolai : ⁊ alia cum diureticis approprīatis.
¶De medicinis alterātib⁹ caput tam calefaciendo ꝙ̄ infrigidando. Cap. xi.

Simplicia calefaciētia caput ſaluia:ruta:maiorana betonica:peonia:ſaturegia:calamētū: pulegiū:ſerpillū:ſiler montanū:camomilla : mellilo.ſticados: feniculus aque eorum:aqua vite:lignum aloes: xilobalſamum:carpobalſamū:foliū thus:laudanū:folia lauri:melegete:nux muſcata:cube.muſcus:ambra:ſquilla.
¶Cōpoſita ſunt ſirupi de ſticados : ſirupi de acoro pliris: arcoticonaurea alexādrina tyriaca fermētata:metridatum diacori diaolibanū diacaſtoreum. Potio ſancti pauli paulinū theodoricon:confectio anacardina:confectio de muſco:diambra acori ꝯditi kebuli ꝯditi:gallia muſcata.
¶Embrocatio calefactiua capit. ℞. ſticados arabici:maiorane rute:camomille:mellilotí:foliorū lauri: origani:betonice aā. ℳ.ß.miſce ⁊ fiat decoctio in ſufficiente quātitate aq́ vſqꝫ ad ꝯſumptionē medietatis:⁊ qñ neceſſaria erit embrocatio:fiat faciēdo dictā decoctionē calidam cadere ab alto : poſt vō dictā decoctionē pōt imediate applicari anteriori parti capitis pecia dupla in dicta decoctiōe iſuſa:⁊ anteꝙ̄ refrigereſ remoueatur ne actuali frigiditate inferatur poſtea nocumentum.
¶Pōt et fieri embrocatiōes ex oleis calidis vel ex aliquo ex ipſis actu calidis embrocādo ſupra ab alto.Olea calida ſunt iſta:oleum nardinū laurinū de euforbio de caſtoreo: de piperibus:de aneto:de ſambuco.
¶Epithima calefaciēs ⁊ cōfortās caput ⁊ reſoluēs catarrū deſcēdentē ad mēbra inferiora. ℞.vini al. potētis odoriferi aq́ vite aā. ʒ.vi.ſalis cōis triti. ʒ.i. liq̄fiat ꝑ ſal bulliendo ad ignē:⁊ poſt ebullitionē addaſ aq́ vite: ⁊ cū opus fuerit in dicta cōpoſitiōe taliter balnea peciā lini duplā:quā prius expreſſam applica parti anteriori capitis: ⁊ ſic reiterabis in die vel plus ſi oportunū.⁊ eſt res experta.
¶Unguētū calefactiuū capitis. ℞.olei nardini:olei ꝺ euforbi.olei laurini aā. ʒ.i.ß.caſtorei euforbij piperis aā. ℈.i.betonice ſicce:rute ſicce:maiorane ſicce garioſ. puluerizatorum aā.℈.ß.nucis muſcate gra. vi. puluerizatis omnibus miſce:⁊ cum modico cere fiat vnguentum.
¶Emplaſtrū qꝺ fit ex tyriaca ⁊ metridato cum ſucco mēte eſt expertum contra dolorē capitis : vt dicit Meſue in capitulo de ſoda frigida.
¶Sacculus calefaciēs caput. ℞.ſticados arab.camomil. mellilotí aā. ʒ.ß.florū anthos:betonice ſicce : ſaluie ſicce: rute ſicce aā.ʒ.ii.pulue.garioſ.ʒ.i.ß.nucis muſca.ʒ.ß.piperis.℈.i.gallie muſca.ꝺſcriptiōe Meſue gra.vi.vl.℈.ß.tere terēda mediocriter ⁊ infundātur in ſacculo de ſindone de grana qui applicef anteriori parti capitis: poſſet etiā calefieri ⁊ aſpergi aqua vite:⁊ poſtea applicari. ⁊ fortius operabiſ . ¶Unde nota ꝙ dicta localia nō ꝺbēt applicari niſi poſt debitā purgationē:⁊ in ſtatu vel in declinatione egritudinis:nō aūt in ꝑncipio vel augmēto:neqꝫ ante purgationē:ne virtute ſua actuali ⁊ virtuali caliditate magis attrahaſ de mā ad locū:q̄ꝓpter peior erit error ꝑore.vt pꝫ.
¶Simplicia infrigidātia caput ſunt papauer albū nenufar:lactuca:iuſquiamus:viole roſe:⁊ aque eorū:camphora:opium:acetum:folia ſalicis
¶Compoſita ſunt ſirupi de papauere:de nenufare : ſirupi roſ.diacodion:zuccharū roſ.zuccharū vio. loch de papauere:⁊ vnguēta:⁊ olea frigida:vt clare patet.
¶Embrocatio ifrigidans caput ⁊ ꝓhibēs aſcēſum vaporū calidorū ad caput ipm. ℞.olei ro.aq́ ro. .aā. ʒ.ii.aceti. ʒ.i.ß.miſce omnia optime agitādo donec coniungant: deinde pone ad infrigidandū in aqua frigida in ampulla:⁊ dum erit neceſſe embroca anteriorē partē capitis faciēdo dictā embrocationē cadere de alto:⁊ ſupponēdo petiam balneatam in eadē:⁊ ſic reitera ſm neceſſitatem.
¶Si aūt facere vis embrocationes cum ſuccis fridis pōt ſic fieri. ℞.ſuc.ſempuiue ſuc. plantagi.ſucci ſolatri : ſucci iuſquia.ſuc.granatorū aā.q̄ntū ſufficit.Uel potes accipere vnū ex dictis ſuccis vel duos vel tres ad placitū embrocando vt ſupra ⁊ petiā:vel ſtupā balneatā in dictis ſuccis applicādo vt.ꝺ a ꝯmiſſura coronali vſqꝫ ad dimidiū frōt.
¶Et ſiſr poſſet fieri embrocatio cum oleis frigidis embrocando vt ſupra.Olea frigida ſunt oleū ro.oleū vio.oleum de papauere : oleū de nenufa. oleum de mandragora ⁊c.
¶Et nō poſtponaſ quin dictis embrocationib⁹ cadat modicum aceti:vt verbi gr̄a. ʒ.i.ß.'qꝛ ei dat viā penetrādi:et modū melius infrigidādi.¶Et ſi iterū vis magis infrigidare ⁊ ꝓuocare ſomnū: vbi oportet.ſ. vbi ſunt vigilie: adde dictis embrocationib⁹ modicū de opio vel de ſuc.mādragore. ¶Nota tñ ꝙ talia neqꝫ alia non debent applicari niſi in vltimis.i.quādo alie medicine nō conferunt.applicantur etiam ſecuri⁹ in ꝑncipio ⁊ augmento egritudinis ⁊ maxime ſi ꝓceſſerunt ſufficientes ⁊ debite purgationes: vt patet manifeſte intuenti.
¶Sacculus infrigidās caput. ℞.ſandaſ.al.ru. citrinorū aā.ʒ.i.ß.ro.ru.florū violſ.florū nenufa.aā.ʒ.ij.ß.coral. rub. ʒ.i.cāphore.℈.ß.miſce pulueriza puluerizanda:⁊ fiat ſacculus:qui quādo erit oportunū aſpergaſ aqua ro.vel nenufaris:⁊ appplicef parti anteriori capitis.
¶Unguētū infrigidās caput. ℞.olei ro.de nenufa. aā. ʒ.ß.ſucci ſempuiue:ſucci ſolatri:ſucci plātagi.aā.ʒ.ii.miſce optime in ampulla agitādo.deinde adde vnguentū populeonis. ʒ.ß.ſandalis.al.⁊ ru.⁊ citri.aā.ʒ.ß.florū nenufar.ʒ.i. cāphore.℈.i.tere terēda miſcēdo:⁊ cū modico cere fiat vnguentū addēo aceti. ʒ.ß.⁊ vngaſ ꝑs anterior capitis in cōmiſſura coronali in antea.Et ſi vis ſomnū ꝓuocare ⁊ fortius infrigidare:adde dicto vnguento opij grana. iii. vel plus ſm neceſſitatem.
¶De medicinis alterātibus pectus ⁊ pulmonem tā calefaciendo ꝙ̄ infrigidando. Cap. xij.

Simplicia calefaciētia pect⁹ ⁊ pulmonē ſunt iſop⁹ praſſiū:betonica:ſcabioſa:ca.ve.⁊ earū aque yreos:liquiritia:paſſule:ficus dactili liliū:enula ſerpētaria:meliſſa vrtica:ariſto.rotū.¶Compoſita ſunt ſirupi de iſopo de praſſia de ligritia de calamento diairis diapenidion diapraſſium diacalamentū diadragantum calidum loch de pino loch ſanum ⁊ expertū loch de ſquilla.
¶Unguentū valens contra frigiditatem pectoris. ℞.olei irini:olei camomil.olei amigdalarū dulciū aā. ʒ.ß.mucillagi.fenugre.mucillagi.ſemi.lini aā.ʒ.ii.butyri recētis ſine ſale. ʒ.ß.miſce:⁊ cū modico cere fiat vnguentum pro vnctione pectoris ante paſtum.
¶Simplicia infrigidātia pectus ⁊ pulmonem ſunt viole papauer album ſebeſten:⁊ eorū aque dragagantum gummiara.amilū ſemi.papa.al.iuiube.mora celſi. ¶Compoſita ſunt ſirupi vio.de iuiubis de papa.zucharū roſa . viola.diapapaue.dragaganti frigidū diapenidion ſine ſpecieb⁹ calidis penidij mel violatum.

¶Unguētū valens cōtra caliditatē ⁊ ſiccitatē pectoris. ℞. olei violſ. ʒ.i.amigdala. dulc. ʒ.ß. pinguedinis galline vel anatis medule vituli.ana. ʒ.iii.mucillag. pſilij dragaganti vel gūmi ara.aā.ʒ.ii.miſce: ⁊ cum modico cere fiat vnguētum ante paſtum.
¶De medicinis alterantibus cor tam calefaciendo ꝙ̄ in frigidando. Cap. xiij.

Medicine calefaciētes cor ſunt meliſſa: bugloſa.borag.roſmarinus:⁊ eorū aq́:crocus:ambra muſcus: cortices citri:⁊ folia citri: folia radices been alb.⁊ rub.enula cāpana doronici zedoāria:cotula montana xiloaloes:ozimū aurū garioſ.cinamomū macis ſe.maiora.ſe. baſiliconis nux muſcata.
¶Cōpoſita ſunt electuariū de gēmis:ꝯfectio ꝺ muſco:cōfectio de xiloaloes:electuariū letificans aromaticum muſcatū:cōfectio de citro pliris arcoticon cortices citri conditi diābra diacinthi:diāthos galia muſc.ꝯditū de bug.
¶Epithima cordiale calm. ℞. aq́rū meliſ.bugl.aā. ʒ.iiii. gario.ligni aloes corticū citri:nucis muſ.aā. ʒ.ß.ſe.maio. ſe.baſilicōis aā. ℈.i.croci. ℈.ß.teranſ oia: ⁊ miſceaſ agitādo bñ in ampulla:⁊ qñ erit neceſſe: petiā duplā lini infunde:⁊ facta expreſſione tepidam applica regioni cordis.
¶Epithima aliud cordiale calidū. ℞.ſucci meliſſe:ſucci buglo.factis primo reſidentijs.aā. ʒ.iii. macis ligni aloes nucis muſc.aā. ℈.ii.croci. ℈.ß.muſci.ambre.aā.gra.i.puluerizentur puluerizanda miſcendo ⁊ infundendo petiam ⁊ applica:vt ſupra.
¶Unguentum cordiale calm. ℞.olei de ſpica:olei camomil.aā. ʒ.i.ß.Uel ſi vis fortius facere pone oleū de croco oleū de been loco dictorū garioſ. ligni aloes corticum citri nucis muſc.aā. ℈.i.doronici zedoarie:xiloaloes: ozimi ſem.baſiliconis:maiorane aā. ℈.ß. ambre croci muſci aā. gra.ii.gallie muſc.gra.vi.fiat puluis miſcendo cū modico cere noue:⁊ fiat vnguētum: cū quo vngaſ regio cordis ante paſtum per horam.
¶Sacculus cordialis calidus. ℞. florū borag. ⁊ bugloſe aā.ʒ.ii.been alb.⁊ ru.aā.ʒ.i.croci.℈.ß. ſirici de grana combuſti.℈.i.macis cinamomi garioſ.corallorū rubeorum roſa.rub.ana.ʒ.ß.oſſis de corde cerui.℈.ß. muſci ambre aā. gra.ii.gallie muſca. deſcriptione Meſue gra.vi.ſe.maiora.ſe.baſiliconis aniſi calami aromatici ana.ʒ.ß.puluerizētur omnia mediocriter ⁊ imponanſ in ſacculo de ſindone de grana : ⁊ qñ erit neceſſe aſpergatur dict⁹ ſacculus cum aqua bugloſe calida ⁊ loco applicetur.
¶Simplicia infridātia cor ſunt acetoſa nenufar. roſe viole:⁊ earū aq́ cāphora margarite coralli ſandali oēs iacincti: ſmeraldi:karabe:os de corde cerui: raſura eboris ſpodiū lutū ſigil.acetoſitas citri:ſe.acetoſe : coriandrū acetū agreſte acetoſitas limonū ⁊ citrāgulo.citonia pira lac acetoſū.
¶Cōpoſita ſunt ſyrupi de acetoſitate citri ſyrupi de ſucco acetoſe:ſyrupi borag.ro.zucharū ro.trociſci de ſandaſ.trociſci de berber.⁊ trociſci de cāphora:trociſci de ſpodio cū ſemine acetoſe:diamargariton: diarodon abbatis ſine ſpeciebus calidis triaſandali manuſchriſti cum perlis.
¶Epithima cordiale frigidū. ℞.aq́ ro.aq́ endiuie aā. ʒ.ii. ſandaſ.rub.ſubtiliſſime puluerizatorū.ʒ.i.corallo. rub.℈.i. croci cāphore aā.grana q̄ttuor vel tria:miſce oia agitando in ampulla:⁊ facta expreſſione applicef regioni cordis.
¶Epithima aliud cordiale forti⁹ infridās. ℞.aq́ nenufa. aque ro.aq́ acedule aā.ʒ.iii.ſanda.ru.corallo.ru.ſe.acetoſe aā.ʒ.i.aceti.ʒ.ii. cāphore gra.iiij. miſce oia puluerizādo ⁊ agitando in ampulla:deinde madefac peciam lineam ⁊ exprime: ⁊ loco cordis applica.
¶Unguētū cordiale fridū:⁊ ita mirabiſr opaſ calori febrili ſicut venenū opaſ cordi:⁊ infallāter iuuat ad curandum oēs febres: ⁊ maxie ſi applicef poſt vſes ⁊ debitas purgationes. ℞.olei de nenufar.citrino.ʒ.iij. pulueris florū nenufar.citrinorū.ʒ.ii.ſandaſ.rub.ſe.acetoſe:corallo.ru.aā. ℈.i.margaritarū nouarū oſſis de corde cerui: aā.℈.ß.camphore gra.iii.miſce oia puluerizando:⁊ cum modico cere noue ablute in aq́ ro.vel i aq́ nenufaris citrini fiat vnguētū de quo vngaſ regio cordis ante paſtum ⁊ ante acceſſionem febris per horam:⁊ eſt res mirabilis.
¶Sacculus cordialis. ℞.florū nenufaris ro.rub.violarū aā.ʒ.ii.ſand.alb.⁊ ru.⁊ citrini.aā.ʒ.i.ß.coriandri: lābruſce acedule ſicce ſe.acetoſe ana.ʒ.ii. oſſis de corde cerui.℈.i. margaritarum nouarū.℈.ß.cāphore gra.iiii.puluerizentur oia mediocriter ⁊ ponanſ in ſacculū ſete de grana q poſtea applicef regiōi cordis ſub māmilla ſiniſtra: ⁊ poſſet aſpgi aqua ro.vel aqua florū nenufa.vel aq́ acetoſe:vel aq́ endiuie:⁊ ſiſr regioni cordis applicari poſſet.
¶Puluis cordialis. ℞.fragmētorū:rubini:granati:iacincti ſmaragdi ⁊ ſaphiri marga.nouarū aā. ℈.i.corallo.alborum ⁊ ru.aā. ℈.ß.oſſis de corde cerui: vnicornū aā.℈.ß.muſci ambre aā.gra.iiii.foliorum auri ⁊ argenti aā.gra. vi. folia omnia ſubtiliſſime puluerizentur:⁊ extrahātur a pecia excepto auro ⁊ argento:que poſtea addantur.
¶Mixtura cordialis cōis. ℞.diaboraginati diabugloſati ana.ʒ.i.manuſcrpi cū perlis.ʒ.ß.fragmentorū precioſorum ſubtiliſſime puluerizatorum.℈.ß.fiat mixtura:⁊ deauretur cum folijs duobus auri ⁊ exhibeatur.
¶Nota ꝙ facta eſt mētio de fragmētis ꝓcioſis:ſꝫ fragmenta precioſa ſunt quinqꝫ videlicet iacincti:granate: rubini: ſaphiri:ſmaragdi . Aliqui etiam computant margaritas ⁊ corallos inter iſta:⁊ ſic fragmenta precioſa ſunt ſeptem numero:vt patet.¶Et nota ꝙ dato ꝙ talis mixtura dicta ſuccurrat alijs mēbris:vt epati ſtō:⁊ pōt alijs mēbris validius ſuccurrere hoc mō:ſi vis ſuccurrere pectori adde mixture de dyairis vel diapenidi.vel de diadragāto:vel de aliquo loch:⁊ hoc ſm exigentiā egritudis: ⁊ ſi vis ſuccurrere epati:da de triaſanda.vel diarodon abbatis: vel de diarodon deſcriptiōe cōi vel ſpēb⁹ corū:⁊ hoc ſm diſtēperantiā eorū calam vel frigidā : ⁊ ſi vis ſuccurrere relaxationi ſtōaci vel inteſtinorū potes addere de zucharo ro. ⁊ de maſtice ⁊ de puluere mēthe:⁊ ſic de alijs vt patet conſideranti.
¶De medicinis alterantibus ſtomacū tam calefaciendo ꝙ̄ infrigidando. Cap. xiiij.

Simplicia calefaciētia ſtōm ſunt abſinthiū: menta: feniculus ſerpillū aniſū ⁊ aque eorū: aqua vite:ciminū:galāga macis:garioſ.zinzi.pip.cinamomū: ameos:melegeta:cardamomum:calamus aromaticus:raphan⁹:gallia muſc.nux muſcata : ſquilla maxime cortices interiores:⁊ ſic de alijs.
¶Cōpoſita ſunt ſyrup⁹ de abſinthio : ſyrup⁹ de mēta mel. roſ.oximel compoſitū oximel ſquiliti. tyriaca fermentata metridatū dyaciminū dyaniſū aromati.roſati aromaticū nardinū roſata nouella zinzi.cōditi nuces cōdite troci.de ligno aloes:ſuffuf. de aromatibus ſuffuf.diarodon.
¶Unguētū cōtra debilitatē ſtōi frigi. ℞. olei de abſinthio olei de ſpica aā. ʒ.i.olei camomil. ʒ.ß. pulueris gario.gal. macis nucis muſ.aā.℈.i.gallie mu. deſcriptione Meſue gra.iiii.puluerizenſ puluerizanda: ⁊ cum modico cere fiat vnguentū pro vnctione ſtomaci ante paſtum.
¶Sacculus cōtra debilitatē ſtōi frigidi tm̄. ℞. mēte ſicce abſinthij ana. ʒ.ß.vel.i. pulueris garioſ. nucis muſc. galie mu.ꝺſcriptiōe Me.aā.gra.vi.miſce pulueriza groſſo modo:⁊ fiat ſacculus qui aſpergatur aqua abſinthij:⁊ ſic tepidus applicatur ſtomaco.
¶Epithima cōtra debilitatē ſtomaci frigidi. ℞. abſinthij menthe ſicce pulegij aā. ℳ.i.ſpice ſquinan.aā.ʒ.ß.pulueris gario.galange cinamo.macis nucis mu. aā.ʒ.i.fiat decoctio in lib.viii.aque vſqꝫ ad cōſumptionē medietatis: ⁊ deinde in dicta decoctione calida madefiat ſpōgia ⁊ poſt expreſſionem ſtomaco applicetur.
¶Unguentū ꝯ debilitatē ſtomaci ꝓpter hūiditatē. ℞.olei de ſpica:olei ꝺ abſinthio:olei maſticis:olei ro.aā. ʒ.i.pulue.abſinthij roſa.ru.maiora.ruthe ſicce aā.℈.i.pul. gario. galāg.cinamo. macis corallo.ru. coriādrorū ꝓparatorū aā.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

℈.ß.galie mu.grana.vj.miſce oĩa puluerizãdo: ⁊ cū modico cere fiat vnguentū pro vnctione ſtomaci ante paſtum.

¶Sacculus ↄtra ɗbilitatē ſtomaci ꝑꝑ hũiditatē. ℞.abſinthij mēte ſicce pulegij:mētaſtri maioꝛa.ſicce añ.ʒ.ij.pul.gariofi.galange macis:cinamo.coꝛiãdroꝝ ꝑparatoꝝ añ.ʒ.i.terant oĩa mediocriter:⁊ ponãtur in ſacculū: q aſpgat cū decoctiõe ani.fenicu.carui:⁊ cimi.calla:⁊ ſic applicetur.

¶Epithima ↄtra ɗbilitatē ſtõi ꝑpter hũiditatē. ℞.ſe.ani.feni.cimini carui:ameos añ.℥.ß. abſinthij mēte ſicce maioꝛa.pulegij ſiccoꝝ añ.M.ß.galange gariof.cinamo.añ.ʒ.ß.fiat decoctio in lib.viij.aque vſq; ad ↄſumptionē medietatis:deinde in dicta decoctiõe calida madefac ſpõgiã:⁊ exprime ⁊ ſtomaco applica inter vmbilicum ⁊ furculam.

¶Simplicia ſtõm īfrigidantia ſunt roſe viole ſolatrū:poꝛtulaca plãtago ⁊ ſempuiua: ⁊ eaꝝ aq̄ cucurbite melões citruli:cucumeres:poma gra. arãcia citonia ſpica pira agreſta acetoſitas citri.vinū berb.prunelli:ſoꝛbelle:neſpille.

¶Cõpoſita ſunt ſyrupus acetoſus ſimplex: ſyrupus roſ.ſyrupus de gra.oꝛizacara:diacitonitē:de zucha. triaſandali:diarodon.ro.nouella zucharū roſ. zucharuꝫ viola. trociſci de ſpodio cum ſe.aceto.trociſ.de camphoꝛa:trociſ.de ſanda.trociſ.de berbe.

¶Vnguētū ↄtra debilitatē ſtõaci calidi tm̄. ℞.olei roſ.℥.iij.vel loco eius pone aliqd ex oleis fridis:ſandaloꝝ albo.rubeo.atq; citrinoꝝ:coꝛiandri ꝑpara.roſa.rub.ſe. acetoſe:ſe.cito.berbe.añ.℈.i.piſtent oĩa miſcendo : ⁊ cuꝫ modico cere fiat vnguentum pro ſtomacho ante paſtum.

¶Sacculus ↄtra debilitatē ſtõi cali tm̄. ℞.ro.rub. ſanda.rub.⁊ citrinoꝝ añ.ʒ.i.ß.ſe.acetoſe:coꝛiãdroꝝ ꝑparatoꝛum añ.ʒ.i.puluerizētur oĩa mediocriter : ⁊ ponãtur in ſacculo ⁊ aſpergatur aqua roſ.tepida.⁊ loco applica ⁊c̄.

¶Epithima ↄtra ɗbilitatē ſtõi cali tm̄. ℞.aq̄ ro.ſucci plãtag.colati añ.lib.ß.aceti.℥.i.ſandalo.oĩuꝫ:ſe.acetoſe añ.℥.ß.miſce oĩa bñ agitãdo:⁊ qñ opꝰ fuerit balnea peciã lineã in dicto epithimate:⁊ poſt expreſſionē ſtomaco applica.

¶Epithima ↄtra debilitatē ſtõi propter ſiccitatē. ℞.floꝛuꝫ malue:matrū violarū: furfuris añ.M.ß.floꝛum camo.floꝛum vio.añ.M.ß.fiat decoctio in bocalibꝰ.viij.aque vſq; ad conſumptionem medietatis ⁊ infundat ſpõgia:⁊ facta expreſſione ſtomaco applicetur.

¶Epithima aliud ad idem. ℞.olei amigdalarum dulciuꝫ olei violati camomillini añ.℥.iiij.miſce ⁊ tepidum ponat in veſica poꝛci que ſtomaco applicetur.

¶Vnguentū cõmune ꝓ ſtomaco. ℞.olei de ſpica: olei citonio.olei maſti.olei vio.añ.℥.i.pul.gario.ſanda.rub.macis galange cinamo.añ.℈.i.gallie muſca.gra.vi.miſce.terēda terant:⁊ cū modico cere ⁊ fiat vnguentū. de quo vngatur ſtomacus ante cibum.

¶Vnguētuꝫ ↄtra vomitū ⁊ relaxationē ſtõaci. ℞.maſticis olei roſa.olei de mēta añ.℥.i.olibani:maſticis añ.ʒ.ß.menthe ſicce coꝛallo.rubeo.acatie terre ſigil.roſa. rub.añ.℈.ß.terēda terãtur:⁊ cū modico cere fiat vnguentum.

¶De medicinis alterantibus epar tam calefaciēdo q̄ʒ infrigidando. Cap. xv.

Simplicia calefaciētia epar ſunt abſinthiū eupatoriū:fumꝰ terre aque eoꝝ ſpica ſquinantū cinamomū aſſarum radices quinq; cões calide.ſ.apij:feniculi:petroſi.bruſce ſparagi ⁊c̄.

¶Cõpoſita vero ſunt ſirupi de eupatoꝛio:de abſinthio:de fumo terre diacimi.dyacalamentum dyagalan.

¶Epithima calefaciēs epar. ℞. abſinthij eupato.añ.M.i.ſe.ani.feni.ameos añ.ʒ.i.ß.ſpice ſquinanti cinamo.galã.gariof.añ.ʒ.i.fiat decoctio in bocalibus.vij.aque ad ↄſumptioneꝫ medietatis:deinde madefiat pecia linea vel ſpongia:⁊ ſic calida poſt expreſſionem epati applicetur.

¶Vnguētū calefaciēs epar. ℞.olei de abſinthio.℥.ij.ſucci eupatoꝛij:ſucci abſinthij añ.ʒ.ij.ſpice ſquinanti añ.ʒ.i.ß.cinamo.galange gario.ligni aloes añ.℈.i.galia muſc.gra.vi.miſce.terēda terant:⁊ cū modico cere fiat vnguentum.

¶Sacculus calefaciēs epar. ℞.eupatoꝛij ſucci abſinthij:ſucci floꝝ camo.añ.M.ß.cina.gario.galã. ſpice ſq.añ.ʒ.i.ß.miſce mediocriter.terēda terat ⁊ īponat ī ſacculo:⁊ aſpgat cū aq̄ abſinthij vel eupatoꝛij calla: ⁊ ſic caſm applicet.

¶Medicine ſimplices infrigidãtes epar ſunt endiuia lactuca poꝛtula.roſ.ſolatrū nenufar:⁊ aq̄ eoꝝ ſpodiū ſandali cãphoꝛa acetū berber.iiij.ſe.cõia maioꝛa ⁊ minoꝛa.ſ.cucurbi.melon.cucume.citruli.iiij.ſe.cõia minoꝛa ſunt ſicut endiuia:lactuca:poꝛtulaca ⁊ ſcariola.

¶Cõpoſita ſunt ſyrup.de endi.ſyrupus de ſucco endiuie.acetoſus ſimplex roſatus de granatis:de nenufare vio.zucharoſa.viol.triaſan.ſulep roſ.diarodon abbatis: diarodon deſcriptiõe cõi:troci.de ſpodio: trociſci de ſandalis:troci.de camphoꝛa:troci.de berbe.trociſci diarodon.

¶Epithima īfrigidans epar. ℞.aq̄ endi.℥.iiij.aq̄ ro.℥.ij.ſanda.ru.aceti añ.ʒ.ij.ſpodij.ʒ.i.miſce bene agitãdo ī ampulla ⁊ īfundēdo petiã lini q̄ poſt expreſſionē regiõi epatis applicet:⁊ eſt maximuꝫ poſt purgatiões vſes:vt patet.

¶Epithima aliud foꝛtiꝰ infrigidans epar. ℞. aque endi.aque nenufar.añ.℥.iij.vel loco haruꝫ aquarū poteſt poni aqua ſolatri ⁊ aqua roſ.ſpodij ana.ʒ.i.ſanda. alb. ⁊ ru.añ.℈.i.aceti.ʒ.ij.cãpho.gra.iiij.miſce terēda terant:⁊ agitãdo in ampulla:deinde madefiat petia lini: que poſt expreſſionem epatis regioni applicetur.

¶Vnguētuꝫ infrigidãs epar. ℞.olei roſ.olei de nenufar.añ.℥.i.ß.ſanda.alb.⁊ ru.añ.℈.ij.ſpodij.℈.i.ß.pul. ro.rub.℈.i.aceti.ʒ.ij.cãphoꝛe gra.iiij. põt ēt addi.ʒ.ij.vel.iiij.mucillag.pſilij cū modico cere ablute in aq̄ roſ. ⁊ fiat vnguētū ad vngendū epar ante paſtū poſt debitã purgationem.

¶Sacculus īfrigidãs epar. ℞.floꝝ nenufar.roſ.ru.añ.℥.ß.ſandal.albo.⁊ rub.⁊ citrino.coꝛal.albo.⁊ rub.añ.ʒ.i.ſpodij.ʒ.ij.camphoꝛe gra.vi. berber.ʒ.i.ß. terantur oĩa groſſo modo:⁊ ponãtur in ſacculo: ⁊ qñ vis applicare ſacculum aſperge cum aqua roſa.vel de nenufa.

¶De medicinis alterãtibus ſplenem tam calefaciēdo q̄ʒ infrigidando. Cap.xvi.

Simplicia calefaciētia ſplenē ſunt ſcolopen.tamari.calamē.naſturtiū rubea tinctoꝝ:⁊ aq̄ eoꝝ capparoꝛum coꝛticū radicū gentiane thime epithimum ariſto.amigdale:ama. ſe.ani.cuſcu. carui radices quinq; calide.ſ.feniculi apij petroſ.bruſci ſparagi: radices fraxini radices acoꝛi.

¶Cõpoſita ſūt ſyrupi de eupatoꝛio:ꝺ epithimo ⁊ calamēto ſecaniabin de radicibꝰ de kerſin:acetū ſqliticū: diacalamē.diacoſtū:diacappa.troci.de berbe.de cappare.

¶Epithima reſoluēs ventoſitatē ſplenis. ℞.folioꝝ ruthe.M.i.mētaſtri.M.ß.ſalis.ʒ.i. fiat deco.in.lib.iij.aceti alb.vſq; ad conſumptionem medietatis : deinde infundatur ſpongia vel filtrum.

¶Emplaſtrū cõtra duriciem ⁊ vētoſitatē ſplenis. ℞.yſopi cerotum deſcriptione Filagrij vel deſcriptione Gali.℥.i.yſopi humide.℥.i.pulue.radi.yreos ſucci apij abſinthij eupatoꝛij mētaſtri ruthe añ.ʒ.ij. coꝛticū radicum capparoꝛuꝫ tamariſci geneſtre fraxini ana.ʒ.i.ſal.℥.ß. olei de cappari.vel olei yrini.vel olei laurini.℥.ij. farine ſe. lini.ʒ.iij.miſce incoꝛpoꝛãdo ad lentū ignē:deinde extendat ſuper petiam ⁊ calidum applicetur.

¶Vnguētū ↄtra doloꝛē ⁊ vētoſitatē ſplenis. ℞. armoniaci bdellij añ.ʒ.i.īfundant per noctem in aceto: ⁊ diſſoluant. Deinde. ℞.picis naualis: coꝛticū radicū capparoꝝ:ſe.ſinapis albi ſilueſtris folioꝛum ⁊ coꝛticuꝫ ſcolopendrie añ.ʒ.ß.mucillag.fenugre.⁊ ſe.lini ana.ʒ.ij.olei de capparibꝰ:olei yrini vel laurini añ.℥.ß.puluerizãda puluerizētur miſce: ⁊ cum cera fiat vnguentū pro vnctione ſplenis.

¶Vnguētū ↄtra duriciē ſplenis. ℞.folioꝝ malue biſmalue radicū lilij añ.℥.ß.farine ſe.lini ⁊ fenug.añ.ʒ.ij.caricarū pinguiū paſſularū enucleataꝝ añ.ʒ.iij.piſtent oĩa ſimul: ⁊ infundãtur ꝑ hoꝛas octo in aceto foꝛti : deinde buliat in aq̄ vſq; ad ſpiſſitudineꝫ q̄bus addat vnguenti dialtee.poꝛ

natur de yſopi ceroto ɗſcriptione Filagrij recētis. añ.℥.ß.olei amigdalarum dulcium.℥.ij.vel.iij.⁊ cum modico cere fiat vnguentum pro ſplene.

¶Sacculus reſoluēs ventoſitatem ſplenis. ℞.folioꝝ rute mentaſtri:calamēti:eupatoꝛij abſinthij paritarie:ſcolopendrie bethonice añ.M.ß.calefiãt ſup tegula calida aſpgendo cū vino albo ⁊ potēti: ⁊ cū modico aceti:deinde applicetur ſpleni in ſacculo quãtum calidum fieri poteſt.

¶Sacculus reſoluēs vētoſitateꝫ ſplenis ⁊ vētris. ℞. milij vel panici furfu.frumēti ſalis mediocriter triti añ.ſcutellã mediã miſce: ⁊ calefiãt in caldario ↄtinue remouēdo deinde reponat in ſacculo qui ſic calidus applicetur.

¶Medicine infrigidãtes ſplenem ſunt lactuca. endiui.⁊ aque eoꝛuꝫ ſandali ſpodium acetū:⁊ quattuoꝛ ſemi. communia maioꝛa:⁊ ſimiliter minoꝛa.

¶Compoſita ſunt ſyrupus aceto.ſimplex: ſyrupus de endi.triaſandali:diarodon:trociſc.de ſpodio:de camphoꝛa:de ſandalis:de diarodon pꝛecipue ſi dantur cuꝫ aquis ad ſplenem ducentibus.

¶Nota etiã q̄ vnguentū emplaſtra:epithimata:⁊ embꝛocationes infrigidantes epar ⁊ renes ſimiliter valent ad infrigidandum ſplenem applicando ei.

¶De medicinis alterãtibus renes tam calefaciēdo q̄ʒ infrigidando. Cap. xvij.

Simplicia calefacientia renes ⁊ veſicã ſunt ſaxifragia paritaria:pētafilon:arthemiſia : vrtica:eruca:⁊ ſemē eius:⁊ earū aque bꝛodiuꝫ cicerū rub.cubebe iuniperis:granum pini:ſpica nardi:ſpica celtica.

¶Compoſita ſunt diacalamētum:electuarium ducis:electuarium dulce:electuarium iuſtinum:filantropos.

¶Epithima calefaciēs renes. ℞.pitarie.arthemi. ſaxifragie añ.M.ß.grano.iuniper.ſpice nardi añ.ʒ.ij. cubebarū ʒ.i.ß.miſce:⁊ fiat decoctio in lib.vj.aque vſq; ad conſumptionem medietatis: deinde īfundatur ſpongia vel filtruꝫ ⁊ poſt expreſſionem renibus applicetur.

¶Vnguētū calefaciēs renes. ℞.olei de ſpica vel de abſinthio vel aliquod ex oleis calidis ſm̄ neceſſitatem.℥.ij.nucis muſc.gariof.ſpice.grano.iunip.galãge ligni aloes añ.℈.ß.miſce omnia puluerizãdo cū cera ⁊ fiat vnguentum.

¶Sacculus calefaciens renes. ℞.arthemiſie floꝛū camomille.ana.M.ß.cubebe ſpice nardi puluis gariofi. nucis muſc.cinamomi ſquinãti añ.ʒ.ij. miſce terēdo terēda mediocriter ponendo in ſacculo : ⁊ quando vis opari aſperge ipſum cū aqua arthemiſi.calida vel cū epithimate pꝛeſcripto:⁊ ſic calidum renibus applicetur.

¶Balneū in doloꝛe renum vel veſice vel virge ex lapide qꝺ aperit ⁊ mollificat meatus dictoꝝ. ℞.paritarie ſenationum malue biſmalue abꝛotani caulium añ.M.i.cicerum rube.M.ß. ſemi.ani.feni.cimini carui:ameos.ana.ʒ.ß.tribuli marini:ſemi.lini:fenugreci ⁊ altee ana.℥.i.miſce ⁊ fiat decoctio in ſitulis.iiij.aq̄ vſq; ad ↄſumptionē tertie partis: deinde ponat in cõcha vel alio vaſe apto in quo ſedeat patiēs q̄ in introitū balnei ſumat iuſtini.ʒ.i.vel.i.ß. cum vino albo odoꝛifero : ⁊ hic ſtet per hoꝛaꝫ magnã faciendo de dicto balneo continue embꝛocationes locis doloꝛoſis ſemper ſedendo in dicto balneo.

¶Simplicia infrigidantia renes ⁊ veſicam ſunt nenufar endi.lactu.poꝛtula.virga paſto.papauer al.plantago ſemperui.⁊ aque carum:vinum citonioꝛum:quattuoꝛ ſe.frigida maioꝛa ⁊ minoꝛa.

¶Cõpoſita ſūt ſyrupꝰ acetoſus:ſyrupꝰ ꝺ ſucco endiuie: ſyrupꝰ de nenufa.troci.alkekēgi:de ſpodio:de cãphoꝛa: de diarodõ:de ſandal.olei vio.roſ.de nenufa. de papauere.⁊ alia olea frigida:vnguētū galieni:vnguētuꝫ ſandalinum.

¶Epithima infrigidãs renes. ℞.aque roſ. endiuie lactuce añ.℥.ij.albu.oui recentis miſce bene agitando:deinde ſtupa vel pecia infuſa renibus applicet. ¶Si auteꝫ opoꝛtet foꝛtius infrigidare : pone loco dictarum aquaruꝫ alias aquas magis frigidas ſicut eſt aque ſemperuiue.aque vermicularis ⁊ nenuf.⁊ cucurbite addendo etiam gra.iij. vel iiij.cãphoꝛe:⁊ applicetur vt patet.

¶Vnguentum infrigidãs renes. ℞.olei roſ.℥.i. olei vio.℥.i.ſanda.rub.⁊ citri.añ.ʒ.i.cãphoꝛe gra.iij. aceti.ʒ.i.ß.miſce.⁊ cum modico cere fiat vnguentum.

¶Vnguentū ꝓ vnctione renū:⁊ ſi in renibus eſſet magna ſiccitas ↄiuncta cū caliditate etiã loco olei roſati eſſet bonum ſolū imponere oleum viola. Et ſi opoꝛteret foꝛtius infrigidare: tunc eſſet bonū addere oleū de nenufare:vel de alijs oleis magis frigidis:etiam de ſucco ſemperuiue:vel de alijs ſuccis frigidis. Unde nota q̄ epithimata: embꝛocationes ſacculi vnguenta bona pro epate: etiam valēt in infrigidatione renum.

¶Reſtrictiuū ꝓ renibus valēs contra periculū aboꝛſus ⁊ contra fluxum mēſtruoꝛum. ℞.pulue.boli ar.mirtilo.ſanguis draconis: terre ſigillate añ.ʒ.i.albumina ouoꝝ duoꝝ recētum miſce oĩa bene agitando cū ſpatula: deinde ſtupã madefactã in aceto ⁊ expꝛeſſaꝫ empla cū dicta cõpõne ⁊ applica renibus. Si autem opoꝛteret foꝛtiter reſtringere poſſet addi de trociſ.de terra ſigillata ⁊ acacia: de puluere ematitis:⁊ ſimiliter de ſuccis frigidis oleis frigidis omnia bene patent conſideranti.

¶De medicinis alterantibus matricem tam calefaciēdo q̄ʒ infrigidando. Cap. xviij.

Simplicia calefaciētia matriceꝫ ſunt arthemi.ſauina:pulegium calamentum:ruta rubea tinctoꝛum: ⁊ aque eoꝛum iuniperus:nux muſca.mira ſerapinum aſſa.oppoponacum:muſcus.

¶Cõpoſita ſunt ſyrupꝰ de arthemiſia ſyrupꝰ de calamēto dyacalmē.dyãbꝛa triffera magna elēm ducis:elēm dulce.

¶Balneū calefaciēs matricē. ℞.arthemiſie ſauine rubee tinctoꝝ floꝝ camomille añ.M.i.abſinthij calamenti montani oꝛigani ana.M.ß.calami aromatici ſpice nardi ſquinãti rute:aniſi marati ſiſeleos añ.℥.ß.fiat decoctio in ſitulis.iiij.aque vſq; ad cõſumptionē tertie partis vel medietatis:deinde ponat in ↄcha:vel alio vaſe apto vt intus mulier ſedeat vſq; ad vmbilicū:⁊ dū ſtat in balneo: põt de dictis rebus facere ſacculum ⁊ ſuper ipm̄ in dicto balneo ſedere: ⁊ ſic ſtare poteſt vſq; ad magnam hoꝛam ⁊ continuare ad dies ſm̄ neceſſitatem.

¶Stupha calefaciēs matricem. ℞. arthemiſie ſauine ⁊c̄.ſimiliter ſit cū rebꝰ ꝑſcriptis ⁊ modo ꝑſcripto: ſꝫ nõ opꝫ q̄ mulier intꝰ ſedeat: ſꝫ q̄ fumi dicti balnei ꝑ ſcãnū ꝑfoꝛatū ad partes pudibūdas recipiat: bene ſe circūuoluendo pãnis ne fumus exeat:⁊ ſic quieſcat per hoꝛam.

¶Peſſariū notabile ꝓuocãs mēſtrua. ℞. ſe.iunipi.℥.i.radicū gentiane.ʒ.iij.radicum rubee tinctoꝝ: oꝛigani ana.℥.ß.nigelle collognitide añ.ʒ.ij. miſce ⁊ fiat decoctio in bocalino vno aq̄ ad ↄſumptionē medietatis ⁊ colet: deinde addatur colature ſucci mercurialis.℥.ij.ſucci cucumeris aſinini.℥.i.triffere ſine opio bñdicte carniū ficuuꝫ pinguium añ.℥.i.⁊ diligentiſſime miſceant:deinde foꝛmet peſſariuꝫ de bõbice ad foꝛmã magni digiti cum filo longo appēſo:⁊ qñ erit neceſſe balneetur in dicto liquoꝛe ⁊ iponat ſm̄ foꝛmationē ligãdo filū ad coxã. Et ſi opoꝛteret vt foꝛtius operet. ℞.rubee tinctoꝝ aloes mirre croci ana.ʒ.ij. colognitide eufoꝛbij añ.ʒ.i.miſce:⁊ fiat puluis:de quo ante applicationē aſperge:deinde peſſariū:⁊ vt ſupꝛa applicetur.

¶Vnguēta calefacientia matricē ſunt vnguēta confoꝛtantia renes ⁊ calefaciētia q̄ dicta ſunt loco ſuo: ⁊ locꝰ vnctionis matricis:ab extra eſt po que eſt inter caudã ⁊ renes : ⁊ in parte anterioꝛi pectinis.i.ſupꝛa pudibunda.

¶Medicine infrigidãtes matriceꝫ ſunt nenufar. endi.roſa.lactuca ſemperui.cucur.poꝛtula. virga paſtoꝛ. papauer alb.⁊ eoꝛuꝫ aque.vinum citonioꝝ ⁊ omnia ſemina cõmunia frigida maioꝛa ⁊ minoꝛa.

¶Cõpoſita ſunt ſyrupꝰ acetoſus ſimplex:⁊ etiaꝫ alij ſyrupi frigidi ſi dent cū ducētibꝰ ad matricē:⁊ ſiſr troci.īfrigidantes epar:ſplenē:renes ⁊ veſicã ad hoc ꝑcipue ſi dētur cum

Handwritten margin notes: Infrigidantia epar. — Infrigidan. — Contra aborsus et ... mens. — balneum — Stupha — Att. locus unctionis matricis — Infrigidan. matricis

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

rebus aliquibus ducẽtibus ad matricem vtſupra.

¶Balneũ ĩfrigidãs matricẽ. ℞. endiuie lactuce roſ. rub. floꝝ nenufaris papaueris al. virge paſtoꝛ. folioꝝ ſalicis: folioꝝ vitis poꝛtantis vuas albas. añ. ℳ. i. malue: biſmalue cũ radicib⁹ matruꝫ viol. añ. ℳ. i. ß. ſe. melo. cucurbite: citruli: endi. poꝛtulace: lactu. ſcariole ana. ʒ. ß. miſce: ⁊ fiat decoctio in ſitulis. iiij. aq̄ vſq; ad ꝯſumptioneꝫ tertie ꝑtis: deĩde in dicto balneo tepido in vaſe apto ⁊ ſtomaco ieiuno mulier ſedeat diſcooꝑta pãnis ne ſudet: ⁊ ſic ſtet ꝑ magnã hoꝛaꝫ: ⁊ ſi neceſſe fuerit ſic continuet per plures dies.

¶Vngnẽta ĩfrigidãtia matricẽ ſunt vnguẽta dicta que infrigidãt caput renes ⁊ debent applicari. vtſupra. videlicet ĩn loco qui eſt inter caudã ⁊ regionẽ renũ in parte anteriori ſupra pudibunda.

¶De medicinis alterãtibus ĩũcturas taꝫ calefaciendo q̃ꝫ infrigidando. Cap. xix.

Simplicia calefaciẽtia iũcturas ſunt ſaluia roſmarinus: ruta naſturtiũ ypericon ſticados arabi. camomilla mellilotuꝫ ⁊ aque eaꝝ hermodactili coſtum ꝫinꝫib. ſinapis ſquilla caſtoꝛeũ eupatoꝛium euſoꝛbiũ armoniacũ ſtoꝛax liq̄da mirra ſterc⁹ capꝛaꝝ vaccaꝝ: oleũ petroleũ: oleũ philiſicoꝝ: oleũ balſami. oleũ de terbẽtina: oleum de iunipero: ⁊ ſiſr alia olea ſimpli. calida ⁊ cõpoſita.

¶Cõpoſita ſunt ſyrup⁹ de ſticados: ſyrup⁹ de acoꝛo aceto ſus cõpoſit⁹ oximel ſq̃lliticũ ꝯfectio anacardia: dya. ꝫinꝫi. acoꝛi ꝯditi: diacoꝛi: ⁊ cetera oleũ vulpinũ: ⁊ alia olea caſa oleũ de ranis ⁊ fraxino: de euſoꝛbio: de piperib⁹: empl̃m de ſinapi Meſue: cerotum andromaci factũ ex. xij. medicinis: cerotum diapente. vnguentum de lilio.

¶Vnguẽtũ notabile calefaciẽs ĩũcturas. ℞. olei ãtiq vini maluatici añ. ʒ. iiij. ſe. rute abꝛotani añ. ʒ. ij. euſoꝛbij. ʒ. i. caſtoꝛei. ʒ. ß. piſtent piſtanda diligenter: ⁊ ſiſr decoquant vſq; ad cõſumptiõem maluatici: ⁊ cũ cera noua fiat vnguẽtuꝫ.

¶Vnguẽtũ aliõ calefaciẽs ĩũcturas. ℞. olei vulpini: olei de pipib⁹: vel olei de fraxino. añ. ʒ. i. ſucci ſaluie: ſucci abſinthij: ſucci rute añ. ʒ. ß. bacaꝝ lauri iunipi caſto. añ. ʒ. i. ß. miſce terẽdo terẽda: ⁊ cũ modico cere ⁊ fiat vnguentum.

¶Vnguentũ aliud Gentilis qõ mirabiliter calefacit neruos ⁊ ĩũcturas. ℞. anſerẽ vnũ q ſup annũ deplumet ⁊ euiſceret ⁊ lauet cuꝫ vino paꝝ: deinde accipiat media vulpis ⁊ medius gattus pinguis: ⁊ caro eoꝝ cũ oſſib⁹ contundatur ⁊ addat eis terbẽtine ſerapini bdellij vermiũ terreſtriũ exiccatoꝛuꝫ añ. ʒ. ß. caſtoꝛei. ʒ. i. ß. miſce: ⁊ ex eis impleatur coꝛpus anſeris vel duoꝝ anſeꝝ ⁊ diligenter ſumat: deinde ponat ad aſſandũ in veru cũ igne tẽperato facto de lignis lauri iuniperi ⁊ cipꝛeſſi vel de lignis vitis: ⁊ pꝛimuꝫ quod exit erit aquoſum pꝛoijciat: q꜡ nihil valet: reliquum vero quod deſcendit collige diligenter.

¶Balneũ ſiue ſtupha vel embꝛocatio calefaciens iuncturas. ℞. ſaluie: roſmarini mẽtaſtri: pulegij: naſturtij floꝛuꝫ camomille melliloti ſticados arabi. folioꝝ lauri rute ypericonis añ. ℳ. ß. ſemi. aniſi fenĩculi carui ameos petroſilini cimi. añ. ʒ. ß. miſce ⁊ fiat d̃coctio in ſitulis. iiij. aque vſq; ad cõſumptionem tertie partis. Deinde ſi vis facere balneuꝫ cola in vaſe pꝛo toto coꝛpoꝛe apto: vel pꝛo iunctura ſm̃ neceſſitatem: ⁊ tempoꝛe ieiuno ⁊ poſt debitas purgationes eger intret totus aut membꝛum egrotum: ⁊ diligenter cooperiatur pãnis: ⁊ ſic ſtet vſq; ad hoꝛam vel poſt: ⁊ in exitu balnei poſt exiccationẽ ⁊ terſionem iuncturam vngat cum aliqua ex pꝛedictis vnctionibus. ¶Si aũt vis facere ſtupham colloca dictũ mẽbꝛum in vaſe apto: ita q̄ membꝛũ vel mẽbꝛa ſolũ fumũ ⁊ caloꝛem recipiãt bene ⁊ diligenter coopiendo pãnis ne fumus exeat quantũ poſſibile ẽ: poſt hec ſimiliter dicte vnctiões fiãt: vt ſupꝛa. ¶Si autẽ vis facere embꝛocationem: embꝛoca cũ dicta decoctiõe calida faciendo cadere ab alto ſuper membꝛum: ⁊ iterum poſtea fiant vnctiones vt ſcis.

¶Simplicia ĩfrigidãtia iuncturas ſunt lactuca endiuia ſolatrũ iuſq̃amus ſempuiua roſe viole: ⁊ eaꝝ aq̄ folia ſalicis folia vitis gra. mirti. boli arme. ſanguis dꝛa. albu. ouoꝛum mucillag. pſilij: terra ſigilla. acatia acetum.

¶Compoſita ſunt ſyrup. roſa. acetoſus ſimplex ſyru. limonum de endi. ⁊ alij ſi dẽtur cum ducentibus ad iuncturas.

Olea frigida ⁊ vnguẽta frigida ſunt ſicut vnguentũ populeonis: ⁊ vnguẽtũ albũ gal. vnguẽtuꝫ ſandalinũ: oleum ro. viol. mãdragoꝛinum de nenufare.

¶Balneũ vel embꝛocatio infrigidãs ĩũcturas. ℞. iuſq̃. floꝝ nenufa. ſolatri lactuce ſempui. folioꝝ vitis albe: foliorũ ſalicis roſ. vio. añ. ℳ. i. ſe. melo. cucume. cucur. poꝛtula. endi. ſcario. pſilij añ. ʒ. ß. decoquat in ſitulis. iiij. aq̄ vſq; ad cõſumptionẽ tertie partis: ⁊ in dicto balneo tepido ponant iuncture vaſe diſcooꝑto ne ſudet. ¶Et ſi vis embꝛocare faciẽdo cadere dictã decoctioneꝫ ab alto: ⁊ aduertat ſemꝑ q̄ iſta talia balnea embꝛocatões ⁊ vnctões: ⁊ alia localia regulariter nõ debẽt fieri niſi poſt purgationes vſes: q꜡ tũc melius ⁊ virtuoſius opant ⁊ vnctiones infrigidãtes caput ⁊ renes: ⁊ alia mẽbꝛa infrigidant ſimiliter iuncturas ⁊ debent applicari: vtſupꝛa dictum eſt.

¶De reſtauratiuis tã liq̄dis q̃ꝫ ſolidis. Cap. xx.

Reſtauratiuũ in foꝛma liquida. ℞. caponem vnum vnius anni ⁊ mediocris pinguedinis deplumet ⁊ euiſceret ſine aqua: ⁊ amotis pedibus ⁊ roſtro ĩcidatur in fruſtis magnitudinis nucis que fruſta cum aqua ponant in choꝛdã rubeã de ſerico: deinde accipe ex aliq̄bus aquis cõuenĩẽtib⁹ in caſu. ʒ. ij. fragmẽtoꝝ lapidũ pꝛecioſoꝝ ſubtiliſſime pulueriꝫatoꝝ. ℈. i. aſpergãtur dicta fruſta cũ dictis aq̄s poſtea ponendo de dicto puluere iter fruſtum ⁊ fruſtũ: quo facto ponãtur in amphoꝛa vitri paulatine ꝑmo ponantur in amphoꝛa ducati. x. vel. xx. poſtea vero ĩponet cũ duob⁹ capitibus coꝛde trahat in ſupioꝛi parte colli. ita vt nihil carnis tangat fundũ: ⁊ nihil tãgat neq; exeat: ⁊ diligentiſſime obtura os amphoꝛe cum pecia lini in bõbice bñ ſigillando: imo cũ pelle capꝛe ſi placet. ⁊ circumuoluẽdo cũ capitibus coꝛde: ita vt nihil ad fundũ cadat: quo facto pone ad decoquendum in caldario pleno aqua taliter q̄ amphoꝛa ſtet recta ĩ aqua vſq; ꝓpe ꝑ duos digitos ad clauſurã oꝛificij: ⁊ q̄ per bulitionẽ nõ moueatur ſed quieſcat: ⁊ hoc fit cum diuerſis baculis lateraliter ligatis ad capita baculoꝛum ⁊ ſituatis ſup baculos ⁊ ſuper ripas caldarij. ſic aũt decoquẽdo diſtillabit per defenſoꝛiuꝫ liquoꝛ mirabilis reſtaurãs: de quo ſi placet cum ꝫuc. poteſt fieri iulep de faſanis ⁊ perdicibus: vt patet.

¶Reſtauratiuũ aliud ĩ foꝛma liq̄da. ℞. capones faſianos vel ꝑdices ⁊ poſt deplumationẽ ⁊ euiſcerationẽ ſine aqua vtſupꝛa tapelletur minutiſſime: ⁊ ponãtur ad diſtillãdum ad alẽbicũ vitri in balneo marie vel ſupꝛa furnellũ in cineribus cum igne lentiſſimo qõ inde diſtillabit detur reſtaurãdo. Et ſi placet: vtſupꝛa dictum eſt ex ipſo põt fieri iulep cum ꝫucharo albo: q꜡ redditur placabile.

¶Reſtauratiuuꝫ aliud in foꝛma liq̄da. ℞. ſanguis hoĩum iuuenũ ⁊ ſanoꝝ extracti ꝑ flebotomiam li. ij. vel plus radi. celidonie bene ablute cum vino trite ⁊ exiccate mediocriter ad vmbꝛã cũ igne ſuaui in alembico vitri: qõ aũt diſtillabit cũ infraſcriptis miſce. ℞. macis galange cina. nucis muſca. ligni aloes gar. añ. ʒ. ß. ⁊ cũ ſufficiẽti quãtitate ꝫucharĩ fiat iulep mirabiliter reſtaurans. Similiter etiam alia reſtauratiua ſupꝛadicta cum his dictis aromatibus poſſunt aromatiꝫari: ⁊ erunt magis delicata.

¶Reſtauratiuum in foꝛma ſolida. ℞. caponeꝫ vnum vel faſianũ vel perdices duas ⁊ poſt deplumationẽ ⁊ euiſcerationẽ decoquãtur cõpleta decoctione. donec caro ab oſſibus ſeparetur: tunc. ℞. de pulpis ipſoꝛuꝫ lib. i. ⁊ minutiſſime piſtent quantũ poſſibile eſt: deĩde. ℞. macis: carda. cinamo. gari. nucis muſca. galange cube. gũmi arabici: dꝛagagãti añ. ℈. i. amigdal. dul. mũdataꝝ paſſularum dulciuꝫ enucleataꝝ: ſucci liquiritie amili añ. ʒ. ij. ſe. melõis cucurbite citruli: ſemi. endi. lactuce: poꝛtula. ſcariole papaueris añ. ʒ. ij. terãtur oĩa diligẽtiſſime miſcẽdo cũ pꝛedictis pulpis: ⁊ cũ lib. i. ꝫuchari albi clarificata cum aqua ro. fiat confectio in moꝛſellis ⁊ deaurari poteſt pꝛo potentibus.

¶Reſtauratiuũ aliud in foꝛma ferculi vel in foꝛma ſolida ℞. molene panis recentis ⁊ boni frumẽti. ʒ. iij. ĩfundatur in pꝛeſcripto bꝛodio. i. in aliquo ex reſtaurantibus ĩ foꝛma liquida ⁊ poſt cõpletã ĩbibitionem minutiſſime attrahendo per cribꝛũ pulpaꝝ caponis vel perdicis vel faſiani coctaruꝫ ⁊ piſtatarum: vt ſupꝛa. ʒ. iij. amigdalarum dulcium mundatarum pinearum mundatarum añ. ʒ. ij. paſſullaruꝫ ʒ. i. ß. macis cinamo. galan. nucis muſca. ana. ℈. ß. vel manuſchꝛiſti cum plꝰ. ʒ. ß. pulueriꝫentur pulurizanda: ⁊ cum ſufficienti q̃ntitate bꝛodij: vel cum aliquo ex pꝛeſcriptis reſtaurantibus in foꝛma liquida q̃tum ſufficit fiat ferculum de quo reſtaurãdus recipiat in pꝛima comeſtione. Et ſi ex pꝛedictis facere vis confectioneꝫ. ℞e. omnia pꝛedicta anteq̃ꝫ diſtemperẽtur cũ bꝛodio: ⁊ cũ lib. ß. ꝫuchari albi ꝑmo clarificati cũ aqua ro. fiat cõfectio in moꝛſellis: de qua accipiat reſtaurãdus ante cibũ. ʒ. i. vel plus ad beneplacitum.

¶Reſtauratiuuꝫ in foꝛma ſolida. ℞. ex pulpis caponum vel faſianoꝛum vel perdicum bene coctis ⁊ minutiſſime piſtatis: vt ſupꝛa. ʒ. vj. ex aliquo de reſtaurantibus in foꝛma ſolida. ʒ. iiij. vel. vj. amigdalaꝝ dulcium excoꝛticataꝝ pinearum mundatarum ana. ʒ. ij. amili: peſſularum mundatarum ana. ʒ. i. ß. ſucci liquiritie dꝛaga. gum. arab. ana. ʒ. i. q̃ttuoꝛ ſemi. cõium frigidoꝝ excoꝛticatoꝛum añ. ʒ. ß. macis cinamomi galan. garioſil. nucis muſca. cardamo. pulueris coꝛiandri añ. ℈. i. miſce. minutiſſime terendo terenda: ⁊ cum lib. i. ꝫuchari finiſſimi fiat cõfectio in moꝛſellis ſi placet cum folijs auri deauretur: licet fiat pꝛimo ꝫucharuꝫ clarificando ⁊ decoquendo cum aqua roſa. ⁊ cũ igne ſuaui: ⁊ imponendo pꝛedictas pulpas: ⁊ etiam bene miſcẽdo cum piſtello vel ſpatula: tunc poſt decoctionem ꝫuchari deponatur ab igne dimittendo aliquantulum refrigerari quo facto imponãtur aromata: ⁊ omnia alia pꝛedicta continue miſcendo cum piſtello ⁊ bene incoꝛpoꝛando: ⁊ duꝫ totum coagulatum fuerit ante indurationem cum ſpatula ⁊ cultello ligneis incidantur in moꝛſellis qui poſt infrigidationem balneando cum ſpongia humida ex aqua roſata: cum folijs auri ⁊ argenti decoꝛentur. Laus deo noſtro Jeſu chꝛiſto

¶Impꝛeſſum venetijs per Jacobum pentiũ de Leucho.
Anno domini. 1508. 9° Maij. quin. 14 car. 3

Regiſtrum

A	J	R
Pꝛima alba	ſandalis rub.	ſandalis citrinis
¶Incipit tracta.	tia. ¶In hoc	bullitione
loca adinuenta	ſup coꝛ alijs	poni per aliqõ
B	K	S
ſanguinis hoꝛa	boꝛũ ⁊ rubeoꝛũ	ſic. ℞. ſete
ſepe ad	ſuccus ille	de incantatione
ca ſigna ſunt	omnẽ epaticã	armario
C	L	T
pul. ſed ſyrupos	fac audacter	tialis bubonis
pſico iterdum	toꝛe eo animo	tam. ß. ſulphuris
enim arguit	liditate friditate	litargi. ʒ. i.
D	M	V
Reſtat vt	vitas lectitet	peritur has duas
curam vocat	lis muſcate	q̃titas q̄ in
ſimul agita	mat patiens	bꝛoꝛũ relaxatio
E	N	X
añ. ℈. ij.	ſgit rerũ nõ	infirmus
De balneis	dierũ ſpacio	oꝛ vicibus
cibo ſit imediate	hoc iudicam⁹	lij ſyrupi vis.
F	O	Y
anhelitus	rius apparebit	placet alleũ
tili peria	cum efficit.	do expꝛeſſioneꝫ
hoꝛa patiens	crudo: a vitreo	pꝛouenien s
G	P	Z
ceps ad actũ	Et ideo Raſis	plus ad fridum
cũ aliquo	fecta vel ligno	digeſta mã
ſuccida lana	tus fuerit	ſtans valde
H	Q	⁊
Bibulis patauis	lati pinguedinis	ſimiliter
fumos illos	cant: de h tamẽ	depillãdum
potu aque	propter eius	¶De cliſteribus.
		ne ab aureo vno

[illegible] tome el [illegible] y [illegible]
[illegible] mrs y [illegible] doze [illegible] y quatro
[illegible] y la [illegible] seys [illegible] mrs | 3

VNiVERSiDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA